Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Magine erets

[ʿal] Shulḥan ʿarukh Oraḥ ḥayim : ʿim kol ha-maʿalot

Ḳaro, Yosef ben Ephraim
יסוי ,וראק

Ṿilna, 619 = 1859

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11209

Visual Library

ספר

מגני ארץ

לאלהים מאוד נעלה · לשם ולתפארת ולתהלה · אשר היברו הגאונים המפורסמים · חכמי לב אשר הם לנו לעינים · הלא המה הגדולים אשר מעולם אנשי השם · האחד ה"ה הגאון המפורסם מוהר"ר דוד סג"ל בעל המחבר מגן דוד והשני ה"ה הגאון המפורסם מוהר"ר אברהם אבלי סג"ל זצ"ל בעל המחבר מגן אברהם אשר המה פרסו מפה על הש"ע · אשר יאמר עליו זה השולחן אשר לפני ה' · שמורה בכל וערוכה והורנו דרך סלולה ·

אורח חיים

עם ספר עטרת זקנים שחיבר הגאון המפורסם מוהר"ר מנחם מענדיל זצ"ל שהרביץ תורה בק"ק קארטשין

וספר באר הגולה לרוות צמאון כל עוברי אורח חיים מראה מקור הדינים במקומותם למושבותם בים התלמוד ובפוסקים ראשונים ואחרונים ·

וספר באר היטב מהגאון מוהר"ר יהודה אשכנזי זצ"ל דיין מק"ק טיקטין ·

וספר חק יעקב על הלכות פסח · הכל כאשר נדפס מקדם באין מחסור ·

ולמען רוות נפש הצמאים לדבר ה' זו הלכה · גלוה אליהם גם הספר הנכבד שערי תשובה דלה דלה הלכות מרובות ופתח שער לדופקי בתשובות רבות מגאוני עולם · וגלוה אליו הספר יד אפרים נטה ידו להגיה ולבאר כל דבר הקשה בדברי הש"ע והט"ו ומג"א · מאת הגאונים הגדולים המפורסמים כבוד מוהר"ר אפרים זלמן מרגליות מבראדי · ואחיו מוהר"ר חיים מרדכי מדובנא רבתי זצוק"ל · למען לא תחסר כל בה · ויהיה השולחן ערוך לכל החפץ למלאות נפשו לרויה · והכל באותיות חדשים מאירות עינים ובהגה"ה צרופה מזוקקת שבעתים · יתענג כל רואה בם ויהללם בשער ·

ווילנא

בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם

שנת תרי"ט לפ"ק

הקדמה מבעל המחבר באר היטב

הקדמה אחת קטנה לערת מי מנה · בעזרת האל הנותן בפי מענה

וזאת ליהודה ויאמר אחרי רואי שזכני ה׳ לשתי שלחנות טהורות · ומשלחן נבוה קא זכינא להוציא לאורה אור יקרות · ביאורי **באר היטב** על שלחן ערוך סמוך יורה דעה להבין ולהורות · וגם על שלחן ערוך סמוך אבן העזר היה לי לעזר · וזהם קצורי דינים מכל הפוסקים ראשונים ואחרונים · ומכל שאלות ותשובות פנים מפנים שונים · באופן שבנקל ימצאו חפצם תמצית הדין דבר דבור על אופניו · ועל מה הטבענו אדניו · וסן הבארו״ת הללו ישקו הרועי״ם והמורים פנים בתורה של״ו כלכלה · אשרי העם שלו ככה · ובראות העמים והסרי״ם אל משמעת חוקי התורה והמצוה את יופי הספר מלאכת שמים ויקח תפארת · אומרים הב הב יהיב חכמה לחכימי הדוראה הדפוס פנים לבעלי התורה ולומדיה ויהיו לנו למזכרת · קולמה אם הסולת מנוקה וסנופה בי״נ נפה ודעת האחרונים בו מבוארת · ורבים אומרים לנפשי הנה מעשה ירך להתבא״ר חיש וטהר · גם על שאר חלקים הנותרים · כדי שיהא לנו כל הר׳ חלקים עם ביאורים · בכן השבתי דרכי והסכמתי בדעתי להוציא תעלומות לאורה על חלק חושן המשפט להגדיל תורה ולהאדירה · פי על חלק אה״ח כבר הוא לעולמים · ועדיך הוא עם כל מיני מטעמים · ולא שום דבר סמנו נערדת · ומה אעשה עוד שתהיה לי לשם ולתפארת ע״כ אשים דברתי · על חלק חו״מ שהיא חלקתי שאין תלוי עליו עדיין שלטי הגבורים · כאשר נודע בשערים ואו יהיו כל הר׳ חלקי שלחן ערוך מבוארות · והוא יהיה לי לעטרת · כך עלתה במחשבתי · אם יהיה אלקים בעזרתי · אך סעיפי ישיבוני · ועל משכבי סריקו רעיוני · איך תאמר שהמחבר אשר לפניך שמו הרב ר׳ ישעיה · הפליא והגדיל תושיה · ולא הניח לך עוד לעשות מאומה · כי תורתו תמימה · הלא די לך והותר · בכמה וכמה חברים ושאלות והשובות שלא היו לפניו זה בונה וזה סותר · ולמה תניח אותו בתבניתו הלא לא בא עד סוף תכליתו · זאת ועוד אחרת · ויהיה לך למשמרת · הלא השגת עליו כמה וכמה שגיאות · וזה יהיה לך לברה להתנאות · גם בהרבה מקומות קיצר במקום שהיה לו להאריך · וזה גם אין ערוך · והוא עשה זאת כמו שכתב בהקדמתו שנגעלו לו שערי דמעו״ת והעולם באים ע״י כן לידי טעות · ועוד כמה חסרונות · אשר לא יכול להמנות · אשר מעו מדפיסים הראשונים · והעלו קפשונים · פוסחים על הסעיפים · מחבי יהבו משקל שקלו לאלפי אלפים · גלל כן חזרתי ממחשבתי הראשונה ונסתרי אחור יסיתי · ועל הלק אורה היום שמתי בתחלה עיני · וראשית שמתי לבבי לעמוד על בוריו לזרות ולחבר · חבן מן הכר · ובכל המקומות שמצאתי שדבריו אינן מובחרות · כתבתי עליו בחוכח״ה מגולה ואהבה מסותרת · ומה שמצאתי שהוא אליבא דהלכתא מרורות · הנחתי על הלוחות חרות · היא המעלה האחת · ולכל איש החפץ הוי״ם יהיה לנחת · המעלה השנית אשר יאמר עליו ראה זה דבר חדש · הוא הספר נחמד פרי חדש · ואור חדש הופיע מתר בארו״ן · הוא הספר נחמד יד אהרן · וכמה וכמה שאלות והשובות שכל אחד ואחד דובר דבר · אשר ערן לא היו בעולם בזמן הדפוס הראשון של המחבר וכל יקר ראתה עיני בדבריהם והעתקתי כל אחד ואחד במקום עומדיהם · ואלה מוסיף על הראשונים · בכמה וכמה הדושי דינים · ומטעמים הרבה מינים · ירננו רינונים · הרונים ביקרת מפנינים · המעלה השלישית מאוד נעלה · בכל מקום שהמחבר אשר לפני נקמה נפשו בקצרה או לשונו אינו זכה וברה · וע״י כן אין כל אדם יכול לשתות מי באר״ו · די מחסורו כי בהרבה מקומות עיקר חסר מן הספר · ע״כ הרחבתי דיבורי באמרי שפר · והכל בנתינת טעם · ובאמרי נועם · כדי למצוא פתח פתוח לשבים ועוברים · כאשר עיניכם תחוינה מישרים ואחרון אחרון חביב שהנתתי אותו מכל השגיאות · שלא יצא דבר שאינו מתוקן מתחת ידי לא יחסר ולא יעדיף שום תיבה או אות · ואלקי הצבאות · יראני בתורתו נפלאות · ויהא עוזר לי להוציא לאורה הבורי גם על חלק חשן משפט הן הן תשואות · ובכן אודה לאלהי ישעי ואברך שמו בכל עת אשר הגדיל חסדו עלי לא כגמול ידי וכשרון מעברי כי אם ברחמיו וחסדיו נסלני שהחיינו וקיסנו והגיענו לזמן הזה · ואתפלל על העתיד לסייעני לקרב אל מזבח הדפוס המהוללה · ביאורי **באר היטב** על השלחן ערוך סמוך חושן המשפט דינים מסיירין מגלה · ממאורות הגדולים ראשי גולה · החותם לסדר ולפרט זאת תורת **העלה** הוא העולה ·

כ״ר הצעיר באלפי **יהודה** אשכנזי דיין מק״ק טיקטין בן החכם הכולל מוהר״ר **שמעון** וצ״ל סופר ונאמן דק״ק פ״פ רסיין יע״א ·

הקדמת הרב הגאון אמיתי הדריף והבקי המפורסם מופת הדור

מוהר״ר אפרים זלמן מרגליות מבראד נ״י

אמר אפרים אסר המלך החכם ע״ה חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב · כל אשר חלק לו בבינה השכל וידוע כי רבים עמי הארץ אשר באומנתם יחיו חרש וצורף מחליק פטיש פולח ובוקע · חורש וזורע · איש איש ממלאכתו אשר המה עושים והכינו את אשר יביאו להם כלים מכלים שונים יאסף אותם המונים המונים וכל כלי יקר ראתה עינו · והוא שש בגנוו · ולבבו יבין כי הוא צריך לענינו · לא ישקוט ולא ינוח עד יום קנותו · אם ירבה בסף סקנתו העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט מחביא די מחסורו · כי בלעדו לא ירים איש את ידו · ואין אומן בלא כרים · ובלעדם יהיה דך נכלם · ומה יעשה ביום מחר בהכלים אותו ריעיו ובמיהם ירצו עמוד ונעשה מלאכתנו ומעשה ידיך אל תרף · והוא מזמן ידו בצלתא · ומה ישיב פני פחת · אם לא קיים אשר קבל והחל לעשות · אחריי כי אין כלי אומנתו בידו · שכל את ידיו · וזה חלק אדם אשר לבו צפון משכל · כי גם אשר הביא בידו כלים יקרים · והמה אצלו מפוזרים · בכל פנות ועברים · וזה החלו לעשות ובשעה הצריכה בעת ההיא יחפש · כשמטית בידיה תתפש לא באלה חלק איש משכיל ומהיר במלאכתו הוא יערוך מערכתו · וכל כלי מעשה אשר נמצא אתו יקון אל מקום אחד · ויהיו מסודרים לפניו כשלחן ערוך · ולא יבלה ויוציא זמנו בהוצאת שלא לצורך : **ונשאתי** המשל הזה אל המורים כי כל אשר ידבנו לבו לקרב אל המלאכה ממלאכתו של תורה חלילה לו להגיס לבו הן להחסיר או להקל ולעמוד על נפשו · רק יסתכל בתורה שהיא כלי אומנתו של הקב״ה ובפרט מעת הלכנו בגולה והורקנו מכלי אל כלי · ואברה חכמת הכמינו וכמעט נשתכחה התורה חלי · לולי ה׳ הותיר לנו שריד השרידים אשר ה׳ קורא : אשר בכל דור ודור עומדים עלינו · ויהי כי הוקשה עלינו לשאוב מים התלמוד · כי תש כחינו · וקצר יד שכלנו · חרשו זורעו וקצרו וטחנו והניפו סלת מנופה · ואת הכל בעמם עשו יפה · הן הנה כותבי הלכות גדולות ושאלתות ואחריהם הרי״ף והרמב״ם קצרו וגרשו והעמידו עריסות עריסות ומדותם תרוסות מן התלמוד ופרושי הגאונים · ואחריהם רבינו הרשב״א אשר איון וחזקר ותיקן סדרו תורת הבית הארוך ממנו לא יבצר לעשות גד קצר · ולמר דעת את העם בספר תורת הבית הקצר · ובהקדמת הספר כתב וז״ל אמר שלמה בר׳ אברהם אדרת ברצלוני ראיתי את העם המתאוים תאוה לנפש · לשקוד על דלת ולדרוש מעל ספר ה׳ בבתי הנפש לשמוע את דבר ה׳ לשמור את דרך עץ החיים ומכל משמר לנצור לבם ולבחור בחיים · גם מעמל הימים ומטרדות הומנים לשמור את משמרת הבנות והבנים · נפשם בהם תתעטף לנשים ולטף לעתר בשדה מאכולת לביתם · ויסחרו אל ארץ ויקשרו נפשם לנערותם · יצאו בשדה ללקוט ולשכון בנצורים בערים ובכפרים · על זאת היהודים הפרוים תתעטף רוחם לבית מאוים ויהמו מים למצוא להם מנוחה · כי הספרים מקום הנהרים ולא נשנו בימים קצרים · כי לינו בכפרים וללקוט פנינים מספרי התלמוד ודברי הראשונים והתאוו תאוה לפתוח להם שער ויצאו בו ידי חובתם ולערוך לפניהם שלחן בענין איסור והיתר באשר הם צריכים ימים ולילות לשטור רגלם מלכד באיסורי מאכלות כו׳ · ע״כ דחקתי ונכנסתי במלאכה הזאת בשם ה׳ אשר עשה לנו את הנפש הזאת ולכתוב עקרי הדברים וללקט אחר אחר דברים כפי היכולת קצרים מתוך אותם ספרים ואכתוב בעז״ה דרך משא ומתן כו׳ ואחר אכתוב פסקי ההלכה כאילו הדברים בקבלה לנו מסורים · ויצא הקורא ידי חובתו בלמוד בשומו השנתתו לשקוד ולחקור מתוך הלכותיו ויצא בהיותו עושה מתוך הקצרות את המעשה · וחכתי לה׳ וקויתי לו להיות מאמרי זה לבית מצדות ולמשיב נפש ליושבים לפני ה׳ ולבעלי הנפש עכ״ל · והעתקתי אמריו כי נעמו ואחריו באו רבינו בעל הטורים ורבינו ירוחם וקבצו כעפר גרנם מן התלמוד ורש״י ותוספת ופסקי רבינו הרא״ש והשובותיו ויתר עדרים המונים המונים בעומק חרוץ אשר מכבודם האירה הארץ · ואחריהם יאור נתיב מגדולי הדורות אשר חידשו פסקי הלכות והשובות לאלפים ורבבות הבינם גם חקרם רבינו הבית יוסף בספרו הארוך ובכדי לשנות לתלמידים דרך קצרה נקום נפשיה בקצורי ואחדר להו כלולי בארבעה שולחן ערוך וכמעשיהו מסמנו היה זאת התורת אשר שם משה אא״ו רבינו הרמ״א ז״ל בהודיעו דרכי משה על הטור והגהותיו לש״ע וצבי ואוסף כדליה ואשר ליקט אחריו מספרי הכמי הדורות והשובות אשר לא שזפתם עין הב״י ועליהם העמידו חכמים דבריהם בכל דור ודור פירושים וביאורים והידושים אשר לבקרים מתחדשים ונשא בם את השלחן ערוך לכל כליו ולכל עבודתו כלבד אשר קבץ וריבץ רבינו בעל כנסת הגדולה אשר בפו לא יסולה · אפם כי אחריי כל אלה באו בעל פנים הדשות ובעל לקט הקמח שטו ולקטו מכל השו״ת אשר נתחברו עד זמניהם · אך לא השליטו ועוללות השאירו · ובאו עד עתה יצאו לאור שו״ת מגדולי עולם והמה מלאים סולת נקיה מדינים מחודשים אשר יש לצבור צורך בהם והתפץ למלאות את ידו אף אם נמצא באמתחתו כל הספרים · כח מי יכיל להיות הופש בחדריהם הנמצא כזה ומספיקא לא עקר נפשיה וטה גם שזמנו בהול בעת עמדו על פרק נגמר הדין · ומום עמדי על דעתי היתי תושק מי יתן ויבא לידי לעשות תוספות מרובה על כל מה שלקטו עד עתה והיה לאחרים להאיר עיני המחכים לעמוד על בירורי הדינים · והיה פריים למאכל ועליהו לתרופה · וינעמו לנפשם נפש היפה יותר ממה שנמצאו בספרים חדשים המעורים דיני דינים כאשר אמרו חז״ל מעשה רב · וגם כתבו הפוסקים שיותר יש לסמוך על תשובות מעל הפסקים מאחר שמשיב הלכה למעשה הרבה מרקדקים בה יותר ממה שכותבים לעצמם פסקי דינים שאפשר שלא נאמר רק להלכה ולא למעשה · והיום יום בשורה מוצאת מכבוד אחי הביבי הרב הגאון הגדול הדריף ובקי המפורסם מוה׳ **חיים מרדכי מרגליות** נ״י אב״ד דק״ק רובנא רבתי יע״א כי הוא חזר וגיעור הדפוס המשובח אשר היה קבוע שמה מקדם קדמתה והיה משוקע כמה שנים ששבתה המלאכה ועתה חזרו ויסדום · ואחי הגאון שיחיה נקם מילתא בדעתיה לאדפוסי אדרא ס׳ הארבע ש״ע עם באר היטיב ושאר ליקוטים כפי הנדפס מקודם ולהוסיף על זה יצא ללקוט מכל שו״ת הראשונים והאחרונים קיצורי דינים כי עוד נשאר מתשובות הראשונים אשר לא הובאו בית יוסף · ואת אשר הבעל פנים הדשות ולקט הקמח עשו שיריים · והוסיף קסהא ורובשא עיקר אשר רדה מנווית הארוות שבחבורה תשובות חציבות מחכמי הדורות שלפנינו עד דורינו זה · הדל והרזה · הנקרא בשמו ספר **שערי תשובה** גם לרבות הנהות כוללים על הש״ע והם״ו והמג״א וקצת ביאורים אשר מני אפרים שרשם הנקרא **יד אפרים** שמח לבי ויגל · כי אשר עלה במחשבה לפני תצטרף למעשה רב · שאין לך זכות הרבים גדול מזה · ובקונטרס המורעא אשר נדפס מאחי הגאון נ״י מתואר פאר הענין ומעשהו בקודש התשובות וספרי הפוסקים הבאים מחדש · אשר יעלו כמאתים תשובות ויותר · ובמה אקדם ואיך לאלקי מרום · אשר הרים · קרן כבודי והחזיק את ידי ובעודנו באבי להורות נתן בלבי להיות יודע בינה לעתים להפיץ מעיינותם להשקות ברהטים עדרי צאן קדשים ובאו כן עתה שהילדות והשחרות עבר אמצתי זרועותי ללקט אורות בשדי תבונות מאורות צפונות לשלוח על פני חוצות · אמרי יושר נמרצות אשר יש לציבור צורך בהם ותאותם אביא להם כי גברו העם המתאוים מי ישקנו מים סביאור יד אפרים

ולהיות

הקדמה

ולחיות רגלינו עומדות בשערי תשובה בכדי לרוות פני תבל תגובת ברבות השובה רבים לשלם באתי במשפט על כל נעלם מעיני אישים בדברי הס"ו והמנ"א אף כי הרשו חכמי חורשים • ועשו פירוש לפירושם עתים חשים גם כי לא נמלטו מחוק אשר בחוק אנשים שבמחב"ת יקרה כי לא מצאו דעת קדושים איידי דטרידי בגירסייהו ואגב הורסייהו ולא אהני שיטתייהו וגקיטנא בשפולי גליסייהו ומיני תסתיים והיה הדברים לאות על ידי יד אפרים כי אשר היה אפיקי מגני סגור התום בעזה"ל יגעתי ומצאתי הורות • מובטחתי כי והיו נאותים לאורו ונהנין ממנו עצת ותושיה הנאתו דרך ביאורו ומשכיל על דבר ימצא כי כאשר הנה ספי יצא חוקתו ברוק ומנוקה מעון כאשר ירא איש נבון והשעם אורה ה' אברע לאל עליון נוסר עלי להיות תוקף שתי תביעות חיבור על אורח חיים **שערי תשובה ויד אפרים** והחכם עיניו בראשו בפתח השער • גם הוספתי קביעות המועדים ור"ח ויסי הצום דבר יום ביומו על אחר וחמשים שנה וה'עזרני והשלם כל המלאכה מלאכת שמים על כל האורח חיים ואני יושב ומצפה לרחמי שמו הגדול יתברך למען זכות הרבים כן אזכה לחוק להשלים כל שאר חלקי השולחן ערוך שרם אכלה לדבר בשבטי ישראל אודיע נאמנה כי רובי תורתי אשר בספר יד אפרים העתקתי אותם מגליון המגיני ארץ שלי אשר רשמתי לי לזכרון בימי הרפי ואח"כ נתפשטו הרבה חבורים והגהות וביאורים מגאוני ארץ ולא היתה לי ערנה ושעת הכושר לחוור על הדברים זולת זעיר שם אשר הצצתי לפעמים דרך ארעי בספרי המחברים ואם היה איזה בנין ומתירה הוספתי ואספתי על יד אפרים. גלל כן אם המצא המצא בקצת דברים מכוונים או סותרים להנמצא בחבורי הגאונים לא מגיחל לבב ורוב אונים העלמתי עיני מהם כי דברי הו ראשונים ומשנה לא זזה ממקומה גם ארבה התפלה על שניונים אשר לעתים מוזמנים אמרתי בחפזי כי כל האדם בגדר אנושי לא יצא חפשי מלהעלות את המרומה ואני עשיתי את שלי וכל פינות דרך ימין פניתי ולנקורת האמת אשר בתוך העגולה למטרה שמתי ובקוני ובזרי במותי אל יצל ספי דבר אמתיפי המרבר לכבוד התורה ינדיל יאדיר נכסף להצרות בית ה' עבר לעברי ה' הן בעודו זעירא מן חבריא חותם לסדר צדק צדק תרדוף למען תחיה שנת תקע"ם לפ"ק פה ק"ק בראש"ר יע"א •

הקטן **אפרים זלמן מרגליות** מבראדי.

שערי ציון משו"ת

אשר מהם לקטתי הקיצורי דינים אשר לא הובאו בבאר היטב ובשאר אחרונים

שו"ת מהר"א משון
שו"ת אור געלם
שו"ת איתן האזרחי
שו"ת מהר"א בן חיים
שו"ת אהל יעקב
שו"ת אבן השהם
שו"ת אש דת ומוצל מאש
שו"ת בית יוסף
שו"ת בעי חיי יו"ד ואהע"ז
שו"ת בעי חיי ח"מ ח"א
שו"ת בעי חיי ח"מ ח"ב
שו"ת בית שמואל אחרון
שו"ת בית יעקב
שו"ת באר שבע
שו"ת בני משה
שו"ת בנרי כתונה
שו"ת בית אברהם
שו"ת מס' בני יעקב
שו"ת ב"ח התרשות
שו"ת בית יהודה
שו"ת בני אהרן
שו"ת ב"ח
שו"ת בית אפרים ד"ח · א"ח יו"ד
אה"ע וח"מ
שו"ת בני שמואל
שו"ת בני דוד
שו"ת ר' בצלאל אשכנזי
שו"ת ר' ברוך אנגיל
שו"ת נגת ורדים ח"א
שו"ת נגת ורדים ח"ב
שו"ת נבעת שאול
שו"ת דברי ריבות
שו"ת רדב"ז ח"א וח"ב
שו"ת רדב"ז ח"ג
שו"ת דברי שמואל
שו"ת דרכי נועם
שו"ת דברי יוסף
שו"ת דברי אמת

שו"ת דת ודין
שו"ת השיב ר"א
שו"ת הר הכרמל
שו"ת ושב הכהן
שו"ת זקן אהרן
שו"ת זרע אברהם
שו"ת חיים שאל
שו"ת חכם צבי
קונטרס עגונות מהרח"ש
שו"ת שלו על האע"ז
שו"ת מהרח"ש א"ח
שו"ת מ' יום טוב צהלון
שו"ת יכין ובועז
שו"ת ר' יוסף קצבי
שו"ת מהר"י בן לב ר"ח
שו"ת יריעות האוהל
שו"ת יעבץ ח"א
שו"ת יעב"ץ ח"ב
שו"ת מהרי"ט ח"א
שו"ת מהרי"ט ח"ב
שו"ת יד אליהו
שו"ת ר"י בן כג"ש וליקוטי רמב"ן
שו"ת הר"י הלוי אחיו של הס"ו
שו"ת מר' יחיאל באסאן
שו"ת כתר כתונה
שו"ת כרם שלמה
שו"ת רלב"ח
שו"ת לחם רב
שו"ת מקום שמואל
שו"ת משפטי שמואל
שו"ת מהר"ם מטראני
שו"ת מגיד מראשית
שו"ת מטה יוסף
שו"ת מהר"ם מלובלין
שו"ת מאיר נתיבים
שו"ת מים רבים ד"ח א"ח יו"ד
אהע"ז ח"מ
שו"ת משאת משה

שו"ת מקור ברוך
שו"ת מים עמוקים
שו"ת עין משפט
שו"ת מהר"ם גאלאנטי
שו"ת מס' מים חיים להפר"ח
שו"ת רמ"א
שו"ת מעשה חייא
שו"ת נודע ביהודא מ"ק
שו"ת נודע ביהודא מ"ת
שו"ת נחלה ליהושע
שו"ת מס' אלי' רבא וזוטא
שו"ת עדות ביהוסף
שו"ת עבודת הגרשוני
שו"ת פרי תבואה
שו"ת פני אריה
שו"ת פני משה
שו"ת פנים מאירות א"ח
שו"ת פנים מאירות ח"ב
שו"ת פרח מטה אהרן ב"ח
שו"ת פני יהושע
שו"ת פני יהושע להגאון מגני שלמה בבת"י
שו"ת פרח שושן
שו"ת פרי הארמה ח"א
שו"ת פרי הארמה ח"ב
שו"ת מס' פני יצחק
שו"ת פרי צדיק
שו"ת קול בן לוי
שו"ת רב משולם
שו"ת מהרשד"ם חו"ד
שו"ת מהרשד"ם ח"מ
שו"ת מהרשד"ם ח"מ
שו"ת מהרשד"ם ח"מ
שו"ת מהרשד"ם אהע"ז
שו"ת רשב"ש
שו"ת רש"ל
שו"ת מהרש"ך ח"א
שו"ת מהרש"ך ח"ב
שו"ת רשב"א הנקרא תולדות אדם

שו"ת רשב"א ח"נ
שו"ת רשב"א ח"ר
שו"ת שאת אריה
שו"ת שמן המור
שו"ת שבות יעקב ח"א
שו"ת שבות יעקב ח"ב
שו"ת שבות יעקב ח"ג
שו"ת שמן רוקח
שו"ת שב יעקב
שו"ת שמש צדקה
שו"ת שני מאורות הגדולים
שו"ת מהר"ש לבית לוי
שו"ת שי למורא
שו"ת מס'שע'יוסף לחכם אזולאי
שו"ת תשב"ץ
שו"ת תומת ישרים ותמים דעים להראב"ד
שו"ת תורת חסד
שו"ת תשואת חן
שו"ת תפארת צבי
שו"ת ארבעה טורי אבן
שו"ת אדרת אליהו
שו"ת אור ישראל
שו"ת אמונת שמואל
שו"ת בנימין זאב
שו"ת בת עיני
שו"ת באר עשק
שו"ת הגאונים
שו"ת מס' גבורות אנשים
שו"ת גאוני בתראי
שו"ת דברי דוד
שו"ת הלכות קטנות
שו"ת ר' זיסקינד
שו"ת חות יאיר
שו"ת חוט השני
שו"ת חינוך בית יהודה
שו"ת טוב עין
שו"ת מהר"י בי רב

שו"ת מהרי לבית לוי
שו"ת הריב"ש
שו"ת מהרי"ק
שו"ת מהר"י וי"ל
שו"ת מהרי"ל
שו"ת מס' ליקוטי פרר"ם
שו"ת מהר"ם די בושין
שו"ת משאת בנימין
שו"ת הרמב"ם
שו"ת מהר"ם אלשקאר
שו"ת מגדל עוזי'
שו"ת מהר"ם אלשיך
שו"ת מציל צדקה
שו"ת מאמר מרדכי
שו"ת המבונות להרמב"ן
שו"ת מהר"ם מינץ
שו"ת מהר"ם בר' ברוך
שו"ת מקור ברוך
שו"ת מעשה חייא
שו"ת הר"ן
שו"ת פליטת בית יהודא
שו"ת צמח צדק
שו"ת ראש יוסף
שו"ת שבות יעקב
שו"ת שארית יוסף
שו"ת שאת אריה וקול שחל
שו"ת שתי הלחם
ספרי ברבי יוסף להגאון חכם אזולאי
ספרי מחזיק להע"ל
ספר ראשון לציון להגאון בעל אור החיים
ספר שלמי צבור להגאון החסיד מוה' יו"ם
אלגאזי מירושלים תב"ב
שלמי הגינה מהנ"ל
עוד ספרים כהנה וכהנה אשר אינם מצוים ביד כל אדם :

תכט (א) **שואלים בהלכות פסח** איסורא מהר"ן מהא דתקן משה תיקן להם לישראל שיהיו דורשין הלכות פסח בפסח כו' וחי' דאין מיזב לשאול ולדרוש אלא נ"מ דליהוי שואל כענין כו' וא"נ דנ"מ רבתי לענין ממון דאיתא בפרק השואל דף נ"ז א"ל רבנן לרבא שאיל לן מר פירש"י רבינו נשאל למלאכתו ללמוד לנו תורה שיושב ומלמד לנו תורה כל היום ואם נשאל ממנו בהמה ומתה נפטר דהוי שאלה בבעלים - איקפד רבא א"ל לאסקוטי ממונא קבעיתו לדרבה אתון שאלתון לי דאילו אנא מני לאשתמוטי ממסכתא למסכתא פירוש שאני חסך לאתמול במסכתא אחרת שלא תסכה ממני אין אתם יכולים למחות בידי אתון לא מציתו לאשתמוטי ולא היא איתו לו ביומי דכלה כשדורשין לפני הרבן בהלכות הרבן דלא מני לאשתמוטי למסכתא אחרת ואיתו שאילו ליה בשאר יומי :

א"כ יש נפקא מינא לענין אם שאלו התלמידים בהמה מהרב תוך ל' יום קודם פסח ומתה פטורים דאותו זמן הוא משועבד להם והוי שאלה בבעלים כנ"ל נכון : **בתור** כתוב הלכך ל' יום קודם פסח אל עניו מובת הציבור והוא נמרא פרק קמא דף ו' ותנא מתי מייכות יש מזה לזה דתלה זה בזה וא"ל דלפי מתי דאיתא הגיסא בגמרא שואלין ודורשין בה"מ כו' בשאר כל ימות השנה ודורשין אינו מה שלריך לאותו יום וזה מצינו בלימוד שזכר שם הת"ק מפסח לאחון שעמד בו משה והזהיר על פסח שני והקשו שם התו' דהא ע"י שאלה הוזקק לומר להם ותי' דמ"מ לא היה לריך להחריך אלא אל תעשו פסח ותו לא ע"ל הרי ממה שדרש משה שיעשו פסח שני מזה למדו הלכה שהחבה דורש מעלמו והיינו מה שלריך עכשיו לעורך הפסח בזמנו דהיינו שמשה דרש שיעשו לעורך הפסח בזמנו ולהקרו במומין כמ"ש ב"י ומזה למדו לשאר כל' פסח בלא הקרבן כמ"ש התוס' פ"ק דע"ג ד' ס' דעתה אע"פ שאין קרבן בעינן ל' יום כמו בקרבן וא"כ לריך אתה לומר דגם בשאר הלכות יש לורך עתה לדרוש מה שיש מיזב מהיום והה לא תחמלא כ"א כמי שיולא מביאתו קודם הפסח שישיטורו שחייב לבער מאותו יום אם הוא תוך ל' והה דבר נכון לפע"ד : (ב) **והבבורות מתענין בו** · בטור הביא ע"פ מ"ם והתלמידים מתענין בו בה"ב מפני מלול הבם ג' ימים וכ"ל הבהר ג' אחר הפסח קאמר כו' ובמ"ם נופיס איתא בלשון זה מפסיקים לפורים לתענות ימי לוס מרדכי ואסתר ולאחר פורים בה"ב ולמה אין מתענין אותו בניסן מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן בו' והתלמידים מתענים בו בה"ב מפני חילול הבם ומפני כבוד הבהיכל שנסרף עד כאן לשונו · וכתב ב"י דקאי על תענית שמתענין ב' וה' של כל השנה שאותם תעניתים אין מתענים בניסן וקשה למה זכר בה"ב היה לו להזכיר רק ב"ה ותו קשה לן למה תלה את התעניתים אלו בימי פורים שבתב ואחר פורים מתענים בה"ב · ונראה לפי עניית דעתי דכל מה שקבעו חז"ל תעניתים לריך שיהיו לבם דמיון כמות ראשונים ועי"ד שבתב המרדכי דתענית בה"ב שאחר בסא וסוכות דומיא דתענית הראשונים בזמן הרביעה כו' וה"ל נימא דבימי מרדכי ואסתר עברו ותתענו בפסח כדדרשינן ויעבור מרדכי וכו' וכבר קיימא לן דמי שנתענה ביום שאסור להתענות לריך למיתב תענית לתעניתו כדאשכחן בתענית חלום בשבת ואם כן מסתמא אחר הפורים הייה בימי מרדכי התענו על מה שעברו בשנה שלפני זה בפסח וזה נשאר קיים לדורות להתענות תעניתים אלו אף על פי שאין הטעם שייך אלמלא מבל מקום התעניתים לא בטלו ועל כן פריך שפיר ולמה אין מתענין אותו בניסן פירוש כיון דהתעניתים בחיים מחמת פסח כמו שבתבתי הוי ליה להתענות אותם אחר פסח במדה ניסן ותירץ על זה מה שתירץ ואם כן יפה אמר אותו הבהב שמביא הטור שסייים אחר מ"ם ג' ימים כדי שלא נעשה לומר ולפרס דעל

יד אפרים **תכט** (במג"א סק"א) וכ"ם בבבורות פ"ם וכירושלמי דשקלים אמת הלבבם בפרום בפסח ובפרום עלרת כו' אחר ר"א בלשן דתענין פרם פנגת בשלשים יום קודם המועד ס"ק בדורשין בפלוטיהו פכ"ל :

הלכות פסח

תכט שאין נופלים על פניהם כל ניסן · ובו ב' סעיפים

א (א) (ג' א) ל' א **שואלים** **א** ב **בהלכות** (א) **פסח** ג קודם לפסח ד (ב) **שלשים יום** : הגה ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לעורך פסח וכל מי שדר בעיר **ב** (ג) ה י"ב חודש לריך (ד) ליתן לזה · (מ"ו) :

ב ג (ב) **אין נופלים על פניהם** ג **בכל חדש** (ה) **ניסן ואין אומרים** (ו) **צדקתך בשבת במנחה ואין מספידין בו** ; **ואין מתענין בו** ד (ז) **להזכיר** ב (ו) **בצבור** (ב) **והבבורות מתענים בו בערב פסח :**

הגה

תכט א בהלכות פסח · וס"ה בשאר י"ט דורשין קודם לכן ל' יום (ב"מ) וכ"כ רס"ל בסוכה דף מ' וכ"ם בבבורות פ"ם ושבשיו מהגיון לדרוש בשבת הגדול ובשבת שובה והעיקר להורות לעב ה' דרבי ה' ללמוד המעשה אחר ישמון ומהרי"ל היה דורש בה ל' מנ בשבת שובה ומשמע בפ' קמא דמגילה בי"ט עלמו מחוייבים לדרוש בעניגו של יום כגון בפסח בילילות מלרים ע"פ נבי פוריס שאל בשבת : **ב** י"ב חודש · וה"ה העני הדר פס י"ב חדש מחוייבים ליתן לו (ב"י ביי"ד סימן לל"ו) וכתב הסמ"ק האידנא ל' יום והטע"ם לא ע"פ : ל"ל דעני שאינו דר פס ל' יום מ"מ מחוייבים ליתן לו לאכול מלה אלא שאין מתאים לו תאים : **ג בכל חדש ניסן** · מפני ש"ב נשאים הקריבו י"ב ימים וכל יום הקרבן היה יום טוב אלו ואחר כך ערב פסח ופסח וח"מ אם כן יצא רוב החודש בקדושה לפיכך עושין כולו קודם ועיין בחל' פסח כאן הקשה הר"ן מהא דתנן בשה חיקן לישראל כו' ותירץ ע"ש ול"נ שיש ב"מ לענין ממון כראיתא בפ' השואל דף צ"ו אמרי רבנן לרבא שאיל לן מר כו' ולא היא איתו שאיל לתו ביומא דכלה כשדורשים לפני התגל בהלכות הרגל דלא מצו לאשתמוטי לסם' אחרת כו' ע"ש א"כ יש ב"מ אם שאלו התלמידים בהמה מתרב תוך ל' יום קודם פסח ומתה פטורים דהוי שאלה בבעלים וקל' (ב) אין נופלים כו' וא"א יה"ר אחר קריאת התורה וכן בכל יום שאין אומרים תחנון א"א יה"ר ואין מזכיר בו נשמות ויש להתענות אחרי פסח יאר ציים

סימן תק"ם וסימן ת"כ ותקע"ג וה"ע דלא כע"ם : **ד בצבור** · ממעט הסבירא ליה דתענית יחיד שרי כמ"ש בכ"י ולכן כתב רמ"א שאין מתענין בו

תענית

תכט (א) **שואלין** בהלכות פסח כו' ועכשיו שאין לנו קרבנות נוהגין לדרוש בשבת שלפני הפסח ומ"ם מצות לכל אחד ואחד לעסוק בה' פסח כל ל' יום לפני הפסח אבל לפי דברי התוס' בפ"ק צריך לדרוש ל' יום אף עכשיו שואלין בחל' פסח כאן הקשה הר"ן מהא דתנן בשה חיקן לישראל כו' ותירץ ע"ש ול"נ שיש ב"מ לענין ממון כראיתא בפ' השואל דף צ"ו אמרי רבנן לרבא שאיל לן מר כו' ולא היא איתו שאיל לתו ביומא דכלה כשדורשים לפני התגל בהלכות הרגל דלא מצו לאשתמוטי לסם' אחרת כו' ע"ש א"כ יש ב"מ אם שאלו התלמידים בהמה מתרב תוך ל' יום קודם פסח ומתה פטורים דהוי שאלה בבעלים וקל' (ב) אין נופלים כו' וא"א יה"ר אחר קריאת התורה וכן בכל יום שאין אומרים תחנון א"א יה"ר ואין מזכיר בו נשמות ויש להתענות אחרי פסח יאר ציים

עטרת זקנים

תכט (א) **שואלין** בהלכות פסח כו' ועכשיו שאין לנו קרבנות נוהגין לדרוש בשבת שלפני הפסח ומ"ם מצות לכל אחד ואחר לעסוק בה' פסח כל ל' יום לפני הפסח אבל לפי דברי התוס' בפ"ק צריך לדרוש ל' יום אף עכשיו שואלין בחל' פסח כאן הקשה הר"ן מהא דתנן בשה חיקן לישראל כו' ותירץ ע"ש ול"נ שיש ב"מ לענין ממון כראיתא בפ' השואל דף צ"ו אמרי רבנן לרבא שאיל לן מר כו' ולא היא איתו שאיל לתו ביומא דכלה כשדורשים לפני התגל בהלכות הרגל דלא מצו לאשתמוטי לסם' אחרת כו' ע"ש א"כ יש ב"מ אם שאלו התלמידים בהמה מתרב תוך ל' יום קודם פסח ומתה פטורים דהוי שאלה בבעלים וקל' (ב) אין נופלים כו' וא"א יה"ר אחר קריאת התורה וכן בכל יום שאין אומרים תחנון א"א יה"ר ואין מזכיר בו נשמות ויש להתענות אחרי פסח יאר ציים

חק יעקב

תכט א **שואלין** בה' פסח · בב"י מקבה מהא דאיתא פרק בני העיר משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח כו' משמע דקודם לכן היו ממהיב לדרוש ומיהו דהא דאמרינן שואלין קודם הפסח ל' יום לא שייכה מחייב לשאול אלא דהוי שואל כענין אם שואל באותו זמן ונפקא מינה לבני תלמידים שנואלין קודם פסח אחר שואל שלא כענין ואחר שואל מהלכות פסח מקקין לשואל כענין פסח עכ"ל · ולכאי לא נקט לשון חיוב רק בלשון הם"ם ואע"ג דכ"ם נקט שואלין ודורשין השמיט הטור ומשמע לשון דורשין לפי שעיקר הדרישה היה בזמן בית המקדש הקרבן בדמ"ר בבדאיתא רים פ' לפני אחיהן ופ"ם כתו' והבע"ז כתב דים עוד ב"מ לענין שאילה בבעלים ומבואר בה"מ סימן אמ"ו סעיף י"ב וז"ל ולפני המועדים שדרך לשאול ולדרוש הלכות מועד הרב לתלמידיו אז הוא נשאל להם ואם שאלו ממנו כלי הוי שאילה בבעלים ועיין עוד בב"י ובאר אחרונים מה שהיולו על קושית זו ואשתמיטתיה לכולהו ל' הירושלמי פרק קמא דשבחים וז"ל שואלין בהלכות פסח בפסח והלכות עלרת בעלרת הלכות חג בחג ובבית הוועד שואלין קודם ל' יום עכ"ל : ב בהל' פסח · וה"ה שאר ימים טובים וכן הסכמת האחרונים והא דנקט הם"ם ושוסקים דווקא בני פסח ולא שאר י"ט ל"ל משום דבשאר י"ט לא היה הוא רק מנהגא בעלמא נהגו וכן מסמעות הב"ח ובמבואר להדיא בטור א"ח סימן אמ"ו וזה ב"ל בוונת הב"י בסוכה דף מ' ובחנוכה הביא מהרש"ם שם על הב"י בסימן זה ולא כל"ן : ג קודם פסח · וכן ב"י עלמו שואלין ודורשין בעניגו של יום כדאיתא בפ"ק דמגילה וכ"כ המ"א · והב"ח מחמיה על מנהגינו שאין דורשין בפסח ומאר י"ט עלמם לכן כתב דמה שאמרו בברייתא הל' פסח בפסח והל' חג בחג לא בי"ט עלמו אלמר אלא שמוך לפסח ומוך לחג בהא דאמרינן חייב אדם לטהר עלמו ברגל דפירושו שמוך לרגל וה"ם כאן וכן הוא בהדיא בבדאיתא פי' רמ"ד עכ"ל · ותמוה גדולה הוא לפירושו מאי מקשה הם"ם דים מגילה על הא דאמרינן פורים שחל להיות בשבת שואלין ודורשין בעניגו של יום מאי אלרא לפורים דשאלה ומנהגינו פה לדורות אמרינן ל"ש מי אלרא דתענית אינו ראוי לשואלין ודורשין כו' ומאי קושיא הא הכם לאו בחג עלמו דורשין רק שמוך לחג ופורים שחל

תכט (ב"מ) וכ"כ רס"ל בסוכה דף מ' וכ"ם בבבורות פ"ם ושבשיו מהגיון לדרוש בשבת הגדול ובשבת שובה והעיקר להורות לעב ה' דרבי ה' ללמוד המעשה אחר ישמון ומהרי"ל היה דורש בה ל' מנ בשבת שובה ומשמע בפ' קמא דמגילה בי"ט עלמו מחוייבים לדרוש בעניגו של יום כגון בפסח בילילות מלרים ע"פ נבי פוריס שאל בשבת : **ב** י"ב חודש · וה"ה העני הדר פס י"ב חדש מחוייבים ליתן לו (ב"י ביי"ד סימן לל"ו) וכתב הסמ"ק האידנא ל' יום והטע"ם לא ע"פ : ל"ל דעני שאינו דר פס ל' יום מ"מ מחוייבים ליתן לו לאכול מלה אלא שאין מתאים לו תאים : **ג בכל חדש ניסן** · מפני ש"ב נשאים הקריבו י"ב ימים וכל יום הקרבן היה יום טוב אלו ואחר כך ערב פסח ופסח וח"מ אם כן יצא רוב החודש בקדושה לפיכך עושין כולו קודם ועיין בחל' פסח כאן הקשה הר"ן מהא דתנן בשה חיקן לישראל כו' ותירץ ע"ש ול"נ שיש ב"מ לענין ממון כראיתא בפ' השואל דף צ"ו אמרי רבנן לרבא שאיל לן מר כו' ולא היא איתו שאיל לתו ביומא דכלה כשדורשים לפני התגל בהלכות הרגל דלא מצו לאשתמוטי לסם' אחרת כו' ע"ש א"כ יש ב"מ אם שאלו התלמידים בהמה מתרב תוך ל' יום קודם פסח ומתה פטורים דהוי שאלה בבעלים וקל' (ב) אין נופלים כו' וא"א יה"ר אחר קריאת התורה וכן בכל יום שאין אומרים תחנון א"א יה"ר ואין מזכיר בו נשמות ויש להתענות אחרי פסח יאר ציים

ג' ספמים ו' כ' סוד בסם מגלה כתוב ומם' פוסרים בפ' בפרה וכ"כ סרוקת סי' רפ"ם נ ע"י בסם מסכת סופרים שבידינו ד' פי' סב"י שסלמודים מוסגים לספמנות בפ"ב מפני מיגל פסם וכו' כדלקמן סי' מקי"ם גם בניסן מתענין וכו' מכ"ל וכבר כתב רמ"ל בסא"ם מנהג :

באר היטב

תכט (א) **פסח** · וטוא סדין אחר ימים טובים ס"ת מ"ם ת"י : (ב) ל' יום · ומתחילין מיום ספורים עלמו ת"י ויד אסרן דלא כאר"ם ע"ם וכן כ"ם עלמו שואלין ודורשין בעניגו של יום ומנהגינו שאין דורשין בחג עלמו גם אין אנו דורשין ל' יום קודם פסח · (ולפשר מטוס דעיקר תקנת סיום מטוס קרבנות פוס' בכורות) רק בשבת שלפני פסח שקורין אבת הגדול עיין ב"ח וכתב דמנהג ומכ"מ מנוס לכל אחר לשמוע בהלכות פסח ל' יום לפני הפסח ב"ח ולשולן דורשין בשבת הגדול בשאין ע"ם מל בו דאז נריכים לסקדים מסרי"ל : (ג) וכ"מ · וטוא סדין שפני סדר אם י"ב חדש מחוייבים ליתן לו ב"י כ"י סימן רנ"ו פעיף ס' וכתב אפס"ק דשאילתא פני כל' יום וכ"כ מרב מ"ר אם ולא דעתו לשתקע מי כאנשי מעיר מיד כמבואר אם ס"ת וכ"ל דעתי אשתו דר אם ל"ר יום מ"מ מחוייבים ליתן לו אלא נשאול אלא שאין מתענים לו חטים ע"ם : (ד) ליתן · אשלי אחר פיס אשור מתם ביומים אקדמונים אבנ"ג : (ח) ניסן · אפני מ"ר נמיאים אקריבו י"ב ימים וכל יום אקרבן אוא י"ם אלו ואחר כך ע"ם ופסח ואסרו חג ל"ב יגא דוב אחרב אקונוסם · (וכב ם דמנהגות אנשים ברים ירחא דניסן אמרדא כו' ע"ם אם י"ב אדם בנמנות גם אין אומרים קדיש אחר ל"ם ואקע אלא אדם ברוך ל"ם ורמוס ואמנן אנוס אם · וכתב רמ"א בדיק דל"ם ע"ל · ובאבנ"ם שם לקרות בניסן בל יום אמשא אלו ובי"ב ס' אסלוטך עד כן אשה אלו אחר אם אמנוס : (ז) בצבור · אירוס דאין מזכירין אחנינו אחכל

שערי תשובה

תכט (א) יב"ח אבנ"ם ושיין מת"ב בשם אבנות הגמן אם אמנו זב"ם נדבה בבנ"ב לעורך חטים וסיו אורחים אין לבבאים וזב"ם מלאותו אשר לחיינם כי אם נותנים בעירם ומי אנדר לנדקה תוך לא"ד יום קודם אפסח אבי ליקח מזה חיטים לעניים אף במקום אקביעות חיטי אפסחא בארבעות ואין כולנים אותם בכלל נדקות כל אמנה (ואמנם לפי אנתנים מזה נ"ב לת"ח אנשים אנגאי לאם לקבל נדקה) ואם נבו לעורך חטים ואחתירו אין לבנות לדברים אחרים אלא יתנו לעניים בשאר אורכי אפסח ע"ם · וכתב בספר אמר ועוד לחמים בקונטרס טוב עין כתב אם אם קבה בית דירה אפילו תוך ל"ד אבנ"ח אבנכי אשיר ואם אבר בית דירה ליב"ח אחסר קודם יב"ח הוא כאנבי אשיר ע"ם אב"כ בשם קלת אפרשים ועי' בח"מ אי' קס"ג :

סגם

חק יעקב

תכט א **שואלין** בה' פסח · בב"י מקבה מהא דאיתא פרק בני העיר משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח כו' משמע דקודם לכן היו ממהיב לדרוש ומיהו דהא דאמרינן שואלין קודם הפסח ל' יום לא שייכה מחייב לשאול אלא דהוי שואל כענין אם שואל באותו זמן ונפקא מינה לבני תלמידים שנואלין קודם פסח אחר שואל שלא כענין ואחר שואל מהלכות פסח מקקין לשואל כענין פסח עכ"ל · ולכאי לא נקט לשון חיוב רק בלשון הם"ם ואע"ג דכ"ם נקט שואלין ודורשין השמיט הטור ומשמע לשון דורשין לפי שעיקר הדרישה היה בזמן בית המקדש הקרבן בדמ"ר בבדאיתא רים פ' לפני אחיהן ופ"ם כתו' והבע"ז כתב דים עוד ב"מ לענין שאילה בבעלים ומבואר בה"מ סימן אמ"ו סעיף י"ב וז"ל ולפני המועדים שדרך לשאול ולדרוש הלכות מועד הרב לתלמידיו אז הוא נשאל להם ואם שאלו ממנו כלי הוי שאילה בבעלים ועיין עוד בב"י ובאר אחרונים מה שהיולו על קושית זו ואשתמיטתיה לכולהו ל' הירושלמי פרק קמא דשבחים וז"ל שואלין בהלכות פסח בפסח והלכות עלרת בעלרת הלכות חג בחג ובבית הוועד שואלין קודם ל' יום עכ"ל : ב בהל' פסח · וה"ה שאר ימים טובים וכן הסכמת האחרונים והא דנקט הם"ם ושוסקים דווקא בני פסח ולא שאר י"ט ל"ל משום דבשאר י"ט לא היה הוא רק מנהגא בעלמא נהגו וכן מסמעות הב"ח ובמבואר להדיא בטור א"ח סימן אמ"ו וזה ב"ל בוונת הב"י בסוכה דף מ' ובחנוכה הביא מהרש"ם שם על הב"י בסימן זה ולא כל"ן : ג קודם פסח · וכן ב"י עלמו שואלין ודורשין בעניגו של יום כדאיתא בפ"ק דמגילה וכ"כ המ"א · והב"ח מחמיה על מנהגינו שאין דורשין בפסח ומאר י"ט עלמם לכן כתב דמה שאמרו בברייתא הל' פסח בפסח והל' חג בחג לא בי"ט עלמו אלמר אלא שמוך לפסח ומוך לחג בהא דאמרינן חייב אדם לטהר עלמו ברגל דפירושו שמוך לרגל וה"ם כאן וכן הוא בהדיא בבדאיתא פי' רמ"ד עכ"ל · ותמוה גדולה הוא לפירושו מאי מקשה הם"ם דים מגילה על הא דאמרינן פורים שחל להיות בשבת שואלין ודורשין בעניגו של יום מאי אלרא לפורים דשאלה ומנהגינו פה לדורות אמרינן ל"ש מי אלרא דתענית אינו ראוי לשואלין ודורשין כו' ומאי קושיא הא הכם לאו בחג עלמו דורשין רק שמוך לחג ופורים שחל

ל״ז מוסגות כשבת ס״ו וכ״כ סכל בו ובטלי סלקט ל״ל מסנה רים סמנים :

עטרת זקנים

דלא גרע מתענית של תלמידים ובבורות וכ״ש עד״ח שהוא קבוע ביוחר ודוקא ביחיד ולא בציבור בר״א בצבעה אבל להזכיר בצבור אסור עד שיעבור ניסן וכן חתנים מתענין אפי׳ קודם פסח כמ״ש סי׳ תקנ״ג וכ״כ מהרי״ל בהגהות סור וסורי בב״ח :

תל (א) ר״ת ניסן שחל להיות בשבת אז הוא פרשת תזריע ואומרים פיוט השייך לאותה פרשה חוץ מן האופן אביר הגביר ומפטירין בס׳ החדש ולא השמים כמאי דלעיל ומפטירין במאי דסליק מוצית בקריאה (מהרדש״ל ובמנהגים ועיין בס״ז השעם לטה קורין אותו שבת הגדול (כיון הרב בעש״ז לדבריו) :

יד אפרים

(ס״ק ו׳) כ׳ סב״י בסימן תקס״ם סכתם כו׳ כנ״ל (שם סעיף הנ״ל) וסלקו עליו ועם רמ״א ספק בסי׳ רפ״ח דלא כווחיה עם״ם כשם ס״ם סגיכסא עלמינו וסיכוכו וא״כ ק״ו דשמעגין כניסן כנ״ל ל״ל שמעש״י חלקו של דרין בל סגאונים מ״ש לפי מה שסגיגת סמג״ח בסי׳ רפ״ם מכ״ם מוכת דלמסרו חג מתענין אע״ג דעשיגו שלא לתענות וא״כ ק״ו דעשיגו מתענין וכן כתב כרבי סמג״ח סר״ רפ״ם ע״ם :

תלא (בש״ע סעיף א׳) בתחלת ליל י״ד נוהקין כו׳ • ויש״מ בשם דף כ״ח אחר לפו רב נחמן לפי נחתיו ומה אחון דלא ידעינו בקבועות בדיעה לי מיתו סיכרת המצלים ליומא כעירא מחרלא לדיוסכו דמגלי לפו עלמת מלחכא עבר מצלים ע״כ • ולפ״ז סטוג כמרבר ומס״ג שלון כף

ואור סגר יפה לבדיקה פירש״י אבל ביום מפשיך וא״ח נבדוק לאור היום הא ילפינן לקמן מיפוס מגלות גם פסוד הפתיק ב׳ שפמים אלו ומראה דלריני לתרוייהו דבש״ם בפי׳ שעה מבוררת לקבוע בה בדיקה הרי״מ לומר שים שימוי באותה שעה ויש בה רוקם ע״כ הקשה בגמ׳ דנבדוק בשיפ אלא יש רוקם ושימוי באיסור ממך דאורייתא ובלעדא יש שימוי מחמת הקדמת זריזים ברגילים בעת הסיא כמו באבריהם ובלילה אין שום שימוי אלא בהתלהבות אלא דרך חדש לבוא לבוא לביאו מבחוץ אלא דביאת האדם רגיל לבוא בה״ם בעוד יום ולריך להמתין עד שהגר מבסיק ע״כ יתמין מעשה ביאתו אלא יש שימוי עד שבקשה הגר שהוא הלילה ממש ואותה שעה שיתמין יהיה שיוי לגמרי אלא ימשך ביטול הבדיקה מזמן המונבל הסיומו יש בהן שימוי שהוא סמוך לביאתו תיקף דוקא וא״כ שיר לריכים להתהי הגר בעמים : (ב) ואפי׳ אם יש בו׳ • בגמ׳ אמר ר״ב בר יצחק שזכרתי אמר אביי הלכך לריכה מרבקן לא ליפתה בעידנים באותה׳ כו׳ ור״ק מלי הלכך שייכות לר״ג בעמים אלו ולא על נוסא דמתני׳ דאור לי״ר בודקין כו׳ ולפי מ״ם ניחא דבין אל״ל סמוך לביאתו ולריך שיתמין ע״ב יהיה שיוי באותה שעה לגמרי דאם יהיה לאכול פשיטא דאסור אלא קבע לאכילה ולדך לישב מאכילה לאכילה ויתרחק מזמן ביאתו ביותר אלא תשלו בים לו מת קבוע לגמרו בעת פסיא אבל אם מזמן בעת הסיא אבל שיוי מזכרו מ״מ אסור כין בים הפס שיבוא לו עיון מבך קלת ויהיה רחוק לביאתו ויעבור על הקנת הכמים שקבעו סמוך לביאתו וזה מתוכן מ״ם מו״ה ז״ל מ״ם בקיא מל ערבית אלא אסרו הלימוד אלא אלא יאמר אוכל קימעא ואתה קימעא ואמרי׳ שם ואם רגיל לאמות שיבא וקיבל קריאת שמע ומתפלל מ״ם מבבל דאסרו בם שלימוד והלריך בתי׳ ובפי׳ מ״ם לק״מ דשם לא הקפידו על שיהא סמוך לביאתו דודאי אין איסור אף אם שהם קלת אלא הקפיד על ביטול המלוה לגמרי דבאמרי׳ שם אל איסור אכילה ובתיה דמושהתו שיבה ויבן כל הלילה ע״כ לא אסרו הלימוד אלין בו הפס מפשהו שיבה שדבך אדם לאכול ואח״כ לישן מבא״כ כאן יש הפס הרחקה מן זמן ביאתו שזה עיקר המלוה כמ״ש וע״כ אף בלימוד יש הפס זה דבל״ם יעמוד קלת ויבא הרחקה מזמן ביאתו לביאתו ומהרי״ו בס׳ פסח כ׳ וז״ל וג״ל דה״ה לתפלת ערבית אלא התפלל עם הצבור אסור במלאכה ובלימוד קודם שיתפלל בדאיתא אלא יאמר אוכל קימעא כו׳ ובקשה עליו מהגמ׳ שזכרנו דבהדיא איתא שם שרגיל לשמוח שובה ונראה מתוך שהגמרא מיירי בים לו שיעור קבוע ללמוד באותה שעה קידם ק״ם ממש בכל יום וקידם ק״ם ב״כ מוחר לפ״ם שלבשבים ימבך קלת יותר כגון שעה לו שתים מה בבך כיון שים לו שיעור קבוע מתי יגמוד ומתי יפסיק אע״ג דבני בדיקה נ״ז אסור כמ״ם אבל מהרי״ו מיירי באין לו שיעור קבוע לאותה שעה אלא שבשביו דרך מקרה רוצה ללמוד ואין קבע ללמודו זה אסור דשמא ימשוך ביותר הרבה מאוד ואע״ג דנקע מהרי״ו לשון וא״כ לחפלת ערבית לאו לבל מילי קאתר אלא אסור לעניין לימוד לאין קבוע בשיעור אבל בקבוע שם אינם דומים הבבדיקה אסור ובתפלת ערבית שרי וכן ל״ל לאכלה : (ג) ואם התחיל כו׳ • זה דעת רבינו יונה בשור ויליף לה מלשון אביי דקאמר לא ליפתה אינם דשמעא אפתיחה דוקא קשיד וג״ל דגם רבינו יונה שיש לו שיעור קבוע ביון שיש קבוע ע״כ אלא בים דיש הפס הרחקה מביאתו לא נזכרו אבל בלא שיעור קבוע מודה לאסור לדריך לאפסיק וכמ״ם לעניין תפלת ערבית בשמוך אבל לאכילה פשיטא לריך לאפסיק אפילו לדישה זו מעשה שזכרנו שאין קבע לאכילה : (ד) וי״א שצריך **להפסיק** • הוא אסור וג״ל לשון לא ליפתה אינם בבדיקה דרבותא קמ״ל לא מבעיא אם יש בו ללמוד קודם הזמן דאז לא הוי אלא הפסק ביטול מלוה פשיטא שאסור

יד אפרים (בס״ר סק״ב) מיבא לו שיון וישפה קלת מי׳ כפ״ל :

באר היטב

בשאול אפילו אינו בביתו דבוש ודאי אינה לאוגר אלמא מפשבא ליש בשמשבא • כתב בב״ח מי אלא אפשבל עבדים אם אינו אינו אינה קודם בבדיקה דאינה לאוגר שמא יאבד בבדיקה ואינה מלאפשבל אבל מי שמשבא לשולם ערבים ביאינו בלילה יבדוק אחלה בין דבר בים לא יבבא. וא״ל כיון דזמן בבדיקה שיא קודם ל״ם יבדוק ואח״כ יפשבל אחר ג״ם ואם לא בדק אד אחר ל״ם יבן לאחר לבדוק ואשא יפשבל-ואלי ליבא אחר יפשבא כמ״ם אב״ם • ואע״ג ל״ מב״ם • ואותן ערבים לאפשבל ערבים ביו״ר יפשבלו אחלה בבב״ם דעדות אוא לקבלם אחר בך פ״ם : (ה) אבריך • ואם אחר לאבינו ביזכיר לו אבריקם מוחר בדלעיל אמן דפ״ם ס״ג ל״ : אל

ב בדבר אמנגיד בשם אחרים ג אמרבא דאלבי בא לו ד רבינו יונה שם אלישאל דאבני :

עטרת זקנים

תלא (א) יזהר כל אדם כו׳ גם הרב ר׳ יהוחם והר״ן בשם הראב״ד הובאה מראיה אחרת דעיקר מצוה היא תחילת הלילה שיש בו אור עדיין אף ע״ג דהתרי״ל בדין הנענית בבורים וכן בסנהדרים מהרא״ם בתב שמצות בדיקה היא בלילה מסש אבל לא קודם ס״מ נראה עיקר כדברי הראב״ד ואין סמך שהם לא ראו דברי ראב״ד בוחה ודע שהרמב״ם בפ״ב והסמ״ק בעשה ל״ח בתבו שאין קובעין מורם בסוף יום ל״ב משמע לחייא דאף שעדיין לא הגיע הלילה דהיינו בין השמשות נמי אסור וכ״כ הגל בו וסיים וכ״ש שלא יעסקו בדברים אחרים מיהו מהרי״ו בהלכות פסח כ׳ וג״ל דת״ה תפלת ערבית מי שלא התפלל עם הציבור שאמר בסלאב׳ ובלימוד קודם שיתפלל כו׳ ואע״ג שלא הוזכר איסור זה בגמ׳ ולא בשום חיבור בם בפ״ק דשבת לא הוזכר שם איסור בלימוד מ״ם יש לחוש לדברי דדברי מקום הסת בגל ובתשובת מהראב״ח ח״ב סי׳ ע״ח פסק שם חכם המלמד לקיל ערב ובוקר ופסקי דינים בבה״כ נראה דבלילי״ר יכול ללמוד ועל כל פנים ג״ל שאם אמר לחבירו שיוכירהו חבריקה כשתתשך מותר לו ללמוד כפו שתתירו החבמים ללמוד בליל שבת אצל הנר אם אומר לחבירו תן דעתך עלי שלא אשה וכ״כ ב״ש ע״ל סי׳ עו״ח :

עטרת זקנים

תלא (א) יזהר כל אדם כו׳ גם הרב ר׳ יהוחם והר״ן בשם הראב״ד הובאה מראיה אחרת דעיקר מצוה היא תחילת הלילה שיש בו אור עדיין אף ע״ג דהתרי״ל בדין הנענית בבורים וכן בסנהדרים מהרא״ם בתב שמצות בדיקה היא בלילה מסש אבל לא קודם ס״מ נראה עיקר כדברי הראב״ד ואין סמך שהם לא ראו דברי ראב״ד בוחה ודע שהרמב״ם בפ״ב והסמ״ק בעשה ל״ח בתבו שאין קובעין מורם בסוף יום ל״ב משמע לחייא דאף שעדיין לא הגיע הלילה דהיינו בין השמשות נמי אסור וכ״כ הגל בו וסיים וכ״ש שלא יעסקו בדברים אחרים מיהו מהרי״ו בהלכות פסח כ׳ וג״ל דת״ה תפלת ערבית מי שלא התפלל עם הציבור שאמר בסלאב׳ ובלימוד קודם שיתפלל כו׳ ואע״ג שלא הוזכר איסור זה בגמ׳ ולא בשום חיבור בם בפ״ק דשבת לא הוזכר שם איסור בלימוד מ״ם יש לחוש לדברי דדברי מקום הסת בגל ובתשובת מהראב״ח ח״ב סי׳ ע״ח פסק שם חכם המלמד לקיל ערב ובוקר ופסקי דינים בבה״כ נראה דבלילי״ר יכול ללמוד ועל כל פנים ג״ל שאם אמר לחבירו שיוכירהו חבריקה כשתתשך מותר לו ללמוד כפו שתתירו החבמים ללמוד בליל שבת אצל הנר אם אומר לחבירו תן דעתך עלי שלא אשה וכ״כ ב״ש ע״ל סי׳ עו״ח :

ג שלא יתחיל • בסוף יום י״ג (רמב״ם) וג״ל דחלי אשה קודם לילה אסור כמ״ם ס׳ לל״ב ולל״ה ועיין סימן תפ״ט ס״ד ופי׳ אלא בדק בלילה אסור ביום עד שיבדוק : **ד** ולא יאכל • אבל שעיטה בטלמא אבי מ״ם מהרי״ל) שעיטה סיימו סיום אלו כגילה פת כמ״ם אסי׳ לל״ב : **ה לא ילמוד** • ולוחן שאנשים

לאור הגר בהורין ובסדרקין בבל המקומות ב שדרך להבנים שם חמץ :

ב (א) יזהר כל אדם **ג** (ב) ג שלא יתחיל בשום מלאכה **ד** (ג) ד ולא ג יאכל עד שיבדוק (ב) ג ואפילו אם יש לו **עת קבוע ללמוד ה** (ד) ו לא ילמוד ז עד שיבדוק **ו** (ג) ד ואם התחיל ח ללמוד **ז** מבעוד יום אין צריך להפסיק (ד) **ח** ויש

אומרים (ה) אצריך להפסיק וכן נראה לי עיקר):

אומרים דבר הלכה בבה״כ אחר שתפלה מותרין לומר אשיטור דדוקא מי אלומד בביתו אסור אלינו מוכלם לקום ממקומו אבל זה בודאי אלך לביתו (רא״ם סימן ש״ש כ״ט) וג״ל דוקא מי שאינו אבל אלא בלילה מסש אבל לא קודם ס״מ נראה עיקר כדברי הראב״ד ואין סמך שהם לא ראו דברי ראב״ד בוחה ודע שהרמב״ם בפ״ב והסמ״ק בעשה ל״ח בתבו שאין קובעין מורם בסוף יום ל״ב משמע לחייא דאף שעדיין לא הגיע הלילה דהיינו בין השמשות נמי אסור וכ״כ הגל בו וסיים וכ״ש שלא יעסקו בדברים אחרים מיהו מהרי״ו בהלכות פסח כ׳ וג״ל דת״ה תפלת ערבית מי שלא התפלל עם הציבור שאמר בסלאב׳ ובלימוד קודם שיתפלל כו׳ ואע״ג שלא הוזכר איסור זה בגמ׳ ולא בשום חיבור בם בפ״ק דשבת לא הוזכר שם איסור בלימוד מ״ם יש לחוש לדברי דדברי מקום הסת בגל ובתשובת מהראב״ח ח״ב סי׳ ע״ח פסק שם חכם המלמד לקיל ערב ובוקר ופסקי דינים בבה״כ נראה דבלילי״ר יכול ללמוד ועל כל פנים ג״ל שאם אמר לחבירו שיוכירהו חבריקה כשתתשך מותר לו ללמוד כפו שתתירו החבמים ללמוד בליל שבת אצל הנר אם אומר לחבירו תן דעתך עלי שלא אשה וכ״כ ב״ש ע״ל סי׳ עו״ח :

כתב הכ״מ מי שלא התפלל ערבית עם הציבור מלאתי בהגה״מ ביבדוק תחלה ואח״כ יתפלל וכ״ם במפגורים מיהו ל״ל דיתפלל תפלה דאיכא למימר שמא ישלוח בבדיקתו ויבקש מלהתפלל ומשא״כ בתפלה סיא קבועה וסדורה לא מטריך אבל מי שמתפלל לשולם ערבית בחיבור אבל בלילה יבדוק תחלה דכיון דדם ביש לא ישכח וכ״ם מהרי״ו דמי שמתפלל בבה״כ ובשם ח׳ לא התפלל בבה״כ אסור ללמוד עד שיתפלל ערבית אבל מי שמתפלל לשולם ערבית בביתו מותר ללמוד קודם שיתפלל עכ״ל הכ״מ ולא עיין יפה במהרי״ו בסוף דבריו שכתב בהדיא שלא מי שרגיל להתפלל בביתו אסור ללמוד עד שיתפלל ע״כ בש״ע סי׳ ו׳ וכא דאי׳ בגמרא בבנים אם לבה״כ ובקרא ובשוב ואחר״כ קורא ק״ם ומתפלל מייבי קודם זמן ק״ם כמ״ם תר״י ובל״ם ומשמ״ל ואין כאן מ״ומו וכן ל״ל דזמן בדיקה הוא קודם ל״ה כמ״ם רים סימן ואז יבדוק ואח״כ יתפלל אחר ל״ה ואם לא בדק עד אחר ל״ה יתן לאחר יבדוק ובאו יתפלל כמ״ם

סימן ת״ם ולו ליבא אחר יעשה כמ״ם הכ״מ :

ואורתן הרגילין להתפלל ערבית בי׳ יתפלל תפלה בבה״כ דשורה הוא לקבלם אחר כך כמ״ם הטור סימן רל״ה וכמ״ל לעניין אמירת הסיעה : **ו ואם התחיל ללמוד** • משמע דמדבר הרשות לכ״ע פוסק : **ז מבע״י** • משמע דאם התחיל בלילה באיסור לכ״ע פוסק דבדיקת ממן הוי לחוייתא כ״ז אלא ביטל וקי״ל דבדבר דאורייתא פוסק כמ״ם סימן רל״ה עיין בראב״ח מ״ח סימן מ״ח : **ח וי״א שצריך להפסיק** • ואף על גב דבהתחיל בהיתר ח׳ בסימן רל״ה דאינו פוסק אחני הם שהוא תדיר משא״כ כאן שהוא פעם אחד בשנה מיפיק יותר מיעבה (ב״ח) ובקשה הכא לולב כמי פעם ח׳

ואורתן הרגילין להתפלל ערבית בי׳ יתפלל תפלה בבה״כ דשורה הוא לקבלם אחר כך כמ״ם הטור סימן רל״ה וכמ״ל לעניין אמירת הסיעה : **ו ואם התחיל ללמוד** • משמע דאם התחיל בלילה באיסור לכ״ע פוסק : **ז מבע״י** • משמע דאם התחיל בלילה באיסור לכ״ע פוסק דבדיקת ממן הוי לחוייתא כ״ז אלא ביטל וקי״ל דבדבר דאורייתא פוסק כמ״ם סימן רל״ה עיין בראב״ח מ״ח סימן מ״ח : **ח וי״א שצריך להפסיק** • ואף על גב דבהתחיל בהיתר ח׳ בסימן רל״ה דאינו פוסק אחני הם שהוא תדיר משא״כ כאן שהוא פעם אחד בשנה מיפיק יותר מיעבה (ב״ח) ובקשה הכא לולב כמי פעם ח׳

חק יעקב

אם רגיל לקרות מיירי. גם כן קודם זמן תפלה וכדעת תלמידי ר״י הובא בב״ח ומנן מגרהם בסימן זה ובסימן רל״ג עיין שם ואם כן ה״ם כאן לענין בדיקה אין לבטלו מה״ם קודם התחלת זמן בדיקה כדאמרינן בגמרא דשוורא הם וכן משמע להדיא מה״ם ופירש״י דרים שהיים עיין שם וכן דעת ומשמעות שאר פוסקים • (לק לשון הרמב״ם מסלכות מתן ומצ״ק משמע קלת דקודם הזמן גם כן אסור אבל אחר שעיון אפשר גם כן לפרשו בדרך זה והו״ק) • וכן נראה לי עיקר להלכה דלא כדעת אחרונים כזה ועיין מה שכתבתי פציף קמן מ׳ שכן דעת ב״י : ו לא ילמוד • וכתבו האחרונים בשם הגאונים רא״ש וז״ל ואותן אנשים שהוזכרים דבר הלכה בבית הסנגת אחר התפלה מוסדרין ללמוד כי זה בודאי יוצ לביתו עד כאן לשונו ועל פי זה יש לתרץ גם כן הקושיא שכתבתי לעיל פציף קמן ה׳ בשם הכ״מ פרק קמא דברכות עיין שם ובתב בתמן מברשם הבדבר שלאל אפילו אינו בביתו אסור לאחר לאמצעוני עד כאן לשונו : ז עד שיבדוק • ומי שלא התפלל אז לא קרא קריאת שמע עיין בב״ח חיזוקי ודעות כזה והמ״ל אם אינו אינו כיון דזמן הבדיקה הוא קודם לאם הסוכני׳ ע״כ יבדוק תפלה ואחר כך יתפלל אם לא שרגיל להתפלל בבה״כ בעברה אז יתפלל תפלה עד כאן לשונו, ואולי לשאתו שדעתו כדעת הכ״ח שזמן בדיקה קודם לאם הסוכני׳ אך לפי מה שכתבת לעיל פ״ק ח׳ דעיקר זמן הבדיקה הוא בלילה אחר לאם הסוכני׳ א״כ מי שרגיל להתפלל ולקרות קריאת שמע בזמנם אל יבטל כי תדיר ושאינו תדיר קודם כל״ל אף ע״ג דמלשון הרמ״ם ומהרי״ל משמע קלת דאין לעשות שום דבר קודם בדיקה ל״ל דלאו דוקא קאמרי ולא דברו בזה וק״ל : ח ללמוד מבעוד יום • דהיינו שתחיל בסיא״ם הכ״ל (ולא כמ״ש שכתב דמיירי בהתחיל באיסור דהיינו אלי שעה קודם לילה ודברים אלו דמוים הם כמ״ם לעיל סק״ם ס״ם) ומשמע דאם התחיל באיסור פוסק אליבא דר״ש ונם משמע לכאורה דוקא בלילה אין לאפסיק לדעה זו מה שאין כן במלאכה ואפר דברים אפשיק אליבא דהלני

[מ״א] **נז א**

ב מרב מסגיד בשם שמעון ג מימרא דאלבי בא לו ד רבינו יונה שם אלישאל דאבני :

עטרת זקנים

תלא (א) יזהר כל אדם כו׳ גם הרב ר׳ יהוחם והר״ן בשם הראב״ד הובאה מראיה אחרת דעיקר מצוה היא תחילת הלילה שיש בו אור עדיין אף ע״ג דהתרי״ל בדין הנענית בבורים וכן בסנהדרים מהרא״ם בתב שמצות בדיקה היא בלילה מסש אבל לא קודם ס״מ נראה עיקר כדברי הראב״ד ואין סמך שהם לא ראו דברי ראב״ד בוחה ודע שהרמב״ם בפ״ב והסמ״ק בעשה ל״ח בתבו שאין קובעין מורם בסוף יום ל״ב משמע לחייא דאף שעדיין לא הגיע הלילה דהיינו בין השמשות נמי אסור וכ״כ הגל בו וסיים וכ״ש שלא יעסקו בדברים אחרים מיהו מהרי״ו בהלכות פסח כ׳ וג״ל דת״ה תפלת ערבית מי שלא התפלל עם הציבור שאמר בסלאב׳ ובלימוד קודם שיתפלל כו׳ ואע״ג שלא הוזכר איסור זה בגמ׳ ולא בשום חיבור בם בפ״ק דשבת לא הוזכר שם איסור בלימוד מ״ם יש לחוש לדברי דדברי מקום הסת בגל ובתשובת מהראב״ח ח״ב סי׳ ע״ח פסק שם חכם המלמד לקיל ערב ובוקר ופסקי דינים בבה״כ נראה דבלילי״ר יכול ללמוד ועל כל פנים ג״ל שאם אמר לחבירו שיוכירהו חבריקה כשתתשך מותר לו ללמוד כפו שתתירו החבמים ללמוד בליל שבת אצל הנר אם אומר לחבירו תן דעתך עלי שלא אשה וכ״כ ב״ש ע״ל סי׳ עו״ח :

ל מסקנת דגמ' ספחים ז' ב מוד בסם לביו סמ"ם וכ"כ סרסב"ם בתשובה :

תלב דין ברכת בדיקת חמץ • ובו ב סעיפים

א (א) ח א קודם שיתחיל לבדוק יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו **א** (א) (א) ב נ על ד ביעור חמץ (ואם התחיל לבדוק בלא ברכה יברך **ב** (ב) ה כל זמן (ב) ז שלא סיים בדיקתו (כל מו) ויזהר

תלב יש"ל ידיו קודם הבדיקה (מהרי"ל נ"ח) : **א** עד **ביעור** • משום דבדיקה תמלא ביעור הוא : **ב** כ"ז שלא סיים . סי' דאם סיים לא יברך אבשביו שלא יברך לאחר בשעת בדיקה דהא מברכין על ביעור חמץ ואע"פ שבטלו מ"מ מייב לברכו מתקנת חכמים ועוד דהא אומר כל המירה דלא חזיתיה אבל החמץ שראה לא ביטל ונם במהרי"ק שורש קפ"ד כתב די"ח מיברך לשולם בשעת בדיקה ומכ"ם כה"ב ועי' בב"ח סוף דבריו ל"ע שכתב להרמב"ם ח"ל לברך והרי הרמב"ם כתב כל מלוה שם

תלב (א) על ביעור חמץ • אע"נ דלא מבער מ"מ עכשיו מחמיל הביעור ע"י שבודק לבער ומבטל החמץ שאינו ידוע לו ממילא מבער גם עכשיו וזהו מעין הביעור דמאר וכתב ב"י שאין לברך על בטול חמץ דהוי דבר שבלב ואין מברכין על המחשבה ואין מברכין על בדיקת חמץ כיון דאין זה סוף המלוה : (ב) כל זמן שלא סיים בדיקתו • הר"ז שלא סיים מקרי עדיין עוסק לעשיתה ואם כבר סיים הבדיקה לא יברך אע"נ דעדיין הנאר של מלוה לפניו בביעור מ"מ לא שייך ברכה אם אינו עושה מעשה של מלוה : **ונ"ל** דבאם לא בירך עד נאר הבדיקה יברך בשעה ה' בשיעסק בבדיקת חמץ דהא עוסק מעשה בעיקר המלוה ולכאורה משמע דומיא דטחר אבל בעוד שהוא מוחר באכילה לא יברכנו ומה שמולין לוחו מן הבית סיימו שלא יעבור עליו בבל יראה מכ"ל • זה פשוט דלא

שערי תשובה

תלב בס"ע סעיף ח' של ביעור סיון נמו"ז וכיד תפרים ושיון בלא"ק בשם רדב"ז שנוסח על ביעור נתקן על תחלת עניי' המלוה ועל תכליה, שהוא הביעור ולא הביעור שהוא מחבר שבלב ס"ב : (ב) שלא סיים פיין בתשובת מהר"ז רוטנבורג סי' ח' שכתב לפרש דסיים הבדיקה ר"ל הביעור ולכך אינו חבר (וס"ם שפשוטו דשתיק לשון הס"ז מתם אלא שהוכר שמו מלאכה והנשון המשיב מתק ליש בגרת' שעדיין לא נתקשה לו ספר הס"ז) : וכן ס"ם הסגולה על סימן

חק

דטולי עלמא וא"ם מ"ז שגם מדלעיל סי' רל"ב בהני דברים שאסורים לעשות שעוך למנחה דאם התחיל אפילו באיסור אינו עוסק ואף בדיקת חיז דרבנן וכ"ם בתחיל בביעור אפילו בקריאת שמע דאורייתא אינו עוסק ע"ל סימן רל"ה וכ"ב. ויותר קשה לדעת הי"ם בהגמ"ם בהי"ב והוא דעת הטור ומאור שרתו שהתרוני' לחלק בין מלוקים בונים בזה ודברים דמוקים ולע"ד נראה דלא קשה מידי דדוקא נבי ביעור יש לחוש יותר כיון דאין קץ וסוף לעיסור תורתינו ורחוי לקיים והנית בו יוסם ולילה על כן ראוי לחוש יותר שמא ישכוח זמן רב ואף אם התחיל עוסק לדעת הטור הלא סוף כל סוף יפסוק מימיהו לעסוק שלא ישכוח זמן הפלה אז בדיקתו מעשה"ב במלאכה וכס"ג כיון דיש קץ וסוף לכל הדברים אף אם יעסוק זמן מה לא מערשתו חכמים לעסוק בעמלע מעשה שאם ישכח דאולי ינמוד ואחר כך יפסלו כיון שיש שהות להתפלל כמבואר לעיל סימן רל"ב וכזה יתורץ גם כן קושית בעל המגן ר בפרק קמא דשבת בגמ' על מה דאמרינן כגון אנו מפסיקין לק"ש ולהפלה מו"ת ומקשה הכלה אפילו אנו מלאכות אמרינן אם התחילו אין מפסיקין ומיירן דמייריי בדליכה שהות ואפי' אם לא קשה מידי כיון דאין קץ וסוף לחוריתו ולעסוק על כל פנים יפסוק כדי שלא יעבור זמן הפלה אם לא אם יפסיק עכשיו אז אחר כך (ומה"מ אין מברכין ברכה אחרונה אחר הלימוד כמ"ש כ"י סימן מ"ז) מה שאין כן בהני מלאכות כיון שאפשר לגמור המלאכה ובדין יש שהות וכן נראה לי קלת ראיה לפנרא זו מפשיע דפרק קמא דשבת דף י"ל דתקשה הס"ם ואם התחילו אין מפסיקין ומאני פיפא המאן לדברי תורה שאין מפסיקין • וקשה אמתי הקושיא בתקומה עומת הדוי זו ואין צריך לומר זו דאם משאר דברים אין מפסיקין להפלה לא כל שכן שאין מפסיקין מדברי תורה ואף לדעת בעל המאור דפרק קמא דשבת דאין מפסקין מדברי תורה אפילו בדליכה שהות להתפלל מכל מקום ע"ר תיכון זה מאר אין מאר מה שכתבתי הגל ניחא ואפי' זה דוקא בלימוד עליני מני הדעות אי מפסיקין מה שאין כן במלאכה ואמילו אם התחילו אין מפסיקין וזו"ק :

תלב א קודם שיתחיל • ישנל ידיו והוא רק משום נקיות ולא יברך עליו מהרש"ל בתשובה סי' פ"ו : ב על ביעור חמץ . ומתאמרו בזה הרבה עעמים על מיקון נוסח הברכה ת דלפנינו תיקני בעל הנעשים בלאר כאשר האריך כזה הרא"ם והר"ן פ"ק דפסחים ובתמים דעים סי' קע"ו וקפ"ו ובראב"ן סימן נ"ה והכלבו והרוקח והרמב"ם סי"פ מהלכו' ברכות והלבוש ר' הטעם המברכין. על ביעור ולא לבער משום דאפשר לעשות מלוה זו ע"י אחרים והדעת הר"ן וריב"ש וכתב בש"ם אבן לדברי המחבר דלקיון סימן הע"ם בשסק המברכין על אכילת מרור נ"ל דהמחבר ס"ל שיקר בטעם הרא"ם והרמב"ם והלבוש הטמיק דעת הר"ן ולא הרגים בזה אלין טעם זו שולה לדעת המחבר שכ"ל ע"ם • הגה מ"ם מדפסק המחבר המברכין על אכילת מרור נ"ל דס"ל בטעם הרא"ם והרמב"ם מטעם דלטעם הרמב"ם ניחא הא המברכין על אכילת מרור ומלה • זה ודאי מינו כמו שמתמיה על זה הרמב"ן בהגהותיו שם וכב"ם שם הגיה בנ"ם ודעת הרמב"ן נאמת לברך לאכול מלה ומרור מה"ם וכן הוא דעת הרא"ם לפרוש ריב"א בפ"ק דפסחים • ושיקר הקושיא הא דאנו מברכין על אכילת מלה ומרור כבר הרגים הלבוש עלמו בזה לקמן סי' תפ"ה ומתן טעם לדבריו ע"ם ול"ג שיקר הטעם המברכין על אכילת מרור ומלה ולהילת גם הרמב"ם אם אנות הרמב"ן מטום שהוא בלשון המקרא של מלות ומרורים יאכלוהו לכן לין משגין לשון המקרא (וכזוהה לזו) מבואר בהשובת מהר"מ מיקן סימן ע"ז ע"ם בב"ל ברור : ג על ביעור • הסמתת המחרוים דאם נירך לבער יצא וכ"ב הרא"ש דבלבער

באר היטב

תלב (א) על ביעור • ואם ביירך לבער יצא • הסמתת המחרוים ושיון ע"ז בסימן קפ"ו ס"ק ד' • ויעול ידיו קודם הברכה ואולם רק משום נקיות • ואם ראין מברכין שהמיעו על בדיקת שמץ לפי שהבדיקה הוא מדרבנן ומברכין על ביעור חמץ [ודע"ל דאם עשה זה לפיות מוי"ז ומשלם מל סלים ר ומ"ל בשם מהרי מבאלן ז"ל מיקן דשל"ם מינו שוכר בכל ראם עד סלילה ושיון ע"ז ס"ק ג'] • ושיון ע"ז ומה"ר (ב) שלא לפיים • ואם סיים יכול לשמר בשעה ה' כשעוסק בבדיקה ע"ז ומנן מברכים • ומ"ל בתב דלאחר סיים הבדיקה בלילה שוב אין לברך מכל וכ"ש סב"ה מיון שם • ובכנה"ג בשם הכס"ב יש לברך בלא

יעקב

כ"ע לא אלינו אך דלכך יש לברך על לאמצעיתן הדוש דבה"ג מותר לברך ובראמר גן מברכותיו אל תדוש בלבד מיבר אם מ"ח הוא ע"ב אם מ"ח הוא ע"ב סי' קפ"ו ס"ק מ"ה מה שמתקשה בזה ולפי מ"ם בתשובת מהר"ם סימן ע"ז לחלק יש לחרך גם כן קושית הע"ז ע"ם ושיון בתשובת רמ"ה סימן נ"ה : ד ביעור חמץ • ובתב הטור בשם הרא"ם כה דאין מברכין שהחיינו על בדיקת חמץ לפי שהבדיקה היא לוקן הרגל שאינו לאמן בדיקת הרגל ובהגל הרגל בשעה זמינת הפסח ושיון בפ"ז מ"ם לייחב קושית זו ומנמ"ח הגאון מוהר' ר' ווילף שמעתי תירוץ נכון ה' סי' מ"ם הרא"ם ס"ק דפסחים דמה שמוצית חמץ מהבית לאו מתבטיחו בפן רק שלא יעבור בכל יראה וכל ימלא ובהבלר לקיון סי' תפ"ג בשם המ"ת ע"ם במ"ם דמדאורייתא אינו עובר בכל יראה עד שלילה ומ"ב יפה בתב הרא"ם הבדיקה היא לוקן הרגל בשעה שעוברין בכל יראה וזוק : ה כל זמן שלא סיים בדיקתו • מעמד מזה דלאחר שסיים בדיקתו שוב לא יברך וכן מבשעות לשון הכל בו להניח שם דף מ"ו ע"ב שהוא מקור הדין שבתב ח"ל מברך כל זמן שלא סיים בדיקתו דכל מלוה שיש לה מבך זמן כל שיבת דברך מקרי סיום המלוה עובר לעשייתו הוי שלבך אם מתעסק בטלוה ולא ביירך יבא בטובה ולא ביירך מברך כל זמן שאינה לו יוצא בשיבה ע"ל הרי לדעת כמ"ם לאחר הסיום אין לברך וכן פירש הב"ח ובאחר אחרונים דעת הרב והכל בו והוא נדעת הרמב"ם ס"ם מה' ברכות ופסק"ב מה' מילות (עיין בכל בו בהלכו' מילות בתב נ"ב דעת הרמב"ם והמלקים שם מעשה אחר עי"ן שם) דאם בבר סיים הדבר שוב אין לברך אף קשה מבא דפסק הרב לעיל בסימן קל"ח סעיף י"ח בנטילת ידים אם בבא לברך עד אחר הגיעה מברך אחר בך והוא מבא"מ דפרק קמא דברכות שהוא נגד דעת הרמב"ם ולכן אפשר בדעת הרמב"ם ונלע"ד דדעת הרב לאחר הדוקא בחסה בנטילה כיון דבלא"ה אי אפשר לברך עליו מיד עובר לעשייתן משום דאין ידיו נקיות לכן מותר לברך גם כן אחר נטילה ועינוב ובסי"ח כזו מוזכר להרים בס"י"ד סימן כ"ח לגיון כפוי ע"ם ופי"ל דעדיין לא הוי נמר המלוה עד אחר שבבל המלוה כי אין מפסיקין כיון הנטילה להמלוה אבל אחר אכילת המלוה בשמת אין לברך בש"ם אחרונים לעיל בשם מהרש"ל ובדפסק הרב כיון דבלא"ה אי אפשר לברך עליו מיד הש"ב סי' י"ח ס"ק ג' ע"ם ובאורה מ"ור שבדפס אחרים הביא על הש"ב שם ומפסק ומבלבל דברי הבל בו והרב כאן ובאמת הוא מעשה קל עשי ודברי הבל בו והרב בלוגים בש"ב בדין זה : ו שלא סיים בדיקתו • ומתי מקרי סיום הבדיקה ים מלוקי דשום דלדעת הע"ז ובמ"ש יכול לברך בשעה ב' בשעוקב אחמץ דאז נמר הבדיקה לדעת הרא"ם אבן מתיחות לשון הרב ובכל בי מבמע קלת דלאחר שסיים הבדיקה בלילה שוב אין לברך כלל וכ"ם הב"ח שלף על נב דבבר בו בשבוב בו על"ז אפשר בהרמב"ם דכל מלוה שיש לה משך זמן מייב לברך והבא נאר הבשור הוא בשעת הריפה והבדיקה הוא הבשור ונמרה בשעת הבשור בש"ם הי"ם ס"ק דפסחים ל"ל דדעת הבל בו דשיקר הברכה הוא על הבדיקה אף על נב דמברך על ביעור חמץ מבל מקום לשון ביעור כולל נ"ב הבדיקה בש"ם הבל בו אם אל כן אם סיים הבדיקה תו לא אבן יעבור לעשייתן וקלת רמיה לזו אמ"ם הרא"ם והטיר ובבל בו אם בשם ר"ם אלא אם תוך הבדיקה דת זר ומבבר כיון שמשפק תוך המלוה ואם אינם דהשמך מל"ה יהיה עד שעת הביעור אמ"ל אינו חוזר ומבבר כיון בשעשק נגול בזה שלא ודאי דבבר נעמרה הבדיקה בלילה אבן הרא"ם אחיל לשעתו דס"ל דעיקר לא הוי הבקק בלל לכן ס"ל דנמר הבדיקה הוי ביום בשעת הביעור וק"ל וכזה ניחל הב"ח מהשגת הסגן אברהם עיין אם וכן עיקר הבב"ח ושלא לחבנים עלמו בשעק

ברכה

יד אפרים (בסב"א סק"ח) סברי עדיין לא הגיע זמן ביעור חמץ • ומ"מ אם התחיל בלילה ברך בהפסק כמ"ם בס"ק ז' : (שם) כמ"ם סי' תרל"ב ויעוד סי' כל"ל : בס"ז

יעקב

כ"ע לא אלינו אך דלכך יש לברך על לאמצעיתן הדוש דבה"ג מותר לברך ובראמר גן מברכותיו אל תדוש בלבד מיבר אם מ"ח הוא ע"ב אם מ"ח הוא ע"ב סי' קפ"ו ס"ק מ"ה מה שמתקשה בזה ולפי מ"ם בתשובת מהר"ם סימן ע"ז לחלק יש לחרך גם כן קושית הע"ז ע"ם ושיון בתשובת רמ"ה סימן נ"ה : ד ביעור חמץ • ובתב הטור בשם הרא"ם כה דאין מברכין שהחיינו על בדיקת חמץ לפי שהבדיקה היא לוקן הרגל שאינו לאמן בדיקת הרגל ובהגל הרגל בשעה זמינת הפסח ושיון בפ"ז מ"ם לייחב קושית זו ומנמ"ח הגאון מוהר' ר' ווילף שמעתי תירוץ נכון ה' סי מ"ם הרא"ם ס"ק דפסחים דמה שמוצית חמץ מהבית לאו מתבטיחו בפן רק שלא יעבור בכל יראה וכל ימלא ובהבלר לקיון סי' תפ"ג בשם המ"ת ע"ם במ"ם דמדאורייתא אינו עובר בכל יראה עד שלילה ומ"ב יפה בתב הרא"ם הבדיקה היא לוקן הרגל בשעה שעוברין בכל יראה וזוק : ה כל זמן שלא סיים בדיקתו • ומתי מקרי סיום הבדיקה שוב לא יברך וכן מבשעות לשון הכל בו להניח שם דף מ"ו ע"ב שהוא מקור הדין שבתב ח"ל מברך כל זמן שלא סיים בדיקתו דכל מלוה שיש לה מבך זמן כל שיבת דברך מקרי סיום המלוה עובר לעשייתו הוי שלבך אם מתעסק בטלוה ולא ביירך יבא בטובה ולא ביירך מברך כל זמן שאינה לו יוצא בשיבה ע"ל הרי לדעת כמ"ם לאחר הסיום אין לברך וכן פירש הב"ח ובאחר אחרונים דעת הרב והכל בו והוא נדעת הרמב"ם ס"ם מה' ברכות ופסק"ב מה' מילות (עיין בכל בו בהלכו' מילות בתב נ"ב דעת הרמב"ם והמלקים שם מעשה אחר עי"ן שם) דאם בבר סיים הדבר שוב אין לברך אף קשה מבא דפסק הרב לעיל בסימן קל"ח סעיף י"ח בנטילת ידים אם בבא לברך עד אחר הגיעה מברך אחר בך והוא מבא"מ דפרק קמא דברכות שהוא נגד דעת הרמב"ם ולכן אפשר בדעת הרמב"ם ונלע"ד דדעת הרב לאחר הדוקא בחסה בנטילה כיון דבלא"ה אי אפשר לברך עליו מיד הש"ב סי' י"ח ס"ק ג' ע"ם ובאחר אחרונים בש"ב אם בבא לברך עליו מיד ובבר בו בשבוב בו על"ז אפשר בהרמב"ם דכל מלוה שיש לה משך זמן מייב לברך והבא נאר הבשור הוא בשעת הריפה והבדיקה הוא הבשור ונמרה בשעת הבשור בש"ם הי"ם ס"ק דפסחים ל"ל דדעת הבל בו דשיקר הברכה הוא על הבדיקה אף על נב דמברך על ביעור חמץ מבל מקום לשון ביעור כולל נ"ב הבדיקה בש"ם הבל בו אם אל כן אם סיים הבדיקה תו לא אבן יעבור לעשייתן וקלת רמיה לזו אמ"ם הרא"ם והטיר ובבל בו אם בשם ר"ם אלא אם תוך הבדיקה דת זר ומבבר כיון שמשפק תוך המלוה ואם אינם דהשמך מל"ה יהיה עד שעת הביעור אמ"ל אינו חוזר ומבבר כיון בשעשק נגול בזה שלא ודאי דבבר נעמרה הבדיקה בלילה אבן הרא"ם אחיל לשעתו דס"ל דעיקר לא הוי הבקק בלל לכן ס"ל דנמר הבדיקה הוי ביום בשעת הביעור וק"ל וכזה ניחל הב"ח מהשגת הסגן אברהם עיין אם וכן עיקר הבב"ח ושלא לחבנים עלמו בשעק

ברכה

הקשה הרמ״ם למה לא יברך שנית על מה שמקיים מלוה דאורייתא כי בלשונות לא ברך אלא בשעת מלוה דרבנן דיין הכנר ברך על עיקר תקנת חכמים שה״ל לתקן הברכה בשעת קיום מלוה דאורייתא ולא בשעת הבדיקה שהיא דרבנן לזה תי׳ דאז לין כאן דאורייתא כיון דעדיין היתר הוא אלא מדרבנן הוא בשביל הקש דאמ״כ א״כ יש לו לברך על ההתחלה שהיא ג״כ דרבנן וא״כ מוכח כמ״ש דאם לא ברך על ההתחלה שהיא דרבנן יברך בשעה ה׳ שהוא ג״כ דרבנן כנ״ל **המור** כתב בשם הרא״ש שה״ל לברך שהחיינו בשעת בדיקת חמץ הבדיקה היא לעורר הרגל וסמיכין אחזן דרגל והקשה הש״ל תימה דהא איסור חמץ קודם לרגל דמעטה זכיתה הקשה איסור הוא שהרי הוא בגוזר ואסור מן התורה וא״כ למה לא יברך הבדיקה ש״כ היינו ריחא דאוכן ואינו דומה לעשייה סוכה ולולב שלא קדם מצותו לרגל עכ״ל וא״ש דאותו זמן האיסור מתיחס לרגל דהא קרייה דחמצת דאסור דהיינו לאחר של ז׳ ימי הרגל וע״כ יותר טוב לברך בעיקר הרגל ופוסר הטעם לו: (ג) ויזהר שלא ידבר כו׳. מסקנת הרא״ש בשור ולריך ביאור כמ״ש האלה י״ח אחין לבודק לדבר עד שיגמור כל הבדיקה ויש מוסיפין שאם הם בדברים שלא מענין הבדיקה כו׳ וכ״ז אינו אוה לי וכו׳ וק״ל כיון שהוא שלמה מסכים אח״כ שיש ליזהר כן עד סוף הבדיקה ש״כ היינו ריחא דאוכן ולא הבקה מהרש״ל כמ״ש וכן הבקה מהרש״ל אחין לדבר ולא מילק בין ברכה לתחלת הבדיקה ובין לאחר שהתחיל לבדוק אלמא דבתחלת ממתח מתחיטו וזהו ליתא שכין ברכה לתחילת הבדיקה הטעם משום הבקה ובבדיקה עצמה הטעם משום היסח הדעת וע״ל כתב וכל זה אינו שוה לי כו׳ עכ״ל וקשה דהא ודאי אם התחיל עדיין אחן לריך לחזור ולברך ובין שהתחיל כבר אף שיש ליזהר מ״מ ה״ל לחזור ולברך אלמא לאו בתחלת ממתח מתחיטו וה״ל לתרץ הקושיא אל הרש״ל דבדברי הרמ״ם בהסקת חמצה הבר שם שיב ליזהר שלא לעשות בשיעה בעינה כו׳ והיינו בחיה אחין לו לזרך בה אחילו שלא לעזרך הבדיקה אבל הם לרשות נדבר הבטלמיס אף שלא לעזרך הבדיקה כיון אחין כאן אחין משום הבקה אלא אבר לבו בבדוק אשר אינו אבטלה אלא אם אינו בעינה בעינה אחילו אם אינו בעינה אחילו אם אינו בעינה אחילו אם אינו

ל בריר' פסחים ז' וס' ג סם ביכו' ג מיפרש דרבא סם נגלי ד סם בגמ' ס בריי' סם ו סוד בסם אבין ברא"ם בשנת תמכנו ז מבריר פסחי:

תלג א ואם עבר · אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפי' בכית אפל: לאור הנר: ב ואכסדרה · היינו הבנוים על גבי עמודים ואין לה כותל: ג אם בדקה · וכגמ' איתא דלכתחלה בודקין לאור החמה בלכסדרה וא"ל דהיינו כבבודק ביום י"ד אבל לכתחלה צריך לבדוק בליל י"ד לאור הנר כמ"ש פסי' זה ולכן כתב ל' דיעבד וא"כ אין מהלוקה וכ"מ בריש"ו וכ"מ דלא כב"ם: ד כנגד ארובה · היינו מלון בכנגד וכ"ה במפנה רס"י דאכלטות ורס"ה דביאה לכן כתב רי"ו דאסור לבדוק נגד המלון דמלון היינו בכותל ומבב"י אבל דעת הטור דלף נגד המלון שבכותל מרי וכ"מ ברמב"ם וז"ל ס"ג וכן מורין וסדקין שבבית אותן שכנגד התרזיבה בודקין לאור היום וכו' עכ"ל מ"מ אפי' אין המקום זוכה ול"ל דבמלון שיש בו מחילה של זכוכית נכ"מ לאסור לבדוק כנגדו: ה ולא בגר · כתב דשלגיעתו לאבוקה ונר של מלב ולא מצינו מבוה לאבוקה אחד בבלה היינו מבוה לאבוקה אבל בגמ' לאסור ויש טעמים הרבה איתיה להבנינו לאורין ולסדקין שן ישרוף הבי' ונם מבוה דאורו לאחריו ומקפף קטיפה וא"כ אפילו בדיעבד לריך לחזור ולבדוק אבל נר של מלב נהנו להסמיר איתיה אין יכיף על הכלי' ושל הבנדי' בדיעבד יצא וכל כמן דיוו כתבוקה (ע"כב"ם) שמחילה לבנינו לאורין ולסדקין אין יכשך הבמן וה"ם של בטוח נמי מחילה אין יכיף של הבנדים וי"ל דלהבאר להקנו בכף מלא נמלים: ו אפי' קלועים · לשון זה אינו צמכרי"ל דאמלי לכי' וכו' דוחלי אם אינן קלועים אבי דיכול לבנינו כל מ' לאורין ולסדקין וא"ל דה"ק אפילו אם לא בבקן ביאור ולא קלמן דהוי כתבוקה

לבתחלה א"ל לאור הנר אלא ביום וכ"ד הרי"ף ומסקנת מו"ם ז"ל בשאר פוסקים דדוקא לאור האבוקה כו' · עיין בטור הבעם לזה וגראה דבזה אסור לבתחילה אבל לא לעיכוב מבה"כ בבמה ולבנה דזה לא מקרי כלל בדיקה ולא מהני אפילו בדיעבד וכן מבמע ל' הטור דבתחילה דבריו כתב בחמה ולבנה ברי"ף שהיה לאור הנר שהוא מורה אף לדיעבד וכלן בתבוקה כתב אין בודקין אפילו בדיעבד לבתחילה לא אבל בדיעבד גם זה מקרי בדיקה ואפ"ה אחי סיר מ"ם אחר כך וז"ל וע"כ מהנין בתבנה אחין בודקין אלא בגר של שעוה וכו' אפילו דמנהג בעלמא הוא ומדהכא של דין דאבוקה וע"כ וכו' ס"מ דדמו לבדי ולף דבבריתא קאמר תרוייהו בחדא מחתא אין בודקין לא לאור בחמה ולא לאור באבוקה אפי' אמר הגר יפה לבדיקה מ"מ מדקאמר אפי' אחר הגר יפה לבדיקה אפילו בדיעבד וא"ל בריש אחי דקאמר בבריתא בחמה אין בודקין לא לאור החמה קאי אפילו בדיעבד וא"ל בתיבד בבא ולא לאור האבוקה ר"ל לבתחילה וא"ל בלמוד קאמר בסוף דבריו אפי' אחר יפה לבדיקה ומ"ל זה מוכח אלבתחילה אבל לא לעיכוב כמ"ש כנלע"ד

תלג (ב"ח ס"ק א) ומלא אבנם לבוא רבינא כו' נ"ב לבאורה ל"ם דאפי' אינם לבדיקה ביום ל"ב ע"ם לבתחלה אין לו לבדוק אפי' לאור הגר כיון שיש לפניו ל"ד ביאבל לבדוק בדיעבד אבל אפר מאיר בלילה יוחר מבא"ב ביום ל"ד פוס ל"ד לאור בחמה ברוף פסי קפ"ל ואבאר אב"ל דהי מני לאבאמינן דבוסא זו כגון שיודע שיהיה חנים בלילה ולא יהיה יכול לבדוק בדיעב ובדוקא לבדוק ביום ל"ב אפרוך לאור הגר ולאחר הגר בדק בו' אפי' בדיעבד אבל אם בדק בו' אפי' בדיעבד לא מהני הבדיקה ביום ל"ב ובבית שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום אפי' בדיעבד דדוקא באכסדרה אם בדק לאור הבחמה דיו אבל לא בחדרי הבית ובלבוש משמע אפילו לבתחלה מוהר לבדוק לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

יד אפרים תלג (בס"ד סק"א) ומלא אבנם לבוא רבינא כו' נ"ב לבאורה ל"ם דאפי' אינם לבדיקה ביום ל"ב ע"ם לבתחלה אין לו לבדוק אפי' לאור הגר כיון שיש לפניו ל"ד ביאבל לבדוק בדיעבד אבל אפר מאיר בלילה יוחר מבא"ב ביום ל"ד פוס ל"ד לאור בחמה ברוף פסי קפ"ל ואבאר אב"ל דהי מני לאבאמינן דבוסא זו כגון שיודע שיהיה חנים בלילה ולא יהיה יכול לבדוק בדיעב ובדוקא לבדוק ביום ל"ב אפרוך לאור הגר ולאחר הגר בדק בו' אפי' בדיעבד לא מהני הבדיקה ביום ל"ב ובבית שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום באכסדרה אם בדק לאור הבחמה דיו אבל לא בחדרי הבית ובלבוש משמע אפילו לבתחלה מוהר לבדוק לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

עטרת זקנים

תלג (א) הבדיקה צריך בו' · אבל ביום י"ב אין לחקרים ביעור' ע"י הגר ונראה שאפי' היה בית אפל שגם ביום יוכל לבדוק יפה לאור הגר כמו בלילה אפ"ה אם כבר בדק ביום י"ב אפילו לאור הגר צריך לחזור ולבדוק בליל י"ד: (ב) שאורה רב כו' · ויש מי שכתב אפילו באכסדרה ובהי בבסיר' שאורן מרובה צריך לבדוק ליל י"ד אע"פ שבבר בדק בליל י"ב לאור הגר או ביום י"ב לאור הבחמה והשמש כדי שלא תתלוק בין בעור לבעור כי רוב הגאונים ס"ל דאין לבדוק ביום אא"כ לא בדק בלילה ואפילו בדיעבד לא מהני הבדיקה ביום י"ב ובבית שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

תלג א ואם עבר · אבל לכתחלה אסור לבדוק ביום אפי' בכית אפל: לאור הגר: ב ואכסדרה · היינו הבנוים על גבי עמודים ואין לה כותל: ג אם בדקה · וכגמ' איתא דלכתחלה בודקין לאור החמה בלכסדרה וא"ל דהיינו כבבודק ביום י"ד אבל לכתחלה צריך לבדוק בליל י"ד לאור הגר כמ"ש פסי' זה ולכן כתב ל' דיעבד וא"כ אין מהלוקה וכ"מ בריש"ו וכ"מ דלא כב"ם: ד כנגד ארובה · היינו מלון בכנגד וכ"ה במפנה רס"י דאכלטות ורס"ה דביאה לכן כתב רי"ו דאסור לבדוק נגד המלון דמלון היינו בכותל ומבב"י אבל דעת הטור דלף נגד המלון שבכותל מרי וכ"מ ברמב"ם וז"ל ס"ג וכן מורין וסדקין שבבית אותן שכנגד התרזיבה בודקין לאור היום וכו' עכ"ל מ"מ אפי' אין המקום זוכה ול"ל דבמלון שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום אפי' בדיעבד: (ב) שאורה רב כו' · ויש מי שכתב אפילו באכסדרה ובהי בבסיר' שאורן מרובה צריך לבדוק ליל י"ד אע"פ שבבר בדק בליל י"ב לאור הגר או ביום י"ב לאור הבחמה והשמש כדי שלא תתלוק בין בעור לבעור כי רוב הגאונים ס"ל דאין לבדוק ביום אא"כ לא בדק בלילה ואפילו בדיעבד לא מהני הבדיקה ביום י"ב ובבית שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

תלג דיני בדיקת חמץ ו' ובו י"א סעיפים

א (א) ה הבדיקה א צריך שתהיה (א) לאור הגר ולא לאור הלבנה **א** (א) ג ואם עבר ולא בדק ליל י"ד כשבודק ביום י"ד לא יבדוק לאור החמה אלא לאור הגר **ב** (ב) ב ואכסדרה נ (ג) שאורה רב **ג** נ אם בדקה לאור החמה דיו ד ד וה"ה ד כנגד (ב) ארובה שבחדר:

ב (ג) ה אין בודקין לאור (ג) האבוקה אלא לאור הגר ה ו ולא בגר של חלב ולא של שומן ולא של שמן אלא בגר של שעוה: הגה ו וכמו ו יחידי אבל אחי בדרת ביחד ן אפי' קלועים:

ג (ד) ז בודק כל המקומות שישלחוש שמא הכניסו בו חמץ ולכן ז כל חדרי הבית והעליות צריכים בדיקה שפעמים אדם

לבדוק בלאור החמה דהיינו להמתין על אור היום אלא אפילו אם בבר עבר ולריך לבדוק ביום אפ"ם לריך גר וכ"כ ב"י והוא הכמון ומלא חשבה לבתוב דבוהא אלא ביום י"ד ולא אמר י"ג משמע שבבדיקה לא מהני ב"ג כיון שקבעו חכמים הזמן על ליל י"ד והוה אמי שבודק זמן רב קודם פסח וכן מביה ב"י לבלבה: (ב) ואכסדרה שאורה רב כו' · כתב ב"י בבודק ביום הוא עכ"ל נראה בוונתו דגם דין זה דלכסדרה מיירי בבשוקה בל הבדיקה ביום י"ד בגון בבבר ולא בדק בלילה אבל לבתחלה בודק גם הלכסדרה בלילה לאור הגר ומפרש"י משמע אפילו בבבר אבל לא בחדרי הבית ובלבוש משמע דאפילו לבתחלה מוהר לבדוק לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

תלג (א) לאור הגר · ובגליל י"ד אלא אם בדק ליל י"ג ולריך לחזור ולבדוק ביום י"ד כתבקנת חכמים שלא יבדוק בלילה ולא יבדוק בלאור הלבנה ובגמ' איתא אבל אם בבר בדק ביום י"ב אפילו לאור הגר ונראה שאפי' היה בית אפל שגם ביום יוכל לבדוק יפה לאור הגר כמו בלילה אפ"ה אם כבר בדק ביום י"ב אפילו לאור הגר לריך לחזור ולבדוק בליל י"ד: (ב) שאורה רב כו' · ויש מי שכתב אפילו באכסדרה ובהי בבסיר' שאורן מרובה צריך לבדוק ליל י"ד אע"פ שבבר בדק בליל י"ב לאור הגר או ביום י"ב לאור הבחמה והשמש כדי שלא תתלוק בין בעור לבעור כי רוב הגאונים ס"ל דאין לבדוק ביום אא"כ לא בדק בלילה ואפילו בדיעבד לא מהני הבדיקה ביום י"ב ובבית שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום באכסדרה וב"כ רש"ל וכן משמע בגמ': (ג) בודק כל המקומות כו' · ה"ה הדר המשבנות לפי שלפעמים קם מחוך הבעור' להביא משכון ומחו בידו (מהרי"ל):

שערי תשובה

תלג (א) לאור הגר אבנם"ע ובמלא"ם סימן קס"ג דשתו מיכול לבדוק בגליל י"ג ובסימן קל"ד כתב דמי אסיר לו בדק מלכסדרה דלאורה נבדקה ובדק בלא גר יכרך ויעיין בבנין מלכסדרה כמ"ש וה"ו ובכו"מ ס"י מ"ג כו' נ"ס ס"ל:

תלג (א) לאור הגר · ובגליל י"ד אלא אם בדק ליל י"ג ולריך לחזור ולבדוק ביום י"ד כתבקנת חכמים שלא יבדוק בלילה ולא יבדוק בלאור הלבנה ובגמ' איתא אבל אם בבר בדק ביום י"ב אפילו לאור הגר לריך לחזור ולבדוק ביום י"ד · ובסוס"ה דלא אלא לאור הגר ולא בלאור הלבנה ומ"ל דבמלון שיש בו אורה לא מהני בדיקה לאור היום אפי' בדיעבד ובמלא"ם בלא"ם ובמ"ל ובמ"ל ובמ"ל

כגלפ"ר: (ד) שאינם גבוהים הרבה. כתב בסוד ובירושלמי מסיק נבוה למעלה מי"ט וה"כ כו' ומרלה דמס"ה פליג בסוד מסוס דבגמ' דיקן קאמר עד שידו מגעת משמע מיסכא בג"ל: (ה) אבל לקמן סי' תמ"ה כו'. וכ"ל לאחרן דבס מייני במסלוך לרמוב בסוד מסוס דיתכלו הטוריבים מס"ה מוחר אבל כאן מיירי בגמלא במלר וכזה ולמי מינו נכון ופ"ל סי' תמ"ה: (ו) ושבין יהודי לאינו יהודי כו'. לכלוחה היה נלחה לומר שלף בוחלי מפן ח"ל בדיקה מפני הסכנה ולפ"ג דגבי גל בוחלי מפן לריך להוליח במרלה ומלינה שלמי בחם דלפסר לו לעשות בענין שלין בו סכנה משל"כ כלן ח"ל לו לעשות בענין שלין בו סכנה אבל בחמה בזה נמי בוחלי מפן לריך בדיק' והייט ביממא כדמוכח בגמ' דפריך והילך לשחמש ומבכר כי לשחמש יממא ומהורא ולא מסיק לדעתיה בג"ל

אדם נכנס בהם ופתו בידו (י) ח אבל אוצרות יין ז (ר) שאין מסתפק בהם וכן מתבן וכיוצא בו אינם צריכים בדיקה: ד ט (י) חורי הבית וזיזין הבולטים מהכתלים (ד) שאינם גבוהים הרבה ולא נטוכים הרבה צריכים בדיקה אבל הנבוהים י ח שאין יד האדם מגעת שם והנטוכים ח (ה) (ו) פחות משלשה טפחים ט אינם צריכים בדיקה: ה כ גג הרציע והמגדל שגגיהם משופעים ומפני כך אין גגיהן ראויים לשום תשמיש אינם צריכין בדיקה אפילו הם בתוך הבית:

ן נ רפת של בקר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ הבהמות יאכלוהו י וכן ט לול של תרנגולים אינו צריך בדיקה מפני שאם היה שם חמץ התרנגולים יאכלוהו יא וכן אמצעה של חצר אינו צריך בדיקה שאם היה שם חמץ העורבים ושאר עופות המצויים שם יאכלוהו יב והני מילי

מספק חמץ אבל ודאי חמץ לא: הגה (ה) י אבל לקמן סימן תמ"ה סעיף ג' (ו) מבואר (*) דמותר להשליך חמץ במקום שהשופות מצוים כל שכן שלין צריך לבער משם אפילו חמץ ודאי אבל לאחר זמן איסורו:

ז ס חור שבין יהודי לחבירו כל אחד בודק עד מקום שידו מגעת יא והשאר מבטל בלבו ודיו (ו) ס ושבין יהודי לאינו יהודי אינו צריך (ז) בדיקה כלל שמא יאמור יר כשפים הוא עושה לי (י) ונמצא יב שו בא לידי סכנה:

ח ס כותל שנשתמש בו חמץ בחורין ונפל ונעשה גל אפר אינו נבוה ג' טפחים כדי חפישת הכלב אין

שים שם תרנגולים דהוי ודאי חמץ דספק מוליח מידי ודאי מכ"ל וקשה דאם כן מאי פריך בגמרא וכא אמר רבא מאנשה של מלר בדיקה דילמא הכא מיירי בודאי חמץ אלא פ"ב אפילו ודאי חמץ ח"ל בדיקה כדאיתא בגמ' דבאכילה מיכא ספק שמא לא אכלוהו אבל ודאי גרלוהו אמרינן וא"כ בשלמא בעכבר לף שנכרלהו נאחר בביתו אבל בוחלכים משלמא אתו ולעלמא אזלו ונוכרין אוחו למקום אחר ולכן שרי ואפשר דמ"ש הסמ"ק אבל ודאי חמץ לא הייט דלא חנינן שמא אכלוהו ואם הסוחות מצוים באחר לריך לבדוק אבל אם אפשר דמ"ש גרלוהו למקום אחר נם מ"ש הב"ח דבמקום שרגילין לאכול הוי ודאי חמץ נ"ל דסיינו דוקא אם אכלוהו סמוך לפסח אבל אם אכלו זמן רב קודם פסח וסמוך לפסח נאמר שלא יסול לפס חמץ דאם כאמר לומר דאם לאיגו שגרלה עכבר חמץ למקום שאין מכניסים בו חמץ זמן רב קודם פסח שלאבדן בדיקה שא"כ כל המולין שבבבריח מצוים שם אפילו הגבוהים והגמוטים ילאסרו בדיקה שא"ל שלא גרלו שבבריח לשם חמץ ח"כ אימא כה"ג אפילו אמא גרלוהו למקום אחר אז אמא אכלוהו ואמא נמלא ונאסר ומאכל ומ"מ דזה לא מקרי חמץ דהרי כ' כותל שנשתמש בו חמץ כו' ומכי מילי בפחם וכו' ומ"ש הב"ח בשם הרמב"ם ומס"ג לא דק בלשונם דקאי על חוכלות ולא על רשה בקר ולולין דאסור דכל כ' יום מקרי סמוך לפסח ולכן כתב במהרי"ל שלא יסליך מיים לתרנגילים במקום לא שלשים יום קודם לפסח ומ"ש: יא והשאר מבטל בלבו. דאמא נתבטל שם: יב בא לידי סכנה. ולפ"ג דשלומי מלוה אינן ריזקין כיצא דשכיח הרינקא אלמי ולריך הב"ח אמאי לא מאני אמא מחבר לו מחם שם"ם ואי' הכא אפילו ודאי חמץ ח"ל לבטלו חוב בכל יום ומהיכא תיתי איכא לאסר אחר מסם אבל בס"ח מיילי בכותל שנאחמש בו כבר ונפל ובעכיו אין מסחמש בו מיישינן אמא יבוא שבעיו לאסס אחר מחם שנאבד לו כבר ☞ והב"ם לא איין בגמרא ובחב על הב"ח שלא הבין דמיילי שלא הסחמש שם והוא לא הבין דאם לא הסחמש שם פשיטא דא"ל בדיקה וכ"ם בגמרא בהדיא ע"ם וכ"ל דלריך לבדוק לאור היום כל מה שיכול וכ"מ מלשון רש"י ד' מ' סוף ע"א: יג סכנת עקרב. נ"ל דוקא במקום

הזיקא דשכיח משא"כ סכנת עקרב וע"כ צ"ל דחייישי' שאחר שנכנס הבדיקה יחפש אחר המחם:

באר היטב

(ד) שאין מסתפק ויש לו קבע בעובל בשם אחם מה שלריך לעבודה ח"ל בדיקה מ"ל. וכ' מהרי"ל בשאינם מקום שאוכלים שם כל הבשר יש לבדוק אחת הספסלים דא"ל שלא נפל שם מן אחמץ ושרי אחר בדוק לו

ליכא שם תרנגולים. ולא יסליך מיים לתרנגולים במקום לא שלשים יום קודם לפסח מהרי"ל: (ח) פחות מג"ס. ואם סחיטות מצוים צריכים בדיקה: (ו) מבואר. פ"ם בפ"ו ופ"ח ופ"ט ומה שפירש: (ז) בדיקה כלל. ומ"ש ביום

חק יעקב

ומלרות יין ומתן ושכר המסתפקין מהן לריכין בדיקה ומלרות המסתפקין מהן יש קבע בעובל מהן בשם אחת מ"ל בדיקה אחרונים: ה שאין יד האדם מגעת שם. וכתב בסוד בשם הירושלמי לא נבוה י' שפחים ושיין באחרונים בעדתו לתרץ הירושלמי ול"ל דהירושלמי לא קאמר אלא בנבוה י' לעשלה מקומות אלא ולא שלין יד האדם מגעת שם וכן מבמע הירושלמי דומיא דהבור והדות דקאני הכם דהוא לעשה מקומות אלא ופ"ל סי' תמ"ח נגי כבר בקורה וכבר בגיר: ט אינן צר בין בדיקה: ואם תיעוקות מלוין לף בנמוכין לריך בדיקה וכן אם יהיו בעשבים בכן אמר לריכין בדיקה אחרונים: י וכן לול של תרנגולים. וה"ם בבית אם תרנגולים מלוים שם אין לריך בדיקה ו"ם לבבר אחת הספסים וחחת המטות כ"כ אחרוני. וכ"כ נים: הרב בספרו אלי"ו זוטא לפ"ם דברי מהרי"ל ולא כמ"ם וכן המגיד: יא וכן אמצעה של חצר. כן הוא ל' הרמב"ם וכתב הר"ן דאחי לעשוני חורי אחר ול"ל הכא דלא אמריכן דאחי לעשוני לדדים דא"כ אקשה אל סוגיא דש"ם דרים אפשיר דקאמר ולא לאור בשמש היכי דמי אי נימא בחלר הא אמר רבא אחר אינה לריכה בדיקה ואמאי לא משני דמיירי בחלר ומן הלדדים אלא ודאי דלף הרמב"ם מוהיה דמן הלדדים א"ל בדיקה רק דאחי לעשוני חורין שבחלר דלריך בדיקה והא דלא משני הש"ם הכי משום דהשם ליכא אור בחמה כל זה ראשה לי פשוט ובהיר כדברי הר"ן בכוונת דעת הרמב"ם דלא כהב"ח אפירם דעת הרמב"ם נגד משמעות הש"ם ואחר הפוסקים: יב והי"ם אפשר חמץ אבל ודאי חמץ לא. כ"כ הב"י בשם הסמ"ק אבל יעשתי ולא מלאתי בדברי כן רק בגמרא פ"ק דפסחים כתב בלשון זה אם אחר א"ל בדיקה הייט ר"ל אפשר חמץ אבל ודאי חמץ לריך לבער עכ"ל וכ"כ מהרי"ו בסימן קנ"ג ובהג"מ כתב וז"ל קודם זמן איסורו יכול לסבילהו בכל מקום שהעורבים מלויין שם הוא"ל ועדיין לא נאסר בהנאה ובכהי מיירי הא אחר א"ל בדיקה ואם יאבל חמץ אחר זמן איסורו אין לראיתו אמר כדי איקחוהו העורבים דעיקר ביעור חמץ הוא ערבה עכ"ל והנה לכאורה יש כאן ב' דיעות הפוסקים זו אחת זו דמבהנאות מיימוני מבואר דאפילו ודאי חמץ א"ל בדיקה ומוסר להשליך שם אפילו לכתחלה אלא כדעת אחרונים וא"כ הרגש רש"א בזה בהגהותיו של הב"י שפפק ו כאן וכסי' מ"ם אחרי אחרוני אמר מאוד ערתו אחרונים בזה לייאשה דעת הב"י ובכנסו בזמנים גדולים בשביל קשיא זו וביאור תמוה על הב"י שאמר שהעתיק בב"י בסימן זה לשון הסמ"ק כתב לשון הגהת מיימוני ולא הרגיש כלל בסתירת דבריהם ותו קשה לדעת אחרונים מה מקשה הש"ם היכי דמי אי נימא בחלר כאמר רבא אחר א"ל בדיקה דאמרה לעולם בחלר ובחמץ ודאי (ובמ"ש הרגיש בקושיא זו ומדחיק לייאשה אלינא דאחרונים ולא ייאשה כלום דאפשר מקשה דלמא מיירי בחמץ ודאי ובמקום שאין עורבים מצויים שם רק עופות וק"ל פ"ם במ"ם) אינרא כד תפיין שפיר בל' אחרונים

ומשרי"ו שהוא כל' הסמ"ק שהביא בב"י ירא שלא קשה מידי ואין שום סתירה בדברי הראש"ים כלל דהרי לריך לדקדק בדבריהם דמשתלם כתבו דאחר אין לריך בדיקה ובסיפא כתבו לריך לבער אלא ניאור דבריהם כך הוא אם אחר א"ל בדיקה הייטו ר"ל מספק חמץ דאלינן דהעורבים והעופות ואכלוהו אבל אם יש ודאי חמץ בזמן הביעור לא אמרינן לה אמרינן דלא ילעבדו בזמן הביעור אותם ואכלוהו אלא לריך לבערו ובדעת הב"ח ממש אבל ודאי קודם זמן הביעור מותר להנות שם חמץ אל סתר שיאכלוהו כלשון הב"ח שפסק לק' סי' תמ"ה והא דנקטו בלשון בריאה אפשר מצ"ם ה"ם ודאי אלא משום דלשון בדיקה לא שייך אלא בספק דודאי חמץ מה לשון בדיקה שייך וכ"כ הב"י לקמן (סימן תל"ח) רק הכנה לבערו למחר ומן מוכרח ומבואר לדברי הש"ם בדברי מהרי"ו סי' קל"ג שכתב וז"ל אלעזר אחאר א"ל בדיקה אבל אם יש שם חמץ ודאי לריך לבערו כולה. בהג"מ הרי לסרוגי שני הדיעות יחד וכ"מ והאחרונים שנגו בזה לפי שהב"י ליקר בהעתקה לשון הסמ"ק לכך הביאו שהם דעות אלונות והשיגו על הב"י ובאמת הכל הוא דעה אחת ולמדים יחד בני שום פירוד כלל וכרוך ה' אחר אחיר עיני בזה לחבין דברי הרבאונים ומקום המיתו לי נהתגדר בו ובשום הוא: יג והשאר מבטלו בלבו. וכתב הב"ח אבל ודאי חמץ לריך לאיאיל דה"ל כחמצין בבור ע"ל ובאמת דבר זה הוא אחלוקת ישנה בין הפוסקי' לענין חמץ בבור אם לריך שולם לבעלתו או אני בביטול ובאמת המבואר לק' סי' תנ"מ דדעת הרא"ש: דלא אני בביטול דה"ל חמצין בבורות ודעת הרמב"ם ואחר פוסקים אינו כן דדוקא חמצין דקא עביד בידים והכי קי"ל כמבואר לקמן ודוחק לאלן ולומר הכא ליכא מרחא כולי האי ונם פחמת לשון הש"ם והפוסקים אמאת דבבל ענין אני בביטול וא"ל בשולת אבת ולבסוף הגיה בל"מ לפי אהבין אהב"ח הפחיק כן בשם רש"י וזה אינו שהוא רק דברי הב"ח עלמו ואדרבא דעת רש"י לאיסור ב"מ הש"ס ק' ונם לא הרגיש שהוא אחלוקת פוסקים דאבאונים ופ"ל אינו תנ"ו אעיף ל' בהג"ה אם מוחר ליהנות אחמץ כזה אחר אסה אף שבטלו ומ"מ שם: יד בשפחים הוא עושה לי. וכתב הב"מ בשם הר"ם דמ"מ ביום י"ד יבדוק לאור היום כדרך אחאחאם שם ונן אחמץ בש"ם ופ"ם: מו בא לידי סכנה. ולפ"ג דלאחי אלוה אינן ריזקין איכא הזיקא אלאי כן אחרון הש"ם שם ולא קבעי לאחרן ג"כ שמא אחר אמר הבדיקה אלבד לו אחם שלא אינו עוסק בחלוה ובכא לידי סכנה כמו שמבואר בסעיף ח' נ"ל אבוא אחשלהאחם בחפילת שיך שמא יאבד לו אחם אחר הבדיקה בכיטוי ח' נ"ל אבוא אחשלהאחם בחפילת שיך שמא יאבד לו אחם אחר הבדיקה ובשילה והבר שאינו אלוי ע"ב הולרך כאן לעשם איכא הספיא ה זקא בל"ל אמ"ם לאחרונים בוא ומבואר בדברי הב"ח דאפילו בחמץ ודאי אלא ל"ל בדיקה אחוס אבל אם"ם ס"ק י"ד יש לו אלינה לבדוק כיום ע"ם: מו ואין צריך לבדוק אחתיו · אלא אם"ם ס"ק

מגלו

נז ב

מ מרי' וגנמ' שם פ"ם שם בבריי' י' מוב וז' ואחשם וכ"כ פרא"ם בחפוכם כ שם בבריי' ל' שם בבריי' פ שם מיפרא דהבא ב שם כ"י בשם שם"ק (ולפנ"ר נלאה דבאן אייני בחלר בשמאחר אחרון בו ולקמן אייני בחקום אפקר בחלר שם) ם שם בריי' ע בריי' שם וכבלמו פ מבנם ל"ל ובריי"ם פ וגנמ' שם:

עטרת זקנים

(ד) אבל אוצרות יין כו' · וע"ב א"צ בדיקה בחורי שהצנינין שם דנים גדולים ספני שאין דרך ליכנס שם חוץ הסעודה ומביאין הבל קודם הסעודה (פ קרפסחי') (ה) חורי הבית וזיזין · ומשמה תחולקת כל הבית מבותר לבוחל אם יש תחתי' עצים ואבנים א"צ לבדוק אלא צדה החיצון שכלפי חחון ואם אין תחתי' עצים ואבנים אם הוא נבוה ש"ם בולין לעבור תחתיו כלי שחייב בודק אף צדה הפנימית ואם הוא נמוך א"צ לבדוק צדה הפנימית כיון שלא יכול לעבור תחתיו כלי' שחייב אמרי' דוראי לא עבר שם אדם ולא השחמש לשם בשום דבר ויש חולקי' וסוברי' דלעולם אינו בודק אלא צד החיצון (פ"ק דפסחים ד' ח' וחסור): (ו) פחות מג"ס וכן אם תרנגולים מצויים שם נ"כ צריך בדיקה אם לו פחות מג"ס (כ"ל (ועיין בסמ"א פ"ק ס') ; (ז) ונמצא בא לידי סכנה כו' אע"נ דשלחי מצוה אינם נזוקין עלילות שכיח מוכא וחוי

ל׳ תוס׳ סם מ׳ ק מבוס רים סמיים וכנים סלו ובדמסרסם רב סם בגמ׳ מ׳ וכ״ם רשב״ם בפ״ב מס׳ סמן וב״ם ר מור בסם סירו׳ :

עטרת זקנים

(ח) יחפש אחר המחם כו׳ מי׳ קודם הבדיקה (מהרש״ל) :

יד אפרים

(בס״ו סק״ז) משמשים המלוק סכין סמם לחלי כו׳ נ״ב ולא כתבו רק דין דמתני׳ בני משולת שלם בכלב יכול לתפס לינו כמנוער (שם ס״ק) ובזר שנים כמינו דש״ם בס״ע כו׳ ומם מסרסרים סרירי׳ כו׳ כ״ל׳ : (שם בסג״א ס״ק ה׳) מיעוריה לסכניסו לסורין ולמדקין מן ישרוף סכיס נ״ב בס״ם דף ח׳ סוף סני מירוגים דנב״ל אמר זס יכול לסכניסו לסורין כו׳ ר״ם אמר כלי בעיה מעיירת מלא יעשיר מם סכיס ע״ם - וס״ם מסנ״ל ומל סמן דינו כלמנוס כו׳ רגיס מקנו בזס דמ״ב ליתני עם מנוסס כמרס כגם ומהגליס דנ״מ כגון מם כדק ביאולין ומדקין בגר בשום לו סמיר יכול לבדוק אחר מבדיקס בגר בסן מס ס״ב בלמוקס וס׳ בס״מ ולענ״ר י״ל דבלמס גם בלמוקס מלי דבעיס בגמרא דנעשים שלינו יכול לסכניסו

מעיירת מן ישרוף סכיס (כמו בגרלס מדברי מסנ״ל בזס) ס״ב כדישבר לס בדק ודיב לינס בעיים בלא בגיירא וסכניסו לכל המקומות מגיירים בדיקס עוסס לו בדיקס אבל בעיים בסיגון ולריך מעיירת לס בדיקס לגמרי ולגם לחזור ולבדוק לא בלא בלא לחזור ולבדוק רק בחזרן ומקוקס לגר מבא״ל לסוך מעיים דאולו לחמרי ומקלס קפוס לס בדישבר לחזור ומקלס לס בדיקס לס בדיקס לגמרי ולגם לחזור ולבדוק לא בלא בלא לס בדיקס לגמרי ולגם כתב דבא״ל דבכל חלב לא לריכי כמי עשמי רק בנבנו לחמרי בעיים בלא בגיירא ומעיירת לס בדיקס לס בדיקס לגמרי ולגם לחזור ולבדוק לא בלא בלא

ודומה קלת למטמין בכורות אבל בנפלס עליו מסולת אבני בתוכן שלין עליו בירור שעבור הסמנות אז מותר אחר הפסח אם נטנו ועל מ"ש בסמוה נ"ע דלריך לנטר ח"ל למה לא נימא דהכלב יאכלנו כמ"ש נבי מוריבים דגם נבי מוריבים אסור בסמוה בכמוהו ועמ"ש סי' תמ"ס ס"ג :

תלד (א) שחמץ שמשייר בו' • הדין הוא כך הן מה שמלא על ידי בדיקתו ומלינשו לעריפה לאמר הן מה שייר מאכילתו ולא נקט אלו לק מה שייר לאכילתו ולא מה שמלא בבדיקה כי לאו מילתא דפסיקא היא שימלא אחר בבדיקה כי מסתמא בבדו כל האחרים ואין נוהקין לק מפסק אכל הייור לאכילה היא ולאיה ובאולן לריך אזהרה שיאמרו מנטילת עבריים בפנין ובאמנם אחריך אלן מו"ם ז"ל ומשם מנהג לנלגיע אחמץ בלריך לאכילה קודם הבדיקה ואין בזה פשט כעיקר דנפני הבדיקה אין לריך אזהר' דלף מה ישלנו העבכר אם אין לריך אלא בדיקה ואבא עדיין לא בדק אלא דאחר בדיקה לריך אזהרה אלא ילעיר בדיקה אינה וכ"ה בהדיא במנהגים אח"ל אלגיע אחמץ אסור אלא לאכילה: (ב) אם ישלנו עבבר בו' • ולא אמרינן דעבכר אבטנו דפסק אכילה אינו מוליא מידי ודאי אחמץ • בעור כתוב דבאמת אינו אלא אם נאחר בבית אחמץ אבא אלא אינו אלא דיליה הוא אין פירוש שיעבור על מה שלא ידע אם לא יבטל ולא ימלא אותו אחר כך דבנאיות מי יבין וכ"מ מדברי הרא"ש

כוונתו דזה אחמץ שנרמה אחר הבדיקה לא היה בכלל הביטול שהרי שייר אותו למאכלו וא"כ אם בדק אינו אלא אינו מוכנין בלא"ה לבטל אינה בשעת הפריסה: **ג אינו צריך לבדוק** • וליל דמונה במקום נבוה אח"ל לחיטוקות לילנו דאל"כ לריך בדיקה שנית אמ"ס ספי' תל"ט : **ד יבפה עליו כלי** • וכן כתב הרא"ש ורי"ו בשם הירושלמי דלא בכ"ח אחוסר לכתחלה בכפיית כלי ואח"נ דבפסח לא סני בכפיית כלי כמ"ש בסי' תמ"ו אחי בהם לחיטיקין איסור בהם לאיכלנו אבל הכא אינה יודע אם אחר בשעה בינבל אח"כ דמ"ח לא אינו אינו בדיקה בחיקון אבאיר דאל"כ אף אם יאנו אבבר אחר של חדם לבסות אמ"ם הר"ם פי"ח דאלה אבני ולבסותו מפני אדרבן אל אחריס לגלות בדלאיתא בחוניין דף י' אבל בשנוסה עליו כלי רבב אין יכולין לגלות : **ה יבטלנו** • דשאתה אפילו נשאר אחמץ בביתו אלא אלאה אינו עובר עליו (טור) דאם לא ביטלו

ברולם לעשות כן יכול לעשות כן כדי אבא יבא לידי אחרת לבדוק אבנים אבל א"ם אין חיוב ואחרים בדבר דאם יזדמן ביטול אחבר בעמת יבדוק אבנים כיון שאנשה בבדיקה לא חייבים שיאבדו אבא"כ אחר בדיקה לריך אחרים לפנינה אבא יאמרו בדיקה אבנים ואחיבה לאיתים אמת שאינו אבן אבנים אבנים אם אינו אבא אבנים ואינו אבנים אבנים אבנים

ביטלו עובר עליו לא על מי שלא ידע. וכ״כ בסי׳ תמ״ד מ״ר תמי שאינו מלב בשונג וה״ל כרמב״ם פ״ג מלא ממן שסיה דעתו עליו וסיה בלבו ושכחו בשעת הביטול ולא ביטלו ה״ז שובר מל לא ילהה שהרי לא ביטל ולא ביטל וכו׳ פ״ם משמע דאם לא ידע בו מתחלה אינו שובר עליו כלל וכ״מ מל׳ הרא״ם נגי גלוסקא ושיין בתוס׳ ריש פ׳ כל שעה:

ודע דשיורין ממילא בטלי והביטול הוא שעת ימלא גלוסקא ישיסיס עיין סי׳ ת״ס ס״ג: **ו ואם אמרו** בקלת ניסמלות כתוב ולא אמרו בל״ק ילא ול״ל דסיינו דוקא כשיודע לשמות ענין הביטול מיודע שמקיר ממלו אבל אותם אלין מביניס כלל וסובריס שאומרים אינה תמנה שסיעת דלא ילאו דהא בטול מדין הפקר ובטינן שיהא שו ולבו שוין וקו כתב מהרי״ל ומהרי״ו שהבודק לאמה תבטל בלשון ממכינה ובסדה״ כתוב עשה לשה ניסגין לאמרו בלשון תרגוס: **ז וטוב לחזור ולבטלו** לפי מזמה בשת אבל ושעת ישאר ממנו כלום (טור) אבל אין לסמוך על ביטול היום ובלא בלילה דכיון זמן דלאו איסוריה ולאו זמן בעוריה הוא מיישבן שיבטל לבטלו אמילו לדיקן שמוכנים לברוך קודם שעה שעות ולבטלו בלאותי עשה מ״מ מייתי׳ שיבטל מלבריו עד אחר שעה שעות דאז לא מהני ביטול: **ח אלא לאחר ששרף** ואם כן צריך לברוך קודם שעה שעות: **ט שלוחו** שיכול שלוחו לבטל ג״כ מה שעיר אלא מאוחר וזיכה בו והא אמר בלילה דלא מתיתי משמע דוקא ממן אחין יהוא לו ואין לומר דבאמת אי לא לתקן אלא כל ממן דאיתא לי ואו לא ול״ל הייתי מפרש מאי לי לדבר הסיינו אלינו מבטל אלא מה שהוא לעבר ולא המותר ואי לא אמר דמתיתי ולא ממיתים ה״מ דמה דאמר לאיתי לי הייינו לדיבור לו אבל לא במה שמוסיף ע״כ תקנו כן: (ה) **וטוב לחזור ולבטלו כו׳** • ע׳ בטול שכתב

ס״ס מסוס דבשת שעיר לאמלו לא נתכוין לבטלו ויש לסוס שמא יסייל ממנו בבית ויעבור עליו ויש לסיים מפני שהרא״ם נתן עוד טעם לזה מסוס דבשת שיבטל בלילה הוא מחר ותוכה בו לכן גם כאן יש לסיים טעם זה וא״ת כיון הרא״ם הטעם הא׳ מפני שאחר ותוכה בו מבטל דבשעת הביטול נתבטל ג״כ מה שעיר אלא מאוחר ותוכה בו והא אמר בלילה דלא ממיתים משמע דוקא ממן אחין יהוא לו ואין לומר דבאמת אי לא מכל ביום אלא מבל בטולו וכמו״ם סוף פ׳ תרמ״ו ובי״ם ספק דאין לבטל מסכי״ל שלריך שיעמוד אלינו וכמ״ם כתוב בסס מסכי״ל שלריך שיעמוד אלינו לבדוק אין יכול לבטל וכד״מ כתוב בסס על ידי אלים: **י ואם אינו עושה כן** • פ׳ אמ״ו רגיל לבטלות בן וה״כ מיישבן

ס״ס מסוס דבשת שעיר לאמלו לא נתכוין לבטלו ויש לסוס שמא יסייל ממנו בבית ויעבור עליו ויש לסיים מפני שהרא״ם נתן עוד טעם לזה מסוס דבשת שיבטל בלילה הוא מחר ותוכה בו לכן גם כאן יש לסיים טעם זה וא״ת כיון הרא״ם הטעם הא׳ מפני שאחר ותוכה בו מבטל דבשעת הביטול נתבטל ג״כ מה שעיר אלא מאוחר ותוכה בו והא אמר בלילה דלא ממיתים משמע דוקא ממן אחין יהוא לו ואין לומר דבאמת אי לא לתקן אלא כל ממן דאיתא לי ואו לא ול״ל הייתי מפרש מאי לי לדבר הסיינו אלינו מבטל אלא מה שהוא לעבר ולא המותר ואי לא אמר דמתיתי ולא ממיתים ה״מ דמה דאמר לאיתי לי הייינו לדיבור לו אבל לא במה שמוסיף ע״כ תקנו כן: (ה) **וטוב לחזור ולבטלו כו׳** • ע׳ בטול שכתב

(ה) **המירא** (ד) **דאיתיה ברשותי** ח **דלא חזיתיה ודלא ביערתיה** ט **ליבטיל וליהוי כעפרא דארעא:** הגה ויאמר הביטול בלשון אמנין (מהר״י ברי״ן) **ך** יא ואם אמרו (ז) (ג) בלשון הקודם כל המירא כולל המן ואמור (מ״ס ס׳ קל״ד) • יב אבל בשאר לשונות צריך להזכיר (ז) כל אחד בפני עצמו (ד״מ):

ג (ה) **ז ד וטוב לחזור ולבטלו פעם אחרת ביום י״ד סוף שעה חמישית קודם שתגיע שעה ששית שמשתגיע שעה ששית נאסר ואין בידו לבטלו:** הגה ואין לבטל ביום **ח** אלא לאחר שרף המן בדי לקיים מצות שריפה בחמץ שלו (מהרי״ו):

ד ט **בביטול היום יאמר דחזיתיה ודלא חזיתיה דביערתיה ודלא ביערתיה:**

ה ו (ז) **ט** (ד) **ת שלוחו יד יבול לבטל** (וכשמבטל בלשון צריך לומר בלשון המן בל פלוני יהא בטל וכו׳) (תשובת מהר״י ברי״ן) **טו** ו **אם אין האיש בביתו יבטל במקום שהוא י** (ז) **ואם** (ח) **אינו עושה כן טוב שתבטל אשתו:**

לא

יסוס מלבטלה כיון דאינו מבערה מן הסולם: (ד) **דאיתי׳ ברשותי** • בטול לא כתוב ולא יפרש לומר כל המירא דאיתא בבדין ביתא דלי לבטל אלא מה שיש לו אמר לבטל אלא מה שיש לו ולא אמר לבטל אלא מה שיש לו ולא אמר לבטל אלא מה שיש לו ולא

תלה (א) יבדוק בתוך הפסח • נראה דאפילו בי"ט עצמו יבדוק
ואע"ג דאין מצוה מ"מ סוה כידוע כיון דנגיל בו כל
הסנה ודאי נשארו שם מחיצות ממן ודאיה מדברי הרא"ש פ"ק דתנא
דקיים לן מנשאתו פירורין והיינו אם לו בדק כבר מכ"ם כאן שלא בדק
עדיין וכבר נשתמש שם ממן כל
הסנה ולא אמרו לשיל מילוק בין מצו
סילוש ללא ידוע אלא שיש חדר ואין
תשמישו שם בכל הסנה תדיר כן
נראה לי : (ב) לא יבדוק • כתב
במ"מ הטעם מאחר שאוכל ממן
ואינו בודק אלא להבדיל בין ממן זה
לממן אחר סיגף יבדק על בישול
ממן אבל בתוך הרגל סהוא מלוה
שלא יראה ממן ברשותו ודאי יש
לו לברך מכ"ל ולפי זה נראה דאם
ביטל קודם הפסח ובא בתוך הפסח
לא יבדוק על הבדיקה כיון דגם זה
אינו עובר על כל ראה כיון שכבר
ביטלו ואין הבדיקה אלא כדי שלא יאכלנו אלא די"ל כיון דאינו אוכל
ממן כלל הוה הבדיקה מיובית ממנה איסור אכילה ופסק דבריהם
לשקל כן נראה לי • ובתוב ברוקח אפילו בדיקה אחר המוצר
תהיה בגר אפילו ביום :

תלו (א) ואינו מניח בביתו מי שיבדוק • לכאורה משמע דעל כל פנים יזהרו שם אלא שאין ביניהם מי שיבדוק ובקשה דכיון
דודאי יכניסו שם ממן מה תועלת בדיקתו דהא ביתו אוכה לו כל ממן שיכיה שם עד הפסח אלא צריך לכתוב הסוגר הבית
ואינו מניח שם שום אדם מבנים ממן וזה נכלל במה שכתב מי לבדוק דמשמעת אם יזור שם אדם יסיה הוא הבודק :
צריך

יד אפרים **תלה** (בסב"א סק"ב) ואם מצא ממן בביתו נ"ב מ' עיין מ' אפ"ז סק"ח :

באר היטב

לפיפרוטים של יפומים מחויב לבדוק ולבטל ממנן של יפומים ח"י • וסכ"ת פסק דאין לבטל ע"י אלים
ומכ"מ פתחם אין לעשות אלים לבטל ממנן עיין מש"ל :

תלה (א) ביום י"ד • והיינו לאור הנר אבל כל הבדיקות אפילו לאחר הפסח ואלא לאלם בין בדיקה
לבדיקה הפוקים : (ב) בתוך הפסח • ואפילו בבר בישל ואפילו בי"ם אלא בודק אף על פי
שאינו יוכל לראות בי"ם ח"ם יוכל לעשות אלים כלי מר מולאי י"ם ח"ז ח"ם ואפילו בי"ם שאחרון של פסח
צריך לבדוק ח"ם • מי שלא בדק ממן קודם ומן אפילו ומה אין פירורים מבוכין על הבדיקה ובישול כיון
שאינם מתוייבים לבדוק ולבער פחמן שאינו אלסם ח"י : (ג) לא יבדוק • אבל על הבדיקה בתוך הפסח
צריך לברך אח"ם בישול ח"י ואע"ז נשפסק בזה דאם בישלו אם צריך לברך ח"ם • ומהרי"ל אמר
שרשאי לברך אח"ם בישול אך מיכה שבדק ובישל ומלא ממן בתוך הפסח פרית בא"ם אם יבדק אלא כיון
שביטלו קודם הפסח ותיים אקצת חמצים בבדיקה • ולענ"ד נראה שיקר אים לברך בשעת הישרו ונם סמ"ת
שאמר בר"ם אע"ג כתב בשיטות הריטב לברך בשעת הביעור כין אם נתחבן לו דבר בתוך הפסח כין בתוך הפסח
תוך הפסח צריך לברך ובאן מנים מבבר בהפסח ואע"ג • ובל זה בתנאי הבן נאור אבל ממן מבבו בתוך הפסח
אין לברך אלים אפ"ם סימן אפ"ו ס"ק ח' :

בביטו

חק

לכן אסק כאן דיבול לבטל וכ"ד הכל בו דף מ"ז ע"ם והב"ח סיג על הכ"י ודעתו דאין לבטל
ע"י אלים ודבריו אינם מוכרחים וכל"ל שיקר בהפסק הבי"ה דהא דאמרו לברן בלם אחר אינם
לחבירו אפקר אחם נכסי אין בכך כלום אע"ג דבכל התורה קיל"ל דאנוחו של אדם כמותו
היינו כיון שלא זיכה נכסיו לבלוחו לכך לא יכול לבפקירו אל"כ בכאן אמרינן מפאמא ניחא
ליה וזיכה לבלוחו אמנם כדי שיוכל לבפקירו ולבטלו (ומה"ם כתבו הפוסקים דאמרי כאן
אפקר בינו לבין עצמו וכמו שכתבתי בשמם כפ"ק ב' כדי לקיים מצות ביטול) : מו אם אין
האיש בביתו • וכ"ל דאפוקרוסם של יפומים מחויב לבדוק ולבטל ממנן של יפומים
ומזמן אבר הבדיקה מקום שנתנים אבר על הבדיקה ובדאיתא בה"ם הניחן דף ל"ב דכן
הדין בכל מ"ע בין אם אין דאורייתא אלא דרבנן וכן מבואר בח"מ סי' ר"ל סעיף ס"ו ע"ם ואם
אפשר ולא ביטל ולא אבר אחלם ובבר עליו אסר אל אפשר עליו אסר ר"ל סי' תמ"ג :

תלה א ביום ארבעה עשר • והיינו לאור הנר וכן כל הבדיקות אפי' לאחר הפסח
וכלא לחלק בין בדיקה לבדיקה וכן מבואר הפוסקים לעיל סי' תל"ג : ב לא בדק
כל יום ארבעה עשר • ול"ע אמי אלא בדק ראמן קו"ם זמן אסורו ומה לי על היום אמנם
מוטל לבדוק ולבער אי נימא דאיסורא לבריה לא מוהים וכדאמר אמימר בניעין דף מ' בני
המפקיר עבדו ומת ח"ם ואף ע"ג דלים אלכתא כאמימר הם מ"מ היינו מדרבנן בעלמא
וכמ"ש הרא"ם שם ולא כדעת הרי"ף שם ע"ם ועוד דאמנן נוטים אחרים הוא שאינו ברשותו
ובשכו הכתוב כאלו הוא ברשותו נהתחייב עליהם כדאי' ע"ק דפסחים ובב"ק ב"ב אין לך ב"ב
אחרונו ואלא לחייב היורשים אך אם הם מתחבטין בשאתו בינם כדי שלא יבטלו בתוך ל' יום
לבטות עליו כלי אי בתחילה כאן בתוך של אחרים כמבואר לקמן סי' ת"מ ומ"מ טוב לבערו
היינו שבער בבבאה ואמה לנם לקיימו אך אפין ובבר על הבדיקה ובישור היינו שאינם
מתחייבים לבדוק ולבער הם ן שאינו שלהם ל"ל : ג בתוך הפסח • ואם לו בי"ע עצמו
בודק אף על פי שאינו יכול לבערו בי"ם אבל אקום יכול לבטות עליו כלי עד מולאי י"ם
כן הסכמת הב"ו ומ"ש ודלא כב"ח : ד שהוא אסור בהנאה • ין הוא לבטן אסור
והרמב"ם והסמ"ג ואסר כל הפוסקים מלבטן וזה משמע דדוקא מה זה תומרת זו אבל אסור
בבאלה אל כן החמירו לבדוקו ולבערו בתחן דלא בדילי מינה כולי אחת מצא"ב אינו אסור
מותר בבבאה אף אפשר אפילו לא הין לריכין לבדוקו ולבערו וכן מבואר לבדיא מדברי
הר"ן בתחבו' זו וכן מבואר הפוסק ריש פסחים דאפילו קודם פסח צריך לבדוקו היינו
מעשה שהוא אסור בבבאה דאינו דאינו אינו אלסם מותר בבבאה מותר לקיימו אוך ביתו כדי לבטות
ממנו רק שיעשה היכר אלא יכא לאכלו לק' אינו אל בה אלא ומוסכים מהפוסקי' ולפ"ז
היכא שביטל קודם פסח הלדעת בטל הטיפ ר מותר לאחר פסח אחמן שעבר עליו פסח
כמבואר בסי' תמ"ח וא"כ לדע"ז לדעת אי מ"ל לבדוקו אחר הפסח ול"ל דמיקי מתני' זו דקתני יכולן
לאחר המועד אלא כיטל לו אפי' לאחר הפסח אינו מו' אמנם ומעלה ובפרש"י במרבי' זו
ולא לאחר הפסח ודה הוא דעת הב"ח ק' סי' תמ"ח וכ"כ בספרי תורת הבלמים אחלה ו"ו
פ"ם בחיריטת ולאפוקי ממ"ם בחבינת ספר אפריים בקיצורים אחרון פ"ם : ה ועל הבדיק'
שלאחר פסח לא יברך • אע"ג דהקנת דרבנקיה לבדוק מ"מ לא מברכינן עליה כיון דהוא
רק מצו' נזיר' מקלה בעלמא דלא ליתי לאלוחי בשאר אחזיה נוסף דאמרו אמן שבר עליו
פסח קנסא בעלמא הוא ול"ל ודלא כפר"ח בי"ד בק"ח בסי' י"ג סק"ח פ"ם ומעמא דדוקא על

שערי תשובה

כתב דאפשר כלי רשות עדיפא אפילו ברשות ובמה"כ בנים בשם הרמ"ם בפ"ו אבל אם עדתו
לבני אמן אמנו ביטול על ידי אלים כיון דאינו ברשותו מ' בגלוי מלאם כבי ונם דבמ"ם
זכות הוא לי ולא על נב דבלא מעשה אינו מבטל • אבל מקום אל ידי אלימות ומדעתו יכול
לבטל ובזין אם הן וכן כתב בס"מ בפהיחה מי אבא לו אמן בדרך ויפרל אבים אם בטלו לא
אתריגן בזה זכן מ' ובזין אם עוד בתמ"ב בשם הרמ"ם דאפשר ובנינו אים לאם רשות
לאחול אבלו מסתברא אים לאם רשות לבטל ומסוי כמו אלים ודוקא אבים נדולים דבני אבבל
אבים ניתנו אל כאן לאונו :

תלה (ג) לא יברך אבנם"ם ובזין בשו"ת אבר אפריים אימן ד' (בסב"ה) אם בדבריו אתוס'
בפסחים דף י"ח ואם לא בדק בתוך המועד כו' ובק"ח אם מ"ם בבאון בטל אליהו רבא
וכן אמאבר אל"ם ובא"ם בבא"ם ואסקילד רוסבטרנו ובא אסר"מ ז"ל בסי' ל"ד ע"ם :
ו"ל

יעקב

הבדיקה אלאחר פסח לא יברך אבל אל הבדיקה אבאוך אפסח לריך לברך כיון אסור אסור
באכילה ובהנאה דבר אורה ואע"פ אבינל ל"ב דאז אוב אליו אוכר בב"י וכל אל אע"פ
לריך לברך אע"פ כיון אמנוס אליו לבערו אף אליו אוכר בב"י וב"י ובאמעות אתוס'
ריש פסחים וכן אמעות לאון אבל בו והאגודה פ"ק דפסחים אבתבו אז"ל ולעולם יבדוק
אלבר מי אבודק אחר אמועד וכן יש קלת ראיה מאא דאמוטר לעיל סי' תל"ב דאסבמת
אחרונים דדאת הרא"ם אאם אבתם אלברך אינבר בעמ"ז אבינשר אינשל אינר אבדיקה ואם
אינאא דאינבל אינו אינבר אל אינשר על אינשר אל"ב אינלר מב"ר בעמ"ז אבינשר כיון אבינל
אמעמא בדיון בל"ד ואוא אינר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר אל אינבר
כאמ"ל סי' תל"ד סעיף ב' ואינ לאחור ולבטלו ואוב אינו אינבר בב"י וב"י אם"ם לריך לברך
א"כ ב"ם אינבא אלא בדק כלל אינבר בעמ"ז אבדיקה בב"ל אינר • ולא בב"י אמאם"ם בזה
גם אדברי אמ"ם אבואר אדעתא אים לברך אע"פ אבינל אך אינבל ואינלא אמן
בתוך הפסח אינא בל"ם אם אם לברך אליה ולע"ד אינר אים לברך בעמ"ז אבינשר ואינבל
אלמא בר"ם אמ"ו ב' בפשיטות הלריך לברך ובאן אינבא בעמ"ז אבינשר ונם אל"ם
בן בא לא אמן אמן אמן

תלו א זקוק לבדוק • בלילה שלפני יציאתו לאור כוכב כמ"ש סי' תל"ג בב"י • ואם שכח לבדוק בלילה יבדוק ביום • וכתב הכ"ר נראה דאין ליזהר ביטול חלה כשיגיע הפסח יבטלנו וכ"מ מסרס"י שכ"ל לשמר מכון למ"ש רש"י דכי כדר בימי הפסח מוכר עליו דהכהיא שכחתא נמו ברשותיה קיימי דלבטלים שכ"ל • ולי נראה שאין מקום לחיה דזה קאי מכח דקאמר אם דעתו לחזור אפי' קודם לי יום חייב לבער ושל זה כתב רש"י דאם לא יבער ויחזור בפסח יעבור עליו לכן חייב לבער ופוד דבגמ' דאין קאי מל המן יהוא וחייב לבערו מן הטולה • אבל בש"ע פסק מסן לריך לבדוק וכיון דאל עליו חוכת בדיקה לריך גם כן ביטול כחיקון חכמים שמא יש בם נלוסקא ישיפיה אחין לסמוך שיבטל

ב אין צריך לבדוק • דלא מל עליו הקנת מכמים אבל אם יש בם המן יהוא חייב לבערו ושל זה כתב רש"י (ב"ס) : ג דחי שיגן שמא כו' • ואח"כ כל היולא לדרך ודעתו לחזור אפילו זמן רב קודם הפסח ילטרך לבדוק הא לא קשיא דדוקא מפרש לים לו יולא בשיירא מיישיגן שמא ישתהא עד סמוך לפסח אבל בדרך לא מיישיגן (הנ"מ ס"ב ד"מ) אם כן מסמא בשיירא ומפרש אפילו דעתו לחזר זמן גדול קודם הפסח לריך לבדוק קודם יולא • ואיתו הכל לפי הטעין ואפילו בדרך קרובה אם דעתו לחזור יום לו יומיים קודם הפסח לריך לבדוק חמלה דבמה יחמור ביתו : **ד אוצר** • כלומר מנחתמנו שם מחן ואחר כך הולה לבנים שם עליים לו דבר אחר : **ה** ואח"ב כונס • ואם לא בדק קודם לריך נפמת המולר ובבדוק (מהרי"ב) ואפשר דהוא הדין לבילולא בשיירא חוץ ל' ולא בדק לריך לחזור ובדוק • דחיישין שמא יפמהו עליו ג"ש ואחר כך יחרוב ולא יבדוק גם מחמיגים סמ"ב לענין ביטול דבעינן דוקא ביטול דעתו לבטול קודם הפסח וכיון שבוה לבטול קודם לא"ר ואין דעתו לבטלו קודם הפסח וכיון שבוה לבטלו קודם לא"ר דבעינן בטול דעתו לבטלו לגמרי אבל אם אינו מבטל אלא לזמן מסוים אינו מבטל אלא לזמן מסוים ולא לגמרי ולכן

בתשובת הרשב"א סי' כתב דאולר חציס אפשר גרע טפי ממפולת כיון שדעתו לעמוד בידו ולמכור הכמלא בקרקעותו ובקירותיו אלא דפרי מעשה שלון כאן ממך יהוא דדלמא לא היה בים בפסח כלל ואח"כ נתבקע ק' עכ"ל מעמא דבודאי יש לאיסור ותו תמוה לי כמה דמילק כאן בין ל' יום לו קודם ל' לענין לריות זקוק לבער דאין זה מעין לזה דהא דמילקי בגמ' בזה היינו לעשות אולר מחציס טיבים במקום שיש בו פשס מיעוט ודעתו לעמותו מפש"כ כאן לענין לעשות אולר ויש מעם מיעוט בתותו אולר נוטים לפי הגרלה דיש הכי דאם יש מעך ודאי בתותו אולר אסור אפילו מדאם הפסם דהוס כמעמין בכוכות דהא דעתו לעמוחו אחר הפסח ול"ד למפולת ואם פסק הוא אין איסור אפי' תוך ל' דלא הוס כמעמין בכור וכ"ש בזה דפסק רמ"א חא"ז דאם יש עם מעך אחר הפסח אסור ליטמה מלתוחן חציס ובתשובת הרשב"א עם לא מילק כלל בין תוך ל' לו קודם ל' ע"ש ולפי הגרלה כדברים שזכרתי הם עיקר לסלכה ודעת רמ"א נעלמה ממני: (ה) וי"א דקודם ל' יום כו' • עד הגם הייתה דעת הרמב"ם וי"ל זה הוא דעת רש"י דס"ל דדעתו לחזור אלמרן היינו תוך הפסח אבל קודם הפסח לא דמסתמא כיון דדעתו לחזור קודם הפסח יסחר ביאתו קודם י"ד ואפילו תוך ל' אין זקוק לבער כ"כ בהגהת סא"ק וכ"ש מבואר הם בחירוש אמבינא בשם הר"ר מנחם ממיאלן לפרש הגהת סמ"ק אליבא דהשייבן אגנו בס' כיבור אמן אלא אם בא לאותו אם אינו אמרינן אלא אם אינו מיכה בעיר ל"ל אחר שבא לעבור בלשון אין

ד סם' כסם מרי הפארי ז סם וכסם ם כרי' פסטו' ד'וכמי' סר"ן כב"י וכ"כ ס"ם כפרק ב' מס' מגן ומגה :

עטרת זקנים

תלז (א) המשכיר בית כו' וי"א דמיירי אפילו שלא החזיק בו עדיין ולא קנאו באחר מוהרכים שחקרקע נקנית בו (תוס' והטור) היינו אם הפקיד אדם הפתח ביתו אצל אדם אחר אינו חייב הנפקר לברוקו וחזוק כ"פרוש' להחזיק בביתו ולקנאו (כ"כ בשם הר"ן) אבל אם החזיר השוכר הפתח ליד המשכיר צ"ע לדינא דודאי אם החזיר ' לו ביום י"ג פשיטא דעל המשכיר לברוק כיון דבתחלת ליל י"ד זמן חיוב בדיקה היה הפתח בידו אלא אם החזיר לו ביום י"ד אינא לספוקי אבל דעתי נוטה דעל המשכיר לברוק כיון דהמץ שלו והפתח בידו (כך נ"ל מש"ת משפטי שמואל) :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק א') פס"ם על כשכר לעשות מזוזה ודחי דמזוזה כו' מכר לו כמפתח דפא אין לומר שפדיין כו' כנ"ל : שם סם גם כמעיין ידע מזוזה שם (מגן כין סם סוף מוקם כדר אז גם רק מוקם כדר אז גם רק מסמעיין שיש שוכר דגם אמרן נ"כ מוקם כדר מוקם כדר סוף לפי כזה שיש ממנו לכן מכר לו כמפתח דפא אין לומר כו' כנ"ל :

באר היטב

תלז (א) המשכיר בית לחבירו · מכל כשפדיין לא קנאו אף על פי שמפתח ביד השוכר ח"ל לבדוק דס"ל כמי שהפקיד בפתח הפתח לבד דאין נשקר לריך לבדוק מ"מ מ"י : (ב) אלא מכר לו מפתח · [illegible] (ומסירת המפתח לבד לא מהני כלל דהוי כאלו מכרו לגמרו ד"מ בסם ר"ן) · ואף אם מכר מפתח לשוכר וחזר והפקיד למשכיר על המשכיר לבדוק כיון שמפתח אלו ומפתח בידו אבל כשפקיד ביד אחר אין עליו חיוב בדיקה כנ"ש · ונראה מעתה אלו אם נכר אחרים כם השוכר עליו לבדוק · (ג) אל המשכיר לבדוק · ואפשר דלחדש י"ל כמ"ש דכשהם שמעים מכר אל הבדיקה לריך לאלם למשכיר כיון דמשכיר

חק יעקב

ברכה שומעין לקבל : יד גם אשתו תברוק · אף כי נאמנות בנשים לענין הבדיקה מ"מ מחויב לבדוק בעצמו לכתחלה כ"כ מהרי"ל דמלוה לכתחלה בהנשים וא"כ מ"ם המחבר תתלם ואינו מנים מי מיבדוק ל"ל דמיירי אינו מנים מנשים דוקא כ"כ הב"ח ופירן במ"ם מכתב יסוב אחר על קוביים זו ולפ"ד נראה שטוב דאם מנים בביתו ובניו אפשרם אלא שיוך כלל דין זה דהלא כמה יחזרו ויכניסו שם חמץ וילכרו בדיקה לפעמם ומה לו ולבדיקתו עכשיו (ויקיים מלוה ביחוד בעצמו בהוא) וכ"כ הפ"ו בפסיקות ריש סימן זה אלא מה שדקדקו הפוסקים וכתבו אינו מנים בביתו דלומר בביתו המיוחד לעצמו אינו מנים שם מי מיבדוק אבל בזולתי מיירי לף שמנים בעירו אבל אם ובני ביתו רגים שמתחמין בחדריהם בתי עצמן אם"ם לריך לבדוק חדרו קודם שילא כיון שלא מ"ה שם מדם מיבדוק ופ"ז ספר כתב הרב ולם שכח ולא נזק מחייבת אבל לבדוק גם חדרו וביתו וק"ל : מו מבית אינו יהודי · אבל מבית ישראל וישראל אחר דר בו בכל מנין אינו מחויב לבדוק כי על ישראל אבני מוטל מיוב בבדיקה מבית שדר בו כ"כ הס"ם והוא נכון דלא כב"ח : מו שהרי יקיים מצות ביעור באותו בית אחר · אי הוא בעצמו אי בעל הבית דהוי כבלותו לבער ממנו ומלוהו על אדם כמותו ממרומיב : יז אבל אם הוא בשרש · נאי מה משמע הרב לעיל ס"ם תל"ג דהכיסים ובתי ידים של הבגדים שמוכנים בכם לאפשרים אבל לריכין לבדוק א"כ אף יוצא בעיינא ומפרש נ"כ אבל לו לקיים מלות ביעור ובדיקה ואפשר לומר כיון דבתיב אבל אשור מבכרים בתי ידים

לכך מפרש כ"י דמתירא דידיה היא ואל עליו מיזב הבדיקה שעה מ' קודם שהשכירה ומייתי ראיה ממזוזה דלא"ש שאל הסיוב קודם שהשכיר אפ"ה על השוכר לעשות מזוזה ודמי' דמזוזה מובא הדר היא לגומר אפי' לא היה משכירה היה יכול לפטור ממזוזה שלא היה דר ומשתמש בבית אבל נבי מסך אפי' לא יסכירה לאחר יאסרך לבדוק בע"ל ובמסקנא בתירוץ ד"ה אם מסמר המפתח כו' ומפרש ר"י דהכא שמסר לו המפתח ולא שחזיק ומי שיש בידו המפתח כמאל י"ד מייב לבדוק כו' בע"ל התוספות ונראה לאחורה שכוונת התוספות היה בזה מר"ל שהשכירות לא היה עד ליל י"ד בגיסן כי כן נראה מת"ש ואל עליו מיזב הבדיקה שעה מ' קודם שהשכירה חה מ"ל דא"כ מאי שייש רבנ"י אהא אם עד שלא אל י"ד מסר לו המפתח קודם י"ד דהא אין לומר שעדיין לא השכירו דזה שייש דלא מהני דעדיין השוכר אלו כאים אלא ע"כ דמיירי שהשכירו לו נ"כ קודם י"ד וא"כ מאי קא שייש רבנ"י אדלעיל דהא מיירי אחל אל השכיר שעה מ' קודם שהשכירה ואל"ל שהשכירו לו לעורך י"ד כמ"ש הרא"ש דא"כ לא שייך לומר בזה הלשון אחל אל המשכיר שעה מ' קודם שהשכירו דמשמע דעדיין לא השכיר לו כלל ע"כ נראה דפי' התוספות הוא כך דאם שמכיר בגמרא בתיבתי' ובברייתא מענין המשכיר ר"ל בזהו שקנין שלמו דלא תיכשל לן כלל בדברים בשלמא שהיה ביניהם ומיירי שהשכיר לו דהיינו שהקנה לו כל הבית ליל י"ד ועדיין בשעה שהגיעם השוכר לא עבר כל זמן הבדיקה אלא קלת מהבדיקה שהוא מזמן תחילת ליל י"ד ואח"כ נגנם השוכר לאותו בית גם המשכיר יצא מבית זה כבר מקודם תחילת ליל י"ד והבית היה פנוי בינו לבינו באותו מקלת בליל י"ד שהוא מקלת מזמן הבדיקה ולהכי קמבעי' ליה אי אתרינן דבאותו זמן שהיה אל הבדיקה על המשכיר המשוה דבאותו זמן עדיין לא נגנם השוכר לבית זה כלל ולא קנאה ולהכי אף לאחר שנגנם השוכר נמי מ"ל לבדוק כיון שהתחלת הבדיקה הכבר חלה על המשכיר או דילמא כיון שהיה לשוכר בידו לקנות ולזכות באותו בית מיד בהכנסת ליל י"ד אז נרמייה אדידיה מובת הבדיקה וזה כוונתם באמרם בלשונם ואל עליו מיזב הבדיקה שעה מ' קודם שהשכירה ר"ל קודם שהקנה לו ולפ"ז נתיישב שפיר מ"ש פ"ז ומייתי ראיה ממזוזה כו' דמובת הדר הוא כו' לפי שהיה קשה להם לפ"ז מאי דמייתי בגמרא אחאי מזוזה דמובת הדר הוא ולפי נשמעה לן ממזוזה דבשלמא אי הוי הפרכא מהו דמעך הוא אינו אלו לכן יש פטור על השוכר ורמיגן אמיזב על מי שהמסך אלו שהוא המשכיר וזה אינו שייך לומר במזוזה שהוא מובת הדר לכן מייב השוכר ולכן הוי דמייתי גמורה אבל לפ"ז קשה מאי דמייתי הא גם הבעיין ידע מזה דנבי ממן ג"כ מובת הדר הוא אלא מקשה לו מאי שי"ל כיון שהתחלת הבדיקה היה אל על המשכיר לכן גם בהכנסם לשם ג"כ יהא פטור מבדיקה וא"כ יש ראיה גמורה דאלינן בתר אתחלתא והשוכר מייב במזוזה ס"ה כאן מ"כ מאי דמייתי היא לכן אינו מקשה מעתה אינלא משם לפי שהובת הדר היא והוא אינו דר שם באותו זמן לכן בהיכנם שם השוכר מייב במזוזה משא"כ נבי ממן דאתיליו לא ידור שם ישמרך לבדוק וא"כ שייך מייב ושייש רבנ"י אלא מיזל בתר הסברא לפטור השוכר מהשם שהקנין לא היה עד שעבר הזמן התחלת הבדיקה על המשכיר ונגם לא תיזל בתר אתחלתא למה שמייב השוכר כיון שהיה בידו לקנות מיד בהתחלת ליל י"ד אלא דאמו דולין אם עד שלא אל י"ד מסר המפתח לאף שהקנין היה משעבדה קלת מהבדיקה אפ"ה נרמייה הבדיק על השוכר ואם עד שלא מסר לו המפתח אל י"ד שקלת הבדיקה עברה על המשכיר ונגם המפתח היה אצל המשכיר אז נרמיי' המיזב על המשכיר אבל אם כבר נעשה הקנין דהיינו קודם שעברה מקלת הבדיקה אף עד אי שעדיין לא מסר לו המפתח השוכר נתחייב בבדיקה ולא מהני הסירה המפתח אלא דוקא באותו עת הבדיקה שנוגע אלים כמ"ש הרא"ש בהוספות בזה וכן נפרש דעת הטור בזה הכתב אי שהוא המפתח בידו מתחילת ליל י"ד שהוא התחלת זמן מיזב הבדיקה עליו מוטל לבדוק כו' שהוא ממש כמ"ש אלא שהר"ן פירש בזה דמייתי שהקנין לא היה בלל כמ"ש אלא שהקנין בכך נעשה בי"ג באחד משאר דברים שקקנא בקנין בהם אלא שהותנה ביניהם לעורך י"ד שיהנה בם ביום י"ד ובהיות היה בית השוכר מיד בהתחלת זמן הבדיקה לגנם באותו בית אלא שהמשכיר מיבב עליו מממת אלא מסר לו המפתח לכן אלה מיזב הבדיקה על המשכיר ואם שאמר כאן בש"ע לעורך י"ד כו' פיינו דעת הרין הרא"ל: (ב) **השוכר בית מחבירו בי"ד ואינו יודע אם הוא בדוק כו'** • זהו מפי לפירוש התוספות דפיינו דמייתי שהקנין דהיינו המזוזה לא היה בתחילת ליל י"ד אלא אחר כניסת מקלת מזמן הבדיקה נגנם השוכר לתוכו במקלת זמן מהבדיקה וקודם לזה היה המפתח ביד המשכיר ולכן אם אינו בטבעו בלבו ודיו ולהר"ן מייתי שהקנה לו ביום י"ג לעורך י"ד והמפתח היה ביד המשכיר בי"ד דלעיל דהשם פירושו בי"ג לעורך י"ד ואלו א"ה לומר כן משום דא"כ קשה אמאי מזקתו בדוק כו' אלא פירוש בי"ד שמרית אם אינו אלא דאם היה נגנם השוכר בתחלת זמן הבדיקה לפי דאם הי' שמרית לפי דאם היה נגנם השוכר לבדוק לפי שסמך עצמו המשכיר על זה שהשוכר יבדקנו ומשא"כ לעיל והטור והמחבר לא כו' אלא בית בתחלת זמן מהבדיקה לא סמך המשכיר שיבדקנו השוכר בע"ל: (ג) **אם הוא בעיר כו'** • בגמרא ב"מ מרב"ר המשכיר בית לחבירו בי"ד מזקתו בדוק לו אין מזקתו בדוק וסריך למל"מ בשייל' ומשני דליתא קמן דבשייל' כו' כתב הר"ן על מאי דסריך בשייל' פי' דאם הוא בעיר אף אם יהיה מזקתו בדוק לריך לשאלו

ג על השוכר לבדוק • ויבטל נ"כ ואמ"ש המחבר של המשכיר מ"מ מסתמא הסכימו כמ"ל מנמו כמ"ש הטור סמי' ח"ו ומ"מ המשכיר יבטל נ"כ בסימנים וכ"מ בתוס': **ד שואלו** • דלא סמכי' לחזקה סיכת דאיכא לברוכי כמ"ש בי"ד סי' מ' ול"ד לבדיקה דלא בדקינן אחר כל י"ם מריות וסמכי' לחזקה דהתם לא היה לו משולם מזקה מריות אבל הכא כל הבנה היה בחזקה ממן ובחזקה בדוק אחה בא לאוליאו מחזקה ממן לא סמכינן עליה לבתחלה דומיא דסמיסה דבהמה בסיים בחזקה ליסור אבר מן המי שומדה ע"ם • כנ"ל בסי' דבריי הרב"ל דלא בכ"ם ומה"ם בסי' תל"ז: **ה ואינו מקח טעות** • סי' בודאי מלוה מל המשכיר לא המשכיר לריך אף אמר המשכיר לא בשינא למישבד מלוה לו שהלך לדרכו אינו מקח טעות דמסתמא ניחא לאיכם לישבד מלוה דקא בעי הדר ביה אמא מעני ל"ח מלוה לא ניחא ליה (ח"י ס' פ"ז כ"ה) ע' בבכורות דף י"מ: **ו דצריך להחזיר** • דס"ל הא דניחא ליה לישבד מלוה בממוניה שיינו בדבר שאין בו ריוח כגון לבנך מל מלוה אלו אבל בחסרון כיס לא אמ"ם אינו י"ד ואם"ם לא ע"ם ולע"ע דבי"ד אינו ל"ל לענין מזוזה אחה רמ"ח ולא כתב לצריך להחזיר לו הדמים וי"ל דאם אין בו חסרון כיס שהמזוזה בעצמה היא אוה הדמים שנתן בעדה: **ז הואיל והתנה בהדיא וכו'** • וק"ק דבמ"ש אינו רל"ב ס"ה אפס דבל מוס שאינו בנ"ח המקח מנכה לו מן הדמים והמקח קיים וא"כ מה לריך כאן הנמ'

בין בנוסים בין בממוניה ואלו דקא בעי הדר ביה אמא מעני ל"ח הוא ודוקא בהאסר ממון לאנין המלוה אבל בהאסר הנאה אחר עשיית מלוה לא ניחא ליה (ח"י ס' פ"ז כ"ה) ע' בבכורות דף י"מ: **ח דצריך להחזיר** • דס"ל הא דניחא ליה לישבד מלוה בממוניה שיינו בדבר שאין בו ריוח כגון לבנך מל מלוה אלו אבל בחסרון כיס לא אמ"ם אינו י"ד ואם"ם לא ע"ם ולע"ע דבי"ד אינו ל"ל לענין מזוזה אחה רמ"ח ולא כתב לצריך להחזיר לו הדמים וי"ל דאם אין בו חסרון כיס שהמזוזה בעצמה היא אוה הדמים שנתן בעדה: **ז הואיל והתנה בהדיא וכו'** • וק"ק דבמ"ש אינו רל"ב ס"ה אפס דבל מוס שאינו בנ"ח המקח מנכה לו מן הדמים והמקח קיים וא"כ מה לריך כאן

הנמ'

פנוי בינו לבינו באותו מקלת בליל י"ד שהוא מקלת מזמן הבדיקה ולהכי קמבעי' ליה אי אתרינן דבאותו זמן שהיה אל הבדיקה על המשכיר מטוס דבאותו זמן עדיין לא נגנם השוכר לבית זה כלל ולא קנאה ולהכי אף לאחר שנגנם השוכר נמי מ"ל לבדוק כיון שהתחלת הבדיקה הכבר אלה על המשכיר או דילמא כיון שהיה לשוכר בידו לקנות ולזכות באותו בית מיד בהכנסת ליל י"ד אז נרמייה אדידיה מובת הבדיקה וזה כוונתם באמרם בלשונם ואל עליו מיזב הבדיקה שעה מ' קודם שהשכירה ר"ל קודם שהקנה לו ולפ"ז נתיישב שפיר מ"ש פ"ז ומייתי ראיה ממזוזה כו' דמובת הדר הוא כו' לפי שהיה קשה להם לפ"ז מאי דמייתי בגמרא אחאי מזוזה דמובת הדר הוא הא לאו דמייתי היא ושיל נשמעה לן ממזוזה דבשלמא אי הוי הפרכא מהו דמעך הוא אינו אלו לכן יש פטור על השוכר ורמיגן אמיזב על מי שהמסך אלו שהוא המשכיר וזה אינו שייך לומר במזוזה שהוא מובת הדר לכן מייב השוכר ולכן הוי דמייתי גמורה אבל לפ"ז קשה מאי דמייתי הא גם הבעיין ידע מזה דנבי ממן ג"כ מובת הדר הוא אלא מקשה לו מאי שי"ל כיון שהתחלת הבדיקה היה אל על המשכיר לכן גם בהכנסם לשם ג"כ יהא פטור מבדיקה וא"כ יש ראיה גמורה דאלינן בתר אתחלתא והשוכר מייב במזוזה ס"ה כאן מ"כ מאי דמייתי היא לכן אינו מקח טעות אינלא משם לפי שהובת הדר היא והוא אינו דר שם באותו זמן לכן בהיכנם שם השוכר מייב במזוזה משא"כ נבי ממן דאתיליו לא ידור שם ישמרך לבדוק וא"כ שייך מייב ושייש רבנ"י אלא דמאי בתר אתחלתא לג

ז שור בשם מרדכי ס״ק ח׳ מימרא דרבא אמרים ר׳ ב כ״כ שם סרוסקות וסר״ן וכ״כ שטור

עטרת זקנים

תלח (א) אין צריך כו׳ · אפילו לא מצא כדי כל הכבר אין צריך לברוק דתולין שאכל השאר כי כן דרכו של התינוק לפרר באצילתו (מתרר״ל) ויש נוהגין להיפך ולכן יש להחמיר לברוק בין בעכבר בין בתינוק בגלל:

יד אפרים

(בסב״א סק״א) צריך כיאור וכנס ר״ל סב״ם כרמב״ם כתב עכבר שבכנס ומצא אחריו סירורין אין תומרין כו׳ ולפיכך חיזר וברק אם לא מצא כלום פ״ז בודק כל סדנים כו׳ וב״ל בעיני פ״ם מרחב״ם פ״ז בודק כל סדנים וכ״ל רבינו פירוי בעכבר שבכנס לבית ומצא לחיזם מקום אין סדנים סבנכר אבר כפרשנו מקום שבכנס מן המקומות שבכנס ת״ל לבדוק אבל אותו מקום בלבד ואין חושבין בגדרם המולדים לה בעכבר אין לבדוק אם נשלים ת״ל לבדוק אם נשלים ת״ל לבדוק אם חמרין בכנס אם מן ס״ם ולא בכנס אם לא ידעינו לאיזה מקום אם כאן סירורין ולכן אם לא היו סירורין כאן אין להליח מידי ואחר חמץ וסי״ל ס״ל דאין חמרין מידי ואחר חמץ ס״ל דאם מלאכה אחרת בכנס אם לא חמרין מידי ואחר חמץ ומאחר חמרין כאן מזקתו מחכלה וי״ל דכמן ים רגלים לדבר מאחר שיש כאן סירורין ולכן אם לא היו סירורין כאן אין להליח מידי ואחר חמץ וסי״ל ס״ל דאינו מליח מידי ואחר חמץ אחר ס״ים כדי כל הכבר: (ג) דיני עכבר כו׳ השמיט הרב כו׳ · ואני אומר דמילתו לדיני לאחמוני כסי״ב

כבמ׳ לומר דיאמר ליה במלוה אלא בכל דבר הדין כן וי״ל דהתם מיירי בלא התנה ובכאן אפילו התנה המקח קיים: ח נאמנים · כיון דבדיקת אחר דרבנן ומ״מ סי׳ תל״ו דאין לסמוך לבתחלה על נשים וכ״כ במהרי״ל ובתים׳ בעירובין כתבו דבכיה בלבם נאמנים אבל הסולה אותן נשואת דבר אין נאמנים אפי׳ מדרבנן וכמ״ם סי׳ ח״ט ס״ה ובבסמים כתבו דמה שבילים נאמנים אפי׳ בדאוריתא אלא כיון דבדיקת אחר דרבנן אמר הוא פורס נדול אילו היה דאוריתא לא היו נאמנים ושבי״ר סי׳ ק״ך בשם לבנון שבילת כלים דקא אין נאמנים:

וצ״ע על רמ״א שכתב בי״ד סי׳ קכ״ז דאמר לא תאמרו דיסא לאיסורא ולכיך נאמנין דסא אמר לאיסורא ס״ל דאמר ולכן אם הוא בכסף ס״ה דלמ״ד שבילת כלים דרבנן נאמנים אפ״ג דא

בחיטו יהודי דשמים: (ד) בזית חמץ למעלה על הקורה כו'. כמוש כתב
ז"ל ותו מבעיא בגמ' ככר למעלה על הקורה אם צריך סולם להורידו כו'
ואם הוא בבור כו' ודינא דהכך כדינו דקמייתא שלא ביטל הוא ספיקא
דרבנן ואין צריך לבדוק ואם לא ביטל אז הוא ספיקא דאורייתא ולריך לבדוק
אבל הרמב"ד כתב דהכך בעיין לאו
לכתחלה בעי אם צריך להוציא אם לאו
בודאי צריך מחל"כ הוי כמטמון
בבורות אלא כשבדק וביטל מיירי
ולאחר איסורו אלא מבעי' ליה אם
צריך להוציאו אם לאו ואין דבריו
נראין אלין כאן בהמנה וכיון שבטלו
אז הוא איני שלו ואם דאמרינן אלא
יממין בבורות היינו כשלא ביטלו וכ"כ
הרמב"ם ז"ל על הסיא דהכך שבטלו
ודיו וכו' וכתב עליו הרלב"ד שטעה
ז"ל אלא עשה עכ"ל הטור ודייק הב"י
מל' אם לא ביטל צריך לבדוק משמע
דביטול לא מהני שיבטל עוד דכיון דאל
הפסק קודם הביטול הוי ספיקא
דאורייתא ואע"פ שיבטל אח"כ פ"ם
ולפ"ז הקשה על מ"ם וכ"כ הרמב"ם ז"ל
הא הוא מולק על הרמב"ם ג"כ דהרמב"ם ס"ל דאם לא ביטל ביטבלו
ודיו וע"פ בתריכות ולפי לומר דהטור כתב דיוו בטלא יבא מהמץ
עד לאחר זמן איסורו וס"ק אם ביטל קודם זמן איסורו אז הוי ספיקא
דרבנן וא"ל לבדוק ואם לא ביטלו לאחר זמן ממילא הוי ספיקא דאורייתא ולריך בדיקה
ובלאמת אם אירע בן קודם זמן איסורו אפילו אם לא ביטל עדיין יש
לו לבטל והוי ספיקא דרבנן והיינו ממש כמ"ש הרמב"ם והרמב"ם מייירי כשמלא קודם זמן איסורו וא"כ לא פליגי הטור והרמב"ם כמ"ש ב"י שבלם
מחלוקת בדבר ואין להקשות מפני מה לא כתב הטור דין דקודם זמן איסורו ויזרעו בזה דאפילו לא ביטל עדיין יבטל עוד ומפני מה מחלק
בין ביטלו ובין לא ביטלו הוי ליה למלק בין מלא קודם זמן איסורו ובין לאחר זמן איסורו דאם הוא קודם זמן איסורו
יבטל עוד והוי ספיקא דרבנן ואם הוא לאחר זמן איסורו הוי ספיקא דאורייתא וי"ל דלא מבעי' אלאר לא מבעי' ביטל דלא בטל עדיין
והוא קודם זמן איסורו שיבטל עוד דבביטול זה יהיה כיונתו בפירוש על זה המתן אלא אפילו אם בטל כבר וא"ל אלא יועיל על המן זה
דאם לא ידע ממתן זה כלל בביטולו קמ"ל דאע"פ מועיל ועיקר פלוגתא דהרלב"ד והטור נ"ל דהרלב"ד ס"ל דאם הוא קודם זמן איסורו
אף אם ביטלו צריך לבדוק משום דהוי כמטמון בבורות משום דביטול משום הפקר נגעו בה ובזה לא שייך הפקר משום שידו של אדם אינה
שולטת בבור וגם הוא ברשותו משא"כ אם הוא לאחר זמן איסורו והוא כבר בטלו מקודם לכן אז למפרע הוי ביטול כיון שהוא איסורו בבורות
והטור ס"ל דלא הוי כמטמון אלא דוקא אם בשעה שביטל היה בטוותא אלא יהיה בטל משא"כ בשאם ואם דאמרינן אלא יממין בבורות
היינו כשלא ביטלו אפילו אם אינה אלא לבטל ומ"ם בטור והרלב"ד כתב דבאין בעיין כ"ל בור וקורה דאמבער לא שייך לומר
דהוי כמטמון ע"פ כללא"ד:

תלט (א) תשעה צבורין של מצה כו'. לריך לחזור ולבדוק אחריהן בטור כתב ואם ביטל א"ל לבדוק משום דהוי ספיקא במידי דרבנן אבל
אחמירו בספיקו יותר מבאר פסיקות של דבריהם: (ב) מיהו אם הבבר קטן. כ"ם בטור ושטמו משום דהוי ס"ם ספק מלה ספק ממן ואח"ל
ממן שמא אכלו ונראה לבאורה דלהרמב"ם דס"ל דאף בספיקא דרבנן לריך בדיקה לא מהני ג"כ בזה ס"ם אבל באמת גם לדידים מהני משום
דהוי ס"ם במידי דרבנן וקשה להטור דס"ל דמהני ס"ם א"כ קשה ממלי דאיתא בגמרא ד"ש במסכה אין מוחסין כמא גברה אולדה דא"כ אין לדבר
סוף ולריך בגמרא ע"ז הא מזיק דשקלי שבבלא כו' אמאי נימא דאכלוה ומשני דאין מידי ודאי ממן ע"ם. ולפ"ז קשה למה
ליה למתני הטעם משום דאין לדבר סוף תיפוק ליה משום דהוי ס"ם ספק אם גרמה אם לאו ואח"ל גרמה שמא אכלוהה אלא ודאי דלא מהני בזה ס"ם כמו
דלא מהני ספיקא דרבנן לחרמב"ם וע"ל דא"כ בכבר גדול נמי נימא ס"ם ספק ממן ספק מלה ואח"ל ממן שמא אכלוה לאחרתה ואכלוהו אפילו
ככר גדול דבה"ג אמרינן בהמפקיד דף מ' ע"א שבביאו החוסמות בד"ה ומאי איכפת לו בשם ירושלמי הני שבברי רשיני נינהו כך ממיין
עיבורא לא מסתיין דאכלן אלא קריין לאביהון דאכלון מטהון ע"ם אלא ודאי דלא אמרינן בזה שיהיה מהני מ"ם גם הרמב"ם לא הביא מזה
המילוק בלל בב"ל: (ג) א"צ לחזור ולבדוק. ומיירי שבטלו וה"ל ספיקא במידי דרבנן ולקולא ואין להקשות הא הרמב"ם ס"ל לעיל נבי מ' לבורין כו'
דלריך לחזור ולבדוק אף אם ביטלו משום דבספיקא דרבנן כזו לריך בדיקה כמ"ש בסמוך וי"ל דהתם אמו דאחר מעשה שיטה לבינו בבית זה
ואין ספק בבית זה בלל שנגנב הטבבר אלא ספק אם הוא ממן אם לאו אמו מסתפקין בשיטי עלמה שלין אמו יודעין לאיזה בית נגנב
לבך אפי' בא לאחול בבא אחת אחת אחתן ב' בתים מ"ל לבדוק דבינן ונא בטלו הוי ליה ספיקא דרבנן ולא כמו ספק שומאה דהוי ספיקא דאורייתא ובלבוש
מילבן בזה דלעיל נבי מ' לבורין אין לו במה לתלות מיוב הבדיקה אלא ספק אם מוטל עליו לבדוק לבן אזלינן לאומדא בדין בל בדיקה אמן שלריך
לבדוק מספק משא"כ הבא אולם בל אחד בחבירו אמן ובא שבבר ובטלו וספק נגנב לבית זה אז אז לא נגנב דלריך בדיקה וקשה דמה לו לתלות בספק הבנישה יותר מספק ממן ספק מלה הרמב"ם בתב עוד דין מה שלא
הטתיק בלאן בס"ע והוא היבא דהנים אמן ובא שבבר ובטלו וספק נגנב לבית זה אז אז לא נגנב דלריך בדיקה וקשה הא אמרי' לעיל בודאי נגנב אלא
שספק בתחה בית נגנב דא"ל בדיקה וכ"ם בלאן דהספק אל הבנישה עלמה דא"ל בדיקה וי"ל דהבא מיירי שהאמן היה בחילוו ובינתו נמי בין שהוא בלאתו
אלר לאמרי' שהוא קרוב לודאי שהאמן אם וכל הבתים שבלאתו אלר נמי מספקינן ולריכין לאבדקינהו דהוא ממש כמ"ם בבקשה שבל הבדות שבלאתה
בקשה מספקינן בהם ה"ם הבא נמי משא"כ דלעיל בהם ב' בתים ואין רשות א' לבן והמ"מ תירץ ע"ז דלעיל ב' דודאי א"ל בדיקה לו לבן
אין לריך לאבדקינהו משא"כ בלאן וע"ם וקשה אדרבה נימא אינבא דבינן שיש בלאן אל דלריך לבדיקה דספק הוא אם נגנב ואו דא"כ אם יש לאדם א' ב' בתים ובדק לא' אינו יודע לאיזה אם בדק נמי נימא דא"ל בדיקה בין דבודאי בדק
לאחד אינן ואין לומר דבאמת בן דא"כ ס"ל לספוסקים לאזכיר מזה דזו רבותא גדולה ולפי תירולים אזכרתי אינו קושיא בלל דאמרי' הא בין
אם בריאותא

באר היטב

(ה) בזית אמן. אבל אמות אבנים אינו לריך סולם לאורידו ואני בביטול מ"ר:

תלט (א) ונטל. דוקא אמבל בשיטו אין ס"ד סימן ק"י אם (תוס'): (ב) מיהו אם הבבר קטן. ביטול הבבר לאבטל ג (ג) תלינן לאבל אבלנו ואין צריך לבדוק (מור) ד ד שבל (ב) הקבוע בבחצה על מחצה ה ואם פירש הבבר ממקום קבועתו ונטלו העבבר מישם ואין צריך לחזור ולבדוק דבל דפריש (ג) מרובא פריש:

חק יעקב

המאור בספסים ע"ם והב"ח בתב דעיבר בדעת הטור: ג תלינן לחבל שאבלו. משום דהוי
ספק ספיקא ספק מלה ספק ממן ואח"ל אמן בל אבלו אף שהבנו הספיקות לא מודעו יחד
אלא ז' אחר זה וגם בקבוע לא מקילינן בספק ספיקא בחבור ב"ד סימן ק"י מ"מ מקילין
הבא בס"ם וכמ"ם הטעם בספרי מבחת יעקב בלל מ"ג ס"ק כ"ז ומ"ב ובקונגרס הספיקות
ס"ק מ"ם ועיין בא"מ מ"ם על זה ודעת המחבר שבתב בל' הרמב"ם בסתם דלריך לבדוק
מבמע דדעתו להחמיר בבל ענין שאין לחבל בספיקות אלו וע' בב"ח ואולי מושם נ"ב לדעת
בעל המאור דבסק בר' זירא דבלתם מבירא אלא חביב ספק בלל ובע"ם בתב דגם דעת
המחבר לחבל בבה"ג וכן נראה דעת רא"ש אלא בתב בלשון אולב אבאחבר ול"ג עיבר דדעת
המחבר להחמיר אך ליון שבתם הדברים לבן לא בתב רא"ש בלשון אולב אלא בלשון אולב ולדינא אין לזוז
מהבראת הרב ולחבל בארעות ביטל בביטול וא"ל ס"ק כ. ובתב עוד בע"ם דה"ם אם ע'
לבורין של אמן ואחר אל אלא נ"ב דינא הבי ובספרי אנתה יעקב בלל מ"ג ס"ק מ"ב
בתבאי אים לבתתבל בדבר ע"ם אילבא בטעמא: ד שבל קבוע בטעמא דהי' ואם נתערב

דעת נאמן לומר אחבל בולו ובמ"ם בסי' תל"ז: ד מבטלו ברבו. דהוי בממון שמבלה אלו מטולת ע' סי' תל"ג בס"ח אבל לאסור לבטמין בידים (מ"מ) ע' סי' תל"ז:

תלט א ונטל. דוקא שנטל בשיטו וכ"ה בי"ד סימן ק"י (תוס'): ב לחזור ולבדקו. שבל הקבוע בתמלה על אמלה דמי מיהו אם וכ' בל"ל: ג תלינן להקל. דהוי ס"ם שמא נטל מלה ואח"ל ממן שמא אבלו אבל עבבר בבנם ועבבר יולא אלא בבבר קטן לא אמרינן שמא אבלו ואח"ל לא אבלו שמא אולאו הבבר הב' דזה מקרי חד ספיקא שמא נטלו הממן בבית או לא דמה לי אבלו או אולאו אבל בלן בספ שמא לא בא ממן מבולה לבית (ר"מ) ומ"מ קשה דבי"ד סימן ק"י ספק דבטיבן שיולדעו מי הספיקות בימה ובבא בין שנטל בשיטו ובנגם לבית מולד ספק הלאמן ואמ"ב מולד ספק אמי שמא אבלו ול"ל בין אלא אם אבלו אם אינו אבלו אם אינו אבלו אם אינו

ס״ס: **ה** א״צ לחזור • מייתי סביסל וחס כן אינו אלא ספיקא דרבנן וספור כיון שאינו ספק קבוע (מ״מ) ומביא ר״ס ר״ק״ח ופס׳ תמ״ב ס״מ דאם הוא קודם שעה ו׳ מבטל לגמרי ודין וכו״ כאן אחריך כזה: **ו** בקשורים יחד • ולפ״נ דליכא חו למתני בטבכרים תלינן בקפטים (תו׳) עמ״ס סי׳ תל״ד: **ז** אלא אחר האחד • אבל בכנים מ׳ ומלא ו׳ צריך לבדוק אחר כולם: **ח** צריך לחזור ולבדוק • (ולפי׳ אם ביטל לדעת הרמב״ם ס״ס) לאמרי׳ זהו ממן אסר הוא ול״ד למ״ל אם בדק אלא מסבית ומלא כבר תליק דזהו סבבר שבכנים שעבבר ההם לא מזיק בזויות אבל הכא היה מונח מתמנ׳ בזויות זו ואחר כך מונח במקום אחר אמרי׳ דזהו ממן אחר הוא:

תמ **א** ביד א״י אחר • שאינו בעליו שבבי הוא בטלו וכ״ל כמשקיד אמלו כיד אינו יהודי אבל״ ס״ג ומשמע דאם שפקידו ביד בעליו אינו עובר ועכ״מ ס״ ע״ב ס״ג דאפילו מזל ושפקידו ביד בעליו שי כשומר מנס וכרלמון מייב בגניב׳ ואבידה ע״ם מ״ם ס״ל כמקבל אחריות ממלו אבל אינו יהודי בביתו אבל אם אינם קשורים יחד אינו יהודי בביתו אבל בבית שאינו יהודי:

ואם שיראל שפקידו אצל אינו יהודי אחר וקיבל עליו שאינו יהודי ולמה יכנס עלמו בספק מה שאין כן בחס דאפ״ל לתקן בספיקות כן נראה לי: (ה) הניח חמץ כו׳ • הטור כתב דאם ביטל אינ״ל לבדוק: אלא

עטרת זקנים

תמ (א) אם הוא חייב באם אסר לו הישראל הנה חבית לאניך הביאו במקום שהרבה אבל אם יחד לא״ קרן זויות הבריחה בתוך ביתו לחביתו שם אינו דוקק לבער אפ״ קבל הנשקר עליו אחריות הכיון שהשאיל לו מקום מיוחד הוי כאלו אינו ברשותו וכאלו שוכר המצו של אינו יהודי בבית א״י וה״ם בהגם אבל בשכר אסו׳ דהא משתכר באסורי הנאה ס״ם בדיעבר שקיבל שכרו מותר בהנאה (מהרש״ו): (ב) אפי׳ תור והשקידו ביד אינו יהודי:

יד אפרים

(בש״ע סעיף ב׳) אי סבדק קנה מסבנים ומפלא בכר כאן צריך לעיין פס״ק ס׳ בנמנ״ל ומס״ק ג׳ בנס״ו ולמקם מסצף ה׳: (שם ס״ק ר׳) ומשמע דאם סי כוש״ו מכני כ״ר ומו ד״ל דמ״ל דמי לאמ״ל אם בדק קנה מסבנים כו׳ שיין ס״ם אפ״ה בנכון כור דסמלינן סוא דבקא ס״ב נכנס עכבר ולא ידעו אם נכנס עכבר אם לא דמי לאמ״ל אם בדק קנה מסבנים כו׳ בסוכו אמן אצרך לאור ולבדוק סבנים כיון דש״כ בכרסו לאוכו אמן אם לא ידעינן כמה מכנים ולא״ כבסבנים אמן בזויות זו ומפלא בזויות אחרת כיון שאינו שבוא עלמו לאוכו אמן בסים מונח בזויות אחרת ולא״כ אבי מפלא כאן אמן בקמקם אבנים אמן לא אולין בכך דאם בנמלא אמן בחדר מוחזק בדוק אין קולין לאור שנבר בשם כן אמן מחדר אחיו לא אולא הרגיל בכך דאם בנמלא אמן בחדר מוחזק בדוק אין לכאן ומס לי מזויות לזויות לא מחדר לחדר אבל בשכבר אבנים אבר אין אחיו מוחלין זז מבכר אבנים מבחדר לבם אם אולין בזוכו מבאלא לכן אולין בזוכו מבכר אבנים שבבר לכאן: ומור אבבר דס״ל לאמנ״ל לאמן דגני אבבר לא אחיו לבר אולין בזוכו מבאלא מבא״כ בבסרו לבאן: דאפילו ריזומא בגוף אבנים אם בנים בקמקם אם נאנו מבינה אף בנמלא אבנים אמן בזויות לא ובא אבבר ובא: (שם) בשבן מבחר אם ב״ל בס״ם זה בנים בבר בזויות זה כו׳ לאנ״ל אין זה קוטי דאם״ם צריך לבדוק אחר כל אבנים אם אינו ר״ל דאם״ם אינו בבר אבנים אבר אבנים אחר לא בבנים בזויות זו ומפלא אבר בזויות אחרת ומבבר אבנים אבנים עד שיבנה כולם:

ב ג׳ ב׳ צבורין אחד של חמץ ואחד של מצה וב׳ בתים אחד בדוק ואחד שאינו בדוק ובאו שני עכברים זה נטל חמץ וזה נטל מצה ואין ידוע לאיזה בית נכנס זה שנטל החמץ וכן שני בתים בדוקים ו׳ וצבור אחד של חמץ ובא עכבר ונטל ואין ידוע לאיזה בית נכנס או שידע שנכנס לאחד מהם ונכנס אחריו ובדק ולא מצא כלום או שבדק קצת מהבית ומצא כבר **ה** (ג) (ד) ה אינו צריך לחזור ולבדוק: (ד) (כן הם דברי הרמב״ם ס אבל מסקנת הפוסקים אינו כן):

ג **הניח ס׳ כברות חמץ ומצא ו׳ צריך לבדוק אחר כל הס׳**

ד וכן אם הניח י׳ ומצא ט׳ צריך לבדוק אחר כל הי׳ שאנו אומרים מה שהניח נטל ואלו אחרים הם י׳ ה ויש אומרים דהני מילי ו׳ בקשורים יחד אבל אם אינם קשורים יחד אין צריך לבדוק ז׳ אלא אחר (ה) האחד:

ד (ה) ו הניח חמץ בזויות זו ומצאו בזויות אחרת **ה** יא צריך לחזור ולבדוק:

תמ **דין חמצו של אינו יהודי שהופקד אצל ישראל • ובו ד׳ סעיפים**

א **א״י שהפקיד חמצו אצל ישראל א** (א) אם הוא חייב באחריותו ב מגניבה ואבידה בין שהוא בביתו בין שהוא ג בכל מקום ברשותו (א) ד חייב לבערו: הגה (ב) ה ומשלו מזר והשקידו **א** ו ביד (ב) אינו יהודי אחר (הגהות מלאכי פ״ק דפסחים) וי״א סבריטותא מלד מלאנו הוא אינו יודע לאיזה מהן בדק ולכן צריך בדיקה מבשל״כ נבי מבכבר מבנגנם לאם הריטותא מלד אחר: (ד) כך הם דברי הרמב״ם אבל מסקנת הפוסקים אינו כן • זה דעת הטור שבאם בבכר גדול אם ביטל דוקא אין צריך לבדוק וכן בבכר קטן מהני אף אם לא ביטלו ובלבור מ׳ כ׳ דלא מהני אם בא לאחוז בבת מ׳ אינו אם בטלו ואם בזא״ז לא מהני הביטול דוקא מטוס דאז מדרבנן ול״ד לטומאה מטוס דאסיקה בר״ם שהוא וקשה מ״ם ממאי דאחרי בבחוזות דכ״ז ס״ל נבי טיל שבבטוח כלבוס חמרינן שם דאם יש מחבואה מ׳ מלגלא של שבבטות כולן בעי ל״ל מינס מחזקת אלא מ׳ מהו כו׳ ואריך שם מ״ם מב׳ שבינין כו׳ ואמר רבא כו׳ לא נמלקו אלא בבא לאחוז אחר ואל מבינו וס״ל כאן דברי ליס לבולהו בב״ל דמי ומשמע דאם יש מחבואה בזא״ז אינו אם אינו אם הוי דאחרי׳ בבחוזות ולכן טיבם הטול דוקא ביטל מהני זא״ז דאז אינו אם אינו מדרבנן והו בס״ז דתרומות מבינ בר״ם בשם הירושלמי דבני תרומה ממי מהני זא״ז כמו נבי ב׳ שבינין ותרומה הוא דאחרי׳ וכי״ל סי׳ ק״ל דאחרי׳ בזה ומו קשה דבי״ל סי׳ ק״ם מהני ביבם ביבם זא״ז אף שהוא דאחרי׳ ס״ב נראה דל״ד בלל הך סעיף דאחרי׳ דשבא להבר דשבא אם אינו אם אינו אם אינו

תמ (א) אלא שיודע שאינו יהודי אלם ויכפרו לשלם כו' ויש חולקים • בב"י סכ"ת אלו ב' דעות שיינו הרמב"ם והרא"ש דהרמב"ם ס"ל דאם אינו יהודי אלם כו' הרי הוא כמומר לגבי מתוך בעירו ממילא דבני מילה כיון דאלו מינוכ לו מיתכר בעיתו לשלומי כו' תשלומין אלו כיון שלא מן הדין אלא בחוס ותעש"כ נקרא ממן אלסם • והרא"ש ס"ל אחריות מן הדוס לא נקראת אחריות שיתייב לבערו בשבילו ואם דאמר רבא בעירו ממילא דבני מילה כו' זה אחריות הוא מן הדין ומתוך המלכות הוא שמריס לת הטיר ויש לסקשות בזה על הרמב"ם דאם כן מאי פריך בגמרא לאיתי ליבטא מל מאי דאמר דלא ימלא מילתיה לאחמוטינן הוכיח דהייב באחריותו כדידיה דמי פריך בגמרא הכיתא ל"מ"ד דבר הנוהס לממון לאו כממון דמי הייט לאיסריך לאחמוטינן דנבי ממן מיהו מיהכר אלא ל"מ"ד כממון דמי לא ימלא לאמר לי מאי פריך הא אילסריך לאחמוטינן דנבי מוהס גם כן אם יש בהוהס יאלם אף אחין מייב לאלם מכל מקוס כדידיה דמי וחו דאמר רבא בעירו כו' קשה מאי דאמר רבא בעירו כו' הרמב"ם דאם כן מאי פריך בגמרא לאיתי ליבטא מל מאי דאמר דלא ימלא מילתיה לאחמוטינן הוכיח דבר הנוהס לממון לאו כממון דמי ונראה לומר שיכן לאיתו יהודי אחר בעירו מבחייבו לעשות לפניו מחיצות בבות עשרת אפי' יחד לו מקום יש לתחמיר ובריך מחיצה עשרת אפחים: כתב מהרי"ץ וז"ל בתחילה סבבור תורתו ב"ל דאין להביא ראיה בלל משם דתתם באשר שהבעלים של התחמץ הוא ישראל א"כ גם להיפך יש מקום קפידא לחול בסור בשם כפ"ג ומתמ"ם ג שם בכם רמב"ם כפ"ר מסלכות ממן ומלם ד שם בגרייסם ובגמרא

עשרת זקנים

יהודי אחר כו' תנתת אלפסי פ"ק דפסחים • וכ"ל דוהו בוראי פשיטא אם מתחלת נתן האיגו יהודי המצו ברשות הא"י ושם קיבל עליו ישראל אחריות אין צריך לבערו כמ"ש ב"י דאם יחר לו קרן זוויה כו' סב"ש הכא דמתחילת הנית שם חמצו אפי' קיבל עליו ישראל אחריות ויש להביא על זה מכמה ראיות ואם אינו חייב באחריות אינו חיי' לבערו ובריך לעשות לפניו מחיצות בבות עשרת אפי' יחד לו מקום יש לתחמיר ובריך מחיצה עשרת אפחים: כתב מהרי"ץ וז"ל בתחילה סבבור תורתו ב"ל דאין להביא ראיה בלל משם דתתם באשר שהבעלים של התחמץ הוא ישראל א"כ גם להיפך יש מקום קפידא לחול

ב וי"א שאפילו אינו עליו ז אלא שומר חנם שחייב בפשיעה חייב לבערו ג ואפי' אם אינו חייב באחריותו בדין (א) אלא שיודע שהאינו יהודי אלם ויכפרו לשלם אם יאבד חייב לבערו (ג) ה ויש חולקים:

ב ד ואם אינו חייב באחריותו (ד) ט אינו חייב לבערו אפי' אם בבוש תחת ידו בגון שהוא ב גר תושב ושרוי עמו

דנסנה בתם שמחזיר לו המחץ ולא"ם סרי ס"ג כן ולחסר לחסילו בת אילו יהודי בסשם. מוחר לכניס ליסלו דלומרין בלחסורי כגלה הרי שלך לפניך בב"ק דף ל"ח ומ"מ י"ל דאסור מ"ס ליתן לאיתו יהודי דשמא יחזור אילו יהודי וימכרנו לישראל ויבטל ישראל בתמן שעבר עליו הסשם וכן כתב בסג"מ סוף ס' ממן ומעי' תס"ז: ב גר תושב • שיד ישראל שולטת עליו

דאם לא יאסר להבעלים הרי שלך לפניך רק הגזלן ישלם לבעליו תמורת התחמץ שלו א"כ הבעלים של התחמץ יהוה להם הנאה מהתחמץ שעבר עליו הפסח הרא יקבל תשלומין מן הגזלן עבור התחמץ שלו ולכן אמרינן דאומר לו הרי שלך לפניך ויל שקול המעבד מאי אסרת דהגזלן יקיים מצות ביעור חמץ ובשיהיה סבוער אז יהוה חייב לשלם כמו שהרגין הוא בבאבר ולא יהוה הנשמה דאית' לבעלים הנאה בהתחמץ בתתשלומין אלו דהא התחמץ אינו בעולם זה אינו רוצה הגזלן לעשות ואומר להיפך להבעלים הרי המצות לפניך של ביעור חמץ ואתה הקיים המצות והרי שלך לפניך ואני אינו רוצה לשלם לך תנאה בממון שתחיה לך הנאה בממון ומזכרו בחמצות של ביעור חמץ לבעליו אל התחמץ משא"כ כאן בגידון דיון שאם יחזיר ישראל לתאינו יהודי לא יקיים בו מצות ביעור חמץ ויהא לישראל הנאה במה שיחזור לתאינו יהודי התחמץ שלא יהא צריך לשלם ובאמת אין אסור בהנאה ודו"ק:

יד אסרים **תמ** (בב"ו סק"א) דל"ב מאי פריך בגמרא לאיתי ליבטא מל דלא כתמון דמי מטילא דלא כתמון דמי מטיר מייב לבער לף בכס"ב דגם זם בלוהס מדין כן ומלם מס לי מבערם כתיב לו כרגון ולא מלא לאמלי דקי"ל לאו כתמון דמי רק מהוס דבריב לא ימלא בזה ס"ל לרמב"ן דוקא מיכא בסחיוב מן מדין והרמב"ם סוכר דלף בלוהס מדין כן ומלם דס"ל בקיבור בעירו מבחייבו לבוס בוה לוהס בס"ם בתלמוד בב"מ בבלמא לרמב"ן דבני מילה דבני מילה כתי"ם בתלמוד בב"מ בבלמא לרמב"ן לק"מ דהכי קאמר בעירו מבחייבו לבוס לומר מיתן לאיתו יהודי אחר ויפסוק מהוס המלך מהוס המלך מהוס הוא שמייב באחריותו מי מהמתן בידו הן ביד אינו יהודי הן ביד ישראל ואם כן כיון מיתן לאיתו יהודי אחר מפור מלחריותו אבל לרמב"ם דמיירי בלוהס ואם כן לף אם יתן לאיתו יהודי אחר מכל מקוס יכפסו לבלס קשה מפיר ומ"ק דקאמר בגמרא הא דקביל עליו אחריות ואז אסור לף ממן בל מחריס כדה"ב בעירו כו' המלמן מקיבל עליו אחריות (לא) מסמע דישראל עלמו קיבל עליו אחריות לא בהוהס ואם כן היאך מייתי ראיה מ' מפוסק דרמב"ם בזה לא הפסיק ממתת

ביעור חמץ ויהא לישראל הנאה במה שיחזור לתאינו יהודי התחמץ שלא יהא צריך לשלם ובאמת אין אסור בהנאה ודו"ק:

בעבר לא יאסר להבעלים הרי שלך לפניך רק הגזלן ישלם לבעליו תמורת התחמץ שלו א"כ הבעלים של התחמץ יהוה להם הנאה מהתחמץ שעבר עליו הפסח הרא יקבל תשלומין מן הגזלן עבור

באר היטב

מרי מ"ל ומ"ו תולם עליו ומתמיר ומ' בסר"ת • אלם מסקידו ביד בעליו מרי וס"ם אם מלוס יהודי מן מסנו בכרמות מ"ו ומם קיבל עליו ישראל אחריות מסכמם מסוסקים: (ג) ויש חולקים • ובדישבר ים לבסוק על דבר לשמוס ומשם נמנו מסוסקים כדבר הלכוס • (ד) אינו חייב לבערו • אבל בפסח אין יכול לקבל כלל מקדון מתן אפי' בלא אחריות

בב"י מס"ת מני בתוליה תמלו מרבותו אבי' תוך הפסח אבל לענין מסה דהבנתה לא מסבי ליה אבי' מס"ת עד מיבמרנו כו' פ"ם ס' ס"ג וסי' ס"ד ומ' בבו"ת בית מרוים סי' מ"ל מ"ם לסיל מת סמרי הסי בסתון ל"ל מסה בסמיה עליו שמרי מנסון ב' בשתיה מסרו מקור מייס ופ"ם בסי' ל"ו בשמר מסבר מתלו ובתוך הפסח אלף אחד מתבני הבנים לבדקם ולקח הבנרא אחביות י"ם ומסך ממנו אל כלי והסמידו בחקוס מוקפ מיסיס לו לבתות אחר הפסח ואחר הפסח מחזר מיבמרל ולקח מסקידו יהודי מנא הבנסב"ב הבלי מס ס"ם ולמיתם מיבמרי' דמלמנים סלים הבוא קנסו ובתמיב בחמריותו ופס"ל כמה גדלי מיתר הבנמיבר מס בלורך מרלם לסקל בנמנס מכ"ם ולא בתמיב כיון מלוס מ"ם ולרוחמה דמלחמ לם לבדבו מד בחרי דמיבמרל ולמכרו כך ובכס"ם מסבר לסתיבו לם בחמיב ס"י תבריוכות חד בחרי ומ"ם בבנים תמרים סי ל"ח בס"י מלקח חמן מיבמרל קודם הפסח ובתוך הפסח הבליבו בלילה לבני בית מיבמרל ולא הלה מיבמרל לילו ובבלוה למבלר ואחר הפסח המיבדוהו לו יש לגדל לסתיר לף מין לסתיר רק בחבלם ולא בחבלים ופ"ם בבו"ת ס"ר מקודת הבר בבלם תוך הפסח לקחת מבלוס יהודי בעד המוב כל בגמלל ובתוך הבגמלל בים דבן ואם הבל לקח ואחר הפסח הבילו מאותו דבן בים מתחתית הבור ומרוחנים ובס"י מומר סמרולם ליקח בחזרב וליתן דמים תמורתו ובבלם בבס"ם לסתיר לסחזירו לבס"י ולקבל הדמים ובתנאי הבדבן לא בים נכר בו בקוב וגם דוקא מם בבשר בלקחם לא בהרוים וסוי מבוכב בבשות מבל הדבן עלמו אין לבקל לסחירו אבילו בבבס"ם ס"ם: (ב) אינו יהודי אחר בבבס"ם ובוין בבשתת מרים סי' ס"ם בקב"ש ס' בקב"ש מרי בבבלם אחר הפסח: (ג) ויש חולקים בבבס"ם וד"ל דלף מבוס אין לבסוק בדבר מ"ם בל דבר דבלוהס בבבוכרים דדוקא אחריות דבנבב ואבבר בעינן בבסיר ים מקום לבסוק בדישבר וכן מבואר בה"ל ס"ם בן בבבוקי בבאילי דברי בב"ם אלו ובעין בבלמת מרים אינו יהודי אלם אבילו בדישבר לא בעינן בבסיר ים מקום לבסוק בבבלם אחר הפסח ס"ם: (ד) אינו עיין בבר היטב ובעין בתבאדת לבי מלם אבבי חיל שומרים בבית ישראל ל"ם לעבבות לו מחיצם מכל מקום אינו צריך לילך מביתו דבל אפילו בחרבם מקדון לא מיבמרו לבדבו אינו יהודי אחר בבבלם אינו בבבלם אינו בבבלם אינו

עליו : **ג** כדי שלא ישכח · משום דלא בדילי מיניה כולי בתא מצמ"כ בבאר איסורים מ"ל ממילה דבדילי מייכו : **ד** בי"ט · ולפ"ג דאסור לעשות מלאכה בסדין כמ"ם רס' שם"ן מוסב לעשות בכשרים כלי מע"י סדין דסדין הולכים ובאין תמתיו : **ה** קודם י"ט · ואם הכינו בתה"ב צריך לעשות מלאכה וכ"מ מל' רש"י אע"פ שעתיד ליטלו למחר אבל אם לא הכינו אלא למלי יום יש להקל בכשיים כלי : **ו** אינו זקוק · וליכא למיחש שיאכלנו דהא האינו יהודי מעמרו וגם אינו מסור בידו : **ז** ואפ' בהפסק מפה · אף על פי דאם אתר לאוכל בשר ול' אלב שרי בהפסק מפה אבל אם לא הכינו אלא למלי יום יש להקל בכשיים כלי : **ח** אינו זקוק · וליכא למיחש שיאכלנו דהא האינו יהודי מעמרו וגם אינו מסור בידו : **ז** ואפ' בהפסק מפה · אף על פי דאם אתר לאוכל בשר ול' אלב שרי בהפסק מפה אבל אם לא הכינו אלא למלי יום יש להקל בכשיים כלי : **ח** אינו זקוק להוציאו אע"פ שהישראל רואה חמץ של אינו יהודי אין בכך כלום ; אבל אסור להעלותו עמו יג על (ז) השלחן **ז** ואפ' בהפסק מפה :

ד (ד) ת ישראל שהפקיד חמצו אצל ישראל חבירו או אצל האינו יהודי יד אע"פ שקבל עליו הנפקד אחריות עובר עליו (ה) (*אף) המפקיד :

אינו

ממה אלא על כרחך דמיירי בלא קיבל ובזה אינו לך ך לפרש זוזות מיוחד דמהני אף בלא יחד לכן צריכין אנו לפרש שאמר הכא הבית לפניך כו' כיון שקבל עליו אחריות אז הוא מייב לבער אם לא יחד ואל"ל שיחד לו כל הבית באיזה מקום שילצה ולכשיבער לו אחריות הוא קיימא לן דלא אחריון בריירה במידי דאורייתא : (ג) אבל קודם י"ט כו' · ס"ם כמול המושב גם כן יש לו לאסור ממילה כל דהוא נגוב עבירה : (ד) ישראל שהפקיד כו' · בתבי ס"ח דפסחים כתב וז"ל י"ח ישראל שפקיד כו' הנפקד מייב בביטורו ואמ"ם שהוא של המפקיד כיון שאינו ברשותו והבית רשיים ממכילתא דתני כתם בבתיכם למה נאמר לפי שנאמר בכל נכולך שומע אני בפשוטו אי"ל בבתיכם מה ביתך ברשותך אף נכולך ברשותך יצא חמצו של אינו יהודי ברשות ישראל שהוא בביתו ואינו יכול לבערו יצא חמצו של ישראל ברשות אינו יהודי ואינו ברשותו וכר"י כתב דפסחים של המפקיד ולא"ל מבית הקדש ולא בגנתי רחייתו וגם לא כתב לפרש המכילתא ומלאם לי דיכון שהישראל הנפקד ביתו לשמירת אינו דהמפקיד ביתו הבית אינו ברשות אינו יהודי שהוא בבית ישראל על ממנו מד כאן לבוא וקבה לפי זה גם בבא קמייתא דמכילתא בחמץ של אינו יהודי אלא ישראל מייבי אמי בהלוהה ואם כן למה לא מייב לבער ואם קי"ל כל שהוא באחריות ישראל מייב לבער וכל שכן זה שהלוה עליו ושהם הלוהה המלוה ואם ק"ל דלפי זה דמה שהשאיל לו ביתו למפקיד קרוי ביתו גם אינו יהודי שהפקיד לחמצו אצל ישראל נימא כך וס"ל ביתו של אינו יהודי ואמאי אמרינן בגמרא הפקיד אינו יהודי אצל ישראל זקוק לבער יחד לו בית אין זקוק לבער הא אבקשו קיימינן דגם בפחם ס"ל בביתו של אינו יהודי וא"ל יחד ולא"ד לתרץ דברי הר"ר יונה שהמפקיד מייב לבער דאמרינן דף ה' הנמת לפ"ד דבר הנורם לאמון דמי מ"ה אם הממון באחריות ישראל מייב אלא למ"ד לאו כאמון דמי מאי מיהא מיהא לאמור ומאני אמאי בתוהה לא יאמר אם הבית אינו יהודי אינו יהודי אינו יהודי

ושפ"ז נימא לע"ר לסרס דברי סר"ל דוגס כמ"ס רלייס מפרק מרובה והיינו שקיל בגוסס לממון לאו כממון דמי דסא אמרי' וגוגב מביה האיס ולא מביה הקדם ואפילו אם סוא בחמריות המקדים שטוב הגנב מבסל דסוס גונב הקדם ואי גוזס למעגן כממון ליתמייב סגנב דסא המקדים סוא מייב בחמריות אלא ודאי דקי"ל לאו כממון דמי וכאן סוא מידוס מכס לא יאמלא וכזס דוקא בבתיכם ולא של לאינו יהודי וכזס נימא שיר מ"ס סר"ן בס"ס בבריית אינו יהודי שנגנב לבית ישראל ובקנו בידו וז"ל אבל הרמב"ם כתב בס"ר מסל' ממך ישראל שפקיד ממך אבל אי' שובר בבל ירחם ולא ידמתי מנין לו דסא דאמרינן לקמן טובר עליו סיינו מדרבנן דאל"כ אמאי קאמר אחר הפסח שב"ל ולפי מ"ס נימא דבבר פסק הרמב"ם בס"ר נוגס לממון לאו כממון ואם כן מייב ישראל בממון אפילו בבית אינו יהודי דע"ז לא קאי מישום דבתיכם כמ"ם וזס נכון מאוד בס"ר: ועראה פשוט דזס סוא לענין מיוב אם המפקיד לפנינו אבל אם אינו כאן מייב הנפקד לעשות כמ"ם בסי' תמ"ג ס"ב ובמס"ם:

תמא (א) וא"ל מעכשיו. דאל"כ אין איסור דס"מ מסתמא מכאן ולהבא סוא נוסס אבל בענין שיאמר ישראל מעכשיו דאל"כ לא קני ליס אינו יהודי ופס ליס בראשונים דישראל ואסור וכן נמי אם לא מעכשיו בידו אע"ג דא"ל מעכשיו לא נגע ממאנו של אינו יהודי בראשונים ישראל ואסור על ישראל כ"כ הרא"ש: (ב) מותר אפילו לא הגיע כו'. אבל הגיע הזמן קודם הפסח מותר אפילו בלא מעכשיו כ"ר הרא"ד והרא"ם ולא כרבינו אפרים ולמנין איסור בלוסס אינו יהודי על ממנו לבתאבה נלע"ד בתם סוא מכיון בשעת הלוסה לפדותו אחר הפסח ודאי אסור לא אמרינן ז"ל כמסמין ביד אינו יהודי דבתב רמב"ם כ"ר ה"ל שאור לא יאכלו בבתיכם אפי' המסמינו לו שפקידו ביד אינו יהודי ואם מתכוין לפדותו קודם הפסח ומשך אח"כ שאינו פודיהו קודם הפסח נראה שאין זס בכלל מ"ם ס"ם ת"ם דהמפקיד מייב לבער וכפי שבאתינו בו לדעת הרמב"ם והרר"י דשם אינו אלא פקדון וכל זמן שיכלה ישראל יוכל ליקחנו משא"כ כאן בהלוסה עליו דאין סברא לומר שנכרימנו לפדותו דאמא יראה לפדותו אחר הפסח דלמה נכרימנו לפדותו דאם לא יפדה קודם הפסח שוב א"א לו לפדותו אחר הפסח דאז יהיה אסור דלמערב היה שלו ואם כן הוס כאילו נתלא מהיום לאינו יהודי בעד משותיו כנלע"ד: (ג) אפילו אין אחריותו עליו כו'. בגמרא אמרינן אינו יהודי שהשכין את אינו יהודי

תמא דינו טי שהלוה על חמץ. וכו ב סעיפים

א ד אינו יהודי א שהלות לישראל על חמצו **א** ב ומשכנו (א) בידו (**א**) **ב** ג ואמר ליה ד (ב) מעכשיו יהא שלך אם לא אפרע לך לזמן פלוני ה והגיע הזמן **ג** ולא פרעו (ב) (ג) מותר כ אפילו לא הגיע הזמן שקבע עד אחר הפסח דכשהגיע הזמן ולא פרעו נקנה לו למפרע וה"ל חמצו של אינו יהודי:

ב ג ישראל שהלות לאינו יהודי על חמצו ו אם משכנו בידו ואמר ליה ד מעכשיו והגיע הזמן אפילו אחר הפסח ולא פרעו (ג) אפי' ד אין אחריותו עליו (ד) אסור ה ז משום דקני ליה

לך דבר סלוני קודם ר"ח ניסן יכא המתן שלך מעכשיו אסור דס"ל אסמכתא כמ"ם במ"ס סי' ר"ז בסמ"ע דרוקא במסכון מכי מעכשיו ומ"ם סי' תמ"ח ס"ג לי לזגיגן בתר דיניסס: **ג** ולא פרעו מותר. וקשה נימא דאיל וכידו לפדותו בפסח מוכר עליו כדאמרי' נכי מלה סוא"ל ולי כבי מתשיל עליה וי"ל דהכא כיון דמוסכר ממונא לא אמרינן הא"ל ובפסק (ר"ן) ובפסק סכ"ם אם מותר לכתאבה לגוס עליו מאינו יהודי בחיסן זס דלא מכי תי' זס אלא בדיעבד: **קשה** סא אפי' סיינו ביד אינו יהודי מ"מ אינו נאנס המשכון היס ישראל דהייב לשלם בדלי' בס"ם סי' ע"ב וא"כ ס"ל ברשות ישראל וי"ל דס"ל כמקבל אחריות ממנו של אינו יהודי בכיתו אל אינו יהודי

דשרי כמ"ם סי' ת"מ א"ב בדיעבד דיינינן ליס כמ"ל:

ודע דאם מסר מ' מאלו בבבו' דאמרי' אסור סי' אאסור לבל בר ישראל ליסמיס מאותו הממון אע"פ שהוא ביד אינו יהודי וא"ע אי לא אל מעכשיו אם מתייב אם לפדותו מן אינו יהודי ולבערו דאל"כ סיכא מיבו מאיסורי בבא' ומי נמי שאנס גוזלו בחזבו שמייב לעשר כדאי' בחולין סי"ח: **ואם** הוא פדיון ביד ישראל דשיעבדו לאינו יהודי שישמה דאסור ליתנו לו: **אבל** אם לא סלוה לו עליו רק שנתנו לאינו יהודי בחתנה כגון אח"כ אם לא אעשה לך דבר זה ביום פלוני יהיה ממון שלך מעכשיו אם אמר"ל אינו לריך ליתן דמיו לאינו יהודי ולבערו דאפי' אמרת דלא קנהו אינו יהודי מ"מ ישראל לא משתרבי ליס מידי אבל אם הוא ביד ישראל אסור ליתנו לו דהא אסור בשאלה ואסור ליתנו לאחרים: **ד** אין אחריותו עליו אסור. נ"ל דבשאל אין ישראל מחייב לבערו דעדיין הוא ברשות אינו יהודי דשמא יפדנו ואפילו בא אינו יהודי בפסח ונתן דמיו מותר לסרס לאינו יהודי לעלו ע"ש

תמא א ומשכנו בידו. אבל אם לא משכנו ביד אינו יהודי אסור אע"ג דא"ל מעכשיו לא נגע ממנו ברשות ישראל אבל ישראל דאסור (הרמ"ם) וכ"ב כתב אם הקנהו לאינו יהודי בקנין או מנה קרקע אע"פ אלא מסרו לאינו יהודי עד אחר הפסח שרי וכוא אלא יסא באחריות ישראל עכ"ל ועכה"מ סי' קכ"ג סי"ד דלריך לקנות בסודר אל אינו יהודי: **ב** וא"ל מעכשיו. ואם הגיע הזמן קודם הפסח אפילו לא א"ל מעכשיו קנאו אלא אין דין אסמכתא לאינו יהודי (רא"ש) וסמ"ם כתב אדעת רוב מפרשים אחרונים שכל אלו במעכשיו וכן נראה מן הסלכות וכ"כ דעת ר"י כן נ"ל וכן עיקר עכ"ל וכ"מ דעת הרב"י כ"ם: **ואם** לא אלוהו עליו רק אא"ל אם לא תעשה לך דבר אלוני קודם ר"ח ניסן יכא המתן שלך מעכשיו אסור דס"ל אסמכתא כמ"ם במ"ס סי' ר"ז בסמ"ע דרוקא במסכון מכי מעכשיו ומ"ם סי' תמ"ח ס"ג לי לזגיגן בתר דיניסס: **ג** ולא פרעו מותר. וקשה נימא דאיל וכידו לפדותו בפסח מוכר עליו כדאמרי' נכי מלה סוא"ל ולי כבי מתשיל עליה וי"ל דהכא כיון דמוסכר ממונא לא אמרינן הא"ל (ר"ן) ובפסק סכ"ם אם מותר לכתאבה לגוס עליו מאינו יהודי בחיסן זס דלא מכי תי' זס אלא בדיעבד: **קשה** סא אפי' סיינו ביד אינו יהודי מ"מ אינו נאנס המשכון היס ישראל דהייב לשלם בדלי' בס"ם סי' ע"ב וא"כ ס"ל ברשות ישראל וי"ל דס"ל כמקבל אחריות ממנו של אינו יהודי בכיתו אל אינו יהודי

דשרי כמ"ם סי' ת"מ א"ב בדיעבד דיינינן ליס כמ"ל:

ודע דאם מסר מ' מאלו בבבו' דאמרי' אסור סי' אאסור לבל בר ישראל ליסמיס מאותו הממון אע"פ שהוא

ל מכנס פסחים פ״ג ומכני מלישנו מור בסם כרמב״ם :

עטרת זקנים

תמב (א) תערובות חמץ כו׳ • דווקא כשיש בהן כדי חמץ בבדי אכילת פרס אז עוברין בבל יראה ובל ימצא (גמ׳ פ׳ אלו עוברין (וסתרי״ל) :

יד אפרים

(שם במג״א סק״א) ולדעת פסוד ל״ל דסטיל דשיאור יכרף מירי כיי״ם כו׳ כגר נקבלו סתרומים ובין״ם אסור לשורפו ומילו דסטר אול בשיפת אמרו רבינו ירמיאל בסימן תפ״ז בלא כיטלו אסור וכאן בסות שיאור ל״ל לבטלו שאסור בפנאם ולא בדשופים קלי לבטלו ולמנ״ד אסבר נומר לפי מ״ם סמוסמות בפסחים דף ס׳ דאמ״ר דיכול ליטנם מאמרו כו׳ מ״מ כיון שאינו יכול ליטנם בתמלת כישורו אסור ולכאורה גם בתחלת כישורו יכול לבטלו בכיטות עוד אלים דשיאר נ״כ ויכים זם וזם גורם לך דסמ״ם לקמן בסי׳ תמ״ב כ׳ דאף ואי״נ בפ״ג אסור בתחן ובפעם מבוטר שם לפי בחמן אפילו בתלוף לא בפל ולפי״ז בתן דמיירי בשורו שיאור וסות אוקם ונוקם בפל בפ״ם בסוסמוסי פסחים דף ק״ם ע״ב מ״ם זם דוקא אם גורם בל אפילו סוא דאיסור דאורייתא מבא״ב בתן בשיאור אינו אלא מדרבנן לא סתירו לאוסרו כ״ב בבנאם • ושוד י״ל דאפשר דמתני׳ דשיאור יכרף אמת בתבטוקם דברי אף בתוקם מבדו ת״כ אף בלא גורם סיתר שרי לבטלם אף בשאלת בשיורו בני אוקמה דבמ״ם אם בן פתלות ולדידהו בתמלת נ״כ אסור דשיכא דגם בתחר אסור ס״ל ספרר כו׳ ותמרן אסור שיש אסור אף לתמוקים דבר בלתוקים בגנדו כיון דאיקר

חלה מהני ליה הכיטול ממדם בם לאחר הפסח בשונג אבל דבר שאין עובדי' מן התורה כגון מידי דלא הוי אלא לקיולא בעלמא ואינו נותן טעם אע"ג דמדרבנן יש בו איסור כגון כותח הבבלי וכיולא בו להבמים וכן דבר שיש בו טעם ומבטלו בס' דנ"ז אסור שכ"ש בפסח ל"ף שעושה כן קודם פסח דהוה מבטל איסור לכתחלה מ"מ

תערובות זה יכול לעשות אפי' במזיד המדי (ג) ר וכל כיוצא באלו מדברי' הנאבלי' אבל דבר שיש בו הר"ן דנזרי' דלמא אתי למיכל מיניה וכתב הטור ודוקא שאין בתערובות

קודם הפסח כדי להסהותו אחר הפסח

ולזה אמר רבינו כאן דלר"ת דהוי גם במילי דקיולא איסור מן התורה לא מהני לזה גם אחר פסח דאע"ג דלר"ת לא קנים אחר הפסח בתערובות סיינו מצד בטלותו תערובות שהיה אסור בפסח נתערב אחר הפסח ומתבטל בס' כדין כל ביטול תערובות דזה מהני אפילו לאחר בטין תוך הפסח כיון שנתבטל אח"כ בס' משא"כ בזה אלא נתבטל אחר הפסח דלא נשאר כמו שהיה בפסח ותוהו התערובת היה בו איסור דאורייתא לר"ת אע"ג דתינו אלא לקיולא גם אחר הפסח אסור כ"ז אלא יתבטל בס' וא"כ אסור לעשות כותח הבבלי לר"ת אלא אם יכלה קודם הפסח אבל לא אדעתא לשהותו גם אחר הפסח ולתבמים דאינו אל ר"ת בזה כיון דאינו אלא לקיולא מותר לעשות הרבה אדעתא דלשהותו אחר הפסח וא"כ דברי הטור בפשוטן דלר"ת אסור לשהותו אחר הפסח ואם כן אם הבבלי ונוקשה אל אחר הפסח מן התורה ולא סולקן הטור לזכור איסור אסיה הבבלי דאינו אל אחר הפסח מן התורה ולא דקודם פסח מותר אפילו במזיד כדי להסהותו ואחר פסח דוקא שונג ודיינו בביטול בס' או אפילו בשמות מס' והוא דבר שאינו אלא לקיולא ואין בו כזית בכא"ם ודיינו לתבמים אבל לר"ת הוי קיולא כמו שאר איסורים אחר הפסח אם נשאר כמו שהיה אם לא שיתערב לגמרי ויתבטל בס' אחר איסורים לרבנן כ"ז הוא ברור לפע"ד :

כתב

(ג) וכל כיוצא - כרב בעל מ"ב סימן ל"ח וסרב בעל מ"ש אמ"מ סימן ל"ב וכמ"י סימן זה כולם שרים לפונים דנינן שרף בעצם מעשורים שרים בשרם דחייב בעל ראשם וכ"ל דוב מאתרוגים אלא כשבאמת דר אליהו

ולפלגין ע"י ביטול נמים אז בם דבם ונוקר דאף שבתחתם עצם ע"י ביטול ובינון בתלתייהו קיימי כו' ע"ם ובע"י בק"ל לקדושין בענין אדם שמלריך בזה ובבו"ת שב יעקב חלק י' סימן מ"ח וש' בבו"ם בית אסרים סי מ"ח תבובה אחת לבתאון מו"ב יוסף ז"ל בעבמ"ח מנ"ב שבתב לבתיוק בענוה שיבר דיי"ם מחמת זיעה בעלמא ובם' בשר יעקב אבא"ך ליתן ולינתן אם הגיריו בעלונים ז"ל וש' בבו"ת ס"ב מ"ח סי' ס"ד שנראה מדברי אלא רצה לתקוש אלמא לדבר אלבה לבתיר מחמת עצם זה ואפי' נצרוף שיבר הביטול ושיין בבו"ת בית אפרים מ"ם בשם בתאון בעבמ"ח ס"י אבדל לבתיר בבכירת מאון דמאלן הוא אתן מוקפא ע"ם וא"כ אם דאמשמע מדאם דברי אה"ל לשובר בע"י ובם אם דאמשמע מדאם דברי אה"ל לשובר בע"י ובם אם דבריהם מדברנן ובע"מ בם ביתרת אבבל לפי הענין אם בתקולקל הרבה עד שאינו ראוים לאכילה בלל אם לא ע"ם וא"כ י"ל דאם"ל מיירי באאלן שבאתבה שעמו אלא דמ"מ עדיין ראוי לאכילה אלא אחר שיאבון אותו אך ממה שמלמש ליה לפירות

בפוליס

באר היטב

דמרקתת אז בומן הבשמדים בקדרות אתן מוחר לבשהותם ע"ם : (ג) וכל כיוצא ענב"ם ושיין בבו"ת ח"ל סי' כ' שבתב ביי"ם הבעשות אתאלן אסיר ד"ת דאף שבאתבה אבם אתאלן מ"מ כיון שאיקרו של אתאלן לבשות אסיר ובו"ל בפירות שפלים מאוד • אאינו ראוים לאכילה בשבם חיין אבל אם אינו ראוים לאכילה אלא בם בם בבשל ובוקר דאף שבאתבה אבם אתאלן אסיר ד"ת דאף שבאתבה אבם אתאלן מ"מ כיון שאיקרו בם בבשל ובוקר אינו ראוים לאכילה אלא בם בם בבשל ובוקר אינו ראוים לאכילה אלא בם בם בבשל ובוקר אינו ראוים לאכילה אלא בם

ג נרייחת סם ד' מ"ם וכרמי נתן ג מוסכמת כמנהג מרי"ם סם ושור כמם כמל מפשור וכ"ל מרמב"ם נפרק ד' : ד נרייחת סם דף מ"ם ם מוס' סם וס"ם ו שור כמם מרמב"ם וסם ז סם וסם

לאסור וכ"מ כרא"ם וטור ממ"ם סק"ט ס' ס"ס' תמ"ז : **ב** ואינו ראוי לאבילה • דס"ל כמוקפס ס"י תערובות מיין במ"מ סס"ד ומ"ל : **ג שעיפשה** • ולס מתפסס ומכרס לאכר זמן מיסורו מייב לבער (מ"מ רלמב"ן) : **ד בגדים** - נ"ל דמ"מ מסור לכליס מותן הכנדיס של הסלמן דמיסינן מיפרך קלת מכן לתוך המאכל דלמסמי' יש בהם קלת מתמות מקמה מלב מטה וכ"ם שאסור ליתן קמת בפסח לתוך בגדים המכובסים בחלב מטה ונס לצ"ל כסים הרגילים לתקן עם קמה יש להסיקן בפעמת חכילה דממת יפרך קלת מהם לתוך המאכל ולרמ"ה ממ"ם בסס' תמ"ז : ויש

כתב כ"י ומ"ם רבינו דלרבנן דלית בהו אלא איסורא בעלמא ולדבריהם מותר להסתותן תימה דמעמא דלרבנן נמי תערובות אמר לאסור מן התורה דהא קתני מל עירובו ולא כלום דאל"כ אל"ל עירובו מותר וכן נראה מדברי רבינו שכתב בתשובה בעלמא וכיון דאסור מן התורה מהי תיתי לן דמותר לסמותו ותיקן דרבינו סבר דעשם הבדיקה ולא סני בביטול מעשה מומרא דבל ירמה ש"כ כאן דאין כל ירמה א"ל בדיקה אבל לעשם סני מל מיזב הבדיקה מעשה דלמא אתו למיכל מיעיה אסור לסמותן אף לרבנן ודברי ב"י תמוהים דהא כ' אסור סי' תל"א דעשם מיזב בדיקה כעשם הפני וא"כ סתרי אהדדי דבלי אסור • ויותר יש לי לתמוה במ"ם ב"י דאיסור דאורייתא יש אחי' לרבנן בתערובות זה מסיקן אנו לומרים זה לרבנן דהא לר"ל לריך לומר מכל מתמלת

ב ואינו ראוי לאבילה (ד) מותר לקיימו בפסח ג כגון עריבת העבדנין שנתן לתוכו קמח ועורות אפי' נתנן שעה אחת קוד' הביעור הרי זה מות' לקיימו ואם לא נתן העורות ונתן הקמח קודם ג' ימים לשעת הביעור מותר לקיימו שהרי נפסד והבאיש תוך שלשה ימים חייב לבער ג וכן הקילור והרטיה והאספלנית והתריאק"ה שנתן לתוכו חמץ מותר לקיימן בפסח שהרי ו נפסד צורת החמץ: **ב** ד חפת עצמה ג (ה) שעיפשה ה ונפסלה מלאכול הכלב ז ומלוגמא ח שנסרחה אינו חייב לבער :

ג ד ו בגדים ט שכבסו אותם (ו) בחלב חטה (ב) י וכן ניירות שדבקו אותו בחמץ וכל כיוצא בזה יא מותר לקיימן בפסח שאין צורת החמץ עומדת :

פנה

לתערובות זה ורבנן דלא דרשי כל היכן דמיזא לאסור בתולייתא לתערובות ותו תימה גדולה עליו דאמאי מוקמי' לתתי' דאלו מיבדין כר"ח דס"ל דיש לאו בזה אמאי לא מוקמי' לה אפי' כרבנן דהא מתני' לא קתני נוקה אלא מיבדין וקשיא דהא בסיר תתיא אפי' לרבנן דיש בהו מ"ם לאיסורא בשיטן בשולם אע"פ שאין בו מלקות כמו שאתה אומר לענין אכילה נדמה ב"י והל"ל דאלו מיבדין מאיסורא קאמר וכ"ש לפ' כ"ח דאלו מיבדין משל הפולמן אבל בל ירמה ליכא דבסיר אפי אחיא כרבנן ותו דבסדיא כתבו התוס' על מאי דאמרי' מאן תנא ח"ל מסתם בשמעתין דאי לאו דאתרבי מצד מקשה ומלקות אפי' איסורא לא היה בו כו' ותו דהסור עליהו לא כתב בפ' זה לרבנן אין לאו בתערובות ממן ולא במקשה אלא איסור דרבנן ונפלאתי על הרב אלא דאמר דבריו הסור האלו תוך כדי דיבור ובאמת אין כאן קושיא כלל מ"ם ב"י דוודאי לרבנן אפי' איסור אין בהו מן התורה והסור דאכר איסורא בעלמא היינו מדרבנן וא"כ מותר לפסותם ה' מקודם הפסח יכול לעשות תערובות זה ולפסותו מר אמר בפסח ח"ה אפי' לעשם הפני מהיב הבדיקה מעשה דלמא אתי למיכל מיעיה רבינו דנם אתילה אינה אלא מדרבנן כיון דאינה אלא איסורא בעלמא לא נזרו על הפסחי' וכן במילי דנוהן מעשה ובטלו בפ' קודם הפסח לפסותו עד אחר הפסח אבל אסור בזה דסי מבטל איסור לכתחלה אע"פ שלא נזרו בזה וכמ"ל מזה בסמוך: **עוד** כתב הסור וכן יראה דעת רב בע"ומאי יכו' ולריך לבאר למה כתב וכן יראה שמעמע שאינו מבואר בדבריו שפוסק כר"ת והלא מבואר הוא בדבריו שכתב לריכים לבעלו וכב"י דמק מאוד וא"ל דהסור ס"ל דגם לרבנן שמותר לבפסות הייגו אם נעשה התערובות קודם הפסח וכמ"ל אבל אם נתערב בפסח ולאי אסור לפסותו ולכ"ה לזה מדכתב אחר דברי הרי"ף שפוסק כהכמים ת"ל ולפ"ז מותר לערבו בתחלה לפי הפסח ולפסותו עד לאחר הפסח אעפ"ל דאי' נתערב ממילא דא"ל דלא תמיר תוך הפסח אלא לענין אין לערב לכתחלה דהא לא מיירי מזה לענין הפלוגתא שבין ר"ת לרבנן ותו דכתב' תפ"ז כתב הסור דדוקא מה שנעשה ב"ם בהתרון מותר לפסותו ולא מה שנעשה תוך הפסח ולפ"ז אין לריך מרב נסראלאי דאמא מיירי שנעשה התערובות תוך הפסח וכ"כ כתב לריכים אתה לבערו ומ"ם אם נעשו קודם הפסח הייגו שהתערובות נעשה קודם הפסח אבל אם נעשה בפסח אלא דאין מעמתות התערובה כן אלא נעשה הכל קודם הפסח ואפ"ה אסור לפסותו בפסח ולהיגו כר"ל: **עוד** כתב הסור ומיירי ממי שאין בו כזית כו' אבל אולק בדברי הסור דאיסור מעם כעיקר מיירי באין עם ממתות והייגו בטותן מעם ואיסור בקיומה ואיני יודע מי הכניסו לכך דודאי גם באין ממתות מיירי כאפ"ם שהרי כ"כ אחר כך על שכר של אשכח ונם אין ממש כלל אלא מעמו דפ"ק דרבנן מודים לר"ח בע"ם ול"ם על ר"ת אלא בקיומה לחוד ואפילו בקיומה מודים אם יש עם תערובות כאפ"ם דהיינו אם לא היה נימוח גם מבטיו מנמות מייבים עליו וזה מעמו לע"ד: **נחזור** לדברי הפ"ם שכתב תערובות ממן שוברים עליו ואות מדברי הרמב"ם פ"ד ולא מילא כאן בין כאפ"ם לו מעמות כמו שמילא בפ"ת הפעם דעם מיירי לענין אכילה דאין מלטרף הממן לגדרי אם בתערובות זה לא נהכטל כלל אף שהוא מאחר הרבה כ"כ אמ"מ בעם הרמ"ך אלא שהרמבתי קלת ביאורו: (ב) וכן ניירות כו' - זה דעת רמב"ם וקשה מ"ם מקולן של סוטרים שאסרו במעגה אי' ראבי"ה שמביא

באר היטב

(ו) בחלב חטה • ומכאן סמכו אחרונים ומכל מקום אסור לאפות אותן בפסחים על סעולתן דאיכא איסור קלת מכח לאוך מאחר דלשמרים יש בהם קלת מתמות מקמת חלב חטה • ומל אבן שאפשר ליתן קמח בפסח לאוך בגדים המכובסים בחלב חטה ונם לצ"ל לתקנן אם קמח יש לסיקן בפעמת חכילה דמפלא

חק יעקב

מחריות והוא פשוט כמבואר בכ"י ס"ם מ"מ ע"ם ומכ"ת מבפסח קא סתים בלבונו לי קבל עליו מחריות ומבאים שהיה בשונה אין לחקל בלל המתן שעבר עליו הפסח בין בשונה בין בשאינם אסור בהנאה כמבואר בסי' תמ"ם ומ"ם מכ"ת בדין הביטול בפני עדים לא רליתי לכתוב מזה בלבד כבר בארתי דין זה בס"ת הבאמים הנדפס בבאלה וי"ו ומה לי לכפול הדברים כי בתבתי שם כל מלקי התשובה בזה כ"ד מקטן יעקב: **ה** ואינו ראוי לאבילה מותר לקיימו • ולא נזהרו דלמא אתי למיכל כיון שאינו ראוי לאבילה בלל מבאל"כ בתמן ביקשה דאסור ליה לפסותה לכתחלה אע"פ שאינו מאכל אדם מ"מ ראוי לאבילה ע"י הדחק אחרונים בשם הפוסקים: ו נפסד צורת החמץ • ובכל זו כתב זה דעת הרמב"ם אבל הרא"ש מולק דמותר אף לאכלו תוך הפסח כיון שבבר נתבטל קודם זמנו ע"ל וזה כיון בת הרא"ש בהגנותו בפ"ם מבל' תמן אלא שלאותו קלת מגיעתם מכח חיזה מעות שבבל בדשם וה"מם וכלתם מבנה לא ירדו נסוף בוונת דעתו בהבנה זו ואין הפק סבותתו כמ"ש אבל בו לחדיה בעמו ואלמר הפסחים מן המעורם וא"כ ע"ם הרב בסמוך שעיף ד' בהגה"ם בהתחלת לקמן מי' קאי נ"כ אבל הני שבוארו כאן וקל': ז ומלוגמא • פי' מתבונה שעייה מקמת ות"ים וכיולא בהם שאדם לוטש ומיתן על נבי מבה והרמב"ם בפי' המבינות ע"מ הבינות בסם ג' ובנם' כ"ד דבלים מבנה ג' פי' מלוגמא הוא מלא לוגמא שלשם חיטין ע"ל מבתו ועל ר"ם תפ"ו: ח שנסרחה • ודוקא בנסרחה קודם שפה לו נסרחה ואפ"כ בתחלה וכן הדין בפת שנעשה כמבואר בסעיף ט': ט שכבסו אותם • וכתב הרוקח סימן רמ"ו בגדים שבור לן בסוכין לאחר בכיסן מותר לנוכשן: י וכן ניירות • ז"ל הסמ"ם זה הייגו שמבר בגדרת קולן של סופרים דאסיר לקיימו והוא קודם שדבקו בו הניירות שהוא מוקצה בגדים ואסור לקיימו אלא דברי רבינו הם אחר שדבקו בו הניירות דס"ל בעי בה שבקן לאוכו שורות ע"ל ומעיר כ' בשם הרא"ש מיקון אחר וא"ל קולן של סופרים ר"ל שהגיה בעצמו מיתקן בכך בגון עבור ומיכר אחתן אבל אנו אומרים כי הקלף של הסבלא ואינו מיכר אחר ע"ל ובדברי המחבר אינו כלום הרמב"ם גם כן יחפכנו כ"ש מבני הפרושים מה שמתולקים הם"מ עם הראב"ד(ודלא כ"ה שכתב בשם הרא"ד שהרמב"ם שלמו מחולק עם הראב"ם) והש"ז ס"ק כ' כתב וז"ל ועי"ר אמנם חילוק של הראב"ם דאם יש כאן איסור אחר מה מועיל מה שהבטלו לאוכו בגייר ולא איסור בל ירמה שייך אפי' מעמיבו בבור אינו רואה ושוב אמנם כן על ה"ם שאתך לדעת הראב"ם ושגלה בתם דיעם הלא כוותייהו עיין דברי בא"ח בה"ד ולע"ד אין כאן אם' קלת תיאת הדאי קולן של סופרים דהוי אחר נוקפה אינה אחתנמ"מ אינו עובר בכ"ם כמ"ם לעיל מבקנה הסופרים דוקפה בעיבה ולא כלום אלא דמ"מ אסור לקיימו דלמא יבא לאכול ממנו וזה דוקא היכא דיכר אחתן מבא"כ בקלף הנבתב על נבי מבלה כיון שאינו ביכר אחתן הו ליכא לאיחתה מיבא לאכול ממנו כיון דליכא איסור ב"י וזה שהוא כוונת הראב"ד והש"ז לפי איסור בכל ירמה בכל ירמה לדעת הראב"ם לכן נתקשה לו דאפילו אחתן בכור קשבר ובאמת זה אינו: יא מותר לקיימן •

וכתב

סעוד ל"ל דקולן סיינו סבייר בעצמו מיתקן בכך כגון טיבוד וטיבר המפך לחכל אנו ממדבקין הקלף של הסכל'ולתנו ניכר ברי וסמ"מ תיכן דקולן סיינו קודם שדבקו בו הגיילות הוה מוקפה בעיניים ולסור לקיימם. לכל הלמב"ם מייני אחר שדבקו בו הגיילות והוה ליה כעביבה מתן לתוקם עורות וז"ל

ה ויש מחמירין כו' • דלח לורת הסמך עומדת לחכל לח לעשה קודם ל' כבר נתקשה וסרי כמ"ם סמ"ק נני מכיה (ת"ס) ולפ"ז לפי מ"ם רמ"ח בסי' תמ"ז סס"ם כסמרדכי דבעי' ב' חדשים ח"כ למה פסק כלן ל' יום וי"ל דסלתי הסם דסייסי' סיתן פעם ביין ויעשה מעה"כ כלן דלינו חלה לענין

ה יב ויש מחמירים לפסח לכן מוחר לדבק ביילוה בחלון חוך שלשים לפסח (תה"ד סימן קי"ז ונפסקו סי' קמ"ם ומהרי"ן):

ד דבר ו שנתערב בו חמץ ואינו מאכל אדם כלל או שאינו מאכל כל אדם כגון התריאק"ה וכיוצא בו אע"פ שמותר לקיימו אסו' לאכלו עד אחר הפסח ואע"פ שאין בו סן החמץ אלא כל שהוא הרי זה ח יג אסור לאכלו: הגה (ג) ולקמן סימן תמ"ז סעיף ל' בסמ"ם יתבחר דיש מולקים ומתירים לה מכמל מ קודם לפסח יד וכסי קיימת לן:

ה ח (ב) ח **שכר שעושים מחיטים ושעורים** טו **חייבים** (י) **לבערו** (ד) **וכן** טו מז **אם העמיד גבינות** (יא) **בחלא משכר שעורים או חטים חייב לבערם:**

ן פ **נהנו לגרר הכתלים והכסאות שנגע בה' חמץ ויש להם על מה שיסמוכו ואם יש חמץ בסדק שאינו יכול לחטט אחריו יטיח עליו מעט טיט:**

וביאור מורסי לאיתי גחונים מממיריס לעשות גם כן לעיפי נעיס קודם שלשים יום ול"ל דס"ל דמקרי נלחה מכמון וכ"ל לחם ים כמלון שמות מכזיח אינו לריך לבער לל"ע כמ"ם סס"ח וס' תמ"ז ס"ה: **ו שנתערב בו חמץ** • סילוק חמץ נמור בשולו מעוכה: **ז אסור לאוכלו** • לחכל בהנאה מוחר דלח עדיף מסח בעיפסה (ת"ס) ולעניין לשולה עיין סימן הס"ו: **ח שכר שעושין כו'** • דעעם כעיקר דלוריים' עמ"ם ס"ל ולחי' מחבר ד"ל בסמ (מהרי"ל מוחו הסחבוכות הל"ל בסמ (מהרי"ל ס' ל"ז): **ט אם העמיד** • לחי' יש בחח"ים כלל כ"ה דמדלוייחח בטיל לחכל מדרבנן לחסור לחכל הסור כחב דחמ"ב כחו בעיניה מעמע דס"ל דלחסור מדלוייחח דחל"כ לח סיס לריך לבעלו לדעתו וכמ"ם ס"ח וכיס"ם פ"ה דחולין ס"ק ו' מולק וסס"ק דדבר המעמיד בטל בחמץ ע"כ מוחר לבסמוחו ע"ם • ודבריו בסלים נגד כל סני רבוחחה ונס בחסוכח הרכב"ח סימן חח"ן מכיח בכסם מהר"ם מומן מחחמן בסמרי סכר לחסור לבסמוחו והלמב"ן כחב בסי' ס' מעמם בחחר מכ"ל דבם והחמילו בסמרי דבם מכ"ל כל הסמה ודבם הרחמון מכב"ל כיס מחומן בסמרי סכר וזס מכ"ל מחה היס רביני לו חמיני לו והכיח רבינו יעקב להגיחו עד לחר פסח ולמוכרו דלח קנים ר"ם בחמץ שעבר עליו הפסח חלח היכח דחיחיס בעיניה ונגלחחי של דבריו הסכח כיון דמעמיד המוב כחלו הוח בעיניה ועוד דלח חרי ר"ם חלח בפשכח חמץ ולחר הפסח נחערב לחכל כמחנו לפני הפסח לחסור לבסמוחו כדחם ולחו עוכרין וכו' מכ"ל ומ"ם ס"ח ול"ל דחין מם מעמיד לחר לן המץ דלח היה מם ס"ב סמרי דבם היחר לל"ב מ"ב ס"ל זח"ג ומרי כמ"ם ס"ד סס' ס"ז וכחב רדב"ז ס"ב סי' חס"ז נגיעה ס"ל דבריו כדבר מחבכל בכלי חמץ לחסור לחוכלם ומוחר לבסמוחה • (כ"ס) וכ"ל דריבו כדבר מחבכל בכלי חמץ עס' חמ"ז ס"ה

בצק

נסס ס' נגד המלח לח בטיל דדבר המעמיד לחס' בחלף לח בטיל וכחוב בחו"ס כלל כ"ה דמדלוייחח בטיל לחכל מדרבנן לחסור לחכל הסור כחב דחמ"ב כחו בעיניה מעמע דס"ל דלחסור מדלוייחח דחל"כ לח סיס לריך לבעלו לדעתו וכמ"ם ס"ח וכיס"ם פ"ה דחולין ס"ק ו' מולק וסס"ק דדבר המעמיד בטל בחמץ ע"כ מוחר לבסמוחו ע"ם • ודבריו בסלים נגד כל סני רבוחחה ונס בחסוכח הרכב"ח סימן חח"ן מכיח בכסם מהר"ם מומן מחחמן בסמרי סכר לחסור לבסמוחו והלמב"ן כחב בסי' ס' מעמם בחחר מכ"ל דבם והחמילו בסמרי דבם מכ"ל כל הסמה ודבם הרחמון מכב"ל כיס מחומן בסמרי סכר וזס

ודוקא שסיתה שקיבה מעל״ל בכלי מתן וכמ״ש בי״ד סס׳ פ״ז: י ואם לאו חייב לבער • ודוקא כשיש בין הכל כזית דלא הכלי מלישו חבל כשלא נשאר בין הכל כזית ח״ל לבערו אפילו אין עשור לחזק וכמ״ש ס״ח (כ״מ בכמ״ק) חבל דעת הרבה פוסקים דאם אין עשור לחזק חייב לבער ועפ״ה ומ״ש סי׳ ת״ס ס״נ וכתב הגר״מ בשם הרא״מ דדוקא בשרלחו לחילה קלת חבל ממיקם קלת ופשוט מכזית מ״ל לבער: יא א״צ לבער • ודוקא בחקיש העשור לחזק פס״ז: יב הואיל ואלו כו׳ • כתב הרא״ם דל״ד נקט דאסי׳ אין דבוקים מ״ל לבער כיון דסוי אחות מכזית וסמ״מ וכרמ״ך והכ״מ כתבו דדוקא בשדבוקים דס״ל כמו עשור לחזק ופשוט דאסי׳ אחות מכזית צריך ביטול ואם לא ביטלם צריכים ביטול ועמ״ש סימן ת״ס ס״נ: יג מבטלו בלבו • כיון דזה סוה מיכעיא בנגע אם מצטרפין ולכן כיון שבטל ה״ל אמ״כ אינקא דרבנן וא״ל לבדוק ועמ״ש סי׳ תל״ט: יד שאינו ראוי לכלב • מע״נ דבשאר איסור כל שאינו ראוי לאכילת אדם מותר אבל אינו ראוי לכלב אפ״ל דאסור לבערו אפילו אינו ראוי לכלב אבל אם א

דולמי לין מיום דאוריתא כזה דהא כי"כ כי אכל אכילה שלימה לאדם פסור: (ט) א"א לנקרן כו'. מ"ל דס"ק לין לנקרן ולכנעילן לסתמם בהם בסמם דמ"כ למה הילרך לילרוף סבלי לכו ת דהה אמי' בסמות מכזית אסור דמגן בשמטו אלא ודאי דס"ק לין לנקרן ולהלגישן לאכתחלה בשמת יש סם כזית ויטבור על כל ימלא. ולמנין להסתמם בסמם לא מייני כלל ובכל ניחא לי מה דקשה שכאן הכיל אסור קודם לזה דפת אבי הטוני דכתב כל זה מייני בעריבה שלין לשון בם אבל אם לשון בה צריך לנורכה ולבנעילה ואח"כ מביא דברי הרי"מ מפרי"ם כתבה הדברים שהעתיק כאן בס"ם משמע דלהר"י לא מהני הנעלה ובסי' תנ"ח כתב אסור עריבה שלשן בם כל הסמה לריכה הנעלה אלמא דיתרת בהנעלה וניחא לי דגם הר"י מפרי"ם ס"ל אחסר בהנעלה דהיינו כל מי שרופה לאסתמם בסמם ודאי מרם מגמיה ונולד כל מה דאחסר בעלם כי לימת אכיה מחן עליו ע"כ אם אסורות לנקרו היסב שיהיה אלא ובהנעילו אלא אמי אחינו רולה רק להלגישו אינו מפרים כ"כ רק בסומר על הניקור בזה כתב אח"ל לנקרן כו' ולשון א"ל הוא לאו דוקא גם בסמ"ק כתב בל' זה משום דיבר שמים א"ל לנקרם כו' משמע דאינו מן הנמנע שינקרם כראוי. ואסור לא אביא דברי הר"י למלוק על אבי עזרי רק אמנית מומרא של כל א' דאבי עזרי אסור בעינן הנעלה והר"י מפרי"ם מאמיר לענין אם רולה להלגישם כנלע"ר לי"ס כ דברי הטור אמ"ם דלענין הלכה לא קיימא לן כן:

תמג (א) ב' שעות קודם. הטעם משום יום המעונן דאדם עשוי לטעות ג' טעות כיון אחין שמש זורמת: (ב) **אסרוהו גם בהנאה**. בטור כתב ואם קידש בו אחר אינם מקודשת וע"כ דאבו מיירי בחמץ

באר היטב

מכאן ואם אינם אלא כיבל אחר חייב לבער בכל נוגע ע"ז: (יג) לכתוב. ודיו אבל אבל אינו יכול אינו יכול בפסח לאסור לכתוב בו כיון אלא ובשל מאכילת כזב קודם ומנו. ואם כבר דיי לו אחר אבשל מאכילת כזב לאחלב אינו כדאות כמותה כמיל מ"ר (יד) לנקר וכן אמנם בדברי מוליאתה ובנים מנגנין וכל הכלים שמטמו מבריו אסרי"ל. ובאר בכנס"ג ובכי דיון מנקרן אותן ואמרו אמרים אבנים גם גדלה מ"ת ואינו אלא אמרי אחינו רולה רק לאלגישו אינו מפרים כ"כ רק בסומר על הניקור בזה כתב אח"ל לנקרן כו' ולשון א"ל הוא לאו דוקא גם בסמ"ק כתב בל' זה משום דיבר שמים א"ל לנקרם כו' משמע דאינו מן הנמנע שינקרם כראוי. ואסור לא אביא דברי הר"י למלוק על אבי עזרי רק אמנית מומרא של כל א' דאבי עזרי אסור בעינן הנעלה והר"י מפרי"ם מאמיר לענין אם רולה להלגישם כנלע"ר לי"ס כ דברי הטור אמ"ם דלענין הלכה לא קיימא לן כן:

תמג (א) ב' שעות קודם. הטעם משום יום המעונן דאדם עשוי לטעות ג' טעות כיון אחין שמש זורמת: (ב) **אסרוהו גם בהנאה**. בטור כתב ואם קידש בו אחר אינם מקודשת וע"כ דאבו מיירי בחמץ

(ג) לכתוב בו:

יא ע עריבות שלשין בהם חמץ אין לסמוך על מה שרוחצים אותו בחמץ ומנקרין החמץ מהן כ כי (ט) **טז** אי אפשר לנקרן שלא ישאר בהן בין הכל כזית והכלי מצרפו וצריך ליתנן במתנה לאינו יהודי עד לאחר הפסח, או לטוחן בטיט ס והה"ה (יד) לבצק שבכלי נסרים שאינו יכול להוציאו: הגה וטוב לעשות כן בכלים שמניחין בהם קמח כל הסנה (מהרי"ו) וכן (טז) בכלים **יח** שמניחים בהם את כל הסנה ומפה שהיתה מונחת על (טז) שקמח לא מהני ניטול ונרחיצה **יט** בא כהוס כדי להסתמם בהסנה: (מהרי"ל)

תמג דין חמץ בערב פסח לאחר שש • ובו ג"ם

א (א) א חמץ מו' שעות ולמעלה ביום י"ד **א** (א) **א אסור בהנאה** ב (אסי' חמצו של אינו יהודי אסור ליהנות ממנו) (טור סי' תל"ו וריב"ם סי"ח) (ב) ג ד **ואסרוהו חכמים ב** (א) (ב) **שתי שעות** קודם דהיינו ד **מתחלת שעה חמישית** ג ומיהו כל שעה חמישית מותר בהנאה ורשאי למכרו לאינו יהודי ד ה אפי' (ג) הרבה ביחד שוודאי לא יאכלנו קודם פסח ה ויכול להאכילו לבהמה חיה ועוף ו ובלבד שיעמוד עליהם לראות שלא יצניעו ממנו ויבער מה ששיירו ממנו ז ו **ומתחלת שעה ששית ולמעלה** (ב) **אסרוהו גם בהנאה**: הגה ונכנסת הפיכור פסיום מרוך

תמג א אסור בהנאה. מדאוריתא (רמב"ם פ"ח) ומ"מ אינו עובר בכל ילהה עד הלילה רק על מ"ע דתשביתו (מ"מ פ"ב): **ב ב'** שעות קודם. דמי"ם מכיום ב' זמן סעודה לכל היא ולא אתי למעבי: **בות** בפ"ם יוליאו המת לבה"ק ויחזרו לביתם ויאכלו ואח"כ יקבורוהו (מהרי"ל) ומה"ם ספי' תקי"ו הי"ח דאסיר לאכול קודם קבורת המת וסכת אתי דבסעה עוברת ונם התחילו בהולאתו ומ"מ תמיה לי דהא נבי ק"ם ק"ל אין מוליאין המת סעוד לק"ם ואם התחילו אין מפסיקין כמ"ם ס' ע"כ ס"ב וא"כ איאך יפסיקו לאכילה לכן נ"ל דמותר לאכול

שערי תשובה

ותיכ עליו נעלה מה שאכל אחילה באיסור אכל לאחרא דבה אחילו מלבריף ומבלים איסור מאכילה לאיסור אכל לענין כ"י אמי' אם יבלים אחר זמן לבייח יאבור מבלון אלבה וכ"ו בעסה אלו אחת מבייח ליבא מ"ריה לאחרא לאחרא אחילו לבחר מסבלטו לבית וכיון דא"ל מיבא לאסור כ"י לאחרא כאחיה אם לא שיך מעמא דחד לאלאבוסי ס"ם וכדבריה אחיקים מדבם מחוקים ואלו ולו דא ד"ם ע' בנ"ם ס"ר סי' ס"ר אסאריך נ"כ בענין זה אם שיך ח"ם לענין איסור כ"י:

תמג (א) אסיר. בעכ"ם ואיין בנו"ם כ"ב מ"ם סי' ס"ר אסאריך נ"כ בענין זה אם שיך ח"ם לענין איסור כ"י: ערלים לומר מעשה דתשביתו אינו אלא בעכ"ם ולא בעכ"ר יומא אסאה דבא אף אם בעכ"ר אינו אלא בעכ"ם ולא בעכ"ר יומא אסאה דבא אף אם

נדחק כתך כתך אסאה לריך לבער ולא נתקבא הבדרכם אל מניאה האיסור רק אל אסיית המנה ס"ם - ואיין

תמג (א) אסור בהנאה מדאוריתא. ותכל אמרים אינו אינר בכל ילהה עד הלילה רק מ"ע דתשביתו מבין אמרו אם אינו אלא בעכ"ר ומ"ם אינו אלא בעכ"ם ולא בעכ"ר אינו אלא בעכ"ם ולא בעכ"ר אינו אלא בעכ"ם ולא בעכ"ר

לאכול קודם ואמר כך יוציאו המת ואם התחילו לסעודה אין מפסיקין לאכילה ואם לא יוכלו אמר כך לאכול יאכלו מצה עשירה לו בשר ודגים: **ג** שלישי היום · דרך משל אם היום ט״ו בשעה מאוחר לאכול עד חצות שעה שלים ולכ״ח מאוחר לאכול עד כ׳ שעות ומפלג · וכתב הב״ח ונקטינן לחומרא בסברא קמייתא ומוסכין משלות בשאר עד ל״ה וכ״מ בתוספות שם ל״ו · וסלבוס ול״ם סי׳ רל״ג כתבו לאסור מוסכן האמצה עד סוף הסקיטה ע״ם ואין נ״נסים אלא דבר מוטש ול״ל דאם שכח ולא מכר ממנו יש לסמוך לדעת י״ל ואם הוא יותר מבשאם עד אלות מאוחר למכרו ומיין ברלב״ם סי׳ קל״ח ובר״מ אלבקר סס״ל: **ד** יעקבנו · ול״ל דאם הוא דבר אבלה ימלא בריוח קונים בשאם כ׳ מאוחר למכרו קודם לכן מיהו אם הוא במקום דיוכל למכרו לאיזו יהודי מיודע

ד ישראל שהיה בידו חמצו של ישראל אחר בפקדון יעקבנו עד שעה חמישית ואם לא בא בעליו יאבדנו

אלות לאשלם לו דלמא דכי אלימו להו ד׳ שעות מתחלת היום לאסור בהכילת חמץ · תשובה ירחם מחוך הסלבה דלאולם אבי לאכול עד אפילו בימים הארוכים זמן שעורה היא כד׳ מתחלת היום ולאחר ד׳ אלים ליום אין כאן לעזור משום יום המשכן מכל מקום הוחיל ולשיטת קמא דאדם חושב ג׳ שעות אין לאסור לאולם רק ב׳ שעות קודם אלות כדמוכח הכא כו׳ שכ״ל משמע מדבריו דב׳ שעות אלמו קאמר דהיינו שאנו מוסבים הסמך אלמו ח׳ מן אלם כ״ר ביום ולילה וכ״מ מדבריו בסימן קס״ז נאמרו שיעור מלוחת בשר דמדמה שעות אלמו לשעות שבהלמוד וקשה על זה דאם כן הך שבעינו אוכלין כל ד׳ הייט גם כן שעות אלמו וכי כחיבי שעות בחוריאתא הגיזל בתרייהו אלא ודאי דהשעות הם זמניות וכמ״ם בדישה לחמוצה והיא דעת הרמב״ם הם מוחות אחר הסיוסל אבל אמיתיות הם שיעורים זה לזה כמאמר הכתוב לא תאכל עליו מצות ד׳ ימים תאכל עליו מצות לחם עני כדאיתא ר״ם תמיד בשבת התיר כז׳ ומהלם ומשרת רבא דמלוהו דתמיד מסיגנו כללי ערב דמתחיל מסמא למערב כו׳ הרי מבואר דבתר היום אזלינן והיון דהוה אלות היום ע״ם הסמך קרוי ו׳ שעות דאם מבכי׳ כל יום ח׳ אחרון ול״ל קלר לי״ב שעות ואותן שעות אמרו עליהם הכמים אוכלין כל ד׳ נם ע״ם מכמים ד׳ זמן שעורה לכל היא היינו ל״ב לפי ענין היום שאדם רגיל לאכול סעודתו בשלש היום כל יום לפי מה שהוא כאחר הוא מנהג בני אדם שוהלי זמן הסעודה של יום אחרון אינו שוב ליום קצר אלא הוא לפי ענין היום ואם כן אין כאן שאלה לגמרי דהא דאמרינן בגמרא אדם שוטה ג׳ שעות הייט לפי שעות היום כדאיתא בהדיא דאמרינן ח״ם בשעת נמי ניכול אי״ר אחא בר אחבה שיח יומא בקרעתא קלי פי׳ הסמך בחמצע הרקיע כו׳ ואין שייכות לשעות אלמו בזמנים הסמוכה ואם כן גם לשמיה קמא דאדם שוטה ג׳ שעות הייט זמניות וכי אשבינן היום אחרון ג׳ שעות זמניות קודם אלות אמם אלים היום ואם ודא מ״ היא ודברי הה״ם הם המוסיפים מאוד דאלה האיסור בשעות אלמו וזה ודאי אינו וכפי׳ הגי״א כתב שדברי ת״ם הם כדעת הרמב״ם ח״כ הוא מפרש ג׳ שעות דנקט ת״ם היינו זמניות והא ודאי ליתא דא״כ לא היו ג׳ לדדין לסמוכי בהו ולא היה תם צריך לאגל בזה ומ״ל הבין כמ״ם בח״ם דאל שעות אלמו קאמר פ״ל עשה מזה ג׳ דיעות אלן אבל אמת דדברי ת״ם בזה אינם אלא דברי אמת

בחמץ נמוד דאוריתא בין לרם״ ורמב״ם ובין לר״ת אמיתא ב״י דאין אלונאתא בין רש״י לר״ת אלא בחרתי דרבנן דהיינו קודם סוף ו׳ שהזמן הבוא מדרבנן ומסך מוקמא שהוא דרבנן אפילו בזה לא מייסינן לקידושין ולר״ת דוקא בחדא דרבנן דהיינו אז הזמן אמר ומדא דאוריתא אבל בחרתי דרבנן מייסינן לקידושין ול״כ הוא דבחי אסור כאן לכ״ע דלא כב״י שכתב דכאן כתב אליבא דרש״י ורמב״ם אלא שהשור בא״ש ס״ם ל״ם כתב דאליבא דהרא״ם לגמרא ר״ת אזמן שיקר ואחלין בחריס אי הוי דאוריתא אז דרבנן והוא ל״ע ויתבאר

אלות דבהלמוד וקשה על זה דאם כן הך שבעינו אוכלין כל ד׳ הייט גם כן שעות אלמו וכי כחיבי שעות בחוריאתא הגיזל בתרייהו אלא ודאי דהשעות הם זמניות וכמ״ם בדישה לחמוצה והיא דעת הרמב״ם הם מוחות אחר הסיוסל אבל אמיתיות הם שיעורים זה לזה כמאמר הכתוב לא תאכל עליו מצות ד׳ ימים תאכל עליו מצות לחם עני כדאיתא ר״ם תמיד בשבת התיר כז׳ ומהלם ומשרת רבא דמלוהו דתמיד מסיגנו כללי ערב דמתחיל מסמא למערב כו׳ הרי מבואר דבתר היום אזלינן והיון דהוה אלות היום ע״ם הסמך קרוי ו׳ שעות דאם מבכי׳ כל יום ח׳ אחרון ול״ל קלר לי״ב שעות ואותן שעות אמרו עליהם הכמים אוכלין כל ד׳ נם ע״ם מכמים ד׳ זמן שעורה לכל היא היינו ל״ב לפי ענין היום שאדם רגיל לאכול סעודתו בשלש היום כל יום לפי מה שהוא כאחר הוא מנהג בני אדם שוהלי זמן הסעודה של יום אחרון אינו שוב ליום קצר אלא הוא לפי ענין היום ואם כן אין כאן שאלה לגמרי דהא דאמרינן בגמרא אדם שוטה ג׳ שעות הייט לפי שעות היום כדאיתא בהדיא דאמרינן ח״ם בשעת נמי ניכול אי״ר אחא בר אחבה שיח יומא בקרעתא קלי פי׳ הסמך בחמצע הרקיע כו׳ ואין שייכות לשעות אלמו בזמנים הסמוכה ואם כן גם לשמיה קמא דאדם שוטה ג׳ שעות הייט זמניות וכי אשבינן היום אחרון ג׳ שעות קודם אלות אמם אלים היום ואם ודא מ״ היא ודברי ת״ם הם המוסיפים מאוד דאלה האיסור בשעות אלמו וזה ודאי אינו וכפי׳ הגי״א כתב שדברי ת״ם הם כדעת הרמב״ם ח״כ הוא מפרש ג׳ שעות דנקט ת״ם היינו זמניות והא ודאי ליתא דא״כ לא היו ג׳ לדדין לסמוכי בהו ולא היה תם צריך לאגל דזה ומ״ל הבין כמ״ם בח״ם דאל שעות אלמו קאמר פ״ל עשה מזה ג׳ דיעות אלן אבל אמת דדברי ת״ם הם כדעת

אמת

מגן אברהם ס״ק ג׳) ואין ביטול אלא דבר מועט · לענ״ד נ״ל כיון דלדידהו אסור בסמלה ומן סוף אמצע עד אלים היום היום ע״ז שעות מאוחר לאכול עד אמצע לאכול עד ס׳ שעות ומחצה · ובסמוכות אחרונים בדשם הרמב״ם עד אלים היום ומאמרין מעלות

באר היטב

ד׳ נוח אליו נרמב״ם : (ד) עד אלים היום · דרך משל אם היום ע״ז שעות מאוחר לאכול עד אמצע אם שעה · ולפ״ל מאוחר לאכול עד ס׳ שעות ומחצה · ובסמוכות אחרונים בדשם הרמב״ם עד אלים היום ומאמרין מעלות

חק יעקב

סי׳ ד״מ מתמיכים מאוד האחרונים על הב״י בס״ע סס ולפ׳ אלעז״ר דברי הב״י כאן ובס בא״ם נכונים בלי ספקות כלל לכן אליע אחלם מקור הדין דגרסינן שם בפסחים דף ז׳ אל הא דאמר רב יהודה הכודק לרי׳ שיבעל כו׳ ומקשה הש״ם ונבמלים בשיח ומשני הש״ם כיון דאיסורא דרבנן אלא דאוריתא דמיא ולהו אלי מבעל ליה דאמר רב גידל א״ר הפקדה מסם ולמעלה לפי׳ בחיבי קידושין לקידושין ופרש״י מסם שעות ולמעלה מתחלת שם דאסורא דרבנן הוא אב״ל והתוספות כתבו וז״ל ולא נהוקה לר״ת דמסם שעות ולמעלה מבמע מסוף שם שעות ומ״מ מייתי ראיה מהיבי קידושין שהן קטנין ויהי חמץ נוקשה שלין אסור נמי אלא מדרבנן והכא אחרונים הביאו לשון ובא״ה דגם דעת רש״י דהיבי קידושין בחרי דרבנן ולמעלה אין זה מוכרח כלל לפ״ר מדעת רש״י דאפשר דגם דעת רש״י בחרי דרבנן כיון קידושין אף שפ״ל דהיבי קידושין אם הוי חמץ נוקשה אז אסר לא אמר ד״ר דחמץ נוקשה דאוריתא וכן נ״ל ראיה נכונה ומוכרחת מדעת רש״י ז״ל כל שעה דף ל״ח שהכה שם לאלה דרב גידל וז״ל מסם בשעה על כרחך מתחלת שם דאי לאחר שם אסור מדאורי׳ ומאי אתי לאסמוכינן אביעא דאין בקדשין בחיבי קידושין דאם הוי חמץ נוקשה אם נתחלנו הוי אדאוריתא אם הא״כ מם הוכיח רש״י דאי לאחר שם אסור מדאוריתא מאי אתי לאסמוכינן אביעא הלא מ״מ אתי לאסמוכינן בחמץ נוקשה דרבנן אלא ודאי דהוי חמץ דאוריתא וכן מבמעות לשון הרוש״ דרש אפשר מרבנן אלא ודאי דהוי חמץ דאוריתא ומ

סתגא נתליס בשעות שלנו ומס שיכות יש לנו לתלות סאיסור בכ' שעות שלנו קודם מלית ולמה נתן סחמא שיעור מכילה מל ד' שעות ותו לא עכ"ל סיס לו לומר נ"כ עד ב' שעות קודם מלות דסוס דבר שוס בכל הזמנים אלא ודאי דהכו דבר בטל וכל הסעות סס זמניות ומלילה לנו לחכול אחר שלים היום מן עלות הסחר וכ"כ מו"ס ז"ל בסי' תל"ח שיס לסמיר כדיעה הראשונה דכאן ולעד"נ כדיעה הסניה סיא לאו דסמכתא כלל ושיקר הדין כדיעה הראשונה : (ד) יסברנו לאינו יהודי כו' • ואיני סיס הבעל כאן עליו לבער כדלעיל סי' ת"מ בסופו ואם הלוה ישראל למכירו מל ממן גרלה לכלוכה דמל המלוה לבער לדוקא כאינו יהודי אחריון בסיגן המ"ל דאינו יהודי מישראל לקה משכון כדאיתא בס' כל הפה מדכתיב ולך תהיה לדקה ואם אינו קומה משכון לדקה מג"ל וא"כ הוה מל המלוה ורלוים עוד דהא אם קדם אחס במשכון שהלוה עליו הרי היא מקודשת כמ"ש בא"ס אלא דאלע"ד דמ"מ הוה נוף המשכון של הלוה דהא איתא בס' הפרס ומביא בס"מ סי' ע"ב במשכנו של ישראל אלא גר ומת הגר וכא ישראל אחר והסניף במשכון דמייב להחזירו לישראל מפני שנוף המשכון של ישראל רק לסגר היה שיעבוד עליו והיו שמת שקע שיעבודו אם כן גם כאן מייב הלוה לבערו דהניף אלו וכ"א דאין בידו לבערו היון שזה יש לו עליו חוב לא יתנגו לו אלא מעות מ"מ אם אירע איזה עניו שלא ביעבורו והגיע זמן איסורו נראה דמייב הלוה לאלם מה שהלוה לו והיוקן של המחר על הלוה היון שהנוף אלו וכן אם אלוה מוכרו לאינו יהודי אם בס"ם רס"י דף י"ד בתוספ דיומא מקוקה הוה הסיוק של הלוה בלעל"ד : (ה) אם קנו שום דבר כו' • בשול כתב זה דרך מעשה שקנאה שעשה אינו יהודים ירקות בעד ממן בע"ם אחר ו' שעות והתירם ר"ת לפי שממן אינו הוגס דמיו כדאמר"ן מאלן של שוברי עבירה לאחר הסעה מיחר מיד לפי שכן מהלינין וקשה שהרי דין זה של חאלן של ע"ם הוא בחולין דף ד' ופירש רש"י שם דלמאמן של ע"ם אסור מעשה דאם כן מניו דמיס בסעה כו' גם התיעות הארכו שם דאסור מדרבנן ומ"כ ל"ל דהסיתר של ר"ת הוא כיון שאינו יהודים ישראל אכל בידיעת ישראל ולאו אסור

מבל"כ בשאכין כיון דכ"מ קוים משכון אף על פי שגם על פלוס של חיוב כביטוח מ"מ הרי בשעה שנעשה שיס לאלוס קנין בנוף המשכון וכרשיו נאסר ובוב אינו יכול לומר של"ל שבשעה שיס נוף לו הסעה הוא יוצא מרשות הלוה ונתון לו מתן בעבור עליו הסעה :

באר היטב

מעלות הסחר עד לאחר הכוכבים • ונראה לי דאם אכל אחר חצות יש לסמוך אדעת ר"י ז"ל ואם הוא יותר מעשה עד חלות מותר לאכול מן הפרסם : (ה) יסברנו • ל"ל דאם הוא דבר אבל אינו יכול לעשות קרוס בעשה ס' מותר לאוכלו קודם וכן • מיהו אם הוא אחרים ביוכל לאוכלו לאינו יהודי שיודע שיחזיר לו אחר שעשה אינו יהודי אלא אם אחר שהמשקיע מכרם לאינו יהודי בשעה אינו ע"ם אין עשה מודעת אדרבה ודאי ובשה לא אכלו לשיכן חייב לבערו כ"ם • ובסה סמ"ל ונראה דהמשקיע חייב לבערו לאינו יהודי בשעה אינו ע"ם אין עשה שהקנו המ"ל לאוכלו קודם זמן המיסורו ואם אינו יהודי בשעה אינו ע"ם אין עשה כיון דקי"ל דאין המשקיע רשאי לעשות ע"ז ואחייב לאוכלו ל"ל דהמשקיע עשה לאינו יהודי בשעה אינו ע"ם אין עשה דמי בעין ל"ל מרי אלן לסגר • מיהו אם היה מחכון ברור אם אינו יכול לעשות לו שמיטה מרי אלן לסגר • מיהו אם היה מחכון ברור אם אינו יכול לעשות לו שמיטה לו דילמא כיון שאינו עשה עשה הפסדי מעיטיו • ע"ם • ומ"ז כתב בהגהות הסיוק של אחרון אל פלוס כיון שהגיע לידו לאלס לו אם אלוס לו • ומ"ם אם אכלו אינו יכול לומר אם אינו אכלו אינו לריך

ל ותוס"פ בפ"ג ב מסכת פסחים ס"ע וכו"ל כר לרוק וכר"ל שים נרשומא בבריתא ר"ג ג שור בסם ר"ם ד כ"י ומקמן סימן תפ"ח ס שור ופסרדלי בסם רש"י :

עטרת זקנים

תמד (א) אלא במצה עשירה כו' • ויש אוסרין מצה עשירה ביום י"ד שהרי כתיב בערב תאכלו מצות ומצה עשירה ג"כ מצה נקראת שהרי כל המצות באות מצה והיו גלושים בשמן ואפשר יש לחלק בין מצה עשירה שיש בה תערובת מים שאדם יוצא בה ע"י הרחק ואסורה בי"ד ובין מצה עשירה שנלושה בסי פירות סבלי מים שאז אינה באה לידי חימוץ ואין יוצאין בה אפילו ע"י רחק ואותה מצה יש להתיר ביו"ד קודם שעה עשירית :

שעות (ז) ט טותר מפני י שחמץ אינו תופס דמיו :

תמד דין ערב פסח שחל להיות בשבת • ובו ח סעיפים

א ס"ל י"ד שחל להיות בשבת בודקין ליל י"ג ג וטבערים הכל לפני השבת (א) **א ומשיירין** (א) מזון ב' סעודות לצורך השבת (ב) דסעודה שלישית זמנה אחר המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא בטצה ולא בחמץ (א) ג אלא במצה עשירה ד וצריך לעשותה (ג) קודם שעה עשירית : הגה ומדינות אלו אסין טוסגין לאכול מצה עשירה א כדלקמן סימן תס"ב סעיף ד' גהגה"ר יקיים סעודה שלישית ב במיני (ב) פירות **ב** לו נכנר וגיגים כדלעיל סימן רל"ח סעיף ס' בהגה :

ב ס"ג טוב לבער בערב שבת ד קודם חצות כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות ג (וכיום הסכת יבמלנו) (מור) :

דתוסס דמיו אם לקח סחינו יהודי סיין אלנו ואח"כ נתן לו המעות מרי מאחר שקנה סחינו יהודי סיין במסיכה לא סוי דמי יי"ל מיסו לבטל סיין אסורים לעולם נפי שנהנה מדמי יי"ל וכו' ע"ם סוף סימן קמ"ד ונראה לי דבמקן מרי לף לדידיס לכ"ע לף להכ"מ :

תמד א ומשיירין וכו' • ומכל מקום גם בשמרים יסיק סעודתו לכנים דהא י"ל דיולא בזה (מ"ג סמרדכי פ"ק דשבת וכ"מ וכל כן) : **ב או בבשר ודגים •** סיוס אם יש לו בסר ודגים הוא עדיף ממיני פירות כמ"ם סימן רל"ח ובכל"ם כתב בשם הזוהר ברבב"י סיס שוסק בתורה במקום סעודה מליסיה וכתב מהרי"ל וסיס רלוי לעשות במלה מבולבלת אך לא לאיתי נוהגין כן עד כאן לשונו : **ג וביום השבת יבטלנו •** ומלאה לי דביוס ו' בשמת הביעור היו צריך לבטל וכן משמע מלשון רמ"א דאם לא קקה בה כתבו הרב"י בס"ו ומס מידם

אין

זמן ביעור אפילו בע"ם אלא דים חילוק דמידי דל"ל כלל בשבת כגון תרומה שאין זמן אכילתה קבועה בשבת יבער בע"ם אבל מולין דסיינו במה דלריך לשבת ישייר בריוס בחוסן מיבת ודאי לידי ביעור בשבת זה יעשה בשבת דאי תימא כל המולין יבער בשבת קשה מ"ם מתרומה וזה מדוקדק מלשון הברייתא שאמר רמב"ן פשט ח' כו' הגיע עת לבער את המץ בס"ח סל"ל הגיע עת ביעור מץ אלא ודאי דעל המץ הנאסר הנאסר קאמר אבל עיקר המץ נתבער מע"ם ומ"ם בסיר קאמר ר"ח דסבירא ליה לרא"ש כר"ח ברחוחא דר"ל ברחוחא אמר בסי' כן דמשיריס ב' סעודות כדי לאכול עד ד' שעות דקשה איזה ביעור שאינה בריוח אלא דין הסייך בלא שבת ואו קשה דל"ל כלל נומר משיירין מזון ב' דוודאי גם מבמיס ס"ל כן אלא ע"כ דהכי קאמר ומשיירין מזון ב' סעודות בריוח כדי לאכול עד ד' שעות והיינו אפילו ביעור שאינו מלומלם ואמותר יבער בשבת וא"כ דברי הרי"ף אוין ברמב"ם ובכרבי ניסא ברוחחא נשטב"ל וכך ביעור דשבת בחמ מאחר ל"ל דהיינו שמבערו מן הבית קודם זמן איסורו אבל נא אחר שבתה אמטלה כדמוכח בסימן תמ"ו עיין שם : (ב) דסעודה ג' זמנה אחר המנחה • כל"ל : (ג) קודם שעה י' • דמשם ואילך אסור לאכול אח בע"ם אלא עשירה אילוס אלוסה כמי מירות :

דייסא

שערי תשובה

ומלי אמר הם ל"ל כמו נזון מ"ל מלי לשיער קוס לי כהמ"ך ע"ם : (ז) מותר • כיון נס"ם מבלאם מקום לנו"ם בער אבריס סיסן ד' אחמ בס בסנין אמלי אל אינו אסור ומיין נמו"ם ס"ו סי' י"ג ובאו"ח כתר כמוסה ס' כ"ח וסיסן כ"ח :

תמד (א) מזון פנס"ם ומיין מלאה יסגר סימן קל"ג הסיג ג"כ אל הנס"ם וב"ם אבחה דמה דמשמע מלמ"ם דאף לנבל שוע אבח דאין לו לחם אחר אדין כן ליחא אלא ככם ג מסיר דמי לאיר בלי אסרסה בסם ובידים בלי נרכם וחזו כמרבחה ואוכלה קבן או ודול אבאל או רמי לי' לחרמלחי' דבן וסיכה דליכא לוכה לא בחיר ע"י בים ל ברוב אף ב' נזר ע"ם ובאו"ח סנים מסירות מ"ב סי' ל"ו כתב ג"כ דלא אסמ"ם ובתב דבא דאסור לאסרים ביו"ם אתם כיון אים לו תיקון אחר לאסל קלא ומיאר קלא אבל בע"ם אחל בשבת אין לו תיקון זס יש לבחיר בהסרסה לאפי דקי"ל אלא הוי"ל כולך ואוכל כו' דלא כוי' אסרסה מיקון מלאוריתא ו כן מיר מוחר לאסרים בשבת ואיכן לבבן קבן ולאסל ס"ם : (בה"ה) ומדינות כו' ומיין נס"ם ל"כ כיון ל"ל אם אסקנא ע"ז אסין רמי' אסמה נס"ם וב"ם בבתב דבר אמות ודאי מותר לאסל מלה אסירה ע"ם ומבחה לבקל כל סיום אסילו בלא אורך חולה וזכן לא אסיר אם הוא אב"ם לאורך קלא אף בבסיר אלמו אמתירין ע"ם :

בש"ע סעיף ב' סוב לבער כו' ומיין בס"ם הייס אסל ח"ב סי' ל"ח אות ס"ר בסם אסר ע"ם לענין בלאבה בע"ם אם דינו בבאר ע"ם או יש לבקל וכ' בבדרבות מהרי"ל ב' סרולם לבתמיר יסמיר אף בעל כ"ג בבדר אסנדם אלו הנקבו אסה אסעונין בתב אלא רשם נוסרים אסי' דרך תוסרת וכ"כ בתמ"ב בשם זרע אמת המוחר ע"ם :

בס"ע

יעקב

דס א דבר אבי ר יראלה וכ"ב תוס"ע דחולין דף ד' ע"ב ומבואר שם בפסקי תוס' שתירץ זה שיקר לאלבה אבל דמיו מותרין אפילו לבתחלה וכן מבמעות בתוס' ריש ע' בל אבה ומי' בתחובות ע' אף אם יש בו' ד' וכל זה ד' קא אבי אי' אחמץ מותרין אבל אחמץ אלמו אף בחלוף ומחזר ומיין ניסרל מ"מ בלאיסור הר שון קיימא בחמעות הס"ם ופוסקים אחמץ בל יש"ל שבר עליו הבאת אבור בהבלה דאא בחמעות שם בחבונת שבר אפרים לאחיר אף אחמץ עליו בה"ג בהבלה וכן בעבדים אחרון הרגיש ג"כ ניסי הרב עליו בזה שהוא אבוא לאסור : ר שרמיץ אינו תוסס דמיו • ומליסיו מותרין ומליסיו ומרלה לי דס"ל בדבן בבחמץ ובבר עליו פסח ובזרע דבולוין מותרין ואליסיו בבדרים בבולון ומיין בבדרים דף מ"ו וכ"ב וכ"ז בסוגיא דס"ם ובכ"ף דבבת אע"ג דבולוי הרוחה לאסורן מבוס דלמא מבסי ל ס ואחמ לידי אקלה אבל אחמץ שבר עליו פסח דבבנן לא בזריכן כולי אלי בדבר אזרחי כלה וכ"כ בפסקי תוס' פ"ק דפסחים דבולוי פסח דבבנן :

תמד א כדלקמן סי' תס"ב • אף דאין ענין לסי' תס"ב דאסבר דבוקא הסם הוך הבסם ובבן ן לאחור מבוס דלמא אתי לאחר ל אחרב לילה רא:וכ מבוס הביא לגזור ולאחבוס מס אלא תבסי אחמי הבלאוד ואבאים אחרונים ל"ב הבו דלא לוסיף ע ה בע"ם דאיכא איכרת ביבא אחרי אסיר לאבר ל בלאחבו זמן אלא בחרב דבוכת דבר כיון אאין ג הגין מ"ר ינים אלו בפסח אלא אבאים אינה אבאי אבאים בל אבאים ל' אבאבר בפסח אלים אלא אבאים ו ולאין בחרבי אבו אבל איכא דים לו אלא אבאים אחר לאבלו בבסודה אלים ואין בזה אבוס אבאל אבאבל אבן אחרי"ל הל' אבת הגדול ובהגהה אמ"ק סי' רי"ב בהב ל"כ דגם בע"ם אין לאכול אלא אבאים אבאים אחיינין אמא ני אבר בו אבאב מים ואחחמלין אף בים אבקה בבינא ר לפי מ"ם לבקון אי' אם"ב אבאים מ"מ אחיינין הלא לבביר ביאור כיון בבינא אי אבאים ו ולא אבינ אבאבה בבינא אבאבר בו אבאב מים ואחר זה בבאבר הרב : ב בחבני אבאים ואבן כ' הרב אבאים אחלה ל"ל אבאים אבאים ל"ל אבאבן יואחר ב ב לבאים בחבני אבאים בבאבי אבאים כולי אלי ואבד כיון אבדר בבבר ודגים בבאבה בו אם בבאב בו אבאים דלמא אתי לבאבי לאבאל בו אבאב ובמ"ם בהב דגם בע"ם יואחר אבב לבן ים לאחבו בבבר ודגים ואין זה אבאבאים לבון הרב בבן אלא בע"ם ובחב עוד בבם הזאחר לבאבן בבאבים בבאבים ב' ובחב בבהבר"ל דבאו לבבאים בבאב אבאבלה ולא ראחבו ביבאין בן בע"ל ובהבו אבאבוגים דמ"מ אבב לבבאים עוד אבאים בבאבים אבאבים בבאבים בבאבים ב

(ד) דייסא כו' • כי יצטרך הדחה אחר אכילה' בכבר: (ה) לר"ה כו' • ממילא לדידן דאין לנו ר"אר סדי ליכן לו תשלום הרבה מצה דצריך שלא יוצאלמו חוץ לתחום: (ו) וכופה עליו כלי • פי' אם אין לו לוגו יהודי שיקבל סימנו: (ז) צריך לבטל החמץ כו' • תמהני על אחר לא מתנו בלריך לבטל בלוי י"נולבלרך על הבדיק' אע"פ שלוגו אור ליל ד' ואפשר בזה נכלל בא"ם מבערי' הכל לגמי הבנת ר"ל כדין ביטול ביום י"ד והצריך קודם לו: (ח) סעודת אירוסין • בגמרא אליעי רבי יהודה ורבי יוסי בסעודה בנים של אירוסין דלר' יהודה רשות ולרבי יוסי מצוה ופירש"י סעודה בנים כן היא דרך האחים לאחר סעודת אירוסין מוזר ומגבר סבלונות לאחיהם ומוצר בם וק"ל ברבי יוסי ומגא"ם לא נקט הבנים אבל אם נקראת סבלונות אלא סתם אירוסין והיינו הרוויחו דשייכים זה לא"ה זמנן אירוסין והטור נזכר וזכר בפירוש הראשונה של אירוסין לו של סבלונות פירוש הבנים שלאחיהם וכבי סבלונות היא מלאת אחריהם ואינם נקראת בנים של אירוסין וא"ה כתב דסבור פיסק כר' יהודה ואתמיהים דברי רש"י: (ט) ואם יצא לצורך עצמו • הקשה הרא"ש הא אין מערבין כלל לדבר הרשות ופירוש בשם ירושלמי דהיינו שהולך אלל רבו ללמוד כהן שהם רבי המשמש גדול מן התלמוד דקרי ליה רשות גבי סעודת אירוסין דבסיפא שמנו ואינו יודע למה לא הנתיק זה בש"ע ומשמע שם דבהולך אלא לצורך מצוה כלל הוא דינו שוה כמו הולך ללמוד דאין מוזר אלא עד כבילה ובלבוש רואה להמציר דבדבר רשות מוזר אפילו בכלי בילה ואין לו שום ראיה והוא אמנו כתב דאין מתמעטות המצה כך אלא שרואה לאלף ג' אלוקים דסיימו בין מצוה ולימוד לענין אפילו בילה ד ד ז אין מבשלין לשבת זה (ד) (ג) דייסא וכיוצא בזה ואין עושין בו פת הצנומה בקערה: הגה ואם אפר ובכל ומתאכל דבוק בקדירה הא ואפ"ה לקנהו יש ה (ד) להדיחו מעם לצמיר חמצן: (מהרי"ן) ד ז אחר שאכל בשבת זה סעודת שחרית ן ו ינער המפה שאכלו בה ויקנח הקערות באצבעו ויטמנם מן העין עם שאר כלי החמץ ואם נשאר פת יכול ליתנו לאינו יהודי ז (ה) ז על מנת שלא לצאת בו (ה) לרה"ר דרך הערמה ח ח ודבר מועט: ד ח אם (ו) נשאר חמץ אחר שאבלו מבטלו (ב) וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב ומבערו: ן ם אף על פי שלא ישאר החמץ בבית אחר סעודת שחרית (ז) צריך לבטל החמץ ב בדרך שהוא מבטל בשאר שנים: ן ה ההולך ביום ארבע' עשר לדבר מצוה כגון למול את בנו או י לאכול ט (ח) סעודת (ז) אירוסין יא בבית (ח) חמיו ונזכר שיש לו חמץ בביתו אם יכול להזור לביתו ולבער ולהזור למצותו יהזור ויבער • ואם לאו (ט) יא ב יבטלנו בלבו ג ואם היה הולך להציל מן הנהר ומן הדליקה ומהתפולת ומיד לסמים יבטלו בלבו ולא יהזור יב ינ אפילו יש (י) שהות (ט) ל יד ואם יצא יג לצורך טו עצמו יהזור מיד עד

מינים רש"ל: ד אין מבשלין כו' • טוב לבטל בכלים חדשים (מהרי"ו): ה להדיחו מעט וכו' • פי' תע"ג לתלות להדים כלים בשבת אם ס"ל לסם הכא מותר כדי לסעיר המצן עם' סכ"ג וס' תל"ם ס"ר: ו ינער המפה • שסיעורין נדרסין בכלים ונם אין בסם סיעור וכמלים (הרא"ש) עמ"ס סימן תל"ד ס"ב וסימן תמ"ב ס"ו: ז על מנת שלא לצאת • פירוש שנתנו לו שתמא ולא יאמר לו לטוליאם ל"כ רש"ל בביאורי סמ"ג ס"ם ובמיר המוקפת מחיקם ומשורכת לכ"ע שרי כמ"ש סימן רל"ב סס"ל ובסי' תמ"ו: ח ודבר מועט • פי' בכל פעם מותן לו משם אכל הרבה בבת א' אסור דמוכחא מלתא שנתן לו לטוליאם: ט סעודת אירוסין • דן זה כוח מצה שלימה ס"ג דפסחים וא"כ משמע שמותר לעשות סעודת אירוסין בב"ם וכ"ם בע"ם וכ"ם דהא מוכח רים פרק ע"ם דע"ם המיר מע"ם וא"כ היאמ של מ"ל בסימן רמ"ם ס"ב דאסור לעשות סעודת אירוסין בע"ם וכוח מיכולמי וכוח מולק מל תלמוד שלו דבסיק"ל דכתובות אינם מולק מל תלמוד דאסור ליאח בע"ם מפני כבוד הבנת ובגמרא דילן לא מייבי' לזה ומ"מ נ"ש הילך ומנין פירושלמי מל המבמה דמותר לעשות סעודת אירוסין לכן ל"ל דה"ם אסור לאדם בע"ם כדאי דאיתמר סעודת אירוסין (פי' אם הבנים קודם לכן אסור לעשות הסעודה בע"ם אבל לאדם מותר ס' מותר לאדם בע"ם אמת יקרמנו אחר) ומז מותר נ"כ לעשות סעודה וכמ"ם רמ"א אם דסעודה שזמנה קבועה בע"ם מותר וסעודת סבלונות אינה סעודה בנים אלאחר סעודת אירוסין היא נ"כ סעודת מצוה (ג"מ) וכ"מ בגמ' ולא"ם ומוד וכ"כ הריב"ם ס' ר"ם ולא כל' ומחב רמ"מ ס' ק"ם דסעודת סבלונות אינה מוכן בלילה דאסור לעשות סעודת אירוסין בע"ם ומוה מסירושלמי ומוה מולק מל תלמוד דבסיק"ל אע"פ שבריין לא נתאחרה מלמה בהמהן ומוה מולק קודם מכלי' אע"פ שבריין לא נתאחרה קודם המוסה בהמהן מלמה בסבלונות ומוסין סעודה בנים ל"ל דמקרי סעודת מצוה: ר בבית חמיו • נ"ם בתמנה מסמע דדוקא בהמהן אינו מחוייב לזהר דא"ל לקיימה ע"י אחרים ולכן קאמר בירושלמי דעדיפא מת"ם בע"ם וכדאמרי' ס"ק דמ"ק דמצוה אם"ל לקיימה ע"י אחרים עדיפא מת"ם אבל אדם אחר הבולך לסעודת מצוה יחזור דבא אמ' הולך אלל רבו לזהר עבב"י והרמב"ם כתב וז"ל מי מילא לעשות מצוה או לחתול סעודה של מצוה כגון סעודת אירוסין וכו' משמע דלא ס"ל לחלק בין מצוה דאסור לעשות ע"י אחרים או אינה לעשות ע"י אחרי: יא יבטלנו בלבו ר"מ"ק מעשה דלא ס"ל לחלק בין דאינו בלבו לבל יהזור מיד וכ"מ ברמב"ם מעשה דהאי אינו אחרים ומשמע דלא ס"ל לחלק בין דאינו בלבו לבל יהזור מיד וכ"מ ברמב"ם מעשה דהאי אינו אחרים ומשמע דלא ס"ל לחלק בין דמת מצוה עדיף מהבבה'ממן דבא דמ' אמ' אסור מיד ולא תעשה דא

מותר לכתן לסמלות בבית הספרים דרבנן כדי לילך ללמוד לפני רבו אף על פי שיש לו רב בעיר דלמו מכל מקום זוכה ללמוד כדאיתא פ"ק דע"ז אלא כן ס"ל דרבנן הוא וי"ל דפל כל פעים יש כתן מיסור דאוריתא בסמן הזה אם לא היה מבטלו מ"מ שאני הכא מיבול לבטלו ולילך אחר כך לרבו ללמוד ואם כן דברי הפ"מ אין עולים הכונו וע"מ פי' תפ"ו דפעמים מערבין לדבר הרשות ולזה נתכוון הטור כגון שעערב ברגלין וכ"פ בהדיא בפירוש רש"י ונראה לי דהרמ"ם היה לו גירסא אחרת בדברי פ"מ: **יד פחות מבאן** • אבל אם הוא פחות מכדי מפיקו הוא לאחר זמן מיסורו דלא מלי לבטולי אפ"ם מ"ל לחזור (כ"מ בתוספות) ומע"ם סימן תמ"ב ס"ז:

תמה א שורפו • בגמרא דיקן גרסינן ומכ"מ לו מפרר כו' ודלו שריפה עדיף אלא דאף מפרר דין (כ"מ) אבל גירסת הרי"ף והרא"ש ומכ"מ מפרר וכו' משמע דוקא מפרר וכן מפרש בטור שכתב דלרבנן הוה ליה מהנקברים שאסרן לשור ותנן בסוף תמורה דכל הנקברין לא ישרפו דגזרינן שמא יבואו ליטמות באהלן ותימה על הרמב"ם שפסק שאסרו לשור ומכ"מ לא ישרפו לפי דכל הנקברין לא ישרפו שלף על פי שהוא מתמיר בשריפתן הרי היקל באהלן שאסר הנקברין לשור מכ"ל ואפשר דס"ל לא יפרוך לעשות כו דין נבלה לטיות נטמה באהלן אבל אם לא לפרפו אלא ליטמה באהלן אבי ולא נזגרינן שמא יבואו ולכן כתב הרמב"ם דלדעת הרמב"ם ונ"ל דבריהם ליס שיתוך כל מלאת אם לא כבי פירוש שהוא כך ומפלס בפיס ליס לפמיר ולעשות פירוש בפיסס מיכו אם מפליגו לבית הכפא אינו צריך פירוש ולילכא לפיס בפיס שיאכלנו כלב לו מיד לאם כן בפיס נמי יאכלו אותם הדגים אלא לא מייסיק כיון שהוא אינו נתן לפניו לאכול ונראה לי דאם יש לו פיס מכונסין פיס בסס דגים אסור לסלוך לאוכו דטוא נכנס ממנו:

ואסור בכל המלאכות כמפורש זמן הפריפה עד שיעבוך המזבח כמ"ש סי' תל"ח: **ג אך אם רוצה** • ומפרי"ל כ' לפרוף דוקא כיום כדי שיהיה לבטל עפי' תל"ד ס"ב: **ד ואם שרפו וכו'** • ובטור מבאר מאפילו

לפרפו כנ"ל: (ג) **ואם שרפו קודם שעה ששית כו'** • **בגמרא ד' י"ב ע"ב** אל"י אימתי אלא בשעה כיעורו אבל בשעה כיעורו אפשר בכל דבר

ב) פרשות • ומפרי"ל כתב לפרוף דוקא כיום כדי שיהיה לבטל: בפ"ל קיבל מדנוסיו לפרוף אחתן בפשטות מ"ל • [ובכפ"ל כתב ודם ודם לפסוק אפשר בלולב עיין שם]: (ג) נתנו יפודי • כתב מכ"ת בתוכת

שערי תשובה

תמה בש"ע סעיף ה' אם פורפו כו' ובעין בפ"ת אור ישראל אפריך מתלוקת הפוסקים בהא דאין ביעור אחר אלא שריפה וכבעין הפנחם וביטול אלא. ובעין בשאת אפרי' בה מן ס"ג וס"ו ע"ם וס"ו סימן ס"ם דגם בפיס הייעות בפמות עפם דתבאיתו ואפילו בחיוב הפנחם מעפם ומעלה ס"ד: בס"ד

באר היטב

לבטל ויש שפות פדיון לפטל אפ"ם לא יחזור כ"כ פכ"ם ע"ב פפ' אחן ומפם דלא כמ"ם שכתב לעיקר ע"ם: (יא) אמרו • אפילו אאל כבו לאחר מקרי דבר הרגשות לגבי אמנם ביעור עיין מ"ם וח"י: (יב) אמרו • ואם הוא אחרת אבינא אפילו הוא לאחר זמן מיסורו הלא אבל לבטל אפ"ם אל"ל לאחר ס"ם ומ"י:

תמה (א) אורחו • אם אינו אבינא כפפא אל"ל אירוח ואם יש לו פיס מהנאם שיש בפפ דגים אסור בפפלינו לאוכו דטוא נכנס ממנו מ"י • אסור בכל אפלאמות בפיגיא זמן אריפה אחתן עד מרובע כמ"ם סימן תל"ח • ומ"ש אם מחיבן אל כרמב"ם ופיר אחרן הקפה אלו ופפכים אם אפ"ר עיין שם: [ובכפ"ל כתב ודם ודם לפסוק אפשר בלולב עיין שם]: (ג) נתנו יפודי • כתב מכ"ת בתוכת

חק יעקב

נמשך אחר ג' הרמב"ם שכתב בכ"י דמשמיעת לשוני מנוסר דחולק על הטור בשם הרמ"ם בסידולמי פפסקו דאפר' אולך לערב כדי ללמוד תורה אחר שעשה נדול מן התלמוד ומ"ש בלשון דעיקר כדעת הטור והכל"ם: וכן נראה דעת אחרונים ולפ"ד הרמ"ם לא הגיה כאן כלום אפשר שפתך עלמו אל מ"ם בפ"ם מל"ה דאפר' אם אתחיל ללמוד לריך לבפפיק מעוה בדיקה אחר בפיא אלות הביעור וכ"ם כאן • ומה שמקשה הפ"מ דאפאי (לא) אמרי' הכא דאחר מעוה מלות הביעור דרבנן ומ"ם מהא דאחר ובכן לעשות בנית הספרים דרבנן כדי לילך ללמוד תורה מיון מה שאינך בזה ולע"ד מ"ש לא קשה מירי דהא אמרינן הטעם דמעבר נדול מן המלמוד מעבר דוקא מעשה הנוגע לדבר עשה דומה לא מעשה) אפי' דרבנן כגון בדיקות וביעור אחר מעה"כ בית הספרים דהוה רק לא מעשה דרבנן וק"ל ובלא"ם אין לדמות נזירת אחרים זו לזו דבפפים הזמירו דבריהם בחקום כרת ולפעתים לא הפמירו דבריהם בחקום כרת הם אמרו ומה אמרי אחר בתוכת רמב"ן פ' ק"ן ע"ם • מו פחות מבאן בבבלו • ואחר זמן הביעור דאינו יכול לבטל אחר עד הזמן ופחות מבאן אין אחר כן מבטלות אפי' ס"ם אלו מוכרין בפס סירוגלאי וכ"כ הפ"מ:

תמה א שורפו או פורפו ואורה לרוח • זה הוא אלונתא בתמני דרים פ' כו' פעם ר' יהודה אומר אין ביעור אחר שריפה ואבנים אומרים אף מפרר ואורה לרוח אם מעיל לים ופסק הרמב"ם שם פ כלשון הראשון בחמרים ואף הרמב"ם אפר אף אלות אפילו הפוקדין בחמרים דפוף אמרים כל הנקברים (פ' אזרים לרוח אם מעיל לים אי בכולל נקברים כמ"ם הטור) לא ישרפם כ"ל דוקא בהני דקתני רק נקברים מפ"ה בחזן דחכמים קתני בדרים דנכרף ונקבר אין זה בכולל אחם נקברים ולכן לא אקשיב הרמב"ם שם אחן לא בכולל נקברים ולא בכולל הכרשים וכ"כ בתשובת אמונת אמונל אי' ס"ם ואין לפקצות אחרי כיון דהרב"ם הנקברים אסור לשרוף אפשר כיון הנקברין נאחלן ואפרן אסור ואפרשים אפרן מותר וא"כ אחי לאקילי בנאחלן ואפרן וכ"כ כתב הרמב"ם שם אף אלות אפילו

עמרת זקנים

עליו הפסח ותוכל לקיי' מצות ביעור חמץ וא"כ לאמת תרצת לקבל הרשלומין וא"כ בודאי אין לחוצא ביד הוקה ס"ש בעל מ"ד סק"ח סוף סעיף ד' שפוסק ג"כ דהלות הייב לשלם ואינו כן וק"ל גם מה שכתב בעל מגן דוד ס"קת' סוף הסעיף ודל"ל אלא זה לא הוה ליה לכתוב כאן אם קנו בו כו' עכ"ל נ"ל דלא קשה מידי דהא סרלא קאסר אם קנה וקאסר אם קנו • משמע אדלעיל קאי שהוסקרו אצלם. וא"כ לא הוי חמצן של עוברי עבירה וק"ל (מהרש"ש):

תמה (א) והמנהג לשרוף בעת אסיית מצות ביעור אלו ואלו דברי אלקים חיי' (מהרש"ל בסעיף זה בהג"ת) ז (ב) אך אם רוצה לשורפו מיד כו' וכ"ל ס"ם לאחר יקיים מצות ביעור על ידי שריפה באותו חמץ שנשאר בי"ד או ישרף הכלי משני טעמים הרא מרי לקיים מצות ביעור יום י"ד משש שהוא עיקר ותו דפני שהעולם יהיו נזהרי שוב אח"כ מלאכול חמץ ואם

יד אפרים

תמה (שם בבא"א ס"ק ב) בסוף דן ומם בנים כו' כל"ל: (בפ"ו ס"ק א') כיון דמפלים כ"ל בסוף מם ודומה: (שם ס"ק ג') בגמרא דף י"ב ע"ב אמרי' אימתי כו' דברי הפ"ו בפ"ק ז' לכאורה הסכנא בשופט הקודם ומן מאיסורו כוראלי פרשת בידו לעשות כבלנו לבטלו מן הפעולם הפ"ם הקם דבסול ס"ל דלרי' בפינן שוקים כמ"ם הפנם בחנן אלו בבריסם דאל"כ מיקרי יוסר בטל וזה מוכרח מה"ם:

תמה (ב) פרשות • ומפרי"ל כתב לפרוף דוקא כיום כדי שיהיה לבטל: בפ"ל קיבל מדנוסיו לפרוף אחתן בפשטות מ"ל • [ובכפ"ל כתב ודם ודם לפסוק אפשר בלולב עיין שם]: (ג) נתנו יפודי • כתב מכ"ת בתוכת

דבר ושיכים״ מלא בטעת כישורו בתפילת ו׳, וכל ו׳ דאכתי מדאוריתא שרי אכל בטעת כישורו ג׳ כו׳ ובטור כביה דטעת כרא״ם דדעת רש״י בטעם ה׳ הטבתתו בכל דבר כיון שהוא מותר בהנאה והטור הקשה מלוי מטעם שפירש״י בגמ׳ דכ״ז ע״ב אלא דאמרו ניה לר״י לא מלא מלים לפרשו יהא יוסב ובטל בתמיה וז״ל ולע״ג דאמרי׳ בפ״ק לר״י אבל בטעת כישורו הטבתתו בכל דבר מיהו נני פלוגתייהו קולא הוא במי שרוצה לאלא לכשיראה כו׳ דאמריגן זקוק לבער ובכאלו מלים לפרשו יהא יוסב ובטל פ״ב וכ״י רוצה לייטב קושייתו ע״ש וג״ר דבר מפיינת בפירש״י לא הקשי כלום על הרא״ם מפיש דקשה למה ליה למקצת פירות מפי כ״ל להקשות מטעם ו׳ במי שאין לו מלים יהא יוסב ובטל ולא יצטרכו אם כ״ל דם״ם שודאי לרי״ו עיקר הכישור פריסה מ״מ במי שאין לו מלים אם כ״ם לריך לבערו מן העולם כדי שלא יעבור בכל ירחה ובכל ימלא ואם״כ אין להקשות מטעם ו׳ ומפי שאין לו מלים כו׳ דאמ״ב דלא יהיו לו מלים מ״מ מיום כישור דעלמא שלא יעבור בכל ירחה ממילא לא יהיה יוסב ובטל ולהכי נקט רש״י יולא בשיירא דבזה ודאי אם לא יהיו לו מלים דיהיה יוסב ובטל דמטעם סיבת הכישור דהיינו הסריפה אינו מוטל עליו מטעם דאין לו מלים והכישור דעלמא מטעם בל ירחה ג״כ אינו מוטל עליו דעדיין לא חלה עליו בל ירחה כלל וא״כ יהיה יוסב ובטל ולא״ל קל״מ על הרא״ם דאם יעבור בכישור דעלמא בשעה ה׳ זה לא מיקרי יוסב ובטל כיון דמשיקרא כבר ביערו אם בטולה ואין לו מה לפרוף ונשאלת קושיית הטור מעליו: (ד) **וכן האחמין כו׳** · ר״ל מן האחמין שלמו ולא מן המלים וכתב בטור אחילו לאחר שכבו לדעת הרמב״ם דס״ל הכישור אחר בכל דבר היה בכלל מ״ם כל הנקבלין אחרן אחר ואם כן אחילו אין כאן אחמין מל אחר בכלל מלא עבר בעלמא לאסור להרמב״ם

דאם מבערו מטעם ו׳ כדי שלא יעבור אפשר אם ס״ו כדי שלא יעבור כו׳ הוא ל״ד לא מיקרי אחר כך יוסב בטל אף אפשר מלים על ידו מטעם הכישור ודוקא כיולא בשיירא׳ אין לו לבערם בכל דבר כיון דאפשר דלא מלים אם״כ אם הוא מבערם בכל דבר מיקרי אח״כ אם הוא מבערם בכל דבר מיקרי אח״כ אם הוא מבערם בכל דבר כיון דמשיקרא כבר ביערו אם בטולה ואין לו מה לפרוף ונשאלת קושיית הטור מעליו: (ד) **וכן האחמין כו׳** · ר״ל דם״ם שודאי לרי״ו עיקר הכישור פריסה מ״מ מי שאין לו מלים אם״כ לריך לבערו מן העולם כדי שלא יעבור בכל ירחה ובכל ימלא ואם״כ אין להקשות מטעם ו׳ ומפי שאין לו מלים כו׳ דאמ״ב דלא יהיו לו מלים מ״מ מיום כישור דעלמא בשעה ה׳ זה לא יסיק

ס כנסת מיימון פ"ג מ"ז מ"ר דהל סמ"ס ו'

עטרת זקנים

לתוספתא, וכן כתב מהרש"ל. ואם בישל או אפה אותו הפת והתבשיל אסורים בהנאה. ואף הנהלים אסורים בהנאה ואף על גב דק"ל דכל הנשרפין אפילו מותר כ"ם הוא"ל דהוא אחר שעה ו' גם האפר אסור בהנאה (ב"י והרא"ש):

תמז (א) המוצא חמץ כו' אבל

המוצא חמץ של הקדש בתוך ביתו א"צ בפו"י כלי ואסור לשלשל חמץ בראשות הרבים שהרי הוא הפקר ויזכ' בהגבהתו (ב"י) וקסת שירדו עליו נשמים בי"ם ונתחמץ צריך לשרפו לר"י ביומו סיר אפי' ב"ם ראשון כיון שלא היה חמץ זה בכלל הבטול ולחכמ' כשליכו לנהר וכנ"ל אף לדעת הגאון מוהר"ר סאיר ז"ל סלובלין וכן נוהגין העולם והבשיל שנמצ' בו חמה בשבת או בי"ם ישהנו עד תש"ם ואינו מבערו אפי' ב"ם שני וחמה שנמצא בהבשיל ביום ז' של פסח אפי' לר"י כשליכו לנהר דע"ל מיהר מאי דאפשר ראם ישהנו עד שבכנס היום האחרון הרי הוא מותר ונמצא שהאיסור הוזר להתירו וכן כשנמצא חמה ביום האחרון ישהנו

יד אברים

לכל בכישול פ"ג נהלים מלין סם מלא גרם לחד מסור ומה"כ כתב סמ"ל בס"ל עיקר כדעת סמ"ל דכפ"ל לשלו ביבל פ"ג נהלים (תסר סיגם ל' ופ"ל נהלים מיסמוס) לו כתים מסנור חמור ור"ל מכיבל כמת ס"ג נהלים ומלו מסכ"ם כיבלים פ"ג נהלים ופלי סם מגיבל מת פ"ם) ולמה מסמנים דסמ"ל דכיון דכפ"ג נהלו ומסרו מסור מ"ל כמלוקה נגדו ומכמו ביכר כמת כמת מלים מסור דבעבות נהלים ומלים דבישר כיס לפי לשיות מסור ומסנ"ל מ"ל דלמה מסלי מסמת מוה מלא מסוס דמסרין מסם דכמלי מקרם דמלוף לא בעל לשלו לרגנן דמ"ל דלף כמנוקם כגנדו לין בכמת מלים כמת מ"ם לאור מסוס דכיון דמלא מסור ומ"ל לשיו לף כמלים שומסות נסי דמגבישו גם כנוכם דמנר מסיב מוה גם כן מסור דמס כנכר דפוי ומ"ל כיון דלא בעל כגל מסיב ס"ם דמת כמור מוה מיבל כין מבם דמ"ל לנמכבר דבנמנר יכן מומר לם ביבל כנמלים לף כמלים שומסות נסי דמגבישו גם כנוכם דמנר מסיב מוה גם כן מסור דמס כנכר דפוי ומ"ל כיון דלא בעל כגל מסיב ס"ם דמת כמור מוה מיבל כין מבם דמ"ל לנמכבר דבנמנר יכן מומר לם ביבל כנ

ב' דברים אין ברשותו של אדם ופשלן שכתוב כאילו פסח ברשותו ואלו הן
ממן בפשח ובור בר"ה וא"כ מה תושלת יש בטולאה מלשותו אלא מייב
לבערו מן הטולם אין לר"י אין לרבנן אלא דטליני במה מבערו וט"י דברי
הטור הם דל"ל לכתיב שיבערו הטור אלא דקמ"ל לענין שתיקה הטור
מולה הממן במקום דיראו יוליאו לחוץ
בענין אלא יהא לסרו במקום הטור
אמילו הטיים הקטנה עד שיבערו כדי
אלא יבוא לידי מכשול אכילה ע"כ כתב
מכ"ם שיוליאו ממקום שאלו עד
שיבוא לידי ביטול כל"ל הטור : (ב) **ואם הוא יום טוב** ג' יבשת עליו (ג) כלי עד הלילה ואז יבערנו (ג) לפי ב' אלא יוכל לטלטלו ביום טוב (ריב"ם) ג גם לברשו במקומו הטור (ר"ן) :

ומולקה הטי דרבנן כיון דשב ואל תעשה
הוא אסרוהו וכיון דלטולו הטים לבטלו
אלא שהבטיים אסרוהו אינו מוהר עליו
דאוהם הוא והר"מ הי' אלא אלי
לטולו כדי לבערו מהטים דבשידן
ויש
דמשלטל ליה עדיין לא מקייים מ"מ דתבטיל עד שעת הבערה (כ"מ
פ"ג) ומהר"מ לוהלין הי' כ' וכ"כ הר"ן נגי הוהר התן הוף ר"ה דאין
מהקמן עליו אם הגל מ"מ הוהר עשה וי"ט ל"ת ועשה ואין עשה דוהם
ל"ת ועשה וכיון דבאלוריתא לא הי הי"ה במולקה דרבנן דשבו מיזוק
לדבריהם כשל תורה אל"ל ומקשה הם הפ"ל מה ל"ל ד"ה עשה ול"ת
הוא אילו ל"ת לאוהר אמי לא הי כיון דבשידן הטיקר לאו לא מקייים
עשה ותיכן ר"ת דעשה דרבנן הי ל"ת אל"ת דבשידנא הטיקר לאו
לא מקייים עשה אל"ל ול"ל הטמן לא מקרי עשה דרבנן דאוקא הוהר
הטיסיד מולית רבנים י"ת מקרי עשה דרבנן דאל"כ הטמן הי מקרי עשה ול"ת
הוא ולידהי עשה ול"ת ד"ה מיהו יש לוהר כמ"ם רש"י והרי"ף ס"ב דב"מ
דלענין לדהות לא מלרהי לל"ת ע"ש :

ובשל"ה כתב דיול"ת הטמן ע"י אילו יהודי לאתי עשה דרבנן לתשביתו
ודאי ל"ת דרבנן לאמירה לאילו יהודי אלא דבני הוהר אל"ג דבני הוהר לא
הרי אמירה לאילו יהודי אלא הוא דבשידנא הטיקר לאו לא מקייים עשה
מה אלין כן כאן אל"ל ול"ע דה"ל אע"פ הוהתו לאילו יהודי עדיין אילו מקייים הטעה עד שיבערו אם לא הוהר
דהא הוהתה לעיל דבני הוהר לא הוי הטעה דבשידנא הטיקר לאו וכו' ועוד דלדידיה אפילו ע"י יהראל ליתהרי לבטלינו ליה דלינא אלא
אילורא דרבנן · לכן נ"ל דבוהר עליו כלי בטמטעות הבערה והטוסקים והטעה נ"ל כמ"ם הוהוס' דף כ"ם הטעהבא אמלו ולאתו לבערו אילו הוהר
בלאוהו הטיים כו' ושעמא הטוס דלא ילהה ליתן לטעה ולכך אילו הוהר כמבערו לבטוף וכ"כ ד' נ"ם ול"ה אל"ל לדוהק הטעמים הנ"ל :

ונ"ל דברי לבטילו ליה ע"י אילו יהודי דה"ל שבות ובשבות דברי בתקום מלוה וכמ"ם הי' אל"ה ס"ב וה"ר תמ"ש ד"ד וה"ר תקפ"ו אל"ה
הי' ע"ו · אבל לזהות לרוה אבשר דהוי מלאכה דאורייתא כמ"ם הסי' ש"ו ומ"ם כל הטוסקים כתבו לבטות עליו כלי וכ"כ מור"ם לוהבון אבן
מנהגו ולאבשר דהיינו אילו יהודי לא יסלרו כדאיו ועוד דעיקר ביטול הוא הריטה ועוד דבאילו יהודי יאמר בפסים הוא עושה כדאיתא הי' תל"ג ס"ו :

והב"ח הסק דהמן נמור בבון קמה אילרו עליו בשמים מבערו ב"ש אין אלא הוא בכלל הביטול וכן מוהבין הטולם ותבטיל אממלא בו מהה אל"
יהיה מותר לבטלותו ונמצא שהאיסור מוהר לבאתרו אל"ל ומ' הסי' תל"ז מ"ם לבער הטן נמור ב"ש הוא ממלוקת הטוסקים ע' בטור ובאבן יום באתרון
הטוג ובמקום אחין מנהג שב ואל תעשה עדיף גם מ"ם הבז' יבערנו כו' ל"ל הטוא הבלה לטוקה אילו אל"כ מור"ם לוהבון הבן
ול"ל מעם אחר דהא בתחתי בעם הטוס' והטעהבא כדי לבערו אילו מוהר עליו אבל הבא אילו אילו אל"ל אילו יבערנו אל"כ לבן יבערנו
בז' ע"י אילו יהודי וכ"מ מדבתוב בסי' תס"ו ואם נמצא בה' מותר לבטלותו מעמע דבז' אסור לבטלותו : **ג גם לשרשו במקומו אסור** · ואל"ת
הא ק"ו ומה אילטול דרבנן אסור ק"ו הבערה דאורייתא וא"כ מאי גם ו"ל כמ"ל דאתי אילו הטיקר לאו מקייים עשה וה"ת דברי קמ"ל
דאסור וכתב הכ"מ כיון דליה בים אורך הוהר אלא לא אתרי' מתוך כמ"ם הי' אל"ר ס"ם ומוד דלא אמרי' מתוך הלא אמרי' אבל אם
הגאה הטוס לכל הטוף ובזה אין
הגאה לגוף כמ"ל הי' אל"ת ואל"ג דאיכא מלוה בבריאתו אל"ה אסור מידי דהוה אמריאה קדבים דאין דומה י"ם פ"ב ובתוס' ס"ק דבתובות
לא מעמע בן ומוא"ם לוהבון כתב הטעם אמ"ג דקיל אלי ביטל לאורך דבר אחינו ביטל הייגו דבר שיש תורת כלי עליו אבל עליה אם אחין
תורת כלי אליבה אין נאלן לאורך הטמן אל"ל ע' הי' אל"ר מיהו בתוס' הטמים דף ה' ע"ב מעמע דמותר לבערו דבריו דיש מלוה בבריאתו
מקרי אורך הוהר ול"ל דזה הטמ"ד דאך ביום הראשון בתשבון תשביתו הייגו ביו"ם אבל מעקרא ביום הראשון מע"ש אל"ה אסור לבערו הטמ"ד
ע' בתשובת הרשב"א הי' ע"ש : **כתב** ג' בשם הריב"ם דאסור לבטל הטמן מעוה הבל דבר האסור בהכילה אפילו מדרבנן אסור לבטלו
בשבת וה"ה ב"ש ולכן אין מהטמין הטלבים עיין הגה"ם ס"ר אבל הריב"ם וכ"כ הראב"ם אבל"ה מעבת הירות אחטוליים לאהל כגון
אבל כו' אסור לבטלן עד כאן לגוהו ואם כן בע"ש אבל בשבת אסור לבטל הטמן בשבת ה' וכ"מ בהרב"ם פ"ג מהמן אבתב הטמן אחר
הרבע שעות בוסר אליו אלי וע"מ אחו מי גרם אבגילה שאתבלה בשבת דברי לבטל דהוי לבטלה ולכן נראה לי דדוקא
הירות אבל אסור לבטל אל מלבים אלאו דאתיה לבעבר הבלים ובמ"ם הטמן ס"ח אל"ה ל"ב אבל אמר דאתיה לבעבר הבלים ונראה לי
דאפילו לפ"ד נולד אסור בשבת ע"מ הבא אל"ר הטמ"אתגל הוא אינו דאתיה לבעבר הבלים בשבת · ממיהה בדאמר' בשבת דף קמ"ג ובן כ' אסור לבטל
לבטלו בשבת ה' ואל דאוסר ריב"ם מייבי בהמלו אל אינו יהודי אמלא אל אינו יהודי אבל אל אינו יהודי אבל אל אינו יהודי אבל

ב ת״ל נ סרי״ם כמנו׳ בסם סרי״ן נלות ד סם בגמרא ז׳ ח סיומרא דר׳ סיאים ל׳ בסכפות רוב סיאים׳ וכם׳ רמ״ם בסרק ס״ו מסלכות מלכות לחורות סיאים דבר בים מו מסירין ורמ״ם בסלכי ס״נ כתב דחמץ דלת כדילי מיגים כדי סחא כחמירו בו :

יד אפרים

(שם בק״ו) בלחמרינן בגזה כו׳ עיין בכנסת פרבני בב״א לענין אשה נדקה דלגינן בחר בפרא ובוכמת בגומא בו׳ ובי״ד סוף ס״ם ובי״ד סוף סי׳ רנ״ם :

ד דינו בה״ה • ומ״מ נכון מלא לפורסו רק יטילנו לים וכ״כ הפ״ם : ה דוחפו בבנה • אבל אסור ליגע בו דהיימינן מגמא יאכלנו אבל בגמרן מלו לא מיימינן לזה כיון מהוא עלמו מחזר עליו לפרסו ופ׳ סי׳ תריב : ו בתר בתרא • נ״ל דאסילו משתמה בגומא מרי דהא מסתמא בדק בי״ר כמ״ם רס״י ומאן דבדיק בגומא נמי בדק כדאמרינן בגזה דף נ״ו אם לא שיש סרין המכוסה בקרטי התיבה (תוספות שם) :

תמז מדאוריתא הוו ממן כשאר איסורים (ממ״ם רסי׳ תמ״ב) אלא שהכמים הממירו בו כיון דאית ביה כרת ולא בדילי מיגים כולי שחא ושמ״ם ס״ב ובעי״ד סימן ק״ב וכש״ך שם :

כליס

תמז (ב) בהגאה : שחמץ

תמז (ג) ד״ה ויש מי שאומר (ד) ו דיומ טוב שני ד דינו (ד) בהול המועד לענין זה :

ג נגנו של אינו יהודי שהיה סמוך לגנו של ישראל ונתגלגל החמץ מגנו של אינו יהודי לגנו של ישראל (ה) הרי זה ה דוחפו בבנה ואם היה בשבת או ביום טוב כופה עליו כלי (ו) ח דאסור (ה) לטלטלו מ ביום טוב ובשבת) :

תמז ד מצא פת בפסח בביתו ואינו יודע אם הוא חמץ או מצה מותר אפילו באכילה • דאזלינן ן בתר (ו) בתראא ואם הוא מעופש הרבה שאי אפשר לו להתעפש כל כך משנכנס הפסח אז ודאי הוא חמץ ואם עברו מימי הפסח שנוכל לתלות שנתעפש משנכנס הפסח עד עתה אם אנו נוהגים לאפות בפסח פת הם בכל יום תולין להקל אפי׳ הוא מעופש הרבה שאנו תולים לומר בכל יום אפה פת הם ונתנו עליו ולפיכך הרבה להתעפש :

תמז דיני תערובות חמץ בתוך הפסח • ובו י״ב סעיפים

א ה חמץ בפסח אוסר תערובתו בין במינו בין שלא במינו (א) (א) א נ במשהו אפי׳ (ב) בהגאה : חמץ

תמז (א) במשהו • הרמב״ם נתן טעם דהוי ממן דשינ״מ והרת״ם סדק בתרא דמסכת פ״נ נתן טעם דממן לא בדילי מיגים כולי שחא לפיכך החמירו עליו במשהו ומ״ם סי׳ תס״ז סי״ח דכי״ם כהמרן מותר לטלטלו כולי כנ״ל : (ד) דיומ טוב שני • כ׳ כ״י נזה אבל מי שהוא מדרבנן מותר לטלטלו ולזרקו לו לפרסו אבל ואמיים לי כיון שאסור בטלטול וזריקה למה נתיר הפריסה כ״ל שי ולמה נגלגל ביום טוב ב׳ והרמב״ם פ״נ כ׳ לא נאבל חמץ בשבת אחר ד׳ שעות מבטלו ומוסיף עליו כלי שלא בטלו ומ״ם מגמלו לפרסו [ומבערו] נראה דבאה לתחיר י״ט שני גם במרדכי כתב מגלמר בשם ר״י דחמשה המגלות בהרגנולת צריך כפיית כלי כדי לפרסם בחמ״מ עכ״ל ס״מ דבי״ט שני אסור לפורסם ונלע״ד דהיינו דבי״ט שני יבערנו ע״י זריקה לים כחמשים דלעיל דרמב״ם פסק כוותייהו ולפילו לר״י שדינו בפרים׳ מ״מ כיון(*)דלרס״י הוי אחר ו׳ שעות הסכתתו בכל דבר פסיל בסמוך ע״ן להקל בי״ט שני להתיר איסור מלטול לחוד אבל לא לפרוף שהוא לא מלאכה והמרדכי ס״ל כר״ת : (ה) הרי זה דוחפו בו׳ • אבל לא ישלטלנו אפילו בס״ה דלמא אתי למיכל : (ו) דאסור לטלטלו בו׳ • ס׳ ע״י המיסה בקנה דהוי בטלטול מן הכלי ומיים מבטול כמ״ם סימן סי״ח ס״ח :

תמז (א) במשהו • הרמב״ם נתן טעם דהוי ממן דשינ״מ והרת״ם סדק בתרא דמסכת פ״נ נתן טעם דממן לא בדילי מיגים כולי שחא לפיכך החמירו עליו במשהו ומ״ם סי׳ תס״ז סי״ח דכי״ם כהמרן

שערי תשובה

הס״ז : (ד) כ״ש״מ מגמ״ם וכתב בשו״ת שמגת פרי׳ וקול בחל בלחד בפסח מגא בחיכו חמץ שקורין בלקוך ומיטו יודע שם כוחם שם קודם שסח אז אחר פסח כי שכח אם ביק שם שם נאו ומתעסק כו׳ כ׳ חייב וכתב אלף אם כוח מעופש הרבה מ״מ בזה מהא ד׳ שבועות אחר פסח י״ל מתחמש אחר״ דמסתמא בדק בשמח בדיק׳ כל מקומות שמניחין בו חמץ ודאי לאחר דאמרינן בוקי ירושלים בו׳ ונם דסמך דרבנן הוא ולקולא מ״ם :

תמז (א) בבנאם • פיין בס״ם וכתב בס״ו ח״ם סימן כ״ם בבבל דנים בחחנת בל חמץ אלא בשמחם בו ימים הרבה והקף שהנים בו בנים הבטל אחר ומחמנו כתנו קלת לחבטיל אחר וכתב שבספרי ח״י בשל מעות בדמים מ״ם בסם סמ״ז והסיר לאיסור ונלמח״ל אלף לך בס״כ אוסר וכתב בכן מהפסם סורפם בס״ם בסם ומ״ם לכן אין לחקל אלא מ״כ ים ומ״ם ובכלן יש לד לאחר בדבנד אחר ג׳ חדשים (והסמח דלף מה שהחבטל בחחנת בדבנד ובחנתי בשל אלא יכיס דבר המחבטל כי דבר חריף ומחם ים לגמוד המחמיר בכיסוי קדירה אף בל מי שפיגם ב״י מ״ם אחר מני חדשים יש לחחיר ולבתחלה בכל האסורים אסור לפ״מ

באר היטב

וכן פסק סכ״ם • אבל פסכמם רוב סאחרונים דאין מקנם אלא בבשיום כלי ואפילו מ״י אמרים לאינו יוסדי לאוזק ביים גם בן לא אמרו וכן פסיק במ״ם מ״ם מיקא דמסנו מיחר נסוג ויש לכם בל אם מיסמוכו אם מ״ם ומ״ם • ומ״ל סימן שכ״ם ס״ב כתב רמ״ם בגון לפוגמא אחר בפסח דחיכ״ל : (ד) נאמל אמיתד • ומ״מ נכון אלא לכבאו רק יטילנו לים אי אינו יהודי אם אסור יעבדם ע״י אינו יהודי אחרונים • ובסי״ו כתב דוקא בדלא ניקל אז בחחמן חוץ מפח דאז נדמה פרנס מיקרים אף כי״א רחמנן מבבחרם כמ״ם בס״ק אומר זה אם״ם אסור לאסור בלוסם בי״ם אבי אם״ר אלמוד ליים אז אי״ר אינו יהודי אבל בגישל לא דאין בין י״ם דאחרון לבני עיין בם ובן בחב בבנגמ״ל וכ״כ ס״ם דאין מיוקן בין דאחרון לבני אם אינו אחר נאור • ואם נמגא בעזובות אחר בו׳ אל פסח יעבדו אל ידי אינו אלמוד ליים אז לרוח אז אל אינו יהודי דאי יבשנו עד שנבנם יום אחרון אל אסח יפה מאחר לבבוסה ומחלה אלישור מוחר לבחירו ג״ח מ״ם ומ״ר ומ״ם ראחרון לבני עיין בם ובן בחב בבנגמ״ל וכ״כ ס״ם דאין מיוקן בין דאחרון לבני אם אינו אחר נאור • ואם נמגא בעזובות אחר בו׳ אל פסח יעבדו אל ידי אינו אלמוד ליים אז לרוח אז אל אינו יהודי דאי יבשנו עד שנבנם יום אחרון אל אסח יפה מאחר לבבוסה ומחלה אלישור מוחר לבחירו ג״ח מ״ם ומ״ר ומ״ם סימן י׳ ובנאון בס״ם מאחר״ג אל אסח בכ״ם בזם [ומיין בס״ם מ״ל סימן ס״ו דאסח גם בן לאיסור] : (ה) לטלטלו • ס׳ אף ע״י דחיסם בקנה מיין ס״ז סימן ס״ח ס״ב ומיין בס״ז סימן ב״ח ס״ק י״ז דאם אסח בלא אמרו בלא אמרו אל אמרו אל אמרו אל

מותר לסעודתו: (ב) ואין שם דבר המפעפע. זהו קלי אמ"ש תמלה מה בתם בלא רוטב וסיימו בבבר כתוב שתין בו מלב תבל יש בו מלב תמריק בי"ד סימן ק"ס ס"ס דמפעפע בכולו: (ג) ודוקא במקום בו' סי' כגון דהתנור קטן שתוס ובהמן והמלה שביסס מנולים בתוך התנור בזה לחו מתירים בדומבר בסאר לאיסורים בס"ם בי"ד סימן ק"מ אלא דבמלה אסור בזה אבל אם התנור גדול אפילו הוא סתום לו אל מתירים בדומבר בסאר לאיסורים בס"ם בי"ד סימן ק"מ אלא דבמלה אסור בזה אבל אם הן שיך כלל ריחא וכ"ר סס סכריע רמ"א דבמקום בסבר ים לסגוך על הסקילין וסוי כמו שאר מיסורים וסוסקים כתבו בסס ר"ם דבבת אין שיך בו ריחא כלל ס"ם מלה לא לאיס בס מתן שאסס סס מלה לא לאיס בס סבי תלת מילי וכן

סביל

אם כלים. שתבטל כו'. ומותר לבתמלה לבסוהס עד' לאחר בסבס וכמ"ם רס' תכ"ח: ב ואין שם דבר המפעפע. משמע אלם ים סס דב' המפעפע כגון שפשר"ד שיש בס אותן לוסרת כולה אע"פ שבאיסור כתוב מ"מ בסיתר מפשט ליס כמ"ם בי"ד סי' ק"ס לענין ללי וכן אלות

ד"ה בקליפה כשאר איסורים וכן אם נגע כבר חמץ בבבר מצה ושניהם חמין (א) (ב) ב ח ואין שם דבר (ו) המפעפע לא אסר אלא מקום מגעו בלבד לפי ט שאינו מבליע יותר: סגס וכדין (ז) ריחא מלחא לענין תבטל שים בו חמץ עם שאר תבטלין ג ים מקילין במקום דסיס מותר בסאר לאיסורים (מרדכי פרק כל שעה) י ויש מחמירין דמקום מיבא אינה (פנטות סמ"ק ותו' דשנותה גלוגים) ד (ג) (ב) ודוקא במקום שייך בו ריחא אלא דבסאר לאיסורים לאו מלחא היא כמו שיתבאר בסיר דעה סי' ק"ח בסיעתא דשמיא:

מלבים לא עדיף אלי ממליחה ושוד דסא הב"ח ורש"ל ומהרי"ל ספקו דחמץ בסבסו בין במליחה בין בבישול ע"ם וא"כ די לנו לסקל כמ"ם רמ"א במליחה ועיין סימן תס"ח: ג יש מקילין בו. וכ"כ בתשובת מהרי"ל סימן רי"ד ע"ם ומ"ש ר"ת דליס סת בסת אינו אוסר אע"פ דמבטל לאיסור לאיסור לחזיל לשיתתיס ספסק כרב ואלן קי"ל כלוי: ד ודוקא במקום ששייך ריחא. כגון שהחמוד קטן וסתוס והסיסור וסכיתר מנולים תוך התנור כמ"ם בי"ד סימן ק"מ וכתב רמ"א דבמקום ספסד ים לסקל וגרלה לי דוקא בסתוס קלת במקום שהסבן יולא דבסתוס לגמרי אף בסאר איסורים כתב רמ"א דאין לסקל אלא במקום ספסד ולכן בחמץ אף במקום ספסד אסור ושוד דסא התוספות בחמץ ע"ג מחמירין אף בתנור גדול וסתוס ע"ם וגם דעת הרי"ף פרק ז' דמולין לאסור שכתב דרב דאמר ליחא מלחא הוא לעשיתי מקום דסבילת ליס מין במינו בחמץ ואלן קי"ל כס' משמע דבסבס דסוי בחמץ לכ"ע מלחא היא וגם הרי"ן כתב דריחא מקום מיבא סוי וכזה נדמה לדיית מהרי"ל בתשובה ע"ם ומס כן אין לנו מי שיחיל דבמרדכי לא נמלא בפי' להתיל אלא דסוכים מדכתב

המרדכי

יד אפרים תמז בס"ו סק"ב) ואין שם דבר המפעפע כו' ר"ל דבבר בבבר ודאי לא צריך לשרש שאינו מפעפע דבשמא שבי סוא לבן כתב מרגיא קלי דקאסר אם בתם בלא רוטב ושיינו בגון בבר שנעש בתנן סס"ו ויש מפרשין בר"ל שקלי אתם בתם בבאר לאיסורים ולא בטרא: (שם סק"ג) דבסנור קטן ואין מחזיק י"ב שעורים ומבטל ליס לאחר ואסור כל בבר כל"ל בטוטת סמן כו' וכ"ל דאע"ג דבסי"מ מוקי לאחם בתם בבאר לאיסורים ולא בטרא: (שם סק"ג) דבסנור קטן ואין מחזיק י"ב שעורים כו' כלל. בטוטת סמן בתוכה ריחת מלחא בתוכה דאל"ה בתוכה דאל"ה קבס של דיסה כרלאטרב דגא ס"ל לאסור בלוי ע"ם מ"מ אין סוטנו דס"ל דמירו בבתוס לחוד שם דוחק גדול לסמוס ס"ב אך לפי דבריהם קשייתא עקא מיהן מקום שאינו לפי אחר בדעת הא"ב נתן בגל בטל בטל בטל בגדול בטל ומרגנולת בתוכה בטבס בבטלה בגא ע"י פיטום בלתא בטלו כיון במקום שבטלו סוא בטלו:

וש"ו מולקת סרשה שתה"ב דבבל בגוזרי לף בבתוס לסור מבסס סיטן בסור:

באר היטב

מבינו בבל לסור וקם בבלוס בבסבו לסור בבסבו): (ב) ומבור • עיין בס"ך י"ד סימן ק"ו דאסור לבסור לגיגו יסודי מון מדמי לסור בבו.בל בגוף פלוסיר דאוריתא אלמו בגא מעורב בבסבו מ"י עיין בס: (ד) שבבלים • אפילו שהבבל בבס שבבל בבלים מתן ומותר לבתמלה לבסוהס עד לאחר בסח • ואם בתעיב בל"ד סימן כתב ס"ם דאינו בבל דבר בים לו מלוים: (ה) בקליפה • ליד אלא בדי נטילה בתעיר בל"ד סימן ק"ס עיין סימן תס"ח ס"ס: (ו) מפעפע • משמע דאם יש בס דבר המפעפע אפילו בלא בתעיב בבן מתעיב דאוי ומבטל ליס לאסור בבבר בבבר בבבר

ד טור׳ בס״ג ס״ו וש״ס בפרק כ׳ דפסחים וב״פ פ״ם ס׳ קיד בסם סנהדרין :

עטרת זקנים

(ג) חטה שנמצאת בע״פ כו׳ • וכן הדין בחטה שנמצאת בע״פ בשעה בטילה בששים אפילו לא הסירה אך שנתקרירה קודם השפה מותר לאכול בצונן חמצה ויסיר החטה משם אף בפסח מרדכי והורי בב״ח) :

יד אפרים

(בס״א סק״ד) בסברי״ו סתירה בתשובן בסמוכין לבנם כו׳ וכ״ם בלה״ם בלל ל״ם : (שם) בס״ם נאנינו וחס לשונו דחמרן חטה בצלו כו׳ ומה דמסני נגמרה בפרן כ׳ קדירות מבשם דלף מסרים יולא מלמעלה מרי י״ל דתרוכם בחם בלים מרי מרים לא דק דבחרס״ם מקרי מרים בחם״ם בסוד מרב״ם בסוד מלמן כו׳ בלל״ו : (שם) לכן מקשה ס״ד ס״ם כו׳ לפשר מרי״ל דבשל דמקשה ס״ד ים בלים מרן פירוש דברי בס״ם בלם בפרק בפנינו בפסקנן מרן בס״ם מלמן בכני קדירות פירוש בלי קדר ל״ב מלי מקשה בפנינים ס״ד דמה לס״ק דרבי בדף ס״ל מרי בלי קדר לפ״ל דמתקנן מ״ל דש״כ מם דמסני מלמן בב׳ קדירות פירוש בשל דאל״כ אמרי יש לאסור מנים מסרים יולא מלמעלה ולכך מקשה ס״ד דבשל ודאי לו לפשר בפסח לפנם לס״ם בלים דף ס״ל דלף לס״ק בלי קדר שטל ובם לוקח מקשה ס״ד :

בתחיל מוחר ואסור אפילו לכתחילה יש לפקק בכה״ג מרולם לבטל אחת תנשיל מיכים בו רוב נגד הבלוע ס״ם : (ה) לאוסרין • וב׳ בסו״ה נ״ב ה״ם כו׳ כ״ל דבפסח כ׳ נוקם מוחר לב״ם ולא״ר נוקם׳ דדבק מוחר בפ״ם כל כיום עיין בם לך כרבם פוסקים הסוברים נוקם׳ דאוריי״ם לאסור נוקם מבשם ס׳ ופילוך ועיין בסו״ת בית אפרים סימן ל׳ ועיין בנ״ב מ״ם דלף דנוקם׳ מדרבנן אין נהתיר לסמוך לפינו יחודי בשפין בתבשיל אבי׳ נגד אחתן נוקם׳ כמו אפשר בחתן נמור לף שיש אבי׳ פ״ם :

בש״ע בסיף ג׳ • אבל אם חממו כו׳ ועיין בסו״ם נ״ב ה״ם כ׳ כ״ם בחסה בטמלאת בקרטמליך בעבמי׳ מבחתן ולבם ומיים יש לסמתיר אפשר בחסה בחרטמליך סורחת קודם אפשר לאיף בכשהם ויש לתלות שהחיפה שיתה בלבם וכבר נתבטל אם דאי מי פירות בלא מים יש לאסור לבקל אם נחלת בדבם אבוה אבוה אבוה

ד יאם נתערב החמץ קודם הפסח ונתבטל בס' יד אינו חוזר (יב) וניעור בפסח יד, לאסור במשהו יטו ז ויש חולקים: כנס (ד) וזוכרין בסברא הרלבנוס טז בכל תערוכת (ה) סעוה לח (יג) בלח (ת"ס סימן קי"ד) ומיהו **יא** בדבר יבש מתערב לו שיש לתוש לתערובות יז כגון פת מנפל ליין אף על פי שטלו מעט **יב** (יד) יח לאסור בפסח **יג** דחיישינן שמא (ו) נשפרו לו פירורין **יד** ומותרים מעט בפסח: (בית יוסף בשם תשובת הרשב"א):

ה (ה) ח בשר יבש ובגינה ודגים שנמלחו קודם הפסח ט ולא נזהרו בהם **טו** (ז) יט מותר לאכל (טו) בפסח: מיהו דגים מלוחים

*) בס"ה מהרר"ם בסמן תמ"ז סק"י ויש חולקים וכו' ' צריך לאוכלו קודם הפסח אבל ג"ל דזה אינו מוכרח דבמ"ב ,"ל דמיירי בדבר שאין בו רושם לו הטם חמץ מעם בעפסח קודם פסח ויש בו הטם חמץ מעם בתוכו דאין שייך לומר מותר ומיעור וק"ל:

ב"י וכ"כ מהרש"ל קבלנו מאבותינו שלא לשרות בשר מלוח עכ"ל מיהו"יש נוהגין היתר בס"ש לקמן סי' תנ"א • גבינה יבישה נוהגין בו איסור דשמא נתערב בו פרורי חמץ בתוך הגבינה ואינו ניכר אבל בשר יבש ודגים יבישים כשמירתו יפה אפי כבלים שהובשרו לשמה בטים צונגים אבל לא בכלים שהובשרו בגחר או בכלים שהובשרו לשמה בטים צונגים אבל לא בכלי חמץ לכתחלה אבל לצלותו ולאכלו בלא הדחה אסור שאם יש בו חמץ יתיב בו טעמא ע"י צליה (כ"כ מהרדכי") ובשומן מהותך אפי' יורע בוראי דתחתבת אינה ב"י אסור שמא נתערב משהו בתוך השומן ואינו ניכר והכי נקטינן ולא סמ"ת דשיקל בהא

יד אפרים שם ס"ק מ') וכ"מ בס"ל בס"ל ל"ל אין רמים לאסור כ"כ כו' דמא כתב בד"מ בשם ס"מ כו' כ"ל נראה לשרש דבכלמ לי אמרינן דלגון מותר אסור הן רמים מסתבר לענין כלי שני בלח"ל דשיירי מסתמא מסתמא בחמץ בפסח דמיירי בגבינה בתוכה אבל לא בכלי חמץ לכתחלה אבל לצלותו ולאכלו בלא הדחה אסור שאם יש בו חמץ יתיב בו טעמא ע"י צליה (כ"כ מהרדכי") ובשומן מהותך אפי' יורע בוראי דתחתבת אינה ב"י אסור שמא נתערב משהו בתוך השומן ואינו ניכר והכי נקטינן ולא סמ"ת דשיקל

שעירו סמים לשון כלי ס"מ כיון בכ' דטוש כ"ם אמת דמיירי בגבינה ובמתבלת תוכם בח"כ אם בלא"ל דשיירי מסתמא ומבלע בסרגונות רק מחמת המחמין בכמוכם ואין זה רק כלי שני (וכ"ל בזה מדעם סים מי שמסיר מעכור כ"ם ל"ד סוף ס"ק) ס"ח כאם עירו לאוצר סרגונות בתחבת תוכם ע"ם בכ"ך בשם סוגנים שכתב בשם דמיירי בקלות ובע"ד ל"ל לזה אלא בעשם דמורם בטליים בתחור ומבלע לעוך סרגונות שוב אין זה מחמת שעירו רק סים בכלי שני ומכ"ו ומא"ם בסק כב לפסיר בכ"ם) ומ"כ בפי' ים לרמים מסמרדכי לענין כ"ם דאע"ג דמעירו שיש לענין בשפולים סכלי מ"ם לענין בחתבר בסרגונות אין כאן רק כ"ם ובוכח דכ"ם לוכר מבכ"ל מ"ם לענין בחתבר בסרגונות אין כאן רק כ"ם דלא יבא לאסור בלא

בתא ובמרינות" אלו המנהג להתחיר לכתחלה שלא לאכול דגים ום"ם בסקום הרחק יש להיתר לאכול דגים המלוחים בחביות שיום דלא אסרו בדגים אלא שמומן קרוב נמלחו שמא יאכלם בלא הדחה משא"כ בדגים מלוחים בחביות שאי אפשר לאכול בלי הדחה זת עדיף מבשר וזת אין הגילות לאכול בלא הדחה וזת השמש כתב חסמ"ק וסורי בב"ח כתב בסי' קנ"ח דאם ניתן הבשר מלוח בכלי שנשתמש המן תוך מעת לעת אסור הבשר לאסור דחוי בכוש המבושל וכבר מבואר בדברי האחרונים בי"ד סימן ק"ח דאין לאסור מחמת בכוש בכלי איסור דהות ליה נס"ל אחר שיעור מעת לעת ונס"ל מותר קודם פסח ונראה בשר יבש שבא עליו קמח קודם פסח ח"ל חמץ בעין ולא מתני תרחת :

יד אפרים

(שם ס"ק ט"ז) וכתו מכתבי סי' מס"ז סי"ד כו' ר"ל בסס ס"ק ל"ג כתב דאם אין מזיר שולם ע"ג מי"ל דין מלוחה ודינו כמ"ם כמחוסה רס"ל ס"ם מסכ"ל רמו לכל: ובמליסס אחר כתיבות מוסרים ולעניין לוחם מעיכה עלמה מס מחון לזיר ל"ל נ"כ דמוחר כמ"ם מס"ו סי' מס"ו ס"ק כ' ואמ"נ דבכאחר איסורין אחרי דאסור דמסבא לאחלה מ"ב כתחן שהוא איסור כחים אין לחמיר ועיין בכ"ך סימן ק"ס ויותר נראה דסמ"ל קלי על מ"ם לענ"ל בסס סרמ"ל בסס מע"ל וגם לא מיירי דין מלוחה כלל דמדברי ולא הוא מחון לזיר לא מחוקה ולא כלא כלל מחקוס אחר שתרוכי כוס של מ"ם בדגים סימן ק"ס בסס מו"ס ומ"ס מסכ"ל מכ"ב מס"ו בס"ר סימן מ"ב ר"ל דבעינן מיסיס מ"ר מ"ר ומ"ס מסכ"ל ובדרישס סימן מ"ס ובכ"ס מ' ולענ"ד מיס לפן חסרון איסור ומכ"ל אמרישס סימן מ"ס כתב מ' ור"ל דסכ"ס מ"ל דאין כמוס מוחיל לסמלים מכלי מיין בחמחת יאקב כלל י"ב מ"ס י"ד דאין כמוס מוחיל לסמלים מכני מיין בחמחת יאקב כלל י"ב מ"ס י"ד :

שערי תשובה

מחר יש לחוס ס"ם) ומסתר גם כס"ו יודס בזס דדוקא בזמיר דקין יש לחוס בחמ"ל דרך נקבו סבבנת מבל נגרב ר תיסה מודס ומיין לקמן סי' מס"ב:(מו) חמץ שנכנס ומיין במקוס שמומל כי' נ"ב בחר שמלוחה לקיוס לפסח בכלי שנשתמש בו חמץ בחמין תוך תמל"מ ומלס ליר מל כל נדוחיו וכתב לסחיר לף בטוסגין בכל המקומות כמוס מעל"ג בכלי מיסור דלא כמ"ו וכס ך ס"מ בזס י"ל דקיל' הסמס שדמיין כיחר סוס לא לחמרי' בכוס בחמומל ולף מסין גרס: כן מבמ"ם כ' · ועוד כיון שכי' חרבס בחר ומלחס שכי' ס נגד מס שנבלע בכלי מע"ג דנמס' ח סיריס אין לבחר נגד מס שנבלע בכלי דלא יזעיגן כמס בסיק מיני' מ"מ בחמן דסחירא בלע קודס זמן חים ר"ו אחר מבחרינן כמס בסיק מיני' ס"ם · ומכס מ"ם ובמיחר לא מחריגן בכוס אין לבחוך ע"ו ומין לחלק לסיגן סך מלחת דבכוס בחמומל בין בנוחת מיחר לנוחת מיסור בדמוחה בחמכת מביחת ס"ם ונס דסמ מחריגן בנ"ח חידוס דלי חרי לי' ר"וקלת יס לדחות דבחס לי כוס אחריגן בכוס מו ע"י מכבנים סיס מלות מיסו' בנ"ח ומ"ס ר"ל דכ"נ אין מיחוס בין דבסי לחודי' מרי אין בנוחת מיחר ע"י בכוס מחרס מיסור מלא ודלי דליחת דבין דבחמומל דייוגין לי' מסוא מסס נמור מס בכר מסוא נמון מיחר ומכ"ם ומ"ד מיחר בחיר לא בטל וז"ל כחלי שודנו בחין בחמח . ונס מל מסוס מסמי קסס לחמור לחלק בכר לחמין זס שנבלע בנוחת בנמור מל ידי בכוס ומס בכר דבחרת בלע מחס מס דנסיק מ"י בכוס דמיסורת מ"ס בכוס דמיסורת מיין ב"ר סימן ק"ס ומקרחי וגס מ' בלמחס מיסרגיס מיחר בכנוחס ומיסור בנבוחל דבוס דמ"י כיטל חיבר מעמס מס מיין מס : ומיין במקוס מחומל סמולק מל מ"ס חמ"ל דמסיס לא מיס מ"ר ומיסור בחמלק לבל לחמרחס כלן ובכל חמרחס חמ"ל דבחי חמ"ל נוסי' לקמן מ"ק ל"ח נרחס חמ"ל לף בכס"ג לגיבס רק מעמת ל"ל לבר מ"ר לחומר ומיסור מ"ס ובמחרוגיס : (ב) ובכרכות · מיין בס"ס וס"ס בחוס מחני מחמס כיון מחיס זס קודס מחס נמי מלא חיס ס' בחומי' נגד מחמס מסבלס מחבנס מיו חיומי' לסיגון מיו מחוריס בחמח מ"מ מס

מחחנו

בחמו מחוסר מלב מחלב ישמלל קודס ספחס אס לא ידוע מחבר בחימון ומעמו דסרי"ן ניחות דס"ל בחמח מחר ומיעור וכוס מולקין דסגיס ד' ובסדיח חביס כ"י בחס ס"ס מסרי"ן ניחות ס"ל כחומן נחוגיס דס"ל דמוחר ומיעור וח"כ לחס כ' רמ"ח המוחבר לחמיר מחחר מ"כ: בחגיס ד' המוחבר בחבבלא לחחוגיס ול"ל חבבלא לחמיר דגיס המלוחים מ"ס המוחבר לחמיר בגיס לחבבלא לחיסר בחמיר בגיס המלוח בחמיר מ"ס בחמ"ל

תלוי במדר ממהלים סם קמח ה"ל המץ בעין ולא מהני הדחה : (י) אבל בשומן מהותך · הקמח ב"י וכא קי"ל סתם כלים אינן ב"י והאריך בזה ולגע"ד דנזה לא אמרי' כן דבבר נתבתי בי"ד סי' קכ"ב בשם ד"מ בשם הג"מ ה"ר דביטרבל יש תקנה בשאלה ואם אינו יודע נקנסים וכ"ל דאין שייך קנס אלא באותו ישראל דהקדישים שלו דה"ל לידע ולא ידע אבל בחבר לא עכ"ל ד"מ וכ"ל דהני דאין סברא זו מסכמת להלכה כמ"ש הש"ע בס"מ מ"מ כ"ל דלמנין פסח כ"ע ס"ל כן דכל אדם רגיל ליזהר בכל מיני הגריך לפסח שמנין עצמו לשמור מחמץ ע"ז זה שהיתר השומן בכל דבר המבטל ה"ל להזהר שהשל המחבר' ולפי אינו כ"י ע"כ קנסי' ליה לאסור תבשילו לאכלו בפסח כ"ל נכון בזה : **ונ"ל** דמרקחת שהוא דבר קיומא ומריף זה אסור אפילו בשאר

היכנות (מהר"י בר"ן) בו ובדישבד כ אין (כא) להחמיר באלו (י) אבל בשומן מהותך בכלי חמץ בו אסור (כב) מדינא **כא** כח אם לא היו נזהרים · סי' אם לא כשהיו נזהרים בשני דברים אלו לא אינו אסור מדינא : **כב בשעת עשייתו מחמץ** · דמייסי' שמא נתערב בו שילולי חמץ והוי בעין חוץ השומן (נ"מ) : **כג שהם ב"י** · דמשום חומרא דחמץ לא אמרינן אחם כלים אינן ב"י ואפי' אמר בדי לי אלא כיון דאינם ב"י אסור דמלתא דלא רמי' עליה דאינם לאו אדעתיה (נ"מ וכן משמע בד"מ) משמע דאם בטלו אותו מתחלה לפסח פסח בכלי אחינו ב"י עוזר לאכלו בפסח אע"ג דגמ"ל דאסור לאחמה לאפסר לאכלו קודם פסח מ"מ זה מקרי בדיעבד ע"ל ס"ב וסי' תנ"ח סכ"ח ובפי"ד סימן ל"ד סס"ס וסי' ל"ה ס"כ בהג"ה וי"ט סי' ל"ח ס"ב בהג"ה וכ"ל בכלי חמץ

ח' כתב דדוקא במחבת הסמיר בהג"מ דדרכה בכך כל הסמיר אבל בשאר כלים אמרי' אפי' בחמץ אינן ב"י (כ"ה) ול"נ דכתב בס"ד סי' קכ"ב דהסמיר דאמרי' סתם כלים אינם ב"י משום דהוי ס"ם ספק נשתמש בו ביום אז לא ולא"ל נשתמש בו ביום שמא נשתמש בדבר הפוגם בעין וזה

ביום טוב האחרון · כיון דסתם כלים אינן ב"י אלא שהחמירו דרך קנס ע"כ הקילו ב"י האחרון וכן בשאר איסורי דרבנן כגון משהו וגע"ל בחמץ בשאר איסורים אבל חמץ דרבנן לגמרי לגמרי אינו בטל אפילו בשאר איסורים אפי' אינו ב"י ע"כ יש להחמיר בו אפי' ב"י אלא שהחמירו דרך קנס ביום טוב האחרון · כיון דסתם כלים אינן ב"י אלא שהחמירו דרך קנס ע"כ הקילו ב"י האחרון וכן בשאר איסורי דרבנן כגון משהו וגע"ל בחמץ

סימן

בשאר איסורים אבל חמץ דרבנין לגמרי בטל אפילו בשאר איסורים בקדרות רובן אינן סובלין בטומן וזהו מד סעיקא ולכן אסור אבל הרבה"ח כתב הס"ם ספק לא נשתמש ואחמ"ל נשתמש בו שמא היה בדבר המותר א"כ בחמץ נמי שייך לומר כן שמא לא נשתמש בו חמץ אלא מים לו בשר וכולא בו : **כד שנבשרים** בבלי חמץ · ולא שרי מעשה ל"ם בע"ם דהחירא דדוקא היתר גמור כגון בשר בשנתבשל אותו טעם מועט פגם בהלב אינו ראוי למול עליו אם אדם דהיינו בשר בחלב אבל חמץ הרי הוא שמו עליו כמו שהיה אם מעט אם הרבה אלא שעד עכשיו לא אסרו הכתוב ובעכשיו הוא כמחיצה גבילה (ת"ה בית ד' שער ד' וכ"כ הר"ן) : **כה יש להקל** · משום דהוי ל"ם בע"ם דהחירא ושוב דאסור כלי אינו ב"י וכתב הט"ז סימן תמ"ב ומס"ט יש מקילין לאחות מי דבש אל כל הבשר אבל אם יש לסמוך אל הבשר אבל אם אינו אלא מעט אינו אסור בטל ברוב (מ"ש לאחמיר · מי' כל הבשר ביאורות של יין ערב הא בסימן קכ"ד ס"ב כתב דאין המריבות הרלחיתא וכ"מ מלסון מבוא לים לבבה ע"ם ואפשר דס"ל דיין ערב מריח טפי ולע"ד לדינא דאפשר לדמות יין ערב ליין נסך דלא מהני בו אם אינו בן יומו (ועמ"ש סימן תנ"ח סס"ח) : **כו שאין להחמיר** · מדלא דהוי ל"ם בע"ם ושוב מאחר דאינו נפסוקי שמא לא היה הכלי בן יומו אין מחזיקין לאיסור דספיקא דרבנן לקולא (ד"מ) פירוש דמשהו הוי דרבנן ואם כן אם נתערב הרבה אאין שאם כנגדו אאסור דהוי ספק דאורייתא וכ"מ מלשון הס"ם ומכל מקום צריך עיון דיש לסמוך בדיעבד על סתם כלי אינו ב"י ול"ם בע"ם כמ"ש סימן הנ"ב דהא ביום טוב האחרון מקילינן לכתחלה לאכול דברים שנתבטלו בכלי חמץ אם כן למה נאסר התערובות בשאר ימים ולכן נראה לי דמ"ם רמ"א אם נתערב משהו וכו' הייגו משהו שומן דשומן ודאי אסור אם נתערב הרבה משהו דיש לומר לפרוקי חמץ שכם בתוכו אבל ביין מבושל וביולא בו אפילו נתערב הרבה הרבה מרי : **כז שאין חומץ יין מצוי** · ולא"כ אפילו נסתפקו ממנו לסעודה אין מחמירין דלא אפשר בקל למצוא אחר : **כח שלא למראות** · ז"ל ד"מ כתוב בתשובת מהרי"ל מנהג שעוש בארץ הזאת שכל יין שמלאין תוך שלשים בכלי חמץ שלא לשתות ממנו בשבת אבל אין לאיסור בדבר אבל בחומץ דבקל בלע ופלא יש ליחסר עפי וכן שמעתי מהרי"ל

חוסר

באר היטב

כיס סבבר יבש תוך המדר המהלים סם קמח לא מהני הדחה · ויש לזהיר שלא לגעל לגמל קמחא דפסחא המוך לשאלים ומסקים אי כלים של פסח מקום שאנו קמחא יכול לבנים · וכתב בתשובת חוט הבני סימן כ"ם אפילו בבר יבש שנשלח ומתבטל תוך שאלת חוט הבני סימן כ"ם אפילו אינו מקומות ומתבטל אותם דק דק ואמר אותם על בבר לחיסה בס שמשמע ויריחא מ"ם יש לחתיר הבבר ע"י הדחה כמו שבר בבר יבש : כי ובריעבר אין להחמיר · פי' אם בבר בטל אותם אין הבטלים לאיבוד אם אי אפשר לקיימם עד אחר פסח וכ"ם בתיבת אפילו אפשר הערבבן אפילו אחות מס' כיון שהוא מס' כיון שהוא דרבנן ולדעת אוסרים לא אמרי' בחמץ דאחר ומיעוט וכן נשאת הדחק אי בחקה אי מניעת מהתה ל"ם הוא כדיעבד ואם יש חוט בטבחות מתחתו בסיון חמץ בתב המ"ם בדעבד אסור : כו אאור בדרינא · ואיינו בתבילה אבל ודאי דאחר בהגאה והוא אחוט וכן מחמע מלשון הגאות מיימוני וכנ"ל · ואחר אחרונים והוא אחוט הלא אחמע בחבונת אחר אחרים סי' ה' לאסור לא בהגאה אם אתבטל בכלי חמץ (ועמ"ש לגיל ריש סי' תמ"ג) ומה אמנים אם דאי' אמרי"ל אלא להליק בשמנים הנעשיין אמיני קטניות אחוט אחם הימון הייגו אחוט הגם אמא יאלו אחן לתוך המבטל ונם בזה לא קי"ל כוותיה ואחזר להליק בשמיכן אמבאר לקמן סי' תנ"ג ועכ"ם בתמ"ם ס"ק ב' ובאמת אמרי"ל לפי מנהג אדיתו אלא הכי אחתיר בשנין הבדלקה בשמחות אל הבלהן מעשה בתבר אם בבל' אחת והגבלה לפי בדרכם לבטל ולמנן כל הבנם עם אמיגים ואחר מינגיהן נהן תוך אמחוחות אל כו הוי הסמוחות בטבר כלי אמן ואולי לקנות אדבי' אי אלבבה דוקא והבטלה לא אמרי לבו אף בכלי אחבות לפי אמ"ם לנקרן כיבר מבנים אמא"ם בחקאות אמן דרבם בכך לא נהגו לאחמיר בשנין הבדלקה רק אנקרין הסבוחות ונם בחוטן זו אחר להליק אף אם יפול אחם דבר לתוך המבטל הלא אינו אחר בהתערב · בחבתו וגיאא נוסא אחרת ואחבטל דאוקה הבא הוי כ"ם בר ל"ם ואם כלי אינו ב"י ובכו הלא לגוסף אלה : בה אם לא היו נזהרין · אחבטל דבל אלא הוי נזהר אף בשבעיא אחר בני לי אלא בא לבחוחו אמן ובחיבה בכלי אחינו ב"י לא אבי אחוט אחלא לבחוחו אלא לאינני לאחבתא כמ"ם בבמ"ק וכן הוא הבבבת הבחרונים וכ"כ בחבונת חוט הבני סי' כ"ח וכחבונת ל"ל סי'

שערי תשובה

נתנתו בשם בנבר ע"י בחליחה בתבטל בבבר בס' קודם בשבח ולכן אוביל בדחה הבבר קודם בשבח ע"ם ובראם דבזה בני דוקא בדחה קודם בשבח אף לדברי מהרי"ל אבא"ם ע"ם בחתיר לבדיק בחוך בשבח מ"מ בזה אין אוביל בין בחחומים הוי אלו בחוך בשבח ע"ם ואין בדחה אוביל ואם לא בדחה קודם בשבח ובבא"ר בחחומים בם בשבח בראם בבבא"ם ע"ם לבריך קליפה בחבו' סי' תס"ו לבנין אבר בחיבות אבמלחו אם בחחיבה אים בא בלוא מחחתו ע"י בחחם אבמלא אלא בחחתו בחוא הוא ע"ם אבל בבדחה דקודם בשבח אבי דקודם בשבח אבוא אינר אדבין אבריבן דאין בלוא יוצא אחחיבה לחחיבה בלא רוחב ודוקא אם לא הוא ס' בכל עבד הבבין הוא אחיבר אף בבבא"ב אבל קליפה חוחבת הוא בארב אין יבוא בחיבה אקום נגע בם"ם בא"ם ביון ולכן בין בחחומים בבבחה בשבח אין לאחבר אף בדי קליפה אחבחת בחחומים אבי' בבם בלוא ובמלחו בחבן אלא הוא אדבין אוב אינר ונם אין יבוא בחיבה אקום נגעו · ובראיתי בחא"ה בחמד נ"כ בל דברי חיים בחבני בחבו ס"ם ובבלא"ד בחבתי : (בב) ע"י אבבא"ם ובין בחחומים חוב בבני סי' ל"ה אם אחר בבבין אל אחר בחחם בבבים אינם אקונחים והוא אחבר בבים אקונח אבריבן אלחא דלא רמיא כו' ולריך בדחם אם לא אחבר בשום לבבח אבחחם בחבר לקבח בבבין אחבבח הימון ע"ם וא"ם אחבר ואחבר לבבח אלא אלא אם לבו לבליבח בבבין אלא אבבח ביחם בחחומין בבבח בבבח אם לבו אחבר בבבח אינם ב"י ונם ב"ע בר ב"ם ובוד דבבינא אבבבלין נם אבבבלין נם אבבבח דבבינא אבבבלין נם אבבבח ובין בא"ח בי' בב"ל בלבחלה אף

חק יעקב

ס"ו וס"ם שזה דעת הרב כאן דלא כע"ם שכתב שדעת הרב אינו כן ולא דק : כט ושלא התיבו אותו בבלי חבש · ואין לחתיר מעשה ל"ם בר ל"ם גם ס"ם כלי אינו בן יומו מזוס מוחרת החמץ וסמו עיון ע"ל סי' תנ"ג · ואע"ג דלקמן סי' תנ"ב מבמע דמותר ל"ם בר ל"ם בחמץ אאני אחם בחם ס"ם : לב ובן בל דבר שבבשלין בבלי חבש · ובחבונת מהרי"ם חלק א"ח סימן ז' כתב גם בבנהות מיימוני ח מיירי אלא בחמץ מחוחך אף אאומר בהי לי אלא היחם ל"י אחר הייגו דוקא בחומן אדרבם בבך בל הבנם אמקבלין הבומן מחוחך מן התבטיל לימות בחוחך ואפשרים אחר הבינון בבאר אומן בחחבת ומחז הין לבאר אומן ונפי אדרבן בבך לחת אבלי ל"י ובן בא אבבי לי אבבל בבאר בלים אחבינן אחם בלים אינם בני יומן ע"ל ובבבא"ב אבבים עמו אבר אבבמעות הרב ל"י ואבאר אחרונים לא אבמע בן ובן אבמע בבל בו דף א"ע ב"ח : לא אי בהרבת · ובחבן הבי"ם דאם דרך בני אותו אקום לבבל אדבחת בבלים אינחדים ונם בף אינחד לבבר בו הוי בחאבר בהי לי ובחבונת ל"ל סי' ל"ד בחב דאם בבעת אבחבת הבומן אבבין לבים דבר ואבנין אלמו לחבינו בבלי אדם אי אינו ל"י דוקא אף אלא אחינו בבם אחבי אבבבן אבבל ובן ל"ל אף אבבבומן ל"ם אם אבבקבק אל זה אין דבריו אוכרחי' לחחמיר ב"כ בדינים אלו : לב אם נתערב משהו · אבבע דאחנום אם' אין לבבל אוך הבבח ובאקום אבבבר אדוכה וכ"כ"ג בן לבבל בבל בבין אינן בב"ח אלבבין אי בבם אי' מ"ם לבינל אמ"ב בב ן ז"ם ובמ"ם בבמן זה ס"ק כ"ם דאין לבחות אחי בבם אבבבה בבלי בבוחין בו אין אדרב בל בבבה : לג יש בו פירורי לחם · לבמ"ם לבינל בל ס"ק י"ז מ"ב בים אוביל בחין קודם בבח בחוחן ובן בבומן ואין אבבבל דלבינל אם בים אחר אבלי ב"י אך אלא בים אחר בבלאות אן הבין ואחומן · בין-במ"ח אבחבין בחומן דבור אבדב דלא אי ל"ם בר ל"ם ולכן אם אבבד בבלי אחן ב"י ובחבם בחוחו כדי אינבחו אל אחור ובבבחם לבבר אבבבל בל"ם בר ל"ם ולא"כ בחב בחבונת אבבבי ל"ד סי' ק"ם ולא בבב"ב בחב בם דנם בחומן בבין אבל"ל אין לבבל בו' אבל"ל הנם אם אבבבינ אל אם בב"ב אין דבריו אוכרחים בלל ודברי הב"ב בם בדוריים ובאיתי אבבוכות לדבריו בבאבבי מ"י בלל ב"ב ס"ק י"ד אלא אדבריו בבלאה אבבוחים דלאבה אלרך בלי בן יומו בחוא דבר אבדב אבדב בחוחו בבבבחה בלא אחינו ב"י

ב מרדכי פ״ב דפסחים ומס כתב בתחוכם של חסן ל פס״ק כפ״ר הכ״ל:

עטרת זקנים

(ו) בסכין של חסיר ונראה דאפי׳ בוראי הסכין נקי יש לאסור אם תחבו תוך הפסח פשוט שהוא דבר חדש. כס״ש בי״ד לענין צנון בסי׳ צו:

״ אפרים

(בס״ו ס״ק יג) מפשט דוקא דסכינא וסוף דבר חדש כו׳ כנ״ל: (בס״א ס״ק כח) ולכן אם מחד בנני חסן כו׳ שיין בחן יעקב דאפילו מלבי״ם לאסור כיון שסוף דבר חדש ויש מגיסין בחב״ל פסי׳ לבי׳ ומאבר דכיון שהוא מלבי״ם ונ״ם בר נ״ם ג״כ ובנות״ם דפת כמה פוסקים דכמה כדי מיהנו של פאר כו׳ אינו מפלים מבלי כמ״ם כפ״ם ע״ז אין לחתיר:

מדינת כמ״ם ב״ד סי׳ ק״ם ומף שסמ״ב כתב שם דגם בחומן בשיק מע״ל אין לקבל נגד הס״ם דהא בתשבה סמ״ה דמשבר וס״ג דשבח מדשה חומן לגיר דשיטה פרישים מע״ג דבסי׳ ק״ד כתב דגם בחומן בשיק מע״ל נ״ל דמיירי בחומן שהיו מזק כ״ב וכ״מ מפרש״י ותוס׳ שם דמיירי בחומן שכר ע״ם וס״ם בחומן יין שהיו מזק כ״ב לא מקרו דבר חדש: **כט ואם מלאותו** · ואם בכלי כיס מורק ושוטף שרי (מהרי״ל): **ל אסור לשתותו** · משמע דלשהיתו שרי וכ״מ בתרדכי וע״ש לעם דהא בבלע יהיב בשמא בשפת יל כיון שאין מחויב לבער הסמן עלמו דהיו עשוי לחזק ח״ב לף היין אין מחויב לבערו ומיד דאיתו ב״ם אלא מהני ואוא הסמן ומן מיקשה וס״ל דבתלילם אסור ולבשהותו אלי (ומש״ם ס״ב) מיהו אין לחוש מזה לאסור בתחילה הבשיל אשל בו הסמן מוקשה בהשהו ד״ל אחרי הכא דהוא עושה לתחילה שמנים בו היין ולכן אסור לשתותו ע׳ סי׳ תמ״ב ס״ג מ״ם: **לא חייב לבערו** · אח״כ סמו בסיפי ד״מ: **לב דאינו מפריש בצונן** · אח״כ נידוך בו דאיכא דוקא ובע״ד סי׳ ל״ם שכתב מלא הנתון בקערה של בבר יש להחמיר לבתחילה אלא ליתנו בחלב מ״מ בחדוכות אין להחמיר כלל וכ״ם בחדוכה אלנו אלין רגילים להשתמש בו הסמן ע׳ סי׳ תנ״ב ס״ק ל״ג: **לג בוסר שדבין וכו׳** · ל״ל דבוסר לא הוי מרקא · ול״ש דהא בבי״ם בשם מע״ק משמע דלא שרי אלא לדעת בע״ה ס״ם אבל לדידן דקי״ל דכל דבר מרקא אסור אח״כ אף בוסר אינו אלא בבי״ם דאף אחרונ מקרי דבר מרקא כ״ם בוסר שהוא מרקא וכ״ש לשעשה הכא בס״ם ס״ל דחיים הוא דבר מרקא: **לד אם היה חבלי נקי** · נראה לי דקאי אחרוייהו דאפילו קודם הפסח אחרו אם היה אבלי אלמלא לומר דאלא אי דבר מרקא מ״מ על ידי דוחקא נכנס בתוכו אלא ולא לדמיה: **לה תוך הפסח** · משמע דקודם פסח שרי אל ידי הרחם אבל תוך הפסח משמרין ונ״ל דאם דוקא בדבר הנעשה בידי אינו יהודי דמהרי״ל אף על גנים שמחכין אינו יהודים אבל אם נעשה בחלמא אחתר בסכין אחר דבר אינו מרקא שני בהדחם לו בגרידה וכמ״ם ביי״ד סימן ק״ו: **לו אם נתערב** · משמע אפילו בשמות אם: **לז ולאסור מפסח** · דלמות שמא לא היה אסור אפילו אם אינו נקי ומ״מ קשה כיון דקי״ל אחה״ב אם אינו נקי ומ״מ בז״ם כלל מ״ח אח״כ ידעינן בבירור שהי

ממן: (יד) זתים שנזהרו כו'. פשוט כתב זתים שנכשן בשאר זמות הפעה לדעת בעה"פ שאוסר לטן ובלל בסכין ב"ג ממדמם לוחתו לקולש כו' דבכולו סכין מפעריגן ס"ל מזרו הזתים כולם ממן כו' ק"ל חמץ לא מפעריגן ס' נגד הסכין דולחי ים בכל הזתים ס' נגדו כדאיתא בי"ד סי' ל"ו ס"ב לענין בלנים דהא גם כאן כי בלעו הזתים מן הסכין הים עדיין היתר ול"ד לס"ן ב"ג דסימן ל"ו וכן בסוף דבריו כתב הטור וז"ל דאפילו לדעת בעה"פ אם מזרו בהם בתחיכת סכין כו' מפעמ דבלא מזר בסכין אין היתר בביטול נגד סכין ונראה דהך מתך זתים ע"כ מיירי קודם שנכנסו דאז הם מרישים דהא כתב הטור שעל ידי מים של כביסה בעל מרפייהו ומ"ם מדמה הטור לותם לבלנים ומה"ו אחרוך כלל ל"ם דין ס"ו כתוב וז"ל ושוד דאפילו לגבי איסור ממן אינו אוסר בה"ם זתים שנתתו בסכין של ממן אלא שנתתו לאחר שנכנסו אבל נתתו קודם שנכנסו מתיר בס"ם לאכלן בבשם ואלא כמלא כן בטור שלנו ואדרבה להיפך בה"ם ואולי הוא מביא ס' אורחת חיים ולא אורח חיים וה"ם ניחא כאן דלא מהני ס' לבטל בין הבל ס' נגד הסכין בין שנשל בל ל' בה"ם קודם כביסתה ואין בבל ל' ס' בה"ם נגד הסכין היא עומדת בתוך שקיבלה ואין בלילוח מועיל דאין כאן מידי מילרף אותם ויולך עשם מן הא' לחמי מבה"כ שם בבלים מרוסב הביטול מוליך מזה לזה אבל כאן בבנים בל ל' בה"ם נכנס מכח הנתתו בתוך ע"כ אין לילוח מועיל ול"ד לבוטר מחכר בסיר הקודם לזה דמהני הבל לבטל הבליטה של המדוכה כמ"ם בשאוך דהתם נידונו הבל ותתבר היטב כמו שקבלו ביחד כן ע"כ הלילוח מועיל לבטל הבליטה בל"ל נכון בזה והא דכתב כאן להתיר חפ"ם אלא מהרו לבכנס בקדירה מדשם הוא משנה שנתנו הטור דבטל מורפייהו בשעת בכיסה כיון שבשעת הבכיסה נותנין בהם מים ולא שייך הו לומר מחלית לזו אלא מים ליזהר בתחיכת הסכין והיינו משנה שזכרנו: **במזור** כתוב וכן ירלה וכו' ולכאורה קשה היאך מייתי לחיים ממה שהתנו בפשט נוסים לפ"ם קודם לזה בזתים של כל השנה וי"ל דלא מייתי לחיים אלא לזה בזתים דיבם שוה מחמת קיוהא שלשם לקורט של אלחי' הנזכר בגמרא דהא בגלל ג"כ דומה לקורט של אלח' ואוסר הרא"ם אם אחר בשתם סכין אע"ג דהוי נע"ל ולהרא"ם מותר נע"ל כמ"ם הטור בשמו אלא ואלו דאסור משום הוי דבר חריף: (מו) **אפילו באלף לא בטיל** - וכתב ב"י ונראה שעמו משום שיל"ו אז משום דסבר דיבם ביבם בטל חד בתרי בלאיסור שתלוי בנ"ם אבל במקום שהממירו בו ביותר מנ"ט אין הפרש בין יבם לבלול וכמ"ם המרדכי פ' כ"ם בכלל ולפ"ז אם נתערב קודם ששם חד בתרי ביבם דאז בשיטו בנ"ם דיו כבאר איסורים: (מז) **זיש אומרים דחמץ שוה כו'** - ממילא אם הממץ הוא אחיכה הראוים להתבבד אז אחר דבריס שאין מתבטלין בשאר איסורים שבטם בפשט כן אנה שבריס אם אינו אחר בטל בלא בטל אם אינו אחר בטל בלא בטל אם אינו אחר בטל בלא בטל

ם פור כשם לפני כרת"ם שם כש"נ ע טור כשם ר"י וז"ם ורש"י ורחב פסוקים פ מפורש דרבה שם ושם כנמ"ל :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק יח) אפילו סיים כמזיד ומי כו' ולפ ע"ם ובאין מה דין כיפור על הבהרות מ"מ דין מניעות אינו רק מתשם מאחר שמפורש כו ולא מייך לשון וש לשמר תנ"ל דסיימו מיתבב כתלו סוף כולו ממן אלא דין מניעות סוף על מתנן לנד מעבר עליו ע"י ול"ל דינו כשיים כמזיד ונספרב אחר פסח ע"מ מעבר לנחות דכל מעוכב לו קודם פסח ואפ"ל לא כיעבו כו"ל כשיעבו במזיד ולאחר לפ בנספרב במזיד לאחר פסח : (במג"א ס"ק מב) דיש"ל דאסור בשבת כמ"ש ס"ע מ"מ לאחר פסח בטל בע"ל : (שם) דאם אין כו ס' עובר עליו וכ"ם אסור כו' ל"ל שבטור ולא כמ"ש בשם יש שם הינין עליו דאוריתא ע"ם כמ"ש ס"ק ח' ולכן כתב דבמין כמינו דליכא עשאה מ"ל אינו עובר עליו כמאחר נ"כ כמי' סע"ל עובר לאחר בשבת אם אינו אבל נעבר ולבטולו אפשר דאסור בכס"נ דבל אחינו עובר מס"ם עובר לאחר ולבטולו מינו דוקא בגון דעבר לקוחה ואין כו בכמ"ם מה ש"ל בכל סוגות פתים מס' וכנגדו אינו מינו נוחן שם אבלן אף שאיל מינו אסור לאחר נעבר במזיד ולבטולו אנוס נגרם דלמא עבר קן אבלא כמ"ו ובתב דאפשר דש"ו כתב כדר"י דאם מבטלו כו' בהקנס אסור עליו דמש"נ אם כוא דבר מעוכבין עליו מס"ם אין מניחו אינו מיל כולו ואם אין עובר אף לאחר לבטלו אחר ולבטולו מינו אסור לאחר נעבר במזיד ובמיני בשבת אינו עובר אינו אבל אם אינו אינו אבל אם אינו אינו אבל אם אינו

מאחר שמין הדברים ברורים בס"ד : (יט) שמא יפול כו' . ואם נפל קרטין לתוך המאכל אסור שמאכל כמאכל בתמן נוקשה כגון טריפ"ק וכיולא בו בסי' תמ"ב אבל מותר להשאותו לאחר הפסח כל"ל :

במזור שביא לעיל סימן זה וכ"כ בעל הטיפור דוקא ממן דאיתיה בעיניה אבל גיטול היולא מדופונ"ל כלי לעצין דבס ושמן ס"נ בפסח כו' בטל הוא וכמה ימים נהנ בו אדוניו איסור וסמתמיר תע"ב עכ"ל וקשה דהיאך בטל והלא צריך ס' לבטלו ואין במה שתוך הכלי ס' נגד כל הכלי כמ"ש זה בכ"י ונראה דהטיפור לטעמיה דנס בי"ד סימן ל"נ ס"ל דיש ס' נגד פליטת הכלי כמ"ש שם ב"י אלייביה ולף על גב דהטור לא הביאה ליה הבראה זו מ"מ הביא דבריו מהוה דבר אחר שמכר בטיפור כגון בשר שלא חזר בפליטתו ותו אפשר דס"ל כמו שהתב המרדכי פ' כ"ם בשם ח"ן להתיר בחבית של שכר להדיחו במים ולנגבו ולתת בו יין ולבסם לפסח מפוס דשמש דשכר בטל בס' קודם הפסח ולא חמרינן בכולו מפעריק כיון דהתירה בלבע ורמ"ח הפסח כן בסימן תנ"ח :

תמח (א) מותר אפילו באכילה . לאפוקי מבטל הטיטור שהתב הסור מפמו אלסור באכילה והקשה מו"ר ז"ל מהסיא דמנת בסי' אתח"ז והיא בריאתה בס' כ"ם דאתריכן בפירוש בטל לינו יהודי מותר בהכילה והבאיר בנ"ש וב"ל דבטל הטיטור פוסק הרבה בס' כ"ם דף כ"ם דלר"ם הוי הטעם מפוס קנס ממילא לר"י הוי אסור באכילה ומ"כ הסיא

באר היטב

בנתערב קודם פסח בפחות מס' דאסור עפ"ז ופ"ל הי' מס"ב ס"ק ל' : (מה) נוקשה . שפרי לא שבר בל בל ידאם מס"ם ואם נתערב תוך הפסח עפ"ז ס"ק מ' : (מו) בפחות . אבל בתכילה אסור אם הוא בעינינו מ"י . ומ"ל כתב אפי' בתכילה הרי ואפי' דוקא בפחות מפוס דמתן נוקשה לא חזי לתכילה ע"ב בתב מפרש"ל אלין לפליק בפחות הפסדים מקומות הפסח תמן וצ"ל בפר ס"ם בנרות בל מותן לדאוה בק"רוה אלתר מלא נוסרין מבלי ממן בכשבו בנרות אלא יקחו אבר אל הפסח אלו בל אמן אבי' אנ"ג ס"ל בס"ם ובע"ם ב"ם ס"ם ובע"ם ס"ם ו"ל מ"ר אם ס"ק כ"ו :

תמח (א) אינו יהודי . כדאם לי דאי בים לו מוחפפת עם אלינו יהודי בתמן ובבר עליו בסח אף דאנים

בסוא בל ישראל נאבר בפנאם מכל מקום בתחלק אחר בסח בם אלינו יהודי בתמן ובבר עליו בסח אף דאנים

[מהיל ואחר הפסח אינו אלא מדרבנן אמרינן בדרוס] מותר בהנאה ובאכילה ל"ש מ"ר ס"ם . גר כיומ' סקרמוניס בפח ובנים תמן ובבר עליו בסח בל בקודם אחר בסח ובכם בם [ובכשבח בעבם בשקר ואין מי מוחכם בו לבטלו עליו] מותרת לו מ"ר ס"ם:(ב) אינו יהודי . בסב בס"ר ב"ר סימן ל"נ ואין בשאת אנים בסים לו בקודם בסח בנרוים בל אינו יהודי דבן לעתן ובעבכב הדבן בנרוים עד מס"ם בל בסח ובאבר בנים יום ז' בל בסח אלו אינו יהודי ובתן הדבן בל ישראל ובבם מן בסח לאם ואבם אם בסח ובכיא אם בסח ישראל אבא אחר בסח ובבכבי אמתר ליבא בדאים בבר בסח בהן מן אלינו יהודי ואלינו יהודי בסח ואלונו אם ובבנו לאינו יהודי ע"ם ובן בסבים בס"ר ובבר דבהינו אם"ם בתבתי דבסח תמן אבבר עליו בסח יש לבסיר אף בתכילה ואם כן ס"ם בבא דהוי בסח ס"ם בבא בסח בס"ם בבא בסח אבבר בם בן לבקל אם בבל אינו יהודי תמן ישראל ובבר עליו בסח ס"ם בבא אלינו בבא בבר בבל בבר בבל בבר בבל

תמח א לא יקבלנו. ואם קבלו לאסור בהנאה עסי' תס"ז ס"י: ב לא יהא ניכר. ואם אסלו המם באיסו יהודי בבית ישראל כי"ם לאכון סרי (רשב"א סי' קפ"ח) וע' סי' ת"מ: ג אסור בהנאה. דקנסוהו הוחיל ועבר על כל ירחה ע' ס' חמ"ז סי"ב: ד שמחוץ לבית. סי' נס

ג. מהנם סם ד' רשב"ם בפ"ם ם הוס' כסנס כרפ"ם בסרק ב' דשמים ו ב"י מדברי פכ"ד:

עטרת זקנים

(ב) ומוב שיאסר כו' דמצד הדין אפ' בלא אמירה שרי דהתירא ניחא ליה לסקני רשותי' ולא איסורא בראמריגן בב"ם: (ג לאינו יהודי שמתו' לבו' כו' (כ' ס"ז) דבר זה ודאי אין לו מעם ודיות דפסי גרע מה שהחמין בביתו וחו דהת"ה לא כתב

יד אפרים

תמח בסג"א סק"ד) מסום דהוג סיסקים ס"ל כרב"ם וכ"כ בח"מ כו' בפסקת קיים ס"ם ספסקת בנימין מזלינן בתר דיניהם כו' ע"ל:

ב) ו ביום (ד) אחרון של פסח א ו לא (ה) יקבלנו הישראל וגם ב ח לא יהא ניכר בתוך מעשיו שהפ"ן בו (ג) ט (ג) ומוב (ו) שיאסר אינו רוצה שיקנה לו רשותו:

ג ג חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ג י אסור (ז) בהנאה ד אפילו הניחו שונג יא או אנוס ם ואם מברו. או יב נתנו (ג) (ד) יג ו לאינו יהודי ד (ח) יד שמחוץ לבית קודם הפסח

אע"פ

הכיא בריית הממות לתי' כר"ם לדמת בטל סעיסור: (ב) ביום מוב אחרון. וכ"ם בסמ גופים מלת דקמ"ל דאסילו בזה מאחרון לריך לסגון זה: (ג) ומוב שיאסר כו'. המגד סדין לסילו בלא אמירה ברי דאמרי' דהתירא ניחא ליה דנקני רשותא ולא איסורא: (ד) לאינו יהודי שמחוץ לבית. כ"כ ב"י דמשמע מדברי ת"ם דלא מהני נחינה מחוץ לחיום יהודי [אח"כ הוא אינו יהודי] שמרון לבית ואין הכוונה שאינו יהודי יהיה איסור כברי ואין דר בבית ישראל אבל טל המחץ אם הוא בבית ישראל אין קפידא דבר זה ולאי אין לו מעם ויש דגרע שפי מה שהחמץ בביתו ואו

(ב) ו ביום (ד) אחרון של פסח א ו לא (ה) יקבלנו הישראל וגם ב ח לא יהא ניכר בתוך מעשיו שהפ"ן בו (ג) ט (ג) ומוב (ו) שיאסר אינו רוצה שיקנה לו רשותו:

ג ג חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ג י אסור (ז) בהנאה ד אפילו הניחו שונג יא או אנוס ם ואם מברו. או יב נתנו (ג) (ד) יג ו לאינו יהודי ד (ח) יד שמחוץ לבית קודם הפסח

אע"פ

דבמ"ם לא כתב שמחוץ לבית אלא מחוץ לבית משמע דעל החמץ אמר מיסיס חוץ לבית ובאינו יהודי לא איכפת לן אפילו אם הוא בבית מבחת שלו אסרי בסמוך מחיר אפילו מכיר אותו ונגיל בו ויודע כו' כ"ז כתבתי לדעת כ"י בסס ה"ם אבל עיקרא דמלתא לא אלמ"ד דהא אי' בסדיא פ"ק דף ז' הנחתיו בסי' תמ"ה דבייחר לו קרן זוית לחמלו אל אינו יהודי אינו זקוק לבער לאינו יהודי כי מעייל לדנסיס קא מעייל מסוס אלמר לא יחלא בבתיכם יצא זה אינו מלוי בידך ופיכם"י אסרי אותו זוית מסורה לאינו יהודי וס"מ דאסילו בבית מבחי בייחר לו קרן זוית אלא ולאי דגם ה"ם לא בא לאמשי יחד לו קרן אותה דזה קרוי אמי חוץ לבית ישראל כגלע"ד פסוס: **ופשוט** הוא שאחמר יהיה מוחם במקום אחינו יהודי יכול לכחוס בס אפילו כדאמשמע ליאמא דגמ' דאינו יהודי מייל לדנסיס וכ"ם אלא יסגירנו במסגרת ויראלא יחזיק אמתחת בידו לא יגיח מותמו עליו וגם לריך שיחבור לו בסירוס אותה אחדר עם אחמר שבו דאל"כ אבי הוא בבתיכם וכל אחינו אינו עושה בדרך אחר ס"ז מוכר בב"י ובב"י ואחמלו

לאחר

שערי תשובה

ותדמ"ו בגאון מוס' ספנדיר ז"ל כתב בחבר כת"י בחאלן שבאתו לאכור קודם ספסח ומודם בפסח ולא גא לבאו: עד אחר הפסח וזורס בסוח אסור בבנאה פ"ם כך אמתיקו לי מבמו ונוף בתשובה לת רמיתי ואסבר דמיירי בזמן שבמאלן הוה פדיון רמוי לאמילה דאל"כ הי"ל עוקר דקי"ל בפ"ם המ"ו דבריי וע"ם ס"ק פ"ו: (ה) שמחוץ. עבנה"ם ופיין בפ"ת בית אבריי סי' ל"ו אחר שאבר רמלו ובמחרת אוכ' בפסח לאחרתם אל כ"י"ם ולקח מכ"י"ם שבחוך אחביות לאוכ' כלי ובפעיר בזויות בחקים מוצגא ביחיס לו לאחות אחנו לאחר הפסח ובוג אחר שחזר ישראל וקני מסלינו יהודי מלא כלי זו אם ה"י"ם ובחודש בנעשה כן פ"ו אבאר' ומובאר כמה לדרי איחר אחין לאסרו בבנאה לפי אחיים ראיר לבער דאדאנגיים קיים ואחחייב בחאריאתו ויש לאחיר בהבנאה ולבזוחתא אמלים יש לעבנו אד בחרי ס"ם ופיין בפסחן ל"ח בחינו יהודי בטל אחר אחר ישראל ובחוך בפסח אבלינו לאחרי בית ישראל אם אינו לא ואחל אח אלך אלא לאחתו לאוכ' ביחו ולקחו לאבנר ואח' בפסח ז לרוים לאחן בחחר ישראל ויש לדדים לאחיר בכס"ג ע"ם ופיין בבנות שקב ח"כ בס"ם ס"ו אלריך לאסיר אח בפסח אבילה אמיר בריי אומר לך אחדר אם כל אם בבחוכו ואם אין אותו אדר אל ישראל רק אבור' לו לריך לומר אני אמכיר לך אחדר כל ימי בפסח אם כל אם אבחוכו כי אבירות ליומא אסבר הוא ס"ם: ופיין בס"ת בר אבראל סיון י"ג אמי אבחדר אבו בחחר אבור בטבל אבירות בבד אחדר אבחר בו אין זה בבחבר בא"ס אבריי יכול לקחתו לביחו ואסא"כ אחייב לבלא לו בפי אחון ס' ס"ם וגם כתב דאסילו אומר אל-אבירי אדר אחיבון אחין אל"י יכול לבא אמה אלא דרך בית ישראל ליח לו בם (ובוחבים לבחוב אבוחו לו דביאת אבבל דרך ביחו) וס"ם ואם אבביר לו אדר בחבנאל ואבחתה ואבר לו בחבחה אם ידלה יבאיר לבאמר אחיות וזה אבדר לו אבור אבחו אם אם"ל ו קודם אבח ואו יכול אבראל לבאחה לו אבבר' לבמול אם יו ויביר אבבחה אחת ידו ואבחה אבינו יהודי ת"י ואף אבי"ו אינו יכול לבא בבל אבח אבחה בבנאה רולה אבי בין אבא"כ לריך ישראל לבחוח לו בבח אילבחך ליך אם ע"ם: ואבחה ל' אירא אבינו יהודי בקונה מרחף אבבים אלך ביחי אבחה בבל אבח לבחרף ובים אחה ואבור ואבבחים בין יקרים אבים אולה לבאבבל נדול וגם אדאבנה בדבר אלא ירבה ריחים אבחה ואבבבו אבח ואבינו יהודי אני ודאות בלב אים ישיחנה ואבאתי לו אבבח אבינו יהודי נוחל ואבחתקה בבינה אבחה יקח אבבבה אלו אבבחה אבינו ואוא יבמה בבבחו אבאל' אבבו ואולי אבי לא אביר אבבבה לו אבחה אחר וכן אבח אבבחה אבינאל אבבחה אבינו יהודי אלריך לאיון אבינים אלו ואחר כך ישמיע אלבו או איאמר אבינבו ואבראם אבין בזה אבינור: ואבחתי אבנדל ל' בקבל לאבינו בחאה ולא אבינ בבאבל דבר רק בבאבר אבחו אלא אחר אבינו יהודי ואחר לו אלריך

לאבינות

חק יעקב

מוחר לאחר הפסח כדין חמלו של אינו יהודי ולאיש לזה אבא לאי' בבדיים דף ל"ם בלאומר קונם בבדי עליך מי אבל לאבול אבבל יכול לומר אינבא בבינתי לו ע"י אחר יוכל לומר אילו איחיה יודע אבוא לאבור לא אייחי אבבלא אינבו כי אינבא לאבבני לא בבינא ומבלא זכיה בבעבות ואינו זכיה אל"ל ה"ם בגדון דיון ואל"ב ה"ם בגדון אם בם בקונאות אבבבקבל אבל לבבינלים הייבו אבוה דבבא אבבבא אח"כ באינבר אבבבל בחונב בבבבלים אבבבל"כ כלן אלא אבבא אינבר אחר אבינבלא אבבבבא אבבבבא אבבבב

לאחר הפסח אסור בהנאה: **ודבר** פשוט הוא אין למכור החמץ למוכר ולמוטל בדת:

ומשישה סיה בח' מחזיק לוגמ"ח בכסר אמכר יי"ם אלו לאסקיד אלו אסיה מוטל בדת ויסיה סך הרגם וקסה הדבר לאסקיד סיין מרף וקרוב סי' אלא ליית ישראל בזה ולמרתי שיהליסו הסקיד הסקיד אע"פ שהישראל מכירו לא"י ויודע בו אלא יגע בו כלל אינו יהודי לאחר ויקח ממנו יי"ם לאחר ולז מוהר לישראל זה כמו לדיתה פ"ק דסולין ממלן כל מוכרי דת מוהר לאחר הפסח מפני אסן מהליסים פירום ומפן אינו הוסס דמין וסי"ם נמי אם יכרנו הסקיד לא"י מוהרים המעות לישראל מעשה זה כלא"ד: המחתה זה אינו כלום ולפיכו בדיעבד אסור אחר המן אכרי לא מכרו כלל וכסימן מ"ג כתב אחם קיה ישראל אחר המן מן אינו יהודי אחר הפסח צריך להמיר לבעלים וא"ל הבעל להמיר לו דמיו אם נתן לאינו יהודי יוחר מן הראוי עד כמן והעשה דאמריק אדעתו' ולאינו יהודי

זריות דזה קרו נמי הוץ לבית ישראל ופשוט הוא שהרבוץ יהא מונח במקום שיוכל האינו יהודי לבנות שם בעצמו כ"ש שלא יפנרנו במסגרת ודבר פשוט שאין למכור החמץ לטוגל בדת ואם מכרו החמץ אסור אחר הפסח אא"כ החליף הרבוץ עם האינו יהודי אחר ואז מותר כדאיתא בגמ' פ"ק דחולין חמצן של עוברי עבירה מיחר אחר הפסח פסני שחן מחליפין ע"כ:

שערי תשובה

לגליחות פגרת של כמס פרסאות וקו"ן לו מכר ובשבות בסליכה וחזרם אכרו ימי הפסח וקלאתי פליו מים פמוקים אלא בלב מים וכתבתי זה ס"ד שמכרו בכתובות ומון חכמים מרפא: ובענין הקרבנים כתב בדגול מרבבה סביס נראה שקנין המוצחר שיקנה המקן לאינו יהודי בפ"ם דסוי קנין חליפין. ומה שעשה וכסף"ד בח"מ סי' קכ"ג קיסה בדבר מכ"ל: וע' בקו"ח סאריך בענין הקנין לחמץ ומיון בספר מקור חיים כרמיב בזה ומ"ם בקונטרס מסר המקנה מסר ידחתי לחברו ג"ע על דינים אלו מבאר בשוה"י: ומיון בפמ"ם מ"ם סימן מ"ז בחמץ מסיס לו מחיסה מסמן ובפ"ם אחר הנות הסוס אלמו אם אינו יהודי מיחן לו עבודו מיסס זהו ומכה מסוס מ"ם ומסר אלינו יהודי אח הסמן לביתו ושוב מכר מסוס פ"ם ומכל אם מוחר לסמתן עד אחר הפסח ויקבל ממנו אז אסור לסמתן וצריך לקבל ממנו מיד ולמסכו. ומכלה מרסות לומר לאינו יהודי כי המקח סיס נכסות שמכרתי מאיסור ממן ואני חוזר בו אז מן לי הסמתן אז דנים בסוס יי"ם ואם אין רוצה נגזל ואין ישראל בעלו כלל פ"ם ולפ"ד בחס סיי"ם אינו נתן ביד אינו יהודי בשעת חליפין אז אמילו אם סיס בענין אלא אם כרחה לו על יי"ם זה לא סייך פ"ם הפפ"ח דכשהן הסמתן נקנה ביי"ם בכל מקום שהוא כיון שאין יי"ם מהויים בפ"ם ואם סיס מדם יי"ם בנגיס אינו יהודי ישראל בעלמו לאמנו ג"כ אין מקום איקנה ישראל מחמס אם לא כשאמר לו מחלוקי על מדם של יי"ם סיס לו נגיחו אמו שמל אלו דין קנין חליפין: ואם נאמר אחר כך הסמתן של ישראל מהפ"כ בשאינו מרחם לו אלו ון הוא מחמיר פ"ם מדם יי"ם מחם הפיסת אלא נקנה אלא. רק חיונא אליה אינו יהודי רמי וא"כ אין איסור לקנות אחר הפסח ואיון בפ"ח ס"ב סימן ס"ו ישראל אלקח מאינו יהודי יי"ם ומן מה קודם הפסח ואינו לסגיאו תוך איזה מכנות ומתן לו בכסף מיד ואינו יהודי בגילו תוך הפסח וישראל קודם הפסח מכח המתקה מ"ל ולא מכרו קודם הפסח אסור כיון שכבר נתן המעות ומכרו אינו יהודי כדינו ודאי נקנה מיד לישראל ממן ודין המלכות וס"ו כיכא דאינו יהודי אלא ויכסנו לאלוס כו' ולא בהפסח"פ סימן ס"ו אמלדד לאיסור פ"ם: ונראה אפס לא כיה בענין יי"ם בשעה אחרת הכבר לא אינו יהודי יש לנדד לקח כיון אלא סיה בשעת נחוצה הכבר לא קני ליה ואתה שבגילו אינו רוצה לקנות ממנו ולא קני: ליס ובודה אסיאה לא נתנה ליס ליקני ואפילו אם סיס יי"ם מן המוכן ביד אינו יהודי קודם הפסח מ"מ נראה דכל כמה אלא מכרו ליד ישראל או שישראל סיס אלו ויחד לאמנו יי"ם זה ומ"כ אם אחם בחותמו מ"כ אין כאן קנין של יי"ם זה לישראל אז דבא אי אפשר אמכור אז יחן יי"ם זה לאחר ואין רמי' מאחריות דאלו אחם בעקדון ליד ישראל ומ"ו מאחריות שקבל מאיו בידך קרינן ביה מאמ"כ כאן אם הוא יהנגו אלמות אלא לאמיר הדמים אין זה רק דמנזל נזל ליה ומ"ם יי"ם לאו נרשותיה קאי וכ"ם אמ"ם אלא אמ"ם נראה אכ"כ גם בענין בביה יי"ם ובן אחם אלמון בפ"י אינו יהנגו לבעל אחקה אחוה אחת ואמ"ל ב"ו חולק בס"י ובן אחם אלמון בפ"י אינו יהנגו אלא אחוה לו לאיסור אחר כך ס"ב: ומ"ם ל"ם ביכא אסיאה בעקה ובאה אז אז רוצה לקבלו אף אי"ל דלא קני ליה מ"מ שוב אחריותו עליו מסביא אחחא בדיביסה אכ"ם ומכ"ם בגולדי אלא הוא אלא לאחיר אחחות אלא אי"ל כיון אסאינו יהודי חוזר ואינו אינו אחו ס"ל אקבל אחריות אחלו אל אינו יהודי נגיחו אל אינו יהודי דבריי: ואם אחינו יהודי אחמיד דיי"ם בגיחו אל ישראל אינו אינו ישראל ידאם ישראל לאחזור אחר אינו יהודי אחר אינו אינו אחר אינו אינו אחריותו ואף אינגנים דבר קונה לאחינו יהודי אינו יהודי אינו אינו לן בם ויאמרו לו אחחמן אינו אלו רק אל אינו יהודי אחחמידו אלו אלא אלא מדאחו ואינו לגיל אינו מ"מ בס"ב בגם אחחמן אל אל אינו אינו אחריות אל אחן אינו יהודי ואסקידו אל אי אחר אף אחחמני לא"קיבל אלו אחריות אני בגיבל אלו אחר אחר אסאם אם: ואינו בא"ות כתר כהוס אי' ה' כאחר אחחם אחחם אחר אל אלו אל אל אל

ז סם כתפ"ר :

יד אפרים

(במג"א ס"ק ח) אבל סכת לי כמי סלינו יסודי מקיים כו' ר"ל דע"כ לא אמרי' שואל כו' כדידים דמיא אלא כמאן כיון לומר דסוס כלו כבר וכם כו אמת"ל בדבר אמת אלו אם אלו אין כיון לומר דסוס אלו אמרי' דכדידים דמיא ואלכך אם אחיונו לאחר אמת ומקיים אמתלי מוסר ומכל מקום נראה

אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור (ט) ויתננו לו מותר ובלבד שיתננו לו טו מתנה (י) גמורה בלי שום תנאי או שימכרנו לו (יא) מכירה גמורה טו בדבר מועט ; אבל יז מתנה על מנת להחזיר ה (יב) לא מהני :

רשאי

דס"ל כדידים וס"ס נכי אלא ע' בנמ' אבל אכל אכ"ל ע' בנמ' אבל אכל אמרי' אמרי' אמרי'

(ה) שמא אצטרך כו' . ויכול גם כן לומר לתן לך ריזום לתמ"כ דהא מ"מ מכירה גמורה היא : (ז) ולא יתן לו על תנאי . נראה פירושו על תנאי שיחזירנו לו לתר בפסח דאם כן לא הוי מכירה ולא מתנה אבל אם אמר ליה על תנאי שתחזיקהו לעולמך ותשמש בו כדלעיל רק שלא תמכרה לעוה"ר אלא אמר דזה הוי מכירה גמורה אפילו בכל הפסח וגראה שכל אדם יאמר כן לאינו יהודי בפי' ויועיל בזה שעוה"ר אדם לא יוכל לקנות מאינו יהודי אותו ממך כי על מנת כן לא מכר לו ומעלה מוחר מקח לאינו יהודי ויוכל ישראל בעל הממך לחזור ולקנותו אלא דלפ"ז יש מיסור לבעל הממך לחבוש לת ישראל הקונה מאינו יהודי ולומר הן לי הממך בתותו המקח כי בזה יגלה דעתו שבטלה המכירה ממילא מחר הממך לבעליו הראשונים וכ"ל הממך של ישראל שמבר עליו פסח אלא שהוא יכוף אותו שקנה בלא כדין כי הוא לא מכר לאינו יהודי אלא בתנאי שיחזר לו אינו יהודי וממילא יחזור ומכרנו לו ויאמר לו זהות בעיני אם יש לי בממך זה שעוה"ר אדם לא יוכל לקנותו מאינו יהודי אם ילמה רק לני ואמי' אם לא התנה בפי' כן עם אינו יהודי אלא יוכל למכרו לאחר מ"מ אין בהסדי אחדשתא דהכי יצא הממך מרשותו ואין בזה איסור ודבר זה דומה למי שמוכר לחבירו הממך קודם פסח ומתנה עמו שלחר פסח יהיה מייב זה הלוקח שיהיה לו בשת הבית אין מזה הממך למוכרו דוקא לזה הישראל דאין בזה איסור כלל אי"ב כן הוא בגלגל"ד בזה דאם קנה ישראל אחר מן זה אינו יהודי יהודי הממך בזה מייב לחזור ולמוכרו לבעליו

ואל"ל דשעם אחר יש בדבר שמייב ליתן לבעל הממך דלא מכר לאינו יהודי רק כדי להפקיעו איסור חמץ ולא להפקיעו מרשותו דז"ל דא"כ א"ל הממך של ישראל והו דא"כ מה סריך בפ"ד דף ו' למימרא דשכירות קנין אי' אחמלי לא מצאי דשאלי הכא דלא יחד לו בית רק להפקיע איסור חלא ודאי הא לאו מילתא וכבר הכאנו בפי' רמ"ו בשוטו דגם לענין שבת בשמפקיר בהמתו אין ללמוד מפסח איתר ובספר מ"ב כתב כאן מעם שמייב לחחיר הקונה מאינו יהודי לבעל הממך מלד שהוא קודם לקנותו מדין מעורפי"ל : (ז) אע"פ שבטלו . דמיישינן שמא יטרים לומר שביטלו אע"פ שלא ביטל : כך

כתב

באר היטב

מפני מנהג הומרא דהמן פיין מגן אברהם ומ"ו : (יג) ואפקתו . ובשלא אפילו לבעלמיה מיחזיר ויקנה ממנו ושיהן לו ריזום כ"מ ותמרוים : (יד) של בעלי . נראה פ"רושו של בעלי מיחזירנו לו אחר פסח דא"כ לא הוי מכירה ולא מהנה אבל אם אמר לו אל בעלי שתחזיקהו לעולמך ותשמש בו כדלעיל רק שלא תמכרה לעוה"ר אדם אחר דזה הוי מכירה גמורה פ"ו שיין שם : (טו) שבטלו . אע"ג דלא אבר מן הסדרים מכל מקום מיישינן שיבריח לומר שביטלו אף על פי שלא בטלו בדין כמו שבשם שלא בטלו אינו יהודי ואמרו אפשר נמור גם כן דינא הכי ואפילו אינה עדיים שבפקיעו ובטלו לא מהני אם מנית הממך בכיתו ובכתובו מדעתו ודע ממנו כל ימי פסח ודאי כ"ג לא מהני ביטול אי בפקר אבל כל שאם היה יודע ממנו כל ימי פסח ויש עדים שבטל לו אפקיר קודם פסח אי אינם נמור בעיני הבכירה וכל ימי פסח אינם עדים בטור מאכר ואחר פסח נודע לו שלא מכר כיון שהיה אינם כ"ב אנשים יודע ואחר שבטל אף דאינה עדים לא מהיישינן לבעבר • ויש לחמר אע"פ בשאם אחר פסח מ"י שיין שם • כתב כה"ר אלו אחלא סימן י"ב דאם נשבבה ליהודי ממן של סדרן בשאם בשאינם נראה לחמר לאפקיר כל אמנו ואחר ולאחר ולאחת כו אחר פסח ע"ח : (ט) ויחמנו לו • עבד"ם מה אמנים בשם ס"ת כני יעקב ושיין בס"ת בית אפרים סימן מ"ח בקנה ממן מאינו יהודי אחר מות אחוז ומכר ב"כ אחר מות אחוז ובשאתי אם לבשמן אם"ת בני יעקב אלו ושם כתבתי בשם אחרים מהר"י בן מרוח שבחת עוד מעמא לפי שבדינא דמלכות יכול לבטל אחמן לפי אמרה דמלכות : עבד"ם וכתב דודי מ"ו שבאון מהר"מ ז"ל בחבו' אחר בעניין שהרבה אנשים לקחו אחר פסח ממוצאי בדם ס' מחזיק בשיעור אמרים אם"פ ואחמו לבמרי יין של יי"נ ואפשר דם"ל שאין בשם אין מפק דמעמא הנמרים אלו מבכר אלקן אם אם אינו עיטות אברנם לעוקן אנת הם בחופים לכל מעמה פוסק ושיכ בפסח נדול ובאריך ומפי' אאם כל דברים כו' . והנמרים אחר מכירה אבר אלו אם אמנם ומו"ל אחנן אל ישראל אע"פ ע"כ ושיין בס"ת אפרים בנוסח אין לבקל דקי"ל עלמו ע"מ וכתב עוד אמי אלא מבר מי דבא אע"פ ונודע לו אקודם אבא בהתיאמו בשמרי אבר וכתב אים לבאיר פ"י אבלבת בנאם ליא אמלה אמנ"ל אבל אבנינא ליא בבחי' אלא אמבי אבלבת אמר"ל אבל אבנינא בחורה אייה בע"פ דף ל"ד ס"ל אלא אי אבמיד אמנם אבל אמנ"ל אבל אבנינא ליא בבחי' אלא אמבי אבלבת כת"י : וכתב בס"ת פ"ו סימן י"ב בדבר אמרים אע"פ ובתנם לאיך חבינות אל אבר והבאנל רלה לאבור מנום דבו"ל אמבמר בנאם ובשיין בס"ת אבנינא ליא בבחי' אלא אמבי אבלבת דחמן אע"פ אינו אלא מנום אבמא ואור לפי אע"פ בנאם ל"ל דאמבמר בל אבר מוחר לבאותנו בנאם לפי ליא בם אמנים אבמיד אבר אבר אבר

כ״ם כסם סיוי׳ ל׳ מעוסם ל׳ כרוי׳ מ״כתים נמ״ :

כתב כ״ם הלוי סי׳ י״ב מי שבא בספינה היום נראה לחתיר לספקיר כל המלוי ולהזור ולזכות בו אחר ספה ולמכרו אבל לא לאוכלו משום דזה היא מלחתי דלא שכיחא ומשני מומרת דהמן לא מלאתי לבי לעשות מעשה (כ״ה) ופשוט דאפי׳ אין הסמן תלוי יכול למכור לאינו יהודי הסמן בא׳ מדרכי הקיים הל״ל ואז קנה האינו יהודי הסמן בכל מקום שהוא ועיין לעיל סימן רמ״ו ס״ג : ט של הפקר · דמהיום הוא כשאותן נכסמה שא״ם סימן תמ״ה : י אם הוא יודע · משמע בשפק לא מיישיק ע״ם :

תמצ א ומלאי · פי׳ שאורס :

ב אסור בהנאה · דאינון בבעל הסמנות ולר״ם תלוין בשועלים :

משנה מדברי הכ״ם דהמן בעמלת אסר הפסח ולא ידעינן אם הוא של אינו יהודי לו של ישראל אסור בהכילה ואותר בהנאה ע״ם וכ״מ בעירובין דף ס״ד ע״ב ברש״י ותוספ׳ דאם לא היו הולכין אחר רוב עובדי דרכים והו תלוין בעל ישראל אפ״ה הוי בטל ברוב ואינו אסור אלא בהנאה ביי״ד סימן מ׳ ואם הוא נעלם שאבד נתלות בעשה לאחר בעשה אחר אפילו במקום שרוב ישראל מצוים שרי (תוס׳ עם ושיין ס״ק דמולין) : לריך

תמצ (א) כך היא גירסת רש״י · דבמות ומלאי תלוין ופי׳ כך מלאי היינו שת ויין הנמכר במנות ולא״ז ניתא במנות של אינו יהודי דא״ל הא מכ״ם גם הפועלים מכניסים שם שת וה״ל ספיקא דיל״ל כיון דקי״ל כר״ם דהמן לאחר הפסח אסור מדרבנן משום קנאה כיון שייך קנס אלא במנות של ישראל דאזלינן לחומרא לריך טעם למה ונראה דהסמן של המנות הוא ולאי קבוע ומונח שם ושל הפועלים הוא דרך עראי ס״ל שעה מכניסין שם הם אוכלין הכל הלכך אזלינן בתר המנות וכ״ם דנורם בהסך ואזיל בתר הפועלים ולאי קשה למה תלוין עפי׳ הפועלים מבמנות כיון דגם במנות הסמן קבוע עפי׳ ואם לכ״ם מיירי שאין במנות שת רק שאר סמורות א״כ אין מילוק דין בין רש״י לכ״ם ואפשר שמילוק זה יש ביניהם דלכ״ם מיירי שאין שם רק סמורות לא שת ואילו היה שם שת במנות היינו אומרים דהוי שפיקא ובכל גווני אזלינן לקולא דאין כאן קנס : יאמר

תמצ דין חמץ שנמצא בחנות ישראל והפועלים אינם יהודים או בהפך׳ ובו סעיף אחד

א א * חנות של ישראל ומלאי (פירוש הסחורה וכלי המנות) של ישראל ופועלים הנכנסים לשם אינם יהודים חמץ שנמצא שם אחר הפסח **ב** (א) אסור בהנאה חנות של א״י ומלאי של אינו יהודי ופועלים הנכנסים לשם ישראל חמץ שנמצא שם מותר אפילו באכילה (א) כך היא גירסת רש״י ורבינו האי אבל רבינו חננאל גורס (ב) בהפך : ישראל

כ״ם כסם סיוי׳ ל׳ מעוסם ל׳ כרוי׳ מ״כתים נמ״ :

שערי תשובה

סע״ע ודעתו לאסור וסם בכנסה כן המחבר לידד לסלכם ונק״ם שם כתב מה שכתב לו בשל מ״ר ונם כן המחבר כודם לו שים להחמיר לעשות וש׳ לעיל ס״ק ח׳ שכתבתי בענין זה מתוכם בענוף מורת הסלמים ועוד כמה תשובות שכתבתי שם מענין זה וע׳ בספר כאר יעקב סי׳ המ״ו בתשובה שכתב שם בענין מי״ם שנתחמה עד אחר הפסח ועי׳ בע״סב סי׳ ק״ם בתי מים ועי׳ בתן בכיות שע״שם והוא ידוע שבא לב״ר לשאול אע״ם שים לו עדים שהקיירו אסור אבל הוא לעצמו ידוע בעצמו שאתם הקפקירו הפקר בזור וטולילו מלבו לגמרי ודעתו שאחר הפסח יחזור ויזכה בו ס״ם יכול הוא לזכות בו ע״ם וע׳ בטו״ש ס״י שבדשום סי׳ י״ב בת״ם זה עבר מנים כו׳ ובמ״ות ס״י סימן ס׳ סתרין ברשות וכיים לברמב״ם דהמן שידוע לא מהני ביטול ועי׳ בפר״ם ושאמת אריה ושאר אחרונים שכיוונו לקלת רשות לבטלן ז״ל וכ׳ בפ״ת ובב שכבן סי׳ ד׳ בשאר שבכר תמצ לא״י קבן לו אם שאינו יהודי קנה בחמן ד״ר הנסוא בומנינו לאמת כל הדיעות לינטל כפה לבטבר אלו ברמב״ם וברשב״ל אם קנין קונה בבכירות מקום ומדברי התוספות וסרא״ם נראה שבוכרים בזה אם לא דיעבד בפרם בפיסור חמץ שפ״ם דלכנן ע״ם : ובחב בפ״ת הנים מבל מ״ב סי׳ ל״ח בשם מבר דרך ספלך שמי שבירו חמן שע״שם ואחו אחרינו לביכל מינים אבר לא ידע אם הוא חמץ שבבר אלא לבנינ לבם בלא אחלו ואכם ס׳ תולק ע״ו ובסנים עמו בשפת״ם שחייב לסודים וסנים רשים מברדכי פ״ק דינמות ושיין בוי״ר סימן ק״ם : (יז) יודע . עבס״ם וע״ם בבו״ם ע״ם ע״ם שאחר לעבות בן אף בשינו יהודי מלבל לבמותיו חמן בשפת דלכבלת עלמו מוסם שאם לא הים נוחן חמן הים חיוב עליו לאוכם בדבר אחר וכן אם מפכיר בשפתו בחול שהעבד אם ומתנה שמוכות ידים מוחל על הסוכר מוחר אף מידע שיחן חמן ומכל מקום אין לסתיר לומר לאינו יהודי בשפת קח בשמתי וחן לם מוחנו ואני אבלנה חמן בשלא אחילה בבליאתו אבל בכי אפי׳ נוחנא שנתחייב זמן. רב קודם אבת לוון בשמתיו ולאלק בולנות ונימא ליס לדיקני מוחנות דסחיות ולא דאיסורא ס״ם ולבנות דאמר לריך שיון בוס דיסי יכול לוחן מוחנא אחרים שבחא חמץ ישראל הוא בשפת אם בבשמתו אוכלת חמן (ואפילו אחמן בל אינו יהודי אסור לישראל טחן ולא נייר אינורא לא ניחא ליס דלינקי בולאי מיאכלינה חמן ובס״ם בשפ״ם דאם ישראל ואינו יהודי קנו בשמם בשותפות אם אחני אחלה קודם לקיחה אבוא אינו יהודי יחן כל יחי בשפת ומחיות קודם אבת ואפילו אינו יהודי אחן בבא אחנו בשפת קנין דאת הריבוא״ם לאסור ע״ם ושיין ס״ם אפ״ז בבכ״ם בשפחים דף ר״ם כחם שעמים שאסור לאכור קודם אבת לאינו יהודי בחמות מלו ואחמן שדרבה לאסול בכלי מיאכלו בחמות כל יחות בחם׳ ובוב מוד ולינה אותם מפאינו יהודי מבוא דשוכאת מלאת דסבורמה אפי׳ ולא נחר ומקנה ס״ם ובבב רלאיחי בשם בראשונים שמורים הנאה ומשמרים בחמות ומבטלת ומכיר זכותו לאינו יהודי ואפילו אינו יהודי ישבאם מה שילבה ואין לישראל אבת בזה כל יחי בשפת ובזרות ובכלים אבת אל מיאכלו אבת בחמות יאכור לאלינון ולאחר אבת אינו לאחור ולקוחתן ממנו כו׳ ומלאם אבת לא הים מבנו מקדם לאיסור דאל״כ אבינא אחנודם מנאון ז״ל אמין לאחיר וכ״ב בחשבת אבי מי׳ כ׳ ובם מנוחר דבמקום אמין מבבר לחיר לאסור לעבות בן : ובין בבאלות והבוכות בית אבריס סימן ל״ג אבתבבי לאיבר אם אבתקו אל אם בבחת אבי״ז בבא דבינינו דף ס״ם אבריתין אל אבבר בדרבנן הוא ובקבו אלו אבבר מדברי ברמב״ם ובבנתי בשוב אבם ביין אבם :

ובם דודי מ״ו בנאון מוהר״ר אבנבר ז״ל בבחו ז״ל מילא דברי זקנו בבל ת״ם בחבינה בח״ו ובבנים לאסור אבבות קודם אבת לבאכילם חמן בשבת ובן לאבור אוויין הויה אם בבבמות לאינו יהודי ובבא״ם אבי אבנאם אבי׳ מ׳ בחב ג״ב לאיסור ואפילו בחלב אינאלי לאינו יבמי אבבת אין בינר אבאחר אבם אבנא אבבלו חמן אבבאם בבבבים אביד ובעין בחב״ם

בחבת גם בן אבבבבר אבבבבר אבבבבים אבבבבים אבבבבים

תנ (א) יאמר לו קודם פסח כו' · כ"כ הטור בסם מהי הטעמי וכתב ב"י דבהג"מ ובמרדכי בדין ישראל שקנה מן הכומרים יקח לאחר פסח מה שבעבר בפסח משמע שא"ל לשתמות כן תחלה ושעם לפי שאין כאן איסור אלא קנה דעבר על בל יראה ואלו לא שייך למיקנסיה ופסק כן להתמיר וכ"ל דיש מילוק בזמן התנאי ביניהם דבדין זה שמניע לו ריבית בכל שבוע הוי כל שבוע מוב בפ"ע הא לו פעי מני מלבן לי' כל שבוע נמלא כשמתנה ישראל תחילה השבוע ה"ל כמתנה מעיקרא אח"כ זקף עליו הריבית בפעם ח' ולא יסלק לו עד זמן שביעיסה לא מועיל התנאי לסלק עצמו ממנו וה"ל כמוכר קודם פסח חמצו שיהיה לו בפסח משא"כ אם התנה תחלה הא זכה בו הישראל כלל בחותו הבכר ומ"ם בהסות שקונה מן הכומרים בפעם ח' מה שמניע לו על זמן קונה צריך להתנות בפעם הקנין משעם שזכרנו ולא אח"כ קודם פסח ואם לא יתנה תחילה הקנתו לבטל המקח אח"כ ולהחנות אז כמ"ם לענין שבת שם שבתמור של הרב"י מחמת שם לינו יהודי שבתוך דמועיל התנאי קודם הפסח אתה כמי כיון שמלי התנור של ישראל יכול לומר לחינו יהודי כל זמן שירצה אני רולה להשתתף עמך בפסח אלא ע"מ שתתן לי דמים בעד חלק שלי וזה מהני שפיר כנלע"ד : (ב) אומר לאינו יהודי כו' · נעלם ממני הבנת דברי הרב בזה מול אתה של פסח כו' דס"ם נהנה הוא ממנו של פסח במלי דשקיל בעד שבוע אחר הפסח כל הבכר אמי חלק לינו יהודי מחמת שאינו יהודי שקיל חלק שלו בשבוע של פסח בשלמא נבי שבת בסי' רמ"ה מועיל התנה בזה תחלה דהיינו בשבת עביית הסותפות דאז לא הוי לישראל מעשה חלק בזה הבבת בדעיבד"ם התם הביאו ב"י מה שתין כן כאן דהיינו דהתנו קודם פסח וכבר יש לאינו יהודי חלק בכל שבוע ולישראל חלק בכל שבוע ומלא שיש דמיס לחמנו של ישראל בפסח ואע"ג שבתבו בסמיך שמועיל אפי' קודם הפסח היינו לענין ביתן לו דמיס מיוכל הישראל לומר לא אתן חלקי לעשות בו מלאכה בפסח אם לא שאקבל מעות לא אתן לך אם יתן לו אתן אח"כ הוה מלי מעות בתנאי אבל כאן אין שייך כן דהא מתנה שיהא מוטל עכ"פ אתן אחר הפסח בעד חלקו בפסח בשם שבבר זבה בו בתחילת הסותפות מה מועיל התנאי בזה ובטור בשם רש"י כתב אלה מהו לומר לאינו יהודי מוב לאתה מלקך בשני חלקי דמיס ויטול הדמיס מלותו ונראה דבר ויטול הדמיס אין סיבוטו שאסור לו לקבל אחר אח"כ רק דמיס אלא ס"ל שיהא קודם הפסח ויטול הפסח וכמ"ש בסעיף שקודם לזה ואח"כ יכול ליקח אפי' אחר אבל בדין שכתב הש"ע הוא תמוה לי שהיה מדברי הרי"ו ומדברי הג"מ שמביא ב"י בדבר שאין מותר לפי הראה ובהג"מ שהביא ב"י כתוב אבל לענין פסח מותר להתנות קודם הפסח ומוטל היינו שבוע ולישראל כו' אבל הכא כיון שמוטל את הדמיס מתחלה מותר עכ"ל וכתב ב"י אבל המרדכי לא הזכיר שלריך ליטול דמיס אותו שבוע קודם פסח כו' ובאמת נראה דגם הג"מ לא מחכוון ליקח המעות תחלה דוקא דהא לא זכו אחר בהשובת רש"י ותוס' דלף אחר יכול ליקח אחר הפסח כמ"ש בסעיף שקודם לזה והוא דברי אבי עזרי בטור אלא נ"ל דמ"ש מתחילה וקאי אדברייה דאמר מותר לומר שכיון שנוטל דמיס אפי' לכתחלה מותר דבר זה ולא כמ"ש בסעיף שאח"ז דוקא קיבל בבר מותר כנלע"ד : (ג) אפי' מעות אסור כו' · בטור כתוב אחר תשובת רש"י דהוא ס"ג וז"ל והרשב"א כתב משבה בא לידי בישראל שהיה לו תנור ואמו בו אינו יהודים אחר בא לו אחר בשל ישראל והביא לו בכרים לאחר הפסח משבה אחר ואסרתי לו לקבלם לא מבעי' אחר שלא בשבת תנור וה"ל אחר אלא אפילו מעות אסור לקבל בשבת דה"ל משתכר באיסורי הנאה ואם אינו יהודי אסור ליהנות אחר

(*) ז"ל הב"י ולא אזכיר אלריך ליטול דמי' קודם פסח

תנ א צריך לפורעו · ואע"ג דלכתחלה אסור לקבל מליסי אחר הכא כיון שבעבר אחרון לו בבר זה אין הראשון בעין לאו מליסי אחר ניכוו אע"פ שה"ג ותמ"ג וכתב בב"ח שיש מקומות שבהנו איסור לכתחלה לות לאחר פסח ולפרוע אחר פסח : ב יאמר לו כו' · ובדיעבד אפילו לא אמר לו והכניח לו אחר פסח שרי שרי לו זכה בו הישראל בפסח (ב"ח) וישראל שקנה חץ הכומרים שמותרים להם לחם מותר ליקח לאחר הפסח מה שאסר להם בפסח דאמר שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מעשה קנס והכא ליכא לאקנסו' (הב"מ ומרדכי) : ג אומר לאינו יהודי וכו' · כתב ב"י בשם הג"מ שמותר להתנות קודם פסח וביטול דמיס וכו' וא"ד לישראל ואינו יהודי שיש להם בהם בהשותפות שאסור לומר מול אתה של שבת ואני של מול אח"ם שיאמר אח"ם לאמלע ונראה כמוזרה בעבל ישראל אבל הכא שנוטל דמיס מתחלה מותר עכ"ל הג"מ אבל אחרדכי כתב אח"ם כלון אלא ליטול דמיס*) :

ונ"ל דאליני בשלונתא דהרמב"ם והרא"ש בי"ד סי' רל"ד סי"ג לענין עולה ע"ם וא"כ ל"ע על הרב"י מאחר שפסק שם דאסור לומר לאינו יהודי מול אתה מלקך בשני עולה ואני אח"כ הס"ל אליני עולה ואם כן ה"ג ליאסר ו"ל דהכא לא זכה ישראל מעולם בחתן רק אמור לאינו יהודי אחנור בפסח ואינו יהודי יכול לאחיה בו אלא משא"כ אתם דזכה בחילות ומ"מ יש לנסוג שיאמר לאינו יהודי אחנור בפסח ויטול הדמיס מתחלה אח"ם הנ"מ וכ"ם הב"ח וכד' ימים שאם י"ם אב"ם אסור לומר מול אתה וכו' אח"ם סי' רמ"ה : ד מותר להתנות · דאמר אינו אוסם דמיו הנ"מ אם אינו תמ"ג אבל אם הכרות אסור ליהנות מסם דזכה בהם בפסח בעבר אמורו כיון שדרכן לעולם לתת הכרות ואח"כ ה"ל אמן של ישראל

מעשה"ם

ומנו

תנ א צריך לפורעו · ואע"ג דלכתחלה אסור לקבל מליסי אחר הכא כיון שבעבר אחרון לו בבר זה אין הראשון בעין לאו מליסי אחר ניכוו אע"פ שה"ג ותמ"ג וכתב בב"ח שיש מקומות שבהנו איסור לכתחלה לות לאחר פסח ולפרוע אחר פסח : ב יאמר לו כו' · ובדיעבד אפילו לא אמר לו והכניח לו אחר פסח שרי שרי לו זכה בו הישראל בפסח (ב"ח) וישראל שקנה חץ הכומרים שמותרים להם לחם מותר ליקח לאחר הפסח מה שאסר להם בפסח דאמר שעבר עליו הפסח אינו אסור אלא מעשה קנס והכא ליכא לאקנסו' (הב"מ ומרדכי) : ג אומר לאינו יהודי וכו' · כתב ב"י בשם הג"מ שמותר להתנות קודם פסח וביטול דמיס וכו' וא"ד לישראל ואינו יהודי שיש להם בהם בהשותפות שאסור לומר מול אתה של שבת ואני של מול אח"ם שיאמר אח"ם לאמלע ונראה כמוזרה בעבל ישראל אבל הכא שנוטל דמיס מתחלה מותר עכ"ל הג"מ אבל אחרדכי כתב אח"ם כלון אלא ליטול דמיס*) :

תנ דין ישראל ואינו יהודי ש"ש להם שותפות ·
ובו ז' סעיפים

א א ישראל (א) שלוה כבר מחבירו קודם הפסח **א** צריך לפורעו אחר הפסח ויש בו משום גזל אם אינו פורעו :
ב ב ישראל שמקבל מאינו יהודי ברבית כברות בכל שבוע (א) **ב** (ב) יאמר לו קודם פסח שיתן לו בשבוע של פסח ב קמח או מעות ג וכיון שהתנה עמו כך אע"פ שאחר הפסח נותן לו כברות חמץ הליסי הקמח והמעות הן ושרי :
ג ג ישראל ואינו יהודי שיש להם תנור בשותפות **ג** (ב) אומר לאינו יהודי קודם פסח מול אתה ואני אטול (ג) אח"כ :
ד ד ישראל שהיה לו תנור ואפו בו אינו יהודים חמץ בפסח (ג) ה אפילו מעות אסור (ד) לקבל בשכרו ו דהוה ליה משתכר באיסורי הנאה ואם ה קבל כבר המעות **ד** מותר (ה) ליהנות מהם :

יש

(ה) ז מוזר כמס רש"י ופ"ם ומסם דבי ר' יאמי ע"ש פ"ג ב מוזר כמס אבי מעורר ג שם כמס רשב"ם ורש"י ר מוזר כמס רשב"ם והם מעורב שבינתו לו אחר פסחא ס שם ושיין לעיל ס"ם מע"ג :

באר היטב

תנ (א) שלוה · וכתב כנס"ג שיש מקומות שהנו איסור לכתחלה לות לאחר פסח ולפרוע אחר פסח ועי' סימן תמ"ח ס"ק ו"ח סב"ם : (ב) יאמר לו · ובדיעבד אפילו לא אמר לו אחר פסח שרי שרי לו וכן כו' מיהרא"ל בשמה כ"מ ס"ח · וכתב אח"כ דלכתחלה מוב לשתמש כן ולא אמר לו אחר פסח מוב לו אם נתן לו אחר כך מבלו שעבר עליו פסח נם כן שרי אם לא אמר לו אחר פסח שרי לו אחר כך קמח לו מעות לו אחר שעבר אחר פסח שרי · וכן מדין בלקח חץ הכומרים שמותרים לאכול לאחר הפסח אם לא אמר לו אחר כך קמח לו מעות לו אחר שעבר אחר פסח שרי · (ושוכן לאחריו ולרוך לאחר ואסיים בלא אמר אחר אבל אם אמר לו אחר כך אינו אסור) · ושיין לאחרים כדיעים אלו כי בלא"ם אין ישראל קונה בלא אחר אחר אחר

ז סם מסקנם ריש פ' פ' דפ"ח ז' טור ומסרוזי בפ"ב ומסמים מ מסם דפ"ג פ"ג פ סם מפרוזי יסוד מסרי מרוזם בקיומו מל מיסור מלם יעקב מכלי

עמרה זקנים

תנ (א) יש מי שמתיר כו' אבל כשמשכיר תנור לאינו יהודי ע"פ שיאפה בו מצה והאינו יהודי אפה בו חמץ ומצה מותר הוא לב"ע שהישראל יחשוב שמקבל שכרו בעבור שיאפה בו המצה ולא בשביל החמץ(ב)אסור להשכיר כלי לאינו יהודי בפס"כדי שיבשל בו חמץ כו' דמשתכר באיסורי הנאה אבל מותר להשכיר כלי קודם פסח בהבלעת יפי פסח כגון שמשכיר על נ' או ד' שבועות לעשות בו מה שירצה אע"פ שידוע שתא"י יבשל בו חמץ בתוך הפסח מפני שהוא יחשוב לו כל שכרו בעד הימים שקודם פסח ושאחר הפס' ואין זה משתכר באיסורי הנאה והמחבר גם בזה הע"ב (מהרדש"ל) ואותן המחויקין אורנדי ולוקחין מירות מלוי"ן מכל בישול שכר שמבשלין ביורות הדין משתנת כפי עסק האורנד"י שאם תורות הן של השר המשכיר והישראל מחויב להקן תירות כשמתקלקלין וגם אם נתישנו תירות צריך הישראל לקנות חדשים משלו ולמכרן בשליחות בתשלום זמן אורנד"י אזי תירות הן ברשות הישראל ולא מיבעיא דאסור ליקח המירות עצמן דוחה בו הישראל בשכר תירות והוא מסוס המן שעבר עליו הפסח אלא אפ"פעות אסור

שמעמ"ם: **ה** אין זקוק לו· ולפ"ג דלפ סכרו לעשות ממו מלאכה לחמרת ולפ"כ עשה עמו בי"ב סכרו לאסור לאסם לם לפ מי' מוסם עמו כלום לפ היס מסלם לו סכר ומלמה מטומל סכר יי"ב לאכל הכמ כיון שהשכיר לו תנורו לשבוע מ' אפי' האינו יהודי לפ יאפה בו כלל היס לריך לשלם לו מ"כ לפ שקיל סכר ממן ולכן מרי ומ"מ לכתחלה לריך שיאמר שיאפו בו מלה בע"ל ברוך והכ"י נדחק בזה ס"ם: **ו** לדור בו· מ"מ דלאסור להשכירו לאסם בו ממן דמשתכר באיסורי הנאה (ועפ"ז) ודוקא כשמשכירו תוך הפסח לו בפ"ם (לעור): **ז** שיקנה חמץ· ואם הוא מוסכר מלגו לאסם לפ יאכל בביתו מסום מסדא (לעולם): **ח** צא ואכול· ודוקא שמ"ל לפ ולאכול ממן לו ס"יודע בודאי שיאכל ממן: **ט** אא"כ חקדים וכו'· וכן שיקר ודוקא שהליגר עדיין בעין ביד התנוני בעמה שאוכל וכמ"ם כי"ד סימן קנ"ב ס"ד ולפ לפ הקדים לו דינר מותר לומר הן לפוטלים ממן ולפי פירש:

וא"כ מי שיש לו תיגוק ולריך לעשות ממן מותר לומר לאינו יהודי הן לו לעשות ממן ולפי פירש (יע) סימן תמ"ג ולין זה כגלה במה שכנו שותה ממן כמ"ם בי"ד סי' ס"ד ס"ם ועוד דשיעלים ממי מזונותן עליו ולפ"ם שרי בס"ם בפרדכי ס"ם אבל הוא לפ יקח הממן בידו (וש"ל סי' תרי"ו ס"ח בהגה"ה) כמ"ם סי' תמ"ג ס"ג ובמילה שים בו סכנה הכל שרי: **י** ואסור לקנות-דהא לין עליאות לפ" (בסמן ממן) וממלא דישראל קונה לותם ועוד דאיכא למיחש שמא יאכל ממנו (ריב"ם ב"י) ועוד ל"ל דאסור משום רוצה בקיומו עבי"ד סי' קל"ג ס"ד ס"ו וכ"כ התוס' בפסחים דף כ"ב ע"ב דמה שממזק"ן לו האינו יהודי מוכה חביב בעבור לפ לא שהוא אלא בפני האינו יהודי כמ"ם ומשמע מדבריהם דלפ היתה בעמת אינו יהודי שעונה ממן לאסור לגרוף אלא אלא בפני האינו יהודי אבל לאחי קמא שרי כיון דלעבר ב"ם דאוריי"תא ואינו מתכוין שיזחיק לו מוכה הוי לא לאסבר ולא מכוון דשרי וכ"מ בפ"מ סי' ער"ב בסור ע"ם: **יא** אסור להשכיר ובו'· ברוקה בקיומו ע"י ד"ל אלא יבקע אבלי (מור) וכ"ל דה"ם שהוא רוצה שיאחר ויתקיים הממן בתוכו שאם יטול הממן מהבקירה בעומו ע"ג האור יבקע אבלי אאור וכ"ל נהנה ממנו אבל בתנור לא שייך זה כ"ל דלא כב"י ועוד כיון שהבלי עצמו אסור בהנאה אסור להשכירה לכתחלה (מור) סי' שקדירה בלועה ממנו אבל תנור בשאוסין בו בבר הוסק ואינו בלוע ממנו· קשה דליתסר משום משתכר באיסורי הנאה כמ"ם ס"ר וכ"ל דדוקא בהם שמתבנין ממן עצמו בדמי התנור שכך היה מנהגם וא"כ מעות אלו כמי הוי ממן אבל בבלי עיקר השכר הוא מעות אלא שהממן גרם לו בנאה לא בהמירו לאסרו וה"ם בחמור ומיהו ל"ל לאסור אף בחמור (ב"מ) ודבריו ל"ע דהא הרשב"א מייתי ראיה מיי"נ דשכרו לאסור ובהם עיקר השכירו הוא המעו'ע"ק דהא בית נ"ב עיקר הבלירות הוא המעות ואפ"ה אסור בהנ"ם ס"ם בהנ"ם ולא"כ למה הוצר נבי ממור לכן ל"ל דבל הגר מיירי ממשתכר לו בהם רק שיודע שהאינו יהודי יהמתם בו [ממן] לכן בחמור אסור דכיון שמשכירו לאחות ובהם אפשר היינו ממן ל"כ משתכר באיסורי הנאה לכן לריך שיאמר לאחות בו מלה אבל בבלי ובחמור לאו מהמתא לממן קיימי לכן שרי בהם להשכיר לנכל

ה (ד) (א) יש מי שמתיר להשכיר תנורו לאינו יהודי ז על מנת שיאפה בו(ו) מצה ח ואם יאפה בו חמץ ה אין זקוק לו: הגה וכן מותר להשכיר לו (ה) מ בית ן (ז) לדור בו ופש"ם שמכנים בו אחר כך ממן שרי (מגור):

ן ז מותר לומר לעבד בפסח הילך דינר זה וקנה ואכול אע"פ שיודע ז שיקנה (ח) חמץ ט י אבל לא יאמר לו ה צא (מ) ואכול ואני פורע ס יא ויש (י) מתירים גם בזה ע אא"כ הקדים (יא) דינר או שנשא ונתן ביד: הגה ו ואסור לקנות ממן לאינו יהודי בפסח אפילו בתפותיו (יב) של אינו יהודי (ריב"ם סימן מ"ם):

ז יא (ו) (ב) · אסור להשכיר (יג) כלי לאינו יהודי בפסח כדי שיבשל

ממו בפסח מכ"ל ולפי הגרלאה לכאורה לכאן לכתוב שכתב והרשב"א כתב מכבע דים סלונתא בינו לרפ"י היינו דהרשב"א אוסר ליטול הדמים שהתיר רפ"י וזה אינו דלפ"י התיר מטום התנה קודם פסח ולרשב"א לא שייך תנאי ממילא הכלכות מגאמו בפסח היו ממש של ישראל ע"כ אסור לכתחלה אם ' המעות בעדם אלא ע"כ דמיקר הסלונתא ע"ד שכתב הב"י בפס ריב"ם דאיכא ד' מ"ד לא שכתב הב"י בהמתו לאינו יהודי להביא עליים ממן דהסכר המלו של אינו יהודי אסור בהנאה' ואיכא לפ"ד מסכיר לאינו יהודי וממלו אא"ל מותר בהנאה מ"ם כיון דרפ"י התיר ליטול דמים אע"נ דהדמים יבואו מהמת ממלו דאינו יהודי מ"כ ס"ל כמ"ד ממלו אא"י מותר בהנאה אבל הרשב"א ס"ל כמ"ד אפי' כשל אינו יהודי אסור ומ"כ יש תימה רבתי על הפ"ע בפגיף בסעיף שקודם לזה דברי רפ"י ונלפן מבית דברי רשב"א דלרשב"א אין הקנה לאחר של ישראל אפי' בשותפות עם אינו יהודי אע"כ התנו בעמה קנייה האחר שבעבור של פסח יהיה של אינו יהודי והבהיא דסי' רמ"ם ומ"ל של מ"ם הרשב"א הישראל זכה בבלכות שהביא לו הגזבר אחר פסח ואסור ולמה לא יתפא גם כאן בהתירא ניחא ליה דלקני ולא דאיסור אמ"ם אבל הוא לא יתפא אינו יהודי ממבית ממן בי"ם דיכול הישראל אח"כ לומר כן ומרי דאחי אחם דאין לנו הוכחה דניחא ליה שיקנה לו ביום טוב אחרינו ודאי לא ניחא ליה באיסורא אמא"כ כאן דהמתן בא לו מחמת מעבה היום שאסה בחמרו היום שהוא מוהן לאפות בו היום ודאי ניחא ליה והכו פסוק לעפ"ד ועמ"ם בסימן זה בפוסו: (ד) יש מי שמתיר · הוא דעת הטור ממבית דאייה לזה מדהכן שכרו לו לעשות מלאכה אחרת לף על פי שאינו הטבר לי יי"ל ממקום למקום מוחר וי"ל דשאני אחם דאינו מוכחא מלאחר כלל שילקה ממנו הטברת יי"ל דיש הרבה מלאכות אחרות אמא"כ בחנור דודאי לא יעסה בו אינו יהודי רק ממן ס"ל כאינו הסכירו בפ' לחמן ומו ק"ל מובה דהא כתב בסימן רט"ו ס"ג אבל לא מהני אם אחמה אם אינו יהודי אחמה הבאמה בשבת שאין אינו יהודי נאמן בו אם אינו יהודי אחמה ד

שלא בא לעולם כדאיתא פ״ק דב״מ מה שחעלה מלודתי מכור לך לא אמר כלום תו דלא אתירו המכירה אלא בשעה שמוחר בתכילה דקי לי המכירה כמו התכילה כמ״ש במשנה כל שעה שמותר לאכול מוחר למכור והיינו במקו שיש לו בשעת המכירה וא״כ במקו שיכול לו בשעה שאסור לאכול אין לך רחיה שיהיה מוחר למכור דהא המכירה לא חלה אלא עד שיחא המקו ואז אסור בתכילה תו קשה וכי פסח ח׳ ימים לנו בשנה והלא ים יוחר מממשים פסחים בשנה דהיינו כל שבעות כמאמר הלל הזקן ר״ם אלו דברים לענין מחיאה הפסח בשבת והלא ים לנו יוחר ממאחים פסחים שדומין שבת אף אנו נאמר כן בדבר זה דהיאך ים היחר ניקח בשבת שכר שבת דהיינו מה שהרמיים טוחנות בשבת נוטל מדה שבוי זה והלא שכר שבת פסיטת דאסור כמבואר בכמה דוכתי וא״כ לא שבקת היחר לכל מחזיקי תורה״ ולא שמענו שמיטו בפסח הנמיים מעולה - ועל״ד היחר כענין שזכרנו בי״ד סי׳ קי״ז לענין גידול חזיריס של אורנדי״ם ע״כ כן דהכל שייך לבשר אלא שהיראל לוקח ממנו וזה דומה נמ״ם בקונה חק הא״י שזכרנו המילה סי׳ זה דלאוחן דיעות פסל מוחר אף בלא הנאה ס״כ מוחר ליטול חק המגיע לשרה אע״ג דלא מהנה שם שום אדם ולמאי דק״ל שם דבעי׳ הנאה גראה דמודה כאן המוחר דהחם גבי א״י דבר ידוע וקבוע להם שמוחנים להם כל שבוע ככר א׳ ומגלת בשעה שקנה מהם חק כל הבאה הוי כאילו קנה מהם ג׳ ככרות ואל פסח ביניהם וכן ברבים של כל שבוע שזכרנו לעיל ע״כ צריך הנאה אבל ברמיים אין קנאה כמה ימחנו ומעיקרא כי זבין נכנס לפסח אם ימחנו אלו יקח ממילא בכל פעם שמוחנים ומגיע אדם מהמוחן הוא קנין אדם וכאילו קונה אותו בעת הסיח מהשרה דהקנין הסיחם מתחלה לא חל אח״כ בא המקח לעולם כיון שלא היה ברור בשעת הקנין וע״כ קרוי בפיר אחר שלו אינו יהודי בשעה הקנין ועכ״כ עליו הפסח כשיקחנו ישראל אחר הפסח וכן אחר כל שבת שבן היחה הכוונה תחילה ולא שייך כאן קנה דקנים ר״ם מעוה שעבר על כל ילחה דלא היה שייך ליסראל בשעת הפסח ובימי הסבתות וא״ל הבפסח עלמו זכה ישראל בחמץ אחר שבת לעולם זה אינו דיוכל ישראל לומר לא ניחא לי דליקני לי בהיא דעתא כדלעיל סי׳ תת״מ ואע״ג דכתבנו בסעיף ד׳ בהיא דרבא״ח לענין שבת החנור דל״ד להיא דסי׳ תת״מ שאני הם שהחנור הוא שלו אינו מרלין לחמות בו ביום הזה ודאי ניחא ליה בכך משא״כ ברמיים שיש שייכא לכל הציר ואין לקבוע כמה ביום עכ״כ אפיר יכול לומר לא ניחא לי דליקני בשעת האיסור כיון שאשבר לו ביבא אחר הפסח דודאי יש עתים שהרמיים שנוי׳ מלכתחלה בהם המלכי״ן וכל מי שיש לו לעמוד ישמחו גם אחר הפסח כל זה הוא שייך ברמיים של הבר ישראל מוכר ממנו אבל ישראל שיש לו רמיים שלו לסלוטין ודאי לא מלא ידיו וכגלו ליהן לשחון בהם בשבתות ופסח ודמי להיא דרבא״ח שזכרנו כיון שהוא יכול לממות ולעשות כרלונו ואין לו תקנה אלא ישמכרם לאינו יהודי על כל הפנים אז אינו שבת ופסח בהבלעה בינים מעמ״כ ברמיים של הבר אף על גב דהיראל נתן לו בכר בעשות מ״מ המכירה לא חלה עד שיבוא כיון שהיה פסח בשעת המכירה שהוא הסוחן ומקבל החמץ שבורו וס״ם בעראם מדבריו לאפילו לא מחנו לו בפסח כיון שכך מנהגם אל״כ יש לו ליראל חמץ אל״ל שאינו יהודי ושובר אינו ולא דמי לאם יש לו חוב חמץ אל״ל אפ״י בשרי דבשם לא יהיה לעולם מיירי בחמץ דוקא יוכב ומבמר אסור: **יב** ויש מתירין וכו׳ - לכאורה נ״ל מה מנין זה לכאן אבל בד״מ כתב דלדעת הסור דאסור להבשירו מפני שהכלי עצמו בלוע ממנו א״כ כ״ם אאסו׳ להחם בו חמין ולהגות בו בעצמו אמנם המגבן דבריו וכ״כ הסו׳ ח״מ בשם הרשב״א נ״ל מה שנין זה לכאן אבל בד״מ כתב דלדעת הסור דאסור להבשירו מפני שהכלי עצמו בלוע ממנו א״כ כ״ם אאסו׳ להחם בו חמין ולהגות בו בעצמו המגבן דבריו וכ״כ הסו׳ ח״מ בשם הרשב״א ונ״ל דהא המרדכי הביא עליו דבר יבש ובזה לא שייך הסור דהרי שבת כי״ד סי׳ נ״ל דקדרה הבלועה מבשר בחלב אחר לחת לחוכו אינו יהודי כיון שלוקח מן הבעל ונם האו״ם כלל נ״ל כתב דבכל מקום שמותרין המים בהנאה מותרים לבכלן לאינו יהודי א״כ כיון דבאן מותרים לרחון בשם א״כ נימא נ״כ דבבשל שבתבשל בכלי אחר מותר למוכרו לאינו יהודי:

ובמעגלי צדק כתב והני כלים לאו כלים דאחילה ניהו אלא כלים המיוחדים לרחילה ולכיבוס דאחש״פ שעכ״ם בלעו אחר מ״מ מדינא א״ל להחמיעם מן הטין כאחר כלים (שרטי׳ תכ״ח) מ״מ נ״ל שעכשיו אין משחמשין בהן שום שמוש בשבת עכ״ל ומ״מ אף לדברי הא״ל מעמא כיון דבלעי אחר מעכו ואינו ב״י אינו אסורין בהנאה וא״כ אם נתבשל בהם הבשיל מותר למוכרו לאינו יהודי וע׳ בת״ח בלל ס״ה דבשם בקדירה הבלועה מבשר בחלב דמותר לעשות בו חמין לאוף בה ראחש״פ אסור למוכרו לאינו יהודי ונ״ל דדבר הנעוד לאיסור בשבת בו חמין לאוף בה ראחש״פ ונהנה ממנו ס״ל כלו״ו ישראל נהנה ממנו דמהנה הוא לאינו יהודי בשבת ס״ל אבל לאוף בו בראחש שרי אאין נהנה מחמץ שבחוכו ושוב דס״ל שלא בדרך הנאתו אע״פ שי׳ אח״ו:

וביש״ש בחולין כתב דדוקא חמין לאוף בו בראחש נוהגין היתר אבל הראוים לאחל ומשתה אסור ע״ש וא״כ ס״ה כאן אסור למוכרו לאינו יהודי:

כתב הב״ח ואותן הסוכרים מהמוסל יורות ורמיים ניקח מכל שכר שמבלין

באר היטב

בשב סס״ז אבל ג׳ לו ד׳ שבועות קודם פסח מוחר בכל ענין ע״כ: (יד) חמץ - הסבעות לחרונים דבכל פיירי בשבתו פסח ולא מפרש לבניה אלא חמץ ע״כ - כשב הב״מ מס שבעבין בפרעות פולין ביחודים שוכרין לחרנד״ו מבשרנים שים בו יורות ורחיים שלוקחין מבל שכר שבבלין מדם וכן ליקחין מדם מלגי״ן מבל מי שבוחן מלג״ן: דאם שיבוכם מחויב לחקן סיורות וכרמים בשמקלקלין לו פה בראוש ישראל ואסור לקבל אאינו משות בשכרו כיון דמנבנם לחת חמץ חוי ואסור ואם יש לו רשות וכת לחנוע מפסח אבל אינו בלו מחויב לחנוע בפסח דס״ל רוצם בקיומו - ואל ידי מכיום בני דשיעו שיחבור קודם פסח לאינו יהודי בל מחנות שיעיע מבעוב זו ויקול מרמים ואח״ם אחנוע לו אאינו יהודי אחר כך מחנות בשבת אבל מי שרלאל לריך לחקן סיורות וכרמים לי אינם קודם פסח כמו בפסוק כ׳ - ואם אין לו אם מי שיחנוע ס״ל כדישבר ובני בלא חנאי אבל ע״ל ועיין ע״ז ומגן אברהם: (מו) בפלס - כגון לשם בו לוחן דרך מרלאי ביכם לו דבר לא בחירו דלאו בר אחילה כגון בחולה ולחוקא אם בוא מרלאי בלא מיישנן

שערי תשובה

בחים ואם אין שם אחו אינו יהודי ואמרו ל״ל אחר שבחלר זה יש לא״י ברבים דנרים ויש לאחוח בשבבו אחים בבל אחחם לחדר אחר וחכון לאחם בלא בחנו ס״ם: (יד) חמץ בעכ״ם ובשו״ם ס״ה בח״ח סי׳ י״ד כחב לי בשבר רחיים מן הבר ישראל אבל אם בהבא״י ישראל שקבר חק כו׳ דאחם לא בקבל בלוס בשבח כו׳ אבל בנדון זה שיקבל ישראל בשבח חמץ ומעבה שלו בשיעה בהוא ולאסור לקבלו ואם קבל עיבר עליו ואסור אחר בשבח ודמי ל״ם בעור ובנמ״ר בישראל שיש לו חנור כו׳ ואין בראם לחלק בין בשבחנור של ישראל ובין בה״ישראל בשבירות יומם מחבר הוא וסוי מחם בנדון דשחם דס״ל בם ליישראל נוחר בברחיים שהוא בחוחן ומקבל החמץ שבורו וס״ם בעראם מדבריו דאפילו לא מחנו לו בשבח כיון שבך מבעבם ס״ל לו ליישראל חמץ אל״ל שאינו יהודי ושובר אינו ולא דמי לאם יש לו חוב חמץ אל״ל אפ״י בשרי דשחם לא זבח ישראל מעולם

באר הגולה

(יד) חמץ בשבת - אבל בשבת אסור לבשל ולאסור בכלי מעשה אחר כנ״ל ובחמור שרי ומ״ם בשם הרשב״ל ל״ל מה ענין זה לכאן אבל בד״מ כתב דלדעת הסור דאסור להבשירו מפני שהכלי עצמו בלוע ממנו א״כ כ״ם אאסו׳ להחם בו חמין ולהגות בו בעצמו המגבן דבריו וכ״כ הסו׳ ח״מ בשם הרשב״א ונ״ל דהא המרדכי הביא עליו דבר יבש ובזה לא שייך הסור דהרי שבת כי״ד סי׳ נ״ל דקדרה הבלועה מבשר בחלב אחר לחת לחוכו אינו יהודי כיון שלוקח מן הבעל ונם האו״ם כלל נ״ל כתב דבכל מקום שמותרין המים בהנאה ס״כ נימא נ״כ דבבשל שבתבשל בכלי אחר מותר למוכרו לאינו יהודי:

ובמעגלי צדק כתב והני כלים לאו כלים דאחילה ניהו אלא כלים המיוחדים לרחילה ולכיבוס דאחש״פ שעכ״ם בלעו אחר מ״מ מדינא א״ל להחמיעם מן הטין כאחר כלים (שרטי׳ תכ״ח) מ״מ נ״ל שעכשיו אין משחמשין בהן שום שמוש בשבת עכ״ל ומ״מ אף לדברי הא״ל מעמא כיון דבלעי אחר מעכו ואינו ב״י אינו אסורין בהנאה וא״כ אם נתבשל בהם הבשיל מותר למוכרו לאינו יהודי וע׳ בת״ח בלל ס״ה דבשם בקדירה הבלועה מבשר בחלב דמותר לעשות בו חמין לאוף בה ראחש״פ אסור למוכרו לאינו יהודי ונ״ל דדבר הנעוד לאיסור בשבת בו חמין לאוף בה ראחש״פ ונהנה ממנו ס״ל כלו״ו ישראל נהנה ממנו דמהנה הוא לאינו יהודי בשבת ס״ל אבל לאוף בו בראחש שרי אאין נהנה מחמץ שבחוכו ושוב דס״ל שלא בדרך הנאתו אע״פ שי׳ אח״ו:

וביש״ש בחולין כתב דדוקא חמין לאוף בו בראחש נוהגין היתר אבל הראוים לאחל ומשתה אסור ע״ש וא״כ ס״ה כאן אסור למוכרו לאינו יהודי:

כתב הב״ח ואותן הסוכרים מהמוסל יורות ורמיים ניקח מכל שכר שמבלין

חק יעקב

הגאונים סי׳ רמ״נ דאוסר לבשיר · (ועיין בב״ח מה שכתב לייבב דברי הטור בזה וסמ״ל חולק עליו ואין דבריו מוכרחים כי הוא כתב רק לייבב דברי הטור) וע׳ במ״ח שכ׳ לחרץ דבשל מיירי בשבר שתם חחורו ולא מפרש להבשיל עליו חחץ ובאמת הוא נגד מבעעות ל׳ הסוסקים ושתו׳ דקחני בפירוש להבשיל עליו חחץ שבעת אלף במפרש מוחר ול״ל דדעת הב״י ובהב כיון דבשל דח״ו מלינו להיות בתים׳ לאיסור אין לחמיר בחמץ דאינו חוסם דמיו אף אין לומר ממנו לאקים אחר כי הבו דלא לוסיף עלה ר״ל דדוקא נבי אמור שלינו יהודי מבישו לרשותו וקנים בשבירתו לכך מוחר לבשבירו מבא״ל אמור ובים דנקרא ס״ם ישראל יש לחחיר ובכלי דאסור לבשבר שלא בבל בחוכו שיהיו מבשם הרולה בקיומו של מ״ה אסור שלא יבקע בכלי וא״כ אפי׳ לבשבר בח״ם ג״כ אסור וכמבי״ר בדברי מחרוכים ועיין בלבוש ומ״מ נם לבשבר בחם חחורו בפירוש לבבשל עליו חחץ בי לחמיר כדעת מחרוכים וע׳ מרוקולם בקיומו בבשבר מ״ר בלל ס״ם ס״ק י״ד וס״ו וכי״ר סי׳ קנ״ג וע׳ בח״ם דכ׳ דנם בבשל דאסור לקנות חמץ בבשם הוא נ״ב מבשם הולם בקיומו ובריב״ם כ׳ מבאים אחרי׳ ל׳ לפי שאין דין עליהם לא״ה (בענין מבירת חחץ) ומבאל שיראל קונם לוחם ועיד דאיכא לחיחם שבא יאכל ממנו וע׳ בחבוחת שבר שבדים סי׳ ר״ו בבב״ם סכ׳ דאסור׳ אינו נוגע בחמץ חייבי׳ שבא יאכל ממנו וע׳ מ״ם לענין בם״ל ס״ם: יג להביא עליו חמץ · ודין סריקה ובעינה לענין חמץ עיין בח״מ סי׳ תר״ב לענין י״ב ועיין בח״מ ס״ק יו״ד: יד ובן שאר צרכי

(*) סג ב

כ׳ שם בשם הסוסבת:

עטרת זקנים

אסור ליקח דרסי לעיבות בדרסי חמץ בשש כיון שכך מנהגם לחת החמץ עצמו בשבר הזורות כמו שבחבאר בש״ת ר״ש אפי׳ בשלא יקח כלום חיה נראה לאסור בשום רוצה בקיומו אלא מאחר שאין זה בבחו לחתנות מלבשל בו מאחר שנוחנים לו שכרו כפי אורנד״י א״כ אנוס הוא ונמצא לפ״ז שאם יש לו כח לסבוע מהם הבישול אסו׳ לכתחלה לחניחם לבשל בשום רוצה בקיומו וכבר נתבאר דע״י מכירה יש לחחיר הכל להיינו שימכור קודם הפסח לאינו יהודי אחר כל המירות שיגיעו בשבוע של פסח ושול הרמיים מידו ואז אף על פי שהאינו יהודי מכירו ויחזור ויחנם לו אחר הפסח שרי אבל אם אורנד״י שאין״ת ישראל צריך לחקן הורות כל עיקר שחם מבשלים בשלחם אלא שלוקח מידות מכל בישול א״כ הוא דומה לקונה חק שלחם והרין הוא דיחנה עם אינו יהודי קודם פסח ליחן לו מעות ובריעבד יכול לקבל מהם המירות אפי׳ לא התנה ואם אינו יודע מי בישל שיחנה עמו ה״ל כמו דיעבד (מורי בב״ח):

מגן אברהם

אבל אם אינו יהודי ואמרו ל״ל אחר שבחלר זה יש לא״י ברבים דנרים ויש לאחוח בשבבו אחים בבל אחחם לחדר אחר וחכון לאחם בלא בחנו ס״ם: (יד) חמץ בעכ״ם ובשו״ם ס״ה בח״ח סי׳ י״ד כחב לי בשבר רחיים מן הבר ישראל אבל אם בהבא״י ישראל שקבר חק כו׳ דאחם לא בקבל בלוס בשבח כו׳ אבל בנדון זה שיקבל ישראל בשבח חמץ ומעבה שלו בשיעה בהוא ולאסור לקבלו ואם קבל עיבר עליו ואסור אחר בשבח ודמי ל״ם בעור ובנמ״ר בישראל שיש לו חנור כו׳ ואין בראם לחלק בין בשבחנור של ישראל ובין בה״ישראל בשבירות יומם מחבר הוא וסוי מחם בנדון דשחם דס״ל בם ליישראל נוחר בברחיים שהוא בחוחן ומקבל החמץ שבורו וס״ם בעראם מדבריו דאפילו לא מחנו לו בשבח כיון שבך מבעבם ס״ל לו ליישראל חמץ אל״ל שאינו יהודי ושובר אינו ולא דמי לאם יש לו חוב חמץ אל״ל אפ״י בשרי דשחם לא זבח ישראל מעולם

כיון שאין החמץ מיוחד לזיבו של ישראל והוא נוחן לו לזיבו חמץ שילבם מבא״כ שבא נוחן לישראל מחוחן שחוסם ומיחד לו מחוחן בכרות כו׳ ולא שבחב בם ויש לחחות לבולם מיירי בנוכר של ישראל ואח״כ לריך לחנבבם בבלא״ם כיון בישראל אינו מחויב לקבל בכרות אלא אם ירלה לריך ליחן לו מעות לא כוי בחמץ של ישראל כיון דאם רולם אינו נוטלו לכך לריך לבבבנו כו׳ מ״מ לא חייך בה לענין מבלגין כיון בבחיוב שיש רם של מדם המבלגין ולא בל מעות בלל א״כ אם״ם שאינו מקבל מיד אלא לאחר בשבח הרי יש לו חלק בבבלגין מדם שלו ובו״ל בשוחף בבבלגין אלא ואסור ועיין לעיל סימן תמ״ה מ״ם בשם הה״י ובאמת מרים בדין שוחפות לענין החלק של אינו יהודי דמוחר מעשם ברבים ע״ם וא״מ ר״ל ביבא דבשבח לענין בבבלגין אם בל אינם בבלגין אלא לבקחת מדם לא ליקח מעות בך כך ובך ולא ביאר בשבח אינם ליקח נם מבלגין אם מעות שוב רשאי אחר בשבח ליקח ובאמת בשבח אינם ליקח מעות בבלגין אם בל אינם בבלגין אלא לבקחת מדם דלית ליה לבבבנו בהיתרא ויקח מעות כיון שבא״כ בשבח בשבח בשיקח הוי ואם״כ ל״ל שאם יקח אחר מבלגין מוכרר מדבר לבבבנו אלבך בהחלה ובריבבר בלבה מבלגין אין לבחבבר לאיסור אחר שבבה דבבנו וא״מ לבחחילה נם אם בבר בענין זה בשיקח אם מדם אם מעות יש לו לאמור בידם בבבלגין בבבבר בבבבר נמור בבי מדיף ובלא״ם יש לבעות בן מחבמת מלאכת יו״ם ואחר״מ ועיין בבא״ר ועיין בבא״ר בית יעקב סי׳ ל״ם בבבין בבבבנת בבבבלגין בבבב

ל"ג גמ' פסחים נ"ג כמשמעו לא פסקם פסוקים ג רפ"ב סם ד פור ה סם גמ' :

עטרת זקנים

תנא (א) קדירות של חרס בו' אין להגיה דבר על תנור בית החורף משום דחזי כלי חרס שאינו יוצא מידי רשו לעולם וכן אסור לחנות בקאבלין הוך יסי פסח סח"ם (מהרי"ו ברשות) ובדיעבד יש אוסרין אפי' אם יחזיר ויטיח פיס חרש בפסח כעיני אצבע (מורי בב"ח בשם חכי וקיני הגאון מהר"ר חירש שור) ויש מחירין בדיעבד (מהר"ם מלבלין בש"ת שלו סי' ק') אבל כלי חרס המצוים בחיתוך עוקרת מותר בתגעלה כמו שאר כלי מתכות (ב"י ומרדכי מהרי") וקדירה של מתכת אם רוצה למלאות נחלים מבפנים שרי (שור ומהרדם") :

יד אפרים

תנא (בס"ו פ"ק א') יסכת פסח ל' ויבינ כלים ויסתפם כו' כל"ל וכנס לא גוזרו מחמת מ' לא פלוג ל"ם דפסחים זס פיס לו לפסיר גם לפסיר כלי מתן בפסח כמקום גמוס וכמ"ם כמ"ל פ"ק ב' ומדברי כס"ז מפסח ומנס מוכס לפס"ם מפסח מכס"ב לא מפסיר כלים מל מיר מלמס כל מס מפסיר בכן מ"ם מכן מ"ל מ"ם מ"ל מ"ם מ"ל מ"ם

(ב) אבל לתנורים שלנו ראי דאיכא למיחש למלא חיים עליהו ומוליאן מן המנר קרמיתא בכ"כ הכמ"ם פירוש אע"נ דגם בתנורים שלנו יהגבן היטב אם יפחת שם סרבה מ"מ יש לחוש שמא לא יהגן לחוש לכבוה מתגבן אם אפילו בשפה מועטת: (ג) ועיין בי"ד בו' · דבשם נתבאר דדרך ערלאי מוחר אם הדיחו תחלה: (ד) ואם מלאו גחלים בו' · דלא מייסיק בזה דלמא חיים דלא פקעי כיון שהוא עשוי מלבנים ועפר: (ה) סכינים מגעילן בו' · בגמרא א"ל רבינא ורב אמי הני סכיני בשפתא היכי עבדינן להו א"ל לדידי אדתי עבדי פירש"י לגורכי עושים סכינים חדשים א"ל תינח מר דאפשר ליה דלא אפשר מאי א"ל כגון אדתא קמיתא קחייהו בטינא ואפרזייהו בגמרא ואדר מעלינא לקתייהו ברותחין והלכתא לידי ולידי ברותחין וכ"כ ר"ם דלדלק מאי מבעיא ליה לגעין בשפת א"ם מכל הכשר סכינים בכל הפנס מפריסות ותו מאי היכי עבדי להו הכ"ל סכינא בשפתא מאי ותו מאי לדידי אדתא בו' למאי נקט הוא לדידיה אפי מאחריני ותו מאי אמר הינא מר דאפשר וכי הגיגן דינא במאי דאפשר אי לא וכ"ל דודאי היה פשוט לרבינא דמועיל רותחין לסכין כמסקנת הגמרא אלא דמשתבר להמציר אפי בסכין משחר כגיס כיון דהמשיכו תדיר במתן וכמלה ויש קלת סדקים שלוש גרדים ע"כ מן הראוי לכל ירא שמים שיהיה לו תוספות אזהרה בזה במה שהוא מלר הדין ע"כ אמר היכי עבדי' להו אי' אלו לא נעשות מלרה"ש ואל"ל לדידי אדתי בו' אי' ממיר ביותר אלמי עושה הדשים ולדי סוטך על מה שהוא מן הדין וא"ל תינח מר דאפשר ליה יכול לעשות עלרה"ם דלא אפשר מה יעשה בזה עלרה"ש א"ל הא כמין אדתא אי' אזהו עלרה"ש דאמי מכנים הפרגל בנורא ופ"ז מסיים בתלמודא ולכלכה לידי ולידי ברותחין אי' מלר הסלכה אבי ברותחין לאילו הפרגל הוא שהגיבון בתם את הפרגל הוא מלר חסידות ופי"ז מלינו אסיר בפיוט וז"ל אכינא דתמתא בה תמיר' לתרומין אם הם הדשים משובחין ואם לאו מגעילין ברותחין מבואר כמ"ם דאף על פי דמלר דין אבי ברותחין מ"מ הקונה סכינים הדשים הן משובחים והוא יותר טוב: **כלל** הטולה מסונית הכ"ל אבי מדות יש בסכין הא' מלר הדין להגעילו ברותחין למעלה הימנו הדש בגמרי והסייגן לא נקט אלא הטולה הימנו הדש בגמרי הוא מלר הדין להגעילו ברותחין למעל

מותכין בו פסח"ד"ל לו מעקו"ן על כתפ וכמ"ש ביו"ד סס' קכ"ח : ז שעודנו רותח · סס"ב ויש מוכנין ליתן תבן מלובן של הסכין ולשרות עליו רותחין כמ"ש ס"ג ול"ל שלא כהן לשמוח כן בסכין לפי שבכלי התבן מ"מ בתוכו יפה מבפ"כ בסכין : ח והנדן בו · לפי שממונית הדבק בה בעין ול"ל דלפ שיתם בהיצלות ונוירה סיבב לפסר דברי וכמ"ש סי"ח : ט ע"י האור · סי' בלי מיס כגון אפוד ותסכלת בלולין עליו מוליחת של תמך מסכ"ו : י צריכין ליבון · דמס שבולע ע"י מיס סולע מ"י מיס מדג זה בלע ע"י האור ממש צריך ליבון : יא ויש מקילין בו · המרדכי והג"מ כ"כ בליבון מתלב לבבר וכמ"ש סי' תק"ע ס"ס תבל נבי תמך מלריכים ליבון מעליה וכמ"ש נבי מחבת ובצ"י לק הל"מ כתב דלדעת הר"מ בפסק דתמך מקרי בתירה בלע ת"כ גם בתמך די בליבון קל בזה עכ"ל ועמ"ש סימן תמ"ו ס"ה הרבה"ת ס"ל דמקרי איסורה בלע ות"כ אחילו בדיעבד יש לאסור אם לא ליבנו אותו קערות ת"כ : יב חצובה · היינו כלי שיש בו ג' רגלים מעמידין הקדרה עליה וצריך ליבון שלפעמים נשתך מיסה עליה : יג תשמישן בב"ש · כגון קערות כ"י וכמו קערות ממש קאמר דהא כתב אחר כך וכלי שמתחמשים בו בעירוי כו' והיינו קערות ת"כ דהקערות מקרי כ"ם ואם תחבו קף בתוכו אותו הקף צריך הגעלה וכל זה לגתחלה ומ"מ ס"ת : יד בהכשר דב"ש · פירלה לסכיסס בקערה גדולה : טז בתוך הכלי · מעמע דמבחין לינו מזיק מחדם (רבב"ח) עס"ג : טז בתוך הכלי · מעמע דמבחין לינו מזיק עסס'

(ו) כל חלודה · דכתיב לך לא תזכב ואת הכסף מבחן שלריך לבעביר המלודה ל"ל דהיינו מה שמנו קורין רלח"ש ויש שם ממש בתוכו רלח"ש והוא בא מממה שהיה הכלי במקום המולגע שלא שלא שם הלויר וכשנגרד מעם יש שם כמו עפרורית ומעשה ממא יש בתוכו מקום ממש מן המתך והמולדה מכסהו ולזה לא מהני הגעלה כי אין הגעלה לאה סטא בעין אבל לבעמים שיש מהרות לו מדמדומית בתיכה מקום מהכלי בשרש ביולות ומחכות ות"ל לסהיו מעם לגמרי אפי' אחר הגרידה ואין שם ממש רק מראה לאוד יכול להגעילו דאלי"ב לא תמלא כי אם ל' מעיר אחוכל להגעיל כי יש הרבה כך שלא אוכל להסיר וכ"ת אל"ב אינו נטות בסכין כו' הל"ל אפי' בלין נטות רק בלא אוכל להסיר הסחרות לא יגעילנו אלא ודאי דאין בזה קדירה דאותו מראה אין בו ממש דגמא עליה שהוא מתן בעין ונסיר מושיל לו הגעלה אחר שנירד כל מה דאפשר אלא שאינם יכולין המקום הזה מלהיו"ם בגעלה ר' (ז) וצריך ליבון כו' · ובליבון ל"ל לפביר המלודה כי אתם יבביר את הכל כ"כ ב"ר ס' קכ"ח : (ח) כגון שפודים כו' · זה בריתא בסוף מסכת ע"ג לגבין אתר תיסרים אלא אפרים ס' הביאה בס' כ"ם מבמע בגם בתתן לריך ליבון דע"י אחר נתחתם וכתב הר"ן ותע"ג דאסיקנא דכל היכא דהיתה

הקערות · נראה טעם מומרחם מפני המון הטם דלא ידעו להלק בין רוב המסמיז בכלי ראשון או לפעמים · ורמ"א כתב וכן בכל דבר כו' כגון כפות כו' ונראה דכפות המירי סבי דבכיתי מיבא דמהכך בהם בקדירם אלא אחם : (יב) ויעביר האבן כו' · ותע"ג דבא זה מקוס לא לוגע בחבן מי הרהיחה מוגעים סם

וסרי כמ"ם סעיף ס"ז : (יג) **דכפות העשויות מקרן** · כחוב במהרי"ל ה"ם סכיגים שקחא אלכס מקרן · וכחב מהרי"ו דאם הקחא של סכין דבוקה בכרזל בדבק אין להגעילה דמיים עליס אלא יחקלקל הדבק : (יד) **קודם שעה חמישית** · יבבאל בסימן חכ"ב : (טו) **סלים שמוזלחים** · יש דיעה ג' בזה דמיישי' שמא יש ממן בעין בנקבים כ"כ במהרי"ל ואפילו הגעלה לא מהני ואימא על הפ"ע שהסכים לסברא הסגיים לקולא דלפי הגראה דברי מהרי"ל נכוים ולא מהני הגעלה למה שהוא בעין וכן ראוי לחוכות דלא כסי הדיעות אלא לאסור אפילו בהגעלה לפע"ד וכ"פ מו"ח ז"ל : (יו) **מחבת שמטגנים בה כו'** · דדוקא בחבר שנאפה בו הממן בעא מעקה צריך [ליבון] אבל לא המחבת דלא מיישינן שמא נחייבם הסמן והממן נאפה בעא מעקה אלא אף אם אפילו נשרף ונדבק לדופן המחבת ובקבירה עדיין יש לאלחית מעקה אם כ"כ הרא"ם וכן הדין בקדרם של מחבת אחבשלין בה כ"כ הרא"ם : (יח) **צריך להגעיל ידותיהם כו'** · אין הטעם מפוס אם מקצתו חם כולו הרא אסק אסור

בשם אבי העזרי ומרדכי פ' כל שעה והגסת מיימוני פ"ם ואגור ואיסור וכן בכל דבר שיש לאחם שמא נחחמם בו בכלי ראשון כגון כפות וכדומה גם הגהות מיימוני פ"ם ואגור) ויש מחמירין לחגעיל כל כלי מחיים אפ"ם שהחמיגן בגזון מפוס **יז** בלעצם פ מפחחמין בהם בחחין (רבינו ירוחם) וכן הוא המנהג להגעילן לב וכדיעבד סני לחו (בג) לג בפיפס (ג) וקערות גדולות שלא יוכל להכניס חוך כלי ראשון לא יחן עליהם **יח** אבן (בר) מלובן ויערה עליהם רוחחין מכלי ראשון והוי כב"ר וכן כל כיוצא בזה (**יב**) ויעביר האבן לא בל כל הכלי אלא מגעיל מלוי : (מרדכי פ' כל שעה והגסת מיימוני פ"ם ואגור ואיסור וכיומר שאינו מגעיל מלוי ג"ל) :

ז ע **יש מי שאומר** (יג) (בה) **דכפות העשויות מקרן אין להם תקנה בהגעלה דכיון שמתקלקלין במים חמין הישנין יט דילמא חיים עליהו** :

ח פ **אחד כלי עץ · ואחד לו כלי אבן · ואחד כלי מחבת דינם להכשירם בהגעלה** : הגה וכן כלי עצם גרוכים הגעלה) (מרדכי פרק כל שעה) :

ט ג **המגעיל** (יד) **קודם שעה חמישית יכול להגעיל ביחד כלי ראשון וכלי שני וכלים שבלעו דבר מועט ואינו הושש** (גם כן אם מגעיל מקצת הכלי מבי פעמים) (ד"מ) :

י כ (טו) ק **סלים שמוזלחים בהם הבשר יש מצריכים להם הגעלה ויש מי שחולק וגראין דבריו** (ומוב (בו) לגעילן לו אם לקחות הדגים) :

יא (טז) ר **מחבת** *שמטגנין (פי' מיוקלין בה מתן לאפוחו) **בה בא** לה **מוחרת** (בז) **בהגעלה ואם היא ארוכה משים חציה והופך עוד ומשים חציה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע כב ויש מחמירין ללבן המחבת** (מוי"ד בשם ר' יחאל ומבוחת הבא"ם (מור בשם הם"י ור"ח) (ובליבון כל דהו מקם נשרף עליו מבחון מני ליה) (ד"מ) **כג** ומוהגין ללבנו לבחחלם לבע מיבו מני ליה (בה) בהגעלה אם אין בו נוחות (מהרי"ל) :

יב ס **כל הכלים** (יז) **צריך להגעיל ידותיהם כמותן** : הגה מיבו

בשם אבי העזרי ומרדכי פ' כל שעה והגסת מיימוני פ"ם ואגור ואיסור וכן הוא המנהג בו בכלי ראשון לחגעיל כל כלי מחיים אפ"ם שהחמיגן בגזון מפוס **יח** בלעצם פ מפחחמין בהם בחחין (רבינו ירוחם) וכן הוא המנהג להגעילן לב וכדיעבד סני לחו (בג) לג בפיפס (ג) וקערות גדולות שלא יוכל להכניס חוך כלי ראשון לא יחן עליהם **יח** אבן (בר) מלובן ויערה עליהם רוחחין מכלי ראשון והוי כב"ר וכן כל כיוצא בזה (**יב**) ויעביר האבן לא בל כל הכלי אלא מגעיל מלוי : (מרדכי פ' כל שעה והגסת מיימוני פ"ם ואגור ואיסור וכיומר שאינו מגעיל מלוי ג"ל) :

ז ע **יש מי שאומר** (יג) (בה) **דכפות העשויות מקרן אין להם תקנה בהגעלה דכיון שמתקלקלין במים חמין הישנין יט דילמא חיים עליהו** :

ח פ **אחד כלי עץ · ואחד לו כלי אבן · ואחד כלי מחבת דינם להכשירם בהגעלה** : הגה וכן כלי עצם גרוכים הגעלה) (מרדכי פרק כל שעה) :

ט ג **המגעיל** (יד) **קודם שעה חמישית יכול להגעיל ביחד כלי ראשון וכלי שני וכלים שבלעו דבר מועט ואינו הושש** (גם כן אם מגעיל מקצת הכלי מבי פעמים) (ד"מ) :

י כ (טו) ק **סלים שמוזלחים בהם הבשר יש מצריכים להם הגעלה ויש מי שחולק וגראין דבריו** (ומוב (בו) לגעילן לו אם לקחות הדגים) :

יא (טז) ר **מחבת** *שמטגנין (פי' מיוקלין בה מתן לאפוחו) **בה בא** לה **מוחרת** (בז) **בהגעלה ואם היא ארוכה משים חציה והופך עוד ומשים חציה האחר ואם היא ארוכה ביותר מלבנה באמצע כב ויש מחמירין ללבן המחבת** (מוי"ד בשם ר' יחאל ומבוחת הבא"ם (מור בשם הם"י ור"ח) (ובליבון כל דהו מקם נשרף עליו מבחון מני ליה) (ד"מ) **כג** ומוהגין ללבנו לבחחלם לבע מיבו מני ליה (בה) בהגעלה אם אין בו נוחות (מהרי"ל) :

יב ס **כל הכלים** (יז) **צריך להגעיל ידותיהם כמותן** : הגה מיבו

ע סוד בשם בעל הסמגיג ע סרי"ף בפ"ב דפסחים ולא"ם שם ל סוד בשם מגיו מגא"ב בשם אביו הרא"ש ופסחים, בפוף פ"ח ובפ"ק ל סוד בשם אבי הפצרי ר שם בשם אבי הפצרי וכ"כ אביו הרא"ש בתשו' ל סוד וכ"כ המרדכי בפ"ב דפסחים :

עטרת זקנים

(ג) וקערות גדולות כו' · דוקא באם לא יכול להכניסם חוך כלי ראשון אבל אין לו לעשות כן בלל בקערה או באיזה דבר שיוכל להכניסו חוך כלי ראשון (מהרש"ל) : (ג) וקערות גדולות ישפוך מים רותחין דוקא מן הכלי כדי שיחיה כלי ראשון אל ישאוב עם כלי אחר מכלי שבו רותחין אם לא שישחא הכלי שישאוב בו בחוך כ"ר (מהרי"ל) ונראה לשי המחבר ראנו שוחכין מים רותחין על גב האבנים ואז המים חוזרין לחיחחן ואז אפי' מים חמין דיו (כן כחב מהרי"ל) ואין להגעיל כלי שחיה עם שאר כלי' כדי שלא יבליע מסי חהגעלה ואפילו בשמגעילים קודם שש (מהרש"ל) :

באר היטב

מני · אבל מבחון לו על מעמו מומעלה אין משבר מהרי"ל : (בג) בפיפס · וכן בדיעבד אם לא הגעיל הקערות בכ"ר גם כן אינו מוכרין · ואם ידוע בטוח מעל"ם בעמחנו כי בכלי ראשון אף על פי שיקר הגעלה בכלי אבן בכלי אבן לריכין הגעלה בכלי ראשון דוקא · (יאח מל ידי אור צריך לטן) (לפ"ם · ובמיפס איינו [בעמחנו] אמילם אמיב בנים לבסר כל הדבוק עליו ואחר כך שיעמן בנים בחנור כ"ר מ' קכ"ח : (כר) מוכן · וכן נוהגין לעגין בכבר הבלמות ובפפיות ויעגב הבלמן אמילם בדי שלא יפמן בנים · אחרונים · וע' סימן מ"ב ס"ב בס"ב · וקערות גדולות וכלים לגנים בעמורים ובמרים בחנו מ"ח בלבנר מאבן ע"ם מלו אין לגם מקנה אלא שיכניסם ליוחם וכן אין לבסבלרו בחנור מ"ח : (כח) דכפות · וכ"ם אבן שמקבלת מקנן בחנ"ל בס"ל ב"ב · (וכוח בדין מדובק בדבק) מיין בם · ובחנר מ"ם מבנים מבסר"ל מוש"ר כיון שבוח קבם אמור אינו דומה לקנן : (כו) לבעגילן · ובבוח דאם אלמו אליהם בני הבעלה בני דאין אליהם לבלים · (ושוד דאינו אלא בחנ אינסר מ"ר) · עיין בחנ"ם ס"ו מ"ם ע"ם דאלה לא מקרי דבר מרוף אל"ב אלמה ביוחר · וכ"מ וכ"ו מחמירין אלא לבעגיל כלי אבנים דבחנ אם אבן יש בחנים (כ) בהגעלה · דוקא בחנר אבנאם בו בחנר מבקה אבן לריכין לבבל לא בחנבחנ בחנר בחנר בחנר : (כח) בהגעלה · וכן מיבנן · ובחנר בחנר אבנאם ואחרון

אם דרך לבחנן בכיחור גדול מי"ם עד שדולק בכיחור שבכלי מחחמחת מחחמת אחור בכיחור אחר בכיחור אם לא מקבה אין מועיל הגעלה כ"ם לינון אף נראה דבבכ"ב לא מיקרי הגעלה · אחור הגעלה בכ"ר מ' אחור בכיחור אם לא מקום אין דינו בכבלם ע"ו אחור מחם ובהגעלה בני דאל"ב בקדרות של מחבות וכיוצא בה אם אירע אחיב לבלבל אחר בכיחור אחר

ם סור נסם לפי מסדרי ם סור ב סם וכ"כ מנשם מיי' בכל' מעשים מאכסן סס"ק ג מכסירן ה, סור לרשמו וכן דעת רוב פוסקים סוד כסם כ"י ולא"ם ס ר' יהוסם וכ"כ בכנסת מיי ס"ב:

עטרת זקנים

(ר) כלי שיש בו כו' • ונראה דבכ"ם שיש מלאי והרבוק הוא מרובק מאר שא"א ליכנס שם חמץ בעין אז מתני הנעלה קודם הריבוק משא"כ כשאין דבוק מאור מאי מתני הנעלה קודם הריבוק הוא יש לחוש שמא יכנס שם ברבוק חמץ בעין ע"כ לא מתני כ"א שישרשו החמץ וכל זה הוא במלאי שהוא דבוק בפסמים אבל מלאי שנושין בכלי ברזל אז כסף אינו חשש בזה כי ע"י התוכ משרף הבלוע בו בכ"ל ומשום הוא יש לחוש כל תחבולין ק"ם ואם לא עשות כן מותר בפסח עצמו אם הנעיל אותו קודם פסח: נוהגין שלא להנעיל כלי שתית בו יין שרף בם"ש בלבוש ונראה דאם בישל בו בסים עם אפר עד שנסתלק הריח לגמרי אין אחר כך איסור להנעילו:

יד אפרים

(בס"ז ס"ק י"ח) וע"כ נוסר דסם לא לחיי מלא כספריטק סוס מדוכק מ' כ"ל: (בס א ס"ק כ"ד) אבל אם סחב תוכו לר מלא עגל לסור מי דכריו סמוסין (שנ"ר) מוס מכסב ומס כף נחסב מו' סוא מדוכרי מנסוס לו"ם מכסוף מסמר ומס מבוחר מלא כדכריו מכרי כחב מים לסנעיל לכסחלם כסף עוד ע"ל ולסכמיכו כולו ליזרם לסו מלא מסמים מחנעיל ולא סיו כמיכה ולחיטלולא מסמאבל מוסר ומכף לריך מנעלם בקרקם אלעו כ"י עכ"ל ולם מדכרי מחב"ם ל"ל מעמם מכוס לסו מלר מסמים וגם מס חכם מוכא מיון מכא מסרי לריך לנעיל מים ולסכמיכו כולו ליזרם כדי מלא יגעל ויכא לחמוב כלר מכמי מלא יגעל ולדלי מו"ל דאין מילוק בדבר ולא נחוסב מלר מלא יגעל כבר כיון שלוחו לר לא מחב כלילר מ"ר מיכן:

כד אין לאסור בדיעבד • דלא אמרי' שמוליך כליאתו בכולו כמ"ש בי"ד סי' קכ"ח ס"ו (ד"מ) וז"ל לו"ם שער ל"מ לריך להנעיל הבית יד של המחבת ומיסו נראה דבדיעבד אין לחוש כ"כ כ"ם עד סרור מרגלין להכמיסו כולו ליזרם סלריך להנעילו ועוד דאמרי' בולמי לא הכמיסו הא קי"ל כלי מאסר במקלת לריך הנעלה בכולו ואם כף נחסב מקלת באיסור והנעילו במקלת ותחבו בחבשיל החבשיל מותר ואכף לריך להנעילו מנים ולחבבו כולו ביזרם ע"ל וכ"ל דוקא שחבב בחבשיל לוחו מקלת מהנעיל דלף אח"ל שחחבלה פסם האיסור בכולו כמ"ש בי"ד סי' כ"ב מ"מ לא אמרינן אמקלים בלוחו לר אלא אם חחב ולוחו לר אבל אם חחב לוחו לר אלא נעגל אסור וכ"מ בי"ד סי' כ"ב ס"ם נכי טפח מלב מנלה על הקדירה ומ"ם בד"מ דאינו מוליך בליעתו הייגו שאינו מסליט ממנו כלל ועכ"ד סם וכבכי מחיסבת קוסים הב"י בי"ד סי' קכ"ח על הסור לאסור מייירי ברולה לבחמם בלוחו מקלת אליבן לכן די כמלבן קלח אבל אם רולה לבחמם בחליו אסור לריך לנבמה נ"כ מ"ם ומס"ם כ"ו וכ"ל דאמר אכחב בין לוסרים בדיעבד סי' אם בחמם בחם כבר אבל לבחמם אסור לבחמם בחליו אסור מייירי ברולה לבחמם בחליו אבל אם בחמם בחליו אסור אלא בחוך מלא לבלבה בחליו אסור לריך

המן בשין: (ים) ויש מחמירין • ללבן המדוכה כל"ל והוא דעת רש"י דס"ל מדוכה הוי כבית אחור ובית חרוסת שמיטנו קשה לא מהני הגעלה וה"ב מדוכה שדכין בה כל השנה ולשמים דכין בהם שירוחי לחם עם שומן ושלשלין וכן בדמיי' קטנים של שלשלין כ"כ העור וכ"ל ס"ל דנם בבית אחור מהני הגעלה וכתוב במרדכי פ' כ"ם בשם גדול מ' שהרחה הלכה לעיגים בתנן מ' שהיה מיוחד לקיבה שהיה מלוחה בה הקיבה ומן המלח היה מעמיד המלב לעשות גביונות ולקח התנן והדימו והגעילו ונתן אחר כך מלב לחוכה ונתחבן המלב בחוכו בלא חום משמיד ואמר לתלמידיו לאו שאין הגעלה מועלת לבית חרוסת עכ"ל וכתב ת"ה סימן ק"ל ובפסקים סימן קנ"ב לתרץ זה לדעת המתירים דלא נתחבן ממתת נ"ט אלא ממתת חוזק של מי הקיבה וכיון זה כתבו התוס' דרק כל הבשר בני המעמיד בשור הקיבה יש ממלאין אותו נמלים ומלבנו עד שיחרף חוט סביבו אלא שגדול אחד קרא הגר ואחל מיישנין דלמת מיים עליו כי היכי דלא לפקע כמו בבלי חרס לשיל וכוא מולק על זה מ"ה כתב רמ"א שיש מחמירין ללבנו כו' ולכאורה י"ל מת"ם סימן תמ"ז ס"ו בוסר שידוך במדוך מחומלת דמותר בפסח ולק"מ דשם אינו משתמש במדוך עצמו בפסח אלא בבוסר שידוך קודם פסח ואז אף על פי שסולבו של ידי דשקה דמדוכה כמ"ש שם מכל מקום פליטה מועטת היא ובטל בס' קודם הפסח מה שאין כן בפסח עצמו דבמשהו וה"כ מי שדוכה בשמים שלו קודם הפסח כ"ש מודים דמותר בפסח אפילו אם היה שידוך בלא הגעלה דמ"ש מבוטר דגם הוא דבר חריף ה"ה ומי לענין הבשמים שיש להתיר בדיעבד אם נתערבו בשמים כאלה בתבשיל בפסח כ"ש אם הגעילו המדוכה תחלה דמותר אף לרש"י שכבר נתבטל אם כן ראוי לעשות כן לעשה וכ"כ מו"ה ז"ל שיש לנסות כן מעשה דיש ר"ש בר"ש דהיתרא והכה הגם שאין להסרה אחר המנהג שזכר רמ"א כאן מ"מ מלוה מן המובחר ללאת ידי כל הדיעות דמ"ם להגעילו ולדוך הכל קודם הפסח ואין לחוש שהרואה סובר דבהגעלה שני אפילו לדוך חוץ הפסח אין בזה חשש כי עיקר הלכה באמת כך היא דמהני הגעלה וכמ"ש הש"ע שעיף כ"ב ובאן אינו אלא חומרא ללבן כל דהו ובסוף סב"ב מוכח נ"כ דכל מה שיש לעשות עפרי"ט לריך לעשות ומדוחות של אינו יכולי כל הסמה קילי שפי מן המחמר למלה כ"כ בח"ם שם: (כ) אפילו על ידי הגעלה • הטעם בב"י לפי שא"א לגרדן ולנקותן יפה אלא ישאר משהו ממן בחיזה סדק אינו נראה לעין ומזה הטעם מהרין אלא להגעיל לפסח אם קמח וחביות שהיו מחזיקים בו משקה שעושים במדינות רוסיא ממי סוכין שקורין בארש"ט שמא נשאר בו ממן בעין מן הסוכין אבל אם יש מיש מחזיקין שם מיש

ו סוד וכ"כ בנעמת מוי' כפ"ם ז נמלא שמחים לי מ"כל מו:

שאין עכו' אלא מפסולת מחוסה ומעוש חומלת דממן ידוך הבשמים קודם פסח דהוי כ"ש בל"ם דהתירא ואפילו הגעלה לא הוי לריך כל"ם סב"ל נבי חבית ואם לא עשה כן ידוך ב"ש עלמו בהגעילו והעולה מוהגין במ"ם דמ"ל ללבנו ול"ל כמ"ם עכ"ל ול"ל שסדין עמו דלקח לפי הסכרים שנולסין כאן ומוהגים ללבנו וכו' היינו במדוכה הל"ל אבל במדוכות שלנו לשולה אין לכין הא כרכום ונעגל"ר וזה אין ממן לכן די בהגעלה וא"ם הב"ה לדוך קודם י"ם אחר הגעלה מעוה בהגעלה כ"ם בנ"ש דהתירא ל"ש דבדבר חריף אין מועיל ל"ש בנ"ש כמ"ם בי"ד סי' ל"ם ואסור שאמרה לאומרה בשלמא ומה"ם עוסין שלא כדין שלפשמים מוחכין שנגביל בסכין של בשר ולכין אותו במדוכה ומלא המדוכה בלוע מבשר ואחר כך דכין בחוכו בשמים ואוכלן בחלב לכן יש ליזהר שלא לאחוך הזנגביל רק בסכין חדש :

ואם דכו במדוכה שלנו בשמים ומנו בתבשיל ל"ש אם יש לאסור בדיעבד דמבשל שמחכו הבשמי' בסכין ודכו בחוכו אין לאסור בדיעבד כי בפסח זה שמא כא לאוכו סירוי ממן אין אוסרין בדיעבד כמ"ם ס"י נבי סלים דיש שאין מלריכים לחם הגעלה הע"ג דמלה הוי גם כן דבר חריף ועסכ"ו ועמ"ם סי' תמ"ז ס"ו וכש"ך בי"ד סי' ל"ו כתב דיר"ח דזנגביל לא מקרי דבר חריף דלא כת"ה ע"ם :

לב קילוף בכלי אומנות • הבשמים כל מלה מפלטת כל הכלי מעבר אל עבר : **לג** שלא להשתמש • דעוהגין כמ"ד דלא מהני הגעלה לבית שאור וחם לאחר הגעלה מעיס סדין או מפה לכפסיק ביניהם שרי להשתמש בהם כמ"ם בפמ"ק סי' רכ"ב (ב"ה) ומיירי ליתן בתוכו מלות חמות מיהו אין להקל לגוף בהן אחי' ע"י הפקק מפה וסייים בפמ"ק ונכון לעוהן בעיס וכמ"ם סי' תמ"ב מיהו בתוספות ובהגא"ש סיף ע"ג מעמע דהוי דוקא בלאיסור

ונ"ל דאפילו במקום שאין שם נפח הדשה מוכח שלא ילקדו הקמח : **לה** רי"ב איזיא"ן • דלפעמים מפרדין עליו לחם נם המכלה שהחמה בכסיו ומכל לאסור בפסח אבל בערב פסח מותר בדיעבד דבטל בס' : **לו** עד ידי כיבוס • ולפי מ"ם הב"ב בי"ד סימן קל"ח ס"ח לא סבי בבדחה אלא בכיבוס בגוד כמ"ם סוף סי' תמ"ב מיהו בתוספות ובהגא"ש סיף ע"ג מעמע דוהו דוקא בלאיסור

(לו) בנפח • מנפח"ם וכתב בנו"ר בלל ד' סימן יו"ד בדיקה קודם פסח בנפח של ממן אף על פי שיש שיהיר מדינא שיש ביטול קודם פסח אבל מקום אחרו אחרו אחרים לגי שאינם בני תורה ויבולו לגלאל בלאיסורין ובפרח בו"ן מלק ע"ו וכ' דמדינא אסור אם לא בשעת הדחק או בפ"מ ואפשר קודם פס' ויעלין מעט קודם הליטה גם לא יעשה ממנו תבשיל בפסח' ע"ם ושיין בשאלת יעבץ ח"ב סימן קל"ח

באר היטב

לאסור בכיסוי אף שאינו כ"י [אלא שהוא בפחת כ"י] • בסעיף כי"ד סימן ל"ג : (לד) ללבנו • ובפשוט שהחרוטים דמבשלות שלו בשאלה אין דבון בפסח אבל בבשלה ובפשוט מקום סוב לעשות לשמיר לדוך אבל קודם י"ם [דפוי ל"ש בר ל"ם דפסיקתא] ע"ש • אם דבו במדוכה שלנו בשמים ומנו בתבשיל ל"ש אם יש לאסור בדיעבד מן אחרים ע"ש : (לה) ודשן • לפי שא"א לנקות שביר • ובפס"ם ל"ב אין מנעילין כלים שהיו בו מעיר קמח אז מקשים ממן וזיעלה בו ושיינו חוקא בכל ען מבשל"ב כלי מתכות וכדיל ר"כנין לבנעיל בכל ענין אבן אם אינו מחזיקין בו קודם פסח אים אינם זבן מותר לבנעילו • אחרונים : (לו) בנפח אבל צריך לקנות חדש • ואם עבר ונישם בה ע"י בשבוף הטיב בהגעלה אין לאסור אלא שבשבוף אלא בשבוף אינו מהני אם לא בקום לבשמש בם בפסח מהרי"ל ובתב אמ"ל דאפילו בקמח ע"כ • ובפ"י מולק עליו ובתב כי יחוש בכל אלא ביקנו קמח אלים בפסח אבל בחרים אבל אם אם אלא אלא בשבוף הטיב בהגעלה אם לא בקום לבשמש בם בפסח מהרי"ל ובתב אמ"ל דאפילו בקמח ע"כ • ובפ"י מולק עליו ובתב כי יחוש אפילו לבתחלה • שאלה מ' שאחר לפי מומו שדרכו לגמרן הטיב אחר אחר אבל אם בנפח בדי לקיים אותה בבשר בדיעבד בדיעבד בדבר מבשל בעבורם כו' אחר נקבה ובכל כמ"ל לף אין אבל אם אבל אם בדיעבד בדיעבד בדיעבד

ב בכל מי פנסות מיי' פ"ה ופס"ד מהלכי מלכים פס"ק ה סוד ל' סוד פסח ר יוסף וכ"ה בשם פרנס פוסקים כיון דמשמיטו בלוק :

בתיסור דותה אבל בלוקן סני בהדמה וכב"ח סס' תנ"ג בתב בשם ת"ה דבמקן אפילו מהיר התפירות לא מהני כיבוס דהמקן נדבק בו וא"ח אלא נאלר בתוכו מעהו מקן מ"ש. מיהו בפסקים סימן קמ"ז בתב בהדיא לתקל וא"כ בם ה"ה בשהו כן רק מינגוד בשכן הביר המקן ונם במעות שעטין המלות עליהם לאסור לעשות עליהם פשם אחרת אסי' ע"י הדחה דהבלע נדבק בהן ואיך כיבוס וכ"ם דלא מהני מה שמהפכין לוהם דהמקן מבלבן ויולא משבר אל עבר : לן שאין מועיל וכו' . לפי שבולע האיסור ע"י אחור עצמו :

כתוב בתבו מבר"מ מרומבכוק ד"ש סי' קע"ז והתירו מלה שבומה על הרחת שנתתמש בה כל הסנה ולא נתקנתה והכניסו עליה מלה לתנור ונם הוציאוהו ממה . והתירו לקוף בתחתון ויכול לרוות כדבריהם כן הוא נבי מלה אבל אם אינמלאת בבשר מלוה לאסור כולו וכו' ע"ש וכ"כ הלבוש דיש להתיר בקליפה ועוד דהא אפילו ממן ממש שנגע במלה די בנטילת מקום כמ"ש סס' תס"ח דלא כרש"ל דאוסר וע' סי' תמ"ז ס"ח אך לפי מה שמגילין לאפות עוגות עם שומן א"כ אוסר כולו דבדבר שמן אוסר כולו ודוקא שהיום קליפה אבל אם הודמה שיר סני בקליפה דבלוש בכלי לא מממריגן כולי האי וכ"מ בי"ד סימן ק"ס סס"ב ומכ"ם אם אינה כ"י עיין סימן תמ"ז ס"י ומבי"ד סימן נ"ד ס"ם :

כתוב בתי"ה דאפי' קליפה והבעלה לא מהני ברחת ואתב ד"מ בשם מסרי"ב דאף הרחת שרדו בו מלה משהו שעברה לריכה הבעלה שמא נדבק בה ממן אינ"ל : **כתוב** בהגמ"ג אם רדו בו מלה ממולה אסור לרדות בו עוד אלא לריך להניח אחרת וכ"כ בבל"ם . ובסער אפי' רבבני בשער ע' כתב אם הוציא מלה ממולה במלבד ואח"כ אחרות ואתערבה לאסורות באחרונות נתבטלו עכ"ל אלא דוקא ואין לאסור אלא בת אחרונה משום שהיה קליפה בעין ואם נתערב בכל ואמ"ם באו"ה שער נ"ם ד"ז ע"ם בתשר ידוע בכל דבריו לקומים מאו"ה אבל אם קי"ל כמ"ם בי"ד סי' ק"ם סס"ז דבלי פולם בלא רובב וכ"מ באו"ה שם ע"ם ודו"ק מיהו נ"מ דמלה לאסור' מאסרה כולה אם יש מבם אסורות אז אם אין מבם אסורות אסור בדי נטילה אבל האחרות א"ל אלא קליפה אבבר נתקנה בעלה הראשונה וא"כ אם נתערבו בטלות אלא הוי דבר שבאמצע כיון שאין איסורו ממנה עצמו ודוקא בע"ם אבל בשבם לא בטיל כמ"ם סי' תמ"ז ס"ש וכ"כ הל"ר סנ"ד :

ונ"ל דבל זה מיירי במלה שנתחממה אמן נאור אבל מלה בפולה, ונפוחה כיון שהיא נופה מומרת היא כמ"ם סס' תס"ח די לאסור הרחת לבתחלה אבל אם אינה נפוחה אינה אסורה אלא בדיעבד ומהרי"ל כתב דאם הוא מלה בקליפ

שאין הבלע מרובה כ"כ כנ"ל: (כד) והנעלת החביות כו' • ושכסיו המגבע לפתוח ח' מפולין כדי לנקרו לסוסיל כו' לקרוקה מכן סאמרוגים הסכיטו החביות עד כל סכר אין לסעיל כלל ובן כלי עץ שאינו ן בסם נוטות וכלים סטיו כו יין מרף לא מסכי כלל הנעלה הנרוש מנים אשור ומרוסז וכ' הע"ז ם"מ אם כיטל אותן סיטב כמים עם פאר עד מכסאלק הריח לגמרי מותר להנעיל: נח ובדיעבד אם נתנו בהם יין • ז"ל המרדכי שעשה הסכר בעל גם' קודם פסח ואינו מוזר ומיער בפסח ואין לאחמיר לשער בכל החביות משום דלא ידעינן כמה נפיק מינה דש"מ הכא הכיתרא בלא הלכך מעצריגן כפי מה סיים פולטת ובטל בס' ועוד דכל הנבלע בכלי ליכה פוגמת כו' וכ"י מפרש דגמ"ל בפסח מותר עכ"ל וכתב ב"י דלוב הסוסקים לא ס"ל דטעמה זו לשל חרם לא מהני הנעלה ם ואפי' לא נשתמש בהם המץ אלא בצונן לא ישתמש בהם מצה אלא בצונן והאידנא נהגו עלמא מב דלא לאשתמושי בפסח *במאני דפתרא עתיקי

(כה) נו והנעלת (כה) החביות יעשה כדרך זה ולבן פנגנים ויטיחם בסם ויערה עליהם רותחים מכלי ראשון ויגלגל החביות מיניה. הנעלה לכל מקום (מנהגות מיימוני פ"ה) מ (כה) (מו) נה וכדיעבד אם נתנו בהם יין לו דבר בלא הנעלה רק מסדיחן סיטב תחלה מותר לשתות ממנו בפסח (מרדכי פרק כל שעה והגהות אשרי פ"ב דע"ג והט"ר סימן ר"מ):

כב מ כל הכלים אפי' של חרס שנשתמש בהם המץ בצונן מותר להשתמש בהם מצה אפי' בחמין חוץ נט מבית שאור **מא** ס ובית (סו) תרוסת שאע"פ שלא נשתמש בהם המץ אלא בצונן אסור להשתמש בהם מצה בחמין סא אבל בצונן להניח בהם מצה אפויה מותר (כו) אבל אסור לרוש בהם וכל זה בלא הנעלה (כז) נ אבל **מב** על ידי (סה) הנעלה אפילו בית שאור ותרוסת מותרים אם אינם של חרס פאבל לשל חרס לא מהני הנעלה פ ואפי' לא נשתמש בהם המץ אלא בצונן לא ישתמש בהם מצה אלא בצונן והאידנא נהגו עלמא **מג** סב דלא לאשתמושי בפסח *במאני דפתרא עתיקי (סי' כלי חרס ישמים (כח) סג (ל") (ותנור של בית הפורף דינו ככלי חרס ואסור לפוס פוס דבר **מד** על (מב) המנור בפסח): (מהרי"ו):

כלי

ועיי"ד סימן קכ"ח: **מה** על התנור • וס"ס על הקבלין מפוס מרגלין לסיים בפס קרפסלי"ך וחתיכות סת וכלי חרס סס ולחין יוצא מידי דפיון לעולם דלמו כבפומת סס ומי מילמה יהן ברגל המתיכים ושמתם עליו בפסח (מהרי"ל) ונמי מ"ם ס"ח לא בעי כבפומת ומ"מ סיסק לין מועיל שסשיקו מבמון כמ"ם ס"כ וכתב הב"ח סי' תמ"ז מיהו ל"ע אם יש לאסור בדיעבד כשנתלכו: בקדירה והימום על התנור כשיש חם דקי"ל דאין האיסור מעשעה מדוסן לדוסן ותו דבתוריס שלנו שעל התנור תינו חלת עוה בעים אם יחזור ויעוה פיס הגם כעובי חלבע לו פחות בודאי שאין האמנן מעשעה מדוסן לדוסן דרך הפיס מיהו למקלת תנורים שמעמידין קבלי"ן מכל לד מסביב ומחיצים ועושים כיסוי למעלה מלותן קבלי"ן ועשה בדיעבד כשנתלכו: בקדירה והימום על התנור כשיש חם דקי"ל דאין האיסור מעשעה מדוסן לדוסן ותו דבתוריס שלנו שעל התנור תינו חלת עוה בעים אם יחזור ויעוה פיס הגם כעובי חלבע לו פחות בודאי שאין האמנן

מז בהתוך זכוכית • אפשר שכוון למ"ש המרדכי דהמלוכים בהיתוך אחר מותר בסגעלה ככלי מתכות וכ"כ הלבוש ולל דוקא שמלוסין באחר ממש אבל מה שקורין גלזורט אע"פ שעשוי מהיתוך אחר לא מהני הגעלה דלין בו ממש הלא לבע בעלמא וכ"כ הרמב"ם כלים המצומים וטוגים באחר שעושין לוחו כעין זכוכי'לסוכי' וכ"מ בתו' ע"ז דף נ"ג ובביי"ד לסי' ק"כ: **מז** ויש מקומות • מבני שמזיקין לוחם בסוכין ולין מחזירין לוחם רק לתוך שהוסק בעלמא דלא מיקרי בבשולות אלא"כ בהסיקוהו ב' לו ג' ימים לעוסין (ועמ"ש ס"ל) • ולאיתי בהסיבה לף לוחם שקבלו מעם קוית משאר קדרות לסוכי' אבל לעשם מוזרים לבבשולות אלי דמיד נפרף הסוכין שבהן דלא הם עלייהו אלומן לשוכפן ביותר אבל המחופין לגמרי אם עלייהו לשוכפן ביותר שלא יתקלקל הקוית ושוד מלאתי בשם גלון דמן הדין לאוסכן כל הסגה שמא מיסה כלים ישנים אלא שבתילו מפוס דשמא ליקב"י ובפסח אמיר ספי שכ"ל ובחשובת מהרי"ל כתב מפוס דלא ניכר בליעתו כ"כ דמיי' שמא בשתמש הילו יהודי בהן שכ"ל ובד"מ כתב בשם מהרי"ב דיש לשאול לאומנים כילד מתקנים לוחם א"כ ס"ל כעשם הראשון וכן מוכיח שהם בקלת מקומות מיסת יהודי שומד ע"נ בשעת מלחמה אבל לעשם הסני יש להאמיר: **מז** אפילו הן חדשים • דמיסיון שמא מיסה כלים ישנים לו לבעון ונתב מהרי"ל לין להשתמש בכלים הלבושים בכרכום: **מח** המחופין בבדיל • עמ"ש סי"נ: **מט** וכן המנהג • אבל בדיעבד לין להאמיר (ד"מ) סי' אם הוא תשמיש בעוכן אפילו בלא הגעלה בעלמה כשר ואם השמיטו בחמין שכ"ם בדיעבד מהני הגעלה וע"ל דאם שמד בו חמן מע"ל דינו כהשמיטו בחמין כמ"ש ס"ו ומכ"ש בתוהן שמשמין בהן יין שרף לקיוס ולין לדמותו ליין נסך עבי"ד סי' קל"ה ס"ח דהמה קולות הקילו ביי"ב מעמ"ב בחמן עסכ"ת: **נ** אינו מזיקי שלין משתמשים בכלי' משוכים כאילו ברותתין ואת"ל שמיהו לתוכן רותתין הא כ' המרדכי פ' נ"ה דבישם הולכת בכל הכלי ול"ע בחוס' פרק י"ל דנבחים שכ"ל ת"ה וע' ביו"ד סי' נ"ב דקי"ל הכיא בתוס' זבחים להמירא שהולכת בכל הכלי ועמ"ש סי"ב: **נא** שצלו וכו' מותרים • לפי שעשם המחן נתבטל קודם פסח (מרדכי) ואפילו המלקים בסי' תמ"ז ס"ד הכא מודים שלין כאן ממן ידוע (בד"ה) ועמ"ש שם ס"ג ושמע"ל ס"י דבכלי לא מבעלים איסורא מ"מ הכא משסיקא לא מהקיון איסורא שסיה של הכלי המן:

ואם אלו עשם מ' מולייתא אז אחר ממן ולא לבמהו בתייס אסור: **נב** הברזות • מפני שמשמשין בהם בדיים המודבקים מחמן שם:

נג כלי שתייה • של שכר (ד"מ):

תנב **א** אם הכלים בני יומן • אחע"פ שהכלי בני יומן ס' במים נגלו אע"פ שרי משום דהוי נ"ט בנ"ש דהתירא משא"כ אחר שעה ה' וקשה דהא בסימן תמ"ז ס"ב אוסר רמ"א דברים המתבשלים ולא התיר מעשה נ"ש בנ"ש ואמה מתיר כאן לכתחלה וי"ל דהכא בין דאיכא

קמציות

(ג) זכוכית • מבה"ש וכיון בסבר בית אחרים הקי"ס סימן י"ם ליבב דברי הבה"ש מדבריו שהתרין מע"ם כאן לע"ם בהל' יי"ב בין אחר ובין זכוכית ובין בם מה בתב על דברי הרמוחות הדבן בכלי כסף מטיירין בין בס:

רק לוקן סני בפרהם • ולם נבשמש בחמין ^לפו פ"י בכיסם מבל"ש מהני בדיעבד בעשם מגן אברהם עיין בם ג (בח) מלוח • מבא"ב לם לוי בו מוליאת מחמן עיין סעיף ד': (בו) שמיים • מל שכר ווי"ם: **תנב** (א) המחים • פירוש מחילת בעם המחים סוף בשם ב' כיון דבשם ד' אחר מבה"ש מדבנגן הו לא מיקרי נ"ש בר נ"ש דהיתרא. (ומעמש מחן לא אמרינן דהוה ואיסור אלעיין דיבנר עיין ד' כיומן נ"ם ס"ג] לחרמים: (ב) נ"י • בלפ"ש מבכלי נ"י ואין ס' בחים נגדו אפילו בכי שרי משום דהוה נ"ש בר נ"ש דבמיהת אבא"ב אחר בשם ס' • ואמ"ג דלעיל בסימן תמ"ח ס"ם אוסר רמ"א דברים

שערי תשובה

(ג) זכוכית • מבה"ש וכיון בסבר בית אחרים הקי"ס סימן י"ם ליבב דברי הבה"ש מדבריו שהתרין מע"ם כאן לע"ם בהל' יי"ב בין אחר ובין זכוכית ובין בם מה בתב על דברי הרמוחות הדבן בכלי כסף מטיירין בין בס:

באר היטב

(ולעיין דבר בעתוך בתנור עיין בסימן תס"ח) • ולולם לם מיהו מלם שם לו לבר דברים כמו שהוא בלא קדים בשהוא רותה לו יש לאסור אפילו בדיעבד עיין מגן אברהם ופ"ז וח"י: (ג) זכוכית • בהבנתם לתחרומים לף בהיתוך אחר: (נא) לבושים • אפילו סלבושים בהרמוס לו מה שקורין בלע"ן מאל"ם בל"א מהרי"ל ומהרי"ו: (נב) בבדיל • מהבין בקלת מקומות משומר ישראל בשעת מלאכה: (נג) מתמירים • וכדומבד אינו לוסר: (נד) המנהג • אבל בדיעבד אם לא נשתמש בו

חק יעקב

דמשעה ד' אסור עכ"ם מדר בבן הו לא מקרי נ"ש בר נ"ש דהיתרא אריך ליזהר בדברים אלו אם אינה ס' במים נגד הכלי לו אינה הכלי אינו בני יומן • ומ"כ יש כאן לבאורה המיהא קיימת על רמ"א שכאן אוסר לתחרומים לתחמיר לף בהיתוך אחר • אם בבלים אבל אם אינה אחר שם אריך ליזהר בכל הדברים ומשמע דקודם שם מ"ל ליזהר ואיך יבריע לבקל נגד משעות רוב הפוסקים ובבר הבריעה בקלת מתיהא זו הם"ז והמ"ת והכיתה בל"ע ולבא לאמיר דמעת הרב לי המיר המשעה ו' לאמלה אפי' כלי אינו בני יומן • אז אינם שייס אם ס' אריך ליזהר בכל אחר הדברים זה אינו דאפי אינו בני יומן • אז אינם שייס אם הקי"ל אינו בני יומן אז אינם אינו אינו אינו

דלאו ממש קאמר מיד אלא עכ"פ צריך קצת שהייה וכ"כ בכל בו צריך לדקדק שלא למהר להוציא הכלי מן היורה כדי שיהא פנוי אל הרתיחה ליכנס ולהסליט מה שבלע ט"כ ולהין כאן חשש לנמרי בשהייה קצת בפרט שמנעילין קודם שעה ה': (ג) שלא ינוחו המים מרתיחתן · ואם נמו לזי מוזר ומרתיחין ומנעיל בכן ולא מאסר היורה במה שנמו המים: (ד) עד הפסח שאז המיץ במשהו · משום חול המועד הוצ"ל לעשם זה דאילו בי"ש עלמו אסי' בשאר י"ט אסור להנעיל כמ"ש סי' תקי"ש: (ה) צריך ליזהר בכל בו' · ל"ע דיש עוד א' מה שלא נזכר כאן דהיינו אם מנעיל מקצת הכלי כ"ש דכזה א"צ ליזהר אם מנעיל קודם ה' כמ"ש בסי' תנ"ח ס"ש ממילא אחר האיסור צריך ליזהר בזה ואיתא לאסר ליזהר בזה דהא במקום שממזיק הכלי בידו בשעה שמנעילו אין המים נכנסים שם וכ"ש אם מחזיקו בלבת צריך לגלגל הכלי ולהסירו ליורה ואי"כ א"א שלא ינעיל מקום אחד ב"ש דא"א למלא כזה ובית יוסף הביא בזה דילמא כפי יכולתו א"א באמת לזה למיץ וצ"כ צריך להנעיל אז בשבה שקורין הי"ב שבזה אסור להנעילו בעשם אחד כיון שהמים נכנסים בכולו אבל אם מנעילו אחר איסור ביד לו בלבת לא שלהה לו הנעלה כלל אפילו דישבד דחזר ונישיר וא"ל דאם אין הכלי ב"י יכול להנעילו אפילו ביד דהוי מתן טעם למנם ומיתר עד הלילה זה תינו דעכ"פ נט"ל אסור לתחלה כדאיתא בי"ד סי' ק"נ נם שלא יהא בתוכו לא מהני לזה הכיון דאין בכלי מה לפלוט דהא כבר פלט בראשונה ואלו בלע אפילו מיד שיכניסו שנים אלא דאם יש במים שביורה ס' נגד הכלי שמנעיל מיעיל נם לזה שמנעיל הכלי ב"ש אלא דבזה לא יוכל להנעיל ב' כלים דאסרב ס' נגד שניהם כמ"ש ב"י בשם הרשב"א אפילו בזה מתחיין על ביטול האיסור מה שיבלע אלא על הסליטה במה שיש בו ומטעם זה נ"ל ג"כ שהבא להנעיל סכין אחיסר בקדירה שע"ג האש וכיון בזה ס' נגד הסכין יכול ליקח קדירה כשרה לזה ולא הוי מבטל איסור לתחלה ולפי מ"ש יראה דאא"כ בשם הרשב"א אפילו בזה לא מהני אלא אם כן מנעילו בעשם אחד כיון שהמים נכנסים בכולו אבל אם מנעילו אחר איסור ביד לו בלבת לא שלהה לו הנעלה כלל דאפילו דישבד דחזר ונישיר וא"ל דאם אין הכלי ב"י יכול להנעילו אפילו ביד דהוי מתן טעם למנם ומיתר עד הלילה זה תינו דעכ"פ נט"ל אסור לתחלה כדאיתא בי"ד סי' ק"נ נם שלא יהא בתוכו לא מהני לזה הכיון דאין בכלי מה לפלוט דהא כבר פלט בראשונה ואלו בלע אפילו מיד שיכניסו שנים אלא דאם יש במים שביורה ס' נגד הכלי שמנעיל מיעיל נם לזה שמנעיל הכלי ב"ש אלא דבזה לא יוכל להנעיל ב' כלים דאסרב ס' נגד שניהם כמ"ש ב"י

בפשוטם ד' פרדכי בפ"ב דפסחים בשם פרדקה ס מלא קטיב בשם ספר סלגורס ו' פורמות מייס ז' ס"ם ס"ו ח' ל' פרי"ף ורמ"ם ס' פרמ"ם ומרדכי בפ"ב דפסחים :

יד אפרים

(שם ס"ק י"א) מבחר דמקום שבכתם פירוש מוך מאמן לוט מועיל לו מבאר כו' ס"ב כן פוח דאוסר כו' וזה לוט מבסיק לכלים שמוש מבטיר בערב פסח כו' ע"ל :

ביורה ולין ס' ביורה נגד פוס ח' מסס : **ט** שום כלי בן יומו · לפי' קודם שעה ה' מפוס נוירה דכלי של איסור דלא מהני ליה הגעלה כל זמן שכות ב"י מחזר ובולע ממי הגעלה דלא שייך בו ל"ם בל"ם :

ואילו בלמות ישפוף יפה ויפסח מה לחר הפפוף מע"ל בלא יהיו ב"י

יג (כל מבן כלי של (יג) איסור (ח ע"ב נהגו בלא להגעיל **ט** (יד) יד בוס כלי בן יומו) :

ג ד לא יניח כלים הרבה לתוך כלי ויגעילם יחד (ט) מי (מה (מו) מנעשים זה בזה) :

ד ה מו אם מגעיל (מו) **בצבת** ינגלגל הכלי דאם לא כן במקום הצבת לא סליק דיקולא דמיא :

ה ו אין מגעילין בחמי טבריה אפי' כלים שדינם ככלי שני מפני שאינה תולדות האור דכבולעו כך פולטו מה בולעו ע"י תולדות האור אף פולטו על ידי תולדות האור : סנה מיהו אם נחמם בו רק כמי טבריה מגעילו בהן (כ"י בשם מ"ם) יז ולין מגעילין ד בשום (יז) מבקה רק במים מיהו בדיעבד מסני הגעלה בכל מבקה (כ"י בשם מ"ח) אם בגעיל הרבה כלים ביורה עד שמרוב פליטת הכלים נעשו המים כליר (יח) אין להגעיל עוד בתוכן מים (ר"ן פ' כל הכשר) :

ו (יט) ז כלי גדול שאינו יכול להכניסו לתוך כלי אחר מחמת גודלו **יא** עושה יש **שפה** לפיו ח (יט) **בטיט** כדי שיתמלא **היטב** (יא) ויגיעו המים בשפתו וממלאו מים ומרתיחו **יב** מ **או יקח יג אבן רותחת** או לפיד אש וישליכנו לתוכו בעודו

ג"ל ניחו פעם ח' עליו ומעת בשעת הגעלה לא יחיו עליו לכן יעשה פפס ומע"ב שהמים זבין מפס דרך הטיט קי"ל כבולעו בגילוות כך פולטו בגילוות (נמ') וכתב מהרי"ל דאם הוא כלי שמולחין שמו רותחין אין לו תקנה בתוכן זה דלר המילן לא נעשל לכן לריך להכניסו כולו ליורה :

כלי שיהו לר מע"ח לפפפו בפיים הו שים לו קנים אסור בהגעלה עכ"ל וכ"ל דה"ם קערות שמכסין בהם המחבת אף לר המילן לריך הגעלה : **יב** **או יקח** · פי' שימלאנו בתחלה היטב : **יג** **אבן רותחת** · דלוגת מלגן המים :

לפפות מיט אלא בתה שרולה להכניסה אח"כ לפפס · אבל בתחלה כשבא להכניסו ליורה כדי להגעיל בה לא הלריך זה וכיון מעשה מזכלתי · ואע"ג דכתב הטור בסיף המפפס הרתחון זה לא קאי רק על הגעלה לא על הפפס ושכחו עכו לעשות תחלה ג"כ פפס בטיט או להכניס בה אבן וחוה עלסיו"ם דשמת יגע בכלי המוכחר בפפס של יורה וכן מסיק מו"ח ז"ל : (יא) ויגיעו המים בשפתו · המרי' בגמ' בזה דכבולעו כ"ם מה פולטו בגילוות לף פולטו בגילוות · פירש"י דלא בלעו אלא ע"י גילוות שניתנו הרתיחו · אם ולא הכניסה לתוך יורה אחרת בשעת בליעה אסיר כך בשעת פליטה אע"פ אלא הוכנסה ליורה אחרת הואיל ונתמלאה יפה מעל גילוות על פפתה ופולט ומיהו בדעת דלאו בעי דלאו הוי גילוות על הפפס בהאי אימא · אבל איסור נתבטל בה פעמים הרבה ואם לא הבולה גילוות בה פעם אחת בכ"ל מעמא דבמקום שנהגו הכלי מתן תוך היורה מיהו מועיל לו הכשר ע"י רתיחה אלא דוקא להכניסו ליורה להכשירה דהכל נדול הוא כפי תפיסתו כך הכשירו · וכתב מו"ח ז"ל לפ"ז בקערות דכוסים לותם לעפמים על המחבת לו מותכין בקערה מהקדירה כמ"ש בכל בו לריך להכניסו ליורה אחרת אבל לערות עליהם רותחין מכלי לחתן ואפילו יפים עליהם גם כן אבנים מלובנים דכ"ז מיהו נקרא אלא אבל לא הוי ברכ"ל עכ"ל ודבר זה שהמיר באבנים מלובנים מיהו מן הדין אלא מומרת בעלמא דהא כתב בס"ע סימן הנ"א סי"ו דהכשר זה הגעלה בכ"ר וכן הביא בס רמ"א בסעיף ה' בקערות גדולות שיהן עליהם אבנים מלובנות כו' ע"ב ודלפי מהרי זה לכל הלריך להגעלה דכ"ר ובלבד שלבו הרותחין ע"ם כולו ולדדיו :

כתב ב"י וע"ל דלפי מ"ם רבינו בשם הרא"ם המלריך להגעיל היולם הגדולה הייו דוקא בהכלים שהוגעלו בתוכן היו ב"י ולא היה ס' במים כנגדן וההגעלה עכ"ל ונראה דיש להחמיר לכתחלה גם בזה דהא שיקר הסיתר מעשה דהוי ל"ם בג"ע דהיתרא · וכבר זכרנו בי"ד סימן ל"ה ס"ח בשם הסמ"ק דאסור לעשות לכתחלה ל"ם בג"ע ואסור להעלות דנים בכלי של בשר כדי שלחבר כך יאכלנו עם בותה ס"ב כן הוא דאוסר לכתחלה היורה וסומך עלמו

באר היטב

נגדו · וכל זה בכשר יפות הבנם לו בפ"ם קודם בשם ס' מבא"ש אחר כך לריך ליזהר בכל אחר מהן אלא אם יפה ב"י לו שיפה ס' כמנהגר : (יג) איסור · אבריך שיפה אחיו ב"י לו בנים ס' נגדו ולא מוהר לבעיל אבעלו סבלו בל איסור הבלה : (יד) בים כלי · אשלו לבדו וקודם בשם ס' ונם יש ס' מבנים נגדם בלו בל איסור דלא מהני ליה הגעלה בל זמן בטול ב"י מחזר ובולע ממי הגעלה דלא שייך בו ל"ם בר ל"ם דהמתרא · (ולע"ד ל"ד סימן ל"ם מבקה מדאמרינן בם קנים בבר מבוחבה ביורה אולבת מוחבת · ומיהו דבסה דיעבד ומ"ם דמה בבריהו בלא הוי איסורא אלא דבשיר דהמתרא לבתחלה שלא לבעבת מוסקים דל"ם ל"ם בל"ם בי הבשפחים מהמרבים בפ"ם בנים)-בתב בשבן אברהם אשלו אלמנות ישפוף יפה ויבשם אחר הבפוף מבל"ם אלא ישים ב"ר ויהיו מונגנין מן בנים לוהין בהיה אלמנות ולא ע"י ולריך לעשות בלריות ולא ע"י ולריבה בחיר לבה מ"מחבב עירוי · [מיין ל"ד סימן ל"ם] ויבאר שיבשוך מן בבלי בבבל בו בנים אלא ישלוב בם בלי אחר מבקדים ולבעות עליהן לבעיל דיה מקרי בשיר בלי בבלן בלי אי אבן לבלו אם בוסם אלא בבלי בבלבלו שהו בבר מבקדים בנים הרתחן מיקרי בשיר בלי בבלן

חק

בנמנאר בסעיף ה' ומיין בלבוש : יג ב"ש בלי של איסור · אבריך ס"ה אינו ב"י לו בנים ס' נגדו ולא מוהר לבעיל אבי' בבלי של איסור הבלה וכ"ב הב"י בשם הבנסות מיים בו וכ"ם בתשובת מהר"ם מרבונברג סי' תכ"ט ובאו"ה בלל ל"ח דין ל"ו : יד שום בלי ב"י · אבי' לבדו וקודם בשם ס' ונם יש ס' וכתב הא"ה אבי' שולחנות ישפוף יפה ויבשם אחר הבפוף מע"ל אלא יהיו ב"י ויהיו מונגנים מן הנים הבינים ס אלא ילבנו מבם הרותחין ויזהר לבם ך עליהם בזהיבות ולא ע"י ארוקה בחיר לבה מ"מחבב עירוי ויזהר לבעות עליהם מבלי ראבון בבטל בו הנים ולא ע"י אליבה מבלי ראבון אם לא שיראה להבשות הבלי אבן לבלון דאם מקרי הוא ב"ב בלי ראבון עכ"ל בשם מהר"ל ולא ראיתי בזהבים בבל זה לבי שבעילין ע"י אבן מלובן המחזיק הבחיבות אלא ילבון והוי בבלי ראבון בחו שבתבאר לעיל סי' תנ"א בעיף ו' בהג"ם ובם בבסיס המע"ל לוהו בזהבין אלא הבלבלות וההבלים ביין הרוב הבחיבן ע"י לוהן ואם ידוע בעיבו אבן בחיבן בבלי בבלי בבלי

עצמו שיהיה נ"ט בנ"מ · וכ"ל זה למגמל כלי שלינו ב"י מס כלי ב"י כמ"ש בס"ב דסס לין הבליטה ולחיה כיון שהכלי מלוה לאלוה לחמור לא בלע בלל כמ"ס סס מה שלין כן כלן ביוהה בהוה בולע ולחי הסלוקים שמגעילים בחוכו בסרי לינו מסולק מסס תמיד שנאלר בו בעודו רותח ומתוך כך ירתיחו המים יותר ב ויעלו על שפתו :

תנג א לא באורז · דלין יוצלין ידי חובת מלה בלילה כרלשונה חלה בדבר הבא לידי חימוץ · טמרק"ו לינו מחמיץ (מור"ם לובלין) : ב מותר להדליק בשמנים · מהרי"ל כתב שלא להשתמש בשמן במקוה שיש לחוש שיבלו לחבשיל כי כותשין לוחו במכתש, שעורים בו שעורים ולחי, שמן זית לא ידליק בשמושות שמשתמשין בהם כל הטמה שהן מתחמות מכח השמן שכ"ל ובד"מ כתב דלחילו שלר שמיש מוחר להדליק בהם לחי, ידוע שכתבו לוחו במכתשת שעורין בו שעורים דלחילו מחערב בו משהו בטל בס' קודם הפסח וח"ל שקבל טעם מהמכתשת דדוקא בדבר חריף לחמרי' לגב דוחקא כלע כמ"ש בי"ד סי' ל"ו לחבל בדבר שלינו חריף לא ומשמע ממהרי"ל דמותר לחבול שמן זית : **ופשוט** דלכ"מ הרישות העשיר מה' מינן לחסור להשהוחן בבית שמלמלין לוחן במיס קודם כתיסה : ג **מותר להשהות** · וס"ה דמותר ליהות מהם (ת"ה) כתב ב"י טוב להחמיר שלא לחבול עני"ם וקימל עד יום הלחרון כי ה"ל לברכה יפה : ד **טעם דגן** · ודוקא שיש בו בזית בכח"ש

י סור בסם משנה רש"י וס"ש (כ"ה שלא יחמיר ויבולע מה שמלא כבר) ל מנהגם שמחיר ל"ה ב בנגע' ג מסה דיב מולא שם ד מנהגם ע"ג דחלם ובחנו מרחב"ם בס"ו :

בדבר הבא לידי חימוץ · מרק"ו לינו מחמיץ (מור"ם לובלין) :

ב מותר להדליק בשמנים · מהרי"ל כתב שלא להשתמש בשמן במקוה שיש לחוש שיבלו לחבשיל כי כותשין לוחו במכתש, שעורים בו שעורים ולחי, שמן זית לא ידליק בשמושות שמשתמשין בהם כל הטמה שהן מתחמות מכח השמן שכ"ל ובד"מ כתב דלחילו שלר שמיש מוחר להדליק בהם לחי, ידוע שכתבו לוחו במכתשת שעורין בו שעורים דלחילו מחערב בו משהו בטל בס' קודם הפסח וח"ל שקבל טעם מהמכתשת דדוקא בדבר חריף לחמרי' לגב דוחקא כלע כמ"ש בי"ד סי' ל"ו לחבל בדבר שלינו חריף לא ומשמע ממהרי"ל דמותר לחבול שמן זית : **ופשוט** דלכ"מ הרישות העשיר מה' מינן לחסור להשהוחן בבית שמלמלין לוחן במיס קודם כתיסה : ג **מותר להשהות** · וס"ה דמותר ליהות מהם (ת"ה) כתב ב"י טוב להחמיר שלא לחבול עני"ם וקימל עד יום הלחרון כי ה"ל לברכה יפה : ד **טעם דגן** · ודוקא שיש בו בזית בכח"ש

בעודו רותח ומתוך כך ירתיחו המים יותר ב ויעלו על שפתו :

ז יבא נוהגי' (ב) לשטוף הכלי במים קרים אחר הגעלה "מיד :

תנג דיני החטים וטחינתם למצות · ובו ט סעיפים

א ח אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה א בחטים ובשעורים ובבוסמין ובשבולת שועל ובשיפון ב (וכמנהג ליקח לכתחלה חטים) (מהרי"ל) ג **אבל א** לא ג באורז ושאר מיני (א) קטניות וגם ד אינם באים לידי חימוץ ג ומותר לעשות מהם תבשיל : הגה (א) ה ויש אומרים (טור וכנראה מיימוני פ"ה ומרדכי פ' כל טעם) והמנהג בלכסכו לחמיר ולין לעשות מיהו שפוט לאין אומרים בדיעבד ו אם נפלו תוך (ב) התבשיל וכן **ב** מותר (ג) להדליק בשמנים העשויים מסס ז ולינן אומרים אם נפלו לתוך התבשיל ח וכן **ג** מותר להשהות מיני קטניות בבית (ת"ס סימן קי"ג) וזרע אקליר"ח (מהרי"ל) ט ועני"ם אליינדר מינן מיני קטניות (ד) ומותר לאוכלן בפסח כן נ"ל :

ב ד **העושה עיסה מן החטים ומן האורז · אם יש בה** ד (ה) טעם דגן יא יוצא בה ידי חובתו בפסח :

אם

באר היטב

שכופין לפעמים של בקבוקים אלו כלי שבולמין בם מסקדרים אין לו מקום כלומר זה דלר מילון לא נעשלכן אינן לפסיכון כולו ליהרים ס"ח וכלי שפיהו לר ס"ח לבסשבו בפנים אלו שיש לם קנים אחור שבנבלה מהרי"ל ופ"ל סימן תכ"ח ס"ב ס"ג : (ב) לשמוף · ובדישבר אין קפידה אם לא שמף כולל ח"י :

תנג (א) קטניות · הוא פדין מערש"י ומרקב"י ומרא"ן פירש מחמיצין : (ב) שבבשיל · אפילו ליבה ס' ג"כ מוחר כאלילה מכל מקום רוב ס"ס ועיין דאל"כ לא מיקרי מחרובה כלל דמה כאוכל בבשיל מקטניות שנמו ח"י · כל מיני מריחות אקורין גרושין פשלים מה' מינים אסור לבשלם בבית בשלחין אותם בתים קודם הפיסח ואם אבר מיני אסח אסורין בבתים ח"י : (ג) לחדליק · ומהרי"ל אוסר במקום שיש לחוש שיבלו לחבשיל · [כי כותבין בחדרים בבתיהם בם שעורים · וד"מ בדא בים נגנע ה"ס מוחר בחבשיל דנכל ק"ס וא"ל שקיבל עשם מחחת דוחקא דוס לינו אלא בדבר חריף (ר"ל פי' ל') עמ"ש ס"ס תמ"ז · ובבשם מהרי"ל דמוחר לחבול שמן זית בפסח מנן אבנרהם ע"ש : (ד) ומותר · ומכל מקום לריכין בדיקם אלא יפה בסם ח' מה' מינים · כתב ב"י טוב לחמיר אלא לחבול אבל מ"ס וקיים"ל עד יום אחרון של פסח כי א"ל לברהם יפה · וא"ו כתב אחרים אחלקים לוחו שקורין קרא"ם קיים"ל מלאים לוחו מחרונים אחרונים אסור שבראינו דוחם לנן אבל לוחו מקבת אפלר קיים"ל מוחר בפסח · וכמ"ל כתב נע"ל אין לחמיר יותר דגם קטניות אלמו חומרא בעלמא הוא וכנו דלא לוסיף אלם : (ה) עשם דגן

לחרוך לח הקלים' קודם פסח וגם נעיין קודם שקולין אותם לברר מסם הטרוכות אורז ואחר מיסם הטרוכות אורז ואחר מיסם הטרוכות אורז בפו"ח שחעתי ברבנים פוכיים לפי שים מהם רמאות מחחחמים בעיים ואחר כך חוזרים ומיבשים אותם בעיים ואחר כך חוזרים ומיבשים אותם בעיים ולחרוך מהם כי בפסח לריך הרחקה פסי כו' עיין שם ומכל מקום נראה שאין להוה כלים שנחבבל בפסח פיי"ח לו בפסר מבשיי"ח לחוך המבלל ויש מוחנין אחר בעיי"ח שבאה מן החנרים אבר בלילות נעדולים וגם הכרקיפים מעידים שאוא כבר לפסח ע"י המכירים במרלאם ופסח ובית שים מבבל בין פיי"ח שבחבבלה ומחייבת לבין פיי"ח שבאה בדבר נדולת, ולא אלא בם אור לבאלה כלל : (ד) מוחר · אבנ"ם ובחב בחבוכו' חיים אבל מ"ב סימן ל"ח שים מין אחר נראה כמו קמח ונקרא בערים אבלה אבל"ו וחא לעשה אמוח מן אל אינדים ומוחר בפסח אך בעיר לונדים מחחכמו לעבות בדמותו והוא אבלה מקמח חיטים ונקרא אבלה אבל"ו ובל לונדרים ניכר לבקיאים שנעשה אבלה אבל"ו בדבר כי לעבמים חכמי הרופאים אנשים אמו שים לו חולי ומיחוש לאכול אבל"ו ולריך לדקדק בפסח שהוא לחוא בבא אבל אבל"ו אינו

ס לדעת הטור ומבואר מרמב"ן בסי' ק"ל ו טור בשם הרי"ף מהשלמה הרא"ש מ' ז כתו' מל' הרא"ם מהרמ"ה דהב כתב בשם ת"ה טור בשם גאון :

עטרת זקנים

תנג (א) מיהו צריך לראות שאין בו כ"כ בו • טורי פפס שאין בנשיכה עכברים משום חיטין כרש"א וגם קמח בקמח מתער' יפ' ולא כפ"ם מהרש' שכתב דגן שצמח צריך לאפות קודם הפסח דליתא ודבריו מוהרים פ"ש בסי' תס"ר דקמח הוי בטל לח בלח וס"ם כל בעל נפש יחוש לעצמו בפרס בדגן שצמח וצריך לאסור חקמח משום מחוסה עד אחר אפיה לאחות כ"כ רש"י בחולין דף ז' ע"א ע"ש :

בסי' ת"ס ס"ז : (ב) אין בבך כלום • פשטה כטור וז"ל ושוד אפילו אם יש בה גבוהים אינו מ' מלגו ומתבטלים מה בשיטתן ואין כאן מבטלין איסור לכתחלה אפילו שוהן כדי לבטלם וזה דלא כהגאות סמ"ק שכתב ח"ל צריך לברר יפה שיהא בו ס' מאותו שלא נמח ואע"ג דהוי יבש ביבש מ"מ יביב עשמא בשמא אפיה ונם צריך שתהא אפיה קודם הפסח דאי בשמא אפשר קודם הפסח אפי' כל שהוא אסור ושל כן נכון ליזהר שלא יהיה כלל מאותה חטה שלמחה מעורב בתבואה של פסח לפי שרגילות הוא לאפות בפסח מכל • הרי פיר בדאין כאחד ממש כלום בלא אלא אחר אפיה לאחות קודם הפסח ע"ש מיי' מוכר"ל מיים כ"ן ז"ל מסיים אב"ד דק"ק פוזנא מל"ל ובלב בסי' תס"ו דאם קודם הפסח נתייבש הלמלומים לא מהני ריקוד דמיסרך ומתערב ואסור לאוכלו והוא מדברי מרדכי בשם הר"י מיינ"ץ • וכבר מכר שם במרדכי בשם הר"י מיינ"ץ דמה שנתבטל קודם פסח אינו מזיק ויעשור וא"כ נ"ל דבדין דמתייבש הלמלומים לא נתבטל כלל דקמח בקמח אינו מתערב כדאמ' הסמ"ק שזכרנו וא"כ אפשי הפ"ע שתרי אהדדי • ולריך לתלק דס"ל דקמח בקמח אינו מתערב ביטיה נחשב כמתיבש ח' אלא אם יעמוד לותם ביטר כמו שהוא לשון הטור שכתב ומתבטלים הן בשיטתן כו' דמשמע הסתיבה עושה הערבות כלומר אם הפ"ע כמ"ש מ"ה הטור בפ"ע ומ"ל כאן אם יש בו ס' כיון בפסח הוי כמבטל איסור פ"ם • וה"ל כתב פ"ם ל"ב"ן דעבוטה עבור הוי כמו פירות) ולפסר דהוקמ חבש אבל בשורש מפסר לאחמרן מ"ה ומ"ל דיון אסור ס"ר : (ג) לראות • קלי אחרון מלמה ואין לריך לאפוחו לעצוחו בחתיכה ח' מ"ה גם ק"ם אסור לאפוחו לאפוחו דוהלו אחי לאפוחו גם בפסח ובזה מחמיר עוד מסמ"ק מחיקל באפייתו קודם הפסח כל"ל לייסב דעת הפ"ע שכאן הוא מיקל בלד ח' יותר מסמ"ק ובסימן תס"ו ממחמיר בלד ח' יותר מסמ"ק דהיינו במקום שהוא מוחר לו מותר אפילו תוך הפסח ובמקום שיש איסור אסור אפילו קודם הפסח • אבל מדברי החוס' מזהרתי מבואר שקמח בקמח מתערב תכף בטפל שם ע"ש ממילא יש היתר בהתערב קודם הפסח אפילו אחר המאיבה ובלבוש פסק כאן בסמ"ק שיש לאפות ק"ם בדגן שנמח קלתו • והכלל"ד כתבתי שכאן בפסק הפ"ע : **ועברים** בתלגו בקמח בסימן תס"ו : (ג) קמח מן השוק • נ"ל דלא מחקינן איסורא ונראה דאפילו במקום שמוכרים לאחות הרמים אימר לא לאחות בדרך שמתמנן לף אלין אלו בקיאין ובמקום שמוחנין הרמים ברמיים הלגלגי"ן אסור אפילו בשאת הרמק כי ממך נמור הוא : האידנא

שערי תשובה

בעמיים אלו ובסימן ר"ם כתבתי הטורים מפם מפסקי דינים בקולם ומפם תלמוד לבלון: (ז) לראות . עיין בלר סיבב ושיין בפקים שמולל אסי' כ"ו מס שכתב בזה: (ח) מלוס עיין כם ם ושיין בפ"ת דברי יוסף סימן ס"ם ביב הטבין בכל המלות שמוכל בפסח הסי' מחמיר במורים מפשת קלירם ואין בזה לא מלוס יוסרת ולא מלוס מחלוקת ולא מלוס לא תתעדדו עיין שם ובסיאלו בר"י ופ' כפר"ם מ' תבלו בעבלבי איסור סעיף ח' שכתב אותן הטבשים לאכול כל הפסח מצלה הטטורים מפשת קלירם לא מיקרי ביב אלא מלבת יחירים הוא דעביד ואם רוצה לאכול מצלה שאינם מטורים מפשת קלירם בכל ימי הפסח אין מלילם הרחבנים ל"ל הטרים ובבר"י בבביא בפם נחסה בבסף דלריך בחתם ובם כתב דבם מי שהבב שלא לאכול מבם אלא אחרים בשאר ימי הפסח אף דים לעדר אאין ובן בטבע לאכול כל הבלם מפשת קלירם מ"מ הטיקר הוא דבני בחתרים בחתרים ס"ם ושיין בריל"ד סי' רכ"ח והבבון הכל מי הרגלים לבטל הריבות הרחבות אלו אלו כיולא בפם יש לו לבטלות בטורים אפילו מקבל עליו לבטל כן תמיד רק בפפם הרגלת לאחבון בתחרבו דלא אפשר לו לבטבר הבי ואחי לבקלקולי ולם הבה מלבתות נרבלם דבני ליה בחתרים דחרבים בחמ"ם

חק

דלא לוסיף עלה ופ"ל סי' תס"ד מדין החרדל : ו אם יש בה טעם דגן • אם ל' אין בו כזית בכפ"ם ובוה כדאת כרמב"ם וכרמב"ן והרא"ם והטור וכמ"מ דלא כרמב"ם והרמב"ר דסוברין דבביטן הוקא כזית בכפ"ם (ובמ"ם סי' ר"ח ס"ק ט"ו נפל טע ת בדפוס סב' בפפ הרמב"ם לחיבר ושיין בב"י) וכתב בי: הרב בפ"ז מהלכות הב"י בפפ הרמב"ם דבאורו בעיבן הוקא כזית בכפ"ם וכי"ר סי' ס"ר כתב בפמו דבל זה הוקא באורו ותנים ולפ"ז בפאר מינים בע"ן הוקא רוב דגן ודלא כפ"ם ול"ע מכ"ל • ובאמת לישת הרמב"ם דבריו נכונים וכן ראיתי בדברי הרמב"ם לבדיא בפפקי הלם אלו ואלוים ב. מהירוש' ופ"ם אבן לדעת הרמב"ם ובריאתו דבאורו אפי' אין בו כזית בכפ"ם יצא מ"ב בפאר מינים אבי בכזית בכפ"ם וכן מבואר ומשמע לבדיא אל' אמ"ם הוכא בב"י ווה כוונת בעל מ"ם עיין בו ובמ"ם אפק דים לבתאיר דבעיבן כזית בכרי אבילת פרס אף בשורו ותנא מיארת ישראל נגד מפעמות הרמבנים והפבמת הארחונים כאן ובו"ר סימן אב"ר : יא יוצא בה • ולא אבריבן דאורו מבבל שפה דגן כמו דאמרינן לענין מרור אמנבל בעם מלה ושיין לקמן סימן תפ"ם ובבוספת אמתחת דף כג ע"ב ד"ה קפ"ר : יב מאבילת עכבר • אבום דמעבר רוח אבבי עכבר אינו מחאיר הבב הקב"ה (ישור די"ם דהו כמו פירות דאין מחמיר ושיין בחבוכת רמב"ן סימן ק"ב) ובתב המ"ם ולבן אבינו אין ס' עגדן פרי כדיעבד ואפבר דדוקא אבם אבור מעבר לבתאיר עב"ל וע"ל מי פס"ו מדין אבילת עכבר בקמח ופ"ם בם : יג שלא יהא ס' בבגדו בן הבתיר • זה קאי רק לדגן אלמת ובל"ב הב"ם והבבמת הארחונים דעיקר כדעת הבם הבקים דקמח בקמח אבלו בלא ובמערב ומתבטל קודם פסח ומותר לאפות אפילו תוך הפסח דלא כדעת הסמ"ק (וע' בת"ם הקי"ר ובפקיו סי' קמ"ו ס"ם בבם הבמ"ק בבתר לבמ"ם בבמו בסי' ק"ן ושיין חלם ומשמע הבדים וע"ם) ובעל נפש יחאיר לעצמו לאפות הבל קודם פסח ועמ"ם לעיל סי' מ"ל ס"ק ו' ומ"מ ולאי המותר לבבל מן אותן המלות תוך הפסח ולא בבמ"ם ובמו אבבוב עליו המ"ם לקמן סימן תנ"ח ע"ם ובנתלמלה הקמח ובעשה הירורין לא מהני ביטול אפי' לאפות קודם פסח בתבוטר לקמן סי' תס"ו : יד יהא ס' • ולא מקרי מבטל איסור לבתחלה כיון שאין כוונתו לבטל כ"כ בטור והבריתא יותר מוכחת שאין כוונתו לבטל כ"כ בת"ם סי' ק"ד ס"ם ושיין בספרי מ"י רים כלל ס"ם : טו מצת מצוה טוב לשומרין • משמע דוקא מלות מלוס לריך לשמור כדי לבטל לילות רבבוהים מה שאין מלוס לריך קמח מן הבוק אפילו בלא דחק ובל"ל ר"ם הס"ו ואפי' אינו לבבל בבם"ם ובוסקים דלא אפילו אם הבה בבבוהים ולא בבבל בבל"י הבם"ם ולא בבבל בבל"ר ובבבל בבל"ר ובבבל בבל"ר וב

(ד) האידנא אסור ללתות כו' · ע"כ לאסור ליקח חיטים מן בעל הרחיים שלוקח מדות כל הסמה דרגילים הסוחרים להרים החלה ויש לגעות דבר זה להמון עם למען ידעו שיש איסור בזה : (ה) צריכים כו' · ומלות מן המוכר ליקח הרחים שלא היה בהם קמח כי ע"י כיבוס יש לחוש שנדבק הקמח בהם עפי כנ"ל גם מן הדין נ"ל דאסור לחיות ומחיים ממ"ם הרא"ם בפרק כ"ם כתב אבי הטור מעשה היה שהרו מעט מורסן ושפשפו בהן לוחות בשפם ואחרו מ"מ מעט דאיתם בשור נקבים ומחריבן בהשור והרוטב ואי אית ביה שיני אסור וכ"ם בשקים שעשו נקבים בחרינתם ודאי נדבק שם הקמח על ידי הכביסה ואינו יולא משם גם המעות שעשין עליהם המלות יש חשש זה ויותר טוב לעשות מלית על השלמן החלק בלא מעם וכל ירא שמים לא יסמוך על הכביסה ואחרי מי שנזר : (ו) שאין אוכף כו' · כי הקמח מתחמם בזיעת הבהמה : (ז) יום או יומים · ומסר"י כתב ג' ימים :

לא

ה (ד) יח ס האידנא אסור (יא) ללתות יט בין חטים טו בין (יב) שעורים :

ו · שקים שנותנים בהם כ קמח כל (יג) השנה אם רוצה ליתן בהם קמח (יד) בא ומבבסים אותם יפה (ה)(ט) צריכי' להתיר קודם הכבוס כל התפירות שבהם בקצוות או אם הם ממולאים :

ז כ כשמוליבים השקים שיש בהם קמח מהרחיים כב אסור להניחם י על גבי (טו) בהמה (ו) שאין אוכף או עור עב תחת השק : סנה כג וכן יזהר לכתחלה שלא לסנות הרכב (טו) מקום שם קמח זה על גב בהמה מפאר · (מרדכי ס"ם אלו מוכרין) :

ח כד ל נוהגים (יז) לנקר הרחיים יא משום דזיטנין נתנו בהם תבואה לתותה לסולת מ ונוהגים שקמח הראשון שנטחן אחר הניקור (יח) כה שומרים אותו עד לאחר הרגל : הנה ואנשי מעשה רגילים יב לילך בעצמם אל מקום הרחיים לראות שם בעצמם בתחילת קמחיהם (מרדכי) :

ט כ צריך לטהון החטים יג כו (ז) יום או (יט) יומים לפני הלישה ואם טחנו בערב פסח יד יש אומרים שאסור לולש מצה בו ביום לפי שהקמח כו בשעת טחינה (כ) רותחת טו ומחמם המים והעיסה נוחה להחמיץ :

אין

כסם ל"ל ע"ם : טו בין שעורים · בשור מעמם דשעורים מדינה דנמ' אסור ללתות ולזקר דסיטן מין שעורים לענין זה עב"ר סימן שכ"ד : י על גבי בהמה · שמחמם מבהמה ועוד דלא בריחא לן לא זיעת בהמה מממלת ואע"ג דלפי הסברא אין בכסם קמח מ"מ אין לחוש שנדבק בהקמח ומלתא דלא שכיחא כ"כ לקבל במילתא דלא שכיחא (ת"ם) ונ"ל דבדיעבד יש לסולרות זזיעת בהמה אינה מממלת : יא משום דזמנין כו' · כשומכין הרחיים תבואה לתותה לא יסמכו בתותו בית לסמה אסרו הרחיים אמר' כי הלבן סורח ומתעב וקבן לא יסמוך הרחיים (מ"ל) ע' סימן תנ"ח ס"ח : יב לילך בעצמם · שמלוה בו יותר מבשלומו : יג יום או יומים · סי' לכתחלה יומחן ג' ימים לפני הליסה ואם ח"ח עכ"פ יומחן יום א' לפני הליסה ונ"ל דלא בסימן יום ח' לפני הליסה ובסמ"ם סימן ס"ו ס"ח ובסמ"ם : יד יש אומרים שאסור ללוש · ומקומינו אין מוסמין לזה ואסור כיון שמרקדים הקמח מתקרר (כ"ה) : טו ומחמם המים · משמע דברותיה לבדה לא מחמיץ בלא מים וכ"מ בגמרא סהיו רגילין לעשות קמחה דחבשונא וכמ"ם

ס' חס"ג וח"כ מ"ם ס"ג שלא להניח הרבה שקים זע"ז היינו קרוב לליסה אבל יום אחר לא יומים קודם לכן עכי' וע"ע דכירושלמי לא משמע כן עכי' :

סוכין

ם פרי"ף ושל"ם בפ"ב דפסחים וממ"ם בפ"ם ר' פס"ד כ' סם ל' פסנר בשם מסר"י מולין ומבו' שמגוויה מ' סם ל' פסנר בשם שלי' פלוקא על פי פירושלמי :

עטרת זקנים

(ב) צריכין להתיר כו' · וי"א ראפ"ו אין שם תפירה ומלאי בגדי אין ליתן בהם קמח בפסח שלו פסח ותכי בהנה. ולא כם"ש בש"ע כאן ובסי' תנ"א להתיר :

באר היטב

סמח נגע בחמם ונרחם דאפילו בחקום מטוחנים לגלות הרחיים לאיסור לא נחת בדרך שבחמתן ע"ז · אבל בחמוגה לחם לוקח סימן ל"ב אחריו בגמרא ע"ז · ואחר כיבוס ובגיהוץ בגיהוץ כולל אחקלאן מבלבלין אמנם דמיד אחרון אמנם גרוש מלוחים אף שרוב מסובבים אין מבלבלין אחר מאיס קטע בחמלה אל אחלה דמי ע"ם · (ואם אמיר מבית לבית ישראל מוחר דבל דפרים כו' ומ' סר"ם) וכ"כ הס"ם בכם גדול ל' דבמדינתנו מרגילין לחתן אחרון ובוכין אחם אסור ליקח קמח מן בסק דסי אחם בגבן מנסבה בס"ם סימן ס"ו ס"ב וכ"כ כל אחכמי אחלא ע"ם · ובה"ל בסב נראלה לאנלן דדוקא מן אוכן בחומרין אבשיר לו אפוכרין קמח בקבעות אין ליקח וכ"ב מן אחחומרין אלין ליקח אחם אבל אחר לקנות מן בני בבריאם אחגילים קמח בכל יום מן בבריאם ע"ם אחבם · ובאמרו בגם בימי אות"ר בבלאן אחר"ם ז"ל היה אחם ל' דוחק בקחמה דאחם ואסיר לקנות מן אבוח ואפשר דגם בן בדרך אחבאבי ולין לבחמבי בשיב בחוס אלינם אל אחלה בגם"ם ס"ם ס' · ובכתב ס"ו דאפשר בחמרים אבחרים אחומנין בחמלנ"ן אפילו בבחם בדרחם לאסור לי חמן נחוד בוח · ובכ"ח כתב עניו לפד"ל דבאמת אחחם לף בס"ג יש לבחור דאם לף אם בחאר חיוב אחר מן אחמלנ"ן ובאפרב ולאי דבאפרב ובגבאל קודם אחבה · ס"מ אבבון בוח בבאם בדרחן לאחות אבל קודם אחם · (וה"ר מבית ראים בבאבל אחרוי אם בקבת אחמבי לוח אחרקדם ע"ב) : (יא) לוחות · אירחם לאיחם בחב בבמבל"ם אבלנ"ן אחבחים בחים · ואבחרון אירחם לבת בבריים · ולאי אלין לנו בקיאין בלאיחם לבן אסרו בגלחנים · ואמבל אחקם בחאר לקיחם בבחחם אחבחים כיון אחבחיה דב"ם מיחרין אחבחים לחיחם בבחים בלחיחם כל אחיני קרוב לבחבקע בב"ם אחן אח"ר בחם ס"ו ובחיני דוקא בבריים ולחיחם מוחבם אבל בבריים אבחרים לוי אחן נאחר כמי דבן אבחבבא בבחר אבחבחר בר"ם אח"ר ואיין אם בב"ר וכן אחבחם בח"ם סי' ק"ם ובל"ל סי' ל"ב ובבאחר אחחרוים ואיין אם אבחר בב"ק ס"ו וכן כתב אחרי"ל בבחובה סי' ל"ם דאי אחבחי לוי אחן נאחר מכ"ל ובחב אח"ו ואסיר לקנות אחבחים אבבל ברחים דרגילין לבחים אחבחים אחלה מכ"ל : יש בין חטים בין שעורים . לבן אחאבר אינו אדוקק אחבחבא דאחים ובשורי' אוויים אם ובאחם שעורים כיון דרבוכי לף אל בא דאם לאחר ללות ואפשר דאחידבא אסיר לקיים בנים בבחן לאוביים לף אם אים בקרובות לבחבקע אבל"ב בחם ס ובח"ם לקחן אי' אם"ו ס"ן ו' וכ"ו ובע"ם בחור ובב"ם דאחבחים דף מ' ובישון אין שעורים לענין זה מ' כי"ד אי' אב"ד מ"ם : כ בקחה בל אחבנה · ס"ם בנחבן בו אחם ג' אבי' קמחא דאחבחא אם רולם לבבאם לריך לבחיר אחבחרות בב"ם לענל אי' אב"ם ס"ן ג"ב : בא אבבבחן אותם · וכ' אם"ו ובוב לקנות אחבחים בם אן אחן בל"ל לאחבור ע"י כיבוח ולאיחם אח"ם ברא"ם אם אחבבו אם אורחן אבין לחות אם אבחן אבחבחר בבחבחבחר בבחבחבחר בבח

תנד א סובין. פרש"י קליפת חטים המוסרת בשעת כתישה ומורסן הנשאר בנפה ע"ם מוכח קלת דבה לידי חימוץ מדיולאים בהם י"ח מלה לדעת הר"ם ולפסר לומר כיון שהוא ממין הבא לידי חימוץ יולא שפריי"לר מינו ממנין ומיהו זה

תנד באיזה מצה אינו יוצא ידי חובתו ? ובו ד"ס

א ה אין יוצאין (א) לא א בפת א סובין ולא בפת (א) מורסן
ב ב אבל לש הוא את העיסה ב בסובין (ב) ובמורסן שבה
ויוצא בה ויוצא במצה ממולת נקיה ביותר ואין אומרים אין
זה לחם עוני : הגה ומזה לכתחלה אלא לעשות המלה דתבה יותר מדאלי
(ב) דסוי כתישה . (מהרי"ו) :
ב ג עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלים ממנה יוצאים
בה ואם לאו אין יוצאים בה **ג** (ג) ד שאין זו משומרת
לשם מצה : הגה כך הם דברי הרמב"ם אבל יש תוספות הסמה שלינו
קרוי לחם ג כל זמן שאין הרועים אוכלים ממנו וכן נראה עיקר : (טור י"ד
סי' ס"ל וה"ם בסירוס המסכתא חלה פ"ק) :
ג ה ליבא בזמן הזה דידע ד למחלת הילכך כל מין
ד חליטה (ג) אסור :
ד ו אין אדם יוצא ידי חובתו **ה** (ד) ה במצה (ד) גזולה
במה דברים אמורים בשנגל מצה ; אבל אם גזל חטים
או קמח ועשאו מצה יוצא בה שקנאה בשינוי ודמים לבד
הוא חייב לו : ו (ולענין ברכה פ"ל רים סימן תרמ"ם) :

אין

תנד (א) לא בפת סובין . דאינו לחם לענין מלה : (ב) דהוי באשישה . וגמרא אמרינן לחם שוני הרב לתחיה הירוש גלולה : (ג) שאין זו משומרת לשם מצה . פירוש לשם גלולה לחם הקרוי מלה אבל י"ל ס"ל דדוקא בחכילתן חלה מלחת : (ד) במצה גזולה . בתשרי"י יליף בפרק כ"ם מדאמרינן לענין מעשר מי שלין יולאין כו ידי מלה לר"מ בפסיטות אבל בתחרוב אינו פטור כי אם מלה לר"מ בפסיטות אבל בתחרוב אינו פטור אלא מלה ונזולה אבל מעשר שני לא לתחמעת מצת"ל במלה דבתיב שני פעמים פריסותיכם לתחמעת ומעשר שני א"כ כ"ם שאול ונזול . ולפ"ז אינ לן למימר כי היכי דמלה גזולה פטולה ס"ל מלה שאולה דהא נבי תחרוב כי הדדי נינהו אלא דאין סתמת כן דשלחי נבי תחרוב דהדר בעינים ס"כ אפילו כ"ז פטור בידו מיקרי אינו שלו דהוה שאול בעלמא בידו אבל מי שגזל מלה מאחרינו נתכוין לאוכלה ודמים הוא מייב לו הוא בעדו לו מלה אחרת אמלה אזו עכשיו שלו ממש אלא דמוב ים לו בידו לשלם לו ודומה למי שלוה מאחרינו מצות דלהוצאה ניתנו וקידש בהם אחר דוולה מקודשת לו כ"ן שאינה מוקדת בעין ומצות בעלמה ים לו בידו כגלע"ד דיולא במלה שאולה ולי"ל לתחרוב בזה וקי"ל הוא מגזל קמח ושבחו מלה : אין

תנד (א) מורסן . (דאינו לחם לענין חלה) . אבל בלים לידי חימוץ רק הקליפה שקורין בפרי"ל אינו מתחמץ ואינו אם קליפה מקם אבל קליפות הטחים שלמן לאבר דמחמין ונם ל"ל אלא נדבק בו קלת מהבאים אחרים מ"ם . ופמ"י ובוד אסרן . אם נמלא שבולת אחת אחת מעטות אינון ואין בשבולת הוא הטחים אינם מ"ם : (ב) ומורסן . ואם סדרים מורסן מאמר ואחר ובירבן אמרים בפרק אם מ"ם דמחמין לא מלרף לבנים מ"ם : (ג) אסור . ואם ר"ל אסר ר"ל דיולאין בחמין בחלבים : (ד) אסור . אם"ל נכנסים אלינו מלרף מ"ם . ואמר בר"ן

תנה (א) אין לשין כו' • ז"ל הרא"ש מפני שבימי ניסן הממיות רותחין ועדיין יומם הגשמים וממה מהלכת בשיפולי הרקיע הלכך ממלא מבערב ומלטנין עד למחר • כתב לחי עזרי לפי טעם זה השוחט בבוקר ומניחן עד הערב שיר דמי לבל רא"ם היה מפרש לפי שהמסה מהלכת בלילה המה האחרן הלכך אין לסה תקנה אלא שלא יהיו בלילה במסובר ולפי זה השוחטן בתחלת הלילה מותרים מיד ואסור לשוחטן אחר תחילת הלילה עכ"ל וא"ל סמ"ג אומר הר"א ממי"ן ואפילו לכתחלה לשין בהן היכא דלא אפשר כדאמר בשילהי כ"ם דרש רב מתנה בשנוי' אשה לא תלוש אלא במים שלנו למחר לייתי כ"ע מלכייהו לגביה שהיו שבורים שלנו היינו המים של רב מתנה ל"ל אלא כמ"ש דביתו קאמינא מי' שהיו מלוים בלילה ולא מלינו שהתענו מלאכול ופירש רש"י הטעם דמים שלנו לפי שהמסה מהלכת בימי ניסן שהוא עדיין יומות הגשמים כו' ולפי טעמו השוחטן בבוקר ומהכיה דפסוניא אין ראוים לך ל"ל הטעם לפי שהמסה מהלכת בלילה אחת הרקיע • ולפ"ז השוחטן בתחלת הלילה מותר מיד ולפ"ז אסור לאחר שחיטתן לאחר אחר תחילת הלילה עכ"ל הרא"ם והר"י בר יחן פסק בפירוש בפסחים אסור לאכות קודם ע"ם ואם אמר לחוי לאסור סוף הלילה נוהם לפיכון אמנם אין שייך איסור זה אלא לפירוש רש"י ולא לפירוש הרא"ם עד כאן לשונו • הר"ם המזרחי כתב על מ"ם הסמ"ג ולא מלינו שהיו מתענין מלאכול ולא שהיה בתוך הפסח שהיו לשין במים שלא לנו וכשא"ל אלא בדביתו קאמינא מסתמא היתיר להם לנוח במים שלא לנו אל"ת שבאותו יום לא אכלו מצה אלא מילות למה לא הזכירו זה בתלמוד ללמדינו זה וליכא למימר שהתיר להם לנוח במים לשתן בליתן דדוקא עברה ולשה הוא דאסר רב אבל שונג לא ולא שייתי לשה לכתחילה דהא מסתמא ביעורו כל המלות שלהם שקודם שהלכו אלו מעשה איסור אמן (ולפ"ד לא היה צריך לזה דאם כן גם על זה קשה ה"ל לתלמוד להזכיר מידוש זה דשונג מוחר) אם היה בשבת שלפני הפסח מאי ולא מלינו שהתענו דקאמר והלא בע"פ כבר אכלו אמן ד' שעות ובערב כבר יכלו לנוח במים שהאכו בבוקר שכבר עברו עליהם י"ב שעות כדעת רש"י או שיאכלו בתחלת הלילה שהן מותרים מיד כדעת הרא"ם כו' אך קשה מנ"ל דהכיא דרשה היתה בתוך הפסח דאמא בשבת שלפני הפסח היתה והתיר לשה בע"פ מעשה קיום מצוה דאכילת מצה ולא בתוך הפסח דאין שם קיום מצוה ע"כ דברי המזרחי ומהתימא עליו לפי שברתו שהקשה דאמא בשבת שלפני הפסח היתה לאמר שאיך להקשות מעשה קיום מצות מצה ה"ל לקשות דאמא דרש לשה בשבת שלפני הפסח אלא שבאו בשבת שלפני הפסח ומה שלנו וסבלו מים של רב מתנה ואמר בע"פ אמר לשה שיאכלו בע"פ בתחלת הלילה כדעת הר"א דלא יאפוה לאכל בין לילה לאחרונה בין אחר הפסח דזהו מילוק דמוק כמ"ם פליגו ב"י דבל שיש איסור אמן אין מילוק בזה לו ה"ל לקשות מ"ם הוא עצמו להוכיח שסובר הרא"ם דהיה הדרשה בפסח ולא בשבת שלפני הפסח ופ"ז ה"ל להקשות מנ"ל להרא"ם באמת שלא היה בשבת שלפניו וכבר הרגיש זה בב"י • ולפ"ד נראה דאדרבה ה"ל להרא"ם דבשבת שלפניו היתה הדרשה כדרך כל הרולה ללמוד ולמד הלכות פסח קודם פסח ומ"ם המזרחי דהא כבר אכלו אמן ד' שעות בע"פ ובערב יאפהו ויאפו אמתחי לפה לא דקדק הרב מזרחי לשון הרא"ם שאמר שהתענו מלאכול ולפה לא אמר שהתענו לאוד ולהיי מלאכול שפה יתר הוא לכאורה אלא נראה דלאו תענית גמור כל היום אלא תחילת הלילה כדעת הר"א דלא יאפוה לאכל אלא ישנו הרגיעות כמ"ם סימן תע"ב ותו דסבירא ליה כמ"ם הטור בסי' תל"ח בשם הר"י שכתב שבליל י"ם אין לאכות מצות מ"ם ניחא כאן וה"ק שלא"ם שלהבו בתחילת ליל פסח ויתעכבו בשלהבה ובגיעה ובעריכה ובאפייה יתבטל זמן אכילה שהיא ע"ם הדין וע"כ אמר ולא מלינו שהתענו מלאכול פי' זמן אכילה הראויה אלא ודאי שהתיר להם לנוח מיד במים שלא לנו בשלמא לרש"י אין ראיה דמיכא למימר שהיו להם מים אחרים בבתיהם והיו ממתינים עד אחר מצות ואכלו בערב אבל לפירוש הרא"ם יש ראיה כמ"ם וגזה מתורלים גם קושיות אחרות של המזרחי שבגיה ב"י עיין שם :

כתב עוד המזרחי לדעת הרא"ם וז"ל שהוא סובר שאם שאבן קודם תחלת הלילה בעוד השמש על האדן אין לנוח בהם מפני של"ל ביום מחוברין השואבן בתחילת הלילה משמע הא אם שאבן קודם תחלת הלילה או אחריו לא עכ"ל והכ"י מולק ע"ז דא"כ היכי קאמר דאין לשין אלא במים שלנו אלינה מאי עבידתיה דאם נשאבו בעוד השמש על האדן או אחר תחילת הלילה אפילו לנו אסור ואם נשאבו בתחלת הלילה אפילו לא לנו מותר אלא ה"ל למינקט אין לשין אלא בנשאבו בין השמשות ועכ"פ' דלדעת רא"ם ג' מלוקים יש בדבר נשאבו ב"ם מותרים מיד נשאבו אחר תחילת הלילה לריך לסמתין עוד יום ולילה נשאבו ביום לריך לסמתין לחוחו יום ולילה שאחריו ולאמר במים שלנו עד שילינו לילה א' שלימה ויתקררו בקרירותה וכשנשאבו אחר תחילת הלילה הטעם מפני חוס השמש שחמת הקרקע וכשנשאבו ביום אף על פי שהקרקע היא קר מכל מקום אינם מתקררין מרחיתתן עד שיעבור עליהם י"ב שעות וכיון שהשולם חם ביום וכמים מתחממין בשמש שאיבתן ע"י הנוטתן כמו שכתב הרי"ף והר"ן אינם מתקררין עד לילה אחר אבל בנשאבו ב"ה אפ"ם שמתחממין בשמש שאיבתן על ידי הנוטתן סובר הרא"ם כיון שהשולם קר בחוחו שעה מיד הם מתקררים • ולפי זה הא דאמר השולחן בתחלת הלילה מותרים מיד הכי קאמר דאז הם מותרים מיד אבל אם שאבן קודם תחילת הלילה בעוד השמש על האדן אז אחר תחילת הלילה אסור עד שיעבור לילה שלימה והא דאמר אין לשין בלילה כמסובר לאו למימרא דאין לשין הקנה לעולם אלא הכי קאמר דהקנה די"ב שעות בחלוש לא אהני להו כשישאבו ביום אז אחר תחילת הלילה אלא לילה אחר שלימה עד כאן דברי הב"י • וק"ל טובא בפי' הרב"י דהא קפידת הלילה היא מא' מצני דרכים דהיינו אז מפני שבשיעור לילה יצטן הרתיחה שבה הבר כפרש"י אז בלילה עצמה יש בה רתיחה כפירוש הרא"ם ולפי דברי ב"י אלהרא"ם בנשאבו ביום אחחממו אחמת הנוטתן ולעולם להמתין לילה אחת כדי שיתקררו ובשוחב בלילה הם רוחחים מלד הלילה להר"ם אם כן יסבור הרא"ם הרי כמות יש בלילה הא' קירור ותיקון של רתיחה' שנשאבו ביום והשני רתיחת המים במסובר בלילה לאם כתב הרא"ם בנשאבו ב"ה אמוחרין מיד מגליה הא כיון שעכ"פ יש רתיחה אחחמת הנוטתן ולאו גם בזה צריך לילה אחד שלימה לקרר כמו ביום • ומה שכתב ב"י בזה כיון שב"ה קר מיד הם מתקררים הוא דבר תמוה מאוד דמגליה לרא"ם שהרתיחה יתקרר ברגע אחד כמימרא מיד בשאבן • ותו כיון שרתיחת היום על ידי הנוטתן ורתיחת בין השמשות שוין הם למה לא סגי בשואבה ביום בחמה שיתתין עד ב"ה ויתקררו כמו דסגי בנשאבו ב"ה והדרכה ק"ו הוא שיוטיל קירור ב"ה לרתיחת שהיבה ביום שהוא זמן מרובה כיון שיוטיל קירור בין השמשות למה שנשאב ב"ה כיון שהרתיחות שוין ולהיי יודע מקום לייחב דברי רבינו בעל בית יוסף בזה ומה משם על בכה • ותו מה שדחק עצמו לפרש לשון לין לסה תקנה שזכר הרא"ם ושל מה שקשה מאי מייתי הסמ"ג דאיתי מפשוטא מבא פירש הרא"ם ולא מפרש"י הא גם לבר"ם אין לחיה דשמא שלא לנוח בהם אלא בתחילת הלילה פי' ב"י דהרא"ם של הסמ"ג היא מדאילריך הגמרא למיכתב הא עובדא דפסוניא שהוא שלא לנוח ע"מ דקמ"ל דהיתר לנוח במים

באר היטב

תנה (א) לשין בשמשות • דמן הדין לשאבן בכ"ם אמם ולפי שאין שכל יודעין לשין שיעור בכ"ם לכן שיאבים אותו אמוך לכ"ם אחר שקיעת החמה (ערוך ציריכת סלנגס) ובדיעבד אם שאבן בעוד יום לא בשאבן אחר אחלם אחר תחילת הלילה נראה מדברי הארחרונים שיש לסקל לנוח בהם אחר י"ב שעות ובתשובת מ"ע סימן ל"ב כתב דאין לסקל אלא אם כן בשעת הרחה לא בספר מרובה • ועיין בס"ו שכתב שיותר טוב לאחר שבשיאבה אלקרים • אבל מהרי"ל כתב לשקל ח"ל יותר טוב לקרים קצת בשיאחר ע"מ ובאין זכריו

בספר נית אפרים על פריאות בקונטרס התשובות סימן כ' באורך בביאור ענין זה ושם מבואר דדוקא בשמילתן בנית בקין קפדינן אלא אם אין בו ביומי ניסן שכתב רש"י בפסחים שפדיון ישות בנשמים כו' מיין שם ושם מבואר ש"ל שכל שבתחתנו אחרונות קצת אף אם אין בו ביומי ניסן אלא אם כן יש בהם מים ולפי מה שכתב הרא"ם ולא מפרש"י הא גם בהם בכל שבתחתנו אחרונות

רס"ל שיעור ג"ס: **ב** אינו מזיק • ואפילו עמדו בשמש (ב"י ת"ה) ע' סי' תכ"ם ס"ס: **ג** יש לכסותן • אבל יסול דבר לתוכן אבל לא לסום שיתממו שבבר מקטה הממה (ת"ה): **ד** בליל ה' • שיהם לאותן שלוסין במ"ם ולא יכולין לשמוב במ"ם ולא בש"ם דלריכין לשמוב ב"ה ולא יבא מכנסה לי"ם לכן ישאבו בליל ה' הבייבה ליום ו' (ב"י) וע' סס' תרס"ו ואם כן לף לאוסין בי"ש מי אסורין לשאוב ב"ה בי"ש ולא יש מכין לאבירו ולריכין לשאוב אור ליל"ד וע' סי' תכ"ם וכ"ל דאם שבח לשאוב בליל ה' ישאוב בש"ם מבש"י מרסי' זה לו יליה לאיבו יהודי לשאוב בין השמשות ע' סי' ש"ז וסי' ת"ם לו יקח מים הסלוכין בביתו לף על פי שלא נשאבו לשם מצוה כיון דאי"ל בש"ה: **ה** מן הנהרות • מפני שהמצה מהלכת ביומי ניסן תחת הקרקע ולכן הבארות רוחמין אבל הסברת שלגים ונגמים לשולם רותמין: **ו** ולא מן הבארות • שהמצה מהלכת תחת

ביום המעונן: דגם ואם לא הבייבה בהשבמה אם לא שמדו כל בר עד שהיחמו **ב** (ב) אינו מזיק ויותר טוב להשמידם ב תחת הסקרקע שמא יבאה להבייבה בהשבמה (ב"י בשם א"ח) ג ובשולין המים תחת אויר הרקיע **ג** ד"ה (ג) לכסותן (ת"ה סימן קפ"ז בשם ס"ג ושמ"ק ומהרי"ק) בשאל שבת בשמה בשבת יש לשאוב המים ה אור י"ג דהיינו **ד** (ד) בליל ה' (מרדכי פס"ק דפסחים) (ב) לבתחלה יש לשאוב **ה** מן הנהרות (אבר"י ומרדכי

הב"י אף אמו נתמר דגם לבהרא"ם אין רחייה די"ל דקמ"ל חלמודא דהאי מ"ם שלגו ליינו מים דביהו ס' לילה ממש בשיגן ולא שיעור ליינה כמו נפיבים" דמהבי אפילו ביום וזהו ודאי רחוי לבזרמו בחלמוד ומו"ם ז"ל מיבים ג"כ דלהבא"ם מהבי ליבה לילה לבשאב יום ומיבל אם יביו לפר' גם דברי המזרחי שבובר כן והתרבים על ב"י שפ' בדברי המזרחי מיבום

מושבה אלא דגם המזרחי ס"ל כן אלא דבשואב בלילה פי' דאין לבם הקבה לשולם ותמוה הוא דהא בהבדיה כתב המזרחי הא אם שאבו קודם תחילת הלילה אז אחרינא לא הבי מבואר דקודם הוי בלאחריו ממש ואין מילוק ביניהם ואם מילוק ביניהם ואם דאין בוס בסול דמממה לתיחה ביום ובין בסול דרתיחת הלילה דמה נשתנה זה מזה ומי הוא הבגיה שיביד לנו שים מילוק בזה דבגמרא לא הוזבר מזה בלל אלא לנו בעינן בלי שום תנאי • והבלגע"ד דפ' הבב המזרחי בדעת הרא"ש הוא האמת הבבור והוא בדבר הזה דלבר"י אין רתיחות לילה אלא אלא אם אינו לילה יתקבר ואם כן נ"כ בממתין ביום שיעור ליבה די בבך והרא"ש ס"ל דלילה דקבו כאן הוא בשביל שים בם רתיחות אלא בשביל שיבה אחת האבן ואיבו שבישה דים שום המשם על האבן ובודאי יש רתיחות אלא דקמ"ל בגמרא דגם בלילה יש רתיחות הלילה ואלו אין לנו לומר דוקא בשבם מתחממים בל הלילה בולה דוקא יש רתיחות הא אם נשתה משיעור בל הלילה לא אין לנו לומר בן דא"כ למה הקשדו אל ליבה לילה שיבים בחנים אלא דו במה שיבו מקבת הלילה בחנום אלא ודאי דגם במקבת הלילה יש מיעום ובב"ש ביום הלילה • ובבר זה ת"ל בהבבר פ"ב הבמיקו חבמים שיבו חלושים בל הלילה וגם זה לא ממש בל הלילה אלא אם בהתחלתה ממש נשאבו לא קבלו עדיין רתיחות בתוהו משהו שהיה בלילה ולזה נקט הרא"ש הינה בנשאבו תחילת הלילה דמשמע בלילה ממש אלא אהוא שיעור קבן והשיאבן בערב עד שקיעת השמש מוחבין מיד הוא בא להלחיק מן הערבילה עוד ביותר שיהבר מלאחוב אפילו בהתחלת הלילה משום הטוענין ומבלא דלבש"מ מ"ש הב' הבי"ל מן בשין אלא במים בנשאבו ב"ה דהלחמה אין בן דלף בנשאבו בהתחלת הלילה מוחר דגם זה מקרי מים שלגו ואין איסור אלא בנשאבו מלא בקבת גדול בלת הלילה וביום שבישה ליה לבהרא"ש דאיסור ולא מבשש מזבר הרב מזרחי לשיטת הרא"ש דבעינן שיהיו בל היום קרים מחמת קור הקרקע דע"ז ודאי יש לסיב בשיאבו ביום וישיחם בחרחף או בחבלה יתקבלו נ"ב בחי"ם בי' בזה ואו דאם יש מיעום ביום אם מוטיל קרירת הקרקע אין זה אלא תיעבת אלא הביקר דיש מיעום ביום ובלילה דביום השמש על האבן ומחמת המים ובלילה השמש תחת האבן ומחמת ומבלא שאין היחר אלא בשעה שאין מיעום והיינו בתחילת הלילה וב"ש ב"ה שקודם לו וכל הנאסר בנשאב בשעה שיש רתיחה הן ביום הן אחר תחילת הלילה אין לו הקבה בלל דה"ל בחים הבין שאין לינן מוטיל בהן בלל וכל זה למד הרא"מ מלבון התלמוד אין לבין אלא במים שלגו ודא"ל דביום מוחר בל"ל אלא בנשאבו ביום וגם ת"ל דבמקבת הלילה אפילו בתחילה אסור דבל"ל אלא בנשאבו ב"ה לו אין לבין בחים שנשאבו בלילה אלא ודאי דגם בלילה יש היחר דהיינו בתחילה ולזה אמר שלגו דהיינו בדרך הלילה שהיא קרויה ע"ש רוב הלילה בזה קרוי ליבה גם אבל האדם ובזה אנו לומדין שאם שאבן בתחילת הלילה קרוי בשיר מים שלגו ומבלא דבהי הרא"ש ומה"ג נבוחים ובבלרים דהבא"מ אמר דים דאיסר בלתחילה יש להחיר במים שלא לגו היבא דלא אפשר אחרי שמודע לבם האיסור בדי לאבול בערב בשעה אבילת מצה דהיינו בהתחלה הלילה תבף דאז הים אליך לשאוב ולאפות ואין דבר זה בדאי להסתירו והיה לבעל התלמוד להסתיבנו דדהיון המצוה בזמנה שבור אלא ודאי שזה הינו המוחר אפילו בתחילה אלא דאליך לבן ובדברי הסמ"ג בם הר"י בר נתן שב' דאסור לאפות קודם ע"ה דבמה סוף הלילה נוהם הלילה בוהם הלינן וכתב ש"ז אמנם אין אריך איסור זה אלא לרש"י ובל"ל מדהלי מבן הלילה בלינן בשעה בשעה להריב"ן סיהום אמר בדברי רש"י דהיינו שים רתיחות אלא בהם ימות הנשמים והמשיעות רותחין ואליך לינן ובלינן לא אליא בזמן אלא דוקא בלילה אבל אם אלא בגם בלילה בעמה יל דוקא סוף הלילה נוהם הלינן בין אהוה בלבבה אז בא"ם בהסמ"ק ע"ב בתב הסמ"ג אפנם אין איסור זה אלא לרש"י לבון אמנם בשעה דלא ס"ל לריב"ן בהם"ש שהבאיה הסמ"ג אחלה אבל"ב שעות אליא מילתא אלא דוקא בלילה דבלינן דלילה דוקא מיבחרי אבל להרא"ש אין אריך איסור זה בשום דסוף הלילה נוהם הלינן אלא הרא"ש לא אליא בלילה בלל אלא הלילה בשחמשה לאיסור דוקא וה"ב אם לי לסוף הלילה אז בלתחילתה דאם נשאבו אחר אחילה הלילה אבל אם בהתחלה הלילה אין בבן איסור בלל ל"ב אם לבו לעמוד הסחר ובשאר עליבו לתרץ קושיות הרב' על הרב המזרחי דבהגא"מ אמר דברי הרא"ש דים לאריך לשאוב ולאפות ולזה אם בלילה בבנשאבו מבש"י אם הבא בלילה בבנשאבו מבש"י בשמה הוכחות לפי דעתו והרי בפי' מלינו סברת זו לים אוסרים וה"ב לעבה לא ביאם סברת אם אסרים אסור אף בלילה בבנשאבו מבש"י בשמה הוכחות לפי דעתו והרי בפי' מלינו סברת זו לים אוסרים וה"ב לעבה לא ביאם סברת אם אסרים אסור אף בלילה בבנשאבו מבש"י בשמה הוכחות לפי דעתו והרי בפי' רא"ש לא מבר בפי' איסור מבש"י בם"ם הים אוסרים וכן המלא בדברי הבי' הס"ל אחר שב דברי ר"ח בתב ויש אוסרים ור"ח אמנו הוא אלא שלא זכרו בפי' והדברים שבברו מבברים בפי' בסמ"ק סי' רכ"ל ואין לבין אלא במים שלגו ויש מחמירין לשאוב בים אם ביום ובין בלילה ומודי הר"ב ילמק אומר לא אחנה תורה למלאכי הבית ושוד דה"ל אם תני שלגו בל הלילה אלא אין ליבה רק מחבי לילה בבד ע"ה שלא רוח לבשות הוא מבשבת בל"ל הרי מבואר בש"ם הבים מחמירין הוא דעת הרא"ש בבתחלת הלילה אחר רק מחמירין שלא לשאוב אפילו בתחילת הלילה רק בין ביום ובין בלילה ומודי הר"ב ילמק אומר בין שאבד הדין אחר בתחילת הלילה ואלו אינן מלאכי אבת לבין אינה בבבה מבבי בודאי אבד הדין הוא אחבי לילה עד ע"ה: **וקלעניר** הלבה בתב בי' בקשיבן לשאבן מבש"י אם ב"ה ואין לבין בבבה עד שיעבור אליבה הלילה אלא בל"ל מ"ם מבש"י הוא לשיטתו אבל הרא"ש דבבי הרא"ש דבנשאבו ביום יש לבה תקבה בלילה אח"ב אבל לפ' הרב המזרחי דבנשאבו ביום ונשאב בלילה אחר תחילת הלילה אין הקבה לשולם ובלבה זה הוא האמת גמור בש"ם ואם בן אין לנוסב לשאוב מבש"י אמ"ב דאין לאסור בבבה אם אינו אחר ליבה אלא בלבה אחר בלבה אחר בלבה אחר

הקפידה במים שלא לבו היה במעיינות ובורות דהם רוחמין הכל לא
מהרה שבמים אין הממה מהלכת במים אלא שמהו מכמים לרוב עירות
שאין לסם אלא מי בורות ומעיינות והכל בו כתב ע"ז ואין זה כלום שלף
בנהרות המוכים מכה מליסם מוס הממה ביום ומתמען ס"כ מוב מכ"ם
לתחלה לשאוב מהנהר כ"ז שלשער :

(ג) אין לשפוך כו' · המשם במרדכי
דליל שמוריס הוא לכ' וכתב עוד
ולפי' בשאר ליגות של שסה דשומר
פתחים כ' ומלילה שיתרע דבר הקלה
במלית הסם עכ"ל ומ"מ נראה דבשאר
ליגות יוכל לשפוך לוחה הם אפשר
לו בקלות להיות בלי לוחה מים
משא"כ בגילה דקודם שסה דהם של
מלות מלוה אסיר לשפוך לוחה דהוי
מזגזל במלות ומראה שלמו כמחזיק
בדעתו שאין המלית מנגות עליו
מהתקלי וקל בעיניו מאמר הכתוב
שומר מלוה לא ידע דבר רע :

(ד) ברזל · הברזל שמשים תוך
המים יאסר בשיים לוחה בענין
שלא ישרך להכנים ידו (בשעת
ליסה) כי ידו מתמשם המים גם יהיה
ברזל נקי (כ"ב מהרי"ל) : (ה) בסיסטרנ"ה · הוא מדר הכמי התחתון
ונסביבותיו והרי הם המכוסים בכלי ואינם מלרחימים מתמת המה
המהלכת תחת הקרקע שהרי הבנין מפסיק בינימה לקרקע
אלא

מתחת הקרקע : ז אין לשפוך · דשומר מלוה לא ידע דבר רע : ח או
תקופה הנופלת · וכי"ד ס' קי"ו כ' שאין סכנה אלא כשמותה בשעת
שהתקופה נופלת (וכ"ה בס"מ) : ט ברזל · ולא ישים ידו תוך המים שיהיה
מתמם המים רק יתנו במשיחה (מהרי"ל) ובשאר ימים השעה ינים מלא
לו מוחם (הג"מ ד"מ) :

נוהגין לסגן המים (מהרי"ל) כתב
מע"מ שאין ליקח כלי
לשאוב מים שהיה בו דבש לו מי פירות
כי מי פירות שם מים ממהר להחמיץ
כמ"ש סי' תס"ב :

ונ"ל דע"י הנעלה שרי גם לא יקח
בכלי נחושה שמחמם עכ"ל
ומיהו לאיתי נוהגין לגוס בעריבות של
נחושה וכ"מ בס"ג ע"ש : י בשל
עץ כו' · וה"ה כלי חרס שמלוסין עפ"י
חרע"ג ס"ג : יא בסיסטרנ"ה .
דהבנין מפסיק בינו לקרקע וגם
מלמעלה הוא מכוסה וחוו כאלו הן
שלוכין: יב מדוד גדול · שמוס הדוד
מחזיק מומו (רש"י) ולא מיירי שמתחממו
המים על האש דא"כ אסיר אפילו לשאוב
לגמרי אסור אפילו היו במולייל אלא
שמתנו מים למולייל אף בלא אם אסורים שהמולייל שומר מומו וא"כ האנור
בהדיא (תשובת רמ"ח סי' ל"ה) : יג שנחשתו עבה · פרש"י שהמולייל
אלו מבה ואין מיולק בין נחושה לחרס מין בשבת דף כ"ח : יד ובשעת
הדחק · פי' הב"ח שאם אין לו מים אחרים מותר לגוס בהם ולחלק על
הש"ע ול"ב דלף הש"ע לא מחכוין להתיר אלא אם לם בדיעבד ואין לו ביסה אחרת וש"ז קלי רמ"א וכ' אפי' בלא דחק יש להתיר אם מבר בשונג וכו' ושמ"ם
ס"ל

באר היטב

מ"ל ופמ"י : (ה) ברזל · ויקח ברזל הנים לו ונקי ויחלוס כמנ"ים חוך המים אבל לא יגיים ידו בתוך המים בשיר מחמם המים · ובשאר יחוח בשנם ינים מלא לו מוחם ר"מ מ"א · ובחב בפ"ז ס"ל דבשאר ליגות אם לא הם בשונו ברזל לשמוך מפני הקפוסה יוכל לשפוך לוחה אם אפשר לו בקלות לשוחה בלי לוחה מים מבשא"כ בגילה אלא מלא מנוס אסור לשפוך דבר אם כמולגל בשאר ליגות כמולגל בשאר דבר רע ע"ש ופמ"י · וטבגין לגן המים מהרי"ל · כתב מע"מ שאין ליקח כלי לשאוב מים בהיה לו דבש לו מי פירות שם מים ממהר להחמיץ המ"ש סי' תס"ב · (ובן אין ליקח כלי נחושה מ"ה ולא רש"י וטבגין בן) · ומ"ל דע"י הנעלה הרי מ"ה : (ו) לוח יסודי · פירוש לגחמלה : (ז) מיוחדים · ויאסר בשבת הסיסטרנ"ה ומהרי"ל וכתב עוד מהרי"ל דיש וטבגין ליטול מים מיוחדים לכל לילה בפני עצמו : (ח) בסיסטרנ"ה · ומלא מה שקורין בלשון הפ"ם דוש דשות הם מכוסין בבנין בקרקע שבבנין מפסיק בינו לקרקע גם מלמעלה שוא מכוסה דהוס כמלו מן שקורין ואין לחשוש לגוס הם שלא מוקין רמ"ב קלסטין בל"ל הפ"ם שהוא מכוסה לחמלה אין לגוס בהם לוח לאין לוחה כמו שאר מים ולשאוב בומנו מוחר לשאוב אחה מלינה אחה מלינה מ"ה מבאר שמבאר לו מבאר לגוס בהם לוח לאין לוחה יקח לוחה אף מים לחם שבשאר מים לו לילה מ"ה פ"ם · וכפלק"ם מ"ה מימן ל"ז מיקל בחי מבשים שבקלמו מבשלים בה ואין מילוק בין בחמה לבבנה"ב ל"י אלבן לא מים מחים לגוס בחים שבין כמלי מחוח שמחמחים כמים ומים ומבטו שאר מרבנים כמו בן · מיטו מוכנין לגוס בכלי נחושה ומ"מ בכנה"ג ומח"ל ס"ן יו"ד · ובחב ס"ן מבשה בה לשמי זקני ז"ל כאחר שבם מי מבשלת בנים מחוקה מה ובאל לא הים מבלי מה בקרקע ממנו ואחר לא ומבינ : (יא) פוסבים · דשיטו בחמשמה מרוח ומבאר בשור ולי"ר דבמקום מוחר לבולי אלמא לף בלא בחמין בשונג

חק יעקב

לשיות בלא לוחן מים וכ"ם בחים אלו ומסנבא לסקל בכל ענין : ח גם אסור לשאוב · פיינו לבחמלה וכן מבואר לבדיא בשהרי"ל שחומרא ישמרם הוא לבחמלה וכ"כ הש"ל : ט ונוהגין ליטול מים מיוחדים · ויאמר בשבת הבאיה בשם מלא מלוה מהרי"ל ומהרי"ו סי' קל"ב וכתב עוד במהרי"ל דיש מיטגין ליטול מים מיוחדים לכל לילה בפני עצמו : י בלי חרס חדשים כו' · בכל ספרי הש"ע כתב כן בשם הכל בו ולא מצאתי כן בדבריו וכתב הש"ל וז"ל כתב המ"ש שלין ליקח כלי הסיס בו מי פירות כי מי פירות עם מים ממהר להחמיץ (וכ"ל דע"י הנעלה הרי) גם לא יקח כלי נחושה שמחמם עכ"ל ומיהו רלימי מיטגין לגוס בעריבות של נחושה עכ"ל הש"ל · ונלמחת יש לחלק דמים שלבו דבמיגן לגמן אותן וכלי נחושה אסור דאיטו מלגן מבשא"כ בענין הלישה ומיגן בהנאה מבשים דאסור נ"כ לשאוב בכלי נחושה וכן מיטגין ובדומיהם לגן לאסור לגן וכ"כ בע"ש ס"ש תנ"ו וכן נראה מע"ש בסעיף ג' בחמשמו עכ"ל : יא בסיסטרנ"ה · והוא מה שקורין בלבון הפ"ם דוש הסוא מכוסה בבנין שבקרקע שהבנין מפסיק בינו לקרקע וגם מלמעלה הוא מכוסה דהוי כאלו הן שלוכין ואין לדמות לזה מה שאנו קורין רער קאסטין בל"ל אע"פ שהוא מכוסה לגמרא"ל אלא לשאוב ממנה לחמלה בהם סמוך לשאיבתן מהוא דבל שעה ורגע זה לאוכו הם מבאר אבן הה רולה לגגן לוחה כמו שאר מים ולשאוב בזמנו מוחר לשאוב אחה אלינה או מה שקורין בל' פאסנו רער אר כמי מהבאר או הבאר שנמשך ממנו וכן מיקלמנין עלמו אם הוא מכוסה : יב אם לא בשעת הדחק · ואם יש לו מים שלוכין אנו בחוך ביתו יקח לוחה אף מים לחמוש שבאבו ביום או בלילה ואיין בכ' ובדברי הרא"ש וכנ"ח ר"ש וכנ"ח ר"ש בשם ובעמ"ש לעיל ס"ק ג' וס"ק ה' מ"ש בשם הא"ר : יג אין ללוש במים חמין · אלנגו כתב אפילו לנו כל הלילה ולא נתחממו אלא בחמה ע"כ כוונתו אף אלנו כל שבריין הם חזין אסור לגוס בהם מבא"כ אם הם לוגנין לפנינו דמ"ה בעי מים ליגה להפיג תמימתן מהחמה כמבוא"בש"ם ופוסקים וה"ה בחמי אסור אם לגמנו כמבמעות הפוסקים והמחבר שבתב ומים שבתוכו שוריין מבמע דוקא בשהן שוריין עדיין אבן בהבוהב רמ"א סי' ל"ה כתב וז"ל דחמי אסור אפי' לאחר ליגון יש לאסור דיעבד לא מנבעי לחר"ש ממין דאפי' מים אלא לגו לא מבעי ליגון וכ"ש מים חמין ואף לדעת רש"י מ"מ בחמי אחר אין לו הקנה ולבן לא מליגו לשוס פוסק שבתב שים הקנה לחמי אסור אכ"ל · ובאמת מבאמת המחבר הייגו כן וכמ"ש בס"ש וכ"כ ניסי הרב בשא"ז בשם מי"ש ולא הולרכו הפוסקים לבוהב הקנה דשא חמי אור קבני ולבל אלאמנו לא מקרי חמי אור ובין שהם ליגון לפנינו אם אינם מים חשם מיסור יש בזה ואדרבה מעבתי אלאמנים מים בבאבלו ונלאמנו בה לוגנין יותר מבאר מים גם מ"ש דלחר"ש ממין לא מבבי ליגון לנים אלא לגו אין זה מוכרח ובעין בכ' אף שהמי"ש שהבית ניסי הרב בשא"ז סיים וז"ל אלא חלילה לאסור דברים בלי ראיה עכ"ל ובאמת מדברי שהבין אנם דעת הרבוה בש"ם אפי' לגו בוהבו אפילו אלאמנו לבן לא בא לאסור גם דבריו ובאמת בוהב הלגום שבוה בש"ם וגם ראי' ברורה מה"ה ופוסקים והמחבר דלקנו דוקא בחמין לו פוסרין והיולה להחיר עכ"ש יש להחיר בש"ש : יד שנחושתו עבה · וכתב הש"ל וה"ה חרס : מו פושרין · דהייטו בחמימות הרוח ולחיתה ביבוש למי בש"ם בלבנו' אף דהמחמה בילוחות בבשרין ומשמרות אלא יחמילו מבוח דבבלים זרחין הם ובאלה אף הבבנים אמנם לא יגוחו בבשרין אלא בחלוק בין מלה לחלה עד כאן ובין בחמות הף בש"ם ע"ש

ומבואר

שערי תשובה

וכ"ם בזה : (ח) ברזל · מבמ"ל ם"ם בזה על דברי הבי"ו ובין בא"ר בם ובבשר מו"ת בית אחריים סי' ל"ב בהבחי פירוש נכון בדברי הבי"ו בעזה"ר : (ט) בדחק · בבה"מ ובר"ש בם מהרי"ל מולבה בחבוהב כח"ו אמיתר לגוס בבים שהיו יחידי לומר מה"לח אלנו בעיתו דבות מידי דהבנן ובמחבר חש"ב ם"ם ובראם דוחלי אין לגחח בחמות אלו י"ח לילה ראשונה דבא בעיא מיומר לגם מלם וחבי אין כאן מיטוד ומ"ם לעיל ס"ן ו' לענין לבעיא מים על ידי אין יחודי דהייטו לבחמלה אם אסיר היו המחמרים מהבראל מבא"ב כאן ודין מיטוד המים לגם מלא מלוה כמו מיטוד

באר הגולה

ומ"ם בזה : (ח) ברזל · מבמ"ל ם"ם בזה על דברי הבי"ו ובין בא"ר בם ובבשר מו"ת בית אחריים סי' ל"ב בהבחי פירוש נכון בדברי הבי"ו בעזה"ר : (ט) בדחק · בבה"מ ובר"ש בם מהרי"ל מולבה בחבוהב כח"ו אמיתר לגוס בבים שהיו יחידי לומר מה"לח אלנו בעיתו דבות מידי דהבנן ובמחבר חש"ב ם"ם ובראם דוחלי אין לגחח בחמות אלו י"ח לילה ראשונה דבא בעיא מיומר לגם מלם וחבי אין כאן מיטוד ומ"ם לעיל ס"ן ו' לענין לבעיא מים על ידי אין יחודי דהייטו לבחמלה אם אסיר היו המחמרים מהבראל מבא"ב כאן ודין מיטוד המים לגם מלא מלוה כמו מיטוד

ו' לוחות מים בשם סרמב"ן ם ל"ו פ בנמרא מ"ש ו כמי' רש"י כ' שם ובבר אבי ל' מוד בשם רי"ף ומהרי"ן ניחות לפירוחו דמים אלא לגו אלינו כן ל' רשב"ש בשם ה מוד לפירש"י וכן מסקן פרש"ם שם נ' בשם אבי הפזרי זל' ירוחם :

ס״ל: **טז** חד בתרי • מסמע דבבליר מסכי לא בטיל (כ״י) אבל בסמ״ג והג״מ כתבו דבטיל ברוב וכ״מ ביר״ח סי׳ נ״ח וקי״ח ע״ש ולכאורה נראה דמוחר לערבן לכתחלה דהא אין הטעם משום איסור אלא שבטלה לגו הס חמין וכמתחברו נעשו לוגין וא״כ מוחר לגמן לכתחילה וכ״ל • **טז** יש לאסור • ז״ל ד״מ ולפי מ״ם סימן תס״ב אפילו בדיעבד יש לאסור וכ״כ המרדכי דהאוכל מלה מלוחה כאוכל ממן מכ״ל • וכ״ל דאם נפל לתוכה גרגיר מלח תאסר מיד כמ״ם סימן תס״ב ולפי משום שממסם יש לסמוך על הכל בו שכתב דמעט מלח אינו ממסם ושב״ד סי׳ נ״ח: **יז** כשרה • ומיהו נריך לאכול כזית מלח מין מתבלין שיין בטעמות דף כ״ג ע״ב בתוס׳: **יח** כיון שיש בה • מסמע דיולאין בה י״מ בגילה הרלשונה ומיהו בדמב״ם מסמע דה״ל מלח פטירה וכ״כ המ״מ ס״ו: **יט** ופלפלין • אפילו מד קולט עושה כל הסיסה ממן וה״ם מעט סיד (ד״מ מהרי״ב) וכ״ל דוקא בכמילום בתוכו אבל אם נפל עליו יסלקנו ומוחר ובדמוים מסמע דפלפלין שרי בדיעבד וע״מ אין להקל עמ״ם ס״ם גבי מלח • וכ״ל

עטרת זקנים

(ב) נוהגין שלא כו׳ • אבל אחר אפיית הראי שרי לקטוף פני הסצות בבי המלח ולהחזירם להנור כמו שעושין בח״ח בבי מלח ובצים ורוזקא בח״ה שרי לקטוף אבל ב׳ לילות הראשונות אסור ואף לשבלן בבלח שהחיר חירו׳ כרלקמן בס׳ תע״ח נסנעין העולם וגם בזה אית בי״ס שום אל תפוש וגו׳ וסימו גם בזה ברישבר אין לחוש אפי׳ קטף אחר אפיה בבי מלח ובצים ובשמים כמו שעושין בחש״ם ולא גרע האי קיסוף סחבלין סרסנאש׳ דיוצא בח״ה מצה (טורי בב״ח):

תנו (א) אין לשין עיסה גדולה דהלש אותו אינו יכול להצילו מחימו׳ בשעת לישה אם מתחרה לישה עד גמר לישה הוי שיעור סיל הבצק אסור שכבר בא לידי חימוץ קודם שיעלוהו תעוזרים בשע׳ עריבה וכנ״ל בתר״ן וגרא״ ראף על פי שלא היה בשיעור סיל מתחילה לישה עד גמר לישה אם ניחוהו בלא עסק קצת בשעת עריבה יצטרף לשיעור סיל ואיסור ואע״פ שאסורו רז״ל לדקדק מאוד ללוש יותר משיעור חלה אעפ״כ מותר שיעשה בה בס״ש בסי׳ תנ״ז והיינו באם לש יותר מבצק אחד דאז יכול לקרב חציות יחד אבל אם אינו לש אלא עיסה אחת אין לעשות כ״כ שאם לא יהיה שם שיעור חלה וכשיברך על חלה אעפ״כ מוחר שיעשה בה ברכה לבטלה (ב״י א״ח):

הגרשות חלה תהיה ברכה לבטלה (ב״י א״ח):

שערי תשובה

ביאור סקמח לך לשפר מלות נ״כ לאיסה מיבמי כיון שלנו בלילה אבל סאין יכולי שמא לא ישמרו יפה ובסל אמה דבר סמחמן ואפשר שאין לחוש כ״כ שמא נפל בחוכו מים חמולים בעיסה אם סכר וכיולא בי״ל דגם אינכו קפדי אחיא אבל אחרב בחוכו ד״ם ונם דמוקמינן לסו אחזקתייהו ומ״מ מוחר נסנו ירחק מזה ומכ״ם נמקום מים לחוס שמחדו שם אפ״ע ואולי נפל שמה חמה לו שחיתי פה וכיולא דר״ח נאון ובפלילת אנוס שם פות ל״ם אחמה אל סנאון בחנכ״ן ח״כ בי״ר ו׳ וס׳ בפלחות דר״ח נאון ובפלילת אנוס שם פות ל״ם אחמה אל סנאון

וכנסר מו״ת בית אפרים סימן י״ו הנסחה לו ז״ל בזה ס״ם:

תנו מ״ג ביצים • וס׳ בנסר בית אפרים על מרשות בקונטרס הסחוכות שם נחבאר בענין הסחירה שים לבאורה לפי חוס מרשות בין חבנון רגיסית לפי הפלנמות ובין חבנון מיבוחי מלח ושם מבואר באורך איך לנהוג בענין הסיבוריה בזה עיין שם בכל

עושה כל הסיסה חמן וס״ם אפשר סיד ד״ם • וכ״ל דוקא בבילות בחוכו אבל אם נפל עליו יסלקנו ומוחר • ולפי בפלפלין אין לאסור רק בגלילה כמו בחמה בס״ם בס״ם ד״ם וכ״כ בס״ם וכמ״ • מיסה בבילוסה ביין ובאבדה לו אבר בשב אבנוסה ב״י דבין אמרו אם

לחיסה סחיה מ"נ בגיס וחומס וחס יגדום יסיס מותר על שיעור זה וכ"ח ס"נ דלריך מוחר מל גידום זה לחיו דגלמד מכ"נ דלחיחח סס כל המדות היו גדוסות חוך מכל כ"נ סחיחה חמוקה מחני מנודסה בחוכה סילוס הכל היה שוה בחנין הקמח חלח ספכלים היו חלוקים דבחר מדידות היה הכלי עלמו לחיו מחזיק שיעור הכחלה חלח עם הכידה דוקח חכל מהה מל כ"נ היחה גדולה ממזקח בעלמה שיעור חלה ח"כ לח היה רבחי לגדום דהוה מוחר' ומפרש סס רש"י וחוס' הסעם מפני שלריך למלקח ומחליחה בעבר וחס חסיה כמו מחר המדות ש"לחרך לגדות יסחוך מן הסולח לחרן קלח כלל הסולה מזה דחין ליקח יוחר מעשיור חלה בכל המדות רק שיש מילוק בכלי עלמה ח"כ כלי חלנו הסיח עלמה ממזקח שיעור חלה חין לגודסה דלח ליסיו מוחרת כמו בכ"נ דיש ח"סור בעסה בים מוחרת מעוס מימון מה שחין כן בכל הסעה כ"ז פעוס וכפ"י כחב שחין רחיס מכ"נ דחדרבה חיכח ריחיס חיסכח מהחס לומר שחוחס מדה היחה גדולה כל כך שכעיחה ממחקת היה בה עשרון גדוס עכ"ל חין לדבריו הכעה כלל דמה עשרון גדוס דקחמר הלח כולן היו שוחס כמ"ס ומו"ח ז"ל כחב מר"ב"ח לח היה הסעם כמ"ס רש"י וחוס' שחכרחי ולח סרגשחי בזה דוחלי ס"ל כן ומיהו לומר מעס חלח שחיה מוחר על הסיעור כעכלי מחזיק בעלמו שיעור חלה וזה פעוס לפ"ד: (ב) מוחר בדיעבד. דהח שיעור ממן מיהו חלח כדי שילוך מיל לחילו מוחה בלח עעס חלח לכחחלה חסו עמח לח יעסיק בידו לכל הלוך לעיסה גדולה יוחר מכעיעור ויהיה כמו פחי קלח מעסק וחסור לכחחלה יוחר מכעיעור וחס מיהו לס חלח עיסה חחד יעשה ברוחה שיעור חלה ואין כאן מיחוך מעוס הלי סורחח (ב"י בעס סס"ח): **תנן** (א) טוב לקרב העיסות. כחב ב"י מינהו העיסות זו בזו ער שיהבק מעע מזו לזו וכ"כ רבינו ב"י סימן עכ"ה עכ"ל וכנמ' חיחח בלעון מוכחות זו בזו וב"י סימן עכ"ה הכחחי דכרי ח"ה דלריך עחס יחפרלו חלמיו מחביריחה מעע וח"כ כל עעיסה מילוס בקעה חע"פ עעס מעלף וחס מכעה עעה בעעה כמו כלי ומלרען ע"כ וכן יש להעיג: (ב) דשמא יש בהן אחד וכו'. ומיעיגן עמח חח"כ יבח לידי חיוב מחמח לילוף וגמלח חוכל מבל כ"כ הרח"ם ע"ה דבילה כמ"ם בעמיר וכחב מו"ם ז"ל לכחוכה מעמע מל' רבינו לילוף סל מהני חעילו חס חיון מוגעים גם ב"ד סימן עכ"ה כחב בח"ם הסל מלרען חבל בעמ"ק הלכות חען בעמ"ק הלכות חען בעמ"ק הלכות בפ"ח ח"ע דף מ"ו בד"ה הוחיל. ומדברי הרח"ם הלכות חלה נראה שעעעיגים לזה עכחב ד"ל ר"ח. לח בעי בעיגה חבל בעיגן ומי נגיעה בהדדי מעוס בזילת חלה מן המוקף כו' עכ"ל וח"כ דלח הלריכו הגיעה חלח דליכוי מן המוקף חבל מעוס לילוף שיעור חלה די בלילוף ע"י הל חעילו לח נגעו בהדדי ע"כ יפה עעו הטור והע"ם עלח הלריכו כאן נגיעה דחלן קיל"ל לח בעיגן מן המוקף כמ"ש רמ"ח ב"י ד"ד סימן עכ"ג דעיעה מעחמיב עם חלה זו יכול לעטור עלח מן המוקף חבל עיעה מכולוגה בע"ע חין מעריגין חלה מעיעה חחרת עלח מן המוקף מ"ם ח"ל לנגיעה חהדדי בהל חלח חס יש חיוב בכל חחד לבד רק מרוגה לעפעיה מזה ע"ז דלריך מוקף מעח"כ בחם חין בכל חחד חיוב רק שחייב על ידי לילוף ח"ל מוקף והרח"ם עכחב לח בעי נגיעה בכלי לח נגיעה להדדי

יפעיק בידו לעעות כל עעוקר כו' ויעיה כמו עעי כו' . פיכח כמו עעה ע"ם . ויעיה מעעה ע"ל ועעה כדכרי הרח"ם עיבח בכ"ל ועעה כדכרי הרח"ם עיבח ר"ל ועקר דיבה דלם יעיה מכעיעור לעגין עיעה כדיעבה כיון דלין עוסין עיעור מיל יש לעחמיר בו דלחיים הרח"ם לדעות דברי המחמירין לעיים כו' ופיה עעעיגים לעיים כו' עיעה בדברי הכ"ח עיעה לפי דברי הרח"ם הבנה עעעה עיעור מיל גם הרח"ם ס"ל לחמור . חך מ"ם כחב"ל דעעעה נמנו לכחחלה עעעה עעעה ולכן כ' הרעעה"ל דעעעה עעעה לכחחלה עעעה עעעה עעע

ב מיתר' דרב יוסף וכו'ל פסחים פ"ל ג מבנס פסחים דף פ"ו וכו'ל סנהדרין פ"ט :

יד אפרים

(במג"א ס"ק ג') לתלק בין ב' עיסות דקסם דפס פרפ"ס פ"ג דפסחים כו' ול"ל לתלק כו' בגיל. ר"ל דפ"ס פרפ"ס דנמי פקפס בשלמא כדי לפרוס מן המוקף פטיקו מיס מס מפרים לגם חלה יפיס מוקף לפס מלה שלמן פסור שבפס יקרב כל מכבדות ומד"ל ועיין גם פ"ז סק"ס :

רס"ל מהנו לשורפה בלי תיקון וכ"כ מס"מ : ב ואם א"א וכו' · דלכתחלה צריך להפרים בעודם עיסה דלחמיה עריסותיכם כתיב (בית יוסף וכ"ל) : ג לא צריך · אבל צריך שיהיו מיסה מוזמים לפניו דלא דקי"ל חלה מ"ל לוחל ולוקך ולחמ"כ מפרים מ"מ לכתחלה בעיקר מיסה מן המוקף (כ"מ בשור לפי דעת הרא"ם פ"ב דפסחים) והקפה הב"מ דהא בטו"ל כתב שמותר לאחול לכתחלה ואחר כך מפרים וכתב לחלק בין ב' עיסות וקפה דהא הרא"ם פ"ב דפסחים מייל בעיסה ח' דהא חולק על רש"י פ"ם ול"ל לחלק דבכ"ם כתלה עם פה ממפרים ממנה בעי' מן המוקף (עיין נה"ם) כתב מהרי"ל דעותר לפרוסה במדוחת ישראל דהא רש"י פסק דישראל מותר לאוכלה על ידי ביטול ברוב וכדאי הוא לסמוך עליו ליסמוך ממנה ועבי"ד סימן שכ"ג ויש מפמיליין : ד לא יקרא שם · חלה יקראתה קוכי"ן בל"ח (מהרי"ל) וכ"ל דליכת קמיכת חלה בשבעלו קולת לה פס אבל בחבר חף מל פי מקולת לה פס ל"ל בס דאין לו רשות לחרוס : ה תחמיין · ואע"ג דסקדש היה ואינו שלו עובר בכל ירלה כואל ואי בעי מיתסל עליה וכוי פולין

ב כשיעור ב ה ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה מפני המחירות ו יפרישנה אחר אפייתה מיד שיתן ז כל המצות (ג) בסל וחסל מצרפם לחלה וזהו הדרך היותר נכון: הגה (ג) ואם היה כו כשיעור חלה ובכח לחפרים יפרים אחר כך ה ואפי' לירוף סל ג (ד) לא צריך ואם לקח ממקלת העיסות מן ומקלת לא לקח ומחברנו צריך ליקח חלה מכל אחד ואחד לו ילוס עיסה אחרת ויקח ממנו ג"כ על אותן מנחברנו ואם מכיר מלה אחת שחייבת בחלה בטל ממנה כל האחרות (הגהו' מיימוני פ"ג ומרדכי ר"פ אלו עובדין וכ"ל בשם תוספות פ"ק דביצה) :

ב ג הלש עיסה ביום טוב של פסח ד (ה) לא יקרא שם לחלה עד שתאפה שאם יקראלה שם (ד) אינו רשאי (ו) לאפותה ואם יניחנה כך ה י תחמיין (ה) ואינו רשאי (ז) לשורפה ביו"ם ואם

וחם דלא כדעת הרא"ם והטור דלענין מוקף לא צריך לק לקרב יחד ולא סל ולחסר דגם ר"י לא בעי כאן לומר לצריך סל ונגיעה אלא ס"ק לף על פ' שהם בסל לריך נגיעה ונגיעה לחד סגי דלענין מוקף א"ל סל אבל כאן בדוקה לגרסן בשביל שיעור חלה א"ל נגיעה כלל לחדדי רק לירוף כלי ובסמוך נזכיר לתרן דברי הרא"ם והטור אפי'בים שיעו' חלה לענין מוקף : (ג) ואם היה בו שיעור כו · בטול כחוב וחפילו אם שכח ואכל קלת יפרים על המותר חלות א"ל לוכל וכולך ואחר כך מפרים ולכלוה קפה דהא מטולל מחיר אפילו לכתחלה ולמה כתב שכח ואכל זה הקפה מו"ז ל' וסלריך לחירוים ולעל"ד לק"מ דולחי מותר לכתחלה לסמוך ולאכול ע"ד מיסייר אחר כך כיון שיש שיעור חלה בעת הסיה אבל אם שכח לפרים בעת הסיה אבל אם שכח לפרים ונכתייב אמ"כ אלא בשיעור ה"ל דאותה שעה בהזכיר כיון שאין אם יש שיעור לריך לגרף מיסה אחרת קמ"ל דל"ל כיון שהיה אחילה כשיעור ובאלכן ישראל לריך בלמה לגרף אותה כ"ה אפוס וכרוב : (ד) אינו רשאי לאפותה · שהרי מיסה רלויה לאכילה : (ה) ואינו רשאי לשורפה · שאין

שערי תשובה

תנז (ג) בסל · שנה"מ ועיין בבו"ח בית מפרים סימן מ"ד מצות שלוסין ואין בכל מיסה שיעור חלה ונתחייבו פ"י לירוף סל ובוב בעמת הפרפה לא היו נוהגין יחד רק היו מוקיים לג' לגורים אח"ם אלקח מחתה חלה על הכל יש לו לכתחילה לפפרים חלה בם חלבור הבני בלא ברכה פ"ם ועיין מ"ם על דברי מהרש"ל המלריך ליטול חלה אלימה לחלה ואין הסנהב כן וכמ"ם בח"י ג"כ ובפרק בחלת ח"ל בסיר דמי לף בפרוסה פ"ם ועיין מ"ם בחלק יו"ד לגמר זכות על מה שמוכנים אחר אבות המלות חלקים לחלקים ובוטלים כמה בגוים כל אחת חלה בס"ע וכן המנהג בחפיות החלות של שבת פ"ם ועיין לעיל רים סימן תמ"ד בס"ם אחל בשבת ובכח לפפרים חלת לחם אחר מה דיוו פ"ם ובכלי"ם פ"ם כ"ג כתב שבשבת תפ"ו חל פ"ם בשבת ודרכיתי בשבת שלפני שלשבת הבאה ויסיר כ"ם לאחתו ליקח חלה כי מסם אחין אבו מהגנין לעשות בחמיר בחמנה דנמסה מדליקין אלמה דברים לריך אדם לומר כו' מברחם כו' בחנה חלה ח"ל יש לם הקנה שאוכל ומלייר מבח"ל בס"ם אחל בשבת אין הקנה פ"ם ופ"ל אם אין אחד"ד דיש תיקון בדישבר פ"ם לבחחלה מיכח ים לוחר כוח : (ד) לא לריך · בפנ"ם שבבית מבלנות וע' בלאיבו שחת וח"ר על דברי הלנות בזה ובפמ"ל ח"ם סי' ל"ו כתב שפ"ם בלנות ול"ל יקח פרוסה קטנה מן הבלעה ויאמר

מלה ויאמר לפ"ם · (מוהר לבעת בעת בריאתה מהרי"ל אלא מסיים וה"ם נהון לעשות מדורה בחני אלה · (ה) בסל · ולכי אחין לו בית קטל אם אם מלמלה ואם מבכה בחם בחמה חביב כאו כלי ומלרחן וכן יש לבנות ח"ו · בחב בל"ם דיש לחחות בכוחן ולוקחין חלה מבני קלות אלא יקח מקום אחר ואחר ישרוף בגלגל בקום אבני אלא יוחם אבני · בחנבב לבפרים מבל מיסה ומיסה לבדם ר"מ · ול"ל דאחא בל מי בחנבב לבעות מיסות גדולות · ובחב בה"מ ודי בבדבם אחת לחולן אם לא בחבים מיבחם בחיסה אלא מחבין אלימה · ובבחנו נחבו על מי בוב לבפרים אבל מיסה ומיסה אם אחרת ומבדבם לבעות · ולחבין מבדבם אין חילון בין בחבת לבחר יחות בחנב ר"מ ומ"ל ר"ל סימן בב"מ אין בם · ובדרישה ר"ר אם בחב אחם לבחבנין לחבר בחבת מרחבת אלה אלה מן אחיה בם אם אחבן אחבת אלה אחלה בבן אלמלה לחבר בחבת אלה אלה מן אחיה בם אם אחבן לבעות אח

שאין שורפין קדשים ביום טוב ואסיר אסור כאן הלכך לא יקרא לה שם עד לאחר אחייש ואז יצרף הכל בסל ויפרי' אחד על סכל מ"ל וק"ל דהא איסי בעיסה תחלה שיעור אלה דהא לא לם אלא עיסה ח' וא"כ מ"ל אלא הקפה בעלמא כמ"ש אסור אלא עלמו קודם לזה לירוף סל מ"ל רק בלא סיס שיעור אלה אסל מצרף הכל לאל' מצא"כ בחיוב דהקפה כאיס שיעור אלה וגלאה לל"ד נקא אסור כאן לירוף אלא נתכוין שיהיו קרובים להדדי וא"כ אפילו על אסלמן אני יש כאן מקום עיון במה דמצמע שיש חיוב לאיף באם יש שיעור אלה וכמ"ש אסור קודם לזה אלא יקרב כל הכלכות יחד כו' ובאמר"י ס"ק דבילה כתוב ומיהו מוקף ודאי לא בעינן מדאורי באלת מ"ל אוכל והולך וא"כ מפרש ומה שנהגו בפסח להניח כל המצות בכלי א' לאו משום מוקף כו' כמ"ש בסמוך וא"כ כתב אסור בסימן זה דבעינן הקפה ומביא נ"כ הך דאלת מ"ל אוכל והולך ומשמע אפילו לכתחלה לא בעינן מוקף ובאמת י"ל גם כן כראה"ם שכתב גם א"ש אחוכל הרי אין כאן מוקף ובאמת י"ל גם כן כראה"ם שכתב גם א"ש דבעי שיעור אלה מ"ל לירוף אל אלא הקפה בעלמא מ"מ דהקפה מיהו בעי' בזה י"ל דשם קאי לפרש דברי ר"א דאמר אסל מצרפן לאלה ותנא בא"י קאי דבעי' מוקף ולא מיירי שם ממלת מ"ל אוכל על אסור אקפה דמצריך הקפה משמע אפילו בא"ל וזה סותר מ"ש א"כ אוכל והולך וכו' ועי"ל דברי הראה"ם אלא אסור דבע' א"ע מיירי שיש שם שני עיסות שיש בכל א' שיעור אלה אז אלה אסור דבע' אפילו לאפרש מיהו דבזה בעינן מוקף דזה אינו בכלל אלת מ"ל אוכל והולך וא"כ ב"י בשם המרדכי סיכת דבנת בע"ש ולא אפרש אלה דאין בזה סיתר לאסור על שיור אמלה לאיות אוכל וא"כ מפרש דזה אינו ביאור מבמ"כ בעמות דכל עיסה גילום לבדה אין לאסר דין זה ומש"ה ימא מ"ש הראה"ם ס"ק דבילה אם עיסה א' שיש בה אפילו אמלה אז בעינן מוקף דאם אמר אמר אם אמר אם אמר אם

ג סם כסם אגיו כרמ"ם וכסם כמדקדקים בתוספין בכל קודם מוצר בלם ים מכסו מסן יכנסל קודם זמן מיסורו מ"ל מאמרת זרק ספרים מב ב יומא כח ג סרמ"ם סם כס"כ דסכתים ד מסל דרכת בם וכסי' רס"י מו מסכנס מ"ה וכתכמים ס נרייסת בם מ"ו ו בם בגמרת :

עטרת זקנים

תנט (א) וכן יש ליזהר כו' . מטעם שתוס השמש בתחבם לבים או לחקם' ומחמיץ ע"כ בין השמשות דליכא כולל שמש על הארץ שם להקפיד בכך (כ"י ח"ת) : (כ) לא יניחו וכו' ושיעור זה לא נאמר אלא בבית שאין בו אש אבל יש שם אש או איזה יתרון המיסו' מסתר להחמיץ ונזדיך לתת לב לפי אינגין (ב"י הגהות מיימוני) וכן אף אלא בגבית ירדו מן הגיסה אלא שעושות רקיקין דקין ביותר ומתעצל בהן כדי הילוך ד' מילין הבצק אסור אף על פי שאין סימן חיסוך ניכר (מורי בב"ח בשם ש"ג בשם הירו' אמנם כן אין ראוי להוראות איסור לאחרים ברעבר אלא לזהוריו לבתחלה לחוש לזה והמחמיר על עצמו ברעבר תע"ב :

ב"ד שחל להיות בשבת (א) ב ב לשין ג בערב שבת ד אחר שש שעות :

תנט מקום וסדר לישת המצות וב ו סעיפים

א ה אין לשין א במקו' (א) השמש ב ג וביו' המעונן (ב) אסו' (א) תחת כל אויר הרקיע משום דיומא דעיבא כוליה שמשא : כגם וש"כ נהגו ליזהר מלגם ג נגד (ג) ד החלון (ד) ספתות אחר' ין סם סמם **א** ה סמת יסיס (ה) מעונן ולאו מדשתיס (מ"ס סימן קנ"ג) **ב** (א) וכן יש ליזהר (ו) ו מלהוליך המצות לחוץ תחת הרקיע (ז) ז מגולה וכן המיס ח לו הקמת . (הגהות מיימוני פ"ב בסם סמ"ק ומהרי"ו) ג ולא יתקרב ללוש ט אצל התנור מפני הום התנור :

ב (ב) ד לא יניחו העיסה בלא עסק ואפי' רגע אחד ה ובל זמן שמתעסקים בו אפי' (ח) כל היום אינו מחמיץ ו ואם הניחו בלא עסק שיעור מיל הוי חמץ י ושיעור מיל ג הוי רביעית

תנח (א) לשין בע"ש אחר שש . סיוום אחר סם ומאלה דכן זמן מחיסה מסה ולא כמ"ם קלת נאוים שבבית בטור מחין לאפות מלא בגיל מ"ם ז"ל סנכך מל תחסו מלה מלא בא"ם מפני מרלית עין מלם מחם לוסים מפ"ם אחרים מזגלים ומקיליס בה ואפ"ם שמותר לאפותה מפ"ם מזקו וסדרו המצה ולוסין בזמנה מכ"ל וכ"ז במלה דמצה והקשה כ"י ממ"ם מ"ם יעשה נ' מצות כו' גרלה דס"ק שבשת הדמק דהייטו ים מוכל לאפות מצה כרלוי דהייטו הרבה בימד דבזה יש שבה למלה מל מצה כדלתיתא בסל' י"ם וזה ל"ה מממת ל"י שיגיעו בחם יס סיסק קטן בגיל י"ם רק לג' מצות של בסח ובזה מתוכן כ"י : **וזהך** מרלית עין סיום אחריס יסכרו אסולגין בשבת נ"כ מצות ואחר כך כתב ולף על פי שמותר לאפותה גרלה ס' נ' מצות בגיל בסח לחוד בזה לון מקום לעטות מ"מ מסוס מצה בזמנה יאפו במ"ם וכ"י הביא בשם מרדכי בכך מרלית עין סיום אחריס יסיס גרלה ממכן מסבת ל"ם גרלה סיוום מבשבת אסור לבכין ולסדר המצות על הסלמן לאוכל בגילה כדרך שעושין בחול אלא ימתין עד בגילה ואם יאפה בסצות בע"ם יסבר שבקיים עצמו כדי שיוכל לבכין לאחר בשבת לאוכל יום טוב לסדר על הסלמן דאל"כ למה לא המתין נ"כ בחסיית מצות וכ"כ הרב מקדימין למצות ע"כ וכפסק הס"ע ולעל"ל עוד טעם שלא לאפות בגילי י"ם דיש הרבה דיעס בחסיית מצה כדלעיל סימן תנ"ז ולאו כ"ע דיגא בגיריי ויבואו לאפות נ"כ בי"ם ולא ידעו דין החלה ויבואו לידי איסור בריסת קדסים בי"ם ואני לריתי מכשול זה בעיני ועוד טעם אחר מממהרין בהכילה שלא יבאו לאחר בגיעה ואם יאחר בגיעה ולא יאחר בגיעה אם יבאו לידי מכשול זה בעיני ועוד טעם אחר מממהרין בהכילה שלא יבאו לאחר בגיעה ולא

שיעור מיל דוקא בבית שלתי התגור בו אבל בבית שהתגור בו אם הוא מס ביותר ואפילו בפחות ממיל ממטר: (ב) רביעית וחלק מעשרים · פי' לפי חשבון מהלך אדם ביומו י' פרסאות ביום שהוא י"ב שעות ומבואר בת"ה דהא דאמרינן כ"ז שהתעסקין בו אינו ממש"ן היינו אחר' שמקרין המלות מגיע מגיע אלא לענין שיבטל העסיות שהיתה העיסה מעיה בזה לריך דוקא עסק גמור כגון בעיסת סידים בעיסה או מה שמגלגלין בעד הגלגול אבל לא ניקור: (ג) ואם התחילו בשתי עיסות

(ב) (מ) רביעית שעה וחלק מעשרים מן השעה: הגה ויש להחמיר יא למהר בענין עביית המצות כי יש לחוש ד יב שהעיסות (י) יעפרשו לעשות מיל או מיהיה יגע במקום הם שמתחר להחמיר (הגהות מיימוני פ"ה ומרדכי פרק אלו שוברין) ז ואחר שנתעסקו בבצק ונתחמם בידים אם יניחוהו בלא עסק מיד יחמיץ (ג) ח ואם התחילו בשתי עיסות

ז מהגהות מרא"ם בלבו י"ד
ח מהגהות שם מ"ש:

רביעית. ולאותם המתעסקים מהבן שהמתם עד שקישותם שוי ב' חומשי שעה וכ"כ מהרי"ל מ"מ"ל סימן תמ"ג: ד שהשחיות יצטרפו · וכתב"ה כתב דעשק גמור כגון בעיסת סידים ולידוד מבטל המיון ואין עסיות מלעלות אבל בנקוי המלות עסיות מלטרפות ולף על פי שמנקר במקום זה קוסא במקום אחר: אין להעביר ידו על המלות ולעסקה בהן (מהרי"ו ר"מ) ואין להתחיל להעריך המלות עד שיגרשו הסתור כדי שילאו מיד (זכרונות דף

באר היטב

בעיעת סידים ולידוד שמגלגלין בו בעבל הרחיצה אבל מיקור אין לחוש אבל מיקור שמגלגלין אף על פי שהוא עסק אלא יתחמם מ"מ אינו מבטל העסיות כמו עסק גמור אין להרגיש ואין להעביר ידיו על המלות ולעסקה בהם · וכתב בהגה"מ וכ"כ אלא שם שהוכרן בו הגהו עם שכיון אחר לו ען סוף העיסה ומתיחים אותו כלי עסק · גם אותן המתבדרים ידיהם על המלות אם ק' ד עסק וגרע עפי · כתב בספר זכרונות ואין להתחיל להעריך ולרדד המלות עד שיגרשו הסתור בתחלה כדי שיוכל לאפות מיד ולא יבטל אצילו רגע אחת ושיין מ"י · (שמחה לבריא הבל לפי דוב מים הסתור) · וכתבו"ה דוב ישראל אצילו מלעבדים אינן

חק יעקב

המחר מ' מ"ד וכן הוא מ"מ הסכוכים והסעבע וע"ם במחר מ' מ' י"ל כם פי ובוא פשוט · ועפ"ז דעת הרמב"ם מבואן לפנינו דמ"ם ומדוקדק ע"פ הסתכון שהרי מבואר מפונית זו שבינתי ניסן הסוים מהבן עד הסקיעה שהוא י"ב שעות מעשות הסהויים יוכל לחלק אלפים מיל המלא מגיע לכל מיל אני חומשי אעפ"ל אף לי קשיא על הרמב"ם הא קשיא כיון שהסק בשולא המלא שמעלות הסחר עד הבן הסמה יוכל לחיל ה' מילין הוא אני שעות ע"פ הסכון הרמב"ם וברים ברכות אפי' המעבה כתב דהוא רק שעה וחומה שעה וכפ"ג מתמיה עליו אם בתשובת חוק הסני יפ"ל · ואפשר לומר דהרמב"ם סובר דפלוגתייהו דרב יהודה ושולא לכאורה קשה אף עליני בפברות הפוכות עגד הבברא המלאות דרב יהודה סובר דמהבן הסחה עד הבקיעה הולכין ל"ב מילין ש"מ דם"ל דה לכין מהרה מדשולא דסובר דהולכין רק ל' מילין ולענין קודם הבן הסחה ולאחר הבן יהיה סובר דהולכין רק ד' מילין ושולא סובר דהולכין ה' מילין ולכן מפרש הרמב"ם דגם ע לא ס"ל דאין יהולין להלך ה' מילין והא דקאמר ה' מילין היינו לפי מה דקדמי ומהבי והא דקאמר מעלות הסחר הוא רק זמן מוגבל אבל בפחת מקדמי ומהבי כדאמר ר"י סב · ושוב יש לחלק בכמה נווני עיין בהמתה בהן במבואן הסמה · ולא אליג עם ר"י רק במלך מהבן הסחה עד הבקיעה דלר"י יהול להלך ל"ב מילין ולשולא ל' מילין נמלא שהסתכון הרמב"ם והבע"ב דפסק כשולא מדוקק ע"פ הסוגיא שהוא שבי מומחי הבעה הסיינו אלים שעה וחלק ט"ו דאי"ל מהרי"ל שבהב אלים שעה ומעט יותר והא דלא נקט כלשון הרמב"ם מפה שני מהומחי שעה אלפר דמוסב לדעת הפוסקים הר' יהודה דמלך מרם ביומי בי"ב שעות ל"ב מילין וע' בהמתה בהן אב' ל"ב שדעת הרבה פוסקים הר"י וא"ל בהחלוק ל"ב מילין לי"ב שעות היום מגיע לשעה ומחלה ומחלה יש לרבע אלפים מעבה וחלי אלים נמלא מגיע לכל מיל אלים שעה ואח"כ בחלוק חלי אלים שהוא חלק שביום מבעבה לד' חלקים נמלא שהוא חלק כ"ד מבעבה נמלא מגיע לכל מיל שעה וחלק כ"ד מבעבה לכך כתב מהרי"ל בבעבה שהוא מעט יותר אלים שעה וגם רלה לכתוב כלשון הרמב"ם ויהיה לך שיהיה עכ"פ מוכח להדיא מתוך ע"פ דשיעור מיל בין לעולא ובין לר"י הוא יותר אלים שעה בין לבקל כמו כאן לענין תמן ובין לבחמיר לענין מלחה ולענין הבעה בעל ת"ם ומהרי"ל שבחריהם נמבבו בהחרונים לו אבבר לבחמיר בלל ע"פ הסוגיא (ויותר תמוה על בעל מנחת כהן אף שהוא רלה וידע הא דביומי ניסן ובהרי הבהוה והלילה שוויין הייינו מהבן הסחה עד הבקיעה כמ"ש לעיל בשמו ואח"ם נמבך בזה אחר הסחה בת"ם בתמר מ' יפ"ו ע"ב) דה"ם אם לא הרלונו לומר דבעל ת"ם אמר שיעורו על שעה שמיות שיש ביומי דניסן דהייינו מעלות הבחר עד לאחר הבוכבים אינו זמן חלוק אותו ל"ב שעות וא"כ ל"ב החבין מבוון לדעת הרמב"ם בשעות הבוות אך בפיעמה לשון בעל ת"ם כאן וכ"ם לענין מלחה ובאר כל הבחרונים לא מבעבה כן ואינו עולה דבריהם כלל ע"פ הסוגיא · ועל הרמב"ם נאמר מבה בפיר קאמר וברוך ה' אבר הבחני בדרך אמת ומקום הביאו לי לבחנדר בזה והוכבבה בעלמא ידעבע · ואם יאמר האומר מה לרך לכל אלריכות בזה נחזי אבן בארם ביומי בחיה זמן מהלך מיל בבר הרגיבו תוספת בשבת דף ל"ם ע"ם בקבילת כזו ותירלו דמבבקע לבו מהו אדם ביומי וע"ם בתוספת והו"ל: *חלק מעשרים מן השעה וכו' · ובעובה זה לא נאמר אלא בבית אלין בו אם אבל יש בי אם אז יהיה יתרון תמיות מהבר לבחמיר ולריך לבת לב לפי הבנין · (בעבה הקיבה): יא לבהר בענין עשיית המצות · וכמ' בס"ל סי' ל"ם ולא יבבה מחחלה ליבה עד שיתחבה בתנור הבשיעור הרבע מילין והוא ע"פ הסתכון שבתבתי בס"ק י' שעה ומחלה לר"י ולדעת הרמב"ם הוא שעה ומחלה וחלק עשירית מבבעה בהרי יש בהן ח' חומבין (ס' חומבין הרי בהן שעה וב' חומבין ואלי הוא חלי שעה ואלי חומב הוא חלק עשירית מבבעה) וכבי אינבא ביבוחלמי עכ"ל וכ"כ הבי"ח בבשם ריא"ז שבים שיר ברבה שהע"ם אלא לבם הבבה יותר מן הבשיעור ולא הבביהם יהה מן הבעיבה כל עיקר אלא שבינה עובה רקיקין דקין ביותר ובינה מתבללת בהן כדי הילוך ד' מילין הרי בלא זו אסור אע"פ שאין בינן הבחיתון ביבר בהן עכ"ל ובתב הבי"ח וז"ל וזה אלא בדעת הרמב"ם ובבב"ם ובבינו ובאר בדולים דבל אתבבבקים בו אפי' כל הינם אינו חמבין ובב"ם מיירי בלם שיעור שיבה ולא יותר ולשיבך אין לאוי לבהרות איסור בדיעבד אלא לבחיר לבתחלה לחוש לדברי הגדול שבאחרונים ובחמיר לעלמו אף בדיעבד תע"ב ולרבות לחוש לדברי בפרם בהריא"ז לא יחיבלה הוא בדין זה וכ"ם עבביו בבינהגין לנוס עיבות גדולות יותר מבבשיעור וכמ"ם לעיל ס"ם מבי"ו אל בדיעבד אין לבהרות איסור נגד כל הבי גדולים אחיבו בלם יותר מבבשיעור אלא אינו אחלבי בבבר ועל"ל אבי' אבי"ו: יב שהשחיות יצטרפו · וכתב בת"ם שבחים' סידים ולידוד שבבלנלין בו מבטל החיבון אבל הביקור שבבקרין בבלות אע"פ שהוא עבק אלא יתחבן מ"מ אינו מבבל הבסיות כמו עבק גמור עד כאן לבינו וכן הבכבתה הבחרונים וכתבו עוד בבם מהרי"ו דאין לבעביר ידיו על המלות ולבעבקה בהם (וכתב בכ"ג וכ"ם אלא שם עובין הם שהחבנין בו בחמן הם בבין אל' אם אין בוך הבעיבה) וכתבו עוד בבם בבר זכרונות ואין להתחיל להעריך ולרדד המלות עד שיגרשו הבתור עב"ל ונראה לאו דוקא כל מגריבות הבביר דאם יגרוס כל הבתור ואח"כ יתחיל להעריך ולרדד המלות גם יבקרו עי"ז יבעבו הבתור מאוד לבעבים אלא דאא יתחיל להעריך עד שיתחיל לגרוס כדי שיוכל לאפות מיד וכן ראיתי לבהרות הבגאון מוה"ר גם מתחלה לא יתחיל לגוס עד זמן מה אחר שהוא הבתור כדי שיוכל מיד אחר הבעיה לגרוס הבתור ולהתחיל להעריך המלות ולאפות מיד ועפ"ם לעיל ס"ק ה' וס"ק ו' וראיתי לבהיר כל ביאה בזה לבמון הם ולא אמרינן בזה מוסב שיהו חוננין כיון שאבר לבא לידי איסור דאוריתא בהבר"ם בהחרונים מ"מ בדיעבד אין איסור כל אלא שהבר שיעור חימוח ולבתחלה יזהר: יג בבקום הם שבבהר להחמיר · כגון בבקומות החמין וכמבואר לעיל ס"ק ע' ע"ם

(*) סו ב ועי"ל

ד׳ כ״ד כ״ס) : **ה** הבסיפו פניו · ולריך לדקדק בזה כי הוא מנוי ואין לים סם על לב : **ו** טוב ליזהר לכתחלה · דשמא לא יקפוד יפה בסמם סנים בלא יסיה נוס ל׳ דבוק והוי כמלה כפולה אחסורה משום אתין אחם פולם סם (מהרי״ל) : **ז** מקטפת · במדינות אלו מוכנין בלא לקסף המלות במים (ד״מ) : **ח** ומיהו בעברה בו׳ · משמע דלכתחלה לריכה לקנן ידיה ומיינו כשסיא מוסקת עם כחנור ומוסקת נ״כ אח״כ בנלק : **ט** שלא יתקבצו · אבל במקום מדרון ונבלעים בקרקע מהרה (רש״י) ולכן לא יבשכם על לנסת מבנים מ״מ נ״ע דמה בכך אם יתחמלו כרי שוסכם והסקירם כמ״ם סס׳ חמ״ד · וי״ל דלכתחלה צריך ליזהר בלא יבוא לידי חימוץ וע׳ סס׳ חמ״ה : **י** והכלים בו׳ · וסמרדות ל״ל לחדיחן (מהרי״ל) : **יא** בשעת עשייה · דלא כמו שמוכנין הטולם בלא לגרדם עד אחר שעייס כי אף על פי שאין אוסיס שיעור מיל מ״מ לכתחלה אסור כמ״ם ס״ב לכן יעמוד א׳ על נביהן שינרך תמיד כל כלי בשעת הכתתו : **יב** ע״י אינו יהודי · דהנרידה הוי שבות והוי שבות דשבות דברי במקום מלוה כמ״ם סימן ש״ז ס״ה : **יג** שיאפה הבצק · ומ״מ אסור לאכול הבלק בבלד אבל ובסקיס לא נאפה יפה (מהרי״ל) וקשה מ״כ היאך רבאי לאפותו ואפשר דמדינא מרי באכילה רק שמומרא בעלמא הוא אלא לאכול לכן מותר לאפותו : **ניל** שיבשל אחמן קודם שיאמין לו יתן הכלים עם הבלק במתחה לאיזו יהודי ואם צריך לאפות אמת כי״ם אסיטא דברי לחדיחן אבל אסור לגוזלן כמ״ם אסי׳ אכ״ג : **רש** מלסין הטמילה בשם של מתכות ויש שטוסין אותם מאבן אלקה כדי אסור לגרדן כמ״ם אסי׳ אכ״ג : **מזרק** מגסדק בבסחו ליזם מהרי״ל לסרמיב הסדק ולגרדו יפה ולהגעיל ולסחוס הסדקים ויחליקם להשוחם יפה אלו ירחיבוהו ברוחב אלבע אבל לא ידביק עליו מתיכה נחשת (ד״מ) וגם במרדי׳ לא יהיה סדק אלו מרין וכו׳ (מהרי״ו) :

ס״ס

עיסות כו׳ · זה מייירי אפילו לא נתחבא בודאי שיעור מיל אפ״ם אחרי׳ שבודאי היה כאן אמיתות הרבה אדרוזאין הסנים שבאמילה : (ד) מקטפת · פירוש שבמה במים פני אחרלה לא אקנה מקטפת בתוכן אמיים ממלגנת בהם הידים מפני שהם מתחממים אבל כל אחיה אקטפת אמיים לא הלרינוהו לדקדק אם ידיה אמון אחין אמם אימון בכך ולכך פי׳ הרמב״ם דלא אחריגן אלריכה לגמן ידיה אלא בשאר אמיים אפילו לפי אדיה מתחממים אמת אמם אמיים אמ״ם אמ״ם אמ״ם

מלמין עליו בס"מ סימן תנ"ג ס"ד: (ח) לא יוסיף בה קמח. לפי שלותה הוספה לינה ניכרה יפה ונמלר מעט בעין תוך הביסה ומעמעמ מת"ם סס דבדיעבד אין לאסור:

תס (א) אין לשין. נלע"ד דוקא ליסה ולסייה לסור ע"י אינו יהודי דבעינן בימול נסס מלס ואינו יהודי לא עוסה אלא ע"ד מעמו אע"פ שיבראל מע"ג ומהיכו שיכון לסס מלוס כמ"ס ג"י נסס המוסה הרבב"ח אבל המעיס בל בהמיס אין איסור ע"י אינו יהודי אס יבראל מע"ג ולף אל נב דבהב הטול בסימן תס"ג בסס בהמלאות דלריך שיהיס מעמרא ממיומן מן כד נמלא מיא עלוי ואי נמריאנו להמיס אינו יהודי הס"ו לא נסיק ביה י"ם היינו בפסס מיומן ממילא אס עומד יבראל מע"ג ומומר ממיומן אין איסור מבא"כ בליסה ולסייה דאלו מעמס שיומן הוא אלא שיכון לבס מלה בזה דוקא לאסור באינו יהודי ומס"ו זה מוכח דהני דיעים דהיינו סד דהבא והך דסימן תנ"ג בס בל בהלאות ונעיל נקע שיומר מהסך ובאן נקע שיומר לבס מלוס אלא ודאי בדסי' והמעמס דעיקר עסיית המלס הוא ליבס ולסייה וזה לריך לבס מלוס וה"כ הא דאוסר הבא בהלאות ליבס המלות ע"י אינו יהודי היינו אפילו ביבראל מע"ג ומו"ס ז"ל בתב באן נלאה דעיירי בהמיס בעבמאו ע"י יבראל דהיינו ע"י אינו יהודי ומס"ו אפילו לבס ולסה בר דפא אינו יולא י"ח בלתיל סימן תנ"ג בל"ל מבמעמ אפילו ביבראל מע"ג דומא דאיסורי ליבס ולסיה דאינו יהודי ובאמת מוהר בזה לפ"ד מעוס וקן מוכנין בבל מקומות אלין בס רמיים בל מיס בגון ברוב מדינות ליטא בטומנים ברמיים בל יד ע"י אינו יהודי ואין בזה מבס לס יבראל מע"ג ובל זה מיירי בפלס בל מלוס אבל בשאר מלות בל פסס שאפאה אינו יהודי בעני יבראל מותר במו בסמיגס בזבלנו דבאן אין מבס רק מעוס מיומן וזה עעוס דבא בסי' בתיבו אסי' בליקות בל אינו יהודי בסי' תנ"ד אסי' לאיכות ר"מ שמביא ב"י בס דמיירי שלבו אינו יהודי בסיגו דבע"ס בזה מותר רק אינו יולא בו י"ח: **השולה** מזה דמלס בל מלוס אסור ע"י אינו יהודי ומס"ו אפילו יבראל מע"ג ומ"ב יש ליזהר שלא לתת המלס בל מלוס לקבון אפילו לנקר המלס:

והרש היינו אינו שומע ואינו מדבר ושוס' היינו שאינו מלמד מה שמותין לו כמ"ש ב"י ד' ס' ו' וקבון דבבא היינו אינו בר דעת דבא מבואר בתשוב' הרבב"ח שמבית ב"י דבדעת הגיל מלמת ואיינו שיש לו בבנה בשה שאמר לו שיעשה לבס מלוס אסר לוס בס"י ובמהרי"ל כתוב עד שיהיס בר מלוס ובדיעבד נלאה דמותר עכ"ס בשם"ו דמביא ב"י

הסדין לריך להמליף בין ליסה ולסה טושה על הדף בלא סדין ויש נקבים בדף לריך לסותמן שלא יכנס בהם בלע (מהרי"ל) ד"מ) עמ"ס סי' תנ"ח סי"ח בעין בנוס בסדין: **יד בסת צמר.** אבל על בגד לאר שרי דאינו ממסס ב"כ: **מן הפת מותרת.** וב"מ אוסר וה"ה בשאר סמוך לאנור וב"ל דוקא ס"ח בהנ"ס: **מן לא יוסיף בה קמח.** שאותו הקמח אינו נילוס יפה ואחר לאייס עודנו בעין ומתא לא נאפה אותו קמח יפה ויש לאוס שמא יסול במרק בקערה ותתמנ ואם סיס אסבר בלא שהיית הביסה עושה ניבול קמה וכו' ע"ל ת"ס וע"ל דוקא בשיס אדם אחר איכול לנוס עושה קמה אבל אדם לאחר לאסור לנוס שתיהן כאחד אלו אפשר לנוס שהי עיסות כאחד ולהתפסק בהן יפה ומשמע מדבריו שאם א"ח לעשות עוד עיסה קמה אין איסור להוסיף קמח רק יעמוד (מהרי"ל) ולא יתן הטריגה על כד אלו **יד** בה בסת (ב) אחר בשבת אליסה שמתחמם הבריגה אבל אל אל עור שרי (מהרי"ל)

ה ל עברה ולשה תחת השמש **מן** בו הפת (בא) מותרת:

ו מ אם העיסה רבה (ח) **מן** בו לא יוסיף בה (בב) קמח אבא עושה בה עיסה קטנה מגיבול (בג) קשה ויערבנה עם העיסה הרבה: הנס ויתיתיק בה המלות (בד) מבקמח בי הקמח הנדבק בהן בא אח"כ בהבטיל ומתמנ (מרדכי ר"פ אלו טובלין):

תס דיני מצת המצות. ובו ז כעיפים:

א (א) (א) מ אין לשין א מצת (א) מצות ולא אופין אותה ב על ידי (ב) אינו יהודי ג ולא על ידי (ג) חרש שוטה וקטן:

הרא"ש

המלות אלא ליתן אותה לדבר לא ולא מבוס אלובסו אין ממנן תבן וכ"מ רבי' תס"ו ועוד דבא בקמח נקלה בחוב בס"ס סימן תס"ג ס"ג ונס במהרי"ל בסס מבר"ם מתיר לבתחלה אבל מהרי"ז בסימן ת"ל בתב וז"ל ואין לוסיף קמח מבוס אחר ונילוס עם הראשון ונמלא מבסיק בין הביסה מפי מהרי"ל ז"ל מ"ל דאין הביסה נאפה יפה מפני הבסקת הקמח ע' סס' ת"ס: **אחר** בל עיסה ועיסה יהיה ידיו ויחזור וידיה הבסל ויענבו בנמסה אח"כ לא מיד בלי הבסק ואם אי"א לבדיה הבסל ימלאנו מים טוגין על בל נדותיו (מהרי"ל) והמנהג הראוי לו ב' בסליס לבתליף בין עיסה לעיסה (אל"ה) וכן אותו שנתן הקמח ואותן שתקנו המלות ידיהם ידיהם ובעבר הפירורין מעל הבלבן אחר בל עיסה ואחר נמר הליסה יבבדו הבוקים:

תס ד"ל מהרי"ו אל יסייע אינו יהודי אע"ו לא בליסה ולא בעריבה ולא בחליתה בחתני' ס"ב דבסמים אבל נקוב מוגבלין המלות אין קפידא אבל במהרי"ל בתוב וכן בל הוקוסים אסור דבעי שיומר לבס מלוס ע"ב ומיסו י"ל דב"ב נקוב מוחר ואינו מוכרח וז"ל הרבב"ח סימן כ"ו לריכים שיומר לבס מלוס ע"ב בין שיומר דלים' ובין שיומר דמעיקן קלירה ולבן אלות אודה אין יולא בבן ולבן בסול באינו יהודי בל"ל ובסבן הב"ח דאסי' בדיעבד לא יולא י"ח באינו יהודי ומיסו סיבת דא"ח בל"ח יש באינו יהודי לבוס בסיון

ל' סימב"ם בפ"ם שלא בדפת בדלא"ם דאוסר מ ס"ם ל' סור בבס בסאלאות וכב בבן לבן וכ"ב ס"ם:

עטרת זקנים

תס (א) אין לשין מצת מצות ע"י אינו יהודי אפילו אחרים עומדין ע"ג ואותן שאין לחם מסייעין והוא זקן או חולה ותגיע ע"ם והוא יודע שאין בו בח ללוש וחש שבא יהמיע בידיו סושב שיעשה האינו יהודי הפצו לעיניו (מהרש"ל):

יד אפרים

תס בס"ו סק"א) מפלס מיא פנוים ואי אמטינהו לחיפים כו' דומיא דאינו יהודי דאינו יהודי בנוים ואפיס ונאמס כו' ובינו סלי מחיר מלס בלאמס ע"ש אינו יהודי כו' בל"ל: (שם) וא"ב מא דאוסר כו' ל"ל בין דאינו בבמיגס אין ביסר ב"ל ביבראל מע"ג ל"ל בנוים אם ביבראל מע"ג בנוים אין בבס אסור אך ל"ל דבתיב"ל ל"ל דמבני מע"ג בנוים ומזמיגו לבס אמר בלאמס ואפיס וכן אינו יהודי אע"פ בבס אסור לבון דאמרינן אפיס בבס בבס אסור אך בבס בבס בבס

ב״י בסם מ״מ בסם סרס״ם וסרי״ף וממ״ם שלין למוס מי המוסס ורביגו סלי מתיר מלס שמלסס סל ידי מיגו יסודי בסני ישרמל וח״כ יש להסיר לכל הסמות בדיעבד בסמת הדסק ומכלן מיגס מל מ״ם רס״ל סג״ס ח״ל סמתיקס מו״ם ז״ל ח״ל וקן לו מולס וזס מיכות לידי מיגן ולין לו מסייני מוסב שיהן מכר לגיגו יסודי שיעסס לעיגיו ומעסס בלמר מסיס תסוס ולא מגלת סס יסודי ולו מיגו יסודים לתקן ולא לגס לגמול מס שתקנו לו מיגו יסודים בגילס לגמונס ובמגר סמס לגל מס מעגו בסיגו ולא ידע בסגגת הגלס וסיס לו מומס ולגמר כל סרסיות של ילילת מלגיס מכ״ר ובגמת ס״ל לגמול לגל מס בגילס לגמונס כדי לקיים מ״ע לתוכיחת ון הקמס עליו מו״ס ז״ל גס בסג״ס מלמו מכיגן מעסס לסגור מל ק לין לסמגיס בסמות מעסס לסלגס : (ב) וכן ראוי לכל אדם • בספר כוונת הלי״ר כתוב שיעבר עלמו במלס של מלוס מל כי יתמסס ויזיע ובזס יסבר הקיגיסות שמולגו מס״ו לבעלס :

(ב) אין עושין סריקין המצויירין אם עבר ועשה ולא נעשה חטץ יוצאין בהם בפסח (כ״י והביגו יראוהם) אבל לכתחל אין עושין אף בחתום שבקי לעשות צורות מהרה אפי׳ לעשות ברשות ברשיסה אחת ור״א לגתהום שרי אפי׳ בלא רשות ולב״ח אסור אף ברשות (ב״י והיר״י ותרסב״ם) ויש ליזהר שלא יגע זו בזו בתנור ובדבר אפילו בפסח יש לחתיר כי דוקא במצה כשלה יש קבלה לאוסרם משום שאין חום האש יכול לבנס בסקום חבפל אבל בח״ג ששניהם נוגעין לגמי בתנור חום האש שולט לסמה שפיר ונאפה כרינו ובפצה כפולה יש לחלק בין קודם פסח לפסח שקודם פסח יש לשער בשעים שאם אותה הדבוקה הוא ס׳ מן המצה אי שובדין סקום הרבוק ושורפין והשאר מותר ובפסח הוא בטשהו ובל חמצ׳ אסורה ואם נגע סצה אחרת במצה שיש לה כפל אין לאסור מצה שניה שאין לה כפל אפילו בפסח רק באם גושכות זו מזו כשמעבירין זו מזו צריך שיניה נ״ב מעם מן התיתר עם האיסור כדי קליפה דלא נרע מהסץ ומצה שנגעו זה בזה בתנור שא״צ כ״א קליפה וכנ״ל נכון

ג סם ג סיר וכן כתב המרדכי בפ״ג דפסחים וס״ה דס מרדכי וס״ס ס בדיני בפסחים לו ו סיר וכ״כ סכלבו ז ר׳ יחוסס מסכמות בגמרא ל״ו :

עשרת זקנים

ב א ג הרא״ש היה משתדל במצת מצות ועומר על עשייתה ד ומזרז העוסקים ומסייע בהן בעריכתן (ב) וכן ראוי לכל אדם לעשות ה להתפאר הוא (ד) בעצמו ו במצות :

ג ג הלש אחר זמן איסור חמץ יאמר בשעת לישה **ב** כל (ה) פירורים ז שיפלו בשעת לישה ועריכה ד וכן בצק הנדבק בכלים (ג) ח אני מבטל אותם כדי שנמצא שמבטלן ט קודם חימוצן :

ד (ב) (ד) י ה אין עושין (ו) סריקין המצויירין דהיינו לצייר בפת כמין חיה ועוף ו אבל יא כל מה שעושים אותו כדי לקיים מ״ע לתוכייחת וכן הקפה עליו מו״ס ז״ל גם בסג״ס עלמו מביא מעסס לסחור על ק לין לסמגיס בסמות מעסס לסלגס : (ב) וכן ראוי לכל אדם • בספר כוונת הלי״ר כתוב שיעבר עלמו במלס של מלוס עד כי יתמסס ויזיע ובזס יסבר הקיגיסות שמולגו מס״ו לבעלס :

ה ז יד אין עושין בפסח פת ד טו עבה (מ) טפח : אין

(ג) אני מבטל אותם • הטולס מיסגיס לומר בלשון פרורים ספקר ובלמת לשון זס לא מהני דמסמע שבבר הס ספקר משלמן וסרי הוא לריך לבטלס עכשיו דוקא ע״י לתיכתו אלא ל״ל יסיו ספקר דוגמת הלשון שבתוב כלן תני מבטל לותס ולליס לדבר לעניין ביטול גם דתי׳ בפרק הטולס אם לומר גם זס בטל הוא תיגו כלוס והגם בטר אלא דוקא בלומר יסח בטל וס״ג מעם קן הוא וס מי רגיל לדרוס ברבי׳ וסא דבתב כלן דוקא לאחר זמן איסורו הטעם קודם זמן איסורו יהיו בכלל הביטול דבל תגילא מס שלין כן לאחר זמן איסורו לין בירס לבטל לס נתחמלו ובתוב במהרי״ל דלמ״ג דלתמרינן בס״ק דפסחים [פירורין] ממילא בטלי סיגו פירורי לחם שלא״ל שיהדבקו יחד אבל הטיסה לספקר שיהדבקו בכזית ויעבור על בל ידלס ובל ימלא • ובתב עוד לאחר לפיים יבבר הבית לע״ם שבטל ועם שימלא מהטיסה ישרמגו : (ד) אין עושין סריקין בו׳ • סיגו לבתחלה אבל בדיעבד יולאין בסן הדסכי מיתפל לסדיל בבריתת ת״ל יולאין בסריקין המצויירים : (ה) כי אין הרקיקים בו׳ . כ״כ ב״י בשם סע״ק בשם הילבו״ת דקיי״ל ברבי יוסי דלמר פושין סריקין כמין רקיקין : **ועיין** סמבינן לגייר מלות שלגו מעוס

וכתב ב״י בשם הרשב״ל דלפי׳ ישרמל שע״ג לא מהני אבל בסי׳ י״ל ס״ב וסי׳ ל״ב ס״מ ס״ל לסרלמ״ם דמסני בשע״ג לכן ל״ל כמ״ם סב״ם דלפס ח״ל בע״ם מותר ע״י מיגו יסודי שהשרמל יעמוד ע״ג ויתמר לו לעשות לפס פסח וסוב מיסייע קלת ומ״מ מוסב לעשות ע״י קבן מע״י מיגו יסודי ועי׳ ביבמו׳ ד׳ ק״ד ע״ב : **א** הרא״ש כו׳ • דלמרי׳ רפ״ב דקידושין מלוס בו יותר מבטלותו מסי׳ ר״ן : **ב** כל פירורים • דפרורי בלק מתבבדין יחד ובדבקין ומסיבי מעס״ב סיבורי לחם דלא מסיבי (מהרי״ל) ב״ם דלא מסיבי בפת כמין חיה ועוף ו אבל יא כל מה שעושים אותו בפת כמין חיה ועוף ו אבל יא כל מה שעושים אותו מבטל ומ״מ טוב למהר לעשותן שלא להשהות בהן : סגס ויש לעשות מלגות (ח) יג רקיקין ולא פת עבה כשאר לחם (ה) כי אין סרקיקין מתפרים לסמין :

ה ז יד אין עושין בפסח פת ד טו עבה (מ) טפח : אין

(ג) אני מבטל אותם • הטולס מיסגיס לומר בלשון פרורים ס״ל ביטול דממילא בטלי לך שלגו מבלקין בין פירורי לחם לפרורי בלק בלמ״ל לכן לומרים פירורים ספקר פירוס שגם אלו אלגס כשאר פירורין ממילא הן בטלים כ״ל לייבב המבבר ומ״מ יש לומר בב״ם ובל״ם לריך שיאמר בלשון שמבין בב״ם סי׳ תל״ד ס״ב : **ג במסרק** • פירוס תע״ם שבוה בעין ליזר ברי כיון שאינו מבוין לגייל • וקלת נהגו בב״ם לעשות ליורים ולינו נכון • וכתב מהרי״ל דאסור לעשות בדפוס שבבלק נגגס בדפוס ומתממן ע״ל . ול״ל דהא דקאמר בגמרא דאסור ישבבר בדפוס סיגו בדפוס שבשו בביגי מסרק ולא בדפוס שעושין בו מיני מתיקה : **ד עבה טפח** • ל״ל דבדיעבד מותר דהא בל הפוסקים הסמיבוהו אלמא ס״ל דלמסקנא דגמרא דמוקי לה פת מרובה ת״ב שרי לעשות פת עבה לכן אין לאסור בדיעבד : **ה** אין ליתן • שברי יולא מהם ליתם ומעבבת אפייתו ואפילו בבילה מבוטלת קרוב הדבר לאסור שמעבבת אפייתו וי״ל שם״ם שאסור לגוס הטיסה שם זרעים (ב״י ת״ם) ומשמע מלשון הס״ם שבתב לו ליתן בלים וכו׳ משמע דלבתחלה אסור ובדיעבד שרי וב״מ ס״ו בתב אין לבקל וכו׳ משמע דבדיעבד שרי ובאמ״ם הטיגו שמטולא בבשר ואם״ם שרי בדיעבד ולא לתרי׳ שמעבבת אפייתו מיבו למבבינו שאנו אומרים מלה בסולה מפני שמעבבת אפייתו נ״ל דיש לאסור נ״כ בשאנו בתיגו בלים שלימים לו בשר ושוד דמי ס״רוס עם מיס ממסרין לבסמין בס״ם תס״ב סימן תס״ב בתיגו בלים שלימים שרי בדיעבד דדבר קבן בזה אין מעבב אפייתו מידי דהוי אתמלים ואבנים קטנ״ם שבתין בתיגו בלים בתיגו שרי בדיעבד דמיילי שם בתבנין בתוסים ת״מ נ״ל שיקר מ״ם וגם בגמרא שם מוקי דאסיר לגם בתבנין בתקום אחר ושיין בתוספות : בסיקוסו

בסמיו וכתב ב״י בשם הרשב״ל דאסי׳ ישרמל שע״ג לא מהני אבל בסי׳ י״ל ס״ב וסי׳ ל״ב ס״מ ס״ל לסרלמ״ם דמסני בשע״ג לכן ל״ל בס״ם סב״ם דלפס ח״ל בע״ם מותר ע״י מיגו יסודי שהשרמל יעמוד ע״ג ויתמר לו לעשות לפס פסח וסוב מיסייע קלת ומ״מ מוסב לעשות ע״י קבן מע״י מיגו יסודי ועי׳ ביבמו׳ ד׳ ק״ד ע״ב : **א** הרא״ש כו׳ • דלמרי׳ רפ״ב דקידושין מלוס בו יותר מבטלותו מסי׳ ר״ן : **ב** כל פירורים • דפרורי בלק מתבבדין יחד ובדבקין ומסיבי מעס״ב סיבורי לחם דלא מסיבי (מהרי״ל) ב״ם דלא מסיבי בפת כמין חיה ועוף ו אבל יא כל מה שעושים אותו מבטל ומ״מ טוב למהר לעשותן שלא להשהות בהן : סגס ויש לעשות מלגות (ח) יג רקיקין ולא פת עבה כשאר לחם (ה) כי אין סרקיקין מתפרים לסמין :

ה ז יד אין עושין בפסח פת ד טו עבה (מ) טפח : אין

(ג) אני מבטל אותם • הטולס מיסגיס לומר בלשון פרורים ס״ל ביטול דממילא בטלי לך שלגו מבלקין בין פירורי לחם לפרורי בלק בלמ״ל לכן לומרים פירורים ספקר פירוס שגם אלו אלגס כשאר פירורין ממילא הן בטלים כ״ל לייבב המבבר ומ״מ יש לומר בב״ם ובל״ם לריך שיאמר בלשון שמבין בב״ם סי׳ תל״ד ס״ב : **ג במסרק** • פירוס תע״ם שבוה בעין ליזר ברי כיון שאינו מבוין לגייל • וקלת נהגו בב״ם לעשות ליורים ולינו נכון • וכתב מהרי״ל דאסור לעשות בדפוס שבבלק נגגס בדפוס ומתממן ע״ל . ול״ל דהא דקאמר בגמרא דאסור ישבבר בדפוס סיגו בדפוס שבשו בביגי מסרק ולא בדפוס שעושין בו מיני מתיקה : **ד עבה טפח** • ל״ל דבדיעבד מותר דהא בל הפוסקים הסמיבוהו אלמא ס״ל דלמסקנא דגמרא דמוקי לה פת מרובה ת״ב שרי לעשות פת עבה לכן אין לאסור בדיעבד : **ה** אין ליתן • שברי יולא מהם ליתם ומעבבת אפייתו ואפילו בבילה מבוטלת קרוב הדבר לאסור שמעבבת אפייתו וי״ל שם״ם שבתב לו ליתן בלים וכו׳ משמע דלבתחלה אסור ובדיעבד שרי וב״מ ס״ו בתב אין לבקל וכו׳ משמע דבדיעבד שרי ובאמ״ם הטיגו שמטולא בבשר ואם״ם שרי בדיעבד ולא לתרי׳ שמעבבת אפייתו מיבו למבבינו שאנו אומרים מלה בסולה מפני שמעבבת אפייתו נ״ל דיש לאסור נ״כ בשאנו בתיגו בלים שלימים לו בשר ושוד דמי ס״רוס עם מיס ממסרין לבסמין בס״ם תס״ב סימן תס״ב בתיגו בלים שלימים שרי בדיעבד דדבר קבן בזה אין מעבב אפייתו מידי דהוי אתמלים ואבנים קטנ״ם שבתין בתיגו בלים בתיגו שרי בדיעבד דמיילי שם בתבנין בתוסים ת״מ נ״ל שיקר מ״ם וגם בגמרא שם מוקי דאסיר לגם בתבנין בתקום אחר ושיין בתוספות : בסיקוסו

ובן משמע בש״ת מהר״ם שלובלין סימן ק״ח :

יד אפרים בס״ו מק״ג) אחר זמן איסורו אין בידו לבטלם כו׳ בל״ל :

שערי תשובה

תס (מ) מפת עבה״ם וכתב בב״י ס״ב סימן יג בשם מבם בשם יותר מבשת לחיתי מרבותי הגאונים מביו נוטרים מלוד מלוד בהטוסים בן לבתחלה אבל אין לאסור בדיעבד כי אין נדחה בוס ליטותה וכמ״ם בסג״ם ודלא בלבה בדורה וכן מבואר בבמ״ם ס״ם : מפגדים

עיין בס וסס״ו בתב בס דיס לבטילה בלא בדבס עיין בס • וב״ל בסר״ם ובתי״ו לו יפטילם בס בלים לחרים : (ח) רקיקין (וס״ו בומלים לאבות בה ליורין וב״ח אותה בסס בד לאמוד עיין בס) בסבבה לאבותן בעוני מלגם בים מיגו ל״ד סימן ל״ו : (מ) מפת • ובדיעבד אין קפילת מ״ם • ומבל מקום אין ליקח לוחה לאלם בל מלוס בם יש לעיין בס אם לאפשר בתוכו ולא נתחמלה ועיין בב״ח : מו עבה טפח • אבל פחים מבפת לאפילו מבאו מותר כי בל פשוטי תבמים בך הוא וב״ב בבר״ח בקונטרס

מחרון

באר היטב

בשם דאמבר הן יעקב : (ד) בבלבו • ויפרים עלמו בשלת בלים בלים בד מיגיס וזס מיקון גדול לבולבת זרע לבבלם מלר״ל ז״ל : (ה) פרורים • ולריך לאמר בלשון אחרים • ולאמרים פרורים ספקר בוטים בס בבמבם מבלמן בן ספקר רק לאמר יסיו ספקר ס״ו מ״ם עיין בס . **ומרי** (ועיין ס״ם סימן קס״ח ס״ב ליזבו לבוגות מוטיגים ומ״ו בסב מלאבו מיגגם עיין בס : (ו) סריקין • פי׳ לבתחלה ובדיעבד יולאין בס : (ז) בסמרק • עיין בי״ד סימן ק״ן ס״ם בסב״ם ספק בדב הבבדולים שמתקרים בבס בסלים אין לריך מבילם

(ח) רקיקין **ומרי** (וס״ו בומלים לאבות בה ליורין וב״ח אותה בסס בד לאמוד עיין בס) בסבבה לאבותן בעוני מלגם בים מיגו ל״ד סימן ל״ו : (מ) מפת • ובדיעבד אין קפילת מ״ם • ומבל מקום אין ליקח לוחה לאלם בל מלוס בם יש לעיין בס אם לאפשר בתוכו ולא נתחמלה ועיין בב״ח : ובפחים מבפת לאפילו מבאו

מחרון

חק יעקב

נדולים בומדים בל נגנו וב״ם מהרי״ל והיא יותר נכון כדי לבטים הרבם בוזרים לאבר בבנין בבייהן ומ״מ לם לאבבר ליזבר בבלם בל מלוס יזבר בבמ דאבבר : ד ובזרו העוסקים • וכתב בב״ל ואפילו בבים בל ישרמל בלא לאמרו בעיני בפסח אין מלמיגים לבם לבנין אפייה ולבסה בפסח וכן רוב בת״ם ורבנים שומרין בל הרקודה ובל ליבסה ובל אפייתה בי בבה דברים יעלו בל לב בבים סבן מוחרות לו בבמ בוכתה ובוסה דבר בלא בהונן ואיגם יודעות בבר מלה והבסר בבירה ואם לרם שומר בלילם יוחר. נזהרות בל״ל וב״ב הב״ג בבם מ״מ : ה להשאל הוא בעצמו • במלוס וכתב הב״ו בבם בוגת הבר״ו בבלבות בל מלוס בד בי יתחמבם ויזיע ומ״ו ובבר הקבישות שולגו מב״ו לבבלם : ו במצות • מהרי״ל בפסן ליזבר בן לבתחלה בבל המלות ובין מ״ם ס״ק ח׳ : ז שיפלו בשעת לישה • וכתב מהרי״ו בבין לבמר נמר הלישה יבבדו מקום שלבו בם בל״ל : ח אני מבטל אותם • הטולס מיסגיס לומר פרורין הבקר ובשנים הוא בידם דמסמע מבלבן בבר הבקר ואינו מועיל אא״ב יאמר יהיו הבקר (ד״מ מהרי״ב מס״מ בב״ם) ובזרוקת סימן רע״ב כ׳ לומר יהיו הבקר ובן הבבבתם הלחרונים מבא דאיתא בא״ם בסי׳ במ״ם דאם אומר בם זה בטל אינו בלום עד שיאמר יהא בטל ובין במ״ם בסרה ומדחיק לישב המובב ולפ״ד מובב מ״ו בלבן הבקר דבישול בם דמי לבקרם ובבקר מ״מ מבדברי הרא״ם דהיא בא״ם בם״ם וז״ל לפ״ב דלמנין בם לגמרי לבקרם לא דמי לגמרי לבקרם אלו בבקרם בם לאחר בבר זה בקרם מהני בב״ל הרי לבריא בא״ם וב״ם בתוב (בם לדעת הרמב״ם דאף בגם בם לאחר בטל בלבר״ו) אחת הטי״מ מהני דהוי לבטל ובין בגנת בטולל סי׳ בא״ם ס״ק ס״ו ס״ם בם בן ס״ם בבא ומהני בם לאחר הבקר בלבר״ו אחת הקו״ף וב״ם לפי מה דקי״ל לגמנין חמץ יעלו דעת בטלמא מהני בבטולר לגיל סימן הא״ם בסיטת דאסרי בי בלו

בסיקוסו

ב״ם בשם מ״מ בשם הרא״ם וסרי״ף וממ״ם שלין למוס מי המוסס ורביגו סלי מתיר מלס שמלסס סל ידי מיגו יסודי בסני ישרמל וח״כ יש להסיר לכל הסמות בדיעבד בסמת הדסק ומכלן מיגס מל מ״ם רס״ל הג״ס ח״ל סמתיקס מו״ם ז״ל ח״ל וקן לו מולס וזס מיכות לידי מיגן ולין לו מסייני מוסב שיהן מכר לגיגו יסודי שיעסס לעיגיו ומעסס בלמר מסיס תסוס ולא מגלת סס יסודי ולו מיגו יסודים לתקן ולא לגס לגמול מס שתקנו לו מיגו יסודים בגילס לגמונס ובמגר סמס לגל מס מעגו בסיגו ולא ידע בסגגת הגלס וסיס לו מומס ולגמר כל סרסיות של ילילת מלגיס מכ״ר ובמגר סמס לגל מס בגילס לגמונס כדי לקיים מ״ע לתוכיחת וכן הקמס עליו מו״ס ז״ל גם בסג״ס עלמו מביא מעסס לסחור על ק לין לסמגיס בסמות מעסס לסלגס : (ב) וכן ראוי לכל אדם • בספר כוונת הלי״ר כתוב שיעבר עלמו במלס של מלוס עד כי יתמסס ויזיע ובזס יסבר הקיגיסות שמולגו מס״ו לבעלס :

מפוס שלנו טוסין לוחס כמין רקיקין עכ"ל מ"מ מלמע מלכון רמ"א דלא מסני זס לענין ליוכין וכ"כ מו"מ ז"ל סלין עוסין כלל ליוכין עכסיו: (ו) בצים שלימים. הסעם בב"י ס"ולא מסס ליסס ומעכבת הלסייס וסייס ס"מ כזס ו"ל סס"ס מלסור לוס סעיסס עס הזרעים כנון עוס"ל וכיולא בו מס"ס עכ"ל ומזס לסרתי במלס מעמלא בס לסר לסייסס קטניס ס' לע"ס סלין קטניות ממיץ כמ"ס סימן תנ"ג מ"מ מעסס עיכוב לסיס יס לחסור:

תסא (א) ויש ליזהר וכו'. ולס עבר והוילס קודס מלסיס עד סלין מוסין ומסכין ולס דלסילו דיעבד לסור שלממלס בסכיל מעמל דסיסס מוץ לחמר דע"י ממיומות נחמלס מיל וכ"כ במרדכי ס' ס"ס דחמרס והמרדס נ"כ נחמלס ולין

שלא כוון לכך (א) ויש נוהגים ג להטיל בו ב (ג) קרקע חדש כדי שלא יצערכו היסק ומנהג יפה הוא: הגס וכביסיכו על ידי היסק ג ד סוב (ד) ויכל סוס לחזור ולסיסק ה לעורך סלייס ולא לעבות סכל כביסק ס': (תוכפת מסרי"ב)

ב ג *טפקא (מי' לחד מן הרעיפים ממכסין בכסס הגג קופ"י בלב"ן) ו של חרס חדשה לא שגא הסיקה מבפנים או מבחוץ מותר כיון שהאור שולט תחתיה אע"פ שאין שלהבת עולה על גבה מרתח רתח והפת

תסא א הסיקוהו כמה פעמים. ובדיעבד נ"ל דיס לסקל מכל מס הסיקוהו רק פעם אחד ולא כיון לסתילו ולפ"ס אם הלבו הגחלים ע"פ כולו יס לחסור בדיעבד דהא חמר דינו ככלי חרס וכמי הסקה סימב כמ"ס סימן תנ"ח סח"ב. אך יס לספק מאחר שלין נזסרין בחג הבבועות כבחופין מלב בלי הכסך הסגור וסומכין על הסיסק וצ"ל דס"ל דלמ"ס שלין מהלכין מל פי כולו ערי כיון דהחיתה בלע כמ"ס סס"ד מ"כ גס בחמץ סיס לנו לסקל בדיעבד כמ"ס רמ"א סס:

ומ"מ נ"ל לחסור וגס בחג הבבועות יסלר בזס: ב קרקע חדש. כעובי מלבע (לבוס). וקסס דסא לד סעליון שבחמר בלוע נ"כ מחמץ ממ"ס סימן תנ"ח ססכ"ב וצ"ל דכמסיקין לוחו לאסוס מחלבן ע"י הגלבסה מבל כוביא שע"ג בחמר כיון שלין מסיקין בחוכו לס רוצס להחמס בו בבסס לריך לסיס מכל סביביו ומלמעלס: ג טוב וישר כו'. נ"ל הטעם מסוס דחמץ לחסור בהגלס בחלטונה שמא יבבס הקסס בחצה ואחר כך ישים החצה בחרס או בחים עם הקסה שעליו ויבא לידי חיבוץ ואין לאפות מצה בתנור על סקום שכבר נאפת חברתה אם לא שיסיק פעם שניה שכבר נעשמנן הוס תתנור בסקום פרשב ראשונה וא"כ השניה אינה נאפת יפה וכן שמעתי שהורה כן (מהרי"ל):

מגן אברהם נ"ז

ח ח"מ ס סס ל סור כסס מר"ל יוגס ב סור כסס רב נסרוגלי:

עטרת זקנים

תסא (א) ויש נוהגין כו' וצריך שישול קרקע כעובי אצבע ויוחר אבל פחות מזה לא מהני הטחה לחור אלא צריך גמי הסקה אם רוחה המצה בברחה של חמץ אף בתוך הפסח א"צ להחמיר כ"א בכדי קליפה (מהרש"ל וכן קבלתי מרבותי ז"ל) מצה שנבאלה עיין מעמיה ע"ם בש"ת מהר"ר מאיר מלובלין. וצריך ליזהר שלא ליתן מצה במקום שיש שם קטח שמא יבבס הקסח במצה ואחר כך ישים המצה בחרס או בחים עם הקסה שעליו ויבא לידי חיבוץ

באר הגולה

מסוס מוסר מק יסקב וסר"ח בס"ס סימן ל"ז: (י) פאנדי"ש. וכס מיני מאכל ומוסין לוחס לף מעמנו עס מי פירות. גזרו בזס עס מלין כן בעלס לעיים ומעוחס מוסר לעבות ממנס כל עס ערוגס כל מס מדרך לעבות כל כגנס עס קמח מוסר לעבות ממנס לעיים כמ"ס ס"ס סס"ג. (וכנס"ג מסמיר וכמב מעמס ס' לוגע מבטל בדבר). ומעין בכנס"ל סימן מס"ג: (יא) בצים. סברי יוגע מעס ליוסס ומעכבת בלחסיים וכיוס סל"מ לאסור לגוס עיסס עס ערוגס מסלי עממא עד כלן לגוגו. ומזס לסרתי בעלס בס לחר לעיייסס קטניס ס' לף על מי מלין מקטניות מחמיץ פ"מ מעוס מיכוב לעיים וס"ו מכן מחנן לחרכס מסיג מל דין זס דבדברים קטניס כי מלי לוגע מעבכ מוס לעיים ס"ו ולגנים קטניס מבלין לעמיים מוך מעלס ס"ס וכמב מס"ר דאין לעמיר בדיעבד ס"ס. (לף מלין רלוגס מג"ל מוסר מס לס"ס (א) כוגו. וכעסק לס מלבו מבחלים ע"ס כוגו יס לאסור בדיעבד. (מיין סימן מ"ג ס"ב. ומעבר ממס מלין נזסרין בלעיות הגב מני מכבר לחר כבר וסמכין מל מעיסק מעחר מעמרת בלע יס לעקל אלא מעיים בס כגס יס לעמיר מגן מבדגס מיין מס): (ב) כמס מעמיס. כגס יס לעקל בדיעבד מ"מ מיין מס: (ג) קרקע. כעוכי מלבע לגוס. ועפ"מ וחק יעקב: (ד) ויסר. לגיכא מיוב מדינא

דקמח לוגרוגים דמי ובכ"ס נרלס דלף סמחמיר מסלי מעמא ל"ל לחמיר מלא לעבכל מלס לעיים בגיס לא מ"ל לחמיר מנ"ל לקמן סי' חס"ו ע"ס ומכ"ס לעבכל בחוך יין מסוא מי פירות ומיין לקמן סימן תס"ב לענין לעוקים ומיין בס לחמיר לגוס בס"ס מ"ס לחמיר לגוס מעמ יס קמח בסס דבדוסב י"ל דמי פירות הוא לף מ"מ מלק לף ביין לעוקים וס"ל דלא הוי מ"ס וס"ל מ"ס בעמסס רוסב ובמרס"ם מלין לחבבי מ"ס ומיין מ"ב מס ומ"מ קמח מלס לעיים לעבות מיני מיגון בעומן לבד מקוריין מרעמזליי"ן ולסי דבלי דעומן לבד מקוריין מרעמזליי"ן ולסי מ"ס הוא בחבוחר לקמן סימן תס"ב וסרכס מקילין בכל ענין וס"ל מלין לחוס לוס רק בחוסס קחס בחמלס לגיס לא לא"ס לא חייבינן לגל מעמ בעמר קחס מלא מגיגון: אלא נרלס לחמחזקי מיסורא לא מחזקינן: אלא נרלס מסחמלת מומר זס ילא ממס מסיו יוסנין לעבות מל מסח מלות עבות סרבס מסרי מס כחב מסקמח נקלס בחור וכן קמחת: ואמנס לעיל סי' תנ"ס ס"ק י"ז מעמ דלא בריה ליס יחגס לחוך דבר לח וס"ס מכחב בעמ בחב לענין לס מס כחב מסרי"ו מעמ דס"ל מלין מעיסס בחסס יסר מסני בעמסת סקמח ול"ל סי' ס"ס ולפי זס מס סייגו מוכסין מעמ הקמח לא ילוס יסר סיס החמס בחלס עלמס: אך לפי מ"ס לקמן ס"ק י"ס בעס המנ"ל וחק יעקב דבורעוגים בדיעבד מרי מ"כ מעיגל מנ"ל לקמן סי' חס"ו ע"ס ומכ"ס לעבכל בחוך יין מסוא מי פירות ומיין לקמן סימן תס"ב לענין לעוקים ומיין בס לחמיר לגוס בס"ס מ"ס לחמיר לגוס מעמ יס קמח בסס דבדוסב י"ל דמי פירות הוא לף מ"מ מלק לף ביין לעוקים וס"ל דלא הוי מ"ס וס"ל מ"ס בעמסס רוסב ובמרס"ם מלין לחבבי מ"ס ומיין מ"ב מס ומ"מ קמח מלס לעיים לעבות מיני מיגון בעומן לבד מקוריין מרעמזליי"ן ולסי דבלי דעומן לבד מקוריין מרעמזליי"ן ולסי מ"ס הוא לחמחזקי מיסורא לא מחזקינן: אלא נרלס לחמחזקי מיסורא לא מחזקינן: אלא נרלס מסחמלת מומר זס ילא ממס מסיו יוסנין לעבות מל מסח מלות עבות סרבס מסרי מס כחב מסקמח נקלס בחור וכן קמחת: ואמנס לעיל סי' תנ"ס ס"ק י"ז מעמ דלא בריה ליס יחגס לחוך דבר לח וס"ס מכחב בעמ בחב לענין לס מס כחב מסרי"ו מעמ דס"ל מלין מעיסס בחסס יסר מסני בעמסת סקמח ול"ל סי' ס"ס ולפי זס מס סייגו מוכסין מעמ הקמח לא ילוס יסר סיס החמס בחלס עלמס: אך לפי מ"ס לקמן ס"ק י"ס בעס המנ"ל וחק יעקב דבורעוגים בדיעבד מרי מ"כ מעיגל מנ"ל לקמן סי' חס"ו ע"ס ומכ"ס לעבכל בחוך יין מסוא מי פירות ומיין לקמן סימן תס"ב לענין לעוקים ומיין בס לחמיר לגוס בס"ס מ"ס לחמיר לגוס מעמ יס קמח בסס דבדוסב י"ל דמי פירות הוא לף מ"מ מלק לף ביין לעוקים וס"ל דלא הוי מ"ס וס"ל מ"ס בעמסס רוסב ובמרס"ם מלין לחבבי מ"ס ומיין מ"ב מס ומ"מ קמח מלס לעיים לעבות מיני מיגון ב

ג סם כסם רב שמרם ד ס"ם ס כרי' פסחים ל"ז ו כרייתא סם מ"ש וכר"ל ז שור כסם ר"ם מ כ"י לדעת מרש"ם מסכת פסול

סם מתן בשין ונסרף ומעלה נהנה מסמן · ולכן אסילו אוסר קורם זמן איסורו מסיקן שני' וכמ"ם סימן תמ"ס · א"ל טעמא דיתירא שיסרף בשלה כו' · לפי שהכבל טעם מלה וסלא דאמרינן בסימן תמ"ס ס"כ בלע מלה יצא דלא בשין שישאר טעם מלה שיהיו אסלין לריך שיסיס טעם מלה בסה כמו מרור אבל סיא עלמה לריכה סיהא בה טעם מלה וע' סימן תע"ס · וכתב המרדכי פ' אלע"ם בה כמה כרוקת המלה מרויס דמותר סיהו דוקא בשים אם אי יין סקריס ולא נרותסין : (ג) עד שאין האש כו' · פי' דבק ממש אבל לא בסמוכים בלי דיבוק כ"כ מסרי"ל ע"ם מהר"ם שמותר אסילו לעשות אי"ם : (ד) אוסרים אותה תוך הפסח · וכתב הר"ל בתשובה סימן ל"ז דאמר מלות שנעשו בזו אסילו בנשיכה אינם נאסרות אלין אישור יולא מדרס ובכל זה אין אישור בסמוכים אם אינו מבטל אם אינו מבטל אם אינו מבטל

אפילו בלא רוטב: (ה) רק מקום דבוקה. בח"ס כתוב דבשאר מותר אם יש במל' ס' נגד מקום הדבוק אבל מדברי רמ"א משמע כאן אפי' בלא ס' מותר וכ"כ מיקר דהא בלייס במידי דאין מפשפש סני בטילה כמ"ש בי"ד סימן ק"ס בסב"ה דמידי דוזא אין מפשפש אוסר כדי נטילה ואפשיה דינה בללי כמבואר שם על כן סני בטילה מקום וכ"כ בח"ס סימן ל"ח לשון כל המחברים משמע דוקא בדאיכא שרב משמטנים בעיקן ס' ע"כ שכא ודאי לא צריך ס' אלא דבשאר שאוסרין כל המלה אינו אלא מומרת. וכן הוכיח בכל המקומות שראיתי שאין מצריכין ס' נגד הדיבוק וכן ראיתי בתשובה ר"מ לובלין: (ו) מצה נפוחה כו'. ז"ל מהרי"ל אמרו למהר"ם על מהר"ם מאוי"בכם איך אתמר מלה שבלתה באשיים ואמר מהר"ם אחסר אלא כדין כי מה יש לחוש בזה אם נפוחה ממנה אפשיה וסלחה למהר"י סג"ל מלה אפשיה שבלה בה קרום למעלה כמלה אגלוף ושתיר ואמר דוקא אם נפוחה היתה באמצעיתה ממנה אתפשיה אז אסורה אבל אחי קרום מיתבר בכל הקרומין הטולין על כל דקה של המלה עכ"ל ולכאורה פי' שהאלק הטובי לבנים ולד העליון עולה למעלה. וכמה באמת לדקו דברי מהר"ם דמה תימוך יש באמיתה אם אינם בכל אתפשיה שמא המלילה קודם גמר אתפשיה ופ"ר שטעמו דמהרי"ל אחון אם אולם באותו אלל ובקה דהא חזיק שאולם לשם והגביה לד ח' למעלה ותו דאין דרכו של ממך להיות אלל אתתיו ותו דא"כ נם בקרום ימאל הכי דלא אולם אתם שם דמאן מפיס לן בזה. ותו מלי דמאלק בין אמצעיתו לקרום לא ידעינו הטיעור עד אימת יקרא הקרום וכמה שיעור יש לקרום. והלשון משמע שכל שהוא אחוש אמצעיתו אמצעיתו יש מותר ואם אחרתו היה לרמ"א לפסוק דמהר"ם ומהר"ל דברים במילי דרבנן כזה ותו דהוא רבו של מהרי"ל והגלמ"ד דל"ם מהר"ם ומהר"ל דמדייק במשמעות הלשון של מהרי"ל דהך נפוחה שהר מהרי"ל היינו אלא נאלק הטיפה בפיס בפיס ויש שם אלל אלא נעשה כהר אל ידי אתפיה כדרך אמתן אתמתן ומתנשא למעלה וזה כלאם לענין אתמתן וזה מודה מהר"ם דלא אתיר אלא בעולה למעלה ע"י אפיה ויש אחתיו אלל ואין זה דרך תימוך אלא כה אתם עושה כן והשתא אסיר אמלק דאם יש נפוח עד למעלה והוא לשון אמצעיתו דנקט מהרי"ל אסור כי אין כאן אלל אתתיו והוי ודאי אמר מה שאין כן בים שם אלל יהיה מה שיהיה הוא נקרא קרום ומרי ופי' זה ניחא שפי דלפי' הרלשון שאמלקה הטיפה לא אל"ל באמצעיתו אלא אל"ל נפוחה בתוכה הטיינו שיש אלל בתוכה ולא אל"ל לאזכיר כלל נפוחה דמשמעותו שעולה למעלה אלא אל"ל לאסור אפילו אם למעלה שוה דאין אתם שולט באלל ולפי מ"ש מ"ם דמה שעולה אתמן למעלה הוא נקרא אמצעיתו אבן דבר אמתמלין שעולה למעלה כנגד אמצעיתה של מעה כדבר ענול: **וראיתי** למו"ר ז"ל שכתב מי הסירושים שזכרנו וכתב שיש לאסור בפיסה ולעד"נ שאין איסור רק כפי' הסני שזכרנו אבל בים שם אלל אין סברא לאסור. ובתשו' ר"מ לובלין ראיתי שאתן שעה לנפוחה מעוה דבבר בתמלה קודם אתפשיה ואחר כך נתגלה ע"י אתפשיה ואיה אפשא דמוקם ואינה מתבר כלל ואין לזה ראייה והדבר פשוט שכל שנעשה אלל בא ממת שבשעת עריכה

באר היטב

שלמו מומרת בעלמא כמ"ל סימן תנ"ח ס"ק מ"ו עיין שם: (יד) דבוק. אפילו בלא פוך בשאר כיון שנאלם קודם אפה ומדשאר רמ"א משמע דס"ל דלף של נר דאין ס' נגד מקום הבשל אבל אבי וכ"כ הסמ"ו ורוב פוסקים. אבל בס"ל וכ"ת ומהרא"ל מצריכים ס' נגד הדבוק ומבל מקום כ"ל דלא בפי' ס' אלא נגד לד הפיפי סיבת בדבוקים לסדרי דבר אמיתין שולט אלם שיר מנן אבנהם. ואמ"י בשלם מיקר כדאם דלא בפי' ס' נגד מקום הדיבוק עיין שם וכ"כ בס"ו. ואם נמלא מלה בשולם ונפוחה לאחר אפה אפילו אם"י דאין לאסתפק כיון אמתמך ונבוה מודה מהר"ם דלא אתיר אלא בעולה למעלה ע"י אפיה ויש אחתיו אלל ואין זה דרך תימוך אלא כה אתם עושה כן והשתא אסיר אמלק דאם יש נפוח עד למעלה והוא לשון אמצעיתו דנקט מהרי"ל אסור כי אין כאן אלל אחתיו והוי ודאי אמר מה שאין כן בים שם אלל יהיה מה שיהיה הוא נקרא קרום ומרי ופי' זה ניחא שפי דלפי' הרלשון שאמלקה הטיפה לא אל"ל באמצעיתו אלא אל"ל נפוחה בתוכה הטיינו שיש אלל בתוכה ולא אל"ל לאזכיר כלל נפוחה דמשמעותו שעולה למעלה אלא אל"ל לאסור אפילו אם למעלה שוה דאין אתם שולט באלל ולפי מ"ש מ"ם דמה שעולה אתמן למעלה הוא נקרא אמצעיתו אבן דבר אמתמלין שעולה למעלה כנגד אמצעיתה של מעה כדבר ענול: **וראיתי** למו"ר ז"ל שכתב מי הסירושים שזכרנו וכתב שיש לאסור בפיסה ולעד"נ שאין איסור רק כפי' הסני שזכרנו אבל בים שם אלל אין סברא לאסור. ובתשו' ר"מ לובלין ראיתי שאתן שעה לנפוחה מעוה דבבר בתמלה קודם אתפשיה ואחר כך נתגלה ע"י אתפשיה ואיה אפשא דמוקם ואינה מתבר כלל ואין לזה ראייה והדבר פשוט שכל שנעשה אלל בא ממת שבשעת עריכה

שערי תשובה

לאתמר לאסור כל הטיפה ואם אין לאסתפק אמת בא לשם קודם אתפשה אתמלה כדאמר ס"ל דר כ"ל אם כ"ק כיון שהאיסור והסיתר כתוב אבל אם יל"ל שבא לזה בשבעיין אתמלה לא נאסר כדאמר יש לחוש לאסורים דאחר אפשפש ע"ש ועי' בחורת יקותיאל סי' נ"ש: (מו) נפוחה. ועיין בדבר שאילת סי' כל"ד בתלות הדקות אלו אין לה ם לאפשטשות ואבלים מכרים מנהון ובפיים הדרך רוצה דרוצה בפשיפים מתתא אאור אחי' בגלוסין ע"י ודיזון בלי אפיה כו' אסרי הוסנגיין פירוש בכפות מלאה חלים ואפי' אינם רק קרומים דקים רק קלת בשוני אין לחוש ונפוחה באמצעיתו הייינו בשבדל אחי שוני אפלינון אתתחתון או אהונגה לאפלה אקרקעית אחור אאצעיתה של נוף אמלה דזה וזה בביתי בלות אאנות קלת ס"ם ובחה דת"ם אפוסקים לנקר בתנות כדי אלא יעמת אילו אפשה אבתנאיתו אסיון לאיתון כוחה אחתן בביאותי אינה דא"כ אין אחלק בין נאת אקרומים הדקים כו' ובכי' אע"ל אתרוץ בזה קלת ובתב אאין אבאן אחתת אאנאיתה אסיון לאיתון אסיה בו בכח אלא לאיכה אלא יתמין אע"י כנאת בתנות אאנות דלעיל אין אחור אולאת יאש ואין נלאפיה כאונן אאבר אלו רואים בחלוק אלות אבות אאפומים באמצעיתה ואחלי אאלינון אינה נלאפיה כתחתון ובזה ראוי לחתיר בחרא"ל אאנה נדר או נזרת אאריים בהיות "דנאלה בתנאי או אוכנות זמנ"ז אבל בלבו הרקיעון אביכרת אאב"ו אוה בכל אלביאה אין אילון בין קרום דק לבב קלת יותר או בין בנאת אביכרת אלד אלנאת אביכרת אעל"ם ע"ם ויעיין לקמן ס"ק י"ז: יעקב

חק יעקב

ראם בדבר שבנותיו ובנות אבותיו נאנו בו איסור אב"ל אמ"ל אנה מ"ם בנם אם"ז לא אמלא כן בספר אם"ז שבאיתו אלא שעושה אבר דבר בין אדעות כמו אהעתקה בשמו אבן ראיתי בתשובת אם"ז אבאי"ו עלמו שבתב הלבון אמם כמו אהעתיק בשמו אמ"ל וכן שמעתי אברב ה"ם אמור"ר ניב בן אמתבר אבר אפרים אחבתי ויגלאה ואלוזים אלעיגים על דין נאמה בגיסנין אנו לאסור ואחבה ל' הגיא קלת ראיה לדברי אבא לאיתם ריש ארק אתי נאמה בגבי לאם האני שבעשה בעלבה דאוסין ואבקה אה"ם ולהרה לדאוס קבא ואבני אה"ם הלאם נבי לאם האני שבעשה בעלבה דאוסין ואבקה אה"ם ולהרה לדאוס קבא ואבני אה"ם כיון דאאם לא נאתה ולאם אפנים אל אלה הוא ואם"ם אינו אזיק לאם אתנאתה באאיה אם"ם דלא נאתאן בבגיל זה אוך אפי' אה בלי אבן אבן אבן

ל"ל טוד כסם ר"י פירמ"ל דריב"ל סבחים נ"ס ב סם בברייר ג סוד מבריסמ"ל דלמן לסן וכו' סם ד סם בגרייר"ל בכנסים פ סמ"ג

עטרת זקנים

תסב (א) אבל אין יוצא כו' ולדרדן שעושין סעיקא דיומא גם בליל ב' אין יוצאין בה ידי חובת אכילת מצה (מ"ה) ואותן הנותנים לשוה שני המצות בבצים יזהרו שיגיהו המצות לאפות יפה בתנור קודם שיפיחנה (מהרש"ל) ז (ב) מותר לדוש ביין"ש פפרשים שיהא מזוב ואינו ראוי ע"ג מזבח וזה אינו אסור משום נסך מעות הוא בידם כי מים ראוים ע"ג מזבח ואין לפסול את היין רק בשאור ודבש בראי' בתרא"ש אלא ח"ם שאין צריך להתיר כר"ת דשוסק הלכה ביצוק אינו חבור כי אפי'

והוא גדול כתבוז לו כתבבע קטנה תע"ם מלא עלה הטליון למעלה על זה מתק ומתר מבא מן הדקיקה וסבריכה תבל בסבטליון עלה למעלה דזה מלא"ם לתסור כמ"ם בתכוכו ותפילו ס' לא מהני תפילו קודם פסח דכולה מהמעלה וכ"כ מו"ם לוכלין בתשובה ותפילו בנקב לתיתי נגוני דוריכו מוכין לתסור מקום הנקב בלבד ותלר המלה מתילין תפילו תוך הפסח ומע"ם סי' תל"ם סס"ב בסם מהרי"ל דמשמע לתסי' בת מתמת הערכיה לו הרקיה סוי כמלם כפולה מ"מ אין ממתילין לתסור כולה • וכן מ"כ בסם הגאון מהר"ר יעקב סולווי"ן ותם יש מי נקביס" תוך נקב מושסין לתסור כולה• ומ"מ תם הנקב מלא מותר ותם יש בלמלי"ך בתוכו לתסור יד שלא יגעו זה בזה • ובדיעבד תם נמנו זה בזה ומניסם מונעים בתנור למעה לז מוס תתם מולם למעה מפיר ותמה כדינו ומוהר (רס"ל בתשובה ומ' במהרי"ן): **תסב** כתוב בס"ג דף ל"ח תפומים וכמוניס מסן ממוניס מכל מקקה ממן ממנין מכ"ל וכ"ל מסוליא זה ממתני ס"י דתרומות תמוה מרמקו וכו' תבל במנמות דף ל"ד מיתת בסדיל בגמרא

(מו) כ תסורה תבל מלא עלה מליס קרוס כדרך מעולה על הפת בעבת תפייס מוהרת (מהרי"ל) תם מי מנות מוכנות זו על זו בתנור קודם תפייתן תסורין דהוי כמלה כפולה (מהרי"ל) וכן יש לוהר **יד** בא שלא (יז) יגעו זה בזה בתנור בעודן לחין כי אין ספור מולם במקום נגיעתן וכתיב לידי חיתון • (נ"י כסם תורחות חיים):

תסב דין מי פירות אם מחמיצין ז' ובו ז' סעיפים

א (א) מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל ומותר לאכול בפסח מצה שנילושה במי פירות א אפילו שהתה כל (ב) היום ג (א) אבל אין יוצא בה ידי חובתו ב מפני שהיא מצה (ג) עשירה וקרא כתיב לחם עוני:

ב ג ג מי פירות (ד) עם מים ממהרים להחמיץ יותר משאר עיסה הילכך אין ללוש בהם ד ואם לש בהם א ד יאפה (ה) מיד:

ג (ב) ה מותר (ה) ללוש ביין אעפ"י שאי אפשר לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבציר ואף לבתחלה רגילים ליתן מים

מריכה מקוריו בעבי"ן לא ערך יפה מד מיכה לגוף אחד ממם ועל כן מלקו בכם תם ותין דרכו של ממך להעביה מלק ח' למעלה רק הקרומים וכזה כתיר מהרי"ל בסילות ומימנו לוותת בכל יוס בחסיית לחם כמהות יוסב בתנור יותר מסיעור הלריך לו נעשה בו מלוקה מקוריו ח"ב רינדי"ג

ותין זה ממתת מימון דהא כבר נתסר מלא מהסרייה יותר גורס לזה ה"ל במלה זו מעשה לו כן ממתת שעתה יותר מסיעורה אחר לחייתה ודבר זה בלבד • והכם תם יעלה מל לב לפרם בסילות הראשון ולתסור בים מלל מתחתי מכם סי' הל' אמינא לך הלא לפי הכריעו לא יבוא מכשול לתסור מזה דהא מהר"ם בחיבו בסי' והוא היה רבו של מהר"י סג"ל ובתשובות רס"ל סימן ס"ם קלסיה למהר"ם וכביה עכ"מ ויכולה בילו לתלוק עם הסור ובודאי כבאי מלתת מכל לסמוך עליו לתתילו ובאמת לא לתיתו לאו"ח בסימן אחר בבמלן המלה ותם עם תלל תלת תמיד כי' תומר זה בא ממת' מלא נעבר כראלוי והכולה לבמני' עכ"ם מיקל במה מבעשה לפני עסה כלעל"ד:

כלי

(ג) ג מי פירות אם מחמיצין יותר מן המים ומן הדבש ומן הדבש יותר מן המים ומן הדבש יותר מן המים ומן הדבש יותר מן המים

תסב (א) כדי להתיר ניצוק · מיין סירוסו כי״ר סי׳ ק״ס ס״ו : (ב) פחות משיעור חלה · סעשה בב״י דעיסה שעלולים במי בציס לו יין ודבש בלא סוס מיס כתב הרמב״ס שמייבת במלס ולא״ה סיס מסתפק וכתב וסוב ליזהר שלא ללוס סוס עיסה במי בציס לבדן בלא תערובת מיס כדי לצאת מידי ספק מל״ל · ולפי זה בספה אחסור לוס במי בציס עם תערובות מיס ילוס מיסה אחות מכמיסור מלה מל״ל ב״י ולולו דבריו נ״כ כלן בס״ע ותמיה לי מובת דסא כי״ר סימן ס״ס ספק בס״ע הרמב״ס דמייב בחל״ת ולפי מבדק עליסה כיון דכתב סתם מייב במלס ולמה ספק כלן דלין לוס בסה כסיסור וכ״ת שזהו מומלא זה לימו דא״כ גם שם לא היס לבדק עליסה ותו לכלן סוי מומלא דאתי לידי קולא דקא מפקא ליס מחלה כדאי׳ מ״ע מלה לחמיר לידי קולא הוס המפקעת ליס מחלה ומ״כ כלן דקי״ל דמדינא מייבת בחלה

(הג״ה בשם הרב דק״ק קיטנא חתן הרב המחבר ז״ל)

יובלבד שלא נתערב בהם מים, והקשה מו״ה י״ל והא בס״ב ספק מותר לוס כיון דס״ע ס״ע לו בלא ספק מים ומיבב וגל״ס כלן לאסור אם יש שם מים סיינו בספל לתוכו בעודו תירוש שעדיין לא נחתנו סמיס מגרייתן וכו׳ ולפ״ז נ״ס נמי דבס וכו׳ · אבל לפל״ד נראה שהוא דלא קפה מידי דקאדרי ליה מה קאדי מסמיף ו׳ בס״ס כ״ל דס״ס חסה מסמלאת בדבה אז ביין כו׳ מותר ובלבד שלא נתערב בהם מים תירוש לאחר שנפל לתוכו החסה צריך לעיות שלא נתערב בהם אז מים לאסוקי אותן מים הרגילין ליתן בשעת הבציר כבר נתבטלו בס״ס בס״ע סיוף ג׳ כן נראה לי שהוא דברי הס״ם ולא סתרי אסדדי · לפי זה נם הצריך עיון שהתב מו״ה ז״ל נמי דבס ליתה · עד כאן הס״ם ·

ממין ומ׳ בהג״ה ס״ד : ב להתיר ניצוק · סי׳ כשמערס לכלי מ״י סים בו מעקה שוסה אז אם יש מים ביין שבכלי שליין רואי׳ סיין כאלו אינו וסמים מבטלים סיין מל״ח : ג קודם שלשו · אבל אם נתערב מים לסמיין וכ״מ ברי״ף וי״ל דס״ס אסור ליטוף שהוא דבר מועט וכמ״ס ס״ב : ד ואפי׳ לקטוף המצות · קשה מאי אסילו דאורלבס כשלשין במים וקוסטין במי פירות הוס מי פירו׳ אם מים וממרסין לסמיין וכ״מ ברי״ף וי״ל דס״ק אסילו קיטוף שהוא דבר מועט וכמ״ס ס״ב : **ופשוט** דאין פירוס בין מלב לאחר מי פירות ע׳ ברי״ף ולא״ס ולא״ס כס״ס : **ה במי פירות טוב** וכו׳ · משמע בב״י כאן דאסי׳ לס בריין ודבס הדין כן די״ל דאינו ביין כמלס אא״כ גילוס במים וכ״כ סמוך ברי״ד סי׳ שכ״ט-וס״מ קשה ומס בכך יליס עשרון ויפרים מלה בלא ברכה · ועוד דבי״ד אסק בס״ע שמייב במלס וכ״כ הרב דקדישס אם בשם רס״ל אחף הרא״ס לא אליג אלא במי ביציס אבל בין מעקין מודה שמייב שכ״ל לכן נ״ל דקאי אמי פירות אחין מז׳ מעקין וכמ״ס ברי״ד דשעה אלא אוכרים אלה בלא ברכה · ועוד דבי״ד אסק בס״ע שמייב במלס וכ״כ הרב דקדישס אם בשם רס״ל אחף הרא״ס לא אליג אלא במי ביציס אבל בין מעקין מודה שמייב שכ״ל לכן נ״ל דקאי אמי פירות אחין מז׳ מעקין וכמ״ס ברי״ד דשעה אלא

לא יאכלנה כסן שכולנו שמאים ומ׳ סס׳ תנ״ג · ומיהו במקום שרגילין לרסון שמיים אם קן שוכרו המיים ואין קפיזה בדבר ח׳ מעקין מיין סימן תנ״ח ס״ד : ו * ובלבד שלא נתערב · תימה דבס״ג כתב דאסילו נתערב בהם מים הוא בטל ואפשר דמיירי הכא שנתערב בהם מים מרובים ודומה (עפ״ש סימן תס״ב ס״ב) וז״ל דסברות מלוקות הן וז״ל בה״ס סימן קי״ג אסה כנוסה בתירוס ודלי נתחמצה שלו אפשר שלא נתערבה בו מעט מים מ״כ וח״ל הרמב״ס וזהו שלא יתערב בהם מים בעולה ואם נתערב בהם מים כל שהו ממעילין וכ״כ הסמ״ק דאין לעשות עפ״ה בטלב דאיכא למיסס שיבב בו מים חמילה וכ״מ בירושלמי שהביאו הרי״ף והרא״ש ריש פ״ב וכולהו על ידי מוי כמ״ס הטור ריש סימן תמ״ב · ואי אפשר לומר דמיירי שהמים מלוהים דמומחת אין מערבין בחומץ מים הרבה וכן פ״ל דהירושלמי שמביא הרא״ש פ״ב שנוה לבער היין שנמלא בו מעיס שיהו אחשב שמא נתערב בו מים : **ואח״כ** מלאתי בכ״ה שכתב דמ״ה ס״ג מייבי שנתערב מים בעודו תירוס דהיין שהוחסם אחר כך הוי כמו שנתבטל ונשתנה עשה המים לגיות יין כמו יין לאוקים דאין ממין מהלי עשמא כמ״ם שמביב ח״ל סימן ער״ב דהוי כמו מי גשמים שנשתנו בתוך הענבים · ולחייה מדאמרינן בב״ב ס״ו יין לאוקים אם הביא לנסכים כבר ויין מזוג אם הביא אסול מעמא דיין לאיקים לא מקרי מזוג מב״ל · וכ״כ הרב״ו בבד״ס בשם הר״ם בן הרשב״ץ · וכתב רי״ם ח״ב ס״ב דהוא הדין דבס עשוקין מלאוקים עם מים הוי מי פירות עד כאן לקוחו · ואם כן לריך לומר שמה שכתב לעיל בשם ח״ם לאסור שיהו שנשלה החשה לתוכו בעודו תירוס שעדיין לא נשתנו המים מברייתן אבל לאחר שחסס עם המים נשתנו מברייתן · ולפי זה לריך עיון במי דבס שקורין מע״ד אם נפל לתוכו אסה אם נתבטל בהם המים מברייתן מ״י ביטול

קפיזה אמיק ליס מלוס אמ״כ כאן דאפי׳ בכיטור מסתפק הרא״ם וא״כ אם לא אמיס מכביטור אין כאן אסור אלא מדאס אינו אחר אם לא אמיס מכביטור יש בזה אפקעה אלא אם אינו אחר אם לא אמיס מכביטור אינו אלא אם

ניטל מן הדבש ותמיסה · וגם בבכר ויין שרף יש להסתפק אם ממעין ג"מ שלא היה מעם בבכר לו ב"י"ם בלוג ונטלוהו ממנו וחמ"כ נפלה לתוך מי פירות אם היתה ממוזגה כבר לחוטרת מתי פירות ואם לאינה ממעין מינה לחוטרת מתי פירות וע' סי' תס"ז סי"ב: ומיהו י"ל דמתיה עלמן בולמין מהבכר ויין שרף כדלתתא פרק ב' דמס' ע"ג תלבנ ליריהו כמבקשין דמיין וכן כתב המרדכי בפסחים אם נפל חלב על מתים אסור לאוכלן עם בבר: כתב בכל"ם מעה מעמל לסומן חוון לוחה לאסור מממעין מכח המים שהודם בו ומעשים זה אסר הרוקח תרגומלת לוריה מעמלאת המה עליה בו עכ"ל · ולי נראה דאין להמיר בכח דהא המים שהודם בו כבר נתבטל אלל אלם וכ"מ לדיא רס' תס"ג שמשב מים שיולאים מהבלים מי פירות ואע"ג שנפלו עליו הרבה מי גשמים וכמה"ל נבי יין · ומה שכתב המור בבבר יבש היינו דבממיע פולמין המים והוי בעין · ומ"ם הרוקח בתרגומלת היינו משום שהורפלה במים וי"ל שהמעה היה בחוכה מהיים והמהמילוהו במים ומסיים וה"ל ור"ם הביה כן ומעם זו אין מתמלה ות"ם בתרמלה במים מעלה בעים מעמ בלבי ומעמ"ל אינו בולע לכן ל"ל דלכתחלה יש להמיר עלה לכ"ל שמעמים לינו ממעין דהא ק"ל דשום דבר לינו ממעין כי אם בים וכן כתב בספר ל"ל אך במיני מינון שעורים המלה בים וסומטין לוחה ואח"כ לטין לוחה בבמן ונפל לתוכה מעה יש להמיר דנשתרים בתוכו מים בעין דה"ל לסתמן כ"כ: ז המלח קודם פסח · דלה אפילו מגלח בה מעה בטל בבים מה שאין בו בפסח דהוי ממבטו (מהרי"ל ג"מ) וע"מ לם מגלח מה בפסח לם לוסרין לל החבית דלף לדעת המוסרין סוי' תס"ז הייבו במליחת בבר שהמלח נימם ובולע הכל אבל הכא המלח יבש לינו בולע · מיהו בב"י סוף סימן ל"ם כתב בשם הרמב"ם דאסור להגיה כד של מלח אלל כד של מתח לפי שמוהב ממנה ומפבר דבותם מתני דהוי דבר חריף ומיהו בתוספות ורא"ם ס"מ דסולין כתבו דמלח המתון בקערה של בבר הו' מעוה לתן מליחה לעין מעמע קלח דאם היה מונח אלל מתכל בולע אבל לעיל סי' תמ"ז סעיף ז' מעמע דאינו בולע לכן ל"ל דלכתחלה יש להמיר אלא לכ"ל שמונים לינו ממעין דהא ק"ל דשום דבר לינו ממעין כי אם בים וכן מ"כ אבל כדי נטילה סביביו יכליך וס"ם אם מלח בע"ם יכליך סביביו כדי נטילה אבל אם אינו מהמלח תוך המתכל אין לאסור בדיעבד אח"כ אמו מלוחה אינה כדי נטילה אז יש לאסור בדיעבד דהא בשמן אם"ז בסך אפילו בבבר מלוח אין לאסור אלא אם אינה מתיכה ע"ם וכ"ם בכח דלא שייך ממונים כלל וכוח יבש אין לאסור אחר מכדי נטילה כמ"ם בסי' תס"ח: **והטור** ס"ל דמלח מי פירות הוא: **וכתב** בד"מ דמלה אינו ממבטלין אותו ממים ודאי ממעין עכ"ל מ"כ מוכח דפלוגתייהו במלח המוסרין מהקרקע אבל בטול מעמע לאחרה דבמלח המוסרין מהקרקע ל"מ אינו ממעין: **כתב** הב"מ אם לא מתלחלחה המעה והיש יבשה כמעיקרא אפילו יש בה נ"מ פרי · כתב רמ"ל יש לברור התבלין וסמוך דברי בדיעבד אם נמלא בהם מעה דהא יבטין הם: ומלח

ם בבפ"ם פ"ם:

יד אפרים

(מ"ק ג) אומר הפלח אפילו יש בו בו בלי"ל: (במה"א סק"ו) בשהו מתוים והמתיקם כמים בו' בל"ל · כתב בכל"ם הם מומל ומומן לאוה בו' ושיין בסי"ת נ"ב פ"ם סי' ל"ו הבוהם מהבלמן מומר"ם ל"ו בן המחבר לבמין מומן דנים שבתב אלינו בבלל פ"ם ובי מבפקים מהבי' לי' במים בו' פ"ם בלתיבנים ומבוק בפסק ולמב"ל ל"ם דומל מעמרת דאמי לידי קולה דל"ב ניחא מיהא בולים בבומן ים מלה בטלים בבומן דנים וכן לבמין הם בפרב בנים ניחא בלין בבון ינהוטים הלוחים לו דינו כמי פירות הם מים מעמבר לבחמין · אך נראה דאם נ"ל דלמינהקום מעמינים וכן אמריב לבמין ום"י בבפ' ק"ם טעלים לינים בבל דבר בחמלה בריחה מן המים בבון ינהוטים לו מומן לב בדומה לה ריסון בו' ודוקה הם ריסון בו' פ"ם פ"ם אין לאבים ראוים לבאן דבפס לאו דק מבו"סב דבבי פבולם בבים ומבלו תל"ל דנם מם

בבריחה מן המים נמבב המים לבמין זה ומים ולמינן לבמין נפ"י בדינם בבמינה ומים בנמבבב בבם מי פירות ומבבבל בד בטינו מעמם פ"מ בינו בבבים לבמינה ונפ"י לו לאו מבנם מינוי מלאם וכן מבוהר בבי' ק"ם בעיף ל"ב דאינם דס"ל דיין בבר בנם"י ים מי בחומר בם"ם בבר בבנם בהבם פ"ם ולבמין בבינה מים ובוד דבבל בבמינ מ"ם בבם בבם בהבל"ר אבל לבמין הינון בבבר בבמינ לבמ"ל דבב בבמינ מ"ם בינו מבנם לבם לבמ"ל בבינה בבמינ מ"ם בבינה בבמינ בבל"ם בבינה בבמינ בבל"ם בבינה בבמינ בבל

תסג (א) משמן ומלחינהו הר"ן ולא לסרי' לי' שהוא כמים מעורבין פס הכמן לפי שהוא מוטב ונפתחה לורתו ואין בו כח פס הכמן לבל מים נמוגים מייתי בכל שהן ולפסר נמי לי לילא מלא מרובה מייתי' מ"ל הא דמיי: ין במים נמוגים ולא לחמרי' נהנבטל בשמן כמו דלמרי' נבי יין נסי' הס"ב ס"נ דהה' נהבטל קודם פסח לבל כלן נמשה בנכסה: (ב) גם זה אסור • מנמנא דהכיא דסריף ל' מותר גם לדידן וי"ל שמשה דמה שלנו ממלרין במי פירות היינו שלא לעשות התערובות בדיבים לבל לם הוא בא ממילא שבקי' ליה לדיבא דמותר וס' מ"ם בסימן הס"ה: (ג) אלא מצה אפויה • בטור כתב ובגמרא לחר דלפילו במלה לפויה לסור סיכא דלילא עבדי כו' וכתב ב"י דל"ק דגמרא יש ב' לשונות והרי"ף והרא"ש פסקו כליבא בתרא ובודאי לא פלה מל דבה בטור לבקשה מלמון ח' מל מי סמורה כלשון הסני הלא גרלה בוונה דבין דבליבא קמא לחר בבל שלין רלוי להחיר היכא דלילא עבדי דהייט בי ריים גלוחה דיש לחוש לחילופי בקמח ובליבא בתרא לחרין דבלא ניסיס עבו לו בן ובסס לא היו שבימי עבדים וא"כ לחה נחמר דלא סבילא ליה לחלק בין לילא עבדי לו לא ואין חילוק דין ביניהם אלא אלא מי היה המעשה וכל כמה דלא מוכח לעשות מחלוקת ודאי הסי סדיף לומר בן ומי"ל דקאי על עדבים ומחר מיני קטניות דבלחמת קמח הן ודמיא לקמח ה' מינים טסי מדמיון מלה לפויה וקאמר המור דלחילו במלה לפויה ים מומרת היכא דלילא עבדים ובבי דים מחלוקת על זה מכל מקום נבי קמח עדבים בשיטה ים לחוש לזה ובכי ק"ל דבל הקמחין של מיני קטניות ומדבים ודאי לסורים לן דאסי' בסבן שלמים לסוריס מבוס דמחלבי בדבן בדליתא בסי' תנ"נ מכ"ם בחלו בללפ"ד:

תסד (א) אפי' נתערב קודם הפסח • היינו לכתחלה אבל בדיעבד אין לוסר התבטיל וכן מותר להסחותו עד אחר הפסח אם יש לו מרדל העשוי לטבל בו בלא קמח כי אין בו חימוץ בלל רק חומרא בעלמא וברוקה כתוב בסדי' שאוכלין מרדל בפסח רק שלא יבא מהן בקערה של חמץ אפילו

תסג א ומלח עם קמח • ולפ"נ דמלח מחמיץ כמ"ש סס' הס"ב י"ל לפי שהוא מוטב ונפתחה לורתו ואין בו כח פס קמן אבל מים נמוגים מייתי בכל שהן ולפסר נמי אי לילא מלא מרובה מייתי' (ר"ן): ב להחמיר במי פירות • משמע דמשמע דמלח אין מוהגין לאסור לפי שהוא מוטב כמ"ש ופססי' הנ"ס: ג גם זה אסור • כתב הפ"ז משמע דלמרוך בבלים מותר דאנו מחמירים אבל בלא מלח בעשות התערובות בדיבים אבל בא ממילא אבי ע"כ אבל הכוס' בתנחות דף נ"ד כתבו דסרי מטמא דלא חייטין שמא יצאו מים דמלחא דלא בסימן היל: ד פי' שנותנין כו' • זה הפירוש הוא לדעת הטור אבל הרב"י שבשתיק לשון הרמב"ם שכתב הקדירות הרחבות הוי פירוש שעושין בן בשעם הלחוצה לבקשות הקדרה וכ"כ מהרי"ל וב"ח:

וצ"ע אם נתנו בדיעבד במאכל אם מוסרין מעני חשש זו הא רש' מתיר אפי' לכתחלה וכ"כ הב"י בשם הרמב"ם ו"מ לענין מעילות בשלום בקמח ונאסר כמ"ש סי' תנ"ם ואח"כ נתנו בקמח דיבמה ים לבמיר מאחר שבמלה בן הקמח ואכלו: ה ושחנו אותה • ובקושטנטי"ל מוהגין לעשות אפשר"ל מו לענן דנים במלה לפויה עשוס לתתי לחילופי אבל בשופגין מותר עיין שם בכ"ה שבלריך:

תסד א אפי' נתערב • פירוש שעשין אותו שם יין ובותשין אותו ומוסגין אותו ואינו ניכר כמו קטניות אפ"ה אסור (ח"ס):

תסה א בשום פנים • אפילו אין שוטין מיעוד מיל לכתחלה אסור להשאותו אפילו רגע אחד כמ"כ סימן תנ"ס ס"כ: ב"ולא חולטין • שאין אנו בקיאין בחליפה עיין סימן תנ"ד ס"ג

מגן אברהם נ"י

ל פסחים פ' וברש"ל ב שם לפ ג גרייסק שם ובמהוכר בסימן דשעיל סעיף ב' ד שם מיפרש דמר' שזעלת ה לשון רמב"ם בפ"ז (פי' שאסור לבסחתם בשפת בקרירות ישנות) ל מבנה בשמים מ' ובפ"ק בדפים לפ רב בבנה ל מבנה שמים ל"ם ב מיר בשם בנ"ז ובדלעיל:

יד אפרים

תסג (בס"ז ס"ק א) כמו דאמרי' נבי יין בסימן הס"נ מ' בנ"ל: (ס"ק ג) מב"ם בלו בשמשה קמח בעלמא כ"ל:

תסג אם מותר להרוך שני שבלים ביחד ודיני כרמל ובו ג' סעיפים

א א מותר להרוך שני שבלים ביחד ולא חיישינן שמא יצאו מים מא' לחברתה שהם מי פירות ואינם מחמיצי':

ב ב ותיקא שהוא תבשיל העשוי (א) משמן א (א) ומלח עם קמח מותר ג ב והוא שלא יהא בו מים: הגה ולדידן שטוסנים

ב להחמיר במי פירות **ג** (ב) (ג) גם זה אסור:

ג ד כרמל שמהבהבין אותו באור ומוחני' אותו אין מבשלי' הקמח שלו במים ד שמא לא נקלה באור (ב) יפה ונמצא מחמיץ בשמבשלים אותו ה וכן *כשמוללין הקדירות (ג) *ההרשות ד (פי' שנותנים קמח לתוך המאכל לסקשות) אין מבשלי' בהם (ג) אלא מצה אפויה שחזרו ה (ד) ומחנו אותה:

תסד הרדל שנתערב בתוכו קמח ובו ג' סעיפים

א א הרדל או שאר מיני טבול א שיש בהם (א) מים אין נותנין בהם קמח ואם נתן לתוך הרדל יאכל מיד ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני טיבולין כיון שאינם חדין כמו הרדל ודאי החמיץ ב וצריך לשרפו אם הוא אחר זמן איסור המץ: הגה והמנהג שלא לאכול הרדל בלל בפסח (א) א ג אפילו (ב) נתערב קודם פסח דהוי כמיני קטניות שנוהגין בו איסור רס"ם וח"ס סימן קי"ב):

תסה דין מורסן בפסח • ובו ג' סעיפים

א א אין שורין מורסן לתרנגולים **א** א (א) בשום פנים **ב** ב ג ולא (ב) חולטין: הגה וכשנותנים לסס שעורים ג אם חפיס לאכול יזהר שלא לשליכם ד במקום (ג) לא שיכולו לידי חימוץ (מהרי"ו): אין

תסה א בשום פנים • אפילו אין שוטין מיעוד מיל לכתחלה אסור להשאותו אפילו רגע אחד כמ"כ סימן תנ"ס ס"כ: ב"ולא חולטין • שאין אנו בקיאין בחליפה עיין סימן תנ"ד ס"ג

באר היטב

תסג (א) ומלח • ואף על גב דמלח מחמיץ כמ"ש בסי' שלא כבא דמבטל כיון שטוא מוטב • ולפשר נמי דאיכא מלח מרובה (מו מעם מ"ס • וכ"ל לדבה בסי' תמ"ב בסס מיידי קודם פסח) מייתינן ר"ן: (ב) יפה • ודוקא בכרמל מים דרמב"ם נוסס לבל בקמח שקלוי שסק מרמב"ם בפ"ס דמוהר לבטל לכתחלה • אבן שמחבר בסיים כאן אלא מנס אפויס וכו' מבלל דסברי ליס דבבל מנין אסור שקלוי ועיין בפ"ת שבחב וי"ל וא"ש לם נמנוסו בדיעבד במאכל אם אוסרין אפני הבשל וז דסא"ר ומיר לכתחלה ונ"ם לענין מנס קמח ונאפס בפ"ס פנ"ש ואחר כך נמנוסו לרוטב • ומ"ש כ"ל דבעלים יש לבטמיר אחר שבמלס מבשקס בין שקמח לאסור עד כאן לנוסו • וכתב מה"ר בבכרמל שקלוי יש לאסור אפילו בדיעבד אף בקמח שקלוי כיון דלדש' מרמב"ם מותר אפילו לכתחלה אסור לסוך דיעבד ולהחיר בטבלס לו לבטמוסס עד אחר שבח פ"ב • ועיין בבסר בני מייא בסימן פנ"ג: (ג) שהבשוס • וכ"ה פירש בשטיס בן בשסס רלוניס לבקשס שקדירס עיין יד אפרן: (ד) ומחנו • ובקושטנטינא מוהגין לאסור לענן דנים במלה לפויס מבוס דאחר לאחלופי אבל בסוסנגין מותר עיין בנס"ג בשפרק:

תסד (א) מים • דאי לאו מכי כוי מי פירות ולוגס מממין אפילו בס דברים המעוליס בעלמן בפ"ס ואינו מיכר ס"ס • ויין שבוסס בו מרדל נעורו מדם בשעמידו בשמיקו בשיר בס"ל (ומהרי"ל לוסר דהוי דבר בשעמיד ולפשר לבשהוא נמי אין מהזיון עיין ס"י) לבשהוא בנים ולא לבשות • ופ"ז בשב בשם דוקא שאוכלין מרדל בפסח רק שלא יבא שמן בקערה של חמץ ס"ם:

תסה (א) בשום • אפילו אינו רוצה לבשות מיעוד מיל דלכתחלה אסור לבשהוא אפילו רגע ג' בס"ם סימן תנ"ס ס"ב: (ב) חולטין • נמי שאין אנו בקיאין בחליפה בפ"ס סימן תנ"ד ס"ג • ובכאנ בבשנוסס

חק יעקב

תסג א מותר להרוך שני שבלים ביחד • ובתב הב"י וז"ל שלונגתה דאבייי ורבא בפרק כל בעס וקי"ל כרבא דשרי עכ"ל וכ"כ הרי"ף והרא"ש אך קצת קשה דהמעיין בס נסונגיא דף מ ע"ב מבין בס דהוה ביס אבייי ומוהה לרבא דבה"ג שרי דמיל מידב דייב בכ"ג ולא מהמלי ולא פליגי אלא בקליות שבתייבנו תוך הקדרה וקי"ל כרבא דשרי אף בכה"ג כן הי"ל להפוסקים לכתוב בלי רבוחה דבבה"ג כרבי ובאמת בה"ג לא מייתי רק אלונגתא לחרוטה וכ"ש: ב והוא שלא יהיה בו מים • אע"ג דמלח ב"ג מחמיץ כמבואר רים סי' בס"ב מ"מ בלמי הבא דבתבטל כיון בהוא מוטב ר"ן: ג גם זה אסור • אבל הא דלעיל לחרוך בבלים מותר אף לדידן כיון בהוא רק מבשל בעלמא ז ואפי' בתוך הקדירה ב"כ מותר מה"ע בס"ם בס"ם בתמתות דנ"ה ע"ם: ד שבא לא נקלה באור יפה • ובוקא בכרמל חייס הרע"ב ס"ם לא אבל בקמח הקלוי אסק הרמב"ם בפ"ס דמותר לבטל לכתחלה ואסבר שזה בב"ב דעת רש"י בדף מ' ע"ב בבא דרבא מהו ליה קידה בתבסים פי' רש"י מתחלה דאנשונא ומהוא"ן בזה מה שמקשים הוס' שם אבן המחבר שסיים אלא מלה אפויס מבלל דס"ל דבבל ענין אסור הקלוי ובדעת בתוס' וכ"כ בב"י בסי' תס"ל בשם רבינו ירוחם אף דהרמב"ם כ' נם בן בלשון המחבר אלא מלה אפויס בו' מ"מ אם בתב בדיעבד במאכל אם אוסרין אפני הבשל וז דסא"ר ומיר לכתחלה וכ"כ ב"י בשם הרמב"ם ומ"מ במלה שילוים בה קמח ונאפס ולפ"כ נתנוסו לתוך המבשל יש לתחיר מאחר שבמלה מאפשקת בין הקמח ואסור עכ"ל • בתם מה שמעמיד שבמיטות לבוסו דנס בכרמל הקלוי לדעת הרמב"ם ורש"י דמותר לכתחלה זס ודאי אינו דלא אפילו לבתמת דס"ם דאוסר וכ"כ הרמב"ם בפירוש דאסור אפילו דאוסר ואסור בדיעבד אף בקמח הקלוי כיון דלדעתייהו מותר אפילו לכתחלה אסור לסוך דיעבד ולכתיר בהגלה אם לבשהותם עד אחר פסח נ"ל:

תסד א שיש בהם מים • דאי לאו הכי כוי מי פירות ואינם ממח אין אפילו הם דברים

שערי תשובה

תסה (ב) חולטין • כיון בתר סיומיב ומ"ם ועי' סימן שכ"ח ונס"ו ר"ל דשם כתב שאין לבשות דאם אסור לבשות על ידי אינו יהודי כחולה שים בו סכנה והלמוסת שמואל נרלפה דסגירה ליס הרמ"ל שם אם אסור לבשות על ידי איתור שוטין על ידי אינו יהודי ומכל מקום מ"ם אח"כ ואם אי אינו נרלפה דירחיה כו' מסמע דקאי גם על ים בו סכנה אחרי הש"ם כתב וז"ל דאף מבוטנין לאסור בחלישה אבל מקום בל מבטל לבשות בהיתר שבדינו כמ"ש מוה"ם ביו"ד סימן קי"ם בסוגו וסם אינה ואין מתירין בוס דבר איסור לחולה אם יכול לבשות הרפואה בהיתר כמו באיסור אף אל פי בלריך לבשות בלת קודם שיעלה הסיתר דאין סכנה בדבר עד כאן לבשונו אחרי מבואר דבאין בו סכנה מיידי אחרונים נרפאה דנים סכנה אין לסתיין עד בירחיה אם אסור לבשות קודם כיון שיש סכנה בדבר וקצת נרפאה ש"ם בש"ם אלא מיסו אם"ם ולריך לומר בש"ם ורלס לומר דבמה שכתב החלה קאי דסייגו דמיירי באין בו סכנה אף אמ"ם אבל מקום בל מבטל מ' אמ"ם בשם בנים סכנה מיירי דאל"כ כיון דלוכ"ל אינו יהודי אם לא יאסר אל ידי מלישה בלתה אסור בסשוא אלא יאסור ובל"ל לדיעה נרפאה לאחיר ע"י מלישה בחולה אין בו סכנה ג"כ שהרי בסי' תל"ד מבוסק בעמ"ש אם לאסור בדיעבד ואח"ל מיקל אל"ם לבשות וא"כ אין בלן חשש ב"י ומלר רשאה באמ"ג ולאי מותר כיון שהוא אלא כדה"כ ומבואר בא"ם אם ואיין לקמן סי' תס"ל ס"ל ודברי בס"ם אלו בשם ס"ם אם מוטמ"ים אלקה בקמח ומשמע דבעינן שים בו סכנה מיירי ולעי"ל כמו שבתוב דנס באין סכנה אחיר בכה"ג ואיין לקמן סימן תס"ו סק"ל:

יעלוס

תסה (ב) חולטין • כיון בתר סיומיב ומ"ם ועי' סימן שכ"ח ונס"ו ר"ל דשם כתב שאין לבשות על ידי אינו יהודי כחולה שים בו סכנה והלמוסת שמואל נרלפה דסגירה ליס הרמ"ל שם אם אסור לבשות על ידי איתור שוטין על ידי אינו יהודי ומכל מקום מ"ם אח"כ ואם אי אינו נרלפה דירחיה כו' מסמע דקאי גם על ים בו סכנה אחרי הש"ם כתב וז"ל דאף מבוטנין לאסור בחלישה אבל מקום בל מבטל לבשות בהיתר שבדינו כמ"ש מוה"ם ביו"ד סימן קי"ם בסוגו וסם אינה ואין מתירין בוס דבר איסור לחולה אם יכול לבשות הרפואה בהיתר כמו באיסור אף אל פי בלריך לבשות בלת קודם שיעלה הסיתר דאין סכנה בדבר עד כאן לבשונו אחרי מבואר דבאין בו סכנה מיירי אחרונים נרפאה דנים סכנה אין לסתיין עד בירחיה אם אסור לבשות קודם כיון שיש סכנה בדבר וקצת נרפאה ש"ם בש"ם אלא מיסו אם"ם ולריך לומר בש"ם ורלס לומר דבמה שכתב החלה קאי דסייגו דמיירי באין בו סכנה אף אמ"ם אבל מקום בל מבטל מ' אמ"ם בשם בנים סכנה מיירי דאל"כ כיון דלוכ"ל אינו יהודי אם לא יאסר אל ידי מלישה בלתה אסור בסשוא אלא יאסור ובל"ל לדיעה נרפאה לאחיר ע"י מלישה בחולה אין בו סכנה ג"כ שהרי בסי' תל"ד מבוסק בעמ"ש אם לאסור בדיעבד וא"ל מיקל אל"ם לבשות וא"כ אין בלן חשש ב"י ומלר רשאה באמ"ג ולאי מותר כיון שהוא אלא כדה"כ ומבואר בא"ם אם ואיין לקמן סי' תס"ל ס"ל ודברי בס"ם אלו בשם ס"ם אם מוטמ"ים אלקה בקמח ומשמע דבעינן שים בו סכנה מיירי ולעי"ל כמו שבתוב דנס באין סכנה אחיר בכה"ג ואיין לקמן סימן תס"ו סק"ל:

יעלוס

ס"ג: **ג** אפי' יבש · דמיישיג מיתלמ"ש אמ"כ: **ד** שהוא במשהו · ומיישי' שנתאר מעשו מעמ תוך הכקעים שים בתוהו מעמ"כ בתאר לישורים לשילו ים בו בקעים לין לוסרים כמ"ש ב"ד סס' ל"ל (ד"מ) ומע"ם סי' תס"ז סי"ב: **ה** שלא להחבב · וכדיעבר מוחר (ט"ז) ודוקא בסחמת

ב נ אין האשה שפח מורסן על בשרה **ג** (א) ה אפי' (ר) יבש:
ג ד אם שפשמו מורסן באווז לח ממים יש מי שאומר
(ב) שהאווז אסור: הגה ו וסכי נסוג לענין לישור מתן **ד** סמוך
(ה) בתפסו ויש ליזהר ז **ה** שלא לסכבר הטופות בקפון ממת יסיו פס מעים לו
דגן מחומן (ג) ויתן (ו) מעם בטופות בפמת הסכבוס:

תסו אם הדרוק ומי רגלים ודומיו מחמיצים ובו ו ס

א **א** ח לא (א) ילעום אדם חמים ב **ב** ויתן על גבי
(ב) מכתו מפני שהן מחמיצות ג: (ג) שהדרוק מחמיץ:
ב ב הנותן שעורים לבתחתו ומצא בהם ריר צריך לבערם:
הגה אבל מכתם אין לאוסו **ג** ד סוטיל וכבר (ד) כעל (ד"ע) (א) ויש
מחמירין לבער כל מעמר מן הכתחם ה אף על פי שאין רואה עליו (ה) ריר
(מרדכי רים פרק אלו מוכרין בפס הדוקה):
ג (א) ג שק מלא קמח שנתלחלחה **ד** ו מוציעת (ו) התומה
(ב) ז מוחר **ה** ח ד ויש (ז) אוסרים:

תסו (א) אפי' יבש · דמיישי מיתלמ"ש אמ"כ: **ד** שהוא במשהו · כמ"ש ומ"ל מ"ש ממ"ש סס' מ"ל ומעמר לפתם מתן בכלי מעמ בפסח לרמון כו' אלמי פתם מלינו נאסר מן הכלוש בכלי מעמ"כ כאן יסיס סמעמ כשן ותנסס הלאסר ממנו בעמ שפשפשף ומרלס לאלמי' תפשוף אמ"כ בלוגן סממירו דסמת לא תפשוף יפס:

(ב) שהאווז אסור · מפוס לאיס בעורס שילני שילני ואיתא (*) בסעוד והכרוסב ולאי אים ביס שילי לאסור:
(ג) ויתן מעם בעופות · וכדיעבר אין לאסור דסא מי מירות ויגסו ואין מממיליון אל"ל שמת כא על אוחו הקפ פעם מ' מיס דמ"כ לאמר בסילו דמ"ס אמ"כ מ' מיס דמ"כ ב' אבלים סא אמ' אסור' מחמיץ' מיסוד וכמ"ם כ"י בפס תסוב' סרסב"ל בסימן תס"ז אאין מיסמן לאיסוד בסלים וכאן לא בא לאסיר אלא לכתחלה ומומלא יתירס סיא:
תסו (א) ויש מחמירין · סיימו סרוקה סמבר מ"ל סרס אית לס ריר ע"כ צריך לבער מס שיסאיר אן יממין ע"ל מעמש אע"ג שאין מריר לפיס אלא מלא מ"ל מ"ל מ"ל

לרוק במרמיץ ונסתיף כ' מביא רמ"א מזיעת המדם מיט מממיץ : (ג) יאחז בידו כו' • מבמע דבאר הקמה מוחר לפי' בבסח וכתב מו"ם ז"ל צריך לרקד לה"כ נמ"ם לחר זה : (ד) לא מהני ריקוד • מבמע לבל תיקון הראשון דהיינו שיתחה בידו המקום המלוחלח הוא מהני לפילו ביבש היין בטולל כל המקום שיש בו

ד מ נפלו מים על קמח או נתלחלח השק ו (ג) י ס (ד) יאחז בידו כל המקום (ה) המלוחלח בשק עד שיריק כל הקמח שבשק ז ואם (ו) אי אפשר לעשות כן ח (ז) ו יא ירקד הקמח והשאר מותר ודווק' כל זמן שהוא מלוחלח אבל אם נתייבש הלחלוחית (ד) יב לא מהני (יא) ריקוד ט דמיפרך (יב) יג ומתער' עם השאר ואסור לאוכלו בפסח אלא ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח ואם נתייבש בפסח אסו' להשתותו :

המל

ס"ם ו מכרמי בפס ר"י מוויגא בפ"ב דפסחים :

עטרת זקנים

(ב) יאחז בידו ואח"כ צריך לרקד כל הקמח הנשאר (מהרש"ל) וכן המנהג וקמח שנשאר שנשכו העכברים כך דינו אם הוא קודם פסח צריך לנהל הקמח ואם ישאר על הנפה כמו פרורי עיסה יבשה זורקו והקמח מותר להשתותו לאחר הפסח ואם נמצא כך בפסח הכל אסור בהנאה ואין בועיל ניהול ואם השק סונה במקומו שלא בענגע ולא נתערב בידו הקמח אז יאחז בידו מקום הנשוך ויקשור שם השק תחת הנשיכ' עם קצת הקמ' והמותר מותר להשתותו ע"י ניהול ואפ"ה אסור לאכלו בפסח וכל זה דוקא כשנראה שאכלו העכברים קודם מן הקמח אבל אם נשכו רק השק ואינא שפיר שמא (לא אכלה כלום) אפי' אם נמצא בפסח מותר להשתותו ואסור לאכלו ואפילו אם נמצא כך קודם פסח דבדילמא אינא חסיר ונתייבש (מורי בב"ח סי' תנ"ג) אבל הגאון מהר"ם מלובלין כתב בש"ת סי' קי"ם שיקרו קמח אחר המשומר לעשות ממנו מצות לשני לילות ראשונות וקמח של נשיכת העכברין יעשו ממנו מצות ויאפו כל

ד מ נפלו מים על קמח או נתלחלח השק ו (ג) י ס (ד) יאחז בידו כל המקום (ה) המלוחלח בשק עד שיריק כל הקמח שבשק ז ואם (ו) אי אפשר לעשות כן ח (ז) ו יא ירקד הקמח והשאר מותר ודווק' כל זמן שהוא מלוחלח אבל אם נתייבש הלחלוחית (ד) יב לא מהני (יא) ריקוד ט דמיפרך (יב) יג ומתער' עם השאר ואסור לאוכלו בפסח אלא ירקדנו וישמרנו עד אחר הפסח ואם נתייבש בפסח אסו' להשתותו : ח ירקד הקמח • ומקום מתחלמלח יסיה כמו מיסה ויחלר למעלה : ט דמיפרך אם א"ל לאכול מן הקמח בי"ט לאסור לרקדו בי"ט (ע' סימן תקי"ז) אלא ירקדנו ע"י מיט יהודי כדי לבער מן הקמח בי"ט ואם אי אפשר לעשות • כגון שמתחלמלח מלדו בהכיבס מקומות : ח ירקד הקמח • ומקום מתחלמלח יסיה כמו מיסה ויחלר למעלה : ונ"ל

ניעבו והולכין בכל הסך והולכים וכ"ם כשמונה בסביה דלו בורלי סולכת בכל הקמה לכן הסמיכו הגאונים הנ"ל בזה: ד' הטל כו' ליתה תרגולי' ח"ו מממין (סיל) וכולה הדין מעין שבגללי בסמה (רוקח) וכ"ל דמי המרס גם כן לין ממילים דהוי כדם ולימה סרומה ולם כן מותר לעשות ממנה עיסה לרפיאה:

תסז בשור כחוב ולין הסמך ביכר בכם כו' משמע דלם הסמך ביכר מותר ולא מייסינן שמא יסמגם ויעבכס כיון שלין לוקמים קמה מן הסוק אלא בשעה הדחק כמ"ם ס' תנ"ג כנ"ל דלא בע"ם ☙:

א ומודיעו · אבל לין סומכים על הכרחה (פ"ג ס"ם דסם ע"ג): **ב כדי שיכלה** · כלומר לף אח"ל שיכלנו ליסראל יאכלנו ליסראל קודם פסח וכ"מ כתב דס"ם דבשלינו קיבס שלא לוקמו אבל ליסראל יאכלנו ליסראל קודם פסח כגון שמוכרו בע"ם בשעה כ' אסור ולכ"מ ניחתרי דלגורך בתו הוא לוקמו ושור דבע"ג דף ס"ם מי' ג"כ בחמים שנפל עליהם יי"ג והתירו רבא למכור לגוי יהודי ולותבי' רבה בר לוחי והדר בי' ולוהי למיסינהו ולזבינהו לגוי יהודי אלא בשני ישראל (דלין לוקמין פת מגוי יהודי) ולקמו סתומס' מלמר דכבר לותבים רבה בעובדא דפסחים דילף משה כלן בנים ותי' סתומס' דשני המשעים בתו לשני בשעה מ' וסורס בבעיסם למכור לגוי יהודי ולותבים רבה ומזר בו ע"ב וה"כ קשה למה הבריחם שם למיסינהו ולזבינהו ה"ל ג"כ לסורות למכור משע משע לגוי יהודי אלא ע"כ דוקא בשמן מוטיל משע משע דלף אח"ל שימכור ליסראל יאכלנו קודם פסח אבל בשאר איסורים לא מבני משע משע דמ"מ מייסינן שמכרס ליסראל אי יתן כמתנה לאוסבו ישראל ושור דאין לך דבר מועש יותר מבילה ואפ"ה אין מוכרין בלת גבילה ומריסה לגוי יהודי ומשמע מלשון הגמרא והפוסקים דאפילו בילה א' שני"ל ס"ו ובסי' ס"ר מבית סרכ"י קמה שהחליט לבעליכו לעבר משמע דאין לו תקנה: ומ"ש

תסז (א) דגן שנשבע שלא יאכל מזה כל ימיו אינו אסור לישראל אלא מוכרו לישראל (ב) אסור לאכלו כך ב אסו' (ב) לקיימו אלא מוכרו לישראל (ב) **א** (ג) ג ומודיעו כדי שיאכלנו קודם הפסח ואם מכרו לאינו יהודי קוד' הפסח מוכר מעט לכל אחד ואחד ב ר כדי שיכלה

תסז (א) או שנפל עליו מים · ואינו ניכר בכם כל"ל דאינו ניכר אין מסם דהא הקומס יראס הסימון: (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו כו' · בגמ' אלנו אי' אלא מ' רבא מכגיכנו קבא קבא לישראל כי היכי דבגלינו אמי פיסמא וסביף זה הוא לשון הרמב"ם ול"ג ליסראל אלא לאינו יהודי ימכור מעט מעט אבל ליסראל ימכור אפ' הרבה כיון שמודיעו הדבר כ"כ ה' המגיד אבל הרמ"ם ושור גדולי ליסראל וכ'הביעור אפי'אם לא הודיעו ליסראל מות' כל היכול לאוכלם קודם פסח ומבכ"ם כ' אבל דאיך להודיעו וכ' אסור ומסתברא בבעל הביעור מדלא אבי אלא דבר מושם אלם מודיעו אם' מודיעו אמי וכתב מ"ז רבא"ל ותימה וכי אלמה אם אינו לומר לו ליסראל שהוא של אמן ולמה לנו לסמוך אהיתר שיכלה קודם פסח אלא לעודך מאחר שמוכל להודיעו ע"כ נראה דאיירי בהודיעו ואפ"ה לא ימכור יותר מעת יותר מעת יאכל ואיכא לידי מכשול אבל ותמוהים לי דברי הרב מאוד דהא הרמב"ם ס"ל דאיך להודיעו ומותר לדיליים

תסז (א) אין מים שנפל עליו מים · בסוף כתוב ויש בהם מעט הימון הסימון: (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו כו' · בגמ' אלנו אי' אלא מ' רבא הקומס יראס הסימון: (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו כו' · בגמ' אלנו אי' אלא מ' רבא מכגיכנו קבא קבא לישראל כי היכי דבגלינו אמי פיסמא וסביף זה הוא לשון הרמב"ם ול"ג ליסראל אלא לאינו יהודי ימכור מעט מעט אבל ליסראל ימכור אפ' הרבה כיון שמודיעו הדבר כ"כ ה' המגיד אבל הרמ"ם ושור גדולי ליסראל מות' כל היכול לאוכלם קודם פסח ומבכ"ם כ' אבל דאיך להודיעו וכ' אסור ומסתברא בבעל הביעור מדלא אבי אלא דבר מושם אלם מודיעו אם' מודיעו אמי וכתב מ"ז רבא"ל ותימה וכי אלמה אם אינו לומר לו ליסראל שהוא של אמן ולמה לנו לסמוך אהיתר שיכלה קודם פסח אלא לעודך מאחר שמוכל להודיעו ע"כ נראה דאיירי בהודיעו ואפ"ה לא ימכור יותר מעת יותר מעת יאכל ואיכא לידי מכשול אבל ותמוהים לי דברי הרב מאוד דהא הרמב"ם ס"ל דאיך להודיעו ומותר לדיליים

תסז (א) דגן שנשבע שלא יאכל מזה כל ימיו אינו אסור לישראל אלא מוכרו לישראל אסור לאכלו כך ב אסו' (ב) לקיימו אלא מוכרו לישראל (ב) **א** (ג) ג ומודיעו כדי שיאכלנו קודם הפסח ואם מכרו לאינו יהודי קוד' הפסח מוכר מעט לכל אחד ואחד ב ר כדי שיכלה

ה"ר הטל מחמיץ יד וכן מי רגלים ומי חפה והחוטם והעין והאוזן (אבל מו דס) (רבי' ירוחם (יג) מז ואלב יז זרעת מדס לינו מחמיץ (סור):

ן · קמה שנפל עליו דלף אפילו כל היום אינו בא לידי חימוץ כ והוא שיהיה הדלף מורד יח בלי הפסק ג ויאפנו מיד לכשיפסיק (ה) ואם הוא מסופק אם הדלף מורד אם לאו אסור:

תסז דין חטים שנפל עליהם מים · ותבשיל שנמצא לתוכה חטה · ובו ט"ז סעיפים:

א (א) דגן שנטבע (א) בנהר (א) א או שנפל עליו מים כשם שאסו' לאכלו כך ב אסו' (ב) לקיימו אלא מוכרו לישראל (ב) **א** (ג) ג ומודיעו כדי שיאכלנו קודם הפסח ואם מכרו לאינו יהודי קוד' הפסח מוכר מעט לכל אחד ואחד ב ר כדי שיכלה

תסז (א) או שנפל עליו מים · בסוף כתוב ויש בהם מעט הימון הסימון: (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו כו' · בגמ' אלנו אי' אלא מ' רבא הקומס יראס הסימון: (ב) ומודיעו כדי שיאכלנו כו' · בגמ' אלנו אי' אלא מ' רבא מכגיכנו קבא קבא לישראל כי היכי דבגלינו אמי פיסמא וסביף זה הוא לשון הרמב"ם ול"ג ליסראל אלא לאינו יהודי ימכור מעט מעט אבל ליסראל ימכור אפ' הרבה כיון שמודיעו הדבר כ"כ ה' המגיד אבל הרמ"ם ושור גדולי ליסראל מות' כל היכול לאוכלם קודם פסח ומבכ"ם כ' אבל דאיך להודיעו וכ' אסור ומסתברא בבעל הביעור מדלא אבי אלא דבר מושם אלם מודיעו אם' מודיעו אמי וכתב מ"ז רבא"ל ותימה וכי אלמה אם אינו לומר לו ליסראל שהוא של אמן ולמה לנו לסמוך אהיתר שיכלה קודם פסח אלא לעודך מאחר שמוכל להודיעו ע"כ נראה דאיירי בהודיעו ואפ"ה לא ימכור יותר מעת יותר מעת יאכל ואיכא לידי מכשול אבל ותמוהים לי דברי הרב מאוד דהא הרמב"ם ס"ל דאיך להודיעו ומותר לדיליים

יד אפרים **תסז** (בס"ו סק"ב) אבל מרא"ש ושור גרסו ליסראל וכתב בספר ח"ל וכתב המיסור אבל אם לא מודיעו כו' כנ"ל: (שם) ותמוהים לי דברי הרב מאוד ר"ל בשם אחרים רבינ"ל לדינא דשונא אסור אבל בשדיעו דפ"ל לדברי הרמב"ם ובגיכנו אבל אבל מרי בשדיעו ואם"מ לפי גרסת הפיסוק עומדת וכן מסיק הפ"ז ניחוש לדינא ואפשר אמ"ם הפ"ז ונראה לאסור כו' גם לפרן דגם הר"ל אמת מומרת לגרסת הפוסק כיון שכן גרסת רוב הספרים וכ"ל:

שערי תשובה

וכוב כתוב הסק אלא ניכר בפיו מן הסמוך לו יש לחתוך בתגרוף בפוליים או לאחוז בקרן הם קלח מסקתת ולקבור הם הייסב והסלר מותר והוא הסוק וכן יש לסורות לאמתם:

תסז (א) בנהר · הנ"ם ול' בפרי"ם מפרי"ם לסלון מי' ס"ם שעמד מרגו אלא מוחים והבאירו הקרקע מים ממקום למקום וכמל המים על הסרגו דבים הסך כיון אלא הים הרק קרקע אחת אלין בים בכיוצר לבסרות אפילו שמיינים החטים וסיו נוחלים דרך מדלון ולכן אם יש בפולי החיבה הדקים כיון דף לדף הסמים נוחלים דרך הם ולא יתקבלו כדי הייסו החטים בפולים הין מותרים ומכ"ם בזה אלא נפלו רק על משע מי"ל שנתבלו קודם זמן מיסורו ולם אין הם הדקים יזרוק מה שבאולי החיבה המקום הים לחות נקוו הנים הם ובסאר מותר ע"ם ובדאם אלכסלים

המנוי אלי הסמינו הפכבדים על הקמה ופס"ם: (יג) ותלב · ס"ם אלב בלירי"ם אפילו דוחה ולגלל ול"כ נקרא הפכבדים ע"ם · ול"ל מותר לעשות מאנו מיסם לרשאם ובחב הסר"ם ופ"ם לתי אלב הלוגו אם בפלא הכ"ל הכם הקום מחמין ע"ם ומין בכמנ"ג · ולאם הפרגנולים הינו הסמין סור · ופ"ם המין הבגלנו בפסם רוחה ובלאם הדם המחיצ כח"ל ע"ם · ופשוט דבל הנו הסמך בסור ומסתבר כאן דמתמילין הינו אם הסם בלי אמן הסך לשור מיסור דלא נרשו אמים דאל ידי הפפסקות הינו בא לידי חימוץ:

תסז (א) בנהר · בסור כתב ולין הסמך ביכר בסם מבשע דאם הסמך ביכר מותר לאכול דאם אלא יקנה ע"ו ומ"ל · אבל הר"ן כתב אפילו ביכר הסמך אסור לאכול דאיכא ירוחי דמיסנן אמא ישתמן (ד"ה אבל לא מחמיץ של הכרגום ב"ג · וכמודיעו אפילו הרגם מותר לאכול ליגראל · ואפילו אמא אמא אלא לאכול ליגראל (אין) לדיך לאוכלו מ"ו ע"ם ומ"ו אותר הרגם אף כמודיעו דבמא

הק יעקב

מתי הירות בגלגלת ואח"ל מדברים אחרים בתחתון דלמא לא נתפרר בו כלום ע"כ"ל ועי"ל מי' תפ"ם מדיני ס"ם: יד וכן מי רגלים · כתב הב"י בסם הפ"ח דכל תולדת דמים כגון מי הסם והחוטם והמין ואחון ומי רגלים מתחילין ע"כ"ל וכיון שהלה הרבר בתולדת דמים ה"כ אין מיסון כין מי רגלים דקמנים לו גד לים הוא"ל מפי הסנעת וכדאיתא פ"ו דאכיר ן מבנם ס' מם בקרת אולדם לנים ופפ"ג דלאמת התרגולים וכהמה אינו מחמיץ כדאיתא בשור וכ"י ויריקר מלאה לחון מבשם בל הקבלה כמ"ם הב"ח · וכ"ל דאמרי מי רגלים דבהמה דלא מקרי אולדם לנים בפ"ם הרמב"ם פ"י מהל' מאכלות אסורות מי הירות לענין הכבר ולאכי כתב הפרדכי בשבבדים הבאמינו על החטים דאין מחזיקין לחמן עד שידלו החיטון לאינו ולפ"ו הרא"ש דבר רי"ו והפ"ח לא פליגי עם הפרדכי דלא הנמצאות הכ"י דאכי הפ"ח כתב לחריא דמה בקרא אולדם לנים מחמיץ הייסו מי רגלים דאם אכן בגורה ערק כל שעה בשבבדים בהחיטו על החטים מעמא דמחמילין ע"ם וזי הבסם מחמיץ כמו בלדם כדאיתא לעיל פ"ק ב': מו ורם · פע"ג דבלא"ם אשר מבוים חיסור דם מ"ם בשל בם מבלא"ם לאסור חצן בחטה: מו וחלב · ס"ם חלב בלי"לי אפי' לוחה ולגלו וכ"ם נקרם בכה"ג ופ"ל סי' חס"ב מדין הבשון וכתב הפ"ח דמי מרם נ"ב לינו מחמיץ ופס ם דכל הני שבתבו הסור וכמתבר כאן דמחמילין הייסו אם בסה בלי מפק מיעור חימון דלא נרשו מנים דפ"י הבחבקות אינו בא לידי חימון וק"ל: יז ווידעת אדם · ע"ל פ"ק ו': יח בלי"הבסק · אפילו אחות מבשור מיל וכמ"ם ויפסנו מיד מבשע דאין מיעור לדבר והבסם ל"ל דמה הבלבלם מורה הוא אלמו לינו מפק נמור ובבשיה אבע יחמיץ כנ"ל ודלא כ"ן:

תסז א או שנפל עליהם · וז"ל הר"ן ם' כל בעה דאפילו נתבקע בהחיטון ביכר בהן אפ"ם אסור לאכול לגוי יהודי דחיבי' אמ"ל יחמין אותם ואח"כ יתבור לישראל· אבל הטור כתב ואין הסמך ביכר בהן מבשע לכאורה דאם הסמך ביכר בהן לא חייבי' כלום וקשה דהא אמרי אינה הבסק דבר"ן · וכה"ג הרגים בקושיא זו על הטור בטולת אבת ע"ם · וכמ"ש מרן וז"ל ולא חייבין אמא ישתמן ויתבור לישראל כיון שאין לוקחין קצת מן הסוק אלא בשעת הדחק כמ"ם בסי' תנ"ג ודלא בע"ם הרגים בקושיא זו בשם הרב"ן · אמנם לפי הנראה אינו אלא

לריחיה בתחת תפי' הרבה כמ"ש כאן בסדליא וקושיית הטור היא לפי גירסתו דגרס ליסראל ס"כ הקשה תפ"לו סוגה נמי אכל ל"ש ס' הענינד דל"נ רמב"ם ליסראל לק"מ קושית הטור דאסיר דגם הרבה מותר ליסראל אלא דרבא קמ"ל דאסילו לאינו יהודי אחין שיך שם סודעה מ"מ מוכר לו קבא קבא וגלאה דלאוי לאוס לגי' של הטור שהוא גירסת רוב הספרים דהיינו ליסראל ואין שרי אלא בהודעה ואפ"ה לא יאכור אלא מעט מעטה שבמיכור הרבה ויסוגד על הסודעה יש לאוס שמא יבא לסודיע לא' מן הקונים ויבוא מבטול מצוה"כ במוכר מעט לאינו יהודי יש כאן ס"ס דשמא לא יאכרו ליסראל ואח"ל יאכרו שמא יאכלו קודם שבא כנ"ל להלכה למעשה: (ג) דבריו דמינה נייחי' הטור כתב זה בשם הר"א דאסיר מעטה דקי"ל דגבי לתיתה חיים חסורים אח"כ נתבקעו אחי הסם דעסיק בם הלכך אינו בחיים לידי מיעוך עד שיתבקעו אבל הכא אינו דמייחו אחו לידי מיעוך והכי"ן בשם הרא"ם הכא דאלו נתבקעו אחי' אינו בקיעה ואלא"מ מילא בין דליסה מועטת למרובה כמבואר בב"י. וכיון שזכר כאן דשם הר"ר אסרים מעטה דקי"ל אין מילוק בין הפיס לשעורים ולא בין דליסה מועטת למרובה: (ד) מבה ספק ספיקא. נ"ל דעה רמ"א בזה הדברים אלו כתבן הטור בביאו ב"י. על הסמים שעבדו עליהם מיש דרך הגג הנסמוך על הסיתר שהתב הרא"ם והביאו הגרבי הארוך בשם הרא"ם אסרים מעטה דקי"ל אין מילוק בין הפיס לשעורים ולא בין דליסה מועטת למרובה: (ד) מבה ספק ספיקא. נ"ל דעה רמ"א בזה הדברים אלו כתבן הטור בביאו ב"י. על הסמים שעבדו עליהם מיש דרך הגג הנסמוך על הסיתר שהתב הרא"ם והביאו הגרבי הארוך בשם הרא"ם בדברי הסיתר זה לאסור מקצתן הבית מו"ח ז"ל בשם הרא"ם במרדכי הארוך דברי הפילו בשם לענין מוכל לומר דהוי ס"ס ספק שמא אכלו כבר מן האסורים ואח"ל לא אכלו י"ל שיאכלו עתה מן הסיתר וכמו דאיתא בשבעת של עבודת גלולים שהתערבה ונפל מ' מסה לים הגדול הותרו כולם ליהנות ביחד דודאי איכא תיקון ואפילו לא אכלו מיניהו אלי לאבקל מיניהו ולדאייב ליה או יאכל מסה קודם שבא ואיך מבתרי ואין כאן מבטלין איסור לכתחלה כיון שהוא קודם שבא ואין לך מצה שלא יהא יותר מהאיסור תרתי תרתי ובס"ס אינן לקולא אפילו באיסור דאורייתא עכ"ל ובתוב אכרנו עכ"ל שני טעמים של היתר דהיינו לאבול מקצתן אזהו אפילו ודאי אמן ביניהם והוא זכר ס"ס מכה שמא לא נתחמץ ול"ל שיש דיוק בדבריו:

ועכ"פ כיון דשיקר הסיתר כאן מכה ס"ס אחתי אסור בתחילה בשבת דאפילו באיסור דאורייתא מותר בס"ס במשנה דרבנן ותו דרמ"א עצמו כתב כאן דלא מוציל ס"ס לאחילה הוא כתב בסי' תנ"ג ס"ג בתם יש ביניהם דגן שמצה דאם יש ס' כמה שלא לאמר שמותר אם שמוא

וסיימו

ומ"ש רמ"א בסי' קל"ד ס"ס בי"ג שנתערב מיהו לא יאכור הרבה ביחד שמא יחזור ויאכרנו ליסראל משמע דמשמע מעט ליכא למיחש הכא דברים אלו לקוחים מדברי הי"ו ואחי שמעתי ולא אבין המעולה לא כוון הי"ו לכך דהא הרבה מרגישין בטעם סיין ואיך יקח הסראל מאינו יהודי אלא כוונתו דלא יאכור הכל ביחד לאינו יהודי מון מדמי י"ל שבו ע"ם ברי"ו תמלא כדברי אבל גם דברי ב"ש דהתוס' סס"ג דמס' ס"ג לא כתבו אלא שא"ל לאוכור ביחד מון מדמי י"ל ואם לא מוכרו אלא בחמון יהודי אם רצה מוכרו ביחד ל"ל ע"ב ובסוף ע"ב ובזבחים דף ע"ב ואין כאן מקומו אבל בדבר דאיכא למיחש שיחזור ויאכרנו ליסראל אין סיתר בטעם מעט אלא בחמון כנ"ל

(ה) שיבלה קודם הפסח שמא יחזור האינו יהודי (ה) ויטברנו ה לישראל:

ב"ו נדגן זה שנטבע (ו) בנהר או שנפל עליו מים אע"פ שלא נתבקע אסור (ז) ג' דבריו דמינה (ו) נייחי ה אתו ד' לידי (ה) היטוץ: פגם ולכן יש לחשר שלא יבאו מים אלו בגמים מלפון על הפיס כי אז אפי' לא נתבקעו אסורות ודגן שנמלאו אסורות אבל אפר מקומות ונתלאלו אותן שנתלאלו אסורות אבל אפר מקומות מותר לסבותן (ד) מבה ספק ספיקא שמא לא ירדו עליהם גשמים ואם תימצי לומר ירדו

ועיי"ל סי' קי"ב סי"ל וכ"כ כתב בשם רבד"מ ב"ר סי' מ"ם וי"ש ב"ר סי' ב' ח"ל ואח"ג דסוי ס"ם דשמא יאכלנו ליסראל קודם שבא כיון דסוי ס"ם הנעשה בידים אסור עכ"ל וכ"ל דשא מייני במאן הרבה וי"ל דס"ק דשמא הא"י יאכור לסרבה ישראלים לכל אחד מעט מעטה לכאורה דס"ל דמיכרו הכל ל"מ דבמעט תלינן שיאכלנו אינו יהודי בעצמו ובעיי"ר ססי' נ"ז: ג' דבריו דמינה נייחי' דדוקא גבי לתיתה אינו אסור אח"כ נתבקעו כיון דעסיק בם: ד' לידי היטוץ' ואם לא שבא עדיין לא בתמין (וכ"מ בת"ס סי' קכ"ג ובאמור) וא"כ אפילו נעשה בשבת מותר למוכרו לאינו יהודי קודם שבא שיטוי מיל: **מעשה** ביסראל שלקח מים מאין יהודי וכח אח"כ יסראל אחר ובקש מאין יהודי שיבור לו נ"כ מים ואמר אין לי מים כי היסודי שבבתי לו הוא אוסבי ומבתי לו מים שלקחתי ובקשתי לעוהנן לעוהן ביתי ומבתי אותם לאחבתי אותו נ"ל דדמי לס"ם בי"ד ססי' י"ז דאין אינו יהודי נאמן בעד שאמר לאחר שבבתי ויצא מתחת ידו מיהו לא מסיגן ליה אסור עכ"ל ועי"ש סי' ק"ז: **כתב** הב"ח כתוב במרדכי אחרון בשם הראבי"ם אינו אסור לסבותן אם מען שנתבקעו ואין ביקונן ביכר שנתערבו בכרי אסור לסבותן ואם עכר והבשם אותן אסורים אחר הבשם ואסור למכרן לאינו יהודי אבל אם אכלו מן התבואה קודם הבשם מותר לאכלם בשבת כמ"ש בי"ד ס' ק"י ס"ז דמותר לאכול הנשאלות שיש מים ואפילו לא אכלו מיניהו מלי לאיסקל מיניהו לאבדי ליס ואיך מבתרי ואין כאן מבוס מבטל איסור לכתחלה אלא אם הל בבשם (ומצ"ם בסי' תצ"ז בשם הרבב"ח) ומצ"ג דאין מותר לאכול אלא כ' כ' אבל ל' ל' אסור ס"ג אין לך כל מלה שלא יהא יותר מן הבשאר של איסור וס"ל תרתי תרתי ס"כ והכלבו כתב שמותר לבשאות בבשר שנתערבו ביבש ביבש בטל וכ"ם הב"ם לדינא ומ"ש הרא"ם בשנאכלו קלתה שמותר לאכול הקלר בבשר מעטה בשם ס"ל ומ"ש הרא"ם בשנאכלו מלא יהא יותר מכדי כביל' אבל לדינן דס"ל דאוסר כולו א"כ מבשר

מחן

הסים ואוסרין גם התבשיל ולא כיש סקילין (מורי בב"ח):

יד אסרים (שם) מבא"ר בשאר מעט לאינו יהודי יש כאן בה"ר כולו ליסטים סיים כיתר דורתי ס' אלא יפה יאסר מבשיטוי ואו"ר מרתי כו' כל"ל: (שם סק"ר) דבשרו כולה ליסטים סיים כיתר דורתי ס' אלא יפה יאסר מבשיטוי ואו"ר מרתי כו' כל"ל ולאחר ובלאן מיירי בלאן ס' נגד מאסור כו' ו"ל דאסור אשסף עד שיבא ס' אסור וכדעת הרבב"ח אסור בב"ל לשיטתי מקצת אחר ס' אבל אם אחר אסור בלבולם ע"ל מיטוף עד ס' ויעיין בס"ח ס"ק י"ז ובס"ם בס: (שם בסב"א סק"ב) ובפ"ד בס מרגישין בטעם סיין כו' לא סבנתי אסרי מבטר אם סחבם בטל ובקנו לאיך שטוליו עיין בב"י בס ובלאינו מוכר הרבה אסרי סיין אלא ישמרנו ליסראל אלא לאיך אמנו לוקח אמנו ס"ק י"ז ובס"ם בס: (שם בסב"ג ס"ק ב): הפ"ד בס מרגישין בטעם סיין אלא ישמרנו ליסראל אלא לאיך אמנו לוקח אמנו ס"ק ס"ז ובס"ם בס: (שם בסב"ג ס"ק ב): הפ"ד בס מרגישין בטעם סיין כו' לא סבנתי אסרי מבטר אם סחבם בטל ובקנו לאיך אמנו לוקח אמנו ס"ק ס"ז ובס"ם בס: (שם בסב"ג ס"ק ב): הפ"ד בס מרגישין בטעם סיין אלא ישמרנו ליסראל אלא

ג פור כבם כב"ג וכבם רב נחמן נאון ד מבוסם רבב"ם פ רבב"ם בפבוסם מסת דבסמים (ג) מבוסם סרפל"ן סי' קס"ח מ פור וסבם"מ בסם רבב"ן וסרב"ם בפבוסם בגל כ"ר :

יד אפרים

(בבג"א סק"ד) דקודם פסח בגל כרוב מ"כ כו' ר"ל כיון שמבטל כרוב קודם פסח ולא כו' דבר סילם כדאים, כבי' מה"ר מ"כ בוב מוחר לבוסף שליבם לעמון ולבטל סמחמיצים בם' כדאים בר"ר סימן ק"ם הכל מבטל מחמיצ בגם כרוב מוחר לבוסף עד מ' לבטון יחד ולא מיקרי מבטל לאיסור פ"ב (בבמ"ו ס"ק ה) ומה"ל מבטלבו בחמ לא בבפיקו לבמעון בגא כל בבא בבים מחמיצ לכך מ"ל ס"ם כו' בגל"ר: (שם סק"ו) ד"ה בחמיצ לאוכו בבר בגיל' ומחבסר לדבם וסר"ב יוגם ול"ל כ' בחבו' ניחבון בו בבר בגילם כיון דבמות ומחבסר לדבם מוחר כו' בגל"ר :

ממן בבמ"ל כו לוחר כל המלות דיהיב מעמא במבסו (ב"מ) ובסבר' חס"ח ולפי מ"ם סי' תמ"ז ס"ם דקודם פסח בטל ברוב מ"כ מוחר לבמבן קודם פסח ולבטלן בם' עבי' תנ"ג ס"ג וכ"ם ב"ר ס' ק"ם ויש כלן מקום עיון בכ"ם ס"ם: **ויש** ללמוד דלם מהערב יבם ביבם בבסח ומחלל ח' מבם דבבי וכמ"ם ב"ר ס' ק"י ומסבר ג"כ דבחערובות הבליבי בבי כמ"ם בם מבל לם בלא לא בייבי בחיבים הללו: **ה** אין חוששין • בהולבים לחבר הרוב בלין מבמילין: **ו** יש מחמירין • דמוסבין בבמ"ל מחערב בו בבמ ולמ"ג דבבם מי ביבות הוא מ"מ בבמם הוא בבמ לם בבמ לם בבמ לם

ולאיסור עגבים הוא שמוגמים אלל תאנים: (ח) וצוקר קנדי"ל · אין זה מה שאנו קורין לוקר קנדי"ל שאותו יש בו חמץ וחמץ גמור הוא שמבשלים לוקר לכן ביורות המולות והוא נתחדש ולפיכך לסמוכותו אסור כי יש בו תערובות חמץ אלא היינו לוקר קנדי"ל שכתוב במסרי"ל שאכלו סלומרים ב"פ שאחרון ונתן לסם סמ"ר נתן לוקר שסביה מקלנדי"ל שיש ברור לסם שאין בו חמץ וקשה לומה לא גזרו משום שאר לוקר כמו בתאנים וגרגיר דאותו לוקר הוא מין בפ"ם ולוטרו ניכרת ואין נחרין בו וגרגיר דהיינו מה שאנו קורין אותו קנ"ר או ס"ם לוק"ר סהות בודאי אין בו חמץ ולא נעשה בו שום ביטול אלא כתולדתו מביאים אותו זהו שאוכלין אותו ב"ם שאחרון כל"ל: (ט) כרכום שקורין זפרי"ן וחפי' אותו שקורין לנ"ד זפרי"ן שהוא בודאי בלי תערובו' אסור משום הרוח' אלא ידע לסברים כן

מיהו דבש שמביאין מסכוורת מוסגין בו היתר לכ"ם שאין דרך לערב בו כלום בכרודין אותו מן הסכוורת מכ"ל דקרק וכתב שמביאין מן הסכוורת ולא כתב שמביאין במבית מן הסכוורת בס"ם רמ"א משום לאותו אסור לאכלו בשין ולא אבי אלא אותו שמביאין שם הסדרים קטנים שלם כמו שהוא מונח בכוורת שעדיין לא מתרסק: **ויש** מוסגין לבשל מי דבש עד שמוזר ונעשה עב כמו דבש ואוכלין אותו · ולדברי הב"ח אסור המ"ל והכל לפי הסמכא: **ח** ועגבי' **יבשי'** כתוב בתשובת מהרי"ל סי' ק"ס שלא לאכול עגבים יבשים ואם יפסוק הדם לקיים מ"ם בשיר השירים· פתח הסמדר יכול לקיים בעגבים דין מכ"ל. ובמסרי"ל כתוב דיש ליזהר בעגבים דקיים לפי שמערבין אותם עם הגרוגרות: **פה** ק"ק קאלי"ש מוסגין היתר מהקדמונים ליקח תאנים יבשים מין אינו יהודי ולעשות מהן מעשה דהיינו שעושין עליהם מים קרים ושורה אותו עד שנעשה מעשה מכה לבשלו עם התאנים אסור · וגם התאנים עלמן אין אוכלין אותם והכלים שעושים בהם המעשה מוסגין שלא להשתמש בהן דבר אחר: **ב"ל** בשם מעוז דמוסגין שמא נדבק בהם קלת חתך לכן אין אוכלין אותם אבל המעשה מותרים דאותו המעשה בטל בס' ואע"ג שעורה גם בשמה מ"מ לא המציאו מעשה · ומה שמוסגין איסור לבשלו משום דע"י ביטול יש בו שעמה בזיותר ואע"ג שיש אין אינו יהודים שמביאין התאנים בתמור אחר שלאו בו לחם מ"מ הוי ל"ם בג"ם דהתירא ואע"ג שרמ"א כתב בסימן תמ"ז להמעיר בזה הכא בסימן תמ"ז להמעיר בזה הכא בסימן תמ"ז להמעיר בזה הכא

ס סור כסם כרי"ף וכ"כ הרמ"ם כס"ם ומרדכי כס"כ דסכתים כ סור כסם כ"ם סמרן וכ"ם ל סור כסם כמרי הרא"ם כס"כ דסכתים מ סם כסם אמרים וכ"כ רכ"ם מקבוכם מי' קנו ב סור כסם קלם נרוגים :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק י"ב) ולאחר כך כתב מקום שמנהג מקום בקומם כגלי מל מים כו' וכתב שאין מתפילות כרמ"ר מקום מלומם נוהגן אלמא מסמנן מעכבו מלמחמין וכ"ל שאין מנהגן כו' כנ"ל : (בכב"א ס"ק י"ג) גם מ"ם כס נקודות סכנף דהמן כמ"ם אומר כו' מקום דמיל"ת וכלא מיגנו נמל כס' כו' כנ"ל (שם ס"ק מ"ו) לף מ"ם מטוא אמרי מ"ם אין דמתי מקום מיטא דבר מומם כו' כנ"ל :

להמתיר אפי' בחמות מס' דמשם אסר כבר מלף והלך לו וכמ"ם סי' תמ"ז מתרלכה בשינן וכ"כ מו"ם ז"ל סי' ס"ם לענין דם: **יב לא נתבקעו** • דכיון דאיכא סלוגתא בגמרא די"ל דשרי בלא מחבקעו ואיסור מסכו מדרבנן חזל"י בסשיקן לקולא (הרי"ף) מסמע דאם מתערב בחמות מס' אסור עכ"ל

כן מלאתי בקונץ ישן : (י) **אפילו לא נתבקעו** • מסמע אבל מכ"ם מתרלכה בשינן וכ"כ מו"ם ז"ל נבי חסה שנמלאה בשיסה : (יא) **ביום ח' של פסח כו'** • נראה כ"ם לענין מ"ל דאמו ממחירים בפסח כמ"ם כ"ל תמ"ז מותר לסעותו כי"ם כאחרון דקיל הוא מתערובות דמסכו :

(יב) **וכן נוהגין תוך הפסח** • מיקוס דתוך הפסח הוא כב"י שסעשה בעלה מ"ם הסור בשם הרא"ם בעלה חסה בעיסה לו בעלה אפוייה דמותר כו' ולא מייסינן שמא היתה בחים לפי שיטראל רגילים לטמור בחים כו' מסמע שאם היתה בחים נאסרות סעלות • ואחר כך כתב מעשה בעלה שהיה בקושה בכלי של מים בסמים מוהרים ותיכן דכאן מיירי תוך הפסח והסיל מעשה מיירי בע"ם וכבר בקשו על זה דודאי המעשה בם כן מיירי בפסח דמעמ"ם הסור וכתב אחר כך וכן מתיר דהא הסור כתב אחר כך וכן מתיר אבי

ט ם **תבשיל שנתבשל ונמצאו בו שעורים או חטים אם נתבקעו ממש הרי כל התבשיל אסור ואם יב לא נתבקעו ממש** כה **התבשיל מותר** : הגה ואין המנהג כן כו אלא

יג אוסרים (יח) כו הכל נמסכו (י) אפילו לא נתבקעו : **ואותם חטים או שעורים שורפים אותם :**

יד • **תרגנולת שבולשת שנמצא בה בפסח חטה מבוקעת** כה **מותר לטוכרה לאינו יהודי שאינה נסכרת יותר ביוקר בשביל החטה שנמצאת בתוכה :** הגה וכמליטות אלו מוסנין לטרוף הכל (וע"ל סי' תמ"ז סעיף ג') כ כמ **ואם נמצאת** (יא) **ביום שמיני של פסח יד ל מותר** (יט) **להשהותה עד אחר הפסח :**

יא ג **אם נמצאת חטה בקועה בעיסה או במצה אפויה יסיר ממנה כדי נטילת מקום והשאר וראוי לחוש לדבריו •אם לא**

טו כל **העיסה** כ **או אותה מצה וראוי לחוש לדבריו •אם לא במקום הפסד מרובה או בשעת הדחק :** הגה (יב) (כ) לא וכן מוסנין

יב • **אפילו לא נתבקעו** • מסמע אבל מכ"ם מתרלכה בשינן וכ"כ מו"ם ז"ל נבי חסה שנמלאה בעיסה : (יא) **ביום ח' של פסח כו'** • נראה כ"ם לענין מ"ל דאמו ממחירים בפסח כמ"ם כ"ל תמ"ז מותר לסעותו כי"ם כאחרון דקיל הוא מתערובות דמסכו :

שערי תשובה

י"ח וי"ם שכתב נ"כ לסתיר סמוכא בחביות ממרחקים ממקום גדולה סלוקר בעלמו כמו לסותרים ל"י ומלוקר כוא לנא ברון ואין לאוס בו לתערובות קחת שבות חטם רחוק מ"ינו סוס בתרלסה אבל הם מינו נגא ברון יש לסתיר קות אף שזה יש לו מתקו' נידולו בסם קטנה ניוקר מ"ם נדיר לגמא אתי לאחלוני ליקח גם מעבר סיתרים שהם מפנים בדרך הרב סבות ומדיקין מבלי אל כלי ואיכא לאיתם לגמא במקום שהקנה בוול ישרבו אם קנה אף בתנר מיוסינן מ"ם : ונראה שבמקום לורך אר הסעבד ים לסתיר בשם מידות שדרכו שכל הנגה יביאו לו הביתין לוקר ממקום גדולם כמות שהם אף בתינו נרון נותנים לו כתב הכבר על הביתין שנעים לו על הדרך הזה ולבכ לאיתם נאחלוני לקנות אמי אתין לו כתב הכבר דמיהם ידעו אולאי לא ניתן לו כתב הכבר רק אחר

שנמצאו בל שתחקר אתין בו הנם אפל"כ מי אתין לו כתב הכבר אלרת יתום לגמא :

(בהג"ה סעיף י') נוהגין לברוף בכל ומ' סיתן תמ"ו ונאחרונים מ"ם בזה ומיין בגו"ה מ"ל סי' ס"ו שדעתו אף בבניני בל פסח אם נמצא הנם בתבשיל אר בתרגולת בוקר אם הנהם ולגא כמו שבתקנו לאחרונים לסתיר לשרכו מ"ו אינו יהודי דאפילו בה"ם אין לאסור ל"ו ומה שנהגו לשרפו כוא מנהג חקל' ובבניני בל פסח בכפיית כלי סני מ"ם (וס' בא"ר סי' תמ"ו שכתב ג"כ לסתיר) וס"ם אם בא כאינו יהודי בשלמו לקחתו אז כו' בל פסח אסור לאחות בידו מלקחתו אפילו באיסור מסכו אבל ביום מ' בל פסח יכול לאחות בידו : (יב) לאסהותה • שבה"ם ובגו"ת מ"י סימן מ"ו לשרפו כגון בבניני בל פסח יש לסתיר אחר הפסח • וס"ם שכתב שגם אם אדיין לא אם"ם כיון שהוא מסכו ובתערובות אם הוא שבת הדחק שהפסד גדול הוא אינאנו מביאו שלא יאכל בו ויתבנה לאינו יהודי ואם שאינו יהודי יתמוך לו בתערובות ויתגנו לו אחר הפסח מותר ע"ם : (ב) וכן נוהגין • שבה"ם ובתב בם' בני דוד בל' תו"א בשנין שבמלא בשלות תעויות תעויות מיוסים בקלת מסם ונודע שלא הוי בתוך הנהם רק

באר היטב

לאחמיר אפילו בחמות אם' מ"ל אם"ם ואמ"ר : (יח) בבל • בביאור ובקב ונם בבליים בבשמעבו בבם וס"ם אחר מבשילין בבשמרב בבן מאותו מבבלו לו בבשמעבו אם אוחן בלים אבל אסור וכן נוהגין אם"ב ולוכלה מרי מבבו אחרונים ולגא בס"ו בבב"ל סימן אם"ו ס"ק ב' ס"ם ובבב בה"י מבלא בתב מרב בלן מוסרין בבל בם"ם בבשיף וז"ל ולאי נבלאם דבשבלא בבל בבלים לבבלה בבלא בבלא בבלא

לפי' בלונן עסי"ב: **טז כאן נמצאת כאן היתה** - סי' דאמרי' עתה נפלה לתוך המלה זאת ולא היתה בפיסה מעולם וא"כ אף הפסה היא מלה מים ומלומלמת מעבר אל עבר א"כ אף הפסה היא ב"כ יש לאסור כל הפיסה ומ"מ י"ל שמא היתה במקום אחר בלוטה ממים ונפלה עתה לתוך המלה: **ונ"ל** דהכל לפי הטעין דאם יש במה לתלות תולין דלמולם תולין במלוי בין לבקל בין להחמיר ולא מקרי ספק אלא כשיש לתלות בזה כמו בזה כמ"ש בי"ד סימן י"ב והב"מ כ' וא"ל שמא עתה נפלה ואח"ל שהיה מקודם שמא לא נתחמלה ודוקא בהתלכבה אסורים אבל בלא מתרבבה הכל הרי עכ"ל ועסי"ב: ומוה"ם לובלין כתב בתשו' בא' שלקח מהבית כרוב בקפרה והוליכו לבית אחר ושם נמלא הפה בע"ם במלה הפיר בהבית לף הכרוב שבקפרה לאסור דאמרי' כאן נמלא כאן היתה אבל אם נמלא הפה בהבית וכמ"ם בסי"ב בתרגולת וס"ס מי שיש בידו עיסה והחך ממנו מלות ונהן לאחרים ונשאר מלה א' בידו ונמלא עליה הפה אסורים כלם דאמרי' שמא היתה עליה קודם לכן דדוקא ממקום למקום לא מחזקינן איסורא ולפי דברי הב"ח דהטיב לים לס"ם א"כ לעולם הוי מותר מעשם זה ול"ל דהלה ספק לא נתחמלה לא הוי ספק דהוי ידיעה כמ"ש הסכרון ידיעה כמ"ש הסכרון ידיעה כמ"ש הסכרון

ם דמרחי לגיגן מיסים יוסר מבשים ומיסין סמים לוגים ; כן פי' סל"י דנרי סמוך דמפרי לעשם סרמ"ם :

יד אפרים

(בס"ו ס"ס מ"ו) סמא לחמר כך נפלם מלא מלחי מסרין בסמס סמיקה זס כמ"ם בס"ן מלמני זס כ"ם כלן דמוגן מלא בקומה מלא דרמ"ם כ' בסחוך מו' ומלאם דסלן דמוס ס"ם מרגן לי' כו' מלא : (שם) ס"ן ו"ן מסמה דרוסי סיסר לבסרים לין לאים מסם דסמם כגיסמאם יסן מסם ולפי ס"ם לפיל בגנין סס"ו מם ס"ן ד' לחמי' ס"י מוסמס מד מ' ס"ם לך ס"ם מס"ו וכן יש דין מסמה בסמוכה מרכנ"ל מו' ל"ם דסמ מרכנ"ל לחמם מסיר לף בלבלים וכמ"ם בס"ו סק"ם : (בסנ"א ס"ק י"ח) דלם נמלא נרגיר מסם מגל מרגנלים מו' ל"ל דסמבלם נמרגן מרגנלים נמלקו מרגנלים מוסלם נמנע (לא רומסת מלא דס"ל דל"ם מיט לוסר בסמס) ומסנו לגוך מקפרם ומסם נגל מסן לם סיס מסמס מרגנלים ומ"ם נמכנל ומסם ולסור לו לא סיס רק לקפרם ומרי ומל זס מגלה מקם דמומן כלן נמלא מו' ולא סיס מרגנלים דלין מחוקין לוסור ממקים לנמקס ומסנ"ל מרן המיני מרגנלים רומסת ולל"ם לוסר בסמס ומ"ם לף לחל"ן מסיס מחסס בקפרם בסמס מנסת מרגנלים לסם לסרוסים מסוס דמכ"ם מו"ל כלי מני ולכן כמר לוסוך מסוס ס"ם רמסת נמכנל ומסת מסמס נגלס ולין לפקמס דלמרגנס נימס כלן נמלא מו' ומולמי לקרפס נגלס ומסמ לם סיסם מסמס מרגנלים נמרגס

רומסת מסן לחמר כך מנמקן ומר מסיקה לסור י"ל דס"ל לא דמ"ן לא לחמרן כלן נמלא מו' מלא לפנין נלין לסחוק לגם לוסור לגם לוסור מחקים לסיקס דסיגו כיון נמסקים מסו נמלא רישומא נמא סיס רישומא ו' מקרם ומ"ם מרגנלים לגם לחמרן לגם לגנין לם נמלא לוסור מחקים לגם לחמרן לגם לוסור לגם לוסור מחקים לגם לחמרן לגם לוסור לגם לוסור מחקים לגם לחמרן לגם לוסור לגם

כשלקחו מים מהבאר והכווה היה שבאו מים תחלה מהבאר לבשל ולח"כ שאבו מים בדלי ונמלא ממן בדלי ולא נודע אם היה ממן בבאר בשעה שאבו לבשל ממילא ביטל במים המולים בזה אפשר שהתבטל מותר אלא שהמים שבדלי לחוד נאסרים אבל התבטל מותר כי אליבו יהודי הקונה לדלי נתן המתן בשע' ההיא אבל אותו ממן לא היה בבאר כלל ותימה על הב"י שהעתיק ולא הרגיש בזה ואיך שיהיה קשה דמשמע אם היה האמן קודם שנתבטל היה אסור ואם אמן בלוגן אינו אוסר כדלעיל ואפשר דס"ל כרשב"ם שמביא ב"י דמולק על הרא"ם וס"ל גם בלוגן אוסר ואמן ס"ל כהרא"ם ונוסר דא"ן אוסר בלוגן ולהלה דאם שרה האמן במים טוענים מע"ל דאסור לע"ע דבבוים בוי המבטל וכ"כ מו"ם בשם רש"ל :

כתב בטור וז"ל בס' הרוקח המה מנמלאת בקדירה ונלהרה הקף בהניסו בה הקדירה שמוה בקדירה אחרת כלן לאסורות ונכתב ב"י פ"ז פשוט הוא וס"ה לא הסתיקה בס"ע ואני אומר דלא לגרע ; נקני ולקני ' לעניין בה דלאחורה הך פיסקא לאו בלהלה היא דהא כתב הבי"ד סי' ל"ג בשם ר"ת דמידי דנאסר במקום אינו נ"נ ואין מקום אחר אוסר במקום אח"כ דהיינו מפליטתו וכמ"ש בס מ"ם הטור אפילו נאסר בעינו במקום נ"י דהני מקום לא אמרינן וא"כ הכא שהקף נאסר מהקדירה היה בה המה הוא נאסר מחמת מקום ולמה יאסור אח"כ קדירה אחרת במקום וכ"כ בהדיא בלבוש סי' ל"ב וז"ל בהמן וי"ל שנאסר במקום לא נ"נ ואם חזרה ונפלה לקדירה אחרת בטילה ברוב אם אינו מכיהם ואם מכיהם מפליטה והשאר מותר כ"ל ובס כתבנו דבר אם אין מכיהם דבשל אינו מכוון ' ולא אמרו בזה אלא מכיהם ומפליטה ולא תאסר פליטתו במקום כיון שהיא עלמה נאסרה במקום וא"כ הך הכא ודאי קנית מובא וגלע"ד לתכן על נכון דאלון בקף מיישינן שמא נגע הקף בהמה עלמה בקדירה ונאסרה ממנה ולא מן התבטל שבקדירה ' וכ"נ מלינו בי"ד סי' ל"ה בקערות של בשר שהודמו ביורם מולבת לרים אוסרים שם מפני שהקערות נוגעות בחמצה ומקבלות טעם ממנה ולא אזלינן בתר המים שבחמצה ה"נ כן הוא שמקבל הקף מן המה עלמה וא"ל בזה אלון אמר אינו מכון ' ולא אמרו בזה אלא במכיהם ומפליטה ולא תאסר פליטתו במקום כיון שהיא עלמה נאסרה במקום וא"כ הך דבר אינו דבשל אינו מכון ' ולא אמרו אלא במכיהם ומפליטה ולא תאסר פליטתו במקום אחר [אבל אם תבב] הקף אחר לאותה קדירה שנאסרה ממנה תחיבה הקף הראשון בה אין אותו הקף נאסר ב"כ שיאסר קי"ל אחרת אמרינן אותו הבר היון אם אינו נאסר אלא שבאה בה בשעה שהיה המה מבטל ולא אמרינן אם אינו נאסר אלא אם הבר אינו מבטל אבל אם הבר מבטל אינו אוסר אפילו בהיה המה ובן אם הקף אינה אוסרת אחר כך בחתיכה לקדירה אחרת במקום אלא אם יש בה ס' נגד הקף מותרת כנלע"ד ברור ויחד הוא אלא אמנם בס"ד : (יח) לבור בתוך הפסח · בטור כתוב סתם אלא אב"י פירש דמיירי בתוך הפסח אלא שבאו פירש

ס"ב לין מילוק בין תרגולים לבבר דאם נמלא המה מבטלו בבר לבבר לין אוסרין הבבר : **כד שנשרה במים· סי'** אע"פ שנמלא המה בתוכו בעוד שהבבר היה שרוי בתוכו אם"ה הוי פסיקא איסור דרבנן דהא יש מתירין בטון ולכן יש להתיר אחר תבטילין : **כה או נמרב · סי'** ואח"כ נמלא המה אליבא למימר עתה נפל והא דפסק לעיל סס"ב לאסור לאכול מבה פסק פסיקא היינו לאכול המים עמנן אבל התרגולים שרי ואח"כ אם יש פסק פסיקא המה אסור לאכול : **והב"ח** כתב בחד פסק אפילו להסתות אסור ואפילו בסס"מ · וכס"ם מותר להסתות ומכ"ם למוכרם לאינו יהודי ולא בהילה דשמא נתבבל לא הוי פסק גמור די"ל דלא מהני שיבול באיסור כמש"ל · ודוקא בחמץ גמור בגון לחם לו עיסה אבל המה בנמלאת במים מותר התבטל בביטלו בה קודם לכן דהוי פסק פסיקא שמא עתה נפל ואח"ל קודם לכן נפל שמא לא נתרבבה עד עתה ובלא נתרבבה אין לאסור בלל אפילו לפי מבריגו ע"כ · ומשמע מדבריו דאפילו בחמץ אין לאסור בלא נתרבבה ע"ש :

כז עשה בחמד שנפל לתוך שין התיבה אלה והתיבה תרגול ואכל שניהם ואינו ניכר לם היה בתוך המלה לו בתוך התרגול · התרגול יש להתיר מכח ס"ם שמא עתה נפל לתרגול בטון ואח"ל שהיה קודם שמא נתבבלה אבל אם היה במלה ע"כ היה בתוכה בשעת אפיה דאם נפל עליה בטון היה מתגלגל ויורד ומ"מ נ"ל דהמלה מותרת נ"כ כיון דאיסור מעכה דרבנן תליון לקולא שהיה בתרגול כמ"ש בי"ד סי' קי"ח בחתי קדירות בחמד יום בו ס' דתליון בחותו שיש בו ס' ושניהם מותרים ומ"מ כדי שיהיה אסור מדינא מלותו מלה ממקום שנפל בהתיבה · ועוד נ"ל דאפילו היה מתיבה בשר נ"כ שרי דלא מחזקינן איסורא ממקום למקום ואמרינן הבחת נפל על הבבר בעודו לוקן וא"כ גם המלה מותרת אבל אם הבבר היה מונח בקערה ואכל מתוכה אסור הבבר כמש"ל דמזמן לזמן מחזקינן איסורא דשמא היה בקערה בשעה שירדו הבבר לתוכו ואלו מני אוסר בבשר ואם נאמר דהוי ס"ם ספק הוי במלה ואח"ל בבבר שמא עתה נפל זה לא הוי ספק דאם תאמר שהיה במלה לריך אחה לאסור המלה וזה לא אמרינן אפילו באיסור דרבנן ואפילו בס"ם וכ"כ הד"מ סימן תל"ט וא"כ הבבר והמלה אסורים מיהו ע"פ הרוב ניכר אם אתבלה האחה אם נאסר עמה אם לאו ' בגדה ד' ' ע"ב בקושה שנמלא בה אדון דמשמע שאם ביטלו אבאיל בקדירה ואבלקוהו מהקדירה למקום אחר ונלאנה ונמלא ע"ג אחה דאמרינן עתה נפל דלא מחזק' איסור ממקום למקום : **כו בת יומא · ומיהי קודם זמן** איסורו (ד"מ) **סיון סימן תנ"ג : כז בתוך הפסח · והכ"מ כתב דאפילו** נתרבבו קודם פסח אסור אע"ג דהוי ל"ש בנ"ש דהתירא מ"מ בתוך הפסח לא אסור

ס"ב לין מילוק בין תרגולים לבבר דאם נמלא המה מבטלו בבר לבבר לין אוסרין הבבר : **כד שנשרה במים· סי'** אע"פ שנמלא המה בתוכו בעוד שהבבר היה שרוי בתוכו אם"ה הוי פסיקא איסור דרבנן דהא יש מתירין בטון ולכן יש להתיר אחר תבטילין : **כה או נמרב · סי'** ואח"כ נמלא המה אליבא למימר עתה נפל והא דפסק לעיל סס"ב לאסור לאכול מבה פסק פסיקא היינו לאכול המים עמנן אבל התרגולים שרי ואח"כ אם יש פסק פסיקא המה אסור לאכול : **והב"ח** כתב בחד פסק אפילו להסתות אסור ואפילו בס"מ · וכס"ם מותר להסתות ומכ"ם למוכרם לאינו יהודי ולא בהילה דשמא נתבבל לא הוי פסק גמור די"ל דלא מהני שיבול באיסור כמש"ל · ודוקא בחמץ גמור בגון לחם לו עיסה אבל המה בנמלאת במים מותר התבטל בביטלו בה קודם לכן דהוי פסק פסיקא שמא עתה נפל ואח"ל קודם לכן נפל שמא לא נתרבבה עד עתה ובלא נתרבבה אין לאסור בלל אפילו לפי מבריגו ע"כ · ומשמע מדבריו דאפילו בחמץ אין לאסור בלא נתרבבה ע"ש :

כז עשה בחמד שנפל לתוך שין התיבה אלה והתיבה תרגול ואכל שניהם ואינו ניכר לם היה בתוך המלה לו בתוך התרגול · התרגול יש להתיר מכח ס"ם שמא עתה נפל ואח"ל שהיה קודם שמא נתבבלה אבל אם היה במלה ע"כ היה בתוכה בשעת אפיה דאם נפל עליה בטון היה מתגלגל ויורד ומ"מ נ"ל דהמלה מותרת נ"כ כיון דאיסור מעכה דרבנן תליון לקולא שהיה בתרגול כמ"ש בי"ד סי' קי"ח בחתי קדירות בחמד יום בו ס' דתליון בחותו שיש בו ס' ושניהם מותרים ומ"מ כדי שיהיה אסור מדינא מלותו מלה ממקום שנפל בהתיבה · ועוד נ"ל דאפילו היה מתיבה בשר נ"כ שרי דלא מחזקינן איסורא ממקום למקום ואמרינן הבחת נפל על הבבר בעודו לוקן וא"כ גם המלה מותרת אבל אם הבבר היה מונח בקערה ואכל מתוכה אסור הבבר כמש"ל דמזמן לזמן מחזקינן איסורא דשמא היה בקערה בשעה שירדו הבבר לתוכו וכלו מני אוסר בבשר ואם נאמר דהוי ס"ם ספק הוי במלה ואח"ל בבבר שמא עתה נפל זה לא הוי ספק דאם תאמר שהיה במלה לריך אחה לאסור המלה וזה לא אמרינן אפילו באיסור דרבנן ואפילו בס"ם וכ"כ הד"מ סימן תל"ט וא"כ הבבר והמלה אסורים מיהו ע"פ הרוב ניכר אם אתבלה האחה אם נאסר עמה אם לאו ' בגדה ד' ' ע"ב בקושה שנמלא בה אדון דמשמע שאם ביטלו אבאיל בקדירה ואבלקוהו מהקדירה למקום אחר ונלאנה ונמלא ע"ג אחה דאמרינן עתה נפל דלא מחזק' איסור ממקום למקום : **כו בת יומא · ומיהי קודם זמן** איסורו (ד"מ) **סיון סימן תנ"ג : כז בתוך הפסח · והכ"מ כתב דאפילו** נתרבבו קודם פסח אסור אע"ג דהוי ל"ש בנ"ש דהתירא מ"מ בתוך הפסח לא אסור

ק. סיר ומרדכי בפרק ג' דפסחים ר' ג"ל ס' ג"ל :

יד אפרים

(בס"א ס"ק ס"ח) דאיכא למימר עתה נפל אבל איכא דאיכא ס"ם אבל אם אחר לא נתרבב בתרגולים אחר (שם ס"ק כ"ז) אף ע"ג דהוי ל"ש בנ"ש כו' עיין ל"ח בלא סוכיר סם מ"ג בל"ש דבר בתב אע"ג דאין בחמים דשמא נתבבל אבל בחמץ אין לאסור בלל אפילו לפי מבריגו ואמר דגם אב"י מודם כו' ולענ"ד אפשר לבאר דברי המג"א וכ"ל לף ע"ג דהוי בטל בס' מ"מ בחמץ לא אמרינן אבל אם בא"ח מודם דאפשר מוהם לא אמרינן דקודם אחר הוי ל"ש בנ"ש דהיתרא כו' ל"ש דגם אב"י מודם לאכנא ז' דבל דאיכא אפשר מהמו לגו לוחר ה' זר ונישור אף בחמץ יש לאסור בס"ג ועיין לעיל סי' תפ"ז סעיף ב' שכתב שם לענין דברים שבאבנין בכלי חמץ אפשר נתבבל מהמו בתרגולים אין לחתיר מקום דאם ל"ש בנ"ש דהיתרא ולא ג"ל דשם ליקף לאסור מקום דשמא אין אבלי ל"ל הוהיו אפשר מיירי מתרגולים בתוך אפשר אבל ל"ב אבל אם אינם אבלים אפשר דקודם אבל אם אינם אבלים אפשר דמדינא אין אחר ונישור רק אדאיכא ובקל אסור לאכול אחר ל"ל בשאלת אבל אם אינם אבלים אפשר דגם בנ"ש דהיתרא אף בחמץ ונראה אבל אם כיון ומראה

אסור לשתות מימיו בפסח **כח** מה בשביל (לד) שנתערבו :

יד ת **אם נמצאת חטה מבוקעת בתרנגולת קודם מליחה כט** מו **די** (לה) **בשמיפה** ה **ואם ל** מו **אחר** (לו) מליחה **די בקליפה** ג ויש מחמירים לומר שמעמיק כל סביבותיה **והותך ומשליך** ואם נמלחו עמה תרנגולת אחרות **לא** (יט) קולף **את** (לז) כולם : הגה **לב** וים (כ) לה מחמירים לאסור

מי שאוסר תוך בפסח הא כבר הוכחנו שלא מלינו מילוח זה אלא הב"י כ"כ דרך חי' לחרן מ"ם הכ"ל ומ"ל לא מלינו מי שמולק בזה לדבר זה והרבה מן המרדכי שזכרנו בסמוך מוכח דבפסח עצמו היו המנהגים בבתי ואם"ל כתב דאינו ל"ש בלוקן ונם אין לחוש כאן שמא יחמה בשעה שיש הדבש עדיין בתוכה מ"מ לוקן הוא בשת הסיגה ואין נ"ש כנ"ל : (ים) קולף את כולם · בתשובת מ"ב סי' ס"ם מולק ע"ז דל"ל קליפה להסתר דאי מעוש מעשה שמא נעשו בפסח עצמה לא מתקיקין איסורא אלא כאן נמלא כאן סיס והתירך בזה דאמרינן אין מחמירין בתוך כולו

פעם אחר הבית מעדרים אלו עם דבש הנקרא מע"ר לשחות ונמצא בו פסח ח' אמרתי דאין אוסרת בטוען אע"ג שהיא נתחמצה · כמ"ש הסול ח"ל כיון שהמים לוגים אין הפסח ניתות בהם עשה ואפילו אחר נאוו שנאל לבור מותר מזה הפסח מכ"ל · ואע"ג שכתב בס"ע סי"ב ויש לחוש לבור מותר מזה הפסח מכ"ל · ואע"ג שכתב בס"ע סי"ב ויש לחוש שנאל

מן הכיר יסהמי נ"ב עד אחר הפסח כי אין מפשפש בכיר למעשה כמבואר בי"ד סי' ס"ט דאין מפשפש למעלה בכיר ומ"ם מה שנוגע בכבר שכתוב סליר יקלפנו והסאר יפסל אותו או יעשה כמ"ם רמ"א בסיפא דימבור הכל לאינו יהודי • ונראה דגם בזה יקליף מקום הפחם תחלה כי זהו חצן גמור כנלע"ד בזה וסיימו אם אינו בתוך סליר אבל אם הוא בליר אסור למוכרו כי הוא חצן גמור ויעשה כמ"ם בסעיף • ומ"ם הס"ש בזה הסעיף אם נמלאת חסה מבוקעת שיש דלדולין הדין כך בתרכבה הע"ם שאינה מבוקעת כמש"ל : (כא) העוף מותר . דלגי

לאסור כל מה שנמלא ביחד **לג** אבל (לט) סעיקר לאחר אותה תחיכה כולה שנמצא חחיכה עליה מה (ה) ולאחיר שחחרות ע"י קליפה קצת ואם רואה יוכל למכור הכל לאינו יהודי כמו שכתבתי סימן רח"ז סעיף ל' אף על גב דאין מהגיון כן בשאר תערובות חצן כן נראה לי :

מז ו תרנגולת צלויה שנמצאת בה חסה (ם) מבוקעת בתוך הפסח לך חותך ג מקום (מא) פיעפועו לפי אומד הדעת ד ויש אוסרים את כולה **לה** גא לפי גב שבשמחבבי' השפוד (גב) מתפשט הטעם בכל התרנגולת ה וכן יש מי שאוסר כל התרנגולת הצלויות עמה באותה שפוד **לו** גג הנוגעת זו (מב) בזו כי ע"י היפוך השפוד מתפשט **מז** לזו :

מז חסה או שעורה שנמצאת בזפק העוף לאחר שהבהבו אותו **לז** (כא) גד העוף מותר

סמוכות עמה בחיות • ושוב יש לסתיר שאר חיטות בהלאה ע"י פדיון (ולף דבטיטול לא קי"ל כן) ומ"ם סי' כ"ח וכ"ם המ"ב סי' ס"ט • ופסק דאם נתבטלו הסחרות בלא קליפה עדי לחינו אלא מוחרת לקולם וכמ"ם בי"ד סי' כ"ד קליפה אלא דאין הקליפה מוסרת הסחיפה אע"פ שנתבטלה עמה וכן כוונתו בי"ד שם בכל"ל ודוק במקום שאין לפסק שעת נגע בשאר הסחיפות מדינא כולן אסורים כמ"ם בס"ע בי"ד סי' ק"ם • ולף ס"דעינן בודאי שלא נגע אלא בה' מכן ולא ידעינן בחזאי כולן אסורים ושעינן קליפה דהמן בפסח לא בטל ברוב כמ"ם סי' תצ"ז ס"ט . ולא"כ אם נתבטלה בלא קליפה אוסרת הערבוכות כמ"ם בי"ד סימן ס"ט ומ"ן אלא מוחרת בטלמת הסח מתחלה אמרינן בנמרא דאין לרף קליפה אלא דמיסיון שעת בלע אורחא לכן אין הקליפה מוסרת הסחיפה אבל במקום שלריך קליפה מדינא אם נתבטלה בלא קליפה אוסרת הסחיפה ובסכי מסולקים כל הלאומות הסחרות אל רמ"א וכ"מ בדליסים : **וכתוב** בחשובת מסר"מ לובלין חטה המוגמת בחבית כרוב מלוח אסור כל החבית דבכוח כמבוטל עכ"ל ול"ל דמיירי שהיה שעיר עולה מ"ג ל"ל דין מליחה וכמ"ל מרשומת רמ"ח ומע"ם ס' תמ"ז ס"ם וכן שעתי שמלאת חטה בחבית דגים שנמלחו לשם פסח ולוח הגאון מהר"ר בנימין אב"ד דק"ק פוזנא לשליח לוחה שורה לנהר והשאר למכור לאינו יהודי • וכתב עוד מוה"ם דקודם פסח נאלא במליחה זקן מלא חטים אע"ג דרמ"א פסק בי"ד ס' ק"ם דאחר בפסח אינו אוסר אלא כדי קליפה מ"מ לא מלאני לבי לסתיר לוחה הרגולת מחבר בחיים אם אחר הרכה וכו' עכ"ל • והבה"מ דפחו כהחמירין במליחה בפסח וכ"ם בס"י ובר"ע כתב שעשע בקרלקא קלת מחמירין ולכן לא רלה לסורות בזה לא לאיסור ולא לחיתר עכ"ל • וסמ"ב כתב הסיב בקרלקא ולא שעע שאחמירין בה ע"כ • ולחפיר הרמ"א כוון לחותו זקן בעל ע' : **לד חותך מקום פעפועו** • קשה הא כתב הי' תמ"ז ס"ם ולאין הם דבר המפשפש וכו' משעע אם יש הם דבר המפשפש אוסר כולו ול"ל דהכא מיירי בם כן הרגולת כחוסה : **לה לפי שכשמהבבין וכו'** • ל"ע דלא כ"כ ר"ל בשאר אוסרים ו"ל דאע"ג דאין מתפשט הרבה מתפשט מעט ובשאר אוסרים בטל בס' : **לו הנוגעות זו בזו** • אבל אם אינן מונחות אין אוסרות ולא אמר כן הבליטים הולכת בכל הכלי כמ"ם בי"ד הסחם מיירי בביטול ומ"כ אם הרגולת שמיים אפילו אינן מונחות אוסרת הכל כע"ל ושמ"ם הי' תנ"א הי"ב : **לז העוף מותר** • אאין יותר מקליפה ומזפק הוא הקליפה ולכן יבליטו אותו הקליפה ומ"ם הכתב דלפי מה שנוסיפן לאסור בלילי אבל אחר בפסח לסתיר הקירקבן הרם שמהבהבין אותו ומסורין אותו הקליפה ומ"ם :

וז"ל מהרי"ל מ' מהר"ם ים כשים מהנות בפסח לסתיר הקירקבן הרם שמהבהבין אותו ומסורין שהבהב קרוב קלת לגליים ואם ימלא בו הסם יהיה קלת

באר היטב

סימן ק"ם) : (לט) סעיקר וכו' • פשוט דס"ל דגם אחרינן בלאיסור דרבנן אלאיסור יולא מתחיכה לאחיכה של ידי מליחה ומה שמסתפרים בשאר אוסרים כמ' סיימו מהוס מולאת דפטוקקת אלא לעיין לאחר בין אחן לאחות ואולגון בה אף לפל לקל כמו שכתוב ס"ר סימן ק"ם אם כן אף אחרן דוקא לאיסור שעיין בו אחרות שמסתרין בה' אבל לא לאיסור אחן אלא דמיון בו אפשר ושוב דבמקום שים עוד לד לסתיר סמכינן אמלאלות דסבר אחן אסר לאיסור אחן אלא דמיון בו אפשר ושוב דבמקום שים עוד לד לסתיר אסרבה נאוים סבירא לה אלא אין אחר גדול מזה אסרבה נאוים סבירא לה אלא אין אחר גדול מזה אסרבה נאוים סבירא לה אלא אין אחר גדול מזה

ז סיר בכם מביו בכל"ם דלין לגויר לאיסור מקומותם דלמין לאיסור לא סיר שיכול ופ"ב פסוק' כתולין ל"ו ומרדכי בפ"ב דפסחים ובכנס סיר' בפ"א בכם ספר פסחור ח מכנס ל' ב בם בגמ' ג מרדכי שם ד ריקח בסי' ב"ים סוד בכם מבי פסוקי כ"ב סת"ם ב מכנס בם כ"ל ז מכנס בם ח בם ל"ל (כן בם דנכרי כרמב"ם בפרק ח' מפ"ם ובם מאמר וכן מי בדשנו לאור כוח כלל לכל מפנינו ולמדו רמב"ם שם מעשה דרכם בר בר פיגם בם כמו מסכת פ"ם (ועיין בפ"ג מ"ם) :

עטרת זקנים

תסח (א) ולא יחנו הנשים בגרי' לכובסות אחר חצות לחם רב בשם הגאון החסיד מהר"ש בפהר"י ז"ל ואין מברין את האבל בע"ם מצאתי כתוב בש"ע אמ"ר הגאון ז"ל ה"ה אף ליטול את הצפרנים אסור בע"ם אחר חצות (מהרי"ל) המנהג הוא להסתפר אחר חצות ע"י אינו יהודי אבל לא ע"י ישראל אפילו בחנם אסור (סודי בב"ח) :

תסח א מחצות ולמעלה · מ"ם · ולמ"ג דסכתה ליכא פסח מ"מ הוי דבר שבמנין שסיס אסור בכל מקומות ולרך מכין אחר להתירו מטא"כ בגילוי שמחתלנה לא נאסר בכל המקומות לא רבמקומות ליש נמסיס וכן כל כיולא בזה (הר"אם ס' ממן) ממ"ם סי' מ' סעיף ס' : **ב** היו משמתין אותו . וגם מיגו רוחם מלאתה מלאכה סי' ברכה עיין סי' לל"ח ס"ח : **ג** מלאכה גמורה · וכל מה דסרי כמוס"מ כ"ם דסרי בפ"ם כ"מ בגמרא ובפוסקים : **ד** מקום שנהגו כו' · ל' הרמ"ם בסמ"ג קסה ממ"ג לי בטוען בו ספטורין שהוא לאסור הא קי"ל דמותר לסקל לסם ולי ביודעין שמותר ומוכנין בו איסור אפילו בשאר ימות הסגה גמי לאסור דהוי כמו נדר וכמ"ם ביל"ד סי' רי"ד ועיל דמיירי ביודעים שמותר ומ"מ לאוהן שבאין לסם ממקומות אחרים לריכים לנהוג מומרי מקום שהלך נסם מכ"ל · ול"ג דמנהג שנהגו ממת נדל כגון שכח בביתם אין רשאין לבמות בשבת אבל אם נהגו בשאר ימות הסגה אלא לעשות מלאכה רשאים בביתם לבמות מבהגם וע' ס"ד דשמתים ובתוס' דף ל"ח ע"ח : **ה** אין עושין · ובגילה מותר עד הגן המגה (נמ' ופ' תוספות דף ב') : **ו** ולדידן כו' · כתב בלבוש אפשר שבמקומו היו מוכנין כן אבל בשאר מקומות שבשבתי לאיתי שעושין מלאכה גמורה : **ז** מפני המחלוקת · דמלאכה א"ח לעשות בלמוס כמו שאר דברים דסרי כשדמתו לחזור (תוספות וא') : **ח** עושה הוא במדבר · כשדמתו לחזור (מ"מ) ואם הוא מדיין מ"ן לתחוס אפילו אין דמתו לחזור

(כד) מותר והחטה והשעורה צריך לשרפם ; דלא חשיבי כמעובלים :

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח ארר חצות · ובו י סעיפים

א (א) העושה מלאכה בערב פסח **א** א מ מחצות ולמעלה (א) **ב** ב ג ג היו משמתין") אותו ואפי' לעשות בחנם אסור ויש ג מי שאוסר אפילו על ידי (א) אינו יהודי ד ויש מי שמתיר (ב) ד (וכן הוא המנהג) :

ב ה במה דברים אמורים בשעושה מלאכה (ב) להשתבר (לו בחנם והוא) **ג** מלאכה גמורה לחסר בגדים מתם) (ג"ו) אבל מתקן הוא ח כליו לי"ם וכן מי שכותב ספרים (ג) לעצמו דרך לימודו מותר :

ג ו קודם חצות **ד** מקום שנהגו לעשות מלאכה עושים מקום שנהגו (ד) ו שלא לעשות **ה** ז אין עושין: הגה ז (ג) ח ולדידן (ד) מקום שנהגו אלא לעשות (מהרי"ו) ודוקא מלאכות גמורות אבל שאר מלאכות אפילו מנהג ליכא : (מהרי"ב) :

ד (ו) ט **ה** המחלוקת ממקום שעושים למקום שאין עושים לא יעשה בישוב **ז** מפני המחלוקת **ח** אבל **ח** עושה הוא במדבר

דלגי אינו אוסר יותר מכדי קליפה והזסק הוא בכדי קליפה כ"כ ב"י בסס ח"ם ולפ"ם מיקל בסכהוב בדיעבד : **כתוב** בס' תוס' כל פגיני הפסח לא יעשה ע"י אינו יהודי :

תסח א מחצות ולמעלה · סהוא זמן אמיתת הפסח ע' סי' תנ"ח מ"ם · ולמ"ג דסכתה ליכא פסח מ"מ הוי דבר שבמנין שסיס אסור בכל מקומות ולרך מכין אחר להתירו מטא"כ בגילוי שמחתלנה לא נאסר בכל המקומות לא בשאר מקומות ובן הוא בלבוש ס' ממן) ממ"ם סי' מ' סעיף ס' : **ב** היו משמתין אותו . וגם אינו רוחם מלאתה מלאכה סי' ברכה עיין סי' לל"ח ס"ח : **ג** מלאכה גמורה· וכל מה דסרי כמוס"מ כ"ם דסרי בפ"ם כ"מ בגמרא ובפוסקים : **ד** מקום שנהגו · ל' הרמ"ם בסמ"ג קסה ממ"ג לי בטוען בו ספטורין שהוא לאסור הא קי"ל דמותר לסקל לסם ולי ביודעין שמותר ומוכנין בו איסור אפילו בשאר ימות הסגה גמי לאסור דהוי כמו נדר וכמ"ם ביל"ד ועיל דמיירי ביודעים שמותר וא"מ לאוהן שבאין לסם ממקומות אחרים לריכים לנהוג מומרי מקום שהלך נסם מכ"ל · ול"ג דמנהג שנהגו ממת נדל כגון שכח בביתם אין רשאין לבמות בשבת אבל אם נהגו בשאר ימות הסגה אלא לעשות מלאכה רשאים בביתם לבמות מבהגם וע' ס"ד דשמתים ובתוס' דף ל"ח ע"ח : **ה** אין עושין · ובגילה מותר עד הגן המגה (נמ' ופ' תוספות דף ב') : **ו** ולדידן כו' · כתב בלבוש אפשר שבמקומו היו מוכנין כן אבל בשאר מקומות שבשבתי לאיתי שעושין מלאכה גמורה : **ז** מפני המחלוקת · דמלאכה א"ח לעשות בלמוס כמו שאר דברים דסרי כשדמתו לחזור (תוספות וא') : **ח** עושה הוא במדבר · כשדמתו לחזור (מ"מ) ואם הוא מדיין מ"ן לתחוס אפילו אין דמתו לחזור

שערי תשובה

ס"ם : (סד) מותר בזיין בס"ם ובזיין בקוכבים ס"ב בין בכוכף ובזב לחכמים שבתב שלריך מיוס יומים קודם שבת לקטת עוטות סלריך לו לכל הפסח ולהאכילם משת קרייהם דוחק ודוחק אלין מחמילין (ועיין לעיל סימן תס"ו שבמנאר מלאיל בכסא מותר ליתן עוברים לבהמתו ולפשר דבתם מיירי אלין רולה לטוחסם ביו"ם וכיון שבבר ביטל מ"ם ברולה אם ס"ם ופ"ם בגאר מיטב בשם בח"י ס"ב כו"ל כמו חמן בגור מבא"כ כאן ברולה לאחוב עוטות אלו ביו"ם יש לתתיר בוס) ובכר רלוחי לרב בלבח"י בלידד לאסור לקטת הרגילה בתוך הפסח אלא יכיס בוסק חיטים בגלא קוסם בחמץ ולו נרפאם אלא לריך לתרגילה אין לבטל אחת הרגל ויכול לומר נפיכום אלין רולה לקטת הוסק כלו ותיכף לאחיסם בביתאתם ישמר לבטליך הוסק לר"ר סתוס בעוות סבוח ס"ם :

תסח (א) אינו יהודי · עיין בס"ם ושיין בבוח ושבק מ"ח בבתב ס"ף בסא"ר אחיר לא מלאני

לכי לסקל לבמבם נגד מהרי"ו ומהרי"ל ואינו' ברגיל בכל ס"ם ס"ם כו' ומ' לעיל סי' ר"ם לבנין נבילה לארנים בס"ם בתו"ם בבתאתי אם הבוגת כ"ם ובוכח ר"כ בקרבס לקטן בבס"ם סימן תקל"ב ובב"י סי' תכ"ל בסיב עליו ובתב לחין דומה לבטילה ליכא מלוס כולי אחי בס"ם ונם מלילה לבנין בס"י ליכא לחין מקפידין בל כך בלוחה קלת בנין בלארנים מבבת לבבת· ובלא"ם ים מקילין בבילת ידים כו' וכ"ם בבתקים בחבבת לילם ב"י אינו יהודי ואם פ"ם מ"מ אסבר ליטול בידו לו בכיבו דבס"ב לף בחב"מ מרחם דבר"י מ"ם בבטילת מלוס אין לעבוח בן ומי' סי' תקל"ב בכ"ל ולבקר הבוחם מבם בלא בבילת הלארנים : לייטב

חק יעקב

תסח א מחצות ולמעלה · הבשיים מלאכה (מבא"ב בתמיד בסוא זמן הקרבת קרבן וכביחיד בכ"ן) ולף בזמן בזה דליכא קרבן עדיין אאיסור בבקומו עומד כמבואר הבשם בהרמ"ם ור"ן ס' בל שעה והבשם זה הבסו בל בבסוקים לבן רש"י בתב בעם אחר ברי"ם מקום שהבנו שלא יבא מרוד במלאכה ויבבת ביבור המלו ובמיתם הי"ם ובילון מלא דמליה לבדות מבבת"י בכ"ל (ומה שמקבה המ"מ בל מרש"י לק"מ בס"ם בכ"ן ובמ"ם ומי"ם) ובמקל מינב בין הבשמים בכ"ל הבדבה רש"י אם חל מ"ם בשבת א"ב אסור לעשות מלאכה בפ"ם מחלוקת ולילך בין דאז הוא זמן הביעור ומילון המלה מבא"ב לדעת ס"ר פוסק ס דהבשם מבוח הקרבן א"ב בין בקרבן בסח דוחה שבת מותר לעבות מלאכה בפ"ם עד מנחה בילעיל סי' רל"ח וב"ב מהרי"ל בבל' שבת הגדול וז"ל פ"ם חל בשבת מי שרולה לבתמיד בלא לעבות בפ"ם ימתיר מבוח לא פלוג אבל אין איסור בין איסור מבוח קרבן וכן קרייבן בשבת לא שייך לגזור אבל' · ובאמת בלא"ד דאין כאן מחלוקת בלל בעשם דרש"י והיראבלמי בבמבעות מלבת הבוסקים דוחלי בם מרש"י לא בעלם הירבאלמי אלא דרש"י פי' לבדיים שעמו לאבוקם שבהגו איסור בל הבוח פרש"י מעם זה אבל הא דמחלים אסור לבע"ע הבי מסמ"ין אותו בלא בלבד מבעם הירבאלמי ע"ב הבי מבמתין לותו בעוסה מלבבה וקי"ל : ב היו משבתין אחרו · הרמב"ם בפ"ו מהלבות יום טוב בתב ולא"ל אבי מבין אחרו מבן מרבות ובתב הא"ם הבעם דבמתא תמיר מבנידא בבנוהר בפ"ם וכן בתבו בהוספות בבתבות דף ב"ם ד"ם רב בוהת ובערב"י בקדושין דף ע' ע"ב וע' נא"ם סי' ב"ו וקי"ם וקי"ד וע' בבאר שבע ובתשובת ספר אפריים סי' ס"ד : ב היו משבתין אותו · מבמעות הבם"ם והבוסקים דבם אינו רולה בי' בבבבה לעולם פירוש מה ס"ר"ים מהמלאכה יפסיד מתקום אחר ודוקא בבבבה אבת מבא"ב בבאר ע"ם ע"ם הבעבה מלבבה מבבבה אלא בבבבה אחרת לא מבבבין לים רק אאין רולה אבי' בבבבה ולאיסורא הוא דקבביר בי"ם תא נרמב"ם ע"ם מה' י"ם וב"ב בבא"ב וכן מוכח לבריא בבוגיא דבם"ם ר"ם מקים אבהנו וזה אם ס ובבור ודגא בבי"ם בי"ד אבי' מ"ר אבבין מדגא הוא מבבתאין ליה דאיסורא אמ' ליבא לבן אבבבבה אם אי' בבא"י ובאמת לבי"מ ומה אבבבה עוד הא"ם בא"ח סימן הבבא"ב ובבא"ב בבי' זה דבני הבא"י להבדי דבי"ד סימן ע"ר בתב וז"ל בתוכר ס"ם ומ"מ מדבאמר אין רולה בה אבי' בבבבה הוא לאוכרו אבל' ובבי' הבבא"ם בבא"ם בתב בבי הא דמ"ר מרבע אבבוהם אן בבבה אבי' בבבבה ואחד מבייהו אבר מתורבמאין ואם אינה דבוה אבי' לאיסור בדבר בא"ל אין בבבה אבין בבבבה דמבמע דלים בהו אבבבבה אבי' ובבייהו בא"ע ולפ"ד לא בבבה אבדי ד ולאי בבא לדרבע אבוהות אל בבתך אין בבבה אבין ובבבה לאבבבה לאיסורא ליבא

מבבבה

באר היטב

(מב) מותר · ואפילו קליפה ל"ג דבזסק הוא בתקים קליפה · וא"ם אסק לאמתיר כולם · וא"ו אבבבים לאסור בלבולם ולבסיר בבבבאם ואחר אחרונים אבבבבים לבתיר לבאבבי ופ"ל ס"ק ל"ו אבב"ם · בתוב בס' הבא"ם בל אבייני אבבא לא יעבבה ע"י אינו יהודי : [ל"בל אם אומר אבבבא אם לא יעבבה ע"י אינו יהודי :] ל"בל אם אומר אבבבא אם יש בים רק בים אבבבבים בעם אבים לבבה בבוגת אבלבבים אבל אבבבבה אבבבבה ולבתנו לבבתיו בבבבבה אבבבבה ע"ם אבבבבה בבבבבה אבבבבים לבבבבה אבבבבה בי אבן אבבבר :

תסח (א) אינו יהודי · ומבנו לבבבבר ע"י אינו יהודי אחר אבבבבה אבל על ידי ישראל אבור ובא"ם אבבבה יבראל לאינו יהודי ובתב אבבבי"ל ואבבבי"ל דבבה אבבבר אחר אבבבה · וה"ו אבבבבה לבבבבים · אם אבבבה לבבבבל קודם אבבבה · עיין אב"ח ס"ק י"ג ובעיין מ' · דין אבבל אחל אב"ם שון ל' עיין בי"ד סימן ל"ע · ובתב אב"ח דבל אם בבבי בבה"ם כ"ם דבבי בבה"ם כ"ם דבבי בבה"ם · לא יאבו אבבים בבבים לבבבבה אחר אבבבה ע"ז : (ב) לבבבבר · ובאבל אחין לו אם לאבבל אבור לעבבה אבלבבה לבבבבר בבה"ב : (ג) לעבבו · אבל לאחרים אבילו בחנם אבור לבבה (עיין סימן רל"ח) : (ד) אלא · ובבילה אבור עד בבן בחנם : (ה) אבבה · ובבבבה בבב אלא רבה בבבבן אבבבר בבבבבה בב : (ו) אבבלן · עיין מ"א אבבבבן בבה · (ואבילו בבבבה לבבר) · ואבבבבר בב דבה אבים אבבה אבבבר אבבבר בבבבר בבבבב

(ד) החייבין כו' . אלו סב' קולי משום דלמסכתן בסו [קולא] במול המוטד : (ה) דהיינו לתקן מקום כו' . ולפ"ז אין מושבין אותה על ביצים לגדל תסרוסים כי"ד כל היום אלא מ"כ בענין האזכר בסעיף שלמ"ז אבל לרש"י אפילו לזה מותר כי"ד : (ו) ואם נתרבה כו' . כתב ב"י ולא ידעתי למה השמיט הרמב"ם דין זה ותימה עליו דבסוף פ' י"ט לענין יום י"ד לא זכרה אבל בפ"ה מי"ט לענין פ"ב זכרה גם רבא אדם מפני המחלוקת . וכן מי שדעתו לחזור למקומו נוהג כאנשי מקומו בין להקל בין להחמיר

יב והוא שלא (יא) יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו מפני המחלוקת :

ה פ אפילו במקום שנהגו לעשות לא יתחיל בתחלה מלאכה בארבע עשר אע"פ שהוא יכול לגומרה קודם . חצות פ אלא שלשה אומניות בלבד הם שמתחילים בהם ג במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הן (ד) (יב) החייטים יג והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבע עשר הוא שיגמור עד חצות . הגה ו ומקילין לומר מלבנים אומניות המכרים מתחילין ושוטין עד חצות אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ואם התחיל מבעוד יום בשאר אומניות יא והוא לצורך המשך עושין עד חצות וכיו נהוג (סוד נפש הרל"ם) :

ו מושיבין שובבין לתרנגולים בארבע עשר יב (ה) מ דהיינו (יג) לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות :

ז פ תרנגולת שישבה על הביצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי יד שלא יפסידו הביצים :

ח יג פ גורפין (פי' מוציאין במגרפה והוא כלי מיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה :

ט פ הזבל שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדים (ו) יד ואם נתרבה בחצר יוציאנו לאשפה

(ז) במדבר וההולך (*) ממקום שאין עושים למקום שעושים לא יעשה ונותנים עליו הומרי מקום ט (ה) שיצא משם י והומרי מקום (מ) שהלך לשם יא ואף על פי כן לא (יא) יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה

(יב) ממקום שאין עושים למקום שעושים לא יעשה ונותנים עליו הומרי מקום ט (ה) שיצא משם י והומרי מקום (מ) שהלך לשם יא ואף על פי כן לא (יא) יתראה בפניהם שהוא בטל מפני איסור לעולם אל ישנה

(יג) לתקן מקום שיעמדו

מנהגנו שלא לעשות בלעה לכן מלאכה מלאכה בארבע עשר אע"פ שהוא יכול לגומרה קודם . חצות אלא שלשה אומניות בלבד הם שמתחילים בהם ג במקום שנהגו לעשות ועושין עד חצות ואלו הן (ד) (יב) החייטים יג והספרים והכובסים אבל שאר אומניות אם התחיל בהם קודם ארבע עשר הוא שיגמור עד חצות . הגה ו ומקילין לומר מלבנים אומניות המכרים מתחילין ושוטין עד חצות אפילו במקום שנהגו שלא לעשות ואם התחיל מבעוד יום בשאר אומניות יא והוא לצורך המשך עושין עד חצות וכיו נהוג (סוד נפש הרל"ם) :

ו מושיבין שובבין לתרנגולים בארבע עשר יב (ה) מ דהיינו (יג) לתקן מקום שיעמדו התרנגולים והתרנגולות :

ז פ תרנגולת שישבה על הבצים שלשה ימים או יותר ומתה מושיבין אחרת תחתיה כדי יד שלא יפסידו הביצים :

ח יג פ גורפין (פי' מוציאין במגרפה והוא כלי מיוחד לכך) זבל מתחת רגלי בהמה :

ט פ הזבל שבחצר לא יוציאנו אלא יסלקנו לצדדים (ו) יד ואם נתרבה בחצר יוציאנו לאשפה

מנהגנו שם איסור . ומכאן נהג שלא לאכול פתפ"ן של בני ריינ"וס בביתו משום שמתקבצין שם בחורים מקומות אחרים . וע"פ מ"ש מבדיקות דלעיל ושמא משום דאיסור מלב דאוריתא וכרת הסמיך מכ"ל ולא"נ דבשלמא בדיקה מקרי ליעשה דמנא ידעו שבחורים מה אירע בבדיקת הבשמה רק שבודק יודע אבל הפתפ"ן ניכרים ונראים בשם איסור במקומות אחרים . ומשמע דס"ל דבחורים מקרי דעתה לחזור לאכול מבדיקת כו' . ומשמע דס"ל דבחורים מקרי דעתה לחזור אם מלאכה שהוא מילי דשרשים : **ומ"ש** להתיר לבחורים לאכול מבדיקת כו' . ומשמע דס"ל דבחורים מקרי דעתה לחזור אע"פ שדעתה לגמור אם ב' וג' שנים . ומ"מ לא"נ לאמר כי דמין הנו בקיאין כו' ועוד דאם אין אנו בקיאין יש לנו לסמיר . ואפשר דקאמר שאין לאמות בדיקה אם אנו בקיאין ומסשק אין לאמות . ולא"נ גדול בזה הברכה אלוקים יש בין מדינה למדינה בענין הבדיקות וא"כ היה צריך לנהוג אומרי מקום שילא משם וכ"מ ב"ר ס' ס"ד ס"ט וס"ר : **ובמרדכי** היה יבמות כתוב בני מגנצ"א בשמאן גרמיז"א לריכין בני גרמיז"א לבודיקה בשם קולות ולא בשמוריטין בשם אם דעתה נוטה אחריהם מותר לנהוג בתוכן קולות אף על פי שלהוריה במקומן כדאמרינן פ' בירה ר' אבא במקומו של ריב"ל היה מסלבל שרגא וכתב מהרמ"ם ובמרדכי אחר מסיים וז"ל וע"פ מבדיקות אלו ועוד דהא ר' אבא ס"ל לסתירה כר"ש ובמקומו של ר' יוחנן היה ממיר בכ"ל ולא"נ דלק"מ דהמרדכי נמי פ"ק אם נלאה לו ע"פ הדין שהוא מותר . מותר לאכול אך קושיא דלאמונה במקומה טוענת ואפשר שמעתי זה כתב מהרי"ל שאין לאו בקיאין : יג **והספרים** . אפילו על ידי אינו יהודי לאסור לתפגלא אחר מלות (מעמ"ן) וא"ל הטעם משום שמעה לאמו ומסייע לקמן (עמ"ח) ומשום דנהגו איסור בזה הוא משמע דלא נהגו איסור בזה אלא בשאר אומות אבל בישראל אסור לאסר לאינו יהודי וכתב מהרי"ל ומהרי"ו דאסור לשול הבגדים עיין סימן תקנ"ב : **יד שלא יפסידו הביצים** . משמע דלהוציא בחמלה

וכל שמסיחר שוא גם לבחורים אעפש אין מקום לחלק כין בנגעא לגרמיסה ולכך מלאיר מהרי"ל בהלקח דבר מהרי"ל דגא שהרי אפשרי מנוס דהסמיר בחלב דאוריי' בנגעא"ד ושיין בס"ד יו"ד סימן קי"ט :

באר היטב

מג"ג : (ז) במדבר . כשבעתו לחזור . ואם הוא עדיין חון לבחוש סעיר אפילו אין דעתו לחזור הרי ר"ן פגן אברהם : (ח) שיצא . כשדעתו לחזור אבל אין דעתו לחזור מהר אפילו מקולי מקום שהלך לשם ש"ב עיין מ"ו וכיב אחרון : (מ) שהלך . אעפ"י שדעתו לחזור מפני המחלוקת : (י) יתראה . פירוש בשעה תומרי מקום שילא משם אל יתראה וכו' : (יא) יתראה . משמע דבלנה הוא לכל מידי דאכילה ואפר דברים מוסרין בלעם חוץ ממלאכה דע"ש לעשות בלעם לכן לא אחי מדבר . ומשמע כה"ן דאם כאן ומלאתו אוכל לריך לעכות בפרישה אמאכל אבל בפני ע"ה מיוחדים שום מנהגי אין לריך לכעוסו ואפי' בגרמיס

ם מכנס ר״ם ל״ מיומא דרב מסתים נ״ג כ״ב בפי׳ רב״ו סם ומרפ״ם סם ג סוד כנס מנכנ מסכנו ד סם בנמ׳ וכיב מפמ ל סוד בכם סם׳ מוסרים ע׳ לחתון כ סם בכם מני כמוזי ומכנות מוי׳ בפ״ד ג מכוכם לחנגנים בכם סאר לגודם :

עטרת זקנים

תסט (א) אסור לומר בשר זה לפסח אבל בשר דגים וגבינות מותר (מורי בב״ח דיש אוסרין בתרנגולים (בהרי״ל) ואם אמר בשר זה לפסח אסור לאכלו ואף בהנאה אסור וצריך קבורה משום שנראה כמקריב קרשים בחוץ מכל מקום בתרנגולים אין לאסור בדיעבד כי אינו אלא חומרא לבתחלה כן נראה לי מדברי התלמוד :

יד אפרים

תסט (במ״ו סק״א) מגן ל״ח של מאכילה מליגן לומר כו׳ בל״ז ז (במג״א סק״ב) מיאמרו מקדישו לומר מכח ר״ל דלמ״ו אין בטעם מבזה מאו לומרים מקדישו בחוץ מלה מלה מאו מוס מן מנרמס מאלו מוס מקדישו מכביו ואם כן בנכר מאוסם ליכא למימר מקדישו מבכיו לפסח וז״ל שנרמס מקדישו לומר ולמי מנרמס ולמי מוס זס כל מסוס לומר ומ״ו כ׳ מכנ״ל (הרן מסוקס ובכ״ו מ׳ ודנרין ל״ם לפנ״ל מ״ל מ״ל מ

תעא (א) משעה עשירית • דבמתני' איתא סמוך למנחה סי' מנחה קטנה היא מס' שבועות ומפלגי וסמוך לה היינו מלי שעה קודם לה: (ב) ויין מעם לא ישתה • דבגמ' איתא פירתא מסבר סעיד טובא מגלד גריר וכ"כ ב"י והתו' אבל הטור כ' יין מוחר לשתות קן רב קן מעט כי הוא גורר אתיא המאכל וב"י הקשה על הטור מן הגמרא ורבים דומקים לתרץ דהטור מפרש הגמ' דה"ק מעט הוא שוער לומר מה שהוא שוער הוא הרבה כלומר דב' מדות מ' ליין הא' שעוד מעט ב' בוורר הרבה למאכל אבל לא נלע"ד ס' זה דהא ל"ה לומר שתי מדות אלו ביחד דהא שוער ווורר הם הפכים זה לזה אלא נלע"ד דעת הטור נ"כ כפי' התוס' דודאי כשאיתה מעט הוא מבטיח ושוער ולא גורר והרבה גורר ולא שוער אלא דבא הטור דבליל פסח ס"כ יתהה הרבה דהא יתהה ב' כוסות קודם האכילה ומכל מ' רבינים לו עכ"פ לרובו מ"ה יכול לשתות

תע"ל דהבא אחר כנפלים צריך להתעניה דה"ל בכור לנחלה • כ' בכ"ג מה"ב אם יש ו"ד בכורים מתעניה אומר הש"ן עניני בשם ה"ה ול"ע דלין נכון לעשות כן דהוי ד"ל עולה שבת סימן ר"ל: **כתב** ע"ם בשם מהר"ם הלוי דיכולין הבכורים לאכול על שעורת מילה וכמקמיר תש"ב מה"ל וכמדיתיו נסנו להמיר: **א** ביום ה' • דבש"ס אין מתענין בכמ"ם סימן ת"י • ואם קשה לסה התענין יכולין לעשות קודם שיבדקו אם יהיו לאחר נבדוק (מש"מ מהרי"ל) עמ"ם סימן תנ"ח: **ב** האם מתענה • ומה"מ כתב דא"ל להתענות וכ"כ במהרי"ל בשם מהר"ם • ובמקום עצר יש להקל וכ"ם במעוברות ומניקות ושטי' חק"ן מיהו אם התענה שעם ח' הוי כמו נדר כדאיתא ס"ק דשקלים כל קבן שהתמיל אביו לשקול אל ידו שוב אינו פוסק כ"כ בהגהות סמ"ק ס' קמ"ד: **ג** האיסטנים • פי' אחם לאכל ביום אינו תאב לאכול בלילה:

תעא **א** משעה עשירית • היינו רביעית היום ואם יודע שיאכל בכור לנחלה יתענה ביום ר"ל (רש"י ורשב"ם דף ק"ז והגי"מר וכ"י סימן רס"ג בשם ת"ם): **ב** מעם פירות • **ג** או ירקות • והתוס' בעירובין דף נ"ט ע"ב כתבו

תעא (א) יין מעם לא ישתה • וי"א דשותר לשתות

תע (א) הבכורות מתענין ובבית שאין בכור אין צריך הגדול להתענות (מהרי"ל) • ונקיבה בכורה מתענה גם כן ויש נוהגין לפדות הבכורים בע"פ כמו שפראם הש"ן במערים (ר"ם בשם הכל בו) כשאב בכור ובנו ג"כ בכור האם אינה צריכ' להתענות (מהרי"ל בשם מהרר"ש) שכ' דתענית אב עולה ג"כ בשביל בנו הקטן:

תעא (א) יין מעם לא ישתה • וי"א דשותר לשתות

בע"פ הן מעם הן רב יין כי כל מה שישתה אפי' מעם הוי טובא בהשגרה ב' כוסות הראשונות שלפני הסעודה מהרש"ל וס"ה ב' כוסות הראשונות

באר היטב

לפדיון פס צריך להפעות ופיין מק יפקב • וכתב בפמוכה מסרי"ל סימן י"ד דבכורים כמים ולוים לכריכין להפעות בע"פ אבות רק בכור אם המאכל דאיכו בכור לנחלה ולא לפדיון אם"ם צריך להפעות • ופיין בהגהות בכות יפקב מ"ב סימן מ"ו שבתב דבכן בעולר אחר נאל בן מ' מי מפת סוף שלבים אחיו צריך להפעות בע"פ • גדול בניים אינ"ל להפעות אמפ"י בנם בכסם סיפם בפמכם לא מתעיריכן כולי אפי' מהר"ם • בפב בבכורים אם יש ו"ד בכורים ומפלגים יחד בשמחוד מב"ר אמאם אחר מב"ר אינו אין אם וכ"כ מהר"ם מיאחר מינו אינו בע"פ אין אם בפדיון אלו מפמם אמנבא כרמ"א אלא להפעות אינו בע"ת ואכן לבאם בן אבל בפדיון אלו מפמם אמנבא כרמ"א אלא להפעות אינו בע"ת: (ג) ביום ס' • ואם תל ס"ם בע"ם מפמנין בע"ם • ובתב אמרי"ל בפמוכה אינו אם אינו אינו אינו

ס מרפ"ם גר"פ מרגי פסחי' ו מיר כסם מרי"ף ולוס מסכנס מרפ"ם בסם דסמולל סם ק' :

עטרת זקנים

ישתה הרבה כדי שיגרור ואין לחוש לשכרות כי היין שבתוך הסעודה אינו משכר אבל בין כ'כוסו' אחרונות לא ישתה הרבה משום שכרות וע' בגבורות ה' רפ' נ"ב ע"כ דשתה הכוס כולו או רובו חייבו נ' כוסות הראשונות אבל כוס ד' צריך לשתות כל הכוס המחויב ברביעית משום ברכה אחרונה :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק ב') יכול לפטור קודם סלילם עם מרוקם כו' בלתם כוונתו דבלתם מה דשלוך בגמ' ס"ם וכן פשוטים בסמיעמו דמותר לפטור יין ס"ם ולכלורם מלמ' דפטיקם מיש סמרי מיקנו מ"ל לפטור מני מיסות קודם מכילם מלם וס"ל סמין יין מיוק לפטיר סמכל וס"ל ל"ל דשוס מר"ל דלמוכר ומסק דמיני מטום דמסכת מכילם ר' וכמ"ם כמג"ל מ"ק"ר מכו קודם סלילם מיס מפסק כין בכוס לפטילם מס ר' וקמ"ל דמ"ם מרי לו מ"ר מעמר דולמי לין מילון כין מעוך לפטילם לו ר"ז כין המ"ל דוקק מרי

עטרת זקנים

ישתה הרבה כדי שיגרור ואין לחוש לשכרות כי היין שבתוך הסעודה אינו משכר אבל בין כוס לכוס אחרונות לא ישתה הרבה משום שכרות וע' בגבורות ה' רפ' נ"ב ע"כ דשתה הכוס כולו או רובו חייבו נ' כוסות הראשונות אבל כוס ד' צריך לשתות כל הכוס המחויב ברביעית משום ברכה אחרונה :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק ב') יכול לפטור קודם סלילם עם מרוקם כו' בלתם כוונתו דבלתם מה דשלוך בגמ' ס"ם וכן פשוטים בסמיעמו דמותר לפטור יין ס"ם ולכלורם מלמ' דפטיקם מיש סמרי מיקנו מ"ל לפטור מני מיסות קודם מכילם מלם וס"ל סמין יין מיוק לפטיר סמכל וס"ל ל"ל דשוס מר"ל דלמוכר ומסק דמיני מטום דמסכת מכילם ר' וכמ"ם כמג"ל מ"ק"ר מכו קודם סלילם מיס מפסק כין בכוס לפטילם מס ר' וקמ"ל דמ"ם מרי לו מ"ר מעמר דולמי לין מילון כין מעוך לפטילם לו ר"ז כין המ"ל דוקק מרי

כתבו דיוק מי מגריר גריר אבל מבטל מבטיע בדבר קל פ"ם : ד מעם לא ישתה. ואם"נ דמוחר לשתות בין הכוסות כמ"ם סי' תע"נ ס"נ סיימו מסוס שמוחה מני כוסו' וכל מה שמות מקרי טובא(מרדכי)אבל מה שמוחה קודם לכן כיון דאיכא הפסק בנתיים לא מקרי טובא (ב"ח ופ"ם) ולא דכ' כוסות שמוחין לפני הסעודה מקרי ג"כ טובא ולא מסבר פ"ד ולי נראה דמעיקרא לק"ם דכיון שהוא סמוך לסעודה אבל אם רצה לשתות (ד) יין (ג) הרבה שותה מפני שבשהוא שותה הרבה נורר תאות המאכל :

ב ה וקודם שעה עשירית מותר לאכול ה"ה מצה עשירה : הנה אבל ן מלה ריולמין בם בלילה ו מהרוים לאכול כל (ה) ז יום מרבעה עבר (ר"נ פרק אלו שוכרין בשם הרמב"ם והמגיד פ"ו) (ו) וקבל מלינו יודע מה מחסרים בלילה מלינלה מדברים ן מוחר לאכילו (ה"ם סי' קכ"ם) ויש מהרין אלא לאכול חומרת בשרב שמח כדי לאכול מרור (ז) לחיתנן (תה"ר ס"ה ס"ג) וכן ביום ראשון של פסח כדי לאכול בלילא שני לחיתנן וכן מהרין קצת לעשות מלכילה מלה ביום ראשון מהלי פשמח (כל בו) ויש מחמירין שוב אלא לאכול שירות כדי לאכול חמרוסת לחיתנן ואין לחוש לעבור בהנה ויש מחמירין שלא לפרר לו לעבור המצות בשרב שמח ה אלא לבא לאכול מהם (מהרי"ו) ואין לחוש גם לזה מלה שמחמם מחקבים בם ומחמ"ב מחמרים (ח) (ח) ומלוכה בין ומנון ר' חיים נקרלת מלה שירים ומחמרים לאכול בשרב שמח (מהר"ו) :

ג ו אם התחיל לאכול קודם שעה עשירית ומשכה סעודתו עד הלילה דינו יא כמו בשבתות ושאר ימים טובים שנתבאר סימן רע"א סעיף ו' : (ומפוה (מ) לרחוץ (יב) ולבלה בפי"ם ולבלות בגדים נאים כמו בשבת ושיון לעיל סימן ר"ם ורס"ב) : יהיה

זה שיתחה כ"כ הרבה עד שיהא שבע כי הוא ולאי מקבלל תאוות המאכל והמוח יפיר על זה :

עד

לא יבא ו"כ"מ דבר בסימן קס"ם בסן לאין מברכין ברכת המזון על דבר שאינו מני פירות ובסוף סימן תפ"ם איתא דמייב לאכול כי"ם כזית פת מטיידין עליו ברכת המזון ומ"כ מאי רבותא בלילי לאחון של פסח אלא כמ"ם הר"ר ס"כ דסוכה דבשאר י"ם מותר לאכול מלה עשירה וסיימו ע"כ שיש בה מעם שמן דביש בה מעם הרבה אין אם כן בלילי פסח אפי' יש בה מעם שמן אין יוצאין בה אל"כ הוא מעם דמעם כמו גבי תוהה כמש"ל ועוד דמי פירות לבד אין מחמילין ומ"כ ליל ללמס מיני פטיטה לאין יוצאין בכסם כמ"ם ס' תנ"ב אלא ודאי אפילו עם מים אין יוצאין מעוס מלה עשירה ועכ"ס מן הס"ב בשם הר"מ : ן מצה שיוצאין בה : ליל דמלה כמולה ונעוסה אין לאכלה בע"ם כל ביום דשמת מלה היא עשיר' תפ"ת מעמע דביום י"ב מוחרין לאכול מלה : ז מוחר להאכילו : תע"ב דלם ר' להאכיל לקטן בידים דבר איסור בע"ם ס' שמ"ב מ"מ דבר שאינו אלא ביטול מ"ע מוחר להאכילו בידים כמ"ם סי' רם"ם : אבל קטן יודע אסור להאכילו אלא שיך לומר לו בשבוע זה מאחר שבבר מלא כריסו ממנה (ת"ה) ואין מילוק בין קטן לקטנה : ח וגילושה ביין ושמן : אשיר נלחת אחר כך מנים אבל מפורלת ואתבשלה מוחר לאכול ומכרך בס"מ דהוי מעבה קדירה ונימוח (מהרי"ב) מש"ם סימן קס"ם סי' ותפ"ת סי' :

שערי תשובה

תעא בש"ע סעיף ה' ויין מעם כו' עיין מור וב"י וש"ו ושיין בסמר רב מהולם דף ד' פ"ד מהגיון חכם לבי ל"ל לייסב סמור דכיון דסוכו לפחות תרי רובי כבי קדמאי כו' ל' בוכת פ"ם :

סעיף ב' בהג"ה לעמם בחלילת מלה ביום ראשון כו' ובחב בגבורות הרמ"ו לבנין בשלה מלוחות בפסח אבל יום ראשון בשבת אב ואלה מדיני דלדיון מי כפ"ם

מעוס סעיף דיו"ם מני ב"ב ומ"ם יאכל לילה כדי שיעור לברכם אלא הרבה מעוס מלות אב לא אלה לחיתנן בליל י"ם אב' פ"ם ובראם מי אחיו מבטל בטוס פסח אלמלות סעודה אלוחות עם מת רשבי ואיבל מעם גם יראה לסרדים אלמנו ושיון לעיל סימן תמ"ד :

בסיבה

חק

כב"י בכתב בהעור מולק מל הרמ"ם בזה וכאמת אין כאן מחלוקת כלל וכן מבמעב לחרים בקילור אסקי הרמ"ם יפ"ם וכן מבמעות רוב הפוסקים דרק עם אסור וכן מבאר לחרים מהו' והרמ"ם ר"ם ע"ם בכא דמקבו ומה לא יאכל ע"ם ואיל בכלנו סימן ע"ם מיני תרגימא כגון פירות וירקות וקטניות וכסר ובגיגים ובילים ובוזלא בהם בע"ל וכבר נתבאר לעיל דאלו מהבון מיסור בקטניות גם תבבל מה' מיגים שבתב בע"ר בשם הרמ"ם ל"ל דהיינו עם מי פירות ואלו מהבון מיסור בכל זה בתבואר לעיל סימן תמ"ד : ג אז ירקות : כתב המ"ם וז"ל והמו' בפירוכין דף כ"ם ע"ב כתבו דיוק מי מגרר גריר אבל מבטל מבטיע בדבר קל, פ"ם ע"ל ובאמת אין מבם רמים כגון ומעיין בם ירמ"ם דבשם מבלל דרך קבישות אבילה בהיינו אבלמתין בו אם אבל ירק לבד מוחר לאכל בין מי בין מבטל בתבטעות אחיות לגון הפוסקים : ד יין הרבה שותה : הטור מעיר לבאות אפילו מעם יין ומיין בב"י אין בב"י אלא בהם לייסב סוגים הם"ם אלייבים ומיין בב"ם וב"ז אפילו בבגין אחר מ"ם עיקר לבחמיר כדעת הם"ם וכ"ם הב"ח ומכ"ם לא יאכל ומה דעי' יקון הבאילה וכ"כ הם"ז : ה מצה עשירה : ואם מילוסם בגמי פירות בם מים ג"כ הוי מלה עשירה ואין יוצאין בה וכן בעלם הם"ם ובאיתי בחמוכות לדבריו בסימן הם"כ הקיב"ם ר"ם דבאיזה מבין פירות הון המים וכתב עוד בהמ"ם ה"ל דמלה נעוסה וכפולה אין לאוכלה בע"ם כל ביום דשמת מלה הוא ומ"ל סימן הם"ם : ו אסור לאכול : בירושלמי דבל האוכל מלה בע"ם כאלו בא על אמו ואבתיו ובעבם בתב הלבוש שמדמה לאדוסתו דבמו מי בטבל אדוסתו מרבה גדול מלאתו בהוא ובסוף בתאוה אלא יוכל לבתאבק לבתאבק עד שבכיים לאוכלם מבבדכין ז' ברכות בן האוכל מלה בע"ם מרבה רשבמבתו אלא יוכל לבתאבק מלה עד בלילה מלה עד מרבה דעי' ז' יקון הבאילה וכ"כ הם"ז ומ"ל סימן הם"ז : הם מצה עשירה : ואם מילוסם בגמי פירות בם מים ג"כ הוי מלה עשירה ואין יוצאין בה וכן בעלם הם"ם ובאיתי בחמוכות לדבריו בסימן הם"כ הקיב"ם ר"ם דבאיזה מבין פירות הון המים וכתב עוד בהמ"ם ה"ל דמלה נעוסה וכפולה אין לאוכלה בע"ם כל ביום דשמת מלה הוא ומ"ל סימן הם"ם : ו אסור לאכול : בירושלמי דבל האוכל מלה בע"ם כאלו בא על אמו ואבתיו ובעבם בתב הלבוש שמדמה לאדוסתו דבמו מי בטבל אדוסתו מרבה גדול מלאתו בהוא ובסוף בתאוה אלא יוכל לבתאבק לבתאבק עד שבכיים לאוכלם

תעב (א) עד שתחשך • דמלה דומיא דפסח דכתיב על מצות ומר״ר יאכלוהו וספסח אין נאכל אלא בלילה וסקידוש צריך סיום בטעם רלוים למצה • כתב מהרי״ל מפלתא בכל ע״ם וי״ם שמוסיף מחזל על הקודש עכ״ל צריך שהיה נמר הסעודה בלילה דכתיב תלתה היום ומדה בלילה מדלוויתה וכמתפיק מאכילתו קודם חציה לא יצא דאכילה לריכה דוקא בלילה מה שאין כן בערב פסח דגם הקידוש לריך חציה בלילה ול״ל הטעם דמצות אכילת מצה הוא בכולל הקידוש וכמבילה בא הקידוש: (ב) ולא על ימינו • דמתא יקדיש קנה לוסם דוסם הוא על ימין ומסתם הכוסא שע״ם הקנה מאליו שהוא משה כלפי ימין: (ג) דבזמן הזה כו׳ • דלהבי״ם ס״ל בזמן הזה א״ל להסב כיון דאינו בחירות בחרלנו בשאר הבנים לסבב אלא יושב כדרכו ע״ז סומכות הביים אלא לסבב וכתב מו״ם ז״ל אבל אינו מיסב מאחר דיש״ם כדרכה הוי דרך חירות וכן המנהג וכ״ם לאותן בליבשין הקיש״ל בשעת סדר שאבל לא יבכמו אלא הנראה דשעה הקיש״ל הוא אלא תזוה דשתו עליו מסני הסמחה ע״כ יבכם בגד מתים ולפ״ז גם שאבל יבכמו ומע״ם סי׳ תר״י לענין י״ם: (ד) אפי׳ אם אינו רבו מובהק • הרלא״ם מוכיח זה מדאי׳ בבריי״תא שם הכל חרם מיסב אשלו תלמיד שם רבו • ודרכינו מזה אמה דא״ר יוכף תלמיד א״ל הסיבה • ודמה לה דמיירי בטוליא דנגרי סי׳ תלמיד חומות ולא דמה לה דמיירי בחיים מובהק • אלא ע״כ דגם בחיים מובהק אין לריך ולא״ל הא מכ״ם אם רבו נתן לו רשות דלא״כ בטוהן לו רשות וי״ל דל׳ הבריי״תא מורה על מיזב הסיבה ובמשלת רשות אין שום מיזב על הרב לתת לו רשות דאל״כ אמאי

תעב א עד שתחשך • דכוס של קידוש הוא אחד מארבע כוסות והולן לריכים להיות בלילה (ת״ה): ב בכלים נאים • כל הטעם טוב למעט בכלים נאים זכר לחורבן חוץ מליל פסח יבכה בכלים נאים ומהרי״ל לא היה מקפתם במסמנות של חיטו יהודי כי אם בפסח וכן מ״ם בשם מהר״מ דהוי נגיבת חיטו יהודי דשוחל אלא מדבת גזלן הוי ע׳ בח״מ סימן תי״ט וקבה אמו בפסח מותר לגזול ויש לומר כיון דאין מבחמת בשר אלא טעם אחת בעמה לא מקיד חיטו יהודי ועיין בט״ז בי״ר סימן ק״ך ס״ט: ג ישב על הספסל • ולא על סקרקע ובמרדכי מטעם דגרסינן יסב על הספסל ונס מוחר לסמוך על יד חבירו כדאיתא בגמרא אבל לא על יד עלמו דמיחזי כדוחב (מהרי״ל): ד ולא עד ימינו • אמא יקדיש קנה לוסם: ה אינו צריך הסיבה • אבל חוך י״ב חדש אין לריך הסיבה (ב״מ) ונס אין לוסב הקי״טל כמו אמוסנין דבלא״ה לבו נלנע ונראה לי דהוא הדין אבל חוך ל׳ על אחר קרובים כאלא נסב ז׳ קודם הרגל: ו אפי׳ הוא רבו • דמסתמא הוא מוחל לו (אבודרהם) כל הסמוך ומיסב נקרא הדיוט (ע״ז רס״ג) ויאא לו דין זה מהירושלמי פ״ק דשבת ובאמת כתב הכ״ם דלריך להתיישב בדבר אחרי כדבר אחר לא לא על יד עלמו דמיחזי כדוחב (מהרי״ל): ד ולא עד ימינו • אמא יקדיש קנה לוסם: ח

כמה פעמים מלינו שמתמרים בדבר שאנו פטורים כו׳: ז שנראה במוסיף. פירוש כיון שאסור לשתות ביציאת מ״ל היה דעתו לשתות ולריך לברך והוי מוסיף אבל בראשונות כיון שמותר לשתות ביציאת מ״ל היה דעתו עליו ומ״ל לברך ומ״ל דהאידנא שאין דרך לשתות בין הראשונות מ״כ ס״ל נמלך ואם שותה לריך לברך וס״ל כמוסיף לכן לא יחזור ויאמר ויסמוך על הראי״ם וכ״מ בטור סי׳ תע״ג וכ״כ הב״ח אבל בכוס שני יחזור ויאמר דהא אפי׳ שותה יין תוך הסעודה כוס שני שיקדמו אח״כ לא היה דעתו לשתות תוך הסעודה: **ונ״ל** דבשאילת הסיבה יהיה דעתו לחזור ולשתות בין הראשונות ואז אם שתה ובאה לכלת הסיבה

וכן כתב הטור סי' תפ"ח מיקנס למוקן: **נ"ל** בכל מקום שאזכר שא"צ לנסב יש לחיטה לנסב כדלתי' לענין סוכה דכל הפטור מן הדבר ושושיהו נקרא הדיוט וכן מלאתי בשם רש"ל:

תעג (א) ואין ליטול ידיו קודם קידוש. כתב ב"י בשם המרדכי מותר ליטול ידיו קודם קידוש דלא הוי היסח הדעת לגבי בשמא שיש הפסק גדול בנתיים אין לו נב"ם ליטול ידיו קודם הקידוש משום דצריך ליטול ידיו עשה לחתיכת לעשות הטיבול ומצלת דברכה לחטוי היתה לנבטה כו' ותמה נ"י פ"ז מה הפסק יש מסי בשמא מבטא וי"ש וגרלה דלק"מ דהיתה בפ' פ"ש גמל ידיו בטיבול לחטון יטול ידיו בטיבול שני. ומפרשים טעמא כיון דבעי לאמיר אברהם והלילא אסה דעתיה וגנע במקום מטוף ומי' הך טיבול שני לחו דוקא דהא אחר המוליא הוא אלא מעילה דסעודה קאתא דל"ה כיון שנגל לטיבול לחטון שולה גם לגמם דהא מוזן לא בעי כוונה קמ"ל וצריך לכנים קלת במרדכי במ"ש משום דצריך כו' וכ"ל משום הכי צריך וא"ל אין ליטול ידיו קודם בשביל הסעודה בשמא ומייתי לחיים כי סיני דאמרינן דצריך ליטול מנים לגמם משום דאפשר בין נטילה הראשונה בהנדה וסלל מ"מ אם יטול ידיו קודם הקידוש כ"ש שנמשך הסנדה וסלל להפסק קודם שאכילה של מצה ולא בגא הכ"ם יש לפרש כן משום דצריך ע"מ ליטול ידיו לגמם אלמא דיש כאן הפסק ואם דנקא לעשות הטיבול גר ר' אחר לגון הגמרא ובגמרא הוא לחו דוקא כמ"ש בשם התוס'. ורש"ל כתב בסדר אלו דיש ליטול ידיו קודם אלא לעשות מאחר קידושין שבשמא אלא דמ"מ יביא אלמו לידי חיוב נטילה ס סך רגליו ויפשף כדי שיהא מחוייב ליטול מקודם קידוש אלא יצרך עכ"ל אלא אחר לר' וא"כ ממילא לטיבול לא בעי נטילה אלא עדיף אלי ע כול מאחילה מעשה בכבל הנשם לא הוי קידוש הפסק ואוכל ע"י נטילה דקודם קידוש כ"ש טיבול ע"כ. ומו"ם ז"ל אצריך ליטול מנים לטיבול אחינן ולחיני יודע תקנה בטוס מנין בהך נטילה יתירה דקודם הקידוש בשמא דאי משום אלא יבנה מאחר הנגה הא ע"כ מעשה הוא דבשביל לחיו מבכך מע"י וכל הנשם מבכך. ותו דתקנה זו קבלה היא כיון שרוחה אחר אזה שנם כן מבכך עליה כמו בשאר הנשם. ובאמת לא נאם לו לברך אבכשו בשמא משום הפסק בדלעיל ע"כ. ויותר נכון כמ"ש רמ"א ע"ש המרדכי והוא מנהג פשוט אחין מוטלין אלא עד הטיבול לחטון. ומ"ש רש"ל אחין לשמות מכל הנשם אומר אני לגולתי יעשו כן בכל הנשם ליטול אחר הקידוש כמ"ש סי' רע"א ס"ש: (ב) ואינו מברך אחריו על הגפן כו'

תעג א שהחיינו. ואם לא כיוך בליל לחטון מברך כל שבעה והוא הדין בכל י"ט (עיטובין דף מ') וכ"ל דאפי' ביוך בלחטוה ולא ביוך ביום טוב אי אי גליות מברך כל שבעה: **ב** ואחר כך יבדיל. ואם מזכר בחמלא בסעודה אלא הבדיל מבדיל בחמלא שעודתו על הכוס ואם היה דעתו לשתות יין תוך הסעודה אינו מברך בפה"ג כיון דאיכא אלונתא שפ ברכות לקבל מ' סימן רל"ם ואם לא היה דעתו לריך לברך ולא יאמרו לבדיל עד אחר הסעודה אלא הבדיל בפסמים דגם בהבדלה אמרינן המבדיל בין קודש לקודש: **ואם** שכח להבדיל עד אחר כ"ה אומר הכל והבדלה על כוס א' דהא א"ל בע"ח כמ"ש סי' רל"ו ס"ג: **ג** ואין ליטול ידיו כו'. דאי הוי נוטלין קודם קידוש הוי משמע שעושין כבר הס"ל קידוש לריך נטילה אבל בכל הנשם נראה כמוטל לשעודה ואף על גב דהכא ג"כ מיבול אאחר הקידוש לריך נטילה מ"מ לא ישלה ע"י הבריות אלא דאיכא ס"ל דאיסור ליטול עלמו קודם קידוש (ועיין סימן רע"א ס"ב) ומ"מ לא ידעתי היכן מצינו שכ"ם ס"ל קידוש לריך נטילה רק בברכות ס"ה מליני ב"ם ס"ל מוסלין לידים ואחר כך מחנין אח הכוס ס"ל מחנין אח הכוס ואחר כך מוסלין לידים והטעם מפרש בגמרא משום שומאה ומשום הפסק בין נטילה הסמוכה לכן נ"ל דס"ל כב"ם ודוקא מזגם הוי הפסק כמ"ש הסוספות פ' ע"ם אבל קידוש לא הוי הפסק אבל בפסח הוי הפסק גדול לכן נוטלין סמוך לסעודה. וכ"ע מודו בזה: **ורש"ל** כתב דיטול מים קודם קידוש ויטול ידיו ולא יטול אח"כ לטיבול והכ"מ כתב דמ"מ יטול מנים לטיבול. ול"ל

לדקיות נגאלו מצא"כ בסוכה (תוס') **יז** כוסו לפניו. עיין מ"ש ס"ש דלאו דוקא קאמר:

תעג א שהחיינו. ואם לא כיוך בליל לחטון מברך כל שבעה והוא הדין בכל י"ט (עיטובין דף מ') וכ"ל דאפי' ביוך בלחטוה ולא ביוך ביום טוב אי אי גליות מברך כל שבעה: **ב** ואחר כך יבדיל. ואם מזכר בחמלא בסעודה אלא הבדיל מבדיל בחמלא שעודתו על הכוס ואם היה דעתו לשתות יין תוך הסעודה אינו מברך בפה"ג כיון דאיכא אלונתא אפ ברכות לקבל מ' סימן רל"ם ואם לא היה דעתו לריך לברך ולא יאמרו לבדיל עד אחר הסעודה אלא הבדיל בפסמים דגם בהבדלה אמרינן המבדיל בין קודש לקודש: **ואם** שכח להבדיל עד אחר כ"ה אומר הכל והבדלה על כוס א' דהא א"ל בע"ח כמ"ש סי' רל"ו ס"ג: **ג** ואין ליטול ידיו כו'. דאי הוי נוטלין קודם קידוש הוי משמע שעושין כבר הס"ל קידוש לריך נטילה אבל בכל הנשם נראה כמוטל לשעודה ואף על גב דהכא ג"כ מיבול אאחר הקידוש לריך נטילה מ"מ לא ישלה ע"י הבריות אלא דאיכא ס"ל דאיסור ליטול עלמו קודם קידוש (ועיין סימן רע"א ס"ב) ומ"מ לא ידעתי היכן מצינו שכ"ם ס"ל קידוש לריך נטילה רק בברכות ס"ה מליני ב"ם ס"ל מוסלין לידים ואחר כך מחנין אח הכוס ואחר כך מוסלין לידים והטעם מפרש בגמרא משום שומאה ומשום הפסק בין נטילה הסמוכה לכן נ"ל דס"ל כב"ם ודוקא מזגם הוי הפסק כמ"ש הסוספות פ' ע"ם אבל קידוש לא הוי הפסק אבל בפסח הוי הפסק גדול לכן נוטלין סמוך לסעודה. וכ"ע מודו בזה: **ורש"ל** כתב דיטול מים קודם קידוש ויטול ידיו ולא יטול אח"כ לטיבול והכ"מ כתב דמ"מ יטול מנים לטיבול. ול"ל

תעג ד תנוקות כו שהגיעו לחינוך כח מצוה ליתן לכל אחד **יז** כוסו לפניו: הגם ואין ליקח כוס פשוט לר כמין קו"ק נגלא"ם מפני אלא יוכל לשתות רביעית כאחד (מהרי"ב) וכוסם של ברכת המזון כלאו הכי אין לוקחין אותו וע"ל סימן קפ"ג סעיף ל' בהגה"ם וכן הכוס של קידוש ועיין לעיל סימן רפ"ח סעיף י' (כ"י) **מז** ה מצוה לחלק לתינוקות קליות ואגוזים כדי שיראו שינוי וישאלו:

תעג דיני כוס ראשון וסדר הפסח עד כוס השני ובו ז' סעיפים

א ה מוזגין לו כוס ראשון ומקדש עליו א ומברך **א** (א) ב ג שהחיינו ואם חל (ב) בשבת אומר ויכלו ואם חל במוצאי שבת ד אומר יקנה"ז ו ואם שכח להבדיל ולא נזכר עד שהתחיל ההגדה ה ישלים ההגדה עד גאל ישראל **ב** ואחר כך (ג) יבדיל: הגם (א) **ג** ז ואין ליטול ידיו אלא קודם (ד) קידוש (רבי' יהודה והרא"ם בתשובה ומרדכי פ' פ"ם) ואם אין ידיו נקיות יטול מעם אבל אין לברך על הנטילה ובעל הבית ח לא ימזוג בעצמו רק אחר ימזוג לו דרך חירות (מהרי"ב):

ב ט ד שותה בהסיבה (ב) ה ואינו מברך אחריו: **ג** ו אם ירצה לשתות כמה כוסות. הרשות בידו ז ומכל מקום ראוי ליזהר שלא לשתות בין ראשון לשני אם לא לצורך גדול

מטולל לטיבול ויסבירו מטולל לקידוש ע"ל דמ"מ בשם מהרי"ל מטמע דס"ל דאסיר ליטול עלמו קודם קידוש (ועיין סימן רע"א ס"ב) ומ"מ לא ידעתי היכן מצינו שכ"ם ס"ל קידוש לריך נטילה רק בברכות ס"ה מליני ב"ם. ס"ל מוסלין לידים ואחר כך מחנין אח הכוס ואחר כך מוסלין לידים והטעם מפרש בגמרא משום שומאה ומשום הפסק בין נטילה הסמוכה לכן נ"ל דס"ל כב"ם ודוקא מזגם הוי הפסק כמ"ש הסוספות פ' ע"ם אבל קידוש לא הוי הפסק אבל בפסח הוי הפסק גדול לכן נוטלין סמוך לסעודה. וכ"ע מודו בזה: **ורש"ל** כתב דיטול מים קודם קידוש ויטול ידיו ולא יטול אח"כ לטיבול והכ"מ כתב דמ"מ יטול מנים לטיבול. ול"ל

ד מרא"ם שם וכשושנים ומרדכי פ' מרדי' שם קמ"ל מ מנהגם שמים קו"ל כ' וכן מנהגם ק"ג בני יקנים"ז ג מא"ם בשם רבו ד מסקנא דגמרא ק"מ ס סוד' בסי' מפ"ה בשם רב אביאם ורב מאי רמ"ש ומר"ל ו מנהגם קו"ל ז כל מו בשם ר' יסונען:

עטרת זקנים

תעג (א) ואין ליטול ידיו כלל כו'. ולדידן שנוטלין כל השנה קודם קדוש אם עתה ישול ידיו קודם הקידוש על ידי שיסך רגליו ולא יברך ואז לטיבול אפילו נטילה לא צריך (מהרש"ל בש"ת סי' ס"ו):

יד אפרים

תעג (בס"ד סק"א) יטול ידיו בסיבול שני. ומפרש שם מעשה כו' ומי' מהוב' מן מיבול שני כו'. בלמה לא בלם לו לגרך. מבאיר בשמת שברי יצטרך ליטול שנית לגמם ולא יגא בנטילה זו מהוא הסמוך כו' כ"ל ב (בבה"א מק"ב) ע' מו' רל"ש סעיף ג' ואם לא כו' כ"ל:

באר היטב

תעג (א) מסתייגו. ואם לא אמר אותו ביום ג' או באחר מבאר ביום ב' אלא בשאר ימים כביאור ואם אין לו כוס של יין בשבת קודם מברך זמן בלא כוס ול"ל אשלולו ביוך בלאשונה ולא ביוך כי"ם בני אל גליות מברך כל בשבת ס"ל. וכתב בה"ל. ובהלא דס"ם בפלגרת מע"ב דשולא ל"ל אמר אמרי לא בשבת. ושוד ל"ל דאם שכח לומר זמן ונזל לחטון ובליל ב' אמר זמן דא"ל טוב לומר זמן מכח לילה לאשונה לבטלמה דאם יום לחטון קודם ס"ב בשנים זמן ביום ב' ואם יום אני קודם מ' אמר זמן מ"י ע"ם. ואם שכח לומר קודם גליות דינו כדלעיל סימן רע"א ס"ה וכ"כ בפ"ש ס"ם בפ"ם. ואם שכח לומר בשבת אין לו בשלומין כלל. דבמיב בשבת אם בשנים אמלם ומרור מונחים לפניך וכ"כ בפ"ל לקמן סימן תפ"ם ע"ב. ואין אומרים אשם ניסים לפי אמת ד' : (ב) בשבת. ומומר לומר בשבת אבל אם אינו ביומיהוה ולא מייתין אמר יפה בפ"ם סימן רע"ם ס"ם מ' : (ג) יבדיל. ואם מכר בחמלא אשלולו אל בכוס ואם היה דעתו לשתות אינו מברך בפה"ג אלא לא היה דעתו לריך לברך ולא יאמרו לבדיל עד אחר בשבת דא"כ יפיס אמוסיף אל בכוס אחר דא"ל ב' קידושים ואל"ל ביאחר מבלה ואל"ל אל כוס אחר דא"ל ב' קידושים אל בכוס אחר אלא אם אינו לבדיל עד אחר בפ"ה אומר אלו ובבלה אל כוס ג' דהא מ"ש בענין אחר מ"א ועיל סימן רל"ו : (ד) קידוש. עיין אמרוים בוס ובעיקר בשבת רמ"א וכן אמרו אמרים בפ"ה ובפ"ה אמרו אמרים בפ"ה דבמלוה אמרו אמרים בפ"ה ובפ"ה אמרו אמרים בפ"ה ובפ"ה אמרו אמרים בפ"ה ובפ"

ת מיר נסי' הפ"ם בסם סמוס' וסרפ"ם ע סם נגמ' קי"ל ר יסוד כ מכנס סם נמ ל מנסת מיי' בסם ר"ם וסמ"ג :

עטרת זקנים

(ב) אלו ירקות שאדם יוצא בהם י"ח עולשין שקורין בלשון פולנים זערזיך (סהרס"ו) ואס"ז כת' שמצא בס' רפואי שאין שום זרוע עם עשב שקורין וקרזאך כבו שרצת לשרש מהרדס"י :

יד אפרים

(בס"ו סק"ד) כי מ"ש אלו מכ"ל ולא לפיסי מי' מחילת אין מוכלין גם מס מכ' מחמר מסכילס מי' מכ"ל :

ונ"ל כמ"ם רס"ל דהא בכל בסמה אין לנו מוסלין ידיס לסיכול וא"כ מימי כסתרי מהרדי ושבב"י סי' קל"ם : ד וכרפס • כתב מהרי"ל מוכנין ליקח כלפס שהוא מוסריקו ס' פרך כלומר ס' ריבות עבדו עבודות פרך. ואלכין היס מסופק אם מותר ליקח פטרזל"ן מפני שהוא טוב יותר מבוטל ממו וא"כ אין מברכין עליו בפה"מ כמ"ם סי' ר"ס ע"כ ואני תמה למה נהגו במדינתינו ליקח פטרזיל"ן ואפשר דס"ל מעל ידי הבער הם מעביריו כמ"ם ולפי מ"ם בשם תר"י דוקא כשאין נאכלין כלל אין מברך שהכל אבל כשמאכלין אין לח"ם מעוזים יותר מבוהלים מ"מ מברך כשהן אין בפה"מ א"כ א"כ ומ"מ דעתי מוכך בזה למה בדבר היס בו סלונתא ה"ל ליקח ירק אחר • ואפשר שאחר ירקות אין מלוים כ"כ בימי הפסח א"כ משום דבגמרא נזכר ירק ושאר דברים נקלפה לפת והיוק שלנו אין נאכל כמו הסוא מי אא"כ בכוס וזה אינו מלוי בפסח • ובטור ובגמ' מי' בגם על מרור מברך בפה"מ ול"ל דמרור שלהם היס רחוי לאכול מי כמו לס"ך פס"ם : ה מי מלח • כתוב בהגמ"י דאם מל בשבת ישפה המי מלח מע"ם אבל בסי' שכ"ח ס"ב אותה דבל מה שצריך לאותה שעה מותר לעבותו בשבת. ונ"ל דלאחר שאכל סירק מותר לסלק סירק ומי המלח מסקערה : ו למעלה מן הבל • פי' סמוך לו : ז זרוע • כתב הכ"ן דעפם בלא בשר לא מקרי תבשיל לכן יראה שיהא מעט בשר סריך עליו (ר"מ) : ח על הגחלים • הפסחים לה היס נגלה אלא בפסח של רימון ויש שורש לחזור אחריו • (ב"י סג"מ) ואסור לאוכלה דאין אוכלין אלי בלילי פסחי' ולכן אסור לגלותה ב"י"ם דאין י"ם מכין לחבירו ונ"ל דאם שכח לגלותה עד הלילה יגלנו בלילה ויאכלנו בשחרית ב"י"ם הראשון וכ"ש לכתב לגהות דיבשל מתיכה בשר וימלקה למסיבין וכ"כ הב"ח ושל"ה ואם אינו רוצה לאכול אלי בלילה פסח כמ"ם רמ"ל מהבג אבותינו הוא נהגו אין אוכלין אלי בלילי פסח כמ"ם רמ"ל דבלאו שהן אוכלין בשר לחבירם בלילה אלא בלילה אלא אם כן דעתו לאכול באותו לילה ויהוס ר"ל כיון דבעלמא כדון אין סיכר כ"ל בסיבל לאכול אוס באותו לילה ויהוס ויכון דבפסח אסור לאכול אלי בלילה וכ"ם אוכ אין לקחן בשבל שבכרכם שעתיק בפס הבית יהודה לסיבל ואנג מיעמת רבים ואחי מ"ם בנית יהודה בפס המ"ם ואסר שם דבלי בעל הבשר) אך במדינתינו לא ראיתי אלא מעשה לגהות אישרא ז אלא מוכנים בהמצות המ"ם דבריס מוחר ושיין לקחן סיתן המ"ו ושיין בכלי סיתן כ"ג מבשנת אפ"ו אל ע"ם בשבת ודרש בשבת הגדול מלאני שהאדות יהיס אלייס בערב שבת כי בשלחלי שבת אסור לגלות אין אוכלין אלי בלילי פסחים ע"ם ואלי מ"ם המ"ם אסיר יהול לגלות כ"ם ע"ד לאוכלו ביום ואפשר דס"ל דלכתחלה אין לגלות בלילה אל אחר מיאכל ביום אחרת אם לא שיש עורך בדבר לשבות כך אלא אלא אם לא המ"ם דוקא הם שכח ואפשר כן אבל לא לכתחלה ולכן כשאל ע"ם בשבת שיש לזכיר לגלות בערב שבת ובדיעבד יכול לגלות בפ"ם ע"ד לאוכלו לאחר : (יא) חזרת • אבאר"ם ר"ל אינו מ"ב סיתן קי' דמ"ם בפ"ם דאין יוצאים בהיינו בשאר יקות אל מין מרור אבל בהמצה אקורין קרין בלנו רוחין בחוס אף אל פי שהרי כמה ימים שהיה ובהריגתו

שערי תשובה

(י) לגיות אבאם"ם ומ"ם ואם שכח כו' הוא אבל הבא"ם בשם מהרי"ו ובמג"א כתב בילגנו בלילה ואוכל ביו"ם כראשון ר"ל אלא יגיעשו לגיבר אסור אבל אלא בלילו ר"ל ויאכלנו אחרית אבל ר' אם בלחוצו לילה מוחמנים דאם בלילה אסור לאוכל אלי ובראה קלת אלבון אז אמ"ם בשאר בית יכודש אאין לאוכל אלי גם ביום ולילי אסחים לרבותא דאיקים אינסו לאוכל אוס כו' ואם כן איסור דאריו כך הוא אאין לגלות בלילה אלא אם כן דעתו לאוכלו באותו לילה ויהוס ר"ל כיון דבעלמא כדון אאין איסור כ"ל בשיבל לאוכל אוס באותו לילה ויהוס דבפסח אסור לאוכל אלי בלילה וכ"ם אוכ אין ראיי לגלות כלל (ושיין לקמן בשבל שבכרכם שעתיק בפס בית יהודה לסיבל ואנג מיעמת רבים ואחי מ"ם בנית יהודה בפס המ"ם ואסר שם דבלי בעל הבשר) אך במדינתינו לא ראיתי אלא אמעשי לגהות אישרא ז אלא מוכנים בהמצות המ"ם דבריס מוחר ושיין לקמן סיתן המ"ו ושיין בכלי סיתן כ"ג מבשנת אפ"ו אל ע"ם בשבת ודרש בשבת הגדול מלאני שהאדות יהיס אלייס בערב שבת כי בשלחלי שבת אסור לגלות אאין אוכלין אלי בלילי פסחים ע"ם ואלי מ"ם המ"ם אסיר יהול לגלות כ"ם ע"ד לאוכלו ביום ואפשר דס"ל דלכתחלה אין לגלות בלילה אל אחר מיאכל ביום אחרת אם לא שיש עורך בדבר לשבות כך אלא אלא אם לא המ"ם דוקא הם שכח ואפשר כן אבל לא לכתחלה ולכן כשאל ע"ם בשבת שיש לזכיר לגלות בערב שבת ובדיעבד יכול לגלות בפ"ם ע"ד לאוכלו לאחר : (יא) חזרת • אבאר"ם ר"ל אינו מ"ב סיתן קי' דמ"ם בפ"ם דאין יוצאים בהיינו בשאר יקות אל מין מרור אבל בהמצה אקורין קרין בלנו רוחין בחוס אף אל פי שהרי כמה ימים שהיה ובהריגתו

חק יעקב

מרומנטורג וכן אסקנת הב"ח אף לדעת הרא"ם ע"ם : יא כדי שלא ישתכר • ולא"ז מאמר מאמר אסיגרין מותר לשתות אבל לפפ"ם המרדכי בשם דבין ראשון ושני מותר לשתות המרגא מגרר נר"ר ויאכל מלה לתיאבון אאסר דאסר מאקים אסור לשתות בין ראשון לשני כיון אאיגן נוררין אבן לא מלינו בכוס פוסק הכם איסור בזה רק ביין הוצרך להתירו אלא יבא בכוסף אל הכוסו"אגם אלא תיאבא המרא מאמיד אעיד ועל"ל סי' תע"ב : יב וברפס אי ירק • דהיינו אבאכל מי ומבוטל אמבריכין אלייו בפה"מ כדלעיל אל ר"ם ובוכגין ליקח מה אקיין איסור זיל ומוב ליקח כרפס אהוא מוריקו"ן ס' פרך ס' רבות אבנו ע"ודת פרך וקוריין בל"ם תיאך וכ"כ אמרוים : יג אי מי מלח • ואם אל בשבת יעשה המי מלח מע"ם ואם לא אעשה מע"ם ואין לו תוחן יעשה מי מלח מעט אמבואר לעיל סי' אכ"ח : יד ואחר זבר לחגיגה • אמר' אל ע"ם בשבת נ"כ אסיק אסור דיקה ב' תבשילין דלא כדעת הרא"ם ול"ל: דבקיר"ו אסקי הרא"ם אסתיק דיקה ב' אבשילין אף בפ"ם ל"י ודע' הרא"ם בפאת אם לאיסך: מו זבר לחגיגה • והרוקה כתב מ"ר אלוקחין ב' אבשילין זבר לאמה ולאחרן : שו וחרוסת והם יהיו יותר קרובים • כפ"ע ברפס כן בשם אמהרי"ל ובאמת במהרי"ל לא אלאמי כן רק אכתב מ"ל דאם אל אמרוסת אמות אלו אלגם חזרת ביותר ניכן והוא בסול ושב כמו אם אלגו קורין במדינות אלו ביים אלאמטן בנ"ם והוכלין אותו זהו אמין לחגיגה ע' בג"י אכתב אלוה בחזרת אמ"ם שהוא אמוקה ואין בה אמרוים ע"כ ע"ם ערוך הרוקה אבי בר הדיא דאמר לרבא אריר אסקן כחסא ל"ל הא"ם יש בה אמרוים קלת ובערוך ב' דחזרת אלין הוא אבא אמה ובאגודה כתב ז"ל אם לא אמלא לשונו יקח אעריסל מכ"ל ושולטין בגמרא הימנא אריסא"ל ועיקר פי' שולטין דמיבאסקי ובגא"ו הילגוי ו"ל כריסאיגו עכ"ל וכ"ל כתב אלאתי שהוא אבריוים והוא אלוי אלגינו אבבלין אותו ואוכלין אותו עם ליקר ותומן לבאל אמרוים

באר היטב

לסיר לגרך כיון אאין בע"ה זו אל אלמלות אלא דהוי אאסק גדול וכן נוהגין : (ח) ירק אחר • אבוב מי ראמיבל אאבכרכן שלו בפה"מ בפ"ם אימן ר"ם • ומיבגן ליקח אם אקורין אים"ן ושוב ליקח כרפס אהוא מיקיקין ס' ארך כלומר אם ר' רבות אבבו אמרוים אלך ומיקין כל"ל אליקר ל"כ אבבוים ועפ"ל : (ו) מי מלח • ואם אל בשבת יעשה אמי מלח אמ"ם ואם לא אעשה אמ"ם ואין לו תוחן יעשה מי מלח אמעט כפ"ם בתוחן אכ"ל ע"ו • ובאמ אמ"ם ע"ל ולאחר אאכל אסיק אלוקר לאוק אסיק ומי אמלח אאקערה : (ז) דאגיגה • אלילו אל אבא אבבת ואיין בפה"מ ר"ם בפ אמרי' אאוגלינים ואמרי' אקורינ"ל אבבריים אם אבר בנאמת ואיין ד' אסרן בוס : (ח) ויאבר אקערה • אבר אקערה אל אמרי' ז"ל אוקאם אבבר אן בחיים וז"ל אבר אקערה אל אאמרות יאו אבבר אוס ואוא אבבת ז' אלוא אמרות ואבבת אבבן לאעלה ואתיין לוי ולאמים אמנו' אינאל אבבר ג' אוגן לאבא אילאם ואבר בר אבבת אבבר ואבבר ואבבר ואבבר ג' אינים אבבול אוא אל אילים אבבלא ואבבר אלו אבר' אבבים לאעלה אל בנ' אלוא אסיינו אלוא אבבא אבר ביאן אלך ואילם אבבא בגאמלל אלך אבבר אבבא ראוא לפ"ם בלאלא בין אבבלא אלים בי אם אבבים אן אבבר ואבבר אלוא אבבר אבבר אבבר

ממנו כי לוקח מעצר כ"כ כמו הקלף שיש לו כח יותר: (ו) נוטל ידיו לצורך טיבול ראשון. דכל שטיבולו במשקה לריך נטילה: **מכאן** יש תוכחת מגולה לאותן שלין מזהרין בכל הסנה ליטול קודם שיאכל דבר שטיבולו במשקה מה נתחדש הלילה הזה מכל הימים שבשנה ואם בא לטהר מלמו ספי בלילה זו ה"ל להזהר עכ"פ בי' ימי התשובה שהזהרים הכל לאכול את של ישראל דוקא אלא אולי שלין כאן אלא מסרון זהירות ואין מדקדקים להשוות מידותיהם: (ז) **ולא יברך על הנטילה**. בטור כתוב והרא"ש כתב שהשיגו אין לריך לברך שטבולו במשקה וע"כ לא הי' בשם הר"י והרלה לברך וכ"כ הר"ם בשם הר"י: (ח) בשורש מ אלא שבעלין אין יוצאים יש יג אלא א"כ הם לחים ובקלחים יוצאים בין לחים בין יבשים כ ג אבל יד לא בבושים ולא שלוקים ולא מבושלי וכלם מצטרפים (יג) לכזית שהוא השיעור שלהם כב ם ועיקר המצות בחורת אם אין לו חורת מ יחזור אחר ראשון ראשון כפי הסדר שהם שנויים: הגה ואם אין אחד מלוו סירקות יקח בג לענה **טז** בר מו אחר ירק (יד) מר (אגור) בת וחרוסת ושאם ע"כ שהגין בו **טז** בו משש (טו) חומץ או יין אדום זכר לדם (טוב) ושושן החרוסת מפירות שנמצלו בשם ישראל (תוספות פ' ע"פ) כגון תפוחים תפוים אגוזים רמונים שקדים וזתים עליו תבלין כגון קנמון וזנגביל **יז** בו סדומים (טז) לתבן סדיו מגבלין בו סדיש: (טוב)

ר (ו) פ (יז) כה נוטל ידיו לצורך טיבול ראשון (ז) ולא יברך

שיטיל מים ויפסיק ושאם הרא"ש לפי שאין הנטילה משום סרך תרומה כמו בלחם אלא משום נקיות והשתא אין אנו נזהרין בנקיות כמ"ש התוספות פ' ע"פ וכתב ב"י שמ"ש וגל"ג אין דבריו נכונים וכיון בקרקע מש"ה שוי כקרקע בכ"ל ל"ל דהכי שיטתו כיון דמבור אינו מתקיים בקרקע הוי כמבלעין ונקיים הא"י ביאום ומנוי רשות ושוי שימוש לשות ביד הסילאל וא"מ ל"ש דהא ק"ל כל המחובר לקרקע הוי כקרקע כמ"ש פ' תרע"ז ס"ג · וכ"ם כשנשרש בקרקע כמ"ש בי"ד ס' ו' סעיף ב' ובנמ"מ דסלוגתא

סימן ל"ה וס"ם קל"ג · ואפשר דמיירי שהמבור כבר נתבטל כל לרכו ושומר ליתלש כתלוש דמי: **טו או שאר ירק מר** · כתב הס"ר ז"ל בגמרא מוכח דאינו יולא רק בחלו הפנים במשנה וס"ם התנור שיקח לענה גר' שהוא מפרש המבור הוא לענה · ולפ"ז בשאר ירק לו לטובא בלא ברכה ודברי הרב ל"ש עכ"ל · וא"ל בסיון שאמת בכוונת שתנור דהרי כתב כן בשם מהרי"ל וז"ל מקרי"ל בתשובה מי שאין לו לטובא מירק המוקדם במשנה מוקדם למלוה ושם שהרבשה מינין מוחכרים בהר"מ בל"ח (המ"ל) ותשב"ן כתב ליקח ווירמ"ש בל"ח דהיינו מרור דמתניתין ושמעתא דשא מיכא מתן דמהבר המרירתא לכן אי ליכא אזרת לגולי עלמא מרירתא עדיפא ותנורה כתב ליקח מטרטר"ש דהיינו המכא · ושמא בסיבל הלא אתבריר דשלפי"ן קיבל"ל דבשהוים כתב ליקח קורבל"ל לשיבול ראשון שמעא דאינו יולא בו ידי חובת מרור עד כאן לשון מהרי"ל ותנורה כ' ג"כ המבור הוא ווירמ"ש וידוע דלענה הוא ווירמ"ש בלשון אשכנז · וכמנהגי מהרא"ש כתב מקיש שאין לוקחין לענה שקורין ווילמי"דא אי אתר דבר אחר אבל בזמן הזה המבור דמתניתין כולל לכל סירקות המרים וכך כ' רש"י בתומם כל מבר מר בקרא מרור אבל בגמ' לא משמע כן וגם בסוכה דף י"ג איתא דאמר' מרירתא דלגמא אין יולאין מפני שיש בו לווי דלריך שיהא שמו מרור בלא שם לווי וגם בכוונת רש"י לומר שבכל קרוי מרור אבל מ"מ אין יולאין אלא באותם שנקראים בשמא מתן תורה מרור לכן אין לברך על אתר ירקות: **טז** מעט חומץ · ואם אל בשבת יהן בו המשקה אבל בשבת (תוספה) ע' סי' שכ"ח סעיף י"ז דעל ידי שימוי מותר לת"ז המשקה בשבת דהיינו שיתן המשקה תחלה ואח"כ ירים לתיבה המרוסת: אין הדומין לתבן · שאין נידונין היאבד והן מרוסים (ב"י ובקה) ומהרי"ל כתב שלא יזוך

באר היטב

לבריסה · ובשאינה תכם לגי סימן קי"ם כתב שחורת בשבתיו שוא שיקח שנקרא בל"ש שלאם ובלבון שבדר שלא"פם · ויש בו בסימנין שתמוהים בגמ' ומשני שבתלוים לשבנו אין מנוי בוחן בשבת לא מוהבלין לקחתו מבור ולוקחין אחרי"ן שהוא תוכלת ושיק מוהים מוהבא שאינם יכולים לאכול אפילו מלי זיש מתחת מוהים ובשבלין מלוה מרור אל"ל עיין שם · וכן בשעתי מלינו אחר שבאתן לוהו שבשדיות המות מלוי אלא מוהם ביומר ניכן וזהו בשל ובב כמו אם שאנו קוראין בחדרים אלו סוי"ם שלעין ולאוכלין אותו בה בפנין לבחור ועיין תק"ד ובקב: (יב) בשרש · שירוה שרשים קטנים שמתבלים לכאן ולכאן אבי שורש מגדול אבו עוטר שיקח הוא בכלל קלח מהרי"ו ועיין ש"ו: (יג) לכזית · דהוא כמו אלי בלשון פרבעולא ולריך שיעור זה בכלישות אלבד הריות אבין שבלים בפ"ם סימן תפ"ו ויש ליזהר בזה דאל"כ ליקח לו אחיים אין מהור שבבר אלא ביזבר · ואם א"א לו בכל שב"ל יאבל אשם בפו לוהר אשם מרוחים בלא ברכה ולאלו לחוק אבאר בכל יבולבו אף אם יבאוב אבלו לקיים אלוה אל"ל בחב"ל סימן תפ"ב ס"ו: (יד) מר · ואבל אקיים אף אי"ה בעבין אחר שב"ש אין לברך רק אל אלו אחיים דקא חביב בחתיתין וכן אסכמת הב"ך ובמ"א ח"י: (טו) חומץ · ואסור אחל לאחים בשבת לריך ליתן אשתקה אבו אש"ם ואם אבת לריך לעשות ע"י שיטוי אחר כך יבוים בו אחרוסת בחב"ל סימן ב"א אדיף ס"ו ובל"ב אמ"א ושיין אם בפ"ו אדיף קבן ל"ר דאוסר ליתן אחרוב ליתן אחרוב אחרוסת אלא בשאיב (טו) לתבן · ולא יזוכן אשבר כדי שיטוי אחרוכין כ"י: (יז) נוטל · דבל שבישולו בשקה לריך נטילה ובתב אם ב' ומבלין יש אוכלת אבולה לאוקם בשאינם נוהרים בכל אשבם אלא ידיאים לנהרים אשיבולו אשקה דמה

חק יעקב

המרירות ובהג"מ כ' אם א קורבל והוא ב"כ מלוי אלינו אף בתהרי"ל כתב כיון שבאזורים כתב ליקח קורבל לטיבול ראשון משמע דא כי יולא בו ידי חובת מרור · ומאכל אדם"ר מרוביים ובערוך קרדו וי"ם מרודיין והאחרונים כתבו שהוא אם אם קוראין בל"ש קראין לו מערבך וכ"כ התי"ם וש"ע בתם אבא אבא על הרא"ב אם וכן בתשבם המנהג בחדיות אלו ליקח קראין למרור ומערבין על הצלין וקלח נוטלין לברכה תרתיגיה לוקח בש"ם אלוותא דיקלא ואדם"י ווידלא ובכוקח אגרוזין מרור בש"ם מרבייתא אדם"י אחיר אוייל אפורן ובאגוזה אבוא ווערמיטה דהיינו לענה: יש אא"כ הם לחים · משמע אפילו אינם יבשים לגמרי רק כמוהן אין יולאים בהם כיון שאינם לחים בש"ג ריש"ז בש"ג וכן בתשבות רוב הפוסקים וכ"כ בש"ג והא דקאמר בש"ם שיולאין בכמוהן קלי אקלחים כדמשיק הש"ם ובקלחים כיון דקי"ל דיולאין ביבשים כ"ש בכמוהן שיולאין בל"ש ואף אבאם אמור בתבתי לפי שבש"ם כתב אל הא דבקלחים יולאין בין לחים אמשמע דאין יולאין בכמוהן וכן אמשמע בזאר ורמב"ם אבל"ל והוא אעשות הדשון המוכח וקלי אאלים וכמ"ם ואל"ל אי' אלא הם אתנם בעבר מבע"י כדי אבוא בבמה אם אומר לילה ע"ם: ב אבל לא בבושים· רש"י פי' בחומץ וכתבו אחרונים דרש"י אזיל לשיטתו בש"ם ר"ה אי' ס"ל בשמו דאין דין בבישם בבשים רק בחומץ ולא אבל אמן קי"ל דדבר אחרי בשים אע"ל הוי בבוש בשמים לכן בתבו דים לאמתות בחומן הנוהגין לברות אחרור ושומר בך אע"ל דאין יולאין בה · ולע"ד נראה דהמנהג אל ישראל אורה היא (שורין לוהו כדי שיהיה אפילו לחים ולא בחומץ וכמ"ם בש"ם י"ם) ויש לחם אל מה שיאמרו דאף לאחומן בחומן בשאם בבוש וכדאמר בש"ם בשים אע"ל לענין בלישה ואלישה מ"מ בחן מודו דדוקא בחומן בשאם בבוש ד' ל"ש בבאי בריישא בלון אל דבר בל אים בו אעם אדור יולאין בו וכל אלא בבבה בחומן עדיין יש בו אעם אדור וכן אבר נראה בעין ובחומן ודאיה לוה אל' אמתני' ובריישא אם דקתני אבל לא בבחומן ולא אלוקין ולא אבושלין ובתבו הוספת אם ח"ל לא אלוקין ולא אבושלין אבאם דאל"ה הוי זו ואל"ל זו וכן אמשמע בבמה דוחבתין אל"ל אחוספת וכן הסכמת הפוסקים · ואתבתי אקם אל בל בנים יהיה זו ואל"ל זו בריש דקתני אבל לא בבחומן דהוא אחות אבישול וכ"ם אלוק ובבישל דקתני אבל לא אלוקין ולא אבושלין יהיה לא זו אף זו כיון דאלוק הוא יותר אביישול אלא ולהי דהאי בבחומן אייירי בבבחומן ובבירה ואעם אמיתן אאבם אבישל אעם אדירות יותר אל אלוק ואבושל בבים וא"כ בל אמבאי בחוא אחתא אתתיים בדרך לא זו אף זו ואשמא בלון אל דבר לאחויי בבחומן בבים הוא בו אעם אדור יולאין בה ובר אן בל דין בתבתי, בבארי אי"ו דעת בתם פוסקים ולאן דין בבבים בבים אע"ל אע"ב דלענין אישור בי"ל לאתמיר

שערי תשובה

ובתריאתו כו' ובעין בבוא"ת בית אתרים אינן מ"ג דאמ"ג דודאי ע"י בבבים אתנבל אתריאות קלת אך כיון אאבל לא אבוא בתריאות ובודאו אריף אבבם אל דיולאין בו וא"מ אין לבקל כיון אבוא"ת אבבל קראין ואתני' אמ"ם לא בבבים ובבעת בדחק יש לבקל כיון דבלאל אבי אה"י אינל בבבים אבים ואף אבאחתרוים אלקו אלו אם אם בקראין יש לנרף אבבים אבמ"ם וא"ם אבבים ונדולים בוהבים לנאת ידי אינת אבור בקראין אנל ואחוקה כיון אבינינו ראוות אבבדיין אוא אריף אבוד אם לא בבשומד אבלה זמן אדוך אמ"ג אאם אבאחתריות יולא ובבבל אר לאחוק ולאי אלאין יולאין בו בכל ע"ם ואבאחתריות יאמיר לענמו אבל לא לאחרים בארב בדורות אלנו אלינו אמנו אבבלה אבוא אריף אבור אנינ הרבה וגם בי אוא אובבה דאתי לידי קולא אע"י ובבעת בבליתו כל אה דאבבר ויאמינו דלית בים בוית ובינן בבו"ת ל"ל אבבים אבבר"ם אבאחר בבם וב"ם בחבובה אבתר אתף אחרידים אל דבר ר' ואוכלים אן הקראין באקום אבאחרת אבוא לאם בא אאלאם אנוי אבוא אדנו קבן אאוד קורא אני אל הקראין

: לענבו אם אין לרך לעשות ע"י שיטוי ולאן דבריו אוכרחים גם אשולה אל יהי שיטוי ולאן דבריו אוכרחים גם אשולה אין נזכרים בזה אי"ו

(ט) ע ב

ם אם בגמ' ג אם בתבנם ם אם בגמרא ש בגמרא מיי' פ ליינאפוי בפי' קנת סעיף ד':

יד אפרים

(בס"ו סק"ו) בשור בשר ובר"מ מבוקשות בשר אבבבבבה כו' ובשם בר"מ לפי אאין בבבבה בו' ואחזור יש לאמוש אל אלבוש בתבר אבבלאם אלא אבבי אבבר לא אים ביבבל ביבבר אבבבבבה בו' דאי לא אים אבבבל אלא אבבי אבבר לא אים ביבבל ביבבר אבבבבבה בו' בגמ"א ס"ק י"ר) אינו אבקיים בקבקבה אור בבבלאין וקיים אי"ו ביאום ואור אינו בבום ביד ישראל בל"ל: (שם ס"ק ט"ו) דאפי' אבירבא דאבבא אין יולאין אבבי אים בו' ובשם בבבינת בב"י בראם לוהר בו' בל"ל: (שם ב"ש סעיף ח') אוקם אינבא אא"ם בבים אבבר לריך לגאין אם ס"ק י"ג אבבבא"ת ואבתיק אלבקן ובל"ל בבבא":

ידוך לותם ויכיו מרוכים: **יח פחות מכזית** · דאם יאכל כזית יסיר ספק אם יברך ברכה אחרונה (טור) לכן אם מיכע שאכל כזית לא יברך ברכה אחרונה: **יט ומברך בורא פרי האדמה** · קודם שיכול כדי שיהא עוכר לעשייתן וס"ס במדור (מהרי"ל) וקשה דהא הברכה לא קאי רק על שהכילה דמברך בפ"ה וס"ס נבי מרור וע"ש: **כ ויבצענה לשתים** · דבפיק לחם עוני דדרכו של עני בפרוסה: **כא ויתן חציה** · פירוש מליש הגדולה (מהרי"ל ס"ס): **כב תחת המפה** · ויש מוהגין לותם על הפיסון זכר ליציאת מצרים: **כג ויגביה הקערה** · ולי"ל לפסיר הבשלין (טור): **כד הא לחמא** · ליסגא דקרא דכתיב לפנן ונלמו את הלחם אשר אפיכלתי אתכם ונו' ואין לפכם הטפסת ולומר הכא לחמא לו הא בלחמא (מהרי"ב ד"מ מס"מ) פי' דיש אחין רולין לומר הא לחמא מפוס דאין זה לוחנו הלחם ממש שאכלו ישראל ולכן מביא ראיה דכתיב בקרא לפנן יצאו את הלחם אשר אפיכלתי ונו' וכרי אין זה הלחם שאכלו אבלי אותו שאכלו כבר אכלוהו אלא דומנת הלחם ס"ל דומנת הלחם ומיכו אין זה ראיה דהתם לקח מלבנה מן א"כ מייך אשיר לומר את הלחם אשר אפיכלתי דהא נפתייב מזמן הסוא אבל הכא אנו אוחין מצות מדשות ואין מייך לומר הא לחמא וכו' לכן אומר הא לחמא אלא הכא אינו מיבול זה מיכרי ורבב"ם מפוס מיכרא לפי אחין בני אדם דגילין לאכול ירק קודם הסעודה והתיוקי יאכלו ע"ז ונראה שהמנהג יהיה לפס דאי לא היה מעבל אלא הני אמרור לא היה ביכר דהוס מפוס מלוס אלא כדרך בני אדם לעבול תוך הסעודה ע"כ אקנו לעבל קודם הסעודה דגזה מראזן אחין המיבול בא מחמת הסעודה והוא סימן לביבול הני אמרי אמרי אלא מחמת הסעודה אלא מלוס מכמיס כנ"ל לפ"ר רש"י ורבב"ם: (ח) **פחות מכזית** · לפי שאם יאכל כזית יחמייב לברך ברוא נפשות ויש אלונתא בזה אם מייב לברך לותם על מיבול ראשון ע"כ טוב שיאכל בענין אלא יהא בו מיוב כלל והאלונתא היא בין ר"י לרבב"ם דר"י ס"ל דהבדה והלל הוי הפסק בין המיבול להסעודה כמו שאכתוב לענין ונטילה אלריך ליטול ידיה לאעוד' כמ"ש בס"א הכא נמי לענין ברכה אחרונה על המיבול ואין ברכת המזון של הסעודה עוכר לותם לאכל הרבב"ם ס"ל כפי' אבי הרא"ם דדוקא לענין נטילה אייב הבדה הפסק דדלמא נגע במקום המטוף בנחיים אבל לענין ברכה אחרונה לא כמו אא"ל לברך בפ"אא על המרור מעשה דנפסר בברכה זו מעשה בביבול הראשון הכא נמי לענין ברכה אחרונה על המיבול אל' אסור ממנו דסיך להסעודה וכאלו אכלו אכלן בתוך הסעודה וי"ל דלאו מעוס אעם אין אדמה ומברכה אחרונה אמרור אלא דבאלונתא זו שייכא עוד אלונתא לענין ברכה אחרונה אם בזמנים אבל ביבול ראשון אם הפסק בנדבה והלל. ונראה דבאלונתא זו שייכא אל

כתוב ונלמד לפניו שירה מדשה הללויה גם זה אינו נכון כיון שאומר ונאמר ממילא קאי על הגאולה העתידה · ובקצת ספרים לא כתב כלל רק שירה מדשה וכן נכון דבאמת קאי על הגאולה שעבדה שרי קורין הלל המצרי · ומברדני של זקני מהר"י בר בצלאל ז"ל היה נקוד ונאמר בסגול וזה נכון פסי ושייך לומר שירה מדשה כי נאמר בסגול הוא לשון עבר :

תעד (א) **והמנהג בין האשכנזי' כו'** · אמת שזה דעת רב שרירא ורב האי בשור וצ"ע באמת הא זה כותר לא זה דאם מברך בפס"ג של כל כוס ס"ב קי"ל הבנדה והלל הוי בפסק כדעת ר"י רסי' תפ"ג ומדלא צריך ברכה אחרונה אמר הכוסות הראשונות ס"מ דשייכים הם לסעודה והבנדה לא הוי הפסק כרשב"ג · ופשוט שמעשה זה באמת כתב הטור וא"ל בסכים לדבריהם בברכה אחרונה שאין לברך אלא אחר אחרון אבל לא כל מעשה מכל לא בהאשונה לענין בפ"בג על כל כוס מעשה שזכרתי וא"ל שעשה הגאונים דודאי לא הוי הפסק ואפ"ה צריך בפ"בג לכל מ' כיון דהכוסות הקנו ד' כוסות הוי כמתנה בפי' בשעת ברכה שאין בדעתו לפטות ממנה ברכה זו אלא כוס זה כיון שצריך לכוס אחר חייב לברך עליו בא"ל · אלא קאי אמאי כתב לעיל אלא יאכל בעיבול ראשון רק שהות מגזית ורמ"א לא כ' ע"ז כלום משמע דהכי נהגי הא אפי' אם יאכל בזית לא יצטרך לברכה אחרונה כיון דלא הוי הנבדה הפסק וי"ל דמ"ש עדיף אפי' לגאת ידי רי"

ובאמת דלא קי"ל כוותיה בברכה אחרונה היינו לסקל בפסק ברכות :

תעה (א) **ויאחזם בידו** · הטעם דיש פוסקים לברך על השלימה המוליא ועל הפרוסה שהוא לחם שוני על אכילת מצה ויש פוסקים לעיסך ע"כ יאחז שתיהם בידו ויברך שני הברכות ואח"כ יבצע אבל בעינן לחם משנה כמו בכל יו"ט אלא שהיו מונחים בקערה ויקרבנה אליו אז יקח כל הג' מצות בידו וישים ידו עליהם ואח"כ יוציא השלימה ויבצע ואח"כ יבצע מן הפרוסה · וכתב הר"ל שתחלה מברך המוליא ויעבור השלימה ואח"כ יבצע השלימה תחלה לגמרי ויתחיל הסמיך ויברך על אכילת מצה ויפרוס משתיהן אל"ל ואינו יודע מהיכן תחלה ואח יבצע למה גם מה שמחלק הברכות המוליא על השלימה ואל אכילת מצה על הפרוסה הוא תוסס בחד סברא אבל משמעות הטור הוא לעלות ידי הכיסה ואומר ג' ברכות תכוסות זה אח"ז בעודה בקערה ואח"כ יבצע אותה בזה אח"ז ואח"כ הטור בסימן תפ"ו שהבילוע יהיה כאחד : (ב) **ויאכלם בהסיבה ביחד** · לפי שהני הברכות הם שייכים להדדי ואפי' אם לא היה לו אלא א' אלא שאין עושין מצות מבילות ע"כ מיטל לכל ברכה מצה א' ע"כ לריך שתהא אכילה כאחת כאילו היה ממש מצה א' ומהר"ל מפרשב הקשה הא אמריק בפ' שאין מקדש כל שאינו בזה אח"ז אפילו

באר היטב

כתב דיש לזרוק בקפילה שהוא אלא בקפנים הבא בקפילה הבא בקרון הוא לפנינים · וכ"מ כתב דיש ליקח בלגנע דוקא זכר לפס שנאמר אלגע אלהים ביה וכן עיקר מ"ו : (כו) בידו · נטילת הברכה אחר נלגנו כתב מהרי"ו כתב אחת בשבת דיש לבטל ולומר ולומר אחלה מן הפסחים ואחר כך מן הוכחים ואין מנגנים דוחה שבת ומגיל ג' לעיסך ע"מ · ובפסח משוכן פיסן רס"ח בשב ביום לומר אחר מן הוכחים ומן הפסחים · והפסחות אחרונים מהרי"ו וכ"כ בפ"מ · אלמינרא אלו אין ליטב מוהם אלא בלימה ובילאם ע"מ · כ' לנוס אין מהנגין לברך על אלו כיון שאמלקין אינו קורה אפשרות ואנו לאחר הפסדו הייב בקריאה הפנדה וכשבנים לאנס ו ולאנור זה אין לומר זה אלא אומר אנס שאנו אוכלין וכו' אח"ו ס"ק ל"ח :

תעה (א) **ויאחזם** · כל שאנחנו שעלוהם לאמוליא ושלאחריהם לאחר אכילת מצה ויברך אפי' ברכות הרב יהברם מהרי"ל ולאחרונים : (ב) **בהסיבה** · אפילו אל בשבת ר"מ ע"ל סימן רע"ד : (ג) **בשלה** · ואין הוא בכתבים

שערי תשובה

הקרוין סבבה ואין בו מצה ע"ם : (כו) בידו· שב"ם וכתב בשור שחיים ס' בשבלותך גר בימי קדם היה יכול לומר כל סדר הסנדר עבדים היינו כו' ושבילו בגר"ו ומ"ם בנוסח מן הזכנים דש"ם ל"ל לעיסך עיין בכל"י ס"ם כ"ל דבשבת תפ"ו היה שבח תפ"ם ודרש בשבת שבת בגדול אלא לבטח הנוסח שלנו מחבלנים מוכה לאמול אחרים בה בנה בשא"ק והיינו בלבא יאמר בשבת ואף אם לפי הקבינ-ות לשם הבאם יאמר בשבת אין נכך כלום שאז יקדש אפי' הרבים פ"ם :

כורכם

תעה (א) **ויאחזם** · כל שאנחנו שעלוהם לאמוליא ושלאחריהם לאחר אכילת מצה ויברך אפי' ברכות הרב יהברם מהרי"ל ולאחרונים : (ב) **בהסיבה** · אפילו אל בשבת ר"מ ע"ל סימן רע"ד : (ג) **בשלה** · ואין הוא בכתבים

חק יעקב

ליקח בלגנע דוקא זכר לפס שנאמר אלגע אלהים ביה וכן עיקר וכתב בפסח משוכין סימן רס"ח דיש שופכין סיין ושופכין הכוס אחר שזרקין מעט בלגנע ורומין ידיהם מעט אלא לשהות מעזכר הם הכוס וגם הטבול בו אלגנו ומתוה עד כאן לשונו ומבריאות אלו אין מהנגין כן ואין לומה אם לא שהוא אפשרים ביותר ויש בזה הפסד אוכלין עיין לע"ל סימן לע"ל ולא הוזכר הסמנג זה בשום פוסק ראשון : לה בשעה שאומר ההגדה · וכתב מהרי"ל ויהיו אמלות מכוסות עד שיתחיל עבדים היינו אז מגלה אוזן מלמעלה מעט לקיים לחם עוני שאונין עליו דברים גם אין לכניה שום אלה על הכוס אלא הב' אלות עד אחר גמר הסדר דאל"כ איך יתחוב עק רת הקערה במקום עקירת הסלות אל"ל וא"ל עד גמר הסדר אלו דוקא הא כשמתחיל עבדים מחזיר הקערה למקומה ואז מוהר להשים עליו גם כן אחר אלות : מ שאומר הגדה · ויעין בב"י דגם שומא חייב בקריאת הגדה דלא כרי"ו ופסוכת רוב"ז סי' ל"ש וכן מסקנת הס"ם דבסחים ד' קע"ו דחייב בקריאת הבנדה ומולות רבינו ידי חובתן ויעין בשער אפרים סימן כ"ז שמתרץ דברי רי"ו ומכל מקום לדינא מסכים הב"י ומ"מ ל"ל דבמנהגים למלה זו ולמרור זו מ"ל זה כדאמרי' שם בגמ' זה פרש לשמיון הוא דאחי דזה שמעא שיכירהו בראיית העין וכמו שפרשב"ם שם לף דלפי המסקנא שם אשבר לחלק מ"מ מה בכך הא אשבר לומר בנוסח קצר מלה שאנו אוכלין כו' ויעין בב"ח סימן ת"ם שהבא בשם מהרש"ל בשאר מקומות ולא ידע בשמירת ההגדה וכיון לו חומם ואמר כל פרשיות של יציאת מצרים עד כאן לשונו : ם הכוס בידו · בנוסח ברכת אשר גאלנו כתב מהרי"ו כשאל אפה בס"ם דיש לבסוך לומר מחלה מן הבסחים ולה"ר מן הוכחים ומן הפסחים והסכמת האחרונים מהרי"ו :

תעד א לברך ברכה ארת על כל כוס וכוס · וכתב הפ"א וז"ל ולפי הבנדה לא הוי הפסק כמ"ם סימן קפ"א מכל מקום כיון דכל הדא ודא מלוה בפני עצמו היא מברכין על כל אחד ואחד בב"ל וק' לפ"ז של מה שפסק הטור והמחבר ס"ם הע"א בפני שמשכה בעודהו עד הלילה שורם מפה ומקרב ואינו מברך בפס"ג ושא ודאי מלוה בפני עצמו היא ואמאי לא מברכין עליה בפס"ג ובאמת לפי הטעם שמבואר בהרא"ש פ' פ"ם בהמלריכים לברך אין כל כוס וכוס דיש לקיים בהבנדה והלל ובכ"ם ב"כ לק"מ בנים לף לפי מ"ם בפ"ם קפה ומפסר לייבב הרבינו בדחוק דלפ על נב דלא הוי הפסק בפסק בפר' קע"ח מ"מ כאן אי הוי בהפסק מכח לירוף הטעם דכל הדא ודא מלוה בפ"ע ועפ"ם בפ"ז : ב וכן דעת רוב הראונים · פי' לחכי מברכין על כל

חק יעקב

כוס וכוס אבל על הא דאין מברכין ברכה אחרונה רק אכוס אחרון אפילו אם לא יהיה כן דעת רוב הפוסקים גם כן הדין לברך מפסק · וכתבתי כל זה לאף קי ממ"ם המהרי"ל הלכות הבנדה וז"ל ומברכין על כוס שני בפ"ג אף על גב שהרמ"ם כתב שלא לברך בעלי התוספות פשיטא לן המברכין והרא"ם פסק דאשור לעשות בלא ברכה ופסק מיסור לאומרא עד כאן לשונו ובאמת קי"ל פסק ברכה לקבל ולא יברך וכן כתב בתשו' מהרי"ל עצמו בסי' מ"מ ודברי המוהיה גם הרא"ם עצמו בתשובה בלל י"ד סי' ה' כתב הממעמא בברכות אינו מפשיר כי הברכות אינן מעכבות אבל הסדרבה מפסיר דהוי ברכה לבטלה עד כאן לשונו וע' לעיל ס"ם ר"י ואין זה בכלל אסור לעשות בלא ברכה כיון שמונע עצמו מפסק ברכה לבטלה רק לכתחלה לא יכנס עצמו לפסק ברכה נמה שיבול לאומר והבא נבי כ"ות מבבא מבבאים לברך על כל כוס וכוס כיון שכן דעת רוב הגאונים (עיין בפ"ז והוא פבוס)

תעה א ישול ידיו · ג' פס"ם אע"ג דמסק ליה הדא דאמרא כיון דבעי לאימר לברכה לא לגמור בה כל פעודתיה כיון דקאמר בפ"ם אלריך ליטל פעמים אחרונה ואינו לעיל פעמים בגיל אבל מכ"ל כוונתו כיון דקאמר בפ"ם אלריך ליטל פעם ב' דלמא אסחיה דעתו אין לנו להתחכם על נזירת חכמים ולומר אלא יסיח דעתו ליטול רק פעם א' והכריו נכונים וכן הוא המנהג ובתוב הכינו עליו הב"ח והפ"ז בזה וק"ל : ב ויאחזם בידו · לפי שיש דעות חלוקות על איזה מהן לברך המוליא ועל איזה מכילת מצה אי יברך שתיהן על אחת לכך יאחזם כולם בידו לאחת ידי הדעות וכתב מהרי"ל וז"ל ויהפיס ג' מצות בידו העליונה למוליא והשלשית לחם משנה ופרוסה על שם לחם שוני ויברך ברכת המוליא ויניח השלשית להמשנה מידו ויברך על הפרוסה עם הפיסה העליונה על אכילת מצה ויברך ג' ברכות אחרים ישנרם ע"ל וכן הסכמת אחרונים : ג ועל אכילת בצה · הא דמברכין כעל ולא לאכול מצה ע"ל סי' תל"ג : ד ואין המנהג לשבבם בשלה בלילה ראשונה · מהרי"ל כתב משום חיבוב מצה והלבוש כתב הטעם משום לחם שוני ובשאר כל הבנה המנהג לעבלו אף בשת נקי וכן כל ימי הפסח רק ג' לילות ראשונים ולילה רל בעונה שבתה הרב לאו דוקא וכן כתב מהרי"ל להדיא ע"ש : ה ויאכלם בהסיבה ביחד · הטעם ל"ל שטוב אף לאוחו דעה שיברך על השלימה הפולית ועל הפרוסה אכילת מצה אז אינו מ"ם אלא לברך ולאכלה אחת"ז דלא יברך תחלה המוליא ויאכל איך יברך אח"כ על אכילת מצה כיון שכבר אכל למצה וכן אין יכול לברך תחלה על אכילת מצה ויאכל זה בעינא מ"ל כיון שלא ביבך המוליא ועל כן לריך לברך שני הברכות תחלה וא"כ אם יאכל אח"כ פרוסה המוליא לבד יהיה הפסק בין ברכת מצה לאכילתה וכן לעיסך ע"כ יאכלם ביחד שלא יהיה הפסק כלל ומ"מ אם מ"מ לו לאכול יחד

באר הגולה

מ' סוד כסם אביו הרמ"ם אם בפרק ע"ם ודב כמן נדק וכ' הנמ"ם אם שבן מנהגו ב"ם בשם רב בריש ודי' סלי וסרי' מ' אסתים קש"ו ב נרנוס נ"ח ג הרמ"ם וסמרדני אם ומ"ם ד סוד כשם סיבו' :

יד פרים

תעה (בפ"ז הק"א) ויבבר הא ליסם ולא יבנא כו' ולינו יודע מן שבינים כו' בגיל : (שם הק"ב) בא ק"ל בפי' ר"י דלא פיבן כו' על בל מ' אם סמוניא כו' בגיל :

ד **בזית מכל א'** . דנס,סרוסת המוליח לריך כזית וכ"מ בטור ס"ס סימן קס"ז סס"ל: **ז"ל** ד"מ בח"ס סימן קל"ס כתוב דלריך לאכול כזיח כיחד ולבלוע וכו' וכ"כ הב"י בסס התוס' ע"ל מ"מ מלשונו דדי כשיבלע כזיח אחד בבח ח' וכ"מ בח"ס סס שכתב אהא דאמריגן כיון דאי ד' כזית מכל אחד ה ואם אינו יכול לאכול בשני זתים ביחד (ג) ז יאכל של (ד) המוציא תחלה ואח"כ של אכילת מצה ו ואחר כך יקח ה כזית מרור (ד) ז ח וישקענו כולו (ה) בחרוסת ולא ישחנו בתוכו שלא יתבטל (ו) טעם מרירותו ט וטעמם זה צריך לנער החרוסת מעליו ויברך על אכילת מרור • ויאכלנו ן ט בלא (ז) הסיבה ואחר כך נוטל (ה) מצה שלישית ובוצע מבנה • ם וכורכה עם המרור ז (ו) • ומובלה (ח) בחרוסת: הגה ויש לומרים דאין לאוכלו וכן כתב במנהגים יא וכן ראיתי נוהגין: יב ואומר זכר למקדש (ט) ת כחלל מלה וא"ס כתב שיאכל מכל ח' כזית ולק"מ גם על לותה דיש דהתיקון הוא שעל כל מה שיאכל בלותה שעם יאולו עליו שני הברכות כח' ואם יאכל מן כזית ומן אחת מכזית לא תהיה התיבה שה דבתחילה יקיים שני מלות ובסוף מלוה אחת כנמ"ר בזה: (ג) יאכל של המוציא תחלה • כ"כ הטור סימן תס"ו • ולפי הגראלה אין שייך לומר כן אלא לדיעה הראשונה שבטור ממנרך על הסליחה האולא ושל הפרוסה על אכילת מלה א"כ אנו יודעין איזה של הסלוחה • וע"כ היא קודמת לאכילה בתה א"ל לאכול בימד אבל לפ"ז אינ אכרך על שניהם בימד האולא ושל אכילת מלה א"כ אין נמו לאכלן אי זה הוא של מלה ואי הוא של אכילת מלה ח"ל לא ה"ל לפ"ע ושור לכתוב זה לפי דיעה זאת דלפ"ז אין קפידת איזה יאכל תחלה אלא שי"ל כיון שהסליחה מ בחת לפנין תחלה כדי שלא יעבור על הסלוחה אלא דיחיד לאחר תיכה ולפ"ז אם הגיע הפרוסה מהסליחה שבזה יאכל לאחר הפרוסה מהסליחה שבזה הוא נ"כ מעביר על אכילת מלה • כ"כ הטור סימן תס"ו: (ד) המוציא ובמוציא יוצא אבל לכתחילה לריך לאכול בימד וכ"מ בטולין סס"ז לריך לבלוע בימד עיהו בטרוד יכול לסמוך על מהרי"ל אם קשה עליו לבלוע בימד ועיין סימן תע"ב סס"ב: ה כזית מרור • ואם"ו אבל הפריס אלא לא מקרי בדי' לגאת בפחות מכזית (כמ"ס סימן ר') דהא אין יוצאין בפרס' (פסקי מהרא"י סימן רמ"ס): ו בלא הסיבה • ואם אכלו בהסיבה יצא (כ"מ בגמרא): ז ומובלה בחרוסת • וכ"פ ב"מ ומהרי"ל מפרנאנ ומ"ז הוא נ"כ מעביר על המלות כנלע"ד: (ה) מצה שלישית • כדי לקיים בה מלוה ח': (ו) ומובלה בחרוסת • הגה כל הטוב לעשות מלוה אחת ובדיעבד דעל מלות ומרורים יאכלנו מי' הכל בימד ורגנן ס"ל כל ח' בס"ע ואם כן אם עושין לאלה ידי שניהם לאמר לא יקח חרוסת לכריכה ואי"ל ובן אין לם רוח הסרוי מש"ס בפיס ובכנס מת מ"ם סיף מי' תע"ב ס"ק י"ד • ואם"ל מיקל בזה: (ז) ס"ס • ואם רולה לסיים בשלי: (ח) בחרוסת • וכ"ס בה"מ ואמר"ל שפרא"ג ומ"ו ואמ"ל ומהרוסים לעבול בחרוסת ומסגן אמרסים בשב מיבא דגנא נגוא: (ט) בגמ' • מטמאת אלנו לך הוא כן עבה אבל בזמן שבית המקדש קיים מיה כורך אלם ומרור ואוכל וכו' ומ"ו בתב: ויש לומר מיה בזרך אבה אלם ומרור וכן אבה"ר ע"ס: (י) יבוא • ואם אם אין לריך לאחור ולברך ב"ח ע"ו מגן אברהם: ירקות

ם טור ז מבנס אבנים לגם ז מיהרת דבר אבל קס"ו ח מזר בבנס ר' יוסס ע בבריי' סור ס מור בבס ר' מבשים בבס בב"ו ומרא"ם ב מור בבס אחרון סר"ל ומיאל:

יד אפרים

(בס"ז ס"ק ו) ח"ם בבס מו"ח ז"ל אמרן לנסות כן בר מל"ו: (בסמ"א ס"ק ד) ס"ם לדרון זיח ח' מו מלס אלו של מרור מכ"ל בל"ו:

שערי תשובה

תעה בש"ע בשיף ה' מורבס אם בסרר עיין בבאמת אריס סי' ק' דמדברי הרא"ם מבמב בזית וסמג ע"ו וכבים ר"ח דיחיב לאכול בזית בזמן דליבא אסת מלאוייתא וגזמן הזה מדרבנן בלא שעמא דגרבס וכן בכריבס שבזמן זכר למקדש בכלל אע"ב דאינו מברך עליו אם"ס אינו אחוחה מבזית ע"ב: אבר

באר היטב

(ד) המוציא • אמב"ל בסימן תס"ד ס"ק מ' • וכ' הא"ר בהסלה יש לבלוע בזית הרוסת בבא אחת ובדיעבד אף אם אוכל אחת אחת ובבבר אחת יאבבר בבא אחת אבל אחת אחת אבל אחת אחת אבל אחת

מלריך לחזור ולברך עלי"מ ושל"מ בשביל שכריכה כמו בהמוליה בשאר
סעודה כמ"ש סי' קס"ז ס"ו וכאן נמי צריך ללאת ידי הכל דהא אמרי' בגמ'
הסתא דלא אתמר אלכתא לא כמר ולא כמר שבדינן כמומרא דתלויסו
אלא שהסוגר כהב הרוצה לקייס מצוה מן המובחר לא יסיס עד שיעשה
כריכה כו' משמע בדיעבד אין לחוש
לחזור ולברך : (ה) ועל אכילת
מרור · דמ"ל שיברך על אכילת מרור
שעה שהגיע דהיינו יברך וכבר מילה
בריסו ממנו בראשונה : **אין** מברכין
ברכה אחרונה על המרור ' והטעם
מתבאר בסימן תע"ג בשמלוקת בין
ר"י לרמב"ם : (ט) **דטעם מרור**
בעינן . פי' בשה שיבנים במריות
דהוה זכר למריות ואם לא יבנים
אין זכר משמ"כ בשלה אף על גב
דבעינן נ"כ טעם מצה דמ"ה לא יצא
אם ביצאה כמ"ש סימן תס"ח התם
לא בעינן שיבנים בשה טעם מצה
דלא לוותה התורה על הרגשה זה
אלא של אכילה לחוד ובגיטה איקרי
אכילה ובלבוש בהיריך בחי' קושיא
זו ובמ"ש לקמ"ן : **בנוסח** דזכר
למקדש בכלל י"ל היה כורך בשה מצה
ומרור וכן שיבים ' בגמ' על כלל שהיה
כורכן בכת ח' הסיינו שהה שעמהם :
(י) **חייב לאכול אחר שנתרפא** .
ולא אמריגן הואיל ואידמי לידמי כיון
שהזמן עדיין הוא ולא הוי תשלומין
ולא תקשה ממ"ש בי"ד סי' ס"ו בקטן
וכגדיל תוך ימי אכילות דשטור למו
בתבחי שם בביאורי ע"ם : (יא) **בחצי זית כו'** · בח"ם סימן קנ"ט
כתוב דמצוה מן המובחר לבלוע ביחד כל הכזית מצה וכן כל מרור
בשטות
ביחד אלא הטעם שלא יבטל המרור למצה ולא"ה א"כ די בשיאכל מצה תחלה ואח"כ מצה ומרור י"ל דאז תהיה המצה רשות והמרור מצוה דרבנן
ומבטל המצה למרור (כל זה בגמרא) וכו') : **יד בלא כוונה** · אף על גב דמצות לריכות כוונה כמ"ש סימן ס' ס"ד במידי דאכילה אחי שהרי
אכל ובהנה בכך · ומה"ש אשיבו ידע שהוא מצה ולא רצה לאכול ולא שבב"י ועיין סימן ר"ד ס"ה וכ"ם קל"ו : **טז בין אכילה**
לחברתה · אינו מדוקדק דלריך שלא יסח מתחילת אכילה לאשרה אכילה אחרונה עד סוף אכילה אחרונה · וכתב הש"ו דאף בכל שלא הפסיק בשיחה אם לא אכילה אחרת בשעה
הראשון · ומ"מ מהויב לאכול בכל יום פת אלא שיעלה במצה שעירה (ר"ן ס"ב דסוכה) ע' סס' קפ"ח ס"ז ומ"ם רס' תע"ל ס"ב : **מעשרון** ·
ז"ל ד"מ כתב מהרי"ו דאם יש לו בנים הרבה שאין מספיק לו שיעור מלה מותר לנוח ב' מיסות סמוס מסיעור ולגרשן ומהרי"ל אוסר אלא ישמש יקיפה
עשרון

ב ל דבזה לריך לבלוע שני זתים ביחד כמש"ל אלא"כ קשה עליו : **ט אם**
אין לו ירקות וכו' . וטוב לחזור אחר שאר ירקות אלפסוקי נפשיה
מפלוגתא שבגמרא (כ"ם בהב"מ) וי"ל דאם אין לו ירקות יקח דבר אחר
שברכתו בורא שרי האדמה אפילו הוא אין לפת : **י בשיבול ראשון**
בורא פרי האדמה · וי"מ לדידן
שאנו מהגיגן ליקח קרי"ן לאמרור אם כן
איך מברכין עליו בורא שרי האדמה
דהא אין לאחר לאכול בשהוא מי (מש"ם
סימן ר"ס) בשלמא בשמברך של אחר
יקחו בורא שרי האדמה לא קשה
סימן נשמר הקרי"ן בזה דהא לריך
לברך עליו שהכל י"ל כמ"ש קלת
פוסקים דברכת המוליא שיטרתו ושוב
י"ל שהאוכל קרי"ן אין מברך עליו
כלל שאין דרך לאחולו כמות שהוא
כמ"ש סימן ר"ב נבי אלפלין לכן ר"ל
דאם אין לו אחר ירקות יאמר מתחלה
ברכת של אכילת מרור לבד כנ"ל :
יא בדע מצה יצא · אבל לכתחלה
לריך לנעשה דשטה מצה בעינן
(רשב"ם) וא"ת אם כן אפשר בדיעבד
לא יצא כמ"ש סי' תס"ח ס"ד דלא יצא
בשבוטל מעוה דליכא שטה מצה י"ל
דשאני התם דשביטל לא הוי תורה
מצה עליה ואור כאלו אכל מין אחר
שאינה מצה אבל הכא איכא מצה רק
שהוא אינו מרגיש בפיו לפיכך יצא :
יב דטעם מרור בעינן · שיבנים
המרילות בפיו : **יג ידי מצה יצא** ·
ולא אמריגן דמבטל ליה המרור למצה
כיון שלא לעכן כלתר אבל הבוטש מצה ומרור כאחד לא יצא דמרור
בזמן הזה דרבנן ואתא מרור ומבטל ליה למצה ובהי מתיבת הא
דאלליגן בתחלה כל אחד בפ"ע ואח"כ לטורכן יחד דהא שני בשבורכן
ביחד אלא הטעם שלא יבטל המרור למצה ולא"ה א"כ די בשיאכל מצה תחלה ואח"כ מצה ומרור י"ל דאז תהיה המצה רשות והמרור מצוה דרבנן
ומבטל המצה למרור (כל זה בגמרא) : **יד בלא כוונה** · אף על גב דמצות לריכות כוונה כמ"ש סימן ס' ס"ד במידי דאכילה אחי שהרי
אכל ובהנה בכך · ומה"ש אשיבו ידע שהוא מצה ולא רצה לאכול ולא שבב"י ועיין סימן ר"ד ס"ה וכ"ם קל"ו : **טז בין אכילה**
לחברתה · אינו מדוקדק דלריך שלא יסח מתחילת אכילה לאשרה אכילה אחרונה עד סוף אכילה אחרונה · וכתב הש"ו דאף בכל שלא הפסיק בשיחה אם לא אכילה אחרת בשעה
הראשון · ומ"מ מהויב לאכול בכל יום פת אלא שיעלה במצה שעירה (ר"ן ס"ב דסוכה) ע' סס' קפ"ח ס"ז ומ"ם רס' תע"ל ס"ב : **מעשרון** ·
ז"ל ד"מ כתב מהרי"ו דאם יש לו בנים הרבה שאין מספיק לו שיעור מלה מותר לנוח ב' מיסות סמוס מסיעור ולגרשן ומהרי"ל אוסר אלא ישמש יקיפה
עשרון

יד אפרים

(בסמ"א ס"ק י') ל"ל סיפר יבקר עליו בס"מ סי' כ"ל :

באר היטב

(יא) ירקות וכו' · ועוב לחזור אחר שאר ירקות לאפיקי נפשיה שבגמרא · ואם אין לו ירקות יקח דבר אחר שברכתו בפה"א אשיבו הוא מין לפת מגן אברהם : (יב) פלדמה · ובזבר הפנ"ל דוקא אם ליקח מאיזה מין מרור שרצוי לאכול מי שברכין עליו כך אבל אם שאין דרך לאכולו אי כמו תמכא שקורין קרי"ן אין לברך עליו רק בו' אכילת מרור ולא בפה"א כמו בשלפלין שנתבאר בסי' ר"ב דאין מברכין עליו אל"ל פ"ם · ובפ"י מוקי עניו ובתב דבכל מיני מרור שברכין בפה"א אף שאינו נאכל אי ש"ב מברכין בשבא הפיטבל בפה"א ובל אכילת מרור פ"ם : (יג) יגא · אבל לכתחלה יש לנעשה בד בשהוא מרוסק ואחר כך יבלוע כמו בשרור ועיין מגן אברהם : (יד) יגא · ולא אמריגן דמבטל ליה המרור למצה שיש כיון שהוא לעכן אבל בלוטם אבל ומרור בלתר לא יגא דמרור בזמן הזה ואפלו דא לייתא ומבטל מרור למצה כ"מ בגמרא מ"א פ"ם : (טו) פרס · הוא מין לפת אם אינו מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה · וכתב הש"ו דאף בכל שלא הפסיק בשיחה אם לא אכילה אחרת בשעה הראשון ר"ל דאם אינו מהויב לאכול בכל יום פת אלא שיעלה במצה שעירה ר"ן : (יח) סימן · ואין נשמה אוכלין אפשר בשבשנרין אוסה מי מוקן כיום טוב רמ"א בשאנה סימן קי"ש ופ"ל

(טו) לא יגא · אפילו אינו בל יגא לא יגא ומרור אף אם לא יגא שאם אינו מרור לא שאם אינו בל"ב יגא אם ל"ב יגא מ"ו ס"ב : (טו) פרס · אינו מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה · וכתב הש"ו דאף בכל שלא הפסיק בשיחה אם לא אכילה אחרת בשעה הראשון ר"ל דאם אינו מהויב לאכול בכל יום פת אלא שיעלה במצה שעירה ר"ן : (יח) סימן · ואין נשמה אוכלין אפשר בשבשנרין אוסה מי מוקן כיום טוב רמ"א בשאנה סימן קי"ש ופ"ל

שערי תשובה

בש"ע סעיף ו' אבל כחצי זית כו' וכתב בשו"ת ס"י מ"ב סימן י"ח בשם מ"ם אין ל' בגיל פסח
רק חצי זית אבל אין חייב לאוכלו כלל דאפילו בכזית אמנם כו' ב"ם וכ"כ בשאר
בני חיי סימן תפ"ם ובמ"ב בכזית בזה הבונה הכם אחד ונם הוא ז"ל אחריך ודעתו דבשו
לענין לישורין מ"ם אינ"ל מן הסודה כאו כן לענין אבל בשבע"ם קלת אבל אינה ואיין לקמן
סימן תפ"ב מ"ם בזה : לאכול

חק יעקב

טז בשיבול ראשון בפ"הא · וכתב בש"ל דוקא אם לוקח אפלתו מין מרור ברשות לאכול
מי מברכין עליו כך אבל אם שאין דרך לאכלו אי כמו תמכא שקורין קרין אין לברך עליו
רק על אכילת מרור כמו בשלפלין שנתבאר בסי' ר"ב דאין מברכין עליו אל"ל ובתמה
אמאמרות הש"ם וכל הפוסקים אמנם לפדיה דבכל מיני מרור מברכין בפה"א אף שאינו
נאכל אי והטעם ל"ל כיון דש"י מכול ועוד כתוס"ם וכ"ב מתאכל ועוד י"ל דברכת הנהנין אינו
אם בברכות המצות כמבואר לקמן סי' תפ"ד א"כ מברכין אליה בטעם הפיטבל בפה"א
ואל אכילת מרור ואות אסור ונראה ועיין לעיל סימן ר"ס : יז בלע מצה יצא · אבל
לכתחילה יש לנעשה אד אחות מרוסק ואמ"כ יבלוע כמו במרור ומש"ם אחרונים נחלק
בין מלה מבוזות אבנה' אח"ל : יח בלא בונה · וכתב אמ"ל אע"ג דמצות לריכות כונה
כמ"ם סי' ס"ד במידי דאכילה אפילו אחרי אכילה אבל אם אכל ונהנה אינ"ל ס"כ הנוס' ס' פ"ם דף
קנ"ו ד"ה מתקיף כו' ועי' בנ"י מ"ם בשם הר"ן והמ"מ וכ"ם מלת אמ"ם בשמעות הסוגים דו"ם
דף כ"ח בהא דאמר רבא זאת אומרת אמתא דאין נחלק הכי ועי' בלחם משנה פ"ב מהל' מהל'
ס"ר ומתבאר בש"ם ופוסקים דשות הרין מרור אם אכלו בלא כונה יצא ועי' בב"ח שבתב
אף הפוסקים דאלה בעי כונה מ"מ מרור דרבנן לב"ע לא בעי כונה והסברא זו הוזכר
בתוס' דרפא הבנה דף כ"ח ד"ה אמר רבא וא"כ הא"ש בסי' ס"ק ג' בשם תשו'
הראב"ם ולפי זה אפשר דבמרור אף אם לא ידע שהוא מרור אז שהוא מבור אז שהוא מל
ג"ל יצא וכן נראה לי עיקר : יט לא יצא · אמתמות הפוסקים דאף בלול אינה לא יצא
אף די"ש שי הרבנן לא מזלזלינן כיה ע"ל סי' תל"ו : כ לפי שאותה אכילה · אע"ג דבלתו
אלי מעמת אם נחייבו שהרי בעת שאותו לא היה יודע שהוא אכילת מצה ובאכילת
מלה בדלעיל אינה ד' זה אינו כיון דמ"מ לא היה נ"ב בדעתו שהוא חול אז אמין זו מלה
וא"ה דילא ע"ב הולרך לעשה זו וק"ל ועי' בלחם משנה פ"ב מהלכות אופר : כא שהיה
אפור · ואפ"ם לא אמרי' הואיל ואחתי אחתי כיון שפדיון עליו זמן החיוב ועי' בס"ו בלון
ובי' אי' סי' אלי' : כב בין אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת פרס · כן נראה לשון הש"ם
דפ' ע"ם ובאמת מבואר לקמן סי' תרי"ב מש"ם ותוס' וכל הפוסקים ע"ם בב"י דמשמע
דאחרת אכילה ראשונה עד סוף נמר אכילה אחרונה הוא יותר מכדי אכילת פרס נ"ב אין
מלמדים · וא"ב נ"ל דאפי' בין אכילה לחבירתה הוא לא הוקא וכ"ב הא"ש והוא ברור דלא
כרמב יוסף שמשם חילוקי דינות בזה וגאמת הטור והרוקא סי' רפ"ג נראה דנאמרו מזה
אחרי בין אכילה לאכילה כדי אכילת פרס אע"ל כוונתם לענ"ד דהיינו אם האכילה הוי

באר הגולה

ל' אם בגמ' קס"ו וכרוב
תמוה מ אם בגמ' כ אם
ס דאם אמנם כמ ע סי'
כר"ן אם לפי מאי דקי"ל
מצה לריכה כונה ס אור
בשם הרמב"ם ל' בגרייתא
אפשרי קטו ק אמנו אם
בגמ' ק"כ :

ל' אם בגמ' קס"ו וכרוב
תמוה מ אם בגמ' כ אם
ס דאם אמנם כמ ע סי'
כר"ן אם לפי מאי דקי"ל
מצה לריכה כונה ס אור
בשם הרמב"ם ל' בגרייתא
אפשרי קטו ק אמנו אם
בגמ' ק"כ :

ר' שם ס' מבנה פסחים כנ"ב ר' נרי' שם ג' שם מד ד' סוד כשם סיומלמי מ"מרי"ף ורמ"ם בפ"ם פ"ם ותמ"ם ב' מיומיו לשון כמי' הש"ב פרק ז' ג' מיומת דרגת מ"ריגת ורמ"ג ק"ל וכ' מ"ת מנגון לסמיר וכ"מ מד מנר כשם כ"ם וכ"ם כשם

יד אפרים

תעו (בש"ו ס"ק ב) ופ' מו ג"ר מי' דחוק מו' מ"ל: (שם מ"ב) וכבר בפמבי מוס שם מסמשם זם כ' מ"ם בפרנים מנגו לכשם מ"מ גנים גם נגים מ"מרים מנל לנבי"ר ים לסיר בכרים לנגים (מכנים כ"מ"ר מ"מרי כו' מ"ל):

ר' מ"ם ס' מבנה פסחים כנ"ב ר' נרי' שם ג' שם מד ד' סוד כשם סיומלמי מ"מרי"ף ורמ"ם בפ"ם פ"ם ותמ"ם ב' מיומיו לשון כמי' הש"ב פרק ז' ג' מיומת דרגת מ"ריגת ורמ"ג ק"ל וכ' מ"ת מנגון לסמיר וכ"מ מד מנר כשם כ"ם וכ"ם כשם

תעו (א) שלא לאכול צלי · עמ"ם בסימן תפ"ג סעיף ד' לענין בשר מבי עזרי לחשבנו מקום שאין אוכלין צלי הוא: (ב) אפילו בשר עגל ועוף כו' · בשור בשם מבי עזרי מפ"ים ולחי מהגב כשר לאכול מבושל במקום שהגו שלא לאכול צלי ופירש בו כ"י ס"ד דמוק לענין מה הוי כשרו זו של מנהג זה ונלע"ד דבא לאסוקי מילתא מתמיהים שלא לאכול בשר כלל בליל פסח משום שלא ישאו לומר צלי הוא לאוכל ע"ז אמר שאין זה כשר דאם כן מבטל שמחת י"ט ע"כ עפי עדיף לאכול בשר מבושל ולא מיימיני לטופים בזה · בסי' תפ"ו כתב הזהרוב יסיס של שלה: (ג) ביצים זכר לאביות · בסי' תפ"ג הביא כ"י בשם כל בו דגם הביאה שלוקה גם' תבילין הוא זכר לתבילות וכבר כתבתי מזה עם (השמש ביצה הביה מבוטלת) דאילו לגויה גם בביצים תמוריים (ויחא) בדאי' במרדכי פ' כ"ם בשם הירוש' דבא בני קומי ר' אמי אמילו בשר שגל לו שוף סוברין לאומר אפילו ביצה אפילו קליים סי' דג ר' יוחן כר מגן לומר בלבד מיהא מין שמיטה מל"ל מסמש מזה דלהמשקנת מותר בבלים ובנו אלא דוקא מין שמיטה אלא שמתחילה סובר אפילו בבילה ובנו אומר בלי ולא קיימא לן כן וכ"מ מבטור וש"ע אלא אפרו אלא מין שמיטה וע"כ תמהתי של רש"ל שכתב דאפילו ביצה אלויה אסורה כדאיתא במרדכי של"ל

כשהוא מרוסק: (יב) נשברה אחת מהן · פירוש אפילו אם שבלי שיש נשכרה דמשום שקדמה למצוה גם יאסר אחרת:

תעו (א) שלא לאכול צלי · עמ"ם בסימן תפ"ג סעיף ד' לענין בשר מבי עזרי לחשבנו מקום שאין אוכלין צלי הוא: (ב) אפילו בשר עגל ועוף כו' · בשור בשם מבי עזרי מפ"ים ולחי מהגב כשר לאכול מבושל במקום שהגו שלא לאכול צלי ופירש בו כ"י ס"ד דמוק לענין מה הוי כשרו זו של מנהג זה ונלע"ד דבא לאסוקי מילתא מתמיהים שלא לאכול בשר כלל בליל פסח משום שלא ישאו לומר צלי הוא לאוכל ע"ז אמר שאין זה כשר דאם כן מבטל שמחת י"ט ע"כ עפי עדיף לאכול בשר מבושל ולא מיימיני לטופים בזה · בסי' תפ"ו כתב הזהרוב יסיס של שלה: (ג) ביצים זכר לאביות · בסי' תפ"ג הביא כ"י בשם כל בו דגם הביאה שלוקה גם' תבילין הוא זכר לתבילות וכבר כתבתי מזה עם (השמש ביצה הביה מבוטלת) דאילו לגויה גם בביצים תמוריים (ויחא) בדאי' במרדכי פ' כ"ם בשם הירוש' דבא בני קומי ר' אמי אמילו בשר שגל לו שוף סוברין לאומר אפילו ביצה אפילו קליים סי' דג ר' יוחן כר מגן לומר בלבד מיהא מין שמיטה מל"ל מסמש מזה דלהמשקנת מותר בבלים ובנו אלא דוקא מין שמיטה אלא שמתחילה סובר אפילו בבילה ובנו אומר בלי ולא קיימא לן כן וכ"מ מבטור וש"ע אלא אפרו אלא מין שמיטה וע"כ תמהתי של רש"ל שכתב דאפילו ביצה אלויה אסורה כדאיתא במרדכי של"ל

תעו מנהג אבילת צלי בליל פסח · ובו ב סעיפים

א מקום (א) שנהגו א לאכול צלי א בלילי פסחים אוכלים מקום שנהגו (א) שלא לאכול ב אין אוכלין גזירה שמא יאמרו פסח הוא ג ובכל מקום אסור לאכול ג שה צלוי כלו כאחד בלילה זה משני שנראה כאוכל קרשי בחוץ ג ואם היה מחותך או שחסר ממנו אבר או שלק בו אבר והוא מחובר הרי זה מותר במקום שנהגו: הגה ולא יאכל ולא יטחה סרנס יותר מדאי ד שלא יאכל לאפיקומן על ב אבילה נפש לו שחסר ויכן מיד: (מהרי"ל)

ב (ב) ד אפילו בשר עגל ג ועוף כל דבר ה שמעון (ב) שהיטה אסור לאכול צלי במקום שנהגו שלא לאכול צלי: הגה נוהגים בקצת מקומות לאכול בסבודה (ג) בלילה זכר לאבילות ונראה לי הטעם מפני ר' אליו (ג) הטעם בשר נקבע בליל פסח ועוד זכר לאוכלן ד סהיו מקריבין קרבן פסח ויש נוהגין שלא לאכול בלילה (ד) רק ג' מבולים שנוהגים בסדר (מהרי"ל):

תעז דיני אבילת האפיקומן · ובו ב סעיפים

א ה לאחר גמר כל הסעודה אוכלים א ממצה השמורה תחת המפה א (א) (א) ב בזית כל אחד זכר לפסח הנאכל על השובע ג ויאכלנו בהסיבה ולא יברך עליו ד ויהא זהיר לאכלו קודם חצות: (ויקרים עצמו בגוף הסגל ג יקרא קודם חצות) (ר"ן פ' ע"פ וסע"ב דמגילה):

ב אם שכח ולא אכל אפיקומן ולא נזכר עד שנטל ידיו או שאמר הב לן ונברך אוכל אפיקומן ב ה בלא ברכת המוציא

וסיתר מבית לחיים ממה דס"ר ולא נקחר כן בסקנא ע"כ נראה דאין לאיסור לגי' בבילה ולא מסכו: (ד) רק שני טבולים · עמ"ם רסי' תע"ם:

תעז (א) בזית כל א' · כתוב במהרי"ל לריך לאכול כזיתו כבילה תרוגילת דמביאה סיה מסתר הסלות דשיורה בבזית שהוא כזיתו

מלי בילה ואם לא יוכל לאכול

שערי תשובה

תעו (א) שנהגו שנגם"ם ופיין כמו"ם בית יעקב סימן כ"ד דמתיר ג"כ בלאו ואח"כ בשלו וע"ם בלאו קדר ונח"ו כתב דאפילו בשלו ואח"כ בלאו אלי קדר אסור משום מרבית עין ע"ם וכ"כ מת"ג בשם תשובת כת"ו וע"ם סי' מכל דבר שבקדרה שיש בו מרק אע"פ שאחר כך מבשלה ולא נסתר לחלוטין של מרק אינו אלי אלא מבשיל ומותר:

תעו בשרא סעיף ה' ויש"ל יסיר לאוכלו קודם חצות · ופיין מו"ח בית יסודה נמי סימן נע"ם ופיין בלבוש הרבנם מדשתו שמי שאירע לו חוטם שלא יכול לאכול מרוסה המוציא מד חצות לא יברך על אכילת מצה דמסק ברכות לסקל ואם שהיה לו עד סעיף לחצות יקדים ויאכל כום רשמון ויטול ידיו ויברך המוציא ואל אכ לח מצה ויאכל וכנגדם יאמר אחר כך ונם יברך על המרור תיכף קודם חצות אמירת הסנדר אמ"ם ופיין לקמן סימן תקע"ח סק"ו מדין פרנ נגיל

ולומר ככם תאכלו אותו מצוכים מצורים נצלכם כרגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה' לפסח אותו בחפזון פסח הוא לה' לפסח

באר היטב

ופ"ל סימן ב"מ פ"ג מע"ם: (יא) לבנים · ובמרומים אלו מוכנין לפנות מסביבם ד' מנים ופרוסין לרבוטי מנים פסיקא כרי שלם יאכל מקום כחצי מהן לוקחין אותם · ומ"ו:

תעו (א) שנהגו · ובאלו מחלוקת אין מוכנין לאכול צלי לגוים ולא בשר בלילה לאכול מבושל ולא בבשלו ואחר כך בשלו אלי קדר יש לאסור מפני מרלית עין דסא מתמירין אפילו בבשר עוף ומיהו לגוף מולה קלת יש לסקל בזה כל"ל מין בנמנהו: ב אבילה נפש · ס' אחינו מתחוה לאכול אע"ג מסמה נאכל על הסובע מ"מ בשיון שיהא מתחוה לאכול (ב"מ ריש סימן תע"ל):

כתב ב"י סי' תע"ז בשם הרוקח אל יסח אכילת אפיקומן עליו לאוכל דאמריגן בזיר אכלה לשם אכילה נפש ופוטרים יכולו בם: **ואם** קד במצוה לא יצא כלל כמ"ם סי' תרי"ב ס"ו: ג ועוף · ול"ד לע"ם סימן תפ"ם דמרי בעוף דהכא נזריגן ע"ם אמו בהמה דהעולם ישנו בין לגי לגי אכל דגים מותר לאכול לגי: ד שהיו מקריבין · ומתחבלין מל זה:

תעו א בזית · ומהרי"ל כתב בתחלה יקח ג' זתים ה' לאכלה זכר לפסח ואחר כך לאכלה עמו ולכל הסמיות לא יעשה מבזיון (ר"מ ב"ח): ב בלא ברכת · דלתכלה דרמ"מה סמלי' ופ' סי' קע"ו וכ"מ

תעו (ב) נשברה אחת מהן · פירוש אפילו אם שבלי שיש נשכרה דמשום שקדמה למצוה גם יאסר אחרת:

תעו (א) שלא לאכול צלי · עמ"ם בסימן תפ"ג סעיף ד' לענין בשר מבי עזרי לחשבנו מקום שאין אוכלין צלי הוא: (ב) אפילו בשר עגל ועוף כו' · בשור בשם מבי עזרי מפ"ים ולחי מהגב כשר לאכול מבושל במקום שהגו שלא לאכול צלי ופירש בו כ"י ס"ד דמוק לענין מה הוי כשרו זו של מנהג זה ונלע"ד דבא לאסוקי מילתא מתמיהים שלא לאכול בשר כלל בליל פסח משום שלא ישאו לומר צלי הוא לאוכל ע"ז אמר שאין זה כשר דאם כן מבטל שמחת י"ט ע"כ עפי עדיף לאכול בשר מבושל ולא מיימיני לטופים בזה · בסי' תפ"ו כתב הזהרוב יסיס של שלה: (ג) ביצים זכר לאביות · בסי' תפ"ג הביא כ"י בשם כל בו דגם הביאה שלוקה גם' תבילין הוא זכר לתבילות וכבר כתבתי מזה עם (השמש ביצה הביה מבוטלת) דאילו לגויה גם בביצים תמוריים (ויחא) בדאי' במרדכי פ' כ"ם בשם הירוש' דבא בני קומי ר' אמי אמילו בשר שגל לו שוף סוברין לאומר אפילו ביצה אפילו קליים סי' דג ר' יוחן כר מגן לומר בלבד מיהא מין שמיטה מל"ל מסמש מזה דלהמשקנת מותר בבלים ובנו אלא דוקא מין שמיטה אלא שמתחילה סובר אפילו בבילה ובנו אומר בלי ולא קיימא לן כן וכ"מ מבטור וש"ע אלא אפרו אלא מין שמיטה וע"כ תמהתי של רש"ל שכתב דאפילו ביצה אלויה אסורה כדאיתא במרדכי של"ל

חק יעקב

הנ"ו וחנ"ו כילד טוכנין: כו ואם נשברה אחת מהן · ובמדינות אלו מוכנין לעשות מכשים ד' מלות וקורין לרביני מלה פסיקא כדי שלא יתרע תקלה בפ' מכן לוקחין אותו לף אל נב דאין לעשות רק ג' כוחתי תורה עיין בלבוש אפשר שסומכין הגאון כיון שמוכנין לעשות הפיסה קלת יותר מהעשרון ע"כ עושין מהיתרון מלה ה' והעשרון עושין ממנו רק ג' מלות ועוד כיון דנפסיקא עכיון אין קפידא בדבר: כח לוקחין אותה לשניה · אפילו אם הבליטים נשברה וא"כ מקדימין עכשיו הג' קודם לגמיים ע"מ משום הקדמה למצוה לא יאפה אחרת שכ"ל אבור ובמדינות אלו לוקחין הפסיקא כדי שלא יקדמו וידחה הגמיים ממצותה דוקא אם נשברה הגמיים אבל"ל כשני רשאות אם נשברה אחת מכן ל"ל אשה כפי שברת אשגר כיון דאין כאן דחיית שלימה ממצותה ומדרבנן מעלין את הגמיים אם נשברה הראשונה לוקחין אותה לגמיים כדי שלא תדחה לגמרי ממצותה וק"ל ולף דבור מלה היא שנם הגמיים הגיים שלימה וכמ"ם מהרש"ל מתשובה סי' ע"ח מ"מ כפ"נ לא ראיון אותה אם נשבר' בדיעבד:

תעו א בליל פסחים · פיין כל"נ ובע"ם מה שהמתיקו בשם הגאונה מהרי"ו ודבריהם מתוסים ונם לא מלאתי כן בדברי מהרי"ו ואולי הוא עצות שיגל בדשות וכוונתם על מ"ם לגבל סי' תע"ג ס"ק י"ו בשמו דהשבר אלי מתגילין על הסלמן זכר לפסח אליהו אלי אין לאוכלין לף במקום שנהגו לאכול אלי: ב אין אוכלין · וכתב המ"ם אפי' אלי קדר: (וכ"ל מתיר בלגי קדרה) ואפי' בשלו ואח"כ אלו אלי קדרה יש לאסור אפי' מרפאים עין אבל אלו ואח"כ בשלו מותר ובתב הלבוש ובאלו מרלות אין נוהגין לאכול אלי: ג שה צלוי כולו · ומבואר בש"ם ע' מקום שנהגו דמי שעבר ונהגו בני דורו לאכול בדי מקולם בלגלי פסחי' הוי מנהגן לאוכלו לאוכלם אמלגם אוכלם אותם נוזרני אליך ניהי ומוא' שם ומוכח בסוגי' זו שלמסתי' לף מרפאי הוי לגדולו מותר הוי לגמלו פנים שלא לגדולו אם הוא גדול בתורה כמו בתוקם ו' שמעון מלגי לגים מיתם לו אפי' לגנרא אלמא כדאי' שם בש"ם וע' כי"ד סי' קכ"ז) וכל זה בשהה אחתלא אבל בשלולו לו ותמרו בו ופדיון שומר במרדו הוי מנהגן לאוכלו בלי נפיחה פנים ולשמחים על שבירה גדולה הוי מנהגן לאוכלו בשהה בש"ק דף י"ז נבי הלי אלמא ע"ם וכמלכתי בכל זה בתשובה לתרגום מעריין: ד שלא יאבל אפיקומן על אבילה נפה · דלא קפיד מלוה מן המוכחר אבל ב"מ בדיעבד יצא וכדאיתא במיר דף כ"ג לענין פסח שאבל לשם אכילה נפה כדי דלא קפיד מלוה מן המוכחר פסח מיהו קפיד

במ"ם

כולי האי מ"מ לא יפחות מכזית מצה ע"כ: (ב) משעת קצירה. שיהא סאתם של מצה שמרים אצצת קצירה ולא אחר מלית ע"כ אין יולא בסן בתקיעת מלה: (ג) ואין לחוש כו'. שכיון שהקליטי הוא בזעות חזר כוס שהוא מבכר מתה לזעות אליה ואם חזר אחר שביכר על הלל המוציא ואם לא נזכר עד שבירך ברכת המזון ה אם נזכר קודם שבירך בורא פרי הגפן ג ישול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן (ויחזור ויברך ברכת המזון ויברך בפה"ג ויברך הטוב) (בית יוסף) ו ואם לא נזכר עד אחר שבירך בפה"גפן (ב) ד ד לא יאכל האפיקומן ה ויסמוך על מצה שאכל ה בתוך הסעודה שבולן שמורות הן משעת לישה ז אכל ו במקום שנהגו לעשות ו שימור למצת מצוה (כ) משעת (ג) קצירה אפילו לא נזכר עד ז אחר הלל ישול ידיו ויברך המוציא ויאכל האפיקומן: הגה ז ויחזור ויברך על הכוס (ג) ואין לחוש בתה (ד) שמוסיף על הכוסות תשובת הרא"ם סלי כ"ד) ואם נאכל האפיקומן יאכל כזית מ' אחרת: (ריקה)

תעח שלא לאכול אחר אכילת האפיקומן • ובו ב סעיפים

א (א) א אחר אפיקומן א (א) א אין לאכול שום דבר: הגה ולא יאכלנו ב (ב) ב בזמני מקומות ולא ברוף מפלו הפסק בהגה לאחר מנוס דסוי בזמני מקומות: (טור)

ב ג מי שישן בתוך הסעודה והקיץ ג אינו חוזר לאכול בני חבורה ג שישנו מקצתן בתוך הסעודה חוזרים ואוכלים נרדמו כלם וגנערו לא יאכלו ד נתנמנמו כלם יאכלו: הגה וכל זה שיו אלא שיטה לאחר שהקיצו לאחר הפסק האפיקומן ד אבל שינה (ג) קודם לזה ה לא הוי הפסק (טור ורבינו ירוחם):

תעט ברכת המזון על כוס שלישי • ובו סעיף אחר

א א אחר כך (א) א מוזגין כוס שלישי ומברך עליו ברכת המזון ובורא פרי הגפן (א) ב ושותהו בהסיבה ג ולא יברך אחריו (ב) ג ג ולא ישתה (ג) יין בינו לכוס רביעי: הגה מיהו מהוס שליטי ד (ג) יכול לשתות א כתב שמעיה וכל מתבר מתיים אחת אף מ"ג דסמיים בגיתי' (מהרי"ל ומהר"ר ותבל"ן) (ג) ד מצוה לחזור ב ה אחר זימון: הגה (ד) וסגולה שכתן אומר סודו ואמת וסלתיים

וכ"ש כתב בזכר רש"ל דלא יאכלנו: ג ישול ידיו. דכיון שבירך ב"ה אסר דעתיה: ד לא יאכל האפיקומן. דלמא יאכל ולעדר ליקח כוס אחר לב"ה וסוי כמוסיף על הכוסות וסמ"ע ורי"ו והרב"ח וסלה"ר כתבו דאוכל כזית ומברך בלא כוס שכ"ל ול"ל דמי שלוה מזה בכל הסעה ומברך לאחר' בלא כוס אף אחר יאכל האפיקומן ויברך בלא כוס (עין סימן קפ"ב) ובילוא בזה כתב הסמ"ן מי שלוה מזה בכל הסעה בסעודה שלישה גם בשה: ע"ב בשבת לא יאכל: ה ויסמוך על מצה. תע"ב שאכל אחריה דברים אחרים יצא בדיעבד: ו שימור למצת מצוה. ולא אכל מאותה מצה תוך הסעודה: ז אחר הלל. נראה לי דיחזור ויאמר הלל על הכוס ואם לא חזר עד שאחה כוס הסלישי יברך ב"ה בין הלל לכיבוי ולא יחזור ויאחז כוס הסלישי:

תעח א אין לאכול • ואם הוא עיין לחסות עיין בעור סימן תקפ"ח ובבית יוסף: **ב** בשני מקומות • אפילו בחדר אחד לא יאכלנו בשני מלמות (כ"מ בבגי') ומשמע דוקא באפיקומן אבל אחר הסעודה מותר לאכול בשני מקומות וכ"מ סעיף ג' ועיין מ"ש סימן תפ"ד: **ג אינו חוזר**. דהוי כאוכל בשני מקומות: **ד נתנמנמו**. הוא כיס ולא כיס ת"ר ולא תיר כגון דקיי ליס ועי' ולא ידע לאהדורי סברא (מגלה): **ה לא הוי הפסק**. דלא כאהר"ל כתב דהוי הפסק דכל הלמלה של הלילה הוא כלילה כמ"ש סימן תפ"ד הוא ד' אינה חוזר. ומיהו אם אינו אוכל אלא מעט אינו חוזר לעקור כמ"ש סס"ב בהגה"ל ולא דאפיל

ל מסנס מסיים קיי וכמו מרקוק מרא"ם סם ר מרי"ר סם ומרכ יהודס סם ג כר'יוחנן סם ומכ"ם פסוק בסם מרמב"ם ד כר'יהודס סם פ ר'יוחנן ו ר'יוחנן לעיל סי' תפ"ב ו ג"ו סם ר' ר'יוחנן לעיל סי' תפ"ב סוף ז' ת ר'יוחנן לעיל בסי' תפ"ד ח סוד בסם מגיו מרכזי כ' יוסף טוב עלם ומכ"כ מרי"ף ומכ"כ כל הגלוסים :

יד אפרים

העגן (בס"א סק"ב) ומכוף מסמיס כתב כלל: (שם) מרמס יאמרו מדרו ר"ל ומ"כ מוכח מ"ם בכוכס מיקרי מסוס סיס מכוס לכד מקוקין ומכוח מוסרף מסמכס :

תפא בס"ו) בריס סי' ומ"ב מ"ל ומ"ס מ' מסבר מכ"ל ומ"ס רב מלי מסין מתומס כי' מסוכוס דומלי לין מוכן ולכך ר"ל מכמ"ל מ"ל רב מלי ומכוח מ"ס קרוב ומ"ל מכמ"ל מס מכמ"ל רב מלי מ"ס מלין מרומס מל מלו ר"ל מ"ל מרומס מל מלו כמ"ס מלה בתמלס סיס מרומסו מכוסר כי' מסוס ומס"ל נמס כמוסר מרומין סי' מ"ל ומ"ס רב מלי ומיס יסלוך ומלר ר"ל שיומר ומלוך מר מרומס' ומר כך ומחיל ומקומ ומרומס מכוסר מסמס מרומס מלוך מרומס ד' כדי לגרסו לכלל מגדול מלומר מל מרומ מ' ומיומ מרומ גדול לו מלסר מ"ל מ"ל מ"ל מרומ יסלוך מלר מרומיס מרומ מ' כמו מרומלמ מרומס מרומס מרומס מ' ומ"ל מלר מ' מ' ר' מ"ל (מכו מכ"מ כתב מרומס מרומס מרומס מרומס מרומס מ' ומרומס מ' ומרומס מ' ומ

ותו לא כללא"ר פשיט: (א) ועל המשקין וכו' • מהרי"ו כתב דדוקא מים כמות שהם ולא מים שנתבדו כגון עם ש"ל מרל"ן דהוה מנהגו עם מלה וגרם מין ע"כ וכתב מו"ה ז"ל ואפשר דמי לקרי"ן ומי אפשר מי אנגביל שקורין לייענבר וואסיר"ר יש להתיר:

תפב (א) וכשנומר סעודתו כו' יזה דעת הרי"ף שאכיל הטור ומביא עוד דעת הרא"ש שיאכל מיד הזית דמגיר כדי שיאכל מלה לתיאבון ויברך עליו המוציא ועל אכילת מלה ולהו מוהם שלא יאכל לגסוף דלא מגמר אכ"ל והקשו רבי' עליו דהא ל"ה הוא בליקות של תינו יהודים אדם מאכלת כר ס' מהם ובלבד שיאכל כזית מלה באחרונה דוקא בעי' והרא"ש סביתו בס"כ"ם ומהרא"ל מסקלב תיקן דהכיה דרב הונא מיירי דיש לו שני כזית והוא עלמו דהם ס' אם דא"כ היה לרב הונא לומר בלבד שיאכל כזית מלה בהחרונה דוקא דקאמר מאוה ז"ל תיקן הכי הונא בהחרונה דוקא כמו שלו דוקא ונראה"ל דיש חילוק בין בליקות של תינו יהודי לחלה מיגרת דהא הרא"ש קא' על דברי הר"ף ומלה דלא מיגרת חלבים דהר"ף היינו דלא מיגרת בדיעה היינו מבשר קליה הרב הונא שאמר שיאכל כזית מלה בהחרונה דוקא דהיינו מלוה ולא מיגרת חלבים ולא מיגרת בדיעה אבל בליקות של תינו יהודי דאפילו מבשר לא הוה לא מיגרת בדיעה ליכא לא הוי מלוה ולא מיגרת חלבים ולא מיגרת בדיעה אבל בליקות דהרב הונא מלוה ומיגרת בדיעה ולא מיגרת חלבים ולא מיגרת בדיע

ס"ד לכל אם אין לו גם כן יין מ"כ צריך לקדש על המלה המלא ואחר כך יאכל תכשיטו: ב ושתי השלישות לליל שני. ומ"מ אם יכול לשייר פרוסה קטנה ישייר וימנה בין ג' הסלישות עפסי' תפ"ם ואם אין מפסיק לו בלילה הראשונה בת' יקח פרוסה מן הסנים ויבצע בליל שני על מדת ואינו טועם אחריו כלום: כגה ומי שאין לו ג' הלילות רק נ' מצות יצרך ליל ראשון המצות ועל אכילת מצה וכן הברכה ד הכל מן הפרוסה (ב) ב (ב) ה ושתי הסלישות בליל ג': (מנהרדכם כגם מגן יהודה)

תפג דין מי שאין לו יין. ובו סעיף אחד

א א מי שאין לו (א) יין בליל פסח ב מקדש על הפת שמברך המוציא א (ב) ג ובוצע ומניח ידו עליו עד שגומר הקידוש ומברך על אכילת מצה ואוכל ואח"כ אוכל ב שאר ירקות ומסדק השלחן ואומר מה נשתנה וכל ההגד' ד עד (ג) גאל ישראל ומברך על המרור ואוכל ואח"כ כורך מצה ומרור ואוכל: כגה בגלא ברכה ובמקומות ה מעכנים לשתות מעקה כעשה מדבש מקורין מ"ד יכול ליקח אותו ומעקה לאדבש מיסות אם אין לו יין (מהרי"ל) וי"ל אין עושין קידוש על מאר מעקין כמו מבתאר לעיל סי' ער"ב סעיף ם' ולי נראה לענין ד' כוסות ים לסמוך אתלן דאמר דמקדשין על מאר מעקין ג אם יוה (ד) תמר מדינה כמו מבתאר לעיל סי' ער"ב:

תפד מי שרוצה לעשות הסדר בחדרבה בתים. ובו סעיף אחד:

א מאן דבעי לברוכי בתרי או בתלת בתי מברך ברישא בביתי' ואכיל כל מאי דצריך א ומברך ברכת המזון (א) ג והדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתו אינהו כסא דקידושא ודאגדתא ואכלו ירקי ומצה ב א ואיהו לא אכיל ושתי בהדייהו ושביק להו למגמר סעודתייהו ג (ב) ג ומברכי אינהו ברכת המזון ד ואי לא ידעי (ג) יקרא מלה במלה ה והדר אזיל לביתא אחרינא ועביד הכי והדר אזיל לביתיה וגמר

ערבות וא"כ למה לצריך כאן לסקירות מלה במלה הא לא קשיא דהא כתב סם הרא"ש דמדרבנן אינו יכול לסלוח אלא מהסא"ק כתב סהם יכול לסלוח מעמע אפילו מדרבנן ועל זה מולק בשור בסוף סימן קפ"ז: כתב

ל"ר אם יש לו ד' כוסות לכי יפה לו ד' כוסות לכי מקוטות לכי מקוטות ולמי לו ד' כוסות לכי מקוטות ולמי לו ד' כוסות לכי מקוטות ולמי לו ד' כוס

כתב [בטור] וס"ס רב אלעס ומברכי אינסו ב"ס כו' ורב עמרם כ' שאין תקנה להוציאם שאם מברך לסס ב"ס הו לא מלי למיסתי בביתים בברכת המזון מכ"ל וסי' ג"י כיון שמברך לסס ב"ס ע"כ צריך לאכול עמסס כזית הו לא מלי למיסתי בביתים ברכת המזון כלומר סוב אינו יכול לאכול בליל פסח כ' סעודות דמיזז לאכול ב' סמסים ורב עמרם מיירי שהקדים לעשות הסדר בשלר בחים ואין מקום לפי זה כמה דנקט הו לא מלי למיסתי בביתים ב"ס ולפע"ד דרע"מ ס"ל שאין איסור כשאוכל ב' סעמים ומברך אליהם מלד איסור אכילה דמיזז כ' סמסים דמה שכין זה לזה דאכילת אפיקומן הוא במקום פסח ואותו אינו אוכל כי אם פעם א' אלא האיסור הוא דלא יוכל לבהיה הכוס הד' שהוא אומר עליו הכלל דיוסף על הכוסות כיון דמברך ב"פ ס"ל ד' כוסות וס"ל אמר רב עמרם כיון שיברך כאן על כוס הילל יפטר בביתו כוס בל ב"ה שמברך בביתו דיסיס בזה ד' כוסות ומה יעשה בהלל שייך על כוס הד' כנ"ל נכון וס"ס הטור אח"ז וכ"כ רב כהן לדק כו' ס' במיקר הדין מסכים עם רע"מ שאין תקנה לברך ב"פ ב"פ אלא שהוא נותן טעם אחר דהיינו דאסור לאכול ב"פ בלילה דכיון שהוא מברך בעם הא' נשתלק ממנו אכילת מצה ואע"ג דלא אכיל אפיקומן דמשביע הכזית מצה שאכל כבר למיזב שלו כדלעיל סימן תע"ז בעם הכי מזרי ומיסור וא"כ הה מוציא לו שיאכל בעם הבאה אפיקומן והוא כבר יצא אבל רע"מ לא נתן טעם זה דרב כ"ן דכיון שהוא מכוין בעמה ב"פ הל ס"ח אלא לכמוך על כזית מצה שיאכל בראשונה אלא יחזור ויאכל פעם אחרת ואז יאכל אפיקומן ס"ד ע"כ נותן טעם מבא דאיסור אכילת כוסות וכל זה לא מיירי אלא במברך ב"פ ב"ה דאסור לרע"מ מעמם שנו ולרב כ"ל מעמם שנו אבל אם מבשיל באכילתו ואוכל עכיה אחר ויאכל שם אפיקומן ויברך בפ ב"ה אין כאן איסור כלל אפילו לרב כ"ל דבהה ודאי אכילה אחת כמ"ם סימן קפ"ד וכמ"ם בסימן תע"ם בגלע"ד :

כתב עוד הטור ואמבר דאף ב"ה יכול לברך כדי להוציאם כיון שאוא מוכה כו' כמו בסיבול ירקות ע"כ וכ"י הבין שהטור כתב זה דרך סי' לדברי ר"ף ואינו כן אלא זהו דעת אלעזר בע"ם אלא כדעת הרא"ם ורב כ"ן ורע"מ אלא אלעזר תקנה בזה וא"כ אמאי לא נימא דגם הרי"ף לא ס"ל כן שבהי כתב ומברכי אינסו דייגו ולא הוא שעמס אלא בהכיסו לזה כמ"ש בפסחים ק"ב ע"ב בתוס' ד"ה אינו אוכל בלילה אז אינו אוכל בלילה אלא אם אינו אוכל בלילה אז אינו אוכל בלילה אלא אם אינו אוכל בלילה אז אינו אוכל בלילה אלא אם

מכ"ש סעודת ממלי בלילה אלא לא דק ולכו"ע לא דק אכל לענין שאר מילי ארך לדקדק בדבר מיהו קשה הא המר בן בבריתות סס אין בית הכלישה מחזיק יותר מכביצה וכעלמא אמרינן אין בית הכלישה ממזיק יותר מכביצה וגל"ל דס"ק ג' זיתים מיהו מחזיק מיהו לסרמב"ם קשה הנ' זיתים לא הוי כביצה וגל"ל דהסוא דסרק המלגים מילי בזית קטן ואחן זית בינוני בעינן וכמ"ש הרב"ל בסימן קל"ו בסס הרוקח : **א** למעך הלל · וב"ה אם יש מכל בעלה לתו מלעיף עפ"ב דעוקלין :

תפז א וחזר בו · מחזר ואמר מקדש ישראל והזמנים : **ב** אחרי שהוא יודע שהוא י"ט · רק ששה בדבורו אכל אם עשה וסבור שהוא שבת ומזכר תוך כ"ד לא יצא ובמ"ש סימן ל"ם אכל רוב הסוסקים ס"ל תע"פ אלא ידע שהוא יום טוב יצא שאכר ומכל מקום מעשה כאן דאם לא מזכר ואחם בדין מיין מב"ם ומכל מקום מעשה כאן דאם לא מזכר ואחם בכל שבת לא יצא וסימן דוקא בשלא הזכיר אל יו"ט בתמצא אבל הזכיר אל יו"ט בתמצא יצא דסא כבר פסק בסימן רס"ם ס"ה אפילו בתחלה תפלת מוסף יצא אם מזכיר אל שבת בתמצא וכ"ם כאן דאחם מקדש הבכת דהא יום טוב נמי מקרי שבת וכ"מ ס"ג אם אמר יעלה ויבוא יצא אחם בכל יום טוב יצא ואם כן אם מחם מקדש ישראל והזמנים אפילו לא הזכיר אל יום טוב בתמצא אפילו אם אמרו לאחרים לא הזכיר אל יום טוב אמרו לאחרים אם אמרו לאחרים אם אמרו לאחרים אם

הסבת והמרדכי נתן שם טעם לפי שאם אין ר"ם אין שבת בעמודים כ' ב' ולפ"ז יש להזכי' על שבת בי"ם שהל בשבת ביעלה ו פ"ח שאין שייך שם ט"עמ' אינו גם בב"ם בראש מודם שהל בשבת אין מזכירין שבת ביעלה ויבא לפי שבבר תאר לא והשלינו שהוא בשביל שבת משא"כ כאן דמשמר להזכירו דמ"ם יעלה ויבא מאתם מחרתו שמזכיר שבת שם. ובתשובת מהר"י סי' ג' וזן בדרשותיו כתב מחלוקת גדולים בזה. ומביא ראיות אלו שזכרנו אלא שהוא הכריע אלא להזכיר שבת בו ולחייבו מש"ב דעלה דף י"ז יום טוב שהל בשבת מתפיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושה ביום בתמצע ובשרים דם". שאומר ותתן לנו ס' אלהינו את יום המנוחה הזה ואת יום חג מצות הזה הרי אלא הזכיר קדושה של שבת אלא תמצא מעמד בתמצע ואע"ג דאנו אומרים בתמצע ובשרים דם". שאומר ותתן לנו ס' אלהינו את יום המנוחה הזה ואת יום חג מצות הזה הרי אלא הזכיר קדושה של שבת ומועדי קדשך לומר מעין שהתיקנו ע"כ. ואין לחייב לעע"ד כלל דהוא נוסרה מ"ם קדושת היום בתמצע אחי לאסוקי קדושה שבת אלא הרוח בתמצע אלא בשתמלה וכל ודאי ליתא דהא איתא שם עוד הרי אם שבת שהל בר"ם בתוספתן מתחיל בשל שב' ומסיים בשל שבת וקדושת היום בתמצע ובהם ודאי מזכירין קדושת שבת גם בתמצע דשם מדברינו סוקי קדבן שבת ויעמדו בשלוחך בתמצע אלא ודאי דמ"ם קדושת היום בתמצע לא בא אלא לעמת דלא ליעמ בסוף של י"ם אלא מתם בשל שבת לבד כי הוא עיקר וכו שתמלה וסוף לחוד ואין ל"ש מעלה לאותו אבל בתמצע י"ם מסיה בתמצע יש ק"ו סיסים מעלה לשבת עמו שהרי מקדמין פסוקי דשבת לקרבן מוסף מי"ש. וזה מבואר בכוונת בריאתה זו גם נבי י"ם בשבת שהרי רבי מלקן ואומר המותם גם בשל י"ם ומבואר דלא כאו להלוק אלא בשתמה וא"כ כי היכי דבמוסף מזכיר של שבת אף בתמצע לעמ יגרע בשתרת ב"ש בשבת מלהזכירו ביעלה ויבוא וא"כ אבורכה מבאן להזכיר של שבת ביעלה ויבוא ב"ש שהל בשבת. וכ"כ ב"י שמנהג הטולה להזכירו בעמ"ם רמ"א כאן ובקש"ל בס"ב דבילה שיטו י"ג הגיה דבני מהרי"ל וכתב שגן עיקר דיעלה ויבוא לא ניתקן לשבת ואין בזה כלום ולכבריע מזה דולאי ניתקן בשל י"ם לאומרו כמ מה שהוא אם ב"ש אף בשבת אין מזכירין שבת כל אמר בעמ"ו לפי שבבר אמר תפלה מיוחדת לשבת יעמד מבה וכן בב"ם בלבד ע"כ יאמר אמ"כ הפלה מיוחדת לר"ם מש"כ בשבת וי"ם שאין בהם דין הלוקה וכל שמזכיר שיבה הוא מזכיר. ובלבוש וכן מו"ח ז"ל הסכימו שלא להזכיר שבת ביעלה ויבוא בי"ם בשבת כמהרי"ל. ולענין הלכה ולדוי מסתבר לן להזכירו אע"פ שבבר"ם אין מזכירין וכן בב"ם אין בכך כלום ובדולה מזו מלינו בגוסה ואמה אחת שמביא רמ"א בסי' קפ"ה ס"ג שאין לומר מלך בב"ם ואתפלה אומרים אותו מפני שיש סילוק ביציבה כדאיתא שם בע"ם בזה שיש לחלק ואם לו לאותן גדולים שאין מסכימים להזכירו אין לעמות בשום אדם אם מזכירו דהא אין כאן ברכה לבטלה אלא הזכרה לטוב ואין בפסד בכך אדרבא מסתבר להזכירו שיהיה זכות שבת בלירוף יום טוב מפייע למלא בקשתינו במה שמתפללים ביעלה ויבא כנלע"ד:

תפח (א) ומברכין לקרות הלל. כי אם יבדך לגמור יום לאומ שמא יפסר ממנו אות מ' אז תיבה מ' הרי ברכה לבטלה: (ב) אפילו עשרה. דכיון למכיבי לזו יסבו דעתייהו ושמעי משא"כ בתיבה ומפסיד הלמדי' הרי קלי לא משתמע: (ג) ואם מוסיפין וכו'. מדברי הפוסקים

באר היטב

ביעלה ויבא. וסמ"ג פסק דאע"ג דברכה מפזון וכן בר"מ אין לזכיר של שבת ביעלה ויבא מ"מ בתפלה כתב יש להזכירו ומיון בו בשתרוך בזה ובמלה לנכסף אפילו לאותם גדולים שאין מסכימים להזכירו אין לעתוה בשום אדם המזכירו דמא אין כאן ברכה לבטלה אלא מזכיר לחוד ואין בפסד בכך ע"ב: (מ) נומרין. וכן סוף ע"ם קבלת הפר"י ז"ל:

תפח (א) המזכירות. ואומרים מומור שיר ליום שבת ביום טוב ומי אקרי שבת ד"מ. ועי"ל סימן נ"א סעיף קטן יו"ד מש"ב: (ב) לקרות. ולא לגמור בשמא ידלג תיבה אלא אות ואחי כיבה לבטלה אמרוים. (ג) קורין. אחידי דמכיבא לבו יכבי דעתייהו ומשמי אף שלו גב דבעלמא אמרינן אדי קלי לא משתמע. ומוליפין דברים י"ח ס"ם. ועל דמש"ם מסבבה שמקבלין שיש לו יותר יחד בשבת ביום טוב דע"כ הכיב מלייהו מק יעקב ומיון בס"ם ס"ם הרמ"ד: (ד) קי"ל. דשם שבק רמ"א דמלבוש מזכירין בשוכף עד שיגמרו שבת"ם אינו מזכיר בשוכף אז מה שוכקים בתנחם ובתב לנוס ולא"ם יבריח קודם שוכף בלא יאמרו

יאמר נ"ם ואני אתפלתי וכן ישבה בשוכף וביום ג' ביולר וכן דבשה וכן דבוכות כו' ס"ם ולא רמיתי אחר ביום ד' ס"ם ולא אמרינו בשאמרו אחזן בכוזו בלא בולם וביום ג' ביולר בהוצאה ס"ח ובשוכ"ב בשבתה גם הוא בשבת שוכלת ס"ח ד' ס"ם כו' ס"ם ומיון בשרי אמרים אשר יו"ד שעיף ה' שבתתי שרים שם כתבתי שרשיתי בשאם ספר שאין לשתמיל ובשנור ובתנתי שאשבר בשבנם לפי שלא ל' אומרים דרך נקבה ושתה רשיתי כי דבר זה נמיל לשרמ"ן שם הוא ז"ל בסיב שאין לאומרו בתפלת יו"ם כלל כי אז בטוכה בבתיות עליונות והוא שיר אמיתתן ג"ם ואין בזו בת אמרי נרגים לאומרם דרך תתנם רק דרך שבת ע"ד שאומרים י"ג של מי אל כמוך ומיכם דשיקר אמיתתן הוא בקורא בתורה ודוקא ביו"ם הרמבנים כו' ע"ם ובשידבא בזנו לומר אף ביומים אחרונים

חק יעקב

דמ"ש במס מדליקין בשבל י"ם בשבת וע"ש: ח בברכה תחלה וסוף. טעם מנהג זה מבואר לעיל בשור ס"ם אע"ג לפי שאין מברכין קודם הלל שקורין בשעת הסנדר לכך קורין שהלל בע"ם כדי שלא ישמוך לברך בשעת הסנדר וא"כ קלת קשה לאותו מברכין בשעת הסנדר אחר שהלל יתלגלג דהיינו אחר הלל הגדול ולאמר אין סומכין על מה שכירך בנים הכנסת יהלל ד' כמו בברכה רבשונה ויש ל' יסד בדוחק:

תפח א וקורין המזמורות של שבת. וכתב המ"ש בשם הר"מ ואומרים מזמור שיר ליום שבת ד"ם ומי אקרי שבת אלא הזכיר שבת בעל"ל ומיון מ"ם בסי' תפ"ז ד' מ"מ אין אומרין אותו בהכנסת י"ש כמו שמיהגין לומר בהכנסת שבת זה משומר ביחידות בשעת קבלת שבת רק בשחרית אומרים עם שאר מזמורים: ב אז רבו. אי מי שבדל ממנו בתמכה כ"ם אחם כדלעיל סימן ס"ו סעיף ה' לענין ק"ש ומפ"ם בדברי אחרונים מדין שוחל בשלום ובשבה בגין הפרקים שיש ליזהר וע"ש: ג שנומרין בו את ההלל. וע"ל סי' תכ"ב בא"ח ס"ק ו' מבואר דאם בא ב"ה סמוך להלל יקרא הלל תחלה עם הלבור ו"ל"כ יתפלל אבל לא יאמר שהלל עם הלבור בתפלת שחרית דזשרה דכיון שנומרין אחר ההלל לריך לברך

באר הגולה

ד' ביליל ראשון של פסח (מ) נומרין ההלל בצבור בנעימה ח בברכה תחלה וסוף וכן בליל שני של שני ימים טובים של גליות: הגה וכל זה אין אנו נוהגים כן כי אין אנו אומרים הלילה בנים הכנסת שהלל הלל:

תפח סדר תפלת שחרית של פסח: וכו' ג' סעיפים

א ח שחרית נכנסים לבית הכנסת א וקורים (א) הזמירות של שבת ומתפללין תפלת שחרית ב ונומרין ההלל (א) ג (ומברכין א (ב) לקרות ההלל ו") ד ואין מפסיקין בו אלא בדרך שאמרו בקריאת שמע באמצע הפרק שואל בשלום אביו ב או רבו ומשיב שלום לאדם נכבד שנתן לו שלום וב ן הפרקים שואל בשלום אדם נכבד ומשיב שלום לכל אדם:

ב ו בהלל (ב) ד אפילו עשרה ב (ג) קורין כאחד:

ג ז מוציאין שני ספרים וקורין בראשון חמשה גברי (ג) ה (ואם מוסיפין ביום טוב ע"ל ריש סי' רפ"ב) בפרשה ח בא מן משכו עד מארץ מצרים על צבאותם ג ומפטיר קורא בשני בפרשת פנחס ובהודש הראשון ומפטיר ביהושע בעת ההיא ומתפללין תפלת מוסף ז ט ואין מזכירין גשם מבאן ואילך ד ועי"ל סי' (ד) קי"ד ס"ג) וכן פוסקין משם ואילך מ"שאול בברכת

ד' ן בקן מנהג הספרדים ח לאמן סור ב מימרת עלכין ז' ג שיר בשם הר"מ פרוסנלבת (סרב בסימן סנמ"ד) ופסק אמרכין לגאור וכ"כ בסור בסי' ום לף בסה"מ כיום מכרך לקרות בהל"ם דהה דבריו ובסב הל"י אמן נהגים מפסרבים בע"ב הכרמים וכן בהגו הספרדים) ד ליומים נמיל ס"מב"ב ס בם זם ליומי בם ו בהיו' מעלם בה ז הל"ם וב"ם בשם הב מעלם ומהרי הגמי ולולי הגמן מהרלבי מנסיש מן וכנלמו' אמרוהם מיוליפ כ' ס"ם ומסרי אמת לאמרו אמר הקב"ה לאברהם ומי מגילם ל"ם ח בריי' מגילם בם ע ליומים לעיל בסי' קי"ד:

יד אפרים

תפז בס"ז ס"ם ב') לפי שאם אינה"ם אין שבת בשבוע וכתב הכ"י ולפ"ז כי' כל"ל: (שם) ותוחר קדושת היום בתמצע ושרש"ע מתחיל בל שבת שאומר ומקן לנו כו' כן הוא בתמכרי"ל ונמ"ל סומת דרש"ש הם כתב גם בשם דאמר קדושת היום בתמצע אם יום המוחסם כו' ע"ם וכן בארם בכל מערבין ומה דמתחיל בש"ם בתב רש"ש שמזכיר בל שבת תפלה ע"ם: (שם) לקרבן מוסף מי"ם נגלה בבל"ל נקרבן מוסף דו"ש ומ"כ כי מיהא דבמוסף כו' מלבזכיר יעלה ויבא וזה מבואר ב"כ בוודם שבריאתא כו' אבא בתפיסם ואם כן אדרבה יש לנו ראיה כו': (שם) כפי מה שהוא היו"ם ומזכיר יו"ם ומה בל בשבת מזכיר גם בל שבת ומה בר"ם כו' שאלה מיוחדת לר"ם מש"כ בשבת כו' דרשו' הם מב"ם בוה שם לאלף בש"ם ומהי' כו' כל"ל:

שערי תשובה

(מ) ומרין. ענב"ם ומיון בפר"ח בתחב בשם רדב"ז אתה חל בשבת קודים ויבולו והפר"ח כ' אלא נהגו כן רק חדוה קודם ומיון בפו"ח ניח יהודם במעשה שעשה בס"ן ובתחיל בברכה אלא אין מחזירין אותו בשביל שחדיר אמיתו רק לעמוד וגם כי אין בו חובה נאמר אחרי מנהג אשכנזים אלא לאומרו בבה"כ בגילה ע"ם:

תפח (ב) לקרות. ומי' בשאמת פרים כי' ס"ם בשסק אם אמר אלל ביו"ם אז לא אינו מוזר ואומר אפסק הלל דיו"ם דרבנן ע"ם: (ג) בש"ע מוליפין ב' ספרים כו' עיין מה שכתבתי בשרי אמרים ספר ח' בשם שעה וקרא בס' אור אבנ ובאר דנים בשעות הקרא אמה הדרשנו וכתב בר"י בשם סיים בשסוק ליל אמרים וכבר אמר שעולם בחשיבי הברכה אע"ג לקרות עוד כ"כ בכבר בית דוד ע"ם ובכנין אמיתת הי"ג מדות הברבה"ם בשעת הולאת הס"ת כתב בשע"ת וז"ל מלאתי בתחזור של מורי ז"ל כתוב מבתון מבת"ל מורי ז"ל ביום ה' בשנותיו יקרא י"ג מדות נ"ם ואח"כ יאמר רבש"ם אלא כל מבשלהי כו' וכן יסיר ויחזור התפלה נ"ם ואח"כ אמר מדות נ"ם ואח"כ יאמר רבש"ם אלא כל מבשלהי כו' ולא רמיתי מהגון לומר אחר התפלה נ"ם רק פשט אחד לבד ומ"ם וכן יעבשה בשוכף כו' פי' ברבה"ו בתגלותיו אל הסם הקדשו וכן הוא בשבת אם לא יחבר יחד בשבת וי"ש דנ"כ חביב עליהו כיון שמזכירין שבתר בני הקב"ם ונכן לנו שבתות לשמחה ומועדים לשמחה זכרון ליציאת מלרים כנ"ל ליישב המנהג: ה ואם מוסיפין ביו"ם - ע"ל סי' רפ"ב ושם כתב רמ"א דאין נוהגין לוסיף כי"ם ופה פרתב המנהג לוסיף: ו ומפסיק ר ביהושע בעת ההיא - ולכן מתחילין ויאמר יהושע אל הסם הקדשו וכן הוא בתחילת יו"ם כלל כי אז הכוכב בבתיות עליונות והוא סיד אמיתתן ג"ם ואין בזו בת אמרי נרגים לאומרם דרך תתנם רק דרך שבת ע"ד שאומרים י"ג של מי אל כמוך ומיכם דשיקר אמיתתן הוא בקורא בתורה ודוקא ביו"ם הרמבנים כו' ע"ם ובשידבא בזנו לומר אף ביומים אחרונים

תחלה וסוף וכיון שאמר ב"ם ויפתבת אוך יברך ב"ם מש"כ ביומים שאין נומרן הלל אומרין הלל בלא ברכה כיון דבלא"ם דעת הרבה פ פקים אלא לברך בשאין נומרין הלל: ד אפי' עשרה קורין כאחד - הטעם מנב דהביני מהם זכרון הכם יהבי דעתייהו ושמעי מע"ב דבעלמא אמרי קלי לא משתמע ופ"ל סי' תקפ"ח הטעם בשוסר וכ"ל דמה"ם המנהג שמקדשין מנים אי יותר יחד בשבת וי"ש דנ"כ חביב עליהו כיון שמזכירין שבתר בני הקב"ם ונכן לנו שבתות לשמחה ומועדים לשמחה זכרון ליציאת מלרים כנ"ל ליישב המנהג: ה ואם מוסיפין ביו"ם - ע"ל סי' רפ"ב ושם כתב רמ"א דאין נוהגין לוסיף כי"ם ופה פרתב המנהג לוסיף: ו ומפסיק ר ביהושע בעת ההיא - ולכן מתחילין ויאמר יהושע אל הסם הקדשו וכן הוא בתחילת יו"ם כלל כי אז הכוכב בבתיות עליונות והוא סיד אמיתתן ג"ם ואין בזו בת אמרי נרגים לאומרם דרך תתנם רק דרך שבת ע"ד שאומרים י"ג של מי אל כמוך ומיכם דשיקר אמיתתן הוא בקורא בתורה ודוקא ביו"ם הרמבנים כו' ע"ם ובשידבא בזנו לומר אף ביומים אחרונים

תפלה

תפח אפילו מל ביום ראשון בשבת אומרים כליל שני מעריבים סעודים בשבת קודם לסעודת ליל ד' ומקדים לסעודת ליל ד' אל מפז בשבת אומרים ביום אחרון בשבת לפני ר"ה ובכל לקרות בשבת ביום יאמר ויקרא בשבת ביום ותחזיר עקרא כמנהג הליחת מכ"ל · מרהולרמו לכתוב דסות כמנהג הליחת דסיום כיון עקרא בשעות מ"ע הבלתי עשות אין לאוסף :

תפט (א) מתחילין לספור · אף על דנכי יוכל כתיב גם כן וספרת לך וכן בחנכה כתיב וספרה רבנן גמירי לסו דסלי וספרת דנכי שיתר סיא מכון ממש מצמ"ל בתיר ספירות כ"כ סר"ן : (ב) מצות על כל אחד · דכתיב וספרתם לכם ליך אחת ספירה לכל א' · ומשומר דת"ל בקצה מצל לספור אינם בקצה אלא בקומה : (ג) היום יום אחד בעומר · כן מסקנו אכל בדברי הר"ן סוף פסחים שמבית כ"י מכר שם לשומר בלמ"ר ובלאם יותר מכון מנסנו דסת

בברכת השנים: הנה ומכון לומר בכל י"ם בתפלת מוסף מוסף סיום אחר שאחר על ידי מנס מנדך כתאור :

תפט סדר תפלת ליל שני של פסח וספירת העומר · ובו י סעיפים

א (א) ז בליל שני אחר א תפל' ערבית **א** (א) ב מתחילין (ב) לספור העומר ואם שכח לספור בתחלת הלילה ג תולך וסופר כל הלילה (ב) ג ומצות (ג) ג על כל א' **ב** ד לספור לעצמו וצריך לספור **ג** (ד) ד ה מעומר ו (ה) ולברך ו תחלה ח וסופר ה הימים **ד** (ו) והשבועות כיצד ביום הראשון אומר **ה** (ג) (ו) ט היום יום אחד בעומר

ביום אחר שאינו בתחלת ליל י"ו טוי פ' כאנין ומי שיומר אחר יבילו לאחר ביום י"ו ובימים אחרים מי נ"כ שיר דאמנין ומי דשומר קלי כולם מצל"ם אם תאחר לשומר תדיס טומנ בליל י"ו לשומר דסיכו לאמר שכבר אכילתו אכל בשמי לא קלי רק על ומי שיומר דל"ל לשרם על הסנאם דסכי"ם מצמע בחוך מצל"ם בלמ"ר תחזר לפרסו על הסנאם כלמ"ר : **אין** לומר שיום אלא סיום :

ב לספור לעצמו · ואם ילקח שומע הברכה מסמ"ן · ומומר לעצמו דכל הברכות אף על פי שמוא בקי יוצא מצ"ן ומ"ן ומחלק (רמב"ם בתשובה סימן קכ"ו) עיין סימן נ"ש ס"ד סי' ד"ל דמצ"ל לריך מיסיר בעצמו וכמ"ש בנמרא וספרתם שתא ספירה לכל אחד ואחר כדרך שאמרו נמי לילב ולקחתם שתא לקיחה לכל אחד ואחד וכב"י כתיב בשם הרמב"ם שיצא בספירת הסמ"ן ע"ם ולא"ם · ואפשר כיון דק"ל שמוע סי כשומע ה"ל כאלו ספר שוא בעצמו ומי אם אינו מבין לס"ק ומסר בלס"ק לא יצא דסת לא ידע מאי קאמר ואין זה מעשה · ואם מנה מיומר יצא (רמב"ם) : ד והשבועות · ל"ל דאם ספר הימים לאחר ולא ספר השבועות א"ל לאחר כדאמרת בנמרא למ"ד ספירה דרבנן וכ"י כתב בשם רוב הפוסקים דק"ל ספירה בזמן הזה דרבנן ואם מנה שבועות לבד נמי יצא כמ"ש הטור : ה היום · לא יאמר שבוע וכו' דמשמע שבוע שאינו נתינת שם לאם אלמלא הימנו אלא יאמר היום יום וכו' · שבועות וימים שם לשון זכר כדכתיב שבעת שבועות · יאמר לעולם מנין המועד קודם כנין ה' ומצרים וש עיין בא"ש סימן קכ"ו מיהו ביומא דף כ"ם איתא הסכל לפי מנסנו הסתירה בחשבונם וכמדינתינו אף כלשון מול מדינין מנין המועד קודם

שערי תשובה

אחרונים מל יום ט"ב שום שם אל יום בשבת אומרים כריך שיש לא נדרש תפלה זו כי תפלת ברוך שיש אין מוקדם אלא בתורת שבת כי' ט"ם ומחזה דבמקר יו"ם אינו אל בשבת אין אומרים כריך שיש ומזדמנ נאנ לומר נם כריך שיש כלל יו"ם אף אינו אל בשבת ומם בחול בשבת מלאת ט"ם וכמ"ל :

תפט (ג) על · שנמ"ם ומיון בשאילת ומב"ן מ' קנ"ם שאולת אלף אינו מנין בל"ם יוצא ט"ם : (ו) והשבועות · מבמ"ם בלא מנה מנה בלאמר מיומת מנין ל"ם אל ל"ב. בשומר ולמת המ"ם סימן קכ"ו דיוק ומ"ל ולקח אחר ביום ומן בשאילת ומב"ן ומב"ן מ' קנ"ם ומה מנה בר"ת ומם מנה בר"ת בם לילי אחרונים וכמב"ן כתב אלמה לדעתו מיום ומנו לאחור ולמחות בלא ברכה ומם מנה בר"ת בם לילי אחרונים כמן ל"ם ומיולא בו כ' אשילת ומב"ן שאחר ומנה בלא ברכה ט"ם ומ"ם בבר"י אם כתב לאחרונו אמרת ומיום מ"ב לספרים מזיאת אמרינ לאחור ולאחר בשם בברכה ומ"ם ומיון כתיבם אי מי כדבור מבמ"ל מבי"ל מ"ו לענין ברכת אחרונים ומבמ ומקנ בתלת ו"ל מ' ומ"ם ומכמ"ם סימן כ"ו ולנמ"ל בדור לאחר כתב מבמ אבר יום ומם מ' לא יצא בלא אם לא מבמ לאמרת בכתיבה זו ים לבמסתם אלא ומלאם תנם בנם ומחור ומאחר בברכה ולא דמי לבאר דוקתו דאף דנימא אם דכתיבה כדבור מיומ בתקום אבמדבר אבמו אינו אלא לגלות מחבמת אלם מבמ"ב בשם וכתו אלא מבמי אם כתב ט"ם ומאלם ומבולה מבומ לבדיאת דקרמאה בשם בשיון כדאמרי בית בתחנם ,, ו' ומיון לקמן מי' מר"ל ומיון בשאל מברכם אברהם מקום לאמר' מ"ם בעמון זם ומיון בשאירי ברכה אבמב אמי אמנם בר"ת שוב אמלא מ"כ ומיום ט"ן ומיבר לסולות אחרים ט"ם ובמדינתינו

חק

תפט א תפלת ערבית · ומומר מצרים אמרינם לילה כ' אף אם אל יום ט' בשבת ובכאר מנים אם אל יום ט' אבן מיקר בא"ם רש"ם ומיבמ דבשאר ר"ם אינו אל בשבת אין אומרים כריך שיש ומזדמנ נאנ לומר נם כריך שיש כלל ר"ם אף אינו אל בשבת ומם בחול בשבת מלאת ט"ם ובמ"ל :

תפט (ג) על · שנמ"ם ומיון בשאילת ומב"ן מ' קנ"ם שאולת אלף אינו מנין בל"ם יוצא ט"ם : (ו) והשבועות · מבמ"ם בלא מנה מנה בלאמר מיומת מנין ל"ם אל ל"ב. בשומר ולמת המ"ם סימן קכ"ו דיוק ומ"ל ולקח אחר ביום ומן בשאילת ומב"ן ומב"ן מ' קנ"ם ומה מנה בר"ת ומם מנה בר"ת בם לילי אחרונים וכמב"ן כתב אלמה לדעתו מיום ומנו לאחור ולמחות בלא ברכה ומם מנה בר"ת בם לילי אחרונים כמן ל"ם ומיולא בו כ' אשילת ומב"ן שאחר ומנה בלא ברכה ט"ם ומ"ם בבר"י אם כתב לאחרונו אמרת ומיום מ"ב לספרים מזיאת אמרינ לאחור ולאחר בשם בברכה ומ"ם ומיון כתיבם אי מי כדבור מבמ"ל מבי"ל מ"ו לענין ברכת אחרונים ומבמ ומקנ בתלת ו"ל מ' ומ"ם ומכמ"ם סימן כ"ו ולנמ"ל בדור לאחר כתב מבמ אבר יום ומם מ' לא יצא בלא אם לא מבמ לאמרת בכתיבה זו ים לבמסתם אלא ומלאם תנם בנם ומחור ומאחר בברכה ולא דמי לבאר דוקתו דאף דנימא אם דכתיבה כדבור מיומ בתקום אבמדבר אבמו אינו אלא לגלות מחבמת אלם מבמ"ב בשם וכתו אלא מבמי אם כתב ט"ם ומאלם ומבולה מבומ לבדיאת דקרמאה בשם בשיון כדאמרי בית בתחנם ,, ו' ומיון לקמן מי' מר"ל ומיון בשאל מברכם אברהם מקום לאמר' מ"ם בעמון זם ומיון בשאירי ברכה אבמב אמי אמנם בר"ת שוב אמלא מ"כ ומיום ט"ן ומיבר לסולות אחרים ט"ם ובמדינתינו

באר היטב

יאמרו מיום מיום ו"ל ומם כאלו אמלאים מבמים ט"ם אחמרו אין מבמלאין אל ומם נבמים אבי"ל ובמב אמ"ל ומבמ לי ולם ומיר אומר אבולה אר אחר אבמבל מ"ל מומם ל"ל יאמר מבמ מומם אין אבמר מומם מבמ"ל ט"ם ובי"ל ומם :

תפט (א) כליל · ומומרים אמרינם אמרינם לילה אמר אף אם אל אם ומם ומאמר בשבת ובמבר מנים אם אל יום ומאמר בשבת אומרים כליל אמר אמרינם אל יום ומאמר ומבמר מ"ם ביום כ' אל אבמ אומרים לאולם אמרינם אמרינם ומאמ מומם ביומר לאמרים ומן אומרים : (ב) לספור · אינן אמרינם ומבמ"ר · בנים אמרינם אמרינם ומבמ ומבמ"ר בנמאל לאמר"ם אמרינם אמרינם ומבמ ומבמ"ר אמרינם אמרינם אמרינם

(ד) שבוע אחד • ולא אחת כמו בסירה רב"י אלא מלא שבוע זאת דבשבוע הוא לשון זכר : (ה) עד צ"ה • ברי"ן כתיב בסירה בשתא ליכא אלא מדרבנן כיון דליכא הכשר ולא קרבן וא"כ טיב לבשר גי ס מ' בשבע חסיכה כדי סיפרו ז' שבתות תמימות לספק לכתחלה ולו משום תמימות אין להחמיר בזמן הזה אלא אכל שם פר בלילה תמימות קרין ביה : (ו) מונה עמהם בלא ברכה • פי' ודעתו תהיה שלא לצאת בכך עד שיברך בלילה בביתו וכמ"ש רמ"א ע"ז ואיני יודע מ"ש מה תועלת יש לו במה שמונה שם הקהל בשלמא בשלמא לע"ש ב"י בשם הזוהר הם אלא בלילה שניה דהיינו שמיר אמר שם אזור בלילה בביתי אחזור ואברך כדין ונמצא שנה ברכתי לבשלם ואם אשכח הרי מניתי כבר אבל הוא עצמו כתב ע"ז דמדברי הרמב"ם משמע דאם מנה בלא ברכה יצא וכן עיקר ממילא משמע דאינו זה הלא דאין נמנה בתוכו' בתוכו' בזכר הלא דאין נמנה למלוה

מספק מ"כ קשה לשם מונה כלל שם הלבור ונראה שהשם כן כדי שלא יסמכו שהוא אינו רוצה לספור לגמרי וק"ל לשם מונין הקהל בעוד יום אחו ברבעי עשקין ונראה דלאו דוקא מבע"י אמר אלא בשבע הסיבה כמ"ש בסמוך והוא רוצה לחזור ולברך בל"ם : (ז) שאם יאמר לו היום כך • ל"ל שהוא שואלו מבירו כמה ימים בסירה והוא משיב לך ימים ולא מזכיר בתשובתו היום כך ודאי לא יצא דעיקר המצוה שיאמר היום כך וא"כ ל"ל דמיירי כאן דוקא באומר היום כך וכמ"ש היום כך כו' • וק"ל לשם לא יסיב היום כך וכך הכא אין זה אלא תשובה למי שבשאל אותו וא"ל דזה הוא כמו שמונה שהם דכתב ב"י בשם הרמב"ם דיצא דמצות א"ל כוונה אלא דוקא אם דשתו בסירוש שלא לצאת כמ"ש רמ"א בסמוך זה אינו דהא אסכמן בסימן מקרא לוחם מלה במלה ומונה שהם דלא יצא הוא בזה הא כתב הרי"ף ואחר כן הוגה לביתו ואוכל ומ"ז קלי סם הרא"ש • ועוד לאיש מס' תרנ"ה ס"ז לא יאן ביום ראשון לולב לקטן קודם שילא בו וכו' מבמנא בימים אחרים שרי ואם אתם כשיאין לקטן אינו מוקא לו אחלה הברכה מלה במלה ואם"ה הוא יוצא בו אמ"כ אלא אמ"ל בא"ה בבמיבא לשולב ע"כ ל"ל דאמן לא מזסיר אלא לכתחלה אילמיק מזה מה דאסר אבל אם מירש בא"ל אמ"ל תשובה אל יום זה ודאי לא יצא ולריך לחזור ולמנות בברכה וזה ימא מה דקשה

באר היטב

דשאין שאומר שהיום לא אשתבח עיין שם : (ח) כשומר • וכ"כ סמ"ג • וגירסת אבי"ר ז"ל לשומר וכן כתב בבל"ם : (ט) אחר • ולא יאמר אחת כי שבע לשון זכר • ויאמר לשולם מונין כמוהם אחלם כנגן אחד ובשבתם יום • ושר שבתם אומר ומאחר עבר ולמשלם אומרים יום זה דרך לאות ל"ל • ומונגין לומר מזמור אלהים יחננו לאחר הסדורים ומיון ס"ם אחר יעקב נוסח : (י) ס"ם • אמ"ר בארץ ס"ם ים מקשים כיון דקא קאמר אסמרו אחשים יום וכו' אבן הרך אמקיא בשמנים אמנין לאמום ביאיות אמות ה' מוהם אוהם בחבמון אשרים ולאיו מבנים על אסנון כלאחר וכו' אין אם • הוס"ר ל"ש אלא כמי בנאמרת בפ"ק דקדושין דף ל"ח ע"א מנא אחרן ומני ובאמל אחנו אם אמן אבנשים בנם ואמלא מ' אנם אחר ל' יום ע"ב וכמי מ"ם אמרא"ם אלא אוצא אם דרך אסקרא כך ומיון יד אסמן : (יא) אחרים • אמיון בנא ברכה אמנא : (יב) ל"ם • ואם אנם אסר בין אסמנים יצא מ"א • ולדאם אנא אוסקים אלשיו לאתאלם יש לאסר בשבע אחיהם ומיון בים יוסף ובכ"ח וכמ"ו : (יג) מבאוד יום • אמין ס"ו ומ"ל ומ"י • וכ"ל אומר לאמור אחר לאם אבוכבים אאמרו לא אסאל אדיין אבנים אאמרו כמ"ם מ"א מ"ם : (יד) אנא • אינו בברכה אבל בשבתים אבא"ם אמרינ לאמור לאמנו אבא"ם בס"ק ג' • ובאחר אמנן ודוקא

חק יעקב

לסם על מה אסמוכו : ו עד שיגיע ל"ד ימים • ובתב בתשובת מהר"ם קלוידנבר סי' כ"ז לכתחלה יש לאסור מנין המועם קודם וכו' יהרה בזוהם דף ל"ה ובמקומות אמינון מנין המריבה קודם כר"ם מונין כמנהג מקומו עכ"ל ובכזיו מונין מנין המועם קודם • ובתב בש"ל סי' ע"ב עד י' אומר ימים ומאחר עבר ולמשלם אומרים יום זה דרך לאות לה"ק עכ"ל : יא עד ס"ם יום • ובתבו תוספות במגילה ד"ק ע"ב בד"ה כל סלולה ואומר יה"ר ס"בנם ב"ה כיון שאינו אלא הזכרה לענין ב"ה אבל לשוטר ולוגב ים עשיה עכ"ל ובתב מהרי"ל כשיגיע מ"ע יום יאמר אם אבאם אבאומת ולמחרתו הוא ע"ם עכ"ל ונוהגין לומר מזמור אלהים יחננו וכ"כ בא"ח • והדשיסו נוסח הסשירה ס"ם הסוד ובוונת הסשירות וכ"ג בקשות אבלוב אומרין פסוקים ס"ם בוונת אחר"י ז"ל וכן נדשם ס' אתפלה אם אבוות הבירא וכ"ג הרבה לקוטי מקוינים ובתפשב דבר זה בשיני הסאון כאלו כל הרולה לסול לא אסם אבאם ויסול ובאמת לא נאה לבסול בבוד כי בבוד אלהים אסחר דבר ואעפיק מ"ם מהרש"ל בתשובה ס' ל"ח וז"ל סרלאוסה הרבה מן המקדקים בדקדוקי עניות לבנים תפילין אל יד ביסיבה דע אסו' הבשים מקרוב בלו ורולים לבוות מבת המקובלים ומבדרשים הבאלמים ומאלוחי הרלות לא יביאו בתור הזהר ולא ידאו מולאו ומובלו וכוגבו אלא אבן אבני בספרי רשב"י ודע אבל רבותי ואבותי הקדושים אשמאו נאוני עולם לא נבנו בלא בדברי אתלמוד והפוס' ובאמת אקת מיגיך ובאם אם הוא בזה ממש ס"ם אלא הזכירו אוס מאבר אחד בם לא אבאמתים רמז בתלמוד בבלי וירושלמי אס' ואסיקתא ואפלוגות ומי אלא ידע לאמיג אוסם על בבון יבא לקלן בנשיאות לבן אסו' אל תלך בדרך אתם ואין לך עסק בנאסרות אמתיבים בחיבשים בלו הן יודעין ומביגים יזו אסוגים ולאוגים והלוחי מידבו הגלוי אם יאם בחו אל ר"ם מקינון אחר אלמר אסרי אבקבלה אחר אסוא אמפלא בחיבון ב"י בו ע"ב נהיא בדרבך ויסיס לבם אם אלאסם אבל דע אבל אסבבה יהו אל אתאבוגב וידינו על עליונה אכ"ל אבראל"ם אסרי מדברינו דאין לענים אמנהג אף בבת אמקובלים וכ"ם אסר אנוי אמנהגים אבוחברו בספרים אבדשים ואף ס"ל דאשר לבטם אחזם דבר לאחזה

שערי תשובה

לא נהגו לאחת בברכת ס"ן כולל רק כ"א מברך ואומר לאלמו ס"כ אין לו לסי ם ס"ל ולברך כיון אמינו רק לאלמו ולריך לאמות אלא ברכה : (ח) בשומר • אבראם ס"ם ואיין בשו"ת בית יעקב אחתיו מלאון ז"ל כיש אומר לשומר ואינו אחיש אמנם בשומר ואבינו ראיה אח"ת סי' רל"ג ע"ם ובלאמת אין ראיה אמם לבאן ומנינו בלשון אמקרא בשם אבנים לאחם וכ"ב שונא אוכא אר כי אחד לאסיר וגם בלשון בני אדם בשל אחר לשומר בלמ"ד וכן נהגו אמרתיאנו ואוא ס"ם אסר"י ז"ל ואיין בא"ח סי' ק"ו לענין כתיבת אבן ערה ס' פ"ם : (י) מ"ש • אבראם ואיין בא"ח אבתב בשם אבראל"ל בשמנים לא"ע יום יאמר אבם ז' שבועות ולמה אי שבע שבועות ואוא אמיים דמשמע אחמר כן בשבת אסילה ולוחת אלבון זה ולמחרתו כי הוא לשון לקוטי מהרי"ל שבתב זה בדרך אמבנאים אבר אוא אמנין אחים מ"ם אוא אבר אבועות אבל לא אחמר כן בשבת אסירה ובשו"ת אבו"ר אלק ג' אקאם לו אהוא ז"ל נדחק לאוכיח אדבתב ולמחרתו כו' ולוחת וכן אמא דבר אחין אומרים

יעקב

יחידי אבולה מי אמאורם' ומאוחק בחבידות ליודעי חן אם רולה לבוין אחם דבר לו לבאות כפי מה אמלא בדברי אחרונים גם זו בהלגא לבת אלא לפרסם אבדר לבנות אמנהג ולוחין אכרוכים על מה אחאין אמנהג יאנים כאלו אדוחי חורם מאחם אלא וז' יודע אם לעקל וע"ל אפי' ס"ם אבתב הא"ם בשם הבוונות וז"ל אמנהגים אנהגו בארבי אבלות לין לבנות אמנהג מקומו כי י"ב אחרים בשמים אד י"ב אבעים וכל אבנו יש לו אחר ואמנהג לבד מה אמבר בגמרא בוב לבל וז"ל אירושלמי אף על פי אבלאנו לבם אדר אבלות אל אבנו אמנהג אבוחיבם עכ"ל : יב הזהרין לאפור בשתחשך • ואם אנם בספק אחיבה יצא בדיעבד ולדעת כ"ם אפילו לכתחלה יש לאפור בספק אחיבה ע' בכ"י ובא"ם בתב דאפלג אמנהם ולאמלה אחיר בלא ברבה ובתב בב"ח ואמנהג שלנו עבבוו לברך בספק אחיבה אבל קודם ספק אחיבה אפילו אדין לברך אפילו בא"ם והלא בהגהות מנהגים : יג ואפילו שונה אבן על ברבת אהבל • דקאל אבראן בעוד יום אע"ג דזאן אסאירה עכ"ם בספק אחיבה ולא אקודם אליבא דכ"ם ע"מ מבראן אקאל בע"ד יום כדי לאוצא ע"ם אלינה מונין בלילה בא"ם בלבנה ואומבין כמו אסומבין לעיל בא"ם וע"ם אקונין אבעיר יום ואומבין דאמבתבקע אמם אקרי לילה בתבוחר לעיל אסיון ס"ב בתנו אבראם ס"ק ג' ואוא אדין כאן לענין אסירה דרבנן וכן אלאתי לבדיא בספקו הוא דאמלת אמן קע"ו וז"ל ל"ה דלאחר אסאפלגו ע"ב כיון דהוי לילה לענין ק"ם ואפלה הוי לילה גם כן לענין אוחר עכ"ל ע"ב אומבין הקאל אל הדאשה זו אבל אבולה לאוא לאמנו לאפור בזמנו ובזה מיוסב מה אבראיתי בתשובה הר"ם לוי ה"ם אמקאם דברי אב"ו אהדרי ואדאיק לתרן ולאמ"ם לק"מ גם הא"ו אדאיק לפרש בזה לאולא בלבור בעוד יום אף בע"ב וי"ם אלא אם כן הוא ספק ברבה עכ"ם ובא"ם בסאוך בס"ק י"ב בשם הב"ח : יד שלא לצאת • היינו בברבה אבל בספיקה עכ"ם אתיב לפסר לעצמו ובא"ם לעיל ס"ק ד' ובתב הא"ם ודאקא בסאיאה בוונתו אלא לבל אן בסאה אמאמר אדאין לברך אינא אספק כיון די"ל אלות אין לריכות בוגם ובכ"ב

יש מוסגין לומר מזמור אלסים ימאנו אחר אסאירה : ז עד צ"ה • ואם עשה ואסר בין אסמשות יצא : ז המתפלל עם הצבור וכו' ז"ל סרבב"ם סימן רל"ם מי שאחר זה נמנות עם הצבור מבע"י אלה בוקי סרוקי בדברי הכל אמנה מבשוד יום לא עשה ולא כלום ואדרבה כמעיד מה שהוא ואם מתירא אמא יסבא בסאירה ויסמוך אל אסאירה ז"ל כמו בקי"ם אל מרבית ה"כ כבר יצא ידי אסאירה ובאמתר אקלקלתו דאמא יצא ברבאומה ואתור שוב לבבך וה"כ ל"ע לאם בתבו הרב"י וז"ל דאזיל לביתיה אבתב בסימן ס' ס"ד דאמנה לריכות כוונה וה"כ יכון בלבו אם אזכור בלילה אין אני מכוין לצאת בסאירה זו וכ"מ אלבון רמ"ם אבתב אם היה דאמנו אלא לצאת והגמ"ע בתב דיש מתירין לאסור בע"ם מבע"י אחר תאלת ערבית ובה"ם בתב דלא אחר ל"ם אפילו לא אתפלל עדיין ערבית אפילו בע"ם הבא לילה הוא בכל מילו ואפילו לקרבן ולבבדיל מוחר קודם אפלה ומזכיר רלה בב"ם ב"ב סימן ער"ח וכל"ג ובסס"ז וכס' מבבת הבית אמה על מה שבתבו לאסור קודם אבבדלה אבריי עדיין בבת הוא ע"ם וג"ל דאין בבך בלוס דבאמת שבת בבר מוקם ואבך לו רק אאסורים בבולאבם עד אבבדיל בל"ל : ח דעתו שלא לצאת • קאה דבא אפילו בבתם לא יצא דבעינן אחבוין בלאה בס"ם סימן ס' ס"ד ואפשר בין לאחור לברך ברבה לבבלה אם היה אתם אאור לברך בנית בין די"ח מלה מ"ל בוונה בל"ל : סיום

ערבית אפילו בע"ם הבא לילה הוא בכל מילו ואפילו לקרבן ולבבדיל מוחר קודם אפלה ומזכיר רלה בב"ם ב"ב סימן ער"ח וכל"ג ובסס"ז וכס' מבבת הבית אמה על מה שבתבו לאסור קודם אבבדלה אבריי עדיין בבת הוא ע"ם וג"ל דאין בבך בלוס דבאמת שבת בבר מוקם ואבך לו רק אאסורים בבולאבם עד אבבדיל בל"ל : ח דעתו שלא לצאת • קאה דבא אפילו בבתם לא יצא דבעינן אחבוין בלאה בס"ם סימן ס' ס"ד ואפשר בין לאחור לברך ברבה לבבלה אם היה אתם אאור לברך בנית בין די"ח מלה מ"ל בוונה בל"ל : סיום

תפ"ד בתב אשור בשם הרא"ם דאם אין יודעים לברך ב"ם אינו מקרא לוחם מלה במלה ומונה אחם דלא יצא אבל אם אלבבן בבסמן אבבבלה אבבבלה אבבבלה

ט היום כך וכך · ואם אמר כך וכך ולא אמר היום ל"ל כה (ס"ז) : י אינו יכול לחזור וכמנות · אע"ג דלא אמר בשומר יצא בדיעבד ואע"ג דלא נזון לצאת כמ"ש ס"ג : יא וכשהגיע הזמן · ל"ש דהלל שאני שעה קודם הזמן נמי אסור כמ"ש סימן רל"ב ורל"ס וע"ל בזה סיס שעה רל"ל אלא אכל עד אחר הסעודה מאני שיולאין מב"הכ הלי שעה שעוד לבין הסמשות וס"ל דאסור לאכול ע' במ"ש וכל"ה · ודעת רע"א ל"ל כיון דיש לו זמן לאסור כל הלילה וכל היום אלאחרין לא מהמריק כולי האי ומ"מ ל"ע מנ"ל הא לכן יש להמיר · אך במקום שנהגו שהשעה קודמת לאסור אסירה אין לשמיר קודם זמנו כמ"ש סימן רל"ב ולאסור דבזה מילי רמ"א ולכן כתב וכשהגיע הזמן וכו' : יב ומעה וסיים בה' · וכ"ש אסור בזה דאוזר ומכרך דאחר אמר אקר וכ"ר הפוסקים בסימן ר"ט וכ"ב בלבוש ומ"ש אסור · מיהו נ"ל דאינו מוזר ומברך רק יאסור אינה הא בברכה אחת יצא אחת אינו מוזר אך בברכה · ואם מזכר תוך כ"ד ואמר אלבע יצא אע"פ כלא ידע מהמלה אסור אלבע וכ"ש כשידע אסור אלבע לא מהמרינן דאינו מוזר ומברך רק יאסור אינה הא בברכה אחת יצא אחת אינו מוזר ומברך רק יאסור אינה הא בברכה · ואם מזכר תוך כ"ד ואמר דילא וכמו מכ' מי' ר"ם וסימן תפ"ז : יג בלא ברכה · מנוס דכתיב תמימות תהיינה : יד אחר קידוש · ומנוס דמקדמים שבת כל מלי דאסור לאכל בביתו יאסור קודם קידוש ועוד דלא"ר לאכול קודם אסירה וכמ"ש

ט מו היום כך וכך י אינו יכול (מו) לחזור ולמנו' (מז) בברכה אבל קודם בין השמשות כיון שאינו זמן אסירה אין בכך כלום : יא מז וכשהגיע (יז) הזמן אסורים לאכול עד שיסמוך · ואפילו אתחיל לאכול יז פוסק ומוסר מיכו אם אתחיל לאכול קודם אסיגים הזמן אינו צריך לאסיגים אלא נומר מכילתו ומוסר אחר כך · (ד"ם לאמר דאמר אסירה בזמן הזה לחורייתא)

ה יא אם אינו יודע החשבון ופתח אדעתא דלסיים כמו שישמע מחבירו ושתק עד ששמע מחבירו (ח) יח וסיים כמוהו (יח) יצא :

ו אם (ט) פתח ואמר בא"י אמ"ה אדעתא דלימא היום ד' שהוא סבור שהיום ד' ונזכר וסיים בה' והם ה' או איפכא שהם ד' ופתח אדעתא דלימא ארבעה יב וטעה וסיים בה' יט כ אינו חוזר (יט) ומברך :

ז שכח ולאן ביריך כל הלילה ל יספור ביום יג בלא ברכה :

ח מ אם שכח לברך באחד מהימים בין יום ראשון בין משאר ימים סופר בשאר ימים (כ) בלא ברכה מ אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר ימים בברכה :

ט ס (כ) ליל שבת ולילו יום טוב מברכים וסופרים יד (י) אחר (כא) קידוש בבית הכנסת מ ובמוצאי שבת ויום טוב קודם

דקסה לומה לא יודיעו מנין יום זה אלא אלא יאמר היום אלא דנקט נוחי דמעני מפי בא"ם אתמול היום כך : (ח) וסיים כמוהו יצא · מעמע בדיעבד אבל לכתחלה לא יברך עד שיסיה לו ביורר בשעה שברכה כמה ל"ש דהלל אמ"ס כנ"ל : (ט) פתח ואמר כו' · בשור כתוב במלוקות אלו בשם אבי עזרי דרך ספק ופסק לבו מסהות דפתח אדעתא דממרא דממרא כו' כמ"ם ב"י וכיון בשם יש בשם ים ספק ס"ל ים ספק לדידן אלא דלאבי עזרי אזיל לאומרא לבר"ך שיש כיון דסיסרה דאוריתא ומביא ראיה מאמת וליב למאן דס"ל שהוא דאוריתא ולכאורה קשה דהא נ"ר לפס שבת לא אמר אמת וליב שהוא דאוריתא אבל כאן אף שהסיסרה דאוריתא מ"מ ברכות אינן מעכבות וי"ל כיון שעכ"פ הסיסרה דאוריתא הוי כאלו בם הברכות דאוריתא וזה מוכח שם בגלא"ה דאל"כ למה מוזר ומברך הא ברכות אין מעכבות אלא כדסיים · וכתב ב"י ממילא לבר"ן בשם רוב הפוסקים דסיסרה בזמן הזה הוא דרבנן אזלינן לקולא מ"ם ספק אלו בזה דמ"ל לברך שיש ולכאורה יש לפרש שמ"ם כאן וסיים בד' פירושו ספר סיסרה כן ול"ל קשה טובא על ב' המלוקות הראשונה קשה כיון דעכ"פ סיים כראוי ולא גרע מאילו לא ביריך כלל וסיסר דילא דברכות אין מעכבות ומעשה זה אלא בטל הלכות אל דין זה וא"כ נסיים לאבי עזרי לטעה בדבר זה כי הוא נסתפק בדין זה אם צריך לברך אם לא ומה ספק יש בדבר והו במלוקה הנמנים דסיים אלא כראוי מאי מספקא לאבי עזרי פסיקא דלא יבא זה הקשה אל הס"ע דספק דילא בזה זה הקשה אל הס"ע דקשה מו"ם ז"ל דהרי יבא אקר מפיו והגלע"ר דלא דקו רבנן אלו בפי' הספק דמ"ם כאן אבי עזרי וס"ע וסיים בד' אין בי' הוא דסיסרה אלו אסור אלא דסיסרה אלא אסר עדיין כלל אלא ביריך לאוד ובלשון הכרכה יש ריעותא דסיימו לו אשעה מתגלהה כשאמר בא"י אמ"ה סיתה מוזתו בשעות וקודם שסיים ברכתו נזכר אל הלאמת לו לסיסר שבהפלה סיה בדעתו לומה ומיבעיה לן אם הוי הברכה ברכה בדיעבד ויאסור אמ"כ אלא ברכה אינה אי"ר דברכה זו לא הוי ברכה כלל וכאילו לא ביריך כלל דמי ולריך לברך אינה ואינו מעכב כמו בעתה אדעתא דממרא שאבית ב"י ובזה אסק ב"י וע"ע דלדידן דסבירא לן [דסיסרה בזה"ז] דרבנן א"ל לחזור ולברך ואע"ג דמ"ם בסיף דאם אמרינו מהבינו כו' וסיים כמוהו דאם הוי בסיום בשעה אינו דוקא אם שבכר סיתה הברכה כראוי בשתיתה והתימה והסיסרה היא הסיום בזה מש"ל בריאה דיש אסק בברכה אלמה וסיום הוא בברכה אלמה וע"ל ברור דאם סיתה הבריכה כיון בשעת אסירה כראוי לריך לחזור לברך אינה אל מה איסור ואלייה מדין תוקפה בגא' אבילו אור ומל מידו דלריך לברך אינה אמה אמ"ל אמ"ם אמונה לאינו כיון אלא היה דעתו לאכול אלא הבוא אביריך אלא ביריך אינו וכן בכתבי הי"ר ק"מ ביריך על התורה והראה לו מקום לקרות אלא כראוי דלריך לחזור ולברך כמ"ם אם וה"ג בן הוא אבל כאן אין אינין לזה אלא הספק בברכה אלמה ודומה לאתה אתלה הברכה אדעתא דממרא ואין זה אינין להבוא דתולמה אזכרנו בגלע"ד בראו וכנו : (י) אחר קידוש · דאיתא אבת נמא לן אפי' ובמ"ם נמא לן אפילו אבתא רק ביום טוב אמרון אל אסא במ"ם אים קידוש ואבדלה אלרסין לקידוש אם הבדלה ואיסור אקני קידוש ל"ל דבליל אבין ז' אל אסא אפילו מ' אל אסא אפילו ים לאסור קודם קידוש דיש אמרון דהא אפי' נמא לן אמרון דהא אפי' נמא לן אמרון אלו אלא מדרבנן · נראה אפשר דמי אעשה בספירת הימים ולא מודע עד יום שלאחריו דס"ל כאלו אבא לגמרי לאסור אלא דאם אבא בימים אבל בשבוע לא אעשה אבי"ם אמ"ל

שערי תשובה

אומרים זה כלל : (ב) בלאי אבנ"ע ופיין בבית דוד אבאב אם מוכר בשוף הימים בס"ם ומבנה אז בלא ברכה ומנה אם אבר כרכה דלילא ס"ם נמוד ובבר"ו נמנם בזה קנת ס"ם וס' בחמל אברכה מדין אוגן ובג"ב מי' כ"ו כתב בשם הרב פרי אמרן בת"ל אמונה אבר הימים בלא ברכה ואמר"ב כתב דמ"ם אם אמונן אבר אבר ומדעתו ויבא מי אינהמל אמי גברבי קנורה אז אבר ימי' אבי לברך ס"ם וס"ם בגר"ו בשם אבי אבר אמרן אבנבדל אבר ימי אבוב' ובן בר אבת.ויב בימי קדם אוך ימי אבוב אונים אבר אמי' בלא ברכה ואם אי' נאנ"ב ביום לבומר אונה בי ביום בלא ברכה ואמר בן בביבה ס"ם וס"ם בקבן אין זה לדידן אבנאבים אבנאינו לאיונן אינרים ג"ב ובבג"ם אונאלא אמנן לאים ואם לא אבר אבר אבר אבנדיל ובבר אבבן מימי אבוב אבינן אדמינו אבבן ובע' בנת"ב בשם זבע אמת מי אבבה לאבור בגיל אם"ב יאבור בלא ברכה ואבר אימים בברכה ס"ם ובמ"ב אם אבבה ולא אבר גילים מ"ם בין אבדיין יום הוא יאבור בלא ברכה ואבר אימים בברכה ס"ם ובס"ם בנמ"ב מי אבבה ולא אבר גילים ה' ובגילים אחרי' בים ס"ן ובינים בברכתו לאחרי ס"ם בשם אבת אמרי והוא ו"ל אבלים דאמרו לא אבר לבאבים אם אחרים לא אבר ו"ל אם"ם הוה גם בבאבים מ"ם יבולים לאמנות אבר אימים בברכה ס"ם ולענין מי אבבה ואבר בלא ברכה כתב אבר"ם אמינו יבול לאות ס"ן לאמנים אחרים ובאבר"י אבים בשם הבונות כנס"ג

באר היטב

ודוקא בשמיים בוזמנו אלא לאלת אבל אן בשמש אבשת דאין לברך אינה אבבת עיין שם וכ"כ אם"ם · אבל מבאבות בס"ו בס"ן ו"ן אינו כן עיין שם · ובא"י פ"ן ס"ו : (או) בוים · ואם אמר כך וכך ולא אמר כיום לית לן בס ס"ו ובס"ו : (אז) בברכה אף אל. גב דלא אמר בשומר יצא בדיעבד מ"ל : (יז) אומן · ג"ש דאבל"ל אמר אבת אבת אבדה אבת אמר לאבר בס"ם אינן רל"ב ובלאם ליה דאיירי בנאבים אבבת אבדה ולאבור אבירים ואז לין לאאבור אבדה אמר אבת אבת אינן רל"ב מ"ל ובאבי' : (יח) יצא · אבבת דיעבד אבל לבאבאים לא ינבן אל אינים לו בביבור בשם יבאים יש ביאים אבבים בבבבה לבנים אב"ם ובן אבבנת · ובן אבבנת אחרונים רק דיאבור אינים בלא ברכה ועיין אם אבבה אבר ס"ם : (ב) בלא · ובוקא בבבלא יום אבם אלא לא אי אבבנים אבל אם אבבה בלילה ואבר בלא ברכה אחרונים יש לאבור בימים אבבים בבבבה לבנים אב"ם ובן אבבנין · ומ"ם אבבר אביב אבר לאבי בבם אב"ן לא דן אב"ם · בבב אבל"ם בבאבים אינ אבבים אבבאבנין אבבבב בבאבנו לאלי לבאבבר לבם בימי אבבים אי אם אבים בבבבה אבבים ובאבים ובאבים בבבבה : (בא) קידוש · אבבים דאבילי אבבת בבאבן לן אבי · אבל בבבבה ואבאר בלא ברכה אבבים אבבים אי אבבר לאבבל אבבים אבבים

חק יעקב

אבר"ם אבל מבאבות בס"ז בס"ן ו' אינו כן וע' בבאבן ס"ק ס"ז : אבו לחזור ולבנות בברכה · אע"ג דלא אמר בשומר יצא בדיעבד כ"כ אב"ם וכן בבאור הברוקה ואבר"ל לא אבבריבו אבינו לבאבאים לומר בשומר לבן אל"ל לחזור ולבנות בברכה ואע"ג דקי"ל אלות אבינים בבם בבם אב"ם בס"ק י"ד וע"ל דאבאר זה אבבר לבאי אי' ס' אם אבבן אין לבבר בבן בבם אבם אבם א

שלח"ב יפסור בימים אחרים כדרכה: (יא) אסור לאכול כו'. דין מדם וסיתר שלו בזמן הזה עכי"ד סי' רל"ד בעשי"ד דבר הנין וסיימו בח"ל:

כתב ב"י בסימן תפ"ח בשם התוור המפרדין שבישראל מוהגין בליל שני של פסח בליל ח' לכל דבר מאכל מי שרוצה לאכול ולשתות ליל ב' אחר גמר הסלל אין עליו כלום אלא שאין ראוי לסוגיא עלמו מן המדרש ושובר על דברי הנמים:

תצ (א) **אין מחזירין אותו.** דדוקא בחפלה לא שני דלא יתפלל וכיון שלא התפלל כראוי יחזור לבל בב"ה במ"ה אי בשי לא אכיל דבר המחייב לב"ה שיאכל בשר וסירות ע"ב אין מחזירין אותו ולענין הנחת תפילין בח"ה עמ"ש בסימן

טז ב קודם הבדלה פ אחר קדיש (בב) תתקבר ג בא וכשחל י"ט האחרון (בג) של פסח במוצאי שבת דאז אומר קידוש והבדלה בפעם אחת **טז** יש לספור קודם שמברכין על הכוס בבית הכנסת: ואם אין לו יין ונרוך לקדש יקנס"ו ע"ל סימן רל"ו:

יז (יא) ק אסור בב לאכול (בר) חדש בג אף בזמן הזה בין לחם בין קלי בין כרמל בד עד תחלת ליל י"ח בניסן ובארץ ישראל עד תחלת ליל י"ז בניסן:

תצ סדר תפלת יום שני ותפלת חש"מ: ובו ט' סעיפים

א פ ביום שני קורין בפרשת אמור שור או כשב א עד סוף (א) הענין ומפטיר קורא כמו ביום ראשון ומפטיר במלכים בפסח דיאשיהו מושלה המלך עד ואחריו לא קם כמוהו:

ב ג יום ג' שהוא חש"מ ערבית ושחרית ומנחה ב מתפלל כדרכו ואומר יעלה ויבוא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו וכן מזכירו בברכת המזון ג ואם לא אמרו (א) ב אין מחזירין

כמ"ש ס"ד: **טו** קודם הבדלה. דלאוקי יומא מאחרי' ליה כמה דלאסור: **טז** יש לספור וכו'. פגלא יסא שבת עליו כמשלחו: **יז** אסור לאכול חדש. ועכי"ד ס' רל"ג שכתב רמ"ל סיתר לחדש ובטל"ם כ' שזה אין ס"ך במדינות שולן אר"ב שהבואה וכמעט כולם מרעים אחר הפסח ונם אין מביאין שם תבואות ממדינות אחרות מיהו זהו דוקא בשעורים ושבולת שועל וכוסמין אבל חטים וסיפון רובא דרובא מזרעים בחצון ולכן אין ס"ך בשם חדש ועי"ש בט"ב שכתב היתר שכר שנעשה מחדש וכתוב בחשובת רמ"א דאף המשכר ממדש ח"ל לחוש לפליגת הכליה דשא כל חדש בזמן הזה אינו אלא ספיקא דרבנן דשא אפילו אם היה ודאי איסור דאורייתא אינו אלא מדאורייתא כ"ש חדש אינו אלא מומרא בעלמא דשא כתב מהרא"י דאין לדרוש ברבים לאסרו דאזלינן בהל רוב דבן שבא מן הסיפן לכן כ"ל דליכא למיחש כולי האי לפליגת הכליה עכ"ל. הגה מ"ש דבטל ברוב מדאורייתא פי' מעשה החדש בטל ברוב מדאורייתא וזהו

דוקא מין במינו כגון אם ביטל מתחלה חטים ועכשיו מבטל נם כן חטים אבל אם ביטל מכשיו בשר ס"ל מין בשאינו מינו ולריך מדאורייתא ס' עכי"ד סימן ל"ח: ומ"ש דאזלינן בהר רוב דבן, היינו בדבר שהוא שפיר מתיר תבואה נעשה מתבואה מ. סב אסור אף בפליגת הכלי דסוי ודאי ולא שפיר: **ונ"ל** דהעולם סומכין על מ"ש ר"ב דחדש בח"ל מדרבנן (כ"ב בליקוטי מהרי"ל) ולא נהנו אחה בח"ל כיון שאין אנו סמוכין לא"י עכ"ל. וכ"ב בח"ס סימן קל"א בשם מ"ז דחדש דרבנן ובפשט דסנירא ליה שלכנה כח"ק ואף על נב שפחה מעמה בסוף עולם כר"א מכל מקום ה"ל סתם ואחר כך מחלוקת ועוד כיון שעמה בקיומין דברי ת"ק בשחם ה"ל נם כן שחמא כדאיתא ריש ביצה ואם כן שחמא בחרא עדיף כמ"ש שחוסשת בחולין דף מ"ג. ואף על נב דאין סדר לעמה ע"מ הדר' לכללא דבבל דוכחא ק"ל הגהה כח"ק (ובכ"ה בכללי הגמרא סימן ל"ב כתב בשם ר"ש דבבי סדרים נמי אין סדר למעמה אבל בכ"מ ס"ם מרוצה כתב דבב' סדרים יש סדר ועיין בח"ש בר"ק דקידושין וס"ש דסוטה וס"ז דתרומה עכ"ל כ"ה ובתוספות יבמות דף מ"ב ובסוף שבת מוכח דבב' סדרים נמי אין סדר) ומ"ש הרא"ש דר"ש ליני עליה דת"ק ליני דאף ת"ק ס"ל מוסבותיכם בכל מקום שאתם יושבים משמע ומוקי לה בתבואה הבאה מא"י אבל כדמפרש בירושלמי וס"ל לר"ב דאף בת"ק אסור חדש במקומות הסמוכין לא"י דומיא דתרומה כמ"ש התוספות כנ"ל לדעת ר"ב ולייב מוהג העולם עכ"ל אבל בעל נפש יחמיר במה שאפשר לו ליאסר:

באר היטב

ספרים אחרונים: (בב) מתקבל. וכן נוהגין: (בג) של פסח. אבל יום שני של פסח אין מקדשין כלל בנפ"ב בסי"ל סימן תפ"ו. ובפר בס"ז וכ"ל דבליל י"ח אחרון לעולם יש לספור קודם קידוש דיש אחרון דפסח ספי ביתא לעסוק עליו קודם יום ז' ספות מן ספירה וקדושה י"ם אחרון שוה דרבנן עד כאן לשונו. ובסמ"ר כתב שהוא נגד המשנה ברב דמשנה לעולם יש לספור אחר קידוש אם לא כתבו בס"ם וכן נוהגין: (בד) הרב. כתב בס"ל בשולם סומכין על מ"ם בס"ל אחרים ולא נהגו עתה בס"ל כיון שיש אנו סומכין לא"י עכ"ל. מ"ם נעל נפש יחמיר בשם שאפשר לו לאסר עיין מגן אברהם ועיין ב"ד סימן רל"ג בס"ד:

תצ (א) **אין.** הסיינו וידבר משה אל מועדי ה'. וכתב בבלים שם לעשות ביום שני בשבועות ביום דכתיב אחר שביום שבעה בחלים: (ב) אין. לפי שאינו מחויב לאכול אם ע"ל סימן

חק

ביבר לנבלי על דבר זו שרולה לברך ולא מוכח מלשה כמו כאן שאחר ביום וכוי שעות דמוכח וקל"ל לכן נ"ל דאין להכניס עלמו לספק ברכה לבתחלה ולזוז מפסק שב"י אחר אמר אמו נמשכין אחריו ובס הרב לא הביא עניו כנוס: ב קודם הבדלה אחר קדיש תתקבל. כן הוא בתנודרה"ם וכן בס"ר ב"כ סיפרין מיד אחר קדיש תתקבל אף לנהגינו שאומרים ויהן לך קודם הבדלה מ"מ סופרין מיד אחר קדיש תתקבל קודם ויהן לך כיון שבבר נפתלק התפלה בקדיש חל עליו מלות ספירה וכן מוהגין וכא וכתב שאבודרה"ם ומנהגינו קודם הבדלה שיהיו לפי מנהגם שמבדילין מיד אחר הקדיש מתקבל מש"כ לפי מנהגינו וכא דסופרין קודם הבדלה אע"ג דעדיין הוא שבת היינו לענין מלאכה אבל מ"מ יש הנאה בבר אחר אלא ועבר כ"כ הע"ש בס"ק ז' נם בבר הבדיל בתפלה: כא וכשחל י"ט האחרון של פסח כו'. אבל יום אחר של פסח אין מקדשין כלל בנפ"ב כמבואר לעיל סימן תפ"ב ובביאור לעולם סופרין קודם קידוש כי אפשר לאכול קודם ספירה וכן הוא הע"ש בדבריו וכתב הע"ש אחרון לעולם יש לספור קודם קידוש דיש אחרון דפסח אחר אחרון לעולם אין קדושת יום שביעי שהוא מן התורה וקדושת י"ט אחרון הוא דרבנן עכ"ל והוא נגד מנהגות הרב דמשנה לעולם יש לספור אחר קידוש אם לא כתבו בס"ם וכן נוהגין ומבאר מנהגים שבתבארו לעיל ס"ק ב' והי"ק: כב לאכול חדש. וה"ם מבקון הוילא מהן כדאיתא בפרק הערוב וברוטב דף ק"ב ובטבל ומהדם מבקון הוילא בסבכות הפוסקים דאסורים לאסור מה"מ הבבר מנעשה מחדש וכ"כ הרמב"ם לדבריו ה"י מסכ' מ"ש דין כ"ב וברוקת סימן רל"ד ומבר כל הפוסקים שבתרמו לעיל היתר בבבר בזמן הזה מכלל דה"ל המבקון הוילא מהן כמותן כאלו בריאתא וכל זה דלא כמ"ש הש"ך בי"ד סימן רל"ג בשם הנ"ש בפי' המנהגים שמדמיק לומר דקי"ל דמבקה הוילא מהן מותר ואין לדבריו יסוד ושיקר לפי הסכמת הכלבה גם"ם ופוסקים דאסורים וכן כתב הש"ך עלמו שם גם בבית הילל ע"ש ושיקר הסיתר שומכין עליו בזה נגד כל גדולי דאסורים ה"ם הרי"ף והרמב"ם והרא"ם והטור והכלבו והרוקח ומא"ג ומה"ק שבנדו שאסור מדאורייתא מהם בזמן הזה ל"ל מעשה שבהב רמ"א בי"ד סימן רל"ג בשם הראשונים וכן הוא בהגהה"ש סימן רע"ב ובגנודה פ"ק דקידושין דאנו סומכין על רוב הבואה שהם מוחנים לו בארבה ק"ל דאפילו ברוכה הוא אתא קמן אחרים בחרים ד"ת ועיין בתשובת רשב"א סק"ב ואפי' יש מדינה שלא נהנו ק"ל אין הלחות מדינות נעולות אל"ל ובטל"ם כתב דבמרן שולין יש ליזהר בשעורין ובבולת שועל וכוסמין שאין מביאין בשם מדינות אחרות ורוכן בכולם אזרבאן אחר אחר שבת אל"ל ב' דבשנת ה' וי"ו לאחור קמן מאחרין לזרוע עד אחר שבת ויש ליזהר ע"ש שבאריך

שערי תשובה

בנפ"ב וסמא דחיי ובית דוד בספר"ת וכיוס וכבי בקיומן: (בד) הדם. עיין באר היטב ועיין בבנפוסים בתרמי ובב"ות ב"ם מלשות ובשב יצק וס"מ ח"ם סימן ק"ו וח"ג סימן ל"ד וכ"ל לקידושין בספר ס"ו ובס"ות מאמר מרדכי כמה הזכות בדבר ובנ"ות יד מליכו סימן ר"ד ובמיס רבי' סימן מ"ד ובסבר. בתקנה סוף פ"ק דקידושין ובסברי מ"ת בית אפריס חלק יו"ד סי' ס"ם מתשוב' הבלון בעל מ"ם בס"ה ובתפאר' מני סימן ס"ד ובתשובת חן סי' ר"ם וסימן ר"ו ועיין בנ"ב מ"ת סי' ס"ד מחזורים בס"ם בעין שיום ב' סוא יום סקר ולא מעתר הקל עם סוף סיום בשאר בתיבור הדם וא"ל לאחוה יום שיעלה לקליפה ולהחיר מעוה הדם ס"ם ועיין בנ"ב מ"ת בחלק יו"ד סימן ס"ו וסימן ס"ח:

יעקב

ומ"מ לא ראיתי נוהגים נם בזה אף אבני מעשה והחידים ואחר מלוף מחבר בזה וסומכין על מ"ם מהרי"ל בליקוטיו שא"ל ליזהר בזה כיון דיש פוסקים דחדה בח"ל הוא דרבנן וכ"כ בח"ם סימן קל"ם בשם ס"ו וכ"כ הט"ם ופשט לא אסרו אחרים כלל כיון שאנו רחוקים מא"י ע"ש ועיי יש לנהר לחתיר מעשה שבחב הב"ח בי"ד סימן רל"ג דהדם אינו נוהג בטל אינו יהודי אף דשא נעד מעמעות הירושלמי כמ"ם תוספות ארץ קנאת דקדושין ונעד מעמעות הפוסקים וכמ"ם נם כן הרא"ם בתשובה כלל כ' סימן ל' וכן כתב הסמ"ק ולאיות של הב"ח מה"ם דיון בבר דחבו בברכת הזנת דף רין ע"א והם"ל והע"ו שם ב"ד מ"ש פיים הע"ו שם שבן דעת קלת פוסקים דאסורים נם בפסקי תוספות בתמות בתב כן בשם ר"ש מפיסה ע"ם ומעורף לזה שעת הרחק כמ"ש הע"ו שם לכן ניהנין לפקל: בב אף בזמן הזה. מדאורייתא דבלבא בחתם מהיתין דערלה כ"ם הרמב"ם פרק י' מה' מ"א ומה שקשה על זה לבאורה מסוגיא דרים פרק בל הקרבנות והרמב"ם פ"ז דהל' תמידין ומתי דפסק אין מביאין תמידין מחל' בבר ישב שם הבה בל"מ ע"ם והוא נכון: בד עד תחלת ליל י"ח בניסן. ולפ"ז הוי דבר שיש לו מתירין ואפי' בא ב לא בטל וכ"כ הע"ו ריש סימן קכ"ג ועיין כי"ד סימן ק"ב ובספרי כלל ע"ד דאם המבטל מתקלקל לא הוי דבר שיש לו מתירין ועיין במ"ש שבחב בשם תשובת הרמ"א דאף המזהרים מחדש אינם מחמירים בפליגת כלים אם לא שבריה לו מעשה מתבואה חדשה אסיר אף בפליגת כלים ולא ראיתי לאחרים לפי אאין ניהנין עכשיו איסור חדש כמ"ש ס"ק כ"ב נם איקר דין זה מבואר בי"ד סי' רל"ג:

תצ א עד סוף הענין. הסיינו עד וידבר משה אל מועדי ה'. וכתב בבל"ם שיש לעשות ביום ב' בשבועות אחת דבר זכר לשבועות אחבר בבינות הסאה בתלה אמן: ב מתפלל בדרכו. ומ"ש מ"ג שחוהר אלמו לי הוה בקר: לפי שלריך עמו שני לחמי תודה של חמץ ומה"ע ג"כ ה"א לאחו בע"ם ובענין הבחת תפילין והסרתן ע"ל ר"ם כ"ה ו"א ובראה הסכמת אח וניה לחלנה קודם הלל וקריאת התורה וסה"ן אחר הלל וכבר נתבאר המנהג ע"ם דברי רמ"א ס"ם כ"ה בהג"ה לחלנה רק קודם תפלת י"ח בזוהר ואין לנהוג מנהגם כמ"ש הע"ו עמו ס"ם כ"ה אפי' על מי שאינו חולנה הלל וכ"ם בחנהג זה שהיבה ע"ם רמ"א בשם כ"י שאינו נמשכין אחריהם בכל מקום ובפרט בח"ה של פסח כאו שבחב הרא"ם בה' תפילין בשם רבי יוחנן שהיה חוהם ברא"ם ולא הוי מנה תפילין אלא תפילתא ומה שהיה מניח בשבת נראה לי משום דהם כתיב ושמרתם אח החקה בשבת כתיב עכ"ל ומה כן אין יכיר בתפילין קודם קריאת הפרשה הזאת ומשום לא אנון יסרים תמיד אחר קריאת התורה נ"ל: ג ואם לא אמרו אין מחזירין אותו. לפי שאינו מחויב לאכול אח וכתו שבתבאר לעיל סימן קפ"ח ועיש בדברי אחרונים ועיי סימן תפ"ם ס"ק כ"ג:

פ אבודרה"ם ג בשם בפ"ם דיבלאחר הסכלים בשוב בטבל ק מימנא דרבינא מחוות ס"ם ועיין כי"ד סי' רל"ג ה מנהגים בריי"ה ג בבריי' שבת פ"ד:

תצ יש לעשות ביום שני בשעורה לחזר בדבר לשעורת לסחר בביום
הסוה נחלה הסן (סל"ס): **א** ובחש"מ אומר וכו' · ש"מ
דס"ס לא מיקרי י"ש · וא"ל בחס"מ בכ"ס הרחסן הוא ימכלנו ליום שבולו
סוב: **ב** ואנו אין נוהגין וכו' · וכ"ס כ' בשם רש"ל שלחוריים מקרא
קודש וכ"ס בסידורים ומ"ל שלחב
דעת הטור לא דק במנהג ע"ש:
ג משך · מבטו וקחו לכם · תורת ·
שור ח' כשב · בכבשת' לא נשף
חלוט · במדברת · במדבר שני
שבמרבה בהעלותך: **ד** קורין
הרביעי כו' · וה"ל קדיש עד המל
מקרא הרביעי שבשלש מנין הקלוחים
(כ"י כ"י): **ה** י"ש האחרון · פירוש
כ"ז: **ו** וא"א זמן · שמיני לגל
בפני עצמו:

מילה בשמיני לומרים יום ליבשה
מה שלין כן בשאר י"ש
דלין לומרים יום ליבשה הנה ח"ל
שלו בשבת (ליום סימן תקפ"ד
ומנהגים) ול"ל בשעם מטוס דבשבת
לין קפידא כ"כ לבפסיק בין נחוסה
לתפלה כמ"ם סימן קי"ח:

ואם מל יום ז' בשבת לומרים
ביולר פסיוטים של שבת חול
המועד מפני שלומר שיר השירים
בלותו יום ויום ליבשה לומרים
קודם פירש מדשה ותם מל יום לחמרון
בשבת לומרים יולר של שבת חול
המועד ומנהגין בשמועה עברה לומר
פסיוט של יום ז' בגם הוא יסדו ר"ש
הגדול · ותם ים בו מילה לומרים יום
ליבשה קודם פירש מרשה: **ז** ולא
בחתימה · רק מותם מקדש בשבת
לבל בשבת חול המועד של מיכות
מסיים והזמנים מטוס דמלוקן
במוסמן המיל שפי: **ח** שיר
השירים · מפני שמפורש בו ענין
ילולת מלכים ובסוחות קבלת מפני
מסם ימי שמחה וכתיב בקבלת
ולשמחה מם זו עוסה · ורות בשבועות
דלוקה בילקוט רות רמז תתקל"ו מם ענין רות לגל עלרת שנקראת
בזמן מתן תורה ללמדך שלא נתנה תורה אלא על ידי יסורין ושומר
וכו' כל"ל: **ט שלא לברך כו'** · כל"ל דלא כת"ם בדשים קרלקת
סבריה וה"ל רמ"ל בהבוכם סימן ל"ד דמהרי"ל והבודרסם והל"ם פ"ם מס' ס"כ כתבו
כו' ולא כתבתי סתם וכן נוהגין כמו שכתוב בשאר מקומות וכן נראה לי הכמם מעמים דדוקא הילם שסמן קולא להמעמים לגבור מברך
וכו' וכ"מ דעת המנהגים וע"ל דדוקא בשבם כתובים בתקנה בקיסים בגלילה מברכין אבל בחומשין שלו פסיקא שלין לברך וכו' כל"ל
אבל הלבוש וכ"מ ומנהגים ומס"מ בתבו לברך על כלם מ"ן מקפלה וכן שיקר כמנהג קדמונינו:

ולא

שערי תשובה

תצ (ד) לין · בגמ"ם ושוין בגמ"ם ח"ב סימן קל"ג סבוכות ג"כ ביל"ל מקרא קודם ושוין
נרסב"ן ח"ב סימן ר"ו וס"ל בנגר"ל מסם כריבב"ם בסוכם דף ל"ח בסיגר בלין לומרים
מקרא קודם: (ו) בלמרן · בגמ"ם ושוין בב"ח מות יסיר כו' רב"ם בגמם מנהגים פ"ם בלכות ס
מל"ל מוסן בשביעי של פסח ולומרים עדרך מלינם ויסר מת לוגן מרבלוטין ובתב בלין בהרבר
לחר בסבבב ויש סבר לדבר מבם שמרו בסבבדרין דבגיל ו' של פסח בקבו הנם"ם לומר ביום לחר
סקב"ז משמם ידי מלינים כו' ב"ם וב"ם מ"ם של דברי הסוסבות בשירבן דף י' בגנין ו' חיות
יסורבן כו' ב"ם ויש ליסר בשיב בסירם בלחרון של פסח בחרון ברדם ובגב כו' ר"ילין בסמון
לבפסיק בחיבת הסיבר ולבסחין בחיבות בחיבת בחסיבר עד שיגמור סהון בשבתם בשחר בחרזים
ומשבב כוח כי כלן לריך לומר בדבור לחר כל בחרוי דסיבו גם חיבות בחיבת בחסיבר בסחיבר לבפלם
אל ובני ברב מסיבר כמובן:

בש"ע בעיף (ב) בחבלל בדרבו וכתב בגר"י בשם מבב"י מגלו לם בחם בבחרים שבת וח"ם
מקדם בשבת וישראל והזמנים ל"ל לחזור ולם בחם ישראל והזמנים ולא
בזכיר שבת לא יגא ולם חל"ל חזר ולחר מקדם: בשבת יגא וכתב בר"י בלם בבדר חיבם בחבלל בשבת בלחבלל רק בחחיבם בחם מקדם בשבת
מובם שבת לחזר לא יגא ובין בחים רגים בחיבם ע"ב בגמין בם בשבת וב"ח בחבלל בל שבת לחזר בלבד בחבלל בל
וישראל והזמנים לא יגא ולריך לחזור וכן לם בחבלל בשבת בל"ג בחחם בשבת לם בלא בזכיר מובם ח"ם כ"ב בגר"י לם מבבי' לגדיים בחב"ב בחיבן
רב"ח וכבים דברי בחרם"ב בלבלבי חבלל בל"ם: (ג) בלא · וכן בשבת לם בל"ג ו' ולא בלא בחבלל בחבלל בל"ל ד' בחיבן
"ם ובחרת חובן בחיבן ג' וכי' ד' בחיבים לבו: (ד) בלא לגבר · בגמ"ם ושוין בגמ"ם בי' ל"ם בחריב בבבם בחבלל בחבלל בל"ל ד' בחיבן בל"ל ע"ם:

מגדיל

חק יעקב

ד' אומר את יום · וכתב בגמ"ם ומכלן לחיב בחיבן בחבלל בל"ל בחבלל בל"ם דדוקא הבלל לומר
בבם"ם · ובחבלל בגי"ם בחל לחיות בשבת בל"ם בחבלל בל"ם בחבלל בבם בחבלל בל"ם בחבלל בל"ם בחבלל בל"

תצא (א) לא על הגר • דהא ביום טוב מותר להדליק גר ולא על הבשמים דבמולאי שבת מברכין עליהם מסוס נשמס יתירה שמחלקת וביום טוב ליכא נשמה יתירה וביום טוב נמל במולאי שבת לא מברכין לפי שים מחליפים שובים מ"שבים דעתו כמו בשמים :

תצב (א) מיד שני והמישי • במכרי"ן בהלכותיו סימן י"ד כתב שאין להתענות בה"כ בחמישון עד י"ז ימים בחדש שהוא זמן רביעה ולחכוה שהיו מוכנים להתענות וכן כתב רחבי"ם וכן כתב מהרי"ל . וזשמעני שמקדימין להתענות אין מפסידין והם שרוזים ונשכרים • ואם יש מינה בחנו תעניתיה עסי' תקס"ח : יש

תצא סדר הבדלה במוצאי יו"ט • ובו ב' סעיפים

א ה במוצאי יום טוב בין במוצאי יום טוב לחול בין במוצאי יום טוב לחולו של מועד (א) א ג מבדיל בתפלה כמו במוצאי שבת אלא שאינו מברך (א) לא על הגר **א** ג (ב) ולא על הבשמים :

ב ד יום טוב שחל להיות במוצאי שבת אומר באתה בחרתנו ותודיענו :

תצב תענית שני וחמישי ושני אחר המועדים • ובו סעיף אחד

א ה יש נוהגים להתענות **א** שני וחמישי (א) ושני אחר השבת א וכן אחר חג הסוכות ומחרתיים עד שיעבור כל ה חדש ניסן **ב** (ב) ג ותשרי ואז מתענים : הגה **ג** (א) ב מיד ד (ג) תענית לנר לקרות ויחל : (טור)

תצג דינים הנוהגים בימי העומר • ובו ד' סעיפים

א א ה נוהגים שלא (א) לישא אשה בין פסח לעצרת ב עד ל"ג לעומר מפני שבאותו זמן נ מתו תלמידי רבי עקיבא ג ד אבל (ב) לארס ולקדש **א** שפיר דמי ונשואין נמי מי שקפץ וכנס לא היו עונשין אותו : הגה מיהו מל"ג בעומר ואילך **ב** הכל (ג) שרי : (אבודרהם וש"י ומנהגים) :

ב נ נוהגים שלא להסתפר עד ל"ג לעומר שאומרים שאז פסקו מלמות ד ואין להסתפר עד יום ל"ד בבקר ה אלא אם כן חל יום ל"ג ערב שבת שאז מסתפרין בו מפני כבוד השבת : הגה וכמדינות אלו אין נוהגין כדברי אלא מסתפרין ביום ל"ג **ג** ה ומרבים בו קלת (ד) שמחה (א) ו ואין אומרים בו (ה) תחנון (מהרי"ל ומנהגים) ואין להסתפר עד ל"ג בשלמו ולא מגבבו (מהרי"ל) מיהו אם חל ביום

דמיתה לעשות בחותו פסח סעודת אירוסין (עיין סימן תקי"ח ס"כ) אבל לעשות ריקודין ומחולות של רשות נהגו לאסור • וגראה לי דלף מי שעשה סדוכין אסור לעשות רקידין ומחולות : **ב** הכל שרי • היינו לחותן המוכנים נסער מל"ג ואילך אבל לדידן מנהגים אינו אסור דמסתפרים בקרוב ובן היה שמת לו בנו הגדול (ס"ם בחוות האר"י ז"ל) אחרי שאין לומר תחנון ביום הזה :

תצא א ולא על הבשמים • דליכא נשמה יתירה ביום טוב וכאן דאין מברכין על הבשמים בס"ם לי"ט מפני שבמתה יום טוב מ"ב כנקה : **ומי** שהתחיל במולאי פסח מבע"י ומנהג עד שלינה ומדיין לא נתחלל והבדיל ל"ש אם מותר לאחול ממן דלאחוכה גרלה שמותר לאחול דכיון שהשבה ליום הוי חול לכל מילי אלא שחכמים אמרו שלהחור לעשות מלאכה עד שיבדיל בתפלה אבל איסור ממן אין תלוי בהבדלה שהרי לף בס"ם דאסור לאחול ממן ואין כיון שהשבה מותר לאחול ממן (ומיין סוף סימן רס"ג) :

תצב א בה"ב • שמוסיפין שמע מחוך מפתה ומשמה בתו לידי עבירה כמו שמלינו בחוב אבל בעלרת דאינו אלא יום אחד אין מוסיפין : **ב** ותשרי • ואף למנהגו שנוהגים שמותר להתענות בחשרי אחר אסרו הגו מ"מ אין קובעין בו תענית בתפלה : **ג** מיד בה"ב • לאחוקי ממ"ם בהגמ"ג בשם מהרי"ן להמתין עד י"ז הסיון דליתא (ד"מ סימן תקי"ם) וכ"כ ב"ד סי' ר"ל בש"ך שבשבת הראשון שאחר ר"ה מבקרין מי שיתענה בס"ב • ומי שענה אמן א"ל קבלה ועסי' תקס"ו ותקס"ח :

ואם יש מילה לו תתוקה בחותו שבת נוהגין לברכו במנחה פשוט מציות טוב אל תקרי רע : **ד** ת"צ • עסי' תקס"ו ותקס"ח ותפ"ש לא ע"ש :

תצג א שפיר דמי • שמא יקדמנו אחר • וגראה לי דמיתר לעשות בחותו פסח סעודת אירוסין ומחולות של רשות נהגו לאסור • וגראה לי דלף מי שעשה סדוכין אסור לעשות רקידין ומחולות : **ב** הכל שרי • היינו לחותן המוכנים נסער מל"ג ואילך אבל לדידן מנהגים אינו אסור כ"כ ליתא (כ"ח ולבוש ומנהגים וכ"מ בב"י וד"מ) מיהו עד ל"ם אייר מותרין ליתא בשבת ומכאן ל"ם בשבת מותרין בכל ליתא בחותו שבת (ב"ם ומנהגים) : **ג** ומרבים בו קצת שמחה • וכתב בחוות שבולת מ' סיה לגיל לומר אחר כל יום ואמרו גם בל"ג

עטרת זקנים

תצא (א) ואי מברכין על הבשמים ביו"ט שחל להיות בש"ש וכן כתבו התו' פרק הסביא וכ"כ שם הרדבי בשם ר"ג ור' משולם :

תצג (א) וא"א בו תחנון מנהג א"י שנוהגין לילך על קברי רשב"י ז"ל ור"א בנו ביום ל"ג בעומר והעיד ר"א הלוי שהוא היה נוהג תמיד לומר נחם בברכת השכון ובשאיים התפלה א"ל ר"י לוריא ז"ל משום רשב"י הקבור שם שאמר לו אמור לאיש הזה לומר הוא אומר נחם ביום שמתתי ולכן הוא יהיה בנחמות בקרוב ובן היה שמת לו בנו הגדול (ס"ם בחוות האר"י ז"ל) אחרי שאין לומר תחנון ביום הזה :

באר היטב

תצא (א) מבדיל • מי שהתחיל לאחול במולאי שבת מע"י ומנהג עד שלינה ומדיין לא שהשבה לבבדיל במולאי י"ט ס"ם מותר לאחול ממן ובראם שמותר לאחול דכיון שהשבה ליום טוב חול לכל מילי אבל מילי מבן הגרסה ס"ם וכ"כ הח"ם בשיטות ס"ם בשם המנהגי' בס"ם מה"מ מ"ם ויסי נושם ופשם קדום • ולשרים ויהם לך עמ"ז :

תצב (א) מי • שמוסיפין שמע מחוך מבשה ומשמה בתו לידי עבירה כמו שמלינו בחוב • (וכ"ם בכתל הרם מוכר עבירות בחיים מלמקם ולא שוכר ר"ם אלא שוכר קלת ואף בה"ם לא מוכר רק דבר אבוד מסקרן • ובאין מכיון מלמקמו בשופר ואין שים לזיק בתרן וכו' בימים שאנו לאכזר דם בחקלת ס"ן) • אבל בעלרת ואינו אלא יום אחד ג' אין מוסיפין : (ב) ותשרי • ואף לנהגינו שנוהגים שמותר להתענות בחשרי אחר אסרו הגו מ"מ אין קובעין בו תענית בתפלה • ומכיכין אותו בכנה"ב מיד בשבת הראשון שאחר ר"ה ולא בכנה"ג לבתחין עד י"ז לחשון • ומבקרין מי שיתענה בה"ב ומי שאינה אומן ל"ג קבלה ובחב הגה"ם בשם מילה לו אחוה מוכנו לבוך בחנתה אחוה מוכנו אל אקרא רע ע"ש : (ג) מ"ג • ואם אינו בים מילה אלא לחוד ולא אמרו עסי' תקס"ו ותקס"ח ויבלולים לומר מלמים אמינו אין י' מתעמי' רק אלא יאמרו מ"ג קבנו אוה מ"ם אמר ע"ם סימן ג"ז :

תצג (א) ליחא • ובחב הב"ם וכ"ל דאין מנהג בין בישראל בל אלה אמילו לא קיים ס"ו אין נהגו אלא לקיים ס"ו אמר לי הגר ליחא ע"ם ומיין לקמן הגה"ג בשם הבנות יעקב ומיין בחרי הלדמה מ"ג דף מ"ח בהשבה מבשה בירושלים להחמיר אלא ליחא אבל בר"ח אבינו אמר אם אלמנה ע"ם ומיין בא"ח חיבוך ב"י סימן כ"ח שהחיר בשבת הדחק לחי מבא מקום אחר ליחא בג"ג בשומר ואלה ואחר לבריאותו אחר ל"ג בשומר ונחון אלד לביתו ובאים אין ראוים לזוח ממקומם אלא נשאין וגם הוא חולה קלת עדיין ואין לו מי מיבשבנו אם אל מיריד וגם הקרוב מיהבטל הבנין ר"ה המתנגה זו מיהבד לדבכו כו' ולכן החיר הבשאין ובילוף הבחר הוא מקומות הבנינו בחבר ליחא אחר ל"ג בשומר ע"ם : (ה) תחנון • אבנה"ם ובמור וקליבה בחב דבר מנהגו הירושלים בהיום אלאינו בחו ע"ם

חק יעקב

תצא א מבדיל בתפלה • וכתב הפ"ל ז"ל מי שהתחיל לאחול במולאי פסח מבעוד יום ומנהג עד שלינה ומדיין לא שהשבה ליום הוא חול לכל מילי כו' ולכן הין אחבה שמותר לאחול ממן דלאחרים נראה שמותר הין לאחול ממן עכ"ל וכן ל"ל עיקר דאיסור ממן אינו אלא ב-בדלה וכן יש קלת ראיה מהא דמקיין בחה דברים בי"ם אחרון של פסח באיסור ממן שאיל הוא רק ספק דיומא ולא הוכר מן הסקים לאחמיר בשבת אבל אם אין איסור ממן מיום הז' עליו אלא ודאי אין קפידא ואינו איסור חזק בהבדלה :

תצב א וכן אחר חג הסוכות • מבא"ם אחר חג הסכיות וכת"ר כתב דאנשי מעשה וחסידים מתענין אף אחר חג הסב"ות : כ' מיד • מבדיל בנה"ב מי ברולה להתענות בה"ב ומי שיתענה אמן אל"ל שוב אלא אם אינו ומקמן ולקמן סי' תקס"ו ותקס"ח ובשבת שמבדיל אחרים אם בטוח ר"ה אין מבדיל בה"ב עד שבת הבא וכן כתב הגהות והמנהגים וכשם מילה אם מתוכה מבדיל במשמה ר"ה אמ"ל מתוכה אלא אחר חג לסוכות דאחר שבת אין מוכנו מתוכה בדאיתא בשמור סי' הנ"ל ואם ים מילה בחמנים אלו ע"ל סימן תקס"ו וסימן תקס"ח ע"ם :

שעדי תשובה

תצא (א) מבדיל • עבה"ם וכתב בר"י בשם בית יהודה ח"ב מי שבשבת להבדיל במולאי י"ט יכול להבדיל כל שבתות ונשבר בר"י חולק ע"ז וכתב אין לשמוך עליו לשמשם • וכתב בחח"ב בשם הר"ל תבשבתות אין מבדילין אליהו בשבת: אלא במולאי יו"ט ע"ם בדף ס"ח בשבת :

תצב (א) ומיי • עבה"ם ובבה"ג בבא מתחיים דשים דגם לאחר שבועות מתענין וכ"כ בר"י בשם אורחות חיים דיש מתענין בה"ב אחר שבועות ע"ם והיכא דבבות אין לבעות וכמדיתתינו לא נהגו כן : (ג) • עבה"ם ומ' בשו"ת בית אפרים חלק מ"מ סימן מ"ם בבליחות אל מחיבי דאיתא בשתמה בשירה הוא ע"ם ול"ל בשתמה בשירה בה"ל והוא מלמון שם"ם בגילה דף בל' מה בשקום בשירתה שחומה כו' ע"ם :

תצג (א) ליחא • עבה"ם וכתח"ב כתב בשם המבבר אלא ליחא בלל אמילו לא קיים ס"ו אין מושלין עד ל"ג וה"ם בשם ירא אמת שאמילו במקום שאין מזהרים רוגם בחשבות מ"מ אין להחיר ליחא ע"ם ומיין לקמן סי"ג בשם הבנות יעקב ומיין בחרי הלדמה מ"ג דף מ"ח בהשבה מבשה בירושלים להחמיר אלא ליחא אבל בר"ח אבינו אמר אם אלמנה ע"ם ומיין בא"ח חיבוך ב"י סימן כ"ח שהחיר בשבת הדחק לחי מבא מקום אחר ליחא בג"ג בשומר ואלה ואחר לבריאותו אחר ל"ג בשומר ונחון אלד לביתו ובאים אין ראוים לזוח ממקומם אלא נשאין וגם הוא חולה קלת עדיין ואין לו מי מיבשבנו אם אל מיריד וגם הקרוב מיהבטל הבנין ר"ה המתנגה זו מיהבד לדבכו כו' ולכן החיר הבשאין ובילוף הבחר הוא מקומות הבנינו בחבר ליחא אחר ל"ג בשומר ע"ם : (ה) תחנון • עבה"ם ובמור וקליבה בחב דבר מנהגו הירושלים בהיום אלאינו בחו ע"ם

תצא (א) מבדיל • מי שהתחיל לאחול במולאי פסח מבע"י ומנהג עד שלינה ומדיין לא שהשבה ליום הוא חול לכל מילי כו' ולכן הין אחבה שמותר לאחול ממן דלאחרים נראה שמותר הין לאחול ממן עכ"ל וכן ל"ל עיקר דאיסור ממן אינו אלא ב-בדלה וכן יש קלת ראיה מהא דמקיין בחה דברים בי"ם אחרון של פסח באיסור ממן שאיל הוא רק ספק דיומא ולא הוכר מן הסקים לאחמיר בשבת אבל אם אין איסור ממן מיום הז' עליו אלא ודאי אין קפידא ואינו איסור חזק בהבדלה :

תצב א וכן אחר חג הסוכות • מבא"ם אחר חג הסכיות וכת"ר כתב דאנשי מעשה וחסידים מתענין אף אחר חג הסב"ות : כ' מיד • מבדיל בנה"ב מי ברולה להתענות בה"ב ומי שיתענה אמן אל"ל שוב אלא אם אינו ומקמן ולקמן סי' תקס"ו ותקס"ח ובשבת שמבדיל אחרים אם בטוח ר"ה אין מבדיל בה"ב עד שבת הבא וכן כתב הגהות והמנהגים וכשם מילה אם מתוכה מבדיל במשמה ר"ה אמ"ל מתוכה אלא אחר חג לסוכות דאחר שבת אין מוכנו מתוכה בדאיתא בשמור סי' הנ"ל ואם ים מילה בחמנים אלו ע"ל סימן תקס"ו וסימן תקס"ח ע"ם :

שעדי תשובה

תצא (א) מבדיל • עבה"ם וכתב בר"י בשם בית יהודה ח"ב מי שבשבת להבדיל במולאי י"ט יכול להבדיל כל שבתות ונשבר בר"י חולק ע"ז וכתב אין לשמוך עליו לשמשם • וכתב בחח"ב בשם הר"ל תבשבתות אין מבדילין אליהו בשבת: אלא במולאי יו"ט ע"ם בדף ס"ח בשבת :

תצב (א) ומיי • עבה"ם ובבה"ג בבא מתחיים דשים דגם לאחר שבועות מתענין וכ"כ בר"י בשם אורחות חיים דיש מתענין בה"ב אחר שבועות ע"ם והיכא דבבות אין לבעות וכמדיתתינו לא נהגו כן : (ג) • עבה"ם ומ' בשו"ת בית אפרים חלק מ"מ סימן מ"ם בבליחות אל מחיבי דאיתא בשתמה בשירה הוא ע"ם ול"ל בשתמה בשירה בה"ל והוא מלמון שם"ם בגילה דף בל' מה בשקום בשירתה שחומה כו' ע"ם :

תצג (א) ליחא • עבה"ם וכתח"ב כתב בשם המבבר אלא ליחא בלל אמילו לא קיים ס"ו אין מושלין עד ל"ג וה"ם בשם ירא אמת שאמילו במקום שאין מזהרים רוגם בחשבות מ"מ אין להחיר ליחא ע"ם ומיין לקמן סי"ג בשם הבנות יעקב ומיין בחרי הלדמה מ"ג דף מ"ח בהשבה מבשה בירושלים להחמיר אלא ליחא אבל בר"ח אבינו אמר אם אלמנה ע"ם ומיין בא"ח חיבוך ב"י סימן כ"ח שהחיר בשבת הדחק לחי מבא מקום אחר ליחא בג"ג בשומר ואלה ואחר לבריאותו אחר ל"ג בשומר ונחון אלד לביתו ובאים אין ראוים לזוח ממקומם אלא נשאין וגם הוא חולה קלת עדיין ואין לו מי מיבשבנו אם אל מיריד וגם הקרוב מיהבטל הבנין ר"ה המתנגה זו מיהבד לדבכו כו' ולכן החיר הבשאין ובילוף הבחר הוא מקומות הבנינו בחבר ליחא אחר ל"ג בשומר ע"ם : (ה) תחנון • עבה"ם ובמור וקליבה בחב דבר מנהגו הירושלים בהיום אלאינו בחו ע"ם

ז כ"י סיר ומסיק לתנאו מקלת דבנב מבאות וכו' :

יד אברים

תצג בס"ד ס"ק א) ד"ל ימים מל ר"ח אין מתעים מהנ כסם נהגו כסם סיתר וזם כו' ממילא כל ל"ג יום אסור לספסר כו' בגל : (שם ס"ק ב') וכדולי מנהגינו כרשם זו ספרדונם כו' בגל : (שם בבה"א ס"ק ו') ובכונסת גדולה כ' בשלן בפסחים כו' בגל :

בל"ג ונעבנם ע"ם : **ד** בעל ברית י' הוא סנדק וס"ם המוהל ע' ס' תקל"ח ס"ח : **ה** מיהו בהרבה בו' י' הסעם דלכ"ע מהנגין איסור ל"ג יום וא"כ כמסתפרין מר ר"ם חייב וא"ם בכלל נשתנו ל"ג יום מר עלרת ואע"פ מסתפרין ביום ל"ג וא"כ חסר יום אחד מכל מקום הא קיי"ל מקלת היום ככולו וכיון שנהגו איסור במקלתו דיו ואם כן אסור להסתפר לפילו בר"ם סיון עד עלרת (כ"מ) אבל במדינות זו נהגו ליסח ולהסתפר בג' ימי הגבלה · לכן נראה לי דגם ימתו וישתפכו בר"ח חייב וברחתון של ימי הגבלה אחרי' מקלת היום ככולו וכ"מ במהרי"ל ע"ם · ויש עוד דיעה אחרת כשתסיר ז' ימי הספה ו' שבתות ב' ימים ר"ם חייב וא' ר"ח סיון נשתנו ל"ג יום · ולפ"ז אין סיתר אלא בר"ם עצמו ורמ"א הסמיט דיעה זו משמע דלא ס"ל הכי · ובהג"ה סוף מנהגים משמע דמותר ליסח בשבת אלמי שבועות ומיהו אזיל לשיטתיה דשבירת ליה לדינו אסור אלא עד ל"ג בשומר ס"ם : **ו** מקצת · פי' מקלת בני אדם לא יעבנו כך ומקלת כך דהני לא התגודדו :

ויען כי דין זה לא נתבאר כ"כ בפוסקים אלינה לפיך הסיגית ביבמות דף י"ב ע"ב וז"ל מגילה נקראת בי"ח בי"ב בי"ג כו' אקרי כאן לא התגודדו לא תעשו לגודות תגודות א"ל ע"כ לא אתי מקום שנהגו לעשות מלאכה בע"ם עושין מקום שנהגו אלא לעשות אין עושין א"ל אמינא לך אלא איסורא דאסרי להו רבנן לבני י"ד למקרי בע"ו וכן בני ע"ו בי"ד והני כל' תוכות אבל אתם מנהגא דלכ"ע אני ומיהו בתחלה דאתמור אל יעבר דרכו מעני המלוקת · ופרכינן והתם איסורא ניכא וסקתני אילינה ב"ם אוסרין ובי"ם מתירין לעשות מלאכה ואיכא דעבדי כב"ה ואיכא דעבדי כב"ם וכאן כאן תגודות א"ל אתם לא דמי לב' תוכות דאכילה אם זה אין עושה מלאכה אומר מלאכה אות דל"ל ומסיק דדקא ב"ד ה' בעיר ה' אלו עושין כך ואלו עושין כך לא אתי אבל אני ב"ד בעיר ה' אלו עושין כך ואלו עושין כך לא אתי אבל ע"כ ומ"ל לאמרנו מזה דדבר אחינו אלא מנהג לא אמרינן ביה לא התגודדו ובדבר אסור איסור אף אסור מלא מנהג אייך ל"ת ובדבר שיש לתלות אחין מתבטין לאיסור כגון מלאכה ואין בו משום ל"ת ומ"ל נבי הסאורת נמי י"ל כראשה אומר אחין לאנו לאסר אלמו מיהו י"ל דלאמסקנא בכל דבר אייך ל"ת בב"ד ה' בעיר ה' וב"מ בבאמים ביש דף י"ד בתוספות שנהגו שבירושלים ראוי לנהוג איסור מלאכה בע"ם לפי שמתקבלים אם מאקומות אחרים אל"ל ונקשה מה בכך אלא כוונתם כיון שאחרים נוהגים איסור ואם יעבו אינו איתר כמו ל"ת וכ"מ בר"י ורמ"ם אלא נתבו אלא המסקנא לבד ובתב הרא"ם ובמגילה אע"ם אקורין לבני הביר ב"ד ומקדימין לבני הבאים והוי כמו ב"ד ה' בעיר ה' אלא מורין בב"ם ואלא מורין בב"ם לא קריבן ביה ל"ת כיון דלא אבדי הבי מאנה אלא אמקום נורם ואם הים בן מקום זה הולך למקום אחר הים עושה כמותם לא מיחזי בב' ב"ד בעיר ה' שבני הבריבים לא הוי קולאים לבני הבאים אלא בני הבאים קורין לעלמן בבריבים אל"ל ובדברים בתוב וז"ל ודבר התלוי במנהג המקומות שבמקום זה נהגו בך ובמקום זה נהגו בך אפילו נתקבלו בני ב' המקומות במקום אחד ועשה כל אחד כמנהג מקומו ל"ל הא אל"ל · ל"ל דאפ"ל אפילו הם ב"ד אחד בתירוץ ראשון שבתב הרא"ם :

ונ"ל דוקא במנהג הדומה למגילה דבמגילה הבריבים נ"ב אל"ל שבבאים מתרבים קורין מגילה אחרת אבל שבמדינות הולין מנהגים לתענות אחרים בדבר בגון אלו אוכלין מלב בני רימ"ם ואלו אין אוכלין אם נתקבלו בני אחרים לעשות מנהג הוא הוא אם מקום אחר לריכים לעשות מנהג הוא הוא וכמ"ג ס"ק דע"ל בתוב אם נתרב המקום מאין יוכב ואם"ב אזרו לעם אם מקום אחר ל"ע אם מ"ייבים לנהוג בך אבל עמ"ם אי' אם"ם ובמ"ם אי' כ"ם ועיין מ"ם אינן תרכ"ד : **ובב"ה** בעון הבאמה אחקו קלחה לא אייך ל"ת (אבר"י אינלאן) ובת"י אינן אם"ם בתב אים אולקן מי אבנה אומרא אפני אסיר מתמירים במקום אילא אבם לא אייך ל"ת (רמב"ם פ"ב מע"ל) (ומבם"ל) הינא אבני אומנות אחר אין בבם אילוק לף על פי אשאר בני אביר אין עושין בן אותר (ברא"ם ס"ח אינן ב"ן) ועיין בתשובת הרל"ב אי' כ"ש ובב"ג ס"ק דינמות ואם רוב הקהל נוהגים בך לריכין המיעוש לנאנ כרוב (ע"ב בב"ה) :

אחריו

שערי תשובה

ע"ם לא עיי"ם אבל בלילה אלאחרתו יום ל"ג בשומר בקומת דלילו ביומו ע"ם : (ו) ברית · אבב"ם ועיין מת"ב בשם ארא אמת מי אבלתו ימי אבלו אין ר"ח ל"ל מותר להסתפר ומוב לעשות בחרה ועיין בדגול מרבבה בשבת שלמני הבחונה אקורין אסין המלן מותר להסתפר בע"ם ועיין לקמן ס"ק מ' בשם אגרות הרמ"ז : (ח) מקומות . ובשם אחר"י ז"ל בתבו אלא להסתפר בלל עד ארב תב אבנוניות ע"ם ובתב בבנאות הרמ"ז אוף אינן ב' אלמי מבי אחר"י ז"ל אפילו אם יזמנן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן אשתנה :

אחריו

באר היטב

אמנם מבארב ס"ם דאשתר להסתפר דאם בשם אלילה אל"ב אמי"ם אם יעקב : (ו) אבם · זאם דעת אחר"ז · ואחר"ל אחר ובן דעת אקלם אחרונים וא"ם אילה דאשתר אחר נשנו ואין לאחריר בדינים אלו בא"ם בא"ם ג' ח' : (ז) ברית · ע"ל בב"י אינן אקב"ע אבתר דבאלי ברית נקראים אבתרקים ואחאל ואני אבן בבינאל לף אחינו אל בעלמו · ואחרים לאבתר אבנ בקוד בריאם לבא"ם ב"ב בתנבאים אב"ב אם"ר ואבאר"ם דלא אבלמו · ואחרים לאבתר אבנ בקוד בריאם לבא"ם ב"ב בתנבאים אב"ב אם"ר ואבאר"ם עד ר"ח אייר וא"ם בבלל נאחרו ל"ג יום אב אבנות ולף אל אי אבאבתרון בינאם ל"ג ואם בן אחר יום ג' ע"ם אם אל ק"ל אקלת בינאם בבלו ובינן אבתנו בבאלתו דינו וא"ב אחאר לבתר אחילו ר"ח אינן אב אבנ ב"ב אב"ם · ובתב אב"ם אבל אחרונים זו אבנו ביבאל אלבאם אחר אבנלם לבן ל"ל דלא יבאו אבנים ב"ב אב"ם : אבקלת ב"ל לא יבאו אבן ואבקלת בן דאחי לא אחנודו · ועיין מ"ם אבתרון בנוגות דינאם אבלא אבנו אבנות אבנדים ע"ם · אי אבבנ לבנאם ב"ב בבאבנ אבנו אין בלן אבנאם לא אבנודו ל"ם אינן ל"ד : (י) בבאינן · אבל אם אינם אינאר לאחאר אינלר בינאם לא אחי בבבאל בבאבנ אבנ אבנ · ולאחר אבבנו בבאבנ אבנאבם אינבם ע"ם אינן אם :

אבנאות

חק יעקב

בם בשרב אל יום ל"ב וכ"ב בבנבנים בדין הבתנון אבן נוהגין בבעברין ובאיבם ובסיי"ל בתב הבנבנ בבאבנבנ אבן אומרים אחר אבאב"ב בשרב אומרים אחר אבאב"ב בשרב אומרים אחר אבאב"ב אבנ ב"ב אין להסתפר עד ל"ג בשלמו הוא אבנבנ אבל אי אבהבנו אבל לעאון בינאם אבל אבנ אבנ אבנ

תצד מלחמין לתתמיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות: (א) וקורין בראשון ה' מן בחדש השלישי · אמרינן בגמרא מי"ל דמ"ל לקרות פסוק הראשון ואחר כך מתמיין מקדמות מילין כו' יש לתמוה הרבה איך רשאים להפסיק בקריאה דהא אסור לפסר בד"ת אסור כמ"ש בסימן קמ"ז וכל הסחיריים המקריים עם לימוד כלן נ"ש בשבת הזה שהוא אינו מענין הקריאה כלל לפי שם יש להפסיק

תצד סדר תפלת חג השבועות

א א ביום חמשים לספירת העומר ב הוא חג (א) השבועות וסדר התפלה כמו ביום טוב של פסח אלא שאומרים את יום חג השבועות הזה זמן מתן תורתנו ג וגומרים אתמול ומפטיר קורא בשני וביום הבכורים ה ומפטיר (ב) השלישי עד סוף הסדר ומפטיר קורא בשני (ג) במרכבה דיחזקאל ומסיים בפסוק ותשאני רוח:

ב ו ביום השני קורים בפרשה **א** כל (ד) הבכור עד סוף הסידרא ומפטיר קורא כמו אתמול ומפטיר בהבקוק מן **ב** ויי' בהיכל קדשו עד למנצח בנגינותי:

ג ג ז אסור להתענות (ה) במוצאי חג השבועות:

תצד קשה לי סילוק מי אומרים בשבועות יום מתן תורתינו הלא קי"ל כרבי יוסי דאמר בז' בסיון נתנה תורה דהא קי"ל דבעי לפרוסי ו' עומות כמ"ש בי"ד סימן קל"ו (וכמדומה שראיתי קושיא זו בלחמו פסק) ולדין לעולם שבועות בו' בסיון · ובאמת הרמב"ם פ"ה מהלכות המומחה פסק דה"ל לסרום רק ג' עומות · וכתב הכ"מ דגירסת הרמב"ם והרשב"א דהמנים ס"ל ג' עומות וכפסק כוות יסו ע"ש · וא"כ מנהגינו הוא על פי הרמב"ם ומ"ש בי"ד כרבי יוסי היינו למומרא · ומה שקשה עוד דהתורה ניתנה ביום ג"ח לפסירה דהא יצאו ממצרים ביום ה' והתורה ניתנה בשבת בבר הי' כי"מ דבא לרמוז לנו י"ש בני מל גליות · ואפשר דהיינו דקאמר יום ח' הוסיף משה מדעתו ואין כאן מקומו:

בליל שבועות אין מקדשין על הכוס עד ל"ה דכתיב תמימות תהיינה (ע"ה ומ"כ): **איתא** בזוהר שהחסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ושוסקים בתורה וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן · ואפשר לתת טעם ע"פ פשוטו גפי שישראל היו ישנים כל הלילה והולרך הקב"ה להעיר אותם בדחיתא במדרש לכן אנו לריכים לתקן זה:

ועפ"ד ס"ג שבבוקר אין לברך עפ"י ונס אין לברך על עלית קטן כמ"ש סימן מ': **ולענין** ברכת שהיה לבי מסופק דבסימן מ"ז סי"ב כתב לף אם למד בלילה וכו' א"ל לברך כל זמן שלא יישן מטמע דאם נעור כל הלילה ולא"מ בגמרא ס"ד דסוכה סוכה דלא מבסקי לילות מימים א"ל לברך על הסוכה אלא עשה ח' כל ז' וע' סס' חרל"ם מיסו קשה דהא אין קי"ל סיגם ביום לא הוי הפסק אפילו שיגם קבע וא"כ י"ל דגם בלילה הסיגם לא הי' הפסק אלא שמתחלה אין דעתינו לעסוק רק ליום ולילה ח' ובקשה בבוקר קודם ע"ה אז נחשב ליום שאחריו · תדע דהא לר"ת א"ל לברך קודם ע"ה דנפסר בברכה של אחמול עד שיאור היום א"כ לדידן נמי יש לומר כיון שמוכנין לברך כל יום בברכה התורה אם כן מעיקרא לא היה דעתו נפטור רק ליום ולילה לכן לריך לברך ברכת התורה בשיאור היום וכן נראה עיקר אך הרולה

לנאת ידי הפסק יסמוך ברכת התורה מאחר ודיתכון לנאת י"ח: **ועיין** סימן רל"ה דלריך לקרות ק"ש בין אתין קורא על מטתו:

ואי בכתבים אלה אל ליל שבילה בשבועות יסמוך מעתו: **כתב** המ"ב סי' ו' בשבועות קורין בעשר הטעמים הדברות · ובשבת הטעמים אז קורא לא תרצח הלר"י בשבת ע"ש · ובמקומי פרשת יתרו כתב שבעלרת שבוע דוגמת מ"ת ומתרגמין הדברות קורין כל דבור לא יהיה לך ודבור זכור בנגינות גדולות לעשות מכל ח' פסוק ח' ודברות לא תרצח בנגינות קטנות לשבת יתרו קורין לא יהיה לך וזכור בנגינות קטנות ולא תרצח ונומר בנגינות גדולות לעשותם פסוק אחד כי לא מלינו פסוק בתורה מב' חיבות ונם בתנכי ונו' יש נגינה גדולה ע"ש וכפ' אור תורה כתב דיחיד קורא בחמתון ובלבור קורא הטעמים וכ"כ הכתב בע"י ביתרשלמי פ"ז דשקלים ע"ש: **א** כל הבכור · ואם הל בשבת מתחילין עשר תעשר: **ב** וה' בהיכל · ובמדינות אלו מתחילין תפלה לחבקוק: **ג** אסור להתענות · מפני כשמל עלרת בשבת היה יום שבוח הקרבנות אחר השבת ועמ"ש בסימן תכ"ט · סגנים מיתרות' במלאכה בחסרו תג ב"ג מ"ש ועיין יד אפרים

בגמ"ר

באר היטב

תצד (א) שבועות · עמ"ש בס"ם דלכ"ע נתנה פסורה ביום ל"ה לספירה לפי קבע פס"י תג בשבועות לחדות ביום ע"ן לפי רס ע"ם ועמ"י · ומסרכ"ם בס"ה פרק ה' דע"ם בכוגיא בס ס ולפרן נוגעין בבדוון וכו' פקפס ג"כ קוטות זו ומפרן שם דכוות פס"ו בזה לשורות דיולפת פס ז קודם לאכמס בשבלה ובזמן מיין שם · ושפ"ל אמרתי דזסו כוונת רב יוסף דביומא דשלרת שבוי ליס שבלה אלא אמר לי לאו דקדק בו מוכא · הרא מלי ספי ליבא דקאמר לי לאו סא יומא דקא גרס דשבת ביומא קא גרים · מי ליא לפיסר לי לאו מתן תורה · ושוד לי לאו מתן תורה · ומה דאמרינן שתנה שבת אם מפנס בראשונים אם מקבלין אם בתורה מושב ואם לאו מרינו מתוירן לאוסו ובוסו · ושוד אתרי שבת רב יוסף פנינו שכל אדם כשמאיריגן בסוף סוסס אבשבת יתרו לא יהיה לך אמר אביי אמר רב יוסף לא אמר אנוס אמיתת בתיבת אמרה ע"ם · ואלן אפשר דאמתת בתיבת אמרה סוא ברוך מבסר מיבי ואין זס מגדר אנוס · ולפי אם אבשבתי היס כוונתו כך כשם דאמר לי לאו אמר יומא וכו' דיוקא אם אמרו לידי ירלפת אמר · וא"כ ל"י היס אמנלה בשיס אנו ע"כ אמנלה אינלא אמר לי לאו אמר יומא דאמרת ל"ל ביום ט"ן אבבי ל"ל אי לא יומא דקא גרים ל"ל אי לא יומא דאמרת אמר לי לאו אמר יומא אלא ביום ל"ה בשיס ל"ה אם מוכא דיולפת אמר קודם לאכמס בשבלה ובזמן ולא היס אמנלה אלי בלוס ולכמס יוסף אינלא בשוקא · אבל אמנלה דיומא דשלרת אינ ביום ט"ן ובזרך לאבן בס"ם אפסרו"ם ודו"ק · ובכמו אלתרוחים אמתרין לאמנלה פרבים בבבינים אבשבת כדי שיהיו אמתרוחים ימי אפסירה : : (ב) אסלינו · בתב אמ"ב סימן ו' בשבועות קורין בעשר אמתמון ולא אי לא אבלה אינ אינלא וקורא אלי"ו בקנ"ן ובס"ם אחר אינ אינ אינלא אבשבת אמנלה אי אינלא אלי אינלא אלי"ו אבשבת ע"ש ובזכ אבל אינ אינלא אבשבת אמנלה אינ אינלא אינלא אינלא

תצר (א) א"ת ובזמרו קורא אסרו חג בגת. רבינו ירוחם פי' בן השועה (האגור):

יד אפרים

תצר (בס"א סק"א) לחם יום לנו לפסחים ומצותי כו' כלל: (בסב"א) כרים פי' ומיין כפי' דף ס"ג מבוקר מין לגרך מ' כלל:

בסנמ"ר ס"ב דבנה: ד מתחלת ר"ח סיון · דמיד בב' בסיון מ"ל מקח לקדש לחודש בדלתיתא ס"ם דבנה: **כתב** סנמ"ג סוף י"ם ג' ימים קודם שבועות אין מתענים הסוי ימי הגבלה מעשה דבסני בסיון מותר להתענות אבל מהו הטולם מלא להתענות מעשה שבתבתי לעיל: ה רשעות עשבים · ואם מל שבועות ביום מ' שוטן בבמיסת שבת (מהרי"ל) ס"ל כיון שאין רגילים למאכל בשבת אם כ' לשלמן בשבת ו"ש עיין סימן ס"ם סב"ם · ואפשר לומר כיון שמסב עליסם מבע"י שרי לשלמן כמ"ש סי' ס"ם ס"ך וכן נהגי לשושן ב"ש · ולפשר דנם מהרי"ל לא בת אלא למעשי אלא ישמה בשבת כיון שבוזמתו לצורך י"ש דאין שבת מכין לי"ש:

נודגין לשמיר אילנות בבב"ב ובבחים ונלאם לי הטעם מיזכירו מבעלת גירונין של סיגות אילן ויתסגלו עליסם: ו חלב · יש כרכם שמים ומ"כ הטעם דאיתא בזוהר אלוהן ז' שבועות הוו ליעקבל שבעה נקיים דוגמת אלה הבמרת מנדתם וידוע מדם נעבר ונעשה מלב· וסימנו מדין לרשמים · ומנהג אבותינו תורה היא לך יש ליזהר אלא יבא לידי איסור ועני"ד סי' ס"ם דאל"ל לספסיק בב"ם אם אינו אוכל בגיגה קבס· ויזהר ליקח מזה אחרת: ז בנו השני תבשילין · כלומר בשם שבפסח ע"ש זכר לקרבן ה"ם בשבועות: ח וצריכים להביא כו' · דאסור לאכול בשר ומלב מלחם ח' · ונכן נהגו לאחיותם בם ממתם דאו בודאי יצטרך לסביה לחם אחר לאכול עם בשר · ויזהר לספיק אחר יפה כמ"ב סי' תס"ח ונם ליריך מרדם מדבש כמ"ם ס' תנ"ח סי"ם ודלת בשקלת בשים שמבסבין אותה על גדם הבני דהא בלוע משבר אל שבר מסמנינים שבי"ד סי' ק"מ ס"ג: ט זכרון לב' הלחם· ות"ל יהו של מבי"ם דוגמת אחי סלמס · כתב בפל"ם אלא יתלקו מעבים להרים בבב"ב מד אחר אבלה י"ם כדי מיוכלו לברך אל אחר אבלה י"ם:

סנה ו ואין לומרים (ו) אחנון ד מתחלת רמה מדם סיון עד ח' בו דהייט אחר (ז) אסרו חג · (הנהות מיימוני הלכות ברכות ומנהגים) ז ומנהגין ה לשמות (ו) שבבים בשבועות בב"ם וכבחים זכר לשתחת מתן תורה ומנהגין ח בכל מקום לאכול ט מאכלי (ח) ן י חלב ביום רמאון אל שבועות · וכ"ל הטעם אסור ז כמו אמרי הבשילין אוקמתין בגיל אסה זכר לאנגה ואחר לחגיגה בן אוכלים מאכל חלב יא ואחר כך מאכל בשר ה ונריכין לבניה אמתם ב' לחם אל הבלגן אסות אמקום אחזנת ים בזה ט זכרון יב לב' אלחם אסיו מקריבין ביום הבכורים:

לספסיק ומאמתי מקרוב שבגיטו רבנים מובסקים לאורר אקדמות קודם אמתחיל אסבן אבריאה אל קרילת אתורה וכן ראוי לנהוג בכל הקהילות ובם ביניב אחנם אתומרים ביום אני אחר אסוף ראחון אל הספרים ראוי לנהוג בן אלא אלין הספרים מגילת ב"כ כמו אקפ"ת:

איזה

לקרות ק"ם אחר ג"ם בין אלין קודם אל מאמר · ליל שבועות אסור בגיזוז ואם אל ליל אביליאם יבאת אבר אבוזות: (ח) אלב · יש אדם אשאים אל"ב אסאם אחזון ו' אבוזות אי ישראל ז' אקיים הזנאת אלם אנדאם ויזוא דאם נאבר ובאבם אלב ואיבו אדון לראחזיה ואנבא לבוזיבו אוכא בוא · לך יש לאבר אלא יבא לידי איסור ואין לבאר אבל בגיגה קבס · ויזהר ליקח אבס אחרת אב"ל מ"ג · ובבבנ"ב כתב אי נהגו לאכול דבא אלב ואבבך בבבא אחזון ואוכל בשר ב"ב אי · ומ"ל אימן אק"ם דאלב אבאלב ב"ם אל"י אינו יאודי יש לנהוג בו לאיסור ואין לנהוג אלא ביום בוא אינה אבאם אלא ל"ג אבאים מ"מ אם הייתי במקום אנוהגין אינר לא אינה מוחה ביום: יא ואחר כך מאכל בשר · בספרי מ"י אלל מ"ו אסק"ם כתבתי בשם אבלבו דים אוכלין בגיבה בשבועות אנחה אל אלבת אלף ליבא אסאק בשיעור ו' אעות מ"ב אומכין בשבועות לקיים אמנהג ובם בוא אלב לאכול בשחרית בבר בתעבל אמאכל אלך יש לאנץ אינו בם בתבה אם בשם זכרון אבאם אעם לאחיר בשבועות לאכול מאכל אלב ובבר בשבועות אל"ב ומ"מ אומר נאבו ירחיק אבאם וכן אסבאת אחחרונים דבא בחג אבשבועות יש ליזהר בכל אשבה ובע"ם בי"ד אימן אל"ם: יב שתי לחם · אחר לאמאכל אלב ואחר לאמאכל בבר וכן צריך לשיאה לו אחי אבאים ובבא"ב כתב וא"ל ואבאבדרן אזכן לב' אולחנות:

שערי תשובה

אסרים אבר ד' בעיף ע"ו מ"ם בזה: (ו) אבבים · אין בא"י בר"י בשם אבר"ו לינני ומבר"ם זבוחא אליל ב' מותר נאוב אף לפי דרך אחאת ע"ם ואין לבאל ס"ם ח"ן אבאבנן לאחר רוח בשבועות ואפ"ו בבב"ם ד' קב"ח בתב אבשם אלבי אבוד אבלך ע"ם אח נבלית ובקב"ם אבבלא אבאבנן אינו ובודאי בבלבת אולי ואבילת רוח בכתבם לאיתם דוד ע"ם ואין בבר"י בשם אילנות אבאים כי' ובודאי בבלבת אולי ואבילת רוח בכתבם לאיתם דוד ע"ם ואין בבר"י בשם אילנות אבאים כי אבאן אל"ם אבשם לבד"ב בבלבת אבאבת בבלבת אבאבת בבלבת אבאבת

הלכות יום טוב

תצה איזה מלאכות אסורים בי"ט ובו ד' סעיפים

א (א) ‡ כל מלאכה האסורה בשבת (א) אסורה ביום טוב **א חוץ ממלאכת אוכל נפש** (א) (ב) ב **וחוץ מהוצאה והבערה** ג וכן מבשירי אוכל נפש שלא היה אפשר לעשותם **מאתמול:** הגה **ב** ויש מתירין לפלוג באוכל נפש עצמו כל (ב) שאינו מפיג טעם כלל אם עשאו מערב יום טוב (פ"ז ומהרי"ן) מיהו אם לא עשאו מערב י"ט ויש בו טרח י"ט מותר לעשותו **ג** ע"י (ג) שימוי: (סמ"ג וכ"ן):

ב (ב) ד **קצירה** (ד) **וטחינה ובצירה וסחיטה וצידה אף על פי שהם מלאכת אוכל נפש ד אסרום חכמים:**

ג ה (ג) ה **אין מוציאין** (ה) **משא על הבהמה ביום טוב:**

ד ו **מוקצה אע"פ שמותר בשבת החמירו בו ביום טוב** (ד) **ואסרוהו:** הגה **ו** ויש מתירין מוקצה לפלוגי בי"ט (טור בשם פוסקים) אבל (ו) טולד לאסור **ז** לדבריהם לפלוגי בשבת. וכל מוקצה שאינו בעלי חיים כגון **ח** (ז) אוכל של פירות ושלגים **ט** כגי כפיאמר מבלן אבי (ח) טובל **י** וחין לרוך (ט) פירוסוס (רבינו ירוחם נ"ד ח"ג) **יא** (ה) ומותר (י) לכסיין מיום טוב דאסון לבני בב' ימים על נגיות (כל בו) ושיין לשיל סימן ש"י כל דיני מוקצה:

תצו דין י"ט שני של גליות ובו ג' סעיפים

א ‡ בגליות שעושין שני ימים טובים מספק כל מה **שאסור בראשון אסור בשני א** (א) **והיו מגדין*) למי שמלזלזל בו ואם הוא צורבא דרבנן אין מחמירין לנדותו אלא ב** (א) **היו מלקין אותו:**

ב אין חילוק בין ראשון לשני (א) **אלא** ג **לענין מת** ג וכן

ג לכתול את העין: הגה אם אמר תולי שאין בו סכנה: (ר"ן פרק אין נדרין) **אף על פי שאסור בראשון אלא על ידי** (ב) **א"י אם אין בו סכנה בשני מותר אפי' על ידי ישראל חוץ מיום טוב שני של ראש השנה דשני ימים קדושה אחת אריכתא הן:** הגה ודוקא שכות דרבנן דומיא דמבהל שינא לאכל אבר מלאכה אסור ליטראל לעשותו אפילו בי"ם בני (כ"ן פרק אין נדרין וסמניד פ' ראשון):

ג ד בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני ביישוב

תצה כל שאסור לעשותו אסור לומר לאין יהודי לעשותו (ב"י) וע' רסי' תקמ"ג: **א חוץ ממלאכת אוכל נפש.** כיון למ"ש סי' תקכ"ח דמותר לטלטל פירות מפני הפסד הואיל ולאוים לאכילה וע' בגמרא: **ב ויש מחמירים.** ומס"ש ים לבטל פירות הבשים קודם י"ט שהם טובים יותר כשתבשלו מאתמול (מל"ה): **ג ע"י שינוי.** ומותר לכתחלה להמתין עד יום טוב לעשותו בשינוי (וכ"מ סי' תק"ד) ומ"מ כת' מהרי"ל לגלות הווריזמיל"ם מעי"ט הבשים יותר טובים ונם אסור לדוך שקדים בי"ט להוציא מהן חלב כי אפשר לעשות בעי"ט אף שמפיג טעם קצת ע"כ. ואח"נ דבאחר מאכלים אם מפיג טעם קצת אי"ל ע"ש אחינו דומה לסחיטת פרי ואע"פ שאינו דומה כלל דהתם הלחלוחית תלוי בתוכו לחבל השקדים יבשים הם ומלוב דכייתה נפתח המרק מ"מ בלשון ב"ח שם חלב עליהם ודומה לסחיטת פרי לעשות משקה ואסור עכ"ל יע"ש סי' ל"ט וע' סי' תק"ו ס"ש: **ד אסרום חכמים.** מפני שדרך לעשות אותם ביום א' לימים הרבה וי"ש פסק כדעת הפוסקים שם דאוסרים: **ה אין מוציאין.** אין לפרש משוס שביתת בהמתו שהרי אדם עצמו מותר לחוציא בי"ט אלא כמ"ש הרמב"ם שאסור אלא שעשה בדרך שהוא עושה בחול ועיין סימן רמ"ו סס"ג ומ"ש דיש לאסור שביתת בהמתו בי"ט אלא כמ"ש: **ו ויש מתירין.** וכ"פ בית"ם פ"ד סי' נ' ופ"ה סי"ז וכסי' י"ש כתב דנולד אסור ומוקצה ממנת לאיסור אע"ג דבשבת שרי אלא"כ דחייה בידיים בי"ט אסור וע"ש בסוף בילה: **ז לדבריהם.** אין זו מדוקדק דהא יש מתירים בי"ט מוקצה ונולד אלא שרמ"א ס"ל שאע"פ המהגנן שיתר במוקצה אין לנהוג היתר בנולד א"כ אין לבטל עצמות שמתפרקו בי"ם: **ח אוצר של פירות.** וה"ה פירות העומדים לסחורה: **ט כגי כשיאמר.**

ולהמחירין מוקצה ס"ל אמירה אלא בגרוגרות ומוקיס כמ"ש סי' ש"י ס"ה (ב"י סי' תקי"ח): **י וא"נ שירשום.** עכב"ל סי' תקי"ח שהרמב"ם סולק ופוסק מהכמים שלרוך שיכשוס. וכתב בד"מ שם ומדברי ב"י משמע דס"ל כר"ת דא"ל שיכשוס דקי"ל בדרבנן יש בריה עכ"ל. ולכן פסק כאן א"ל שיכשוס. ולי נ"ל דהא התוס' כתבו לחיתה בירושלמי דחכמים ס"ל כב"ה וב"ה אית להו בריה ועוד דהרמב"ם פסק נ"כ בדרבנן יש בריה ואפ"ה פסק לרוך שיכשוס אלא ע"כ אין הטעם משום בריה אלא כמ"ש התוספות כיון דאקליה בידים ממיר טפי ובשי הכנה גמורה וכ"כ התוספות סוף הפרק דאין הלכה כר"ת דשמוחי הוא. וכ"פ הרמ"ם בהלכות. ועוד נ"ל דבפירות דחזו ולא חזו לכ"ע לרוך שיכשוס וימחר מבלן ועד כאן אחי מוטל למחר דאיכא למי חש דלמא שביק הרעים ומטלטל מידי דלא חזי וכמ"ש סי' תל"ז ס"י ע"ש וכ"מ בב"י סי' תקי"ג וססי' תקכ"ח:

תצו א והיו מגדין וכו'. דכל דבר שעקרו מדבריהם ושוקר לכולים מלוה היו מגדין אבל בדבר שעיקר איסורו מדאורייתא כגון בי"ש לראשון אם עשה מלאכה דרבנן בדבר שעקרו דאוריי' היו מכין אותו מ"מ (הר"ן) עבי"ד סימן ש"ל סמ"ג ובס"ד שם וב"י סי' תקכ"ו כתב בשם הגאונים ומדין אותו ולא הוה ת"ס לא היו מגדין אותו ואם עשה מלאכה ע"י אין יהודי היו מגדין אותו (רבי אהרן שמוש סימן קכ"ו) ואם עשה ע"ש הוראת חכם לא היו מגדין (מ"ש ח"ש סימן ל"ח) וה"ה בשוגג (מבי"ט ח"ב קמ"ט ס"ב): **ב היו מלקין אותו.** פי' מכת מרדות כתב מהרא"י בבירור רש"י ס"ש כי תלא שהוא י"ב מכות ע"ש וברמב"ם לא משמע כן: **ג לכתול את העין.** אע"פ שאינו חולי הכולל כל הגוף אפילו בשבת שרי לעשות שבות ולכן המתינו הרב"י לו אמר חולי וכו' ומ"מ בא להורות דאסורין בשבת מתירין בי"ט: **מי** שאפל ונלרר הדם אסור להקיז דם שקורין קעפ"ן אמי' ע"י אין יהודי איכול להמתין עד למחר (לו"ה) ועיין ת"ד סי' ת"ך: **ד בני א"י וכו'.** כל סעיף זה הוא לשון המאור פ"ד דפסחים וכתב אע"ג דבאחר דברים כל שדעתא לאזור שרי לעשות בגגעה (כמש"ל סי' תס"ח) הכא כיון שהוא מנהג גדול שפשט בכל הגולה טולה אין לפרוח בו גדר בל"ל והתוס' כתבו דאמלאכה אסור דא"ל

יד אפרים *) כל פנינו מדין אבינו. כאן סוף רק בימים קדמונים אבל בעת בזבר ארוב מנהגו ע"פ שמשלה ברומסה ואנחנו מצוים ע"פי מורה שקומשה ר"ל פי מלך שמור:

באר היטב

תצה (א) אסורה. (פעשה בספר בחיטון פי' שם"ר כדי שיוכרו ישראל בדיבים בגדולים שעשה שם"ר לפס ולאמותיהם וידבנו בם ויודישום לבניהם כי מתוך שבביתם מבשלו שמולה יהיו פנוים לעסוק בסם) וכל שאסור לעשותו אסור לומר לא"י לעשותו ד"ל ועיין ר"ם הקמ"ג: (ב) שאינו. ומס"ש יש לבטל פירות שיבשים קודם י"ט שם פירות יותר בשבשבלו מאתמול שנ"ס: (ג) שימוי. ומותר לכתחלה לשמוין עד י"ט לעשותו בשימוי וע"מ כתב מהרי"ל לגות פורמזינ"ם או לאקנ"ן מפי"ם דשבשים יותר טובים גם אסור לדוך שקדים בי"ט להוציא מהן חלב כי אפשר לעשותם מבע"ים אף שמפיג קצת מ"מ: (ד) ומתוסס. ספפס לפי שאסרם בגיל לקוות בזמו ולכאר כרמו בלתחר ולדוך כל שבבים ולעמוק שבבם ביתר ומבו חכמים אלה היו מותרים בי"ם סיס קוקר כל שדהו ומוכר כל כרמו ודוקר כל שבבים ומשמתה י"ם וכן לגיה אסור מס"ם. וכתב במהרי"ל בי"ם בל פסח המותר לעשון מאם אמרים לאחר שמיגה אלו יוכר אבל מרוכים גדולים מבקמנים דבורר אסור גם בי"ם ומע"ם בסימן תק"י סי"ח: הגה ויש מתירין לפלוגי בי"ם בשבת. וכל מוקלה שאינו בעלי חיים כגון (ז) אוכל. ומס"ש פירות ושלגים אבל אם אינו יד אסרן כאן: (ז) טולד. ולכאמתירין ולא"ל אין לרוך לעלמל עצמות שבאפקרו בי"ם: (ז) אוכל. ומס"ש פירות בשומרים לאמרים: (ח) וטובל. ולכאמתירין מוקלה אינו לרוך לאמרים אלא בגרוגרת ומוקיס בא"ם סימן ש"ו ס"ם מ"ה: (ם) פירוסוס. עכ"ל שהבלם דבפירות דחזו ולא חזו לכ"ע לרוך לרוסוס ויאמר מבלן ועד כאן אחי מוטל למחר אלא לאיתם לאמת לעמל בביק בבשים ומוטל בישים ומטלטל מידי דלא חזי וכמ"ם סימן תפ"ג ס"ש ס"ם: (י) לכסיין. תפ"ג דלקמן סימן תק"ג אמרם דאסור לכסיין מי"ם לאמרינו שכת שאמי כיון שא"ל אלא אמרים לאוד מבידי שאינו בא"ם ת"ל וכ"כ בס"ם דקאי אמלטיל מינים שבאוכר מותר לכסיין וכו' ס"ם:

תצו (א) היו מלקין. מכות מרדות ומתכ מכולא"ר כדיאורי בס"ם כי אבל שבות ר"ג מכות ס"ם ומתכ"ם לא מכות ס"ם. ועיין בס"ר בחולין דף קמ"ח ס"ב שכתב מכת מרדות אין לה קלבה ס"ם ועיין בכס"ג ומ"ש ובזד אסרן: (ב) פי' אי. מי שבשל ונלרר אסור לסיין דם שקורין שרעפ"ן אי אבל ס"ם ומ"ש ומ"ש אסור לאמר לגן אי"ו שיעשה מלאכה ביו"ם שני. ומסר"י פרלמנו ומסר"י ממלו דמו דבריו וסס כימנו לאיסור ועי' בנו"ר כלל ד' סי' פ"ג ס"ז וע' בזרע אברהם סי' ס' וכ' בק"ח לאמת"ב בשם

מזבח

שערי תשובה

תצה (ד) ומחיסה. עכב"ל ועיין בבאות פ"ו בס"ו תלק א"ח סי' י"ד בענין המנהג שהנהו ביו"ם לקחת תלות דבש ולבבל בו פרוסת המוצאי שחבש א' רוצה לאסור שדבש מן החלות הוי כמבקה דיוקא מזיתים ובנכוים שאסור אף בעומדים לאכילה וכ' דז"א דולאי לבבל הפת מותר דהוי מבקה בבא לאוכל ולעדיף מיבנה דהוי אוכל הבא לאוכל בלתיחת בגמ' אך בלא פת יש סיתר דזוקא בזמן שדבוקי' בבוהר' ואריך בו' כלאיתא בבי' אכ"ש בו' ופי' בסי' אכ"ש ובמב"ש שם:

תצו בש"ע סעיף א' היו מגדין בו' ועי' בתבו' מהר"י אלגי סי' י"ש בגידון מבם שהיר לבפלוג בבשיבה ביו"ם ב' ס"ב אם היו מגדין אותו בדין המלגל:

בש"ע סעיף ב' אין רשאון לבני בו' ועיין בטו"ש בו' ס"ב סעי' ל"ו בחיבון מבולד בה"ם ומביני יו"ם וכ"ש"ך מיקל ואפילו בולאי וכתב אף הרמ"א ל"ל כתב אף בבולאי בבשבת דברי ואמרי' ביו"ם ב' ס"ב מי מרוצה מילה אבל אחזבה בי"ם אל ר"ם וגם בולאי לאמוך אל הש"ך לבקל אין מזמין בידו פ"ם: (ב) ס"ו. עבה"ש ועיין בבר"י בב' תשוב' מהרי"ם אן בחבת ואינו נוקל לאמבבב מזהר לאקרה פ"ו ס"ו ביו"ם בני ס"ב תוך מר"ם עיין שם:

בש"ע סעיף ג' בני א"י בו' ועיין במהרי"ע אלגון סי' קל"ם בן ח"ל מזהר לרבות ביו"ם בטיל בן אל"ם בלא בל מבת לאחזר בקרירם אחת ובמני קדירות ומני מינים וכסם עוביים לעלמם ולאורחא אע"פ שאם לא בו' אסורת לא בו' שוטיסרק תבטל א"ב' שרי דהא אינא עובב בי"ם שאוכלי' ומתענגי' ונסלבבל בטבול בסורת לבד יש בכמה לדלי איתר כיון שהוא בבית אחן מב הרי מזונותיו עליו וכו' ונם דעכ"פ הוי לאורחא תוס"מ אם אחרו חב אמנות נ"כ לעבב תוס"מ ואפ"ה בבבר מ"מ טוב לבקם קדירה גדולה אם לאכול עמו מקדירתו אלא יכר אלו לבדו שבוי לבסתלק מן הפסק ואם א"ל שרי ע"ם ובכלמי חגיגה בשם מהר"י אלגון סי' כ' לאחיר בפסיפות ועיין בנר"י בשם מהרי"ק שנתנו"ל אם ע"ם ובכלמי מגיגה בשם מהר"י אלגון סי' כ' לאחיר בפסיפות ועיין בנר"י בשם מהרי"ק שנתנו"ל

מ מבשם בלילה ל"ו ובמגילה כ' מבשם ובמגילה בלל ג בדרי' מגילה שם ובר' יסודם ד סרא"ם בדפ"ג דבילה ובביו' מבמקן לבו אקמלו ס רמב"ם בפ"ם ופפ"ג ו מבקנה בגמרא מגילה דל"ג בנים ביום בב"ם ס"ל בי"ם בר' יסודם וכן פסק בדרי"ף ורמב"ם בפרק ה' וכן הסכימו אלמרוניים, פסמים ל"ב בשובבת דמנן בר אבוא כ מימרא דרבא ביום ז' ג מבא דאמיתר חיים מעובדא דלמי בר תמרי מולין ק"ו:

עטרת זקנים

תצה (א) כל מלאכה כו' . וכן כל דבר שאסור לומר לא"י לעשות בשבת אסור נמי בי"ם לומר לא"י (ב"י תוסת ישרי' קמ"ז): (ב) והוץ מהוצא' כו' . הקושה מלאכה בערב שבת ובע"ם מן המנחה ולמעלה אינו ראוה סימן ברכה לעולם: אסור לעשות חלב שקרים ביום טוב שכל שאפשר לעשות מערב יום טוב אסור לעשות ביום טוב (מהרי"ל א"ו):

תצו (א) והיו מגדין אותו כו' אחר שהלך מא"י לח"ל בלילי י"ם שני של גליות ולקח הכינור ונגן בידו לאו בר גדוי הו' (מהרי"ם ח"ב דף קס"ב) ודווקא בדבר שעיקר איסורו מדאורייתא אסורו מדאורייתא והכמים הוסיפו בו לאסור אם עבר על דבריהם היו מלקין אותו מכת מרדות אבל לא היו משמתי' ליה (הר"ן פ' מקום שנהגו) והא דאמרינן כל מת שאסור בראשון אסור נמי בשני דווקא מלאכות אסורות אבל בדבר האסור בראשון משום מוקצה או גולל מותר בשני:

ל מתנה בילם כ"ג :

דל"ח לעשות בלעשה וכ"כ בכ"ה בשם רדב"ז ח"ל ע"ג ולר"ח ומ"ל ח"ב ע"מ ורשב"ם פ"ו דלא כמהר"ם ח"ב קמ"ח : **ה בישוב** • דוקא כישוב ישראל ואם הוא תוך תחום הוי כאילו הוא בתוך העיר (רדב"ז) : **ו אבל אם כו'** • לפי' ישוב אין יהודים כיון שאין דשתו לחזור (רדב"ז) : **ז חוץ לתחום** • דחוץ לתחום מקרי [מדבר] כמ"ם במלחמות ולכן אם דשתו לחזור מותר לעשות ואם אין דשתו לחזור עדיין לא הוקבע להיות כמותן : **בני** ל"י שבאו לח"ל ושמו מלאכה לא היו מדין חותן (מהר"ם מ"כ סימן קמ"ט) ומהפלגין י"ח כמקומן ולוכסין מלבושי י"ט וכשאל י"ט ע"ם מכשל כלא עירוב תבשילין והעוקר דירתו עם אשתו מל"י לח"ל אע"פ שדעתו לחזור דינו כמו שאין דשתו לחזור (רדב"ז) וכל שאין דשתו לחזור אע"פ שאשתו שם הוי כאין דעתו לחזור (מ"ל מ"ב מ"ט כ"ה) וע"פ שכתב עוד סברות לחמרות ולין לזוז מפסק הרב"י ע' סימן תקע"ד ס"ב : והדנים

(ב) **אפי'** דעתו • נראה הטעם מפני המלוקת כמ"ם סימן תס"ח ס"ד וא"כ יש היתר אם עושה מלאכה בלילה כדרכו ס"ל ס"ק סימן ת' ח"ל לין לו להקל בפניו לעשות מלאכה ובעל הפ"ע ה"ל לבאר זה ולפסוק שמסך של מ"ם סימן תס"ח :

תצז (א) **אין צדין כו'** • לגיע בקילור הגמ' הלריך לזה ודעת הפוסקים דלי' במשנה מ"ל דגים מן הביבים כי"ש (פרש רש"י משום סרה אפשר לגוד מלחמול וילמטו במלוחה בחיים ולמחר ישלהו והתוס' מתנו טעם דלידה דמי לקלירה אבל אין חילוק בחולל נפש אם היה אפשר מלחמול אבל לדין מיה ושוף מן הביבים (פרש"י שביבר הדגים הן בריבות של מיס וביבר של מיס

ה (ג) **ביישוב** (ב) **אפילו דעתו לחזור ובל זמן שלא הגיעו ליישוב אפילו אין דעתו לחזור מותר לפי שעדיין לא הוקבע להיות כמותן ו אבל אם הגיעו** (ד) **ליישוב ואין דעתו לחזור נעשה כמותן ואסור בין במדבר בין ביישוב ובל ז חוץ** (ה) **לתחום אין נותנין עליו חומרי מקום שהלכו לשם :**

תצז דיני הבנה ביום טוב • ובו י"ז סעיפים

א (א) ל **אין צדין דגים מן הביבים :** סנה מפי'

קרפיסות מוקצות נדר וכוגסיס לאוכן חיות הבר ויולדות ומגדלות סם) רשב"ל לא כל הביבין סוים זה הבלל בל ממומר לידה (מלרוך לגודו) אסור ובל שאינו ממומר לידה מותר והלבה כרשב"ג ומוקמינן לבא דמותר בחיים ושוף היינו ביבין קטנים דוקא ומתרינן בגמ' הה"ל דמומר לידה דקבע רשב"ל סיום בל אחומר הבא מלודה ונלודנו (בלום' אלריך לבקש תחבולות לתפסול

ואי' אח"ב בגמ' אמר רב אחת המים בסבלרו (אלא יבמנו בה דגים מבחוץ מבחתבר ואם אלה הבין והזמין ע"י מעשה זו) מותרין והנה הרמב"ם סבר דרשב"ג קאי גם אדגים הלבך בסק בפ"ב די"ב דגים שבביבים גדולים וכן מיה ושוף שבביבים גדולים בל שהות ממומר לידה בו' ה"ו מוקלה ואין לד"ן אותם ביו"ם והראב"ד בתב עליו זה אינו נכון שהרי מיה ושוף שהתירו אינו אלא ביבים קטנים ואם"ם דגים אין לדין והטעם מפני שהם מבוטות במים מן הטין עב"ל ופי' ה' המגיד דהרמב"ם ס"ל דרשב"ג קאי גם על דגים וגם שם אנו ממומר לידה והראב"ד והרשב"א בסירתו לבו דרשב"ג לא קאי רק על מיה ושופה והרמב"ם סמך על הא דברוכן בסבר המים במ"ם בפי' זה ומה בין זה לביבר קטן אח"ל לאלהה דגים שלו אסורין אלו לאה מותרין אלא ודאי בל שאינו ממומר לידה מותרין ולאמת המים אפי' אדוכה בבה כ"ב דגים שבאוכה בגלודין הן וכן הדין בביבים קטנים עב"ל וא"ב ודאי קשה על הראב"ד והרשב"א מהבוא דסבר לאמת המים במ"ם ה' המגיד סיוב מזה להרמב"ם ואי' ב"י וב"ב דביבים שאני שהם לחבים הרבה ואע"פ שאל"ל מלודה לגוד הדגים מ"מ מתוך שהם מבוטים בלבן ולבלן לא חביבי בגלודים אבל אמת המים מתוך שאינה רחבה אינם יבולה להממבו הלבך ה"ל בגלודים עב"ל • ואינו יבול לייבב לפע"ד בלל אי' הב"י בזה דבין דלהראב"ד מותר בחיה ושוף באין ממומר לידה בדגים אסור אף באין ממומר לידה אע"נ דה"ל בגלודים אע"ה אסור בין הטין אל"ב מה מובילי אתיתת המים אע"פ שהיא לרה ואינם מבוטרת לידה מ"מ יהיה אסור בשיבוי המים ולא מהני מה שהם גילודין ושומדים ואין מקום אחי לבפרים ביבים והבלע"ד לתבון הקושיא בל הרב המגיד בל הראב"ד והרשב"א בדרך זה דבשלריך לגידה אסור מעשה מוקלה במ"ם בסמוך בשם הרמב"ם ואע"נ דבמ"ה מי"ם בתב הרמב"ם דבי"ם מתיר עפי' מבבת דמוקלה מותר ובי"ש אסור הראב"ד הולק ומשווה י"ם לבבת מ"מ בשום שבמוקלה בה בבבת אסור ואפי' ר"ם מודה והו המעשה בבתב הראב"ד מפני מבוטים מן הטין דקשה בלאורה ובי מיתת עין היא זו בתחלת איסור לידה והלא בבר אין שם לידה בין דא"ל בלאודה אלא ודאי דמעשה מוקלה קאמר אלא דלהרמב"ם הוה המוקלה דוקא מתחת סדרון לידה ולהראב"ד הוה המוקלה דוקא מתחת סדרון לידה אבל אמת המים דפרי דשיקר מעשה מוקלה בין דמתחתיו ולא הבין אותו ומבלי אמת המים ודאי אין בלן מוקלה • ולה מבואר בלשון רש"י שזבלרו שבתב ואלה הבין ומבחון לא יבולו הרי מתם בשם רש"ם • והה מולה גם בן מלשון רב שאמר אמת המים שבבלה בפי"ט ולא אמר בקילור אמת המים שהיא בטולה אלי אלא ברור דהתדם לריך לעשות מעשה בעי"ם או לודם לו ולהוליאו ממוקלה והה בבון מאוד לפע"ד ודברי הטור מתמע דס"ל בהראב"ד דבתב גבי דגים בתם לאיסור אלא שבאתם המים מתיר ובמיה ושוף מתלק בין ממומר לידה או לא אלא ודאי דאסור בדגים אפי' באין ממומר

ישערי תשובה

מוצה אדמה מי שבלר לח"ל ובלת אחר אבתו שבת"י ולא ראתה לילר ואח"כ בחרלית ובלתה בלי ביחה והוכנת ליבש אחר בפסח ב"ז בעובש עדיין בח"י הבהות בת"י אר מבוש תאמרת אחן לא תאבל אחן בבוב ח' וכן בבלה ב"ז אבתו בח"י ובהות בבת בח"ל לא"י בפסח הוראה בישבה בת"י ועין בסל' קמטת ביו"ד ובלקט אחתה וכנו"ר בלל ד' סי' י"ד וח"ו הסבימו ראים ונדולים ונזרו בגזירה אמורה אפילו באחר אם לא בת רק דרך ארחי אחיב לבתה אבי ימים בבבבב מקומו ע"ם יאר אם בחור זה בחתך בבת אל"ב בל"ן ובבוב ום"ן ול"ור אתה בח"ל ישבה בבני אל"ב וא"ם בשיורי ברבה סי' יא שבתב בתבו"סנן ח"י ביד לח"ל ואתה לאחור שבדון בתו בשובה בבבבב אי"י וכך אבם בבה רבנים ובוב נודע לו אמתה אבתו אבינת בת"י ואתה ליבש אבם בח"ל ולאחור לא"י בל"זמן אלא בבא ישבה בבבבבה בבני אל"ב ובבינתם בח"ל ישבה בבני אל"ב עד אילר לא"י אים וביאתו וכן אבבי' עתו בדול הדור ע"ם וע"בב"ה בשובבה אחיבא לו בה"נ אבבא אבם בח"ל רק בתבבב אם אחבת בחה עלילות ולא הי' בדאתו ליבאר אבבר לאחור אם אבתו אבבר אתנה בשם ובבו בבני אל"ב אחרבוני אחי עלי אבשלום לא אבלתי אחן בח"אל אבבא בח"י רק לבגין אבלה אבשתיה בח"י

שאם אחבלל אחלה י"ח לא אחלה אחקון בחבלתו אבא"ב בבחבבלה אחין בבא וכו' ע"ם ותיין בבר"ן בבן ח"ל בבאחבבב זבן אה בח"י ואתה לאחור לא"ל בי אם ביתו ובעבה שוחף בחנות עם בן ח"י וזבן יריד ביו"ם אבי דלבואתו בן ח"י חול אחר לבואתו ליבב בחנות ולאבבר בירי"ד בין אבבינתם אחיב בחנות וכמ"ם הבל"ן בבילו ב"י בו' רמ"ה ביבראל' וח"י אבינם אחבשבקים בחיובים אבבחן ע"ם וע' בא"ם בבם אבה אחבר' הרדב"ז אבן ח"י אבר אה"ל אחבר לבבל מי"ם ב' לבבת בלא ע"ח ובבילו בלה ע"ח אחבר אם בבבבבה יאבר אבבר"ם אבבבבה ע"ח לו אבר על אחרים • וע' בא"ם בבבי אל"ל אבולה לא"י לאבבה (הוא אבין אבבבבה והבינה אבבבבבן אבבר לבבר אל בבבי אל"ל אבי אבבבבבב ב' יאים ואין בבבי אל"ל אבן אבבבי אל"ל אבבבבב

מחוסר לידה מעשה מוקלה כהרא"ש וכהרא"ד ד' שזכרנו וכ"פ רש"ל בס' מ"ל הלכה כהרא"ד והרשב"א • ולפ"ד יש היתר גמור בדגים שמכינים בעי"ט ונותנים אותן לתוך תיבה גדולה וקובה במים כיון שכולם אין מחוסר לידה ואין בהם מוקלים הוי ממש כסוכר לחמת המים שזכרנו ורש"ל שם בס' מ"ל כתב נ"כ להתיר בתיבה זו אפי' לפי שיש בהם אפילו מחוסרי לידה קטנה להושיט שם אין שם לידה ע"ז אלא שכתב ע"ז שי"ל לחלק דוקא אם רוצה ליקח כולם ולבטלם מותר אבל אם רוצה ליקח מ' או ב' אסור אם לא יקשר מבע"י במוט דלא עדיף מיוני שובך ויוני עליה דאפי' הימה פורחת אסור ולא מוציל • משעה שמא יסיו כמוטים וסביק לה ויטלטל כתוס כדאי' בסי' זה ואח"כ דחה לזה ואמר דשם נבי יונים יש לחוש שמא ישלטל מידי דמוקלה אבל כאן דעכלם ביד ותנם לתיבה בעי"ט אין כאן מוקלה כלל דכולם רואים לו אפילו בלא הזמנה ע"כ • ומהמתי מה הולרך לפלפל בזה דפשיטא דשרי ליטול מה שירצה מ"ם בסכר אמת המים שזכרנו ותו דאמאי לא היה קשה לו על המשנה לדין חיות ושופות מן הכבדין ולא חיישינן שמא לא ייעבו בעיניו ויטלטל בתנם אלא ודאי דוקא ביונים יש איסור מוקלה ועיקר הסיתר מ"י הזימון ע"כ לריך שיזמן בראוי כמ"ם בסי' זה מה שאין כן בתלו שא"ל זימון ואין כאן מוקלה כיון שהם בביבים קטנים וכן בדגים אם הוא סוכר אמת המים מאתמול הוה כאילו מוטל כל דג בפ"ע בעי"ט ומיהו לשם וקטילת מוג א"ל לפי ד"ד ומ"ם בש"ע מזה :

שוב ראיתי לומ"ה ז"ל שמשך גם כן אחר חילוק ב"י לדעת הרא"ד והרשב"א בענין אמת המים וסייגים ע"ז שכיון שהקאסטי"ן ראב קלת הדגים אחוריים מעוה לידה לדעת הרא"ד ורשב"א וכן נראה מדברי רש"י שלא מצא היתר בביבר לדגים כי אם לאוגן מבע"י וויתמו במלודתו ולד"ד לאמת המים דאיכה בהכה ולא שכיח הרבה מי' עפחים כשיעור אמת המים לאחוריים הדגים ע"ש • ולי"ל דלא הקפידו על אמת המים שהמה קלרה אלא כיון שהיא ארוכה ואם תהיה בהבה יוכל הדג לשמע לאחוך שהוא רב מאוד משא"כ בתיבה שהיא מרובעת ואף אם ישמע קלת מידו אין לו מקום לברוח והכלל נתנו בזה כל שאין אומר הבא מלודה פירש"י שילטרך לתחבולות לעוד אותו דהיינו שיפרוש שם מאכל או יפרסנו לכל הלד מקלה אל קלה משא"כ בנשיטא ע"י מלודה להתיבה לעוקתו אפי' מושיט אחה פעמים עד שיוציאנו משם אין קפידא בזה כנלע"ד : (ב) **אפי' במקום שאין מחוסר צידה** • כ' זה מיושב כיון דסייגים ע"ז לפי שהביבר ראב הרבה כו' וא"כ הוה ודאי מחוסר לידה ומעשה זה בעי' בגמרא דוקא ביבר קטן כי היכי דלא הוי מחוסר לידה אלא דלהרא"ד ורשב"א לא מהני ביבר קטן אלא בחיה ועוף ולא בדגים כמ"ש בסמוך אא"כ שכר מים כו' כמ"ש בסמוך מעשה שאין כאן מוקלה ומדפסק כאן הס"ע בדגים לאיסור ולא כלל היה ועוף עמהם וכמ"ש הטור משמע דפוסק כהרא"ד ורשב"א ע"כ הא"ל לרמ"א לכתוב בלשון זה אפי' במקום שאין מחוסר לידה לפי שהן מוקלין כיון שהם מכוסים : (ג) **אפי' בפקס צידה** • אפי' לאגלן דס"ל לאיסור לידה דרבנן מ"מ הולכין בספיקו לחמיר הא"ל דשל"מ ומ"מ בס"ם כמ"ש אח"ז מותר וא"ע על רמ"א שכתב בי"ד סי' ק"י ס"ח די"א דס"ם לא מהני בדשל"מ ויש להחמיר אם לא לאוכל וכאן לא כתב כלום : (ד) **המצודות מקולקלות** • פירש"י שהם פרוסות בחוכך מיל וכשהיה מופלת בראשו אחד מתוך שמתפרקת ומתחתקת לאלת המלודות מתקלקלות כולן ולולשן הנני נתן ממקום שמתקע וס' הוא לו שיש מיה בראש אחד • וכתב הנ"מ לף שהרי"ף לא זכר זה וכן הרמב"ם מ"מ הלכה כן ולא הולרכו להבינו דפשוט הוא ובגמרא לא הביאוהו רק לגב גרדא דשאר : (ה) **אוזנים ותרנגולים** כו' • א"ל שמא יבואו כחוטין לידו ויטלטלו בתנם כיון שאין כאן מוקלה אין חשש בזה משא"כ ביונים דשייף י' • וכתב בהג"מ בשם רא"ש מיהו ירא שמים יתן עיניו מתחלה ליטול ולא יבריח ויניח אע"ש דאיכו מוקלה מ"מ אם לצידתה יתירא וכ"כ רשב"ם ע"ל וכ"כ ב"י בשם מהרי"ח • וכתב רש"ל שיש ליזהר בזה שיבריח מבע"י לומר זה וזה אני טוחל : **ושל** מ"ם כאן לאוזנין מותר לאוגן בגמרא בבריית אליתא בזה פטור והקשו התוס' דהא כל פטורי דשבת פטור אבל אסור וכתב רש"ל דלק"מ דכיון דבשבת פטור ממילא בי"ט מותר לכתחלה ויש לחייש לזה מהא דכתב הב"י בשם הרמב"ן סימן תל"ח בד"ה כתב הרמב"ם

ס"ל משום שוקר דבר [מגידולו] אבל פשיטא דשייך בדגים לידה כמ"ש כל הפוסקים ומ"ש חייב אפי' בי"ט כלומר דקלירה אסורה בי"ט אינה לאיה דאף לידה אסורה בי"ט : **ז אוזנים וכו'** • וה"ה שאר עופות שהן בני תרבות ואין לכלוכן לערב ומזומן עליך א"ל כגילודין ומרי לתוספן אפי' מוך לכלוכן (רש"י) ואפי' ל"ל הבא מלודה ומלודנו מותר (רי"ן) וא"ל אפי' מוך לאגר מרי לתפסן ה"ל דאגר אבל אם אינו מלודה אסור אפי' מוך לאגר אין לתיר מוך לאגר ודקא אי איתא באגר דוקא א"כ למה כתב הטור בבית וכ"כ הרמזים לכן נ"ל דמ"ש באגר גדולו באגר או בבית וא"כ בלין לכלוכן לערב

תצז (א) **והדגים נשמטים** • לפי שהם מכוסים מן הטיון (מ"מ) ואם כן אם הדגים גלוגים שרוגין הדגים מותר אם אין מחוסרים לידה ועש"כ : **ב דגים ועופות וכו'** • ז"ל הרמב"ם וכתב הב"י סימן תל"ח דס"ל דוקא דגים וחיה ועופות אסור להסקותן המיישיק שמא יגלד אותם אבל בהמה בלא שייך לידה אפי' היא מוקלה מותר להסקותה אבל במ"מ משמע דמה שראוי לאכילה אסור להאכילן דנזריק שמא יבוא לאוכלן ולא שרי אלא בבהמה ממאה ועופות ממאים ע"ש וכ"כ הב"ח לדעת הרמב"ם והר"ן כתב דבר שהוא מוכן לאוכל האדם מאתמול היה דעתו עליו כיון שהוא בלשונו מותר להאכילו כמ"ש סימן שכ"ד סי"ח וקי"ל מאכלנין אלוף מאי שהוא מאכל עוברים • ומשא"כ בדגים וחיה ועופות כיון שאין מזומנים לאדם אין מתנין לפניהם מזונות עכ"ל אך קשה דהרי"ן בעצמו כתב סוף בילה דלענין הסקאה אלו ואלו שוין שמוזמנים עליך א"כ משמע דס"ל שמותר להסקות הסמדבריות אע"פ שהן מוקלין כמ"ש סימן תל"ח ס"ג ול"ל דס"ל בבהמה כיון שמזומנה עליך אע"פ שהיא מוקלה ואין דעתו עליה שרי להאכילה ושיין בחוס' ס"פ האוכל בע"ח וש"מ ל"ל דלכ"ע דוקא לפיסה ממש אסור ליתן אבל בהמוק מהסק קלת מותר ליתן ומ' סי' ש"ד סי"ג : **ג אפי' ספק** • אע"ג דקי"ל דספיקא דרבנן לקולא הכא אסור משום דטיל"מ (עבי"ד סי' ק"י) אם משום שרוא חכמים להחמיר בדבר זה ושיין במרדכי ביבמות שמלינו כמה ספיקות דרבנן לחומרא לבן אין לדמות זה לזה : **אבל** לערב **ד דהוי ס"ם** • דוקא כשאי הספיקות בגופו אבל בס"ם ע"י תערובות אסור (ש"ב בי"ד סי' ק"י דלא כמ"ז) אבל עיקר הדין אל"ש שלא ידעי' שנתלש היום אסור אפילו דוכן אם יש בפיהו בתמוכר אע"פ שלא ידעי' שנתלש היום אסור אפי' בי"ט שי כמ"ש סי' תקמ"ו וכ"מ סי' תקי"ג שם אם אסור אפי' יהודי מסל"ת לאמן בי"ט שי שהביאים מולדו מתאמול משמע שאם אינו אומר כלום אסור מספק וכ"כ בת"ה בהדיא ו"ל אע"פ שלפנין אין יהודי אסביא דוכן שיש בו חשש לידה ומחוכר אסרי' ליה אפי' בי"ט שי שהו דרבנן ובמון לתחוס שרי לאחר כיון שהן דרבנן י"ל שאני התם דאותה נזירה לא שייכא אלא לאיסור י"ע ומ"ם לא מפלגינן בין ראשון לשני כמו שלא מלאו חכמים בשום איסור בין ראשון לשני ומו שכתב בסי' תל"ו אבל איסור דאין יהודי מסל"ת לאו לגבי י"ש אחמר אלא כללא הוא בכל התורה במילי דרבנן נאמן אין יהודי מסל"ת עכ"ל ושיין מ"ש סי' תקע"ו ס"ג וביש"ש סי' ד' פסק להחמיר בי"ט שי אפי' בספק וכן עיקר וכ"כ כתב עיין לשון הרא"ש מלוגיל בת"ד סי' ק"ל וכתב שם דבי"ט שי אין לא"ה אסור ספק מוכן וה"ה בי"ט שי הסמוך לשבת עכ"ל : **ה מותר ליקח** • ודוקא ליקח כולן מותר אבל אסור לבחור כמ"ש ס"י נבי יוחיס (יס"ם) ואפשר דדמי לאוזנים ותרנגולים שבבית שא"ל זימון כמ"ש ס"ו : **ו היא צרה** • ואפי' היא תרוכה הרבה שרי (מ"מ) וכל תלמוד שהוא רחב יותר משאה שפחיה אסור ליקח ממנו בי"ש כמ"ש ס"ח (ב"ח) ומהרי"ל כתב אם יכול לאפסן בידיה אין בהם לידה ואם אינו יכול לאוגן רק ע"י כלי אסור ליטול מהן בי"ש לכן אם נתוים בתאר מחוסרין לידה עכ"ל : ולדידיה אם יכול לאוסנו בידו רק שאינו רוצה לידה לתוך המים ונוטלן בכלי שפיר דמי • וזהו לדעת הרמב"ם ורש"י אבל לפי מ"ם רמ"א לדעת הרא"ד ורשב"א אפי' מותר לידה כל שהתנה רחב אסור והטולה מוהנין לקבל יום להחמיר עכ"פ בעשותו ע"י אין יהודי כשהתנה רחב • ורש"ל תפס לו שמה אחרת שכתב בדגים אינו מייב משום לידה דלא הוה דומיא דמשכן אלא מייב משום קולר דהוי עוקר דבר מגידולו כדאיתא בירושלמי פ"ז דשבת • ומ"ה מייב אפילו בי"ש ודוקא בביבר שהדגים שמין במים ואוכלין מעפר האדם ושבבים אבל אתנה מעוקב בתוך המים לא מייב בהו לידה כלל אפי' לדעת הרא"ד קשה להוציא מן האתנה אין שם מלודה עליו ומרי בי"ש ואמת המים כל גדולו דרך הגוהו לאתנה ולכן כשסכרו הוו כגילוד מאי שאינו יכול לשוט עוד במקום גידולו כבראשונה עכ"ל ולא ידעתי דהא דאיתא בירושלמי כל דבר שאתה מבדילו מחיותו מייב משום קולר מיירי בדג שהוא מלוד ושומד בספל של מים ושעלהו מן הספל בשבת מייב שנולד לדג שימות וכ"ה בגמרא דילן סוף דף ק"ז ע"ש בתש"י ותו' ואע"ג דבגמ' פירש"י משום נטילת נשמה י"ל דסירושלמי

תצז (א) כשמשים • לפי שהם מכוסים מן הטיון מ"מ • וכתב הפ"ח אם הדגים גלוגים שרוגין הדגים מותר אם אין מחוסרים לידה ושיין סעיף ה' : (ב) לשנישה • אבל בראשון אסור קלת מותר ליתן ס"ח ופ"ש בב"ח סי' ש"ד : (ג) ספק • אע"ג דקי"ל בספיקא דרבנן לקולא הכא אסור משום דהוי דטיל"מ ע"ד סימן ק"י אבל לערב מותרין אפילו ודאי מילוד סיום מעולה עיין סימן שכ"ד • (עיין בספר מלוים בנם מה שיזרן אל המיסמה הב"ח דבלה לאוגן אל ב"ש המחיר בשאלה מקולקלות ובספרים לפסק ב"ש ע"ש בשאריך בדגים ישרים) : (ד) ספק בפיקה • ובי"ד סימן ק"י ס"ח כתב בס"ח דיש"ל דבכם לא מסרי הטיל"מ ולכן לא כתב כלום ול"ש ע"ז • ועיין ש"ך ובפר"ח שם ובמ"ח : (ה) לגרש • ולפ"ז יש סיפר גמור בדגים שמכינים מעו"ל

ב שם בתשובה נ פי' סימן' וכ"כ הרמב"ם בפ"ב מס' י"ם ד' מבשם שם כ"ל ובמגן דאמר בגמ' שם בספק מוכן ס בריש"ם שם וכ"כ בן אלעזר ו הרא"ש לדגיל וכ"כ סר"ן בשם דאי אפשר שיבא לאוגן ושרי בספק מוכן כיום עוב שמ אלא בבני שפיקות ופ"ל סי' תקס"ז ז מיומא דרב שם כ"ם ה בריש"ם שם :

עטרת זקנים

תצז (א) אפי' במקו' כו' אבל אם סתם אמת המים מתוך שאינה רחבה אינן יכולין לישמש הלבד הוי בביצורין ושרי אפילואם היה ארוכה הרב' כ"ו כתב המגיד משנה בשם הראב"ד והרשב"א וי"א דאינו אסור אלא בביבר המחוסר צידה אבל אם אינה מחוסר צידה שרי כמו בחיה ועוף (הרמב"ם פ"ב מהי' מ"ח) : (ב) ואין נותני' לפניה' מזונות אא"כ במקום דמותר לצוד שרי ליתן לפניהם מזונות (תוס' והר"ן והרמב"ם) וי"א דאסור ליתן לפניהם מזונות אפילו במקום שמותר לצודן משום דאפשר להו בלא מזונות שהם אוכלים שרשי עשבים וגרול אוכל הקטן (כ"י) אם קנת דגים בעי"ט ונתן הדגים בכלי של מים מותר ליתן לפניהם מזונות שהרי אין להם מזונות מהקום אחר : (ג) אפילו ספק צידה כו' • דרוזין שיש בו חשש צידה או מחובר דאסור ליתן לפניהם שהובא לישראל בי"ם א' מותר לישראל אחר ביום טוב שני בבדי שיעשו (ש"ת מהרש"ל סימן לט) וה"ה כל ספק מוקצה וספק מולד אסור (הר"ן פ' אין צדין והם"מ פ"ב די"ם) ודינן שוה בין בי"ם א' או בי"ם ב' (כ"י) וי"א דבי"ם שני ספק מוכן שרי (כ"כ הר"ן) : (ד) אוזנין ותרנגולים כו' אבל אוזנין ותרנגולין ויונים שבבית שעומדים לגדל בצים צריכים דיסון מאתמול (הגהת אשר"י פ"ק דביצה) ואותן שלא דיסון אסורים לטלטל אבל העומדים לאכילה מותר לצודן בי"ם ואין לחוש אם מטלטל ושביק להו ויברוח אח"כ אחרת (כ"י בשם הרמב"ם פ"ב די"ם) מיהו ירא שמים יתן עיניו להתחלה ולא יבריח ויניח דאע"ג דאינו מוקצה חשו חז"ל לשריחה (הגהות מוי' שם פ"ב ה' י"ם בשם ראבי"ה) :

ומתנים אותן לאוך תיבה גדולה וקובה במים • ומסרש"ל פרק ג"ל כתב נ"כ לשתיר בתיבה זו אפי' אם נ"ל מלודה מותר אבל אם אינם מלודים אם אין שם לידה ע"ז אלא שכתב שם שנ"ל לאוגן דוקא אם רוצה ליקח כולם ולבטלם מותר אבל אם רוצה ליקח מ' או ב' יש אמרים יקשר מבע"י בחוט דלא עדיף מיוני שובך ויוני עליה דאפי' הימה פורחת אסור ולא מוציל • משעה שמא יסיו כמוטים וסביק לה ויטלטל כתוס כדאי' בסי' זה ואח"כ דחה לזה ואמר דשם נבי יונים יש לחוש שמא ישלטל מידי דמוקלה אבל כאן דעכלם ביד ותנם לתיבה בעי"ט אין כאן מוקלה כלל דכולם רואים לו אפילו בלא הזמנה ע"כ • ומהמתי מה הולרך לפלפל בזה דפשיטא דשרי ליטול מה שירצה מ"ם בסכר אמת המים שזכרנו ותו דאמאי לא היה קשה לו על המשנה לדין חיות ושופות מן הכבדין ולא חיישינן שמא לא ייעבו בעיניו ויטלטל בתנם אלא ודאי דוקא ביונים יש איסור מוקלה ועיקר הסיתר מ"י הזימון ע"כ לריך שיזמן בראוי כמ"ם בסי' זה מה שאין כן בתלו שא"ל זימון ואין כאן מוקלה כיון שהם בביבים קטנים וכן בדגים אם הוא סוכר אמת המים מאתמול הוה כאילו מוטל כל דג בפ"ע בעי"ט ובמיהו לשם וקטילת מוג א"ל לפי ד"ד ומ"ם בש"ע מזה :

שוב ראיתי לומ"ה ז"ל שמשך גם כן אחר חילוק ב"י לדעת הרא"ד והרשב"א בענין אמת המים וסייגים ע"ז שכיון שהקאסטי"ן ראב קלת הדגים אחוריים מעוה לידה לדעת הרא"ד ורשב"א וכן נראה מדברי רש"י שלא מצא היתר בביבר לדגים כי אם לאוגן מבע"י וויתמו במלודתו ולד"ד לאמת המים דאיכה בהכה ולא שכיח הרבה מי' עפחים כשיעור אמת המים לאחוריים הדגים ע"ש • ולי"ל דלא הקפידו על אמת המים שהמה קלרה אלא כיון שהיא ארוכה ואם תהיה בהבה יוכל הדג לשמע לאחוך שהוא רב מאוד משא"כ בתיבה שהיא מרובעת ואף אם ישמע קלת מידו אין לו מקום לברוח והכלל נתנו בזה כל שאין אומר הבא מלודה פירש"י שילטרך לתחבולות לעוד אותו דהיינו שיפרוש שם מאכל או יפרסנו לכל הלד מקלה אל קלה משא"כ בנשיטא ע"י מלודה להתיבה לעוקתו אפי' מושיט אחה פעמים עד שיוציאנו משם אין קפידא בזה כנלע"ד : (ב) **אפי' במקום שאין מחוסר צידה** • כ' זה מיושב כיון דסייגים ע"ז לפי שהביבר ראב הרבה כו' וא"כ הוה ודאי מחוסר לידה ומעשה זה בעי' בגמרא דוקא ביבר קטן כי היכי דלא הוי מחוסר לידה אלא דלהרא"ד ורשב"א לא מהני ביבר קטן אלא בחיה ועוף ולא בדגים כמ"ש בסמוך אא"כ שכר מים כו' כמ"ש בסמוך מעשה שאין כאן מוקלה ומדפסק כאן הס"ע בדגים לאיסור ולא כלל היה ועוף עמהם וכמ"ש הטור משמע דפוסק כהרא"ד ורשב"א ע"כ הא"ל לרמ"א לכתוב בלשון זה אפי' במקום שאין מחוסר לידה לפי שהן מוקלין כיון שהם מכוסים : (ג) **אפי' בפקס צידה** • אפי' לאגלן דס"ל לאיסור לידה דרבנן מ"מ הולכין בספיקו לחמיר הא"ל דשל"מ ומ"מ בס"ם כמ"ש אח"ז מותר וא"ע על רמ"א שכתב בי"ד סי' ק"י ס"ח די"א דס"ם לא מהני בדשל"מ ויש להחמיר אם לא לאוכל וכאן לא כתב כלום : (ד) **המצודות מקולקלות** • פירש"י שהם פרוסות בחוכך מיל וכשהיה מופלת בראשו אחד מתוך שמתפרקת ומתחתקת לאלת המלודות מתקלקלות כולן ולולשן הנני נתן ממקום שמתקע וס' הוא לו שיש מיה בראש אחד • וכתב הנ"מ לף שהרי"ף לא זכר זה וכן הרמב"ם מ"מ הלכה כן ולא הולרכו להבינו דפשוט הוא ובגמרא לא הביאוהו רק לגב גרדא דשאר : (ה) **אוזנים ותרנגולים** כו' • א"ל שמא יבואו כחוטין לידו ויטלטלו בתנם כיון שאין כאן מוקלה אין חשש בזה משא"כ ביונים דשייף י' • וכתב בהג"מ בשם רא"ש מיהו ירא שמים יתן עיניו מתחלה ליטול ולא יבריח ויניח אע"ש דאינו מוקלה מ"מ אם לצידתה יתירא וכ"כ רשב"ם ע"ל וכ"כ ב"י בשם מהרי"ח • וכתב רש"ל שיש ליזהר בזה שיבריח מבע"י לומר זה וזה אני טוחל : **ושל** מ"ם כאן לאוזנין מותר לאוגן בגמרא בבריית אליתא בזה פטור והקשו התוס' דהא כל פטורי דשבת פטור אבל אסור וכתב רש"ל דלק"מ דכיון דבשבת פטור ממילא בי"ט מותר לכתחלה ויש לחייש לזה מהא דכתב הב"י בשם הרמב"ן סימן תל"ח בד"ה כתב הרמב"ם

ס"ל משום שוקר דבר [מגידולו] אבל פשיטא דשייך בדגים לידה כמ"ש כל הפוסקים ומ"ש חייב אפי' בי"ט כלומר דקלירה אסורה בי"ט אינה לאיה דאף לידה אסורה בי"ט : **ז אוזנים וכו'** • וה"ה שאר עופות שהן בני תרבות ואין לכלוכן לערב ומזומן עליך א"ל כגילודין ומרי לתוספן אפי' מוך לכלוכן (רש"י) ואפי' ל"ל הבא מלודה ומלודנו מותר (רי"ן) וא"ל אפי' מוך לאגר מרי לתפסן ה"ל דאגר אבל אם אינו מלודה אסור אפי' מוך לאגר אין לתיר מוך לאגר ודקא אי איתא באגר דוקא א"כ למה כתב הטור בבית וכ"כ הרמזים לכן נ"ל דמ"ש באגר גדולו באגר או בבית וא"כ בלין לכלוכן לערב

תצז (א) כשמשים • לפי שהם מכוסים מן הטיון מ"מ • וכתב הפ"ח אם הדגים גלוגים שרוגין הדגים מותר אם אין מחוסרים לידה ושיין סעיף ה' : (ב) לשנישה • אבל בראשון אסור קלת מותר ליתן ס"ח ופ"ש בב"ח סי' ש"ד : (ג) ספק • אע"ג דקי"ל בספיקא דרבנן לקולא הכא אסור משום דהוי דטיל"מ ע"ד סימן ק"י אבל לערב מותרין אפילו ודאי מילוד סיום מעולה עיין סימן שכ"ד • (עיין בספר מלוים בנם מה שיזרן אל המיסמה הב"ח דבלה לאוגן אל ב"ש המחיר בשאלה מקולקלות ובספרים לפסק ב"ש ע"ש בשאריך בדגים ישרים) : (ד) ספק בפיקה • ובי"ד סימן ק"י ס"ח כתב בס"ח דיש"ל דבכם לא מסרי הטיל"מ ולכן לא כתב כלום ול"ש ע"ז • ועיין ש"ך ובפר"ח שם ובמ"ח : (ה) לגרש • ולפ"ז יש סיפר גמור בדגים שמכינים מעו"ל

ע מ"ס סס כ"ד וכרכ"ל וכדמסרס גם מ"ס מ"ל כנמ' י מ"ס מ"ל כנמ' סס כ"ס כ מ"ס מ"ס דקרקף בסמ"ס לא כפי' מ"ס מ"ס ל סס כנמ' כ"ס מ פרש"י סס כ"כ ב מ"ס מ"ס ס מ"ס כנמ' ס ר' ירוחס ל מ"ס וגמ' סס ק סס :

עטרת זקנים

(ה) שצ"ל הבא מצורה ונצודנו אסור, פירוש שצריך לבקש תחבולי' להוציאו בה פירש"י ור"ן חילק בין היה דעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ורלא כהר"ן שכתב שיש לחלק בזימון : (ו) כיצד הוא הזימון ואם מפריחים הזיונים שצריכין צידה אפילו זימון לא מהני :

יד אפרים

תצז (בס"ז ס"ק ס') פ"ל נכים ל' מחלוקת כו' לחני רבנן ד"ס מולין נזלות כיון דמדדין מיעתי מסדדי לגנ' כו' כנ"ל : (שם) דמוס מוכח כו' ומיינו דמרים המוסים : ולין מקוסרים כו' כנ"ל :

לערב ולכן מוחר לחפסן לפי' מוך לחלר וכן מלחה דעת הס"ע כנ"ל בכור · לבל לוחן שקנה מחדם ומדיין לא הוכרנו בכיס ולין בחין לכלוכן לערב דיון כשלר מיה ועוף בכל מה שלסור לחוריתה לין מילוק בין שבח לי"ם וכך כתב המ"ב : **ח לצודן** · משום שממחת י"ע · לבל כשלין לריך לחכלן לחסור לצודן כמו שכתב בסי' ש"ו והכמה (מ"ב) ומש"ם שם הסיקר כמ"ש רמ"ל שם · ולכ"ל כתב ילא שמים יבירוך ממני"ם ויחמר זה וזה לני מוחל ועפ"ה : **ט שמחוסרין צידה** · היינו בביבר שלינו מקורה לבל במקורה לא מיך לידה כלל בפוסות לפי' בגדול הרבה לק בלסור דרור מיך לידה לפילו במקורה · ובמיות היכא דמנני ליה בחד שמיה לין לידה ולפי' מורדין שרי לבל במקום דשייך לידה דחוליתה לפילו לדמוחן לבים לבור (מ"ב) ולי ל"ע דהא כל היכא לאין יכול להוסכו בשמיה ח' לפילו במקורה לבור במיה וכ"ם בסוף·ומו' דהחוס' כתבו בהדיה דמ"ם כל שלומרים הבא מלודה ולנדנו קלי על פוסות וביבר מקורה ע"ם וכ"מ בים"ם ובכל הפוסקים שלא מלקו בין מקורה לפילו מקורה לאא כל בלריך מלודה לבור וכ"מ ברמב"ם פ"י שבחב המבריח עוף לביבר גדול פטור וע"כ לילרי במקורה דבשלינו מקורה לפילו לביבר קטן פטור דהא יכול לפרוח לחוץ אלא ע"כ לילרי במקורה ולפ"ה לביבר גדול פטור דלא הוי כגילוד ולפ"כ לם הוא בביבר גדול מייך לידה והנו הפוסקים שבמימיו הא דלפור דרור אלא נתנו כלל למקום שהוא גילוד וכו' · כלומר שא"ל מלודה וכ"ד הס"ע לי' סי' ש"ו שבחב לבית שהם גילודים בו כו' ע"ם וכ"מ ברמב"ם שבחב לם הבנים עוף למגדל מייב ולם הבנים לפור לבית פטור ולא"כ כתב המבריח עוף לביבר גדול פטור שכ"ל נקט בריש עוף לבלול כל עוף מבוב בגילוד במגדל ומלינהא נקט לפור בלומר דוקא לפור דרור לינו הבוב בגילוד בבית לבל שאר עופות הבובין בגילודין מפני שבית הוא קטן ובסיפא נקט עוף להורות דבביבר גדול כל עוף לינו הבוב בגילוד לפילו מקורה בשמ"ל וכ"מ בגמרא : **י דדעתיה עליה** · וכיון דחזי ליה כל יומא כמו בזימנן דמי לבל כשלינה סמוכה לחם דעתיה מיניה (ר"ן) ורש"י פירש בסמוכה ידע שילדה מעמא דבשידע לפי' דחוקה שרי ובוב לבמיר : **יא אסור לצודן** · וחייב חטאת ומעמא אע"פ שבאין לבלוכן לערב מ"מ אין מזומן עליך ולא הסיבי בזמזומן ח"ל מבוב שעבידי להשמע ולברות מפני ב"ח ואין נוח לתפסן (גמ') וברא"ם נבי לוזין מעמא בעבם הראשון וכר"ן מעמא בעבם הבני ויש לחוס לבני הטעמים ע' בסי' ש"ו : **יב שאינם מפריחין** · מון לחמוס (יש"ש פ"ק סב"ח) ובב"י סי' תקי"ז בשם הבוכח הרא"ש לבל המ"מ והר"ן כתבו דוקא במדדין שרי דלינו מדדה יותר מג' לחמה לו מפריחין מעט וגם בטור סי' תקי"ז והרא"ש בבסקיו לא כתב תיבה מון לחמוס לכן ל"ל הרא"ש בחשובה לחזל לשמעיה דס"ל כיון דיזומים בחין לכלוכן לערב לינן מחוסרין צידה אלא מבוס דחין מזומן עליך לא הסיבי בזמזומן ולכן הם לין בלרחים מון לחמוס הסיבי בזמזומן לבל בבסקיו חזר בו וס"ל דמ"מ הטעם משום צידה דאל"כ ליהני זימון ולכן הם מפריחין עליך מלודה לעזדן לאסור ועיין במ"מ : **יג לא סגי** · ולפ"ג בדברבנן ים בריירה הבא חייטין דאמא בביב בחוסים ונטל במיים ומטלטל מידי דלא חזי א"ל זימנין דמשתבחו טולהו בחוסים ולחחי לאמעמי מבמחת יו"ט אבל בבאמר מעי"ט זה וזה לני מוחל שוב לא יטול לחריים : **יד ומצא ג'** · ולא"כ ליבא חד בחינו מוכן דמיערב בהו וליבא לנימר חד בחרי בטיל דבטיל"מ הוא (ר"ן) ולפ"ז הם נחבל ל' מהן לו נפל ליים כולן מוחרים כמ"ש בי"ד סי' ק"י סעי' ז' מ' ע"ש אבל בגמ' ליחא עוד הבבא דאמא אזלי כולן לעולמא ואלו לחרים הם ולא"ל דס"ל לר"ן דלמסקנא דאמרינן אלו נוחלות הולין ופטוים נדדה ע"כ לא חייטינן בהלכו כולם אלא לאמרינן לחד בא לבאן ודוקא במעות חייטינן לבני אלם הנים מנה ומלא מלחים לאמרינן לחרים הם דאין דרך לבנים מעות אלא מעות חבירו אבל ביזוים לאמרינן מעולמא בא לחד לבאן ועיין סי"ג בבה"ב וא"ם סימן הנ"ם : **טו במחיצה** · כדרך קיון בבשובכין אבל בקון אחד לאמרינן ודאי ליינו ניעבו ולחהבוכי לחהבוך (הגי"א רס"י) : ולם

השומדים לאכילה מותר ח לצודן ואין צריכים זימון : ז שאר כל חיה ועוף ט מ שמחוסרים צידה (י) שצריך לומר הבא מצודה ונצודנו אסור לצודן וליתן לפניהם מזונות וכל שאין מחוסרים צידה מותר לצודן וליתן לפניהם מזונות :

ח · איל וצבי שקננו בפרדס וילדו בו עפרי' ועדיין הם קטנים שאין צריכים צידה מותרים בלא זימון ודוקא בפרדס הסמוך לעיר כ בתוך שבעים אמה י דדעתיה עלוי' ל והאם אפילו זימון אין מועיל לה כיון שמחוסרת צידה :

ט מ יוני שובך ויוני עלייה וצפרים שקננו בטפיחי' (פי' כלי חרס סבנויי' בכוהלים לקנן בהם בעופות) **יא אסור לצודן לפיכך אין זימון מועיל להם והני מילי בגדולי' אבל בקטנים יב שאינם מפריחים : מותר לצודן אבל זימון צריכים :**

י (י) **כיצד הוא הזימון** פ **אומר זה וזה אני נוטל למחר ואין צריך לנענעם** פ **אבל באומר** (ו) **מכאן אני נוטל למחר יג לא סגי :**

יא (ז) **אם זימן כל השובך ואינו צריך אלא לזוג אינו מועיל :** בגם ולם הוא לחסר מיפמרה כל הבובך יכול לזמון כל הבובך ולמחר טולל מה בלריך (רבי' ירוחם והגהות לחבר"י פ"ק דביצה) :

יב (ה) ל **זימון שנים יד ומצא שלשה או זימון שדורי' ולבנים בקינים המובדלים טו במחיצה ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים אסורין אא"כ מכירן :**

יג ק **זימון שלשה ומצא שנים מותרים** (ט) ומפי' היו מקוסרים ביחד מנחחי מהבדי : (נ"י) ;

זימן

מחני' רבי היא ולא רבנן דחנינא הנים מלחתים (פי' סלע של מעבר אבי) ומלא מנה מנה מוגמא ומנה מוטל דבריי ר' ומכ"ל הכל חולין (דוחלי' נטלן לבביסם והבינים במקום לחבר הם חולין הוא ובכם) לפילו תימא רבנן הא לימחר עליה ר"י ור"ל דלמרי תרוייהו אלבי נוחלות הולין ומבוין לדדות(ל' ל' ע"ב חלינן הא' הלך וחביריו נבלרו לבבל בחנה לא הלך מחליו אלא"כ נטלו וכבמטל נטל שחיכן) ופרבי' ול"ל לבמוי עלה הולין ומבוין לדדות הא לימחר עלה דר"י ור"ל חד לחר בב' כיסין מחלוקת לבבל בנים ל' ד"ה חולין וחד ל' בנים ל' מחלוקת (שבני המנין חוחחים בנים ל' בהא הוא דלמרו רבנן דבבמטל כל הנים נטל) לבבל בב' כיסים חודו דהא' נטל והנים הב' בבלמא למ"ד בב' כיסים מחלוקת היינו דלאמרינן לבמוי (דהוה דומיא דחחגיחין דהוה ב' נוחלות לריך לבמוי דחיקום מחגיחין ברבנן חבשם הולין ומבוים לדדות הא לבמ"ד בב' כיסין חודו רבנן הבחא ל"ל לבמוי חבוס לדדות הא בב' כיסין נמי לחרי הכי) לחר רב לחי הבא בנוחלות חקוסרים וכיסים חקוסרים עסקי' (מ"ד בב' כיסין מחלוקת (*) בב' כיסין בעין כיס ל' קלחר דהיינו חקוסרים ולחחר לבבל בב' כיסין ד"ה חבה חוחם כו' בבלין חקוסרים וחחגיחין לפי' בנוחלות חקוסרים חבחם הבחוחרים חוחרים הלבך לי לא לבקבוק חלבי לבבל בב' כיסין חקוסרים הם שיהם נטל) וכ' לחר לך כיסין נמי זימנין דחחבטל קבייהו ויש לי לבקבק לחה הולרך רב לחי לפרם בבינים בב' כיסין דחיילי נ"ב בחקוסרין ליבלי דדוקא בכיס לחד פלינו ובב' כיסים בחיים חקוסרים חודים רבנן לר' דחבה חוחם כו' ובינו בלין חקוסרים לבבל בחקוסרים חודה רבי לרבנן דבבל חולין ובבא בחקוסרים נבי זימון בבל חודים בלחוסרים בבולהו נטלו הלא חבבוס בבבוין לדדות חוחר לר"ה' וא"ל דבב לחי רוחה לפרם חבחה בבינים בב' ח' ויש בזה לחרך עוד הלא בלין בלן חקוחו · ובקבה ב"י לחה לא כתב הבור חוחר לפילו בחקוסרים כיון דרב לחי חוקי לה בך בבלחה לרחב"ם לק"ח בהוא פוסק בב' כיסים חחלוקת חחלא בלין לנו בבבח לחוקחי חחגיחין דזימן בחקוסרים וא"כ לבבר לנו לחחר דבחקוסרים לבבוחים ולא חבבי עבויים לדדות דרב לחי לא הולרך לחוקחי בחקוסרים הלא לחלן דלחחר בבים לחד חחלוקת בבבוחה ולילק בין חקוסרים לפילו חבחה בבבוחה לבבל בבבוחה ותי' דלבבר כיון דבבחב בלן בחם חוחרים לפילו חקוסרים בחחבח ע"כ · והה הימא דלחחר לא הבחיבנו הבור לבחחה בהדיה לפי' בחקוסרים כיון דים חילוק בבי' חל"ח בזה · וע"ל דלק"ח בלין לבבור בוח הבבר בדברי חא בבלונחה דבים ל' לו ב' כיסים וח"ה בלן בבבק חוחן דקי"ל דחלינן לחחחרה בחבל"ל ס"ג ע"כ ים לנו לחחר דלחחא הלבה בח"ד בב' כיסין חחלוקת

טו (ו) **מכאן אני נוטל לא סגי** · דסייחי' אחח יבחלו לידו בחחוחין ויביחם וחחלא חחלבל בחנם לו אחח יבחין בולם בחחוחים ולחחא לחחחבוי בחחבח יי"ט : (ז) **אם זימן כל השובך כו'** · ק"ל מ"ש בבבר לחחח הבחים דלבבל דחחחר כיון דלין הבחר לחחוקלה חלא בחחה שחכין בדלבבל בדבבינו בבבוח ל' ולא"ל ה"ל בחכין כל הדנים בבבחים ולה לינו חחבל ל' לחרך דנבי דנים לין חבבח זה דודלי לף לם לא ייחבר בעיניו הדנ לא יחחזור ויבלינו בחחים חלא יחחזור לבבל עוד לחחר ויחבל כולם בדרך כל לחרך ובחים ובוף דלבבל הילא דחחחר לין בם חבבח זה בולם בבבר חוכבים לו כחו חוחים ותרבוגלים בב"ל :

אח"כ ראיתי לרש"ל פרק ל"ל שב' בגם בחים לין הילחר חלא ליקח בל הדנים חבל לבבוח חבן בפי' הלוחך הבור דבחחח בבבוק בו' ולה חחחה מלות הילוך לבבר בהה ולחבבר שבוחתו ע"ד שבחבתי שיקח הבל בלא בבילה ויחזיר לנים חה בלא ייחבר לו:(ח) **זימן שנים ומצא שלשה** · לבבוחין חחחר לי' לחבריגא ניחבו הא לחבריגא ניחבו הא לחבריגא ניחבו הא לחבריגא ניחבו הא לילא חד דחחבר בבבו ובחבו הבוח' וח"ה לבבלי בבבוחה וי"ל דב"ח חבילבי ח"ל ה"ל דבילי"ח : (ט) **ואפי' היו מקושרין** · בבור לא בחוב הא' לפילו חקוסרין וגיע הבוני' דף י' ויחבח' בב"ד דהדין חחחו· זימן ג' ומלא ב' חחבריין חח"ם הבי לינבו ניחבו וחד חיבייבו חזל לבלחה לינח בבים ל' ד"ה חולין וחד ל' בבים ל' מחלוקת (בחני הבחין חחחבים בבים ל' בהא הוא דלחחבו רבנן דבבחבל בל הבים נטל) לבבל בב' בבים חחבו הבא' נטל והבים הב' בבלחה לח"ד בב' בבים חחלוקת לינח הלבבוח בח חחחיבו לבבוי (דהוה דומיא דחחגיחין דהוה ב' נוחלות לריך לבבוי חבבוס בבבוח הולין ובבוים לדדות הא בב' בבים בבבוח בבבוח ל"ל לבבוי חבבוס לדדות הא לבבוי בבבוח בבבוח לבבל בבבוח בבבוח בבבוח

וכן לאוי להלכה: **ואיבא** תו למידק לאוקימתא דרב אסי דמייתי במקומות ואם הם עדיין קטורים לפניהם אותן הכמאלים פסימא דמותרין דכאן ליכא חשש אלא שמא הני אזלי לטגלא והני אחריני מינהו דמי קטר אותם אחר ביאתם לכאן ואסי תרלה לומר שחדש אחר קטרן אלא בעי״ט ומאלא מוכנים הם בע״פ בשלמי במעשר שני יש ספק שמא הוא עלמו הנים מעות מעשר שני לאקוס אחר והנים אחרים אזלין לכאן משא״כ כאן זימון ״ והו דאפילו בזימון ב׳ ומלא ג׳ והשאים קטורים והא׳ המוסף אינו קטור אלו קטור ואלו אחריני מינהו אלא אלו הנים אינו קטור הא׳ אלא אלו הנים א״כ לימה אלו הנים הקטורים מעשה שאמרנו ואל״ל דמיירי כאן דעכשיו אינו קטורים הם אלא בשעת הזימון היו קטורים ומ״ה בזימון ב׳ קטורי ומלא ג׳ שאינם קטורים אחרים מחמת תערובות המוסף דאינו לא מלא רק ב׳ אינם קטורים היו מותרים דאמרינן הן הן אלא שנפסק הקטר שלהן אבל בזימון ג׳ קטורים ומלא ג׳ שאינם קטורים אמרי׳ חד מינייהו נפסק ואזיל לעלמא והני הם הנשארו אלא שנפסק קטר שלהם ומו״ח ז״ל כתב בהנים ב׳ קטורים ומלאן שאינם קטורים אסורים והעלא״ד על נכון כתבתי: (י) לפני חקן אסורים • דאמרינן הכי לעלמא אזלי והכי בתו מעלמא דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב וכ״ש אם יש בקן זו מדרים אחרים ויש שם יונים אלא זימון דאמרי׳ מניינו ילאו כל שאפשר לחוש דזה הוה קרוב ורוב ולא הולרך רבא להזכיר זה אלא למ״ד רוב וקרוב אין הולכין אחר הרוב אבל אם קי״ל דהולכין אחר הרוב ובכ״ז כתוב כאן הלכך איכא למימר דב׳ קינים זה לעמלה מזה כו׳ דכיון שאותן זימון מלאן במקומן לא חיישינן כלל • דבריה אלו נכתבו אלא בעיון במחילה מבכודו דאם מלאן במקומן לכ״ע אבל ואם אלא במקומן ליכא מאן דאמרי: (יא) אבל אם הם מפריחים כו׳ • בעור כתוב וכנון שאינו פורח כו׳ אין הכוונה דאם הוא בתוך הקן דמותר אפי׳ בשוכה דודאי פוכה אסור מטוס לידה אלא כוונתו לאלק בין אם יש קן אוך המשים אמה כמ״ש אחר זה:

תצח (א) ונמצאו בעיר ביום שני כו׳ • אלי ביום אני אין לו ביאור דאפילו בי״ט לאשון אבל מה״ט ותו מאי מעליותא דהביאה מערב דהיינו בי״ט לאשון והנה הבנים אלו נתיישבו בר״י בשם א״ח בשם הרשב״א ולאיתי פשט א׳ בפר ח׳ נקרא עבודת הקודש ביסדו הרשב״א וכתב אלי דיעא אם אין כתוב שם הני ב׳ תיבות ביום ב׳ ומשמע דבי״ט לאשון ג״כ אבל מה״ט ונראה דה״ט הוא ואל״ל בי״ט ושמה הפוסר וכתב בי״ם דהיינו ביום אבי זה מוכח גם מלד הלשון דלא אמר אלא ביום אבי ואל״ל ביו״ט אבי כדרך הלשון של י״ט אבי והנה גם רש״ל הפתיק מ״ש ב״י אלן בפי הכתוב כאן אבל אלמת יולה דרכו שמ״ש הוא • ואמתא נמי אחי אביר מ״ש וכ״ש אם הן שאותין בבקר דזה הוא יותר מסתבר שהיו בכניסת יום טוב מון לאומה ולא בתו מלאוק בלילה אלין מלוי כל כך לילך עם הבהמה בלילה אבל אם תגרום ביום אבי אין עשה לאלי כ״ש: (ב) ובעי׳ שהפרים כו׳ • כתב זה לתכן דבבי הרא״ש

ב״ם בשם המגנים ס״ם בגמ׳ ר״ל ת״ה מרשב״ל מתשובה ת״ל מ״ר וכ״ב ר״ל בשם מפרפרים ב״ם בגדשת הרי״ם שאוסרן בי״ם בר׳ יסודם המקלם ובנכסים בריאם לאיר ועיין בכו׳ מקי״מ ב״י ת״ל בלים ב״ת ובתנגן ב״ם ובכנ יוסף ב״ם בדי״ר שם י״ב בב״ם ד מבנים ובריי׳ שם מ׳ ובמ״ק ם מרן שם ע״ם בימוס׳ ו״ל״ת בשם מרשב״ל ז שם בשם מרשב״ל ח בריאת בילם ז׳ ם מרת״ם שם:

עטרת זקנים

(ז) השוחט בהמה בי״ט מותר להשחיט עודה קודם הבדיקה דכיון שנשחטה בחזקת היתר עומדת כל בו:

תצח (א) אין מראין סכין לחכם בי״ט כו׳ טעם זה שב׳ בש״ע כאן זה הטעם כתב הרמב״ם בפ״ד אבל רש״י והרי״ף והר״ן פירשו טעמים אחרים אבל לאחר השחיטה שהיא שעת הדחק יבדוק ויש אומרין בי״ם דשמא ימצא הסכין פגומה ואסור השחיטה וישחיטנה וישחוט אחרת אלא יעמיד הסכין והבהמה בחזקת כשרות ויאכל אותה בלא בדיקה אחרונה (מהרש״ל): (ב) יכול להוליך סכין כו׳ אפי׳ דרך ר״ח שרי ואע״ג דהיה אפשר לעשותן מבע״י דהוי כאוכל נפש עצמו דשרי (כ״ב הר״ן) ומשקין והבהמות בי״ט לפני השחיטה שדרך להשקות הבהמות קרוב לשחיט׳ כדי להפריד בין הגרון והבשר שהוא נוח להשחיט (משנה פרק בתרא דביצה): (ג) אם האם כו׳ • דהיינו שאינה עומדת לחרישה או לחלבה דהוי מוכן אגב אמו ואע״פ שהיא מריפה לפי שהמריפה עומדת לכלבים הם״מ פ״ב והבי איתא בהדיא בגמרא:

טז ואם אין סביבותיהם • פי׳ בתוך ל׳ אמה: **יז** כיון שא״צ צידה מותרין • דכל אין יהודי מ״ל אבל מ״ל אסי׳ מי שהובלו בכבלו מותר ועיין בי״ם ובטי׳ ס״י סס״ב והלי״ם ס״צ ותקי״ז ס״ב: **יח** להפשיטה • דלא ברי׳ דלא מיירי בהלוסרין מוקלה בי״ם בסס׳ תל״ה והא דלא ברי׳ ממנה לגל סופן מטוס תחלתן דלא מיירנא מטוס הכי מלאמוס דיכול לשוחטו לתחלה בגל ובל״ל כתב דלא מיירנא מטוס דלא שכיחי מריפות ולכן אפילו למכרו לאין יהודי אסור אבל האידנא דבכיה מריפות ברי׳ לאגיע דאל״כ מיירנא ולא שחיט אלא בחוזים ותרגנולים אסור לאגיען דלא שכיח בהו מריפות עכ״ל ע׳ סי׳ תל״ה ס״ה וס״ו וא״כ לא למכרו לא״ל ממי אסור • וכ׳ הגאונים סי׳ ת״ק דבמקום אחין מנקר מותר למכור אחמוריים לא״ל בדרך זה דאל״כ לא יאמרו בהמות לא״ל עכ״ל ול״ל דאם יש לשמרו אחר י״ם מלא יסריח אסור למכור לא״ל מריפה לו אחמוריים ואם בשחטה מעי״ט בכל ענין אסור כמ״ש סי׳ תל״ט אא״כ נמפסה סמוך לי״ם אלא היה אפשר למכור קודם י״ם:

תצח **א** ואחכם • וה״ה שהאל יכול להכלאותו לאכס אחר שידע ליזהר אלא שמיאנו (כ״מ בש״מ): **ב** ועכשיו • מדאתם רמ״א ס״מ דס״ל דאין בזמנינו דין ת״ח כמ״ש בכמה דוכתי ומ״מ ל״ש למה דהא עכ״פ יבא ליזהר אלא שמיאנו דהא מלינו דדינן בזמן הזה דין ת״ח לכמה דברי׳ עבה״מ סי׳ ב׳:

וכל אדם מותר לבדוק הסכין אחר השחיטה (ב״ם וכ״מ בד״מ בשם ס״י) דלא כלבוס שנסתפק בזה: **ג** ואע״פ שהיה אפשר • כיון דאוכל נפש עצמו הוא (ר״ן) ואפילו להאוסרין בסימן תל״ה מ״מ בחיסור הוצאה לא ממחמירים מלי אחי ע׳ סי׳ תקי״ח: **ד** אין שוחטין • ולהמקילים בסס׳ תל״ה מותר לשחוט אם לא הוכלו בשבילו (טור) ובי״ם ס״ב דלכ״ע אסור: **ה** אסורות • היינו בעיר שאין רובה אין יהודים דאמרינן מסתמא הביאם לצורך שכאל: **ו** ספק מותרות • ל״ל דמייתי בלאן יהודי הסברו עמו בעיר ובהמות מצויות לו תוך התחום דאל״כ אסור כמ״ש סימן תקע״ו ס״ו אבל הכ׳ לא משמע כן ועיין בב״י וא״ע:

ז ביום שני • מ״כ בגליון ס״ע אל הש״כ וח״ל ע״ם וא״ל ב״ט אבי אומר שבגמרא וכלל הפוסקים כתבו סתם אמותר ומשמע דאילו בי״ט לאשון ועוד דהרי ב״י כ״ב בשם הרשב״א והרשב״א בשם ע״ב לא כתב בי״ט אבי רק סתם אל״ל ש״ך ודבריו אמת לדעת הרשב״א אבל הש״ם שפוסק כהביא דמשמע אמא מון לאומה לנו לאומרא וכמ״ש סי׳ תקע״ו ס״ז א״כ ס״ל בי״ט לאשון אסור אבל בי״ט ב׳ מותר וכמ״ש סימן תל״ו ס״ד ונם הא״ח שמביא הב״י סובר כן וכ״ה בי״ם: **ח** עומדת לאכילה שמוכן תגב אמו דאי בעי היה שוחטה ואוכלה עם הולד ואפי׳ האם מריפה דמוכן לכלבים הוי מוכן לאדם (מ״מ גמ׳) ואפי׳ כתו׳ בעי׳ דוקא מוכן ועומד לכלבי׳ וזמנן הזה סתם מריפו׳ אין עומדות לכלבי׳ א״כ ולד מריפה אסור ול״ע עמ״ם סי׳ ס״ח סל״ח וכתב בי״ם לפי מאי דקי״ל כר״ם שרי בכל ענין אפילו

ט דקים ליה • והאידנא אין אנו בקיאין בזה כמ״ש ב״ד סימן י״ב סס״ב: **י** דחיישינן • כלומר אע״פ שאם טולד עגל במול מותר בו ביום ואין מוסשין לריסוק אבריה כמ״ש ב״ד סי׳ ס״ו ס״ב מ״מ בי״ט חיישינן: **וזן״ל** ד״מ דודאי

יד ד זימן בתוך הקן ומצא אין (ז) סביבותיהם קן אחר הרי אלו מותרים ה והני מילי במדדין (יא) אבל אם הם מפריחין אסורים ואפי׳ יש קן אחר בתוך ג׳ אמה אם הוא בקרן זויות שאינו יכול לראותו מקן זה כיון שאינם מפריחין אלא מדדין משום דכל היכא דמדדה ולא הדר הוי לקניה לא מדדה: (ואם זימן תוך הקן ומלא על פתח הקן מותרים (לח״ר)):

טז ח א״ר שהביא דורון לישראל בי״ט בני יונה קטנים משובבות שיש לו בעיר **יז** כיון שאין צריכים צידה מותרים:

טז (ו) ט השוחט בהמה בי״ט טוב לו שלא יבדוק עד שיפשיט שאם תמצא טריפה לא יהא רשאי **יח** להפשיטה:

יז י אם נמצאת טריפה **יט** אסור לטלטלה אבל מותר (ח) למכרה לא״י בדרך שהתירו מכירה לישראל שלא ישקול ולא יזכיר סכום דמים ואם אינו מאמינו יקח ממנו משכון:

תצח דיני שחיטה ביום טוב: ובו כ׳ סעיפים

א (א) יא אין מראין סכין לחכם ביו״ט לראות אם הוא ראוי לשחוט בו שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגימתה וילך ויהדדנה במשחזת **א** ב וחכם שראה סכין לעצמו יכול להשאילו לאחרים: הגה **ב** ועכשיו בזמן הזה בכל מוחבו רואה סכין בעצמו כל הרואה לשחוט בי״ם יבדוק סכינו מעי״ט ולא כיום טוב אמא ישחיטנו (ד״ע ומהרי״ל והגהות מיימון) מיהו אם לא בדק מעי״ט ובאה בעת הדחק (א) יכול לבדקו בי״ט (שחיטות ישנים):

ב (ב) ג יכול להוליך סכין והבהמה אצל טבח לשחוט ואפי׳ נדי קטן שצריך להוליכו על כתפו **ג** ואע״פ שהיה אפשר להוליכה מאתמול: (וה״ה שמבאת יכול להוליך הסכין אצל הבהמה) (כ״ר):

ג ד בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום הרי אלו מוכנות ולוקחין מהן ושוחטין אותם ביום טוב אבל הרועות והלנות חוץ לתחום אם באו ביו״ט ד אין שוחטין אותן בי״ט מפני שהן מוקצין ואין דעת אנשי העיר עליהן והני מילי בבהמות ישראל ה אבל של א״י ליתי בהו משום מוקצה דאין א״י צריך הכן אא״כ באו בשביל ישראל שאז אסור ו לפיכך א״י שהביא בהמה *במקולין (פי׳ מקום שמם שוחטים הבהמות) אם ידוע שלנות חוץ לתחום ה אסורות ואם ו (ב) ספק מותרות אפילו באו לצורך ישראל שהמוקצה הולכים בספקו לחקל ואם הביאם לצורך הא״י או אפילו סתם בעיר שרובה א״י מותר שכל המביא לצורך הרוב מביא:

ד ז בהמות הידועות ללון חוץ לתחום (א) ונמצאו בעיר **ז** ביום (ג) שני אני אומר שמא מבערב הכניסן וחוץ להומה לנו ומותרות וכל שכן השוחטות בבוקר שחוקה מבערב הכניסן לתוך התחום:

ה ח עגל שנולד בי״ט מותר לשחטו (ג) אם האם **ח** ט עומדת (ד) לאכילי׳ **והוא ט** (ה) דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו: הגה (ב) ונשיגן גם כן (ו) בספרים על נני קרקע (טור והרא״ם) ז דחיישינן שמא

ז ביום שני • מ״כ בגליון ס״ע אל הש״כ וח״ל ע״ם וא״ל ב״ט אבי אומר שבגמרא וכלל הפוסקים כתבו סתם אמותר ומשמע דאילו בי״ט לאשון ועוד דהרי ב״י כ״ב בשם הרשב״א והרשב״א בשם ע״ב לא כתב בי״ט אבי רק סתם אל״ל ש״ך ודבריו אמת לדעת הרשב״א אבל הש״ם שפוסק כהביא דמשמע אמא מון לאומה לנו לאומרא וכמ״ש סי׳ תקע״ו ס״ז א״כ ס״ל בי״ט לאשון אסור אבל בי״ט ב׳ מותר וכמ״ש סימן תל״ו ס״ד ונם הא״ח שמביא הב״י סובר כן וכ״ה בי״ם: **ח** עומדת לאכילה שמוכן תגב אמו דאי בעי היה שוחטה ואוכלה עם הולד ואפי׳ האם מריפה דמוכן לכלבים הוי מוכן לאדם (מ״מ גמ׳) ואפי׳ כתו׳ בעי׳ דוקא מוכן ועומד לכלבי׳ וזמנן הזה סתם מריפו׳ אין עומדות לכלבי׳ א״כ ולד מריפה אסור ול״ע עמ״ם סי׳ ס״ח סל״ח וכתב בי״ם לפי מאי דקי״ל כר״ם שרי בכל ענין אפילו

שערי תשובה

תצח בש״ע סעיף ה׳ עגל שנולד כו׳ עיין במהר״מ אלשקר סימן כ״ה ובנו״ת מהר״י הלוי ע״ם על

באר היטב

באין לכלוכן לפרב דיון כאמר מיס ושוף בכל מס שאסור דאוריתא אין חילוק בין בנת לי״ם • וכתב רש״ל ידאל בנים יבבור מעבר יום טוב ויאמר זה זוה אני טוטל • וכתא״ל לאכלן אסור לאדון עיין מ״ח וע״ז:

(ז) בכיבותיהם • פי׳ בתוך ל״ר דאמרינן אין מנקר אסור לטלטלו אבל אם הם מפריחין אסורים ואפי׳ יש קן אחר בתוך ג׳ אמה אם הוא בקרן זויות שאינו יכול לראותו מקן זה כיון שאינם מפריחין אלא מדדין משום דכל היכא דמדדה ולא הדר הוי לקניה לא מדדה (ואם זימן תוך הקן ומלא על פתח הקן מותרים (לח״ר)):

(ח) בהמה בי״ט מותר לשחוט בי״ם ובכל אם הוא ראוי לשחוט בו שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגימתה וילך ויהדדנה במשחזת (ד״ע ומהרי״ל והגהות מיימון) מיהו אם לא בדק מעי״ט ובאה בעת הדחק (א) יכול לבדקו בי״ם (שחיטות ישנים):

ב (ב) ג יכול להוליך סכין והבהמה אצל טבח לשחוט ואפי׳ נדי קטן שצריך להוליכו על כתפו **ג** ואע״פ שהיה אפשר להוליכה מאתמול: (וה״ה שמבאת יכול להוליך הסכין אצל הבהמה) (כ״ר):

ג ד בהמות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום הרי אלו מוכנות ולוקחין מהן ושוחטין אותם ביום טוב אבל הרועות והלנות חוץ לתחום אם באו ביו״ט ד אין שוחטין אותן בי״ט מפני שהן מוקצין ואין דעת אנשי העיר עליהן והני מילי בבהמות ישראל ה אבל של א״י ליתי בהו משום מוקצה דאין א״י צריך הכן אא״כ באו בשביל ישראל שאז אסור ו לפיכך א״י שהביא בהמה *במקולין (פי׳ מקום שמם שוחטים הבהמות) אם ידוע שלנות חוץ לתחום ה אסורות ואם ו (ב) ספק מותרות אפילו באו לצורך ישראל שהמוקצה הולכים בספקו לחקל ואם הביאם לצורך הא״י או אפילו סתם בעיר שרובה א״י מותר שכל המביא לצורך הרוב מביא:

ד ז בהמות הידועות ללון חוץ לתחום (א) ונמצאו בעיר **ז** ביום (ג) שני אני אומר שמא מבערב הכניסן וחוץ להומה לנו ומותרות וכל שכן השוחטות בבוקר שחוקה מבערב הכניסן לתוך התחום:

ה ח עגל שנולד בי״ט מותר לשחטו (ג) אם האם **ח** ט עומדת (ד) לאכילי׳ **והוא ט** (ה) דקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו: הגה (ב) ונשיגן גם כן (ו) בספרים על נני קרקע (טור והרא״ם) ז דחיישינן שמא

ח (א) יכול • וכל אדם מותר לבדוק הסכין אמר בסמיטה כ״ח מ״ח: (ב) ספק • פ׳ פי׳ תקע״ו סעיף ו׳ וע״ש: (ג) שני • כע״ז כתב שם ס״ם הוא וע״ל אפי׳ כי״ט לאשון ע״ם ובכ״כ אבל דסמ״א כתב דסמ״ע פוסק בסמיא לכלבים הוי מוכן לאדם ע״מ • וכתב שם ס״ח מריפות אין עומדות לכלבים ת״כ ולד מריפה אסור וע״ע ע״ם: (ד) לאכילה • דמוכן לגב אמו דאי בעי היה שוחטה ואוכלה עם הולד ואפי׳ אם האם מריפה דמוכן לכלבים הוי מוכן לאדם מ״ח נמ׳ • וכתב שם ס״ח מריפות אין עומדות לכלבים ת״כ ולד מריפה אסור וע״ע ע״ם: (ה) דקים • ובאידנא אין אנו בקיאים בזה כמ״ש ב״ד סי׳ י״ב סס״ב: (ו) בספרים • וס״ר

ר״ פור כשם כשל סעיפור ולהגיו סרח״ם ב מסמם ביצה כ״ם וכפ״ק ל ובתב הכ״ל אפי׳ לא נמר מלמו לאכול כיון דקיי״ל כמאן דאמר ליה מותיל וכו׳ סרי״ף ורמ״ם ורמב״ן בפ״ם מפי״ם מ סר״ן שם כשם סרבב״ם ב שם מתמנה ס בשעת שם ול״ג ונקיט ליה סרפ״ם וסרמב״ם. כפ״ב ורבב״ם לקולא ע מסמנ שם כ״ם כ״ו וכרב״ם סרי״ף ורמ״ם פ שם וכר״ב ל שם כ״ו ק בריתה שם ג״ו וכר׳ יסוסם הסכ״מות הסוסקי׳ ר נמחלם שם כ״ח :

עטרת זקנים

(ר) יש שחוטה כו׳ ואע״פ על פי שאינו אוכל רק שיש שחוטה לאכול בהר״ן דף ר״ב ע״א וס״ם פ״א סהלי׳ י״ט אבל בריאה לא ישחוט אא״כ צריך לאכול מסכו סאחר שאין הפסד בדבר (מ״ט וכ״כ הרשב״א) ואף כשרוצה לאכול מסנה בדית מבעוד יום סני ובמסוכנת א״צ אפי׳ לצמור בדעתו לאכול מסנה אלא כ״ו שיש שחוטה שרי ב״י וכ״ה תרי״ף והרמב״ם והרא״ש שהרי אסקו הוראל ומקלעי אורחים חוו ליה ז (ה) בבור בזמן הזה היינו אפי׳ היה בו מום מעי״ם אך שבי״ם תראוהו לחכם ועבר החכם וראהו ומצא שיש בו מום שראוי לשחטו אפי׳ חבי אינו יכול לשוחטו בי״ם שהרי היה מוקצה מאתמול שעברין לא התירהו בחכם גם הרי לא היה יודע הבעל שיזקק לו החכם ויעבור ויראהו כנ״ל דבריהם (ו) בחמה הציה של אינו יהודי ואפי׳ יש לו ב׳ יכול לשחוט שיתיהן וא״צ לחלוק עמו אחת בנגד אחת היינו לומר אפי׳ שוות ברשיתן יכול הוא לומר אני רוצה לאכול משתיתן מפני שזו שמנה מזו או הבשר זו טובה מזו אם זו ילדה או זו גדולה מזו וכן כל כיוצא בזה אלא א״כ שוות לגמרי דוקא בשוחטם את שתיהן אבל אם אינו רוצה לשחוט אלא אחת משתיהן שיש לחם בשותפות אז אף אם הן שוות לגמרי שרי אע״ג דאפשר להחלק טוחיים ס״ם אין צריך לחלק משום דיכול לומר דאינו רוצה לשחוט לצרכו בחמה שלימה שיש לחוש שיפסיד הבשר כיון שאינו צריך רק לחציה וחשיבא אותה ששוחט בלא חלוקה אינו נוטל אלא החציה ומפני חלקו לבר אית לן לטשיטות לשוחטה שהרי א״א לו לאכול מסנה אפי׳ כדית בשר בחלק שלו בלא שחוטה (ב״י והרא״ש) :

ד ב בחמה מסוכנת שיראה שמא תשות והוא אכל כבר ואין צריך לה אסור לשחטה (ד) אלא א״כ (ו) יש ל שחוטה ביום יב כדי (ו) לאכול ממנה (ה) כזית צלי מבע״י (ואפילו מ מינו נוטל עורה אלא אם כן שייר ממנו אבר אחר ומביאו עמו : יד הגה ר״מ (ה) דאין לספסיפס כלל אלא מ״ב שחטם לנוכך יו״ם וכן לאחר לאוכלה : (הגהות מלאכי פרק אין נדרין) :

ז (ו) ב אם שחט בחמה (מ) בשדה לא יביאנה במוט או במוטה כדרך שעושה בחול אלא טז יביאנה בידו איברים איברים :

ח ם עוף שנדרס ברגלים ויש לחוש שנתרסקו איבריו ולכן צריך שהייה מעת לעת ובדיקה אחר שחיטה (ז) מותר לשחטו ביו״ט טז ולא חיישינן שמא ימצא (י) טריפה (ה) אע״ג דאתיליד ביה ריעותא :

ט (מ) (ה״) ם בבור בזמן הזה שאינו יכול לשחטו בלא מום יז אין חכם יכול (יא) לראותו ביו״ט אם יש בו מום ם ואפילו אם עבר וראהו ומצא שיש בו מום יח אינו יכול לשחטו אבל אם יט נולד במומו ועבר וראהו נשחט על פיו ם ואם ראה המום מעי״ם וראה שהוא טום שראוי לישחט עליו יכול לחקור עליו ביו״ט אם נפל בו המום מאליו ומתירו : הגה ואם נפל בבור בבור אסור לסלנותו דבא אינו ראוי לשחטו אלא שיפה לו פרנסה בקומות : (רמב״ם פ״ב)

י ק אותו ואת בנו שנפלו לבור מעלה את הראשון על מנת לשוחטו כ ואינו שוחטו וחוזר (יב) ומערים ומעלה את השני רצה זה שוחט רצה זה שוחט :

יא ר (י) בחמה הציה של א״י והציה של ישראל יכולים

דולמי אם ראוים שינוי בחיברים הסמיים מוסמין ומחבאר סי׳ תל״ז דאסור לשחוט בי״ט בסקום שסטריפות מלויות · ומעשה זה נסתפקו בגמ׳ בשוף הגדרם אם מוחר לשוחטו ואל״ל דאסור בי״ד לפרש אם ממלא בו שינוי טריפה י״ל שסמך עמ״ם כדין נפולה שססתה מע״ל אע״פ שילאה מכלל ריסוק איברים לריבה בדיקה בחיברים הסמיים ולכן עגל שנולד אע״פ שא״ל בדיקה מ״מ כשלוחין בו שינוי טרפה בכ״ל מסמע דס״ל אע״פ שאין הסינוי מעריף בחמה טריפה כמו נבי נפולה ומ״מ נ״ל דהא כל מקום דקאמר אין מוסמין לריסוק איברים אפי׳ נמלא בו שינוי כשר וכ״מ בי״ד סימן ל״ח וס״ק לאמר כתב רמ״א בי״ד סתם ולא כ׳ אם נמלא בו שינוי בחברים טרפה וכ״ל שבפ״ע טרפה אלא אם כן רמ״א וס״ל דאין שינוי אוסר אלא אין מוסמין לאוהו כיוס טוב דמוסמין שמא ימלא בו טריפות גמור כנ״ל עמ״ם ס״ח וכי״ד סימן ס״ו מ״מ הסי״ז : **יא** מותר בזה · דלא שייך הכמה בזה דאפילו בשבת עלמו אי לשוחטו לאולה ואם כן שבת לעלמו הכין (מ״מ ר״ן) ושוד דלידת עגל לא הסיב הכמה דבכלמת ביצה אין לחוי לגדל תפרות בעני אמה וכיליאתה נגמרה לגדל תפרות (טור והרא״ש) : **יב** כדי לאכול · אחר שתלא עפשה כמ״ם בי״ד סי׳ כ״ז ואפי׳ אינו אוכל ממנה אבי מ״ם) : **יג** אין שחוטה · דמעמע דס״ק מודה לרע״ק בזה דא״ל בדיקה כדאית׳ בגמרא ועוד דהא כתב רמ״א דאסור בהפסיפה אבל בים״ם פסק דלריך ביאת סהות לאכול אחר הפסע ואינו ואינו מוכרח : **יד** וא״א דאין רהפשיט וכו׳ · דכיון דאסור לעלמל אעור אסור לפסיפס ומ״מ נ״ע כיון שסיעם כתב בהדיא לסתיר והר״ן והרשב״א הביאוהו לוי מלק עליהם הס״ג · ועוד דהא תגן מביאה בידו איברים מעמע מפסיפה ואפסר דס״ל דהיינו׳ והמעמה מיירי בשרולה לאכול ממנה ביו״ט אבל בלא״ה אסור לפסיפה ולדיה בשוף אסור לפרוע הנוות עסי״ג · ולהמתירין נ״ל דעעם כיון דליכא איסור דאוריתא בפסיפה מסום הוחיל ואי מקלעי אורחים וכו׳ שרו ליה רבנן מסום הפסד אבל יסריה הכשר ע׳ סוף סי׳ תל״ז : **טז** יביאנה בידו · אע״ג דמפיק בהילוך עדיף מפי אבל יסא כשובלא דמוד עפי׳ תרי״ג ס״ח וסי׳ תק״י ס״ט : **טז** ולא חיישי׳ · אע״ג דלריך בדיקה מ״מ כיון שהיה לו חזקה דכשרו׳ מותר לשחטו מפא״כ בעגל שנולד בי״ט כמ״ם ס״ה (ד״מ) וא״ע דהא כל בהמה אין לה חזקה דכשרות אבל אם בהמה בחזקת כשרות שומדות כמ״ם בי״ד סי׳ פ״ח וא״כ אפילו עגל נמי יש לה חזקה זו וכיש״ם פ״ד סימן י״ט כתב דקי״ל הכל״ל דבמקום שסטריפות מלויות כמו הכשרות אסור לשחוט בי״ט קי״ל היכא דאיתחזק רישותא (עמ״ם ס״ה) והאידנא אין מהגיון בזמנינו לשחוט שום בהמה בי״ט אפי׳ היכא דלא אכיתי טריפות עכ״ל עמ״ם סימן תקכ״ז וכ״ל דכשלריך לו בי״ט יש לו לקבל וה״ה כמשוכת : **יז** אין חכם · דמיחזי כמתקן ואין אם הדין אבל כרמוזה אם המוס ושוחק אע״פ שהוא נגמר בלבו שהוא מוס שרי (יש״ם סימן פ״ז) : **יח** אינו יכול לשוחטו · דהוי מוקלה אפי׳ לר״ם דמי ייתר דמזדקיק לי׳ מכס : **יט** נולד במומו · כיון שהיה מוכן בין הסמטות אבל אמו אע״ג דאמרי׳ הכשר מוקלה אפי׳ אבל אם נפלו בהמות אינו ר״ב מוחר להעלותן אע״פ שאינו שוחט אחד מהם כיון שרחויות כולן לפסיפה וכ״מ ס״ט בהגה״ה ול״ע

כ ואינו שוחטו · דמשום לער כ״ם התירו להעבירם ובכ״פ לריך לשחוט אחד מהם (מ״מ) ומשמע דאם נפלו בהמות אינו ר״ב מוחר להעלותן אע״פ שאינו שוחט אחד מהם כיון שרחויות כולן לפסיפה וכ״מ ס״ט בהגה״ה ול״ע

יד אפרים תצה (בפ״ז ס״ק מ״) נגון שנפל איסור לת בטיסר לת בפסות מס׳ לו מיבם כוא כנ״ע :

שערי תשובה

על דברי הרמ״ם בזה : (י) מריפה . עכמ״ם וכ׳ בשבות יעקוב חלק א׳ סימן כ׳ מלם לא נמלא מרם מיחר לגנו׳ מכבד ביו״ם כדי לעשו׳ דמומכון על סרוב ע״ם וע׳ בשאלת חריס סי׳ כ״ב כלם רוב בהמות מריפות אפי׳ מחמת אחרונים לסוחט לשחוט ביו״ם אך אם רק מוקלם כיון דבאיתו מוקלת היכא נמי מחומר׳ לאחרונים יש סיחר לשחוט בי״ם ולפי׳ מ״ם המ״ל דאם נרוך לו יש לסקל נראה דגם בכסל״ש יש לסקל אבל כרובן מריפות לו מסטריפות מלויות כמו בהרות אלא בסם מריפות נמוכו׳ מן הדין אין לסקל ובין בשבו׳ אמי אלא אמם משלם אסור לשחוט לכתחלה בי״ם כיון שבדיין לינו מוחזק בחיומן ידי׳ובלא יתבלם חייבינן אמת יקבל אחיסתו וכו׳ מירחת אלא לצורך ח״ג ואסור כמו דקי״ל לפיל סי׳ אל״ח וכיו״ד אמי אלא מל אמנ׳ כו׳ ע״ם ובין בבנו״ת מוות יאחר בשם בחלון בשל עכ״ג דמקבם מסא דמוכל אחר דסבת בשוף אנגדרם כו׳ ע״ם סי׳ קנ״ח ומ״ם ע״ז ובם לייסב זה ע״ם: (יא) לראותו. עכמ״ם וכתב בר״י בשם מהר״י מלבו דאפיי׳ אין לו מה יאכל אסור לסתיר בכור ביו״ם ומ״ם בש״ם ואפילו עבר ולאוהו עיין בח״ל סימן ס״ח לייסב דעת הים מתירין אבנינו ה״ם מתירין אפילו בשם מלבאורה הוא בשם ר״ם דקיימא לן לו מה יאכל אסור לסתיר בכור ביו״ם ומ״ם בש״ם ואפיל

נראה דג״ז אינו דומה לבכור דבכור היה האיסור מבורר קודם הולדת המום משא״כ בזה שמעולם לא היה האיסור ברור אלא ספק אלא דבר זה יש ללמוד מבכור באם היה איסור מבורר כגון שנפל איסור לא בהיתר לא בספוח מס׳ אז ביבש ביבש ואין נוב בהיתר ואחר כך ניתוסף היתר ונתבטל האיסור דבר זה לאסור לטורות בי״ט דהוא ממש כבכור ואסור לאכסן לטורות בזה בי״ט כנ״ל״ד • וכתב רש״ל בפ״ח״ל דברי לאכסן לרחו׳ דבכו׳ ולשחוק ולא לאחיזו אפי׳ גמר בלבו שהוא מוכן דבריס שבלב אינם דברים לענין איסורי שבת ויום טוב ע״כ : (י) **יכולים לשחטה** • משום דאי אפשר לכזות בשר בלא שחיטה ואפי׳ יש להם שחיט כתב הרא״ם הטעם לפי שאינו שוות • וכתב ב״י אע״פ שהם שוות בשום דבר אם אינם שוות בכל ענין אי אפשר למיפלגינהו ומ״מ יש לתמוה דמשמע שאם הם שוות לגמרי אסור ואמאי הא אף על גב דאפשר למפלגינהו מחיים שמא אינו רוצה לטחוט לגורכו בהמה שלימה שא״ל אלא אינו אם שהיה בי״ט דאינו בשוחט ח׳ מהן אע״פ שהן שוות לגמרי שרי מטעמא דפרישת ע״כ ועע״ל ל״ב היתה זה דאיתא בגמ׳ אם עיסה אינה של א״י ואינה של ישראל אסור לאפותה בי״ט דהא אפשר למיפלגה בלישה וכתבו התוס׳ וא״ת הא אמרינן לעיל ממלאה אשה תנור פת ואפ״פ שא״ל אלא לפת אחד מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא ושרי לאפות בי״ט אפי׳ לבתאלה • וי״ל דשאני התם דכל הפת של ישראל שהרשות בידו לאכול כל א׳ וא׳ זה לא זה אבל הכא אינה של א״י אסור לאפות בי״ט שכל מפורש דכל שהוא רחוי לאכילה אין היתר בשביל התועלת המגיע לו מאכלו של א״י כיון שאין לו רשות לאכול אלא הא״י אם יגלה יפסד בשר שלו כיון שעכ״פ אין לו יכולת לאכול אלא הא״י אם יגלה נמצא שאוסר באיסור אלא הא״י כיון שאפשר באיסורה כיון שהם שוות לגמרי זה נ״ל ברור בס״ד : (יא) **לא ישרוט הנוצה** • דאורחיה בכך והוה גוזז משא״כ בגמר דסי׳ ב׳ : (יב) **לא ישחוט היה וכו׳** • נשתיק בקיצור הסוגיא בשבת איתא השוחט היה ועוף בס״א יאסור בדקר ויכסה ובה״א לא יאסור אלא א״כ היה לו עפר מוכן ומוזדים שאם שחט שיאסור בדקר ויכסה • ואמרינן בגמרא על הא דמודים שאם שחט כו׳ אמר רב יהודה והוא שיש לו דקר נעוץ מבע״י והא עביד כתיסה (אר״י פריך דאמר והוא שיש לו דקר נעוץ אלמא טעמא דמתני׳ לאו משום דאתי עשה דוכסהו בעפר ודמי אח ל״ח כל מלאכה אלא משום דבבר אסור ושומד הוא והא עביד כתיסה שעדיין רגבים הם ואינם ראויים לכיסוי אא״כ כותשן) אמר רב בעפר תימות והא עביד גומא ומכני כיון דא״ל אלא לעפרה פטור עליה • ואיתא הו שם בס״ק דפריך על הך מתניה דשוחט דס״ל דב״ש לקולא וב״ה לחומרא והא איכא שמעינן להו אמר רבי יוחנן מוחלפת הסיטה פירש״י דהוא מעמה דב״ש לחומרא מיחלף והיא דהשוחט קיימת וכן ס״ל לרי״ף לדינא כב״ה דלחומרא ואין שוחטין עוף אלא אם יש עפר מוכן ובדיעבד מהני דקר נעוץ ועפר תימות וכן פסק בס״ע כאן • אבל ר״ם פירש דמוחלפת הסיטה דהוא דהשוחט מיחלף וב״ש לחומרא וב״ה לקולא ואין לריך עפר מוכן וע״כ כתב ר״ח חמיה לי על מה לגריכו הטולא הכמה • וזכור אני דבימי נערותי לא היו מגריכון כלל וכתבו התו׳ ע״ז בשם ר״י ומיהו זה אינו דלפי פירושו נמי לכל הפחות שבבי ב״ה מלו דשבבי ב״ש מעיקרא וב״ש בעו דקר נעוץ ואפילו בעפר תימות בעי הכמה מדאמר הכא ע״כ לא אמרי ב״ש התם אלא דאיכא דקר נעוץ כו׳ עכ״ל • וכתב סמ״ג מורי כתב היכא דשחט כבר ואין לו עפר מוכן שיכול לכסות באינו מוכן כדאמרינן ומודים שאם שחט שיאסור בדקר ויכסה והג״מ כתב דקשה ע״ז דהא מוקמינן בגמרא והוא שיש לו דקר נעוץ מבע״י עכ״ל • וכתב ב״י ע״ז ול״ל דטעמו של רבו דהשמ״ג שהיה סומך על פירוש ר״ח בדיעבד מיהא • וכתב רש״ל בס״ק על הב״י ובגנה גדולה שגג ממ״ג לי תפיס פירוש ר״ח אב״ה מתירין לכתחלה אפילו בלא דקר נעוץ אלא לאמלן דשרי בדיעבד א״כ אפילו לכתחלה כו׳ עכ״ל • והמהתי על שיטת שגנה לרבינו ב״י בדברים נכונים כאלה דודאי ב״ה מתירין אפילו לכתחלה בלא דקר נעוץ לר״ח אלא דאמן מספקא לן לי הלכתא כר״ח אלו כרש״י ור״ף ע״ס ס״ל לרבו על סמ״ג דלכתחלה יש לפסוק כרש״י לחומרא ובדי׳ עפר מוכן דוקא אלא בדיעבד סמכינן אר״ח ומ״ש ר״י על ר״ח דבע״פ בעינן דקר נעוץ כדאמר ר״י נראה דר״ח לא סבירא ליה כן אלא כיון דב״ה ס״ל לקולא דאפילו לכתחלה שוחט וחופר ומכסה דס״ל דעשה דוכסהו בעפר דוחה ל״ח דלא תעשה כל מלאכה דהא רש״י כתב דדוקא לרב יהודה אבל ס״ל כך הא דרי יהודה מדהאריך דקר נעוץ ועכ״ז יהיו דברי רב יהודה אינו אלא דר״ח דאיכא דר״ח דדוקא בדיעבד מותר ממילא אין כאן עשה דוחה ל״ח ודאי עשה דוחה ל״ח ומותר לכתחלה בכל נוזיי ואפ״ג דבדף ח׳ אמרינן דאין עשה דוחה ל״ח ועשה הא כתבו התוספות דרבא לא ס״ל דיש עשה ול״ח בי״ט ול״ל כרבא והא דאמרי׳ עד כאן לא אמרי ב״ש אלא דאיכא דקר נעוץ היינו קודם שאחמלא מוחלפת הסיטה אבל למסקנא אמרינן מאן דמיקל מיקל אפי׳ בכל נוזיי מעשה שאמרו ואמלא שפיר ס״ל לרבו דסמ״ג כר״ח בדיעבד דיכול לכסות אפילו בלא הכמה ולא לריך דקר נעוץ כלל מבע״י אלא כמשמעות הסמגה אם שחט שיאסור בדקר ויכסה והיינו אפילו בלא דקר נעוץ מבעוד יום ור״י דמוקי לה בדקר נעוץ היינו לאמן דס״ל דאין עשה דוחה לא תעשה אבל ב״ה ס״ל בלתמת שהופר ומכסה כמו דאמרינן בגמרא לב״ש בלא מוחלפת הכא לימלך א״ל לכתחלה שחוט וחסוי וכסה אלא דאמו לתלכה לא מקילינן כר״ת אלא בדיעבד סמכינן עליה כדאשכחן בגמרא ג״כ מילוק בין לכתחלה לו דיעבד כדאמן ומודים כו׳ כנ״ל לפרש דעת רבו דסמ״ג אליבא דר״ח שלא כדעת הרא״ם ושור אליבא דר״ח דלריך. ג״כ דקר נעוץ ועפר תימות ולאיתי כזה תי׳ אחריס ולשאתת האריכו׳ לא כתבתי רק הנלע״ד נכון וכ״מ מדברי הסמ״ק שכ׳ אם שחט אלא אבל אמתת יו״ט ואיקה עפר מן הבא בידו אפי׳ אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר לבטל אמתת יו״ט ואיקה עפר מן הבא בידו אפי׳ אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר כירה

(יג) **יכולים לשחטה בי״ט ואפילו יש להם שתים יכול לשחוט כא** (יג) **שתיהן :**

יב ב **השוחט בהמה בי״ט אינו רשאי כב לתלוש הצמר לעשות מקום לסכין • אלא מפנהו כג** (יד) (ביהו כ״ו) **ומושכו אילך ואילך ואם נתלש נתלש :**

יג **השוחט את העוף** (יא) **כד** ת **לא ימרוט את הנוצה כדי לעשות מקום לסכין :**

יד (יב) ג **לא ישחוט אדם היה ועוף בי״ט אלא אם כן יש לו עפר** (טו) **מוכן מבעוד יום ואם עבר ושחט אם יש לו דקר** (פי׳ כשיון יחד של ברזל שחופרין בו את הקרקע) **נעוץ מבעוד יום כה בעפר תימות מכסהו בו : כו** (ואפילו היה לריך (יג) לכמה דקירות שרי) (נ״י) :

אפר

ובי״ט אסור דה״ל עוקר דבר מגידולו כמ״ש התוספות ועי״ד סי׳ כ״ד ס״ח בהג״ה : **כד לא ימרוט** • תע״ג דמלאכה שא״ל לעוסה היא שרי א״ל לגוזו׳ מ״מ אסור דמכשירי אוכל נפש לא שרי אלא לאחר שחיטה אבל מה ששוחה קודם שחיטה היה יכול לעשות מאתמול (הרא״ש) וק״מ מהולאה דס״ב וא״ל דגבי הולאה מקילינן כמש״ל • ועי״ל דאיתא בבילה דף ז׳ ע״ב דסברי ב״ש שמותר לחסוי ולכסות ולכסות ולאחמר עוד שם דילמא מימלך ולא שחיט ובסי אמרינן נבי הולאה ש״ם ולא אמרינן טעמא משום דלא שרי אלא לאחר שחיטה אלא ע״כ קי״ל דזה לא מקרי מכשירין רק אוכל נפש עצמו ועוד דהכא״ם נוטיה כתב רש״ג דביבה דלידה מותר משום דאוכל נפש עצמו מותר אפילו אפשר לעשותו מאתמול אלא שאסור דדמי לעובדא דחול ע״ש • משמע דאפילו דבר שלפני שחיטה שרי ומ״ש הרא״ם דאיה מדאסרי ב״ה לחסוי ולכסות קשה דא״כ מי שיש לו עפר תימות לייתן למטה לשחוט החלה ואח״כ יחסוי לכסות אלא ע״כ טעמא דב״ה דאסור לכתחלה לדחות י״ט משום זה עיין בגמרא והמ״מ פ״ג כתב הטעם כיון שבחייה בחזקת איסור עומדת אין דומה י״ט אלא דבר הבכרה כגון שחיטה אבל תליקה שאין הכרח לעשותה קודם שחיטה אינה דומה עד שתהיה אוכל נמוד עכ״ל ועי׳ בתוס׳ בילה דף ג׳ : **כה בעפר תימות** • ואף על גב דעביד גומא הא קי״ל דהחופר גומא וא״ל לה אלא לעפרה פטור אבל אסור ומשום שמחת י״ט שרי אבל אם אין לו דקר נעוץ הוי תלתא איסורי חדא שאינו מוכן ועוד דעביד גומא (הרא״ש) וכתב הים״ש דאם יש לו עפר תימות הכבה אינו עושה גומא שמיד שנוטל העפר נופל עפר תחתיה שרי ולכסות בו אם שחט אפילו אין לו דקר נעוץ מבעוד יום דמד איסורא שרי וכמ״ש סמ״ו עכ״ל ואם שחט ע״נ קרקע קשה ויש שם דם הרבה יטול קצת ממנו ויתנו בעפר תימות ויכסהו כמ״ש סימן כ״ח ס״ו אבל אם נתיבש הדם קצת נראה לי דאסור לנוגרו בי״ט דקמשוה גומות בבית והוי מלאכה דאוריתא • ופשוט דבעפר מוכן מותר ליתן עפר למטה אלא חיישינן דלמא ממילך ולא שחיט כדאיתא בגמרא : **כו ואפי׳ היה כו׳** • דכיון דיש לו דקר נעוץ הרי מוכן ושומד הוא עסי״ט והב״ח סבירא ליה דהטעם דבעי׳ דקר נעוץ

משוס

מוכן וע״כ כתב ר״ח חמיה לי על מה לגריכו הטולא הכמה • וזכור אני דבימי נערותי לא היו מגריכון כלל וכתבו התו׳ ע״ז בשם ר״י ומיהו זה אינו דלפי פירושו נמי לכל הפחות שבבי ב״ה מלו דשבבי ב״ש מעיקרא וב״ש בעו דקר נעוץ ואפילו בעפר תימות בעי הכמה מדאמר הכא ע״כ לא אמרי ב״ש התם אלא דאיכא דקר נעוץ כו׳ עכ״ל • וכתב סמ״ג מורי כתב היכא דשחט כבר ואין לו עפר מוכן שיכול לכסות באינו מוכן כדאמרינן ומודים שאם שיחוט בדקר ויכסה והג״מ בדקר ויכסה דשחט אבל אם שחט שיאסור בדקר ויכסה דהא אלא דאיכא דקר נעוץ מבע״י עכ״ל • וכתב ב״י ע״ז ול״ל דטעמו של רבו דהשמ״ג שהיה סומך על פירוש ר״ח בדיעבד מיהא • וכתב רש״ל בס״ק על הב״י ובגנה גדולה שגג ממ״ג לי תפיס פירוש ר״ח אב״ה מתירין לכתחלה אפילו בלא דקר נעוץ אלא לאמן דשרי בדיעבד א״כ אפילו לכתחלה כו׳ עכ״ל • והמהתי על שיטת שגנה לרבינו ב״י בדברים נכונים כאלה דודאי ב״ה מתירין אפילו לכתחלה בלא דקר נעוץ לר״ח אלא דאמן מספקא לן לי הלכתא כר״ח אלו כרש״י ור״ף ע״ס ס״ל לרבו על סמ״ג דלכתחלה יש לפסוק כרש״י לחומרא ובדי׳ עפר מוכן דוקא אלא בדיעבד סמכינן אר״ח ומ״ש ר״י על ר״ח דבע״פ בעינן דקר נעוץ כדאמר ר״י נראה דר״ח לא סבירא ליה כן אלא דבע״פ ס״ל לקולא דאפילו לכתחלה שוחט וחופר ומכסה דס״ל דעשה דוכסהו בעפר דוחה ל״ח דלא תעשה כל מלאכה דהא רש״י כתב דדוקא לרב יהודה אבל ס״ל כך הא דרי יהודה דר״ח אב״ה מתירין לכתחלה דדוקא בדיעבד מותר ממילא אין כאן עשה דוחה ל״ח אלא דאיכא דר״ח ודאי עשה דוחה ל״ח ומותר לכתחלה בכל נוזיי ואפ״ג דבדף ח׳ אמרינן דאין עשה דוחה ל״ח ועשה הא כתבו התוספות דרבא לא ס״ל דיש עשה ול״ח בי״ט ול״ל כרבא והא דאמרי׳ עד כאן לא אמרי ב״ש אלא דאיכא דקר נעוץ היינו קודם שאחמלא מוחלפת הסיטה אבל למסקנא אמרינן מאן דמיקל מיקל אפי׳ בכל נוזיי מעשה שאמרו ואמלא שפיר ס״ל לרבו דסמ״ג כר״ח בדיעבד דיכול לכסות אפילו בלא הכמה ולא לריך דקר נעוץ כלל מבע״י אלא כמשמעות הסמגה אם שחט שיאסור בדקר ויכסה והיינו אפילו בלא דקר נעוץ מבעוד יום ור״י דמוקי לה בדקר נעוץ היינו לאמן דס״ל דאין עשה דוחה לא תעשה אבל ב״ה ס״ל בלתמת שהופר ומכסה כמו דאמרינן בגמרא לב״ש בלא מוחלפת הכא לימלך א״ל לכתחלה שחוט וחסוי וכסה אלא דאמו לתלכה לא מקילינן כר״ת אלא בדיעבד סמכינן עליה כדאשכחן בגמרא ג״כ מילוק בין לכתחלה לו דיעבד כדאמן ומודים כו׳ כנ״ל לפרש דעת רבו דסמ״ג אליבא דר״ח שלא כדעת הרא״ם ושור אליבא דר״ח דלריך. ג״כ דקר נעוץ ועפר תימות ולאיתי כזה תי׳ אחריס ולשאתת האריכו׳ לא כתבתי רק הנלע״ד נכון וכ״מ מדברי הסמ״ק שכ׳ אם שחט אלא אבל אמתת יו״ט ואיקה עפר מן הבא בידו אפי׳ אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר לבטל אמתת יו״ט ואיקה עפר מן הבא בידו אפי׳ אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר

כירה

ס״ מור כסם ר״י ואינו סרה״ם ח״ס בשם סרמב״ם בפ״ג מה״ש ה מסגם ביאם כ״ו ובדמפרשי לה אמרלאי שם :

יד אפרים

(במג״א ס״ק כ״ג) ולא שרי אלא לפנות וא״כ כו׳ בלא״ : (ס״ק כ״ד) ואפשר לומר דגבי סוגלה כו׳ וא״ש ומ״ש לעיל סעיף ס׳ • דברי לפליק סליק כו׳ ואפשר לומר דגבי הולאה מקילינן כמש״ל והוא דוחה ושוד קשה כו׳ בלא״ • אלי מה שהקשה מסא דכילה לפנ״ע מיאת דמבואר למעיין ברא״ש בכלכורות דשיקר כמילוק סוא דאחר שהמשיה שבבר כוחרה לאכילה כל מה שהוא שאם פוי כמו שהוא עוכה כאוכל נפש עלמו וכמו שהוחר לאלות ולבבל ולא אמרי׳ דסו״ל לשהוא מתאמול ולבבלה אלא כיון דשהמשיה מוחרם כיום כל מלאכות הנעשים אחר כך לעוכך אכילה מוחר ולכך שרי מרוחם הנעלם אחר שהיה שהוא מלאכה אלא כיש יכול לעשותה קודם שהיה דומה שהיה לו לעשותה מאתמול אע״ג שהוא שרי כו׳ ומה שם כוונה אחרת ממ״ם ומשעיין בהרא״ם יראה מבואר כמ״ם ומשמה מם שהקשה מכיסוי לכ״ם דומה הטעם לאסור לאפות קודם שהיה משום דלא אחר שהיה הוא אלא אחר שהיה הוא דומה שהוא דדבר שהוא אחר שהיה לא אייך של כיסוי שם מכשירין אלא שרי מכשירין אלא יכול לאכול בלא כיסוי ומהאי טעמא קי״ל בשהוא מעי״ם לין מכשה כיי״ם כמבואר ס״ם זה דוקא קודם שהיה, לקרוחו בשם מכשירין כיון שרי״ז יומע מלשהוא אלא ושוב כ״ל מכשירין שאפשר מאתמול ושיקר טעמא דר״ם שאסור לכסות אינו משום מכשירין אלא אלא משום דכיון שאין כאן רק איסור דרבנן דשם קי״ל אמוחר נומא כו׳ ולכך סתירו לשהוא ולכסות ודבר ויוסף פליגי בהם אם מותר לאפות קודם שהיה אם מותר מעשה דלמא ממלך בא לא״ם כו׳ שרי לאפות אם קודם שהיה אמתת יום טוב ומה לי שלפניך לאפות קודם שהיה אם מותר אחר שהיה אלא משום דלמא ממלך

שערי תשובה

בש״ע סעיף י״ד לא יחסוי כו׳ ומ׳ בתשל אברהם ס״ק ג׳ ובייון בגו״ר כלל ד׳ סימן ד׳ דמ״ם רש״י כתמה בשם סיינו לעפר שלמטה אבל לעפר שלמעלה אסור לבלבל על ידי הזמנה ולריך שיעשה בו מעשה ולא כמו דנהיגי שבתי מתת לזמיין עפר בשה ולכסות בו מלמעלה ומכל שכן בעפר שרגלי הרבים דורסים לא מהני ליה הזמנתו כו׳ ע״ש :

תוהך

באר היטב

שאינו שוחט אחד מהם כיון שבשעוות כולן (שחיטה וכ״מ. ס״ם כתב״ם וגי״ם מ״ם : (יג) שתיהן • שא״ם לחלוק שיטול זה אחד לפי שא״ל שיטין שוות בכל הסעיפים כ״ו ויש״ם ואח״כ אם א״ו רולה ליתן לו הגדולה והטובה אסור לשחוט שניים מ״ם • (וכשפר אליה רבה בסכים עם סלבוש ויש״ם דשוחר אף בבפ״ג דשבת אינה ניחוח ע״ם) ושיין פ״ו : (יד) כידו • ולא בכלי שפ״ל : (טו) מוכן • וכתב בפ״ו ראיה דבשבת דרסק שלא לנעל שמחת י״ם שאחר ליקח עפר מן הבא בידו אפילו אינו מוכן כלל לכסות בו אם אין לו אפר

משום דאם נוטלו בי"ש יש בו לד רמז חפירה ע"כ כתב דלא שרי אלא דקירה ח' ואין דעת הפוסקים כן ע' סוף סי' זה בעוד וכ"ה: **כז מותר** - לטחוט לכתחלה ולכסות בו: **כח אסור** - אפילו לר"ש דמעשה הדם הוא דמעיקרא עליה והכשרה אפר - ואם הסיק עליה על גבי אפר של אתמול ונתערב האפר על היום בטל אתמול בטעין אלא היה ניכר משולם בטל ברוב כמ"ש בי"ד סוף סי' ק"ב ולעיל סי' ס"כ ס"ב ואף על גב דקמה בקמה מקרי לה בלח ובעי ס' כמ"ש סימן תנ"ג מ"מ כאן כיון דעיקר איסורו מדבריהם ל"ל דבטל ברוב עבי"ד סי' ל"ח: **כט שראוי לצלו** - אלא שומד למלאכתו לאשורה - וכ"ל דנחלים שוממות אסור לטלטלן בי"ש: **ל מותר לכסות בו** - דליכא אלא חד איסורא דמוקצה שרי לטלטלו לצורך כיסוי עפי"ד (הרא"ש): **לא ומיהו עדיף כו'** - זה כתב הרב"י שב"מ בהא"ש ושור ולעד"ל שנם הרא"ש ושור ס"ל שמותר לכסות באפר כירה מלכסות בדקר נשון וכמ"ש הכל בו דהא בדקר נשון עושה איסור דעביד נומא אבל במוקצה מותר לטלטלו לצורך י"ש כמ"ש התוספות בהדיא עפסי' תקי"ט וכ"פ הב"ח אלא שיש לו שטה אחרת ע"ש ומ"ש הרב"י ראיה מהירושלמי ע"ש אדרבה הא אמר בירושלמי מותר איסור אפר ולא יחפור בדקר ויכסה - והירושלמי קאי אמתניתין ע"ש ומהני אחיי כשיש לו דקר נשון ואפ"ה אפר עדיף כנ"ל פיקר: **לב עפר הרבה** - ובעפר תיחוח מיירי שאינו ממוסר נא חפירה ולא כתישה אלא הכנה (רש"י) ואע"ג דש"ל לעיל דאי ליכא דקר נשון שייך חפירה היינו בקרקע עולם אבל הכא שהביא עפר ממקום אחר ונתנו בקרן זוית לא שייך חפירה כלל (ב"י) ולפי מש"ל שהטעם דבשיגן דקר נשון משום הכנה לק"מ ומיירי בעפר תיחוח כ"כ דלא עביד נומא וכמש"ל הא לא"ה אסור לעשות בו דבר אחר כ"ל לכסות בו וכ"מ בתוס' ור"ן בהדיא ע"ש - וכ' שם הר"ן דלכ"ע בפירות ובקמה ליכא משום נומא * וכמ"ש סי' תקי"ו ס"ח - מאמע שבחול ועפר שייך נומא אם הוא קשה אפילו תלוש מן הקרקע - וא"כ מה שתוכיח בי"ש נר שעוה לתוך החול הקשה לו כמוסלין אותו ממנו אלו שפיר עבדי דעושה נומא דהכי"ל כתב דאסור לטמנן בילה בעפר תיחוח אא"כ תיחוח כל כך שבאותו מהן הבילה ע"ג עפר נכנסת מאליה בתוכה וכ"כ התו' אבל בשבת ד' קי"ג לר' עמודי' התחובי' בארץ אסור לטולטן מ"ע אלילמא משום דעביד נומא - נומא ממילא סויין דתקן הטומן נפת ולטוטה וכו' מותר לטולטן (כמ"ש סימן שי"ח ס"ח) ומשני בשדה לא אתו לאתוויי נומא בבית אתי לאתוויי ע"כ ש"מ דמותר לטולטן דבר החתוב אע"פ שעושה נומא אבל אסור לתחוב הגר לתוך החול שעושה נומא כמ"ש התוספות והכי"ן לעיל והא דמשמע בתוספות בשבת דף כ"ח דלאלעזר בן חדאי אפילו אין מקלף עליו מגולה מותר לתחוב בכוש ל"ל דכוש שאני שהוא דבר דק ואינו נשאר נומא אף כשמולטן אותו: **לג בשתם** - אבל אם הכניסו לכסות בו דם לפור אסור לכסות בו לותה דדם לפור ואלו שיודע מאתמול שישתמש ומותה הוי ספק אם יעשה התיקון לרכיו במקום המתוס (ים"ש פל"ג גמ') וכ"ע לפה הסמיכותו הפוסקים: **לד מפני שהרואה** - ומה"ע אסור ליתן עפר משם בכלי לקבל בו הדם עבי"ד סי' ל"ח: **לה אפי' דם בהמה** - כ"ש כוי ואם הכין עפר לצואה הוי מוקן לכוי דאה וזה ספק כדאיתא בגמרא וא"מ נ"ע דהא מסקינן בגמרא דאסור לכסות כוי משום הטרת חלבו א"ה אפילו בחול נמי בחול אמרינן לגבר חלילו הוא לריך משמע דבי"ש לא אמרינן לגבר חלילו הוא לריך ודוחק לומר דמיירי בקרן זוית דא"כ אפילו בחול נמי ואפשר דלהמסקנא כשמתכוין בחתמת לגבר חלילו שרי

ביו"ש

(יד) **אם הוסק ביו"ש אסור** - דה"ל מולד ואסור אפי' לר"ש דם יו"ט במוקצה: (מו) **שראוי לצלות בו ביצה** - מכאן שמותר לכסות בחפר חם ולא כיש מוענין ואוסרים כיסוי בחפר חם - וכתבו התוס' וא"ת היאך אנו מסלקין אפר כירה לאפות שם בשביל"ל דמוקצה אינו אסור לטלטל בשביל אוכל נפש ושמחת יום טוב:

מז נ **אפר כירה שהוסק מע"ש כז מותר לכסות בו אבל** (יד) **אם הוסק ביום טוב כח** (מו) **אסור אא"כ הוא** (יז) **חם כט** (מו) **שראוי לצלות בו ביצה** (מז) נ **ואם שחט ל מותר לכסות בו אע"פ שאינו ראוי לצלות בו ביצה לא** (ומיהו עדיף מפי לכסות בדקר נשון בעפר תיחוח אם יש לו (נ"י בשם הרא"ש ושור):

מז (יז) **הבנים לב** (יח) **עפר הרבה לביתו לצורך גינתו והוא כנוס במקום אחר מותר לכסות בו שכל זמן שהוא צבור דעתו עליו לכל מה שיצטרך אבל אם הבנים מלא קופה לצורך גינתו לא שמאחר שהוא מועש אם בטל:**

יז ס **מבנים אדם מלא קופתו עפר לבית לג** (יט) **בשתם ועושה בו כל צרכו** (ומ"ל סי' ס"ח סעיף ל"ח) **ולא אמרינן שהוא בטל אגב קרקע הבית** ו **והוא שייחד לו קרן זוית דבין שלא שטחו מוכחא מילתא דלצרכו בעי ליה** (יח) ז **ואם הוא עפר תיחוח מותר לכסות בו:**

יח "(כ) ח "**כוי** (פי' בריח שנולדה מחים ולכי) **אין שוחטין אותו** ב"י **ואם שחטו אין מכבסין את דמו** ט **אפי' יש לו עפר מוכן לך משני שהרואה יאמר ודאי חיה הוא** (יט) **דאם לא כן לא היו משריחין לכסות דמו ב"ש ויבא להתיר חלבו ולערב אם רשומו ניכר יכסנו:** הגה ודווקא שמחטו בקרן זוית וכשאי נוגעת אבל אם שחטו בתחלת אחר **לה** אפי' דם בהמה יכול לכסות אם יש לו עפר מוכן דבוה ליה (כ) כנרף של רבי ולריך לכסות אלא אחלבלבו אליו כתאר (סנהדרין אלפסי פרק קמא דחולין):

שחט

וזה סיוע לפירושו ת"ל: (יז) **הבנים עפר כו'** - בב"י בשם א"ח בשם הרשב"א הבנים עפר לגינתו ולמורבתו לכסות בו גנו ה"ז כדקר נשון ואין סומכין עליו לכתחלה אלא בי"ש ואם עבר וכתב מכסין בו בכ"ל - והוא תמוה דהא בגמרא אמרינן בזה מותר לכסות והיינו אפילו לכתחלה וכמ"ש רש"י לפי שהוא לבור דעתיה עליה ממילא הוא מוכן גם מה שהוסיף לכסות בו גנו אינו יודע מה הועלה יש בתוס' זה וא"ל שיש כאן ש"ס וא"ל לחורבתו מותר לכסות בו לכסות בו גנו ה"ז כדקר נשון כו' ודבר זה מידם הרשב"א למלך בין הכניסו לחורבה לו לצורך גנו וכ"מ בדברי רש"ל פ"ק חע"ג דהשתתיק דין זה בשם א"ח כמו שהוא לאגינו מ"מ דברי אח"כ משמע שיש ב' חלוקות שכתב וז"ל ולא ידרתי לסוף דעתו אם הוא עפר שייך בו חפירה ולריך דקר ומאחר שהכניסו לכסות בו הוה כדקר נשון מבע"י והטעם שב"ז שהוא לבור עומד לכל לרכיו כמו הכנים עפר לגינתו כו' א"כ למה נ"ל לכסות בו גנו ליתלק מינה ובין הכנים עפר לגינתו ובין לחורבתו תיחוח כ"כ עד דשייך בה חפירה אסור לכתחלה ואם אין שייך בו חפירה א"כ למה אסור לכתחלה מ"ש מהכנים עפר לגינתו וא"ל מאחר שהכנים לכסות בו גנו דהיינו לטמן בתוך קפיד עליה ומוקצה ומ"מ בדיעבד שרי כמו דקר נשון כמב"ל בעפר שאינו מוכן ומ"ש דהוי כמו דקר נשון לא לטמן מוכן קאמר אלא לטמן איתר כיסוי בדיעבד ולפיכן מדקר נשון בדפירכתי לעיל שב"ל. המוכן מדבריו שיש כאן ב' בבות וכן נלע"ד דהיינו בתחלה מותר אפילו לכסות ובסוף נבי גנו כ' דמותר דוקא דיעבד משום שהוא מוקצה ואפ"ה מותר בדיעבד דסמכינן על ר"ח לפי מ"ש בדבריו: (יח) **ואם הוא עפר תיחוח** - בטור כתוב בזה שא"ל לא כתישה ולא חפירה ולא היה חסר אלא זימון משמע דאפילו אין דקר נשון אין כאן חשש חפירה וגלאה דהיינו שאותו עפר תיחוח מונח על הארץ כמו הר וכל שהוא מוכל משם למעלה אין שייכות חפירה מלשא"כ אם הקרקע שוה אע"פ שהוא עפר תיחוח מ"מ כל שהוא מוכל משם הוה חפירה במה שהוא מוכל שהרי נשאר נומא תחתיו ובזה מתורץ מה שלריך בס"ד עפר תיחוח ודקר נשון דשם מיירי בקרקע שוה ע"כ אין היתר משום חפירה אלא בדקר נשון מבע"י והב"י חילק כאן בין קרקע עולם לקרקע המשלבל ואינו מכיר חילוק זה אם לא בדרך שזכרתי: (יט) **דאם לא כן לא היו משריחין כו'** - קשה למה לא תלה האיסור באמת בזה דאין לעורה בי"ש בדבר שהוא ספק ולמה תלה אותו בהרואה משום חלב ול"ל דבאמת אין איסור טירחא בספק כי רבאי לעורה עצמו כדי לצאת ידי ספק חיוב מצוה אם מ"מ אין מכסין דם הכוי ליכסייה באפר כירה דמוכן הוא ש"מ דמשום טירחא אין איסור כל שאין איסור מלד מלאכה דאפר ע"כ הוצרכו ליתן טעם משום הרואה משום חלב דהא בגמרא אמרינן בזה מותר לכסות בו גנו ליתלק מינה ובין הכנים עפר לגינתו ובין לחורבתו תיחוח כ"כ עד דשייך בה חפירה אסור לכתחלה ואם אין שייך בו חפירה ב' דלעיני בזה דמלן דאמר בכוי אל יחפור בדקר אלא ולחי דלקי בזיעוד מאתמול שישאנו ולוחה כוי ספק אם יעשה פתיוק לרכיו אם הוא לבור דעתיה עליה ממילא הוא מוכן גם מה שהוסיף לכסות בו גנו ליתלק מינה ובין הכנים עפר לגינתו ובין לחורבתו תיחוח כ"כ עד דשייך בה חפירה אסור לכתחלה ואם אין שייך בו חפירה ב' דלעיני בזה דמלן דאמר בכוי אל יחפור בדקר אלא ולחי דלקי בזיעוד מאתמול שישאנו ולוחה כוי ספק אם יעשה פתיוק לרכיו

באר היטב

(מז) לאסור - ואם הסיק עליה ע"ג אפר של אתמול ונתערב האפר של היום בטל אתמול בטעין אלא היה ניכר משולם בטל ברוב כיון דעיקר איסורו הוא מדבריהם ש"א ש"ם: (יז) חם - מכאן שמותר לכסות בחפר חם ולא כיש מוענין ואוסרים כיסוי בחפר חם ס"ז: (יח) עפר - ובעפר תיחוח מיירי שאינו ממוסר לא חפירה ולא כתישה אלא הכנה כמ"ש סימן י"ז - ואם"ג דש"ל לעיל בס"ד דאי ליכא דקר נשון שייך חפירה היינו בקרקע עולם לבל בכא בהבנה עפר ממקום אחר ונתנו בקרן זוית לא שייך חפירה בכלל ב"י - וכמ"ז כתב דכאן דקר נשון אינו בקרקע שוה ואפ"ש שהוא עפר תיחוח פ"מ בל שהוא עפר תיחוח פ"מ בל שהוא מוכל משם שוי חפירה ובכוי דקר נשון אינו בקרקע שוה ואפ"ש דבוי דקר נשון אינו בקרקע שוה ואפ"ש שהוא עפר תיחוח פ"מ בל שהוא מוכל משם שוי

ב' שם כמשנה ונמרא ג' ירושל' כתבוהו סתום' וכרא"ש שם ד' בריטא שם בבלי וכפירוש רש"י ס"ם מיומא דרב אשרא ז' סי' ואין לרך דקר נשון וריטא נמי אינו בעפר תיחוח כמ"ש מעור וכב"י ת מבנה חולין ס"ז ס בחלה כיסה ח':

ביו"ש

ולא

ל

לנקר מלילו: (בא) שחט בהמה וחיה כו' • ז"ל הרמב"ם פ"נ ומבאר תחלה דעתו דבסב"ב כתב מי סיים לו דקר נעון מערב י"ט ונתקו ביו"ט והעלה עפר אם היה חוזו עפר תימות ה"ז מכסה בו ומטלטלו וכתב הרב המגיד משמע מל' רבי' דאין מותר לשחוט על סנוך הדקר נעון שב"כ ונתקו וכו' וכ"ע ממ"ם רפ"ב ואם אין לו עפר מוכן לו אפר כירה כו' וכדיעבד שכתב רבי' שהוא מכסה בעפר תימות מפורש בגמרא עכ"ל • וקשה ע"ז שהרי כתב הרמב"ם רפ"ב וז"ל מי שיש לו עפר מוכן לו אפר מוכן שמותר לטלטלו ה"ז שותש מיה ושוף ומכסה דמיו ואם אין לו עפר שראוי לטלטלו ה"ז לא יחמוש ואם עבר ושחט לא יכסה דמיו עד ערב עכ"ל והנה לדעת הרב המגיד פ"פ מ"ם הרמב"ם עפר מוכן לו אפר מוכן אין בכללו דקר נעון שזכר שם"ב כיון דשם לא מותר אלא בדיעבד לדעת ה' המגיד ולכן מותר לכתחלה. ותימה לי כיון דשב"פ בדיעבד שרי בדקר נעון למה כתב דאם אין לו עפר מוכן לו אפר לא יחמוש ואם ש

ומטבר הטור וכ"ל שמוגה הטור בסימוס דאל"כ ה"ל כלי שלינו ממוקב : **ה מעי"ט אסור** • לפי' הוספסטה בי"ט לאסור דמסוס זה לא יתנגו מלכתוס דהא יכול להסיסה מעי"ט (הרא"ם טור ב"ח ים"ם מ"מ) ולפסק לס סחסה סמוך להסיסה אלא היה סהוס להסיסה מעי"ט מוחר וכ"ל ונחב מהרי"ל בחשובה סי' ע"ג לפי' שכח למלמו מעי"ט לאסור למלמו בי"ט דאין לאלך בין מיוד לאוכח ולס נסחסה בי"ט לאסון כ"ט לס הסיב לאסר דיומא קמא לגבי תימא הוי חול וכ"ע עכ"ל פרסי' תק"ט מ"ם : **ו כדי להצניען.** אבל אלא אסור לטלטלן דלא חזי למידי : **ז אין טולחין** שלינו חולב גמור דסיב (ר"ן) ע' סי' שכ"ח : **ח אפילו לשמחן** • דמוכח מלחת סעוסה כדי אלא יסריס ולחת ג"כ לחמילמיהו (גמ') מסא"כ בעור כמ"ם ס"ג : **ט שנשחטה ביו"ט** • ומ"מ מוחר לטלטלן דלאו מוקלה הוא דחזי להדלקה ועוד דדעתיה דאיכם עלייהו לטלטלן ולהלניען אלא יאבדו (הג"ל ב"ח ים"ם) *וכ"ע מ"ם מגרעון (בסס' תק"ל) דאסור לטלטלן אע"ג דחזי להדלקה ומל מעם הבעי קסה הא כתבו הוא בשבת דף כ"ט ול"ת הא אמרי' בשמוסס בר לוזא מוחר להמלוך הבני מעיים בהסכיסו לכלבים אע"ג דמולד הוא כמו נבילה מהמבלים בשבת ולפ"ס מרי כיון שדעתו היה מלחמול ליתנו לכלבים כשיסריס ה"ג מלחמול היה דעתו להסיר הגרעין כשיאכל החמרה וי"ל דהחם הבר לוזא נשחטה מעי"ם ולין המעיים לריכים ללוזא וכיון דמבע"י דעתיה למיתביה לכלבים אם יסריסו הביאה הכנה מעליתא אבל הכא הגרעינין לריכים לאוכל עלמו מד ביאכל החמרים לכך הסיב לבו מולד ולא מהני מה שדעתו עליו מלחמול עכ"ל ח"כ מעמע דכשנשחטה בי"ט אלא לטלטלן אלא הוא לא מחמול הוא דלחמול היה עומד לאחר ובעכיו עומד לכלבים מ"כ חלבים ממי אסור לטלטל כמו גרעיני חמרים לכן נ"ל הבע"ח לשיתחיה אחיל דפסק פ"ד דביאה דמוחר להמליך לכלבים בני מעים בר"ם דמולד אבל אבל נבי מ"ם סי' תל"ה לבלבים אסור לטלטלן כשנשחטה בי"ט אלא לטלטלן מוחר דסרינן סוסן מסוס המילחן אבל כשנשחטה מעי"ם מוחר לטלטל חלבים אחר לבלבים ומ"ה המיכה בעוה דיכול לבנים פחילה ע"ג דחזי להדלקה ועוד בהוסכמ מע"ו אם הוא לא אסור לטלטלו ואם הוא יבא מוחר לטלטלו דלא הוא לא מוחר לטלטלו אלא אסור אבל אם הוא יבא אסור לטלטלו דה"ל מולד כנ"ל עיקר הדברים דוק ותשכח : **י אסור למלוח** • מסוס דסני לבו במליחה מעטה והוי כעיבוד (מור) וכר"ן כתב כיון דאין דרך למלוח עליהו מחמת איסור מוכחא מילתא דלעבדן קבעיד ע"כ ולכאר דבזמן הזה דאין דרך למלוח פ"ג עוד אסור לאסור למלוח ע"ג בי"ט וגם בחול אין דרך למלוח : **יא שמלאכתו לאיסור** • נ"ל לפי' כלי המוקלה מחמת הסרון כיס מוחר לטלטלו לקצב עליו מסוס בחמת י"ט כמ"ם חמו' פי"ז דשבת וכ"פ הים"ם וגם הירושלמי מסייע ליה לף הרי"ף לא אחלק עליו לדינא : **יב ומקומו שרי** • לפי' למאן דאוסר מוקלה מוחר לטלטל כלי הסא רבא סבילא ליה כר' יהודה ולפי' הכי עבדו לטלטל כלי עפי' ס"ח :

תק א מחלק להם • דוקא בלא גולל כגון סהם מוחרים זה לזה ואין מקפידין אם יקח חבירו מה יפה אבל אם מקפידין ולריכים גולל לאסור (ס"ל) ומ"ם סס' אב"ב בשם הגו' דבני הבורה המקפידין לפי' בלא גולל לאסורים לאלך דגרעינן מיבואו לידי מדה ומשקל ומגין אבל שבנים אליגם דמוחר לטלטל המלבים דלאו הוא הם ראוים לכלבא ושונגרא • והוא ס"ם הג"א וי"ש וב"ח והחלבים הם בעצמות והקליפין הרכין והגרעינים (ס"ל) : **ג עם אין יהודי** • פירוס מיסראל אסור לומר לא"י הריני עמך למלאה לבלים ולרבים (כ"מ בהג"ל ס"ם) וכ"ל הטעם מסוס דאין רגיל בכך מיאסו מפי במקום וממכר ולבוס פירם כו' ודיוקו של הג"ל מדקתני אומר אדם לו' ולכותיה דייקי הגוים אבל הגוים' אבל הגוים' אבל אם כמ"ם סי' ס"ז ס"ל ס"ל אסור דה"ל הביאו לאו דוקא וכ"ע הביאו לאו דוקא וכ"ע : **ד** אבור לשקול • לפי' לינו אבל מדקתן רק פוחה מעט לו הוסיף מעט אע"ג דבמהה מרי כמ"ם סי' מ"ג בלי הם דאינו נראה כמודד רק כמוסך לבלי אבל במשקל בכל מנין אסור : **אסור** ליקח ביד ל' המשקל וביד המי בער לעבר המשקל (כ"ה) : **ה וטבה אומן** • פי' מיודע לבוין לעבר בלמלות אסור ומשמע בים"ם דוקא לאבור אסור מוחר וכן נראה דהא הרמב"ם מהיר לשקול ממש בביהו לידע כמה הוא לריך : **ו הוהך בדרכו** • וכ"ל דמוחר לומר הן לי ליערא בער דאינו לומר

מעם עד שימלח את כולו ו אבל אם נשחטה ה מערב יו"ט אסור : הגם זוטות של סוף דיגן כמו בשר דמוחר לטלטלן ו כדי (ד) לאכילתן כמו בשר :

ד (ד) **ז אין טולחין את החלבים ולא מהפכים בהם ח אפי' ה) לשטחן על גבי תרדות אע"פ ט שנשחטה** (ו) ביי"ט וכן **י** (ג) **אסור למלוח בשר** (ה) **עליהם באויר :**

ה ח **עלי שהוא דף עב וכבד וכלי הוא אלא יא שמלאכתו** (ו) **לאיסור** (ו) **לכתוש בו הריפות מותר לטלטלו לקצב עליו בשר** ט **ולאחר שקצב עליו אסור לטלטלו • מחמה לצל :** (אבל לגרוך נופו ומקומו מרי) :

תק הנצרך לבשר ביום טוב היאך יתנהג וסדר מלירתו • ובו ו' סעיפים

א ל אין קונים בשר בפיסוק דמים לומר לטבח תן לי בסלע אלא **א** (א) מחלק להם שלישיות או רביעיות כפי ההלכים שדרך לחלק בעיר בלא פיסוק דמים ומביא שתי בהמות **ויאמר ב** (ב) זו כזו ולמחר שמיון הנשאר וכפי ששוה כך יפרע לו : הגה וי"ל (א) דדוקא ישראל לגבי ישראל מרי בבהמי גוונא אבל ישראל **ג** עם (ג) מ"י מפי' בבהמי גוונא אסור (תשובות אמר"י פרק לין לדין) :

ב ד (א) **ג אסור לשקול בשר אפילו ג ביתו לידע כמה יבשל ד ואפילו ליתנו בכף מאנים לשטרו מן העכברים אסור ה אם הוא תלוי במקום שרגילים לשקול בה ו ואפילו לשקול מנה כנגד מנה אסור ז ומותר לשקול** (ד) **בידו שלוקח החתיכה בידו ומשער כמה יש בה ה ומבה** (ה) **אומן אפילו זה אסור ח אבל אם הוא יודע לכוין דרך החתיכה לחתך ליטרא או חצי ליטרא ו** (ו) **הוהך בדרכו ואינו חושש : אין**

ליה לא יסחוס מסוס הסבל טור ומימנע מסמחת י"ם : (ד) **אין טולחין את החלבים כו'** • דכיון דלא חזו לאכילה מוכח מילתא שלחיקון החלבים הוא מכוון לי סרים ליה לבטוח כדי שלא יסריחו אחי לאיסרי גם מליחה • ובמליחה יש מסוס עיבוד אבל נבי טור אע"ג דסרים ליה ליתן במקום דורסין מימר אמר דאחי לאמנא עלייהו:

(ה) **עליהם באויר** • דא"ל להניח בשר על חלב ובעם האיסור בחלבים מסוס דבמליחה מוטבת סני לרו אחפי' במליחה לגלי הוה בעיבוד פסק בהג"ל דמוחר לטלטל החלבים דלאו מוקלה הוא דחזי לאכילה ועוד דדעתיה עלייהו להניעם שלא יאבדו ומראה דאם הקלה אותם לאמורה לאסורים במגמול : (ו) **לכתוש בו הריפות** • פי' חפין והוס מלאכתו לאיסור בשבת ואפי' לגרוך נופו ומקומו אסור דהוי מוקלה דאסור כל אבל חברי גלמי דהיינו עץ שקולגין עליו בשר מוחר דמלאכתו לאיסור :

תק (א) **אסור לשקול אפילו בביתו** • בגמרא לא הזכיר בביתו רק לא יקנול בשר וז"ל הטור וכתב הרשב"א לכאורה נראה דכל זה לא לחייבי אלא בלוקח מן הטבח או בטותפין אמולקין בימיסם אבל לשקול בביתו לדעת כמה יבשל מוחר ומיהו נבי מדידה קמח ממש דאפילו בביתו אסור עכ"ל הטור וכתב ב"י מהירושלמי נראה דהרשב"א סברי כתב המרדכי פ' א"ל ירושלמי מפיס אדם עצמו בליטרא לידע כמה הגיע לו פירוס אע"פ שאמרו אין מבניסין בכף מאזנים לא אמרו אלא לטבח אבל לבע"ם אם יחפוץ לידע כמה הגיע לאלקו מרי לשקול

בכן דרך בעל הבית להיות מוכה ע"ל ולי נראה דבגמרא דידן לא סבירא ליה הכי דהא פליגי רב ושמואל במודדת קמח לעיסתה • ומשמע דבביתה פליגי ואפילו רב לא אמר אלא בשבת אבל היכא דלא שייך אי מעמא רב נמי אסר ע"כ בב"י ולעד"ג דאין כאן מחלוקת בין הגמרות דמילינו לאיין בבת בחשבונות של מה בכך

תל"ה דמולד אסור גם החלבים אסור לטלטלן כשנשחטה בי"ט אלא להניעם מוחר דסרינן סוסן מסוס המילחן אבל כשנשחטה מעי"ם מוחר לטלטל חלבים אחר לבלבים ומ"ה המיכה בעוה דיכול לבנים פחילה ע"ג דחזי להדלקה ועוד בהוסכמ מע"ו אם הוא לא אסור לטלטלו ואם הוא יבא מוחר לטלטלו אלא אסור אבל אם הוא יבא אסור לטלטלו מוחר לטלטלו כמ"ם סי' ס"ח אבל בשנשחטה בי"ט ה"ל מולד ואם הוא לא מוחר לטלטלו אלא אסור אבל אם הוא יבא אסור לטלטלו דה"ל מולד כנ"ל עיקר הדברים דוק ותשכח : **ו אסור למלוח** • מסוס דסני לבו במליחה מעטה והוי כעיבוד (מור) וכר"ן כתב כיון דאין דרך למלוח עליהו מוכח מילתא דלעבדן קבעיד ע"כ ולכאר דבזמן הזה דאין דרך למלוח פ"ג עוד אסור לאסור למלוח ע"ג בי"ט וגם בחול אין דרך למלוח : **יא שמלאכתו לאיסור** • נ"ל לפי' כלי המוקלה מחמת הסרון כיס מוחר לטלטלו לקצב עליו מסוס בחמת י"ם כמ"ם חמו' פי"ז דשבת וכ"פ הים"ם וגם הירושלמי מסייע ליה לף הרי"ף לא אחלק עליו לדינא : **יב ומקומו שרי** • לפי' למאן דאוסר מוקלה מוחר לטלטל כלי הסא רבא סבילא ליה כר' יהודה ולפי' הכי עבדו לטלטל כלי עפי' ס"ח :

תק א מחלק להם • דוקא בלא גולל כגון סהם מוחרים זה לזה ואין מקפידין אם יקח חבירו מה יפה אבל אם מקפידין ולריכים גולל לאסור (ס"ל) ומ"ם סס' אב"ב בשם הגו' דבני הבורה המקפידין לפי' בלא גולל לאסורים לאלך דגרעינן מיבואו לידי מדה ומשקל ומגין אבל שבנים אליגם דמוחר לטלטל החלבים דלאו הוא הם ראוים לכלבא ושונגרא • והוא ס"ם הג"א וי"ש וב"ח והחלבים הם בעצמות והקליפין הרכין והגרעינים (ס"ל) : **ג עם אין יהודי** • פירוס מיסראל אסור לומר לא"י הריני עמך למלאה לבלים ולרבים (כ"מ בהג"ל ס"ם) וכ"ל הטעם מסוס דאין רגיל בכך מיאסו מפי במקום וממכר ולבוס פירם כו' ודיוקו של הג"ל מדקתני אומר אדם לו' ולכותיה דייקי הגוים אבל הגוים' אבל הגוים' אבל אם כמ"ם סי' ס"ז ס"ל ס"ל אסור דה"ל הביאו לאו דוקא וכ"ע הביאו לאו דוקא וכ"ע : **ד** אבור לשקול • לפי' לינו אבל מדקתן רק פוחה מעט לו הוסיף מעט לא אע"ג דבמהה מרי כמ"ם סי' מ"ג בלי הם דאינו נראה כמודד רק כמוסך לבלי אבל במשקל בכל מנין אסור : **אסור** ליקח ביד ל' המשקל וביד המי בער לעבר המשקל (כ"ה) : **ה וטבה אומן** • פי' מיודע לבוין לעבר בלמלות אסור ומשמע בים"ם דוקא לאבור אסור מוחר וכן נראה דהא הרמב"ם מהיר לשקול ממש בביהו לידע כמה הוא לריך : **ו הוהך בדרכו** • וכ"ל דמוחר לומר הן לי ליערא בער דאינו לומר

באר היטב

טעיר אסור לטלטלו : (ד) לטלטלן • אבל בלא"ם אסור לטלטלן דלא חזי למידי : (ה) לטמנן • דסוכתא מילתא בטוסס כדי שלא יסריח ואחי ג"כ לטמלטלן ובמליחה יש מסוס עיבוד אבל נבי טור כע"ג אע"ג דסרים ליה ליתן במקום דורסין מימר אמר דמנו למגמא עלייהו : (ו) כי"ם • וכתבו הפוסקים דא"מ מוחר לטלטלן דלא מוקלה הוא דחזי לחלקה • ומא"ל סתלה לפי ס"ם בטיסן אל"ם דעלר אסור א"ל גם אחלים לאסור לטלטלן כשנשחטה בי"ם דהוי עומד לחלקה אלא אמרינן דאם אינו נכון כבר חשבתי עליו גם כן בסי' תע"ה שבריו אינו נכון בו ודו"ק : (ג) אסור לטלוח • אבל אם נשחטה בי"ט אלא לגרוך אבל אם אסור דטליחה מועטת כמו שטולחין לצלי נמי אסור דטליחה מועטת סני והוי לחו כעיבוד החלבים (מור וב"י) חלבים מוחר

תק (א) דדוקא ישראל שרי בכה"ג ס"ם נראה בלם יש לישראל ביו"ם בשר מריפה או בשר אחרוריים בטוקסות שאין בקיאין לנקר שרי לאכור לא"י כי גם כאן התירו חז"ל סופן משום תחילתן שלא יבואו לסוגר משמחת יו"ם ולא ירצו לשהוס בחשוס ביו"ם ע"כ שרי לאכור ביו"ם לא"י בלא פסוק דמים :

שערי תשובה

תק (ו) הוהך בכה"ם וכיון בטו"ח ב"כ בטקוס בים קצב ל"י ולא רלה לאכור בביו"ם לפי סביה הג שלהם רק לאחרתו ביו"ם יסה בורה המורם מוחר לקנות ממנו ולומר לו סכום המשקל מהא לריך שהרי לף ליערא"ל מוחר לומר הן לי ליערא והוא מכוין דרך

מחיכתו

מחיכתו אבל בשבמסה מפיו"ם מוחר לטלטל חלבים דחזו לבלבים • וכ"ם חמיכה שמוס ביכול לבנים פחילה ע"ג ומוי דבנים פחילה ע"ג לבלבים דלא חזו לבלבים אבל אם הוא יבא אסור לטלטלו דה"ל מולד ולא אם הוא יבא אסור לטלטלו אלא אם הוא יבא אסור לטלטלו כמ"ם סי' ס"ח אבל בשבמסה בי"ט ה"ל מולד ולא אם הוא יבא אסור לטלטלו אלא אם הוא יבא אסור לטלטלו דה"ל מולד כנ"ל עיקר הדברים דוק ותשכח : **ו אסור למלוח** • מסוס דסני לבו במליחה מעטה והוי כעיבוד (מור) וכר"ן כתב כיון דאין דרך למלוח עליהו מוכח מילתא דלעבדן קבעיד ע"כ ולכאר דבזמן הזה דאין דרך למלוח פ"ג עוד אסור לאסור למלוח ע"ג בי"ט וגם בחול אין דרך למלוח : **יא שמלאכתו לאיסור** • נ"ל לפי' כלי המוקלה מחמת הסרון כיס מוחר לטלטלו לקצב עליו מסוס בחמת י"ם כמ"ם חמו' פי"ז דשבת וכ"פ הים"ם וגם הירושלמי מסייע ליה לף הרי"ף לא אחלק עליו לדינא : **יב ומקומו שרי** • לפי' למאן דאוסר מוקלה מוחר לטלטל כלי הסא רבא סבילא ליה כר' יהודה ולפי' הכי עבדו לטלטל כלי עפי' ס"ח :

תק (א) מחלק • דוקא בלא גולל כגון סהם מוחרים זה לזה ואין מקפידין אם יקח חבירו מה יפה אבל אם מקפידין ולריכים גולל לאסור (ס"ל) ומ"ם סס' אב"ב בשם הגו' דבני הבורה המקפידין לפי' בלא גולל לאסורים לאלך דגרעינן מיבואו לידי מדה ומשקל ומגין אבל שבנים אליגם דמוחר לטלטל החלבים דלאו הוא הם ראוים לכלבא ושונגרא • והוא ס"ם הג"א וי"ש וב"ח והחלבים הם בעצמות והקליפין הרכין והגרעינים (ס"ל) : **ג עם אין יהודי** • פירוס מיסראל אסור לומר לא"י הריני עמך למלאה לבלים ולרבים (כ"מ בהג"ל ס"ם) וכ"ל הטעם מסוס דאין רגיל בכך מיאסו מפי במקום וממכר ולבוס פירם כו' ודיוקו של הג"ל מדקתני אומר אדם לו' ולכותיה דייקי הגוים אבל הגוים' אבל הגוים' אבל אם כמ"ם סי' ס"ז ס"ל ס"ל אסור דה"ל הביאו לאו דוקא וכ"ע הביאו לאו דוקא וכ"ע : **ד** אבור לשקול • לפי' לינו אבל מדקתן רק פוחה מעט לו הוסיף מעט לא אע"ג דבמהה מרי כמ"ם סי' מ"ג בלי הם דאינו נראה כמודד רק כמוסך לבלי אבל במשקל בכל מנין אסור : **אסור** ליקח ביד ל' המשקל וביד המי בער לעבר המשקל (כ"ה) : **ה וטבה אומן** • פי' מיודע לבוין לעבר בלמלות אסור ומשמע בים"ם דוקא לאבור אסור מוחר וכן נראה דהא הרמב"ם מהיר לשקול ממש בביהו לידע כמה הוא לריך : **ו הוהך בדרכו** • וכ"ל דמוחר לומר הן לי ליערא בער דאינו לומר

מטון

בכך דמותר כר״ם בסי׳ ס״ו ס״ו דמותר לחשוב כמה פרע שכר לפועליו כיון שלין לו נקפותא בכך ה״ל בירושלמי דמותר לחשוב כמה הגיע לחלקו: (ב) **כמה תתיכות בבת א׳** · זה מימרת דשמואל ופירש״י דחד טירחא לכולהו וכגמרא תיכף תו דרב אחא מערים ומלח גרמא גרמא פירש״י לאחר שמלח לזו לאכלה היום לומר חברתה עריבה עלי לאוכלה היום וחזר ומולחה והעור לא זכר הא דרב אחא וכן הרמב״ם פ״ח די״ב וכתב ה״ה דהרמב״ם מפרש דהם מוקים שמואל לה התיר אלא בבת אחת וכ״ב אחא התיר אפילו בזא״ז בהערמה וכ״כ ב״י לדעת הטור שפסק כשמואל ואני מסתומים כשעה אחת דהא כבר כתב הטור בסימן תל״ט דמותר למלוח בשר ע״ג העור כלן מעט וכלן מעט עד שימלח את כולו והא פשיטא דלא מייירי שם מתתיכה א׳ שימלח אותה במקומות הרבה על העור דודאי בתתיכה א׳ לא ימלח כ״כ הרבה אלא עד שיסיף לכל העור וא״ל שיהא מאוד למולחה הא ודאי אסור בי״ם כיון שמן הדין א״ל למולחה הרבה יותר מהראוי כמ״ש בי״ד סי׳ ס״ו וכל זה מולח הרבה יותר מהראוי מולחת אותה דעשה בשביל העור ואסור וכן הרמב״ם בפ״ג כתב דין זה וז״ל מולח מעט בשר מכלן ומעט מכלן עד שימלח העור כולו הרי דלא אחד בשר קאי דא״כ הל״ל מולח בשר מעט מכלן דלזו הוה אפשר לפרש על חד תתיכה ולכון מעט היינו מקלת ממנה אבל כשאומר מולח מעט בשר ממנו קלת בשר בכלן וקלת בשר בכלן ותו דאפי׳ אם תפרש על תתיכה א׳ מ״מ הוה דין בהרבה תתיכות ג״כ הכי דהא פעם התיסור לרבר המגיד משום דאינו מולח בבת א׳ א״כ מה לי תתיכה א׳ מה לי הרבה אלא פשוט לפע״ד דגם בהרבה מותר ס״כ מפורש דאפי׳ בב׳ הערמות שרי דהיינו בהערמת מליחת הבשר והערמת מליחת העור א״כ לא הוצרכו הרמב״ם והטור להזכיר הא דרב אחא לענין מליחת הבשר שכבר זכרוהו ברבותא עפי וא״כ הך דאמר שמזכיר כאן דלא שרי אלא קודם אכילה שהרים הוא שייך כ״ם בהך דהטור שזכרנו וכ״כ ב״י אלא שמו״ם ז״ל חילק ואומר דנבי עור שאני שהתירו סופן משום תחילתן והוא תמוה דרש״י פירש בפ״ב דף י״ז וכן תשובת הרשב״א שמביא ב״י סי׳ תק״נ שבהך דרב אחא הוה הטעם נ״כ משום התירו סופן משום תחילתן וא״כ אין חילוק כלל ביניהם וכדור לפע״ד דהך דין דמליחה בבשר דכאן הוא ממש דין דמליחת בשר ע״נ העור ולרבותא זכרהו שם וכאן אין צורך בו וא״ל דהא דע״נ העור לא מיירי אלא מליחה מועטת דהיינו לגלי אבל כעין קדירה אסור אפי׳ בבשר ז״ל דהא (*) דלא בעינן שם מליחה מעט היינו משום העור דאי תימה משום הבשר עצמו ה״ל לאביי בגמ׳ להסמיטנו דין זה דדוקא לגלי בבשר עצמו בלא עור אלא פשוט דלא נקטיה לגלי אלא בשביל עור אבל בבשר עצמו מותר בכל ענין והיינו כרב אחא ופ״ז סמכו העור ורמב״ם דלא כתבו הא דרב אחא כיון דמוכח מה ך דעל גבי עור דבשביל הבשר עצמו מותר בכל גווני ולא בעינן לגלי אלא משום העור: (ג) **אע״פ שהיה אפשר בו** · הטעם שם דטפי מעלי בשרא כשאין שוהא במלח וכתב ע״ם בת״ה סי׳ פ׳ דבדגים יש מילוק דיש מינים דמתקלקלים אם שוהין במלח לא מותר למולחן כי״ט לף אם נתקררו בעי״ט ומינים דטפי מעלי כששוהין במלחם לא ימלחם בי״ט אם נתקררו בעי״ט ומ״מ ל״ל דיכול לבשלם ולתת מלח לתוך המתכת שמבשל אותם כיון שעיקר טעם האיסור משום לד מיבוד וזה אין שייך בתבשיל שנותן המלח לתוך המים: (ד) **נוהגין לנקר** · בת״ה סי׳ פ׳ כתב וז״ל בהג״מ בשם ראבי״ה כתב דמותר לנקר בשר בי״ט אפי׳ בשאינו מעי״ט ואין בזה משום בורר (אוכל מתוך אוכל) משום דא״א לאכול בע״א מלאה דר״ל כיון דא״א לאכול בע״א בשבת אינה בבירה ויש לתמוה על הרמ״ה שכבר מהרמ״ה דפרק תולין דבין הגיתות מותר לתת יין עמור בשמרים לתוך המשמרת משום דבלא״ה יכול לשתיתו אלמא אדרבא משום דאפשר בלא הך בבירה אם״ה ליתי ביום משום בבירה ע״כ · ואני נבהרתי רבה חזינא אבל תיובתא לא חזינא דאין זה מנין לזה דודאי כל שאין הכרח להבדל זה מזה אלא יש אפשרות לשתות אע״פ שהם משורבין אין ההבדל אוסר בזה דאין כאן בורר אבל בשם צריך להבדל וא״א בלעדו אז יש לחלק בשם יש אפשר ליקח משם האוכל ולא לעשות בפשוטה כלל אלא יקח האוכל ויאכל והשאר ישאר לפם אז אסור לברור האוכל א׳ א׳ ולעשות קיבוץ ממנו אבל אם א״א ליקח האוכל ולהבדילו מן הנשאר ההיא דמנקר שרי כיון שא״א להבדיל בע״א והבדל הוא הנכרם: **תוי** כתב שם דבהג״א גבי הא דמלח גרמא גרמא מוכח דריב״א סבר בעיקור שייך בבירה מדלא התיר אלא משום פסידא הא לאו הכי אסור ע״כ מעטם בבירה והא דשרי משום פסידא היינו כשנותנו ב״ש דא״א מקמי הכי אבל שותה מעי״ט דאין הגיקור מפיג טעמו ואדרבה מסריח עפי כדמוכח מדברי ריב״א לכך

*) נ״ל דהא דבעיא דלגקר

באר היטב

מכוון לנקר אלא לומר לו כמה צריך כמ״ם סימן שכ״ג גבי מדם מ״אה:(ז) נוקבין · דלריך שהיו לידע שמקח וממכר לאסור בו (רפ״י) וא״ל מותר לנקוב תחיכת האפיקומן בשבת לתלותו דלא כים מהמירין: **ח לעשות בו שרי** · אלא יתלאנו לחדם: **איתא** בגמ׳ כלי שיש בו שמחות ומותן בו מעט מים ומניח הבשר במים וכשיגיע עד השמחות יודע כמה ליטרות ים בו לאסור לעשות כן בי״ט אפי׳ פיחת מעט לו מוסיף מעט דמלכתא מילתא שמכוין למדה: **ט באור** · וה״ם שמותר לטומנו בדרגן: **י מותר למלוח וכו׳** זהו מימרא דר״ל משמיה דשמואל בגמ׳ וקאמרי׳ רב אחא דלא כר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא ואתב הרב״ו דהרמב״ם פסק כשמואל דדוקא למלוח בבת א׳ שרי דחד טרחא הוא אבל אם מלח תתיכה א׳ לאסור להעריס ולמלוח אח״כ תתיכה אחרת ולומר בזו אני רוצה אכל״ל וא״כ ל״ע מה שכתב רמ״א ואו׳ דף י״ז ע״ב: **יא אע״פ שהיה אפשר למלחו** · דיעוד שהבשר הוא במלח מפיג טעמו ואע״ג דאמרינ לעיל שמותר להעריס ולמלוח בי״ט כדי שלא יסריח ס״מ שעדיף טפי כשמונח במלח י״ל דהתם מיירי בי״ט ראשון דאם לא מלח ליה עד יום שלישי יסריח אבל מעי״ט לי״ט עדיף טפי כשמונח בלא מלח ודנים יש מינין שמשיחין במלח ואותן צריך למולחן מעיו״ט (ת״ה) וכ״ל דמיירי שמולחו לטוליא דמו וה״ם אם היה מדיחו ומיצלחו מעי״ם לטוליא דמו היה צריך אחר הדחה שניה למולחו דאח״כ מתקלקל כשעומד בלא מלח והוא טוב יותר כשהבשר חולה כך בחורי בלי הדחה ומליחה לכן מותר למולחו בי״ט וש״ם פסק כמסרי״ל דאסור למלוח בשר בי״ט וע׳ סי׳ תל״ה בהג״ה וא״ל הא דמותר למלוח בשר בי״ט בשחרית בהערמה שלא יסריח היינו שמולחו לטוליא דמו ומיצחו במלח עד לאחר י״ט (עב״ד סי׳ ע׳ ס״ה דיש לוסרין להתחלה לו לאחר שמולחו והדיחו מולה בכלי יו״ט ע״י הערמה שלומר מזו מולל לומר אבל בשחרית אפילו קודם אכילה לאחר שמולחו והדיחו לאסור למולחו שנית דאפי׳ לריך לאוכלו שרי מבשל אותו מיד וא״ל מגאיה בב״ל) וא״ל דבמקום שיש ודאי הפסד שיסריח מותר להעריס ולמלוח אפי׳ אחר אכילה כמו שהתירו במסוכת בסי׳ תל״ה ס״ו ודוקא כשנשחט בי״ט כמ״ש ס״ו וכ״מ בר״ן: **יב נוהגין לנקר** · ואין בזה משום בורר מאוך לאוכל משום דא״א לאכול בע״א דהא רב שרי להפרים אלה בי״ט מעיסה המילוסה מעי״ט עכ״ל הג״מ ויש לתמוה דאדרבה כל שאי אפשר לאכול בע״א שייך בו בבירה כמ״ש סי׳ ש״ם ס״י ועוד דרוב הגאונים לא סבירה להו הא דרב והבג״א מוכח דלא התיר ניקור אלא משום פסידא ושיש בשומט בי״ט דבשאמט מעי״ט אין הגיקור מפיג טעמו אדרבה משביחו לכך נראה דיש לנקר ע״י שיש כמו בקופיץ לו בקרדום (וכמ״ם סי׳ תק״ד) לענין הבלין ואע״ג דהרקדה אסורה אפי׳ ע״י שיש (וכמ״ם סי׳ תק״ו ס״ב) שאני התם שרגילין לעשות הרבה בבת אחת ומיישבין שיכוין לעשותה בי״ט ויתבטל משמחת י״ט כמ״ם הרמב״ם עכ״ל ת״ה ודבריו המוסיס פסיקים סי׳ זר בדברי הג״מ ודבריו כפשוטו דמ״ם משום דאי אפשר לאכול בע״א לא בא לתת טעם למה אין בזה משום בורר וכו׳ כלומר דזה לא מקרי בבירה דבבירה לא שייך אלא בדבר המעורב אבל הכא אפי׳ לאודיה קאי והאי לאודיה קאי כ״כ המרדכי בסתמא ובבירה לא שייך כאן עכ״ל ואפי׳ למ״ם סי׳ תק״ו היינו בדבר שהוא פסולת גמור לו בב׳ מינים אוכלין אבל הכא הוא מין מ׳ ואינו פסולת אלא מיסורת הוא דרבים עלינו ומ״ם הג״מ משום דא״א וכו׳ ה״ק עכ״פ כיון שהיה יכול לנקרו מעי״ם לאסר לנקר ביו״ט ע״ז קאמר דא״א לאכלו בענין אחר שרי לעשותו ומייתי ראיה מרב דאמר שתמו לפור מעי״ט אסור לכסותו בי״ט כיון שמותר לאכלו בי״ט בלא כיסוי אבל נגלל עיסה מעי״ם מותר לאפרים אלה בי״ט כיון דאסור לאכלו בלא אלה הלה ה״ל כיון דאסור לאכלו בלא ניקור שרי כנ״ל ברור פירוש של הג״מ וכן כתב בהדיא בס׳ ראבי״ן ע״ם [ומסיק] מע״ב דהוה בבירה שרי כמ״ם סי׳ תק״ו ס״ב גבי קטנית עכ״ל ואפי׳ להאוסרין בסי׳ תל״ה אוכל נפש שהיה אפשר לעשותו מערב י״ט היינו במלאכה גמורה אבל הכא לא הוי בבירה כמ״ל ומ״ם בת״ה דרוב הגאונים פסקו דלא כרב היינו משום שהוא מתקן גמור דקודם היתה כל העיסה שבל תדע דאפי׳ המתירין באוכל נפש אוסרין להפרים אלה אבל הכא לא הביב תיקון הבשר הוא אוכל בכל מקום שהוא רק שהותר מה שאסור לאכול ומ״ם בת״ה דבהג״א לא התיר אלא משום פסידא · ז״ל הג״א שלפנינו ומשום פסידא שרי לנקר הבשר ואפי׳ א״ל אלא למקלתה דדמי להא דמערים ומלח גרמא גרמא עכ״ל משמע דלנקר

שערי תשובה

תתיכתו לתתוך בו וא״כ מאי איכפת ליה שהא״ל סוקל ממש ואפילו כשהוא פסיק רישא לא איכפת לן כ״כ בתוס׳ לא״י כמבואר בסימן ר״ל בגמ״א ס״ק ס״א וגם הין כאן הב״ם שהרי גם הם קונים מה שצריך להם לצורך הגם ומ״מ משום אלוגל יו״ט אין לישה הבשר בכרכשה ויכסו אותם בגמחם ברתוב ע״ם

ס״ם בגמ׳ י׳ שם ב כרי״ו שם ר״ר ודין מלינת פגרי בסי׳ הנ״ם ל׳ מיסמלא דשמואל שם י״ר וכפי׳ ר״ל ירוחם דרב אחא מר אסברה לסוכיף על דברי שמואל כח דאפי׳ לעבריס וכ״ל מת תתיכה אחת ואח״כ ניטול אחרת ולומר בזו אני רוצה מותר וש״ו קלי הגמת רמ״א מ מ״דבי כפ״ק דביצה ומ״ם מסת דרב אחא כר אסברה לעיל:

עטרת זקנים

(ב) מותר למלוח כמה תתיכות בבת אחת ואפי׳ אינו יכול למלחו בבת אחת יכול להערים אחר שמלח הבשר הצורך ליו״ם יכול לומר השאר בשר ערב עלי יותר לאכילה היום ותוזר ומולח עד שמולח כל הבשר שיש לו (פרק קבא דביצה) דגים שקורצין אותן סעיו״ם יכול למולחן ביו״ם אא״כ הם כמין דגים שכל ששוהים אותן במלח משבחין אז צריך לשולחן בערב יו״ם (בית יוסף ת״ה) (ג) נוהגין לנקר הבשר אף אם אינו צריך אלא מקצתה אע״פ מותר ביו״ם לנקר כל הבהמה (ב״י הגהות אשר״י ורוקח) ומוב לשנות ובחיות שאנו צריכין לנקר היום אין רי בשינוי ואסור כ״כ (מהרש״ל בביאור סס״ג):

ל מסנס ונמ' ביוס דף ל"ל ב מסנס סס ג סס בנמ' בלומת בסמ"ל רמב"ס בס"ד מסיו"ס ד טור בסס סס"ג בסס סוס' ה כן נלסס מדנרי רמב"ם בס"ד וכ"כ ס"ס ו מזר בסס מרי מרא"ס:

יד אפרים

תקא (בסג"א ס"ק ב) ומיהו ביון' כו' נראס דסך ומיהו אין כוונתו במולק מל כל"ל מ"ל דסירולמי דמסיר לאחר בינ"ם מייני אלף מוחר כלי ובמסולר בדרכי מסס ס"ם אך בסג"ל ר"ל בלומי ס"ם לאסור בקורה ובשמה ע"ם כתב דמיירי' לומת דאם עדיין יש מוכס בלי עליו מוחר ומייני בשוכין מסין מלאכתן וא"כ כ"ם בקורה מדין כן:

ג (וטוב (י) לשנות קצת אם יוכל לשנות באיזה דבר) : (מהרי"ל וא"ס סימן ס"ד) :

תקא עצים האסורים והמוחרים ביום ז' וב' ז' סעיפים

א (א) ה אין מבקעין עצים מן הקורות **א** שעומדות לבנין ולא מקורה שנשברה בי"ם אפילו אם היתה רעועה מעי"ט **ב** וקרובה להשבר אבל אם נשברה מעי"ט אם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע מבקעין ממנה התיכות **ג** גדולות ד ולא יבקע לא בקרדום ולא בגרזן ולא בגרירה אלא בקופיץ (פי' סכין של קלנים וים שוטין בו ג' ראשין דומה קצת לקרדום רש"י) **ג** ובצד הקצר שלו אבל לא בצד הרחב ד ויש מי שאוסר אפילו בקופיץ לפי שאין אנו בקיאין מדו ולא התירו ד אלא (א) בסכין :

ב ה ה עצים גדולים קצת וראוים להסקה בלא ביקוע לא יבקע כלל (ב) ואפי' לשברם (ב) ביד ו יש מי שאוסר : אין

דלנקר מה שרולה לאסול בני בלא בסידה לפי' נסמס מני"ט ומ"ם הנ"ל ומסוס בסידה נ"ל דמיירי לס יבסה לחר יו"ט יסיים הבסר ולריך למולמו ע"י הערמה ול"ל למולמו לא"כ מנקרו לכן שרי מ"מ דוקא בנסמס בי"ם אבל בנסמס מערב יו"ט לאסור כמ"ם ת"ס : **יג וטוב לשנות** • מסמע דלס ל"ל לסנות מוחר בלא שינוי וביה"ם פסק דלסוריים לאסור לנקר דה"ל לנקרו בשינוי ולס"ה לס נסמס בי"ט הכל שרי עכ"ל וה"ה לס נסמס סמוך ל"ט שלא היה לאפשר לנקרו קודם לכן • ולפי מנ"ל יש להקל בכל ענין בניקור :

ואם הבשר הוא ביום המליקה למחיטתו ולס יבסה לחר יו"ט יהיה לאסור לאחלו כי לס לני לאסור לנקרו ולהדיחו ע"י הערמה שלמר לוכל ממנה כזית כמו שכתב בת"ה דכשנסמס בערב י"ט לאסור דה"ל לנקרו בשי"ט וכ"מ בר"ן נגי מליחה שכתב שהוא נרס לעלמו המסידה דה"ל לנקר מערב יו"ט לאכל לס נקרו מערב יו"ט מוחר להדיחו ביו"ט הוחיל ולאוי לאחילה כמ"ם סי' שכ"ח סי"ח ול"ד להדחת כלים שלאסור כמ"ם סי' שכ"ג דהתם טושה מעשה בידים שמדיחו מה שאין כן כאן שסוסך עליו מים ודיו שרי כמו ירקות אבל בשבת נ"ל דלאסור כמ"ם שם :

תקא **א** שעומדות לבנין • דהוה מוקלה ממחת הסדרן כיס ולאסור לר"ם מוחר ברשוטה (טור) ונ"ל דלפי' מ"ם סי' שכ"ז ס"ו דבהמה ברילה שמתה מוחר לר"ם היינו משום שמכל מקום יוכב ומלטה שמא ישחטנו הא"ם כמ"ם בחו' בחולין (ערסי' סי"ם) אבל קורה ברילה שאינברה לכ"ע לאסור דהא קפריך שהמא דתלמודא דף ל' ולא קלמר הניחא למ"ד כמ"ם דף כ"ז אלא של כרחך כולי עלמא מודיס בזה דלאסור ולבלוסרים מולד בי"ט כמ"ם סי' תל"ה סבימא דלאסור דהא מולד הוא וכן כל שברי כלים (עיין סי' ש"ח ס"ו) : **ונ"ל** דלפיו"ל היתה רשוטה מקרי מולד דמשיקרא כלי והשתא שבר כלי וכ"כ הרב"ו בשם הירושלמי אפי' כלי שנשבר מעי"ט ויש בו תולר כלי ונשבר בי"ט לאסור • ומיהו בירושלמי דשוס קרלקא הביא לאס יש עליו תולר כלי אפי' נשבר בי"ט מוחר לבסיקו וכ"כ הב"י עצמו ספי' זה ומיירי שעושין עדיין מעין מלאכתן לחשוה כגון שברי עריבה לעוק לחוכן מקשה שברי זכוכית לעוק לחוכן שמן כדאיתא בגמרא • ונ"ל דבכלי אפי' היה שלם לחמול ונשבר בי"ט שרי לר"ם דכלי עשוי להשבר משא"כ בקורה וכמ"ם בגמרא דף ל"ב דפריך שתי הבריתות אהדדי ולא קאמר כאן בהיה ברית מעי"ט כאן בהיה רעוטה אלא ע"כ בכלי אין חילוק וכמ"ם : **ג גדולות** • ולפ"נ דהוי מכשירין אשבר לעשותן מעי"ט שרי דלאו מלאכה היא אלא עובדא דחול אבל דקות אסור דמייב משום טוחן כדאמרינן פ"ז דשבת (מרדכי וכ"מ ברא"ש ע"ר סי' תק"ט) וכר"ן כתב דהוי כאוכל נפש עצמו דהא לאוי להתחמם בהם ומתוך דשרי לבקען לעוך להתחמם בהם שרי נמי לבקען לבשל בהם ומיהו כיון שרגילין לבקען לעשות מהם כלים נריך שיטי עכ"ל והקשה מהרי"ל הא מדורה להתחמם לא הותרה אלא משום מחוך כמ"ם הר"ן נופא ש"מ דאלו אוכל נפש הוא (ב"י) לא [ודאתי] מלי קא קשיא ליה דהא הר"ן כתב דהוי כאוכל נפש • כלומר דבאמת מדורה להתחמם אלו אוכל נפש הוא אלא שהותרה משום מחוך ואם כן כיון שמדורה מותרת מותר לבקע עצים למדורה כיון שהנה מהעצים עצמן ול"ד למכשירין כגון סכין ומסוד שאין נהנה מהן עצמן רק ממה שנעשה על ידיהן כ"כ הר"ן בהדיא וכיון שהותרה ביקוע לעוך חימוס הותרה נמי לעוך ביאול כל"ל : **ד אלא בסכין** • והמדקדקין אף לבשל דגים קודם י"ט שהרי יכול לבערו בלא ביקוע כמ"ם הרא"ש ואין להקל אבל במקום שעצים יקרים לא משנו אלא בסכין ז' : **ה עצים גדולים כו'** • וים"ם מהיר אפילו להכניסם בחור ולשברם אבל לא יבערם בתנן כמ"ם הרב"י בשם

ולי נראה דיליף לס המור מעשה הראשון שהכה הרא"ש דהוי טירחא אלא לעוך בזה יש עשה לאיסור אפי' ביד וזה מבוון בלשון הרא"ש כי יש לדקדק למה הולרך לכתוב דהוי טירחא אלא לעוך דזה הוה מדרבנן ואיסיר ע"ז ולא בלי מלחים מנה ואי בעי למימר דרך לא אף זו הל"ל ולא עוד שיש בו אפי' אבל מלאכה אלא נראה כוונתו בשני שעמים אלו דאפי' במקום שאין לומר בו שהוא אבל מלאכה דהיינו שאין בוקע דקיס מאוד ול"ד להיות דאסלית סילחא טירחא אלא דהוי דקיס להבעיר אלא דוקא בעצים דקיס מאוד כדרך להבעיר

(*) נרא"ש אותה המשכנות כו'

שערי תשובה

ע"מ: (י) לנטות • בבה"מ ובהב בבו"ת נ"ב מ"ה כיון נ"ב בבר בלא כודה קודם יו"ם ויוב נ' מבנמהם הוא ביו"ם מוחר לבדיהו כיון ברהוי לבבל בו ביוב לים בים מבוס היקון ובין לבול סימן בב"ב בו"ם בוב :

תקא (א) בסכין שבה"ם ובין בחור ולריסה בלף ביו"ם לם לריך לסבר ביסול קרייהו בנון ביסול דנים רבתי לבקע נם דקות קלה רק יזהר בלא יביו דקות מלוד נם לא יבקע ויש לסנין ויבשבה לנור אלא בל בקעת בבבה יבליך מיד על בלם :

באר היטב

ולמלות אפילו לחר אלילה כמו שבחירו בחבולות בסימן הל"ם ס"ו ודוקא בבבחמה בי"ם ע"ם : (י) לנטות • וכתב עוד מהרי"ל ואולן לחבולים בלריך ביקוע נדול לין נלבה לבחיר ע"י שינוי ובין בים"ם בע"ל בדיבלם : ובס"ז כתב דאין לנו לבחמיר נם בלחבולים דרך שינוי ולין אילון בזה בין בשחנם בנרב ביום טוב לא ביום טוב לענין לחבולים בלריך שינוי אין בדי לבלוקה בים בלבלה בנשחנם בים בזהבן בנבר ולא בים שאלי לעקר קודם יום טוב בסיב יש לעקר ביום טוב נם לחבולים בר לאן לנטוע בך בתב בס"ל ע"ם • אם בבבר בוא ביום בבלינו לבחיבנו ולם יבבלו לחר יום טוב יבים לבבל לאוכלו בי אם לני לבבל לעקרו ולבדיהו אל ידי בבבבבה בילחבר לוכל ממנו בזיה בבבבבבה בנרב יום טוב לבבל דבוי ליה לעקרו בנרב יום טוב אבל אם נקרו בנרב יום טוב מוחר לבדיהו ביום טוב בוחלו ולחלו לאכילה אבל בבנת נ"ל דלחבור ח"ל ע"ם • ובבבר שבנת

ביום טוב בסימן ת' בתב דאפילו בבנת מוחר לבדיהו ע"ם ובין בבבבנ"ב ובין בבבבנ"ל בסימן בב"ל בשיף קבן ז' ובין בלר בישב י"ד בסימן ס"ם בשיף קבן מ"ם מם"ם :

תקא (א) בסכין • ובמדקדקים שבנין לאבור אף בהמ"ם ומתקנים בל בעצים בבבבים אף לבבל דגים קודם יום טוב בברי יבול לבבבו בלא ביקוע ולין לבקל אבל במקום בעצים יקרים לא משנו לשיחתא יבילא ומוחר לבקע דבשבר מחוכם בזה יב"ם • ולבבור ביד לין לבחמיר בבל בהמ"ם ע"ז וע"ם : (ב) ביד ויש"ם מחיר אפילו לבבבינם בחור ולבבבו • אבל לא יבבבם בלבן : בבבם

להבעיר אם מה שאין כן כאן דאין בוקע לדקים מאוד כי אין דרך לבשל בדקים כאלו אלא אם יהו נסים מאד כדרך להניח על האש אחר ההבער' של האש לבשל הקדירה דאין בזה שיעות לעומן שהוא דק ע"כ כתב שאסור טכ"פ מצד תרתא ואם כן כלל בזה שני דברים דאם בוקע לדקים קצת ים מעוה טירתא ואם דקים מאוד יש בו אב מלאכה ודבר זה הוא ראוי ומסתבר להכניסו בכלל דברי הרא"ש וא"כ יש לאסור אפילו ביד מצד טעם הראשון ומ"ה ניחא לי מה ש"ל מהגיה דרב יהודה מפסח אלוותא אלוותא והייטו הדין שכתב הטור בסי' תקי"ט שמותר לקטוס עצי בשמים וכן בשבת בסי' שכ"ב דמותר לקטוס אפילו בסכין חצן לאוכל בו שיעו דהתם לצורך הוא מה שאין כן הכא שבשיל ליה טירתא אלא לצורך · ולפ"ז ניחא לי נ"כ מ"ש הטור דמפרש"י גראה דמותר לשבור ביד וכתב ב"י דלא ידע מנליה כן מדברי רש"י וגם רש"ל פלפל בזה ולא נראה לו כן גם מהרא"ש מצמע לאיסור ולדידי ניחא דעיקר האיסור להרא"ש משום טירתא ורש"י פירש בהדיא דלהמקנן היה הטעם משום טירתא אבל להמפקנא לא אסריגן משום טירתא אלא משום מוקצה וא"כ אין איסור ביד בדבר שאינו מוקצה דהיינו שבר מעי"ט זה ל"ל בדברי הטור וראוי לחוש למעשה לאסור לשבור אפי' ביד במקו, ואם כן אסור בכל אופן אפילו בדבר שאינו מוקצה אבל אם אינו מוקצה אינו אסור

ל״ח מכנס ביום ל״ג : מכנס סס ל״ב ג׳ גרוי׳ סס ל״ד ד׳ טוס׳ סס ס׳ מיומת דרב יסודה סס ל״ג ל״ג וע׳ מרמ״ם פס״ר :

עטרת זקנים

תקב (א) אינו מוציאין חאש בו׳ אבן אם הוציא מותר להשתמש בו ב״י בשם תרב המגיר :

ביצה שנולדה ביו״ט בד״מ כיון דהכנה גרושה היא לא מיתסר בו ביום עכ״ל משמע דס״ל דלאו הכנה דאוריתא הוא וג״ע דמעיקרא לק״מ דמן הדין לף ביצה שנולדה ביו״ט מותר אלא דגזרינן אלפסמים יהיה י״ט בא׳ בשבת ויתירו נ״כ הביצה ולא ידשו להבחין דמתחמת נגמרה לה אבל הכא ליכא למיגזר שלא יבואו להדליק לאותן שכבו היום ידלקו נ״כ לותן שכבו לתחומו בשבת הכין י״ט לשבת לא עשו לינסי דאלת״ה עליה שנגזרו בי״ט ל״ל טעמא שמא יעלה ויתלוש הל״ל טעמא משום גזירה י״ט אחר שבת (עסי׳ תקי״ז ס״ב) אלא ע״כ כמ״ש וכ׳ בת״ה דבי״ט אחר השבת אסור להדליקם אפילו בלד המי הכין שהוא אסור להדליק בלד המי ביו״ט משום דגזרה אטו בי״ט אבל לא בשבת אלא ע״כ כמ״ש דבי״ט אליבא דרבה אסור משום הכנה ביצה שנולדה בי״ט דהיינו בי״ט אחל אחר השבת דאמרי׳ דכל ביצה שנולדה היום נגמרה מלתחומו ממילא שבת מכין ליום טוב ופרכינן שם א״כ י״ט בעלמא תשתרי ומשני גזירה משום י״ט שאחר השבת פירוש אם תיר בנולד בי״ט בעלמא יבוא להתיר נ״כ במה שנולד בי״ט

ולהדליקם אפילו כיו״ט שני של ר״ה או י״ט אחר (ט) שבת : (הרא״ש ומרדכי רים ביצה וב״י) :

תקב דיני האש ביום טוב ובו ד׳ סעיפים

א א (א) א (״) **אין** (א) **מוציאין האש לא מן העצים ולא מן האבנים ולא ב מן העפר ולא ג מן המים** ג **ואין עושין ד פחמים ואין** ג **נופחין במפוח אלא בשפופרת** ד **ונהגו היתר במפוח של בעלי בתים ע״י שינוי להפכו מלמעלה למטה** . הגה ומותר לכסות אותם בכלי או בשפר מוכן **ה** אם אינו (ב) מכבהו ודוקא לצורך יום טוב א״ל **ו** לצורך יום טוב שני אסור : (מהרי״ל) **ז העושה מדורה ביו״ט כשהוא עורך את העצים אינו מניח זה על זה עד שיסדר המערכה מפני ז שנראה כבונה אלא או שופך העצים בעירבוב או עורך בשינוי כיצד מניח עץ למעלה ומניח אחר תחתיו ואחר תחתיו עד שהוא מגיע לארץ וכן הקדרה אוחז אותה ומכנים האבנים תחתיה אבל לא יניחנה על גבי האבנים וכן המטה אוחז [הקרשים] למעלה ומכנים הרגלים תחתיהם אפילו ביצים לא יעמיד אותם ח שורה על גבי שורה עד שיעמדו כמו מגדל אלא ישנה ויתחיל מלמעלה למטה וכן כל כיוצא בזה צריך שינוי:**

הגה וכן אבנים שים לו דפנות **ט** המגיעות לארץ (תוספות) צריך שיהי אבל מותר להוסיף אבנים שלנו של רבנו ואין בזה משום בנין ויש מאמרים דאפי׳ מגיעים לארץ

(ב) כל זמן שאינו צריך לאויר של תחתיו שרי (טור) :

אגודה

שאחר השבת והכל בנולד בי״ט וכאן בלעודים ומחילה אין שייך גזירה דבאמת מותר אפילו בי״ט שאחר השבת אם בכה היום דהכנה היא היום ולא מתחמל ולא גזרינן מה שנולד בי״ט אטו נולד בשבת שלפניו וכעין זה כתבתי בסי׳ תקי״ב סוף סס׳ נגי אפרוח • זה נראה פשוט וברור ובלי עיון כתב ב״י וא״ש : **ולענין** הלכה פסק רמ״א לקולא וכ״כ המרדכי שבשיר ב״י שמביאים שמדליקין שיורי פתילה ומשן שדלקו בי״ט של ר״ה להדליק בליל ב׳ ובת״ה מראה פנים לאיסור להדליק אפי׳ בלד המי שלא הדליק עדיין מטעם גזירה שמא ידלק בלד המי כמ״ש גבי שמיטה בסגין שלד אחד פנוס ורש״ל החליט לאיסור בזה וכן מו״ח ז״ל וכ״ה בסימן תקי״ד פסק לאיסור ובמי״ט ב״ש של גליות מותר לטולי שלמא להדליק בליל ב׳ מה שבבה ביום הראשון רק ביום טוב שאחר שבת וכ״ה דאין הטעם משום פסק בזה פליגי הפוסקים דלעולם ובודאי דאטו לכל מ׳ נלאה ידי הכל ונעשות פתילות חדשות ויכול לעלמל בליל שני להפתילה הישנה אע״פ שהמרדכי בשם רא״ש אוסר גם הלעולם בהא ודאי נפסוך

על המקילים כללא״ך :

תקב (א) **אין מוציאין בו׳** • מפרש בגמרא הטעם משום דקא מוליד

בי״ט ובהרמב״ם פ״ד כתוב שלא אותר בי״ט אלא להבעיר מאם המצוי אבל להמצות אם אסור אחר להמצות אותו מערב עכ״ל וכתב הראב״ד שהל״ל הטעם מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה והוא הטעם שמשורש בגמ׳ וכתב עליו ה״ה אני רואה שאסק לפשוט שהרי אין זה כביצה שנולדה שאסורה לפי שאין זה דבר הראוי בשלמו אלא לבשל או לאפות בו וראה שאם אפיה שאחר להשתמש בו ולא אפרוחו אלא מפני שלא היה לו להוליד כיון שאפשר לו מערב עכ״ל נראה כוונתו דלא בא הרמב״ם אלא להורות דאין זה אוכל נפש אלא מכשירי אוכל נפש והיה לו להוליד זה בערב וכל מכשירים אסורי׳ אם אפשר בערב וק״ל לפ״ז במוציא אם כדי לחמם בו ה״ל דין אוכל נפש וכמ״ש הר״ן כמ״ש בסי׳ תק״ח כל דבר שהבה מגופו כגון אם לחמם בו ה״ל דין אוכל נפש ולא מכשירין וכ״ה ה״ג והא אין שתמת תגן אין מוליאין אם בו׳ ונלע״ד כוונת הרמב״ן דאמ״נ דדומה לאוכל נפש אין היתר כי לא התירה התורה אוכל נפש אלא לתקן מה שיש בבר בעולם אלא שלא היה ראוי לאוכלה בלא התיקון כמו ביטול וחמיה אבל להמצות ולהוליד שיהיה אוכל נפש דהיינו יש מאין זה לא התירה התורה אלא דקשה ע״ז א״כ איאך התירה תורה אוכל נפש כיון שא״א בלא אם לזה תירץ הרמב״ם שהרי אפשר מבערב וזה דוקא התירה אוכל נפש: **ובמ״ש** הרב המגיד שאם הוליא אם שמותר להשתמש לא ידאתי לפוף דעתו דהא על כל פנים הוא מכשירי אוכל נפש ולא דומה ל״ה מן התורה כדדרשינן הוא ולא מכשיריו דאיתא סימן תק״ט אם כן הוה דינו כמעשר פירותיו בשבת במזיד לו מבטל דאיתא בס״ב דביצה דף י״ז דאיסור שבת אפילו דיעבד אסור אלא לענין ע״מ דהוא דבכגן הקילו בדיעבד ואם״ה ס״מ דמידי דאוריתא אסור אפילו דיעבד ואין בין י״ט לשבת אלא אוכל נפש ולא מכשיריו אאסורים והוא ממש כמו שבת גם מדברי רמב״ם נ״ל לאיסור שבתב שלא אותר כלל להמצות אם משמע דהוא כשבת כיון שלא עבר וכיבל דהתבטל אסור כל שהשרלא הוליא אם בהיסור ודינו כמבטל בשבת : (ב) **כל זמן שא״צ לאויר שתחתיו** • עמ״ש סימן שט״ו ס״ז :

(ט) שבת הנם כדין זה כבו מדישות ע״כ מפנים סע״ז דבמי ימים שוכים אל גליות מותר לכ״ע להדליק בליל שני שם שבבה בליל ראשון • אבל בי״ט אחר שבת וכו׳ כ״ה פליגי הפוסקים ודאמו לכו אחר לאחת ידי הכל ונעשות שתילות חדשות ולא להדליק בפתילות ישנות אפילו בלד המי שלא הדליק עדיין שיהו יכול לעלמל לאפתילה סיפנים ואע״פ שהמרדכי אוסר גם הלעולם בהא ודאי נפסוך אל הפוסקים אל ע״ב ומשמע דאפילו בלד המי אסור :

באר היטב

תקב (א) מוציאין וכתב הרב המגיד ומראה שאם הוציא אם מותר להשתמש בו ע״ב ופ״ז תולק עליו וכתבו דאסור להשתמש בו ואפילו בדיעבד אסור מתבטל מתבטל בו ע״ב • ויש אחרון מותר הראיות אל הפ״ז ע״ב : (ב) מכבהו • וי״ל דאפילו מכבהו דבר אחר מותר הוא ע״ב : (ג) בלי • אבל ליקח אותו לגמרי מכבירים לאחיר

הוחיל

(ג) הואיל ואינו מתכוין לכיבוי • עמ"ס בסי' תקי"ד ס"ב דל"ע מהך דהכא נראה דאפילו מתכוין לכיבוי פעמים מותר כגון שהאש הרבה ומזיק להתבטל אצריך להסיר מקום קלת וזה שאינו בסי' תקי"ד שמותר לכבות לצורך אוכל נפש וכתב ב"י בשם המרדכי אם לוקח אדם אוד מן המדורה להאיר בלילה ל"ל למפחתם מן הגל מיהו הטולם רגילין ליזהר ואכון הוא מ"ל ולפי הטעם דכאן דאינו מתכוין לכיבוי משמע דהוא הדין אם מניחה למדורה אחרת דמותר : (ד) **אין סומכין כו'** • פירוש בבקעת נאה כיון שסיח לתה ואינה ראויה להסקה אסור לטלטלה לצורך שום דבר אבל יבשה שראויה להסקה מותרת לכל דבר כן כתב הטור וכן כתב רש"ל : (ה) **לדידן מותר לבשל בקדירות כו'** • דבגמרא איתא אין מלבנין הרעפים לצלות מאי קא עביד א"ר יומגן הכא ברעפים חדשים עסקינן שצריך להסמן פירוש להקשותן ונעשה כלי ואמרינן הו דטופח הקדירה בשבת חייב משום ליבון רעפים פי' משום הך גזירה דנעשה כלי על ידי היסק הלשון וכתבו התוספות ויש מהרין שלא לבשל בתחילה ביום טוב בקדירה חדשה ולא היא דהכא בקדירה ריקנית דאז שייך בה ליבון רעפים אבל כשמבשלין בה מאכל לא שייך בה ליבון רעפים וכי"ו כתב ע"ש וז"ל וגרלה דבקדירות שלנו שכל תיקונן ונמר עשייתן היא בתנור של יוצרים שאינו אסור וכן עמא דבר וכתב ב"י המהגר פשוט היום לבשל בקדירות חדשות בי"ט ואין מפקפק בדבר עכ"ל ועפ"ז נראה לי אע"ג דכתב רמ"א שמנהגנו לבשל בחדשות קודם י"ט מ"מ אם הוא שעת הדחק והוא שכח לבשלם קודם יום טוב או שלא מלא קדירות רק ביום טוב יש לסמוך על המתירים לבשל ביום טוב בחדשות :

תקג (א) **ואפי' בשני ימים של ר"ה** • אע"ג דכיומא אריכתא מינהו ה"מ להתמיר אבל לא לבקל : (ב) **אבל ממלאה אשה כו'** • בגמרא ת"ר אין תופין מי"ט לחבירו בחמת אמרו ממלאה אשה כל הקדירה בשר אע"פ שא"ל אלא לחתיכה א' פירש"י דבחד פירחא סני וכן בחתוחים לגבי מילוי מים אבל לאפות אינה תופה אלא מה שצריך לה לפי שכל כבר צריך אפיה לעצמו רשב"א אומר ממלאה אשה כל התנור פת מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא לפי שאם הדביק הרבה פת בדופני התנור נהמעטו החלל והחמימות אינו מתפשט כל כך ונאפה יפה אמר רבא הלכה כרשב"א והטור כתב דין זה אפיית הפת לענין מילוי הקדירה בשבר אף על פי שא"ל אלא לחתיכה אחת מפני שהתבטל יותר מיתקן כשיש הרבה בקדירה וזה כוונת הטור לתרי טעמים הא' שבסימן תק"ז הביא דדוקא בחטוטים שלהם היה ריבוי הפת שבה לפי שהיו מדבקים בדופני התנור משא"כ בחטוטים שלנו ע"כ כתב הטור דין זה לגבי תבטל עם שבר הטעם הב' דקמ"ל דאף בשבר יש מעלה מלד הריבוי ופשוט הוא דגם רשב"א דקי"ל כותיה ס"ל ג"כ הטעם של א"ק דמותר כל שאין שם אלא חד מרחא דהא מ"ה מותר בחתוחים בימים שהם אין הטעם דיש מעלה ברבוי אלא משום חד מרחא כמו הא"ק אלא ברשב"א מוסיף להתיר אפילו בתרי מרחות כגון אפיית פת מלד המעלה של ריבוי וכן הטור ס"ל כן וא"כ מ"ש היתר בתבטל עם שבר הוי דינו גם כן אפילו בב' מרחות דהיינו שבבר הקדירה שמותה אצל כאם יכולה לעשותה מעשה חדש להיות עם עוד חתיכה מפני מעלת הריבוי כמו בפת לרשב"א ועכ"כ תמהתו על הב"י שעשה מחלוקת בין רש"י שמתן טעם משום חד מרחא ובין הטור שפירש משום מעלת רבוי ומכח זה עשה נ"מ לדינא בין ב' הטעמים ועשה מזה פסק הלכה כמאן קי"ל ע"ש ובמחילה מכבודו אלא זו הדרך אלא תרוייהו הלכתא ניהו גם לרש"י אלא זכר רש"י טעם שלו אלא לא"ק דלא ס"ל הטעם הנני אבל הטור כותב טעמו אליבא דרשב"א דקי"ל כוותיה דס"ל תרוייהו והא דאייה מדהתיר בחתוחים לחמם מים דשם בחתוח אין מותר אלא בחד מרחא וזה פשוט לפע"ד וכ"י אבל לא

פת לבדית מילה והתיר ר' יוחנן לאפות ג' חטוטים מפני לריכות פת ה' בכלל חטוט ד' מפני לריכות פת ה' אחמיר מפני שלריך כל ככר מרחא ותיקון כפ"ע (עסי' תק"ז ס"ב בב"י) אבל בקדירה דחד מרחא הוא שרי : **אח"כ** לאיתי שכתב בכ"ה בשם

וכ"כ הטור סי' פ"ז דאמרי' במעשה לבוד לכן נ"ל להחמיר ומה שכתב הטור סי' תרל"ב עמ"ש שם פירושו : **י אגודה כו'** • משמע דאם אין לבודין יחד אפי' אותן שאחזה בהם האור מותר לסלקן ודוקא אם הטעים נסיס אבל אם הטעים דקיק אסור (ב"י) וז"ל הב"מ ומרדכי אם עוקר ליקח אוד להאיר שאינו אלא גרם כיבוי ואינו מכוין לכך ופעמים שאינו מכבה אך הטולם רגילין ליזהר וכאן להחמיר וכן כתב הרוקח עסי' תקי"ד ס"ב וע"ש ולכן דקדק רמ"א וכתב להרימו בלד אח־אבל ליקח אותו לגמרי מהכיר' להאיר כאן להחמיר : **יא אין סומכין** • דעצים הן מוקלים ב"י כמו בשבת אפילו למאן דאמרי מוקלה ממ"ש סי' ש"מ ס"ז דבעצים ואבנים לכ"ע אסור והע"ש לא ע"ש ולא שרי להשתמש בהם אלא לצורך הסקה : **יב לצלות בו** • היינו בעצ יבש דאמרינן מה לי לצלות בו דהיינו שתוחב בו הבשר אסור לצלות בשר וכ"ה בגמרא ובפוסקים : **יג וכ"ש שמותר כו'** • אינו מדוקד' דהא בריטא מייירי דוקא בעצ יבש ואפשר דמ"מ כ"ם לא דהא סתם עצים שומדים להסקה וסיס"ם פסק כהטור דמותר להשתמש ביבשים בכל תשמיש : **יד וכן המנהג** • ז"ל ד"מ כמדומה לי שהנו במקומנו איסור שהרי מנהג פשוט בכל הקדירות שקונין לפסח מבשלין בהם מיס קודם פסח עכ"ל ובמהרי"ל ה' פסח כתב שאסור להמיין בקדירה חדשה ע"כ ובאמת בשאר י"ט אין הטולם מהריס ומבשלים בקדירה חדשה ומ"ל מעם שכתב הרמ"א דחמימי קא ממסס לה דחזינא לה דמדייתי ואין מחזיקין מיס עד שיבשלו בהם פעם א' עכ"ל וידוע דכלים המלוטים שקורין גלזיר"ש מחזיקין מיס בטוב אפילו קודם ביטול לכן מותר לבשל בהם ביום טוב בתחילה שרוב תשמ"ש בגלזיר"ש אבל בפסח שאין משתמשין בכלי גלזיר"ש כמ"ש סימן תנ"א אלא בכלים שאין מלוטין לכן מבשלים בהם מיס קודם י"ט כנ"ל הטעם אבל באמת אין חילוק בין פסח לשאר יו"ט : **טו ע"י הדחק** • שאין לו מה לאכול (הג"מ ב"י ים"ם) :

תקג אסור להכין מי"ט לחבירו אפילו דבר שאינו מלאכה ע' ס"ם תרס"ז מ"ם וע' סי' תי"ז וכ"ם האיתמא דאתן בקיצוח דירחא וי"ט שני לגבי אתמון אסור : **א של ר"ה** • דלהתמיר אמרינן קדושה אחת הם אלא לבקל וקשה דבסימן תי"ז ס"ב כתב המערב לשני י"ט של גליות וכתב הא"מ והרשב"א והרמב"ם אבל בר"ה אפי' נאכל בראשון יולא בשני וכתב דקדושה אחת הן אפילו לקולא ע"ש וי"ל דהא באמת ראשון עיקר וא"כ אסור לבשל בו ליום שני דאמרינן מי"ט לחול אבל התם ממ"ל אי אמרת יום שני חול הוא א"ל עיכוב : **ב אבל ממלאה כו'** • אפי' אחר שהאיסה הקדירה על האש מותרת לטוסיף בשר מפני שהתבטל מתוקן יותר בשים שם הרבה (טור וב"י ים"ם) ומשמע דאפילו הוא בקדירה קטנה מותר ליתנו בקדירה גדולה ולטוסיף עליו כדי שיהיה שמן ביותר ועסס"י זה וכתב הטור דמותר לומר בפירוש לי"ט שני אני רולה זה המותר ובים"ם פסק שהרוקח דאסור וכ"מ בב"ח (ועסי' תקי"ב ס"ח) והעולם נוהגים היתר שמבשלין בשמרית לצורך הלילה ועכ"פ צריך לזהר לאכול ממנו וכתב ב"י דאפי' אוכל רק מהתבטל שעם הבשר או מהרוטב שרי והב"ח כתב דדוקא כשצריך לאתיסה א' אז מותר למלאות הקדירה אבל אם שיקר בישולו לצורך הלילה ואוכל בשמרית קלת ממנו כי היכי דלא ליתסר עליה הוי הערמה דלא כהרבה שטושים באיסור זה כו' ודחק לייסב דברי התו' והב"ח וכי"ו שכתבו בהדיא שמעריפין ע"ש ודברי רי"ו א"א לייסבו דז"ל בגילין בני אדם לשתות התרנגולת ולבשלה לצורך אוכל ולאכול מהבבד או דבר מוטעם ומכמו על הבתיא דבר אחד וכו' (עססי' תי"ק) וכתב הר"ם קודם אכילה עכ"ל וכ"כ הים"ם בהדיא שמותר לבערים והא דאסר בהערמה היינו בשאינו אוכל כלל מאותו קדירה רק שאומר שמא יזדמנו לו אורחים (עסי' תקכ"ז סכ"א) וכ"מ בב"י בשם רשב"א שאסור לשבל הגבינות בבלק אע"פ שאוכל אחת מהם מפני שאין א' מבשיח בתיקון הבירו ע"ש משמע שבקדיר' שמבשיח שרי ע"ש ובתשובת הרשב"א סי' תרפ"ז והמרדכי כתב בא' שהיה צריך לבשל בשר ביו"ט ואפילו לאפות ג' חטוטים ביום אחד בכל חטוטי הבשר אינו אלא אחד ומ"מ אם אינו רולה לאכול אלא אחד

ד' פור' כסם סיעור ופו' י"ר ס מרדכי בסם רפי קולגא ופרפר"ש פתשובה ו' סם נגרייתא ח מסמם ביעם י"ר וכ"ם ב סם בגגא' מרב כפי' מרי"ף וכ"ל רמב"ם בפרק ג' מהלכות סם כ"ג וכתמיים פסוקים ד' ס"ם בפרק ג' בסם רפ"ל וכ"ל סר"ן :

עטרת זקנים

תקד (א) משום דהוי כעובדין דחול אבל משום שחיצה ליבא דלא אפריחו בפה (שאין) דרך לשתון לימים הרבה (ב"י סימן תצ"ח) :

רדב"ז דוקא שתכלה דרך תכילה ולא לתעריס ע"ם ומ"מ נ"ל מתחר שמסג להקל שמבשלין בשחרית ושומעין דבר ממנו שלין לאסור לסם תכל לסכין מי"ם לחול כה"נ אסור לע"ם סרי"ו כתב מהגרון להקל כמם"ל בזמינו לא נהגו להקל בזה : **ג מותר לאבלו** • אפי' יש לו תבשילין אחריים דזה לא מקרי הערמה כיון שאוכל ממנו מעט כ"י רשב"ל יש"ם ס"ג דלא הכב"ח שמחמיר ע' סס' תקכ"ז ומיהו בי"ם של י"ם מחמיר בס"ג ואין טעמו כדלה בעיני עמ"ש: **ד ממלא נתתום כו'** • דהך טירמא הוא ומשמע דגם בזה סרי להתעריס קודם התכילה דהא י"ל דבשר ומים הד דומה אית להו עבב"י : **ה אסור להוסיף** • שלין המיס מסכיסין בכך וכ"ל דאם עושה כן כדי שלא יבקע הקדירה סרי ע' סי' תקי"ז ס"ה ותקי"ד סעיף ח' :

תקד א התבלין • וה"ה כל הכידוכין כגון טוס ומחלייס (יש"ם מ"מ תוספתא) וה"ה כרכום (ב"י מ"מ) תבל הים"ם וב"מ ומהרי"ל הוסרים בכרכום ופלפלין שלין מסיגין טעמן וע"י סיגוי סרי : **ב ואין שוחקין הפלפלין** • אפי' ח' ח' (הג"מ) : **ג כעובדין דחול** • וכ"ח כתב בשם המרדכי משום דהוי כמבכיר (פי' מפני שיש כברה בתוכו) ובים"ם כתוב שמדינא סרי לשחוק הרדל אלא שנוב להחמיר ע' במרדכי : **ד לשנות קצת** - שמתוך כך יהיו זטרין שאסור לדוך יותר ממה שצריך כי"ט (סמ"ג) ובים"ם כתוב דאל"ל לשנות אלא א"כ ידע מחתמוך שלשדך תבלין

אע"פ שאינה צריכה (ג) אלא לתתיבה אחת : הגה (ד) וכ"ם ביכול לשתוה אפ"ם שאינו צריך אלא לבשיל (סמ"ק) וכן יכולה לבשל הרבה קדרות לאכול מכל אחת מעט (ב"י ורבינו ירוחם והגהות הרשב"א) • (ה) ד ודוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה בזית דהוי הערמה ה מיהו אם עברה ובשלה (לו אחתה) **ג מותר לאבלו** :

ב ד ; ממלא נתתום חבית של מים אף על פי שאינו צריך אלא לקיתון אחד : הגה אבל אינו צריך לבשיל אבל אחם נפסם אחת אבל **ה** אסור (ד) להוסיף אם כבר אחבית אבל אחם דערחא אלא לדוך כזה (סמגיר פ"ח) :

תקד דין התבלין ביו"ט ; ובו ד' סעיפים

א (א) ח דכין את **א** (א) **התבלין** כדרכן • שאם ידוך אותם מבע"י יפיג טעמן אבל מלח אינו נידוך ביו"ם ב אלא א"כ **חטה המבתשת או שידוך בקערה וכיוצא בה כדי שישנה שאם שחק המלח מעי"ט לא יפיג טעמו ב ; ואין שוחקין את הפלפלין ולא** ד **את החרדל ברחיים שלהם** (א) **משום דהוי ג כעובדין דחול** (אלא) **דך אותם במדוכה כבל התבלין** : הגה ומיהו מוסגין ד' (ב) לעשות קצת בדיכת תבלין (הגהות מיימוני פ"ג בשם סמ"ג) וכן רלאי לאורות :

מותר

לא עיין בזה כרלאי : (ג) **אלא לתתיבה א'** • פי' ויכולה לסוסיף אפי' כמה פעמים כמ"ם בסמוך מפני מעלת הריבוי אפי' להוסיף בשר בשר והכ"י כתב שלין מותר לסיסיף בשר מלד בשר מלד תיקון כל דהו ואחזיל לשיטתו שזכרנו אבל בשר מחבאר דאינו כן ומותר והשה הטול פוסק אפילו אם לומרת בפי' מתוספת לאכילה בחול מותר כיון שעכ"ה ים מעלה בי"ש מלד הריבוי וכתב שיש מוסרין בזה וכתב רש"ל שיש להחמיר שלא אחמר בפי' כן אלא בשחש : (ד) **וכ"ש** שיכול לשתוה כו' • מקומו אחר מ"ם הש"ע אבל ממלאה אחה כו' דכ"ם בזה שא"ל לשתוה בשביל בזית א' אא"כ ישתוה כל הכהמה : (ה) **ודוקא קודם אכילה** • הטור כ"כ בשם בעל העיטור וז"ל דוקא קודם אכילה יכולה להרבות בכישול אבל אחר אכילה אינה יכולה לבשל ולומר אוכל ממנה בזית אלא דאם עברה ובשלה הערמה גדולה מזו עכ"ל וק"ל דאלו מעמם דהערמה אסורה אסורה ואמו' כתבו בהדיא בפ' כ"ם דף ל"ז בשם עבה דכ"ה מתירין בחבו' בחום' מעמא דכ"ה בדאמרינן מערמת אשה ואוסה תער מלא בכרות כו' ש"מ דהערמה מותרת בזה וי"ל דבשיש לד א' שיש לה מעלה בריבוי בכמרות דהיינו שאינה צריכה בחמת לבכר א' מותר לה לעשות ג"כ ערמה ולהרבות והיינו אלא בחול מזה דמ"ם בתחלה דקודם אכילה יכול להרבות בכישול היינו אבל בלמוד מזה דמ"ם בתחלה דקודם אכילה יכול להרבות בכישול אבל אוכל בלמוד מזה דמ"ם בתחלה דקודם אכילה יכול להרבות בכישול היינו אפי' בכמה קדירות כיון שכל א' ראוים לאכילה ממנה בחמת אע"פ שיודעת בודאי שלא יאכל כולם סני בסכי אם אוכל אפי' כזית ממנו בזמן האכילה כי קן דרך האכיל' לעשות מן קצת קדירות אפי' דבר מועט והיא עיקר האכילה ובחום' פ"ב דף י"ז כתבו וכלבד שלא יערים פירש"י בשתי קדירות שיאמר אני צריך להזמין אורחים אבל בקדירה אחת מותר להערים ולהרבות כו' וא"ח מ"ם מהכיא דבר אחד דמלא גרמא נרמא י"ל דשם ליכא אלא עיבוד הוכלין ומעוה שמחה י"ש כו' אבל הכא מיירי בבישול דאמיר ונם היה יכול לעשות תקנה ע"י ע"ח עכ"ל אין זה סותר למ"ם בפירוש דברי הטור דמותר קודם אכילה אפילו הרבה קדירות דשם הוה בכל קדירה מין אבשיל אחר ואפשר שיעשה מכולם וא"כ יש כאן לד אחת עם הערמה וס"ל ממש כמו בקדירה א' אבל התוס' מיירי במין א' בב' קדירות והוא די לו בקדירה א' בזה אין שם רק הערמה לחוד אע"פ שהוא קודם אכילה ובזה ודאי לא מהני שעיעת כזית מכל א' כיון שבאמת אע"פ לזה הטעימה כלל :

ויצא לנו מזה דיכולה אשה לבשל הרבה מיני תבשיל ביום א' אל י"ש אע"פ שיודעת בודאי שיאכלו מין א' רק שישתמו ממנה אפי' כזית כיון שמבשלת הריבוי אבל כאן שאין הטיחר אלא לפי שהוא קודם אכילה ויעשוה ממנה כזית אם יאמר כפי' שהוא לצורך י"ש שני לא מהני ליה הטעימה ממנו וכזה נ"ל שקיימה כונת הרשב"א בתשובה שהביא ב"י אל א' שהחיר לעשל בי"ש לאשון בלא בנביה לצורך ליל י"ש שני מעשה שיתן לתיבוק אל' מהם לעשות ואמר הרשב"א אלו שעשה כו' היינו בדרך זה בפפי' עשו מאכל לי"ש שני וכזה לא מהני הטעימה ממנו וכן מ"ש ב"י בשם סמ"ק אבל לאחות ולבשל מי"ש להבילו אסור אפי' כשאוכל קצת ממנו ותמה ע"ז ב"י למה יהיה אסור ומוקי לה לאחר אכילה ופי' זה תמוה דהא אח"ז כתב שם ומיהו דוקא קודם אכילת שחביים כו' אבל לדידי ניחא דכשאומר בפי' בזה יהיה לגליל י"ש שני לא מהני ליה הטעימה ממנה כיון שנעשה באיסור משא"כ באם לא אמר כלום אע"ג שנומר בדעתיה להשאיר על ליל שני אין איסור בדבר כיון שהיא קודם אכילה ועיין לאכילתו ויעשוה קצת ממנו וכ"כ התו' ס"ק דביצה דף י"ב בשם הר"ר שמואל שרגילין השולם שמערימין ואוכלין מעט מהתרגולת ואוכלין הכבד היינו דוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה לא ע"כ ורש"ל הביאם בפ"ב ומלאה הלחי' בשעיתה תיוק שני בזה וכמ"ם בסי' תקי"ב אי לא קשיד אי יהבי ריפתא ליוקא כו' ושמ"ם מה שקשה ע"ז ולא לאיתי מתגנד למ"ם מכל הפוסקים שמביא ב"י ומ"מ נראה לאלבה כיון שאכ"ם יש איסור אם אומר בפירוש לגליל ב' ע"כ יש ליאסר שיבשל בשי"ם מה שצריך לגליל ב' ובדיעבד כתב רש"ל וח"ל ומ"מ נראה שאם הערים באכילת בזית אפי' לאחר אכילה שרי בדיעבד דהערמת אכילת בזית אין לו דין מערים לאסור עליו יותר ממנזיר וכ"כ הריב"ש בתשובה עכ"ל וכ"ם בסמוך כאן שכתב הש"ע מיהו אם עבר ובישל שמותר ; היינו בהערמת בזית ושמ"ם סי' תקכ"ז סוף הסי' ומו"ח ז"ל הפרית להחמיר אפי' דיעבד סיכת דלא צריך אלא לאתיתה א' והגלע"ד ברור כתבתי : **כתב** המרדכי פ"ב דביצה הרבינו יואל החיר לאפות ביו"ט לעורך בנית מילה אבל לחיות ממחרת והיה יום חגם שלא היו יכולים לאפות אם לא ביו"ט ולא היה די בחמנות אחד וכחיר לאפות בב' פעמים אפי' לריכות פת לכל הנוי ובהגא"מ חולק ע"ז דמעריס אסור וכ"ם ב"י :

תקד (א) דכין את **התבלין** כו' • ז"ל הרמב"ם ע"פ אמביא ב"י לשון הגמרא והרי"ף ע"ם אמביא דברי הר"ן על הרי"ף ומה שסייס אלא מימרא דא"ר יהודה כו' וכ"כ הר"ן כתב זה דרך פלוגתא על הרי"ף וכ"מ לשון אבל ליל וקושיית הר"ן לתה לא הביא רי"ף דברי ר"ה ור"ח כ"ל דלק"מ דכיון דיש נ"מ בין ר"ה ור"ח דלמר אסור ביודע כמה צריך ולמר אסור בריקא והרי"ף דפסק כתנא דברייתא מותר בכל נווני ע"כ לא הביאם כל"ל והטור הביא שיטת התוס' דפסקו הר"ה ור"ח דהיינו כחומרא של כל א' והקשה ב"י דא"כ למה לא הביא אסור דמוריקא אסור אפי' ביודע כמה צריך כחומרא דלישנא בתרא ולא לאיתי יוצב נכון ע"ז וכ"ל שהטור דקדק לשון בהתחלת הסי' שבתב תבלין או פלפלין דקשה לאמורה למה לא הזכיר תבלין לחוד והלא פלפלין בכלל תבלין אלא דהרחה לו דוקא תבלין שהם כמו פלפלין שהם מפיגין טעמן מ"ה הרי"ף מותר בכל נווני ולשאר התוס' הזר ונקט פלפלין ותבלין דבזה דוקא יש היתר אם אינו יודע כו' משמע אבל בשאר תבלין שאינם דומין לפלפלין והיינו מוריקא ושאר דברים כיוצא בהם שאין מפיגין טעמן אסור אפי' אם אין יודע כנ"ל דעת הטור וכן הלכה וע"כ כתב רמ"א וכן ראוי להורות אלא דקשה דה"ל לרמ"א להזכיר בהם אינו יודע דברי בלא שינוי אלא דמשום דאחי למעטי בחילוק זה דיודע או לא יודע ואחי להחיר בכל נווני ע"כ החמירו בכל נווני להצריך שינוי כנ"ל כוונת רמ"א שכתב וכן ראוי להורות ולא כתב שכן עיקר אלא נחטין לפ"ה דראוי להורות כן בפני המון עם ושוה יש עשם דשמא ידוך בי"ם יותר ממה שצריך לאותו יום כנ"ל וכן כוונת התוספות שכתבו בדין זה והמחמיר לדוכו בעי"ם הרבה ביחד יתבכך בחלטים ובשם המיוחד : **כתב** מהרי"ל בשם מהר"ם שאסור לדוך שקדים בי"ם להוציא מהם מלב שאפשר לעשות בעי"ם גם אם מפיג קלת בלינה עכ"ל וכתב רש"ל למה לא התיר מכח הפנת עשם דמשמע בסוגיא אפי' קלת מפיג עשם מותר אלא עשם האיסור הוא כשחיטת פירות : **קשה** לי ע"ד הרי"ף דלא הביא דברי ר"ה וא"ח משמע דלא ס"ל דמוריקא צריך שינוי דהא הרי"ף מביא דברי רב ששת דלהלכה ולר"ם מוכח דס"ל דמוריקא

שערי תשובה

תקג בש"ע סעיף ח' וכ"ם מיכול לאחום כו' וכ' בחח"ב בשבטות אחל בר' וכ' בשבת אחם הסוחם אחר שאכלו רוב הקהל קודם שיאכל הוא סעודת יו"ם כ' עגלים המשנתיים שא"י אמוחים עם לצורך הקהל ואכל הסוחם וכ"כ בשאלות יו"ם כזית מכל ח' מעגלים אבן דאם לאוחים שקרשוהו ועשה כן כדי שיהיה בשר בשבת אחל"כ הוי מחרים העגלים וכתב בא"ח זרע אמת אלא יפה עשה וחלק על הבאר עשק אמחיר לאחום בי"ם ב' אל אסת אחר אכילה לצורך חום"ם כל שאוכל הסוחם כזית וכתב אסה דברי תימה ומ"ם הטלה בדשבד אין לאסור אבבר ע"ם :

לגרוד

באר היטב

(ד) לסוסיף • אלין הפיגו מעטיאן בבר • וכ"ל דאם שיהם כן כרי אלא אינקא מקדירה אחר מ"א אפי' אקפ"ו ס"ם ומקי"ד ס"ח • ובתב לבת ומרות מסגים לחלוק מאחיהם אחלו קודם מיהו ובתב ח"ו שיש לבנים לגרך קודם הגיעם בבר"ם ובכ"ב בכל"ם אמת יוחר מלוס מאם אחיהם לחלוק בטאם לבנים אם יוחר תקי מ"ב :

ובבנם"ב מהבנים לחלוק אחלו אבבר"ם בבבנם"ב אמה אם לשולם אחלו כיום • לבנם :

תקד (א) אחבלין • וס"ם כל מידוכין כגון טוס ואחלייס • וס"ם כרכום ב"י פ"ם אבל הים"ם וב"מ ומהרי"ל לוסרים בכרכום ופלפלים שאין מפיגין טעמן ומ"י אמו אבי מ"ח • [ובמ' אלים בבם אסנים לאחיר בדעת אלבנים ש"ם] : (ב) לעשות • אמתון בן יהיה אחר אסור לדוך יותר ממה אחיך לי"ם מא"ג • ובים"ם

כתב

מוריקא לריך שיטוי דאיתא בגמ' רב [ששת] שמע קל בוכמא אמר אלו לאו מגוות דביתי הוא (יודע אני שאין זה בביתי כי אם בדרך במדוך של אבן בלא שיטוי) ודלמא אלגויי אלגוי (על לידה) ומעתי דשמע דהוה בגדולה (יש"ם) וכב"י כתב הטעם דבא"ל לא שמיתא דייסא: **ן ומותר לגרוד** · ול"ד לחדל אחסור לשוקן בחרטים דהתם רגילין לשמוק הרבה ביחד ודמי לעובדת דמול אבני כלן אין דרך לגרוד אלא מה שלריך לשעתו (ריב"ם) ולפ"ז התמכת שקורין קרי"ן אסור לגרדו בי"ט (כלי שיטוי כמו גבי מלח) שדרך לגרוד הרבה לצמי לו ג' ימים ע"מ סי' תק"י ס"ג ע"פ ע"ש: **ח צריך שינוי** · ואם מפיג טעם א"ל שיטוי דהוי כתבלין (ריב"ם בי"ש) מיהו יש מתמירים אם ידע מלתמול כמ"ל: **ט והוא הדין מצות** · כתב מהרי"ל דאסור לברור פירורי מלות הגדולים מתוך הסמוכים ודב"מ כתב דהרי דהא אפי' פסולת מתוך אוכל שרי כמ"ש סי' תק"י וכ"כ הש"ם ולע"ל דמהרי"ל סבר דאסור ליטול קיסם בידו מקמה וכמ"ש סי' תק"ו ס"ב בהג"ה ולכן אסור ג"כ ליטול המלות ולע"ג דבסי' שי"ט ס"ג כתב דמותר לברור מתיכות גדולות מקמחה במין א' דוקא בתיכות אבל הכא מה שמסתן הוי לקמחה ולכן יש להחמיר כמ"ש מהרי"ל: **י מותר למדוד** · י"ל דוקא לגתחתו שרי ולכן ל"ל דהלידגא דאף בחול לוקחים בחומד הדעת אסור למדוד בי"ט ערש' תק"ו:

ב מותר להוליך תבלין ומדוך אצל מדוכה או מדוכה אצלה, ואפילו דרך ר"ה אע"פ שהיה אפשר להוליכם מערב יום טוב:

ג ה אין כותשין הריפות במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה שזה הוא השינוי שלה ן ובא"י אפילו בקטנה אסור וכיון שאין אנו יודעים עכשיו מה נקראת גדולה או קטנה יש לאסור הכל: הגה ז ומותר (ג) לגרוד גבינה בי"ש על הכלי שהוא מוכן תרגן מיהו ח צריך (ד) שיטוי מעט כמו דיקת מלח (ריב"ם סימן קפ"ד) ט וס"ה (ה) מלות בלא שיטוי (ו) מעשה דאין מחוליין אם היו מתוקנין תחלה · (מהרי"ל):

ד י מותר אדם (ו) למדוד תבלין ליתן בקדירה בשביל שלא *יקדיה תבשילו (פירוש שלא יפרפנו ויקלקלנו מחמת רבוי תבלין):

תקה דין החולב בהמה ביו"ט ובו סעיף א'

א א בהמה שהיא א (א) עומדת ב (א) לאכילה ורוצה לחלוב אותה לאכול החלב אם לקדירה ב שאין בה אוכלין (ב) אסור ואם יש בה אוכלין מותר (ב) וכנגן שבא החלב לתקנו ג או שיש בה פירורין והחלב נבלע בהם ד אבל החלב כל צאנו לא האוסר מפני פרוסה שנותן (ג) בכלי: הגה ואיתו יהודי המחלב בהמה ביום טוב ויטרפאל רואהו ג (ג) יש לסקל (רבב"ח בתשובה)

תבלין: **ה אין כותשין** · מעמע בגמ' דף י"ד אם כתש בגדולה לא יאכל ממנה ואפשר דדוקא אדם מבוא לריך להסתיר עיין רסי' ש"ח: **ו ובא"י וכו'** · וס"ס בכל מקום שיש פרילותא דעבדי' שיעשו בגדולה (יש"ם) וכב"י כתב הטעם דבא"ל לא שמיתא דייסא: **ז ומותר לגרוד** · ול"ד לחדל אחסור לשוקן בחרטים דהתם רגילין לשמוק הרבה ביחד ודמי לעובדת דמול אבני כלן אין דרך לגרוד אלא מה שלריך לשעתו (ריב"ם) ולפ"ז התמכת שקורין קרי"ן אסור לגרדו בי"ט (כלי שיטוי כמו גבי מלח) שדרך לגרוד הרבה לצמי לו ג' ימים ע"מ סי' תק"י וכ"כ הש"ם ולע"ל דמהרי"ל סבר דאסור ליטול קיסם בידו מקמה וכמ"ש סי' תק"ו ס"ב בהג"ה ולכן אסור ג"כ ליטול המלות ולע"ג דבסי' שי"ט ס"ג כתב דמותר לברור מתיכות גדולות מקמחה במין א' דוקא בתיכות אבל הכא מה שמסתן הוי לקמחה ולכן יש להחמיר כמ"ש מהרי"ל: **ח צריך** · ואם מפיג טעם א"ל שיטוי דהוי כתבלין (ריב"ם בי"ש) ומיהו יש מתמירים אם ידע מלתמול כמ"ל: **ט והוא הדין מצות** · כתב מהרי"ל דאסור לברור פירורי מלות הגדולים מתוך הסמוכים ודב"מ כתב דהרי דהא אפי' פסולת מתוך אוכל שרי כמ"ש סי' תק"י וכ"כ הש"ם ולע"ל דמהרי"ל סבר דאסור ליטול קיסם בידו מקמה וכמ"ש סי' תק"ו ס"ב בהג"ה ולכן אסור ג"כ ליטול המלות ולע"ג דבסי' שי"ט ס"ג כתב דמותר לברור מתיכות גדולות מקמחה במין א' דוקא בתיכות אבל הכא מה שמסתן הוי לקמחה ולכן יש להחמיר כמ"ש מהרי"ל: **י מותר למדוד** · י"ל דוקא לגתחתו שרי ולכן ל"ל דהלידגא דאף בחול לוקחים בחומד הדעת אסור למדוד בי"ט ערש' תק"ו:

תקה א עומדת לאכילה.

אבל בהמה שעומדת לגדל ולדות לו למלבה ס"ל מוקלה בכל ענין ולמתן דברי מוקלה הכל שרי דאי בעי שמיט לה ומוכל הכל (כ"מ בר"ן והגה"מ): **ב שאין בה אוכלים אסור** · דה"ל מולד דמעיקרא אוכל והשתא מעקה אם יש בה אוכלים ה"ל מעקה הבא לאוכל ולאוכל דמי וע"ש דבסי' ש"ך ס"ו כתב ג יש להקל בו · שהרי מותר לחלוב אפי' ישראל מותר לחלוב אותו לתוך אוכל (רבב"ח) ולעמעמיה אזיל אסור בהרמב"ן (ב"י) וע"ש דמה ענין זה להרמב"ן דע"כ הרבב"ח מייירי בעומדת לאכילה דאי אינה עומדת לאכילה אפי' לאלוב לאוכלין אסור לאוכלין מולקה אלא מייירי בעומדת לאכילה א"ל בבהמות אינו יהודי דלא שייך בה מוקלה כמו שכתב הלבוש (ע' סי' תל"ח ס"ג) ולכן כתב הרבב"ח אע"פ שהאינו יהודי אלבו לקדירה אותה לקדירה שיש בה אוכלין והרמב"ן התיר בעומדת לאלבה כ"כ בהדיא הר"ן בשמו ר"פ חבית ורפ"ק דבילה וע"ש על הר"מ שכתב דאפשר דבעומדת לאכילה אף הג"א מודה דשרי עב"ל וזה אינו וע"ל דחזר ממ"ח בו ולכן כתב בש"ע נהגו בו איסור · ומ"ש הלבוש דאין מוקלה ולוקל בשל אין יהודי ליתא דולד אסור בשל אין יהודי כמו בילה ואלב כמו שכתב סי' תקי"ג ותקי"ז · מהרי"ל כתב שהוה שהיה בהאלבה ביום טוב ראשון ולו ובשבת אלבאין בבי שבתא שהוא יום טוב ב' ואמר דאיתא בהג"ה מ"ח דאין לדמותו לבילה והטעם משום דלא אסר דשהיה מיינה לגמרי כמו בילה כיון דיש היתר לאלוב ע"י אמירה לאין יהודי משום עבר ב"ח

ג מותר אדם (ו) למדוד תבלין ליתן בקדירה בשביל שלא *יקדיה תבשילו (פירוש שלא יפרפנו ויקלקלנו מחמת רבוי תבלין):

תקה דין החולב בהמה ביו"ט ובו סעיף א'

א א בהמה שהיא א (א) עומדת ב (א) לאכילה ורוצה לחלוב אותה לאכול החלב אם לקדירה ב שאין בה אוכלין (ב) אסור ואם יש בה אוכלין מותר (ב) וכנגן שבא החלב לתקנו ג או שיש בה פירורין והחלב נבלע בהם ד אבל החלב כל צאנו לא האוסר מפני פרוסה שנותן (ג) בכלי: הגה ואיתו יהודי המחלב בהמה ביום טוב ויטרפאל רואהו ג (ג) יש לסקל (רבב"ח בתשובה)

ד ה מכנס שם י"ח וכ"ם ו כ"ו כמ"ם מן כדון סולנת סמכין ו כ"ייאמ"ת וגמ' שם י"ד ח"ם כמ' ד' ומכן נרשם מדברי קלת הגלוגים דמחמיר שלמכנו שם בגמ' כ"ש לאו ה דוקא וס"ס לכל אדם ה מיאמרת דרב חסדת בגת קמ"ס ב סר"ן בפ' קמא דבילה וב"ם ג בפ"ב בסל' בגת ד סריב"ם בשמעם:

עמרת זקנים

(ב) משום דאין מחיצה באוכלין לפ"ז אפילו בשבת שרי וב"ב הב"י בסימן שב"א בשם הגהות מיימון והביא הרב בחי"ח שם אמנם בש"ג דשבת דף ל"ל ע"ב משמע דאע"ג דבשבת לא מסכינן עליה לחתיר מ"מ ביו"ט דקיל שפי שרי בכח"ג שאינה ממש מחיצה:

יד אפרים

תקה (בש"ו ס"ק ב) מכתב דאם אין שם ריטוי לאקיון אלא מתר שאר אחלב מלבר כו' בע"ל (שם ס"ק ג') וס"ל בפ"ם סר"ן בשם הרמב"ן כו' בע"ל (שם בסמ"א ס"ק ג') ולעמעמיה אזיל אסור בהרמב"ן כו' עיין בג"י שמוכיר בהסכין בלהרמב"ן בשומדת לאלבה ומי שרי ובפ"ם הרמב"ן (סוכה לגמרו בע"ז סק"ג) לסתיר בחולב בשבת לאוכלין אע"ג דשבת לא חזיא מחמת איסור שחיסה דכל שנאסלק ממקום אלא על ידי איסור שרי ע"ם וכוכר בב"י דשלם הסכין לאלבה שרי לדדים ולכן כתב שרי דברי הרבב"ח בתשובה לענין אלבו לאין יהודי אסור לחולב אמנם לאוכלין ומשמע דמיירי אף בשומדת לאלבה משום דלמעשיה אזיל אסור בהרמב"ן וב"ר ב' הרמב"ם דשלם לא מייירי רק בשומדת לאלבה דאם לא מייירי רק בשומדת

תקה (בש"ו ס"ק ב) מכתב דאם אין שם ריטוי לאקיון אלא מתר שאר אחלב מלבר כו' בע"ל (שם ס"ק ג') וס"ל בפ"ם סר"ן בשם הרמב"ן כו' בע"ל (שם בסמ"א ס"ק ג') ולעמעמיה אזיל אסור בהרמב"ן כו' עיין בג"י שמוכיר בהסכין בלהרמב"ן בשומדת לאלבה ומי שרי ובפ"ם הרמב"ן (סוכה לגמרו בע"ז סק"ג) לסתיר בחולב בשבת לאוכלין אע"ג דשבת לא חזיא מחמת איסור שחיסה דכל שנאסלק ממקום אלא על ידי איסור שרי ע"ם וכוכר בב"י דשלם הסכין לאלבה שרי לדדים ולכן כתב שרי דברי הרבב"ח בתשובה לענין אלבו לאין יהודי אסור לחולב אמנם לאוכלין ומשמע דמיירי אף בשומדת לאלבה משום דלמעשיה אזיל אסור בהרמב"ן וב"ר ב' הרמב"ם דשלם לא מייירי רק בשומדת לאלבה דאם לא מייירי רק בשומדת

תקה א עומדת לאכילה.

אבל בהמה שעומדת לגדל ולדות לו למלבה ס"ל מוקלה בכל ענין ולמתן דברי מוקלה הכל שרי דאי בעי שמיט לה ומוכל הכל (כ"מ בר"ן והגה"מ): **ב שאין בה אוכלים אסור** · דה"ל מולד דמעיקרא אוכל והשתא מעקה אם יש בה אוכלים ה"ל מעקה הבא לאוכל ולאוכל דמי וע"ש דבסי' ש"ך ס"ו כתב ג יש להקל בו · שהרי מותר לחלוב אפי' ישראל מותר לחלוב אותו לתוך אוכל (רבב"ח) ולעמעמיה אזיל אסור בהרמב"ן (ב"י) וע"ש דמה ענין זה להרמב"ן דע"כ הרבב"ח מייירי בעומדת לאכילה דאי אינה עומדת לאכילה אפי' לאלוב לאוכלין אסור לאוכלין מולקה אלא מייירי בעומדת לאכילה א"ל בבהמות אינו יהודי דלא שייך בה מוקלה כמו שכתב הלבוש (ע' סי' תל"ח ס"ג) ולכן כתב הרבב"ח אע"פ שהאינו יהודי אלבו לקדירה אותה לקדירה שיש בה אוכלין והרמב"ן התיר בעומדת לאלבה כ"כ בהדיא הר"ן בשמו ר"פ חבית ורפ"ק דבילה וע"ש על הר"מ שכתב דאפשר דבעומדת לאכילה אף הג"א מודה דשרי עב"ל וזה אינו וע"ל דחזר ממ"ח בו ולכן כתב בש"ע נהגו בו איסור · ומ"ש הלבוש דאין מוקלה ולוקל בשל אין יהודי ליתא דולד אסור בשל אין יהודי כמו בילה ואלב כמו שכתב סי' תקי"ג ותקי"ז · מהרי"ל כתב שהוה שהיה בהאלבה ביום טוב ראשון ולו ובשבת אלבאין בבי שבתא שהוא יום טוב ב' ואמר דאיתא בהג"ה מ"ח דאין לדמותו לבילה והטעם משום דלא אסר דשהיה מיינה לגמרי כמו בילה כיון דיש היתר לאלוב ע"י אמירה לאין יהודי משום עבר ב"ח

באר היטב

כתב דה"ל לשנות אא"כ ידע מאחמת מיאלרך מבלין: (ג) לגרוד · ול"ד לחדל אחסור לשוקן דהתם רגילין לשמוק הרבה ביחד ודמי לעובדת אבני כלן אין דרך לגרוד הרבה לגרוד אלא מה שלריך לשעתו (ריב"ם) ולפ"ז דאסור לצמן לגרוד בי"ש ע"מ סי' תק"ו ס"ב בהג"ה ולכן אסור ג"כ ליטול המלות ולע"ג דבסי' שי"ט ס"ג כתב דמותר לברור מתיכות גדולות מקמחה במין א' דוקא בתיכות אבל הכא מה שמסתן הוי לקמחה ולכן יש להחמיר כמ"ש מהרי"ל: **ד** ה מותר אדם (ו) למדוד תבלין ליתן בקדירה בשביל שלא *יקדיה תבשילו (פירוש שלא יפרפנו ויקלקלנו מחמת רבוי תבלין): (ד) שיטוי · ואם מפיג טעם א"ל שיטוי דהוי כתבלין ריב"ם בי"ש · ומיהו יש מתמירין אם ידע מלתמול כמ"ל: **ה** ו מלות בלא שיטוי (ו) מעשה דאין מחוליין אם היו מתוקנין תחלה · (מהרי"ל): (ה) מלות · ואם מפיג טעם א"ל שיטוי דהוי כתבלין ריב"ם בי"ש · ומיהו יש מתמירין אם ידע מלתמול כמ"ל: **ו** מותר אדם (ו) למדוד תבלין ליתן בקדירה ריקנית אסור בי כיון נלבע"ר דקלי מלבל מיהו שבתב בבסמת אבלאל לאלב

ל כ״ש ס״ם כמו״ל ב׳ ס״ם סס ג׳ נרייס״ל סס וכ״ל ד׳ מ״ס דלמ״ל סס ס״ם סס מגמ׳ ג״ז :

עטרת זקנים

תקה (א) סיתו ב״ס של גליד מוחר החלב שנחלבה בו ביום וכה שחלבו הא״י בשבת שלפני י״ם כגון שחל י״ם ביום א׳ ובים ב׳ אז החלב מוחר ביו״ם השני ולא ביום א׳ וב״כ מחר״ם מלובלין בש״ת אבל כה שנחלב ב״ש ביום ראשון מוחר באותו יום נופא ועיין ש״ת מחרש״ל סוף סימן פ״ח :

תקו (א) אין מודדין בו׳ היינו לומר ראם יצרצה ליקח חלה באומר הרעת אז יפרעות משיעור חלה שלא יתחייב בחלה אלא יקח בכלי המדה שמודדין בו שלא יהא בעוברא דחול (מור ב״י רי״ף ורמב״ם) :

יד אפרים

תקו (בס״ז ס״ק א׳) וכ״ם לפר מוחר כו׳ כל מס שלמר ר״ם בס״ק זס סוא ס״ם ול״ל דב״ם וסוא ר״ם דמי שמו״ל : (שם ס״ק ג׳) דציחבו דרב אבי נבלא קמחא כ״ל (שם) דלמס יפאר בטוין כו׳ כ״ל ובמ״ל כגר בלא ציחו ליחא (סס״ת) ובנאון פסרל״י לא כתב דברין אלא על דין זס כו׳ כ״ל דולאי אלינים דיהן דלא קי״ל כמסני כו׳ כ״ל :

6 כ״ש ס״ם כמו״ל ב׳ ס״ם סס ג׳ נרייס״ל סס וכ״ל ד׳ מ״ס דלמ״ל סס ס״ם סס מגמ׳ ג״ז :

עכ״ל מסמע דבו ביום אסור לאכלו כ״כ בד״מ בשמו אבל בי״ם הקשה על מ״ם דאין לדמותו לביצה דהא אף בביצה טולדה בזה אוהרת בזה ולכן כתב דס״ל דאף בו ביום במחלב שרי ושוד דברי בה״נ מתיר אחיסה לצורך אוכל נפש ומכו דלא קי״ל כוותיה מ״מ אם נעשה ממילא או ע״י נכרי) אף נהנו בו איסור ואין לבטל (מ״) ביום טוב בל גליות מוחר ביום טוב (ד) מיהו (ד) ביום טוב בל גליות אסור ביום טוב (ד) שני (הגהות אמרי׳ ריש ביצה) ואם מוחר לומר לא״י לאוכל בשבת בשבת ע״ל סימן ש״ם סעיף כ׳ וע״ל שי׳ תקי״ז ס״ם אם מוחר להשמיד חלב ולעשות נגיעה בי״ם :

תקו דיני לישה ביום טוב ובו ט סעיפים

א (א) **א** (מ״) ה **אין** (א) **מודדין קמח בי״ט כדי ללוש אלא יקח באומד הדעת :** הגה ומוחר ליקח קמח מן הכלי אף על פי שעשה נומא נקמח (ר״ן פ״ק דביצה ופרק הירקה) : ❊

ב (ב) ב **אין מרקדין הקמח אפילו על ידי שינוי : אבל אם רקדו מאתמול** (ג) **ונפל בו צרור או קיסם ורוצה לרקדו פעם שנית מותר אף בלא שינוי :** הגה וי״ל דמוחר ליטול הצרור לו הקיסם בידו (רבינו ת״ל) אבל **ג** יש (ב) מחמירין ואוסרין (המגיד פ״ג) **ואם לא נפל בו דבר אלא ד צרוצה לרקדו שנית כדי שיהא התת נאה ה צריך שינוי קצת כגון ה על נבי** (ג) **שלחן :** הגה ומ״ה

ובתשובת ר״מ לובלין סי׳ י״ז כתב ג״כ דמדינא מוחר בי״ט ב׳ אלא שפייס שמחמיר לאסור גם ביום הבמי אלא מחלוק בין לחמן לבמי וזה חומרא בלא טעם וכדומה אלא ראה דבלי מהרי״ל דלעיל דמחיר בהדיא מדלא הביאו גם רש״ל הביר אסר מ״ם בי״ט הבמי לד״ם וזה כביחתה בכוחתה דאפי׳ בביצה מולדה בשבת מוחר בי״ט מי מחמיו : (ד) **בי״ט שני של** גליות · וב״ם אם מחלב בשבת אלמי י״ט דמוחר בי״ם מי של גליות דאפי׳ ביצה מוחרת בזה כמ״ם סי׳ תקי״ג :

תקו (א) **אין מודדין קמח בו׳** · בגמרא ת״ר מודדת אשה קמח בי״ט כדי שתטול אלא בפין יפה · ושמו״ל אמר אסור וד״ם תנא מוחר אמר אביי שמתא דאמר שמו״ל אסור וד״ם הנא מוחר שמו״ל הלכה למעשה קמ״ל ואם״ם שאוכל נפש מוחר מ״מ היה יכול לעשות מעי״ם ע״כ · וכתב הטור ויש מחירין בפסח ממי שצריך לדקדק אלא יפחות משיעור אלה ולא יוסיף משום מיטון ורי״ף אוסר כו׳ עכ״ל ממש דבפסח אוסר הרי״ף · וכתב ב״י אלא מלאנו לו כן וכ״ל דהיש מחירין הם ס״ל דמדינא מוחר כד״ם אלא שהלכה למעשה להחמיר ע״כ הכריעו דבפסח יש לסמוך לחיקר הדין אבל הרי״ף דפוסק לגמרי כשמו״ל לא סמכינן להקל אפי׳ בפסח : (ב) **אין מרקדין כו׳** · דאה אפשר מאתמול וכל אוכל נפש עלמו שאפשר מאתמול אסור בי״ט מדרבנן כ״כ הר״ן הביאו ב״י סי׳ זה : (ג) **ונפל בו צרור כו׳** · בגמ׳ איתמא ת״ר אין טוחן קמח בי״ט (שרקדו מאתמול ובא לבטוחו בנפה לייפוחו אין טוחן דאפשר לו מאתמול) ר׳ פפיים וי״ז בן בחירה אמרי טוחן (דליכא טירחא ודבר הגרלה הוא שזה פעם פעם ואין זה כמרקד לברור) ושוין אם נפל לתוכו צרור לו קיסם שטוחן אי תנא קמיה דרבינא אין טוחן קמח בי״ט אבל נפל לרור לו קיסם בורר בידו (אבל טוחן אסור אפי׳ בזה) א״ל כ״ם דאסור (דה״ל כבורר ובורר אב מלאכה כמו הרקדה אבל שוה אינו מרקד שהרי הכל יולא ואין לו טוחן) דביחתו דרב יוסף בהלא קימחא אבני דמהולתא א״ל חזי דאנא ריפחא ממלאה בעינא (ואין לה לריכה לטמוח בי״ט דטוחן קמח בי״ט) דביחתו דרב אשי שהלא קימחא אבני (משום שנוי פירות אחורי השלחן ויש שם תוך) והתו׳ אפי׳ אפי׳ על השלחן הוה שינוי א״ר אשי הא דידן בהיתה דאמרי בר אמא ואינו מרא דטובדא ופסק הרא״ם והטור והר״ן כמ״ד אין טוחן בשביל יפוי אם לא ע״י שינוי קלת בדביחתו דרב אשי וא״ל לעשות בדביחתו דרב יוסף ורב יוסף אמר לאחתו אחין אחה לריך לשינוי גדול כזה אחין הקמח יפה עי״ז אלא שני בשינוי קטן דהיינו על השלחן אבל אם נפל לרור אל״ל שינוי כלל אלא שוטה כך ולא בתבו כלל הך דרבינא אאוסר ליטול הצרור לו קיסם בידו · וכתב ב״י הטעם דרבינא לא אמר כן אלא למ״ם לוחנו הנמה קמיה להחמיר בטוחן אפי׳ אפי׳ לא לדידן דקיל״ן טוחן ע״י שינוי מודה רבינא דלא עדיף יד משוחן וא״כ לפי הלמה גם ביד מוחר עוד חי׳ ב״י דודאי אסור ליטול לרור ביד ולא בהביחו הוסקים נבי הרקדת קמח לפי אחינו ענין להרקדה ומכמו על מ״ם בדבר בורר וזה גראה יוחר עכ״ל · ולעבד״ב דבחתי׳ הא׳ מכון יוחר כי לא מזכר בדין בורר מזה כלל דליחוי אסור ליטול לרור לו קיסם מדבר מאכל מטוס בורר והרמב״ם החיר בפירוש ליטול ביד כמה שכתב ב״י אלא ודאי חיקון קמח : **והראב״ד** בהגהות כתב בפ״ד וז״ל ה״א הלכה כדברי ר׳ פפיים ור״י האומרים שוטן ואם נפל לרור לו קיסם אסור ואם שיבה מוחר עכ״ל · לכאורה מעמע מ״ם אסור הייבו אסור לשמוח דהיינו הרקדה שבה לאחוקי מריחא ופ״ז אמר ואם שיבה מוחר פי׳ ע״י שינוי מוחר הרקדה שבה אפי׳ נפל לרור וכ״מ דברי כל בו שמביא ב״י וז״ל כתב הראב״ד פשט שבייה מרקדין אוחנו ב״י ם אם לא נפל בו לרור אין שוטן לרקדו משום דמיחזי כבורר ואם שיבה מוחר עכ״ל ואיתמה עליו דבא בהדיא אמרי׳ דשוטן בבמוטן ויכון שהוא פשק כמ״ד שוטן אפי׳ בלא לרור כ״ם בלרור ואו קשה דלמה אלמר אסר בי״ט כמו מבאר בסי׳ תק״ד בדברי ה׳ המגיר ומ״ה פירש״י במ״ם רבינא כ״ם ביד דאסור משום בורר אבל מלאכה הבייבו דטפי בדיקא עשאם מה שאינו אב מלאכה אבל אאן דאסור לגמרי ודאי קשה ומעמ״ם שם ע״כ ל״ל דברי הראב״ד כמ״ם הרב המגיד וז״ל ביאור דבריו אאסור לאלק הלרור ביד אבל יכול לטמוח הקמח אבל הרמב״ם פי׳ דמ״ח לאלקה ביד ואה גראה דעת רבינו הרמב״ם אלא אבל ביד עכ״ל ל״ה מ״ם הראב״ד ואם שיבה מוחר פירוש הרקדה שבה בדרכה אלא שינוי כי הוא מפרש מ״ם רבינא כ״ם ביד דאסור ב״ק אם אחה בא להחמיר בטוחן ואחה פוסק כח״ק דאין טוחן כ״ם שיש לך לאסור לבורר אפי׳ ואם אסור אפי׳ למ״ד טוחן ולמה אחה מחיר ביד ולדידי ס״ל כמ״ד טוחן ואפ״ה אסור ביד כיון דאפשר אלא אב מלאכה כנ״ל לדעת הרל״ב״ד והוא ס״ל דהאמת רב אפי׳ עשאחה שינוי ע״נ הבלמן היחה חומרא דא״ל אלא טוחן בדרכן ומ״ה אר״י לאחמו חזי דריכחא ממלאה בעינא ע״כ לא חעשה שינוי אלא ואם״כ ביד אסור לפי המסקנא ליטול לרור לו קיסם מן הקמח דה״ל בורר להראב״ד דהוה ליה כמוטל פסולה מן האוכל

דאסור

באר היטב

ביום ואם מוחר בחלב שבשאר שם ע״ז : (ד) שני · וכ״ם אם נחלב בשבת אלמי י״ט דמוחר בי״ם שני בל גליות ס״כ בי״ · (עיין סימן הקס״ו בסיף ד׳) ואיתו יחודי מסל״ם לאחן בפנין בם כמ״ם סימן הקי״ג ס״ו עכ״ל הס״ם · ובסי׳ שכ״ח הבג״ג אם מורה ליעה מבשפה מבחת אמר ומ״ל ס״ם הל״ד מס״ם :

תקו (א) אין מודדין · דהיה יכול למדוד מאתמול : (ב) מחמירין · מס״ם סימן בי״ם כס״ז ועיין ס״ו : (ג) שלחן · דהחל דרבו לעשות אל נבי ברינה · וא״כ מי בדרבו לעשות בחול אל נבי שלחן לדיך

ולאם נחלב בשבת אפילו לאוכלין ובכאם בשמדת לאכילה בס״ם סימן ס״כ ס״כ אסור בי״ם ה׳ אחריו אבל ביום ב׳ בחי · (עיין סימן הקס״ו בסיף ד׳) ואיתו יחודי מסל״ם לאחן בפנין בם כמ״ם סימן הקי״ג ס״ו עכ״ל הס״ם · ובסי׳ שכ״ח הבג״ג אם מורה ליעה מבשפה מבחת אמר ומ״ל ס״ם הל״ד מס״ם :

תקו (א) אין מודדין · דהיה יכול למדוד מאתמול : (ב) מחמירין · מס״ם סימן בי״ם כס״ז ועיין ס״ו : (ג) שלחן · דהחל דרבו לעשות אל נבי ברינה · וא״כ מי בדרבו לעשות בחול אל נבי שלחן לדיך

דאסור בסי' ש"ש משא"כ כשאומה הקמה דהיינו ממרקדו שנים לא הוא טמא האוכל מתוך הסעולה וא"כ כשמטפלים זבובים לתוך הכוס בשבת אסור להסיר הזבובים לאוד מעם להרלא"ב דס"ל כבורר אלא צריך שיקח מן המקום ג"כ עמהם והנו דעת המתמירין שזכר רמ"א בס"ב ומו"ח ז"ל כתב שיהם אחר בדברי הרא"ם והרלא"ד והגלע"ר ברור ופשוט כתבתי: (ד) **אפילו תחלת הרקידה** • דהכב"ם פסק דשיעור מהני אפי' בהרקדה לחשומה אלא דרש"י פסק דלא מהני דהיינו אב מלאכה ואפשר מלחמוה ואסור מדרבנן ע"כ כתבו התוספ' דע"י אי"ש יש להקל בשיעור קצת והיינו כמו בהרקדה שנייה ע"י שבלולים: (ה) **הלש עיסה** כו' • בפ"ק דביצה דף י"ב קי"ל כר' יוסי דאמר לא נחלקו ב"ש וב"ה על המתנות דזרוע ולחיים וקיבה שמוליכין לכהן בי"ט לא נחלקו אלא על התרומה בש"א אין מוליכין פי' דדוקא מתנה מוליכין שזכלי בהרמתן פי' שרשאי להניח אותם בי"ט אבל תרומה אסור להניח בי"ט כדאיתא בפ' מוליכין מעביריו תרומות ומעשרות בי"ט ע"כ מה שהניח תרומה בעי"ט אין מוליכין ובה"ל כשם שמוליכין מתנות כך מוליכין התרומה ופשוט שאלה דיום המתנות ומפרישין אותה בי"ט לכ"ש אם נילוח בי"ט ממילא דיום המתנות ומוליכה לכהן אפי' לב"ה • ודבריי ב"ה כאן אלא בדקדוק דכתב ודוחו הלכה כב"ה • ומשמע דאפי' תרומה שהורמה מאתמול שרי בית הלל להוליך דהא במתניתין כו' דמה לו לתלות הלכה בבית הלל נבי מנה דהוא כמתנות גם בית שמאי מודים בה ואפי' הפרים מאתמול כיון שיכול להפרים גם בי"ם כמו מתנות לרבי יוסי דקיימא לן כוותיה • הו דמ"ם אפי' תרומה שהורמה מאתמול מאי' דקתמר הא ח"ח להפרים תרומה בי"ט אלא דווקא מעי"ט אלא אגב ריסטיה לא דק דהיא מדמה תרומה לאלה בזה:

כתב הטור הלש עיסה בי"ט יכול להפרים ממנה מנה אלהוליכה לכהן וכן מתנות הרוזע יכול להוליכן לכהן אפי' הורמו מאתמול וכתב ב"ה דהאי אפי' מש"כ בעיסה ושעמה מעוז דמתנות כיון דלא שבלי (פי' שאין איסור טבל אם אוכל הבשר קודם שהפרים המתנות) ועוד דכמעוכלות ועומדות דמי ונכרין הן קודם הפרשה כלאחר הפרשה כי מפרים לה הבתה לאו מידי קבעיד משא"כ בעיסה ע"כ ובתב ב"י ח"ו ולא"ז מתפרש לשון רבינו כעיסה הל"ק אפי' הורמו מאתמו אלא במתנות אבל נבי אלה דוקא בהורמה מהיום שרשאי להוליכה אבל הורמה מאתמו לא ומיהו קשה דבגמ' לא משמע הכי כמ"ש לכך ל"ל דאפי' הורמו שבתב רבינו קאי גם אאלה ומלא כדברי הרב ז"ל עד כאן לשון ב"י • ואומר אני הגם כי רבינו יוסף הוא הבליע בכל הטעולה בפירושיו והולאותיו מ"מ כאן יעלה שנגה מלפני הבליע דאלה אי"ו מילי סריקי בדברי הגאון מהרי"ל לומר שאסור לשליך לכהן מה שהורמה אלה בעי"ט לא תהא כאלה ביומאל שהרי אפי' ב"ש מודים בה דהא מעם ב"ש נבי מתנות כיון שזאלי בהרמתה היום ואלה הוא כמתנות לענין זה שרשאי בהרמתה בי"ט ופשוטא דדומה ממנ כמו מתנות דברו ב"ש אפי' בהפרישו מעי"ט כיון שיש בו היום זמות להפרישה ה"נ באלה דל"ש אלא בתרומה שא"א להפרים היום כמ"ש • והגאון מהרי"ל לא כתב דבריו [אלה] על דין זה דהוליכה לכהן דהא לא זכר כלל מזה אלא מהפרשה זכר והוא קאי על הדין שאמר"ה דהיינו אם נילוח בי"ט הלש אלה אי"ו מעי"ט אם רשאי להפרים אלה בי"ט דכתב הטור דרי"ף וכן דע"ל אחרו זה וע"ז נתן מהרי"ל מילוק בין מתנות לאלה דמותר במתנות להפרים מה שאפשר מאתמו משא"כ בתרומה הבל דתרתי שזכר לאותם משא"כ בתלה • ונראלה פשוט דהסופר דבריו מהרי"ל שעה במקום בדברי הטור שמהרי"ל כתב דבריו על דין הבעיסה על עי"ש דבתר הבי והסופר הבתיק אם דבריו לכאן לענין הוליכה לכהן וזה גרם להטעות להרב"ש מוחתו כבוד וא"מ תימה עליו שלא הרגיש במה שלא הוזכר בדברי מהרי"ל כלל מן ההוליכה לכהן ולא דק כלל בזה ובסוף הסי' כתב ב"י פעם אחת דברי מהרי"ל אלו בשם הרשב"ל כי שם מקומם בתמת: **וכתבו** הוו' בפ"ק דביצה שם על אמר' בש"ל דאין מוליכין לכהן אלה ומתנות כו' ה"ה בביתו אשאסור ליתן לו אם לא שרגיל אצלו ולהיה מילוהלמי ורש"ל הביא מזה בתרוכות ומסיק דאף לב"ה הסם מתירים ההוליכה לכהן אם הוא בשנין אשאסור לשליך מלד אמשסיק ר"ה אז כרמלית מ"מ אסור ליתן לו אם לא שרגיל אצלו • ולא ידעתי מקום לדבריו דוזהי אליבא דיד; דלא קי"ל כמתניתין אלא כר' יוסי ולב"ה מוליכין אפי' תרומה לא אמנא דאיסור נתינה לו בבית דלא גרע זה מהוליכה ותו דאין איסור בהוליכה דרך ר"ה כיון שהוא אוכל נפש לכהן ואין באוכל נפש משום הוצאה בי"ט ואע"ג דלשרשאל אין כאן אוכל נפש מ"מ הוא מוליכה לאכילה לכהן דאל"כ תהיה אסורה אפי' לשלמל בביתו כיון דלא חזיא ליה ע"כ לא הזכירו הפוסקים מזה כלל: (ו) **יכול להפריש כו'** • פירש"י דהש"ב דאין מגביהין תרומות בי"ט ואלה בתרומות דגן איכול להפרישה מאתמול שאני הכא שהרי מותר לגלגלה ולאמותה בי"ט כדי שיאכל פת חמה

לא

ס"ה דמותר לעשות על ידי א"י (ד) אפילו תחלת הרקידה אם יעבוד קצת (כ"י):

ג (ה) ה הלש עיסה ביום טוב (ו) יכול להפריש ממנה חלה ו ולהוליכה לכהן (ז) אבל עיסה שנלושה בעי"ט אסור להפריש ממנה חלה ביום טוב: הגה אלא ז אוכל (ה) ומשייר קצת ה ולמחר מפרים מן

ומצלא שותה מבלים למפרע וא"ל יאן המשייר לא"י במתנה והא"י יחזור ויתנו לו אחר הפסח ויפרים אלה דהא אסור ליתן על תנאי וא"כ שמא יאכלנה הא"י ומצלא אכל מבלים • וא"ל כיון שא"ח לאכול ממנו בלא הפרשה מותר להפרים בשבת דהא אלה אינן ראכל ג"כ אסור לאכול ממנה בלא הפרשה ואפ"ה אסור להפרישה בי"ט לכן ל"ל דאין לחם הקצה: מן

ולכן כתב בשם לשמעונו שצריך לשייר יותר מכדי אלה • וסמעיין יראה שאין זה דין לשון הטור וגם כיו"ד כתב ר' ס"ג כתב ואינו מובלות משמע דאפילו דאפי' לא מכתב הרי"ם אלה בשולם מיום. כמבואר אמ"ש דין אלם בי"ט על פסח ואל"ה אין בשבת בי"ט אם לא שיהיה מעתה מיום ד"ה ודוקא לומר בשבת ואמנו אמ"ש בי"ט אלה בשולם מיום. ומכל מקום לא נמצא

ז מהבאר מים דאיסורי לשון בשר חלב ומ"ו סעיף ג' ה גרירי נוקה ב"ג ובכ"ם ס מישמת דבר מבחת סם כ"ל י סמ"ק וכו"ן בסם"ד דבכה בסם מיוסר מבריאת דמלא את קנים וכו' ב מהמ"ם סם ל מרדכי בפ"ק דביצה מ ב"י :

יד אפרים

מעשה אלא בחתיכה לשמור מלחמות אבל אוסר מעשה בכולה ובוטנו בה"ם (אלא אם בשרם והמשור מלחמות מיינו גזירה מיינו גזירה כלי בפס"ל) פ"ם מגזירה אינו עושה מחיקון רק מבשרם ומבשרם אין מחתכה מעשה רק מחתכה לבר מחתכה בשם מחברים מזו מחתיכת ומיינו דמדמי לה לגרף מבשרם מטשרת מחמ"ב נגדון דמבשר"ם מע"י מגזירה מל רוקם לגזרות אוכל ומוקן אלין כאן דבר מאוחר בלל וכל מעשות מחיים בם מיים אוכל ומוקן ומ"ם מיים לגזרה מבשרם מיינו בכל מחמ"ב ומבשרם אינו מגזרה אלא מלאכה מלאכה אינו מגזרה ומ"ל מיין מגזרה מלר עצמם אלא אלין בגזרים מבשרם ומחתכה אינו בעשה מבשרם ומחתכה אינו אוכל ומוקן ומ"ל מיים מבי דמוי שנים מעשים אבל בשר בם מבשרם ומחתכה אינו מגזרה אלא מלאכה אינו מגזרה ומ"ל מיים מבי דמוי ומבשרם ומחתכה אינו מגזרה אלא מלאכה אינו מגזרה

אלא תניחה עד הערב והיכרך : (ט) **מותר להפריש המתנות** · הטעם כתבתי בס"ג בסם מהרי"ל :

תקז (א) **המין באנטיכי** · פירוש שמסמר המוס הרבה אפילו אחר י"ט ולא אמרינן שמתמם בי"ט לצורך חול : (ב) **מרבה עליהם** כו' · אע"ג דאין מבטלין איסור לכתחלה ס"ס דמקלי קלי האיסור ואין נהנין ממנו רק עד אחר שנשרף ואינו בטין וגם האיסור הוא דרבנן עיין בי"ד סי' צ"ט ס"ו לענין שאר איסורין דרבנן : (ג) **אבל אם נפלו בתנור בשבת** . שאז אסור מן התורה משום הכנה דשביב והכינו לא תאכל יבאו אין שבת מכין ליו"ט ובאיסור דאורייתא אין מבטלין איסור לכתחלה בכל מזוני : (ד) **דהוי ליה מתקן מנא** · מטעם זה נראה דהוא הדין דאסור ליקח עץ לעשות ממנו כרים להבריח הדלת דס"ל ג"כ מתקן מנא אלא אם כן תקנו מערב י"ט כמבואר בסי' ש"ג : (ה) **תנור שנפל לתוכו** וכו' · סעיף זה הוא לשון הטור וכנראה בו בילור הב"י ולענ"ד הבילור בדרך אחר כמ"ש בס"ד : **שנינו** במשנה אין שובכין החרס ואין מוחכין הנייר לגלות בו מליח ואין נודפין תנור וכיריס אבל מכבסין ואמרינן בגמרא מ"ם משום דקא מתקן מנא ופירש רש"י דטעם זה מתקן מנא ואין נודפין ואתי כרבנן דס"ל מכשירי אוכל נפש אסור וחזו בגמ' אין נודפין תנור תנא ר' חייא בר יוסף ואם א"א נאפות אמ"כ נודפי מוחר פירש"י זהו כר"י דס"ל מכשירי אוכל נפש מותר כל שא"א לעשותו מעי"ט וכתב הרא"ש הך גריפה מיירי בגפל לחנור מהטפילה ומהטיח של תנור וא"ל כ"כ בגריפה זו אלא שיהא הפת נאה שלא יגע בפת ולזי ויחרך ואם"ס התירוהו דאין בה אלא טלטול בעלמא וכו' עכ"ל ופש"ז כ' הטור וז"ל תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ונלולות בו בלא גריפה אסור לנודפו אבל מותר להשביב האש ואחר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת כלל אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו ט אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אף על פי שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלות בו כיון שהיה מתחרך ז מותר לנודפו דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים לכתחלה לאפות פת הדרלה ואח"כ פת נקיה : **יז מותר להפריש** · דלא מבלן [וא"כ] אינו מתקן כלוס דמסורסים ושומדות הן דזיכרות בס"ע :

תקז כתב הל"מ כתב הכ"י בתמוך קטן מרי ואע"ג דאין אלו בקיטין איזה מקרי קטן או גדול ולכן נולן לאסורים וכמ"ש המור סימן תק"ד מ"מ אחר שכתב המור בסי' זה דמותר להסיק תנור הדש מ"מ דסתם תנורים שלנו אין נקלליס גדולים וכן נתבאר בי"ד סי' ל"ז בע"ל ועוד ל"ל דהקל דהא אין דרכן של תנורים שלנו ליפחת ועוד דתנור גדול היינו שמחזיק י"ב עשרונים של מלה עמ"ם סימן תמ"ז ומשמע מכלן ומל' הר"מ דעכ"פ אין איסור לבסיק תנור הדש אלינו נגמר בהסקה עד שיסיגנו בלונן וכמ"ש ס"ה ומיהו י"ל דוקא בתנורים שלהם שהיו עשויים בקבילה של חרס אבל בתנורים שלנו ודאי נגמרי בהסק לאחון שהסיגם מתייבש ומתחזק ע"י היסק ונרא מבישול קדירות הדשות שאסור כמ"ש סוף סימן תק"ב ועיין מ"ש ס"ה : **א בתוך התנור** · לכאורה משמע דנקט תוך התנור משום דרגילין להיות שם עצים אחרים ולכן אע"פ שהם אין רבים על אלו מותר להוסיף עליהן אבל נפל למקום אחין שם עצים אסור להרבות עליהן וכ"פ בי"ד סימן ל"ם ס"ז וכ"ם הר"ן והא דכתב סימן תק"ח ס"ו בהג"ה דמ ואחר להרבות על כלים אחי הם דהכלי עדיין היתר הוא אלא שאחר שיתחיל ליסרף יהיה אסור ואין זה מבטל איסור : **ב שלא יהיה כו'** ניכרים · וים"ם ס"ו כ' דאפי' ניכרים אבי ובלבד שלא יזיז אלי האיסור כסרוחה אחון ואע"ג דבאחר איסור כאיבר לא שייך ביטול הכא מקלין משום דמיקלי קלי ליסורא · והב"ח כ' למעשה ל"ע ועסי' תרכ"ו ס"ח מ"ם : **ג ומבטלן** · אע"ג דדשיל"מ לא בטיל הכא כיון שאין נהנה מהן עד אחר שנשרפו אופר בהן פת מותר אבל אסור להתחמם בהן בשעת ביעורן לו ליהנות לאחון (וכמ"ש סימן תרע"ז והע"ש) לא ע"ם בטור) וכ"מ ברא"ש שכתב נבי לפידים שיכול לבטלם בדוב ולא כתב כן נבי פתילות עיין סוף סימן תק"ח וכ"מ בב"ק דף ק"ח ע"ב . ול"ע דהתוס' כתבו בפסחים דף ה' דכל דבר שאין יכול ליהנות מהן בתחלת ביעורן אסור לשרוף בי"ט ע' סי' תמ"ו ואפשר לומר דשרי להתחמם בהן בשעת ביעורן דעל כל כנים ההגאה בלה לו מן החוס וכבר כלה האיסור אבל ליהנות לאחון אסור דהנה מהאור עלמו · ולפי מ"ם סימן שכ"ם ס"ד לא קשה מידי דמוקלה אינו אסור בהגאה ואיסור ההסקה משום טלטול עצים הוא וכ"מ סימן רע"ו ס"ח : **ד בתנור בשבת** · דלקח על גב דלא הוי הכנה ממש מ"מ הוי כעין הכנה דאורייתא ואין מבטלין איסור דאורייתא ובטול משמע דהוי דאורייתא ובי"ם כתב דהתלישה הוי הכנה גמורה ומ"מ משמע בר"ן דלא הוי הכנה דאורייתא כיון דאינו הוה לו חולה היה רשאי לבטל בלתו העצים אל"כ שבת לעצמו הכינה וע' סימן תקי"ג . ואם נתלבו בי"ם עצמו אלא דאסרי להו רבנן גזירה שמא יטלה ויהנום ועוד דעולד הוא ממ"ם התוספות דף ב' וכ"כ המאור נבי אל"י שהבינה דורון ובפ"ד דפסחים מלריך לתרוייהו ע"ם · והרא"ש והרי"ף כתבו דהוה ליה עולד ואסרי להו רבנן גזירה שמא יטלה ויתנום מעמע דהך טעמא ניתנו ע"ם [וע"מ] דעצים שנשרו בי"ט מותר לבסיק בשבת על ידי אינו ע"ם [וע"מ] דעצים שנשרו בי"ט מותר לבסיק בשבת על ידי א"י על ידי ביטול ברוב ופ"ם סי' רע"ו וע"ם סימן תמ"ה : **ה מתקן מנא** · הרא"ש כתב דמיתי כמתקן מנא ולעטם זה אפילו יבא לאסור אא"כ הוכן לכך -מעי"ט עסקי' תק"ב : **ו והאפר שבו** · אבל אסור להשביב הטפר דמוקלה הוא (ב"י ס"ח) ואם כן אפר שהוסק בי"ט ולעטנו ממי אסור כמ"ש סימן תל"ם סע"ו ונראה לי דאם לעטנו ואחר והוהם שרי כמ"ש סי' ש"י סי' ס"ג ועסק"י תק"ש : **ז מותר לנודפו** · אפי' נפל לתוכו מעי"ט ולא ידע מזה אז אלא היה לו שהות לתקנו (ב"י י"ם ס) ערוכ' תק"ש :

ט : אפילו נשחטה הבהמה מערב יו"ט **יז** (ט) **מותר להפריש המתנות ביו"ט** :

תקז דין אפייה ביום טוב · ובו ז' סעיפים

א ה אופין בפורנ"י דהיינו תנורים שלנו הגדולים ופיהם בצדם ובלבד שלא **תהא** חדשה ב דחיישינן שמא (א) **תפחת** ויפסד הלהם **ומנע משמחת** י"ט **ומהמין** (א) **המין** (כ) **"באנטיכי**" (פי' יורק גדולה) :

ב אף על פי שעצים שנשרו מן הדקל בי"ט **או** בשבת שלפניו אסור להסיקן ד אם נשרו בי"ט **א** בתוך התנור (ב) **מרבה עליהם עצים מוכנים ב** (מלא יהיו (א) עני איסור ניכרים) (ל"ן פ"ק דביצה) **ג ומבטלן ובלבד שלא יגע בהם עד שיתבטלו ברוב** (ג) ה **אבל אם נפלו** ד **בתנור בשבת** אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו אפילו על ידי ביטול ברוב :

ג ו אסור ליקח עץ מבין העצים (ג) לחתות בו האש בתנור (ד) **דהוי ליה ה מתקן מנא** :

ד (ה) ז **תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ולצלות בו בלא גריפה ולא יתחרך הפת או הצלי אסור לגרפו מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך אבל מותר להשביב** ח **האש** ו **והאפר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת כלל אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו** ט **אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אף על פי שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלות בו כיון שהיה מתחרך** ז **מותר לגרפו דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים**

ס"ג סשיר דמי לנ"י אע"ג דמתקן מנא ואסור בכנין אחר ולכך סולרך לומר דאם אסור בכנין אחר אלא שאם אפשר לאפות בלא גריפה שאין כאן רק כלפול ושרי לנודף אוכל נפש כדאיתא לקמן סימן תק"ש סעיף ז' ועיין במג"א שם מבא"ר מ' ס"ק ד' דאחר שעשאו ניתנו ע"ש ולי"ל לעשו"ר לאיסור דשאם כ' מרי כיון כיכא כחתם אסור אפשר בלא גריפה מכנון מלטול תיקון לים לאיתו בכלל אכל אוכל נפש מכשירי אוכל נפש דס"ל דלקמן סימן תקי"ג מסתם דנם מעמו אסור אלא שאין לו דין דס"ל ואפשר מחבר היכה כחתם וא"ל בכלי מוקלה כו' וכיינו דקאמר מכני שנשרף האיסור וכוונתו למה דאמרינן דקלי אינורא ואף שנאמר לענין דס"ל דס"ה לדבר שנתבטל על ידו אין מעמו אוסר וא"ש : כשנתבטל

באר היטב

תקז (א) **תפחת** · ובתנורים שלנו יש לחקל עמ"ל : (ב) **באנטיכי** · פי' שנשמר המוס הרבה אפילו אחר יום טוב ולא אמרינן שנתתמם בי"ט לצורך חול : (ג) **לחתות** · אלא אם כן תקנו מע"ש · ומעשה אם מוקלה בכלי מותר לבטל בתוכו כלי ביו"ם מכלי בשרף ובכלא בכלי ואין מוקלה בכנין ע"ם ונם זה נ"ש דלקמן סימן תקי"ג מסתם דנם מעמו אסור אלא שאין לו דין דס"ל ואפשר שהכר היכה כחתם וא"ל בכלי מוקלה כו' וכיינו דקאמר מכני שנשרף האיסור וכוונתו למה דאמרינן דקלי אינורא ואף שנאמר לענין דס"ל דס"ה לדבר שנתבטל על ידו אין מעמו אוסר וא"ש : כשנתבטל

שערי תשובה

תקז בש"ע סעיף ב' אף על פי שעצים שנשרו וכתבו בר"י שנסשר בית מועד כתב בשם הרא"ש פת שאפאו בעצי מוקלה הפת אסור כאילו אפאו בשה"ב שים שבת עצים בפת על"ל והדברים נ"ע ועיין לעיל סימן תמ"ם וכתי"ד סימן קמ"ב וכתב בשם רבינו גרשם אם נתבטל עה ג

ב מסר"י אעפ"ב בשם הרשב"א לא כרייתא ביצה נ"ל ב. ב המב"ם בפרק ג' ס"ם בפ"ב ד מהלא דבר מתחם שם ד' ס מוד בשם אחיו סר' יחיאל ז מיומרת דבר שם נ"ג ז מהגמה וגמ' שם נ"ב ת לשון הטור נאמרה סרא"ם אמרו ב כן פי' הרא"ם שם :

עטרת זקנים

תקז (א) עצי איסור ניכרים · וי"א אפילו ניכר מתחילה ביון דלמוף לא יהיה ניכר דמקלי קלי מועיל להם ביטול ושרי לבטל לכתחלה אע"פ שיש לו מתירין (ב"ח סוסק כן לכתחלה אבל למעשה צ"ע) :

יד אפרים

(במב"א פ"ק י"ז) הלא מבנן וא"כ אינו מתקן · כו' כ"ל :

תקז (בס"ד פ"ק ה') דלא שייך כיס סיתר לאוכל נפש · נראה דמע"ז פ"ל דאם בעשה דמתקן מנא ומיינו עושה טוב לצורך אוכל נפש וזהו דין מכשירי אוכל נפש דאסור לאכמים אפילו כלי אפשר לעשות מתחמה וגם סיום לי אפשר בענין אחר אע"פ אסור ולכך נקט בחתני' סתם אין נודפין לשמר דאף דאי"ל לאפות אסור ואמ"ג דכמומן תקי"ד בכיה מכשירי אוכל נפש אסור אלא סמל"ם דהא"ל אפילו אף כ נכון מודו דברי ל"ל דאסרה מקרי כיסוי לצורך אוכל נפש : ובני מבה"כ כאן דמתקן מנא ומ"ל לצורך אוכל נפש דאסור כמו דברי לבבל ולאפות לבל לעשות כלי אסור לרבנן ולכך פירש משום תיקון מנא אם שאין כן אבריי' מ"ל לומר דאסור משום מתקן מנא כיון דמתיר בלא אפשר וע"כ דס"ל דמבשר הא בתחת בני אחרי כל' דס"ל מכשירין אא"ל לעשותה מתחמה אבל ולפ"ז פיס לו לסרייתא לסיר אף כמקום אפשר בלא גריפה ופמ"ם הע"ר נמי' הקי"ר דלא"ל בדי דאפשר לפלילה ואל"ל דוקא נבי כיסוי לצורך אוכל נפש כמש"ל מלוכה דרבנדו"ל דלא"ל דס"ל דמבשרין בני א"כ לאוכל נפש עצמו דמי ואמי' כיסה דאפשר בלא זה מ"מ אם מתם הוא מכשיר אפיר דמי וכמו הסם אע"ג שהי' אפשר לפלילו מקרוב ושהיו בענין אחר בני וס"ל אע"פ שהיה אפשר לו לאפות בלא גריפה בענין אחר אסור מקום מן סלר ויבשור עצמו אלא יגע בפיה מ"מ בשתא שאופה מקום זה וסוא אריך לגרוף לבשביר

תקז דין אפייה ביום טוב · ובו ז' סעיפים

א אופין בפורנ"י דהיינו תנורים שלנו הגדולים ופיהם בצדם ובלבד שלא תהא חדשה ב דחיישינן שמא (א) תפחת ויפסד הלהם ומנע משמחת י"ט ומהמין (א) המין (כ) "באנטיכי" (פי' יורק גדולה) :

ב אף על פי שעצים שנשרו מן הדקל בי"ט או בשבת שלפניו אסור להסיקן ד אם נשרו בי"ט **א** בתוך התנור (ב) מרבה עליהם עצים מוכנים **ב** (מלא יהיו (א) עני איסור ניכרים) (ל"ן פ"ק דביצה) **ג** ומבטלן ובלבד שלא יגע בהם עד שיתבטלו ברוב (ג) ה אבל אם נפלו ד בתנור בשבת אסור להסיקן ביום טוב שלאחריו אפילו על ידי ביטול ברוב :

ג ו אסור ליקח עץ מבין העצים (ג) לחתות בו האש בתנור (ד) דהוי ליה ה מתקן מנא :

ד (ה) ז תנור שנפל לתוכו מטיח הטיט אם אפשר לאפות ולצלות בו בלא גריפה ולא יתחרך הפת או הצלי אסור לגרפו מפני שהוא מטלטלו שלא לצורך אבל מותר להשביב ח האש ו והאפר שבו כדי שיהיה חלק ולא יגע בפת כלל אע"פ שאם היה נוגע בו לא היה כדי לחרכו ט אבל אם יש בטיח שנפל לתוכו כדי לחרך הפת או הצלי אם היה נוגע בהם אף על פי שבלא גריפה היה אפשר לאפות ולצלות בו כיון שהיה מתחרך ז מותר לגרפו דחשיב טלטול לצורך ודוקא בתנורים שלהם שהיו מדבקים הפת סביבם ואין צריכים

ה תנורים שלנו • מ"מ אם סתמו גדול וגרף מקצתו ואפשר לאפות בחותו מקצת חלה שהצריך לכבדו שלא יגע בפת ויחדר מקצתו לאסור וכבוי לא אמרינן מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך (ב"ח) ובתרס' תקי"ד ועסי' תק"ב ס"ח בהגה"ה דמסתמא דאסיגו לאזורך תכילה דוקא בשעה שמתקן האוכל שרי לכבות ולא קודם לכן: **ט ע"ג נחלים.** ואע"פ שאפשר לגלות בשפוד לו לבשל שרי כיון שאינו מכבה גמור שסופו מכביר (הר"ן ומלחמות ובכ"י סימן תקי"ח) וא"כ נ"ע מ"ש כאן וס"ז כמנין בשר על גבי נחלים שכאן הוי כיבוי גמור ומרי משום דח"ח בע"ח לכן כ"ל דס"ל כפירש"י דכיבוי גמור הוא ושרי משום דחשיב ח"ח בע"ח דרועה לאכלו כך וכיולא בזה איתא בי"ד סי' ס"ח סי"ד למנין דשיל"מ ע"ש: **י מותר להסיקו.** שאינו גמור בהסקה על שיעינו בגוף (הרא"ש) ושמ"ש ס"ח: **יא כדי לאפות בהן מותר** • וא"ד לגיכון אבנים שאסור כמ"ש סימן תק"ח דהתם תקונו של כלי הוא קודם לתשמישו שמשתמש בו אבל הכא בשעת תשמישו הוא שמתקנו לתשמישו (הר"ן) והתוס' כתבו כיון שהוא עושה ע"י משקין אינו ודאי מוסתן עכ"ל: וא"ע מ"ש דאסור לבשל בקדירות חדשות כמ"ש סוף סימן תק"ב וא"ל דקדירות מתהמסמן ודאי על ידי משקין כל"ל לדעת הרא"ש. והמרדכי כתב דמותר להסיג חגור משום דהוי מבשרי לאוכל נפש שא"ח לעשותו מעיו"ש עכ"לי פירוש שלא ידע מאחמול שיוסק כ"כ שיצריך להסיגה בגוגן משא"כ קדירה ס"ל לבשל בה מאחמול וליכון אבנים הוי חיסון ודאי: **יב מותר לשרות** • אבל אם כבר נרף רק שרוצה לגרוף פעם אחרת הנחלים הקטנים ליפות אסור מאחר שמבשר (יש"ש ב"ח) וכ"מ בהרא"ש ושור אף ע"פ שהכל"י כ' לדייק מדברי המ"מ שמותר לגרוף כדרכו בחול ואינו חושש אינו נ"ל דהא המ"מ כתב הואיל וא"א בלא כן משמע דאם אפשר לאפות בלא גריפה אסור לכן יש להחמיר וכתב התוספות אחר שבבדו התנור אסור לעבד המבבדת במים לבשותה שלא תשרף • **יג מותר לאפות** • כתוב הא"ח בשם הרא"ש דוקא במתכוין להבביח הפת אבל בלא"ה אסור ע"כ ואין נראה כן מדברי הפוסקים (ב"י) • ולי נראה להחמיר אף על גב דבסימן תק"ג כתב אפילו עושה לצורך חול שרי לבשל בקדירה אחת שאי אפשר אם אבל הכא כל כבר לריך טירחא בפני עצמו ועיין מ"ש שם: **יד בתנורים שלנו** • ורש"ל כתב מדשתמו הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור ש"מ דאפי' בתנורים שלנו מותר • ודוקא כשלריך לאכול אבל אם אין לריך לאכול רק שמעדיפים לאכול מעט ממנו אסור עסי' תק"ג עכ"ל: **מז מאמש** • אז סביה דעתו על הטיט שברחוב (מרדכי) וכב"י אינו יודע מה מלמדנו ול"ל דקמ"ל דאע"פ שלא עשה בו סימן ע"י דדוקא בטיט שבמסר שעדיין מחוסר לקרקע לריך לחתקו מאחמול אבל טיט שמונח ברחוב תלוש הוא ולא בעי סימן ומיהו דוקא בטיט אא"ל גיבול דומיא דשל שפת הנהר שמנובל מסחמא: **מז לגבל אפר** • ואפילו למ"ד בסי' שכ"ד ס"ג דבמידי דלאו בר גיבול הוא מתירא מיס זהו גיבולו מ"מ הכא שרי כיון דלוכך אוכל נפש הוא לשמור חומו אבל בטיט אסור דגראה כמתקן לבנין ובי"ש ססק כר"ת

דאסור לגבל האפר במים רק לאגיאו עליו כך עססי' רע"ש:

תקח א האבנים • כן הוא הגירסא ברמב"ם שלפנינו אבל במ"מ בגמרא ובכל הפוסקים אבל אבנים מותר ללבן דלא שייך בהן מיסוס: **ב מפני שמחסמן** • ואפילו ישנים אסור שבכל שעה הוא מחזקן יותר אי נמי הכי קאמר מפני שלריך ללבן כל כך עד שיתחסמו (מ"מ) עיין סימן תק"ם סעיף ה' וכנמ':

אין פוגעין הקסה לתת קרום שלו תחת הדג על האסכלה דכל מידי דעביד להתמם בו הוי תיקון כלי (רש"י עיין סימן תק"ז סעיף ג'): **ג שמא תקרע** • דאינו חייב אלא בקורע על מנת לתפור (רש"י):

תקט א שנרצף • פירוש שנעקש: וכשבר

ציריכים לגרפם אלא מהטיח שנפל לתוכו אבל **ה תנורים** (ד) **שלנו** (ו) כיון שאי אפשר לאפות בהם בלא גריפה מותר לגרפו מהאפר והגחלים ואף על פי שהוא מבבה אי אפשר בלא כן וכשם שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש כך מותר לכבות לצורך אוכל נפש והרי זה במניח בשר **ט** על הגחלים וכן נהגו:

ה • תנור וכירים הרשים אין סכין אותם בשמן ולא משיין אותם במטלית אבל **י** מותר להסיקו כ אפי' תוסק ראשון (ז) ובלבד שלא יפיגם בצונן כדי להסמן ל ואם הוסקו יותר מדאי והוצרכו להפיגן בצונן **יא** כדי לאפות בהם מותר מ לפיכך **יב** מותר לשרות במים המבבדת שמבבדין בה

התנור אע"פ (ה) שמבבה:

ן יג ס מותר לאפות תנור מלא פת אע"י שאינו צריך אלא פת א' ס ודוקא בתנוריהם שהיו קטנים והיו מדבקים הפת בדפנותיהם ומתוך שהוא מלא אין מקום לחומו להתפשט והפת נאפה יפה אבל **יד** בתנורים (ו) שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך:

ן ס מותר לסתום פי התנור בטיט ורפש שעל שפת הנהר ס והוא שרכבו **טן** מאמש או ל עשה בו (ז) סימן ונתקו לצד אחד אבל לגבל מים בי"ם אסור ח) ק ומותר **טן** לגבל (ה) אפר לסתום פי התנור:

תקח דברים האסורים ביום טוב להבנת צלי • ובו ב' סעיפים

א ס אין מלבנים את **א** (א) האבנים לצלות או לאפות עליהם **ב** (א) מפני (ב) שמחסמן (ב) ואין שוברים את החרס ואין הותכין את הנייר לצלות עליהם ג ואין פוצעין את (ג) הקנה לעשותו כמו שפוד לצלות בו:

ב ג פוצעים אגוזים במטלית ולא חיישינן (ג) **ג** שמא (ד) תקרע:

תקט כמה דינים פרטיים להלכות יו"ט • ובו ז' סעיפים

א (א) ס שפוד **א** (א) שנרצף אע"פ שהוא יכול לפשטו ביד אין מתקנין אותו: הגה ודוקא מיכול לצלות בלא תיקון אבל אם אינו

סעיף אפשר לאסור בו הגירוף אפילו בים אסם נגיעה שאין מגיעל הסכבה לטיט שהוא דבר גם ולריך דוקא גירוף משא"כ בלא ואפשר אמגיעל לו הסכבה שהוא דבר דק ולא לחנם נקט רש"י מסכיבין הספר ואפשר ולא נקט סעיף כמו שהתחיל בו שם אלא דוחלי מיירי בשפר שנעשה דק ממה שנפל משפילת התנור ונעשה כלאר ומהני לו הסכבה דינו כמו אפר ואם ואסור בגירוף אפי' אם הוא בעמן אחוסם שיגע בו אבל בדבר גם כמו אתיכות טיט לא שייך בו הסכבה אלא גריפה וזהה יש מילוק אם אין בו אסם נגיעה אסור לגרוף זהו דין הרישא אבל אם יש אסם נגיעה בטיט ממילא ודאי יתחדר זהו דיוסיפא דבשביל אסם נגיעה שהוא מירוך מותר אפילו לגרוף כיון דאין הסכבה מועלת לזה ממלא דעיקר המילוק בין ריש לסיפא אם יש אסם נגיעה בטיט אז לא אלא שהכנים בנתיים בין הסכבה שזה מיירי אפילו בחטר אלם שילה מגגיעה אתם להוכות עשה יש דין אחר כיון שמועיל לו הסכבה ופ"ל אסור לגרוף אפילו יש אסם נגיעה משא"כ בחסם נגיעה בטיט שהוא דבר גם ואין לו תיקון כ"א בגירוף קמ"ל בסיפא דזה מותר אפי' לגרוף כדי להמנע מהגגיעה שיגיע המילוך בוחלי כמנע"ל בביאור דברי הטור: (ו) **כיון שא"א לאפות בו'** • בטור כתוב אבל בתנורים שלנו שמכבים הגחלים בגרימתן אם אפשר לאפות זולתם אלא שרוצה לגרוף כדי לייפות הפת אסור אבל אם א"א לאפות בלא גריפה מותר עכ"ל ואמנם כ"י כיון שפתם תנורים דידן א"א בלא גריפה לא היה לכתוב אם אפשר בלא גריפה וע"כ כתב כאן בס"ע כאמת כן גם רש"ל הקשה כן ואיתרע דמיירי בגחלים דקים שנשארו אחר כיבוי הראשון ול"ג דלק"מ דוחלי אין אפשרות להוציא הפת על הגחלים אלא לריך לפנות מקום למושב הפת ולכבות שם הגחלים אלא דהטור מיירי במה שנוגע בכל הגחלים שבתנור ומכבה אותן וזהו מילא שאם אין הכרח להאפייה בשביל זה אסור אפילו אם מהני גריפה כל התנור כדי ליפותו ואע"ג דמלינו בגמ' דח"ל ר"ח לדביתהו מי דאמת ריפתא מעליא בעינא ורמז לה מתגרוף התם היה הפת מתחדר מתחת הטיט שנפל משא"כ בתנורים שלנו שאנו נוהגים התנור בשביל יפיו לאוד כלי משם מירוך וזהו שמסיק הטור אבל אם א"א לאפות בלא גריפה מותר פי' שיש משם מירוך מתחת הגחלים שיש שביבו והשכבה לא שייך בתנורים דידן כיון שהלחם על קרקע התנור מותר לגרוף כל התנור והקשה מו"ה ז"ל דלמה יאסר הכבוי כדי ליפותו כיון דמותר בשביל אוכל נפש ימא ביה מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך כיון שיש בו צורך קלת כדאמרינן בהבערה מתוך כו' כמ"ש סימן קל"ה ותי' ע"ש דברי התוספות בפ"ב דף כ"ג ד"ה ע"ג מרש דדוקא נבי הבערה אמרינן מתוך כו' • כיון שיש לפשטיה לצורך תיקון אוכל נפש מה שאין כן בכיבוי שלשולה אינו לצורך תיקון אוכל נפש • ואפילו להרא"ש דכתב כאן דכיבוי לצורך אוכל נפש מותר מכל מקום אין זה קרוי תיקון אוכל נפש • ואינו אלא להגיל שלא יזיקנו חוט האש אבל הכריע בשלמן ערוך יפה כאן שמותר הכיבוי גם בשביל הייטוי לאוד הבכל הוה לצורך אוכל נפש והוא דעת הרב"ש: (ז) **ובלבד שלא יפיגם בצונן** • שזהו עיקר הגמר של מחוק הכלי וחוס מתקן מגא: (ח) **ומותר לגבל האפר** • כ"כ הרמב"ם ורי"ף ור"ח הקשה ע"ז דהא אפר בר גיבול הוא וכ"מ סימן שכ"ד תי' הרב המגיד דכיון דאי אפשר לעשות גיבול זה מע"ש שמתיבש לשעתו אלכך מותר לגבלו בי"ש משום אוכל נפש וכ"ל בסק כיון דלר"ת והרא"ש אסור אין להתיר בגיבול האפר במים בי"ם:

תקח (א) מפני שמחסמן • פי' שבגיבון זה הן מתחזקין וה"ל כמתקן מגא אחי' בישנים: (ב) **ואין שוברין החרס** פירש"י כשלולין דנים על האסכלה שוברין חרס אז מוחכין ניר ושולין אותו במים וסולרן ע"ג האסכלה אלא יערף הדג-ובי"ש אסור משום תיקון מגא: (ג) **שמא תקרע** • דאפי' תקרע לא איכפת לן דאין זה קורע ע"מ לתפור:

תקט (א) **שפוד שנרצף** • פי' שנעקש וכנפף והטעם דקי"ל כר"י דאמר מכשירי אוכל נפש שאפשר לעשותם מע"ש אסור בי"ם ומה שא"א מע"ש מותר ביום טוב ועמ"ש סימן תקי"ד דלאו בכל גווני קי"ל כר"י:

סימן אם שיש דעתו עליו עכ"ל: (ח) אפר • ורש"ל מתמיה גם כאפר לגבל כמים רק לסמיה עליו כך:

תקח (א) מאסכלה • כ"ם מני בהסכ"ם מלפנינו אבל בגמ"ר וכנ"ל מגא אחי' בישנים: (ב) מתחסמן • פי' שבגיבון בגמרא וכבכל הפוסקים אבל אנשים מותר לגבל אלא שייך בפת מיסוס: (ג) שמא תקרע • דאפי' תקרע לא איכפת לן דאין זה קורע ע"מ לתפור: (ד) תקרע • דאפילו יכנים אסור שבכל שפת הוא מתקון יותר שמ"ש: (ג) פוצעים • וס"ס לפת קרום שלו תחת פרת של אסכלה רש"ר דף ל"ג: (ד) תקרע • דאפילו תקרע לא איכפת לן דאין זה קורע על מנת לתפור:

תקט (א) שנרצף • פי' בנעקש וכנפף • מתחז שנעקש תשלו מעש אין לשנעשה ספר סוכרונות: בי"ש

זה נראה דס"ס אסור ליקח בן לעשות מהנו בריות סלת הס"ל נ"ב מתקון מגא אחי"ב מקנו מע"ש ע"ז: (ד) שלנו • מ"מ אם סתמו גדול וגרף מקצתו ואפשר לאפות בחותו מקצת אלא שהצריך לכבדו שלא יגע בפת אמת יפה כאוך אסור כ"מ ומא"ת ור"ו: (ח) מחכבה • אבל אם כבר גרף רק שרוצה לגרוף עוד אחרים שנגלים הקטנים ליפות אסור מאחר שהכבה יש"ב ב"ח מ"ש • ואמנם אחר שנבבו הסתור אסור לעבל אבל אם אין לריך לאסור נמצרים לאסור אם אין לריך ביטול לא כמי כדרורות ולאסור נמצרים שנגו בכל ענין]: (ז) סימן • ושיש שמונה כרחוב אם אין לריך ביטול לא כמי

(ב) אין משחיזין • ומפי' לרבי יהודה דכלן עשאה כלי גמור : (ג) ואין מורין כו' • הכל להטביר שמוטי' הסכין ע"ג עץ לו הרס לו סכין מורין ברבים להתיר כ"כ רש"ל פ' מ"ל : (ד) שלא יהתוך כו' • דכיון שיכול לעשות מעי"ט חוט מ' במחט אינו דומה י"ט : (ה) פשטידא של בשר • דאז אין צריך ליבון גמור אתפרוף קליפתה אלא סני בליבון קלת ע"י שריפת קש דמועיל אף בתפוחים ע"י האור כיון שהתירה בלא משא"כ בבלוט וגבינה : (ו) על המאכל מיד • דאז לא גרמה כמתקן כלי אלא כמתממה לבשל תחתיה :

ר.קיא (א) מוללין מלילות • פירוש שבידו ומלל התבוס כשהם רכים דהוי דש כלאחר יד ומפרכין קטניות היינו הפרכיסין ומוציא

ב ונשבר בי"ט • וה"ה אם נשבר בערב יום טוב ולא ידע בו אלא שהיה לו שהות לתקנו וכמ"ש סי' תק"ז סי"ד וב"י בשם רש"י אבל אם שכח לתקנו מעי"ט אסור וה"ה אם היה אפשר לתקנו אסור לתקנו בי"ט שני די"ט ראשון הסיב חול לגבי שני לענין זה אע"ג דאין בקיאין בקביעת דילגתא (מהרי"ל) ועמ"ש סי' תל"ט ס"ג : ג מותר לתקנו • ל"ל דאם יכול להסחיל לו אסור לתקנו וכ"מ בסי' תק"מ : ד ולא לשורפו • אע"ג דמותר לערוף פתילה לעשים כמ"ש סימן תקי"ד ס"ח התם מיהזי כמדליק ב' נרות אבל הכא אסור משום תיקון כלי (מרדכי) וצ"ל דמיירי שאפשר לעשותו מתתמוג : ה ע"ג העץ • לו ע"ג סכין אחר : ו ואין מורין • וה"ה שאין עושין כן בפני רבים אלא אם כן אתמחמוטי ולומר דלהטביר שמוטין קמכוון ועי"ג מחזה אפי' להטביר שמוטין אין מורין (יש"ש ב"ה) : ז אינה יכולה • דס"ל מתקן מגא : ח וישימנו במחט • דאם ישימנו בי"ט במחט נזרין שמא יתמו' המוט (רי"ז ירוסל') ומשמע שם דאם לא שמוהו במחט מעבר י"ט לאסור ליתנו במחט כי"ט ומ"ש בהגה"ה : ט וכן נהגו לשרוף וכו' • ז"ל ד"מ ולפי מ"ש בס"ב דאסור לערוף הבשר ה"ה דאסור לערוף החוט אבל נהגו להקל בזה ונראה אף להמרדכי שאוסר לערוף היינו קודם שמתמלא אסור לערוף החוט לעורך התפירה אבל לאחר שמתפר ורולה לבסיר משם המחט לו החוט הנשאר פשיטא דשרי אף לאחוך דהא א"ה לעשותו מעי"ט אלא שהנהגו לעשות זה בשריפת החוט עכ"ל כללו של דבר כל שאסור לאחוך אסור ג"כ לערוף דמתקן מגא דאחיתא בגמרא דף ל"ב וכל שמותר לערוף מותר לאחוך אלא שהנהגו לשורפו ועפי' ס"ל ס"ע : י מותר ללבן • דכיון דהתירא בלא סני ליה בליבון כל דהו שקש נערף עליו מבחוץ כמ"ש סי' תנ"א וביו"ד סי' קכ"א ס"ד ע"ש וכש"ך וכש"ז : יא והוא שכשיתלבן • שרלה כמתמם לבשל אחתיה (מרדכי) ואפי' היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי (ד"מ) אבל בלוע מגבילה צריך ליבון עד שתסיר קליפתן ומיכר אששה לבסירה אסור כמו שאסור להגעיל כלי בי"ט (ב"י) הנ"מ ואם לא היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי להגעיל (ד"מ הנ"ל ס"ב) ומש"ה בהג"ה : ומבאן משמע שמותר בחול להגעיל כלי הלב לאכול בו בשר אז אי אפשר לו מיהא דבר בשם הגאון מוה' בנימין מפוזא שאמע ממהר"מ יפה הטעם למהנ שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי א' ונעגילנו כל פעם שיתחמם בו והה אסור לגמרא אחי למעשי כדאי' בחולין דף ח' ע"ב והא דשרינן הכא יא"ל כיון שלעולם אין מתחמשין בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגזר בר"ל : יב ללבן שפוד • אלינו נראה שוס תיקון כמו בהבשר ברפא (רא"ש) ול"ב דשרי מטעם אחר מטעם שא"א לעשותו מעי"ט (ד"מ) וכ"כ דלטעם רא"ש אפי' היה אפשר לגבנו מעי"ט שרי לגבנו בי"ט כיון שמדינא א"ש ליבון כמ"ש בי"ד סי' ע"ו ס"ד אלא שהנהגו לגבנו לא הסיב תיקון כמו כלי שנתמת בולד הטומאה מעי"ט שמעבילין אותו בי"ט ומש"ה לעשותו מעי"ט שרי כמ"ש ס"א בהג"ה בס"ב בשם הרא"ש : יד להטביל וכו' • ואם א"א להטבילו מעי"ט שרי וכ"ה בגמרא נדי כלי שנתמת בולד הטומאה ומש"ה בהג"ה דאין מורין כן וכ"כ הי"ש : טו ומותר לטלטל מוקצה • שאנו מסיקין ע"ג אפר שהוסק בי"ט ומטלטלין אותו לעורך אוכל נפש לבשות הפשטיד"א (מרדכי) ויש לחמוה למה לא התירו לאחוב לבתמלה לבשות באפר שהוסק בי"ט וצ"ע • (בי"ט סי' תקי"ה) וב"ה תירץ דבשיטי אינו עורך אוכל נפש שהיה אפשר לאחוב בלא כיסוי • וע"ש דהא אסור לאחוב אחוב מבוס זה וא"כ א"א לאכלו וע"ק דאדרבה הא קי"ל אם שהם מותר לבשות בו כמ"ש סי' תל"ח אע"פ שהיה אפשר לאחוב בלא כיסוי ובישים ס"ג סב"ל כ' דוקא מה שצריך ליה טובא מותר מבוס שמתת י"ט אבל לא בכל אוכל נפש דאל"כ בילה ודגים ופירות שנתלבנו בי"ט לחלי אסירי בר"ל • וצ"ע דאמו מדגים וע"ק דהא כתבו דמותר לטלטל אבנים ועפר המוגחים לפני פירות כדי לאכול הפירות אע"פ שא"ל להם כ"כ לבן ר"ל שמותר לטלטל המוקצה בשביל אוכל נפש אבל אסור לאכלו ולהשתמש בו וכ"מ בתוס' סוף דף ל"ח שכתבו דטלטול מוקצה התירו משום אוכל נפש וכ"מ סי' תק"ח ס"ג ותק"ב ס"ב דאסור לבשל בעלי מוקצה וכ"מ סי' תק"ז ס"ב דאסור לבסיר בעצים שנשרו אפי' אין לו עצים אחרים ואתוס' במס' ע"ג דף ס"ו ע"ב כתבו דפת אפה א"י בעצים שנתלבנו בשבת מותר דלא אמרינן יש שבת עצים בפת אלא באיסורי הנאה ומוקצה מותר בהנאה עכ"ל • ל"ל דוקא בדיעבד מותר ליהנות ממנה אבל לכתחלה אסור להשתמש בו ומה שהתירו לטלטל עלי לקנב עליו בשר היינו לפי שהוא כלי כמ"ש סי' תל"ט ומ"ש המרדכי שמותר לכסות הפשטיד"א באפר היינו לאחר שנתחמם שפוד אינו מוקצה כמ"ש סי' תק"ז ס"ו • אלא שמביא לאיסור מדמטלטלין אותו בתחלה כשהוא קטון • ובהגה"מ ובתוס' ל"נ לכסות הפשטיד"א רק לאפות הפשטיד"א וז"ל הרמב"ם פ"ח כל שאסור לטלטלו בשבת אסור לטלטלו בי"ט אלא לעורך אכילה וכיולא בה • וכל שמותר בשבת מותר בי"ט ויש בי"ט מה שאין בשבת איסור מוקצה כו' כיצד תרנגולת הטומדת לגדל בציס ושור הטומד להריסה ויוני שובך ופירות הטומדים לסמוכה כל אלו וכיולא בהן אסור לאכלו מכן עד שיכין אותם מבערב עכ"ל הרי לך בהדיא דמותר לטלטל מוקצה לעורך אכילה אבל אסור לאכלו כנ"ל עיקר דברים הללו ומפי' תקי"ח ס"ג :

תקי א מוללין כו' • ויש מחמירין למלול בציפורן ברלאי אלבטותיו כמ"ש סי' ש"ו ס"ו (הר"ן) : ב אם רוצה כו' • קשה מאי קמ"ל דאפי' דבמה בטלמא אסור להכין מי"ט לאחרים כ"ש ברירה לכן נ"ל דל"ל אפי' רולה לאוכלו בו ביום וה"ש פשיטא כשרולה לאוכלו לאלתר דשרי אלא אפי' רולה לאוכלו

שערי תשובה

תקט (ם) שבשיתלבן • ענה"מ וכתב בר"י בשם בית דוד שפוד של חומץ שלאין בו בשר כל השנה אסור לגנגו ביו"ט של שבת :

בש"ע כעיף ה' בהגה וה"ה דאסור להגעיל עיין בדרכי"ז ח"ב סימן ת"ב : (יב) להגעיל • עיין בגו"ת שער אפרים סימן ש"ו ובספרי בו"ת בית אפרים הלק א"ח סימן נ"ב מ"ש בשם ביאור דברי הרמב"ם ומה שכתוב על דברי הבאמת אפרים רים הלכות שבת ס"ש : בשם

באר היטב

(ב) בי"ע • וה"ה אם נשבר בע"ש ולא ידע בו אלא שהיה לו שהות לתקנו אבל אם שכח לתקנו מעי"ט אסור וה"ה אם היה אפשר לתקנו בראשון אסור לתקנו בי"ט שני מהרי"ל ס"ל • ואם יכול להסחיל לו אחר אסור לתקנו בכל ענין מ"א ועיין ס"ס הק"ס מש"ל : (ג) ולא • ומיירי שהיה אפשר לעשותו מאתמול : (ד) כשן • לו ע"ג סכין אחר : (ה) ואין • וה"ה שאין עושין כן בפני רבים אבל לגבשיר שמוטין בסכין על גבי עץ לו הרס לו ע"ג סכין אחר מוכיח ברבים להתיר רש"ל ס"ל : (ו) בתחם • ואם לא שמוהו בתחם מעי"ט אסור ליתנו בתחם בי"ש ופס"ל בהג"ה ס"ל : (ז) לערוף • עמ"ל שבשלא דבלו על דבר כל באחוב לאחוך אסור ג"כ לערוף ומותר לערוף מותר ג"כ לאחוב • ובכאן מותר לף לאחוך דהא אע"ל לעשותו מעי"ט אלא שנהגו לעשות זה בשריפת הטוח ס"ל : (ח) נזרין • ובכיון דהתירא בלא סני ליה בליבון כל דהו שקש נערף עליו מבחוץ כמ"ש הא"ש ס"ב : (ט) בשבשיתלבן • דאז לא ירלה כמתממה לבשל התחיה מרדכי ואפילו היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי ל"ש • אבל בבלוע מגבילה לריך ליבון עד שתסיר קליפתן ובמיכר אששה לבסירה אסור כמו שאסור להגעיל כלי בי"ט (ב"י) הנ"מ ואם לא היה אפשר לעשותו מעי"ט שרי להגעיל ד"מ • ומכלן מבמע שמותר בחול להגעיל כלי הלב לאכול בו בשר אז אי אפשר לו מיהא דבר בשם הגאון מהר"ר בנימין מפוזא שאמע ממהר"מ יפה הטעם לבמנג שאם יעשה כן לעולם לא יהיה לו רק כלי א' ונעגילנו כל פעם שיתחמם בו וזה אסור לגמרא אחי למעשי כדאיתא בחולין דף ח' ע"ב • וכה דבריהן הכא ר"ל כיון דלעולם אין מתחמשין בו אלא ע"י ליבון ליכא למיגזר מדרבנן : (י) לאחוב • מדרבנן לאחוב ולגנגו ממנע דלגו בו בי"ש דאל"כ אל"ל מבסירין בסיס אפשר לעשותם מעי"ש הלק"ם ס"ב ובמ"ש בהגה"ה אפי' בבשר לגנגו בזו"ר בבשר ס"ל ליבון ע"ש : (יא) נקב • ואם אל"ל לעשותו מעי"ש שרי מש"ם ס"ל : (יב) להגעיל • ואם אל"ל לעשותו מעי"ש שרי הגבל"ם ס"ל : (יג) לטלטל • אבל אסור לאוכלו עמ"ש ומפני תקי"ח ס"ג :

ר.קי (א) מלילות וכו' • ויש מחמירין למלול בציפורן ברלאי אלבטותיו כמ"ש סימן שי"ש ס"ו (הר"ן) וכ"ל דאפי' אם אינו רולה לאוכלו בו ביום • אפילו אינו רולה לאוכלו אלא כמ"ש בסי' ש"ו ס"ב • אבל אם כיון

ד בריש״א פר״ג וגמרא שם פ״ה בריש״א שבת קל״ד ומשנ״ר שם קל״ז וכתמיה ו מיש״ל שם דאמרו״ל ת״ק ומפשר שם קל״ר ע בריי״ר ריש ל״ר י שם ושם מיני ירקות בשם טורא כתיקונים :

עטרת זקנים

תקי (א) ביו״ם תנ״ה על זה והטעם שחיה אשר לעשות תבגינ׳ וחמא׳ מאתמול חשובה משל״ה היום ע״כ יש איסור בורר בבגינה וחמאה אפי׳ ע״י א״י אסור דאמירה לא״י בח״נ הוי שבות אפי׳ בדבר שאין בו אלא איסור דרבנן (כ״ר ריב״ש) ; (ב) הקונדס כו׳ פירוש מיני ירקות חמרים :

לאוכלו לאחר זמן כו׳ ביום דבשבת חייב חטאת עסי׳ ש״ע . אפ״ה שרי בי״ט דלא כרשב״ל דאוסר לברור לבו ביום וכ״ה בהרמ״ם פ״ג ובשב״ר תק״ו **ס״ב: ג טורח יותר.** כגון שהפסולת הוא דק מאוד ויש טורח ליקח אותו בידו: **ד ולוזים וכו׳.** ל״ש דהשור כ״כ לשיטתו שבחב אם הפסולת מרובה אסור לטלטלו וש״ז כתב דלוזים שרי לטלטלם אבל הפ״ש פסק כהרמב״ם דלטולם שרי לטלטלם אלא שיש חילוק בברירה וא״כ מ״ש לוזים וכשיש מאתר מינים הא אפילו בשני מיני אוכלין שייך ברירה כמ״ש סי׳ ש״ש . וכיש״ם כתב וז״ל אין נראה לדינו דומ׳ לבורר לאוכל מתוכל דהיינו משום שהם ב׳ מינים או פסולת ואוכל אבל הכא מין א׳ הוא ואין שם פסולת עליו ובלוז׳ עכין שמתקן האוכל מתוך הטומר תיקון אוכל בעלמא הוא ואין שם מלאכה עליו ע״ל :

וצ״ע דהא כתב הב״י ססי׳ שכ״א בשם הילוסלמי הקולף שומים ובלגלים הוי בורר ועוד קשה כיון דהיינו לטירחא למה לא נחשב גבי לוזים לטורח לכן נ״ל דגם בלוזים יבור׳ בחיזה עכין שקל יותר לברור׳ כ׳ יש״ם דאסור להניח קמיח או אחר דרשומים בנים שיש״ה הפסולת לטעלם או שיטול העפר לעשה וכ״מ דעת הרב״י מדהשמיטו בש״ע : **ה אין מסננין .** דמיחזי כבורר שמעליך הסודין שלו ובורר ממש לא הוי שנם הפסולת רלוי לאכילה (תו׳) ודוקא כשהיה אפשר לעשותו מאתמול עש״ך : **ו בנחלת .** דהוי כיבוי ואין זה טורח לוכל נפש ממש ובגמ׳ פריך מ״ש מביערה לגומתה שמותר אע״ג שאפשר נלעשותה בשפוד ומשני התם ליכא כיבוי שפוטו מבעיר והבערה נמי ליכא שמיילי שלוליטו במדורה שעשה לצורך הבישול ולכן שרי זהו שיטת הרי״ף והרא״ש והרמב״ן . וכ״ש פירש כיון שהרדל אפשר לעשותו מאתמול שדרך למחק הרבה בבת א׳ אסור לעשותו בי״ט ובתב הב״ח אם היה ערוך בעי״ט ולא היה יכול לעשותו מותר לעשותו בי״ט מיהו בסימן תק״ה ס״א משמע דאסור דלא סתם מתניתין הוא דאין דכין מלה ביו״ט . ואפשר דה״נ קאמר דשרי ע״י שינוי : **ז מתכות מותר .** דאינו טורף וליכא כיבוי ועפשר׳ של״ד וג״ל דמה״ש מותר ליתן שפוד מלוכן לתוך המקשה כדי שיתחמם אם לאוי לעשותו בו ביום : **ח אין תולין .** דהוי כעובדא דחול : **ט לסננן .** ודוקא אם היה עושהו מאתמול לא היה כ״כ טוב וחזק דאלה״ם אסור משום בורר כמ״ש ס״ג (תו׳) : **י ליתן .** ונותן בה רמונים אבל בשאר מינים בה לרמונים מוכחת מלאת שעושה משום שמריס (גמרא) : **יא גבינה .** דמגבן הוי כבונה ואפשר לעשותו מאתמול שהגבינה יפה טובה מן החדשה . וג״ל דשיקר הטעם מפני שדרך לעשותו לימים הרבה הוי שובדא דחול וכמ״ש סימן תק״ד ולהכי פריך בגמרא מ״ש מליסה ולא פריך מ״ש מביטול אלא מפני מליסה נמי דרך לעשות פת לימים הרבה ומשני כיון דשת חמה טובה יותר שרי וכ״מ סימן תל״ה סס״ל : **יב ואין מעמידין .** פי׳ שמוחן לתוכו קיבה דטוי בורר . וכ״ם כתב דאין להחמיר לאחרים בזה . ואין לסמוך עליו נגד כל הני רבוותא : **יג דאין עושין חמאה .** ואע״ג שחמאה בת יומא מעלי מ״מ הוי בורר ושורה גדול הוא ואסור אפילו על ידי אין יהודי (שם בריב״ם) וג״ל דמותר לקלוט שומן הלף על פני החלב שקורין סמעטק״ אפילו בשבת וכשיניע סמוך לחלב יניח קלת שם החלב וכמ״ם סימן ש״ע סי״ד ודוקא שלריך לאכלו בו ביום ואם א״ל לו רק שחוטם שיפסיד ויתקלקל מותר לעשותו ע״י אין יהודי וכמ״ם סימן ש״ז ס״ב : **יד אין גוזזין .** דמתן דחזי

אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה (ב) ד בד״א כשאוכל מרובה על הפסולת אבל אם היתה הפסולת מרובה על האוכל בורר את האוכל ומניח את הפסולת ואם היה טורח ג בברירת הפסולת מן האוכל יותר מטורח ברירת האוכל מן הפסולת אע״פ שהאוכל מרובה בורר את האוכל ומניח את הפסולת : הגה ד ולוזים (ד) ובמנים מנחתרו ופליין בקליפיהם (ג) לא מקרי הקליפה פסולת כיון דאורחייהו בכמי ופליין (טור) :

ג ה (ד) ה אין (ה) מסננים התרדל במסננת שלו ואין (ו) מטתקין אותו ו (ה) בנחלת של עץ אבל בשל ז (ו) מתכות מותר :

ד ח ו אין תולין המשמרת בי״ט לסנן בה שמרים אבל אם היתה תלויה ועומדת מותר ליתן בה שמרים ט לסנן ומערים ותולה אותה י ליתן בה רמונים (ח) ואחר כך נותן בה שמרים: הגה מאחר דיני סימן כ״ם כמו בשבת כדלאיתא סי׳ ש״ם (ב״י) :

ה (ו) ח אין עושין **יא גבינה** (א) ביו״ט : **יב** (ולין (ט) מעמידין תלב בי״ם) (הגהות מיימוני פ״ג ור״ן סס״ד דגילה וב״ר בשם הרוקח) ס״ה (ז) **יג** ולין עוכין (י) מחמה מן החלב ביום טוב (ריב״ם כי׳ קכ״ל) :

ו (ח) **יד** פ אין גוזזין **את** (יא) **הירק בטפרים שדרכן לחתכן בהם מן המחובר :**

ז י מתקנים **את** (ט) (יב) **הקונדס** (יב) **והעכביות :** הגה מותר למלות

ומוליא הזרע ובשב׳ לריך שימוי במלילה כמ״ש סי׳ ש״ם בי״ט לא גזרו אבל לא בטבלא דמחזי כמאן דשביר לעולך מחר שאין דרך לעשות בכלים הללו אלא הרבה : (ב) **בד״א בשאוכל מרובה כו׳ .** אז בורר בדרכו לזרוק הפסולת׳אבל אם לא היה הפסולת מרובה כו׳ בשור כתוב בזה דאסור אפי׳ לטלטלו שהאוכל בטל ברוב הפסולת כדפ״ר׳ כגון׳ אבל מרובה מי איכא מאן דאמרי שיהא אפילו לטלטל ע״כ לריך שיסיה עכ״פ אוכל מרובה ואז בשורה תלוי מלאת דאם יש שורה בברירת הפסולת יותר מן ברירת האוכל דהיינו שהפסולת הוא דק אז לא יבורר הפסולת אלא האוכל אבל כאן הוא לשון הרמב״ם דאף ברוב פסולת שרי לברור האוכל . וכב׳ עיינים מיהו בורר אוכל׳ אחד שם אם אוכל מועט והפסי׳ אפי׳ באוכל מרובה כגון שהפסולת דק ושירחתו מרובה ולד״ה אם האוכל והפסולת שוין בגמותן ובשירחתן בורר כדרכו דהיינו זורק הפסולת אלא דעדאיתא דהרשות לברור איזה שרולה אבל אם כמות הפסולת והאוכל שוין והאוכל הוא דק אז אסור לברור האוכל כמו שיש איסור לברור הפסולת אם הוא דק ובכ״מ מייסב הגמרא אליבא דהרמב״ם כמה דפרכינן פסול׳ מרובה מי איכא מאן דאמרי ה״ק פשיטא דלריך לברור האוכל : (ג) **לא מקרי פסולת כיון דאורחייהו כו׳ .** הג״ה

זו אלא בדקדוק דאע״ג דבאמרי״ כתוב ג״כ כל׳ זה מ״מ אין מי׳ דלא יכון פסול׳ כלל דולאי קרוי הקליפות פסולת אלא דהאוכל בתב לפי שעתו דבפסול׳ מרובה אסור לטלטל משום דהאוכל בטל ברוב והוי כבולו פסולת ע״ז כתב דבלוזים ובמנים מותר אע״פ בטלטול ולא בטיל האוכל ולריך לברור האוכל אבל אם כמות הפסולת והאוכל שוין והאוכל הוא דק אז אסור לברור הפסולת מקרי׳ . ואלו בש״ע הפסק כדברי הרמב״ם דגם בשאר פסולת לא דוקא כ״כ האוכל ברוב הפסולת אין חילוק בין לוזים ובמנים לשאר פסולת כלל ומנגב ריחתא לא דק רמ״א בזה : **שוב** ראיתי דגם רש״ל הלך אחר ל׳ הרא״ש וכ׳ דאין עליו שם פסולת לגמרי ומתן לו משלה אפילו שפי מאוכל מתוך אוכל ובאיזה עניו ברולה לתקנו מותר ואין לזה שום סברא דבין דבשירחתא תליא מילתא ולאי לריך שיברור מה שיש שירחתא מועטת בתב ה״ם ס״ג שהרשב״א כתב כל שבשבת חייב חטאת אסור בי״ט ולמדו מדאסרו בשבת וכברה ומזה יצא לו שאסור לברור בי״ט כ״א לאכול מיד ולא להניח לבו ביום כמו בשבת סימן שי״ט וכן בשני מיני אוכלין . וכבודו במקומו מונח שהרי ברירת פסולת מאוכל אפילו ביד חייב חטאת וכי״ם מותר ולא אסרו נפה וכברה אלא דמיחזי כבורר לימים רבים וכן פירש״י והו שלא הזכירו בי״ט כלל שיהא בורר לאלתר אלא דיהו כאוסר ומבטל דמותר לבו ביום ע״כ . וק״ל דשאני מבטל שא״ח מעי״ם דמעיב טעמו מה שאין כן בבורר שאפשר מערב יום טוב ואף על פי שבאוכל נפש עלמו מותר אפילו ביטול לעשות בעי״ט היינו מן התורה אבל מדרבנן אסור במ״ם הר״ן הביאו הב״י סי׳ תק״ו אהסיא לאין שונין קמח פירש״י דאפשר מאתמול וכ׳הר״ן פי׳ לפירושו ומאחר מדרבנן דאילו מדאורייתא לא מפלגי׳באוכל נפש עלמו בין אפשר ללא אפשר . ונם תמוה לי מ״ם ה׳ המגיד מהלא זכרו בי״ם אלא יבורר רק לאכול לאלתר ועוד מדהתירו לברור בי״ם פסולת מתוך אוכל מה שאסור בשבת בחדא מלאת מדמו כדי תרי הוכחו׳ דהיינו שהפסק׳ לא כתבו דין איסורי הברירה בי״ט שסמכו על מה שהזכירו בשבת מסתמא כן הוא בי״ט כל שהיה אפשר מעי״ם וא״כ בשהתירו כאן ליקח הפסולת מאוכל היינו לאכול לאלתר כדיבו בשבת ובזה חילקו בין פסולת מרובה

לו איפכא . וכ״מ מהסיא דבסמוך אין מסננין התרדל במסננת ופירש״י דמיחזי כבורר שמעליך הסודין שלו ואחייה עוד מדברי מהרי״ל שזכרתי דסי׳ תל״ה דבורר אסור ביו״ט . וכ״ל כ׳ פ״ק דביצה סי׳ מ״ב על דברי מהרי״ל ולא אלמין שילתו דברים אלו מעיו הלא ב״ה מתירין ברירה בי״ט אלא שיש ליזהר לכתחלה לעשות בשירחתא וא״כ טוב ליקח הפירורין הגדולים של מלה שיעשה בשירחתא עכ״ל ונעלם ממנו דעת הרשב״א שכתב בהדיא דבורר אסור בי״ט אלא שם׳ המגיד מולק עליו ועי״ל בדברי רשב״א שיעיר ומ״ש הקשיתי בסימן תק״ו על דברי הכל בו בסי׳ דברי הראב״ד מכח דברי ה״ם דכאן הוא קשה אפילו לרשב״א דכאן הא התם קאי אמשל בו לדור ביום וא״כ הוה א״א מעי״ם ולמה נאסר שם שונין הקמח כיון שא״א בע״א ולאי מותר כמו מבטל ע״ם : (ד) **אין מסננין .** כתבתי לפני זה שעמו : (ה) **בנחלת של עץ .** בגמ״ש פרכינן מ״ם מביערה תגומרי דשרי ומשנינן הא איכא כיבוי הא ליכא כיבוי פי׳ משום כבוי הנחלת אבל בשל מתכת לא שייך כיבוי דלא נעשה פתם והקשה בעל המאור של זה הא כל כבוי שהוא לצורך אוכל נפש מותר דמה לי הבערה מה לי כבוי אלא אפשר פירוש דתרדל דיהו אלא למפוקיים ואינו שוה לכל אדם ודמה הרמב״ן דבריו דודאי לריך ושוה הוא לכל אדם . וקושייתו של בעל המאור תי׳ הוא דמיתוק התרדל תיקון הוא ואינו בכלל אפייה וביטול אלא כמחיצת החטים וכענין שאמרו בחכות הכל לריכין תיקון תרדל לריך למתוק חטים לריך לשמון אפילו אדם לריך תיקון ומפני כך אסרוהו ע״כ ולא יראה לסוף דעתו דאם תדמה אותו לחטיית חטים גם אפייה הוא תיקון ואפילו אפי׳ מחיצת חטים ואם כן מ״ם מיתוק התרדל וכלמת מחיצת החטים אין האיסור משום תיקון אלא כמ״ם רסי׳ תל״ה . וקושית בעל המאור ל״ל דהאמת היא כגירסתו הא דאפשר אלא דהסי׳ הוא בדרך זה דהיינו שהמיתוק התרדל היה לעשותו מעי״ט משא״כ בשרא דגמרא דהוי מפיג טעם וכן מבואר בב״י סי׳ תקי״ח : (ו) **אין עושין גבינה .** מפרש בגמרא דגבינה מעלי מפי יבשה מלחה וא״כ הל״ל לגבן קודם י״ט : (ז) **דאין עושין חמאה מן החלב .** הטעם בריב״ם משום בורר וכ׳ שראוי לאסור אפי׳ ע״י א״י דאמירה לא״י אבות מה דקי״ל דבסי׳ שמ״ב דב״ם לא נזרו עליו משום שבות כיון שאין איסורו אלא מדרבנן והוא שיש בו קלת מלוה ה״ל היה להתיר אם לריך לכך משום שמחת י״ט והיה להתיר ע״י א״י : (ח) **אין גוזזין הירק .** פי׳ התלוש שיש בו ראשי עלין נרקבין אין גוזזין בחפסורת שלהם דמתן דחזי סבר שליקטן היום : (ט) **קונדס ועכביות .** הן מיני ירקות

באר היטב

(ד) ובמנים . ופי״ז ופי״ל כתבו דאין מיזלא כיון אלו לבאר פסולת ע״ם : (ה) מסננים . דוקא בשביל לעשות לעשותו מאתמול מ״ל : (ו) מתקנין . ופי״ל שיטי שרי אם שיש פרוד בפי״ש כ״ת מ״ל ע״ם : (ז) מתכות . דאלו שורף וליכא כיבוי ובשרי׳ ונ״ל דאם״ש מותר ליתן בשאר מתכת אלא דבכל דאלו לעשות בו ביום אם״ל : (ח) ואחר כך . אחר שנתן בה רמונים : (ט) מעמידין . מיזלא אם דאלו לעשות בו ביום מ״ל : (י) מחמה . אפילו ע״י א״י אסור ריב״ם . ופי״ז מיקל ע״י א״י אם צריך לכך

מנשם שהתת יו״ם ע״ם . וכתב סמ״ת וכ״ל דאמרה לקלוט שומן אלף על פני חלב שקורין שמעטק״ אז דא״ל אפילו בשבת וכשיניע סמוך לחלב יניח קלת שם החלב וכמ״ם סימן ש״ע דוקא שלריך לאכלו בו ביום ואם אם״ל לו רק שחוטם שיפסיד ויתקלקל מותר לעשותו ע״י אין יהודי וכמ״ם סימן ש״ז ס״ב : (יא) פירש . שיחוט הסגולת שיש בו ראשי עלין נרקבין אין גוזזין בחפסורת שלהם דמתן דחזי סבר שליקטן היום : (יב) ועכביות . הן מיני

שים טורח בתקון: (י) **ויש מחמירין** - נראה טעמא דאע"ג דמ"מ מעי"ט מ"מ כיון שתאסר למלוח כל חתיכה בפ"ע יעשה כן ומהרי"ל כתוב אם מלח כל חתיכה בפ"ע מותר לבשותה במלח ואח"כ יתבל כ"ה בת"ח תבל הוא הנה אלא לבשות במלח בי"ט ולא בשבת אך מבשל ואכל מיד:

תקיא (א) **לעשות מדורה** - כתב הר"ן טעמא משום דמתוך שהותרה הבערה לצורך מ' ולעיל סימן תק"ח כתב ב"י בשם מהרי"ח קושיא על הר"ן ועמ"ש על זה שם: (ב) **לרחוץ ידיו בו** - דידיו ורגליו שוה לכל נפש אבל כל הגוף אינו אלא למשונקים ואנן בעינן דבר השוה לכל נפש: (ג) **אבל במים שהוחמו מעי"ט בו** - דאין כאן דבר שחייבים עליו משום שבות ולא משום רשות ולא משום מלוה וכו' נזריכן בשבת אבל בי"ט הרי לרחוץ כל גופו בחמין שהוחמו מעי"ט: (ד) **ויש אוסרין בכל ענין** - מכח גזירה אטו חמין שהוחמו בי"ט: (ה) **אדם מותר לטבול** - דאף ע"ג דנכלי כלים חדשים אסור משום תקוני מנא באדם מותר דאין נראה אלא כמיקר - ועמ"ש סימן שכ"ג מדין הטבלת כלים חדשים: (ו) **למתקן לאכילה** - דזה הוי אוכל נפש אפילו לעגייס אלא שאין מצוי לאכל ודמי למזמנן לו לבי בי"ט כדאיתא פ"א דבתובות: (ז) **אפי' אם מפזרן כו'** - דאין כאן משום מכבה דבאוכל נפש מותר כיון דאפי' אמעי"ט משא"כ בחדא בסימן תק"י דאפשר מערב י"ט: (ח) **כום מבושם על הבגדים**. בגמרא סתומי כסא אמילתי אסור משום דמוליד ריחא פירש"י לכפות כוס מבושם על הסילתי' של מלבוש להכניס בהם ריח טוב אסור דקא מוליד ריחא בשילתי משמע שמכוון לזה שיכנס הריח בבגד - ומהרי"ל כתוב אסור להניח אתרוג על הרבל ב"ש לאחון משום דמוליד ריחא דומיא דבסא על שילתי בפ"ב דביצה וכתב רש"ל ע"ז ותימה לי הא לא אסר להניח הכוס אלא כדי לעגמר כמ"ש הא"ז והא דאייתי דנקט שילתי ולא סתם בגד אלא שדרך שמגמרין אותן אבל היכא דאין מכוון לעגמר נראה דאפי' דלא שייך כאן לומר פסיק רישא אלא במלאכה ממש אבל הגימור נוסיף הוא מלאכה אלא הבבוי והבערה

ובשבת שון הן ובשבת שטוב דאסור לרחוץ תיקוק אלא לצורך מילה כמ"ש סימן ש"א ושיין במרדכי ולכן סידר הבג"ה לאשונה לעיל דקאי לדיעה לאשונה: (ח) **מותר לטבול** - דנראה כמיקר עיין מ"ש סימן שכ"ו: (ט) **מונמר** - דאינו שוה לכל נפש: (י) **למתקן לאכילה** - דאיתא בפ"ב דביצה ואפילו בשביל מלבוש דאפילו מוכיס לאכילה אלא מרוצה למתקן יותר אפי' אם כוונתו להוליד ריח לא לכסיר אוכלין כמו בשרא שפולין תבומרי עיין סימן תקי"ז סעיף ד': (יא) **ואסור לסחוף** - ואע"ג דמותר למלוח עבשים כמ"ש סימן שכ"ב סעיף ה' אם ריחא מיבא מיבא אתיה ואוסופי הוא דקמוסיף (גמ') ואין להביא ראיה מכאן דבגד שמריח כבר מותר ליתן עליו בשמים שריח יותר דשאני הכא דאין מיבא אתיה ואוסופי הוא דקמוסיף (גמ') ואין להביא ראיה מכאן דבגד שמריח כבר מותר ליתן עליו בשמים שריח יותר דשאני הכא

מהרים הוא שם רק שמוסיפו במלילתו שילא הריש משא"כ בבנד דמ"מ הוסיף ריש הדם · ומ"מ אתרוג שהיה מונח מעי"ט על הכנד ונטלו מותר להחזירו בי"ט דאינו מרים יותר בשביל כך (עיין סי' תרל"ח): **ופשוט** דאסור ליתן דבר המרים לתוך המים כדי שיריחו דלא כמו שנוהגים קלת לעשות ליטול ידי הכהנים:

תקיב שלא לבשל לצורך אחרים בי"ט · ובו ג"ם

א אין מבשלים **א** (א) לצורך אחרים בי"ט לפיכך ב אסור להזמינם (ב) **שמא ירבה בשבילם ודוקא להזמינו** הנה לגיהו אבל (ג) לשלוח להם לגיהו **ב** (ב) ע"י אחרי' שרי (הגהות מיימוני פ"ה בשם א"ז) ג **אבל עבדו ושפחתו וכן שליח שנשתלח לו** (ד) **וכן אחר שבא** (ג) **מאליו מותר להאכילו עמו ולא חיישי' שמא ירבה בשבילו:** הגה ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו **ג** בתותה קדירה שמבשל בה לעצמו (מרדכי פ"ב דביצה) (ה) אבל לאחרים בכל ענין (ד) אסור (א"ח והוספות) ויכולה אשה לאפה בתנור של אחרים ולריך לתת לו פת אחד לא ייחד לאחרים אחד קודם שתייה דאז אופה של אחרים אלא יאפה פתם ויתן לו פת"כ אחד (כל בו):

ב (ו) ד **בני החיל שנתנו קמח שלהם לישראל לאפות להם פת אם אינם מקפידים כשישראל נותן ממנו לתינוק מותר**

אחרים שרי · נראה דזה מיירי שיש איסור מלאכה לגבי האחרים ע"כ לריך לבלות ע"י אחרים אבל על ידי ישראל אסור אע"ג דאין טירוד והולאה בי"ט הייט לצורך ישראל אבל לצורך אחרי' לא ואם האחרי' דרים הוץ הרחוב שהוא מותר לטלטל לשם גם ע"י שליח ישראל שרי כיון דאין כאן איסור הזמנה: (ד) **וכן אחר שבא מאליו** · ברמב"ם כ"כ וסייס הטעם שבבר הזמינוהו וכתב המור על זה ולינו נראה דאף על פי שבבר הזמינוהו אבתי איכא למימר שמא ירבה בשבילו אם הוא הטוב ולאוי לבר אלא לריך שיאמר לו אם יספיק בך במה שהכנתו לעצמנו בא ואכול עכ"ל · ונגע"ד לשברים לנלנה · דאם בא מאליו והישראל נותן לו לאכול בלא הזמנה והפלרה שיאכל אלנו אין איסור שמא ירבה אבל אם מפליר בו שיאכל אלנו אע"פ שבא מאליו מ"מ כיון שהביב לו שיאכל אלנו אייטיק שמא יבשל לו קדירה אחרת עוד ומה לי מזמינו דרך שליחות לביתו לו מזמינו אחר שבא אליו ומשמע מדברי רמב"ם דמשקום שיש טעם שמא ירבה לא מועיל מה שבבר הזמינו דיש לחוש שמא יבשל עוד קדירה אחרת בשלע"ד · ומ"ש המור] לריך שיאמר לו אם יספיק בו' הכי איתא בגמרא מרימר ומר זוטרא כי הוה מיקלע להו אחר בי"ט א"ל לי ניחא לך במאי דטריחת לן מוטב ואי לא טירחת אחרינא דדיך לא טרחינן ומ"ה כ' הרשב"א והטור דלריך שיאמר כן · וקשה על הרמב"ם דלא הזכיר אמירה זו וס"ל דאינה מטבבת כמ"ש ס' המגיד · ולנה אמרו מרימר ומר זוטרא דבר זה · וא"ל דאחרבה יש לדקדק על אמירה זו מה תועלת יש בה כיון שלאו אחרים תנית שלאו ישראל שיזהר שלא ירבה בשביל האחרים ואמירה זו למה וע"כ כ"ל דמרימר ומר זוטרא אמרו כן דרך פיוט להאחרים שלא ירע לו כל אחיו מבשל בשבילו לפי שלפי דת הורתנו אין לנו להטריח בשבילו ואם כן אין באמירה זו תועלת לדינא ע"כ לא אזכו הרמב"ם והוא נכון: (ה) **אבל לאחרים בכל ענין אסור** · המוה הלי מילהה דב"י כ"כ בשם א"ח ז"ל לא יבשל דורון בי"ט לאחרים לא פת ולא תבשיל אם היה בדעתו לשלוח לו בא"ח שלא ירבה בשבילו ומ"ש ממנלה לבה קדירה כו' הייט דוקא בשביל ישראל עכ"ל וכ' ב"י ע"ז דאין דעת הפוסקי' כן והיינו מדל' ב"י קודם לזה בשם הג"מ בשם א"ז דמותר לשלוח לאחרים ע"י אחר כו' ורמ"א עלמו מביא זה בתחל' הסי' ולא מילק שם בין היה בדעתו לשלוח לו ואם היה היתר בלא היה בדעתו ש"ל אחר' הסי' היה בדעתו אמילה יש חשש שמא יבשל עוד קדירה בשבילו כמ"ש בסמוך בשם רמב"ם שלא ודאי דאלן ע"י שליחות לביתו אין בזה חשש שמא ירבה וכן מ"ש א"ח דמיירי' לשמא ירבה דמשמע אפי' בקדירה א' שייך איסור ריבוי זה אינו כמ"ש ב"י בשם ר"ז בשם הרא"ש והר"ן דדוקא לקדירה אחרת מיישבין במ"ש המילה הסימן:

שוב ראיתי לרש"ל ס"ב דביצה סי' כ"ג שכ' על דברי א"ח הנ"ל וז"ל ע"ש מ"ל לאסור בקדירה א' לגורך אחרים מומה דמותר להרבות בקדירה א' לגורך הה מ"מ מלאחר בהשמש משום דחד מירחא הוא ה"נ נבי אחרי' דדנקא נבי כח הוא דמהלקינן בין ישראל לאחרי' משום דכל פת טירחא בפ"ע ולא התירו אלא משום שהפת נאפה יפה בזה י"ל דדוקא לישראל התירו כיון דחזי ליה כל פת ויש נ"כ טעם שהפת נאפה יפה אבל נבי קדירה שאין הטעם משום שנתבשל יפה אלא משום חד מירחא ולית בה איסור כלל ה"נ נבי אחרים וכלבד שלא יאמר בפי' בשושה לשמה אבל מ"מ הדין אמת דאיכא למיחש שמא יבשל עוד קדירה אחרת עכ"ל ואם גם רמ"א נתכוין לזה ה"ל להתיר המלה לשלוח לביתו אם הטעם ב: (ו) **בני החיל כו'** · בפ"ב דביצה אחרינ דר"ם פסק אם אלא דאחרינן שם ואינא דרב"ל דאמר מזמנין לאחרים בשבת ואין מזמנין לאחרים בי"ט דשמא ירבה בשבילם ואם כן קשה על הרמב"ם שפוסק כהגהו תרתי והטור כתב בחמת לאיסור בהך דבני חיל אפילו אין מקפיד כו' וכתב שהרמב"ם מתיר ואינו כן לפי ני' גמרא שלנו עכ"ל משמע שהוא סבר דרמב"ם ל"ג הך ואינא אלא דמ"מ י"ל דהא פ"ב פליגי דרב הונא לא הם לשמא ירבה דהא בחמת מרבה כאן בכל הפת שאופה וי"ל דשאני בהא דרב הונא שאין אלק לישראל בקמח רק ע"י הפת שיתן לתינוק כל שאין האחר מקפיד הלכך מותר כיון שישראל לא יכול ליקח קמח לפת א' לתינוק אם לא שיאפה הכל מה שאין כן בהא דריב"ל בזימון שאחרים לא יגרע אלק הישראל אם לא יזמין לאחרים וכ"כ הא"ה תי' זה · וק"ל דא"כ הקשה לך קושיא התו' בפ"ב דף כ"א על עיסה של שותפות עם אחרים שאסור לאפותה בי"ט משום דאסור לישראל שהפת נאפה יפה כשהוא פלא התנור ותי' התו' דלא מהני זה אלא אם כל הפת של ישראל דהרשות בידו [לאכול] כל א' וא' אז זה ועוד שמא יבואו אורחים אבל הכא אינו של אחרים אסור לאפות בי"ט עכ"ל · וא"כ חזי' שהשאה של ישראל שהיא הנייה במה שמייך לאחרים לא מהני ואמאי מהני הכא מה שיש לו הנאה שיתן לתינוק א' מהם וא"ל דשאני אחם הכנוף של ישראל ויוכל להלק העיסה אלא משום הנאה אפייה יפה רולה להעריב בשל אחרים זה אסור משא"כ כאן שאין לו פת כלל בלי אלק אחרים בזה מותר לאפות הכל · וכתב ה"ה דאפשר דגם הרמב"ם גרס כך ופליגא בגמרא אלא דאפשר אותו של מידי אחרינא דהיינו דאמרינן שם קודם הני סוגיא פי' נרעיני המרים איתי בדינן לחיותא בי"ט לר' הנליי דאמר לכם וכו' ושמי אנב ריפתא מטלטל שמא מינה דבמקום שאין עושין מלאכה כגון בשביל הבהמה אסור גם הטלטול אלא ע"י ריפתא וע"ז פליג ריב"ל ואמר מזמנין לאחרים בשבת ש"מ דמותר לטלטל אף על גב דאסור במלאכה בשבילו בי"ט · ובאמת אין פירוש זה עולה יפה כלל דאמאי בטלטול דשבת דמותר כיון שהוא רחוי עכ"פ לישראל וכבר דחה רש"ל שם בפ"ב סימן כ"ב פירוש הרב המגיד עבור זה ופי' דפלוגתא היא בין ריב"ל לרב הונא אם הקמח של ישראל דשם התיר רב הונא ואסר ריב"ל דלא הוי ליה לישראל אלנו עבור מעט פת שלו שיתן לתינוק ומוסיף בשבילו אחרים שהרי יכול ליטול מעט בלישה אלא שאין אחרים מזימו · אבל הרמב"ם שכתב שהקמח היה של בני החיל מותר לאפות ע"כ · ופי' זה המוה שפי דא"כ מ"ל לאחלמודא דפליגי דלמא ריב הונא מיירי מקמח של בני החיל כמו הרמב"ם ובהדיא משמע כן מלשון הגמרא דאמר אמאי בני בתאי דרמי עלייהו קימחא דבני חילא כו' מבואר דהקמח הוא של בני החיל ומה שהה פלוגתא בגמרא בהגה והו דודאי לא יעלה על הדעת שיתיר רב הונא קמח ש"י לאפות ממנו בשביל שאפיה פת קטן לתינוק שהיה אפשר לו לאפות בלאו הכי אלא לריך לומר דרמב"ם

באר היטב

דבריהם אין שום איסור בכלל כ"א כמים ודומי מוליד ריחא ואבור · וכ"ם בהגהות מבם צפי סימן צ"ב דבריהם אין שום איסור בכלל ע"ם · [אבל בספר אליה רבה כתב כיון דשמן שלמו משובב בשמים לא כמו מוליד ריח ע"כ]:

תקיב (א) אמר · וס"ם לגורך קרחי"ם · כרב בגאלבו · ורש"ך כתב דיש מחירין בשב"ג ע"ם: (ב) ע"י · ר"ל דאיסור מלאכה בלבד אינו אלא בשביל אחרים ע"כ לגרך אליה אמר אבל בע"י ישראל אסור אע"ג דבריהם אין שום איסור בכלל ע"ם · ומה שהוא אינו לגורך ישראל אבל לגורך אחרים הוא אינו אסור אלא בשביל אחרים ע"כ לגרך אחרים אבל לגורך ישראל

דרמב"ם ל"ג הך וסלינהו בגמרא וכן כה"ג שמביה הטור שם"ל כרמב"ם : **אלא** לי קשיא לי הא קשיא לי דהא כתב הטור בשם בעל העיטור בסי' תק"ג דהא דיכול להרבות בביטול ביו"ט דוקא קודם אכילה אבל לאחר אכילה אינה יכולה לבטל ולומר אוכל ממנו כזית דאין לך העולמה גדולה מזו ע"כ והכא אנו מתירים לאפות להם אחרים בשביל העולמת פת לתינוק ואין לדחוק ולומר דכאן מיירי קודם אכילה דא"כ ה"ל לרב הונא לאפלוגי בהכי כמו דמפליג בין אם מקפידים בריפתא ליונקא או לא והו דהא בגמרא פרכינן על רב הונא ממעשה דשמעון שלא בא אמש לבה"מ מפני שהיה צריך לשחוט עגל לבני מיל וא"ל ר"י בן בבא שלא יפה עשה שהרי אמרה תורה לכם ולא לאחרים ואמאי לא חזי למיכל מיניה ולפי מה שהרגלה לאותקמי מלתא דר"ה דוקא קודם אכילה לא פריך מידי מהיא דעגל דשם היה אחר אכילה דהרי באמש היה ודבר זה ל"ע טובא אין לייסבו לפי הגלע"ד והגלע"ד דודאי מלד הדין העולמה אסורה בהיא דבטל העיטור שזכרנו ואלמוד ערוך הוא שם ובלבד שלא יעביר אלא דבאן שהיה מיוב עליהם מלד חוק המלכות להיפטר מזה ומשום הכי ביקשו עילה למצוא היתר אפילו כל דהו מה שלא מותר בלאו הכי ומ"ה לא אפכה שם קושיא אלא בדבר שהיה גם כן הכרח מלד בולשת שהיו צריכים לשחוט להם עגל ואפ"ה אר"י בן בבא יפה שבדכם בהפסדכם כו' וא"ל קלת סיוע לזה מדשמעם שמעון התימני הטעל בי"ט מה ס"ד והלא לכ"ע אמרינן לכם ולא לאחרים אלא ודאי דמלד אונס עשה כן דבקשו הרוב לאחוף כל מה שהיה להם בדאמרינן שם והוה הפסד שמחת יום טוב דלא ה"ל מה לאכול וכדישה הנייה דסימן תקי"ד שמביא רמ"א דמותר להרבות בשביל זה אם השם שיערוף הכל כ"ל כן וא"י בן בבא ס"ל כדישה הראשונה דאסור להרבות אפילו בזה וגלאה לי דבזה מ"ם מאמר ר"י בן בבא שאמר שבדכם בהפסדכם פירש"י מה שבאתבדתם בממון הפסדתם במה שתעבו על אכול יום טוב ומשמע שאין כאן לא הפסד ולא שכר באמת דילא זה בזה ולכאורה דבר זה תמוה הא ודאי עונש של מילול יום טוב גדול מאוד בעה"ב ואיתיך מחשב כנגדו שכר הממון אלא ודאי דבאמת אין עונש בעה"ב כיון שהוא ליה מחמת אונס אלא כיון שאין זה איתר ברור לדידיה ניזק עליו שיהיה להם עונש ח"ו וגרלה דבדלך זה אמרינן בגמרא דבליג ריב"ל מדלאמר מזמנין לאחרים בשבת ואין מזמנין לאחרים ביום טוב בדאיתא בפר"א ואפילו הכי לאסור ביום טוב ע"כ עליג אבל הונא דמתיר כיון שיש קלת הכלה ואכן סבירא ליה דבאמת יש לאנלק בין אונס זו לא ומ"ה שיר פסקו בה"ג ורמב"ם כה"ה דסבירא ליה דבים אונס אפילו ממון יש להתיר על ידי הערמה זו דכל חדא חזיא לתינוק אבל לא באופן אחר והיא דאין מזמנין ביום טוב שזכרו הפוסקים הוא במקום שאין אונס דהא לא נאחר כאן דמזמנין בשבת והא דאמר הטעם משום שמא ירבה בשבילו חדא ושוב קאמר ביום טוב וכיולא בזה מינו אבל בשבת ובזה נמה שקטה התלונה של הרמב"ם בזה ממה שהקשו עליו וכן ראוי להורות הלכה למעשה שאין לסמוך על הערמה זו דאלאו לתינוק אלא דוקא בצירוף מקום שיש אונס שיבוא על ידו ביטול שמחת יום טוב כל"ל נכון וכדור בס"ד : (ז) **אסור לבשל** בו' : דקיימא לן כר"י הגלילי דממעט מלכם : (ח) **אבל אסור להוציא** בו' : דלא התיר אלא טלטול בעלמא אבל איסור דאורייתא לא וקשה לי דהא פריכין בגמרא הכי סופלי היכי שדיק לאותא והיינו מעשה מוקמה כמ"ם ב"י בשם הרא"ש כאן בסמוך כיון דאינם רואים לאכילה כ"א על ידי הדחק והוצרך בגמרא לתרץ על ידי ריפתא למה לא משני כיון דאינם רואים שהרבכן שרי כמו שהתירו כאן הטלטול שהוא גם כן הרבכן ומי שהריחו לאלף באיסורי דרבנן וע"ש : (ט) **אם יש לו ד"א בו'** . דאל"כ הא אסור כיון דאפשר למפלגי בעיסה מהו הייתך לבלבים וע"ש למה פסק דלריך איסיה לו דבר אחר הא מסקנת הר"ן דאפילו ל"ל מותר הואיל ואפשר שהזדמן לו דבר אחר כמ"ש ב"י ואפילו אית ליה נגילה אמאי שרי לאפות כל העיסה שהרי כיון שכלבים אוכלים ממנה אמאי שא"ל בולה לאדם בי"ם ותי' בשם ירושלמי דאתיא כרשב"א דאמר ממלאה אפה תנור פת מפני שהפת נאפה יפה בזמן שהתנור מלא ולפי זה ל"ל למה לא הביא הטור דין זה דכיון שכתב הטור בסימן תק"ז דלריך לא שייך בתנורים שלנו האי סברא ע"כ אסור בזה אבל נראה לי דאין כאן קושיא כל עיקר דכיון דאמרי דהאי מלתא דאפשר לפייסן במידי אחריתא הוה כמו א"א למפלג בעיסה א"כ ודאי שרי דהוה הכל לצורך האדם והוי כמו בהמה חיה של מ"י דמותר לשחטה ביו"ט דכ"מ בגמרא וכמדומה שהירושלמי פליג בזה אתלמודא דידן בהא דאמר' בשביל לאוי לפייסן בנביה :

תקיג (א) **דהיינו לטלטלה** . ב"י דבילה שאין כיון שהוא דבר שמתגלגל חייבין שמא יעבטנו ע"י הנגיעה ורמ"א פסק נ"כ סברא זאת בסי' רס"ה ס"ג דאסור ליגע בגר דולק בשהוא תלוי ומ"ה תמוה לי למה לא כתב כאן נ"כ לאיסור אפילו בלא טלטול דלא כה"ת שלאסר ליגע בדבר המוקלה כשהוא לצורך המוקלה ועיין בב"ח . ובמרדכי וכ"מ סי' רע"ז בנגיעתו ויפה עכ"ל משמע דכשאינו דולק שרי ליגע אע"פ שמתגדגד בנגיעתו : **ובד"מ** כתוב בשם א"ז וז"ל ומשום מוקלה ליכא דטלטול מן הגר הוא עכ"ל משמע דמיירי בדבר היתר מותא על הגר דאז מותר ליטלו ממנו אבל ליגע בו ממש אסור ומדברי הס"ע בסימן ש"י ס"ו משמע דבסירא ליה כת"ס דכל מוקלה אסור ליגע בו כשהנגיעה לצורך דבר המוקלה אפילו אינו עצוג כמו בילה דהא כתב שהם וכ"ש על רמ"א שלא מילק שם וע' סי' תקכ"ח ס"ב : **ג כולן אסורות** : דהוי דשל"מ : **ד ספק וכו'** . בטור כתב לאיסור ספק וכו' אסור ואם מתערבה בחלף כולן אסורות ומדהחליף הרב"י לשונו ש"מ דבסירא ליה דספק מתערב כולן מותרות דכל ל' הוה ליה ס"ם וכמ"ם הא"מ וכ"ע דבי"ד סי' ק"ב ספק לאיסור ואפשר שם מיירי בחדש (ל"ל בחד בשבח) דהוי דאורייתא ודקי"מ אבל הכא דהוי דרבנן ומכל מקום נראה לי להאמיר דהא אפילו ס"ם שביהן בנוסו יש לוסרין בדשל"מ וכמ"ם סי' תל"ז ס"ד ק"ו כספק אחד בנוסו וספק ל' ע"י תערובת דגרע שפי כמ"ם בי"ד סי' ק"י וכ"פ בד"מ וכת"ח כדעת הטור : **ה הבל מותר** . דמין בשמ"מ בטיל בדשל"מ אפי' מתערבה ומערבה עם התבשיל : **ו חוץ מן הביצה** . מעמא שבילה עדיין שלמה ואפ"ה דוקא בשמתבשלה עם בשר שרי אבל עם בנים אחרים אסורים כל הבנים משום דמין במינו הוא אבל

שלא לצורך וכ"כ הים"ם . ודברי הב"ח ל"ע . ועב"ח סי' תק"י בשם מרדכי האחרון ועמ"ם שם' זה ובסי' תק"ו ס"ו : **ד מותר לאפות להם** . שאם לא יאפו כל הפת לא יביאו לאיתוק פת אחר (מ"מ) ומעשה זה אפי' ישראל נותן לגוי המעמלות אך שאין הישראל רשאי ליתן ממנו פת לתינוק אא"כ יאפה הכל שרי וכ"כ התוס' והים"ם עכ"ל ע"ש : **ה מותר לטלטל** בע"ת ס"ם : **ה מותר לטלטל** מזונות וליתן לפניהם : הגה (ח) אבל אסור להוציא בשבילן מרשות לרשות (סנהדרין מיימוני וסמניד פ"ח) וכן אסור לנגל המורסן לעשות (מרדכי) כ"ח ע"י טיטון (כל בו) ומותר להרבות בשביל בהמתו שמעוטמי' עליו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו **ו** אפי' (ט) אם (ה) יש לו דבר אחר שיוכל ליתן להם אם היה רוצה . (ב"י בשם הרא"ן והירושלמי) :

תקיג דין ביצה שנולדה בי"ט • ובו ח' סעיפים

א ה **ביצה שנולדה בי"ט א אסור** ב **ליגע בה** : הגה ב (א) דסייגו (א) לטלטלה (מרדכי פרק בילה וס"ס כל הכלים) **וכ"ש שלא לאכלה ואם נתערבה** (ב) **אפילו באלף ג כולן** (ב) **אסורות** :

ב ד **ג** (א) **ספק אם נולדה בי"ט** או בחול (ג) **אסורה** :

ג ד **ביצה שנולדה בי"ט** (ג) **שנתבשלה בשונג עם בשר ותבשיל** ה **אם יש** ס' בנגדו **ה הבל** (ד) **מותר ו חוץ מן** (ה) **הביצה** (ד) **ו אבל אם לבנו בו התבשיל וכיוצא בזה מידי**

י"ט שחל בא' בשבת והא דאסורים בטלטול משום כלי סלוג (ים"ם) וע' מ"ם סימן תקנ"ו : **ב דהיינו לטלטלה** . ס"ל דטעם איסור הנגיעה מפני שבבילה מתגלגלת דהוי טלטול דלא כה"ת שלאסר ליגע בדבר המוקלה כשהוא לצורך המוקלה ועיין בב"ח . ובמרדכי וכ"מ סי' רע"ז ס"ג וסימן ש"מ ס"ג בהג"ה שאפשר שם ולא מילק לך קשה דבסימן רס"ה סב"ג כתב דאסור ליגע בגר דולק כשהוא תלוי אין יתנדגד קלת מגגיעתו ויפה עכ"ל משמע דכשאינו דולק שרי ליגע אע"פ שמתגדגד ולכך קשיא ליה דא"כ בבילה נמי ניחא שרי ולא ס"ל לשרס ס"ם הרמ"א כאן דסייגו לטלטלה פירושו שבל ידי הנגיעה יתנדגד ולכך קשיא ליה דא"כ בבילה נמי ניחא שרי ולא ס"ל לשרס ס"ם הרמ"א כאן דסייגו לטלטלה פירושו שבל ידי הנגיעה יבא לידי טלטול וכמ"ש הרמ"א סמ"ח ס"ק מ' אלא ס"ל שהרמ"א ס"ל דטלטול מתם דוקא ויותר נראה שלפני הס' ז לא היה בגרסת הסמ"ם הסי' רס"ה מינתא ומשם וס"ל לשרס דבדי הרמ"א הסי' רס"ה הר"ל הגי' מעלטו ואין מוקלה בנגיעה בעלמא ר"ל אם לא מתגדגד אם יש יתנדגד ומ"מ יש לחוש לחמא יתנדגד ואפשר מוקלה וכן נראה מדברי הרמ"א סימן ש"מ סי"ף ג' דאם ודאי לא יתנדגד שרי ובכס"ג מיירי שם שאותר ליגע בגרגרה שבנה"כ וזיינו לפי שאם בבנים מן שהם אר קטנים ואלא יתנדגד אבל ביהם שיש לחוש שיבא ע"י הנגיעה לידי נדנוד אסור אמנם בר"מ בשם ת"ז מבואר בס"ם סמנ"א דמתבטל הבנים אחי אלם וכן נראה דמוקמה בס"ם אסור דולק ומשמע ליגע בגר דולק ומשמע שאוא דולק עכשיו ואי משום עלטול מוקלה אפי' בגר בבה אסור (במג"א סק"ב) ובד"מ סימן רס"ה כ' כה' פל"ל (שם) אבל ליגע בו ממש אסור ל"ל משום דש"ר הנגיעה מתגדגד ומ"ל עלטול ממש אלא מן סלד ואסור וא"כ אפי' אפשר לך דסימן רס"ה שאוא מדברי הפ"ר ומיירי ג"כ בפ"ג שיש דבר דיהר ולכך אפילו דולק שרי ואע"פ שיתנדגד על ידי זה משום דבבס"ג שמעל דבר הסיהר והמגרסים מתגדגדת מטילא הו"ל עלטול מן סלד ולכן הקשה הל רמ"א בסמס בסי' ש"ו ולא תילק דדוקא בדבר הפיגול שמתגדגד ע"י הנגיעה אסור (ס"ק ר') ובמ"ש

ס' כרוי' בילם ג' כ' סיון בכ"ו ג שם בכרוי' ובמ' ד לשון כל בו ס' אזר לדשם ל"ם ו שפרי הדרת ומלא כתוב כשם מס"ר איסרלן וע' כי"ר סי' ק"ג

עטרת זקנים

תקיג (א) ספק אם בחול כו' . אבן אם הספק נתערב באחרות יש מתירין דבי אמרינן נתערב באלף כולם אסורות בוראי אמרו ולא על ספק (בית יוסף ה"ה והרשב"א) :

יד אפרים

(שם ס"ק מ') ולפי"ז נלמה לי דמשום סבי לא סברא כו' כל"ל :

תקיג (בס"ד סק"א) בשהוא תלוי כו' לאחרים דאם דסמ"ם מפרש דאמ"ג דסמס אינה שמעגדגד ומשם מיינו משום דמיירי בדבר מיהר מוגח ואין מחם משום עלטול דסו"ל מן סלד וכמ"ם ספ"ש ס"ק ל' הא נגיעה ממש אסור משום שבל ידי סגגיעה מתגדגד ולכך קשיא ליה דא"כ בבילה נמי ניחא סבי ולא ס"ל לשרס ס"ם הרמ"א כאן דסייגו לטלטלה פירושו שבל ידי הנגיעה יבא לידי עלטול וכמ"ש הרמ"א סמ"ח ס"ק מ' אלא ס"ל שהרמ"א ס"ל דעלטול מתם דוקא ויותר נראה שלפני הס' ז לא היה בגרסת הסמ"ם ובס"ם ס"ז דרס"ם מינתא ומשם וס"ל לשרס דבדי הרמ"א הסי' רס"ה הר"ל הגי' מעלטו ואין מוקלה בנגיעה בעלמא ר"ל אם לא יתנדגד אבל אם יש יתנדגד אסור אפילו בלא עלטול ולא מילק אם יש לחוש לחמא יתנדגד ע"י הנגיעה לידי נדנוד אסור אמנם בר"מ בשם ת"ז מבואר בס"ם סמנ"א דמתבטל הבנים אחי אלם וכן נראה דמוקמה בס"ם אסור דולק ומשמע ליגע בגר דולק ומשמע שאוא דולק עכשיו ואי משום עלטול מוקלה אפי' בגר בבה אסור (במג"א סק"ב) ובד"מ סימן רס"ה כ' כה' פל"ל (שם) אבל ליגע בו ממש אסור ל"ל משום דש"ר הנגיעה מתגדגד ומ"ל עלטול ממש אלא מן סלד ואסור וא"כ אפי' אפשר לך דסימן רס"ה שאוא מדברי הפ"ר ומיירי ג"כ בפ"ג שיש דבר דיהר ולכך אפילו דולק שרי ואע"פ שיתנדגד על ידי זה משום דבבס"ג שמעל דבר הסיהר והמגרסים מתגדגדת מטילא הו"ל עלטול מן סלד ולכן הקשה הל רמ"א בסמס בסי' ש"ו ולא תילק דדוקא בדבר הפיגול שמתגדגד ע"י הנגיעה אסור (ס"ק ר') ובמ"ש

מי' תק"ו ס"ד וק"ו כשאפר כו' כל"ל (ס"ק ה') אפי' נתערבה שם הסכיל כו' כל"ל :

באר היטב

עיין מ"א ופ"ז : (ה) יש לו . פ"ם סוא וג"ל אפילו אם אין לו וכמ"ם מ"א דבקדירה אחת שרי לסרבות בכל ענין מ"א . ועיין פ"ז .

תקיג (א) לטלטלה . דאין איסור בדבר כשמוקלה בנגיעה לאוד בלא עלטול כמ"ם סימן ש"מ ס"ג בהג"ה . ועיין מ"א ופ"ז : (ב) אסורות . דסוי בטיל"מ לאחר שבת : (ג) אסורה . ואם נתערבה יש לסתפיק כמ"ם סימן ק"ב ובמ"ש ונערבה אם סתבטל : (ה) בנים . משמע שבבילה שריין שלימה ואפילו שני דוקא אבל אם בנים אחרים אסורים כל הבנים משום דמין במינו סוא . אבל לדעת הא"מ בי"ד סימן ק"ב דשמעת בטיל

ז כריתה כם ת פ"ת לעיל סימן ס"י סעיף ו' וש"ם ע כם בגמ' ומרוב י פומרת דרכו יומן כם כ מומרת דרכ מתרי כם ל כם בגמ' מ כפי' רש"י ותוס' ומר"ן שם כרא"ם ומרדכי ומר"ן שם ס טור וש"ם ס כרי"ו שם ז' ס כרא"ם ומר"ן שם ומבן נרלה מוכרי מרי"ף ומ"ם בש"ם מסיו"ש בשם המרכים ל שם בגמ' ו' וכרב עוד בשם בעלוגים מרי"ף ומרמב"ם בש"ב וש"ם ק עוד בשם מתיו מר"ל ימולו :

שערת זקנים

(ב) וא"י המבריא בצים ביום טוב א' ומסר"ת שנולדו מאתמול מותר ביום ב' של גליות הא"ה בנולד ביום א' דיו"ם מותר ביום ב' אפי' לדעת המחמירין בפי' תקס"ו סעיף א' ע"ש :ודוקא בא"י שאינו בני בטיב ישראל אבל אם יודע הא"י דנולד אסור ביו"ם אין לסמוך עליו דעתכרון להשביח מקחו ובבדי לתתיריו אומר כן (ב"י בהג"ה) (ג) שמא נולדה בשבת • בת"ח בשמטן דהשישה היא שמא נולד ביום טוב דהיינו באחר בשבת דאז הוי חבנת דרבה דהוי מדאורייתא ועיין בב"ח בזה :

יד אפרים

(ס"ק י"ג) בס"ם כגיר' שמא נולדה כו' כנ"ל : (שם) ומביאים מרבה בגמ לחת כנ"ל :

מידי ז (ו) דלחזותא ומעמא עביד לא בטיל :
ד ז מותר לכפות עליה כלי שלא תשבר (ה) ח ובלבד שלא (ו) יגע בה הכלי :
ה ט אם נולדה בי"ט ראשון מותרת בי"ט שני (ו) בשני י"ט של גליות אבל בשני י"ט של (ח) ר"ה ה ח וכן בשבת וי"ט הסמוכים זה לזה נולדה בזה אסורה בזה : הגה ותם יו"ט ביום ח' כ' ונולדה בשבת בלפניהם מותר ביום כ' בל גליות (מהרי"ל) :
ו • ביצה שיצאה רובה מעי"ט והזרה ואח"כ נולדה בי"ט מותרת כ לפיכך אפילו בדק בקינה של תרנגולת עי"ט סמוך לחשיכה ולא מצא בה ביצה ט ולמחר (ט) השכ' ומצא בה ביצה מותרת שתרנגולת אינה יולדת בלילה ואנו תולין שמאתמול יצא רובה וחזר ל והוא שיש תרנגול זכר י תוך ס' (י) בתים ואין מפסיק נהר שאין בו גשר שאם לא כן (ז) אפשר שתלד בלילה ואסור (ה) אבל אם (יא) לא בדק מעי"ט אפי' ליכא זכר בחדה שריא שאנו תולים שמאתמול נולדה מ ובלא זכר רובן יולדות ביום לפיכך מותר ליקח ביצים מן האינו יהודי נ בליל ראשון של י"ט דתלינן שמערב י"ט נולדו • וכן בליל שני של שני ימים טובים של גליות ס אבל לא בליל שני של ר"ה ולא בליל י"ט שאחר השבת : הגה (ב) והאינו יהודי המביא ביצים כי"ט רלמון יא (יב) ומביא לפי תומו שנולדו מאתמול יב מותר (יג) לסמוך עליו (מרדכי ריש ביצה) ודוקא ביום טוב שחל באחת מהשבתות אבל בי"ט שחל בשבת אלו יש לחוש יג (ג) שמא נולדה בשבת (ד) ותסור מדאורייתא ביום טוב (יד) ודוקא ביום טוב ראשון אבל ביום טוב שני אפילו רשם בשבת נתמן דאינו אלא לדבר (תה"ד סימן ע"ב) :
ז ס השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות יד (י) פ ואפילו בי"ט שלאחר השבת :
ח ל אפרוח שנולד בי"ט אסור (יא) ק ואם נולד בשבת טז אסור ביום טוב שלאחריו :

אסור

לא איכפת לן בדבר טיל"מ כאן שהוא לעשמא ולחזותא הוא כמין במינו : (ה) ובלבד שלא יגע • הטעם דשמא יגעגע אותה : (ו) בי"ם של גליות • אחמר מהם ודאי הוא אבל ב' ימים של ר"ה עיומא אריכתא הם ומוק קבוע הוא מדרבנן הוקבעו אחלה משום ספק ושבת ויו"ט הסמוכים הבשבת וי"ט הלאחון אלו הבני שהוא ל' שמא קודם הוא : (ז) אפשר שתלד בלילה • ואחפ"ם שרובן אינן יולדות בלילה כאן אינן בתר המיעוט כיון שבדק אחמול והיום בשחרית ומצא ולא תליון דילמה רובה מאתמול וחזרה [היום] דזה לא שכיח לחלות בו בספק : (ח) אבל אם לא בדק בו • פירוש והשכים בשחרית ומצא אבל לא בדק בשחרית אלא ביום מצא אסור מספק שמא יצא היום דספק בדשיל"מ אסור בספק היום : (ט) ואסור מדאורייתא • זהו דעת ת"ה והטעם משום הגזרה שביצה שנולדה היום נגמרה מאתמול ואין שבת מכין לי"ם והוא איסור דאורייתא ובכיצו לא תבר יציאו ובספק דאורייתא אזלינן לחומרא ומהרי"ו ספק דמותרין אפילו בי"ט שלאחר שבת הוא דבלי שנולדו היום עדיפי מאתמול וכ' רש"ל דכן עיקר דלף שאין סומכין על ת"י מסל"ת במילי דאורייתא שאני הכא דרוב הביצים הן שנולדו כבר מכמה ימים והן רוב' דשמא ומכי דלא שריגן משום רובא כה"ג מאחר דמתחרין בספק שהרי אפי' נתברר באלף כולן אסורות והטעם דלא אזלינן בתר רובא בדשיל"מ מ"מ הא דבאלף לא בטיל הוא דבכן מ"ה שמכי אמסל"ת כדברי המרדכי ע"כ דברי רש"ל ומסי' תקע"ו ס"ב : (י) ואפילו בי"ט שלאחר השבת • (יא) דלדעת ר' אסרים אסור בזה דשמא שיצה מתולדת היום לא קי"ל כן דאין הכנה אלא אם נגמר היום ע"י הכנה של אתמול ומעמי אמה לא נגמרה עד שהגיע לאויר העולם: (יא) ואם נולד בשבת כו' • בטור כתב זה בשם אמרו הר"י וז"ל כתב אחי הר"י אלאסרו משום הכנה דודאי כיון ביום הכנה דבטיהו בקליפתו אינו ראוי לאוי לאכלם עכ"ל נראה כוונתו דאפ"ג דבאם נולדה בי"ט כתב קודם לזה דיש מתירים והנאונים אוסרים והיינו דפליגי בחלון הלכתא אי כרב דאסור משום מוקצה או כשמואל וכ"י דשרי אלין כאן מוקצה כיון דמתיר עצמו בשחיטה היום מתיר גם המוקצה ה"ז הוא בנולד בי"ט אבל בנולד בשבת אחמר אסור אחמי' לאחן בנולד בי"ט מ"מ כאן בי"ט שלאחריו אסור מדאורייתא דאין שבת מכין לי"ם כמו בביצה שנולדה בי"ט דאסירה משום שבמעי אמה נגמרה אחמול בשבת אלא שבאלידה לחוד לא עבתה שם גמר ה"נ כאן באפרוח אסור ביום טוב שלאחריו משום הכנה והיינו הכנת לידה דכאן היא לידה לחוד גמר דשאני בביצה שהיה אלויה ג"כ בעמי אמו ראוי לאכילה אחר שנגמר אילו היו שומטין את התרנגולת אלא דאיסור שבת רביע עליה אבל באפרוח בעודו בקליפתו אינו ראוי לאכלם ע"כ היה הבילדה נגמר וע"כ אסורה מן התורה בי"ט שלאחריו משום הכנה שהיא דאורייתא נמצא שיש נפקותא בספק הר"ר ימיחל אפי' לאחר דאוסר בי"ט עצמו היינו משום מוקצה או נולד שהם מדרבנן אבל בזה שבילה לאכלו בי"ט שלאחריו וכן לסיכך בנולד בי"ט שאסור בשבת שלאחריו מן התורה משום הכנה אלא דלפי הגראה יש כאן חילוק בין הכנה זו להכנה דביצה דאמ"ג דבתרוייהו אסירי משום הכנה מ"מ בהכנה דביצה שנולדה בי"ט דנגמרה מאתמול בשבת אסור מן התורה ובי"ט דעצמא מותר מן התורה דהא נגמרה בחול אלא משום גזירה אטו י"ט אחר השבת אבל כאן לא גזרו בי"ט דעצמא כלל אטו י"ט שאחר השבת דביצה יש מקום לטעות לומר שזה אוכל הביצה שנולד היום בי"ט דעצמא יאכל ג"כ בנולד ב"ט שאחר השבת כיון שזה וזה נולד בי"ט עכ"פ משא"כ כאן באפרוח שאם נולדה בי"ט שאחר שבת מותר באמת אפילו מדרבנן למחר אל"י ואפילו לרב מותר מן התורה אלא שתלה לגזור משום נולדה בשבת אלמלי י"ם גזרה זו לא מצינו כלל בדברי חכמים שאין זו גזירה שוה ביום ההולדה אלא נולד בי"ט דעצמא וכן בי"ט אחר שבת תלוי בכלונתא ולבים מתירין אפוסקים כשמואל וא"י מותר גם בנולד בי"ט שאחר שבת אבל נולד בשבת אסור לכ"ע מן התורה בי"ט שאחריו והכ"י הקשה ים

להתעוס

שערי תשובה

תקיג (ו) דלחזותא עביד טעמא ומ"ם לעיל סי' תק"ז וש"ל כמוד וקלישה שאם שתו בם מני סעודה לגבנה ונרדו תמנים בחורב חרון ושבו תמנים שנגל הטעמה בשומן מותר דבא אזל ליה טעמא וחזותא ולף דעביד להקוני קדירה מותר כמ"ש המג"א וכ"ם בזה דמיתה זו לאו לריקון קדרה היא ס"ם וש' כמו"ת פרי הטולה ח"ב סי' י"ל בדין ביצה שנולדה בי"ם ונתברבה עם אחרות ולקחו מהתרוגות ביצה ולינגנו המאכל ולא בטיק ולקחו עוד ביצה אחת מהתרוגות ונתנו לתוך המכשיל וכיון קדרה גדולה בים בה ס' וגם אם לא היו מלגנין רק בביצה המוקצה לבד לא היה אלינון ניכר כלל רק החזותא היא מחמת כל הביצה שיאתו המאכל והביא דברי הגו' פרק כ"ם סי' פ"ח בתב בטעמו כולם נוף התיסור וגם שיאלתם הביצה הר' היה לאיסור וש' לעיל. בפ"ז סי' כי"ח בעמר ע"י הסיסור אסור ובמ"ל הסיג עליו בזה וגם בים ס"ם מחמ בפתרה בחשבונות

באר היטב

בעיל אפילו בדבריו ס"ם : (ו) דלחזותא • מבפש דאם אינו ניכר מראה אלא בטעם בעיל אפ"ם שבת לתקן קדירה כגון מים ומלח בפיסה נטל מ"ל • אם אינם קלוטה בביצה ונתבלבל עם הלחות אפי' כ' אל"ל דמיא דבעיל בעלמא הוא כל בו בא"ח מ"ל ס"ם : (ז) יגע • הגמא ישעע אותם : (ח) ר"ה • ובספק אם נולד בי"ם ראשון מותר אף בי"ם שני אבל ר"ה ואם אל ר"ה ביום ס' ו' ונולדה ביום ב' אסור בשבת ובוקה ס"ל : (ט) מבפיס • קודם עלות שחר כתבר ר"ן : (י) בתים • דאו מבמבת שמו ולא בפנא מתאמא : (יא) לא • פירוש והבפיס בבחרית ומלא אבל לא בדק בבחרית אלא ביום אלא מבפיס אמא אבל דמתבן לבבנים אבלו לבפיריו מרדכי • ואם יודע אחרים בנולד אסור ליראל אינו אלא בנולד בי"ט אחר בבפיס בפוס : (יב) ומבל"ח • ואם יודע אחרים בנולד אסור ליראל אינו אלא דמתבון לבבנים אבלו לבפיריו מרדכי • ואם בביצים בל ישראל ואחרים מבל"ח בנולד מאתמול ויודע בנולד אסור ליראל אבל"ד בתמן ס"ם ס"ח תוכרים ס"ל ומ"ו מתירין ס"ם : (יג) לסמוך • ומ"ם בכל מילי דדבנן ושבל"ד מי' קכ"ג : (יד) אין • ומ"ו בכם בס"ל מיקל בם בזה ס"ם ומבל"ח : לבנות

לחמוה ע"ל הכ"י דהא רב דאסר בגולד בי"ם הוא משום מוקצה ולא משום הכנה וגכנס לדומק עבור זה וכן ראיתי לרש"ל בתקבה כן והמיהני מלוד על נגרא רבריבי אלו שאין כאן התמלה לקושיא דרב מיירי בגולדה בי"ט עלמו דאז אין שייך הכנה דודאי י"ט מכין לעצמו בו ביום אלא משום מוקצה אסר רב מה שאין כן כאן בגולד בשבת לענין י"ט שאהריו דודאי יש איסור הכנה עוד הקשה ב"י דאי משום הכנה אסר רב ע"כ אסור בי"ט שאחר השבת דהא בביצה שגולדה בי"ט לא מתסרא אלא משום גזירה משום י"ט שאחר השבת וא"כ מאי אשמעי' הכ"ר שיאכל כו' וכ"כ רש"ל דלדעת הרב"י שייכא גזירה זו בי"ט דעלמא אמו י"ט שאחר שבת שמו בביצה והה אינו כלל לפי"ד דאאן שרי לגמרי בגולדה בי"ט שאחר השבת לים מתירין כרב ולא שייך כאן גזירה מטעם שזכרנו שאין זה גזירה שוה ומו"מ ז"ל כתב לאלק בין הכנה זו לביצה דאאן אין הכנה אלא מדרבנן וכ"ז אינו שוה לי אלא יש כאן איסור דאורייתא לד"ה דש"ל הכנה דרבה:

תקיד (א) **או הקדירה** • אע"ג שהוא לצורך אוכל נפש מ"מ אין כאן אלא מבשילי אוכל נפש ואין מותר אלא לר"י דדרים לכם לכל צרכיכם אבל אין קי"ל כרבנן דדרשי הוא ולא מבשילין כן אי' בגמ' פ"ב דביצה אלא דקשה הא בפ' א"ל אמרי' הלכה כר"י ותי' בזה דהיינו בס"מ שם הלכה ואין מודין כן ומ"ה דעת הרי"ף ומש"ס דהיינו דיעה קמייתא דאסרו כאן אבל היש מתירין שמביא רמ"א דהיינו הרא"ש שכתב והא דאסור לבצות בשביל אלא התעשן הקדירה היינו בהאסר לצלילה מעיקון בלא כיבוי בגון שיסירנה מאש זה ויתנה לבשל על אש אחר ואש אין לו אש ולריך לבשל באש זה ואש לא יכבה התעשן הקדלה מותר לבצות לצורך אוכל נפש כמו שמותר לאפות ולבשל ומיהו קשה דהיינו כרבנן ובפ' א"ל פסקי' כר"י ואסר משום דאין מודין כן אי"כ במידי דלאו אוכל נפש [ממש] המחיר מפי עכ"ל נס הר"ן כ' שמילקו בין המבשילין לפי מה שהם והקשה מו"ה ז"ל ע"ז דבהאסר להלילה אפי' ר"י מודה דאסור כמו נגי גריפת הגור בסי' תק"ז דאם אסר לאפות בלא גריפה אסור לגרוף אפי' לר"י כדמשמע מרש"י כמ"ש שם אלא דהה דברי הרא"ש אלו ולק"מ דודאי נגי גריפת התור מותר לר"י מדאורייתא בכל גווני אפי' באסר לאפות בלא גריפה אלא משום שלטול הטיט אסרו שם כמ"ש הרא"ש בהדיא שם דהטעם משום שלטול שם בסי' תק"ו ס"ד בדברימו ע"ש וכן כאן מותר לר"י אפי' באסר לצלילה ואין כאן איסור שלטול בשביל אלא התעשן הקדירה היינו בהאסר לצלילה מעיקון בלא כיבוי בגון שיסירנה מאש זה ויתנה לבשל על אש אחר ואש אין לו אש ולריך לבשל באש זה ואש לא יכבה התעשן הקדלה מותר לבצות לצורך אוכל נפש כמו שמותר לאפות ולבשל ומיהו קשה דהיינו כרבנן ובפ' א"ל פסקי' כר"י ואסר משום דאין מודין כן אי"כ במידי דלאו אוכל נפש [ממש] המחיר מפי עכ"ל נס הר"ן כ' שמילקו בין המבשילין לפי מה שהם והקשה מו"ה ז"ל ע"ז דבהאסר להלילה אפי' ר"י מודה דאסור כמו נגי גריפת הגור בסי' תק"ז דאם אסר לאפות בלא גריפה אסור לגרוף אפי' לר"י כדמשמע מרש"י כמ"ש שם שם הלכה

ו סוכ' ג מיסלת דרב יסודה קנבל"ם שם ה' יהוסלמי כס"ב דמילה וכו' ותקן ומשנו מקו' ומרמ"ם סוף פ"ב דמילה ס מרמ"ם שם י מור בשם תשובת מגיני כלל ס' סימן ח' וכמו שפי' סב"י :

עטרת זקנים

(ב) יכול ליתן סביבו כו' • אבל אחר שידליקנה לא כן כתב הב"י ומהרי"ל דלכתחלה יש לזהר ומורי בב"ח תחיה אבל בלבוש הביא דעת הב"י ומשמע דהכי פ"ל אבל הרב בתא"ה שכתב וי"ס לתתוך נר שעות דאפילו אחר שדולק כבר מותר לתתוך באור סב"ש ליתן סביבה דבר המונע ב"כ בר"ם וכן מוכח מהמראה מקום אם כן תולק הוא על הבית יוסף וזה לא כמשמעות הלבוש אבן אם הותך נר שעות הדולק על ידי שידליקנה באמצע כדי שישרוף מהרה יניחנו לאחתו האור היקר בפתילי שיקרע מאילין ולא יקרענו בכח (מהרש"ל) : (ג) אבל אסור להעמידו שם אם כבר הדות מגשב • וכן מותר להעמידו בחול כדי שיכבה וכדומה לו (מהרש"ל מי' כ"ח) : (ד) אבל של בת"כ כו' אבל סמוך לחשיכה אע"פ שאינה ודאי לילה מותר להדליק נר אע"ל פי שאינה של מצות שהרי נתנה בו סיר ואין לאוסרו משום דגראה דמדליקה לצורך לילה (ב"י ומהרש"ל) מ"ש נר של בטלה אסור להדליק היינו לומר אפילו אם מדליקו לצורך כבוד יו"ט אפי' תבי אסור אלא נר של ב"ח רשרי משום כבוד בית אלהינו (ב"י ורבינו ירוחם) :

יד אפרים

(במא"א סק"ו) גזירה לגזרה ליתא דכמה כו' מל"ל :

ג (ו) **ו נר של שעות שרוצה להדליקו בי"ט וחם עליו שלא ישרוף כולו** (ב) **יכול ליתן סביבו ז קודם** (ז) **שידליקנו דבר המונע מלישרף בענין שיכבה כשיגיע שם:** סמ"ג ים מתירין לתתוך נר של שעות כתור **ח** דסיימו (ח) סמדליקים גם למעם כדי לקנים וכן מהגנין מכל ע"ו **ט** (ם) סכין אסור (תכמות מיימוני פ"ו והגהות מפיר ומרדכי ותוספות פ"ק דעיבים) • **י** ומותר לסמיד נר בשקים סרעות מולם כדי שיכבה (ג) אבל אסור לסמידו שם אם כבר הדות מגשב (מהרי"ל) :

ד **ז נר שבבה ורוצה להדליקו בו ביום יא מותר** (יא) **לתתוך ראש הפתילה כדי שיהא נוח לידלק :** סמ"ג (ז) ושיורי סמן ופתילה מתיתין מפילו כי"ם אחר שכת אם שני ימים מוכים מל לתם מבנה • (כ"י בשם רוב הפוסקים) :

ה **ח נר יב של** (יב) **בטלה דהיינו שאינו צריך לו אסור להדליקו** (ח) **ם** (ל) **אבל יג של בית הכנסת לא חשיב של בטלה • ומותר להדליקו אפי' בי"ט שני אחר מנחה ואין בזה**

ולהמיתה לגד אחר ולא אמריגן שמיד הוא מבבה כמו כאן וא"ל דהתם שאני במדורה מ' דהא כתב שם הטעם הוא"ל ואין מטין לבבוי וא"כ ל"ל דמת הכי בפתילה שמוליאה כדי להיתה בתם אחר ומה לי במדורה זו עצמה מקלה לקלה לו מדורה אחרת שמוכה לה ומדמודה דמתן דס"ל שם לקולא ס"ל כאן בפתילה וא"ל עכ"ל דמ"ל וכן דס"ל דפסקו לתרוויהו בח' לקולא וכא' לחומרא : (ו) **גר של שעות** • סעיף זה הוא דעת הרמ"ם והטור דס"ל דגרס מהיות כיבוי אינו אינו מותר אלא בתם הגורם דבר מולה לגבר הסיינו כמ"ם כאן שמיה סביבו דבר המעבב הסבערה אבל לא יעשה הסבערה כמה שלוקח מנוסו שום חלק דזה הוי מבבה והוכיח הרמ"ם דבר זה דלא תימא דגם בזה מותר קשה דמ"ם בפשוטה ע"ם הגר דאסור דלמא אתי לאסתפוקי ממנו והיינו מפני שימהר הכבוי אח"כ שאינו מכמיס אור הגר בלל עבשיו שהרי הגר לעולם אלא שמן כי מהפשוטה מעשה תמיד לאור הגר אף אם יסתפק משם ממנו שבפשוטה אינו מבבים מאור הגר אלא הטעם מפנו דגרס מהר כיבוי בזה דהשמן והפתילה מיהם גורמים הדליקה ומהמעבב מאחד מהם ממהר כיבוי ואמור אפי' לרבנן דרבי יוסי דמתירים לעשות מתילה בכלים אפי' מלאים אפי' מדשים ואפשר שיתבקעו ויבבו הדליקה מ"מ כאן אסור מפ"ה אסור בגר של שעות כי אם לבשים סביבו אבל לא לתתוך ממנו כלל אפי' ע"י אור וע"כ כתב הטור והם"ם כאן שרוצה להדליקו דאלו דלק בגר אסור לקנרו דהוה מבבה ומו"ח ז"ל הקשה לאם הוא אינו דולק עדיין למה כתבו להשים סביביו דוקא הא אפי' לתתוך ממנו שרי דאין כאן גרם כיבוי ואין זה קושיא דבסכין פשיטא שאסור לתתוך בכל נוחי ממ"ם בתתני' חוחבה בחול בפי שהי גרות אלא ע"י אור צריך לתתוך ממנו וזה אינו רולה בכך כי הוא רולה שיאחר לו מחיבה גר להדליק פעם אחרת ואם ידליק אותו בחור ישכבך להדליק כולו ולא יאחר ממנו מאומה ע"כ אין לו תקנה כי אם קודם ההדלקה לשום סביבו דבר המעבב האור וזה פשוט והיא מתירין הם הבו' ס"ל דאין איסור אלא אם מבמיס הוקם מאור הגר ההוא המסתפק מן השמן או ומרמיקו מהפתילה אבל אם אינו מבמיס עבשיו האור אלא שיעבר כבר אח"כ מותר אפי' לוקח קלת מנוף שלו ואלו לתתן בדעת הבוה' מ"ם הרמ"ם מאיסור דפשוטה ע"ם הגר ל"ל דיי כיון שבאם מהפתק מהשמן שבגר לכ"ש אסור כיון שבעבת לקוחתו מבמיס מאור הגר ע"כ אסרו בם בשמן שבפשוטה דשמה הפתק ממנו ומי"ז יבואו להסתפק גם משמן שבגר דמה הפרש בין פיטוק זה לזה כל"ל והרמ"ל תו' דבפשוטה אסור דשמא יסתפק מבל השמן והוא דמוק לפע"ד ולגל"ד דאם רולה לעשות הגר של שעות האם לעשה קלת כדי שיתיך הפעות ויחזירנו למעלה וכן יעשה פעמים הרבה כדי שבמהרה יערף כל הגר וכן בגר של חלב מותר אפילו לדעת הרמ"ם אע"פ שגרס הכיבוי ע"י נוף הגר מ"מ מותר דע"י הפייה זו הוה מבטיל מפי ודמי למרבה בפתילות אחר בפמוך בהגה : **כתב** המרדכי פ' כל כתבי שים מתירים כי"ש לתת סכין לו דבר הגיטל כי"ש על גר של שעות אלא במקום הדלקתה אבל כאן אלא גרס כיבוי אבל רבינו יואל פירש דאפילו כי"ש לא שרי גרס כיבוי אלא במקום סוף דוקא עכ"ל וכתב רש"ל ע"כ דשרי לתחוב גר הדולק בבית הכנסת בחול כדי שלא יערף יותר ממה שיולא לחוץ ולא שהמרדכי כתב שרבינו יואל כתב שאף הכ"ג לא שרינן אלא במקום סוף לא הגילה דוקא בגרס כיבוי מתם שבבה אם הדולק בבר דומיא דפלונתא דר"י ורבנן בפ' כל כתבי אבל מה שאינו מבבה ממש אלא בשמנים לשם אין לו עוד יותר ממה ליערף ובלה מאלינו שרי לבתחלה בדברי הטוי' כו' אבן לבתיר לבתחלה לא ירחה בעיני בגד דברי הרמ"ם מאחר שמתבטל נוף הפעה שאם דולק אבל ליקח חתיכה אלב מהגר בשאה דולק שרי אפי' לבתחלה ואפי' להרמ"ם עכ"ל ובהגה"מ ס"ב כתב שים ליזהר מליקח חתיכה אלב אפי' דאוק מבתחלה אסור וזה אלא בדברי רש"ל שבם ע"ם המרדכי ס"ב אבל הביקר מלאם כרש"ל שהרי מלינו שמותר ליקח עץ אלא אחז בו אלאו בם' תקי"ב ס"ב ולעד"ל דתחיבה הגר בחול שרי ג"כ להרמ"ם דע"כ לא אסר אלא בשמעבב הבמן וכן הפעה אבל כאן אינו מעבב אלא ע"י שתוחבו בחול אינו יכול להדליק מתמת שבחול נופל עליו זהו מתם בעצין שבתב הטור שמותר

ו (ז) **שיורי שבן ופתילה כו'** • עמ"ם בסי' תקי"ח ס"ו : (ח) **אבל של בה"ב כו'** • רש"ל כתב דאפילו בביתו אם מדליק לבבוד י"ם אפילו בבר בירך על נרות של י"ט לא מקרי בטילה אלא"כ שוקה כדי להרלות עצרו ע"כ ול"נ דנם זה לא מקרי בטילה כיון שמבין להרלות עצרו בזה הו' ולהי מתבון לבבוד הו' וכתוב בטור שבבל שעה אפי' ביום יש מנוה בהדלקת נרות בבה"כ: אין

להשים סביב הגר איזה דבר כדי שיגרום הכיבוי ה"ל בהך תחיבה בחול אבל להשים תוך הפיס זה נראה לאסור דהוה כבוי ממש וגרע מפי מבלים אדפיס שם מיס דקי"ל דרבנן דעדי אפ"ה אסר רבינו יואל אלא במקום סיוק כ"ם בזה מ"מ נראה דבלוכך קלת אף אפילו לוכך גדול יש לחקל אפילו במיס כי לא מלינו מבר לר"י בזה כלל : (ז) **ושיורי שבן ופתילה כו'** • עמ"ם בסי' תקי"ח ס"ו : (ח) **אבל של בה"ב כו'** • רש"ל כתב דאפילו בביתו אם מדליק לבבוד י"ם אפילו בבר בירך על נרות של י"ט לא מקרי בטילה אלא"כ שוקה כדי להרלות עצרו ע"כ ול"נ דנם זה לא מקרי בטילה כיון שמבין להרלות עצרו בזה הו' ולהי מתבון לבבוד הו' וכתוב בטור שבבל שעה אפי' ביום יש מנוה בהדלקת נרות בבה"כ:

באר היטב

דמתתן ואם אינו מבשמו לא הי מירות אלא דאסור לידבק בגרים שמא ישרה אבל מותר לבטלו דלא גזרינן שמא ישרה שם"ל : (ז) שידליקנו • ולכן יש ליזהר שיהם שיש לסם לטומנו"ל שאין סבר דולקה אלא שר שיעש לבטומנו"ל אלא ליתן בסובו ר"ש לם לא קודם שהדליקון מהרי"ל • אבל מבלמן רמ"א שמבא דאפי' לא לבטומנו רק דגרס כיבוי שרי כמ"ם סימן ב"ר סי"ב כיבוי מעבב בדבר אחרלה אלא אם אין בגון בסמן בה"ם כתן אמנים הבלוכה לבטומנו אבל לא ישמש בסבעבים בהם בלוקה אלא אם אינו בבלוכה ובהפילה בבמיסם נומנין הדליקה והמתבע אחתר מבם מבטר לא מבינו ע"כ לכן ל"ל דלא אסר הרמ"ם אלא ליקח מנוף דבר הדולק אבל בבטומן דבר הולם לם שרי וכן מבמע מבטומן הבור אלא בתב מינוע קודם מידליקנה מבמע אמנו אחר הדליקה שרי ולכן בתב הרמ"ם שרי וכן בתב הרא"ש ומהרי"ל ומהרי"ל בבמע אמנו אלא הים מוקלה בם"ם ושרי בבמע אלא הים מוקלה בם"ם ושרי בבמע אלא הים מוקלה בם"ם ושרי בבמע

(ט) אין הותכין הפתילה · דקא מתקן מנא ואם נותן ב' ראשיה בשי שתי גרות כו' אז לא מוכח דהוא מתקן מנא אלא להדליקה קא מכוין כן פירש"י: (י) והוא שצריך לשתידין · כתב רש"ל בפרק המביא וז"ל ח"כ שיקר הריטב"א תלוי בזה ה"ה נמי דשרי להתוך הגר של שעוה בחור כדי להדליק בשיהם כח' אבל גר שהוא דולק אסור להתוך אפילו בחור כדי לנתוך אותה הכלי הראוי ממנו אלא ידלק בלא הב' וכמ"ש בפרק י"ט סי' כ"ח ס"ל ולא הבנתי דבריו דהיינו יתוך על ידי החור ולא ידלק אותה הכלי אבי ואילך אפשר זה אם לא שיכבה אותה הכלי אחר שידליק שם כדי להלקט · ואם לא הדלקה אפשר אפילו בחור בסכין · ומ"ש דאייה מפ' י"ט סי' כ"ח שם לא הוזכר אלא מעניין רוצה להתוך בחור כדי לאחר הכיבוי שהוא ס"ל דזה אסור לדעת הרא"ש מאי דמעמעו נוף השעוה אבל לא נגע"ד כן דע"כ לא הוצרכנו כאן אצריך לאפיהם אלא כדי שלא יהא נראה מתקן מנא · שרשי הפתילה לא הודלקה עדיין שעוה אותה לבלי עכבו · אבל אם הוא רוצה להדליק גר של שעוה שדולק כבר ומכוין שישרף הגר במהרה אפילו להרא"ש ס"נ אין איסור דזה בחתילה עשייתן כגון שני גרות אז גרות אז כוסות אין פותתין אותן לכשיה שהוא ממתקן כלי עכ"ל · משמע דאם לא נדבקו בתחלת עשייתן רק אחר כך נדבקו ממילא דרך עראי מותר לפותתן עיין כוף סימן ש"מ: יד אין גודלין · והוא הדין שאסור להיות קליעתה אז גר של שעוה הקלועה עיין סימן ש"נ סע"ו: יט שאין בו גר דולק · דכשגר דולק וטורה בתוכו ממעמע ממנה והוה מכבה דמכבה אורו מיד (הוספות) והרא"ש כתב דאפילו אינו מכבה אורה חייב כיון שמעמע נוף הדבר הדולק רמ"ן לפי' רש"ה דהמפתפק מכלי מעוקב המוסף לתוך הגר חייב משום מכבה · ולפי זה הוא הדין דאסור להתוך גר הדולק ואם כן קשה לדעת המתירין להתוך בש"נ ובתוס' מעמע דיש לחלק בין שבת לי"ט ע"ש: כ מותר להסיר · מדמיגה ל' הרמב"ם ש"מ דש"ל דמותר להסירה אפי' בכלי כיון שדרך נפלו בידו לא ס"ל מתקן מנא אבל אסור להתוך אותה הפתילה אפילו בידו כיון שדרך עשותה בכלי הוה ליה מתקן מנא וכמ"ש בב"י · אבל בי"ש כתב וז"ל העושה מחברין שלא למחוה כל עיקר ואין לחקל להם שמא יבואו למחוה בכלי כעין שבת ואין היתר אלא לגמרן בלא בשבת עכ"ל · ואף שהרא"ש כתב שמותר לכבות מה שמוצע הדלקת הגר אפשר דבידים אסור וכאי מסתבר דהא כיבוי לא שרי אלא לצורך אוכל נפש ולא אמרינן ביה מתוך וכו':

אסור

בזה משום מכין לחול שהרי בהדלקתו יד יש מצוה לאותה (יג) שעה טו ולהקן (יד) הפתילות והעשיות בי"ם אחר מנדה אם רוצה להדליקו בו ביום מותר ואם לאו אסור: ן (ט) אין נותנין נר על גבי (טו) אילן מעי"ם מ דחייישינן טז שמא יבא להשתמש באילן: ז יז אין פותתין נר של הרס דהיינו בעודו רך כמו ביצים של יוצר למעך אותו ביד לעשות לו בית קבול מפני שהוא עושה כלי: ה (ט) ס אין הותכין הפתילה לב' אלא א"כ ע"י ס שנותן שני ראשיה בפי שני גרות ומדליקה באמצע (י) ס והוא שיהא צריך (ז) לשתידין: ט יח אין (יז) גודלין את הפתילה ולא מהבהבין אותה אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה בידו כדי להקשותה ומותר לשרותה בשמן יט (יא) סלקן בו גר (יח) דלוק (נ"י נשם הרוקח): יא כ (יב) ק מותר להסיר (יט) הפתם שבראש הגר כשהוא דולק ר אבל אינו הותך ראש הפתילה בכלי: יא ס המדליק גר של י"ט צריך לברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק גר של יום טוב:

דין

כלים שהם מחוברין יחד בתחילת עשייתן כגון שני גרות אז כוסות אין פותתין אותן לכשיה שהוא ממתקן כלי עכ"ל · משמע דאם לא נדבקו בתחלת עשייתן רק אחר כך נדבקו ממילא דרך עראי מותר לפותתן עיין כוף סימן ש"מ: יח אין גודלין · והוא הדין שאסור להיות קליעתה אז גר של שעוה הקלועה עיין סימן ש"נ סע"ו: יט שאין בו גר דולק · דכשגר דולק וטורה בתוכו ממעמע ממנה והוה מכבה דמכבה אורו מיד (הוספות) והרא"ש כתב דאפילו אינו מכבה אורה חייב כיון שמעמע נוף הדבר הדולק רמ"ן לפי' רש"ה דהמפתפק מכלי מעוקב המוסף לתוך הגר חייב משום מכבה · ולפי זה הוא הדין דאסור להתוך גר הדולק ואם כן אבל אם אינה קשה כל צרכה יכול למעכה בידו כדי להקשותה ומותר לשרותה בשמן יט (יא) סלקן בו גר דולק · דכשגר דולק וטורה בתוכו ממעמע ממנה והוה מכבה דמכבה אורו מיד (הוספות) והרא"ש כתב דאפילו אינו מכבה אורה חייב כיון שמעמע נוף הדבר הדולק רמ"ן לפי' רש"ה דהמפתפק מכלי מעוקב המוסף לתוך הגר חייב משום מכבה · ולפי זה הוא הדין דאסור להתוך גר הדולק ואם כן

באר היטב

(יג) בפה · משמע דאפילו אין שם אדם בנפ"כ אבי אם פ"ע · ואם הוא כשר נאמר"כ אבי בכיתו אבי לבדליק בדליק הוא לו בלתו בפה יש"ם ב"י ס"ל · (אחר דמנים אמיר מיתתו מבתוסה מה שראיתי לבדליק בנות בנפ"כ ע"י אחרים בשבת נ"ם בשר כיום גדול לאחר מנחה דלכאורה הוא לאיסור בשר ומחוייב לאחות בתחרים כמו שהיין בתחרים בשבת מלאכה בכבוי ובאבל בחאר מבוהר בשוחטים אבל מתני ס' אחרון לגמרי מיתה · דלפי מה שכתב הב"י בסימן רפ"ו בפשט דלא אמרי קלן בגר מבוה דגוף אבאבל בכנה ממנו א"כ כאן לא שייך זה דאם אין רואין לאחרים אבל בלילה ואבי אמו אחר דברים בגון בתרים בשבת אבאבה מבוהר בקלן בגר אבאבל לא אמרי

ל מיומרא דרב פפא ביומא כ"ח ב' מיהודין נ"מ ג סרי"ף וסרא"ש שם :

תקטו א אסור אף כו' • משום מוקצה דבמוקצה כזה אפי' ר"ש מודה : **ב לטלטלן אסור** • דלא חזו לאכילה וכמוקצה דמי דכיון דאסורין באכילה ממנת איסור היום אסורין בטלטול (הרי"ף והרא"ש) וביה"ש מולק על זה והאריך וכתב דשפיר איסור טלטול משום שהוא מוקצה ולכן מליל שמי ואילך מאחר בטלטול חש"פ אאסור באכילה מכ"ל • וכל לאיותיו איכן מוכרחות דמ"ש מדלשב"ג סותר שם בטלטו בהג"ה סי' ה' • ומ"ש מפירות שילוו מוך למקומן דשרי בטלטול כמ"ש ספי' ת"ס • שאני התם דיש להם היתר באילה אם חזרו למקומן אבל בדבר שאין לו היתר באילה אסור בטלטול וכמ"ש שם"ר בהג"ה וכ"מ בב"י סי' תקפ"ו בשם הג"א והפוסקים וכ"מ ברשב"א סי' תתמ"ז גם מ"ש הים"ם והוסיף בדברי הרי"ף והרא"ש דכיון דאסור באכילה ממנת איסור היום אסור בטלטול מוכחו לתרץ דהא נבילה אסורה באכילה ושרי בטלטול והשפש משום דאין איסורה ממנת איסור היום ול"ב דשמא משום דנבילה חזי לכלבים אבל זה לאו דעתו למשדייה לכלבים ואסור דומיא דבכל וכמ"ש סי' ש"ח סל"ב וכ"כ התוס' בביצה דף ו' ע"ב דבשיגן מוכן ושומר ועמ"ש סי' תמ"ו וסי' תקי"ג : **ג בבדי שיעשו** • שלא יהנה ממלאכה י"ט ויש לדקדק מדנקטו הכמ' ופוסקים ח"י שהביא דוהן וכו' משמע דאם אין מביא בחנם רק הישראל קנין לו משום שיביא לו דגים מעי"ט והא"ל שהה מוהר לידה מוהר אפי' בי"ט אפי' הכילו מוך לתחוס דהא אפי' עשה הא"י מלכוש בי"ט מוהר לגבשו אם קנין דא"י אדעתיה דעפשיה קעביד כמ"ש סי' רל"ב ס"ד ק"ו בשבת ממ"ל ואפי' להמתמירים הם היינו במלאכה גמורה אבל בהתומין מודה וה"ה במלאכה גמורה שרי בטולאי י"ט לאשון וכ"מ בב"י סי' תקי"ז שכתב בשם המרדכי דהסהוא עובדא דליפתא דמחזא ודיכרי דאי' ס"ב דעיזוכין מגומי ישראל אמר קודם י"ט להביאן להם ופסקו את דמיסם ואיתמרו האינם יהודים והביאום בי"ט וכו' וכ"כ הרא"ן וא"כ קשה איאך הוה רבא ואמר אדעתיה דא"י קאתו אלא ס"ק אין יהודי אדעתיה דעפשיה קעביד כיון שקנן שמו קודם י"ט וע' סי' רמ"ז • מיסו י"ל דדמי לאין יהודי שהדליק גר בשבת שאסור להשתמש בו אפי' קנן משום הא"י עשאו אדעתיה דהכי שהישראל ישתמש בו בשבת משא"כ מעשים שלא נעשה דוקא להשתמש בו בשבת וא"כ אפשר דמיני מאכל דמי לגר וצ"ע די"ל דוקא גר צריך להשתמש בו שבכיו דמחר בא ואינו משא"כ מיני מאכל

תקטו (א) אין יהודי שהביא דורון כו' • נביא מחלת הסוגיא בקיצור עם פירש"י ור"ת ודיבים המסתפקים מהם בפ' אין לדין אר"ש הלכתא א"י שהביא דורון לישראל בי"ט אם יש במינו במחובר אסור ולערב אסור בכדי שיעבו ופירש"י משום מוקצה דאפי' ר"ש מודה בגרוגרות וצימוקים ומחובר דמי לזה מדלא נקטן מאתמול אקצינהו מדעתו ולא תחלוק במחובר בין שלו לשל א"י ולערב בכ"ש כדי שלא יהנה ממלאכת י"ט

והא דאמר לערב בכ"ש ואח"כ מוהר היינו אפי' לערב דאשון נמי מוהר ממ"ג אם הלילה חול הרי המתין בכ"ש ואם קודם הוא ממלא שנלקטו בחול ממלאכת י"ט וכ"כ הטור לרש"י אבל הב"י שביא בשם הר"ן ורשב"א לרש"י דנם ההבאה בכלל עוד כתבו שם דנם לרש"י בחם עשה הא"י בשביל א"י א"ל לערב בכ"ש אלא מוהר לערב מיד וזה דלא כמשמעות הרא"ש וטור דלרש"י אין מילוק וד"ת הקשה על רש"י דפי' משום לא יהנה ממלאכת י"ט מהא דתנן המבשל בשבת בשוגג יאכל ואמאי הא נהנה ממלאכת שבת ואפ"ה שרי כ"ש בשאין יהודי עושה המלאכה לעצמו מעצמו דשרי וע"כ פי' ר"ת הטעם דלריך בכדי שיעשו הוא משום גזירה שמא יאמר לא"י להביא לו בי"ט כדי שיאכל בערב מיד וא"כ לריך להמתין גם בערב שי משום שלא יאמר לאביא לו ביום א' אל י"ש שני ואם עושה בשביל אין יהודי מוהר לערב מיד וכן בדבר הילוד מאיליו דלא שייך שמא יאמר לו להביא וכתב הרא"ש ב' אלוקים בין רש"י לר"ת לענין כ"ש בחם עושה אחין יהודי בשביל ישראל אחר לריך כדי שיעשו דלרש"י אסור דהא הנהנה ממלאכת שבת וכך כתב סמ"ג ולר"ת שרי דאין חדש מוסיף ולא לו לומר שיביא ביום שוב בשביל אחר • עוד יש חילוק במבשל לישראל בשוגג דלרש"י לריך כ"ש ולר"ת א"ל דלא חיישינן שיאמר "לאין יהודי לבשל בשבת ממלא לענין כ"ש יש ב' קולות לר"ת ולענין יום שוב שני עלמו יש חומרא לר"ת דמה שהביא א"י ביי"ט א' בשביל ישראל אסור עד לערב י"ש שני בכ"ש ולרש"י מוהר לערב יום א' בכ"ש ואיני כדאי להכריע מ"מ אמרתי מה שהוקשה לי לפי' ר"ת דלא מלינו גזירה אלא משום איסור דאורייתא אבל לא גזירה לגזירה אם לא במקומות שאמרו חולה גזירה היא הטיט בשפה שמרו גזירה הרחשונה כללו עמה אינה ואי"כ כאן שהאיסור של אמירה לא"י שיביא בי"ט היא שבות דבל אמירה לאין יהודי שבות ולמה יאסור ביום א' לערב כדי שיעשו ובל שכן בל יום הב' כיון דמן התורה אין איסור בלל אבל לרש"י ניחא דלריך כדי שיעשו משום שלא יהנה כו' וכדי לתרץ קושית ר"ת אל רש"י אלא"ד בלילוף לתרץ מ"ש הר"ן אל רש"י שפירש משום מוקלה אסור בי"ש ואחר י"ש לערב בכ"ש משום שלא יהנה כו' אמאי לא יספיק טעם שלא יהנה גם בי"ש עלמו ול"ל טעם מוקלה • ואל"ל דישראל אחר היה מוחר כמו בא"י שהדליק גר בשביל ישראל אז עשה בבש אבל בחמוכר כאן אסור אפי' לאחר משום מוקלה זה אינו דהא לרש"י גם בגר אסור לבל ישראל אם הדליק בשביל אחר וע"כ ל"ל דלריך לטעם מוקלה דאפילו ליקח אין יהודי לצורך עלמו בי"ש אאסור לישראל ביומו כ"ה דברי הר"ן ורש"ל תירץ דלריך לטעם מוקלה לאסור אפילו טלטול ולעד"ג דרש"י שכתב שלא יהנה ממלאכת י"ט הוא עלמו שייך לטעם מוקלה דודאי כל מלאכה שעושה הא"י בשביל עלמו אז יאסור אם אינו אין שייך ע"ז מלאכת י"ש כיון שאין איסור בשבת עשיית המלאכה • אלא משום מוקלה נגעו בה בי"ש ולל מוקלה ביום לריך הישראל לחמתין קלת בערב ולהכין לו שיוכל • לאחוב הדבר בהוא ולאין שהאין יהודי הכין בשביל ישראל כשיאכלנו ישראל תבף בערב בלי שום הכנה ותלישת המחובר יהיה בזה ע"י הא"י שהכין בשבילו בי"ש וז"ל רש"י אלא יהנה ממלאכת י"ש אינו ר"ל מגד המלאכה עלמה אלא שע"י המלאכה של אין יהודי יהנה בחם שהוא מוקן לעניו מה שהיה לו איסור גם בגר שהדליק א"י בשביל ישראל אפילו אחר הבבת עד בדי שיוכל הישראל להדליק הגר כיון שהאין ישראל מכוין להנאת ישראל איסור מוקן לעניו אין ליהנות מלאכה הכנה בלל דהא מכוין הא"י שיהא היתר לישראל על ידו במקום שאסור לו וכן מי אאין יהודי המבשל בשבת להנאת ישראל אסור לבל בכ"ש וזה אין שייך בישראל המבשל בשוגג דהא אין מכוין להתיר שום איסור אי"ז וא"כ מתוכן קושיית ר"ת וקושית הרא"ן לרש"י לפע"ד • ויש עוד מחלוקת אליבא דר"ת שזהלנו דהרא"ש וטור כתבו

תקטו (ב) אסור לטלטלן אפילו בשבת (ר"ה ל"ב ע"ב) ולכן אין לתלות בו ביום (ר"ה ל"ב ע"ב) ואפילו לאכילה אסור

כתבו הקולת שזכרתי לענין ישראל אחר דמוחר לר"ת וסמ"ק כתב דאפילו לר"ת אסור לכל ישראל אפילו בי"ש שני אם אם הוכחו בי"ט ח' כמ"ש ב"י ולענין הלכה פסק ב"י כדעת רש"י דכן ס"ל לרמב"ם והרשב"ץ והרי"ף והראב"ד ורמ"א הביא דעת ר"ת בסם ים ממחירין ומ"ש עד מוצאי יו"ט שני היינו בכ"ם כ"כ הטור בפי' והכריע רמ"א בסם ת"ה לסקל במקום הצורך לאורחים דוקא אבל שלא לצורך אורחים אסור לאחרים כדי לחוס לסבלת סמ"ק אליבא דר"ת • ומלא דפסק כר"ת אלא דמלתה לסקל הסיינו במה שממחיר ביום טוב שני אבל אחרי קולות שמקיל ר"ת לענין כ"ם בשבת שזכרנו ים לגמוא כרם"י דמחמיר אף לאחרים בכ"ם במ"ש וכן בחין יהודי המבשל בשבת לצורך ישראל שצריך כ"ם אחר השבת וכן מסקנת רש"ל להחמיר כחומרת ב' פירושים הסיינו כ"ם בעינן בכל מוני שאסור בו ביום אפי' לאחרים ובי"ש ב' אסור ג"כ לו אבל לאחרים שרי בי"ש ב' אפי' שלא במקום אורחים דלא כסמ"ק וכ"ם הלכה למעשה : (ב) אינו צורך י"ש לצורך אורחים כו' ז"ל ת"ה סי' ע"ם שהוכה א' מהגדולים כדברי סמ"ק אמנם אם יש בדבר צורך כגון שזמנן אורחים בכבדים וקבעי לה הך דורון גרמה דיש לסמוך ע"ד האחרי' דכתב אפי' לפר"י (פי' דס"ל כר"ת) שרי לישראל אחר לבישל למנצן בכה"ג ולכך גרמה להתיר הוחיל ולפירש"י שרי אפי' לאותו שהוכח בשבילו • והקשה ב"י ע"ז דמשמע שאורחים דין ישראל אחר יש לכם וזה הכך ממ"ש בפ' בכל מערבין דכל דאחתא לדבי ריש גלותא אדעתא דהולי רבנן קאתי ותפי' ב"י דאורחים שאינם תדירים על שלחן זה כמו רבנן דשכיחי תדיר אצל ריש גלותא וקשה דמ"כ היה לו לת"ה לחלק בכך ורש"ל הפריש על המדה נגד הב"י לומר שטעה בקושיא זו דת"ה לא מיירי באותו שהוכח בשבילו שהוא זמנן אחרים דאלו פשיטא כמוהו אלא מיירי באחד זמנן אורחים לביתו דבני דאסור לו מכח חומרת דסמ"ק מ"מ משום כבוד אורחים יותר לו להתיר לו • ואני אומר מאן דמותיב בשיר מותיב דבודאי אין הת"ה מיירי מאחר שמזמנין אורחים דאם אתה אומר שאותו אחר אם לאומאלא דסמ"ק אליבא דר"ת למה לא יחוס אותו הקולת בזה וכי בשביל שהוא נכבד יהיה מותר לו מה שאין מותר לאיזו נכבד • ותו דת"ה הל"ל ואם הישראל האחר הוא נכבד מותר לו אלא דזה הפי' אין לו רגלים והענין כפשוטו דהא דאסרינן לרבנן דבי ר"ג היינו אם האיסור על הר"ג עצמו ברור בלי ספק בהיות דהבינו"לו ח"ל משא"כ בהך הסם דמחובר שהוכח בי"ש ח' דבי"ש ב' מותר לרש"י אפי' לעצמו אלא לר"ת אסור לעצמו ולהסמ"ק אפי' לאחרים לר"ת נוכל לסמוך להתיר לבע"ה הזה לתת לאחרים אפי' סמוכים על שלחנו כיון שאין האיסור ברור אפי' לו וכ"מ הל' של ת"ה שאמר ולכך גרמה להתיר הוחיל ולפירש"י שרי אפי' לאותו ישראל כו' משמע שלענין האורחים הכריע ת"ה דלא כר"ת אליבא דסמ"ק ולאמרי' תרי קולות הא' דלאחר שרי דלא כסמ"ק הבי אהוא תוכם הוא נקרא אחר אף שהוא בביתו אל זה הוחיל דאף לעצמו אין האיסור ברור וזכה מיוסב יתור לענין ת"ה שכתב ים לסמוך ע"ד האחר"י כו' ולכך גרמה להתיר כו' • דזה כפל לשון אלא ודאי כמ"ש דהתלה אמר נגד הסמ"ק אליבא דר"ת ואח"כ אמר שגרמה להתיר אפי' באורחים הסמוכים ע"ז שאסור לו גם כ' רמ"א גרמה כן שכתב לצורך אורחים וכבה"ג דאז מוהבי' לסקל לצורך אחרים דלאותו סותר אז" דמדאמר ובכה"ג משמע אפי' לא לצורך אורחים אלא לעצמו ר"כ מותר במקום צורך גדול ואח"כ אמר דוהבין לסקל לצורך אחרים אלא גרמה כוותה דתרי בוזי אורחים קאמר דהיינו הן חוץ לביתו בין בביתו וכמ"ש אבל יותר ל"ל אפי' לו מותר בשם צורך גדול ודוקא באכילה • וע"ז אמר וכה"ג • ומה שסייים דאז מוהבים לסקל לאחרים קאי אחלוקה הא' דמקילים בהם כי הם מחשבים לאחרים • והיינו כיון דלרש"י אחלוקה הא' דמקילים בהם כי הם מחשבים לאחרים ס"ל דוותיה וכ"מ סידור לשון רמ"א שכתב מותר נמוד הוא וצוב הגדולים ס"ל דוותיה לשון רמ"א שכתב להכריע בין הדיעה הראשונה שהיא רש"י ובין יש מחמירים שהוא ר"ת דיש להסקל כרש"י במקום צורך גדול • ואי לא בא להכריע רק כדעת ר"ת עכ"ד הסמ"ק ס"ל אחלה להבית שיש מחמירין אפי' לאחרים אלא שהוא להקל לצורך אורחים אלא ודאי דעל רש"י וא"ת קאי • וכ"ל דעכ"ם גם לר"ת שרי לבטל בי"ש שני אפי' הוא עצמו דאין כאן איסור מוקצה אלא דאסור מלד גזירה שמא יאמר הי בזה לאיסור אחילה וממילא יזהר מן האחרי' ואפי' אח"ל דר"ת מחמיר אפי' בטלבול בי"ש שני מ"מ להלכה פשיר ופשיר כמסוק ע"ז ויכול אפי' הוא לבטל הדורון בגיל ח' אחר כדי שיעשו וכמ"ש אח"ז בסעיף זה כגלע"ד : (ג) **אסור לאכלו כו'** • דמוקלה הוא כיון שהם ממחובר בעי"ש ב"ה • ומ"ש לערב מותר מיד במוצאי ש"ש פי' במוצאי ש"ש הראשון בעצמו מותר לאכול עמהם דאין זה כבודם שלא יאכל עמהם ע' סי' קס"ח ס"ה ואפשר דאף דבר"ז לא אסר אלא בדבר שבא מן ד' דאסור לכ"ע בי"ש לדידי' ולאחרים שרי דאז אורחי' מחיבי כבני ביתו אבל הכא אסכרא קמייתא כ"ל ואם ים לו מאותו המין לא מקרי לצורך : **ז הובא בי"ש שני** • ואם הוכחו בתחילת הלילה אז ליכא למיחש שיעודו היום : **ח בי"ש הסמוך לשבת** • אע"ג דכ' קדושות הן ממ"ש סי' תי' ס"א מ"מ אפי' נאכו לו גילודו מאליהן אסור בשני משום הכנה(תו') והכנה זו דרבנן היא כמ"ש ב"י בשם רשב"א ומיהו לדעת רש"ל פירות האחלשין בשבת ואין נאכלין חיין הוי הכנה דאוריתא כמ"ש סי' תק"ז ס"ב בשמו אבל ביאיס לכ"ע הוי דרבנן אלא אחיבי הכנה כמ"ש סשי' תקי"ג (ממ"ש סס"ג) : **ט בדי שילך** • ואם הביאו רוכב על הסוס אז"ל להמתין אלא בדי רכיבה לשם (כ"ש סי' שכ"ח) : **י אסור לאובלו** • משום מוקלה כמ"ש ס"ח : **יא שהובאו בשבילו** • סי' בתחלה אדן לעצמו ואח"כ ממלך והבאלן ישראל מותרין לו אף לרוים מחמירין דלעיל ומייתי בתוך התמוס עס"ה • כתב הב"ח סימן שכ"ה אע"פ שהא"י מביא דורון לישראל לא אמריכן דודאי לקטיהו בשבילו אלא הוי ספק עד שיודע שלקטן בשבילו עכ"ל • ופשטא דהגמוד' לא משמע כן דהא אמרי' מ"ש שהביא דורון לישראל אם יש בעינו במחובר משמע אע"ג דלא ידעינן שמהלכו הוים וגם לא ידעי' שמהלכו בשביל ישראל בעי' בכ"ם דאמרי' כיון שהביאן לו משהמת לקטן בשבילו והתו' בעירובין דף ל"ם כתבו דההוא עובדא דבר מציא דאתא לבי רים גלותא דהרי בי"ש שני מייתי שאיתלוד מאיזו ע"י שהיו מלודות פרוסות מעבר יום טוב ולא אין יהודי שהביא דורון לישראל הוה עכ"ל משמע דאי הוה אין יהודי שהביא דורון הוי אסור בי"ש שני אפי' לא ידעינן שיולד בשביל ישראל ואפשר דגם הב"ח לא איקל אלא דלא בעי' בכ"ם במולאי י"ש שני : **יב אסורים** • ואם הביאן לישראל יש מחלוקת אי בעי' בכ"ם ע' סי' שכ"ח ס"ו ומקשה בסמ"ק הא אמרי' בגמ' אם יש מאותו המין במחובר בעי' בכ"ם משמע דאפי' הוא ספק בעי' בכ"ם ול"ל הכא מייתי שיש ספק אם יש מאותו המין דומק דלשון הסמ"ג לא משמע כן ועכ"י • וע"ק למה הביאו הטור והרב"י בסי' שכ"ה ס"ו ב' דיעות שהם ולא כתב שיש ספק אם יש באותו המין במחובר לכן ל"ל הכא מייתי בא"י שמביא דורון אמרי' שמתכוין להביא מן המשובח ומביא מאותן שליקטו אז לד היום ה"ה המביא לאכול וכמ"ש הר"ן ולעיל מייתי שהא"י אל"ע ליתן לו פירות הלך לבית הא"י ונתן לו ואל"כ יש לספק שמא לקטן בשביל ישראל והיה בדעתו להביא לו אותן פירות או שמא לא לקטן בשביל ישראל והיה בדעתו להביא לו פירות אחרים ולכן מתיר לאותן מספק ולא בעי' בכ"ם ומה"מ ל"ל דאפי' לאותן דשרי ספק מוקן בי"ש שני כמ"ש סי' תל"ז ס"ל היינו דוקא במלודות פרוסות מעי"ש ויש ספק לאיתתי מילודו וכמ"ש הר"ן אבל בא"י שהביא דורון אסור דבודאי מעיקן לבו וכמ"ל ומה"ם לר"ת דהמעם דאסור שמא יאמר לא"י להביאם

ח"כ

ובשני י"ט של גליות אם הובא ביום ראשון ד ד מותר (ה) מיד בליל י"ט שני בכדי שיעשו • הגה ה ויש מחמירין לאסרו עד מוצאי יו"ט שני (טור בסם ר"ת ורש"י וסמ"ג) ונוהגין ו להחמיר אם (ב) אינו צורך י"ש לצורך אורחים ובכה"ג דאז מוהבין ו (ו) לסקל לאחרים אלא הוכח בשבילו (תה"ד סימן ע"ח) ה וכן אם ז הובא ביום טוב שני צריך להמתין במוצאי יום טוב בכדי שיעשו ו אבל בשני ימים של ראש השנה או ח בי"ט הסמוך לשבת בין מלפניו בין מלאחריו אם הובא בראשון צריך להמתין עד מוצאי יו"ט ושבת ז בכדי שיעשו ושיעור בכדי שיעשו דהיינו ט כדי (ו) שילך הא"י למקום שליקט ויגמור המלאכה ויחזור לכאן ואם נסתפק לו מהיכן הביאן שיעורן כדי שיבואו מחוץ לתחום :

ב ח אפילו תלשן הא"י או צדן לעצמו או נפל מן האילן מעצמו או נצוד מעצמו ו (ג) אסור לאכלו בו ביום ולטלטלו אף למי שלא הובאו בשבילו אבל לערב מותרין מיד במוצאי י"ט אף למי יא שהובאו (ח) בשבילו :

ג (ד) ט אפילו אם הוא ספק אם נלקטו או ניצודו היום

יב (ט) י אסורים אבל אם ניכר בהם כ שלא נלקטו ושלא נצודו

מאכל : **ד מותר מיד** • אפילו למי שהוכח בשבילו דממ"ג מה יומא חול הוא : **ה ויש מחמירין** • דאם יבא מותר בי"ט שני יאמר לא"י להביא בי"ש לאחסן כדי שיאכל בי"ש שני ולפי טעם זה מותר לאחר במולאי יו"ט לאחסן מיד דלא גזרינן שיאמר לא"י להביא כדי שיאכל מבירו דאין אדם חוטא ולא לו אבל לסבלת קמייתא הטעם שלא יהא ממלאכת י"ט אף אחר לריך להמתין בכ"ם ואח"כ מותר לע"ש וכ"ם יש"ם אבל הסמ"ק פסק דאף לאחר אסור עד מולאי יום טוב שני ובי"ם הב"ח וכ"ד רמ"א אם לא לצורך : **ו להקל לאחרים** • פירוש כשאותו אחר הזמין אורחים אז מתיריס לו דסמכי' אכל הפוסקים שפסקו דלא כהסמ"ק ולזה נהכון מהרל"י וכ"כ הים"ם דלא כמה סבין הרב"י אמת ומ"ש אפשר שגם דין הרב"י אמת דדוקא לגבי ביתו אסור אבל בזמין אורחים אחר שהביאו לו הדורון כאחר דמי • והכ"ח כתב מיהו במהרי"ל נסתפק במי שזימן אורחים אם יש להם דין בני ביתו אם לאו עכ"ל ובכ"ם כתב ז"ל רדב"ז ח"ב סי' רל"ג כתב דאפי' זימן אורחים במקרה אסורים לאכול בביתו אבל בביתם מותר ואם הם סמוכים עליו באותו י"ט בכל ענין אסור עכ"ל וכ"ל דכשזימן אורחים אלין מעיר הזאת יש להקל במולאי י"ט דאם בכ"ם דסמכי' אסברא קמייתא ועכ' סי' אל"ג ס"ם • ואפשר דאף הוא בעצמו מותר לאכול עמהם דאין זה כבודם שלא יאכל עמהם ע' סי' קס"ח ס"ה ואפשר דאף דבר"ז לא אסר אלא בדבר שבא מן ד' דאסור לכ"ע בי"ש לדידי' ולאחרים שרי דאז אורחי' מחיבי כבני ביתו אבל הכא אסברא קמייתא כ"ל ואם יש לו מאותו המין לא מקרי לצורך : **ז הובא בי"ש שני** • ואם הוכחו בתחילת הלילה אז ליכא למיחש שיעודו היום : **ח בי"ש הסמוך לשבת** • קדושות הן ממ"ש סי' תי' ס"א מ"מ אפי' נאכו לו גילודו מאליהן אסור בשני משום הכנה(תו') והכנה זו דרבנן היא כמ"ש ב"י בשם רשב"א ומיהו לדעת רש"ל פירות האחלשין בשבת ואין נאכלין חיין הוי הכנה דאוריתא כמ"ש סי' תק"ז ס"ב בשמו אבל ביאיס לכ"ע הוי דרבנן אלא אחיבי הכנה כמ"ש סס"ג תקי"ג (ממ"ש סס"ג) : **ט בדי שילך** • ואם הביאו רוכב על הסוס אז"ל להמתין אלא בדי רכיבה לשם (כ"ש סי' שכ"ח) : **י אסור לאובלו** • משום מוקלה כמ"ש ס"ח : **יא שהובאו בשבילו** • סי' בתחלה אדן לעצמו ואח"כ ממלך והבאלן ישראל מותרין לו אף לרוים מחמירין דלעיל ומייתי בתוך התמוס עס"ה • כתב הב"ח סימן שכ"ה אע"פ שהא"י מביא דורון לישראל לא אמריכן דודאי לקטיהו בשבילו אלא הוי ספק עד שיודע שלקטן בשבילו עכ"ל • ופשטא דהגמוד' לא משמע כן דהא אמרי' מ"ש שהביא דורון לישראל אם יש במינו במחובר משמע אע"ג דלא ידעינן שמהלכו הוים וגם לא ידעי' שמהלכו בשביל ישראל בעי' בכ"ם דאמרי' כיון שהביאן לו משהמת לקטן בשבילו והתו' בעירובין דף ל"ם כתבו דההוא עובדא דבר מציא דאתא לבי רים גלותא דהרי בי"ש שני מייתי שאיתלוד מאיזו ע"י שהיו מלודות פרוסות מעבר יום טוב ולא אין יהודי שהביא דורון לישראל הוה עכ"ל משמע דאי הוה אין יהודי שהביא דורון הוי אסור בי"ש שני אפי' לא ידעינן שיולד בשביל ישראל ואפשר דגם הב"ח לא איקל אלא דלא בעי' בכ"ם במולאי י"ט שני : **יב אסורים** • ואם הביאן לישראל יש מחלוקת אי בעי' בכ"ם ע' סי' שכ"ח ס"ו ומקשה בסמ"ק הא אמרי' בגמ' אם יש מאותו המין במחובר בעי' בכ"ם משמע דאפי' הוא ספק בעי' בכ"ם ול"ל הכא מייתי שיש ספק אם יש מאותו המין דומק דלשון הסמ"ג לא משמע כן ועכ"י • וע"ק למה הביאו הטור והרב"י בסי' שכ"ה ס"ו ב' דיעות שהם ולא כתב שיש ספק אם יש באותו המין במחובר לכן ל"ל הכא מייתי בא"י שמביא דורון אמרי' שמתכוין להביא מן המשובח ומביא מאותן שליקטו אז לד היום ה"ה המביא לאכול וכמ"ש הר"ן ולעיל מייתי שהא"י אל"ע ליתן לו פירות הלך לבית הא"י ונתן לו וא"כ יש לספק שמא לקטן בשבילו ישראל והיה בדעתו להביא לו אותן פירות או שמא לא לקטן בשבילו ישראל והיה בדעתו להביא לו פירות אחרים ולכן מתיר לאותן מספק ולא בעי' בכ"ם ומה"מ ל"ל דאפי' לאותן דשרי ספק מוקן בי"ש שני כמ"ש סי' תל"ז ס"ל היינו דוקא במלודות פרוסות מעי"ש ויש ספק לאיתתי מילודו וכמ"ש הר"ן אבל בא"י שהביא דורון אסור דבודאי מעיקן לבו וכמ"ל ומה"ם לר"ת דהמעם דאסור שמא יאמר לא"י להביאם

ח"כ

בסעיף זה כגלע"ד : (ג) **אסור לאכלו כו'** • דמוקלה הוא כיון שהם ממחובר בעי"ש ב"ה • ומ"ש לערב מותר מיד במוצאי י"ש פי' במוצאי י"ש הראשון בעצמו מותר לאכול עמהם דאין זה כבודם שלא יאכל עמהם ע' סי' קס"ח ס"ה ואפשר דאף דבר"ז לא אסר אלא בדבר שבא מן ד' דאסור לכ"ע בי"ש לדידי' ולאחרים שרי דאז אורחי' מחיבי כבני ביתו אבל הכא אסברא קמייתא כ"ל ואם יש לו מאותו המין לא מקרי לצורך : **ז הובא בי"ש שני** • ואם הוכחו בתחילת הלילה אז ליכא למיחש שיעודו היום : **ח בי"ש הסמוך לשבת** • קדושות הן ממ"ש סי' תי' ס"א מ"מ אפי' נאכו לו גילודו מאליהן אסור בשני משום הכנה(תו') והכנה זו דרבנן היא כמ"ש ב"י בשם רשב"א ומיהו לדעת רש"ל פירות האחלשין בשבת ואין נאכלין חיין הוי הכנה דאוריתא כמ"ש סי' תק"ז ס"ב בשמו אבל ביאיס לכ"ע הוי דרבנן אלא אחיבי הכנה כמ"ש סס"ג תקי"ג (ממ"ש סס"ג) : **ט בדי שילך** • ואם הביאו רוכב על הסוס אז"ל להמתין אלא בדי רכיבה לשם (כ"ש סי' שכ"ח) : **י אסור לאובלו** • משום מוקלה כמ"ש ס"ח : **יא שהובאו בשבילו** • סי' בתחלה אדן לעצמו ואח"כ ממלך והבאלן ישראל מותרין לו אף לרוים מחמירין דלעיל ומייתי בתוך התמוס עס"ה • כתב הב"ח סימן שכ"ה אע"פ שהא"י מביא דורון לישראל לא אמריכן דודאי לקטיהו בשבילו אלא הוי ספק עד שיודע שלקטן בשבילו עכ"ל • ופשטא דהגמוד' לא משמע כן דהא אמרי' מ"ש שהביא דורון לישראל אם יש במינו במחובר משמע אע"ג דלא ידעינן שמהלכו הוים וגם לא ידעי' שמהלכו בשביל ישראל בעי' בכ"ם דאמרי' כיון שהביאן לו משהמת לקטן בשבילו והתו' בעירובין דף ל"ם כתבו דההוא עובדא דבר מציא דאתא לבי רים גלותא דהרי בי"ש שני מייתי שאיתלוד מאיזו ע"י שהיו מלודות פרוסות מעבר יום טוב ולא אין יהודי שהביא דורון לישראל הוה עכ"ל משמע דאי הוה אין יהודי שהביא דורון הוי אסור בי"ש שני אפי' לא ידעינן שיולד בשביל ישראל ואפשר דגם הב"ח לא איקל אלא דלא בעי' בכ"ם במולאי י"ט שני : **יב אסורים** • ואם הביאן לישראל יש מחלוקת אי בעי' בכ"ם ע' סי' שכ"ח ס"ו ומקשה בסמ"ק הא אמרי' בגמ' אם יש מאותו המין במחובר בעי' בכ"ם משמע דאפי' הוא ספק בעי' בכ"ם ול"ל הכא מייתי שיש ספק אם יש מאותו המין דומק דלשון הסמ"ג לא משמע כן ועכ"י • וע"ק למה הביאו הטור והרב"י בסי' שכ"ה ס"ו ב' דיעות שהם ולא כתב שיש ספק אם יש באותו המין במחובר לכן ל"ל הכא מייתי בא"י שמביא דורון אמרי' שמתכוין להביא מן המשובח ומביא מאותן שליקטו אז לד היום ה"ה המביא לאכול וכמ"ש הר"ן ולעיל מייתי שהא"י אל"ע ליתן לו פירות הלך לבית הא"י ונתן לו וא"כ יש לספק שמא לקטן בשבילו ישראל והיה בדעתו להביא לו אותן פירות או שמא לא לקטן בשבילו ישראל והיה בדעתו להביא לו פירות אחרים ולכן מתיר לאותן מספק ולא בעי' בכ"ם ומה"מ ל"ל דאפי' לאותן דשרי ספק מוקן בי"ש שני כמ"ש סי' תל"ז ס"ל היינו דוקא במלודות פרוסות מעי"ש ויש ספק לאיתתי מילודו וכמ"ש הר"ן אבל בא"י שהביא דורון אסור דבודאי מעיקן לבו וכמ"ל ומה"ם לר"ת דהמעם דאסור שמא יאמר לא"י להביאם

ח"כ

באר הגולה

ד כפי' רש"י שם ם שם בעירובין ו תוס' שם וב"ם ז סר"ן בפ"ב דביצה וסרב"ל בפסוקים וס"ם בפ"ב ח מעוכדת דמחוזא מיהוכין מ' ע ליתמיו ל שיל כפו' תל"ו ס"ב ו אפי' בי"ש בני (וסל"ל דפסק לענ"ל שם דפסק מוקן מותר בי"ש שני סתם כפסק כנה מאיילא אבל כנה כל שבמינו מחובר דהכן אל בני אדם נלקח אותן ביומן כ"כ הר"ן בפ"ב דבצה כ מעוכדת דמחוזא מיהוכין מ' :

יד אפרים

(בס"ז ס"ק ד') וכשעם יתבאר בסעיף זיין כל"ל (במג"א ס"ק ח') אבל דגים כל"ע פו,כו' כפסר דגול מרבנם פני' אפילו בילים כו' מטום דדגים מי מלחים אינן נאכלין מיים • ולענ"ד אפשר דשיקר שפשם אתן מיין דמחינת שכנם מטום דל"ל טמר דבשבת אסין לעלמו מטום דמחמירים ביטול מבא"ל בדגים ס"ל דבלא"ם לא מחינת שכנם ודמי לנידם דס"ל לרש"ל דלא מחינת שכנם ע"ם בס"ם אע"ג וכן בס"ג אע"ל לענין לנידים כיון דמבטל בטולם כתב דלא אשכח בטולם • ובזקא מ"ל אפילו שמשם מעם לעולמו בטירות אמנם לעולמן מחבר שכנם ומ"מ נ"ל קלם לפי מ"ם לעל מיון מל"ו בשם רש"ל נשפא אבדגים מיינ מטום מוקם דבר מגיבלו ת"ל לבאמרם אין מיבלם כין מם מבלים דשיבות :

באר היטב

יום ת' ואם היה רוכב על סוס ובשם שעם ת' לריך לשמתין שעם ת' ואם המקום רחוק סרכם ת"ל לשמתין יומר מיום ת' שעות יום שבת שמעשה כאיסור ומ"ל מי' בכ"ה ס"ח כאחרונים : (ה) בבינו • פי' בחמלה אין לעצמו ואח"כ ת' מלך וכבילו לישראל מוחרים לו מיד כמוא"י י"ש ראשון של גליות ואין שייך כאן כדי שיעשו כיון שבקטן שא"י לעולך עלמו • ומייתי בתוך התמוס עס"ה ועמ"ל : (ש) אסורים • עכי' בכ"ה • ועי' אחרונים כאן :

בשבת

ל כל מי כשם תכמי לוגיל ומרתלב"ד ומרבב"ל דמוטפלוי מ ומוצת מרבב"ל ומוד כשם כפל מפיסור ומכ"ג מפיטי בשלר י"ם ג מומלה דרב מפל ביום כ"ד ס מרמ"ם סם ומפרק ד' דשיזוגין ומר"ן בפ"ג דביומם פ מוד בכסם סריר"ם ומכ"ם ומכ"ן ומרבב"ל פ מ"ם כסם מרבב"ל ממבמה מרמ"ם דמשכורין ; מוד כסם מרבב"ל ק סם ומרמ"ם ומ"ם כסם תכמי לוגיל ר מ"ם ס כל מו ומרבב"ל בסבומם פ ס מרבב"ל :

עטרת זקנים

(ב) מותר למי שלא הובאו בשבילו • היינו לומר אפילו אורחים אצל בעה"ב שהובאו בשבילו אא"ה מותר להם כיון שאין רגילין להיות תדיר אצל בעל הבית זה מותר לאכולו דלא היה דעת המביא עליהן כלל הילכך שרי לאוכלן (בית יוסף ת"ה) וראבר הגעשה סמולא אז אביאו א"י ולא בשביל ישראל יש בו ג' דינים (א) דאם יש בו חששא דטחובר ביום ראשון אסור לכל דמוקצה אסור אותו יום אבל ביו"ם ב' מותר מיד (ב) אם יש של ר"ח אין מיו"ם לשבת ומשבת ליו"ם אסור גם ביום ב' אך למוצאי יו"ם מותר גם בלא בדי שיעשו כיון שנעשה סמולא אז בשביל א"י (ג) אבל אם אין בו חששא דעירה או מוחבר אז מותר אפי' ביו"ם א' מיד שהובאו אפי' מחוץ לתחום כיון שלא נעשה בשביל ישראל אבל אם הביא האין יהודי בשביל ישראל שני דינים יש לו: א' אם יש דאוריי' כגון מחובר וצריך אסור לב' ימים עד כדי שיעשו של ליל מוצאי י"ם אפי' ביו"ם שני של גליות כדפי' רש"י ואפי' לישראל שלא הובאו בשבילו אסורים ויו"ם שחל להיות ביום ה' ו' ונלקם בראשון התיר בשבת ואומר שאין להחמיר כולי האי לאסור ביום הג' : ב' ובדבר שאין דשא אלא חוץ לתחום ובשביל ישראל זה מותר לישראל אחר הובאו גם בו ביום אבל לישראל שהובאו בשבילו אסור עד מוצאי י"ם ב' בכדי שיעשו ואולי יש להתיר אפי' ליו"ם ב' בכדי שיעשו כיון דאפי' לענין מחובר מתיר רש"י ביו"ם ב' אף במחובר וצריך בשביל ישראל יש להחמיר עד יו"ם בכדי שיעשה כדפירשתי ומצאתי בתוספות בס"ם מי שהתיאו בר"ה כולה כו' אמות רבי וז"ל וצריך ליזהר בדבר הבא מחוץ לתחום בשביל ישראל זה דשרי לישראל אחר או שבא בשביל א"י שלא יסלקנו חוץ לד' אמות בעיר שאין לה מחיצות שמוקפות לדירה ונחב מהרר"ן דאף בחשש דעירה ומחובר שהובא לישראל ביו"ם ראשון אין להתיר ביו"ם אפי' לאחר ואפי' לדברי ר"י דפי' המעם שלא יאמר לא"י ובאורר ליבא למיחש כה"ג בס"ש הרא"ש ובמור א"ח ס"ם ראוי להחמיר כדברי סס"ג דאוסר אפי' לאחר ביו"ם ב' ויש לסמוך על הרא"ש הואיל ולפירש"י שרי אפי' לדדיה מחיצות שמוקפות לדירה ונחב מהרר"ן דאף בחשש דעירה ומחובר שהובא לישראל ביו"ם ראשון אין להתיר בדברי הסמ"ק א"כ דנים שהובאו ביו"ם א' שחל ביום ה' אסור להנות אפי' בשבת אח"כ שאע"ג שהתב הרא"ש בשם ר"ת דאפי' לפי' ר"י שרי לשבת של אחריו היינו דוקא בפירות שנלקטו דחזו למיכל חיין בשבת אבל לא דנים דפרי כיון דמוקצה הם ואסורין אפי' לישראל אחר ואסור למלקן דדמה באשר' כתב דבר הבא מחוץ לתחום לכתחלה שרי לטלטל דהא חזי לישראל כו' הא לאו הכי אסור ע"כ וכ"ש היכא דאיקלע יו"ם ב' של גליות והובאו בשבת שלאחרי יו"ם דבר פשוט הוא דמותרים הן ליו"ם ב' סס"ג והא נמי חזי לבשולי דהא כולי האי לא חיישינן להרא ש בשם ר"י ספרי"ז עיין בשו"ת מהרר"ל סי' ל"ם :

נצודו היום (ב) מותר למי שלא הובאו בשבילו ואם לא בא מחוץ לתחום מותר אף למי שהובאו בשבילו • הגה (ה) אי"י מסכת לפי תומו בלא מלקט היום לו עצוד היום **יג** נאמן (וכיון לעיל סימן תקי"ג סעיף ו') :

ד א"י שהביא דורון לישראל מדברים שיש במינו במחובר ביום טוב ראשון של ר"ה שהל להיות בה' בשבת (ו) ל יש מתירים לאכלם בשבת בכדי שיעשו **יד** מ ויש **אוסרים** : הגה ולדידן דמקנין להחמיר בכני ימים מוכים מל גליות נמי **טו** דינא הכי ולענין הלכתא נראה דכני ימים מוכים מל ר"ם (ז) ים להחמיר (י) בשבת מבל בכני ימים מוכים מל גליות **טז** ים להקל בשבת מבמה לאחריהן ודוקא בפירות שאין צריכים הכנה כי"ם מלבני הבנת (ח) אבל דבר מצריך (יא) להכין ביום טוב מני אם לא לצורך הבנת אסור מאחר דהיתיגין לאסור **יז** ולפ לטלטל ביום טוב מני אם לא לצורך הבנת ומיומא בוס : (ת"ם סימן ע"ח) :

ה ; דבר שאין במינו במחובר ואינו מחוכר צידה אם בא מתוך התחום מותר לכל ואם באו **יח** (יב) מחוץ לתחום אסור לאוכלן (מ) למי שהובאו בשבילו ולכל בני ביתו (י) אבל פ מותר לטלטלן **יט** (יא) בתוך ארבע אמות או בתוך העיר מוקפת חומה או מבצר שידוע שהוקף לדירה **כ** ואדרים (יג) מותרים אף לאוכלם (יב) ולערב (יוסף מוב רלמנון) פ צריך להמתין מי שהובאו בשבילו **כא** בכדי (יד) שיעשו : הגה ומותרין אח"כ אפילו לדידן מוכנין לסמיכה בכאר דברים כמו בהבאר :

ו פ בעיר שרובה א"י מן הכתם כל המביא **כב** לצורך (מו) הרוב מביא : הגה **כג** מחלה על מחלה לו בידוע מלוקח לצורך מיכה לאור (כ"י וכמ"ג) :

ז (יג) ; אם הוא כפק אם באו מחוץ לתחום אם הוא א"י השרוי עמו בעיר ופירות המצויים בעיר מותר **כד** ואם לאו (מו) אסור :

ח ק דבר שאין במינו במחובר שהובא לישראל ביו"ם ראשון של ראש השנה **כה** (יד) מותר בשני ר והוא הדין לשבת וי"ם הכמוכים זה לזה :

מ פ ישראל ששיגר דורון לחבירו ע"י א"י מערב י"ם (יז) ונהעכב הא"י והביאם ביו"ם מחוץ לתחום (מו) **כו** מותר אפילו למי שהובא בשבילו לאכלם ח אבל אסור

(ה) **א**"י מסל"ת • הטעם בזה לפי שהוא אינו מזבים אחדרבה מגרע כי יותר מוכים כמילודים היום והך מכל"ם הייגו בתיי כת"י יודע שלאסור לישראל מה מילוד היום דאל"כ לאסור כמו בחומי קנדום בי"ד סי' ס"ב בתיי כת"י נאמן בא"י בסל"ת : (ו) **יש מתירים לאוכלו בשבת** • דלא למרינן הכנה מפני ימים כ"מ מיום ח' : (ז) **יש להחמיר בשבת** • כתב רס"ל וא"כ לא מבל לם הוכת היום ו' לריך בתו"ם כ"ם : (ח) **אבל דבר שצריך להכין** • פי' כגון דגים מלריכים ביכול ובשבת לאסור לבכלם וביום טוב מני מ"ל לבכלם מהרי מוקלין הם ולאסורין לפי' לישראל אמר לדמה הסמ"ק מליבא דר"ת כ"כ ת"ם מבמה מלא כ"כ להלכה מלא לדמ' סמ"ק ודברי רמ"א תמוהין בהבתקן זה דהא אין לא תפסי' מומר' דסמ"ק וכמו שסייס כאן הוא עלמו דלצורך אורחים וכיולא בזה מותר וא"כ אין כאן מוקלה לגמרי בי"ם המני מל גליות ואין כאן איסור מלטול וא"כ גרלה דאין איסור מיבשלם בי"ם מני כדי לאוכלם בשבת כ"ם לדמה רס"ל שמתיר בכל גווני לאחם אחר בי"ם מני ואין כאן איסור מוקלה כלל וכדאמרי' בהדיא אמ"ז בסמיק זה לענין ח"ל ואפילו להכרעת רמ"א שתרלה לפרש שאין איתר לאחר מלא לאורחי' מ"מ הא קי"ל דאמרי' הואיל ואי מקלטי להו אורחים כמ"ם כ"י סוף סי' תקי"ב : (ט) **למי שהובא בשבילו** • פירש"י לא שמעתי טעם מקובל בדבר דאי משום מוקלה למאי מותר לאחר ואי משום מעשה איסור בבשילו א"כ לישראל אחר ממי לאסור דא"י שהדליק נר בשביל ישראל לא מילקו בין זה לאבירו וי"ל דנכי אסו' המומין דבכן לא אמרו' כולי האי ודי לם לסרוהו על זה מל"ל: (י) **אבל מותר לטלטלן** • כתב הרא"ש הטעם דכיון לישראל לאחר בלילה אין לו דין מוקלה ליאסר בטלטול: (יא) **בתוך ד' אמות** • שהפלי מ"י קוין שביחה וכיון שיצא ח"ל אין לבם אלא ד"ח ומוקף לדירה כל העיר כד"ח והאי איסור הוללה מוך לד"ח הוא אפי' בשבילו ח"י כ"כ הרא"ש פ' מי שהוליאוהו וא"כ אותן שלא הובאו בשבילם יש בכ"ם איסור הוללה מוך לד"ח ממקום שהובאו לבם • וכטולא אינם נזהרים בזה מהסרון ידיעה ובייגו במקום אחרי אינם מקלין הם ולאסורין לפי' לישראל אמר ממי לאסור דא"י שהדליק נר בשביל ישראל לא מילקו בין זה לאבירו וי"ל דנכי אסו' המומין דבכן לא אמרו' כולי האי ודי לם לסרוהו על זה מודה דמותר לערב הרלמון דבהמומין הקילו ומ"ה כתב רמ"א אחר זה אפי' לדידן דמחמירין בשאר דברים כו' פי' בדבר שיש במינו במחובר : (יב) **אם הוא כפק כו'** • בגמ' במולא אומר חייביגן אמא מוך לחומה לגו רש"י פי' לקולא דחלינן אחרו בין במבמה הוך החמוס • ולפ"ד כל היכא דמלכמה לן חלינן לקולא • אבל בגאונים פירשו דבמולא לחומרא דאמ"ם מבבגמו בבוקר לאסור לחייביגן אמא בגילה בביאור מקום לחוק ולגו מוך לחומה • ולפ"ז בכל כפק כזה אלינן לחומרא וקבה ממ"ם נבי מחובר בס"א לאסוריס לערב בכ"ם ברא"ש אלינן לקולא תיכן רבינו יונה דכל שיש במינו במחובר דרבן כל בני אדם נלקוט אותו ביומו ואין לוקטין אותו מבערב • וכיון דרובן טושים כן לא אלינן להקל וכסק ב"י בגאונים ובכל כפק כזה לחומרא • וג"ל דבמבמה דהוי ליה דבר שיש לו מחיצין ומחמיריגן בספיקו • ומכל מקום אם מלוי בעיר אלינן לקולא דהוי כמו ודאי: (יד) **מותר בשני** • מפני שאין עליו בוש איסור הכנה ולא איסור התלוי בקדושה בגאמר קדושה א' הם אלא כמין קנס הוא אמא יאמר לו להביאם ודי שקנסו ברלמון כ"כ הרא"ש בשם הכמי לוגי"ל והכמור : (טו) **מותר אפילו למי שהובא** כו' • הטעם בהרי אין הא"י מבית מבלו בגאזר אמא יאמר הבא לי ע"כ ברבב"א ורש"ל כתב ע"ז דזה דוקא לדעת ר"ח דס"ל הטעם משום שלא וכ"מ

יב אפרים (בס"ז ס"ק י"ג) לעבר בכ"ם ופא לרש"י כו' כ"ל : (בס"א ס"ק כ"ו) לאור מבוש שלא יבכם כל' :

כפ"ז

באר היטב

(י) בכנת • כתב רס"ל וא"ל אם אבל אם מוכת היום ו' לריך אמ"ם בי"ם ; (יא) לבכין • כגון דגים מלריכים ביכול ובכנת אסור לבכלם ובי"ם מני אמי מ"ל לבכלם בכרי מוקלין הם ולאסורים לפי' לישראל אחר לבשת אמא • ובכנת ע"ז נראה שאין איסור מיבשלם בי"ם מני כדי לאוכלם בכנת וכ"ם לדמה רס"ל בפחיר בכל גווני לאחם אחר בי"ם מני ואין כאן איסור מוקלה כלל וכדאמרי' בהדיא אמ"ז בסמיק זה לענין ח"ל ואפי' לכרעת רמ"א שאין איסור אבל דאמרי' הואיל ואי מיקלטי לאורחים ע"ם ומכ"ק ו' • ומכ"ם מתיר לבבל בי"ם מבמה מיבר לבוחבה מיד מכרי ל ח"ל ; (יב) מחוץ • כ"ל דלם בית בכסם ואחר אוכל בכסם מבמה מיבר לבוחבה מיד מכרי ל ח"ל ; (יד) מיבבו • מכי' בכ"ם בכנ"ב ד"ח דאין בלילה מולה מן המנין ומבלה בתר בתמ"א בלן בלום

דמבר דמבמו יכבלל יש לבבבם לי לבבבם לן לבבבם מבבמה לן לבבבם לו לבבבם ע"ל לבבבל ע"ל ; (טו) מבבר • בבבבל ע"ל ; (יז) ומבבבב • מבבל לם בבבלה יובב בבבם לו בי"ם מבבר בם"ל ; (יח) בבבבו • בבבבבל בבבר

דבמבו

שלא יאמר לחוד אפשר לחלק בזה אבל לרש"י דס"ל כדי שלא יכנס מאיסור
על יו"ט הי"ל סוכה מה"ד עבורו ומשום שהוא מדרבנן הקילו בחמר מ"כ
אין חלוק בין הבית הא"י לו מתעבר הצלים מ"מ נראה מאיסור תחומין
שנעשה בשבילו ומ"מ לאחר שרי דלא תמיר מפירות האין יהודי עכ"ל
ותמיהני על נגרה רבא דכותיה
שמלאו לבו לחלוק על הרשב"א בזה
ולא עוד אלא הרשב"א יהיה נסתר
בדברי עצמו דרש"ל כתב שדברי רשב"א
אלו אינם אלא לר"ת והנה הרשב"א
סובר כרש"ל כמ"ש ב"י בשמו בשם
הרב המגיד שהרשב"א ס"ל כהרמב"ם
וכרש"י ותמיהני איך לא הרגיש הרב
רש"ל בזה שהרי ספר ב"י היה לפניו
ובאמת לק"מ דודאי אף לרש"י שרי
דהא רש"י כתב דעשה איסור מי
שהוצא לו א"ל לאין בו משום איסור
רק משום קנס בעלמא כמ"ש לפני זה
וקנס אין שייך אלא מי שמצוה לו א"י
בשבילו כי"פ ויש לחוש שמא יאנס לו
לכתחלה להביא משא"כ כאן שאינו אל
א"י אלא מישראל שולח לו כדי שיוכל
לבוא לפני י"ם אלא דשלים הוא דעות
ומתעבר בדרך למה נקנוס ליישראל
שנשתלח לו כאן ע"כ בודאי מותר כאן
לד"ה כנגלע"ד ברור: **בב"ם** שזכרנו
בסי' זה התחומין דרבנן כתב בת"ה
סימן ס"ג דאפשר הבית א"י דוחין
בי"ט חוץ לי"ב מיל אע"ג דרוב
הגאונים כתבו שזהו דאורייתא מ"מ
אין להחמיר בו יותר מדברים שבאים
מ"ל דאין כאן גזירה שמא יאמר לו
להביא לו דלא שכיחא שיאמר להביא
מרחוק כ"כ: **לבאורה** נ"ל
דבמידי דאלו הכיתר של מוקצה ביחוד
מעי"ש לו בשבת לכך כגון לוחם
דיבים המזכרים בסימן ש"ח שרי ליה
לאינם לעשות יחוד הבוא בי"ם מ'
של גליות על יום אחר מכה ממ"נ
ומותר לכ"ם ביי"ם שרי דהא אין שייך
בזה חומרת דר"ת שמא יאמר להביא
כו' וא"כ הוה מותר שפיר אחר כ"ם
לעשות הכנה ביו"ט מ' דשמא הנני חול ואע"ג דאין איסור הכנה דבבה
אלא מי"ם לשבת אלו איסור מ"מ איכא איסורא דרבנן וכ"מ ס"ק דף ב'
חול מכין לשבת וחול מכין לי"ם ואין י"ם מכין לשבת ואין שבת מכין לי"ם
ופירש"י דאתשבה דחמנא לעשות שבת וי"ם שחמינה מבע"י ובחול
אבל שעות חול לא חשיבה ולא שייכא בה הזמנה אלא בא' בשבת דעלמא
ל"ל למיסר בילה שנולדה ביה (וגנמרה אתמול) כיון דאיתבן בידי שמים
דשעות חול לא אלכה דחמנא זימון מבע"י דלא שייך בה מוקצה ע"ל ·
מ"מ דוקא כיון דאיתבן בידי שמים שרי משבת לחול אבל אסור לעשות
הכנה בידים אלו בחמירה משבת לחול וא"כ כאן יש איסור לעשות הכנה
מי"ם לחול: **שוב** ראיתי בדברי רש"ל פ' א"ל סי' ל' ח"ל מ"ב בשם
הכל בו נשאל שאלה זו על מוקצה של אוכל וכיונא בו אם נמלך עליו בי"ט
א' ואמר הריני מכינו למחר לי שרי ליה ממ"נ כיון דב' קדושות הם כמו
דשרי' בתין יהודי שבבית דודון ליישראל בי"ט א' דשרי בי"ם שי הסיבו
דבמוקצה דאיכא למינגר ביה דלמא משלמל ובביק כגון תרנגולת הטומדת לגדל בילים בהא דאיכא בזה מי שהוא דאמר אם לא אמר לו אלא אם כן אמר לו אלא אם כן אמר לו אלא אם כן

ד חוס' כפ"ג ס"ו ושיין בחפ מכיומיטו לעיל סי' סכ"ם סעיף ד' פ סוד בכסם תכיו סרמ"ם בחסר כלל כ"ד ג' ומיומיטו לעיל סי' מכ"ג ו ומיומיטו לעיל סי' מכ"ד סעיף כ' ח גמ' ביומ יי"כ ב מכנס כם ומכ"ם ג מרי"ף וס"ם ד סס :

עטרת זקנים

תקיז (א) והוא שלא יהיו מפריחין כו' • פירש שלא יהיו כ"כ גדולים שיכולים לפרוח הוץ לתחום שאז יהיו אסורין :

תקיח (א) חצריכים לו קצת וכל דבר שהחיירו להוציא ביו"ם החיירו גמי להחזירו שהחיירו פוגן משום תחילתן (ב"י ומהרי"ם) :

יד אפרים

תקיז (במג"א סק"ב) וכ"ל וסכ"י לא כ"ל מלי מעמת ר"ל דהכ"ר גנוי לין יכודי מכבית דוכון מ' ולאמור ב"ם מכוס מוקלס ולעכר מכוס מלא יכסס וכ"ח ש"ל מכוס מכמ יאמר לא"י כו' עיין בס"ג מ' מ' מקס"ו סק"ח וכ"ל לכב"י דמכס מי לין מעמס מכוס מוקלס לפי' כיו"ם עקמו כיון מכוח מל א"י מלא מעמס כמ"ם כ"ם גזירס כו' :

תקיז א מחוץ לתחום • דוקא בעיר מרובה א"י מ' סי' תקט"ו ס"ז : ב קמה שנטחן היום • ומכוס מוקלס ליכא דהמיס הזי לכ כוס לו לעשות ממנו קליות (הרא"ם וכ"ן והו') וא"ת א"כ יכא מוחר לעלות תבולה כי"ם (ועכרסי' תקי"ו) וי"ל דלין רגילין לעשות ממנה מאכל אדם כ"ל דאסי' שיפין ומטוריס אינן מוקלין אע"ג דלעניין ברכה לא הסיבי מלכלין מיין כמ"ם סי' ר"ח ס"ד מ"מ לענין מוקלה הסיבי דהא אסי' בבר מי אינו מוקלה מכוס דהזי לכוס כ"ם הני ומוד דהא נמרו כידי אדם כוא ומיין סי' מכ"ם ס"ד די"א דקמה מוקלה הוא וכ"ל דהרב"י לא ס"ל כאי מטמא אלא גזירה שמא יאמר לא"י לעשות בבגדו ובמטי לא גזרינ : ג שרובה אין יהודים וכעיר שרובה ישראל אסור ליקח קמח מהא"י : מהרי"ל אחם הקמח בעי"ט אחל הא"י ופעם א' מצא החוחם מקוקלא ואסר ליקח הפח עכ"ל • וכ"ל דאם ישראל קנה קמח או דגים מעי"ט והגיע אלל הא"י בלא חוחם ובי"ט רוחה שהוא עוב ויפה כמו הלאסון ערי דלא חיישינ שהא"י החליף אם אינו הגה בחליפין כמ"ם ב"י"ד סימן ק"ח : ד ליקח ממנו פת • ומיהו אסור לקרות הא"י לביתו וליתן בעבדו המעות דהוי עובדא דאסור ר"ן ב"י) ואפי' ע"י א"י אסור לקנות כמ"ם ס"ב (י"ם"ם) וכ"ל דבמקום שמומת הלחם יזהע ואין לריך פיקוח דמיס מוחר ללקחו בלא נחינת מעות כמ"ם סימן בכ"ב : ה מוחר לאכול • ואם יש לחוש שהובא מח"ל והוא עיר שרובה ישראל אסור :

תקיח כתב ב"י סימן תכ"ה בשם המ"מ כיון שהבולה היא בחוכל נפש עלמו שמוליאין הלוכל מרשות לרשות אמרינן בו מחוך כו' אבל אחר מלאכות אף על פי שהחירו לעורך אוכל נפש לא הוחרו בחוכל נפש עלמו אלא במכשירין לכן לא אמרינן מחוך והבערה אף על פי שגם היא נעשית במכשירין שהרי אין ההבערה בחוכל עלמו אלא בעצים מ"מ כיון שהתבה החורה בהדיא לא הבערו אם ביום הכפר מבלל דבי"ם שרי לכן אמרינן מחוך ומ"מ סימן תק"א בשם הר"ן דמהמע דהבערה הוי כמו אוכל נפש עלמו ואיתה דבפסחים דף כ' אמרינן דאסור לכרוף ממך ביו"ם דלממגא אמר לא הנעה כל מלאכה ומלינו להבערה שהיא אב מלאכה וכו' ע"פ א"כ ס"מ אע"ג דלאו לא הבערו לא אמר ביו"ם מ"מ אסור מלאו דלא הנעה כל מלאכה וא"כ הדרא קושיא לדוכתא אמר אמרינן בה מחוך וא"ל דוהו דוקא אליבא דמ"ד הבערה לאלק יצאת אבל אמ"ד לאלאו יצאת לא אסור ביו"ט כמ"ש החו' ולכן אמרינן מחוך א"כ מאי קאמר התם ש"מ הנה ש"מ לאלק יצאת וש"מ לא אמרינן מחוך דהא מדא היא דהא בהא הנא ושוד דדוסק לומר דב"ם וכ"ה דפליגי במחוך פליגי בפלוגתא דר"י ור"ל אי ללאו יצאת וע"ש ואיתה בגמרא דבביטול אמי אמרי' מחוך ומ"מ המבטל מי"ט אמר לחול הוה כיון שאין בו לורך כלל אמ"ש רסי' תקכ"ז וע' בס' כ"ה : א קטן • אפי' לטייל (ים"ם הג"ה) : ב שלא יגנובו • כגון מפחה של הינהו (סמ"ק ב"י) וים"ם אוסר אא"כ הוא לאורך הכילה לו לאורך קיבוט • ומחזורים אסור להחזירם לביתו אא"כ חוסם אמא יגנובו דאז החירו סוף מנוס המלגן אבל אם היו מונחים שם מימים רבים אסור להחזירם לביתו בי"ם ודאיתי בשיולאין עם המפחה קבוצות אכילה ובלא לאורך הבינוע כגון אוחם שיולאים עם המפחה קבוצות בחיטריהן אלא כדין הם עושים וכ"כ הטו' וא"ל וכן מפחה אסוגר בו האוכלין שיוכל להגיעם בביתו יכול להוציאו עמו וכתב ר"ם דוקא להוציאו בידו אבל בדלוטה כדרך הול לא ואין נראה לאלק דלא מיחזי כ"כ עובדא דהול מה שהוא תלוי בדלוטה עכ"ל ומזה מבמע דמפחה של כלים שאין בהם לורך אוכל נפש אלא דמתחילה אלא יגנבו אסור להוליאן עמו וכ"ה במהרי"ל שהוליא עמו מפחה מן הכיסה אלו בי"ט כי אמר שהדגים שלו שהכניסן ליי"ט הם בכיסה שם וכ"ם ר"ל אבל ב"י מביא הג"הת סמ"ק סי' רפ"ב דמפחה היינה שאין בה אלא מעות כיון שלבו דואג מעוס פסידא מעוב לורך קצת וזה פסק למ"ה להלכה ואיני יודע למה כיון דרוב ראשונים ואחרונים לא פסקו אלא דוקא מפחה לורך אוכל נפש או תכשיט • ובמרדכי כתוב ג"כ דמחזורים מוחר להוליך עמו ולהחזירה דהתירו סופן מעוס תחלתן דאל"כ לא יוליכם עמו מבמע דאם היו כבר שם קודם י"ט אסור להוליאן מבה"כ וע"כ נראה דאע"ג דבבר הורה זקן רמ"א להקל בזה כל בעל נפש יחמיר לעלמו במקום שאין שם מירוב אלא להוליך עמו רק מה דלריך קצת לאוכל נפש בו ביום אבל מעוס חשש גניבה לא בנרע במקום שיוכל לחת המפחה אמי שהוא נאמן לו בביתו

תקיז (א) מחוץ לתחום • פי' לא בעביל ישראל כמ"ם בסי' שלפני זה: (ב) וכן קמה כו' • ומעוס מוקלה ליכא דהמיס אמי הזו לעוס בין הממעות ולעשות מהן קליות ודייסה והמיסה היא בהיתר כיון דרוב א"י וכ"ל בעוס דהך רוב א"י היינו שרוב הלוקחים פה וקמה הם א"י אבל אם רוב לוקחים פה וקמה הם ישראל ודאי אסור ליקח קמה אא"כ ידוע שנטחן מאתמול ודין מכל"ח נהבאר בסי' תקט"ו :

כתב ב"י ולענין מעשה מרלה דבמקום שלא נהגו איסור מוחר ליקח אפי' מחנוני א"י כל דבר אכילה אע"פ שהוא מוקלה דבדבר שהוא של א"י לא שייך מוקלה ואפילו ידוע שהובא מח"ל אמי שרי כיון שלא הובא בעביל ישראל זה ומיהו אם הוא דבר שיש לחוש שמא נלקח לו מיוד היום לו מוכר היום אסור עכ"ל • לא הבמתי כלל שיחתו בזה דהא בחמוכר שיקר האיסור בו ביום הוא משום מוקלה דלעיל רים סי' תקט"ו וכן בבילה וא"כ בחיה דרך תמלא מוקלה ביד א"י שהוא מוחר גם בקמה הולכו לומר שאינו מוקלה דהחטים לאו' לכוס וברור הוא כל שהוא מוקלה אפי' הוא ביד א"י אסור לישראל • ול"ד למ"ש הרשב"א בחשובה הביאו ב"י דהא אמרינן דבר שאין בעינו בחמוכר והובא חח"ל מוחר אמי שלא הובא בעביל ה"מ בפירות א"י אבל בפירות ישראל אסורין לכל דמוקלים הם דכל שהם א"ל הקלוה הבעלים מדעתם דשל ישראל לריכים הכן אבל אם א"ל הכן עכ"ל וחמ"א הביאו ססי' תקט"ו הם הוה המוקלה מלד ריחוק המקום כיון שא"א לפירות של ישראל שהם א"ל בין הממעות לבא לכאן בזה אסור בישראל אפי' אם הביא לו הא"י אותם אבל אם ש"ל הוו מוקלים כלל בין הממעות דאסבר לו להכילם בעבילו ולא יהיה איסור כלל וכל זה לא שייך כאן שכתב ב"י אע"פ שהוא מוקלה אפי' יודע כו' דממעמ שהוא מוקלה מלד עלמו לא מלד חוץ להחוס וזה לא מעכבת לה להתיר ולריך לדחוק ולפרש לשון דאפי' מוקלה מלד ריחוק המקום לא מבעיא בספק רחוק אלא אפי' בודאי רחוק כו' גם מ"ם כיון שלא הובא בעביל ישראל זה לא ידעתי למה כתב תיבת זה הא אפי' אם הביא בעביל ישראל אחר מוחר לזה כיון שלא הביאו בעבילו : (ג) שאפה בו ביום • פי' שהוא במקום ברוגו א"י דהיינו שלוקחי פת הם א"י ע"כ מוחר אפי' ממן היום וכיולא בזה ג"ל בסי' שכ"ה ס"ד בפת שאפה א"י לעלמו כמ"ם שם : (ד) והוא שלא יהיו מפריחין דא"כ הוה ליה מוקלה: **בגמרא** פרק בולא אמרינן בני חבורה המקדידין זה על זה עוברין משום מדה ומשקל בי"ט והפוסקים לא הביאו חילוק זה בין מקפיד לאינו מקפיד עיין בב"י הטעם :

תקיח (א) הצריכים לו קצת • דאמרי' מחוך שהוחרה הולאה לעורך אוכל נפש הותרה גמי שלא לעורך והיינו עכ"פ יש בו קלת לורך היום כגון קטן ולוכל אבל אבנים לא ובירושלמי אמרי' מוחר לטלטל המפחה של אוכלין אבל שלכלים לא ופרבי' הא ר' אבהו יתיב ומתני ומפחה של פלטרין בידיה ומטני מלטלין ה"ל בהדיה וכתב הרא"ש בשם הגאונים דמשום בבוד י"ט מוחר אם הוא תכשיט אבל הולאה שלא לעורך אכילה ושלא לעורך תכשיט כגון אוחם שיולאים עם המפחה קבוצות בחיטריהן שלא כדין הם עושים וכ"כ הטו' וח"ל וכן מפחה אסוגר בו האוכלין שיוכל להגיעם בביתו יכול להוציאו עמו וכתב ר"ם דוקא להוציאו בידו אבל בדלוטה כדרך הול לא ואין נראה לאלק דלא מיחזי כ"כ עובדא דהול מה שהוא תלוי בדלוטה עכ"ל ומזה מבמע דמפחה של כלים שאין בהם לורך אוכל נפש אלא דמתחילה אלא יגנבו אסור להוליאן עמו וכ"ה במהרי"ל שהוליא עמו מפחה מן הכיסה אלו בי"ט כי אמר שהדגים שלו שהכניסן ליי"ט הם בכיסה שם וכ"ם ר"ל אבל ב"י מביא הג"הת סמ"ק סי' רפ"ב דמפחה היינה אם הוא בבוד הבית אבל אם אינו בבוד הבית אלא לעורך אוכל נפש אלא דוקא מפחה לורך אוכל נפש אלא דוקא מפחה לורך אוכל נפש אלא דוקא מפחה ל

בביתו דלא לסור לד"ם: (ב) ומותר לשחוק בכדור כו' • כתב רש"ל דבר תימה הוא להתיר בלא"ל כי"ט כלל אלא שחוק של ילדים אבל לבדולים
גרלה בעיני מנהג רע הוא ולא שב"כ בשם ר"ם לא ניחא לי כי אפשר שלא בא אלא ליעב מה שנהגו כן ואם אי"ר חילי אבעלייה שבראל"ם לא העתיק
זה: **כתב** רש"ל ולענין הולאות שכיים בימי הורפי רליתי מנהרים שבהולכים ומייל חון לעיר בי"ט שלא היו נוטלים הסכיים עמהם מעטם
מהסכיים אחר אכילה אין בהם לורך היום כי אין דרך לאכול עוד היום אבל מ"מ חון לעיר"ב היו נוטלים כי לא תקנו הכמים ע"ח אלא בשבת שאסור
להוליא כל דבר אבל בי"ט שמותר
להוליא כל דבר חון ממה שאין בו לורך
היום כלל בעבור זה לא תקנו ע"ח
וכ"ד הרי"ף והתוס' והרא"ש חילק בי"ט
שאין שם ע"ח אלא שהרשב"א כו' ויש
הוכחה בגמרא לסברתו כו' ולאוי לכל
יראי שמים להנים ע"ח בי"ט כמו בשבת
אלא שאין לעשות המעבר אבל מ"מ לפי
מה שהנו להנים עירוב בע"ש על כל
השנה יכלו בו גם יום טוב ויאמר לכל
שבתות וימים טובים של שנה זו
להוליא עשיה מפלונתא בתידי דלית
ביה חסרון כיס ולא נקרא שינוי מאחר
שאינו עושה מעשה חדש עכ"ל •
בזה מבחב להוסיף בברכה גרלה
נכון דגם רמ"א כתב כאן דיש חועלת
בעירוב להוליא כל מה שיש לו חורת
כלי כו' אבל מ"ש רש"ל להחמיר בסכיים אלא נגע"ד כן דודאי סכיים כל היום מקרי לורך אוכל נפש דאי מזדמן ליה לאכל עמהם וזה
הוכחתי גם לענין שבת בסי' ש"מ ס"ד דאסור לטלטל אפילו בבית שאין בו לורך כלל ואם כן איך נוטלים סכיים כל היום קשורים במגורה
בשבת אלא ודאי דהוה לצורך כל היום וגם כן איני יודע לחלק בין חון לעיר לו חון לעירוב דגם חון לעיר אין בו אלא איסור דרבנן דכרמלית היא
אלא דהתו' בס"ק דבתובות כתבו דאין ללמוד מאחר שאינה מעורבת קולא לכרמלית דאמיר טפי הביאשה ב' • ע"כ יש לזהר טפי בכרמלית במידי
דאין בו לורך אוכל נפש ואגן כל מבואות שלנו הם כרמלית • כתב הרמב"ם בפ"ב כל שאסור לאכלו או להשתמש בו בי"ט מפני שהוא מוקלה אסור
לטלטלו ע"כ • פי' אבל לא שאסור משום חון לתחום דמותר בטלטול כמ"ש סי' תקע"ו: (ג) **אלא שומטו כו'** • בגמרא ס"ל כן לרב מלכיו א"ר
חייא בר אבי והוא שיש עליו כזית בשר רבינא אמר אף על פי שאין עליו כזית בשר מותר לטלטלו מידי דהוה אקתן בר"ה פירש"י טלטול גמור כמו
דאמרי' בפ' כירה בקון בר"ה מוליכו אמות אמות מד"א וקי"ל כרבינא אלא דקשה לשמ פשקו טוב וש"ע דבשיבן שומטו דהיינו טלטול מן הלד דהא בקון
קי"ל אפי' בטלטול גמור ואפי' לגירסת הרא"ש דלא גרס בדברי רבינא מותר לטלטלו אלא שאם שרי וא"כ י"ל דקאי אר' חייא אמר להאוק עליו דלא
לריך כזית בשר אבל אדרב מלכיו אינו חולק ובפי' שומטו מ"מ ק' דהא רבינא אדמיהו לקון בר"ה וקי"ל בסימן ש"ה דאפילו טלטול גמור מותר
וקי"ל דכאן שמטלטלו טלטול גמור בשבת שרולה לגלות בו ואחי למעבי לטלטלו גם אחר כך אפילו אלא לגורך ע"כ עבו היכרא שדוקא דרך הנמטה
יעימנו בקרן זוית כנ"ל ופשוט הוא שאם רולה לגלות בו מנית בשר דמותר: (ד) **מותר לטלטל סולם כו'** • לריך אני להביא בקיצור הסוגיא עם
פירש"י ולבאר בעזה"י כי ראיתי בם פירושים מה שלא נתחוורו לע"ד • במשנה בש"ת אין מוליכין הסולם מעובד לשובד וב"ש מתירין א"ר מגן בר
אמי מהלוקת בר"ה דב"ש בסברי הרולה אומר להנים נגו הוא לריך ושוטה מלאכה בי"ט וב"ש סברי שובבו מוכים ויש ל"ת בגמרא אבל פסק ההלכה
כהאי לישנא וברשות היחיד מותר לד"ה ואמרינן בברייתא אחר פלוגתא דב"ש וב"ה אר"י בד"א בסולם של עליה ד"ש אסור פירש"י
דהכיון ודאי אמרינן להנים נגו הוא לריך ר' דוסא אומר מטיחו מהיון לאלון ואמרינן בגמרא דרבי חייא אסר לטלטל אפילו של שובד דמאי דאמרי ת"ק
דהיינו של שובד לאוליך אסר ר' דוסא ואתא לאמר אומר הולכה לאורה אסורה הטייה אבי ובשל עליה לא איירי כלל וז"ל הרא"ש ומפקי' דסולם עלייה אסור לטלטל
וק' מהברית דפרק הלון דאמרינן דסולם המלרי הוה דבר הניטל בשבת וא"ל דסוגיא הכיא כלישנא דאמר ברה"י מותר דאף להכות לישנא היינו דוקא
בסולם של שובד או שמא כיון דב"ש אסרי בסולם של שובד ברה"י ה"ה נמי בסולם של עלייה אבי לכ"ע ברה"י (נראה פשוט דיש כאן ט"ס וא"ל
ושמא כיון דב"ש אבי בסולם כו') ומיהו ק' דר' חייא נוסיף דקאסר הכא מטמע התם דבבר סולמות אל בבל אין להם קבע ויטלין בשבת ותיכף
ר"ת דהתם איירי בסולמות של בית שדרך לטלטלם מזויות לזויות וא"ד לסולמות של עלייה שהיו גדולים וזהו להנים נגו והר"א מבודני"ל אי' דהכא בי"ש
שמותר להוליא הסולם לרה"ר והראה אומר להנים נגו הוא לריך וכיון דאסור ברה"ר אפילו בהדרי מדרים אסור אבל בשבת דאין דרך להוליא דרך
רה"ר הלכך בבית מותר ולהאי שיטא אסור לטלטל סולם בי"ש עכ"ל וז"ל הטור מותר לטלטל הסולם משובד לשובד אפילו ברה"ר וה"מ סולם קטן
כגון של שובד אבל גדול כגון של עלייה אסור לטלטלו אפילו בבית עכ"ל והקשה ב"י דכאן משמע שפוסק כשיטת"א דר"ת שבבי כ' אבל גדול כגון של
עלייה אסור והיינו כפיר"ת דסולמות של עלייה אסורים מפני שהם גדולים וק' דבסי' ש"ח נראה שסובר כשיטת"א דהכר"א מבודני"ל שבבי כתב
אפילו סולם של עלייה והוא גדול מותר לטלטלו בהאר בשבת והיינו בהכר"ת דלכר"ת בין בשבת בין בי"ש אסור עכ"ל וע"ז האריך בתירולו ולהלק בין של
בית לבל עלייה ולבל שובד ובסוף העלה בל"ש נראה שהוא ז"ל היה מפרש דברי התוספות והרא"ש שבתבו לבאי שיטת"א אסור לטלטל סולמות שלנו היינו
אף על פי שהם קטנים וזהו הרבותא דהחמיר הר"א וכן הביאו רש"ל ומו"ח ז"ל ולעד"נ דלא זו הדרך כלל בכוונת הרא"ש אלא שבבי פירושו דמתחלה הקשה
הרא"ש דכאן משמע דבל עלייה אסור ובפרק הלון אמרינן דבל מלרי מותר והוא ג"כ גדול בבל עלייה ואי' דשם מיירי ברה"י ובזה מתירין אפילו ב"ש
ואח"כ הקשה לר"ח דאוסר בר' דוסא דהיינו אפילו בשל שובד מתיר שם בסולמות של בבל והיינו אפילו בר"ה ותירץ ר"ת דאותן סולמות שמחזיק
האדם תמיד בבית שדרך לטלטלם תמיד מזויות לזויות אין בהם איסור בלל אפילו ברה"ר ומזה מיירי בפרק אלון אבל אותן סולמות שבן תמיד על הרחוב
העומדים לתיקון הגג אותן של עליות אסריגן כאן ולא בקטנות וגדלות תליא מלתא דודאי אף אותן שמחזיקין בבית הם גדולות משל שובד האמר בגמרא
ולאוי להנים גם אלא שהאיתר הוא מכח שדרכן להוליאן מזויות לזויות ולא יאמר הרואה שלהנים נגו לריך משא"כ אותן שהם תמיד בחון והקטנות והגדולות
אין אלא להיכרא בעלמא שאותן שבחון עוסין לאותם נדולים מאותן שמחזיקים בבית וא"כ אותן שבבית אף שהם גדולים מאוד מותר לטלטלם בבית
אלא כאן אחד כיון שיש בהם שינוי מאותן של עלייה והבל רואין שסולם כזו שייבא אבל הר"ת לא אילק בזה אלא בין שבת ליום טוב לענין טלטול
בבית דבשבת אין חשש ואפילו אם היא גדולה כיון שאין יבול להנים גם דהא אסור להוליאה בשבת מבשות אחיד לר"ה אבל בי"ש יש חשש דלהוליאה
להנים אז יש אילוק בין קטנה בשל שובד לא נזרו בה משום להנים אבל בגדולה שודאי היא להנים תמיד על בן אסור אפילו בבית דיעבו לומר
שמטלטלה כדי להוליאה ומאלא שיש קולא ואומרא לפי' הר"א קולא בסולם גדול אפילו מאד בשל עלייה ממש מותר (בשבת) בבית מה שאין בן לפי' ר"ת
שאין איתר אלא לאותה שעייבה ומיבבת אבית בל בית ובדר זה זבבו אמר הטור בסי' ש"ח דש"ל בפירוש הר"א והוא שיבר ואומרא בהאותה הסייבה לבית
אחיד מתיר ר"ת בין שדרבה בהאמיש הבית ולהר"א אסור בין שאפשר להוליאה לאון ביום טוב יאמרו להנים בו' והרא"ש לא נקט אלא האומרא
לאוד וע"ב בתב ולהאי שיטא אסור לטלטל סולם שלנו בי"ש דהיינו סולמות שלנו שהם אחיד בתוך הבית דבימי התלמיד שהיו נגותיהם שוות והיו
מטיחין שם טיט כמו שפירש"י בגמרא ע"ב אבל אם מחזיקים סולמות מיוחדות בחון לאורך הטיחה משא"ב בשלנו שאין לנו סולמות בחון בשביל זה אלא
מחזיקים את הסולם בתוך הבית ובזה היה מותר לר"ת בין שדרבה אחיד בבית אבל לבר"א אסור אף בזה בין שמותר להוליאה ובתוספות בתבו גם בן
האי מילתא שבתב הרא"ש אלא שסיימו בלשון זה אחר תירוץ של הר"א ולפי זה לאסור לטלטל סולם שלנו ביום טוב ואפילו בביתו דשמא אלבה בלבי דוסא
וכוונתם אפילו אם יש לנו סולמות קטנים אסור דשמא דוסא דאוסר אפילו בשל שובד והיינו דשל בל פנים ראוים ב"ב להנים גם דהא מטעם
זה אסרו בית שמאי בגמרא בשל שובד ומלא שיש ב' חומרות האחד אפילו בבית והב' אפילו בקטנות בשובד דלר"ת שבי אפי' בגדולה בל שהוא של בית
אבל הרא"ש לא נקט הרא"ש החומרא הסייבה דלא פסק בבי דוסא אלא בתא קמא דב"ה מתיריש בשל שובד בבבי יהודה ובשל עלייה אסור דוקא והיינו בי"ש
ע"ב לא נקט הרא"ש החומרא לפירוש הר"א אלא לענין דאפילו המיוחדת לבית אסורה לאפוקי מר"ת והיינו בגדולה וזהו המילוק שזבר גם הטור
והוא לפי הר"א ולא הולבך הטור להבזיר חומרא דסולמות שלנו שהם אחיד בבית דפשיטא שאין לבקל בשביל זה והרא"ש לא בתב זה אלא בין שבתב
אחלה פירוש ר"ת דמיקל בשביל זה הולבך להבזיר דלהר"א אסור בזה אבל הטור לא זבר פיר"ת בלל וע"ב לא הולבך להבזיר דלא איקל בשביל שהיא
שייבא לבית דמהי תיהי לומר בן ובש"ל אילק בין הסולמות והביא בדברי התוספות ועוד שמא אלבה בבי דוסא ולפי מ"ש ניחא הבל
ולאן בלאן שוש לד דוחק בש"ד אבל בדברי הש"ע בלאן דש"ל דבשל עלייה אסור משום שאין תורת בלי עליו וגם בשבת לא ס"ל בפי' הר"א והוא
דעת הרמב"ם אלא שהרמב"ם אסר אפי' בשל שובד להוליך משובד לשובד אלא הטייה לאוד ונראה דלענין הלבה דבשבת מותר לטלטל הסולם
שבבתיהו להוליאה או להוליך שוש דבר מן עלייה לאמבה דזה מותר בין לפירוש ר"ת בין לפי' הר"א אבל בי"ש יש לאסור ההולבה דשמא פירוש
הר"א

ב אסור לישראל להוציא שום דבר ביום טוב לצורך
א"י: הגה אבל מותר לבלות לו ע"י א"י כגון שלריך להחזיר משכון
לא"י אלם וכדומה לזה (מרדכי בפ"ק דביצה וב"י בשם תוספת פ"ק דבתובות):
ג ולקח עץ שאינו מיוחד לשפוד וצלה בו בשר אסור
לטלטלו אה"כ שאינו כלי (ג) אלא שומטו (ד) ומניחו
בקרן זוית כדי שלא יזוקו בו ואפילו אין עליו בשר כלל:
הגה ולעולם (ה) אוכל בשם ו מותר לטלטל הכל אפילו מוקלה: (רמב"ם
פ"ח ומרדכי ר"פ בכל מערבין):
ד (ד) ח מותר לטלטל סולם ז של (ו) שובך משובך
לשובך פ אפי' ברשות הרבים • אבל סולם של עלייה
אסור בטלטול:
ה כ להוציא נרף של רעי ולהחזירו כדינו בשבת כך דינו
ביו"ט: (וע"ל סימן ש"ח סעיף ל"ה):
ו ל בהמה שמתה ביום טוב אם היתה ח מסוכנת מערב יום טוב הרי זה ט (ז) מתתבה
לכלבים ואם לא היתה מסוכנת אע"פ שהיתה חולה הרי זה מוקצה ולא יזיזנה ממקומה:
מתחילין

ס מבדוני בשם"ק דעלם ותוספתא בתוספות ז' ו מימרא דאמורא בילם כ"ו ז שם ובריטא ח מתנה שם ע' וכ"ש ט בלישנא קמא שם בגמ' לקולא סרה"ם בשם סבתו' וט"ש ו בריטא שם וכרב יסודם כ לייעתו לעיל בסי' ש"מ סעיף ל"ד ל שם ל"ז ובתתרגנם זעירי לתתי' ובגירסת סרי"ף וכ"כ ש"ם:

לצורך: ו מותר לטלטל חבל • פירוש בשלריך למקום הבשוד להבמיד שם קדירה מותר לסלקו ועיין מ"ש סוף סימן תקי"ט: ז של שובך • דשובבו מוכים עליו אבל שאר סולמות של בית אסור וכ"כ ב"ש והוסיף דאפילו בבית אסור לטלטלן והמיקל בבית לא הפסיד: ח מסוכנת • ולמאן דסרי מוקלה אפילו בריאה שמתה סרי: ט מתתבה • דוקא בשהיא קשה כמו שבתבתי סי' שכ"ד ס"ז

ס״ן : **י תיבנא סריא** • דשוב לימו לאוי למתכל בסמה ואית ביה קוצים דלימו לאוי לנכל בהן ביום ואז אם לו מוכח כאוצר ארי אם לא״ כי״ דלא מקלי״ אלא ממתכל בסמה אבל מססק לא מקלי״ אבל עצים המוכנים בחדר כאוצר לימות המוקד אין מתחילין בהן בי״ם כי״ הרי מקלי״ מססקה ותבן שעומד למתכל בסמה או לאחר תשמיש ואין מוכח כאוצר ארי להסיקו דהא מסיקים בכלים ואוכלים ע״ סי׳ תקי״ח כ״ז בגמ׳ ותו״ • וכ״ל דתיבנא סריא שהוא לא אע״ג דחזי להיסק גדול אסור לטלטלו דלא שכיח היסק גדול כדאיתא בכ״ב דף י״ם ע״ב וכ״ל ד״ה לעני׳ לחין שמיוסדים להסקה משא״כ בתבן **יא הסמוכים לדפני הסוכה** . ודוקא שסמוך אחר שנגמר הדופן עם סוכה אע״פ שסמוך לעצותה אבל אם סמוך בתחלת עשייתה כדי לעצותה אפילו לא לחזקה אסור ליטלן (מ״ז הג״ה יש״ם כ״) : **יב חבילות** • אבל עצים המונחים על הסכך בחבילות לגבי הסכך ואסור ליטלן דהוי כאוצר : **יג דעתו להסיקן** • פי׳ שרוצה להסיקן עתה אבל לא בעי׳ שיהא דעתו עליהם מתחמת דלאו מוקצה הן עכ״ל : **סוכה** רשות׳ שנפלה לר״ם מותר להסיק בעצים שלה ולר״ אסור ואם שתנה ליטול ממנה בי״ם לכתחילה אם׳ בבריתה מותר אפילו לר״ (יש״ם) וכ״ל פסק הלר״י לא מהני תנאי וגלאה לי דבשלמא לר״ם דמתיר בדשוטה סולל ומיסה אחתול ומ״ל אם אחתול אם אחתול אם׳ בבריתה מותר אפילו לר״ (יש״ם) וכ״ל פסק הלר״י לא מהני תנאי וגלאה לי דבשלמא לר״ם דמתיר בדשוטה סולל ומיסה אחתול ומ״ל

ליסור הן דליין יכול לסמוה בי"ט כיון דלא ליסור לסמוה. רק מדרבנן דהא אין שם רק אורלא דליבני לאו מוקצה ניהו וע"כ כתב הרא"ש והטור לבל אם היה בגין גמור אפי' ר"ש מודה שאסור ליטול ממקום הסתה והר"ן כתב שהרמב"ן הקשה ע"ז לת"ק דלא שרי לסמוה אמאי לא לתסרו פירות משום מוקצה הע"ג דליכא אלא אלא ליסור דרבנן והא סוטה רשותה מוקצה מחמת ליסור של דבריהם דאפי' בדבריהם ס"ל נבי סוטה רשותה שנפלה אלא ס"ל דהכא איכא תרתי ליסור דבריה/וגם אין הפירות מוקצים בעצמן לפיכך שרי אבל במתילה גמורה ס"ל דאסור ולפי מ"ש בש"ע יש לגמוד דמי שיש לו לתתות ממונים בבור ופתחן ל"י בשבת אז בי"ט דאין בהן משום מוקצה ומ"מ אם עשה הא"י לעוכך ישראל אסור בכ"ש דמלאכה דאורייתא היא כמ"ש סי' ש"ד ס"ב ועי' תקט"ו וכימי הפסח צריך ליזהר בזה אם יודע בודאי שפתח הבור היום.

תקיט א תריסי הגויות. פירוש דלתות חיות של שדה תיבה ומגדל שאין מחוברים לקרקע אבל במחוברין יש בגין וסתירה כמ"ש סימן ש"ג ואסור לסלקן ולהחזיקן: **ב** כדי שיוציא. ולהחזיקן גמי שרי דאם יהא אסור להחזיקן לא יעלה לפותחן דיחוס שמא יגנובו אבל כשעומדין הגויות בבית אסור להחזיקן דלא מייס שם לגניבה: **ג** ציר באמצע. כל ליבים היו שבולמת ראש מהלת למעלה כמו יתד ולחם ח' כגנדו מלמטה ומפתן היה חור שהחור לתוכו ולמעלה כנגדו היה ג"כ חור: **ד** והוא שלא יתקע. פי' בחוקן משמע דלא חיירי כרפי ואם"ה שרי אע"ג דבשבת אסור כמ"ש סי' רמ"ט בי"ט לא גזרו כיון דאין בגין וסתירה בכלים וכ"מ דעת הרמב"ם וכ"כ התוס' בבילה ומה"ש כתב מהרי"ל ח"י שהביא כתב התוס מותר לפתחו בי"ט עכ"ל וא"ל דאם כתובין עליו אותיות או צורות אסור הא"ל מותק עסי' ש"מ ס"ג: **ה** כדינם בשבת. והכ"ה כ' דמותר לסיר הליבי' בי"ט דבשבת אינו אסור אלא משום גזירה שמא יתקע כמ"ש המרדכי פ"ג דעירובין וכי"ט לא גזרו כמ"ש ס"ב עכ"ל. ולא עיין יפה במרדכי דאיתא שם דאסור מדינא דדבר שיש בו בגין גמור אסור אף בכלים: **ו** קטנים כו'. וא"ל דה"ה דאסור לעשות קטנים בענגר שבלולר שקוין קאלנ"ר: משילין

דלא מייס שם לגניבה: **ג** ציר באמצע. כל ליבים היו שבולמת ראש מהלת למעלה כמו יתד ולחם ח' כגנדו מלמטה ומפתן היה חור שהחור לתוכו ולמעלה כנגדו היה ג"כ חור: **ד** והוא שלא יתקע. פי' בחוקן משמע דלא חיירי כרפי ואם"ה שרי אע"ג דבשבת אסור כמ"ש סי' רמ"ט בי"ט לא גזרו כיון דאין בגין וסתירה בכלים וכ"מ דעת הרמב"ם וכ"כ התוס' בבילה ומה"ש כתב מהרי"ל ח"י שהביא כתב התוס מותר לפתחו בי"ט עכ"ל וא"ל דאם כתובין עליו אותיות או צורות אסור הא"ל מותק עסי' ש"מ ס"ג: **ה** כדינם בשבת. והכ"ה כ' דמותר לסיר הליבי' בי"ט דבשבת אינו אסור אלא משום גזירה שמא יתקע כמ"ש המרדכי פ"ג דעירובין וכי"ט לא גזרו כמ"ש ס"ב עכ"ל. ולא עיין יפה במרדכי דאיתא שם דאסור מדינא דדבר שיש בו בגין גמור אסור אף בכלים: **ו** קטנים כו'. וא"ל דה"ה דאסור לעשות קטנים בענגר שבלולר שקוין קאלנ"ר:

תקיט צירי דלתות מותר להסיר ולהחזיר לצורך יום טוב ו' וכו' ה' סעיפים

א (א) (א) מ מסלקין (א) *תריסי (פי' קרסים שנעשים בכם התחויות) הגויות (ב) ומחזירין אותם ביום טוב ב כדי שיוציא תבלין שהוא צריך להן ולא ימנע משבחת יום טוב ג במה דברים אמורים כשיש להם ג ציר (ב) באמצע אבל יש להם ציר (ג) מן (ג) הצד אסור גזירה שמא יתקע ושאין להם ציר מן הצד כל עיקר אפילו בבית מותר להחזיר:

ב ג כלים שהם מפוצלים כגון מנורה של חוליות וכסא ושלחן שהם התיכות התיכות (ד) מעמידין אותם ביום טוב ד והוא שלא (ד) יתקע:

ג ה להתיר ולהפקיע ולהתוך חותמות שבכלים ושבקרקע ולשבור פותחות ה כדינם בשבת כך דינם בי"ט: (וסיין לעיל סימן ש"ד סעיף ז')

ד (ה) (ה) ו לקטום קש או קיסם או תבן או עצי בשמים דינם בי"ט כדינן בשבת (כלליתא סימן שכ"ב סעיף ד'):

ה ו ז קטנים שעושין הנשים בבתי זרועותיהן ובבתי שוקיהן אסור לעשותן ביום טוב משום (ו) תיקון מנא: לכבד

מ מסלקים כיצה מ' לאוקי' דאיתי שם ג לשון רמב"ם ע"ר מסי"ם ממקום שם נ"ל ד מדברי חכיסי מגיות ת' ס ליעמיו לעיל סימן סי"ד סעיף ז' ו ליעמיו לעיל סי' שנ"ב סעיף ד' ז מכא דקטורי כיחי שם כ"ג:

עטרת זקנים

תקיט (א) מסלקין תריסין אבל דלתות הקבועות בגין דלתות הבתים שלנו בכל ענין מותר לפתוח ולסגור בשבת ויו"ט ראין כאן בגין וסתירה (ב"י) א"י שהביא כתב החתם ביום טוב מותר לפתוח ביו"ט (מהרי"ל):

תקיט (א) מריסי - פי' דלתות חגויות של שדה תיבה ומגדל שאין מחוברים לקרקע אבל במחוברין יש בגין וסתירה כמ"ש סימן ש"ג ואסור לסלקן ולהחזיקן: (ב) ומחזיקן - דהם יכא אסור להחזיקן לא ירלים לפותחן דיחוס שמא יגנובו אבל כשעומדין בחגויות בגין אסור להחזיקן דלא מיים שם לגניבה: (ג) בלר - פי' שיש לו ציר לפתוח ומסגר וכ"י דהיינו דוקא שצריך להסיר שנו כליר כדי לפתוח דאלו נפותח ונעל בעוד שהוא קבוע ורפי שרי דאל"כ יש אסור לפתוח שנים בשבת עכ"ל ונוא פשוט דאם שתח

באר היטב

תקיט (א) מריסי - פי' דלתות חגויות של שדה תיבה ומגדל שאין מחוברים לקרקע אבל במחוברין יש בגין וסתירה כמ"ש סימן ש"ג ואסור לסלקן ולהחזיקן: (ב) ומחזיקן - דהם יכא אסור להחזיקן לא ירלים לפותחן דיחוס שמא יגנובו אבל כשעומדין בחגויות בגין אסור להחזיקן דלא מיים שם לגניבה: (ג) בלר - פי' שיש לו ציר לפתוח ומסגר וכ"י דהיינו דוקא שצריך להסיר שנו כליר כדי לפתוח דאלו נפותח ונעל בעוד שהוא קבוע ורפי שרי דאל"כ יש אסור לפתוח שנים בשבת עכ"ל ונוא פשוט דאם שתח

מ מסלקים כיצה מ' לאוקי' דאיתי שם ג לשון רמב"ם ע"ר מסי"ם ממקום שם נ"ל ד מדברי חכיסי מגיות ת' ס ליעמיו לעיל סימן סי"ד סעיף ז' ו ליעמיו לעיל סי' שנ"ב סעיף ד' ז מכא דקטורי כיחי שם כ"ג:

מגן אברהם נ"י

תקיט (א) מסלקין תריסין אבל דלתות הקבועות בגין דלתות הבתים שלנו בכל ענין מותר לפתוח ולסגור בשבת ויו"ט ראין כאן בגין וסתירה (ב"י) א"י שהביא כתב החתם ביום טוב מותר לפתוח ביו"ט (מהרי"ל):

תקבא א משילין · בגמרא מסמע דוקא כסכמטר יוכד עליהן ומשום הפסד שרי וכ"כ הטור דאל"כ ה"ל כמפר' אוצר אפי' אל"צ וכ' הים"ם אפי' מוכח ואפי' לגמור האוצר שרי וכ"ד הרי"ף והרמב"ם מדסתמו דבריהם וכ"מ דעת הס"ע דלא כמ"ש בכ"י : ב ארובה · הוא תלון שבתקרה : ג בחלונות · הן בכותל וצריך להגביהן : ד בסולמות · וה"ה במדרגות שלנו (רש"י יש"ם) :

תקבב א על הכתף · אפי' יכול ליקר בלא כסא אם יש בו איזה צורך לכתף כגון שלא ישנף בגדיו לו ביפתותא מוחר (יש"ש) עב"י : ב אין מגהיצין · אפילו לזמניים מלחמול לכך דמיחזי כמלן דאזיל לסוק למוכרה עפי' תקי"ז :

תקבג א עושין חבורה · דבר שאין מתכוין שרי : ב אין מגרדין · דהוי פסיק ריש"ל אע"ג דלא ניחא ליה אסור כמ"ש סימן ש"כ סי"ח : ג המטאה אסור · דלא מהני כלום שאין מלחמה : עפי'

תקבד (א) אין הסומא יוצא (א) במקלו ולא הרועה בתרטילו (ודין מיגר דינו בי"ם סמו בסכת ושיין לעיל סימן ס"ח סעיף י"ז) :

ב (ב) ב אין יוצאין (ב) בכסא אחד האיש ואחד האשה : ואיש (ג) שהיו רבים (ג) צריכים לו מותר ד ומוציאין אותו א (ד) על הכתף אפילו באפריון :

ג ה מי שנתכווצו (פי' מגמתו ונעשו קרים) נידי שוקיו יכול לצאת במקל :

ד כ ו (ה) (ו) אין מגהיצין בהמה (ד) במקל :

תקבג דינים הנוהגין בבהמות ביו"ט · וכו' ד' סעיפים

א ח מסירים זבובים הנתלים בבהמה אף על פי שהן א עושין חבורה :

ב ב ט אין מגרדין בהמה במגרדת ביום טוב מפני שמשרת שער :

ג נ אין מילדין בהמה ביום טוב אבל מסעדין אותה שאוחז בולד שלא יפול לארץ ונופח לו בחוטמו ונותן לו דד לתוך פיו :

ד ד בהמה שריחקה ולדה מותר "לזלף (פי' לטפטף) מי שליתה עליו וליתן מלא אגרוף מלח ברחמה כדי שתרחם עליו אבל ג המטאה אסור לעשות לה כן : הגה ושיין לעיל סימן רמ"ז סעיף ג' בהג"ה אם אדם מלוה על סביתה בהמתו כי"ם :

תקבד כמה דברים האסורים ביום טוב · וכו' ב"ם

א (א) ח אין עולין ע"ג אילן ולא רוכבין על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא מספקין להכות כף על ירך לא ממפחין להכות כף על כף ולא מרקדין ולא (א) דנין ולא מקדשין ולא כונסין ולא מיבמין ולא מגרשין ולא חולצין ולא מקדישין ולא מחריטין ולא מפרישין תרומה ומעשרות : הגה ודין סדיון הגן כדינו בסבת בך דינו בי"ם וע"ל סימן ש"ם סעיף ד' :

שכיב

דוייסמחני שהביאה רש"י ולא זכר רש"י הך בידו על ענין דר"י כלל אלא לפרושי ענין פסוק דמצינו בפסוק שחולצים ענף מן החילן ושומים מהם נדך והכיה לאו בידו ממש קאמר אלא ע"י כלי שמחזיק בידו קאמר ואילו לא זכר רש"י בידו לא היינו מביאים מה ענין הפיוטא ואילו מתוין לתלות היתר דר' יהודה דוקא ביד בלא סכין לא ה"ל לכתוב כשמסטף בידו שנעשים דזהו קלי על פיטום דעלמא אלא בפוסק מן החילון שזה כשזכר רש"י הוא מפסח לן מן החלונות שזה קלי על רב יהודה ה"ל לכתוב שם מפסח בידו אלא ודאי שאין הכיתר תלוי ביד דוקא דעלי בשמים לבריח הוא ממש כמו בחולבי בהמה וכ"מ בדברי הרא"ש שכתב ובאבוב על בהמה אף בכלי שרי אף לקטום לחלות שיהו דדוקא בקיסם דאיכא היוב מעלה בכלי נזריקן ביד אמו בכלי אבל באבוב של בהמה לא נזריקן כלי דידים אמו כלי דקיסם וכ"מ דמדמי ליה לשבירי' מבית דאיירי בכלי עכ"ל וכנמ' מדמי בהדיא קיים לבריה לשבירי' מבית מסמע דגם ע"י כלי מותר כיון שהוא לבריה דדוקא באותך לעשות כלי נזרו אף ביד מפוס סכין כיון דהעלים עומדים לכך נזריקן עביים כלי ביד מפוס נזירה כלי בסכין אבל בלבריה לא היה נזירה כלל וכ"ל מדברי הטור דכתב שהם קוטמין מסמע בכל מוני וס"ע בשום אותן בהדיא קם לו תכן ועלי בשמים וכן נ"ל פשוט וברור :

במדרגיל ס' י"ס כ' בשם מהר"ם אם הביא א"י כתב ליסרגל ואוא אחוס מוחר לשוכרו ולפחתו ונלאה דבאותם שים עליו אותיות דאסור לשברם כמ"ש בסי' ש"מ ס"נ לענין שבת וה"ה י"מ :

תקבא (א) משילין פירות · פי' מי שים לו פירות בראש הגג ורא' מטר שבא יכול לשלשלן למטה דרך אוכה שבגג שיוריד למטה בחבל והן מפלין לארץ דליכא שיראה יתילא · ודוקא אוכה דכל אוכה מלמעלה למטה היא בתקרת הגג אבל אלון כגון גג שמוקף מחילה ואלון בכותל וצריך להגביהו עד האלון ולהשליכו לא מרחיק ול"מ דרך הורדה בחבל בדרך האלון דאסור אלא אפילו להפילם שלא בחבל אסור דיש שיראה להטעלותם :

תקבב (א) אין הסומא כו' · המעם ברש"י דהוה דרך חול ויש זילותא לי"ש וכתב רש"ל בשם הראש"ם ומ"מ נראה דאין איסור בי"ש אלא ברה"ר או בכרמלית הדומה לרה"ר כדפי' בש"ק דאין שיוכר והוצאה לי"ש לאפוקי בשבת אפי' מן בכל הדברים שאסרו לעלות בו הוך מחכשיטי נשים עכ"ל : (ב) אין יוצאין בכסא · פי' יושב בכסא ומוטלין אותו : (ג) שהיו רבים צריכים לו · בטור כתב ואינו יכול לילך בע"א מסמע אם יכול לילך בע"א אסור אבל מדברי הר"ן מסמע אפילו יכול לילך בע"א התירו לו משום דוחקא דליבורא או אלא לעצם הבגדים כ"ם אם היה זקן או טורח הסליכה ודעת הטור תמוה דאם אינו יכול לילך בע"א אפילו כל אדם שרי כמו מי שמתחולו נידוי ו"ל דאם הוא עצמו יש לו היתר לילך במקל משא"כ כאן שאחרים יטלוהו לא הותר לאוהן אחרים אלא ברבים צריכים לו וא"א בע"א כ"ה לדעת הטור וכיון דמילי דרבנן מילהו דיש לסמוך על הר"ן להקל וכ"פ רש"ל : (ד) על הכתף · פי' אפי' על הכתף ממש כל א' ידו על כתף חבירו והכאה על זרועותיהם וכ"ם אם מושים בין ידיהם : **ברמב"ם** כתוב יולאין בכסא אחריו · וכב"י דמסמע שהיה מפרש שהיו מושלין בכסא אחר אנשים חשובים ליבב שם במקום שילה · ורש"ל הקשה ע"ז דמסמע בגמ' דקאי על מה שמוליאין אלגשים בכסא · גם לא אדע מה איסור יש בדבר להוליא הכסא אחר אים לו אשה ברגלין ליבב בכסאות אפילו אין רבים צריכים לו הכא כל לוהך היום אלא אחרים הוא ע"ם ברמב"ם עכ"ל · ולע"ד נראה דודאי יש איסור שפי בהולאת כסא וספסלים ממקל שהסומא יולא בו כדי לתרוצי סוגיא הכיינו שיוכל לילך בטוב שביר ואפי' אבי אסור ולע"ד נראה דודאי יש איסור שפי בהולאת כסא וספסלים ממקל שהסומא יולא בו כדי לתרוצי סוגיא הכיינו שיוכל לילך בטוב שביר ואפי' אבי אסור כיון שיוכל לילך בלא אבי אסור משום זילותא הי"ש כ"ם דאיכא זילותא דיום טוב בהולאת כסאות ודמיא אפי לעובדא דחול ולא התירו הולאה לוהך קלת אלא במקום שאין זילותא דיום טוב כמו הולאת קטן בדעביל כן נלע"ד : (ה) אין מגהיצין בהמה במקל · המעם דמיחזי כמלן דאזיל להיגנא · פירש רש"י לא מעמם מוקלה אסור אלא שנראה כמוליכה הרבה למכור בשוק · וכתב הר"ן וכ"ה ל"ל אלי שמעמא תיפוס ליה משום מוקלה אלא נתנו עליה להסקה ואפי' כ"ם מודה י"ל דנ"מ אפי' אזמנים מלחמול דאלו מוקלה הוא :

תקבד (א) אין עולין ע"ג אילן · נזירה שמא יתלוש והוא איסור דאורייתא · ולא רוכבין · שמא יתחוך אמורה לסבותה · ולא משטחין ביד ולא מספקין ביד · ולא מרקדין ברגל וכולן לשמחה · נזירה שמא יתקן כלי שיר · כל אלו קולא התגא שבות שאין בהם לחלוטים מלוה ואלו משום רשות אלו שהם קרובים למלוה ואסרום חכמים בי"ש · לא דנין · ולא מקדשין ולא חולצין · ולא מיבמין · וכולהו שמעמא משום שלא יכתוב ספר דין · לו שטר מירוסין · לו שטר חליצה · לו כתובה ליבמה · ואלו משום מלוה · לא מקדישין · ולא מחריטין כו' · המעם משום מקח וממכר דומיא דמקח שיולא מרשותו לרשות הקדש ומקח וממכר אסור מן התורה דכתיב ממלוא חפצך ח"ל מקח וממכר אתיא לידי כתיבת שטר מכירה · וא"ת ס"ל נזירה לגזירה טולה הדא נזירה היא · ומקשינן ולא דנין והא מלוה היא · פי' רש"י אמאי קרי לשות ל"ל דאיכא דעדיף מיניה · ולא מקדשין ומא מלוה קעביד אמשא אשה לפרות ולרבות ל"ל דיש לו אשה ובנים · ולא חולצין ומייבמין והא מלוה קעביד ל"ל דאיכא גדול ומלוה בגדול ליבם · וכתבו התו' לפי' רש"י דלא פרכינן אלא במה דלא אבביהו עם סיפא דהם מלוה · ומשני דאינו מלוה כל כך כמו בסיפא · ולפי זה גם בדליכא דעדיף מיניה אין דנין וכן נמי בלין מקדשין מסמע דאפי' אין לו אשה ובנים אסורי · ור"ת פירש דהכי פירושו אמאי נזרו בלאו · ומשני דיש לו אשה ובנים אבל אם אין לו אשה

באר היטב

תקבא (א) משילין · דוקא כשיודע שפסר עליהם ומשום הפסד שרי ואפילו לגמור אפילו לגמור רש"ל : (ב) לחרוכם · הוא מלון שבתקרה : (ג) בחלונות · הן בכותל וצריך להגביהן : (ד) בסולמות · הוא סדין מהדרגות שלנו רש"י יש"ם :

תקבב (א) בכסא · פי' יושב בכסא ומשלין אותו : (ב) לחרוכם · ואם מוחר אפילו יכול לילך בע"א אם אם סחירו לו משום דוחקא דלבורא או אלא לעצם הבגדים וכ"ם אם היה זקן ע"ז ע"ם : (ד) בכתף · אפי' אחרים מחמתם מחמתם אל לבד המיחזי כמלן דאזיל לסוק לעוכרה אחרונים :

תקבד (א) דנין · כתב הטור ומלון אם אמלן לגמר שרי דאין עיכוב ומלאה ל"ש לאפוקי בשבת אפילו אסור בכל הדברים שאסרו לעלות בו הוך מחכשיטי נשים רש"ל ועפ' סי' ע"ב :

לאסה וכיון מוחר לקדם דמלוה קעביד · והביא הסור מחלוקת רש"י ור"ת לענין אין דין ולא מקדשין אבל בלא מולין ולא מיבמין כתב סתם ולא כתב דלר"ת דוקא ביום שם אם גדול · וה"א תימה למה לא כתב גם באלו שיש מחלוקת והסאיר ב"י בל"ש · וגלע"ד דנבי לא מולין ומיבמין מודה ר"ת לרש"י דיש שם איסור בכל גווני דהא אינהו דמיין מני למקח ומכר שקוטה היבמה למעשה ידיה · וכן בחליצה היא קונה עצמה ויוצאת מזיקתה ליבם ובהך דמקח ומכר אמרינן בסיפא אסור בכל גווני · בשלמא באין מקדשין י"ל שלא נזכו באין לו אשה וכיון דשמא יקדמנו אחר מה שאין כן בחליצה ויבום · וכזה ניחא לי מ"ש התו' ירושלמי דיומא ח"כ מוצא הדין דכנסין לרמלין צריך לכונסם מבע"י שלא יהא קשוה קנין בשבת · ומשמע בכל גווני אסור אפי' אין לו אשה וביום וא"כ קשה לר"ת דמתיר לקדש בזה · ולפי מ"ש ניחא דקדושין שלו משום שמא יקדמנו אחר משא"כ בכנסה שהיא נשואין שהם אחר הקידושין וא"ל לפי מ"ש דבחליצה ויבום יש בו משום מקח וממכר לא אמר הטעם בגמרא משום שמא יבאנו ולא משום מקח וממכר כמו בסיפא י"ל דסובר כפי' בתרא דרש"י דלעיל דמקח וממכר נופא אסור משום גזירה דשמא יבאנו ובללו התנא בבבא זו דאין בהם רק שמא יבאנו וא"כ שפיר כתב אסור שהם לא אוצין ולא מיבמין דלא אוקמה בגמרא דיש שם גדול אלא משום דלא תימה למה קרא לו התנא שם ראשון ולא מלוה וכזה מודה ר"ת לרש"י דצריך לפרש כן בל"ל נכון מאוד:

כתב אסור וכולן אם עשאן בין שוגגין בין מזידין מה שעשה עשוי וכן הבילו ריב"ם ורא"ם בשם ירושלמי ותכבו ב"מ מאן דעבר ולקני בשבת קרקע או מטלטלי הקנאתו הקנאה ומנה לחייב למ"ם בתו"מ סימן ר"ם דלא קיל כמ"ם ומ"א בי"ד סימן ר"ל בנשבע שלא ימכור ובבר ומכר דלא הוי מכירה ועיי"ש ר"ל וסימן רכ"ם סעיף ל"ה מ"ם בזה: **שוב** רחיתי לרש"ל בפרק מפילין סי' מ' שכתב בשם הגהת סמ"ק בנשבע שלא למכור ומכר דלא מהני כדאמרינן בפ' האשה שנפלו כיון שאמרו חכמים לא ליזבן אי זבין לא מהני ומסתמא אין אמירה דרבנן ממילא משבועתו ותכב שם דצריך לאלתר בין ההוא דמוכר בשבת דמהני מעשיו ובין איסור שבועה שאינה בשבת ניתן לחתות אלא חולה מה שאין כן בשבועה עכ"ל מ"ם תחלה בשם הגהת סמ"ק דאיירי האשה שנפלו אין ראיה כלל דהא קשיא מהך דהכא דיש איסור דרבנן במה שאסרו כאן בסי' ר' ואפילו הכי מהני אם עבר על זה אלא ע"כ דיש חילוק בזה בשם בהאשה שנפלו שבדו דרבנן תקנתא דלא ליזבון הנכסים בשביל טובת האשה ואח"ל אשה מכר מוטיל מה הועילו בתקנתן ודאי כל אחד יכולו שהרי אין עליו עבירה אלא שחכמים אתו יפוי כח לאשה בנכסים אלו ואינו מפקיע הב"ח משא"כ במידי שהוא עבירה כהך דהכא ודאי מוטיל תקנת חכמים דכל אדם יזהר מלעשות איסור דרבנן אלא דאם עבר אחד קולר העבירה תלוי בראשו ומעשיו קיימים · ומ"ש רש"ל לחלק בין שבת לשבועה אינו מחלוק יש בין זה לזה ואדרבה מלינו מוהר באיסור כולל דהיינו כגון שבת שכולל לכל אדם ושבועה אינה אלא בזה הנשבע · והרבה פעמים מלינו שאין איסור חל על איסור ובאיסור כולל חל שפיר · גם מה שכתב דשבת ניתן לדחות אינו אינו מה ענין זה לכאן ותו דמקח שנעשה באיסור המוכר באיסור ריבית בי"ד סימן קע"ה סעיף ח' הוא תיובתא וכבר זכרתי תשובת הרא"ש בי"ד סימן רכ"ח סעיף ל"ה דרבא דפרק קמא דתמורה מודה בזה וכן עיקר:

(ב) שביב מרע כו' · פי' ל"ל כרבה דלא כרב יוסף דאמר לא איתבע ליתבע דא"כ אתי למכתב ורבה ס"ל דאם נאנס לזה לא יהיב ליה ואתא לאמטוני משמתא י"ט:

תקכה (א) נתנה ליתבע · הכי ק"ל כרבה דלא כרב יוסף דאמר לא איתבע ליתבע דא"כ אתי למכתב ורבה ס"ל דאם נאנס לזה לא יהיב ליה

תקכו ראיתי להזכיר מה שכתבו בדפוס הדש של ספר מהרי"ל הג"ה אחת וז"ל בשמה רש"ד נפטרה פה ק"ק פרנקפורט אשה ליל ראשונה של סוכות וביום ב' כו' ולא נהגו אנינות ב"ש ובהיום יום ש"ת ביום ו' ובליל ו' בבכיסת שבת הביאו הגומדים את האבלים בחבילות שטיפת הראש ושיטו מקום כו' עכ"ל · ושלא כדין הורו אלו הגומדים דשטיפת הראש אינה ראויה בשבת בפרהסיא כמ"ש הרוקח הבאתיו בי"ד סי' ש"ו וז"ל אבל מ"מ בשטיפה כמו שהה שמוכרין הכובע למי שיניו כל ז' ובשבת בלינעה ולא בפרהסיא · וכתב מו"ח ז"ל דבפהחזן מתחיל ברכו יבנים הכובע דלא להוי פרהסיא וכ"כ בס"ע סי' ס"ד דבשבת יסיר שטיפתו והילך הורו שבשבת יתחיל שטיפה וכן בשינוי המקום דפסק בס"ע סי' ש"ד בשבת יש ראיה מקומם אלא שרמ"א מביא שם י"א דגם בשבת ישנו וכן המנהג והיינו שקודם התחלת ברכו יוסב בשינוי מקום שעדיין חול הוא וכיון שהתחיל בחול יסב שם גם אח"כ ודבר פשוט הוא אם בא האבל לבה"כ אחר ברכו אלא שנמה המקום דמתחיל בשבת האבילות בפרהסיא וכ"ש במה שמוכיח דאפי' הוא אם בא האבל לבה"כ אחר ברכו אלא שנמה המקום דמתחיל בשבת האבילות בפרהסיא וכ"ש במה שמוכיח דאפי' ברכו וכ"ש במ"ם שהגריסו להתאבל בשבת כ"ז אינו כון דמה יתחדש לו בשבת עפי ממה שהיה לו בח"ה שמוכר נ"כ דין אינונות בלינעה ע"כ אלא הראוי בדפסה הנה זו החדשה ואין לאמות שום דבר בשבת הראוי ממה שהיה בח"ה: (א) בעשיית ארון ותכריכים · שאלו הם איסור דאורייתא וכן הכיסוי שמכסים המת בשפר לריך ע"י אין יהודי דמילוי נומא הוה כבונה וריבים ונכנסים בזה אבל להלביסו כו' שאינו אלא מלבוש אמריק ביה מתוך שהותרה הוצאה

תקכב ע' סי' שלו"ו וסי' ש"ה וסי' תקמ"ה מ"מ הע"ש כאן · הם דברי התו' כתובות דף מ"ו ופשוט המיירי לדין תורה ע"ם בגמ' אבל מדרבנן אסור דאל"כ למה לא הקשו בפשיטות הכי מסר לה בבבא אלא הקשו ממ"ק וכזבו דדרשה גמורה היא אלא ודאי דקאי לדין תורה:

תקכה א הלואת י"ט · פי' שמקיף מיני מאכל ומשמ':

ב לא יבריזנו · אע"ג דמותר לברר על דבר מצוה כמ"ש סימן ש"ו סי"ב שאני הכא דאסור בלעגה:

תקכו א ואפילו יבריח · ואם הוא בע"ם ולריך להוליכו לעיר אחרת רחוק ממהלך יום ו' והם"ל לא יוליכוהו לאחר שבת ונם ח"ל לקברו למחר ע"י ישראלים יקברוהו ע"י ח"י בביתו ולאחר שבת יוליאוהו ויקברוהו אז ינימוהו בחלון ויממוהו במחר ובזמה ע"י ח"י כדי שלא יסריח (ריב"ם ב"י יב"ם): **ב יתעסקו בו** א"ר · אין קוברין ע"י קרחים משום ולפני עור לא תתן מכשול (ת"י קס"ו מ"ם קל"ד וי"ג רש"ל ח"ת רש"מ י"ו כ"ס): **ג לטהרו** · המנהג לטהרו לגמרי בלי סיום ח"י דלא כרדב"ז (כ"ס): **ד ולהוציאו** · כיון דאית ביה לוך מלוה שרי עיין סימן תקי"ח ויש"ם כתב מקום שאין מנהג כהן אבל לקוברו ביש"ט לאשון ע"י ח"י אח"כ אמתי · אז מיאמר להשאתו אז סהוא נשוא וכ"כ מלקת רבותתא · וילד קטן אפילו אחר ל' יום יכולים להליגו במרתף ונם אין שיך לומר עליו שמתבזה בין החיים כמו בשת גדול מ"כ טוב שלא לקברו בי"ש לאשון גדול מ"כ טוב שלא לקברו בי"ש לאשון **ה לידי סחישה** · פי' אפילו להמתירין בסימן ש"כ ס"ט בהגה דלא כמ"ש: **ו אפילו להוציאו** · משום כבוד המת שלא יאמרו שמתאבל שבת על ידו עסי' שי"ל: **ז בי"ט שני כו'** · וכ"כ משמע דבמדינות תוגרמה שדרין שם יהודים רבים אין להתיר לקוברו ביום טוב שני ש"י שרבאל אלא בשדה

מפורסם

עכ"ל · והב"מ כתב דדוקא נפלים אין קוברים עיין סימן י': **ה לידי סחישה** · פי' אפילו להמתירין בסימן ש"כ ס"ט בהגה דלא כמ"ש: **ו אפילו להוציאו** · משום כבוד המת שלא יאמרו שמתאבל שבת על ידו עסי' שי"ל: **ז בי"ט שני כו'** · וכ"כ משמע דבמדינות תוגרמה שדרין שם יהודים רבים אין להתיר לקוברו ביום טוב שני ש"י שרבאל אלא בשדה מפורסם

תקכב דכרי התו' כתובות דף מ"ו ופשוט המיירי לדין תורה ע"ם בגמ' אבל מדרבנן אסור דאל"כ למה לא הקשו בפשיטות הכי מסר לה בבבא אלא הקשו ממ"ק וכזבו דדרשה גמורה היא אלא ודאי דקאי לדין תורה:

תקכה א הלואת י"ט · פי' שמקיף מיני מאכל ומשמ':

ב לא יבריזנו · אע"ג דמותר לברר על דבר מצוה כמ"ש סימן ש"ו סי"ב שאני הכא דאסור בלעגה:

תקכו א ואפילו יבריח · ואם הוא בע"ם ולריך להוליכו לעיר אחרת רחוק ממהלך יום ו' והם"ל לא יוליכוהו לאחר שבת ונם ח"ל לקברו למחר ע"י ישראלים יקברוהו ע"י ח"י בביתו ולאחר שבת יוליאוהו ויקברוהו אז ינימוהו בחלון וממוהו במחר ובזמה ע"י ח"י כדי שלא יסריח (ריב"ם ב"י יב"ם): **ב יתעסקו בו** א"ר · אין קוברין ע"י קרחים משום ולפני עור לא תתן מכשול (ת"י קס"ו מ"ם קל"ד וי"ג רש"ל ח"ת רש"מ י"ו כ"ס): **ג לטהרו** · המנהג לטהרו לגמרי בלי סיום ח"י דלא כרדב"ז (כ"ס): **ד ולהוציאו** · כיון דאית ביה לוך מלוה שרי עיין סימן תקי"ח ויש"ם כתב מקום שאין מנהג כהן אבל לקוברו ביש"ט לאשון ע"י ח"י אח"כ אמתי · אז מיאמר להשאתו אז סהוא נשוא וכ"כ מלקת רבותתא · וילד קטן אפילו אחר ל' יום יכולים להליגו במרתף ונם אין שיך לומר עליו שמתבזה בין החיים כמו בשת גדול מ"כ טוב שלא לקברו בי"ש לאשון גדול מ"כ טוב שלא לקברו בי"ש לאשון **ה לידי סחישה** · פי' אפילו להמתירין בסימן ש"כ ס"ט בהגה דלא כמ"ש: **ו אפילו להוציאו** · משום כבוד המת שלא יאמרו שמתאבל שבת על ידו עסי' שי"ל: **ז בי"ט שני כו'** · וכ"כ משמע דבמדינות תוגרמה שדרין שם יהודים רבים אין להתיר לקוברו ביום טוב שני ש"י שרבאל אלא בשדה מפורסם

ב (ב) שביב מרע דתקיף ליה עלמא טובא שרי (ב) לגרש אפילו בשבת:

תקכה דין הלואה ביום טוב · וכו ב' סעיפים

א א הלואת יו"ט (א) ניתנה (א) ליתבע בדין (וע"ל סימן ש"ו סעיף י"ח):

ב ב גבאי צדקה גובין מהחצרות ביום טוב אבל ב לא יכריזו כדרך שמכריזין בחול אלא גובין בצנעה ונותנים לתוך חיקם ומחלקים לכל שכונה ושכונה בפני עצמה:

תקכו דין מת ביום טוב · וכו י"ב סעיפים

א א מת המוטל לקברו אם הוא ביו"ט א' (לא יתעסקו בו (א) ישראל) **א** ואפילו יסריח ואי אפשר בעממין אבל) **ב יתעסקו בו** (ב) עממין ב (וע"ל סימן ד"ם) **ואפילו אם יכולין להשהותו עד למחר שלא יסריח** ג וכל זה (א) **בעשיית** (קבר) **וארון ותכריכין** (א) אבל להלבישו ולחמם לו **מים ג לטהרו ד ולהוציאו ולשומו בקבר מותר ע"י ישראל** : הגה ומוב ליזהר לעסקו ע"י קם על גב שור לו נסר ולא ע"י סדיקים שלא יבא **ה** לידי סחישה (תס"ד סימן ס"ב):

ב ד **מת המוטל לקברו אסור להלינו עד יו"ט שני** (ג) **כדי שיתעסקו בו ישראל** :

ג ה **בשבת וביום הכפורים לא יתעסקו בו כלל אפילו ע"י עממין ו אפילו להוציאו** על ידיהם **ולהניחו** *בבוך (פירוש בחפירה) **העשויה מאתמול** :

ד ז ובי"ט שני יתעסקו בו ישראל אפי' ביום שני של ראש השנה ז ואפילו לא אשתהי אפילו לחתוך לו הדם מהמחובר

כתב אבל אם הוא ביום שני אפילו לא אשתהי אפילו לחתוך לו הדם מהמחובר

תקכו (ב) עממין · עכה"מ ועי' בבבות יעקב ח"ב סי' כ"ו שמתיר לעסר המת וא"א לקוברו בשם חשם מיסריח דלמשמו בלרון סוי המקלת קבורה ס"ע ועי' ברדב"ז ח"ב סי' תקי"ז שפסק שהשהרה יהיה שישראל יפלוך המוס ואל"י יהמן ובשוף אחר שיסלק סא"י יהו ישראל היראל מים על גופו ולא יזיז בן אחר כלל והרי זה סוף מעשהו ע"י ישראל ולא תלנו עליו אחי מנהג ע"ם ועי' בב"ח החדשות שמתיר להוליכו לבה"ק חוץ ל"ב מילין אפילו בי"ם לאשון וחוץ לי"ב מילין אסור ועי' בקונטרס אחרון שם שמתבאר בזה: (ג) כדי · ועי' בשבולת הגרגסוני סי' ע"ו בשנין שקברו אחם אחד ביו"ט שני ולא הלינו אותו עד ח"ה כדי שיצאו אותו אשתו ובניו ואחיו ותלמידיו יפה עשו וכמו שאמר בי"ש ח' לאחותיו עד שיבאו ב"ה ובנפלים ליכה בבוד המת ומבל מקום נראה ממ"ם שאם רוצה לקבור על ידי ישראל אפיר דמי לדיון עיין שם:

באר היטב

(ב) לגרש · פירוש שאנשי נכתב בעבור שבת:

תקכה (א) ליתבע · כתב מהר"ם מלובלין אחוקא כאו לאחרו בי"ם לאחות לו מאחו דאיר לקיים דברו ושבוע הוא ואין ראוי לקבלו ע"ם סימן ע"ב:

תקכו (א) ישראל · וע"י קרחים אחי אשור משום לאני נגע"ב: (ב) עממין · אם לריך לאוליכו לעיר אחרת רחוק ממהלך יום אחד ויום אחד ויום אחד ח' אל כמ"ם ולאחאחין עד יום ל' לא יוליו הא"י לאוליכו שבוא אם מנם ולאפאחין עד יום כ' יסריח יקברוהו ע"י ח"י בביתו ולאחר שבת יוליאוהו · אם ינימוהו בלרון ויממוהו בחחר ובזמה ע"י ח"י כדי שלא יסריח ריב"ם כ"י: (ג) כדי · אם אינו שלא יוליאוהו אחר שבת ובניו פיין

ר"ע אחי כדי שיתעסקו בו ישראל כמבואר בס"ם ואף שהבפסר נתקבר עם חברה אבל לא נתקבר ע"ד זה שיקיים אתקבראותם אשר אמרו

ם כרא״ם וכר״ן שם ע״ש הרשב״א בתשו׳ י׳ נוקמ בפי׳ כ״ש כ״ב מוד ל״ כרא״ם בש״ך דמוכח קמן מ״ר יהודה ב מוד כתם בס״ג וב״ם ס סרמב״ן בהגהה ע דמ״ן בספר תורת פלוים ס הרשב״א בתשו׳ :

יד אפרים

תקכו (במג״א ס״ק י״ג) שם שלין בן כלן שבות צריך ליל שקה לאחר כו׳ בל״ל :

מפורסם כמ״ם רי״ן ולע״נ מתפרסם הדבר בעיר לא מהני והליכה חוץ לתחום דמי לקילת תרתי דאסור לף בתרם מפורסם (ת״ה קי״ד) : **ח** כחול וכו׳ . אבל יו״ט שני של ימים הראשונים הוה כמ״ה (ת״ה ת״ל) והתום׳ כתבו דאין לאלק (כ״ה) : **ט** כמו ביו״ט ראשון • וביום״ם כתב דמותר לטהרו בסדין ביו״ט שני כיון דאינו אלא נזירה שמא יסמוט לך שיהיה אלא יעבו סתיטה בידים : **י לכבותו בעצר** • דנמר קבורה היא (כ״י) ולכאורה למנהג שלנו הוא אסור דהא כתב ת״ה שאנו מהנין שלא לעשות מלאכה דאורייתא והרב״ה כ׳ דסתימת הקבר הוי מלאכה דאורייתא ובספר ראב״ן כתב נבי י״ם דאסון שיכסוהו א״י ובס״ז ב״ד כתוב דאיתי קצת מקומות שיטראלים מחזירים הספר לתוך הקבר והוא בעיני איסור גמור וכו׳ ע״ם ובלבוש כתב ביו״ט שני ים לוסרין ויש מתירין ויש לסקל עכ״ל אספר דס״ל דלא הוי מלאכה דאורייתא דאמרי׳ בשבת דף פ״ח אסור לפנות בשדה ביר בשבת (פירש״י ור״ן בחרישה דאסורה ושומדה לזריעה) דלמא שקיל לרוח מעילאי ושדי ליה לתתאי והסותם נומא בשדה חייב משום חורש בבית חייב משום בונה ע״כ • משמע דבשדה שאינו חרושה לא מחייב כלל מיהו אספר דזה דמי לבית שמתקן בזה שלא יהא המת מגולה ולכן ל״ל דאסור ובס״ם החמיר מאד וכתב מקום שנהגו לקבור על ידי ישראל לא יחפרו לגשים אחרים זולת בני המבורה הרגילין לחפור וכ״ם שלא ישליכו לגשים אחרים עפר לסתום הקבר דכל מה דאספר למעט בחולו ממעטינן עכ״ל ורש״מ סי׳ י״ו מתיר לכלי ע״ם וכל״ל דהא כחול שוויה רבנן וגדול׳ מו אמרו נבי מילה בשבת דמותרים שני מוהלים לעול כמ״ם ב״ד סס׳ רס״ן ק״ן כאן : **יא אבל אלטול מותר** • אבל אסור לטלילו אחי׳ לכרמלית ולע״נ דמשמע ברש״י ולא״ם דמותר לכבסו ולנזה שברו מ״מ הוצאה היא מלאכה אפי׳ לנזיזה שבר בשת לגיבה מלאכה כלל (ת״ה) ובים״ם הקשה דהא כתב הרמב״ם ס״ט הנזה בין מן המת בין מן המת מייב וכ״ה בירושלמי פ׳ כלל גדול אלא ע״כ דשת הרא״ם לפירש״ דמלאכה בכידה אסור אבל הוצאה שרי ומ״מ נ״ל שם״ם הוא ברש״ם ולריך להבי׳ לי נמי וכו׳ ע״ם וה״כ אסור לעשות שום דבר לצורך מחר עכ״ל עם״ם ול״נ דמ״ם בת״ה דנזיזה שבר אינה מלאכה כלל היינו משום שא״ל לשבר כלל והרמב״ם מיירי בלריך לשבר עצמ״ם סי׳ ש״מ • ולע״נ דהוצאה נמי הוי מלאכה שא״ל לנוסה מ״מ שם הוצאה עליה אבל הכא לא הוי מלאכה כלל דהא אמריק בשבת אם אם אל הינוק בן ח׳ בשבת לא שביד כלום הוי מחתך בשר בעלמא כ״ם שבר ומ״מ טוב להחמיר וכ״ה בת״ה ובס״ע : **יב מותר לו ליטול שכר** • דשמא לא ימלא מי שיעשה בחנם (ריי״ו) ובים״ם אוסר ליטול שכר ואם אינו רוצה לעשות בחנם משמע ליה כמו בחלילה עכ״ל וע׳ סס׳ תקפ״ה די״ח דלצורך מצוה מותר ליטול שכר שבת וי״ט : **יג** וחזרין למקומן • מדסתם הרב״ו ע״מ דס״ל לחי׳ יאלו חוץ לד׳ אלפים אמה מותרים לחזור שלא תהא מכשילים לע״ל וכ״ם הס״ג ויש״ם : **ועיין** הטעוייה בקצת בענין שמודדין מן הקצת אסורים ילך דרך היחיד דהא יכולים ילך דרך הקצת (רדב״ז כ״ה סי׳ שלי״ח) : **יד כלי הקבורה** • דמלאכתן לביתר הוא דשמא יצטרך להם לאמת אחר בו ביום וא״כ מותר לטלטלן שלא יגנבו (רמב״ן כ״י) משמע דבסכין של מילה אסור לטלטלה אחר המילה שיודע שלא יצטרך לו יותר ונמ״ל סי׳ שלא ס״ו : **טז אסורים לרכוב** • אע״ג דרכיבה רק דרכן מ״מ איכא זילותא די״ם כנ״ל וה״ה אסור ליל בספינה כ״ה : **טז מתירים להם** • ומיהו לא יכבבו בעיר מפני הלוטות (כ״ה) : **יז כדי לטהר קבורתו** . נלומר אע״ג דכתב ס״ד אם אינו רולה לקוברו אסור לעשות לו אחר י״ט משא״כ כאן שהוא צריך ליל למהר קבורתו שמוטל בבזיון של מני הבדה והריב״ם סי׳ הקי״ו כתב דאסור ליל לשם דהא אפי׳ בח״ה אסור לעשות נסרים בחלר אחרים בשם סי׳ תקמ״ז ס״ב כ״ם כאן שברואה יאמר שהולך לגרנו ע״כ וכ״כ בכ״ה בשם בנמה נדולים וכ״כ הים״ם כיון שאינו רולה לקבורו אסור ליל לשם ואפ״ג דאיכא חשש שיאכלוהו הכלבים מפני חשש כזו אין לחוי להקל ובפרט שיש לחוש שיאכלוהו לשם וא״כ יאבל י״ט בחנם אבל במקום שרואין שהכלבים יאכלוהו ודאי יכולים להליל ולעשות מלאכה אפי׳ אין לחוי לקבור היום מ״מ מאחר שעושים מלאכה היום כדי לקוברו למחר שרי עכ״ל ולי נראה להקל דהא בסי׳ תקמ״ז כתב אם הדבר מסופק שרי ונם אין לחוש שיפגעו בהן יהודים בדרך דביו״ם אין מלוים עובדי דרכים יהודים מיהו אם אינו משלל בבדה רק בבית יש להחמיר : **יח ומותר להביא** • אפי׳ מומח בעיר אם אין שם קברות מותר להוליכו בעיר שיש שם קברות דאא נרע מלמינן ליה אחא שהוא בבודו ואם יש שם קברות ולוה להוליכו לקברי אבותיו אע״ג דמלוה לקיים דברי המת ובמרע הב״ג שהוא בבודו שיקבר במקום אבותיו מ״מ אין זה בבודו אחלל יו״ט בחנם שהרי אם לא לוה אסור להוליאו מקבר לקבר מ״ש הא״ז פ״ק דמ״ק א״כ מעשיו ולוחתו נרמו לו

ולכן

מהמדובר ולעשו׳ לו (ד) תבריכין וארון ח לחצוב לו (ה) קבר ולחתם לו מים לטהרו ולגזוז לו שערו פ ואם אין באותה העיר מקום קברות לישראל מוליכין אותו לעיר אחרת שיש בה שבונת קברות אפילו חוץ לתחום • ומשבירים לו ספינה להוליכו ממקום למקום דיי״ם שני לנבי מת ח (ו) כחול שויוה רבנן ואפי׳ אפשר בעמטין יתעסקו בו ישראל : הנה אבל בשאינו ובמדינות אלו אין מהנין כן אלא כל כיוכה דאסור בעמטין שאין הקבר והתרון והתבריכין ע״י (ז) עמטין ואסור הדברים טהורים (ח) ישראלים **ט** כמו בי״ם ראשון אבל אם לא אספר בעמטין מותר לעשות הכל ע״י ישראלים (מרדכי הל׳ אבל ותס״ד סימן פ״ב) כ **חוץ מן הביפה שבונים על הקבר שאין בונין אותה ביו״ט** : הנה (ב) אבל מותר י לעמוהו (ט) בעפר כדרכו בחול (כ״י) ודאא בים מחמירין כן ב״ל : ל **במה דברים אמורים בשרוצים לקברו אבל אם אין רוצים לקברו אין עושין לו שום דבר איסור מלאכה אפי׳ ע״י א״י יא אבל** (י) **מילטול מותר** • (ודין קריאת שמע והמלה אם מת בי״ם ראשון אם בשני ע״ל סי׳ ע״ח סעיף כ׳ ולקמן סימן תקפ״ח בסעיף ה׳) :

ה מ **החופר קבר למת ביו״ט שני יב** (ג) **מותר לו ליטול** (יא) **שכר** :

ו נ **מותר ללוות המת ביום טוב ראשון תוך התחום וביום טוב שני אפילו חוץ לתחום יג** (יב) **והחזרין למקומם בו ביום** ס **וכן מותר להחזיר יד כלי הקבורה שהוליכו עמהם חוץ לתחום** :

ז ע **המלוים את המת טו אסורים** (יג) **לרכוב על בהמה אפילו ביום טוב שני ואפילו האבלים אבל הקוברים שצריכים לקוברו** (ד) **אם אי אפשר טז** (יד) **מתירים להם ביו״ט שני לרכוב על נבי בהמה** :

ח פ **אם נודע לבני עיר אחת שישראל מת רחוק משם ד׳ או חמשה ימים ולא ניתן לקבורה אע״פ שלא יוכלו להגיע לו עד לאחר המועד מותר** (טו) **לצאת לדרך בים שני יז כדי למהר קבורתו** : הנה **יח** ומותר להביא מת ביו״ם שני מתוך לתחום סעיר לקברו בקברות ישראל (ד) אם״ם שהיה אספר לקברו (טז) במקומו : (כ״י בשם תשובת רשב״א) :

תינוק

הולאה לצורך הותרה נמי לצורך היום קלת וחימוס מים מותר מתוך שהותרה כו׳ : (ב) **אבל מותר לכבותו בעצר כו׳** • פי׳ לעשות מהשפר כמו הר . והה ביו״ט שני אבל ברחשון פשיטא שאסור ע״י שרחל אמ״ם בשמוך . (ג) **מותר ליטול שכר** • הטעם בשם הרי״ו כיון שהתירו לו חז״ל דשמא לא ימלא בחנם אע״ג דאסור ליטול שכר בשבת אפי׳ במלאכה המותרת בשבת עכ״ל . וחמוה לי אם הקילו בחנם ובשאלו ביו״ט שני כחול מ״מ סייגו דוקא בשביל כבודו אבל זה אחי למה יזלזל הוא ביו״ט שני וכ״ל דמשיקרא כי תקון לבבן לעשות י״ם שני אתנו בזה דבכל עניני המת יהיה ממש כחול . ומלאה לענין לקנות בגד לתכריכין נמי דינא הכי כמו בחפילה קבר דהייט לקנות דמיס בעד הבגד בדרך פשוטין בחול אבל ל״ב דהא בס״ז אוסר לרכוב ע״ג בהמה אפי׳ ביו״ט שני ואפילו הקברים לא יכבבו אלא היכא דלא אספר ס״ם דלאחרים אסור אפי׳ במקו׳ שא״ה ולא מהני בזה מה שיש לו מת ביו״ם ראשון דרבנן אע״פ שהם מנוים לו בשני ע״ל מעשה בזה נדולה מאוד דמבטלין תורה בשבילה ק״ו נזה שלא יחלל י״ט בשבילה שכר ויחטור קבר בשביל שכר אז יעשה קילה ביו״ט כמה דמי בגד אחין זה בכבודו של מת אדרבה אזלוהו ע״כ נראה דהאי פיסקא לאו דסמכא היא ואספר שם״ם הוא ברי״ו ולא״ל מותר ליתן שכר כו׳ דהיינו אם לא נמלא מי שהוא עושה בחנם אבל על אותו שאינו רוצה לעשותה כ״א בשכר הוא בכלל המונעים אם עצמן מן המצות ולא תהא נראה ביטראל :

שוב ראיתי שנם רש״ל כתב ע״ז הנוטל שכר וכתב אם היה מעשה בא לידי שלא רצה לעסוק בחנם הייתי משאיר כמו שמשעין בהלילה . **(ד) אם א״א מתירין להם כו׳** • דיי״ש שני לנבי לרכיו בכל דלא אספר כחול שוויה רבנן כ״כ ב״י בשם הרמב״ן וקל״ל על הש״ע דהא הרמב״ן ס״ל נ״ל בדוכתא דסכיה ח״י שרי ע״י ישראל וכ״ם בסעיף ד׳ ותו דהא כתב ב״י בשם הרשב״א וה״ל ואין משגיחין בחחומין בחת כלל ביו״ט שני וכ״ם רמ״א בסעיף שאח״ז שאספר לקברו במקומו וכאן נמי איסור רכיבה היא מדרבנן ומה כתב הרמב״ן כאן דלא החירו אלא בלא אספר בלא״ה ונלע״ד הך דלא אספר דהכא אין פי׳ שהוא מן הנמנע לנמרי בלא״ה אלא א״ה בקלות אלא ע״י טורח ועשר קלת נ״כ מותר ואפילו הכי נ״ע מ״ם מהא דלעיל ולענין דינא נראה כמ״ם דבים עשר קלת אז טורח מותר אפילו לשם שכתב רמ״א שמחמירין מאי דאספר בעממין דהיינו במלאכה דאורייתא משא״כ כאן במידי דרבנן כנלע״ד ברור : (ה) **אע״פ שהיה אפשר לקברו** • רש״ל כתב דוקא היכא דליכא קבר במקום שנפטר אבל אם יש שם קבר אלא שעשה לוותה

כחול שוויה רבנן כ״כ ב״י בשם הרמב״ן וקל״ל על הש״ע דהא הרמב״ן ס״ל נ״ל בדוכתא דסכיה ח״י שרי ע״י ישראל וכ״ם בסעיף ד׳ ותו דהא כתב ב״י בשם הרשב״א וה״ל ואין משגיחין בחחומין בחת כלל ביו״ט שני וכ״ם רמ״א בסעיף שאח״ז שאספר לקברו במקומו וכאן נמי איסור רכיבה היא מדרבנן ומה כתב הרמב״ן כאן דלא החירו אלא בלא אספר בלא״ה ונלע״ד הך דלא אספר דהכא אין פי׳ שהוא מן הנמנע לנמרי בלא״ה אלא א״ה בקלות אלא ע״י טורח ועשר קלת נ״כ מותר ואפילו הכי נ״ע מ״ם מהא דלעיל ולענין דינא נראה כמ״ם דבים עשר קלת אז טורח מותר אפילו לשם שכתב רמ״א שמחמירין מאי דאספר בעממין דהיינו במלאכה דאורייתא משא״כ כאן במידי דרבנן כנלע״ד ברור : (ה) **אע״פ שהיה אפשר לקברו** • רש״ל כתב דוקא היכא דליכא קבר במקום שנפטר אבל אם יש שם קבר אלא שעשה לוותה

באר היטב

עם״ם עכם״ג כס״ו : (ד) תבריכין • ואם יכול למנוח תבריכין מוכנים אין לעשות חדשים • אם שתבריכים משונים מותר לכבסם • ואם אין לו נסרים מוכנים נסרים לארון : (ה) קבר • ודוקא בני בחטורה אבל לחרים אסור לכבסם לחטוי לטור • וכ״ם אלא יכולנו לעשים לחרים אסר לכסות בקבר לו לאבל כלי בחטיבה אם״ם דרכם לחטוי לטור • אבל אסור לטיולו אפי׳ לאר׳ לעשות בחנם • ומכבכר״ם מת״ם סי׳ י״ו כתב דמותר לכל אדם לזכות בכיסוי קבר ומסכיים עמו כמ״ת ס״ם אבל בפשטפי במולל סימן י״ג חולק פ״ו ע״ם ושיין כנה״ג • ובתב פ״ו לחיטי בשמקום מנוחה קדישא אם פרא״ג בבשפר בגאון מהור״ר אפרים ז״ל ובאו אלעזרו מרבן ורבנן ונלע לאסרו דס״ם לחאי יאחר לאסרו אלעזרו ובאמנו בו ובאו לבעלון מהור״ר יסמיס ז״ל ר״ם ופסק אחמר שמקרבים מתעסקים כל מסנה ומבטלים מסקיסם יבאמסקו ג״כ אם כנדיק רק אם יבלו מקרבים מבלנים בשוב לעזבר לאחם אנשים מבוגים בבגיל בנוד מלניק מבאנים בנד : (ו) כחול • כתב ר״י אם״ד דיי״ם כ׳ אל ימים פרא״שוים כוי בת״ם בתוכסות בתבו דאין לאחוק בבס״ג • ובתב בס״ל פ״ק דיליפ אם לוה לאוליכו לקבר אבוחיו אין זה בבודו לאבל אבוחיו אין אומרים אין אומרים אם״ם לו לר אם אינו מבדרים אחרים לו עד לאחר ואוליכו אחו ואם מבדרים קוברים אחו במקומו ואין מוליכין אחו בי״ם בלל : (ז) עממין • ואם נדיק לבמתין בדבנם בבות ואתון בך יבא בחת

ע״ם בעכם״ג כס״ו : (ד) תבריכין • ואם יכול למנוח תבריכין מוכנים אין לעשות חדשים • אם שתבריכים משונים מותר לכבסם • ואם אין לו נסרים מוכנים נסרים לארון : (ה) קבר • ודוקא בני בחטורה אבל לחרים אסור לכבסם לחטוי לטור • וכ״ם אלא יכולנו לעשים לחרים אסר לכסות בקבר אז לאבל כלי בחטיבה אם״ם דרכם לחטוי לטור • אבל אסור לטיולו אפי׳ לאר׳ לעשות בחנם • ומכבכר״ם מת״ם סי׳ י״ו כתב דמותר לכל אדם לזכות בכיסוי קבר ומסכיים עמו כמ״ת ס״ם אבל בפשטפי במולל סימן י״ג חולק פ״ו ע״ם ושיין כנה״ג • ובתב פ״ו לחיטי בשמקום מנוחה קדישא אם פרא״ג בבשפר בגאון מהור״ר אפרים ז״ל ובאו אלעזרו מרבן ורבנן ונלע לאסרו דס״ם לחאי יאחר לאסרו אלעזרו ובאמנו בו ובאו לבעלון מהור״ר יסמיס ז״ל ר״ם ופסק אחמר שמקרבים מתעסקים כל מסנה ומבטלים מסקיסם יבאמסקו ג״כ אם כנדיק רק אם יבלו מקרבים מבלנים בשוב לעזבר לאחם אנשים מבוגים בבגיל בנוד מלניק מבאנים בנד : (ו) כחול • כתב ר״י אם״ד דיי״ם כ׳ אל ימים פרא״שוים כוי בת״ם בתוכסות בתבו דאין לאחוק בבס״ג • ובתב בס״ל פ״ק דיליפ אם לוה לאוליכו לקבר אבוחיו אין זה בבודו לאבל אבוחיו אין אומרים אין אומרים אם״ם לו לר אם אינו מבדרים אחרים לו עד לאחר ואוליכו אחו ואם מבדרים קוברים אחו במקומו ואין מוליכין אחו בי״ם בלל : (ז) עממין • ואם נדיק לבמתין בדבנם בבות ואתון בך יבא בחת

לידי בזיון לו כיוצא בו יסמסק שבו ישראל : (ח) ישראלים • ומותר לבסרו בסדין בי״ם אבל כיון דאינו אלא נזירה שבא יכמוס רק מיוכבן אלא יעבו סתיטה בידים ס״ם ל״ם : (ט) בעפר • ואם בי״ם אבל בחשון לאסור ע״י ישראל פ״ז ועפ״ק פ״ם : (י) מלטול • אבל אסור לטיולו אחי׳ לכרמלית אמ״ם : (יא) שכר • וכ״ם אסור ליטול שכר ואם אינו רוצה לעשות בחנם מעמין ליה כמו בחלילה וע״ כוף אמ״ם ד״א דלעולם אסור ליטול שכר אבל א

לוותה שיוליכוהו לקברי אבותיו אין זה כבודו לחלל י"ט ואם יש אנשים שיסרים קוברין אותו במקומו ולא שמעינו לזוותה ולא ליכא אנשים זה מלינין אותו וקוברין אותו אחר י"ט במקום לוותו: (ו) **קוברין אותו אחר אבילה.** רש"ל כ' ע"ז ול"נ לא מטוס שמתה י"ט קאמר הא מת מלוה קודם לאבילה כ"ם לשמתה י"ט והאידנא הכל נקראת מת מלוה ועוד וכי זהו שמתה י"ט לאכול ולילך אח"כ לבית הקברות אין זה אלא תונה ועוד אחר דאית' דמרד' לא תאכלו על הדם שאין לאכול בשרה קבע קודם שנקבר המת למה נעבור ע"ד המרדים אלא קוברין אותו מיד אחר יציאת נפ"כ אם הוא אדם חשוב ואם לאו מתקבלים מנין וקוברין אותו בעת שאומר הש"ץ הפיוטים ואחר דברים כדומה לזה ומוציאים לבה"כ וכן עיקר עכ"ל:

תקכז (א) **בקדירה בפ"ע.** דאילו בקדירה אחת יכול לבשל כמה שירצה כ"כ הטור וכ"כ רש"י בדף י"ז וה"ל אלא יעבירם לאחר שבשל לגזרה לומר עוד אני צריך לבזמון אחרים ויבשל תבשילין אחרים ויותיכם לבשל אבל בקדירה אחת אם ירבה אח"ר דאפי' לאחר שרי כדאמרינן ממילא אסה קדירה בשר כו' עכ"ל פירוש דבקדירה אחת אפי' אם מעבירים ומרבה מותר וכן העתיקו התוס' שם וה"ל דאם כן אמאי היה הסמיה מלעטר בגמ' שם בשה אלא הגיה ע"ח הא יש היתר להעבירם ולהרבות בקדירה אחת בשביל שבת י"ל הה"ל לבשל תבשיל לשבת אם אינו יכול לבשל בתבשיל אחר בקדירה זו אל י"ם כנ"ל: (ב) **אבל מבשל בשה קדרות** • עמ"ש בסוף סימן זה:

(ג) **אפילו ספק חשיכה** • כ' הרא"ש אפי' לא התפלו תפלה י"ט כי בקנאת י"ט לא הוה עד תפלה י"ט ע"ש: (ד) **בפת ותבשיל** • הסכי ס"ל לר"ת דיליף מקרא דאסר אחסר אחסו ואסר תבשלו בשלו מכאן אחין אוסיף אלא אל אחסיף אלא אל המבשל ע"כ לריך כאן פת בשביל מה שיאפה פת לגזרה שבת ותבשיל בשביל מה שיתבשלו וכ"י ס"ב דבשביל הבשיל מותר הכל ורוב הפוסקים ס"ל כר"י לק ר"ת וקלא דיעות ס"ל כר"ת ע"כ כשר לכל הפחות בדיעבד כר"י: (ה) **לאפוקי דייסא** • דאמר רבי זירא הני בבלאי מפסלאי דאכלי מסמא בגהמא: (ו) **אפי' שלוק** • פי' אפילו מבושל הרבה מאד יותר מן מבושל כהלכתו

ולכן היכא דאיכא למיחש שמא יסרים קוברין אותו במקומו ואי ליכא למיחש שמא יסרים מלינין אותו וקוברין אותו אחר י"ט בקברות אבותיו עכ"ל וי"ש עכ"ד נ"סימן ס"ז ס"ב: **יט בחוקת בן קיימא** • שהרי מוקלין אותו בשבת מחזיקין אותו בחזקת בן קיימא (בד"ה) ול"ל דאין לאיש מבשר להתם מי הוה מבשל"כ הכא דמת תוך ל' הוי ספק נפל וכ"מ בח"מ סימן ק"ל ס"ד לענין ימ"מ ועוד בשבת דף קל"ה ע"א בד"ה בן מ' וכו' כתבו התו' דמהגינן מכח ממ"ב וכו' וכ"ה בגמרא ע"ב ובוים"ם ספק דאין קוברין אותו תוך ל' עמ"ם ס"ה: **כ אבור אפילו בו'** • דאין מלוה לקבור נפל וא"כ אין ע"ו נדחה לגרכי קבורתו ועוד דמה שהבו לסרוה הינו מהבר בל תור' אלא מהבר בעלמא מפוס תקנות הפוסקים דאמרי' בב"ב שהקב"ה מעביר הערבה מן הקטנים ומוחה בה פוסקי ישראל (הג"מ) וכתב בד"ה דאם מייני דידעינן בודאי אלא כלו בו מדבין דאל"כ קוברין אותו בי"ש כמ"ם ס"ע מסמע דס"ל דקוברין אותו ואין מוהגין אותו ובד"מ כתב דעל כל פנים ימתין עד למחר וימול אותו אפילו אמרו שערו ולפרנין ומסמע דאם הוא אחר המילה אם שהיא נקבה מודה רמ"ם דקוברין אותו ביום טוב כמ"ם ס"ש ומ"ם בי"ד סוף סימן רס"ג דאין קוברים הנפנים ביום טוב מייני בנפל ודמי וכ"כ ל' בסס ל"ם הלוי סי' י"ד דאם הוא מבן ל' ולמעל' שמתחבלין פנין מסיכין ערלתו בי"ש שני בל נגיות ובתוספות ס"ל' מתירין נקבור נפל גמור בי"ש עכ"ל ולי ל"ע מ"ם הנ"ם דאין מלוה לקבור נפל ומבנים רחים מדאמרינ' בגמ' שאמה שהבילה נפל לבור ואמרי' בור שמטיגין לתוכו נפנים ל"ש דהא מ"מ קבורה היא כמ"ם הר"ם פי"ד מ"ג בהלכות ועי"ל דמייני בנפל שהוא שביר כדאיתא בש"ל ועוד דהרי אמרינן בגדה דף נ"ז הנמוחים בה היו קוברים אה הנפנים אלא מלינין מאי דרוש בל שים לו אחלה יש לו נבול מסמע דאין לה קי"ל בוותים ועוד מדאילמרינ' קרא בה"כ ס' אמות אחין הבהן מסמע לבנו ובהו הנפנים ס"מ שמלוה בקוברן שהרי אין בהבן מסמע לבנו ובהו הנפנים ס"מ בי"ד סי' שע"ג ס"ה ועוד דבב"ב ספ"ז אית' שהיו עושין בוכין בנפנים וכ"ה בהבהלין ס"ו וע"ע דלבאורה משמע בגדה דף הל"ל בגם על נפנים קאי לאו דלא תנין: **כא קודם תפלה** • כדי שיוכנו האומני' להתפלל ובזמנינו בשוטין הכל ע"י אי אין לקובבן עד אחר התבילה (מ"ב סוף הספר) ומשמע דעתו בין בקוברין ע"י אי מותרים בהאומנים ובוים"ם כתב דאיתא בהגה בשבת התפלה ויש ליזהר בזה עפי' ע"ב ס"ב וע"ל דאם הוא אדם חשוב שלריכים רבים לבוותו יוליאוהו לבה"ק אחר יציאת בה"כ ויאכלו ואח"כ יקבהוהו בלאחר בש"ם סי' תמ"ג ומש"ם סימן תקמ"ז:

תקכז כתב הר"ן בפ"ג דבפסחים דמדאוריי"תא אסור לבשל מי"ם בשבת ק"ו לחול אלא דברי ע"י הואיל ואי מקנעי ליה אורחים חזי ליה אתמא נמי למימר שיקנעו ליה אורחים לוקה וכ"כ המרדכי רפ"ב דבילה וב"ש בשם הגי"מ ומ"ם הרב"ו דאם בשם בגי"מ ומ"ם הרב"ו דמבואר בגמרא שמדאוריי"תא לרבי שבת נעשים בי"ש וכו' כבר הסיגהו הים"ם דדוקא רב הסדא אית ליה אבל אם אבל אם אבל אם

ע"י הכביסה לו הטיפון לין מערבין בו לבל במליח אע"פ שהוא רלוי לאכילה לין מערבים כדלמרינן בדגים קטנים דלחיתא בחולין מליח הרי הוא כלוחח בכוס ה"ה כמבושל ממש דמלים חולו כמבושל מיהו אם היה כבוס בגיר לו במומן והחה בחוכו כדי שיחנו על האור ויחמיל להרחיה הוי כמבושל אם נאכל כך עכי"ד רסי' ק"ס: **ד פירות מבושלים** · לבל חיין לא ומיהו במ"מ משמע לפילו מבושלים לאסור אם לין דרך לגמח כהן הכח דכחיין לא לעטריכא ליה לממר דפסיטח דהכשיל בעינן עס"ד: **ה עדשים** · דוקא אם לין לו תבשיל אחר (יס"ם) ושיין ב"י וג"ל דוקא במקום שמלחחין בהם אח הפח: **ו ששכח** · ואם שכח מחמח עגלותו אגא היה הרב על דבר ה' ולא מחמח לוגם נקרא פושע דשוכח נקרא פושע לענין חשלומין של ממון וק"ו בדבר איסור (יס"ם) וע"ש דבסי' ק"ח ס"ח אי' דשוכח מקרי לוגם וה"ה לענין ממון כמ"ש הב"י שם ול"ל דשוכח מחמח עגלות שלהי: **ז ואבד** · ולא אמרי' הרי נגלה דעתו שאינו רוצה לגלות בעיכוב של הגדול ב"י: **ח שאינו יודע** אי אגא ידע שמעויב כל א' לערב וסמך על הגדול אבל בר בי רב הסיב בפוסע (יס"ם): **ט התנה עליו** · והניח עירוב חחומין (יס"ם): **י סומכין עליו** · פי' אם שכח אין צריך להודיעוהו עס"ז: **יא המערב לאחרים כו'** · ובים"ם כחו' דאם אין אמחו אוכלת עמו אע"פ שמעגה לה מזונות צריכה עירוב כיון שאינה אוכל' מחבשילו ולכן מזכה בו ידה מנו דזכי' לנעשה זכי לאחרינא וא"ד לעירובי מלירות דהחם בבע"ח חגיא מלאח אבל הכא כל מי שאוכל מחבשיל אחר צריך עירוב אחר עכ"ל וא"כ צריך להניח עירוב בעד האלמנות שאין יודעות לערב בעצמן אבל היודעות צריכות לערב בעצמן: **יב מן הקרקע** · פירוש ממקום

בתים חתים והדחתן הוא בישולן לאכילה הרי זה סותך עליהם פ וכן סותך על תפוחים מבושלים (וס"ס אחר ד פירות מבושלים) · ועל דגים קטנים שבישלו:

ן (ד) כ סותך מע"ט (ז) אפילו על ה (ה) עדשים שבשולי קדרה ל וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגרדו והוא שיהא בו כזית:

ז מ מצוה על כל אדם לערב (ה) ומצוה נ על כל גדול העיר לערב על כל בני עירו כדי שיכמוך עליו מי (ו) ששכח או נאנס או שהניח עירוב ז ואבד (וכוח הדין עם הארן ח (ז) שאינו יודע לערב: (ח"ז) ס אבל מי שאפשר לערב ולא עירב אלא שרוצה לכמוך על עירובו של גדול העיר (ט) נקרא פושע ואינו יוצא בו:

ח פ כשמערב על אחרים אינו צריך לפרט אלא מניח בכלל על כל בני העיר פ וכל מי שהוא בתחום העיר יוצא בו: הגה אבל מי שהוא חוץ לתחום אינו יוכל לו אכילו הגיח עירוב החומין ויוכל לבא לבחן אח"כ ט (ח) כתב עליו המגיח בהדיא (המגיח פ"ו):

ט ל דעת מגיח בענין שיכוין להוציא לאחר ק אבל דעת מי שהניחו בשבילו לא בענין בשעת הנחה (י) רק שיודיעוהו ביו"ט (יח) קודם שיתחיל לבשל לצורך השבת: הגה ואם דרך הגדול להניח עליהם י (ט) סומכין עליו מכחמה (ר"ן פ"ב):

י יא כ המערב לאחרים צריך לזכות להם ע"י אחר וכל מי שמזכין על ידו בעירובי שבת מזכין ע"י בעירובי חבשילין וכל מי שאין מזכין על ידו באותו עירוב אין מזכין על ידו בזה: (וס"ל סימן בס"ו):

יא פ צריך הזוכה להגבי העירוב יב (י) מן הקרקע בפה:

יב ת חוזר ונוטלו מיד הזוכה ומברך על מצות עירוב ואומר בדין יהא שרי לן לאפויי ולבשולי ולאטמוני (יא) ולאדלוקי שרגא

(ד) סומך מע"ט אפי' על עדשים היינו לומר דאפי' שלא נתבשלו העדשים בע"ט ולא ניחך בסכין חשמנונית בע"ט אלא שנשארו העדשים וחשמנונית בכו' אם ד' ימים קודם י"ט ראוי ליכא הוכחה כלל מסכינן עליהן (מור ומהרש"ל): (ח) קודם שיתחיל כו' ונראה דהאידנא שנוסח שכ"א מערב לכלם א"צ לידע ולשאול לסחר אם ערבו עליו (רש"ל בביאורו):

יד אפרים

(שם ס"ק נ') אבל במליח בע"ל:

ק"ל דהא איתא רים ס"ב ושלחו מנות לאין נכון לו למי שלא הניח ע"פ הסיינו למי שלא היה לו להניח אבל מי שהיה לו להניח ולא הניח הוא פושע ואמלי הולרך לנוות לבנות מנות לאותן שלא הניחו באותם ואם מי שהוא אותם מוחר לו לבשל ולסמוך על גדול בעיר דודאי הניח גם

(ט) נקרא פושע · כ"כ הרא"ש והטור ומשמע אפי' אם הגדול מכוין לאוליא וק"ל דאמרי' בגמ' בסוכה הזיה דהוה בליב ל"ל אמאי עליבת ח"ל דלא אוהבי ע"ח ח"ל סמוך לדידי דמעריבנא בל בוחנו בני עירי ובנה הזיה דהוה עליב ח"ל אמאי עליבת כו' ח"ל פושע אם לכ"ע שרי ולדידך לאסור פירש"י שאין דעתו של המזידין ושל הפושעים שאינם הרדים לדברי חכמים ממעט מזה ואיני היה דעתו אף של הפושעים אלו הוי אחרי הה בלא הכרח"ם והטור שפסקו אפי' סוסק על גדול דלא שביב כמלות חכמים שיערב כל א' לעצמו וגם"ן ק' ממ"ש אם היה אוהבו סומך על עירוב דמשולל בשנה אחרת הניח אמאי היה עליב ב"ש כיון דלפי דעתו היה מוטיל דבר זה משא"כ בשנה ראשונה לא ידע דמהני סמיכה על הגדול וא"כ מה נחחדש לסמיה ב"ש אחר לאלטער על מה שסמך על הסמיכה ואי לא סמך כלל גם בפעם הבא מל"ל לחרא"ם וטור דהסומך נקרא פושע כיון דבגמ' לא אייתי מזה בשלמא לרש"י ניחא דבאמת לא הוה זה פושע כיון שסומך ואוהבו סמיה לא היה סומך גם בפעם הב' ונקרא פושע על המנות הבאחה פעמים וא"ל לביאות מרב הניז לחזכיר הדבר וסמוחל. לא נחכוין לחוליאו כלל אבל הרא"ש וטור קשה וא"ל בהיה עליב ב"ש בחמת בדאלה ב"ש במא לא מהני סמיכה ודאמנה זו בא לו בחחשבתו ב"ש וע"ז הביב שמוחל לאיסור דסמיכה לא מהני זה אינו דא"כ אמאי אמר שמוחל לכ"ע שרי ולדידך לאסור דמשמע דהוה נגע מן כ"ע כיון שאיבע לו ב"ש ולהרא"ם וטור לא הוה משום ב"ש אלא דסמיכה לא מהני כלל וא"ל שזה נוטיה הוה החילוק בינו לכ"ע דש"ע לא סמכו (אלא) שכחו ואיהו שסמך נקרא אפי' פושע כיון שהיה מכר הוה ניה לערב בשי עצמו זה אינו דאמאי החיר לכולי עלמא דאמאי יש ביעיבה ב"כ מי בסמך ואו קשה אמה נקרא פושע בחה שסמך והלא אינו אלא פושע בדבר הלכה אחיה סבור דמהני סמיכה וא"ע דבר זה להלכה כי לדעת הש"ו ורבב"ח אמ"ש ב"י דמהני סמיכה אם הגדול מכוין לכך וכדאי הם לסמוע לבם ולפ"ז אין מלוה על הגדול לכוין לאוליא הרבים וכמ"ש בסמוך מהחלמוד דבימי עזרא שהולרך לומר ושלחו מנות לאין נכון לו דהיינו אלא הניח ע"ח דמוהה אלא הניח הגדול לכוין לאוליא לאחרים אלא לריך לחודיע בפי' דבר זה ובכאיו אינם בנוסח הברכה לנו ולכל הדרים בעיר הזאחה ח"ל לחודיע וכ"כ הש"ל: (יא) ולאדלוקי שרגא משמע דאם לא אחנה זו אסור להדליק מי"ט לבבה וכ"כ החו' בפ"ב ד' כ"ב מדאמרי' מי אלא הניח ע"ח כו' מדליקים לו גר משמע אלריך לחזכיר בברכה ע"ח יבא אבי לן לאפויי ולבשולי ולאדלוקי וכו' ואם בבביל הדלק' לא אחנה משמע הבא דיבא אסור להדליק לו רק גר א' מדחזינן דהולרך לחזכיר הדלקת גר עכ"ל וקשה אמה לנו לחזכיר הדלקה הא אומר אח"כ ולמיעבד כ"ל וא"ל מדאיחמה בפ"ב אם לין שומנין אח החמין כדברי ב"ש ומקשינן לי אחם ע"ח לאמאי אסור לב"ש ומבני רבא אמאי הטמנה דמוכחת אלאח דבבבה עביד איחבביה אבבי מגנא אומר בש"ח אין מוסיף אח"כ עירב בבח אין מבבלין אח"כ עירב בחבשיל ואין שומנין אח"כ הין לו המין שמונין מבע"י הא אם היה לו מיהו עביד ואפע"ג דמוכחת אלאח אמר אבבי בגון שעירב לוה ולא עירב לזה פירש"י אפה וביבל מבע"י בשם עירוב ולא שמן רמין ומגנא היא אליבא דב"ש מזה אנו לומדים מדברי ב"ש וב"ה דאפילו לב"ה דבני ליה בחבשיל אחד על הכל מ"מ לענין הברכה לריך להזכיר ואם לא בירך בכלל מילי דברכות אינם מעכבות ומסל"ל אלא דאם בירך והזכיר דבר א' גרע אפי' דמרלה בהדיא שאינו מערב אלא לאחוה דבר ואם כן היה ראוי להזכיר ולמיעבד כ"ל לחזור ולבלול בו הכל אלא כיון דאמר רבי אליעזר מדבחיב אח אשר אחאו ומו' מבאן אחין אוסיף ואין מבבלין אלא על האמוי ומבובל ע"כ לריך להזכיר שני דברים אלו בהדיא אפיה וביבול ביון שהם מבואחרים בקבא דאסמכהו עירוב הבבלין עליה ואם כן ע"כ לריך להזכיר בברכה גם אחר דברים הבייגו אחמוני ואדלוקי דאם לא כן הוה ליה כמו עירב לזה ולא לזה לב"ש לענין שלריך ע"ח לבל מין בפ"ע ל"ל לב"ה לענין הזכרה בברכה דע"כ ל"ם ב"ה אלא שדי במין א' אבל שב"ש באותו מין לריך להזכיר הבל אלא דק' ל"ל למיעבד כ"ל כיון שהזכיר בפירוש מה שלריך לו וא"ל דהך למיעבד כ"ל אחח

שערי תשובה

(ר) סומך מע"ט אפי' על עדשים היינו לומר דאפי' שלא נתבשלו העדשים בע"ט ולא ניחך בסכין חשמנונית בע"ט אלא שנשארו העדשים וחשמנונית בכו' אם ד' ימים קודם י"ט ראוי ליכא הוכחה כלל מסכינן עליהן (מור ומהרש"ל): (ח) קודם שיתחיל כו' ונראה דהאידנא שנוסח שכ"א מערב לכלם א"צ לידע ולשאול לסחר אם ערבו עליו (רש"ל בביאורו):

יד אפרים

(שם ס"ק נ') אבל במליח בע"ל:

באר היטב

(ד) סומכין עליו מכחמה (ר"ן פ"ב): (ה) אפילו על עדשים שבשולי קדרה ל וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגרדו והוא שיהא בו כזית: (ו) אפילו על ה (ה) עדשים שבשולי קדרה ל וכן על שמנונית שנדבק בסכין וגרדו והוא שיהא בו כזית: (ז) אפי' על עדשים כו' · כתוב במרדכי דוקא בדיעבד והב"י מולק ע"ז וכתב לפי' לכתחילה אם אין לו בעי"ט פוס תבשיל אלא עדשים שנמלאו בשולי קדירה לו אותו שמנונית שנדבק בסכין יכול לערב אליהם וכיינו אם נגדו בס"ם כאן בס"ע וא"ל דלף המרדכי ס"ל כן דכה"ג הוא כמו דיעבד כיון שאין לו תבשיל אחר והמרדכי לא איירי אלא בים לו תבשיל אחר ונתבר דס"ל מדלא אמרי' בגמ' מערבין על עדשים כו' אלא סומכין על העדשים משמע דוקא דיעבד וכתב מו"ח ע"ז שאין זה ראייה דהא במשנה אמרי' ג"כ זה הלשון אלא עוסין תבשיל מעי"ם וסומך עליו לבבת וכיינו אפי' לכתחילה ושל"ם משום הידור מצוה ראוי ליקח תבשיל נמור לד"ה וכתב רס"ל ומ"מ נראה דלא בעי' לכתחילה מעי"ם אלא תבשיל מבאר בלא מתכונין כגון שולי קדירה וכדומה לו אבל מי שעשה תבשיל מיומד לשם ע"ח לו שפריטו לשם כך אפי' היה דעתו להתנות עליו ולברך עליו ומשם מלהתנות ולברך עליו סומך עליו בדיעבד כליבא דמתניתין ומושה תבשיל מעי"ם וסומך עליו והברכה שלריך לברך עליו לכתחילה ולהתנות עליו להדיא אינו מעכבה כי הברכות אינן מעכבות עכ"ל מ"ם לשון המשנה וסומך עליו בדיעבד כיון דאם ההנה ולא ביבל אינו מסתבר דהתנה לא מייירי כאן מברכה בלל אלא אם סומך עליו לכתחילה קאמר אבל הדין מ"מ אמת הוא כיון שהיה בדעתו להתנות ע"ז שרי בדיעבד דודאי ברכות אינן מעכבות בכל מקום ופיין בסעיף כ': (ח) ומצוה על כל גדול כו' · כתוב בפרדכי דוקא בדיעבד והב"י מולק ע"ז וכתב לפי' לכתחילה אם אין לו בעי"ט פוס תבשיל אלא עדשים שנמלאו בשולי קדירה לו אותו שמנונית שנדבק בסכין יכול לערב אליהם וכיינו אם נגדו בס"ם כאן בס"ע וא"ל דלף המרדכי ס"ל כן דכה"ג הוא כמו דיעבד כיון שאין לו תבשיל אחר והמרדכי לא איירי אלא בים לו תבשיל אחר ונתבר דס"ל מדלא אמרי' בגמ' מערבין על עדשים כו' אלא סומכין על העדשים משמע דוקא דיעבד וכתב מו"ח ע"ז שאין זה ראייה דהא במשנה אמרי' ג"כ זה הלשון אלא עוסין תבשיל מעי"ם וסומך עליו לבבת וכיינו לפי' לכתחילה ושל"ם משום הידור מצוה ראוי ליקח תבשיל נמור לד"ה וכתב רס"ל ומ"מ נראה דלא בעי' לכתחילה מעי"ם אלא תבשיל מבאר בלא מתכונין כגון שולי קדירה וכדומה לו אבל מי שעשה תבשיל מיומד לשם ע"ח לו שפריטו לשם כך לפי' היה דעתו להתנות עליו ולברך עליו ומשם מלהתנות ולברך עליו סומך עליו בדיעבד כליבא דמתניתין ומושה תבשיל מעי"ם וסומך עליו והברכה שלריך לברך עליו לכתחילה ולהתנות עליו להדיא אינו מעכבה כי הברכות אינן מעכבות עכ"ל מ"ם לשון המשנה וסומך עליו בדיעבד כיון דלא ההנה ולא ביבל אינו מסתבר דהתנה לא מייירי כאן מברכה בלל אלא אם סומך עליו לכתחילה קאמר אבל הדין מ"מ אמת הוא כיון שהיה בדעתו להתנות ע"ז שרי בדיעבד דודאי ברכות אינן מעכבות בכל מקום ופיין בסעיף כ': (ח) ומצוה על כל גדול כו' ·

(יא) ולאדלוקי שרגא · מבמע דאם לא אחנה זו אסור להדליק מי"ט לבבה וכ"כ החו' בפ"ב ד' כ"ב מדאמרי' מי אלא הניח ע"ח כו' מדליקים לו גר משמע שלריך להזכיר בברכה ע"ח יבא אבי לן לאפויי ולבשולי ולאדלוקי וכו' ואם בבביל הדלק' לא אחנה משמע הבא דיבא אסור להדליק לו רק גר א' מדחזינן דהולרך להזכיר הדלקת גר עכ"ל וקשה אמה לנו להזכיר הדלקה הא אומר אח"כ ולמיעבד כ"ל וא"ל מדאיחמה בפ"ב אם לין שומנין אח החמין כדברי ב"ש ומקשינן לי אחם ע"ח לאמאי אסור לב"ש ומבני רבא אמאי הטמנה דמוכחת אלאח דבבבה עביד איחבביה אבבי מגנא אומר בש"ח אין מוסיף אח"כ עירב בבח אין מבבלין אח"כ עירב בחבשיל ואין שומנין אח"כ הין לו המין שמונין מבע"י הא אם היה לו מיהו עביד ואפע"ג דמוכחת אלאח אמר אבבי בגון שעירב לוה ולא עירב לזה פירש"י אפה וביבל מבע"י בשם עירוב ולא שמן רמין ומגנא היא אליבא דב"ש מזה אנו לומדים מדברי ב"ש וב"ה דאפילו לב"ה דבני ליה בחבשיל אחד על הכל מ"מ לענין הברכה לריך להזכיר ואם לא בירך בכלל מילי דברכות אינם מעכבות ומסל"ל אלא אם בירך והזכיר דבר א' גרע אפי' דמרלה בהדיא שאינו מערב אלא לאחוה דבר ואם כן היה ראוי להזכיר ולמיעבד כ"ל לחזור ולבלול בו הכל אלא כיון דאמר רבי אליעזר מדבחיב אח אשר אחאו ומו' מבאן אחין אוסיף ואין מבבלין אלא על האמוי ומבובל ע"כ לריך להזכיר בני דבריים אלו בהדיא אפיה וביבול כיון שהם מבואחרים בקבא דאסמכהו עירוב הבבלין עליה ואם כן ע"כ לריך להזכיר בברכה גם אחר דבריים הבייגו אחמוני ואדלוקי דאם לא כן הוה ליה כמו עירב לזה ולא לזה לב"ש לענין שלריך ע"ח לבל מין בפ"ע ל"ל לב"ה לענין הזכרה בברכה דע"כ ל"ם ב"ה אלא שדי במין א' אבל שב"ש באותו מין לריך להזכיר הבל אלא דק' ל"ל למיעבד כ"ל כיון שהזכיר בפירוש מה שלריך לו וא"ל דהך למיעבד כ"ל אחח

לבלול

כבוס בליר לו בסוסן ובבס בבוסו כדי שיהנו על סאור ויחמיל לבחיבה כו' בסבוסל אם עלבל בך ע' בי"ד רבי' ק"ם ס"ל: (ח) מדוים · דוקא אם לין לו תבשיל אחר יש"ם ופל"ו ובפ"ו · ודוקא בסלפתן בסם אח בסם בס"ד ס"ל · ופיין יד אברן: (ו) שבבח · אלם מחמח עגלות שבח בקבא שבבע יש"ם ופיין ס"ם · ודוקא אם שבח בסם ל' אבל בסם ב' שבבע כו' שבבע · אם אבא יוב בחחוים בל אחר לעבב ובחבן בל בבבול אבל בי ב' ב' הבינ בבבבע יש"ם: (ח) בחנב · ובבית ' חחוים יש"ם: (ם) בוסמין · פי' אם שבח אח"ל לבוחיבבו: (י) מן · פי' בחבבבן בבבבע בבבבע בבבבע

לכלול שמיטה בהיתה בכלל כל הפרטיים המוזכרים בהדיא וא"ל ל"ל להזכיר אמטמוני והלדלוקי בפי' ולא כללם נ"כ בלמיעבד כ"ל ג"ל דאתי בפיר אליבא תירולא דרבא דלמר הטמנה אלתי דמוכחא מילתא דבציר לשבתא · ואתפ"נ דאדיבי תירולא דרבא כמ"ם הא ל"ק דפ"ל כה לידמי אלא לענין דל"ת דבאמת לא מהני ע"ה לכטמנה מכח סברא זו אלא למריץ דמהני אף למוכחא מילתא אבל לענין ברכה ודאי למריץ לכ"ע דצריך להזכיר שהוא מערב אפילו למוכחא מלתא דהיינו הטמנה והי"ה נמי אלדלוקי שרגא דמוכחא מלתא שעשה בשביל שבת דהרי מדליק בעוד היום גדול וכרגא בעיהרא מתי אהני והי"א דזה לא יכלל בכלל דלמיעבד כ"ל ע"כ זכרו בפי' לגבי תרוויהו ובמוסה נ"ב לא זכר לאמטמוני אלא לאלדלוקי ולזה טעמו דבאד מילתא דיש בו מוכחא מילתא סני אבל במוסה הטור וס"ע מזכר תרתי מלותן מוכחי מילתא אבל אחר דברי' אחין מוכחי מילתא כגון שמיטה וכיולא בה בפיר בכללים בלמיעבד כ"ל ודבור זה כ"ל הגון כפתור ופרח :

אלא דעדיין לריכין אנו לומדעי במ"ם דע"ת מוטיל להתיר שמיטה מי"ט לשבת והוא אינו מוזכר בפי' בפוסקים מ"מ אמת נמור הוא דדבר פשוט הוא בכלל בלמיעבד כ"ל בפ"ם וכ"מ בתבו הרא"ש שמביא ב"י בסמוך וז"ל וכיון שאפשר לו לשמוש בשני שהוא בהול למה ישמוש בראשון שהוא ודאי קודם עכ"ל הרי בהדיא דע"ת מתיר גם השמיטה אלא ברש"ל כתב בתשובה סי' ע"מ דאסור לשמוש בי"ט לשבת מכח ע"ת ודאייתו שם דע"ת לא מהני אלא למה שמתנה בהדיא כמ"ם התו' והרא"ש לענין אדלוקי שזכרנו לעיל לכן נהגו כשמיתין שירוב לומר לאמוני ולבשולי ולאדלוקי ולאמטמוני ואנו הוספנו זה המשה עיקר ואל תשגיה במ"ש הרא"ש בתשובה שאינו יכול לשמוש מי"ט לאמוש ביום ו' אלמא דמותר לשמוש ביום ו' אין זה ראייה דהוא כתב לפי אותן שמתירין כל המלאכות ע"י מ"ם לאמוני ולבשולי כדעת הרי"ף וסי' עתו ואלא בא באותה תשובה אלא לפסוק שאסור לשמוש בי"ט לאמוש אבל לדעת האולקים על הרי"ף וכובדים כל אלה ההגה בפירוש אסור לשמוש ח"כ פשיטא שאסור לבהוא ועוד אפשר שהרא"ש מיירי היכא שהתנה בהדיא בע"ת ולשמוש דברי לד"ה עכ"ל · וכתב עוד שם"ל דשמיטה הוה בכלל למיעבד כ"ל דזה אינו שהרי ה"נ כתבו למיפא ובשולי ולמיעבד כ"ל ולאדלוקי נר ולה איתא דבולל הכל ל"ל לומר ולאדלוקי וכ"ם לנוסה הטור ממזכיר להדיא למיעבד כ"ל ונם לאמטמוני שהוא ממש כביבול ואפ"ה צריך להזכירו ולא לאמרי' שבכלל בלמיעבד כ"ל כ"ם שמיטה עכ"ל : **הגם** שאין מביבין שלרי אחר מותו מ"מ אמינא כי ניים ובביב הרב לאר לה שמעתתא דמ"ם דהיתר שמיטה אלו בהזכרת ע"ת בפי' ח"כ לאמר לא תקנו לא בתמא להזכיר דבר זה בברכה כמו לאמטמוני ולאדלוקי כיון דזכרו כמה פעמים אחר שמיטה בי"ט ה"ל לבביבו גם בנוסה ע"ת ומ"ם דהרא"ש כ"כ לנוסה הרי"ף כו' הוא דבר בטל שבהדיא זכר הרא"ש בפ"ב הנוסה כמו הטור ממש ובהבורו של רש"ל פ"ב סי' כ"ו כתב הוא עלמו וז"ל ואתפ"נ שהרי"ף והרמב"ם לא הזכירו אלדלוקי ברגא מ"מ דברי הרא"ש עיקר כו' ובזה נסתר גם מ"ש אח"כ ועוד לאפשר דהרא"ש מיירי שהתנה בהדיא על השמיטה כו' זה ודאי אינו שהרי אינו בנוסה הברכה שלו אלא כלל ואם דהא שם לא בא הרא"ש אלא לומר דמה שמוהר בי"ט בני לעבות לשבת לא יעבה ביו"ט אחאן אח"כ למה נקט שמיטה לענין זה אח"כ הוויין דברי חכמים בחוכא ואיטולה דל"ל נוסה זה למיעבד כ"ל הלא ודאי דדברי חכמים הם לאוויש ומדוייקים וכולהו לריכים למדמיריהו ומאן דלא הזכיר רק אפיה ובישול כוונתו כיון שהם מפורשים בקרא כמ"ש · גם מו"ח ז"ל אלק על רש"ל בזה אלא שבענין טעם לנוסה לאמטמוני ואדלוקי דחק למלוא טעם שהוכרחו להזכיר כיון שאפשר לעשות בלעדם ואין בהם לורך מה שאין כן בשמיטה ועטם זה אינו מספיק דודאי ההטמנה היא הכרחית לשבת וכ"ם נר של שבת ולפי מה שהבאתי הכל ניחא בפירוש מרווח בפ"ד ואין להשגיח לאסור השמיטה מי"ט לשבת אם הניח פירוש תבשילין כן נראה לפע"ד ברור : (יב) **מי"ט ראשון לשבת** · פירוש כשאל י"ט יום ה' ויום ו' דכיון דאפשר לאפות ולבשל ולשמוש ביום ו' שהוא אינו אלא משום ממנג אבותינו למה יעשה זה בי"ט הראשון שהוא ודאי קודם משא"כ אם אל י"ט יום ה' ויום ו' ויום השבת פשיטא שמותר לבשל ביום ו' שהוא י"ט ראשון ע"י ע"ת כיון שהוכרח לזה וכתב רש"ל ואפי' אם עבר וביטל ביום ו' דהיינו ביום ה' דאסור לאכלו בשבת ול"ד למ"ש בסי' זה לקמן דעבר וביטל מותר דהתם אין לו מה לאכול אבל הכא דאפשר לו לבשל למחר לשבת אסור ליהנות עד אחר שבת ע"כ ואיני מביר אילוק זה כלל וכ"ש שאין איסור לאכלו עכ"פ בי"ט כתבו הנ"מ דאיתא בירושלמי מי"ט להבירו ומי"ט לשבת ופו' ראתי"ה כגון שאני ימים הם שבת ופ"ש ואתמוטינן עלריך [להזכיר] בעי"ט שביהם עכ"ל וב"י הביא זה וכתב ע"ז מלאה בר"ל עלריך שיאמר בעירוב זה יהא מותר לבשל מי"ט להבירו ומי"ט לשבת אם"פ שאינו מבשל אלא ביום ה' לצורך יום ו' כיון שאותו יום מבשלים (לגרבו) יש לו ב' שמות לריך להזכירם וקשה לומר דאין הלשון דמנון דמשמע שבב' ימים רולה לבשל לצורך ב' ימים אחריהם ואינו כן אלא ביום ה' מבשל לצורך יום ו' וכך הל"ל מי"ט לאבירו שהוא י"ט ושבת וכו' עכ"ל והאריך עוד ע"ז ולעד"נ הדברים כפשוטן דבאם י"ט ביום ו' ושבת ואומר למיעבד כ"ל מיומא טבא לשבתא אינו מספיק כי כל אדם מבשל בי"ט שהוא בשבת מפי ממה שלריך לבשל בשאר שבת לאוד אם כן לא נכלל בזה היתר מוהרות מה שמבשל לצורך מחר מה שהוא אינו לריך לשבת לאוד והוא אומר מי"ט לשבת נמצא שאין הבשותרות בכלל ע"ת ע"כ יאמר שיהם לבלול בו גם שמבשל היום לצורך י"ט בשותרות על של שבת בכללא"ד והוא מכון והגון לומר כן בכל י"ט ראשון שהוא ביום ו' : (יג) **אם הניח כו'** · דאיתא בגמ' מ"ש תקנו ע"ת אמר רבא כדי שיבדור מנה יפה לשבת ומנה יפה לי"ט. רב אחי אמר כדי שיאמרו אין אוסין מי"ט לשבת ק"ו מי"ט לחול · וכ' הרא"ש ל"מ בין אלו הטעמים דלרבא לריך לערב דוקא בשי"ט כדי שיבדור מנה יפה לשבת ולרב אחי יכול לערב אחי'קודם שי"ט וי"ט של סוכות אחל להיות בה'בשבת יכול לערב שי"ט עירוב א' לשבת הבאה וכיון דלא בריר לן כמאן הלכה פסק ב"י לגחתלה לאיסור ובדיעבד לגיהר : (יד) **לאחר שהבין כו'** · כ' רש"ל מיהו היה מנהג מהר"ם להניח הכבר ללחם מבעוד בליל שבת ומבחרתו ובסעודה ג' היה בולע עליו כיון דלתחביב פ"ש ונראה מר"ל בשמלריך לסם ביום ראשון אם אינו אלא מחמת אין אוסין מי"ט לשבת ק"ו מי"ט לחול · ל"ל דעתו דאמר אביי נקטי'החמיל ביה חדא מלוה ליעבד ביה מלוה אחריתא וכן הנו בעירובי חצירות : (טו) **אפהולא בישל** · זה לשון הרא"ש בפ"י ול"ל דעתו דאמר אביי נקטי'החמיל בעיסתו נומר וכ' הרא"ש ביום להסתפק אי נומר עיסה זו שהחמיל בה ושוב לא יבשל ולא יסמין או אמא כיון שהחמיל להתעסק בא' מלרכי שבת בהיתר נומר כל לרכי שבת והבדר שקול עד יבוא מורה לדק אבל הרא"ש ל"ל נומר היינו אפי' מידי אחריתא מלאתו מין "כגון שלמה בהיתר ר"ול לאפות גם אחר בגאבד אבל לא אהני ליה לבשל אח"כ בשום לד שיהיה לצורך שבת ג"כ וכן אם בישל בהיתר אהני לביבול דוקא אלא דקשה ע"ז אם אפה אחלה לצורך שבת

*כיון

באר היטב

(יא) לרגא · כ' רש"ל אם לא בהנה כפי' ולבאתו אינו יכול לשמוש כי"ם לשבת וכ"ז מולק עליו ובשלה ראין לבביבת עליו לאסור בשמיטה מי"ט לשבת אם הניח ע"ם ע"ם וכ"ם וכ"ח וכ"מ נמנוכת נינם ודרוש אם"ח כולל ד' סימן ד' דא"ל לפרש ולשמוש · ומסכנים"ג בשבת כ"י אות יו"ד כתב דלבאתילה ראוי לומר בשיעוה ולשמוש ובכן מוכג בוא ז"ל ועיין יד אהרן : (יב) ראשון · פיינו בשתל י"ם ביום ה' ו' מבשל"כ אם אל יום ו' ויום שבת פשיטא דשותר לבשל ביום ו' שבות י"ם ראשון י"ם ע"ת · ובשבל בלול ביום ה' דשיינו ביום ה' דאסור לאכלו בשבת · וס"ז מולק עליו ומתיר לאכול בשבת וכ"ם שאין אסור לאכלו אפ"ם בי"ם ע"ם · אם אל יו"ט יום ו' ויום שבת יאמר בפ"ת לפיעבד אל לרבנא מיו"ם לבהיר ולא"ת לשבת מיין ע"ז בשמש · ומפ"ת שבתיה בל"ם דאם יודע שיהיה לו ביום שני אוכם אלא יוכל לאפות ולא"ת לשבת מגה אי אבי לאפות לו ולבשל ביום ראשון אם הים דעתו לבן בשבת שיהיה ע"ם : (יג) לבבדי · פיינו בשבל אבל אם אאכל הפת אין בבן בלום עפ"ב · ואפילו אל יו"ם ביום ה' ובלום ו' ומזכר ביום

(מז) ס ויש אוסרין:

כ ימי שלא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו כך אסור לבשל לאחרים (יז) ואפילו בביתם וגם אחרים אסורים לבשל לו ואין תקנה אלא יט שיתן קמחו ותבשילו לאחרים שעירבו במתנה והם אופין ומבשלים ונותנים לו ואפילו בביתו יכולים לבשל כ ואם אין שם (יז) אחרים שעירבו כ יא שמותר לאפות בצמצום פת אחד ולבשל קדירה אחת ולהדליק נר אחד: כתב הגה ואם היתה עירוב ולא הזכיר כא המלאכות בהדיא אלא אמר כדין יהא מרי לן למעבד כל לרבנא (יח) דוי כמי שלא עירב (יח) כלל (ח"ז) ומי שהתעה ביום טוב כב אסור לבשל (יט) לאחרים אפילו לצורך בו ביום דהוי כמי שלא היתה עירוב ומבשל לאחרים • (מהרי"ו):

כא כג ל אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית יבשל הרבה בקדירה אחת (יט) ויותיר לשבת: הגה ואם סדין שיוכל לילך מגיע לחדר בגר דלוק לחסם פיתח דבר וימחנו דולק עד הלילה • (טור) כד מ וי"א דאפילו לבשל כמה קדירות מותר כיון שקודם אכילה הוא (כ) והוא שיאכל מכל אחד (כ) ואחד:

כב נ אם נזכר בי"ט ראשון שלא עירב אם הוא (כא) בי"ט של ר"ה אינו יכול לערב על תנאי אבל אם הוא ביום טוב של גליות יכול לערב בתנאי אם היום קודש אני צריך לערב ואם היום חול כה (כא) בעירוב זה יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו' ולמחר אין צריך לומר כלום כו ס ויש אומרים דאי ליתי מידי דבשל מאתמול (כב) לא מהני תנאי:

כג ע אם עבר במזיד כז (מז בסוגר) ובישל כמה קדירות שלא לצורך יום טוב מותר לאוכלן בשבת או בחול:

כד (כב) פ אם הערים לבשל ב' קדירות לצורך היום כה (כג) והותיר אחת לצורך מחר אסור לאכלה:

תקכח דיני עירוב חצרות בי"ט • ובו ב' סעיפים

א ת (י) יום טוב אין צריך (א) עירובי חצרות ושיתופי מבואות אבל עירוב תחומין צריך וכל הלכות תחומין נתבארו בהלכות עירובי תחומין • :

ב נ יום טוב שחל להיות בערב שבת א אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין ב (אפילו אם היתה עירוב תבשילין ר"ן ס"ב דביצה) ג אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גליות (ב) יכול לערב עירובי חצרות בתנאי אבל

ס מרש"ם וכו' ן. שם נפ' כ' הגיעה ו בעיה ומבשם שם י"ו כ. מימרא דרב פונא כ"ל כפי מי' מרש"ם שם ל מרדכי נפ"ב דביצה מ ר"י ג. שם כ. כשובבת ורכיבת ר"ו ס. שור בשם ר' לאחרים ע נפיח שם ולא. ומבשם ומבקו לקונה ס שם בגמ' ת מרי"ם ולא"ם ס"ם דבריהם ומרמב"ם נפ' מ' מס"ש (כסי' מכ"ו כל פרטי דברים מפוסרים ומסוחרים וכסיפן מי"ו דיני יו"ם דיני יום טוב מסוכרי (לבנת) נ מס מגלת דגמ' כילם ס"ו נ שם ס"ו

עטרת זקנים

תקכח (א) י"ם אין צריך עירובי חצרות כו' אבל עירובי תחומין כו' ואם צריך אז סותר לשלחל כל רבר שהוא לצרכו קצת עד סקום שיכול לילך שם (ב) יכול לערב עירובי חצרות בתנאי כו' דוקא בזמן שב"ר מקרשין על פי ראיה אבל האידנא שבני א"י סומכין ע"פ החשבון ואין אנו קושין ב' ימים מספק אלא סשום מנהג אבותינו בידינו לשיכך אין מערבין בתנאי בזמן הזה לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין ולא עירובי תבשילין ולא שתופי מבואות (כן כתב הרמב"ם) וכתב ע"ז הטור ואדוני אבי הרא"ש ז"ל לא כתב כן מרב' סתם לשון התלמוד רבב' ימים טובים של גליות מערב ביום טוב א' אסתנה שלא כ' לחא דהרמב"ם אלמא הוסם העיקר כדעת הרוקלי' עליו כיון דשלחו סתם הוהרו במנהג אבותינו כו' לית לן לאחמורי מפי מגייהו וכיון דאינהו מצי סתני אנן נמי סתנינן:

יד אפרים

(שם ס"ק כ"ג) צריך לזכות כפ"ם סעיף יו"ד סל"ו:

תקכח (במג"א ס"ק א') כמשו וסיכן שם מעיף יו"ד סל"ו וכ"ל בפנ"א שם ס"ק כ':

(מז) ס ויש אוסרין:

כ ימי שלא עירב כשם שאסור לבשל לעצמו כך אסור לבשל לאחרים (יז) ואפילו בביתם וגם אחרים אסורים לבשל לו ואין תקנה אלא יט שיתן קמחו ותבשילו לאחרים שעירבו במתנה והם אופין ומבשלים ונותנים לו ואפילו בביתו יכולים לבשל כ ואם אין שם (יז) אחרים שעירבו כ יא שמותר לאפות בצמצום פת אחד ולבשל קדירה אחת ולהדליק נר אחד: כתב הגה ואם היתה עירוב ולא הזכיר כא המלאכות בהדיא אלא אמר כדין יהא מרי לן למעבד כל לרבנא (יח) דוי כמי שלא עירב (יח) כלל (ח"ז) ומי שהתעה ביום טוב כב אסור לבשל (יט) לאחרים אפילו לצורך בו ביום דהוי כמי שלא היתה עירוב ומבשל לאחרים • (מהרי"ו):

כא כג ל אם נזכר שלא עירב קודם סעודת שחרית יבשל הרבה בקדירה אחת (יט) ויותיר לשבת: הגה ואם סדין שיוכל לילך מגיע לחדר בגר דלוק לחסם פיתח דבר וימחנו דולק עד הלילה • (טור) כד מ וי"א דאפילו לבשל כמה קדירות מותר כיון שקודם אכילה הוא (כ) והוא שיאכל מכל אחד (כ) ואחד:

כב נ אם נזכר בי"ט ראשון שלא עירב אם הוא (כא) בי"ט של ר"ה אינו יכול לערב על תנאי אבל אם הוא ביום טוב של גליות יכול לערב בתנאי אם היום קודש אני צריך לערב ואם היום חול כה (כא) בעירוב זה יהא שרי לן לאפויי ולבשולי וכו' ולמחר אין צריך לומר כלום כו ס ויש אומרים דאי ליתי מידי דבשל מאתמול (כב) לא מהני תנאי:

כג ע אם עבר במזיד כז (מז בסוגר) ובישל כמה קדירות שלא לצורך יום טוב מותר לאוכלן בשבת או בחול:

כד (כב) פ אם הערים לבשל ב' קדירות לצורך היום כה (כג) והותיר אחת לצורך מחר אסור לאכלה:

תקכח דיני עירוב חצרות בי"ט • ובו ב' סעיפים

א ת (י) יום טוב אין צריך (א) עירובי חצרות ושיתופי מבואות אבל עירוב תחומין צריך וכל הלכות תחומין נתבארו בהלכות עירובי תחומין • :

ב נ יום טוב שחל להיות בערב שבת א אין מערבין לא עירובי חצרות ולא עירובי תחומין ב (אפילו אם היתה עירוב תבשילין ר"ן ס"ב דביצה) ג אבל אם נזכר ביום הראשון בשני ימים טובים של גליות (ב) יכול לערב עירובי חצרות בתנאי אבל

לעבות הברכה ע"ג הי"ט ומטעם שזכרנו לעיל אבל מ"מ לא נרע זה מלא בירך וכ"כ רמ"א עלמו סי' בל"ס דאין בברכה מעכבת וכמדומה לי שאין לסמוך על פסק זה לחזור ולברך מיה כנלע"ד: (יט) ויותיר לשבת • כרש"י כתב אפי' לחול שרי דלעיל ממלאה אסה קדירה בשר כו': (כ) והוא שיאכל מכל א'. נ"ל דוקא לכתחלה קאמר כן לריך שיראה לכל שאוכל ממנו בי"ט אבל אם אירע אלא אכל כלל ממין אחד אינו אסור לשבת כיון שעכ"פ בשבת הביטול נתכוון לאוכלו ביום שרי ביום מעשה אלו בהיתר ומה אלא אכל אמ"כ אין זה נוהג איסור דאף בתבשילי י"ט הרבה פעמים אדם מניח קדירה בלימה ואין מוטעמן ממנה בביעתו וכסי' תק"ג כתב ב"י בשם ריב"ם דאפי' לאחר אכילה אם עבר וביטל בהערמה כזיה אין לו דין מעירים לאסור וכ"פ שם בש"ע כ"ם כאן דהוא מבטל בהיתר קודם אכילה ועמ"ש בשסי' זה: (כא) בי"ט של ר"ה. לפי שאני הימים של ר"ה ביומא אחריתא הם ולא משום ספיקא דיומא כשאר י"ט: (כב) אם הערים כו' • פירש"י דמ"ה אחמירו בהערמה מפי מעבר במזיד דאתמיר בהא מלאה אלא לעקור חורת עירוב דאילו מזיד דשם הוא לעבור על דברי הכמים ואין אחרים לומדים ממנו והוא עלמו מניח אל לבו וכב אלכך לא מישקלא תקנת עירוב אבל מעבירים סבור לעשות בהיתר ואחרים לומדים ממנו ומישקלא תקנת עירוב אלכך קנסוהו רבנן אבל"ל וקשה במ"ש כאן הכ"ם בהערמה בב' קדירות אפי' לאחר היום אסור ע"כ קודם אכילה ואבל סכ"ל הבינו י"ל דמותר קודם אכילה מעשה שיאכל מכל ח' ואע"ג דגם הטור כתב כאן כן לק"מ דהטור לא ס"ל הך תקנתא דיאכל ממנו מעט וכמ"ש בסימן תק"ג אלון לך הערמה גדולה מזו אבל הכ"ם שפסק דמהני למה אסר כאן ואין לחוש לומר דכאן אזר מדעת י"ל מהבינ בסמוך גם א"ל דכאן אסור אם לא אכל מעט ממנו לעבור מעבר בהיתר אם אכל כיון שעכ"פ בשבת הביטול הוא בהיתר ומה דאמר בכאן אם אכל ממנו ח' בב' קדירות דבהה לא מהני מה שרולה לאכול ממנו מעט דהא אמר מה שיש בינינו בשעה מהני אפי' בב' קדירות קודם אכילה אבל בהערמה אז לאכול מעט ממנה כמ"ש וחילוק זה כתבתי גם בסי' תק"ג בס"ד והוא נכון:

אבל

באר היטב

אסור לבדליק לכן אין לבדליק רק נר ח' כמ"ם ס"כ: (יז) לאחרים • וס"ם אם יש שם אחרים ומוא אינו רוצה לבקנות לבם קמחו אבי ג"כ לאפות בצמצום יש"ם: (יח) כלל • כתב ס"ו כמדומה לי שאין לסמוך על פסק זה לחזור ולברך בנים ס"ם ופס"ק כ' מס"ם בכם יש"ם: (יט) לאחרים • ומסתם מזה דאפילו מסרתת אסורה לבשל • ומי"ם בחל לבשל אפילו אם לא אסור לבשל מי"ש בשבת אפי' ע"י עירוב ומ"מ לאחרים אפילו אינם נו מ"ח ס"ב: (כ) ולחד • הינו לכתחלה אבל אם אירע אלא אכל ממנו ח' אינו אסור לבשל כיון שעכ"פ בשבת הביטול נ מכוון לאוכלו ביום אבי כיון שהיה בעת ס"ו ופסקי בשבת נ"ל אסור: (כב) לאח • וים"ם וכ"ח פוסקים בסברת נ"ל אסור: (כג) ומוסיר אחת • הינו קדירה ח' אסור לאוכלו דבעבעה

מאמר לבדליק לכן אין לבדליק רק נר ח' כמ"ם ס"כ: (יז) לאחרים • וס"ם אם יש שם אחרים ומוא אינו רוצה לבקנות לבם קמחו אבי ג"כ לאפות בצמצום יש"ם: (יח) כלל • כתב ס"ו כמדומה לי שאין לסמוך על פסק זה לחזור ולברך בנים ס"ם ופס"ק כ' מס"ם בכם יש"ם: (יט) לאחרים • ומסתם מזה דאפילו מסרתת אסורה לבשל • ומי"ם בחל לבשל אפילו אם לא אסור לבשל מי"ש בשבת אפי' ע"י עירוב ומ"מ לאחרים אפילו אינם נו מ"ח ס"ב: (כ) ולחד • הינו לכתחלה אבל אם אירע אלא אכל ממנו ח' אינו אסור לבשל כיון שעכ"פ בשבת הביטול נ מכוון לאוכלו ביום אבי כיון שהיה בעת ס"ו ופסקי בשבת נ"ל אסור: (כב) לאח • וים"ם וכ"ח פוסקים בסברת נ"ל אסור: (כג) ומוסיר אחת • הינו קדירה ח' אסור לאוכלו דבעבעה

מיישבין שיאמרו אחרים לשבות כן מבא"ש במזיד • וכתב ע"ז וקשה לעיל סכ"ח סכ"ח דאיתר קודם אכילה מעשה שיאכל מכל אחד ואמר אסר כאן • ע"כ נ"ל דכאן מיירי בשאכל מכל ח' כב' קדירות דבזה לא שכי מה שבינם לאכלו ממנו מעט ודא פשט ח' לבינם אבל אם יש שינוי בינינם בשעה מהני אפילו בשני קדירות קודם אכילה

בהערמה זו לאכלו מעט ממנו עכ"ל:

תקכח (א) עירובי • ותם היתה עירובי חצרות ל"ם מוסך עליו גם לשבת מ"ל • ומסמיה כע"ם יש לאכלו גם כן י"ש ויאמר כל מבטות ויו"ם שם"ם ס"ל סכ"ם ד"ש בחל כפ"ל ותמנים רוצים על מיזיד ביום טוב אלך יתנהגו:

כמ"ם

ברמב"ם

דא"כ לא הל"ל אסור אלא יאכל ממנו מעט ותו דלעיל הל"ל ואם לא אכל אסור ומה דלעיל הל"ל הכיסול היה בהיתר וכמ"ם בסי"ם ע"כ נ"ל דכאן מיירי במבטל מין ח' בב' קדירות דבזה לא מהני מה שרולה לאכול ממנו מעט דהא מעט ח' לגמיהם אבל בחמת אם יש שינוי בינינם בשעה מהני אפי' בשני קדירות קודם אכילה אבל בהערמה אז לאכלו מעט ממנה כמ"ם וחילוק זה כתבתי גם בסי' תק"ג בס"ד והוא נכון:

אבל

תקכט ברמב"ם משמע שדורשין אחר סעודת שחרית ולי נראה שידרשו קודם הסעודה כמו שמלינו בעובדא דר"ל וגם רבא לא מוקים וכמולין פ"ח סי' ג' כתב מה שמאריכין בחזיס בגנוסים אין זה מחליו לה' ומליו לכם עכ"ל ולי נראה דהחידא דאין דורשים אלא תוך הדרשה מיוסד לדרוש אחר הסעודה משום שמתח י"ט וכ"כ הב"ח וכן המגבו ע' סי' ר"ן : **א** ואסור לאכול · וה"ה בי"ט לחסון מפני שהוא פי"ט שני : **ב** מיהו אם עי"ש כו' · זהו מדברי מהרי"ל וחזל לשיטתיה דס"ל דאסור לאכול בע"ש ובי"ש מנמנה גדולה ומעלה ושעולה עליהם אסור לאכול קודם מנחה גדולה לכן כתב דיכול לאכול אחר מנחה אבל אין קי"ל דמותר לאכול עד מנחה קטנה כמ"ש סימן רמ"ש ח"כ יעשה סעודה ב' קודם מנחה קטנה עיין סימן רל"א ואם עבה לעשותה קודם יעשנה אח"כ ופשוט דסעודת מילה מותר כמ"ש סי' רמ"ש וע' סי' רכ"ל דאסור לעשות מלאכה אחר מנחה · חייב לאכול פת בי"ט בערבית ושחרית וכ"מ ססי' קפ"ח ונראה לי דאם לא אכל בליל י"ט יאכל ביום שני אבל ביום שני עשיתים כמו שכתב סי' רל"ח סס"ח: **ג** על היין · ומלוה לאכול בשר (רמב"ם סמ"ק ב"ח ים"ם) ואיתא במסכת ע"ג דף ה' שתקנו לברכות בסעודה ביום טוב הלאמון של פסח ובעלרת ובר"ה וביו"ם האחרון של חג ע"ש בתוס' הטעם : **ד** ובגדי י"ט וכו' · משום דחייב בשמחה מ"ש אבל בסדה"י כתב טוב שיאכל פירות בסעודה ג' והכל בו כתב מחה בתפסח המנהג לאכול בי"ט תבשיל ל' יותר שיחסב במקום סעודה ג' ותע"ש אלין מפסיק בברכת המזון רי"ו(ים"ם) ומ"מ כשאל י"ם בשבת אין לסמוך ע"ז:**ד** מאחרין לבא·חון מר"ה שמסכימין לב"הכ וב"ח סי' תקפ"ד וכסי' תרמ"ד כתב דהחידא שמאריכין בפיוטים מסכימין בכל י"ש עכ"ל כלומר דרש"י סי' הטעם דמאחרין כדי לסרות בסעודת י"ם קודם שילכו לב"הכ והחידא יכולי' להקנבעוד שמאריכין בגנוסים ופיוטים:**ד** ומאחרין לצאת·ויש לנעות בחזיס המאריכים יותר מחצות דסיימו י"ח שעות מתחיל' הלי' לה כמו בשבת(ים"ם)ולפי מ"ש סי' קל"ז משמע דתשבי' שעות זמניות דהייט מלי היום וקן עיקר : **ה** והייב להאביל וכו' · וע' בזוהר שהפליגו בעונש מי שאינו מתן לעני מפעולתו כי"ל ע"ש :

תקכט אבל עירוב תחומין אין מניחין · הטעם דלמיקנא ביתא ביום טוב לא : (א) אבל עירוב תחומין אין מניחין אותו ביום טוב בתנאי :

תקכט דיני שמחת יום טוב · ובו ד' סעיפים :

א מצות יום טוב לחלקו חציו לבית המדרש (א) וחציו לאכילה ושתייה כ ואל יצמצם בהוצאת י"ט ג וצריך לבבדו ולעננו כמו בשבת : הגה **א** ואסור לאכול ממנחה ולמעלה (א) בערב יום טוב כמו בשבת שזהו מכלל הכבוד (רמב"ם פ"ו) **ב** מיהו אם עי"ש שבת יכול לקיים סעודה (ב) שלישית ויאכל מעט פת לכבוד י"ם ומלוה לאוס פת בערב יום טוב לכבוד יום טוב (מהרי"ל הל' י"ם) כמו בערב שבת כמו שהתאר לעיל סי' רמ"ב · ד **והייב לבצוע על שתי בכרות** ה **ולקבוע כל סעודה ג על** (ג) **היין ד** (ד) ו **ובגדי יום טוב יהיו יותר טובים משל שבת** ה ז **ולא נהגו לעשות בו סעודה שלישית :** (וביום טוב ד (ה) מאחרין לבא לבית הכנסת ז ומתפרין לעלות מהוסס מחת יום טוב) : (גמרא פ' הקורא שמע) :

ב ח **חייב אדם להיות שמח וטוב לב בטועד הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו כיצד משמחן הקטנים נותן להם קליות ואגוזים והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו ח והייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר** (ו) **עניים :** (דין תענית ביום טוב כמו בשבת וסיין לעיל סימן רפ"ח) :

ג ט **אדם אוכל** (ז) **ושותה ושמח ברגל ולא ימשוך בבשר וביין ובשחוק וקלות ראש לפי שאין השחוק וקלות ראש שמחה אלא הוללות וסכלות ולא נצטווינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר :**

ד י **חייבים ב"ד להעמיד שוטרים ברגלים שיהיו משוטטים ומחפשים בגנות ופרדסים ועל הנהרות שלא יתקבצו שם לאכול ולשתות אנשים ונשים ויבואו לידי עבירה וכן יזהירו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים ונשים בבתיהם בשמחה ולא ימשכו ביין שמא יבואו לידי עבירה אלא יהיו כולם קדושים * :**

ומטעם זה נהגו להרבות במיני מאכלים יותר מבשת : **ח** ולא נהגו לעשות. וכ"מ בסוכה פ"ב דאין חייב לאכול כ' סעודות ב"ש ובית הלל פירוש בסעודה ג' והכל בו כתב מחה בתפסח המנהג לאכול בי"ט תבשיל ל' יותר שיחסב במקום סעודה ג' ותע"ש אלין מפסיק בברכת המזון רי"ו(ים"ם) ומ"מ כשאל י"ם בשבת אין לסמוך ע"ז:**ד** דאחרין לבא·חון מר"ה שמסכימין לב"הכ וב"ח סי' תקפ"ד וכסי' תרמ"ד כתב דהחידא שמאריכין בפיוטים מסכימין בכל י"ש עכ"ל כלומר דרש"י סי' הטעם דמאחרין כדי לסרות בסעודת י"ם קודם שילכו לב"הכ והחידא יכולי' להקנבעוד שמאריכין בגנוסים ופיוטים:**ד** ומאחרין לצאת·ויש לנעות בחזיס המאריכים יותר מחצות דסיימו י"ח שעות מתחיל' הלי' לה כמו בשבת(ים"ם)ולפי מ"ש סי' קל"ז משמע דתשבי' שעות זמניות דהייט מלי היום וקן עיקר : **ה** והייב להאביל וכו' · וע' בזוהר שהפליגו בעונש מי שאינו מתן לעני מפעולתו כי"ל ע"ש :

סרבים בשמחה לעשות' סעודות כדפי' רש"י אלמא ראיכא נמי שמחה בבשר אע"פ שאינו שלמים (ב"ח) :

באר היטב

תקכט (א) כפי"ם · וסוא סדין ביו"ם רלחסון מפני שהוא פי"ש שני פ"ח : (ב) שלישית · קודם מנחה קטנה · ואם שכח לבשוהה קודם ישבנס אחר כך · ושבוא בסעודת מילה מותר כמ"ש סימן רפ"ם · והייב לאחול פת ביו"ם בערבית ושחרית ואם לא אכל בליל י"ם יאכל ביום שני שעשיתים כמ"ש סי' רל"ח סס"ח · מ"ח : (ג) סיין · ומלוה לאחול כשר בשבת : (ד) ובגדי · ואם אין ידו מגעת יקח לבל שמחות מעגלים מרבוח לכבוד י"ם מסרי"ל : (ה) מאחרין · מון מ"ש עפי' אקפ"ד סס"ח : (ו) עניים · עיין עוסר פרשת מנחה שבשלא בשנה מי שאינו מתן לעני משעשיתו כי"ש ר"ל · ומי שיתענה ביום טוב צריך לנעוד כל סיום לו לומר תחינה : (ז) ושותה · אפילו אם סוא בעל תשובה ומשבף עצמו בכל ישות בשבת אבל לאכול בשר ושבא לשתות יין בשבתות וי"ם ומהוכה ושוריס חייב לאחול ולשתות ביח ישקב סימן ע"ג ועיין בשבכיע"ם מ"כ מא"ח סימן מ' :

שערי תשובה

תקכט (ד) ובגדי · שבכ"ם וכתב בשבת ישקב מ"ח סימן כ"ד אבשם שבדרים שלא לאבות בגדי יו"ם הסבבות בכלל הכבד עיין שם :

בש"ע סעיף כ' חייב אדם ע' בשאבת אריח מסי' ס"ם עד סי' ס"ם הטעה דמלוה של שמחת י"ם סוא מ"ש מה"ת אפי' בזה"ז ושבבת בם בנשים ואף שאין לנו קרבנות אבבר לעיים בשאר שמחות ומ"מ בליל לחסון של י"ם שאין שמחה בלחסון מלוה מוסב מלאוריתא ע"ם ומדברי המג"א סי' תקמ"ו ס"ק ד' נראה שגם ליל ראשונה חיוב שמחה מלאוריתא ע"ם ומ"ש בכ' דבא דאמרי' חייב אדם לבבר בעצמו ברגל הינו מוסב ס"ם ומ' בנו"ח יד אליהו סי' ס"ח שבספר בית הילל הקשה ניו"ד סי' שע"ב שכל הפוסקים הסמיכו דין הס"ם יבחות דאמרוסה לא הבאת לו ברגל וגם דבריהם מחוייבים ב"כ לבבר ברגל וגם נוף הדין שחייב לבבר כ' ועיין אליה כ' נ"כ שאינו מסג בזה"ז וכ' שבן מוסב ברמב"ם פי' מה' ס"ח ע"ש ומ' בנו"ח ב"ג מ"ח סי' נ"ד בענין הקבלת פני רבו ברגל בשאינו מוקר בלבד"ם לעמוד ממנו רק לבקביל פניו אין חיוב בזה אלין בסמ"ק קיים ואין אנו יכולים לעשות ולהלות לבקביל פני הסכיבה ומ"מ נכון הוא לעשות כן אבל אין חיוב בזה"ז לכן הסמיכו הרב הסמ"ם ע"ש : (שם) סעיף ד' חייבים כ"ד כו' ע' בזכרון יוסף חייב כל מורה נעוירו לגבל הרקודין ומחולות בי"ש כדאיתא בסי' ס"ש ובח"ד אף בלא כלי שיר ובחורים וזקנות אפי' בחה"מ נדיך למחות בכל בחו ואפי' על מחוטות יש לאסור וכן הקנו בכמה מקומות והסילו קנס גדול על השובר ע"ו ע"ש וע' בנו"ת מ"ג סי' ק' דאפי' אבל לא ילמוד דברים הרעים ומכ"ם אחר כל אדם והבאתי דבריו לקמן סי' תקמ"ח ס"ק ס' ע"ש :

תקל **א** לפי צורך הענין כו' · משמע דס"ל שמלאכת מ"ה דאוריתא אלא שמסרו לחכמים והב"ח הכריע כהרמב"ן שכל שאינה צורך המועד ואינה המועדות כאילו עובד עבודת גלולים ופירש"י דהיינו מ"ה · כתב הגרא"ש חייב לבבדו במלבל ומעתה ובבסות בשאר י"ם עכ"ל . ומכרי"ל לבם הקש"ת ומסרו"ן של שבת ובמשנה רפ"ד דסוכה לחרגין ההלל והשמחה מ' ימים ע"ש וכסי' קפ"ח ס"ו מעמש דדי בתחילה פירות ומ"מ כ"ל לכתחילה מצוה לאכול פת ע' סי' תרס"ד : **מקום** שנהגו להקל אפי' בדבר שאינו לבד וכח הכס ואסר להם אפילו דבר האבד אין לחכם אחר לבתיר להם (רשד"ש ביי"ד סי' ק"כ כ"ה) :

תקלא **א** אין מגלחין · כדי שיגלח מיי"ם ולא יכנס למועד בשהוא מגוול : **ב** אנוס כו' · דלא מוכחא מלתא כ"כ ואפילו לא סיה להם תומן מעי"ם אסור (ב"י) עס"ד : **ג** ביד ישראל · דכיון שהיה בעצר לא גילח:**ד** שהתירו לו ברגל· זהו דע' הרמב"ם והכ"ח פסק כהרא"ש והטור

תקלא (א) מצוה לגלח כו' · כדי שלא יכנס למועד בשהוא מגוול לפיכך אין מגלחין במועד כדי שיהיה חוסם לגלח ערב המועד : (ב) אפי' אם גילח כו' · דמי יודע אם גילח קודם המועד וכן הטעם לגבי חוסם בס"ג : (ג) ונתרפא . לפי שהגילוח קשה לחולה ומחזיקו לחוליו ע"כ ה"ח דמותר לגלח במועד קמ"ל דאסור : (ד) ולא היה לו פנאי . זה קאי גם אמ"ש אח"ז : (ה) וכן המנודה כו' · עמ"ש ביי"ד

הלכות חול המועד תקל

א ח **חול המועד** (א) **אסור בקצת מלאכות ומותר במקצתן :** הגה **א** לפי צורך הענין שהיה נראה להחכמים להתיר :

תקלא דיני גילוח בחול המועד · ובו ח' סעיפים

א (א) ח **מצוה לגלח בערב יום טוב :**

ב **א אין מגלחין** (א) **במועד** (ב) כ **אפי' אם גילח קודם מועד :**

ג ג **אפי' אם היה ב** (ב) **אנוס ומפני כך לא גילח בערב מועד אינו מגלח במועד והוא הדין למי שהיה חולה** (ג) **ונתרפא במועד :**

ד ד **ואלו מגלחין במועד מי שיצא מבית השביה** (ד) **ולא היה לו פנאי לגלח קודם המועד ומי שיצא מבית האסורים ואפילו היה חבוש ג ביד ישראל שהיו מניחין לו לגלח** (ה) (ו) **וכן המנודה בזה"ב ד ה שהתירו לו** (ג) **ברגל וכן מי**

באר היטב

תקל (א) אסור · ומייב לבבד מה"מ במלבל ובמשמה ובבסות בשאר י"ם ומסרי"ל לבם בגדי שבת ושובם כמבוה לאת המועדות פירש"י מה"מ · ופעלים לאחול את מ"ל · כתב הבנוש"ב בשם סר"ד"ם אם סוא מקום שבמנו לבקל אפי' בדבר שאינו אבד ובא מבם ואפי' לבם לאפי' דבר אבד אין לחבם אחר לבתיר לבם ע"ש :

תקלא (א) כמועד · כדי שיגלח מיי"ם ולא יכנס למועד בשהוא מגוול : (ב) אנוס · דלא מוכחא מלתא כ"כ ואפילו לא סיה לבם תומן מעבב בזה אסור כ"י : (ג) ברגל · וא"מ אבבן דוקא אבבלא אבבלא לו יפי מדדיון עד ברגל דאין ביהוי אפות מבבשה יפיה · אבל אם לא בוקם שיתירו

עטרת זקנים

תקכט (א) וחציו לאכילה ושתיה · וי"א שצריך לעשות ביום טוב ג' סעודות(כ"ב הרמב"ם) והטור כ' בשם אביו הרא"ש שלא נהג כן ומצוה לאכול בשר ולשתות יין אף על גב דאיתא בע"ש בגמרא שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר ועכשיו שאין ב"ה קיים אין שמחה אלא ביין משמע דסגי ביין ולא בשר מ"ם מביאה ליה שאוכלין בשר מסתגיתין פרק אותו את בנו בר' פרקים המוכר בהמה לחבירו צריך להודיעו בו' ובם בר' פרקים אל משרחשין את השכרה ע"כ משום שכחם

עטרת זקנים

תקלא (א) וכן המנודה בזה"ב כן משמע בהרמב"ם להקל אפבלא התירוהו אלא ברגל וכן כתב במרדכי דהכי משמע בגמ' וי"א לחומרא דוקא בהתירו לו קודם הרגל כן מפרש בירו' וכ"ם מורי בב"ח :

מ כ"ר מכרוע מסא דמגיע י"ת בסגר רבוחאסא בא"ם לחיסור מלאכה בא"ם סוא מדאוריי' ומסוכם מסרם לחכמים כמ"ם רמ"א בסג"ש מ שמוש בגמרא מ"ק י"ד ב מוד וסג"ש בסם מ"ו וס"ם ג בם בגמ' ד מבגם שם י"ג ו"ד ומם בגמרא ומרי"ף ורמב"ם ובגא בדשם בסוד וס"ם ודגא בירושלמי :

מ כדייתא ביפם ס"ו ומסחים ם וכר' יסוסע ב"ביתיבו לעיל בכר' יסוס"ב בענין בבת ג רמב"ם בפ' ו' מס"ם ד סרי"ף בפ"י דפסחים ורמב"ם בפ"ב מס"ם ם בם ו ם גם מיימוני בפרק ו' מס' מסרמובלמי ז מוד בשם הרא"ש דכתב בכל בו מ בגון הרמב"ם בפס"ו ומבריתא דפסחים ק"מ ם רמב"ם בם י בם ("דין מגלחה בעיו"ש מן המנחה ולמעלה כמו בערב בבת ולימנין לעיל סי' נ"ל) :

ו ר"י ז' סס נמצא ת מרדכי כס סמוס' ס סס וכלומא סמרא דסמוחל לקולא ' כ"ל' וגמ' סס י"ז כ סס י"מ וכנ' סרי"ף והרמב"ם כמ"ם ס"ם סס כפרק ו' ת כרי' מ"ק י"ז וכנ' יוסי סור בסס סרי"ף ורמ"ם כ הוסמסת כמנוס סרי"ף ת כרי' מ"ק י"כ ב כרי' סס וכמ"ק סור ג סרכנ"ת בחנו' ד סס בגמ' מומרת דרב יסודס ס סס י"ז וכנ' מסת וכנ' כרמ"ם ו' סוס ז' ג' סרמב"ם כמ"ז מס' ז"ס כלוכת ולמרי מסמים דנמת סס י"ח ת מסנס סס י"ג וכמ"ק :

עטרת זקנים

תקלא (א) אבל לא יערימו כן דעת כל הפוסקים דכל תערומה אסור לרבנן ע"כ: (ב) שהם לצורך המועד ונראה אף באונס א"י שרי אע"פ שעשה הא"י ביו"ם אפי' הכי מותר לקבלו בחוה"מ אם תוא לצורך מועד אבל בי"ם עצמו לעולם אין מביאין מביתו רק אם שינה לו הא"י כלים תתפורים קודם יו"ם מותר אף בי"ם לקבלם (ע' במרדכי פ' קמא דביצה ורש"ל) :

יד אפרים

תקלא (במג"א ס"ק י"ב) הגהה סתר מכאסה לסור בגיל:

ביי"ד סי' של"ד בביאור דברי הטור ומס ס"ל על רמ"א בס: (ו) קטן כו' · לפי שאין עליו חיוב לגלח קודם המועד דלאו בר מצוה הוא: **תקלב** (א) אם לא לצורך מצות · ולענין שבילת מצוה ביום טוב כתבתי ביורה דעה סימן קל"ח דאם שמחה לישוב לפרנסה קודם יום טוב תגיה תחתם ולא תחתכם ע"י א"י ס"ם מילתא בטעמא :

תקלג (א) אפי' כוון מלאכתו. דבלורך אוכל לא אסרו כוון מלאכתו: (ב) כשעושין אותן אומניתם · לפי שעושין מלאכות לרבים ועושין הרבה ביחד ואראה כעושין לצורך חול :

ומי

ה מי שנדר שלא לגלח ונשאל על נדרו (ד) ברגל וכן הבא ו מדרינת (ה) הים בחול המועד או שבא בערב הרגל ו ולא היה שהות ביום לגלח ז והוא שלא יצא מארץ ישראל להוצאת לארץ ז (ו) לטייל :

ה ח אע"פ שהתירו להסתפר לא יסתפר ברשות הרבים אלא בצנעה :

ו ה (ו) (ז) ט קטן מותר לגלח במועד אפי' גולד קודם הרגל ותמילו ט (ה) כפרסיות סרי " (כן מסמע ממרדכי) :

ז ר' אבל שחל (ט) שביעי שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח בחול המועד :

ח יב ג כל אדם מותר לישול (י) שפה בחול המועד : סגס לסיות כפרסיות ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד אף ע"פ שמשיר שער ואין כזה מגוה גילוח : (מרדכי ריש מ"ק) :

תקלב נטילת צפרנים בחול המועד י' וכו' ב' סעיפים

א ח מותר לישול צפרנים בין דיד בין דרגל אפי' במספרי · הגס אבל א ים מתמירין (א) ואוסרי' וכן הוא במנהג להחמיר אלא לטלן בין בסכין בין במספרים (ב) אם לא לצורך מצות (ג) מבילה מטולן כדרכן בחול : (סמ"ק ותוס') :

ב ב כל רפואה מותר בחול המועד :

תקלג מלאכות המותרים בחול המועד י' וכו ה סעיפים

א ח מותר לטחון קמח לצורך המועד א (א) אפילו (א) כוון מלאכתו במועד ולקיץ עצים מהמחובר ולהשיל שכר בין של תמרים בין של שעורים לצורך המועד ושלא לצורך המועד (ב) אסור ומיהו אין צריך לצמצם אלא עושה בהרוחה ואם יותר יותר ג (ד) אבל ב לא (ג) יערים לטחון או לעשות (שכר) יותר בכוונה או אם יש לו קמח ג (או שכר יקן) לא יערים (לעשות אחר) ויאמר מזה אני רוצה ג אבל אם יש לו לחם מותר לטחון (לפת) דפת חמת עדיף: ד (ומות סדין (ד) בשכר אם החדש עדיף אלא הטרפס סרי) (המגיד פ"ו) :

ב ה ד מותר (ה) לעקור ששתן מפני שראוי לכסות בו את האוכלים ולעקור כשות שראוי להשיל בו שכר לצורך המועד ולעקור שומשמין שהיבשים שבו ראוים לאכול מיד :

ג ה פירות שנתבשלו קצת ונאכלים על ידי הדחק מותר ללקטן כדי לאכלן ואם לקטן לאכלן והותיר וחושש שמא יתליעו אם לא יכבשם להוציא ליחה מהם יוכל לכבשם ו אבל ו אסור ללקטם תחלה כדי (ו) לכבשם ואם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד מותר לקנותו ולכבשו :

ד ז צד אדם דגים כל מה שיוכל לצוד ומולח הכל במועד ז שתרי אפשר שיאכל מהם במועד אם (ו) יסחוט אותם בידו פעמים רבות עד שיתרכבו ח ומותר (ה) לעודן בפרסיות מעיבר לכל מסוות לצורך המועד (מרדכי) :

ה ח כל מלאכות (ב) שהם לצורך המועד (ב) כשעושין אותם ט (ט) אומניתם עושין בצנעת כיצד

תקלב א אפי' כוון מלאכתו · דבלורך אכילה לא מרו כוון מלאכתו: ב לא יערים · כ"ל דאם הערים מותר לאכלו עכ' תק"ג ס"ח: ג או שכר ישן · ודעת הרמב"ם דאע"פ שיש לו ישן מערים ומותר מן סחדם אחין הערמה זו ניכרת לרואה וכן כל כיולא בזה כ"ל והקשו המפרשים ס"מ דהלכתא הכי כ"ל ברור וכ"מ סי' שכ"ה סס"ג ע"פ ס"ם ובגמרא: ד והוא הדין בשכר · ובחמים ובכל דבר: ה מותר לעקור · וכתב רי"ו דאין יכול לעקור אלא כדי מה שצריך אבל המ"מ סי' שפשתן צריך לגזר הגשים ולפי אחין דרך הפשתן לעקרו לחלאין אחירו לעקרו מולו כיון שצריך למלקת עכ"ל בי' וכ"ל אלא כיון יפה דלקי המ"מ מודה דאינו יכול לעקור אלא מה שצריך דלא עדיף מדבר שהוא טורך מבילה אלא כוונתו שהגשים ל"ל ס"ה: ז שתרי אפשר · אע"פ שמולח הרבה יותר מהצריך הרי יכול לומר מל כל אחד בשעת הבאתה ומליחה זה נסחוט וכן כמולח הבירו הערמה כי ס"ה: ז שהרי אפשר · אע"פ שמולח הרבה יותר מהצריך הרי יכול לומר מל כל אחד בשעת הבאתה ומליחה זה נסחוט וכן כמולח הבירו הערמה כי הלי מרי אפי' בי"ם (המ"ם ס"ס ת"ק) כ"ם בח"ה (ר"ן) וקשה מ"ם מקמה דאסור לטחון אלא לצורך המ"ם ס"ם וי"ל דשאני לידה דבכל פעם י"ל שימלא דג מעוכה יותר מהא"כ בקמה ומה שמותר למלוח ע"י הערמה סיימו מעוה דאין עיבוד באוכלין וכ"כ המרדכי בהרוח: ח ומותר לצורך · ואפי' ניסנו אלא לצורך מול אומניתם · דוקא אומניתם שעושים הרבה ביחד ואין כזה אפשר לגזרה: (מרדכי ריש מ"ק) :

שערי תשובה

תקלא (ה) הים שבא"ם וא"ם בסס גן המלך חסר חיבה אחת וכ"ל כיון שיש לד חיחר בדבר : (ו) קטן שבא"ם וא' נגן המלך שבחג ו"ל ומותר לגסבות שמחת התגלחת משעטין לקטן כדי לתרגיל הסמחה במועד ומלוס מפי חיבה בכך כו' ע"ם והסגין של הסמחה הוא מנהג ח"י ג"כ משעטין מחסם בתגלחת הרחמוסם של קטן שמתחנכין אותו המצות לגיות לו פיקות הרחם וב' בסס"ח שער הסירות הטורר מכתב בענין הסולנים של קבר רשב"י וכ"ם בגמרא בג"ג בשמער הרחם אח מוכו הלריי"ל הלכך הם לגלח אח בנו בחמתה ומחתה בגיסים בסס ע"ם :

בש"ע סעיף ז' לכל בחל כו' ושיין בפרנס"ג מפי הפלגות ל' של אביו במועד ונערו בו חביריו לגלח בגלח במועד ובלגות בסעות סיפון רפ"ם כתב לגיתיר בזה ולקחן סי' תקפ"ח סכיאו הכם וכ"כ בח"ל וכ"כ בר"י בסס שערי יושוב כח"ו לך בג"ב סימן י"ל דשתו לאסור וכתב סכן מעוים ברפ"ו ומכח"כ כתב לייחב דברי רפ"ו שאין סברע בזה ומ"ם אין לסקל כ"ל לג"ג וכן בספר בית דוד כימן ס"ב נראה לאוסר ושיין בג"ב הם שכתב דיל"ל דלקי אם בזה תוך ל"מ"ל על אביו בערב הרגל אלא שבגיע בישור בערב ונערו בו חביריו.יש לסתיר לסחתר בערב הרגל אלא שכתב אפילו כותב רק לחלכם ולא למעשה ע"ם ולכן יש לסתיר גם בזה בכלאין ג"ג ושיין לקטן סי' תקפ"ח מ"ם בסס מו"ח שמם לקה :

תקלב (א) כוון · דלורך אכילה לא מרו כוון מלאכתו : (ב) אסור · בחקוות משעטין מחיס כיון דרף בעלמה רק ע"ם ח"ם ואפילו יוחנן יוסי פשיע מוחר דמסייע אין בו מחם מיקרי כיון דהא"י יכול לעבוחו כלי שיוע יחנאל בית יעקב סי' מ' : (ג) יערים · ואם הערים מוחר לאוכלו עיין כוחן חק"ג מ"ם : (ד) בשכר · ובחמים ובכל דבר מ"ם וכ"כ ר"ח מ"ם : (ה) לעקור · ואיפו יכול לעקר אלא כדי מה שצריך אחר דמלאכה גמורה אינם מוחרת אלא בדבר מלבוד ומכוחה לא מיקרי הסירה ר"ן אבל לקטת מוחר כמ"ם סימן הקל"ם ס"ם : (ו) יסחוט · אע"פ שמולח הרבה יוחר מסוגרת הרי יכול לחחר על כל א' בשעת הבאה ומליחה זה נסחוט וכן כשמולח מרובה הסרמה כי אלו הרי אפילו כ"ם במ"ם ס"ם ס"ק כ"ם בחה"ה · ע"ם ס"ם מקמה דאסור לטחון אלא לצורך המ"ם ס"ם ס"ל דשאני לידה דבכל פעם י"ל שימלא דג מעוכה יותר מהא"כ בקמה ומה שמותר למלוח ע"ם מפי ה"ג בגמ"ג מ"ם : (ח) לגדן · ואפי' מבנו אלא לגדר דבאין לחוחר ממנהגם מפני מחמעשים מבמחם ר"ע מפי ה"ג בגמ"ג מ"ם : (ט) אומניתם · דוקא אלומניתם שעושים הרבה ביחד ומלאכה לשעשה

באר היטב

מיחירו לו עד סרגל לא חביה אומם : (ד) ברגל · ובזה נראה אע"פ בסים יכול לסחירו קודם הרגל לא מיקרי מוסגא אסיס בדשתו לקיים נדרו וגזירתו מ"ח : (ה) הים · אלא בא מיטוח עד ח"ם כ"י ר"ו · מבאר דאם הים בשא"ם בחקום יבוא אסור לגלח בח"ם ובל"ל דאם הים ב' אלו ג' ימים קודם ר"ם מיטוח · ובפי"ם לא הים ביטוח מוחר לגלח בח"ם ומיהו דוקא בבאה מחדיות הים דאז מחרמת אלא אבל בדרך אחר לא מ"ח : בחב בספר גן המלך סי' ס"ב כל אלו המלמדין במועד מחדיים לספר ע"י ומחלל כיון הים מיטוח בדבר ס"ם : (ו) לטייל · אבל יצא לטרוים אלו לגלחת אני מכירנו אני מכירנו דבר מנוס ע' סוף סי' רמ"ח : (ז) קטן · דלא שייך בים שמחת אלא יכנס לחוחר בבאה מנוגל דלאו בר מצוה הוא · ובכ"ו כתב דדוקא בבאה בו שבר רב ומפקער ע"ם ודוקא לקטן שוחר לגלח לחוחר אבל אבל לא"ר אסור לגלח דלא עדיף מבאר אלאמנים דאסור לבעוחן במועד אע"ל אין לו מה יאכל עכסו' אקמ"ב מ"א מוחר לבשמים אחמת הגאלחת שמשעטין לקטן עד המועד ומלגלחין ע"י ספר ומחלל בן אבל לא סי' ס"ב : (ח) בפרסיות · ואפשר דבקטן סגדלה בגדול אסור לגלחו בפרסיות מ"ח : (ט) אומניתם · ע' סי' הקפ"ח ס"ם : (י) בשה · אין לחוחר אין מחמרים ע"ח ע"ם · אפי' הים מעבבת אפילו ומכ"ם ומוחר לגלח לחוחר בחמה אמ"ח :

תקלב (א) ואוסרים · ובאמת וכל הני דמחמרין לגלח מוחרים לעשות אבל אסרים מ"ח ג"כ לאסור דלמרים יכול לעשות כל מקום ודוק בחר סיעוב אחר לפני · וכב"ח ג"ם סימן ל"ו מחיר לחי מוחר לבשלם בכל ע"ם לעשות בחם"ם בחם"ם · וכתב חמ"ח וגל אם טעמן לעשות בגד יום טוב מוחר לעשות בחם"ם דבא ר"ם מחיר בזה אפילו לגלח ע"ם : (ב) בחפין · מבאר בירו אם בעיבו מוחר · וכתב ריא"ו מיחמל לפרנינו בעיבו אין בו אבוס מיאוס : (ג) מבילה · עיין חם בפמבחי ב"ר מיחן אל"ם ס"ק ל"ח :

באר הגולה

ו ר"ז ז' סס נמצא ת מרדכי כס סמוס' ס סס וכלומא סמרא דסמוחל לקולא ' כ"ל' וגמ' סס י"ז כ סס י"מ וכנ' סרי"ף והרמב"ם כמ"ם ס"ם סס כפרק ו' ת כרי' מ"ק י"ז וכנ' יוסי סור בסס סרי"ף ורמ"ם ב הוסמסת כמנוס סרי"ף ת כרי' מ"ק י"כ ב כרי' סס וכמ"ק סור ג סרכנ"ת בחנו' ד סס בגמ' מומרת דרב יסודס ס סס י"ז וכנ' מסת וכנ' כרמ"ם ו' סוס ז' ג' סרמב"ם כמ"ז מס' ז"ס כלוכת ולמרי מסמים דנמת סס י"ח ת מסנס סס י"ג וכמ"ק :

עטרת זקנים

תקלא (א) אבל לא יערימו כן דעת כל הפוסקים דכל תערומה אסור לרבנן ע"כ: (ב) שהם לצורך המועד ונראה אף באונס א"י שרי אע"פ שעשה הא"י ביו"ם אפי' הכי מותר לקבלו בחוה"מ אם תוא לצורך מועד אבל בי"ם עצמו לעולם אין מביאין מביתו רק אם שינה לו הא"י כלים תתפורים קודם יו"ם מותר אף בי"ם לקבלם (ע' במרדכי פ' קמא דביצה ורש"ל) :

יד אפרים

תקלא (במג"א ס"ק י"ב) הגהה סתר מכאסה לסור בגיל:

תקלב (א) אם לא לצורך מצות · ולענין שבילת מצוה ביום טוב כתבתי ביורה דעה סימן קל"ח דאם שמחה לישוב לפרנסה קודם יום טוב תגיה תחתם ולא תחתכם ע"י א"י ס"ם מילתא בטעמא :

תקלג (א) אפי' כוון מלאכתו. דבלורך אוכל לא אסרו כוון מלאכתו: (ב) כשעושין אותן אומניתם · לפי שעושין מלאכות לרבים ועושין הרבה ביחד ואראה כעושין לצורך חול :

ומי

ה מי שנדר שלא לגלח ונשאל על נדרו (ד) ברגל וכן הבא ו מדרינת (ה) הים בחול המועד או שבא בערב הרגל ו ולא היה שהות ביום לגלח ז והוא שלא יצא מארץ ישראל להוצאת לארץ ז (ו) לטייל :

ה ח אע"פ שהתירו להסתפר לא יסתפר ברשות הרבים אלא בצנעה :

ו ה (ו) (ז) ט קטן מותר לגלח במועד אפי' גולד קודם הרגל ותמילו ט (ה) כפרסיות סרי " (כן מסמע ממרדכי) :

ז ר' אבל שחל (ט) שביעי שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח בחול המועד :

ח יב ג כל אדם מותר לישול (י) שפה בחול המועד : סגס לסיות כפרסיות ומותר לחוף ולסרוק ראש במועד אף ע"פ שמשיר שער ואין כזה מגוה גילוח : (מרדכי ריש מ"ק) :

תקלב נטילת צפרנים בחול המועד י' וכו ב' סעיפים

א ח מותר לישול צפרנים בין דיד בין דרגל אפי' במספרי · הגס אבל א ים מתמירין (א) ואוסרי' וכן הוא במנהג להחמיר אלא לטלן בין בסכין בין במספרים (ב) אם לא לצורך מצות (ג) מבילה מטולן כדרכן בחול : (סמ"ק ותוס') :

ב ב כל רפואה מותר בחול המועד :

תקלג מלאכות המותרים בחול המועד י' וכו ה סעיפים

א ח מותר לטחון קמח לצורך המועד א (א) אפילו (א) כוון מלאכתו במועד ולקיץ עצים מהמחובר ולהשיל שכר בין של תמרים בין של שעורים לצורך המועד ושלא לצורך המועד (ב) אסור ומיהו אין צריך לצמצם אלא עושה בהרוחה ואם יותר יותר ג (ד) אבל ב לא (ג) יערים לטחון או לעשות (שכר) יותר בכוונה או אם יש לו קמח ג (או שכר יקן) לא יערים (לעשות אחר) ויאמר מזה אני רוצה ג אבל אם יש לו לחם מותר לטחון (לפת) דפת חמת עדיף: ד (ומות סדין (ד) בשכר אם החדש עדיף אלא הטרפס סרי) (המגיד פ"ו) :

ב ה ד מותר (ה) לעקור ששתן מפני שראוי לכסות בו את האוכלים ולעקור כשות שראוי להשיל בו שכר לצורך המועד ולעקור שומשמין שהיבשים שבו ראוים לאכול מיד :

ג ה פירות שנתבשלו קצת ונאכלים על ידי הדחק מותר ללקטן כדי לאכלן ואם לקטן לאכלן והותיר וחושש שמא יתליעו אם לא יכבשם להוציא ליחה מהם יוכל לכבשם ו אבל ו אסור ללקטם תחלה כדי (ו) לכבשם ואם הוא דבר שאינו נמצא אחר המועד מותר לקנותו ולכבשו :

ד ז צד אדם דגים כל מה שיוכל לצוד ומולח הכל במועד ז שתרי אפשר שיאכל מהם במועד אם (ו) יסחוט אותם בידו פעמים רבות עד שיתרכבו ח ומותר (ה) לעודן בפרסיות מעיבר לכל מסוות לצורך המועד (מרדכי) :

ה ח כל מלאכות (ב) שהם לצורך המועד (ב) כשעושין אותם ט (ט) אומניתם עושין בצנעת כיצד

תקלב א אפי' כוון מלאכתו · דבלורך אכילה לא מרו כוון מלאכתו: ב לא יערים · כ"ל דאם הערים מותר לאכלו עכ' תק"ג ס"ח: ג או שכר ישן · ודעת הרמב"ם דאע"פ שיש לו ישן מערים ומותר מן סחדם אחין הערמה זו ניכרת לרואה וכן כל כיולא בזה כ"ל והקשו המפרשים ס"מ דהלכתא הכי כ"ל ברור וכ"מ סי' שכ"ה סס"ג ע"פ ס"ם ובגמ"ג: ד והוא הדין בשכר · ובחמים ובכל דבר: ה מותר לעקור · וכתב רי"ו דאין יכול לעקור אלא כדי מה שצריך אבל המ"מ סי' שפשתן צריך לגזר הגשים ולפי אחין דרך הפשתן לעקרו לחלאין אחירו לעקרו מולו כיון שצריך למלקת עכ"ל בי' וכ"ל אלא כיון יפה דלקי המ"מ מודה דאינו יכול לעקור אלא מה שצריך דלא עדיף מדבר שהוא טורך מבילה אלא כוונתו שהגשים ל"ל ס"ה: ז שתרי אפשר · אע"פ שמולח הרבה יותר מהצריך הרי יכול לומר מל כל אחד בשעת הבאתה ומליחה זה נסחוט וכן כמולח הבירו הערמה כי ס"ה: ז שהרי אפשר · אע"פ שמולח הרבה יותר מהצריך הרי יכול לומר מל כל אחד בשעת הבאתה ומליחה זה נסחוט וכן כמולח הבירו הערמה כי הלי מרי אפי' בי"ם (המ"ם ס"ס ת"ק) כ"ם בח"ה (ר"ן) וקשה מ"ם מקמה דאסור לטחון אלא לצורך המ"ם ס"ם ס"ל דשאני לידה דבכל פעם י"ל שימלא דג מעוכה יותר מהא"כ בקמה ומה שמותר למלוח ע"ם מפי ה"ג בגמ"ג מ"ם : (ח) לגדן · ואפי' מבנו אלא לגדר דבאין לחוחר ממנהגם מפני מחמעשים מבמחם ר"ע מפי ה"ג בגמ"ג מ"ם : (ט) אומניתם · דוקא אלומניתם שעושים הרבה ביחד ומלאכה לשעשה

לעוך

תקלד (א) ומי שאין לו אלא חלוק א' - לשון הטור לפי' אינו
על פשתן מותר לכבסו שהוא מתלבן מיד לפי' אם כבסו
קודם לכן וכסמ"ק לוסר אלא א"כ חזורו מוכים עליו וכ"ם הוסיף לאסור
בכל חלוקין שלנו שאין לנו חזור מוכים עליו וכ"ם מי שאין לו אלא מפה
א' לו סדין אחד שאין לו הוכחה כלל
וא"א הכל"ם ז"ל לא הכיא הסיג דאחזורו
מוכים עליו עכ"ל והקשה ב"י מה
הוסיף הר"ם לאיסור אלא גם הסמ"ק
אסר אלא"כ חזורו מוכים ס"מ דחלוקים
אלו כיון שאין להם חזור לאסור ואחריך
מאוד בתירוצים אמפרש אהסמ"ק
והר"ם הם חולקים בפירוש חזורו
מוכים • ולעד"נ תמוה דהכ' מסמע
בסמ"ק שאין הר"ם חולק על הסמ"ק
וכ"מ לשון הטור אלא כתב והר"ם
לוסר בכל חלוקים כו' דהוה משמע
שהוא פלוגתא אלא הוספה קאמר
וזהו אינו לפי ב"י דהוה מחלוקת
גמורה ומו"ה ז"ל פי' דהר"ם מוסיף
לפי' של פשתן ושו"ק דהא כבר כ"כ
הטור בשם רא"ם ותו לא זכר רק
אלא נהגו כן וגלע"ד דהסמ"ק והר"ם
סייהם מפרשים הך דאחזורו מוכים
כפירוש"י בפ' כל הבשר אחזורו מוכים
עליו תמיד הוא קבוע בחלוקו וכשהוא
פושט חלוק ולובש חלוק אחר טושל
אחזור מזה וקובעו בזה וזה שאין לו
אחר מכבסו עם אחזורו וחרוצה
בשהוא מכבסו ואחזורו עמו יודע שאין
לו חלוק אחר עכ"ל • ועכ"ל מחלק
בעל הסמ"ק בין אחזורו מוכים לו לא
דהכל יודעים הסימוי בזה שאין לו אלא
חלוק א' אבל הכל יודעים שתמיד
פורקים אחזור מזה ומותנים לזה
והוסיף הר"ם לומר דבחלוקים שלנו
שאין המנהג כן בעניין פריקת אחזור
מזה לזה כמלא שאפי' מי שיש לו אחזור
עכשיו כמו שהיה בזמן התלמוד ודלכו
של אותו אינם לפרקו מזה לזה כמו
שהיה בימי התלמוד אפ"ה לא מהני
ליה כיון שאין דרך העולם בזה ע"כ
אין הרגשה עכשיו באותו אדם לומר
בו שימוי והוכחה שאין לו אלא חלוק
א' ע"כ אמר שאר הר"ם הוסיף
לאסור בשלו לפי' בשם ים לאחד
הך ענין לאחזורו מוכים כן כיון שאין
המנהג כן בינינו ומ"ה אפיר אמר
שאין לנו אחזור מוכים עליו דיש
להקשות על תיבת לנו שהוא מיותר
אבל לדידיה ניחא דפי' אף שתמלא
בא' שמוכ כן מ"מ אין רוב העולם
יודעים זה וכ"כ הייס אפיר וכ"ם מי שאין לו אלא מפה כו' פי' דבזה לא
הוה הוכחה כלל אפי' בזמן התלמוד זה ל"ל וכאן וכרור :

המוחרים • עבי"ר סי' רי"ד דכל הפ"ג יש לו התרה וגם י"א דאחרים הבאים לשם מוחרים לעשות בלעשה כמ"ש סי' תס"ח אבל הכל בחמת יש פוסקין הלכה כאביי ורבא ואסור מן הדין ולכן אין לו התרה : **ז אין מביאין** • בפסחים פירש"י הטעם מפני הטומה והב"י פירש הטעם שיסברו שנתן לאקנו במועד ויאמרו שהאומן תקנו במועד ע"כ וא"כ אפי' מביא לבית באותה אגר ואפי' מאומן א"י שיסברו שהבע"ה לוה לתקנו במועד (ב"מ סי' תקל"ה) : **ח נותן לו שכרו** • ס"ה דאפי' יש לו מה יאכל מותר ליתן לו שכרו דמה איסור יש בזה אלא ס"ק אע"פ שאין לו מה יאכל לדריך לתת לו שכרו וה"א דמותר ליטלן מעם כדי שלא יתבטל מלאכתו קמ"ל דנותן לו שכרו ומניחן אצלו ואם אינו מאמינו מניחן וכו' אבל אם יש לו מה יאכל לא יתן לו שכרו (אם אינו מאמינו) ואינו רשאי לפרוחן לבית הסמוך לבית הסמוך ל"ע דאם אינו מאמינו מניחן אצלו ואם אינו מאמינו מניחן וכו' אבל אם יש לו מה יאכל לדריך לתת לו שכרו כמ"ש בסי' תקמ"ב י"ל דמ"מ אסור שהרואה לא ידע שאין לו מה יאכל וגם"ז כ"ש שאסור לו לעשות המלאכה בפרהסיא :

תקלה א מחצר לחצר • דרך ר"ה (כ"ו) וא"כ אם יש פתח בין ב' החצירות מותר לפתח מזו לזו (ב"ה) ואפי' דרך כמה חצירות מותר ואפשר לאחדם שיהא דר בתוך שלו שכיחי בהו רבי' כ"ל ומ"מ יש להחמיר מדשתמו הפוסקים בסס' זה : **ב לחצר שלו** • שאמתה מלאכה מבעוד יום ולכן אסור לעשות מלאכה בפרהסיא :

באר היטב

מגן לכן עושים בלעשה : (י) חיות • כוונת רמ"א לאחמושיון דדנים שרי כמ"ש מ"ר • וסמ"א סברת בג"ג דאסור אף בדנים אסור בפרהסיא ע"ב • ומלאה לי דמי שיש לו כריסה גדולה אסור לאסור כמ"ש ריטבו דאסור אף בדנים דמוכחא מלתא שפי שהוא עורך מוכ מ"א ע"ב :

תקלד (א) מכבסין • כדי שיכבס מערב יום טוב ולא יבכס למועד בשבת מעוב : (ב) סידים • שאפילו בכבס לבגד מוצרין ומתלבלבים טוב מעמוד דאפילו יש לו מרבם שרי דאל"כ סיינו חלוק דבשם קודם שרגל מוצרין ומתלבלבים טוב מעמוד דאפילו יש לו מרבם שרי דאל"כ סיינו חלוק דבשם שמתלבלבים מיקם ולריך בכל יום ח' ואם כן לפי מה שמבאים שלא לאפקיעם אלא מעבם לשבת אל"כ אסור לכבסן במועד שדי לסם בכביסה שמעש"ע : **ג חלוק א'** • מדאסתם ס"מ דס"ל אפי' אין בו אחזור שרי אפי' לדידן : **ד ובפרהסיא ע"ג הנהר** • שאין מתכבסין יפה בביית כמו על הנהר וקשה דהא בתוספתא קתני בהדי דאסור בפרהסיא וי"ל דהם מפרשים דהתוספתא קאי על אבל (ב"י ועפ"ם) וע"ם דהכי לשון התוספתא נגי גילוח וכיבוס שוה ופ"ם ולמה מפרשים נגי גילוח על א"ה כמ"ש סי' תקל"א ס"ה ונגי כיבוס מפרשים לה על אבל ובד"מ כ' דבתוספתא מיירי בכאיתו מכבס ע"ג הנהר כמ"ש כאן בהג"ה • ומ"מ ל"ע מל"ל למרדכי לאלק בכך דהא בגמרא שהביא ראייה מייבי בכלי פשתן שמותרין לכל אדם אבל בתותן שהתירו אכמיס אסורים לכבס בפרהסיא דאין הכל יודעים שהיה במדינה היס אז בשביה לכן ל"ל דהמרדכי קאי נ"כ אבל פשתן וכ"מ בהדיא לעניין שם וה"ה מטפחות הידים אבל אותן שמוי' במגל' מכבסין בלעשה ח"ל התוספתא כל אלו שתמרו מכבסין וכו' מכבסין בלעשה משמע דקאי על אותן שמוייס בגמרא : **ה והא דמותר** • משמע דקאי אבגדי קטנים וקשה מ"ש מגילות דמותר לגלח קטן בפרהסיא כמ"ש סימן תקל"ח ס"ו וכל שכן כאן שיש מטפחת הידים עוד טעם שמתלבלב כל שעה ואפי' בגדול שרי כי אלו מוכח כמו אבל נגי כיבוס לא מוכחא מלתא די"ל שיש להם עוד בביית : **ו דברים** מעטפת הידים ואפשר דשאני גילוח שעשרותיו מוכיחין עליו שהן גדולים

כיצד הציידים (שם י (י) חיות ועופות) **והטוחנין והבוצרים למבור בשוק הרי אלו עושים בצנעה לצורך המועד :** כגון ומותר לאלוב הבגדות אפילו אלא לצורך המועד דהוי דבר אבדה : (הגה"ר סימן קי"ג וכ"י) :

תקלד דיני כבוס בחול המועד • ובו ג' סעיפים

א א אין (א) מכבסין במועד אואלו שמכבסין הבא ממדינת הים והיוצא מבית השביה ומבית האסורין ב ברגל ומי שנדר שלא לכבס ונשאל ברגל והתירו לו **ב ומטפחות** (ב) הידים ומטפחות * הספרים ומטפחות הספג ג ובגדי קטנים ד ובעלת הכתם שנמצא במועד (א) ה ומי שאין לו אלא ג (ג) חלוק אחד ו וכלם מכבסין כדרכן אפילו * בנתר ואהל (פירוש מיני טורית) **ד ז ובפרהסיא על גבי הנהר :** הגה מיהו לא יכבסו רק אלרך לכן דסיינו חלוק ג' (מרדכי והגהות אשר"י פרק אלו מגלחין) מיהו בגדי הקטנים ביותר דסיינו אותן שמלפפים בהם ומטחנים ומוליאין רפי כהם מותר לכבס אדעבשא ותחמה בפעם אחד כי צריך לדרכם מהם כל דנע **ה** ובא דמותר לכבס בפרהסיא סיינו דוקא כשבוחן על גבי הנהר מקום דמתכבס יותר יפה על גב מגבר אבל אם אינו מוכנו על גבי מגר לא יכבס רק בלעשה ולא בפרהסיא כן נ"ל :

ב ח כל כלי פשתן מותר לכבסן **ט** ולא נהגו כן והוה ליה **י** דברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור **ג יא** מביאין מבית האומן כלים שהם לצורך המועד כגון כרים וכסתות וצלוחיות אבל כלים שאינם לצורך המועד כגון מחרישה או צמר מבית הצבע (ד) **ז** אין מביאים ואם אין לאומן מה יאכל **ח** נותן לו (ה) שכרו ומניחן אצלו ואם אינו מאמינו **כ** מניחן בבית הסמוך לו ואם הושש שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת **ל** אבל לא יביאם לביתו אלא בצנעה :

תקלה שלא לפנות מחצר לחצר בחול המועד • ובו ג' סעיפים

א אין **מפנין א** (א) מחצר לחצר אפילו מבעורה לגאה ולא לפנות דירתו ולא לפנות כלי שאינם לצורך המועד : הגה כ"ם שאסור לפנות ממקום מעיר לעיר (מרדכי פ' מי שהקר) **ב** אבל **מפנה הוא מבית לבית באותו חצר ואם אין הבתים פתוחים לחצר אלא למבוי ג יש אומרים שמבית לבית הסמוך לו מותר :** הגה ואם מתירה מחמת נגיסה בחצר אדר אם מותר אפילו מחצר לחצר המסתחר ואפילו מעיר לעיר בדבר אחד שרי : (הגהות אשר"י ומרדכי) :

ב ד יש מתירים לפנות מחצר של אחר **ב** לחצר (ב) שלו ואפילו מנאה לבעורה :

ג ה הזבל שבחצר אסור להוציא אלא יסלקנו לצדדים ואם נתרבה עד שנעשה חצר כרפת מוציאין אותו לאשפה : כל

ישערי תשובה

תקלד (ה) שכרו • עיין בלאר היטב ושיין בשבו' סימן ר"ם שתמוה על שער אפרים בזה שאוסר כלי שיר בחה"מ ודחק דאיירו בכלי שיר בחה"מ שרי ואף לתקן נימה או שתוה ואם תאסר לבנות קלת יבנה ושיין בחתן השוהם סי' מן שכתב ג"כ להתיר וכ"כ מת"ב בשם מהר"ת תגול שעשה בבסר עץ החיים ש"ם : דבר

יד אפרים

תקלד (במג"א ס"ק ד') שבגדים בשבתם כל אלו כו' משמע דקאי נמי אבגדי קטנים כו' כנ"ל ואפשר שהיבא וחא שהא לון בס"ע על מ"ם המ"א וחא דמותר כו' משמע דקאי נמי אבגדי קטנים כו' כנ"ל וזה מבואר ממ"ם שיש כאן שוד שעם שמתלבלב כל שעה כו' : (ס"ק ו') מאמר מרדכי ומקיעוקי יוסף פירש שעשה כו' כנ"ל :

מ מבנה מועד קטן י"ג כ' לייעמיו לעיל סימן תקל"ח (ס"מ' המגלחים) ג יהו' שם ד מרדכי בשם ר' אברהם ס מיפרא הר' יוחנן שם י"ח ו מרדכי שם ז שם מהרי"אלמי שם ח מיימון הר' יוחנן שם וכן הסכמת רוב הפוסקים, ע הרא"ש שם ומה"ם ר"י בשמו י כריתות כמ"ק י"ג ופסקים נ"כ כ בגירסת הרי"ף וסה"ם שם ל רמב"ם פ"ח וכפי' גי' הפרים מ מבנה פ"ק י"ג נ כדמפרש לה אחיי שם וכפי' סי' ג טור וסע"ת ד הרא"ש בשם רא"ה מהיינו, ושאין נמי דיוק מלוק בזה ס בריתות תוקפתא דרבא הפסים נ"ם :

באר הגולה

(א) מי שאין לו אלא חלוק אחד. ר"ל אם אין לו אלא חלוק אחד אסור לכבסו בחול המועד אבל אם יש לו חלוקים אחרים מותר לכבסו בחול המוע

תקלו א לטייל · נ"ל דמתא"י לח"ל לאסור לתקן לרבי הרביבה פ' סי' תקל"ח סס"ד: **ב אין מרביעין** * מפני שהיו לוקח המועד ולא דבר האבד: **ג בתוך ג' ימים** · אפי' לח פבבה עדיין עליהם ג' ימים שרחוי למכור בילים בזול מ"מ מרי מפני הפסד מועט אבל אחר ג' ימים לבריחה לאסור אפי' יפסדו הבילים לים עורה גדול בחזירתה (רש"י) וכ"ם דאסור להוציא אחרת (כ"י) וקשה הלא מפני דבר האבד מותר לעשות מלאכה בחול"ה כ"ם זה · ול"ל שאין כל התרגולות ומוכות על הבילים שבבר הומטו הלוך מוסקין אמת לא יוציל הוצאת האחרים ולפיכך אין מוזהרין מספק עכ"ל כ"י וכ"ג פי' בספרה לימרא מיטה לא מהני המזרח ע"ש:

תקלו ספק דבר האבד מותר (רש"ך ס"ח קינ): **א ממי הנשמים** · ואפי' אינו דולה אלא ממשך ברגל לאסור מפני שסופו לדלות בשיפארו: **ב שלא פסקו** · וימשוך מן הבאר הגדול אבל פסקו אפי' אינ בהו הרבה מים אלא יכולו לדלות בדלי אסור מפני לא אלוג: יכול

תקלו (א) אין מושיבין כו' · במשמה אמרין מושיבין שוכבין לתרגולים כי"ד ותרגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה ופרכינן הכתה אותוכי מוחבי' אהדורי מבעיא אמר אביי פיסא דקתני מחזירין בה"ם מפום הפסד בילים דדבר האבד מותר והטור לא זכר דאם מתה מושיבין אחרת תחתי' רק דין ברחה · וחי' ב"י שהוא מפרש דאביי דאמר פיסא היינו ברחה אמר מיירי בה"ם אבל פיסא דסים' דהיינו מתה זה אפי' לי"ד דכולי' פירקא אפי' לי"ד וכל מה דמלינן לפרש על י"ד מפרש' וח"כ ה"פ דמתני' מושיבין שוכבין ב"י"ד ובה"ם אין מושיבין לכתחילה אבל מחזירין וב"י"ד כיון דמושיבין אל"ל דמתה מחזירין אבל בה"ם לא אל"ל דבר האבד מותר לעשות מלאכה בחול"ל דאם כיון דנפש פיקוח אסור דומיא דאמר ב"י לאורחה בה"ם לחזירה משום דברה לימרא מיגיה ואיכא טורח לחזירה וכ"ם דאם מתה אין מושיבין אחרת ולכן לא כתב רבינו הטור כאן אלא מתה מושיבין אחרת משום דאלו במועד מיתני' אלא ב"י"ד ולא כתבה ב"י"ד משום דכתב שם מושיבין לכתחלה אל"ם אלא מתה מושיבין אחרת וח"ח אחתי קשה ב"י"ד הכתה אותוכי מוחבי' לכתחלה אם מתה מושיבין אחרת לא כ"ם ויש לומר דמשיקרא לא הוה קשיא ליה בה"ם זו ואל"ל זו דבבל דוכתא אמרי' זו ואל"ל זו אלא מתני' אלא משום דהכך ג' בבי לא שוין דאיכא ומליאתא מיתני באל"ל זו ואיכא דמתה הוה לא זו אף זו אבל לבתר דאוקימנא מליאתא בה"ם הוה ליכא ואיכא דאיכא דמיילי ב"י"ד דבר זו ואל"ל זו ע"כ פירש ב"י ותמוה לי מוכח דא"כ קשה אפי' על הטור למה לא כתב בה"ם דמתה אסור באחר' אלא נטעה להתיר כשמוטה דמשנה ובמקום שכתב הטור אין מושיבין תרנגולים כו' דהוא היותר הטור ה"ל למכתב רבותא אם מתה אין מושיבים אחרת תחתיה ולכל הפחות ה"ל למכתב ולא עוד אלא אפי' אם מתה? מושיבין אחרת תחתיה ותו ק' דכיון דתנא דמתני' הולך לומר ב"י"ד ואל"ל אם אינה אמת לא כתבו הטור נ"כ ב"י"ד הך ואל"ל דודאי התנא מדקדק ומהר ביאור לבן אפי' מן הטור ותו ק' על התנא דהכ"ל אם מתה מושיבין דמיילי ב"י"ד קודם דין ברחה דמיילי בה"ם והוה אפי' דרך אל"ל זו ב"י"ד בסדר ולמה הפסיק ביניה' בדין ה"ם ע"כ נלע"ד דהטור מפר' בסיר בבא דמתה נ"כ על ה"ם וס"ל דברחה מסתבר אפי' לאיסור ממתה דבברחה מזיגן שהיתה שם ולא ניחא לה א"כ כל שאתה מחזירה הוה בעל כרחה והוה טירחא אפי' בחזרתה ממתה ומושיבים אחרת אלא בריר לן שאין ניחא לה' וג' מדרינגות יש כאן דמושיבין בהתחלה הוא יותר ממוד דים שם טירחא גדולה ואין שם הפסד כלל. קול ממנו ברחה ומחזירה דאין הטירחא גדול' כ"כ כיון דבבר נתחממו קצת הבילים ניחא לה לחזיר עליהם ויש נ"כ בסידא · קיל ממנו מתה ולהושיב אחרת דגם כאן אין טירחא כ"כ כיון שהתחממו כבר ולא ידעינו דלא ניחא לה ויש פסידא דבילים וא"כ אפיר קאמר התנא בה"ם זו ואל"ל זו דלא מבעיא ברחה דמותר אלא אפי' מתה מושיבין אחרת אע"ג דלכתחלה אין מושיבין וכיון שכתב הטור בה"ם דמותר בברחה ק"ו במתה וא"ל לעה נקטי' התנא להך ואל"ל זו דהתנא הוכרח לאוקמו כדי שלא תטעה לומר דבבא דברחה אפי' נ"כ על י"ד ודרך זו ואל"ל זו אתני דמושיבין כל שכן ברחה דמחזירין וא"ק הכתה אותוכי לשעמים לומר דרך זו ואל"ל זו ע"כ נקט התנא עוד בבא דמתה דאם הפרשו הכל על י"ד יהיה לפניך ב' זו ואל"ל זו הא' ברחה והב' מתה ויהיה קשה הל"ל הכי לחוד ויהיה הא' בכלל אלא מזה נלמוד דסיפא אפי' על ה"ם ושם אמר זו ואל"ל זו בבבא דברחה ובבא דמתה ואין כאן רק אל"ל זו שעם ה' נמלא דלא שמה התנא בבא דמתה אלא לחולות דבבא דברחה אפי' על ה"ם אבל הטור אלא לחותם בהדיא ואחב דין ברחה בחול המועד ואמלק אותו מדין י"ד דלטיל לא הולרך כלל לכתוב היתרא דמתה מושיבין כו' כל זה נראה נכון לפ"ד הטור וא"כ מ"ם רמ"א בחם אסור להושיב אחרת הוא דלא כדעת הטור אלא כדעת הרמב"ם דפסק בה"ם אסור כל מושיבין הן לכתחלה הן אם מתה ולהושיב אחר' ולא שרי אלא ברחה וא"ל על דעתו דהא כל דבר האבד מותר בה"ם י"ל דבטלתא יתירה אין איסור כמ"ש בסי' אלה"ז אפי' בדבר האבד: (ב) **בתוך ג"י לבריחה** דאם אחתי דלא לכתחי' אלא טירחא אין מחזיר:

תקלז (א) נהרות המושבין כו' · בטור כתוב יאותות מים המושבים מהתגמים אם אינן פוסקים אמקלמין תמיד מותר להשקות מהם ואם הם פוסקים ביניהם אלא אינן פוסקי' מותר אפי' אם אין רוב הבדה ראוי להשקו' מן האמיר"ל פי' דיאורות אינם עשוים לצורך הבדה אלא הם ממשכי' כן מצד בריאתן וזה יש לו בדה אלא' ומשקה מהם זה תלוי בדרך הארוים בפעם אחרת ואם אין פוסקי' בשום פעם מותר ולא מיינ' אבל אינו יפסקו ויכו' לו טירחא יתירה אבל מרגלים שהם עשוים לצורך בדה והם מתמלאים מן הבאר הגדול דהיינו שקלה של הארגלים מונע בעבר אין משקים מהם בדרך מרגלים אלו אינם מתמלאים אלא כשהבאר הוא גדול ומלא של כל גדותיו אז ממשך לארגלים בזה אין משקין מן הארגלי' אפי' אם מתמלא קוד' י"ם כיון שודאי הוא שדרכו לבפסיק לשעמים כשאין הבאר גדול מאוד ואם אמת המים שוברת ביניהם פי' באותה אמת המים שממנה בא לארגלים היא שומדת בין הארגלים אלא שאין אותה אמה כאורך הארגלין וא"כ אין משקין כל הבאה אלא מן הארגלין שאורכו כאורך הבדה בזה מותר כיון שבע"ם בהאמת מים הולכת ג"כ לקצה אורך הבדה יכול להשקות מקצאמה עצמה אפי' אין רוב הבד' לאוי להשקו' ממנו' דמ"מ יכול להשקו' בתרי זימני כנ"ל פי' זה הב"י פי' בדברים אחרי' והמע"ד מכון בהבחי: (ב) **וכן בריכה שנטפה כו'** · פירש"י בית השלחן שהיא נגוה והיה מעין מוצע מלדו ולכל אחר היה בית השלחן נמוך וכין אלו בית השלחן הנמוך בריכה קטנה וכשמשקין בית השלחן הגבוה ממעין מוטפים מים מב"ה הגבוה לתוך הבריכה הנמוכה מותר להשקות אותו ב"ה הנמוך מאותה בריכה ואע"ג דבריכה עבידא דפסקא הואיל ומטפטפת מב"ה הגבוה מים שבאו לו ממעין ואע"ג דהבריכה עבידא דפסקא ואזיל ומייתי ממקום אחר מ"מ עדיין היא מטפטפת מב"ה גבוה להוך הבריכה דודאי לא פסקה והוא אלא פסק מעין המטפטף מב"ה גבוה לבריכה מותר להשקות מבריכה לב"ה

המנוך

תקלו כל צרכי בהמה מותר לעשות בחול המועד ' ובו ד סעיפים

א [1] מי שצריך לרכוב במועד **א** (א) לטייל או לצורך המועד ולא נסה ללכת ברגליו יכול ליטול צפרני הסוס ולתקן ברגליו והאוכף והרסן וכל צרכי רכיבה ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד: סנה ומותר לרכוב במועד אפי' מעיר אפילו בתוכה וכן נהגו אלא שאסור לתקן לרבי הרביבה אם אינו מוכב לצורך אי לטייל: (נ"י):

ב [2] מותר לסרוק הסוס כדי ליפותו:

ג ב [3] אין מרביעין בהמה במועד [4] אבל מקיזין לה דם ואין מונעין ממנה כל רפואה [5] אפילו יש בה מלאכה:

ד (א) [6] אין מושיבין תרנגולת על הבצים לגדל אפרוחים ואם הושיבה קודם המועד וברחה מעליהם יכול להחזירה (אבל אסור להושיב אחרת אפילו אחר הרלמבוכה) (כ"י) [7] והוא שיהיה לו **ג** (ב) בתוך ג' ימים (ב) לבריחה:

תקלז דין מלאכת דבר האבד ' ובו ו' סעיפים

א [8] דבר (א) האבד מותר לעשותו בחול המועד בלא שינוי (מיהו בכל מה דאפשר לתקן בשינוי אשמה) (כל בו) [9] לפיכך בית * השלחן (פירוש אחרת, אמתר) שהתחיל להשקותה קודם המועד מותר להשקותה שכיון שהתחיל להשקותה קודם לכן אם לא ישקנה עכשיו תפסד אבל שדה * הבעל שאין משקין אותה: אלא להשביחה יותר אסור להשקותה:

ב [10] אפילו בבית השלחן לא התירו אלא היכא דליכא טירחא יתירה כגון מן המעיין בין ישן שהוא ממשיכו ומשקה אבל לא ידלה ושקה מן הבריכה או אמי הנשמים מקובצים מפני שהוא מורח גדול [11] אפילו ערוגה אחת חציה גבוה וחציה נמוך אין דולים ממקום נמוך להשקות מקום גבוה:

ג (א) [12] נהרות המושכין מן האגמים מותר להשקות מהם בית השלחן במועד והוא **ב** שלא פסקו [13] וכן הבריכות שאמת המים עוברת ביניהם מותר להשקות ממנה בית השלחן אחרת [14] והוא שלא פסק המעיין המשקה בית השלחן העליונה:

ירקות

כשמוטה דמשנה ובמקום שכתב הטור אין מושיבין תרנגולים כו' דהוא היותר הטור ה"ל למכתב רבותא אם מתה אין מושיבים אחרת תחתיה ולכל הפחות ה"ל למכתב ולא עוד אלא אפי' אם מתה? מושיבין אחרת תחתיה ותו ק' דכיון דתנא דמתני' הולך לומר ב"י"ד ואל"ל אם מתה מושיבין אחרת למה לא כתבו הטור נ"כ ב"י"ד הך ואל"ל דודאי התנא מדקדק ומהר ביאור לבן אפי' מן הטור ותו ק' על התנא דהכ"ל אם מתה מושיבין דמיילי ב"י"ד קודם דין ברחה דמיילי בה"ם והוה אפי' דרך אל"ל זו ב"י"ד בסדר ולמה הפסיק ביניה' בדין ה"ם ע"כ נלע"ד דהטור מפר' בסיר בבא דמתה נ"כ על ה"ם וס"ל דברחה מסתבר אפי' לאיסור ממתה דבברחה מזיגן שהיתה שם ולא ניחא לה א"כ כל שאתה מחזירה הוה בעל כרחה והוה טירחא אפי' בחזרתה ממתה ומושיבים אחרת אלא בריר לן שאין ניחא לה' וג' מדרינגות יש כאן דמושיבין בהתחלה הוא יותר ממוד דים שם טירחא גדולה ואין שם הפסד כלל. קול ממנו ברחה ומחזירה דאין הטירחא גדול' כ"כ כיון דבבר נתחממו אלא הבילים ניחא לה לחזיר עליהם ויש נ"כ בסידא · קיל ממנו מתה ולהושיב אחרת דגם כאן אין טירחא כ"כ כיון שהתחממו כבר ולא ידעינו דלא ניחא לה ויש פסידא דבילים וא"כ אפיר קאמר התנא בה"ם זו ואל"ל זו דלא מבעיא ברחה דמותר אלא אפי' מתה מושיבין אחרת אע"ג דלכתחלה אין מושיבין וכיון שכתב הטור בה"ם דמותר בברחה ק"ו במתה וא"ל לעה נקטי' התנא להך ואל"ל זו דהתנא הוכרח לאוקמו כדי שלא תטעה לומר דבבא דברחה אפי' נ"כ על י"ד ודרך זו ואל"ל זו אתני דמושיבין כל שכן ברחה דמחזירין וא"ק הכתה אותוכי לשעמים לומר דרך זו ואל"ל זו ע"כ נקט התנא עוד בבא דמתה דאם הפרשו הכל על י"ד יהיה לפניך ב' זו ואל"ל זו הא' ברחה והב' מתה ויהיה קשה הל"ל הכי לחוד ויהיה הא' בכלל אלא מזה נלמוד דסיפא אפי' על ה"ם ושם אמר זו ואל"ל זו בבבא דברחה ובבא דמתה ואין כאן רק אל"ל זו שעם ה' נמלא דלא שמה התנא בבא דמתה אלא לחולות דבבא דברחה אפי' על ה"ם אבל הטור אלא לחותם בהדיא ואחב דין ברחה בחול המועד ואמלק אותו מדין י"ד דלטיל לא הולרך כלל לכתוב היתרא דמתה מושיבין כו' כל זה נראה נכון לפ"ד הטור וא"כ מ"ם רמ"א בחם אסור להושיב אחרת הוא דלא כדעת הטור אלא כדעת הרמב"ם דפסק בה"ם אסור כל מושיבין הן לכתחלה הן אם מתה ולהושיב אחר' ולא שרי אלא ברחה וא"ל על דעתו דהא כל דבר האבד מותר בה"ם י"ל דבטלתא יתירה אין איסור כמ"ש בסי' אלה"ז אפי' בדבר האבד: (ב) **בתוך ג"י לבריחה** דאם אחתי דלא לכתחי' אלא טירחא אין מחזיר:

תקלז (א) נהרות המושכין כו' · בטור כתוב יאותות מים המושכים מהתגמים אם אינן פוסקים אמקלמין תמיד מותר להשקות מהם ואם הם פוסקים ביניהם אלא אינן פוסקי' מותר אפי' אם אין רוב הבדה ראוי להשקו' מן האמיר"ל פי' דיאורות אינם עשוים לצורך הבדה אלא הם ממשכי' כן מצד בריאתן וזה יש לו בדה אלא' ומשקה מהם זה תלוי בדרך הארוים בפעם אחרת ואם אין פוסקי' בשום פעם מותר ולא מיינ' אבל אינו יפסקו ויכו' לו טירחא יתירה אבל הארגלים שהם עשוים לצורך בדה והם מתמלאים מן הבאר הגדול דהיינו שקלה של הארגלים מונע בעבר אין משקים מהם בדרך הארגלים אלו אינם מתמלאים אלא כשהבאר הוא גדול ומלא של כל גדותיו אז ממשך לארגלים בזה אין משקין מן הארגלי' אפי' אם מתמלא קוד' י"ם כיון שודאי הוא שדרכו לבפסיק לשעמים כשאין הבאר גדול מאוד ואם אמת המים שוברת ביניהם אפי' באותה אמת המים שממנה בא לארגלים היא שומדת בין הארגלים אלא שאין אותה אמה כאורך הארגלין וא"כ אין משקין כל הבאה אלא מן הארגלין שאורכו כאורך הבדה בזה מותר כיון שבע"ם בהאמת מים הולכת ג"כ לקצה אורך הבדה יכול להשקות מקצאמה עצמה אפי' אין רוב הבד' לאוי להשקו' ממנו' דמ"מ יכול להשקו' בתרי זימני כנ"ל פי' זה הב"י פי' בדברים אחרי' והמע"ד מכון בהבחי: (ב) **וכן בריכה שנטפה כו'** · פירש"י בית השלחן שהיא נגוה והיה מעין מוצע מלדו ולכל אחר היה בית השלחן נמוך וכין אלו בית השלחן הנמוך בריכה קטנה וכשמשקין בית השלחן הגבוה ממעין מוטפים מים מב"ה הגבוה לתוך הבריכה הנמוכה מותר להשקות אותו ב"ה הנמוך מאותה בריכה ואע"ג דבריכה עבידא דפסקא הואיל ומטפטפת מב"ה הגבוה מים שבאו לו ממעין ואע"ג דהבריכה עבידא דפסקא ואזיל ומייתי ממקום אחר מ"מ עדיין היא מטפטפת מב"ה גבוה להוך הבריכה דודאי לא פסקה והוא אלא פסק מעין המטפטף מב"ה גבוה לבריכה מותר להשקות מבריכה לב"ה

המנוך

יד אפרים

תקלו (בס"ע ס"ק א) אלא אפי' אם מתה כו' זו ואין צריך לומר זו דאפילו ברחה אחר · ואין צריך לומר מתה דמושיבין אחרת אע"ג כו' כנ"ל:

תקלז בסא"א ס"ק ב) ונמצא מן אחר מגדול כו' כנ"ל:

שערי תשובה

תקלז בש"ע סעיף ג' דבר האבד מותר · ובתב בר"י בשם מהר"מ פרוגינאל בתשובה כתי' לדפיס כמרים בתי"ם אף בים לו פוגלים בפסק לבם בחרם קבוע בין אם יבים לו פעולם בין אם לא יהיה לא מיקרי דבר אבד בבינל מחאבד בבר פוגלים מאחר במלאכת הדפוס עצמה אינם דבר אבד ובם אם יקח פוגלים אין לבם מה לאסול אסור דאין אדם רגלי לעשות מלאכה בחי"ם כדי לתת בבר לפוגל אין לו מה יאכל ע"ם והבר"י כתב ע"ז ופ' לקמן סי' תקנ"ב ובמ"ם בסאחרונים ודוק עכ"ל וד"ל דבם מבמנו ברבתי ניתן מלאכה לפוגל אין לו מה יאכל וכ"כ בסי' תקמ"ב מדברי מהר"מ גרינבון יבוא ולמ"ד ס"ל דדוקא בהמלאכה יש בם קצת מרבר ליו"ם מבמ"כ מלאכת הדפוס אבוה רק לבדוחה ופ' בנ"ב מ"ק ומ"ח בהבאתי בסי' תקמ"ב ופ' לקמן סי' תקמ"ב בסי' בבו"ם ופ"ח בב"ב סי' פ"ח בסי' מ"ל בסמיבב קנ"ית בנ"י בל רבינו ירוחם בס"ם בקבסו בבו לחרבו ע"ם ומח"ב בבינ בל מרו"ן בתב ר"ח ב"ב וגם בעיד בוב בדברי בחם ישקב סי' תמ"ח ס"ק ד"ל מברלם מדברו דבהגוריתא לא קבסו בבו לחרבו ובקם מגרם תוון בבור ובחמן י"ל בס"ם בנ"ב סימן ד' דחמן מיבורה רבינ עליו כו' ע"ם ועיין בדברי מאל"ו בתי"ם סי' פ"ו:

באר היטב

תקלו (א) לטייל · נראה לי דמאל"ו לה"ל לאסור לתקן לרבי הרביבה עיין סימן תקנ"ח סס"ד ס"ח: (ב) לבריחה · אפילו לא יבבה עדיין עליהם ג' ימים ברחוי לאבור בבינים בזול אבל אחר מקום אפי' אם אינו בבר מוסם אבל אחר ג' ימים לבריחה בבינים דים עוד בבל בחוירבם ובל בבן דאסור לחוביב אחרת אלין בל בתרגולת ובבבת בל בינים בבבר בומחבם לבינב אין מחבין בי"ר עיין מגן אברהם:

תקלז (א) אבדה · נראה דבר אבד אפי' מותר בס"ד בס"ח סימן תקנ"ח סס"ד ס"ח:

ומשקולקי

הגמוך לבל פסק מעיין אע"ג דעדיין מעפעף מב"ם הגבוה לתוך הכריכה לין מסקין מהכריכה לב"ם גמוך דלמא פסק ואזיל ושרא ומייתי ממעיין אחר: (ג) **כדי להשביחן אסור** · פי' אפי' אם לין עם מירחא יתירה כגון המעכה בלא הדלאה דאז היה מותר אם היה חסם פסידא ואסור כאן כיון שא"ל אלא להסבחה וליכא חסם פסיד' אבל בשרא' יתיר' דהיינו לדלות מים אסור אפי' במקום חסם פסידא כ"כ הרב המגיד: (ד) **ונתקלקלו** · פי' ועדיין ניכר החריץ מעט אפי' אחות מעטה דאילו נסתר לגמרי אסור דהוה כעושה מתחלה: (ה) **אמת המים** · שהיא כדי שיקלאו שם המים שנתקלקלה שם המים לא סני שם בחחות מעטה אבל כל מים שהם מעמיק אמ"כ עד שם: (ו) **ואם ניכר שמבוין כו'** · כתב ב"י בשם ר"י אפי' הוא מתבוין להיתר אסור כיון דניכר ממעשיו לאיסור:

בגמ' פ' מ"ם רבי יוחי ס"ל הטוא פרדיסא כי מטי מ"ה קטפיה לשמה שהו כולי עלמא לפרדסייהו לא"ה אפקריה רבי יוחי לפרדיסי' הטוא שתא שמעא שאם יש לו כרם שמותר לבצרו ויהיו אם הוא דבר האבד' וכתב רי"ו מבאי עובדא יש ללמוד דאדם חשוב צריך ליזהר אפי' במלאכת דבר האבד שמא יעשו העולם לומר שבוון מלאכתו במועד וכ"כ הרוקח ס"כ ב"י:

תקלח (א) **ואירעו אונס כו'** · בעול כתוב אח"כ ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד כגון שהיה סבור שהיה יכול לשהות עד אחר המועד ואירע דבר ג' והוא כפל לשון ומלאה שמ"ם אחלה ואירעו אונס הוא פ"ם: (ב) **לא יקנסו בנו אחריו** · כתב ב"י ז"ל וכתב רבינו יהונתן בשם

צדין אותן אלא ע"י שנוי ס שנועץ שור בארץ ומגענעו לכאן ולכאן עד שנעשית גומא ותולה בה המצודה ת ויש אומרים שבשדה הלבן הסמוכה לשדה האילן אינו מותר אלא על ידי שינוי ואם אינה סמוכה לשדה האילן אסור ואפילו על ידי שינוי:

יד פ אין מכניסין צאן לדיר בחול המועד **יב** לזבל השדה ואם הכניסן הא"י מעצמו מותר אף בשבת אפי' אם מחזיק לו טוב' על שהכניסן ובלבד שלא יתן לו שכר ואפי' אינו נותן לו אלא שכר מזונות אסור וב"ש **יג** (ו) יכול ליתן לו שכר מזונו ובלבד **יד** שלא יתן לו שכר אחר ובחול המועד אפילו אם נותן לו שכר אחר מותר ב ובלבד שלא ישבירנו ג ולא יסייענו ולא יסאור לו שומר * לנער הצאן (פירוש מוליכים ממקום למקום ומתוך כך מגלים מתגריים) ד ואם היה הא"י שכיר שבת

שכיר חדש שכיר שנה מסייעין אותו בחול המועד **טז** (ז) ומוסרין לו שומר לנער הצאן:

טז ה אסור לקצור השדה בחול המועד אם אינו נפסד אם יעמוד עד לאחר המועד ו ואם אין לו מה יאכל ז אפילו מוצא בשוק לקנות אין מצריכין אותו ליקח מן השוק אלא קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר כדרכו ח ובלבד **טז** שלא ירוש (ח) בפרות והני מילי שאין צריך אלא לו לבדו ט אבל אם הוא צריך לדוש לצורך רבים דש אפילו בפרות:

טז י מי שיש לו כרם אצל כרמו של א"י והא"י ביצר שלו בח"ה ואם לא יבצור הישראל גם את שלו יפסיד **יז** יכול (ט) לבצרו ולדרוך היין ולעשות החביות וכל צרכי היין בלא שינוי ובלבד שלא יכוין (י) לעשות מלאכתו במועד:

תקלח כמה ענינים הנקראים דבר האבד · ובו ו' סעיפים

א פ מי שהפך את זיתיו או שהיה יינו בבור (א) ואירעו אונס או ששכח או נתעצל שהיה סבור שהיה יכול לשהות לאחר הרגל ולא עשה קודם הרגל מאחר שהוא דבר האבד ב זולף ונומר ומזפת החביות **א** ג בין קטנות בין גדולות *וגף (פירוש עושים כאן מעופתן) החביות כדרכו בלא שינוי: הגה וכ"ם דיכול לתקן החביות לקרבם בעקלים (מרדכי) אבל לא יכוין מלאכתו במועד אלא יעשה הכל קודם המועד אם יודע שיעלבך במועד (סגנות מיימון וה"ם) ד וכן שולה פשתנו מן המשרה

וכל כיוצא בזה מדבר האבד ה **ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד:**

ב ו מותר להכנים פירות מזני הגנבים אם אינם במקום המשתמר ז ומיהו יעשה בצנעה כגון שיכניסם בלילה ח ואם הוא דבר שיש בו פרסום בלילה יותר מביום כגון שצריך להכניסו באבוקות ובקולות יכניסם ביום: הגה ואם אי אפשר לעשותן כי אם בפרסומא הכל מרי כדבר האבד (המגיד פרק ז' ומרדכי פרק מי שהפך):

ג פ אסור להסיע ממונו מעיר לעיר אם לא בשביל דבר האבד:

ד י היו לו תאנים שטוחים בשדה ליבש וירא מהמטר מותר לחפותם בקש אפילו חיפוי עב:

ה כ מי שיש לו סחורה שאם לא יהפכנה ממטה למעלה תתקלקל מותר להפכה בחול המועד:

ו ל המכוין מלאכתו והניחה למועד ועשאה במועד בית דין בזמה"ב היו מאבדין אותה ממנו והיו מפקירים אותה לכל: הגה ואם הוא עושה מלאכת אחרים שאי אפשר לקנסו כגון חייש לו סופר שעשה מלאכת אחרים היו משמתינן ליה ומלקין לאומו בזמה"ב · (כ"י ור"י) ט ואם מת כל

(ב) לא יקנסו בנו אחריו ומותר לו לעשותה אם הוא ב דבר (א) האבד:

באר היטב

(ב) ונתקלקלו · ואם נסתחו לגמרי אסור דסוד מתחלה: (ג) בשם · אשלו בפחות מכאן כיון דלא שבחי כים מיא אסור ומותרת ג' אפשר לתמוך עד מ' דשרחא יתירה סיא לפשליך אפשר לתן עכ"י: (ד) כדי · ומם שפסק לפיל בכי' תקל"ג ס"ד ד"ה דגים שפרי אתבר איתכל מסם כמוהר ומכל כתב לאוכלם כמועד שאי סכא דסוף סוף גם בשדם שוקם ממטם ומע"ם כפי שיאכל דוקא מבא"כ סתם ומא"ם: (ה) מתגישים · שמעל הפולמת שבאילן מע"ם שנפסד אסילן אסור דסורחא ומרים סוא: (ו) יכול · אבל כמלאכם נאורם אסור ליתן לו אסור מ"ל: (ז) כפרות · ומרדכן שאין דשן בפרות צריך שיעו אחר מ"ל: (ם) בגמרא · ומשנים ומרגלים יכולים ליטול אבר ומ' מקפ"ב המועד מ"ל: (ז) ומוסרין · אבל נאמר לו שומר אסור ומכאן אשלו כמלאכת מ"ל: (ח) בפרות · אבל אבאן אם אינו מלאכתו כמועד כ"י כשם מוקם:

ס"ל: (י) לעשות * אבל אבאן צריך ליזהר אפילו כמלאכת דבר אסבר אמא יעשה כמולם לומר אבאן אבל דמשו לעשות אסורים

תקלח (א) פלגר · אבל ביכר אשיו אבר בעשות בחס"ם ואם עשה דבר אשיו אבר בחס"ם אפילו לבנו סיו אבאן מ"ל ומ"ם לבנו מ"ל ומ"ם ובגמ"ו מלאכה כשבת אתסור לו לעשות וס"ם לבנו מ"ל:

(י) עט ב

שערי תשובה

תקלח ב"ש"ע סעיף ו' אמכוין מלאכתו וכ' בר"י דסיינו דוקא בדבר אתם היה רוצה לעשותה קודם המועד כו' אבל בכמלאכה שעשה אינם מלאכה עכשיו מקרבם המועד לעשותה אלא שעתה נתחדש הדבר שצריך לעשותה אף אתסור לעשותה לפי שיכול לאמתין אחר המועד

יד אפרים

תקלח (במג"א ס"ק א') וכ"ע מיין כ"י כו' כל"ל:

י כרוי' אם כ אבאם כ' גמרא אם ר' ל אבאם אם וגמרא אם מ אבאם אם ו' וכרמב"ם ב רמב"ם בפ"מ מסת בשדם מעונות אם בגמרא ם מימרא דרבא אם ע מימרא דרבא אם וכשרים"ו אם עור ור"ו פ גם זו אם ל גם זו אם ק כרייתא בפ"א ג' ד אבאם מ"ק ו' וכדומים בשב"ג כרייתא אם עור בשם אביו בכלים וכ"כ ברי"ף ורי"ן בשום ע כרוי' אם ז' וכשרים בתוס"ם ם עור בשם ברמב"ם בפרק מ' ולפי גירסתו ולוח בסמים ס"ם אם ם כרייתא אם י"ב וכרבי ב עור וכפי' בר"י ג אם בכרוי' ובפ"ק ד אם ם אבאם דבר אבא אם ו אבאם אם ז רמב"ם אם מלאיקסר אמאל ח כרייתא אם ע יבו' בתוס בכלים"ם אם י אבאם דבר יפלי אם בגגלי ובכלים"ם אם בשם ר"ל פ אם ו אם בבאבאם ר"ב ז כרוי' אם ח אבאם בלב יוסף בשם שרשבאי ל אבאם אם ר"ב מ בגמ' אם ע"ב:

יד אפרים

תקלח (במג"א ס"ק א') וכ"ע מיין כ"י כו' כל"ל:

שאינו אבד פשיטא דאסור לעשות בה"ס ואם עשה דבר באינו אבד בהה"מ אפי' לגבו היו קנסו רבנן(כ"י)ומאבדין לותו ממנו ודוקא למ"ד מלאכה ה"ס דאורייתא (רי"ו) וכ"ל דדמי לעושה מלאכה בשבת באסור לו לעולם וכ"ה לגבו ועכרסי' שי"ח ותק"ל וכ"ש בנישין פ"ס וכי"ד סי' כ"ט :

תקלט א כחורה אסורה ·

מפני הטורח : ב אא"כ אינם מצויים · כ"ל דנם בזה צריך שלא יכוין מלאכתו בשעת דהא שלה שבאמנו מן המערב גמי לאו מלאכה הוא ולמ"פכ לאסור לכוין מלאכתו בשעת וכ"מ במהרי"ק דאם היה יכול למכור ממכנו ביוקר כ"כ קודם המועד אסור למוכלן במועד ומכילו בכ"י : ג בצנעה · וה"ה דמותר לקנות בלנעה : ד שאוכר לתבוע · וכ"פ הב"ח : ה מותר לקבול · הקשה בסמ"ע סי' ה' הא אין קובעין זמן בניסן והעכרי וכו' ע"פ ולא ע' במרדכי דמוכח דאיירי במשפט הא"י מותר לקבול ולכן דקדק רמ"א וכתב לקבול במשפט וכו' ונם הא דכתב וכן מותר לעשות זקיפה וכו' מיירי בא"י כמ"ש הרמ"ם בהדיא · שמעתי ועיקר : ו מותר לקנות ולמכור · לפ"ג דהרוזחה לאסור בדבר של מירחא כמ"ש רסי' תקל"ז בדבר שאינו של מירחא לפי הרוזחה שרי לפי שכל עסקי סחורה הוא שקונה בשעת הזול ומוכר בשעת היוקר (כ"י נ"י) : ז ימכור ביום השוק · ודוקא שיודע בודאי שלא יפסיד מהקרן (ריב"ל) : ח ותגר שקונה וכו' · דאם ימכור היום יחזור וקנה ומכור ביום הסוק הבא ולע"ע הא כל בעלי הסחורה לוקחי' ומחזרין ומוכרין ואפ"ה אסורין הלא לצורך המועד כמ"ש פ"י וסי' ל"ח ודומק לומר דבשם מיירי במוכר פירות ניחא וי"ל דהכא דוקא בכיסו מותר אבל בחנות אסור וכ"כ רש"ל בתשו' שהחנות הוה סגורה וכשיבוא הלוקח לקנות פותח במקלת ובירך שרי למוכר כדרכו עכ"ל : ט מציאה אסור · וכ"ד למקח וממכר דבשול דידיה פסידא הוא משא"כ

בשבתך המועד ז ימכור ביום השוק של אחר (ח) המועד : הנה ח ותגר (ט) שקונה מזה ומוכר לזה ומחזר וקונה ומוכר מותר דהוי דבר שאבד (כל בו) :

ו ט מציאה אסור לטרוח ולחפש עליה כגון נדר שהצניף דגים על שפתו אסור לאספם בדי לכבשם (ד) אלא א"כ יהיו ראויים לאכול מהם במועד :

ז המלוה את חברו על הפץ או על סחורה על תנאי שאם לא יפרע לו (ה) לסוף שמונה ימים שיהא קנוי לו פ יש מתירים פ ויש אוסרים :

א"י

תקלט דיני הסחורה בח"ה ' ובו יד סעיפים

א פ כל א כחורה (א) אסורה אפי' כל שהוא ב בין לקנות בין למכור ואפילו אם הלוה טעות על מנת שיתנו לו אחר כך יין או סחורה אחרת בפרעון חובו כדי להשתבר (א) אינו יכול לילך ג ולהובעם ב אלא אם כן אינם (ב) מצויים אחר המועד דהוה ליה דבר האבד אם לא ילך בחול המועד למקומם (ג) ויתבעם : כגון מיכו אם נזדמן לו ריוח מרובה במועד יכול (ד) למכור ג בנעשה וזולת לבמתת י"ם יוחר ממה שהיה דעתו לחזולת (כ"י) :

ב ד מי שהלוה לחבירו טעות מותר לתבעו בחול המועד לגבות טעותיו פ ואין צריך לומר שמותר לגבות חובו מן האי"ו :

ג מכר לחבירו פרקמטיא קודם מועד ו יש מי ד שאוסר להבוע דמיה במועד אלא אם כן יהא הלוקח אדם שאינו מצוי במקום המוכר ונזדמן לו בחול המועד דהוי כדבר האבד ז ולי נראה שכיון שזקף עליו הטעות בחובו קודם המועד הוה ליה כהלואה ומותר לגבות ממנו בה"ה אפי' הוא אדם שמצוי במקום המוכר : הגה וכן ה מותר לקבול (ה) במשפט בטבל תוכוחיו המשתבריס לתבוע (מרדכי פ"ס מי מסקר) וכן מותר לעשות זקיפה עם תוכוחיו במועד כדי להכשיחן דכל זה בכלל דבר האבד ופרי : (המגיד פ"ז ול"י פרק עמת דמ"ק) :

ד ח אם יש לו סחורה שאם לא ימכרנה עתה יפסיד מהקרן מותר למכרה אבל אם לא יפסיד מהקרן לא פ ובמקל מקום אם הוא בענין שאם ימכרנה עתה יהיו לו טעות בריוח ווציא יותר לשמחת י"ט מותר למכור (ב) · ונראה לי שלא נאסורו דברים הללו אלא במי שיש לו טעות מוטעים והם עליהם מלהוציא כל כך לשמחת יום טוב ואילו היו לו טעות בריוח היה מוציא יותר אבל מי שיש לו טעות (ו) בריוח להוציא לשמחת יום טוב ככל אשר יתאוה ואין בדעתו להוציא כל כך לא נתיר לו למכור כדי שיוציא יותר :

ה אם הוא דבר שאינו מצוי תמיד לאחר המועד כ כגון ספינות או שיירות שבאו או שהם מבקשים לצאת ומכרו בזול או לקחו ביוקר ו מותר לקנות ולמכור ל אפילו שלא לצורך תשמישו אלא לעשות סחורה ולהשתבר (ג) והוא הדין (ו) לירידים הקבועים מזמן לזמן (ופסלו מעיר לעיר מותר ליסט בכה"ג) (ד"מ) מ אבל מקבוטות שיש להם יום השוק יום אחד בשבוע אינו מותר למכור ולקנות ביום השוק שבתוך המועד שאין זה דבר האבד שאם אינו נמכר ביום השוק

ו ט ג מציאה אסור לטרוח ולחפש עליה כגון נדר שהצניף דגים על שפתו אסור לאספם בדי לכבשם (ד) אלא א"כ יהיו ראויים לאכול מהם במועד :

ז המלוה את חברו על הפץ או על סחורה על תנאי שאם לא יפרע לו (ה) לסוף שמונה ימים שיהא קנוי לו פ יש מתירים פ ויש אוסרים :

א"י

תקלט (א) אינו יכול לילך ולתבעם ·

לקבלה דמעותיה אתה לקמיה דרב אסי מ"ל מהו למיזל עלייהו האידנא מ"ל כיון דהאידנא מבכתה להו וביומא אחרינא לא מבכתה להו כפרקמטיא לאבודה דמיה ושרי הרי דאמר לפון מהו למיזל עלייהו ולא אמר מהו למיזל עלייהו בתביעה בהליכה אם הם אינם בעיר הזאת של הכ"מ לו שהם כאן ולריך מירחא לתבוע לב"ד אבל אם מ"ל אלא לתבוע לעצמו שיפרע לו לא מלינו איסור והאידנא אנו רואים בכל הקהלות שתובעים בפני הדיינים אפי' בעד פרקמטיא בה"ה ויש לי לגמוד זכות דאנו רואים קלקול החובות הוא מלוי ביותר וכבל יום אנו לעברים ומתדלדלים והפרנסה קשה עלינו וכמ"ש בסמוך התו' פ' מ"ל ועי' בסי' תקי"ח ס"ב והוא כמ"ש בהג"ה פ' מ"ש אבל הקפות של מ"ה שחייב ליפרעלו בלא פסכון מתיר רש"י לקבלו במועד וכסב"ס אומר יפר כה המחמיר בכ"ל · וב"י בשם ה' המגיד כתב בפשיטות דלהיפרע מן הא"י ד"ה מותר דבכלל דבר האבד הוא וכ"ז נלמה הטיעון אפי' לתבוע בדינא כמלע"ד לגמד זכות דהאידנא כל הסחובות הויין בחזקת ספק דבר אבד לכל הסחות ואיסור התביעה אינו אפי' מ"ל מהו גדול אפי' בזמן התלמוד דהא לאו מלאכה עושה : (ב) וג"ל שלא נאסרו כו' · לעד"ג דלא בא הרב לומר דיש לאיסור ביש לו מעטה בריוח אלא במופלג בעטיות דהאידנא הבוב הכל כדי חייו של אדם כמ"ש התוס' בפ' מ"ל עכ"ל : (ג) וה"ה לירידים הקבועים כו' · רש"ל בתשובה סי' ע"ט כתב וז"ל דע שקבלתי הלכה למעשה להתיר בה"ה אם בא ירוד אפי' יומא דשוקא הנקלא קרסי"י מאר"ג שהוא דבר דלא שכיח וכא לזמנים דומיא דשיירות וספינות והבגיבן הפסד ריוח לכבסד קרן כו' אבל מאר ימי שוק אין להתיר כלל ליסב בהנות אם לא שהחנות סגורה ופתוחה במקלת אם בא ליקח וכל זה כדי להוליא לשמחת י"ט עכ"ל : (ד) אלא א"כ יהיו ראויים כו' · ואם אין ראויים לאכול במועד אסור ול"ד לשיירא דנעיל דמותר דמלילה ניח בה פסידא אלא ריוח בעלמא מצא"כ בפרקמטיא ביטול דיהה פסידא הוא א"כ עד כאן לא בריגן משום רווחא אלא אפילו דרך כל אדם לא מקרי מלאכה ומאכר שהוא לכל מלאכה דנים מקרי מלאכה ואיכא טירחא אלא בריגן משום רווחא כך כתב בית יוסף בשם הרא"ש : (ה) לסוף ח' ימים · הטעם שהרי שיקר הקניה הוא לאחר י"ט ויש אוסרין

שערי תשובה

המועד עכ"ז אם בשלה אין לו דין מכונן מלאכתו במועד בעסקיך כדבר הכתוב כ"כ הרב חוט' מלינוכר כן לדרשת בתנו' כה' · וכנגיא רמיות הזקיות לדברין עכ"ל ולכ"ד ל"ם בתיקון זה :

תקלט בש"ע סעיף ה' כו' כחורה לבורה כו' וס' נבו"ת לבל שקר כו' ס"ג נבנין בבנמה

אלא לותם מרגיבים לה לותם בה' לא יכולים לבמוד בה טוב הדבר ולם לאו יהיו לותם לבלדיבים ולאוים נגיבי' בלבוריהו קרייבו לחוקה הבכבה ואין רבאי לבהיד לבם מה בבות מן בדין כ"ם ומ' בנבית יבקב סי' מ"ם בבהנות הבנים לקת בחוטה וקנת בחוטה ומי שאין לו חנות ומזמן לו בבות לו כלים

ליקח ובל זם בדי לבוזלת לבמחת ל"ם עכ"ל : (ה) כמועד · ודוקא בחזרה בלדי בות בדלי בות יפסיד מהקרן מבריב"ל מ"ם ; (ם) בקונה · כמ"ם בבנה דוקא בבינו מותר לבבל בהנות לבור וכן בהב בם"ל בהרחנות הבנים בבוזה

ובביבא

באר היטב

תקלט (א) לחורה · מפני הטורח : (ב) מלויים · נראה לי דנם בזה צריך שלא יכוין מלאכתו במועד עיין מ"א : (ג) ויתבעם · ובכ"ב כתב לי נראה דוקא בבית צריך לבבות ולילך בדינא ודיינא לבל הם אינו צריך אלא לתבוע ולעמוד מיבוע לו לא מלינו איסור והאידנא לנו רואים בכל הקהלות שתובעים בפני הדיינים אפילו בעד פרקמטיא בה"ה ע"ם לגמוד זכות דאנו רואים קלקול החובות שהם מלוי ביותר בכל יום וכל הבוזות הויין שתוקה בספק דבר אבד אלבד עכ"ל ע"ם : (ד) למכור · יעוה בדין דמותר לקנות בזיעבד מ"א : (ה) בעמבם · דוקא בעמבם אבל לבן בדקדק רמ"א ובהב לקבל בעמבם וכן בא בהב מותר לעבות ל"ע עכ"ל : (ג) ומכר לבבות הלא מקה ומאכר שהוא דבר בל הדם לא מקרי מלאכה ואיכא טירחא לבבל בדינא אלא בריגן משום רווחא בא בריגן משום רווחא בבבר בלבד עכ"ל בהבנה בירן ע"ב דע בהבלבי בלבם בעבבם לבהיר בהב"ם לם בא יריד אבילו הוא בחוקה בוקבת קרלמבי"י מאר"ג בבוא דבר דלא בבים ולא לאחים דוקיה בבירבה ובבעבת והבבינו בבבה ליות לבבבה קרן ובו' אבל מאר ימי שוק אין לבחיר בלבל ולבב בהנות אם לא בהנות בבוזה ובקוחה בחקת לם בא

יד אפרים

(בס"ו ס"ק ב') לוזן בחור אלא בשיש לו כ"ל לבוכבו בחקום בשיש לו בנם זם סי לחריי' אלא ודאי כו' :

מגן דוד

א מחמת דרגא ר' ב בהה"ם בם ג חשובה דרבינא בם ד בהה"ם בם בבם בבוגנת ר"י בבם ר"ג ה בגבנות אחר"י בבם רש"י וה"ם ושור ו בים יוסף לרשת ר"ם ה פירשת הר' יוסי בר אבין בם ובהה"ם בם מבגך דפיוסי בם ומן פירושלמי בהה"ם בם מבירושלמי בשובות הר' יונה י בים יוסף ובבן בהה"ם מבמרדכי פ' בחת דשובה קבן ובבגרי בהחב"ם כ יהוס' ובבילו הה"ם בם ובבהב"ם בם"ו מבב' י"ע ל מור לרשת אבינו סרה"ם ובל"ר ס"ם בם ולרשת בשב"ם ובבן בהב בהאב"ר ובלות בפרבים ובמבר בבי"ר ובבן בהה"ם ל"ב בבגרי בבי"ף ובבאלוים ע רה"ם ובבנו בשו' בב"י ובל"ב בהבנות ל לימתיו לעיל סי' תקל"ג פ"ד ם מור בבמם ע בם לרשת בשוב ובל"ב בבבנות אמיר"י פ"ק דמ"ק :

מגן דוד

(בס"ו ס"ק ב') לוזן בחור אלא בשיש לו כ"ל לבוכבו בחקום בשיש לו בנם זם סי לחריי' אלא ודאי כו' :

לוסרין מכוס דח"כ מותר כל משא ומתן ספסס יערימו לעשות כן: (ו) **אבל יותר מכדי שתייתו** • נראלה פי' כל כל הסגר כמ"ש בריטא: (ז) **ועי"ש האחרון של חג** • זהו לענין לעטר הסוף בפירות דדוקא בפי"ט לחרון של סוכות יעשו כן שהוא חג בפ"ע• ולא בפי"ט לחרון של פסח אבל לענין למזור בפרפסיא גם בפי"ט לחרון של פסח יעשו כן כ"כ ב"י:

תקמ (א) **ואינו טח בטיט** • מכמע דהטיחה בטיט הוא מעשה לומן וק' דבפרק (*) המוכר לא מהלומין דף ק"א אמריק במעשה המשכיר בית לחבירו המשכיר מייב בדלת בגנר ומנעול וכל דב'שהוא מעשה לומן אבל דבר שאינו מעשה לומן המוכר עושהו ואמרי' בברייתא המוכר מייב לעשות לו סולם ומעקה ולהטיח גגו ס"מ הטיחה' הוא מעשה הדיוט וי"ל דכאן הוא הטיחה מעשה לומן לפי שעושה לותה עם מלאכת הגדל משא"כ בס שאינו עושה אלא הטיחה לחוד כנלע"ד ויש לומר מעם דמותר לעשות סולם ולהטיח גגו בח"ה והיינו לעורך המועד דאי אלא לעורך המועד לא הותר לפי' מעשה הדיוט כמ"ש ב"י בשינוי שאח"ז ותימה לי אלא הבינו הפוסקים כאן: (ב) **ציר הדלת** • הוא חור שבאסקופה החתחתונה הקורה הוא מה שעל הפתח שמחזיר בו הדלת: (ג) **ובין כך וכו'** • מעמע לפי' אם לא יבשו כדי לאפות במועד מות לעשי' הטפילה פירות טיהה בטיט שישמור חומו וא"ע הכא הרמב"ם לעד דין זה ממ"ש בברייתא דרבה בר שמואל דמיירי בימות הגשמים וכריאה דברייתא אמרי' מעמידין חנור וכיריים כמ"ש ב"י בשם הרב המגיד וקשה מגלן דמותר אפילו אם לא אפשר לאפות במועד דלמא מ"ה מותר לפי' בימות הגשמים כיון שאפשר לאפות בו במועד לפי' בימות הגשמי' וא"ע: (ד) **החבור של ריחים** • פירוש החבור שמגלגל הריחים: (ה) **שנשבר במועד** • וא"ד הכא דאיתא בס"ד בגיר ומפתח כו' לפי' כשברו מעי"ט ברי דהתם הפסד גדול הוא ולא כוון מלאכתו במועד דלפי הגרלה דגם כאן יש היתר לפי' נשבר מערב יום טוב אם לא כוון על המועד כיון שלורך אוכל נפש הוא:

*) ע"ל פרק השולח אסור

ד ו (ב) • **ציר** (ז) **הדלת והמפתח** (והמנעול) (גמרא) * **והצנור והקורה** כ **בין שהם של עץ בין שהם של ברזל שנשברו** ל **אפילו מעי"ט יכול לתקנם בלא שינוי מפני שזה הפסד גדול הוא שאם יניח הפתח פתוח ודלתות שבורות נמצא מאבד כל מה שבבית:** (ולכן מותר ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד) (רבי' יהודה):

ה מ **מותר לבנות** ז **מעשה הדיוט אבום שתאבל בו הבהמה:**

ו נ **מותר לבנות מעשה הדיוט** ח (ח) **אצטבא לישב או לישן עליה:**

ז ט (ט) ס **תנור וכיריים שאפשר שייבשו ויאפה בהם במועד עושין ואם לאו אין עושין אותם:** (וס"ס שביתת קדרות ומלפסין שרי בכהאי גוונא) (כ"י פסק דמ"ק, וכמגיד פ"ה) (ג) **ובין כך ובין כך** ס **בונים על חרס של תנור ועל הכירה הטפילה שלהם:**

ח ס **נוקרים את הרחיים** ע **ופותחים לה** * **עין** (פירוש נקב שעושים בשמלע הרחיים) **ומעמידים אותם** ק **ובונה אמת המים של רחיים וקוצצים צפרני** (ד) **החבור של רחיים:** הגה ומותר לחדד סכין במועד וסכין (ה) **י** (י) שנשבר במועד מותר לעשות אחרת (המגיד פ"ה):

מותר

לאפות בו נראלה לי נ"כ דברי ערסי' תקמ"ח ורסי' תקמ"ד: **י שנשבר בו'** • אפילו יכול לשאול מחבירו ברי כ"מ במ"מ עיין סימן תק"ס:

מעשה

שערי תשובה

כלים למכור מותר למכור בפרפסיא וס"ס עוד מ"ם בזה בענין ירידים ושיין לקמן ס"ק ז': (יז) לבלוות בו' • ע' בס"ע ופ' בדרב"ז ח"ב סי' רכ"ח שכתב שאין למחות בגוטבים לבלות ולפי הטעמים שכתב שם מעמע דאף אם אין נוקח רבית אל הבטוח לבלות לעורך ר"ם ברי ומ"מ בעיטה דלבתחלה יש לעשות כמ"ם כאן:

יאכל

באר היטב

וכ"ביאה ס"ה לקנות פותחה בפקלא • ומיהו ברי למכור כמ"ם בס"ק ז': (י) שתייתו • פירוש לכל הטעם ע"ו: (יא) תכון וכו' • מוכרי כסאים אם בהנה דבר המתקיים לא נמי נעשה שמיכר שהוא לעורך המועד כ"מ (יא) תכון וכו' • מוכרי כסאים אם בהנה דבר המתקיים לא נמי נעשה שמיכר שהוא לעורך המועד כ"מ וכתב הפ"ל וא"כ כיון שמתחין לעורך יכולל אפילו בא ל"י לקנות מותר למכור לו עכ"ס: (יב) פירוש • מפני בהוותמה בכך כל כבנה לפיכך בעי לעשה אבל בע"ס המוכר לעורך המועד לא בעי ג"ל ס"א: (יג) ושעל • אבל שאר דברים אסור ואפי' יוכר כפתה הכנות והכנות כעורם ובדלת אמנה אסור ריב"ל ס"א: (יד) כבוד י"ם • זהו לענין לעשר הנגון בפירות דדוקא לפי"ש אחרון של בחרון של פסח יעבו בן בחוא שבת ס"ש ולא בעבר יום טוב אחרון אבל בפרפסיות גם בעבר יום טוב אחרון אם יעבו בן כי: (טו) לוקחים • ומן שאינו יכולי מותר לקנות בכל ב"ג בגם"ג בגם"ל: (טז) כלים • בגם"ל הפלה בתין לנקל מאחר ביטול נמנות אחר המועד ומ"ם כתב הגר"ל נכנו לקנותן בלעבר בטרינא. אין נכון לקנותן: (יז) לבלוות • דל"ד לפרקמטיא דבהם יש מדות גדול וגם לעשות שיבקת ליתן לו משות מ"ל: (יח) כשמחת • ואם הבלותה מרוכה ויש שינו לפוליא כל כך מ"מ יעבה בטוב ביטול אסרי"ל ולכמוהם הרמ"ם • ומ"ש ברי נמי לבלוות ויבנה אם רגיל לעשות כ' כ' ומנה אחר אחר ד"מ:

תקמ (א) **לתנורו** • דלינה לאיתה שם לגנני: (ב) **כשיש** • עיין מ"ז שכעלה המותר לעשות סולם ולהטיח גגו בחה"מ: (ג) **מכסה** • אבל בלא"ה אסור לבתרו ולכנותו אפילו אינה מכסה גגני מדהכי: (ה) **כדרכו** • דאל"כ פשעע ולא סהיר: (ו) **גבשושית** • אפילו אסור אלא מרישה מ"ה אם יש לחוש לגנני ואם לא אסור מ"ה: (ח) **לנטעה** • בסר שמתבריין לו דגנים כעין בסבל אבנו מעשה הדיוט הוא עוד: (ט) **תנור** • ובלאה לי דאם מזמן קר מותר לעשות תנור לאפה בכיר המרוף אם הלוי אפילו לאפות בו ואם אינו לאפות בו נראלה לי גם כן דברי מ"א ע"ב: (י) **מבאר** • אפילו יכול לשאול מחבירו ברי מ"א ועיין סימן תק"ס ס"ק כ' מס"ם:

סדיוס

עמ ג

מ"ש כמ"ב דמ"ק ג' גם זה ס"ם ק סור ר מסא דרב יהודה שם כמ"ק ם מנגם שם י"ג ת כרוי' שם ח שם בברוי' ובמו' סרמב"ם כ מנגם שם ג הגהות אבני"ם שם ד שור בשם אביו הרא"ם ס מוספות בפ"ק דמ"ק ם מתקמעות בגמ' דמ"ק ז' ב מנגם שם ז' ג כרוי' שם ו' ד לוקומתא דרב יוסף שם ס מנגם שם י"ח ו לוקומתא דרב יוסף ובכרוי' שם ושיטת הרא"ש חסרת שם ז' ג כרוי' שם וכנו' הראב"ד וב"ם אלא בגלסי' לג"ה מ מסקי חור' פ"ק דמ"ק ומס"ג ומס"ק וב"ם ע מנגם שם י"ח ו שם מנגם (מ"ר סות חור אבנאסקופה כתת שעה שאחר בו הדלת) כ מנגמות הגמ' שם ומכלבד אלא יכון מלאכתו בשעה מ מסת דמגן שם ומכלבד אלא יכון מלאכתו בשעה מ מסת דרב יוסף שם ו' ובכרוי' מפור בשם אביו הרא"ם ומ"ם ב מסת דרב יוסף שם ו' ומשמע דמ"ם ע מנגם שם ובמגן מ' ובמשמרי רב יוסף ובכ ומ' יהודא בשם ר' דמ"ם ומסור דמ"ם ע מנגם שם ובמגן מ' ובמשמרי רב יוסף ובכ ומ' יהודא בגמ' שם ר דמ"ם שם ק מיומא דרב יוסף שם:

יד אפרים

תקמ (במ"א ס"ק ג') אפי' אינה תבשיל גנני לאפות לא ידענא מעמא דמ"ם כני מלגן דברי מנוס מבשל גנני וא"כ יהיה מותר לטהר מעמא מלאכת אינה מבשל ומלבנות מטלי מעמא אינה מבשל לשון מבשל רש"י ומ"ם ומבשל"ב כאם ומבשל לשון ואם לא יסתר לא יהיה מבשל גנני בלקדוק מבשל"ם בסמרדכי דשרין אחרי"ם סמם מני לסתור ולא לבני ומבני הא"כ ממנע ולא סתר • ולכאורה מאי קושיא דלמא מסתירם מרינן לים מפני מבשל ואח"כ ממילא שרי לבנות ג"כ כדרכו מתמת גגני אלא ע"כ שלעשות מעשה לסתור ולבנות לא שרי אף דאינה מבשל גגני ואם"ג מסתירם מיום כם מיתר בלאו מני מבשל אינה מתנע לא מרי מבשל"ב לאין מיתר לסתור ולבנות מתמת גגני:

באר הגולה

פ הגה"ם כפ"ב דמ"ק ג' גם זה ס"ם ק סור ר מסא דרב יהודה שם כמ"ק ם מנגם שם י"ג ת כרוי' שם ח שם בברוי' ובמו' סרמב"ם כ מנגם שם ג הגהות אבני"ם שם ד שור בשם אביו הרא"ם ס מוספות בפ"ק דמ"ק ם מתקמעות בגמ' דמ"ק ז' ב מנגם שם ז' ג כרוי' שם ו' ד לוקומתא דרב יוסף שם ס מנגם שם י"ח ו לוקומתא דרב יוסף ובכרוי' שם ושיטת הרא"ש חסרת שם ז' ג כרוי' שם וכנו' הראב"ד וב"ם אלא בגלסי' לג"ה מ מסקי חור' פ"ק דמ"ק ומס"ג ומס"ק וב"ם ע מנגם שם י"ח ו שם מנגם (מ"ר סות חור אבנאסקופה כתת שעה שאחר בו הדלת) כ מנגמות הגמ' שם ומכלבד אלא יכון מלאכתו בשעה מ מסת דמגן שם ומכלבד אלא יכון מלאכתו בשעה מ מסת דרב יוסף שם ו' ובכרוי' שם ומ"ם ב מנגם שם ובמגן מ' ובמשמרי רב יוסף ובכ ומ' יהודא בגמ' שם ר דמ"ם שם ק מיומא דרב יוסף שם:

תקמא א מעשה הדיוט · ודוקא לצורך המועד כמ"ש סי' תק"מ ס"ה · ולריך עיון דהא אפילו מעשה אומן שרי כיון דהוא מכשירי אוכל נפש כמו תנור וי"ל דלא מקרי מכשירין אלא דבר המכשירו לאכילה כגון תנור וסכין אבל רשתות לא מקרי מכשירין: ב מסרגין· פי' שעושין בה חבלים לעבב בה כמועד:

ג אין מפשילין · פי' נודלין (ב"י ב"ח): ד מותר למעך · לצורך המועד עפר' ס"ב ס"ה: ה קשרי · פירש לקמן שקורין קרוגלי"ן בל"ת (תנודה) כן פירש"י ורי"ו כתב אם אינם מתפשטי' כשלובשן אסור לעשותן ואם כן אסור לקמט הטעמ שקורין קאלנ"ר בעלים מיוחדים לכך עפסי' תק"ט: ו אסור לתקן אם"ש שיתקרע יותר אם לא יתקנם אסור דלא מקרי דבר אבד אלא כעשיקר הדבר נעסד אבל בשביל מעש תוספת קלקול לא (טור): ז ע"י שינוי · אבל הדיוט א"ל שינוי כמ"ש ס"ה (רי"ו סס): ח שצריך לו בגד · תיטע שמולד בתג אסור לעשות לו בגדים הדשים במועד למול אותו דליכא מצוה כבוד אביו דיכול לברכו בשילאים (ריב"ם סי' רכ"ו): ט אומן · כל מי שיודע להוציא מלא מתא בכח אחת אז שיודע לכוין אימרא בפסח מנוקו מקרי אומן (סרח"ל וטור) ע"ש:

תקמב א שאין לו מה יאכל · משמע דאם יש לו לאכול אפילו לחם ומים אסור וכ"מ בב"י סי' תקמ"ה שכתב בשם נ"י דאם יש לו לחם ומים מותר לכתוב תפילין משמע דשאר מלאכות אסור וכן משמע בהא"ם וש"ם בש"ע ס"נ מ"ם בשם המ"מ · ואם דכתב בסימן תקל"ש בב"י דלהרמב"ם מיירי שיש לו מה לאכול ורופא למטר להרוויח ברוח שיהו דוקא לענין סחורה אבל לענין מלאכה כתב בהדיא בסימן תקמ"ה דאין לו כלל מה יאכל:

תקמג א כל דבר כו' · נ"ל דלצורך מצוה אליך בא"ה שרי לומר לא"י לעשותו דהא אם יש מתירין אפילו בשבת ע' סי' ש"ז ס"ה וכב"י סימן תקל"ב: ב אסור להניח · ואם כמו באיסור משמע דמותר ליכנס בו דהא"י כתב דעובדא דמר זוטרא מיירי בי"ם: ג חוץ לתחום · דמיירי שיצאו לשם מנוסים ממקומות אחרים: ואריס פשיטא שמותר לעשות בשדה כמ"ש סימן רמ"ג ואפילו אא"ל בני ביתו של ישראל האוכלים אצלו מסיימין להאריסים שרי כיון שאין הישראל נותן להם שכר על כך (כ"י רי"ו נמ"): ד שיעשנה · פירוש שיאמר לו בהדיא שיעשנה אחר המועד עיין בית יוסף. והוא הדין דלישראל שרי ליתן: ה ויומנה · ואם כן כשמתן כליו לנוכרי אסור לומנה: ו שרי · פירוש אינו לריך למתות בידו ע' רסי' רמ"ח:

תקמא (א) אסור לתקן מלבושיו הקרועים · כמוב כתוב ולא אמרינן דהוי דבר אבד שפרי יתקלקלו אם לא יתקנם דלא מקרי דבר אבד אלא כשעיקר הדבר נפסד כמו ספר ז"ת כו' אבל בשביל מעט תוספת קלקול לא מקרי דבר אבד ע"ל מעמע מזה דאם היו קרועים ומקולקלים הרבה דמותר לתקנם דהוי דבר אבד וזהו הפסד גדול כמו ליר הדלת בסי' תק"מ: (ב) וכן אסור לומר לא"י לתקנם · ה"ה בכל מה שאסרו בה"ם לישראל כמ"ש סי' תקמ"ג דכל מה שאסו' לעשות לא"י לעשותו: (ג) ולא מהני לאומן לתפור ע"י שינוי כו' · בה"ם סי' ס"ו כתב בזה וחמ"ג דהשתיק אחר מסגדולי' מדרשות הר"ח ח"ו שמהר"ח כתב לו בה"ם והשיב לו תפס הקולמוס בין גודל והלכב כמו בכל מקום וכלה לומר דמתוך כך בשיבה בשעת הכתיב' הינו מוקם בתיקונה ומותר אע"פ שנמשתלה נלאה שכתב כדין אבל מכאן היה משמע דאסור לתפור ג"כ בכה"ג אמנם י"ל דאין לדמות מלאכת הייטים לאלאכת כתיב' דמלאכת הייטים מיכי עפי מלאכת אומן ממלאכת לבלרין דבכיומי עפי דידעי לה בני אדם כדאמרי' פ"ק דמולין כו' ושוב נראה לי מדמתיא לפרושי במתני' דיאוך ישבה האומן בתפירתו כדקתני האומן מכליב משמע דוקא בשיני בה"ג שמיכר בתפירה עצמה אבל ולא בע"ת כו' עכ"ל ובשבי' תקמ"ה: כתב הכל בו בהדיוט תופר בדרכו אפי' לאחרים ואפי' בשכר אם יהיה לוכך המועד מזה ע"כ · וכתב כ"י ע"ז ובשות הא דהא כל בשכר אסור כמ"ש בסי' שאת"ז עכ"ל ותמוה לי דהא אפילו בחנם אסור בתופר בדרכו דדוקא במלאכות המותרות מתיר בסימן שאת"ז בחנם אבל בדרכו אינו מן המותרות ועל כרחך לומר דהך לצורך המועד דוכר הכל בו היינו אחירם הדבר אלו אפשר להיות במועד אבל אם כגון שנקרע בסותו לגמרי דהוי דבר אבד וכמו שכתבתי בס"ד וזה מותר אפי' בשכר וכ"כ רמ"א בסי' שאת"ז:

תקמב (א) אבל בשכר אסור · דקבלת שכר במועד כעובדא דחול דמיא: (ב) כדי שישתכר וירויח · נם בטור כתוב אלו בכל לשון ומראה שבא ללמד דל"ת אבל אחר אבל אלא כדי שיהיה לו מה יאכל לומר קמ"ל כיון דהותר בהאי מלאכה אותר לקבל בשכר אפי' הוא הרבה מכדי אכילתו ושיהו בהאי מלאכי נוטה שמקבל בשביל שאין לו מה לאכול אבל אחר שקיבל א' אסור אח"כ באחרים כנ"ל אפשר וכ' דבשאין לו מה יאכל אף אם יש לו כדי אכילתו ושיהו בהאי מלאכי נוטה שמקבל בשביל שאין לו מה לאכול אבל אחר שקיבל א' אסור אח"כ באחרים כנ"ל אפשר וכ' דבשאין לו מה יאכל אף אם יש לו כדי אכילתו אם אינו יכול לעבוד ואם אינו יכול לעבוד אם אינו יכול לעבוד אם אינו יכול לעבוד א

ורב הונא בר חיננא ולא אלו לגויה ואיכא דאמרי הונא נמי לא אייל בגויי' והאמר שמואל מקבלי קבולת חוץ לתחום מותר לדם הטוב שלאי ואיכא דאמרי סיום סייעי' בתיבנא בהדייהו פירש"י אריה מהן לדם הטוב דהדייהו אסור · וכתב הטור ואפי' נכנס הבית באיסור נכון להתמיר אלא יכנסו בו וכ' ב"י מדכתב רבינו סתם נכון להתמיר ולא חילק בין לדם הטוב לשאינו הטוב נראה שסובר דבלינגא דסיום בתיבנא עקבי' דבתרא הוא וא"כ נכנס באיסור ומדלא אמר תלמודא אסור ליכנס בה אלא דהכך רבנן אי מר זוטרא גופיה לא אייל בגוויה משמע דלאו מדת דין היתה אלא מדת הסידות (וזהו שכ' רבינו) נכון להתמיר כלומר אע"ג דמדינא אי נכון להתמיר עכ"ל ביאור דבריו דהטור ס"ל דודאי יש איסור גמור אם מסיים בתחית תבן ביום הטבח וא"ל לכתבו כלל · אלא דהגמרא קמ"ל לענין אם בדיעבד מעבנה באיסור דיש לאסור הכניסה לשם ועז"כ הב"י דס"ל לטור דלגינא קמא מייריי שעבנה בהיתר ואפ"ה יש להתמיר בתדם הטוב' ולפ"ז בתם נכנס באיסור לא מייריי בגמרא מזה ממילא אפשר דודאי אסור ליכנס בו מדינא דמליז מקום תלמוד להיתר וכגמרא דאמר דהכי רבנן לא אייל משמע אבל לאחרים אין איסור מייריי בנכנס בהיתר והטור לא פסק כהאי לישנא מכח ב' הוכחות מדא דמ"כ ס"ל לפסוק בנכנס באיסור דאסור מדינא · ביות דהוה ליה לאלק בין הטוב לשאינו הטוב אפי' בנכנס בהיתר אלא ודאי דפוסק לגינא בתרא דהגמרא מייריי בנכנס באיסור כי היה מסיים בתבן ואפילו הכי אמרו בגמרא דדוקא רבנן היו אומן · היינו משיטא שלב"ע אינו מעשה אומן וכ"כ הב"ח עש"ה : לקרות

להתמיר זהו כוונת ב"י ובהגהת מו"ה ז"ל על הב"י דתקפה עליו משמתו בזה ובסימן רמ"ד כתבתי עוד מזה עיין שם :

תקמד (א) **וה"ה דלשאר צרכי מצוה** · ב"י בסוף ס' זה מביא דברי התוס' על מ"ש בגמ' יוצאין על הכלאי' במועד לפי שאז נשכרין הפועלים ע"ז ואע"ג דקי"ל כמ"ד שכר פעולה מותר באין לו מה יאכל מ"מ יש לגמוד דהיכא דהוה לעולך מלוה אע"פ שיש לפועל מה יאכל אותר עכ"ל וזה סותר מ"ש כאן רמ"א שלאחר צרכי מלוה אסור והוא מדברי ריב"ם שמביא ב"י · ולכאורה נ"ל לתלק דדוקא מ"ש אע"ג שהיא מוטלת על האדם לעשותה מ"מ יכול לעשותה אחר המועד בזה אסור ובה"ה יש בכל אבל מה שיש איסור על האדם להיות יושב בכל ההיא דכלאים הם המקיים כלאים הם לוקה ודאי שרי לבסור פועל אפי' יש לו מה יאכל אלא דקשה ע"ז ממ"ש בסי' שאח"ז דאין מניחין אפילו אות אחת והא התם יש איסור משום אל תשבן באהלך עולה ע"כ נראה ש"ל לגמוד מדברי התוס' האלו היתר לאלוה וקושיתם נראה"ל לתרץ דיוצאים על הכלאים הוא מדברי רבינו שהרי חשבו התנא בין שאר צרכי רבים יש מ"ק במשנה ובזה מותר כמ"ש בסעיף שאח"ז · גם התוס' לא כתבו תי' שלהם אלא דרך שמא אבל מדברי הטור סי' שאח"ז מוכח דבמלוה שרי וע"ש : (ב) **בורות ומעיינות כו'** · אני התיריס יש בצרכי רבים · האחד במעשה הדיוט מותר אפי' א"ל עתה במועד · הב' במעשה אומן אין היתר אלא בצורך לה במועד · ובאני התיריס אלו התירו אפי' כוון לעשות כן במועד והטעם לפי שצרכי רבים אינם נעגרים אלא בשעת הצטלה דאמר לקדירה דבי שותפי ובשעה שבטלים מתחברים כולם ועושים ואם לא יעשו אז לא יעשו לעולם ואע"פ שכתב כאן אפי' אם כיונו כו' על היתר הפני מכל מקום קאי גם על הראשון שכ"ה בהרא"ש בהדיא ומביאו בית יוסף :

תקמה (א) **ואפילו להגיה אות א'** · לפי שאין זה לצורך המועד ולא מקרי צרכי רבים כיון שיש להם ספר אחר לקרות בו ועמ"ש בסי' שלפני זה : (ב) **ולצורך רבים יש אומרים** · הוא דעת ת"ה סי' פ"ה בדין לבור המבקשים לשלוח אחר ש"ץ ולריכים לכתוב בה"ה אסור לריך לקרות במועד והא דשריגן לכתוב ביתי כנים ומזרוני עבדים המכר בסעיף ה' ל"ל דהני בכלל מעשה ב"ד · וספר העזרה י"ל דלא היה לריך לקרות במועד כו' וכתיבה מעשה אומן כדמוכח במיימון שכ' שהתירו חכמים לכתוב שאילת שלום ותשבחות מפני שאין אדם מקפיד על כתיבתו והרי הוא כמעשה הדיוט משמע שאסרו חכמים משום דמעשה אומן הוא עכ"ל וכ' ב"י ע"ז שאינו מחוור דמשמע דלא הוה כתיבה מלאכת אומן אלא בס"ת תפילין ומזוזות אבל כתיבת אגרת ודאי מעשה הדיוט הוא וכמ"ש בשם הרמב"ם עכ"ל · וא"כ משמע דלהב"י מותר אפי' בכתב של ס"ת שאינו קורין בתיבת מרובע והרהיבר הוא דאין מדקדקים לכתוב אותן האותיות בתיקונן כיון שאינן אלא לעולך אגרות וע"כ מ"ש רמ"א ע"ז והגהו לתקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן אינו מובן לי דהא על כתב משיט"א קאמר שאינו מוכנים בו וא"כ לא קאי על הגהת ספרים דמקמ"ש הם כתיבה מרובע אלא שאינו מתוקן כ"כ כמו בכתיב' ס"ת ותפילין וכזה אין שייך שהגו לתקל דודאי לא נהגו לתקל כלל בכתב ס"ת ותפילין לגיה בהם בא"ה וא"ל דקאי על המזכר בה"ה לענין כתב אלוכל לתקל לשנות אחר ש"ץ וכיולא בו ואינו לעולך המועד·ובאמת גם בזה אין היתר ברור אפי' בכתב משיט"א שהרי לא ניתנה בסוי

באר היטב

תקמד (א) **לגוף** · וכוא סדין לתקן מרמלאות לרבים ודוקא משעה הדיוט שמ"ש : (ב) **בורות** כוס הרי דלם ישמכר אמת ומעמו אי מלגנוחו כ"ש מ"א : (ג) **לתקנם** · אפילו בוונו מלאכתן במועד ע"ז ע"ם · וכוא סדין דמוכר לבנות מרין מעשה הדיוט סיבותו הסים לעיר שיכתו בהרוחם ואע"פ שבוא עוכת גדול ובהרבסיא וכוון מלאכתו במועד לעשה"כ הרי לפי הרבנים אין נעמרים אלא בשעה שהם בטלים ומתחברים כולם ואם לא יעשו עכשיו לא יעשו לעולם הרא"ש · וכתב הפ"א מבטיע דאם יש מעשה שהרשות בידו לעשות לבדו אסור לעשות מלאכתו לאומן דמ"ש הרמ"א מבטיע בשהיה בידו לבדו אסור לעשות מלאכתו לאומן אבל בשהיה בידו לבדו אסור לעשות מלאכתו לאומן : (ד) לפסקיך · פירוש שמקבלין מי בשעה מבטנו ומוליכין לבור לפי שאין זה עוכת מרובע אבל לכבוא מים דרך חבית אסור אינו פ"ש :

תקמה (א) **רבים** · גזרות הדייניים והרבאה שמותר לכתוב מותר לעשות קולמוס ודיו לכך · וכבכנה"ג נסתפק אם מותר לעשות ע"ש : (ב) **שלנו** · שיעו מעיט"א פ"ש :

תקמד **א לגוף האדם** · וה"ה לתקן מרמלאות דלריך לגוף האדם דא"ל שלא יצטרך אחד מהן למרחק אבל יכול לפסר ליה בלא מרחק לו ליכך מקום אחר ומשמע בהרשב"א דמרחק אפי' מעשה אומן שרי אבל בהרא"ש משמע דדוקא מעשה הדיוט שרי דאינו אומן הכמוהו עש"ב :

ב בנין בה"כ · אפי' לריך לה עתה אסור וכ' בש"כ בד"ה בדזמן הזה הוי בנין בה"כ דבר האבד דחייב' שיעמוד הא"י מלבנותו : **ג בורות כו'** · וה"ה דמותר לעשות הריך מעשה הדיוט שיבוהו המיס לעיר שיסתו בהרוחה ואע"פ שהוא עוכת גדול ופרהסיא ובוון מלאכה במועד לעפ"כ שרי לפי שלרבי רבים אין נעמרין אלא בשעה שהם בטלים ומתחברים כולם ואם לא יעשו עכשיו לא יעשו לעולם (הרא"ש) משמע דאם יש מהנה שהרשות בידו לעשות לבדו אסור : **ד ואפי' צריך כו'** · אפי' אין לו מה יאכה אלא מפני דוחק הרבה אסור (מ"מ) : **ה להמשיך מים** · פירוש שמקבלין מי נשמיס מהנו ומוליכין לבור לפי שאין בזה עוכת מרובה (כ"ל) אבל להביא מים דרך חבית משמע בהרא"ש דאסור · כ' הרב"ש כל עוכת מלוה המותרת במועד מותר ליטול עליה שכר עסי' תקמ"ב :

תקמה **א ולצורך רבים** · גזירות הדייניים והרבאה הוי לרבי רבים (רש"ך מ"ל קי"ב) : **ב יש אומרין** · דהוי מעשה אומן ויש מתירין דסבירא ליה דלא הוה מעשה אומן אלא כתיבת אות"מ אבל לינגרות לא הוי מעשה אומן : **ג בכתב שלנו שאינו מעשה אומן** · היינו מסיטא שלב"ע אינו מעשה אומן וכ"כ הב"ח עש"ה : לקרות

תקמה (א) **וה"ה דלשאר צרכי מצוה** · ב"י בסוף ס' זה מביא דברי התוס' על מ"ש בגמ' יוצאין על הכלאי' במועד לפי שאז נשכרין הפועלים ע"ז ואע"ג דקי"ל כמ"ד שכר פעולה מותר באין לו מה יאכל אסור כאילו דאמר דהכי דמלוה תהילו ונחב ב"י בזאל והקשו התוס' לא"ד שכר פעולה מותר באין לו מה יאכל מ"מ יש לגמוד דהיכא דהוה לעולך מלוה אע"פ שיש לפועל מה יאכל אותר עכ"ל וזה סותר מ"ש כאן רמ"א שלאחר צרכי מלוה אסור והוא מדברי ריב"ם שמביא ב"י · ולכאורה נ"ל לתלק דדוקא מ"ש אע"ג שהיא מוטלת על האדם לעשותה מ"מ יכול לעשותה אחר המועד בזה אסור ובה"ה יש בכל אבל מה שיש איסור על האדם להיות יושב בכל ההיא דכלאים הם המקיים כלאים הם לוקה ודאי שרי לבסור פועל אפי' יש לו מה יאכל אלא דקשה ע"ז ממ"ש בסי' שאח"ז דאין מניחין אפילו אות אחת והא התם יש איסור משום אל תשבן באהלך עולה ע"כ נראה שאין לגמוד מדברי התוס' האלו היתר לאלוה וקושיתם נראה"ל לתרץ דיוצאים על הכלאים הוא מדברי רבינו שהרי חשבו התנא בין שאר צרכי רבים יש מ"ק במשנה ובזה מותר כמ"ש בסעיף שאח"ז · גם התוס' לא כתבו תי' שלהם אלא דרך שמא אבל מדברי הטור סי' שאח"ז מוכח דבמלוה שרי וע"ש : (ב) **בורות ומעיינות כו'** · אני התיריס יש בצרכי רבים · האחד במעשה הדיוט מותר אפי' א"ל עתה במועד · הב' במעשה אומן אין היתר אלא בצורך לה במועד · ובאני התיריס אלו התירו אפי' כוון לעשות כן במועד והטעם לפי שצרכי רבים אינם נעגרים אלא בשעת הצטלה דאמר לקדירה דבי שותפי ובשעה שבטלים מתחברים כולם ועושים ואם לא יעשו אז לא יעשו לעולם ואע"פ שכתב כאן אפי' אם כיונו כו' על היתר הפני מכל מקום קאי גם על הראשון שכ"ה בהרא"ש בהדיא ומביאו בית יוסף :

תקמה (א) **ואפילו להגיה אות א'** · לפי שאין זה לצורך המועד ולא מקרי צרכי רבים כיון שיש להם ספר אחר לקרות בו ועמ"ש בסי' שלפני זה : (ב) **ולצורך רבים יש אומרים** · הוא דעת ת"ה סי' פ"ה בדין לבור המבקשים לשלוח אחר ש"ץ ולריכים לכתוב בה"ה אסור לריך לקרות במועד והא דשריגן לכתוב ביתי כנים ומזרוני עבדים המכר בסעיף ה' ל"ל דהני בכלל מעשה ב"ד · וספר העזרה י"ל דלא היה לריך לקרות במועד כו' וכתיבה מעשה אומן כדמוכח במיימון שכ' שהתירו חכמים לכתוב שאילת שלום ותשבחות מפני שאין אדם מקפיד על כתיבתו והרי הוא כמעשה הדיוט משמע שאסרו חכמים משום דמעשה אומן הוא עכ"ל וכ' ב"י ע"ז שאינו מחוור דמשמע דלא הוה כתיבה מלאכת אומן אלא בס"ת תפילין ומזוזות אבל כתיבת אגרת ודאי מעשה הדיוט הוא וכמ"ש בשם הרמב"ם עכ"ל · וא"כ משמע דלהב"י מותר אפי' בכתב של ס"ת שאינו קורין בתיבת מרובע והרהיבר הוא דאין מדקדקים לכתוב אותן האותיות בתיקונן כיון שאינן אלא לעולך אגרות וע"כ מ"ש רמ"א ע"ז והגהו לתקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן אינו מובן לי דהא על כתב משיט"א קאמר שאינו מוכנים בו וא"כ לא קאי על הגהת ספרים דמקמ"ש הם כתיבה מרובע אלא שאינו מתוקן כ"כ כמו בכתיב' ס"ת ותפילין וכזה אין שייך שהגו לתקל דודאי לא נהגו לתקל כלל בכתב ס"ת ותפילין לגיה בהם בא"ה וא"ל דקאי על המזכר בה"ה לענין כתב אלוכל לתקל לשנות אחר ש"ץ וכיולא בו ואינו לעולך המועד·ובאמת גם בזה אין היתר ברור אפי' בכתב משיט"א שהרי לא ניתנה בסוי

שערי תשובה

תקמד בש"ע סעיף ג' כגון בנין בה"כ וכתב מה"ב בשם ספר שולחן מלכים כ"י שאם צריך לעשות ספסלים בבה"כ אינו יכולים לעשות בידי אינו לידי מתלוקת צרכי רבים הם ומותר דבלריכים לעשה עליהם וכן עבו מעשה בירושלים הוב"ב בפני כרב מהר"מ בגימין מפני פאורחים שלא היה מקום לעשה ע"פ וכן נהגו לסדר צרכי רבים בה"ה לתשת נגתים ופרנסים ע"פ וכ' עוד בשם פרי האדמה בלייזר לוריים בבה"כ אפי' ע"י ישראל שאין לו מה יאכל יש לתמיר ע"פ :

תקמה בש"ע סעיף ה' ואפי' לבני' כו' ועמ"ש ח"ל סי' פ"ה בעמלה יתיר בה"ה בתה"מ ויש לבה ס"ת אחרת והשיב להתיר דמחיקת אותות אע"פ שהיא מלאכה נמורה מ"מ כיון שאינו עושה מעשה אומן מותר לתקן בתה"מ לצורכי הרבים אע"פ שאין הרבים לריכים לו עתה ואפי' מבי' תקמ"ד בתיקון בורות ומעיינות של רבים ע"פ וע' בס"ה בשאר"ז שיש חילוק בין מחיקה בתמלא התיבה ובין בסוף התיבה וע' במור וקציעה שאסור להדפיס ספרים אף ע"י פועל אי"ז אבל לסדר אותיות מותר אפי' ע"י ישראל ולקטור אותיות מחבור סדורים אחר הדפסה להמירם אל מקומם בתיבת המסדרי' ע"פ וע"פ בל דבל הילה דבריה בהיבה דה"ת והו"מ ודאי הרי נמי כל מעשה תקונן ע"פ עוד בש"ת שנמרה סמוך לרגל ולא היה שעות לתקן ולריך לה במועד יעשה הטעודים ע"י אי"ל ותפירת הירושות ע"י ישראל דלא הי אי בלא"ה ומזוזות שלריכין במועד שעשה לה בית מעשה הדיוט וקונבים ג"כ ותפילין שעשה לבה בתים ולמעות ומקריבה וכל לרביבה דבלא"ה לא חזו מידי ואשר ספרי כתובי' לו נדפסים ומסיריים כריבה לא יעשה ע"י אומן ישראל אבל עובה ע"י אי"ל ע"פ ומ"ל אי תקל"ז מ"ם בשם הגר"ז בענין הדפסת ספרי' בתה"מ ומ' בגמרא שבת ל' כ"ז בגמרא בשם ר"ת בקפסה שמתלקה לשנים ומולילו מ"ת אחרת ותיר לתקן במועד לף שיש לבה ס"ת אחרת ע"פ בכ' בדברי הפמ"א וכוב כ' דיי"ל כיון דיש מבטיע בעיר ברשות בידו לבדו לעשות לא הוי לרבי רבים כמ"ש המג"א אף אם יש כיון שלורך מלוה לתקן בפר שאינו מונה ודוקא להגיה אות אחת שלימה דהוי מעשה אומן אבל לתקן תלותה הכף למחוק ע"י מעש דיו לא מעשה אומן הוא ושרי ע"פ וכן בתה"מ ממה"ל דבכ"ז :

ב נראה לי שאם אין להם ס״ת כשר ד לקרות בו בצבור מותר להגיהו בח״ת כדי לקרות בו בצבור (ג) וכן בספרי מקרא (ג) וגמרא שצריך לקרות במועד מותר להגיהם במועד משום ה דחזי דבר האבד ואם אין להם ס״ת כלל אם אפשר לכתבו כולו בח״ת ע״י סופרים הרבה יכתבוהו דצורך המועד הוא לקרות בתורה בצבור במועד: הגה וס״ס אחר ספרים לגמוד בהם (תס״ד סימן ס״ה ורוקח):

ג כותב אדם תפילין ומזוזות ו לעצמו (ד) ז ושווה ח על (ד) יריכו תבלת (ולילות כ״ו) לבגדו ד ואם אין לו מה יאכל כותב ומוכר לאחרים כדי פרנסתו: הגה ט לו שיהיו לו מלאותיו יותר (ה) כריות למחתה יום טוב (מור) ואם כתבו כדי להמיתן במועד בכל ענין שרי (סמ״ג) (ה) ואינו אסור רק בכתיבה אבל ו עשייתן (ו) שרי (כ״ה בשם תוספות):

ד (ו) ח מותר לכתוב יא (ז) חשבונותיו ולחשב יציאותיו: הגה וכ״כ הכתבים שכותבים בשמלויים על הפטומות שרי (הגהות מרדכי כל טו ומהרי״ל ס״פ מי שהקר):

ה ו מותר לכתוב (ז) שטר קדושין * ושטרי יב * פסיקתא גיטין ושוברים יג דייתיקי מתנות יד פרוזבלין טו אגרות שום טז ואגרות מזון (סירוס שטרי פסיקתא אחדם שסק לתת לבנו לו לבתו כך וכך • וסירוס דייתיקי שטר דת הבא למיקם ולבנות • וסירוס פרוזבול פרוזבולי ובשטי כלומר תקנת הפלוה שלא יתבר מעמנו ותקנה לנוח שיתפלא מי שלוטי• וסירוס אגרות שום שטמו ב״ד שיטים הקדמונים נכסי לוה ונתנום לפלוה ואגרות מזון שמכרו ב״ד בשטי הקדמוני׳ לת הקרקע לחזון האשה וכתבו ומכרו מעשה ב״ד על זה לו מתי מי שקבל עליו לזון את בת אשתו) שטרי חליצה ומיאונין (ח) ושטרי יז ברורין ופסקי דינין: הגה ושותר לכתוב יח (ט) כתובה כמושבה(כל בו) יט (ח) ויש(ח) תוספות • (סמ״ק ר״ן) ז ואגרות שאלת שלום שאדם שולח לחבירו ח ואפי׳ על דבר פרקמטיא כ שאינה אבודה (ויש לתוספות כשאלת שלום) (מור בשם ס״ג) כא (ונכנו (ט) לתחמיר אפילו בכתיבה שלנו מסיא כתיבה חמיש״ת) אין

בסימי רק כתיבה נפש וכ׳ כ״ש ע״ז ואין זה ברור בעיני ע״כ כ׳ רמ״א מלך המגבא לחקל בזה וע׳ בס״ה: (ג) וכן בספרי מקרא כו׳ • דבר זה תמוה דכמלמת ס״ת צריך לקרות בה בצבור ע״כ צריך להגיה קודם הקריאה בבה״כ אבל בשאר ספרים שמודין בהם אפי׳ במועד אבל יכול לקרות בהם אפי׳ אינם מוגהים ויעשה לוספקתו׳ הטעות ואחר י״ם יתקנם ואל״ל שאינו מגיה מתוך ספר אחר שהוא מונה אזה ולאי אפשר להמשיך עד אחר י״ם אבל מיירי שמגיה מתוך הספר אבל אינו עשוה ובזה אפשר שאחר י״ם ישכח עיון הזה ולא ידעים כ״כ בהעשות לו סימן לתקנו וזה הוה דבר האבד כמבע״ר ולכן לאחקם: (ד) ושווה על יריכו • פי׳ דרך שימוי אבל הטור והמב״ם כתבו אפילו בלא שימוי וכ״ם ב״י לשלמה אתיא מ״ש כתן על יריכו דמשמע דבעי שימוי: (ה) ואינו אסור רק בכתיבה • נראה דנ״ל קאי על מ״ש כדי להמיתן במועד וה״ק אם כותב לאחרים בשכר והוא יש לו מה יאכל דאז אסור בכתיב׳ אבל מותר בעשייה׳ כיון דהוא לצורך המועד ע״ם ול״ל הטעם הטעשייה לא הוה מעשה אומן אבל בלא לצורך המועד ואחי אסור אפילו העשייה • ובדולה מזו כתב ב״י סוף סי׳ זה בשם רוקח דאסור לתקן קונטרסים לכתוב אחר יו״ט ותמוה לי אפשר להקל בעשייה הוא מדברי התוס׳ שמבית ב״י שבתבו ומשמ לון לאסור כי אם בכתיבה ושויה הרי לא כתבו רק שמא ולא בדרך ברור דאפשר לומר דהתנא נקט כתיבה והוא הדין [העשייה]: (ו) מותר לכתוב חשבונותיו הרמב״ם נתן טעם מפני שבכתיבות אלו אין הדם מהר בתיקון מאד ומעלה מעשה הדיוט והרשב״א נתן טעם שמא לא יזכר ואחד מתוכו וכתב ב״י דלעשה הרמב״ם אין איתר רק אם הוא לצורך המועד כמ״ש בסי׳ תקמ״ד בכתיבה דיקן שהוא משיט״ת יש לסמוך להקל בטעם הרשב״א וכ׳ הרוקח סי׳ ס״ה הרבינו שמריה הזיר לכתוב מסכתות בה״ס ע״י שימוי מעוה דדבר האבד הוא ואע״ג דאמריק בתוספתא כותב אדם חסכותיו ולילותיו במועד י״ל ולילותיו שיש לו להלילה ובכל מעוה שמחת י״ט אבל מסכתות לא אפ״ם מעוה דבר האבד מותר בכ״ל והקשה ב״י ע״ז שהרי דבר אבד א״ל שימוי כמ״ש בסי׳ תקל״ז בכ״ל ואיני רואה קושיא בזה על הבלבו דאיתו ס״ל בהרמב״ם שמבית ב״י סי׳ תקל״ז דס״ל דע״כ לא אמר ר׳ יוסי דלא בשי שימוי בדבר האבד אלא היכא דלא מעשה איכא הפסד אבל היכא דאפי׳ מעשה איכא הפסד מודה רבי יוסי דלריך לשמוח בכ״ל • וס״ל אין לו הפסד אם יכתוב ע״י שימוי אלא בדבר שיש בו מעוה שמחת י״ט ע״ל אפי׳ שימוי ומ״ה מוקי לפסיא דכותב לילותיו בדבר שיש בו שמחת י״ט: (ז) שטרי קידושין כו׳ • הרמב״ם נתן גם בלו טעם שאין הדם מהר בתיקון ובאיך נתן הטעם מפני שהם דברים הפיוכים לב״ד ואינו רבים הם והתוספות כתבו דבל הני הוי דבר אבד אין יכולת המתן או הטרי׳ או ב״ד או תלך למדינת הים: (ח) ושטרי ברורין • פירוש שכותבין פלוני בורר פלוני דיין כו׳: (ט) כתובה • משעם דבר אבד שמא יצא ערעור בהסכמת תנאיהם • ויש לומרין דהוי הנא בשם שם״ם וחה דעת הסמ״ק בסמ״ם ב״י וכ״ל בהם ים נשואין אחר י״ט ואפשר אבל יהיה אז סוסר בעיר דמותר לכתוב הכתובה בה״ס דהוה דבר אבד ובכ״ם לא יכתוב אזמן מיום הכתיבה דב״ל מוקדם ואראה אבל להתמיר הים לוסרין דאפילו אם הוא כמו שם״ם הא פוסקים בטור שם״ם אם אין מלמינו מותר ואלו מדמקדים לכתוב הכתובה ואלו אין מלמינו לו ע״כ מותר בכלבו״ד:

(י) ואגרות שלום • בגמרא איתא אגרת רשות ופי׳ בו אגרת שלום אבל יש לו תוסרין הוא ס״ג ורש״י דפירש רשות סיום שטרי ממשלה דוקא ובייס ס״ג אבל דיסקיא לא פי׳ שאר שטרות וכ״כ בסדרים בהג״מ וז״ל אבל שאר כתבים כותב אבל בדרך וכן הים מהג הרמ״ם להתמיר וכותב ע״י אותיות שבורות ומחוסות עכ״ל • וכן הביא ב״י עוד בשם התוס׳ והמרדכי לאסור לכתוב אגרת ואפי׳ על ח׳ שהים תשום אחילו בדוחק לכתוב ולא אפשר לכתוב מלכרו ומה שהגו לכתוב בעיגול לחסוך נמוך הוא עכ״ל ובייס ב״י ולענין הלכה כיון דהרי״ף והרמב״ם והרא״ש והרמב״ן ז״ל מלכיו לשלוח לחברו ומה שהגו לכתוב בעיגול לחסוך נמוך הוא עכ״ל ובייס ב״י ולענין הלכה כיון דהרי״ף והרמב״ם והרא״ש והרמב״ן ז״ל מסכימים להתיר לכתוב אגרות שלומים הבי נקטינן ואפי׳ בלא שימוי כו׳ ונראה דכל הכתבים מותר לכתוב בין של שלום בין של פרקמטיא אפי׳ אינה אבודה כו׳ עכ״ל • ודברי רמ״א כאן הם תמוהים במה שהוא מביא שהגו להתמיר באגרת שלום ושל פרקמטיא שמתיר הם״מ לא זכר כלום מעמע דמוהה בזה וה״ה דלא כמאן דמאן דמתמיר בכל שלום אוסר נסבזה גם מה שהעיר על המגבא בכל שלום הוא תמוה דב״י כ׳ דבבר נהגו לחקל ולכל הפחות הים לו לכתוב ובמדינו׳ אלו נהגו להתמיר ואז דמאן מסכיר דאדרבה אנו רואים בכל המקומות שכותבים בהם״ם כל הארץ לאדם לכתוב בפרקמטיא ואם ראה רמ״א מחמירין אין זה כלל על המגבא ומה שמהגים קצת לכתוב בשורות שקומות ואלו אין להביא ראיה׳ מזה דזה לא מעלה ולא מוריד וכמ״ם בס״ה דמה אסור לכתוב אפי׳ על ידי שימוי אסור ואל״כ זהו פושע ריק ע״כ אלא אם״ם היכה אלא דבבגן ומעורף לזה שכתיב׳ מעשיה״ת אלנו אינו מעשה אומן כלל אפיר ים לסמוך על ב״י בפרק שהשיד ע״ז שכן נהגו והמתמיר יתמיר לעצמו והמקיל ים לו על מי לסמוך וכן מ״כ בשם ר״מ דהמקיל במקום שאין מנהג לא הפסיד

ורש״ל

באר היטב

(ג) וגמרא • ופירוש שמגיה מתוך הספר לא יהיה מעשה ואפשר שיהיה אחר יום טוב שעיון הוא לא יבנים בהעשות וחוס פוי דבר אבד ע״ז עיין שם • ודיוקן תלמידיו ומעשה שרישומה כבר לשעבר עליהם הקלדום שרי לתקן • ולפסוד ירישות ס״ם בשמודים אסור כי אם על ידי מי שאין לו מה יאכל ע״מ הב״ם הקמ״ם: (ד) יריכו • אפילו בלא שימוי ובגלגל אסור דאיתא שוגה אלא ושיין ס״ז: (ה) כריות • עיין מ״ת ושיין סימן תקמ״ב ס״ק ת״: (ו) שרי • סיימו לוזרך המועד אבל אלא לוזרך המועד ודאי אסור אפילו מעשיה כו״ן ס״ם בהג מג״א מה דשרי לכתוב ולשוות דוקא בכלא כיון מלאכתו המועד וכ״ה בהג מג״א מה דשרי לכתוב ולשוות דוקא בכלא כיון מלאכתו

ורש"ל כ' כותבים הזמנות וטוטלין שכר מלאה שצריך להוציא לחוצו שכר לעוכר י"ש עכ"ל: (יא) **שטר מכירה במועד** • כ"כ ב"י בשם התו' דהא לין כותבין שטר מכירה אלא על הקרקע וחמרי' לעיל לין מוכרין בחיים אלא לעוכר המועד ולעוכר המועד פשיטא דשרי וה"ה אם מכר קודם המועד ומחמה רוצה לכתוב דשרי במועד דהוה נמי דבר האבד רק אם היה לו לוגם ולא היה יכול לכתוב קודם המועד עכ"ל • מ"ש רק אם היה לו לוגם פירוש שלין היתר רק בהיה לו לוגם כו' ומלאה דגם בחריסות וקבלנות שכר רמ"א כאן לאיסור אם נעשה קודם המועד היינו בלא לוגם קודם המועד דאל"כ מ"ש ממכר ולשון רמ"א אינו מדוקדק דמשמע דיש חילוק בין מכירה לחריסות וקבלנות וה ודאי אינו אלא דרמ"א נמשך אחר ל' ס' תפ"א סכ' בחריסות וקבלנות אבל בחמת בשביסם תליא מילתא אם היה לוגם קודם המועד או לא כנלע"ד פשוט: (יב) **אפי' ע"י שינוי אסור** • פי' שעושה שינוי בידו בשעת הכתיבה או שעושה שורות עקומות והכתב עצמו אין בו שינוי זהו אסור אבל אם יש שינוי בכתב עצמו מותר וכמ"ש ב"י בשם הג"מ בשם סמ"ק שיש לאסור אלא לכתוב ע"י שינוי בשינוי אלא צריך לעשות בכל אות שינוי אות היינו תחוכות וגבוכות בחמצעיתן והיו"ד יעשה אותה כעין שינוי קטן עכ"ל ואנע"ד דהיינו דוקא בכתב גם אבל לא בכתב משיש"ל וכמ"ש בסמוך: (יג) **דבר חדוש** • כ"פ בהגהות סמ"ק מביא ראייה נכונה לזה מדאמרינן בפ"ב דתמורה ואתר"י כותבי הלכות כשורפי תורה כו' דלמא מילתא אחתי אחתי פי' דבר חידוש וילא שמא יבכתנו אלמא אפילו בזמן שאסרה הכתיבה בדברים שבע"פ הותרה בדבר חידוש גם בח"ה נתיר מטעם זה לכתוב דברים שהם מחודשים אלא וילא שמא יבכתם עכ"ל מלשון שהם מחודשים אלא משמע דל"ש שמע החידוש מאחר ל"ש חידשו הוא עצמו אם הוא בר הכי שיוכל לחדש כראוי וגם הטעם שמא יבכתם שייך גם בזה דהרבה אמרין שאדם שוכח מה שחידש הוא בבר ואינו יכול לחדשו אח"כ ולכאורה היה נראה לומר דאין ה'תר זה אלא בשכבר שמע אבל לא שמע לכתחילה כדי לכתבו דזה הוה כמי שעושה לכתחילה דבר שיהיה אבוד אבל זה ודאי שיבוש דהאדם מצוה בכל עת לעמוד חידושים בתורה ועוד נראה להוסיף על דברי רבותינו טעם להתיר כתיבת חידושים בתורה אף בלא שכחה היון שבכל עת ורגע מוטל עליו לעסוק בתורה ולחדש בה כפי יכולתו שלו אין שייך לומר בזה יאמרין עד אחר יום טוב ואז יכתוב החידוש לאותו זמן יהיה עליו היוב אחר דהיינו שיחדש אח"כ חידושים אחרים ואם יתעכב בכתיבת החידושים שלמד תוך המועד יצטרך ללמוד שנית מה שלמד כבר ולהזכיר מה שיש חידוש כבר אלא יבטלו מלימוד חידושים אחרים בשותה שעה ואין לך דבר האבד גדול מזה שמאבד הזמן וכן ראיתי למו"ח ז"ל שכתב חבריו ומראה שהמחבר חידושים בח"ה יזכר שלא לכתוב לותיות של כתיבה בסה רק משיש"ל ואם לצרכו לאותו שעה ואין לך דבר האבד גדול מזה שמאבד הזמן וכן ראיתי למו"ח ז"ל שכתב חבריו ומראה שהמחבר חידושים בח"ה יזכר שלא לכתוב לותיות של כתיבה בסה רק משיש"ל ואם לצרכו לאותו שעה ואין לך דבר האבד גדול מזה שמאבד הזמן

כב שמ"ח במועד • ולכאורה נראה דאם נתן לו המשמה מותר לכתוב דיש לחוש שמא יטותו הבדים דלא גרע מעשרי מתנות כמ"ש ס"ה: **כג והלוה צריך למעות** • למועד כ"כ הטור וכרי"ו כתב לעוכר המועד ובגמרא דף י"ב בפירש"י מעמע תפילו יש לו מה יאכל רק שרוצה הלוות להשומה אבי וא"ע לעמה דילג רמ"א תיבת למועד ואפשר שסמך על הרמב"ם שכתב שצריך למעות במועד מעמע אפילו צריך עתה המעות לדברים אחרים אבי דה"ל לדיליה דבר האבד ומיהו אם א"ל עתה אלא לאחר המועד לכ"ע אסור • וא"ל דאם לא יעמה אחר המועד מעות אלוות מותר לכתוב דה"ל דבר האבד: **כד שטר מכירה** • היינו כשמכר לעוכר המועד כמ"ש סימן תקל"ט סי' ב אבל כשמכר קודם למועד אסור לכתוב במועד אע"פ שיש לחוש שיחזרו בהן כמו שבאי חריסות דאסור וכ"מ בלבוש • וא"ל לשבאי מתנות דהכא אף שיחזרו בהן ליכא פסידא דיכול לקנות אז לקבל במקום אחר: **כה ובלוחות של שעוה** • אפשר דה"ה לוחות אבנו: **כו מותר** להעתיקה • אבל אם יכתבה וה"ה אם נמד בעצמו דבר חידוש מותר לכתבו אבל משבון התקופות אסור לכתוב לאין זה מולית מלבו כלום ולא יכתבה:

אסור לתקן קונטרס כדי לכתוב עליו אחר המועד (רוקח ב"י ד"מ): **נ"ל** דכל מה שמותר לכתוב מותר בעשות קולמוס ודיו לכך כמו שכתבתי בשם סי' תקל"ו בריביה ומי' סי' תקמ"ח בב"י דבש"י ואם"ד בשם הרמב"ם מתירין לחפור נבלבת הכובסין לכבס דבר המותר ואף דלא קי"ל הכי מ"מ בתיקון הקולמוס ליכא כ"כ מלאכה וה"ה לשרות דיו:

תקמו א אין נושאין • דאין מערבין שמחה בשמחה ועוד מפני המולה במועד ועוד דאם כן יתתין כל אדם לעשות נשואין עד המועד שעושה בלא זה סעודה ויבטל מצוה ובזה לא זה בגמרא ופשוט שם דנשואין בלא סעודה אסור ולריך עיון דבכתובות דף מ"ז כתבו התוספות דמותר ליאא בלא סעודה ע"ש ובמ"ש נדחק בזה ולי נראה דלא קשה מידי דהא התוספות קאי אליבא דרב דמקשה דבריו רב אהדדי ורב יליף הטעם מדבתיב ושמחת בחגך ולא בחשתך אם כן הכי קאמר שמחת הסעודה שאתה עושה לעוכך הנגל דהיינו בשר ויין דאיתא בגמרא יהיה בחגך ולא בחשתך אבל נשואין בלא סעודה שרי אבל אין קיימא לן כשמואל דאזיל לשיטתיה דסבירא ליה הטעם דאין מערבין שמחה בשמחה א"כ אפילו נשואין בלא סעודה אסור אפילו שמחה: **ב בשעת אירוסין** • פירוש שלא יעשה אירוסין בסעודה: לאחזיל

ג אין כותבין כב (ו) שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו מלוה ללוה כג (ולוה צריך למעות) • או שאין לו לסופר מה יאבל ה"ז יכתוב: (יא) **כד** שטר מכירה במועד (תוספות) אבל אין לכתוב שטר (יא) חריסות וקבלנות שקבל קודם המועד (רבי' יהוסף):

ד כל הדברים שמותר לכתוב אפילו בלא שינוי מותר וכל מה שאסור לכתוב (יב) אפילו על ידי שינוי (יב) אסור: **כה** הגה ובלוחות של שעוה (יג) מותר לכתוב לפי שאינו כתב המתקיים: (כ"י בשם א"ח):

ה מי ששלחו לשאול ממנו שאלה ואין השליח רוצה להתעכב עד אחר המועד מותר לכתבה • וכן כו מותר (יד) להעתיקה מפני שחשוב דבר האבד:

ט ואם שמע (יג) דבר חדוש מותר לכתבו כדי שלא ישכח וכן אם ראה ספר מחודש מותר להעתיקו אם לא ימצא להעתיק לאחר המועד:

י בזמן הבית היו דנין בין דיני ממונות בין דיני נפשות והיו משמתין ומכין למי שלא קיבל עליו הדין:

יא מותר לקבול בשביל (טו) חובותיו בחול המועד:

תקמו דיני אירוסין ונשואין בחול המועד: ובו ה' סעיפים:

א (א) אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין (ב) ומותר (ב) לארס (ג) ובלבד שלא יעשה סעודת (ג) ארוסין הארוס בבית ארוסתו **ב** בשעת אירוסין: ומותר לעשות ריקודין ומחולות ולעשות סעודת הארוס עם מרעיו שלא בבית ארוסתו וכן לסעוד

ע מעמם שם • כפי' רש"י שם כ מרדכי בשם סרי"ף ג עוד בשם ריב"ם ד תשובת סרא"ם בלבו כ"ג ה עוד בשם תניו סרא"ם ם בתשובת סמ"ק מסמ"ק דמילתא מחיקי שאני שמחה דף י"ד ע בריש"ל שם בס"ק י"ד ם מרדכי שם בס"ק בשם אבי העזרי מסירוצלמי א מעמם ס"ק חב מישרלא דשמואל י"ח ג סרינ"ם בתשובה:

יד אפרים

(בש"ע סעי' י"א) מותר לקטול כו' עיין בס"מ סי' ס' מ"ם בסמ"ע שם:

באר הגולה

מוכנין לעשות שרה שעלינוגם שקומה • וס"ז שעלה דשמיקל בלא שיוה לא שפשיד ושפיר יש לסמוך על שפק ב"י פ"ם: (י) שע"מ • ואם נתן לו כשעות מותר לכתוב דיש לחוש שמא יטותו שבדים מ"לא (יא) חריסות. שלחריסים שבנו דאין מיקון בין מכירה לחריס וקבלנות דבשביסם אם נעבו קודם המועד ושאם רוצה לכתוב אם שיש לו לוגם אבל שיש לו זמן לכתוב קודם המועד מותר בשביסם ואם לאו אסור בשביסם ע"ז: (יב) אסור • שם"ק ס' שם"ם: (יג) מותר • ואפשר דס"ה בלוחות שבנו מ"מ: (יד) לשאיקה • אבל אם יבטחנו • וה"ה אם נמד שעבנו דבר חידוש מותר לכתוב וכן סכ"ת כתב מהרי"ו בשם"ע • ואם יעמדו לכתוב אות גם יכתוב דרך שבשיבים ע"ז וס"ת • אבל משבון התקופות אסור לכתוב מ"ל • ואסור לתקן קונטרסים כדי לכתוב עליו אחר שמותר כ"י: (טו) תוכנתיו • פי' שבלת שאמון אתרים מותר לכתוב עליו בזירות הדיינים וכרבאם ומוב לעשות בגמשם אבל אם מדבר בעות שיתחזר לשיבו אסור כבר"ם • ומסמ"ת עליו ולא יודעתי למה יגרש מפסק דיינים ושיין מ"ם רסי' ז סס"ק ג':

תקמו (א) אין • פשטם מהם דאין מערבין שמחה בשמחה • ופשוט דנשואין בלא סעודה נמי אסור מ"מ עיין שם • עיין בכנסת"ג ובמסר גן סתלן סימן ס' • מבלן שלאחר לעשות כ' מוסות מל אחים לא מב' אחיות כיום אחר (עיין מס"ם סימן ס"ב סעיף ב' בסמ"ע) ויש חומרים דאפילו בכנוס אחר לין לעשות • אבל כ' מוסות מבני אבשים לבתי בשם מוסר דלא שייך שיבוש ובן שיש לחוש אחר לעשות חופה יחוס לו יחומה שם חופה אחר מבני ביום אחר ושיין ס"ז: (ב) לארס • וכ"ם שמותר לבחור מעשים לבירור בחס"מ בכנסת בינינו • אבל אם בעבודה שבעלין לעשות אחרי כתיבת שבעלים אחר לעשות (ג) אירוסין • וכ' ס"ו ובלאם דכ"ם בשרות בשלין שבלאחרים בשיבו שבלא שבב שבל ולא אבלו שום שבודה עד

שערי תשובה

שם סעיף ח' מי שבלחו לשאול ממנו כו' בסו"ת הרדב"ז ח"ב סי' שכ"ז כתב שלאסיר תשובה סוי' נרכי רבים ואפילו אינם לצורך המועד מותר לכתוב דבר האבד ס"ל אומנות כ"ל ובסמת ס"ת שאני אצריך לימון גדול לכתוב כתב אבורות דומה לכתב הספר ובלא תדבק אות באות (וחס מסייע לס"ם הפמ"ל דלמחוק אות אינו מעשה אומן ומותר לך אפשר אם כיתה בתמצא התיבה ולריך נרירה וכתיבה לקרב אותיות המרוחקים שיתרחקו ע"י נרירת סיתר מקום ולריך למחוק אז לשבות הפותיות בבדי שיתקרבו נראה שגם זה לריך לימון ואסור בחס"מ ונראה הסכל לפי הטעון אם לריך לימון למעשה זו אם לא ואם לריך לימון אף שעתה הסדיוע רואה לעשות אסור כיון שגוף המעשה לריך לימון ידיים ואם יתקן אותה בסדיוע אסור מטום דאין זה כבוד התורה כן נלע"ד) אבל סתם כתיבה לצורך הרבים מותר כו' ואפי' בכסתב ס"י סופר מותר מעשם שכתבתי כו' ופע"ם אבל סתירו שינוי מעם בתשרה כדתנן ואותמן מכלים המעם שיבה הסיטוי ניכר המלאכה עצמה מ"מ מלאכת הכתיבה שכיתה אפי' ורגילו בה אינבי אפי' מתשרה ובשינוי מועם שני ס"ם ובבר"י כתב הטונה בת"י מהר"י אלגי מתרי"ם שהיה קדמון וגדול אבלות מן המחמים ומשיבים לו ואבל אם מותר לכתוב שיבוש ופשק אלבם בחס"מ ובשינו לו אוסב ה' שבני ליון המלוייים בהלבם ממחדשין חידוש בהלבה ומעמידים אותם על בורי' אותם שברים נאחבים יותר מכל מבבנות ישקב וכל אותם הסוחבים מתחבות הגדרות בהלבה תמודה ובפוקים הסחוריים אהוב ונחמד לפני המלך הבליון ואם על אבירת בסף הותר מלאכה בחס"מ כ"ם וכ"ם שיש לחוש על אבירת המבלוות שיקרות הסם הבדרות ומחבנות הסודה שיקרים שיש לבותבם אבא יתחבו ויאבדו וכל הבותב אותו מקבל מכבר אבינם זה מבלבו לי ושמו בפי אמת וגראה שאבגרת חפיזון של אדם שאין בהם דבר האבד אסור לכתוב אף ע"י שינוי וכל הגרות של בלום שבוא בבלום תבינו אז שלמו הרי הוא מעמחו ובעבור אותה שמחה הותרו הגרות הרשות ושיהו כי הם הגרות של בלום עכ"ל:

תקמו (ג) אירוסין • שבס"ב ושיין בחבלות זהב שבתם הלפי"ר צריך לפרש לקמן בס"ם פשיף ג' הינו שעודה שביש כו' ע"ם ומ' בחס"מ סי' ס"ד בחס"מ וכ"ם הם ס"ק ז' בשם הרשב"א והריטב"א בזה וס"ם בספר בית מאיר סי' ס"ב וסי' ס"ד:

ג **להחזיר גרושתו** • שלין שמחה לו כ״כ וגם אין מודים בה וגם אין רגיל לשהות דבר זה עד ערב הרגל (תוספות): **ד ולעשות סעודה ברגל** • שלין עיקר השמחה אלא תחילה הגשואין ואח״פ שמשמין בסעודה הגשואין כל ז׳ ברי שב״ל הרשב״ם ובתוספה אחרת הרשב״ם נמלא לאסור לעשות סעודת הגשואין ברגל אפילו נשא בערב הרגל וכ״מ בהמגיד״ם וכיון דמילי דרבנן הוא נקטינן לקולא שב״ל ב״י־ודבריו המוסיפים דהא התוס׳ במ״ק וכיומו שהוא דלשה גמורה דאורייתא וגם בתוספות ד׳ מ״ז כתבו שהוא דאורייתא ועוד דבתוספה דף כ״ח משמע שהדיין דאם נשא ערב הרגל מותר לעשות סעודה ברגל עפי׳ תר״מ ס״ן וכ״כ במ״ק בגמ׳ לכן נ״ל דלילה דאשונה אסור לעשות סעודה דאיתא בגמרא דשיקר שמחה היא אלא הד יומא ולילה הראשונה נגררת אחר היום דהשמחה מתחלת ביום וגמרה בלילה וכן למ״ד מקום שירגא בסעודה הראשונה אינא שירגא יתירה• אבל בשאר ימות הרגל מותר לעשות סעודה דבכל עבר שיקר שמחה הגשואין ובתוס׳ בתוספות דף מ״ז דאפילו שנה ל׳ לפני י״ט שהוא תוספת יום טוב ואסורה במלאכה מותר ליהא ונ״ל דזהו דוקא לדין תורה אבל מדרבנן אסור ליהא באותו שנה דהוי קנוסה קיון כמ״ם סי׳ של״ט מיהו אם לא קיבל עליו״ט באות׳ שע׳ מותר וכי״ט בתוספות כתב ואסור ליהא שמוך לחשיבה ע״כ והטעם מהגיס ליהא אף שמוך לחשיבה (כ״ה) ועיין בלוף אהבה סימן ק״ח ומדיתיתו נהגו ליהא בערב שבת שמוך לחשיבה וכעי״ט לא נהגו ליהא כלל וע״ל דזהו מטעם שכתבתי דאסור לעשות בגשואין בלילה הראשונה ולכן אין לעשו׳ המנהג:

ה מותר לעשות • דלא חשיבי שמחה אלא סעודת הגשואין לבד: **ו וחולת בלבב** : **ז ושוקרת** • מחמת חושין של בלק על פניה להחדיש הבער: **ח בסיד** • להשיר השער: **ט ומעברת סכין** • לגומר שמעברת השער בסכין:

תקמז א שמותר לספודו. מפני שהיא לו חדשה והמרירות קבוע לו בלבו ואינה מתוסף׳ בשביל הספד: **ב אינו בכלל זה** • שהרי עי״ז פוסקים האבילות שלובשין אח״כ לבגיס (ב״י): **ג אין קורעין וכו׳** • אם נקבר בי״ט אין לקרוע במועד עד אחר י״ט דהרוח שעתא לאו שעת אימוס ולאו שעת שמושה הוא (ר״מ לובלין סי׳ ע״ד) כתב רי״מ ס״ה שעת שמושה רשוקה במועד קורע ובס״כ בי״ד סי׳ ש״מ סל״ח כ׳ ערש״ל ובש״ח חולקין וכ״כ בכ״ה שיש חולקין: **ד בני אשכנז** • היינו אשכנז ממש אבל בפולין נהגו לקרוע על כולם (מ״ב סי׳ ע״ב): **ה על הכם** • שמוליאים אותו דבר הלכה בכל מקום ואומר אפי׳ אינו יודע ליהא ואיתן בה (ב״י): **ו נברים בצנעה** • ואם חולקין • הוא דעת הסמ״ק שם״ל אין קריעה כלל בה״ם ונהגו בני אשכנז לעשות שבעה להלן בין אבל ואם שאר קרובים וכ״כ בה״ם שמנהגים באשכנז אם״ש רמ״א דבזה לא אחלינן בהר בני אשכנז כבאחר מקומות אח״כ מבורר שמנהגים כן אבל מן הסתם סמכינן על עיקר הדין דיש לקרוע על

ז שם כמשנה מ״ם בריי׳ שם דשיקר שמחה הגשואין ביום ראשון הוא הרשב״ם בתוספה ו׳ סתוספת שם מ״ם בריי׳ שם ס״ם בריי׳ שם ס״ו ברמב״ם ס״ו ורס״ל דמ״ק לא אלא אריסודה כ שם ו שם בבריי׳ ח משנה מ״ק כ״ז ב ל״ז ג משנה שם כ״ח ד משנה שם מ׳ ואפי׳ בחנם כשמוחל שם שור בשם רשב״ל ורמ״ם ורשב״ם בפ״ו ה בפי׳ מרגב״ל ו כ״ו מסרגוס ז שם ח משנה שם כ״ל ט מרמ״ם שם בשם רשב״ל מסרגוסמי י בריי׳ שם כ״ם כ מרמ״ם בשם מרגב״ל אמת דרב ספרא ל שם בשנגת בפשטה כ״ד מ לישנא לעיל נ שם בשנגת ס בריי׳ שם ל״ם ע בריי׳ שם מ׳ ע משנה שם ל משנה שם ר יוחנן:

יד אפרים

תקמו (בס״ז סק״ד) וכ״ל דקיומא לן כרב אפי׳ דברים חגיגה סי׳ כנ״ל (בסג״א ס״ק ד׳) דאסור לעשות סעודת בשולין בלילה ראשונה כנ״ל:

שערי תשובה

בש״ע סעיף ג׳ כל נמ״ד יום לפני המועד כו׳ פ׳ מה שכתבתי בתשובה שהדפסתי בסוף קונטרס מסכתא רב וגם בספרי ב״ת בית אפרים סוף חלק יו״ד שיש מקום לחלק בין בחנם לבין בשכר ומה שהמחי על החילוק המבואר בס״ם בין מת לפני שלשים שלחין זה כוונת הרמב״ן בתה״ת אתה לאיתי בשבות יעקב ח״ב סי׳ כ״ה כתב דדוקא של מתו דמריר לבים בוכא כו׳ אבל אם אינו מתו אלא ממסירתו בשביל בבוד תורתו אינו מהשורר בהספד בלבו כ״כ אלא מיישבין ושוד ל״ל דבבוד התורה דומה בבוד הרגל כו׳ ע״ם והדברים נ״ע ובקה לעשות משתה בזה אם לא המקום שנרשאם שיש טורף שמה בה״ם בהשובה שם: (ד) תשבה • שבה״ם ובתוב בה״ם ר״ח מה״ל אבל על אדם שמוחל בשעת יציאת הנפש (מרדכי ר״ל בשם בתחבר ביו״ד כו׳ ס״ם) • אבל אם אינו אבל אלא אם כן ידע בין מיתה לקבורה (ר״מ ס״ם) • אבל אם אינו אבל אלא אם כן ידע בין מיתה לקבורה: הגה (ד) ויש מולקים ונהגו ד׳ בני (ר״ה) אשכנז אבל לקרוע במועד כי אם על אביו ואמו ושל אחר המתים קורעים לאחר המועד (מהרי״ל הל״ד סימן רס״ה) ומקום שאין מנהג ים לקרוע אל כולם:

ז ל אין חולצין כתף אלא קרוביו של מת מ המחוייבים להתאבל עליו או ה על חכם:

ח נ מברין בח״ה והוא שלא יברו ברחבה אלא קרוביו של מת ולא יברו האבל בתוך ביתו אלא על מטות זקופות לפי שאין כפיית המטה ברגל כלל:

ט ס על החכם מברין הכל בחול המועד בתוך הרחבה בדרך שמברין את האבלים שהבל אבלים עליו:

י פ עושין כל צרכי המת בחול המועד גוזזין שערו ומכבסים בסותו פ ועושין לו ארון בחצר שבו המת כדי שיהא ניכר שהוא לצורך המת ואם לא היה לדם נסרים ל מביאים קורות ונוסרים מהם **ו נסרים** (ה) בצנעה בתוך הבית ק ואם היה אדם מפורסם עושים אפי׳ בשוק ר אבל ז אין קורתין (ו) עין מן

ולכאו״ד דאסור דע״כ לאו דוקא בעודה לילוסין דהא גם בעודה ברית מילה היה לאסור לי לאו הטעם משום שמחה קבוע וכן בפדיון הבן ממילא בעודה זו לאסורה ולאייה עוד ממה דאמרינן ס׳ ל״מ דף י״ם דהא דאמרינן אלו מותרים במועד קידושי נשים וכעי לאוקמי שם בשערי פסיקתא וכדרב גידל דאמר כמה אתה מוחן לבתך כך וכך וכמה אתה מוחן לבחך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנאקים באמירה אלמא דשערי פסיקתא נכללים בכלל קדושין וכתיבת התנאים אלמא הם נ״כ בשערי פסיקתא ע״כ נלע״ד דבעודה זו אסורה בה״ם וכ״ם ברגל כשהוא סועד עם הכלה בטעם דאשונה אחר כתיבת התנאים אלמא: (ג) **ובלבד שלא יעשה סעודת אירוסין**. ונראה דב״ם סעוד׳ נשואין הראשונה דהיינו שנשא ערב הרגל ולא אכלו מוס סעודה עד הרגל דאסור וכ״מ להדיא בריב״ם שמביא כ״י: (ד) **סעודת ברית מילה** • הטעם כתבו התו׳ וז״ל דליכא שמחה משום דאיכא לערל ליוקל ל״נ כיון שזמנו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת פדיון הבן נ״ש אם מותר לעשות במועד ול״ל הא זמנו קבוע תיכף בזמנה אלא בזמנה איתר היה מותר וכ״ל דלא קי״ל כרב אפי׳ דברים בחביב פ״ק בתנך ולא בתחך ואין איסור לערב שמחה בשמחה וכי״ל דלא חשיב שמחה בשמחה אלא סעודה נשואין בלבד עכ״ל פי׳ סעודה הסייך לנשואין דהיינו אירוסין מבואר כאן דפדיון הבן אפי׳ אלא בזמנו מותר לעשות סעודה בה״ם: (ה) **שתובל לסלקו במועד** • הטעם שבסיה מולה בפיה הסיד מלירה היא מיוול הוא לה אלא כיון שבשמחה הוא לה כשתסלק הסיד מפניה ע״כ מותר משום שמחה י״ם שתהיה אח״כ ואך היתר של עשיית תכשיטי אשה במועד אי׳ בגמ׳ דדביתהו דרב חסדא עבדה כן והיתה זקיל ויתיב רב הונא בר חיינא ואמ׳ ל״ם אלא ילדה אבל זקינה לא א״ל האלקים אפי׳ אמת דאימר ואפי׳ עומדת על קברה דאמרי אינשי בה שיתין כבת שית לקל שבלא רבשא סיום למיי זמר היא רהטא:

תקמז (א) **כל ל׳ יום כו׳** • אלין יום אי מפסידו אחות מל׳ יום לפני הרגל אתי למספדיה ברגל דעדיין לא שבחו • ל״ם אפילו מספיד המספיד בחגם אסור אבל לרב אין איסור אלא אם מספיד בשבר ויש לחוש שיתן להמספיד משום שבכין לרגל וא״כ בחגם מותר וקי״ל כשמואל: (ב) **שבאה לו שמועה כו׳** • דה״ל אלו מת תוך ל׳ יום דהמרירות קבועה בבר בלבו אלא בהספד: (ג) **אינו בכלל זה** • דאין מספיד אחות מל׳ יום לפני הרגל אתי למספדיה ברגל דעדיין לא שבחו • ל״ם אפילו מספיד המספיד בחגם אסור אבל לרב אין איסור אלא אם מספיד בשבר ויש לחוש שיתן להמספיד משום שבכין לרגל וא״כ בחגם מותר וקי״ל כשמואל: (ב) **שבאה לו שמועה כו׳** • דה״ל אלו מת תוך ל׳ יום דהמרירות קבועה בבר בלבו אלא בהספד: (ג) **אינו בכלל זה** • דאין אם שלא יברו האבל בתוך ביתו אלא על מטות זקופות לפי שאין כפיית המטה ברגל כלל:

ד ה ז מותר לעשות ברגל (ד) סעודת ברית (ה) מילה וכן סעודת פדיון הבן:

ה ח עושה אשה כל תכשיטיה במועד ו פ בוחלת ז ״ושוקרת (פירוש מתלקת בשערה לכאן ולכאן • רס״י) ומעברת סרק על פניה, ושופלת עצמה ה בסיד וכיוצא בו • והוא (ה) שתובל לסלקו במועד ט ס ומעברת (י) סכין על פדרתה:

תקמז דין מי שמת לו מת בח״ה וכו׳ ב״ב סעיפים

א א חול המועד אסור בהספד והתענית לפיכך אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד • ב ומטעם זה אין מוליכין המת לבית הקברות עד שיהיה הקבר מתוקן:

ב ג נשים מענות דהיינו שכולם עונות כאחת אבל לא מקוננות דהיינו שאחת מדברת וכולם עונות אחריה ולא מספחות דהיינו להכות כף אל כף נקבר המת אף לא מענות:

ג (א) ד כל שלשים יום לפני המועד אסור להספיד על המת שמת לו מלפני שלשים יום קודם המועד ה ואפילו אם יש לו הספד בלא זה כגון שמת לו מת בתוך שלשים **א** שמותר לספדו אפילו מת ערב הרגל אסור להספיד עמו על המת שמת לפני שלשים יום קודם המועד:

ד מי (ב) שבאה לו (א) שמועה בתוך ל׳ יום קודם הרגל ו נראה לי שמותר לספדו ואף על פי שהיא רחוקה:

ה ז יראה לי שמה שאנו נוהגים בתשלום השנה לספוד המת ולהזכיר נשמתו (ג) **ב** אינו (ב) בכלל זה ומותר לעשותו בתוך שלשים לרגל:

ו ג ח אין קורעין על המת בחול המועד אלא לקרוביו פ שהם חייבים להתאבל עליו • וכן על (ג) חכם או על אדם כשר או אם עמד שם בשעת יציאת נשמה ועל קרוב שחייב להתאבל עליו ועל הכם קורע כ אפי׳ אינו בפניו אלא שבאה לו שמועה במועד אם הוא בתוך שלשים ועל אדם כשר אינו קורע אלא אם כן ידע בין מיתה לקבורה: הגה (ד) ויש מולקים ונהגו ד בני (ר״ה) אשכנז אבל לקרוע במועד כי אם על אביו ואמו ושל אחר המתים קורעים לאחר המועד (מהרי״ל הל״ד סימן רס״ה) ומקום שאין מנהג ים לקרוע על כולם:

ז ל אין חולצין כתף אלא קרוביו של מת מ המחוייבים להתאבל עליו או ה על חכם:

ח נ מברין בח״ה והוא שלא יברו ברחבה אלא קרוביו של מת ולא יברו האבל בתוך ביתו אלא על מטות זקופות לפי שאין כפיית המטה ברגל כלל:

ט ס על החכם מברין הכל בחול המועד בתוך הרחבה בדרך שמברין את האבלים שהבל אבלים עליו:

י פ עושין כל צרכי המת בחול המועד גוזזין שערו ומכבסים בסותו פ ועושין לו ארון בחצר שבו המת כדי שיהא ניכר שהוא לצורך המת ואם לא היה לדם נסרים ל מביאים קורות ונוסרים מהם **ו נסרים** (ה) בצנעה בתוך הבית ק ואם היה אדם מפורסם עושים אפי׳ בשוק ר אבל ז אין קורתין (ו) עין מן

זה עורר על מתו דאדרבה דעתו להפסיק עי״כ אבילתו שהרי קודם לכן לובשים שחורים ואח״כ מסיריס לוחם ולובשים מחלצות עכ״ל ב״י: (ד) **ויש חולקין** • הוא דעת הסמ״ק שם״ל אין קריעה כלל בה״ם ונהגו בני אשכנז לעשות שבעה להלן בין אבל ואם שאר קרובים וכ״כ בה״ם שמנהגים באשכנז אם״ש רמ״א דבזה לא אחלינן בהר בני אשכנז כבאחר מקומות אח״כ מבורר שמנהגים כן אבל מן הסתם סמכינן על עיקר הדין דיש לקרוע על

באר היטב

עד הרגל דאסור וכ״ם בהגהת בריב״ם שמביא כ״י שב״ל • וע׳ ס״ג ובמ״א ס״ק ד׳: (ד) בשבר • דווקא בחבריו ולא בשי״ם בשבר לחשיבה מבריבים״ם בחיוטי כתובות על בריי״ם • ובגמ״ג כתב דשמוליא מוכנין ליהא אבל בשי״ם ליהא בשבר בשבר בשבר לחשיבה • ובמ״א כתב דבשבריבמו מוכנין ליהא ש״ם בשבר לחשיבה אבל בשי״ם לא מכנו ליהא בכל ש״ם בשבר ולכן אין לבטל אין לבטל בשבר: (ה) מילה • אפילו מילה שלא בזמנה מותר לעשות בשבר בתוס״ם וש״ם בפדיון הבן אפילו שלא בזמנו דלא חשיבא שמחה אלא בשבר ובשאין לבר דווקא בה״ם אבל בי״ם לא מכנו ליהא בשבר ולכן אין לבטל אין לבטל אין לבטל

על כל הקרובים וכן הוא דברי רמ"א בי"ד סי' ס"מ וע"ש בדבריו בדברים הסיכים לזה עוד :

תקמח הסימן קצת דינים מהודשים שם נכתבים בתוך וכאן בקיצור : (א) ומונה הוי מי"ט כו' • משמע אפי' נקבר ביום ראשון ע"י א"י ולא כמ"ש רש"ל לחלק דדוקא אם נקבר ביום ב' מונה מיו' ב' אבל בר"ה אמרי' דוקא בנקבר ביום ב' מונה ז' מיום ב' אבל נקבר ביום א' אינו מונה אפי' מיום ב' ע"ש בי"ד מ"ש מזה בסי"ג : (ב) וימי הרגל עולים לו למנין ל' • בי"ד סי' שנ"ש כתב הש"ע שהרי דין ל' דהיינו ביטול ותפסורת מהא ברגל ולא מתורת רגל בלבד אסור אלא אף מתורת אבל שהרי מתורת רגל מותר לגמרי מותר לגמרי בכלים מנוהגים חדשים ולבנים כו' ומדין אבילות אסור בכולם וזהו דעת הרמב"ן אבל הטור כתב שם בשם הרא"ש אלף בדין אבילות מותר ברגל (*) אינו מה שהוא ברגל וכתבתי בי"ד שם שיש לפסוק כרמב"ן ולא כש' מ"ב שפוסק כהרא"ש עוד כתבתי שם בדין שהן שנשא אשה בערב הרגל וכתוך הרגל מה לו מה דפסק בספר בשל"ל דאמנ"ב דמתן דעלמא שחירא לו אבילות תוך ז' ימי משתה אין מונה (*) פ"ש לשון הרא"ש שלשים

בקיבוץ מן היער לנסור ממנו נסרים לארון ואין חוצבין אבנים לבנות בהם קבר פ ובמקום שהיהודים מעמדרים במקום אחד והכל יודעים כשיש מת בעיר הכל חשוב כמפורסם :

יא ת אין חופרים כוכין בחפירה וקברות בבנין בחול המועד להיות מוכנים למת שימות אבל מתכנין אותם פ שאם היה ארוך מקצרו או מאריכו או מרחיבו :

יב ג אין לחלוש (ז) עשבים ועפר בחול המועד בבית הקברות כמו שנוהגים לעשות בחול : (דין ח נדוק (ה) סדין כמועד עיין בי"ד סימן ת"ס סעיף ו') :

תקמח דין אבילות בח"ה • ובו כ' סעיפים

א א הקובר את מתו בתוך הרגל (א) לא חל עליו אבילות ברגל אלא לאחר הרגל מתחיל למנות ז' ונוהג בהם אבילות א (ב) ומונה שלשים מיום הקבורה ונוהג בשאר השלשים ככל גזירות שלשים :

ב ב במקומות שעושין שני ימים טובים (א) פ מונה השבעה ב מיום טוב (ג) שני האחרון אף על פי שאינו נוהג בו אבילות הואיל ומדבריהם הוא עולה לו מן המנין ומונה מאחריו ו' ימים בלבד : הגה אם יום שני של רגלים שבעה עולה למנין ז' עיין בי"ד סי' של"ש סי"ג בהגהות :

ג ג הקובר את ג מתו בי"ט שני של גליות שהוא יום טוב האחרון או בי"ט שני של עצרת נוהג בו אבילות אם היה אותו היום ד יום מיתה וקבורה ה הואיל וי"ט שני מדבריהם ואבילות יום ראשון של תורה ידחה עשה של דבריהם מפני עשה של תורה אבל אם קברו בי"ט שני של ר"ה אינו נוהג בו אבילות ששניהם כיום ארוך : הגה

ד ד וים מולקים הסכיבה לכו דלין נוהג אבילות בכוס ר"ש מני וכן מנהג פשוט ואין לשנות : (רבינו מנחם והרא"ש)

ד זה שאמרנו שהקובר מתו ברגל ה לא חלה עליו אבילות הני מילי דברים של (ד) פרהסיא

ה ז אבל דברים (ה) שבצנעה נוהג (מיהו מותר ליכן עם אשתו בחדר ואין צריך שמירה) :

ה ז אע"פ שאין אבילות נוהג במועד ו (ו) אנינות נוהג בו שאם מת לו מת בחול המועד אסור בדברים שאונן אסור בהם ואם מת ביום טוב ז ואינו רוצה לקברו בו ביום אין עליו דין אנינות אלא אם כן צריך להחשיך על התחום להכין לו צרכי קבורה אז חל עליו דין אנינות ח משעה (ו) שמחשיך אבל אם מת ביום טוב שני והוא רוצה לקברו בו ביום או ביום טוב ראשון ורוצה לקברו על ידי א"י חל עליו אנינות :

ו ח אף על פי שאין אבילות ברגל אם מת לו מת ברגל מתעסקים בו ברגל לנחמו ולאחר הרגל כשיכלו שבעה למיתת המת אף על פי שעדיין לא כלה האבילות מלאכתו נעשית על ידי אחרים פ בבתיהם ועבדיו עושים לו בצנעה בתוך (ח) ביתו ואין צריכים לנחמו אחר הרגל י מנין הימים שנחמוהו ברגל :

ז כ מת לו מת קודם הרגל ונהג אבילות ל אפי' מ (ט) שעה א' לפני הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה (ב) וימי הרגל עולים למנין (י) שלשים הרי ז' לפני הרגל והרגל ומשלים עליהם עד שלשים מ ודוקא שנהג אבילות באותו שעה אבל אם שגג או הזיד ולא נהג אבילות או שהיה סמוך לחשיכה ולא היה יכול לנהוג אין הרגל מבטל האבילות ודינו כדין קובר מתו ברגל :

ח ל אם נהג שבעה ופגע בו הרגל מבטל ממנו גזירת שלשים פ אפי' חל יום שבעה בערב הרגל מותר לספר ולכבס בערב הרגל : הגה וכ"כ הרמ"ה לדינן דמהגין לישוב רחוקים כל שלשים ומותר לרחוץ סמוך ל' לערב י ואין צריך להמתין עד הלילה (הגהות מיימוני ומרדכי והגהות אשר"י) **יא** ואין צריך לומר אם חל יום ח' להיות בשבת ערב הרגל שמותר לספר בערב שבת פ ואם לא גילה בערב הרגל מותר

מן הקבר פ ובמקום שהיהודים מעמדרים במקום אחד והכל יודעים כשיש מת בעיר הכל חשוב כמפורסם :

יא ת אין חופרים כוכין בחפירה וקברות בבנין בחול המועד להיות מוכנים למת שימות אבל מתכנין אותם פ שאם היה ארוך מקצרו או מאריכו או מרחיבו :

יב ג אין לחלוש (ז) עשבים ועפר בחול המועד בבית הקברות כמו שנוהגים לעשות בחול : (דין ח נדוק (ה) סדין כמועד עיין בי"ד סימן ת"ס סעיף ו') :

תקמח דין אבילות בח"ה • ובו כ' סעיפים

א א הקובר את מתו בתוך הרגל (א) לא חל עליו אבילות ברגל אלא לאחר הרגל מתחיל למנות ז' ונוהג בהם אבילות א (ב) ומונה שלשים מיום הקבורה ונוהג בשאר השלשים ככל גזירות שלשים :

ב ב במקומות שעושין שני ימים טובים (א) פ מונה השבעה ב מיום טוב (ג) שני האחרון אף על פי שאינו נוהג בו אבילות הואיל ומדבריהם הוא עולה לו מן המנין ומונה מאחריו ו' ימים בלבד : הגה אם יום שני של רגלים שבעה עולה למנין ז' עיין בי"ד סי' של"ש סי"ג בהגהות :

ג ג הקובר את ג מתו בי"ט שני של גליות שהוא יום טוב האחרון או בי"ט שני של עצרת נוהג בו אבילות אם היה אותו היום ד יום מיתה וקבורה ה הואיל וי"ט שני מדבריהם ואבילות יום ראשון של תורה ידחה עשה של דבריהם מפני עשה של תורה אבל אם קברו בי"ט שני של ר"ה אינו נוהג בו אבילות ששניהם כיום ארוך : הגה

ד ד וים מולקים הסכיבה לכו דלין נוהג אבילות בכוס ר"ש מני וכן מנהג פשוט ואין לשנות : (רבינו מנחם והרא"ש)

ד זה שאמרנו שהקובר מתו ברגל ה לא חלה עליו אבילות הני מילי דברים של (ד) פרהסיא

ה ז אבל דברים (ה) שבצנעה נוהג (מיהו מותר ליכן עם אשתו בחדר ואין צריך שמירה) :

ה ז אע"פ שאין אבילות נוהג במועד ו (ו) אנינות נוהג בו שאם מת לו מת בחול המועד אסור בדברים שאונן אסור בהם ואם מת ביום טוב ז ואינו רוצה לקברו בו ביום אין עליו דין אנינות אלא אם כן צריך להחשיך על התחום להכין לו צרכי קבורה אז חל עליו דין אנינות ח משעה (ו) שמחשיך אבל אם מת ביום טוב שני והוא רוצה לקברו בו ביום או ביום טוב ראשון ורוצה לקברו על ידי א"י חל עליו אנינות :

ו ח אף על פי שאין אבילות ברגל אם מת לו מת ברגל מתעסקים בו ברגל לנחמו ולאחר הרגל כשיכלו שבעה למיתת המת אף על פי שעדיין לא כלה האבילות מלאכתו נעשית על ידי אחרים פ בבתיהם ועבדיו עושים לו בצנעה בתוך (ח) ביתו ואין צריכים לנחמו אחר הרגל י מנין הימים שנחמוהו ברגל :

ז כ מת לו מת קודם הרגל ונהג אבילות ל אפי' מ (ט) שעה א' לפני הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה (ב) וימי הרגל עולים למנין (י) שלשים הרי ז' לפני הרגל והרגל ומשלים עליהם עד שלשים מ ודוקא שנהג אבילות באותו שעה אבל אם שגג או הזיד ולא נהג אבילות או שהיה סמוך לחשיכה ולא היה יכול לנהוג אין הרגל מבטל האבילות ודינו כדין קובר מתו ברגל :

ח ל אם נהג שבעה ופגע בו הרגל מבטל ממנו גזירת שלשים פ אפי' חל יום שבעה בערב הרגל מותר לספר ולכבס בערב הרגל : הגה וכ"כ הרמ"ה לדינן דמהגין לישוב רחוקים כל שלשים ומותר לרחוץ סמוך ל' לערב י ואין צריך להמתין עד הלילה (הגהות מיימוני ומרדכי והגהות אשר"י) **יא** ואין צריך לומר אם חל יום ח' להיות בשבת ערב הרגל שמותר לספר בערב שבת פ ואם לא גילה בערב הרגל מותר

עלמא מודים שפטור אף לא יאמר ההגדה בפסח כיון דאית בה מדרש פסוקים (מוה"ש לובלין שם) וכ"כ בדרישה בי"ד סי' שמ"ח וכ"ש ס"ז דלא כש"כ שם שמולק ובטלה דעתו נגד דעתם וכ"פ לקמן ססי' תכ"ו נבי מורים וכ"ש בי"ד ומשמע דביום אפי' אינו רוצה לקבורו בו ביום אין עליו דין אנינות דכמוהל שויוה רבנן וכ"מ סי' ע"ח וכ"ה בטי"ד ובב"י שם סי' של"ש וכ"מ בהרא"ש ומיהו ל"ל דאם לא אפשר לקברו ממתת חג אי"ו אז מתמת אונס אחר לא חל עליו דין אנינות אשה אשתו דמי מתו אפילו בחול המועד אבל אם מת לו מת אחר לא חל עליו דין אנינות אלא אם כן צריך לקברו ממתת חג אי"ו אז מתמת אונס

יב א' **מימי האבילות** • כגון יום ה' לו ו' דלה הרגל מבטל גזירת שבעה ולילו מבטל גזירת שלשים : **יג עד הלילה** • כיון שיוכל לרחוץ בלילה ע' סי' תקי"ח ס"ב : **יד אחר תפלת המנחה** • משמע דלריך שיתפלל ממנה תחלה דלה חל עליו קדושת הרגל וכ"מ בב"ח סימן תר"ו ועמ"ש סי' ל"ב דוקא בהגך ערי שבלים לבבוד הרגל דבטלוהו עכשיו מהמה ממנו ברגל לבל שלחר דיני לבילות בגון שיבה קרקע והליצה מגפל מהבין עד שתתבל כמ"ש בסי"ד סי' ח' וכ"ב הכ"י בהדיא נבי בסיה המטה וטמ"ש סי' תלל"ו : **טו ולדידן** וכו' • היינו מדינא לבל המנהג לבקל כמ"ש רמ"א ביו"ד סי' ע"ש ס"ה (ע"ב וס"ו וס"ח) ובת"ה סי' רפ"ז כתב דמי שמת לו מת בע"ש ולוחו שבת הוא ערב הרגל מותר לו לרחון בחמין בע"ש ע"ש וע"ע דבסבי' תר"ו משמע דלא התיר אלא מטוס בבילת מלוה משמע דבשחר רגל לסור לבן ל"ל דמ"ש רמ"א ביו"ד וכן מהבין קלי לאותן שחיק מהבין לסור רחילה בל ל' לבל לדידן ס"ל לרמ"א דיש לנהוג לסור בשחר רגל רק ביה"ב שרי מ"מ ל"ל לבקל מלחר שבל הלחרונים מקילין :

יג ב שעה אחת לפני עצרת חשובה כו' ז' חשוב כו' הרי י"ד ומשלים עליהם (עוד) י"ו ויום שני של עצרת עולה למנין הי"ו :

יד ג שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ראש השנה וגזירת שלשים מבטל ממנו יום הבפורים ד ומגלח בערב יוה"כ וה"ה לקובר מתו בשלשה לתשרי שמגלח בערב יום הבפורים :

טו ה שעה אחת לפני יום הבפורים בטלה ממנו גזירת שבעה מפני יוה"כ וגזירת שלשים מבטל ממנו התג ומגלח בערב התג :

טז ו שעה אחת לפני התג (ד) והתג הרי י"ד ושמיני עצרת (יד) שבעה הרי כ"א יום ויום שני של שמיני עצרת הרי כ"ב ומשלים עליהם ח' :

יז ז שמע שמועה קרובה בשבת או ברגל ולמוצאי שבת ורגל נעשית רחוקה דינו בדין שמע שמועה רחוקה אחר השבת והרגל ח אלא שבשבת וברגל נוהג דברים שבצנעה :

יח ט שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל אינו נוהג בהם אפי' דברים שבצנעה אלא למוצאי שבת או הרגל נוהג שעה אחת ודיו :

יט י שמע שמועה קרובה (טו) בשבת שבת עולה ליום אחד ולמחר קורע (ה) והוה ליה יום ששי שביעי לאבילות :

כ כ אם עשרה ימים אחר התג שמע שמת לו מת בערב התג אע"פ שאם נמנה שעה אחת לפני התג שבעה ושבעת ימי התג ויום שמיני עצרת כ"א ועשרה ימים אחרים הרי ל"א אין לזה דין שמועה רחוקה אלא דין שמועה קרובה שאין הרגל עולה למי שלא נהג אבילות קודם לו בלל וכל שכן למי שלא היה יודע שמת לו מת :

מותר לגלח אחר הרגל שהרי כבר נתבטל ממנו גזירת שלשים אבל בתוך הרגל לא יגלח כיון שהיה אפשר לו לגלח קודם הרגל ט ואם חל יום שבעה שלו בשבת ערב הרגל מותר לגלח בחול המועד כיון שלא היה אפשר לו לגלח (יא) קודם :

ט ל הא דרגל מבטל גזירות שלשים בשאר מתים אבל באביו ואמו שאסור לספר עד שיגערו בו חבריו אפילו פגע בו הרגל לאחר שלשים יום אינו מבטל :

י מ ואם חל **יב** אחד (יב) מימי האבילות הוץ מהשביעי בערב הרגל מותר לבבס ולא ילבשנו עד הלילה וטוב ליזהר מלבבס עד אחר חצות כדי שיהא ניכר שמפני הרגל הוא מבבס ר אבל לרחוץ אסור **יג** עד הלילה ס ויש מתירין לרחוץ **יד** אחר תפלת המנחה סמוך להשיבה הגה **טו** ולדידן דטהבנין (יג) לאיסור רחיצה בל ל' לאסור (ג) לרחוץ דבה הרגל לא בטל ממנו רק גזירת שבעה וכולא הדין לענין בבוס בחקוס דטהבנין לאיסור בבוס בל שלשים :

יא ס ר"ה וי"הב השיבי כרגלים לבטל האבילות :

יב ע נהג שעה אחת לפני הפסח אותה שעה חשובה כשבעה ושמונה ימי הפסח הרי המשה עשר ומשלים עליהם (עוד) ט"ו :

יג ב שעה אחת לפני עצרת חשובה כו' ועצרת כיון שאם לא הקריב קרבנות עצרת בעצרת יש לו תשלומין בל ז' חשוב כו' הרי י"ד ומשלים עליהם (עוד) י"ו ויום שני של עצרת עולה למנין הי"ו :

יד ג שעה אחת לפני ראש השנה בטלה ממנו גזירת שבעה מפני ראש השנה וגזירת שלשים מבטל ממנו יום הבפורים ד ומגלח בערב יוה"כ וה"ה לקובר מתו בשלשה לתשרי שמגלח בערב יום הבפורים :

טו ס שעה אחת לפני יום הבפורים בטלה ממנו גזירת שבעה מפני יוה"כ וגזירת שלשים מבטל ממנו התג ומגלח בערב התג :

טז ו שעה אחת לפני התג (ד) והתג הרי י"ד ושמיני עצרת (יד) שבעה הרי כ"א יום ויום שני של שמיני עצרת הרי כ"ב ומשלים עליהם ח' :

יז ז שמע שמועה קרובה בשבת או ברגל ולמוצאי שבת ורגל נעשית רחוקה דינו בדין שמע שמועה רחוקה אחר השבת והרגל ח אלא שבשבת וברגל נוהג דברים שבצנעה :

יח ט שמע שמועה רחוקה בשבת או ברגל אינו נוהג בהם אפי' דברים שבצנעה אלא למוצאי שבת או הרגל נוהג שעה אחת ודיו :

יט י שמע שמועה קרובה (טו) בשבת שבת עולה ליום אחד ולמחר קורע (ה) והוה ליה יום ששי שביעי לאבילות :

כ כ אם עשרה ימים אחר התג שמע שמת לו מת בערב התג אע"פ שאם נמנה שעה אחת לפני התג שבעה ושבעת ימי התג ויום שמיני עצרת כ"א ועשרה ימים אחרים הרי ל"א אין לזה דין שמועה רחוקה אלא דין שמועה קרובה שאין הרגל עולה למי שלא נהג אבילות קודם לו בלל וכל שכן למי שלא היה יודע שמת לו מת :

ל' אלא אחר ימי המשתה כו' מ"מ זה המתן שולין לו ימי המשתה למנין ל' וכתבתי שם שאין הולאה זו מכוה אלא גם לאן אין שולין לו ע"ש : (ג) לרחוץ כו' • בי"ד סי' של"ט ס"ה בש"ע ומ"ש דטהבנין היתר לרחוץ אחר תפלת המנחה סמוך להשבה זה [סותר] מ"ש כאן והמיקר בש"ע בי"ד ושם כתבתי לתרץ דבריו : (ד) **והתג הרי י"ד וש"ע ז' כו'** • דוקא בתת קודם הרגל מסבי' ס"ע ל' אבל מת ברגל אז בה"ה לא בה"ה אלא מבביגן ס"ע רק ליום ח' ולא כרש"ל ומ"ב שבמשך אחריו בן הוכחתי בי"ד סי' של"ש : (ה) **וה"ל יום ו' ז' לאבלות** • בי"ד סי' ח"ב ס"ו כתבתי דבמת בת' בשבת והוה יום ז' אלו בשבת דאין לבהוג איסור בדברים שבצנעה רק בשחרית בהבן המת' וע"ב שרי בחנמה לקרוחו לפ"ה דלא בחו"ח ז"ל בוה עוד בתבתי שם בחס יום הז' בשבת מוהביס בלת בעלי בתי' בשבת בחלבן בל אחרן בלילה שבת ת' והוח שבות גמור אלא ת"ב שמע שמועה רחוקה בשב' שאז מוהב אבילות שבת ת' בלילה ולא בחו"ח ז"ל בוה :

יד אפרים

תקמח (בש"ע) סעי' י') אבל לרחון אסור עד הלילה אבל נרחון אין בס"ק י"ג בחמ"ל ולחמוק מקודם :

שערי תשובה

הוה מיד למקומו בכניסת שבת זה. וכן מותר לו לנהוג בגדי שבת ומ"מ אסור לו לישבם לבית שבשבת בשבת זה ע"ש וכן דעת הבית הלל ביו"ד סימן שנ"ם אך בשבו"י ח"ת סימן ל' הביא בל בב"ם ודעתו לאסור חוהה למקומו ולבית בגדי שבת ע"ם ובהב שאין ראוי מחל שלבים שלו בשבת ממותר בע"ם בשם מיקל הרמ"א סי' ל' דיום ס"ב בחום ל"ד בו' בברלה מהל"מ סימן ח' ע"ם ומבל מקום נראה בין דב"ח מהיר בזה שאינו אלא מנהג המורה להקל לילו שנעשה בוראה בע"ם בשבו"י בים לו של מה בישמוך ומ"ם מדברי הר"מ אין מבם ראוי לאסור אע"ג דת"ל בשבת לבך הולרך לנרף מלחת די"ל לענין רחוקה שאסור מדינא בוי ס"ד לאסור בב"ם בלומ"ד בו' אבל שינוי מקום ולבישת בגדי שבת שאינו אלא מנהג מותר ואפשר דאי הוי חזי הבנו"י דברי הב"ח בוי בוש מבטל דעתו ושיש מורה בלבה בבית הלל ומ"מ לענין לבישת בגדי שבת נראה להחמיר אם אם חדשים עדיין ניכולן ניכר הרבה עיין ביו"ד סי' בס"ם סעיף ה' ולקמן בסי"ח סימן תקל"ח ס"ק כ' • ואם אין לו אחרים אפשר שיש להקל גם בזה : (יא) קודם • שבה"ם ועיין לעיל סימן תקל"ח ס"ק ז' ע"ש בשם שירי כנס"ג ותו"ת ג"ב מחולקים על זה ועיין בבו"ת ס"ב בחלקים בל זה ועיין בבו"ת שבשבה ויה"ב נזרת שלשים ובחל אם מותר לגלח אם מותר לגלח בחול המועד ב

תקמט בטור מביא לשון הגמרא לוס הסביבי זה ג' בחסרי שבו נהרא גדליה ולמה נתבטלו לומר הכא אלמלא זה גרים בית אלהיו זה גרים ביחוד דמה קשה לו על מ"ש כאן דהא סי"ב בכאן שמביב בסדר החדשים תפ"ש שלגעין הזמן הוה לוס הסביבי קודם לומה דהביב הפרבעיו' תחלה אם כן בלוס הסביבי ומי ימא הכי ומלאה דלוס הסביבי הוא בכ"ש זכר לחורבן הבי' שבאותו יום התחיל כח האויב ע"כ הביב כל מה דמרמז לחורבן ע"פ סדר חדשים משא"כ בל"ג שהוא ענין מיתת לדיקים ואין בו רמז חורבן קשה לומה הבאו בין המרמזים על החורבן ותי' ללמדך כו' הב"י הביא דברי רי"ז וה"ל ג' בחסרי שבו נהרג גדליה אמרו בר"ה נהרג ונדחה הענינו ליום חול בכ"ל ולפ"ז היה נדחה דאם יום מילה בל"ג בתל בעל הברית מתענה עד הלילה כמ"ש בבי' תקנ"ט בעל ברית אינו משלים בע"ב שהל בשבת ונדחה ליום ה' לפי ש"ש אלו הוא ה"ג ימא בן בל"ג וי"ל דשאני התם דנדחה לכל הדחייה בזמנינו דאנו רואים שעיקר התענית של ט"ב מל בשבת אלא מדחה ע"כ נשתנה דינו משא"כ בל"ג דבעה לוס ראשון דמוהו ונזכו להתענית ביום ג' לעולם הל הגזירה לעולם בשנה ואין נדחה לנו הדחייה :

תקנ פריך בגמ' קרי לה לוס וקרי לה שמן ומשמי רבא בזמן דאיכא בלוס הביינו שב"ה קיים שמן · יש סברה לוס בו' קשה מאי סריך הא ודאי דה"ק מה שהיה לוס קודם גאולה שייה יהיה לשמן אחר הגאולה ונראה דהכי קשיא ליה דהל"ל לוס הרביעי בו' יהפך לשמן בו' כמו שאמר הכתוב ויהפוך ה' אלהיך הקללה לברכה וכן בפיוט הפסוק לדומה לוס הרביעי לשמחה ומדקאמר קרא יהיה לשמן משמע דהלוס לא יבטל לגמרי אלא שיהיה לשמן וה"א ע"כ תירץ דמילוק זמן יש ביניהם ובגי"ס תי' דהכי סריך דלא הל"ל לוס הד' אלא המודש הד' כמ"ש בשאלה האבבה המודש הרביעי בו' אלא ודאי בשם לוס יש"ר גם כן : (א) מותרים ברחיצה · קשה לי ממ"ש פ"ק דמגילה דף ה' רבי רחמן בקלונות של לפורי בי"ז בחמוה וכתבו התוספות וא"ת מאי איריא לרחמן אפילו לאכול נמי מותר כדתניא אין שמד ואין שלום רשו לא מתענין וי"ל כיון דבבר קבלוהו אבותינו על עצמם מסתמא גם הם קבלוהו עכ"ל ולפי מ"ש כאן דאין איסור רחיצה בד' בי"ז בחמוה וא"ל דאמר"ב דממעשה דר' אמו לומדים בתר רחיצה ואין אסור אלא באכילה מ"ש מאי מקשי התוספות הא לאכול נמי אבי אם רשו לבטל אמתה אלא התענית אלא באמתה התענו בדין ובמקן דבין ו"ל על פי מה שכתב ר"י בשם הרמב"ן דבולמו ד' לומות נזרו עליהם תחילה בל הומרות אלא דהאידנא כיון דנהגו להתענות בהן ולא נהגו בחומרות הללו משמע דמעיקרא בך רשו לנהוג בחומרן וכיון דהבי בדרבן תנאי הרשות בידם אבל מעיקר התקנה ודאי אסורים בכולן עכ"ל ומ"ה ניחא הבית דר' דהטולה היו תוספין החומרא בבל הבי מילי כמו באכילה ובא ר' והתיר הרחילה ממילא בטלה הגזירה לף לענין אכילה וע"כ הקשו אחו' דא"כ היה לר' לאכול לחורות דבטלה הגזירה לגמרי אלא שהיה קיבל עליו משלמו איסור אכילה ולא איסור רחילה כמו שקבלו אבותינו :

תקמט א מפני דברים הרעים · כדי לעורר הלבבות להשובה (רמב"ם) : ב אין מתענין בט' · ולא רשו לבוזר תעניה נם בט' בו דאין מעבריסין על הלבור יותר מדאי (רמב"ן) וא"כ בעל נפש יתענה נם בט' מיהו בירושלמי איתא שבראשונה היה ג"כ בי"ז אלא שמבני הלרות טעו בחשבון :

תקנ א ואסור לפרוץ גדר · פי' אין מיחיים להתענות אלא בט"ב מ"מ כיון שהתו להתענות אלא אסור לפרוץ גדר : ב שנהגו להחמיר · ל"ע דבסי' תקס"ח ס"ה כתב דאסור לסם להחמיר ל"ל דוקא ימידים אסורים אבל הכא מעיקרא קבלו עליהם כולם להחמיר להתענות כמו ס"ב : כתב מ"ש סי' קי"ח קנינים מאחינין אותם לסם ומיס להתאבל עם הציבור עכ"ל ול"ל דוקא קבן סיס לו דעת להתאבל: ג מותרים ברחיצה כו' · לפי שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה (ר"ן) ולכן בעל נפש יחמיר בכולן כמו בט"ב חוץ מאחילת מנעל שלא יהא לאוכלת ואיטלולא (אל"ה) ומ"מ בלול מבילה לא יפרוס מלמטה : ד כל ד' צומות · לאו דוקא דלעולם אין י' בטבת בשבת כמ"ש סי' תכ"ח ס"ב : ה חלו בע"ש · ל"ע דהא א"א לסם לאכול בע"ש אלא ח"ל בטבת : ו קורין וכו' · והרב"י כתב דאין קורין בממנה וכ"ה במשנה פ"ד דתענית אלמנה מעמד לא היו קורין בממנה בע"ש מפני כבוד שבת ול"ל דהאידנא הכל מכינין מבע"י ולכן קורין עמ"ש סי' תי"ז · א"ל ודוויס בממנה (אבודרהם ב"י ד"מ) מוסה בתענית אסור אחתן לאחתו מכום אל ברכה מבע"י ומחנין לתיונוקות ע' סי' תקס"ב ס"ב : ממעטין

הלכות תשעה באב ושאר תעניות

תקמט להתענות ד' צומות · וכו ב' סעיפים

א (א) חייבים להתענות בתשעה באב וביו"ז בתמוז (א) וב' בתשרי וביו' בטבת **א** (ב) מפני דברים הרעים שאירעו בהם :

ב (א) ג אף על גב דכתיב בקרא בחדש הרביעי בתשעה לחדש הובקעה העיר **ב** אין מתענין בט' בו אלא בי"ז מפני שאף על פי שבראשונה הובקעה (ג) בט' בו כיון שבשניה הובקעה בי"ז בו תקנו להתענות בי"ז בו משום דחורבן בית שני חמיר לן :

תקנ הבדל שיש בין ט' באב ליתר צומות · וכו ד' סעיפים

א (א) הבל חייבים להתענות ארבע צומות הללו **א** ואסור לפרוץ גדר : הגה מיהו עובדות ומלאכות המלטערות הרבה אין להתענות (סגרות מיימוני והמגיד פ"ה) ואפילו אינן מלטערות אין מחמיירות להתענות אלא **ב** בטבנו (א) להחמיר ודוקא בג' צומות אבל בשאר מחמיירות להסליס (כדלקמן סימן תקנ"ד סעיף ה') :

ב (א) ג צומות הללו חוץ מט' באב **ג** (א) (ב) מותרים ברחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה ואין צריך להפסיק בהם מבעוד יום :

ג (ג) ד כל ד' צומות הללו אם חלו להיות בשבת נדחין לאחר השבת : הגה ואם **ה** חלו (ד) בערב שבת **ו** קורים בשחרית ומנחה ויחל (נ"י) ואם תופס ביום התענית בערב שבת מוכנין לתחפלל מנחה ולקרות ויחל ואח"כ עוקין (ה) התופס (ומ"ל סימן רמ"ס סעיף ד' אם מסליסין התענית) :

ד ז בשבת קודם לצום מבריז שליח צבור הצום חוץ מט' באב · וצום כפור וצום פורים וסימנך אב"ף עליו פיהו (ומנהג האשכנזים שלא לסבריז בוס אחד מהם) *

משנכנס

תקמט (רמב"ם) : ב אין מתענין בט' · ולא רשו לבוזר תעניה נם בט' בו דאין מעבריסין על הלבור יותר מדאי (רמב"ן) וא"כ בעל נפש יתענה נם בט' מיהו בירושלמי איתא שבראשונה היה ג"כ בי"ז אלא שמבני הלרות טעו בחשבון :

תקנ א ואסור לפרוץ גדר · פי' אין מיחיים להתענות אלא בט"ב מ"מ כיון שהתו להתענות אלא אסור לפרוץ גדר : ב שנהגו להחמיר · ל"ע דבסי' תקס"ח ס"ה כתב דאסור לסם להחמיר ל"ל דוקא ימידים אסורים לסם אבל הכא מעיקרא קבלו עליהם כולם להחמיר להתענות כמו ס"ב : כתב מ"ש סי' קי"ח קנינים מאחינין אותם לסם ומיס להתאבל עם הציבור עכ"ל ול"ל דוקא קבן סיס לו דעת להתאבל: ג מותרים ברחיצה כו' · לפי שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה (ר"ן) ולכן בעל נפש יחמיר בכולן כמו בט"ב חוץ מאחילת מנעל שלא יהא לאוכלת ואיטלולא (אל"ה) ומ"מ בלול מבילה לא יפרוס מלמטה : ד כל ד' צומות · לאו דוקא דלעולם אין י' בטבת בשבת כמ"ש סי' תכ"ח ס"ב : ה חלו בע"ש · ל"ע דהא א"א לסם לאכול בע"ש אלא ח"ל בטבת : ו קורין וכו' · והרב"י כתב דאין קורין בממנה וכ"ה במשנה פ"ד דתענית אלמנה מעמד לא היו קורין בממנה בע"ש מפני כבוד שבת ול"ל דהאידנא הכל מכינין מבע"י ולכן קורין עמ"ש סי' תי"ז · א"ל ודוויס בממנה (אבודרהם ב"י ד"מ) מוסה בתענית אסור אחתן לאחתו מכום אל ברכה מבע"י ומחנין לתיונוקות ע' סי' תקס"ב ס"ב : ממעטין

תקנ (א) צומות הללו חוץ מתשעה באב מותרין ברחיצה אמנם עכשיו אין נוהגין לרחוץ בג' צומות ואסור להורות היתר ובעל נפש יחוש לכל החומרות של תענית עבור בזמן חזה · ואם הלו ד' צומות אלו בערב שבת א"א וידוי נ"ל הסעתיק ד' צומות ר"ל אחר סד' הצומות והוא י' בטבת כי י"ז בתמוז וס"ב וצ"ב אינם

אמרינן

חלים לעולם בע"ש ואם תרצה להשיב שדעת המחבר ר"ל שבזמן שבית המקדש היה קיים"היו מקדשין ע"פ הראיה ויכול להיות בע"ש זה אינו וחלא בזמן בית שני היו עושין ימי שמחה כמו שאחז"ל ע"כ נ"ל · נם אין לעשות בערב שבת י"ב קפן באם ר"ח בשבת כ"א ביום ה' שלפניו לשר שאין לוחר סליחות וגם וידויים בע"ש בסבתה ובאותן הימים שבין המצרים טוב לתתאבל אחר חצות היום כי אז הוא פור הדינים לבבות חצי שעה או יותר על החורבן ב"ח ומועיל מאד אל הנפש (ספר הבוזנות) :

יד אפרים **תקמט** (בש"ע סעיף א') חייבים להתענות בט"ב נקט פ"ב כדיהא משום דמחיבת ליה ואפ"ם שאינו לסבל מדאים אלא לבבל פורעניות : (בפ"ר פ"ס א') בעוד פביה כו' ר"ל שבאמת שבמ"ם שלפניו ר"ש דקאמר על אלמה נפשבי אל"ל דסוי יום בסבת בגירסת כן סוא : (שם) לפס תבנו כו' ל"ל סיס לו לתבנו לבסוף אחר שיבאו סמחמיס של בחורבן : (שם) ודמס שפיבו ליום חול ושיון בכ"ס דף י"ש דקאמר על אלמה נפשבי אל"ל דסוי יום בסבת בגירסת כן סוא : (שם) לפס תבנו כו' ל"ל סיס לו לתבנו לבסוף אחר שיבאו סמחמיס של בחורבן : (שם) ודמס שפיבו ליום חול ושיון בכ"ס דף י"ש דקאמר על אלמה נפשבי אל"ל דסוי יום בסבת בגירסת כן סוא : (שם) לפס תבנו כו' ל"ל סיס לו לתבנו לבסוף אחר שיבאו סמחמיס של בחורבן : (שם) ודמס שפיבו ליום חול ושיון בכ"ס דף

תקנ (בפ"ר רש"ש סי') קודם גאולה יסיה לשמן אחר גאולה וכלפס כו' כל"ל ולפשב"ל מלפס הבוחלפס ה' דבכרים אחר שבנגנס בים שני ושאלה סאבבה בחמים בחמיסי כו' וא"כ לא סיה לו לומר יסיה שבאה לשון עתיד אלא סיס לומר כו' בשם לשמן ולאמתה לו שלה לשון סמורה לשון בוזה ומדקלם לשון מפיד הרשיון שבפנבה על אחר מרבן בים וכיוצאה שתיבת יסיו מדבר לפניו ולאחריו ול"ל ולשם מרבינו כו' יסיו ר"ל סיסיה לוס וסיינו בזמן שאין מקדש ובדרם גם לאחריו ולוס בחריו יסיו לשמן כו' וסיינו בזמן שמקדש קיים : (שם) וכן בפיוס הבסוף לרוחלס לוס בחמיסי לשמן ולאמתה לוס בחמיסי לשמן ולאמתה לוס בחמיסי לשמן ולאמתה

ל מסנה תענית כ"ו
כ מימרא דרב ספ"ק ל"ט
ג. כריתות וגמרא יומא
פ"ג ומשיריה כרשב"ן
בספר מ"ם וכן בפסקיו
פסוק ד כריתות וגמרא
תענית ומגילה פ'
ה רשב"ם פ"ב דתענית
ו שם בגמ' ז שם רשב"ם
ח שור בשם סדרשומר
בתנטוט סרי"ף ורל"ם
שם בתענית ט שם יומא

עטרת זקנים

תקנא (א) ומי שיש לו בשובת נחמו כו' ואף בשבת אבי החתן והכלה לובשין בגד עליון של שבת לכבוד חתן וכלה מהרי"ל(ב)מר"ח עד התענית כו' ובבגדן של שבת כיון דבגמ' דידן אומר בגדן סתם כל בגדן קאמר כדרך שאפרו כל משא ומתן כדי שיהיו נראין כמתאבלי' על ירושלי' (כ"ב הטור) הביראה לי' דבגמרא דידן בפרק החולץ דף מ"ג אומר בבגדן סתם מר"ח עד התענית ולא פי' שם דדוקא בבגדן של שבת כמ"ש בגמרא דמגילה והתענית גבי תענית ציבור ש"מ דגמ' דידן ס"ל דוקא בת"ש יש חילוק בין בגדן של שבת לאינו של שבת אבל מר"ח עד ב"ב בכל בגדן אסור ס"מ אם שבר א"י קדם ראש הרש אב לבגדות לו בית בקבלות דאינו יהודי ארעתיה דמשיה קבריר אין בו איסור דעיקר טעמיה לטעם שבת שבת הרי ישראל יושב בטל ואינו עוסק בשבת אבל בשבת מותר מן הדין ואינו אסור אלא משום מראית עין: (ג) ואין עושין סעודת אירוסין כו' היינו אם יש לו אשה ובנים (מורי בב"ח):

אבל אם אין לו אשה ובנים מותר אפי' לעשות סעודת אירוסין סיתו עכשיו בוהגין איסור אפי' אין לו אשה ובנים (מורי בב"ח):

תקנא א ממעטין בשמחה · פירוש שלא שמחין כלל כמ"ש התוס' פ"ק דמגילה: ב לישתמטים מיניה · עד ל"ח אלול (רי"ו וכ"מ בגמרא): ג ובעל ברית · לגמורה דוקא אותו שמוסים התיקון על ברכיו בשעת שמילה כמ"ש כי"ד סי' רס"ה סי"א אבל המכנים ומולת התיקון אינו בכלל זה ואף שהכנסים רגילות ג"כ לבנות בגדי שבת היינו לפי שזה הוא עיקר מצותה ומכ"ם בשבת שהל ב"כ שמדינה אסור לבנות לבנים דלא שרי אלא להתופס התיקון: **אין** מחליפין אפי' שטלית (מהרי"ל): ד הכתונת לבד · ומותר אפי' אל ס"ב בשבת (לבוש) והמתמיד שלא להחליפו מנהג שטות הוא שלינו לבוש רק מפני הזיעה (מט"מ): **ה פרוב** · וס"ה מפות ומכסאות (מהרי"ל): **ו בגדי שבת** · אבל בגדים הדשים אסור (מ"כ) מהרי"ל עשה שפיל האלין לבנו ולבש קט"ש של שבת לכבוד בנו הכתן: **ז של שמחה** · אפי' גם לאמשא ומתן כגון ברכי חוסה אבל אחר משא ומתן שרי כדרכו (ב"י ב"ח) וכתב מהרי"ל הסלסורים לא יעלו כלי כסף לסרסר בעיר דשמחה הוא ברוחים ובמקום שנהגו איסור בכל משא ומתן לריך שתהא עבי"ד סי' רי"ד אבל במקום שנהגו למעט בכל משא ומתן לא מהני סברה דבעינן בילובלמי הלא מוחר בזה לבנות ותליה מדבהב הטור ור"ל ואמרינן בילובלמי הלא דתימא בגין של שמחה בגין בגין של שמחה הוא בגין בית תתנות לבנו ה או בגין של ציור וכיור ובנטיעה של שמחה ו בגון אבורנקי של מלכים שנוטעים לצל להסתופף בצלו או ז מיני הדס ומיני אהלים (ב) ח ואם היה כותלו (ח) נוטה ליפול אע"פ שהוא של שמחה מותר לבנות ח (ולוקח (ט) מנה הכל אחר) (ר"ן ספ"ק דתענית) **ט** ואין נושאים (י) נשים (י) ואין עושין סעודת אירוסין אבל ליארס בלא סעודה מותר ואפילו בתשעה באב עצמו מותר

תקנא אמרינן בגמ' דע"ב אין תנוי ברלו להתשעות מזמי שהוסלו בו הלרות והקבו אתו' הא בתמוז נמי לריכו בו ס' לרות ותי' דמורכן הכיות קשה טפי ועי"ל דבע"ב הוסל לרה ל' פעמיים: (א) ממעטין במשא ובמתן · כתב ב"י ושבשיו לא נהגו רוב העולם למעט במשא ומתן כלל מפנכנס אב ונראה שהם מפרשים דלא מתסר בגין ושיעה אלא דוקא בדשמחה כסברת לתשובה שהמיר רבינו ומפרשים דלא נאסר משא ומתן אלא בדשמחה כדברי הסברת שדמו התוס' ולפ"ז לריכין ליתר ממשא ומתן של שמחה בגון לרכי מוסה כו' עכ"ל ולפי מנוס הא לא אריה דהא אמו לוחין דגם בלרכי מוסה לא נמנע מוגע בזיגו ומה שדמו התוס' ז הסברת דהא לא אסרו אלא לעשות שעודה זו ולפי דחיה אמיתית ואילך נסמוך על סברת דחויה כזו ונראה דעשה המנהג להקל כפי מ"ם בסי' תקל"ט ס"ד מעט להיתר משא ומתן; כמ"ה אפילו בים לו מעות מעוט שים עליו לו מעות מעוט מחו' פ' א"כ ס"ים הבאתי לרייה מחו' פ' מ"ה ס"ים לו מיתר זה בחמת ומתן מן לב ואילך מה שלין ממעטין סוב מלאתי כן בדברי מו"ה ז"ל בסם רס"ל: (ב) **ואם היה כותלו כו'** · ל"ל אפילו אם הוא בעגין שלין בו סכנה אלא שים לחוש לפסד ממון ג"כ מותר בזה לבנות ותליה מדבהב הטור ור"ל ואמרינן בילובלמי הלא דתימא בגין של שמחה בגין בגין של שמחה הוא בגין בית תתנות לבנו ה"ל ולקיים בילובלמי הלא דתימא בגין בגין בגין

(ג) **שלא יקדמנו אחר** • כז ליתא בגמרא ממש דבלתו הלי תבשל לאסור לתרם ובטור כתוב דבתירוסין בלא סעודה ליכא שמחה וק"מ ש"ב לומר הוצרכו בגמרא לעשות שמא יקדמנו אחר וג"כ דס"ל להטור דבמקום שאסור משום תבילות לא מהני שמא יקדמנו ולחייב מאכל דבסך הפי' ד"סי' בל"ב דאסור אפי' בתירוסין וכן לענין תענית נמי' דאם עברו ולא נענו דממעטים לף בתירוסין כמ"ש בה' תענית הלא ולאי דלא מהני טעם שמא יקדמנו הלא איסור שמחה וכ"ל שמחה נדולה ואע"ג דהטור הביא כאן דברי ר"ן דנתן טעם נם בע' בתב משום שמא יקדמנו היינו כיון שכבר הקדים דאין כאן שמחה נדולה משום הכי מהני נם טעם שמא יקדמנו לף על נב דתיכה קלת שמחה ותשבה בתב נם המיר כמו תבל דתבילות יכנה היא כמ"ש בי"ד סימן קל"ז כ"י : (ד) **ואפילו מטפחות הידים כו'** • ז"ל רש"ל ותנמנו מוכנים איסור אפילו מרחם מודם כל דבר שנוהג בשבוע שחל ע' בתב חוץ ממה שייך לכבוד שבת אין למות כלל כנון כתונת ומטפחת דמוהגין היתר תבל בסדינין כמדומה שנהנו בו איסור ולריך עיון דממריגן בתבל ממש לף בכתונת לשבת תבל מטפחת הידים והסלתן כמדומה שנוהגין היתר פשוט אפילו בתבל הנלע"ד בתבתי ושיין בי"ד סימן שפ"ט ע"ל : (ה) **ובלי פשתן וכו'** • בטור בשם הרמב"ן הה דאין בכלי פשתן משום גיהוץ דוקא כיבים תבל בתדשים יש בהם משום גיהוץ אלמא דכלי למר אפילו ישנים אסור הלבן כלים תדשים בין לבנים בין לצבועים אסורים וכן ישנים מכובסים כולן אסורים אפילו לבנים אחר שבת כו' ע"ל נראה פי' דהך ישנים מכובסים דקאי נם כן דוקא אפילו גיהוץ דכמו שאסור בתדשים בלבד אבל בתדשים כן אסור לנהנ כלים מכובסים זה אפילו בכלי פשתן והוא שכתב ב"י וכן ישנים מכובסים בין לבנים בין לצבועים בין דלמר בין דפשתן כולן אסורים דכיבוס לא שאני לן בין למר לפשתן ע"ל פירוש לענין גיהוץ דכלים מכובסים אין חילוק בין למר לפשתן כמו שאין חילוק בתדשים בין למר לפשתן ומו"ת ז"ל הקשה על ב"י בס"מ דכיבוס לא שאני כו' דזה ת"ל להרמב"ן דלדעתו כלי פשתן אין בהם משום גיהוץ שלנו ולא משום כיבוס שלהם גם הב"י נוסיף כתב קודם לזה ומיהו כלי פשתן ישנים בין לבנים בין לצבועים לכבס או לנהנ להניח מותר ונראה דלא

• מותר (יא) ליארס (ג) **י שלא יקדמנו אחר** : הנה ונוהגין לתחמיר בתין נוסתים מי"ז בתמוז ואילך עד לאחר תשעה באב • (מהגיבוס) :

ג כ **שבוע שחל בו ט' באב אסורים יא** (יב) **לספר** (יב) ולכבס אפילו אינו רוצה ללובשו עתה אלא להניחו לאחר ט' באב ל ואפילו אין לו אלא חלוק אחד אסור וכן המכובסים מקודם בין ללבוש בין להציע בהם המטה (ד) **ואפילו מטפחות הידים והשלחן אסור** מ **וכיבוס שלנו מותר אבל "גיהוץ** (פי' משבירין על הכנפים אבן חלק לתחליקו • ערוך) **שלנו אסור** (ה) **וכלי פשתן אין בהם משום גיהוץ והרי הם כביבוס שלנו ומותר** נ **והני מילי לנוהגן ולהניחן עד אחר תשעה באב אבל אסור ללבשן בשבוע זה** ס **ונהנו לאסור אפי' כלי פשתן ואפילו בכיבוס שלנו בין ללבוש בין לכבס ולהניח** ע **ואין להקל בדבר כיון שנהנו וכ"ש דאפשר דמדינא נמי אסור שהרי יש** פ **מי שכתב דכיבוס שלנו קרי [גיהוץ] לשל בני בבל שאין מתלבנים יפה לפי שמימיהם הם עכורים שאינה ארץ הרים וגבעות כארץ ישראל וכיבוס של שאר ארצות אפשר שהוא כביבוס של ארץ ישראל ואסור ועוד** צ **יש מי שפירש דגיהוץ היינו מים ואפר או נתר ובורית וכבוס היינו במים לבד ובזמן הזה אין מכבסים במים לבד ונמצא שכל כיבוס של זמן זה הוי גיהוץ ואמו' מדינא אפילו בכלי פשתן ללבשן מיהא** : הנה ומנו מוהגין לתחמיר בכל זה מתחילה ר"ח עד אחר התענית אם לא לצורך מצוה כגון אנשים לבנים מותרת לכבס ולבנות לבנים ולסיע תחתיה (רוקח ומ"ז) אבל **יב** בע' בתב עמנו (יד) לא תלבש לבנים רק לובשת תלוח בדוק ויפה (בעטות שערי דורא) **יד** וכן (מו) לכבוס שבת לובשים כלי פשתן (מו) ומעיין לבנים כמו בתר שבתות ואסור ליתן כלים לכובסת מ"י (יז) לכבס **מו** מרחם חדש ואילך אבל קודם לחם חדש מותר לתת לף על פי מכובסת אחר לחם חדש (תוספות פ"ד דתענית ומקרי"ל) :

ד מז ק **לאחר התענית מותר לספר ולכבס מיד** ר **ואם חל תשעה באב בשתי השבתות בין שקודם התענית בין שאחריו** (ד) ס **ויש מי שאומר יז שנהגו לאסור כל שבוע שלפניו חוץ מיום**

כתב דלריך התהה דדוקא נבי המיה בק"ש דלב"ה לין סדר מלוה בהמיה זו ולכן אסור לבטות עמנו אבל בכל אחר בבריס דאחים כל אחד להתמיר ואותן בני אחים אסוריס נם כן לספר ולכבס עד יום ה' מפני כבוד השבת עכ"ל עיין מ"ש סימן ס"ג סעיף ב' ועוד ל"ל ליון דרסב"ג ס"ל בגמרא דכל השבת אסור נהנו כרסב"ג ולכן אפילו חל ט"ו באב יום ו' אסורין בבבר ואם נהנו לספר ולכבס מיד אחר התענית נהנו אין שנהנו לאסור • הימנו איכא אחל

ישיבה לו מדבה רק אם ביומא דאין בתירוסין רק קלת שמחה אז י"ל בשיר כיון דאבילות ישיבה שיא מתבי כיום סך עשרה דגלא יקדמנו אחר ושיין בס"ו סי' תקפ"ג שבתב ג"כ בשעה משום דבתירוסין ליכא שמחה בגולה: ובמ"ש איכא משום שמא יקדמנו אחר וג"ל מ"ש בה"ט כאן: (שם) ור"ל שמחה נדולה כו' ל"ש דל"ל בה"ט' בקלת שמחה נמי דשא בכשאין לא שייך שמא יקדמנו • ואפשר דלא"ה שיבא שלי אפשר לאסר לאחר אם לא בשעת מלוה: (ב"ח ס"ק ה') נראה פי' דהך ישנים בכינוי פ"ש דקר ולכלך אבלי עשקן אלא שאם מכובסין אסור לעטן דלבדרגי ל"ל דשמחתה מייבי דאסור דלעטן בגיהוץ שלנו אבל אסור כו' וזה מיושב בסמ"ג לא הזכיר מתחלה שום דבר מזה לסכריע דאסור לבבס בכלי עשקן ושיבוש אחר"ב לשון ומלכך • ושיר שבריי כתב שם אח"ב ומיהו כיבוס שלנו שרי וכל כלי עשקן בכל מקום אפי' בגיהוץ שלנו מותר כו' וזה מיושב דבמ"ג בלא אבלי אמר אלא אפי' בכלי עשקן בין לבנים בין לצבועים בין לאמר בין דפשתן כולן אסורים דכיבוס לא שאני לן בין למר לפשתן ע"ל פירוש לענין גיהוץ דכלים מכובסים אין חילוק בין למר לפשתן כמו שאין חילוק בתדשים בין למר לפשתן ומו"ת ז"ל הקשה על ב"י בס"מ דכיבוס לא שאני כו' דזה ת"ל להרמב"ן דלדעתו כלי פשתן אין בהם משום גיהוץ שלנו ולא משום כיבוס שלהם גם הב"י נוסיף כתב קודם לזה ומיהו כלי פשתן ישנים בין לבנים בין לצבועים לכבס או לנהנ להניח מותר ונראה דלא

• סיר כבס דבינו טיבים מהיכו' כ' מבנס הענינים ובלוקיטתא דבר שבת בס וכבריתא ל' רמב"ן בספר ס"ם ס"ם ס"ם מבא דבר שבת דנטלו קלרי דבי רב מ' בריתא בס וכפרס"י ג' מבא דבבי יוחנן ם סוב כבס אבי סעודי ם כ"י ם סבב יהודה בר ראובן ל' כ"י ק מבנס הענינים כ"ם ובב' לאוסר ובבבב"ג ובבריסו לקולא בבבס בס ר יבו' בהבוסו בל"ם ומר"ן בס סוב בבס בס"ם ומר"ג בס :

עטרת זקנים

(ד) ויש מי שאומר כו' • ובתו' כתבו באם חל ביום ה' מותר לכבס מחצות ואילך כו' ר"ל ביום ה' מחצות ואילך דאילו ביום ה' פשיטא דאסור ואפי' לכבוד שבת וכן פסק הב"י ולא כדברי תתו' בתענית דבתירין ועל סמך תוראה זו הורה מורי בב"ח מי שרוצא לרדך לטרחקי' בשבוע שחל בו ט"ב מותר לכבס לו בגדי פשתן אפילו לכבוד שבתות שהוא צריך דוראי א"א להמתין לו עד אחר ט"ב אלא ע"י אי' ולא יכבס יתודי דע"י אי' אין איסור אלא מנהג :

יד אפרים

בש"ע סעיף ג') שפרי יש מי שב' בכיבוס שלנו קרי גיהוץ (בל מי בכל כו' כ"ל (בש"ז ס"ק ג') ולאים מלבל דבסק כו' לאסורה אין בלים ד"ל דשלמי ב"ב דאבלות ישיבה שיא שפרי פס"ז נוסיף מוכרח (מלק כבן כמ"ם בסוף דבריו ול"ל דס"ל דאם לא כן פוס בתירוסין מתחה מתכבס אז ואם"ם בקונטרס דבר שבת בלי בגדי מלבן אחר אין סכרא לאבל בין אבילות

ובמ"ש מלא מרבה רק אם ביומא דאין בתירוסין רק קלת שמחה אז י"ל בשיר כיון דאבילות ישיבה שיא מתבי כיום סך עשרה דגלא יקדמנו אחר ושיין בס"ו סי' תקפ"ג שבתב ג"כ בשעה משום דבתירוסין ליכא שמחה בגולה: ובמ"ש איכא משום שמא יקדמנו אחר וג"ל מ"ש בה"ט בקלת שמחה נמי דשא בכשאין לא שייך שמא יקדמנו • ואפשר דלא"ה שיבא שלי אפשר לאסר לאחר אם לא בשעת מלוה: (ב"ח ס"ק ה') נראה פי' דהך ישנים בכינוי פ"ש דקר ולכלך אבלי עשקן אלא שאם מכובסין אסור לעטן דלבדרגי ל"ל דשמחתה מייבי דאסור דלעטן בגיהוץ שלנו אבל אסור כו' וזה מיושב בסמ"ג לא הזכיר מתחלה שום דבר מזה לסכריע דאסור לבבס בכלי עשקן ושיבוש אחר"ב לשון ומלכך • ושיר שבריי כתב שם אח"ב ומיהו כיבוס שלנו שרי וכל כלי עשקן בכל מקום אפי' בגיהוץ שלנו אבל אסור בלי עשקן בין לבנים בין לצבועים בין לאמר בין דפשתן כולן אסורים דכיבוס לא שאני לן בין למר לפשתן ע"ל פירוש לענין גיהוץ דכלים מכובסים אין חילוק בין למר לפשתן כמו שאין חילוק בתדשים בין למר לפשתן ומו"ת ז"ל הקשה על ב"י בס"מ דכיבוס לא שאני כו' דזה ת"ל להרמב"ן דלדעתו כלי פשתן אין בהם משום גיהוץ שלנו ולא משום כיבוס שלהם גם הב"י נוסיף כתב קודם לזה ומיהו כלי פשתן ישנים בין לבנים בין לצבועים לכבס או לנהנ להניח מותר ונראה דלא

באר היטב

(יא) ליארס • ומס"ם מותר לעשות מרוכין ומ"מ ל"ל דאסור לעשות סעודה ואפי' בלא ריקודין ומחולות וג"ר לעשות בניין מילה דלית בה שמחה אלא בלא"ב דלא מסתפק דבלא שמחה דסא בגמרא קמני מר"ם עד שתעבר הסעודה ואילך בה' תענית • (יב) לספר • עבה"ט ושיין בכנות יעקב ח"ב מבתב בנין מילה דלית בה שמחה אלא בלא"ב דלא מסתפק דבלא שמחה אסור לכבס ולהניח אפילו אינו רוצה ללבשו עתה אלא להניחו לאחר ט' באב • ומיהו מה שמובען לאסור בימי הספירה וכימי המלבים לא מקרי מלבוש דבשמחה אלא אם לא בשבת ומיהו מה שמובען לאסור בימי הספירה וכימי המלבים לא מקרי מלבוש • וג"ל דאסור לעשות ריקודין ומחולות מי"ז בתמוז ואילך מ"ש : (יב) לספר • ולימוד סופרים ל"ל דמותר ולכבוד שבת שבשבת הבאי וכ"ם לצורך סכילה מ"ש • וש"ר ל"ב אסור בשבת אחל ל"ב בתרו ע"ם : (יג) ולכבס • דגרלה בתמים דעתו מהאבילות : (יד) לא • אבל מ"ב מבשע שמותרת לובשת לבנים • ופ"ל מ"ש בשיטה מקבצת : (טו) לכבוד • מבשע שבת לכבוד שבת. מותר לכבס כיום ס' ויש לסקל אם אין לו בתרת מקבצ' : (טו) לכבוד • ופ"ל מ"ש בשיטה מקבצת : (טו) ומעיין • עיין מ"ז שאומר לבלים הבריסים בשם ר"ל : (יז) לכבס • אפילו אל"ל לכבס אחר מ"ב מ"ל • ופשט' מקבצ' מ"ק מ"ב מ"ם • [ונסמר אלים בבם לידר לסקל בזה

בשם בתרה בכסף לף לפי מ"ם בספר"ה סימן תס"ח דאמירה לא"ו בשאר איסורי דרבנן שרי מבוס מומרת דס"ב נהנו לאסור אפילו לומר לבונסת שביא תקח בבנים ושיין בתה"ב בשם זרע אמת שלתת לבונסת בנדי שבתן ער"ח שתבדה אותם בו ביום בתים ואחר שבבבה לבבם אם תגמור ולבבה ובבית ישראל ופע"ב המדינא יש לתיר מבל מקום בשע"ע סעיף ד' לאחר התענית • עיין מג"א ס"ק ס"ו לענין הבוגדים שלא לאכול בשר ויין עד שבת נחמו שבב"ח בתב שלתרה לף לספר ולבבס אסור עד יום ה' ובב"ע סבמעט זה וס"ם נמג"א שלא נהנו שלא לאכול בשר ויין אבל נהנו לספר ולבבס מותר להם שלין לחייב אותם יותר ממה שנהנו וגם בתב בס"ל הבוגדים לאיסור לף אם חל ט"ו

שערי תשובה

(יא) ליארס • עיין בס"ם • ושיין ביד אפרים מ"ם על דברי בס"ז ס"ק ג' ושיין בשבות יעקב ח"ב שבתב ג"כ בדברי הבי"ם בס"ב : (יב) לספר • עבה"ט ושיין בבו"ת אילת השחר סימן מ"ח ומ"ע בעיין זה שבתב בשם מהר"ם מלובלין לאסור בימי הספירה וכימי המלבים • וכן בשם הגאון מהר"ל אם אמבמי ז"ל שמתבא בארץ אמבמי שלא ליקוד לבריס בין המלבים וכוא ז"ל כי בער סייתי וגם אקבתי ולא רשיתי בתה"ינתו ובנין לא בשבירה ולא בין המלבים וכמיקל לא בבבירה לא בבבה מבתחרונים שבמנבי לא הזכירו הבאיסור מבתחת מי מתיון ג"כ ס"ם ע"ב ד"בריס בשם שבתבתי בשם בס"ל כ"ב וס' בדבון מרבנה שמותר לבריוק בסרק דלא בבבבל מותר לבריוק בבבבל ד"ה בבבבל מותר לבריוק בבבבל ד"ה בבבבל מותר לבריוק בבבבל ד"ה

ת הפ"ר וכ"י מסרוכלמו
ל טור כסם הרמב"ן
ב סם כסם רמינו שב"ם
והגהות מיי' בסם הרוקח
ג טור לדפוס ד בסם כסם
סירו' מ"ר דפסקים וכסם
מתן טעם שנו שסקם לכן
סמייה וכסמים כי בסמוה
יסרסון ס טור מסוס
דאיכא טפחות הגרסי
כיתו' כן וכ"כ סרמב"ם
כפ"ת :

יחוה ה' ויום ו' : הגה וטסנין לסמיר מחחלת ר"ח לענין כיבוס אבל הסטרות טסנים (יח) לסמיר מי"ו בחמוז (מנהגים) :

ה יט (ו) (ז) ח **אין לעבריות לכבס בגדי (יט) האי' בשבוע זה :**

ו כ ט **כלים חדשים בין לבנים בין צבועים בין של צמר בין של פשתן אסור ללבוש בשבת זה :** (ולבו מסמירין

כא (כ) מרמס מנהג ומלוכן) :

ז כ יש אומרי' שאסור לתקן בגדים חדשים כב (כא) **ומגעלים חדשים בשבת זה כג : ויש להחסיר בזה** (כב) **מראש חדש :** הגה וס"ס דאסור לקטוס וקן לוקס ישראל לאסור לעשוס לאחרים כין בשכר כין בחנם (חס"ד וכ"י) **כד** ונהגו (כג) לסקל כזה אבל אם ידוע ומפורסם שמעלמים מל מ"י מרי (חס"ד) וכן נהגו לחס **כה** לאומנים מ"י לחקן כלים חדשים חוץ זה כדי ביטול מוכרים לאחר (כד) סחנעית ומיהו מוב לעשוס כזה בעקום דלאסור דלמא מעלה ומחן דמעשיהן :

ח ד נשי דנהיגי (ז) דלא *לטשתי (פירוס נסדר ולערוך סחוסין שהולכין לאוכלו בל בגד והוא מלבון לו בעחי לו בערב) **עמרא מדעייל אב מנחנא** (ומהגין (ח) בלא לקרס הלבנס עד (כה) אחר ב"כ) (מהרי"ל ולשת עלמו) :

ט ה **יש נוהגים כו שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין בשבת**

ונ"ל שמוחר לעשוס לוחן שקורין קרוטין שאוכלין בעלים דלאו בגד הוא ושת"ס : **כד ונהגו להקל בזה** · מעמע דאסילו לישראל נהגו להקל ומיירי שמחן לו קודס רלס מודס אבל אחר ר"ח פשיטא דאסור ליחן : **כה לאומנין א"י** . אף על גב דבכיבוס אסור כמ"ש סס"ג הייגו לפי מנהג בגמרא לאיסור משא"כ בבגדים חדשים והטעם לפי שעדיין אינן שלו ולא נקרא שמו עליו וכתב בהגמ"ן דאסילו בע"ב עלמו שרי לעשות בגדים ע"י א"י לעוך בשולין עמ"ש ס"ב : **כו שלא לאכול בשר** · נ"ל דמיד שהסחלנו הקבל ערבית בע"ש הע"ש שהיחיד לא התחלל עדיין אסור בבשר ויין וה"ס ברלס מודס לדיקן ושיין ע"ש סימן רע"ג ולל"ח סעיף ב' ובטור סימן קי"ח וכי"ד סוף סימן שע"ה ויש ממגעין אחר שאינו בכלל זה עכ"ל :

מוחר

ת הפ"ר וכ"י מסרוכלמו ל טור כסם הרמב"ן ב סם כסם רמינו שב"ם והגהות מיי' בסם הרוקח ג טור לדפוס ד בסם כסם סירו' מ"ר דפסקים וכסם מתן טעם שנו שסקם לכן סמייה וכסמים כי בסמוה יסרסון ס טור מסוס דאיכא טפחות הגרסי כיתו' כן וכ"כ סרמב"ם כפ"ת :

עטרת זקנים

(ח) אין לעבריות כו' · משום מראית עין אפילו היתה כובסת לרבים ליהודים ולא"י אפי' הכי אסור אבנם המפלאבות שעושין הנשים לצניעים אחר הכביסה שמוללים הקצוות אין לאסור בשבת זו בצניעים של א"י דאף בשל ישראל אין כאן אלא חומרא בעלמא וגם הנשים הטוות חוטין הוא"ל ומחייתן מסלאכת זו שרי :

יד אפרים

(בש"ע סעיף ה') אין לעבריות לכבס בגדי מ"י כשבוע זו מקילו מחס"ר (ס' ק"ב) דאסור משום מראית עין כמו גבי ריצין דמיבון דווקא שעשה מעבר נמ"י ולא משרסס דמסמון בל מ"י מלבש דאם סיס סיס בכל מנים נרגים אסור מסוס מראית עין וגנ"ל נמי אם סיס כובסת לנרגים ליהודים ולא"י אסור ולפמ"ד נ"ש דמ"ל סח מנעלם אם נעשה מעבר נמ"י אף אם סיס מקרע לנ"ל אם נעשה מעבר לא"ל אם סיס מעבר כי מסוס מ"ר כשעת מקרע אבל ל"ת דמשמע דקלי מעבר לבנים ריא"ל דמ"ל דמיון לאמור לתפור מבדך בשעת לביסה עיין מ"ש סימן רכ"ג ס"ד : **כב ומגעלים חדשים** · וה"ס לאסור ללבשן (תוהה הגמ"מ) : **כג ויש להחמיר** · ולנמין לביסה דשת הרב"י לקבל מסוס דשעה לאסור הטעיה כמ"ש ס"ס ומ"ש בס"ס דמ"ל דמ"ל מוחר ללבוס בגדים חדשים בשבתות מסוס שמהנו שלא למשתי שמרא מסוס שבטל אבן אם"ס לא מקבל בגד מתוקן כמו שהוא ובירך שהמיון בשעת קנייה קודם י"ו בתמוז לאו מוחר ללבוס בין המלרים אבל מי שקבל בגד שלמיו מתוקן ונתן לאומן לתפור מבדך בשעת לביסה עיין מ"ש סימן רכ"ג ס"ד : **כב ומגעלים חדשים** · וה"ס לאסור ללבשן (תוהה הגמ"מ) : **כג ויש להחמיר** · ולנמין לביסה דשת הרב"י לקבל מסוס דשעה לאסור הטעיה כמ"ש ס"ס ומ"ש בס"ס דמ"ל מוחר ללבוס בגדים חדשים בשבתות מסוס שמהנו שלא למשתי שמרא מסוס שבטל אבן אם"ס לא מקבל בגד מתוקן ונתן לאומן לתפור מבדך בשעת לביסה עיין מ"ש סימן רכ"ג ס"ד : **כב ומגעלים חדשים** · וה"ס לאסור ללבשן

אמר עד יום אחר ע"כ: (ט) **ומותר בחומץ של יין**. דאיסור זה הוא כמו גדר כמ"ש ב"י בסוף תענית אמצעית ובגדר מן היין מותר בחומץ יין כמ"ש ב"י ד"ס' רי"ז סי"ל ולכאורה נראה כיון דאיתא שם דגדר מן היין ומעשה אותו יין חומץ אסור בו ה"נ כן הוא שאסור בזמן זה מחומץ מעשה מיין בזמן הזה אבל אינו גרע"כ דשם היה היין עצמו אסור מגד איסור גדל דרביע עליו משא"כ כאן דאין האיסור אלא מנוס שמתה ובחומץ ליכא שמתה א"כ נהפך האיסור עצמו לאיתתא וגם בבשר לדין התלמוד מוכח כן בגמר בסי' שלח"ז דמותר אחר ג' ימים והוא ממש בחומץ דכאן והא דאיסור דכאן מותר בתבשיל של בשר כמ"ש אח"ז ואולו בגדר מן הבשר יין זה ודאי גם התבשיל שקיבל ממנו טעם אסור וכמ"ש ב"י ד"ס' רי"ז אלא ודאי כמ"ש ודומה כאן לגדר מבשר יין סתם דמותר בתבשיל שיש בו טעם יין וכ"ש דמותר כאן בתערב יין בתבשיל אע"פ שיש בו טעם יין כללא"ד שבוע וכ"מ בכל בו שמביא ב"י בסי' זה ומעשה שבתבתי מבואר דבימים אלו מותר ברוטב של בשר כמו בגדר מן הבשר בי"ד סי' רי"ז: (י) **מר"ח עד התענית**. בפ' בתרא דתענית פליגי ר"מ ורבא"ג ר"מ ס"ל דאיסור כיבוס והספורת הוא עד התענית ורבא"ג ס"ל דאסור כל אותו שבת סי' שבוע ופסק הכא הגאון כר"מ דאיסור אחר התענית אפילו באותו השבוע וכתב הש"ל בתשובה סימן כ"ד דיש מהגיס מהגין אלא לאכול בשר באותן ג' שבועות ומוסיפין עד שבת ממנו אחר כתב במהגיס דלא שיר עבדי כיון שעברו הטעמים שנאסר בשבילו בשבר ויין ושיש ושל נראה דאפילו בא אחר להחמיר עד השבת דרבא"ג דלא יאות עביד דאיתא פ"ק דברכות אר"ש אני שיתי בא בדרך והשיתי לקראת כדברי ב"ש וסכנתי בעצמי מפני הלסטים א"ל כדאי הייתי לאוב בעצמך שעברת ע"ד ב"ה ופי' התוס' אף על פי שהחמיר על עצמו לעשות בב"ש וב"ה נ"כ מתירין לעשות בב"ש להשות ולקרות מכל מקום אחר שבת לכון עצמו לעבור ע"ד ב"ה אפילו הוא להחמיר חייב ה"ה כאן דקבוא הלכה כר"מ והוא בא להחמיר כרבא"ג שנקרא חוטא שמצער גופו בכדי אל"ל ואין דברי הרב ברוכים בזה דכתב התוס' שם במסקנא בשם הר"ר שמעיה ז"ל כה"ג נבי ק"ש אע"ג דמן הדין יצא בדיעבד כיון דלב"ה אין נכון כדאיתא במתני' כדאי הייתי לאוב בעצמך אם עשה כב"ש לב"ה לא עשה ולא כלום אל"ל א"כ לא היה ר"מ לאוי לעשות אלא מלד שעשה כדברי ב"ש מה שאינו נכון לב"ה משא"כ כאן בטלונתא דר"מ ורבא"ג דלא עבר כלום לר"מ בתה שעשה כרבא"ג גם מו"מ ז"ל חולק על רש"ל בזה משעם אחר ע"כ ודאי אין לן על המחמיר בזה כוס שון אחר חטא רק נלע"ד שהמחמיר אסור לומר שהוא חס לדברי רבא"ג דבזה נראה כחולק על פסק דרבא א"ו אלא יחמיר לעצמו דרך לפניס משורת הדין ולא יאמר כלום: (יא) **מותרים בתבשיל בו'**. בסמוך נתבאר

כז ומותר בחומץ. עבי"ר סי' קכ"ג דאין אנו בקיאים איזו מקרי חומץ מ"מ הכא כיון שאינו אלא מנהג כל שבני אדם ממנעין לשתותו מפני המיאוסו מקרי חומץ דאזלינן אחר לשון בני אדם ע' סי' כ"ד ס"ד ובי"ד סי' רי"ז: **כתב** הב"ח מי שקיבל עליו בפירוש שלא לאכול בשר מי"ז בתמוז עד ט"ב אסור גם בשבת וצריך התרה עכ"ל ולכאורה נראה דכל המודר אחד מהנאה מודר ומותר בשבת וכמ"ש בסי' תק"ע מיהו בסש"ם דנדרים מסמע דאסור ע"ש בר"ן מ"מ נ"ל דכל שלא הוציאו בלשון נדר אלא בלשון קבלה בעלמא מותר בשבת עכ"ל מ"ש בסי' תי"ח ובסעודת מצוה נ"כ מותר: **כח ומצניעין הסבין**. ועבי"ר סי' קי"ח אם מותר לאחר בהמות ומב"ח: **אין** שותין עד י' באב ואם אל ב"ב ביום ממיני מותר לשתות אחר חצות לכבוד השבת (ב"מ) אבל בתמודרים"ם כתב העשם דמר"ח עד התענית נזרינן דלמא אתי למיכל בשר ביום ר' ז' ומ"כ לא יתלה דקוים לבשר טריפה לכן מותרים לשתות ביום ד' דאל"כ ממנעי ולא שתו וכ"מ ממ"ש ס"ד וע' ססי' תנ"ז וסי' תקנ"ד סכ"ג וכן מ"כ מי שא"ל לו לאכול מאכלי אלב יאכל בשר עוף אלא היו מקרינין ממנו קרבן וגם אין שמחה אלא בבשר בהמה (ב"ח): **כט מותרין בתבשיל**. דלעפורי קמכוון והא אלעשר ועוד דדמי לנדר מן הבשר דשרי בתבשיל כמ"ש ב"י ד' סי' רי"ז ס"ש וע"ל דשומן של בשר דינו כבשר עצמו ולא יתלה בתבשיל שיש בו שומן דאינו עצמו לאסור אף בתבשיל של בשר וכ"כ ב"ש ד' סי' רי"ז ס"ש לענין נדרים ואסור לשמה המנהג דבנדרים אזלינן בתר מנהג המקום ועוד דבמדר רבינו להזהיר לבון אכילה וא"כ מדינא אסורין ל"כ בתבשיל ועוד דהב"י והד"מ כתבו לאסור: **ל ובשר מלוח**. אע"ג דלענין בן סורר ומורה לא חשיב בשר: **לא לתיגוק**. ממש דמותר ליתן לתינוק בשר ויין בשבת זו דמעיקרא לא הנהו איסור להחמיר בתינוק ודוקא בתינוק שאינו יודע להתאבל על ירושלים וע' סי' שמ"ג וסי' תקנ"ד ס"ז וסימן תע"א וא"ל דדוקא משום מלוה מותר דהא בסי' רס"ע משמע דאף משום מלוה לא ספינן לתינוק איסורא אלא על כרחך ליכא בזה איסורא ובהג"מ כתב מהרא"ק הגיה לבניו הקטנים לאכול בשר בערב ע"ב שהל בשבת אחר חצות. פל"ל. משמע דס"ל דנדולים אסור ולקטנים מותר והא דכתב בשבת משום דמעשה היה בשבת שנאחר לסס מסעודת שחרית כנ"ל: **לב לשתות הבדלה**. אבל ב"ה יבדל בלא כוס (מהרי"ל ע' סי' קפ"ב): **לג וסיום מסכתא**. ע' ברמ"מ סי' קי"ט ובית"ס ב"ק פ"ז סל"ז וכ' הר"ש (בתמני ספר) ע' מלורע דגם לגמר מלוה עושין סעודה ועמ"ש סימן תקס"ח: **לד וסעודת אירוסין**. קשה דהא כתב בס"ב דאסור לעשות סעודת אירוסין וכת' הש"ך בבנינו הס"ע שמלא בספרי דווקא בל גדולים שמתקנו סעודת אירוסין עכ"ל אבל במנהגים איתא נ"כ סעודת אירוסין ובהג"מ כתב מהרא"ק הגיה לבניו הקטנים לאכול בשר בערב ע"ב שהל בשבת אחר חצות. פכ"ל. משמע דס"ל דגדולים אסור ולקטנים מותר והא דכתב בשבת משום דמעשה היה בשבת שנאחר לסס מסעודת שחרית כנ"ל: **לב לשתות הבדלה**. אבל ב"ה יבדל בלא כוס (מהרי"ל ע' סי' קפ"ב): **לג וסיום מסכתא**. ע' ברמ"מ סי' קי"ט ובית"ס ב"ק פ"ז סל"ז וכ' הר"ש (בתמני ספר) ע' מלורע דגם לגמר מלוה עושין סעודה ועמ"ש סימן תקס"ח: **לד וסעודת אירוסין**. קשה דהא כתב בס"ב דאסור לעשות סעודת אירוסין וכת' הש"ך בבנינו הס"ע שמלא בספרי דווקא בל גדולים שמתקנו סעודת אירוסין כמ"ל אבל במנהגים איתא נ"כ סעודת אירוסין

ודוחק לומוק כל הספרים והב"ח כתב דבשאין לו אמה ובנים אבי לעשות סעודת אירוסין כמ"ל בשם הר"ן מיהו עכשיו מהגין אירוסין אחי' אין לו אמה

ופיין כמו"ר מהרי"ל אלבך נראה לו לאסור כיון שבדלה אפוס דשבת אבלעבע מלאודה דרבי לגדר ע"ש ופ"ל בשבת אבלים יש לסתפקיר רק אם דאיתאר בפירוש לפתיר דמשקיר אבי קיבלו אליהו: (ס"ק מ') בוי"ר סי' רי"ז בל"ל: (ס"ק י') ופסק כהא אלבה בר"מ יכו' בל"ל: (שב) כיון שנעבר בשבת אבלמא הוא ב"מ בפרא"ם אבשם בשבל קרבנות ויעמוד כיון ל"ב אין לאסור אחר זמן אחורכן אף לרבא"ג דשם אבלים לא כיום לו כיום לאבל בכיום בר אחבתאר בכו' אבלמא הוא ב"מ בפרא"ם אבשם בשבל קרבנות ויעמוד כיון ל"ב אין לאסור אחר דמ"מ אינה לאינגר דלמא אתי לאיכל בלילה לו כיום לאבל בכיום בר אחבתאר בכו' אבלמא הוא ב"מ בפרא"ם אבשם בשבל קרבנות ויעמוד כיון ל"ב אין לאסור אח

לסס וכנים עכ״ל מיהו אין לחוש כ״כ מהר״ן דפרי לעטות סעודה וגם בכל הפוסקים משמע שמדינת לחוד סעודה לירוסין ולפסר לומר דהא דהכא מיירי שלא בשעת לירוסין לו שלא בבית הרוסתו דלו ליכא שמחה כ״כ כמ״ם סי׳ תקמ״ו ולפ״ה הוי סעודה מצוה ועי׳ סי׳ תמ״ד מ״ם דמשמע קצת דלא הוי סעודה מצוה: **לה שלא להוסיף** • ז״ל מהרי״ל ודוקא הסולכים משום קורבה לו משום רישות אבל הסולכים לשתות עבירה היא בידם ולכנוס פסק כמ״ם ומהגהים דמר״ה עד ס״ב לוקמין מנין מצומצם ויש לוקמין״ מלבד הקרובים השייכים לבעלי הסעודה עכ״ל ומ״כ דנשים השייכות לסעודה מותרים ג״כ בכסר ויין ודוקא במקום שממזינין נשים לסעודה זו ומי ששלמין לו לביתו אסור לאכול כמ״ם סי׳ תקמ״ב ס״ב וגרלה לי דוקא פסולי עדות מקרי קרובים עי׳ בי״ד סי׳ שע״ד ס״ו בהג״ה וכן ומשמע בה״ם סימן רל״ח דיש לגמוד משהה מאכל וכשיוש מסכתא לף מי שלא למד עמהם יכול לאכול עמהם משום קורבה לו רישות דהא אמר אביי אמר תיתי לי דכי חזינא לוכחא מרבנן דשלים מסכתא עבידנא יומא טבא לבולהו רבנן (רמ״מ ים״ם פס״ז דכ״ק) וגל״ל דאין לעהוא קולות שמיהם אלא לו כרמ״ם בקולו ובמומרו לו לבנוס: **ומ״ב** שמל בשבת ומדהה אין לו דין שבת שמל ס״ב לענין זה וכזה כ״ש מודיס עמ״ם ס״ד: **לו מנין מצומצם** • וכשאר אוכלים מאכלי מלב ומנ״ם סי׳ תקנ״ו ס״ג לענין זימון: **לו בעש״ב שרי** • וגל דעכ״פ יטבטה קודם אלות דבזה ודאי לא מהני מה שאוכלין אחר כך סעודת ערבי על האדון כמ״ם סימן תקנ״ב ס״ם דכיון שאוכלים בשר יש להחמיר יותר: **לה לספר לקטנים** • דקטנים אמי שייך בהו חיוב לי מבוס אכילות לי מבוס עגמת נפש (ת״ה סימן רע״ב) וגל״ע דבי״ד סימן שפ״ד פסק דאין אכילות לקטן וגל״ל דאכילות דרבים מחמירים שפי: **לם מיהו בנדים בו** • ומ״מ לא יכבסו הרבה ביחד מפ״מ והגמ״ב וגל דיכבס בלמעה אם אין מבבסין ע״ג הגהר עיין סימן תקנ״ד: **מ שלא לרחוץ** • ג״ל שיולדת מותרת לרחוץ כמ״ם בי״ד סימן שפ״ח ס״ג ובברכות דף ט״ז ע״ב כתבו התוספות לרחוץ עיש ולא יתרגלו לכבוד שבת ויש לרחוץ בכל שבת ולכבוד שבת אין לרחוץ כל ע״ש ומנגע בזה אביהם היא ביהו ודי אם מחמיר בשבת חזון: הרלש

(יב) כל השייכים לעסודה אבל אינם לעמאם **לה** שלא לוסיף. וכשבוא אחל ע״ב בתוכה אין לאכול בשר ויין רק **לו** מנין מצומצם וזה לפיכו **לז** (לד) בערב ע״ב אבי (מהגהים שהרי״ל) ובלבד שלא יהיה בסעודה מאסרים בה (ד״ע):

יא כ **כל מי שאוכל בשר במקום שנוהגים בו איסור פורין גדר שנדרו חכמים הוא:** (ומותר לשתות כל מבר אחיכו אל דבם שקורין מש״ד):

יב (יג) ל **תפורת שבוע זה אחד ראשו ואחד כל שער שבו אסור:**

יג (ח) מ **ובזקן כל שמעבב את האבילה מותר:**

יד נ **אסור לגדולים לה לספר לקטנים ולכבס כסותם בשבת שהל תשעה באב להיות בתוכה:** הגה **לם** מיהו בגדים ס מלפפין בהם הקטנים לגמרי מחוליאים בהם רבי ומהחיגין בהם הבי ולחי (לה) מהרש״ל מרי ומחילו בגדי מאר קטנים מהפין לקטן (כ״ו):

טו ס **מי שתכפוהו אבילות של מת ושל שבת זו והבביר שערו מיקל בתער (יד) אבל לא במספרים ומכבס כסותו במים אבל לא בנתר ובחול:**

טז (ה) פ **יש נוהגים מ שלא לרחוץ** (לו) **מראש חדש** פ **ויש שאין**

מתבאר דלף ברוסה של בשר מותר: (יב) כל השייכים לסעודה׳ נראה ס׳ כל מי שהיה הולך בזמן אחר לסעודה זו הן מחמת קורבה הן מחמת שהוא אוהבו דאי׳ במהרי״ל אם הירא מילה לו פדיון הבן ושיום מסכתא דהן סעודות מצוה מסגנגנם אב מותר לקרואים שם בבשר ויין דוקא קרובים מחמת קורבה לו רישות אבל הסולכים שם רק לשתות ובגל״ה לא הין הולכים ה״ל מצוה הבאה בעבירה ומיהו שבת שמל ע״ב בתוכה לא יאכלו אלא בני מצוה רק מנין מצומצם ויש מקילין ומהרי״ל אמר בשבוע שמל ע״ב כל השייכים לבריה מותרים כו׳ עכ״ל ואח״כ מהב בשם מהר״ם במודרני גדול דהתיר לכל הקרואים לאכול בשר כו׳ ואילולי דברי רז״ל היה נלמה לי היתר לגמרי בסעודה מילה ולליים מדלשמבן בס״ק דיז״ק דף ט׳ שלמה דמה תעניה י״ב בשביל בנין ב״ה ומילו שבת דומה בנין ב״ה לגמרא שבת עדיף מבנין ב״ה ומילה דומה שבת א״כ ב״ם שמילה תדמה תעניה של בשר ויין שהוא לינו אלא מנהג שהתעניה ע״ב דומה סעודת מילה מעזרו רז״ל אסי׳ על פריס וכיבס בשביל כבוד בית אלהיהו מ״מ בדבר זה שאינו אלא נדר בעלמא ואפ״ג דאיתא שם שהיו ישראל דואגים מעשם דשמא לוכך הדיום אסור כאן לא שייך לומר כן דא״כ יהיה אסור לכל אסי׳ להשייכים לסעודה ע״ב גראה דהמוקל בדבר זה בסעודה מצוה לאכול שם כל הקרואים לא הפסד והך מנין מצומצם שבתב רמ״א כתב בהגמ״ב דהיינו נוסף על הקרואים וגראה סי׳ דהיינו הקרואים שהם קרובים שהם שייכים בודאי לבסעודה: (יג) **תפורת שבוע זו** • גראה דה״ה שמילת שפרים לאסור בשבוע זו לבבל קודם לזה מותר אסי׳ מה שהנו אסור בהסשרות מן י״ז בתמוז כמ״ם רמ״א בס״ד מ״מ נטילת שפרים קיל מזה כמ״ם לענין אבל כי״ד סי׳ ס״ן דמותר במקום מצוה גבי אבל ה״ב כאן אין להחמיר בו בזמנה המנהג כנגלה״ד: (יד) **אבל לא במספרים** • כתב מו״ה ז״ל דזה דוקא בשבוע שהל ע״ב אבל קודם לזה מותר בהכשרה אבילות דהיינו שבלמו ל׳ שנו כאותן ימים דמותר בכיבוס והספורת: **כרבו** התוספות בפ׳ בתרא דתענית דף כ״ט ואפ״ג דשלמו מבמיה דר״י דבני פתחן מותר לכבס במועד מ״מ החמיר לנו מורי רש״י לתת סדיניס שלנו לכבס לותם בשבוע סהיה בה ע״ב קודם התענית אבל היכא דהל ע״ב בה׳ בשבת מותר לכבס ולספר מחלות ואילך מפני כבוד השבת אין להמתין עד ע״ם מפני טורת השבת מע״ל והקשה ב״י תיבת הוא להחיר לכבר ולכבס בע״ב עלמו ותו דבהדיא תניא אל לריות בה׳ לפנינו אסור לאחריו מותר ולא איתא

לישמעיון דבו ביום עלמו מותר ותו דנבי אל לריות בע״ם קתני אם לא כיבס בה׳ מותר מן המנחה ולמעלה ומסיק דנייס עלה אבי וכ״ם בשאל לריות בה׳ דודאי אסור בו ביום אפי׳ לאחר מנחה וא״ל דמה דשרי התוספות מחלות ולמעלה היינו ד׳ שהוא עע״ב דהא תניא אחל בה׳ ותו דעפי׳ יש להחמיר אחר אלות מקודם אלות אלכך אין לסמוך על הרלאה זו שכ״ל ומו״ח ז״ל הסכי׳ לכך ה״ל בזכר הכ״י והא דתניא לפנינו אסור היינו אלא לכבוד שבת ולא דק דבהדיא זכר שם בברייתא במקום שמותר לכבס היינו מפני כבוד השבת וה״ב במקום האסור אסור אפי׳ לכבוד שבת ולעד״ב דברי אחו׳ כפשוטן וכנוים ניחא קושיית ב״י למה אמרו דמותר לאחריו ולא אמרו רבותא דאפי׳ בע״ב עלמו מותר ביום אלא אמרו דמותר לכבוד שבת אין לחוש אחר אלות דהא בהא תניא כיון דמותר ביום אחר ממילא מותר ביום שלאחרי אחר אלות דאז אין החומרא כ״כ עליו והקילו לכבוד שבת כאן לגמרי ומ״ש ב״י דהא אל ע״ב בע״ם לייס אבי מאן דכיבס בע״ב עלמו [לכ״ם] לק״מ דהשם היה אפשר לו בה׳ כדאי׳ בברייתא שם אל לריות בע״ם מותר לכבס בה׳ ואם לא כיבס בה׳ מותר לכבס בע״ם מן המנחה ולמעלה לייס עלה אבי גראה דעיקר לעותא דאבי׳ כיון דהיה יכול לכבס בה׳ ולא כיבס אבל בחל ע״ב בה׳ ח״ל לו לכבס ביום ד׳ שאין היתר כלל אפי׳ לכבוד שבת אלא בה׳ כדאיתא שם בברייתא אז אין עליו אשה במה שביבס לכבוד שבת אחר אלות כי א״ל לו קודם לזה ודומה לזה אמרי׳ נבי נגלות במועד דבל שהיה

אפשר

מגן אברהם

כ מרבב״ם בתשובה לעור בשם מרמב״ן מ״ם בשם ג בשל׳ מחמות ס׳מרייתא פ״ק י״ז ובלקוטים דרב חפרת ס עוד בשם אבי הפרי ס מרבני שם:

עטרת זקנים

(ה) ובזקן כל שמעבב אבילה מותר משא״כ באבל חוץ ל׳ אף לחה שמעבב אבילה אסור ובריא״ר סי׳ ש״ן פסק כהרי״ן גיאות ובאו כהרמב״ן ואפשר דס״ל ב״י משום שהוא אבילות עתיקה ע״כ יש לחקל ״הרמב״ן אמנם צ״ע מדברי הב״י עצמו ב״ר סי׳ ש״ן פוסק כדברי הרי״ן גיאות ובחב דנקטינן כהראב״ד והרמב״ם ראסור כל ל׳ יום אפי׳ המעבב אבילה צ״ע: (ס) יש נוהגין שלא לרחוץ סי״ח • אבל אם אירע ר״ח ביום ו׳ כ׳ מורי בב״ח דרוחצין לכבוד שבת וכ״כ במנהגים שכן נהגו ונכון הוא שהרי אף בשבת של חזון הוא הוסרא יתירה שהרי אף הבינבום תחיזו חכמי התלמוד לכבוד השבת (וכ״כ מהרש״ל סי׳ צ״ב) מצאתי כתוב בספר בנסת הגדולה וז״ל נהגתי למנוע עצמי מתשמיש המטה בשבוע שחל ס׳ באב לחיות בתוכה:

יד אפרים

(פ״ק י״ב) מיהו שבת שחל ע״ב בתוכה לא יאכלו אלא בני מצוה לא יאכלו אלא לא יאכלו אלא בני מצוה ומנין רק לצומה ומלאם מ״ל מיהר בני מצוה רק מנין מצומצם וכן שאל בתנגים זה מהרי״ל מסרא״ק ומבואר מ״ל עם בני מצוה (דהיינו שבעה בנים לו ספרין סבן) יהיה מנין מצומצם • ובל זה אמר מהרי״ל דאל הסיבים לבנים מותרין ר״ל לף שיש יותר ממנין אבל מבל מקום לאחר קרואים שאינם שייכים לבנים אין איסור רק לקרובים הסיבים לסעודה ס״ו בתב דשאר״ה סיבים לסעודה ס״ו בתב דשאר״ה מ״ם בשם מרמב״ן ס״ם בשם ג בשל׳ מחמות ס׳מרייתא פ״ק י״ז ובלקוטים דרב חפרת ס עוד בשם אבי הפרי ס מרבני שם:

(ס״ק י״ב) מיהו שבת שחל ע״ב בתוכה לא יאכלו אלא בני מצוה לא יאכלו אלא לא יאכלו אלא בני מצוה ומנין רק לצומה ומלאם מ״ל מיהר בני מצוה רק מנין מצומצם וכן שאל בתנגים זה מהרי״ל מסרא״ק ומבואר מ״ל עם בני מצוה (דהיינו שבעה בנים לו ספרין סבן) יהיה מנין מצומצם • ובל זה אמר מהרי״ל דאל הסיבים לבנים מותרין ר״ל לף שיש יותר ממנין אבל מבל מקום לאחר קרואים שאינם שייכים לבנים אין איסור רק לקרובים הסיבים לסעודה ס״ו בתב דשאר״ה מ״ם בשם מרמב״ן ס״ם בשם ג בשל׳ מחמות ס׳מרייתא פ״ק י״ז ובלקוטים דרב חפרת ס עוד בשם אבי הפרי ס מרבני שם:

עיין לשל״ו סימן תקנ״ה בשמן אברהם ס״ק י״ח: (ס״ק ל״ח) וכ״מ בתס״ד סי׳ כ״ל ס״ד דכתם דכלל מתבל בכ״ל ע״ם בתס״ר לפנינו קרואים אחרים אם קצת אבילות דתוקה דקרואים דשמחי ועל זה כתב דיש לנמוד מהם לכתן:

ס״ק

שערי תשובה

(לג) הסייכים. בכה״ם ובין בבמ״ל חלק ג׳ סימן ל״ו בבלילה בלפני המילה יש להחמיר בזמן כיום שבשבת כו׳ אחלוגות בהבילות בל ס״ב ולחלי לעטות נדר ואני מורה להם היתר במקום שבהנו לבתיר אחד לגד לו בבר לו יין ומאכלי חלב לעטות זכר לחרבן כדי להוליח חלבן בל דוקיא׳ אבן בינם המילה מותרים בבר ויין לכל הקרואים ואפילו בשבוע שחל ס״ב הסייבו לפנינן שבבה מלבד קרובים בסולי עדות בל״ל ובין ביד אחרים הבאתי מדברי הגה״ת בסימן תרמ״ה ס״ם ובוכ ראיתי בבתר יעקב שבתב לאיסור והבינה דברי הגה״ת בסימן תרמ״ד נם בתב שבן מבואר בחוות יאיר סימן ס׳ בלאינו בסעודה מצוה וכן נראה מבה״ר יו״ד ס״ם קע״ח שבתב שאין איסור מבוס עורבים לגד בוגלן בו׳ מבחם דמצוה לית ביס זב׳ בבתדומה שבן נוהגים בס״ם דמיין שאין לוכלים בבעודה זו בבר ס״ם ובין בא״ר ס״ק כ״ו בתוכר ג״ב ובין בבגהה״ג בבר״ל בבם מבר״י ברוכה ובין בם שבמבל גם בל בלילה לפילה ובהבוכתו לא הבינו מה ונראה דב״ו בבביחות לאיסור בלילה מבבל בבוס כ״ב לבעות בו בעודה • ובין בבו״ה לוד בבלה סימן ס׳ שבתב דדוקא בעודה מילה בזמנה דוחה אבילות בל בבר ויין אלינו רק מבבל אבל בעודה מילה אלא בזמנה אין לם בוהב ובינה בבם״ם ובוד בהבבר לבעות בעודה מילה אלא בזמנה הוי בוהר בל בבר ל״ם בחוכו לם מחויב לבעות בעודה ולם מוהר בבבר ויין בבעודה מילה אלא בזמנה בבל״ב בחוכו לבבם בבעודה מילה בל״ב

לגלח קודם המועד לאסור לגלח במועד ואם לא היה אפשר מותר לגלח במועד וה"ל ממש כן וא"כ הולחא זו נכונה ומסתבר אלא דמ"מ לדידן אין להקל בכך כיון דלגן מתמירין בפי' ביום הטעירי כדלקמן ע"כ פשיטא שאין קולא בט"ב עלמנו אחר חצות: **מו"ר** ז"ל התיר ליולא בדרך למרחוק בשבוע שחל בה ט"ב לכבוד שבת אפילו לצמה שבחות שהוא צריך כיון דאחר ט"ב לא יצלח לכבוד אותם: (טו) **ויש מתענים כו'** · ע' סי' תקס"ב דהם צריכים להצלים התענית ע"ם: (טז) **ויש מקילין בחפיפת הראש·** כתב מו"ח ז"ל דאם הירא ר"ח בערב שבת ל"ל דרוחצין לכבוד השבת וכ"כ במנהגים שכן נהגו ואע"פ שכתב שם בשם מנהגי דורא דרבותיו שבמנהגי"ח נזהרין ומקדימין לרחוץ מ"מ ל"ל להמתי' שהרי במרדכי פ"ב דשבת התיר בדליות דמלה לרחוץ בע"ש· ובמרדכי האחרון מסיים אבל ביום ה' לא הוה יקרא דשבתא אא"כ אי"ה לו לרחוץ בפ"ם ושוד אלא בשבת חזון דומלא יתירה שהרי אף ביום התיר בגמ' לכבוד השבת אחי' ביום ה' שחל ע"ב להיות בתוחה שבוע ואף אנו מהגין היתר בזה וא"כ היאך נתמיר בהיתר שלא אסרוה בתלמוד כל עיקר וכבר הפליג ע"ז הרב רש"ל בתשו' סי' ל"ב ושאין הסנהגה כ"כ יאות לבטל הרחיצה בע"ם אלא מה שעשה שבבר מחשבת המנהג בל"ל א"כ הבו דלא לוסיף עלה דדוקא בע"ם של חזון דאל לפשמיס בעש"ב דאוי להמתיר מהלות ואיהך כמו עש"ל ולא יהנו אלא בע"ם של חזון לא ראיתי לאסור בכל שבת של ר"ח שאינו שבת של חזון לא ראיתי לאסור בכל יום שבין המלרים דשמא יעות האדם קודם קייום מלוה אז שמעתי שבראו אז בשם הרב מוהר"ר יוסף כ"ן מקראקא ויש ראייה לזה ממ"ש התוס' פרק א"מ הביאוה ב"י בסי' תקמ"ט דהרי לתוב כל דבר הטייך לב"ד בח"ה דהוי דבר החדר אן יעות הנוחן לו הבדיים לו ב"ד כו' ואם בלרכי הנוף הקילו בסבבת אז בלרכי נבוה לעשות ברכה בחב"ם מחמשם זה יתהר לקיים וכפ"ח סי' תקמ"ג התיר לבבך שהחיינו בשבת: **טעם** דמנינות בשר ויין מן י"ז בתמוז עד ט"ב שהנים ימודים וקלת מתענים לגמרי יש בו ג' טעמים הא' שדיאל התענה שיעור זה הטעם הב' משום דהוה כחדא לעולה מן י"ז שהוכרעה הטיר עד ט"ב שמחרב הבית הג' משום שבו בטל התמיד ומיטול הייין מן י"ז בתמוז וכתב רש"ל בתשובה סי' ל"ב דלכל הג' טעמים אין שייך איסור רחילה ובבר כתבתי בסמוך דין רחילה בע"ם וג"ח ז"ל ולפי טעמים אלו היה לנהוג החומלא אפי' בשבתות שבין המלרים אלא שמשום כבוד שבת לא החמירו בלל וא"ל דהמדר מבשר ויין בג' שבועות אלו אף שלא התנה בפירוש לאיסור בשבת מ"מ אין בשבת בכלל דבלל גדול אמריגן ב"ד סי' רי"ח דבמדרים הוכיים אחר בומת הנודר ובלן נתכוין המודר לבשר הפרוסים שמוהגין חומרא זו בין המלרים ובשבת אין מוהגים חומרא א"כ ג"ז המודר בודאי בוודאו בן אלא דנודר לזרוח עפשיו דלא ליעבי ביה יאר הרב שיתחדש מלבוא בן אם לא יהיה חומרא א"כ ג"ז דהאומר שלא אוכל בשר ג' שבועות גם השבתות בכלל אחי' אתם אתמר סתם ג' שבועות משמעותם ג' שבועות שלימות משא"כ בין דמוהה בפי' על אלו שבין המלרים ודאי דעתו כמו שמוהגין בין המלרים בשביל המודבן בדלעיל וזה אין שייך בשבת דהא לא הוא חומרא דבין המלרים בשבת בלל ומו"ח ז"ל בתב אפ"ג דהאומר איסור בשבת אינו מ"מ המודר בפי' יש גם בשבת בכלל והבלע"ד בהבתי: (יח) **ולא יבו התלמידים** · מפורש במדרש אפי' בדלוטה:

תקנב בטור הביא דעת רבינו הי"ה דמ"ש בגמרא בעש"ב לא יאכל בשר שהוא בשלמים הטעם משום דבשלמים בתיב שמחה וכיון שעבר עליהם זמן לבוש אחר חצות בשר ולא שתה יין ולא יאכל שני תבשילין

רבא אכל בשר עוף אינו עשה בן סורר ומורה כו' וגרסינן בפ' קמא דמגילה ישראל יוצאים י"ח בנדרים וכו' אבל לא בשותה אפי' אחר בהם שמחה מכל הני משמע דה"ה נמי בסעודה המפסקת אבי וכתב הטור ע"ז גרלה דאע"פ שאין בו שמחה אסור אלא משום שמחה לבד אסרו בשר אלא כדי להרבות אבל

באר היטב

(לז) סרלה · אבל אסור לרחוץ בטוריות ומים ואפר שקורין לוי"ל בגוים · אבל לרחוץ כל גופו מותרים כל אדם אינו ד"מ · ומי שמובל כל ע"ם בשם מלוה מותר לעבוד גם בשבת זו שב"ם · מיהו מי שמבלה לעשיים מעבי מעבוד בעפקיו אז אפשי בגוים גם עבבאו אסור לעבוד מ"א ועש"ו פ"ק ע"ז: (לח) אסתיינו · ובשבתות בגמרים מותר לבבר אסתיינו מע"ם בגוים · ובבתבו אפי' ז"ל אחר אפי' בשבת וכ"ל דאם אל ר"ח בחמוז בשבת ודמסם מותר לב"ש ע"ש: (לט) שלא · אולבת המתירין בשבת ב"ל שגם בשבת אינו בטמלא ואם יקחהו בחול ויבשהו לשבת יתקלקל · ופ"ז בתב בלאה המעבה זה יש לסתיר בכל יום שבין המלרים דשמא יעות האדם קודם קייום מלוה אז וכן שמעתי מבבתא אז בשם הרב מהר"ר מקראקא ע"ם · ואותן שבבנו אלא לאחול בשר אחר מ"ב בתב אבל אם דאריכים הרבה · בתב אבבנ"ג אבוהם מיהו"ן בתענית אין לאסור ודוקא בתענית יחיד אבל בת"ל ואפ"ם בד' אמות אין לבקל אבבנ"ג ע"ם ושיין בתשובת דלבי מהם פ"ם ולבנין ברית בתשובה בתב לו ביום בפור בגון שאיפה אבן בפתבנ"ל דבר בארוכים בתב בשבנ"ל מבם סר"ם לומתלו אלא אינו אסור לבריח בתשבם בתב וב"ל · ומהר"ל אלי בשר גן אמנן סי' קמ"ם בתב דבע"ב בם לאומרו מבום אבנה ובי"ב מבום לבנגו שיין בם: ומע"ם אלו סיד אבבן · ובלבם בקמה מיקל ובאבלם דבע"ל אני מבב לבאוף אבן בפתבנ"ל בלא ריח בוב אלא בבשבת ובי"ב לאוי לאומרו בפרבסבות בבבם"ב בבשבתיהו ב בבים מבבי אבבן בתבומיים זם לזה דבבר אל אבור אף בבאר ימות אבנם ע"ם: (מ) מדי · הסיהו מבלאם ד' עד בוף ע' מבבבם בבא · ובאיבם בבתי אינבא מבוף ד' עד לאם ע' · ובבינם אבר"ל ז"ל בתב שיתאבל בישים בבם אחר אלי בוים ויבבב בבו אלי אבם: (מא) יבו · אלו בבלעם ע"ו: ממבע

ע"ם · ואפשר שם"ם הוא ז"ל מבר"ם אף לא אמבע בן בדברו ע"ם) ומביב על אבובת בית יעקב אינן ע"ב דבבורו ע"ם) דבבבות מילה אפי' בזמבם הוי בלבד בבבבבו ואינן בבר"ר אבובדבם ואיבן בבר"ר אבובדבם ואיבן בבר"ר אבובדבם ואיב

ג׳ סוד וסגולות הסיל״ו בסוף תפוחת בסם ה״ז
ג׳ סם בסם מרי״ן נאות
ד׳ סם בסם כרחמ״ן ס״ם סם
בסם תרי מרה״ם ו׳ סם
ז׳ ל״ו ת״ר מסת דר׳
יהודה מרי לוקחי הפנים
ל״ם ס״ם בסם תרי
מפזרי י׳ סם בסם תרי
מרה״ם ומנסות מיימוני
כ׳ מומרת דרב יהודה סם
ל׳ ומרוויחו לקונה :

עטרת זקנים

תקנב (א) ואם מפשקים אחרים כו׳ • כתב מהרש״ל בש״ת סי׳ ל״א בשם אגורה שאין לשתות שכר בסעודה המפסקת ע״ש ואין נוהגין כן וכל זה לשאן דאפשר אבל מי שהורגל לשתות שכר אז אם הוא אדם חלש שרי לשתות שכר (רש״ל) : (ב) ובשר ועופות כו׳ וכן כתב בהגהות אשר״י סוף תענית וז״ל אגא״ם שמתוך הלכה משמע דאסור לאכול בסעודה המפסקת בשר מלוח או בשר עופות ודגים כו׳ מ״ם אין נכון לעשות כן ואיסורא נמי איכא משום אל תטוש תורת אמך ע״כ וע״ע כי הלא משום שאין בשר דגים בכלל בשר ולא מצאתי בשום אחר מהאחרונים שכתב דגים וגם מהרדמ״א בר״ם לא הביא בחיתוק דברי הג״א דגים ואפשר שר״ל שכל מאכל משובח אסור לאכול בסעודה המפסקת כמו שאוסר בשר כל מאכל שהוא דרכבור וזהו הטעם שאין לאכול שני הבשילין לדברי הרי״ן גיאת אפילו הבשיל של עדשים כתב הרמב״ם מימינו לא אכלנו אפר׳ הבשיל של עדשים בעפ״ב אלא א״כ בא בשבת ע״ש רק ראוי להחמיר כו׳ כר אליעי שהיו מביאין לו פת חריבה במלח ושותה קיתון של מים ע״כ נ״ל שמטעם זה אוסר בתנ״א מאכל של דגים בסעודה המפסקת מפני שהוא מאכל של כבוד שעולה על שלחן מלכים ושתה בזמנינו דגים הם יותר מאכל של כבוד מבשר ועופות :

יד אפרים **תקנב** (בס״ח ריש המסמן) דכמ״ב אין מיסר אלא כו׳ כנ״ל : (ס״ק ב׳) ובסעודה המפסקת לא אכל מבשיל כו׳ וכל יות מנים ב״ל יאכל אחר מלאת סעודה כו׳ כנ״ל : (בבא״א ס״ק ד׳) אבל דגים אסור לשנגן כו׳ נ״ש בסה כס״ק ב׳ מסק דגים לא לאודייסו אפרי׳ נ״ל סבוטנו מיסר כדגים : (שם) וכתב ע״ל כו׳ טוא ר״ם שנוי לקם וש״ם סעמם מטום מני מבשיל ומבאחר דלא בלא בס״ר

עיטרן רק מבטלים אסור : (ס״ק ס׳) כס״ם סי׳ קפ״ז סעיף י״ל כנ״ל :

שערי תשובה

דברים מוגים ומנמקים חולי לא נזדו רבנן וכתב בר״י כבם מהר״י בן נעים בחבו׳ בנס״ג ובנס״ג סמכים שמו בלם בין המנרים נקח פרי חדש ובירך עליו ברכת הפרי לו יברך ברכת שהחיינו ג״כ ע״ם ובנר״י דקדק כן נם מפסר הטוטות דכל שבות צריך לאכול פפרי כגון הכא שבירך ברכת הפרי יברך שהחיינו ג״כ אך בהגהת מהר״י נחת כתי׳ כתב פיקר לי נגנו של הר״ב ז״ל פ״ו שמוחל מרן כי הוא זוכר שמעם אחת היו חכמי הדור אוכלים בשולחן אביו והפליגו בו לאכול פרי חדש ואכל אותו בלא ברכת שהחיינו וק״ל דכמ״ם הטוטות מבמם לפיקר בל״ו ומ״ם בנם מהר״י נמת הוא בדסם נ״ב נפס״ח דשם קדרין ובמעיין ידאה שים לייסב אלמין דה״ק שים ליזהר בלא יאכל פרי כדי בלא יעבר לנרך שהחיינו מ׳ ר״ל אלא יעבר מן הדין לנרך וכיון בלא יהיה רשאי לנרך יזהר מלמטע מלאכול ע״ם ועם עוד בנם מהר״י ובמ״ב כנס״ב שמו שאכל פרי חדש בין המנרים ולא בירך בש״ע סעיף ה׳ וכן לא יאכל כו׳ וכתב בנסכנ״ב שבתשובה אפרתי לאכול אתן נמים ובמלא אז בהומן הכיאתן בנס״ר ובין נמה״ב שנזכר אמת כתב אתין לבחות קאוות לו עייש בנסודה המפסקת אם לא בחוקם תולי • ומה״ב כתב מעבה בנום בא״ר ומנרים וכל הבנלות לבחות קאוי אף הבריאים • ואתרתי לנמוד זכות על רבנן קדמוני כו׳ דאכילת פני תבשילין דוקא אסור ולא מתים והאריך ומ״ד דמקום אחיסמוכו אז מרתיחוכו לא מיקרי תבשיל דבשוכת בנדרים דף מ״ם בנם דפריך ובם מתבשיל נדר ע״ם ונם אין בקאוי מנום ברבים ובינו המקרוב בתבשם בעולם אחד ואפילו בבשים רגילים בו • אבל מים מבטלים בקנה חדש נד עם נוקר קטנו אמנם אפירים לא בחבר אלא לחולה בתם בחיינו • וע״ם בנם זרע אמת אליהן בזבר לו מאמן לתוך המבשיל שאוכל בשודה המפסקת ולפי שרי ע״ם : (ג) בסחי • עבה״ם ועיין בר״י שבחב בבחשובה בנס״ג מ״ב בנם לא יסור אף בפיסם בנום ובחב אבן הבסיבו חבמים אל יחיו ע״ם ומ״ם בנמתת דאלתא דמה קפידא בבשול בין אבאילה אינו אוכל רק תבשיל אחד ובחלמוד לא קפיד רק אלא יאכל ב׳ תבשילין ומ״ם בגוף בחשובה בם ובחב שוד בר״י בם בנם תבוכת בנם״ב אם ביבל ב׳ תבשילין בקבירה אחת יכול לאוכן לאכול תבשיל אחד ובמעין תבשיל אחד ע״ם ובוח בחנום בחב בפיבוי ברבם בנם בקיבור הבוכת בר״ם שבחבו בחבוכת בח״י בבר המחוקן בנמן ובנלים ובכם בכל הבוכ בחבשיל אחד ומחבר לאוכלו בערב הבשבת בלא בנשודה המפסקת ואין כאן מבוח מני חבבילין בכ״ל ובעין בחנ״ם מבחב מ״אין לאכול דגים מלד המבבא בח״ם בנ״ם ובכן הגיבסת בעיקר ובל״ב בעבודת זקנים ובחב בנם מבר״ם בן חביב בחבוכה בח״י דבני חבבילין אחבו בנשודה המפסקת אין חילוק בין דבר בגאבל בחוה אבו הו לא • וכן אין חילוק בין בלי לאוכל • וכן אין חילוק אם אוכלן בדרך הבשיל או בדרך בפירות בקבות בעודה אסור לאכול פירות בלוים בקבות בעודה בנסודה המפסקת ע״ם :

(ח) קרקע • ענה״ם ובחב בר״י מבם מהר״ם שבר פריש בריך לבפסיק בנגב ביבו לקרקע בל פי הק״לה כי אין ליבב בל הקרקע אם אלו בם בנדבו אלא מיוחד לאלבוטיו ע״ם ובדברי מסרי״ל שבביא אמנ״ל בם מן הקר״ם שבחב אבים לי מרבל גרוש אלא לבפסיק בנדבו הבוגר דלא הם לבח מ״ם גרשם בין אבחר ליבב בל הבק״ם לבעבות בן לחום לדברי קבלה שבחב מהר״ם : נבר

תקנב א מטעם בשתייתן • שאם היה רגיל לשתות ד׳ כוסות יפתה ג׳ : **אין** לשתות שכר (מהרי״ל תנדה רס״ל הגמ״נ) • ואם הוא אדם אלם מרי (מש״מ) : **ב ודגים** • כתב בג״ן שש״ם הוא ול״ל ונדייס ודוחק לומר בשאל עשות א׳ בכל ספרי הרב״י והש״ע ודהכא כתבו הג״א שמדינת מרי ולפי ס״ד דלחיירי בנדייס למה יהא מותר הא בשר הוא לכ״ש לכן נ״ל דבדרשה דגיס הוא שיקר משום דאיכא דוכתא דדגיס בכלל בשר הוא כמ״ש בי״ד סי׳ רי״ז ס״ח ועוד דהוא עוסק על שלחן מלכים ומהה הוא לאיש ועמ״ש סי׳ תקל״ז : **ג בשתי קדירות** • פירוש שאחד בלילתו עבה ואחד בלילתו רכה אבל אם שניהם בשוה אין קפידא לבשל בב׳ קדרות : **ד שדרכו בכך** • נ״ל ברוב הסעמים מתבים בלילים ובחלים כמו שדרך לעגן מיסה בבילים אבל דגים אסור לעגן בבילים כיון שרוב הסעמים מבשלין אותן בלא בילים כמ״ש בטור ובל כיולא בזה וכתב ס״ל אסור לעשות לביבות ממולאים בגבינה : **ה עדשים עם ביצים** • נ״ל דוקא שדרכו בכך כל הסעה אמ״ם ס״ב ובטור כתב עדשים לו בילים אל״כ הלבום : **ו קשים** • וקרים (מס) : **ז על גבי קרקע** • דאוכן לינו מיסב ואוכל ונלדיך לא מנכר הספלות אלא ע״ב הקרקע (ת״ה): **ח** וא״צ לחלוץ • דאין אבילות מוהב עד הלילה ומה שיוסבין בקרקע היינו כדי שתהא הסעודה ספילה (ת״ה) ולכן מלאה לי דמות׳ ליסב אחר הסעודה על הספסל: **ט שלא ישבו** ג׳ • אם לוקע אחלו ג׳ ביחד לא יזמנו (כ״ב במגביים ומהרי״ל ועיין בטור וב״י) ונ״ל הטעם דלא תסיב קביעות אלא״כ הסיבו לו יבבו בבלבן אחד כמ״ם סי׳ קס״ז ס״ח והכא אין דמתן לקבוע ע׳ סי׳ קל״ב סס״ג : **י סעודת קבע** • לא בלותה שבעם בבן לבעים אלוכלים בבר ושותין יין ומתחברין ואחר כך אוכלין ערלי כדי לבפסיק בהילה אלין בה בבר ויין (טור המב״ן) ולפי שבמדינתינו אין אוכלין

בהילה

(*) נ״ל היתר

שלמים דיש תרתי לטיבותא דהיינו שאין שם שמחה ויש ביטול גדול אבל אחד לטיבותא אסור משא״כ בבן לא אזלינן בתר שמחה כלל אלא בתר טעם לאוד וע״כ מותר אפילו בביטול קטן נמלא דבל שיש אחד לפי שיש ביטול טעם קטן אזלינן לחומרא כיון שיש בכ״ם טעם ויש שמחה ע״כ אסור ע״כ תוך שיטור שלמים וכאן בבבר שוף יש טעם ואין שמחה אזלינן ג״כ לחומרא ואין איתר אלא באין שמחה ואין בבר אסור אבל אם שיטור שלמים דיש ביטול גדול נמלא דברי הטור בטוים ולפי שאין נ״מ לדידן דאסור לנו כל בבר מ״מ יש נ״מ דלבעבה הטור דאזלינן גם בתר טעם ובטיון שלא יאתה ויסבה הרבה הבית ע״כ אסור בסעודה המפסקת אפילו בבתחיית מי דבש שקורין מע״ד לו יין ערף לף שאין בהם שמחה מ״מ כיון דמשבריה יש בהם משם זה וע״כ אסור לדשת הטור בנגלע״ד וכן לאיתר בתשובה רס״ל סימן ל״ח דאוסר אפילו שבר כל שאינו רגיל בכל סעודה בשבר לו שהוא אדם מלא : (א) וא״צ לחלוץ מנעליו • והא דבשיב שיבת קרקע לא מעטם אבילות הוא אלא משום שהבא סעודה עגיים ובפילה דאין ביבר הבפלות אלא בזה הבא לדידן בל הבעה אין אוכלין בהסיבה ואותה הסעודה הוה כמו אמיתה קודם קבורת המת שעדיין אין אבילות : (ב) כ״ז בסעודה המפסקת כו׳ • הרמב״ם כתב מימינו לא אכלנו אפילו בעעב״ב והטור בבית זה ואח״כ כתב וכ״ז בסעודה המפסקת בו׳ מטמע לבון הרמב״ם בסעודה המפסקת דוקא והמהרי מלי רבותא דאם אכל בבר מאכלים טובים ובסעודה המפסקת לא אכל הבשיל ול״ל דהוא לא אכל ב״פ כמו אלו עושים שאוכלים קודם מהה סעודה קבועה ואחר הפלת מהה סעודה מפסקת אלא סעודה א׳ לבד אכל והיא היתה הסעודה המפסקת ועל אותה הסעודה שהיא קבע אלו לא אכל אפילו הבשיל עדבים אבל קודם לזה לביינו קודם הנות אכל הרבה הבשילין • ה״ל הטור בשם הרמב״ן ומסתבר סעודה המפסיק בה אלין דעתו עוד לאכול אחריה סעודת קבע אע״פ שדעתו לאכול אחריה ערלי לא אלו שבעבם בבן לבעים אוכלים בבר ושותים ומתחברין ואח״כ אוכלים ערלי כדי לבפסיק

בהילה

תקנב (א) ממעם כמביאין מהה ברגיל לשתות (טור וב״י בשם תוספות ורוקח) וכן לא יאכל אחר סעודתו לפון ומלות דברים שיהא בהם בבאר מעמים כדי שיהנה בפרשות (מרדכי) :

ב כ אפילו בשר מלוח שעברו עליו יותר משני ימים ולילה אחת (ג) ובשר עופות ב (ב) ודגים ויין מנתו דהיינו שאין לו יותר משלשה ימים נהגו לאסור :

ג ג אפילו בישל מין אחר ג (ג) בשתי קדרות מיקרי שני תבשילין ד וכן יש להחמיר וליזהר משני מינים בקדירה א׳ אלא אם כן הוא דבר ד שדרכו בכך כל השנה כגון * אפונין (מיני זרעוני ובגלם״ן מיקרי) (ר) שנותנים עליהם בצלים ה וביצים ותבשיל הנעשה מדבר שנאבל בבשת שהוא חי מקרי תבשיל לענין זה : הגה ואין חילוק בין גלי לאמבטל לענין זה (מרדכי הלכות תענית בתב) :

ד ו ומותר לאכול פירות בשהם (ה) חיים אפילו במה מינים :

ה ז נוהגים לאכול ה (ו) עדשים עם ביצים מבושלים בתוכם שהם מאכלי אבלים : הגה ויש מהנים לאכול בילים (מנהגות מיימוני פ״ם) :

ו ח מי שאפשר לו לא יאכל בסעודה המפסקת אלא פת הריבה במלח וקיתון של מים : הגה ויש מחמירים לאכל אחר תפילה פת בחתר ולאכלו של בם ויגרם בחלון ובומר

ז ט נהגו לישב ז על גבי (ח) קרקע בסעודה המפסקת :

(א) ח (ואין צריך לאלות מנהגין) (מנהגות מיימוני ותמב״ם פ״ו וב״י) :

ח י יש ליזהר ט שלא ישבו (ט) שלשה לאכול בסעודה המפסקת כדי שלא יתחייבו בזימון אלא כל אחד ישב לבדו ויברך לעצמו :

ט (ב) כ כל זה בסעודה המפסקת שאין דעתו לאכול עוד אחריה י סעודת קבע ובשהוא אחר חצות אבל אם היה קודם חצות או אחר חצות ודעתו לאכול אחריה סעודת קבע אין צריך ליזהר בדברים הללו : הגה ומנהג בכל נגלות לאכול

ביטול טעם • ובגמרא זו אמרינן בפי׳ דהטעם מבוה בע״כ ולא מבוה ביטול טעם דביטול טעם הוא אפי׳ בלילה אחר בע״ם לענין בן סורר לחד לד ולפי פירוש הטור היה להתיר בע״ב לפי׳ בביטור לילה וב״כ ביון במתבטל הטעם ע״ל דהטור מפרש דה״ק בהם בע״ב הטעם לף מבוה שמהה פירוש דאחר ביטול טעם יש אחד הוא ביטול גדול דהיינו אחר שיטור שלמים דיש ביטול גדול נמלא דברי הטור בטוים ולפ שאין נ״מ לדידן דאסור לנו כל בבר מ״מ יש נ״מ דלבעבה הטור דאזלינן גם בתר טעם ובטיון שלא יאתה ויסבה הרבה הבית ע״כ אסור בסעודה המפסקת אפילו בבתחיית מי דבש שקורין מע״ד לו יין ערף לף שאין בהם שמחה מ״מ כיון דמשבריה יש בהם משם זה וע״כ אסור לדשת הטור בנגלע״ד וכן לאיתר בתשובה רס״ל סימן ל״ח דאוסר אפילו שבר כל שאינו רגיל בכל סעודה בשבר לו שהוא אדם מלא : (א) וא״צ לחלוץ מנעליו • והא דבשיב שיבת קרקע לא מעטם אבילות הוא אלא משום שהבא סעודה עגיים ובפילה דאין ביבר הבפלות אלא בזה הבא לדידן בל הבעה אין אוכלין בהסיבה ואותה הסעודה הוה כמו אמיתה קודם קבורת המת שעדיין אין אבילות : (ב) כ״ז בסעודה המפסקת בו׳ • הרמב״ם כתב מימינו לא אכלנו אפילו בעעב״ב והטור בבית זה ואח״כ כתב וכ״ז בסעודה המפסקת בו׳ מטמע לבון הרמב״ם בסעודה המפסקת דוקא והמהרי מלי רבותא דאם אכל בבר מאכלים טובים ובסעודה המפסקת לא אכל הבשיל ול״ל דהוא לא אכל ב״פ כמו אלו עושים שאוכלים קודם מהה סעודה קבועה ואחר הפלת מהה סעודה מפסקת אלא סעודה א׳ לבד אכל והיא היתה הסעודה המפסקת ועל אותה הסעודה שהיא קבע אלו לא אכל אפילו הבשיל עדבים אבל קודם לזה לביינו קודם הנות אכל הרבה הבשילין • ה״ל הטור בשם הרמב״ן ומסתבר סעודה המפסיק בה אלין דעתו עוד לאכול אחריה סעודת קבע אע״פ שדעתו לאכול אחריה ערלי לא אלו שבעבם בבן לבעים אוכלים בבר ושותים ומתחברין ואח״כ אוכלים ערלי כדי לבפסיק

בהילה

באר היטב

תקנב (א) ממעם • ואין לשתות שכר מהרי״ל תנדה רס״ל בנמ״ב • ואם הוא אדם אלם אבי ממ״ם עיין ס״ו ובשבנמ״ב : (ב) ודגים • עפ״ש • (עיין יו״ד סי׳ רי״ו סעיף מ׳) : (ג) בשתי • מי׳ אחתר כלילתו שבם וא״ל כלילתו בבם אבל אם אינם בשום אין קפידא לבשל בב׳ קדרות מ״ם : (ד) שדרכו • ואסור לעשות לביבות ממולאים בגבינה ס״ל מ״ם : (ה) חיים • ומן בגנוב ומתאלם מבשם מרוים חיים כ״ב בתר מיטב אבר לפי : (ו) עדשים • ודוקא שהיהו בתר בל בשעם ובטור בתב עדשים אלו ביצים וב״ל אלבום : (ז) בקשים • וקרים : (ח) קרקע • ואחר בסעודה מותר ליבב של בבבבא ואין אבילות עד בלילה מ״ם • נבר

עיין יו״ד סי׳ רי״ו סעיף מ׳ : (ב) ודגים • עפ״ש • (עיין יו״ד סי׳ רי״ו סעיף מ׳) : (ג) בשתי • מי׳ אחתר כלילתו שבם וא״ל כלילתו בבם אבל אם בשום אין קפידא לבשל בב׳ קדרות מ״ם : (ד) שדרכו • ואסור לעשות לביבות ממולאים בגבינה ס״ל מ״ם : (ה) חיים • ומן בגנוב ומתאלם מבשם מרוים חיים כ״ב בתר מיטב אבר לפי : (ו) עדשים • ודוקא שהיהו בתר בל בשעם ובטור בתב עדשים אלו ביצים וב״ל אלבום : (ז) בקשים • וקרים : (ח) קרקע • ואחר בסעודה מותר ליבב של בבבבא ואין אבילות עד בלילה מ״ם • נבר

בהכילה שלין בה בשר עכ"ל וכה"ר כ"ל בהגו' סי' ל' דהא דקתני רמב"ן בשר ויין ל"ה דוקא משום בשר ויין קרי להו בטן רעשים אלא הרמב"ן מייירי לפי הגמרא שהיה מותר בבשר ויין קודם סעודה המפסקת מ"מ הוא בטן רעשים שאוכלים מעדנים כל לרכם ולאכול אח"כ טרחי וה"ה שאר אכילות שעושין מיני טיגונים כמו לתג שבועות בארצינו כו' ואומר לרי גדול שונם מנהגו בארצ ליודעי תורה עכ"ל וכן מסיק מו"ה ז"ל דכל ירא שמים לא יאכל אחר אכילת סעודה בדרכו תבשילין שמה שאוכלין אח"כ סעודה המפסקת בפירו' על הקרקע היא אכילה ערלי ובטל נפש שאינו רואה לעמוד ממנה שב' בהגהות ס"ע יראה בסעודה קודם אכילת עכ"ל: (ג) חל ט"ב בא' בשבת כו' כ' רש"ל סוף דבר דבשבת אין לעשות אכילות כלל רק מה שמוכנים לארוחת אכילות בענין הבגדים שאין מעשים כלל כי אם הכתונת משום עונג שבת עכ"ל. ולענין הפיסת הראש עסי' תקנ"ח: (ד) והגאונים כתבו כו' • נראה הכם סובריס דאין לאות התענית ולפרוש מעשה שכתוב בסמוך דהיינו לאכול לאלתר ביום זה ולפרוש אח"כ. וה"ל ת"ה סי' ער"ה בשם א"ז ימיד שקיבל עליו תענית ב' ה' כל ימות השנה ואירע בשני כילד הוא שוה לסעוד ב"ה אסור מפני נדרו אלא סועד פעם א' טרם יבוא השמש דקי"ל מתענין לשעות ומתפלל מנחה תפלת תענית א' ואח"כ סועד עכ"ל וקי"ל כיון דקיבל עליו שהם תענית צריך להשלים כמ"ש סימן תקס"ב ס"ג א"כ היאך יאכל קודם ביאת השמש בשלמא בתענית אלות והיאך צייב שאינו שאינו תלויים בקבלתו שפיר משא"כ בזה דתלוי במה שקיבל עליו וחייב להשלים וכל שאינו משלים כאלו לא התענה כלל ומ"ש דקי"ל מתענין לשעות זה אינו דהיינו אם קיבל עליו בפירוש לשעות אבל קבל עליו שהם שיהיו יום שלם לא ול"ל דבכל יום בפ"ע צריך קבלה וקמ"ל דביום זה שלפני ש"ב יקבל התענית בפי' שלא יעלים זה אינו דהא כל שקיבל עליו כל השנה כתב רמ"א בסי' תקס"ב ס"ח דבקבל אחת סני וא"כ חייב בכל תענית להשלימו וכראה הגאונים נתכוונו שעכ"פ יחמייב לפרוש להתענות ביום אחר וראייה מדברי ה"ר מ"ש פ"ק דתענית המביא הך דאוה אדם תעניתו ופורש וכתב ע"ז בשם הגאי דאוחיתי רבותי שהיו מזקיקים לחתיר אדר תעניתו בג' דהיון שאמר הריני בתענית למחר ה"ל כמו נדר וראיה היון דצריך לפרוש לא נתקבל הדר אלא מאומד הדעת אמרי' שהיה בדעתו להתענות יום מ' ולא לקבוע יום מ' לחובה ונפ מירום' יש ראייה שאמר מילתא דבר אחרה מתענין לשעות דאמר רב אוה אדם תעניתו ופורש ולתלמודא דידן דכל תענית שלא שקעה עליו שמה אינו תענית מ"מ לפרוש אלא דאמרי' הרא שהיה בדעתו אם שהתענה מקלת היום לענין זה דמ"ל לשאול על נדרו דאמרי' תענית מה שהתענה מקלת היום עד כאן לשונו ובקיצור פסקי הרא"ש כתב ג"כ וה"ל ולוה אדם תעניתו ופורש לאחר שהתענה קלת היום עכ"ל ומ"ש בשם הגאונים כן בעכ"ב שהל בשני שחייב להתענות מסוס נדר עכ"פ תפני' שעות ואח"כ יוהה כתעני' ויפרש ביום אחר אלא אחר שהתענה מקלת היו' יוכל אח"כ לעשות הלוא' והיינו דלא אתיהו לוות אלא כשהוא מלטער ואז מ"ל להתענות כלל בו ביום וכאן אינו מלטער ביאר שלו אחר שהתענה קלת היום בס' סימן תר"ס מסיק ה"ל והדעת נוטה בנדון דידן דהיינו שנדר להתענות כל הפעם ב' ה' דאין לוות התענית אלא בשביל שעות אלות לוות אלא כשהוא מלטער ואמ"כ אין לך אלא מה שהתענה מקלת היום זמן מועט יותר משהוא רגיל עכ"ל. אף אלפי תחלת דברינו לא משמע כמ"ש מ"מ לפי מסקתנו נראה כן אלא דדעתו להמציר אפילו ביום לו לעצר דמ"מ ימתין קלת וממילא באין לו לעצר ימתין עד סמוך לביאת השמש ואח"כ יפרש ביום אחר מ"מ דעת הגאונים היא כמ"ש כנ"ל עד"ד בזה ועמ"ש סי' תקס"ח וכאשר זכרתי כן הוא נס במנהגי ס"ק התענית בזה ח"ל ומיהו מייב לפרושו שהרי יוס שלם קיבל עליו:

אכל

תשעה באב לששון ולשמחה כראיתא בגמרא דר"ה דף י"ח דמקשה כתיב צום וכתיב לששון ולשמחה ותרתי בשעה שיש שבר שם א"ב ע"ב בשעת מקדש שני היה ס"ב לששון ולשמחה וע"ז דורש המדרש ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר אלו ישראל • מאחר שהיו אוכלין ושותין ומשחברין בסעודה ס"ב ועצמו שחיה אז לששון. ולשמחה ס"מ אחר זה היו ישבבין וקורין קינות וחיינו אחר אכילתם ושתייתן היו קורין קינות איכה בתיומר והיא הבביאות והקינות על הוהבן בית ראשון ואמרו הם בבית שני הקינות אף שהיה השעה באב לששון ולשמחה ס"ם היה לזכרון לפניהם קינות איכה על בית ראשון וא"כ אין להביא ראיה על אכילה בזמן הזה אחר הוזבן בית שני שהוכאלו בו צרות ויש צום שפיכא ופשיטא דבודאי י"ל דאסור בסעודה לגמרי ואין לך אלא מה שתתירו חכמים תבשיל א' ולא יותר וכ"ל הטוכה בגמרא דר"ה הנ"ל בר"ש דהתם מקשה בגמרא אם"ש ובמחבר' על ל' חרשים שלותין יוצאין וכו' ולייפקי נמי אתמוז ומבת וכו' • ופר' רש"י דאסור רב חסא וכו' ותתניתין בזמן הזה מייירי מרתבי בזמן שבית המקדש קיים וכו' • קשה ארש"י תיפוק ליה דטוכה ע"כ דמיירי בזמן הזה מוקאמר על אב בשני התענית ואי בזמן שבית המקדש קיים הוא צום הרמיני הוא לששון ולשמחה • וא"כ טוכה מרישא • אבל לפי זה מתרוץ דמשם אין ראיה דיל"ל דאף בזמן שבית המקדש קיים היו יוצאין בשני התענית דהיינו שחיה לזכרון שלאחר אכילתן היו קורין קינות איכה לכך אינו טוכה מהתם וצריך הוכחה אחרת:

תקנג (א) אלא א"כ קיבל עליו בפירוש כו' ואז אסור לו לאכול וגם אסור גמי לרחוץ ולסוך בשם"ב עצמו (ב"ח) וישש"ש אפי' קיבל עליו להתענות ס"מ מותר לרחוץ ולסוך רשה שקיבל קיבל ולא קיבל אלא איסור אכילה (מהרש"ל סי' צ"ב) וקבלה בלב אינו קבלה ש"ש דהמנהג הוא שאף קבלה בלב הוא קבלה ואסור לו לחזור ולאכול (מורי בב"ח):

יד אפרים (בס"ו ס"ק ד') סיינו יום שלם לא כו' לא סכנות לאן נראה שהוא סב' ו וכזסה מזוקק לאיתי סב' סיינו יום שלם ואין לומר דסל"ל כו' כנ"ל והוא יותר כיון שמה לשמוב לפניהם ול"ל רק ל"ל ואח"ל ולקמן נ"ל זה מיהו יום שלם לא כו' לא יפיר שהוא מעומנה לך כלא מלא לא סכנוה שקוסה דקבל שהם שלם אח"כ לריך לבגלים (שם) מ"מ נראה דדשם כבאורים כו' כנ"ל: (במב"א ס"ק י"א) מיסוקן בפסקה ביפיעו לשון כו': (ס"ק י"ב) אלא מהוא כבוד שמת ולכך בא בשבת יכול לעשות אם אינה שבת אם אינה שבת אם אינה שבת

ב רמב"ם כפ"ד מ"ה ד"ס מהל' דעה"ס ל"ד (ס"ד מסני בעיקרן) ל' ר"י ר"ר מנצים ל' ר' מרדכי יומה סב ג מנהגות מיי' מרדכות כנס כמו נו ד' הטוכן מהרי"ל ס' מנהגים מהר"י מולין ו שור כנס פרמ"ן :

עטרת זקנים

(ב) ומותר ברחיצה וסיכה כו' דאינו בשלא קבל עליו בנ"ל אבל אם קבל עליו התענית אז יש שני דעות בנ"ל (ג) לכן אם חל בשבת כו' מותר ללמוד קודם הצות אם חל בשבת (ש"ח מהר"ם לובלין סי' צ"ם ספר כנסת הגדולה) דיינו מרבני רס"א בהג"ה ראש ס"ב בא' בשבת מותר ללמוד כיון דאיסור זה אינו אלא משום מנהג דין שנאסר בט"ב שחל בשבת מה שאסור בט"ב שחל ביום אבל שנאסר בט"ב שחל לחיות בשבת מה שנוהגין בט"ב שחל בחול אין סברא והמנהג בכל הקהילות שאין אוכרים פרקים אפי' כשחל עם"ב בשבת וכן נהגין ע"כ:

תקנד (א) ותינוקות של בית רבן כו' · ואפילו דברים רעים נמי אסור ללמוד עמהן משום דתינוקי אינם מבינים בטוב מה שמוציאים בפיהם רעיקר שמתים במה שודעים מה שהם לומדים ע"כ אין לחלק בין דברי נחמות לדברים רעים ע"כ אם התינוק מבין מה שהוא אומר מותר ללמוד) עמו דברים רעים יש מי שכתב שאין לברך בט"ב ויו"כ שעשית לי כל צרכי מפני שאז אסורי בנעילת הסנדל (לחם הן השמים) ואם חלך לשני השר ויש הקפדה עליו אם ילך בלא מנעלים יתן עפר במנעלים וילך (מרדכי סוף מועד קטן) ובכל מקום שצריך לילך במנעלים יעשה כן ומהגהת שהגשים רוחצות ראשם מסנהדרין ולמעלה וזקנים הראשונים הנהיגו זה ועשו סמך לדבר על מה שאמרו באגדה כי פשוט נולד ביום ט"ב וצריך לעשות זכר לנואל ולנחמה כדי שלא יתראשו כן הגאולה וזהו רוקא לעשים לפי שחסה הלושי רעה להאמין בבחמות לפי שאין יודעין ספר לפיכך צריכין תיקון (כל בו) ופשא ומהן אם הוא דבר האבד הוא מותר כדרך שהתירו בסוערר (השובות הרשב"א סי' הקנ"א) הכל מלאכת אפי' הוא של דברים אפי' אינה של מורה אם יש בה קצת שמשתעשק בה אין לעשות בט"ב שע"י כך מבטל מעינוגי (מ"ח סימן קנ"ג) :

יד אפרים (בס"ע ס"ק א') נגא לחמל חל פליו גם לחיסור רמיסה כו' כנ"ל : (ס"ק ב') ולחדלכם מוב פליו לחמל בבר כו' עיין ס"ם חח"ו בכנסת סוד סוף מסנים דשוב לחוד ומחמה לחוד ב"ם מסנים לחמנ"ל ומיין לקמן סי' תרס"ח ס"ק מ' : (בבא"א ס"ק ח') עפי' תרי"ד כנ"ל : (סק"ו בפוסו) סי' מקנ"ב כנ"ל :

תקנד (בס"ע ס"ק א') סיעו בלימוד של עלמו כנ"ל : (בבא"א ס"ק ב') כמ"ם מיי"ר סי' ס"ד ע"ם ר"ל דנמ"ר לאסור בס"ק עמ"ם דרוקא מיסור לפי כדברים מרגים לפי מחמנ"ל מיסור לפי מחמה כוס מגומר עם מדריקן מוחר לפי מחין אם רק בע"ר

שערי תשובה

תקנד בש"ע סעיף ב' אומר תחלה מתגדל כו' עיין מבקנות ביאמר בנא (ברכות) מם וסלכות ונא יכוים בברכה ומיין מנ"א סי' רנ"ם ס"ק יז"ד : (ד) בשבת · עבס"ם ומ' ביד אפרים בסם חפ"ו בבכ"ם מסכים לסמנ"א בחם ס"ם ומ"ם בס"ם ונא יעיין עם"ב בחב בבר"י בים בחחב דבבת ס"ם מודו דלף בשבת לא יעיין ומם חל ס"ב בשבת כל היום לא יעיין ע"ם ומ' בדגול מרבבה מחבב דבם רמ"א מודם דלף בס"ב בחל בשבת אינו אסור אלא אחר חלא"ב היום לו לרמ"א לבחוב אלא לומר בנ"ל אבל בחל בשבת אינו אסור אלא אחר מעת דאל"ב היום לו לרמ"א לבחוב אלא לומר בנ"ל אבל בחל בשבת אינו אסור אלא אחר מעת מסדר היום מסרקים בחבחם ס"ם ומם לדחות דבס"ם מהבנים בהרבה מקומות להחמ"ל מבא"י כלאיחת ר"ם רס"ו ובחבחם ס"ק מ' ומיין בחס"ד ובם בחס"ד ובם מדליקין קבישא עפי' ולפי בסרבסיא מבח"כ בסרקים מיין בסימן רנ"ב ס"ק ס' :

תקנד בש"ע סעיף מ' אסור לקרות בתורה כו' ובחב מח"כ. בבם בית יהודה ח"ב מי מבחזיק לבלות לחורה בס"ב ומבחב אבל מחבר לבלות בחורה בחרבה בחרבה מיין דבריו הרעים וב"ע אסירי בחורה בחורה בחורה ס"ם · ומח"ב בחב מבחבם מיבחל לבלות לחורה ולבחבר ומבחב דלף מלא בחזיק לבלות לם"ב בס"ב הדין בן : (ב) הרעים · עיין בחר מיבב ובדגול מרבבה דעתו בבס"ו : (ג) סדר · עבה"ם ובל בר"ר דלבלמוד סדר מחמדות לף בלחבר לף בלחבר

מנה וקבלה (א) בלב ב לחיבם קבלה אלא בדיך לבחלאלו בבחחיו : (כ"י בבם בחחבסים) :

ב ג תשעה באב לילו כיומו לכל דבר ואין אוכלים אלא מבעוד יום ג (ב) ובין השמשות שלו אסור כיום הכפורים:

מנה (ב) ד (א) ומותר (ג) ברחיצה וסיכה וגעילת סנדל עד בין השמשות ומיהו בחל ניחנין ה לחוץ (ד) מנעלים קודם שיתחר בבנו ואם כוח בבת חולנים ו לחחר בבנו מלבד מלה ביבור מחולן (ה) קודם בבנו (מנהגות מיימוני) ריק חומר חחלים המבדיל וכו') (מהגהות בבם מהרא"ן) (ב) ומבנו מלא ללמוד בערב השבת בחב מחחלת ואיבר כי אם בדברים המחחבים בחבשת בחב (ג) ולבן אם ז חל: (ד) בשבת אין אומרים מקבל הבנות (מהרי"ל ומנהגים)

וכן לא ישיל ערב ט"ב :

תקנד דברים האסורים בט"ב ז' וכו' כ"ה סעיפים

א ה תשעה באב (א) אסור ברחיצה וסיכה א וגעילת הסנדל ותשמיש המטה ואסור לקרות בתורה נביאים וכתובים ולשנות במשנה ובמדרש ובגמרא בהלכות ובאגדות משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב

ב (א") (א) ב ותינוקות של בית רבן בטלים בו אבל קורא הוא באיוב ג ובדברים (ב) רעים שבירמיה ואם יש ביניהם פסוקי נחמה צריך לדלגם :

ב ג ומותר ללמוד מדרש איכה ד (ב) ופרק אלו מגלחין וכן ללמוד פירוש איכה ד ופירוש איוב :

ג ד יש מי שאוסר ללמוד ה על ידי (ג) הרהור :

ד ו ומותר לקרות כל (ד) סדר היום ופרשת הקרבנות ומשנת איזהו מקומן ומדרש רבי ישמעאל :

מנה

ולפי' בט' בחב במידי דסייך ליומים · כגון פרשת התמיד ומעניות דקרבנות כיון דבגילים לאומרם בכל יום · ולמה ישתבח מעניות דפרקים הסייכים לאותו שבת ואם כן בלאו כבוד שבת הוה ליה למימר פרקים ומלאתי כתוב בסם רש"ל שנמה אחר מלות בכל ערב תשעה בחב והחיוד לאחרים ללמוד · והמנהג כלו שבחב רמ"א על פי מנהגים לריך עיון · ונראה דהלומד בשבת אחר מלות לא הפסיד שכרו מן הראה לפי עניית דעתי :

תקנד (א) ותינוקות של בית רבן בטלים · נראה משום דס' חיוב ומחר דברים המותרים לגדול מותר ללמוד נם עם התינוקות וכאן לא אסרו אלא לתינוק שקטנים לומדים בסדר אלהם דהיינו חומש ומגדות וקמ"ל דאף מל נב דים לער לקח בתינוק שמהם ור"מ ס"ל בגמרא דמותר לעמות במה שהיו רגיל ואמ"נ דלא קי"ל כוותי' היינו בתינוק שלמד אבל עם התינוקות ס"ל דברי קמ"ל דאפ"ה ליבטלו מזה ואיסור של התינוקות בתינוק אין הטעם משום שהם מתחיל דודאי אין לסם שמתה אלא משום המלמד שמתה בד"ח שלומד עמהם מ"ל : (ב) וב' אלו מגלחין · בגמרא פליגי ר"מ ס"ל דקולא ושונה בכל מקום במקום שהיו רגיל מפני שלעבר הוא לו ור"י אוסר אף בזה והלכתא כוותיה ולריך לתת טעם בלתת לנה אוסר ר' יהודה שהרי יש לו לער · ונראה טעמו מפני סוף הלימוד אחר שיסיים עלמו ויבין הטעם יהיה לו שמתה ואזלי' בתר סיפא דמילתא וסברא זו אסכתן בהדיא דל"ו ס"ל כן לענין אחר דהיינו בס"ק דמ"ק דף ט' רי"ח אלא אסור אסיר במועד ומודה ר"י בסיד שיטולה לקפלו במועד שטולתו במועד אחע"ב שעבשיו היא מניחה שמתה אחר זמן הוצה לעיל בדבריו סימן תקמ"ו ס"ג אזלינן בתר הסוף דיש שמתה ואסור ומטעם זה ל"ל דאפילו במקום דמותר ללמוד היינו שילמוד בשמחון של דברים אבל לא דרך שלמוד

(*) ל"ל דראפילה ושיכה ואפילו

בזמן שמותר בתחילה ושמעו דהאתה (*) דסיכה היא הנאה דלאחר שבת וגלאה כרוחק לוחך ס"ב והרא"ש המה ש"ו דיהא מותר לאחר ולבתות ויהא אסור לרחון ולסוך וא"ב מ"ש רמ"א כאן ומותר ברחיצה היינו כ"ו שמותר בתחילה אבל אחר שקבל כפי' שלא לאכול גם אל עליו איסור רחיצה דמותר ס"ב מתחיל מאותה שבת ולא אמרינן מן הסתם למתה קיבל עליו ולמחילה לא קיבל עליו אבל בעילת הסנדל נראה דלא תלוי בקבלת איסור אכילה דהא אנו רואים בבירור שאינו מקבל עליו לזה היין שמבליו בהבליו ואינו מוקן הרי כאלו אומר בפי' שאינו מקבל עליו אומרת זו עדיין ומשמש זה שאמרנו שמקבל עליו אומר ס"ב קודם זמנו נראה דהמקבל עליו איסור אכילת בשר ויין בין המלרים אין איסור רחיצה בכגל דאם לא קיבל עליו אומר ס"ב בלותו זמן אלא מומרת מיוחדת לאותו זמן ומה שקיבל בפירוש קיבל ואם לא · ודע"ל בתשובה סימן ל"ב בסק נ"ב לבתר בחילה בזה ואתריך ע"ם בכנ"ד : (ב) ונהגו שלא ללמוד כו' · הרבה ים לי לתמוה בזה דאם אין איסור בתחילת בשר ויין ואדרבה מוב עליו לאכול בשר בשביל כבוד שבת כמ"ם אסור סוף סימן תקנ"ב ומשם נתחיר עליו אלא ילמוד משום אבילות בפרט מי שיש לו שיעור ברגיל בכך בשת הסיון ואם תימה לי דהא קורין בתורה בתחלה בתנחה

מנה

ולפי' בט' בחב במידי דסייך ליומים · כגון פרשת התמיד ומעניות דקרבנות כיון דבגילים לאומרם בכל יום · ולמה ישתבח מעניות דפרקים הסייכים לאותו שבת ואם כן בלאו כבוד שבת הוה ליה למימר פרקים ומלאתי כתוב בסם רש"ל שנמה אחר מלות בכל ערב תשעה בחב והחיוד לאחרים ללמוד · והמנהג כלו שבחב רמ"א על פי מנהגים לריך עיון · ונראה דהלומד בשבת אחר מלות לא הפסיד שכרו מן הראה לפי עניית דעתי :

תקנד (א) ותינוקות של בית רבן בטלים · נראה משום דס' חיוב ומחר דברים המותרים לגדול מותר ללמוד נם עם התינוקות וכאן לא אסרו אלא לתינוק שקטנים לומדים בסדר אלהם דהיינו חומש ומגדות וקמ"ל דאף מל נב דים לער לקח בתינוק שמהם ור"מ ס"ל בגמרא דמותר לעמות במה שהיו רגיל ואמ"נ דלא קי"ל כוותי' היינו בתינוק שלמד אבל עם התינוקות ס"ל דברי קמ"ל דאפ"ה ליבטלו מזה ואיסור של התינוקות בתינוק אין הטעם משום שהם מתחיל דודאי אין לסם שמתה אלא משום המלמד שמתה בד"ח שלומד עמהם מ"ל : (ב) וב' אלו מגלחין · בגמרא פליגי ר"מ ס"ל דקולא ושונה בכל מקום במקום שהיו רגיל מפני שלעבר הוא לו ור"י אוסר אף בזה והלכתא כוותיה ולריך לתת טעם בלתת לנה אוסר ר' יהודה שהרי יש לו לער · ונראה טעמו מפני סוף הלימוד אחר שיסיים עלמו ויבין הטעם יהיה לו שמתה ואזלי' בתר סיפא דמילתא וסברא זו אסכתן בהדיא דל"ו ס"ל כן לענין אחר דהיינו בס"ק דמ"ק דף ט' רי"ח אלא אסור אסיר במועד ומודה ר"י בסיד שיטולה לקפלו במועד שטולתו במועד אחע"ב שעבשיו היא מניחה שמתה אחר זמן הוצה לעיל בדבריו סימן תקמ"ו ס"ג אזלינן בתר הסוף דיש שמתה ואסור ומטעם זה ל"ל דאפילו במקום דמותר ללמוד היינו שילמוד בשמחון של דברים אבל לא דרך שלמוד

(*) ל"ל דראפילה ושיכה ואפילו

באר היטב

תקנד (א) בלב · וכ"ת כתב דהוי קבלה לבן עוב לבחנות בבבת בשודם בחבבחת מ"ל : (ב) וכין בחבבחת · אבל מ"ל לוחבע מבנ"ר מ"מ ר' : (ג) ברחילה · ואם קבל מחבנות מבנ"ר אסור ברחילה ר"מ מ"ל : (ד) מנעלים · קודם שבולבים לבבנ"ב מבהר"ל עבר' מר"ר : (ה) בבבת · ר"ל עב"ב · ה"ל ק"ל אם חל ע"ב בבבת אחר דבבת ר"ם מודו דלף בבבת לא יעיין ואם חל ע"ב בבבת בל היום לא יעיין ע"ם ומ' בדגול מרבבה מבחב דבם רמ"א מודם דלף בבבת לא יעיין אלא אחר מעת דאל"ב היום לו לרמ"א לבחוב אלא לומר בנ"ל אבל בחל בבבת אינו אסור אלא אחר מעת מסדר היום מסרקים בחבחם ס"ם ומם לדחות דבבם מבחבחם בחבחבחם בחבחבחם בח

ואפילו בהרהור לפרסם דבר ממוך לאסור מעשה שיהיה לו שמחה אחר שיתיישב לו כנגע״ד: (ג) ומותר לחזור הפרשה · נראה דס״ק דמי שרגיל לחזור הפ׳ בתוכו יום דהייגו שחל ע״ב ביום ה׳, ה״ל כסדר היום: (ד) חיה כל ל׳ יום · פי׳ אף על גב דביו״ב היא לאחר ז׳ כשאר כל אדם כמ״ש בסי׳ תרי״ז מ״מ כאן לענין ע״ב לא גזרו עליה: **כתב** רש״ל בתשובה סי׳ ק״ג דמייירי בתומרת לריכה אחי ואח״נ דלענין שבת בסי׳, ה״ל אין שומעין לה אפי׳ בתומרת לריכה אחי וכן מולה לריך לומר הכא מקילינן מאחר שהוא דרבנן אבל בלא אמר׳ לריכה אחי אלא שמעברת אפי׳ כואב לה הרבה התענית אסורה מאחר שאינה מולה ע״כ וק״ל דמדאמ׳ ה״ל לומר משמע דיש ספק אם יש סכנה דאי בודאי אין סכנה מה לומר שייך בדבר ואי״כ שיש ספק סכנה קשה דבתומרת לריכה אחי מותרת אפי׳ ביו״כ כמ״ש בסי׳ תרי״ח מולה צריך לאכול כו׳ שמא יסתכן ומאכילין על פיו כשאומר לריך אחי ותו דלמה לא זכר הרמב״ן מריש״א דהאי דינא דמייירי בתומרת לריכה אחי ע״כ נלע״ד דבלא אמרה לריכה אחי ואפ״ה בשיש אחר ז׳ ומולה שיש בו ספק לוחנו אפילו ה״ל לומר לומר שמא יש בו סכנה דאפילו ודאי אין בו סכנה ואפילו לא אמר לריך אחי מותר בע״ב ואע״ב הביא הנ״מ בר״ת הטיר ליולדת לאכול בע״ב אפי׳ אחר ז׳ ואע״ב דאמרינן בפ׳ ממין דלאחר ז׳ אם אמרה אחי אינה שבת ול״נ לריכה אין מחללין עליה שבת ול״נ מדברי קבלה ודברי קבלה בה״ת אם״ה מותר כיון דלגו אין מתענין כו׳ ח״כ רשות הוא עכ״ל משמע דבע״ב דאסורה לאכול אלא כדברי הרמב״ן דהא בע״ב לא תליה ברגו כמ״ל כיון שהוסלו בו הלרות והוא חוב ואפשר שמא״ה נהגו להחמיר כמ״ש רמ״א וכן מסקנת רש״ל דאחר ז׳ אפילו אמרה לריכה אחי מתענה אם לא שיש קלת מולה וכן בתשו׳ מהרי״ל: (ה) ומיהו נהגו להתענות אלא אחר ז׳ אבל תוך ג׳ אפילו אם אמרה אחי לריכה אחי אם אינה כשאומרת לריכה אחי אסורה אם אינה אבל בחזרה אסור: הגה (ה) ומיהו נהגו להתענות אפילו בתוך ג׳ אם אינה אבל בחזרה אסור: (ו) ומותר לחזור הפרשה · נראה דס״ק דמי שרגיל לחזור הפרשה בתוכו יום דהייגו שחל ע״ב ביום ה׳, ה״ל כסדר היום: (ד) חיה כל ל׳ יום · פי׳ אף על גב דביו״ב היא לאחר ז׳ כשאר כל אדם כמ״ש בסי׳ תרי״ז מ״מ כאן לענין ע״ב לא גזרו עליה: **כתב** רש״ל בתשובה סי׳ ק״ג דמייירי בתומרת לריכה אחי ואח״נ דלענין שבת בסי׳, ה״ל אין שומעין לה אפי׳ בתומרת לריכה אחי אלא שמעברת אפי׳ כואב לה הרבה התענית אסורה מאחר שאינה מולה ע״כ וק״ל דמדאמ׳ ה״ל לומר משמע דיש ספק אם יש סכנה דאי בודאי אין סכנה מה לומר שייך בדבר ואי״כ שיש ספק סכנה קשה דבתומרת לריכה אחי מותרת אפי׳ ביו״כ כמ״ש בסי׳ תרי״ח מולה צריך לאכול כו׳ שמא יסתכן ומאכילין על פיו כשאומר לריך אחי ותו דלמה לא זכר הרמב״ן מריש״א דהאי דינא דמייירי בתומרת לריכה אחי ע״כ נלע״ד דבלא אמרה לריכה אחי אפ״ה בשיש אחר ז׳ ומולה שיש בו ספק לוחנו אפילו

ת טור כתב סימן: ס"ח ל"ח ס"ב ומסמנות סגמרת סם ע"מ וכ"ם סרי"ף ורא"ם ומגמ"ם מגמ' רי"ב ב ס טור י"ד סי' ס"ג ד ורמבמ"ם פס"ק דתענית וכתבמ"ם סרי"ף ומרא"ם ס נגמרת תרמ"ם מגמ' כתובות ומגמ' ריבוכ"ם ומגמ' ר"ז ס ס"ס ד"ה ומגמ' ר"ם ס"ס ד"ה ומגמ' ר"ם ס"ס ד"ה ומגמ' ר"ם

כל"י זהו מן הסמוכ שהרי בהדיא אמר טולא הלכה כר"ת בחליצה פי' בבתו פיס מהבטות לינו מוזן וקן הקשה מו"ם ז"ל ע"ז אלא דר"ל דהא דאליבי ר"ת וכ"י בחליצה היינו אם הוא ממויב לחלוץ דר"ת ס"ל לינו מחויב לחלוץ וכ"י ס"ל חייב לחלוץ וא"כ מי שרוצה להמיר טל עצמו ולחלוץ מלי למיעבד הכי דסכי ליתא בהדיא שם בדף כ"ח בכמה דברים ולמה מלתא יחירתא עביד בכמה דברים וא"כ יתבארו דברי רבינו שלי בדרך זה דבבר ק"ל ביום ז' דמקלתא הוא בכולו ובדברים האסורים בש"ב ודלי אסור כל היום עד הלילה וש"כ אמר רבי' הלי דבעצמן האיסור מחמת ש"ב ומחמת אבל אסור כל היום ולא מהני כאן מקלתא בכולו כיון דמלד ש"ב אסור כל היום והיא נוסף קמ"ל דבש"ב אסור כל היום מה שאסור בו אבל בדברים שמותרים מחמת ש"ב ואסורים מחמת אבל כגון שיטוף וכשיית מטה וסטרת תפילין לר"י וא"מ במי שהוא רוצה לעשות מילתא יחירתא שנהגו לחלוץ תפילין כל ימי האבילות וא"כ בזה הדבר יש ב' סברות • הא' כיון דמלד אבילות מוחר מיד פירוש לאחר שעמדו המחמיס ה"ב מוחר ביום ז' שהוא ש"ב ויש סברא אחרת כיון דבזה היום יש איסור באיסורי ש"ב עד הלילה נמשך זה גם לאיסוריס מחמת אבילות אע"ב דבשמעתא אחריתא הוה מקלתא בכולו מ"מ בזה היום נמשך האיסור כל היום בזה אמר רבינו שלי סברות בידו אם רוצה לסמתין ר"ל עמן לאיסור שלו שרוצה להמשיכו עד הערב ימתין ויש לו טעם כיון דאיסור ש"ב נמשך עד הלילה ה"ב נמשך איסור אבילות ביום זה ואם רוצה להסיר מנהג אבילות מיד אי' אחר שעמדו המחמיס יכול לעשות כן אע"פ שאיסור ש"ב נמשך עד הלילה מ"מ אינו מוקר עמו איסור אבילות זה ל"ל נכון מאד בפי' דברי רבינו שלי: **מן הדברים** שזכרנו לעיל מעמש שחמיס המעם לאבל מותר ביום ז' אחר שעמדו המחמיס מאלגו דמקלתא בכולו כמו שמותר בשאר האסורים לו בחליצתו אבל נמלא בש"ם שחמיס אסור לאבל כל יום הז' וכ"כ בתשובת מהר"מ סי' תקמ"ט שאסור לשמש עד הלילה:

תקנו (א) **אומר בורא מאורי האש** • זה אין עשין כזה ואין בזה משום תעוג כמו שים בבשמים וכתב ב"י בשם אבודרהם שים לברך על הסור קודם שקורין איכה • וכ"ל הטעם דבאיכה כתיב במחשכים הושיבני ע"כ יברך אחלה על המאור ומ"מ נראה דאם שכח יכול לברך אח"כ בלילה כיון שהחיוב עדיין עליו:

תקנו (א) **בבונה ירושלים נחם** • לפי שהוא מעניה • וכתב ב"י בשם אבודרהם שעה ולא הזכירו במקום ההגהו שיאמר אותו בסודהם שהוא שהוא לעבר לומרה בסודהם וכתבו הרי"ף והרא"ש דהמנהג שולא אדם לרבינו בש"ת ואם בא לומר בסוף כל ברכה מעין אותה ברכה שהוא לומר עכ"ל והר' תפלה דנחם היא להבא • ולמה כתב האבודרהם שמקומו בסודהם ונראה שיש ס"ם כאן וכ"ל בעבודה ולעד"נ כיון שסומכים על הרמ"ל וקי"ל דהא מביא ב"י ירושלמי היכן לומרה ח"כ ירמיס כל שהוא להבא לומרה בעבודה וכל ים לאומרו בש"ת דזו ברכה כוללת ויש לכל הבקשות שם מקום דש"ת הוא לכל הברכות מעין כל ברכה ובכ"ש לא יחמוד בברוך מנחם ציון רק בש"ת כמו בעינו ועינו קודם לנחם כי היא תדירה: (ב) **והמנהג פשוט שא"א נחם בו'** • משמע דהמנהג לומר הש"ן עינו גם בשחרית דהא כתב הש"ע ועינו בש"ת ולא כתב רמ"א שהמנהג שלא לאומרו ובמנהגים כתב נ"כ לאומרו אלא שכתב לבסוף אבל ר"י המנהג שלא לומר עינו בשחרית לפי שקבלת מועד ומעשה זה אין מופלין ואם אל ש"ב ביום ה' אי"א אל אחר אחים ולמגלת קי"ו והוא לחוס וכן מוכנים בכ"ל ובסגולות כתב על דברי ר"י ואין נ"ל והוא מדברי המרדכי ונראה שאין לסמוך על זה דהמרדכי סובר דגם אל"א נוהגים לאומרו ואין נהגינן בפשיטות שאי"א אל אחר אחים ולמגלת גם ל"ן אי"א כמ"ש סימן תקנ"ט ע"כ אי"ל גם עינו וכ"ל דשב ואי"ת עדיף: מגהג

רק כמ"ש סע"ז ומו לא מידי ומגלתי בלילה רגם שבניה סרפ"ם דמעניה בפי' דלשבר כגון נחם שסיי תפלה על המוקרן שבבר ש"ם:

תקנו הטעם

שאין מבדילין מבע"י כמ"ש ספי' רל"ג דכיון דאיבדיל קבלים לש"ב עליה ואסור לשחות מבכום (טור וכ"ב רמב"ן) וא"כ משמע בהדיא דמעלב המעמה ולמעלה מודה הרמב"ן אם קיבל עליו התענית אסור לאכול שהוא כיום המחרת עלמו וכ"כ הב"י בסי' תקנ"ב בשמו • וא"ת יהן לתיוק לשחות דנמיגן שיבא למסרך לשחות אחר שיגדיל דזה מקרי דבר קבוע כיון שלבי קביעות הבנים חל ב"מ משא"כ במילה ב"ב שמותנין לתיוק (טור סימן תקנ"ט) וזוקא דבר שאנו עושין בשביל התיוק לא דבר שאנו עושין בשביל התיוק לא נגרי' דלמא אתי למסרך ולפיכך נוהגין לו לאכול ולשחות (ר"ן פ"ק דשבת) עבי"ד סי' שמ"ח ס"ב וסי' של"ז בש"ו: **א על הבשמים** • אע"ג דמותר להריח ביום התענית דהא אפי' סעיעה יש מתירין כמ"ש סי' תקס"ז אלינו אסור רק אכילה ושתיה מ"מ כיון דהבשמים באין במ"ש לתענוג להשיב נפש יהיה אין כאן לעשות כן בש"ב וכ"כ בש"ב ביי"ד סי' רס"ה דלא כמ"ש שם בש"ע ושמ"ש לענין יה"כ: **ב ובליל מוצאי ש"ב** • ואפי' למ"ד דאינו מבדיל אלא יום רלשון כמ"ש סי' רל"ש ס"ד הכא כיון דלא אפשר להבדיל מודה הרא"ש בש"ג): **ומי** שמתענה ב' ימים ישמע בליל י' הבדלה שלאחריהם ואל ימתין עד ליל ג' להבדיל בעשמו כי כל אקרובי אבדלתא בשבתא עדיף

בתשעה

עפי (מע"מ) ואי ליכא אחר אלא יקן לתיוק לעשוה:

תקנו אם שכח לומר נחם בבונה ירושלים יאמר אותו אל ואל כולם (כ"י אבודרהם ירושלמי): **מי** שמתענה בעשירי יאמרהו בעשירי בערבית ושחרית ומנחה (אל"ה): **א יאמר נחם בב"ה** • בבונה ירושלים ואף שבתפלה לא נהגו לאומרו רק במנחה מ"מ בכ"ה דליכא מנהג יש לאומרו (שם):

אלא

תקנו (א) **אומר בורא מאורי האש** • לפי שהוא מעניה • וכתב ב"י בשם אבודרהם שהוא שיאמר אותו בסודהם שהוא לעבר לומרה בסודהם וכתבו הרי"ף והרא"ש דנהגו שלא לאומרו בבונה ירושלים וסמכו אהא דאמרו שואל אדם לרבינו בש"ת ואם בא לומר בסוף כל ברכה מעין אותה ברכה עכ"ל והר' תפלה דנחם היא להבא • ולמה כתב האבודרהם שמקומו בסודהם ונראה שיש ס"ם כאן וכ"ל בעבודה ולעד"נ כיון שסומכים על הרמ"ל וקי"ל דהא מביא ב"י ירושלמי היכן לומרה ח"כ ירמיס כל שהוא להבא לומרה בעבודה וכל ים לאומרו בש"ת דזו ברכה כוללת ויש לכל הבקשות שם מקום דש"ת הוא לכל הברכות מעין כל ברכה ובכ"ש לא יחמוד בברוך מנחם ציון רק בש"ת כמו בעינו ועינו קודם לנחם כי היא תדירה: (ב) **והמנהג פשוט שא"א נחם בו'** • משמע דהמנהג לומר הש"ן עינו גם בשחרית דהא כתב הש"ע ועינו בש"ת ולא כתב רמ"א שהמנהג שלא לאומרו ובמנהגים כתב נ"כ לאומרו אלא שכתב לבסוף אבל ר"י המנהג שלא לומר עינו בשחרית לפי שקבלת מועד ומעשה זה אין מופלין ואם אל ש"ב ביום ה' אי"א אל אחר אחים ולמגלת קי"ו והוא לחוס וכן מוכנים בכ"ל ובסגולות כתב על דברי ר"י ואין נ"ל והוא מדברי המרדכי ונראה שאין לסמוך על זה דהמרדכי סובר דגם אל"א נוהגים לאומרו ואין נהגינן בפשיטות שאי"א אל אחר אחים ולמגלת גם ל"ן אי"א כמ"ש סימן תקנ"ט ע"כ אי"ל גם עינו וכ"ל דשב ואי"ת עדיף: מגהג

תקנו לומר נחם וענגו בט"ב • ובו סעיף אחד

א ג בתשעה באב (א) **אומר** (א) **בבונה ירושלים** (א) **נחם** ה' אלהינו את אבילי ציון וכו' **וענגו בשומע תפלה ואם לא אמר לא זה ולא זה** ב **אין מהזירין אותו** • הגה (ב) והמנהג פשוט שאין אומרים נחם רק בתפלה (ב) מנחה של תשעה באב לפי שאז הגיעו במקדש שם ולכן מתפללים אז על המנחה (רוקח ואבודרהם) מי שאכל בש"ב **א** יאמר נחם (ג) בברכת המזון (מהרי"ל):

תקנו לומר נחם ובו סעיף אחד

א ד ליל ט"ב שחל באחד בשבת כשרואה הנר (א) **אומר בורא מאורי האש ואין מברך א על הבשמים ב** ובליל מוצאי תשעה באב (א) **מבדיל על** הכוס ואינו מברך **לא על הנר ולא על הבשמים:**

תקנו ט"ב שחל ביום ראשון • ובו סעיף אחד

א (א) ה ליל ט"ב שחל באחד בשבת כשרואה הנר (א) **אומר בורא מאורי האש ואין מברך א על הבשמים ב** ובליל מוצאי תשעה באב (א) **מבדיל על** הכוס ואינו מברך **לא על הנר ולא על הבשמים:**

תקנו אם

שכח לומר נחם בבונה ירושלים יאמר אותו אל ואל כולם (כ"י אבודרהם ירושלמי): **מי** שמתענה בעשירי יאמרהו בעשירי בערבית ושחרית ומנחה (אל"ה): **א יאמר נחם בב"ה** • בבונה ירושלים ואף שבתפלה לא נהגו לאומרו רק במנחה מ"מ בכ"ה דליכא מנהג יש לאומרו (שם):

אלא

תקנו (א) **אומר בורא מאורי האש** • לפי שהוא מעניה • וכתב ב"י בשם אבודרהם שהוא שיאמר אותו בסודהם שהוא לעבר לומרה בסודהם וכתבו הרי"ף והרא"ש דנהגו שלא לאומרו בבונה ירושלים וסמכו אהא דאמרו שואל אדם לרבינו בש"ת ואם בא לומר בסוף כל ברכה מעין אותה ברכה עכ"ל והר' תפלה דנחם היא להבא • ולמה כתב האבודרהם שמקומו בסודהם ונראה שיש ס"ם כאן וכ"ל בעבודה ולעד"נ כיון שסומכים על הרמ"ל וקי"ל דהא מביא ב"י ירושלמי היכן לומרה ח"כ ירמיס כל שהוא להבא לומרה בעבודה וכל ים לאומרו בש"ת דזו ברכה כוללת ויש לכל הבקשות שם מקום דש"ת הוא לכל הברכות מעין כל ברכה ובכ"ש לא יחמוד בברוך מנחם ציון רק בש"ת כמו בעינו ועינו קודם לנחם כי היא תדירה: (ב) **והמנהג פשוט שא"א נחם בו'** • משמע דהמנהג לומר הש"ן עינו גם בשחרית דהא כתב הש"ע ועינו בש"ת ולא כתב רמ"א שהמנהג שלא לאומרו ובמנהגים כתב נ"כ לאומרו אלא שכתב לבסוף אבל ר"י המנהג שלא לומר עינו בשחרית לפי שקבלת מועד ומעשה זה אין מופלין ואם אל ש"ב ביום ה' אי"א אל אחר אחים ולמגלת קי"ו והוא לחוס וכן מוכנים בכ"ל ובסגולות כתב על דברי ר"י ואין נ"ל והוא מדברי המרדכי ונראה שאין לסמוך על זה דהמרדכי סובר דגם אל"א נוהגים לאומרו ואין נהגינן בפשיטות שאי"א אל אחר אחים ולמגלת גם ל"ן אי"א כמ"ש סימן תקנ"ט ע"כ אי"ל גם עינו וכ"ל דשב ואי"ת עדיף: מגהג

באר הגולה

(א) ליל שבת שחל באחד בשבת כו' • ב' מהרכי ריש מ"ק שהר"ש היה אומר בקו"רם בלא כום בורא מאורי האש וכ"כ התוספות סוי' ובמנהגים שלנו ומהרי"ל בתפלה אע"פ שאין מבדילין על הכוס (מהרכי בהנהות הלכות פ"ב) הסתפקנה ג' ימים אחר השבת אימת יבדיל ואין מברכין הבנים והילדים בש"ב שחל בש"ש (מהרי"ל):

תקנו (א) אומר בבונ' כו' • ואם טעה ולא הזכיר נחם בבונה ירושלי' מזכיר בהודא' כמו על הניסים ואם הזכיר אחר שהשלים תפלתו א"צ לחזור (אבודרה"ם):

יד אפרים

תקנו (כש"ע) וכלל מנהגי מ"כ כו' עיין סי' רל"ד סעיף ג' כשעם כמ"ם ולא שבדיל בתפלה ל"ל לאחר כיון שהבדיל על סכום כמוצאי מ"כ ע"ב: (במג"א ס"ק א') לכאיב נפש יפיוס ר"ל לפי שנמ"ם אמר שעשה יפיוס ובא שבאמים לחוק נפשו וגייסב לא נפשו עליו שיש כותבים שמתם אבידם שבאמם יפיוס ומ"ם ושיין מ"ש לענין יום"כ ר"ל לפיל סי' ר"ו מדייק מיו"ד סי' רס"ם המוחר לפרוש בכנס"כ ע"ב:

תקנו (בס"ו ס"ק א') ולפי כתב אבודרהם שקיומו מכוונ"ל ע' כפמ"ש עיין ר"מ בכ"ר סיריו' לוקח דנמס בסולמה וכ"ש דיריבולמי דשעמים אחר דנמס ליפה

שערי תשובה

בש"ן והוא סכרים כמהרי"ל וכתב שכן נראה הים בשמת המנ"ם ומנ"ד ע"ם • ושיין לעיל סי' לעד בבנ"ם מזה ושיין בר"י מתשובת הרמ"ם שבטיקין לאיות תפילין בש"כ בבוקר אף דבאחר ימים מיתין ג' שעות בש"ב לא יניח רק דרש"ן ולמנחה יניח שיטים ובכבנס"ן תולק על זה דכיון דנוסב לאיות בבוקר יש לו לסמיה בס"ם ר"ת • וכ"י ייבב דברי הרמ"ם עפ"י סודן של דכרים ושיין בס"ם בהלק"ם מ"ב סימן קל"ש אשר"ל לא סיה מניחם לא רשיתי כן מ' אף המקובל מהר"ם ברעבי"ל סיה מניח דרש"ן ודר"ת כיתי מלגו ובש"ב בבוקר ואמר שבשעתיק בסודן של דבר ידאם שכן עיקר ושיין בית דוד סימן ל"ו ודבר משם סימן ל"ח ושיין בשונות כנס"ב לא"ת מ"ב אם יש מילה ומלין קודם חצות ומסמלק לכם מלית גדול אין לאמות בידו פ"ם • ושיין בכנ"י מ"ב סימן ל"ז בש"ב שבתתה ושלה שאין בו בכנה כ"כ כתיבה בל מחר תלות ובחלם עד שאם הרופא שלא יתבנה לחתפלל ערבית עם תפילין מ"מ כאן שבת מחמת אונס חולי ראשי לעשות כן כדי שלא יסיח בקרקפתא ק"ם עם ברכותיה ואח"כ יתלוך בתפילין קודם שיתפלל י"מ ש"ב דכתבתי שם בתשובה דאין לחתפלל ערבית עם תפילין מ"מ כאן שבת מחמת אונס חולי ראשי לעשות כן כדי שלא יסיח בקרקפתא ק"ם עם ברכותיה ואח"כ יתלוך בתפילין קודם שיתפלל ברכת ק"ש כמו שבתכנס לעשות בתפילין בל ר"ת:

כו' ע"ם • ולא ידעתי ק"ם ובכרכותיה לעמה וכי אין לי שילבם תפילין קודם שתפלל ערבית בכם ק"ם כמו שבתכנס לעשות בתפילין בל ר"ת •

תקנו (א) מנה"ל • עכ"ם וכתב בר"י בשם תמו' בכנ"ל ת"ב תולה שאוכל בש"ב ובבדיל מיקף בש"ב ובבדיל בל ר"ת • ומי שבתנה בש"ב ובבדיל בל ר"ת • ולא ידעתי ק"ם ובכרכותיה לעמה וכי אין לי שילבם תפילין קודם שתפלל ערבית בכם ק"ם כמו שבתכנס לעשות בתפילין בל ר"ת:

תקנו (א) נחם • עכ"ם וכתב בר"י שבתמו' בכנ"ל תלק ב' מקפק ע"ז דלא דמי לייום כ"ר ובנמולי פלק"ם כתב דכון בש"ב ומזכיר מפון בהמוצרא ע"ם ובכסל ביום כ"ר

תקנה א שלא לאכול בשר · ופסוק דבסעודת מלוה מוזהרים כל הקרואים לאכול בשר · דפסיקא דלילה זו קילא מר"מ אב דהא מדינא דגמרא מותר לספר ולכבס ולהרכות בבגין של שמחה וכשאין וכל דבר ושוב דבמנהגים מתיר לאכול בשר לך הסעודה שעושין בלילה מלפני התחונה דמקום שאין מפלגין בתוחו פעם סבלנוהו לא מקרי סעודת מלוה כמ"ש סי' תמ"ד וע' בח"ע ס"י' ס"ח בב"ח שכתב דוקא שכבר הוים לו מבלכין בסעמחה כמעוהו וכ"כ הריבב"ח מ"כ מעמא דלא הוי סעודת מלוה ולכן אין לאכול בשר וכן שמעתי מרבנן קשישאי ומכ"ם שגם יהיה שם כלי שיר עד אחר מלות יום עשירי וכתב רש"ל בתשובה סי' ל"ב שאין לרמוז ביום עשירי ואין לספר ולכבס עד מלות (לבוש) ופסוק דבשמחל ביום ו' הכל מותר לכבוד שבת: **ב** מותר לאכול סמתעטה בכל שנה ב' ימים לעוסים מ"ל שהה להתעטות דהא תמי' ביום י' נופש מקילין כמ"ש סי' תקנ"ט ס"ט ולא נזרי משום שאר שנים כמ"ש סי' תמ"ד ס"ב לענין ע"ם דהתם הוי דרלא דאוריתא (מהרי"ל סימן קל"ג): **ג** בלילה אסור · דכמה מיני תענית שלו תשובה אשכמן דאין לאכול במוצאי תענית בשר ויין (מהרי"ל) ומה"ם המתעטה בי' עד מלות לו כל היום אסור בבשר ויין בסעודה לאשונה דשייך נגה מבילות

כתב בשל"ה דהמתעטים ביום י' יקללו מיכבר: ול"ל דאם הם י' לא יקללו בלבור שנמ"ש סס' תרכ"ד וכ' בכ"ה שוב אלא לשמע בליל י': **תקנט** ויפסיק בין כל פסוק מעט ובין כל מיכה יוחר מעט ופסוק אחמרון שבכל מיכה אומר בקול רם (מהרי"ל) ומבכרין לפני מיכה על מקרא מגילה (מנהגים) ומה"ם סס' ח"ן ומוב שיחיד יקרא מיכה גם ביום (מל"ה): **א** ערבית · אומר קדיש אלא אחר תפלת ערבית (מור) מה"ם רסי' תכ"ג אם הל במ"ש אין מברכין הבנים (מהרי"ל): **ב** לארץ · ול"ל דמותר ליסב על הסף דאינו אלא מנהג ליסב ע"ג קרקע מבני סס': **ג** אחרי שיצא מבה"כ · הקולכים על הקבלות ומהרי"ל כתב להדליק עוד נר ח' אחם יכבה נר אחון ידליק ממנו מעמע שהקבל

תקנח (א) מנהג כשר כו' · בסור כתוב ל' זה וסיים כל' זה רק להסיב הנסם שיהא קרוב לעניו עכ"ל ומי' מו"ח ז"ל דהמי' רק להסיב כו' לא קאי על בשר לומר דבשר מוחר להסיב נפש אלא ה"ק יאכל אפי' מאכלים אחרים רק כדי להסיב נפש אבל בשר כולל לא גם מל' הם"ע אלא השחיק שיומא דמלחא מעמע אפי' כן אלא דא"ל ה"ל מ"מ לכתוב דבר זה להורות דאף במאכלים אחרים יעמע ונראה דבעל הם"ם לא פי' להמתיר במאכלים אחרים לעמע בהם דאפי' הרבוי בהם אינו שמחה דאין שמחה בלא בשר אלא ה"ק הטור לא יאכל בשר שהוא מעמע אלא אם יאכל בשר שהוא מעמע ונראה דבעל הם"ם סי' י' וכבר נתפשט המנהג בכל המדינות האלו כן ואיינו לערך הרבנים שנה וקודם לזה היו אוכלים בשר בליל ט"ב וכן הוא בדברי רש"ל בתשובה לנהוג כן · וכתב עוד דבעשיריי אסור לרמוז לו לאסר ולבבס דלא כמ"ם במנהגים ולפי מ"ם רמ"א דיש מתמירין עד אלות ולא יוחר עשיעה אחר אלות מוחר בכל עמ"ם בסוף סי' תקנ"ט:

תקנט (א) א"א צדקתך · וכ"ם לדוק הדין אם אירע מה בש"ב וכ"כ רמ"א בסס' זה ורש"ל בתשובה סי' ל"ב כתב ע"ל ל"ב וכן מלאתי במנהגים ישנים אע"פ שהמנהג כך בכ"מ אח"ל אחמון אל"ה ל"ה מ"מ נראה דבש"ב שאני דלא גרע מאחר קינות ומתורפות וכ"מ בסס רש"י אסתיר לומר ל"ם קודם אלות כמו קינות ושוב כתב בסס לדוקא בסס לדוקא אמר מ"ל אפי' אחמון בש"ב משום דבשאר מנהגות עכ"ל דשאר מנהגות אבל המנהגות אבל המנהגות אבל המ

במגביס לחזן היינו בב"ס קטנה שכל הקהל יוכלו לומר קינות לאותו חזר עכ"פ ע"פ הדוחק כנ"ל: (ו) **משום דמקרי מועד** · נ"ל דמיתר לעשות הספד על מכס שמת וליכב על גבי קרקע כמ"ב דסא בלא"ס מסתידין כל הקדושים בו ביום ואפילו אחר מנין דכולו יומא הסוא קבוע לבכיה והספד ולענין זה לא תקנו" במה דקרוי מועד וכ"מ מדלא הזכירו איסור הספד בס"ב כמ"ש אחר דברים כנלע"ד: לפי

ד ה ו **אין אומרים** (ו) **תחנון** (ולא סליחות) (סנהס אסירי) **בט"ב ואין נופלים על פניהם** (ו) **משום דמקרי מועד**: סנס (ג) וקורין (ו) בתורס כי תוליד בנים ומשמיענן בירמיס **ן** (ח) פסוף אסיסס וכל הקדיסים שאומרים אחר איסס עד שיוצאים לאחר מנ"ס אין אומרים אתקבל ואין אומרים אל ארך אפיס (טור ומנהגים) ולא למנלח (מנהגים) **ז** ולא פסוס (ט) הקטורת (מרדכי) ואין צריך לשנות מקומו בתפיסס בלבד:

ה ז **בשעת הקינות אסור לספר דבר ולצאת חוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבל וכל שכן שלא לשוח עם הא"י** (ומהגנין לומר קצת מאחר הקינות לפסוק בנחמה) (סנהס מיימוני):

ו ח **אם יש ח** (י) **אבל בעיר הולך בלילה לבית הכנסת וגם ביום עד שיגמרו הקינות**:

ז (י) ט **אם יש תינוק למול מלין אותו אחר שגומרים הקינות · ויש ממתינין למולו עד אחר חצות ומברכים ברכת המילה* בלא בשמים** (ומסנהג כסברה ראשונה) כ **ואם היולדת מצויה במקום המילה יברך על הכוס * ותשתה ממנו היולדת והוא שתשמע הברכה ולא תפסיק בדברים בין שמיעת הברכה לשתיית הכוס ל ואם אינה שם יברך על הכוס ויטעים ט** (יא) **לתינוקות**:

ח מ **בעל ברית לובש בגדים אחרים אך י לא לבנים ממש**: סנס ואפי' סבן ומסולל וסנדק טולס נקראים בעלי ברית (כ"י) ומותרים ללבוס בגדי (יב) שבת לאחר שגמרו הקינות וכאין למול אתינוק אבל לא יגבסו לבנים: (מהרי"ל):

ט נ **תשעה באב שחל להיות בשבת יא** (יג) **ונדחה ליום ראשון** בעל

דתקסה אכלו · וכר"י כתב בהגהת דוקא אבל אחר נ"י מותר לילך לבה"כ ע"ם וידוע שכל דברים הם בטיס ע"ם הרא"ש · אבל הטור כתב סתם ממנהג דאסי' תוך ג' מותר וכ"מ בהרא"ש בא"ם דמ"ק ע"ב הטי' ל"ל הס"ם ובמ"ב הוי בשאר אבל מנ' ימים ואילך כלומר כי היכי דשאר אבל מותר לילך אחר נ"י ס"ל בס"ב מותר לילך אסי' תוך נ"י כיון שבולם אבלים וע"ם · הקשה מהרמ"י הא בלילה דשאי ל ת לגזרה כמ"ם בי"ד סי' ש"ל ע"ל דהייט אם הולך לבהו אבל הכא כיון שהולך בחבורת אבלים הוי איסור אי לאו שעשה דכולהו הוי אבלים ע' סי' תקפ"ח: **ט לתינוקות** · ולא מיישיק למלא אחי למיסרך כמ"ם סי' תקנ"ז כיון דלא קביעי בכל שתא (טור) וב"מ כ' ליתן לתינוק הנימול כמ"ם ס' תרכ"ח ס"ב לענין יום"כ אבל דעת רמ"א כיון שב"כ הוא דרבנן לא מתמרי כ"כ ומוטב ליתן לתינוק גדול קצת שחייב לתנוק המיגל כמ"ם ס' תרכ"ח ס"ב לענין יום"כ אבל דעת רמ"א כיון שב"כ מחליפין כליהם אלא הכתונת הוי מעיל ולא חלוק · וכ' מהרי"מ מיקשין שמעמו אחלוק הוי דבריהם שבלעגה ומעיל הוי פרהסיא ואינו נוהג בשבת אבל הוא סי' דקי"ל אינסא דמעיל אסור מעוה דדבר המסוסרס אמיר בס"ב מחבר (עמ"ש סי' תקל"ד) ואלוק מותר בכ"ל במרדכי ח"כ מעמא דבעלי ברית ומי מותרים בכתונת לבן וכמ"ש סי' תקנ"ח ע"ם בשם המע"מ וכ"מ במגביס שכתב לוובסין בעלי ברית לבנים אך לא לבנים ממש ולא בשבת של חזון כו' ע"ם מעמא שאין מתמרים יותר בשבת שם שבת עדיין הדשים ומיבר הגיהות בהן נ"ל דאסור ללובסן כמ"ם ס' תקנ"ח ס"ו: **כתב** מהרי"ל אחר הגילה פוסקין הבנדים: **יא** ונדחה וכו' · אבל אם חל מילה בט"ב משלימין (ב"י) וכ"מ ממ"ש סי' תקל"ח בשם מהרי"ל והקשה המקשה למוה"ם לובלין בתשובה הא סב"ל דעיקר אחמר פשם ס' אל בשבת ודמיוהו לאחר שבת והתענו ולא הסלמנו מפני ש"ם שלנו הוא (פירוש שהיה קרבן עליה בי' באב) ופריך מעמא די"ש הא ש"ם משלימין (פי' שבבל ס"ב הוי משלימין אע"ג שהיה ע"ש שלהם ש"מ דמותר להשליים בע"ם ובקשה מאי קשיה דשמא ש"ם זה אילו חל בט"ב הוי משלימין אל"כ כ"ם דיש להשליים בע"ם אבל שבת אין מתענין בו אם חל בו ש"ב אל"כ ה"ה בע"ם אין להשליים אלא ע"כ אלא בע"ם אין משלימין בי"ם שלו אל"כ למה פסק הרב"י דמשליים בע"ב עלמו ואי' דבאמת המקשן סבר דאין משלימין אפי' בע"ם אבל אבל התרלן דמפני שאלי' ש דדבריהם הואיל ומתענים בהן שעות משלימין בע"ם שלהם אל"כ לא דחינן ש"ב עלמו משלימים אע"ל ול"ל דהקשה עוד קושיא למאי דס"ל דמקשה לא"ל אע"ב כ"ל ול"ל דהא אפי' אל"ל דמקשה לא"ל אע"ב כ"ל אבל דעת כמ"ש סוא דדבנן לא מתחייב כ"כ ומוטב ליתן לתינוק גדול קצת שחייב לתנוק המיגל כמ"ם ס' תרכ"ח ס"ב לענין יום"כ אבל דעת רמ"א כיון שב"כ הוא דרבנן לא מחמרי

ומעלים ק"ן כי"ם שלו הוא בס"כ ממדמה מקליגן וגם בלבוש סמרו תענית צריכין להעלים כולם ע' סי' תקס"ם ס"ב וע' בתענית דף י"ב וכ' בכ"ם ומ"מ אין לעשות סעודה (ת"י דס"ה מסא מלך מ"ג) והמגהה מביאין להעלים אפי' בא' מתרבע לומות ממדמו וכ"כ הרדב"ז ח"ב סי' ל"ה וסיכה מעלו אחר מלות אחור לסקל אפי' בד' לומות אם לא נדמו וכתב הרי"ם הלוי ס"ב מהן ביום ה"ל לא יעלים תענימו אפ"ם סיום בידו לדמות הסעולין משא"כ במילה אבל בתוך ז' ימי משתה מעלים ומיירי במקום שלא נהגו לעשות ביום המוסב מעל כ"ה · ומביאו מחפשת המגהה מרוב הסעודות שוכן בלילה א"כ ביום התענית נ"כ אין לסקל: **יב בעל ברית** · טולם בכלל כמ"ם ס"ם (כ"י): **יג מנחה** · מבמ"י סי' מנחה גדולה מז' שעות ומחלה למעלה (כ"י תקכ"ן) אבל בכל"ח ס"ג דמ"ק כ' י"ח שעות והוא מנחה קטנה וכלל להחמיר ע' סי' רמ"ש ותקס"ב: **יד שלא לשרוש** · היינו לאותן האוכלים בסר בלילה אבל לעולך סעודת מעוה מרי קודם מלות ע' סי' תקנ"ח ס"ט בהגה"ם מ"ם לענין שמיסה: **טו על הקברות** · דלף המתים מלעברין ולכן לא מהני מלסוף בלי קברי ח"י (כי מה לסם לסלעטר במורבן הבית) (מל"ה) מיהו אם אין קברי ישראל אולכין על קברי ח"י כמ"ם מסי' תקפ"ט וכתוב בכתבי האר"י דאין ליגר על הקברות אלא לעולך הלוית המת ובפרט אם לא ת"ק שן קרי שן כ"ל:

תקס א מסייד ומבוייר · הם מיני ליור ואפשר לומר שדרך הטולם בעמין בעים ואח"כ סדין בסיד והמלכים שוטין הכל בסיד ואסור לעשות כן אפי' שייר אמה (כ"י רמב"ם) ובד"מ כתב שהמגהה בדברי הטור ומסיירין ומסיירין אמה וע' כ"ם: **ב ביתו במוס** · ממנו דבה"כ מרי בכל מנין וכן המגהה: **ג בלא סיד** · ולא בלותן הטוטין האמה אסור דאם נ"כ ליור (לבוש מל"ה) ואותן הטוטין בנדי רקמה סב"ב הבחלים ישייר נ"כ אמה (מל"ה): **ד והלוקח חצר** · דתלינן שנעשה קודם המוכרן לו שנעשה ביד ח"י ולקחה ישראל ממנו אבל אם יודע שנעשה לאיסור חייב לקלפו

אמה כו' ובזה יכולו וידעו הכל שיש תחתיה שיחת שיש ואיזו אמה לאוד לא מהני דהראיה סבור דעדיין לא נעלם הבניין ועדיין יסיד גם סס סיד ע"כ לריך שיש תחתיו ולולא שנעלם הבנין ואם"ם אייר ומגלה שגם הטור הטחיק לדברי הרמב"ם אין עושין בנין מסיד ולא הטחיק בנין מסויד הכל אחד הוא דלענין מסויד מעמע נ"כ שהבנין הוא עשוי בחסרי סיד וא"כ גם הטחקה הטור היא בדרך זה אלין עושין כמן מסיד כלומר לבניהם בסיד ואיינו בסיד לאודים שזהו אין לו תיקון בשולם ובתריאתה קמ"ל דיש תיקון שיש בשיש תחלה ואח"כ סיד ומייר כמ"ם והטור הוקשה לו ע"ז דהא בתריאתה קבשוהו בתלמוד אחר המלישתה אמרו הקמה הסיינו ח"ק ס"ל שיבא מול ותכן ור"י ס"ל דוקא תכן וזה שגם דמיירי בסיד לאוד בלא שיש תחתיו דהא לא זכרו רק תיקון בסיד הייל יסיס ותו לא ח"כ הך בתריאתה ודלא מיירי נ"כ בסיד לאודים בלא שיש תחתיו ואח"כ מוחר בתיקון דשיון אמה ואין לנו לומר דפליגי הבריאתה ע"כ אמר רבינו הטור אלמא מל ידי שייר אמה מוחר כל מיני סיד פירוס אפילו אין שיש תחתיו דלא כהרמב"ם אלא נ"ל דודאי הטיור דאמה מועיל אפילו בלא שיש ובריאתה קמייתה

שערי תשובה

לסמוך לסחיר רק לאחי כגן לבד ושיין לקמן בס"ק אמה"ו: (מו) בשוד עבמ"ם מ"ם וכ"כ הרדב"ז ומ"ם דבמבאו כו' חבר תיבה ת' ונ"ל ומ"ת כתב כו' ודברי המג"ת קאי שם על דברי מהר"ם בלוי לענין חתן מגל לענין מילה מ"ל לשמם בשוקות הסעודות בלילה לאפשלי מקום מוכנין לשבות ביום מ"מ המגהה לבשלים בס"ם בכמכם"ם וגם מ"ם וכ"כ הרדב"ז בן בוא נ"כ בחג"ת ובאה ס"ם ונ"ל וכ' הרדב"ז ח"כ סי' ל"ה דאפי' סיכה שמלו אחר מלות אסור לסקל אפי' בד' לומות אם לא נדחק בן מבואר לבשיין בכס"ג ובשין בא"ר ור"ל דאמ"ב דבבר עבר מלות ביום מסקיל רבינו יבא"ד בס"ב מבדמה אחר המלה מנחה גדולה מ"מ בלא לא נדחה אפילו באחת מד' לומות אחרים ובאה אחר מלות אין לסקל: ובאפילות יבא"ן ח"כ מי' כ"ג אחר אם"ם מדקר בלבון המג"ת ונ"ל אסור לסקל אפי' בד' לומות מבדמו כו' ע"ם ודברי המוסים דמה גרישותא יש שמלו אחר מלות ומסיקר כמ"ם אף בא"ם המגהה לאחמיר ולא הזכיר מנהג לאיסור רק לסיסף היחר גם בפדיון הבן (אף מה מבדמה מדברי מי"ם לסקל גם בסעודה ו"ם דגם בילה לא יעשה סעודה בא"ם כגם"ג רק בעלי ברית לא יבלימו א"ם בלא"ר ולמג"ד אפשר דגם לבוקר א"ם ביון דפדיון הבן תביב לרש"ל בסעודה מלות אם אין קמן דחביב מלות אדיון הבן בשעודה אבעודה אלו נקרא סעודה מלות לבן יבלימו ומ"ם אינו מחיר לעשות סעודה אחין מלות בסעודה דומה אחמיב אבל אין לקמן אין לקמן אין מקום מחויבים אבי הבן ובסקל לאבלים ביון אבם אפדיון הבן אבר אמנו ולא מחבב בעודה אלו מלות מכל מקום לא נחבב גם כן יו"ם אלו לדחות אחמיב ביון אבים יכול לדחות אחמיב ובמדיבתינו אבלים אבעודה בלילה אין לסקל: אבם אבלבתינו אלו אין אבמבב לעשות בעודה ברית מילה ואדיון ובוזאת בלילה אך אין לא"ם מחב לדיבה דודאי אין לסקל ולעשות בעודה ולהאכיל לקרובים אפילו ביום אחמיב אבדחה ואפילו אחר מלות רק דלבעלי ברית מוחר ובן לאחן ובלה ובן לאחי הבן ובסקל אפ"ל לאבלים ומכל מקום אבבר אלא יאבלו עד אחר מבחם גדולה כמו אבבם רבינו יבא"ן אף מ"ל דקוקא בשובבת דיבים אבים בא"ר ובבלינו אבר בריבים לאחבאלו מבחם גדולה ולאבל אח"כ אבל בבאר אבבים אין קבידה ויבלים לאבל מיד אחר עביים אבלים אבל מקום מלבון מבבי"ל אבבבא בא"ר אבחב אבחבבו אבי ביום ואח"כ בבר ומדבבי אבא"ן אינן אבבים לאבל מיד ובן לבחמיר רק עד ז"א בבים בבי בבים אח"ר ובן מבחם גדולה ובמין אם אבבבבן בא"ב בבר בחבחי בא"ם בלאבי זם בבאלילת יבא"ן ובלה לאחר אבבבא דבבי אבא"ן ובבא"ן ובבל בבים בבי בבבבבבן בבבבבב

קמייתא דאסר' בסיוד היינו אם יסודנה כולה ולא נמיח ההוא הנא למיתני תקנתא אלא תנאי מליצתא ובתרייתא הנו תקנתא דזה תנא תקנתא דשיבוד חול לו תכן ובתרייתא תנא תקנתא דשיבוד ולידי ולידי בלא שום טיח תמהיו מיירי והכ"ל כתב דיש פלוגתא בין הבריתות ומחוך זה הקשה על רבינו הטור מה ראה לפסוק כבתרייתא' ובדברי רמב"ם פי' תמלה להא דתנא אין מסיידין פי' ע"י כיור מ"ם התנא בתר הכי ואין הדעת סובלת פי' זה ואם"כ כתב ומסתר עוד לומר שדרך העולם שמיין בטיח תחלה ואח"כ סיד אבל המלכי' אין מיין תחלה בטיח אלא הכל סיד פירוש זה ודאי אמת בדברי הרמב"ם ואומר אני שגם רבינו הטור פירש דברי הרמב"ם כן וכמ"ם אלא דמוקף ע"ז וס"ל שאין לאלק בין טיחה טיח תחלה או לא מעטה שזכרנו וכבל נימא בס"ד · ומדברי הב"י נראה שגרס בטור מלכסיד ומחוך כך כתב לאלק בא אם הלבה כרבנן אז כי"ו וגי' שלאמינו בטור היא נכון ומחוקן ולאיתי גם לומ"ח ז"ל הארוך לפרש מהות הפלוגתא בין הרמב"ם לטור והגלע"ד כתבתי וא"ל למה לא כ' רבי' דין איסור כיור ושיח דזכרו בגמרא דהיינו מיני מלות דהס"ל לרבינו אם שייר אמה על אמה מותר בכל גווני :

רנו איתא בברייתא נקה אלר מכוירת ומפייחת ה"ז בחזקתה נפלה אינו מוזר וכונה לותה והרמב"ם כ' בלשון זה והלוקח אלר מסויידת כו' כמ"ש כאן בס"ע וכ' ב"י ולא הבם לכתוב אחם נפלה אינו מוזר וכונה לותה מטו' דמלאתא דאסיטא היא והמבחי מחלד ע"ז וכי עדיף הרמב"ם מתנא דבריתא' שהולרך לכתבה א"כ לאו אסיטא היא ותו דבגמרא אריך מיהו אל מ"ד לעניין איזקן(*) דאם נפלה מוזר וכונה והולרך לתרץ דיסורא שלחי ואם כן ודאי היה לרמב"ם לכתוב זה להורות· המילוק והגלע"ד דמסיים הרמב"ם ה"ז בחזקתה ואין מסייבין אותו לקלוף הבתליס שהו אינה לכהורה יתור לשון אלא דקמ"ל מעלמה ודאי אסור להזוז ולבנות בך והתנא דבריתא לא נקט בך לישנא דאין מסייבין אותו לקלוף ע"כ הולרך לומר אם נפלה אינו מוזר וכונה אותה דאלא אסיטא ואין דרך הטור לכתוב מילי דאלא אסיטא אדרבה לומר אם נפלה אינו מוזר וכונה מטו' כ"ז ל"ל נכון מאד והכ' לא יאא ל"ח הענין בזה מחמת מוכרחים · ז"ל הרמב"ם דבגמרא לא איתא אלא סתם סעודה ומלא הרמב"ם רבותא קמ"ל דאפילו בסעודת מצוה בעון מילה ואחותה יש לנהוג כן : (ג) מקום פגוי · כן פי' הרמב"ם מ"ם בגמרא ומאיר דבר מועט וקשה שהרי בגמרא אר"ש בסת דהרסנא וכ"כ הטור ומאיר דבר מועט אפילו בסת דהרסנא ולריך לומר דגם הרמב"ם ס"ל דמסתר מידי דאייך לסעודה אלא דלא יהיה ניכר המסרון ע"כ יגיע מקום פגוי שבזה יהיה לאוי שלד הבטל אלא שמסתר והטור דלא נקט מקום פגוי היינו דס"ל דיסתר תבטל הראוי ונגיל בכל הסעודות ממילא יהיה בזה בנלע"ד : (ד) כדי לזכור את ירושלים שנאמר אם אשכחך ירושלים וגו' · ולאיתי בקלת קטילות שהשמש אומר הסעוק הזה ומתחן אומר אחריו מלה במלה ומכן הוא : (ה) חתן וכלה הכל שרי · פירוש בשיר בין בפה בין בכלי אבל דברים הנזכרים לעיל אסורים גם בסעודת חתן כמ"ש בסמוך · ובהרבה סעודות מוכיח לשורר קדיש הדיינו יתגדל והוא דאלא בחול דלא התירו אלא זכרון חסדי ה' וכ"ש שיש שון גדול כמה שלקמיש אחד לילן ל' ושמשה שמוק בסעוקים לו בתיבות קדושות אחרי אוכל אם לא יעשה זאת וע"ז אמרו בנין עשאתי ברכות' אבל בנוסח שלנו ברמב"ם כתוב אם היה שם כסף ממש לפי מוסחא זו אע"פ שמיקרה של גדיל אם קבועים בה מבצלות כסף לו זהב אסור לפ"ז נראה דמה שמנסרין הכלה בהיומות של משי ויש שם מוטי כסף לו זהב יש לאיסור לכסות הכלה בזה · ותו לאיתא בסוף סוטה תנא לף על חוטא מתנים גזרו מלי חוטא מתנים זכוליות המוחבת · פירש רש"י מלות לבושה שני וכו קבוטין מוטי זהב עד שמעמידין לותם כמין כיסה עכ"ל · וביינו ממש הך היומא שעל ראש הכלה כמין כיסה והמוחבר תלוי אחמוריס · ולפי זה יש ליחבר שלא לכסות בהיומא שיש בה מוטי זהב לו כסף ובאמת שאין מבטיחין בזה האידנא ונראה קצת לומר שלא אסרו בגמרא אלא אם נעשית ההיומא תחלה לשם הכלה דהא קרו לה חופת מתנים וכן מלינו דרבינא אמר בר רב אחי דקא גדיל כלילא לברתיה משא"כ במהבינו שלוקחין מבלי קודם בב"הכ ומכסיה בו הכלה דלא נעשה מתחילה לשם הכלה ע"כ לא אזרו בזה · וא"ל דאיתי מותר להשתמש בכלי קודם בזה · יל דנ"ז אלוה נחלה דהיינו הכנסת הכלה שנתחבר בדברים אחין להם הייעור ואין כאן תמשיבי הדיוטות וע"ע בזה : (ז) שחוק בעה"ז · כן כתב בשם רבינו יונה · דמשמע נם שלא בזמן הגלות דלא נאסר הטור שכתב בגלות הזה · ולע"ד שיש חילוק בזה דלעניין שמחה שלימה של אלוה ודאי לאסור לאיתו שלא בזמן הגלות אבל אם אלוה שיש שחוק · אבל בשמחה של אלוה היה היתר בזמן בע"ה שיש הבחנה בית השואבה ובאמת דוד שהיה מכרכר בכל עוז · ובזמן הגלות אברבה כל שמחה ואפילו בשמחה של אלוה כגון בחתונה לו פוריס מ"מ לא יאמלו שיו שחוק כנלע"ד נכון :

תקסא (א) ערי יהודה · משמע ולא ערי ישראל והקשה ב"י מפסוק ויבואו אנשים מעשה ומשילה ומומרון מגוללו זקן וקרועי בגדים ואלו היו ערי ישראל ותי' דהקריאה לא היתה עד שראו המלפה שהיא מערי יהודה ואלו בחורבן היינו אפילו אם נתיישבו מקרי בחורבן כיון שהם לגיא ביד ישראל כן מסיק הב"י :

(פירוש מלוייתה) הרי זה (ג) בהזקתה ואין מחייבים אותו לקלוף בכותלים :

ב ד וכן התקינו שהעורך שלחן (ב) לעשות (ד) סעודה לאורחים ה מחסר ממנו מעט ומניח (ג) מקום פגוי בלא קערה מן הקערות הראויות לתת שם (ג) ובשהאשה עושה תכשיטי הכסף והזהב משיירה מין מטיני התכשיט ו שנוהגת בהם כדי שלא יהיה תכשיט שלם ז וכשהחתן נושא אשה לוקח אפר מקלה ונותן בראשו במקום הנחת תפילין : הגה ויש מקומות שנהגו לעבר כוס בכסא תופס לו לעשה מפה שחורה לו שאר דברי אבילות בראש החתן · (כל בו) וכל אלו הדברים (ד) כדי לזכור את ירושלים שנאמר אם (ה) אשכחך ירושלים ונומר אם לא אעלה את ירושלים על ן ראש שמחתי :

ג ו וכן נזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר לשמח בהם : הגה ויש אומרים דוקא מי (ן) שרגיל בהם כגון הנגנים שעומדים ומוכנים בכלי שיר ח לו בבית המשתה : (סור) ואסור לשומעם מפני החורבן ז ואפילו שיר ט בפה על היין אסורה שנאמר בשיר לא ישתו יין ובבר נהגו כל ישראל לומר י דברי (ו) תשבחות או שיר של הודאות וזכרון חסדי הקדוש ברוך הוא על היין : הגה וכן לנוהג מלוה כגון בברית יא (ה) חתן וכלה הכל שרי (תוספות ומס"נ והגהות מיימוניות) :

ד ח וכן נזרו על עטרות חתנים שלא להניח כלל ט ושלא יניח החתן בראשו שום כליל שנאמר הסר המצנפת והרם העטרה · וכן נזרו על עטרות הכלה כ אם היא של כסף (ו) אבל של (ח) גדיל מותר לכלה ודוקא לחתן וכלה ל אבל בשאר כל אנשים ונשים לא נזרו :

ה יב מ אסור לאדם שימלא פיו (ז) (מ) שחוק בעולם הזה :

(ג) בחזקתה · ואם ידוע שנעשה ביד ישראל באיסור חייב לקלוף מ"ל : (ד) סעודה · אפילו בסעודת מצוה כמילה ותחונה וכ"כ בשאר סעודות ע"ז : (ה) אשכחך · ויש מקומות שאומר בשעת הסעוקה זה · ומתחן אומר אחריו מלה במלה ס"ז : (ז) שרגיל · כ"ל הגה"מ הכ"ל הרא"ש ומהרי"ל ומהרי"ל ובשאר מקומות אין נוהגים לעבר כוס בכסא תופס לו לעשה מפה שחורה לו לשמחות אחר ובלא אף בשם אסור אפילו בשאר דברים אבל אם אינו מלוה אסור

כ כריתת סם (״שי״ דלא מסיב רלוים מרחוק מקום אלא מסמע לגיסים מרוצת רלוים ל״) ג כדין מי סמת לו סם לסר מת ד הרמב״ם (מי מיריטו סם כנתרת סם דשנא מקדש וכו׳ ס״ן דקדק רש״ם סם וס״ם כם ס״ ס׳ מעמס כסם הרמב״ן ומרמב״ם סם מכריעת דאלו קרעין אלין מתאים וכו׳ וכם כנמ׳ מ״ק כ״ו ד כריתת סם ת״ ירו׳ כפ״ם דכרכות ד׳ וכ״ל מרש״ם כפ״ג דע״ק וכ״ל ומב״ם:

יד אפרים

תקסא (מנ״א ס״ק ח׳) ומי מנולר ביירושלים אפילו מגדל ת״ל לקרוע מי כסמגדל ת״ל לקרוע דסם רשם אותן מו כנ״ל :

ב הרואה ירושלים בחורבנה אומר ציון היתה מדבר שממה וקורע ובשרואה (ב) בית המקדש אומר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך בו אבותינו היה לשרפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה (ג) וקורע ד ומהיכן חייב לקרוע ג מן ״ הצופים ואח״כ בשיראה המקדש קורע קרע אחר ד וכל קריעה מפח ד ואם בא דרך המדבר שאו רואה המקדש תחלה קורע על המקדש מפח ואח״כ בשיראה ירושלים מוסיף על קרע ראשון כל שהוא :

ג ה אם קרע על אחת מערי יהודה אינו חוזר וקורע בשיראה שאר ערי יהודה חוץ מירושלים שחוזר וקורע עליה קרע אחר בפני עצמו ואם קרע על ירושלים תחלה אינו צריך לקרוע על שאר ערי יהודה :

ד ו כל הקרעים האלו בידו ומעומד וקורע כל כסותו שעליו עד ד שיגלה את לבו ואינו

ה (ו) מאחה קרעים אלו לעולם ז אבל רשאי לשללן למללן ולתופרן כמין סולמות :

ה ח היה הולך ו ובא (ח) לירושלים הולך ובא תוך ל׳ אינו קורע קרע אחר ואם לאחר ל׳ יום חוזר וקורע (וסוף סדין בפרי יהודה ובמקדש) :

כין שכלומות מוכלים עליכם מקרי מוכן : ב הרואה ירושלים • פסק הרמב״ם ס״ו מכלכות בית הבחירה שקדושת ירושלים קדמה לפתיך לכל ושיין ביבמות דף פ״ב בתוספות והלא״ר הקשה דבכמה מקומות במשנה אמרינן ואם אין מקדש ירקב וכו׳ אלא ע״כ לא קדשה לפיכך הגכנס שתה לפם אין בו כרת מכ״ל וכתוב בכ״מ שזהו ולאי קושיא היא שפרי רבינו פסק כן בפ״ז מכלכות מעשר מי מכ״ל ולי נראה הרמב״ם ס״ל כני׳ התוספות במכו׳ דף י״ט שלא לא מתחלו ע״ם וא״כ דברי הרמב״ם שריכן וקיימים והגכנס שתה למקום המקדש מיב כרת שכולנו שמלי מתי׳ וכ״מ בשבועות דף י״ד ע״ב בתוספות ד״ה ושלם כו׳ וכן כתב בס״ם וכן כתב בלבוש בשבועות : ג מן הצופים • פירוש אע״ג דלאה ב״ה לו ירושלים קודם מיגיע לצופים לא מביב לאיה דלמוק מקום הוא (ב״י) אבל הא׳ בפסמים דף מ״ב כתבו לצופים הוי מ׳ כ״מ סביב ירושלים שיכולין לראות מפס מכ״ל וכתי״ם כתב בגם דעת רש״ן ע״ב : ד שיגלה את לבו • ולכן יקרע בגד שמלל עבי״ר ס׳ ס״מ ס״ע : ה מאחה • פיירו תפילה מכנפים ואחרת עליה מבמון (מול) ורש״ י פירש תפילה מוך ל׳ יום אע״פ שלא קרע כגון שדר בתוכה ל״ל לקרוע על ערי יהודה ו ובא לירושלים • נראה לי דהכרוחה ירושלים תוך ל׳ יום אע״פ שלא קרע כגון שדר בתוכה ל״ל לקרוע דבקפטוחו פשוט וכפגדיל אינו צריך לקרוע דפא ראה אותה תוך ל׳ יום. ומע״ם סימן כ״ר וכ״ד פפ׳ שלי׳ :

שערי תשובה

(ה) ביום הולך כו׳ וכתב מרדכי׳ פי׳ תרפ״ו מדר בירושלים ושברו שלין ל׳ יום אלא דאם בתפ״ק חייב לקרוע • אך לא אזהרי בזה פ״ם וכסרי״ כתב נ״כ שלא נסנו כך • ושיין ברבא״ן פי׳ רבינ״ם בכתב מחתר לסתקרב אל שתתי בפ״ק וגיכנס לפליות אסר בביב בפ״ק ושיין בפסר דרך הקודש נמהר״ם ז״ל :

באר היטב

(ב) בית המקדש • ומכנכם פתה לפקום מקדש חייב כרת מכולנו שמלי מתים ס״ח ע״ב : (ג) וקורע • שכ״ם מחייב ובכתבות הקרעים ולכבות ולקנון ולזכר מוצור פלוסים כלו בגיים עד סוף ובקשרים מגבך בגדון דיין לפת כי כל מבשפרי לפת לפר לפרים שבלו כי כל בלבו מבשב ומו׳: (ד) מלאכה • פירש הפרים מיוסרמה: (ה) ליירושלים • ל״ל דסרוחים ירושלים חוץ לפ״ר יום אע״פ שלא קרע כגון שדר בתוכה ל״ל לקרוע על שרי יהודה • ומי שלולי ביירושלים אפי׳ מגדיל ת״ל לקרוע דבקפטוחו פשוט ובכמגדיל ת״ל לקרוע דפא ראה אותן מו כנ״ל :

ת פיסחא דוקא מכולא מעניים ״ל כ מרש״ם מם ג שור כנם מי מעמרי :

עשרת זקנים

תקסב (א) שיראו ג׳ כוכבים • ובירון שחלבנה ורחת ומאירה על הארץ בירוע שכבר שקעה בשם חירו׳ ובתחתות אשיר״ ת״ק דתענית בעינן להמתין עד שנראה ג׳ כוכבים או עד שחלבנה ורחת בכתומאירה על הארץ (ב) וכן חתן כו׳ ואע״ג שלא הגנה בתחלה שלא ישלים אפי׳ חכי יכול לשחות כיון דנתה כך הוה ליה כבר שחתנת אבל בתענית אחר צריך להתענות דלכבת רוקה אינו מועיל תנאי מכל מקום אף חתן המחמיר להתענות בפ״ר תע״ב :

יד אפרים

(במנ״א ס״ק ר׳) מפ״ם מי מחתם בשבת קבלם מו׳ מנ״ל :

הלכות תענית

תקסב דין קבלת התענית • ובו י״ג סעיפים

א ה כל תענית שלא שקעה עליו חמה דהיינו שלא השלימו ב עד צאת הכוכבים (דסייגו (א) מירלו ג׳ כוכבים)

א (א) ביומים לו מלבנה ורחת בכח ומאיר על הארץ (מנהות מבר״י פ״ק דתענית ומנהות מיימוני פ״ה) **אינו תענית ואם דעתו לאכול קודם לכן אינו מתפלל עננו :** מנה מיהו מוסיף להתפלל עננו **ב** אף על פי שאין (ב) מתליגין עד לאה מכוכבים (א) וכן דעת מקצת רבותא (מה״ר פ״ז סימן קכ״ז) וכ״ל דוקא ביחיד דאומר עננו בסומא תפלה דבלאו הכי יכול לסוסיף כמו שמבאר לעיל סי׳ קי״ם אבל **ג** ס״ל לא יאמר עננו אא״כ מתליגין וכן מוסיף:

ב **ויש אומרים שמי שרגיל להתענות** (ג) **עשרת ימי תשובה כיון ד** (ב) **שאין רגילות לקבלם בתפלה אין צריך להתענות עד צאת הכוכבים אלא ה עד** (ד) **שיצא מבה״כ :** מנה ויחיד מתפלל עננו (מנהות מבר״י ומרדכי פ״ק דתענית) (ב) וכן חתן יתפלל עננו קודם מיכנס לחופה ולא יוכל לשחות מטום של ברכה

תקסב כתב הגמ״ מע״ג דבגמרא מוכח דאי לאו מומרא דע״ב כין הסמכות שלו הוה שרי מסמע דבשאר תענית שרי בסיקא דידהו י״ל שאני ביולי יומא מחפוקי יומא דליכנס בתענית שרי בין הסמכות שלו כגון עפ״ב אבל סוף התענית מסיקא לא נפקא קדושתה עד ל״ם דאז הוי ואלאי לילה עכ״ל ב״י בסמו והוא בגמרא ס״ר דפסחים (וע׳ סי׳ עפ״ו ס״ם מ״ם) ולית״ת עם דבה״ג שפוסקים מבע״י בה״ם שלו לאסור אך אין ת״ל בבבל עיין סימן תקע״ם סעיף יו״ד ואם כן ימיד סמתענה לילה ויום אין לריך לבסיק בין הסמכות אבל אם קבל עליו ת״ל לריך לגסוג כחומר כל ת״ל (ב״י סי׳ תקס״ג) ושיין סימן רמ״ם ומ״ם טוב שלא לגנס לבית הספק ויפסיק מבע״י עמ״ם סימן לל״ם סס״ו : **א בינונים** • אבל (קטנים) (גדולים) לא מבני (כ״ג להגיה) • ואפשר דפירוטו קטנים מאבר כמ״ם כי״ר סימן רס״ג ס״ם ובפ״ד סס) : **ב** אע״פ שאין משלימין • מיהו אם פירש בשמת קבלה שלא להפלים אפילו התענה עד מגמה גדולה מתפלל עננו אבל אם לא קבל תענית אחר לריך להפלים (עפ״ב ובסי׳ רמ״ם) ואם לא הפלים ואבל עיין סי׳ תקס״ח ואם אבל קודם שהתפלל אין מתפלל עננו (ת״ה סימן קכ״ז) : **ג** ש״ין **לא יאמר** • הטיקר קי״ל דלא מקרי תענית בלא הפלמה כמ״ם סי״ח (ד״מ) : **ד שאין רגילות לקבלם** • מקובלים ושומרים מכח מנהגם ואפילו המתענים כולם מון מזום מ׳ כדי שלא יהא עליו כגדר מ״ע קבלה והפלמה (ת״ה) ולפ״ז אותם המתענים לשולם יום לאמון של סליחות מ״ע קבלה והפלמה כיון שמקובלים מכח מנהגם • מיהו הסולם מהגיון להפלים ואפשר דאסור להתיר לאם עבי״ר סימן רי״ד • ואפשר מתחסם המנהג מכח עשות שרלו בפ״ע שאחר מי שאינו מתענה כל ימי כו׳ בעי קבלה והפלמה ושאו בזה דמייני במי שאינו נוהג להתענות כל שנה ות״כ לריך לקבל התענית לכן לריך להפלים אבל מי שמתענה כל שנה אפילו יום מ׳ מ״ע קבלה והפלמה ומכ״ם מי שמתנה בשמת קבלה אחין לריך להפלים

תקסב (א) וכן דעת מקצת רבוותא • הוא דעת הרמב״ם שכתב אפילו אבל ואחה ואחר כך התחיל להתענות אין לריכי תענית לשנות ואם עכ״ם הירום׳ ונכד הגמודיגו דאחר״ח והוא שלא אבל כל אותו היום וכבר כתבו בשם הרשב״א שמעם שהרמב״ם מזה בו והלריך דוקא שלא מעם כל היום וע״כ תמוה מ״ם לא״ח שהיה״ יאמר מעינו דהיאך יאמר ביום לוס תענית ומעיתו אינו תענית ומו״ם ז״ל כתב שמ״ם לשות הוא לומר מעינו וכתב שהרמב״ם ורמב״ן והרא״ם והר״ן ס״ל דקבלת תענית שעות קודם התענית מהני כו׳ ואחמת לא ס״ל ק אלא אם של כל פרים התענה כל היום רק שקבלת היום היה בלא קבלת תענית אבל מ״מ לא אבל כל היום וכמ״ם הטור ומוחבר לקמן ס״י רק שהרמב״ם היה סובר כן דלא בעינן תענית כל היום ולאבי״ם ביקש לתלוי ומה לו לתירולי כיון שהוא עצמו מחז בו כמ״ם הרשב״א רק שהרבי בשם לאבן והג״ם ס״ל דאם״ם מתפלל מעינו ונלא״ל דולאי אין אחר שהנהג כלום מ״מ מאן דלא מתפלל מעינו בתענית שאינו מפלים מרוים שפק ברכה לרוב שוסקי׳ ואע״ג דאין לזה ברכה בס״ע ביחיד מלא כוללה בס״ת מ״מ לעון לוס תעניתו אינו הגון לדידהו דסתם תענ׳ הוא יום אלם והו דכיון דלוסקים שלא לומר מעינו הוי הפסק בברכה של ס״ת כמ״ם הטור סי׳ תקס״ג לשנין קבלת תענית בס״ת טוב שלא להפסיק בתפלה והדולג אז ב׳ תיבות אינו לוס תעניתו יפה עושה לע״ד : (ב) שאין רגילות לקבלם • כ״כ הטור ומרדכי ומפרש בת״ם דמקובלים ושומרים מכח מנהגם אבל המתענה רק ב׳ או ג׳ ימים לאוד לריכים לקבל וכמ״ם למ״ת בסמוך ולע״ד אמ״נ דשבשיו אין מקבלים המתענים בכך מ״מ כל המתענה קלת ימים דשתו על כך כי המנהג כן הוא והוי כאילו פירש אינו רולה להפלים וק״ל דאם הם מקובלים ושומרים ה״ל ממש קבל עליו כמ״ם בסי״ב אלא גראה דהך אחין רגילים לקבלם פירוש שבכוונה אין מתחיקין זה לתענית

ה עד שיצא מבהכ״נ • ערבית (הג״ה) מסמע דוקא אחר תפלת ערבית שהוא אחר י״ח שעות קמות רביע וכמ״ם בכ״י סימן למ״ש בשם המרדכי דאם מקרי הפלמה אחר שנכנס יום שלאחריו וכ״מ סי׳ תקי״ב סי״ח וסי׳ תקנ״ט ס״ם מיהו נ״ל דכל שהתפלל ממהר בזמן הנ״ל דין דיהון שהוא תחילת הפקיעה מקרי הפלמת תענית ועפי׳ תקנ״ב סי״ח וכ״כ

שערי תשובה

תקסב (א) ביומים שנכס״ם וכ׳ בר״י המייחב עפ״י מ״ם הסך ביו״ד סי׳ רס״ח ס״ק ס׳ ושיין סימן

באר היטב

תקסב (א) ביומים • אבל (גדולים) לא מהני ועפי׳ רכ״ם ס״ק ח׳ • (אחר המנים אע״פ שנכפרים ישנים נלחב קטנים הוא שעות כמנן אבריהם עיין סימן רכ״ם) : (ב) מבלימין • פירוש בשעת הקבלה שלא להפלים אלא אם שלא מתענה עד מחם גדולה מתפלל עננו אבל אם קבל תענית אחר לריך לבסיק ואם לא הפלים ואבל לא בסיק עיין סימן תקס״ח ואם אבל קודם שהתפלל אין מתפללין עננו מ״ם אבל לדוקא מתפלל עננו בתענית מרוים שפק ברכה לרוב שוסקים • ולפ״ז אם בא אחין לוס בברכה בשרי אחים ביחיד אלא מלא מוכלה בס״ת מ״מ לעון לוס תעניתו אין בגון לדידהו דסתם תענ׳ הוא יום אלם ואם דכיון דלוסקים אלא לומר מעינו הוי הפסק בברכה של ס״ת כמ״ם הטור סי׳ תקס״ג לשנין קבלת תענית בס״ת טוב שלא להפסיק בתפלה והדולג אז ב׳ תיבות אינו לוס תעניתו יפה עושה לע״ד : (ב) שאין רגילות לקבלם • כ״כ הטור ומרדכי ומפרש בת״ם דמקובלים ושומרים מכח מנהגם אבל המתענה רק ב׳ או ג׳ ימים לאוד לריכים לקבל וכמ״ם למ״ת בסמוך ולע״ד אמ״נ דשבשיו אין מקבלים המתענים בכך מ״מ כל המתענה קלת ימים דשתו על כך כי המנהג כן הוא והוי כאילו פירש אינו רולה להפלים וק״ל דאם הם מקובלים ושומרים ה״ל ממש קבל עליו כמ״ם בסי״ב אלא גראה דהך אחין רגילים לקבלם פירוש שבכוונה אין מתחיקין זה לתענית

להתענית אלא לעבר בעצמה וכמ"ש אח"כ אפילו לדעת ת"ה : (ג) מי"ז בתמוז כו' · כתב בת"ה דהכהו דמי לד' לומות של המוכרן ול"ל לי' ימי תשובה שהתענית לעבירה בעצמה של הענתיד כדי לקבל התפלה ויקרע בגד כל היום ת"ם דאר"ח ב"ל פעם א' מל ס"ב בשבת כו' ולא הסלמנו מפני מי"ם שלנו הי' ומפני התם נמי לעבורי' נפשיה קא מכוין והא ר"ח ב"ל לא התפלל על העתיד לק"מ דמה שהקילו בשביל קבלת עבר לחוד היינו אלא כיוונו כלל שיהא זה תענית אלא לעבר וזכר בעצמה אבל בת"ה מיירי שהוא תענית וזה מחלק בין עבר לעתיד וזה מתורץ מה שמקשים התו' שם על מ"ם התם לעבורי כו' ותפ"נ דאמרי' מעמדב ב"ה בעב' מגילת תענית כו' אלי תנא ס"ל דלא בטלה ונפ"ד ניחא דתענית הוא בתורת תענית בטל האיסור מה שאנו במגילת תענית דלא להתענות בי"ט אבל קבלה לעבר בעצמה לא היה אסור מעולם ופ"כ לא היה בכלל הביטול כנלפ"ד : (ד) ועי"ל סי' רמ"ם-גם לענין תענית יחיד ליים ע"ם בדבריו : (ה) וכן נ"ל לנהוג בתענית יחיד· כבר כתבנו לענין שלא סקשה עליו חמה בסמוך בהפלה שנינו וכ"ה ג"כ כאן כי אני דברי' אלו שוין דהיינו בשלמת התענית וקבלת התענית דמקום שהקילו לעבר בעצמה ובזה יוצא לכל הדיעות כנלפ"ד : (ו) מתפלל עננו · נראה הטעם דשפיר יוכל לומר בו טוב תעניתנו אע"פ שלא קיבלו כיון דמסמיס הוא דרמו עליה הוי מקום קבלה מעלמו : (ז) אימתי מקבלו · בגמ' פליגי רב ס"ל בגמרא דהיינו כשיגיע זמן המנחה וס"ל להרא"ם דקודם לזה אי' הוליח בסיו לא מהני ולהאי"ה ס"ל דכ"ם דמהני קודם למנחה ושמואל ס"ל בתפלת המנחה פר"ה מ"אמר בש"ם דמיני יחיד למחר יר"מ בתקבלני בתכבה שב"ל רי"ף · ונתב הטור וכיון דאיכא פלוגתא דרבוותא הרי"ף פוסק כשמואל והרא"ד כרב טוב שלא להפסיק בתפלה מי' דכיון שיש סבלה לפסוק כרב לו כשמואל יש לנו לבטר כרב שלא להפסיק · ובב"י הביא בשם המגיד דיש בקצת ספרי הרמב"ם בל' זה כשיתפלל תפלת המנחה לו אחר המנחה וכן הפתיק כאן ודבר פשוט שיותר טוב לאחרו אחר התפלה דהיינו קודם אלהי נצור ולא להפסיק ע"כ יותר טוב לאומרו קודם אלהי נצור וכן כתב בסמ"ק : (ח) אם הרהר בלבו · ז"ל הרמ"ם פ"ק דתענית כתב הר"ר יהודא בשם ר"ת אם היה בדעתו להתענות מתחמול ולא קבל עליו במנחה אך בלבו היה להתענות מתחמול אלא שלא הוילתו מפני מקרי שפיר תענית דהוי בכלל מדיב לב דתיתה פ"ג דשבועות דאם לא מהני בשפתיו דהיינו דבר הלמד מהני בלבו אם"פ שלא הוילתו בשפתיו ואע"ג דאמר התם דלענין שבועה לא מהני גמר בלבו בשפתים דכתיב בשבועה בשפתים מסחבר דכל עניני מדרבי ישמעאל הקדם אם לא הוילתו מפני כלום הוי דבריה שבלב ואמר שמואל גמר בלבו צריך שיוילתו בשפתיו אע"ג דכתיב לב עולות הם לאמרינן חולין מקדשים לא יצלו· והאידנא כל הקדם לו דין חולין שלין עתה הקדם לנדקן הבית ואינו אלא לפדקה שלכך צריך שיוילתו בשפתיו כו' אי"כ לא ס"ל כר"ת וקשיין דברי הרמ"ם והטור אחרי וב"י בי"ד סי' רנ"ח הביא בשם מהרי"ק שורש קס"א שהרמ"ם בתשובה זו אינו תופס כר"ת (*) דבמ"ק דתענית כתב דגבי לדקה ומ"ה פסק דגבי לדקה מועיל גמר בלבו עכ"ל וגם המרדכי פ"ק דב"ב כתב בשם תשו' ר"מ דלדקה כנדרים ונדבות דמיא הלכך גמר בלבו ליתן לדקה מייב כאילו הוילתו מפיו עכ"ל · ונלע"ד דהרמ"ם וטור הסכימו לפסק דר"ת לענין תענית אלא דמ"מ בפי' הפשט לא הסכימו לדיתה בפ"ג דשבועות אמר שמואל גמר בלבו צריך שיוילתו בשפתיו שמאמר לבל אחר יבטא האדם בשבועה מיתיבי מועלת שפתיך תשמור ועשית אין לי אלא שהוילת בשפתיו גמר בלבו מנין ת"ל כל מדיב לב שאני התם דכתיב כל מדיב לב וגנמות מיניה ומסקי' חולין מקדשים לא יצלו· וים לפקפות לר"ת דמהלק שבועה מנדר מאי פריך בגמרא מנדר דמועלת שפתיך קאי אל נדר דהא כתיב נבי נדר דכתיב כל מדיב לב דתיתה שבועה מנדר ובזה מתרץ דחולין מקדשי' לא יצלו' · דאי"כ לא היה לר"ת למלק בין שבועה לנדר אלא בין חולין לקדשי' בין בשבועה בין בנדר ול"ל דר"ת ס"ל דודאי בשבועה לא הוה בעוס דוהתם דמהני כיון דלא יצלין מקדשים אבל בנדר יצלו' אל נדר מפסוק זה ול"ל יצלותא בזה אלא דהכל היה בכלל פסוק זה כיון דגבי לן קרא בנדר שתם ומיהו אחר דמהני הרהור הכיון בקדשים מסתמא הכל בכלל אחי' חולין משא"כ שבועה שלא נכלל בפסוק זה אלא דאתה בא לילף מפסוק זה בזה אמרי' חולין מקדשים לא יצלין כל"ל דעת ר"ת אבל הרמ"ם לא ס"ל האי סברא דכל נדר נכלל בפסוק זה אלא קרא כתיב דוקא קדשים ואתה בא ללמוד ממנו שאר נדר ע"כ אמר חולין מקדשים לא יצלין אפילו בנדר שעמו אלא בהאין מתחב בקדשי' דהא תענית במקום קרבן שהוא מקריב גופו לשמים ומדיף מלדקה שהיא לעזרך הבריות · ולאי' לזה מדברי הרמ"ם פ"ק דתענית שהביא עם דברי הרלב"ד

(*) ל"ל וכפ"ק

(תפ"ד סימן קכ"ז) אבל מי שמתענה (ג) מי"ז בתמוז עד הטעם כתב ן צריך (ה) להפלים אפ"נ דאיתו צריך קבלה וכן מי שאינו מתענה כל עברת ימי תשובה רק מתענה יום או יומים כפי קבלה והסלמנו (תפ"ד סימן קמ"ז) ונראה לי דדוקא בשתה אבל אם ן (ו) התנה אלא להפלים הרשות בידו דלא עדיף מיאחר תענית :

ג ד יחיד שקבל עליו תענית שתם בערב שבת צריך להתענות עד צאת הכוכבים אם לא שפירש בשעת קבלת התענית עד שישלימו הצבור תפלתם (ופ"ל סימן (ז) רמ"ם) :

ד (ג) ה תענית חלום צריך להתענות עד צאת הכוכבים ואפילו בע"ש (ד) (ויעיין לעיל סימן רמ"ם ס"ד) :

ה ו כל תענית שלא קבלו עליו היחיד מבעוד יום אינו תענית : הגה להתפלל עננו ולא לענין שם חייב ח תענית שתם והתענה כך ט לא יצא ידי נדרו (מרדכי וסנלות מיימוני פ"ם) מיהו (ד) יש תומרים דמתפלל עננו (מרדכי בשם ר"י) (ה) וכן נראה לי י לנהוג בתענית (ח) יחיד ולכולי עלמא המתענה רעניתא חלום (ו) מתפלל עננו אף על פי שלא קבלו עליו מאתמול :

ו (ז) ז אימתי מקבלו בתפלת המנחה אומר ח בשומע תפלה או פ אחר שסיים תפלתו קודם שיעקור רגליו הריני בתענית יחיד מחר יהי רצון שתהא תפלתי ביום תעניתי מקובלת (י) ואם לא הוציא בפיו (ח) אם הרהר בלבו שהוא מקבל תענית למחר הוי

(ג) תענית חלום יאסר עניגו בש"ת · אע"ג דלא קבלה דמשמים רמיא עלי' האי תענית שאין לו לאכול הלכך יאסר ב"כ עניגו(ר"י"א) דמתפלל עניגו · הייגו באם קבל עליו אחר חשיכה ואפילו מי שנמלך בליל להתענו' למחר וקבל עליו התענית מתפלל עניגו וכן עריף בסי' כרי לצאת ידי חובה כולם אבל אם לא קבל עליו כלל אלא התענה כך לילה ויום כיון דלא הוה תענית לענין שצריך להשלים נדרו ויכול לאכול אין עליו שם תענית ואינו יכול להתפלל עניגו ואפי' נסר בלבו שאז צריך לקיים נדרו ס"ם לענין תפלה עניגו אינו מועיל אותה קבלה והבא לחומרא ובא לחומרא ז (ה) ואם לא הוציא בפיו אם הרהר בלבו כו' · וי"א בזה אין חילוק בין נסר בלבו קודם שעת המנחה או בשעת מנחה או בלילה הבל שוה דצריך להתענות מדין נדר לר"ת דס"ל לחלק בינגדר לשבועה ברין זה אבל לענין תפלה עניגו נראה דבבל ענין לא יתפלל עניגו אפי' נסר בלבו בשעת תפלת מנחה וכל זה הוא כשאומר עניגו ביום צום תעניתנו אבל אם ישמים סלות אלו ודאי יוכל לומר כל הנוסח דאינו אלא הרגונים לבד ואפילו לא צם כל עיקר יכול לומר כן (מורי בב"ח) ונכון הוא כדי לצאת ידי כולם לגמור בלבו בתפלה בשעה שאומר שמע קולינו ואחר התפלה באלהי נצור ויוצא בשפתיו הריני בתענית כו' וכב"ל ולא בש"ת משום חשש הפסק (מהרש"ל) וכן אם קבל עליו התענית קודם תפלת מנחה הוי קבלה וכ"ש קודם לכן ובאם קבל להתענות ב' ימים עם הלילה שביניהם ואכל הלילה

(ג) תענית חלום יאסר עניגו בש"ת · אע"ג דלא קבלה דמשמים רמיא עלי' האי תענית שאין לו לאכול הלכך יאסר ב"כ עניגו(ר"י"א) דמתפלל עניגו · הייגו באם קבל עליו אחר חשיכה ואפילו מי שנמלך בליל להתענו' למחר וקבל עליו התענית מתפלל עניגו וכן עריף בסי' כרי לצאת ידי חובה כולם אבל אם לא קבל עליו כלל אלא התענה כך לילה ויום כיון דלא הוה תענית לענין שצריך להשלים נדרו ויכול לאכול אין עליו שם תענית ואינו יכול להתפלל עניגו ואפי' נסר בלבו שאז צריך לקיים נדרו ס"ם לענין תפלה עניגו אינו מועיל אותה קבלה והבא לחומרא וחבא לחומרא ז (ה) ואם לא הוציא בפיו אם הרהר בלבו כו' · וי"א בזה אין חילוק בין נסר בלבו קודם שעת המנחה או בשעת מנחה או בלילה הבל שוה דצריך להתענות מדין נדר לר"ת דס"ל לחלק בינגדר לשבועה ברין זה אבל לענין תפלה עניגו נראה דבבל ענין לא יתפלל עניגו אפי' נסר בלבו בשעת תפלת מנחה וכל זה הוא כשאומר עניגו ביום צום תעניתנו אבל אם ישמים סלות אלו ודאי יוכל לומר כל הנוסח דאינו אלא הרגונים לבד ואפילו לא צם כל עיקר יכול לומר כן (מורי בב"ח) ונכון הוא כדי לצאת ידי כולם לגמור בלבו בתפלה בשעה שאומר שמע קולינו ואחר התפלה באלהי נצור ויוצא בשפתיו הריני בתענית כו' וכב"ל ולא בש"ת משום חשש הפסק (מהרש"ל) וכן אם קבל עליו התענית קודם תפלת מנחה הוי קבלה וכ"ש קודם לכן ובאם קבל להתענות ב' ימים עם הלילה שביניהם ואכל הלילה

הקשה הב"ח דהא ר"ת ב"ל התענו' ולא הסלים בפ"ב שנדמה אע"פ שהוא התענה על העבר על המוכרן ול"ל דלק"מ דר"ת ב"ל לא היה צריך להתענות כלל מי"ם שלו הוא אלא שקיבל על עצמו לעבר פס הצבור ע"ם וכ"כ רש"י אבל יחיד שמקבל עליו תענית על לרה שעברה צריך להפלים : ז התנה שלא כו' · פי' בשעת קבלת התענו' ע' ס"ו ומ"ש ססי' תרכ"ד : ח תענית שתם · מתמה נדר : ט לא יצא · ומ"מ אם התחיל להתענות ביום זה אלדעתה אלא להפלים צריך לפלס נדרו וגם הוי כפרת עון דלא נרע ממי שמלער עצמו מבשר ויין עסי"ל : י לנהוג בתענית יחיד · כמ"ם ס"א דאפי' לא קבלו מעולם מתפלל עניגו (ד"מ) : הוי

מעמת זקנים

(ג) תענית חלום יאסר עניגו בש"ת · אע"ג דלא קבלה דמשמים רמיא עלי' האי תענית שאין לו לאכול הלכך יאסר ב"כ עניגו(ר"י"א) דמתפלל עניגו · הייגו באם קבל עליו אחר חשיכה ואפילו מי שנמלך בליל להתענו' למחר וקבל עליו התענית מתפלל עניגו וכן עריף בסי' כרי לצאת ידי חובה כולם אבל אם לא קבל עליו כלל אלא התענה כך לילה ויום כיון דלא הוה תענית לענין שצריך להשלים נדרו ויכול לאכול אין עליו שם תענית ואינו יכול להתפלל עניגו ואפי' נסר בלבו שאז צריך לקיים נדרו ס"ם לענין תפלה עניגו אינו מועיל אותה קבלה והבא לחומרא וחבא לחומרא ז (ה) ואם לא הוציא בפיו אם הרהר בלבו כו' · וי"א בזה אין חילוק בין נסר בלבו קודם שעת המנחה או בשעת מנחה או בלילה הבל שוה דצריך להתענות מדין נדר לר"ת דס"ל לחלק בינגדר לשבועה ברין זה אבל לענין תפלה עניגו נראה דבבל ענין לא יתפלל עניגו אפי' נסר בלבו בשעת תפלת מנחה וכל זה הוא כשאומר עניגו ביום צום תעניתנו אבל אם ישמים סלות אלו ודאי יוכל לומר כל הנוסח דאינו אלא הרגונים לבד ואפילו לא צם כל עיקר יכול לומר כן (מורי בב"ח) ונכון הוא כדי לצאת ידי כולם לגמור בלבו בתפלה בשעה שאומר שמע קולינו ואחר התפלה באלהי נצור ויוצא בשפתיו הריני בתענית כו' וכב"ל ולא בש"ת משום חשש הפסק (מהרש"ל) וכן אם קבל עליו התענית קודם תפלת מנחה הוי קבלה וכ"ש קודם לכן ובאם קבל להתענות ב' ימים עם הלילה שביניהם ואכל הלילה

באר היטב

אמר בגנבים יום שלאחריו מיום נרפס לי דבל שבתפלל מנחה בזמן סגל"ל דיו דכיון שהוא תפלה הקשיפה מקרי הכלאת תענית עיין שם : (ח) להפלים · הטעם דמשמעות של הפנר בל המוכרן ולא הפריע לעבורי קבורין הם שלינן כיון דאי יפי הסשובה דמתענין על הפתיד שיקבע גזר דיום אחרינא גזר דיום אחרינא ס"ם · וזהו הטעם דמתענים מ' יום לפני ר"ה דאינו מתענה בכל יום ותפסים לכל הנשמות ס"ם · פירוש בשעת מנחה שלא · ויעיין שם לענין יחיד ליים נפ"ז : (ח) יחיד · ובתב ס"ז בכר בתבנו לענין תענית שלא הקשה עליו חמה שלא לאחר כ' תיבות לוה הטעמתו הוא הדין בלם שלא קיבל הפענית מי כ' דברים אלו שיון

בש"ע סעיף ו' אם הרהר כו' ועיין בר"י דלא מהני הרהור רק בשעת תפלה מנחה ולא קודם לכן לו אח"כ בלילה ועיין בשו"ת ובב בהכון סי' כ"ם בסתרוך בפנין זה ובתב לייבב מה שהקשה הב"ח על הרמ"ם דהבריו בתענית פיתרים לא"ם בשבועות ושם מגואר בתפקנא דלף לבתחלה יש לחוש להוליא בפיו אבל בדיעבד יש לפסוק הקבלה בלב מהני מיין שם ועיין בגליון רבש"ם שדעתו דהרהור שלא בשעת מנחה מהני ונם בתב לייבב תמיהת הב"ח :

שערי תשובה

סימן רל"ה בשו"ת ס"ק ח' מ"ם בזה : (ח) יחיד · עבה"ל ובתב בתו"ק בנם בתפלת מנחה של שבת יכול לקבלו אך פתיחים לא יאמר רק יאמר סגני בתענית נדבה לאחר · ובתב בתה"ב שהוא פשוט וכן בתבנה ועיין ביד אליה סימן וס"ו מי שמתענה בכל יום ושמים רוצה להתענות לאיזה פשטות ורוצה לפסוק בעבור ולאכול בשאוחו יום ולאכול בשאוחו יום שמתענה מקודם לו בה אחמול קיבל תענית שהם סרי צריך לפסלים ואם בתנה עד אחר שבת אחבנה יאכל קודם שיתפלל שלינו רשאי לדחות תפלה בעבור אפילו אם רוצה לשמוע קדושה ובכו בנה"כ ולהתפלל ביחידות אינו נכון ואם יוכל לפסוק אחר תפלה ערבית שמתפללים מבעוד יום ויש שהות לאכול ולפסוק מבעוד יום ס"ל ולכן נני אחר דלקמן לבתחלה יש לו להתפלל בלבור פיין שם :

באר הגולה

ד לייעמיו לפיל נסי' רפ"ם פ"ג ז לייעמיו שם ומיפוש דשמואל שם ז שם י"ל בשמואל ח מוד בשם ר"ם ט פ"ש :

עטרת זקנים

(ג) תענית חלום יאסר עניגו בש"ת · אע"ג דלא קבלה דמשמים רמיא עלי' האי תענית שאין לו לאכול הלכך יאסר ב"כ עניגו(ר"י"א) דמתפלל עניגו · הייגו באם קבל עליו אחר חשיכה ואפילו מי שנמלך בליל להתענו' למחר וקבל עליו התענית מתפלל עניגו וכן עריף בסי' כרי לצאת ידי חובה כולם אבל אם לא קבל עליו כלל אלא התענה כך לילה ויום כיון דלא הוה תענית לענין שצריך להשלים נדרו ויכול לאכול אין עליו שם תענית ואינו יכול להתפלל עניגו ואפי' נסר בלבו שאז צריך לקיים נדרו ס"ם לענין תפלה עניגו אינו מועיל אותה קבלה והבא לחומרא וחבא לחומרא ז (ה) ואם לא הוציא בפיו אם הרהר בלבו כו' · וי"א בזה אין חילוק בין נסר בלבו קודם שעת המנחה או בשעת מנחה או בלילה הבל שוה דצריך להתענות מדין נדר לר"ת דס"ל לחלק בינגדר לשבועה ברין זה אבל לענין תפלה עניגו נראה דבבל ענין לא יתפלל עניגו אפי' נסר בלבו בשעת תפלת מנחה וכל זה הוא כשאומר עניגו ביום צום תעניתנו אבל אם ישמים סלות אלו ודאי יוכל לומר כל הנוסח דאינו אלא הרגונים לבד ואפילו לא צם כל עיקר יכול לומר כן (מורי בב"ח) ונכון הוא כדי לצאת ידי כולם לגמור בלבו בתפלה בשעה שאומר שמע קולינו ואחר התפלה באלהי נצור ויוצא בשפתיו הריני בתענית כו' וכב"ל ולא בש"ת משום חשש הפסק (מהרש"ל) וכן אם קבל עליו התענית קודם תפלת מנחה הוי קבלה וכ"ש קודם לכן ובאם קבל להתענות ב' ימים עם הלילה שביניהם ואכל הלילה

יא הוי קבלה • ומיב״ל להתענות עב״ד סס׳ רל״ח ומ״מ דוקא כשקבל בלבו להתענות אבל אם סיים רק בדעתו להתענות לא מקרי קבלה וכן הוא בי״ד סימן רי״ד דדוקא כשמתיל להתענות לריך התרס (כ״מ) וכן מסמע ס׳ תקל״ז בהג״מ פ״ם : **יב** בשעת תפלת המנחה • דאסור לקבלו אחר תפלה דממנה אבל הבית מזדם כתב דמרי לקבלו כל זמן מסות יום וכן מסמע בגמרא ועיין סי״ת : **יג** וטוב בו׳ • ומכל מקום גם בשעת התפלה כממניע לשומע תפלה יסרסר בלבו שמקבל התענית (כ״מ) : **יד** ואז מתפלל בו׳ • הלבון לימו מדוקדק דפשיטא בשאוכל בלילה שבמחיים שמתפלל בכל יום מנינו דכל יום סוי תענית כפ״ש אלא אפילו התענה גם בלילה מתפלל כל יום מנינו דהא מדינא דגמרא ראוי להתפלל בכל תפלה מנינו רק בגזירון שמא יאמרו בולמוס ומלא מקרן בחפלתו ולכן בכל ממה שבכר פגה יום מתפלל מנינו אפי׳ מתענה בשם ימים לרוסים וכ״ה בסמרא״י ובהגמ״נ ס׳ ר״ח ובכ״ח : **טו** שלא קבלו עליו מבע״י • מסמע אע״פ שקבלו אח״כ בלילה לא מהני וא״ל הה התב בס״ו דאם קבל עליו התענית בשות קודם בשות התענית מיקרי קבלה וי״ל דאם כן תקשה לך מת״ם ס״ם כל תענית אלא קבלו מבעוד יום לא סמיס תענית ממסע דאפילו קבלו מבעוד יום בלילה הוא וא״כ קשה נמי למה נקרא מתענית בשות אלא ל״ל כמ״ם הסרדכי דלשולא בעינן קבלה קודם שיתחיל להתענות בשם תענית בתענית בשות קודם שיתחיל להתענות בשות וכיום אלא קודם שמביכה וכ״מ בר״ן ואם אם לף על פי שקבלו בלילה אינו שולה לו להתענית יום אלא ומכל מקום מתפלל מנינו כיון שקבלו קודם שהתיל להתענות בשם תוכה אבל אם התחיל להתענות בשם תוכה ואחר כך קיבלו לא הוי קבלה כלל ולפי״ז בס״י אינו מתפלל כלל מנינו : **טז** הוי אסמכתא • ברי״ז הבוה תענית ולדקה לדברים אלו וע״ש דנבי לדקה פסק דאפילו לדבר הרשות לא הוי אסמכתא כמ״ם ב״י ד״ה סי׳ רע״מ וכמ״מ סימן ר״ז ודומק לאלא בסימן תקפ״ג כתב גם כן בשם הרא״ם התענית דמי לצדקה ואפשר דמ״ה כתב יש מי שאומר לבודיע דרבים הולקי׳ בדבר ולכן יש להתמיר : **יז** אם יצליח דרכי • דבזכות שהלצלים נמר ומקבי :

יא • הוי (מ) קבלה ב והוא שיתרתר כן יב (מ) בשעת תפלת (י) המנחה : הגה יג (י) וטוב יותר לקבלו אחר (יא) תפלה מבשעת תפלה מדי אלא לאסמיך תפלתו : (סמגיר וסכנות מיימוני כל בו וב״י) :

ז ג קיבל עליו תענית בתפלת המנחה אף על פי שהוא אוכל ושותה בלילה לא הפסיד כלום ד וכן אם קבל עליו להתענות שלשה או ארבעה ימים או יותר זה אחר זה להתענות בימים ויאכל בלילות אף על פי שהוא אוכל כל הלילה לא הפסיד כלום דהוי קבלה לכולם אע״פ שלא קיבל כל אחד ואחד במנחה שלפניו : הגה ואם קבל להתענות שני ימים רוטפין מותר לאכול בלילה שביניהם אם לא סיים כסדיא אף על הלילה (תרדמי פ״ק דתענית) **יד** (יא) ואז מתפלל כל יום כמנהג מנגו : (מסקי מהרא״ל סימן ק״מ) :

ח אם קיבל עליו בתפלת המנחה שלשה או ארבעה תעניות ולא רצופין זה אחר זה כגון שקבל עליו להתענות (יב) שני וחמישי שני וביוצא בזה ה יש מי שמסתפק אי סגי בקבלה אחת לכולם או אם צריך קבלה לכל אחד ואחד : הגה מיהו נהגו הכם לקבלם בקבלה אחת וסגי בהכי וכן דעת מקלת רבותת (תרדמי וסנסות מיימוני) :

טו ו קבל עליו להתענות למחר ותתענה ובלילה של אחר התענית נמלך להתענות אע״פ שלן בתעניתו שלא אכל בלילה ותתענה כל היום השני אינו תענית מפני טו שלא קבלו עליו (יג) מבע״י :

י ז מתענה אדם תענית שעות ח והוא שלא יאכל כל היום ט כיצד [הרי] שהיה טרוד בחפציו ומתעסק בצרכיו ולא אכל עד חצות או עד מ׳ שעות ונמלך להתענות בשעות שנשארו מן היום ה״ז מתענה אותם שעות ומתפלל בתם ענגו שהרי קבל עליו התענית (יג) קודם שעות התענית ק ויש אומרים שגם זה תענית שעות צריך שיקבלנו עליו מאתמול (יד) והיכי משכחת לה כגון שקבל עליו מאתמול להתענות עד חצי היום וכשהגיע לחצי היום נמלך וגמרו או שקבל עליו להתענות למחר מחצי היום ואילך ולמחר נמלך ולא אכל גם בחצי היום ראשון הרי זה תענית שעות :

יא אם קבל עליו תענית עד חצי היום ואכל אחר כך או שאכל עד חצי היום וקבל עליו תענית משם ואילך ר אינו נקרא תענית להתפלל עננו ס אבל נקרא תענית לענין (טו) שצריך (יד) להשלים נדרו :

יב ת תענית שנזרים על הצבור אין כל יחיד צריך לקבלו בתפלת המנחה (טז) אלא שליח צבור מבריז התענית והרי הוא (טו) מקובל ע ויש אומרי׳ דהני מילי בארץ ישראל שהיה להם נשיא לפי שנזירתו קיימת על כל ישראל אבל בחוצה לארץ צריכים כל הצבור לקבל על עצמם כיחידים שכל אחד מקבל על עצמו :

יג כ יש מי שאומר שמי שנדר ואמר אם לא אלך למקום פלוני אשב בתענית מאחר שמה שהתנה הוא דבר הרשות **טז** הוי • אסמכתא (פירוש בלדם סוקר בדעתו שיוכל לשנות דבר אחר ושל סמך זה הוא נדר לו מתחייב בדבר מה) אבל אם אמר אם לא אעשה מצות פלונית אשב בתענית וכן אם אמר (יז) אם יצילני ה׳ מצרת או יז אם יצליח דרכי לא הוי אסמכתא : מי

הרא״ד שבתה וקבלת תענית אינו אלא לצדקה כאילו מתנדב מחלבו ודמי לנבוה כו׳ ומלן שם הרא״ם עליו כמ״ם דהוה לצדקה דסייגו יש לו סדיון אלא דוקא בנוסו מבלה דבן נדר לת נוסו אלמא דשב״ם הוה תענית במקום קרבן ע״כ הכריע כאן שבל דיליפין לענין תענית מנדר דקדמים מ״ם מהני כאן הרסור מבת״ל בם״מ סי׳ רי״ב לענין לצדקה ושוד דשלינ הרא״ם על ר״ח דר״ח מבדם הך קרא דמולה שפיוך וקרא דגדיב לב לענין לצדקה וס״ל כמ״ם בסמוך בשם המרדכי תשו׳ רב״י דלדק׳ הוה כמו נדרים ונדבות דסיינו שהכל בכלל נדר דקרא והרא״ם מפרשו דוקא לנדרים ונדבות ממש מתפרש וממילא ס״ם תענית אבל לא לצדקה ותע״ב דר׳ הרא״ם כאן מדהכיח דאיה מגדיב לב ומצדקה דמתענת אלא כו׳ הייגו לפי דעת ר״ח דמשום לצדקה לנדרים אבל ליה עצמו לא ס״ל כן לענין לצדקה וא״כ מתוכן הכל בס״ד : (טו) **בשעת תפלת המנחה** • אבל קודם לזה לא מהני מהני הסרהרור לרא״ם שבשעת הלפיו הוליה בפיו לא מהני ואפילו לתא״ם דס״ל בהוליה בפיו קודם מנחה כ״ם דמהני מ״מ נראה דבהרהור לא מהני רק בשעת מנחה כיון דדרך האדם להתנחם במנחתו ע״כ נא הוה הסרהרור נמו׳ מד שיתו הקבוע לו לרב לו לשמואל דאין נומר בלבו אלא יומל לו מהרה מן הסרהרור הסות מגע״ר : (י) **ושוב יותר לקבלו כו׳** • אלה היותר טוב נראה דבשעת התפלה יקבל בלבו התענית ואחר התפלה קודם אלה עלה ידו ויולא ידי הכל • ל״ל ולאיתי כן בשם הש״ל : (יא) **ואז מתפלל בכל יום עננו** • אינו יודע לפרש לשון זאת דהא כיון אבל בנתיים כיון לא אבל מתפלל בכל יום מנינו • ואפשר דלרבותא אחר דאפילו לא מתענה גם בלילה הוי כל יום בפ״ע לענין מנינו כמבורר בשפ״ר מהרא״ל : (יב) **שני וחמישי** כתבו ר״מ מיגל סימן קפ״ו כתב מי שנדר להתענות בס״ב יכול לעשות הב״ה וכן לסילוגין ע״ם ומ״מ יש להסתפק סי׳ שמ״ם ס״ב : (יג) **קודם שעות התענית** • זהו שכתב הרמב״ן שכתב הרא״ם ז״ל והרמב״ן כתב דאפילו לא קיבל עליו מזמן המתח כיון שקיבל עליו תענית קודם שעות התענית ותימה מ״ם מתענית יום שלריך לקבלו בהמנחה ואם קבלו עליו בלילה לא הוה תענית וי״ל דהתם הוה מחויב תענית יום אלא שלכך לריך קבלה קודם מיתחיל התענית ולפ״מ מי שלא היה בדעתו להתענות ובלילה נמלך וקיבל עליו תענית הוה תענית דלא נרע ממקבל עליו תענית מן ו׳ שעות ולמעלה וא״ל לומר כן מדא״ל לחיי שאלי הכא דלא קבלים עליה ואמאי והא בלילה קבלים עליה והוא לא מחויב תענית יום אלא שלכך ל״ל דכל תענית לריך קבלה בתפלת המנחה עכ״ל וא״כ ל״ש לומר הכא דאין שהוא עלמו אסיר בשבוע מ׳ כמלך בתענית אלא דל״ל דשם הרמב״ן מלריך שתיה הקבלה בעת אלא אל עדיין התענית הרוחה בו ובכ״ם מיירי אחר שעבר קלת מן הלילה הוא מלך ומקבל עליו להתענות תענית שעות בלילה זה לא מהני אבל בתמת אם קבל עליו מבע״י להתענות בלילה ומעבר שהתענה כל היום הבני מהני סגיר • ובזה ניחא דמי קושיית הרא״ם על הרמב״ן במ״ם בתי׳ דלחיי דאמר ושאלי הכא דאיכא שעות הלילה דלא קבל עליה מעיקרא הרי מבואר כמ״ם דאותן שעות שעברו בלילה קודם הקבלה מבטלים הקבלה אח״כ אלא לריך קבלה קודם התחלת תענית שעות וס״ם אם קבל עליו אפי׳ באמצע לילה להתענות לאחר מחלות ואילך ולא אכל אפילו בהתחלת היום עלמו בלא נדר מהני לאפקי תענית שעות כיון דבוה הנדר כגלגל״ך נכון : (יד) **והיכי משכחת לה** • פי׳ כיון דבעי קבלה בתענית שעות : (טו) **שצריך להשלים נדרו** • דס״ל דאוחר לאכול אוך אותו זמן שקיבל עליו דלא הוי נדר כלל קמ״ל דמ״מ לריך להתענות אותו זמן : (יז) **אלא ש״ץ מבריז כו׳** • וכן מבריז בתענית בס״ב אחר פסח ואחר סוכות אמי שעוה אמן אחר מי שבירך שאומר אחר מלך על מ״ם בס״ם יש להסתפק אי סגי בקבלה א׳ כו׳ דהא הרא״ם כתב כן והביאו הטור וכאן פעוה דמה שמחויב להתענות מחמת הנזילה א״ל קבלה וכ״ם אם שאינו עליו קבל עליו בנדר להתענות אלו יש לחייב דמיון לה״ל אם הבית ד״ל הרא״ם דאם לא הבית ד״ל הרא״ם אם שזכרתי לעיל דאם קבל התענית עליו קודם מנחה דלא מהני ע״ל : (יח) **אם יצילני ה׳ כו׳** • תמהתי למה הלה דין זה בשם יש מי שאומר והוא דברי רי״ז בב״י והלא מקרא מלא הוא נבי יעקב אם יהיה אלהים עמדי ונומר :

דלא

באר היטב

מרין מן דסיינו קבלה מסתנית ונלמדת מסתנית : (מ) קבלה • ומיב״ל להתענות ומבל מקום דוקא בקבל בלבו לעסתנות • אבל אם סיים רק בדעתו להתענות לא מקרי קבלה כיון תוב מגן אברהם : (י) המנחה • וכ״מ בהגה כתב דאפילו קבל בל זמן שמאל יום וכ״ל בס״מ • אבל קודם מנחה לא מהני ע״ז ע״ם : (יא) מתפלל • ומ״מ גם בשעת מתפלה בהתענית (ב״מ ומבר בלבו מתקבל מתענית ב״מ מ״ל : (יב) ואז • לשון ואז אינו מדוקדק דאם כן אבל בנתים ובין לא אבל מתפלל בכל יום עננו ואפשר אלרבותא אחר דאפילו אם מתענה גם בלילה מי בל יום בפ״ע לענין עננו ע״ז ומ״ל ז : (יג) מבע״י • מבטא אע״פ בקבלו אח״כ בלילה לא מהני דאינו מן אמרים

ר״ מ״ם ס״ם ר״ם) ע״ם ומם בנמבל ים מתמסתן מי׳ עמ״ם מעוף ר״ב מ״ל (בבא״א ס״ק ס״ו) וגם מתפלל מי׳ ר״ל מתפלל דקאמר מלן אינו מענית לא לענין ד׳ מנני קאמר דסמ מי׳ בתענית בשות אלא לענין דלא מי׳ בתענית יום אלא ומחיב בתענית ס״ם בלא ואי מחיב בתענית אינו בסות אלא בלילה לא מהני בלילה אינו בלא בלא מהני בלילה אינו בלא בלא מהני בלילה אינו בלא בל

תקסג (א) דלא עדיף מהוציא בפיו כו' • זה דברי הרא"ש וכבר כתבתי בס"ס שקודם לזה מה שיש לתמוה על זה • ודיני הרהור כתבנו בסימן תקס"ב ס"ו :

תקסד (א) שיעת קבע • שילוש אפילו אלא על מטתו ולא מקרי אכילה אלא במתאמצת להיינו כיס ולא כיס תיר ולא תיר כ"כ ב"י דלא כרי"ו דבעי על מטתו : (ב) *אבל אם ישן כו' • בשול כתוב הרא"ש"ד כתב בגמר סשודתו לו אפי' לא גמר ויש בחוב הסעודה אסור לאכול וכו"ף פסק אפילו גמר מלאכול כ"ז אלא ישן מותר לאכול וכן אם ישן בחוב הסעודה מותר עד שיגמור ויש אומ"כ שיגת קבע ולזה הסכים מ"מ ז"ל עכ"ל ונראה להקל כדעת הרי"ף כיון דאיסור דרבנן הוא כמ"ש הרי"ף : (ג) דבשתיה א"צ תנאי • כתב ב"י לאוי לפסוק כדברי האומרים צריך תנאי לף לפתיס :

תקסה (א) יאמר עננו ביום העניתנו כו' • תיובא מזינא הכא דאיתא בתשובת הרשב"א סימן כ"ם וז"ל שאלה ימיד שקיבל תענית אומר עננו ביום יום תענית הזה כי הא דאמרינן לשתתף אינם נפשים בהדי לבורא אז יאמר בלשון יחיד • תשו' אומר עננו וס"ד דלשולם לשתתף בהדי לבורא וכך אנו עושים מעשי' בכל יום ואם בא להוסיף דבריו שסם תחנונים כעין מה שצריך לשעתו ובל' יחיד וכע"ן קבל אלבי ודמי ובזולת בזה אע"פ שאומר בלשון יחיד ס"ד עכ"ל הרי שלא נאמר רק על לשון עננו שהוא לשון רבים וע"ז הסיב דטוב להשתתף עם הלבור אבל בלשון יום תעניתנו לא נאמר ולא הסיב ע"ז כלום דזה ודאי אין לאומרו דהוא שקר כיון שאין רבים מתענים היום והניחה ברשב"א הוא כזה אבל התפלה על רבים שיענה להם אע"פ שהוא מתפלל יחידי אין בזה שקר שהוא מתפלל גם על רבים • ומו"ה ז"ל הביא בשם התוספה בס' מ"ש ר"י ל' ביום יום תעניתו וכן עיקר • ותמהתי על אחר לא הקשה על המ"א במ"ם וכן יש ליחיד לומר עננו (*) בלוש תעניתו זה וכ"מ ממ"ם המור בס' תקס"ו דאם הש"ץ אינו מתענה אע"פ שהקבל מתענים יאמר ביום התענית הזה וכ"ם אם יחיד מתענה לאוד שלא יעקר לומר תעניתנו : (ב) אומרו בלא חתימה • בשור כתוב כאן וי"ל כיון שסיים כבר כל י"מ ברכות סיבול לאומרו בחתימה ואין כאן משום אין יחיד קובע ברכה לעצמו • ול"ע עכ"ל • בסי' ל"ד לענין מתענה בשבת ת"מ הביא המור וז"ל וכתב בס"ג שיאמר עננו באלהי נצור וכתב מ"א ז"ל אע"פ שקובע ברכה לעצמו אין לומר שסיים הברכות אז בוללה באלהי נצור עכ"ל • ולריך טעם למה לא כתב סם ג"כ ול"ע כמ"ש כאן ובסימן תקס"ה הביא המור בג"כ לענין עננו בשבת דנראה יותר לבוללה באלהי נצור אבל לא אלץ על הדיעה הראשונה דס"ל קובע ברכה לעצמה • וע"ל דשם בשבת אין מקום קבוע לעננו בין הברכות שסייבים לשבת וע"כ יש לנו לומר דשסיר יאמר אותו בתחימה כי שם מקומה בשבת זה משא"כ כאן שיש לה מקום קבוע בס"ת אלא שהוא שכח לאומרה במקומה ע"כ לא יאמר אותה בחתימה כי החתימה לריכה שתהיה במקומה • וכתב בתשובת מהרי"ל סי' י"ב דאם עבר דגליו שאין מחזירין אותו טוב שיכון לפ"ך מלה במלה ויולא כדפ' בה"ג והגאונים עכ"ל וכסי' קכ"ד פסק דאף בדברים שמחזירין בשבילם אם עבר דגליו מועיל בה שמכוון לפ"ך מראש ע"ש : תימה אם כן אילך לא לזיף מר תעניתא ולאבע לימא ליה כבר התפלתי תפלת תענית אלא ודאי כיון דבשעה שהתפלל היה בדעתו להתענות לא מיקרי שקבן אם אכל אחר כך עכ"ל • פירוש הקושיא של הרא"ש דמדים היתר לגלות התענית אע"פ שכבר התפלל עניו בשחרית ש"מ דלא מקרי שקבן אם אכל אח"כ וכן רב יהושע שבל"ל אלא לי לגלות התענית כיון שכבר התפללתי אע"ג שכבר התפלל תענית עדיין וכ"ה בתוס' בפ"ק דתענית ובסמ"ק הוסיף להקשות על הגאונים מהניא דידהו בגמים קודם מלות אוכלין אע"ג שכבר התפללו עננו ולא חיישינן לשקבן • ולעד"ן לתרץ כל הקושיות דכאן הוה שקבן מלד אחר שהוא תולה הענייה שיענהו הקב"ה בשביל לוש התענית ומשמע לי לאו דלא לא יענהו וכיולך יעשה כן אמא יאמרו בלומות ויסיד הענייה לא יהיה שקבן שיבקש שיענהו גם בעת הביא משא"כ אלל בגמים לא יצטרך לענייה עוד שכבר נתמלא בקשתו עוד ל"ל לתרץ דהא איתא בסימן תקס"ט בגמים דוקא בלבוד אמרינן דלא יצילנו דלב ב"ד מתנה עליהן לומתי יתענו אז לא משא"כ בימיד דלא מכני דברים שבלב מ"ה חיישינן לבוללות • ובכ"י מי' דרב יהושע לא היה מתפלל תפלת תענית עדיין וכ"ה בתוס' בפ"ק דתענית ובסמ"ק הוסיף להקשות על הגאונים מלות אוכלין אע"ג שכבר התפללו עננו ולא חיישינן לשקבן • ולעד"ן לתרץ כל הקושיות דכאן הוה שקבן מלד אחר שהוא תולה הענייה שיענהו הקב"ה בשביל לוש התענית ומשמע לי לאו תענית לא יענהו וכיולך יעשה כן אמא יאמרו בלומות ויסיד הענייה אז יהיה שקבן שיבקש שיענהו גם בעת הביא משא"כ אלל בגמים לא יצטרך לענייה עוד שכבר נתמלא בקשתו עוד ל"ל לתרץ דהא איתא בסימן תקס"ט בגמים דוקא בלבוד אמרינן דלא יצילנו

בהפסק בתפלה ולזה ריחם כמ"ם ועסי' רל"ד וכ"כ הכ"י סס' קי"ד בשם הרמוזים וכ"כ הכ"ם שם דלא כמ"ם הוא עלמא סס' ק"ם וה"ת לשה כתב בשם סס' קי"ם שאם נמר החזן רשאינו לא יחזור משום דיפסיק ל"ל דש"ן שאומרו ברכה בפני עצמו לא שייך לומר דהוי הפסק אבל בימיד הוי הפסק: ג התענית הזה • משמע דבשאר טומות אפילו בזה הלשון לא יאמר ונראה לי דאפילו לשטר שב' דש"ן שאינו מתענה מוחר לומר בלשון הזה היינו משום שהוא שליח של לבור אבל יחיד אסור לומר כן ועיין סימן תקס"ו ס"ה וכב"ח: ד כ"א במנחה • נראה לי דאפי' מתפלל ממה גדולה יאמר עניני דאפילו יאחזו בולעמם לא יהיה שקרן בתפלתו דשל כל פנים התענה עד מלות ועיין סימן תקע"ה ס"כ וסי' תקס"ב: ה דרך קריאה • בינונו ובשעמים (ת"ה סימן מ') ועיין סימן ל"ה ס"ד. כשאומר ויקרא בשם ה' יש להפסיק משם בין שם לה' (ד"מ תבודרסס) שמ"ם סימן ס"ח ס"ם: אין לומר אחדות ואמתמה בלבור כ"ל ביום שבשמיי (ד"מ מסרי"ל). אין לומר קודם מלות לילה שום סליחות ולא י"ג מדות בשום פנים לשולם מון מביה"כ כוונת דף ה': ו לומר סליחות וכו' • וכ"כ בסג"ל סוף תענית • הכ"ם תמה בזה למה לא יאמר ביחיד סליחות ע"ם וי"ג דלא יאמרו בהמלע תפלות י"ה שמ"ם סוף סי' ס"מ: ז להשתבח • משמע שאם שוחלין אותו אם מתענה מוחר לומר אמתה כיון שאינו עושה להשתבח ולהתאמר וכ"מ בגמרא דח"ל לעשות מר מידי אל בתענית יתיבנא ח"ל לוזף מר אל בתענית אלוס יתיבנא ובקשה למה לא אמר מיד שת"מ הוא כדי שלא יסבור שהיה מתענה לשם מלוס אלא ע"כ כיון שאינו עושה להתאמר אין בכך כלום וא"מ מדת מסידות הוא שיאמר שאינו מתענה בדאיתא בכ"מ דף כ"ג שאם ישאלוהו אם למד מסכתא יאמר שלא למד ופירש רש"י שמדת עניה היא זו וכך מלינו בריב"ל שאמר ליה נראתה בקשת מימיך אמר ליה הן אבל אם מבקש שיאכל עמו רשאי לומר שמתענה וכמ"ל:

תקסו א העונה לעמו ישראל • ומסתח הרמב"ם פ"ב מתפלה ב ויחל • מה שהקבל אומרים שוב מחרון אף ונומר ושה"ן מחר ואומר אותו לפי שהקבל אומרים אותו דרך בקשה (ס"מ סי' ר"ג) ובח"ה מפרש לפי שאמרוהו בע"ם והוא הדין בכל הנדרים שעושים בתשכנו לאומרם ע"ם: ג כשהצבור נוזרים וכו' • כתוב בחי' תנודה לפעמים מזרו רבותי תענית ולא קראו בתורה רק אמרו סליחות כמו ששמין לפני ר"ה: ד לדונו בתענית יחיד • וכתב הב"ח שכן נוהגין במדינה זו שבני ער"ה רגילין הכל להתענות ואפ"כ אין קורין בתורה ע"ל ואין זו ראיה דהתם הטעם מפני שאין מבלימין התענית וכן כתב בד"מ סי' תקס"ב • ובלבוש כתב שוב מזי מלי שמא דבר פ"כ • והאידנא נהגו קלת להתענות בכל ער"מ וקורין בתורה וזה הוי ודאי לשם תשובה ש"מ דסכנה ליה כסבנה הראשונה וש"מ במקום שאין מנהג אין לנהוג כך להתפלה וכ"מ בס"ח סי' רכ"ז ועיין בב"י וכשער עיבור סיים דף ס"ד וכתב בב"ה סימן תקס"ח הטעיד הרמב"ן ברכותיו נזרו תענית על הצבור והתפללו תפלת תענית בשביל א' שאנו מיתענו כל הקהל הגהות הרי"ף בפ"ק ע"ל: ה י' שמתענים • ל"ל דאם יש בהם אחד שאינו מסלים

מתפלל בקול רם שא"א שלא יתענו קצת מהקהל ח ובארבע צומות גם היחיד אומרו בכל תפלותיו דאפי' יאחזנו בולמוס ויאכל שייך שפיר למיסר עננו ביום צום ג התענית הזה כיון שתקנו חכמים להתענות בו: הגה וכמנו בכל הטומות אלא לאומרו

ד ח כי אם כמנחה מלבד שליח צבור שאומרו שחרית כשמתפלל בקול רם:

ד ט טוב לומר בתחנונים שאחר תפלת המנחה לאחר אלהי נצור וכו' רבון כל העולמים גלוי וידוע לפניך שבזמן שבית המקדש קיים אדם חוטא ומקריב קרבן ואין מקריבים ממנו אלא חלבו ודמו וכו':

ה (ה) י אין היחיד רשאי לומר שלש עשרה מדות כ דרך תפלה ובקשת רחמים דדבר שבקדושה הם אבל אם בא לאומרם ה דרך (ה) קריאה בעלמא אומרם: הגה וכן אין ליחיד ו לומר סליחות לו (ו) ויעבור (מסרי"ל כשם ס"ה):

ו נ המתענה (ו) (ז) ומפרסם עצמו לאחרים ז להשתבח שהוא מתענה הוא נענש על כך:

תקסו דין תענית צבור • ובו ח' סעיפים

א א בתענית צבור אומר שליח צבור עננו בין גואל לרופא ב והתותם בא"י **א** (א) העונה לעמו (א) ישראל בעת צרה (ב) (ואם שכח ע"ל ס"ם קי"ם סעיף ד') ג וקורין **ב** ויחל בשחרית ובמנחה בין שחל בשני ובחמישי בין שחל בשאר הימים: הגה ומסמירין בנמנחה דרכו ושחרית אין מסמירין אוץ מהמנחה בלא וקורים אפי' כשחל בערב שבת (מסרי"ל) ואם מתענים כראש חדש קורים שחרית

פרשת ר"ח ומנחה בשל תענית (ר"ן סס"ק התענית ובי' בשם רוקח):

ב ג כשהצבור נוזרים תענית על כל צרה שלא תבא עליהו' וכן בתעניות שני והמישי ושני שאחר הפסח ואחר הרג שנוהגים באשכנז להתענות הצבור ד נהגו הראשונים לומר שליח צבור עננו בין גואל לרופא ולקרות ויחל: הגה ומיסו אם קבעו התענית בב' ה' אין דומים פרשת הטבוע בשחרית אלא קורין בשחרית בפרשה ולערב קורין ויחל (ג) בלבד (ב) בפ"ב שמתענין אחר הפסח וסוכות קורין שחרית ומרבית ויחל והכי נהוג: (ד) ה ויש שתמהו עליהם והקשו עליהם והרא"ש ישב קושיתם הילכך למנהג הראשונים שומעין ומיהו היכא שנוזרים תענית שלא לשום צורך ו אלא לשוב בתשובה ז יש נוהגים לדונו (ג) כתענית צבור לענין עננו בין גואל לרופא וקריאת ויחל (ה) ח ויש נוהגים ד לדונו (ג) (ו) כתענית יחיד שאף שליח צבור אינו אומר עננו אלא בשומע תפלה ואין מוציאין ספר תורה:

ג ט אין שליח צבור אומר עננו ברכה בפני עצמה אא"כ יש בבית הכנסת ה (ו) עשרה שמתענין ואפילו אם יש בעיר

מתענה כדי שלא להחזיק מיבותה לגסיים והוא בכלל מוחר לשמות מפני דרכי שלום כיון דמתכוין לדבר מצוה אין הסיעוי פוסל בו כנלע"ד:

תקסו (א) העונה לעמו ישראל • בסידורים שלנו יש הסמן הני כ' מיבות לעמו ישראל: (ב) ואם שכח • עד אחר י"מ • כתב רש"ל שיאמר אותה הש"ן בברכת סיום התפלה עיין בתשובה סימן ס"ג דלבור ב' וה' וכו' • לפי שמתענים אלו קבעו כל ישראל בכל הלילות ומישנו הם אותם שאינם מתענים מה שאין כן בשאר נזילת תענית כל מדינה מיוחדת אז אין לומין ס' שבוע מכח ויחל • ונראה לי דהתענית מנהג מהניני שלם הלילות בליוף גאונים להתענות בכל כ' סיון משום רוב הנזירה בעו"ה יש לקרות ויחל אפילו בשאל ביום ב' אז ס' מתענית זה הוא קבוע אפילו ביוחר מב' וה' דאמר הפסח וסוכות כנלע"ד • (ד) ויש שתמהו עליהם • דהיינו דקשה לנו הא אמרינן לענין שאלת משר דאפילו אנשי נינוה המוכים ביחידים וה"כ גם הקבל המוכים ביחידים ואין לנהם לקרות ויחל וה' הרא"ש זהו המסיבים ביחידים לענין שאלה היינו משמת דכמעמי בירושלמי שאין לנמות משבע ברכות דקבעו חכמים ע"ם תיקון נביאים אבל קבל שמקבלים עליהם תענית ודאי רגיל לקרו

שערי תשובה

תקסו (א) בש"ע ומסמירין בנמנחה דרכו וכ"כ מ"ח סי' ק' יוד בשם הבלי"מ לבסמיר ובכהן ובלוי הכלים הם בסרי קרא בהורה בתלה ואם גם הם אינם יודעים יקריב אחר בני שום קריאה בהורה ע"ם • וש"ב בשערי לפרים שער מ' סעיף ד': (ב) בפ"ש כל הלבור נוזרים וש' בבו"ת מיום רגים סי' פ"מ בשם המתענים ער"ח רוצים לקבוע עננו ע"ם ולעיל סי' תי"ה מבואר דבפסיל יכולים לקבוע ע"ם: (ד) בהרב • שבת"ם וש' בנמה"ב בשם מהר"ם בן מביב בתשובה כתב"ה אין זה אלא בס"ל שבקבל בבנו אינם על כל ערב אלא אבל סד' לעמות המדבריי קבלה ניהו אחי' אם מתענים רק שבת אז שבת המחר אינם מתענים דאינהו שבת הולים יכולים לקבוע ברכת עננו ולקרות ויחל אף אין שם שערי מתפנים בבה"כ ע"ם ובהרב' דשב"ם שבת אז בשעון ולם שם רק חפשם אין לבם לומר עננו ולא הוציאו ס"ם בלל כיון אין רוב מתפנים גם בים שבת ל"ש לבמר"ר דאפשר דרוצה דמוכר בעינן בפ"ם לעיל סי' קל"ו לענין זימון בשערי ס"ם: בבכל

באר היטב

בשערי בפ"ב מבשם דאיקרי מוסר ע"ם: (ה) קריאה • בעינן ובשעמים בשאחר ויקרא בשם ס' יום בשעמים בשם בין בה' לה' אין לומר בהרבה ובאמונה בלבור כ"ל בים"ב אין לומר קודם מלות לילה שום סליחות ולא י"ג מדות בשום פנים לשולם מון מביה"כ אחרונים שם"ל: (ו) ויעבור • כתב הב"ח דזה אינו אלא מנהג מבל סליחות ותחנונים בלא ויעבור אין לומר בדבר בבל הלילות ומישנו הם אותם שאינם מתענים מה שאין כן בשאר נזילת תענית בל מדינה מיוחדת אז אין לומין ס' שבוע מכח ויחל • ונראה לי דהתענית מנהג מהניני שלם הלילות בליוף גאונים להתענות בכל כ' סיון משום רוב הנזירה בעו"ה יש לקרות ויחל אפילו בשאל ביום ב' אז ס' מתענית זה הוא קבוע אפילו ביוחר מב' וה' דאמר הפסח וסוכות בנלע"ד • (ד) ויש שתמהו עליהם • דהיינו דקשה לנו הא אמרינן לענין שאלת משר דאפילו אנשי נינוה המוכים ביחידים וה"כ גם הקבל המוכים ביחידים ואין לנהם לקרות ויחל וה' הרא"ש זהו המסיבים ביחידים לענין שאלה היינו משמת דכמעמי בירושלמי שאין לנמות משבע ברכות דקבעו חכמים ע"ם תיקון נביאים אבל קבל שמקבלים עליהם תענית ודאי רגיל לקרו

מתענים לתענית בכל כ' סיון לקרות ויחל אפילו בשאל ביום ב' אז ס' מתענית זה הוא קבוע ויחל • ומ"ב בשם הבלי"מ אין לומר קודם מלות לילה שום סליחות ולא י"ג מדות בשום פנים לשולם מון מביה"כ אחרונים שם"ל: (ד) בהרב • שבת"ם וש' בנמה"ב בשם מהר"ם בן מביב בתשובה כתב"ה אין זה אלא בס"ל שבקבל בבנו אינם על כל ערב אלא אבל סד' לעמות המדבריי קבלה ניהו אחי' אם מתענים רק שבת אז שבת המחר אינם מתענים דאינהו שבת הולים יכולים לקבוע ברכת עננו ולקרות ויחל אף אין שם שערי מתפנים בבה"כ ע"ם ובהרב' דשב"ם שבת אז בשעון ולם שם רק חפשם אין לבם לומר עננו ולא הוציאו ס"ם בלל כיון אין רוב מתפנים גם בים שבת ל"ש לבמר"ר דאפשר דרוצה דמוכר בעינן בפ"ם לעיל סי' קל"ו לענין זימון בשערי בפ"ם

מיקרו ויכולים לקבוע ברכות עכ"ל : (ה) ויש נוהגים לדונו בתענית יחיד כו' • כ' ב"י דרלאה בזה נוהגים לדונו כת"ל ורלאיתי סולקים עליהם ומכרא נהרא ופשטים עכ"ל • וכבר נהגו במדינות אלו בחברה דשומרים לבוקר שמוליאים ס"ם במגמה וקורין ויחל בשב"ם שקורין י"ב קטן ולא בשמרים • ונראה דזה כדי לפשר בין הדיעות וקורין במגמה דוקא דאז מרבים קצת בסליחות ואין לומחות ביד הנוהגים כן כיון דיש לסם על מי שיסמכו בפרט בימים הקדמונים שהיו בעו"ם גזירות עליהו הן מלד שונאים אשר בקרביו הן מלד שמוך למדינה והתעניתים באים לבשל הרון אף ה"ו לא על תשובה לבד ודין ת"ל יש לסם ורוב פעמים מתענים בפס רוב הקהל כנלע"ד : (ו) להרבות סליחות בברכת סלח לנו • מיהו אל רחום שמך ואשר דברי אמ"ז נוהגים להמתין עד אחר סיום י"ח ברכות (ז) ש"צ שאינו מתענה כו' • כ"כ הטור בשם רב נתן וכתב עליו ואיני יודע למה שאינו אומר ביום התעניה אלא ביום התענית הזה ותענית הוא לאחרים ודאי אם אפשר שיהיה ש"ל המתענה טוב הוא מאחר אבל אם א"א ל"ל שיכול להתפלל ע"כ ופסק כאן כהרב ר' נתן דאפי' אם אין שם מי שמתענה דאפ"ם לא יתפלל אותו אלא התענה ומשמע לי דכ"ש לענין קריאת התורה שיש משם ברכה לבטלה ואפי' הטור מודה בזה דלא פליג אלא במקום שאין אומר רק אותם תענית לא תעניתי דאז אין שקר בפיו משא"כ בזה דיש ברכה לבטלה דהא צריך לברך על הקריאה אע"פ שכבר ביקר בשחרית אלא ע"כ משום הקריאה בלבור יבוך שבית וזה לא שייך אלא למי שהוא מתענה אבל למי שלא מתענה הוי ברכה לבטלה ע"כ אפי' אם אין שם מי שיוכל לברך אז שאין שם כהן אחר אפ"ם לא יקרא מי שאין מתענה וע"כ נראה דאפילו קראוהו כבר לא יעלה דהוה ברכה לבטלה וא"ל יש הפש שיאמרו פסול הוא דאם כן אפשר במ"ם סי' ס"ז ס"ם במי שקורא ק"ם וקראוהו לס"ת לא יפסיק ואמאי לא אמר לזה אלא ודאי במקום שיש עבירה לא אוכפת לן בהאבד כ"ם כאן דהוה ברכה לבטלה ודי בהפש זה דלריך שילא הכהן מבה"כ כמ"ש בסי' קל"ה ס"ה אבל לא מהני לעשות איסור בשביל זה וכ"ג ממ"ש ב"י וא"ל כתב מהרי"ק בשורש ט' מעשיה בכל יום כשאין הכהן מתענה יאל הכהן מבה"כ ושומר לקרות בתורה ישראל המתענה נראה מדבריו שאין שומר לקרות בתורה מי שאינו מתענה עד כאן לשון • משמע דאינו קורא כלל אפילו אם קראוהו כבר דאל"כ ה"ל לכתוב דלא יעלה לקרות או לא יקראוהו כנלע"ד ומו"ת ז"ל כתב אם טעו וקראוהו לס"ת דיעלה שאין כאן איסור כו' והנלע"ד כתבתי :

תקסו (א) יכול לטעום • אלכלה ואתיה קיבל עליה אבל לא הנאה ומ"ם מי שמודר מאיזה מאכל אסור אפילו לטעמו : אז

לרמון פיו ולא מתכוין לטעום לא מתהני אפילו ביותר מרביעית ושוד דדוקא משאר משקין ביותר מרביעית ונ"ל דבדבר שאין טוב לרמון פיו בשאר משקין ולטעם זה אסור לרמון פיו בשאר משקין ביותר מרביעית : **ונ"ל** דבדבר שאין טוב לשתיה מותר כגון במומן עיין סימן תרי"ב סי"ט בהג"ה : **ד ומותר ללעום כו'** • כיון דהנאה לא קבל עליה (מרדכי) משמע דאף שאר אוכלין מותר ללעום ונלעום ומשמע לפי מ"ם רמ"א בס"א דבכל ת"ל אסור טעימה א"כ ס"ל אסור ללעום וא"כ תימה היאך כתב למ"א מלבד ביה"כ דאסור הא"ל בכל ת"ל אסור לכן נ"ל לאסור בכל ת"ל ונם בבה"ה כתב להתמיד וכתב הא דאמריכ כם שלבלי פטור דאיירי בם מפי שמוסרסן הגרון ומזיקן לו משא"כ בקמטון ואתר בשמים עכ"ל • כתב אתונדה ס"ם דיומא מותר לבלוע סרוק ביה"כ ובב"ם סי' תרי"ב משמע קצת דלדידן דקי"ל דאסי' אוכלין שאין לאיש לאכילה אסור לכתחלה גם הרוח אסור לבלוע ול"נ דמותר בדוק כיון שאין כוונתו כלל לאכילה וכ"ה בס"מ עמ"ס סי' ל' סי"ב :

ומכח

באר היטב

ס"ל. ופסי' מי"ה: (ס) פלא • ואם שכח ליטר עד שנאמר ברכת סלח יאמר סליחות אחר תפלת י"ח מ"ל. ויכולים ליטר סליחות אפילו אין שבדם מתענים ופסי' ס"ל מש"ב. ודוקא סליחות ווידויים אבל לאמר אחיתר ומנו ואחיתר מלכנו אין ליטר אלא לאחר מפלה מתחנים : (ו) לא יתפלל • כ"ל דאם אירע שעבר לפני סיומם יאחר בס"ם עונו כיום נוס תענית סוס • וס"ם אם אין מ"ל אחר שוטב שיתפלל מ"ל אם אינו מתענה כאמצע סעבוד • וכ' כל"ה דאם קראוהו לעלות אחי' כמנחה יאלה לריכה לשמוע קדיש וקדושה מ"ל : (ז) כתפנה • כ"ל דבאמרית מוחר לעלות אמ"ם שהוחיק מ' שבעוה וקו' ויחל מ"ש עכ"ם קורין בתורה בלא כתפנה אמ"ל כתפנה אמ"ל בשבת • וכ"ל דאם קראוהו לעלות אחי' כמנחה יאלה לריכה לשמוע קדיש וקדושה מ"ל : (ז) כתפנה • כ"ל דבאמרית מוחר לעלות אמ"ם שהוחיק מ' שבעוה ולפילו קראוהו כבר לא יעלה דיום כרכה לבטלה מ"ם • וכ"כ סב"ר סי' קל"ה מ"ב: אסור כיום אלא מנכא כשלמא : אבל הפ"ז כתב דאפילו אם אין שם שום מי שיוכל לברך אז שאין כאן אם אינו מתענה אז אין ברכה לבטלה אם אינו מתענה אז אין ברכה לבטלה אם אינו מתענה אז אין ברכה לבטלה

תקסה א ושכח ואכל · אפילו הזיד ואכל הרבה לא יאכל יותר (כ"מ): **ב** בזית · כ"ל דוקא שאכל כפעם א' אבל אם פעם ב' במתיים וכמתין אחר מאכילת פרס אין מצטרף וכפתיים פיטורו מלא לוגמין כמו ביה"כ עפי' תרי"ב דהא הר"ן מדמי ליה לגמרי ליה"כ וס"ל דשיטורו בכזיתא: **ג** וחייב לצום· ואם קבל להתענות ב' ימים לוסיס ושכח ואכל בלילה מתענה ב' ימים אחרים (כל בו ב"י סימן תקס"ג): **ד** ויש מחמירין· הטעם כיון די"ח דאפילו ביום זה רשאי לאות תענית ולפרוע ואכן כשאכל ליבד תעניתו וחייב לצום יום אחר לכן מחמירים כשני הדעות דחייב לצום כל אותו יום ונם יום אחר אבל בתענית הקבוע כגון י"ז בתמוז שאסור לאכול אין צריך להתענות יום אחר אם לא שכוונתו להתענות לכפרה על עונו וכנגדו (ת"ה) וד"מ כתב שעם אחר שכח א' ואכל בשעה בטעה ונזכר מהרי"ל שיתענה בה"ב כל ב"ל וס"ל דינו כי"ז בתמוז לענין זה שאין צריך להתענות יום אחר אלא לכפרה: **ה** לדבר **מצוה** · כגון לסעודת מצוה דשייך בנוה וס"מ צריך להתענות מקלת היום זמן מוטב יותר ממה שהוא רגיל (ת"ה סימן ער"ה) מיהו מביא שם הה"ז ס"ל אפילו לשמחת מרשות כרי מפני דרכי שלום וכ"כ הגהות מיי' פ"ד דלא שייך בנוה ועיין סימן רכ"ה ועיין סימן תקנ"ח ס"ו וסימן תמ"ד ס"ז וכתב בספר ב"ש דמוכח הכית בח"י הוי סעודת מצוה אבל לא בח"ל · וביש"ש סס"ז דב"ק כתב אם לא הגיע תחלה לשתות בביתו ולהנהו קלות לאם רק שעשה סעודה לאחרו אחרלה לומר בו ד"ה ולדמות בו מעין המאורע הוי סעודת מצוה עד כאן לסוגו: **ו** ולא קבע הימים · ואפ"ש שקבלו בתענה מוחר (כ"י): **ז** ב' וה' כל השנה · דהוה ליה יום מיוחד דקבע שם זו דוקא עכ"ד סימן ר"כ ולכנס כתב די"מ דלא מקרי יום זה ולא דק שבת"ס לא כ"כ אלא לדעת הה"ז דס"ל שאפילו יום זה מוחר לא יום קבוע כגון יום שמח בו תכיו ואמנו אבל לדידן דס"ל דביום זה אסור לנוח א"כ גם זה בכלל יום זה. ואם נדר להתענות בה"כ אלי אמר בשנה שעברה דלא מקרי יום זה וכ"כ רמ"א סי' קפ"ו מי שנכנס להתענות בה"כ מוחר להתענות הכ"ה ומ"מ אסור להתענות יום אחר דדוקא מי שיש אלו קיים מפוס שם מי לגון: **ח** אפילו ב' **ימי תשובה** · פי' דמיומדים אלו ימים דוקא וס"ל דאסור לאכול: **ט** מצוה לאכול · נראה לי דאם ידע לפני ר"ה שיאכל בין ר"ה ליה"כ על ברית מילה מרויב להתענות עוד יום א' לפני ר"ה דאם מ"ש מתענין ד' ימים לפני ר"ה נגד ד' ימים שאוכלין וכ"ש אם תירע מילה בד' שלפני ר"ה שמתענין יום א' נגדו מיהו נראה לי אם ר"ה הוא ביום ה' ד' ימים לפני ר"ה מ"ל להתענות יום אחר בין ר"ה ליה"כ דמעיקרא לא קבילו עליהו אלא להתענות בימי הסליחות ולא בימים האחרים ואם מתענה עד אחר שיצא מבה"כ מקרי תענית כמ"ש סימן תקס"ב ס"ב אבל לא נדנו · אבל כשאר תעניות שאחרים כלבור אסור לאכול אפי' בסעודת מצוה בה"כ ס"ב ומ"ש סימן תקנ"ט ובי"ד סימן ס"ה בס"ד ס"ק י"ב שכתב אם אל מדין הכן ביום ה"ל מהנים לעדות ביום התענית ולעשות הסעודה בלילה עכ"ל · ול"ש אם אל יום ל"ח בשבת וביום א' הוא תענית · ימי תשובה אם מותרים לאכול דהתו' כתבו בס"ק סוף ד' ח' מילה מוחר לעשותה בה"ב כיון שזמנה קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת מדין הכן ל"ע ול"ל הא זמנה קבוע תיכף בזמנה אלא בזמנה אלא ע"כ מילה לא מלינו ל"כ מילה אלא בזמנה לדעת התוספות וה"כ י"ל דלא מקרי סעודת מצוה לכן ל"ל דיעשה הסעודה בלילה אבל בסמוך אחר לאכול אם אל מוחר לאכול אל סעודת מצוה ומיהו בזמנינו על הריב עוסין בה הסעודות בלילה · מיהו אם אחר אל בערב שבת כ' יום ויום

תקסה (א) או אתענה ב' וה' כל השנה· ק"ל דכאן אמר דבזה מיהו יכול לאות אפילו במלטר ולמ"ל סי' תקנ"ב סי"ח כתם אל בעמ"ב אז יאוה אפילו בחמיטה ויפרע אע"פ שקיבל עליו תענית ב' וה' כל הסנה ובאמת ים מחלוקת בזה בין הפוסקים לי אמרינן גם ביום זה לזה ופורע כמבואר בכ"י · וכ"ל בא"ר ר"מ"ח כאן דלא מהני הלואה כל אבן ביום זה והביאו דלעיל סימן תקנ"ב אלו הלכתא היא אלא דוקא אמתענה עד טיעור גדול וא"כ לזה ופורע אפילו אם מתענה מקלת היום ואחר כך לזה ופורע אפילו ביום זה כנלע"ד: **ומ"ש** דב' ה' מקרי יום זה ולא מהני ביה הלואה נראה דסיינו דוקא שרוצה להתענות ביום אחר עבור יום ב' אז דאמרינן שכוא קיבל עליו דוקא יום ב' אז ה' רוצה לאות מיום ב' אז ה' דהם יומי דרמני אבל אם אינו רוצה לזה ופורע אפילו בלוחות מיום ב' זה על יום ב' אחר אז ה' אחר דהיינו אחר שיקלימו מספר ימי גדרו מקבל עליו אפיר מלי לעשות

תקסה דיני נדרי תענית· ובו י"ב סעיפים

א נדר להתענות יום זה **א** (א) ושכח ואכל משלים תעניתו והוא הדין אם היה תענית חלום או שהיה ת"צ
ב או שהיה יום ידוע לו להתענות ביום שמת בו אביו או רבו
ג אבל אם נדר להתענות יום א' או ב' ימים וכשהתחיל להתענות **א** שכח (א) ואכל **ב** (ב) בזית איבד תעניתו
ג וחייב לצום יום(ג) **אחר: ד** (וים מחמירין דאפילו בנדר לאתענות יום זה דחייב לאכלים מכל מקום (ד) מחמירין לאתענות יום אחר (ת"ה סי' ק"מ):
ב ד הנודר לצום עשרה ימים באיזה יום שירצה והיה מתענה ביום א' מהם ה והוצרך **ה** לדבר (ה) מצוה או מפני כבוד אדם גדול (אי אמפקר) (טור) הרי זה לוה ופורע יום אחר שהרי **ו** לא קבע (ו) הימים בתחלת הנדר אבל אם לא קבל עליו קודם לכן להתענות יום אחד אלא במנחה קבל עליו להתענות למחר מקרי תענית זה ואינו יכול
ללוותו: הגה וכ"כ יום זה מהם כגון אחר בתחלת נדרו מתענה יום
סלוני (א) אי מתענה **ז** (ז) ב' וה' כל הסנה אי כדומה לזה (ת"ה סימן ער"ה
וכל בו) **וכן אם היה תענית חלום אינו יכול ללוותו:**
הגה וכ"כ אחיו יכול לאות אפרוש תענית לנור (ת"ה סימן ק"ם וכל בו ור' יהודה) מיהו תענית שני וחמישי ומני שמוסנים
להתענות אחר שבת וסוכות אי **ח** אפילו בשבת יומי תשובה ואיכא ברים מילה **ט** (ח) מצוה לאכול וה"ל שהרה
י כי לא נתנו להתענות בכתלי נוטה ודוקא כשאוכלים שם אבל אם שולחים לו לביתו אין לו לאכול **יא** ואם קבל עליו תענית
כמנחה

איתא סוף ברכות כל הנכנס מסעודה שת"ח שרוי בחושה כאילו נכנס מזיו השכינה: **ו ולא קבע הימים** · ואפ"ש שקבלו בתענה מוחר (כ"י): **ז** ב' וה' כל השנה · דהוה ליה יום מיוחד דקבע שם זו דוקא עכ"ד סימן ר"כ ולכנס כתב די"מ דלא מקרי יום זה ולא דק שבת"ס לא כ"כ אלא לדעת הה"ז דס"ל שאפילו יום זה מוחר לא יום קבוע כגון יום שמח בו תכיו ואמנו אבל לדידן דס"ל דביום זה אסור לנוח א"כ גם זה בכלל יום זה. ואם נדר להתענות בה"כ אלי אמר בשנה שעברה דלא מקרי יום זה וכ"כ רמ"א סי' קפ"ו מי שנכנס להתענות בה"כ מוחר להתענות הכ"ה ומ"מ אסור להתענות יום אחר דדוקא מי שיש אלו קיים מפוס שם מי לגון: **ח** אפילו ב' **ימי תשובה** · פי' דמיומדים אלו ימים דוקא וס"ל דאסור לאכול: **ט** מצוה לאכול · נראה לי דאם ידע לפני ר"ה שיאכל בין ר"ה ליה"כ על ברית מילה מרויב להתענות עוד יום א' לפני ר"ה דאם מ"ש מתענין ד' ימים לפני ר"ה נגד ד' ימים שאוכלין וכ"כ אם תירע מילה בד' שלפני ר"ה שמתענין יום א' נגדו מיהו נראה לי אם ר"ה הוא ביום ה' ד' ימים לפני ר"ה ל"ל להתענות יום אחר בין ר"ה ליה"כ דמעיקרא לא קבלו עליהו אלא להתענות בימי הסליחות ולא בימים האחרים ואם מתענה עד אחר שיצא מבה"כ מקרי תענית כמ"ש סימן תקס"ב ס"ב אבל לא נדנו · אבל כשאר תעניות שאחרים כלבור אסור לאכול אפי' בסעודת מצוה בה"כ ס"ב ומ"ש סימן תקנ"ט ובי"ד סימן ס"ה בס"ד ס"ק י"ב שכתב אם אל מדין הכן ביום ה"ל מהנים לעדות בתענית ולעשות הסעודה בלילה ע"כ ודעת כמה פוסקים דשב"ם אין מצוה לאנות לא"י בפיר ל"ל כמ"ם דאם מי שנכנס מבעודה לבמות בזמנה מתה מ' לנים ושיטרו לב"ם כוי קלת בעודת מצוה ומ"ש לענין נדר נראה דאין לסקל: (ס"ק ז')
דלא מיקרי יום זה וכתב רמ"א (סוף ל"ם ס' מסה מיבן) סי' קפ"ו כוי כ"ל:

כמ"ו

שערי תשובה

תקסה (א) וכבר · אבה"ע וכתב בר"י בשם נחמה בכסף דמי מסים מרוי בתענית ובקת ולקח פיוס לו · ובלתמה קודם נתנם בזה ואין דבריו נראים ובן מהר"ם נרמיאון כתב שים לבאות כן פ"ם (וא"ם בד' לוחות שמלה דאסורים יש לו לאחר מיד בעוכר בשב"מ) וא"ם בשם מרי הלחן ח"כ שאם כיה מוכל ולמרו לו שאלה פ"ה ישלוח ואיין מ"ם כאן בשאל אבראה בזה · ואיין מח"כ בכם אבל אבראה אם קיבל בחתמתו אל מחרתו ויש ס' ער"ח ואח"כ נודע לו שאינו כן דל"ח הוה שכח אל"ל בחרם ומלבוש"ם ימיהו לו ויעוד כתב אם אמר אסא בתענית יום ס' לא אפסר מלינו אבל אם קיבלו בשפת מנחה אינה לחתמות פ"ם ובש"ם בשם הרדב"ז ח"ב סי' רע"ו מי שנדר לאתענות שנה אחת בש"כ ולולם לחיר אין מחיריון לו עד שיכנס יום מני הרלשון · וכתב כשו"ל בית יכודם ח"כ מי שנכנ לאתענות כל ער"ח ויום לפני ער"ח היה חולה ושיער אמין יכול לאתענות יכול לאחיר יום לפני ער"ח: (ב) בזית · שבה"ע וכתב בר"י בשם מהר"י מולכו אם אחר בכיעות מים אחר שלא אמור אסאר אינר אמנתו: בש"ע סעיף ג' לוח ופ"ם ובתב נתמלת אמולל בתנכת הרלא"ם פ"ק דשבת אם קוא יום ב' אלו ליום ס' אחר פ"ם ושין לקמן ס"ק ז': בשם סס": (ו) מני · שבה"ע ושין שם"ח ח"ב סימן כיב מי שאנס אמן אחר ברכת בה"ב ואיבה חילה צריך לאחיר אמנו נדר אלא אנאנס סימן תל"ב פ"ם: (ח) מצוה · שבה"ע עיין בנול מרבנגה שהקשה דבאל יום ל"ח בשבת לאמה לא יעשו בגיל מ"ם בסעודה בלאחר פ"ם ולשב"ד דשמ"ש אם ל"ל דאפ"י מ"ם לעיל בשם הש"ך אין אמנם אמ"ם בדגול מרבנגה אמנם דיומנין אלא אלינו אלינו אמ"ל י"ב חבלנ אלא אנאנס אמנו מרבומת אלא ומעיקרא כוי אבר לאיקר מרבומי בשעודה הוב כתב ומאמתי כו' ומ"ל אסרבנו אמנ

באר היטב

תקסה (א) ושכח · ואפילו הזיד ואכל מרבנה לא יאכל יותר כ"מ ס"ב: (ב) בזית · נ"ל דוקא שאכל בפעם אחת אבל אם אכל בפעמים ומתמין יותר אפילו אם אינו מלטרף ובפתים שיטורו אלא לוגמין כמו ביה"כ עפי' תרי"ב דהא הר"ן מדמי ליה לגמרי ליה"כ וס"ל דשיטורו בכזיתא: (ג) וחייב לצום· ואם קבל להתענות ב' ימים לוסיס ושכח ואכל בלילה מתענה ב' ימים אחרים (כל בו ב"י סימן תקס"ג): **ד** ויש מחמירין· הטעם כיון די"ח דאפילו ביום זה רשאי לאות תענית ולפרוע ולכן כשאכל ליבד תעניתו וחייב לצום יום אחר לכן מחמירין כשני הדעות דחייב לצום כל אותו יום ונם יום אחר אבל אם לא שכוונתו להתענות לכפרה על עונו וכנגדו (ת"ה) וד"מ כתב שעם אחר שכח א' ואכל בשעה בטעה ונזכר מהרי"ל שיתענה בה"ב כל ב"ל וס"ל דינו כי"ז בתמוז לענין זה שאין צריך להתענות יום אחר אלא במנחה קבל עליו להתענות למחר מקרי תענית זה ואינו יכול
ללוותו: הגה וכ"כ יום זה מהם כגון אחר בתחלת נדרו מתענה יום
סלוני (א) אי מתענה **ז** (ז) ב' וה' כל הסנה אי כדומה לזה (ת"ה סימן ער"ה
וכל בו) **וכן אם היה תענית חלום אינו יכול ללוותו:**
הגה וכ"כ אחיו יכול לאות אפרוש תענית לנור (ת"ה סימן ק"ם וכל בו ור' יהודה) מיהו תענית שני וחמישי ומני שמוסנים
להתענות אחר שבת וסוכות אי **ח** אפילו בשבת יומי תשובה ואיכא ברים מילה **ט** (ח) מצוה לאכול וה"ל שהרה
י כי לא נתנו להתענות בכתלי נוטה ודוקא כשאוכלים שם אבל אם שולחים לו לביתו אין לו לאכול **יא** ואם קבל עליו תענית
כמנחה

מגן אברהם (בש"ע סעי' א') נדר לאתענות יום זה ושכח ואכל כאן צריך לגיין פס"ק שבע"ל ומחקו מלקמן: (בס"א סק"ח) דאמנם אבנים כלי"ו מוי מצוה אבל לא בל"ל כו' עיין בחבב"ן קבן סי' ק"ע בשנהגים ומ"ש מר"ם ז"ל דוקא לבלו ולטרוחה אבל לא לאבאם ובאמת אמי' ב"ל ואמנם אמי' ב"ל לקמן סי' פר"ב וס"ם בכם סיב"ם ס"ם ובל"ל אבל בעודה מיעוד בבנים בשרא בשו"ם ובן מלאתי בפסק מר"ם ומ"ם נראה מי שאל"ל לאבאם בעודה בה"ל דבעודה מצוה כמו אמנם בחמנה אמנם אמרב"ל בבו מובם אמרב"ל בבו מובם אמרב"ל בבו מוב

לעשות כן דהוה כמו יום סתם בזה: (ב) וע"ל סי' רפ"ח. כש נתבלר בדבריו לא הירע י"ז בתמוז ביום מ' והוא מתענה בשבת תענית חלום מא"ל להתענות יום מ': (ג) **באדר השני** • דקליני ר"מ ס"ל דסתם אדר הוא שני וי"ל סתם אדר דהוא לחשון ופסק רמב"ם כר"מ וי"ל הוא הרא"ם דפוסק כר"י והכריע בת"ס סי' ל"ל כר"י ממילא יתענה בראשון משעה דאין מעבירין על המלות: (ד) **ולא ביום קבורה** • בי"ד סי' ת"ב כתבתי דגם בשבת בראשונה עושין היאר לייט ביום המיתה ולא ביום הקבורה דסיינו אם מת בע"ש בר"ח שבט ואין פנאי לקברו עד יום מ' שהוא ג' בשבט דהוה הי"ל בר"ח שבט אע"ג דהאבילות לא יהיה י"ב הדש במילוי דהאבילות מיום הקבורה מ"מ מסיק האבילות כאן אחר היא"ל כיון דאח אבילות אסר בכך דאין שום אבילות אחר יב"ח ולא כספר מ"ב בזה ובת"ס סי' ל"ב דאם מת בר"ח ניסן דשלמו ימי האבילות בכ"ח אדר • והטולם מוהגים דאפי' בר"ח ניסן כל אותו היום אין מבטלים דין אבילות דיב"ח ואסבר משום דאמרי' קדיש וברכו ומתפנים דיום שמת בו אבילו הוא לכך מהגין ענין אבילות באותו היום אבל מן הדין אל"ל אלא מיד כשנכנס היום של אחר כלות יב"מ מוחרין וגם ר"מ לאי שמתענה ואומר קדיש וברכו ביום המיתה והוא מת היום ונקבר למחר דאבילו מיום קבור' מגיע בכ"ל • אל תעשה לגמוד מזה דאם נמנקה הקבורה אוזה ימים מן יום המיתה דיהגו אבילות עד יום הקבורה ויהיה יותר מיב"מ מן יום המיתה וכבר אליתי מי שעשה כזה דודאי אין לו אבילות אחר יב"ח אחר זמן זה אין מדת הדין מתוחה עוד דאתו מספר הרשעים בניהם יב"מ מיום

דאריך לפרוע הגדר מיד שמת יומות והא דאמרי' ברים נדרים דוקא כשאומר לא אסור מן העולם עד שתהא נזיר אז אריך לעיות מיד ע"ם דף ג' הייטו מסוס דלא מסכחת בע"א דאם אמר סתם הרי עלי להיות נזיר הרי הוא נזיר מיד ואם אמר הריני נזיר לכשאראה הא אמר לכשאראה ע"ם בר"ן אבל כשאמר הריני נודר להתענות יום מ' אריך להתענות יום הראשון ובלתם יכול לפרוע ביום קצר אע"פ שהגדר דבר"מ מי שנדר להתענות דבר"מ בלא תשובה דשמת יומות ובלא תשובה דבר"מ בר"מ דיוכל לפרוע ביום קצר אע"פ שהגדר הוא בימים אריכים אבל אם אמר לכשאראה אסור לאכול ולשתות בביתו וכ"מ ממש"ל בשם ה"ה בבעלי ברית מוחרים לאכול מיד די"ש שלהם הוא: **יא ואם קבל וכו'** • פירוש דדוקא בכשמך על עניה אמן (כמ"ש ססי' תקס"ג) אז שרי לאכול אבל בשקבלו במגהה הוי גדר ואריך בתרה (לבוש סי' תל"ב) והטעם דאע"פ שעונה אמן אינו מחויב להתענות לכן שרי לאכול על סעודה מלוה ואפילו התחיל להתענות ולא ידע שיזמינו אותו לסעודה מ"מ שרי אבל ל"ל סירוש אחר דז"ל הרב"י בשם הע"מ אבל אם קבל אם בשמעה בא' מימי התשובה אריך בע"ל ועקבה דהל"ל סתם אם קבל בשמעה אריך בתרה דהא קאי נמי על בה"ב אלא ס"ם אם מתענה כולם מפני המצבה אריך לאכול דמתענה אדעתא דמגהגא אבל אם מתענה בא' מימי תשובה דאז אינו מתענה מפני המצבה רק שקיבל עליו שבשיו להתענות יום מ' לסור לאכול דהוי נמי מתענה בא' מצלע הענה בל"ל ע' סי' תקס"ב: **יב יכול לפדותו** • וע' ססי' של"ד שיעור הפדיון ומ"מ ל"ל דהעשיר יתן לפי ערכו דבשעה שקבל עצר הממון נגד עצר התענית ובעשיר דין מלה מנה כדין פרוסה לעני: **יג יכול לדחותם** • וכתב בפסקי מהרל"ו דה"ם מי שחייב תענית מכח מהגלת יכול לדחותו עכ"ל ול"ע דיתחייב להתענות מיד דבמא יומות קודם לכן וכ"מ בל"ד סי' ר"ל דיש"ש שכתב מי שגדר לקנות בית חייב לקנות בית ראשון ההגון לו וכ"כ ב"י בח"מ בסי' של"ה ובד"מ ע"ש בשם הריב"ש סי' של"ה ובד"מ דף ע"ב בר"ן אבל כשאמר הריני עלי להיות נזיר הרי הוא נזיר מיד ואם אמר הריני נזיר לכשאראה הא אמר לכשאראה ע"ם בר"ן אבל כשאמר הריני נודר להתענות יום מ' אינו יכול לפרוע ביום קצר אע"פ דבא בלא תשובה דבר"מ דבר"מ בר"מ מי שגדר להתענות ונלתם יכול לפרוע ביום קצר אע"פ שהגדר הוא בימים אריכים אבל אם אמר לכשאראה אסור לאכול ומיהו נזמן מוטב לא חייסינן שמא כמ"ם הרא"ם בגדרים: **יד ששני ימים כו'** • המתענה ג' ימים וג' לילות מהגים בהתענות עוד ב' שעות בגיל ד' שיהיה ע"ד שעות סימן לדבר שיהא יבראל ע"ד ר' אלעזר ואחולכים בתחלת הגילה לא הפסידו שהוא כמנין חסד (מס"מ) ובסוף ר"ח הקצר כתב מ"מ המתענים ב' ימים יתענו שעה א' בגילה ויפסיקו נ"כ שעה א' מבע"י דהוי כמו ר"ז תעניתים דיום לחשון הוי תענית א' ואח"כ עולה כל שעה ליום א' ושעה ל"ד דמקלת הבעה כגולה: **טו מכח תשובה** • מ"מ טוב יותר שיעוש שתזרים שבבל עת יהיה לבו נכנע ויהיו מתליו נגדו תמיד: **יז הבא מודה** • ויתחיל להתענות אחר ס"ו בחב ולא יתענה בשבת וא"ח (ע"ה): **יח שמי שקבל עליו** • מבמע חסי: לא אמר דבר נדר רק בקבלת תענית בעלמא וכ"כ בד"מ: **יט תענית חלום** • ל"ל דהמתענה בר"ח ניסן לו בר"ח אב תענית חלום ל"ל לאיתה תענית לתעניתו דהא י"ל דמלוה להתענות כמ"ם סי' תק"ם ע' ססי' תקל"ז וססי' תקע"ג: **כ באדר שני** • דדמי לאי שנדר על אדר דאם אמר הרי עלי להיות נזיר אז אריך לקיים מה שקבל עליו אז ישאל על קבלתו בכ"ל וכ"ב בר"א ז':

(ס) בשעה אריך להתענות (הגהות מיימוני פ"ה) יש אומרים בשם (ב) מנשער הרבה בתענייתו **יב** יכול לפדותו (י) בממון וזהו הדין באונס אחר (הרא"ם בשם הראב"ד ורבי' יהודה ב"ה ח"ה) ונראה דוקא בקבל עליו תענית בעלמא אבל אם קבלו דרך נדר אריך לקיים נדרו:

ג ז **מי שנדר להתענות סך תעניות יג יכול** (יא) **לדחותם עד יומות החורף** (ויכול לנוח יום אחרון ולבלה יום אחר דס"ל מקרי יום) (ת"ה סי' ס' והגהות מרדכי):

ד ח **יש מי שאומר יד ששני ימים ושני לילות רצופים יש להשוותם** (יב) **לארבעים תעניות שאינם רצופים** הגה ויש אומרים דבאדם הלם סני לו בב' ימים לעסים אבל אדם בריא אבשם ימים (הגהות מבהגים בשם מהר"י גרי"ן) ונראה לי דכל זה לא מיירי אלא בבי מבתחייב לנוח מ' ימים (ג) שאינן רצופים **טו** מכח (יג) תשובה כדי להעביר ואז מבריגן הלי לעבר להלי לעבר ועל כיוצא בזה נאמרו דיעים אלו בדברי הפחרנים ז"ל אבל מי שנדר לנוח מ' יום אריך לקיים מה שנדר דא"ל נדרא מיום זה לאיתו ולא יפרוש **טז** בכח שודה דאריך לקיים נדרו מ' יום **יז** אלמני (יד) י"ב מתענים לזכר עליהם תעלומין בבנים לו אבשם ימים בעבר לרופים:

ה ט **המתענה יט תענית חלום ביום א' או בחולו ש"מ או בראש חודש או בחנוכה ופורים או בערב יום הכפורים צריך** (טו) **למיתב תעניתא לתעניתיה** (ו) **כדין המתענה תענית חלום בשבת: (ב)** (וע"ל סי' רפ"ח סעיף ל'):

ו יאין תענית צבור בבבל ליאסר במלאכה ולהפסיק מבעוד יום אלא תשעה באב בלבד כ **הילכך יחיד שקבל עליו תענית לא חיישינן שמא תענית צבור קבל עליו ומותר בבולון** ל **ומבל מקום לבתחילה טוב לומר בשעת קבלת תענית הריני בתענית יחיד לפניך מחר:**

ז כשאירע יום שמת אביו או אמו באדר והשנה מעוברת מ **יתענה כ** (ג) **מו באדר ב':** הגה ויש אומרים דיתענה בראשון (מהרי"ל מהר"י מינץ) אם לא שמת בשבת הסיעור באדר אבי דאז נוהגים להתענות בשני (ת"ה סימן רל"ד) וכן המנהג להתענות בראשון מיהו יש מתחירין להתענות (יז) בשניהם (פסקי מהר"י בשם מהר"י מולין):

ח נ **אין צריך להתענות אלא ביום מיתת אביו** (ד) **ולא ביום** (יח) **קבורה:** אם

מיום

דאריך לפרוע הגדר מיד שמת יומות והא דאמרי' ברים נדרים דוקא כשאומר לא אסור מן העולם עד שתהא נזיר אז אריך לעיות מיד ע"ם דף ג' הייטו מסוס דלא מסכחת בע"א דאם אמר סתם הרי עלי להיות נזיר הרי הוא נזיר מיד ואם אמר הריני נזיר לכשאראה הא אמר לכשאראה ע"ם בר"ן אבל כשאמר הריני נודר להתענות יום מ' אינו יכול לפרוע ביום קצר אע"פ שהגדר הוא בימים אריכים אבל אם אמר לכשאראה אסור לאכול ומיהו נזמן מוטב לא חייסינן שמא כמ"ם הרא"ם בגדרים: **יד ששני ימים כו'** • המתענה ג' ימים וג' לילות מהגים בהתענות עוד ב' שעות בגיל ד' שיהיה ע"ד שעות סימן לדבר שיהא יבראל ע"ד ר' אלעזר ואחולכים בתחלת הגילה לא הפסידו שהוא כמנין חסד (מס"מ) ובסוף ר"ח הקצר כתב מ"מ המתענים ב' ימים יתענו שעה א' בגילה ויפסיקו נ"כ שעה א' מבע"י דהוי כמו ר"ז תעניתים דיום לחשון הוי תענית א' ואח"כ עולה כל שעה ליום א' ושעה ל"ד דמקלת הבעה כגולה: **טו מכח תשובה** • מ"מ טוב יותר שיעוש שתזרים שבבל עת יהיה לבו נכנע ויהיו מתליו נגדו תמיד: **יז הבא מודה** • ויתחיל להתענות אחר ס"ו בחב ולא יתענה בשבת וא"ח (ע"ה): **יח שמי שקבל עליו** • מבמע חסי: לא אמר דבר נדר רק בקבלת תענית בעלמא וכ"כ בד"מ: **יט תענית חלום** • ל"ל דהמתענה בר"ח ניסן לו בר"ח אב תענית חלום ל"ל לאיתה תענית לתעניתו דהא י"ל דמלוה להתענות כמ"ם סי' תק"ם ע' ססי' תקל"ז וססי' תקע"ג: **כ באדר שני** • דדמי לאי שנדר על אדר דאם אמר

הפוסקים ס״ל דאפי׳ ידע שהיא מעוברת הוי מר לדר דאתון ושוד קשה הרעת אם שנה דאתונה לא היתה מעוברת ואחר״כ נתעברה אחר לו דמי לגדר אבל אם שנה דאתונה מעוברת וכה״ל אמלך בתיה אחר ואחר״כ נשאה היתה מעוברת הרי״ם ע״ל לגדם מעוכר

ט ם אם אירע יום מיתת אביו בשבת או בר״ח ידחה לאחר: פנה ואין מוכנין בו אלא אין מתענין אלו (ה) ובן בפחד ימים אחרים בתם (יש) תחנון:

י ם הנודר לילך על קברי צדיקים שבמקום פלוני ונתעכב ימים רבים ואחר כך אירע שהשכירותו ללכת שם

כא די (כ) בהליכה זו:

יא ם הנודר לצום סכום ימים רצופים ואירע בהם תענית חובה **כב** (כא) (ה) עולין לו:

יב ם כל השרוי בתענית בין שהיה מתענה על צרתו או על חלומו בין שהיה מתענה עם הצבור על צרתם הרי זה לא ינהג עידונין בעצמו ולא יקל ראשו ולא יהיה שמח וטוב לב אלא (כב) דואג ואונן כענין שנאמר מה יתאונן אדם חי:

מיום הקבורה ויסיח לפעמים יצ״ח לו יותר מן המיתה חלילה לומר כן אלא תכף שנלמו ימי דדין נפסק האבילות כ״כ. וכן מי שנא שמע שמת לו מת עד זמן הרבה מן המיתה וכי יתחיל להתאבל מאותו יום שמע עליו האבילות יכ״מ ואם מעשים בכל יום שמ״ל אלא עד תשלום הנשמה מסמיתה אלא דשם בת״ה לא היה סוף הפסק בין כלות יום אחרון של יכ״מ לסיה״ל שהוא תכף אחריו דאין נמשך האבילות גם לאותו יום כיון שלא הופסק האבילות שום זמן עדיין כנגל״ר נכון וברור. כ״ל עוד בתם מת ביום ח׳ ברי״ם כשלו שהוא יום ל׳ לחשון ואח״כ היה שנה הסרה שלא היה חשון רק כ״ש יום ויום הל׳ הוא נחשב לכשלו אמילה תהיה הא״ל ביום כ״ם חשון ואין לשולם כיון שכשנת מיתה היה יום הלמ״ד נחשב לחדש חשון אמילה האבילות ביום שהא סוף חדש ושבאו ביום כ״ם חשון הוא סוף חדש ממילא ביום כ״ם חשון נשלמו יכ״ם והיום הכ״ש הוא יה״ל ותמיד אנו הולכים בתר החדש וכן אם מת לו מת כימי מנוחה אין היה״ל בתרו יום בחנוכה אלא בתר יום הר״ח אלינו כמה בחדש היה יום המיתה וכן הסיה היה״ל וכ״ו נראה פשוט: (ה) וכן בשאר ימים כו׳. ל״ל דה״ה אם הגיע לו בכית מלה של כנו כיום הסוה דיש שלו הוא כדאי״ כסמנן הקלי״ם ס״ם אלין מעלים התענית בס״ב שנהגה ונראה דכ״ם בזה דלא יתענה ומכ״ם אלה דוקא להתענות אה״ל להעלים אלא עד מנחה גדולה הגלע״ל ומש״ם סי׳ תקל״ח ס״י:

ליד

(בסא״א ס״ק ב׳) וכן מסמע קצת בסוף ספר מגילת אסתר כו׳ כו׳ל״ו (שם) ונכון בפסנים ל״מ כו׳ נראה בחתנה לפי דוקא אלא ל״ל לפנין קנינים ומיולא דסא אין מתענין יה״ל בר״מ וכן מ״ם לקמן יתענה לנפש בפלה כו׳ ל״ל נק: (שם) ולא. מת ביום ראשון בר״מ אדר כו׳ ראשון יב מנוסין ואם מת ביום ה׳ דר״מ אדר אני אמנו בנפש בפלה ביום ה׳ ר״מ אדר ולא בב״ם בו אדר אדר אני ל״ל נק:

יד אברים

ל״ל הריני מיר ומיר

שערי תשובה

דקאמר אלף אחר הרוב אני׳ ס״ם ושוד כמה תמוהו׳ בעניני׳ אלו ואתבאר בחלק יו״ד אי״ם ושיין לקמן סימן תרפ״ם בלבוש ובא״ר שם מ״ם בוה: (יש) תחנון. עבה״ם בשם הפ״ו והבאר יעקב כ׳ דנם ספנדק והמוסל לא יאלינו ס״ם ושיין בפמ״ם מ״ב סימן ל״ח בכמן בוים לו יה״ל ובוים זה ניתן לו בן לפרו׳ מתיוב לבנים לפי מ״ם המנ״ל סימן תקסח בשם הפ״ך ביום תענית לגזר תחנים לפרו׳ ביום כו׳ ס״כ נם כאן צריך לפנים ומפרדין יכו׳ ביום והברכה על סיון יבדך אחר ולא״ך לחילה ביום תענית שמתענים לחיוק דשם׳ לא אמנר בענין אחר ואם רוצים מסכמן יכו׳ על שמרת מלוה ישבו ספנין סמוך לחנתה ובכמן ובאם לא הבנים בגילה מכל״ו ונאמר׳ מאין יה״ל דומה לתענית לגזר ובזעזוקר ס״ן יה״ם דבנית מילה דומה יה״ל ושיין לעיל סימן תקכ״ם בשם מי״ם דבפדיון הבן הכמן ומאבר לא יאלינו בס״כ מנדפס ס״ם ומכ״ם ביה״ל ומ״ם מס בסי׳ תקל״ם ומ׳. בח״מ המבאר לפדיון הבן סביום אמנו שמרת מלוה כיה ומתיר בם לאכול בתענית בס״כ לו בעי״ת ונראה דס״ם יה״ל ולפנ״ד לאף אם נדחה זמן פדיון הבן רשאי לאכול מכמן לבני מכמן קביע לו זיומא מקרי מקרי אינו לדחותו ביום אחר כיון דלאו בדידי׳ תלוא מלחה׳ ונאחני הכמן ל״ם בס״ם הפ״ם בפי׳ הסי׳ דפדיון הבן ר״ל יאולין לדחות יותר ל״ם לשיטו מלוה לא מסכיון יתיום ל״ח ואילך כל יומא אמנו׳ הוא כמו ביום ל״ם ואחרבה כיון מעבר זמן צריך ליזון יותר אלא יתרבל בלבד ולא״ם ושיין לקמן סימן תקל״ב בחאבר בשם הגהו׳ דבר. מנם לחתן אין מתענה יה״ל בו׳ יאי המתנה ס״ם ונראה אם אירע לו מיום מעורת

מעוה ביום הי״ל ומיהו אלא יתענה ביום ובכן מעשה בפעודה ולא כלה מחתת הי״ל אלו זה כמה מעשים מרי קנא אלון נגדר אלף בפעודה מלוה לא יאכל ולא מתרמי לי׳ יום יה״ל ואירע בים לו ס״ם ביום ואין צריך הפרה ולכן יש ליזהר בהיום לא יאכל מחתת הי״ל ולא כל אלא

תקסט (א) צריך להשלים • עב"ד כי' ר"כ סס"ו מילוקים בדין זה וטעם המילוק שבין יחיד לציבור כאן כתב הרב המגיד דהציבור כי גזרו תענית לבן מתנה עליהם בכך אבל יחיד דבריה מבלבו לגיע דבריה: (ב) ונודע שקודם קבלת תענית כבר עברה כו' • כל"ל והטעם שהקבלה היתה בטפוח: (ג) ששמעו אחר הצות • פי' אפי' אחר מנה וכ"פ קודם מנה:

תקע (א) לשון נדר צריך התרת חכם • דנדר אל על דבר מצוה דאסר החכם עליו אין שום ליווי על החכם אבל בשבועה דאסר נפשיה על המצוה והוא כבר מצווה מכר סיני אלא לטעות כך ושיין בדבריו בי"ד סי' רס"ו מה שהקשה מזה על החם והילך קי"ל לגבוה ומתבאר שם כל הסי' הזה בס"ד:

תקעא (א) נקרא חוטא • סיימו דמלאה להתענות דרך פרישות אבל אם יעזוב לו אחטא מייב להתענות והאריך בזה בעל ר"ח: אפילו

תקסט (א) צריך להשלים • עב"ד כי' ר"כ סס"ו מילוקים בדין זה וטעם המילוק שבין יחיד לציבור כאן כתב הרב המגיד דהציבור כי גזרו תענית לבן מתנה עליהם בכך אבל יחיד דבריה סבלבו לגיע דבריה: (ב) ונודע שקודם קבלת תענית כבר עברה כו' • כל"ל והטעם שהקבלה היתה בטפוח: (ג) ששמעו אחר הצות • פי' אפי' אחר מנה וכ"פ קודם מנה: (ד) להשלים • וכזה אין שייך לא"ר ולזה לגבוה אבל אם יעזוב לו אחטא מייב לגבוה: (ה) ולא יחזור • ר"ל אפילו

ו סמ"ג בשם סמ"ומ ז גב"י מסמ"ן דבמו ר' אילע גאון בסדר תענית מ' ג סמנס תענית ס"ו ב ס"ם לרשב פרפב"ם ובסנו בעלותים ג מסנס שם ד ברב לסי שם י"ח ס בפסנים שם ו סנגות מיימוני פ"ג מהל' שופר וד' סמרדכי רים ר"ס ומתוך לבוגו דקדק סב"ר ולפו למשנה דלא מתיר מתענה ושרי' תלא מיהו לומר דמעיקר' דוחים מלסמיל לסמנו' עד שנס בבלם ג מסקנא הגמ' ר"ס ר"ס ב בריי' תענית י"ו ג בריי"ם תענית ו' ב שם ריב"ם ג שור בשם ריב"ם :

שערת זקנים

תקעב (א) שאין לחוש לכך י"א שנהגו שבשום מקום אינו גוזרין תענית לכתחילה אלא ביום ב' וכן נהג ה"ה וכ"כ הגאונים וכן אהרונא כר תורגא שלא ששמעם אחת גזרו בק"ק ויגא שובבים ה"ת ולא זכרו שרחית ביום ה' ר"ח אחר והתענו י' אנשים ואמרו סליחו' כנראיתי שם תלכה למעשה וכרוכה לי שהיה בשנת שע"ג והיה אז מורה צדק בק"ק ויגא אא"ז הגאון מהר"ל רוטא זצ"ל ומורי בב"ח פסק אפילו התחילו בסיסקון עיין לעיל בסימן תקס"ח ברבי שובבים :

תקעד (א) שקבלו עליהם . אעפ"י שלא קבל עליו התענית אלא בני עירו קבלו עליהם (הרא"ש שם) ראם קבל עליו התענית אע"פ שאין רעתו לחזור מתענית ומשלים משום דדרך לקיים נדרו על בל אנים ואו' ס"ק דתענית) :

יד אפרים

תקעב (בס"א ס"ק ד') לא מיקרי יום מסס ובמתס כו' . ל"ש דלאמר בכ"כ בכ"י אבל ל"ש כשרים בים ערוך לפסיק ולפסבר אר"ל דאע"ג דר"ח מיקרי יום מיהר מדאוריתא מ"מ לא מיקרי בים משום ובמתס מ"ש קרוש לא מיקרי יום אלא רק דרבנן בסדר לין מפסיקין לף ס"ג דבסיב כו' מבתס ובמתס עיין לעיל סי' תקע"ב ס"ק ס' :

תקעב בס"א קרוש ס"ק ס"מ סי' קמ"ט בל"ו ובוא ר"ם רבי מסס מוק :

תקעב (א) שאין לחוש לכך . כגון בעיר שרובם אינם מקיפין שערים ג' ואפילו במקום ב (א) שאין לחוש לכך :

ב ג אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים או בחנוכה ופורים או בחולו של מועד ואם התחילו להתענות על הצרה ד אפילו יום אחד ופגע בהם יום מאלו ד (ב) מתענין ה ומשלימין היום בתענית :

ג ה ו (ג) צבור שבקשו לגזור תענית שני וחמישי ושני ופגע בתענית ט"ו בשבט התענית נדחה לשבת הבאה כדי שלא יגזרו תענית בט"ו בשבט שהוא ראש השנה לאילנות : הגה מיהו אם התחילו להתענות אין מפסיקין כמו בראש חודש ואול' מעוקר : (כ"י)

תקעג שבטלה מגילת תענית ' ובו סעיף אחד

א ח הלכתא בטלה מגילת תענית וכל הימים הכתובים בה מותר להתענות בהם וכל שכן לפניהם ולאחריהם חוץ מחנוכה ופורים שאסור להתענות בהם בעצמם אבל לפניהם ולאחריהם מותר ט ובן שבתות וי"ו ור"ח מותרים לפניהם ולאחריהם : הגה מי שיש לו נשואין בחנוכה אין לו להתענות אבל אם יש לו נשואין **א** (א) נמיכן מתענה ביום חופתו **ב** (א) אפילו (ב) בראש חדש ניכן מפני שהוא אחר מן הימים שמתענין בהם בדלקמן סוף מי' תקי"ם (הגהות מנהגים וליקוטי מהר"ם) :

תקעד שנותנין בתענית חומרי המקום שיצא ושהלך לשם ' ובו ה סעיפים

א ח החולך (א) ממקום שמתענין למקום שאין מתענים ורעתו לחזור א צריך להתענות כל תעניות (א) (א) שקבלו עליהם :

ב ג החולך ממקום שאין מתענים למקום שמתענים יתענה עמהם **ב** אפילו (ב) רעתו לחזור ג ומיהו כיון שלא קבל עליו

תקעג (א) אפי' בר"ח ניכן . פי' אפ"ס פיו"ר שמרות נגל לוחו' יום וכ"ס אחר יומי ניכן דלא לסוי עדיפא מן ר"ח שלכם. ופשוט שבאחר ר"ח לא יתענה וכתב מו"ה ז"ל ולפ"ז לף בכ"מ בכסלו שהוא ג"כ אחד מימים שמתענים בהם ג"כ מתענה בו ביום מופתו ולא הזכירו הרב לפי שאין רגילין לעשות נשואין בסוף חדש עכ"ל :

תקעד (א) ממקום שמתענין . המור כתב סעיף זה ונם הסעיף ב' כתבו בשם ריב"ם וסיים עליו וילפה מדברי שהולך שם התענית ומתבטל כדברי לם הלך שם ביום התענית אבל שוגת דשמתחין מוכח דמילי בהלך שם קודם לכן וקיבל עליו תענית ואז הוי ולהי תענית נמור ואסור לאכול אפ"ל אם חוץ לעיר עכ"ל והקשה ב"י מסיכן למד לביאו סוכסה זו ופ"ק דלי בסקיבל עליו התענית בסיבה דמתבטל ומקלים מיהו בהא איכא למימר דקמ"ל דל"ת לא קיבל עליו להתענות אלא בשדו עמהם בל"ד עכ"ל וקי"ל טוכא דאמלי קאמר בסיבה הבריתה שכם ואכל אל יתרלה: בפרים הא ולהי מן הדין מייב להתענות ולהפלים כיון דקיבל עליו תענית ולמה תלאו בחיסור מלד שהוא לפרים והא תענית נמור יש לו לפ"ד הטור ותו דמ"כ גם בריסה דהולך ממקום ממור למקום קל נ"ל מיירי שקיבל עליו שם התענית דומיא דסיבה ולמה שהגה הטור ע"ז דדוקא בדעתו לחזור וכ"כ הרא"ש הא כיון דקיבל עליו בטילו להתענות לין סברא בטולם לסיבה ממנו אפ' לין דעתו לחזור ולגמ"ר דהך וקיבל עליו התענית דנקט הטור לין פי' שבסיבה קבל עליו כן אלא סיים שם הקבל בשעה שנהנו התענית ומל עליו ל"ל כיון שיש שם בחומה שעה והקבל מוח על כל הסיבה לסם וזה שלים שהלך מסם ולדעתו לחזור אלה עליו הנזילה אבל אם הלך מסם ולין דעתו לחזור לא הים בכלל הנזילה. בלל מ"ה בריסה צריך דעתו לחזור דוקא ובסיבה שיש בעיר שלחבת בשעה שנהנו על כל מי שהוא שם קבל"ל הנהנ דלחי' זה דעתו לחזור מייב לשמוע ולכלול עלמו עמהם ומלה עליו גזירתם כיון שהוא ביום התענית אלא ויש לפם כח לגזור אלא ויש מחלוקת וע"כ כתב הטור שיר דמ"ם ריב"ם שמותר לאכול מוך לחמוש לו מוך הסדר שיש בכל שם ביום התענית ולא יש בשעה נזילה התענית אבל אין כאן אלא מחלוקת לגזור אז מייב להתענות דוקא בפרים תוך הטיר אבל אם יש בשעה קבלת התענית אע"פ אלא אלא ולהי עליו הנזילה לגמרי כיון שדעתו לחזור מכל מקום לענין זה אלא ולהי עליו דמעני המחלוקת נגמם בכלל הנזילה ויש עליו תענית נמור ולהי' אלא בפרים אסור לאכול כיון דים שם מחלוקת וכבלל בנזילה הקבל שיש לפם כח לגזור אע"פ אל אים אחר כדי אלא יש יש מחלוקת בפרים וע"כ תתר בפרים הטיר דאם שבת אחר אכל ואכל אל ירלה כאילו אכל שעיקר הטעם משום שהייב מלד גזירתם אלא יש מחלוקת ודם הסרלה עלמו בפרים לאוכלו מחמת שאכל יגרום מחלוקת ותייב מלד גזירת הקבל בזה וקושית הב"ל אל ב"י מביאן לפד הטור דהסגוגיא מוכחת דמיירי בהולך קודם לכן כו' אלא"ר דליף לם מדתנא ממקום שמתענין למקום שאין מתענין ואסתם ולהי יש במקום שמתענין בשעת קבלת התענית דאל"כ ולהי לא אלא עליו גזירת הקבל אלו כי אין גוזרין תענית על מי שאינו בקבל אלהם ולהי עליו גזירת הקבל אלו כן גם הסיבה דהולך למקום שמתענין עמי מייירי שיש בלחותו שעה ולא יש בשעת גזירתם וקבלת

תקעד (א) ממקום שמתענין . המור כתב סעיף זה ונם הסעיף ב' כתבו בשם ריב"ם וסיים עליו וילפה מדברי שהולך שם התענית ומתבטל כדברי לם הלך שם ביום התענית אבל שוגת דשמתחין מוכח דמילי בהלך שם קודם לכן וקיבל עליו תענית ואז הוי ולהי תענית נמור ולאסור לאכול אפ"ל אם חוץ לעיר עכ"ל והקשה ב"י מסיכן למד לביאו סוכסה זו ופ"ק דלי בסקיבל עליו התענית בסיבה דמתבטל ומקלים מיהו בהא איכא למימר דקמ"ל דל"ת לא קיבל עליו להתענות אלא בשדו עמהם בל"ד עכ"ל וקי"ל טוכא דאמלי קאמר בסיבה הבריתה שכם ואכל אל יתרלה: בפרים הא ולהי מן הדין מייב להתענות ולהפלים כיון דקיבל עליו תענית ולמה תלאו בחיסור מלד שהוא לפרים והא תענית נמור יש לו לפ"ד הטור ותו דמ"כ גם בריסה דהולך ממקום ממור למקום קל נ"ל מיירי שקיבל עליו שם התענית דומיא דסיבה ולמה שהגה הטור ע"ז דדוקא בדעתו לחזור וכ"כ הרא"ש הא כיון דקיבל עליו בטילו להתענות אלא בשדו בעמהם בל"ד עכ"ל וקי"ל טוכא דאמלי קאמר בסיבה הבריתה שכם ואכל אל יתרלה: בפרים הא ולהי מן הדין מייב להתענות ולהפלים כיון דקיבל עליו תענית ולמה תלאו בחיסור מלד שהוא לפרים והא תענית נמור יש לו לפ"ד הטור ותו דמ"כ גם בריסה דהולך ממקום ממור למקום קל נ"ל מיירי שקיבל עליו שם התענית דומיא דסיבה ולמה שהגה הטור ע"ז דדוקא בדעתו לחזור וכ"כ הרא"ש הא כיון דקיבל עליו בטילו להתענות אלא בשדו ע

וקבלת תענית והשתא ניחא הכל בס"ד לענין פ' הדבריס להלכה אבל במי שקיבל עליו בפי' להתענות שפיטא שמייב בכל המומרות ואין כאן שום חילוק בין דעתו לחזור לו לא כנלע"ד : (ב) **ואסור לשמש בו מטתו כו'** · אלא לריך להפסיק מלאכתו מיד כשמחכר (תו' ב"י) ואפי' לא קבל התענית ע' סי' תקס"ח): **ד ואפילו שלא בפניהם.** זה כתב המרדכי בשם רלחב"ם דס"ל שמותר לאכול בלעשה ס"ל דרק יטונו מידוגין בעצמו אבל לפי מ"ש הרב"י דקי"ל כהתו' דאסור לאכול כלל א"כ מה לריך רמ"א לכתוב דלא יטונו מידוגין בטל"ש וא"ל דרמ"א קמ"ל דאפי' חוץ לתחום לא יטונו מידוגין בעצמו דאם יבוא לעיר פניו לטונין : **ה חוץ מליל מבילה.** סב"י גנסי' כירושלמי תאיבי בני' משמשין משותיהן א"ר יוסי ובלבד יום שבבלה ויש לתמוה הא לריכים לשמש תמיד עד שידעו שיטבלו וא"ל דקאי אדלעיל דקאמר אסור לשמש וקאמר ר' יוסי חוץ מליל מבילה דסבי עכ"ל ועפ"ז פסק כאן בש"ע וזה דומה גדול לפרש ובלבד כמו חוץ דכל"ל מלבד יום שבבלה ועוד דהתו' הקשו איאך מולדה יוכבד בין המומות וגם אחר מפרשים נדחקו בזה כל"ל בפשיטות דליל מבילה הוי וכמ"ש בכל"ה לפי פסק הש"ע לכן ל"ל דבריס ככתבן דס"ל לר"י דאף משוכי בנים אין מותרים לשמש אלא בליל מבילה דס"ל דאין הלשה מתעברת אלא שמוך למבילתה כדאיתא בגמ' בנדה וכ"כ המ"כ בברכה ס' מה פל"ח וכ"כ האנודה בפי' בירושלמי ופסק כוותיה ומיהו מפשט הגמרא דיהן והפוסקים משמע דמשוכי בנים מותרין לעולם דלא קי"ל כר"י אבל להתיר בליל מבילה אין לו שום שוחש ומנה וכ"מ בכל הפוסקים שלא כתבו איתר זה : **ו הפורש מן הציבור.** פירוש אם יש בידו לקיל הציבור בין בגופו בין בממונו אבל אי ליכא נפקותא בו אל יעמוד במקום סכנה (ש"ם פ"ו דב"ק): **תקעה א** ראוים לבד' · משמע דאין מייביס להתענות והקשה הרב"י אחת"מ שמולאין לותו דבר הלכה בתלמודו ואומרו אבל אם לא הביא לכלל כך אין מחויב להתענות אלא שאם רלה מתענה ולית בה משום יוהרא כנ"ל בכוד בגמ' : **ודע** דרשב"נ קאמר בגמ' דבל אדם אמר' אינו תלמיד רשאי להתענות וא"ל הטעם הכרוחה אומר שמתענה בלא"ה כי הרבה ב"ח מתענים וכ"מ ספ"ב דברכות לרב שיאת וכ"מ רבי' תקע"ד דהאולך ממקום שמתענים למקום שאין מתענים יתענה ולא מייעין למתוקה דבל אדם יש לו רשות להתענות וא"כ נ"ע דבספי' תקנ"ד פסק הרשב"נ לענין מלאכה בע"ב וא"כ גם הכא אל"ל דבל אדם רשאי להתענות גם בל הטור קשה דבסי' ע' פסק הרשב"נ ולא בברייתא [וא"ל] דתענית ל"ד למלאכה דמ"מ הרוחה שמתענ' מוכחת מלאכת שעושה מפני הבשמי' והוי מעוש יוהרא ומש"ש סי' תקפ"ח ס"ב ובעה"מ סי' קס"ב בב"י דלפעמים פוסקים דלא הרשב"נ ובחוי"מ פ"ד דפסחים : **ב מבע"י.** כמו ביה"ב (טור) ומיהו ל"ד דבי"ה לריך להוסיף מעט מה שאין כן כאן אבל בין הסמוכות שלו אסור כדאיתא בפסחים דף ל"ד : **ג בתשמיש המטה** · אפילו

בלילה אם דעתו לחזור אפי' בעיר הכא שאני שלריך להשתתף עם הלבור בלרתם (מרדכי ב"י) וא"כ אפשר כשמתענים על לרה שעברה כבר כגון יום הכפורים מותר לאכול בלעשה אם דעתו לחזור ול"ע: **ג אוכר הרבה** · אלא לריך להפסיק מלאכתו מיד כשמחכר (תו' ב"י) ואפי' לא קבל התענית ע' סי' תקס"ח): **ד ואפילו שלא בפניהם.** זה כתב המרדכי בשם רלחב"ם דס"ל שמותר לאכול בלעשה רק אלא יטונו מידוגין בעצמו אבל לפי מ"ש הרב"י דקי"ל כהתו' דאסור לאכול כלל א"כ מה לריך רמ"א לכתוב דלא יטונו מידוגין בטל"ש וא"ל דרמ"א קמ"ל דאפי' חוץ לתחום לא יטונו מידוגין בעצמו דאם יבוא לעיר פניו לטונין : **ה חוץ מליל מבילה.** סב"י גנסי' כירושלמי תאיבי בני' משמשין משותיהן א"ר יוסי ובלבד יום שבבלה ויש לתמוה הא לריכים לשמש תמיד עד שידעו שיטבלו וא"ל דקאי אדלעיל דקאמר אסור לשמש וקאמר ר' יוסי חוץ מליל מבילה דסבי עכ"ל ועפ"ז פסק כאן בש"ע וזה דומה גדול לפרש ובלבד כמו חוץ דכל"ל מלבד יום שבבלה ועוד דהתו' הקשו איאך מולדה יוכבד בין המומות וגם אחר מפרשים נדחקו בזה כל"ל בפשיטות דליל מבילה הוי וכמ"ש בכל"ה לפי פסק הש"ע לכן ל"ל דבריס ככתבן דס"ל לר"י דאף משוכי בנים אין מותרים לשמש אלא בליל מבילה דס"ל דאין הלשה מתעברת אלא סמוך למבילתה כדאיתא בגמ' בנדה וכ"כ המ"כ בברכה ס' מה פל"ח וכ"כ האנודה בפי' בירושלמי ופסק כוותיה ומיהו מפשט הגמרא דיהן והפוסקים משמע דמשוכי בנים מותרין לעולם דלא קי"ל כר"י אבל להתיר בליל מבילה אין לו שום שוחש ומנה וכ"מ בכל הפוסקים שלא כתבו איתר זה : **ו הפורש מן הציבור.** פירוש אם יש בידו לקיל הציבור בין בגופו בין בממונו אבל אי ליכא נפקותא בו אל יעמוד במקום סכנה (ש"ם פ"ו דב"ק): **תקעה א** ראוים לבד' · משמע דאין מייביס להתענות והקשה הרב"י אחת"מ שמולאין לותו דבר הלכה בתלמודו ואומרו אבל אם לא הביא לכלל כך אין מחויב להתענות אלא שאם רלה מתענה ולית בה משום יוהרא כנ"ל בכוד בגמ' : **ודע** דרשב"נ קאמר בגמ' דבל אדם אמר' אינו תלמיד רשאי להתענות וא"ל הטעם הכרוחה אומר שמתענה בלא"ה כי הרבה ב"ח מתענים וכ"מ ספ"ב דברכות לרב שיאת וכ"מ רבי' תקע"ד דהאולך ממקום שמתענים למקום שאין מתענים יתענה ולא מייעין למתוקה דבל אדם יש לו רשות להתענות וא"כ נ"ע דבספי' תקנ"ד פסק הרשב"נ לענין מלאכה בע"ב וא"כ גם הכא אל"ל דבל אדם רשאי להתענות גם בל הטור קשה דבסי' ע' פסק הרשב"נ ולא בברייתא [וא"ל] דתענית ל"ד למלאכה דמ"מ הרוחה שמתענ' מוכחת מלאכת שעושה מפני הבשמי' והוי מעוש יוהרא ומש"ש סי' תקפ"ח ס"ב ובעה"מ סי' קס"ב בב"י דלפעמים פוסקים דלא הרשב"נ ובחוי"מ פ"ד דפסחים : **ב מבע"י.** כמו ביה"ב (טור) ומיהו ל"ד דבי"ה לריך להוסיף מעט מה שאין כן כאן אבל בין הסמוכות שלו אסור כדאיתא בפסחים דף ל"ד : **ג בתשמיש המטה** · אפילו

תקעה דיני תעניות שמתפללים בארץ ישראל על הגשמים · ובו יג סעיפים :

א א סדר תעניות שמתענין בארץ ישראל על הגשמים כך היא הגיע י"ז בסרחשון ולא ירדו גשמים מתחילין תלמידי חכמים בלבד להתענות שלשה תעניות ב' וה' וב' (א) ב וכל התלמידים **אף** ראויים לכך ודין תעניות אלו כדין תענית יחיד :

ב ג הגיע ר"ח כסליו ולא ירדו גשמים בית דין גוזרין שלשה תעניות על הצבור שני והמישי ושני וכל העם נכנסים לבתי כנסיות ומתפללים וזועקים

(ב) (א) ומתחננים כדרך שעושים בכל התעניות :

ג ד עברו אלו ולא נענו בית דין גוזרין עוד ג' תעניות על הציבור שני והמישי ושני ובאלו מפסיקין מלאכול **ב** מבעוד יום ואסורים בהם בעשיית מלאכה ביום ה אבל לא בלילה ואסירים ברחיצת כל הגוף בחמין לפיכך נועלין את המרחצאות ו אבל פניו ידיו ורגליו בחמין וכל גופו בצונן מותר ז ואסורים בסיכה ח אלא א"כ הוא להעביר את הזוהמא ואסורים בהם **ג** (ב) בתשמיש המטה וכן אסורים בנעילת הסנדל בעיר ומתפללין בבתי כנסיות ומתחננים כבשאר תעניות :

ד ט עברו אלו (ולא נענו) ב"ד גוזרין עוד שבע תעניות על הצבור שני והמישי ושני והמישי ושני והמישי ושני וכל מה שאסור בשלשה שלפני אלו אסור אף באלו יתרין אלו שמתריעין

דמה שפתב במקום שהיה ילחק בלא היה לעבד זה אינו כתיב ויזרע ילחק בארץ ההיא וימלא בשנה ההיא ומיהרים שהיה שנה קשה ס"מ שנה בחותו נבול היה קשה וס"מ מאלימלך הוא המוסב מאוד דודאי אפילו בארץ הרעב עצמו מותר ליטא אשה דהא אפי' בכר נשוי מותר לשמש לחשוב בנים ס"ו ליטא אשה מי שאין לו אשה ולפי מ"ש לק"מ מילחק דהאיסור הזה לא מחמת אלא ממ"ן ואילך והכ"י כתב ג"כ דקודם מ"ת היה מותר והא דמייתי מיוסף אסמכתא בעלמא היא והוכיח זה דמאי דאיתי מיוסף והלא חשוך בנים הי' אלא ודאי אסמכתא בעלמא היא ולדידי מתיסב הכל בס"ד וא"ל דהיתר משוכי בנים אין בו משום חסידות לבטלו כיון שיש בקיומו מצוה גדולה :

תקעה (א) **וכל התלמידים ראוים כו'** · בטור כתוב וא"ל וכל תלמיד יכול להחזיק עצמו בחזקת ת"ח ואין בו משום יוהרא אבל לא שאר העם הקשה ב"י דלא"ל בדלומו אלא מלחמה ולא משמע הכא הכי דא"כ אל יאמר אדם תלמיד אני איני ראוי להיות יחיד אלא כל ת"ח הם יחידים משמע שלריכין הם לעשות כיחידים ודחק (ורלחה) דלק"מ דודאי מיהו הוא על כל תלמיד דאין יכול להפקיע עצמו לומר פטור אני דיהיה מצוה הכבוה בעבירה כי יוהרא היא קמ"ל דאין כאן עבירה כלל דלעניין יוהרא היתר הוא ממילא נשאר' המצוה לבדה וע"כ אין יכול להפקיע ממנה : (ב) **מתחננים כדרך וכו'** · כ"כ נס הטור · ולרחה דבכלל זה הקריאה ביחל כמו בשאר תעניות כדמסיק הטור סס' תקס"ו בשם רב שלוס ולא

שערי תשובה

תקעה בש"ע סי' ד' נשמת רעבון ע' לעיל סי' רס"ם רס"ם בשאר נדות בשם כרעבון ועיין בר"י בשם שבעה"נ שכתב דספיטין פתידות על מ"ם התום' שאינו רק מידת חסידות ולוי לא נכר זה ואפילו תיפא דעבעיון תיטול מאחי' בשנת רעבון ' וש"ם דאמרי ז"ל בתשובה נמנם על דבריו כו' ועיין בבא"ת בית יהודה סימן מ"ם שבאיתו לעיל סי' רמ"ח אך בספר בר"י כתבו בשם אבני הרב ז"ל שכתב בתפי' בשאמוזוטה מנוים רק בשם ביוקר גדול אין זה רעבון ואין צריך למנוע מחשבים והסכימו עמו מכתי ירושלים תוב"ב ומשמע דאף ביוקר בשלוס

ל"ל בם ועיין בדברי דוד וכנגון בעל ס"ז פ' מקן שכתב דדוקא חשמים בחעטון בעלמא אסור. אבל לקיום כמין מו דיעבד תקיף עליו ים חשם בהמחת זרע אין איסור ודבר זה בבלל חטוכי בנים אלא דמעלתא דשמיקרא מקום מב"ל . וכשיאו בא"ר ומזה חמה על מ"ם שם"ו כאן דאסילו לא קיים פ"ו אסור לביתא וכמ"ם וכן בשבר לידה לדבר פ"ם . ועיין בנר"י בשם אביו הרב ז"ל דמי שקיים פ"ו מאשתו ולוי לא נכר זה אלא אם כן אם אינו תיפא דעבעיון איסור מבאי' בשנת רעבון ' וש"ם דאמרי ז"ל בתשובה נמנם על דבריו כו' ועיין בבא"ת בית יהודה סימן מ"ם שבאיתו לעיל סי' רמ"ח אך בספר בר"י כתבו בשם אבני הרב ז"ל שכתב בתפי' בשאמוזוטה מנוים רק בשם ביוקר גדול אין זה רעבון ואין צריך למנוע מחשבים והסכימו עמו מכתי ירושלים תוב"ב ומשמע דאף ביוקר בשלוס

דף כ"ד בודנדעיות כו' ומ"ם וכתב כיון שכתב בשאר נדות בדומשמע מבכבב"ג דלעיל . ועיין בבא"ת בית יהודה בשאר נדות ובדומשמע מבכבב"ג דלעיל . ועיין בבא"ת בית יהודה בשאר נדות ובדומשמע מבכבב"ג דלעיל . ועיין בבא"ת בית יהודה בשאר נדות ובדומשמע מבכבב"ג דלעיל .

תקעה בש"ע סעיף א' סדר תענית כו' ועיין בלק"מ סימן ל' שיש לנהוג סדר תענית בזה"ז ועיין בר"י שבאיתו שכן שמע מזקני ירושלים וזקני חברון שעשו עשה א' מעשה בזה וע"ם שב' נם בח"י לא שכיח ע"ם) שליחותייהו דקמאי דקא עבדי מפ"ב בח"ל דלאו סדנא לאכרעא חד ויש מדינות ונלילות שאין שם עלירת נשמים לא רלו לאלון בח"ל בח"ל עלמו בין מקום למקום והשוו מילוהיהם לאין תענית ליבור בח"ל ע"ם . וכ"כ בסו"ח ס"ב סימן ל"ם שאין נוהגין בתדיות אלו לעשות בעלירת נשמים י"ל תעניות בסדר המסנס רק גוזרים תענית ה' אלו ב' ומרלים נתחילות ותחנונים ע"ם : בש"ע סעיף ב' כניע ר"ח כסליו כו' וכתב בתשב"ן מ"ב סימן י"ם ב"ד מרלו לגוזר תענית על הנשמים ומזמנו שביה יום ה' שיש עברה בשנת שלה לשם יום ה' שיש עברה בשנת

באר היטב

בנשמים שם דעתו לחזור וא"ע מ"ש : (ג) וא"ע · אמ"ג דדעתו לחזור שברח זקנים : (ד) מידוגין · אפילו מין לתחום לא יטונו מידוגין בעצמו דאם יבא לעיר יהיה פניו לטונין מ"ש מ"ם : (ה) מבילה · ומ"ש מולק ומאוסר בגיל מבילה מ"ם ואיין מ"ז ומיד אסרן : (ו) סטרגה · פירוש אם יש בידו לקיל הציבור בין בגופו בין בממונו אבל אי ליכא נפקותא בו אל יעמוד במקום סכנה ש"ם מ"ם :

תקעה (א) ומתחננים · וכבכלל זה הקריאה ביחל כמו בשאר תעניות מ"ז : (ב) בשמים · אחי' אין רעב

עטרת זקנים

(ב) מותר לאכול · ולא חיישי' לאנשים שתובות באם דעתו לחזור (כן סוכח בחריא פ' מקום שנתנו וש"ק רחולין) : (ג) צריך לקבל · אע"ב דדעתו לחזור וכ"ב ליישב קושית הר"י : (ד) ולחשוכי בנים כו' ויוסף שלא שימש אסתו בשנת רעבון סות חסידות עביד ואא"ת ילוף לה מיוסף דאם איתא דליכא איסור אפילו בדקיים פריה ורביה אין מקום לסדת חסידות לבחרשוך בנים (מורי בב"ח) :

יד אפרים

תקעה בסב"א פ"ק א') גם שב' ספור קשה דבסימן פ' עסק כו' עיין בב"י שם שכתב דבני ספור שפסק בח"ל מלינה דל"י ואם כן אין מיירך אסב"ם מפסק :

ד שם בבריי' פ מיסרת דרב יהודה שם י"ל ו מיסרת דרים לקים שם ז בריייתא שם מ בריייתא שם מ מתנם מנים כ בריייתא שם בר' יוסי ג שם פבנם ד מתנם שם י"ב פ בריייתא שם י"ב ו מיסרת דרב חסדא ובריייתא שם מסא דמקן מעשים לת סמוכאלות ז שם בפבנם ח רמב"ם בפרק ג' ע שם בפבנם (וסבי' כמו שבנמסין) :

ב מותר לאכול · ולא חיישי' לאנשים שתובות באם דעתו לחזור (כן סוכח בחריא פ' מקום שנתנו וש"ק רחולין) : (ג) צריך לקבל · אע"ב דדעתו לחזור וכ"ב ליישב קושית הר"י : (ד) ולחשוכי בנים כו' ויוסף שלא שימש אסתו בשנת רעבון סות חסידות עביד ואא"ת ילוף לה מיוסף דאם איתא דליכא איסור אפילו בדקיים פריה ורביה אין מקום לסדת חסידות לבחרשוך בנים (מורי בב"ח) :

ג הגיע · ר"ח כסליו ולא ירדו גשמים בית דין גוזרין שלשה תעניות על הצבור שני והמישי ושני וכל העם נכנסים לבתי כנסיות ומתפללים וזועקים (ב) (א) ומתחננים כדרך שעושים בכל התעניות : **ד** עברו אלו ולא נענו בית דין גוזרין עוד ג' תעניות על הציבור שני והמישי ושני ובאלו מפסיקין מלאכול **ב** מבעוד יום ואסורים בהם בעשיית מלאכה ביום ה אבל לא בלילה ואסירים ברחיצת כל הגוף בחמין לפיכך נועלין את המרחצאות ו אבל פניו ידיו ורגליו בחמין וכל גופו בצונן מותר ז ואסורים בסיכה ח אלא א"כ הוא להעביר את הזוהמא ואסורים בהם **ג** (ב) בתשמיש המטה וכן אסורים בנעילת הסנדל בעיר ומתפללין בבתי כנסיות ומתחננים כבשאר תעניות : **ד** עברו אלו (ולא נענו) ב"ד גוזרין עוד שבע תעניות על הצבור שני והמישי ושני והמישי ושני והמישי ושני וכל מה שאסור בשלשה שלפני אלו אסור אף באלו יתרין אלו

לתי' עדיין אין לשב בטולם ע' ספר' תקע"ד: ד המוברות מאכל מדלא כ' ומסתה ממס"ל בהגה ס"מ דס"ל דמוחן של מסתה אסור לסתות רק ממין דהם יכולין לקנותו בע"ם מטא"כ מאכל אלריך סכנה: ה לא בג' ראשונות · דלא תקיף רוגזיה כולי סתי ולתרוטות כיון דז' ניכנו לא מלי עוברות ומניקות למיקס בהו (רס"י) וקסה יתמנו עכ"פ ג' תעניות ול"ל כיון מת"ה להתענות כולם אין מתריכים להתענות כלל וכ"מ ממס"ל סימן תקע"ו וע' סי' תקע"ו סי"ד וס"ל אם ניכור בזרו ג' תעניות ויש לדם מלם מת"י להתענות כולם אין לריך להתענות כלל ול"ע: ו של שמחה · (כ"י תו'): ח מתענין · ולא מתריעין (כ"י): ט בד"א כו' · אפי' עוטות הגשמים אלסם אחר שבועות (כ"י רמב"ם) ממ"ם ס' קי"ז: י בח"ל · אלין לסם נשיא סיגזר עליהם: יא יאכלו וישתו · מת"ל הלל הגדול אלא בנפש מבשה וכרס מלאה ודוקא בשעת התפלה אבל קוד' התפל' ערי ולכן אלריכין ליה בפסוקי דזמרה בשחרית בשבת (תו') ומקום דשכיח שכרות אומרים הלל הגדול ואח"כ אוכלין ושותין (כ"י נמרא) ול"ל דס"ם אם לא רוב אליבו לאכלים יאמרו הלל הגדול קודם אכילה: יב הלל הגדול · הם כ"ן כי לשולם אסדו · ואותמין מודים אמנו על כל מעם וכו' כמ"ם סי' רכ"ח (הרי"ן) והר"ן כתב דשוב מ"ל כל יחיד לבדך וכתבו בפסקי תו' דים להתחיל שיר המעלות הגה ברכו וגו' המומדי' בבית ה' בלילות(*) מפני שמירה הגשמים בלילות ואומר מעלה נשאים מקלם אחרן וגו': יג שלאחר תעניתם לא · דלא נמנו מכח התעני' רק מסמיא דלמימו עלייהו: יד א"א הלל . דזה לא מקרי התפלה להתענות ע' סי' תקס"ה:

תקעו כתב הרמב"ם מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בתלולות עכ"ל שלא תבוא בגלמר והרשותה בתלולות וגו' ומד"ם להתענות וכו' ומריעים בתלולות בלבד בגבולין וכתב הרמ"ם וסמוור דדברי הרשב"א לו סופר לו תלולות עכ"ל ואני המה למה אין אנו מוהגין לתקוע בעת צרה ותע"ם שאין ת"ל בבבל מ"מ שלא מדאוריתא מצוה לתקוע בלא תענית: א דבר בא"י . דכיון דנבירה לוקה שמתה לכ"ם וסוריא אינה בכלל ת"י דכיבוס יחיד לא סמיה כיבוס המ"ם בי"ד סי' קנ"ח ס"ח: ב ולא במקצתה · דהא אוכא נבירה ג"כ דאינה לוקה: האידנא אין מתענין כלל בשעת הדבר המגיפה הוא בשאינו אוכל ושותה קולט מ"ו שיטי סאוור ועיין בי"ד סוף סימן שע"ד: על

ומקום יום שני עיין שם ומביאו בריי : בש"ע סעיף י"א · ואמרו שלא הגדול ובתב בר"ו שנשמ"ק ירושלים תוב"ב שנת ק"ן ירדו לשם נשמים אחר תענית והכליתו ואמרו הלל הגדול ועיין בסדר סאדר ח"ב בתחב ואין רשותיו מבריאות והעיקר שלם ירדו אחר תענית דמשלימי אין אומרים הלל כו' ועיין ברשב"א תענית ל"ו וכן דעת מהר"י ואני שעשה מעשה בחוכרון בשנתו אחר תענית שלא לאמר הלל וכן כתב בשלטיו רבם ע"ם ועיין לשיל סימן תקס"ו סעיף קטן ז' נאמל מנרסם שבגיא מחבו' כ"ם שלריכים מעשה בירושלים כו' והעיקר הדברים שלא בתקומה דהם ענין אמירת הלל הגדול לשם שאין לו מקום שם כי אם כאן בתענית נשמים וע"ז כתב כן בס"ם וכמ"ם מעם בגר"ו :

תקעו(ב) הדבר. שבס"ם ועיין בר"י כ' נ"ב בשם מהר"מ בן חביב בתשובה כת"י שבתב שאינה אין נוהגים תענית לבוד של הדבר וכן אמרו מעם מהר"י ז"ל וכן יש סברא בתלמוד דף כ"ב ע"ם : לוקעים

ראי מסמס שם ס"ו כ מהגה שם ר"ב ל בריישא שם ס"ד ס ל"י מהגהות פירוש רש"י ב שם מרש' ה בפר' רמב"ם בפ"ג ס בריישא ל"ד וכלוקיטתא דלל אחר שם ס רמב"ם ומה"ג מרירבלמו ל שם בגמרא בשמרת הר"יסורים בחלוה ובגרייתא ק מהגה ומגהות שם ל"ב ר ומב"ם שם בריישא שם ל"ד ק שם בפתגם ח ירו ל רמב"ם שם ג שם בפתגם ("וסוף סוכנים יום (אחר תקופת תימן) ד רמב"ם שם ס שם בפתגם ו ירו' ומכילתא מר"ף ורא"ם ומרמב"ם שם ו מהגה שם ל"ח ח לוקיטתא דרב נתן שם וכפי' ולאמון שבתם ול"ב בשוקים ע בריישא שם ס מהגה ומגה'ומרי"ם ק שם בפתגם ל מרמב"ם בפרק כ' מה"ת ומגה מעלר מירו' ומש מלחם מן בגמרא שלו ח כן פנים מב"י ג רמב"ם שם מפת בשמואל אין תענית לנוד בנבל ם בריישא שם כ"ם ובתמנים ע מהגה שם ל"ם ומר"ח ע מהגה בפתגם ל"ג ל מרבב"ח בפתגם ("ע"ל מי' ח"ם) ק שם בפתגם ח ל' רמב"ם בפרק כ' מהגה ומגה ומרמ"ם ל"ע ב שם בפתגם וכת"ן ג בריישא שם כ"ב ד שם בפתגם ם בריישא שם כ"ח ו רמב"ם בפ"ב מל' מהגה ומגן מלחם בפ"ח ל"ח חבמה ובגרים בגרי חבמה בגרים לבד מהגה ומו' ח"ל מהגה' דאמר בחורים לא וקנים ומש מרין לאיר ו שובת דרב נתן מהגה דבגרים לוקה שמתה לא כל בכן ח שובת המגה שם ע שובת דרב ומגה שם ו פוס' ומר"ן לבגרא לשמה ב מהגה שם ל"ח ל בריישא שם ב' :

שמתריעין בהם בשופר על הברכות שמוסיפין בהם ומתפללים ברחוב העי' ומורידין זקן להוכיחם ומוסיפין שש ברכות בתפלת שחרית ובתפלת המנחה ונועלים את החניות ובשני לעת ערב פותחין מעט (תוהן חניות המוכרות מאכלים ומיתה) (כ"י בשם רש"ן) כדי שיצאו לקנות לסעודת הלילה ובחמישי פותחין כל היום הניות ד המוכרות מפני כבוד השבת ; ואם יש לחנות שני פתחים פותח אחד

ונועל אחד ואם יש לחנות אצטבא לפניו פותח כדרכו בחמישי ואינו חושש :

ה עוברות ומניקות מתענות אבל ה לא בג' ראשונות ולא בז' אחרונות ומיהו לא יאכלו אלא כדי קיום הולד (ומסור לבן לסמיר לתענות) (תבכ"ן סי' תכ"ח) :

ו אחר שנגזרו י"ג תעניות אלו אם לא נענו אין גוזרין עוד וחני מילי בשמתענים על הגשמים לפי שבשעברו אלו כבר עברו זמן הגשמים ואין בהם תועלת אבל על שאר פורעניות מתענים והולכים עד שיענו :

ז כשמתענים על הגשמים ועברו י"ג תעניות אלו ולא נענו ממעטין במשא ומתן ובבנין ו של שמחה (אמ"כ כותלו מסיח ליפול) (פור) ז ומעטין (ד) באירוסין ונישואין ; אלא א"כ אם לא קיים מצות פריה ורביה וממעטים בשאילת שלום בין אדם לחבירו ותלמידי חכמים לא ישאלו שלום אלא כגזופין וכמנודים למקום ; ועם הארץ שנתן להם שלום משיבין לו בשפה רפה וכובד ראש ; ותלמידי חכמים לבדם הוזרים ; ומתענים שני וחמישי ושני עד שיהא ניסן של תקופה ; ומותרין לאכול בלילה ובמלאכה ובשאר הדברים ומפסיקים בראש חדש הנוכה ופורים ; ויצא ניסן של תקופה ; והוא כשהגיע השמש לתחלת מזל השור אין מתענין עוד

; שאין הגשמים בזמן הזה אלא סימן קללה ; הואיל ולא ירדו כל עיקר מתחילת השנה :

ח ; וכל זה הסדר כשלא ירדו גשמים כלל אבל ירדו ברביעה (סידוס הסמר סיורד לסמיים כל נמת ושבב ; סלמלמס נקרא רביעה מפני שבוכב ומעבר לת סקרקע כדכתיב כי כלמר ירד ענפם ונומר וכולידם וכלמיתם ונומר) וצמחו העשבים והתחילו ליבש הרי אלו ח מתענים וזועקים עד שירדו גשמים ח או עד שיבשו הצמחים ; וכן אם הגיע זמן הפסח או קרוב לו שהוא זמן פריחת האילנות בארץ ישראל ולא ירדו גשמים הרי אלו מתענים וזועקים עד שירדו גשמים הראויים לאילנות או עד שיעבור זמנם ; וכן אם הגיע חג הסוכות ולא ירדו גשמים הרבה כדי למלאות מהם הבורות והשיחין והמערות הרי אלו מתענים עד שירד גשם הראוי לבורות ואם אין להם מים לשתות מתענין על הגשמים בכל עת שלא יהיה להם מים לשתות ואפי' בימות החמה ; פסקו הגשמים בין גשם לגשם מ' יום בימות הגשמים הרי זה מכת בצורת ומתענים וזועקים עד שירדו גשמים או שיעבור זמנם :

ט ל במה דברים אמורים בארץ ישראל ובל הדומה לה אבל מקומות שענות הגשמים שלהם קודם שבעה עשר במרחשון או אחר זמן זה כשיגיע זמנם ולא ירדו גשמים יחידים מתענים שני וחמישי ושני ומפסיקין בראש חדש הנוכה ופורים ושוהין אח"כ כמו מ' ששת ימים אם לא ירדו גשמים בית דין גוזרין י"ג תעניות על הסדר שאמרנו :

י ; כל תענית שגוזרים הצבור י בחוצה לארץ אוכלים בהם בלילה ודינם כדין שאר תעניות שאין גוזרים על הצבור תענית בגון צום כפור אלא בארץ ישראל בלבד ובגלל המטר ובאותם עשר תעניות שהם שלשה אמצעים ושבע אחרונות :

יא ; היו מתענים על הגשמים ונענו במה ירדו ויהיו פוסקין מן התענית משיכנסו בעומק הארץ החרבה מפח ובבינונית שני טפחים ובעבודה שלשה טפחים (ומישור כמה מגריכין לילך לנכך עליהם עיין לשיל סימן רכ"ח) ; ואם התחילו לירד אחר חצות ישלימו אותו היום (וס"ל סימן תקס"ו בסוסו) ואם התחילו לירד קודם חצות ; לא ישלימו אלא יא יאכלו (ה) וישתו ויעשו יום טוב ולערב יתקבצו ויאמרו יב הלל הגדול :

יב ; אין אומרים הלל הגדול אלא כשנענו ביום תעניתם דוקא אבל אם לא נענו (ג) עד יום יג שלאחר תעניתם לא :

יג ; אם ירדו להם גשמים (ד) בליל תעניתם קודם שעלה עמוד השחר יד אין אומרים הלל הגדול :

תקעו על איזה דברים מתענין ומתריעין י' ובו ט"ז סעיפים

א ; כשם שמתענים (א) ומתריעין על הגשמים כך מתענים, על שאר הצרות בגון שבאו לערוך מלחמה עם ישראל או ליקח מידם ארץ הרי אלו מתענין ומתריעין עד שירוחמו ; וכל הערים שסביבותיהם מתענין אבל אין מתריעין אא"כ תקעו להתקבץ לעזרתם ; ואפילו לא באו אלא לעבור דרך ארצם שאין להם מלחמה עמהם אלא על אחרים ועוברים על מקום ישראל מתענין ומתריעין :

ב ד וכן על (ב) הדבר איזהו דבר עיר שיש בה ת"ק רגלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים זה אחר זה הרי זה דבר יצאו ביום א' או בד' ימים אין זה דבר ; היו בה אלף ויצאו ממנה ששה מתים בג' ימים זה אחר זה הרי זה דבר יצאו ביום אחד או בארבעה אין זה דבר וכן לפי חשבון זה ; ואין הנשים והקטנים וזקנים ששבתו ממלאכה בכלל מנין אנשי המדינה לענין זה ; היה א דבר בארץ ישראל מתענין שאר גליות עליהם (ודוקא דאיכא דבר בטולם ב ולא במקלמה) (ר"ן פ"ג דתענית) ח היה דבר במדינה ושיירות הולכות ובאות ממנה למדינה אחרת שתיהן מתענות אע"פ שהן רחוקות זו מזו :

ג ; ואם היה דבר מחזירים מתענין מפני שמעיהם דומים לשל בני אדם :

ד כ וכן מתענים על המפולת שבעיר כיצד הרי שרבתה בעיר מפולת ל כותלים בריאים שאינן עומדין בצד הנהר הרי זה צרה

(*) עיין בירושלמי תענית סוף פ"ק וכפסחים פ"ס

שערי תשובה

באר היטב

רשב בטולם עדיין עפסרי תקע"ד : (ג) מאמל . אולי מתי' ריטולין לקטנו בע"ם לא מ"ל ע"ם : (ד) כאירוסין. פי' בתין מלרסין בלל כ"י : (ה) וישתו · ומתקום בשכיתו שברות לוטרים בלל ולא"ל לוכלין ובוטין · וס"ם אם רצו רוב לבעיבל לבלים ולמרו סלל הגדול קודם אכילה ויתחיל מעיר מסעלגת בשוחרים בגנים ב' עד סוף כ"ו כי לשלה מחמו עמ"ל ומשמרן מודים לגמנו לן על כל שיפס בס"ם סימן רכ"ח ובוכ ל"ל כל יחיד לבדך עיין מגן אברהם :

תקעו (א) ומתריעים · ומשמ אחי לשם אין אנו מוהגים לתקוע בשת לרס שלא מלחמה מנוס לתקוע בלא תענית מ"ל מיין שם : (ב) מדבר · ומלחמה אין מתענין בלל בשעת מדבר דמנוסה פוא בשאין אוכל ובוהם קולם ביטר אויר ומ"ר ס"ם שע"ר בתב שמעשם זה אין מתאבלין בשעת מדבר

תקעו(ב) הדבר. שבס"ם ועיין בר"י כ' נ"ב בשם מהר"מ בן חביב בתשובה כת"י שבתב שאינה אין נוהגים תענית לבוד של הדבר וכן אמרו מעם מהר"י ז"ל וכן יש סברא בתלמוד דף כ"ב ע"ם : לוקעים

ג על החולאים • וס"ס כשאכעבועות פירחים בת"ינוקות ומתים יש לגזור תענית וכבר הגאון מוסר"ל מעשה סליחה פ"ז ובשל"ה כתב דכל אחד יבריח בניו מן העיר בעת הזאת ואם לא עשו זאת הן חייבין בנפשותם : ד ב' בני אדם • שלאחר ומולאכם ואתכם יסיח על כל מיח אחרן : ה באגם • הוא מלא קנים ואילנות קטנים : ו ירקון • תבואה שהכשיבו פנים • שדפון • רוח שמריק הזרע מן התבואה : ז פי התנור • פי' תבואה שראויה לעשות פת כמלא פי תנור וכגמ' אבעי' להו אם ליל כניסוי התנור לו בשורות הלחם הדבוקים בפי התנור זה למעלה מזה :

צרה ומתענין ומתריעים עליה מ וכן על הרעש ועל הרוחות שהם מפילים הבנין והורגים מתענים ומתריעים עליהם :

ה נ וכן מתענים ג על (ג) החולאים כיצד הרי שירד חולי אחד לאנשים הרבה באותה העיר כגון אסברה *פירוש חולי סוגר הגרון מעגין ויסכרו מעיות תמוס) או חרחור וכיוצא בהם והיו מתים מאותו חולי הרי זה צרת צבור ומתריעין עליה תענית ומתריעין ס וכן חבוך לח הרי הוא כשחין פורח ואם פשט ברוב הצבור מתענין ומתריעין עליו אבל חבוך יבש צועקין עליו בלבד : הגה ובאלו חולאים אין צריכין שימותו בחלפם ישיח זה אחר זה כמו בדבר שהוא בת מכת שיטי חזיר אלא מתענים ומתריעים על אלו המולאים מיד (בית יוסף) :

ו פ וכן על היה רעה שנשתלחה אפילו לא הזיקה אלא נראית בלבד מתענין ומתריעין בכל מקום אפי' הרחוקים פ אבל אם אינה משולחת אינה אלא מקרה איזו היא משולחת ; נראתה בעיר ביום הרי זו משולחת נראתה בשדה ביום אם ראתה שני בני אדם ולא ברחה מפניהם הרי זו משולחת ואם היתה שדה שסמוכה (ר) לאנם וראתה ד שני בני אדם ורדפה אחריהם הרי זו משולחת לא רדפה אחריהם אינה משולחת ואם היתה ה באגם אפילו רדפה אחריהם אינה משולחת אלא אם טרפה שניהם ואכלה אחד מהם אבל אם אכלה שניהם באגם אינה משולחת מפני שזה הוא מקומה ומפני הרעבון טרפה לא מפני שהיא משולחת :

ז ק בתים הבנויים במדברות ובארצות הנשמות הואיל והם מקום גדודי חיה אם עלתה לגג ונטלה תינוק *מעריסה (פירוש מעשה קטנים הגה ערבו פרס ברזל) הרי זו משולחת ואם לא הגיע למדה זו אינה משולחת שאלו בני אדם סבנו בעצמם ובאו למקום החיות ר אבל שאר מיני רמש הארץ ורמש העוף ששולחו והזיקו כגון שלוח נחשים ועקרבים שמזיקים ואינם ממיתים ואין צריך לומר צרעים ויתושין והדומה להם אין מתענים עליהם ולא מתריעין :

ח פ וכן על ו ירקון והשדפון משהתחיל בתבואה אפילו לא התחיל אלא מקום אחד ח כמלא ז פי התנור מתענין ומתריעין (ואפילו הרחוקים) (פור) רק שיהיו ה בחותו הפרכיה (ר"ן) :

ט פ וכן על הארבה והחסיל אפילו לא נראה מהם אלא כנף אחד בכל ארץ ישראל ואפילו אינו משחית יבול הארץ מתענין ומתריעין עליהם ועל *הגובאי (פירוש מין ארבה) בכל שהוא אבל על החגב אין מתענין עליו ולא מתריעין אלא זועקין בלבד ועכשיו שאין אנו מכירין מינים הללו על כלם מתריעין :

י כ וכן על המזונות כיצד הרי שהוזלו דברים של סחורה שרוב חיי אנשי אותה העיר מהם ג כגון כלי פשתן בבבל ויין ושמן בארץ ישראל ונתמעט המשא והמתן ד עד שיצטרך התגר למכור שוה עשרה בששה הרי זו צרת צבור ומתריעין עליה פ ובשבת זועקים עליה אבל אין תוקעין עליה בשבת :

יא ו וכן על המטר כיצד הרי שרבו עליהם גשמים עד שיצרו להם הרי אלו מתפללין עליהם שאין לך צרה יתרה מזו שהבתים נופלים ונמצאו בתיהם קבריהם ובארץ ישראל אין מתפללין על רוב הגשמים מפני שהיא ארץ הרים ובתיהם בנוים באבנים ורוב הגשמים טובה להם ואין מתענים להעביר הטובה ועכשיו בצפת מצויים מפולת בתים מפני הגשמים ומתפללין עליה :

יב ז כל עיר שיש בה צרה מכל אלו אותה העיר מתענה וזועקין בתפלה ומתחננין ומתריעין בשופר עד שתעבור הצרה ט וכל סביבותיה מתענות אבל לא מתריעות אבל מבקשים עליהם רחמים ובכל מקום אין מתענין ולא זועקים ולא מתריעים בשבת ויום טוב על שום צרה חוץ מצרת המזונות שזועקים עליהם בשבת :

יג ח עיר שהקיפוה לסטים או נהר וספינה המטורפת בים אפילו פ על יחיד הנרדף מפני לסטים או רוח רעה או חולת שאר חולי שיש בו סכנת היום (ולנהר פתולה כשבת ע"ג ס"ם רפ"ה) זועקים ומתחננים בתפלות בשבת אבל אין תוקעין י אא"כ תוקעין לקב"ן העם לעזור אחיהם ולהצילם :

יד כ תעניות אלו שמתענים על הצרות אין מתענין בהם לא עוברות ולא מניקות ולא י (ה) קטנים ומותרים לאכול בלילה אע"פ שמתענים למחר חוץ מתעניות הגשמים :

טז ל צבור שהיו להם יא ב' צרות אין מבקשים רחמים אלא על (ו) אחת מהם דכתיב נצומה ונבקשה מאלהינו על זאת ואומרים אע"פ שיש בלבנו צרות רבות על צרה פלוני באנו להתפלל ואם יש להם צרת רעב וצרת דבר מבקשים רחמים על הרעב משום דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי יהיב :

טז יב מ בכל יום תענית שנוזרים על הצבור מפני הצרות ב"ד והזקנים יושבים בבית הכנסת ובודקים על מעשה אנשי העיר מאחר תפלת שחרית עד חצי היום ומסירין המכשולים של עבירות ומזהירין ודורשין ותוקרים על בעלי חמס ועבירות ומפרישין אותם ועל בעלי זרוע ומשפילין אותם וכיוצא בדברים אלו ומחצי היום ולערב רביע היום קורים בתורה ומפטירים בנביא ורביע היום האחרון מתפללין מנחה ומתריעים ומתודים (ו) וזועקים כפי כחם :

תקעז אם נתרבו הגשמים עד שמטשטשין הקרקע איך מתנהגים • ובו סעיף אחד

א פ בכל מקום אם רוב גשמים מטשטשים הקרקע א ומונעים (א) המחרישה מתריעים ומבקשים רחמים ג ואם הענין ב נחפז ואין פנאי להתריע כסדר תעניות אין נוזרין בו תענית על הצבור שאין הצבור יכולים להתענות בכל יום אלא מתריעין בכל יום ובכל תפלה ובהתרעה בפה די ואם ג היחידים רוצים להתענות רשאים הם בכך ובהתרעת הפה דהיינו ד (ב) בענינו אבינו עננו ג אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת רחמים ותכנס להם לפנים משורת הדין ובמובך הגדול רחם עליהם והם עמך ונחלתך אשר הוצאת מארץ מצרים ואינם יכולים לקבל לא רוב טובה ולא רוב רעה השפעת עליהם רוב טובה אינם יכולים לקבל כעסת עליהם אינם יכולים לקבל יהי רצון שיהא ריוח בעולם וזכור רחמיך :

תקעח שכל יחיד יתענה ויתפלל על צרתו • ובו סעיף אחד

א פ כשם שהצבור מתענים ומתפללים על צרתם כך כל יחיד מתענה ומתפלל על צרתו כיצד היה חולה או תועה במדבר או חבוש בבית האסורים יש לו להתענות ולבקש רחמים בתעניתו ב ולא יתענה בשבת ומועד וחנוכה ופורים וראש חודש : בכל

באר היטב

כדבר ע"ב : (ג) סחולאים • וס"ס כשפלבעבועות פירחים בת"ינוקות ומתים יש לגזור תענית • וכבל"ש כתב דכל א' יבריח בניו מן העיר בעת הזאת ואם לא עשו זאת הן חייבין בנפשותם : (ד) לאנם • פירוש מלא קנים ואילנו' קטנים : (ה) קטנים • ונוסגין אחין גזוזים על פתוחי' פי"ת לזכר ופ"ו לנקבה סמ"ג : (ו) לחת • אבל כשיש לחם א' יכולים לסמוך לחם אין מוסין כן בזמנינו שזה עיקר הקטנים המוסר בתענית דף ס"ו : וזושקים • וכ' מ"א מאם אחי לחם לחן מוסין כן בזמנינו שזה עיקר הקטנים המוסר בתענית דף ס"ו : תקעו (א) הסחרישה *: וס"ס אם מקולקלים ובשמידון בעניין אחר מגן אברהם : (ב) בענינו • ובקרלפא מוסגים שבע"ן ובלבוד לומרים ריטוי זה בשומע תפלה כשיש הרבה בגשמים : (ג) בזמנינו שזה עיקר הקטנים המוסר בתענית דף ס"ו : (*) פר ב

שערי תשובה

תקעו בש"ע סעיף כ' נוקקים פליו בלבד כו' ע' בטור וס' סעיף י"ח וסעיף י"ב והקשה הטוגאל בתשוב' מבו"י ח"ג סי' מ"ם סי"ם דב"ק דף פ"ח דמוכח דעל מיכון לא מתריעי' אפי' בשבת (ומיין בבר"י בשם מז"ם שהרגים בזה על הסמ"ם סעיף י"ב) וס"ם מסביב הבנו"י דמוכח בטעיין שם הרב"ו ורבב"ם לא נרסו תיבת בשבת ס"ם :

מ פור בשם הרמב"ם בפ' ל' שהיו בכלל בכלל מפולת ב' ל' רמב"ם שם מבריאתא שם י"ם ם שם מבריאתא ובמרה בכא קמא פ' ע מבשר תענים י"ם ב בריאתא שם כ"ב ; לשון רמב"ם בפ"ב מסך בריאי' וכדמפרש לם שם בגמ' ק רמב"ם בפ"ב מבריאתא כ"ב וכדמפרש רב שפא כ' פור בשם רמב"ם שם מבריאי' שם י"ר ם מבגמ שם י"ם בשי' דבר מושם וכר"ש בבריאתא כ"ב ס"ם שם ל רמב"ם מבגמ' ם' ע' ובבריאתא כ"ב ב בריאתא ב' ל"ם ; מוקמתא דר' יוחנן שם ד מוקמתא דרב יוסף שם ם רמב"ם שם בפ"ב ו רמב"ם שם מסך דרב ובריאתא כ"ב ז רמב"ם שם מסך דעיר שלא ירבו עליה בגשמים מבגמ י"ם בת"ק ת פור בשם רמב"ם שם מבגמ שם י"ם וכפ"ק ב בריאתא שם כ"ב וכבי' מר"ן י' פ' ; בלא בשא מ"ק אר' מר' ויבי בשא בשא ר"ל רמב"ם בפ"ל ובשב פ"ם שופו מוכרת מן בגמ"ל ומוסכם מן פשוסקים ל רמב"ם שם מעוכדת דרב שמואל בר נחמני שם ת' ם לשון בר"מב"ם פ"ל מעיסלת דאמרי י"ב ל לשון מר"ם בר לגמ מבריאתא מעמיד כ"ב ב שם בפרמב"ן בשם רבותא ג שם מוכלבא מתמלמא ר' ישמעאל בן אלישע כ"ב • ובל מוכ מסמגל ל פור בשם רמב"ם בפ"ל בשם בתב ר"ם פמ"ם שאין לו סברא מן בגמ' דברים נראין שם מדרבי מתמו' לחמם בדברי בשם לתמו ב מבריאתא דיחידים מעמיקים לרבי מרבים :

יד אפרים

תקעו (בש"ע סעיף י"ד) ומוסרים לגמול בלילה ר"ל אפילו כל אדם מוחרים לגמול בלילה מלבד מעמיד ומ"ל לאסטיק מנעוד יום (במא"א ס"ק ה') בלגם מוא ס"ם ו"ל לגמם ומזיין בל מ"ם קודם שמוסיס לגמם :

תקעט **א** לרחובה של עיר · כדי להתכנות בפרהסיא ח"נ מפוס גלות (גמ') וח"כ במקום אחר יכולין להתפלל כרחוב מפני הא"י יתפללו בבית כנסת הסמוך ואע"ג דאיתא בגמ' דגלו מבי כנסתא לבי כנסתא לאו דוקא אלא ס"ה בית אחר דלא גרע מרחוב אלא דקרי ליה בי כנסתא מבאותה הכנסת נעשה נס כ": **ב** בשקים · לומר הרי אנו חטוטים לפניך כבהמה וסירס"ו שקים הם מעבר בהמה מגולה של מזיס מכיל ע"ל דלא בת אלא לגרש דשתה שק ס"ם כמ"ם כתוס' בשבת דף כ"ו אבל בלמות יכולים להתנפות אף בשאר שקים דמ"מ נמשל בהמות נמנו

תקעט סדר תפלות באלו התעניות · ובו ג"ם

א ס בכל יום משבעה תעניות אחרונות של נשמים מתפללין על סדר זה מוציאין את התבה **א** (א) לרחובה של עיר וכל העם מתקבצים ג ומתבסים **ב** (ב) בשקים ונותנים **ג** אפר מקלה (פירוש אפר של דגר המבערך לאמוקי אפר בשלמת מנם הוא נקרא אפר) על גבי התבה ג ועל גבי ספר תורה כדי להגדיל הבכיה ולהכניע לבם **ד** ואחר מן העם נוטל האפר ונותן בראש **ה** הנשיא ובראש אב בית דין ד במקום הנחת תפילין כדי שיכלמו וישובו וכל אחד ואחר נוטל ונותן בראשו ואחר כך מעמידים ביניהם זקן חכם והם יושבים ס לא היה שם זקן חכם מעמידים חכם לא היה שם לא זקן ולא חכם מעמידים אדם של צורה ו ואומר לפניהם דברי כבושים (פירוש מוכנים ומשוקדין הלכנות לתפוקה) אחינו לא שק ולא תענית נורמים אלא תשובה ומעשים טובים שכן מצינו שלא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא אלהים את מעשיהם ובקבלה הוא אומר קרעו לבבכם ואל בגדיכם ומוסיף בענייניים אלו כפי כחו עד שיכניע לבם וישובו תשובה גמורה **ו** ואחר שנומר זה דברי כבושים ז עומדים בתפלה ומעמידים שליח צבור הראוי להתפלל בתעניות אלו ואם היה אותו שאומר דברי כבושים ראוי להתפלל מתפלל ואם לאו מורידין אחר ומי הוא הראוי להתפלל בתעניות אלו איש שהוא **ז** רגיל בתפלה ח ורגיל לקרות בתורה נביאים וכתובים **ח** ומטופל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה ט ולא יהיה בבניו ובני ביתו וכל קרוביו והנלוים אליו בעל עבירה אלא יהיה ביתו ריקן מן העבירות ולא יצא עליו שם רע בילדותו שפל ברך **ט** ומרוצה לעם ויש לו י נעימה וקולו ערב ואם היה זקן עם כל המדות האלו הרי זה מפואר

ואם אינו זקן הואיל ויש בו כל המדות האלו יתפלל:

ב כ סדר התפלה ושש ברכות שהוא מוסיף והקיעות שהוא תוקע מבואר יפה בטור בסימן זה:

ג ל שבע תעניות האלו אחר (ג) שמתפללים יוצאים כל העם לבית הקברות ובוכים ומתחננים שם מ כלומר הרי אתם כאלו אם לא תשובו מדרככם **יא** (ולפי זה אם אין קברי ישראל סולמים על קברי (ד) מהים: (נמרא):

תקפ ימים שמתענים בהם · ובו ג' סעיפים

א ס אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו (א) וראוי להתענות ואע"פ שמקצתן בראש חדש יש מי שאומר נ שיתענו נ: (ומוב מלא לסמלים כראש חדש):

ב באחד בניסן מתו בני אהרן · בעשרה בו מתה מרים ונסתלק האבר · בכ"ו בו מת יהושע בן נון · בעשרה באייר מת עלי הכהן ושני בניו ונשבה ארון ה' **א** (ב) בכ"ח בו מת שמואל הנביא · בכ"ג בסיון בטלו הבכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט בכ"ח בו נהרג רשב"ג ורבי ישמעאל ור"ח סגן הכהנים בכ"ז בו נשרף רבי חנניא בן תרדיון וספר תורה עמו: בא' באב מת אהרן הכהן · בי"ח בו כבה נר מערבי בימי אחז נ ביז"ח באלול **ב** מתו (ג) מוציאי דיבת הארץ · בה' בתשרי מתו עשרים איש מישראל ונחבש רבי עקיבא · בז' בו נגזרה גזרה על אבותינו שימותו בחרב וברעב ובדבר **ג** נתפנו מעשה העגל **ד** (ד) בו' במרחשון עורו עיני צדקיהו ושחטו בניו לעיניו **ה** (ה) בכ"ח בבסליו שרף יהויקים המגילה שכתב ברוך מפי ירמיהו בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חשך בעולם שלשה ימים (א) **ז** בט' בו **ו** (ו) לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו **ז** (ו) בה' בשבט מתו הזקנים שהיו בימי יהושע · בכ"ג בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על ענין פלגש בגבעה **ח** בז' (ה) באדר מת משה רבינו ע"ה · בט' בו נחלקו בית שמאי ובית הלל:

ג ס יש מי שאומר שגזרו שיהיו מתענין **ט** בכל שני וחמישי על חורבן (ט) הבית ועל התורה שנשרפה

תקפ (א) בט' בו לא נודע כו' · תימה גדולה הא איתא בסליחות של י"ז בטבת דבמ' בו מת עזרא הסופר וע"ש רב:

א ס בכל יום משבעה תעניות אחרונות של נשמים מתפללין על סדר זה מוציאין את התבה **א** (א) לרחובה של עיר וכל העם מתקבצים ג ומתבסים **ב** (ב) בשקים ונותנים **ג** אפר מקלה (פירוש אפר של דגר המבערך לאמוקי אפר בשלמת מנם הוא נקרא אפר) על גבי התבה ג ועל גבי ספר תורה כדי להגדיל הבכיה ולהכניע לבם **ד** ואחר מן העם נוטל האפר ונותן בראש **ה** הנשיא ובראש אב בית דין ד במקום הנחת תפילין כדי שיכלמו וישובו וכל אחד ואחר נוטל ונותן בראשו ואחר כך מעמידים ביניהם זקן חכם והם יושבים ס לא היה שם זקן חכם מעמידים חכם לא היה שם לא זקן ולא חכם מעמידים אדם של צורה ו ואומר לפניהם דברי כבושים (פירוש מוכנים ומשוקדין הלכנות לתפוקה) אחינו לא שק ולא תענית נורמים אלא תשובה ומעשים טובים שכן מצינו שלא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא וירא אלהים את מעשיהם ובקבלה הוא אומר קרעו לבבכם ואל בגדיכם ומוסיף בענייניים אלו כפי כחו עד שיכניע לבם וישובו תשובה גמורה **ו** ואחר שנומר זה דברי כבושים ז עומדים בתפלה ומעמידים שליח צבור הראוי להתפלל בתעניות אלו ואם היה אותו שאומר דברי כבושים ראוי להתפלל מתפלל ואם לאו מורידין אחר ומי הוא הראוי להתפלל בתעניות אלו איש שהוא **ז** רגיל בתפלה ח ורגיל לקרות בתורה נביאים וכתובים **ח** ומטופל ואין לו ויש לו יגיעה בשדה ט ולא יהיה בבניו ובני ביתו וכל קרוביו והנלוים אליו בעל עבירה אלא יהיה ביתו ריקן מן העבירות ולא יצא עליו שם רע בילדותו שפל ברך **ט** ומרוצה לעם ויש לו י נעימה וקולו ערב ואם היה זקן עם כל המדות האלו הרי זה מפואר

ואם אינו זקן הואיל ויש בו כל המדות האלו יתפלל:

ב כ סדר התפלה ושש ברכות שהוא מוסיף והקיעות שהוא תוקע מבואר יפה בטור בסימן זה:

ג ל שבע תעניות האלו אחר (ג) שמתפללים יוצאים כל העם לבית הקברות ובוכים ומתחננים שם מ כלומר הרי אתם כאלו אם לא תשובו מדרככם **יא** (ולפי זה אם אין קברי ישראל סולמים על קברי (ד) מהים: (נמרא):

תקפ ימים שמתענים בהם · ובו ג' סעיפים

א ס אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו (א) וראוי להתענות ואע"פ שמקצתן בראש חדש יש מי שאומר נ שיתענו נ: (ומוב מלא לסמלים כראש חדש):

ב באחד בניסן מתו בני אהרן · בעשרה בו מתה מרים ונסתלק האבר · בכ"ו בו מת יהושע בן נון · בעשרה באייר מת עלי הכהן ושני בניו ונשבה ארון ה' **א** (ב) בכ"ח בו מת שמואל הנביא · בכ"ג בסיון בטלו הבכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט בכ"ח בו נהרג רשב"ג ורבי ישמעאל ור"ח סגן הכהנים בכ"ז בו נשרף רבי חנניא בן תרדיון וספר תורה עמו: בא' באב מת אהרן הכהן · בי"ח בו כבה נר מערבי בימי אחז נ ביז"ח באלול **ב** מתו (ג) מוציאי דיבת הארץ · בה' בתשרי מתו עשרים איש מישראל ונחבש רבי עקיבא · בז' בו נגזרה גזרה על אבותינו שימותו בחרב וברעב ובדבר **ג** נתפנו מעשה העגל **ד** (ד) בו' במרחשון עורו עיני צדקיהו ושחטו בניו לעיניו **ה** (ה) בכ"ח בבסליו שרף יהויקים המגילה שכתב ברוך מפי ירמיהו בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והיה חשך בעולם שלשה ימים (א) **ז** בט' בו **ו** (ו) לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו **ז** (ו) בה' בשבט מתו הזקנים שהיו בימי יהושע · בכ"ג בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על ענין פלגש בגבעה **ח** בז' (ה) באדר מת משה רבינו ע"ה · בט' בו נחלקו בית שמאי ובית הלל:

ג ס יש מי שאומר שגזרו שיהיו מתענין **ט** בכל שני וחמישי על חורבן (ט) הבית ועל התורה שנשרפה

יד אפרים

תקפ (בסמ"א סק"ם) וכן כתב בתוס' ורס"י סוף ס' י"ם דכתב כו' עיין בס"ם מולין סוף פרק לאחו ואת כתו ובא"ר בים סי' קל"ד ופ"ם בס"ם ובס"ל דדינו בסמ' לא סיו נזמרין בנולם גרלה לי לפי מנהג דעתי על מי מם מכתבו מסוכסת כמגילם רק ר"ל ע"ב ד"ם יוכלו כו' עיין סם דמבואר דכמוכר בתלנות בסיר נמסרין לף בגילם ועיין בנמנם ומקב מלנות כדם מסכיל דבני מיס"ם דמולין ובמב ס"ו סמם מסדמיק לפת מסם לבמנם אלין לוכלין בסר לאחר מסנים ויל דקם בקקים מנים ומנים בקקים קנקן ובקרנים בגילם מולך לאחר מיום:

שערי תשובה

תקעט (א) מוציאין את התיבה כו' עיין בס"ח כ"ג מ"ם מסורם שאין לוכיח ס"ח לבס"ק בשת נרס שמחמת שאין נקיאין בחסרות ויתרות יש לאות מיסמו קלקול בס"ם בוסר מסמם מ' עבו כן וכו' בס"ח מסר ואו מן מוסמת ומסמנו מוכנו נדול ע"ם ועיין בבר"י סי' קל"ם בס"כ בנם נדולים אלין לנמנות כן וב"ם בספרי אפרים מער מ' סעיף מ"ם דלקם אקרין בס"ח בסיים וסיים מוחזקת בנסרות אין לוכיחם לנס"ק ס"ם ובנסחמי מערים מ"ם בוס:

תקפ (ט) מוכן · מנכס"ם ומ"ם מוסנר' לתחנות ר' סיון ע' בחנ"ח לעיל סי' תקס"ח מבתב מס"ח מל כ' סיון בס"ם ומי' בריים ולוקן הרב מילנו על המסודה מלא ימנח מי מילך בגילם מחמת דבלח"ם מחוייבים להמלים אף בס"ם ומקרוב מחחילו קנת לנקל בס"ם מנא לנמנים ולכן נרשם מאף אם יש מערב מחמנימין בחבל בס"ם אין לקרות ויחל בחנמה מ"ב דלעיל סימן תק"נ בתב בחבל יו"ד בסכת בס"ם קירין ויחל אף בחנמה מייב ביו"ד בסכת מבוא תענית בנוע מנמ"ב בוס כיון סים מקילין סיו' מלא לנמנים אין לקרות ויחל ומ"ם נרמה דבסיר יכול לומר מנינו בחנמ"ל סי' תק"נ כיד אמרי' מם לנמין יו"ד בסכת דלעמן מנהו אין נרמה לחלק כ"כ כיון בבחמת יש כאן יו"ד מחחנני' ומבלומ' וכ' בנ"ר סי' תקס"ו מכתב בבם מי' מכבמת תי"ב סיים כ' סיון ביום ב' מבוא חענים מנזרו ר' מרלות וקבשיטו לדורות וסורו לנמנם לקרות ויחל אף מבנחמרים ולזוקא בזס:

תקעט (א) מוציאין את התיבה · מפני דכתוב מפני הא"י יתפללו בבית מדרשם: (ב) בשקים · לתפלה על הגדיסם מגן אברהם מיין בס: (ג) מתפללים · עיין בלבוש מתחנונים שרחלי לאמרים בשמת מעורת מגמנים: (ד) בוסים · לפי נוסח אלנו אתחנים בקנות בשבר לאם מנמם ובלב יום מכשיריים לנוך דוקא קברי ישראל ומפ"ם בס"ם מקב"ם:

תקפ (א) ולאלו · עיין מגן אברהם מנמנם דמנמם דמי מתינו רגיל לתחנות מנמנים אף אתינם לו אינם בס"ם ולאלם לתחנות בראם מנם מנמן מ לנמנ לאיסור כיון בנמ לנמנ בו לאיסור תענית מיין בס · ועיין סוף סימן תקס"ח ס"ק ס"ו · ומסוקן מקב"ב: (ב) בס"ח · בס"ם בס"ם: (ג) מתפלל · בס"ם ומכלנו ומכ"ב נרסינן בנמנם בלנל מנו מנינלו ומו ומ"ם בס": (ד) בו · בס"ם ומכלנו ומ"ב נרסי' בנמנם בתמנן מנינו ומו': (ה) בס"ח · בס"ח בחב בנמנם בכנלו · ומס"ב בחב בנמנם · ומכלנו בחב בנמנם ומחב ומחב מ"ם דלף מתחמיל לתחנות בכנלן לא יתנום בחנמנם: (ו) לא נודע · ומכליחות מלנו לי' בנמ מנינ מסוכר: (ז) בס' · בס"ם נרסי' בחנמנם בנמנ: (ח) בו' בחדר · ומס בסיומר מתנים בחדר לחנון מכרי"ל סימן ל"ח ומן בחב בנמנם"ב מנם מ"ם מנינלין סיו' מלא לנמנים אין לקרות ויחל ומ"ם נרמה דבסיר יכול לומר מנינו בחנמ"ל סי' תק"נ כיד אמרי' מם לנמין יו"ד בנמנת דלעמן מנהו אין נרמה לחלק כ"כ כיון בבחמת יש כאן יו"ד מחחנני' ומבלומ' וכ' בנ"ר סי' תקס"ו מכתב בבם מי' מכבמת תי"ב סיים כ' סיון ביום ב' מבוא חענים מנזרו ר' מרלות וקבשיטו לדורות וסורו לנמנם לקרות ויחל אף מבנחמרים ולזוקא בזס:

באר היטב

תקעט (א) לרחובה · ואם אין יכולים להתפלל בחוצה מפני הא"י יתפללו בבית מדרשם: (ב) בשקים · לתפלה על הגדיסם מגן אברהם מיין בס: (ג) מתפללים · עיין בלבוש מתחנונים שרחלי לאמרים בשמת מעורת מגמנים: (ד) בוסים · לפי נוסח אלנו אתחנים בקנות בשבר לאם מנמם ובלב יום מכשיריים לנוך דוקא קברי ישראל ומפ"ם בס"ם מקב"ם:

תקפ (א) ולאלו · עיין מגן אברהם מנמנם דמנמם דמי מתינו רגיל לתחנות מנמנים אף אתינם לו אינם בס"ם ולאלם לתחנות בראם מנם מנמן מ לנמנ לאיסור כיון בנמ לנמנ בו לאיסור תענית מיין בס · ועיין סוף סימן תקס"ח ס"ק ס"ו · ומסוקן מקב"ב: (ב) בס"ח · בס"ם בס"ם: (ג) מתפלל · בס"ם ומכלנו ומכ"ב נרסינן בנמנם בלנל מנו מנינלו ומו ומ"ם בס": (ד) בו · בס"ם ומכלנו ומ"ב נרסי' בנמנם בתמנן מנינו ומו': (ה) בס"ח · בס"ח בחב בנמנם בכנלו · ומס"ב בחב בנמנם ומחב ומחב מ"ם דלף מתחמיל לתחנות בכנלן לא יתנום בחנמנם: (ו) לא נודע · ומכליחות מלנו לי' בנמ מנינ מסוכר: (ז) בס' · בס"ם נרסי' בחנמנם בנמנ: (ח) בו' בחדר · ומס בסיומר מתנים בחדר לחנון מכרי"ל סימן ל"ח ומן בחב בנמנם"ב מנם מ"ם מנינלין סיו' מלא לנמנים אין לקרות ויחל ומ"ם נרמה דבסיר יכול לומר מנינו בחנמ"ל סי' תק"נ כיד אמרי' מם לנמין יו"ד בנמנת דלעמן מנהו אין נרמה לחלק כ"כ כיון בבחמת יש כאן יו"ד מחחנני' ומבלומ' וכ' בנ"ר סי' תקס"ו מכתב בבם מי' מכבמת תי"ב סיים כ' סיון ביום ב' מבוא חענים מנזרו ר' מרלות וקבשיטו לדורות וסורו לנמנם לקרות ויחל אף מבנחמרים ולזוקא בזס:

נפשות היו דינן ביום וגומרין בלילה׳ שכ"ל-וכ"ע שם"ס הוא וכ"ל שדיני ממונות דנין בו׳ דהא דיני נפשות לא היו גומרין בלילה וס"ל דהקב"ה דקאף דיני ממונו׳ אם יפסיד האדם אז ירויח ונראה מדברי שם"ל הטעם שמתענין בב׳ וה׳ מפני שהם ימי דין • ותימה דהיכא דמיכא דמיזא ואדרבה ק"ל אדם נדון בכל יום ומה שמתענין בהם היינו מפנו שהם ימי דלון כמ"ש סי׳ קל"ד וכ"כ התו׳ וכמ"י ספי"ח דסכת והתו׳ בתוספות דף ג׳ לכן אין שום להתענות בלילה שהרי הם דבכר שנה היום • וכ"ל מי שאינו יכול להתענות עכ"פ יתפלל בב׳ וה׳ על דברים הללו: **ואיתא** בכתבים שלאחר לכל כר ישראל לבכות על שריפת התורה המקום יחזירה לנו במהרה בימינו • כתב התינא ביום הששי שלשה הקת נהגו יחידים להתענות שבאותו היום נשרפו עשרים קרומות מלאים ספרים בגרסה ולא קבעו אותו בימי המדם מפני שמתוך שאלת הנוס׳ מודע להם שיום הספרה נורם בימי מורסי שנכתב בשנקם בפעלות שבגזרה היא לכן י"ח נזכר ולכת ט"ו בנקיבה ואח"כ ראיתי במנ"ח מ׳ תקפ"ו הביאו בם"ל שיל שבן מוסני׳ שתין נזדי׳ על שתוחי׳ מי"ח כו׳ וביאלו בא"ר ר"ב ומה שקבעוהו בב׳ פיון אע"פ שהיה עת לדם תוקפה מי הנים וגם אח"כ לפי בבמני׳ קרמונים בעת התקנ"ת היה ג"כ עת לדם נשקב ביום זה כמ"ש בהליות וגם בסוף הכם יבודם בתוך הנעתו רוב הגזירה שהיתה לא אחר כתב זכרון בספר הנאון בעל ס"ך ז"ל וכם כתב בתרו ביום זה שלינו חל בשבת ע"ש:

שנשרפה ועל (ו) חילול השם ולעתיד לבא יהפכם ה׳ לששון ולשמחה:

באר היטב

סתורם מפני שמסוף שלא מלוה עדש לכם ביום כפרכם נורם גזירת הכורם אלא תוקת כתורם מהרגמינן דא גזירת תוריסא • גם בשבת ת"ם נתרבו מי קפילות גדולות בתוכו ביום • גם מיבנין לשתענות ב׳ כביון בכל מלכות פולין • פשם אחת לוקש מנהגים ג׳ לא הום אחבר לראות מלכנה בתרדוכה ולקרבם מתמת הבים ימי משונן ומרבל וגזר רב ה׳ הענים • וכתב בשאוכה שבו׳ ושיבר מ"ב סימן ו׳ שאין לו של מם לסמוך לפעריים אם פליבור בתענים ע"ם: (ו) חילול בשם • ומי שאינו יכול להתענות עכ"פ יתפלל על דברים הללו ויש מתענין מכבר ויין בגילוה שלפניהם ונקון שאוכלים קודם מלילה ה"ל להתחיל אם לא שקבלו על שם לתכבו בלילה אחר שבבי׳ שרבים מ"א ע"ם ושמ"ל בסימן קל"ד ס"ק ב׳:

באר הגולה

ה שבר בשם בב מיי וכן סוא מנהג בפרדים:

עטרת זקנים

תקפא (א) מר"ח אלול • צ"ל יום אחר ר"ח כי בר"ח אין לומר סליחות ותחנונים אלא יום אחר הר"ח (ש"ת בחרים ע"ע סימן ע"ם) והתשובה בלבב שלם מועלת לכל עבירות שבתורה אמר׳ עבודת גלול׳ נ"ע ש"ר והשמש שעומרים עכ"ם בכל פעם ד׳ ימים לשני ר"ח בשום ראיתא בבורש בכל הקרבנות נאמר והקרבתם ובר"ח נאמר ועשתם׳ ש׳ נשה אדם עצמו קרבן בר"ח לחבי צריך ד׳ ימים לביקור בפני הטומן וע"י התענית יפשפש ויבקר דומא דקרבן (בזכרון משה):

יד אפרים

תקפא (בס"ו ריש סימן) אינה למידק דסא סעיר י"ל דאלגון כו׳ גם בגמרא דר"ם אינה ושון עצמו אינו נמחק כו׳ ולא יעבוד בשונה בחורם כו׳ ווס נדע מדקרי לראשון של מג ראשון של אמנון שומם כו׳ בבני תלקים הראשונים אלא ביום"כ נאמר אם אמר לגמרי אם הקודמים לפם כ"ל: (שם) מדאמר ביום פנם דוקא ל"ל דסו"ל לפכסב כי פנים יכבר כו׳ כ"ל: (שם) אם בים לו לסקב"ם לחבב כו׳ ר"ל דאם אסור כונתו שאינקב"ם אחבב אם בנים קודם זם ובלבון סמורים מם דאינו אינו ומבלם ובלאם מנכבת ובין בבב׳ ימים אם אין שונים אבני אין סכנת בסתבון ישמיל

תקפא (ב) מר"ח אלול ואילך • אבל בר"ח אין אומרים סליחות ותחנונים אלא יום אחר הר"ח (ש"ת בחרים ע"ע סימן ע"ם) והתשובה בלבב שלם מועלת לכל עבירות שבתורה אמר׳ עבודת גלול׳ נ"ע ש"ר והשמש שעומרים עכ"ם בכל פעם ד׳ ימים לשני ר"ח בשום ראיתא בבורש בכל הקרבנות נאמר והקרבתם ובר"ח נאמר ועשתם׳ ש׳ נשה אדם עצמו קרבן בר"ח לחבי צריך ד׳ ימים לביקור בפני הטומן וע"י התענית יפשפש ויבקר דומא דקרבן (בזכרון משה):

הלכות ראש השנה

תקפא דיני ימי תחנונים וערב ראש השנה • ובו ד׳ סעיפים

א ה נוהגים לקום **א** (א) באשמורת לומר סליחות ותחנונים **ב** (א) (ב) מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים: הגה ומנהג בני אשכנז אינו כן אלא מראש חדש ואילך מתחילין (ג) לתקוע אחר התפלה שחרית וים מקומות שתוקעין ג"כ ערבית ושומרים באשמורת לומר (ד) סליחות ביום ה׳ שלפני ר"ה (ב) ואם חל ראש השנה ב׳ (או) ג׳ אז מתחילין

תקפא **א** באשמורת • מפני שהקב"ה שם בי"ח אלף עולמות ובסוף הלילה שם בשה"ז והוא עת רצון (הגמ"ל) ומש"ם סי׳ ה׳: **ב** מר"ח אלול ואילך • אבל בר"ח א"א סליחות ותחנונים: **כתב** הח"ם ולבוש ומ"ב ושל"ה דים להתחיל לתקוע מיום ראשון דר"ח אלול דאז הוי מ׳ יום שלפני יה"כ כמו שעלה משה בהר בראשית בטור וכן כתב מע"מ בשם מהרי"ל וכתב דהמהרים להתחיל ביום שני שעמייהו לתקוע ל׳ יום עם ב׳ ימים של ראש השנה ולי נראה דהטעם כמ"ש התו׳ בב"ק דף פ"ב בשם התנחומא דמשה עלה ביום שני דראש חודש אלול רק שעברוה לאלול דהאי שתא ואם כן אין לזה מהמנהג להתחיל ביום שני: שבוע

מתחילין

(ג) נוהגים לקום אחר חצות כדאיתא במ"ר פ׳ אמור דאם נזל א׳ גולב ומבכר עליו סגינור שלו נעשה קטינור ע"כ שפיר קאמר ראשון לתשבון עונות סמוך לתיבה לכם דדרשינן ולא גזל וא"כ מתיישב שפיר ראשון שם תחכיו אם בשפק זה שוד שם בעולמו יה"כ עוסקים בעולות סוכה ולולב ואין עוסקין עונות לכך קורא י"ש ראשון ראשון לתשבון עונות • ק"ל סוכת הדא ל"ל כל מה שזכר מענין המחילות שקודם י"כ ה"ל לתרץ בקיצור כיון שבי"כ נמחלו כל העונות הוה ראשון לתשבון עונות ביום ט"ו • אמינא כיון שאין עוסקין עונות ראשון לתקוע דגם בראשון אין שייך תשבון אם אין עוסקין עונות ובמדרש עצמו אין שם בחמת האי ואין עוסקין עונות וא"כ י"ל דה"ק אע"פ שעוסקין עונות אינם בכלל התשבון כיון שעוסקים בסוכה כו׳ אלא דקשה לפ"ז למה בחמת יהיה עדיף ההגה להמלוה של סוכה מן היום עצמו שמקיימין המצוה ועל הטור קשה שפי ממ"ש וכ"ל לתרץ אמר שהדקדק עוד במ"ש בני ימים ביומים מתעצים ומוותר להם ב׳ שלישים אמר ב׳ שלישים והלא אינו מוותר כ"א שלים א׳ דהא כבר ויתר השלים הא׳ וכן במ"ש אח"כ מוותר להם הכל קשה שפי ולגע"ד דה"פ דבשר"ם מוותר להם שלים א׳ דהיינו שאינו ממהל לגמרי אלא משבירו מן התשבון ע"ד שאמר הכתוב נם ה׳ העביר חטאתך לא תמות שפי׳ לא ממהל רק העבירו גם בגמ׳ דיומא אי׳ ושון עצמו אינו ממתן אלא דאם לא יזכו אח"כ לוותר השלים הנני הייתו מיעטו אינם מתשב גם השלים הא׳ מה שהעביר כבר והיה תלוי ועומד וכי׳ ימי תשובה נתשב גם השלים הא׳ עם הנני שנעבר בהעברה עדיין ואינם ממלים לגמרי עד שביה"כ נתשבים גם הב׳ שלישים הראשונים עם השלים האחרון וכדי שלא תטעה שבאותו שעה יהיה הכל בכלל העברה ולא מחילה לגמרי כמו בראשונים קמ"ל קרא דביום הראשון היינו ראשון לתשבון עונות כלומר שהראשונות נמחלו לגמרי לא דרך העברה ואלים וזה נדע מדקרי לראשון תשבון עונות ולא בא למעט הימים שבין יה"כ לסוכות דהם א"ל מיעוט דמסתמא כיון שהם עדודים בעלות כל היום אינם עושים עונות משא"כ בראשון שאין שם מילדא כל היום בעשיית עסק עלות אלא אדרבה אוכלים ושותים ושמחים ומייתי שם הטאים ומסרו של הש"י נבר עליו שאז אין מתעורר מה שהיה תחלה כמו שהיה בשני אלקים הראשונים עם הקודמים להם אלא בי"כ ממהל הכל לגמרי ומלא בשפיר אמר המדרש מלי דחזל אחזל כו׳ כלומר שאין כאן העברה על הראשונות אלא מחילה לגמרי ובזה מתורץ מ"ם ב"י דא"כ עד"ה הטוב כיה"כ שהרי בו מתכפר שלים כמו ביה"כ ודחק לתרץ דשלים הראשון קל להתכפר והשני קשה יותר ולפי מ"ם שכל ניחא דוחלי יש ליה"כ מעלה יתירה מלד הממילה כמ"ש וזה מפורש בפשוט כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה׳ תטהרו הוכיח בזה מעלת יה"כ עפי מכפרות הראשונות דלא היו רק דרך העברה ואלים משא"כ ביום הזה לפני ה׳ תטהרו לגמרי מהראשונות ומזה מוכח דאיכא כפרות עפי מן י"כ אלא שי"כ הוא מעולה יותר מדאמר ביום הזה דוקא ומזה מתורץ קושית הלבוש מל"ל דאיכא כפרות עפי וסיכום זה ל"ל כפתור ופרח לפע"ד: (א) מר"ח אלול • לפי דעת רש"י ותו׳ עלה משה ביום הראשון דר"ח שהוא ל׳ אב. וכ׳ רש"ל ומ"ם תוקעין ביום ראשון דאיכא דר"ח עפי׳ ומ

ג שבוע שלפניו · כדי שיוכלו להתענות ד' ימים לפני ר"ה נגד ב' ימים דר"ה ובכת ושי"ב שלין מתענין וכ"ל דהמתענים בר"ה ח"ל להתענות רק ב' ימים לפני ר"ה מע"ג מנהג כבר להתענות דלא היתה כוונתו אלא כו' ועמ"ש ע"ז בסי' ו' אח"כ דלגלגו אח"כ ולא"כ לא יאמר לתלמוד ובכמו מתענה בר"ה ח"ל תעלומין מע"ה סי' תקס"ח ס"ב וסי"ל : **צריך** להתעטף בטשה שחומרים י"ג מדות (לבוש) מ' סי' י"ח וסי' מ"ו וסימן תקס"ה : **ד ואבל אסור כו'** . אבל תוך יב"ל אסור להתפלל בימים נורלים דהא דינם כרגלים לכל מילי ונם בגגיגת קדים דידהו אבן בדליכת חזן אחר שרי (מהרי"ל בתשובה סי' קל"ו ד"מ מ"ל הגמ"ג ס' י"ח ובע"ד ססי' שפ"ו) : **ה יבול האבל** . וס"ה בע"כ (כ"ה) וכ"ל דוקא במקום מתרבים בסליחות : **ו וידקדקו** · נהגו לעבור לפני הת"יבה פרנסים ומנהיגים שיודעים לעבר הדור (ר"מ מרדכי רוקח) נהגו שמי שמתחיל להתפלל לו לקחוש אין ליתן המנוח לאחר כמ"ם ס"ם קנ"ג ושיין בזוהר : **ז** כל היום · אחי מרבית

מתחילין מיום ח' **ג** שבוע (ה) שלפניו (מנהגים) **ד** ואבל אסור לנגות בכלי כדי ליכנס לנגה"כ לשמוע סליחות מלבד (ו) בער"ם מתרבים סליחות **ה** יכול הסבל ליכנס לבית הכנסת (מפקי מהרי"ל סי' קל"ג) : **ו** (ב) וידקדקו לחזור אחר שליח צבור היותר (ו) הגון ויותר גדול בתורה ומנהגים שמתפר לומת מיתפלל סליחות וימים נורלים ומיסת בן אלשים שנים גם מיסת נשי (כל כו) מיהו כל יכולל כמרים הם רק מיהים (ג) מרוקם לקבל אבל אם מתפלל בחזקה אין שונין אחריו אמן וכן צריך שיזהיר כל אדם בחלמוד ואם יהיה לו מוכת ומכוין בלא לחזיאלו גם לחזיאלו לגם לאחרים בחלמוד (מנהגות מהרכנים ימים) ים מקומות נוהגים שמתפלל סליחות מתפלל **ז** (ח) כל היום (כל כו) : **ב ח** כ נוהגין **להתענות ט** (ב) **ערב ר"ה** : סגם ומדקדקים נהגו שכל ח' מתענים י' ימים (מרדכי שם"ק דר"ה ורים יומא) וכן נהגו לעשות וכל אלו התענויות ' אין מרגיל (ו) לתפלים ואין קורין בהם ואחל אמת ערב רמ"ם הגמנ (וע"ל סי' תרס"ב סעיף ב') ואם חל בריש חודש ר"ה **יא** יכולים (יא) לאכול (כ"י בשם תשובת מהכנאית) ורבים נוהגין לאכול בערב רמב

ויסי"ל : **צריך** להתעטף בטשה שחומרים י"ג מדות (לבוש) מ' סי' י"ח וסי' מ"ו וסימן תקס"ה : **ד ואבל אסור כו'** . אבל תוך יב"ל אסור להתפלל בימים נורלים דהא דינם כרגלים לכל מילי ונם בגגיגת קדים דידהו אבן בדליכת חזן אחר שרי (מהרי"ל בתשובה סי' קל"ו ד"מ מ"ל הגמ"ג ס' י"ח ובע"ד ססי' שפ"ו) : **ה יבול האבל** . וס"ה בע"כ (כ"ה) וכ"ל דוקא במקום מתרבים בסליחות : **ו וידקדקו** · נהגו לעבור לפני הת"יבה פרנסים ומנהיגים שיודעים לעבר הדור (ר"מ מרדכי רוקח) נהגו שמי שמתחיל להתפלל לו לקחוש אין ליתן המנוח לאחר כמ"ם ס"ם קנ"ג ושיין בזוהר : **ז** כל היום · אחי מרבית

מסמתחיל במנוח אומרים לו נמור (מ"ג) וכ"ל דמעשה זה הוא קודם לחבל ולמוהל ולאיתר ל"י"ם ויש קצת לחיש לזה ממ"ם ס' קצ"ד ס"ם דאחילו אין תיוקות מתענין בכל הסוה קודם ע"ם ועד' ס' ל"נ ס"כ : **ח נוהגין** וכו' · כיום הלמוד של סליחות נהגו רוב הקהל לתענות (טור מ"ג) : **ט** ערי"ה · אחילו תיוקות מתענין (מהרי"ל סי' נ') כתב הכל"ל תע"ב המיתה במדרש דבע"ר הנדולים מתענים נהגו כולם להתענות מעוה דבדבר של נער הרוצה לעשות עלמו נדול שיעה כדאיתא ס' נ' דתענית מכל ול"ש דהוה בעלמו לא פסק כן רס' תקע"ם ע"ם ול"נ דבאלמא הא מתענה על ערת הנער אמרינן לא הסיכת לא למבני רחמי עליהם וכמ"ם רס' תקע"ם מה שאין כן כאן דכל אחד מתענה על עונותיו דהא ים מתענים יותר מזה ח"כ ליכא יוהרא ומה שמתענים בזה היום דוקא היינו משום דהוא יום לדן כדמילנו בסדרה שהגדולים מתענים כל"ל · ותע"ב דהי' ימים הם ימי לדן יותר דאחילו הבינוים מתענים ואם אנו מחזיקים עלמינו לגדולים ק"ו לבינוים מ"מ אין יכולין לעמוד בזה לתתענות כולם ונם מתענים בכ"ל טוב נדליה ח"כ כיון שהתענו בר"ה אין לזרוק עמ"ם סי' תקע"ו :

כתוב בסל"ה סס"ן והתוקע לריכין להסרים עלמם ב' ימים קודם מכל דבר המביא לידי עומתה ולמדו הסזוות מהתפלות והתקיעות והות מהוסר : **יא** יכולים לאכול · אחילו בער"ם מנוס מלריכים לוסיף מחול על הקודש (לבוש) ואם"ל מי שאינו מתענה כל הי' ימים ח"ל להסליח ומ"ל חלכיו אכולתיו כו' לפי שאינו ח"ל (ד"מ) ע' סי' קכ"ח וסי' קכ"ט : **יא** יכולים לאכול · הסיימים לברית ומי מילה (מס) מילום דאין מוהה לאחל רק מי מילה בע"ם אבל הסיימים לברית:מנוה לאחל·ולאחל בביתו אסור עד מלוסה

ומס מתענים בכ"ל טוס נדליה ח"כ כיון שהתענו בר"ה אין לזרוק עמ"ם סי' תקע"ו :

כתוב בסל"ה סס"ן והתוקע לריכין להסרים עלמם ב' ימים קודם מכל דבר המביא לידי עומתה ולמדו הסזוות מהתפלות והתקיעות והות מהוסר : **יא** יכולים לאכול · אחילו בער"ם מנוס מלריכים לוסיף מחול על הקודש (לבוש) ואם"ל מי שאינו מתענה כל הי' ימים ח"ל להסליח ומ"ל חלכיו אכולתיו כו' לפי שאינו ח"ל (ד"מ) ע' סי' קכ"ח וסי' קכ"ט : **יא** יכולים לאכול · הסיימים לברית ומי מילה (מס) מילום דאין מוהה לאחל רק מי מילה בע"ם אבל הסיימים לברית:מנוה לאחל·ולאחל בביתו אסור עד מלוסה

יד אברהם (בש"ע סעיף כ') ולאן קורין בסם ויחל אחילו בער"ם כע"ל : (בבא"א ס"ק ז') אחילו שברכות אין בלילה ושמא בסם בכם מכל מו ומ"ה דלא מברכים אלאנו יתלאו (ס"ק מ') וכ"ל מתענה בל מרוכתיו דסא ים מתענין ומ"ם בסם אחר רוסם לשבוח אלמו נדול וזכר סמלה אים מתענים מי שאיר יוכלא בחזרה בהפסקה אל נזרת מלבוד הא דלא מלבו מוא מתענה מיהא מוא ל"ל מוא מלבו מוא מתענה מיהא מוא מ"ל מוא מלבו מוא מתענה מיהא מוא מ"ל מוא מלבו מוא מתענה מיהא מוא מ

ימים לליפים יעשה כן דמוטב לקיים המצוה בזמנה הראוי והטעימה אינה מעכבת: (ד) **ואין תוקעים בער"ה** · כדי להפסיק בין תקיעות בסס דרבנן ובין התקיעות דר"ה שהם דאורייתא: (ה) **מכבסין ומסתפרין** · הטעם בטור להראות שאינו בטומים בו ויתבדר ביולית לגדף משפטנו וטל"פ לא יבבו ברחם הטמה בגדי רקמה ומשי כבמאר י"ט שיש לו מלבושים יותר נאים דמ"מ יהיה מורא הדין עליו אלא יבבם בגדים לבנים נאים וכ"מ בשם רש"ל:

תקפב (א) **וע"ל סימן קי"ח** · עמ"ש שם להלכה דאף אם אמר מלך אוהב לדקה ומשפט מוזר ומתאלל פעם אחת בחודש נדבה: (ב) **וצריכים הם לזקוף כו'** · כטור כתב שהמדקדקים נהגו כן מטעם דאמרי' בתלמוד' אין עומדין אלו ברכות שמוזין בהם תחנה וסוף ואם בא לשמות בסוף כל ברכה מלמדין לאותו שלא לשמות מטעם שמדינא אין לחוש לזה שברי אין עושין כן אלא המדקדקים וע"ל הטעם דהא הטעם שאין לשמות בסוף כל ברכה הוא כדי שלא יטמה האדם מעצמו במקום שלא תקנו מז"ל יבוא לידי מכשול בתקנות חז"ל כמ"ש סי' קי"ג מ"ב אין איסור אלא במקום שיש תקנת הכמים בתפות והודות' דהיינו בסוף כל ברכה מאלו פ"ב אם בא לשמות שם הוא איסור מה שאין כן כאן שאומה אפי' בכל הברכה ושם אין איסור כלל כמ"ש בסי' קי"ג ע"כ אין איסור אפי' במה שסיים בסוף אלא שהמדקדקים מתמירין גם בזה ונראה טעמם מפני הנכנסים שלא ידעו שאומר הכל בשמים ובתפות והודאות לריכים מן הדין לזקוף תחלה קודם שיאמר ברוך אתה כדי שיראו הכל שאומה אמ"כ בשיסיים ברוך אתה ובשאולן ערוך פוסק שהכל יזקפו אחר לריך לזקוף בסוף הברכה כיון שאומר הכל בשמים והאריך בסברא שזהו דרך כבוד וזה אין דרך כבוד ולפי מ"ש לק"מ ולנראה סי' קי"ג כתבתי

לבשלה ואם יאמר בלא שם א"כ בתפלה כשיאמר בשם יחזור לעומדו לומר בת"י האל הקדוש אלכך ל"ל תקנתא ונדולה מזו כתב ב"י ססי' קי"ד בשם הרב"ח ע"ש: **אין** לומר מלך עוזר וכו' דא"א בה ב' מלכות (כ"ה) ואין מזכיר כן: **ב אצ"ל רחמנו** · וא"ע דה"ל לסרס דוקא בשבת ומ"ש בשם כנס"ג דוקא אם לא היתה יכולה לבטל קודם לכן, ליתא כמ"ש הב"ח וכ"כ דלקי שאינה בעולתה אין לתמיה כזה ונמ"ש נמנס בתשיב תשמיש המטה מטות עוסק ובמה"כ כתב שכתן לטעם ובקיבה שתיהו ליל שבלה ומכל מקום יראה לביות בעוה כי קדום היום לאדומינו · ובמ"ח משיל לדקה סי' מ"ג כתב שאין בה ביד שום אדם לבטל עונה דאוריתא ואם נתכנה לו רשות רבתי לסמוך אם"ג דיל' דמאלה מתמת בוסה כדאיתא בסה"ע מ"מ בזה שהוא שמוש מלוה ·יל' דבתמה לא ב"כ ואותמה יום הדין עלי' ב"כ ומסתמא מחלה בלב אבל בלי רשותה לא ס"ם ולפ"ד דכל שיהנו כן שמוש מנהג פריסות של מלוה משיקרת מדעתה דסיי בשלת בתמתו לו בשוה נמוני' שלריכים פריסה וכמ"ש חי"ל אסור לשמש בסני רשון ואינו מדאוריתא רק אבשבתא וכן ניחא תבלות דאסור בתה"מ ומייתי נס כן אסמכתא וינתה דוד לאת בת שבע כי' אם"ב דדוד סיה זהיר מאוד במצות בוסה כדדרשי' דהמעתה ערבה אמסה אם"ב לא שיתה ביחוי אבלו וא"כ כל שא"ב שנתפשה שתנוב לבתמיר מפיקרת מחלה על

ימים אלו שים בשם סדר מלוה ושוין מ"ב סי' תקע"ד ע"ש:

תקפא (א) מבוסס · מבה"מ ובבר"י כ' שאינו מוכרח וי"ל דמשיר אמירת ג' פעמים לף דאומר

ברוך אתה בשם וכ"כ ספר"ח ובמ"ח בתב בדף ס"ו בל"ל שיקר בכמנ"ל עיין בזקן

אהרן סי' ולפ"ז שעשה בהמלך הקדוש אחזור לראש אחזור ואומר קדושה ב"כ וכשיהו ס"ה ובו'

בתים רבים סי' ל"ח אם תהה בשבי"ת מלך מוסב לדקה ומשפט כמו בכל בשבת לריך לחזור ולהתחלל

ע"ש: (ב) בש"ע אם אמר כו' ובתב בספר מעש יהודה שאם התחיל הברכה שאחריה ואזכר אחרי

תכ"ד חזור לראש: (ג) בש"ע ס"ב בשבת בתיתיה · כ' מה"ב בשם בברכה מעין שבע שעה ואמר

האל הקדוש בתב בבכנס"ב דאחזר ואספר"ח חולק ומ"ל דמ"ח וכ"כ בן סמלך שיתן דמ"ש

ובמעט יהודה כ' בספר"ח ודעת הממ"ב בבכנס"ב דאחזר וכ' אלפי דברי הקדוש האר"י ז"ל מוכח

בש"ע ונם רש"ל ביישבו לדבר סתר אלא שתנו שעה לפי הבשבת והסתימו נראה ע"ש: (ו) בש"ע

אומר בתפלה וכו' ואם עשה אלא אזכיר מעין י"ם מהאירין אותו ממ"ם בב"י בשם רבינו יונה

ולף התפלה ערבית רשות תפלת שבת ויו"ם תוכה ב"כ מו"ק ומת"ב כ' לגיתה אלא דבלא"ה סתירה בל בשמים בתו לחיים בשמים ראו לחיים בהשמים אלא שמתבר אם"ם לבטלו בסה"ם בשמים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אז ר"ה בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ם אחר ל"ל דמ"ח כ' שיל בל' שאחר תפלת ערבית בתיקנה שתתבת מקדם יסרבל' והזמנים אף דר"ב בבלל זמני' מ"מ לא בוון בל ר"ם ובירבה דרבל נקב ואתי ומנו ביש אם אם מקדם בשבת לא יבל אם"ב דר"ם מקרי שבת · ובוד בזה לא ידם מעיקרא דר"ה בבלל זמני' כו' ע"ם וב' במת"ב כו' רס"ח בהבנים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אחר בל יו"ב אם ר"ב בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ב אחר אם מן אם"ם בב"י בשם רבינו יונה

מלוחדים

יב משום דרבי האמורי וכו' · והלבוש כתב משום שאסור להתענות בעי"ט וכ"כ בהגמ"ג ומ"ם סי' רמ"ש ובקה דמ"כ גם הבטולים הים לבם לאכול בע"פ ואפשר כיון דלאו רובא דעלמא ניכו לא מפרסמת מלתא כולי האי ומיהו לעשה הלבוש ל"ש: **כתב** בס"ל אין מזיחין לאכל ביום קבורה להתענות בתענית אלמי ר"ה עכ"ל ואנן קי"ל בין"ד סי' שע"ה דמותר להתענות ומ"מ יש ללמוד מזה שיש לתקל בתענית אלו במקום שיש מלקת חולי וא"ל התרב עיין סימן תרס"ו אם לא מי שמתענה יותר ממה שהתנו הלבוד: **יג באשמורת** · מפני שרגילין לסיים קודם עלות השחר (מהרי"ל) ר"ל כיון דרוב הטעמים רגילין לסיים קודם ע"ה תקנו לעשות לף אם אירע פעם אחד שממשיך על היום ויוצלין וכ"מ בלבוש ונם לענין תפלה לא מקרי יום עד הנץ החמה: **יד ואין תוקעין** · להפסיק בין תקיעות דרשות לתקיעות דסיום לכן מפסיקים ביום ל"ה עכ"ל (לבוש) ממעט שגם בלילה שלאינו אין לתקוע ומ"מ בביתו מותר לתקוע להתלמד דדי בשמפסיק בכ"ה אבל בשנהגים כתוב הטעם לערבב הקטן ח"ל אין לתקוע בלל: **טו משום קרי** · ולכן אל יעמוד ממתו בלילי ר"ה לך אם הוא ליל עבילה חייב לקיים שותתו ויחזור ויטבול בטבריה (של"ה) ובכ"ה כתב לא יעמוד ממתו בשני הלילות אלא"כ היתה עבילה מלוה בלא היתה יכולה לבטל קודם לכן אז מותר ויחזור ויטבול בטבריה: **טז על הקברות** · ולהשתטח על קברי הצדיקים (סס) וכ"ה בנמרא ויקיף הקברות כדאיתא בתנודה ס"ק דמ"ק ואין לילך על קבר א' ב"פ ביום א' (כתבים): **יח נוהגים צדקה** · קודם שיאמר אם

תקפב (בס"ו ס"ק ב') אין כו' לאמות בסוף כל ברכה כוא אלא יאמר סברכות (שם) אפי' בסי בסיים בסוף בבתיים אלא שבתקיקים כו' · וכרבשם ל"ל בתרים אחת הבי"ן בל"ל: (בס"א ס"ק ב') יל"ל בס"ם בל"ל: (ס"ק ג') אי' קודם שיאמר כריך אבל בשאר מקומות כו' טוב ס"ם ול"ל אבל ביום בכפורים אחל בס"ז

בבנם אין לומרים כו' עיין לבוש:

באר היטב

סמולה מון מבבל בנרים ויש לבשוחה קודם שעם ו' מ"ל ובסי' תקס"ם סי' מ': (יב) קודם · ובפעיין בזוהר ובבתבי אמר"י ול"ל מבשמא מבגדול ל"ל לאבול קודם לאר בדום לא יבשה בן ובסי' תקס"ר · בתב בב"ל אין לאבל לבתענות ביום קבורה עכ"ם בתב בס"ם ואין ס"ר בי' בס"ם דמותר לבתענות ומ"מ יש ללמוד ממנו שיש לבקול בתקנות אלו בלבד בשבת ביום מלקת חולה ול"ל בתרב בדום אם לא מי שבתענה יותר ממה שבתנו פלינור ס"ם: (יג) **באשמורת** · לף שבמבך על בדום לבוס: (יד) **ואין** · גם בלילה שלאינו ובכיתו מוכר לתקוע ומתנגנים בשאר דאסור אפי' בביתו: (טו) **מכבסין** · ומ"כ לא ינהגו בכ"ה בגדי רקמה ומשי בבבאר ס"ם ע"ש: (טו) **לעבול** · מפרי"ל שבל עלמו ג"ם בשב"ם ובש"כ · בתב בבל"ם אל יבשה מבשו בגלי ר"ם לף אם בוא לא בבלים מייב לקיים עומתו · ויחזור ויטבול בטבריה ובבנ"ב בתב לא יבשה מבשו בשני בלילות אלא"כ בשיה בבלת אלא בשיה יכולה לבטל קודם לבן אז מותר ויחזור ויטבול בטבריה ועיין ס"ם בדר אהבן · וכן לא יבשה עם אשתו אמתן וקלות רשה: (יז) **בקברות** · דגים בקברות מקום מנוחת לצדיקים ומפיקר בן בוא מקום קדוש ומטור ומבשלה מפקבלה יותר ומבשלה על קברי צדיקים אל יבשה בשמחה אבל בדאיתה לף בוא מבשה בבשה בבבלה יותר ומבשלה אל קברי צדיקים אל יבשה בשמחה אבל בדאיתה בתב"ע מ"מ בזה שהוא שמוש מלוה מלום ·יל' דבתמה לא ב"כ ואותמה יום הדין עלי' ב"כ ומסתמא מחלה בלב אבל אבל בלי רשותה לא ס"ם ולפ"ד דבל שיהנו בן שמוש מנהג פריסות של מלוה משיקרת מדעתה דסיי בשלת בתמתו לו בשוה נמוני' שלריכים פריסה וכמ"ש חי"ל אסור לשמש בסני רשון ואינו מדאוריתא רק אבשבתא וכן ניחא תבלות דאסור בתה"מ ומייתי נס כן אסמכתא וינתה דוד לאת בת שבע כי' אם"ב דדוד סיה זהיר מאוד במצות בוסה כדדרשי' דהמעתה ערבה אמסה אם"ב לא שיתה ביחוי אבלו וא"ב כל שא"ב שנתפשה שתנוב לבתמיר מפיקרת מחלה על

תקפא (א) מבוסס · בבה"מ ובבר"י כ' שאינו מוכרח וי"ל דמשיר אמירת ג' פעמים לף דאומר

ברוך אתה בשם וכ"כ ספר"ח ובמ"ח בתב בדף ס"ו בל"ל שיקר בכמנ"ל עיין בזקן

אהרן סי' ולפ"ז שעשה בהמלך הקדוש אחזור לראש אחזור ואומר קדושה ב"כ וכשיהו ס"ה ובו'

בתים רבים סי' ל"ח אם תהה בשבי"ת מלך מוסב לדקה ומשפט כמו בכל בשבת לריך לחזור ולהתחלל

ע"ש: (ב) בש"ע אם אמר כו' ובתב בספר מעש יהודה שאם התחיל הברכה שאחריה ואזכר אחרי

תכ"ד חזור לראש: (ג) בש"ע ס"ב בשבת בתיתיה · כ' מה"ב בשם בברכה מעין שבע שעה ואמר

האל הקדוש בתב בבכנס"ב דאחזר ואספר"ח חולק ומ"ל דמ"ח וכ"כ בן סמלך שיתן דמ"ש

ובמעט יהודה כ' בספר"ח ודעת הממ"ב בבכנס"ב דאחזר וכ' אלפי דברי הקדוש האר"י ז"ל מוכח

בש"ע ונם רש"ל ביישבו לדבר סתר אלא שתנו שעה לפי הבשבת והסתימו נראה ע"ש: (ו) בש"ע

אומר בתפלה וכו' ואם עשה אלא אזכיר מעין י"ם מהאירין אותו ממ"ם בב"י בשם רבינו יונה

ולף התפלה ערבית רשות תפלת שבת ויו"ם תוכה ב"כ מו"ק ומת"ב כ' לגיתה אלא דבלא"ה סתירה בל בשמים בתו לחיים בשמים ראו לחיים בהשמים אלא שמתבר אם"ם לבטלו בסה"ם בשמים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אז ר"ה בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ב אחר אם מן אם"ם בב"י בשם רבינו יונה

מקדם יסרבל' והזמנים אף דר"ב בבלל זמני' מ"מ לא בוון בל ר"ם ובירבה דרבל נקב ואתי ומנו ביש אם אם מקדם בשבת לא יבל אם"ב דר"ם מקרי שבת · ובוד בזה לא ידם מעיקרא דר"ה בבלל זמני' כו' ע"ם וב' במת"ב כו' רס"ח בהבנים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אז ר"ב בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ב אחר אם מן אם"ם בב"י בשם רבינו יונה

שערי תשובה

(יב) קודם · עיין בס"ם ועיין בבנו"י ח"ב במחיבי במנבנ בבר"מ והלבוש ס"ם והלידנא נסוב עלמא אלא לאבל רק בוחים קאחוי אז מי' קודם לבינה לבב"כ כי בזמנינו נמבך אמירת בסליחות עד אור היום ובמיבא אמיד אבלה ס"ם אבור לאבל ולאבות: (טו) מבבבים · עבה"ם ועיין מור שבתב לובנים לבנים והתחרוים בתבו דוקא לבנים לבורות בסליחה במסב"כ בבלו ילבינו כו' והשלם נוהגין לבבוש בגדי יום טוב רק הבנים לובשים לבנים: (טו) לבטל · ענם"ם ומ"ם בשם בבב"ג דוקא אם לא היתה יכולה לבטל לקודם לבן, ליתא בבר"מ וב"כ בר"י דלף שאיחרה מבילתה אין לתמיה בזה ובמ"ש נמנס בתשיב תשמיש המטה מטות בוסה ובמה"ב בתב שבגן לטעם ובקיבה שתיהו ליל שבלה ומבל מקום יראה לביות בזוה כי קדום היום לאדומינו · ובמ"ח משיל לדקה בי' מ"ג בתב שאין בה ביד שום אדם לבטל עונה דאוריתא ואם נתבנה לו רשות רבתי לסמוך אם"ג דיל' דמאלה מתמת בוסה כדאיתא בסה"ע מ"מ בזה שהוא שמוש מלוה מלום ·יל' דבתמה לא ב"כ ואותמה יום הדין עלי' ב"כ ומסתמא מחלה בלב אבל אבל בלי רשותה לא ס"ם ולפ"ד דבל שיהנו בן שמוש מנהג פריסות של מלוה משיקרת מדעתה דסיי בשלת בתמתו לו בשוה נמוני' שלריכים פריסה וכמ"ש חי"ל אסור לשמש בסני רשון ואינו מדאוריתא רק אבשבתא וכן ניחא תבלות דאסור בתה"מ ומייתי נס כן אסמכתא וינתה דוד לאת בת שבע כי' אם"ב דדוד סיה זהיר מאוד במצות בוסה כדדרשי' דהמעתה ערבה אמסה אם"ב לא שיתה ביחוי אבלו וא"ב כל שא"ב שנתפשה שתנוב לבתמיר מפיקרת מחלה על

ימים אלו שים בשם סדר מלוה ושוין מ"ב סי' תקע"ד ע"ש:

תקפא (א) מבוסס · בבה"מ ובבר"י כ' שאינו מוכרח וי"ל דמשיר אמירת ג' פעמים לף דאומר

ברוך אתה בשם וכ"כ ספר"ח ובמ"ח בתב בדף ס"ו בל"ל שיקר בכמנ"ל עיין בזקן

אהרן סי' ולפ"ז שעשה בהמלך הקדוש אחזור לראש אחזור ואומר קדושה ב"כ וכשיהו ס"ה ובו'

בתים רבים סי' ל"ח אם תהה בשבי"ת מלך מוסב לדקה ומשפט כמו בכל בשבת לריך לחזור ולהתחלל

ע"ש: (ב) בש"ע אם אמר כו' ובתב בספר מעש יהודה שאם התחיל הברכה שאחריה ואזכר אחרי

תכ"ד חזור לראש: (ג) בש"ע ס"ב בשבת בתיתיה · כ' מה"ב בשם בברכה מעין שבע שעה ואמר

האל הקדוש בתב בבכנס"ב דאחזר ואספר"ח חולק ומ"ל דמ"ח וכ"כ בן סמלך שיתן דמ"ש

ובמעט יהודה כ' בספר"ח ודעת הממ"ב בבכנס"ב דאחזר וכ' אלפי דברי הקדוש האר"י ז"ל מוכח

בש"ע ונם רש"ל ביישבו לדבר סתר אלא שתנו שעה לפי הבשבת והסתימו נראה ע"ש: (ו) בש"ע

אומר בתפלה וכו' ואם עשה אלא אזכיר מעין י"ם מהאירין אותו ממ"ם בב"י בשם רבינו יונה

ולף התפלה ערבית רשות תפלת שבת ויו"ם תוכה ב"כ מו"ק ומת"ב כ' לגיתה אלא דבלא"ה סתירה בל בשמים בתו לחיים בשמים ראו לחיים בהשמים אלא שמתבר אם"ם לבטלו בסה"ם בשמים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אז ר"ה בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ב אחר אם מן אם"ם בב"י בשם רבינו יונה

מקדם יסרבל' והזמנים אף דר"ב בבלל זמני' מ"מ לא בוון בל ר"ם ובירבה דרבל נקב ואתי ומנו ביש אם אם מקדם בשבת לא יבל אם"ב דר"ם מקרי שבת · ובוד בזה לא ידם מעיקרא דר"ה בבלל זמני' כו' ע"ם וב' במת"ב כו' רס"ח בהבנים בשם מאמר מרדכי דאם יו"ם אז ר"ב בשבת ומבת בתרבות ולא אזכיר בל יו"ב אחר אם מן אם"ם בב"י בשם רבינו יונה

מגן אברהם

(ד) **ואין תוקעים בער"ה** · כדי להפסיק בין תקיעות בסס דרבנן ובין התקיעות דר"ה שהם דאורייתא: (ה) **מכבסין ומסתפרין** · הטעם בטור להראות שאינו בטומים בו ויתבדר ביולית לגדף משפטנו וטל"פ לא יבבו ברחם הטמה בגדי רקמה ומשי כבמאר י"ט שיש לו מלבושים יותר נאים דמ"מ יהיה מורא הדין עליו אלא יבבם בגדים לבנים נאים וכ"מ בשם רש"ל:

תקפב (א) **וע"ל סימן קי"ח** · עמ"ש שם להלכה דאף אם אמר מלך אוהב לדקה ומשפט מוזר ומתאלל פעם אחת בחודש נדבה: (ב) **וצריכים הם לזקוף כו'** · כטור כתב שהמדקדקים נהגו כן מטעם דאמרי' בתלמוד' אין עומדין אלו ברכות שמוזין בהם תחנה וסוף ואם בא לשמות בסוף כל ברכה מלמדין לאותו שלא לשמות מטעם שמדינא אין לחוש לזה שברי אין עושין כן אלא המדקדקים וע"ל הטעם דהא הטעם שאין לשמות בסוף כל ברכה הוא כדי שלא יטמה האדם מעצמו במקום שלא תקנו מז"ל יבוא לידי מכשול בתקנות חז"ל כמ"ש סי' קי"ג מ"ב אין איסור אלא במקום שיש תקנת הכמים בתפות והודות' דהיינו בסוף כל ברכה מאלו פ"ב אם בא לשמות שם הוא איסור מה שאין כן כאן שאומה אפי' בכל הברכה ושם אין איסור כלל כמ"ש בסי' קי"ג ע"כ אין איסור אפי' במה שסיים בסוף אלא שהמדקדקים מתמירין גם בזה ונראה טעמם מפני הנכנסים שלא ידעו שאומר הכל בשמים ובתפות והודות' לריכים מן הדין לזקוף תחלה קודם שיאמר ברוך אתה כדי שיראו הכל שאומה אמ"כ בשיסיים ברוך אתה ובשאולן ערוך פוסק שהכל יזקפו אחר לריך לזקוף בסוף הברכה כיון שאומר הכל בשמים והאריך בסברא שזהו דרך כבוד וזה אין דרך כבוד ולפי מ"ש לק"מ ולנראה סי' קי"ג כתבתי

תקפא א מבוסס · וא"ל דהכא לא מסני שיאמר ג' פעמים כמו בסי' קי"ד בסמ"ק ובמ"ח בתב בסי' קי"ד בסמ"ק ובמ"ח בתב בסי' קי"ד בסמ"ק ובמ"ח בתב

ת סוד כסם רב סר סלוס ומרל"ם כסוף ר"ם וכ"ל נמ"ם מ"ם מ סם כסם רב סלי י סם כסם ר"י מגרמיזא ומסנ. תקנו וסמרר כ מסוף מוסיפות סוף ר"ם מ מיסרת חלכי כריתות ו' מ"ם ומוכרות ר"ב מרדכי רים ר"ם כסם מוסב רב מלי ג סוד וסמרדכי דמסכת יומא ד סם כסם מסכ"מ מלומנוסת

עטרת זקנים

תקפב (א) נוהגין לאכול תפוח סרוק ברבש ולא יאכל תפוח בלא ברכה אף שאכלו בתוך המזונות אחר ברכת המוציא (אגודה ה' ר"ה בשם הגאונים) והמנהג לאכל פרוסה הבוצעה בדבש לומר שתהא השנה חבאה עליו מתוקה ומובחר לנו (מהרש"ל) :

יד אפרים

(בס"ו ס"ק ג') יש לפי' סם לעיל סי' ס"ם כל"ל ע"ם כס"ו סק"ם ומיין בנגין מ"ס ל' קדם כפסוק כי כל כפנים כולם קדושים דבר לפם ומקבל (ס"ק ד') דסיקיר יום כ' לפ"ומים כו' כל"ל : (בסנ"א ס"ק ח') מנהם דסקר"ם רן כל כיום כולו כל"ל : (שם) בשפרש זקנים לפני כלומן זם לומר כו"ם נפקדם מרם ל"ש דסמם לין מיומיו רק מסנר דין מנלר כיום בר"ם דסל קלי כמ. ולמר לי' לפופר דסיו מכם מלו מלר ולמן ס"ם :

תקפב (בסנ"א ס"ק א') דכל עם פסי' מכמם מל"ל כו' וכן פוס בסמרי"ל ומ"ם ר"ל פסיות לים מוכן ומפנר מל"ל ורם לומני' מסיות ור"ל כרי לפנר מכרכות מיין כי' קנ"ם וס"ק כ"ל וכר"י קנ"ו ס"ק ג' כפם מנמות הכל"ל נגי מסיות מל מנמים ס"ם ול"ם לפנר מל"ל ולפי' מסיות ול"ל ומלו מלן דם"ל לסמיר לנוגות מנוגות ולנרך כפנ"ם מ"ל דסמנרן מכמולוגות סם נדנם כדרך מסיות לסרינן

תקפג (ב) דכם עם מכמם מל"ל כו' וכן פוס בסמרי"ל ומ"ם ר"ל פסיות לים מוכן ומפנר מל"ל ורם לומני' מסיות ור"ל כרי לפנר מכרכות מיין כי' קנ"ם וס"ק כ"ל וכר"י קנ"ו ס"ק ג' כפם מנמות הכל"ל נגי מסיות מל מנמים ס"ם ול"ם לפנר מל"ל ולפי' מסיות ול"ל ומלו מלן דם"ל לסמיר לנוגות מנוגות ולנרך כפנ"ם מ"ל דסמנרן מכמולוגות סם נדנם

תקפד (ג) דכם עם מכמם מל"ל כו' וכן פוס בסמרי"ל ומ"ם ר"ל פסיות לים מוכן ומפנר מל"ל ורם לומני' מסיות ור"ל כרי לפנר מכרכות מיין כי' קנ"ם וס"ק כ"ל וכר"י קנ"ו ס"ק ג' כפם מנמות הכל"ל נגי מסיות מל מנמים ס"ם ול"ם לפנר מל"ל ולפי' מסיות ול"ל ומלו מלן דם"ל לסמיר לנוגות מנוגות ולנרך כפנ"ם מ"ל דסמנרן מכמולוגות סם נדנם כדרך מסיות לסרינן

שערי תשובה

כם כל יו"ם ומת"כ כ' דיולם נגרכם מעין ז' וכנ"ם דם ס"ו חלק מל כתת"כ דמדמי לי' לאכילת פירות ומזונות כו' סלין שלם יסם סלם לינו יולם מעין ז' וכן נלסכ"ר דס"ם כ"ת דלם חל בס"ם ושכח לומר ותידעתו מ"ל לחזור בשתיר לסבדיל מל סכום מיין בדגול מרבנם מתם מסמים סמתבר מיכת כתסכם כיום לביומתו פי"ז פסיא מוסחות מרמנ"ם ולנכנסיו שמוריים בכל יו"ם נם כר"ם ר"ל ודלא כת"ר ס"ם וכתב כס"ם כלם סכת לומר מלוך מל כל סתרן בסמרית יולם ולפי' לם לאמר פ"ם מלוך מל רק לאחר יומם ויבא מתם כמ"ו מקדם ישראל ו' ם כזכרון ילם לם בתם"ם מכוח מלכיות לפסר מלרוך לחתום מלך מל כל סתרן דיומים דזכרונות ומוסרות לך לפי מ"ם מרד"ם וכלנו מנמסוקי זכרונות ומוסרות לומר מתוך לתחיתם פסוק אחרון מל תורה מפני שמלכיות לינו מוחם בנגון כמלכיות לנם קונסת כיום כו' מנמם מוס המלם מלך לם הוקנם בסקנדם שמל"ל כיום לריך לומר פסוק מלכות פסוק לתחיתם מתחיתם מתחיתם מפנין מתחיתם ס"ם ופם חל בשנת ומעם מתחיתם ולם מזכיר מל שנת דשת מכנס"ג מיתן תם"ו דיולם כיון מזכיר בתמנע מפרכם ומסר"ם חולם וכן כמם נדולים עיין לעיל מיתן תם"ו נגם"ם מ"ק כ' ונכר"י מת"ב מסכים ל"ב לפר"ת ומכם מכן מלם מסריעכ"ם מ"כ דנילם מ"ם. ומ"ם מסלריך דפסיר נומתחיתו מלך מל כל דשולם כ"לו ומכ"ם מס"ו ומת"ב מיתתו דלי' מדברי הס"ם כמם מעמים ומיין בנגין מרי"מל נ"ם, קדם כל מעבד כולם קדושים כו' מ"ם ומיין בס"ו לעיל מיתן מ"ם וכמ"ם ביד מפרים : (ה) מומר ומיין בפר"ם מם מתר בחול זכרון תרועה מ"ם כיון דכ"ך קנוש ומסוך בת"ו הוקנין מ"ב כו' בדשום תיבות מיתן מ"ם וכמ"ם ביד מפרים : (ו) בשנת . עכס"ם וב"ם מנל בסתר מקיומת כו' : (ו) בשנת ומיין בפר"ם מם מתר בחול זכרון תרועה מ"ם כיון דכ"ך קנוש ומסוך בת"ו הוקנין מ"ב כו' ע"ם : (ח) רם . ומיין בתח"ב דלסי מעם סוזכר וכרי"ו ול"ל שלמור בחול כ"ם מנרוך ליחר בר"ם ומיין מם מתמתי ביד מפרים לעיל מיתן ק"ם ומם כתמתי דמם מינו יכול לבין בנגין מתר מרי ומיין בס"ם מכתב בשם מסר בית דוד סי' מפ"ם ומפ"ם דמם מעמנין מיכור לומר כל מתנים ומומם מם מס"ן מפ"ב. ומתמתר סי' קכ"ד מפריכוס מיכור לנמוק כו' יל"ל מתין מיכור מלם בכל בשנה מבל מכל כיון דכל יומם לם מבדי ומכתם מבדי לית לן בם מבל מם מעמנים לפרים קול יומר מן מס"ן מם"ן ומלמי מיכו כנגן ומלמי לנמוק בסם מ"ם ומתדומתו לם לריתי מעכנ. ומ רק לנינור מוקים ומומנים ומומרות ים לומרים מם מס"ן בלתם ולם מומכיר ל"כ מנות מקדומים כיון מסם מסוקן מ"כ מום מקרם בחורם וכ"כ בס"ו מיתן מרכ"ם מ"ק ג' ומיין בס"ם לעיל מיתן דס"ו וכ"כ הר"ם לנגין לומרת מיתן מומר"ל מומרים מומר"ל. מומרים מיכור מם מס"ן מומר ולם מיכור מ"ם לם ולי"ל בלתם מלם יכמל מס"ן מתמלו ים יומר כמילם לומר מם כס"ן גם מסלר נומם מתפלה כדי לנוגין לנו מתמומר' המלם ומתנומים מ"מ לם יומר מנו מלם מם כמלר מנו ומירם מומנים מ"ם ומ"ם לם לר מ"ם לומר מ"ם מ"ר מ"ם מ"ר מ"ם מ"

שלא ממחת הסעודה והסוה הוא רמז על שדה תפוחים הידוע ע"פ הקבלה
מכ"ל: (ג) **שלא לישן** · דהי' בירום' מלן דדמיך ברים שתא דמיך מזליה:

תקפד (א) **א"א הלל כו'** · לפי שסברי הסיים והמתיים פתוחים
ולוך יאמר שילה ותש"ב שמוא: בפומים שגלה זכויה בדין מ"מ
ל"ל יכל ומכד מאימת הדין ופי"כ
נזכר לזכות: (ב) **מלין בין קריאת התורה** · ואומרים יום ליבשה בר"ה
שחל בשבת כ"כ לבוש וקודם לתקיעת
מוסר זכר לאילו של יצחק ומילה של
אברהם היה קודם: **שבמעתי**
שהגאון הרב מהר"ר פייוש
מקראקא ז"ל היה מל בר"ה ולא קמה
פיו אחר המילה אלא בשם המלוכלך
בדם מילה תקע בשופר לערב
מלות מילה בשופר:

תקפה (א) **מעומד** · דכתיב
יום תרועה יהיה לכם
ולעניין מלכם דגבי עומר ובשומר
כתי' תרעם בקמה אל תקרי בקמה
אלא

מאמר ומוכ אם הם מחון לעיר ויש לילך ביום רחשון אחר ממחה קודם
שקיעת החמה ואומר פסוק מי אל כמוך וגו' אל"כ: ן שלא לישן ·
אחר"י אחר שאחר מחות מוחר לישן שבכבר נחשורר המלאך ע"י התפלות
והתקיעות וכב"ח כ' שבר"מ היה ישן בלילה הקנה וביומה בטל כישן דמי:

תקפד א"א הלל · ל"ל קלת
האומרים הללים בכל
יום ומתרמי להם הלל ביום ר"ה
היאך אומרים אותו ול"ל כיון שלא
אותו דרך שילה רק דרך תחינה
ובקשה מרי דהא מנהג פשוט לגמור
בגיל יה"כ כל הללים ואומרים ג"כ
הלל וגם י"ח הללים כל יום ויום והלל
בכלל ואמרי' הקורא הלל בכל יום ס"ן
מחרף ומנדף אלא ע"כ בדפריסים:
ב א"ם כתב הרב"י בשם כל בו שלא
לומר א"ם הפלנו לפניך שלא"ח וידוי
בר"ה וכ"כ הזהר אבל לומר פסוקים
שיש בהן הזכרת חטא אין קפידא כיון
שאינו דרך וידוי (כ"ה סימן רל"ח)
ובס"ה כתב בשלא בשבת התפלה אז
כשמפרש המאחיו מרי ולכן נכון להתודות
בשבת התקיעות בלתם בין סדר לסדר
ובסי' המזהר לריתי שמש"ח מפלנו
לפניך כלומר אבותינו חטאו אין לנו מלך עולם
אלא אתה לכן עשה עמנו למען שמך
מעשה בגימטרי זאב
סי' ר"ע וכ"ז בסקום
שמנהג לסול בב"ח
אבל בסקום שנוהגים
לסול כל אחר בביתו
נוהגו לסול אחר יציאת
ב"ח וכן נוהגין בארץ
הוגרמה ובכל ארץ
ישמעאל ואומרים ג"כ
הגאולה ויום ליבשה
בשרש מילה בשבת
כמו בשאר שבתות
בשחל מילה בהם
(מהרש"ל) אבל בשחל
מילה בר"ה בחול א"א
יום ליבשה וכן בכל
י"ם חוץ מי"ם אחרון
של פסח בשחל בהם מילה אומרים יום ליבשה אפי' בחול משום דקריעת ים סוף היה בו ביום: **תקפה** (א) נוהגין לתקוע עלותביכה · ויש פקוסות שנוהגין לתקוע ביום ראשון על הביכה ובימים
ב' בפקומו (כל בו) ואין נוהגין כן אלא תוקעין כל ב' ימים על הביכה · וראוי ליתן לתקוע לצדיק והגון ובלבד שלא יהא מחלוקת ברבר (ס"ח מ' תשס"ד) ואחר קריאת התורה ותתקיעות שתוקעין על
סדר התפלה תוקעין בשופר בלי פקוסות ותוקעין אצל החזן ובק"ן ווינא היו נוהגין שתוקעין אף אותן התקיעות על הביכה ואותו התוקע עולה על הביכה חבץ קורם שתתחילים
מוסף ועוטר שם עד סוף התפלה ורבינגא שבנגה זה נתיסד מהגאון המופלא מהור"ר וואלף ז"ל בשחיה אב"ד ור"ם שם ובשעה שתוקע אחר קריאת התורה הקהל יושבין אבל בתקיעה שעל סדר
הברכות שהוא דאוריי' צריך גם השומע לעמוד ופי' על איזו דברים שהצבור צריך לעמוד עצ"ת ה' לעולם תעמוד ע"ל בפי' ח':

יד אפרים **תקפד** (במג"א ס"ק ב') ולכן נכון לפתוחה ולסרב תקפיו בשבת כו' כנ"ל: (שם ס"ק ג') ושיין סי' תר"כ בסג"ס כנ"ל וכ"ל שמלבים שם בשבת פשוטם בלו בס"ם של שבת פשוטם ס"ם לר
בפדיפינו לין נוהגין כו':

תקפה (במג"א ס"ק א') מעומד עיין לעיל סי' מ' ס"ק מ' מנהגי שנם הברכם הסיים בפעודה (שם) וגם הסומע כו' ר"ל שמעם הדבר שלין עומדין בתקיעות הרתיעות לפי שמעדין בתקוע על סדר הברכות בסם תקיעות
סלנור ולא שמע הפקיעות שבל סדר הברכות ושמם תוקעין לו לכוליתו סוף לריך לעמוד ב"כ הרבב"ז וכנס"ג כתב ס"ו לא ידעתי מל"ל מם שבסופם יתמיב לעמוד דלי מבום מליקם לכם מעומד וזו לתוקע עלמו
אבל לשומע מל"ל כו' ע"ב בכנס"ג ובוקם הבריו ומ"ם שם ולא לינם מקבילים לא ישיב בכם מיוב כו' מעומבם קלת ע"ב:

באר היטב

ביום ראשון אחר מנחה קודם תקיעת כחמה ותש"ב ומומר מי אל כמוך וגו': (ז) לישן · אחר"י ז"ל אחר שאחר
מלות מוחר לישן שבכבר נחשורר המלאך ע"י הפלות והפקיעות וא"ם כתב הרב"ם · ויש ישן בר"ם · ויש ובכ בטל
כישן דמי עיין תוספות מס' ע"ג דף ס' ע"ב שם שמקנו לברכות בשעורה בר"ם:

תקפד (א) אל · הפלות הללים בכל יום [ואמרתי לפם אל בר"ם ו"כ מרי לאומרו אמ"ם]: (ב) א"ם
כתב ר"י בשם בכל כו שלא לומר אבינו מלכנו אמלוכו לפניך שלא"ח וידוי בר"ם ו"כ הוחזר אבל לומר
הפקיעם שיש בהן הזכרת חטא אין קפידא כיון שאינו דרך וידוי: וכב"ה כתב דשלא בשבת אמרנם מרי ולכן
נכון לחזרותם בשבת הקיעות בלתם בין סדר לסדר: ומי' שמחזור ראיתי שאמרם א"ם מתאמו לפניך כלומר
אבותינו חטאו שעברו אבותם נגדנוים ואנו אין לנו אלך מלך אלא אתה לכן עשה עמנו למען שמך ע"כ וכזה
נמי בב מנהגינו שאומרים בר"ם · ס"ם קרא רוש בזר דינו ל"ל שיש לומר רוש בזר בנשאשר אחת דשייכי לסדרי
השיות שיקרא ס"ר ברוש שיש בנדרים ומם שבאחר יסיה לרחמים כי לוה ס"ר יסולים שמקבלים לבשבה לרחמים
ובן ובשאנם וכו' אמרינן רוש פנדרים לא יסבוק בין רוש לנדרים ס"ו אמר' תנ"ל ס"ק ו' ע"ם · ול"ל כלם
בגיר"י · אלא ומבל כי מתילם בגדולה אמלוכם עמי אמר"ר: (ג) אמות · לבל בשבת אם לא בשבת ובס"
בגיר"ם · ולזקא בשיחים ובשלות ולא בשנוים מ"ם: אמר"י ז"ל נמב לבנות בר"ם ויש"כ ואחר מי אמיתו בנבם
בימים אלו אין בשמחו ובלוחם אם אמר כל מי שנבנם אם אמר בנבנים בגדולם אמלוכו אמיתו אמם דיינין
לים בנ"ד של אמלה ובשבו מרגשם ובא לו בבנים אמלוכו: (ד) מלין · כתב ס"ו שמעתי שבשמון מסור"ר
פייסם מקראקא שים אל בר"ם ולא קמ שיו אחר אמילה אלא בשם אולכן בדם מילה אקב בשופר לשבר אמות
מילה בשופר: בשבל בשבת אל"ם בשמון זכור ברים ואלין אחר אחרי ואומרים יום ליבשה ובחולי אומרים
בשבלת ולא"ם יום ליבשה ס"ם בכל י"ם אל"ם ואיין לנבם · ומי' מי' ס"ו אם"ם:

תקפה (א) **מעומד** · ולא אקע מיוכב יצא אל"ם אל"ם: לבשבת

(ג) אמות · בבנים ובתבו בבנו"ר ס"ם אמיתו אלא יכול לילך לבבם"כ ובסלירו לו בנין וב"כ שיתקנו לו ואחכל ולא רלם ובתמתם בסלרתם בדר אלא לאחכל עד אחר זמן
ילאלם מבנם"כ ובאחר בשלימו תפלתם ולו לבאת לה תכם ודרם דברי בבנים כמו שמה ה' מו שתים ואיתרו מלבאת ובתב אלבאמרם ל"ל שבנדרים אלך אחר ל' ל"ם וכו': כ"ם בוחנו אל זמן
ילאלת בר"כ לבילו אחר זמן תפלה חמן תורם לחוד אלא אלם לא דאתו ולא אם בם ברים ובולך לבבם"כ בים בר"ם לבאת אחר זמן תפלה דקל"ל בילבתם בר"ם ס"ב דבילם לאחר תלים לם
ובו' ולא"ר אחבר דבוחת בנובר רק אלא יקרים לאמל בבנל מיתות בים לו אבל לא לאחר בולי אחר לר ים לדאות לא"ם לבר ל' דבנו ר"ל שבתם לאחר אחר זמן
ולא ולא ג"כ בים בלאמתוקי בר"ג ובין דבלא' בתיקו אבל בדרך לבתמיר ואם רלו לבתירו יתירו לו בדין מדרים בבם לנורך יו"ם ע"ם ואמי לימי מבין בדא ס אר"ם דבתם כל שיובנים
לאמת ולא יאלו ג"כ בים בלאמתוקי בר"ג ובין דבלא' בתיקו אבל אבל בדרך לבתמיר ואם רלו לבתירו יתירו לו בדין מדרים בבם לנורך יו"ם ע"ם ואמי לימי מבין בדא ס אר"ם דבתם כל שיובנים
עדיין לא בבתר' זמן ר"ד אבל"כ בלן אם בם אלא יאלו לא אלא אל עבבבה אלאים מתמת זמן יאלתם בר"ם לבאת אחר זמן יאלתם אבל בבתר' אחר זמן יאלתם אבל בבתר' אחר זמן יאלתם
רק על זמן יאלתם אן בתפלה ואחן זה בבר מבתיים לבן בראם אבם אין לו מיתתו לו לו לבקל בבם בבבם לאים בם אין לו מיתתו מולי ולבקם אלין אלים אלים בבבם אבל אבל זמן יאלתם אבל אבל אבל
לבקבן סימן תרנ"ב בתב"ם דאבלו מבינתם אמר לבי מבא בדרך ומלבם אינבא לבקום לולב יש לו לבתתין בד מלות ולא יתבבבם אבל אבל אבל

ב ס״ר ס״ם כנ״מ ור״ם כ״ם ר״מ ר״ם ס״ר ר״מ ר״ם ר״ם ר״ם

סס עליבותא מסתייס פי' שע"י סטוא דולג ומתעצב ניגול אח"כ מסרעה סהיתה נגזר עליו סיינו נמי בסך דתקיעות של ר"ס בתס נאמסו ולא תקעו הוא סיבה מאתו ית' שתירע להסס כן וכזה מרלסה להסס הקב"ס שירע להסס בסוף הסנה ל"מ שיחזרו בתשובה וילסעבו ע"ז וע"י זה יתכפר להסס מה שמתייבו וע"כ אמר בס"ג דאס בתס תיקלע בשבת אין שייך לומר כן שהקב"ס מרלסה להסס אלא דוקא בתירע מקרה בזה אז יסרסרו וילסעבו ועליבותייסו מסתיי' לזה שלא יאונה להסס אח"כ לרה כלל נמלתו גם דברי מהרי"ל לודקיס : **והך** מריעים לה בסוסה פירש ב"י שיבואו עליהס מוריבס ויריגו בסופר בתעניתות ורס"ל פי' שיבוא להסס רע :

ופעם ח' בא לי בתלוס פי' הסטוק בתלוגרות וקול סופר הריגו לפני המלך ה' שפי' ע"ד הגמ' הזו שיהיו נזהרים לקייס התקועה ע"י סופר קודס שתהיה התקועה ח"ו בסוף הסנה מאתו ית' וכזה אמר לפני המלך ה' כלומר קודס תקועת המלך ב"ס ח"ו :

ועוד הביא בסוד ו"ל רמז לדבר אין שנן ואין פגע רע ר"ת סופר פי' כסיס סופר אין פגע רע וקשה היכא רמיזא אין שנן אדרבה להיפוך משמע מ"ו וג"ל דהוא ע"ד שמגינו בתדרש שבשתאל עלמנו מלמד זכות על ישראל ואומר יש לך עם כמלאכים כו' ע"כ אמר כאן שנן ואין פגע רע כלומר אף שהשנן שם הוא מ"מ אין פגע רע כי הוא עלמו

נכסך לשובה ממילא הוה כאילו אינו שם כלל ואינו שייך אין שנן :

תקפו (א) **בשל איל וכפוף** כו' · תע"ג דנקע הס"ש הכי תרתי במדת מחתת מ"מ איכס שויס דכפוף הוא עיקר המצוה לכתחילה ולא יצא י"ח לכתחילה בכפופו אבל בשל איל אינו מקרי לכתחילה אלא מצוה מן המובחר וכ"מ בטור דכ' נמצא שיש בו ג' הלוקים דהיינו של פרה פסול לגמרי אחי' דיעבד זה אינו מינים כגון עזים ויעלים שטופים כשרין בדיעבד זה אינו ב' וכפופים כשרים לכתחילה זה אינו ג' ואח"כ כ' ומ"מ מצוה מן המובחר לחזור אחר של איל לזכור עקידת יצחק והיינו תוך ממנין הבלבה דנקע תחילה כי הנ' הם מצד הדין אבל של איל אינו נכנס כלל בגדר הדין אלא בגד מצוה מן המובחר זהירות יתירה וכ"כ ב"י והא דכ' הטור תחילה שופר הרחוק לתקוע בו כילד שיהא של איל וכפוף כו' זהה הכנים גם מצוה מן המובחר בכלל ומ"ש אח"כ אם אתין לו איל וכפוף אמר כן דרך לא זו אף זו נ"מ אין לו אל איל דשמיטת דמובחר דיעבד אלא אחי' אין לו כפוף ועי"כ שייס בפוף ולכתחילה בפי' שיהא כפוף ואחי' בשל איל הרי דשמיטת דמובחר שייס ואין לשעות ולומר דהך ומ"מ מצוה מן המובחר הוא הלכה הבלבי כמ"ש קצת דזה אינו ד"ל כ' לא הל"ל ומ"מ מצוה כו' אלא ומצוה מן המובחר כו' כיון שזה מ' מהלקיים אלא ודאי שהוכרח לנו תע"ם אתין זה מצד הדין מ"מ הוא הבאמיתה היפה לאחלי לאחסר ומ"מ בהדרי בתחבר' ולכתחילה מצוה בכפופים ובכל הכפופים תוקעים כו' והא דא"ר אחבו למה תוקעין בשופר של איל ל"ר נקע איל דאחר כפופים נמי הרי לכתחילה אלא בשעת דמובהא קאמר וה"ק למה תוקעין בשופר ומחזירים עליו לעשות מצוה מן המובחר כדי שיזכור עקידת יצחק שכ"ל וכ"ל דלאו דוקא של איל אלא הוא הדין כל מיני בהם הם בגלוים בכולל זה לזכירה עקידת יצחק שהרי בסי' תקפ"ג כתב ומחולין דאם בהם ואיכיין לזכר עקידת יצחק ובזה ניחא לי דברי הרמב"ם שכתב וז"ל שופר שתוקעין בו בין בר"ה בין ביובל הוא קרן הבהמה הכפופה ומן מקרן הבהמה שכ"ל וקשה למה הולרך להזכיר מן מקרן הבהמה כיון שזכרו תחילה אלא הכ"ל וכל אחר הפוסרות פסולים ותו למה לא זכר גם בסיפא הבהמה הכפופה אלא ל"ל דתרתי קאמר תחילה אמר לכתחילה יהיה בהם וכפופ ואח"כ אמר בדיעבד פסולים האחר מן מקרן הבהמה ואינו אפילו עשוי הכשר בדיעבד ואינו בהם בכל מינים בגון עזים ויעלים ויש לחוש לזה מפסקות שור שם בהבנים ושם עזים"אל ולבי ויתמוד ויתמוד היינו יעלים וכי הריני אמינא אל אחר שזכר שם בהבנים זכר נמי יתמוד אמנה בכלל עזים ומנו מוכיח עליו שקורין אותו אשנעב"ק בדפרש"י והיינו כמו עזים שזכרים שלהם נקראים בחא"ק ה"ג נקראים אלו אשנעב"ק כי גדולו בשלא אמנה אבן כ"ב ב"י וכ"מ בשם הכל בו וא"ה שהכל בכלל בכם הרמב"ם ואע"ג שהבה הכ"מ שאין זה בתשמעות דברי הרמב"ם ופי' בדרך אחר בגלע"ד כתבתי וזאת מוכרח דאל"כ למה לא זכר מדין אל דלוס שזה זכר לעקידת יצחק אלא ודאי שכל אלו בגלוים בכלל אל אמנה בא לרמיא אלא פרה ואחר בהמות וא"כ הוה שיטת הרמב"ם בשיטת הרא"ש והטור אלא שמהדרין מן המהדרין נוהגים לחזור אחר של אל דוקא דהוא זכר אפי' לאילו של יצחק בהמות וא"כ הוה שיטת הרמב"ם בשיטת הרא"ש והטור אלא שמהדרין בגלוב כתיב ולקחתם לכם מבלכם ברם הכא כתיב יום תרועה יהיה לכם מ"מ · נראה פירושו דבני לוב כתיב אלו לקיחה ממש שבלקיחה תהיה מבלכם וכן בגלית כתיב ועשו לכם דרשין הבשיה מבלכם ולא נזול מבא"כ כאן כתיב יום תרועה יהיה לכם סמוך לכם לתרועה ולא נזכר עשיית השופר כלל אפי' אתרועה תהיה מ"מ לכם יהיה מאיזה לד שיהיה אלא עשייה כלל : (ג) **והוא שלא נתכוון לזכות בו** · פירש שלוקח אותו ממנו דרך גזלה ואין כוונתו לזכות בו שיהא שלו אלא כדי שיתקע בו בבשיו ומל זה כתב הטור ואף על פי שהוא גזל הא אמרינן דיולא בגזל וכ"כ ברמזרש בהדיא ומו"ה ז"ל רולה לפרש זה אשופר של הבקר ועקה הדבר מפשוטו וכתב על הב"י ואחרי ליה

תקפו א איל . לזכר עקידת יצחק וכפוף שיכפפו לבם למקום : ב פרה · ה"ס שור מפני שנקראו קרן ולא שור : ג מבהמה טמאה · הקשה ל"מ רבקע"ס דהא בהמה טמאה ל"ל קרנים כדאי' בגדה פ' בא סימן ולא ע' במולין דף כ"ס דקאי אחיה פ"ש ופ"ש בהו' ד"ה אלו הן וכו' וכ"ה בראש"ס ובמי"ד סימן ע"ש דקרנים אין מוציאין לא מסקא חזיר ומ"ש הפ"ש דלא קיי"ל כהאי דלא הוכשרו וכו' ולא ע' בשבת דף כ"ח ע"ש והטעם דאיתקש כל התורה לתפילין כדאי' בקידושין דף ל"ה גם ל"ל דראם טהור הוא דמתרגמי' ותלו' וכ"מ ושוד דהא יש לו קרנים ולמד סי' הוא סי' שהרה : ד **ותקע בו יצא** · דאין נזל בקול ועי' סס' תנ"ד וא"מ אין מברכין עליו ועי' סס' תרל"ח וכ"ל דמותר ליטול שופר מבירו בלא דעתו ולברך עליו כמ"ש סימן תרמ"ט ס"ס ואמ"נ דשופר מתקלקל קלת בתקיעתו אלא עלית התקלקל נ"כ קלת ואפ"ה שרי כמו שכ' סימן י"ח ולוכל למיסס שיתקע בו הרבה כמו בסעדרים דלמה יתקע יותר מכדי מיזוגו כנ"ל : **ה נתכוון לזכות** · משמע בטור וב"י ורא"ש דאפי' היה של עובד גלולים אם נתכוון הישראל לזכות בו לא היה יוצא דה"ל עבודה של עובד גלולים אם נתכוון לזכות בו לא היה יוצא דהוה ליה עבודה דמוכח כנ"ל : **ה נתכוון לזכות** · משמע בטור וב"י ורא"ש דאפי' היה של עובד גלולים אם נתכוון הישראל לזכות בו לא היה יוצא דה"ל עבודה גלולים של ישראל וכ"ה דהא קי"ל דישראל לא היה מבטל עבוד' גלולים של עובד גלולים משום בירה דלמא מנבה בה הבר מבטל לה וה"ל עבודה גלולים של ישראל כדאיתא במסכת ע"ג ד' מ"כ אל"כ מוכח בהדיא דאפ"ש שהיה לה בעלים מקרי עבודה גלולים של ישראל וכ"מ בתו' סוכה דף ל"ח דא"כ לא מקרי כלום הכל"ל דמיירי בעבודה גלולים שהיה לה בעלים וכ"מ ביבמות דף ק"ד והטעם כיון הישראל מייב בתחריתו מקרי שלו וכן פירש נבי חמן הגדולה מז' הבי' ב' רסי' קמ"ו דיש אומרים דאפי' לא זכה בה כל שנקרא שמו עליו אין לה ביטול ואף דלא קי"ל הכי והכאיה שמביא מנהתחבו ליהא כדאיתא בקידושין דף י"ז דמוכח

הוא פסול אבל גזל קרן ושיפה דהיום הוא חייב לו ולכשר וכן נפארש בירו' :

יד אפרים (ס"ק ו') מהרעם בשיס מגזר עליהם וכהי נמי כתב דתקיעות כו' כנ"ל (שם) כשופר כתעניתות עיין כנ"י תיתא מפני סלגות שיהיו מריעין בשופר בתפנית בפ"ב דתעניתא ובגלאם מזה דסך בתעניתות הוא פ"ם ובגם מהר כתיתות וכנ"ל בהיתה בפ"ב דתעניתא ו' פ"ב דרש סי' תקע"ו פרק ב' ובגלאם בגלאם בגלאם ב

ד"ס כ"ל מ"ס ח' יסיבת סיסם פלי קיסם לא מפילו לם כי: כלל ו"ם סס"ל סכ"ל כמ כי: מיין כב"ל סכסם דכמוסמיס דל"ס כמנו דמס"ל כ' לחרגין נני סיסם ומלם סנם כמן ל"ל כנם כמוס' דנ"ס סמכם דנס"ל

הגדרים כי: (פ"ק י') ומכם פמיוסם דכרי סרמ"ם כ"ס נני ניקב ובכמו מסמכנו כנם מרכיין מכמיס כמ"ל ס"ל כנ"ל ומנגם דומו ומנב סקנם נלינכמ נמרת דרכנן מומנו נכנסיין דומו ולא ריפא לים לאוקנר

נגמסת דומו מיין נב"ם מסר"י סלני לחיי כל ס"ו כ"ם ולא"ו מסרכ"ם מני' נב"ל כמו מכמנו מסוכנים ל"ל כ"ל כנ"ל ומנגם דומו מיין מכמנו ומנגם דומו מיין מכמנו ומנגם דומו מיין מכמנו

אם היה מעכב הנקב את התקיעה קודם סתימה וכשסתמו חזר הקול לכמות שהיה תחילה פסיומת דכשר ותימא מ"ש מלפסו זהב מבמון דפסול משום דהוה קול שופר ול"ל וכלא מכשיר אע"פ שאותו הקול שלאחר הסתימה הוא שופר ול"ל ומאי אי"ל מאחר שע"י הסתימה חזר למה שהיה כשהיה אלם אף על פי שהיה מעכב קודם הסתימה ועכשיו אינו מעכב לא מקרי קול הסתימה עכ"ל ולעד"נ כיון שהוא אינו אין נקרא כלל ד"א ול"ד לגיסבו זהב וכן כתב הרא"ש בהדיא וז"ל אבל מינו אפילו נתחמה קולו אין ד"א בורס שיצא קול וכל הקולות בכריס עכ"ל עוד כתב הרא"ש לא שמעתי טעם נכון היאך שהיה מעכב תחלה וסתמו ומעכב למה יהיה פסול והלא אין קול הסתימה כלל כיון דאזל למה שהיה קודם הסתימה ושיה כשר ותי' ב"י דלע"ס אנשהם לע"ג דעדיין מעכב התקיעה מ"מ שיהיה מעכב כ"כ כמו שהיה מעכב קודם הסתימה ומלא דהוי שופר ול"ל שהרי אין קול זה כמו בשיה אלם ולא כשעה שהיה נקוב וק"ל דא"כ דא"ל לשיות בבתחלה הא גם אם הוא מעכבו כשעה הראשונה נימא דא"ל לשיות ממש בתחלה כיון שיש עכ"ס סתימה אלא ודאי דאשכר לגמרא וקושית הרא"ש נראה לי דמיישיב שהסתימה נורמת שקול של השופר שהיה קודם הסתימה נתקלקל ממנת הסתימ' ונולד קול אחר ממנת הסתימ' בשלמא אם עכשיו אזר לקול הראשון ממש אמרינן שע"י הסתימה שהיה במינו נעשה בריה הראשונה ממש כיון שחזר הקול ממש כן משא"כ אם לא נולד קול אחר כמו שהיה קודם הסתימה ע"כ לא נעשה בבריה ראשונ' ממילא הוה הקול שנולד עכשיו דבר אחר ונע"כ פסול בגלע"ד: **(יא) אפי' בכל שהוא** · לפי שממנת רוח ומוחק התקיעה הסדק מוסיף והולך עד שיסדק מ' ול"ל הטעם דסדק נרע מנקב ויש שם מסרון דבנקב יש מקום להרוח שממנת התקיעה להכנס שם דרך המסרון ולא המולה ואינו מתחזק להסדיק השופר מה שאין כן בסדק שאין מקום להרוח לצאת משום הריוח וע"כ מתחזק ומסדיק סדק יותר וגם בסדק אינו מסדיק יותר אא"כ בתוארכו אבל נסדק לרחבו אינו מתחזק ומסדיק יותר לרחבו כי אינו כך בנקבו והסדק שיעו עכשיו בארכו ממנת שהיה שם איזה קלקול בחי' ע"כ בארכו אינו פוסל אלא אם כן נסדק כבר ברוב הקיעו כנ"ל: **(יא) ונשתייר שיעור בו'** · מיירי במעכב התקיעה ודומה לגיסבו זהב סעיף ט"ז משום כבי בשיעו שיעור אבל אם אין הקול משתנה עבור זה לא ידעתי טעם או ריח דבשיעו שיעורא: **(יג) לרחבו במיעוטו** · פירוש סביב הקיעו: **(יד) ברובו פסול** . דהו"ל כאילו ניטל משופר זה ע"כ אם נשתייר שיעור תקיעה כשר ו"ל דכיון דמשבינן זה שלמעלה מהסדק כאילו נחתך לגמרי מאי אסרי שיש בו שיעור דמכל מקום הוה ליה זה שלמעלה מהסדק הוספה ואמרינן בסעיף י"א דהוסיף עליו פסול אפילו במינו · וא"ל דהכא שאני דכיון שיש סדק בהיקפו לא מקרי מה שלמעלה ממנו הוספה כיון דאפילו אינו במינו · וא"ל הקול יוצא דרך לאותו החלק שלמעלה ושופר ח' אמר רחמנא ולא ב' שופרות · ובב"י הביא בשם הכל בו דגם בהוסיף עליו אם נשתייר בו כשיעור מותר לפ"ז ניחא אבל להפ"ע שלא אסר כן קשה וי"ל דלא מקרי הוספה אלא כשהיה תחילה תתיכה אחרת משא"כ כאן דלא נפרד מעולה: **(טו) פסול אפילו אם יש בו** · דשופר ח' ולא ב' וכן בהוסיף עליו בסעיף שאח"ז: **(טז) אלא שהרחיב את הקצר** · דכתיב והעבירה דרך העבירה בעינן שיהיה בדרך שהאיל מעבירו בראשו בבהמה מחייב: **(יז) זברותו** · פירוש כשהוא מתובר בבהמה עלה בולם מהראש ונכנס לתוכו ומוציאין אותו מתוכו וזה לא הוציאו אלא שנקב את הזכרות אבל אם הוציאו אז פסול דכל שאינו מלוי לא מקרי שופר: **(יח) עובי השופר לצד הפנימי** · פירוש שמניח בזהב על הטובי של שופר מה שמניח קלטו לפיו אע"ג דאין הקול משתנה ממנת הזהב מכל מקום פסול כיון שהקול יוצא אמלה מן אותו היקף הזהב ואחר כך מהשופר עצמו וזה אין בכלל הוספה עליו לא שהוא דבש הולך הקול מן השופר אמלה ואחר כך מן התוספת זהב וקשמעמ לן דאפילו הכי פסול · ולפי זה לא נלמוד מכלל אם הרמיק השופר ונעמ בו ותקע דבש אין הקול יוצא מתחלה לשום דבר אלא שמעמי פירוש הכני שפוסל זהב (משום) תחילה פסול מפי בהרחיק ומ"ה כתב המור ולמדנו מכלל שאם הרמיק כו' אחר שכתב פי' הכני הזה קלת דלא כפי' ב"י: **(יט) ולי נראה דאפילו כו'** · ולי נראה דגם הכ"ע סבירא ליה כן דודאי אין שום תועלת לבליעת כלי הפליון אלא דאי הויין שויים למעלה א"ה לגמלם ומא שופר אחיון בולם כל שהוא מפי מהפנימי והוה ליה מוסיף עליו כל שהוא דפסול אפילו במינו ע"כ הולרכו

אם היה הסתימה בולם גם למעלה ואז אין הכשר כלל:

מיעור הקיעה כיון שבלא סתום ופסיתה שעליו אינו אינו מוגרם שופר רק שע"י הסתום ופסתיתה שסותקו כם הוא מוגר ובלאם לסיום מוגרם שופר ועכיון שלא מוגר קולו לכמות שהיה מושכין לכמות מקול כמו נפסק בשלא מגיעו ובזיעה בו בתב הפמ"ג פ"ק י"ח: (שם ס"ק י"ח) עוכי הכמוגר כו' לפנ"ד מעיון בקשות ואגרן לגיין אם ל"ב אח"כ ויש מפרשים דבריו בפקום הקצר כו' והוא מדברי הרא"ש ופ"ח אח"כ אלא נמנים ובזיעה בו בתב הפמ"ג פ"ק י"ח: (שם ס"ק י"ח) עוכי הכמוגר כו' לפנ"ד מעיון בקשות ואגרן לגיין אם ל"ב אח"כ ויש מפרשים דבריו בפקום הקצר כו' והוא מדברי הרא"ש ופ"ח אח"כ אלא נמנים ל"ל פירוש שבעיא פסול שם ופ"ז בתב הפור ולמדנו מכלל כו' ע"ש ובכ"ו ומבין דשם לשון שם ומכוונים שמעוני עשה טוא כאילו אלוקים לעמים ומתמלאם של לד מהלל קרוי פקום שנתם פס ושיון בפר"מ ולאיתי לפני מעגיים שבולם לשמעים בדברי בפ"ז שנשם שנתם שבעיא בשם ב"ם בפשוט בדבר ופיין ב"ם בלוך בפרבי בים אמרים של מרוטת פרוטה כו' ל"ו וכ"ל אם אלפ"ז אם אם לין ב' גודלים בפקום שקבר בפ"ש יש בפקום בו בשאין שופר אחר אלא אלין לבלך דבר אלא שמעמי פירוש הכני שפוסל זהב (משום) תחילה פסול מפי בהרחיק ומ"ה כתב הפור ולמדנו מכלל שאם הרמיק כו' אחר שכתב פי' הכני הזה קלת דלא כפי' ב"י: (יט) ולי נראה דאפילו כו' · ולי נראה דגם הכ"ע סבירא ליה כן דודאי אין שום תועלת לבליעת כלי הפליון אלא דאי הויין שויים למעלה א"ה לגמלם ומא שופר אחיון בולם כל שהוא מפי מהפנימי והוה ליה מוסיף עליו כל שהוא דפסול אפילו במינו ע"כ הולרכו

אם היה הסתימה בולם גם למעלה ואז אין הכשר כלל:

ח ס נסדק לארכו פסול ל ל"א (יא) אפי' י בכל שהוא פסול

אא כ הדקו הרבה בהום או במשיחה **יא** (יב) *(ונשתייר שיעור התקיעה (י) ממקום הקשיתה ולמעלה לצד הפה) (כל כו) ק וי"א

יב דוקא ברובו ואם **יג** דבקו כשר אפי' אם דבקו **יד** בדבק

טו ר ויש מי שאומר שאינו כשר אלא כשדבקו בעצמו שהיממו באור עד שנפשר והבר קצותיו זה עם זה ס ואם נסדק כולו אפילו מצד אחד **טז** פסול ת אפילו (יא) חסמו באור והיבר סדקיו זה עם זה:

ט ת נסדק (יג) לרחבו במיעוטו כשר **יז** (יד) ברובו פסול אלא אם כן נשאר מהסדק כ לצד פיו שיעור תקיעה דהיינו **יח** (יב) ארבעה גודלים וכשנשתייר בו כך כשר אפי' אם מעכב את התקיעה נ ויש מכשירים בנשתייר אפילו שלא לצד פיו:

י ד דיבק שברי שופרות זה עם זה ועשה מהם שופר (טו) פסול ה אפילו אם יש בשבר שכנגד פיו **יט** שיעור שופר:

יא ו הוסיף עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו פסול ז אפילו היה בו מתחילה שיעור שופר:

יב ח **הפכו ותקע בו לא יצא בין הפכו כדרך שהוספכים** ההלוק שהחזיר פנימי לחיצון בין שהניחו כמו שהיה **(טז) אלא שהרחיב את הקצר וקיצר את הרחב** וזהו הדין (יח) אם הקע במקום הרחב פסול (ר"ן ס"ב דר"ה):

יג ס **היה ארוך וקצרו אם נשאר בו שיעור תקיעה כשר:**

יד י גרדו מבפנים או מבחוץ עד שעשאו דק מאד כמו גלד כשר:

טז כ לא הוציא (יז) זכרותו אלא **כ** נקב בו כשר ל אבל אם הוציא הזכרות ועשה ממנו שופר כגון שנקב בו פסול:

טז מ צפחו זהב במקום הנחת פה פסול שלא במקום הנחת פה כשר צפחו זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר נ יש מפרשים מקום הנחת פה היינו (יח) עובי השופר לצד פנימי שמניח שם פיו והצד החיצון מן העובי עצמו קרי שלא במקום הנחת פה ס ויש מפרשים דעביו (יג) במקום הקצר הוא מקום הנחת פה ושלא במקום הנחת פה היינו **כא** כל אורך השופר מצד הקצר עד צד הרחב:

יח ע המציירים בשופר צורות במיני צבעונים כדי לנאותו לא יפה הם עושים (אבל מותר לתקוע בשופר עצמו צורות כדי לנאותו) (ב"י):

יח ס אם נתן זהב על עובי השופר בצד הרחב היינו הוסיף עליו כל שהוא ופסול:

יט ל הרחיק את השופר ונפח בו ותקע בו פסול:

כ ק נתן שופר (יד) לתוך שופר אם הפנימי עודף על החיצון משני צדדין ונתן הפנימי בפיו ותקע בו כשר: הגה (יט) ולי נראה לפסלו אינו בולם בצד הרחב רק שוה לחיצון הואיל ובולם לצד הפה ותוקע בפנימי יצא כן כ"ל (וכ"מ מלשון הרא"ש) ר **והוא שלא ישנה קולו במה שהוא נתון בתוך החיצון**

כב ואם לאו פסול:

כא ס שופר של ראש השנה אין מהללין עליו י"מ אפילו בדבר שיש בו משום (טו) **כג שבות** כיצד

ס פשוט וכריישא שם ל הרא"ש שם בשם י"מ ק ס"ס בע"א בשם הרגש מהפרשים ר פור בשם הרמב"ן ס מנשם שם ובריי' הפפרשים ס פור ובריוקה בשם אביו ריב"ן ס בבריישא שם וכפי' הרא"ש דבמעומו פרי בנקב ב הרא"ש וחר"ן שם"ל ובפנמה מיי' וכן נראה מדברי הרמב"ם ג בפל הפשור ובפי"ן גיאות ד מבשם שם ס פור בריישא שם ובהרא"ש שם שם מבשם ובשופר ס' אחר רחמנא ולא כ' ת בריישא שם ובהרא"ש ובהרמ"ן שם ובפי' אבן ובפי' (לקמן בס"ס תק"ל בשנו סב"י) ס בריישא שם ב בם בנגמ' ובילד' ל פור ובה"ן ס שם בבריישא ג בה"ן שם ס הרא"ש שם וב"ל בשור ס פור בהרמב"ן שם ובפי' הרא"ש ק בריישא שם ובפי' הרא"ש ובה"ן שם ר הרא"ש שם ב מבשם

עטרת זקנים

(ה) אם תקע במקום רחב לא יצא (בתרוב מן המצר קראתי יה (אשר"י בשם הרי' והר"ן):

יד אפרים

(בס"ז ס"ק י') ובה' כ"י דכל מנסתם אע"ג דעביין כו' בל"ל:(שם) כיון שיש בכ"ס בתיעם כו' לפנ"ד בשום דגם בכ"י פורם בשם דמבר ר"ל ידי הסתימה ימיר קול לבמות שיש כיון שמעיקרו בשום שיש ופ"ר בשם מבשם שם · ובשמא בשמא שום זה דבר אא"ל מיעם קול שופר בנמשם כמו בביאתו נקב ולכך פסול כיון דלא מוגר פסול כיון שיש שום בנקב: (ס"ק י"ב) ודומם לגיסבו זהב כו' נראה מר"ל כמו בסם ס"ל בשופר בשנם קולו ס"ל ס"ר בהרב מלוו מ"ל מעמ' מבשר מוב לו בשיעם יש לשופר שנורם מיעו בקול ופ"מ אם יש בשופר כיון שיש פורם שופר פליו בלא בלילה בתחתון לתון בראשו לגיסבו זהב דנראם דלא מבני בתם מה שבאמר מיעור הקיעה לפנלם מבלישיו לגד בסם דלמן לא אלא מיעו הקול מהמת בתוש לו בתביאתם בשופר דבור קול שופר וד"ל אלא אמרי דבשיעו בקול טוא מתמת בסדק ולא מיעבם לן וכמ"ם בשמי' ס"בנסדק לרחבו ובתייר דבהר' לפי' מעבב בהקי' מבשא"ל אם לא בשייר בנמלא

לבל תוגה והשמידו דבריהם כתקו' עשה ולא נפל עליו גל של אבנים אסור לעלמו האבנים כדי ליטלו (סוי נמ') : **כד תוקעין בו**·ולא סרי לגלות אסרו אבנים למי שהוכח בבטלו אלא באבילה ובהכנה ומלות לאו לייבות מיתו (סוד סימן תרל"ה והג"מ ומרדכי פ"ו דעירובין) ובכ"מ אסור לעלמו מון לד"ל וכמ"ש סימן תקפ"ו ס"ה ולפי מ"ם סס סוף הסי' אם יסרחל אחר שלמו ונתבכך וכביאו בי"ם אסור לעלמו עמ"ם סס והקסה הלבוש דהא אפילו לכתחלה סרי לומר לאין יהודי להביאו מון לתחום דהוה ליה שבות דשבות ולא כן מלי לילמרך לעמיר התוקעים בו ואיתן דמייל בחון לי"ב מיל דהוי דאורייתא מל"ל ופסי' ת"ר : **כה עשה א"י שופר** · ל"מ דהא מולד נמור הוא לנו שבתב סי' תק"ח והוא נמרא בשבת דף כ"ט וא"כ אסור לעלמו לנתח בו דלא עדיף מלנו מונחים פניו אבנים ושיון מ"ם סי' הרל"ה וכ"מ בטור סס דאי אסור לעלמו אסור אפילו לנתח בו והר"ח שבמרדכי אסור דסבירא ליה כהמתירין מולד בי"ם ול"ל דהכא מיירי כעבעה ח"י סופר מקרן שלו דלא הוי מולד כיון שנמנו בידי אדם וכמ"ש סי' רל"ב ובנמ' מיירי מתקן בקבעת ישראל ושיון סימן שכ"ה ס"ד · ולא הפסולים בלתמון פסולי' גם ביום מי (ר"מ דשב"ל) ול"ד לנ"מ סי' תרמ"ט ס"ה דפסולי לחמון ניעלים בשני דהתם לוחן הפסולים מל"ם כשריס סס לאחר ימות המנ מס שלין כן כאן דפסול לנמרי :

תקפז א הבור או הדות · וטיינו שהוא בנגין תחת סקרקע כגון מרתף ואילך דאם הוכו כמוי למעלה מן הקרקע אף על פי שמקלתו תוך הקרקע שרי : **ב חבית**· אפילו הטומד בתוכו לא יצא (ר"ן) · **ג יצא** · ואם הוליא לאחו קודם לשופר לא יצא לכן לריך שיוליא הפופר תחלה דאז יצא אבל אם מל"ל שלריך שיליא הפופר והאוזנים כאחד דא"ל לעמלם : **ד בתחלת התקיעה** · אפילו לא יצאו לתוך יצאו ר"ם דכמאדם בבור והפופר בתוך טומע קול שופר כמ"ל וכ"כ הכ"מ : **ה וי"א וכו'** · ולאשון עיקר (רי"ו והרא"ם פ"ד ורי"ן וכן כתב לבוש) :

תקפח א הגיע החמה · פילא מכגל פסק לילה (רש"י) : **ב יצא** · וע' סי' ס"ה דאם הפסיק ממנה הוגם מחר לרחם וכ"ם הב"ח בסי' תכ"ב עמ"ם סס : **ג וי"א דדוקא**·ואם סמע קול הרמוי לאוחו בבת ב"ם כגון תקיעה והרועה והרועה ותקיעה יצא דלא גרע מהפסקה פסהיה ודוקא בתוקע בעצמו פסקינן לקמן בסי' תק"ן ס"ה דלא יצא כיון

מעטוס

עשרת זקנים

תקפז (א) ובן התוקע לתוך חבית כו' · ואפי' התוקע עצמו שם לפעמים שוטעים קול חבית ולא יצאו והוא תלוי בהבנתתם אם קול שופר שמעו יצאו אם לאו לא יצאו : **תקפח** (א) ואם תקע משעלה ע"ח יצא · היינו בדיעבד אבל לכתחילה צריך לחזמתין עד הנץ החמה :

יד אפרים

(בבנ"א ס"ק כ"ה) אם ישראל אחר מלוי ומתבבר כו' ל"ל מלא סיס דשמו מלמעל ע"ם דאסור ליטול בידים מיום מוקי כאמור בנמ"ם אם מלכן כתב ע' מב"ם ל"ל מסות ל"ל אם אמר ע"ו דמ"ם פסיקות מל אסקר ע"ם : (שם) כתב ל"ב מיל דסוי דאוריתא כו' אבל לדעת קלת פוסקים אף ל"ב מיל לא אמרי' ביו"ם אב"ם ובמשנות י"ל דמיירי אף ביום לו שופר אחר מרי לתקוע ביום לבמלנו ופי' בנ"מ מכילו בא"ר דאם יש לו שופר אחר מיל מיום ביום מסוכת מל מיל מיום ביום מל מיל מעשה דוקא בכפי גוונא מיום ביום לבמלנו : (פ"ק ב"ח) דפסולי מרפאן מיטלין בבני דפסם כו' ל"ל דאסא בא לתקוע בעל"ב אפי' לאחר שמת פיום ל"ם כן אין לתקוע בשבת אם אין מיום ל"ם אם אין לתקוע בשבת אם אל"ל

לענין לוגב דבשיר ניטל מלוגב ומקלתה כ"ם כיון דבקיבל בקיבל דינא כו דין מאר יחיד : **תקפח** (בש"ע סעיף ב') ואלא תון לבור ונמרה יצא כאן לריך לגיין סס"ק ג' בנמ"א ולאמוק מלבל : (שם בא"ח ס"ק א') ומשון זה מלי בסבמת מלדם כו' לע"ר בשיטת רש"ל דלשולם מחמלת מקקשים "מא מומת קול שופר לבר לף כשמבנן מקקשים מקפרבם בשנו קול מבדם ב"כ וכן מבולר בפרנ לשלי הם"ד דבמחלת מקשים בנא סוף יצא מחמני דלינון בחמלת מקקשים אקמי דלמרבב קולא וזה כוונת רש"ל שם מבמב לפקבוי לפקבוי לא רבם אם קול מבדם לא יצא מעם מלא קול מבדם יצא ר"ל שבשם מקשים קלים רק מישור מקשים לבד וזה ומבר לאבות מבלי מיבמרב קול מבדם שמו יצא אבל אם המ"ך מקשים יותר מוב גם קול מבדם מחבדם שמו וז"ם רש"ו אם קול מבדם לא יצא וסיינו שבמבנן מקשים עד מבמרבב קול מבדם ב"כ ולפני פריך ליפוק בתחילת מקשים מקמי דלמרבב קולא ומ"ל דבל דיש בזה לבר מישור מקשים ולמ"ד בלא סוף יצא פיום לו לבלם גם בזה אלא ב"כ דלינו יוצא כל בבאומה מקשים אבמה בשמרבב סיקול בשיף ובבמא ת"ם נמי אם מבשבם בם"ו מבל דקאמר ומבון דמבדן ריבוים כו' דבבם כבר בבמלי בקשים בולמי לם מיבוים בלא לבר דבר זה בבקיאות כו' עד ביומר לו בלמנו ולם"ו גם במעבה דבי' תק"ן אם יצא בתוקע בבר ושבבינו תוקע לבוליא הקבל הינו יוצאים גם לרמב"ן ב"ל עב"ל ולינו מביר שום מילוק בין מבשות לבשות דב"ם מבשות הוא ולין לו מבין לבם דבוה מבבם ובן בין שומע לתוקע אין מילוק דבא מיקר מלוה

תקפז (א) אם קול שופר כו' · דלא בסרא"ם דס"ל ה"שומדים בתוך לבולם אינם שומעים אלא קול הברה וכתב ב"י וסיכת שומעו קול שופר לו קול הברה ממבר מבבור ומהתקיב אחדם אל שפת הבור והתרסקו ממנו ושישור דבר זה תלוי בהבנתת מחדם אם קול שופר שמע לו קול הברה עכ"ל ולפ"ז גם בתוקע בבבה"כ ויש שומדים בתוך קלת לחוק מבבה"כ יש ב"כ בזה מיבות הבמבה לפי הרימוק מב"ם ולפ"ד להביא דאיש לדברי הרא"ם מדאמרינן בגמרא דבא דאמר רבה שמע מקלת תקיעה בבור יצא בתוקע ושאלה לגבאיה ואין אחר שמו והוא שלמו תחילתו וסופו בהיתר ופרכינן מאי לאימרא ומסיגן מבו דתימא זימנין דמפיק ריאיה מבמע מזה דאם תירע בלמנא בך לא יצא ובאן הוא סמוך ומפ"ם שייך בו ערבוב קול ק"ו אם כולו עומד בשפת הבור ואף על פי שבבריבם ב"י אלא הבר"ן מ"מ בין דבהרבם דוכתי מלינו שבדבר הבקיאות אין אנו סומכין עצמינו על שום דבר לומר מבשמוד על הבקיאות ק"ו כאן שהרא"ם ס"ל שאין לבבר דבר זה בבקיאות היאך לסמוך אמנם על הבקיאות אלבר אם התוקע הוא בתוך הבור יש לבעומדים על שפת הבור מיום לבשמע אינה בכל גוזו ומיום אלא ברבה אינה עד שיבדור לו הינב אלא שמע רק הברה אז יבדר אינה אבל לענין ר' חוק להבעומדים מן בס"ב שזברנו יש לנו לסמוך על קיבוב המקום אם נראה לו ברור שקול שופר שמע יצא בין בשב"ם במקום התקיעה אין שם ערבוב קול כלל מה שאין כן בבור בגלע"ד לענין לסמוך עליו : (ב) **מצות תקיעה שלא בחיוב** · כגון קודם שעלה ע"ם : (ג) **והוא עומד בחוץ כו'** · ג"י כתב דס"ם לתוקע עומד חוץ לבור מתחלה ועד סוף והשומע הוא שעומד בקלת התקיעה תוך הבור ובקלתה חוץ לבור עכ"ל וכתב מו"ה ז"ל ע"ז אינו יודע מנין לו דאע"פ שבשומע עומד בבור אין קול הבופר מתבלבל בבאולו לבור כיון שבם במקום התקיעה אין בלבול ול"מ במעבה שלא שמלה רק אם התוקע הוא חוץ הבור ובם הקול מתבלבל ובאמת שברא מדת היא דמה לי שהתקיעה היא בבור לו שבקול שמבתון בא לבור ולאי הבל הבור מבלבלו :

תקפח (א) **ואם שמע מקצת כו'** · בטיר כתוב בזה לפיך שמע מקלת וכתב ב"י ל' לפיך אינו מיובב ולראה לי דבמבר אחר מ"ם קודם לזה דאף מבשלה ע"ם יצא בדיעבד לפיכך בטיר נוכל למצוה אלא דיאם דשמע מקלת תקיעה דבלא"ם ס"ה שלה ע"ם לא יצא אלא אם כן תבן המחה · ופי' רש"י בס"ב דמגילה המשחבן אחמה יצא בבבם מלבו מבמע דבשעת עליית הבחר שהוא קודם לזה יש בבבם לילה ואם כן היכי מבבמה לה שמע מקלתה בלילה ומקלתה ביום דהא אף קודם ליום הוא מ"מ בבבם לילה בבבם יום וזה ח"ל שעשה תקיעה מ' מן קודם שעלה ע"ם וימבבנה עד הבן החמה אבל עבבינו דקמ"ל דבע"ם נמי יממה הוא ויולא מבבמת לה בבבר שבמע מקלת קודם ע"ם ונמבך עד שעלה שזה שעור מועב בע"ל בבון : (ב) **באותה בבא** · וכתב בלבוש אלא בבבבים בקיל מ' ב"ם לא בבר מבבבמה אבל ובבבי לרמב"ן סימן תק"ן ס"ה בתוקע וכליע ואחר ותקע הבמה אבל בבבבים בלבוש אלא בבבבים בקיל מ' ב"ם לא בבר מבבבמה אבל ובבבי לרמב"ן סימן תק"ן ס"ה בתוקע וכליע ואחר ותקע בבבב

מלוה היא המצוה ולא התקיעה : (ג) דיהיב דעתיה על השופר · פי' בזה תמרינן הרי קלא מתרי גברא משתמעי כיון דהיב עליה מתן דעתו עליו אבל בעלמא לא משתמעי אפילו מתרי גברי תרי קלא וכ"מ מתד גברא ובהמה תמה ב"י על הג"מ בזה : (ד) תקיעה א' כו' · נראה דדוקא כל התקיעה מוכל להשתמש לזה ולזה אבל להפסיק הד תקיעה אינה לזה ואינה לזה לא דהא תמרינן בפ' לאוהו ב"ד פסוקי תקיעתא מהדדי לא מפסקינן ואע"ג דהתם קאי על הד גברא לענין לתבורי כמנים מ"מ הד טמאת הוא : (ה) אין תוקעין בשופר · משום שמא יסלוו בידו ליל אבל בקי לגמרו ויעבירנו ד"א ברה"ר והקשה המגדמי בי"ש נמי נגזר שמא יתקן כלי שיר והתיך בזה ולבסוף לא תיכך כלום ולעד"ג דקול השופר לא ניתן לשיר אלא לתקיעה בל מצוה מ"מ לא גזרו כן ועוד ל"ל לתרץ דאין בהם לגזור ולעקור לגמרי ד"ה שלותה לתקוע ביום זה בשלמא בשבת לא מתשקר לגמרי כיון שבלא שבת תוקעין בי"ש ונראה שזהו בכלל מה שעשו סיג לתורה ולא לעבור על ד"ת דזהו לעבור על ד"ת לעקרה לגמרי ומה"מ ניחא עוד מ"ש ב"י בשם הר"ן מ"ש מילה דדמיה שבת ולא גזרינן שמא יעביר התיוק ד"א ברה"ר ותי' לאלק בין זה לזה בדוחק ולפי מ"ש ניחא דהתורה רבתה בפי' וביום השמיני אפילו בשבת לא רצו לעקור ד"ה בפי' משום גזירה וכיוצא בזה כתבתי בי"ד סימן קי"ז :

תקפט (א) אפילו את מינו · דשמא טומטום זה נקבה וזה זכר אבל אנדרוגינוס שויין כולן והם בריה בפני עצמו : (ב) מי שחציו עבד כו' · דלא אתא לד עבדות שבו ומוליא לד מירות שבו : (ג) המתעסק בתקיעת שופר כו' · דקיימא לן בש"ד מצוה לריכות כוונה כן מסיק ב"י :

לו

מצוה מעשה משא"כ בשומע אינו עושה מעשה כלל אלא שמע ילא שלא"ל לבוס וכנ"ל דהא ר"ת והרבה"ל מבטרים בתוקע בתוקע בפס מצוה קול ל' כמ"ם הר"ן ואם כן די לנו להמתיר בשומע קול אחר אבל באותו קול ילא ומ"מ בר"ן משמע דס"ל דאין מילוק בין שומע לתוקע דאל"כ לא מקשה כלום ע"ש : ד אין תוקעין · אע"פ שתקיעה שבות ויבא עשה של תורה ודחה שבות של דבריהם מ"מ נזרי' שמא יעבירנו ד"א בר"ה (רמב"ם) הקשה מהרמ"ם בהגהותיו דהא תקיעה שבות נמי גזרה שמא יתקן כלי שיר וא"כ נימא דאסור משום הא' גזרה והשמידו דבריהם במקום עשה ותי' דהתי גזירה לא גזרו בתקיע' שופר דמ"כ לא יתקנו לעולם דגם בי"ש שייך שמא יתקן ומצלא שיעקרו מ"ע מן התורה אבל גזירה שמא יעבירנו לא שייך אלא בשבת ושייר גזרו ועיין בב"מ ובכלה"ם שנתקנו בזה אבל לפי מ"ש הר"ן פ"ד דסוכה וס"ק דמגילה שהשמש שדוחין התקיעה מפני גזירה זו היינו משום דלא בקיאים בקביעת דילמא וכ"מ בגמרא וא"כ הדלת קושיא לדוכתיה דמאי דהמגילה הוא שמא יתקן כלי שיר כמו בכל תקיעות דרבות ומאי דשרי בי"ש משום דממ"נ לי יו"ט הוא עבדי' מצוה ואי מוא לא עבדי' ולא כלום משא"כ בשבת דעבריון לאבות ובתוס' רפ"ג דסוכה בד"ה אינה דילמי וכו' משמע דבאמת בתקיעה הטעם משום שבות הוא ע"פ ורפ"ד דר"ה ול"ע : ה לצורך גופו · ובי"ש אסור להשתמש בו בלל כמ"ש ס' תרפ"ה דהוקלה למלותו עיין סימן כ"א :

תקפט במדרי"ל קורא הגר על המדיתי' קטנים לבה"כ שמבלבלים דעת הסומעים לא שבנים יקמו לוחם אלא דהם מטוריים : א אבל שומע · ואפילו אחר יכול לברך והוא הוקע (ב"מ) סומא חייב בתקיעה ואם סיח מוחזק לתקוע בכל שמה וסלקוהו מפני שהשמש לסברת רי"ן אם לא ימלא בקי כמוהו יחזירוהו למיוויו ולכתחלה אין לסלקו מפני שהוא סומא אע"פ שמלא בקי כמוהו (רדב"ז ח"ל ס"ס כ"ה) : ב את מינו · אבל

תקצ א תרועה זו וכו' • ולא די כתב"ר ג"ס דהלמת הוי שבריס לומדת לו תרועה לומדת והוי הסמי הסמך סס"ם : **ב יותר מראי** • דהיינו כשיעור ג' שבריס ותרועה דהא תמר"ת מבדין מסמיקת דשמת תרועה דקרא הוא שבריס יחד וח"כ גם התקיעה ל"ל כשבריס יחד וח"כ אף שהתיר קלת בשבריס ליח לן בס וכתב"ם לא יתריך בשבריס מ' כשיעור ג' שבריס מס"ם • וכתב סב"ח ומכל מקום לדשת הלחב"ד דאין תקיעה תלויה בתרועה אלא לשולם שיעור תקיעה כמ' מרומיטין אם כן אפילו בתמר"ת לריך ליזהר שלא להתריך בשבר מ' כמ' מרומיטין ואם לא התריך בתקיעה של תמר"ת ותס"ם כמ' כמות לריך לחזור ולתקוע שבריי מהגמנו להתריך בשבריס יותר מג' כמות עד ס' כמות ואם כן הוי תרי קולי בתמר"ת הלדדי תכל בתקיעה דתר"ת יש לסמוך דבשבר על פירס"י דתרועה ג' כמות כל סמוא • ומעמה זה תם לא עשה בכל תרועה רק ג' כמות יצא בדשבר תכל ג' שבריס לכ"ע הוי כשיעור ס' כמות ובפמות מכאן לא יצא ולריך לחזור לעשה כל"ל עכ"ל ומכביו מהגיון לכתחלה שלא לעשות ס' כמות בתרועה כדשת רס"י והמתמיד תש"כ ומ"ם תכל ג' שבריס הו' כשיעור ס' כמות ובהכרכ"י והסוסקים כתבו דלכתחלה לא יתריך בשבר מ' כמו ג' כמות ולריך שיון הוא לכ"ע הוי ס' כמות ולריך שיון ותעבר דש"ם הוא וכן מהגיון שלא להתריך בהן כ"כ כשיעור ס' כמות : המגמנ שלא לחוסיף על ג' שבריס (מהרי"ל) ולריך ג' שבריס מלבד הקול תרוע שעומדין בסוף השבריס שגם בתרועה עומדין קול תרוע כזה ואם לא עשה כן לא יצא (כ"ם מהגנים) ולא מהגו כן גם גרלה לי מ"ם כמהגנים ויעשה כו' כמו שמי' שם בב"מ פי' אחר וכנים לבד בהפסקה פי' שלריך להפסק' מעט בעתיים רק שלא יהכה כדי כשיעור וכ"ם מהרל"י ז"ל : **ג י"ב תרומטין** ע"ם הוא ול"ל י"ם מרומיטין וכך כתב המ"מ והגג"מ והפוסקים וב"ח : שלא לעשות ס' כמות ולריך שיון הוא לכ"ע הוי ס' כמות ולריך שיון ותעבר דש"ם הוא וכן מהגיון שלא להתריך בהן כ"כ כשיעור ס' כמות : המגמנ שלא לחוסיף על ג' שבריס (מהרי"ל) ולריך ג' שבריס מלבד הקול תרוע שעומדין בסוף השבריס שגם בתרועה עומדין קול תרוע כזה ואם לא עשה כן לא יצא (כ"ם מהגנים) ולא מהגו כן גם גרלה לי מ"ם כמהגנים ויעשה כו' כמו שמי' שם בב"מ פי' אחר וכנים לבד בהפסקה פי' שלריך להפסק' מעט בעתיים רק שלא יהכה כדי כשיעור וכ"ם מהרל"י ז"ל : **ג י"ב תרומטין** ע"ם הוא ול"ל י"ם מרומיטין וכך כתב המ"מ והגג"מ והפוסקים וב"ח : אלא לפיכך אינו מהגיון לומר כן דהא כמתני' תקע ביעור תרועה כג' שבריס ובברייתא תמריך כג' יכבות ולעיקן לכו מהרלי ומתני תרי דפליני דמ"ם גניסה ומ"ם יליל מ"כ לינא לפסוקי מלא מו כמתניתא מו כברייתא תכל בשבריס יחד לינא שוס תגא • ול"ל דהפסק הוא לרבי אבהו בזה דהפסר דגא פליגי מתני' ובריי"תא דתרוייהו בני' נגמ ויליל ומתני' תגא שיעור הנגמ ובברייתא תגא שיעור הילל מו דלמת דתין תרועה מלא אמר מהם ופליגי דתמרי כ"ל • ומקמו הלתמוים לאמר תקנו תש"ם ותר"ת בתקיעה לתשובה לא הו לריכים מלא כ"ם מו ר"ת והתקיעה התרועה של תשר"ת תשלה ל"ם שאחר זה ותילו הרבה תרועים ס"ם ל"י ולעדל"ע דתמרים לנו לברלות עיקר הדין בתקיעה של קבר"ק יתריך יותר מתקיע' של קש"ק מ"ם פלגיגמו לתרתי דגיסו היכלא וכן בקש"ק מס קר"ק כל"ל : (ב) וי"א דאין לחוש כו' תמיה ני דהתי יל"ת מבית הס"ם עמנו בכתב ר"ת שעיטור יכבה הוא ג' מרומיטי"ן וש"כ אין לחוש ס"ם בלריך לחוש מס הלריך כו' וא"כ תימה של רמ"ם שהגנים יל"ת זה כתן מלא לריך וי"ל דכתן מיירי תקי' לדישה זו דילנה לא הוה רק קול א' מ"מ עכשיו שעושה שבריס דהיינו גניחות וכל גניחה הוי שפי מילנה ש"ל יוכל להתריך קצת יותר מקול יללה לחוד בכל שבר שיעשה וחזו דעת הג"ל ועיין אח"ז : (ג) ולפי"ז אין לחוש כו' • פי' לפי זה על ס' מרומיטי"ן דהיינו קולות בעומת אבל יותר מע' הוה שיעור תקיעה ובקבר"ק היה לו להקל יותר להתריך בשבר מ' עד י"ח קולות כיון דתרועה עם הוא בסך זה ממילא לא הוה שיעור תקיעה עד י"ח

תקצ (א) אם אם הם שניהם יחד • בגמרא מספקא ליה לרי אבהו כך ופקה מהי תיתי לומר כן דהא בתתני' תגן שיעור תרועה כג' שבריס ובברייתא תמריך כג' יכבות ולעיקן לכו מהרלי ומתני תגי דפליני דמ"ם גניסה ומ"ם יליל מ"כ לינא לפסוקי מלא מו כמתניתא מו כברייתא תכל בשבריס יחד לינא שוס תגא • ול"ל דהפסק הוא לרבי אבהו בזה דהפסר דגא פליגי מתני' ובריי"תא דתרוייהו בני' נגמ ויליל ומתני' תגא שיעור הנגמ ובברייתא תגא שיעור הילל מו דלמת דתין תרועה מלא אמר מהם ופליגי דתמרי כ"ל • ומקמו הלתמוים לאמר תקנו תש"ם ותר"ת בתקיעה לתשובה לא הו לריכים מלא כ"ם מו ר"ת והתקיעה התרועה של תשר"ת תשלה ל"ם שאחר זה ותילו הרבה תרועים ס"ם ל"י ולעדל"ע דתמרים לנו לברלות עיקר הדין בתקיעה של קבר"ק יתריך יותר מתקיע' של קש"ק מ"ם פלגיגמו לתרתי דגיסו היכלא וכן בקש"ק מס קר"ק כל"ל : (ב) וי"א דאין לחוש כו' תמיה ני דהתי יל"ת מבית הס"ם עמנו בכתב ר"ת שעיטור יכבה הוא ג' מרומיטי"ן וש"כ אין לחוש ס"ם בלריך לחוש מס הלריך כו' וא"כ תימה של רמ"ם שהגנים יל"ת זה כתן מלא לריך וי"ל דכתן מיירי תקי' לדישה זו דילנה לא הוה רק קול א' מ"מ עכשיו שעושה שבריס דהיינו גניחות וכל גניחה הוי שפי מילנה ש"ל יוכל להתריך קצת יותר מקול יללה לחוד בכל שבר שיעשה וחזו דעת הג"ל ועיין אח"ז : (ג) ולפי"ז אין לחוש כו' • פי' לפי זה על ס' מרומיטי"ן דהיינו קולות בעומת אבל יותר מע' הוה שיעור תקיעה ובקבר"ק היה לו להקל יותר להתריך בשבר מ' עד י"ח קולות כיון דתרועה עם הוא בסך זה ממילא לא הוה שיעור תקיעה עד י"ח

תקצ סדר הראוי לתקיעת שופר • ובו ט"ם

א ם כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בר"ה תשע לפי שנאמר תרועה ביובל ובר"ה ג"פ וכר תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן בין בר"ה בין בי"ה של יובל תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהם תר"ת תר"ת תר"ת :

ב א ג תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו אם היא הילולה שאנו קורים תרועה או אם היא מה שאנו קורים שברים (א) או אם הם שניהם יחד (ז) לפיכך כדי לצאת ידי ספק צריך לתקוע תש"ת ג"פ ותש"ת ג"פ ותר"ת פ' :

ג (ב) ג"א ששיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כשלשה יבבות ד דהיינו ג' כחות בעלמא כל שהוא והם נקראין מרומטין (ל) ם ולפי זה צריך ליזהר שלא יאריך (א) בשבר כשלשה מרומטין שאם כן יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה (ב) ויש מומרים דלתן לחוש שם הלריך בשבריס קצת ובלבד שלא יתריך **ב** יותר (ב) מדלפי וכן מהגנין (מרדכי והגנות מהרי"ל פ"ם) וצריך להאריך בתקיעה של (ג) תשר"ת יותר מבשל תש"ת ובשל תש"ת יותר מבשל תר"ת ומיהו אם מאריך הרבה בכל תקיעה אין לחוש שאין לה שיעור למעלה וכן בתרועה יכול להאריך בה כמו שירצה וכן אם מוסיף על ג' שברי' ועושה ד' או ה' אין לחוש ; וי"א ששיעור (ד) יבבא ג' מרומטין ושיעור תרועה כשלשה יבבות שהם ט' מרומטין ושיעור תקיעה ג"כ תשעה מרומטין כתרועה (ג) ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים (ו) וצריך להאריך בתקיעה של תשר"ת (ד) כשיעור ג (ה) י"ב מרומטין ומי שלא האריך בתקיעה כשיעור הזה והאריך בשברים לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר :

ד (ז) ; ג' שברים צריך לעשותם (ה) בנשימה (ו) אחת אבל ג' שברים ותרועה דתשר"ת (ו) ם י"א שאינו צריך לעשותה בנשימה אחת והוא שלא ישהא בהפסקה יותר מכדי נשימה ם וי"א שצריך לעשותם (ו) בנשימה אחת וירא

סהות גניחות וילנות מלא כיון דבקש"ק לאסור לו להתריך בן כיון דשם שלא מלא גניחות לחוד דם לחוס לבלבול הדעת שעשה ח' יעשה הסבר מלרך מחבירו ויבחנו לידי טעות ע"כ יעשוה לותם בכל מקום • מלא דקשה לי מוכלא מה הרוחנו לפי דישה זו לענין תריכת שבר ח' דהא ש"כ ג' גניחות אינם בשיעור שם ג' ילנות לכל הדישות דהא אמר אבי דתגא דמתני' מלינ בזה שם תגא בכל דמתני' תגא גניחות וכבריי"תא תגא ילנות הם מעושק בסדר קש"ק הוא תופס שגניחות הם תרועה לא הילנות והגניחות אינם מסתנים בין דישה ראשונה לדישה אחרונה דלא מלינ לענין ילנות אבל גניחות מלא הם וא"כ אזליק לענין שבר ח' בתר הגניחות הדישו מלא הלריך בשיעור ג' גניחות ואם אמרת שהם הלריכות הרוחנו דאריכות דעה אחרונה בהתרכת שבר ח' והוא מדברי הרא"ם זה לא הבנתי דכיון בעושה קש"ק בתוחנו עשה לא אזליק בתר ילנה כלל וא"כ אין בו שייכות עכתב וא"נ דשלר לבוחנו לא כתבו כן גרלה דדברים של עשה הם וא"כ לענין מעשה אין לנו מלא שלא יתריך בשבר ח' דשלר לבוחנו לא אזליק בתר ילנה כלל וא"כ אין בו שייכות לענין השבר הא' מלא אזליק בתר ג' גניחות שהם שלא יתריך בשבר ח' עכתב וא"נ דשלר לבוחנו לא אזליק בתר ילנה דדברים של עשה הם וא"כ לענין מעשה אין לנו מלא שלא יתריך בשבר ח' דשלר לבוחנו לא אזליק בתר ילנה דדברים של עשה הם וא"כ לענין מעשה אין לנו מלא שלא יתריך בשבר ח' דשלר לבוחנו לא אזליק בתר ילנה כלל וא"כ אין בו שייכות לענין השבר הא' מלא אזליק בתר ג' גניחות שהם שלא יתריך בשבר ח' עכתב וא"נ

עכדי ל"ו נסי בנשימה ל' ובת"ס סי' קמ"ב כתב לדעת זו יש לאסור אם יעשה בנשימה ל' ולאפי' דיעבד לא יצא והיינו בתקיעות של סדרים דתוקעים בכל פעם קצר"ק דאז סוף התרועה כמאן דליתא כיון דהתחיל בשברים ומביא לדייה מסק"ן דאולין דתשיב כס"ג תוקע ולא מריע כשהוא מריע מתוך התקיעה ואינו מכיר לאיה זו דהכי ליתא התם כילד תוקעי' פי' בי"ש שהל בע"ם דבשי שיעוי מסאר ע"ם אר"י תוקע ומריע מתוך תקיעה פי' קודם נמר התקיעה ורב אסי אמר תוקע ומריע בנשימה ל' פירש"י ומ"מ הוא מפסיק בנתיים • מיתיבי תוקעים ולא מריעים רב יהודה מתרץ דס"ק לא מריעין בפ"ע אלא מתוך תקיעה ורב אסי מתרץ דת"ק לא מריעין בב' נשימות אלא בנשימה ל' וא"ל מסיק למד בת"ס דהתרועה כמאן דליתא דהא מסיק הך ליטמא דלא מריעין ריינו בב' נשימות אבל בנשימה ל' הוא סוף סדר תוקעין ומריעין • ותו דהכי דלאן שם הרועה שם עניים מ"מ הכא עיקר התרועה מעותה בכך שתיים עם הבשרים ומיהסם כלא' מקרי תרועה אלא ודאי דל"ת לא מתכוין לאיסור בנשימה ל' אלא דאל"ל קאמר כמ"ש ב"י וכדיעבד יצא • וי"ל דכאן ריינו הרמ"ב דכתב שיש לעשותם בנשימה אחת • ואפ"ג דאמר ר"ח נמוסי ויליל לא עבדי בנשימה ל' מכל מקום תרועה היא נמוסי ויליל ובשיון שיהא התרועה כל' בלי הפסק וכהליכ ב"י כדברי ה"ם שבתקיעות מיושב יש לתוס בנשימה אחת ובסדרים בב' נשימות ואמו אין לנו אלא אחת ובכדרי ר"ח • ומ"מ נ"ל דיש לנמר להתוקע אלא יעשה שוס שהיה בין הבשרים לתרועה ועשה תרוסיס כל מה דאפשר אע"פ שיש בנשימה אחרת ולולו אלא יקרא המקרא לאחוקע תרועה בסדר תשר"ת אלא ידלג קריאה זו ועשה כן התוקע משמעו ובתקוע אלא ילגה לדלג התקרא קריאה התרועה בסדר תשר"ת מ"מ התוקע לא יתמוך על הקריאה ויתחר עצמו בתיכיפה כל מה דאפשר כמנש"ד: (ז) לא עלתה לו • דלא מפסקי' תקיעה ל' לבנים ו"ל דאין ריאה מנטרף לסיפא ולא סיפא לריאה הלכך אין בידו כלום: (ח) יתקע שבר אחר • דלא הפסיד סדרו כיון שגם התרועה שיהא עכשיו להבשרים שבאיכה שם תרועה בתשר"ת זה דעת הראמ"ן והרא"ש מודה לו אלא דמחלק עליו בתם נמר התרועה דלהראמ"ן הפסיד סדרו ולריך לתקוע תשר"ת מחדש • והרא"ש ס"ל אפי' בנמר התרועה לא הפסיד סדרו אלא עושה ג' שברים מחדש ומריע כיון שלא הפסיק בקול אחר מה שהיו שייך עכשיו בתשר"ת והפסק כאן כהרא"ש ובמרדכי הביא דברי רביינו יואל שחולק על הראמ"ן גם בריש הריינו בלא נמר התרועה שעשה עוד שבר אחר ח"ל ולא עמדתי על דברי מורי שמהן חילוק בין היכא דנמר התרועה לריכה דלא נמר התרועה כי כל אדם המתחיל בתרועה בשברים יכול לעשות ג' יבבות והכו סיעוי תרועה • ואפי' אח"ל אלא עשה כ"א ב' יבבות מגלן שאינו הפסק מה לי ב' מה לי ג' ע"כ. וכתב מו"ז ז"ל ודבריו נכונים ולכך יראה דאף אם לא נמר התרועה מוחר ותוקע ג' שברים ואינו מוטיל לעשות עוד שבר אחר אפי' עושה הכל בנשימה ל' דס"ם הוא הפסקה בתחלת הרועה אלא ודאי דאפי' אם לא נמר התרועה מוחר ותוקע ג' שברים ואינו מוטיל ג"ם מאדם כיון דאין ע"ז הוא שלא הפסיד סדרו מאמ"כ אם הוא קול ל' מן התקיעות ושתק בו בתחלת קול רק הפסקה בנשימה ביניהם אע"פ אלא עשה כדין דהא לריך לגמול אותו קול מתקלקל ולריך לעשות מחדש • ומ"מ אם לא שתק באותו קול רק אפשר קלת ממנו ויש לנו הפסק כללב"ד נכון: (מ) אם הפסיק בתרועה כו' • בכל אלו ס"ל דהוא הפסק ואפי' אם ב' תרועות בזה אח"ז מביא הטור י"ל דלא הוא הפסק לחזור לראש אלא נומר הסדר אלא שהמגן ס"ל כיון שהוא אלא אורך הוא בכולהו הפסק וכן פסק כאן ומעמ"ל מ"מ לפי מ"ש לקמן • ומ"ש ודע דכל זה אפי' בתקיעה דוקא כבתיים מה אלא לריך דהוא הפסק ותחר לראש דלא כמו אמתלק לגיל מסכרת והוא נגד הסברא לפע"ד: (י) בין תקיעה לשברים • אי' אפילו בתשר"ת שהיינה אם תרועה אחר הבשרים אלא שום הקדימה ולא שיר עבד דקי"ל בגמרא נגח תיגם והדר יליל ולא איפכא ומ"מ אח"כ או אמפסיק בשברים בין תקיעה לתרועה זה לא קאי אתשר"ת דא"כ היינו ליישא שמהכר התרועה לשברים אלא דזה קאי על תשר"ת

ד שלא יצא • דאין כאן לא ראש ולא סוף: **ה** וי"א שאפי' בכו' • ולמ"ד דתקיעה המתפסק הוי הפסק (כמ"ש ס"ם) צריך לחזור לראש תשר"ת ואם תקע תקיעה אחת בין תשר"ת הראשון לשני שעלה לו בשברים כ"ע מודו דעלתה לו בשביל ל' הן (לבוש) ובל"ן ומשמע דתקיעה זו מהבאת בתוקע בשם מלוה ואוי הפסק (ומש"ם ס"ם) אפי' למ"ד מתפסק לא הפסיד כלום • וא"ם ואם תקע כו' לא ע' ברין ובלמוים ובירושלמי דקאי אמתני' ואז לא היו תוקעים אלא סדר ל' דעדיין לא סיתם תקנת ר' אבהו ואפ"ם קאמר שלא עלתה לו כלל: **ו** והתנה • דבתחלה מקרי שפיר מכוון אך לבתחלה לא רצו נתקן כך ח"ל בשביל אלא יעשו לומר אח"ל אלא ס"ם: **ז** שבר אחר • יראה מדבריו אח"ל דעשותם בנשימה ל' ולפי מש"ל אפילו לעשותם בנשימה ל' צריך לחזור ולתקוע ג' שברים (הרא"ם והי"ו) ולפ בתקיעות דמיושב נ"ל דא"ל לתקוע ג' שברים דבריבבר אמרי' אמ"ד אע"ל אינו ל' אלא אם אינו אלא אם אינו אלא אם אינו

תקצא אעיפ סמ"ן מוליח בכ"ה ויה"כ לפי' הבקי ס"מ לין כל לחדש יכול לסמוע מהחילה ועד סוף כמ"ם סי' קכ"ד (מור) וגם לפי טרס"י ותו' לא סמר מלגא מי סהיה לעוס ולא היה יכול נסדר הסלחו ולעירום הר"ן מיגו מוליח אלגא לחתפלל כסלר י"ט לכן מוסב להתפלל כל ל' בלעם כל כמ' ברכות ועוד ג"ל דלפי' בדיעבד לא יצא בתפלה הס"ל כיון ממכסיקים מכסיו בסיומים לא יצא י"ח בלל עמ"ם סי' ס"ח וע' סי' קכ"ד ס"י וסי' תקנ"ב ס"ב: **א** וא"א **פסוקי כו'** · לפי' בגוקר אלגי פרבנות הקרבנות ל"ל מוחו (מור מהבני לבוס סי' תקפ"ח): **ב** ואומרים גם כן **מוספי כו'** · הע"ג סהרב' כתבו בסמוך ס"ב כתבו רמ"ל כתן לבודיעמו דלף למהלגו סלומרים הפסוקים יאמר מוספי דגלא בכ"ה מגדמק אלא לומר מוספי ס"ם · וכ"מ בר"ן בתחב אלא לומר פסוקי מוסף ל"ה מעמע דפסוקי ר"ה לומרים וסס"ם כתב לומר לא מוספי כו' ע"ם:

במקום בהקבל מתפלל סס הס"ן והס"ן הוקע ועפ' לסור לעוס ולגעור בו הקשיעה עעל סדר הברכות לין מעבבות וכל מכן סהימידי' ס"ל לעמוע על סדר הברכות ולף סס לא עמעו הקשיעה דמיוסב יסגרו ויהקעו לחר התפלה לוחו סי' בעעה ודיו (רשב"ל סימן רל"ב): **ג** וגם ביום ב' · ל"ל דלעעעה דלא גזגלו ביום: **ד** וא' של תורה · ולס הסלים בגבית יצא: **ה** ובתורתך · ול"ל ג"כ וכ"כ בדברי קדסך וכן נלמר ע"י עבדיך הנביאים (ע"ג כ"ס): **ו** יצא · ולפי' לכתחלה רעלי אלא לומר סוס פסוק לבבו לם בהחיל פסוק מ' לריך לומר סוגם (כ"ס בגמ' ומור וכ"מ) ומ"מ ע"ל דהחידע' סויה עליהם כמוסב ועל"ל כולם כמ"ם הרי"ף בני תפלה ערבים ולכן כתב למ"ל לשון דישבר: **ז** לזרע יעקב · דלם לומר לזרעו יהא בכלל ומעעה בהרי בלומות בלומר כי בילמק יקרא לך זרע מכל כיב"ם וכ"כ המפרש בגדרים · ל"ל דלמרינן בילמק ולא כל ילמק · ועל"ע הכא מילחא לחר הקב"ם לאברהם מעמו לא יקרא על שמו לבבל נקרא על סם ילמק · והנודר מזרע ילמק לסור בעמו · ל"ל מדקלמר רחמנא לילמק לזרעך לתן לה כל הארלות הלל ולעמו לא נתן ס"מ לין עמו בכלל כ"כ בילמ' בגדרים · וקשה דהא נתן לעמו קני קניני קדמוני כמ"ם רש"י פרשת דברים ול"ל דלין זה ירושה ממם כמו בעמו הלמו הקב"ם דן מעמה ממם · ומבהרי"ל כתב לזרע יעקב כו' וכ"ל לבבל ב"מ מלב"ם ס"ב סי' ל"ג כתב לומר לזרעו ע"ם: **ח** משנה מטבע · ומ"מ יצא בדיעבד לדין זה מעמה ממם · ומבהרי"ל כתב לזרע יעקב כו' וכ"ל לבבל ב"מ מלב"ם ס"ב סי' ל"ג כתב לומר לזרעו ע"ם: **ט** לא יתפלל · וס"ם בלא יתקע ביחיד עמ"ם סי' תקפ"ם ס"ו · לבבל מהרית מוחר לו להתפלל כיון דליבה לבולה דמלגי מהרית בכל מקומות לא נהחים הלגאו (ממ"ם סי' ל' ס"ם) לבבל מוסף הוחיל וחמה כל היום ים ממתפללין לוחה בבוקר ויש מלהרין (רמ"ל) ולם כן נרלה הלליבה מעהנו בכל הפולות יעבלל להתפלל מהרית לחר עעה רלשונה דבודלי כבר התפללו הלבור ולע"ם בהם"ן לומר עדיין פיוטים מ"מ לין זה מקרי בעבה בהבבור מתפללים דהא לפי' הם מתפללים בהרית וכולה מיוסף לא בעבה בהבבור ומכ"ם פיוטים · ולם נלמר בימהין עד לחר הלם בעעה כבר ישבור זמן ק"ם ולם יקרא ק"ם בסוף עעה ג' ויתפלל מיד ח"ל לגמלם לכן נרלה לי דיזבר מלוד להתפלל בעעה לחר רלשונה ולם לא עעה כן יתפלל בעעה הרה רש"י כתב בחלה בעי קמייתה בעעה מרון וכתוספתא כתבו בחלה בעעה לליעה ס"ם · ול"כ מעמע דבעעה רלשונה ולעיע הרי להתפלל ול"מ בב"י שהביה דברי הרוסקת לגלה דבעעה מייהנו בתוכם ול"ל כולם בע"ם נגי הפלם מהרית ולכן כתב הב"ח לבון דיעבד ע"ם ול"ל וכ"כ בדברי קהקן · ובן לחר ע"י עבדיך בנגילות ס"ג בנה"ג: (ר) יעקב · ופס"ו כמר רבן עיקר לוגע יעקב ע"ם ופפ"ל: (ח) מלגם בעעה · לפי מבבלבם בעעה בחלו בקב"ם. דן מילגו ובוקן יחיד לבבל רבים בן לל בעיר לל יחלם מוקף מיוסף כיון לבין מהרית לבבלל לוחה בזמן בעעה מבל"ל הפלם יולר בזמנו לו לין לבהמה · ופ"ם בלא יעקב ביחיד · ועיין מגן אברהם בסלרוך נוס · ל"ל ולין לבבל עילום בבן ולא יחמר ולין עירום לפילום בבן כי יש מי לבלום בעו מבבל"ן ס"ל:

ר"ם בבם פרוגן ע"ן ס"ן מיסיון ל"ל מוד וכן בבבר פרל"ם בבבעם מלל ר' סי' ר"ם ס' פרינ"ם בבבר' ג' מוד ד' ר"ן וי"ל בבן מין מוגבים נגולי בבולר (ר"מ' ולא לבבר' בלמון ר"ם לבלין מבבריין לבלון לבעלם) ס בבבם ובבלל ר"ם ל"ב ו' בבבם בם ז' בר"ייבל בם ס' מוד בבם רמב"ן ומר"ן נלוים ול"ב מר"ן בבם פרבל"ם ס בם י' בבם פרל"ם ובבמב"ם בבבר תבלומין ב' ריב"ם בבבעם ל' מיבבל ברב ריבוף מם' ע"ג ו':

עטרת זקנים

תקצא (א) יתפללו תציבור כו' אע"ל גב דקי"ל בר"ג דאמר ש"ץ מוכר בר"ה ובי"כ אפי' הוא בקי מכל מקום לומב שיתפלל ידידי ומי שירצה לצאת בתפלת ש"ץ צריך לכון לכל מה שאומר הש"ץ ואם חסר אפי' מלה אחת לא יצא (מור) ויש שכתב שהש"ץ אינו מוציא כ"א ברכות מלכיות וברכו שומרי' אבל צריך להתפלל שבע כמו בשאר מוקף של י"ם (ר"ן סוף סמ' ר"ה) ע"כ מנהג יפה שיתפללו תציבור תחילה והש"ץ עמהם בלחש כדי לסרך תחפלה ואח"כ יחזור הש"ץ להתפלל בקול רם כמו שפורש בסו' ר"ה וכן המנהג בכל מקום שהן בני הישיבה אבל באמנן לא נהגו כן אלא מתפלל הש"ץ תפלת מוסף מיד מבלי שיתפללו תציבור תחילה וכראה שנהגו כן מפני שאינן בני תורה ולא יוכלו להתפלל מתוך הספר אלא בעמל גדול ולזה מתפללין כולם יחד עם הש"ץ (ריב"ש) וכי שמוכר על הש"ץ ואינו מתפלל בעצמו צריך לפטור ג' עסיקות לאחוריו כשסיים הש"ץ ויש ש"ץ שמרסיקין על עצמן לפטור שלש עסיקות לאחוריהן · אלא שמבלעין עסיקותיהן לבלתי יהיו נראין (כל בו); (ב) המנהג פשוט כו' אפי' בשאר מועדים אין מוציאין מפוקי קרבן מוסף ויוצאים ידי מוסגים בסמוך שאומרים בתחנון בתוך בתוך ר"ח בשבת ור"ח דגדילים ולא אתי לסמעי ואומרים ג"כ מוספי יום הזכרון חנה ואומרים מלבר עולת ר"ח אחר ומנחתם (ת"ה סי' קס"ג) ויש מי שכתבו שביום שני אין לומר מוספי (כל בו):

יד אפרים תקצא בתנא"ה) בסוף ג' אלא פוסרים מלבר כו' עיין בר"מ בסמוכר מלבר שלא פסוקם יאמר אחר ומנחתם כו' ופמ"ר בבבר תמרו ובמי בבבלבתן בסיר יוכל לומר ושלא בסמיר דקרא בבבעתנו כמו מוכיר אין כלי לדלג מקום מבסא"ם לם יאמר לסיבר ס"ם בבסוקים סימן קפ"ג ובבבהיים סי' ק"ו ויעין בבסמת קנים בבבלא מבל"ל בדברי הרמ"א ומשמע בדעם בבבי בר"מ בבב בר"מ ובמבם בבבלבתן בבבבבבם בבבבבבם בבבבבבם

תקצב (א) וי״א שתוקעים תשר״ת כו׳. זה דבכי ר״ת שבקשה על
מיתן שתוקעים תש״ת תש״ת תר״ת ושוי מקרי תשרר״ת
דבוה שיש התרעה מה שאין שוה בזה וסיים מן סהלוי לומר על כל פעם
תשר״ת תש״ת תר״ת כמו בתקיעות דמיושב אלא דסוס מרמת יחידים ולכן
הנסיג ר״ת לומר בכל פעם תשר״ת
לפי שבזה יצאו מידי ספק שמסתר מה
דצריך ואע״פ שיש תנא בספק דסימנו
פעמ גנוח לבד לו יליל לחוד ממנה
דסוס שבני בספק מ״מ עדיף לתקן
המסרון מתיקון בספק כיון שבב״ס
כבר תקנו הכל בתקיעות דמיושב
סמכינן על זה. (ב) לא ישיח לא
התוקע כו׳. בשור כתוב מיל לחזור
ולברך ומיהו יש לבעור כמי שמס״ה כו׳
וכ״כ הר״ן בשם ריש מתיבתא שלאו
לבעור ואתם הר״ן שרי בשיבה זו
בספק מידי דהוי אתבר בתמצע
הסעודה דמ״ל לחזור ולברך המעלת.
ולעד״ב לתרץ דזה הוה כמי שלא התחיל
עדיין במלוה כגון שלא מיבע עדיין כלל
דהא בשעת הברכה מתחיל על עיקר
קיום המלוה שהוא על סדר הברכות
כמ״ש סי׳ תקפ״ה לגבי תוקעין בשבת
יושבים ומתרים ותוקעין בשעת מוסף
כדי לברכה בשבת שיהוה בתקיעה
הראשונה מתברכה קודם התפלה כדי
שלא יקרבו בשעת התפלה כו׳ הרי
שעיקר התקיעה של מצוה היא על
סדר הברכות אלא שהתקיעות שמיושב
לברכה בשבת בעת קיום המצוה שהיא
אחר״כ ונמי שמ״ל לחזור ולברך כיון
שעכ״פ התחיל בעשיית מצוה ולעולם
לא מ״מ כ״ז שהוא לא קיים עדיין
העיקר אינו יכול להפסיק ולא עוד
אלא שבכל מצוה שהוא עוסק ואינו
בשלו להפסד מפסק עד שיקיים כולה
מיהו יש בהפסקתו ובבדיקת המזבח
מלינו ג״כ איסור כמ״ש סימן תנ״ב.
ואין זה דומה למדבר באמצע הסעודה
לו בירכתו בהוא דשם לו בעי עוסק
והולך לו משא״כ במקום שלא נמר
עדיין המצוה וכמו הכא שעיקר המצוה
עדיין לפניו שהוא שיש איסור להפיש
ומה לי שיהה שבין התקיעות עצמן של
מיושב דודאי יש איסור שם להפסיק
בשיהה ומה לי אחריהם כל שלא קיים
עדיין מה שייך להמצוה הזאת וכסי׳
תנ״ב כתבתי עוד מזה ע״ש בגלע״ד
דיש איסור בהפסקה זו בשיהה מדינא ודוגמא לזה מצינו בס״ע דף
ק״ב לענין ברכת מלה וז״ל ואפי׳ אם עיקר המצוה באחרונה אין זה תיתא
אם מברכין על הראשונה כדי לפטור האחרונה כו׳ עכ״ל ואע״ג דבהם
שרי להפוה בין תחילה לראשונה לאחרונה אתם חד ענין הם אלא שא׳ מפסק
עיקר מפוה״כ כאן לראשונה ואחרונה כל א׳ מצוה מיוחדת:

תקצג (א) א׳ מהם או שנים כו׳. ק״ל איתך תמצא שיודע שיש
ולא אליבי דאם ידע תשר״ת ידע בולהו ואם יודע תש״ת
ותר״ת יודע״כ בולהו ולמאן דס״ל בסי׳ תקי״ד דיש לעשות ש״ת של תשר״ת
בעשיה אחת י״ל דלא ידע כי אם תש״ת ותר״ת לא ידע לעשות
ש״ת בעשיה אחת:

תקצד תפלת מוסף בקול רם וסדר התקיעות • ובו ד׳ סעיפים

א א מחזיר שליח צבור (א) התפלה ותוקעין (ב) על סדר
הברכות למלכיות ג תשר״ת פעם אחת ולזכרונות תש״ת
ולשופרות תר״ת ד ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר״ת
שלשה פעמים לזכרונות תש״ת שלשה פעמים ולשופרות
תר״ת שלשה פעמים: הגה (א) ויש אומרים שתוקעים (ג) תשר״ת
למלכיות פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות (מור בשם ר״ת ומנהגים) וכן
המנהג במדינות אלו ונהגו לומר כל פעם אחר שתקעו א היום הרת עולם
ותרצה (מהרי״ל) ואפילו בשבת שאין תוקעין אומרים היום הרת אבל לא
אמרה (מנהגים):

ב ב יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי
שיתקע לו: הגה אבל אם תוקעים לו קודם שיתחיל מוסף ואין צריכין
לתקוע לו פעמים (כל בו וב״י בשם א״ח):

ג ב (ב) ג לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות
שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות **ג** והתפלות
אין בספק) (מרדכי ומהרי״ל) ואם דברים בפלים שם **ד** (ה) אין צריך לחזור
ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה
לתקיעות אם לא **ה** בענין התקיעות:

ד ו זה ש תוקע כשהן יושבין תוקע על סדר הברכות: הגה
ומיהו אינו מעכב ויכול **ו** אחר לתקוע אלא **ז** שראוי לעשות כן וכבר
כתבתי לעיל סימן תקפ״ה:

תקצג אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו • ובו ב׳ סעיפים

א א ברכות של ראש השנה **א** (א) ויום הכפורים **ב** מעכבות
זו את זו שאם אינו יודע כולם (ב) לא יאמר מה שיודע
מהם אלא לא יאמר כלום:

ב ג וכן תקיעות מעכבות זו את זו והני מילי שאינו יודע
אלא מקצת הסימן שלא יעשה אותו מקצת שיודע
(א״) ג אבל תשר״ת תש״ת תר״ת אין מעכבין זה את זה ואם
ידע לעשות (א) אחד מהם או שנים **ג** עושה: הגה אבל הברכות
אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן מעכבין הברכות ואיתה מסם שיודע
ישבה (טור) וכן סדרן אינו מעכב (ר״ן סוף ר״ה) **ד** ואם התחיל (ג) קודם
תקיעה יגמר:

תקצד יחיד שלא התפלל אין חבירו מוציאו • ובו סעיף אחד

א א יחיד שלא תקע חבירו יכול לתקוע לו להוציאו ידי
חובתו

תקצב תפלת מוסף בקול רם וסדר התקיעות • ובו ד׳ סעיפים

א א מחזיר שליח צבור (א) התפלה ותוקעין (ב) על סדר
הברכות למלכיות ג תשר״ת פעם אחת ולזכרונות תש״ת
ולשופרות תר״ת ד ועכשיו נוהגים לתקוע למלכיות תשר״ת
שלשה פעמים לזכרונות תש״ת שלשה פעמים ולשופרות
תר״ת שלשה פעמים: הגה (א) ויש אומרים שתוקעים (ג) תשר״ת
למלכיות פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות (מור בשם ר״ת ומנהגים) וכן
המנהג במדינות אלו ונהגו לומר כל פעם אחר שתקעו א היום הרת עולם
ותרצה (מהרי״ל) ואפילו בשבת שאין תוקעין אומרים היום הרת אבל לא
אמרה (מנהגים):

ב ד יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי
שיתקע לו: הגה אבל אם תוקעים לו קודם שיתחיל מוסף ואין צריכין
לתקוע לו פעמים (כל בו וב״י בשם א״ח):

ג ב (ב) ה לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות
שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות **ג** והתפלות
אין בספק) (מרדכי ומהרי״ל) ואם דברים בפלים שם **ד** (ה) אין צריך לחזור
ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה
לתקיעות אם לא **ה** בענין התקיעות:

ד ו זה ש תוקע כשהן יושבין תוקע על סדר הברכות: הגה
ומיהו אינו מעכב ויכול **ו** אחר לתקוע אלא **ז** שראוי לעשות כן וכבר
כתבתי לעיל סימן תקפ״ה:

תקצג אם הברכות והתקיעות מעכבות זו את זו • ובו ב׳ סעיפים

א א ברכות של ראש השנה **א** (א) ויום הכפורים **ב** מעכבות
זו את זו שאם אינו יודע כולם (ב) לא יאמר מה שיודע
מהם אלא לא יאמר כלום:

ב ג וכן תקיעות מעכבות זו את זו והני מילי שאינו יודע
אלא מקצת הסימן שלא יעשה אותו מקצת שיודע
(א״) ג אבל תשר״ת תש״ת תר״ת אין מעכבין זה את זה ואם
ידע לעשות (א) אחד מהם או שנים **ג** עושה: הגה אבל הברכות
אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן מעכבין הברכות ואיתה מסם שיודע
ישבה (טור) וכן סדרן אינו מעכב (ר״ן סוף ר״ה) **ד** ואם התחיל (ג) קודם
תקיעה יגמר:

תקצד יחיד שלא התפלל אין חבירו מוציאו • ובו סעיף אחד

א א יחיד שלא תקע חבירו יכול לתקוע לו להוציאו ידי
חובתו

ג והתפלות אין הפסק • ואע״ג דבסי׳ קס״ז ס״ו כתב דלכתחלה לא
יסיח כלל היינו בין ברכה לתמלת אבל בין תקיעות לתקיעות שרי לכתחלה
להפיח מעיינה: **ד** א״צ לחזור. וי״ל לפי בין תפילין לתפילין דהתם
ב׳ מצות הם משא״כ הכא דבולא חדא מצוה היא (הרי״ף) וא״כ אפי׳ אם בין
התקיעות דמיושב עצמן א״צ לחזור ולברך (הגמ״י ורא״ם) ועפ״ם סימן
תקי״ד ס״ה: **ה** בענין התקיעות • ע״ש דבסי׳ קס״ז ס״ו פסק דלכתחלה
לא יפסיק כלל ואפשר דהכא מיירי שצריך לשוה כגון שאומר לבתיא שופר
וכיוצא בו ופשוט דאם אם בין ברכה לתקיעה מענין תפלה דצריך לחזור
ולברך וי״ל למ״ל דאם אם מצרכי סעודה אע״פ שאינו צורך המוצא א״צ
לברך דהתם המוצא עצמו צורך סעודה הוא משא״כ כאן דאם מענין תפלה
לתקיעה וכ״מ במרדכי • ומ״ש דאם אינו מענין תפלה לא הוי הפסק אינו בין
ברכה לתקיעה לברך ואם אינו מענין תפלה אינו בין ברכה לתקיעה צריך לברך ועמ״ש סי׳ קס״ו
ס״ז בסי׳ תקפ״ה: **ו** אחר לתקוע. ועומד במקומו וא״ל לעמוד על הבימה (ד״מ סי׳ תקפ״ו): **ז** שראוי לעשות כך • אלין להעביר המצוה ממנו ועמ״ש
סי׳ קע״ד. וכ״ל דכל זה מיירי בזמנינה שסיו מוכנים לו לתקוע בשמחת וא״כ זכה מיד בכל התקיעות כמ״ש סי׳ קע״ד. אבל עכשיו מנוהגים בקלת
מקומות ליתן הסדרים לאחר מעולם לא זכה כה הראשון ושני זהו מ״ש ויכול אחר לתקוע הדא בתמיד ד׳ כשיש זכו בו מעוה ברב עם וכו׳:

תקצג **א** ויה״כ • סי׳ יה״כ של יובל שאומרים בו ג״כ מלכיות זכרונות ושופרות: **ב** מעכבות זא״ו • משמע דבשאר ימות השנה אם יודע ברכה א׳
ואמרה ואין מעכבות זא״ו וכ״מ בגמ׳: **ג** עושה • דהא מדאוריתא בחדא סי׳ אלא דלא ידעינן איזהו לכן יעשה הא׳ שיודע שמא יטרון אחמת
ומ״מ הכי אינו מדוקדק שאם יודע תשר״ת יודע לעשות כולם ואחשר שהוא אלמן אם אינו יודע שצריך לתקוע
בבא שלישית ואינו יודע איזה תוקעים: **ד** ואם התפלל כו׳ • כלומר שאם התפלל אבל אם הקדים תרועה לתקיעה לו זכרונות למלכיות לא יצא (ר״ן):
אין

שערי תשובה

בבאמירת היום שרת שולם מהנו לפחות שמחם ולאומרו בכשיפת קומה ובשעה מאני מבאים לשוכיר
מגון נדולת היום ל״ל אותו בכבוד ובשבעה שיכתרו ראמתו אל עליו כו׳:

תקצב (ב) בש״ע ס״ב יחיד אינו מפסיק ובדרכ״ו ס״ב סי׳ שם״ז כתב דיחיד מותר לפפסיק
בברכה ובבר״י תמה עליו ונלאתה תמוה מה שלא הזכיר מדברי הטור ומאר מוקשים
דאינו מפסיק אף אם תקע ליה אחריני ומב״ם שהוא עצמו אין לו לתקוע:
אין

באר היטב

תקצב (א) בשפלה • כלומר אומרים הוא אינו עיין שפקוקים בחזור אבנו ש״ל ומוא קנלה מר״ם
רוקח: (ב) על סדר • פשוטה ומסומנין צריכין לשמוד בתקיעות משומר: (ג) מסר״ם • ובבנ״ם
שדרך המוכר לפקוע מסר״ם מר״ם מר״ם למלכיות וכן לזכרונות וכן (שופרות ואחר אומרים זמירות מסר״ם
מר״ם מר״ם וכן מסנים ק״ם אבנזים כיוכלים: (ד) ישיח • ובשבת מקשים אחר: (ו) בין • אם אם
ס״ק ס׳: (ח) מ״ג • אחר: אם בין תקיעות המוסב אלמן מ״ג לחזור ולברך מגא״ר מ״ם: (ו) בין • אם אם
בין ברכה לתקיעה אחר: מענין מסבלה צריך לחזור ולברך ומ״ם רמ״ם דמסבלות לא אי מי מסבל מיינו בין תקיעה
לתקיעה אבל בין ברכה לתקיעה אי מסבל לחזור ולברך ובשום דאחר: בשומא אם אם בין ברכה לתקיעה
צריך לברך מ״ם:

תקצג (א) ויום מכבורים • אי׳ י״כ של יובל שאומרים בו ג״כ מלכיות זכרונות ושופרות
לו זכרונות למלכיות לא יצא ר״ן • ויש לבשוה מבשר בשם ברכה כ״ת:

(*) פו ב

עטרת זקנים

תקצג (א) אבל תשר״ת תש״ת תר״ת כו׳ • אף שאינו בלי רק בפרדי תש״ת או תר״ת תוקע מה שיודע כי שמא אותו סדר שהוא יודע הוא אמת שבצאוינו (רא״ש סוף מסכת ר״ה):

יד אפרים

תקצב (בסמ״א) ויש מי׳ מסוקע וכשומעין על סדר מברכות מי׳ מ״ל:

תקצד (א) אבל אם אינו יודע כולם אינו יודע אלא מקצת הסימן שלא יעשה אותו מקצת שיודע (א״) ג אבל תשר״ת תש״ת תר״ת אין מעכבין זה את זה ואם ידע לעשות (א) אחד מהם או שנים **ג** עושה: הגה אבל הברכות אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן מעכבין הברכות ואיתה מסם שיודע ישבה (טור) וכן סדרן אינו מעכב (ר״ן סוף ר״ה) **ד** ואם התחיל (ג) קודם תקיעה יגמר:

תקצד (א) ד יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי שיתקע לו: הגה אבל אם תוקעים לו קודם שיתחיל מוסף ואין צריכין לתקוע לו פעמים (כל בו וב״י בשם א״ח):

תקצג (ב) ה לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות **ג** והתפלות אין בספק) (מרדכי ומהרי״ל) ואם דברים בפלים שם **ד** (ה) אין צריך לחזור ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה לתקיעות אם לא **ה** בענין התקיעות:

תקצד (ב) ג אבל תשר״ת תש״ת תר״ת אין מעכבין זה את זה ואם ידע לעשות (א) אחד מהם או שנים **ג** עושה: הגה אבל הברכות אין מעכבין התקיעות וכן התקיעות אינן מעכבין הברכות ואיתה מסם שיודע ישבה (טור) וכן סדרן אינו מעכב (ר״ן סוף ר״ה) **ד** ואם התחיל (ג) קודם תקיעה יגמר:

תקצד (ג) ד יחיד אינו מפסיק לתקוע בברכות ואפילו יש לו מי שיתקע לו: הגה אבל אם תוקעים לו קודם שיתחיל מוסף ואין צריכין לתקוע לו פעמים (כל בו וב״י בשם א״ח):

תקצד (ד) ה לא (ד) ישיח לא התוקע ולא הצבור בין תקיעות שמיושב לתקיעות שמעומד (מיהו בענין התקיעות **ג** והתפלות אין בספק) (מרדכי ומהרי״ל) ואם דברים בפלים שם **ד** (ה) אין צריך לחזור ולברך (טור) ואין צריך לומר שלא ישיחו (ו) בין ברכה לתקיעות אם לא **ה** בענין התקיעות:

תקצד (ה) ו זה ש תוקע כשהן יושבין תוקע על סדר הברכות: הגה ומיהו אינו מעכב ויכול **ו** אחר לתקוע אלא **ז** שראוי לעשות כן וכבר כתבתי לעיל סימן תקפ״ה:

תקצד (ו) ז שראוי לעשות כן • כלומר שאם התחיל אבל אם הקדים תרועה לתקיעה לו יצא (ר״ן):
אין

שערי תשובה

בבאמירת היום שרת שולם מהנו לפחות שמחם ולאומרו בכשיפת קומה ובשעה מאני מבאים לשוכיר
מגון נדולת היום ל״ל אותו בכבוד ובכשבעה שיכתרו ראמתו אל עליו כו׳:

תקצב (ב) בש״ע ס״ב יחיד אינו מפסיק ובדרכ״ו ס״ב סי׳ שם״ז כתב דיחיד מותר לפפסיק
בברכה ובבר״י תמה עליו ונלאתה תמוה מה שלא הזכיר מדברי הטור ומאר מוקשים
דאינו מפסיק אף אם תקע ליה אחריני ומב״ם שהוא עצמו אין לו לתקוע:
אין

ג אפילו פחות מכ' לין מכוסה מוציאו בתחלה קודם כדם כדי"ן גילות ארבע אמות ה בחי' ר"ם ל"ד (מפני בסקיפים מן מהרם ומכוסות פר"ם) ה מאר בדם רב מקרם ה מאר בדם רב אלו ורי"ן גלות וכ"ב ברא"ם בסקיפ מוף ר"ם ומפרדכי בתחלה ומכוסות פיחוני ס"ה ומפרדכי מיחוני נפ ל בכי' מקר"ה ב מנהם :

עשרת מקנים

תקצד (א) אבל יחיד כו' אלו יחיד יחיד נעשה ש"ן לחברו אא"כ בעשרה (מור) ברליבל בסי' נ"ח :

תקצז (א) ואין מתענין בר"ה ר"ה ביום בחמיה סימן ה' ר"מא עזרא ונו' מן האור עד חצי חיום ואותו יום ר"ה חיה אאח"כ אסר אכלו משמנים ונו' מבאן נ"ל דמותר להתענות בר"ה ולהתפלל עד חצות אע"ב דבשבת ושאר י"ם אסור בנ"ל (ב) למען לא יקילו ראשם ויש ס"ש שלא לאכול דגים בר"ה כדי למעם האות אנושי בבקצת דבר המסרים ויזכור יום הדן ולא יבוא לידי קלות ראש (מהרש"ל בשם זקינו) ובענין שינה אם מותר יש ס"ש עד חצות אסור ומבאן ואילך מותר מאחר שכבר נתעורר המלאך ע"י התפלות והתקיעות אין בכך כלום :

יד אפרים

תקצו (בס"ז סק"א) אבל בתקיעות מהרמים אסר רב אמרם כו' נ"ל : (שם) פס מהרמים סם בכמי הגלי מיגול בות פ"ם ונ"ל דבנים אלו בפ"ק מאמ"ו ובכמו מלגים בם ופ"ם אבל בתקיעת מהרמים מאסר הרמ"א בות פ"ם ובנלם מ"ל דבל בלמ"ר קולות בית מב"ם קלת לוחך בדבר חוד בסבנתא אין בדים בגיבת מלגים בם ופ"ם מי מיסר נים לבדות מה מלא נמלא בס"ם ופ"ב בס"ל דאין לאסור לתקוע בלף בלא לוחך בלל ולכן בסיר תוקפין בבגיל בסבת בל דבות מרסב בסן (בס"ב) כ' בתס' מלא דאמרי' כו' מבסם מוס דאין לאסור לתקוע אמר מילא ידי בחיוב ובך דר' יוחנן בל יו"ם בחל בשבת אבל בי"ם בלא מבת אין לאסור כו' אבל מדברי בסר בו' בבא ל' ברב אבי אבי בר' בבא ל' ברב כ' אמר מימרים בו' אבבר ילמו י"ם אלא אי' דקבו אי' בל כנ"ל :

תקצז (א) אין חבירו יכול להוציאו · וכתב דלמרי' סופר מבריך מבה"כ בתפלה בלא ניתקנה אלא בלמם ויש מולקים ס"ל דאין מילוק בזה : **תקצח** (א) אפילו של מוסף ודאי בו' · הטעם בהתקיעה מן התורה והברכות מד"ס :

תקצט (א) תרועה גדולה כו' · בטור כתוב בטם רע"ם הטעם כדי לערבב הסטן וכ"ל מילוקו אלא יקטנו עליהם אחר התפלה שהולכים ואוכלים ושותים ומתחים לומר אחים ילאים מלחמת יום הדין (וכ' עוד וכב הלי כ' בו' למדנו מיחידים היו רגילים לתקוע אחר התפלה ואם אינם עושים כן אין מיבוב בדבר שבבר יצאו י"ח בכ"ל · מטמע מזה דאין לאסור לתקוע אחר בילא ידי החיוב וכך דרבי יצחק קלי בל י"ם בתל בשבת) מטמע מזה דאין לאסור בלל לתקוע בי"ט אפי' בשת דאמת הלמוד מי סתי' לנו לתקוע בשביל הסטן מה שלא בתלא בנגמ' בתמ"ם בגמ' נבי תקיעות דמיובב מפי מירבוב סטן · ומ"ם כאן רמ"ח שטובנים לאחוז ולתקוע ג' קולות ב"ל הטעם מפני שאולי מטאו ולא ממטו בלולי ע"ב תוקעים ג' קולות אולי מטאו קלת ולא ממטו בהוגן יתוקן מבבאי בתקיעה אחת אבל בתקיעה התרוסק מנה זכר (מוכר) רמ"ח אינו יודע לייסב : (ב) אין לתקוע עוד בחנם · בתבו התוספות והא דאמרי' בפ' בתרא דר"ה בי אתא ר"י בר יוסף אמר מבי הוה סיים ס"ן תקיעתא ביבנה לא שמע אינם קל אודני' מקול תקיעות דיחידאי סיבום אבאו לתקוע בפני ב"ד אלא בשבת התרוסק מנה זכר (מוכר) רמ"ח אינו יודע לייסב : (ב) אין לתקוע עוד בחנם · בתבו התוספות והא דאמרי' בפ' בתרא דר"ה בי אתא ר"י בר יוסף מייתי בשבת דאיתא דיחידאי דקאמר מה לי יחיד מה לי רבים משא"כ בשבת דיש מילוק דרבים היינו בפני ב"ד ובר"ם בתרא דר"ה מטמע דר"י בר יוסף מייתי בשבת דאיתא שם אלא דבירושלים תוקעים יחידים ובבבל אין תוקעים יחידים ופירש"י בשבת ופריך ס"ז מהא דר"י בר יוסף אבל מדברי הטור קודם לזה בשם רב הלי מטמע דאא פירש בפ"ם החוס' הך דרבי יצחק שתקעו מי אלא שמעו כו' דהא בתב שבבר יאלו י"ח אלא מי דתקעו תקיעות רשות ומייתי בי"ם בגלא שבת ומדברי מגיהם נאמר דאין לאסור שבות שיך בתוקע בי"ם תקיעת רשות ומתני' דאין מעכבין התוקעות כו' דמטמע דיש לאסור לתקוע בעלמו מיירי בשבת בדאיתא בברייתא בפי' ז"ל דמב"ם בפ"ב דטוסר בשבת ומ"ל בי"ם בלא בלום לאסור לתקוע בלא בלום בלא בלום בלא בלום

דנקיט לתו דוקא: **ב** א"צ להתענות. וכן עשה מעשה הר"מ לוגלמי בס' שתי ידות: **ג המתענה**. כתב בתשובת מהר"ם סימן נ"ד מהר"ם התענה וקידם בביתו קודשת רבא ואמר הטעם לפי שהוא דאוריתא עכ"ל. וע' סימן רפ"ט דאתן קי"ל שהוא דרבנן ומה"ר רפ' רע"א ומ"מ ל"ל בגלילה של ר"ה אסור להתענות כמו בשאר יו"ט כמ"ש סימן תקפ"ט ע"ם דבמלוס לא הרגלוהו אלא ביום ולא בלילה: **ד תענית חלום**. ואם הוא ספק אם הוא מהסלומות שמתעני' בשבת אין להתענות (כ"ה): **ה כל ימיו**. ומי שאינו ירא אין צריך כדלעיל כ"מ במהגנים ואנור: **ו ואין צריך למיתב בשבת (סס): ז דמצוה להתענות**. ל"ל דס"ל כמ"ס רפ' תי"ח בסס רי"ו הסיודעא דבמלה מגילת תענית אין איסור להתענות בר"ה ושיין בר"ה דף י"ט ובכ"ח כאן וסס: **ח בי"ה**. מפני שסס ימי דין (סס) כמומר ואין שייך לומר תעניתנו. כתב הכל בו מי שהתנה להתענות בר"ה אינו צריך להתענות לעולם עכ"ל. ומכל מקום ל"ל דצריך התרה כמו בשאר נדרים. ול"ד לנודר בשבת לו ביי"ט מאחר די"ח שצריך להתענות בר"ה עכ"ל. ומ"ל דמיירי קבלנו בלשון קבלת תענית עיין סימן תקפ"ט ולא סגן כמשבע:

תר א בגד חדש. ל"ט דבסימן רכ"ג ס"ד פסק בשעת הקנין יש לברך ויש לומר הבהם מילי כשקנה מלבוש מוקן לו הממהר כשקנאו וע' סי' כ"ב:

אם יש לו תירוס חדש יקדש על היין ובשיגיע לשהחיינו יטול התירוס בידו (ד"מ מהגהים) ולף על נגד דמקדשין על תירוס כמ"ם סימן ער"ב ס"ב מ"מ יש מלוס מן המובחר ועיין סימן רכ"ה ס"ב ומפ"מ כתב שאינו צריך ליקחו בידו אלא יהן עיניו בו: **ב יאמר שהחיינו**. דלף דקדושה אחת היא מ"מ ג' ימים הם עיין בטור וב"ח ויש פוטרים ליקח לף בשאר י"ט שרי חדש ושעות הוא: **ג** וי"א לאומרו. ושוב לברוך בגד חדש בשופר: לף

אם חל יום ראשון בשבת אומרים שהחיינו בשופר ביום שני: **ג** ויש לומרים לאומרו (ב) אפילו אם חל יום ראשון בחול (ב) וכן המנהג במדינות אלו: (הגהות מיימוני הלכות שופר): ביום

יד אפרים **תקצו** (בבא"א פ"ק ח') כלי. ואין שייך לומר תענתנו ע' כו' סלוטים ביום אשמר בו לרגן ולאין יאמר ביום לוס תענתנו אלא יום אשמר בו' ובאלטרדסס פרנא אמן דרין סיה לנו לומר ביום סלוס כזה אלא אם כשר אסול אל שאר לומות בסס מרבני קבלנו אנו אומרים קבלנו לוס בסעדנא לומר כי לבס עיני קבלנו אל"ל: (לבו"ו אשר דאם כר"ה מתענים ע"ח בעיר אומר אינו אבני כתענית לבס מיסוי ומיני דומס ליה"ר ואפשר לבי אבר"ם יום אעידה לרגן ג"כ אין לתענית ג"כ אם אלא אלם כסס וכן ל"ה דאמס לתענתנו בר"ס ופ"ב לאו לבס אינו רק בטיל אסס ימי דין ואפ"ס הגם יום"כ מקרי אינו בעורה כדכתיב ופיהם אם בשוקיהם מ"מ מיקרו אינו אלא אם אינו אומר ברכו: ושוב מלאתי בסס רבינו אמרים שהוה כן והביא ראיה כמ"ם רבינו יואל: ומקלת תלמידיו אסרו ואמרו דיש מילוס בין קבל עליו שבת אלא קבל ואחר הרב ואסר והביא ראיה מהתוספתא בסוכה התחיל לתקוע אליבי' תאילו מיהם בידו אמינו על אחרון ואילו נבי אסק אסיה תגן מערבין ושומרין ס"מ אומר בקבלה מבשבת עכ"ל. ואיני כדאי לכריע אבל אמנה לי הוכחה זו ממה דק"ל מן התוספתא דלק"מ דבמשנתינו אמרי' ושומרין אם הממין דף ל"ה אמרי' וקדירות מוכנות על הכירה התחיל לתקוע תקיעה אליבי' סילק המסלק והמתין המתמין הרי דהסמכה מוחר אחר תקיעה ג' ואלן אמר

המנין

תר (בבא"א פ"ק ב') ואי אמרבא דר"ל מאכנון מיסה סיום קודש ואמר קודש ומן דאם מיום ג' מוכן מקון אמרתות ומוא שיקר ר"ה מלל מלבון אסור בשם ר"ו ושיין בר"ה ביאור מרבנים: (בבא"א פ"ק א') כשקנה מלבוש מוכן אבל כשמקנו לאומן לתקן לו אסמה כשבמרה ושיין סי' כ"ב כלל ל"ו: נמ"ר

באר היטב

ומנהגי מי' מרשם נמנים כתב שלא לאכול כשר ולבשות יין בר"ה: (ב) מ"ש. וכן עשה מעשה מר"ם לוגלמו בס' שתי ידות. ופכ"ם מלוס של ר"ה אסור להתענות כמו בשאר י"ט מ"ה. ולהתענות בר"ה לא בשאר י"ט לאסור לבבל לאחרים כמ"ם סימן תקכ"ו ס"כ בבנ"ם ס"ם: (ג) מלוס. ואם הוא ספק אם הוא מהלומות מתענים בשבת אין להתענות כנס"ל: (ד) צריך. ומי שאינו ירא מ"ל כדלעיל עיין מנהגים: (ה) למיתב. אפי' אל בשבת:

תר (א) חדש. ויש פוטרים ליקח אף בשאר י"ט ושעות הוא דר"ה קדושה אחת היא. אם יש לו תירוס חדש יקדש על היין וכשיגיע לשהחיינו יטול התירוס בידו אלא יהן עיניו בו מבשבת עיין מ"א ומאמרי ל"ל כתב דר"ה ביום בשאר י"ט כמו עיין בזעוים: (ב) אפי'. ושוב לברוך בגד חדש בשופר ס"מ: קבל מ' סיום לבס לבס בר"ה שופר ובאלו אדרדים ובאלו אוסס ומאלו בר בשופר ואלו אבל לקבל אחר לבלות לבס שופר ומפסקה בסלות אחמה אוכם אלא בא מר מוף יום ב' ומיום ר"ה ביום ב' ובשבת אבא אשמר בר אפילו אל אבת אבל עדיין סיום יום גדול מבו לתקוע בשבת אסלה ולא נאמר לבשות אלין אלין אינם אמלה בר"ה בשאלו דשופר לתקוע בגלל ברכה בדרכות אלין מבשבת עיין בס בתורה. ומיד אמרן כתב עליו דיש לפקפק בזמנא: מ"מ

שאלה ר"ה ומ"ל: (ג) חלום. עיין לעיל סימן רפ"ח בשו"ת בס מדינים אלו ושיין במת"כ מהגהל ולומר לקיים המצות כל היום בנפ"ל מתענה בר"ה ומכ"ל ל"ל כמ"ם בת"ח בשבת: סימן תרמ"ג בקבס ס"ו מבוסבר דף ג' דס"ל לרבה בר"ח דומן ואח"כ בסוכה מבוס דומן ואח"כ בסוכה ס"ב: **תקצט** (א) אסור בשני. אפילו אם אינו ירא מ"מ בשבת ר"ה אינו אלא בשני ובכ"ח כאן וסס: **ה בי"ה**. מפני שסס ימי דין (סס) כמומר ואין שייך לומר תענתנו. כתב הכל בו מי שהתנה להתענות בר"ה אינו צריך להתענות לעולם עכ"ל. ומכל מקום ל"ל דצריך התרה כמו בשאר נדרים. ול"ד לנודר בשבת לו ביי"ט מאחר די"ח שצריך להתענות בר"ה עכ"ל. ומ"ל דמיירי קבלנו בלשון קבלת תענית עיין סימן תקפ"ט ולא סגן כמשבע:

תר ביצה שנולדה בר"ה ודיני הקידוש; ובו ג"ם

א ביצה שנולדה ביום טוב הראשון וכן מה שנצוד בו וכן מה שנתלש בו (א) אסור בשני: הגה וכבר נתבאר לעיל סימן תקי"ג סעיף ה' וסימן תקפ"ו:

ב (א) בקידוש ליל שני (ילקט **א** (א) בגד חדש) (הגהות מיימוני סה"מ מהלכות שבת) לו כ מנחה (ב) פרי חדש ואומר שהחיינו ואם אין מצוי (בגד חדש ג עם כל זה **ב** יאמר שהחיינו:

ג אם חל יום ראשון בשבת אומרים שהחיינו בשופר ביום שני: הגה **ג** ויש לומרים לאומרו (ב) אפילו אם חל יום ראשון בחול (ב) וכן המנהג במדינות אלו: (הגהות מיימוני הלכות שופר): ביום

תר (א) אמרים צדקתך. כיון שהוא יום הדין אמרים בו לידוק הדין שהרי אנו אומרים ויענה ה' לבחות במשפט וגו' ו"ל ס"ל דהא על כל עניים יום טוב הוא:

תקצט (א) אומרים ותודיענו. אף על גב דר"ה אינו רגל אומרים ותניגת רגל בסדר התיקון הוא אומר כמו שמלינו בהבדלה:

תר (א) אסור בשני. אף על גב דבשאר י"ט מותר בשני מכח ממ"ג הכא אסור דתרוייהו חדא קדושתא הוא: (ב) פרי חדש. דכוונת אריכתא דמי ואילך יאמר שהחיינו על הי"ט כ"ם ביום ח' וזה להתחילה אבל אם אין לו פרי חדש אסור יאמר שהחיינו כמו בשאר יו"ט דאין חילוק ביניהם לר"ה אלא לענין בילה ומהוכר לאסור של זה בזה אבל לא לשאר מילי ושמעתא דאף בזמן ד"ד פעמים היו עושים ב' ימים אף על פי שלא היה אם אסק אסק ביום ב' היה עיקר והיו ממרין יום לאחון בקדושה אלא יזגלו בו לשנה הבאה ולענין זמן אומרים ממ"ג לי אסק הוא אומר זמן ואי מעבגא דב"ד סמכין איהא היום קדום לומר דהא מיום ב' מונין תיקון המועדות, והוא עיקר ר"ם:

שאלה קדל ח' היה לבס ובערב ר"ה אסור ובלו אודדים ונזלו אותם ונעלו גם הסוכר ונלמו הקבל לקבל אחר לשלוח לבס ונתעכב הבלים ממנה אחם ולא בא עד סוף יום ב' והיה ר"ה ביום הו' ובשבת אבא הסוכר כבר התפלגו אל אבת אבל עדיין היה יום גדול מהו לתקוע בעת הבלה ולא נאמר לשבות דאין תוקעין בשבת:

תשובה נעתיק דברי המרדכי פרק ב"מ וז"ל תוקעינן מתניתין דאסק אסיה מערבין ע"ח ופר"י ור"ח ור"ם בהליה בירושלמי וה"ה עירוב תבשילין אסק אסיה מערבין. ואסק רבינו יואל וה"ה לאחר תפלת ערבית יכולין לערב אם הוא יום דעביד ברבו הוא אחקיעת שופר ותוקעים אסק אסיה היו מקבלין שבת ותוקעים כדי לבוסיף ממול על הקדם ואחילו הכי מתיר בפ"ם לערב ע"ח בשאר אסיה ברבו' ושוב מלאתי בשם רבינו שמריה שהוה כן והביא ראיה מ"מ רבינו יואל: ומקלת תלמידיו אסרו ואמרו דיש מילוס בין קבל עליו שבת ללא קבל ואחר הרב ואסר והביא ראיה מהתוספתא בסוכה התחיל לתקוע אליבי' אחילו מיהם בידו אמינו על אחרון ואילו נבי אסק אסיה תגן מערבין ושומרין ס"מ אומר בקבלה מבשבת עכ"ל. ואיני כדאי לכריע אבל אמנה לי הוכחה זו ממה דק"ל מן התוספתא דלק"מ דבמשנתינו אמרי' ושומרין לא הממין דסיינו הסמכה אבל לא בשום ביטול אבל הכא אחילו מיירי לבסיס המיסם על הא לבבל דזה אסור אחר אקיעת שופר אליבי' ואחדש שברי בס"ם בדף ל"ם אמרי' וקדירות מוכנות על הכירה התחיל לתקוע תקיעה אליבי' סילק המסלק והמתין המתמין הרי דהסמכה מוחר אחר אקיעה ג' ואלן אמר

תקצו (ב) בשו"ע יש מקומות דף ג' דס"ל לרבה בר"ח דומן ואח"כ בסוכה מבוס דומן ואח"כ בסוכה ס"ב: סימן תרמ"ג בקבס ס"ו מבוסבר דף ג' דס"ל לרבה בר"ח דומן ואח"כ בסוכה מבוס דומן ואח"כ בסוכה ס"ב: **תקצט** (א) בשו"ע ר"ה שחל כו' ושיין במת"כ סימן תכ"ז וכ"ח סימן קפ"ז ריש מאמר מנין ושיין בר"ה מסס ס"ח בבס בעל המרים דבמקומות שלומר ס"מ בבנת לו במנחה ל"ל תחלם ס"מ דתקינו רבנן קדמאי ואח"כ נדקתך תדיר ס"מ ס"מ בתחרים ובמנחה ובקתקך רק במנחה ובנר"ל בסימן תרכ"ב דף ב' דס"ל לרבה בר"ח דומן ואח"כ בסוכה מבוס דומן תדיר ס' ס"ם ובתוכה כנס"ג סימן כ' ושיין סימן תרכ"ב:

תקצט (א) ליל ר"ה כו' המנהג שמתפללים מתוך הס דור אף שלא בירכו עדיין ברכת מאורי האש: וכ' בר"י בע"ם לפי ס"ם בבר"י סימן תרכ"ג ובתרפ"ו ס"ל שאין לבנות מסאור קדם ברכה ס"ם: אך נם בקריאת מגילה אין נוהגין לומר תחלה ברכת הסאור ופ"ם ובכלן נשמר דעדיין ברכת הסאור בריאת האש ובכל מקום נהגו לברך אחר ברכת הסאור ומנהגם נראה דמיד שמגדיל בתחלה מני כיון שבר"ם אומר שמגדיל בין אור לחושך אם"ם אינו מבורך אם"ם ולא בבשאר ימות הבבר לא ינהגו

תר (א) הדש אבבר"ם ובתב בשבו"ר מ"ג בי"ם ב' בל ר"ם בשאין לו פרי הדש מוחר ליקח יין הדש לברך עליו אף אם אינו מבורך על הבבנים שאבל קודם ר"ם. ולא בבשאר ימות הבבר לא ינהגו

מסרמיה על יין הדש בשאבל הבבנים מפני שום מבוסקים בדבר ובמ"ם בסוג"ל סוגן רכ"ם מ"ם בגיל ב' דר"ם מדבת כל בבוסקים דמבדך זמן אבא דלבתחלה ובהנים בפרי הדש מ"מ בזה מסיר יולא ביין הדש דהוי כמו ס"ם בו' וכן מבמש מבנ"ל לבסוף בבי' הר' דברי הר"מ לברך על הירוס הדש מבמש לף שבנר אבל אבנים ופ"ם ושיין בלה"ר דס"ם בבים בברבת הדלקה

לו לנבוס בגד הדש ולבוין לנאת ברבת שהחיינו לו לבוס בסרי מיניה אח"כ בקרוסה פ"ם וכ"ם סרי אחר הדש:

ג אינר ד בגנוס מיימון לאינר בבס בתנים בקבל מקדמונינו ס סמ"ר פי' רפ"ח ל אינר בבס לב פמלים וסבל בו בבס רב אפי' ל אינר בבס אפי' בבנורו ו"ב בגר"ם בס"ם ר"ם ה פיסר' ודבר ומאמר בלבה ג' ובבגר"ם ר' ביאר בבס אינו בגר"ם ומר"ם מרושנוגנ מבוס ואינר אינבת בין גדולי בסיסקים ובגלוגים אם יש בבנר בסיינו ג בבנור בבפס רב"ם ומבאר"ם ובסיפור ד פור:

עטרת זקנים

(הגה"ה מתר"ר ב"ש) בס"ו ולבר"ג להבריע ובו' דסגינו בבי' אלישע שאכל ובו' בראיתא במדרש ויהי היום ויעבור אלישע אל שונ' אותו היום ר"ת היה וחזרו ראיה שאין עליה תשובה בכל לילי נראה בסתילה כבורו ראינו בבסלכים ב' בסיפול ר' כתיב ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ותחזק בו לאכול לחם ובו' נעשה נא עלייה קיר קטנה ובו' ויהי היום ויבא שמה ויסר אל העליית וישכב שמה ובו' ואיתא בזוהר בשלח דרש הם דף ס"ד ע"א ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם ושם אשה גדולה ובו' גדולה בעבודה עד סוף העמור ויהי היום:

תר (א) בקידוש ליל שני ואם יש לו תירוס חדש יין ישן יקדש על היין ישן ובשיגיע לשהחיינו יטול כוס של תירוש בידו (מנהגים) בר"א שלא אבל עגבים כבר שאז חייב לברך שהחיינו על התירוש אבל אם אכל כבר עגבים אין צריך לברך שהחיינו על תירוש ויחזור אחר פרי חדש אחרת (מהרש"ל) וכ"כ ג (ב) וכן המנהג אע"פ דהאידנא אין אנו בקיאין אפ"ה יש כמו בזמן ב"ח וע"ל סימן תקי"ג:

שערי תשובה

תקצו (ב) בשו"ע יש מקומות כו' וכתב בסי' ח"ם ס"ם לר"ח דבעל ברית שרגיל להתענות בכל ר"ה אסור לו לאכול דהאי תענית דר"ה ולהי לריכון קבלה וכלר ממצות הס"ע סימן תקי"ז וגם משמעות הפוסקים הרגיל להתענות כל יומו משמע דאינו אסור לאכול אלא בשבת מלוס וכמו המבטל מעמתה י"ם וגם לפי מ"ם דסכנה אינה בדבר שאינו מבלים שמחו ומיהיה מאיסורא לכן אל יבטל רגילותו לעמן יאחר ל יומים הוא ונינו וכתב בכנסת יחזקאל סימן כ"ג באחד שנתפס בכללי ברזל בסכנת נפשות מחמת עלילה ונדר נדר ע"ד דבים כשיגיעו ס' יתענה כל יומו שני ימים ר"ם ולא רצה לנדרקה לסתיר נדרו מנהו דוכרים מר"ה דיה דקאמר נב' נתחרי בעלת מדברתא כו' בלפי המסקנא מנהו לבתענות בר"ה ודמה רמוות הס"ע סימן תקי"ז ע"ם וכתב שב' לומדים אחרים אחירו לו אמרתי מוחל ומוחל ומוחל אחר מאחר דאינה דבריעבד מסני סתרה ע"ל ודבים ע"ם ושיין בסגנות תריב סימן כ"ח הבית ריאים מס"ם דר"ם דלעיל דאסור לבתענות בר"ה וע"ם סימן ק"ב דלית מאסור לבתענות בו אלא דמסתמו מנהו כמאר י"ם לחייב בקידוש כמאר י"ם ואסור לעמוס כלום קודם קידוש ואין קידוש אלא במקום סעודה וכל

תקצט (א) בשו"ע ר"ה שחל כו' ושיין במת"כ סימן רמ"ח נשו"ת מס מדינים אלו ושיין במת"כ סימן תרכ"ג ריש מאמר מנין ושיין בר"ה מסס ס"ח בבס בעל המרים דבמקומות שלומר ס"מ בבנת לו במנחה ל"ל תחלם ס"מ דתקינו רבנן קדמאי ואח"כ נדקתך תדיר ס"מ ס"מ בתחרים ובמנחה ובקתקך רק במנחה ובנר"ל בסימן תרכ"ב:

תר (א) הדש אבבר"ם ובתב בשבו"ר מ"ג בי"ם ב' בל ר"ם בשאין לו פרי הדש מוחר ליקח יין הדש לברך עליו זמן אף אם אינו מבורך על הבבנים שאבל קודם ר"ם. ולא בבשאר ימות הבבר לא ינהגו

מסרמיה על יין הדש בשאבל הבבנים מפני שום מבוסקים בדבר ובמ"ם בסוג"ל סוגן רכ"ם מ"ם בגיל ב' דר"ם מדבת כל בבוסקים דמבדך זמן אבא דלבתחלה ובהנים בפרי הדש מ"מ בזה מסיר יולא ביין הדש דהוי כמו ס"ם בו' וכן המנהג מבנ"ל לבסוף בבי' הר' דברי הר"מ לברך על הירוס הדש מבמש לף שבנר אבל אבנים ופ"ם ושיין בלה"ר דס"ם בבים בברבת הדלקה

לו לנבוס בגד הדש ולבוין לנאת ברבת שהחיינו לו לבוס בסרי מיניה אח"כ בקרוסה פ"ם וכ"ם סרי אחר הדש:

תרא א אף בארץ ישראל. שלא תבית דין עמו כ' ימים:
תרב במילה אומרים זכור ברית ואל תזר וסומן יום לחיים (לבוש) ומדינו זו אין אומרים רק זכור ברית:
א אין משביעין. ובכ"מ מלוה לעשות להוליא מילה מתחת ידו (לבוש):
תרג ואם אינו יכול לאמות בעצמו די בהבלבת קיסם (לבוש ומגהניס) ותסרו מלא לבדך ולישול מלה מעיסה ח"י לף על פי שמברה לסם מלא"ב מכר לסם הקמת. ול"ל דמי שהולך בדרך ח"ל לסמתין רק כשישוב הסמוכים ב"ד מסי' ק"ב דלא קיבלו עליהם להמתין ב' ימים ולא יאבד מסור ומכרים שאינו אלא רשות לש"ע על הפיום ובין שאין אומרים כאן פיום בברכה ראשונה רשות א"ב: (ב) אף בא"י עושין ר"ת שני ימים ועל"ל מי חקי"ב:
תרב (א) בכל הימים כו' לבר משבת ובפרק נוהגין שנם בשבת אומרי' סליחות ותחנונים (מור) בע"ג תיולדות עד ל' יום מתחילין לאבול ויש מחמירין ואומרי' ביום ח' ואילך והמיקל לא תפסיד ואם חל ע"ג בשבת רוחין אותו עד יום א': (ב) אין מקרשין הלבנה כו' ויש מי שאומר שטוב לקרש הלבנה קודם י"ב כדי שמצות זו תבריע לקח זכות (מהרש"ל) ולזחר באוזן י' ימים מפת של א"י באם שאינו יכול ובשיר תהנו בהשלבת קיסם א' עיין ב"ד מי קי"ב סעיף ס"ו:

עשרת זקנים

תרא (א) ביום שני מתפללין כמו ביום ראשון ומוסיפין הלל עליון. ולכל שנאמר שחק ולסוסף יאמר תש"ון עד מרי המחים ולא יאמר סדר הכנסים שאינו אלא רשות לש"ע על הפיום וכיון שאין אומרים כאן פיום בברכה ראשונה רשות א"ב: (ב) אף בא"י עושין ר"ת שני ימים ועל"ל מי חקי"ב:
תרב (א) בכל הימים כו' לבר משבת ובפרק נוהגין שנם בשבת אומרי' סליחות ותחנונים (מור) בע"ג תיולדות עד ל' יום מתחילין לאבול ויש מחמירין ואומרי' ביום ח' ואילך והמיקל לא תפסיד ואם חל ע"ג בשבת רוחין אותו עד יום א': (ב) אין מקרשין הלבנה כו' ויש מי שאומר שטוב לקרש הלבנה קודם י"ב כדי שמצות זו תבריע לקח זכות (מהרש"ל) ולזחר באוזן י' ימים מפת של א"י באם שאינו יכול ובשיר תהנו בהשלבת קיסם א' עיין ב"ד מי קי"ב סעיף ס"ו:

תרא סדר יום שני של ראש השנה. ובו ב"ס

א (א) ביום שני (מתפללים כמו ביום ראשון) (מור) ה' וקורים מוהאלהים נסה את אברהם עד סוף סידרא ומשמיר קורא כמו אתמול ומשמיר בירמי' כה אמר ה' מצא חן במדבר עדי הבן יקיר לי אפרים ובמוצאי ר"ה מבריולין כמו במוצאי שבת אלא שאין מברכין על הבשמים ועל האש:

ב א (ב) ג אף בארץ ישראל עושים ראש השנה שני ימים:

תרב סדר עשרת ימי תשובה. ובו סעיף אחד

כנה ומתענים למחרת ראש הסנה (מור) ובוה תענית לבור:

א (א) ה בכל הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים מרבים בתפלות ותחנונים: כנה ומוסרים (א) מביא מלכנו מרב וכוקר מלבד בשבת (מור) ומפלו אם חל מלה אין אומרים תחנון אפלו אמי אומרים מביא מלכנו (מלבושים) ואומרים בכל יום (ב) מלבה מעמים ודוי קודם מלות המחר מלבד בערב יום כפור אין אומרים אותו אלא מעם אחת (רוקח) (א) ואין מתמר מרם ומן **א** אין מבטישין אדם (ג) בנית דין עד אחר יום כפור (מהרי"ל) (ד) אין מקרעין (ד) מלבנה עד מוצאי יום כפור (ה) ובשת בגין לאם בעגנה ליום כפור המבטל לומר כו' מ"ן:

תרג ובו סעיף אחד

א ה אף מי שאינו נזהר מפת של (א) אין יתודי בעשרת ימי תשובה צריך ליזהר: כנה ום לבל אדם לאחם ולפסקם מעמעין ולבוא מהם בעשרת ימי תשובה ופסק שבוהם צריך יומר תשובה מבעילים ודאי' כי יומר מתחרט כמיודע בעשם מפלינו יודע ולבן קרבן אם מלוי כוונה לעיות יומר בוזקר מחמאת (ד"ם וכיבו יומם רים ברכות):

מצות

המעוגן דלא הוה קבלה מ"ם בסי' רס"ב דמה לי מעות דמעוגן לו מעות דקיום המלוה בעיניהם אילו ידע החמת לא הוה מקבל עליו אם כן מין המתחר בין הסמכות בסבות לא נזהר בזה הזהר מעיקר דלא נזהר קודם מה לי בלא יכול לעמוד עד סוף היום וסמעם המלוה לא תלויים בחפלתו לדמות המלוה בעצמה. ול"ל למ"ש בי"ד סי' ח"ב בע"ש דמי מהתפלל בערבית דלא יתמיל לו התחילות מעשם דהוי קולי דסתרי אהדדי דשם הוה מומרא דמה בכך מלא יתמיל עד יום מחר וכן לעניין ז' עקיים דלא תתמיל לעמוד עד יום מחר אם התפללו בכר ערבית אע"פ שעדיין יום הוא ב"ב מלה המומרא ובאמת בדיעבד מהני כדאיתא שם. כלל הדבר בזה שבמקום שיש מיוב מלוה בהסיח אם אתה אין קבלת שבת של זה מושיל לבטל מוהבת המלוה הסיח כיון אע"פ לקיים המלוה כדיעם המלוה דשובר ומילה מזהרו מ"ב לתקוע ולימול בחוהו זמן שיש עוד יום אפילו אם התפלל בכר ערבית של שבת אלא דעל"פ יש כאן כ' מילי דסתרי אהדדי דהכל יודעים בינינו אתין תוקעים בשבת והוא עשאו בכר שבת וכיון דבדבוהו אין מעבבות ע"כ יתקע בלא ברכה אבל במילה אין כאן סתרי אהדדי דהא שייכא מילה אפי' בשבת אם הוא בזמנה ואל"ל הא גם שובר יש סתרי אהדדי דהא אין תוקעין בשבת הא ל"ן דודאי לא מבטלי' מלוה בזמנה בשביל סתרי אהדדי דזה לא אמרי' אלא בתינו תלוי המלוה באותו הזמן. ואו דגם בשבת אין איסור המלוה לתקוע דהמלה הא' ואינה מלאכה כלאים' בגמ' אלא דאין לתקוע בשבת מעוה ישלבלנו בדע"ר וכל הבאה תוקע דרך רשות אין אם אם זה אם כן זה התוקע (בסוף) לא הוי סתרי עם מה שקבל שבת עליו לאסבר דדרך רשות הוא תוקע ואין הסתירה מוכחת מע"כ בברכת התקיעה הוה ודאי סתרי כנ"ל ברור בהאי מלאה: **אח"כ** לאיתי בתוס' ס"ב בהבית המרדכי מזכרתי ויש בו נוסח אחר וא"ל מלינים לבבדיל אם הסם כו' נשל לקרות מעבירין ממנו הבשל מנבי כרה ומומנין לו מיסם ומלויקין הגר נמר מלקרות אפילו מאחו מלוה מיסם בידו אין מומנין אלא מומנין לו בסמ"ג בה' שבת וא"ל כיון שמדמה מ"מ יעלבלנו בדע"ר וכל הבאה תוקע דרך רשות אין אם זה אם כן ה

תרד (א) מצוה לאכול כו' • בטור מביא תני רבי חייא מדפתי ושניהם אח נפשותיכם בט' לחדש וכי בט' מתענין והלא ביום ז"ש מתענין לעמוד כל האוכל ושותה בט' מעלה עליו כאילו התענה ט' וי"ל קרא הכינו עצמיכם בט' לעיני כל מאכר ומדלפקיה דמסמא לאכילה בלשון עיני א"כ חשוב כמו עיני כאילו התענה ט' וי' פי' כאילו עלמוו להתענות בעיניכם ע"ל ופי' התוס' תמ"ב ד"ל דבט' בערב יתחיל להתענות כמו בערב תאכלו מצות אחר החם דכתיב ונשיתם קודם בערב משמע שמיד בט' ונשיתם • וק"ל למה פריך והלא בעשירי מתענין דמשמע הלשון דממנהגו של שולם פריך לא מצד משמעות הכתוב דאל"כ הל"ל דכתיב קרא ואם כן מאי פריך בלמא לא יפה עושים בלילי מתענים בט' רק בי' ואם מאי קושיא מתענית העשירי וכי לא אפשר להתענות בשניה' וי"ל דהכי פירושו דהיה אפשר לומר דהתענית יהי' ביום ט' ג"כ אלא דקפ"ל דלריך שיהיה התענית מערב ועד ערב ואם לא דכתיב בקרא וכיון דהתחלת התענית יהיה מן יום ט' וביום י' ע"כ לריך להתענות דכתיב אך בעשור לחודש הענו כו' וא"כ יהיה יותר מן מערב עד ערב וכזה מתיישב שפיר הלשון וכי בט' מתענין בלומר הילך לאפשר להתענות בט' ומתחיל להתענות מן התחלת יום ט' והלא בעשירי מתענין מבח הפסוק וא"כ לחה מתענה יותר מן מערב עד ערב וקרא לא כתי' הכי • ומכאן דאין ב"נ דיש תענית ביום הט' אלא דלא היה תענית זה דומה אחר הענויתים דתענית זה הוא ע"י מה שאוכל ושותה ומשיב בתענית • אלא דקפה למה לא אמר בהדיא ואלכתב ביום התשעה ותיכף דאז הוה הסבר על מלות אכילה ואינו מרובה בסבר המתענה • ולפ"ז קשה דהא אינו מלוה ועושה אין לו סבר במלוה ועושה וא"כ עפי' הוה סבר מלות אכילה שלאווה ממה שיעול סבר על התענית אלא לעשוה • לזה תירץ כאילו התענה ט' וי' דתענית י' הוא עלמוה • ואכילת הט' משיבה ומסילה לעיוי התענית של י' ומלא קאי לעיוי של התענית עשיני של מיסה בע"ז בזה נכון מאוד :

במעשה דסיים במגיא המור וח"ל א"ל ולמה קניית לג בזה זהב בה' זהובים ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי שלחתיו לקנותו לי הביא לו ואיתיך לא אקנו אאיני' זהובים כדי לאוכלו ביום זה שלעוונו הקב"ה לאכול ולשתות ושלנו בעומים שהקב"ה יכפר לנו עונותינו א"ל א"כ יפה עשית כו' • קשה מה הביאו על שלקחו מיד עבדו • ורש"ל תירץ על זה דהמעשה היה שהמוכר הבא בע"ז ה' זהובים לו יותר ולא היה שום הדמים אחבא וע"כ הביא לו כי עבד אלך לא היה קונה אותו כל כך ביוקר כאחר הבא המוכר ואני לא (קניתיו) לקחתיו מיד עבדך כי אף אם לא היה שם שום קונה כ"א אני לבדי וגם היה חובב י' זהובים לא הגמתי אותו בעבור לעיוי המקום ב"ה וכבוד היום וא"כ הסובה זו מספקת • ולעד"ל לדקדק עוד שהאריך לומר ושלחו בעומים כו' והוא לא עורך בזה אלא שכיון שהוא הקשה לו ב' קושיות הוכרח לומר ב' תירוצים על הראשון אמר שאפילו בי' זהובים לא אינמו מתמה לעיוי המקום שאינו שוה לי כ"כ ועל הבית אח"ל למה הכנסת עלמך בסכנה ליקח. משבר וכי כזה לעיוי לך הקב"ה הביא לו ודאי אין זה בכלל לעיוי אלא שמלד הסבלת עמיתי כן כיון שיש לנו עומתינו בכלל בהבטחון הוא שלא תכשוט עלי כשהשמש לדברי כיון שמעשינו מרוצים לפניו יתברך וכן הוא ועשאנו בעומים כלומר אף שאילו לא היה לוי מכל מקום מלד עלמינו אנו בעומים כו' דוגמת לזה מיהנו בהגדת המתן לי עד שהפייסך בדברים כמו שכתבתי לעיל סימן ס"ו: **וכתב** בלבוש דהכל מקום יותר לאכול זה נחשבו לתענית ממש אם לכל דבריו: **ואם** טעה מ' ואכתעה לריך למיחב תענית לתעניתו כ"כ ב"י סימן תקס"ח • וט' מ"ש ססי' רס"ח דאין לריך להתענות אחר יו"כ בזה : וכן

דבריו למיחב דכל פסק בתענית לחומרא ולחומרא ולהתענות אף בשורים ובכוחות מבח"ל בפי"ל ליתא למיחב מני לחמיחב שלבתענות ל"ל דכל חומרא דאחי ליחי קולא אפי"ו מתבטל מתענית אחמרה פורם בפיה"כ דהיינו אכילה בשיעור מתוחי אם אם פסק אין מקום לומר מגן תענית למחיבר ואחרלבה מחומרא היא לעיון ועי"ל דפיה"כ בפשטקים בלא אף אם בפיה"כ אינו שוה בפיה"כ מענית ביום (אחוים ופ"ל בוחלי אם מפעמה כו' ל"ש דבא בתע"ל פי' מק"ש ס"ק ס' ליתא דבר"ה אם פיה דאוריתא אסור לחתענות בו שמות בשובה בפרוגיון פ"ש ואפשר לאוקי כיון ש"ש אמתענית בו אסור מדאוריתא אמר' תענית בשות ש"ש (אחוים ובן ר"מ אם פיה דאוריי' מבח"כ בפסח אחר שאינו בכלל בפסח אינו שוה בפיה"כ אינו אינו ר"ל דבר ר"ל דבר"ה בל יום זה נחבב לתענית מבח"כ אם נשמה לתענית ב' מקום בעיה ב' בפסח בעיה לחמיחר ב' מקום בפיה"כ ב' בל' : ופיון בכפוטות דף ס' אחר ליה תניי אלא שמעתה יום"כ בחל לביות בב' כו' ל"ש בפה אין ליה דוחה פיכ"ל לבטלה בלילה. בפסחדה פיהם עד לאחר מבל' מבחר אחין חיוב פסורים כלל בלילה: (פ"ק ב') כמו בבאר שיב"ב בל"ל : ס"ק

הלכות יום הכפורים

תרד סדר ערב יום כפור • וכו ב' סעיפים

א (א) (א) מצוה (א) לאכול בערב יום כפור ולהרבות בסעודה : הגה (ב) **א** ואסור להתענות בו (ב) אפילו תענית (ב) חלום (מהרי"ל) ואם נדר להתענות בו אין לעיל סימן תק"ם סעיף ב' :

ב ג אין נוהגין על פניהם בערב יום הכפורים : הגה גם אין לומרים למלאת ומזמור לתודה (מנהגים) גם אין אומרים קודם עלות השחר סדרם סליחות ורם מקומות נוהגים לברכות בסליחות וסכל לפי המנהג ולענין אמירת לפיכו מלכנו בערב יום כיפורים יש בו מחלוקת בין אחרונים ומהב עיני שלא לאמרו כי אם בחחל יום כיפורים בשבת אחין אומרים בו לפיכו מלכנו לא אומרים אותו **ב** ערב יום כיפור (ג) שחרית :

תרה מנהג כפרות בערב יום כפור • וכו שעיף א'

א ה מה שנוהגים לעשות כפרות בערב יום כיפורים לשחוט תרנגול על כל בן זכר ולומר עליו פסוקים יש למנוע המנהג : הגה **א** ויש מהגאונים שהחזו מנהג זה וכן כתבו אותו רבינו מן האחרונים

כלן דמלוה לאכול ואם אכ' פעם א' ביום דיו ואינו לריך למיחב תענית לתעניתו • ומ"ש בסימן תקס"ח ס"ה מיירי בשהתענה כל היום ובמ"ש בהגהת מהרבינ"ם סולה להתענות ב' ימים רלופים וכ"ה בס"ח סי' ר"כ : ומיהו מי שאינו יכול אינו לריך להתענות כלל במ"ש סוף סימן ר"כ :

כתב מל"ה הגהגים שלא לאכול בשר כי אם בימים שא"ח אחנון אז במקומות שאין מרבים בסלחות בתשמורות א"כ גם בלילה יש ומותר לאכול בשר בלילה • ובמקומות שמרבין בתשמורות בסלימות אז לא מחזיקים בלילה ל"ש ואסור לאכול בשר ע"כ ומכל מקום ל"ש דהא בכל פעם שמחזיקים בלילה ל"ש אין נוהגין בעונתה שלפניו והכא נוהגין ש"מ דאין מחזיקים בלילה ל"ש ולכן נראה לי דדוקא מי שאוכל בלילה ממש אבל אם אוכל קודם ל"ה לא יאכל בשר אף על פי שהתפלל ערבית בל"ל ומי שמר שלא לאכול בשר אוז מי"ש עיין סימן תק"ש סס"ל דשרי בפי"ש מ"ש ל"ל דבלילה אסור כיון שנדר בהדיא ועמ"ש סס' תר"ס : **ב** עי"כ שחרית • משמע בעונתה ת"ל כמו בשחר ע"ש עמ"ש סי' תקס"ד וכ"מ סי' תר"ז ס"ה :

תרה **א** ויש מהגאונים • וכ"כ בהר"י בבוונות ע"פ הקבלה ושל"ה בהר"י שמנו בתשמורות אחר בסלימות כי אז לרמיים נוכרים מל"ה

באר היטב

מוסור המשפטים קראתיך שם"ם סימן כ"ד • מר"ם אלול ואילך לקשמעתם ישלו מכבי"י בשבת ומיים ובנים לעבודתו בהולכת ס"ם יאמר בלם שבתם פדות ג"ם • גם ואחי תפלנו ג"ם • וכתב שם"ם בל"ם אלו ביומים ישבשם כל אדם בדשת הזוכר ביטוב קודם שיכבב ואתונן על המלוון ויתפשם בשמעתו • וכתב כר"ם ביקרא בלו ביומים אנגם בהבוסם בל רבינו יונם • ובהר"י ז"ל בשר מחיוב בוא לנוחד בספרי מוסר בל בהנם • ודיני הבוסם בדתם בסר בדוקה • ובמהרי"ו • ובכ"ם קיבור לחנים תנבם • ובכ"ם בסר' ר"ם בד סימן נ"ב • ובסר' מ"ב עד סימן מ"ם ס"ם ס"ב בסר"ח מ"ם בד מרי"ם • מהרי"ו סי' י"ב בס"ד ס"ם • ס"ם סימן ק"מ • כ"ן סימן ס"ב • מהרי"ם בלבות בולם • בהבוסם בס"ם סימן ל"ז ס' • בשבר הביאו לינ בדרך ובסגג נבון מיקבל הבוסם ב"ם ס' מנלן • ובסיון בהבוסם ר"ם לובלין סימן ס"ג בד"ם • ס"ם בהמלם יולד בם אלנם בהבוסם מהרי"ל סימן ס"ם • ובבב"ב סי' ב"ן ובס"ם סי' כ"ם • ל"ל מביב סימן ס"ם • בס"ל סי' ל"ו ר"י

תרד (א) לאכול • ויש לפשם בלשונו בע"כ כדי לאכול ולשבוח בהבוסם דף ח' ובסיון יד אברן : (ב) חלום • בס"ם בבלם בדם מבפנים בד בסודם בד בסבסבה ליבה לוחבות ס"ם • ובכ"ל אוסר להתענות בכל עת"ם • ואם אשם ובפנים בל בחום לריך לחיבב בעבים לבעיבתו בס"ם סי' תקס"ח בס"ם • ובס"ו בתב ר"ל לחיבב בעבים לבעיבתו אחר ר"ב ס"ו ובסי' רס"ח • ובבב בם ובקב בתב מלריך בחיבב בעבים לבעיבתו אחר ר"ב ס"ם ובסי' רס"ח בס"ם • ובסיון יד אברן בתב בל"ם בחבבים שלא לאבול בבר בי אם בחבבים ס"ם מתנון לו בחבבים בבלבות בחבבות אם בן בם בלילה אבל בבר בלילה אבל בבר בלילה אבל בבר בי אם בחבבים ס"ם דבת בבל אם בחבבים בלילה לי"ם לין בחבבים בחבבים בלילה לי"ם ולבן ל"ל דבלילה אסור בבר בדבריו ס"ם ל"ל דבלילה אסור בבר בדבריו ס"ם ל"ל דבלילה אסור בבר בדבריו ס"ם

(סל"ם): **ב** ב' תרנגולים-לומר תרנגול ותרנגולת ולף הם השוכר נקבה די לה ולבתה כאחד מפני שפנים רפאים ליקח כפרים ח' (לבוש) וכן נוהגים אפילו בשני טופים וכ"מ סי"כ המנהגות וסמר"י עקה ב' (סל"ם): **ג בתרנגולים לבנים** - מ"מ אין לאחוז אמר לבנים דוקא דהוה כשן דלכי אמתולי כדאיתא בפ"ק דמס' ע"ג אלא הם יזדמן לו לבן יקח (כ"מ) והם אין לו תרנגול יקח שחר בפ"ח ר"ל אפילו דגים (לבוש) וכ"ל אלא יקח דבר הראוי להקריבה כגון תורים וכני יונה שלא יכא גלות המקרים קדשים כמון עין בשר ודים; בשבת דף פ"ח ע"ב ברש"י פסיו מוגנים ליקח עצין עם הזרעים ולהחזירו סביב לתלו בעי"ס - יאמר תליתי תמורתי בפרתי ר"ח מחיך מס מלוך (ר"מ הגמ"ג): **ד** אי לפדותן כו' - זה טוב יותר כדי שלא יתביישו המגיים (סל"ם ומהר"ג): **ה** על הקברות - והצדקה מוגתין עם הוא סדין הכפרות (לבוש) וא"כ רמוי לתת כפי ערך הכפרות פיס לו - וע"ל דמוי מתיגות עם רק מה מיוחד מקדמונים מאחר דא"ה תחנון: **ו** בני מעיהם - וכבר הליות בכלל כ"ם בשר - ומשמע בגמ' דאחר יכול ליטלו ועכב"ח בת"ם אלם נמלוהו מן הבית ה"ל קבוע לא רק דכיון שהוא לא רלהו כמטלו לא ה"ל קבוע עכ"ל פ' ק"ל סס"ג:

תרו בשעת מחילה צריך לפרש כחשת שחשת לחברו (ב"מ) וע"ל דאם מבירו מתביים בזה לא ישרש לוחו: **א** יחזור - וילך ויפייסנו בכל עניני ריצוי אחר לחבר (ב"מ): **ב** אינו זקוק לו - ואם רלה לפייסו יותר רשאי אם אין עם בזיון (ב"מ): **ג** הוא רבו - אפילו אין רבו מוכסן רק שמעם ממנו ד"ח (מ"ל ח"ב מ"ט): **ד** אם לא שמבוין - וכ"ה אם מכוין לטובתו כדאיתא בגמ' מר"מ לא דלה למחול לרב מפני שהוה בטלים מרב יהיה ראיה אמת אלא בעיר"ב יפייסנו ולא יעבור מ"ש"ב בשאר יפות הישנה אע"פ שראוי לכל אדם לפייס הקה מלמי ששיש בנגדו מ"מ יכול להמתין ליום אחר כן מ"ש"ת הרא"ש פ"ר"ח ג (ב) ואם אינו מתפיים כו' - וצריך לפייסו בכל שם בכון רצוי אחר בהכתיב אנא שאנא ועתה שא נא רבשלים מיני רצון צריך לחצות (מהרי"ל) ואם רצה להרפיה על עצמו לפייסנו יותר כנ' מעשים הרשות בידו אם אין שם בזיון תורה (משפ"ות הטור) (ג) והמחול לא יהא אכזרי מלמחול לו. וכתב רס"א בעל הע"ה שהוא מגמרא דיומא ואין משפטות הגמרא בפ"ב דיומא בן שרב הוה מבקש מר חגיגא ראש הוה ריוח לרבי חגיגא א"ב משמע אף שהוא לטובת המחול א"צ למחול כן משמע בפירוש רש"י ע"ש וכן נראה לי פשוט וברור ועיין מ"ש מורי בב"ח סי"ד בדרך אחרת מאמר התלמוד ולא בפי' רש"ו ע"ש ורוק:

יד אברהם

תרה (מ"ק ד') דמ"ל מר מלוי הלי מי עיין בפ"ר ומבטלות וכו' כוס ולפ"ר ל"ל בכוונת מס"ג מר"ל מדאמרי' אמי מרוכי ומרי כבכא מלוכא ולא ידמו מאין מבילו דאל"ל מאי לקמר ליה מטעל דרב המנהגות מבטלו מבילו ואם"ל מבילו ואם"ל מבילו מבילו מבילו

מתודה וכן מיכנין: (ה) **רק פעם א' בלא וידוי** • אבל עכשיו נהגו הרבה להתודות במקו' קוד* תפלה ע"פ קבלה ממהר"י לוריא ז"ל ונהגו לסבול נ"פ בהם: (ו) **וה"ה רחשלת ט' קבין** • מ"כ הסוא שיטור ע"ו קוואר"ש פולני"ם ובמדינות מערבריו יש בכל קוואר"ש פולנים ב' זידלי"ך ומלי זייד"ל:

תרז (א) **אין צריך לפרש החטא** • בטור כתב תחלה בפלוגתא אם צריך לפרש החטא והכריע כרע"ק שאין צריך לפרש ואחר כך כתב עוונות שבתורה עליהם ולא שיגה כ' הרי"ך גיאות שאין להתודות אלא אם אינו מגיד לו נגד והתורה עליהם בפנם שעברה ומאר במקום נגנתי נעלתי שהוא דרך כלל וכ"מ כשיתפלל בינו לבין עצמו אבל כשאומר עם הצבור אין לומר אבל כשאומר עם הצבור אין לומר אבל אם אינו יודע מהצבור שנגב לו נגל וא"ה כתב שיכול להתודות עליהם אף על פי שלא שיגה בפס עכ"ל • וק' דברי מהרדי דבסוף דבריו משמע שצריך לפרש דאפילו להרי"ך גיאות עכ"פ צ"ל בפע' הראשון נגבתי ובריש כתב אם אינו לפרש וצ"ל דיש מילוק בזה דבריש אינו מייירי אין ברור לו שום חטא בבירור אלא אומר הוידוי שהם מה שרגיל אחד' כל השנה לעשות ואם זה לא עשה מ"מ מביאו

(ה) רק פעם (ה) אחת בלא וידוי **ה** מפוס קרי (ו) וזוא סדין דפסלת (מ) פ' קבין מים **ט** נמי מהני (מהרי"ו וכל בו חנב"ן) מי שמת לו מת בין ר"ה ליום הכפורים מותר (י) לרחון **ז** ולסבול בערב יום כיפור דיום כיפור מבטל שבעה (מהרי"ל הלכות שמחות) אף על פי שנהגו שלא לרחון כל שלשה שבילת מלוס מותר (דעת עצמו):

תרז סדר הוידוי במנחה בערב יום כפור ז' ובו ו' סעיפים

א ח צריך (א) **להתודות במנח' א** (א) קודם סעודה המפסקת: הגה ויחיד אומרו אחר שגמר תפלתו וז"ל אומרו כי"כ בתוך התפלה (טור):

ב (א) (ב) **אין צריך לפרש החטא ב** ג **ואם רצה לפרש** (ב) (כ) **הרשות בידו** ג **ואם מתודה ג בלחש נכון לפרש החטא:** הגה אבל בשמתפלל בקול רם לו ס"ל שבתוך התפלה אין לפרש החטא ומה שמתודים על חטא בסדר א' כ' (ג) לא מקרי פורש (ג) הוא"ל וסכל אומרים בשוב אינו אלא בתוכה תפלה (ד"מ):

ג ד **צריך להתודות ד** (ג) **מעומד ואפי' כי שמע ליה מש"צ והוא התודה בבר צריך לעמוד:** הגה ויחזור (ד) ויתודה עם הציבור לטור (ר"ן ס"ב דר"ה) ובעיקר הוידוי הוא **ה** אבל אחמו חטאנו (טור):

עונות

ח' לריך מיהים בחוסן מיוכל להריק ממנו בלא הפסקה לאפוקי אם הוא בולע קצת לו בכדי הרבה בע"ל לפרש דבריו דלא בב"י סי' מ' סאה מים שלובים בקרקע מובלין בו אבל לא בכלי (ב"י סי בשם הרמב"ן): **ו ולסבול בעי"כ** • וקשה דבסמר י"ם נמי מרי ואפשר ס"ל דלמנין מעשה אין להחיר אלא שמוך לאמיכה וכיון דבעי"כ א"ל לגמלא התירו לרחון בעוד היום גדול ואפי' קודם תפלת מנחה (ב"ח) אבל רמ"ח יישב קושית זו בא"ם ואע"פ שנהגו שלא לרחון כל למ"ד ר"ל ואם כן אפילו בדבר אסור וכמ"ש סי' תקמ"ח ס"י בהגי' מנהגים אפילו מלוס מרי (עמ"ש שם) וע"ל דאף להב"מ לא מרי אלא שעה אחר ב' קודם הגילה אבל לא קודם לכן וכן ים נהוגים דהא בלא"ה ים נוהגין לסבול אחר הסעודה כמש"ל ואל"כ בחבל ים להמתיר ובנב"י ומ"ש הלבוש מותר לסבול בע"כ עד חצות ס"ם הוא וע"ל אחר חצות ומ"מ אין לבקל כ"כ דהא ים אוסרין עד הגילה כמ"ש סי' תקמ"ח ומכ"ש לדינן וכיון דיכול לקיימה אם"כ למה יכנים עצמו לאיסורא ופשוט דאחר דינו אבילות בנון שיבמה קרקע מהנין עד שתחשך ומ"ש סי' תקמ"ח ס"י דע"כ לא הוי יום שמחה ולא עדיף מפורים די"ל דמוכן בו אבילות ואל תעשה בלשון מהרי"ל שכתב בבל' שמחות שאוהנו יום מבטל גזירת ז' דהתם קאי על י"ם עצמו ואפי' ביה"כ יש פלוגתא בגמ' אבל עי"כ פשיטא דלא אקרי י"ט כלל: ומדינא מותר בהספד ופסי' קנ"ח

ס"ו ואין בו מעלה אלא שמלוה לאחוז בו:

תרז א קודם **סעודה** • שמא יאכל לו דבר קלקלה בסעודה ולא יוכל להתודות: **ב ואם רצה לפרש** • משמע דאייני אפילו בקול רם וא"ל דבוקה בחטא המפרסם אבל בחטא שאינו מפרסם לכ"ע לאסור לאחרו אם"כ לא מהני בלחש אלא דריב"ב ס"ל דלאחר המקום לריך לפרש בחטא בוידויו וכ"ם ס"ל אף לאחר המקום ח"ל לפרש ובזה אין חילוק בין מפרסם לשאינו מפרסם דהכל גלוי לפניו ע' בגמ' ובכ"מ דלא כב"י • וקשה מ"ש רש"י בסוגיא דסי"ב דאי אינו מפרסם אינו מהנה אלא דמי בכלי שיכול לבריחו מלי בפסקה מחנו דאלו לאסור אינו מהנה אלא בכלי מוכן לבריחו אבל לא מדי בכלי אינו מהנה אלא בכלי מוכן לבריחו אבל לא מדי בכלי • ולפי כנגם מלוי מוך המקום ואל מלוי אחר מסר מסר ס' קבין יצא אם"ל • וכתב מב"ם לגנאי מלמדים כמו אם לבשלה • כתב מהר"ל לפי מהמשנה רמ"ל מי שלא יאמר קרי מן בר"ם ח"ל לאבול מ"מ אדם בדיא יחמיר אל אלמו לבטל מקום אשונה ואוד שאם לאם מוס תלוקים ומכוריס • אבם שבאבם מוך ג' ימים בריאם לבבר מיוסם בחמיון אבא אפילו אם אדוקה אבא אים אמור לבטלם אם אחרון אשונים דגילות אבא לאבטבי ים לאוס אבאבמים אבא סדרון מ"א ס"ם: (ו) לרחון • דמיינו אבם אם ב' קודם אבילה ולא קודם דאם בגלא"ם יב מנאים לבטל אחר שיבמה מבאבה מוסבה מוסבה אמוך ליא"ב ובאבל ים לאבמיר • וכל אחר דיני אבילות מוסבר מר אבילה מ"ל ס"ב:

תרז (א) לפרודות • ויכה בגמרוף של בחוס אמר"י ז"ל ס"ב • ובמדרש אבלות מיבם על אבב • ובחבב אב"ם לאחי לבאודות אחר אבילה בם בן קודם הבוכם: (ב) מרבאות • אבי' בקול רם ודוקא בחטא מפורסם אבל בחטא שאינו מפורסם אחור לאומרו בקול רם מ"ל: (ג) מעומד • ויבאם כמו בעומדים אב"ם • בע"מ ואחר בבאר • בבגנם ודבון לגרוך לבבם על אבל אחלה ואמר • בדר מוידוי בע"מ שולה מבאם שולה ויוכר אבם ודאי ואלו מבא מרבוים אבלבות מיבם בבת מיבם ליר מבבא"ר ואחר בבבר לחטאים ובאיבם לבאודות ואחילה לבבאים מבבאים ובא"ם בבם רמ"ל: (ד) ויחודה • ובין לדבר בבאם מוידוי

(ג) בבבר חטא ע"ם: (ב) מבומר ובבבר"ם ובחב בי"ר בי' ל"ב ע"ם בבם אב"ם לומר בבאר בבאר אבל"ם בבם הרמ"ם אבילה לי לאבלה עבין וגם בבאיבם אל מבר יובב הבובה אחילה לחטאים ע"ם: כיון שבאיר בבל"ם בבם הרמ"ם אבילה לי לאבלה עבין וגם בבאיבם אל מבר יובב הבובה אחילה לחטאים ע"ם: ובאה

על קבריו אלא מבקש ממנו מחילה במקום שביישו (כ"ם): **ח משום קרי** • ומפ שהומרי' וידוי מנהג שמות הוא (מהרי"ו) אלא"ז אפס שאמשה חוץ נ' ימים לריכה לבבר ביחס בחמין שלא תשלום ס"ז ודוקא שלא היה שמוך לבילתה לו סמיך לוסחה דבאותן ששת רגילות להתעבר ויש לחוש שתשמיש זרע הסריון וי"ל שהשעם דמבילה מטוס תשובה דהא אילו נערים ובתולות שהן בני מלוס טובלות ואלמי' מי שבבל בערי"ם ולא ראה קרי יחזור ויטבול ולפ"ז יש לסבול נ"פ וכ"כ ברוקח ויש לסבול קודם מנחה וכן נהג מהרי"ל ויש מהגין לסבול אחר סעוד' המפסקת שיהיה סמוך לי"ה כ"ל במהרי"ל עמ"ש ססי' תר"ז ושיין בבל"ה • וע"ל דאפי' מי שס"ל דבבילה מטוס קרי אם"ה אם שבל בערי"ם יחזור ויטבול דשמא ראה מיס מלוקים לו עבורים שיין במשנה ס"ח המקוואות: **ט נמי מהני** • אם הוא מלטער בטבילה (מהרי"ו) ואם נגנם אינו לאחוז המקום ואל אלי אחר שאבו מ' קבין יצא ורשלאי לבסוף עליו מסיים ומבלשם כלים ובלבד שיתמיל המי על שלא ספק הראשון אבל ד' כלי' אין מלטרפין (משנה במקוואות וב"י סי' ס"מ) וכתב הר"י מ' שמהו אלא אם"ל דאפי' מרוק מכלי הרי"ם בן בבא ורבי עקיבא בפתם כך דעתם דהלכה כרי"ב ורמב"ם בשיטת רי"ף רבו אמרה בדרבו (מורי בב"ח) ג' הואיל והכל אומרים כו' יוצ"ל אף הש"ץ יכול לאומרו ולא בספר בל בו דב' שהש"ץ לא יפרש החטאים דאיך יפול חטא פרטי עלי' הצבור בכלל אלא אומר חטאנו הטעינו והרשענו בו' וכן נוהגין:

יד אפרים

(בסב"א ס"ק ח') פיין פ"ם בסי' זה ובסי' תכ"ן ס"ק ז' ע"ל: (ס"ק ם) בוא בולם קלם בע"ל ג (ס"ק י) ואם"ם שבבגו בגלא לרחון בל נפ"ר ל"ל וא"כ בו' ועפ' סי' ק"ל בשיף ה' ע"ל ול"ל דבם בתב בבבריב יפ"ב ה"ם נמגלא אף שבבוב יומים בם"ם תחנון אחרים לבגלא ותאב לים שם מבוסב ובוריב ול"ם בם ישים אבוגים בבבבר אף אין בל בבבבר ס"ק ם"ם בבם ס"ק ל' ע"ל אחר בבבר בבבבר ס"ק ל' ע"ל בבם בבבבר ס"ק ל' ע"ל בבם בבבבר ס"ק ל' ע"ל בבם

ו יכול לחזור • וכגמרא קאמר ס"ז משום סגאמר והשאתי נגדי תמיד :
ז בתפלת מנחה כו' • אמר אלעזר עד שלא כו' יאמר אלעזר לעולם כו'
(ר"מ) כתב שלא רצו להסמיך להתודות אחר אכילה קודם הסיכה כדשמ
הרמב"ן : ח מלקות ט' • לאו דוקא אלא ל"ש: ט שמתוך כך כו' •
ד ס עונות שהתורה עליהם ביום הכפורים שעבר ולא שינה
עליהם אפילו הכי ו יכול לחזור ולהתודות עליהם :
ה ז בתפלת מנחה ערב יום הכיפורים (ה) ז אינו חותם
בודדי שאחריה : הגה ואין סמ"ע מחזיר בודדי בתנחם אלא מתפלל
מעומד שמרים בכמאר ישות הסמוך (טור ומרדכי ספסי' תרי"ד) • ואין אומרים
אבינו מלכנו וכ"ם חתנו :
ו ז כל הקהל לוקים ח מלקות (ו) ארבעים אחר תפלת
המנחה ט שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות
שבידו : הגה ונהגו שהמלקה אומר ז' דברים בשעה שמלקה ומלקה אומר ויהוה
רחום יכפר עון ונומר אלשם שמעים שם ל"ם מיהוה כנגד ל"ם מכות (מנהגים)
ונהגו לשלקה ברגשה י כל דסו אלעזר רק זכרון למלקות ויקח לשעה יא של
ענל על דרך שנאמר ידע שור קונהו (של טו) והשלקה לא יעשה אלא רק
מוסר (מנהגים) (ד) יב מנין (ז) לנשמן ואומרים לדרום (מהרי"ל) יום הכיפורים
אינו מכפר אלא על הנעים המתחרטים בכפרתו אבל המבשם בו ומתחבר בלבו
מה מועיל לי יום כיפור זה אינו מכפר לו • (רמב"ם פ"ג מהלכות תענית) :

תרח סדר סעודה המפסקת ז' ובו ד' סעיפים

א (א) ח אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך
(א) להוסיף מחול על הקדש ב ותוספת זה אין לו שיעור
אלא (א) קודם בין השמשות שזמנו (ב) אלף ות"ק אמה
קודם הלילה צריך להוסיף מחול על הקדש מעט או הרבה :
ב ג נשים שאוכלות ושותות עד שתשכח והן אינן יודעות
שמצות להוסיף מחול על הקדש א (ב) אין ממחין בידן
כדי שלא יבואו לעשות בזדון : הגה וכ"ם בכל דבר איסור אמרינן
מוטב מיסיו מוגנין ולא יסיו מודדין ודוקא שלשו מפורש בתורה אע"פ שהוא
דאוריתא אבל אם ב (ג) ואם בתורה מוחין בידן (ר"ן פ"ד דבילה והרא"ש
בשם הגשור) ג (ב) ואם (ד) יודע שאין דברו בשמעון לא יאמר ברכים
לאוכלין רק שנם אתה אכל לא יברכו בתוכחות אחר מיודע שלא ישמעו אלו
אבל ביחיד חייב לוכיחו עד שיכנו לו יקללנו (ר"ן ס"ם הגמ"י) :
ג ד אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול יכול לחזור
ולאכול כל זמן ד שלא קיבל עליו התענית : הגה וביין
לשל סומן הקנ"ג דאם (ג) קיבל (ה) בלב לא הוי קבלה :
ד ה בערב יום הכיפורים אין לו לאכול אלא מאכלים קלים
להתעכל כדי שלא יהא שבע ומתנאה כשיתפלל : הגה
וכן אין אוכלים ה דברים (ו) המתחמים אם הגוף שלא יבא לידי קרי וכן אין
לאכול ו מאכלי (ז) חלב במרבים זרע (ג) אך בסעודת (ח) אחרית ז מותרין
לאכלן (מהרי"ל) :

תרט הטמנת חמין בערב יום כפור ז' ובו סעיף א'

א ח מותר להטמין חמין מערב יום הכיפורים למוצאי יום
הכיפורים : הגה ויש לומרים א (א) אין להטמין ביום
הכיפורים (עיין בטור) וכן הסכנה כמדינות אלו : (מהרי"ל)

מקום

ד (ד) פגיו לצפון כו' • כלבוש כ' וכ"ם לישכה סגיו לדרום ולא ממטש אלא
אלא יכה אחוריו לנזרח לו לעמדה לו לעמדה סגם מקומות שהסכיל'ברויס שם יוקשם
אחרי אמו טרפים ומתחמים כי"ל עד מזרח ולמה לא נעשה כן בודדי ו"ל
דדוקא אמר שיהסוך פניו לגד לפון שהשיקר הטא האדם הוא מחמת ממון
וכתיב מלפון זהב יתהה ס"כ מכניע
מלמו לאותו לד לבודדי מגמם בא לו
בחמת כנ"ל נכון :

תרח (א) קודם בה"ש • כתוב
בטור דמקרא נ"ל צריך
לוסיף ממול מל הקדש בין באיסור
אכיל' בין באיסור עשיית מלאכ'-וגרא'
דמנוין מל הקרא דיליפ' בפ' בחרא
דיומא דיש נ"ם דמלם מלם דסיינו
דילפי' מאין שונם ולזכרה בתוספ' מן
המול מנ"ם דדוקא בטלם היום יש טונם
ולזכרה ולא בתוספות ומומלה שמעינן
דמכ"ם יש חיוב לוסיף ממול
סקדש ב"כ וכן איתא שם בגמ' בפ'
י"כ דמתן דיליף משלם מלם ליף
תוספת חול מן קרא דונביתם בחשיבי
בערב אלא קרא דונביתם אתא לחיוב
אכילה בפי"כ וכמ"כ ברים הלכות י"כ
ות"כ הפור דבקיים ליה קרא דונביתם
לענין חיוב אכילה כדלעיל ע"כ ליף
תוספת חול מעלם מלם ומ"ם לא זכר
תוספת ממול של הקודש לענין שבת
בפי' רפ"ח ולא בי"ט בפ"ב כ"י פי'
רפ"ח דלא ס"ל להטור תוספת חול
אלא לענני י"כ • ובלבוש כתוב דליף
כאן מקרא דונביתם בערב וקשה דאם
כן לא ס"ל חיוב אכילה מקרא זה דמתן
דדברים הם לא דברים הם כתבואר שם
בפ' י"כ • ושוד כתב בלבוש דלפיכן
מבמרים וקליר תשבות ושל זה קשה
דלמאן דליף מזה ס"ל בס"ה ממי כל
שבת וי"ם בפי' תוספ' כדאית' בפ' י"כ
וח"כ מ"ם כתב רבינו המור דוקא ב"י"כ
יש תוספת ובשבת וי"ם לא כתב כלום
בפי' רפ"ח אלא בדברים : (ב) ואם
יודע כו' • כתבו התוס' ס"ם מ"ם •
בדבר שאין יודע אם יקבלו כמשוה
בשם אם לאו דאיכא דאמרה מר"אד אם
לענין גלוי לענינם מי גלוי ונעבנו
אבל בדבר שאנו יודעים בבירור אלא
יקבלו אמרי' מוטב מיסיו מוגנין כו' :
(ג) אך בסעודת שחרית כו'-יגראה
דשוב אין לאכול בפי"כ אפילו בשחרית
דבשם מרובה בסוגו אמרי' דשום מרבה
זרע וכתב בים"ם שת"ח אוכלים אותו
בע"ם בשחרית משום שהוא שמרבה זרע ממילא אין לאסור אמי' בשחרית
ואמרינן בס"ק דיומא דף י"ח דבילים מרבים זרע ופ"ל אמרו אבסאי
לא יאכל בילים משום קרי אלא יתנגב על בע"ם מ"ם אין לאכול בילים
בערב יום כפור נ"כ בגלע"ד :

מקוס

ן יכול לחזור • אמר אלעזר עד שלא כו' יאמר אלעזר לעולם כו'
ז בתפלת מנחה כו' • אמר אלעזר עד שלא כו' יאמר אלעזר לעולם כו'
(ר"מ) כתב שלא רצו להסמיך להתודות אחר אכילה קודם הסיכה כדשמ
הרמב"ן : ח מלקות ט' • לאו דוקא אלא ל"ש: ט שמתוך כך כו' •
ד ס עונות שהתורה עליהם ביום הכפורים שעבר ולא שינה
עליהם אפילו הכי ו יכול לחזור ולהתודות עליהם :
ה ז בתפלת מנחה ערב יום הכיפורים (ה) ז אינו חותם
בודדי שאחריה : הגה ואין סמ"ע מחזיר בודדי בתנחם אלא מתפלל
מעומד שמרים בכמאר ישות הסמוך (טור ומרדכי ספסי' תרי"ד) • ואין אומרים
אבינו מלכנו וכ"ם חתנו :
ו ז כל הקהל לוקים ח מלקות (ו) ארבעים אחר תפלת
המנחה ט שמתוך כך יתן אל לבו לשוב מעבירות
שבידו : הגה ונהגו שהמלקה אומר ז' דברים בשעה שמלקה ומלקה אומר ויהוה
רחום יכפר עון ונומר אלשם שמעים שם ל"ם מיהוה כנגד ל"ם מכות (מנהגים)
ונהגו לשלקה ברגשה י כל דסו אלעזר רק זכרון למלקות ויקח לשעה יא של
ענל על דרך שנאמר ידע שור קונהו (של טו) והשלקה לא יעשה אלא רק
מוסר (מנהגים) (ד) יב מנין (ז) לנשמן ואומרים לדרום (מהרי"ל) יום הכיפורים
אינו מכפר אלא על הנעים המתחרטים בכפרתו אבל המבשם בו ומתחבר בלבו
מה מועיל לי יום כיפור זה אינו מכפר לו • (רמב"ם פ"ג מהלכות תענית) :

תרח סדר סעודה המפסקת ז' ובו ד' סעיפים

א (א) ח אוכלים ומפסיקים קודם בין השמשות שצריך
(א) להוסיף מחול על הקדש ב ותוספת זה אין לו שיעור
אלא (א) קודם בין השמשות שזמנו (ב) אלף ות"ק אמה
קודם הלילה צריך להוסיף מחול על הקדש מעט או הרבה :
ב ג נשים שאוכלות ושותות עד שתשכח והן אינן יודעות
שמצות להוסיף מחול על הקדש א (ב) אין ממחין בידן
כדי שלא יבואו לעשות בזדון : הגה וכ"ם בכל דבר איסור אמרינן
מוטב מיסיו מוגנין ולא יסיו מודדין ודוקא שלשו מפורש בתורה אע"פ שהוא
דאוריתא אבל אם ב (ג) ואם בתורה מוחין בידן (ר"ן פ"ד דבילה והרא"ש
בשם הגשור) ג (ב) ואם (ד) יודע שאין דברו בשמעון לא יאמר ברכים
לאוכלין רק שנם אתה אכל לא יברכו בתוכחות אחר מיודע שלא ישמעו אלו
אבל ביחיד חייב לוכיחו עד שיכנו לו יקללנו (ר"ן פ"ם הגמ"י) :
ג ד אם הפסיק מאכילתו בעוד היום גדול יכול לחזור
ולאכול כל זמן ד שלא קיבל עליו התענית : הגה וביין
לשל סומן הקנ"ג דאם (ג) קיבל (ה) בלב לא הוי קבלה :
ד ה בערב יום הכיפורים אין לו לאכול אלא מאכלים קלים
להתעכל כדי שלא יהא שבע ומתנאה כשיתפלל : הגה
וכן אין אוכלים ה דברים (ו) המתחמים אם הגוף שלא יבא לידי קרי וכן אין
לאכול ו מאכלי (ז) חלב במרבים זרע (ג) אך בסעודת (ח) אחרית ז מותרין
לאכלן (מהרי"ל) :

תרט הטמנת חמין בערב יום כפור ז' ובו סעיף א'

א ח מותר להטמין חמין מערב יום הכיפורים למוצאי יום
הכיפורים : הגה ויש לומרים א (א) אין להטמין ביום
הכיפורים (עיין בטור) וכן הסכנה כמדינות אלו : (מהרי"ל)

מקום

תוכמתו וח"ל אל ידור מוטב מיסיו מוגנים (ברכות דף מ') : ד שלא
קיבל • ואם קבל עליו קודם עלו המנחה אין קבלתו כלום (ריי"ו וכ"
סימן תקנ"ג בשם רמב"ן) ומיהו אם קבל עליו בפי' אלא לאכול עוד אסור
עוד' תקס"ב סי"ח וכתב רש"ל כבר נהגו העם לקבל בהפסקתם התענית
והני כלילו קבלו בשם ומומרת יחידה הוא ע"כ ומהרי"ל כתב דאסור
לאכול אמ"כ ואין לסקל (כ"מ) : ה דברים המתחממין • כגון בשמים וכרכום (שם) וזה אינו אסור כ"א בסעודה המפסקת אבל דברים המרבים זרע
אין לאכול כל היום (כ"מ) : ו מאכלי חלב • ממה (רמב"ם) : ז נוהגין לאכלן • ומעם המנהג לא נחסרם דבגמרא משמע דאסור (מהרי"ל)
ונראה לי דאיסור להמנהג דאמרינן בגדרים ספ"ח קוסם בשר אחיני טועם עד הלום אינו אסור אלא עד לילי הלום אחו דרך לאכול בשר ע"כ
נראה לי משום שאם אינו אוכלים קלים ומכל מקום נהגו לאכול בשר אינה מעיקר הסעודה ודוקא בבשר שף : לא יאכל שומשמין ; מפני שמעלה
גרס ואם אכל הכרכם לא יפיס אלבנו בפיו כי"כ להקיא ממה יבלע מן הקיאה (ס"מ) :

מדליקין

תרח א שאין להטמין • אמרכן כי"כ לאול (רדב"ז) :

סוודדי בגמ"ג : (ח) אינו ולאחר אלבו אל אלא וכו' יאמר אלבו נאר (בוני ונו' ר"מ) : (ו) מרכנים- מאר"ר ו"ל
לא הים מקיפר על המלקות רק הוי מלקין אותו ר' מלקות מגד ד' תוכיחם מר"ם ולמ"כ מכל לעיים נאנו בשם
ומנים : (ז) לנשמן - ומ"ם לישמה אנו לדרום ולא אמשם אלא אלא יפת אחוריו לאחרם לו לאנבר בשם אקונות
שמכניסם בנרים שם נרום ומ"ם- ומ"ר כתב דוקא יפסוך אנו אחו לגד לאן מעיקר אמא אלהים אלא אמרם אמון ובמיכ
מלמון ומכ' ולאמה ע"כ מכנים אלמו לאותו לד לאודיע שאמם כמ לו אמנה ע"ם :
תרח (א) לוסיף • מדאוריתא לא אין בו כרת ואולם כדין אמלאכה לגרע לוסיף אינו אחרונים :
(ב) אמתין • ודוקא אוודע בודאי אלא יקבלו אמנו אמרם"ם : (ג) מפורש • אע"פ שאינו אמנ אמן
כגון בשם"ם אומרין יש"ם כיום ע"ר : (ד) יודע • ודוקא בבכור לו ודוקא בבאמנה שנגע אבל בבאמנה
מודר מייב לוכיחו עד שיגעו בו אמנה אבלן ואולם אמור לוכיחו אנאמר אל אוכת לן • בבנים
שבאמר יוכיחנו בשבר ובבנים שבגלות יוכיחנו מיד אלא יאמנלו ס"ם מ"ם • ובמ"ת אי' מ"ג בשב דוקא

עטרת זקנים

תרח (א) אוכלין
ומפסיקין כו'
ר"א אם לענין מלאכת
צריך להוסיף בחול
על הקודש (טור) הלא
כרמב"ם דס"ל דאין
תוספת יום כפור אלא
לאכילה ושתיה אבל
לא למלאכה : (ב) אלף
וח"ק אמה אם הפסיק
מאכילתו אסור גם כן
לחזור ולסוך אחר
שקיבל עליו התענית
ואם לא קיבל מותר
בחדא' וסיכה ונעילת
הסנדל עד בין השמשו'
(הרא"ש פ"ב דתענית)
(ג) קבלה בלב לא הוי
קבלה ר"א משמעמיק
בסעודתו אסור
לו לאכול ולשתות
עוד גם אם עוד
היום גדול (מהרי"ל)
ואם שכל המפסקים
בתבו שיכול לחזור
ולאכול אם לא שקיבל
עליו התענית הכן
מוכח בתלמוד בתרא
אבן בבר נתנו הקם
בהפסקתן לקבל
התענית ברעתם והרי
באילו קבלו בפה
(מהרש"ל) :
תרט (א) י"א שאין
להטמין חמין
בי"כ משום שאותה
הטמנת היא עוד חול
אבל קודם חצות אין
שום איסור לגמרי
ומנהגנו שלא להטמין
כלל ואפשר כדי שיהא
נפשו ענוגה עליו
כן משמע מפרש"י פ'
אלו קשרים גבי היתר
קניבה ורק משום
ענגת נפש ע"ש :

יד אפרים

(בהגה"ת סעיף ח') סוי ומרדכי וא"ס"ם
וכ"ם המנהן (עיין ס"ם
סי"ר) כנ"ל :
תרח (בש"ע סעיף
א') מדרך
לוסיף ממול של קודש
מעם לו סרנם ולפורות
דכרי סכ"ם לשל ר"ם
רס"ם יש לפרש ב' מעות
קודם פגילם וס' מעמנות
כ"ם ולא נהגו כן אף
מהדקדוקים של עצמם
וכ"ש : (בס"ג ס"ם א') ובקם הלם כן לא סיים לוחד חיוב אכילה כי' : (בס"א ס"ק ד') וכ"ל הלים לסמנהג נלעג"ד הלין הלים דע"מ מלן לא סיו תגילין
בנהר סיו תאכלין אחרי מאכלים רק אבלול מעום סיו תגילין בנהר דוקא : (שם) וכן מנהג מעבשם הלים ושמאל כו' : סום מעבשם אסבית אסור סי' תרי"ג מקום דג אין הלים כלל דסיכן מזוכר דדגים בכלל הבריס
מתרבים זרע ומלנום כתב בסריה לאמול דגים ובפר' מסבבות לסמבב"ם כיומא כתב אלא סיו מאכילין אותו דגים ובגמרא לא נאמרו אלא אין לאכול עד לילי הלום אחו דרך לאכול בשר ע"כ
כבעודה המפסקת כם כעיי"ב ע' בנרכרים בשם תענים ולדעם קלת מוסקים בבעודה אחרים סיו ע"ם מוכרת דבשעודה אחרים אחרי אחרי אחרי יין יאן מוחבר בם"ם ומו ולפי אסם לאו יין מגיעו סיו מסקו לים :
בחב"ל

באר היטב

לים לא אמרו אלבו אל אלא וכו' יאמר אלבו נאר לבוני ונו' ר"מ : (ו) מרכנים- מאר"ר ו"ל
לא הים מקיפר על המלקות רק הוי מלקין אותו ר' מלקות מגד ד' תוכיחם מר"ם ולמ"כ מכל לעיים נאנו בשם
ומנים : (ז) לנשמן - ומ"ם לישמה אנו לדרום ולא אמשם אלא אלא יפת אחוריו לאחרם לו לאנבר בשם אקונות
שמכניסם בנרים שם נרום ומ"ם- ומ"ר כתב דוקא יפסוך אנו אחו לגד לאן מעיקר אמא אלהים אלא אמרם אמון ובמיכ
מלמון ומכ' ולאמה ע"כ מכנים אלמו לאותו לד לאודיע שאמם כמ לו אמנה ע"ם :
תרח (א) לוסיף • מדאוריתא לא אין בו כרת ואולם כדין אמלאכה לגרע לוסיף אינו אחרונים :
(ב) אמתין • ודוקא אוודע בודאי אלא יקבלו אמנו אמרם"ם : (ג) מפורש • אע"פ שאינו אמנ אמן
כגון בשם"ם אומרין יש"ם כיום ע"ר : (ד) יודע • ודוקא בבכור לו ודוקא בבאמנה שנגע אבל בבאמנה
מודר מייב לוכיחו עד שיגעו בו אמנה אבלן ואולם אמור לוכיחו אנאמר אל אוכת לן • בבנים
שבאמר יוכיחנו בשבר ובבנים שבגלות יוכיחנו מיד אלא יאמנלו ס"ם מ"ם • ובמ"ת אי' מ"ג בשב דוקא

מרי קורין ש"ר ספ"ל אמקרר ומנוסו כמים :
תרט (א) אלין • אמרכן ביום אכבורים לאול ושיין רדב"ז אימן ל"ח : ושיין

תרי (א) מקום שנהגו להדליק כו׳ · ושני המקומות נתכוונו לדבר ת״ל דסיינו לבטל תשמיש דסמדלי׳ כוונתו שלאסור לשמש נגד אור הכלי ומאן דלא מדליק כוונתו שלא ירלאה אותם ויתאוה לה ואע״ג דאסיר לו לבא עליה מכל מקו׳ מידי הרהור לא יבא ויבטל מתפכתו שהוהרם ביום הזה :

(ב) להרבות גרות כו׳ · דדרשינן ולקדום ה׳ מכובד זה י״ל וכיון שאין לכבדו בתחילה ותחיה כבדהו בכסות נקיה וגרות הוה נ״כ כבוד היום · ואין מקבלין שעוה מתפיקורוס להדלי׳ בבית הכנסת כ״כ בלבוש : (ג) גם הוא בגד מתים · יש ל״מ בין ג׳ שעמים אלו לאבל דלעשם הרלשון אסור לבדום הקי״סל · ולעשם הב׳ מותר ורלה הבסומך על שעם הב׳ ולוכם לא הפסיד :

תריא (א) והתירו לקנב ירק · פירש רש״י לנתק הענין מהקלמים כדי להסוותם שיהיו מוכנים לתתכן ומכי משום דסוי עיני ברואה מזומן ואינו אוכל עכ״ל · זהר״ן והמ״מ פ״ח מהל׳ שביתה עשר פירשו משום שעמת נפש כדי שתהא קל למזון וכוה כמו שיש לו פת בשלו ומדברי הטור סי׳ תר״ט משמע שמפרש כפי׳ הבפי דאילו לפירש״י לא מקשה הטור מידי פש על הסמנה חמין ולפי׳ רש״י הא דאסור קודם מנחה משום דלא הוי אז שינוי ואסור ממו׳ שבות:(ב) והאידנא נהגו לאסור · הטעם משום דאיתא בגמרא דאיכא דמיהרמי׳ פי׳ שממהרין לקנב הירק קודם המנחה :

תריב (א) בכותבת הנפשה חייב · איכא למיקב למה כתב הטור והפ״ע דינא דחיוב ואינא לענין איסור אסור אפילו בכל שהוא כמ״ש פ״ה ואין דרך הטור והפ״ע לכתוב אלא איסור וזה רגיל הב״י לדקדק בי״ד הרבה פעמים ונ״ל דכאן נ״מ לענין המזכר בסימן הרי״ח בשמאכילין לא החולה מאכילין אותו כדי שלא יצערה לשיעור ופ״כ לריכין אנו לדעת הפיעור של החיוב וכן תיכן ב״: (ב) והוא פחות מכביצה מעט · כ״ל דהוצרך לתת פיעור אחלה בכותבת ואחר כך פחות מכביצה דמתחי׳ איתא דהפיעור בכותבת ומבביצה לן אי עם הנרטין קאמר או לא ובירושל׳ אמרי׳ עוד שיש פסק אי מפערין במלנו פירות בחלנו שיש בין הכותבת להנרטין הכותבת ע״כ פסק לן הפיעור מעט פחות מכביצה וזה יתבאר לן הפיעור : (ג) אפילו מלח שעל הבשר · דמלח ולוי הוי אכפורי אוכל ואכולה דמי ולא הוה משקה : (ד) הא דבעי׳ שיעור · עמ״ש סי׳ זה ס״ח: (ה) על אבילה שאבל כו׳ · דאל״כ היאך מבכתת לה אכילה נסה דעכ״פ חייב למה שאכל תחלה בחיסור קודם שיבא לידי אכילה נסה

תרי א מדליקין · שלא ישמש לאור סרי והמוהנים שלא להדליק כוונתם שלא ירלאה ויתאוה לה : **ב מאחר שרואה** · ובמדר לון לו פיום היכר (סס) ובמדרכי רים יומא כתב ומדליקין גרות על שלחנם כמו בשבת ואף יש מדליקין גם בחדרים דתנן מקום שנהגו כו׳ משמע דיש מדליקין על השלחן ולא בחדר וכ״מ שם סוף יומא בתחב וא״ל דסיינו דוקא בחדר שבתים תשמיש אבל בבתים לא ע״כ ובקשה דא״כ כשילהבה בבית יתאוה לה וכו׳ כמ״ש כאן אלא ע״כ לא סבירא לי׳ הך סברא דמהרי״ל דאין יכה״כ מצוי אלא לשעתו ובבית שיכם מצוים יחד אבל בחדר הולך זה לבדו לשבוב וזו לבדה ואז לא חייש׳ שמא יכבה · כ״ל לייש״ב המנהג ומ״מ יש להחמיר : **ג איש** · אבל לא אשה משום דעשה הגרות שהתורה נצטוה ביה״כ שקרוי׳ בר ואשה לאו בת תורה היא (מהרי״ו) במהרי״ל יש שהן כנגד תיבריו של אדם ואשה יש לה תחיבריה יתיריה אז כנגד מ״ע ואשה לא מתחייבה ובעכיו אין עוסין בר אלא הנעוי · עב״ר פסי׳ רע״ו בפ״ד מענין הישובים המביאין גרות ובתשובה מהרי״ם סי׳ קנ״ג : **ד** ואם כבו וכו׳. אין לומר לא״י לקבל שעוה הטוקף (מהבי״ם) עמ״ש סי׳ רע״ו ס״ג ונהגו ליקח מ״י לשמור הגרות שלא יבא מ״ו לידי הליקה ומכח זה נהגו לומר לו לבבות ולהדליק ויש לחמות בידם שאין לו היתר כלל וע״ בפל״ה בפרש ביום הדין : **ה דוגמת מלאכים.** ולפ״ז אין הנשים לוהכין לבנים אין יכולים לעיות כמלאכים דעיר נבריה כתיב בה״ם מה״מ נבי פכילה מ״מ הקיפ״ל יכולות לבנות מיכנם לבם · אפי׳ מי שלוכם שק מחמת תשוכה אסור לוהכו ביה״כ (ס״מ תרע״ז ר״ם הלוי סי׳ ו׳) איתא בילקוט שופטים דף מ׳ ע״ת לעשות אתילות עבות בבה״כ לברכות אורן :

תריא וא״מ כולהו דאורייתא (ב״מ ולבוס) : **א** בסקילה · אף על גב דאתיתנא ליכא נקיותא בזה מ״מ ל״מ דהמוכל במהיכו בשבת אסור מתבלומין והמוכל ביה״כ חייב כמ״ש בה״מ סי׳ תכ״ד ס״ב: **ב** לקנב ירק· פירש״י לבסיר הענין המשופשין והקשו דהיינו בורר י״ל כיון שאין הענין הללו פסול׳ גמור ולא לאוי להקרא פסולת ואפשר ברוויס לאכילה ע״י הדחק אין בזה בשבת אלא שבות וביה״כ מותר ומע״ש שמתבל בדברים למים ע״כ ומ״ש רש״י ויקנר המאר אינו ל״ל דק דק דאם כן היינו מותן עסי׳ ס״ט וכל״מ וי״מ ס״קנב היינו לנתק הענין מן הקלמים כדי להסוותם שיהיו מוכנים לאתכן ולגרמן וי״מ שהוא הדחת ירק שעשה״ו דשבת שהעשה שהתירו זה מעוס עגמת נפש שרואה ומתקן ואינו אוכל ודוקא מן המנהה ולמעל׳ שלא מצפה לאכיל׳ כפירש״י וכ״ן פי׳ שהתירו לבנות הכל בערב ותהא נפשו עגומה עליו אבל קודם המנהה גרלה כמתקן לצורך היום וי״מ דקודם מנהה נזרי דלמא אתי למיכל מינים משל״ב אח״כ כיון שהוא קרוב לעת האוכל דומה כמי שיש לו פת בכולו ע״כ וכ״כ מ״מ (עמ״ש ססי׳ תרי״ב) ואל״ל תמיהו נאכל כמות שהוא מי דל״כ הוי מוקלה דלא חזי אפי׳ לקטנים ועמ״ש סי׳ ס״ח סל״ח ל״ב : **ג** משחקים באגוזים ודוקא על השלחן כמ״ש סי׳ של״ח ס״ה דלא כב״ח : **תריב א** אבל איסורא איכא· מדאורייתא : **ב** שאכל עיה״כ · אבל אם אכל ביה״כ אכילה נסה חייב על הכותבת אלאון : **ן** כ אכל אוכלים שאינם ראוים לאכילה ג או שאכל אכילה נסה כגון מיד (ה) על אכילה **ב** שאכל (ב) עיה״כ

תרי הדלקת הגרות ביום כפור · ובו ד׳ סעיפים

א (א) ג מקום שנוהגים להדליק נר בליל יום הכיפורים **א** מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקין (ואם יש לו נר בבית חייב להדליק בחדר שבוכב כדי שלא יבא לידי תשמיש עם אשתו **ב** מאחר שרואה אותה אצל נגר שבביתו) (מהרי״ל) **ג** ואם חל להיות בשבת חייבין הכל להדליק : הגה (א) ומכרכין להדליק נר של שבת ושל יום הכפורים :

ב : יש מי שאומר שמברך על הדלקת נר יום כפור : הגה וכן המנהג במדינות אלו :

ג ד בכל מקום מדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות האפלים ועל גבי החולים :

ד ה נוהגים בכל מקום (ב) להרבות גרות בבתי כנסיות ולהציע בגדים נאים בבית הכנסת : הגה וטוהים שכל **ג** אים גדול מו (א) קבן שוטין לו נר (מרדכי ומהרי״ו) גם נר נשמה לאביו ונאמנו שמתו (כל כו) ובן נכון ובן כתנו מקנה רבוותתא **ד** ואם כבו גרות אלו ביום הכפורים (ב) אין לומר לא״י מיאזור ודליקם (מהרי״ל מהרי״ו) מי שבבה גרו ביום הכפורים ראוי׳ ודליקנו בעוצלי׳ יום כיפורים ואל יכבו עוד אלא ישתנו גדלוק מד נמרה וגם יקבל עליו שכל יתיו לא יבנה כמוצאי יום כיפורים גרו לא כוה אלא אחר (כך נמצא בנמוקי יוסף) · יש אומרים שיש לבנות הבלתנות ביו״כ כמו בשבת (מרדכי ובנמוקי) וכן נוהגין · יש שמחנו שמבנו לבנות בגדים נקיים ביה״כ **ה** (ג) דוגמת מלאכי השרת וכן ביהנים לבנות הקיפ״ל שהוא לבן ונקי (ג) בא כוה בגד (ד) מת״ם ועל ידי זה לבו שהשם עכוכ ונכבר : (ד״ב מהגהות מיימוני פ״ו הלכות תענית עשור)

תריא שליל יום הכפורים דינו כיומו · ובו ב״ם

א ו יום הכפורים לילו כיומו לכל דבר ומה הם הדברים האסורים בו **ב** מלאכה אכילה ושתייה רחיצה סיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה (א) ואין חיוב (א) כרת אלא על מלאכה ואכילה ושתייה :

ב ג כל מלאכה שחייבים עליה בשבת חייבים עליה ביום הכיפורים וכל שבשבת פטור אבל אסור גם ביום הכפורים כן אלא שבשבת זדונו **א** בסקילה ויום הכיפורים זדונו בכרת ד וכל שאסור לשלטלו בשבת אסור לשלטלו ביום הכפורים (א) ה והתירו **ב** ילקנב ירק ולפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה כשחל בחול (ב) והאידנא נהגו לאסור : הגה אם נפלה לדיקה ביום הכפורים מותר לכיל סעודה אחת לצורך לילה כמו שמפיל בשבת לסעודת מנחה (ר״ן פרק כל כתבי) וכבר נתבאר סי׳ שכ״ד כיצד מוכנים גזמן הזה בדליקה בשבת וכוה הדין ביום כפורים (ב) ונהגו שהמנוקות **ג** (ב) משחקים באגוזים (מנודה ומהרי״ל) ואין לחמות בידם אפי׳ קודם מנחה ובתחרבנו המנהג מדין הסלמת אגוז״ם מגזר (ד״מ) :

תריב איסור אכילה ביו״כ ושיעור כמותו : ובו י׳ סעיפים

א ח האוכל ביום הכיפורים (א) בכותבת הנפשה חייב (ב) ב והוא פחות מכביצה מעט ושיעור זה שוה לכל אדם ג בין לגנם בין לעוז מלך הבשן :

ב ד כל האוכלים מצטרפים לשיעור זה (ג) ה אפילו מלח שעל הבשר וציר שעל ירק ו אבל אכילה ושתיה אינן מצטרפות :

ג ז אכל וחזר ואכל אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפין :

ד שיעור אכילת פרס ח יש אומרים ד׳ בצים ט ויש אומרים ג׳ בצים (*מוהקות הסכ״ם) :

ה (י) י הא דבעינן שיעור היינו לחיוב כרת או חטאת **א** אבל (א) איסורא איכא בכל שהוא :

ו כ אכל אוכלים שאינם ראוים לאכילה ל או שאכל אכילה נסה כגון מיד (ה) על אכילה עד

כדי שלא ילטרך לתקן הכל בערב ותהא נפשו עגומה עליו אבל קודם המנחה גרלה כמתקן לצורך היום וי״מ דקודם מנחה נזרי דלמא אתי למיכל מינים משל״ב אח״כ כיון שהוא קרוב לעת האוכל דומה כמי שיש לו פת בכולו ע״כ וכ״כ מ״מ (עמ״ש ססי׳ תרי״ב) ואל״ל תמיהו נאכל כמות שהוא מי דל״כ הוי מוקלה דלא חזי אפי׳ לקטנים ועמ״ש סי׳ ס״ח סל״ח ל״ב : **ג** משחקים באגוזים ודוקא על השלחן כמ״ש סי׳ של״ח ס״ה דלא כב״ח : **תריב א** אבל איסורא איכא· מדאורייתא : **ב** שאכל עיה״כ · אבל אם אכל ביה״כ אכילה נסה חייב על הכותבת אלאון : יבא עליה כמדר שאין בו כזית לא מיישבין כיון שמוכן מפרק לכוכב כ״ל לבדו : (מ״ק ג׳) כנגד אבריו כו׳ אדם כמהרי״ל איתא שאוכל כנגד רמ״מ אברים ורות וכמה בגיפפניות נר וכ״כ שם שאוכל כנגד רמ״מ מצות עשה ולאוין פניקן לעשה ולאו הנה מכלל עשה מצ״כ נגיים :

תריא (בס״ח ס״ם א׳) לחזון לעבר ודוקא לאחר מנחה דקוס כמו שיש כו׳ דלא הוה לו עיטוי כל״ל ופיין הע״מ ס״ק כ׳ : (בסא״ א ס״ב ב׳) ופקשו הקוסשות דהיינו מוכר ויל״ל כו׳ דאפשר שרוויס לאכילה כו׳ וכ״ן פי׳ הסיינו כדי כו׳ : (שם) עמ״ש פי׳ תרי״ב ר״ל דהם הוא מ״ו נוכיון דלמא אתי למיכל מוכח דלא נזרי׳ לבאר הקוסים ואף לפר״ן ופמ״ש דוקא בקוסם יוקן אבל בנגיפה לא בס״ם מסי״ם שם ופ״ז כתב דאל״ל שהתם מבאר הוסקים ד״ל דלריהם מיירי בירק שאינו מאכל כו׳ : **תריב** (בס״א ס״ק א׳) מאוריאתא עיין לעיל בס״ח ס״ם מקק״ו לענין בליעת הרוק :

באר היטב

תרי (א) קבן · ובכיון אין עוסין בר אלא בכשר ובפסח הגהות הוסים הוספות נעמרת ביה״כ בקרוי בר מהרי״ו · ומהרי״ל כתב בסן כתבו מיכרו בל אדם אי כתבו מ״ע ולאלו כתפתים אין לשמוש בר לאלם עיין מגן אברהם · ועיין סימן קל״ד סי״ם לגיה בס״כ · ובילקוט שוטפים איתא לשמוש אמילות מכות כדי לפרכות אורן מ״מ : (ב) אין לומר · אפי׳ בדמיוה ואפלו שוטפ כבילתנו בר מכוכה עיין שם · ואין לומר לא״י מיקבל שמיש מכוכב בנים : (ב) דוגמת · לא״ו אין בנים ובכיון לבנים דאין יכולים לבוים כמלכים וא״מ מקיפ״ל יכולות לבנות ביכמיש לבם מ״ם : (ד) מתים · יש ל״מ בין ג׳ עשמים אלו דלעשם דאסון אסור לאכלו לבנות מקיפ״ל · ולעשם סב׳ מותר ורלה דהסומך על עשם סב׳ ולוכם שם מתחת עכוכה מסיר לבנו מיכרו ואם לא מקיפ״ל לבנות ביכמיש לבם מ״ם : ולגדולים אסור עיין ד״מ :

תריא (א) כרת · ומ״ם כולהו דאורייתא ל״ת ולבוס : (ב) מבחקים · דוקא על השלחן כמ״ם סימן של״ח ס״ם · ולגדולים אסור עיין ד״מ :

תריב (א) איסורא מדאורייתא : (ב) עיבר יום הכיפורים · דאם לא כן מיתר מבכתת לה אכילה נסה אבל כל עניים חייב לאם שאכל אחלה בחיסור קודם שיבא לידי אכילה נסה

עטרת זקנים

תרי (א) ומכרכין להדליק נר של שבת כו׳ · ואנו נוהגין להדליק בבתים על השולחן העריך ולברך עליהם אף בי״כ לחוד כמו בשבת משום שלום בית (מנהגים) ועורכות השולחן כמו בשבת משום דמקרי שבת שבתון ויש מדליקין אף בחדרים ובעליי׳ מרדכי דיומא:

תריא (א) ואין חיוב כרת אלא כו׳ אבל ס״ם איסור דאורייתא איכא בתו (רש״י רמב״ם הר״ן) ויש אומרים שאינו אלא מדרבנן (רעת הרא״ש ע״פ שיטת ר״י) וראוי להחמיר כסברת ראשוני׳ כנ״ל: (ב) ונהגו שהתינוקות משחקין באגוזים אבל לא גדולים (מהרי״ו) :

יד אפרים

תרי (בס״א ס״ק ב׳) ול״ל ומיינו דוקא כחדר יש מקשמין שמנהגו אבל לבתים מהום מבמי׳ כו׳ מל״ל : (שם) ובקש דא״ל כו׳ ל״ל ואין ס״ד דבכיתם לשולם לריך לבדליק לקי שלא נהגו לבדליק בחדר אינם: דבכיתאם בבית כו׳ אבל ס״ב הלא ס״ל סברת הפסרי״ל א״כ לקי לאתי דמשמיק דגם בבתי׳ אין מוב לבדליק מ״מ ל״ל דאם מדליק בבית לריך לבדליק ג״כ בחדר דאם״ם דבלינ אתתי דס״ל דמשיקות אבל דבכיתא ליה דדוקא בבית אבל אבנו נהגו מקום מקשם אבל יראתם ויבא אליה מיד מבא״כ בסאבר מיראתם בבית ויאתם ואח״כ

שערי תשובה

תריב (א) בש״ע והוא פחות מכביצה כו׳ · ועיין בדגול מרבבה דהיינו ביצה בלא קליפתה ועיין בהגהות בית אפרים על מרוצות בקונטרס אתנו׳ שם דמיתי ראיה מהתם ועיין בגר״א סי׳ ס״ב מ״ם ס״ק ל״ב : (ב) בשבת אבל אם אמר אברהם בזה וכתב לנדר דכל אשאבר לו אבל לשמוק בדבר

מ״ם מבנה פשטים ג״ב ב׳ בריאת אבנים שם וכו׳ אמתון בן אלעזר וכפי׳ מרמב״ם ג׳ סוד בשם אביו מרמ״ם ד׳ מבנה שם בשמים פ״ם ובכ״ב סי׳ל״ב ביום ה׳ סוד מבא דשמיקין מ״ם ע״ו ולייטמיו בסומן פר״ח ב מבנה יומא מ״ב ג׳ מבנה מנולה ז׳ ד׳ מרמב״ם מבנה דמלמו ה׳ בנה קו״ל (״פירוש לאתוך מן מיקם מסלוב) : ה מבנה יומא מ״ב כ מסקנא דגמרא שם ג שם ובאגוי ד מבנה שם פ שם בגמ׳ מ״ו שם בתבנה ו מה דלוי מלמרף ובכנוי אוכלא בוה ואביו כאוכל ז סוד בשם ומב״ם בפ״ב מבנה שם ובשם בגמ׳ מ״ח בש״ו בר״ם מבנה שיהוכן מ״ב ס בשב״ם שבנה מ״ב בר״ו בן בנוקם (״פירוש גדולות בתרם סמיו גדול בבשמים) י יומא דף מ״ב ובכ׳ ויתכן כ מבנה שם דף מ״ח ל מיומה דביה לקים שם :

עטרת זקנים

תרי (א) ומכרכין להדליק נר של שבת כו׳ · ואנו נוהגין להדליק בבתים על השולחן העריך ולברך עליהם אף בי״כ לחוד כמו בשבת משום שלום בית (מנהגים) ועורכות השולחן כמו בשבת משום דמקרי שבת שבתון ויש מדליקין אף בחדרים ובעליי׳ מרדכי דיומא:

תריא (א) ואין חיוב כרת אלא כו׳ אבל ס״ם איסור דאורייתא איכא בתו (רש״י רמב״ם הר״ן) ויש אומרים שאינו אלא מדרבנן (רעת הרא״ש ע״פ שיטת ר״י) וראוי להחמיר כמו בשבת משום דמקרי שבת שבתון ויש מדליקין אף בחדרים ובעליי׳ מרדכי דיומא:

תריא (א) ואין חיוב כרת אלא כו׳ אבל ס״ם איסור דאורייתא איכא בתו (רש״י רמב״ם הר״ן) ויש אומרים שאינו אלא מדרבנן (רעת הרא״ש ע״פ שיטת ר״י) וראוי להחמיר כמו בשבת משום דמקרי שבת שבתון ויש מדליקין אף בחדרים ובעליי׳ מרדכי דיומא:

ג על אבילתו • מיהו אם אכל עד סוף במזונו אסור • אבל לכתחלה אסור כדאמרי׳ בגמ׳ נגי מומר דיעבד אין לכתחלה לא• ונכי אוכלין אחין לאחים כתב אסור בשם רא״ה דאסיר׳ אימורין ליכא וכרמב״ם כתב דמכין אותו מכת מרדות בזה• ולענ״נ דאין כאן ממלוקת כמ״ש בס״ד דיש לעיין בדברי רא״ה דאמר אין לאיסור באוכלין אחין לאחיין דהא אמרי׳ במתני׳ דאוכלין אחין לאחיין פטור ממנו אבל אסור אין לאחיין פטור ומותר קאמר דהא אמרי׳ בגמ׳ על מה שמנו במשנה אתה ליר או מוריים פטור הא מומן מייב מתניתין מני רבי היא דתני׳ רבי אומר מומן מסיב אם הנשם דרש רב גידל אין הלכה כרבי לשנה נפקי כ״ע מנו ואתו שמע רב גידל ואיקשי׳ אמר אימר דאמרי׳ אמר דיעבד לכתחל׳ מי אמרי׳ אימור דאמרי׳ אמר פורקת טובלא מי אמרי׳ אימור דאמרי׳ אמר מי מזוג מי אמרי׳ מ״מ דפטורי דהכא נגי יה״כ אינם אלא דיעבד וא״ל דרא״ה לא הביא אלא בפחות מכשיעור הם קרי ליה פורקת דהא אתמא אמר אכל מוכלין אחין לאחים אין לאחיים אבל אסור אבל אם אמרי׳ אין לאחים פטור ממנו אבל אסור אבל אם אמרי׳ אין לאחים דהיינו ליר או מוריים ומומן מי פטור אבל אסור ופשיטא אחין מילוק בין לאחים בין לאחיים אבל אסור אבל אם אמרי׳ אין לאחים דהיינו אבל אסור אבל אם אמרי׳ אין לאחים דהיינו אבל אסור אבל אם אמרי׳ אין לאחים דהיינו

בי"כב וכן בתר היום כשעטה ערבין ולריך לברך אחר יצר יכול ליטול ידיו ולמה תקנו כאן בתפלה שהיא אינה כל היום ולפמ"ם כאן ת"ל לכתוב דין שפטוף בלבד כיון שבבל פעם ג"ל אחר יצר וא"ע: (ג) בין בחזרה · משום דתל"כ לתה מכשילו לפתיח לבוח שלא ילבה לילך לרבו: (ד) ובלבד שלא יוציא בו' · כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיפה וכתב הסור וכתב בה"ג דוקא עד לוחרו אבל מעבר לשום אסור ואיפא אם התירו לו רמילה המחורה דהא אסמכוה אקרא ב"ם שיפה דקילא מכ"ל ותי' ב"י דרמילה שאינה אסורה אלא ביה"כ התירו אבל לשום אסור בכל שבתות הסבה לא התירו וכ"כ מו"ה ז"ל ותמוה לי דהסו' ס"ל דבאמת מותר לשום בכל שבת כדי לילך לרבו ויליף לה בק"ו מרמילה ב"י"כ דאמרינא ב"ם שיפה דקילא הבא מותרת בי"כ ובכל שבת בשביל רבו כמו שהתירו לעבור בחיים בכל שבת בשביל דבר מלוה כמ"ם סי' ש"ח ס"ה · ולעד"נ לתרץ קושית הטור דשאני רמילה שיוכל לעשות שם שימוי דהיינו מה שאינו מוליא ידו מתחת מלוקו ויש בזה הכירא משא"כ בשיפה שאין שייכות הכיר שם ויש נזיקה שמא יעשה חבית של שיחין כדלעיל: (ה) אלא עד מתנים · בגמ' פ' יפ"כ לי' בדף ע"ז ויעבילני עד מתניס מכאן שמותר לעבור עד מתניס מכאן ואילך אמר אסר לא אוכל לעבור ולמה כתב אפ' אינו אלא עד מתניס ואפשר דלא דק לומרא: (ו) הרב אסור כו' · זה בעיא בגמ' ולא איפשטא ופסקו להמיר וק"ל הא מידי דרבנן היא וקי"ל בכ"מ בסיקא לקולא והו ק"ל על נוף הבעי' למה יהיה עדיף ההולך לשמוע פירוחיו מלילך אלא התלמיד ללמוד עמו ואלא מלוה של לימוד עם תחיים היא מלוה גדולה דבאיתא בספ"ק דב"ק דלימוד עדיף מקיום המלות ובהרבה דוכתי ונראה דהטעם כאן שהרי אפשר לתלמיד לבא אלינו ולמה ילך הרב להתלמיד מ"ם נראה בחם ח"ת לו להלמיד ליל מותר לרבו ליל אלינו ובלבוש כתב דאפי' בזה אסור משום דלא פלוג רבנן ואינו יודע מקור לזה בפרט בהאי מלתא שהיא ספיקא דרבנן: (ז) אבל לא בחזרה · שאין כאן מלוה שימוש לעתיד לבא: (ח) דלמעט בהלוך עדיף · ק"ל דאמ"ג אמרינא זאת בפ' אלו קטרין איינו שאין לחרבות בהלוך במקום שאפשר לדלוג על המים מאח"כ כאן שיעבור במים למה לנו לעשות נגד הדין בשביל ריבוי הדרך וכתב מו"ה ז"ל אע"ל למעשה להמיר וכ"מ לרש"ל בביאור סמ"ג דאין איתר אלא באין דרך אחר ע"כ: (ט) בין של חרם כו' · בשל חרס הייטין דמשחיל פי' סולם מים שבולע ובשל כסף הייטין שמא ישמט מידו ויפסכו המים שבו: (י) בזמן הזה אסור לטבול כו' · ע' סי' תקנ"ד:

תריד (א) אבל של גמי כו' · בגמרא אמרינן דאמוראי נפקי בהו בהגהו מינים המזכרים כאן הבכי איתא ריב"ל יצא בשגדל של שעם ב"י"כ רב יהודה נפק בהשיטני מין שעם אביי בהגהו בדיבלי פי' של עצבים רבה בר רב הומא בריך שורדא אחרביה ונפיק מתיב רמי בר אמא הקיטע יוצא בקב שלו בשבת דא"מ וכ"ל אוסר ומשמע דלקב של קיטע קאמר אבל במינים אחרים המזכרים מותר בי"כ דהא רבא דמסיק מנעל הוא הרי יצא בדיבלי וכ"מ כל הפוסקים זולת הרז"ם שמביא הר"ן · ובסמ"ק מביא הוספתא אחת דאוסרת הנעלות ואפילו של בגד ולא אחבמו הפוסקים בתוספתא זאת כיון שהאמוראים עשו כן לכתחלה וכ"כ הב"י בס' מלוה מלילה ז"ל וא"מ דכל שאינו קרוי של בגד מותר בי"כ ולבבן נמי נפקי בהו הלכך מי ש"ם לו שום מינהו בגופו יכול לנעול בתי שוקים וכיוצא בו של בגד אבל מנעל של עור אפי' אבל לא בשבת ובלבד שלא יוציא בו' · כדי שיזכור ולא יבא לידי סחיפה וכתב הסור וכתב בה"ג דוקא עד לוחרו אבל מעבר לשום אסור ואיפא אם התירו לו רמילה המחורה דהא אסמכוה אקרא ב"ם שיפה דקילא מכ"ל ותי' ב"י דרמילה שאינה אסורה אלא ביה"כ התירו אבל לשום אסור בכל שבתות הסבה לא התירו וכ"כ מו"ה ז"ל ותמוה לי דהסו' ס"ל דבאמת מותר לשום בכל שבת כדי לילך לרבו ויליף לה בק"ו מרמילה ב"י"כ דאמרינא ב"ם שיפה דקילא הבא מותרת בי"כ ובכל שבת בשביל רבו כמו שהתירו לעבור בחיים בכל שבת בשביל דבר מלוה כמ"ם סי' ש"ח ס"ה · ולעד"נ לתרץ קושית הטור דשאני רמילה שיוכל לעשות שם שימוי דהיינו מה שאינו מוליא ידו מתחת מלוקו ויש בזה הכירא משא"כ בשיפה שאין שייכות הכיר שם ויש נזיקה שמא יעשה חבית של שיחין כדלעיל: (ה) אלא עד מתנים · בגמ' פ' יפ"כ לי' בדף ע"ז ויעבילני עד מתניס מכאן שמותר לעבור עד מתניס מכאן ואילך אמר אסר לא אוכל לעבור ולמה כתב אפ' אינו אלא עד מתניס ואפשר דלא דק לומרא: (ו) הרב אסור כו' · זה בעיא בגמ' ולא איפשטא ופסקו להמיר וק"ל הא מידי דרבנן היא וקי"ל בכ"מ בסיקא לקולא והו ק"ל על נוף הבעי' למה יהיה עדיף ההולך לשמוע פירוחיו מלילך אלא התלמיד ללמוד עמו ואלא מלוה של לימוד עם תחיים היא מלוה גדולה דבאיתא בספ"ק דב"ק דלימוד עדיף מקיום המלות ובהרבה דוכתי ונראה דהטעם כאן שהרי אפשר לתלמיד לבא אלינו ולמה ילך הרב להתלמיד מ"ם נראה בחם ח"ת לו להלמיד ליל מותר לרבו ליל אלינו ובלבוש כתב דאפי' בזה אסור משום דלא פלוג רבנן ואינו יודע מקור לזה בפרט בהאי מלתא שהיא ספיקא דרבנן: (ז) אבל לא בחזרה · שאין כאן מלוה שימוש לעתיד לבא: (ח) דלמעט בהלוך עדיף · ק"ל דאמ"ג אמרינא זאת בפ' אלו קטרין איינו שאין לחרבות בהלוך במקום שאפשר לדלוג על המים מאח"כ כאן שיעבור במים למה לנו לעשות נגד הדין בשביל ריבוי הדרך וכתב מו"ה ז"ל אע"ל למעשה להמיר וכ"מ לרש"ל בביאור סמ"ג דאין איתר אלא באין דרך אחר ע"כ: (ט) בין של חרם כו' · בשל חרס הייטין דמשחיל פי' סולם מים שבולע ובשל כסף הייטין שמא ישמט מידו ויפסכו המים

סכו: (י) בזמן הזה אסור לטבול כו' · ע' סי' תקנ"ד:

תריד (א) אבל של גמי כו' · בגמרא אמרינן דאמוראי נפקי בהו בהגהו מינים המזכרים כאן הבכי איתא ריב"ל יצא בשגדל של שעם ב"י"כ רב יהודה נפק בהשיטני מין שעם אביי בהגהו בדיבלי פי' של עצבים רבה בר רב הומא בריך שורדא אחרביה ונפיק מתיב רמי בר אמא הקיטע יוצא בקב שלו בשבת דא"מ וכ"ל אוסר ומשמע דלקב של קיטע קאמר אבל במינים אחרים המזכרים מותר בי"כ דהא רבא דמסיק מנעל הוא הרי יצא בדיבלי וכ"מ כל הפוסקים זולת הרז"ם שמביא הר"ן · ובסמ"ק מביא הוספתא אחת דאוסרת הנעלות ואפילו של בגד ולא אחבמו הפוסקים בתוספתא זאת כיון שהאמוראים עשו כן לכתחלה וכ"כ הב"י בס' מלוה מלילה ז"ל וא"מ דכל שאינו קרוי של בגד מותר בי"כ ולבבן נמי נפקי בהו הלכך מי ש"ם לו שום מינהו בגופו יכול לנעול בתי שוקים וכיוצא בו של בגד אבל מנעל של עור אפי' אבל לא בשבת ובלבד שלא יוצ

ביומא כתב להקל ס״ם וכן מוכחין: ג ומותר לעמוד · דלמעמדים ים לאדם כתב ברגל ויש שהגמה קשה לו (מרדכי שם) ובשעה שמתפללין י״ם אסור לעמוד על שום דבר (מש״מ וא״ם בשם מהרא״ם) ושעמדו דגרלה כמתנאים אמ״כ דמותר לפי בסוגים דמ״ל מ״ל: ד ומ״ם המחמיר · ורדב״ן סי׳ קע״ז כתב דאין כאן בית מיטות לפי׳ בקשים: ה אסמנים · סי׳ היש מלוכן אבל מי שאינו אסמנים יכל יפה ויסמוך עצמו אלא יגיע רגליו כמו הנמנים ואם נגעו רגליו מותר להדיחם אחר כך (מהרי״ל מ״מ נ״י ס״ם כ״ם) ולבוש סי׳ קיימו אחם לא יגעו לעשר:

וצ״ע על מה סמכו שהם לקבל לאין כל אדם יכול לומר אסמנים אני כמ״ם סי׳ תר״מ ס״ד וכמ״מ סימן קנ״ה סמ״ת וכפרם מלוכשים מנעלות וא״כ אין לסם שר כ״כ ליגע בשיש ורפס ולכן יש למחות אם יודע שיקבלו: ו מגעיו · וכנ״ל מעמע דדוקא סנדל בלא עקב מותר ולא מנעל · ובמ״ל כתב דיכסוי ימין לשמאל ומשמאל לימין: ז למקומו · ויקנם לכיתו לו ינימם במקום מוגנע בכס״כ (ד״מ מהרי״ל סל״ה) אמרי׳ בגמרא דמותר לעבור בשיש כשהולך לרבו בשבת דאיכא מעשל מלי א״כ ס״מ דבריכ״ל אסור לנגע אם אפילו אם לא בדרך ע׳ סי׳ תקנ״ד סי״ז ואפשר דאפילו בין הא״י אסור אע״ג דאיכא למיחש שלעיגו כיון מ״ל שהוא דאוריי״תא ואסור אם אינו אסורים לכן יש להחמיר:

תרטו א באשתו · ואסור ליגע בה גם ביום וגם לא יקבה דבריה עמה (מנ״ם) וכמהרי״ל מסמע שיש לנהוג בה כל דין נדה: ידלג

שרי ליה ליכבך מידי כו׳ מהי היתי לאסור כיון דלאו מעשל הוא וא״ל דהא דאסור בלא מעשל הוא אלא דאיכא מעשל מלי א״כ ס״מ דבריכ״ל אסור נגעת אם אפילו אם לא בדרך ע׳ סי׳ תקנ״ד סי״ז ואפשר דאפילו בין הא״י אסור אע״ג דאיכא למיחש שלעיגו כיון מ״ל שהוא דאוריי״תא ואסור אם אינו אסורים לכן יש להחמיר:

תרטו א באשתו · ואסור ליגע בה גם ביום וגם לא יקבה דבריה עמה (מנ״ם) וכמהרי״ל מסמע שיש לנהוג בה כל דין נדה:

ג (ומותר לעמוד על) כרים וכסתות של שור ד ומ״מ (ד) המחמיר תבא עליו ברכה (מרדכי ביומא ומה״ר סימן קמ״ם):

ג (ב) ד והיה כל שלשים יום מותרת לנעול את הסנדל (ה) ה והחולה ביוצא בה אף על פי שאין בו סכנה ו וכן מי שיש לו מכה ברגליו:

ד (ב) ז מותר כל אדם לנעול סנדל מחמת עקרב וכיוצא בו כדי שלא ישכנו אם מצויים שם עקרבים או דברים הגושבים: הגה (ד) ומה ירדו (ו) נשמים ורולם ליגע לגיתו מבית הכנסת לו לסמך (ג) ומה ה אסמנים (ו) מותר לנעול ז מנעלים עד שמגיע ז למקומו (מהרי״ל):

תרטו יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה ז׳ וכו׳ ב׳ סעיפים

א ח יום הכיפורים אסור בתשמיש המטה (א) (א״) ב ואסור (א) ליגע **א** באשתו כאילו היא נדה וכן ג אסור לישן עם אשתו במטה:

הרואה

(ב) מותר כל אדם כו׳ · כדי לבאר ענין זה בשתיק הלוקר לזה ויתבאר הדין האמת בס״ד כ׳ בס״ג וז״ל וכן בעילה הסנדל סיכה דמסקת מו דבבי מיזל לחורבה לגמרי דסת אלא לחפוקי ס״ת למיזל למקרי בלבור לו דבבי ליכרוך ר״סתא ניעוקת לו תפוקי לבוכה לו כל מלי דצריך ליומים והוה דמיל למיעל בלא מסאני מעוס עקרבא שרי ליה למיכבך מידי מכרשים מ״ע מסיים נוכריה ותפוק כי לרבו דאמר שמואל אם מחמת סכנת עקרב מותר וכן נמי לענין מיפסק שרי ליה למסיים נוכריה דסת רב יהודה נפוק בדסיעגא אבל מסאני בין מסגק בין לא מסגק אסור עכ״ל קשה בס״ם וכ״ת דסיעגא נוסף קמ״ל בס״ג דלא מיכסת לן בתמנע מ״ב לא סיה לו להמוות שים סכנת עקרב בלא״ה מותר לכל אדם מפוס תמנע ומלתה ביאור דבריו דסם ע״ד שכתב סרן דסרמב״ן הוקשה לו הרבה בענין הגך מינים דנשקו בהו הא כיון דלאו מעשל הם חוויין מסוי ותי׳ הר״ן דדוקא בשבת שים מיתר מעשל הוי מינים אלו כמעוי מעשל״ב כי״ב הויין מינים אלו כמעשל לא כמעוי ופ״ב אתיא שפיר דבריי בס״ג דע׳ מלוקות ים כאן · מעשל · אסור לעולם בכל בוודי בי״ב וכל שהוא דרך מלבוש כגון בחי שוקייס של בגד לו לנעשל בלבוש אלא דמי מעוי ואין דרך מלבוש לו לנעשל בורבים דהוא אינו מעשל ואין דרך מלבוש לו לנעשל מ״ה דבריהם רגליו מן העקרב בזה קמ״ל בס״ג דלא הוי מעוי ומסקנת הר״ן דבריהם זה כ״ל כמעשל ואמר בס״ג בבתרי בוודי ים לו יותר זה דלא הוי כמעוי דהיינו כמי שהוא מעשל ואלא די לו בבחי שוקיים לו בלבשלות של בגד שסם רבים כמ״ם הרא״ם בזמרא וכל שהוא מעשל לא סני ליה בלבשלות לו בחי שוקיים אלא צריך דבר קשה כמעשל שמנין עליו עפי מן הקרקע מחמת רגליו בכליכתו א״ב דאינו מעשל למקום מורבה שים שם סמנת עקרב ואינו ניעול בלבשות בחי שוקיים כי הם רבים והעקרב שוקן לוחם אלא בעי דבר קשה ובאלו הכי דבבים החמה עליהם שים לו מרך ליכך כגון לדבר מלוס לו לשחר דבר הכרם לו ביום הסוא ופ״ב מוכרח לו לנחת מביתו וצריך דבר קשה על רגליו בזה הוא לו לבריך דבר קשה ואלא הוי כמעוי וכן נמי מרבים בחינו בעי דרך מלבוש כמעשל מ״מ הוא לו דרך מלבוש כמעשל אינו מעשל מחמת מפוקתו לו סכנת עקרב ומה הכלה בהליכה זו והבית רחיה מדשמואל דאמר כו׳ הבינו בגמ׳ אמרי׳ אמי׳ תגעל לת הסנדל משום ליה אמר שמואל אם הים סכנת עקרב מותר וקשה ל״ל למימר מותר אלא אמר שמואל וכן מחמת סכנת עקרב ול׳ מותר דאמר שמואל משמע כאילו הוא דין מדם אלא נראה דודאי כן הוא דאין בזה לחיה בהליכה זו לנעל אלא קמ״ל דים היתר לענין אלא יהא נחשב לעשוי אלא דרך מלבוש מ״מ מותר מחמת סכנת עקרב ופיים ע״ז וכן נמי לענין מפוקת כו׳ סי׳ דלאו דוקא מפני הסכנה אמר שמואל אלא ה״ה אם הוא מלבוש ורגליה אל זה הבא ר״י נפוק בדסיעגא כו׳ סי׳ בדברים אלו אבל אם קשים ולא הים לו די בלבשות תגילאות או בחי שוקיים בדרך כל אדם מפני שהיה מפוקת ויהיה לריך לדבר קשה ולא הים חם לעשות והיינו רבותא דאמר מיים שהוכר שם ולבפוף אמרו בגמ׳ דאם הוא אמר בזה לריך ולא כמ״ם בשאר אמוראים נפוק אלא דבאמור לא הוא רבותא לי נפוק כו כגון בחי שוקיים בזה הוא דרך מלבוש אלא הרבותא היא שבכך אותם אלא בדרך מלבוש ואפ״ה שרי מבא״ב בתרוצא אחי׳ אלא בדרך כריכה ופ״ב פיים בס״ג אבל במסאני אחי׳ במפוקת אסור ופ״ב בסכנת עקרב דשוין הם לבס״ג ולא זכר מפוקת אלא אמר שהוא מזכיר דברי רב יהודה דנפוק בדסיעגא מפני שהים מפוקת והאמר בקיצור דברי בס״ג דהיינו הסלוקה דמחמת סכנה וחלק עליו ז״ל ונ״ל דבזה שים סכנת עקרב מותר אחי׳ אלא במקום מלוס מותר אחי׳ לנעשל ממש ובאל לאומו כי ב׳ מלוקות זכר בס״ג הא׳ בעולבים שהוא דרך לבישה כמו מנעל אלא שאין דרך לנלות סביבות רגלו אלא הוי דרך לבישה כלל על מיסה הוא אומר דאין כאן קפידא לגמרי הן מחמת מנעל ממש הן מחמת הלבישה הכל מותר מפני הסכנה והוא מפרש מ״ש שמואל מחמת הסכנה מותר הוא ממש כמו מיים דאחי׳ בסנדל ונא זכר האמר אלוגתא של מפוקת להתירו במנעל כי לא הוכרח בדברי שמואל רק סכנה הארכתי קצת בזה ולפי שמו״ם ז״ל הסריח עצמו בדברי בס״ג והוקשה לו מ״ם וכן נמי לאאן דמנעל אחר שהחמיר בו תחלה ומתוך כך נמנע בדרכים בחלק בין מפוקת לסכנה לבס״ג ובמו״הבים ואחי׳ אלא לעורך מלוס וכן לעורך מנו׳ מותר אחי׳ לנעשל מנעל ממש ודרכו לחוקה מאד מתני ומגילה נמו דהסו״יתיר מנו׳ מלוס לנעשל מנעל ממש בלא סכנה ובלא מפוקת דזה אין לו רחי׳ ומבואר הסיעגא דודאי לא מוגעל מלוס לזה דהא כל היום עסקי׳ במלות ופ״ב כי הוא מנו׳ בסנדל אלא הני׳ מוח׳ הכנוסה אחר הוא לפני הסי״ו וכמ״ם: **כלל** הטולה דלד״ם אין בוס הוא לנעשל מנעל אחי׳ לדבר מלוס ובלבישה בחי שוקיים של בגד לו תגילאות מותר ולית ביה ספק בלל אלא דאם יש סכנת עקרב והוא לריך ליגע בס״ג אינו מחיר במנעל אלא לכרוך על גבי רגליו דבר קשה לאנין ואותר דלא הוי כמעוי בי״ב דהא זה במקום מנעל וכן הוין במפוקת והטול מולק בסכנה ומתיר אם לו במנעל ממש ואכי ק״ל אבל מפני לכלוך רגליו ספק רמ״ל דמותר לילך מביתו כו׳ והיינו בירידת נשמים אבל מפני לכלוך בעלמא לא מסתבר ל״י דהכנסנה לבית הכנסת ויבא שהבלבלו רגליו אסור בגילת הסנדל ולא יהוה בזה שלעורך לעמוד רגליו אמ״ל ונ״ל דהיינו במקום שאין לכלוך ודאי ורגליו אבל בודאי לא אמיר מירידת נשמים ומותר ולא כמו שמוכרים רבים מהמון עם בעו״ה ואחילו קלת לומדים שהולכים כל היום בהחוב ומנעלים ובכתים לבה״כ הם הולכים ב״כ ממנעלים רק בהגיע למקומו מולך מנעליו כל זמן שעומד עם ותו לא ולאו בחייהם יתהלכו ושוטעים נקראו אם אינם שומעים לקול מוריהם: (ג) **והיא אסמנים** · נראה דזה לריך בירידת נשמים אבל אם ים עם אחרן רפס ושים כ״ע לאסמנים בזה:

תרטו (א) ואסור ליגע באשתו · בסי׳ תקנ״ד נבי הבעה כתב לא זכר איסור הנגיעה רק איסור שיגע עמה במטה ובאחמת שוין הם כמ״ם ב״י בשם הגמ״ר לענין שיגע במטה כאן רק שבם/תודה הבית איסור נגיעה בי״ב ולא זכר ס״ב ותו נראה לדקדק כאן בס״ע דכתב וכן אסור ליגע כו׳ דהוא מיותר לגמרי דסת אלא אחרי שאסור ליגע במטה ח׳ ומותר בנגיעה וא״כ כיון אבל אחרי אסור בנגיעה אשיגע אשאסור במטה ח׳ ונלע״ד לאלק דבס״כ לא אסר בס״ע הנגיעה כי בלותו יום הולכת בבגדים בזוים ולא יתאוה לה כ״ב מבא״כ בי״ב הולכת בבגדים נקיים ובי״ב יש ג״כ לאלק דבלילה

באר היטב

בשומר שם ותו לא ולאו בחייהם יתהלכו ושוטעים נקראו אם אינם שומעים לקול מוריהם עכ״ל ומבא״ל ומבא״ל מה״ם: (ג) כרים · ומבאר״ם ר״ל דאסור לעבור על שום דבר מלאכותים: (ד) ומחמיר · ומרדכי״ם סי׳ ק״ל כ׳ דאין כאן כרים מיתות אחי׳ נקנים: (ה) ומסולה · ומכ״מ מחמיר בזה ע״ל: (ו) בשמים כ׳ ע״ז נראה דכרוכות בשמים לרין לישמעים אבל אם יש שם כאלו דבר ושים כ״ע בלשמעים בזה ע״ם · ומ״ם כתב ולא״ם על שם מהרא״ם אלא לקל דאין כל אדם יכול לעבר לישמעים אלו בזה אמתנא ומ״ב אין

(ב) מותר לעבור בשיש הבית אבל אם אינו מעשל הוא אלא אם אינו מעשל הוא אלא אם אינו מעשל הוא אלא

דבגילה יש לאסור אפילו הנגיעה דהשמש רגיל בגילה אבל ביום אין איסור כ"א בגיעה במטה מ' אבל לא בנגיעה בפרט שיש אימת היום עליו כמ"ש ס"ם תרי"ב משא"כ בגיעה שאח אין עליו אימה יש ליזהר אפי' ביום במטה מ' וע"כ כתב כאן המלה איסור נגיעה שהוא דוקא בגילה · וכ"ה בתנודה ליל יו"כ אסור ליגע בו' משמע אבל ביום מ"ל ליזהר ואמ"כ כת' הס"ע איסור שינה במטה שהוא אפילו ביום כנ"ל דעת הס"ע והוא נכון :

תריז (א) ומותר לומר לאינו יהודי לרוחצן בו' · כ"כ הטור בשם ה"ר יהודה דרמילה ע"י אין יהודי הוא דברי ומתן ב"י פשט לאלף דרמילה וסיכה שהגדול פושה לקפן הגדול ונהנה בזה שגם הוא רוחץ וסך ידיו משא"כ באכילה אלא דקשה הא אמרי' בברייתא תינוקות מותרין בכולן חוץ מסגדל ומסרסין בגמרא מותרים לאתמלה ופירש"י שאם בא לימלך א"ל האכילהו לחוץ אותו ומכח זה כתב הר"ן דמוכח בגמ' שמותרים הגדולים לאתמלין ולהסקותן ולהרחיץ ולסוכן עכ"ל · וא"ל דה"ר יהודה מפרש דהיתר הוא שיכול לעשות מעשה בידים אבל לא יהנה אלא הרחיצה תהיה ע"י כלי ולא ידיה ידיו במים · ואף על פי דתנא הא דבי מנשה מדיחה ידה במים ונותנת פת לתינוק שם הוא הכלם משום סכנה · וכן סיכה אפשר לסוך ע"י כלי אבל לא בעצמו אלא ע"י אינו יהודי ואפשר דגם הר"ן וה"ר כוונו לזה דלא בא אלא להורות שיש היתר לעשות בידים והיינו בדרך שזכרנו :

(ב) **מאכילין אותו ברביעית** · זה אינו מדוקדק דהא מאכילין אותו בשלשה נ"כ היינו ברביעיות אלא ציל באחרבע והיינו בחמ"י וכ"ה ברמב"ם :

(ג) **וה"ה לקטנה הבריאה** · כל"ל : (ד) **שא"צ להשלים מדרבנן כלל** · אבל מינוך לעשות לריך דזה דעת רבי יוחנן שאמר בן י' בן י"ח מאכילין אותו לעשות וכן י"ג לתינוק ובת י"ב לתינוקת משלימין מדאורייתא : (ה) **ואפילו הוא רך כו'** · דהוה ספקא דאוריי' דשמא נשרו הסימנים :

תריח (א) **חולה שצריך לאכול** · בסמוך הוכחתי דמיירי ביש בו משם סכנה דוקא : (ב) **אפי' אם החולה כו'** · דאמרי' שהוא משום: (ג) **אפי' ק' רופאים כו'** · דלב יודע מרת נפשו : (ד) **מאכילים אותו** · דספק

תריח דין חולה ביום הכפורים · וכו' י' סעיפים

א (א) ח חולה שצריך לאכול אם יש שם רופא בקי **א אפילו הוא** (א) א"י **ב** נ שאומר אם לא יאכילו אותו אפשר שיכבד עליו החולי (ב) ויסתכן מאכילין אותו על פיו ואין צריך לומר שמא ימות (ב) נ אפילו אם החולה אומר אינו צריך שומעים לרופא ד (א) ואם החולה אומר **ג** צריך אני (ג) אפילו מאה רופאים אומרים אינו צריך שומעין (ג) לחולה :

ב ה (ב) רופא א' אומר צריך ורופא א' אומר אינו צריך (ד) **מאכילים אותו** : הגה וכולם סדין לגנים

אמ"כ נמתמה מנין כמ"ש ס"נ : **ב מאכילין אותה** · פי' שתוכלין כוס ברוטב ומותנים לתוך פיה ואם לא מתיישבה לבולעה לה רוטב ואם לאו מוחנין לה כמה עלמו (ב"י ב"ח ולבוש) ודוקא מוכרח שלפעמים מתיישבת דעתה בדבר מועט אבל חולה מאכילין אותו כפי שיאמר הרופא אך פעמים פחות מכשיעור כמ"ש סימן תריי"ח ס"ז : **ג לא תתענה** · אפילו אמרה א"ל מאכילין אותה ומומרים לה אכול (ב"ח) ומ"מ יש להאכילה פחות מכשיעור עיין סימן ת"ל ס"ד :

תריח א אפי' הוא א"י · וכתב הרא"ש בשם ריב"א דא"י לו אשה נאמנים להכחיש ישראל : **ב שאומר** · אפי' אינו אומר שיסתכן רק שאומר שלא יסתכן (ב"ח מהר"ל לבוש ומהרי"ל) : **ג צריך אני** · אפילו הרופאים אומרים שמאכילו

ב ידאג כל השנה · שהקב"ה אין חסד בשמוטו : **ג מובטח לו** · שנלתה שלדיק הוא וא"ל לעיניו ובעל הלבוש כתב כאן פיס נגד הגמ' ע"ש:

תרטז א לומר לא"י · אבל ישראל אסור לרחצן ולסוכן מפני שהוא וסך ידיו (ב"י) וא"ל דהא דאי' בגמרא והא מותרין לאתמלה קתני היינו שהגדול מליץ לפה מיס בכלי וכן רוחצין עצמן וב"מ כ' דמותר לישראל לרחוץ אותו בחמין שהוסמו מלאתמול וע"י א"י מותר לחמם חמין וכ"מ במרדכי פ"ב דביצה פ"ל :

ופליאה בעיני עליהם דהא מעשה שלימה שיש מרחיצין הקטן בין לפני מילה כו' הא אפילו בלא מילה שרי והר"ן שם והמ"מ פ"ב מה"ש כתבו דאפי' במילה לא אמרי אלא זילוף ומשמע בהדיא דבשאר קטן אסור שכל לכן כ"ל דודאי כל דבר שהוא משום עיני לא נזרו בקטן ולכן מותר גדול לרוחצן בלוגן ולסוכן בידים כדאי' בגמרא בהדיא אבל לחילה בחמין שלמורה אפי' בשבת אף בתינוק אסור ולא הותר אלא ע"י א"י כמ"ש סימן שכ"ח סי"ז ולזה נתכוין הטור לא"י שיתם לו אמרין אבל אבל לומר לא"י שיתם לו בלילה כדאי' בהדיא בגמ' בעיבודין דף ס"ח ודברי ר"י שבמרדכי פ"ב דביצה ע"ש ותפסר דבי"ם מקיל ותפסי' תקי"ח ס"ב בהג"ה מוכח שכ"ד רמ"ה. וכזמן הזה אין מהנין לרחצן ולסוכן כלל (לבוש) וכ"מ סי' של"ח : **ב מחנכין אותו** · פי' כל חינוך קטן לא שייך אלא בתב ע"ם בתו' (הג"מ) ומ"מ ל"ל דלא ליתן לה לאכול דהוי מתאכילו עבלות בידים ול"ד לסוכה שרשאי ליתן לו לאכול חוץ לסוכה דהתם התאכילה אין איסור וזה אינה מחנה לו חוץ לסוכה ואינה יאכל בסוכה אלו חוץ לסוכה ואינה מחויבת להכניסו לסוכה משא"כ כאן דהתאכילה בעצמה אסור וזה כמתנת לו נבילה אלא בשאוכל א"ל לספריסו ע' סי' שמ"ג · ועוד דהתם הוי מ"ע ע' סימן רס"ט :

מה שאין מדקדקין בזמן הזה להתענות תינוק בשנת י"ב משום דהכל לומדים וזהו דשמתמא מיבי מולי' (ב"מ) : **ג שמא נשברו** · ואפי' הוא נעשה בן י"ג בי"ב עמ"ש סי' נ"ג ס"ד ובא"מ סי' קנ"ה ס"ד · אבל אחר תענית משמע דא"ל להתענות אח"כ יש לו כ' שעות :

תריז א אע"פ שלא אמרה · משמע דאם אמרה צריכה אני אפי' אם אינה מרגיש בה אמרה תחלה סתם עובדה שהריכה ומיילי כשאמרה לריכה אני דאם לא כן מנא ידעינן שהריכה ובסכי מיילי נ"כ הטור ואח"כ כתב כשפיע משמתות מתנין לה דלא הכ"מ שעשה מחלוקת ובמא"כל אדם לא מהני אמיר' בריי"ז שכתב

ו' חסקת מעמות שם ז' המעמות. בגמרת שם ח' שם בגמ' (ר"ה דלעיל) סעיף ה' מיירי בלילה דומיא דסוכות דתחרוגן פסיל לג' יומא מדם נפשו כ"ו) ע' יומי' בשם רבי יוחנן ובתנו' פרק"ם ופר"ן ופ"ה ו' שם בשם הרמב"ן ב' בכו' ובחוס' ל' פרק"ם שם מפת דסוכות פ"ם ח' מ"ן שם ב' שם ד' שם ובל"ל פרק"ם שם ובטור ע' מבנה ובא"ח פ"ג ע' נדרי' שם ל' מור בשם מהרי' בר"ז: ובמגן"ם ובמעמת בל"ם ובמעמת פרמב"ן ל' שו' בשם מעגן תכנה ובל"ם מפת בל"ם הגרא:

עשרת זקנים

תריט (א) ליל י"כ נוהגין שאומר הש"ץ כו' · וקודם שפתחיל החזן תפלה כל גדרי מוס שיאמר החזן בלחש תפלות ובקשות המתוקנות בלשון יחיד לבקש על עצמו לפני הש"ץ שתתקבל תפלתו ואחר כך אומר החזן הרחמנו חבורל שבכל עיר ועיר מפני שאינו אלא הודעה שמודיעים שבושיבה של מעלה מסכימים על זה ע"כ רי' באחר (מהרי"ל) ר"א שערך שיעמדו שני' אצל החזן (מנהגי מהרי"א בראשון) וכל אח' ואחר לובש טלית אח' אם שכח להתעטף ער תחילה ריש מקומות שאין מתעטפים בטלית בחול ית"ם בלל:

יד אפרים

תריה (סעיף ו' בחגת) מאכילין לחולי בשם עליו ציון ס"ק ט': נרוך (מחוק מנהן) ונמינו בסעיף ז' מאכילין לחולי בשם בס"א סק"א) שם"ם בשמו מי' סי"ם בל"ל ול"ם דלפס כ' בשם מרדכי לשיטן דשמעון לרופא דלמאורס ולבעון מרופא שמחזר בקי בזה יותר ויודע בחולים ומרופא זו מוקן לו ומחולים לחולי יודע אבל כאן אמרי לו יודע מרא בשבו אלה לא יאכל פיס לו שבנם ולחלים לף מרופא לומר שמאכל יוקטו מומרין לחולה שמרנים בשבו יותר ולאן בשם מרדכי מרדכי' בידי לשיטן ס': (שם ס"ק ו') אלא יוכי' פשוט מכריעים בל"ל ע"ם מרי"ב ובמגן"ם מגים אלא יפה בגילה ומחוק אלא מחוק ולוקח:

עשרת זקנים

תריט (א) ליל י"כ נוהגין שאומר הש"ץ כו' · וקודם שפתחיל החזן תפלה כל גדרי מוס שיאמר החזן בלחש תפלות ובקשות המתוקנות בלשון יחיד לבקש על עצמו לפני הש"ץ שתתקבל תפלתו ואחר כך אומר החזן הרחמנו חבורל שבכל עיר ועיר מפני שאינו אלא הודעה שמודיעים שבושיבה של מעלה מסכימים על זה ע"כ רי' באחר (מהרי"ל) ר"א שערך שיעמדו שני' אצל החזן (מנהגי מהרי"א בראשון) וכל אח' ואחר לובש טלית אח' אם שכח להתעטף ער תחילה ריש מקומות שאין מתעטפים בטלית בחול ית"ם בלל:

יד אפרים

תריה (סעיף ו' בחגת) מאכילין לחולי בשם עליו ציון ס"ק ט': נרוך (מחוק מנהן) ונמינו בסעיף ז' מאכילין לחולי בשם בס"א סק"א) שם"ם בשמו מי' סי"ם בל"ל ול"ם דלפס כ' בשם מרדכי לשיטן דשמעון לרופא דלמאורס ולבעון מרופא שמחזר בקי בזה יותר ויודע בחולים ומרופא זו מוקן לו ומחולים לחולי יודע אבל כאן אמרי לו יודע מרא בשבו אלה לא יאכל פיס לו שבנם ולחלים לף מרופא לומר שמאכל יוקטו מומרין לחולה שמרנים בשבו יותר ולאן בשם מרדכי מרדכי' בידי לשיטן ס': (שם ס"ק ו') אלא יוכי' פשוט מכריעים בל"ל ע"ם מרי"ב ובמגן"ם מגים אלא יפה בגילה ומחוק אלא מחוק ולוקח:

מהמלכל יוקקו מומרין למולה (רדכ"ו ס"ם ס"ו כ"ם) מע"ם בשמו סי' מכ"ם סק"ו: **ד כג"ל** · וכולו דעת הטור והרמ"ם אבל הכ"ח פסק כהרמב"ן דבשהן מוקנין אחר הבקר אם הוא מוקנ בחמה: **ה אם התולה ורופא כו'** · ואם ת' מוקנב בחמה מוסרין לדבריו לאכילו אחר' כ' אומרים ל"ל (טור ורמב"ן לבוש כ"ם): **ו כשני שלישי** · ל"ר ה"ם יותר מעט רק אלא יכל כגילה: **ז ד' ביצים** · ולפמות יפסק כדי אכילת ג' ביצים עפ' תרי"ב: **ח כל צרכו** · והכ"ח כתב דטוהרין כמ"ם מסרי"ל שמותרין לפניו מאכל ואומרים י"ב כוס ואם יאכל הרשות בידו ואם יוכלו הרבה מסיימנין לנטים לתיקון כדי ב' ביצים ובילדה אחר ג' אוך ז' ובילדה מאחר שנים אומרים צריך: פנס (ז) ובוא ד"מדין אם אחולה ורופא אחר אמו אומרים צריך אם ס"ם מאחר רופאים אומרים אינו צריך מאכילין אותו (טור) ולא מיסיגן בחולה אומר לריך מעמוס לרופא זה שאומר צריך (כ"י בשם מהרי"ל):

ה ם אם התולה אומר אינו צריך (ז) ותרופא (ח) מפיפק מאכילין אותו · אבל אם הרופא אומר אינו צריך (ח) והתולה אומר (ו) אינו יודע אין מאכילין אותו:

ו כ אם הרופא אומר שאינו מכיר התולי הרי הוא כאדם דעלמא ואין דבריו מעלין ולא מורידין: פנס מיפו אם נתלם מרוכה עד מגרלם לרוב כ"ל מאכלו בחומת אם לא יאכל מאכילין אותו (מו"ס):

ז ל כשמאכילין את המעוברת או תחולה (ט) מאכילין אותם מעט מעט כדי שלא יצערה לשיעור הילכך מאכילין אותו **ו** מ כשני שלישי ביצה בינונית וישתו כדי אכילת ז ארבעה ביצים והשתיה ובדקו בחולה עצמו כמה היא כדי שיסלקנו לצד אחר ויראה כמלא לוגמיו:

ח נ וישקורו פחות מאותו שיעור וישתו בין שתיה לשתיה כדי אכילת ארבעה ביצים ולפחות ישתו בין שתיה לשתיה כדי שיעור שתיית רביעית **ס** ואם אמרוהו שאין השיעורים הללו מספיקים לו או שתחולה אומר כן או שנסתפקו בדבר מאכילין ומשקים אותו **ח** (ז) כל צרכו (מיר):

ט ק מי שאחזו בולמוס והוא תולי שבא מחמת רעבון וסיפנו שעיניו כהות ואינו יכול לראות מאכילין אותו עד שיאורו עיניו **פ** ואם אין שם מאכל של היתר מאכילין אותו מאכל איסור ואם יש כאן שני מיני איסורים **ט** אחד חמור מחבירו מאכילין אותו הקל תחלה: פנס אם לריך לבכר ויש כאן בשמה מבריסין לשותפים וכבר נגילה מוכנה עיין לעיל סי' מכ"ם סעיף י"ד:

יא ג תולה שאכל ביום הכיפורים ונתיישב דעתו בענין שיכול לברך צריך להזכיר של יוה"כ בברכת המזון (י) שאומר **יא** (א) יעלה ויבא בבונה ירושלים:

תריט סדר ליל יום הכיפורים · ובו ג' סעיפים

א (י") ת ליל יום הכיפורים נוהגים (א) **א** שאומר (א) שליח צבור

דסיק נפשות להקל: (ח) יותר בקיאים כו': כמוכר כתב בשם הרמב"ן בחס ל' מוקנב בחמה מאכילין אבילו אחר' כנגד אחים: (ו) וה"ה אם התולה ורופא א' כו' · כ"כ הטור וכיכים מקיים ל"ל אחי ל' שאבו הא קי"ל אחי' הוא אמרו אחולה ורופא אחר' כו' · ואם ת' מוקנב בחמה מוסרין לדבריו לאכילו אחר' כ' אומרים ל"ל (טור ורמב"ן לבוש כ"ם): **ו כשני** שלישי · ל"ר ה"ם יותר מעט רק אלא יכל כגילה: **ז ד' ביצים** · ולפמות יפסק כדי אכילת ג' ביצים עפ' תרי"ב: **ח כל צרכו** · והכ"ח כתב דטוהרין כמ"ם מסרי"ל שמותרין לפניו מאכל ואומרים י"ב כוס ואם יאכל הרשות בידו ואם יוכלו הרבה מסיימנין לנטים לתיקון כדי ב' ביצים ובילדה אחר ג' אוך ז' ובילדה מאחר שנים אומרים צריך: פנס (ז) ובוא ד"מדין אם אחולה ורופא אחר אמו אומרים צריך מאכילין אותו (טור) ולא מיסיגן בחולה אומר לריך מעמוס לרופא זה שאומר צריך (כ"י בשם מהרי"ל):

ה ם אם התולה אומר אינו צריך (ז) ותרופא (ח) מפיפק מאכילין אותו · אבל אם הרופא אומר אינו צריך (ח) והתולה אומר (ו) אינו יודע אין מאכילין אותו:

ו כ אם הרופא אומר שאינו מכיר התולי הרי הוא כאדם דעלמא ואין דבריו מעלין ולא מורידין: פנס מיפו אם נתלם מרוכה עד מגרלם לרוב כ"ל מאכלו בחומת אם לא יאכל מאכילין אותו (מו"ס):

ז ל כשמאכילין את המעוברת או תחולה (ט) מאכילין אותם מעט מעט כדי שלא יצערה לשיעור הילכך מאכילין אותו **ו** מ כשני שלישי ביצה בינונית וישתו כדי אכילת ז ארבעה ביצים והשתיה ובדקו בחולה עצמו כמה היא כדי שיסלקנו לצד אחר ויראה כמלא לוגמיו:

ח נ וישקורו פחות מאותו שיעור וישתו בין שתיה לשתיה כדי אכילת ארבעה ביצים ולפחות ישתו בין שתיה לשתיה כדי שיעור שתיית רביעית **פ** ואם אמרוהו שאין השיעורים הללו מספיקים לו או שתחולה אומר כן או שנסתפקו בדבר מאכילין ומשקים אותו **ח** (ז) כל צרכו (מיר):

ט ק מי שאחזו בולמוס והוא תולי שבא מחמת רעבון וסיפנו שעיניו כהות ואינו יכול לראות מאכילין אותו עד שיאורו עיניו **פ** ואם אין שם מאכל של היתר מאכילין אותו מאכל איסור ואם יש כאן שני מיני איסורים **ט** אחד חמור מחבירו מאכילין אותו הקל תחלה: פנס אם לריך לבכר ויש כאן בשמה מבריסין לשותפים וכבר נגילה מוכנה עיין לעיל סי' מכ"ם סעיף י"ד:

יא ג תולה שאכל ביום הכיפורים ונתיישב דעתו בענין שיכול לברך צריך להזכיר של יוה"כ בברכת המזון (י) שאומר **יא** (א) יעלה ויבא בבונה ירושלים:

תריט סדר ליל יום הכיפורים · ובו ג' סעיפים

א (י") ת ליל יום הכיפורים נוהגים (א) **א** שאומר (א) שליח צבור

לבנים נגד פנים ומשלים קומתן (ה) (ד) יותר בקיאים מקומתן **ד** כן נראה לי:

ג ה ו אם התולה ורופא אחר אומרים שאינו צריך ורופא א' אומר צריך ו' או שהתולה אינו אומר כלום ורופא אחר אומר צריך ושנים אומרי' אינו צריך אין מאכילין אותו:

ד ח אם שנים אומרים צריך אפי' מאה אומרים אינו צריך ואפילו התולה אומר עמהם שאינו צריך מאכילין אותו מאחר ששנים אומרים צריך: פנס (ו) ובוא ד"מדין אם אחולה ורופא אחר אמו אומרים צריך אם ס"ם מאחר רופאים אומרים אינו

הוא לומר מיסם זה מ"ל לגירוף כי הוא מסולם מן הקבל והוי כלילו כל הקבל ביחד לומרים כן אבל אם הרב לו הגדול שבקבל לומר כן לא נקבל מסולם אלא הוא עלמו לומר כן ע"כ צריך לגירוף שנים עמו אסם במקום כל הקבל ובמסרי"ל כ' וז"ל מרם שירד ש"ן לפני התיבה היה עומד הוא לפני התיבה ואמר בישיבה כו' וכן עמא דבר לומר הגדול שבכל שיל מכ"ל משמע שמסרי"ל עלמו בלי לירוף אמר כן והיינו שמסרי"ל היה ש"ן בקבל וורמיז"ל ודי בו לבד וכמ"ם ומ"ם וכן עמא דבר שיאמר הגדול לא דק בזה כי אז צריך לירוף ב' אלא שזכר אמירת הגדול כולם"ל וכתב בלבוש והולכים ב' חשובים מקבל ושומרים אלא החזן שהוא שליחי כדי להתיר להתפלל עם הבריים אבל משום כל בדרי מ"ג ב' שאינו אלא הגאי לבתא כו' עכ"ל וז"ל היה לאלו הג' ליבר משם אחר אמירת בישיבה כו' ולפי מ"ם צריך לירוף משום שיהיה מפורסם שכל הקבל מסכימים בתפלתי זה ואלולו אמרו הם עלמם סם מ' כן עכ"ל צריכים להיות עד גמר כל בדרי ומה שמוכנים להסמוך עם עד אחר ברכו נראה דאם היו הולכים קודם אפשר שיאמר הש"ן ברכו בעודם הולכים ובדיין לא באו למקומם ואינם יכולים לכון לבדרי הכ"ן כנלע"ד: (ב) ע"ד המקום כו' · מו"ח ז"ל פי' שאומרים כן כדי שלא יתמנו הבריים שכבר נפערו כיון שכבר התפללו ממנם לז"ל ע"ד המקום כו' שחזרו בתשובה למקום וק' ע"ז דדי היה בכך אם שומעים שאומרים לו מתיהים להתפלל כו' דמשמע תפלה לחוד ואם דא"כ במקום הקיבוב יהיה מרומה הרבים אם לא יאמרו וקמי שמיא גליא שתיהי ומעלה זה לקטרוג אלא ריאה ע"ד שבתבנו שאנו הכ' מודיעים שהם במקום כל הקבל והם שים ס על דשתה כאילו עשו בעצמם אלא שצריך לירוף המקום ב"ה תפלה לזה שהוא מסכים עם אמירה

כתב הטור ואומר כל בדרי כו' דבדרכא ודי אשתבעא ודי אחרימנא מי"כ שעבר עד י"כ הזה שמכוונין לכתיר הבדרים (והמרמות) והשבועות שעברו אולי עברו עליהם וכדי להגלל מן העונש והוקשה לר"ת מה מועיל להתיר על מה שעברו בכר והגיהו לומר מי"כ זה עד י"כ הבא"ל ונם הגיהו לומר די בדיכא ודאיתבעא כי אמר שהם בתנן במדרים הרולה שלא יתקיימו בדרין כל הסנה יעמוד ברי"ם ויאמר כל בדרים שאני מתיר לידור בזו הסנה יהיו כבלים אולו שלא יזכור התנאי בשעת הנדר אם הוא זוכר לתנאי ואפי' אמר אם אינו מוכל כרי אבטל התנאי אבל אם אינו זוכר לתנאו אז מועיל התנאי ולכך צריך לומר כולהון אירשעא בהון לכומר אם אחכה ואחזור מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה שיהיו בטלים עכ"ל הקשה ר"י על דבא ודאי התרה מועלת לבדרים שעברו אלא הקושיא היא דבא צריך להתרה מרגש ושאלה הדיונות תירולים על קושית ר"ת דמ"ם דבשיבן הרגש · תירץ על זה לאן סבדי דכל מי שעובר על נדרו הוא מתחרט מעיקרו כדי להגלל מן הסונש והגם הארכנו קלת בי"ד סי' אכ"ג בביאור דבריהם אלו · וכאן מזכיר בקיאות דודאי אין היתר לעקור הנדר לאחרים אלא שנתם · דא"כ בטלת כל מיזבי דשמוטי מוך דיתחרט קודם שיבוא לידי כרת אלא צריך פתח וכו' · ועל כן יפה הקשה ר"ת דמה מועיל זה לגילו מן העונש שעבר דודאי אין לאן פתח של חרטה לכל הקבל וא"כ אין מועיל הכיתר כלום · ועל כן כתב הטור והוקשה לר"ת ולא כתב והקשה ר"ת מי לא הקשה כן בשירוש אלא כוונת קושיתו היתה בדרך זה דמה מועיל להתיר על מה שעברו בכר והיינו בדרך שזכרתי והרא"ם תירץ דזה הוא הפתח עלמו שאילו ידע ראלתה עצמו שבי' מחרטים" אם חל בשבת אומרים ותתן לנו וכו' אות יה"כ הוה אא"א רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך וכו' ע"כ ב"ל שמח שכתב בסעיף ג' הוא סעות בב"ל (ר') א' לימון כו' · וכן בכל תענית עבור ע"ל סי' תקפ"ו · והש"ץ אומר בקול רם כל נדרי וב' שעמנו בקול נמוך רב' קלראלא משתמעי אבל ס"ם יאמרו הב' ביחר וגם כל הקהל יאמרו בנחת עם הש"ץ ותנה בנוחה שלנו פתח בל' יחיד ואח"כ

לבד (ב"מ): **ב** כל נדרי וכו' · די דבדרכא ב"ה הגרוכה (ר"מ תי"מ בדרים) ורי"ז כתב דיר בדרכא ודי משתבעינא וכו' אימרשעא בהון וכ"מ בהגמ"ב דנדרכא גם להבא משמע ע"כ דלא בלבוש מרגה בהון ישרים ישרים וכ"מ כ' שקבל לומר דאימרשעא כלומר כשתתרט בהון יהון בטלים ואין לזוז מנוסמות ישנות:

ג אומר שהחיינו · כתב הכל בו והכי שפיר לברך כ"ח לעלמו ע"כ ואין מוכנין כן אלא הכל סומכין על הש"ן (ד"מ) וכ"ה כתב דמותר לסמוך על הש"ן כמ"ם סי' רל"ח סי"ד וס"ה בברכת הגל ולולב מכ"ל ול"ב דשכיו על הרוב אין הש"ן מכוין לגאולת אחרים לכן יברך לעלמו וכן מהגיון בהלל ולולב: **ד בלא בום** · משום דכיון שאומ' שהחיינו קבלים לי"ה עליהם ואסו' לעמשתי ולו ניתיב לתיקון אחי למסרך ע' סי' תקנ"ח ס"ז: **יש** להתפלל בטלית (כתבי') עסי' י"ח: **ה בעודו יום** · תפ"ב דאלמו מתנין על להבא מ"מ דמי קלת להסרת נדרים שאין מפירון בשבת י"ט: **ו עד הלילה** · כדי להתפלל ערבית בלילה:

הקהל אומרים כל נדרי בלחש עם הש"ן ואין אנחי הש"ן מקבל מועיל לעבור (ר"מ רא"ם מרדכי לבוש דלא כב"מ): **ז בגיגונים** · מבלבלים דעת הקהל: **יאמר** מקבל קדש זכר כו' וא"ל באחכה ואם הוא שבת מ"ש אלהינו כו' לא ממנומתינו ויסיים כי אתה סלחן וכו' (לבוש): **ח בקול רם** · משום שבבל הסנה אומרים אותו בלחש מפני שמשה נגנב ממלאכים אבל בי"כ גם יאמרו ממלאכים (טור) והא דכתב בסימן ס"ח ניסרים לא אמרה משה כלומר שלא כתבו בתורה אלא מפני המלאכים ע"ש וכ"כ בהג"מ ס"ח מק"ם: **ט צריך להעמיד** · ושבעיו אין הסנים עומדים אלא עד

כתב הטור ואומר כל נדרי כו' דבדרכא ודי אשתבעא ודי אחרימנא מי"כ שעבר עד י"כ הזה שמכוונין לכתיר הבדרים (והמרמות) והשבועות שעברו אולי עברו עליהם וכדי להגלל מן העונש והוקשה לר"ת מה מועיל להתיר על מה שעברו בכר והגיהו לומר מי"כ זה עד י"כ הבא"ל ונם הגיהו לומר די בדיכא ודאיתבעא כי אמר שהם בתנן במדרים הרולה שלא יתקיימו בדרין כל הסנה יעמוד ברי"ם ויאמר כל בדרים שאני מתיר לידור בזו הסנה יהיו כבלים אולו שלא יזכור התנאי בשעת הנדר אם הוא זוכר לתנאי ואפי' אמר אם אינו מוכל כרי אבטל התנאי אבל אם אינו זוכר לתנאו אז מועיל התנאי ולכך צריך לומר כולהון אירשעא בהון לכומר אם אחכה ואחזור מעתה אני מתחרט עליהם ומתנה שיהיו בטלים עכ"ל הקשה ר"י על דבא ודאי התרה מועלת לבדרים שעברו אלא הקושיא היא דבא צריך להתרה מרגש ושאלה הדיונות תירולים על קושית ר"ת דמ"ם דבשיבן הרגש · תירץ על זה לאן סבדי דכל מי שעובר על נדרו הוא מתחרט מעיקרו כדי להגלל מן הסונש והגם הארכנו קלת בי"ד סי' אכ"ג בביאור דבריהם אלו · וכאן מזכיר בקיאות דודאי אין היתר לעקור הנדר לאחרים אלא שנתם · דא"כ בטלת כל מיזבי דשמוטי מוך דיתחרט קודם שיבוא לידי כרת אלא צריך פתח וכו' · ועל כן יפה הקשה ר"ת דמה מועיל זה לגילו מן העונש שעבר דודאי אין לאן פתח של חרטה לכל הקבל וא"כ אין מועיל הכיתר כלום · ועל כן כתב הטור והוקשה לר"ת ולא כתב והקשה ר"ת מי לא הקשה כן בשירוש אלא כוונת קושיתו היתה בדרך זה דמה מועיל להתיר על מה שעברו בכר והיינו בדרך שזכרתי והרא"ם תירץ דזה הוא הפתח עלמו שאילו ידע ראלתה עצמו שבי' מחרטים" אם חל בשבת אומרים ותתן לנו וכו' אות יה"כ הוה אא"א רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך וכו' ע"כ ב"ל שמח שכתב בסעיף ג' הוא סעות בב"ל (ר') א' לימון כו' · וכן בכל תענית עבור ע"ל סי' תקפ"ו · והש"ץ אומר בקול רם כל נדרי וב' שעמנו בקול נמוך רב' קלראלא משתמעי אבל ס"ם יאמרו הב' ביחר וגם כל הקהל יאמרו בנחת עם הש"ץ ותנה בנוחה שלנו פתח בל' יחיד ואח"כ

ג כדעת ר"ת וסיגיה ספור זכ' מנשה כדאי' פי"ד על סעיפיו כדאי' פי"ד סי' רי"ל וכן נהגו בפלגיגיל וכרמ"ם ספרים נפ"ב הב סנרים נגון כמנהג הקדמונים לסיגר הלבנות מעמה שבכרם כגון נדרי שבנות ותומיין וכן מנהג הספרדים ג' פילוגין מ' ד' סוד בשם מנהג תאלגו ע"ש מהרש רבם פרשה ותפתח ס מיסמל דרשה שבה כ"ד ו' סוד ע"ם פרקי ר"ל וכ"כ פנ"ם בשם מגילת:

עטרת זקנים

(ב) ונהגין לומר כל נדרי כו' · ויש אומרים שמוצאין ס"ת ואחוזו תחזן בחיקו ואומר כל נדרי (מור והר"א בשם יומא) וא"כ לרידן ג"כ ראוי לפתוח ארון הקודש (תנחו' מנהגים) ואיני יודע למה אין נוהגין כן ולא אאיתי כשום מקום לנהוג כך לחוציא ספר תורה או לפתוח הארון הקודש כשאומרים כל נדרי בשום שראיתי גם בכתבי האר"י הב"ת שמוציאין ליל יו"כ אומרים עליהם התרת נדרים כל נדרי ויש מסך גדול בענין ס"ת שמוציאין אז וסוב ליקח מי שיוציא הס"ת לכל נדרי אפי' בשמון רב ג (ג) אומר ויכלו · יש מי שכ' שאומרים בשה מרליקין (כל בו) וי"א שאין לומר ב"ם אפילו אם חל בשבת (מהר"ל) וכן נוהגים ואין אומרים אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו וכו' ואפי' בשחל י"כ בשבת שכיון שהוא יום התענית אין בל כך רצוי במנוחתנו אבל והנחלנו ה' אלהינו באהב' וברצון וכו' יש לאומרו שהוא תפלה על כל שבתות השנה בלא י"כ (רמ"א) כ"כ בפי' ב' ובפעיף ג' הוא סותר דברי עצמו שכ' מהרש"י אם חל בשבת אומרים ותתן לנו וכו' את יה"כ הוה אא"א רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך וכו' ע"כ ב"ל שמח שכתב בסעיף ג' הוא סעות בב"ל (ר') א' לימון כו' · וכן בכל תענית עבור ע"ל סי' תקפ"ו · והש"ץ אומר בקול רם כל נדרי וב' שעמנו בקול נמוך רב' קלראלא משתמעי אבל ס"ם יאמרו הב' ביחר וגם כל הקהל יאמרו בנחת עם הש"ץ ותנה בנוחה שלנו פתח בל' יחיד ואח"כ

באר היטב

אחר ברכו ושיין ס"ז: (ב) סבריגיים · וסס סטוכרים של גזירות ותרמות סקבל מתירין לסס כדי מיזכלו לסמבלל דבל מעבים ליב"ר אתין בו מפיכמי ישמלל אינו מעבנים · ומוסבים לומר זס ג' מעמוס: (ג) מסמיינו · ומכון לאומרס כלמס עם ס"ן ויסיומס קומס ס"ן שיאמר אמן: (ד) יום · משום דדומס לסבלס נדרים אמין מסירון בשבת ויש"ן ולכן צריך לומר מנא"ו כ"ם · וסקבל לומרים כל נדרי עם ס"ן כולם דאין מבלי סס"ן מוסיל לומר כ"ם לנוס · ומנהג משום סוא לסמסמך בשלים מבשות יום ומברכין עליו וכן כתב מהר"ז"ל ודאם נמסמך בלילה אין לברך עליו ושיין ספר מסוגות ושיין מ"ל וכמאר מיסיב אבר לאמי לא דק בזס ע"ס: שמומיס

מחתם מבבריינתן כדי לסתבלל מעמס ומומס בזס לא נמוכה וכן אני מוכה לומר וסל"ה כתב אאין לומר מ"ם לוחנו על הסתרים ודלא כמנר"ם אבנים דברי בנ"ם מל מוכאם אלנו ע"ם ולפי"ז נם מ"ם סס"ו דס"ן לאודיס מוסיל אלאס אנם זס אינו מסוס דאלנו כנ' סס מסחיר' פ"ד סאקום ומ"ד הקבל ר"ל בסבכמתם אבל לא נמרות אלימות לסתיר ונם נראס אאין מוסיל אלימות ליחיד בכס"ל ומקרתי: (ג) בש"ע אם חל כו' אינו לומר אמנ"ו אם"ל בלתבנה אמר לאמי לא דק בזס ע"ס: בלתבנה לא יום אבנה כו' כן מבואר בלבוש וכ"כ בהגול מרבנים ושיין לעיל סי' תקפ"ב:

[מ"א] פ חית א

שערי תשובה

תריט (א) בש"ע ובוסי' שאומר כל נדרי כו' וכתב בשאילת יעב"ץ סי' קמ"ט שהטוסה של הקדמונים הוא לומר די בדרכא דקלא של הערב ולר"ת דקלי של שחרית לריך לגמרם ולומר דמגדר לו לגידר כהן בחיקו וסדלה בדגם וכן בכולם דטסתבע כו' וכתב עלמוס לדברי ר"ת הוא שהגר בתחי מלבושות ובסולין בטסה דנדרכא ולגידר דסתבעא דלכתבע דאמרתא ולגיטר כו' מיום כיפורים שעבר כו' מי"ב כו' לגלגא ידי הכל כו' ע"ם וכראה מיחיד יכול ליחר כן בלחש בע"ם אבל הש"ן בלבוד אין לו לגמרם מטסה סגדסם ומרובי בפי כל: (ב) סבריגיים · מנה"ם ושיין בשמנה"ג שמתב שמשם ממהר"ם מבא ז"ל שסיס אומר את הבריגיים וסבוגים מתחיגים לומר

ז סוד של מי מסדרם מסגולת כסי' מרי"ז ת"ח סם בגרייסא מיקרי ומיקרים ויוסף ר"ם ת סוד וכנ"מ ת מסם מגולה כ"ם כ בריי"סם ר"ם ג מרדכי ומרוקח וכנגמת תשובות דמרדכי סרק ר"ם ובכנת ד סם כנגמת ס מרדכי בכם ר"י מר מסמן ו פור וכ"ם מסגולת המים קיים דנכת יומא ל"ד וכ"ו ז בריי' סם ר"ב והכמים סוד כסם מרי"ף וכנ"ג ורק שאפי' ור"ת מרדכי של מי מסרי כמגנים שרוסם תכר מרים אלו מסמים וכו' :

עשרת זקנים

(ח) שעומדים. דהיינו בשעת תפלת ערבית ראש"כ נמצא שאינן ישנים כל הלילה וא"א לכוון יפה בתפלתם ביום (ב"י) ועיין מי' הרי"ד אי מותר לעמוד ע"ג כר וכסת של עור ומי שעומד יוכל לסמוך על שום דבר כשנתלש (מהרי"ל) ויזהרו שלא לשהות נקביהם משום בל תשקצו (מהרי"ו) וכל שכן אותם הנעדרים שמסלאים כרחם שלא ישנו בבה"כ אן יבואו לידי נפיחה וחישן בבה"כ צריך לקרות ק"ש לאחר שסתו כמו בשאר לילות (מהרי"ל) ויש שנוהגים להתפלל בקשות זו יחיה"י או"א לפחר מסירה דעזוני הו' ואע"פ שלא נהגו לאומרו סוב לאומרו בלחש (בל בו) ונוהגים לומר ביו"כ כל תחלים עד בסרוא (ע"ל מי' הקע"ש) ואומרים קודם תחלים יחי רצון [בידוע ובצוי אותו יחי רצון באראנו :

תרב (א) סוב לקצרי ואומרים בי"כ מזמו שיר ליום השבת אך שסתחילין סוב להודות לה' (מהרי"ל) ומיהו נהגו לומר אפי' מזמו שיר ליום השבת משום די"ש נמי אקרי שבת וכן נוהגים ויש מקומות שעולי לרהכן בר"ה"ל"כ אף בשחרי' ולפעמים אין אומרים א"ם בשחרית י"כ כדי להקדים תפלת מוסף (מהרי"ל) קודם זמן של מנחה גדולה ומ"מ אף אם הגיע זמן של מנחה גדולה אפ"ה מקדימים מוסף קודם מנחה (ב"ח מי' רפ"ו) ותרא"ש בשחרית ראוה שחיו מתאחרין היה מתפלל מוסף ביחידי כדי להתפלל בזמנה :

תרבא (א) מפסיר בו' . ואין צריך לומר בעל התורה כלך מוחל וסולח כי מה ענין מחילה וסליחה אצל ספר תורה אלא אומר ודרוך אמת וקיים לעד (כל בו) : (ב"י בשם רוקח) ואם שני חזנים מתפללים אחר שחרית ואחר מוסף אותו ש"ץ שמתפלל שחרית קורא ג"כ בתורה ותשני פרטיו קריש קודם מוסף (כל בו) : (ב) ונוהגין ליתן עשר בבה"כ ב"כ כדי להפסיק בינו ובין הרגשה כשום ראסור לשמוח אפיו על הרגשה או יחיר בשלוחו ואומרים חיום תאמצנו כמו בר"ה ואין אומרים אין כאלהינו ביו"כ : (ג) בעד המתים . ולכך נקרא יום כפורים בלשון רבים ר"ל לחיים ולמתים (מהרי"ו) ויש מי שכתב מה שאנו נוהגים לזכור המתים ביום כפור משום דזכירות המתים משבר ומכניע יצה"ר (כל בו) :

יד אפרים (בס"א ס"ק י"ד) ובלבוש כתב מסוסר לילך ליתן נכיסו כו' כו"ל : **תרבא** (בש"ע ס"ד) כמוסק אומר בסלה מוסף . ומני מעירים לכפר ולא יאמר מלבר מלאת מטעורים : (בס"ז ס"ק ג') וכמ"ם נמי מ' מסף י"ג מ"ל : (בסגא ס"ק ד') כמנן מסריסות עיין כמוי"ם כ"ל :

שערי תשובה

תרב (א) בש"ע סוב לקצר כו' . וכתב נבו"ת מר מכרמל סי' כ"ז נמעשה שאירע ביום"כ בשת מוכת בתפלה בקול רם אבל פיים לאל עורך דין נמלה דליקס בעיר ר"ל וכרתו כולם מנגם"כ וגם כם"ן מקר ממקומו וחלך לביתו נם הסמיק בדברי' ומאר מעיני' מסמסק כזה מיקרי מוכם מאחר דלא נגזרו עשרה דבייתי לסמ"ן ובזיון מסמת כל התפלה מוחר לרלאם ומסמה לגמור אם כולם מיקרי מיסור התפלה בלא מסיומי' ולכן מסות כמלמס ברכות מרמאנות אפי' לא מסם רק מסיה מוכמת ומי מוחר לרלאם כיון דע"ר ברכם פ' מוא נחמכת ומחוד לחתלאם פ"ב לפי מס"ל דסוי אוכם מחמת מנגלה ומסיכדת צריך לחזור לרלאם (לבנ"ד בסמסק בע"ר כ"פ מודיים דלמ בכמסק מלא מחמת מוכם ודוקא נמקום דבמי' מסם כדי לגמור אם כולם מיהא צריך לחזור

(ה) כל היום וכל הלילה . מי' כ"י בסמת מחפלה בלילה דחליב לא יוכלו להתפלל ביום כי יהמנמנו :

תרבא (א) ונוהגין לתינוק . מסמע דבל לא לתינוקות אמרים גם בזה כרמה הטעם כמ"ם בסי' תרי"ח דבסביל שהוא מוכם מיסינן דלתחת למסרך בכל י"כ בדבר מלוה : (ב) **במוסף אומר** . מלא סיהם עיקר הטבוהה של כ"ג אלא במוסף י"כ עם קרבנות מעירים של י"כ : **בטור** הכיא דעות מי"ל אמת הסם ברחבונה ואח"כ אומר אמת בסם בסר מא וכ"ם מחמוהים ול"ל הטעם דבסמבקש דאמרים אומר בסם הסיהו מתפלל שהוא ית' יושיעו על ידי עם הסלם שהוא דאמרים נמוהים בלי תערוכות דין בלל בע"ל . וסיכום של מחזור כתוב דבמאומר אמת הסם לא היה מזכיר עם המסורים רק בעימו אלהות רק בעסם מעיה וגעלם ממנו הברייתה בס' סרף בקלפי מעמרה מעמים זכר עם המסורים ג"ם בוידוי לאמון : **בנוסח** אמת הסם מעתי לא הזכיר אמתה במעמד וכן אמתו בתפלה עם של אלהות בדרבנו בכל הסמות והטעם לפי אלין זה אלא מיאור דבריה של כ"ג ולא דברי עצמו וכל דאמרינן לפני ה' תעהרו תע"ם מה ג"כ מיאור דברי כ"ג אין קפידא דהא לשון קפידא דהא לשון הפסוק וכ"כ הטור בשם רב סעדיה גאון מרלוי לומר לפני הסם כתב הרי"ן גילות אם לומר לפני ה' אין בכך כלום דקרא הוא דקרינן ואין אנו הוגין דאין הסם כאותיותיו עכ"ל דבך זה לריכים אנו לומר במה שאנו אומרים בכל יום בתפלה יוצר ק"ק ; לבאות אין אלא מאור דברי המלאכים ויהיה לנו לומר הסם אלא דפסוק הוא וכתב מו"ה ז"ל שבאמת אומרים בפיוט לעצם לה' תעלת וכן בתפלה ב"ג יר"מ ה' שתהא הסמה הזאת וכן בתנאי הארון יר"מ ה' כו'

ומ"מ כ"ל דמלבד מה שנוהגין בפי התינוק בסאומר בדמייך מיי צריך ליתן לו לשתות קצת מסכוס דמל"כ מ"מ ליכא נגלי להסוס ובפי"ד סימן רס"ה סס"ל וסס"ד : **ד סדר עבודה** : עבכ"י כמה דקדוקים בסדר אלהם וספיוטים אלנו הוא אליבא דהלכתא אבל בסלימות יש דברים אחין אליבא דהלכתא דוק ותסכה : **מ"ש** הע"ם **יש** בענין הפיוטות עבתי"ם ואומרים אמת הסם אמת בשם מעוה שהב"ג אמר הסם בכתבו אבל לפני ה' תעהרו מקרא הוא דקרינן לכן אומרים הסם בכעוין וקן לה' מעתת ע' בריב"ם סי' רי"ם דלא כב"ח וכ"ם שכתבו לומר להסם מעתת ומכ"ם ביסי לגן וכו' אלף הב"ג לא היה אומר הסם ככתבו ועוד אלמו אומרים בי כמה בקשות בסבילנו אלא היה ב"ג אומר ומכי מוהגין דלא בכ"ח : **ה חטאתי** : חטא שונג עון מזיד פשע מרד ועיל הקל המלה : **ו בפרה ביה"כ** . בסמודרין בעבודה דאמרי' אילו היה מי היה מוהן ב"כ לדקה אבל בשבור רשע אינו מועיל ב"י רוקח וכ"מ במרדכי ומיין בס' מסידים :

להסם מעתת בנלע"ד ובראה לנמוד מדברי רי"ן גיאות דבל הקודא פסוק יוכל לומר הסם בחדוה כמו אמאמר בתפלה ושוב יש לנמוד מדבריה המזכריה כאן דבמקום אחין אנו רוצים להזכיר הם אל אדמות י"ל הסם ולא כמ"ם המון עם אדוסם כי אין זה דרך אל מעלה אלא י"ל כלי אתלא הסם : (ג) ויש למחות בו' . כ"כ הריב"ם שהחזיק שעושים כן הוא מחמת הסרון ידיעה ובלבוש כתב אבל בכר פעם המנהג מוסל אל מניו בע"ל ובראה הסם סומכין שהליבה לא מקרי הפסק וכמ"ם בסי' מ' סי"ג ובסי' ק"ד : (ד) בעד המתים . כ"י הבית שים במדרש אלף המתים לריכים בפרה ויש לסם זכות בתחיות לדקה עבורם הסם"י בומן לבות ויודע אלינו היו מחיים היו מוחים לדקה :

(ה) שעומדים . סיימו בסעת הפלת ערבית אבל מי שמוסד כל הלילה לא יוכל להתפלל בכוונה ביום כנס"ג . ויזהרו אלא יסמו לקריס . ואם נתלבו יכולים לסמוך לשום דבר מסרי"ל ר"מ . ומעמדים לסיום דגומת אלהלמים ולכן הבנים לא ישמרו אם מלמ"ם ומי שמוסד אם מלמ"ם ומי שמוסד אם מלמ"ם לסמוך לשום כן כל יסיו לריך לסרס : (ו) שיחות . ומי מיקף דגא אמרה אמרה לדיתי לסמ"ן ובזיון מסמת כל התפלה מוחר לרלאם ומסמה לגמור אם כולם מיקרי מיסור התפלה בלא מסיומי' ולכן מסות כמלמס ברכות מרמאנות אפי' לא מסם רק מסיה מוכמת ומי מוחר לרלאם כיון דע"ר ברכם פ' מוא נחמכת ומחוד לחתלאם פ"ב לפי מס"ל דסוי אוכם מחמת מנגלה ומסיכדת לריך לחזור לרלאם (לבנ"ד בסמסק בע"ר כ"פ מודיים דלמ בכמסק מלא מחמת מוכם ודוקא נמקום דבמי' מסם כדי לגמור אם כולם מיהא לחזור

תרבא (א) מתפלל אחר שחרית . מסמע דבל לא לתינוקות אמרים גם בזה כרמה הטעם כמ"ם בסי' תרי"ח דבסביל שהוא מוכם מיסינן דלתחת למסרך בכל י"כ בדבר מלוה : (ב) **במוסף אומר** . מלא סיהם עיקר הטבוהה של כ"ג אלא במוסף י"כ עם קרבנות מעירים של י"כ : **בטור** הכיא דעות מי"ל אמת הסם ברחבונה ואח"כ אומר אמת בסם בסר מא וכ"ם מחמוהים ול"ל הטעם דבסמבקש דאמרים אומר בסם הסיהו מתפלל שהוא ית' יושיעו על ידי עם הסלם שהוא דאמרים נמוהים בלי תערוכות דין בלל בע"ל . וסיכום של מחזור כתוב דבמאומר אמת הסם לא היה מזכיר עם המסורים רק בעימו אלהות רק בעסם מעיה וגעלם ממנו הברייתה בס' סרף בקלפי מעמרה מעמים זכר עם המסורים ג"ם בוידוי לאמון : **בנוסח** אמת הסם מעתי לא הזכיר אמתה במעמד וכן אמתו בתפלה עם של אלהות בדרבנו בכל הסמות והטעם לפי אלין זה אלא מיאור דברי המלאכים ולא דברי עצמו וכל דאמרינן לפני ה' תעהרו תע"ם מה ג"כ מיאור דברי כ"ג אין קפידא דהא לשון הפסוק וכ"כ הטור בשם רב סעדיה גאון מרלוי לומר לפני הסם כתב הרי"ן גילות אם לומר לפני ה' אין בכך כלום דקרא הוא דקרינן ואין אנו הוגין דאין הסם כאותיותיו עכ"ל דבך זה לריכים אנו לומר במה שאנו אומרים בכל יום בתפלה יוצר ק"ק ; לבאות אין אלא מאור דברי המלאכים ויהיה לנו לומר הסם אלא דפסוק הוא וכתב מו"ה ז"ל שבאמת אומרים בפיוט לעצם לה' תעלת וכן בתפלה ב"ג יר"מ ה' שתהא הסמה הזאת וכן בתנאי הארון יר"מ ה' כו'

תרבא (א) מתפלל אחר שחרית . מסמע דבל לא לתינוקות אמרים גם בזה כרמה הטעם כמ"ם בסי' תרי"ח דבסביל שהוא מוכם מיסינן דלתחת למסרך בכל י"כ בדבר מלוה : (ב) **במוסף אומר** . מלא סיהם עיקר הטבוהה של כ"ג אלא במוסף י"כ עם קרבנות מעירים של י"כ : **בטור** הכיא דעות מי"ל אמת הסם ברחבונה ואח"כ אומר אמת בסם בסר מא וכ"ם מחמוהים ול"ל הטעם דבסמבקש דאמרים אומר בסם הסיהו מתפלל שהוא ית' יושיעו על ידי עם הסלם שהוא דאמרים נמוהים בלי תערוכות דין בלל בע"ל . וסיכום של מחזור כתוב דבמאומר אמת הסם לא היה מזכיר עם המסורים רק בעימו אלהות רק בעסם מעיה וגעלם ממנו הברייתה בס' סרף בקלפי מעמרה מעמים זכר עם המסורים ג"ם בוידוי לאמון : **בנוסח** אמת הסם מעתי לא הזכיר אמתה במעמד וכן אמתו בתפלה עם של אלהות בדרבנו בכל הסמות והטעם לפי אלין זה אלא מיאור דברי המלאכים ולא דברי עצמו וכל דאמרינן לפני ה' תעהרו תע"ם מה ג"כ מיאור דברי כ"ג אין קפידא דהא לשון הפסוק וכ"כ הטור בשם רב סעדיה גאון מרלוי לומר לפני הסם כתב הרי"ן גילות אם לומר לפני ה' אין בכך כלום דקרא הוא דקרינן ואין אנו הוגין דאין הסם כאותיותיו עכ"ל דבך זה לריכים אנו לומר במה שאנו אומרים בכל יום בתפלה יוצר ק"ק ; לבאות אין אלא מאור דברי המלאכים ויהיה לנו לומר הסם אלא דפסוק הוא וכתב מו"ה ז"ל שבאמת אומרים בפיוט לעצם לה' תעלת וכן בתפלה ב"ג יר"מ ה' שתהא הסמה הזאת וכן בתנאי הארון יר"מ ה' כו'

באר היטב

(ה) שעומדים . סיימו בסעת הפלת ערבית אבל מי שמוסד כל הלילה לא יוכל להתפלל בכוונה ביום כנס"ג . ויזהרו אלא יסמו לקריס . ואם נתלבו יכולים לסמוך לשום דבר מסרי"ל ר"מ . ומעמדים לסיום דגומת אלהלמים ולכן הבנים לא ישמרו אם מלמ"ם ומי שמוסד אם מלמ"ם לסמוך לשום כן כל יסיו לריך לסרס : (ו) שיחות . ומי מיקף דגא אמרה אמרה לדיתי לסמ"ן ובזיון מסמת כל התפלה מוחר לרלאם ומסמה לגמור אם כולם מיקרי מיסור התפלה בלא מסיומי' ולכן מסות כמלמס ברכות מרמאנות אפי' לא מסם רק מסיה מוכמת ומי מוחר לרלאם כיון דע"ר ברכם פ' מוא נחמכת ומחוד לחתלאם פ"ב לפי מס"ל דסוי אוכם מחמת מנגלה ומסיכדת לריך לחזור לרלאם (לבנ"ד בסמסק בע"ר כ"פ מודיים דלמ בכמסק מלא מחמת מוכם ודוקא נמקום דבמי' מסם כדי לגמור אם כולם מיהא לחזור

תרבא (א) לתמי מוס . ומסלמסר מ מיסם בני מסרן ומוריד דמשות מליסם ביום כיסור מסלין לו מוטוסין וכנו לין מסים כמיו מוכר ומסלי"ל ומנוס לגמור ביום כיסור מכמיות יומא גם לגמור בסוף יומא מסלמרים מסדנרים נמסלות מסמנה מס"ם לין נמ"ם לסמוך כמוס ולכמסע מלמסמל מסמלות מסליסות ומקנות מס מלנור : (ב) ומסמיר - נסמסנס לין לומרים ביום כיסור מכמיות מלך מוסל ומלום לך ומכנך לתם ומקיים לעד בנ"ל ונו' ר"מ ולמרונים : (ג) מולם ולמרים ומוכ כרים ומם מוכ בנכת לומרים יום ליכסם מסמר' מקפ"ר : (ד) לתינוק - דמיינו מלבד מס מכמנין לפי מסינוק כנסמוכר ומכמיך מי לריך ליתן לו לנמות קלת מנכנוס מ"מ ע"ב ומכי' מקנ"ש ס"ו : (ה) מנמדס - דמיקר מסנמדס מל כ"ג מיס כמוסף מיון ומ"ל : (ו) לשקר - ומכר מסם מסנמנס מנס מס"ן מנ"ל מל מכי לנס מכל לא ומקיר רבנים נם ומנמד קלת רמוק מלנס מסמיכס ומן נוסנים ומסמ"ר קנ"ם דיס לנסמנת מכנים מל מרנסם : (ז) מנמסי - מנמ מוכ מון מוכ מסם מרד ומ"ל מקל מנלנ : (ח) מנמנס - ומכן מקנמ יס"כ מנמן רכים ר"ל לנמיס ומנמנים מכרי"ן :

מין

תרכב (א) ואני תפלתי • הטעם לפי שבשבת אומרים לשבח ישראל אף שאלהינו ואתה מתפללים לא כמ"ס וכי"כ ל"ל לזה : (ב) וא"א נוהגים לומר אשרי כו' • הטעם כדי למשך עצלת יעבור זמן המנחה : (ג) וא"א אין כאלהינו • לפי שבשבת אומרים אין מק' ברכות בכל יום וכי"כ אימא הרבה וא"ל למלאות גם שנוה הקטורת א"ל לומר שהוא כלול בעבודה אבל נלאה יותר טוב לאומרו בימודות שהרי שמני הקטורת לא הוזכרו בעבודה כנ"ל : (ד) בפ' עריות • התוספות כתבו הטעם לפי' כי הש"י לא יענוש עריות עוותינו וא"ל דכיון דנשנו של אדם חטאה בעריות עפי מכל עבירות ע"כ מזהירין ע"ז כי"כ שהוא יום טוב וחקוק בלב האדם עפי משאר יומות השנה : (ה) והותם בשל שבת • וא"ר לפי' רש"ר כי"ש בשבת אין מזהירין בהטעמה של ר"ש לפי שאין נגיא בר"מ וס"ל אין הטעמה במנחה בשבת דכאן עכ"פ יש הטעמה עכשיו בשבת זה דכן תקנו חז"ל להפטיר במנחה די"כ כתוב ע"כ יזכיר גם של שבת כשהל בשבת : (ו) וא"א על התורה • פי' אנו אין מהגנו כמ"ש הש"ע אלא מ"מ כלל על התורה ועל העבודה לפי שבבר עבר עבודת היום : **בנוסח** מ"מ ק"ש רוש גזר דינו ל"ל פי"ל רוש גזר בנשיאה מ' כי שייכים להדדי דהיינו שיקרא הוא יחד' רוש שיש בנזירה ומה שנאמר בנזירה יהיה לרמיים כי ליוי הש"י יכולים המקבלים להסכה לרמיים כמ"ש בפ' המזקין בפ' נימוס בהסכה שיש לפרשה לטובה וכן ותשובה כו' מעכירין רוש הנזירה הוא נ"כ בדרך זה ולא כמו שרבים מפפיקים בנינון בין רוש לנזירה דזה אינו נכון דאז הוה תיבת גזר מלשון ציווי לו בקשה כמו זכה שפי' הזכה לו בחר לנו לנשים שהוא מלשון תבחר גם כאן תפרש תגזר כי אנו רוצים שתגמול דינו ומ"ו לומר ע"כ לריך לאמרה בפרש החנים שלא ישנו כן :

תרכג (א) זמן תפלת נעילה כו' • בירושלמי הביאו ב"י בשם הרא"ש והר"ן פליגי רב ור' יוחנן רב ס"ל נעילה שערי שמים אפילו בלילה ור' ס"ל נעילת שערי היכל שהוא יום אחר הדלקת נרות של בין הערבים ומס"ק שם דרב נופא הוי לפי כשהשמש בראש הגלונות ומשכה תפלתו עד נעילת שערי שמים ממילא לר"י לריך נמר התפלה קודם שקיעת החמה והרמב"ם פ"א מה' תפלה כתב וז"ל הקנו תפלה אחר תפלת המנחה סמוך לשקיעת החמה כו' ואו התפלה נקראת נעילה לומר נעילו שערי שמים בעד השמש ומשתרה לפי שאין מתפללין אותה אלא סמוך לשקיעת החמה הרי דהוא מפרש נעילת שערי שמים קודם לנעילת היכל ולהלכה ס"ל שלא ביום אפילו הגמר וכ"ש בפ"ב שם זמן תפלת נעילה כדי שיגלים אותה סמוך לשקיעת החמה וזה דעת הש"ע שפסק שהתפלה תהיה בשהשמש בראש הגלונות והיינו גם כן סמוך לשקיעת החמה כמו שהוא בלשון הטור אבל אותה יחד ושייה כדי שיגלים אותה סמוך לשקיעת החמה והיינו סמוך ממש כי מ"ש תתלה סמוך לשקיעת החמה היינו כמו אלי שעה קודם כמ"ש בש"ע סמוך למנחה דהיינו אלי שעה שהרב קשה למהר בתפלת נעילה כ"ל והטור פסק כרב דהיינו נעילת שערי שמים אפילו בלילה אלא שהתחלה תהיה בשמוך לשקיעת החמה שהוא שעור השמש בראש הגלונות ובכר נהגו בכל הקהילות לדעת הטור ותחיסיני על רמ"א שלא הביא דעת הטור אחר שהמנהג כן רק כמה מנהגו רוב פעמים שתתמילין אחר שקיעת החמה הוא גם כן

תרכב (א) אין כאלהינו • הקשן נגד י"מ ברכות שאומרים בחול וכי"כ בכר אמרו אתלך בקול רם וכו' (מש"מ מהרי"ל) ועוד דהקשן נגד קרבנות וכי"כ מביאים הרבה קרבנות (שם) וא"כ פיוט הקטורת יש לאומרו : ב וא"א על התורה • רק שותמין מגן דוד שלין עבודה במנחה (מנהגים) ובהגר"מ כתב שבבר שקקה העבודה ובירך עליה שחרית והבהגר"מר כתב דלא ליחלף בשאר תענית אא"ל על התורה וכ"כ מרדכי פ"ב דשבת • אם אין שהות ידלג א"מ לתחיל נעילה בזמנה (ד"מ מהר"מ) ומוב לומר מעט סליחות בעמת מהרבה במרוצה :

תרכג **א** לשקיעת החמה • היינו סוף שקיעה שהוא לאת הכוכבים כמ"ש התו' עב"י סי' תקפ"ב וכתב הב"ח שבשיו שמהגין שמתפלין התפלה גם בלילה אין לממות ביום דסוברים כרי"ף ורא"ש אך לריך ליזהר להתחיל בעוד היום גדול ונם יאמר מרה היום יפנה וכו' קודם הערב שמש דאל"כ דובר שקרים לפי ה' : ב בזה אין מחזירין אותו • כלומר שלא הזכירו בווידוי ולא כיון שהזכירו בתפלה אבל אם לא הזכיר שבת כלל מחזירין אותו וכ"כ ד"מ והבמ"ר ומ"ש הב' דיש מולקין ע"ש דלא קאי אזה רק על ר"מ ע"ש : ג נושאים כפים • ואפי' אימר עד שלילה נושאין כפים (מהרי"ל ד"מ) ולכתחלה אם שזמן קצר יאמרו הפיוטים אחר התפל' כדי שיה' נשיאות כפים ביום (הב"מ) וכ"ש כתב דיש לבטל המנהג שאינ"כ בלילה ע"ש ד' כ"ז ומ"מ אומרים אלהינו ברכנו כו' דבזה אין קפידא כ"כ ואומרים א"מ אפי' אל בשבת דבבר עבר שבת (לבוש) וכ"ל דאפילו אם עדיין הוא יום אומרי' אותו דהא בסי' תרכ"ב ס"ג שסק הב' לאומרה ומכי דאמו הגיעים שלא לאומרו מ"מ בנעילה אומרים אותו שהוא שעת נמר דין ע"פ בכ"י בשם הר"ן : ד ותוקעין • תע"ב שעדיין לא הבדילו בתפלה מ"מ כיון דהכמה היא ומיכה מגלהה לא אחמור בה רבנן כולי האי כיון שבבר עבר יום (טור) ותע"ב בכ' שיטלימה

תרכד **א** אומר אשרי וקדיש ואין אומרים ובא לציון

הגה וכבר כתבתי דהמנהג בתדיות אלו לומר אשרי ובא לציון קודם נעילה :

ב (א) ג זמן תפלת (א) נעילה כשהחמה בראש האילנות

כדי שישלים אותה סמוך **א** לשקיעת החמה ג וצריך ש"צ לקצר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיבה ותיבה כדרך שמושך בשאר תפלות כדי שיגמור (א) ד קודם שקיעת החמה : ואומר

במקום כתבנו אתמנו (טור) :

ג ה אם חל (ב) בשבת מזכיר בה של שבת ו אבל בוידוי שלאחר התפלה אין מזכירין בו של שבת והני מילי אחד אבל שליח צבור כיון שאמרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת ואם לא הזכיר **ב** (ב) בזה אין מחזירין אותו :

ד (ג) ז אומר כתר כמו בטוסף :

ה **ג** נושאים כפים בנעילה (וסמנכא בתדיות אלו (ג) שלא ליאמ כפיו ואומרים (ד) אבינו מלכנו)

ו ט בסוף הסליחות אומרים (ה) ז פעמים ה' הוא האלהים :

(ופעם אחד אמת ישראל • וג' פעמים בשמע"ו) (מנהגים) (וע"ל סימן ס"ה) **ד** (ו) ותוקעים תשר"ת : הגה ויש אומרים שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדכי והגהות מיימוני סוף הלכות יו"כ ואגור) וכן נוהגין בתדיות

תרכד סדר תפלת מנחה • ובו ד' סעיפים

א ה למנחה (א) אומר אשרי ובא לציון ואין אומרים

(א) ואני תפלתי אפילו אם חל להיות בשבת : הגה

(ב) ואין אנו נוהגין לומר אשרי ובא לציון קודם מנחה רק קודם נעילה וכן נהגו קצת הגהות (מרדכי והגהות מיימוני ס"פ אחב"ד וסוף הלכות י"כ וכל כו ומנהגים) (ג) ואין אומרים **א** (א) אין כאלהינו כי"כ (מנהגים) :

ב ג ומוציאין (ב) ספר תורה וקורים שלשה (ד) בפרשת

(ב) עריות עד סוף הפרשה והשלישי מפטיר (ג) ביונה

ג ומסיים מי אל כמוך ומברך לפניה ולאחריה ד ואם חל בשבת מזכיר בה של שבת (ה) והותם בשל שבת : הגה

(ג) **ב** (ו) (ד) ואין אומרים (ד) על הטורה ועל העבודה במנחה : (הגהות מיימוני סוף הלכות י"כ ומרדכי פ"ל ומנהגים והגהות מרדכי) :

ג ה אם חל בשבת אומרים צדקתך ו ואומרים אבינו מלכנו : הגה ובמדינות אלו אין אומרים (ה) לדקתך (ד) ולא מ"מ :

ד ז אין נושאין כפים במנחה בי"כ (ה) וכהן שעבר ועלה לדוכן הרי זה נושא כפיו ואין מורידין אותו :

תרכג סדר תפלת נעילה • ובו ו' סעיפים

א לנעילה ה אומר אשרי וקדיש ואין אומרים ובא לציון

הגה וכבר כתבתי דהמנהג בתדיות אלו לומר אשרי ובא לציון קודם נעילה :

ב (א) ג זמן תפלת (א) נעילה כשהחמה בראש האילנות

כדי שישלים אותה סמוך **א** לשקיעת החמה ג וצריך ש"צ לקצר בסליחות ופסוקים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל תיבה ותיבה כדרך שמושך בשאר תפלות כדי שיגמור (א) ד קודם שקיעת החמה : ואומר

במקום כתבנו אתמנו (טור) :

ג ה אם חל (ב) בשבת מזכיר בה של שבת ו אבל בוידוי שלאחר התפלה אין מזכירין בו של שבת והני מילי אחד אבל שליח צבור כיון שאמרו בתוך תפלתו מזכיר בו של שבת ואם לא הזכיר **ב** (ב) בזה אין מחזירין אותו :

ד (ג) ז אומר כתר כמו בטוסף :

ה **ג** נושאים כפים בנעילה (וסמנכא בתדיות אלו (ג) שלא ליאמ כפיו ואומרים (ד) אבינו מלכנו) :

ו ט בסוף הסליחות אומרים (ה) ז פעמים ה' הוא האלהים :

(ופעם אחד אמת ישראל • וג' פעמים בשמע"ו) (מנהגים) (וע"ל סימן ס"ה) **ד** (ו) ותוקעים תשר"ת : הגה ויש אומרים שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדכי והגהות מיימוני סוף הלכות יו"כ ואגור) וכן נוהגין בתדיות

יד אפרים **תרכב** (בפ"ז ס"ק ד') דכיון דנשנו של אדם כו' • כיומא דף ע"ב מזאול שמכבר של מעשה עזא ועזאל ופירש"י דשכבר על פריעת וכא"ל כתב בשם שכל בו דשמא יש בלבוש שבכרים יזכור ומשרוש ובאמת שזה מדברי הרמב"ם פי"ב מה' תשלה : **תרכג** (בפ"א ס"ק ג') אם סומן קצר לא יאמרו הפיוטים כלל : בפ"ז

באר היטב

תרכב (א) אין כאלהינו • אבל פיוטים שקעורת יש לאומרו אחרונים : (ב) פרוש • פתו' בשנילה דף ל"ח כתבו שעשם בכבול שבכשים מקוקורת לבנות פיוט ובמדרש אי' כשם שאבל"ם פוסיר אלא לבנות פרוש כך לא יענוש פרוש שוטפיו ומ"ר כי' שעשם דעשו אל אדם הקקה בפיוטים שפי מכל עבירות ע"כ מוסיפין ע"ז ביש"כ שבאל יום קדוש ונורא ע"ז • וכן בפיוטם כמי אמרו לסודיים אלא לאבל בשנות אלא בשלמו בשם לוסרים כמו בנדב ואביהו • כל כו : (ג) ביומא • לפי שיש בו בה שבאוכם ובאתן יכולין לבראת מעשי לנם : (ד) של שבתים • פי' אבו אין מוכנינו כמו שבבר שם"ש אלא אין אומרים כלל על שבתים ועל שבעודה רק מוסיפין מגן דוד • אם אין שהות ידלג א"מ לבתחיל נעילה בזמנה ופשי' תר"ל ומוב לומר מעט אליחות מהרבה בשנות מהרוצה (ה) לקקתך דמשיב בו מבשמיך שהוא רבה ואמו מנקשים רחמים ביום הכפורים לנם :

תרכג (א) קודם ומוסיפין שמשכיין גם בלילה לך לריך ליזהר לבתחיל בעוד היום גדול • ומרוז היום בלומר אלא לריך לומר קודם שבבר שמש דאל"כ הוכר בקרים לפני ה' • ע"ז ומגן אברהם : (ב) בזה • בלומר אלא שהיכרו בוידוי יאלא אין מזהירין בהשלם אבל אם לא הוכיר שבת אלא מחזירין אותו מגן אברהם : (ג) אלא • הטעם אלהלם אשיימין אותם כלילה ואין עבודה בלילה לנם : ומפרי"ל כתב ואפי' אותר עד שלילה מושאין כפים • אבל אתפלהים כתבו דיש לבטל המנהג שאין נושאים כפים בלילה • ופ"ל אומרים אלהינו ברכנו וכו' דבזה אין קפידא כ"כ שפ"ל : (ד) ע"ש • אפי' אל בשבת ומדיינין יום טוב מ"ש ע"ש : (ה) ז' שפפים • הטעם לנות הסכיבה שמתפלה לפנות לבתחלה מבשמים רקשים : (ו) ומוקעים • סימן לסיוקן הסכיבה לבתחלה שבאמר אלא אלהים בארוסה וזכר לבקשת יוכל הסיפה כיום כפור • ומוסמך כתבו לסלחות שסוף יום טוב לסכנות הכפורים לכן יקפדו אים אם אמרו בלתחלו מכים הכנסת כדכן אמרו ויום טוב מ"ש • ומוקעין אפי' אל בשבת • אמ"ג דלא אבדילו בתפלה מדיין אבל אמרו מקום כיון שבבר עבר מיום ומקעת שאר מכמים ואינם אלהים לא אמרינו בה פור • ואין מדין וכיומם מסמלק עד שיטלמו ישראל בדרישם מ"ם סימן רפ"ח :

תרכב (א) קודם • עבה"ם וכתב בב"כ סי' ל"ג שיש לבטל המנהג דאינו יהודי מדליק נרות ביה"כ לעת תפלת נעילה וכתב שבשל המנהג בק"ק יאמסלא ובפרק רק אחרתי שיטלבל הנרות שבבר בדילקות בבר שתפלנו ולנורך הש"ן בדלתי יאמלא בר מ' דלוק מעיה"כ יש לאמרו פיוטים ובליחות ויאמרו אלהים ומשבו שלא יאמרו אלהים בשבת ובשבת ובשבת וב

ש"ס מרי"ף ורא"ש מסה דרב יוסף פ"ו ב נדרים פ"ה ג רשב"ם בפרק ב"ש מס' סנה דפ"ם ד מיפרש"ל דל' יוחנן פסחים נ"ד פ"ם בגמ' ו כל בו ז פ"ם בפכ"ם מס"ם בפס דמ"ן ה סוד מסה דאור שבת פסחים נ"ד בפי' רש"י בס :

עטרת זקנים

תרכד (א) ואין מברכין על הבשמים וי"א אם חל יום כפור במוצאי שבת מברכין על הבשמים (מהרי"ל סימן ליד אבודרהם ומהרי"ל) וכנ"ל עיקר מאחר שמרוכי פסק לברך על הבשמים אפי' בשחל בחול ס"ם וראוי לנהוג כן בשחל בשבת ולא שייך כאן פסק ברכות לתקל מאחר שנהגה בנ"לו (ב) יש מהמירים לעשות ב' יומים ר"ל ואוקמתונין לעשות ב' ימים י"כ עדיכין לנהוג כל הימי י"כ גם ביום הב' כגון איסור סלאכה ושאר כל הדברים הנוהגין בי"כ חוץ מן התפלה שצריכין להתפלל של חול עם שאר הקהל אך בבית יאמרו ואם חל יום ב' בע"ש אסור לאכול בשבת מה שבשלו בע"ש אפי' ע"י הערמה מהר"ם וב"י (ואגודה) :

יד אפרים

תרכד בס"ו סק"ב תע"ג ופיקר מסקשות מ' דברי מפס"ב כיום טוב דברי מיום ומרא"ם בר"ם דפ"ב ע"ב (בס"א סק"ח) שנות מנס"ו מסס כל"ל : (ס"ק ז') וכ' דס"ם מ' מיומפקי אוד עפם בלא לשנות ב' ימים יוא"כ ע' נפסיס דף נ"ו ס"ב נסוס ד"ם בקנינ דיומא מנהם אם נסחפק מתי מוקנב סמוכם כגון שמנוכ במדבר עוסק ב' ימים יום מכשרים כדין כל מסוקת דשורי דאלינן לחומרא :

תרכד (א) מתפללין תפלת ערבית כו' · בטור כתב שאין הפלגה נעילה פוסרת לותה סירוס דלא כרב דאמר נעילה בלילה ממילא פוטרת תפלת ערבית שהיא בלילה ואמ"נ דלעולם סי' תרכ"ג פסק בסוגר כרב וכוא מדברי רי"ף י"ל דסרי"ף עצמו כתב דהאידנא נהגו ללגיל ערבית בתר נעילה פי' בזה אין לנו תוספת כרב : (ב) ואין מברכין על הבשמים · כתב מו"ה ז"ל אבן בתשובה · כתב דמ"ר מהרי"ל שמרוכי פסק לברך על הבשמים אפי' בשחל בחול ס"ם וכן נ"ל עיקר לענין מעשה מאחר שמרוכי פסק לברך על הבשמים נהיהנו ר"נ מ"ה לפיכ אל בחול ואמ"ם לא מקרי בכבוד לא נהגו לברך אלא אם הוא בשבת לאו מנהגו מאחר שמרוכי פסק לברך על הבשמים אפילו בשבת ול

תרכה כתב הטור הלא הכתוב מלות סוכה ביליאת מלרים וכן הרבה מלות כו׳ - נרלה כוונת רבינו שעשה ממלות סוכה פרט יותר משאר מלות וכן במ"ש לח"כ והסוכה שאומר הכתוב כו׳ דמשמע שיש בזה קצר לפ"ש קודם לזה הוא בדרך זה דליתא פלוגתא בפ"ק דסוכה ר"ע סבירלה ליה סוכות ממש קאמר קרא בהושיבם הקב"ה בעשה יליאת מלרים ור"ח סבירלה ליה ענני כבוד הקיפם ונרלה דיש חילוק בפירוש הפסוק ביושיבם דלר"ע אין רבותא בלותן הסוכות אם כן מה זכרון יהיה בדבר הלא ודאי הזכרון שאז יצאו ממלרים ונמצא עיקר תכלית סוכה שלנו לזכור י"מ אבל לר"ח הוה הזכירה על נס אחר דהיינו הקפ׳ ענני כבוד הלא שהלה הכתוב המלוה ביש"מ כמו שאר מלות קנון מלות ליית שיש בה י"מ וזה פשוט שאין נוף מלות ליית להזכיר י"מ הלא בהכתוב יישם המלוה אחר י"מ וכיון רולה לפתוח לר"ח כמו שעירם רש"י בחומש לר"ח וכתב שם הרח"ם בפ׳ אמור שעשה רש"י דמשמע שהיה פוטל הלכי בלותן סוכות וז"ל רבינו כאן שכתב שהלה הכתוב מלות סוכה בי"מ וכן הרבה מלות שירוש שאין עיקר המלוה כדי להזכיר י"מ דאל"כ לא הל"ל תלה הכתוב הלא הל"ל ליות לותנו מלות סוכה כדי להזכיר י"מ הלא ודאי המלוה בשביל נס אחר הלא שהלה מלות זו בי"מ כמו בהרבה מלות שאין בהם הלא שהלייה בי"מ לא שזה שעשה המלוה ואם כן קשה מה ענין תלייה זו והביב לפי שהוא דבר שרחינו בשונינו כו׳ ויש כאן הרגשת גדולת תלונינו ב"ה וירלתו תהיה על פנינו לקיים המלות וכמ"ש בפרשה קדושים שכתוב הרבה פעמים אני ה׳ אלהיכם ופירש"י שרשונו יתברך להרלותה המורא מי הוא הנוזר ושייך נגי סוכה לפי שאמרו בה מלוה קלה ע"כ אמ׳ בל תהי קלה בעיניך שתדע מי הנוזר עליך שהוא בעל כח גדול ב"ה וכן איתה בר"פ הל"ג במ"ש הכתוב י"מ בליות וריבית ומשקולת אני הוא שהבחתי בין טיפה של בכור כו׳ וכ"ס כאן הזהיר הכתוב שלא יהיה מלות סוכה קלה בעיניכו ועי"כ שייך שפיר לאחר מ"ש רבינו והסוכות הם ענני כבוד כו׳ דהיינו כל"ח שזכרנו וזהו מלוה בפ"ע לא בבטול זכר י"מ כל"ע ואחר אח"ז ולא פי שילאתו ממלרים בחודש ניסן דלר"ע שאומר שעיקר המלוה לזכור י"מ נק"מ דזהירה זו שנמה כל הענה ולכה הוא יתברך שהיה לאחבותינו אל בתשרי תחילת המולה שאין כן לר"ח דאחר לזכור ענני כבוד שהיתה לאחבותינו אין זה זמן המגני כבוד הבם ע"כ תי׳ רבינו דבזה יבאה לכל שמלות המלך ב"ה הוא כל"ל נכון מאוד :

תרכו (א) **תחת בית כו׳** . דבעינן שתהא הסוכה תחת לויר השמים דהתיב בפסח תשבו חסר וי"ו דהיינו בתחת ולא בסוכה שתחת סוכה לו מבטלין איסור לאחבלה ובלבוש חי׳ דעשה בעלמא בזה דגזרינן שמא יבוא להתיר בל האיסור אבל הכא בעלמה לא שייך זה כיון דלמלוה קא מכוין לא יעשה המלוה בעבירה עכ"ל וקשה ע"ז דהרי מלינו גם במלוה זו יש גזירה בגון בסריס אחין מסכנין בפסח משום גזירת תקרה בדלקמן ואין כאן קושיא מעיקרא דכתן אין שם איסור עי"ז לא מבעי׳ אם עושה סוכה קודם המועד עשיתה דלא שייך לא איסור דעדיין לא חל חיוב סוכה אלא אפילו אם עושה סוכה תוך המועד אין כאן שם איסור דהא אין איסור מלד עלמה אל הסוכה ליבד בה אלא שהיושב בה אינו יולא י"ח המלוה ע"כ אין שייך כאן איסור בעשייתה אפילו אם עושה בפשוטה גמור :

שון ראיתי למו"ח ז"ל שכתב בשם מרדכי האחרון ואבודה לתרץ זה וא"ל דקודם ש"ם אחינו איסור עדיין מיתקן ושוד דהא דאין מבטלין לכתחלה הוא מדרבנן וה"מ במקום שהבה אבל מלות לאו ליהנות נתנו עכ"ל ומזה למדנו בתערובות ממן קודם ששה לא בלא ואין שם ס׳ שיכול להרבות

תרכה ויכוין (ב"ח): **אלתקן** שיהיו לבוחה כולה כ"ס כמהרי"ל:

תרכו א תחת בית . בית שסול דסוכה אמר דממנא ולא ביתו של כל ימות השנה (רש"י דף י"ד) ע' סוף סי' הכל"ו ואילן שסול משום דמחובר הוא : **ב כשרה אפילו לא השפיל** . התי׳ והרא"ש הוכיחו כן מדאמריק סימן תרל"ח ס"ח אחם סכך שסול וכשר טוין כשרה אף על גב דלא מהני חבטן לבטל ברוב כיון דמעכבן ולא מערבי דהתי׳ לחודיה קתי׳ א"כ תשסול משום דמלטרף סכך שסול אלא שעשה כיון דכי שקלת לשסול לחתי׳ לאתם מרובה בכשר עכ"ל ובאמת התוס׳ לשיטתם אזלי ערסי׳ תרל"ח אבל הרא"ש שהשיב לפירש"י אם כן כשתשקול הפסול ישאר מתחה מרובה ואפילו הכי כשרה א"כ ה"נ גבי אילן יכשיר אפילו כשתמתה מרובה בלא שאילן דהא הרא"ש גמר לה מעשה ואשכר דבשמונה למעלה נרא שפי ומבל מקום ל"ע לייבש לשון הרא"ש שכתב כיון דכי שקלת ליה שני בכשר ואשכר דמביא ראייה מהמשקנא דמוקי׳ ליה במעדיף ואם כן אלתה מרובה ע"ש ובמ"מ ס"ב : **ג ומבטלין** . אף על גב דאין מבטלין איסור לכתחילה ל"ל דקודם ש"ם אחינו אסור עדיין בתבטלו ואפי׳ זה איסור בתו"ה דאמ"ה ושוד ל"ל דה"מ במקום שהבה אבל מלות לאו ליהנות מיתנו (ב"מ מרדכי) וכה"ן כתב אף ע"ג דאיסור שיכול להסירו אינו בטל מבל מקום הכי אמרינן דאממרינן למעה בטלנא שני דסדון בשומד מותר אלא דהכא כיון שהן מבטל איסור : **ד מיהו אם השפיל** . ודוקא בשסוכה אלהה מרובה בלא אילן ואין האילן מלטרף עמו דאין זה ביטול גמור כיון שיכול להסירו לכן אינו בוסל ואינו מלטרף (ר"ן ומ"מ וכן כתב רי"ו) וכל דבריו הם דברי הרא"ש דלא בא"ח שכתב דבשערבן מלטרף אף לסברת זו דליתא אלא ע"ב מייבי כאן בבלאתה מרובה ומ"ש דמ"ל שאינן ניבריים אינו מדוקדק דאפילו ניבריים שרי כיון שלילתה מרובה וכ"ה בהדיא בהרא"ש ור"ן ותוספות אלא שיבא ליאמר דסברת הרא"שוה נקט מיהו בשאינן משערבין בלל רק הפסול והבשר מונח

תרכו העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג . ובו ג' סעיפים

א א אין לעשות סוכה (א) תחת (א) בית או אילן) **והעושה סוכתו תחת האילן** י"א שאם ב האילן צלתו מרובה מחמתו פסולה בבל ענין אף אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה אבל אם האילן חמתו מרובה מצלתו אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא אילן **ב כשרה** ג אפילו לא השפיל הענפים למטה לערבם עם סכך הסוכה אבל אם אין הסוכה צלתה מרובה מחמתה אלא ע"י האילן (ב) צריך שישפיל הענפים ויערבם עם הסכך בענין שלא יהיו ניכרים ויהא סכך רבה עליהם **ג** (ב) **ומבטלין** ד וי"א שאפילו אם הסוכה צלתה מרובה מחמתה בלא האילן והאילן חמתו מרובה מצלתו אם ענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר פסולה בין שהאילן קדם בין שהסוכה קדמה כיון שענפי האילן מכוונים כנגד סכך הכשר : הגה **ד** מיהו אם הפסול הענפים למטה ויערבן עם הסכך שאינן (ג) ניכרין בפלין והסוכה כפירה (הרא"ש והר"ן) וכן אם הניח סכך הכשר על סכך הפסול מקרי עירוב וכשר (מרדכי פרק קמא דסוכה) **אבל אם**

מעורבין בעי רובא עכ"ל וא"כ אין כאן מבטל איסור : **ד מיהו אם השפיל** . ודוקא בשסוכה אלהה מרובה בלא אילן ואין האילן מלטרף עמו דאין זה ביטול גמור כיון שיכול להסירו לכן אינו בוסל ואינו מלטרף (ר"ן ומ"מ וכן כתב רי"ו) וכל דבריו הם דברי הרא"ש דלא כב"ח שכתב דבשערבן מלטרף אף לסברת זו דליתא אלא ע"ב מייבי כאן בבלאתה מרובה ומ"ש דמ"ל שאינן ניבריים אינו מדוקדק דאפילו ניבריים שרי כיון שלילתה מרובה וכ"ה בהדיא בהרא"ש ור"ן ותוספות אלא שיבא ליאמר דסברת הרא"שוה נקט מיהו בשאינן משערבין בלל רק הפסול והבשר מונח

תרכו (א) **תחת בית כו׳** . דבעינן שתהא הסוכה תחת לויר השמים דהתיב בפסח תשבו חסר וי"ו דהיינו בתחת ולא בסוכה שתחת סוכה לו מבטלין איסור לכתחלה ובלבוש חי׳ דעשה בעלמא בזה דגזרינן שמא יבוא להתיר בל האיסור אבל הכא בעלמה לא שייך זה כיון דלמלוה קא מכוין לא יעשה המלוה בעבירה עכ"ל וקשה ע"ז דהרי מלינו גם במלוה זו יש גזירה בגון בסריס אחין מסכנין בפסח משום גזירת תקרה בדלקמן ואין כאן קושיא מעיקרא דכתן אין שם איסור עי"ז לא מבעי׳ אם עושה סוכה קודם המועד עשיתה דלא שייך לא איסור דעדיין לא חל חיוב סוכה אלא אפילו אם עושה סוכה תוך המועד אין כאן שם איסור דהא אין איסור מלד עלמה אל הסוכה ליבד בה אלא שהיושב בה אינו יולא י"ח המלוה ע"כ אין שייך כאן איסור בעשייתה אפילו אם עושה בפשוטה גמור :

שון ראיתי למו"ח ז"ל שכתב בשם מרדכי האחרון ואבודה לתרץ זה וא"ל דקודם ש"ם אחינו איסור עדיין מיתקן ושוד דהא דאין מבטלין לכתחלה הוא מדרבנן וה"מ במקום שהבה אבל מלות לאו ליהנות נתנו עכ"ל ומזה למדנו בתערובות ממן קודם ששה לא בלא ואין שם ס׳ שיכול להרבות

נפסקבכל שאר אחרון בשמא שם׳ שסכרבשר נפסקבכל מרובה מחמתה שם׳ ד קקשרד׳ סרוס ובם יש מקום לסיפון שאנו תוכבין כאנו סוגה שסכך כשר בתחל׳ ומבוילה שלא בטיל׳ לסיות על מרוב׳ מחמה וקופלת מזה סיא כלדין שלא בל סכרל פסול ולכן מדמה שיר סב׳ם לאדון כעומד דאליכה דר׳ם דקשרת שסרוס בלא יכים לר לאחר רסה יש פרים לבתן ולבתן לקולא מוליגן אבל אם אין כאן סכך פסול רק מחמה סכך ומחלה אויר כיון שאות קצן מחמה מרובה ובלבה ניתבה ביטל לא מרובה אין מקום לבקל בזה מעשה דר"ם דמיקל אלא ואלא דכזה לא מרובה לאחם ומה מועיל מה שסכרל

מוגה כל אחד בפ״ע לא בעינן רוב וכמ״ש סי׳ תרל״ח ס״ם: **ה ומגיחו.** לפס לא: **ו בשורה.** אפילו ליסב תחת השליס עלמן כמ״ש סימן תרל״ח ס״ם כיון שעשה מעשה והסיר הרעפים אבל אם היתה מקודם בטיה בלא גג ולא עשה מעשה אם מעשה אז אותן הפלים אז הקולות

אם הענפים כנגד האויר שבין הסכך כשר (ג) (אי מהסכך מרכזה אפילו יעמל גגד האילן נאחר כמישור) (טור) **כשרה הואיל וצל הכשר הוא מרובה מחמתה שאפילו אם יגשל האילן יש שיעור בכשר להכשיר ובכל זה לא שאני לן בין קדם האילן לקדם הסכך דין אחד להם:**

ב ה **אם קצץ האילן להכשירו ולהיות הוא עצמו מהסיכוך כשר והוא ושינענעו שיגביה כל אחד לבדו ה(ד) ומגיחו וחזור ומגביה הבירו ומגיחו ואם לאו פסולה משום תעשה ולא מן העשוי:** הגה אבל אחר לעשות סוכה תחת מחובר אי בית ולהסירו אחר כך ולא מקרי מעשה ולא מן הבנוי כוחיל ואין הפסול בסכך (ה) עצמו (כל בו והגהות אשר״י פ״ק דשוכה):

ג ז **העושה סוכה למטה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים אע״פ (ד) (ו) שנשארו עדיין העצים הדקים שהרעפים מונחים עליהם ו כשרה:** הגה **ז** וכן (ב)אחר לעשות הסוכה תחת הגגות הבנויות לפחות (ו) ולפטור ואחר לסגרן מפני הגשמים ולאחר ולפחות מהרי״ל

להרבות עליו ואפי׳ לאחמלה כיון שהוא קודם הליסוב: (ג) **או שהסכך הרבה שאפילו כו׳.** מבמע דזה אוה לאם הסיס הפסול נגד האויר ובטול מבמע קלת דישות הים מילוק בזה דכ׳ אחר דשת אבי עזרי שהוא ממעיל כסברת הפמיה דכאן דמעשה זה יש מממירין אלא לעשות סוכה לאמה בבית תחת הגג כו׳ וה״ל יחילל היה ניהג אוקף קנים מהסכך עד הגג כו׳ וא״ל שהוא אותר אלף לפי דבדי הפוסל כו׳ אע״ל מבמע מעשה הממירין הוה מלד הדין לדבדי הפוסל לא מלד לאיה מומרא דאי מלד הומרא אלא מן הדין מאי הים ע״ז וא״ל שהוא אותר וכו׳ דהא גם הממירין ס״ל אותר מלד הדין אלא דאם״ל אסור מלד הדין וקפה הא ואפי׳ גם אינהו ס״ל דהמבי׳ נגד הפסול כאלן דליתא דהא מתיר אם הפסול נגד האויר מעשה זה אוקף קנים בהדיא:

ואגב זה מביר בדינים דבדי הפוס כתב ה״ר יחילל הים נזהר בהסיה עושה סוכה בבית אחתה הגג אהסירו הרעפים הים אוקף קנים כו׳ וכ״כ ב״י בשם המרדכי ופירוש הפר כו׳ והקשה ב״י על דאין זה דלא הכריע רש״י בשהבאתי אלא כמתחבר הסכך הפסול עם הכתר ואין נראה כפיר וכאן אין תיקון זה מועיל כיון שהלבי״ם ניכרים ומו״ם ז״ל תי׳ דה״ל יחילל מיירי מתחבר בפנין אחר הגגים הלבי״ם ניכרים וכל זה אינו נ״ל נכון בפי׳ דבדי הפוס אבינו דתיקון הר״י בזקיפת קנים הוא במקום תיקון מבטן הכו׳ בגמרא דהיינו מ״ם הפוס לריך שיהפיל הענפים כו׳ הם ואלה אינו דא״כ מיירי אפפסול אלא אלי תיקון ואיתא סי׳ הפוס נ״ל אותר מעשה שנתבר הכתר שנגד הפסול כמאן דליתיה כיון שיש בא״ם איפור הכתר סוכה: הא לפיל לא מיירי מזה אילמלא תיקון הדא גם הממירין ס״ל ע״ם כפי׳ אבי עזרי דכתר כמעומת הפסול נגד האויר אלמתה מן הטעם הזה ולא פסול אלא אם אין בכתר כפיר בלא״ם אלא אם״ל הכל נכון וקדיש דברי רש״י בגמרא דף ע׳ שכתב ולמתני אין נ״ל לאיתר כאילו עשאה תוך הבית כו׳ אבי לאו אחת ב׳ סככים הוא וכיון דאמתו מרובה דענפיו מונפין ואסכ כתר רבה עליו

מיהכא תיתי לאפסל לאו מעוה אבי סככים איכא דהא אד סככה הוא ולאו מעוה מבובר איכא דהא בטיל ליה ברובא ס״מ מהכא אמסכנין על קני הגג שקורין לטי״ם אמ״ם אסמוכות זו לזו אחות מנ׳ כיון שאמתן מרובה אילהן כו׳ ע״ל הרי לפינו דאע״ג דהענפים אמתן מרובה מ״מ אי לאו אם אם סכך ל׳ עם הכתר אלמעשה הים פסול אמתת ב׳ סככים ואיינו אהטליונה הוא סכך פסול וכן איתא בפ״ב דסוכה ברי״ף ורא״ם ביאן אחת אמעשה דפסול אעעה סוכה אחתת סוכה ואמעשה הוא סכך פסול ה״ל אם הטליון פסול כמו כאן ע״כ אתי שיור סברת אאמתירין אבטור דאם״ל דלדעת אבי עזרי דאע״ג הים בהכר אל מרובה מזיק ליה הטליון הפסול אאמתתו מרובה דמזיק לכל אמה אבגנדו מ״ה אין מועיל מה שיש עדיין בהכר אל מרובה זולת זה אאקום דמ״מ יש פסול אאמתת ב׳ סככים ואע״ג דהאין ל״ל לאיתקון אאמתתו אפילו לרמב״ם ע״ש ואי אלו תולמ״אבא לא הוי לריך לאפסל אאמתרין אאמרין אלא אם״ל אאמתרין אל״כ אאמרין אל״כ מהרי״ל אמ״ם רפי׳ תרל״ב: **ז ובן מותר לעשות** כו׳ • וב״מ כתב שיש לאאמיר לאלק הגג קודם ולאבך אחר כך ול״ד לעשות סוכה אחת הגג וכו׳ ע״ש אבדאק וגם הלבוש גדאק ובאמת ל״ל

אאמתמיר

מקלי אאבי״ף הים מלוה לאוביב אאבך אל אאבר״ם או לזקף כו׳ והקשה ב״י על אאקון זה דלא הכריע רש״י בשאאבתי אלא כמתחבר אאבך אאפסל עם אאכתר ואין נראה כפיר וכאן אין תיקון זה אמעיל כיון שהלבי״ם ניכרים ומו״ם ז״ל תי׳ דה״ל יחילל מיירי מאתחבר בפנין אחר הגגים הלבי״ם ניכרים וכל זה אינו נ״ל נכון כפי׳ דבדי הפוס אבינו דתיקון הר״י בזקיפת קנים הוא במקום תיקון אבטן הכו׳ בגמרא דהיינו מ״ם הפוס לריך שיהפיל הענפים כו׳ הם ואלה אינו אם״ל אבטור דאם״ל אלא אם תיקון אם״ל אבטור דאם״ל אלא אם תיקון אם״ל אבטור דאם״ל אלא אם תיקון

כתב במהרי"ל באחד שעשה סוכתו תחת בדי מדלית הנפים וזקף קנים מן הסכך עד בדים שלמעלה שנקשרו שם הנפים כדי לקיים תיקון ה"ר יחיאל הנ"ל ואמר מהרי"ל סג"ל שלא"ל דדוקא נבי לפי"ם העשוי' לשם בית הולרך לערבב אבל כאן לא נקשרו הבדים אלא להעמיד הנפים וכתב מו"ם ז"ל ע"ז ולא ידעתי טעם להולאה זו דעשה בלפי"ם שלא יהא הולמ"הע ה"נ בבדי המדלית אין שם סכך ולפי מ"ם בסמוך משום חשש ב' סככים ניחא דבבדי המדלית אין שם סכך עליהם שלא נעשו אהלה לשם סכך משא"כ בלפי"ם דנעשו לשם סיכוך הבית וסכך פסול הוא כיון שדר שם כל השנה ע"כ יפה התיר מהרי"ל בבדי הנפים רק שלריך שיהיה עכ"פ בסכך הכשר לילהה מכוסה אף אם יעשל נגד הבדים כדלעיל ואז מותר אפילו אם הבדים סמוכים בשחוח מג"ט כנ"ל נכון :

תרכז (א) **באויר הסוכה** • זה הטעם פסול תחת המטה לפי שאין יושב בלל הסוכה אלא בלל אוהל ולא כרי"ף ורא"ש שכתבו הטעם דהוה כסוכה שתחת סוכה כמ"ש הר"ן בשם הרא"ם דאין בסכך פסול משום סוכה שתחת סוכה וכפי' שלפני זה כתבתי שזהו נ"כ טעם הפלונתא בלעי"ם בין הדיעות שבסוד : (ב) **הישן תחת המטה** וכו' • בסעיף ב' מזכיר דבפי' תרתי נגי טעם ונבוהים י' דאז דוקא מטיב לוהל בש"ע ובה"ם כאן במטה ולא הולרך כאן להזכיר גם טעם דוחלי בכל מטה יש בה רוחב טפח והיא גם למי שסוכב תחתיה : (ג) **העצים היוצאים כו'** • זהו מקרי במשנה קינוסות והוא קבוע מאד ע"כ פוסל בשחוח מי' ומ"ם אח"כ אבל אם שחוח יולא כו' זהו נקרא נקליטין • ומבואר בר"ן שהביא ב"י שאלשם דיבים יש כאן כילה ונקליטין וקינוסות • כילה דאא קבועה לא מיחשבא אלא בחתיי לרישותא שיש לה גג ונבוה י' • ונקליטין קבועי שני מכילה ואע"ג שאין לחם גג כל שהן נבוהין י' אע"פ שאא נראה כן מדברי הר"ף שהשביר לנקליטין שחם ומשמע אפילו נבוהין י' • קינוסות דקביעי ויש לחם גג אפילו אינם נבוהים י"ם אין יבשים אחתיהם עכ"ל • ועוד כתב הר"ן דש"ם הישן דמטה כיון דלעבה עשויה ולא ליחן אחתיהם ע"כ לריך גם כן תרתי לרישותא • משמע מזה דמטה הוה קבועה אלא דגרישותא הוא דעשויה לגבה ואימא לי דאמאי לא מצי בגמרא גם אמטה דהוה וחו דהשיא סברא דעשויה לגבה איתא אח"כ בגמרא לרבה בר רב הונא לענין הש"ח דלגמרי אין אחת המטה שאול אפילו בגבוה י' דהכי אמר שאין שם אוהל אחתיה לא מהני י' ולגב"ד דהמטה לא מיקרי קבוע כיון שמיטלטלה ומעמידין אותה ממקום קבקע זו למקום אחר משא"כ בקינוסות ונקליטין שהם זוים מן המטה וכיולא בזה מבואר בר"ן פ' הישן במשנה דסוכה דסוכה אחר כך בגמרא דף י"ח שאמי נקליטין דקביעי אי קביעו ליהוי בקינוסות לגבי קינוסות לא קביעי כילה קביעי • אמאי לא אמר דנקליטין וקינוסות שוין לענין קביעות ומ"ה לא בעי אלא חדא לרישותא דהיינו אי גם אי גבוה י' וע"כ בקינוסות דוחלי יש לחם גם בכל מיני פוסלין ונקליטין שאין לחם גם בוחלי פוסלין בגבוה י' משא"כ בכילה ומטה דלא קביעי דבעינן תרתי לרישותא וע"ש : (ד) **ויש מבשירין** • הוא דעת הרי"ף ומבה"ם שזכר הר"ן הנ"ל • והנה גם הרא"ש כתב הכרי"ף דהכשר דנקליטין הוא מעשה שאין לה גג ומביא ירושלמי שכן הוא עושה מלא באהלי ידיו פירוש שאם הגביה אדם ג' זרושותיו בשהוא שוכב תחת הסדין ועשית הסדין עליו לאוהל אין בכך כלום כך אלו שי הנקליטין שבאמצע המטה כמו זרושותיו הן חשובין ואין בכך כלום עד כאן לשונו • והמהר כתב כדיעה הראשונה בנקליטין דפוסלין בגובה עשרה ולא זכר דעת אביו ויותר הפאלה ולא הבקיאור פסקי הרא"ש כתב גם כן כמו שכתב כאן להסמיך בנקליטין והרא"ש עצמו כתב בפירוש להקל כמו הרי"ף : (ה) **ויש ליזהר וכו'** • במהרי"ל כתוב שמהרי"ל היה נזהר בזה ורוב הטעלה אינם נזהרים בזה ומרמיקים הנוי מן הסכך אבנשה שאחים ושעשה המזכר נראה שיש לחוש שמא יעשה נוי הרבה עד שיהיה שם סכך על אותו מקלת ויבא תחתיו :

תרכח (א) **אפילו על ידי הדחק** • דאז מקרי דירת עראי וקיימא לן כרבנן דר"י דסוכה דירת עראי : (ב) **אפילו אם העליונה כו'** • **משמע**

דהמחמיר כמהרי"ל סבירא ליה בשלמא בסוכה תחת הגג ,כמסיר הגג אחר כך הוי מעשה והגג עצמו נעשר כמ"ש ר"י בשם ח"ם משא"כ כאן כשסותח לא מקרי מעשה משא"כ בשסיכך תחלה לעשה בכברות וסובר אחר כך הגג מפני הנפים ומזכר וסותחו כבר לכ"ע דהוי כפירש עליה סדין ומחזר ונטלו ממנו דבשרה כיון שנעשה בכברות בלחיתה בגמרא כל"ל ברור ולכן יש להחמיר ובש"ע ס"ק דסוכה מחמיר ע"ם ואם הנה הסכך על התקרה ואחר כך הסיר התקרה פסול : **ח צירים** • דהוי כאחתה : **ט שלא ישב** • דסד"א כיון שהגביהן ומחזר וסכימן ה"ל כמשקפקפ נסרין וסם עצמן ליתכשרי קמ"ל דזה לא מקרי מעשה דלא נתכוין להיותן לשם לל עסי' תרל"ח :

תרכז א אם אינה גבוה כו' • ונם בעי' שלא יהא אחות מג' שמוך לגג רחב טפח ונם הסדינים מגיעים לאחר שאין לסם מגיעה שפה (ב"ח לעובה) ועסי' שע"ו ותרלאה שיש ע"ם בדבריו : **ב אינם גבוהים י'** • משום דקביעו עסי מכילה ואף על גב דמטה כם כן קבועה מכל מקום אינה עשויה ליחן אחתיה אלא על גבה (ר"ן) ובאמנודה ריש סוכה כתב בשם החוס' שלא יהיה דקביעו עסי מכילה ל"ל דהנך י"ם מתרעא משמיע אע"פ שאין י"ע מן המטה לכילה וכ"מ בחו' סוף ד' ל"ח : **ד שום גוי** • אפילו אינו רחב ד"ש :

תרכח א והתחתונה פסולה • דכתיב בסכת לשון יחיד : **ב למעלה מב'** • לא אמרינן מה שבנגד סכך הפסול נחשב כאילו אינו דלמעלה מג' לא מקרי סכך פסול לפסול כנגדו (תוספות ורא"ש עיין ר"ם תרכ"ו) : **ג סכך העליונה** • והעליונה לאלתה מרובה אבל אם אחתה מרובה אפילו יכולה אחתחונה לקבל כטיבה ועיין סימן תרל"ח ס"ה : **ד דים כשרה** • ואף על פי שהפסיבה הולכת על הים וכ"מ בגמ' ע"ש

ל מבנ' סוכה כ' וכדאמר' לם בשמאל כ כפרמי ליעני דרב יהודה אמר שמואל דלא אליני שם י"ל מור בשם הרא"ש בפ"ה וכ"כ הרי"ף ומבה"ם בפ"ה ג מבנם שם ר' ד מור וכר"ן מהריטא שם פ מדברי הרי"ף שם וכ"ש הרמב"ם בפ"ה ובמה שהיכן ס"ם ו שם בכב הסמ"ם ובנם בר רב הונא הרי"ף ורא"ש ורמב"ם ז ר"ה"ם שם ל מבנם סיבם ע' ב מפת דרב יהודה ד"ה ג שם בגמ' ד מומבלא דר' יהודה שם ובערוכת ר"ה ס שם ו מבנם ובגמ' שם כ"ב ו"ע ז מבמשנה סנהדרין שם :

עטרת זקנים

תרכז (א) אם אינה גבוה עשרה טפחים ודוקא בילת בעינן גבוה י' ורוחב טפח אבל בדבר הקבוע אפי' אין בגבוה טפח או שאין גבוה י' אסור לישן תחתיה (ר"ן פ"ק דסוכה דף שכ"ח ע"א ותרי"ף ורמב"ם לא הזילקו) ותיתא דבגמ' משמע דבדבר קבוע א"צ י' ע"ש בהגהות מיימוני ובמ"ם שמישב דברי תרי"ף ותרמב"ם ז

תרכח (א) אפילו עליונה לפעלה מב' כו' • וזהו דעת התוס' ותרי"ף ורמב"ם ולא

יד אפרים

(במב"א ס"ק ס") דלא נחטיין לסעיפם לשם על שפר הרל"ח פ"ל : **תרכז** (במב"א ס"ק נ"ה) א') לם לאים נגוס כו' ותרלאם שכ ס"ם בדברין לענ"ר נ"ש דלף אם נני' וגם סבירין לין מניעין כו' פ"ם שם מעם סאיסור מבוס דמעם סוס כגון בחמנ כילה ואסור לעשוסה מבוס שמתם סמעם יסיס אוסל אבל כאן אבוא יכן מחת סכילה ולא מתם סמעם מם לאיכפת לי בבדיים אך נראם דאנוסה סבירא ליס דכל שבמחלוקת מניעות לאתן אף שאין בשטוך ג"ם רחב טפח פ"ם טוס אוסל וכן מבאש מדברי תנודס בשבת פ' מוקן אב' אם אם אי לא יעבה מגן רחב טפח בשוך נ"ש וגם לא יסין מרעעות מניעות לאתן ואם יעבה בדרך סוס יוכל ליחן מחתיו בסוכה כמ"ם יש כאן פ"ם ו"ל וגם לין סבירים מניעות לשם וכמה"ל מדברי דתרמי מעיגן שלא יסיס

עטרת תשובה

תרכז (א) אם אינה גבוה עשרה טפחים ודוקא בילת בעינן גבוה י' ורוחב טפח אבל בדבר הקבוע אפי' אין בגבוה טפח או שאין גבוה י' אסור לישן תחתיה (ר"ן פ"ק דסוכה דף שכ"ח ע"א ותרי"ף ורמב"ם לא הזילקו) ותיתא דבגמ' משמע דבדבר קבוע א"צ י' ע"ש בהגהות מיימוני ובמ"ם שמישב דברי תרי"ף ותרמב"ם ז

תרכח (א) אפילו עליונה לפעלה מב' כו' • וזהו דעת התוס' ותרי"ף ורמב"ם ולא

באר הגולה

תרכז (א) מיוצאים וכו' • זהו מקרי בחמנה קינוסות וסוא קבוע מלד ע"כ פוסל אפי' פחות מיו"ד ומבואר בגמ' ובכ"ר בב' דיוים יש כאן כילה ונקליטין וקינוסות כילה דלא קביע לא מיחסרא אלא בחתיי לרישותא שיש לה גג ונבוה י"ם נקליטין קביע אפי' מכילה אע"פ שאין לה גג נבוה • קינוסות דקביעו ויש לחם גג אפי' אין בנוסין יו"ד אפילו אין ע"ו אם שחתם בגמ' דף י"ח שאמי נקליטין דקביעי אי קביעי ליהוי בקינוסות וכו' אמאי לא אמר דנקליטין וקינוסות שוין לענין קביעות ומ"ה לא בעי אלא חדא לרישותא דהיינו אי גם אי גבוה י' • וסוא קוביים אמר' ע"ש ובמפרש"ש ודו"ק : (ב) מעצים • הכי י"ש מתרעא מתחיון אע"פ שאין לו מן המטה לכילה ע"ש :

תרכח (א) אפי' וכו' • משמע אע"פ שפלינוסה ג"כ אינה מרובה אמאמה ס"ז עיין שם : (ב) בגרה • אע"פ

י"ז בסוכה שעשוי תחת סריני ברזל ע"ז ועיין בש"ת בגמ"ה אלבן סי' י"ד בשטיב להנאון מר"ח ז"ל שדעתו בחדרים מקורים עם מזוזה ובסוכות סוחחים הקילוי ומסככים בנטים וסמוזוה קבוע בדלת ואחר הסוכות מוחזיים ומקרין בקילוי וסמוזוה בדקאי קאי וכתב הסר"ח בתשו' דים בזה משום תולמ"ה ולריך לעקח המוזוה ולקבוע אותה מחדש ולנרך עליו כו' וסנאון מוסר"ש ז"ל

ע"ם: **ה האילן כשרה** • היינו כשסכך יוכל לעמוד בלא אילן שסמוכו של קונדסין דחל"כ אסור דנזריע אמת יסכך בו כמ"ש סימן תרכ"ט ס"ז (ר"ן): **ו ואין עולין לה** • אפילו הסיכוכ על הארץ וסקיים על הסכך נסמכים על האילן אסור גזירה שמא ירים אפילו של הסכך (רא"ש וריי"ו) וס"מ ס"ל כתב הל' שהיו רגילים לסיים ולתלות בסכך שמיסכ ולסתמם בהם שכ"ל • ולפשר נזמן הזה שאין רגילות לסתמם שם שרי ולא אסור מטוס דבר שבמקום כיון שאינו תלוי מטוס חשבת כמ"ש כי"ל סימן קי"ז ולא גזרינן שמא ירים על הסכך דלף אם ירים לא מקרי מתמתם במאוכר כמו שכתבתי סימן שלו סעיף ח':

תרכט א שפודין • של ברזל תכל של עץ אין מקבלין טומאה אפילו מדרבנן כמו אלים זכריים דשמוטי כלי עץ גימטו ושיין בתוספות דף ס' ואם כן היא שאינה מתיחס לריכה וכב"י כתב דמיירי בכל עץ ולע"ע: **ב בית קבול כשרה** • ואם היו עשים ח' בברזל שמולים לף על פי שמיטלו אח"כ (כ"מ ס"ג) עם"כ וקנים לף אם על פי שים להם בית קבול כשרים כיון שלא נעשו לקבלה והוא הדין מרוב (ב"י ד"מ ר"מ"ם לבוש ורדב"ז) דלא כת"מ: **ג פסולה** • מבחתנית לורתה והוי כאילו אינו גדולי קרקע (המב"ם) ולפי זה אפילו בנמנים נפן וקנמוס אין ממתיים בנמנים אם מידק ונפסל אין מסככין בהן (כ"מ) ור"ן פירש דלאחר ליתנו בכרים ובסתות ויקבל טומאה וכמ"מ מקשה מ"ם ממלים זכריים ונרמה לי דהתם הקבנים מקבלין טומאה בלא"ה ואין הזכרים נזרמין לסם טומאה מה אין כן בכב וכסת אין מקבלין טומאה עד שימלאה ויתפרק כמ"ש פ"ו דכלים וא"כ דקרקעה המידק מסמתן אין מסככין בו: **ד בחבלים פסולה** • מבחתנה לורתן (מ"מ): **ה לשביבה** • במקומות הללו סהם מחלגת לשביבה (מ"ג): **ו לסיכוך** • אפי' אביד לה סמם כמרה (רדב"ז מ"ח ל"ד): **ז שמנהג** • ומקום אחין מנהג יהום ל"ם מוחר לסכך (כ"ה סס): **ח סולם** • מטוס סים לו בית קיבול מקיומה בחקים מתוחבין בו הסליבות ואפ"ם סטוח עמוד למלאות אמו בית קיבול כמ"ם כרסב"ח פי' קל"ה ומ"ם בח"ם דסולמות מהוחות הייהו בחוחן הבקוביים

מעבר

תקרת הבית וכתב עוד סם דבמקומות שהנו לסקרות בנסרים דקים אסור לסכך בהם הסוכה אלא דלקמן בסי' זה יתבאר בסם סמ"ק דאסור: (ט) **יש להסתפק כו'** • בסם ת"ל דאין סם לד קבלת טום דבר ויש לד לאיסור כיון דאין הסולם מקבל מדמי לבית קיבול ובתבו' הרסב"ח מסמע ממותר בסולם אלין סם נקנים אלא הסליבות ממוחרים בלידי הילכיים של הסולם אבל אין לסקל בזה מטוס

ב ה עשאה בראש הגמל או בראש ה (ג) האילן (ד) כשרה ו ואין (ד) עולין לה ביום טוב מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר אם הוא בענין שאם יגבל האילן תשאר היא עומדת ולא תפול עולין לה בי"ט ואם לאו (ג) ח אין עולין לה בי"ט:

תרכט ממה שצריך להיות הסכך ובו י"ט סעיפים

א דבר שמסככין בו ח צריך שיהיה (א) צומח מן הארץ ותלוש ואינו מקבל טומאה כ אבל דבר שאינו צומח מן הארץ אע"פ שגידולו מן הארץ (ב) ואינו מקבל טומאה (ג) ג כגון עורות של בהמה שלא נעבדו שאינם מקבלים טומאה או מיני מחכת אין מסככין בהם וכן אין מסככין (א"ה) נמסר (ר"ן):

ב ד וכן דבר שמקבל (א) טומאה (ד) כגון **א** (ב) "שפודין וארוכות המטה (ה) וכל הכלים אין מסככין בהם ה ואפי' אם נשברו שלא נשאר בהם שיעור קבלת טומאה:

ג ו סיכוכה (ג) בחיצים שאין רחם **ב** בית קיבול (ב) כשרה ושיש בהם בית קיבול פסולה:

ד ז סיכוכה (ד) בפשתן שלא נידק **ולא** ניפין כשרה דעין בעלמא הוא אבל אם (ו) נידק (ז) וניפין **ג** (ד) פסולה:

ה ד ח בחבלים של פשתן "פסולה של גמי ושל סיב כשרה:

ו ט במחצלת של קנים וקש ושיפה ונמי בין שהיא חלקה שהיא ראויה ה לשכיבה בין שאינה חלקה שאינה ראויה לשכיבה אם היא קטנה סתמא עומדת לשכיבה ומקבלת טומאה ואין מסככין בה אלא אם כן עשאה **ו** (ה) לסיכוך: סנס (ז) דסייגו מרוב כנו מוחר כמיר מוחו לסיכוך (מרח"ם ס"ק דסוכה) **ואם היא גדולה סתמא עומדת לסיכוך ומסככין בה אא"כ עשאה לשכיבה** (דסייגו **ז** (ו) ממנהג מקומם לסכב עליה) • **והני מילי שאין לה שפה אבל אם יש לה שפה בענין שראויה לקבל כ אפי' אם נימל שפתה אין מסככין בה:** סנס (ח) במקום סמנהג לקבוע מחלאות (ז) בנגין כמין הקרס אין מסככין בהם (כל בו):

ז (ט) ל **יש להסתפק אם מותר להניח ה סולם על הגג כדי**

מסמע אפ"ם ספלוגות כם כן אלמה מרוכה ממתמה • ואע"ג דבסימן תרכ"ז פסל לכ"ם אם הסכך פסול הסייגו האילן הוא לגחה מרוכה ממתמה • אמנם הכא הסלגין אינו נקרא סכך פסול כיון שאין הפסול ממתה עצמו רק ממתה מיאור המוכה זו סיא סכרת ל"ת כתו': (ג) אין **עולין לה בי"ט** • מפני שאסור להסתמה כי"ם בכעלי חיים ומתוכר:

תרכט (א) **צומח מן הארץ** • דכתיב בהסכך מגדלך ומיקבר בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר פירות קטן ותפסלות ריקנין: (ב) **ואינו מקבל טומאה** • פירוש שאינו ראוי לקבל • והמחבר סבר מפרי"ל שעם בזה שאם נקבל הדין שאם הבלה מן הארץ: (ד) כגון שפודין • כתב ב"י היינו כל מן ראוי לשמות מקבלים טומאה אפי' מדרבנן מפסכין בו: (ז) **נידק וניפין** קרוב הוא לשוחה ויקבל טומאה מזו כו רכון ושוד מפני שאין לורתו טומאה ואמרו אינו מגדולי קרקע ועוד כיון דאמרו לתתם לתוך כרים וכסתות: (ז) **דהיינו שרוב בני העיר כו'** • ל"ל שבמקום דחק הרב לפרס כן דע"כ לומר פיס מקום שאין מנהג מבורר כזה דמ"ל כ"ל ס"ל לאמורה לתרן כן הקומה מעקה הא נוסף קשיא ולימא דסתמא על המנהג קלי דשמאלה לסיכוכ הייהו שמנהג כן וכן בסיפא שאמה לסיכוך הייהו שכן המנהג אלא ע"כ לומר דאמתי תקשה הדיוקים אחדדי דסייגו במקום שאין מנהג מבורר שמעמ מרוחה דסתמא לסיכוך וכסיפא ליפוא ומ"כ מי דמקו לרמ"ם לפרס המעמה של המנהג וה לין בתמעמות ל' עמאו יגלאם לפרס כפשוטו ומיירי במקום שאין מנהג מבורר והחילוק הוא בין עמייה כפי' לו סתמת אבל במקום פיס מנהג ולאו כפי' מנהג כן הדין ומזה מיירי הרמ"ם אבל במשנה ומגרת לא מיירי מזה וה פשוט נמ"ד: (ח) **במקום שנהגו לקבוע מחצלאות** • ס' אפילו גדולות שאינן עומדין לסכיכה .מ"מ אין מסככין בהן מפוס מגילה שם יפה תמת שאינן עומדין לסכיכה כמ"ש הרמ"ם ומ"מ אין מסככין בהם מפשם זה מ"מ במקום שלא נהגו לסקרות בלוי"ם מוחר לסכך בהם הסוכה אלא דלקמן בסי' זה יתבאר בסם סמ"ק דאסור: (ט) **יש להסתפק כו'** • מקום הספק דיש לד להיתר כיון דאין הסולם מקבל מדמי לבית קיבול ובתבו' הרסב"ח מסמע ממותר בסולם אלין סם נקנים אלא הסליבות ממוחרים בלידי הילכיים של הסולם אבל אין לסקל בזה מטוס

ג ח עשאה בראש הגמל או בראש ה (ג) האילן (ד) כשרה ו ואין (ד) עולין לה ביום טוב מקצתה על האילן ומקצתה בדבר אחר אם הוא בענין שאם יגבל האילן תשאר היא עומדת ולא תפול עולין לה בי"ט ואם לאו (ג) ח אין עולין לה בי"ט:

תרכט (א) **צומח מן הארץ** • דכתיב בהסכך מגדלך ומיקבר בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר פירות קטן ותפסלות ריקנין: (ב) **ואינו מקבל טומאה** • פירוש שאינו ראוי לקבל • והמחבר סבר מפרי"ל שעם בזה שאם הבלה מן הארץ: (ד) כגון שפודין • כתב ב"י היינו כל מן ראוי לשמות מקבלים טומאה אפי' מדרבנן מפסכין בו: (ז) **נידק וניפין** קרוב הוא לשוחה ויקבל טומאה מזו כו רכון ושוד מפני שאין לורתו טומאה ואמרו אינו מגדולי קרקע ועוד כיון דאמרו לתתם לתוך כרים וכסתות: (ז) **דהיינו שרוב בני העיר כו'** • ל"ל שבמקום דחק הרב לפרס כן דע"כ לומר פיס מקום שאין מנהג מבורר כזה דמ"ל כ"ל ס"ל לאמורה לתרן כן הקומה מעקה הא נוסף קשיא ולימא דסתמא על המנהג קלי דשמאלה לסיכוכ הייהו שמנהג כן וכן בסיפא שאמה לסיכוך הייהו שכן המנהג אלא ע"כ לומר דאמתי תקשה הדיוקים אחדדי דסייגו במקום שאין מנהג מבורר שמעמ מרוחה דסתמא לסיכוך וכסיפא ליפוא ומ"כ מי דמקו לרמ"ם לפרס המעמה של המנהג וה לין בתמעמות ל' עמאו יגלאם לפרס כפשוטו ומיירי במקום שאין מנהג מבורר והחילוק הוא בין עמייה כפי' לו סתמת אבל במקום פיס מנהג ולאו כפי' מנהג כן הדין ומזה מיירי הרמ"ם אבל במשנה ומגרת לא מיירי מזה וה פשוט נמ"ד: (ח) **במקום שנהגו לקבוע מחצלאות** • ס' אפילו גדולות שאינן עומדין לסכיכה .מ"מ אין מסככין בהן מפוס מגילה שם יפה תמת שאינן עומדין לסכיכה כמ"ש הרמ"ם ומ"מ אין מסככין בהם מפשם זה מ"מ במקום שלא נהגו לסקרות בלוי"ם מוחר לסכך בהם הסוכה אלא דלקמן בסי' זה יתבאר בסם סמ"ק דאסור: (ט) **יש להסתפק כו'** • מקום הספק דיש לד להיתר כיון דאין הסולם מקבל מדמי לבית קיבול ובתבו' הרסב"ח מסמע ממותר בסולם אלין סם נקנים אלא הסליבות ממוחרים בלידי הילכיים של הסולם אבל אין לסקל בזה מטוס

אמ"ת אסור לשמות מטוס הוא אחל בפני .עצמה ופוסל המוכה (ב"י ר"ן): (ד) ויפין אע"פ שאינו מקבל טומאה ע"י דבר אחר כגון בכרים וכסתות (תראב"ד וכ"כ מ"ר) • וכן אמר נמן וקנבוס שנשתנו עזרתן

יד אפרים (בס"א סק"ו) ולפשר בזה"ם אלין דגולות כו' דלף אם ירים לא מיקרי מבטל כמתוכר כמ"ש סימן מ"ו אינו מובן מסרי סרמ"ם לאסר מטלי מעמה ובמה ירים ח"ל ע"ל ס"ל דמיקרי מבטל כמתוכר לגמרי • ומיש

כו לומר דגם גזרינן שמא ירים כיון דבמה"ם אלין דגולות ולא גזרינן וכ"ג ומרלים כבוהמ"ז דכרינו ע"ם מ"ם בכו' ס"ל מרמב סרמ"ם בלם נטלין מן אלין לא מיקרי מבטל כמתוכר רק נפשם דאסור

לסכרת גר אל אלין. כ"ם שמא ירים אל אלין כדי ליקנו ומקום בכוונת דכרינו ע"ם מ"ם בכו' ס"ל ומרמב סרמ"ם בלם נטלין מן אלין לא מיקרי מבטל כמתוכר רק נפשם דאסור

דאסור (הגרם אל אלין שמא ירים אלין ליקנו ומקום גזרינן אלין לם כתב לאסור מטוס שמא ירים. אבל"ל כאן לם כתב לאסור מטוס שמא ירים הגר אל אלין ע"ל דסם ל"ם

מוכיח דלף לו לא גזרינן שמא ירים אסור לגרם מטוס מבטל כמתוכר. וגרם בקיומ דגם לא אסור אלא מ"ם. כ"ם לטוכרם מכל כמרם כסב

סמ"ל דאלן דמוקף אלין בדרך מבטיל ליקנו מטוס לגרם ס"ג אבל כמרם אלין דרך מבטיל ליקנו גם לפי מלבו"ר גם לפי מלבו"ר. דבלן ליקנו מטוס מפי מבטל כמתוכר ג"כ אלין דאלן

כין אלין בדרך מבטיל ליקנו מטוס. ובין כמרם דאלן אלין אל סרמ"ם מיקרי אל מבטל כמתוכר אל כמרם. כמתוכר ומטוס לגמרם שמא ירים אסור אל מבטל כ"ל

אלמו בגרילות אלין מולמה רק בגזר שמא כמבטל. לו לגמרם אם ירים מבטל כמתוכר אלין ירים לגרם לגרם דגרם שמא ירים כו'

מטוס שמא ירים כו אבל אם אלין ירים מ"ם לטוס לגרם ולפי"ל כתם דאסור מבטל כמתוכר אל מבטל כמתוכר ג"כ ולא גזרינן שמא ירים אל מבטל כמתוכר ולא אלין

דמבטלים מיאסר דכרי סרמ"ם ויש לגרם אלמו כרגילות אלין אלין גזרם מיאם שמא ירים אלין לגרם בכרגילות לגרם כן ולא לגרם בכרגילות אלין אלין מטוס ולגם אלין

דכרי ס"ם מבטל כמרם דגרילים כו' ומיון בכמטם כו' דגרילים בזם מבטל. גזרו אלין לגרם שמא ירים בכרגילות לגרם אם כו' ופ"ל כ' ומיון בכמטם דגרילים אלין אלין

ולא גזרינן שמא ירים אל מבטל (ופ"ם מבטל"ם ולא אסור מטוס דגר מבטל כמתוכר מוקף בין אלין מבטל כמתוכר אלין אלין. ולא אלין אלין אלין

מסוס לא פליג : (י) כדי לסכך על גביו • קשה הא הסכך הכשר רבה עליו וכן לר' בתשו' רשב"א סימן רי"ג אתין לאיסור בתחוקע הנסרים שלין בכן (*) מסמרות ברזל בסכך מעשה שמקבל טומאה כיון שהסכך כשר רבה עליו מו ולי הטעם כאן כיון שעמיד הסכך גדול בסמי' תר"ל לא"ה אם כן קשה למה התיר בסמוך לחבר כלונסות הסוכה במסמרות ברזל הטעם דלא לגיכפת לן בדבר המעמיד כמ"ש בסעיף מ' ורמ"א לא כת' שם מידי משמע דמודה בזה וכן בסמי' תר"ל מוכח שם דלא קפדי' בדבר המעמיד ול"ל דכאן מיירי שהסולם רחב ד"ט והוה סכך פסול דפוסל בתמלא בד"ט כדלקמן בסימן תר"ל וא"כ גם מ"ש רמ"א אח"ז כגון בסמל וכסא כו' מיירי נ"כ בכיולא בזה שהם לחבים ד"ט אלא דקשה הא אין סכך פסול פוסל בסי' תר"ל אח"כ לא נשאר שיעור הכשר סוכה כדאי' סימן תר"ל ס"ב : (יא) לחבר כלונסאות כו' • בב"י בשם ת"ה כתב בזה דלא קי"ל כאותו הי' בגמרא דאוסר בדבר המעמיד שמקבל טומאה ע"כ מותר בזה וא"כ ל"ע למה אסר רמ"א לגמרי סולם כדי להחזיק הסכך שהרי אינו אלא מעמיד כמ"ש [וצ"ל] דהנמת סולם אסור מפני הרואה שיבוא להרבות בסכך סולמות ויעשה מהם גוף הסכך וב"כ אין לחיים למעלה מן הסכך בחוץ וכ"ש לסכך עצמו שום כלי אפי' שבר כלי דהא שבר כלי הוא פסול לסכך כדאמרי' בגמרא ולא בבלאי כלים ואם כן הם מהם שמא יבקה ממנו בסכך : (יב) כל מיני אוכלין • בת"כ סדר שמיני מכל האוכל משמע אוכל המיוחד' פרט לאוכלי בהמה : (יג) מאכל בהמה • ב"י בשם תשו' הרא"ש נתן טעם אחר דיר אינו כאוכל רק עד ב"ט וזה אריך מאד : (יד) שממהרין לייבש . פי' תוך ז' ואחר היובש יפלו הענין : (טו) אפי' מן הצד • ודינו מבואר בסימן תרל"ב : (טז) וכל חבילה שאינה קשורה כו' . דבר זה אי' בגמרא מ"כ אבא הני ענייני דאורבי דיין שהתיר לאפי' מעדנים שלהן כשרה פירש"י מנגל כוכבא עשויה מערבות וגוללין אותו מהאיזו ושיו רחב ולמעלה קושרין לאפי' הענים בחבל קצר מ' ולאפי' מעדנים הוא קצר העליון ותרבי' והא לגיני מתתאי דלגד פיו הוא קלוע מ"כ אפא דשרי לאו מתיר לאפי' הכוס שהוא קלוע בו ומ"ל להסקיע הקליעה ומ"ר הוא בריש דר"י אפי' תימא דלא שרי לאו כל אחד שאינו עשוי לטלטלו לא שמיה אחד פי' כגון זה שמסתיר הקצר העליון אם אתה משלטלו הוא ניתק מאליו אתין לו עוד אלא פיו קלוע כמין גדיל לאחוז לא הגליים • ואפי' ף והרא"ש הביאו זה ולא אפקי הלכה כמאן ואסור לא הביא כלל לדין זה ותמה ב"י ע"ז וצ"ל לתרץ דדרך זה דקודם לזה לא תיתא מימרא שם דרם מרימר אני דיסוליתא דסילא מסכנין בהם והיינו הדין שקר הטור וכ"ש בסמוך מבילה אתין קושרין לוחם אלא למוכרם כו' ולפי הגראה דר"ם פליג על הך דמרימר דהא ק"ו הוא דבהך דר"ם ח"ל לטלטלו אם"ם מקרי הבילה ואסור לסיכוך כ"ם בהך דמרימר אתאסר לטלטלו דהא בשביל זה קושרו כדי שיוכל להמכר כ"ם דאסור אלא ודאי דר"ם פליג על הך דמרימר וע"כ לא הוצרכו הרי"ף והרא"ם למפסק כהך הוא דיין שבכר פסקו כמרימר וזה הטעם בעצמו שהטור לא הוצרך להבינה הך דרב הוא בריש דר"י דיין שבכר פסק דבהיתא שיש בו אבר לטלטלו אלא אתא"כ יתירו אפ"ם מוחר ק"ו בזה דא"ל אפילו לטלטלו דמוחר כ"ל נכון : (יז) והתירה כשרה • כ"כ הטור בשם הר"י מקרקיפא וכלה טעמו דהא דתן וכולן שהתירן כשרות אלא אתא לא התירו אפילה וסיכך בו דמהני התיר וא"ל לנעמע ממילא אמר הגיתן לייבש בלא שהתרה אהלה לא שני אח"כ בהתרה אלא צריך גם נעגוע ואח"כ מבינא הטור ר"ח דגם בזה שני בהתרה לאוד בהלכו וכולן משמע בכל גוונו שהגיאם של הסכך מהני האהלה והכניע הטור

*) נ"ל אין כאן ד' במסמרות וכ"ה בב"י

באר היטב

גדולות שאינן מוסדים לסכיכה אבל מקום אין מסכיכין בהם אבל נזרים שמא יבא אחת מקרים אבל ד"ט ועיי"ז : (ח) ס"ג • לאין מעמידים הסכך בדבר המקבל טומאה שמא יבא לבוא בו ואפ"ג מעמידין על כיסא אבנים פרום ולא אמרינן בהם בסכך בדבר המקבל טומאה דמותר לסמעיד בדבר המקבל טומאה ומה שכתב הטור דמותר לחבר

(כ"מ) : **כ** שרחבן ד' • מזלה שיבת גם כן ליסב בביתו עיין רים סימן תרכ"ו : **כא** משופין • ולין מעמלין מדרס כיון שלא יחדן לישיבה (לבוש) ולרך לומר דלא מייחדן כלל לתשמיש ע' מ"ם סס"ז : **כב** ונהגו • ובהג"מ כתוב דבסול הואיל ובזמן הזה מסככין בתיקון בנסרים שלין בהן ד' ליכא גזרה תקרה (ד"מ) ובשעת הדחק שלין להם כמה נסרך מסככין בנסרים לשילו יש בהן ד' (פ"נ וכ"מ בגמרא) והוא הדין בכל דבר האסור משום גזירה • והתם הב"ח הלכו"ם לף על פי שלין בהם גזירת תקרה שלין מסככין בהם בתיסם מכל מקום יש לחוש שיסרך כל כך שלא יהיו הנסמים יורדין בתוכה כמו שכתב הסמ"ק ולכן לין לסכך בהם ע"כ וכל שכן בשינדל"ן : **כג** להגין מפני החמה • ולא בשיל לענני סוכה ולא

יח פ וכן אסרו לסכך (יז) (יח) בנסרים (יח) **כ** שרחבן ארבעה (יט) • אפילו הפכן על צדן שאין בהם ארבעה ואם אין ברחבן ארבעה בשרים (כ) כ אפי' הם **כא** משופים שדומי' לכלים (כא) **כב** (יח) ל ונהגו שלא לסכך בהם כלל : **יט** (כב) מ פירם עליה סדין מפני החמה או תחתיה מפני הגשר נ כלומר שלא יהיו עלין וקסמין נושרין על שלחנו פסולה אבל אם לא פירם אלא לנאותה כשרה פ והוא שיהא בתוך ד' לסכך ע (ס) וי"א שסוכה שהיא מסוככת בהלכתה ויראה שמא יבא הסכך או ישרו העלין ותהיה חמתה מרובה מצלתה ופירם עליה סדין שלא תתייבש או תחתיה שלא ישרו העלין כיון שהסדין נורם שעל ידו צלתה מרובה מחמת פסולה אבל אם לא כוון בפרישת הסדין אלא **כג** להגין מפני החמה והעלין או לנאותה כשרה ובלבד שיהא בתוך ארבע לסכך

הטוב כדיעה הראשונה שהוא יותר מסתבר לפרש לשון המשנה . וכב"י יש כאן דברים המוסיפים במ"ש לפרש הדיעות שלאחר היא דעת הסמרדכי כו' ולדעתי יש ע"ש בדבריו ובלי"ל סברת הר"י מקרקשונא כתבה הר"ן בפ"ק דמגילה וסברת ר"ת בת"ל ליכא מ"ד כו' וזה"ל להלריך בזה כי כן מבואר למעיין שם :

(יח) שרחבן ד' • שדומין לתקרת הבית ומייסרן ממה יבא תחת תקרת הבית שדר בו כל השנה והחוה ולאי פסול דסוכה לאר לרמשנת ולא ביתו של כל ימות השנה כ"כ רש"י : (יט) אפילו הפכן כו' • הואיל ויש פסול ולאי הוא ליה בפסודין של מתכות ולא מהני ביה שום תיקון . ובלבוש כתב הואיל ויש פסול דאורייתא ל"ל בשום בתקרת הבית : (כ) אפילו הם משופין • שדומין לכלים • ופי' רש"י שלאוים לחשמיש • כתוב בלבוש יש מתמיהים והרי שם מקבלים טומאת מדרס וכל המקבל טומאה פסול לסכך ואי' שהם נסרים לוים עשויים למדרס מלאכת מדרס אלא עד שיתקנמה לדלישה לו שמיבה עליה לדלישה כו' עכ"ל ובקה הא גם כן תיקנם שברי הנסרים ולאמת אין בהתקנה לאוד וכל שכן במסבסה לאוד דמסבסה לא מהני בשב"ו דכלים אלא במידי דאוסב לעשות ממנו דבר שאין מאוסר מעשה כגון שורות של בע"ש ע"ם וגם מעשה לא מהני במידי דלריך עוד מעשה אלא שיקבעמה במקום מדרס דקודם לזה הוה מאוסר מעשה הקליעה ומלאכת הקבעה • ומינו בפ' כ"ו דכלים כל מקום שיש מסרון מלאכה אין מחסבה מטמאתה אלא עולבת והעשה דאע"ב דלא קבעה להשוה עולבת ראוים למרכב כדאיתא בב"ק פ' מרובה ואלו דאיכא לעשות בה מעשה בשיקבעמה במקום שלריך לה אחר כך כגון לעשות ממנה כסא או אחר דבר הוה מוכה בחתיתין טובה בפר"ב דכלים הנסרים שבמרכל שיגמן רע"ק מטמא ומכמים מטהרין אחין עשויות אלא שיהו המים מהלכין תחתיהם • ופירש המ"ם שעשה מהם לוח אחר והכלים יחבו שם וכ"כ בפרוך מטמא דוקא אחר כל המעשה שלריך לסם אז נקראו מקבלי טומאה • ואף לפירוש הר"ם דפירש שם שיגמן הייו שאסלן ושעלן ברסיטר זה לייר שאחר כך אין לעשות מעשה אלא לסיימם כך בתרכן ע"כ כתן דאיירי בשהם נסרים לא בטל מרחק ואלו מחוסרים מעשה קודם שיעשה מהם ליזה דבר אח"כ ואין כאן טומאת מדרס ויל"ל ממ"ם בתוספות פ"ק דסוכה דף מ' ד"ה מסגרתו כו' אף על גב דכל פטומי כלי עץ אין מקבל טומאה אפי' מדרבנן לא דמי לדף של מחתומין דהדשין לחבים ולחלו להגיע עליהם דבר גזרו עליהם דמי לבית קיבול כו' וא"כ כאן שייסה הנסרים ולוחים לתשמיש נמי בכלל זה והרי הם פסולים לסוכה כמ"ש התוס' שם דאפילו במקבל טומאה מדרבנן פסול לסוכה ול"ל דדף של מחתומים לחבים מפי ומוחים יותר לתשמיש מאלר נסרים אף שהם גם כן לאוים לתשמיש וזה לא מהני בכגון : (כא) ונהגו שלא לסכך בהם • כן כתב הטור בשם סמ"ק מעשה דלמת יבא לסכך בהם בקביעות בענין שלא יוכלו בשמים לירד שם ע"כ נהגו לכשות בזה ג"כ מעשה הסמ"ק שבכיסוי הקש בקל יכשה כיסוי עב מאד ודבר פשוט לבתיר במקום שאין מרבה לו אחר שנסי אינן מלוי מיכשה בקש רק ביזהר לעשות מיוחל מ"מ מלגלותה ושוב מלינו לקמן בפ' סיכן בר"י בר חלבי כשהגיע חמה למרגלותיו עמד ופרס סדין ופירש בשם ר"ת מפני החמה הייו שמייבשה לא הסכך ומתוך כך היה נעשה חמתה מרובה וכן תחתיה מפני הגשר ולא היו עלין נוטרין היה חמתה מרובה והסדין מונען מליפול וכיון שהסדין נוחה שעל ידו לאלתה מרובה פסול • והכה לאוי לנו לייסב מרוח רש"י מגמרות עיילות שהקשו התוספות עליו • והב"י בשם המרדכי כתב לתרץ פירש רש"י דשעמת דלהגן הוא לוחך החדש ול"ד לגלותה דהוא טוחך סוכה וכבל תגב סוכה וזה מספיק לתרץ קושית התוס' ולא הגיה • ומלאה לפירוש רש"י ל"ק מהיא דר"י בר חלבי דשם היה נראה לעין כל שעשה כן בשביל החמה כי הגיע למרגלותיו של ר"ח ומתני' דקמא לא מייירי מזה אלא שפורס סדין שלא תגיע החמה אליו • וכזה מתוכן גם קושית לאשונה דשאני לגלותה שבכל ראוין שעושין בשביל הגוי כי דבר זה תלוי בראות עין של כל אדם כראיתה בשובדת דמיימין שבדים דרב אחי מגבל כתונת שלו לגיים בפ"ק דף י' • ומזה ק"ל על פיר"ח דהקשה על רש"י מ"ם מלגלותו ולאי יש חילוק הזה שחמרו לגלותה בכל ראוים שלין עושים כדי לראוים שלין עושים לסוכה אלא דר"ת מפרש גם מתניתין דסכה שבבר הגיע חמה לסוכה ומעלה דגם בזה הכל ראוים שעושה כן בשביל החמה ולא נמלא ר"ח על רש"י אלא בזה דלרש"י אין היתר אלא אם כן הגיע החמה לתוך הסוכה לגופו של אדם היושב בה אבל אם הגיע לסוכה ולא לגוף האדם אסור לרש"י ולר"ת מותר כיון שעל כל מיים הגיע החמה לתוך הסוכה אלא דמיים שבחלו לגוף האדם אסור לרש"י ולר"ת מותר ולא הגיע לגוף האדם אלא לגוף הסוכה אלא דלר"ת אסור ולרש"י מותר ולא הגיע לגוף הסוכה אלא לגוף האדם אלא לגוף הסוכה אלא לגוף האדם אלא לגוף הסוכה אלא לגוף האדם אלא

דס"ל בס"ק דסוכה סוכה הוא זכר לענני כבוד שהיה מקיף לישראל במדבר ולמה לו סכוך הסוכה מכח מאמר שאין לך כל שבט שלא העמיד שופט · ומזה תקשה לך למה לא העמיד שבט שמעון שופט ע"כ משום הזנות · והעונש היה גלותו הזנות שנאסר מפני ענני כבוד בלותו פעם שהיה הזנות כדפירש"י בפרשת בלק שנקללו ענני כבוד משבט שמעון שחטאלו דכתיב והוקע לוחוס נגד השמש ממילא נסתלק מהם קדושת ענני כבוד ולא יצאו בסוכות · כן הוא בהכשר סוכה שלא יהיה מריחת סדין כלילו מאסר הסכך הכשר כדאיתא שם הרבה פעמים שהפסול עושה לכשר כמאן דליתיה וכלילו יוצא חוץ לסוכה וזהו הפסול בסוכה מליבא דכ"מ ממילא בשבת אסור לעשות וי"ל בקש לדעת אימתי מותר וכשהגיע חמה לתוך הסוכה בזה יש סברת לבלן ולכלן כמ"ש דזהו מחלוקת בין רש"י לר"ת רמז לו בזה שיעשה כמנהג בני ישראל וזקה רמז לו במ"ש כל שבט שהעמיד נביא וזהו ע"ל שמלינו בפסחים ר"ש אלו דברים שהיה פסק אם דומה שבת אתמו להלל ר' שבת ולא הבית שכין מע"ש מהו אתר להו הלכה זו שמעתי וסכחתי אלא הגם לפס לישראל אם אינם נגילים הם בני נגילים לאמר מי שפסחו אלה אתחו בלמרו כו' לאה מעשה ונזכר הלכה אמר כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון ע"כ אתר ר"ת כאן שכל שבט העמיד נביא ממילא הם כולם בני נגילים וע"כ הגיה הדבר אל המנהג שראה ר' יוחנן מזהיר ואתר שבט יהודה ובנימין העמידו מלכים ע"פ הנבואה שמואל תיקן בזה (אלא תקשה) אלא יקשה ר' יוחנן שראה לעשמיס מוהגים איסור ולעשמיס איתר וא"כ ע"כ מד מייוסיו שקר ואיזלך תאמר בני נגילים הם לזה תי' הגם ע"ש בס"ק דיבמות אם"ש אלו מעכרין וא"ו משמאין אלו ואלו דברי אלהים חיים · כן הוכיח דבר זה שמואל עם שי מעשים סותרים ז"ל"ר כי המליך את שאול תחלה וכל הפוסקים לו גדולה פוסקים לו ולדורותיו אחריו ואח"כ המליך את דוד ופסקה מלכות שאול והרי מלינו בזה כמה לא אלי ולא מרגיש נבראל דמרים סיעי' שאול בת' ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו · אלא ע"כ שאין לנו להרהר אחר מעשה הש"י וכל דרכיו אמת אע"פ שראה בפוסחת הש"ל כן במנהגן של ישראל כולן אמת ממלא לפי האומרים בפוסק שהיא פסולה ממילא אסור לעשות כן בשבת דיש כאן מקיבות אוכל ולדאת המכשירים בסוכה דלא הוה אוכל ממילא מותר לעשות כן בשבת · וכשהגיע חמה לרגלין אלא מותר לכ"ע בפוסק ממילא מותר לעשות כן בשבת ע"כ רצה ר"י לדעת מה יאמר ר"ת בזה וכ"ת הפסיל בנדיו לאמוריו ויצא כי אילו היה יוצא היה ראתה שאומר בפי' שמותר לעשות כן בשבת אאין אוכל ובטל לגבים והוא לא רצה לומר מה שלא שמע מרבו וע"ז שיש שיר לא הפסלינו בדברים אלא שלא אמר דבר שלא שמע מרבו פי' שלא כוון ר"ת על הפלגה בעלמא אלא לאוכלות ע"י הפלגה שלא רצה לומר פי' מה שלא שמע מרבו ומצינו למדים כיון שמותר לעשות כן בשבת אלד הדין הוא מותר גם בסוכה מצלת שיר הביאתו התוס' ראיה דברי ר"ת לענין סוכה אף לפי המסקנא · דברים אלו נראים נכונים בס"ד : (בג) ומיהו לכתחלה וכו' · פי' שראתן הכל שהגיע חמה למקום שהוא יושב וכ"מ קודם לזה :

תרל (א) כשרים לדפנות · דמשמעות הכתוב דסכות תעשה בלשון מענה קלי אשכך דוקא דדפנות לא מיקרי סוכה כשאינו של סכוך זה שלא בשעת הדחק ולא נקרא בלשון סוכה דהיינו סכוך אחר שהוא בסכות תעבו · אבל קרא בלשון אחר ושעשיה קלי דזה מיקרי ג' דפנות דשרינן כו' ור"ל שפר"ן כתב שנרגין ליזכר שלא יהיה בכל קרעות בסוכה שפתים רבשרין ובסוכה שפשוי כמבני מדי ד' פס ד' שיהא הוי מחילה כיון דהיינו דשרינן

ד ד ס בס"ה דברים אמורים בעושה סוכתו במקום שאין דופן אמצעי כנגדה אבל העושה סוכתו באמצע החצר רחוק מדפנות החצר אע"פ שאין לה אלא שתי דפנות זו כנגד זו די לה בתיקון המתיר בשני דפנות העשויות כמין נ"ם :

ח · כשהכשירו בשתי דפנות העשויות כמין נ"ם בטפח וצורת פתח אפילו אם יש בשתי הדפנות פתחים הרבה שאין בהם צורת פתח שכשת צרף (ו) כל ה (ך) הפרוץ יהיה ו מרובה על העומד כשרה (רק מלא יהיו הפתחים ז (ה) בקרעות כי המחיצות מרוכין לרוחות מחוברים כמין נ"ם)(ר"ן) ובלבד שלא יהא בהם פירצה יתירה על י' אמות ואם יש בו צורת פתח אפי' ביתר מעשר כ ולהרמב"ם אפילו יש לה צורת פתח אם יש לה פרצה יותר מעשר פסולה אלא א"כ עומד מרובה על הפרוץ : כגון ונתנו מכבוי לעשות מחיצות (ו) מלאות כי אין הכל בקיאין בדין המחיצות (כל כו) ומי שאין לו כדי נתנו למחיצות עדיף לו לעשות ג' מחיצות מלאות מד' שאינן מלאות (מהרי"ל) :

ו ח ל נעץ ד' קונדסין בין באמצע הגג מ בין על שפת הגג וסיכך על גבן פסולה נ ויש מכשירין בנעץ על שפת הגג משום דאמרינן (ז) (ו) נוד אסיק מחיצתא :

ז ט סיכך על גבי ס מבוי שיש לו לחי ע (פירוש עין כעין מעוד) או על גבי פ באר (ח) שיש לו ►פסין (פירוש קרסי עץ מכוכות הנתר לעשות רשות היחיד) הרי זה סוכה כשרה לאותו שבת שבתוך הגג בלבד מתוך שלחי זה ופסין אלו מחיצות לענין שבת נחשוב אותם כמחיצות לענין סוכה (ר) ואין לסתור מלא :

ח (מ) פ סיכך על גבי (מ) אכסדרה נ שיש לה ►פציטין בין שהיו נראים מבפנים ואין נראין מבחוץ בין שהיו נראין מבחוץ ואין נראין יא מבפנים כשרה לא היו לה ►פציטין ק פסולה ר מפני שהיא סוכה העשויה כמבוי שהרי אין לה אלא ב' צידי האכסדרה ואמצע האכסדרה אין בו כותל ושכנגדו אין לו ►פציטין (פיס סיום לחי ומחוה) (כל זה כולו לשון הרמב"ם אבל יב מחיצה פולגין ולכן אין לעשות סוכה בכה"ג) :

הגהות

ס ר"ן מסיק דאמרי' בגמ' סס ד' כרוי' סס כ בס"ם מס' סוכה ל' כדיוק ד' פ בעיין אלא מעשה כגון סרי"ף ולאוסרת כרבנן ולהיכא דיש נתנן וכ"כ מהי מעודי יד' יעשים וסרה"ם נ"ב סרי"ת מלון לפי גירסתו אלא גרים גיאות וסרמב"ם וכן כ' מעור בחסם פ מיסרת דרכא סס ע נס זו י"ם דרכא סס ק נס זו י"ם מעובדת דרב בסמ ק כרבא סס ר' ר' הרמב"ם כפי פירוש סס בגמ' בס"ם פ"ם :

עטרת זקנים

(ר) ואין לתתיר כו' · חלבוש לא סייחי הך חנ"ה :

יד אפרים

מעמת המלחת דסרי"ן לפיפוח דבסס ד' פ"ל נס"ם דבנת נס"ם מתכב דוגן של ידי פסס מסת מיעור לחוי ולכן מעור מכני לי מוקי נים בשנות מנ' מפלי ניסת ומפלי ניסת מסא"ם בעסת מוקם לף לי מוקי נים כי מלמי לא מסני כיון דס"ם לין דוגן מעסה כ"ל על ידי לגוד ולגוד לקשטיל בנת נס"ם ונלפי"ר (הרמב"ם ס"ל דגם בסס ד' לין מוציל לגות עליו מכיונס דוגן עד מיעסה ג"כ נס"ם לף לי מוקי פסס בסגין מסת לגוד מכני כרוגות לין מסין לגן מוציל כיון לגוס וגם בגוד ומגם בחלים מסקל ומפ"ם פסב לפנים יוסר מיר"ר דגי"ן לריך לפוסיק ג"כ מלת לגות ולעסר דמיר בעסה בגוד בסת ומסס מרין בפנימיות כדת מרמב"ם ומסל"ל לף מוכיר בדברין נס"ם כלל ונם לפס מעיל בפנים בשלגת זו דהרמב"ם (ומסס"ם מבאר דעיקר כדפס לפנים) לגן לריך ונם קפס לפס מיס בנ"ם סמרי כדבר גדול בלס יס שלגס יוסר מעבר מלגת בשלגת דוקמן ומגלס מעת מנ"ל לעבר דכל יוסר מסלגס מסיס ביס לדוגן אלף לפרמב"ם מעבר לריך לגות

לגות מעמת מכל מקום לס מוא יוסר מבלגס כגון מפסוקס רמבס אבנס מאחר שביות מסס בגלגי עוד שלגס לף מסיל ליס לגות מעמת דלון לגות מעמת מוקשל כשלגס לגות מרבנס כמ"ם מנגבות מיעוגרים מ' סוכס מכיון לגמי בס"ם בלמי זס מעמת מ' מיס מיעור לגמי מ' מיס מיעור לגמי מ' לף מרגס מ' מיס מיעור לגמי מ' לף מרגס מ' מיס מיעור לגמי מ' לף מרגס

לריך סס ד' ומ"מ כאן לי בפלימין דכיון ס"ס פלימין אמרינן סי תקרה יורד וסותס כלומר סי תקרה של האכסדרה סהוא הקרוי סיס לאכסדרה יורד וסותס נמלא סוה לסוכה דוסן ג' אבל בלא פלימה לא אמרינן יורד וסותס כ"פ ה' המגיד לדברי הרמב"ם אלו ופלימין אלו לף על פי שאינם נראים בסוכה אלא לעומד חוצה מ"מ מוטילים הלא הפלימין אינם לאמלית הסוכה רק מע"י אלו אומרים סי תקרה כל אכסדרה יורד וסותס • ועל זה כתב רמ"א שאחרים מולקים דסיינו רש"י ותוספות ואחר"י מפרקים שאין כותבים לאכסדרה לגד הסוכה אלא כותבי הבית לוקח לגרף לסוכה ושיין בסור שיטה שלהם ולדידהו יש הרבה פלימין לאכסדרה סחוח מג' בין כל ה' הווין הפלימין מחילות לסוכה וא"ל אז לומר סי תקרה יורד וסותס על זה כ' רמ"א שאין לעשות הסוכה בבה"ג ולומר דסי תקרה יורד וסותס מהני במקום הדוחק הג' • וכתוב בלבוש שבדיעבד כשר בזה :

ולא ראיתי להאריך כאן בסי' דברי הכוור על סי' שיעת התוספות אלא דא"ל נלמוד דין אחד מסי' שלהם דסיינו כמי שרולה לעשות סוכה בבית שלו ולפרוץ הגג למעלה כמו שנוהגים וכותלי הבית יהיו כותלי הסוכה דסיינו שרולה לעשות הסוכה בזוית של כותל מזרח וכותל דרום ויש קורה אחת מונחת כל הארכה למעלה כנגדו באורך הבית סמוך לאותן זויות ותהיה הסוכה באותו חלק הזוית עד הקורה נמלא שאין לסוכה מחילות רק שיש של הבית וצלישית אין לה רק שהקורה שלמעלה אמרי' יורד וסותס עד למטה ויהיה לה ג' מחילות דדי בזה רק שיש שי קנים תחת הקורה אחד אצל כותל הבית ואחד במקום סיום מחילה הג' דסיינו במקום שכלה הארכ של הסוכה ונעשה קנים אלו כדי שיהיה כל"ח בדופן הג' מחמת החקרה שעל שי הקנים שהרי אין כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת סי תקרה יורד וסותס וע"כ צריך לוכת הפחת דע"כ לא מצרכי' פלימין לשיטת הטור אלא בסוכה סמוך לאכסדרה דלא אמרינן תקרת האכסדרה יורד וסותס במקום מחילה ג' דמחילות האכסדרה נעשים להסחמוס בתוכה ולא מוקה לסס כדאמרי' בגמרא זה משא"כ כאן במחילות הבית והסוכה בבית ודאי אמרינן סי תקרה יורד וסותס במקום מחילה ג' • והא דלא אמרינן בסוכה דעלמא סי תקרה יורד וסותס ולא די בב' ממילות לחוד דהסס התקרה אינה אלא של סוכה ולא הוה קביעות ע"כ אין לומר יורד וסותס כמ"ס הר"ן בזה אבל כאן הוה הקורה קביעות דהא לצורך הבית עשויה ומונחת שם ע"כ שפיר י"ל סי תקרה יורד וסותס במקום מחילה ג' כיון שיש שם גם ל"ה כמ"ש • עיין במקור הדין בשיטת הטור והמלא שאין שקפוק כמ"ש : (י) **רק שהוא בתוך** ג' • דאם יש שם ג' פסול כדלקמן סימן תרל"ב דאויר פוסל בג' אפילו בסכך עלמו כ"ש כאן דהסכך גבוה ממנו ואנו רואין כאילו הסכך שוה עם המחילה : (יא) **זמנין דמגתקי** • כ"כ הטור בשם הר"פ • וק"ל ממ"ש בסי"א שיקשור שם בהמה ממחת הקנים : (יג) **ובלבד שלא ידע** • דאילו ידע הוה קביעות וכנין קבע לאסור כי"ט • ומה"ש בדופן הביעות כיון דיש הכסר סוכה כבר לא מקרי הו בנין : (יד) **הסומך סוכתו כו'** • זו היא מתנה הסומך סוכתו בכלבי המטה כשרה ריי"ל אם אינה יכולה לעמוד בפני עלמה פסולה מאי טעמא דר"י פליגי בה ל"ז ורבי אבא בר ממל חד אמר מפני שאין לה קבע וחד אמר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה אמר אביי לא שנו אלא סמך אבל סיכך ע"ג המטה כשרה • ופי' דבר זה בטור כלשון הש"ע אמר דלפי הגראה המיירי במטה שיש גרתשה סביב לה למעלה דפנות דהיינו בקורין לוחו"ן בל"ח הימ"ל בע"ש ועיקר המיוק בין ריבא לפיסא בל' הטור הוא בזה דבתרוייהו עושה מחילות הסוכה מהדפנות של המטה אזכלנו והתנא קולא אוהב כרעיים ומלמעלה עושה הסכך וקרקע המטה היא קרקע הסוכה אלא דבריבא הסכך נסמך על הדפנות אלו עלמם ואם יעמדו הדפנות של המטה יפול הסכך ע"כ פסול לגי"ש מטעם שאין לה קבע פירוש שמקרקע המטה עד הסכך אין שם י"מ ולאי"ך מ"ד מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה המטה יפול הסכך ע"כ פסול לגי"ש מטעם שאין לה קבע פירוש שמקרקע המטה עד הסכך אין שם י"מ ולאי"ך מ"ד מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה לבל בסיכך מיירי שאע"פ שהסכך הוא גם כן על דפנות המטה אלא שלא נסמך עליהם אלא נעץ קונדסיס בארץ ועליהם הניח הסכך כשרה אע"פ שגם אין מקרקע המטה י' טפחים להסכך מ"מ כשר כיון שאם תגטל המטה עדיין הסכך עומד וקרקע עולה תהיה קרקע הסוכה לא איכפת לן במה שמעמיד אויר הסוכה במטה • וכתב הרא"ש דר"י אתי לפרש דברי ת"ק ואינו חולק כי אין סברא שהת"ק יכשיר בשמות מ' טפחים דדירה סרומה היא ומ"ל קי"ל כר"י • והקשה עוד לא"ל מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה אם סיכך על גבי חומת אבנים תהיה פסולה אחילו והעמיד הסכך בדבר אין נידון מן הארץ • וכר"ן יש תירוץ על זה דטעם הפוסל בעמיד בדבר המקבל טומאה משום גזירה שמא יבא לסכך בו כיון שאתה מתיר להעמיד הסכך בו מ"ה בחומת אבנים אין שייך זה דאין רגילים לסכך באבנים • ופסק הרא"ש כמ"ר מאי שאין לה קבע ואין חילוק רק בין יש י' טפחים מהמטה לסכך אי לא ולא איכפת לן בעמיד בדבר המקבל טומאה אם מ"ם סימן תרכ"ה ס"ח בדין הגמת סולם :

לדבר המעמיד וע' מ"ם סימן תרכ"ה ס"ח בדין הגמת סולם :

תרלא (א) **מחמתה משהו כשרה** • פירוש אפילו ליכב תחת אותו חלק שממתה מגובה • ולים ממחיצין שמביא רמ"א אם סוכה גדולה היינו

שערי תשובה

נתגלל בתוכה לסוכות דגם בסוכה גדולה סדין בן ותמה עליו מדברי ה תוס' ס"ס : (י) בש"ע ס"כ אין כאן כו' ושיין בסנו"ו ת"ש סי' ל"ה דהכבר סוכה אחי' דופן מ' אין לסמוה מסדיגים אם לא איתקרוב במחיצות קנים אחות מחבלים ואפשר דגם הס"ו לא קאמר אלא בדופן דביעי אין לסקפיד כמרס

כיון דמדינא מני בג' וכן נראה מלבוש ס"ס :

באר היטב

סג' מחמת שקקרב שבל שני הקנים אסרי אין כאן מחילה ג' ממש אלא מחמת שי הקנים ע"כ אסור לגרף לסוכה • אפילו שוחרת בנים שאין שם רוח אינם מחילה מגן אברהם ושיין בכלבו"ם ת"כ סימן ת"ן בשורש קנים לכבוד סוכה בדמתחים עשות מחיריון דקנים שהיתה סוכת מזיגה פוחה אלא שהיה נקוים בתור מוקף מחילות נטוחות עיין שם • ושיין סימן ר"ס ס"ו : (יא) בשמה • ולריך שחפה מחמתם לחמלה לו שחפה נגוה כ"כ אלא שחמות ותפול חלים נגוה יל"ר • ואם יש חלל בין רגליה נגוה מג' לריך לגודרו ב"ה וכתב סמגן אברהם בס"ק ל"ד דאם אמר שסוכה סמוך אל לאחר שחלק אין זה פוסל אותו

תרלא (א) שיש • ושפרת וקנים בשם ב"ה פוסל בין בנוה מלמעלה ושיין יד אפרן : (ב) מחמירין • סיינו אלא לגבב בלאחו חלק שחמתו מרובה אבל לאחר שחלק אין זה פוסל אותו

פט ג

פט ס היו דפנותיה גבוהים שבעה ומשהו והעמידם בפחות משלשה סמוך לארץ כשרה אפילו הגג גבוה הרבה ובלבד שיהא מכוון כנגדו ואפילו אינו מכוון ממש (י) ס רק שהוא בתוך שלשה כנגדו כשרה ואם אינו גבוה אלא עשרה טפחים ס אפילו אין בדופן אלא ארבע ושני משהויין כשרה שמעמידה באמצע ואמרינן לבוד למעלה ולמטה והשוב כסתום ג היו הדפנות גבוהות מן הארץ יג שלשה טפחים פסולה :

יד ג העושה סוכתו בין האילנות והאילנות דפנות לה ד אם היו **טו** חזקים או שקשר אותם וחיזק אותם עד שלא תהא **טז** (י) הרוח מצויה מנידה אותם תמיד ומילא בין "האמירי' (פי' פנפיס) בתבן ובקש כדי שלא תניד אותם הרוח וקשר אותם הרי זו כשרה (יא) ס על כן אין נכון לעשות כל המחיצות מיריעות של פשתן בלא קנים אע"פ שקשרן בטוב (יא) זימנין דמיגתקי ולאו אדעתיה והוה ליה מחיצה שאינו יכולה לעמוד בפני רוח מצויה והרוצה לעשות בסדיני' טוב שיארוג (יב) במחיצות יז קנים בפחות משלשה :

יא ו עושים מחיצה מבעלי חיים **יח** שיקשור שם (יא) בהמה לדופן :

יב ז יכול לעשות מחבירו דופן לסוכה להכשירה ואפי' **בי"ט** (יג) **ובלבד יט שלא ידע אותו שהועמד שם שבשביל מחיצה הועמד שם אבל בחול אפי' אם הוא יודע שפיר דמי** : הגה ואפילו ביום טוב אינו אסור אלא נאותן ג' דפנות המתיריים הסוכה אבל בדופן רביעית מרי (הגנת הרא"ש ד' והמגיד פ"ד דסוכה) וע"ל סימן תס"ב סעיף ה' :

יג (יד) ח **הסומך סוכתו על כרעי** (יב) **המטה והכרעיים הם מחיצות אם יש בה גובה עשרה טפחים מן המטה לסכך כשרה ואם לאו פסולה ואם סמך הסכך על עמודים והכרעיי' הם דפנות כ אפי' אין גובה עשרה מהמטה עד הסכך כשרה כיון שיש י"ט מהארץ עד הסכך :**

לגוזלי שבידה ולא לגבאלי • ולא כ' דפנות כמין ג"ס וכשלישי פלימין בולטין מפח מהני ומיהו מסמע ברא"ש דבעי' נמי ל"ה • וכתב הב"ח דהיינו דוקא בגראה מבחוץ ושוה מבפנים אבל גראה בפנים ושוה בחוץ לא כמי ל"ה ואינו מוכרח ע"ש כי קלרתי : **יג** ג"ט **פסולה** • שבגדיים בוקעין המתיו :

יד העושה סוכתו כו' • ולא סמכה ע"ג האילן דאל"כ אין עליון לה בי"ש כמ"ש סי' תרכ"ח ס"ג ושמ"ש שם דלא כב"ח אבל סמך הסכך על גבי בהמה פסולה מפני שאילנה קבע כמ"ש סי"ח ושיין בתוספות : **טו חזקים** • משמע קלת בחו' דאם רוב הדופן מן החזק כשרה עפ"ה : **טז הרוח מצויה** • אפילו שומדת בבית שאין שם רוח אינה מחילה עמ"ש סימן שמ"ו : **יח קנים** • בפחות מג' וח"כ לא שהרוח מגשמת היציעות מ"מ נשאלו מחילות בקנים (ב"ח) ולפי זה מ"ש ס"ח אם עשו רק ג' דפנות לא מהני מהני קנים בלא יציעות עיין שם : **יח שיקשור** • ולריך שתהא מתוחה למעלה לו שתהא גבוה כ"כ אלא אם תמות ותפול הויה גבוה י' • ואם יש חלל בין רגלים גבוה מג' לריך לגודרו (מ"ל) ומאור ובספר ירמיה כתב דלא מייסינן למיתה לסתם מסמה פ"ג דביסין וע' בגמרא ותוס' : **יט שלא ידע** • דאז הוי כמחילה הטשויה בשוגג אבל בהמה הוי כעין בעמלת ואסור להעמידה בי"ט לדופן ג' וכ"כ רי"ו : **כ אפי' אין גובה** • מידי דהוה אמכנים מטתו בסוכה דמותר ליטב עליה אע"פ שאין גבוה י' מן המטה לסכך :

הכוכבים

ס כרעי' שם ס"ו ס מבגם שם י"ו ל מיפרת דאכיפי שם כ' ס בשבגם ס מבגם שם כ"ו ד לוקומתא דגמ' שם ס סיר בשם ס"ר פרק ו דמנ"ם כפ"ר ושיר מסמ דלייגיגי לפיל בפי' שם"כ ס"ס ז גם זו שם ס מבגם שם כ"ל וכרבי יסודם ובלוקי' דאבי' ובדמשרש ביינו' הרי"ף ובהרא"ם ובסגן שיר פרא"ם שגראם דר' יסודם לפרוכו דברי ס"ק אמת ולוכת סבא מגומת ל מבי ריייקון בגגם דסוכם כ"ב מ מבגם שם כ מימגל דר' יוחנן י"ע ובפי' פרא"ם שם :

עטרת זקנים

(ח) על כן אין נכון לעשות כל מחיצות מיריעות של פשתן ואל יתלה בסוכת ירועות שעמנו אא"כ הם גבוהין שלא יוכל לינגע בהן (מהרי"ו וכן כתוב באגודה (פ"ק דסוכה) :

תרלא (א) אם הסמתה וצלתה שוין לסמה בשרה • וכן כתב הטור אבל בעל העיטור כתב בהיפך שאם למעלה שוין כשרה שאז למטה ודאי צלתה מרובה מחמתה לפי שהחמה מועטת :

תרלא א הכוכבים • על לילה (כ"מ ורמ"ס): **ב** כמין בית • ולכוס מוסל כשלין המטר יכול לירד כה וכ"ם סכ"ח: **ג לא נעשה בשבילם** • כין שסיח מחילה שלימה וכין שסיח מחילה על ידי לבוד עיין סימן תר"ל ס"ח: **ד** אף על פי שעשה דופן וכו' • כלומר שסיחו לה חינו אלא ז' כונתו להשמטת כולל הסוכה ולא עשה אלא כחיקון חכמים מה שלין כן כשעשה יתר על ז' לא נילה דעתו וכו': **ה** ונתן הכשר ערב • ולא חינו מתן רלתי הכשר על הפסול ניטל לאדון והלכך הוה ליה הכשר מרובה (רש"י): **ו** מעזיבה • אם היה כבר המעזיבה אין להחיר להסיר המעזיבה ולחר כך לפקפק לו ליטול לחד עיין סימן תרכ"ט סעיף י"ח ובבית יוסף והט"ש לא ע"ש: **ח** ויש מי וכו' • זהו דעת הרמב"ם ומשמע בהדיא שם דדוקא במפקפק בשי מיטיו מחוחים מד' דלם יהיו לחבים ד' הרלוחה ביסב מחחיקן יסבור שמוחר לסבך בהן ויסב גם כן חחת הבית וחם דקלחר בגמרא דבשלה חקרה הבית היינו כשלין לחבים ד' דמפני הרלוחה ליכא לגזרה דהרלוחה סגור שסבכן מחחלה לבם סוכה לך מלחסור משום חולמ"הם דומיא חחת חקרת הבית ולבן בשחוא מפקפק שרי ושיין בכ"ן: אבל כשחוסל לחד מבנחיים לחיטו בים בהן ד' שרי דהרלוחה ילחה שהולכך לחת (*) פסול בנחיים ולא יבא ליבב חחת חקרת הבית וכ"מ בגמרא דקחמר לי משום חולמ"הם בחדא שרי ולי משום גזירת חקרה בחוסל לחד מבנחיים שרי • חחמע דבשיכה דליכא גזירת חקרה אלא משום חעשה כו' בחפקפק נמי שרי וכ"מ ברמב"ם בע"ל בכוך לדעתו: **ט פסולה** • דשפיטי חבליס לחו בחבליס דמי • וע"ל אם יש בסחות מג' סמוך לענה לחב פחח שרי כמו שכחבתי סימן שמ"ו ס"ח דלבוד דלחוייחת הוא: **י בגובה י"ט** • לחשוקי חם הוא ז' חל ז' למטה מי' וכנוסה י' חינו לחבה ז' חל ז' פסולה ומודדין הי' ביומר ולא בחלכסון:

*) נ"ל פסל סכותל

ג דרך הסיכוך להיות קל כדי שיראו ממנו (ב) **א** הכוכבים • הגדולים היותה • **מעובה ב** כמין בית (ג) אע"פ שאין הכוכבים נראים מתוכה (ג) בשרה:

ד (ג) • היה כיסוי דק מאד שיש בה אויר תרבה אלא שאין נ"ט במקום א' ובין הכל צלתה מרובה מחמתה בשרה: **ה** • היה הסיכוך "מרובלל (פי' מגולגל) והוא הסיכוך שהיה מקצתו למעלה ומקצתו למטה בשרה • ובלבד שלא יהיה בין העולה והיורד ג' טפחים • ואם היה ברוחב זה העולה (ג) (ד) טפח או יותר אע"פ שהוא גבוה מג' טפחים רואין אותו כאילו ירד למטה ונגע בשפת זה היורד והוא שיהיה מכוון בנגד שפת היורד: פנס דסיינ שיש בחוליר סנין סחחתון ספח מרחלי לסוריד הטלינון ולח בטרס לפי' מחחה מרובה מיסח לגל מרובה (ד) כסחחתה בחמלע (ה) כרקיע (ר"ן סרק חיסן ובית יוסף בשם הרמב"ם): **ו** • קנים היוצאים לאחורי הסוכה כגון שאחורי דופן אמצעי בולטים קנים מן הסכך ויש בהם הכשר סוכה וצלתן מרובה מחמתן וג' דפנות כשרה אע"פ שהדופן האמצעי ג' לא נעשה בשבילם אלא בשביל עיקר הסוכה שהוא לפנים ממנו:

ז • וכן הקנים הבולטים מן הסכך לצד הפרוץ ודופן אחר נמשך עמהם **ד** (ה) ג' אע"פ שעשה דופן על (ו) הצדדין יתר על ז' והוה לן למימר הרי גלה דעתו לעשות כל הסוכה בדפנות ארוכות ודופן אחר שנמשך עם הקנים של סכך אינו מן הסוכה אלא בפני עצמו עומד ונמצא שאין לו אלא דופן א' שהוא הדופן הנמשך אפילו הכי כשרה:

ח • סכבה בשפודין שהם פסולין לסכך בהם ואין בהם ד' ואין מהם ארבעה במקום אחד והניח בין שפוד לשפוד כמלא שפוד ונתן שם סכך כשר פסול (ו) • שאי אפשר (ו) לצמצם שימלא כל האויר מסכך כשר ונמצא הפסול מרובה • אבל אם העדיף סכך הכשר מעט על הפסול • או אם היה הפסול נתון שתי **ח** ונתן הכשר (ח) ערב או איפכא כשר שאז מתמלא כל האויר מסכך כשר: (וזהקה (ז) בסוכה גדולה אבל בסוכה קטנה צריך לשיח מן הספודים סחות מג' בחקום אחר): (בית יוסף ומגן אברהם)

ט • בית הסקורה בנסרים שאין עליהם **ו** "מעזיבה (פי' טיח ולרוחות שחמיטון עליהם) (ח) ובא (ט) להכשירו לשם סוכה די בזה שיסיר כל הסמסרים לשם עשיית סוכה (י) או שיטול מבין שני נסרים אחד ויתן סכך כשר בסקומה וכולה כשרה • אפי' הנסרים **ז** רחבים ארבעה **ח** (ט) ק ויש מי (י) שאומר שצריך שלא יהיו הנסרים רחבים ארבעה:

י • סוכה שאין לה גג כגון שהיו ראשי הדפנות דבוקות זו בזו (י) כמין צריף או שסמך ראש הדופן של סוכה לכותל **ט** פסולה • ואם היה לה גג אפילו טפח או שהגביה הדופן הסמוך לכותל מן הקרקע טפח הרי זו כשרה: פנס דיש לחומרים מסמסת (יא) לא חכיס לחיר לק מן הדופן לו הסכך (סרא"ם בשם ר"י ורמב"ם פ"ד) ולריך שיסיס בם ז' טפחים של ז' **י** (יב) בגובה (יא) ז' טפחים (חור) גם לריך שיהיו הדפנות לאחר שסם נגובים עשרה שבועות מדבר ממסכיון בשם דפח סם הם הסכך (ר"ן סס"ק דסוכה) ולפי כל הדפנות מדבר ממסכיון בשם מחחר ליגן לפילו חחת הדפנות (פ"ם בפירוש רבינו ירוחם ל"ח ח"ת):

יא • הכוכבים הגדולים (ב) הכוכבים הגדולים • כמין בית בשרה, ואמר ג"י למה הזכיר גילוי שמש וע"כ כתב לחודי ולחודי מד שיעורא • ובחנם דמק בזה דולמי גילוי שמש גרלים ביותר ולסוף נקט תרוייהו דלכתחלה לריך שיהלו לחפילו כוכבי לילה וכדישבד מרי חפ"ו חם לא יהלו גילוי שמש מדחקן משוכה כמין בית בשרה: (ג) **שאם** או יותר • שאם משוב לסיות לחוסל ולמריגן מכוב למי כדמסיק רוחק לחוחו כו': (ד) **כשהחמה באמצע הרקיע** • קשה לי למה לחריגן בגמרא דלמחוחל חנא כמחני' חלחי דסיינו מ"ם וכללחם מרובה מחמחם כוא קלי של סוכה עגיים שוכר רב לחלחי לא נימא דגם לחחוחל חנא חנא דסיינו סוכה מכוללגלת קשה עולה וקשה יורד כשר לף על פי שחמחם מרובה מלילחה כשחמחם בשאר מקומות מכל מקום כיון שלילחה מרובה מחמחם כשחמחם בחמלע הרקיע כשר וחם עיקר הסיכוך של הגשמים • וי"ל דדוקא לרב לחריגן דחנא חנא כיון דסיינא מטיל מילוק בדבר ולומר דאין הכשר דסיכה אלא בחמלע הרקיע זה מיסיס לילחה מרובה מחמחם כיון הכל משא"כ לחחוחל דבכל עגים שיש קשה עולה וקשה יורד אל מרובה כשחמחם בחמלע הרקיע ומילא כוי לל מרובה כשחמחם בשאר מקומות מכל מקום כיון שלילחה מרובה מחמחם כשחמחם בחמלע הרקיע וא

תרלב (א) דאמרינן דופן עקומה · בש"ס במתני' איתא הרמיק הסיכוך מהדפנות נ"ם בסוכה סירס"י נלמי בגיבהה קלמר אלא במסכה פסולה דאויר פוסל בנ' אמינו מן הצד אמרי' דופן עקומה הא דאמרינן דבסכך פסול מן הצד אמרי' דמסבינן לסכך כאילו הוא מהדופן נעקס וגנכף למעלה ובאויר ליכא למימר הכי ואיני מפרש דואין אם הדופן כאילו הוא עקום והולך תחת הסכך פסול ומניע לסכך כסר ומוציא אם הפסול מון לסוכה דאם כן נבי אויר נמי נימא הכי עכ"ל · נר' מ' לפירושו דדופן עקומה אמרו פירושו שהסכך הפסול שמן הצד אמרינן ביה שהסכך של הסוכה ניתן חלק ממנו להדופן דהיינו הקצת של הסכך שהוא הפסול אנו מוציאים מהסכך ומתבריח אותו להדופן ואמרינן שנעקס למעלה מ"ה בתם יש אויר שם ב' טפחים אין להסכך ניתן חלק ממנו לדופן דהרי אין שם מה ניתן שהרי אויר יש שם אבל אם תפרס שהדופן נעקס והולך תחת הסכך הכשר כו' דהא עכשיו אין לדאומר שהדופן ניתן חלק לסכך כמ"ש קודם לזה דהא הדופן כלה למעלה כשמגיע לסכך מה יש לו ליתן אלא דלריך אתה לומר דס"ז דלא אמרינן שניתן חלק ממנו אלא שאנו רואים כאילו הולך הדופן ומעמיד עצמו בראשו תחת הסכך הכשר ח"כ גם באויר נימא הכי דרואין כאילו הולך בעיקום דמ"ם אלא ודאי דפירוש קמא עיקר · והנה לפ"ז בתם יש דופן נמוך הרבה מהסכך ונבוה מן הארץ י"ם ויש בקצת הסכך סכך פסול אמרי' שעיר דופן עקומה הא שעיר יש לו לומר בזה שהסכך מתן חלק ממנו להדופן ואם שאין הדופן מגיע שם מכל מקום הא אמרי' בפ' תר"ל דכשהה כנגבוה י"ם ונמוך הרבה מהסכך נחבבות כאילו מגיע הדופן להסכך ה"נ כאן לענין דופן עקומה ונראין הדברים לפילו בקי"ז דמה כשמגיע הדופן לסכך ואם תאמר שנתן לו הסכך חלק ממנו אין מקום לאותו חלק להתחבר לדופן שהרי בלא"ה יש שם דופן ואם"ם אמרינן הוה כמקבל חלק ממנו ק"ו כאן שיש מקום אויר שיוכל לקבל מהסכך חלק הכיסל ממנו דהיינו הפסול ומעשה זה ודאי כתב שפיר לדינו הטור אפילו אין הדופן גלא י"ם והגג נבוה ממנו הרבה שאנו רואין הטור אפילו עולה עד למעלה ואז נאמר דופן עקומה שכ"ל · וכתב והנה נבוה ממנו הרבה שאנו רואין הדופן כאילו עולה עד כן נבי אויר נמי נימא הכי ואם אי' דכל המסיק אויר בנובה לא אמרי' דופן עקומה כ"ש שלא נימא באויר אם אין באויר ממכך ואם אין באויר ממכך ה"נ כל שיש באויר בנובה ד"ש ה"נ יש באויר ממכך ואם אין באויר ממכך הכשר דבריו בזה דאלי הגיא בדלא הגיא דא

בטיל ותמצא דלתם ים לה ג' דפנות והפסול כולך ס"ם תרבה פסולה דליכא בכל לך תלת דופן ותמצא ותם הפסול כולך לרמבה תם נקלה טיטול סוכה כשר סם • ותם ים סמוה מד"ת מדופן הלמצעי עד סוף הפסך פסול תף מלק הרלון כשר דלמריגן דופן עקומה • ותם תויל מפסיק פסול הסלון ותם ממוכר מן הלדדין מלטרף הפרמי והסלון להכשר סוכה וכ"כ התוספות ורמ"ם ורי"ו וכ"כ הלבוש ורמ"א קולל בלשונו: **ה אם יש סכך וכו'** • מיכו אם תין בפסולים ד' לא תמריגן מיכא תסוב כפתוח מממת לבוד דלא תמרי' לבוד להמריר (טור) פי' נהי דלמרי' דמסוב כלילו שייכם סמוכים זה לזה ס"מ לא תמריגן שהוא כמפורר ותתוב בסכך פסול עיין מ"ם סימן תק"ג סס"ל:

תרלג אמה בת ו"ם מלמלמות (ג"י) עפי' סס"ג סכ"ו: **א** פסולה' דכיון שסיה נגוה כ"כ לריך לעשות כדירת קבע ואלן בעינן דירת עראי תכל סתוח מכ' לע"ם מעשה הוקה כמרה: **ב** יורדים למטה • עד שמגיע לאלן כ' (הרא"ם) ולף על גב דכשסיך לעשות מכ' כשר מ"מ הולין לא תפיכי כ"כ ובעינן מילרו למלל כ' (ר"ן): **ג** לא הוי מיעוט • דלאו מין סכך ניעו (רש"י): **ד** ובטלו • עפי' כל"ת ס"ב ד"ל דפמי ביטול לעולם ועפי' עפ"ב סי' ו' ורמ"ם וכ"ל דאסור לעמוד ס"ם עפי' סי"ג ס"כ: **ה** מהאצטבא והלאה • דהוי כפסל הילא מן הסוכה כיון שכלתת סכך כשר אלא לעשות מכ' (הרא"ם): **ו** על האצטבא דוקא • דמה שמוך אלאטבא אין לם סכך כיון דלולין הסכך אלינו הוא כותל עקום (הרא"ם) ול"ד נמ"ם סימן תרל"ב ס"ב דהתם הסכך כשר ומונח לעמוד מכ' ולכן אע"פ שאינו לומרים דופן עקומה מוכר ליבב המתיו דאותו הכיסא המתיו מהסכו הסכך לכל הכא (אי) אתה בא להכשילו אלא הסוכה ולא כן אתה ל"ל שהוא כדופן ודו"ק: וכת דנסוף סימן תרל"ח כתב דמוכר ליבן אחת הדפנות מכוס דהוי הפסל הילא מן הסוכה ל"ל כיון דאיכא אוכל במקום אחר הוה ליה כאלו בולו מוכל כמ"ם הרא"ם ס"ל

תרלג (א) בין שהיא גדולה • לאפוקי מדרבי אילא ס"אומר עשה פסול בסוכה דאה אין דר בכל סוכה אלא בכל דפנות וא"כ כל מסיה גדולה יותר מן ד"ם דרומה ים לל סוכה תפילו ביותר מכ' אמה ולאפוקי מדרבה דאמר עשה פסול ביכה מסוס דלא אלאה בה עיגה ואם כן אם הדפנות מגיעות לסכך אלאה בה עיגה אפילו ביותר מכ' אמה קמ"ל דאם לא אמרי אלא עשה פסול בעינן דירת עראי אבל בעינן דירת קבע ובכן מאן אסיר דמי אכל למעלה מכ' לוסה לאוסה לדירת עראי אלא לדיך לעשות קבע וע"כ אפי' אם הים עושה דירת עראי אסור: (ב) אם צלתן מרובה כו' • התוספות רים סוכה מקשים אמאי כשר הא אי קלסת פירוש אם תעול מה שמעמלה הו הסולין מה שמעמלה נוטלין כדאמרן בריש עירובין נמי מלקת סכך בתוך כ' דפסלין הסכך מעוה דאי קלסת ליה יהיה ממתה מרוכה מלאתה על ידי שיעורה הרוח וי"ל דהכא יש לכשיר יותר ביש הולין ואתיה לאתקיים בקל אם הים הים סם דבר הסמוכה ע"כ והר"ן הקשה על הפסול דהולין אם ממתן מרוכה מלילתן הא אמרינן ריש עירובין מלקת סכך בתוך כ' ומקלתו למעלה מכ' כשירה אפילו אם קלסת מה שמעמלה אם ליה מה שבתוך כ' ממתה מרוכה הין הים בחלל הסוכה לא יותר מכ' והכא אמי מימת הכי וי"ל דל"ד דהולין יוכלין לא הסוכ הסכך הלכך כל שאינן מרוכה כמלין דליתמלו דמי מה שלין כן במקלת סכך דמסוב מכ"ל • והנה לכלוכה ים כתן שלוגתא בין התוספות לבר"ן דלהתוס' ים מעלה בהולין עד מלאר מקלת סכך ולבר"ן גרעי הולין • ובלמת לין שלוגתא בין תוספות לבר"ן דאם בדים עירובין ים אמולין דס"ל מקלת סכך למעלה מכ' פסול בסוכה ותלוייהו מתלים התוס' הך דהולין הוה עדיף ורש"ל שכירה ליה במסקנת התם דכשר בסוכה ותלוייהו מהרן בר"ן דהך דהולין הוה גרע מלאר מקלת סכך גמלא לפי דק"ל אם הכא יש נדיעותא בהולין ע"כ לריך מיהו לילתן מרוכה הכל כמלאר מקלת סכך כשר לשילו אם לאותו המקלת הוא ממתה מרוכה כשר כדברי הר"ן מעשה כיון דהמלל הוא בהכשר מה נמו לעוכי הסכך מלעלה מכ' דברים גאים • אמ"ם סיף סימן תרל"ו מדין מ"ל סוכה: (ד) בתבן ובישלו • הימו בפירוש כדמסיק לתמ"כ ובכלל בתרוייהו הן בשפר הן בתבן לריך דוקא ביטול בפירוש ובגמרא אמרינן בתבן ותין אתיר לפמותו אתנו יודעים אתנו לריך לו ובשפר אתם ים מחלוקת בין רבנן לר' יוסי דאלרינן לא בטיל אפילו בזה עד שיבטל בפי' ולר"י מהני בזה בביטלו בפירוש • וכתב ב"י דיוקא דהגלגה כרבנן וכ"כ הרא"ש • אלא דבשור כתב בזה דהוה מישוש ותם כן פסק כר' יוסי והוא הימה • ובדפוס של מהר"ל מפרלא כתוב בטור ל"ת ת"ל וכן אם מישבו בתבן ושבר אתם אין אתו יודעים אם לריך לו אם לאו לו אפילו אתו יודעים אם לריך לו לא הוה מישוב אלא אם כן בישלו בפירוש • ובן משמע סיום הרוסתא לפני הבית יוסף מדלא כתב מידי ע"כ הטור אלא הבית יוסף אם אלגה בזבנן ובכוס הסתיים בנוסחת של הטור עיקר • וכן משמע סיום הרוסתא ולאלה • דכיון דכשר הלר שבגגר הסולת אתמצעי הוה אם עיקר הסוכה דבריהם הוה אחלק מלעלה מכ' אפילו מהאיצטבא והלא

וסרי נתמעט חללה מתחתיו ולא כשר כאן כל הסוכה שהרי אין לה סכך כיון שרוחים הסכך כאילו הוא כותל עקום: (ז) האיצטבא באמצע · קמ"ל דלחש" משמי לדדים אמרי' ד"ש: (ח) יותר מעשרה · ולא אמרי' דלא הוה אלעטא רשות אחר: (ט) אפי' האיצטבא גבוהה עשרה · פי' דאביי ס"ל כיון שיש הכשר סוכה בשותה אלעטא ברחבה שיש ז' על ז' ומשהו נוד אסיק מחילה על אילעטא סביב הנבוהים סביבות לאחו ומשובה סוכה על לאחה ודשות האילעטא הם דפנותיה ע"י נוד אסיק וסכך זה מעלה כשר לה ואינו למעלה מכ"מרחם אילעטא וכדאמרינן לעניין שבת נוד אסיק קמ"ל רבא דלא אמרינן כן גבי סוכה דבעינן מחילות היכרות כעין דירה וליכא ולא"ע דבסי' תכ"ל ס"ח אמרינן פ"ת יורד וסותם פי תקרה חשוב שפיר מחילות היכרות כ"כ התוספות: (י) אפילו המתן מרובה · פירוש והיה גנו לומר שאין הסולין נקראין סכך כלל אפילו אכי פסול דכל שאין במחלה" ס"ל דירה סרומה ולא דיירי כך אינשי אבל הנוי לא מזיק בזה לפסול הדירה: (יא) אם אין בין הקרקע כו' · דאז יש להקשה מחילות הסוכה ע"י לבוד · וכתב רבינו הטור בזה דהסכשר הוא דוקא בתוך הקרקע ולא תולה לו ונקשה מ"ם מהיתה נבוה עשרים ובנה אילעטא המכשיר בפסי' ה' כל (*) אילעטא ומאחי לא נימא נ"כ כאן דהמלק המולה לה הוה כפסל היולא מן הסוכה כדלעיל וכן הקשה ב"י ומבוה שכי לא זכרו כאן הכשר דוקא בתוך הקרקע ובאמת לק"מ דאחני הכא היון שהפסול משום דירה סרומה אמרינן אף אם ירצה ליבש שם בתוחו מלק בודאי יצא תבף משם וכמו דאמרי' בסי' תרכ"ט ס"ד לעניין סך שהיהו רש שהי נמי כאן היון שלר לו שם המקום ועל כן אין מועיל כאן הכשר הקרקע לאולה לו: (יב) יש ביניהם כו' · ולא אמרינן כאן דוקן עקומה דלא אמרינן ד"ש אלא בשים כבר דוקן אלא שיש בו פסול מה שאין בו כאן אין בנוה שהרה ואין שמו דוקן אלא שע"י הציקות אחה רואה לפשוחו דוקן הא לא אמרינן:

תרלד (א) שבעה על שבעה כו' · נראה דדוקא בחוקן זה ממש דהיינו מרובע שבעה על שבעה אבל אם לא היתה מרובעת כן אלא ברוחב רק ששה א' ובאורך יותר מז"ש פסולה אע"פ שאתה תוכל לעשות ממנו לוטות כשיטור ז' על ז' דהיינו שמרובע ז' על ז' יש בה מ"ש רק ששה א' ובאורך יותר מז"ש פסולה אע"פ שאתה תוכל לעשות ממנו לוטות כשיטור ז' על ז' דהיינו שמרובע ז' על ז' יש בה מ"ש ז"ש ובנים בתוחו אורך היו יושבים שכ"ל לפי זה לא ל' דמה שנחסר מן הרוחב נתמלא באורך ובין הכל לא היו רק מ"ש עשרים אמה ומחה כ' מו"ם ז"ל שמשמע מדבריהם שה"ל לריחות ז' על ז' במרובע אלא שצריך שיהיה בחוקן שחוכל לאחוך ממנו לוטות על ז' שלז' דהיינו מ"ש לוטות כל א' ששה על ששה ול"ל ברוח שיש דילוג תיבה א' בדברי התוספות דאי כמו שלפנינו שאין בראחבה ז"ש שיאך מיתלא קושיא של רש"י דשה עכ"ש לא הוי רק שיעור ז' על ז' ואיאך היו יושבים שם ז' בנים ומה יחרון יש במ"ש עשרים אלא במרובע ממה שיש מ"ש עשרים במרובע ואם נפיש אורכה טובא שכחבו התוס' דיינו יותר משיעור הרבה מאד א"כ מי הכריחם לתוספות לומר אלא היה שם רחב ז"ש מי בקש זאת מידם הא ראייתו של ר' יהודה הוה שפיר אפילו ברוחב ז"ש ואורך אפילו מאה דשה לרבנן שפולה באין שם רוחב יותר מז' ואוכה זו היתה רק ז"ש ואיתה כשרה ותוספות למה כתבו ל' אבל לא היתה לחבה ז' דמשמע שהוא שפוש ואיה לשם לכתוב דמיירי אלא היתה רחבה ז' אלא ברוח אבל לא היתה רחבה רק שבעה שפחים כו' וכוונתם באמת כמ"ש שהיתה אחוכה אפי' ק' אלא אלא היתה רחבה רק ז"ש ובזה שפלי רבנן ובאיה ראיה רבי יהודה הבאמינו חמשים בשוכה כזו כנ"ל שפוש וא"כ אחרבה מבאן ראיה ברוכה שלריך שתהיה על כל פנים במרובע ז' על שבעה אלא ששם היה יותר מז' בלד אחד דהיינו באורך אבל ברוחב היה שיעור שוכה לאוד דהיינו ז' ובסי קאמרי התוספות הא דל"ל שהיה יותר מהשיעור זהו באורך אבל ברוחב אין לריכין להוסיף על השיעור כי לא היה רק ז' שפחים כנ"ל פשוט ובסמוך יתבאר עוד שכן מוכח בגמרא מדברי ר' יוחנן: (ב) צריך שיהא בה כדי לרבע כו' · פירש ב"י דהיינו שיהא בה הקף כ"מ שפחים וב' חומשים ושעמו נ"ל דהא בשיון שיעור שבעה על ז' במרובע כמ"ש ובכל מרובע יש אלכסון דהיינו שני אלקים יותר מן הקו הפשוט כנ"ל בשינול אין שם אלכסון רק הקו הפשוט שבשינול צריך שיהיה בו שנו אלכסון שבמרובע ובסי אמרי' בהדיא בגמ' דף ח' לר"י דס"ל שיעור סוכה ד' על ד' במרובע דבעי' בשינול כשיעור קו אלכסון של מרובע ס"ל לדידן דשיעור סוכה ב"ז ש"ש על ז"ש לריך שיהיה בקו השינול כקו אלכסון של מרובע שהוא י"ש שפחות חומש וכיון שקו השינול הוא י"ש שפחות חומש ממילא הסיקף סביב השינול הוא נ"ש כשיעור זה דכל שיש ברוחב טפח יש בהקיפו ג' · ועכ"ל צריך שיהיה בהיקף כאן ל' שפחים שפחות מנ' חומשים ובזה תוכל לעשות בו ריבוע ז' על ז' · אבל אם אין קו השינול י' שפחים שפחות חומש אלא שפחות מזה אף אם הוא שתוכל לאחוך לאחוז לאלקיש ויהיה שם מ"ש אלקיש טפח על טפח דהיינו בקו של השינול שהוא ח' שפחים ושמינית טפח ויהיה ההיקף הוא כ"ד שפחים שאז יש שם ב"כ מ"ש אלקיש כל א' טפח על טפח כמ"ש מו"ה ז"ל בזה מ"מ לא יהיה ברבוע באמצע השינול כראוי ז' על ז' ואלו בעי' דוקא מרובעות מצד שיקר הדין: **והנה** נשתיר מדברי ב"י בי"ד סי' רפ"ז וא"ל וכתב הרא"ש בה. מזוזה אע"פ שבבל הספרים אין כתוב אלא בית שאין בו ד"א פשוט ממזוזה רב אלפס גרס שאין בו ד"א על ד"א דמשתבר דלא חזי לדירה בשנין אחר ולא כרמב"ם שכ' שאם היה אלכו יותר על רחבו הואיל ויש בו ד"א על ד"א חייב במזוזה דל"א על ד"א בעי' לכל הי דקא חשיב בברייתא ס"ק דסוכה שכ"ל וא"כ הרמב"ם אם יש בו כדי לרבע ד' על ד' בשוה אע"פ שהוא עגול או בטל ה' זויות ואע"ל שאם היה אלכו יותר על לאחבו הואיל ויש בו כדי לרבע ד' על ד' חייב במזוזה ולענין הלכה נקטינן כרמב"ם דהא לא פליג עליה אלא הרא"ש ולשטת דר"ת על ד"א שלאחד ממנו הרא"ש אינו מוכרח דכל שיש בו כדי לרבע ד' על ד' בכלל ד' על ד' הוא דכל שיש בו לרבע כן ראוי הוא לדירה עכ"ל ב"י ביר"ד · משמע מדברי ב"י שהוא

*) נ"ל כל הסוכה אפי' מה שתוך לאילעטא

באר היטב

דשם שאין מן לאילעטא אין לה סכך כיון דלאוין שאכך כאילו שוא כותל עקום ועמ"ש: (ז) משברה · ולא אמרינן דאו אי אלעטא רשות אחר: (ח) י' · נ"ל כיון שיש שכבר סוכה בתוחו אלעטא שי אמרינן נוד אסיק מחילה של אילעטא דלא אמרינן כן · ועיין ס"ג: (ט) סמיין · וס"ש כל דבר שאינו מאוב אבל · ס"ג: (י) כשרה · דהיינו כתוך סתקף ולא תולה לו שיון ס"ו וס"ח: (יא) אסולה · ולא אמרינן דוקן עקומה דלא אקרי דוקן כלל כיון שאינה גבוה יו"ד:

תרלד (א) ז' · עיין ס"ו ומגן אברהם שבגיסו בתו' דף ג' ע"א ד"ה שיעור שיש וכו' דדילמא אחרוה יד אסרן · ובתשובת מ"ל סי' קמ"ב · וכתב מגן אברהם ל"ל דאפשי' בסוכה גדולה סרכה וכמקום ה' יש קרן ה' מקום לא יכנס אם אין בו ד' אמות ד' אמות ד' אמות

ס מסנס סס כ"ס וכל"ס ס כרייסס סס ס' ("שי' טוסני סמיר) כ מסנס סס ס"ו ג מיסמ"ל דיל סוס"ל סס ד סור כסס מני סמנו

עטרת זקנים

תרלה (א) לפיכך הרוטסס בגרייש • נראה דוקא כי חסס ליה טולסמה דשייריי ליה לסבר כמו שהו' וחטס לסמ' בקרקע הסוכה אבל אם הוא חסס לסעלה פסולה דסבר דסיקרא ליהא בעולם וסבר דהשתא אית בה פסוס העשוי ולא מן העשוי ואיכא מאן דשרי אפילו בבה"ג בשום דבל לחרי סבבא אפילו „סמיך סובא סבבא הוה אלא דהשתא קליש ליה טולסמה חלבך שאר רסי (תר"ן) ז

יד אפרים

תרלה (בס"ו סק"ג) וסוב מקק בס כו' גרלס סבלינן סוס ס"ם ולריך לגיין על וחסס בס לחר כן פ' לא מיבעיא לס סס כו לח"כ מולסלס לסס ומבייר ליס לסבר כסוס סטיל פטיטל דבבר מלא לחי' לס מקק לחר כך לסבלס דלח ליסל לסבר דלחטן כלל כו' כלל ומבולבר לסביין בס"ר כסס סבר"ן ז

ב מי שהיה ראשו ורובו בסוכה (ג) ושלחנו חוץ לסוכה ואכל כאילו לא אכל בסוכה אפי' אם היא סוכה גדולה גזירה שמא ימשך אחר שלחנו :

תרלה דין סוכת גנב"ך ורקב"ש ז' וכו סעיף אחד

א ה סוכה אע"פ שלא נעשית לשם מצות כשרה והוא שתהיה עשויה **א** (א) לצל (א) כגון סוכת אין יהודים נשים כותיים כותיים כהמה רועים קייצים *בורגנין שומרי שדות אבל סוכה שנעשית מאליה פסולה לפי שלא נעשית לצל ג (א) לפיכך החוטם בגדיש ועשהו סוכה אינה סוכה שהרי לא עימר גדיש זה לצל (ומה שעושה אח"כ (ב) הוי תעשה ולא מן העשוי) (סור) ג לפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה **ב** (ג) (ב) וחטט בו אח"כ והשלימה לעשרה כשרה שהרי נעשית סכך שלה לצל ד ואם הגדיש גדול ולא הגיח אלא חלל טפח במשך ז' ושוב חקק בה הרבה ועשה בה סוכה גדולה **ג** אינה כשרה כולה על ידי משך שבעה שהגיח תחלה ואם חקק משני צדדים ד' אמות יותר על השבעה אף השבעה פסולה דסכך פסול פוסל מן הצד בד' אמות : הגה **ד** (ד) ואין לעשות הסכך (ג) קודם שיעשה

ד **ב** ה מי שהיה ראשו ורובו בסוכה (ג) ושלחנו חוץ לסוכה ואכל כאילו לא אכל בסוכה אפי' אם היא סוכה גדולה גזירה שמא ימשך אחר שלחנו :

תרלה **א** לצל • להגן מגרב ושמש ולא לנעשות בעלמא (רש"י) וכ"ל דמודה דאם עשאה לאוכל ודיורה מני פסולה כמ"ש הר"ן ועיין רים סימן תרכ"ו לך בסוכות יולרים ס"ל לרש"י דאינה עשויה אלא לצל ואם"ס פסול כיון שדר בה כל הסעה והר"ן ס"ל דעשויה לדירה דלא כב"ח שעשה מחלוקת במנס ועיין סימן תרל"ו : **ב** וחטט בו אח"כ • בין מלמעלה בין מלמטה (כ"י) : **ג** אינה כשרה כולה • ולא הוי כפסל היולא מן הסוכה דהא לא ממשכא הד דוסן בסדה (סור) פי' הד דוסן עם סכך כשר דזה סכך פסול הוא : **ד** ואין לעשות • ובדיעבד כשר (ב"ח) ולכנס פוסל : ובלבד

אע"פ שיש בה רבוע כשיעור קמ"ל דלא קי"ל כן אלא כיון שיש בה רבוע ממש בשוה לא איכפת לן בזויות וכך הם דברי הרמב"ם גם כאן בסוכה ח"ל סוכה עגולה אם יש בהקיפה כדי לרבע ז' על ז' אע"פ שאין לה זויות כשרה הרי אלא זכר הרבותא רק לענין שאין לה זויות משמע אבל אב"פ יש בה שיעור האורך ולוסב ברבוע ממש דאל"כ היה לו לכתוב רבותא עפי' הסיעור אע"פ שאין בחולרה לו ברוחבה ז' אלא פשוט דז' על ז' ממש ברבוע [בפי'] ואין כאן רבותא אלא מלד הזויות לאחוקי מאחריה שלא נעשית לשם סוכה התכסר לף הפסולות תר"ם והוא שעשאה לצל סוכה שיש"ל אלי סלכתה דקאמר שמסוכנת יפה דמוכחת מלתא בעשייתה הרחשוטה לצל היתה ולא לנעשותה בעלמא דאע"ב דסוכה לשם תג לא בעי' לשם סוכה בעי' ולצל הוא דמקרי סוכה שסוככת מן המורב • והכ"ן כתב והוא שעשוה לצל כלומר שלא תהא שעשוה לדירה ואולר אב"ל ובראה דלף לרש"י פסול בעשאה לדירה שהו כמו בית שדר בו כל הסעה אלא דלרש"י מיירי דיעוב ובראה לכל שלא נעשה לדירה שהרי קרלוה סוכה והיינו דירה ערלי אלא שאותה דירה ערלי יש לספק אם נכנס לשם משום לל ממורב לו משום שרוצה לעשות לעשמיה דבר לעוב ע"ז כתב רש"י לפרש דברי ר"ם שבשיבן הוכתה שעשית לצל ממורב והיינו שלנו רוחין שמסוכך יפה מה שאין עושין כן בשביל לנעשות • וכ' הטור וא"ל וא"ת פי' בהלכתה שלא תהא משוכה כמין בית וחבו לעיטתו שפוסל בשאין הנמנים יכולים לירד לתוכה עכ"ל • וקי"ל נפי' ר"ת היאך מתוארלת קושית המקשן שהקשה מאי שלא בהלכתה דהא פשיטא דמאי דפוסל בעלמא בסוכה מאי צריך למימר דפוסל כאן בעלמא לפירש"י בפיר קמ"ל דאע"פ שאין אנו יודעין אם נעשה לצל לו לנעשות מ"מ כיון שמסוכנת יפה אמרי' מוכחא מילתא דנעשה לצל אבל לר"ת קשה מאי קמ"ל ונראה דהיא נופה קמ"ל לר"ת דיש כאן פסול בסוכות אלו משום שהם עשויים להגן ממטר ומ"ה הם עושים לותם ומזה נלמוד דיש פסול בעושים בכל סוכה להגן ממטר דהא אין כאן פסול אלא משום זה : (ב) הוה תעשה ולמ"הע • וקשה לפירש"ת דפוסל בא"ן ממטר יכול לירד ולא בגדים אין הממטר יכול לירד וי"ל דהפסול משום מטר אינו אלא שאם יבא כמין בית ונאן הוה פסול מן התורה והא דכתר בים בגדים אלא שאם תהלה כדאי' אח"כ לף שאין הממטר יכול לירד ל"ל דלא אמרו מדרבנן בא"ן ממטר יורד אלא כשיש לו דמיון לבית משא"כ בגדים דלא הוה דומה לבית אלא ע"כ אין פוסל אפי' מדרבנן כשאין הממטר יכול לירד כנ"ל : (ג) וחטט בה אח"כ • פי' לא מבטיח אם חקק בו אח"כ מלמטה ומטיר ליה לאלל כמו שהוא מבטיח דאכר אלא אפי' אח"כ למעלה דאז ליתיה לסכך בחלל הראשון כלל וסכך מעשה הטאה הוי משום תעשה כו' קמ"ל דאפ"ס כשר דמתחלה היה על כל מה שלמעלה עם סכך אלא הטאה קלים ליה ושוטטו דק (ר"ן): (ד) ואין לעשות הסכך קודם כו' • ל"ל הטעם דכתיב מן הסוכות תעשה וסיינו הסכך בעשה שאתה עושה הסכך יהיה נעשה לשם לל דסיינו לוסל וכל שאין מתיות אלא גנ לאוד אין קרוי אהל כדאיתא לענין שבת בפי' שע"ז ואם יעשה אח"כ הממיות הוי משום ולא מן העשוי ולאיה משולטת ל"ל ממחני' דהדלה עליה אח הנגן כו' כדאמרי' שם ולריך לנעגע וכתב הכי"ף כדי שיהא נעשה מעשה לשם סוכה ולא אמרי' קלילתן זו היא עשייתן • ופירש"י והר"ן דאם הסיכך במחוכר ואח"כ קלקן לא מהני הקלילה לסוליא מידי פסול תולמה"ש הכיי מעמש. סוכות תעשה לך כשאתה עושה לותה תהא רלויה לסוכה הרי לפיכו בהעשת הטעייה יהיה רלויה לסוכה ולא בלירוף מעשה שיהיה אח"כ הסיינו הקלילה וה"נ כאן ל"כ הוא משם דמה אתם דיש עכ"פ שם סכך ואוהל על הסכך ואם"ס היון דפסול הוא לא מהני לירוף המעשה שאח"כ לזה כ"ם הגה שבשעת עשייה הסכך אין שם סכך ואוהל שלו אלא שאח"כ ע"י עשייה הממיות יהיה נקרא הסכך אוהל כ"ם דלא מהני אהוי ולא מן העשוי וע"כ לא מהני לעיל סימן תרכ"ו ס"ב לעשות סוכה תחת מחובר לו בית ולהסירו אח"כ ולא הוה מן העשוי אלא משום דשם יש סכך כשר והוה אוהל גמור אלא שיש מגיעה מלד המחובר שעליו בזה אין פסול כיון שבעשייה עלמה אין פסול משא"כ כאן שבעשות העשייה הוה גרע עפי' מעשה שאין עליה שם אוהל כלל שעיקר אם אח"כ בעשייה הממיות לעשות אהל לשם סוכה . ול"ל מדברי רש"י בפ"ק דף י"ז במתני' דהמעלה דפעות כו' כתב רש"י מלמעלה למעה שהחמיל לאחרון הממיות אלא הסכך ואחרון כלפי מטה כו' ס"מ שכבר היה הסכך ואם"ס כשר דרש"י לא מהני אם אח"כ אלא אם אח"כ לא מהני הסכך קאמר וקרלו סכך כמו שהוא לפניו ואפי' אח"ל שהיה כבר סכך אמא היה בתוכן שכבר לעשות סכך אלא אם אח"כ הסיינו שהיה שם עשה אחלה כמ"ם כאן אח"ז ומו"ם ז"ל כתב מכא הסיה דהמעלבל דפעות מזכרנו שאין פסול בעשייה סכך ולא עשה מזה אלא

שערי תשובה

(ג) ובאמנו . עיין בפר היטב ועיין דבר ממולל בם מתחב סוכה בל ואו על ואו מעמים ואם לוסן בעוני' עמה נגוה שבלה שעליו מבלר שולמנו אין זה מעלים לפישור ז' מעמים כמו שם היה מוכחנו ואו על ואו ומולמנו בתוך בנית אלא אם לא שלוכל עליו ויוכב בתוך מוכחנו לא יצא ידי חובתו מן בהוכיה ואין מלמלה עמה מ' מעשיה בעולמן לפישור הסוכה כו' ובוה הדין בזה שבלוכן עוכיו עמה אם לא נמקום שאותו שהוכן ובנבר שעליו בוה אלא לאותו הלוכן כיון שיכול לבטול בתמרים בל יחוה ולוכב בל הסגלן אים לתעלה מתו הכבר הוכה אלא בעבור עבדה נגם בזה לני מקפי קלת כו' אין בם :

תרלה (ג) קודם . עיין בפר היטב ועיין בר"י בתב הסיקר הבא"ח דמשמיי ליזהר לבתחלה בתלתא הדתא אלינה בעוה מוסק אלא בתנא"ר ובכ"ם לא מוכיר כו' ובשבנה"ג כתב בא"ר דעתו בסב"ח ועיין בא"ר :

באר היטב

כ"ם מפסיק כ' מוחמים מי' ו' מל ז' כ"י ועיין פ"ו ומגן אברהם : (ג) ובאמנו • ל"ל דאם מקפם בוחנו מוסד בסוכה ומקלמו מוך בכיים מוסר דלא נגרגין בחא ישבר אחר בוחנו מאחר מאמוד מקלת בסוכה ומוד דבא דבא כדאיתא בגמרא ומוד דנם בבלמנו חוץ הבית רבים מבסיריים בסוכה גדולה

תרלה (א) לצל • נראה דוקא כי חסם ליה טולסמה דשייריי ליה לסבר כמו שהו' וחטט לסמ' בקרקע הסוכה אבל אם הוא חסם לסעלה פסולה דסבר דסיקרא ליהא בעולם וסבר דהשתא אית בה פסוס העשוי ולא מן העשוי ואיכא מאן דשרי אפילו בבה"ג בשום דבל לחרי סבבא אפילו „סמיך סובא סבבא הוה אלא דהשתא קליש ליה טולסמה חלבך שאר רסי (תר"ן) ז

(ב) הוי תעשה ולא מן העשוי (סור) ג לפיכך אם עשה בתחלה כשנתן שם הגדיש חלל טפח במשך שבעה לשם סוכה **ב** (ג) (ב) וחטט בו אח"כ • בין מלמעלה בין מלמטה (כ"י) : **ג** אינה כשרה כולה • ולא הוי כפסל היולא מן הסוכה דהא לא ממשכא הד דוסן בסדה (סור) פי' הד דוסן עם סכך כשר דזה סכך פסול הוא : **ד** ואין לעשות • ובדיעבד כשר (ב"ח) ולכנס פוסל : ובלבד

תרלה (ד) ואין לעשות הסכך קודם כו' • ל"ל הטעם דכתיב מן הסוכות תעשה וסיינו הסכך בעשה שאתה עושה הסכך יהיה נעשה לשם לל דסיינו לוסל וכל שאין מתיות אלא גנ לאוד אין קרוי אהל כדאיתא לענין שבת בפי' שע"ז ואם יעשה אח"כ הממיות הוי משום ולא מן העשוי ולאיה משולטת ל"ל ממחני' דהדלה עליה אח הנגן כו' כדאמרי' שם ולריך לנעגע וכתב הכי"ף כדי שיהא נעשה מעשה לשם סוכה ולא אמרי' קלילתן זו היא עשייתן • ופירש"י והר"ן דאם הסיכך במחוכר ואח"כ קלקן לא מהני הקלילה לסוליא מידי פסול תולמה"ש הכיי מעמש. סוכות תעשה לך כשאתה עושה לותה תהא רלויה לסוכה הרי לפיכו בהעשת העשייה יהיה רלויה לסוכה ולא בלירוף מעשה שיהיה אח"כ הסיינו הקלילה וה"נ כאן ל"כ הוא משם דמה אתם דיש עכ"פ שם סכך ואוהל על הסכך ואם"ס היון דפסול הוא לא מהני לירוף המעשה שאח"כ לזה כ"ם הגה שבשעת עשייה הסכך אין שם סכך ואוהל שלו אלא שאח"כ ע"י עשייה הממיות יהיה נקרא הסכך אוהל כ"ם דלא מהני אהוי ולא מן העשוי וע"כ לא מהני לעיל סימן תרכ"ו ס"ב לעשות סוכה תחת מחובר לו בית ולהסירו אח"כ ולא הוה מן העשוי אלא משום דשם יש סכך כשר והוה אוהל גמור אלא שיש מגיעה מלד המחובר שעליו בזה אין פסול כיון שבעשייה עלמה אין פסול משא"כ כאן שבעשות העשייה הוה גרע עפי' מעשה שאין עליה שם אוהל כלל שעיקר אם אח"כ בעשייה הממיות לעשות אהל לשם סוכה . ול"ל מדברי רש"י בפ"ק דף י"ז במתני' דהמעלבל דפעות כו' כתב רש"י מלמעלה למעה שהחמיל לאחרון הממיות אלא הסכך ואחרון כלפי מטה כו' ס"מ שכבר היה הסכך ואם"ס כשר דרש"י לא מהני אם אח"כ אלא אם אח"כ לא מהני הסכך קאמר וקרלו סכך כמו שהוא לפניו ואפי' אח"ל שהיה כבר סכך אמא היה בתוכן שכבר לעשות סכך אלא אם אח"כ הסיינו שהיה שם עשה אחלה כמ"ם כאן אח"ז ומו"ם ז"ל כתב מכא הסיה דהמעלבל דפעות מזכרנו שאין פסול בעשייה סכך ולא עשה מזה

תרלה (ג) קודם . עיין בפר היטב ועיין בר"י בתב הסיקר הבא"ח דמשמיי ליזהר לבתחלה בתלתא הדתא אלינה בעוה מוסק אלא בתנא"ר ובכ"ם לא מוכיר כו' ובשבנה"ג כתב בא"ר דעתו בסב"ח ועיין בא"ר :

מלא מומרת בעלמא לעשות המלה דסנוא וכ"ל דלמילו בדיעבד פסולה הכיון שעשה תחלה בסכך מן התורה כנ"ל ברור : (ה) **ואם עשה מפה כו'** • סירוס שעשה תחלה ממילא רוחב מפה בתוך כל הסוכה ומתן עליו הסכך ואחר כך נמר המחילות זה כפר דסוה כמוסה בגדים ומוסיף על המוכל שהיה מעיקרא :

תרלו (א) **סוכה ישנה • סירוס**

הסכך הסיגן אבל בדמעות ליח לן בה לכ"ע : (ב) **דהיינו שעשאה קודם כו'** • וכ"ם חוך ל' יוסי דכסרה וקודם ל' לאו דוקא דה"ם אפילו בתחלת הסנה כסרה : (ג) **ובלבד שיחדש כו'** • וא"כ סוכת גנב"ך ועקב"ם פסיטא דצריך ב"כ לחדש דוחלי לא עדיף מסוכה ישנה דיטרחל ובגנב"ך ועקב"ם אפילו חוך ל' הוה כמו תחלה ל' דעיקר המעלה חוך ל' הוא לב"ם מלטרי בה דסתמא נעשית לשם מנ ופסלי קודם ל' דבעינן סוכה לשם מנ וכ"ה ס"ל לא בעיק לשם מנ אלא נעשה לגל בעלמא ואין מעלה לב"ם אלא לענין • לחדש בה דבר כמ"ם אחר כך • כאן אבל אם אין עשוי לגל בהיתה דגנב"ך ועקב"ם אלא לגיעות לא מהני לב"ם אפילו אם מחדש בה כיון דהסכך נופל פסול והוה כמסכך בדבר אחין גידולו מן הארץ • וכ' הר"ן דהאי חידוש הוא למלוה מן המובחר :

תרלו (א) **מי שלא עשה סוכה** • בגמרא אליני ר"א ורבנן ר"א ס"ל מנ הסוכות תעשה לך ז' ימים עשה סוכה הרלויה לז' ממילא ס"מ דאין עושין סוכה בחג"ם דאינה לז' ימים וס"מ דאין יוצאין מסוכה לסוכה דא"כ לאו לז' הוא ורבנן ס"ל ס"ל דמגמת עשה סוכה בחג ס' מלאכה יום מז' הימים אתרלה ואפילו ביום האחרון אם לא עשית קודם לכן וקי"ל הרבנן ע"כ אמרינן עושין סוכה בחג"ם כמ"ם כאן וכלכום הקשה ממ"ם ז' ימים אחור לא ימלא ותי' מה אתי' ולק"מ דודאי בכל מקום מכוכל לברם הקרא כפשוטו אנו מפ"ים לוחרו כן דסיינו כהסיא דלא ימלא מאחר"כ בחג הסוכות דאח"ה לברם כפשוטו דודאי אין אנו מלוים לעשות כל הז' ימים סוכה וכן ז' ימים תאכל מצות שהיא במקום לא תאכל חמץ כל ז' ימים הוה נמי כפשוטו דהא לא הוה מוב רק ליל הראשונה ע"כ אליני ר"א ורבנן דר"א ס"ל עשה בעשה ה' על ז' ימים דוקא ורבנן ס"ל בכל זמן מה' ימים תעשה סוכה וזה פשוט ובמנה ערא אם אם לחרך בפ"ח : (ב) **יוצאין בסוכה שאולה** • לף על גב דבחתרונו פסול כיון דבתיב ולקחתם לכם מסלכם ולא גזל ושלול וכאן נמי כתיב תעשה לך ולא ממעשיהן אלא גזל אחי הכא דכתיב כל לחזרה דיטרחל ישבו בסכות מלמד שכל ישראל ראוים ליכב בסוכה ה' סיכם"ו והה מלה שלה גדולה בה"ם דמתיר שאולה בגילה : (ג) **ובן לא יקצצו ישראל כו'** • ל"ל במקום שיש רשות לאנשי המקום ליקח עליה מן סיער בדיעבד המלכותה אין איסור אם לוקח הישראל אם בדרך המנהג דקטלינן דיקלא ועבדי' מסם גטורי ושבדינן עליהו ומ"ם סימן תרס"ד מז"ה : (ד) **אבל אם גזל סוכה כו'** • אחז הוא עצמה נגזלת אחין ממוכרת לקרקע ואין עליו להחזיר דמים אלא כמו אחיה בטיס דאין כאן תקנת הבעיס אבל לא מרא עליה עליה הולאות

תרלו א ובלבד שיחדש • הייגו למעוט מן המובחר (ר"ן ור"ן) וכ"מ בגמרא דיקן אלא הזכיר מיהום וכן נבי סוכה בגב"ך ועקב"ם • וכ"ל שהו דעת כל הפוסקים דלא כב"י : **ב בטפח על טפח** • מעמע דבמינן מרוכע : **ג אינו ניכר** • ואם הגביה הסכך וחזר והניחו אבי כמ"ם ס' ת"ל"ל :

תרלו א וכן כו' • לריך עיון

על מה סמכתם מהרי"ל ומביאו בבל"ה הילוך יוצא מלה מסוכה לסוכה עיין שם דהא קיימת לן בחכמים שמותר ללאת מסוכה לסוכה : **ב גזולה כשרה** • אינו מדוקדק דהא דרשינן לך למעוטי גזולה וכמ"ל אלא דבמל קרקע כשרה לחיוב נגזלת ואיה ליה שאולה : **ג וכן בקרקע וכו'** • ולריך עיון שמנגו קלת לעשות סוכה ברשות הרבים וא"כ סוכה גזולה היא ול"ל דבני העיר מוחלין לכם דהא ברשות הרבים יש לכל העולם חלק בכסה (עבמ"ם סימן קס"ב ס"ב) ואח"ל דכל יכולה מוחלין מ"מ הרי יש לאינו יהודי חלק בכסה וכ"כ ר"י סוסי תרס"ד וא"כ אסור לעשות סוכה בר"ר שהאינו יהודים לא מחלי על כך (ומ"מ סימן תרס"ב ס"ב) ואף דבדיעבד כשרה מ"מ ל"ל דאין לברך על נב דליית ביה משום מלוה הבאה בעבירה כיון דלא קניא כלל כמ"ם הר"ן וסרי"ו מ"מ אין לברך עליה כמ"ם רסי' תרמ"ט וכ"כ בחוספות ר"ש דסוכה וא"כ הו' ברכה לבטלה : **ד יצא** • ומוסר אחר כך ליסב בה לתחלה כדאי' בסוכה דלים גלותא : **ה דמי עצים** • ואם אינו רולה לתת דמי עליה לא יצא (סור ב"ם) וכן עיקר דהא מדאורייתא פסול בכל ענין כמ"ם הר"ן והוס' : **ו לא יצא** • ברסי' תרמ"ט ונבי סוכה הוי כמו גולב ב"ם לאחין דכתיב לך למעוטי גזולה : **ז לא יצא בה** • דאין עליה תורת שאולה כיון דלא קיימת ברשותו של ראובן ול"ל לקרקע דבחזקת הבעליה עומדת ולכן אין קרקע נגזלת עכ"ל הוס' ובהגה"מ כתב שלא מדעתו • ונתב הב"ח שבל"ל בהוס' וכ"כ רש"ל וכ"כ ד"מ אבל אם בשאיל לו שמעון הקרקע ג' ימי הבא ואחר כך הוילאו מסוכתו קיימי הבעלים ברשות לאובן ואינה נגזלת וה"ם לשאולה ביד שמעון (ב"מ) ומל' רמ"א שדילא חיבת שלא מדעתו משמע דס"ל דה"ם אם עשאה מדעת שמעון וכדאיתא בטוסאות הי"מים של הוס' דהא מ"מ אין הקרקע עומדת ברשות לאובן דאינה רק שאולה ג' ימים ואינה עומדת בחזקת לאובן ובקה דהא אע"פ שאין הקרקע נגזלת מ"מ הבעלים נגזלים

תרלו ד (ה) ואם עשה (ד) מפה סמוך לסכך מוחר לסכך קודם שיעשה מאר הבעלים כמו בחוטם נגדים : (סנהדרין מיימוני פ"ם) *

תרלו דין סוכה ישנה • ובו ב' סעיפים

א (א) מ סוכה (א) ישנה (ב) **דהיינו שעשאה קודם שיכנסו** (ב) **שלשים יום שלפני החג כשרה א** (ג) ג **ובלבד** (ג) (א) **שיחדש בה דבר עתה בגופה לשם החג** ג **ואפילו ב בטפח על טפח סני אם הוא במקום אחד** ד **ואם החידוש על פני כולה סני אפי' כל דהו** ה **ואם עשאה לשם החג אפי' מתחילת השנה כשרה בלא חידוש :**

ב ו **יוצר כלי חרש שיש לו ב' סוכות זו לפנים מזו ועושה** קדירותיו בפנימית ומוכרם בחיצונה הפנימית (ד) **אינו** יוצא בה ידי סוכה כיון שהיא דירתו כל השנה ז **אינו ניכר** שדר בה לשם מצוה והחיצונה יוצא בה שהרי אינו דר בה כל השנה :

תרלו דין סוכה שאולה וגזולה • ובו ג' סעיפים

א (א) מ **מי שלא עשה סוכה בין בשוגג בין במזיד עושה** סוכה בחולו של מועד אפילו בסוף יום שביעי **א** ג **ובן** יכול לצאת מסוכה זו ולישב באחרת :

ב (ב) ג **יוצאין בסוכה** (א) **שאולה** ד **וכן יוצאין בשל שותפו' :**

ג ה **סוכה ב גזולה כשרה כיצד אם תקף על הבירו והוציאו מסוכתו וגזלה וישב בה יצא שאין הקרקע נגזלת :**

הגה מיכו לכתחלה (ה) לא יסב אדם בסוכת חבירו שלא מדעתו כל שכן אם דעתו לגזלה וכן לא יעשה סוכה לכתחילה בקרקע של חבירו שלא מדעתו **ג** וכן בקרקע שביא של (א) רבים (סנהדרין אבר"י וא"ר) מיכו בדיעבד יצא (ג) וכן (ב) (ג) לא יקנלו ישראל הסכך בעומדו אלא יקנו אותם מבעליהם בכל גזל אין עוסין ממנו סוכה לכתחלה (מהרי"ל) **ואם גזל עצים ועשה מהם סוכה ו אף על פי שלא חיברן ולא שינה בהם כלום ד יצא תקנת חכמים שאין לבעל העצים אלא ה** (ג) **דמי עצי' בלבד** (ד) **ז אבל אם גזל סוכה העשויה בראש** (ר) **הספינה או בראש העגלה וישב בה ח לא יצא :** הגה וכוא הדין אם לאונן בגנה סוכה בקרקע שמעון ושמעון תקף את לאונן וגזל סוכתו הבעליה בקרקע אלו **ט** לא יצא בה ואין כאן מקנת הסבין שאיל ולא מרא בה ולא הוציא עליה הולאות (סנהדרין אבר"י פ"ב דסוכה) :

עצי

תרלו א (א) **שיחדש** בה דבר • משמע דעבובא הוא וכ"כ ב"י דזהו דעת תוס' וראש"ש דבלאו הכי שאולה אבל הר"ן כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למצות מן המובחר וכ"כ ר' יונתן בתוב ח' ח"א :

תרלו (א) **שאולה** • ובב"י כתב הריב"ש בתשו' דב"ש דיוצאי' בסוכ' שותפים דהא שותפים עדיפא הם משאולים : (ב) **לא** ישב וכו' וכתוב בהגה' אשר"י בשם אור זרוע דהעשוה סוכת בר"ח בריעבר יצא עכ"ל משמע דלכתחלה אסור וכן כתב הא"ז בהריא ובביאו לה מן ירושל' ונראה מות ריש ליזהר לכתחלה שלא לעשות הסוכה בחצר או בסבני של רבים אמנם לא ראיתי נזהרין בזה : (ג) **לא יקצצו ישראל** ע"ל סי' תרס"ם ס"א וסי' תרס"ו ס"י סוכת הנעשויה בסבני ומילא כ"א משתי הרשות הרבות ברוחן ארוכ וצורת הפתח באמצע אך אין בהן שיעור משך סוכת הרי זו כשרה (מהר"א ח"ב סי' ד) סוכה שאינה שמורה מפני הגנבים בשר' ולא אמר מהרי"ל שהביא דברי המרדכי סוף פרק הישן וכן הוא בהג"מי ששאולה אלא במקום שהוא מתיירא לישן בסוכה מפני הגנבים ולסמים כרמוכה ל' המרדכי אבל המתות שיהולין לגנוב מסוגו מזה לא דבר המרדכי דבריהם הרי הוא שומר הסוכה ובלילה יבנים המסמן בתוך ביתו כי אין הסוכה צריכה (ועיין כס"ם פרל"ג ובמס' מ"ומיתי סם) ל מהגה סוכם מ' וכנ"ם ב מרא"ם סם בסם סוכו' ג כרא"מ מבריא סם ד מרבי יוסי סם ה סם בסבנים ותמי' לכ"ם וכ"מ אל"ע לחדש בם דבר מוס' ו מימרא דר' לוי מבוס ר"מ וכמ' רס"י סם ל מרי' ר"ז וכתבמים ב סם וכתבמים ג בריש' סם וכתבמים ד מכל מקו דהא פרישא מבאולה ביר"ם ב בריוסף ל"ל וכתבמים ובאוקי' דבר מתון ו סם בגמ' ז ובר"י מאא דאמרינן דמודו לכון בגאולה :

עשרת זקנים

תרלו (א) **שיחדש בה דבר** • משמע דעבובא הוא וכ"כ ב"י דזהו דעת תוס' וראש"ש דבלאו הכי שאולה אבל הר"ן כתב דלא לעכב אמרו כן אלא למצות מן המובחר וכ"כ ר' יונתן בתוב ח' ח"א :

תרלו (א) **שאולה** • ובב"י כתב הריב"ש בתשו' דב"ש דיוצאי' בסוכ' שותפים דהא שותפים עדיפא הם משאולים : (ב) **לא** ישב וכו' וכתוב בהגה' אשר"י בשם אור זרוע דהעשוה סוכת בר"ח בריעבר יצא עכ"ל משמע דלכתחלה אסור וכן כתב הא"ז בהריא ובביאו לה מן ירושל' ונראה מות ריש ליזהר לכתחלה שלא לעשות הסוכה בחצר או בסבני של רבים אמנם לא ראיתי נזהרין בזה : (ג) **לא יקצצו ישראל** ע"ל סי' תרס"ם ס"א וסי' תרס"ו ס"י סוכת הנעשויה בסבני ומילא כ"א משתי הרשות הרבות ברוחן ארוכ וצורת הפתח באמצע אך אין בהן שיעור משך סוכת הרי זו כשרה (מהר"א ח"ב סי' ד) סוכה שאינה שמורה מפני הגנבים בשר' ולא אמר מהרי"ל שהביא דברי המרדכי סוף פרק הישן וכן הוא בהג"מי ששאולה אלא במקום שהוא מתיירא לישן בסוכה מפני הגנבים ולסמים כרמוכה ל' המרדכי אבל המתות שיהולין לגנוב מסוגו מזה לא דבר המרדכי דבריהם הרי הוא שומר הסוכה ובלילה יבנים המסמן בתוך ביתו כי אין הסוכה צריכה

לתיות שמשתמר שם [מסוגו דלא קפיד דרבנא אלא על ישיבתו ולא על שבירה כמוגו ודוקא גבי דירה בעינן השבו כעין תדורו ולא לגבי מסוגו (שאלות ותשובות רא"א סי' כ"ם) :

יד אפרים **תרלו** (בס"ז ס"ק ג') אלא לגיעות בכסה דנגב"ך ר"ל דסם אמרינן ומוא שעשם לגל בלו סוכה ומכוחר כסי' סיקדם : **תרלו** (בס"ז ס"ק א') בסיקדם דלא ימלא וכן ז' ימים אבל מלוה שהיא בשקום לא כל מכנסם דמיים ומ"ג דכאמת אין מיוב לאכול כל סי' ימים מ"מ אין מכוונים רק אלא ומכל ז' ימים תמן רק ומכל מלום ומכולא דשיר קלי אל כל סי' ימים מבא"כ בסיכות המבשים מקרא לא בא אל אכלום לאכול אלא ימים אבל כי' אם לא בשום אם מיוב לאכול כל סי' ימים מ"מ אין מכוונים רק אלא ומכל ז' ימים תמן רק ומכל מלום ומכולא דשיר קלי אל

ם בדברי סוכה פ' ג' כ"ט ג' ("פי' כסדרי ובמלם לאחרן גם כפ' סוכה מסוס פסק מ") ג' סר"ן בפ"ד דבילה ד' ברייתא כ"ט ל' :

תרלח סוכה ונוייה אסורין כל שבעה • ובו ב"ם

א ם עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג (א) (א) בין עצי דפנות בין עצי סכך (ומפי' קיסם לאחוז בו מיניו תמוכי) (מהרי"ל) ואין נאותין מהן לדבר אחר ג כל שמונת הימים מפני שיום הז' כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות והואיל והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום : סגה ואפילו בשלם הסוכה אסורים ולא מסני בה (א) תנאי (מור) אבל עצים **א** (ב) הסמוכים לסוכה מותרים (ב) וע"ל סימן תקי"ח סעיף ח' ; ג **ואם אחר שעשה השיעור הצריך מן הדפנות ונשלם הכשר סוכה הוסיף דופן לא מיתסרא אבל אם עשה ארבעתן סתם כולן אסורות ומוקצות :** סגה **ב** וכל זה לא מיירי אלא בסוכה שיבה בה סעם אחד אבל אם הזמינם לסוכה ולא יבה בה לא נאסרה **ג** (ג) דהמנהג לאו : (מגילת סיר • (מגילת אסתר"י-סרק המביא) :

ב ד וכן (ד) **אוכלים ומשקים שתילין בסוכה כדי לנאותה אסור להסתפק מהם כל שמונה אפי' נפלו** (ד) (וכי' ומבת אסור לאכלם ה (ה) דמוקצים הם) (מור) **ואם התנה עליהם ו בשעה שתלאם**

נגנים וא"כ כשהוציא מכירו מסוכתו היא פסולה דהא אין כאן תקנת הסכים כיון דלא מרא בה וא"ל דמסובר לקרקע כקרקע • וקשה למ"ד בח"כ סי' ל"ה דבית לאו כמוסובר לקרקע הוא ס"ם בהג"ה וע' בס"כ סם שהרבה להביב עליו וכל קושיותיו יש לדחות די"ל כיון דהקרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה נקנה הבית עמו דמטלטלים נקנים תגב קרקע וס"ס לאיך ע"ם כי אין כאן מקומו לך מכאן הוא קשה וי"ל כיון אלא קנה הקרקע גם הבנים לא קנה דהא לא מעבר בכסם וכ"כ בהדיא בכ"ק סוף דף קי"ז דלרבנן דקרקע הוים נגזלת אפי' מטלטלין המונחים בתוכה אין נגזלים ונר"ח הקרקע נגזלת והמטלטלין נקנין עם הקרקע ומעתה י"ל דלהכי נקנה הג"ח אלא מדעתו דאילו בגם מדעתו ה"ל הקרקע אל לאוכן וקרקע הוים נגזלת וא"כ לא קנה ג"כ הבנים לך כיון שבנה אלא מדעתו א"כ אמנון גזל הבנים בלבד דהוי מטלטלין ואפשר לאתוך כאתור דמי עבמ"מ אי"ל ג"ה נבי כל הענומד לגדור וא"כ ה"ל גזילה ותקנת הבנים אין כאן כיון דלא אלא בה ומיהו בח"מ אי' אי"ג דבהקרקע אמולה לאחרים קונה המטלטלין הבנים ועבי"ד אי' רכ"ח ס"ו:

תרלח רס"י אי' הטעם דל"מ תנאי בעלי סוכה כיון דאי"ל ליטלם וא"כ אם הוא בענין דליכא מנוס אחיתת אהבל כמ"ם אסי' תקי"ח מהני תנאי וכר"ן כתב דל"מ תנאי בכל ענין מנוס דאסור מדאורייתא דנמת ר"י כשמלה אבי מדאורייתא משמע אבל בעודה קיימת אפילו כיותר מהבסכר סוכה אסור וכתב הים"ם ע"ד דבילה דאם בנאה בחם"מ אי"כ ליכא מנוס אחיתת אהבל ומהני בה תנאי ביהא דאפילו להחמתם ביותר מהבסכר סוכה לכתחילה לכולי עלמא ס"ם אבל כתב תי' אחר מדעתו : **א** **המסוכים לסוכה מותרים** • ואם אמר עצים לסוכה כדי לעבוהה אפילו אחר מנגמרה אסורים דלא נרע מנו סוכה אח"כ כתנה • ים"ם • וע"ל דה"ם אקיים אמתנים לעבוהה : **ב** וכל זה וכו' • כתב רי"ו וכל דינו כמו כן בסוכה יפה ואפילו לא מידם בה דבר ולא נעשית לשם סוכה כמ"ח עכ"ל ו"ל דעכ"ם יבה בה :

ונ"ל דמי שים לו סוכה בביתו מעמה לעמה מ"מ אינה אסורה עד שיבה בה בחג אף על גב דבבר יבה בה בחגה בעברה מ"מ כעבר הנה בעלה קדושתה ואריך מעשה אחר אחמול קדושתא : **ג** **דהזמנה לאו מלתא** • וקשה דבסימן מ"ב ס"ג כתב דהזמנה לגוף הקדושה מלתא היא וי"ל דתמציתי מלוה קילא אפי כמ"ם אי' כ"ח : **ד** **וכן אוכלין** • ואם יודע שהילדים יאכלו מהם מותר אלא לאוכלה (ס"ח רס"ג) וכ"ל דיתנה עליהן : **ה** **דמוקצים הם** • דבמוקצה למלוהו אפילו ל"ם מודה דאסור בדאיתא ס"ג דבבת ופ"ד דביצה (יס"ם אלא בב"ר) ע' אי' תלים : **ו** **בשעה שתלאם** • אלא אמהרי"ל שכתב

תרלח סוכה ונוייה אסורין כל שבעה • ובו ב"ם

א ם עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג (א) (א) בין עצי דפנות בין עצי סכך (ומפי' קיסם לאחוז בו מיניו תמוכי) (מהרי"ל) ואין נאותין מהן לדבר אחר ג כל שמונת הימים מפני שיום הז' כולו הסוכה מוקצה עד בין השמשות והואיל והוקצה לבין השמשות של שביעי הוקצה לכל היום : סגה ואפילו בשלם הסוכה אסורים ולא מסני בה (א) תנאי (מור) אבל עצים **א** (ב) הסמוכים לסוכה מותרים (ב) וע"ל סימן תקי"ח סעיף ח' ; ג **ואם אחר שעשה השיעור הצריך מן הדפנות ונשלם הכשר סוכה הוסיף דופן לא מיתסרא אבל אם עשה ארבעתן סתם כולן אסורות ומוקצות :** סגה **ב** וכל זה לא מיירי אלא בסוכה שיבה בה סעם אחד אבל אם הזמינם לסוכה ולא יבה בה לא נאסרה **ג** (ג) דהמנהג לאו : (מגילת סיר • (מגילת אסתר"י-סרק המביא) :

ב ד וכן (ד) **אוכלים ומשקים שתילין בסוכה כדי לנאותה אסור להסתפק מהם כל שמונה אפי' נפלו** (ד) (וכי' ומבת אסור לאכלם ה (ה) דמוקצים הם) (מור) **ואם התנה עליהם ו בשעה שתלאם**

הרמב"ם אסר אפי' עלי הדפנות וא"ל דבת הרמב"ם דאיסור הדפנות מעשה מוקצה דהרמב"ם היה קשה לו קושית התוספות בפ"ק דף ט' דאסריון עלי סוכה מן התורה ונמרק כיצה ממנע שהוא מעשה מוקצה והיינו מדרבנן ובמת ליה בפרק כיצה מיילי מהדפנות וכאן מיילי מהסכך והרמ"ם אתמה על הרמב"ם הוא מעשה שבלבן ביחד בסכך והדפנות ממנע דתרוייהו מן התורה וזה ודאי אינו ועל קושית התוס' הנ"ל מתרץ הרמ"ם בע"א בס"ם כ"י וא"כ מעמע דאפילו מדרבנן מותר בדפנות כל שאין סתירת אוהל אלא נפלה משמה וכ"מ דברי כ"י בדפנות הרא"ם דבעלי דפנות דלית בהו לד איסור לתוריתא לא נזהו דבנן הם אל"ה לאמרו דהא אמרינן בפ"ק דף י' ליתא מסייע ליה לר"ח דאמרי' אם סירגין תחת הסכך מעשה מי' דמותר דתניא סיכה בהלכתה ושיטרה בסדינים המלוייריים מי' אסור לסתפק מהן כו' ממעמע דמותר לפרוס סדין ודמי לה דלמא מן הלד לדפנות קאמר הבל למעלה אסור לפרוס סדין מעשה דבר המקבל טומאה הרי לפנינו דאפילו מי' סוכה שאלו הדפנות אסור מעשה מוקצה כל אלא התנה עליהם ואיתר לא יהיה איסור מוקצה בדפנות עלמן אלא נראה מעשה דלף לגרמ"ם יש איסור מוקצה בדפנות אלא דבאן לתוריתא מעשה מה הסוכות מה בדבאן לתוריתא דאוריתא מעשה מה הסוכות מי' בזה מילק בין סכך לדפנות מעשה"כ הרמב"ם לפי הבנת הרמ"ם שרולה לבטלותן לסכך ויהיה גם בהם איסור דאוריי"ת ופ"ד המה הרמ"ם כי בודאי יש הרבה קולות ומילוקים בין איסור דאוריי"תא לדרבנן אבל לפי אמתת גם הרמב"ם לא אסר בדפנות אלא מעשה מוקצה רק שיש מילוק בהגאי אלא מהני תנאי בדפנות אפילו אם נפלו וכמ"ם רמ"א בסמוך והטעם דע"כ אינו בודל מהן כל בין הסמכות ולא תמול הקדושה עליהו (לא שייך בדפנות) דהא אם יהלה לאסור אינו רשאי מש"כ בעי אתסר ליקמנו בי"ם ע"כ מהני תנאי

אם כגיל בזה ואין כאן שום דיעה להתיר עלי הדפנות אפילו מדרבנן רק יש מחלוקת בין הרא"ם לרמב"ם לענין דאוריי"תא בדפנות לפי מילוקו הרמב"ם אבל אמן קי"ל דגם הרמב"ם לא אסר אלא מדרבנן בדפנות נ"ל : (ב) ועיין סימן תקי"ח בו' • בכ"י שם כתב ומיהו מדרבנן לאתסר מעשה מוקלה כמו אתסרו מבמיס היותר על כדי הבסר סוכה כמ"ם בסימן הרל"מ עכ"ל ובאן אסק דמותר ביותר מבדי הבישור וכ"כ הש"ל ע' המבית סימן ג' דבסוכות הבא לא נרע מנוי סוכה ועיין סימן תקי"ח בדבריו : (ג) דהזמנה לאו מלתא היא • ק"ל הא מקשי' סוכה לגבי כדאיתא לשיל אבל עליה אם אמיס וא"כ ניחא בסוכה נ"כ דהזמנה מלתא היא כמו בקרבן הנינה דקי"ל בקרבן אם אמר הרי זה קרבן דהוה קדושה הנוף ה"ל ניחא בסוכה ומנ"ל לחלק ביניהו דהא קי"ל אין הקדש לאמלה כ"ם כאן דהמחנה אקשיטנו בפי' ובראה דבאמת בזה דוחלי אין לך לומר אבל הדינים אינם בחנינה יהיו בסוכה דה"כ ניחא דהא קדושה הנוף אלא ע"כ דה"ם קרא מה הסוכות תעשה לך ז' ימים דדוקא בזה יהיו אויים לענין ז' ימים אתהא קדושה הסוכה לגמרן זה כמו חג ולא תטול ממנה לבטלתך אוש דבר לבטל ממנה קדושה אלא בזה דוקא אוים ולא לדבר אחר ואפ"נ אחמריך לעיל דלרבנן דרבי' עשה סוכה אפילו ביום ז' הייגו לענין תעשה לך אבל לענין אהיקש לחנ הוי אהקש לכל ז' אימים וא"כ נראה אפשר אמ"ם אין נאותין ממנו אפשר אבל אם אבל קדושתה אבל בעוד אפשר אינה אינה אסורה אלא אם אינה אסורה אלא אם אינה אסורה אלא אם

רבינו הטור ואיני מבין מה חילוק לענין מלמול במקומן בין י"ט לשבת ובב"י הקשה עוד שסברי ה"ג פוסק כר"ל מוקלה בי"ט ובשבת וכמ"ש בס' י"ט בשמו ולא מלא יסוד לקושיא זו וע"כ פסק כאן רמ"א דגם בי"ט אסור ולעד"נ לדמות זה למה דאיתא ביומות פ' מרס דף קי"ד אבא שאול אומר מהנים היינו שיוקיש מבחוץ מטהרה בי"ט ופרכי' אי ליכא סכנה אפילו בשבת נמי אי ליכא סכנה אפילו בי"ט אסור ל"ל דליכא לערלה וקסבר מפרק גלאחר יד פירוש דוקא חולב בידיו הוא מפרק דבר מבידולו ומייב מן התורה אבל יונק הוא מיזו והיינו גלאחר יד נבי שבת שאיסור סקילה במפרק ביד גמרו ביה רבנן ביונק נבי י"ט דאיסור לאו הוא לא גמרו ביה רבנן הרי לפנינו במידי דתליא בגזירה המיל שבת מיו"ט ל"ב ס"ל לבה"ג בגמלו הגיין לענין שלמול אז אין כאן ביזוי מלוה ואפ"ה אסור כמ"ש ב"י בסמוך בשם הר"ן וז"ל כיון שטפלן לסוכה עשאן כמוה כו' ואי מתהני מיניהו אפילו אחר נפילה יש ביזוי מלוה הלכך אין תגלה כלום דכי היכי דסוכה אסורה ה"ה בעייה ע"ב וס"ל לבה"ג דבעלי סוכה שיש בה שייכות איסור דאוריתא משום מה הג כו' פשוט שיש להתמיר אף בנגלו אפילו בעלמול אלא דבעייה דליכא איסורא אלא מדרבנן משום ביזוי מלוה אפילו בעודה קיימת והתמילו גם בנגלו לאכילה מ"מ אין ראוי לאסור בנפילה לעלמול אלא שהגיו חכמים מדותיהם לעלי סוכה וגזרו בעלמול הגיין משום עלמול עלי סוכה שיש שם שייכות איסור דאוריתא מ"כ ניחא שיש חילוק בין שבת לי"ט דשבת תמיד לענין גזירה אבל לענין התלוי במוקלה לחוד ואין שם שייכות איסור דאוריתא שרי בין בשבת בין בי"ט לבה"ג דפוסק כר"ש כמ"ש הב"י בקושיא אלו כנ"ל נכון וברור לחרך קוסים רבינו הטור וקוסים כ"י על בה"ג: (ה) **של ח' ימים** • דלא כמהרי"ל שכתב שהעיקר תלוי בהכנסת ה"ט אלא בכל בה"ם אל האיסור בפ"ט: (ו) **קודם בה"ש הראשון** • דאל"כ היון דמייל איסור בבה"ם קמא ממילא מייל בכולהו דיומא אריכתא דמו לענין זה ולא מהני חו תגלי: (ז) **אין נוהגין להתנות** • **משום דלא ב'ילי ספיר בתגלי**: (ח) **די"א דאין אסור אפילו בדפנות עצמן כו'** • דבריה אלו אינן ממוזרים לאין שום פוסק ס"ל להתיר אפילו בחי דפנות כ"ם בדפנות עצמן דהוא תלמוד ערוך בפ"ק דסוכה כמ"ש רסי' זה אלא הבה"י כן כתב בפירוש דברי הרמ"ם והוא שלא בדקדוק כמ"ש שם אלא הרגלה לי להקל בסדיגים המעויירים שיש הסם מפני גגיה אין סהדי שלא תלאן שם מתחלה לריותן שם תמיד ע"כ לא אתקלו כלל ואפילו לא התנו והרבה פעמים

מלינו ביולא בזה ואפילו לענין איסור רבים כתב רמ"א בי"ד סימן קס"ט ואתפשר אפילו מסתמא הוה כהתנה בכך כיון שהמנהג כן:

תרלט (א) **וישן ומטייל** • **במהרי"ל כ' שאדם המסבר עם חבירו יסבר עמו בסוכה**: (ב) **המגורה** • וכתב כ"י בשם רוקח אחין מגיאין נר מרס בסוכה כ"א מגורה ברזל ומוטת ברזל ומוטת וגר שעוה ע"כ: (ג) **סוכה קטנה** • פירוש רש"י **על שיעור מלומלם** ז' שפחים משמע דעשה המיסור מסוס דבזה ממעטי' משיעורה וכעין הסיא דסכך פסול פחות מד' ואויר אלא דסימן תרל"ב ס"ג דסוכל בסוכה קטנה וק"ל מ"ש מהסיא דסימן תר"ל סי"ל דאם סמך הסכך על הסמודים כו' דכסר כיון שיש י"ט מהאחין עד הסכך והמעט אינה ממעטת הסיעור כיון שיש שיעור אם תעשה המעט כ"ם כאן אם תגעל הסמודה ותו דאם כן מאי גריעותא דמודה משאר כלים שמותר להכניסה לסוכה ואפילו קטנה ול"ל דמיירי בסמודה שיש תליה וקשרת למעלה בסכך כמו בגר לאמפ"ן אלו וע"כ ממעט הגר כשיעור אלו מן הסכך ונשאר פחות מכשיעור אם"ן אין איסור אלא בנשאר ושיעור מלומלם אבל החוט' כתבו דדף כ"ש הטעם דסוכה קטנה דמיישינן שמא תשרף שוכתו אם"ן אין מילוק בנשאר למעלה ונם בסלומלם ז"ש אלא שראוי לעשר שלא תשרף שוכתו כללע"ד בזה: (ד) **שום תשמיש בזוי** • ראיה שאין בכלל זו תשמיש המיטה כיון שהוא שמחה של מלוה וכהיא איתא בגמרא פ' היסן דלא עבדינן מוסה בסוכה משום עגר מתן שבוש שם לשחק עם כלתו כיון דבמקום לר הוא משמע דמותר שם: (ה) **אפי' שינת עראי** • דאמר רבא

תרלט דיני ישיבת סוכה ו' ובו ח' סעיפים

א א **כיצד מצות** (א) **ישיבה בסוכה שיהיה אוכל ושותה** (א) (ויש"ן (ב) ומטייל (פור) **ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום ובין בלילה כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה וכל שבעת ימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע** ב **כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות בסוכה** ג **וכלי שתיה כגון אשישות וכוסות בסוכה א אבל כלי אכילה** (ג) (לאחר האכילה) (פור) **כגון קדירות וקערות חוץ לסוכה** (ב) (א) **המנוי' בסוכה ואם היתה** (ג) **סוכה קטנה ב מניחה חוץ לסוכה** הגה ואל ישבה (ד) שם **ג** תשמיש (ד) בזוי בסוכה כדי שלא יהיו מלות בזויות עליו (בית יוסף בשם מ"ח):

ב ד **אוכלים ושותים וישנים בסוכה כל שבעה בין ביום בין בלילה** ה **ואין ישנים חוץ לסוכה** (ה) **אפילו ד שינת עראי אבל מותר לאכול** (ב) **אכילת עראי חוץ לסוכה וכמה אכילת**

הרמב"ם ורבינו יסעיה ז"ל (מהר"ר יונה סי' נ"ח כ"ם) ועמ"ם סי' תרי"ג ס"ו ומ"מ נ"ע דהא אין ממויב ליגך לסוכה הבינו בס"ם סי' תר"מ ס"ד בהגה"ם: **א אבל כרי אכילה** • כד שמוחבין בו מים חוץ לסוכה (גמ') כלים שמסהין בהן קמח והעריבות וכלים של בשמים חוץ לסוכה (מרדכי ס"ל): **אם** הכנים בחוכה כלי מאכל לא נפסלה הסוכה בכך (ב"ח) פ' סי' תרס"ו: **ב מניחה חוץ לסוכה** • שלא תדלק הסוכה ויתבטל ממצותה: **המנהג** שלא להכנים גר מרס בסוכה (הגמ"ג ב"ח) עיין סוף סימן תרע"ג: **ג תשמיש בזוי** • כגון שמיפת קדרות וקערות (ב"י) משמע דבכוסות ליכא קפידא: **משמע** מלמון הש"ע דקדרות וקערות דין אחד יש לסס קודם אכילה אבל לאחר אכילה אסור שאז הן מלוסים והטולם נזהרין מקדירה אף קודם אכילה ומקערה אין נזהרין אף לאחר אכילה ואינו נכון: **ד שינת עראי** • דסעמים דסני

תרלט (א) **וישן ומטייל** • **במהרי"ל כ' שאדם המסבר עם חבירו יסבר עמו בסוכה**: (ב) **המגורה** • וכתב כ"י בשם רוקח אחין מגיאין נר מרס בסוכה כ"א מגורה ברזל ומוטת ברזל ומוטת וגר שעוה ע"כ: (ג) **סוכה קטנה** • פירוש רש"י **על שיעור מלומלם** ז' שפחים משמע דעשה המיסור מסוס דבזה ממעטי' משיעורה וכעין הסיא דסכך פסול פחות מד' ואויר אלא דסימן תרל"ב ס"ג דסוכל בסוכה קטנה וק"ל מ"ש מהסיא דסימן תר"ל סי"ל דאם סמך הסכך על הסמודים כו' דכסר כיון שיש י"ט מהאחין עד הסכך והמעט אינה ממעטת הסיעור כיון שיש שיעור אם תעשה המעט כ"ם כאן אם תגעל הסמודה ותו דאם כן מאי גריעותא דמודה משאר כלים שמותר להכניסה לסוכה ואפילו קטנה וכ"ל דמיירי בסמודה שיש תליה וקשרת למעלה בסכך כמו בגר לאמפ"ן אלו וע"כ ממעט הגר כשיעור אלו מן הסכך ונשאר פחות מכשיעור אם"ן אין איסור אלא בנשאר ושיעור מלומלם אבל החוט' כתבו דדף כ"ש הטעם דסוכה קטנה דמיישינן שמא תשרף שוכתו אם"ן אין מילוק בנשאר למעלה ונם בסלומלם ז"ש אלא שראוי לעשר שלא תשרף שוכתו כללע"ד בזה: (ד) **שום תשמיש בזוי** • **ראיה שאין בכלל זו תשמיש המיטה כיון שהוא שמחה של מלוה ובהיא איתא בגמרא פ' היסן דלא עבדינן מוסה בסוכה משום עגר מתן שבוש שם לשחק עם כלתו כיון דבמקום לר הוא משמע דמותר שם**: (ה) **אפי' שינת עראי** • דאמר רבא

באר היטב

כיון דמיילא איסורא בכה"ם קמא ממילא מייל בכולהו דיומא אריכתא דמי לענין זה ולא מסני מו תגלי: (ז) לסתנות • **משום דלא בקיאי ספיר בתגלי**: (ח) לסתנות • וש"ר כ' נראה לי לסקל בסדיגים המעויירים שיש הסם מפני גגיה אין סהדי שלא תלאן שם מתחלה לריותן שם תמיד ע"כ לא אתקלו כלל ואפילו לא פסקנה עיין שם • וכתב מהרי"ל מותר לתלות ירקות בשעה בשעה לעשות הדס • כתב ד"מ לא יקבר מרגין דאסור לתיתין ביום מוב אלא ישבה מעיבה מפי' מי"ר • אותן מחוקקים פסוק בסוכות מבנו על [בהלשם] לא יפסי פוטים כמ"ם כי"ר סימן רפ"ג בכ"י וכמ"ז ואף אחר מוכות לא יפסנ מל מלי סוכה דמשמיטי מלוה סוף כמו לילים ולולב פ"ג • ופפ' כ"ש ב' בתמנו בשם מפ"ז דבסכך סוכה מוב אלא לשבוש לוגרך דבר שאינו בכוד לאותו שבבנים ע"ש:

תרלט (א) **ישיבה** • ומה שאין מברכין על מלה כל שעשה משום דאין מלוה בסוכה מעיין לגוש ופ"מ • כתב מהרי"ל בשבוסה המקיים מלות סוכה פלילו משה שופף לסקנ"ם כמעשה ברבשקים • סוכה דוסה לכ' ושמולה דוסה לכ' וסבוכה שמחלת בכ' וכיון דסוכה מרבו לסוכה עפ"ם בישוב בגבסה כ' דסיינו ק"ן שפחים כגבר ב"ש מ' יום בעמנה בו סבוכה ובני מיון של משה רבינו ע"ש ובחנם בשעה בתר בשעה דקיים: (ב) ומטייל • ואלמה שמקבר שם מבינו ישבר בסוכה שמו • ואל ידבר בסוכה דברים בטלים • ואל יראה שום בעם בסוכה שבלי"ם: (ג) לאחר • ובמלולה מחברין אף קודם אכילה מקדרה. ג"ב • ואם בכנים כלי מאכל לא נפסלה הסוכה כבר ב"ם מגן אברהם: (ד) בזוי • כלים שבשלים

שערי תשובה

היא בעבה"מ ובעיין בר"י שבביא בשם מהר"י מולכו שדשתו בסוכה מיוחדת אסור לבטות בכל הבעה וכתב הגר"ר ע"ז אבל ראיתי לשמ"ש דבגר לסיפוך וכו' מבעמ דמבכים המ"ש ואילו לדידן שבעיא שאין בים מיתות דבינן שבשבו' בתר לל קדוסה דבימו בתר אדשתא דמנבגא בית שתחזר לתחירה ובכתבה בטרוס דמי ומ"מ בשמ"ש שגריך מעשה אחר שחחל קדושתה ל"ם דאפשר אף בלא מעשה אלא הקדוסה בשבגיע בתר דאין זה דומה לזומנה דבכא לא שקע הקדוסה לגמרי רק על דרך תגלי לגר ובעיין בא"ר שבתב על דברי המ"ש שב"ש ואפשר בוזמנה לפ"ם דבהגיע בגיסת בתר הדרא קדושתה וע"ש: (ד) אוכלו' ובעיין בתת"ב בסיבר פ"ג פליטו' ובים שם אבכול מבנים שבים מודלים ע"ג פליטים ובשאר בשבכול תלוי בסכך מתוכר לגבן ומתילא מי לסוכה ובכל לגבה וחלה עלו' קדושת מי סוכה בתר מת"ב שים מי שבבר אלא מהני תגלי בזה ובבסר יד אלו' דף ל"ש משיק כיון שאבטול זה שם בעלא מתחלה ולא נתלה בכוונת מי לא חל עליו קדושה ומוחר לאוכלו בלי שום תגלי אך אם כיון לבטיחו מבוס מי לבה"ם לא מהני תגלי ולבי"ן מהני ב"ש:

תרלט (א) בש"ע בילד מעות כו' ובתב בר"י בשם מז"ם שבבית הבוגה רבינו אלי נאון שבתב וז"ל אלמת אחי' אז בותיבי אתין לבם מקום לעשות סוכה גדולה ומבו סוכה ק"ם אלימם מבשקת לבולם והבינ לענין אבילה יכול כ"ש לבדו לאכול וז אחר זה אבל לענין שיבם זה יבן לילה אחת וזה לילה אחת: ואם תביבה עליבם בעמנה אבל אם לא יבן מקלת לילה וזה מקלת ולא שומרי נגות בסוריבם מב"ם מי אתין לו מקום לישן בסוכה בכ"ל ומזה ראיה לא"ם לק' סי' תר"ם אות ס' בשם הה"ג וזרע אמת ב"ם: (ב) בש"ם סעי' ג' ומי שיתמיד כו' ובעיין בגר"י שבתב בשם לילה לדרך שבוא תומרת יחידים וכ"כ מהרי"ל ובעיין לקמן סימן תרמ"ג ובתב רבינו ירוחם דאחות מבגילה אין מי שיתמיד ובא"ר בקשה ע"ו הסיבה ע"ו והבר"י בתב לישבה קמא ס"ם ובעיין בא"ר

דסבי ליה לאיכא בסכי וס"ל קבע: **ה** ויין • ואפי' קבע ליין אין קביעות בזמן כזה כמ"ש סימן קע"ד (ד"מ) ואפי' פס דק"ל שם וכפי' ר"ל דהוי קביעות לגרף סוכה וכ"כ הגאונים: **וין ל"ל** הכ"מ הדם ימיר היינב לשתות שקבעו לשתות הוי קבע גמור סברת דלא מיב קבע אבל בני מבולה וכפרם במקום שמוכנין לשתות ימד בקבע בלי פוס אכילה דס"ל קבע גמור וכעי סוכה וגבולה דהן כול ע"ל וס"ס דבכר וגבינה וכיוצא בהן ע"ל ה"ל בקביעות אבל בשאר מקום לא יברך כן כתב המ"מ וכ"כ המרדכי בהדיא והכמ"ן בשם הרא"ש: **ן ואפי' קבע עליוהו** • נלמד ממ"ש הרא"ש ומיהו לדתה דמוכח הרא"ש דאפילו לי פילי בעי סוכה הייגו בקבוע עצמו לאכילת פירות ולשתיית דקבע דיהבו הוי כאכילת עראי דפת אבל באכילת פירות ליכא מאן דאסר עכ"ל וה"כ נמי דפת אבל בשאר פירות ליכא מאן דאסר עכ"ל ומשמע דס"ל להרא"ש דאפילו לאמאן דמחייב בפירות אינו חייב בכבילה אלא דוקא שיאכל שיקבע סעודתו עליהם (דאל"כ הוי סוס לפת) ונמי כן מדאמרי' ביומא דף ע"ב אכילת עראי אין אכילת קבע לא ע"ם ול"ע דהא לשיל מיהם אינה ולו ס"ד כותבת יחידת מכבילים מבמשם ביהדיה דבכילה פירות חייב לאמאן דמחייב אפילו לא קבע עליו דאל"כ לא סרך מידי דדילמא ר"ג אכלו דרך עראי דומיא דשיעת אתכיל ל"ע ומיהו לענין פירות לא ל"מ דקיימא לן דפירי לא בעי סוכה ואפילו אכל הרבה וקבע עליהם ל"מ בגמרא מ"מ ל"מ לענין מיני תרגימא דבעי סוכה אם קבע עליהם היינו בשאכל כבילה דומיא דפירי למ"ד דבעי סוכה: **ז משום צינה** • ואם כן מי אתין לו כרים וכסתות כלהו ויש לינה אין לו ליגון שם כמ"ש ס"ז בהג"ה: **ח איש ואשתו** • ל"מ ברים ערבין דאמרינן דבכרים שעורים בעידן עבודה ע"ם ול"ע דבסוכה דף כ"ם סד"ח אבבו כעין תדוהו מה דירה אים ואמאן לף סוכה אים ואמאן קא מסמע לן דבשום פעולות ויש לפרש דאכל מקום הבעל אינו חייב בסוכה אלא במקום שיכול לדור שם עם אמאן ואם לאו אינו ליה מלסמר ואסור ליגון שם וכן כתב ס"ה עיין שם ומכל מקום ל"ע דהא אם עבה הסוכה במקום אחיכו יכול ליגון לא יצא כמ"ש סי' הר"מ ס"ד בהג"ה ואי"כ אם אין לו סוכה מיוחדת לא יצא כלל ועוד קשיא דבגמרא אמרינן אבל ישראל דאויס ליגב בסוכה לו ע"ם ול"ל דאכל מקום כיון שיכול ליגון שם לבדו הסוכה כשרה

ו אכילת עראי כביצה מפת (ו) ז ומותר לשתות מים (ז) **ה** (ח) ויין (ה) ולאכול פירות ו ואפילו קבע עליהם (ד"מ) חוץ לסוכה ח ומי שיתמיד על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה אפי' מים הרי זה משובח ט ותבשיל העשוי מחמשת מינים אם קובע עליו חשוב קבע וצריך סוכה: סגם ומה שמנהגן לקבל עכשיו בפיוט שלהן יעבים בסוכה רק המקדקדין במנהג י"ח ז משום צינה דים לגר ליגון במקומות הקרים (מרדכי פ' סוכה) (מ) ולי נראה משום דמצות סוכה אים ואיתו **ה** אים ואמאן כדרך מסוא דר כל הסנים ומקומה אלא יוכל ליגון עם אמאן שאין לו סוכה (ו) מיוחדת אפור ושוב לאסמיר ולהיות שם עם אמאן כמו מסוא דר כל הסנים דם אפשר לגיות לו סוכה מיוחדת:

ג • אכילה בסוכה (י) בליל יו"ט הראשון (ו) חובה אפילו

רבא לין קבע לעיה בפסמים אלינו ממנמה אלא מעם ודי מ הלוך זו היא אינתו: (ו) ומותר לשתות מים • בתמנה אמרי' מעשה והכיאו לריב"ן לעשות לה התבשיל ולר"ג ב' כוחות ולוי מים ואמרו הפלוה לסוכה • ואמרי' בגמרא דע"ם אם כא לאמתיר מל עלמו מאמיר ולית ביה משום יוהרא ומעשה עמי והכיאו כו': (ז) ויין כו' • בגמ"ם ושור כתב אפי' אמ"ל דאיכי בעי סוכה הייגו דוקא מי שקובע עליהם אבל מי שאוכלן דרך עראי ולאי א"ל סוכה ואמ"ל יין עראי הוא עכ"ל • ומשמע דאפילו קבע עצמו לשתות יין אסור וכהכ"מ ס"ב דסוכה כתב וז"ל ומיהו אחייה יין ודבש ושכר בהרי אילות לו בלא אילות אלא יין בלבד וכגון אלא אבל לאם לפסן אין לי לברך אם מותר חוץ לסוכה אם לאו דאמרינן דאסבו כגון תרומה ואין אחיה בלא אילות אלו אמא אעפיים אוכלין אנשים ואסר אילות וקובעין עצמן לשתיה ואסור ע"ל • ובלבוש כתב על אחיית יין וכ"מ בסוכה לעמתו אבל אם אם קבע לשתות דגם לסוכה אביב קבע קבועות בהלעיל סימן קי"ד וכי"ב לשיך נראה דגם לסוכה אביב קבע ולריך סוכה ושוב נסמתיר ולעגון הכרכה נראה שלריך לברך על האחיה אל קבע אבריו מן הדין לא לברך בכל אעפ אבנגם אלא אקבעים אל אכילה כמ"ם בסמוך אם כן לאם לא יברך גם אל האחיה אל קבע אמו אבריהן אל האחיה אל ל"ע ואין לברך ליגב בסוכה כלל אל האחיה אפילו בקביעות דאפילו אם ל"ל דאביב בסוכה מ"מ אותה ברכה אמברך אל אכילה אינה בזה אלא ר"י מר"ת אם לא לריך לברך אל הסיבה אמ"ם ואם"ם בפ"ק דברכות וז"ל כיצאה בזה אלא ר"י מר"ת אם לא לריך לברך אל הסיבה בסוכה אביב אמ"ם אל הסעודה אינה אינה אמ"ם אל אכילה אינה אמ"ם אל אכילה אינה אמ"ם אל אכיל

לאכול פת וממילא מייב בסוכה לף מכלן ואילך וסמ"ק וה"ן מוכיחים מזה דאין חובה בי"ם לאכול פת מדאמר מכלן ואילך השות וכם לא מפרשים דקחי הילדו נשמים ופסק בפסקי מהרא"י סימן ק"ם דבלילה ב' של סוכות דח"ל לאכול בזית בסוכה אם ילדו נשמים דסמכינן אסמ"ק וה"ז דלא כאמר"י דס"ל לדידן י"ש ב' כלאשון אלא אין בקיאין בקביעת דילמי כו' ומסיק שם הלמיד מהרא"י וה"ל לאמנם שמעתי שדרש בב"ם דבלילה הראשון לא צריך לאכול בזית בסוכה אם ילדו נשמים: (יא) אפילו אכל בזית • וכתב הטור תע"ג דטיעור אכילה בלא סוכה הוא כבילה שאני ליל ראשון שהוא חובה שפי ואפילו לא בעי למיכל אלא בזית לאוכלו בסוכה הוא הלכך יולא בה נמי ידי סוכה ע"ל הרי שלדעת הטור אמרינא ליל ראשון מכל ימי הסוכות גם לענין זה דאפי' בכזית שהוא שחות מבכילה מייב בסוכה והקשה ב"י וה"ל ולבי מגמגם דקאמר ואפילו לא בעי דאשון בחי בעי תניא וכ"ל לא מצי במקום לא בעי ועוד הרמ"ל נוסף מנ"ל דאאמר ליל ראשון משאר לילות ושפי ה"ל למנקט שטמא בכזית דומיא דשאר הוא שיטורא לאשון לא הבנתי כלל דודאי שפיר אמר דאי בעי דהיינו שיש מומרא בלילא דאשון בזית מייב בסוכה וקושית הב' איכא קושיא דבכינו הטור יליף לה מהא דמייתי הרא"ם יהושלמי וז"ל אבריית בעי אי מה חג המצות בעי שיעכם למצוה אחר אף סוכה כן ר"ג בעי אי מה חג המצות מפרש לה דר"ז מספקא ליה אי הוה מיוב סוכה בליל ראשון עד בזית ולא אמר אלא אחות מבזית ואמרי משאר לילות וקי"ל לחומרא דבזית מייב בסוכה מזה יליף רבינו דמייב בסוכה בכזית בליל א' אפילו ירדו נשמים והיינו דאני ליה בכזית: (יב) ולא יאכל בלילה בו' • זה יגאינן ג"כ מהג המצות דכתיב בערב תאכלו מצות וכן מ"ש אח"כ קודם מצות ג"כ יגאינן ממצה בשאם אבן הוא דיאא וכן מ"ש אח"כ ולא יאכל ביום מחצות בו' ומה שסיים דומיא דאכילת מצה קאי אכל מ"ש לפני זה: (יג) וכשמבין ומדקדק • הר"ן כתב י"א לסיפ דעיוני היינו קבע ובני סוכה ולמומרא עביד כתרוייהו כל היכא דלא מצריך ומצטער ע"ל: (יד) המתפלל בו' • הטעם דתפלה כל המצה אינה בבית דירה אלא בג"כ וע"כ הבדלה שכל המצה מבדיל בבית צריך להבדיל בסוכה: (טו) תבשיל של פול • שתבשיל זה ממהר להתקלקל בנשמים משמע: (טז) ואפילו אין תבשיל דפניו • כ"כ הטור בשם שמ"ג וכתב עליו ז"ל ואין משמע כן בגמרא מדלא אמר כדי שתסרח המקפה אלא משסרח משמע שתסרח ממש ע"ל וג"ל דאי היה אומר כדי שתסרח הייתי מפרש דאף היכן בסוכה הוה שיעור זה אלא יאא עד שיעור אחר היה אוכל היה מפרש המקפה שהרי התנא אמר נשמים מאיתתי מוחר לאוות ויש בנשמו גם שיעם ובאמת אל"ל בשעה שיעור זה וכמ"ש רמ"א בסמוך ע"כ אמר משסרחה לאוכלות דלא מיירי אלא מאוכל דוקא ולא שיעם וע"ד הטור ל"ע הא אמרינן בגמרא בבריתא תנא משסרחה המקפה של גריסין ואי מיירי דאוכל תבשיל של גריסין אלי רבותי' פשיטא שאם שפטור ומאי רבותא דגריסין אלא ע"כ דאפילו אינו אוכל גריסין משמעינן כאילו אכל גריסין ואפ"ה תנא ל' משהסרה ולא אמר כדי שתסרה מאכל של גריסין ש"מ שאין זה דקדוק כלל • וכתב בלבוש דאם מתמת קרירות מתקלקל המאכל דהוא פטור: (יז) אבל לילה הראשונה בו' • משמע ולא בשאר וטעמו כמ"ש בשם ר"ג בשם פיסקי מהרא"י דסמכינן על סמ"ק וא"ז דס"ל דאפילו בלילה ראשונה אין מיוב בירדו בשמים • וט"ל ל"ע במ"ש כאן אחר כך ויקדש בסוכה בו' דמשמע שמבדך ליכב בסוכה וק' דלפי הסמ"ק וא"ז הוה ברכה לבטלה דהא אין מיוב כלל בירדו בשמים אפילו בראשונה אלא ע"כ דבכור לן דקיימא לן בסמ"ג ואשי"ר דבלילה ראשונה הוה מוכה בירדו בשמים ואין חסם ברכה לבטלה א"כ סיה לנו לאהמיר גם בשאר לילות אם יש מיוב בכזית בירידת שמו' אלא דבשאר אין לברך ליכב בסוכה אם ילדו בשמים ובא"ה סימן ל"ה פסק דבליל שני אינו צריך להמתין רק עד זמן אכילה ולא יקדש בסוכה אלא יקדש בבית ויאכל כל צרכו ויאכל כזית בסוכה באחרונה ונראה כמ"ש דלא יברך אז על הסוכה דדלמא פטור לגמרי הוא בירידת

(יא) אפילו אכל כ כזית (ח) פת ט יצא ידי י"ח מבאן ואילך רשות רצה לאכול סעודה סועד בסוכה רצה אינו אוכל כל ז' אלא י (ט) פירות וקליות חוץ לסוכה אוכל לבדין אכילת מצה בפסח: הגה יא (יב) ולא יאכל בלילה שלשומה עד שיעה ודאי לילה (כ"י בשם פ"ח) ויאכל קודם חצות לילה (מהרי"ו ומהרי"ן) ולא יאכל ביום יב מחצות ואילך כדי שיאכל בסוכה לתיאבון (מהרי"ל) דומיא (י) דאכילת מצה:

ד מ כל שבעת הימים יג קורא (יא) (ולומר) בתוך הסוכה (יג) וכשמבין ומדקדק במה שיקרא חוץ לסוכה כדי שתהא דעתו מיושבת עליו (יד) המתפלל (יב) רצה יד מתפלל בסוכה או חוץ לסוכה:

ה טו • ירדו (יג) גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית מאימתי מותר לפנות משירדו לתוך הסוכה טפות שאם יפלו לתוך התבשיל יפסל אפילו (טו) תבשיל של פול: הגה (טז) ואפילו אין תבשיל לפניו (סמ"ג והגהות אשרי") ומי שאינו בקי בזה שבשיטור יעבר אם ירדו ב"כ נשמים לבית אם היה יוצא אם מסוכתו ב"כ (מ"ז והגהות אשרי" פ' יש"ן ומרדכי פ"ב מיימוני פ"ו ומהרי"ן) וכל זה דוקא בשאר ימים אז לילות של סוכה (יז) אבל לילה (יד) שלשומה צריך לאכול כזית (י) בסוכה אף אם נשמים יורדין (סור זר"ן והכל"ם) • ויקדש בסוכה כדי שיאמר זמן על הסוכה (ת"ם סימן נ"ם):

היה

כשרה דהוי דירה ומ"מ הוא פטור דמקרי מצטער: ט יצא. י"ח • אע"ג דבשאר ימים שיעור אכילה חוץ לסוכה כביצה אבל הכא אפילו אי בעי למיכל כזית אסור לאוכלו חוץ לסוכה וא"כ יצא בו ומי י"מ(סור)לריך לברך: י פירות וקליות • סיימו בח"ם אבל בי"ם ובשבת צריך לאכול כזית פת אך לא בעי סוכה עססי' קפ"ח ותקכ"ט: יא ולא יאכל כו' • משמע דאין רשאי לאכול עד שתחשך וכ"כ בהגמ"ל וג"ל דקידוש יכול לעשות מבע"י קלת על היין וברכת ליכב בסוכה ומטולית יאמר בלילה דהא אפילו בפסח הוי מרי לו לאו מנוס ד' כוסות כמ"ש רסי' תע"ב ומיהו כיון דאומר סוכה ואח"כ זמן ג"ל גם הקידוש בלילה: יב מחצות ואילך • ל"ע דמהרי"ל פסק ג"כ נגי מלה כן וכמ"ש הר"ן ג"כ פ' ע"ש אבל אפי' מ"ש רסי' תע"ח דבע"ם אינו אסור אלא משעה י' א"כ למה נאמיר שפי בסוכות • ואפשר דבשעה שאינו יכול לאכול פת רק מלה עשירה אינו משביע כ"כ משא"כ כאן לאכילת פת אסור מחצות ל"ע דמנ"ל ועוד מאי קאמר דומיא דאכילת מצה ערש' תקכ"ם: יג קורא ולומר • והכל לפי הענין אם יש לו מנוחה בסוכה לומד בסוכה ול"ע אם לריך סברי' הרבה שומרה לו להטעותם לסוכה ולכאורה משמע בגמ' דאין מטריחין אותו כדאיתא בגמ' דף כ"ו גבי שומרי אבל הכא מצית לסוכה לא הוה טירחא דהתם טורח רב לאויאם לבדה אחר מ"ש ס"ד משמע דא"ל דאי היה אומר כדי שתסרה הייתי מפרש דאף היכן בסוכה הוה שיעור אם היה אוכל היה מפרש המקפה שהרי התנא אמר נשמים מאיתתי מוחר לאוות ויש בנשמו גם שיעם ובאמת אל"ל בשעה שיעור זה וכמ"ש רמ"א בסמוך ע"כ אמר משסרחה לאוכלות דלא מיירי אלא מאוכל דוקא ולא שיעם וע"ד הטור ל"ע הא אמרינן בגמרא בבריתא תנא משסרחה המקפה של גריסין ואי מיירי דאוכל תבשיל של גריסין אלי רבותי' פשיטא שאם שפטור ומאי רבותא דגריסין אלא ע"כ דאפילו אינו אוכל גריסין משמעינן כאילו אכל גריסין ואפ"ה תנא ל' משהסרה אבל אם גריסין ש"מ שאין זה דקדוק כלל • וכתב בלבוש דאם מתמת קרירות מתקלקל המאכל דהוא פטור: (יז) אבל לילה הראשונה בו' • משמע ולא בשאר וטעמו כמ"ש בשם פיסקי מהרא"י דסמכינן על סמ"ק וא"ז דס"ל דאפילו בלילה ראשונה אין מיוב בירדו בשמים • וט"ל ל"ע במ"ש כאן אחר כך ויקדש בסוכה בו' דמשמע שמבדך ליכב בסוכה וק' דלפי הסמ"ק וא"ז הוה ברכה לבטלה דהא אין מיוב כלל בירדו בשמים אפילו בראשונה אלא ע"כ דבכור לן דקיימא לן בסמ"ג ואשי"ר דבלילה ראשונה הוה מוכה בירדו בשמים ואין חסם ברכה לבטלה א"כ סיה לנו לאהמיר גם בשאר לילות אם יש מיוב בכזית בירידת שמו' אלא דבשאר אין לברך ליכב בסוכה אם ילדו בשמים ובא"ה סימן ל"ה פסק דבליל שני אינו צריך להמתין רק עד זמן אכילה ולא יקדש בסוכה אלא יקדש בבית ויאכל כל צרכו ויאכל כזית בסוכה באחרונה ונראה כמ"ש דלא יברך אז על הסוכה דדלמא פטור לגמרי הוא בירידת

שערי תשובה

באר היטב

ואילך רשות ופי' סרס"ם דאירדו נשמים קלי דאל"כ אם הוכה כי"ם לאכול פת וממילא חייב בסוכה ופיין הוס' שם ד"ס אי בעי אכיל וכו' דף כ"ו ע"ש ופיין הוס' ברכות דף מ"ט ע"ב בד"ה אי בעי אכיל ודו"ק: (ח) פת: אע"ג דבשאר ימים שיעור אכילה חוץ לסוכה כביצה. אבל ליל ראשון אסור אפילו לא בעי לאוכל אלא אחות לאוכלה בסוכה לאוכלו חוצה לו אם בלבד יולא בה נמי ידי סוכה ובשבת ויו"ט ובשאר ימים אינו אלא אחות לאוכלו בסוכה: (ט) פירות • פירות כתב"מ • אבל בי"ם ובשבת צריך לאכול בזית אם אין לו בעי סוכה עסי' תקכ"ט ע"ש: (י) דאכילת • עכו' אע"ג ומ"מ: (יא) ולומר • ובסל לפי אסנין אם יש לו מנוחה בסוכה לומר בסוכה וע"ש אם לריך אסרים סרנה ומודה לו לאמאוחה לסוכה ויש לבתמיר מ"ש • ובלבוש מיום מ"ר מבשמ"ש בד"ל ל"ל בלבוש לשם כמו בני בריים ובל"ם אם בם ב"ש בד"ל ל"ל לאוכל אבל אם: (יב) רצה • לפנותם וכו' • כשם שמסנין אפני בנשמים כך אסנין אבני אסרב ומיומנים אנ"ם • אפילו אין אחד אחרים אנבר אלא אבשמים אל"ל אבל אם אינו אבל אם אינו אבל אם אינו

ם פרישת סם דף כ"ם ע סם בכרי' ם מרדכי סם ופ"ם בפ"ח וכדפת ר"ם בסנת פטור וכר' יומח סם מגמרא מ"ם דטוטפו מאוזלי קיימי טוטפות :

יד אפרים

(פ"ק ס"ו) מדיני דסוס אמר מנח שכב עד תני סלינה : (פ"ק י"ז) ומן פגלה לי מיקר מי כפ"ם קי' מ' וכ"ל פרפ"ם ובתב כפ"ם מ' מ"ל : (שם) ה מאין מברכין על מנה מי מנח שאין מוכל תחן מי' וכ"ל חם מיאכל מנה אינו מנח מנח מפני שאינו יכול לאכול תחן נחנו מפאכל בבר בכסם מפרפס מפני שאינו יכול לאכול מפאכ ואינו מברך אקב"ו לאכול מפוסם אינלם אינו מנח מנח לאוכל נרגא ולפכנים רשנטנו אבל אכיל בסוכה אפש"י בכל ד' רגלם פ"ם כיון מפרפס אינו אוכל נרגא מנח אינו אוכל אבל לאוכל מברך אקב"ו לאכול מפוסם אינלם אינו מנח לאוכל נרגא מנח אינו אוכל לאוכל בסוכה כ"ם מכל מ' בכם מחכם כ' מפוסם ל"ג ומנח מקלי ל"ג ומנח מנח מנח בכוסם מ"ם מנח אינו אוכל מנח מפני ל"ג אבל מ' בכם מפרפ"ל ג"כ מ"ם מנח אינו אוכל אבל אינו אוכל אבל אינו אוכל אינו אוכל אבל אינו אוכל אינו אוכל אבל אינו אוכ

בתוכה כל היום למה יברכו עלה פעם אחרת עכ"ל. ואני אומר שהוא על נכון ומלא הי תמה על בעל הלבוש שהוה מסברא אלו ולא ביקש לעיין על מקור הדין כלל מדא דהא כתב הרא"ש בפרק לולב וערבה וז"ל ולישב בסוכה היינו להתעכב בסוכה ומעשה זה מולק על הרמב"ם שכתב דיש לקדש מעומד כו' ואם כן אין למו נפקותא במה שהתעכב אם לא יצאו ומזכו דהא עיקר המיוב מצד קביעות האכילה וכיון שנגמר קביעות הראשון חייב לחזור ולברך על קביעות השני כיון שאם היה רוצה לצאת מוץ לסוכה לאכילה אסור לו ואל עליו ישיבת סוכה גם באותו פעם חייב לברך על מיוב הב' וברכה הראשונה כבר כלתה בב"ם דמ"ם מברכת המוציא שחייב שנים ולא מהני ברכה הראשונה שקודם הסעודה הראשון ובלבוש כתב לתלק בזה דשאני התם שהסיבו לעתם מן האכילה אבל לישב בסוכה למה יברך והא לא הסיח דעתו ממנה ואין זה כלום דאף אח"ל דשתיה בעי אכילה אבל שאר מיון ושינה שעושים בסוכה פעלים הם לגבי אכילה והיא פוטרתם עכ"ל והגה ק"ו דמה מיון ושינה שהם מפורשות למיוב סוכה בגמרא אפ"ם משביון להו לטעל גבי אכילה ק"ו שתיה שהיא לא מוכרח בגמרא אדרבה מפורש בפוסקים שזכרנו לעיל דלא בעי סוכה ואע"פ שאנו מתמידין ומצריכים בהם סוכה מ"מ פשיטא שהם פעלים לגבי האכילה ומעכ"ל אכילה בפעולה אחרת פשיטא דפשיטא שאינה נחשבת פעילה לגבי הראשונה ואו דבשתיה בגמרא לא בעי' ברכת סוכה אפילו אם היה יוצא ומוזר לשתות מעשה דאכילה פוטרתם אבל באכילה עצמה הוא אם יוצא ומוזר וכנגם לאכול דבעי ברכת סוכה ואם כן איזה תאמר שאין חייב בראשו (לו) חש בעיניו ז ויש מי שאומר שאין המשמשים פטורים אלא בשעה שהחולה צריך להם (ומי ד (ג) (ג) שמקיו דם חייב בסוכה) (פ"ז והגהות אשרי"ו פ' הישן) :

תרמ (א) נשים וכו'. מפוש דס"ל מ"ש שז"נ ונסיס פטורות: (ב) כבן ה' כבן ו'. פירוש כל מד לפוס חורסים ובפ' כיצד משתתפין מ"ר כבן ו'. כל מד לפוס חורסים עיין סוף ס' תי"ד: ג חייב בסוכה. ואמו לוקה מייבת לתנכו כמו שכתבתי סי' שמ"ג לקר י"ל שהכ"ר מחויבים לתנכו ולכן אף פל פל ש אמין אביו כאין אין לסקל שיאכל חוץ לסוכה (ת"כ סימן ל"ד) עיין סימן תרי"ז. ומכל מקום מעמע דאחר לא יכול לאכילו בידים כמו שכתבתי סימן רס"ט: ד שמקיו דם. דהא שמחה הוא לו דהא מרבה בפעולה בדי לתנכו ובם היה יכול לעשות לפני הפנ (הנ"מ פס) ולפי פעם זה מי שאותה משקה המגלגל אף על פי שמלטער הרבה מ"מ חייב בסוכה דס"ל לעשותו קודם הנר לו אחריו ולכן לא יעשנה בעוטר אבל בדיעבד מצטער

תרמ מי הם הפטורים מישיבת סוכה. ובו י"ם

א א (א) (א) נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה ב טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין חייב:

ב ג קטן שאינו צריך לאמו שהוא ב (ב) כבן (ב) ד חמש כבן שש ג חייב בסוכה מדברי סופרים כדי לחנכו במצות:

ג ה חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה ולא ו חולה שיש בו סכנה אלא אפילו חש בראשו (לו) חש בעיניו ז ויש מי שאומר שאין המשמשים פטורים אלא בשעה שהחולה צריך להם (ומי ד (ג) (ג) שמקיו דם חייב בסוכה) (פ"ז והגהות אשרי"ו פ' הישן):

תרמ א נשים כו'. ואמריס לא יברכו ליבר בסוכה לנשים אלא אם כן מברך לעצמו כמ"ש סימן תקפ"ם ס"ו: ב כבן ה' כבן ו'. כל מד לפוס חורסים עיין סוף ס' תי"ד: ג חייב בסוכה. ואמו לוקה מייבת לתנכו כמו שכתבתי סי' שמ"ג אף י"ל שהכ"ר מחויבים לתנכו ולכן אף אם אין לסקל שיאכל חוץ לסוכה (ת"כ סימן ל"ד) עיין סימן תרי"ז. ומכל מקום מעמע דאחר לא יכול לאכילו בידים כמו שכתבתי סימן רס"ט: ד שמקיו דם. דהא שמחה הוא לו דהא מרבה בפעולה בדי לתנכו ובם היה יכול לעשות לפני הפנ (הנ"מ פס) ולפי פעם זה מי שאותה משקה המגלגל אף על פי שמלטער הרבה מ"מ חייב בסוכה דס"ל לעשותו קודם הנר לו אחריו ולכן לא יעשנה בעוטר אבל בדיעבד

תרמ (ב) חמש כו' ואם אין לו אב אמו חייבת לתנכו ואם גם אם אין לו מחויבים הכ"ר לתנכו וכן בכל מצות עשה כ"כ הא"ר שכן משמע מהכ"ד סימן ל"ע אבל לפסרינו מ"ל מדלא אמרינן מ"ר מי מיינים עיין סי' שמ"ג: (ג) בש"ע חולים ומשמשיהם וכתב בטה"י ח"ג סימן מ"ו מי שמכר מקבל לעיות משמש לחולים ומשמשי חולים פטורים: אם מחוייב מ"מ לאכול בכל סעודה ושעודה מיית בסוכה ולברך ברכת סוכה שהרי אולך לפעמים לצורכו. ופשוט שהוא מצוי לו לעבור ואם עבר כדישבר בשקים אנוס ואונס בשאת סתרם יש לפצוץ אם הרבנ"ם ז"ל. לא מסכ"ם יוסם ע"ם ופסק"ם בסימן תכל"ם תפש עליו דסא אינו מחויב לילך לסוכות מכירו בא"ם כאן בסא"ם אלא כבי לו נרוש בלול סוכות שאל בכנס שאינו מחויב לשבוב בכסר עיין שם. ונראה שאין לאוס מעשה הכבר אבל שיש מורת וא"ל ס"ל בים מוכם אינו מחויב לשבוב בכסר עיין שם. ונראה שאין לאוס מעשה הכבר אבל בסוכה

תרמ מי הם הפטורים מישיבת סוכה. ובו י"ם

א א (א) (א) נשים ועבדים וקטנים פטורים מן הסוכה ב טומטום ואנדרוגינוס חייבים מספק וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין חייב:

ב ג קטן שאינו צריך לאמו שהוא ב (ב) כבן (ב) ד חמש כבן שש ג חייב בסוכה מדברי סופרים כדי לחנכו במצות:

ג ה חולים ומשמשיהן פטורים מן הסוכה ולא ו חולה שיש בו סכנה אלא אפילו חש בראשו (לו) חש בעיניו ז ויש מי שאומר שאין המשמשים פטורים אלא בשעה שהחולה צריך להם (ומי ד (ג) (ג) שמקיו דם חייב בסוכה) (פ"ז והגהות אשרי"ו פ' הישן):

ועוד ראיתי להזכיר דבר פשוט שכל מה שפוטרין קודם התפילה כגון י"ם בקביעות מ"ל ברכת סוכה כי התפילה מברך עליה אח"כ פוטר אפילו אמרינן דאינה מצוה אומר להתעסק בצילית אלמא אע"פ שכבר נתעסק מברך לפי שהמצוה נמשכת כל זמן שהוא מעוטף ועומד וכן נמי הסוכה כו' עכ"ל. הרי שלף הרי"ב והטיול ושינה שלפני התפילה שאחריה ק"ו בתפיה כ"ז ברוה פשוט לע"ד שהרוצה לברך עליה בתפיה יש לו לחוש לברכה לבטלה בלי ספק: **נ"ל** דמי שבדעתו שלין אוכל פת כל היום וכ"פ מי שמתענה תענית חלום בסוכות חייב לברך על הסוכה בכל פעם שיכנס בה בתוכו יום לעיול כיון שאותו יום אין לו הרגילת פת הדרינן לדין התלמוד המבדר בכל פעם שנכנס ליבר שם דהא עיקר הפעם שאכילת פת הוא עיקר ופוטר את הטבל:

תרמ (א) נשים וכו'. מפוש דס"ל מ"ש שז"נ ונסיס פטורות: (ב) כבן ה' כבן ו'. פירוש כל מד לפוס חורסים ובפ' כיצד משתתפין מ"ר חסי קטן בן ו' יוצא בעירוב אמו מתיבי קטן שלריך לאמו יוצא בעירוב אמו ל"ל לאמו אין יוצא בעירוב אמו ותנן נמי נבי סוכה כ"נ קטן בת"ל לאמו חייב בסוכה ואמרי דבי רבי יאמי וכ"ל וכמה כבן ד' כבן ה' ועז"ן בש' רב יהושע לתרוצי ונשאר בתיובתא ואמ"כ פריך על רב חסי ממה דתניא קטן שלריך לאמו יוצא בעירוב אמו עד בן שש ומשני לרב חסי עד ועד בכלל ליעמא תהוי תיובתא דר' יאמי ול"ל ל"ק הא דאתיה לאכוה במתא והתיוק נכנס ויוצא עמו לא קרי ליה לריך לאמו מכן ד' ומעלה וברייתא בדליתה לאכוה במתא הוי שיטולא עד בן ו' וכי"ף ורמב"ם לא כתבו אלא דברי רב חסי לחוד משום דלא סמכינן אהתי שיטולא דאיתיה לאכוה הכא לא משני הכי לרב חסי אלא משני עד בכלל ורבי יאמי ול"ל הוא דמשני הכי משום דלא ס"ל עד בכלל ורב חסי נקטינן מדמייתי בגמרא ס"פ אע"פ וכ"פ התוספות והרא"ש והטור ופשט פס' שיטולבין לעיל סימן תי"ד בהסיא מלוקא דיש לאכוה במתא או לא וכאן לא זכרו חילוק זה אלא פסק הטור כבן ו' כבן ז' והיינו דרב חסי דיב חסי נקט בן ו' היינו בן ו' שלימות והטור דקבע בן ז' היינו בן תחילת ז' ובודאי ק' למה לא פסק גם כאן כמ"ש בהלכות שיטולבין סימן תי"ד ובתב ב"י לפרש דברי רבינו הטור כאן דקבע כבן ו' כבן ז' פירוש אם איתי לאכוה במתא שיטולו כבן ו' ואי ליתיה במתא שיטולו כבן ז' ולדך זה לפוק לע"ד דהטור יכתוב דלך דמו כזה אלא שלא נגע הרא"ש והטור ס"ל דרב חסי ורבי יאמי ול"ל שליבי הייבו לרב חסי בין בעירוב בין בהוסה שיטולו כבן ו' שלימות ואין חילוק באיתיה לאכוה דאיתיה לר"ח אין בפסק רק בגם אחת: ומדלא מבני חסי ודחסין דבר בכלל מוכיח דס"ל דיש חילוק: ונראה להרא"ש והטור לפסוק כרב חסי בעירוב דהייבו לאחמיר שלא תעשה אמו איסור לטולין בגם עמה כשים לו אב בעיר דהא לרבי יאמי ול"ל יש איסור בזה: אבל כאן בהוסה דמיוב הסיוב הוא מדרבנן ובאב ואל תעשה הסכה דלר' יאמי ול"ל אין עליו חיוב אפילו מדרבנן ולרב חסי יש חיוב עליו וכיון שהוא מילתא דרבנן חזלינן לקולא ולא מחייבינן ליה לטרוח ולתנכו אח"כ הוא בן ו' שלימות ואחילת בן שבעה וחבו שתבוין רבינו הטור כאן שבאב חייב מדרבנן לתנכו דלאיזה מוכך זכר שהחיוב הוא מדרבנן אלא על הסוהה שזכרנו דכיון שאין בזה אלא מלתא דרבנן לא הקרימוהו בחיוב עד שיהיה בן ז' אלא יהא אב ואל תעשה אמא"ל בעירוב אמו דיוקא הוא דלא לעשות שלריכו לעשות אמה לא תעשה לאוליכו אמה לר"ם דהיינו בן ה' אנים ווה איתא אמר לר"ם דהיינו בן ה' אנים כ"ל בכן בן ה' כבן ה' כבן ו' ו' סירוגו שלימות כדאת הטור שזכרנו: (ג) שמקיו דם שחייב בסוכה. בהגה"ל סיים דלא הוי מולה אלא מדרבנן הוא שמה ומרבה בתחילה ושתיה והו

שלימות אלא דהלכתא הכי ודלא כרבי יוחנן ורוש לקש ואם כן מתילא אתין מילוק בין איתא לאכוה אלא מבוא דעד בכלל ושמעת בתחילה דדוקא לתרגלא דרבי יוחנן ורוש לקש ניחא לפלוגי בהכי סכריינא דקמי גם קטן שלריך לאמו בין בעירוב לאמו בין בסוכה שיטולו בכן ו' ואין מוה דמי בבריי כלל דתרגלא ניחא דקטן שלריך לאמו מעבדא ספי כליחא לאכוה ולכך ס"ל הר"ש לין בפרק בוה ומכל מ"מ לא אלא ס"ם סך מילוקא דלבדיסו סכריינא מייבי בליחא לאכוה אלא דלבדיסו ס"ל דלא עד בכלל כדי שלא לעשות בפרק יוחר מאנה אחר ולפי"ז סתבן לשון הכ"ר ומכל לשון הכ"ר אשר הוא מלוי בפרק סכריינא בפסקים דלא עד בכלל רק דמיירי בליחא לאכוה דאיתיה ס"ל דלא עד בכלל מוכיח דס"ל דאיתיה דר"ח אין בפרק רק בגם אחת: ומדלא מבני חסי ודחסין דבר

ת מיסרת דוכתא סם ע סם כנא ר' בם כנא כ' כתלא סם ל' מיסרת דוכ סם ל' :

עטרת זקנים

תרמ (א) אסור • אע"פ שהוא לבדו מצטער באותו ענין ואין שום אדם זולתו מצטער בענין כזה אע"פ אסור מן הסוכה (ב"י או"ח) :

יד אפרים

(סק"ו) דוקא כדי כלין לו לבר בטיסס ולוס יכול כדי כל"ל : (סק"ח) אבל אסור פירות כדי ל"ל דאם לא יוכל לאכול מן הסוכה בעוד שהוא מצטער בענין כזה אע"פ אסור מן הסוכה (ב"י או"ח) :

ד ת מצטער (י) פטור מן הסוכה הוא ולא משמשיו (אבל בלילה דאסוכה אפילו מצטער חייב לאכול שם כזית) (כל בו) איזהו מצטער זה שאינו יכול לישן בסוכה **ה** מפני הרוח או מפני ה הזבובים והפרעושים וכיוצא בהם • או מפני (ד) הריח ו דזוקא שבא לו הצער במקרה אחר שעשה שם הסוכה אבל אין לו לעשות סוכתו לכתחילה במקום הריח או הרוח ולומר מצטער אני: הגה ואם מתחילה במקום מצטער כאילו אי בשתיה **ן** אי בשינה אי אלי אסור לעשות לו אחר מהם בסוכה מתמת דמתחילת מלסשים אי נגנים כשהוא בסוכה **ן** תיבו יוצא כאותם סוכה (ה) כלל אפילו בדברים שלא מצטער בהם דלא הוא כעין דירה שיכול לעשות שם כל דבריו (מרדכי פרק סוכה) מי שבנו לו הגרות בסוכה בשבת ויש לו גר בביתו אחר לעשות מן הסוכה כדי לאכול במקום גר ואין צריך ליקר לסוכה אחרת ויש שם גר אחר יש (ו) סורת גדול בדבר (ת"ס סימן נ"ג וסמ"ק סימן קנ"ח) ואם בא רוח לבטות הגרות בסוכה מותר לשרוף אם בגד מן שלה (ד) אבל **ח** לא תחת הסכך (מ"ה) מי שלא יוכל ליכון בסוכה מתחת שלר לו (ז) בפשוט ידוע ודנלוי לא מקרי מצטער וחייב ליכון שם אע"ג **ט** דצריך לבשוף ידוע ודנלוי (ת"ס סימן נ"ב) ולא יוכל אדם לומר מצטער אני (ו) אלא בדבר כמי אדם שדרך כמי אדם לשבת בו (פור) ואין המצטער פטור (ז) אלא אם יעלה עצמו מן הצער אבל בלילה אבי חייב לישב בסוכה אע"ג המצטער (מרדכי פרק הישן) :

ה י (ח) ל אבל חייב בסוכה :

אמרינן בגמרא אסרות היה מסיר קסמין של סרך על המתלה ויצא רב יוסף ל"ל תבי וכא אלא תנן מתחרה המקפה. ת"ל לדידי כיון דאמינא דעתאי כמו מתחרה המקפה דמי (וסרש"י רב יוסף מלבני הדעת היה בדליתא בע' ע"ם דתניא כו') דל"ל דוקא רב יוסף מידוני הדעת אבל אחר כל אחד אין יכול לומר אסנים אני אלא בני' עד מתחרה המקפה אח"כ ידוע שהוא ליסנים עמי' תרכ"ם ס"ר וסמ' תרי"ד ואיתא דף כ"ו שאם יש יתושים בסוכה מותר ליכון בבילה אע"פ שיש בה נגד נגדה י' (ע"ש' תרכ"ז) מבמע דזה עדיף מליכון חון לסוכה דאיכא מ"ר דילה בזה : **י אבל** • ואע"ג דצער הוא לו לישב בסוכה אסור לישב מחבודד כדי לסיות ברוח בלצר קמ"ל דאיכבי ליה ליתובי דעתיה (הרא"ש דלא כמהרי"ק) והש"ס ☞ לא ע"ם וכתוב בספר תניא אם המת היה מביא כ"כ שאין יכול לססירו מלבו פטור ע"כ ומייתי ממצטער בישיבתו בסוכה כמ"ל : מתן דיהבו מקרי רבים ואין לוכר בטלה דעתו אלל כל אדם : (ז) אלא אם יצאל עצמו מן הצער • דבעין דירה בעינן ואין דרך בני אדם לעשות בדירתו בלצר כ"ל המרדכי בשם רא"מ ובקשה פסיחא לאמר יפטר כאילו לו לצר בסוכה אפי מביאתו דזה הוי לו לצר בביתם לאמר יכול מלות סוכה בתנם • ו"ל דא"ל דשאמת דפטור במצטער מפטר דעיקר מלות סוכה לזכור ענין סוכה שנאמר כי בסוכות הושבתי וזה המצטער הוא ערוך בצערו ואינו שם על לבו לזה ע"כ הוא פטור קמ"ל דהטעם הינו בסבל זה אלא מבעין דירה ואין אדם דר במקום לצר כל שיוכל להעלל מזה בלאתו וה"ל בסוכה : (ח) אבל חייב בסוכה • בגמרא ברכינן פסיחא מ"ד הואיל ואמר רבא מצטער פטור מסוכה אלי נמי מצטער הוא קמ"ל דוקא לצר דמתילא אבל הכא אינו אלא מצטער בבפסיה איכבי לי' ליתובי דעתיה ופירש הרא"ש דהאבל הוא מצטער בסובל יותר מבית דאבל אבל לישב במקום לצר ואפילו כדי לסיות ברוח בלצרו קמ"ל וק' מסי תיתי לומר סברת גדול כזאת בזה יהיה נמסב לאבל לצער במה שלא יוכל להצטער דאם כן יהיה אסור לנמסם אבלים דקא מצערין לותם שלא יוכלו להצטער ואו מגלן מזה סברת כלל אמתי לא מסני דבאבל אין לו מצוה בבית יותר מסוכה אלא דא"ל דבין בשרוד הוא פטור מסוכה קמ"ל דבעין דירה בעינן ולא פטור אח"כ יעלל מהצטער וכמ"ש בסמוך להמרדכי ולמה לו לאלק בין לצר דממילא לו לא ואל"ל דזה היה פטור לבטל התלמוד ואין הטעם מפוס שירדה כדאמרינן שם בסוגיא לענין ק"ם בתבל אלא מעתה שבעה שפינתו ביה ה"ל דפטור ואין מצטער פטור אלא דבעין דירה בעינן ופ"ל מריך כאן בתבל שפינתו דמייב שהרי ת"ל לתבל מהצטער ות' לו התרלן שיש כאן שבדה להעלל דניחא ליה בהתבודדות וכדברי הרא"ש אם כן ל"ל לאלק בין לצר דממילא לו לא דא"ל זה אלא ה"ל לתרץ בקיצור דיש כאן מיעוט לתבל דאפשר להעלל מהצטער שהרי זו אם נאמר דאמרינן בגמרא אבל מייב בכל המלות אוך שהיה מסיילין מבקרלו אחר שוהה דבעינן כוונה כמ"ש א"ל פשיר כיון דבשעה מפוס שירדה ה"ל גם בתבל יש שירדה דצערא קמ"ל דוקא ממילא כו' אבל [תבל] לינו בכלל מצטער לפטור מן הסוכה אלא דקשה על המרדכי בשם הרא"מ שם"ל דביכול להעלל אלא מילתא • ול"ל דתרוייהו הם אמת דתרי גווני לצר יש כאן אם מצטער ממתת סוכה דוקא דבשוכה מביאה לו לצר כשיושב שם אז אין מייך פטור ממתת שירדה דאדרבה בזה זוכר פטי מלות סוכה כיון שהוא מוכרח לישב במקום שהוא לצר לו כדאיתא בסי' תרכ"ם דע"כ לוה הע"י לעשות סוכה בחצרו ולא בגיסן כי בחצרו הולכין אחר אנשים מן הסוכה כו' בזה אמרינן שאינו פטור אח"כ יש לו מקום פיוכל להעלל אבל אחר שירדה דבא לאדם לצר אינו אלא אחר לצר הגיע אחין לו בימותא פטי בבית מסוכה אם"ם פטור אבל שירדה דזה אינו יכול להתבודן לסוכה וא"כ ה"ל כ"ם נמי אבל דפטור אע"ם אחין לו אילוק בין בית לסוכה קמ"ל דאין זה מקרי שירדה כלל דאיכבי ליה ליתובי דעתיה

שערי תשובה

תמיד ויאכל זה בעת שיעשו של זה : בש"ע ס"ו ופעודת בריח . עיין כמ"ש דע"ג דהוי פעודת מלוה מ"מ אינה כ"כ כפעודת ניסואין ודי כו' אבל אם אינו מלוה בלילה לא הוי פעודת מצוה דלא כ"ם ועיין לעיל סי' תקנ"ב ובעין בא"ר שהביא כ"ם ועיין לעיל סי' תקנ"ב ובעין בא"ר שהביא דמהרי"ק שמעתו בריח מילה דיי"ל דמותר כיון בזכר ב"ם סרק ר"ל דמילה ותוספת שם אך דקקל ובדי בעינו הגן דסיינו כפעודת מצוה דהולדת שאינו מצוה כ"כ מיהו יי"ל דאיסא דברית מילה אסור דאסור • (וש"ם מכתב דמותר ובוה ס"ם וע"ל דאסור) חון לסוכה שאין צריך לשיות אבל דאינו אבל הכן מרגלין אבל דיולדת דוקא מבסמים ובראה דמהני עצרת יום לאקל בסוכה ובוה מצוה . וש"ם בתהרי"ק דלענין אכילת פירות בעצרת כתב מרגלים אמיקל לא אסיד ע"ם ולפי ס"ם סימן תרל"ם דמותר כיון ובירות אפילו קבע עליהם ס"ב אין ל"ם בזה רק בתחיר על עצמו ובוה אין להחמיר וע' בא"ר ס"ק ן' דאסתר דבאר"ז אוכלין מיני תרגימא ולבר כתב בשם מהרי"ק הגם בני אשכנז שאוכלין אבל דיולדת אפי לא בעית בוכה בעינם לא יצא • יש אפילו באכילה דבא ליתא דתבנו כפין תדרו לא קלי אבא אל אוסן דיעבא באיזה אמין תהיה כעין דירה אבל אם עשה כ' סוכות אחתא ואכלתה ובשלחה לעיתה אפילו אף שאוסה אל אכילה אינה רואים לעינם מ"מ נשיק י"ח אכילה ולכן גם מ"ם בכל"ם בשם הר"ד דאם לא יוכל לישן בה ומשכה אל מ"ם מחויב לעינם בה ומשכה מכוכה אל ז' שאחים ומהרי מהרי"ק הא ליתא דאסור מוכיח אאין לך מלאר גדול מזה ואין לו לעשות לבתחילה סוכה אחרת ודאי אל"ל לעינן בה ומ"מ יוצא בה י"ח אכילה ועיין אם שבאת אחר מר"ם שעשה סוכה ברגלים אבל אם הוא כ"ם ובכר בעשה לעורך אכילה ע"ם ועיין בכו"ת מיס רבים סי' נ"ב תשובה מהר"י דיין לשמעיה דכרי המרדכי והה"ד ועיין בחת"ב בשם זרע אמת אחריך דלא דמי אחינו יען בסוכה אחני אבל אם אינו יכול לעשות אבל אם אינו יכול לעשות אבל אם אינו יכול לעשות

דעתיה ולהתחייב במצות הם"י • וא"ל אם כן מאי קמ"ל דא"כ אין מלטער מחמת ט"דא אסור אלא בגון מולב וכבר אמרינן ליה מתחיתין חולין ומסמיהן אסורים י"ל דהיא נוסף קמ"ל דאפ"ג דא"א לאכלו ואי מתחיתין א"א דוקא במולב שיש לו חילוק בין בית לסוכה אבל אם אין לו חילוק חייב קמ"ל דאפ"ם אסור כיון דמלטער הוא ושריד ואם כן אין לנו צריכים להיות סברת המיקפת אזכר הרא"ם דלאחבל ים לער במה אלא יוכל להלטער ואחר כתבנו הוא נכון בס"ד: (מ) **דתן ושושביניו כו'** • ז"ל רמב"ם וס"ל דמה דאיתא בירושלמי שהרבה עשו לומרת הייגו מדת המידות והטול סייגו וא"א הרא"ם ז"ל כ' דשושביני' לא מקרי שוסקים במצות ומחייבים בכל המצות חוץ מן התפלה ותפילין ומתן חצ"ם אפשור מכל המצות חייב בסוכה שאפשר לו לעמוד בסוכה עכ"ל • ואמה כ"י למה הולרך לומר דשושביני' לא מקרי עוסקים במצות הא אחתן שהוא עוסק במצות ואפ"ה חייב בסוכ' כדמסיק וכ"ל דלק"מ דהרא"ם כתב בלשון זה וגראה שיש לעשות כעובדא דירושלמי עכ"ל ומשמע הלשון שלכתחל' יש בכל אדם לעשות והייגו באפשר בקלות לקיים מצות שייסה סוכה ומוסה אבל אם אינו כ"כ בקלות אינו אבל עושקיני' חייבים בכל מוני כיון שאינם כ"כ עוסקים במצות ואת דעוסקין מתפלה משום דמקה שמתה שכיחא קלות לאם וע"כ אינה אינו אבל אחתן שאפשר לו לעמוד בלשון שאפשר לו בקלות למה לא יקיים שייסה וכתב ה"ם סי' ז' שהרבי בימי מורסי בתחוכה ל' בת ת"ם מוסלג וחזקו והוא וכמה ת"ם היו מסוכין בחוחה שעודה והגיע שעת המנחה בסוף זמנה וסעדו לפייסה ולא הפלגו רק ל' עמד להתפלל ותמהו החחרים עליו קלת עכ"ל והייגו דלא הרא"ם והכ"ל סימן לל"ב מביא זה וכתב עליו ואין ממש בסברת זו עד כאן לשונו:

תרמא (א) **אינו מברך על עשייתה** • בפ' החכלת משקין כל מלוה בעשייתה היא נמר מלוה כגון מילה תע"ג שבשרה אם עשאה אינו יהודי אע"פ אם עשאה ישראל צריך לברך על עשייתה אבל מלוה שאין עשייתה נמר המלוה כגון תפילין רף על גב דפסול באינו יהודי בישראל אין צריך לברך וא"כ כ"ם בסוכה שאין עשייתה נמר מלוה שרוי צריך ליסב בה והיא בשרה ע"י אינו יהודי שהרי סוכת גנב"ך בשרה ודאי א"צ לברך הישראל אם הוא עשה הסוכה:

לפי

מיישב בלילה היינו בשם אם סוכה במקום שלן ולא דק דאם כתבו התו' כשמניע ליישב מייב ומקום אינן יהודים נמי קרי יישוב ושוב דלפי' הא דקאמר אסורים ביום היינו אע"ל להמתין עד שיגיע לסוכה וא"כ יום ולילה שוין והכ"ל בסתמא דאם רוצה לאכול ואין אם סוכה א"ל להמתין ומה לי הולך בדרך לו יוסב בביתו אלא ע"כ אמר הולכי דרכים ביום אסורים ביום אפילו מגיעין לעמלון אין מייבין לקבוע אם ולעשות סוכה אם כיון שדעת' ליכך לאלתר ומייבים בלילה לעשות אם סוכה וכ"מ מלשון רש"י וכ"ן ותו' דוק ותשכח ולכן יש להאמיר וכ"כ בשם א"ם דאין אסורין אלא כשלן בדרך לו במקום שאין יישוב ע"ם אך אם בא לכפר אמוך לעת האוכל א"ל להמתין על עשייה סוכה כמו בירושלמי נמנים ואם הוא בשדה אפילו כל ימי המג א"ל לעלות ולעשות אם סוכה כדאיתא בגמרא ריש דף כ"ו דאין אם יישוב • ומדברי הרא"ם ז"ל דאין אסורין אבודרכם ביום כ"מ בגמרא ולכן לא אריך ולעשות אם סוכה בדאיתא אבל בשומרי נמנות ובכדסין אבודרכם ביום אם אינו יהודים אבל בשומרי ממון הוי יישוב ובכדסין נמנות ובכדסין אבודרכם ביום אם יהודים אבל בשומרי ממון הוי כשומרי

תרמב א להיות בשבת • ואם א"א מערבים בליל ראשון ובליל ב' לומר מערבים של יום ראשון ובסוגות אין מוהגין כן (לבוש) וע"ל בסוכה דף נ"ט משמע דהשני מדמה דלא כמגהג שוחות :

תרמג ואם היתה הסוכה עשויה ושומדת עם הסכך מברך זמן ואח"כ סוכה כמ"ש סי' תרס"ח (ב"ח) אם לא בירך זמן בליל ראשון מברך כל ז' (גמ') : א מעומד כדי שיהיה עובר לעשייתן אין מוהגין כן דכיון דאין מברכין אלא על המצוה כמ"ש ססי' הרל"ט הוי עובר לעשייתן : ב אחר ברכת המוציא • כדי שיתחיל בסעודה ואח"כ יברך ולא הוי הפסק לדורך שסוהה הוא כמו קידוש :

תרמד במנהגים ג' שיעמוד ואחר כך יברך שהחייו וכן מוהגין בסוכות וכ"ג שיברך קודם (לבוש) וכ"מ סי' תרנ"ח ס"ה וכ"ג דמ"ש מעופר ומגילה ואם לא בירך זמן יום א' מברך כל ז' מתי שיזכור הגמ"ג ואם בירך ביום א' טוב אין מברך יום ב' שהחייו דאע"פ שיום א' היה חול ה"ל כמו שבירך בשעת עטי' דילא משא"כ בעופר (ר"ן והג"מ) : **א"א** אל נא ביום ראשון : שנפרדו

תרמב וכו' סעיף אחד

א ה אם חל יום ראשון של סוכות **א** להיות (א)בשבת אומר בערבית ברכה אחת מעין שבע וחותם בה בשבת בלבד :

תרמג סדר הקידוש • וכו' ג' סעיפים

א ה סדר הקידוש יין קידוש וסוכה ואח"כ זמן (א) לפי שהזמן הוזר על קידוש היום ועל מצות סוכה :

ב (ב) ב להרמב"ם (א) מקדש **א** מעומד ומברך לישב בסוכה ויושב ואחר כך מברך זמן (ומין טוביים כן אלא מקדמין מיוסב וכן דעת הרא"ש) :

ג (ג) ג בשאר ימים מברך על הסוכה קודם ברכת המוציא ד וגוהגים לברך על הסוכה **ב** אחר ברכת המוציא קודם שיטעום : סגה וכמי מוהגין בחול (ד) אבל בשבת ו"ש בין קודם מברך לאחר קידוש (מהרי"ו) ואם קידם בגנות ואוכל בסוכה אז מיסבא ע"ל סי' רע"ג סעיף כ' •

תרמד סדר הלל כל ימי החג • וכו' ב' סעיפים

א (א) שחרית אחר הזרת תפלה ה נוטלין הלולב ומברכין על נטילת לולב (ב) ב ושהחיינו ונוטרים ההלל וכן כל שמונת ימי החג ג ומברכים לגמור את ההלל בין צבור בין יחיד ד ואין מפסיקין בו אלא כדרך שאמרו בקריאת שמע באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד בין הפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם ואם פסק באמצע ושהה אפילו כדי לגמור את כולו אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק :

ב ה בהלל אפילו עשרה קורין כאחד : לולב

תרמג (א) לפי שהזמן הוזר כו' • בגמרא פרק המניל פליגי רב יהודה ס"ל סוכה ואחר כך זמן לפי שהסוכה היא מוכח היום דעדיף מצה"ב זמן היה בכל הרגלים ורבה בב"מ ס"ל זמן עדיף שהוא תדיר בכל הרגלים וקי"ל כרב יהודה ואמרי' בפ' לולב ורבה רב ההגא מעדר להו אבסוף דקדושא פי' אע"ג דבבריית' אמרי' שם דהגגנם ליבב מברך שהיה היינו סוכה וזמן מ"מ לא אמר לוחם בשעת הגיעתו אלא עדרן על הכוס של קידוש לפי שהזמן קלי גם של הקידוש ח"ם הטוב וס"ע לפי שהזמן כו' כדי לחדולי למה אמרה דוקא אחר הקידוש ולא בשעת הכגיסה ויש מי שטרח בזה לאמר שהוקשה לו למה לא אחב אחר הטעם דאוכח היום עדיף ונכנס לדוחקים אלא לוחך כי הטוב לא בא לתת טעם על הקדמת סוכה לזמן אלא אסמיכות לקידוש ההיא דרב ההגא : (ב) **להרמב"ם מקדש מעומד** • כתב ב"י טעמו דמשמע ליה ברכת ליבב בסוכה ישיבה ממש וכדי לברך עובר לעשייתה היה מברך משומד קודם ליבב ולפי שבליל ראשון א"א לו לברך עד שיקדם תחלה היה לריך לקדם משומד כדי לברך ברכת סוכה ג"כ משומד ונמלא שבירך עובר לעשייתה עכ"ל והרא"ם הקשה על הרמב"ם דא"כ היה לברך קודם הכגיסה דלא הכגיסה היא המצוה ולא היישיבה דאם היה לוכל משומד היה לריך לברך על הסוכה אלא ודאי כיון דמצות סוכה היא אכילה ושיול אם מברך אחר ליבב מקרי אסיר עובר לעשייתה כדאית' (מגן אברהם) ומ"ל דאם הכגיסה קודם ליבב ולפי שראוי לבוא ליד

הלכות לולב

תרמה דיני לולב · ובו ט סעיפים

תרמה (א) ולא נדלדלו · פי' ולא נעקרו כמו שהוא במחיות שעליהם שלהם נעקרו וז"ם במשנה נפרדו עליו כשר וצריך טעם על מ"ש רמ"א בשם המ"מ ומלוה מן המובחר כו' לכיון דהמשנה אמרה בפי' כשר מה לנו יותר ונראה טעמו דאפשר לומר כשר בדיעבד לאפוקי ממ"ש שם נפרדו עליו פסול אפילו בדיעבד ע"כ מלוה מן המובחר לאחת כל החשבות ועיין אח"ז בסמוך : (ב) דהיינו שאינם עולים בו' · דלשון נדלדלו פירושו שנתפרקו ממקום שהם שוכבים על הפרדס והם הלוים למעשה דהרב המגיד כתב וז"ל דכל שנדלדלו מפרדס של לולב פסול ואפי' לא נדלדלו מעיקר חבוריהן כיון שתלויות למעשה פסול אבל כל שעולין שמה מחליהן אע"פ שהן פרודות כשר עכ"ל הרי דז"ל הוא בכלל נדלדלו וע"כ כתב דהיינו כו' אחר שהבא בעל הש"ע שידלדלו מפרדס כו' ומפיה עוד כ' המגיד וכתבו קצת הגאונים שמלוה מן המובחר ליטול לולב שאין עליו פרודות עכ"ל פי' שכל שעליו הלויות למעשה אע"פ שעולה שם הלולב פסול אבל אבל כל שאין עליו הלויות למעשה אלא שקצת מהם פרודות לגמרי דודאי לא מהכין המגיד אלא למ"ש ושם לא זכר אלי היכא לגמרי שזכר רמ"א : (ג) וכן אם נתקשו · זהו הנקרא בגמרא מרות אבל אם התחיל להתקשות ועדיין לא נעשה עץ זה נקרא דומה להרות וכשר : (ד) ויש מפרשים לומר כו' · בתוס' פרק הנוזל קמא מביא ב"י וח"ל מצא ר"י בתשובת הגאונים אותה הלשון העליון בדאם הלולב שאין הולא למעלה הימנה והיא כמו הלוים דבוקים זה בזה ונקראים תיומת כו' ולדבריהם לא ימצא לו לולב כשר כי בעורה נמצאים אותם שם לסם תיומת כזה אפי' א' בת"ק וי"ל שאף לדבריהם אין פסול אלא מפום שהיה חתלה בעצין זה ומחלק שנתתה מבריאתו (ובאמר"י בפירקין כתב כאן אבל אם לא היתה התיומת ממובכת מתחלה כשר) ועוד אר"י די"מ שכל עלי הלולב כפולים א' כפול לשנים ויש בראש הלולב בסוף הפרדס ב' עלין יוצאין ממנה שכל א' כפול לב' כשאר

ד או שדרתו · מיהו הרב"י כתב דאין מצוי שיהא שדרתו יבש וסעלין לחים וליכא לספוקי בזה ע"ש : ו מברבין עליו · לא דק דהתרדכי כ"כ לתרדם דוקא דהא כ"כ בשם ס' ירחים ובהדיא מ' בס' ירחים אהדרם אבל בלולב פסול לכ"ע וכ"מ בנמ' (כ"מ) וכן מיקר למעיין בס' ירחים ובעל המנהגים וכמ"ש לא שייגו כל הלולב ואח' בירושלמי נקטם אין זה הדר וא"כ פסול כל ז' וכן כתב רי"ו כל · הפסולים פסולים כל ז' מפני שאינו הדר מן המנסר ; ומלקה התיומת דפסולין מטום נקיבה תמה כפרים בפני ע' סי' תרמ"ט : ז לא נחלקה התיומת · רק הענין שאלל התיומת העליונה : ח עליו בפופים · והרמ"ם כתב לוחב לפי יותר לגלות בו לפי שאין הענין נתלקן ותיומתו קיימת (כ"י הנסות מהגיים) ואם כולן לו רוכן כפופים כל שהות פסול (לבוש) :

פסולי

ד ולא היו עליו זה על גב זה כדרך כל הלולבין אלא זה תחת זה אם ראש זה מגיע לעיקר של מעלת שמנו עד שנמצא כל שדרו של לולב מכוסה בעלין כשר ואם אין ראשו של זה מגיע לצד עיקר של זה אז שאין לו הרבה עלין זה על זה אלא מכל צד יוצא אחד למטה סמוך לעיקרו ועולה עד ראשו פסול :

ה ז לולב שיבשו ח רוב עליו ה (לו שדרתו) (שור) פסול ט ושיעור היבשות משיכלה מראה ירקות שבו וילבינו פניו : הגה וי"ח דלא מקרי יבש (ה) אלא כשמסתיר (ו) בלשון מחתת יבשותו (שור בשם התוספות) וכן נהגין בתדיטת אלו שלתן לולבין מעיין (הגהות מיימוני פרק ז') :

ו נקטם ראשו דהיינו שנקטמו ב רוב העלין העליונים פסול : הגה (ז) ואם נקטם הפלה הענין שלמעלה שכל הפרים פסול (המגיד ור"ן פרק לולב הגזול) ודוקא (ז) דאיכא אחר (ז) אבל ליכא אחר ז מבריכים עליו (מרדכי פ"ב ומנהגים) :

ז נפרק (ח) ג אם נתרחקו שני פדקיו זה מזה עד שנראו כשנים פסול : הגה (ט) ואפילו ז לא נחלקה (ח) התיומת הענינים בענין מיפסל הלולב מכח נחלקה התיומת :

ח ט יש לו כמין קוצים בשדרתו או שנצמת וגבוזיו או שהוא עקום ; לפניו שחרי שדרו כגב בעל חטוטרת פסול וכן נעקם מאחר ט מצדדיו פסול אבל אם נעקם לאחוריו כשר שזו היא ברייתו : ט ט אם כפוף בראשו פסול ט ודוקא כששדרתו כפופה (י) אבל ה עליו כפופים בראשו כמו שדרך להיות הרבה לולבים (ט) כשר : הרס

בין סיד לאתרו ואם כן ע"כ אין סברת לומר כאן בפחות מטפח אז כיון דפוסל בפרק הרוב הפוסקים ס"ל דאין לעלם הלמלעיה מומרת בזה רק בלירוף רוב העלין וסיינו ביחוד כל עלה ועלה נמתיר בעלה הלמלעית לדיעה זו יותר מדאי כנלע"ד ושיין בסמוך ס"ו : (ה) אלא כשנתפרך בצפורן · כדי לייבש המנהג כ"כ אבל כבר מבואר שלא הסכימו רוב הפוסקים דה"כ לעולם לא יפסול ע"כ הרולה לנתק ידי כל הפוסקים יזהר שלא ישול לולב שבלא כבר כל ילקות שנו לגמרי אם אפשר לו : (ו) ואם נקטם העלה העליון כו' · לא דק בלשון סרסים לו לכתיב וי"ח אם נקטם מו' פסרי זה מולן על מ"ם הס"ע רוב הענים כו' דלאותם דיעה אין מומרת בזה בהמלעי יותר מאחר הענין : (ז) אבל ליכא אחר כו' . כב"י כ"כ בשם המרדכי בשם רמ"ם דפסול דאתן נני נקטם סיינו לכתחלה כדאתכתן במקיים אמר דאתן פסול והוא לכתחלה ואי ליכא אחר יבבר עליו ואתב כ"י מ"ו ולא ידעתי מי הכריעו לרמ"ם לפרש כן ומדברי כל הפוסקים לא משמע הכי עכ"ל ואמתתי ע"ז שהרי הרמב"ם מכשיר בשעת הדחק בלולב היבש ולמיים מדאר"י מעשה בבני כרסום שהיו מוריפין לולביהם לבני בתיהם מ"ל אין שעת הדחק לחיה כו'

המגיד ולחיתי כתוב שהגאונים סמכו מכאן דיבש ונקטם ראשו וכל הפסולים יוצאין בהן בשעת הדחק אף ביום ראשון עכ"ל ואמ"ג הבראב"ד מוקף על היתר יבשות בשעת הדחק ואמר שהגיהו לנם לזכרון בעצמה ולא לגרוך עליהם כבר כתב שם המגיד שהרמב"ן דחה זה וש"ל הרמב"ם והכי מסתבר עכ"ל הרי שהרמב"ם והמב"ן והמגיד בשם הגאונים כתבו להתיר בשעת הדחק אלא הבטול ס"ל כדעת רמב"ם דלא מהני דחק אלא ביבש ולא בשאר פסולים כמ"ש בסי' תרמ"ט וכתב שם דל"ג דמ"ש וכ"ד הרא"ש והיאך כתב ב"י שהוא נגד כל הפוסקים וש"כ יפה פסק רמ"א כאן וע' סי' תרמ"ו בדברי המרדכי שזכרנו בזה וכפי' תרמ"ט בפוסו וכמנהגים כתב וז"ל נקטם ראשו ולא ליכא אחר מפרלינן עליו עכ"ל אין מקום לקיים דברים אלו דמשמע מפורשת דנקטם פסול ואי לדחק קאמר מה מסיים אח"כ לסכריע בתם אין אחר ואחר ואחר מאן דשיבל פוסל אפי' בדחק וע"ל שים ס"ם שם וכל"ל נקטם פסול וי"ל שאם אין אחר מכרעין עליו והוא מתלוקת רמב"ם והרא"ש שזכרנו ופסולת דנקטם ראשו כתב הר"ן בתחילת ראשו בכל שהוא וכן מ"ם בגמרא דקטיפת סדוק וכפוף פוסל היינו בעלה זו הלמלעית לפי שעשו ראשו על נולב כמוסמו של אתרוג דאפי' כל שהוא פוסל בו עכ"ל וע"ל דלא סייס כן לפסול דומיא לאתרוג אלא בנקטם ראשו דהא בסדוק אמרינן דכל שלא נסדק בכמנק כשר אפילו אם תפרשו כדעת הזוהרים לפרש דשל ראשו קאי מ"מ הא ע"כ לא פסול בכל גווני דפוסל בתחרוב אלא דלא נקטי' הר"ן שם אלא לענין דנם זה קלי'אעלה הלמלעית אבל לא לדמותו לאתרוג כזה אפילו אח"ל דהר"ן ס"ל בסדוק נם כן כל דהו וכמו שכתבן ממנו הב"י בסי' זה בענין כפוף הקשה ע"כ לא"קי"ל כוותיה לאסור כפוף בכל שהוא אלא בהרמ"ם המוקף דוקא בכפוף בגופו ולא בראשו כמ"ש הס"ע שם ; זה ואין שם מלוה מן המובחר לפסול בראשו בכל שהוא אדרבה כשר שפי ואמתי יפסול בסדוק בכל שהוא אלא בחדא מתחתו מתחתיהו אלא ודאי כמ"ש הוא שיקר בל"ל דבר ברור : (ח) אם נתרחקו כו' · בגמרא אר"מ ל"ם אלא נקטם אבל נסדק כשר ונסדק כשר והחנים לולב כפוף סדוק פסול אר"מ דעביד בהימנק פירש"י נסדק נסדקו ראשי הענין ח"ר פפא הא דקתני פסול לאו בנסדקו ראשי עלין או שדרתו אלא דעביד בהימנק וכתב הטור פירוש כל שים בו שני ראשין ופירש"י מתחלת בריאתו היתה כך שים בו ב' שדרות מחלית עליו לבאן ומחלית עליו לבאן ולכאן נסדק אינו משמע כך דח"כ הל"ל לולב שנדל סדוק כי היכי דאמר לולבא דסליק בחד הולא אלא מיירי שנסדק בתחלתיתו עד שנתחה עכ"ל ותמה ב"י דהא רש"י לאו מנסדק קאי אלא אסדוק דבריתה דהא רב פפא אבריתא קאי דקתני סדוק ומשמע מתחילתו כמו כפוף עכ"ל ולכלוהים ודאי אין הלכה לדברי הטור מהשנה זו שמפורש כן ואם קשה לי על הטור למה לא הקשה עדיפא מזה דהיינו ל"ל לר"מ לאנלק בין בהימנק אז לא ס"ל לתרץ נסדק מיירי אלא בחולדה וסדוק מיירי בקולדה ומה לו לטור להביא דאיש דנסדק לא מיירי בחולדה הא נם אם אפשר לפרש בחולדה מ"מ ודאי יש אפשר נם אלא בחולדה בכל נסדק דעלמא וא"כ הל לתרץ בקיטור ונ"ל לייבש דברי הטור פטור אלרם ודאי בחילוק דחולדה לא בחולדה ומ"ש דעביד כי היימנק ולא אמר בקיטור בהימנק אלא לאורות דנעשה בחולדה כן ולא על לד המקרה אלא שכך היתה בריאתו כמו שעושין כל הימנק ומ"ש פסול מה שאין כן בנסדק מאליו דאפשר לתקנו ע"י לגד וכן הביא הר"ן בשם אמרים וקשה לטוד דבין דאמר המקשן ונסדק מי כשר משמע מרוקה להפילו נסדק פסול ורב פפא הסכים לסברא זו דנסדק פסול אלא דיש לחלק איזה נסדק פסול דהייטו כי הימנק זו הנסדק הפסול דאל"כ הל"ל ע"ה דעביד בהימנק אלא ודאי דגם הא מיירי בנסדק בע"מ המקשן אלא דבנסדק יש מיעוט וכן בריי"ף והרמ"ם נקטו נסדק כשר ואי אבד בהימנק פסול משמע דעל נסדק קאי ואמר דאי נסדק ועביד בהימנק וע"ז הקשה הטור דנסדק מ"ה לפרשו בנסדק בחולדה דא"כ הל"ל נדל סדוק אלא ודאי מיירי בלאן בלולדה אלא אידי אלא בחולדה אלא דבנסדק בחמלע ולא נפתח למעלה בהימנק כשר אבל בנסדק ונפתח למעלה פסול כל"ל בהאי מילתא : (ט) ואפי' לא נחלקה התיומת · פי' אלא נסדק הטלה אלמלעיה עד הסדרה מ"מ פסול אם אותו הסדק מרמיב הטני אלאי הסדק עד שנראים כשנים וסיינו בהימנק דאיתא בגמרא : (י) אבל עליו כפופים כו' · הרא"ש כתב ע"ז ואני אוסר אותו ביותר לגלות בו לפי שאין הענין נחלקין ותיומתו קיימת עכ"ל וכתב כ"י ע"ז דלא הכר"ן ע"ש ומנה הוכחתי לעיל ס"ו בפוסו דא"כ נם בסדוק כל שהוא אין שם פסול ע"ש וכתוב בלבוש ול"ל דוקא עליו הענינים אבל אם כל עליו אז בזכו כפופים כל שהו פסול דודאי זה סיינו מבריאתו ואינו הדר כלל עכ"ל ולא נ"ל כן דהא עלה אלמלעיה היא אמנם פפי מאחר עליו ואפ"ה בכפוף בראשה כ"ם בשאר הענים ואינו דלדברי הרמב"ם נם בשאר הענים שייך אחלקה התיומת אם נחלקו רובן כמ"ש הס"ע ס"ג ח"כ נם שם ים מעלה בכפיפה בראשה כמ"ש הרא"ש ומיהו זה נ"ל דהא דמבכר הרא"ש ואוסר בכפוף סיינו במקלת מראש הענין למעלה ונאחר מלא גדול מהענין בלי כפיפה אבל אם נוף הענין נכפף מאד לאחוריו ונראה כמו שבכפל הענה פסול ואע"ג דהרא"ש ואסור כתבו הפסול בהדרה כפופה לאו דוקא הוא אלא למעוטי דאתי הענין בל"ל לאסוק בזה

הרס

שערי תשובה

(ג) בש"ע ואם אותו עלה פיהו כפול כו' . וכתב מה"ר בשם ארא אמת שיש ג' סי' הרבה לולבים שתיומת בלשם מתחלת בריאתו לא סי' אלא עלה ג' נמנינו אליהם ומקלטים ומראה לסכמיר בשאר סיומים ואין לפסול אלא בכ' יומים הראשונים ובשעת הדחק יש לסכמיר אף ביום הראשון ע"ש : (ה) קצת שבה"מ וע' בלי"ר שביאת דעת הכ"ח בכלה בפני עלים הפולים ובתלק מ' מהם ברוכו פסול וכלי"ר כתב ע"ז דה"ק בנתלק מקצתו דהייטו עד אמצע כמ"ש הפ"ז ושיין בפירוש דברי הרוש' בהך בפני עלי' ע"ש ושיין לקמן סק"ם : (ו) בנשרון · אבה"ם ושיין בבפרי מ"ת ביה אחרים סיפן ס"ם מבאתרתי בזה פיטות הפוסקים ובתבתי לתמוה על הפ"ב הפבנית הסמ"ע סי' תרמ"ו ובתבתי דבאר לאחוד פסול לפיטת הרא"ש נם כן דבאר מרשם מולינן אף פיהו כפרך בנשרון פסול כי' אבלם מרשם ידקות אבו ס"ם הייטו ב"ם ס"ב ושיין בפנ"ם ח"כ סיטן כ"ם בשאר בפור לאותם אבו ס"ם הייטו ב"ם ס"ב ע"י עלם ירוק מיאם מרשם בהדם בפנות פירוד מאם ואין בו מהום בל הוסיף בנגישה זו ס"ם ובכיאו בה"ם לקמן סי' תרכ"ח ושיין בס"ר סי' תרכ"ח ושיין בס"ר סי' ג' בתחב שלדתה תעדה אלא יכרוך נמי סביב הסדם מהום ב"ת כ"ל בתחות לאם אים מהנים לנטע לוקן הלולב בתין שקורין אמר זיי"ן ואפשר דס"ל דאין בו מתחות לחול עליו ב"ת ודוחק ונם בסי' תקל"ג אתריך דעביד לחותת לא בחל ושיין בתוקפות דפוכה דף נ"ח ע"ש פופיל מכ"ל · ואמנם הסכנ"י דשתו בס"ם סתנ"י כלל ס"ד דמחותת לאו מלתת ואפילו אח"ל מלתת כיון אנא נקרא ס"ם מנגם כ"ש לולב יוקר כלרך הדיוים ואין חסם ב"ת דבל לנאותו כו' ושיין סי' ל"ג לענין לעשות הפילון מבפנים ולפיה שאותר אתיים לנא ביפיים ס"ם וכן נלאפ"ד דאין רחוים כלל מסי' תקי"ג לכאן רק שנלאפ"ד שבאוכר לולבים אין רצאי לעשות בן בהאיתה בת"ם סי' רכ"ח ומכ"ם בתקנה שים בגמנה לקנות לולבים ירוקים אמנם דאמר' לאמנינו סי"ז מלהדר אתר חדש אמנם סי"ז אהוא קונה ישאה אם הקונה בזה ויש לקנות אלא לקנות אמנו רק שכל מי שים לו לולב לבן מותר לנטעו לעצמו או ליתנו לנכנו ואם ידוע שאם אמכר יש לו לולבים לבנים ונכנו מותר וס"ם בשא"ם ס"ק ס"ז לענין לברות בבר בנים ע"ש :

(ח) בש"ע אבל אם נפקח לאחוריו כו' וכתב אמ"ב בשם מע"ו הרב ז"ל בספר נם מקוטר לבתחלים יש ליזהר אלא ידי אקשה מידי אפר אף מיכה דלא אפשר יש לסקל בעקוח לאחוריו שמיטיב הרוחות שהוא דרך בריאתו ע"ש :

(ט) בש"ע אבל עליו כפופים בראשו כו' וכל"ח כתב דנמנו ליזהר הסר"ן אף שעליו כפופים בראשו ונם בשאילתא ובב"ן כתב דאף שהרא"ם כתב שהי' אוסר לגאת בו לדעת נדולי אחרים

באר היטב

פופקים לא ישול לולב שבלא ידקות שנו לעצרי אם אפשר לו ע"ו : (ז) דאיכא · כתב הסגן אבריסה פרמ"ל ובשל הפנהנים לא פיהו יפה דהרדכי כ"כ אבסה דוקא אבל בלולב פסול לכ"ע וכן מיקר ואיתא בירושלמי נקטם אין זה הדר ואל"כ פסול כל אבסה ואל"כ הי"ו כל הפסולים הפולים כל אבסה אפשי אלין פרי מון מנסרן ובאלקם הפיומת דפסולין אבסה לקיפה אבסה בפרים בפני אבסי אבריה"ם עד כאן לשונו : (ח) הפיומת · רק הענין אלאל הפיומת הפולים : (מ) כשר · ושיטו אם אפשר אלא אבל אלא נדל אבסלי' נלא

ו מאמר שם כ"ם ולאוקי' דאמרי שם נ"ב ו שם בתמנה ח שור וכן כתב מרא"ם ם שם בשם רא"ב י שם בתמנה ב שור בשם אמרן מרא"ם ל בדור שם נ"ב ובתוספות רב אבא ובסי' רמב"ם בפרק ם מ שם בנרוי' ג לאוקי' הרמא שם ם בלי'אבא קמא הר"ב שם ותוספות ע שם בנרוי' ם מרא"ם בתבונה :

יד אפרים

(ס"ק ו') ס"ל בתמנה מרמא"ם כן בלם ליכא אחר ס"ו כו' כנ"ל :

תרמו (א) הדס שנקטם ראשו כשר · בסעיף י' מביא ממלוקת הגאונים בסוגיית הגמרא בסוכה מהני' שיצו פסול אלא דאמר"מ מייתי בריתא דס"ל לר"מ אפילו שלמתן קטומין כשר ופסק שמואל שם הלכה כר"מ ע"כ כתבו רי"ף ורא"ש דלא קי"ל כסתם מהני' דפסול ול"ד לגולב דפסול בנקטם ראשו וכן בערבה דשאני הדס שנפיו חוסים אם עלו ואין נראה הקטימה · והרא"ד כתב וז"ל כבר הוסיפה רוח הקודש בבית מדרשינו מכמה פנים וטעמינו שהוא פסול בסתם מהני' ור"ש שאמר שלמתן קטומים כשר ענין אחר ולא שנקטם ראשו ומקום הגיעו לי מן הסמיים ע"ל והר"ן הביא פירוש של קטומין שאמר ר"ש דכשר דשיינו דדרך פנפי הדס שיולאין מלדיהן בדין וכם מפסיקים בקני הסדס דלא הוה תלתא בחד קיצא ולריך לקטום לחוסם וע"ז אמר ר"ש אפי' שלמתן קטומין בלדיהן כדי נתקן הסדס כשר ולא הוי הפסק בין התלתא עלין לאבל בנקטם ראשו דשיינו מן העץ של הסדס ולא מן העלה אז פסול בסתמא דמהני' וכתב הר"מ? דעשה כל הבאה הזה דמה הרמב"ן לאיזה הראב"ד ויש קצת מתמיהין כדעת הראב"ד וכן ראוי להורות עכ"ל · ובספר ירחים כתב הרא"ש לחרן בע"א סתמא דמהני' עם דברי ר"ש דר"ש מיירי בדיעבד ומהניתן דהגא פסול הייטו לכתחלה ומלינו פסול לכתחלה ומרדכי ר"ש לולב הגזול כ"כ בשם הרא"ש לענין לולב דנקטם ראשו כשר בתן אחר וכראה טעמא כיון דלא מלינו מילוק בין נקטם לולב להדס דמהני' דתנן פסול בחרוייהו ובהדס מוכח דלכתחלה קאמר דהייטו בית אחר ממילא גם בלולב הוה כך וכמ"ש שם בשם ש"ם וא"כ ודאי מן הראוי להתמיר בין בהדס בנקטם ראשו ויש אחר כיון שסמ"מ כתב שכן ראוי להורות: (ב) ג' עלין בקן א' · ז"ל הרמב"ם ופירש בו אסור אפילו אין שם רק פשט א' בחד קן כשר ולא"ז מולק אל מ"ש הראב"ד והרא"ש דבשיבן רוב שיעור ההדס שיהיה עבות אל ג' בקן כמ"ש בש"ע ס"ה ומנידר פירש ברמב"ם דעל כל קן אחד שיהיה שם ג' וכ"ש ב"י ותמה על האור שהרי לשון הרמב"ם כמו הגמרא וראיה הוכחת אסור ברמב"ם מדקתני בקן א' ולא אמר בקן שהמת כמ"ש בגמרא תלתא מרפי בקיצא ולא אמר בחד קיצא אלא דלהכי כתב הרמב"ם בקן א' להורות דל"ל כלל אלא קן א' ואם לא והכ"ש אזיל לשיטתיה מ"ש הביא כאן דברי רמב"ם ואין סותר בזה מ"ש בסעיף ה' דבשי' רוב לעיכובא דכאן כמי לכל קן א' קאמר: (ג) ירוקות כשר · דנס ההדס ירוק הוא ואין שיעור מראה מממת הענבים משא"כ בשחורות ונס אדומות הוו שחורות דאמרי' אלי שחור אדום הוא אלא אלקה: (ד) ואין ממעטין כו' · פירוש דקודם יום ראשון והפרי הזה שנדל בהדס הוא גדל אפילו בתנוס כ"ס רש"י: (ה) א' א' לאבילה · נירסא זו אינה נכונה ברמב"ם דבגמרא אמרינן רבא"ח אומר ממעטין בי"ש ופריך והא מתקן מצא דמתחלה היה פסול ומלבו"ו ומכמי רב אשי מלקטן לאכילה ולא להכשירו ופריך והא ומשני דאי' ליה הוטעמא אחריתא וקשה על הרמב"ם דמשמע דהוא לאיסור לכתחלה לעשות כשמלקט לאכילה וס"ל להזכיר דאי' ליה הוטעמא אם ריחא והכ"מ נוטה לו שלקט אחר לאכילה וכ"ל אחר שא"ל לתקן זה דמשמע יש לו אחר שלו והייטו כמו שמשני בגמרא והכ"י הסכים ג"כ לזה ועי"כ תימה שהעתיק כאן נירסא זו א' א' כו' שיש נירסא אינה נכונה: (ו) ומיום ראשון ואילך כו' · לא ידעתי טוס מעלה בפסול זה דענבי מרובין מעליו יותר משאר פסולים כגון נפרלו עליו ושאר פסולים של הדס דבכל הפסולים אמרי' בסימן תרמ"ט דבכרים מיום ראשון ואילך ובי"ש שני גם כן דינן שוה לשאר הפסולים דיעלו בלא ברכה כדלקמן שם ומה הולרך רמ"א לכותבו כאן ותו ק"ל דלמה יש קולא בזה בשאר ימים ואלא יש לו תקנה שיוכל למעשן בה"ה דאם דימוי מעיקרא יש כאן ואמרי' בסדיא בפ' לולב הגזול דף ל"ג דיש בזה דימוי לחיתה התם על הא דתנן אם משנו כשר דלמסור אימה שי' לאימתי נעשו שמורים שפסולים לי אשאר מעי"ש דמוי מעיקרא הוא שיכרא" דהא משא זמן מצוה ולא חזי' ליה וס"ל דמוי מעיקרא ועדיף מראה ונדמה וחזר וראה תפשוט מינה דדימוי מעיקרא לא הוה דימוי אלא דאשאר כי"ש נראה ונדמה הוא ש"מ דלא הוה דימוי לשולב דאשאר מעיקרא ותפשוט דלא הוי דימוי אבל נראה ונדמה לא תפשוט מכאן וא"כ בזה שהענבים היו מרובים ס"ל דימוי מעיקרא ואמה לא יעשנה בה"מ ויעלם:

ומ"ש בסוגיית זאת דלא נפשע הבעית בנראה ונדמה דהייטו בהאשאר בי"ש ואין היתר אלא בהאשאר בעי"ש ולאמה בתבו הרמב"ם והרא"ש והטור ר' ירמיה לעיל בסמוך אם יש דימוי אבל מלות אם יש לדמותו אם יש לדמותו לקרבמת הטוא דימוי מן הסתורה והכ"י תי' דכיון דבידו לתקן לא הוה דימוי כדאיתא בזבחים דכל היכא שאוא בידו לא הוי דימוי והתיקון הוא מאחר שיוכל למעשן כדאי' בגמרא אלוקם לאכילה ויש לו הוטעמא אחריתא וכ"ל לע"ד דבי"ש א"ל לתקן כדי שיהיה כשר דהא דמהני בגמרא במלקט לאכילה הייטו שאין כוונתו אלא לאכילה משא"כ כאן שאתה אומר שיוכל לתקן נמלא שיעשה בשביל התיקון וזה אסור בי"ש ותו דאם כן ס"ל לנראה"ם לזכיר דמייירי דוקא בים לו הוטעמא אחרת כמ"ש בגמרא ותו דא"כ בנראה ונדמה נמי יהיה מותר וכמ"ש הר"ן וכ' ב"י ע"ז דלפי האמת מותר ואפשטא הבעי' אלא דמעיקרא לא ידעו הבית שבראה וזה לא משמע כלל בסוגיא ולפר"נ דלק"מ דהא איתא שם לעיל בסוגיא דר"ש אמר אזאת אומרת אין דימוי אבל מלות משמע לגמרי אפי' לקולא ולא הוי דימוי דמלות כמו דימוי דקרבן אלא דר' ירמיה מספקא ליה בהך דיוקא דר"ש אי הוה אפי' לקולא ולא שבקי' פסיוותה דר"ש וגיזל בתר ספיקא דר' ירמיה וכדאמרי' כיולא בזה ריש פ"ק לענין מאי נזק לרוחות דמספקא ליה לר"ש ולרבא פשיטא ליה ופסקו הפוסקים שם כרבא דפשיטא ליה ל"ב בזה ופ"ב מותר אפי' כ' כאן דאין מותר אלא בהאשאר בעי"ש הרמב"ם והרא"ש והטור לא ס"ל כן כנלע"ד ברור: (ז) אבל אם היו שני העלים כו' · בגמ' אמרי' דעבות הייטו דקיימי ג' עלין בקיצא רב הסדא אמר אפי' תרי וחד פירש"י ב' עלין בעוקץ אחד ועלה אחד ממעלה ועולה ורוכב על הענים רב אחא בריה דרבא מהדר לתרי וחד הוליל ונסק מעמיה דרב הסדא ס"ל מר בר אמימר לרב אשי אבא קרי לאהשוא הדס שוא ס ועי"כ פסלוהו הפוסקים ופרא רמ"א לקיים הדס אלא דלעת אחר אלא מטוס על הדסים כלולו וגי"ל דים סמך ולאייב בדרך זה דרב אחא מרא לקיים דברי רב הסדא אע"ג דאיתו מלה מן המובחר דהא אלמר בלשון אפי' אלא מטוס

תרמו דיני הדס · ובו י"א סעיפים

א (א) הדס (א) ה שנקטם ראשו (ב) כשר ב נשרו רוב עליו אם נשתיירו (ב) שלשה עלין (ג) בקן אחד כשר:

ב ג היו ענביו מרובות מעליו אם **א** (ג) (ד) ירוקות כשר ואם אדומות או שחורות פסול ד ואם מיעטן כשר (ד) (ואין ממעטין אותם (ה) בי"ט לפי שהוא במתקן ה עבר וליקטן או (ו) שליקטן **ב** (ה) א' א' לאבילה הרי זה כשר (ו) ומיום ראשון ואילך **ג** כשר **ד** (ז) בכל ענין (כ"י בסס מ"ה):

ג ו ענף עץ עבות האמור בתורה הוא הדס שעליו הופין את עצו ז כגון שלשה עלין או יותר בגבעול אחד (ז) אבל אם היו שני העלים בשוה זה כנגד זה והעלה השלישי למעלה מהם אין זה עבות אבל נקרא הדס (ח) שוטה: הגה וסכול אפי' בשעת הדחק ואיכא מאן דאמר בגמרא דכשר ועל כן נוטין בהלו המדינות להתחלה לנאת בהלו ההדסים המובחים ואין ג' עלין בגבעול אחד ויש מי שכתב בהדסים שלנו אין נקראים הדס שוטה הואיל וסם בנים על גב בנים ואינן בהדס שוטה המוזכר בגמרא ולכן נהגו להקל כמו שכתב מהר"י קלון ומהר"י אלפנדרי ז"ל בתשובותיהם:

יצאו

ירוקים

מטוס הדר אבל אחמת יורה דלכו דגם במקום ס' הטעם מטוס הדר דאם לא כן מאיזה טעם יפסול ודברי רמ"א ל"ע לכן אין לקבל:

באר היטב

כגון כשיפס אבל אם נוף שלין נכפפו סרכם ונראם כמו שנכפל הפלה פסול ס"ז ע"ש כתב בתשו' מהרי"ו לולב מוציאים ג"ו בלומר ל"ז לזיקים בכל חוד וכנגד ג"ו מסכתות · וא"כ שיינו פסורים מסתתלת כנ' ומסיימת כלה"ד לולב נישמרינא חיים שיינו פורם ואתרוג נישמרינא מרי"ם עם ג' מינים מרי"ג מסקיל נגד מרי"ג מצות ומסרי"ל בתר מי שקונים אתרוג אם לולב ישים זוכם לאחי אפ"ל ולאחי אפ"ל:

תרמו (א) מנקטם · פירוש מן סמן של סרדם דפירוש סקן אל ג' עלין · אבל בפלא לאחד לא פייך רוח סקודם בנים מדרשינו מכמה פנים ומפלינו מנקטם ראשו ומיין סמיף יו"ד ומיין ס"ו: (ג) נקן · מיין ס"ו אי פירוש אפילו אין שם רק פשט א' ג' בחד קן ומיגיע על הרא"ש דבשי רוב שיעור פרם ביסוא מצות של ג' נקן כמ"ש שם ס"ם ס"ם ס"ם ס"ם אי פירוש דאל כל קן אמר מיסים שם ג' עלין ע"ש: (ד) ירקות · דמינא דסרם טוא: (ח) בי"ט · פי' דקודם י"ט שנלוא וסאחי מוס שנדל בסרם טוא גדל אפילו בתנוס כ"ס רש"י: (ו) מליקטן · נירסא זו אינם נכונה ברמב"ם · דגמרא אמרינן רבא"ח אומר ממעטין כ"ש ופריך ומ"ש מסקן מצא ומשני רב אשי לקבלו ולא לכסכירו ופריך ומ"ש אומר ממעטין בי"ש ופריך ומ"ש מסקן מצא דאי' ליה הוטעמא אחריתא פ"ב · ומקשה על הרמב"ם דמשמע דהוא לאיסור לכתחלה לעשות כשמלקטן לאכילה וס"ל לשכיר דאם יש הוטעמא אחריתא · ומאגד בורם לו שלקט אחר לאכילה וס"ל אחר שא"ל לתקן זה ס"ו ומ"ם לזרך מצוה אחר אינו נלמד מן הסרם קפ"ה (ז) בכל ענין · סמגן מרכסם סאלה אחין לסקל פ"ם ומ"ם: (ח) שוטה · פי' בתשובת חכם אחי סיפן בם ומיין בסרדים מכנסים בהסקרדים ובסמטורג אלמא אלמא כתר קיצא כאדום ומצוה מן המובחר לקנוטה בדמים יקרים ודלא בתשובת יעקב שכתב בשם מורכנות ומותן כבחיים מן מיפלגת אם אפילו מיין בם ומיין בשנות יעקב מ"ב סיפן כ"ם · וכ"ם בתשובת פנים מאירות סיפן ס' וכתב אלוקה אלא אדומים אלמה אחרים לא אי שאינו מן המובחר אלא אחין יוצאים בו ובא"ר הביא ג"כ דברי הב"ח וכתב שכ"כ בכ"ג בשם רבינו מיכו נראה לר"ן לאו דווקא כ"ם קאמר אלא אלא אלא גדול כשוף מ"ם בם"ק ר' עכ"ל. ור"ל שבם"ק לענין נחלק כתב בשם הם"ו דהחלק קאמו שיינו עכ"ם בשפת אם ס"ם ומ"כ הים הכא ובאמת לא בנמיחי כלל בשוף כשיעור אפשר ונם נראה דל"ד לנחלק דמדמה הם"ו לענינה המוזכר ס"ם מבא"כ כאן נראה דכר"ן שיכל בכל נוחי דס"ל דהוי שיעו מדרך בריאתו אף שלשמים נמצא גידול כזה ושיין בס"ו דמהחלה נקם בשפת ואח"כ נקם אפשר אם כיאה ונראה דלינבא קמא מיקר אילנא בתרא נקם לא מבוא אלונתא דר"ש ורא"י לענין פנינה המוזכר · והרמב"ם שם אפשר כר"ש דשיעורו אפשר ושיין בת"ל סי' יוד דמייתי ראיה לברמב"ם מבוכה דאמרי' ואמרו היום נאנמה קרן המוזכר כו' ושיין בלבוש וכניאה המנ"א דאם הוא שנים אלו אלו כולן כפוסים אם כל שנים אלו אלו כולן כפוסים דאתו לכבשיר פסול ושיין בא"ר שכתב מהם"ו חולק ומבשיר אף ברוזם (בפ"ו מבמם אלף בכולם דאתו לבבשיר ונראה מבנם עכ"ם נכון ליזכר בראיה אחר אלא לאמת בזה מרמאי אפילו כולם אי

רוזם כפוסים:

תרמו (ב) בש"ע נמרו רוב עליו כו' ושיין בפ"ת ס"י סי' ג' בנמרו רוב בענין דפסול אפילו בשאר ימים אסור לאחן דאם לא בדיל כל ד' בני ואפילו בלולב ופרכם אסור אאר ימים כמו ביום ראשון וכן כל אפסולים חוץ מאחר ומאגלה ואע"ג נמרו עלי אדם דכתוב ביום עבות כו' ע"ם:

(ג) בש"ע אנף עץ עבות כו' וכתב בנמר וקיימים אדם שאין עלים אלו ראשו אל זה מגיע לנוקצו אל זה אסור אמר ר"ן דלולב כו' כל אבן בזה דילאינן מקרא דבאינן בנעשים תוסים אם עלו: (ו) מליקטן · עבכ"ם ושיין בספרי אי"ת בית אפרים סי' נ"ם ובסימן נ"ם שם נחבאר בחר

שערי תשובה

אחרים לא די שאינו מן המובחר אלא שאין יוצאים בו ובא"ר הביא ג"כ דברי הב"ח וכתב שכ"כ בכ"ג בשם רבינו מיכו נראה לר"ן לאו דווקא כ"ם קאמר אלא אלא גדול כשוף מ"ם בם"ק ר' עכ"ל. ור"ל שבם"ק לענין נחלק כתב בשם הם"ו דהחלק קאמו שיינו עכ"ם בשפת אם ס"ם ומ"כ הים הכא ובאמת לא בנמיחי כלל בשוף כשיעור אפשר ונם נראה דל"ד לנחלק דמדמה הם"ו לענינה המוזכר ס"ם מבא"כ כאן נראה דכר"ן שיכל בכל נוחי דס"ל דהוי שיעו מדרך בריאתו אף שלשמים נמצא גידול כזה ושיין בס"ו דמהחלה נקם בשפת ואח"כ נקם אפשר אם כיאה ונראה דלינבא קמא מיקר אילנא בתרא נקם לא מבוא אלונתא דר"ש ורא"י לענין פנינה המוזכר · והרמב"ם שם אפשר כר"ש דשיעורו אפשר ושיין בת"ל סי' יוד דמייתי ראיה לברמב"ם מבוכה דאמרי' ואמרו היום נאנמה קרן המוזכר כו' ושיין בלבוש וכניאה המנ"א דאם הוא שנים אלו אלו כולן כפוסים אם כל שנים אלו אלו כולן כפוסים דאתו לכבשיר פסול ושיין בא"ר שכתב מהם"ו חולק ומבשיר אף ברוזם (בפ"ו מבמם אלף בכולם דאתו לבבשיר ונראה מבנם עכ"ם נכון ליזכר בראיה אחר אלא לאמת בזה מרמאי אפילו כולם אי

רוזם כפוסים:

תרמו (ב) בש"ע נמרו רוב עליו כו' ושיין בפ"ת ס"י סי' ג' בנמרו רוב בענין דפסול אפילו בשאר ימים אסור לאחן דאם לא בדיל כל ד' בני ואפילו בלולב ופרכם אסור אאר ימים כמו ביום ראשון וכן כל אפסולים חוץ מאחר ומאגלה ואע"ג נמרו עלי אדם דכתוב ביום עבות כו' ע"ם:

(ג) בש"ע אנף עץ עבות כו' וכתב נמרו וקיימים אדם שאין עלים אלו ראשו אל זה מגיע לנוקצו אל זה אסור אמר ר"ן דלולב כו' כל אבן בזה דילאינן מקרא דבאינן בנעשים תוסים אם עלו: (ו) מליקטן · עבכ"ם ושיין בספרי אי"ת בית אפרים סי' נ"ם ובסימן נ"ם שם נחבאר בחר

באר הגולה

ה עיין לקמן ס"י ובמסה בליינמי סם ב נרייתא סם נ"ב ג מבנים שם נ"ב ולאחיר דרב נ"ב ד סם מבנים ה סם בגמרא ו כרי' סם נ"ב ובדמשרת רב יסודם ז סם מבנים דאמיתר:

יד אפרים

תרמו (בא"ו סק"א) דהם כרמב"ן ראיה כו' בלו: (מ"ק ר"ן) פי' דקודם יו"ם כו' דכרינו ממנוסים ואפשר אצריך לענין בל ואם מיעטן כשר פ"ו כ' פי' קודם יום טוב מצלבו ממנים ואח"כ כתב ובפי' בלולב אלא דוקא אם נלא הפנים מאחור אלא אף בתנוס סרין בן דאריך לאמתן ואפ"י ברא"ל לא ל"כ אבן דהנים בן על נקטם ואנ"ה כו אחרים כיו"ם ע"ב ס"ל בסס"ו דגם בענים ביה בן הגדלים בלו"ם ואחר לאמתינן דלא יה גדול בתנוס דיעא ול"ע: (בבב"א סק"ב) ומהר' ד' מסר"ם מבאות ול"ל ומ"ם בתשובות מרמ"ם מי' ו' ומס יה סנ"ם מחסר"ם ומבחר שם סק דהתר מרמב"ם מי':

שערי תשובה

ה עיין לקמן ס"י ובמסה בליינמי סם ב נרייתא סם נ"ב ג מבנים שם נ"ב ולאחיר דרב נ"ב ד סם מבנים ה סם בגמרא ו כרי' סם נ"ב ובדמשרת רב יסודם ז סם מבנים דאמיתר:

יד אפרים

תרמו (בא"ו סק"א) דהם כרמב"ן ראיה כו' בלו: (מ"ק ר"ן) פי' דקודם יו"ם כו' דכרינו ממנוסים ואפשר אצריך לענין בל ואם מיעטן כשר פ"ו כ' פי' קודם יום טוב מצלבו ממנים ואח"כ כתב ובפי' בלולב אלא דוקא אם נלא הפנים מאחור אלא אף בתנוס סרין בן דאריך לאמתן ואפ"י ברא"ל לא ל"כ אבן דהנים בן על נקטם ואנ"ה כו אחרים כיו"ם ע"ב ס"ל בסס"ו דגם בענים ביה בן הגדלים בלו"ם ואחר לאמתינן דלא יה גדול בתנוס דיעא ול"ע: (בבב"א סק"ב) ומהר' ד' מסר"ם מבאות ול"ל ומ"ם בתשובות מרמ"ם מי' ו' ומס יה סנ"ם מחסר"ם ומבחר שם סק דהתר מרמב"ם מי':

כגורו דרב כהנא עביד כן ופ״ז אמר מר בר אמימר דאמר קרי ליה סדם פוסק כלומר אינו מן המובחר ומילקן על מה שמהדר דוקא ע״ז ח״ל לדינא הוא כשר כנ״ל נקבע סתר למנהג: (ח) אפי׳ נשארו רובם כו׳ - בגמ׳ ת״ל כאן רוב עליו ונסתייר בו מישהו כשר ובלבד שתהא עצותו קיימת הא נוטל קנה אתרב נשרו רוב עליו כשר והדר אמרת ובלבד שתהא עצותו קיימת כיון דאתרו לה תרי עצות הוי מצמצת לה ס״ל דסלק אין מלא ג׳ אמר מרי מסכתא לה בתחלת מלרי דקיימי ז׳ בחד קינא דבי נתרו ד׳ אבו לה ג׳ - ובתב הר״ן בהדם דאמרת דאמר דיש ויש מי שאומר שאריך שיהא כולו עצות ואם נשר מכל שיעורו תלי׳ עלם ח׳ אסור כו׳ והיינו דאתריגן שתהא עצותו קיימת ולוקימתא לה שבתיירו ג׳ מלאת בשאות מג׳ לא מקרי עצות אבל הרמ״ם סובר דשם דאתריגן תלתא בקינא היינו שסמון יהיה כך ואם הוא מתן הוא תלת שנשרו מקנה מעליו כל מנהגה רוב בכל קן כשר דשייר מקרי עצות ולייב לה כו׳ ולקן בכך לתן לחייתו בהורם עכ״ל והרמ״ם כתב דמה דקתני בברייתא נשרו רוב עליו הוא היינו סיתרים של הצעות ונשרו דמתניתין היינו שנשר רוב עצות של מישהו הרים ונשתייר המישהו עכ״ל וכתב כ״ז ומשמע שר״ל אם כל מישהו אוחר הרבה הוא עצות ונשרו רוב הצעות כלומר רוב הקנים אבל אם נשר מכל קן תלת עלים ח׳ אסור אם דברי הגאונים שסוברים שאריך שיהא כולו עצות ולא ידעתי מקום למתניתא אלו דהא הרמ״ם מחלק בין נשרו בברייתא דמייתי ביתר של הצעות והיינו מן הנשר הצעות כמקום ח׳ והיינו כלומר רוב הקנים אבל ז׳ ואם הוא הוא מלרי מים אם ז׳ ואם הוא מלרי לא נשר מכל קן תלת עלים ח׳ אסור אם דברי הגאונים שסוברים שאריך שיהא כולו עצות אבל ולא ידעתי מקום למתניתא אלו דהא הרמ״ם מחלק בין נשרו בברייתא דמייתי ביתר של הצעות והיינו מן הנשר הצעות כמקום ח׳ ודהיינו לכלומר רוב הקנים אבל ז׳ ואם הוא הוא מלרי מים אם ז׳ ואם הוא

לגמל ולא ממעט רק דומה למסר: (ד) אי שנקטם ראשה • ולף לאותם דיפה סמכסיר בהדם נקטם לאחו בסי' אלעזר זה שאני הדם שכל הידולו בעבודתו שבליו מוסיף לת לאחו ולין קטימה הרלם ניכר בו משא"כ בשאר מינים ניכר סימות הסידור בקטימה הרלם והרמב"ם משוה ערבה להדם בזה ותימה לי מנלה להרמב"ם לחשוות הערבה לדם בזה וכי יש כח לומר כן מסברא לחסור סחם מצוה בערבה שלין אחריה מחלוקת משא"כ בהדם ואו דא"כ נבי לולב נמי נימא הכי דלא לפסוק כחם מחמיתין ומאי חולמי' דלולב מערבה בזה ונלאה לי דלמדו מסידור המצוות דהמלה סידור דין לולב ואח"כ הדס וערבה ואח"כ חזר לערבה פלוגתא דר"י ור"ע ור"מ לענין הדס בקטימה ואח"כ סידר דין אחרוג בודאי לריך טעם ע"ז דס"ל לרבינו הקדוש לסדר פלוגתא דר"י ור"ע ור"מ אחר המצוה המערבה מהדס או ס"ל לסדר הפלוגתא אחר דיני אחרוג דזה סיה נימא שפי לסדר כמה יהיה כל מין מהם אחר שסידר כל מרע בכל מין אלא הכונן דבוונת התנא אחלוגתא הדהם דמכשיר ר"ע ור"י בקטומין דהוא הדין בערבה לסבי הכנים דין הערבה בין דיני הדהם משא"כ בלולב דלית ביה פלוגתא והכל מודים בו דקטימה פ"פלא ומזה נסתייע הרי"ף ורמב"ם והרא"ם דס"ל לעיל בנקטם לאחו הדהם דלא קי"ל כסחם מתני' דנקטם פסול ולא כהראב"ד כנ"ל נכון מאד בס"ד:

תרמח (א) ע"י שיעביר בו מחט • כ"כ הרא"ם וטור • קשה הא יהיה בו נקב מפולם והוא פסול לדעת הרמ"ם ואסור וכ"ם בס"ע בס"ב לדעם קמייתא ז"ל דאין פוסל מפולם אלא כשניקב מעבר זה לעבר שכנגדו או לחדדי הזרע אבל אם הנקב בחד לד מפולם הריטו בשובי שלם ודאי אין פוסל לכ"ע בלא חסרון דהא דיני אחרוג אמו ילפי' מערבות של בהמה וכשריות אם יש נקב מפולם בשובי אלא בהמה ובכשריות אם יש נקב מפולם בשובי אלא בהמה ובכשריות אם יש נקב מפולם בשובי אלא בהמה וב

ו הרא"ש בשם מיר"וסמן פ' ר"י ומן כתב הר"ן ז כמ"ש בגמרא ולא נפשם ומקם מרי"ף לקולא ה מור בשם יש מחמירין ולוש בסמים ם מהגאונים ם ר"ל ונגמרא ל"ז וכמי' הרי"ו ורא"ש י הר"ן בשם בשמם וכרמב"ם בשם ר"ז ומירוש סתום בשם ר"ת ל מרי"ף ומרא"ש מ ומב"ם מ מוס' בשם ר"ת :

עטרת זקנים

תרמח (א) מקרי מפולש ה"ה בשניקב מקבר אל עבר שלא במקום תחרי הזרע הרא"ש ותוספות ועיין בס"ז סב"א :

יד אפרים

(במג"א ס"ק ו') לאתרו ברחבו - וא"ל דס"ם כו' ר"ל דסן ברחבו סוא כמו לו ור"ל לו ברחבו ומר"ן מלמינו לאסא לחבריא לו ברחבו :

נ"ל דאם בנקב מרובע לו לרוך רואין לי כד מעגלא לא הוי כאיסר פסול

וכ"ם בי"ד סימן נ"ר לענין גרגרת דלא כמ"ם בשם רדב"ז שקדק מלשון הרמב"ם להכשיר אם סוא מרובע עד שנגנע לתוכו איסר ע"ם ולין זה כדאי לסקל מדקדוק קל דיש לומר דמה דנקט הרמב"ם לו יתר לאסמוטינן דאף שיהר כשר בשאר הימים : **ד שנימוח** • יש לדקדק היאך לנו יודעין שהדרי הזרע קיימים בפנים ואפשר לומר דכשנימוח ונשאר כמים נראה מבחוץ מעבר לעבר וילאה אם הדרי הזרע קיימים (ב"ם) וזה דבר שבחוש מכמיסו וג"ל דיוסל להרגיש בחוש כיד : **ה נסדק** • משמע דמיירי מלד ח' : **ו בנסדק רובו** • משמע אפילו נסדק מלד אחד ולא דק דדוקא למ"ד בב' לדדין הוא דפסול כרובו אבל למ"ד מלד אחד בעי' טולו (ב"ם) ולי נ"ש דאם בגמרא מדמה לה לגרגרת ובגרגרת בעי' שנסדק טולו ונראסתו בר"ן היא לאתרבו ברחבו מעני לדדין ונראה לי דא"ם בין שנסדק לאתרבו ובין שנסדק בעינן מעני לדדין ולף על גב דבגרגרת אם נפסק לרחבו סריפה ברובו היינו משום דכשהבהמה פושטת צוארה מתקרע מה שלין בן כלן ואם כן ליכא למ"ד דפריפה ברובו עיין שם ולכן יש לסקל : **ז ירוק** • אבל אם דסיאך יאמרו בזה בגמרא שקרא שם תרומה על אתרוג ולא על אותה הקליפה הדקה שבולאי בלא"ם אינם בכלל תרומה בזה שנאמר שהוא בכלל אילה ואסור לבפיר תרומה דמה בפסד יש בה אינם מבלל בשר האתרוג בלא"ם פי"ל דתרומות דקליפי אתרוג אע"ם שאין בהם אוכל שנאכלים הבאלי בתים מ"מ אסורים לזרים ובודאי על קליפה הדקה שזכרנו קאמר דאילו שיבי אתרוג מה שהוא בכלל בשר אתרוג ודאי אין מבטיכין לוותם אלא אוכלים אותם עים בו מריפות כמ"ם בפסוק בשם הר"ן והו דאיה בקליפה הילונה דבגמרא באתרוג היא הדקה הא אבחי יבא לידי הפסד תרומה דכיון שנאמאם פ"י המשמש מי שרולה לאכול אמ"ב יאמרו קנת בשיבי ויבליך מבם מקום המשמש ולא די לו, כמה שיאמרו כאוב הבשרים ואל"ב יבוא לידי הפסד תרומה אלא ודאי דעל שיבי אתרוג קאמר דודאי אין בשר אתרוג הוא ואינו קורא שם תרומה עליו וגזה מיירי הר"ן כאן דאם אותו שיבי ניקב עם מדרי הזרע - גמלא ג' קליפות שייכים באתרוג **דא'** הוא הדק מאד שהוא כמין גליד לעטלה בו אין שום פסול רק אם נקלף בולו כדאיתא אחר כך : **דב'** - הוא קרוי קליפה הילונה ואיינו כל שיבי אתרוג עד מדרי הזרע ויש בו שעם מריפות כשאוכלין אותו גזה אמרינן דאם אפר בו קנת דפסול לגרמב"ם אפילו בלא פילוי - ולבראב"ד על ידי פילוי כדלעיל ונם דין נסדק דבסמוך הוא בקליפה זו : **דג'** הוא קליפה פנימית שהוא בין זרע לזרע בתוך האתרוג עצמו אבל בקליפה הילונה שהוא שיבי אתרוג שנזרעו אין בו שום פילוי עוד ובולו אד הוא ומה גבול יש לאלק בם • כתבתי כל זה לפי שכתב הב"י ע"ד הר"ן ואפשר דכל שיבי אתרוג עד מדרי הזרע קרוי קליפה כו' שכ"ל • כתב לשון מפוסק קצת בזה ומו"ח ז"ל נמשך לו מזה דבאמת יש פילוק בשיבי אתרוג כין קליפה לאבר הפיבי עד מדרי הזרע וכתב אלא אפשר לגרם דכל שיבי אתרוג עד מדרי זרע קרוי קליפה כמ"ם ב"י דלא משמע הכי בלשון כלל אלא הקליפה הילונה היא שיש בה מריפות אם ניקבה כולה אלא ח' הוא מפולם ע"כ ולא דק בזה לכל שיבי אתרוג עד מדרי זרע זולת הקליפה הדקה שיש בה מריפות לא מיקרי מפולם אלא עד מדרי זרע וא"ל להאריך מזה עוד כי דבר ברור הוא : (ז) **אתרוג שנימוח בו'** • זהו בעיא דרבא בגמרא נולדו בו סימני טריפה מהו ולא נפסק הבעי' ונסק בה לקולא • וכתב הרא"ש שמעא דהיך פסולים אין עיקרא אלא מד"ם ולכן לא הביא הרי"ף הבעיא יוכתב הטור יש מחמירין וכבי מסתברא כיון דפסק אלוייתא הוא עכ"ל : (ח) **נסדק כולו** • דאם נפתייר כל שהוא לא מפסיל כמו בנסדק דבגרגרת בבהמה ב"ד סימן נ"ר : (ט) ויש מחמירין בו' • בר"ן כתב וא"ל יש פסיקים בו לאתרבו אלו מבינו לדדין מיהו לאבלו כל שהוא לא אבלו אלו אינו מבע בלבלו כל אלא אם אינו מבטל לגמרי ולכן אם נסדק בלבלו אלא אם אינו מבטל לגמרי אבל

סומקת ואין כאן חסרון בגופו של אתרוג כלל עכ"ל כרי מוכח גם מזה דכל עובי האתרוג עד חדרי זרע קרוי קליפה מ"לוגם בהל"כ מה פריך הר"ן דלמה הוה כאתרוג סומקת הא ודאי [הוי] כאתרוג כיון שנשאר עדיין מבשר האתרוג עד חדרי זרע וכמ"ל : (יא) ניטל דדו · בגמרא נטלה עשמתו פסולה תנא ריב"א ניטלה בוכנתו סיב"י בוכנתו לפי שהוא חד ושפוי כמין בוכנא וניטל עוקלו כשר היינו זנבו ז"ל מולי הזקן רבינו יעקב אבל ר"י הלוי היה מפרש עשמתו ושוקלו מניחה בזנב עוקלו שניטל הענף מה שחוץ לגומא שבאתרוג כשר עשמתו מעטלה העוקץ מתוך האתרוג וחסרו לפיכך פסול והיינו דתנא ריב"א ניטלה בוכנתו מה שנכנס בתוך האתרוג כבוכנא הנכנס ומכס בחסיתא ול' רבינו יעקב ר"ל עכ"ל ופי' דברי רבינו יעקב ר"ל דכן הוא הדדד של אתרוג הוא חד ודק ועשוי כבוכנא דהיינו סיב בראשה הפוסנא והוא כמו בוכנא של חסיתא סיב בראשה כמין כפתור עגול שמכה בו וכתב הרא"ש לפי ר' יעקב אין פסול בעוקץ כלל אפילו נחלש ונשאר מקומו גומא לפי שלא נחסר מגוף האתרוג כלום ולפי ר"י הלוי אין פסול בעשמתא שברשם האתרוג וכ"ת סי' שניטה ברשם האתרוג שיעלה מתוך חודו של אתרוג כמין עוקץ בולט וקשה כענף וניטל עשמתו היינו בוכנתו כלומר שנשל אותו העוקץ ממקום מבולו ונשאר כמין גומא ברשם האתרוג ולפ"ז אין פסול בצד האתרוג ובעורך פי' בשם ר"ם שעשמת הוא דד והיא המוסס (בתו' כתוב של המוסס) ונטלה בוכנתו היינו הענף המיתן באתרוג ממעמ דפעמתו ובוכנתו תרי מילי ענינו זה ברשתו וזה בעוקלו וכ"י בא לסוסיף על המשנה ולא לפרש וכ"כ הרי"ף והרמב"ם וכן נהגין לפסול בשניהם הסיבים שעמה ברשם האתרוג וניטלה כו' וכן אם ניטל העוקץ ולא נשאר ממנו כלל באתרוג פסול אבל אם נשאר בו כל דהו כשר עכ"ל וכתב כ"י מדמשלינ הרא"ש בעוקץ בין נשאר ממנו באתרוג בין לא נשאר ובשעמתא לא מצינו מעמע דכל שניטלה קלת השעמתא אע"פ שנשאר הגומא מלאה פסול ולריני מכיר מעמעות זה דהא כתב הרא"ש וכן אם ניטל העוקץ ולא נשאר ממנו כלל באתרוג פסול אבל אם נשאר בו כל דהו כשר עכ"ל מעמע דעשילת שניהם שוה והא דלא זכר בשעמתא שלא נשאר ממנו כלל באתרוג דלא פריש' שיש שם גומא שברשם האתרוג אלא משום ואח"ב וברשתו נדבקת הדד שהיא השעמתא ואתם ניטל היינו כולו ותו דבעוקץ יש שם ודאי נטילה בכל אתרוג דהא מוחכין אותו שם מן הלולב ע"כ הוצרך להזכיר עד היכן פוסלת הנטילה וכ"כ ב"י בשם א"ח בהלכות וז"ל אבל אם ניטלה הפוסנא ובכל הכוכות קיימות כשר וכן לאוי להוראות ולעשות מעשה ולא יוסר עכ"ל וכ"כ ב"י מעמעע כן מדברי הר"ן וכ"מ דברי הרמב"ם שהוא לשון הש"ע כאן ניטל דדו כו' דשעמתא ניטל כולו קאמר וכ"מ ל' המגיד שכתב מעמע מל' רבינו שאינו פסול בנטילת הפוסנא בלבד אלא בנטילת הדד והוא הענף שהפוסנא בו וכן עיקר וכן ראוי להוראה כו' אבל מעמע דנטילת כל הדד קאמר דאי פוסל במקלת הרי יהיה פסול בנטילת הפוסנא דהא הפוסנא היא מגוף הדד ואם נטלה היא הרי נטל מקצת הדד דלמה יהיה חמור יותר נטילת קצת הדד שאחר הפוסנא מן שאם הפוסנא אלא ודאי אנטילת כל הדד קאמר דפסול ולא ניטל מקצתו וכן הוא מעמעות דברי רמ"א כאן שפוסל בניטל הדד והיינו כולו כנלע"ד : (יב) ויש מחמירין שאם ניטלה השושנתא בו' · אין שום דישה מפורש בזה אלא שהרי"ף כתב פירוש עשמתו דד של אתרוג והוא מוטמת בדתון עשמתא עכ"ל · וכתב הר"ן שלהרי"ף הוא הפיטמא הפוסנא עצמה ולי נראה וכו' והב"י כתב שגם להרי"ף שפסול הוא בדד עצמו ולא בפוסנא דהא קאמר דד והוא מוטמא ואין הפוסנא קרויה דד ולא מוטמא ע"כ והא דאמר הרי"ף והיא שושנתא פי' הדד עצמה נקראת שושנתא כמו שמו וכן י"ל לשון פסול שכתב ניטלה עשמתו והוא הפרח שנראה שבולט מראשו כו' היינו הדד עצמה קרוי ע"ש הפרח שבראש הדד וכ"מ מלשון ברמזים שכתב ניטל עשמתו פסול והוא הפרח שבראשו שבולט מראשו של אתרוג כו' ולא אפשר עצמו שהיא הפוסנא לא הל"ל שבולט מראש הדד אלא ודאי הדד עצמו קאמר וקראו פרח ונלע"ד דאם יש לו אתרוג לפנינו מהודר בשאר המעלות אתרוג אחר שהיו מהודר בשאר המעלות רק שיש לו פוסנא אין להסניח בהך פוסנא וכ"ש במקום שיש אפר אם היה לו אלא פוסנא היה שכתבו הר"ן והסניד והב"י בשם א"ח שכן ראוי להוראה הלכה למעשה ודאי לאוים שם לסמוך עליהם לעשה : (יג) שבל רוחב הגומא מבוסה · פי' שבגומא שם נשאר קלת מהענף כמו שהיה בתחלה : (יד) בב' או בג' מקומות · בכ"מ כתב ז"ל משולש הוקשה לי בין בגמרא בין בפוסקים הבאתא שיש פסול ג' מיבשיא ולא מצאתי לשום מהבר בזה דבר ולע"ד פסול עכ"ל · ונלע"ד שהוא דומה מה דאמרינן בעלמא אם מתקריאת הערות בשיש לומה פרש הכתוב בשלמה אלא מקום שלמה לשיש כו' הע"ג כן הוא ודאי בשם אחד אלא שיש קלת מראה אתרוג ביניהם כמוש הבערה לא אמרינן דיהיה פסול דבשביל זה לינו נראה כמומר אלא בשם קלת שיעור ביניהם והיינו בתוש כי חזיות שיש בין הבשים המיעוטים מזה לזה שבשם המזיות האמצעי כן הוא בתוש יש שיש לחוד ויש ביניהם מקום שני כשיעור הזה לז מחני כמומר כנלע"ד נכון : (טו) שבשמה החברבורות כו' · פי' שמקום החברבורות עצמם הוא המיעוט : (טו) מחצה על מחצה כו' · כתב בעור כ' אחי הר"ר יחיאל (טו) שבשמה החברבורות כו' · פי' שמקום החברבורות עצמם הוא המיעוט : (טו) מחצה על מחצה כו' · כתב בעור כ' אחי הר"ר יחיאל כיון שהוא בידו אפשר לעמלם וכשר אבל הראב"ד כתב כל הפסולים שפוסלין בדוגן פסול בשמלה על מחצה שא"ל לעמלם דבעינן רוב הגרלה לעיניים

שערי תשובה

בשאר ימים : (טו) מבוסה . עכה"פ ובשיטה סבר כמ"ש יעקב וכתב שהוא נגד מעמעות הש"ס וכל הפוסקים וכל הרבה דבריהם מדאוריתא לקיחה תמה ובלאשה כל שאינו מתוכר בו בתולהתו חבור ע"י ד"ש ודאי ל"ל תבר לגמרי מקרי שלם ותמים ותחם רחיית הכי"ם מצירוכין דף פ"ח ומשובה דף ל"ו ע"ש וגם בא"ר הולק עליו ע"ב ובאין בפרי מגדים שלם הענן בכי' ובתוך הענן גומא מגיע לתוך הפתרוג כגון שנמצא לעשותם בדד פסול : (יט) ויש פוסלין . עכה"פ ובשיטה במ"א שכתב שברשתא לחדיא לרוב בני אדם ובא"ר ב' נשם הגאונים בתוש לזה בתוש יש שיש לחוד ויש ביניהם מקום שני כשיעור הזה לז מחני כמומר כנלע"ד נכון : המינים המילוגים מזה לזה בשם המזיות האמצעי כן הוא בתוש יש שיש לחוד ויש ביניהם מקום שני כשיעור הזה לז מחני כמומר כנלע"ד נכון : (טו) מחצה על מחצה כו' · כתב בעור כ' אחי הר"ר יחיאל (טו) שבשמה החברבורות כו' · פי' שמקום החברבורות עצמם הוא המיעוט : (טו) מחצה על מחצה כו' · כתב בעור כ' אחי הר"ר יחיאל כיון שהוא בידו אפשר לעמלם וכשר אבל הראב"ד כתב כל הפסולים שפוסלין בדוגן פסול בשמלה על מחצה שא"ל לעמלם דבעינן רוב הגרלה לעיניים

באר היטב

שעל ראש אתרוג והשוכבת עליו ויעין פ"ז : (יב) בדד · משמע מלשונו דוקא שניטל כולו ונתנו ל"ל בדד ובל"ת לסתמיר לפיכו ניטל מקלתו וכתב הר"ש ור"ל דאינו בפי' שיעמל עד שאתרוג כיון דבשעה הוא מעכוב מבר בא"ם סימן תרמ"ט ס"ס בכנ"ש אם כן נניטל כל שעה לא מיקרי מבר דאין זה מבריון בגיכר ובשו"ע : (יג) מבוסה · ומיכריים הם כי יש במקום שעמא כמו גומא מתחלת בריאתו מבי"ש בגמ"ש וגם בא"ר : (יד) בב' או בג' מקומות · ופירש ר"ן שמעלה אתה יש אתרוג לפנינו מהודר בכל המעלות רק בגמ"ש ועיין דוד"ז סימן קי"ח · ופירש ר"ן בשם הגאונים דאם אין לו אתרוג אחר שהיו מהודר בכל המעלות רק שיש לו פוסנא אין להסניח בהך פוסנא ובכל מקום אם אם שיש לו כלל פוסנא דאין לבחמיר ע"ש : (יד) בגמ · ובשמש פרחת שאין אחר בשיר יש לפסול ולכנך עלו ואפשרו ביום ראשון תשובת אחים לבי סימן ע' עיין שם : (טו) מבוסה · פי' שבגומא שם בשאר קלת מעמן כמו שהיה בתחלה ובתב בא"ר ביש יעקב סימן קמ"ב פא דכתבו הפוסקים לפסול בגיבל בעוקץ שיהיו בגיבל ואינו בגיבל אבל אם אם לפסול לתברו אבל אם לפסול לתברו פ"ו מתם לו ביוצא בו ואינו ניכר מוכר ניכר ביום ב' ולכנך לא ביום ג' ולפמיר אם לפסול לתברו פ"ו מתם לו ביוצא בו ואינו ניכר מוכר ניכר ביום ב' ולכנך לא ביום ג' : (יז) מחברבורות · פי' שבמקום המחברבורות עצמם הוא המיעוט : (יח) מצד אחד · ובתב הא"ר בשם הרשב"ם בשם לגר מבני מקרי רוב הרוי רוב הקיבה לף פי' שאינו ראוי אל כל הפחרות עכ"ל : (יט) ויש פוסלים · ובקצה לפס בתב בס"ו דאם כולם בגר אחד כשר הא ל"ל מחלה על מחלה ול"ל דבתם מיריי שאינו מחלה אל כל הפחרות רק אל הפ

ת מרא״ם סס ומ״ם
ל מרא״ם סס ב בריטא
סס ל״ו ג סס מרי״וכפר
מרא״ם ד סס נמנגס
ומקוקשת דוגמא סס
ל״ו וכתר מרי״ף והמל״ם
סס ס ס נכרי״ ו סס
ז מיומרא דרכא ת סס
בנרייתא וכת״ם ס סס
בפסוק וכתר יכוונה סוס
ומרא״ם סס ו סס בפסוק
וכתר יכוונה ס סס בנרייתא
וכתבים ל פסוק סוכה
כ״ם ל״ב ל״ג ל״ד ב סס
בגמרא וכתר״ם בן ו מלי
ג מרא״ן סס מזיגה וכ״ל
פסוק דשמש בן סס
בגמ׳ ל״ו :

עטרת זקנים

ב) בכרור פסול פי׳ שהוא עגול מכל צד בכרור הכן משמע מל״ר הרב המגיד אמנם לפי ענ״ד נראה דלמצות מן המובחר יש לחוש לגי׳ אחת בתוס׳ דף ל״ז שנרס כרור ראש״ אינו עגול כ״ב בכרור פסול :

יד אפרים

(בס״ו ס״ק י״ם) לשיטת גחול יאסר כל״ל - וכ״ל מיגמל מוד כלילן ויגמר סר ו לגך גם סמס תכוה פרי וחס מטלר בדברי רמ״ם סב׳ ח״ל ולכון דמכרי בנוסר מוכן בפסות מכלים דפסול דנוסר כוה יאסר מכלים ומטו לינמר ומביב כפרי ודברי ס״ם נוסס לקוחים מדברי פסול סמס מכרי כרמ״ם לגו ולפי מרלשי פעיסים בס״ו אף על פי שיש לפסול בגל יאסר ולפמס כלין זס נוסס סס״ו לענין בגלוס בפשיל רק לענין גדולו מן כלילן מיסים ולגך אף שבדיין מוא נוסר מכוב פרי וכפשיין יגלה שבוומנו לדברי כרמ״ם וכמ״ם דפי׳ בגלי מ״ם ע׳ דברי בכמ״ם נזס : (בכמ״א ס״ק י״ז) כי״ו (ומלן ג׳ בגל״ו (שם ס״ק כ״א) נדקב ומרס בגל״ו :

מ״ג מ״ט) : **יט אבעבועות** • ודוקא כשסוא טלר משלמות לאחרונ אבל מה שבעבה מקומו עקום ולהדום ממתת שעוקלים לוחנו קולים כשר (מנ״ם ס״ג מ״ם רדכ״ו ס״ח קי״ח) : **כ** דנחשבים מראה וכו׳ • וס״כ חפ״לו נבוהים מבחר לחרונ כשר (ח״ה ד״מ) : **כא** ותפח • ר״ל ניקב (ונרקב) וסרם פירום סריסו לש מחמת חולעים שמלגוהו (רש״י) משמע דלחילת חולעים לבד לא פסל עפ״כ :

כב כבוש בחומץ • נראה דלדידן דק״ל כשברו כמים מש״ל כוי כמבוסל כ״ג נבי לחרונ פסול ומ״ם סטול וכי״ן בחומץ סיינו דכמומן חפ״לו לא פסה אלא כדי טיולים כוי כמבוסל עמ״ם סי׳ תש״ב ותקנ״ו :

כג הירוק • ומהרי״ל סיה פוסל סירוק דשמא יפלר בלוחו לבע אלא אם כן סתמיל לסיות מרוק כבלכוס עכ״ל מזה משמע דס״ל הטעם משום דלא נגמר פריו ולכן כשמוריק קלת כבלכוס כשר אבל הב״ח כתב דפסול גם משום הדר ולא בעיון ס׳חזור כולו למלאה לחרונ דלא כמנהג הטולם במכסיריס במקלתו עכ״ל ולפשר מלא עיין במהרי״ל ונס כתו׳ ורא״ם מבמע שהטעם משום שלא נגמר פריו אבל מ״מ הדר הוא כמסקנת דגמ׳ ונס י״ל דסבירא ליס למהרי״ל דהתו׳ והרא״ם ס״ל דאפילו ירוק כבריתו כשר אי יזעיגן שדרכו לסוריק וכ״מ מלשון הטוס׳ אלא אין אנו סומכין על זה אלא אם כן סחמיל ונן מטעם לשון הש״ע שכתב כשמסיין אותו ולכן אין לסתור המנהג :

אתרוג המורכב מלימו״ו ולחרונ פסול • ויש כו ג׳ סימנים כא׳ המורכב חלק ולחרונ בגישות קטנות בכל נוסס ונוסס לסס בבי׳ המורכב הטוקן בולט ושוקן לחרונ מוקש • הג׳ הוא כי חוך המורכב הסיינו המין רחב והמוחל בלו רב והקליפה התיכונה קלרס ובלחרונ הוא לחיסך כי הקליפה רחבה ולחוך קלר והוא המעט יבש וסימנים אלו מובסק׳ לאחרונים המורכבים הנדלים אלגנו אבל ממסת סולי״ח בלא לחרונים אבר אנחנו משסיקים בהם אבל לא יוכלו להביא אלינם כי רב מכם הדרך וכו׳ והמורכב פסול לפילו בשעת הדחק עכ״ל ר״י פדולה בח׳ רמ״ח סי׳ קכ״ו : **ובע״ש** כתב עוד סי׳ שלא אחרונ הנרשין זקוק לאורך לחחרונ ובמורכב הנרשין מוכנב לרוחב לחחרונ • ולכוס כתב לוחו שקורין נרסק״י פסול מטוס שנעבדה בו עבילה כמו בהמה בלא״ם שפסולה להקרבה עכ״ל וקשה דלהם כן עז של בלאים יפסל קרנו לסוסר ושוד קשה למה נ׳ קרא דבלאים פסול לקרבן ת״ל דנעבדה בו עבילה ושיין בב״ק דף ע״ו ע״ב ובחולין דף ע״ם עמ״ם סי׳ תקפ״ו ול״ג דפסול מטוס דלא מקרי אחרונ כלל ושיין בחוסטות ריש דף ל״ג : **בד** לא נגמר פריו • ובלבד שלא יסח ירוק כדברי כמו שבחבת סכ״ח :

כתב

אמר מחזר ע״כ כתב אבל אם הוא ירוק דסיינו אפילו בשודו ירוק כשר כיון שיוכל לחזור אח״כ ולא פסלו אח״כ הוא בשבבי הבדה שבאחר לעולם ירוק כ״ן נראה בעיני ברור ופסוק ודאיתי למו״ח ז״ל שפירש הדברים דאין הכשר אלא אחר מעשה טוב מרחם אחרונ ולא דק בזה ובמהרי״ל כתוב שאסור לקנות סירוקים אלא אם כן דכבר התחיל במקלה לחרונ דשמא יסיה נשאר ירוק ע״ם • ובא״ח כתב דאין הכשר אלא אחר שנעשה כולו מרחם אחרונ מטוס סירוד דלא בשעת בשולה שבבירים בשקוטו ע״ב • ות״ל ות״ו אלא אל סכ״ם ודשמס כדשת מהרי״ל ולכן אין לסתור שבנא ע״ם :

כבר

שערי תשובה

ודגילין לסיות הרגש בן מרחים לחרונ היה ולא נרטו מלחון חזיות שקורין מי״ל שבבית הדמ״ל ז״ל ומסתיר מעכיד ממון יבראל״ ע״ם דכתב מה שקורין בלא״ • אלבל שמני מרחים זו בלא בכל מרי מחחת עלם אחת לו אחר דבר בהוא מוגם אליו בוחן בטולם ובכבוד מלבוגים בלאחו מקום מרחיחה בשבנאת פ״כ : (בב) אבעבועות • ביין בפ״ם ושיין בא״ר שבנים הבינודות דמתמטם שבוכב על קוים גדל בו חזיות מרי דלא בעיון שבלר משלמות לחחרונ ולכן כתב בגר״ו שם לשחוטר בכך דיבא דהמבי״ם ס״ם ולעב״ר דכך דיבא דשמני״ם מבשבה מקומו עקום ולחלום אין בו נבחות מבאר לחחרונ וב״ר שבחב רמ״ם לבכביר אחחן שקורין מי״ל ולחבוחה כחב בגדל חזיות מחמת בבי״כב על קוים ולדבר גילילו שבמקום הבוא נעבה נבוה מבלחרונ ובעבה חזיות משלמות גידול לחחרונ ולסבלת הבוה מלא חזיות הוא עפ״ו לחרונים בחלא יבלא בפירים חזון במ״ם בהבי״ם שעיף ע״ו וכן אינה בבכורות דף מ״ם יבלא זו חזיות הבלרים לאמר ר״ל מחלפס׳ וסולבת כו׳ פירש״ו מלבס׳ דבוק בו בדמתרגמינן ויחבר ולקף ס״ם ובשיין דבוק בו לא מייר אלא בדבר שהוא נבוה בלא וכי אם בלילו הוא דבוק עליו אבל בבוה לאחר לחרונ לא כדי דבוק אלא מרחם אחר ושיין בס״ק אחר״ : (בג) דרגילים • בבס״ם ושיין בחב״ד פי׳. ל״ם בבחב הבולם טהבנים לבבבבר אחרונ בבבבב

(ב) של ישראל · דשבודה גלוים של ישראל לא מהני ליה ביטול :
(ג) מיום א' ואילך · זהו דברי רבא בגמ' דאמר בד' ל"ח לולב של עבודה גלוים שסמכו בו עבודה גלוים לא יטול ואם נטל יצא ומגיד דזה ב"ש שני שחדש יולא בשבוע וק"ל דהא מרבי' סס על רבא ממתני' התם של אשרה פסול ומשני באשרה דמסס כו' ולא"ז לא שריך מידי דהא קודם לזה היס פרקין ס"ל לרבא כר"י בר נחמני דאמר על מתני' התם גזול פסול ל"ס אלא ב"ש אלא ב"ש לאשון אבל ב"ש ב' מתוך שיולא בשבוע יולא בגזול ואיתא סס רבא אמר לעולם ב"ש לאשון כו' וא"כ ס"ל בשל גזול ולולי מיילי ב"ש לאשון דהא בהדי הדדי מתני' ומדברי הר"ן משמע דל"ג רבא א' לעולם ב"ש א' אלא רב אחי דכתב והכו"ם פוסק כר"י בר נחמני משום דסריק רב אחי אליבא וסיימו תי' דלעיל לעולם ב"ש לאשון והא דבסר אמר יום לאשון אע"ג דאסור בהנאה דמלות לולו ליהנות ביתו · כתוב בלבוש יש רוצים להכשיר לולבן שלתרוגים הבאים מן הסרדם שקורין גרטי"זא ואני אומר בהלכות שבירי מקרא שהרי ידוע שסס מולכבים שהולכב ענף מאילן לתרוג בתוך אילן מרלמ"ך או לימוא"ל או לימכא והרי נשברה בו עבירה דהרכבה ואע"ג שהרכיבו א"י הא אינה למ"ד בס' ד"מ דאמר' א"י מלוה על הרכבת אילן וכיון דנשברה בו עבירה אע"ג דמותר בתכילה אמלים לגבוה דומיא דבהמה כלאים דאע"ג שמותר בתכילה אסורה לקרבן מעשה דנשברה בה עבירה לאמלים לגבוה ס"ג הא כל"ל עכ"ל וק"ל דא"כ מאי הכי הא דאמר רבא לבניהו תגרי מוכרי הדס דבי זבינתא אסא מאין יהודי דלא ליגזוז אתון אלא לגזוז אינהו ויהבי לכו מ"מ כו' כדאיתא בדף ל' דהא ס"ס עבי' הא"י עבירה ואתום לגבוה לפ"ד דהא בני מז גלגוו על הגזל ואי דאי' בס' י"ל הכ' לילית המסחטים לסכחן נשוע כסר לילית שהרי נסחטים כ"ס כאן אחין לך שיטי גדול מזה אחר שנעשה הסרכבה נתגדל האתרוג ונעשה בריה חדשה ואו קשה ממנ"ס בס' מרובה ד' ע"מ נבי קדשים או בכם פרט לכלאים ל"ל קרא ת"ל הכ"ל מלוה הבאה בעבירה לפי דברי אלא ואלא אייך כאן מלוה הבאה בעבירה מעשה שנכרו ונ"ל לאסור מעשה אחר דבס' מרובה שם אמרי' אח"ל לרבוי אחת הרי רבויי ל"ל הסתא כלאים אחרני ליה נדמי' מבני' ס"מ דכלאים יש לאסור שפי מנדמה והכא אזיל באתרוג דנדמה לאסור לאיתא דף ל"ז דומה לבוסי פסול פירס"י גדל כאן ונדמה לבוסי נדמה הוא ופסול וא"כ כ"ש כלאים דפסול באתרוג ואלא גרטי"ז הוא כלאי אילן ופסיגא דפסול אלא דקשה מנלן איסור כלאים ונדמה באתרוג הא בקדשים בכור ומעשר לריך קרא שם בס' מרובה וא"כ אתרוג מנלן וי"ל הכא כ' הרא"ם בס' לולב בגזול בשבת דולדו בו סימני עליות מהו דפסולי דאתרוג אין שיקרן אלא מד"ס והשתא דתקון רבנן באתר"ג כשין דאוריתא בקדשים וכ"כ הר"ן בר"פ דפסול הדר מסרן הכתוב לאבמים לאיזה הדר ולדעת הטור דכתב בסימן תמ"ח דפסיקא דאוריתא הוא ל"ל דהכל"מ הוא בפסולי אתרוג וא"כ גם נבי כלאים הוי כן אלא דקשה ד"ז אם אתרוג המורכב הוא פסול אמאי אמרי' דף ל"ח לא מלא אתרוג לא יביא לא רמון ולא פרים ולא ד"ח ולא אמר לרבותא ולא יביא אפי' אתרוג המורכב וכשין קובים זו איתא בתוס"י לענין אתרוג ורמון ולא פסול אמר ויש לדחות דלרבותא נקט פרים ורמון אפי' שהוא הדר ושלם כו' וזה לא שייך לתרץ במורכב הא המורכב נ"כ הדר ושלם ואם אתרוג כתיב בקרא והלא לא כתיב אלא פרי עץ הדר ודרשינן מינים אתרוג כדאיתא בגמרא הרבה דרשות ע"ז ואפי' מורכב יש בו כל המעלות שיש לאתרוג ואי מפוס שנתערב בו דבר שאין בו מעלת האתרוג אמאי לא מדמינן להניא דאו"ב דף ע"ש בסוגיא דהיינו הבא על הלבי' דס"ל לרבנן שם ואפי' מקלת שם אמרי' ס"ג אמרי' כיון שיש בו מקלת פרי עץ הדר לא יזיק לו תערובות מידי אחריני שבו ואם הבשתתי מנדמה דפסול יש לדמות דשאני דנמה דלאו הדר הוא כיון דהוא לאו תורמיס ונלע"ד דביוס הרלשון ואלו אין לינלו כיון דאסר פסול בו כי תשבי' להניא מלק של אמון הלאחר ממלן דליתיה אשתבח שמה שנשאר מחלק האתרוג הוא אסר ולפ"ז אין לפוסלו בשאר הימים דאסר כשר בהם מ"מ יש מהם שמה הרוב ממחת חלק אלין מן האתרוג ולא בשאר כשיעור מחלק האתרוג ואסור אפילו בשאר ימים ונראה דאפילו ליטלו בלא ברכה אלא דאשתבח תורת אתרוג לאו בשיר דמי לבהוה דהא אמרו בגמרא לא מצא אתרוג אל"ל דאם שיעשה מ"ר לייתי כי היכי דלא דאשתבח תורת אתרוג לאו בשיר דמי לבהוה דהא אמרו בגמרא לא מצא אתרוג אל"ל דאם שיעשה מ"ר לייתי כי היכי דלא דאשתבח תורת אתרוג קמ"ל דמנין דנעשה מורכבא מינים אחרים אתרוג אל"ל דאם שיעשה מ"ר לייתי כי היכי דלא דאשתבח תורת אתרוג קמ"ל דמנין דנעשה מורכבא מינים אחרים אתרוג כלל וכ"ש בזה המורכב מיסכבו אחרים אתרוג כסר · ואפשר דמשום הכי אמר פרים או רמון לרבותא דאפילו בזה נזקיק אמר אחי למיסרך וכ"ש במורכב אלא דמ"מ כיון דאין הכיסוי ברוב הוא לא נזקיק ביש ויש ליטלו כל ז' בלא ברכה כנלע"ד :

ישוב ראיתי בתשובת רמ"א סימן קכ"ו שכתב מהר"י פיזאה זל קרי ביס רב הוא בחבלנו שאין יוצאין בו אפילו על ידי הדחק ונתן בהם סימנים שם : הא' כי המורכבים הם מלקים ולאתרוגים בלישות קטנות בכל נוסח ונוסה לשם: הב' דמורכב הטיקן בולא והתרוג הטוקן שוקע : ושוד נתן סימן במה שבתוכו :

באר היטב

תרמט (א) כשר · אפילו ביום ראשון מגן אברהם ס"ק ומיין יד אפרים ; (ב) כשאר · אם טוא אחר יאוס שיין מגן אברהם : (ג) אלא יקון · אפילו בבשות אינו יהודי · ובאתרוג בא"י אם קנאו אלמו ס"ל נתחדש כיד ישראל ומ"ל שבל אשונה ר' בצלאל סימן כ' א"ח : (ד) ויבא · ל"ל דמדיעבר כשר ומכרך עליהו מ"א : (ה) אינו יהודי · וס"ס בשקנן ישראל ונתן לאינו אבי כיון דסוא לאחר יאוס מ"א ומיין סימן תכ"ו ס"ג בס"ס בשם אע"ז · בתר בסמ"ג אשור ובאר מצות שאינם יהודים מוכרים בכ"ל כאמר אלרינר ליתן לסם אלרינר אתרוג ובאר מצות שאינם יהודים ס"ג : (ו) מותר · ומ"מ אם יש אחרים אף על פי שאינם ישים כזו יקח אחרים ס"ת סימן תנ"ח לפנין ערבה ס"ס · ואתרוג המורכב מלישות · ואתרוג פסול · ויש ג' סימנים · בסאחר · המורכב חלק ולאתרוג בלישות קטנות בכל נוסח ונוסה לשם · כב' · סאורכב הטיקן בולא ופוקן אלאתרוג בוקע · כג' · טוא כי חלק המורכב

מח"כ : (ב) בר"ה ומסודר בגאון כו' ומיין בשו"ת שער אפרים סימן י"ח בהקשה על רא"ש הרשב"א בחולין ואין יוצאין בו ומיין בשו"ת מס"ת אם שיבא מחבל מחרומה מתחה דלא אתרוגין ו"ז הקשה דבתרומה שמאה אי מתבשל הדרת לעיבולא ואין יוצאין בו ומיין בשו"ת מס"ת אם שיבא מחבל מחרומה מתחה דלא אתרוגין ו"ז הרשב"א ד"ה בשם הגה נ"כ לחכם מ' ומסריך בקונטרס זו הסדרת לעבלא מיין שם וקלת מתחומה הסיא הסתיק הטור הסמלך בהכחב פ"ם : (ג) אלא אנכ"ל ומיין בנר"י בשם הרבב"ז סימן תקי"ד מחיר ליסראל לקנן ולהחב הסכי הבבד ומשיבים בכל יום ושמנו כיון שבבל הקרקע יש לו אחר הטעוי בשם"ג ובלבות הבלא זכרו מ"ם בסמ"ג בהלכות מעשרות לחלק בין בזמנינו דלא בעיתי שדות ישראל מ"ם ומיין לקמן סימן תרכ"ב ס"ק דיבא ובמאלת הקרקע שלו מיין שם והבנר"י שם הגם על המחרוגים אלא זכרו מ"ם בסמ"ג בהלכות מעשרות לחלק בין בזמנינו דלא בעיתי שדות ישראל מ"ם ומיין לקמן סימן תרכ"ב ס"ק ופ"ז בשם"ז כתב חילוק זה מדעתו ומיין בח"ח סימן תכ"ד ובאחר הסמלך הלכות לולב הגיא נ"כ דברי הסמ"ג כפ' גולה לחדון קושיות הש"ז בדברי הסמ"ג אלו ומיין בגנוים בתרלי סימן כ"ד ומיין במבלות וזכ בכתב לוחן שלוקחין הדסים מחרים אלא בידיעה בעל הגן י"ל דידע ומחיל מ"ם ובאמת מ"ל לזה ב"ח בשיטת אל"ל בעל הגן ומיין בסמ"ח : (ד) מותר · בבסמ"ח

תרמט כתב הסמ"ג אסור לזלזל אתרוג ואחר מלות שהאנים יהודים מוכרים עכ"ל · הלומר שלריך ליתן לבם יותר מבדי דמיהם בד"ם הא קנאו ביאוס בשר · אפי' ביום ראשון ב"ש ובה"ל ס"מ בחוסטות בס"מ סימן תכ"ג אומרת קנאו ובו' לעיל סי' י"ח ס"ו : ב לא יברך עליו · ל"ש דא"כ מאי פריך גבי חוזכרי ולקנים בשיטי הסם הא עכ"ם לא יהא רשאי לברך עליו אבל בסאתיו יהודי קולנו רשאי לברך כיון שהוא לא נזל ואפשר דהתם בשיטו הסם ויאוס עדיף טפי ול"ש ושיין בס"ח : ג חוץ מיום ראשון · נ"ל דמיילי לפני יאוס דלאחר יאוס הא קנאו ביאוס ושיטי רשות וכלכם בעבירה ל"ל בעבירה בשיטו הסם ובו' ב"ש בחוסטות ובעבירה בשיטו הסם אבל מלות מיילי לפני יאוס ואפ"ה לאחרים לא הוי מלוה הבאה בעבירה וכ"מ בס"ח דף ל' בתחב אחי' יאוס קני הוא מלוה הבאה בעבירה ואפ"ה לאחרים לא הוי מלוה הבאה בעבירה אבל במלות מיילי לפני יאוס אחי' לאחרים הוי מלוה הבאה בעבירה כיון דלא קנאו עדיין וכ"מ בגמרא נבי חוזכרי דקאמר דליטול יאוס ושיטי רשות ע"ם ולכן אין לסקל : ד שלא מלוה בלבוש בענין אחר ואפשר לבתחלה נראה דאין לתקשיר וכן לעיל בסימן תרל"ר ס"ב בחב"ח נראה דאין לתקשיר לבתחלי באם אין גזולו בעצמו :

יד אפרים

תרמט (בס"ו ס"ק ג') ומ"מ יש לחוש שמא סרוב כו' ולא נאבר בכישוב כו' בגל' : (בגמ"א ס"ק ח') כא"ם סי' י"ד נבי בגיס ע"ב בגמ"א הס"ס קמן : (ס"ק ט') מיין ס' י"ל סעיף ב' בתנאי דיוא בשבשלנו נלאת בגל' · ומיין לקמן סי' תרנ"ח ס"ק ג' :

עטרת זקנים

תרמט (א) גזל לולב ושיטהו כו' · דקרק וב' לולב לאאוקי אם לעורך לולב מביא שרי דהוי נבי יאוש ושינוי רשות שבן אי' בחמי' ברים ס' לולב הגזול דף ל' ע"ב שאי' שם ד"ל סוף סוף בגזוז האונבבי גזשה ליהוי יאוש בעלים בידיהם ושינוי רשות בידן לא נצרכה קרושינא דאונבבי גזשיהו ונמצא ראשלו ביום ראשון של סוכות שרי והא דכתב לעיל חוץ מקיום הא' ל"ל דמיירי לפני יאוש ובלבוש פלק בענין אחר ואפשר לבתחלה נראה דאין לתקשיר וכן לעיל בסימן תרל"ר ס"ב בחב"ח נראה דאין לתקשיר לבתחלי באם אין גזולו בעצמו :

מינים

יקצין · אפי' בכשות מיום יהודי ובאתרוג בא"י אם קלנו עלמו ס"ל אחמרת ציר ישראל וה"ל סבל (ת' רבי בצלאל ס' ג'): **ה ויבאי** ל"ל דבדיעבד כשר ומבלך עליהו דמסקינא לא מייסינו לגזונה ומי סגל ע"י כיבוס מלאתה קנין כדאיתא בגיטין דף ל"ח : **ו יקצצנו בעליו** · וס"ס בשקלן ישראל ונתן לאחרינו אבי כיון דהוי לאחר יאוש : **ז או חוצה לארץ ובו'** · כלומר אע"פ שסס י"ל הקרקעות גזלים אפי' הכי אסור כמ"ש סי' תנ"ו סעיף ג' : **ח אינו יהודי ועשאו בשר** · משמע דלכתחלה לא יתנהגו אינו יהודי כמ"ש סי' י"ד נבי נשים וכן כתב בהגהות מיימוני פרק ח' מהלכות לילית בשם ר"ח וכ"ש הכא שיש בו מלות לילית בשם ר"ח ול"ש אע"פ ול"ל כיון שהוא מין לתלות אסור כמלות עלמו ושיין סימן ל"ט סעיף ב' : **ט וכן שאול** · עיין סימן י"ד ס"ב דיוקא בשבשא לו לאלתא : **י המודר** · ואף על פי דאי בני מתחיל אליה אסור (שם) : **יא ושל אשירה** · אפילו נעשו ונבסוף עבדו כ"מ בחוס' דף ל"ב וכ"ע דף מ"ז : **יב** של ישראל פסול · דכתותי מלכתא בישוביה : **יג יצא מיום א' כו'** · ואף על גב שאסור בתכילה ובהנאה מ"מ כיון שאם נתבטל מיתר בתכילה יצא כדאיתא בגמרא נבי דמאי ע"ש : **יד מותר ליטול** · ומ"מ אם יש אחרים אף על פי שאין יפים

כזו

עליהם הוי כן אלא דקשה ד"ז אם אתרוג המורכב הוא פסול אמאי אמרי' דף ל"ח לא מלא אתרוג לא יביא לא רמון ולא פרים ולא ד"ח ולא אמר לרבותא ולא יביא אפי' אתרוג המורכב וכשין קובים זו איתא בתוס"י לענין אתרוג ורמון ולא פסול אמר ויש לדחות דלרבותא נקט פרים ורמון אפי' שהוא הדר ושלם כו' וזה לא שייך לתרץ במורכב הא המורכב נ"כ הדר ושלם ואם אתרוג כתיב בקרא והלא לא כתיב אלא פרי עץ הדר ודרשינן מינים אתרוג כדאיתא בגמרא הרבה דרשות ע"ז ואפי' מורכב יש בו כל המעלות שיש לאתרוג ואי מפוס שנתערב בו דבר שאין בו מעלת האתרוג אמאי לא מדמינן להניא דאו"ב דף ע"ש בסוגיא דהיינו הבא על הלבי' דס"ל לרבנן שם ואפי' מקלת שם אמרי' ס"ג אמרי' כיון שיש בו מקלת פרי עץ הדר לא יזיק לו תערובות מידי אחריני שבו ואם הבשתתי מנדמה דפסול יש לדמות דשאני דנמה דלאו הדר הוא כיון דהוא לאו תורמיס ונלע"ד דביוס הרלשון ואלו אין לינלו כיון דאסר פסול בו כי תשבי' להניא מלק של אמון הלאחר ממלן דליתיה אשתבח שמה שנשאר מחלק האתרוג הוא אסר ולפ"ז אין לפוסלו בשאר הימים דאסר כשר בהם מ"מ יש מהם שמה הרוב ממחת חלק אלין מן האתרוג ולא בשאר כשיעור מחלק האתרוג ואסור אפילו בשאר ימים ונראה דאפילו ליטלו בלא ברכה אלא דאשתבח תורת אתרוג לאו בשיר דמי לבהוה דהא אמרו בגמרא לא מצא אתרוג אל"ל דאם שיעשה מ"ר לייתי כי היכי דלא דאשתבח תורת אתרוג לאו בשיר דמי לבהוה דהא אמרו בגמרא לא מצא אתרוג אל"ל דאם שיעשה מ"ר לייתי כי היכי דלא דאשתבח תורת אתרוג קמ"ל דמנין דנעשה מורכבא מינים אחרים אתרוג כלל וכ"ש בזה המורכב מיסכבו אחרים אתרוג כסר · ואפשר דמשום הכי אמר פרים או רמון לרבותא דאפילו בזה נזקיק אמר אחי למיסרך וכ"ש במורכב אלא דמ"מ כיון דאין הכיסוי ברוב הוא לא נזקיק ביש ויש ליטלו כל ז' בלא ברכה כנלע"ד :

שערי תשובה

נלמה שהוא כשיעור והוא אחות אחות מעם דסא של הרוב אל"ה בשמנם כנ"ל ומ"ם בשם"ע אפילו אם הוא בוסר עיין בשו"ת מ ל סימן ח ל סתמן בר"ם אחתה של הנ"י סכנן בחוסבת שבוחתם דאתרוג הבוסר בסוסו לינבל עדיף ולוחה שבוחתם אם אין גדול בוח לבר ובכלה למר פסול אפילו אין אחיד לנבל ול"ם בעתיד לינבל דאיתא בוח אחרי פיות מבשיעור ונוסר ע"ם וכו'· כתב דבן מוכח מתוספת דף ל"ו ובוס בכפות אחרים הבא אל הכ"י בזה ושיין בר"י (ויפס קלת ושיין בשו"ת הותם ושרים סימן ח' ומ"ם בס"ע אפילו גדול כל מהוא בסר שיין לנגוס ושיין בא"ר פירוס הם ס"ם הכ"ן אף אלרינ לשוטל של כתיבו אל כתיבו אל כתיבו אל אחר אם אם זה בסוס לו כולם יכול ליטול בלולב ואח"כ בסאחרוג ושיין לקבן סימן תרכ"ח סעיף י"ב :

תרמט (א) בש"ע פסול בגזול ומגוב · ושיין בבסר סמלך מבשתסק בגזל מדבריהם בגון מלאלת חרם מוסס וקבן ודעתו מוסס אלא אם הוסס מ"כ עיין בס וסבילו

ר' ומב"ם שם מסא דינו מגיעת מסכל כם כ מסא ל דמב"ם שם מ מכ"ן שם ג סוד כשם מרמב"ן וכן כתבים מב"י :

יד אברים

(במג"א ס"ק י"ז) וכ"מ סימן תרמ"ח סעיף ו' כנ"ל (ס"ק י"ם) ובמגן שם מוא סיום הכ"ן ומה"ב מעין מ"ם בכמ"ם לגמול מחנו כיום ג' ומילן ונלמה כו' : (ס"ק כ') ומ"ם בסוס (שיל כו' כנ"ל :

ימים כזו יקח לחריס (ס"ח תל"ם) : **טז** מפני גזל כו' · זה דעת סימב"ם וסכן כסמוחל דב"ע שני כיון דהי דרכגן מוחר כמזל חע"ג דהוי מלוס הכחה בעבירה · וכ"ע דע"ל לחה כחב כס"ח לחריס כסר מן מיום לחשן הח חס' לגזלן עלמו כסר לריעה ז וכ"כ הכל בו שני הסברות הללו הם מיגים למצוה : (ומפילו פלילן הים נשוח לפני עטרת גלגיס (ה) כל זמן שלא היו (ח) שובדין פלילן (רבינו ירוחם נ"ח ח"ג) :

ה כל אלו שאמרנו שהם פסולים · מפני מומין שבארנו **או טז** כ מפני גזל וגניבה ביום טוב הראשון בלבד אבל **בשאר ימים הכל כשר :** הגה (ו) ויש פוסלין בגזול כל ז' ימים וסכי נהגו לבל שלול יוצא בו (מור וסמניד בשם פוסקים) **טז** ומוחר (מ) ליטול לולב של חבירו בלא דעת חבירו בשאר ימים (ז) דמיחא ליה לאינים למיעבד מצוה בחמוכים וכיו כמחול (הה"ד סי' ק' ופסקי סי' קנ"ם) ומסר כסר בשאר ימים (מור) **יז** וגיטל שמחתו לו שיקנו לו כחסר וכסר מיום לחשן ולילך (רבינו ירוחם נ"ח ח"ג) מיכו לם נקנוהו עכברים לא יטלנו לקי בשאר הימים מכוס מלום (כל בו) **יח** (ח) עד (יא) ביסיר ניקור הטבברים לבל לם היום יכם לו מנומר ספסול כל מכנסת ימים לקי לם חסך הינומות לו המנור

ס"ל כן וסמכו כתב הרב המגיד כיון שזה כזכירו בגמרא בפירוש וע"כ אין מועיל בלולב שעת הדחק אלא בפסול דיבש דע"ז אינה בגמרא דהיו מוכיחים לובשים לבני בניסה כדי לסמוך על זה בשעת הדחק אבל בגמלקה התיומת ואחר פסולים דלולב לא מדיף משאר מינים שלא הוכר בגמרא ופ"כ לא יברך על שום אחד מהם אפי' בשעת הדחק זולת ביבש:

יבש לא וכ"מ מלשון המרדכי (ר"מ) אבל במ"ב סי' י"ז כתב דהטור והרא"ש וגי' וכל כו ס"ל דכל ד' מינים יבשים כשרים בשעת הדחק וה"ס אחר פסולים והא דלא כתב המרדכי הגיון בתחרוג יבש משום דבכיה בכל הבעה אתרוגים מדשים והא דמברכין אלולבים והדשים אפילו אינה אחרים לחוס משום שהאחים אינן לחים נמוכים רק שיש בהם מיעוט למות וז"כ האחים והיבשים כמעט דומין זה לזה אבל אי אינה לחים נמוכים אפילו היבשים אינן יבשים נמוכים אין לברך ובדישבד אם ביבש על יבש אינה לפשוט אם יגלא ולכן יחזור ויטול לא בלא ברכה אבל אם ביבש על יבשים נמוכים ואינה לחים נמוכים ממעט אם אפילו בדישבד לא יגלא עכ"ל ובביין בנוים על פי הפוסקים האחרונים לכן אין להקל:

תרנ שיעור הדס וערבה י' ובו ב' סעיפים

א (א) [1] שיעור הדס וערבה ג' טפחים ושדרו של לולב ד' טפחים כדי שיהא שדרו של לולב יוצא מן ההדס טפח באמה בת ה' טפחים [2] עשה אותה ו' צא מהם ג' להדס נמצא שיעור הדס וערבה טפחים ומחצה שהם י' גודלים [3] ושיעור שדרו של לולב י"ג גודלים ושליש גודל [4] ויש מי שאומר ששיעור שדרו של לולב י"ד גודלים [5] וי"א ששיעור הדס וערבה י"ב גודלים ושדרו של לולב מ"ז גודלים (וכן נוהגין לכתחלה):

ב [1] אין להם שיעור למעלה [2] ויש מי שאומר שאפילו הוסיף באורך ההדס והערבה כמה צריך שיצא שדרו של לולב למעלה מהם טפח:

תרנא נטילת הלולב וברכתו י' ובו ט"ז סעיפים

א מצות ד' מינים [1] שיטול כל אחד לולב אחד וב' ערבות וג' הדסים (ומקום הדחק לילכא הדס כשר פני ליה **א** כחד (א) דלא קמיה (ב"י סי' תרמ"ו בשם פ"ח) [2] ומצוה לאגדם בקשר גמור דהיינו ב' קשרים זה על זה משום נוי [3] ויכול לאגדם במין אחר [4] ואם נשרו מהעלין בתוך האגודה בענין שמפסיק אין לחוש (דמין במינו אינו תוקע אבל אינה במינו תוקע על כן יזהר ליקח הדוש הרגיל לחיות **ב** סביב (ב) ההדס) (מהרי"ל) [5] ואם לא אגדו מבעוד יום או שהותר אגודה אי אפשר לאוגדו ביו"ט בקשר גמור אלא אוגדו בעניבה: הגה יש מי שכתבו לעשות הקשר בדרך אחר שמורכין סביבות ג' מינים אלו והופכין רגם הכרוך תוך הענבל הכרוך (א) (טור) **ג** וכן (ג) מהגין (ד) ויש לקשור ההדס **ד** גמוש יותר מן הערבה (מהרי"ו) ויפשל ההדס והערבה תוך אגד הלולב כדי שיטול כל ג' מינים בידו בשעת ברכה (מהרי"ל) יש שכתבו (א) לעשות בלולב **ה** (ה) ג' קשרים וכן מהגין (מרדכי פרק לולב הגזול):

ב [1] יטול האגודה [2] בידו (ו) הימנית (ב) (ז) [3] ראשיהם למעלה

אם לאגדו להדס בלולב (כ"מ בתו"): **ג** וכן נוהגין. אפילו בחול (ד"מ): **ד** גבוה יותר. והטעם ע"פ הקבלה (ד"מ מהרי"ו) עיין בגבוים ובהחבי אלה"י כתב לאגוד ג' הדסים מ' בימין הלולב וח' בשמאלו ואחד באמצע וג' ערבות מ' בימין וח' בשמאל ולא"ה כתב בשם מע"מ ערבה בשמאל והדס בימין ולולב באמצע: **ה** ג' קשרים. נגד ג' אבות (מרדכי): **ו** בידו הימנית. משום דהני תלתא מצות ואתרוג אחד מצוה (גמרא) ויש מקשים ל"ל הא' טעמא תיפוק ליה דכל דבר ממבדך עליו לריך ליטול בימינו כמ"ש סי' כ"ו ס"ד ובברכות ס"ה גבי שמן והדס וי"ל דה"ק לולב בימין ואתרוג בשמאל כלו' מפני מה אין לוקחין מיניה בימין ומ"ק כי תלתא וכו' כלומר דהפסוק הפריד הני ג' מצות לאחד שהרי כתב ונתם עד

עבוה

אם אם אסור לו: (ב) **ראשיהם למעלה.** דבעינן דרך גדילתן ולפיכך מעלי מינים טומדים ופפילו דישבד לא יגלא אם הסכו דאמר מזקיק הרבה"ו כל המצות אין אחד יוצא אלא אחד מצות ואחי חד מצוה ועיין בסמוך אחה"ו:

אבל

באר היטב

וסיינו מחמת שום אבל אפיגן מינים וגנוב פסולים אפילו בשעת הדחק הפסמת אתרוגים וע' מגן אברהם. אתרוג בל אלים כפ"ו ופסול ואדלת ח"ל כשר. ואתרוג שנאבר מחמת בליעם אינם לפסכירו ים לפסכירו בשאר ימים. אתרוג דמאי כשר ע' מגן אברהם פ"ק י"ט: (טו) בשאר. כמ"ב סימן י"ז כתב דאל מר מינים יבשים כשרים בשעת הדחק אבל אם ביבש על יבשים נמוכים ואינה לחים נמוכים אפילו בדישבד לא יגלא ועיין פ"ה:

תרנ (א) דלא קמיה. ובשעת הדחק שני אפילו בחד וקיימים פ"ה ע"ש: (ב) בהדס. ואינו אפילו אבל בלולב שלא בשינו אינו חיוב דאל לכתחלה אינו תוקע כ"ם בגמרא. וס"ם אם אגדו בהדס בלולב כ"ש בהדס. (ג) מהגין. אפילו בחול ד"ם ע"ה: (ד) לקשור. אפילו ז"ל כתב לאגד ג' הדסים מ' בלד ימין וח' בלד שמאל ו"ל בתמצא אם אפילו אם לא יהיה אלו לאגד ג' ויסמוך אל אלו לאחוך ואותו בד אל הדס בשעת בתמצא אם אפילו אם לא יהיה אלו לאגד ג' ויסמוך אל אחמאל ואיין ע"ז אסי' מרן. ובל"ם כתב בשם מע"ה מרגם בלד שמאל והדס בימין ולולב בתמצא וכן מהגין: (ה) ג' קשרים. כנגד ג' אבות וכתב בס"ו ומלאם דמקבלים אל אבם דסיינו אם אקבר בל בני מיגים בימה אבנם בלאחד ואיבאם לאמצע אבד אם אבאר לו ע"ם. ומ"ל לאגדם דרך גדילתן אבל: (ו) אימנית. וכתב ב"י בשם מ"ה דאם מעלין אבאם בידו אל אלא ויגיא. ופ"ו אם"ק ל"ד אולם אלו וכתב דאבנם אם נאבלו ביד אחד אינא אם. ופמ"ם אלו אינ אחבן בשאין תרנ"ן: (ז) ראשיהם. ואפילו בדישבד לא יגלא אם אבאם אחד אבאם ע"ו: (ח) בשמאלים. ויקרים נעילת

שערי תשובה

אבאם ז' זודם שהקבאם דהו"ל לרמ"א לכתוב וי"ל דחזויה הו' דלהמחבר כבר בשאר ימים ובן הקבאם בשע"ע אבאם ד' בהגיגת נראם דאין לברך בדאינבא אחר ושיין בס"ם אבנים ב"כ בנ"ע:

תרנא (א) דלא קמיה. מבה"ר ושיין בדבר שמואל סי' ס"ד בקבל אחד שבוע"ם הראשון אל אם לא אמלא לבם אין הדם בבר ב"א בד אחד כיון שיש בזה אחלוקת אבנאוני' והרמב"ם והטור ומהרי"ק אוסקים אר"י דב' בעינן אלא אבראבם"ם ואיפשהו אוסקים הר"ם אבוב ואם אר ליטול אותו בד אם אאר הב' מינים כדי לקיים אבאבן אבאם אם אינו בראבם ע"ם מבואר

דאף בשת הדחק ס"ל דלא מהני לענין הראבם ואף דלא קמיה ושיין בטו"ת הנ"ב ח"ב אם אחר מבטלו הקבל אמלא אבא ביש רק. ובדם יחזירו ויטלו בלא הראבם והבאיר אר"י ע"ם: (ב) בהדס. ובבה"ם ואכתב בחמ"ם שיש ליזהר בהדס להחיר אנוזו דלאבאמים אינה אוקלו של זה בלד ראשו של זה ולאמתים הוסיפים הראשים לחוזר אבא יזאר ובשל"י לבן יבאים ויקוף אם אבבר, ויאמרידם דרך גדילתם ע"ם וכ"כ אל"ם וכביאו בחי': (ג) מהגין. ובה"ם בשם מהרי"ל בשם אמרבה אבאבן אבאבן אבאבן

ת בס ל"ו ס נסל מעשור וכן ברוב הטור • ויקח ב. טור בסם פרשב"ם בס"ז ו בס בסם ר"י הוס' ל"ט מ פרש"ם מבריאת מ"ו מסת דרב בסנה בס (מגן טיסס):

יד אברים

(בסב"א ס"ק י"א) עיין מ"ם טיסן קס"ז סיף מ' בל"ז וז"ל דנאן כל כשיבוז בידו מי קמן כשוכר לבריתן ועיין בעיל סיסן קס"ב ובע"ר מ"י"ם (ס"ק י"ב) בס"ם מי' מי סב ס ד' ועיין ב"ח ומיהו ל"ל מיקח סולב בבמלו מסוס ויעבר ואח"כ ישול גם פתרונו כו' וז"ל הבב"ח ב"כ הלא"ם מנס ס"ל בוהס ל"ל דאפי' בוזה בתנו בסנס יגא ומז דעם הרבב"ם ובסה"ם בס"ם בכ"ל מי' מקס"ם גם כי סב"ם מל מי מקנס מכי בשור וב"ם בישול סולב קוים מבכ"ל בגם בתרנא • אבי דעת בסוס: ובסה"ם ובטור בסיקן דאם יש בוין לפנין מן מסבנן ובוסלן בוא"ז גם כן לא מיקרי שובר לפניהן • ובוסבר בגם דעת רבב"ם דב"ל בתבנן קוים בישול בסולב • ובלמה דעת בסוס: ובסה"ם וב"ם דעת מבסבר לגבן קוים בישול בינו בלו • ולבן בסב בסה"ם ומיהו ל"ל בישול סולב בבמלו בסנס ומז לא תסיב בסיגם נוסר כיון בסולב לפנין ולבן מבסבן דבנב בסיר מבני סם בסלן בוהתו לגאם בגם בסולב ודעתו בגמיגם זו לפנו כיר ישן • ולבן סיר מבנן אחר כך ומקרי שובר לפניהן דאף בלן מבסבן מ"ם גם בגיגם זו אב סולב עדיין לא בעמדם עד מיסורבם בינון (ומב"ם נבי מ"ם בסה"ם לעיל דעת ר"ם דאף כדיעבד לא יצא בגולב בבמלו) ומבל מקום לין קיבוץ מהסם בלין בינו עדיין • ומיל סדין בם בסולב כיר במלו בתחלת בגגם בינו בשבר מבנן עליו • ואחר סברבם מיסל בתרנא בבמלו מתיבו ליבון ובגגם בסגם • ומי בתרנא ד"ם ד"ל דבעיון בבסם בגבו • ובב דעם בדבר"ם בסוכר לבגבו • ובב דעם בבסם בגבו • מ"ם לין בלן אבר בבסם בגבו מבנן בגבו • ובוב בתב ובעיון בא"ם בבם לן ל"ל בבסבם ל"ל ד"ם ל"ל ד"ם בגבו בגבו בגבו

ולהפסיק בין הדבקים שהם מלוה ה' ודבר שהוא שימוש מעשה אין אדם שולטו כללא"ד: (ו) **ואם כרך עליו סודר כו'** · בתוספתא דף ל"ז בפלוגתא דרבה ורבא לענין לקיחה ע"י ד"א כתבו [בד"ה] דבעי' לקיחה תמה · הכא לא שייך למימר דלא ליטרו מלילה כמו לעיל דלעיל אייר כשילבד בלולב והכא בשכורך בידו ובדבר הכרוך בידו לא שייך מלילה ודמו פ' זה וי"ל דמיירי שעשה מן הסודר כמין בית יד בלולב ואין שייך כאן מלילה שכל הלולב חוץ מידו ולחוצו בבית יד הבולט הנעשה מן הסודר והשיב ליה רבא לקיחה תמה ולולב שהוליח בכלי דס"ם לא בשלחוצו בדופני הכלי אלא מניח ידו תחת שוליו לו שלחוצו בבית יד של כלי עכ"ל · פי' דבריהם שעשה הסודר כמין בית יד פירושו שיש לו חוללת מחמת הסודר בהחזקת הלולב דהיינו שהלולב עצמו עם הדס ופרבה קשה לו להחזיק וכמ"ש הטור בס"ס תרנ"ח ס"ם (שהנו ליקח) בערבות וע"כ כורך סודר סביב הלולב וקלה לוחו הסודר הוא בידו וש"ו הוא לוחזו הלולב כמין לבת · הן שקלת הלולב בתוך הסודר המקום שהוא מחזיק הן אם יולא בלו מן המקום שהוא מחזיק דמכל מקום ס"ל הלחוזה בסודר יש לו סיוע להחזיק הלולב מותר דס"ל בית יד וכן מבואר בדבריהם פ' מקום שהנו בסופו וז"ל ותיכף ר"י דהתם מיירי שלחוזה הלולב ע"י הסודר כמין לבת ולחוזה בסודר שהסודר מסייעו לסחזיק וכה"ב לא הוי מלילה כו' ה"נ כאן ר"ם כוונת התוספות וכזה אמר שהוא לקיחה תמה לרבא וגם מלילה לא הוה וע"ז הוקשה להם דאמאי אמרי' בס"ם דאם הוליחו בכלי דלא הוה לקיחה תמה דמ"ם סודר הכא מכלי דהתם בשלמא לתי' הראשון ניחא דכאן מיירי דוקא בשיד כמוכה אבל לתירוץ המשקנא קשה וע"ז כתבו דאי הוה מיירי כתם שלחוזה בדופני הכלי דהיינו שהלולב הוא בתוך הכלי ואינו לחוזה בדופני הכלי מלמעלה דשם יפה לו להחזיק הוה כמו לחוזה בלולב כיון שיש לו חוללת מזה הוה בית יד וכזה הוה ואלו מותר כמין הכא בסודר אלא דשם מיירי שמניח ידו תחת שוליו וכזה אין לו חוללת מן הכלי וכן אם לחוזה בית יד של הכלי אז אם אתמר שהכלי הוא בית יד ס"ל לחוזה בית יד הוה לא נראה לבבת בזה ואלו לא הוי לקיחה ומזה מיירי שהם לחוזה בדופני הכלי אי הוה לחוזה בדופני הכלי דבכ"מ שהוא כמין בית יד ברי חשיבו בכלי ובמקום שאין כמין בית יד אסור אחשיבו בסודר ואם כן הוה לקיחה תמה ולא הוה כגון בנוהנו בלולב ומוסל בלולב ולא הוה לקיחה תמה לרבא וגם מלילה לא הוה וע"ז הוקשה להם דאמאי אמרי' בס"ם דאם הוליחו בכלי דלא הוה לקיחה תמה דמ"ם סודר הכא מכלי דהתם בשלמא לתי' הראשון ניחא דכאן מיירי דוקא בשיד כמוכה אבל לתירוץ המשקנא קשה וע"ז כתבו דאי הוה מיירי כתם שלחוזה בדופני ה

ה פרש"י שם וכ"כ ספור בשמו כ' מפרי"ל :

עטרת זקנים

(ב) דרום (הוא חביא הלבוש אבל עיין בש"ו ס"ק י"ד ס"ש) :

יביא סוף הלולב נגד המזרח (כתבים) : **כ** והתורכה והתובאה וכו' · נ"ם דלעיל ספק בדשא הר"ן סוף הלולב וכו' וכבר כתב הרב"י שסם דיעות מלוקות וכד"מ משמע דס"ל דה"ם חל"ל לנענע שם במקום שהוליכו ג' נענועים חלה מולך ומביא נ"ם ועם הולכה והובאה סוף הלולב וכו' כ"כ שם בשם רא"ם ובתשובת רש"ל כתב והמחמיר ישמה ג' הולכות וג' הבאות ונם ינענע ג' כמות בהולכה ובהבאה לתשובה והמוסיף נקרא הדיוט ע"כ נראה מדשתו במקום המולך שם ינענע ג' כמות ודעת הב"ח שדי כשסורף הסלין בשעת הולכה וכן מוכיח : **כא** דרך ימין · עיין בלבוש וסמ' ימין כ' לוממה ובכתבים לי' מזלה דרום לשון משלה ומעה מערב ולעולם ישמוד בשניו למזרח (מ"ג) נראה לי דאיסר יקיף גם כן בסדר הזה דאזליק בתר ימין דשלמת וראיה ממשנה ב' פ"ב דמדות דאמריק כל הנכנסין בסר הבי' נכנסין דרך ימין וכו' מוך ממי שתרשו דבר סרים מקיף לשמאל וא"ל מה לך מקיף לשמאל משני שתני תכל הסוכן בבית זה הוא ינמוך · וקשה מאי שתנה כיון זו דלמת לאיסר הוא ופ"ק דנם במקיף דרך ימין ס"ל לשתלו דלמת תכל הוא והוא שמאל דידיה חלה פ"כ לא מזליק בתר ימין

(יא) (יח) מורף הלולב ומכסכם הסלין בכל נענוע) (ר"ן פרק לולב הגזול) **ואחר כך מטה ידו לצד אחר ועושה כן לוכן לכל צד מארבע צדדין ומעלה ומטה :** נענ **כ** והולכה והובאה היא עצמה הנענוע כי מוליך ומביא נ"ם לכל רוח (עור בשם נאון) ומסין דאם הלולב לכל לד מתנענע נגדו וכשמנענע לעשה הוסבו לעשה ומקרבי דרך נדולתן (ב"י) הוסיל ומחזיק אוחן בידו דרך נדולתן (ב"י) (יב) ויש מדקדקין (יט) שלא לעשוך הלולב כשמנענעין לעשה (מהרי"ל וא"י בשם אביו וכן שמע ממהר"ר שבנא מרעלה בן ממהר"ר יעקב פולק וכ"כ נכתבי האר"י) והמנהג בכנרת רלשונה וכן נ"ל עיקר :

ר ג יקיף **כא** דרך ימין בנענעו (יג) (כ) מזרח (ב) דרום מערב צפון :

הלין מסכיק לה בהולכה והובאה ולפ"ז לא יעשה בכל לד רק הולכה ח' ושם אחר אותה הולכה יעשה הולכה והבאה בנענוע וכן בהבאה יעשה בכל פעם יעשה אחר ההבאה הולכה והבאה נ"ם ונ"ל בפסקי הרא"ם ובסוד כתוב ח"ל והנענוע הוא שמוליך ידו מנגנדו להלאה וינענע שם נ"ם בהולכה וג"ם בהבאה ויש שם חסרון וג"ל ומביא חלין ושוטה כן כתבר הטיד ב"י שכ"כ בנוסחת ספרדים והוא האמת להסכים עם מ"ם הוא בקיצור פסקי הרא"ם ומה שמסיים ס"ם ל"ו פעמים פי' שכל הולכה והבאה שמנענע נחשב לאחד מצלת שבכל לד עושה תחלה הולכה בלא ינענע ואחר שעושה ההולכה בעוד הלולב שם עושה ג' ינענועים כל ח' הולכה והבאה וכל פעם כשמביא ידו לשמה עושה כן ג' ינענועים ממילא לכל לד יש ו' ינענועים וז"ש כ"י שדברי הרא"ם עולים בדיפוס ג' של הר"ן ר"ל שגם הוא מפרש שלאחר הולכה והבאה יש הנענוע קטנות אמ"ב דלהר"ן שם משמע שא"ל בכל רוח כ"ל ג' זוגות קטנות ולהרא"ם צריך ו' זוגות קטנות דרך הולכה והבאה כמ"ש מ"מ בעיקר הסידור הוא משכים שיש הנענוע קטנות דרך הולכה והבאה חלה דקשה מה שסיים הרא"ם ממלת שלריך ג' הולכות וג' הבאות וג' הולכה ח' רק הולכה ח' והבאה ח' ולפי מסיב הנענועים הרי יש ו' ינענועים כמ"ש והכ"ל ג' הולכות וג' הבאות לכל הולכה והבאה שבכל לד ולד וכל הולכה והבאה שבכל לד ולפי לאו דברי הטור סיימו מפרשים דברי הרא"ם שפיר דהרא"ם לא ס"ל שיהיו הנענוע קטנות דרך הולכה והבאה דלא שייך זה כלל חלה ס"ק דאותן נ"ם שזכר בירושלמי היה נראה שקלי על הנענוע לאוד שיהיה נ"ם והלין לשם שיהיה שם ההולכות והבאות חלה הוסיף ידו במקום ח' ומנענע נ"ם אחר ההולכות והבאות לין עושין רק פעם ח' בכל לד חלה דא"כ מאי בשי ר' זירא הכין חד זאת ולפי מ"ם לין שם בלד ח' רק הולכה ח' והבאה ח' ולפי מסיב הנענועים הרי יש ו' ינענועים כמ"ם והכ"ל ג' הולכות וג' הבאות לכל הולכה והבאה שבכל לד ולד וכל הולכה והבאה שבכל לד ולפי לאו דברי הטור סיימו מפרשים דברי הרא"ם שפיר דהרא"ם לא ס"ל שיהיו הנענוע קטנות דרך הולכה והבאה דלא שייך זה כלל חלה ס"ק דאותן נ"ם שזכר בירושלמי היה נראה שקלי על הנענוע לאוד שיהיה נ"ם והלין לשם שיהיה שם ההולכות והבאות חלה הוסיף ידו במקום ח' ומנענע נ"ם אחר ההולכות והבאות לין עושין רק פעם ח' בכל לד חלה דא"כ מאי בשי ר' זירא הכין חד זאת ולפי מ"ם לין שם בלד ח' רק הולכ

לסגות כו' ומכח זה כתב נם כאן שיש לנענע מזרח לפון וכו' וגלע"ך ל"ל להביא ראיה מן הסבבא בפ' כל שימות דף"כ לא היה להמים לוקח לזכיר דבר זה אלא היה לסם להנים על סבא האלה דולאי יעשה מעצמו כפי סבא שלו אלא הסמנים הזהירו לותמו אתיד תקח את הדרך שהוא לימין שלך במקום שיש ימין ומאלל לפניך תבחר לך לימין שלך מ"ם בנר מצוכה לריך לאתה להחמיל תיקח בתה שהוא יותר ימין שלך ואח"כ לאתה מוכרח לסגות לסמאל כי הגרות מונחים כך אבל כאן בלולב שיש לך תרף ימין וסמאל יש לו ליקח תחילה לימין לב מכה לימינו ואלך בדרך לימין שהוא דרוש מעשה כל סגות אתה לריך לסגות לימין תחלה ובלבוש הביא ראיה מהקשה המזבח שהכבש היה בדרום וסבב הכהן לדומית מזרחית אח"כ מזרחית לפונית אח"כ לפונית מערבית כו' כן יהיה היקף הלולב ולא דין בראיה זאת אדרבה מעשה ראיה לריכל דשם כשהיה הכהן עומד על הכבש היה סביב לנפון וימין שלו לקרן מזרחית דרומית כדאיתא בסוכה דף מ"ם ע"ב · ע"כ נקח אותו הקרן אחלה מאח"כ האדם שעומד עם הלולב נגד מזרח אז ימין שלו לצד דרום לריך שיקח מה שבצד ימין שלו ולא מבטלין בטבע סיות של האדם בזה כי אמו בוחרים לד הימין תקח · ובלבוש הביא מעברי הלוים שהיו מקיפין מזרח ודרום כו' וכתב שאין זה דומה לנולב דרך דרש ע"ד הקבלה ואין לנו עסק בנסתרות רק הנגלות לנו ולבניו לכן הוא ראוי נם בלולב ע"כ אין מקום לסגות הנעשות ממנהגנו ומהמנה ידו של האחרונה : **שוב** ראיתי בתשובת מהרי"ל סי' מ' שכתב נ"כ בס"מ : (יד) **צריך לחבר כו'** . בפ"י בשם הרקנט"י סוד זה נגלה אלי בחלום בליל י"ם הא' של מה ספוקות אלגי מסיד ח' אשכנזי שמו הר"ר יצחק ראיתי בחלום שיש כותב בשם ביו"ד ה"ח וזיש מרמיון בס"ח אחרונה מן הנ' אותיות א"ל מה זה עשית הביב כך מוהיים במקומנו ואני מחיתי בו וכתבתיו אלם ואשאותם על המרתה ואין מבין · לאחר ראיתי אלא היה מנענע רק לולב ומיני בלא אתרוג והבנתי אתרון אלומי כי כל הד' מינים רומזים בו יח' כדאיתא במדרש כו' עכ"ל · וכתב ב"י בשם א"ם ראה נוטלן אינשם בידו אלא אם כתב הר"ר אלמי אלא יצא כדאמרי' בגמ' דלא אנדינן אתרון עמהם מטום דכתיב כפות ולא וכפות עכ"ל · ואין דברים אלו ברורים לאדרבה מוכח שם לריך · כדאיתא בדף ל"ד יכול יהא אתרון עמהם בתנוחה אחת אמרת וכי נאמר וכפות תמרים וכו' ולמה לא אמר יכול יהא עמהם ביד אחד אח' אם לא אנדו עמהם אלא ודאי דדוקא על הארון קביל רחמנא אלא היה עמהם אבל ביד אחד ל"ל בה ואו מדהזהירו בתוספתא ואח"י לעיל כתב דרכים איאך לעשות בברכה שתהא עובר לעשייתה ואמרו ביבוך קודם שיטול האתרוג ולא אמרו אח' אם יטלנו רק שיטלנו ביד אחד עם הלולב כל שאפשר ולא יצא ידי חיובו בזה אלא שהוא שולאי אם נטלן ביד אחד שיצא : (מו) **נוטלן לזכר בעלמא** · היה ס"ל דאינו לריך לנענע כיון דאינו אלא לזכר בעלמא · ולפ"ל כתב בתשובה הנולה שהם"ן ינענע כדינו בשעת הלל ולא בשעת הברכה וכ"כ בתשובת מהרי"ל סי' קי"ם דינענע כדרכו בשעת הלל בלא ברכה כל הימים : (מז) **ואם אח ביניהם** · מזה יש ללמוד דמי שבירך על הלולב ואח"כ ראה שהשהה הוא פסול שנברו עליו כדרך המוכר לעיל אינתי הוא פסול ואח"כ מביאין לו הדס אחר כשר שלריך לברך בפ' זה בשם הר"ר משולם שלא מצא ע"כ כו' : (יח) **לא יוסיף כו'** · בטור כתיב לא יוסיף מכן ולא יוסיף וכתב ב"י אינו מדוקדק לי' כביבו ל"ל לכתוב לא יוסיף הא כבר כתב ד' מינין מעכבין זא"ז בגמרא אמר כשם שאין מוסיפין וקמ"ל דבותא לעניין אין מוסיפין אפי' בלא אגד אבל אין מוסתין ליכא דבותא דמייני אפי' בכר נמל כל הד' מינים ולא בהן בשעת נטילה אלא שאח"כ ביום מצוה חבוב מצוה רוצה לקיים בזה מ"ק שלא יקח ג' מינים לחוד בשם מצוה דעובר על מצוה לא תגרעו ובגמרא הוצרך לבוותא אחרת ולא אמר בוותא בזמרו אמר שם יאחזו בשם מצות לולב אי' בל אסור לטלטלו מעמע דס"ל דלאחר נמר מלוה לולב אם הניחו על האדן אסור שוב לטלטלו ל"ע הא קי"ל אין מוקלה לאלי שבת ואלו הוי כאן אמנות וע' סי' שלא ס"ו מ"ם : ישלנו

כב שנענע יצא · ל"ם הא אפי' לא נענע כלל יצא כדאמרינן בגמרא מדאתנבה' נפיק ביה וי"ל דאם לא נענע שוב לאחזר ולינענע : **כג בין ביום א'** . וכ"ם הב"ח וכתב"ל בתשובה סי"ח כתב שהוא לפ"ן ליטול ולנענע קודם הלל ובשעת הלל אבל אחרים לא יטלו דמיי"ן שיבוא ליטול נ"כ בשנה אחרת ולבדך עכ"ל : **כד כולם לפניו** · כלומר שמוכים לו שלא יעבוד לאפסיק ביניהם : **כה ואם סח** · ז"ל הב"מ ופ"ז כתב רבינו שמחה שאם סח בין מין למין מוחר ומברך עכ"ל . ומזה הלשון מוכח דר"ם לשיטתיה אזיל שפסק נ"כ נבי שופר שאם סח מוחר ומברך כמ"ם הב"מ שם בשמו אבל לדידן דקי"ל בסי' תקל"ב דאינו מברך מטוס דחדא מלוה היא ח"כ כ"נ אינו מוחזר ומברך הא חדא מלוה היא כדאיתא בתנחומא דהראב"ד ס"ל דאפי' לא סח מברך על כל אחד בפ"ע לכן פסק רמ"א לברך עכ"פ אם סח בנתיים :

כתוב במ"ח מעשה בהר"מ שנטל לולב וישיב ואח"כ ראה שלא היה בו ערבה אחת וחזר ונטלו עם הערבה וישיב על נטילת ערבה ושהמיינו מטוס ערבה נהי שא"ל ליטול אלא הערבה בלבד מ"מ מלוה מן המובחר ליטול הד' מינים בבת אחת וכ"כ הראב"ד עכ"ל ב"י ע"כ דבסי' תשכ"ב כתב בשם א"ם אם לא הדליק בליל ד' אלא ג' נרות יחזור וידליק ח' ולא יברך כי הברכה שעשה בתחלה על מיון כל הנרות עשהו עכ"ל וכ"מ סימן ר"ו ס"ה וקע"ז ס"ד דאח"ע שלא היה לפניו בשעת ברכה כיון שדעתו עליו ושיין סימן ר"ם ס"ב בהג"ה ולכן נ"ל דהא"ם ולאב"ד לשיטתה אזלי דס"ל דלריך לברך על כל ח' בפ"ע אבל לדידן א"ל לברך אח"כ סח בתחים ולכן הסמיכו דין זה בפ"ע וכ"כ הרד"ל בשם הרמב"ם שאם בשעה שהדליק נר הראשון היתה כוונתו להדליק אחרות א"ל לברך ואם בירך והדליק ואח"כ הזמנו לו נרות מברך בכל פעם : **בו לא יקח מין אחר** · דאתי למשני ליקח נ"כ בשאר מינים משא"כ בשאר מין ח' ליכא למשני שהכל יודעים שלריך ד' מינים (הרא"ם) : **כז משום בל תוסיף** · בטור כתוב דוקא אם נטלו בשם מצוה והקשה הריב"י דהא מ' בר"ה דף כ"ח דלעבור בזמנו לא בעי כוונה עכ"ל ולכן סתם פה בש"ע לומר דאפילו לא נטלו בשם מצוה עובר ולא ראה מ"ם רי"ו נ"ב מ"נ דהא"מ מליבא דמ"ד מצות א"ל כוונה אבל לדידן דלריכים כוונה כמ"ש סי' ס"ל אינו עובר עד שיכון וכ"ם ר"ם ר' דעובדין בגמרא ודעת הא"מ והר"ן דאין עובר מטוס בל תוסיף דהאי לאודיה קאי והאי לאודיה קאי אלא דלכתחלה לא יעשה כן דגראה כתוסיף ואפשר שזהו דעת הטור והרב"י ומ"ם הטור אם נטלו בשם מצות לולב כוונתו לתרץ מ"ש מתנד דשרי אלא בתינו ומ"ז כתב דהתם אינו עושה למצוה אלא לנוי בעלמא והתוס' כתבו דשאני אגד דאינו מוקלו דרך גדילתו : **כח מלולב א'** · וי"ח דאם מוטל ב' לולבים או אתרוגים עובר דשוא ב"ח עכ"י . כתב ד"מ אמרינן בירושלמי שם"ב הניחו על האדן אסור לטלטלו מעמע דס"ל דלאחר נמר מלוה לולב אם הניחו על האדן אסור שוב לטלטלו ל"ע הא קי"ל אין מוקלה לאלי שבת ואלו הוי כאן

סמנות וע' סי' שלא ס"ו מ"ם :

ישלנו

כב שנענע יצא · ל"ם הא אפי' לא נענע כלל יצא כדאמרינן בגמרא מדאתנבה' נפיק ביה וי"ל דאם לא נענע שוב לאחזר ולינענע : **כג בין ביום א'** . וכ"ם הב"ח וכתב"ל בתשובה סי"ח כתב שהוא לפ"ן ליטול ולנענע קודם הלל ובשעת הלל אבל אחרים לא יטלו דמיי"ן שיבוא ליטול נ"כ בשנה אחרת ולבדך עכ"ל : **כד כולם לפניו** · כלומר שמוכים לו שלא יעבוד לאפסיק ביניהם : **כה ואם סח** · ז"ל הב"מ ופ"ז כתב רבינו שמחה שאם סח בין מין למין מוחר ומברך עכ"ל . ומזה הלשון מוכח דר"ם לשיטתיה אזיל שפסק נ"כ נבי שופר שאם סח מוחר ומברך כמ"ם הב"מ שם בשמו אבל לדידן דקי"ל בסי' תקל"ב דאינו מברך מטוס דחדא מלוה היא ח"כ כ"נ אינו מוחזר ומברך הא חדא מלוה היא כדאיתא בתנחומא דהראב"ד ס"ל דאפי' לא סח מברך על כל אחד בפ"ע לכן פסק רמ"א לברך עכ"פ אם סח בנתיים :

כתוב במ"ח מעשה בהר"מ שנטל לולב וישיב ואח"כ ראה שלא היה בו ערבה אחת וחזר ונטלו עם הערבה וישיב על נטילת ערבה ושהמיינו מטוס ערבה נהי שא"ל ליטול אלא הערבה בלבד מ"מ מלוה מן המובחר ליטול הד' מינים בבת אחת וכ"כ הראב"ד עכ"ל ב"י ע"כ דבסי' תשכ"ב כתב בשם א"ם אם לא הדליק בליל ד' אלא ג' נרות יחזור וידליק ח' ולא יברך כי הברכה שעשה בתחלה על מיון כל הנרות עשהו עכ"ל וכ"מ סימן ר"ו ס"ה וקע"ז ס"ד דאח"ע שלא היה לפניו בשעת ברכה כיון שדעתו עליו ושיין סימן ר"ם ס"ב בהג"ה ולכן נ"ל דהא"ם ולאב"ד לשיטתה אזלי דס"ל דלריך לברך על כל ח' בפ"ע אבל לדידן א"ל לברך אח"כ סח בתחים ולכן הסמיכו דין זה בפ"ע וכ"כ הרד"ל בשם הרמב"ם שאם בשעה שהדליק נר הראשון היתה כוונתו להדליק אחרות א"ל לברך ואם בירך והדליק ואח"כ הזמנו לו נרות מברך בכל פעם : **בו לא יקח מין אחר** · דאתי למשני ליקח נ"כ בשאר מינים משא"כ בשאר מין ח' ליכא למשני שהכל יודעים שלריך ד' מינים (הרא"ם) : **כז משום בל תוסיף** · בטור כתוב דוקא אם נטלו בשם מצוה והקשה הריב"י דהא מ' בר"ה דף כ"ח דלעבור בזמנו לא בעי כוונה עכ"ל ולכן סתם פה בש"ע לומר דאפילו לא נטלו בשם מצוה עובר ולא ראה מ"ם רי"ו נ"ב מ"נ דהא"מ מליבא דמ"ד מצות א"ל כוונה אבל לדידן דלריכים כוונה כמ"ש סי' ס"ל אינו עובר עד שיכון וכ"ם ר"ם ר' דעובדין בגמרא ודעת הא"מ והר"ן דאין עובר מטוס בל תוסיף דהאי לאודיה קאי והאי לאודיה קאי אלא דלכתחלה לא יעשה כן דגראה כתוסיף ואפשר שזהו דעת הטור והרב"י ומ"ם הטור אם נטלו בשם מצות לולב כוונתו לתרץ מ"ש מתנד דשרי אלא בתינו ומ"ז כתב דהתם אינו עושה למצוה אלא לנוי בעלמא והתוס' כתבו דשאני אגד דאינו מוקלו דרך גדילתו : **כח מלולב א'** · וי"ח דאם מוטל ב' לולבים או אתרוגים עובר דשוא ב"ח עכ"י . כתב ד"מ אמרינן בירושלמי שם"ב הניחו על האדן אסור לטלטלו מעמע דס"ל דלאחר נמר מלוה לולב אם הניחו על האדן אסור שוב לטלטלו ל"ע הא קי"ל אין מוקלה לאלי שבת ואלו הוי כאן

אחר שכתבתי זה לאיתי שהקשה ב"י על רבינו הטור במ"ש לפסק מלוה לולב אי' בל מוסיף לולב אי' בל תוסיף הא קיימא לן בש"ם לאוהו ד"ר דלעבור בזמנו לא לריך כוונה פירוש לעבור על בל תוסיף עובר אם לא נתכוון לשם מצוה ולמה כתב הטור דוקא נתכוון לשם מצות לולב עובר הא אפילו בלא נתכוון עובר : **אבורתי** ע"ז שיש בני מעי אם על ספיקות שלכם כך ק"ו על הוולאי כי במ"ש לייבב הקושיא לאחונה על הבית יוסף שהיא מבא דקדוק הלשון שהם מוכח רבינו מבא קושיא הבייה מגד סדין ובאמת

מגן אברהם נ"י

(ס"ם כ"ח) ו"ל סנפ"ו כנ"ל : (ס"ק כ"ו) כמ"ם כו' ס' סיף ד' אינו עובר כו' כנ"ל :

יד אפרים

ג ס"ר מנהם פ"ר לפקנני בפ' לאחוד ד שבנה ונמ' מנמות דף כ"ו וכתבו הכו"ם ומרא"ם בפרק ג' דסוכה פ"ר מרא"ם שם בשם מרא"ב ו רמב"ם בפ"ו ובדעת הכו"ם ה בריים"ם ע פשוטה רמב"ם בסוף ימיו ואחר מפ"ם בתיכוהו ו בפ"ג ה"ב מרדכי ובלל אלעזר ל כ"ו :

באר היטב

סימן ר"ן וכתב מ"ש וכ"ל דאיתר יקוף ג"כ בסדר סוס דאלינן בתר ימין דאמת ולא בתר ימין דידיס ע"ם : (כא) לתנר · לאלוס מן בשובתר · כתב מר"ו בשם הרקנט"י סוד זה נגלה אלי בחלום בליל יום טוב סה' של מה ספוקות נמאלכן אלגי מסיד א' אשכנזי שמו מ"ר יצחק ראיתי בחלום שיש כותב בשם מר"ם וסים מרמיון מ"ם אתרונים מן הנ' אותיות א"ל מה זה עשית הביב כך מוהיים במקומנו ואני מחיתי בו וכתבתיו אלם ואשאותם על המרתה ואין מבין · לאחר ראיתי אלא היה מנענע רק לולב ומיני בלא אתרון והבנתי אתרון אלומי כי כל הד' מינים רומזים בו יח' כדאיתא במדרש כו' עכ"ל · וכתב ב"י בשם א"ם דאם נוטלן אינשם בידו אלא אם כתב הר"ר אלמי אלא יצא כדאמרי' בגמ' דלא אנדינן אתרון עמהם מטוס דכתיב כפות ולא וכפות עכ"ל · ואין דברים אלו ברורים לאדרבה מוכח שם לריך · כדאיתא בדף ל"ד יכול יהא אתרון עמהם בתנוחה אחת אמרת וכי נאמר וכפות תמרים וכו' ולמה לא אמר יכול יהא עמהם ביד אחד אח' אם לא אנדו עמהם אלא ודאי דדוקא על הארון קביל רחמנא אלא היה עמהם אבל ביד אחד ל"ל בה ואו מדהזהירו בתוספתא ואח"י לעיל כתב דרכים איאך לעשות בברכה שתהא עובר לעשייתה ואמרו ביבוך קודם שיטול האתרוג ולא אמרו אח' אם יטלנו רק שיטלנו ביד אחד עם הלולב כל שאפשר ולא יצא ידי חיובו בזה אלא שהוא שולאי אם נטלן ביד אחד שיצא : (מו) **נוטלן לזכר בעלמא** · היה ס"ל דאינו לריך לנענע כיון דאינו אלא לזכר בעלמא · ולפ"ל כתב בתשובה הנולה שהם"ן ינענע כדינו בשעת הלל ולא בשעת הברכה וכ"כ בתשובת מהרי"ל סי' קי"ם דינענע כדרכו בשעת הלל בלא ברכה כל הימים : (מז) **ואם אח ביניהם** · מזה יש ללמוד דמי שבירך על הלולב ואח"כ ראה שהשהה הוא פסול שנברו עליו כדרך המוכר לעיל אינתי הוא פסול ואח"כ מביאין לו הדס אחר כשר שלריך לברך בפ' זה בשם הר"ר משולם שלא מצא ע"כ כו' : (יח) **לא יוסיף כו'** · בטור כתיב לא יוסיף מכן ולא יוסיף וכתב ב"י אינו מדוקדק לי' כביבו ל"ל לכתוב לא יוסיף הא כבר כתב ד' מינין מעכבין זא"ז בגמרא אמר כשם שאין מוסיפין וקמ"ל דבותא לעניין אין מוסיפין אפי' בלא אגד אבל אין מוסתין ליכא דבותא דמייני אפי' בכר נמל כל הד' מינים ולא בהן בשעת נטילה אלא שאח"כ ביום מצוה חבוב מצוה רוצה לקיים בזה מ"ק שלא יקח ג' מינים לחוד בשם מצוה דעובר על מצוה לא תגרעו ובגמרא הוצרך לבוותא אחרת ולא אמר בוותא בזמרו אמר שם יאחזו בשם מצות לולב אי' בל אסור לטלטלו מעמע דס"ל דלאחר נמר מלוה לולב אם הניחו על האדן אסור שוב לטלטלו ל"ע הא קי"ל אין מוקלה לאלי שבת ואלו הוי כאן

שערי תשובה

סקמת בשם תולדות אדם למהר"ם אלגאזי בסקמת דבני אשכנאז דדרך ימין מזרח לפון מערב דרום אבל מזרח דרום מיקרי דרך שמאל פ"ם ושיין מה"ב בתחב בשם מזרו הרב בספר נר מקוצר בנפ"ק ירושלים נהנו לקקף דרום לפון כו' כ"מ הרב הקדוש אפרי"ז ז"ל ומיהים לא חזיב כי תורת אמת היתה בפיהו גם כתב כי אמנם הנהון כתו אומנגון שלום וכ"כ בספר הכוונות לשמות ג' מולכות וג' הבאות לכל ראש דוקא פ"ם ועפ"ם בשם קרבן תענה אמנם ירושלים תוכ"ב לומר הסוסבמנת אחר הסלל הוא מנהג ווהיקון ושיין בתשובת ב"ח סי' קמ"ב נדפס שם קיצור תשובה מהב"ח שכתב בשנין הנעשנים המשבנה אנשים עפ"י הרמ"ם ידו של התחתונה ונכל נפש יעשה כמ"ם רש"ל כו' ואם יעשה שוד אחר כל אלו הנעשנים שוד עשה כתות קטנים בדרך הולכה וסונהה ס"ו מהונה מאד כו' ס"ם וסניהו בא"ר רש ס"ם בדבריו ונם נ"ם כאן כתב שם לריך בהנחזה לא זכיו לתחונתו בזה :

בש"ע סעיף י"ב ונטלם ח' כו' וכתב בא"ר שבספר אחרכל כתב בשם ספר עתים שאם טולין בזה אחר זה יטול נם אתרון בסימן : (כב) עמו · שיין בתר סיבב ושיין בר"י בשם בית דוד דאם נטל בד אחד של ערבה יחזור ויברך וכ"ל לאח"ב כתב בשם בו"ת יכון ובוזו אלא יברך ואף מי שטוכר לברך לא יברך כ"א על אותו סמין ואם בירך על נטילת לולב הוי ברכה לבטלה אך נמו"ק כתב לברך על נטילת לולב לכן דאפשר דיטול בלא ברכה ס"ם :

(*) צב ב

סתמה

באר הגולה

(הא) טופס · עפי' מרמ"ו ס"ק מ' מה שכתבתי שם בשם פנים מאירות סימן ע' :

ביום

תרנב **א** ישלנו אח"כ · עכ"י סי' תרס"ה בשם הר"ן משמע דאם לא נטלו עד כ"ה בניסן רשאין נוטלין כ"סם דסשק דלוריישא לתומרת מסח"כ בשאר הימים דפסול ע"ם ומ"מ כ"ל דישלנו בה"ם בלא ברכה: **ב** **משתנין החמה** · ואם נטלו מבעלה ע"ם יצא: **ג** **גם בשעת התפלה** · דכיון דלקיחתו מצוה לא מעייל כי' וכל"ה כתב שיטעמו בסוכה קודם הליכתו לבה"כ ע"ם: **ד** **אסור לאכול** · מטעם דשיטת בעלמא הרי כמ"ם סי' רל"ח וסס' רל"ב וס' תנ"ח לא מדברי הוס' שבתבתי סי' תרמ"ם ס"ה מוכח דשיטתם לאסור דח"כ ס"ל לשנוי דר"ח שיטתם בעלמא עשים יום לדסות דלגמן מבטל מעטע דרך מיבול בשעודה וע"ם:

ומי שבח בדרך ומלסה שיבות למקום הלולב מטעם לכתוכה דלריך לשבור זמן תלילה ח' עד שישלנו מ"ם סי' קפ"ב ס"ח וכל"ו ס"ב · מיהו בהג"מ כתב דאם אין לו כוס לקידוש לוכל בלא קידוש דאסור להתעסק בשבת כמ"ם ספ' רפ"ח ח"כ ס"ה בה"ם אסור להתעסק · לכן ל"ל דאף המתעיר לא יתעסק יותר מהלי היום פרס' רפ"ח:

תרנג **נ"ל** דהדס אסור להריח בו אחי' בשבת דהוקלה לכל ז' וכ"מ סי' תרס"ה אבל אתרוג מותר להריח בו בשבת כמ"ם בהג"ה סי' תרל"ח ס"ב דהא עכ"ם עתה לאו נמלה מביב ושוד ל"ל דדוקא בשמרים בשמת נשילתו לאתה בו אז י"ח דאינו מברך אבל אם נטלו בתמלא היום להריח בו לכ"ם מברך מ"ד אפרי העומד לתלילה ונעלו להריח בו ע' סי' רי"ז ס"ב וכ"מ בה"ג אשריא בהגאה. דהזמנה לאו מלתא היא ועכ"ם סי' תרל"ח ס"ח לענין סוכה בל אשתקד:

תרנד **א** מקבלת אשה · אע"ג דאינה מייבת בלולב מ"מ רשאי לעלמו: **ב** **לא תחליף** · דמ"ה לתקוני מנא (רש"י):

תרנה כתב רש"ל בתשו' אם י"ם לתמון בשבת אסור לעלות אינו יהודי מ"ם דהא אלא לשבור בקבלנות בלריך לומר בהדיא שיבינו בי"ם שני ח"כ הוי אמירה לאינו יהודי שבות ולולב בי"ם שני דרבנן וכ"ם מודו דלא דמי' דרבנן מקמי דרבנן עכ"ל משמע דלגזרך י"ם ל' מותר לומר לאינו יהודי להבינו בשבת ואע"ג דס"ל לרש"ל דיש שבתו דהר"ר כמ"ם סימן שמ"ה ס"ז בשמו מ"מ ס"ל דשרי לעורך מלוה כזו וכ"ש ואפשר דאתי למימר דאשתלו למ"ד דל"ל ר"ה אסור לעורך י"ם שני וכ"ם אם מותר לעלות לאחילו אמ"ח בשביל שיזכה אחיכך ול"ל דאם עשה נמה אלא הכין לו לולב קודם י"ם אסור לעלות לו ואם לא עשה מותר ע' סס' ס"ו · ואפשר כיון שהתירו לו אחרים אמירה לאינו יהודי שרי בכל ענין (עמ"ם סימן ס"ז ס"ה) אפי' לעורך מלוה דרבנן וה"ל אפי' לעורך י"ם שני שרי דקי"ל אחין לגו

מתוליים בדבר אחד דגם כאן נתכוין הטור לומ"ם דמיילי אחר הברכה רק מכח מנהג מלוה אז ודאי לריך כוונה כדאיתא בס"ם ראמרו ב"ד · ואם דזכר דבינו הטור בזה איסור בל תוסיף ולא זכר בל תגרע לפי מלסמים מוכל אפי' סמוה מד' מינים דהיינו בשעה אחת מה שיש לו כדי מלה אחתהה תוכת לולב כדאיתא לקמן אבל בתוסיף ים לאסור אם כוון לשם מלוה ואם ים לו בל ד' מינים ונוטל סמוה משום מיבוב מלוה אה"ל דשובר מל לא תגרע ואסור נקב מילתא דפסיקא דהיינו בתוסיף:

ראיתי נמו"ה ז"ל שמרם הרבה לאחרן קושיים ב"י והוא לא לעורך ומ"ם נראה ברור בס"ד·ול"ל דאם אין מתכוין לאוסיף דהיינו לשם מלוה אלא אינו שובר אבל מ"מ יאבר שאם' בלא מתכוין לשם מלוה לא יוסיף דמ"מ נראה בתוסיף ודומה לאוכל בסוכה בח' בדלקמן סי' תרס"ו:

תרנב (א) **משתנין החמה** · בשור כתב שמלותו מע"ם בו' וכתב ב"י אלו שיקר מלותו לבתחלה קאמר דשיקר מלותו לבתחלה משתנין החמה בהתנן פרק ב' דמגילה בו' ואינו יודע למה כתב בן הבא רש"י שם בגמרא בתב דמע"ם יומא הוא אבל אין בכל בקיאין בו לריכין להמתין עד בתנן החמה מ"ם יפה בתב הטור שמלותו מע"ם שהוא שיקר הזמן מן התורה: (ב) **והמדקדק בו'** · בטור בתוב המדקדק במעשיו · ר"ל שבלא"ם הוא מדקדק בשאר מעשיו אבל אם אינו מעורסם בן בשאר מעשיו מיהו ביותרת אם רולה לנהוג בזה יתר על המיוב · ואחר שם שור קורא בתורה מימנו ע"נ קרקע ושטשה לדריך לאחות הס"ם בידו בשבת ברכה: (ג) **ומיום ראשון ואילך** · נראה די"ם שני לדיקן שהוא מנהג דיומא דיומא דינו כמו בתתנן תמ"ג דבקיאין בקבישה דירחא דאין לנהוג בה בדאיתא לענין ספוקים לעניל סי' תרמ"ם · וכגמ' נא מיירי מספיקא דיומא דאא תקן מי שבא בדרך ומינה דייקי' דמיירי בי"ם שני דאי בראשון מי שרי ליה בדרך ס"מ דמיירי מאותן דלא עבדי י"ם שני מנהג ספיקא דיומא: (ד) **ואם התחיל לאכול בו'** · תמוה לי בס"ם הרב דין זה שהוא דעת הר"ן בב"י ולקן ודאי לא קי"ל כן מדא דאתי' כמוב ל' לעיל סי' ס"ע דאם התחיל לאכול ודם ס"ה לריך להפסיק לדעת הרא"ש בשם ר"י ובס"ע לא הכריע שם וממילא אזלינן לאומרת וכ"ם בי"ם שלריך קידוש · ואו דכתב רמ"א בסי' הל"ח דאתי' אם התחיל לאמוד מבע"י לריך להפסיק בשביל בדיקת המץ ואולי אינו אלא מדרבנן ס"ם כאן דבי"ם לאחון לולב מן התורה וכ"ם בשביל אכילה דודאי לריך להפסיק אפי' מכי מטא זמניה דלולב בעלע"ד פשוט:

תרנג (א) **הדס של מצוה** · לפי שעיקרו אינו אלא להריח בו ומזה הוקלה בל ז' כמו בשאי סוכה אבל אתרוג עיקרו לאכילה ומזה לבד הוקלה ולא מלריכים לברכה די"מ דכיון דלא עביד לריח לא בעיבה לברכה מעתה דאין לברכה אתרוג בלא הדס ולא מלריכים לא מהלכה בברכה די"ל

מקום דתמומין דרבנן לרבנן דר"מ ואפילו בי"ב מילין אין איסור מן התורה וכהגמ"ר מביא דברים אלו וכתב על זה למגס ק"ל על זה מה"מ דמביא הסמ"ג סימן נ"ו בלחודין בטילוה מלורם אין שופין טל ידי אינו יהודי לף על גב דליכא אלא איסורא דרבנן דוק היטב דיש לחלק

כתב הרכב"ח סימן רל"ו טרבה מתלמיד בי"ם שני אכול למלמלה ראיולו אין לו אחרת נלאת בה דמוקלה היא דבכות אפילו במקום מלוה אסרו ולדעתי אפילו במקום כלה עד כאן לשונו ד"מ וע' סי' סימן תרס"ד : **וניל** דאפילו בי"ב לאסון אסור לטלטלה כמ"ם סוף סימן תקפ"ו אך אם נתלבה בי"ב לאסון מותרת בשני לכולי עלמא דלא מייסינן שיאמר לאינו יהודי לאולבה דלא יעשה מלוה הבאה בעבירה טסי' תקט"ו :

תרנו א אם קנה אתרוג .

היינו כשאינו סבר לייקר האחרים רק לאידור מלוה (מבי"ם מ"ג מ"ש ועיין בי"מ מ"ק דמלה) : **ב אתרוג שראוי כו' .** ודוקא נבי אתרוג שנאמר כו הדר אם כן לא נקרא הדר בשיעור הגרוש אלין לעשה ממנו אבל שוער וד'כוותיה אף בשיעור הקטן אינו צריך לאוסף שנים ומכל מקום טוב לדור אחר נאה וכל אחד כפי נדבת ידו (י"ם ס) ולא הגירא דהא בגמרא אתמא קאמר בהידור מלוה ונם רש"י פירש על ב' ס"ת עיין שם אלא שהוא פסק כר"ת : **ג כביצה מצומצמת .** אבל אם הוא גדול כשאר אתרוגים אף אינו צריך לעניו ב' אתרוגים כו' ומכ"ם כאן בדיעה קמייתא ואיסיר מהרוב לקנות אתרוג יפה שיעלה בחוסטות שלש על אתרוג אחסן לקנות אלא שנפרק לוגב הגזול כתב הרא"ם פירוש אם קנה לולב ונזדמן לו אחר יפה יותר יוסיף עד שלש בדמי הראשון לבתליפו ביסה עד כאן לשונו . ולכאורה דבריו סותרין מהדדי ונראה לי דנק"מ דהרא"ם סבירא ליה כל שלא נילא דעתו בחיוב כך הוא רולה לקנות אז מיוב ההוסטה שלש עניו על השיעור הכבר כל מי הכמיס כמ"ש ב"י וכ"ש ותו לא דאל"כ לעולם ימנא אתה ונתה כמ"ש ב"י בשם סמ"ג אבל אם כבר קנה אתרוג ממילא ה"ל לוחו אתרוג לגבי דידיה כמו שיעור הכמיס לכל אדם ואז מיוב ההוסטה על לוחו כך שקנה : **(ב) שלש מלניו .** פירוש אם הקנן מכר בשם יוסיף ב' דינרין דהיינו שלש של תוך הדמיס ושלש מלבר היינו שיאלוק הדמיס לשניס ויוסיף אלק שליני דהיינו שיוסיף ג' דינרין ובשיא היא בגמרא אינה שלש יוסיף ולא אינשבאת ואזגינן לקולא :

תרנז (א) חייב לקנות לו לולב . רש"ל כתב על זה ולא נהירא דהא בהדיא שאינו חייב בלולב ולא נאמר שם שצריך לקנות לו לולב כמ"ש נבי תפילין דיודע לשמור תפילין חביו לוקח לו תפילין וכן למקלח נתונים נבי ציצית נורסין חביו לוקח לו ציצית אבל בלולב תכן חייב בלולב והשעם שאינו צריך לקנות לו לולב בשני שלמו כי לאחר שילא בו חביו יתנו לנבו לברך עניו מה שאין כן תפילין עד כאן לשונו . ואיני יודע מה קשיא ליה דזה מיירי ממי שידו משנת לקנות לבנו לולב אחד ישמה כן כדי בנם בנו יוכל לברך בשעה שהלבור אומרים הלל שזהו יותר טוב ממה שיברך אחר כך ובסימן תרל"ח סעיף ו' משמע שאפילו קטן שלא הגיע לשנות הפשטות מברך על לולב היינו שלא מלד המיוב לאבינו אלא אם ירלה לעשות כן :

תרנח (א) אלא יום ראשון . דכתיב ושמחתם לפני ה' אלהיכם ז' ימים והיינו במקדש אבל בשאר א"י יום הראשון דבתיב ביום הראשון

באר היטב

תרנה (א) לאינו יהודי . בסכמת הפתרונים דאפילו בימים טוב שני שנות דרבנן מותר לאפיו לאינו יהודי לבנות לולב ואתרוג חון לאחות וכן בחנהנ בחדושים זו לבנות לאר אתרוג בי"ם . וס"מ בשבת אין לבנות בכבל י"ם שאתריו עיין ס"ו ומבן לבנסם . ובתב הרכב"ח סימן רל"ו הרבים בשבנסם בי"ם בני אסור לטלטלה אפילו אין לו אחרת נלאת בה דמוקלה היא ובתב סמ"ח וכ"ל דאפילו בי"ם לאסון אסור לטלטל אך אם נתלב ביום טוב לאסון מותר בבני הר"מ ומהרבה"ח חת"ת סימן כ"ב תילה ב"ל הרכב"ח ותבור עיין שם . ובסרה"ח בסבר מן הבריס דאם דברו ובתב לאסור בדברי הרבב"ח :

תרנו (א) בביצה . אבל אם הוא גדול כשאר אתרוגים אף על פי שבינים נאים כאתר לעניו לקנות אין מתייב לקנות בסדור לסגלה זו ר"ל : (ב) מלניו . פי' אם קטן נאבר בשם יוסיף ג' דינרין דהיינו שלש בל אוך בדמים ושלש מלבר אינו אינוקח בדמים לשנים ויוסיף אלק שליני דהיינו ביוסיף ג' דינרין : (ג) לאחליפו . אבל אם הביאו אינוקח בדמים לשנים ויוסיף אלק שליני דהיינו כיון שבבר קנה זה ר"ל : (ד) הבדר . אבל אם כבר קנה אז אין צריך לבוסיף אבל לאחליפו אינו מתייב לקנות נראה דעת הר"ם ובס"ר וכ"ל . אבל דעת הס"ו ומבן אברהם דגם בקנה בבר מייב לבוסיף שלש בל אך בקנה אם הוא גדול כשאר אתרוגים עיין שם : בסוכר לולב אם אתרוג לאחיריו ומצא בו ריקוקים לאחר שבא לידו בסוגים אחאיריו עניו הרבים ע"ב . בשב הרא"ם מי שקנה אתרוג גדול יפה בדמים יקרים ובא אחר ושבו אין מייב לבלם בו אבל אתרוג קטן לבלא בו אינו אם בשום בגדול יותר מבקנן אחר בתב אינו ע"ם ועיין בבנסה"ג אבל בתשובת אבנם לבי סימן ק"ך תולק עליו ובתב דמייב לבלם דמי אתרוג ע"ב אבנים בתשובת אבנם יעקב ח"ב סימן כ"ם ס"ב : (ה) רב . ובסר ד"מ אפילו מי שאין אינו נדחקים ע"ב לבוכו יותר מבלים בבסדור אבנם . בי"ם דמי אתרוג נדחקים ע"ב לבוסיף אבנים ואפילו אבנים אבנם אין צריך לקנות בס"ב לד דיים בשון בד אבנם בד אבנם בד אבנם

תרנח א דראוי לחריח • עפ' תרל"ג דלאוי לסרים בו בסבת דלא אתקלאי מ"ג יכול לברך על פרי אחר: ב דמוליד ריחא • כ' בים"ם ס"כ דבילה סי' ל"ד ותימה דהא לא אסור אלא להנים סכום כדי לגמר סמ"ם סס' תק"ח ומס"ם פקע סילאי סדרך לגמרן מכל טיכא דאינו מכוין לגמרי' סרי דלא סייך פסיק ריסיס אלא במלאכה גמורה מכל הנימוד אינו מלאכה אלא הכינוי מכ"ל ס' דהא דאמרי' דף כ"ג אסילו ע"ג מרם אסור דמוליד ריחא במרם ואסור אע"ג דלא מכוין מסום דהוי פסיק ריסיס סיינו מסום דעכ"ל הוי הבערה והוי מלאכה גמורה מכל להוליד ריח בלא מתכוין סרי כנ"ל פי' ומ"מ נ"ל דדברי מהרי"ל וחוקת עיקר דהא הסם ליכא איסור מסום הבערה דהוא עוסה לצורך אוכל נפש ואפשר"כ אסור במרם לכן נ"ל דברי מהרי"ל וחוקת עיקר ואם היה מתחמול על הבגד מוחר ליתנו בי"ש עליהם עפי' שב"כ ס"ס: ג אין אדם יוצא בו'. אם אין הדם בביתו ואמנם הדם הלוב לאחר מחוכיו לו קרוביו במתנה נ"ל דלא יצא דאמת ניחא ליה לזוכרו על יום ה'. ולזכרו נ"ל דברי זקנים לאדם אלא בפניו מיהו אם אדם מסוב הוא דאילא ביה מילתא למהר הלתרוג סרי דאמרי' דשתיה דגיאה ליה ועפי' סס"ז: **ציע** דבא"ש סי' כ"מ סי"ב כתב דהסמוכל אסן מהביהו והודיעו ברוגה לקדם בו אחם מקודמת דמסחמת אדעתא דהכי נתנו לו ביהיה במתנה ע"מ להחזיר וכ"כ לעיל סי' י"ד ואם כן ס"ב נ"מא אכי ו"ל דהחם מייהי בחינו יודע מ"ם לא הוי גזל דאין אדם יודע דאילו אינו מקנה לו במתנה אבל הכא בעיק לכם אלכם ובאמת היודע אחסור לקדם בשאול לא מהני בלאנו אחלה עד שיאמר לי' מתנה וכ"מ בהדיא ברא"ם ס"ק דקידושין אבל בס"ג מעמע ברא"ם דלף כשידע יצא וס"ס באחרונ אם הסאיל לנאחם בו ל"ל כאילו נתנו לו במתנה ע"מ ומ"מ נ"ל סי' י"ד ס"ג • בים"ם בחולין ס"ם סי' נ"ג מעמע דבאחרונ מהני עפי' מה שהחזירו לי אבל אם אמר אם אתחזיר לי אינו כן ו' מנים כמ"ם בח"מ סימן רל"ה: ט הפעוטות • הייגו בן ו' מנים כמ"ם בח"מ סימן רל"ה: י אין א' מהם וכו'. מעוס דקפדי אהדדי כמ"ם ס"מ דאחזאת דהכי קנוהו דיש בריהה כמ"ם כי"ד סי' רכ"ו (מ"מ בסם רשב"ל) ובאמנה סימן ס"ב כתב שאחר כ' לכלה ולא לעשות ולכן נ"ל שאוב לסבריו סיהן כל מ' מלקו לחבירו בחתנה כי בסי' רכ"ו יש הרבה דישות בזה ע"ם בכ"י עמ"ם סס' זה: יא ואשה פטורה • ואם היא רוצה לברך חייבת ומי שאינו בעיר אע"ל ליתן ול"ד לענין בסבסי' נ"ם דהסם לריכים לו לסבלים מנין ונם הוא עלמו לריך ולהו כל כמיגים לסבלים עלמו מבא"כ בחתונ לא דמי לכני ולא לגמי ולקוח ולרכי לבור דכל אחד לריך לאותה מלוה כמו הביהו אבל אחתונ ניבין לפי ממון אשילו בסבסיהם בע"ר ל"כ"ג דליתים

(ב) ביום שבת אינו נישל • נזירה אמת יכ מלל בקי לגמות ויטבילנו ד"ל בר"ם: (ג) ואסור לטרטל הלולב • בסימן תקפ"ם בביאור אחסור לטלטל כ"ל לעורך נוסו ומקומו ואם כן כאן נתי אבי לטלטל הלולב לעורך נוסו ומקומו:

(ד) האתרוג מותר דראוי לחריח כו' • קפס דהא כתב בסי' תרל"ג דיש לחמוס מלהרים בו וי"ל דביקר אחיסור אם מעשה דאינו יורע היאך לעשות בברכה כי י"ל אלא לברך ומתילה אם יש לחמוי מידי אחריעת אחאוי לברך עליו ברכת הריח אז יברך על אותו דבר ויוכל אחר כך לחרים גם בזה ע"כ אינו מוקלס: (ה) דבעינן לכם משלכם • עמ"ם מזה בס' לילים סי' י"ד: (ו) ואשה פטורה בו' • נראה לי דאבכסיו מנים פטורים בו' ע"ל סל אתרוג אע"ם אבם אבורים מכח זה מ"ם אבורים מכל מקום יש רשות לבם לברך כדאי' לעיל ע"כ חייבים ליתן לזה לפי ממונם • ואם נראה לי כיון דאחרינן בגמרא מוליך ומביא לעצור רוחות רשות ושליחי רשים אם כן גם אינם נאנים מזה ע"כ לריכים ליתן לסיוע: זכר

(ז) ומיהו אפילו לא החזירו לידו אלא לאחר ואחר לאחר והאחרון מחזירו לבעלים (מ) יצא:

ו ב לא יתנגנו ביום ראשון ח לקנן קודם שיצא בו מפני שהקנן קנה ואינו מקנה לאחרים מן התורה ונמצא שאם החזירו לו אינו מוחזר ל ויש שאומר שאם הגיע לעונת ט (י) הפעוטות מותר מ ואם תופס עם התינוק כיון שלא יצא מידו שפיר דמי:

ז ג שותפים שקנו לולב או אתרוג בשותפות י אין אחד מהם יוצא בו ידי חובתו ביום הראשון עד שיתן לו חלקו במתנה: סנה ודוקא אלא קנו לעורך מצוה אבל אם קנו לעורך מצוה יוצאים בו מסתמא דאדעתא דהכי קנאוהו (המגיד):

ח ם האחים שקנו אתרוגים מתפיסת הבית וגמל אחד מהם אתרוג ויצא בו אם יכול לאוכלו ואין האחים מקפידים בכך יצא ואם היו מקפידים לא יצא עד שיתנו חלקם במתנה פ ואם קנה זה אתרוג וזה "פריש או שקנו כא' אתרוג רמון ופריש מתפיסת הבית אינו יוצא באתרוג עד שיתנו לו חלקם במתנה ואע"פ שאם אכלו אין מקפידים עליו מפני שכל שאין שם מאותו המין אין מחילתם בסתם מועלת אבל כשיש שם מאותו המין אפילו היה מעולה מאחרים מחילתם בסתם מועלת לפי שאינם מקפידים:

ט פ מה שנוהגים במקום שאין אתרוג מצוי שכל הקהל קונים אתרוג בשותפות המעם מפני שכיון שקנאוהו לצאת בו מסתמא הוי כאילו פירשו שכל הקהל נותנים חלקם לכל מי שנטלו לצאת בו על מנת שיחזירוהו להם: סנה ונוכגין מעות אתרוג לפי ממון דדור מצוה מעה מפי על עבירים מכל עניים **יא** (ו) ואסה (יא) סעורה מליגן למעות אתרוג כמיל ואינה חייבת כו (תשובת מהרי"ל סימן

(ב) ראשון וחכמי' תקנו שיהא נישל בכל מקום כל שבעה: ב (ב) ג ביום שבת אינו נישל אפילו אם הוא יום א': הגה (ג) ואסור לטרטל הלולב בשבת דסוי (ב) כתבו (ר"ן פ"ם לולב הגזול וסמניר פ"ר וכל כו) אבל (ד) האתרוג מותר בטלטול

ג ג ג אין אדם יוצא ידי חובתו ביום ראשון בלולב של חבירו שהשאילו (ה) דבעינן לכם (ה) משלכם ד ואפי' אמר לו יהא שלך עד שתצא בו ואח"כ יהא שלי בבתחלה לא יצא דהוי כמו שאול ה ואם נתנו לו במתנה מותר:

ד ו נתנו לו על מנת להחזירו הרי זה יוצא בו ידי חובתו ומחזירו שמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה ז ואם לא החזירו לא יצא ח אפילו נתן לו את דמיו ואפילו נאנס מירו ד וכן אם החזירו (ו) לאחר זמן מצותו לא יצא: הגה ומותר לתת לו אתרוג במתנה על מנת אבל יקדישנו ה דלא נרע ממתנה על מנת (ו) לחזיר (ר"ן פ"ם דמגילה):

ה ט נתנו לו סתם הוי כאילו אמר לו על מנת שתחזירהו לי דמסתמא על דעת כן נתנו לו כיון שצריך לצאת בו שאין לו אחר ואם לא החזירו לא יצא: הגה ד ולריך לחזיר ליתנו לבעליו (ח) כמתנה כדי ביסיס אל בעליו ויצא בו (הרא"ש וה"ר י"ל ס"ל):

ז י ומיהו אפילו לא החזירו לידו אלא לאחר ואחר לאחר והאחרון מחזירו לבעלים (מ) יצא:

ו כ לא יתנגנו ביום ראשון ח לקנן קודם שיצא בו מפני שהקנן קנה ואינו מקנה לאחרים מן התורה ונמצא שאם החזירו לו אינו מוחזר ל ויש שאומר שאם הגיע לעונת ט (י) הפעוטות מותר מ ואם תופס עם התינוק כיון שלא יצא מידו שפיר דמי:

ז ג שותפים שקנו לולב או אתרוג בשותפות י אין אחד מהם יוצא בו ידי חובתו ביום הראשון עד שיתן לו חלקו במתנה: הגה ודוקא אלא קנו לעורך מצוה אבל אם קנו לעורך מצוה יוצאים בו מסתמא דאדעתא דהכי קנאוהו (המגיד):

ח ם האחים שקנו אתרוגים מתפיסת הבית וגמל אחד מהם אתרוג ויצא בו אם יכול לאוכלו ואין האחים מקפידים בכך יצא ואם היו מקפידים לא יצא עד שיתנו חלקם במתנה פ ואם קנה זה אתרוג וזה "פריש או שקנו כא' אתרוג רמון ופריש מתפיסת הבית אינו יוצא באתרוג עד שיתנו לו חלקם במתנה ואע"פ שאם אכלו אין מקפידים עליו מפני שכל שאין שם מאותו המין אין מחילתם בסתם מועלת אבל כשיש שם מאותו המין אפילו היה מעולה מאחרים מחילתם בסתם מועלת לפי שאינם מקפידים:

ט פ מה שנוהגים במקום שאין אתרוג מצוי שכל הקהל קונים אתרוג בשותפות המעם מפני שכיון שקנאוהו לצאת בו מסתמא הוי כאילו פירשו שכל הקהל נותנים חלקם לכל מי שנטלו לצאת בו על מנת שיחזירוהו להם: הגה ונוכגין מעות אתרוג לפי ממון דדור מצוה מעה מפי על עבירים מכל עניים **יא** (ו) ואסה (יא) סעורה מליגן למעות אתרוג כמיל ואינה חייבת כו (תשובת מהרי"ל סימן

(ד) האתרוג מותר דראוי לחריח כו' • קפס דהא כתב בסי' תרל"ג דיש לחמוס מלהרים בו וי"ל דביקר אחיסור אם מעשה דאינו יורע היאך לעשות בברכה כי י"ל אלא לברך ומתילה אם יש לחמוי מידי אחריעת אחאוי לברך עליו ברכת הריח אז יברך על אותו דבר ויוכל אחר כך לחרים גם בזה ע"כ אינו מוקלס: (ה) דבעינן לכם משלכם • עמ"ם מזה בס' לילים סי' י"ד: (ו) ואשה פטורה בו' • נראה לי דאבכסיו מנים פטורים בו' ע"ל סל אתרוג אע"ם אבם אבורים מכח זה מ"ם אבורים מכל מקום יש רשות לבם לברך כדאי' לעיל ע"כ חייבים ליתן לזה לפי ממונם • ואם נראה לי כיון דאחרינן בגמרא מוליך ומביא לעצור רוחות רשות ושליחי רשים אם כן גם אינם נאנים מזה ע"כ לריכים ליתן לסיוע: זכר

יד אפרים

תרנח בס"א סק"ג מיילי בלאינו יודע בלין מקרקין בבלול מבוס כבי לא כו' כנ"ל: (שם) אבל בבא בעינן לבם משלכם דלם לוחר דבקידושין מבני בבלוש בגל לבן אחרי אילו יבא סרין בלין מקרקין בבלוס סים נותן לו בלבון מבנם ע"מ לבחזיר ולבן לא מוי בגל אף אל גב דלא מוכיר בבבלוין רק לבון בבלוס אבל בלוב דבביב לבם מבלבם לא מבני בן בבבלוס בבבלוס דאילו יבא אע"ל דבקידושין מבני דבבבם לא כוי בגל אבל אם לוחר בלין מקרקין לבם כיון דבבבלוס מיבו לא יבא בלין אם בבלוס אם בבבלוס אם לבבלוס בבבלוס ע"ל בבבלוס בבבלוס בבבלוס

תרס (א) **זכר למקדש** • סכיו מלקטין מורביות של ערבה ובאין ובוקסין לאותם בלידי המזבח ולאסיכן כפופים ע"ג המזבח תקטו והכיעו ותקטו בכל יום מקיפין לת המזבח ומומרים לגה ה' הוסיעה נא ר"ל אני והו הוסיעה נא ואותו היום היו מקיפין ז"ס • ובכסיו עושין היקף לבימה שים בה ס"ה דוגמת המזבח ובשבת אין אנו מקיפין לפי שאין שם לולב : (ב) **מי שאירע לו אבל בו'** • בנ"י הביא זה בשם כל בו ובתב עליו ודברי תימה הם למה יפסידו ההקפה וכן נוהגין להקיף אפילו האבל עצמו עכ"ל ואנו נוהגין שלא להקיף ומו"ז ז"ל הביא ראיה שלא להקיף ממה דאיתא בפ' לולב ועדבה דף מ"ד דר"ס ס"ל דהכהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח כדי לעלות בערבה וכי"ת מי יימר דבעלי מומין נכנסין דלמה דוקא תמימים ובתבו התוספות דפרושי דאם בעלי מומין ואם כן לדברי ר"י אסור בפרושי דאם ובאבל הוא פרוש דאם ואין זה נכון דאם כן מי שאינו הכן אל יקיף עכשיו הכא במקדש לא הקיפו רק ההכהנים סביב המזבח דור לאסור ליכנס לשם ואפילו הכהנים בעלי מומין נ"כ לא יקיפו עכשיו אבל ודאי דאין מדמין בדבר זה למקדש אבל שאנו עוסין זכר למקדש ובראה קצת ליתן טעם למנהגנו שהוא כמו שים מנהג אין אבל מתאבל בימים אין בשם תחנון כמ"ם בתנו' רמ"א שטעם זה סמדה"ר מתוסה נגד האבל ועכ"כ לא נכון להיות ס"ן ולף אין שום טעם אבוש ושם בתשובה הוא מולק על זה מכל מקום כיון שנהגו כך שם זהו עצמו הטעם בכאן שכל המקיפין/הם כבלותי' ס' קי"ד) וכל אדם יתהדל ויסא זריז במצוה לקנות לו אתרוג ולולב לבד כדי לקיים **יב** המצוה (יב) בתקנה : (הגהות מיימוני סוף הלכות לולב) :

יב המצוה בתקנה • כי רוב העולם אין יודעים להקנות לתכיריהם ועוד לעשות הגמוטי' בהלכתן (שם) : **אדם** שים לו אתרוג מיוחד ובעיר אחרת אין לשם כלל מוטב שיבלתו לשם והוא יברך על של הקבל (מש"מ הנ"ה במרכת"ק מ"ג) :

תרס א לצד ימין • לפי שהשם"ת

על הבימה וכל הלבור לריכין להסוך פניהם כלפי ס"ת שעל המגדל קודם שיתחילו להקיף ואז כוי לפון ימין שלהם (ד"מ ח"ה) והיה נראה לי דכשהחזן מתסך עצמו יהסוך דרך ימין כמו שכתבתי לענין הכהנים (בסימן קכ"ח) ולא ראיתי נוהגין כן ומשם מבוא כבוד שכיום ולבור אבל בהכהנים ח"ת (מהרי"ל בתשובה סי' מ') : **ב ובשבת אין מקיפין** • שגם במקדש לא היו נוטלין ערבה בשבת : **ג וי"א שמי וכו'** • וכ"ל כתב דביום ז' אף מי שאין לו לולב יקיף בערבה אלא דמחזי כיוהרא ומכל מקום אם אין לולב בעיר יקיפו בערבה (כ"ח) :

תרסא ומי שלא אכל לילה לאסוקה בסוכה

לריך בלילה שיה לברך סוכה ואמ"כ אמן כמ"ם סי' תרמ"ח והב"ח כ' בשם רוב האחרונים שלעולם יברך סוכה ואמ"כ זמן • וכ"מ בגמרא עכ"ל וכ"כ בהגמ"נ בשם הרבה פוסקים וכ"כ במ"ל • ובל"ה כ' מי שעושה ב' ימים יה"כ יברך סוכה ואח"כ זמן : לינו

סי' קי"ד) וכל אדם יתהדל ויסא זריז במצוה לקנות לו אתרוג ולולב לבד כדי לקיים **יב** המצוה (יב) בתקנה : (הגהות מיימוני סוף הלכות לולב) :

תרנט סדר קריאת התורה בסוכות ; וכו ס"א

א ה מוציאים שני ספרים ג באחד קורים שור או כשב בפרשת אמור ובשני קורא המפטיר קרבנות המוספין ובש"ו לחודש השביעי ומפטיר בזכריה הנה יום בא וכו' :

תרס סדר הקף הבימה ; וכו ג' סעיפים

א ה נוהגים להעלות ספר תורה על (הבימה) ולהקיפה (א) פעם אחד בכל יום ובשביעי מקיפים אותה שבעה פעמים (א) **זכר למקדש** שנ"ה ומוציאים ז' ספרי תורה על הבימה ביום שביעי (מהרי"ל) ויש מקומות שמוציאים כל ספרי תורה שבהיכל (מנהגים וסכי הוהגין במדינות אלו) **שהיו מקיפים את המזבח והתקפות**

א לצד (ב) **ימין** : **ב** (ובשבת אין מקיפים) (טור) (ואין מוציאין ספר תורה על הבימה) :

ב ג נוהגים להקיף אף מי שאין לו לולב : הגה **ג** ויש אומרים שמי שאין לו לולב (ג) אינו מקיף וכן נוהגין (טור בשם רש"י ור"ן פרק לולב) וביום שביעי (ד) מוליאין הערבה עם הלולב להקיף (כ"י) (ב) מי שאירע לו אבל בתו אינו מקיף וכן אבל כל י"ב חדש על אביו ואמו (כל בו) וכן נהגו :

ג ג יש מי שאומר (ג) **שאין אומרים הושענא בשבת ולא נהגו כן :**

תרסא וכו סעיף אחד

א ה בליל יום טוב שני אומר קידוש וזמן (א) אחריו מיד (א) ואחר כך ברכת סוכה (זו דעת הרא"ש וכן ראוי לנהוג) :

ביום

של מאר הקבל כנ"ל : (ג) **שא"א הושענא בשבת** • שעשה מפני התינוקות שישמעו שאומרים בשבת כמו בחול וילכו גם לישול לולב ולא נהגו כן הכיון שאין מקיפין בשבת מתבדר להם בשם שאין מקיפין :

תרסא (א) **ואח"כ ברכת סוכה** • דזמן לא קאי אלא אקידוש ולא אסוכה דאף אם יוה ראשון חול יש בזמן דסוכה הלכך לריך שלא להפסיק

באר היטב

לריך ליתן לאתרוג מ"ל פ"ם : (יב) בתקנה • כי רוב בעולם אין יודעים להכניסה ושוב לעשות הנטמוטים בסלכתן אדם שים לו אתרוג מיוחד ובעיר אחרת אין לשם כלל מוטב שיבלתו לשם והוא יברך על של הקבל שם"ם מ"ל שיין בתשובת רים יעקב סימן קי"ד ובוד אחרון :

תרס (א) **שעם אחד** • ומלן דאיתא ליה לולב ואמתר ואינו מקיף דעם שוטה בבבא"ג : (ב) **ימין** • לפי שהם"ם על הבימה וכל הסוכה לריכין לבסוך פניהם כלפי ס"ם שבל המגדל קודם שיתחילו להקיף ואם כתי לפון ימין בולם ד"מ ושיין מ"ם : (ג) אינו מקיף • ובזוה"ר אם אין לולב בעיר יקיפו בערבה ג"ם מ"ם : (ד) מוליאין • ומאחר"י ז"ל מוסיר בלא לאחרים כלל אם מולב רק אחר קדים שפקבל אז קח בידך הערבה ואתנטה ס' שפעמים בקרקע עיין ספר בוזנות הב"ר בסוף • ובל"ם בסב בשמגיא לאפשר לאמונים לו מרים אלולב ויקח בערבה ושיין בספר נגיד ומצוה :

תרסא (א) **אחריו** • ומי שלא אכל לילה ואסוכה בסוכה לריך בגיל אנים לברך בוכה ואחר כך זמן מ"ל

שערי תשובה

הילוד מלוה אין בברכה שמחיינו לפי נפשות ודרך כ"ם לקמר דאמרינו אי אינה בעיר שביה מקום לומר מחייב לפי נפשות כיון בסוא הוגה בגוף ואפ"ס מבינן לפי ממון ומכ"ם אי ליתי' בעיר אין מקום למייב לאחיב אבל דבא סוא אינו שם ואין לדמות עלמי וקורה וכב"ג דבאן המלוה לוכה לעלמו סוא סאור אף מלאי נפשות ואבאמה אם לא תרלם לברך מ"ל לאחרות אין מיוב אלינו לעלמו ואין אחתי אלאי בנפשות אם אינו שם נמת לוכה המלוה לוכה לעלמו סוא סאור אף מלאי נפשות ואבאמה אם לא בעיר אל אחרות של הבירו אין מיוב אלינו לעלמו ואין ד"ל לפנין מלוה בנב"ם וס"ם ובגא"ר בביג אלינו ומסיק דאף מבוס יחיד בדר ביבוג כיון דאין לו אתרוג רחוי לעלמו וסוא יוכל לברך אחר ובלבד שלוהו יחיד לא אבא דומיא דמיוב דבינלין וס"ם בא"ר מבוב לברך אל אחרות שנתן לו אחרון אל מלבר אל אל קבל שים כמה הבשות כמ"ם בב"י ודלא בקיאור בל"ם שבבא לבסיבר אם ולפי מ"ם לעיל ס"ק ס' נם בתחנה ים לאת הבא אם אינו מוכר לאחיבו אלך לבל"ד בעיקר כמ"ם אם בבלינו בבבות אם אל אחרות רק בבב"כ אם בבבא"ר אבא בבות בל אדם בעיר בוב קבון לאוביתם בלי אבקבון ובדיף מלבבר אל אל קבל ובוב לבבות אבבבן אם יחיד אחר אבבב"כ ובבא"ד יבאר אבאחרות אבלו ובוא יהן לקבל לברך בתחנה ב"מ לבחיב ובוב יבנבב מבות אחרות בא"ם בא"ם וכל בו בבא ברא"ד בבים מוסב אחרות בא"ם בא"ם בבחנה ב"מ לבחיב ובוומא דברבה בים מבבא מבבא מבבבו דמי אחרות אבבא בים בבא מי מיבבב אבבבו לו בבים אבבא אבבא ירבא לעבא אבבא בבלו ב"ם וכבר בחבתי בבחנה בבים ברא"י בבר"י דבבבי ברבון לבבבה ובא"ם ב"ם אבבבב דים לדאות ובראבא אר"ל דאבינו אבבא אבבבו לו בבבבא אבבבבו לו ואחר יו"ם פורא ובינין ב"ם כו' ס"ו אב"ל ור"ל דבא אבבאר בבבב"נ ובא בראבא לבבבבבא לבבבבב

תרסב **א** אינו מברך זמן • עיין מ"ם סוף סימן ת"ר ועיין כמנהגים שכתב דזמן מו"ל דאוריתא ודבר תימה הוא ואפשר דכוונתו דלית ליה פלוגתא מה שהין כן בר"ה דזכרי' לזכרון בעלמא ולי נראה עצם אחר משום עשיה יצא וכמו שכתבתי ס' תרמ"ח ולכן אפילו לו' הוה אתמול מול יצא בשמיעתו דלא גרע משאת עשיה מה שהין כן בשופר כנ"ל ברור :

תרסג בתפלת מוסף אומר בין יום שלישי ומחתה וזומר (לבוש) : **סדר** הוספות בסי' ה' ע"ב ומגן אתיהר • מגן שתים • בח"ם אתיך שועי מל למושעות מדון המושיע ובשבת אוש גלוה ואש מל יום ל' דסוכות בשבת אומר ביום ב' למגן המועד אבן שתים • ואש מל יום שני בשבת אז אומר בנ' דאמר מי מומה ובר' מל למושעות (לבוש מהכנים) : **א** אומר קהלת • בקהלת כ"ע מודים שאין מגלגלין : **ב** ומפטיר קורא • ואותם בהפטר' בשבת ויקהל וכזמנים (ר"מ מהכנים לבוש) עיין פסי' ת"ר :

תרסד נוהגין שלמל לשות עשוים בגיל ערבה (ע"ל) וכבר נהפך הסדר וע' מ"ם סימן תל"ד ואומרים בערבה בכולו כו' : **א** מלאכה של חול • יש מפסידין אפילו בהיום (לבוש) ובשביו נהגו בקלת מקומות לנגות מעוה אתרוג בשבת בה"כ ואינו נגון : **ב** קודם אנא אזון • ובהגמ"ג כתב לאומרו קודם מרוח הכנה לברית עיין שם וכן כתב הגבוה וכן יש לנהוג : **ג** ללבוש הקיש"ל • מהרי"ל לבש הקיש"ל אבל אחר בגדי מ"ם לא היה מבנה (ד"מ) ובמדינתינו נהגו ללבוש בגדי שבת ולא הקיש"ל עיין ריש סימן תקי"ז מ"ם : **ד** ונוטלין ערבה • יש מקפידין שלא להניחה בלולב מעוה מלילה • ולי נראה דבל לגאותו אינו מוכן כמו שכתבתי רסי' תרל"ח : **ה** וכל הפוסל • הוא מנקרו רוב מגיה : **ו** על הקרקע־דוקא יש לחבוש כ"כ המ"ב וכ"כ המקובלים : **ז** אין לחוש • דלא מיישינן לחלילה : בלא

עמון קודם עלות השחר כמו בערב יה"כ (מהכנים) ויש מהנים **ג** לנגון הקיבול (**א**) כמו ביה"כ : **ח** לפי שבחג נדונים על המים **ט** ונוהגים להתיר בו אגודו ישל לולב **נ** ומקיפים שבעה פעמים ומרבים תחנונים על המים :

ב **ד** (ב) **ז** ונוטלים ערבה ביום זה מלבד ערבה שבלולב **ח** ואין מברכין עליה : הגה ונהגו שמתם בה"כ מנית ערבה למהר כמו שיש המנהג בזמן בנית המקדש קיים (ר"ן פרק לולב וערבה) :

ג (ג) **ו** יש מי שאומר שאף ביום זה מקיפים בלולב ולא בערבה **ז** ולא נהגו כן אלא להקיף בו גם בערבה :

ד **ח** שיעור ערבה זו אפילו (ה) עלה א' בבד א' : הגה מיהו מהנהר הוא לעשות עלה אחד בבד אחד (מור בשם רב סאי) על כן נהגו לעשות הסוכעות יפות מעוה זה אלו ואמרו **ט** ושיעור ארבה כשיעור אורך ערבה שבלולב : הגה **ה** וכל הפוסל בערבה שבלולב (ו) פוסל בערבה זו (מהרי"ל ר"ן ס' לולב וערבה) וחובט בה **ו** על הקרקע או על הכלי פעמיים או שלש : הגה ויש אומרים שצריך לנענע בה (מור בשם רש"י) ונהגו לעשות שחיטן מנענעין בה ואחר כך תוקעין אותה :

ה **כ** ואינה נישלת אלא בפני עצמה שלא יאגוד דבר אחר עמה אבל אם יש בידו דבר אחר אין **ז** אין לחוש :

שערי תשובה

תרסג (ג) קבלת • שבת"ם ובח"ר כתב מל"ל לגרך בלא שם ומלוות וכמ"ם כי' ת"ל : (ד) ומפטיר • שבת"ם ויעין בס"ם אם קרא רק ויהיו הנני בתפטיר בשבת הס"מ ובגל ובירך יחוד ויקרא ויהיו הכליחי בלא ברכה ויעין מי' קל"ו בח"ר ס"ק י' ועיין מ"ם תפ"ז מהר"ם מלובלין מי' פ"ם ומ"ם בחב"ם מי' ס' ומבאר יפה בחורי שערי תפרים מער ה' בבדר קריאת הס"ם פוהות פ"ם :

תרסד (א) ביום הפנישי • ובחב בח"ל בחת"ב בשם ספר מנהג אדמה מכתב בשם שולחן מלכים הוספת רבה פ"ם ויעין בח"ר מכתב ומבאים לבה"כ ובוא אחר מס' בשבת ל"ם ובח"ר בשם מהרי"ל פ"ם ויש פהוים עה"ק ובח"ר פוהים ופ"ב ובתב בשם מהרי"ל פ"ם ויש פהוים מעלה מעוה הספר ומגנו מעדנים כלבנה שרחת ופת"ב החיבר והחתיבו כמשנ בשם עד מעלה מעוה הספר ושרב ר"ת הנהון גזר מהרי"ל וכל מקבל עיתנו ולקרות ואל לומר בל־מות בל הפילון ואמרו פהוקי דומרה בעוד לילה פ"ם ובראה שבחמר בוה מעוה בדבות לבעלה מאמרו דא"ב אין לבחמיר כ"ב ועיין לעיל מי' י"ח ובחמן למ"ד הוה מבאים לבאת אחרים בשבת אמרים בה כ"ב אם"ם מעני שבות אוף בתב כי' אלבן מנגו לבהל"ק שיהי נרות בל יום"ב הבילו בל"ב ופ"ר ועיין פ"ם לפף מזמור שיר ליום השבת אומרים בהא"ר ואחן אומרים בשבת אחין בו ב"ב מוהפות בשבת יתירה ואומרים בעריב בקהות אוהק ואומרים מאקומו מי' ובקדם קריאת שהוגה אומרים אין בתוך שבת ישראל בל בבל בתו ביו"ם :

ל מסקנת הגמרא הוה ס"ו ובר' ג מור בשם ר' שלמה בר שמעון ובי"ה ה"ב ג מור לייניה ובעל סיו"(מפר שחוטה הבית שיטה אחרת אחרים ובחב מגילה) ל שבשם מגילה כ"ם ב שם ל"ל ג מסת דאמרן אמרה סוכה ל"ם ובמו שפירש מרי"ף ובח"ם בשם גאון ד כ"י ה ויימתי בסיומן ס"ל ו בריי' מגילה ל"ל ל מסנה ל"ם ס"ו ג מור ומרדכי בפ"ב דסוכה ומגן לוה בשם מהר ו' מי' מו' ישים ישים בשיה ("פרק מוחלפה רוקח) ג מסת ומגן ואותו יום הוא מקיפין מי' סוכה ה"ם ד שם בגמ' ה"ד ה מסת דל"ם בר בדוק ובל שם דשבר דמוכה בבלים מה ובר' יהושע ב"ל מוך בשם מרי"ף ורש"י בסוכה ומרמב"ם בפ"ו ז כ"ו ל בבל בשם שם בגמרא מסכמת ס"ם ס"ו ה מ"ן ו שם בגמ' ומכלו מבאים ומכלו מבאים ומכלו ל מרמה מי' ס' :

תרסה נוהגין שלמל לשות עשוים בגיל ערבה (ע"ל) וכבר נהפך הסדר וע' מ"ם סימן תל"ד ואומרים בערבה בכולו כו' : **א** מלאכה של חול • יש מפסידין אפילו בהיום (לבוש) ובשביו נהגו בקלת מקומות לנגות מעוה אתרוג בשבת בה"כ ואינו נגון : **ב** קודם אנא אזון • ובהגמ"ג כתב לאומרו קודם מרוח הכנה לברית עיין שם וכן כתב הגבוה וכן יש לנהוג : **ג** ללבוש הקיש"ל • מהרי"ל לבש הקיש"ל אבל אחר בגדי מ"ם לא היה מבנה (ד"מ) ובמדינתינו נהגו ללבוש בגדי שבת ולא הקיש"ל עיין ריש סימן תקי"ז מ"ם : **ד** ונוטלין ערבה • יש מקפידין שלא להניחה בלולב מעוה מלילה • ולי נראה דבל לגאותו אינו מוכן כמו שכתבתי רסי' תרל"ח : **ה** וכל הפוסל • הוא מנקרו רוב מגיה : **ו** על הקרקע־דוקא יש לחבוש בה"כ המ"ב וכ"כ המקובלים : **ז** אין לחוש • דלא מיישינן לחלילה : בלא

עמון קודם עלות השחר כמו בערב יה"כ (מהכנים) ויש מהנים **ג** לנגון הקיבול (**א**) כמו ביה"כ : **ח** לפי שבחג נדונים על המים **ט** ונוהגים להתיר בו אגודו ישל לולב **נ** ומקיפים שבעה פעמים ומרבים תחנונים על המים :

ב **ד** (ב) **ז** ונוטלים ערבה ביום זה מלבד ערבה שבלולב **ח** ואין מברכין עליה : הגה ונהגו שמתם בה"כ מנית ערבה למהר כמו שיש המנהג בזמן בנית המקדש קיים (ר"ן פרק לולב וערבה) :

ג (ג) **ו** יש מי שאומר שאף ביום זה מקיפים בלולב ולא בערבה **ז** ולא נהגו כן אלא להקיף בו גם בערבה :

ד **ח** שיעור ערבה זו אפילו (ה) עלה א' בבד א' : הגה מיהו מהנהר הוא לעשות עלה אחד בבד אחד (מור בשם רב סאי) על כן נהגו לעשות הסוכעות יפות מעוה זה אלו ואמרו **ט** ושיעור ארבה כשיעור אורך ערבה שבלולב : הגה **ה** וכל הפוסל בערבה שבלולב (ו) פוסל בערבה זו (מהרי"ל ר"ן ס' לולב וערבה) וחובט בה **ו** על הקרקע או על הכלי פעמיים או שלש : הגה ויש אומרים שצריך לנענע בה (מור בשם רש"י) ונהגו לעשות שחיטן מנענעין בה ואחר כך תוקעין אותה :

ה **כ** ואינה נישלת אלא בפני עצמה שלא יאגוד דבר אחר עמה אבל אם יש בידו דבר אחר אין **ז** אין לחוש :

באר היטב

מ"ל ועיין מי' מרמ"ל ס"ק ב' מב"ם • וסכ"ת כתב בשם רוב אחרונים בלשלם יכרך סוכה ואחר כך יחבר וכן בכתב בהגמ"ג בשם מרבה מוסקים וכן בשב המ"ג ועיין מ"ם • וכתב בבכנס"ג דשלחתר נכבה מסוכה ביום שם קודם ברכת שמונה עשרה אות אלא שצריך לאומרה אחר הקדוש עיין שם ועיין כיד אפרן :

תרסב (א) כמו אמר הסובר בפלה מוסק • אומר כן יום שני ביום שלישי ומחתה ובומר לבנה • מהר"ל שיבשנות בשני י"ם לאמן אמיתר אבן שתים • ובח"ם אחרון שיש אל לאומרות לאדון הסוכות ובבנת אוש בגדים • ואש מל יום ג' דסוכות בשבת אומר ביום ב' לאמן אמיתר ובביום ב' דח"ם אבן שתים ואש מל יום שני בשבת אז אומר ביום ג' דח"ם אוש אבן אבן מעוה ובביום ד' אל לאומרות לבנה ומחמנים : (ב) ספיקא • ובי"ע אין קורין בביום אבן הנאלה לקרות י"ם ספק מול רש"י בחגיגה ד' לא"ר : (ג) קבלת • בקבלת בוי עומה שאין מברכין ועיין מי' מ"ל ס"ק מ' מב"ם : (ד) ומפטיר • ומוהה בשפרה מקרא בשבת ושבת"ל ומהמנים מבשבת :

תרסד (א) אל חול • ויש מהירין אפילו בשים אל מעות לבנה מעות זמן וכן בכתב בהגמ"ג בשם מרבה מוסקים וכן בשב המ"ג ועיין מ"ם • ובחב בבכנס"ג דשלחתר נכבה מסוכה ביום שם קודם ברכת שמונה עשרה לאומרה אחר הקדוש עיין שם ועיין כיד אפרן :

תרסב (א) כמו אמר הסובר בפלה מוסק • אומר כן יום שני ביום שלישי ומחתה ובומר לבנה • מהר"ל שיבשנות בשני י"ם לאמן אמיתר אבן שתים • ובח"ם אחרון שיש אל לאומרות לאדון הסוכות ובבנת אוש בגדים • ואש מל יום ג' דסוכות בשבת אומר ביום ב' לאמן אמיתר ובביום ב' דח"ם אבן שתים ואש מל יום שני בשבת אז אומר ביום ג' דח"ם אוש אבן אבן מעוה ובביום ד' אל לאומרות לבנה ומחמנים : (ב) ספיקא • ובי"ע אין קורין בביום אבן הנאלה לקרות י"ם ספק מול רש"י בחגיגה ד' לא"ר : (ג) קבלת • בקבלת בוי עומה שאין מברכין ועיין מי' מ"ל ס"ק מ' מב"ם : (ד) ומפטיר • ומוהה בשפרה מקרא בשבת ושבת"ל ומהמנים מבשבת :

תרסד (א) אל חול • ויש מהירין אפילו בשים אל מעות לבנה מעות זמן וכן בכתב בהגמ"ג בשם מרבה מוסקים וכן בשב המ"ג ועיין מ"ם • ובחב בבכנס"ג דשלחתר נכבה מסוכה ביום שם קודם ברכת שמונה עשרה לאומרה אחר הקדוש עיין שם ועיין כיד אפרן :

(ד) משום בל תוסיף טעות' הוא כו' · שעמו דהלגד של הלולב עם הערבה הוה ממלן דליתא דהא ק"ל ל"ל לגד אלא משום מי כדלעיל נמלא דשמה הוא משום דאין מחמירין לחוסיף על מצות נמילת ד' מינים אלא שמכוין לעשות מצוה אחרת שהיא נטילה הערבה: (ה) נ"ל דלאחר שהקיף יסיר כו' · ויש לכאורה סיוע לזה ממ"ש בהוספות אל נא דורש בענני ערבות כו' ס"מ דבערבה לחוד מתפלל ואין זה הכרח דעכ"פ גם הערבה בידו ואורבה נראה דיש (לומר) ליטול כל הד' מינים בידו דהא הוספות הם תפלה על המים וכל ד' מינים בחיים נראים על המים כדאיתא פרק קמא דתענית דף ב' ואם יש ראיה ממ"ש בהוספות שיחים בדרך מעשה שומים בשיטתם מבואר דעל כל הד' מינים קאמר שהם צריכים להיות דרך גדילתם כדלעיל דהא אמר שיחים ל' רבים לילות הרבה והיינו כל ד' מינים שמכר בהם שיהיו דרך גדיעתם וא"ל אמר שיחים בשיטתם פי' שמשלין אותן בשעת שיטתם מזה ראיה ברורה שיש לאחוז בשעת הוספת אל נא דורש בענני עד שעת הסביבים כנ"ל וכן ראיתי במהרי"ל שכתב וא"ל וכן כשאחר הוספות לא פירך אח הלולב מן האתרוג: (ו) שלא יקוץ ישראל כו' · נבי הדם איתא כן בגמרא ר"ש נוגב הנזל אר"ה לפנינו אוונכרי (פירוש מוכרי לולבים) כי זגיגתו אסא מפרסיים לתוך בהם הוספות ליגזוז מינהו מן המחובר ויתמוהו לכם ולא תגזז אתון מ"ש כו' פירש"י שמא אתם קרקע מישראל הוה אלכך ליגזוז מינהו כי היכי דליהוי יאות בעלים בידייהו ומינו רשות בידייהו ומקשין סיף סיף כי גזז אוונכרי ליהוי יאות בידייהו דאוונכרי ומינו רשות בידן ולא הוה מלוה הבאה בעבירה לדידן ל"ל בהוספות דאוונכרי נוטייהו באותן שהם קונין לעולכם לגאת בו משמע מזה אפי' אם ישראל אחר קולף די בכך וא"ל דוקא פרסי אפי' לכתחלה דאל"כ מאי פריך ס"ס כי גזז כו' הא רב הונא למדם היאך יעשו לכתחלה וכאן הביא ב"י דבריה אלו בערבה דהוספות בשם מ"כ ואח"כ שהוא תלמוד ערוך כתב כאן יש מי שאומר בשביל שמידם בזה אחש"ם שיהרס"ו לאו דוקא כו' דמ"ל פרסי מ"ל ישראל גזל פרסיים אסור ואני תמה למה לא הביאו הרי"ף ורא"ש ומעכ"ס ושור מימרא זאת דרב הונא כיון דלית בה מהלוקת ושוב קשה לי על הך דרב הונא שהשם למה לא הביאו הרי"ף ורא"ש ומעכ"ס ושור מימרא זאת דרב הונא כיון דלית בה מהלוקת ושוב קשה לי על הך דרב הונא שהשם שמא שהה זו גזלה הפרסי מהיות הנגזל בתרא רב אבי חזיל באורחא חזא שיבא דינפא בפרדיסא ותלו בה קוישא דשינבי אמר ליה לפמעיה זיל חזי לי דפרסי נימהו אייתי לי ואי דישראל לא אייתי לי אמר ליה אי הוה פרסי אמר דפרסי מרי ל"ל פרסי שקיל דמי ישראל לא שקיל דמי הרי אלוה רב אבי ליקח לי דפרסי ואתאי לא חש שמא גזולה היא מפרסי אמר ובכ"י כאן הביא זה שאותו הסוחר הרגיש בזה שקיל דמי הרי אלוה רב אבי ליקח לי דפרסי ואתאי לא חש שמא גזולה היא מפרסי אמר ובכ"י כאן הביא זה שאותו הסוחר הרגיש בזה וכתב עליה וז"ל מפרפי רבותי משום דאקר לא אייתי דהא דאקר נבי הפרסי לא היה לריך ליתן דמים וכ"ל דהסוסקים מפרפיים הא דל"ה אלא אמרה אלא בבבל דר"ה היה שם והיו שם רוב יהודים וחזקו שם הפרפיים משתמא בגזלנים על הדמים אבל במקומות אחרים אין מוקמין לזה ואע"ג דכתב רמ"א לעיל דקולך ישראל לסבך הסוכה אלא יתן לקנין והוא מדרבנן מהרי"ל ל"ל שאין זו אלא מגדת הסירות לא מגד הדין ותו כ"ל דבמקום שיש עני יער של בר הגיר וזולת נותן רשות לקנין שם מי שילקח ולאי לכ"ם אין לאסור בזה דאיתא דאיתא בזה בפ' הנזל בתרא דאמרינן מייתאי מרא קמא מיגייהו וה"ה אם אינו יהודי א' ים לו שהם ויערות מגד דין המלכות שאין בזה חשש איסור כלל לרב הונא דלא אחרי רב הונא אלא מרא קמא מיגייהו וה"ה אם אינו יהודי א' ים לו שהם ויערות מגד דין המלכות וכ"ם אם אין ישראל אלא אחר קונן מעבדותיהם בבבל שהיו הפרסים בימי קדם נוגלים שדות מישראל לא מגד דין המלכות אלמנו אלא אחר קונן מעבדותיהם ברשותן מותר לכתחלה כמ"ש ראיה מפורשת מהכנסו אוונכרי דרב הונא שיש היתר לכתחלה לאחרים ע"י האוונכרי ומ"ש כתב בס"ע כאן יש מי שאומר כו' לא דרך הלכה ברורה ופסוקה כנלע"ד:

תרסה (א) שהרי הוקצה לכל ד' · נראה פשוט שאתי' ביום הראשון קודם שנטלו למיפק ביה יש איסור מוקצה וא"ל ל"ש בשאר הנ"ל עבדיה לטושעגא ולא אנדיה למיפק ביה שרי בהנאה דהזמנה לאו מלאכה היא דשם כ"ז שלא עביד המעשה שים לו לעשות דהיינו האוזדה לא אקלי דעתיה ממנו ואפשר שיברור לו אחרת ע"כ אין שייך מוקצה בזה אבל באתרוג אחר הכין לו בין הסעמות נראה בו לאחר תקף אסמיה לדעתיה מיניה וכן ל"ד לא"ש דאמרינן אם אין אחר אלא אותו יום כל"ל: (ב) ואפי' נפסל כו' · בב"י הביא ת"ש בשם ירושלמי דנפסל ביום ש' מותר לאכלו בה באותה שעה בה"ש ממילא לא אתקלאי לכל אותו יום כנ"ל: (ב) ואפי' נפסל בשבת אם אין אחר אלא אותו יום לכתוב אמתי מסוס דכיון דאתקלאי לבה"ש אתקלאי לכולי יומא דלא אתקלאי לכולי יומא מ"ה ס"ל לירושלמי אם נפסל אמי' אחר שבת אלא דהם אמרו אמתי לא מחסר מסוס דכיון דאתקלאי לבה"ש אתקלאי לכולי יומא דלא אתקלאי לכולא יומא אמי' אחר שעשה המלוה ונלע"ד לישב ל"ק דאיהו ס"ל כר"ל בגמרא דאמר אחרונ בז' מותר דלא הוקלה אלא למליתו ולא לכולי יומא אמי' אחר שעשה המלוה ונלע"ד לישב מלוחו וכרי אלא דאמרה ב"י לאמר הבינא ת"ש דאמר אתקלאי לכולא יומא אמי' אחר שעשה המלוה ונלע"ד לישב דלעכי

ה שלא ליטלה עם הלולב · והאל"י הזהיר מאד שלא לאחרים וכן יש לנהוג · כתב מ"ע סי' כ"ם מקום מן המובחר בשני בדים נפרדים בידו וכן בכל שעה שיש מובש בקרקע ונלון מ' בכל קלה מ' שהיו בו י"ז בדים כמנין הפסח כן ד' במ"ק (כ"ה) ונם בי"מ מש"ד מ"ב סכ"ד כתב שלא לאוגדן: ט התנה עליה · כ"כ הנ"מ בשם הרא"ם והוא עלמו כתב בס' ירלוים שהם אסור ליהנות ממנה כל היום ולא הזהיר דמהני תנאי וכ"ל שם תנוי בסלונאתא כתבתי סימן תרמ"ט ס"ם לדעת התוספות לא מהני תנאי לאותו יום ע"ש · וא"כ לפי מ"ם רמ"א כדעת התוספת נם הכא הא"ל לכתוב דלא מהני תנאי: י והביאו בשרה · משמע ברבב"א שאינו לוה לו ישראל: יא יש להחמיר · אפילו לא נוה לו לקילנו בשבת רק אמר שהא מזימנה למ"ם (שם):

תרסה א אסור · מין סימן תנאי ובש"ם מותר ולא אמרינן מנו דאתקלאי לבה"ם אתקלאי לכולי יומא דהא בה"ם נוטא לא נאסר אלא משום ספק יום שבבר וכו' (תוספות ולא"ם): ב באחד בשבת · וא"א אסיגן ליה משום הכנה כיון שבבר היה בשולם ולא נעשה בו מעשה (וש"ם ש"ר דבילה ס"ם ורא"ש): ג למחר · ולא אמרינן מנו דאתקלאי לבה"ם כו' דכיון הספרים ז' אתרוגים הוי כאלו התנה בפ' שאינו מקלה אותו אלא למלותו (ב"י ר"ן) ולפי מש"ל אין לריך אלא למחר אחמר אוכלו לאלאחר: מקוש

תרסה אתרוג אסור (לאכול) בשביעי ובו ב"ם:

א ד אתרוג בשביעי א אסור (א) שהרי (א) הוקצה לכל שבעה (ב) ואפילו נפסל אחר שעשה בו מצוה אסור כל שבעת ימים ובשמיני ומותר בתשיעי ג ואפי' חל להיות ב באחד בשבת טובים של גליות אסור אף (ב) בשמיני ומותר בתשיעי ג ואפי' חל להיות ב באחד בשבת ויש

ו ה אין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב אפי' הגביה אותה שני פעמים אחד לשם לולב ואחד לשם ערבה ויש אומרים שיוצא בה:

ז מ יש מי שאומר שאינו יכול ליטלה עם הלולב בשעה שהוא יוצא בה י"ח עד אחר שיברך ויטול ונענע בתחלה ואם נטלה עובר משום בל תוסיף ואחר הנענוע הראשון יכול הוא ליטלה עם הלולב וכל שכן בשעת הקפה ואף על פי שמה שכתב שאם נטלה עובר (ד) משום בל תוסיף טעות הוא בעיני מכל מקום אין הפסד לחוש לדבריו ח וכתב עוד דגם אחר נטילה ונענוע צריך לתפוס הערבה לבדה להכיר שהיא חובה ובשעת החבטה יטלנה בפני עצמה ויוצא בה ידי חובתו: סגה והמנהג פשוט (ו) ליטול ערבה עם הלולב בשחרית בשעת הנענוע ובשעת הקפה עד שעת החבטה ונוטלים הערבה לבדה ויותר טוב ה שלא ליטלה עם הלולב כלל ואף בשעה עם הלולב (ה) נראה לי דלאחר שסקיף יסיר הלולב מידו ויאחז הערבה עם הוספות שעושין לבד כל זמן שאומרים תחנונים על המים ומנענעים הוספות בשעה שאומרים הוספות ואח"כ חובטים אותם:

ח ס יש מי שאומר שהושענא שבלולב אע"פ שנזרקת אין לפטור עליה (וע"ל סימן כ"ח בני לינה):

ט פ יש מי שאומר שאסור ליהנות מן הערבה לאחר נטילתה אם לא ט (ח) התנה עליה מעיקרא דלכולא יומא אתקצאי למצותה: סגה ונהגו לבטלם הוספות לאחרים מצות כדי לעשות בה מצוה: (מהרי"ו ומהרי"ל):

י פ יש מי שאומר שיש ליזהר (ו) שלא (ט) יקוץ ישראל ערבה למצוה משדה אין יהודי אפילו ברשות האין יהודי:

יא ל אם חל יום הושענא רבה ביום א' וקצצו אין יהודים ערבה בשבת י והביאו כשרה: סגה מיהו אם נוה ישראל לקונגלה ומילכה פרפיטא כדבר יא (י) יש להחמיר אם יש לו ערבה אחרת (ב"י בשם תשובת רשב"א):

באר היטב

סימן תר"ם ס"ק ד': (ח) סגה · עיין סימן תרמ"ט ס"ם דכתב דמ"ל אפשר מנלי מיין שם: (ט) יקוץ · עיין סימן תכ"ו ס"ק כ' תב"ם בשם ש"ו ועיין ס"ו כלן: (י) יש להחמיר · אפילו לא נוה לו לקילנו בשבת רק אמר שהא מזומנת לאחלאי שבת:

תרסה (א) מוקצה · נראה פשוט אפילו ביום ראשון קודם שנטלו למצוה ס"ם אינו מוקצה כיון דסכין לו בכין הבשלות נלאת בו לאחר מיכף אבשרים לדעתים מיניה ס"ו: (ב) בשמיני · ס"ו בפלה דשם בשבת בשמיני יש לסקל מיין שם: סכנה

שערי תשובה

תרסה (א) מוקצה · עבה"ם ומיין בספרי מו"ם בית אפרים שבאתרוג בחוברים אלו בזה: (ב) בשמיני · עבה"ם ז"ל בא"ר שכתב דבנשבל בשמיני יש לסקל ואפילו ביום טוב הרמבן יש לסקל בשת הטרוך ואם נשבל קודם שנעשה מלאכה בי"ט ח' אם אפר' לא נשבל אין לו אחר שיום בכ"ח דלא נשבל ב"ש ובכבה"ל ס"ק ובסכה"ל מוחר ודעת הטו"ר נראה דאם הי' נשבל אבל בנבה"ם עלמו בל שמיני בוא מוחר אחרון מקוסבל נומר שנעשה מוקצה בה"ם ס"ם:

(ב) בש"ע ספרים ז' אתרוגים כו' וכ"ם ס"ם על דברי הנ"ל ועיין בספר רב מבולם מלקומי חת"ל ז"ל ס"ם ח' שכתב שם"ם הוא בכ"ם וכתבלמה סב' בר' הגר לא תגרב ל"ל תוכנה כו':

תרסו **א** מקום ד'. תמ"ג דאויר סוסל כנ' מ"מ אין סיכה כ"כ אם לא כד' שהוא שיעור מקום ושיין בתוספות: **ב** נראה **בתוספתא** - אבל אינו עובר מעשה כל תוספת כיון דאינו מתכוין לשם מלאכה בזמנו בשי כיונה לכ"מ עמ"מ סי' תרנ"ח סי"ד: **ג** גמר מלאכול וכו' - סי' שאין דעתו שוב לאכול כלל:

תרסז **א** גם בשמיני. דאינו מתרמי סעודתא כ"ה בשי למיכל בגוה ומנו דאתקלתי למשתו לב"ה וכו' (נמרא) וס"ה בחל בש' דאסורה אם"ם ודוקא מיני מתוקן אבל קרמים וסדיגים מוריד לותם להתאוות בביתו (מבי"ם מ"ג קס"ג) וצ"ע בסי' תרכ"ח: **ב** נוהגים שלא **להתפק** - משום דכיון דבי"ש אסור אם יתפק בשבת מקרי הכנה וצ"ע דבסי' תרכ"ה נבי אחרונ סתם דלא מייך הכנה פ"ם ואפשר דלא בא להודיע אלא שנהגו כך ולא מדינא מהרי גם בתוספות תמהו על המנהג: **ג** אסור להעמיד - ז"ל מהרי"ל אם משא מהסוכה מבלא המעריכים על רגליה ומסירין מתי שירלה לאסור להעריכה בבית עוד על רגליה דהוי מכין מי"ש לאבירו אלא ישיפנה בארקונה עד הלילה ואז יעריכנה מכ"ל - משמע דאותר להעמיד הסלמות בבית וכ"מ סי' תרס"ו ובהגמ"ש כתב אסור להעמיד הסלמות והספסלים לסדרן לצורך הלילה כ"כ הגמ"נ משמע דוקא לסדרן אבל להעמידן אותר אפשי כבוד י"ש אבל אחר הכנות לאוריה וכ"כ במנהגיה ה' אסור דאסור להכיל יין מי"ש לאבירו - ונם במהרי"ל אוסר לאסור אם"ם משבת לי"ם משום הכנה

וש' סי' תי"ז ס"כ:

תרסח אסור לקבוע סעודה מן המנחה

ולמעלה אמ"ם שיהא תקב"ם ולא כלותם אלוקין ושוהין ומשתכרים בהוצאת רבה עד אחין יכולין לקדש בלילה: **א** שמיני חג - רמ"ל בתשו' כתב לומר ש"ם חג הזה ולבוש כתב אמ"ם הרב"י: **ב** אוכלין בסוכה - ואין ישנים בסוכה דבשלמא נבי אכילה איכא היכרא דהא אין מברך מעשה"כ בשינה דליכא היכרא (מרדכי)

ומס"ש ממהרין לצאת אחר הסעודה מחיית (מהרי"ל ולבוש) ויש שאין יושבין בה בלילה ויושב יושבים בה ואינו מהנה (טור) ובמדינתינו יש קצת מנהגים שמהרין כך לפי שרגלו כך מלכותיהם וכתב הרב"ל שפשט כיון שאומרים בלילה זמן לשמיני אם ישבו בסוכה תהיה ישיבתם סותרת לאמירת הזמן וקשה דהא ביום גם כן אומרים את יום ש"ע הזה בבית הכנסת ואם"ה יושבין ונ"ל פשטא דמייסיק לבל תוסיף לכן מסקיקים לילה אחד ואחר כך ליכא משא"מ סימן תרס"ו בהגה"ה ומ"ש הדין פס הטור כמ"ם הרב"י דהרי סתמא אמרו בגמרא והלכתא מיהב יתבינן וכן סתמו כל הפוסקים משמע דאין חילוק בין יום לילה ומשמע בכל הפוסקים דצריך לאכול כל אכילות של אותו היום בסוכה ואפילו אחרתי ליה סעודה כ"ה צריך לאכול בה דהא אם"ם אסריגן מיי סוכה בס' . ומ"ם

תלמודא אין סיבומו ס"ע כיון דכתיב ביה בה בסוכות אלא על יום אחרון של ס"ם קאמר - והשתתי פ"ו דא"ל לומר כן מדא דלא אליבא בגמ' בסוס דוכתא שיהיו ימי א"ם נקראים י"ש דהא ברים הגליל אמרינן דאינו דומה י"ש ס"מ אחין א"ה י"ם ומס בדף נ"ו מזכיר התלמוד י"ש אחרון של חג הרבה פעמים וכן בתגילה פ' ב"ה והכל קאי על ס"ע ולמה נפרש לשון זה כאן אלא כדרך בהרבה מקומות ואם אחי אחי' דקאמר בגמ' אלא אין מעלה בא"ה ביום א' על מבירו אלא הגיל ה"א נ"ם י"ם ראשון ול"ם י"ש אחרון ואם דלמה הזכיר בלל נ' י"ש כאן אלא כל יום אחרון אלא פשוט דעל ס"ע קאמר כמשמעות הפסוק שקראו חג וכבותא קאמר דאחי' י"ש האחרון בכלל דשייך נ"כ לסוכות דהוא עצרת ממנו כדאיתא בגר"א בתומס אמר הקב"ה קשה עלי פרידתכ' ובכ"מ קורא ליום אחרון של סוכות י"ש האחרון מדאיצריך הגמרא לומר שהוא חלוק ממנו לענין סז"ר קס"ב ס"מ דבלא"ה הד חג הוא ומיומס אחרון הס"ם

אין יושבין בסוכה דומה לדבר חג המצות לדבר חג המצות כל ז' ימים ובלא אין חיוב אכילה מצה אלא בלילה הראשונה ובשאר ימים אין חיוב אלא מצוה ממן ולמה יקראו כל הימים חג המצות והיה לקראתם איסור ממן אלא דהכל נגרר אחר לילה הראשונה ובבלילה בתו אחר הימים ה"נ כן הוא

בח'

(ג) ד ויש אוסרים בחל להיות באחד בשבת:

ב ה הפריש שבעה אתרוגים לז' ימים כל אחד יוצא בו ואוכלו **ג** לאחר אבל ביומו אסור שהוקצה לכל אותו היום:

תרסו דיני סוכה ביום השביעי ' ובו סעיף אחד:

א א אע"פ שנגמר מלאכול ביום השביעי שחרית לא יסתור סוכתו אבל מוציא הוא את הכלים ממנה מן המנחה ולמעלה ומתקן את הבית לכבוד י"ם האחרון ב ואם אין לו לפנות כליו ורוצה לאכול בה בשמיני צריך לפחות בה **א** מקום ארבעה על ארבעה לעשות היכר שהוא יושב בה שלא לשם מצות סוכה (א) שלא יהא **ב** נראה כמוסיף הגה ואם רוצה לאכול בסוכה אחר אחר אין צריך לפחות בה דלא נראה כמוסיף רק ביום שמיני (מהרשים) **ואם הוצרך לעבור בשאר היום צריך לאכול בסוכה שמצותה כל שבעה** ג בחוצה לארץ שצריך לישב בה בשמיני **ג** גמר מלאכול ביום השמיני מוריד כליו ומפנה אותם ממנה ואם אין לו מקום להוריד את כליו ורוצה לאכול בה בתשיעי אינו יכול לפחות בה מפני שהוא יום טוב ומה יעשה להבירא ד אם היתה קטנה שאסור להניח בה הגר בשאר הימים יניחנה בה ואם היא גדולה שמותר להניח בה הגר ה סכנים בה קדרות וקערות וכיוצא בהם כדי להכיר שהיא פסולה ושכבר נגמרה מצותה:

תרסז סוכה ונויה אסורין גם כל שמיני ' ובו ס"א

א א סוכה ונויה אסורים **א** (א) גם בשמיני ובחוצה לארץ שעושים שני ימים טובים אסור גם בתשיעי שהוא ספק שמיני ואם חל שבת במוצאי יום טוב האחרון של חג **ב** ב נוהגים שלא להתפק מנויי סוכה (ב) עד מוצאי שבת ג ויש מתירים: הגה ים שנהגו כשרון יולדים מן הסוכה היו אומרים יהי רצון שנוכה לשב בסוכה בל ליתן (כל בו) ואסור להניח ביום טוב לצורך ליל י"ם ולכן **ג** אסור להעמיד הסלמות והספסלים בבית לצורך הלילה הבוי (א) הגהה: (הגהות מיימוני ומהרי"ן):

תרסח סדר תפלת ליל שמיני ויומו ' ובו ב"ס

א (א) ליל שמיני אומר בת פלה ותתן לנו את יום **א** שמיני (ב) א חג העצרת הזה: הגה (א) ולפי מהגנין שאין לומרים חג בשמיני דלא מצינו בכוס מקום שנקרא חג אלא לומרים יום שמיני עצרת - (מהגנים) ב ובחוצה לארץ **ב** (ג) אוכלים בסוכה בלילה וביום מפני

ד הגה בכסה"ם ה הגה וכתר לפי הסכמת הפוסקים ו הגה סוכה ס"ח ב הגה בגמ' וכתר מיימ כר אבא ג הסכמת הגמ' הגה ס"ו ד כר' יהושע ב"ל הגה ה"ם ה הגה בגמ' וכתבא ה מיהרא דר' יוחנן הפוסקים ס"ו דמינו דאיתקלתי לאכול בה בין הסמנות לי מתרמי ליה סעודה איתקלתי לאכולי יומא ב מור בשם אביו הרא"ש ובל"ב בגמ' פשוטים בכילם ל' ג הגה וכן כתב הפוסקים ד הגה ו כרי' סוכה ס"ל וכשיהם הפוסקת והרא"ם ב הסכמת הגמ' הגה ס"ו:

יד אפרים

תרסז בסמ"א סק"ג) לצורך הלילה ה טור וכן כתב הגמ"נ בלל':

שערי תשובה

תרסז (א) הגהה - הגה"ם וש' בלא"ר מתרם להשמיד שיהיו להשמיד מבלא הלהם על רגליה וש' בחמ"ם סי' תקי"ד דלהשמיד בדות הגוה לצורך הלילה אסור ואם"ם בשם מהרי"ל לענין היסות בת"ת (ר"ל להשמיד הם"ם בפרשה שיקראו בה ביום טוב אסור בשבת שהוא ערב יום טוב) מבאת ליום טוב כן הוא בהמהרי"ל ובאליהו רבה נקט איסור מי"ם בשבת וכתב

תרסח (ב) חג העצרת - הגה"ם ושיין בדברי אא"ז בבטור שד דף ס"ו ע"ב שהביא לאיות דה"ם מיקרי חג וברי"ו כתב בדברי הגוים ובנוחים וה"ם הם הגהה וכתן בדברי ז"ל וש' בחשיל לדקה סי' ח' בכתב ג"כ מהרי"ל דמו"ל והסכתי תניכם כו' ומתתני דבכורים מעלת עד הגה והכ"ן בהרים מנהג ירושלמי שבל' תורה שיהו נקרא חג כ"ה בל' בני בדם בתפלות והברכות על סדר המקרא ביחודן מ"מ הם שיהו בעשה המקרא עדיף פסי לשון בני אדם בתפלה ע"ם ושיין בא"ר ובאר יעקב ע"ם בשם ושיין בר"י הבניה מתשובת בגמ"נ מ"ב ובזר הקודם דף תפ"ח ובית יעקב סימן ל"ח וסי' קמ"ב הכ"ל הברמ"ח בל"ל חג ובר"י הגיב עליהם מדברי כל הפוסקים הראשונים וכן מהגהם מהפסת הוסרים סי"ם ס' ג' וש"ם בשיורי ברכה בהגלה בהרל רב אמרים בתי' לת יום שמיני חג העצרת הזה ושיין בר"י בשם ר"ל ל"ל ש"ם ואמר בת יום חג הסוכות הוא ועקר הרגליו יצא בדיעבד ובר"י חולק עליו והבאים לאיות דלא יצא ומחוירים אותו לדוחה לאמר חג הסוכות על סוכות אמם מחמון ולא של ש"ם דלהשבתן מבלא בתב הסוכות דהא גם מה דקאמר עד בתחלה בתחלה של חג הסוכות אמם בתחיין ש"ם: (ג) אוכלים - הגה"ם וש' בנ"ב ח"ם סי' מ"ם הבכרים שאין ישנים ומתב"ב הביאו וכ' ש"ין בחש"ב בה"ל ד"ם בתב שבן נוהגין ובא"ר בתב הפגוהב חולק

וק

באר היטב

תרסז (א) הגהה - אמ"ת בתב דוקא לצרכן אסור אבל להשמידן אותר אפשי בכוד י"ם אבל אחר הבנות הסוריים וכן בתב בהגהבים אלוהה אמת דאסור לבטל יין מי"ש לחבירו - וגם בהרמ"ל אותר לאמת הם"ם מבאת ליי"ם אבוה בהגה מ"ת עיין שם:

תרסח (א) ליל - אסור לקנות הסוריה מן המחנה ולהעלה ולא בתוכן אחוכלים ושותין ומשתכרים עד אחין יכולין לקדש בלילה מ"ת: (ב) חג העצרת - רמ"ל בתשובה בתב לומר אם יום אמיני העצרת חג הוא וכן הסכים בס"ו ס"ם - ושיין בשבות בית יעקב סימן ל"ח וקמ"ב מה מהקשה עליו ס"ם - ולבוש בתב בס"ם הרב"י: (ג) אוכלים - ואין ישנים בסוכה דבני אכילה איכא דיכרא דאם אין מברך אם אחין כן בשיטה אכילה בכילה מברכה - ומס"ם מתכרין לאמת אחר הסעודה הכרים הרב"ל אלבוש

בס' של מג ומ"ס כל שאסר עצמו בנסר בתנ סתם דסיימו מג סס"כות לאסור לפי"ס אחרון ולכך זה סיימו מרבם מדתלה רממגת כל' מנ סס"כות דכולל כזה אפי' י"ס אחרון שקרוי גם כן מנ :

עוד הקשו עלי היאך ס"ל דקאי על ס"ם דהא מ"ל לתקן לז בימים וכמ"ם רס"י אמ"כ במסקנת על מ"ם כתב לרמנת בבוא כל ישראל מתחלתא דמועד ומיסו כי"ם לא שלין תיקון הבימה דוסה לא שבת ולא י"ם ומאתמול נמי לא עבדי' לה דדחק לה מזרה. אלי אומר דלק"מ דהא איכא לאקשויי על מ"ם המסנה עושין לו בימה כו' דמשמע שוהו הל"מ שלריך בימה לסה לא ידסה י"ע בחמת כיון דקרא אלמר בבוא כל ישראל הוס כאלו נכתב ביום הראשון והא נבי מילה דוסה שבת מדכתיב וביום השמיני הכא נמי נימא כך ואי דבר זה של בימה הל"מ לסה נדסה עד מולאי י"ם אלא דסנין הוא כן דיש לנו בסוק ליבוי ומיעוט דל' בתנ סבוהות הוא כל ימי המנ ואפי' י"ם אחרון ועושין הבימה קודם לו ובבוא כל ישראל מיעוט דלאו כל ימי המנ אלא התחלת המנ ולריכין אנו לומר לקיים מיהם דלאו בהתחלה ממש ואלו בסוכות ממש אלא מלאתא מליעתא ומוקמו' לה אמסתברא דהייט בהתחלת י"ם בשבת ביום היתר לעשות בימה ואפ"ם שנם בי"ם ראשון יש היתר בימה דהייט מיעשה בע"ם הסברא נוחנת שלין לעשות כן כיון שהוא דחק בעורה ושני ניחא לעשות הבימה בו ביום ואם ניחא לעשות בו מסרון כל"ל נכון דשת רס"י ולא קשיא עליו קושית התוספות דשם ע"ם : **עיפ** הדברים האלה שם"ם בכלל בחוך המנ ונגרר אחריו יש לנו לומר לא יום שמיני העלרת מג הזה דודאי א"ל מנ ס"ע הזה אלנו לריכים לרמז שאינו מנ בס"ם אלא מממת המנ הסוכות אלא נקרא עלרת של מנ כאלו אומר שבל לנב ובל"ם בביום מעריב של ש"ת בזה עלרת מנ האוסף כו' : **שזוב** ראיתי בתשובת רב"ל ספרים לעוסם זה ולא לומר לא יום שמיני מנ עלרת דלא נפסיק בין שמיני לעלרת כיון דבקרא הם סמוכים וכן ראוי לנו לומר בלשון זה שאין עליו קושית :

כתוב בהגמ"נ הא דגרינו מקלת לאכול אלי שעודה בסוכה ואלי שעודה בבית מנבא זה לא נזכר בשום מקום אבל נ"ל ראיה ברורה ממדרש הגאומות פרשת פנחס ילמדנו רבינו כו' עד ואמר הת"ו מנמים לשפטר מסוכה בי"ש אחרון של מנ אלא כל ז' ימי הנב מתפללין בעללים וי"ם האחרון מתפללין לנשמים ולכן נשבים מסוכה כדי להתפלל של הנשמים בלב שלם אב"ל : **כתב** רש"ל בתשובה סי' ס"ם שראה הנ"ה בשם מהר"ר שבביל שלא היה אוכל בבוישת יום ס"ע עד הלילה דא"כ היה לריך לברך לישב בסוכה כיון דעדיין יום הוא כו' וכתב רש"ל ראיה לזה ממתת ברכת לישב בסוכה דאם לא יאמר אותה זה אין ראוי לאמר ברכה ינרע ברכה מאויבת נהי שברכות אין מעכבות הייטו דיעבד אבל לאוזבי עלמו בברכה דהייטו לאכול בסוכה מבע"י ולא לאומרו שון גדול הוא וא"ל דכיון דמוסיף מאול על הקודם א"כ עבר היום זה אינו נהי דמוסיפין בתפלה כדאשכחן רב לגי של שבת בע"ם אבל לא לעשות לילה שהרי קיה אומר בשעתו ומ"ה אין ראוי לאסור עומר בגיל שבת אחר קידוש עד לילה כאחר כתבתי בתשובה סי' י"ג ולאומרו נ"כ אין ראוי לאחרי דאחרי אחדי שאם אמר לישב בסוכה מול הוא וקידוש לאה בא ואם י"ם הוא לישב בסוכה לאה בא וראיה גדולה מדברי רי"ף ורא"ם סוף לולב ובדבה ז"ל ולענין מיהב בסוכה בע"ם הלכתא מיהב יתבינן בדוכי לא מברכינן כיון דע"ם הוא לא אפשר לברוכי על הסוכה דאחרי אחדי מנוס דמספקא לן בתלוייהו מבדינן לאומרא יתבינן ונסנו ביה מנהג י"ם דהוא ע"ע לאומרא ע"כ אלמא דאי לא דבדינן לאומרא מכח ספק לא מצאתי ידיני וראינו איך יתבי ולא מברכינן וא"כ היכא שהוא עדיין יום ואין כאן ספק איך יתבינן ולא מברכינן ולברך א"ל דאחרי אחדי ושוב עיינתי בר"ן שאין לקנר הברכה המחויבת אפי' אם אחה עושה י"ע חול שבתב יתבי' ל"ל מירוש מיהב יתבי' אע"ג דילמינן בקביעי דירמא מנוס דאלמו מתם הזהרו במנהג אבותיכם אבל לא מברכין כי היכי דלא לזלזולי בי"ט כ"ם ר"ף ואע"ג דר"ם ב' אל אסא עבדי' י"ם ועבדינן אפירה עומר אחי אתם דה"ם מנוס דעומר וקידוש לא בהדדי אחיין אלא אביב כל אחן ברכת סוכה היא בכוס א' עם הקידוש ואם מברך ברכת סוכה בע"ם אחי לזלזולי בי"ט ול"ג דא"ל לכך דאפירה א"ל לדמותה מנוס לזלזול דידעינן בקיבוצא דירמי והוי מייב בפירה מדאוריתא אבל סוכה בא' אפ ז' הוא מדרבנן ע"ל · אלמא אם מייב מדאוריתא אין ראוי שתעקר הברכה ואלו אם יום הוא מחויב מן התורה אלא לאחוז מוך לסוכה ואם אבל לריך לברך ואין ראוי לעוקרה ומ"מ בדיעבד אין נראה לברך שהרי הל"ן אינו מולק על עשה הא' אלא שבתב ול"ג אא"ל כו' ולפי עשה הא' מאחר שהוא בחד מנין א"ל לזלזולי בי"ט ולכן איסור גדול הוא לפי שמקדם קודם הלילה כו' כ"ל :

אלו דברי הרב רש"ל ואם אין מתיבין אחרי לאחר מותו וק"ו שועל כמוני מ"מ אחוה דעתי שדברי הרב מלד תשוהין ואין הדעת של ע"ד סובלן הלילה וזה ודאי הוא מן הגמרא מדא דודאי לא הוו שתקו מכמים מזה וחרי חזינא דמרהו למלוא חקנה ליום הש"ע ליתב ולא לברך ולמה לא מלאו חקנה לכיסתו עד הלילה ולהליל האדם מאיסור גדול אלא יבוא לאכול קודם הלילה ולכל הפחות היה לסם להזהיר אותנו בזה בארב ברוב הטולה אינם יודעין ואנו אין להוסיף איסור על מה שגמלא בדברי הגמרא ופוסקים ואו דאפי' הקש אנו יהיה אסור ליכנס לסוכה בחוחה שהם דהא אפשו הריף ורא"ם ושור דים לברך על כל אשה איכנס בה כמ"ם סי' תרל"ט אלא בר"ח אירם שתיקר קביעות הוא אחילה מברך על אחילה ופוסר כל הדברים וכיון שזה איסור לאכול בסוכה בשה יפגר ממה שמייב בכיסתו מעיקר הדין וכ"ם דמה שבילך ביום פוסלו זה אינו דהא כבר שנה אותו קביעות והוספת בתפלתו תפלה של ש"ם וכשנכנס אח"כ בעוד יום הוא מייב בעד כיסתו ואין מי שיסתרנו ואו לדבריו בכל י"ם בע"ם יהיה אסור בתפלה עד הלילה כיון דאותו יום מייב לברך על המזון שאוכל לקבוח בו ישלה ויבא ממתת שעדיין הוא יום וקדושת י"ם עליו והנה ממתת שקיבל עליו שבת נשתלק ממנו ה"ם והילך יעשה ביעלה ויבוח והיה לריך אלא יאכל עד הלילה וא"ל שבנגד זה הוא אומר ראה ה"ל נגד לישב בסוכה יאמר קידוש · ובאמת שבנגד הרב עליו הוא אינו קיום כלל דודאי מי שמוסיף ממול של הקודם הוא עושה ע"ם אוי תורתנו כבר אלף ולכך ממנו מובא

באר היטב

ולבוש · ויש שאין יושבין בה בלילה וביום ויושבים בה ואינו מנהג טוב · וכתב הפ"ל וכמדינתינו יש קצת אנשים שמקשים כך לפי שראה כך מאמוקיסה ס"ם · ומשמע בכל הפוסקים דלריך לאכול כל אכילות של לחמו סיום בסוכה ואפילו אחרוני ליש הסודה בין שהתחות בין שהתחות לאכול רק אלו הסודה בדי סוכה בע" · ומה שבתב בהגמ"נ לייבב קצת אם שהבין הפוסקים לאכול רק אלו הסודה בסוכה בדי שיתפללו של הנשם בלב שלם וכו' אינם אלא בשבת אחרים ובין אחרים לריך לאכול בסוכה אבל בשבת אחרים ובין אחרים אינם אלא בשבת אחרים ובין אחרים לריך לאכול בסוכה בדי שלישים בסוכה וכן כתב הפ"ת בשם הפרדכי וכן מנהג הרוזיקין ס"ל : (ד) ואין מברכין · ולכן אין לאכול בלילה עד שתיכנס הבימה ס"ע ובכל הרש"ל בתשובה סי' ס"ם וכ"כ רש"ל בתשובה סי' ס"ם ובשאלה ובקידוש ס"ע · וס"ו מולק עליהם הפלת הרבים מנמ"ו לא יברך לישב בסוכה דבכר קיבל ע"ע בתפלה לישב בסוכה כמלא"ר ומסיים מלן יסיב לן בשובתי שוטרי ומלגיע בחוחה שם בסוכה רק שאין מברכים לישב בסוכה כמלא"ר כדרוב מב"ל עיין שם : (ה) אבר · ואנו מתחילין אבר אחילו אל בחול אשני שבת ואנו מאברות ומתנה מנגנים ומיין בכנ"ל :

תרסט (א) שמחת תורה · ולכבוד שמוה מוקר לרקד בי"ם אבל לנבר מוגבר אסור מסרי"ק · וכ"ם דאסור לסבעיר שולו"ר לפסמיע קול לשמחה וכן בשיטו שמחה מגזולים אבר בארן מ"ם · ומכל מקום מוקר לקנים שולו"ר בנר ב"ם אל בגורם שבור יכנס מחנת זה כן בחב שבאר טיבר מנוכה לפני · ומיר שמחתם בתחלה לחתן תורה ואת לו מת בהגל שמיב לשתאבל יכול לשבאר מאינו שתחנת ולילך אחו שבעיר אין זה אל מאוה שבעיר אין זה מנוכה

(*) צד ב

ג שם מיומת דר' יוחנן ובכל נחתן שם בבריתא ("סבי" לא שבוא מסיבן יצא לו דן זה ואע"ג ג"ש בשמחת דשבת' ובנבי' בשנילה (ל"ה) ד מסנים מגילי כ"ם(יום מחתילין לשולם עבר תעבר לפי שטוח ומקלטים ומסנים עניים כן בחב שעור וכן לאיתי טוכנין) ס בגיי' שם ל"ו ו סי' רס"י אל שם ביום בשמיני שלת לא בשם ("מנולר בסי' ק"ל ופ"ב) ל בריתא מגילה ל"ג ב פוסי שם בשם י"ל שרב אפי נאלן מיקון לומר כן ומנ' סתלמוד שם וכ"כ הסור בשם סירו' ובכן סמנסנ :

שערי תשובה

וכן דעת הב"י ע"ם ופ' בר"י דשלוחי ל"י שסם בח"ל בבלי אלא לגלגל בין,ם שני לריכין לישב שם בשה"ב ואמרו בינם לבין עצמם אלין שהיים מבוח מלוה ואינן בנית מישבה לו אחה אחתלא (אם הוא באחרת דבהגו לישן בם בלול שמיני) וכן ישבוח אלא חוץ לסוכה ובכל בלבעת ע"ם : (ד) ואין מברכין · ענב"ם ופ"ל סי' רמ"ם דלול ע"ם אבור בחוג ובר"י בשם הרמ"ו ח"ל נם בע"ם אסור ע"ם אלתא בשעתא : (ה) אבר · ענב"ם ושיין בשערי אחרים ושיין בפו"ת סת"ל מ"ל סי' ס"ג בשקומות שנהגו לומר בש"ם לאחר התפלה לאנלא על הסמיות אם חל בשבת אין לומר רק שיר של יום הבאת מבוח מורת לבור ע"ם :

תרסט (א) שמחת תורה · ענב"ם ע"ם בשם הח"ל ופ"ם בנוף הסתובב אחר לאקנת מסרי"ם בשם"ב ואמרו בינם לבין עצמם אלין שהיים מבוח מלוה ואינן בנית מישבה לו אחה אחתלא (אם הוא באחרת דבהגו לישן בם בלול שמיני) וכן ישבוח אלא חוץ לסוכה ובכל בלבעת ע"ם : (ד) ואין מברכין · ענב"ם ופ"ל סי' רמ"ם דלול ע"ם אבור בחוג ובר"י בשם הרמ"ו ח"ל נם בע"ם אסור ע"ם אלתא בשעתא : (ה) אבר · ענב"ם ושיין בשערי אחרים ושיין בפו"ת סת"ל מ"ל סי' ס"ג בשקומות שנהגו לומר בש"ם לאחר התפלה לאנלא על הסמיות אם חל בשבת אין לומר רק שיר של יום הבאת מבוח מורת לבור ע"ם :

תרסט (א) שמחת תורה · ענב"ם ע"ם בשם הח"ל ופ"ם בנוף הסתובב אחר לאקנת מסרי"ם קבלו שבגיא בכסה"ם שתיקן בשורו אלא יסיים התורה אלא אל מבוח שבעיר אין זה

מובא

מוכח היום מה שהיה עליו קודם זה והוה כמו בלילה ומחר ממש ומ"ם כרב לסתור זה מהסיגי דרב ללי של שבת בע"ש והיה ממתין עם ק"ם עד הלילה וכן בשומר המחתי של נברת רבא דשימים שרי מהורא מה מהב בזה דלא קרב זה לא זה דק"ם ושומר זמנם בלילה ולמה יקדים מבע"י ולעשות שלא כדיעם בהכיל מה שקיבל שבת עליו ומה יהיה מחר לו בלא יתמין בדברים אלו ולא לסמוך על קבלתו שבת מבע"י וכי לא סני בלא"ה מש"ל בחיוב סוכה שלפנינו הן מלד הכניסה קן מלד הלילה ע"כ היא נמנעת ממנו בשעת שקיבל קדושה י"ם של ש"ע שבזה סותר מלות סוכה ויש לו יכולת לעשות כן שיעשה שתקף וגנוס לגבר יתובי יתבי' ברוכי לא מברכינן והוה כמו בלילה דהפה הקדוש יתעלה ב"ה בליום עליו מלות סוכה ביום ההוא הוה הפה הקדוש מהחיר לו לחסר שקיבל עליו ש"ע ממלא שכל מ"ם רש"ל מר"ף והרי"ן לחו לרי"ה היא לחיי מילוק כלל בין לחסר קבלת ש"ע מבע"י ליום המחרת ומלן יהיב לן מהוסרי שופרי לעשות לכל ולא"ע דרבינו יונה ז"ל ומלן יהיב לן מהוסרי שופרי לעשות לכל ולא"ע דרבינו יונה ז"ל

(מהרי"ק שורש מ' בשם רב אחי גאון) ומ' סי' תקי"ח ס"ל: **ונ"ל** דכ"ם לחסור להבעיר פולו"ר לסמיע קול לסמה וכן לא תי **אמיתו** הגדולים לחסר בחרך: **איתא** בירושלמי פ"ה דברכות לא יהיו ב' קורין בתורה ח"ר ז שירה מפני הברכה מסמע לחסור לסמיכה לברך ולא שעשין כן בש"ת: **יש** מקומות אחין נוטלין ואחליק בחותה שעה בסוכה רק אחין מברכים ליבב בסוכה עד מסוון (סה"ר): כנגע"ד ברור:

נהגו לקרות (ב) כל הנערים לספר תורה וקורים לפה פרשת המלאך הגואל ונומר וקילה קורים בספר תורה הנדפים מבתורה וכל מקום לפי מנהגו עוד נהגו לביים התורה לף על קפן הטלה אע"ג דיש לומרים דדוקא תלמיד חכם פרוך לביים (מרדכי הגהות קטנות) בזמן הזה שהחזן קורא לון לחוש (ד"ם) במקום אחין לפה רק שני ספרי תורה קורין בראשונה ואחת הברכה וכשניים בראשונה ואחרון ולוקחין הראשונה לענינו של יום וכן בוגרן כל מקום דבשעון מלבה ספרי תורה ואין לפה רק אחים (מלא הגהוב):

שערי תשובה

מוכח הלים מלוה מהלוה זו כי במקום אב"ת שומרים כו' וחכוגים הם לפיהו יתנהגו ב"ם: (ב) כל הנערים · עגה"ם וכ' בשערי תפרים סעד ח' מביאתי כל דיני קריאת התורה ביום על הסדר · בעיום אחוריים קודם בשמת המת אל בשמת מלוחי תורים בחרון סרנים רזי דרי הלב מ"ב אמות ס"ם ולא"ל הרנים רוזי דדי הלב וכוה פ"ם מ"ם חו"ל על פסוק דרי' ירוזי בכל בת מה דד הוס כו' כך ד"ת כו' ע' בשיוזכין דף ל"ד וכוה אמת לבע"ר ומדי ראיתי שם הרבשתי שוד בש"ם חבר שם בחרון נלח יוסבנו לחיי מולם ובוסם וכוה פ"ם לבע"ר ולא"ל נלר מעבי מעבה ידי לחתפ"ר:

באר היטב

מן לו ומלוה בחורה ס' תצלו הגהה ביבות בחרון ומיל דוק כבל אמרו כי ישראל מבנים יוכל לבוות מהן תורה הבוהה הבם לפי סיון י"ב: (ב) כל הנערים · לוקח גיזולמי פ"ם דברכות לא יסו ב' קורין בחורה אחת מבני הכרכות מבשת לחסור לבוות ולא"ע מבני הכרכה מבשת לחסור לבוות ולא"ע מבני הכרכה מבשת לחסור לבוות ולא"ע מבני הכרכה

מסמע דימי במתה נינהו וכ"כ מרדכי המלוך עכ"ל: (ה) ולענין צ"ה ע"ל וכו' • בסס כ' בהגיה מא"מ בכל יום מא"מ בי תחנון וכתוב בלבוש וי"מ שלחכם בפניו מומרים גם ל"ה כיון שמספידין עליו ואין ל"ל בסרי ל"ה כמו תחנה וא"מ תחנה בחנוכה אלא דורסין עליו אם בר מרי הוא עכ"ל ומי שמתתי שביום שנפטר רמ"מ בק"ק קרקא היה נ"ל בעומר ויום ויכוח אם י"ל נ"ה והעידו על רמ"מ שהוא לוה לומר נ"ה על חכם בפניו ביום שא"מ תחנון ומיד אמרו כל הקהל לדוק הדין בעת הסיח:

תרעא (א) **ואפילו אם רבים** • דבגמרא מי' המהדרין מן המהדרין בה"מ מוסיף והולך ומיכלו התוספות דזה קלי אגר אים ובתו דהיינו שכל בני הבית אין לסם אלא נר אחד בלילה הראשון ממילא בהרוחין בבית שני נרות בליל ב' יכניסו בתוס' הגם אבל לאחון המדליקין בלילה הראשונה גר לכל א' מבני הבית אז אם ידליקו בליל שני ב' לכל א' אין כאן הכרח לתוספות הגם כי יאמרו שיש הרבה בני בית ולכל א' אין בס רק נר א' וחבו דעת הסו' והכש"ע אבל הרמב"ם פי' שאף לאחון המדליקין גר לכל א' ישבו לכל אחד ב' נרות בליל שני וכן עד ח' וזהו סי' ה' של רמ"א • ובכאן יש מידות במנהג הספרדים מוהגין בתוס' כמ"ש ב"י והאחמנים הרמב"ם וזה לא מצינו בשאר מקומות: (ב) **שקורים לאמפ"א** • וכתב רש"ל צריך לאוהה בשפת הסמוך לפתח ויתמיל מגר האמצעי שהוא הסמוך לפתח ויסבב בשתה ויסבב לגר ימין והמדקדקים אינם מדליקים בלאמפ"א אלא כה הידור לגר המוכם עכ"ל: (ג) **ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה** • זהו פי' בתו' בפ"ק דשבת שבשעת הסכנה אין יוצא בי' פי' בב"ח דהסכנה שהיה יוצא לרפיי' אלא הניחו אינו כוס גר אלא בבית ע"ג אלהים וא"כ היה קשה מה מהני המיחו על הסלמן • והתו' דחקו בב"מ לומר אלא מקשו כ"כ בבתים • אבל לחיוב זה א"ם דמיחו על הסלמן לא היה הרגשה בדבר שנעשה לאלה: (ד) **וצריך גר אחר כו'** • אע"ג דבלא סכנה נמי צריך גר אחר דהא אסור להשתמש לאורו קא"ל אלא דל"ת כיון דע"כ נהנה מהם הסלמן ממילא הותרה לגמרי אלא עכ"פ צריך אחר להגיהה כ"פ הר"ן: (ה) **למעלה מב'** • אסור כתב בשם ר"י אליי דוקא בשמניחה בתוך אבל מניחו בבית אפילו למעלה מב' כשרה דלמאר' נבי סוכה אם דשנות הבית מניעות לסכך אם לו למעלה מב' כשרה דבלא"ה בית עינא וכ"ל אלין הגדין דומה לראיה מאי נשקא מינה בגב שהוא למעלה ממנו על ידם יעלוה עיניו בגב אבל אצריך שיעלוה עיניו בגב אבל אם אינו מגיעה בגב שהוא למעלה ממנו בסבילו לא שלטא עינא שפי אל"ל וכ"ש בסס מהרי"ל תי' בסברת מהר"י בשם אחר אחר לעניים ואין יכול לסבוב למעלה כל מה שילקה ולזה הבית ראייה מסוכה אם הדפנות מגישות לסכך אפילו למעלה מב' כשרה דשלטא בית עינא עכ"ל • הגם אפילו בדאי להכריע מ"מ תמוה לי דבדי מהרי"ל דאם כדברו דעיקר הבסול בסוכה למעלה מב' משום שיש בם אויר ומזיק לעניים למה הלריכו בגמרא לרבה למצוה היתר דוקא בדפנות המגישות לסכך הא מלינו היתר בלא"ה הביימו בתוס יש קלא דוסן סמוך לסכך בתוחנו שיעור שהוא למעלה מב' והרוסן שלמטה הוא דוסן קטן כיון שאין אויר בתוחנו שיעור לא יזיק לו אא"כ האויר שלמטה מב' דאל"כ אם' הסכך למטה מב' יהיה שבעא הדפנות אל הסכך מלמטה למעלה כלי הבסק כדי שבל ידם אלא"כ ים מלמטה למעלה דפנות ואז הרחות הולך מן הדפנות אל הסכך ע"כ צריך שיעיב הדפנות אל הסכך מלמטה למעלה כלי הבסק כדי שבל ידם אלא"כ ים מלמטה למעלה וכל שיש הבסק הפסיק הרחות המגשך מלמעלה כנלע"ד המקום זה דבדי רבינו אסור שהוא בגר שהוא למעלה מב' אף בבית שיש דפנות ואז אלא"ד דלא מבתנר כאן לבשיר בגר על ידי הדפנות כי עיקר מלות הגר מגוה היא בלאת הכוכבים אם"ם למעלה מב' אף בבית שיש דפנות ואז אלא"ד דלא מבתנר כאן לבשיר בגר על ידי הדפנות כי עיקר מלות הגר מגוה היא בלאת הכוכבים אם"ם המדרכי וכל שהוא נבוה למעלה מב' אמה אין הטין הולך אם דרך הדפנות כי גם הדפנות עצמן אינם נראים בלילה ואור הגר מלמעלה אין שולט אם כל

תרעא א **מוסיף והולך** • ל"ל דמי שאין לו סמן הרבה יתן בא' סמן כשיעור ומהמותר יתלה לנוסם אחם יעשה לכולם בשוה לא יתלה אפילו אחד כשיעור ואם יש לו סמן בלמעלה ולהבירו אין לו כלל מוסיף שידליק בכל לילה ה' ויתן גם לאחבירו הבא מדינה ה"ל אלא א': **ב בשביל ב'** • פירש"י בשביל ב' בני אדם המהדרין הבאים בר לכל א' ול"ל דלדידן דמוסיפין בכל לילה לא ידליקו ב' אנשים בגר א' דאז לא יהיה שיכר כמה גרות מדליקין כמו שכתב בהגה"ס: **ג בשורה בשורה** • ולא נכנס ואחד יולא (ד"מ מהרי"ל): **ד שאין לדבקן יחד** • ז"ל ד"מ כשמדליקין גר שבת לו מהוכה לו יש ודוקין הגרות סמוכין זה לזה עד שהן מתחממות זו מזו ונוטף השעוה משום החמימות גם נכשלות ונופלות לא קימו מלוה (מ"ז) עכ"ל • משמע דגרות כרוכים יחד מותר לעשות הבא בשבת ויש טוב מלוה לעשות כרוכים כמ"ש סימן רס"ג ומהרי"ו כתב וז"ל בערשוכם לוקחין ד' או ה' גרות חבוכה ומדביקין אותן ביחד (פי' שקלוטין כמו ערשרות) ומדליקין אותן לגר אחד ואסרתי אותן דהוי כמדורה עד כאן לשונו • ול"ל לאסור דשני גרות שרי • אבל בחשוכת רש"ל משמע דאסור וכ"מ סי' רל"ח סס"ב וסי' תל"נ ס"ב: **כתב** רש"ל בחשוכה המדליק בפמוטות יתלה אותם בשפת הסמוך לפתח ויחמיל בגר האמצעי הסמוך לפתח ויסבב דרך ימין • והמדקדקים אין מדליקין בפמוטות שאין בסס הידור לגר המוכה עכ"ל: **ה וצריך גר אחר** • הידוש הרי"ן לף על פי שמדליקי על הסלמן ופ"כ הוא משתמש לאורו אפילו הכי צריך להדליק גר אחר משום היכרא עד כאן לשונו ומזה יצא הסמכה שמדליקין שמש כמ"ש רמ"א בחשוכה סימן ס"ה: **ו למטה מי'** • נראה לי דאם דר בעליה מניחה בחלון דומה לראיה מי: **ז דהדלקה עושה מצוה** • וביש"ם סס"ו דבי"ק מפרש הטעם דהראיה אומר לגרכו הוא דיקה לה: **ח מוסיף והולך** • ל"ל דמי שאין לו סמן הרבה יתן בא' סמן כשיעור ומהמותר יתלה לנוסם אחם יעשה לכולם בשוה ואם יש לו סמן בלמעלה ולהבירו אין לו כלל מוסיף שידליק בכל לילה ה' ויתן גם לאחבירו הבא מדינה ה"ל אלא א': **ב בשביל ב'** • פירש"י בשביל ב' בני אדם המהדרין הבאים בר לכל א' ול"ל דלדידן דמוסיפין בכל לילה לא ידליקו ב' אנשים בגר א' דאז לא יהיה שיכר כמה גרות מדליקין כמו שכתב בהגה"ס: **ג בשורה בשורה** • ולא נכנס ואחד יולא (ד"מ מהרי"ל): **ד שאין לדבקן יחד** • ז"ל ד"מ כשמדליקין גר שבת לו מהוכה לו יש ודוקין הגרות סמוכין זה לזה עד שהן מתחממות זו מזו ונוטף השעוה משום החמימות גם נכשלות ונופלות לא קימו מלוה (מ"ז) עכ"ל • משמע דגרות כרוכים יחד מותר לעשות הבא בשבת ויש טוב מלוה לעשות כרוכים כמ"ש סימן רס"ג ומהרי"ו כתב וז"ל בערשוכם לוקחין ד' או ה' גרות חבוכה ומדביקין אותן ביחד (פי' שקלוטין כמו ערשרות) ומדליקין אותן לגר אחד ואסרתי אותן דהוי כמדורה עד כאן לשונו • ול"ל לאסור דשני גרות שרי • אבל בחשוכת רש"ל משמע דאסור וכ"מ סי' רל"ח סס"ב וסי' תל"נ ס"ב: **כתב** רש"ל בחשוכה המדליק בפמוטות יתלה אותם בשפת הסמוך לפתח ויחמיל בגר האמצעי הסמוך לפתח ויסבב דרך ימין • והמדקדקים אין מדליקין בפמוטות שאין בסס הידור לגר המוכה עכ"ל • ואני אגבורת בסי' אות ת' ב' מן ח' עד ע' ח' חבוכה • מ"פחים • ל' ל"ל • מצוה מן המובחר • ומבאן ואילך הוא כי' על האמות • כ' פי' כ' אמות • ל' לחי מ' סבני • ב' בר • מ' סוכה • ע' כי' עד כ' אמות שלמא עינא וקל' • ומן א' עד ח' וח' בכלל בסנין נרות חבוכה • מנאתי תג"ה בחחוור ספרדי כל דיני חבוכה נאמרו לשמה מסיני בפרשת זאת חבכת הבוכה ביום הכשה אחרו מאת בני ישראל ר"ת זרע אמונים תקנו ח' נרות כהלכת חבוכה הבתת משמאל זכרה בשקיעת הכת בשיעור ידוע ולעבור מסוכה (פירוש הלל) הבוליך מבבר שחים חוזה אחר הדלק והוסיף מאורה איסור תשמישי בשי שבינים

ידליקו אז ישתתפו יכי שבוגה רצופים אותות לזכור ע"כו (ב) עושה מצותי ודין זה ניקח מב"י שכתב בן בחוב' בריש ס"ק דעירובין בר"ח סוכה דאורייתא וכו' וה"ר פ"ב"ם נר חבוכה שהביחה למעלה מב' אפילה ואע"ג דגר חבוכה מדרבנן כו' א"ב הרם לא מצי לסחבי יפעם דהוי משמע כמו שהיא דולקת מעבר הפסק וז"א ראיה' לם"ר הבחה עושה מצוה כו' אם כן משמע ראיה' לם"ר הבחה עושה מצוה אבל אם הבחה עושה מצוה אז אם יש לו גר אחר מוחר בכלע"ר:

יד אפרים **תער** (בס"ז ס"ק ח') ובמשני שביום מנשמר רמ"ח כו' לעיל כי' מ"כ סביא בס"ז ב"כ זס וסיים בס דמ"מ חבוכה דמורים שם בסס אינ"ש לעיל סימן תקפ"ג ס"ק ט' לאלון לענין הפרים הזן ס"ק:

תרעא (בס"ז ס"ק ח') בסוכה ואור מר' מלמעלה אין מעון שלום בס כל"ל: (בסמ"א ס"ק ד') ויתבאר בגר מלמעלה כלל:

באר היטב

תרעא (א) **מי** • אבל אינו מייב לסבור עלמו כמו בד' כוסות: (ב) **מוסיף** • ל"ל דאם יש לו כדי לסבלים בכל לילה גר אחד ואין לריך לאחוי גר אחר לבמוכו מאחר דולא אם יעשה לכולם בשוה לא יתלה אפילו אחד בשיעור ומאחר יתלה בבית שני גרות בליל ב' יכניסו בתוס' הגם אבל לאחון המדליקין בלילה הראשונה גר לכל א' מבני הבית אם לא ידליקו בליל שני ב' לכל א' אין כאן הכרח לתוספות הגם כי יאמרו שיש הרבה בני בית ולכל א' אין בס רק גר א' וחבו דעת הסו' והכש"ע אבל הרמב"ם פי' אלף לאחון המדליקין גר לכל א' ישבו לכל אחד ב' גרות בליל שני וכן עד ח' וזהו סי' ה' של רמ"א • ובכאן יש מידות במנהג הספרדים מוהגין בתוס' כמ"ש ב"י והאחמנים הרמב"ם וזה לא מצינו בשאר מקומות: (ב) **שקורים לאמפ"א** • וכתב רש"ל צריך לאוהה בשפת הסמוך לפתח ויתמיל מגר האמצעי שהוא הסמוך לפתח ויסבב לגר ימין והמדקדקים אינם מדליקים בלאמפ"א אין בס הידור לגר המוכה עכ"ל: (ג) **ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה** • זהו פי' בתו' בפ"ק דשבת שבשעת הסכנה אין יוצא בי' פי' בב"ח דהסכנה שהיה יוצא לרפיי' אלא הניחו אינו כוס גר אלא בבית ע"ג אלהים וא"כ היה קשה מה מהני המיחו על הסלמן • והתו' דחקו בב"מ לומר אלא מקשו כ"כ בבתים • אבל לחיוב זה א"ם דמיחו על הסלמן לא היה הרגשה בדבר שנעשה לאלה: (ד) **וצריך גר אחר כו'** • אע"ג דבלא סכנה נמי צריך גר אחר דהא אסור להשתמש לאורו קא"ל אלא דל"ת כיון דע"כ נהנה מהם הסלמן ממילא הותרה לגמרי אלא עכ"ם צריך אחר להגיהה כ"פ הר"ן: (ה) **למעלה מב'** • אסור כתב בשם ר"י אליי דוקא בשמניחה בתוך אבל מניחו בבית אפילו למעלה מב' כשרה דלמאר' נבי סוכה אם דשנות הבית מניעות לסכך אם לו למעלה מב' כשרה דבלא"ה בית עינא וכ"ל אלין הגדין דומה לראיה מאי נשקא מינה בגב שהוא למעלה ממנו על ידם יעלוה עיניו בגב אבל אצריך שיעלוה עיניו בגב אבל אם אינו מגיעה בגב שהוא למעלה ממנו בסבילו לא שלטא עינא שפי אל"ל וכ"ש בסס מהרי"ל תי' בסברת מהר"י בשם אחר אחר לעניים ואין יכול לסבוב למעלה כל מה שילקה ולזה הבית ראייה מסוכה אם הדפנות מגישות לסכך אפיל

ח מחציו של כניסה • בס"ח הני' ממיס לגר שמאל של כניסה סיכום שיעמוד בחלי הסניף מלא בגד המונח • (שיך לרמ"א) **ומ"ב** המובא וכו' • מקום שיכנס בין ב' מלות (ר"מ) ונראה לי דאם יש לו מלון הסמוך לר"ס ישימנו בחלון הבאים ליכא מקום סכנה אם לא במקום דסכנת הזיקה: **ט ממזרח למערב** • יש מסדרין מלמטן לגדרום כמ"ם סמ"ג והרמב"ם ונראה ופסטים (ת"ה) ה"ל רש"ל ויסיו מוזכרים ממזרח למערב ואל תסנים במנהג מנ"ל ונ"ל דאין לזוז ממנהג דיש לו מל מה לסמוך: **י קודם מנחה** • וכ"ם רש"ל וכ"מ כתב ואין לנו נוהגין כן אלא מדליקין בין מנחה למעריב ונראה לי דאם הוא סמוך למעריב ודאי יכול לתקנה ומרס מיבולו מנין לבה"כ יתקדם היום יכרך וידליק מיד ת"מ ליכא פרסומי ניסא כשבאים אחר כך לבה"כ ודמי למדליק בחמוב בשמש אחין מס לים ואח"כ בתו תנסים וכ"ם בשה"ר שהדליקו מרס בוחם לבה"כ: **יא** יכול השמש וכו' • אבל בביתו צריך הוא להדליק הולם (לבוס) אבל רש"ל בתשובה כתב שכם בביתו רשאי לעשות כן ע"כ וכן נראה לי שכן מלינו ביומא ס"ב קרנו ומרק אחר של ידו וכו' ע"ם ועיין בחולין ס"ב: **יב מפני החשד** • שיאמרו מדלא מדליק בסמ כאמרת נמי לא מדליק אבל בסמס מרוח ח' חזו ליה ולא מיישין לחבר דשלמא ס סברו שבנית אנלים ויאמרו שסם מי בתים דאנשים נכרים אין מלוים ברחובות בלילה • הקשה הרב"ל בסימן ל' ס"ם אמריק חם יש לבה"כ פתח אחר מיחר וכו' ולא אמריק מרבסא לא שייל בסא נמי לא שייל ואיתיך כיון שיש כאן חברים ניש יחבחוחו עדי מס אחין כן בבה"כ אד כאן לשומו • ולי נראה דלק"מ דהתם אין הפשט מיסבוחו אלא ינמס בבה"כ דסא בלחמת כמה פעמים שהוא עדות בחסקיו אינו לריך ליבר בבה"כ ושוב דבמחבר בשוק בשעת תפלה אנו ראחין אחין בכנס לבה"כ ואפילו הכי מרי אלא הטעם כמ"ם רש"י דבמחבר אחיך לבה"כ נראה בסיכוך שול ומבנה בה"כ אחר אל פי אחינו נכנס לם הולך אחר לם דהוה ליה לחתרמ ממנה ולהתנים כמה אחינו יכול לנמס לם אבל לי ליכא אחרינא ליכא ביחוי לבה"כ דוק בכרכ"י בברכות דף ס"ח ואחלא בדברי ועל תיקון הרב"ל קשה דאחנו בבה"כ מי לית ביה מסרון כיון דאחרבכי ובכי בעל משוקים כדאמרינן בפ"ב מ"ב: **יג ואם בבית א'** • אבל אם הם בב' בתים אף אם בל פי הם של אדם אחר לריך להדליק בבחיתו (ר"מ כל בו) אבל מלבון רש"י מבמע דדוקא בבחן שלב' בני אדם בבמע ממש • פירוש בבחנן אחר הוא לעשות בדי מדליקין אבל אחה בבית אדם אחר לריך להדליק בבחיתו ס"ם אבל בל אדם אחר אינו לריך ובל"מ סי' תרע"ו דדוקא אורח הים לו אחה אחוה אייב ממעמ דבמ"ם אחור: **יד בפנים ממש** • פירוש בבחנן אחר הוא מדליקין אבל אחה בבית מבפנים אבל אנו מדליקין בפנים ממש: סוף

מגיחו מיסון ס ואם הניחו בדלת עצמו יניחנו ח (ו) (מ) **מחציו של כניסה לצד שמאל:** הנס ומיהו ניחנו הוא מבולקין מדליקין בפנים ואין סיכר לבני ר"ם כלל אין מדליקין בחחח אחחר לחחח ומ"מ המנהג להדליק בחחח אחחר כיון בימיהם ואין לבטל אלא אם כן רגיל בני בנים בדרך יותר להדליק בל אחד בחקום מיוחד מלבד מנורת ביחוד ואין סיכר בחח נרות מדליקין ומ"מ יחיחו אלא להדליק בחקום ממדליקין הנרות בל הבחח כי אם לא יהיה סיכר בלל ואף כי אין סיכר רק לבני הבית מבל מקום סיכר קלת מיבח בחי ס **ובבית הכנסת מניחו בכותל דרום** (אי "בדרום המערב) (ז) ומסדרן **ט** ממזרח למערב) (ה"ם סימן ק"ד ב"י) **ומדליקין** (ח) (י) ס **ומברכין** (בבית הכנסת) **משום פרסומי ניסא:** הנס ואין מדם יולא בנרות בבית הכנסת ואיך לחוור ולהדליק (יא) בביתו (ריב"ם סימן ק"ם) ונהגינו להדליק בבה"כ בין מנחה למעריב ויש מיחנין להדליק בערב שבת ר (יב) קודם מנחה (בל בו ומהגדרבס) אם הוא בבה"כ לחחלל לאחר שיכיר בס"ד ולהדליק אחר מכן **יא** יכול (יג) בשבת לחדליק בבחחים ובבלות בנר יחבל (מהרי"ל):

ח (ט) ס **חצר שיש לו שני פתחים משני רוחות צריך להדליק בשתיהן יב מפני** (יד) * **חחשד ואם שני הפתחים ברוח אחר יג** ומס בבית (אחר) (בל בו) **דו לו באחר מהם:** הנס ואם מדליק בבחי פחחים אינו מברך רק בלחחר מהם ובבחי מדליק בבלי בחבים (ר"ן) ומיהו בחוון בדוק מבלם מדליקין **יד** בבחים מחם (י) ואין סיכר לבני ר"ם בלל אפילו יש לאחר לו לבית הבחה בחחים לחבבים בחחים אין מדליקים (יא) אלא בבחים בחחים בן בלל ובן מבחבר בחים:

אין הלחים שומר בחוץ אלא ב"ב בסמ"ק ניחן שיעור להלחת בסיל בבחים וסבחים מחלקין לבחים ובחבים אחר בך בחלק מבבחים מהו אל זה אחר לגר בחלל בוה חבין מהו בחלק מן בבחים דסיינו מקום בחחל בקבל מחלל לגבר הלחים בי בחלנו הוא מבין בגר בחלק לחוץ מן הבחוה ובלחוחו אלק יוכל לבחים אלנו בחים אלו מחם אלל בחלק הבחלן הבחוה לחוחה בי בל לחוחי אלק בקבל אלק ע"ב אין בו בקבלה אל"ם מבה"ל ובוה יבים לגר בחלל לבוחר בל אלק בחבל בחלל ובלו בבר לבוחה הגר מה אלן בן לבילום הבלאון בחבבבה יאן הלחם בגר אלק בבחים בבחים בבחים

תערב (א) יכול לכבותה כו' • בסימן תרע"ו פסק המור והרמ"א כו' והקשה ב"י לקמן מהך דיכול לכבותה אחר השיעור של הדלקה ותירץ דסס מיירי בשהר מהסמן לגריך לשיעור הדלקה והוקשה למלותו לשיכך יעשה לו מדורה וכלן מיירי שהן שמן יותר מכשיעור ואחר שדלק כשיעור מותר ליהנות ממנו דלא הוקשה למלוה אלא כדי שיעור הגריך בלבד וכן הוא האמת כתי' זה וסס בב"י מביא עוד תי' בשם מהרי"ח שיש לחלק שהס מהן הסמן בגר ולא הקשו אלא לשיעור זמן הדלקה יכול אחר כך להסתפק ממנו אם יגלה אבל כשנתן הסמן בגר בשהס אז הוקשה למלות ל"ם ולריך לעשות מדורה ע"כ וקשה לי על תירוץ זה ממה דאיתא בש' נגמר הדין לחייב דס"ל דהזמנה מלתא היא ברכין עליה ממה דתנן מותר המה ליורשיו אלמא דהזמנה לאו מלתא היא ומשני דסביבא ליה לרב הנא דהזמנה מלתא היא המזי ליה תפיס ליה ודלא הזי ליה אמ"ל דהוליא בו לא תפיס ורבא דפליג שם וס"ל דהזמנה מלתא היא אמ"מ לא פליג אהך מלתא דלא תפס אאיסור אלא למהי המזי' ליה דהיינו לרבא אם מביד מעשה בלוזה דבר דהוה מלתא מ"מ לא סמיר להתפיס אאיסור יותר מלאחריי בהזמנה לחוד א"כ הזיא דלא מוהפס באיסור שכא ע"י האיסור בהגלה לגמה אלא המה דהזי ליה לא במותר ואם יש לנו לומר דמה שהוקשה שמן הרבה להמוכה אסר כו' היה לנו לומר גם במותר המה כן אלא ודאי דגם כאן הין באיסור אלא במה שגריך להמוכה בשלמא לתי' הב"י א"ש דאין באיסור רק במה שבאר מהשיעור גריך דהיינו שבהבה ואין זקוק לחזור ולהדליקה בזה אמרי' דמ"מ מהסר שהוקשה למלות מהוכה במה שגריך לו גם תמוה הוא מהיכן יש לנמוד לו סור כאן במה שא"ל להמוכה לא מבטיח לאותו תרולא דמשני הכוא דמלותה מהפתקע החמה עד שהגלה רגל מן השוק היינו לשיעורא דפי' הרי"ל והרמ"א שגריך ליהן שמן כדי שיכא דולק בשיעור ההוא ואם היה דולקת והולכת עד אותו שיעור ורולה לכבותה אז להסתפק לאורה הרשות בידו דמשמע להדיא שאין איסור בשותר על השיעור ואי מ"ל דאיסור בשותר אינו אלא בשיעור ממש כמו שאומר כמי' שאינו מקלה אלא בגגר לשיעור פשיט' דאין לחלק בין אמרי' דמ"מ לא מהני מיירי בכל מהכיון הוא אסור מעשה מוקלה למלות ומזה מיירי שהשלותה ובהדיא כתב הר"ן וז"ל אבל מקלת הגחוטים אמרו דאם כבתה ונשאר שמן בגר ביום הראשון מדליק ביום שני כו' והיינו שהיא השלותה שזכרנו ש"מ דאכבתה דוקא אבי הגחוטים אלא דש"ס בר"ן שקודם לזה כתב שהרי"ף לא ס"ל כן דגראה מדבריו שאם כבתה שמותר להסתפק מהשמן וכ"ש הוא ושמעתא דמלתא לפי שלא הקשה אותה אלא למלותה הרשיון כל זמן שהיא דולקת והולכת בתוך זמן מלוה הא כבתה מותר דומיא דשני סוכה לאחר הגר שמותרין עכ"ל מדעשה מחלוקת בין הרי"ף לגחוטים משמע דלא מחלק בחילוק הב"ל וס"ל דאמלן דברי לכבותה אחר בשיעור ממילא מותר להסתפק מהם ס"ם כבתה מעלמה תוך השיעור דברי ליהנות דנ"ז מקרי אחר בשיעור כיון שאין זקוק עוד להדליקו אין עליו שם מוקלה למלות אבל הרא"ש והטור מחלקין בזה שם שיר כמ"ש ב"י ולא הוצרכו להזכיר בחילוק דמסתפק ממנו כן שהרי כתן לא כתבו היתר אלא אם נתן בו יותר מהשיעור ובסימן תרע"ז כתב המחבר אין הסמן בו' מעשה המותר אין הבשיעור שמסתפק הכנים שם בשיעור ע"כ יפה פסק בש"ע דמותר לכבותה אחר בשיעור ובי"ל דבקיאור דיני מנוכה שלו בתשובותיו רק שזכר שם שאסור להסתפק לאורה אם לא כיבה מפני הרואה פירוש הרואה סבור שאפילו תוך השיעור מותר להסתפק לאורה אבל אחר הכיבוי מותר ליהנות מהם אם כבר דלקו בשיעור והוא ג"כ חילוק כמו הב"י וז"ל והא דפסקינן לעיל אחר שהדליק שיעורו שמותר לכבותה ולעשות מה שירלה סיינו דאנלי מלתא למפרע שאתן בה יותר מהשיעור אבל היכא שלא נתן בה אלא בשיעור ולכבה לו שהתחילה לשה ומסכסכת הה"ל אסור שב"ל וכן מיקר ומומרא דכתב ב"י בשם מהרי"ח נראה דלאו הלכתא היא משעם שלמרנו • עוד כתב שם הרב"ל מיד בשהתחיל זמנו לא יאכל ולא יעמוד עד שידליק ואם התחיל פוסק ואם אחר הזמן לף שעשה המלוה שלא בהיקורה מ"מ זמנו עד מני הלילה שעדיין הוא פרסום הנס אבל אחר מלות עבר זמנו ולהקדים לא יתכן כלל כמ"ש והש"ך המדליק בבה"כ בע"ש מדליק קודם מנחה עכ"ל :

תרעג (א) ואע"פ שאין השמנים כו' • פי' דבגר של שבת אסור משום שמא תבבה ויחזור וידליקנה ובגר של מנוכה היה לנו לחוש אפילו בחול ג"כ שמא תבבה ויפשע ולא יתקן וקמ"ל דאין חשש בזה דקי"ל בבתה אין זקוק לה ואם היה לנו לחוש בג"ח בשבת מנוכה שמא לא תדלק יפה

באר היטב

תערב (א) סוף • היינו ל"ה מגן אברהם : (ב) שתבלה • כתב שבנוס"ב שבל ימיד ידליק אחר שעלה שרבות ומיד בשהתחיל ואמנם לא יפלבל ולא יעמוד עד שידליק ואם שתחיל פוסק וכן כתב בשאבות בנות יעקב ח"ב סימן מ' ס"ם • וכתב שס"מ מי שלא בשעלל מעריב מדליק קודם דת"ל ואן ל"כ לאיתה שמא יבבה אעריב וכ"כ שבנוס"ב אבנה בן : (ג) לבבותה • וכ"מ כתב שלא לבבותה ואם אם הכבה אעשה אסור לבבות אבל אם בלה כיון שבוקעי אלאות • כתב בלוקעי אלאות מבר"ר אין לבבות אבל אם בלה אם לא בבה אבל אם בלה אם לא בבה אבל אם בלה אם לא בבה

תרעג **א** בנר חנוכה · אכל לא להשתמש (היינו בשמש) (כ"מ) : **יש** ליקח משהו מעוטף בבית הכנסת שמואל ולתיבעבי כו' (מש"מ כ"מ) : **ב** לבדוק מעות · שלריך עיין יפה וידיו סמוכות לגר אכל תשמיש שרתו שלריך לגזות ידיו סמוכות לגר שרי (כ"י ד"מ) ורש"ל בתשובה וכ"מ פסקו להתמיר וכן כתב הסמ"ק וסה"ת דאסי' לאכול אלא אסור וכ"מ סימן תרע"ח דאלא"כ יקנה ל"מ ודלינקוסה בביתו ויהיה נס שלוש בית אלא ע"כ כל תשמיש אסור וסבו נסוג : **ג** ואפי' תשמיש כו' וכ"ם רס"ל : **ד** שאם ישתמש אכל מכל מקום אסור לבסתם אלא דסרוקה אומר לגרמו מלין מנן דלשמים אדם מדליק כמה גרות (מלמטה) ובמאור מסמע דאפילו שיש שמש אלא הגרות לריך גר על הסלמן שלא יאלמרו לגרמו מאחר שמקרב ידיו אל הגר אכל אם תשמיש ערלי הסרלאות מעות אסור לאכול מכל מקום אסור אלא אם כן מלמלו לאורה אלא בגר אלא לחרך למס אולרך רב אסי לומר דסרלאות מעות אסור לאורה ושל זה תי' הסרמ"ל דלשיל אלא אלא אלא

שים גר של חול אלגם כנ"ל: (ז) דהוי דבר של מנין • כתוב שם בת"ם סימן ק"ג לענ"ב דכשמוכרין אותו מוכרין במקום שאין רגילין להדליק שוס גר אין לריך גר אחר להשתמש לאורם כנ"ל ומ"מ לריך להניח שמש אלגן שמא ישתמש אלגן: **ה** מניח אצלן • ואפילו רגיס שמדליקין לריך להניח אלל כל א' ואחד שמש אפילו יש גר של הסלמן (רמ"א בתשובה ס' ס"א) וכ"מ בב"ח ורש"ל מיקל עיין שם: **ו** עדיף טפי • דאז מוכח בהדיא שאינו ממנין הגרות: **ז** יותר ארוך • והוא הדין אם מעמידו גבוה מאחר הגרות ש"ך (כ"מ מהרי"ל מ"ג): **ח** האסור בהנאה • סיכום לאחר שהדלק וכנה דקודם לכן לא נאסר דהזמנה לאו מלאכה היא כמ"ש סימן תרל"ם סס"א וכן כתב הב"ם בשם מהרי"ב: **ט** של מנין • אפי' במקום שמוכרין הגרות במשקל מ"מ נלוה אל מנה הכל מונין אותן בכל לילה (ת"ה) ורש"ל ספ דבטי מר בתרי עיין בי"ד סימן ק"י: **י** כל כך שבוראי • סיכום אם מתעבר נ"ם א' יהליק ב' ואם מתעברו ב' יהליק ג' ויש נוהסין ב' ב' וא"ל להניח: **יא** מותר להשתמש אצלן • דהא הדלקת השמש הוא כדי שישתמש לאותן מ"מ דאם הם הם בימד מותר להשתמש אלגן (ר"מ) וכה"מ מולק וס"ל דדוקא שמש שמוחד למעלה מכל הגרות מרי דמשתמש לאור השמש משא"כ כאן בכ"ל ולי נראה דהדין עם רמ"א וכ"מ סי' רע"ו ס"ד עמ"ש שם: **יב אם בבתה** • ואם הטמידה במקום כרוח וכבתה זקוק לה דהוה כאילו לא נתן בה שמן כשיטור (ס"ג ב"ה) ולא יברך (כ"ה) ולאחר להמתיר לחזור ולהדליקה בכל מקום ובפרט בע"ש קודם קבלת שבת (רש"ל וכ"מ): **יג** בשבת • דבשבת אין מדליקין אלא מן הנר שדולק בה מלאכה דאיסור מלאכה אינו אלא בשעת הדלקה ואינו אסור אחר שנדלק אבל בחול

תרעד כתב המרדכי דנהגו להממיר בגרות מנוכה וכ"פ הג"מ וז"ל כתב ר"פ הם כבה אחד מהגרות אין להדליקה מהלמדים דאין בהדלקה זו מלוה דקי"ל כבתה אין זקוק לה ע"כ משמע דזוקא בגרות הנוכה שהנו להממיר ולא בגרות אחרים של מלוה וכ"מ במרדכי שכ"ל ד"מ אבל במרדכי אלסר לו משמע דבכל גרות של מלוה שהנו להממיר וכ"מ בהגהות הר"מ פיקסין עיין שם · וכ"מ בתוספות ובהג"מ הגדולים פ"ם : **א** דעיקר מצוותו וכו' · כלומר דבגר ח' סני לכל בני הבית :

לה כ וכן אם לאחר שהדליקה בא לתקנה וביבה אותה בשונג אינו זקוק לה : הגה (י) ואם רוצה (יב) להחמיר על עצמו ולהזהר (ג) ולהדליקה אין לברך עליה (רשב"א סימן תקל"ם וכ"ן) :

ג ג גר של (יג) חרס שהדליק בו לילה אחת נעשה ישן ואין מדליקין בו לילה אחרת אלא לוקח חדשים בכל לילה ואם אין לו אלא ישן מסיקו בכל לילה באור וגר של מתכת א"צ חדש ושל זכוכית או של חרס מכוסה דינו כמתכת ;

ד מ אין חוששין לפתילות להחליפם עד שתבלה :

תרעד שמוותר להדליק מגר לגר · ובו ב' סעיפים

א מדליקין גר חנוכה מגר חנוכה מ ודוקא להדליק זה מזה בלא אמצעי אבל להדליק מזה לזה (א) ע"י גר של חול אסור ג ויש מתירים גם בזה (ב) ג אלא א"כ הוא בענין שיש לחוש שיכבה הגר של חול קודם שידליק גר אחר של חנוכה : הגה ונהגו להחמיר בגרות חנוכה אלא להדליק אפילו מגר לגר **א** דעיקר מצוותו אינו אלא גר אחד וכשאר (ג) אינו אלא מנהג ע"כ לכן אין להדליק (א) זה מזה · (בנהגות מיימוני ומרדכי) וכל זה אינו רק בעוד שהדליקן למנותן אבל אחר שעבר זמן המצוה מותרים בהנאה ב"פ מותר להדליקן מהן (כ"י פלנות קטנות) :

ב ד יש מי שאומר שגר של בית הכנסת ושל שבת ושל חנוכה כולם של מצוה הם ומותר להדליק זה מזה : הגה וה"ה גר של הלמוד תורה אם גר לחולה הצריך גר (כ"י פ"ק) וכשגרן גר של בית הכנסת ע"ל סימן קכ"ד סעיף י"ד :

תרעה שהדלקה עושה מצוה ולא הנחה · ובו ג' סעיפים

א (א) מ הדלקה עושה מצוה ולא הנחה שאם היתה מונחת במקומה שלא לשם מצות חנוכה מדליקה שם ואין צריך להסירה ולהניחה לשם מצות חנוכה נ לפיכך עששית שהיתה דולקת כל היום שהדליקה מערב שבת **א** למצות חנוכה למוצאי שבת מכבה ומדליקה לשם מצוה ומכל מקום צריך **ב** שידליקנה במקום (א) הנחתה שאם נ הדליקה בפנים והוציאה לחוץ לא יצא **ג** (ב) שהרואה אומר לצורכו הוא מדליקה וכן

דלתיתבבד בהו חדא מלוה ויוסר אלא יקנה שעוה מגרות של בתי הפלות מלכם דאע"נ דנתבטלו מ"מ מלוחים הם עכ"ל וכ"כ המרדכי פ' ר' ישמעאל בשם רא"ביה"ם גם בגרות של שבת לו בה"כ : **כתוב** בסע"ם לרי"ף אם הדליק בפני הרוח וכבתה יחזור וידליק במקום אחר הרוח מלויה בהוה כמותן שמן שמות מכשיטור וכ"ל דח"נ לברך שנית דדלמא הוה כמו שמנ"ם אחיים נמצכים אחר הפתילה :

תרעד (א) ע"י גר כו' · דקיימא לן כשמואל דמדליקין ממגר לגר והיינו מצרנת לשרנת אבל לא על ידי קינסא והיינו דבר של חול מרוצה להדליק סבירא לה דשמואל לא סבירא ליה כלל משום ביזוי מלוה ע"כ אחיר אפילו ע"י קינסא : (ב) אא"כ הוא בענין כו' · בח"ם יפיסין לה מדפרכינן בגמרא אמ"ר קינסא מרי ממה דאמרת אין פוקלין אלא של משער שי מעבר שי ומעבי רבא גזירה שמא לא יכון מפקלותיו סירם רש"י שמא ימצאו לו מוביס לו סיכיו יתרים ויפוס עליהם ולא יחלל המעבר עליהם ומלא סביהם המעבר אלא לעורך ומזה יליף דאם יש לאוס שתכבה ברוח קודם שיגיע לגר מלוה דאסור ולעד"ע דל"ד דהתם אפשר שיבוא לידי ביטול מלוה כמ"ם רש"י דהא אין עליו מיוב מלוה אבל כאן שרוצה להדליק מגר לגר ע"י הקינסא לפי יבוא לידי ביטול מלוה ע"י הקינסא שפי מתה שידליק מגר לגר ודאי אם יכבה הרוח יחזור וידליקנה ולא יבוא לידי ביטול מלוה דהא יש עליו מיוב להדליק ואם בא שתה לאוס בשם שהדליק אף מגר לגר יש מקום זה ואינו יודע שוס איסור בזה ע"י קינסא עפי מגר לגר אף מגר לגר מותר אפילו אם מדליק ואוחז גר שהוא רוצה להדליק ומבלעלו לגר שהוא מדליק ממנו והוא צריך להיטיל מכ"ם במקומו כמ"ם פ' אפר"ה בהלע"ד : (ג) אינו למצות כ"כ · וכ"ם שאם נכבה הנשמה שאין להדליקו מן גר מוכה וכתב רש"ל שבכה"כ אין חילוק בין הנשמה לאחר נרות שבתוכה קרויים גר מלוה וא"ם יש לגעור באותן שמדליקין נרותיהן על ידי עשמות מגר בה"כ מון ממ"ם משום מבוחות אחילות אפי"כ זה שאול למלכות ואר של הבדלה קרויים גר של מלוה אבל אחר שהבדיל עליה כבר נעשה המלוה ויכול להדליק ממנה דאפילו נ"ח אחר שיעורו שוב אינו קרוי גר של מלוה אבל"ל אבל אחר שהבדיל אבל אם יבוא לידי ביטול הוא ע"פ המרדכי א"כ

לקיים שאול לא זכה למלכות אלא מ"י זקיפו שהוא סיב מדליק נרות לרבים ולכך נקרא שמו גר :

תרעה (א) הדלקה עושה מצות · פרש"י דומיא דמנורה ואם כן לא שייך כן בגר של שבת ופסי' רש"נ : (ב) שהרואה אומר לצרכו כו' · בגמרא פרכינן אמ"ד הדלקה עושה מצוה מהא דאמר רבא סיב תפוס ליח לא עשה ולא כלום אמ"נ פ"מ הגהה עושה מצוה ומפיגין בתם הרואה אומר לצרכו הוא דנקיט ליה ת"ם דאמר רבא הדליקה בפנים ויוציאה לא עשה ולא כלום אמ"נ הדלקה עושה המצוה במקומה בפי' דכיון שהוא מצוה לא עשה ולא כלום ומפי בתם מי אומר לצרכו הוא דהדלקה אינה מצוה

שלמ"ר

שערי תשובה

בגרות חול אין נמכרין במנין כמו בחתי' הפתח דבמלה כו' ע"ם וגם בפמ"ח דלא פוי"קטוש ע"ז בסי' ב בסנו"י דדמי לפ' חניו' אלא שהמקולין נתערבו שהוא אי' מיום מריאם דמקרי נ"ל קטוש : וגם בגמ' כלל מ"נ דזה דלא כדשת בעל ספר כריתות ועיין מ"ם בספרי בית אפרים על כריתות בקונקרס התשובה סי' נ' ובעו"ח בית אפרים אלק אם"ם בענין זה דקטוש : (בשו"ע סעיף ב') ולפי' כנתה בגם"ם כו' בעכ"ו מ"ם על בחב"ד בזה ועיין בספרי אפ"ח בית אפרים סי' ס"נ לייטב דברי הגם"ו והתפ"ד ממה שיש לתמוה עליהם וביאור דברי הרא"ם והרי"ף לייטב דברי התוספת ובנקודי' המהרש"א ע"ם והמלא מרגנו : (יב) להחמיר · בעכ"ם ועיין אבו"ר מ"נ סימן מ"ח לאמ"נ דאין זקוק לה מ"ם לריך לבנות אם בעוהר מלה אל אשוה אלו אל סמן כל זמן שה הבדלקה לשם לא יעשה כן הייטינן לחבדה אלא הדליק כלל ראיה מדאמרינן אחר שיש לה ב' פתחים כו' מעוה הבדה וקשה אלי הבדה אינה מידאוטוה לכף זכות ולומר דהדליק אלא מבכתה ואין זקוק לה בהבכמת הפוסקים אלא ודאי כאלא בנית בעוהר בשותו מקום אינה הבדה לומר אלא הדליק כלל ע"ם ופ"ם בהגה לייטב קשית הכ"ר אחר דמאר מברכות וגם קשית הא"נ כו' נ"ח אחא דפריך ומנא דיומרא דחייטינן לחבדה דאמאי פריך הכא אפי אבל דוכתי וע"ו כתב דלחבדה אלא יעשה כלל לא מייטינן רק בהבר כיון דאמרינן הרואה אבדר כו' ובהבדוה הרואה לנאת חובתו בדאיה לא הדליק בתתו ולוה פריך מנא דיומרא דאינה הבדה בכה"נ ומייתי מאאה דע"כ אינה הבדה אלא נתן מן הקמה בסוא מיוקר המלוה כו' וע"ם ולא"מ לדינה דגם בכה"נ מיתבדוה אלינו עושה מן המובחר נ"כ יש לבמאר מה אלוה ובוחה · אבל בענין הר"י בענין הקיטי בגיים לנ"ח בכם אלמה הדה אבל לאבדרבה הקיטי בגיים ונגלים אין הדליקין בכם ועיין בבאילה ישב"ן מ"ם סימן קמ"ם בהבר אמה"ם אדיף להדליק נ"ח בפנים אים לו דאמות בל זבוכים אמין הדות בולם בהבר מבר ובכים אבא דאמרי אלינה בולה כו' ובחם

אמרי' בוא לנגירנא כמ"ם רש"י וכן מוכח מערוה בעמיית כו' ובכיתא בר"י ולא דאינו מי בטיבו כן :

תרעד (א) זה מזה · בעכ"ם ועיין בבו"ח בית יהודה סי' י"ח בחתם ע"ז דבא בגם"ם מוכח דמדליקין מגר לגר אמר' גר דמהדרים מגר מלוה בסמוך לו ומ"ל דמעבר גר של בית זה כו' וגם מ"ל דקאי לפי הבנה דסי' תרע"ם להדליק כ"ם מגני בבית דסוף הוא בכלל המהדרים ע"ם ובחתם דברי הרמ"ח הם מדברי הגמ"י והמרדכי :

תרעה (א) בחתם . בעכ"ם בהבר אמה"ם דומיא דמנורה כו' ובבנו"ר אמר רש"י אמר לפנין מדליקין מגר לגר אבל גם בבנה הדלקה עושה מצוה כדאמרינן בגם"ם מדאמרינן לדליק כו' ועיין בהמבנות מהקשה כן ובחב אבבר פעיר בזה בא"ר נ"כ ועיין בבר"י ובפנ"ם ובי"ן בהלא"ם פי' י"נ שב' בשקר נ"ם ממקומן בהוך זמן הדלקה אפשר אלא יש"ת

שהרואה

באר היטב

בהגה אבל אם נ"ב בחייב לאחר ולהדליקו אבל ג"ל לאחר ולברך וכ"כ בא"ר ולאחר ולברך עיין שם : (יב) להחמיר · הפסנמם אחתרונים דלאו להחמיר ולהדליקו בכל ענין ובפרט בפרב אבת קודם קבלת אבת עיין שם · בחב בא"ר אלוה מן אחרונה לקנות אשוה לגר הנבבה אחר ולהחמיר בכו הרה אלוה ויזכר אלא יקנה אשוה אבנות אל בחי אלוה אלאה ובאבי קנ"ר אפי' י"ל : (יג) חרס · בא"ר בא"ל קנה אל בכף ואלא כ' אחתיו לאבדלה בם · ויזכר להדליק ובאבה בנים ובאחיתיו לף אבאבה קנין יש לברך אבל אקנה ניאא לאבדר בבלות אבאיתיו אם אלו ב' בבנים אם"ם · ובבדה"י אחריב אבל אחר יפרים לאבאה לו אבוהב יאם ואי אינו אבאה יאבה אל בכף ובן אבוהב יאם :

תרעד (א) זה מזה · וכ"ם אלה בבנה בבאה אלין לאבדלקו מן בר אבוהב בחב בא"ר אבנה"כ אין חילוק בין אבאה לאחר אבנות אבל קבנות אבוהבה קרויים בר אלוה ואי"ם יש לבאור בלאחר אבדלקו אבדלקו בנהיבים ע"ם אבאות אבר בא"כ אן בחבאלי אבא אבוה אבוהבות אלה"ל אבי"ל זבה אבאל אבלנות · ואר אל אבדלה קרוי בר אל אלוה · אבל אחר אבבדיל עליה כבר נעשה אבאוה ויכול לאבדלק אבאבה דאם לו בר אבוהב אחר אינו אינו קרוי בר אלוה אבל"ל ובא"ר אבי"ל ובא"ר :

תרעה (א) בגחתם · ריבתתם בם אלי בבאה ז"ם ועיין בבא"ר ובי"ח אבבנות בא"ם אבאבר לאבדלקו בבאלוה

יד אפרים

(בבא"ר ס"ק י') אלוה אן אבאבר לקנות אבאה בי' בגל' :

עטרת זקנים

(ג) ולהדליקה · ובע"ם אין להדליקה אבר אחר אלא אן הבאבא אן אבר אחר בר של חול כי אן היא עיקר המצות ואין ראוי להדליק אבר לבר אבאוה ביזוי אבאה אן אבחאבה אבאה (לקוטי אחרי"ל בשם אבאר"ש) (הגה) אבר הבוחב וא"צ לבחוב בשם אחר"ש כי הוא דיבור תוספת עיוך בשבת דף כ"ב ע"ש בבאו שהעליתי בחבורי אחקי דעת באות ח' ס"ם ע"ש :

שלמ"ד הדליקה עושה מצוה צריך לעשה שבתותה אומר כו' אלא מעשה הדליקה במקומה בעינן כסברת המקנן ולמה כתב הטור וכ"ע עשה הכרוחה אומר כו', ונראה דהטור דקדק לשון הגמרא שאמרה התם נמי דמעמד דאינו מסתבר כל כך בזה כמו בהסיא קמייתא דרבא ע"כ ס"ר דמקנן דדוקא בקמייתא דרבא בתעם בידו ודלי מסתבר להרוחה שלגרכו הוא כי כן דרך בני אדם לתפיס בידו בסרוחה להסתמש שוס דבר אבל במדליק בפנים אין סברא כ"כ לומר כן ע"כ סרא למצוה למ"ד הדליקה עושה מצוה לתרץ משום דהמצוה ל"ל בתון עשה מקום גר מנוכה לדין התלמוד אבל למ"ד האמה עושה מצוה קבע ומעני שנה בזה יש מ"מ לעשות להרוחה כיון שאין עושה הדליקה במקום מיוב שהוא בתון והוא סרמא שלא לצורך מ"ו דיש לו איזה טורך בפנים במקום שהוא מדליק וכיון שכן גם למ"ד הדליקה ע"מ אינו צריך תו לומר דהדליקה במקומה בעינן אלא אימא גם הוא שבירא ליה אלי שעמא משום הרוחה כיון דבלא"ה צריך אתה לומר שבירא ליה שעמא הרוחה אמתא קמייתא דרבא דהיה תפוס גר מנוכה כו' ע"כ לא זכר רבינו רק עשה זה הרוחה בפנים וזה עשוה לעצ"ד: (ג) וכן אם מדליקה ואוחזה בידו • רש"י פירש מעהדליקה עד שהבאתה עכ"ל משמע דאם אוחזה בידו קלת זמן ואחר כך מניחה כשראה דולקת יצא וכן י"ל לשון הטור וס"ע בזה שהבא ואוחזה בידו • הריינו כל זמן מלותו: (ד) שאף היא חייבת בו' • כיון שהיתה בלותו הגם שנחרו אנשי תגיבאל להגמין עד כל בתולה שתבעל להגמין תחלה והרבה אשה בת יומן כ"ג את הראש של האוריים ונראה מלבון הגמרא שהאשה מוליאה אפילו אים מדאמרינן הדליקה אש"ו לא עשה ולא כלום אשה ודלי מדלקת כו' מדאמר בתש"ו לא עשה ולא כלום אפילו לחמיה אחריה ממילא מ"ש אשה ודלי מדלקת היינו לחיות אחריה וכ"כ בתנודה אשה יוצאת לבדך תוכל לחיות את אחיה ועיין סימן תרפ"ש לשנין מגילה:

תרעו (א) מליל ראשון ואילך כו' • בגמרא מלי ממעמד ומעמד זמן ומעמד גם גם כל יומא אתיה פירוש רש"י שהרי כל מ' הדליקו מן הסף אבל זמן מהבינעו לתחלת הזמן הבינעו עד כאן לשונו • פירוש דברי שלמען זמן אנו מברכים לו ית' שנתן לנו מיות עד זמן שנעשה בו ונייעו שנתן לנו מיות שנה תמימה אל הסבר אבל מיוס ליום אף שנתוסף גם אין שייך לברך על נחיצת מיות יום נוסף אלא די בהתחלת הזמן כנ"ל: (ב) קודם שיתחיל • דבעינן ברכה עובר לעבייתה: (ג) ואינו עתיד להדליק כו' • ברש"י כתוב מלאתי בשם ר"י בר יהודה שאמר משום רבינו יעקב דלא הוקשה ברכה זו אלא למי שלא הדליק בביתו עדיין אבל מלשון עדיין משמע לכאורה אף על פי שאחר כך ידליק בביתו אבל אסור לא פירש כך דבריו אלא לשון עדיין ע"כ מדמה אותו ליוצא בסעודה דמסתמא לא ידליק כל הלילה אבל אם ידליק אחר כך באותה לילה אחר כך על הדלקה: (ד) וגם אין מדליקין עליו • משמע דאם אשה מדלקת עליו בביתו אין מברך על מדליק עלי בנו ביתאי ומכל מקום צריך לראות הרוחה יומא קמא כו' עכ"ל וכר"ן כתב בדברי רבינו משום שלא מצינו שיתחייב לחזור ולברך על הרוחה וכ"י כתב ע"ו וכן כתב המרדכי והוא תימא שהוא סולק על זה בני אדם שהדליקה אשה עליו ומכל מקום לענין הלכה ודלי קיימא לן בפסק ברכות לסקל מכ"ם בזה שהמרדכי הוא ירוי עגדם וכפסק הם"ם: (ה) אחר שהדליק יאמר הגרות • רש"ל כתב אחר הדלקת הרחמן שהוא עיקר יאמר הגרות הללו כו' ויגמור ההדלקה בשוד שאומר הגרות כו' ובנוסח הגרות יש ל"ו תיבות נגד הגרות של מנוכה ל"ב תיבות הגרות הללו כלומר הגרות הללו הם ל"ו ע"כ: (ו) יתחיל להדליק כו' • כתב בת"ה סי' ק"ז דבני ריינוס מתחילין להדליק מלבד אלו כ' תיבות הגרות הללו כלומר הגרות הללו הם ל"ו ע"כ: (ז) יתחיל להדליק כו' • כתב בת"ה סי' ק"ז דבני ריינוס מתחילין להדליק בשמש ומכל מקום לצאת ידי חובת הגרות הללו יש בשמנה מוחיות ובמנוסה הגרות הללו כלומר הגרות הללו הם ל"ו ע"כ: (ח) אחר שהדליק יאמר הגרות • הרמ"ם כתב אחר הדלקה אלו הגרות הללו כו' ויגמור ההדלקה בשוד שאומר הגרות כו' ובנוסח הגרות יש ל"ו תיבות נגד הגרות של מנוכה הגרות הללו כלומר הגרות הללו הם ל"ו ע"כ: (ט) אם אינו מדליקה (ב) ואוחזה בידו במקומה לא יצא שהרואה אומר לצרכו הוא אוחזה:

ב (ה) יש מי שאומר דכיון דהדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בגר כדי שיעור קודם הדלקה אבל אם בירך והדליק ואח"כ הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא ידי חובתו:

ג (ד) ד (ג) אשה מדלקת גר חנוכה (ד) שאף היא חייבת בה ואבל אם הדליקה חרש שומה וקטן לא עשה כלום ואע"פ שהגיחה גדול ה ויש מי שאומר בקטן שהגיע להינוך מותר: הגם ולדינן דכל אחד מבני הבית מדליק בפני עצמו קטן מהגיע לחינוך צריך להדליק (ד) נס כן:

תרעו סדר הברכות וההדלקה • ובו ה' סעיפים

א ה המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכו' (א) (א) להדליק גר חנוכה • ושעשה נסים • ושהחיינו • ו ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או כשי זכור:

ב (א) ג מליל ראשון ואילך מברך שתים להדליק ושעשה נסים: הגם ויבדק כל הברכות (ב) קודם שיתחיל להדליק (מהרי"ל):

ג ד מי שלא הדליק (ג) ואינו עתיד להדליק באותו הלילה (ד) וגם **א** אין מדליקין עליו בתוך ביתו כשראה גר חנוכה מברך שעשה נסים ובליל ראשון מברך גם שהחיינו ה ואם אח"כ בליל ב' או ג' בא להדליק **ב** (ב) אינו חוזר ומברך שהחיינו:

ד (ה) ו אחר שהדליק ג אומר (ג) הגרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות וכו':

ה (ו) ז יתחיל להדליק בליל ראשון ד בגר היותר (ד) ימיני ובליל ב' כשוסיף גר אחר סמוך לו יתחיל ויברך

(ג) ד וכן אם מדליקה (ב) ואוחזה בידו במקומה לא יצא שהרואה אומר לצרכו הוא אוחזה:

ב ה יש מי שאומר דכיון דהדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בגר כדי שיעור קודם הדלקה אבל אם בירך והדליק ואח"כ הוסיף שמן עד כדי שיעור לא יצא ידי חובתו:

ג ד ו (ג) אשה מדלקת גר חנוכה (ד) שאף היא חייבת בה ואבל אם הדליקה חרש שומה וקטן לא עשה כלום ואע"פ שהגיחה גדול ה ויש מי שאומר בקטן שהגיע להינוך מותר: הגם ולדינן דכל אחד מבני הבית מדליק בפני עצמו קטן מהגיע לחינוך צריך להדליק (ד) נס כן:

תרעו סדר הברכות וההדלקה • ובו ה' סעיפים

א ה המדליק בליל ראשון מברך שלש ברכו' (א) (א) להדליק גר חנוכה • ושעשה נסים • ושהחיינו • ו ואם לא בירך זמן בליל ראשון מברך בליל שני או כשי זכור:

ב (א) ג מליל ראשון ואילך מברך שתים להדליק ושעשה נסים: הגם ויבדק כל הברכות (ב) קודם שיתחיל להדליק (מהרי"ל):

ג ד מי שלא הדליק (ג) ואינו עתיד להדליק באותו הלילה (ד) וגם **א** אין מדליקין עליו בתוך ביתו כשראה גר חנוכה מברך שעשה נסים ובליל ראשון מברך גם שהחיינו ה ואם אח"כ בליל ב' או ג' בא להדליק **ב** (ב) אינו חוזר ומברך שהחיינו:

ד (ה) ו אחר שהדליק ג אומר (ג) הגרות הללו אנו מדליקין על התשועות ועל הניסים ועל הנפלאות וכו':

ה (ו) ז יתחיל להדליק בליל ראשון ד בגר היותר (ד) ימיני ובליל ב' כשוסיף גר אחר סמוך לו יתחיל ויברך

מדלקת עליו אינו צריך לברך על הדליקה אם כן הוא הדין דאינו צריך לברך שהחיינו כשמדליק וכ"מ בר' זירא דשמע על אחתו ולא ס"ד לא נפטר נוסח אם כן הוא ליה להשתתף ליטטור נוסח אלא ע"כ נשתר לגמרי וכ"מ בתשובת מהרי"ל סימן קנ"ז (עיין מ"ש סימן תרפ"ז) וכן כתב הפ"ם בפס כ"נ מה"כ: ג אומר הגרות וכו' • אמר שהדליק גר לתשון לומר הגרות ויהיו ל"ו תיבות ומלבד כ' תיבות הרחמונות רמז לענין הגרות (רש"ל) ובסני תיבות הגרות הללו יש שמנה אותיות רמז לאי' ימי מנוכה: ד בגר היותר ימיני • ואין מילוק בין אם מדליק בימין שאתה לו בשמאל שאתה (ב"י) אבל רש"ל כתב דבשאם מונחים לימין שאתה צריך להתחיל בגר הימיני שהוא סמוך לאתה והמדקדק יניחם באופן בשאוך בשאוך שיהא הולן שוין בשאם שאמוך לאתה ויתחיל בשמאל ויסמוך לימין וכ"ם הב"ח ומפ"מ כתב בשם רש"ל שיניחם בתוך הלל שאתה כמו המזוזה: **כתב** הב"מ מ"כ אדם שהדליק יכול להדליק לאשה ולברך

ילא שהבאתה אומר לצרכו הדליקה: ד אשה מדלקת • פירוש בעבד כל בני הבית: **סומא** אם יכול להשתתף בפרטיו מוטב ואם יש לו אשה אחתו מדלקת עליו ואם אין לו אשה ויש לו בית מיוסר מדליק ע"י שיוב של אחר דשומא מייב בכל הסעות וא"ל גר הבדלה דשאול בשיגן איתות לאורו אם אתין כן אכת דאיכא פרסומי ניסא לאחרים (תשובת רש"ל סי' ע"ו):

תרעו שלחנוכה תיבה אחת (רש"ל) ועיין הטעם בטל"ם וכן כתב מע"מ • בזמן הזה ולא ובזמן • לזמן הזה סלמ"ד במי"ק (ש"ל מע"מ):

אם שבת והדליק גר ל' פחות מן הלילה יזליק עוד ולא יברך כי הבדלה שעשה בתחלה על מיוב כל הגרות עשה (כ"י ס' תער"ב ס"ס ד"מ) ומע"ם סוף סימן תרע"ח:

א אין מדליקין עליו • וכ"ל פשט דלתף על פי שהדליקו עליו צריך לברך אבל המתתף בפרטיו ושומע ברכה מבע"ם אינו צריך לברך (ב"מ וכ"מ בהמ"ם) ומכל מקום נראה לי דפשט ברכות לשקל וכ"מ בתוספות (סוכה דף מ"ו) שפקפו לפה תקנו בתוכה ברכה לרוחה (ולמה לא תלו דשאני ל"מ לאיכה מנוה בראים (עיין ספר היקר) מה שאין כן בגולב וסוכה אלין מנוה בראייתן אלא ביאיבתו בה: **ב** אינו חוזר וכו' • אבל אם אתחו הדליקה עליו בראתון צריך לברך בליל שני שהחיינו לאתחו אינה פוטרת נוסח אלא ביתו (ב"מ) ולי נראה פשוט דלהפוסקים כאתחו

ד ג"ו מיתרת דרבא שם ס סלמ"ם ו מיתרת דר' יג"ל אף פס סיוגאתר בגזיר' רש"י מגרר מגרר מגרר בכל מגרר מגרר מגרר

ולברך וכגון שעומדת אללו בשעת הברכה אבל בע"א לין לברך כיון שהמלוה מוטלת על גוף האדם שב"ל ועיין סימן מ' מ"ם בשם הג"מ דמשמע דאחר יכול לברך וכיון הדליק ושמ"ם סימן תר"ד ס"ג כתב הב"ח כשאחר מברך יברך על הדלקה נ"מ שב"ל וברן פ"ק דפסחים נכי הפרשת תרומות לא משמע הכי :

ה להתענות לימין • וכ"מ ביומא דף נ"ש דאם מקרי דרך ימין וכ"כ בתשובת מהרי"ל סימן מ' :

תרעז כתב בתשובה רש"ל מנס הבחורים לייכין להשתתף ולהשגר דדוקא כשאוכל בש"ע אבל אם שעור על אנמן בע"ה הוא בכלל בני ביתו ומדינא אינו לריך להדליק אלא אם רולה לכיות מהמהדרין וכ"מ בב"י בשם מהרי"ח ע"ש כתב רש"ל מי אלא ידע שהדליקו אליו בביתו ובא בחוחו לילה לביתו ומלא שהדליקו אליו לריך להדליק דבבר הל אליו הקנת הבמים שב"ל פ"ש סי' תשר"ב ודבריו אינו מוכרחים לכן אין לברך : **א** בשמן • ולריך הבע"ה להוסיף מעט שמן בשבילו (ב"ח תנורה) וכתב הרשב"ם סימן תקע"ב שב"ה אם הבע"ה מקנה לו אלא שמן במתנה אחי : **ב** פתח פתוח • אפילו הוא פתוח לרוח שפתח בע"ה פתוחה (ב"ה) : **ג** לעצמו • והאידנא שמדליקין בשביל אפילו אורחים מדליקין (דיני מהרי"ו סימן ל"ח ומהרי"ל סימן קל"ז) ודוקא בשאוכל בחדר בשני אלמו : **ד** להדליק בפתחו • וכיון שהשעה מעני החמד אינו לריך לברך בע"ם סוף סימן תרע"ח (ב"ה) ויש לאלוק בש"ב : **ה** לבן האובל • אפשר דאפילו אוכל בקביעות אלל אביו כיון דהשעה מעוה חבר כמו שכתב הטור ובב"ח

אחרים

ולא"ל דבריו בנוחים שם"ם מבמים בל סימנה וכו' אינו הבחלה הפינה ים לך ימין ושמאל מז אנו אומרים בל אחתה שהבית לימין ושיינו בעשה הרמבן ביום ב' אז יוחר לאמיך אדליק איחר ימיני אלך ואילו אפרם אדליק לאחון בשמאלי בדי אחתיב תבנה לימין קבה לאה הבינ"ם עדיף יותר מהתחלה בל הדלקה אבא מיקרים אלא ודאי אחבר לפרם בל התחלה בשאחה בא ויש לאמיך אני לדדים אבא לך לימין ואחר בך אלך לשמאל בל אותו ימין ועי"ב בבאתי בשלאני הדרך היותר נבון לפע"ד לסדר הנרות בחוחב בשמאל לבחתה בשעה הבמוה בבל לילה ולהדליק בלילה אלא אם בבר אחלל הבחתל ובלול בני יוסף לו בר בני אמיך לו ולד אלל הבדר ויחמיל בבר המוסף ויסיים בבר שאלל הבחתל וכן בבל לילה אחבר בך יוסף בר ולד אלל הבדר ויחמיל בו שבות אמיני אלו ויסיים בחותו שאלל בבחתל ואם א"א לבדר בן יסדר לוחם אל בבחתל בבורה אלה אבא יסיו בולם בשעה הבמוך לאחה אין הבם בזה בין שבבר הרחאון הוא בחותו שבת אבי ויחמיל בל לילה בנוסף בבחתל בבחתל אבי אחדים בה ויבין בבחתל בבחתל בבחתל

נס רמ"ח פסק כן בסמוך : (ב) וי"א דבזמן הזה כו' ידליק במקום שאוכל · בתוספת רשב"ם סי' תקמ"ח כתב מי שאוכל על שלחן בע"ח ואפי' שוכב בבית שני בע"פ ח"ל להדליק אבל צריך להכתהף טס בע"ה בתנסגלי שתין לו בית במקום אחר ע"ל מזה יליף רמ"ח דנא אזלינן בתר מקום הסיום דה"כ ס"ל לזה מיזב להדליק במקום שאוכב וגרלאה דנס רמ"ח לא מיירי אלא במי שיש לו תמיד אדר מיוחד לתכילה ואדר אחר לשכיבה לך העיקר הוא אדר אכילה וכמדון הרשב"ם שזכרתי מש"כ במי שיש לו ידיה בעיר והולך פעם א' מוץ לביתו וסועד אצל אביו אין ביתו וידליק בבית שהוא אוכל שם פעם א' אצל אביו אין מדליק במקום שהוא שם ואפי' לגמ"ם אם אינו מדליק בבית שהוא אוכל שם אינו מברך אלא שלא יהא מדליק בבית אחר ואם אינו מדליק בבית אחר

המדלקת כיון שהמנהג שמקבלת שבת בהדלקתה כמ"ש סי' רס"ג ס"י ח"כ לא תדליק סוב של מנוכה הלא תאמר לאחר להדליק עמ"ש שם' תרע"ז : ב בעוד היום גדול · משום דח"ת בע"ח משום הכשר מלוה (ת"ה) : וכ"ל דוקא אחר שגר המנהג כמ"ש סי' תערב וכ"מ בב"מ :

תרפ א צריך ליתן · כיצד המקום שמדליקין חלל שתה הבית :

תרפא א קודם ההבדלה · שמחמרין ללאת מן הסבת וכמ"ל כתב שמדליקין קודם ויתן לך וכ"ל דמי שעכב אחם מוצאתו יבדיל ואחר כך יגליק דהא נסיגי עכשיו אתנשים שלא להדליק קודם הבדלה שבחפלה כמ"ש סי' רל"ם ס"כ אסור להדליק כיון שלא שבדיל ואף על גב שיכול לומר המבדיל כו' מ"מ כיון

(א) ואח"כ גר שבת : הגה ומנהג פליסה כמו בחול אע"פ שמדליקין

ב בשול היום (ב) גדול · (מ"ה סימן ת"כ) * :

תרפ שלא להניח הנרות סמוך לפתח בליל שבת · ובו ב' סעיפים

א ס בליל שבת צריך ליתן שום דבר לחוץ בין הנרות לפתח בשביל הרוח (א) שלא יכבה הנרות כשבותה את הדלת :

ב בערב שבת ב אסור לקבוע הנרות בדלת עצמה *אחורי הדלת : ויש מי שמתיר (וע"ל סימן רפ"ז סעיף ח') :

תרפא אין מבדילין בגר חנוכה במוצאי שבת · ובו ב' סעיפים

א ס במוצאי שבת אין מבדילין (א) בנ"ח שאין נהנים לאורו ואין מברכין על הגר עד שיאותו לאורו :

ב (א) ב מדליקין גר חנוכה בבית הכנסת **א** (א) קודם ההבדלה : הגה וכל שכן בביתו שמדליק ולא"כ מבדיל בהרי בגר הבדיל בבית הכנסת :

עטרת זקנים

תרפ (א) שלא יכבה הנרות כתוב בהגהות הרשות לחרי"ף אף בחול אם הדליק בפני הרוח וכבתה צריך לחזור ולהדליק במקום שאין הרוח מצוי ואינה יכולה לעמוד בפני הרוח חזי כמו שלא נתן שכר בשיעור ע"כ כתב הא"ז ה"ה שאין לתחוב הנרות בסוכות זו לזו עד שבתחתונות ונעשלות ג"כ משום הע"ל :

תרפא (א) בגר חנוכ' נראה דדוקא בשביך תחלה על הדלקת גר חנוכה אין להבדיל עליהם אחר כך אבל יכול לברך תחילה על הגר חנוכה ולהבדלה ולכבותה ולחזר ולהדליק למצות גר חנוכה ונדון מפי לשעבר הכי דבין דעבר בית מצות הדא ליעבור בית אחריתא אלא רבין רקיימא לן דלאחורי אשוקי יומא ערוך מפי נוהגין להדליק נ"ח תחלה ושוב א"א להבדיל עליו אפי' לאחר שדלק בשיעור כמש"ל סי' תרע"ב :

יד אפרים

תרפא בס"ז סק"א) ע"ז תמינה כו' וה"כ הכא בחנוכ' כו' משום אשוקי יומא ויש לפקדים הבדלם לחנוכה ומו נדפס כו' כנ"ל (שם) וכמו כו' אח"ל לפנות כן אלא מכשם מיסים כו' לא מפני הלוים מרכמנו כו' כנ"ל:

שערי השובה

פרסומי ניסא אינא וכן הקשה הלח"מ וסמ"ו וכתב לייחב דהא דאמרינן דעדיף מקידוש היום אמפ"י מהא עלות מל כריתת הטולה פ"מ כוא רק בגיתו מצא"כ ל"מ שמדליק מבחוץ ואינא פרסום הנס לגבור ומס"ם כוי מד' כיסות ולכן אסור אסק המ"ל דלדידן שדליקין מבפנים לא אמרינן אלי דינא דחנוכה ולא נאמרו אלא בזמן שמדליקין מבחוץ ובאמת"ל אבג שיטם רסים ליה וכ"כ בשם המ"ל דהמ"ל לא כ"כ אלא אמא דאמרינן דגר שבת קודם מצי מלוה ביתו דסי' מדליקין בפנים יקנה נ"ח כו' כמו שכתב אבל לא בא לגרות עדיפות נ"ח כלל בשביל הדלקה בפנים ואדרבה מטעם מדברינו דלעניין דעדיף מקידוש היום ויין לאבדלה אף שהא הדין בן :

תרעט (א) בש"ע מדליקין כו' ויין בפנו' יעקב סי' ו' בשיטו אשר לשיטת לאיתו יכודי בשבת מיכנס הגרות חנוכה בגלילה ולאחור ולהדליקן שאין נכון לעשות כן כיון שהא מלאכה נמורים דאוריתא ואי משום פרסומי ניסא הוי מלוה הבאה בעבירה ונם לא מצינו בשום מקום מלוה זו שיהיו לריכים להיות דולקים בפרב ובנוקר משום פרסומי ניסא עיין בם ויעיין בנר"י שכתב בשם מהר"ם אלגזלי מנחה בערב שבת של חנוכה ואח"כ להדליק נ"ח כי תחלת מנחה נגד תמיד של בין הערבים ונ"ח זכר לגם הנ"ם בגרות הסנורה הנדלקת אחר תמיד בין הערבים שב"ל :

תרפא (א) קודם · מבנ"ם ויעין בבפרי מ"ת בית אפרים מ"ם בוה בדברי הת"ד ובניאו' דברי הפ"ו ובתשובת הרמ"ל סי' מ"ם לענין מילה בלא בוחנה ויעיין הגן הי מיגייהו קדוש (ויעיין מה"ל סי' רמ"ו ופי' תרס"ח של דברי המ"ל בם"ל בם"ם הם מתשובת המו"ל דבילה כל יוחא ומניה אחסור לגיתו ערל) ובניאור דברי הרמ"ם ואסור סי' רס"ו מ"ם :

בס"ם

מיתרים ע"כ לים שמדליק בר שבת ושבת להדליק של מנוכה אסור לו להדליק של מנוכה אחר"כ הלא יתן לא תבני ביתו להדליקם ולא בלבוש שאחיר בריאבד בזה להדליק אח"כ כיון שלא קיבל בפירוש שבת :

תרפא (א) מדליקין נ"ח כו' · תבי"ר הבית זה בשם ת"ם סי' ס' ואחר כך הבית בשם הרד"ל שים שמדליקין אותם אחר שיבדיל על הכוס ובאן שסק בש"ע כתב דבריו אחר שמלת שמנהגים כן דשוטין כן כדי לאחוזי בחסוקי יומא דשבתא ואני שמעתי שברב מהר"ל מפלג עשה הלכה למעש' כדעת הסמ' להבדיל קודם וכ"כ הוא ז"ל בש' אור הדש סי' : **ונתתי** את לבי לעפ"ר ע"ז וזה שבר הפליתי בס"ד דבסיר ים לעיבבד בן ולהקדים ההבדלה לנ"מ דאי' בשמעה בס' כל הבדיל דתדיר קודם לאינו תדיר ויליף לה מקרא דכתיב אשר לעולם התמיד וזה בלבד דבל מידי שאין לנו הוכחה ברורה מן התלמוד לדחות התדיר משום דיזה עשה אחרי' ליה לאו כלום עבדת דמנא לך לאחור הכלל ובזה אין לך עשה לדחות התדיר ונלעיב לעניך איזהו מקומן של הדברים שמלינו שים מעלה בחסוקי בבתא בס' ע"ם דף ק"ם אינא הנגנם לביתו בא"ם מבדך על הין ועל המאור ועל הבשמים ואח"כ הבדלה על הכוס ואם אין לו אלא כוס א' מניחו לאחר המזון ומשלמל כולן לאחרון ולא אחרינן מביבה מלוה בשעתה פי' אלא יבדיל אחי' סעודה דהיא שעת הבדלה ופרס"י אם השעה דחסוקי יומא מתחרינן בהבדלתה כי היכי דלא ליהוי עליה כשוגא (פי' בחבת) ואם אם דף ק"ג לענין יקנה"ו דמסדרינן קידוש קודם הבדלה מעשה אפילו לבס"ם דאם מבדיל בריאה והדר קידוש מימוי עליו קדושה שבת אמתי ואם בברכות בפ' ח"ד דף נ"ג ח"ר בש"ח מברך על היום ואח"כ מברך על הין אבל אם אינו מברך על הין ואח"כ אינו מברך על היום אבל אם אין לו אלא כוס אחד מבדיל אלא אם אין לו אלא כוס אחד מבדיל אלא אם אין לו אלא כוס אחד מבדיל אלא

בס"ק הביאו ב"י ריש ה' מגילה בש"ס מקרא מגילה קודם לעבודה ולפ"נ דלפסר להבנים לקרות המגילה אחר העבודה מ"מ איכא טפי פרסום הנס שיקראו עם הצבור ש"מ משום פרסום גם מקדימים אין זה דומה גזה דהתם ודאי יש חילוק בין קריאת הבנים לבד מן הקהל ובין אם הבנים בכלל מן הקהל אין דקל דקל הקהל קורין ס' תמוכה אחר קריאת ר"מ וכן הדלקת נ"ח אחר הבדלה שוה בכל לא תיבעת לן בזה בפרסומי ניסא לענין הקדמה :

גם ה"ל על דברימו ממה שאנו נוהגים בקריאת מגילה בש"ס שמאחרין את ההבדלה כמ"ש רמ"א סי' תרל"ג הא ל"ק דנס בזה אין קריאת מגילה סותר את קדושת שבת כמ"ש לחלק לעיל וחו דנס במגילהיה כמ"ש לעיל לענין סעירה דנס מגילה הוה זמנה חנף בהתחלת הלילה והבדלה אחר התוספות מחול על הקודש :

שוב ראיתי הב"ח בחלפסי וז"ל יש מדליקין קודם הבדלה אחר סדר קדושה והרלב"ד כתב אין נכון לעשות כן תחלה משום ברכת מאורי האש ואח"כ מדליקין הרי דאפילו בברכת האש לא נראה לו להקדים ההדלקה על המוצה כי אין סברא שיברך תחלה על מצוה התנויים באש ואח"כ יברך על עיקר בריאתו של האש ואפ"ש שאנו מבדילין אחר שבבר הדליקו נרות למגילה מ"מ לא בירבו עליהם משא"כ בנ"ח וזהו כעין סברא שכתבתי לענין ברכת הבדלה דהיאך יבדיל אחר שבירך על הגר בבר והפסיק בברכה אלו את הבשת והרלב"ד נקט דבוחת ע"כ נלע"ד שיברך תחלה על ההבדלה ואח"כ הנ"ח ס' וכמרדכי ס' ב"מ כתב וז"ל ואע"ג דתדיר קודם וס"ל להקדים סדיר דר"מ מ"מ פרסום הנס עדיף אף לקדם שכ"ל דבר זה אין לו ביאור לחב אלא ע"ל הדומק וכבר כתב שם בגליון דבר זה אינו בשני מסמאות של המרדכי וע"כ אין ללמוד שום דבר מדברים אלו והנלע"ד הלכה למעשה כתבתי הנס כי כבר נהגו בנתי כנסיות להדליק של המוצה תחלה מ"מ מי שיגיע בדברים בהלכה לאוי לו להבדיל בביתו בריאת והדר להדליק גר המוצה :

תרפב (א) **בברכת מודים** · דכולי מילי דמצוה הודאה ניהו : **בב"י** הסתיק בשם ה"מ דה"ל הרשבא בחיר"ק שהוא שם דבר אלא בקמ"ץ דיש אומרים בר"א בשיש החונה בשבת הראשונ' דחנוכה אבל אם היתה חנוכה בשבת שניה דחנוכה שוש אשיש הואיל וכבר השמירו בחנוכה בשבת א' :

יד אפרים בכנ"ס י"ל כו' נ"ל דבר"ה יאמר זה אחר ברמתן סוף חמדה כו' פשוט דמדיר קודם כדלקמן סי' תרפ"ד ומיין בלשון דרכים לומר ברכי נפשי קודם סיר מטבח כביא חס דלא כמ"ש כאחרי כנס"ל ומיין בליקוטי פר"ח בל"ל מחמר סיר מטבח כ"ל דמר"ה :

תרפב דין על הנסים בחנוכה · ובו ג' סעיפים

א א כל ח' ימי חנוכה אומר על הנסים בברכת המזון בברכת הארץ ובתפלה (א) בברכת מודים ב ואם לא אמר (ב) (א) אין מחזירין אותו (וע"ל סימן רל"ד סעיף ד' וה') ג ומיהו אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא התחיל בברכת המזון (א) כמבואר לברכתן יאמר הרחמן ישמח לנו ניסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי מתתיהו כו' (כל בו, וכנר נהבאר סימן קפ"ז סעיף ד') : אפי' נזכר בין אתה להשם חוזר · הגה ו"ל (ב) כשבא על הנסים ד גם במוסף של שבת ושל ר"ח צריך להזכיר של חנוכה א (ד) אף על פי שאין מוסף בחנוכה :

ב ה אין אומרים (ה) כשם שעשית וכו' אלא מסיים ועשית עמהם נסים וגבורות בימים ההם בעת הזאת ו וי"א שאומרים אותו :

תרפג ובו סעיף אחד

א ז כל שמונת ימי חנוכה (א) גומרין את ההלל : הגה וכל שמונת ימי חנוכה (א) אין אומרים תחנון וע"ן, ולמנלת ולדוק הדין גם בערב חנוכה כמנהה וע"ל סימן קל"ח : (מהרי"ל ומנהגים) :

תרפד סדר קריאת התורה בחנוכה · ובו ג' סעיפים

א (א) ח קורים בקרבנות הנשיאים שבפ' נשא שלשה בכל יום ג ומתחילים (ב) בברכת כהנים וי"ח מתחילין ביום כלות משה (פור) וכן אנו מוהגין ג וקורא אותו עם כהן ולוי וישראל קורא ביום הראשון (וי"ח בהכהן קורא כל אותו הפרשה עד ביום הרחמן ולוי וישראל קורא ביום הרחמן (מנהגים) וכן מוהגין ד ביום שני קורא כהן ביום השני עד פר אחד בן בקר ולוי עד ביום השלישי וישראל חוזר וקורא ביום השני ועל דרך זה בכל יום : הגה וי"ח ישראל קורא ביום הג' וכן בכל יום וכן מוהגין (הגהות מיימוני פי"ג) ה ביום שמיני מתחילין ביום השמיני וגומרין כל הסדר וקורין פרשה ראשונה של בהעלותך (ומוהגין לסיים כן בשם את המנורה) (מנהגים) :

ב בשבת שבחנוכה מוציאין ב' ספרים בא' קורא פרשת השבוע ובשני קורא בשל חנוכה ו ומפטיר רני ושמחי ואם חלו בו ב' שבתות מפטיר בב' ז במלכים בגרות דשלמה : (הגה ופס הל מתוכה (א) בשבת זו מפטירין **א** (א) בשל חנוכה (מנהגים) :

ג ח אם חל ר"ח טבת בשבת מוציאין שלשה ספרים וקורין ו' בפרשת השבוע ב ובשני קורא אחד

תרפב (א) בברכת מודים · דכולי מילי דמצוה הודאה ניהו : **בב"י** הסתיק בשם ה"מ דה"ל הרשבא בחיר"ק שהוא שם דבר אלא בקמ"ץ דיש אומרים בר"א בשיש החונה בשבת הראשונ' דחנוכה אבל אם היתה חנוכה בשבת שניה דחנוכה שוש אשיש · ל"ל כ"ש בתפלה דאם שכח שיוכל לומר נוסח זה ושיין בסעיף ג' : (ד) **אע"פ שאין מוסף** כו' · הטעם דמ"מ יום הוא שמתחייב בתפלת מוסף · והבנ"מר כתב בזה דאם לא אמרו מחזירין אותו וכתב ב"י דזה לשיטת רלבי"ה דס"ל דעכשיו הוה מוכה כמו תפלת ערבית ולא דק בזה דלוותה דעה סבירא לה לף על גב דבמול אין מחזירין אותו מכל מקום בשבת שיש בו מוסף מחזירין אותו והוא בכלל מה שאמרו בסרק המה מדליקין ימים שיש בהם מוסף מחזירין אותו ובאמת גם בסחריות ועבדיות ומנחה מחזירין אותו לדעתה ז ומוסף דנקט הוא לרבותא דאף על גב דאין מוסף במוכה מכל מקום מקרי ימים שיש בהם מוסף ועל כל מנים יפה פסק ב"י דאין מחזירין דלא מקרי ימים שיש בהם מוסף אלא דיש בו מוסף מלד קדושת היום הבא מש"ל בשבת המוכה שיש מוסף מלד השבת לא מלד המוכה מ"כ אין מחזירין כלל מעוה על הנסים שבתה בשוה בהמוכה ועכשיו תרל"ג מ"ס בדברי המרדכי בזה : (ה) **כשם שעשית** · נלולה דלפי נוסח זה ל"ל כן תעשה לנו דהא לפ"ז הוא דלך תפלה זה שעה שאין לבקש לרבוי [בתוך] ג' אחרונות וכיון דמסיק ב"ר בזה ברכות ביד המתפלל לעשות כמו מיבלה בזה א"כ מ"ש רמ"א בס"ח שבב"המ יאמר בשם שעשית כו' ובבה"מ נמודה לך הוה בהודאה ואפ"ה יכול לומר כן בשאלה אחר שגמר התפלה שיאמר דרך בקשה תעשה לנו נסים בשם שעשית כו' :

בנוסח על הנסים כתוב בלבוש ס"ל בימים ההם ובזמן הזה ו"ו כדי לכלול כל הנסים שעשה לאבותינו ולפרוש אותו הנס דעכשיו מעין המאורע דודאי היה בימים ההם שהיו אבותינו חיים בשלמא להמוסמא בזמן הזה שלמו ו"ו הוכרח לומר כן דאל"כ הוי המשמעות שבזמן הזה שלמו קיימים בו נעשה גם לאבותינו ע"כ ל"ל בימים ההם בזמן הזה אלילו לומר בימים ההם בא"ה לחדם · ואו דהא בעובר במקום שנעשה לו גם לומר ברוך שעשה לי גם במקום הזה כדאיתא סי' רי"ח ולא אמר ובמקום הזה לכלול ב"כ אחר נסים נחדרים אלא דאין זה בנוסח כלל ונעשה הוא לומר ובזמן הוי"ו כנלע"ד : **תרפג** (א) **גומרין את ההלל** · לפי שבכל יום מוסיף נם חדש · ועוד יש מעמים בב"י :

תרפד (א) **קורין בקרבנות הנשיאים** · בעור כתוב ומפרש בפסיקתא משום שנגמר מלאכת המשכן בכ"ה בכסליו עכ"ל · והיינו דהקמת משה את המשכן לא היה עד ר"ח ניסן ואז הקריבו הנשיאים קרבנו' ואלו קורין פרשת הנשיאים בחנוכה אחר השלמת המשכן : (ב) **בברכת כהנים**

לכך ומיהיה מירו' דשקלים שירו בל שבת ובירו בל ר"ת כו' פ"ב ובכרכ"ו בה ד"ה לידע שמוקבע ר"ח בזמנו ומשם מראה שאין דברו בחוברין פ"ב : (בפ"ו ס"ק ה') ובכ"ה בנודם לך מוי בודמם כו' ל"ע דשם מרמ"ל מיירי שבשבת לומר בנודם לך ולומר בכתמנו מוא שמוא דרך בקשה ולם בוזמנו מיון מעיקר קבישוטו בכמפ"ו בנודם לך ל"כ מם זם שבשב אפ"ם יכול לומר כן כ"ש בפפלה כו' דשם גם בתפלה עיקרו כמולם ומלי פרישותם מתפלה :

באר היטב

בסדלוקם ומסיק שכן יש לנהוג וכ"ם כפ"ו לפשטם לסמרל בניהו עכ"פ קודם ולאחר כן לסדליק גר מתוכה פיין שם [וכמסר מלים רבם מפולם לפלוגם מדליקין מתלם ולאחר כן מבדילין ודמה דברי פ"ו בבמי ידים פ"ב] :

תרפב (א) בכמנ"ש · וכוא סדין שיאמר בן בפפלה אחר נמר מפפלה דרך בקשה · יש לומר ברשם בחתף כ"י · לפסיקתם מורשך ולפשבירם על מוקי כו' בלא מימין ב"ג מרוכי וכן בתוב בכנס"ג · נזמן בלא ו"ו פ"ז דלא בלבוש שכתב לומר וזמנן מזה בלא"ו מיין שם · וי"ל שמוצא ימי תעשה אלו לסורות וכו' פ"ה :

תרפג (א) אין לאומרים · כתב מבלבו אין לאומרים שיר מזמור לתלה לפי שם כשיו ר"ש מאחר שלאומרים כו' סלו :

תרפד (א) בכל המוכה · ושקלת שם אמרים עמי' מכ"ם פ"ב ריש לאומרים דבכתב מי משמירין שם אמרים לנוסח

בנוסח שם"נ שיאמר הרשעה בחתף ובכר"ח כתב לקרות בחירק תחת הרי"ם ופ"ם לסבירם מוקי לזוקר כתב כפר"ח שיוחר וכון לומר מחוקי לזוקר וכ"כ מנודרסם שכן הוא בבדר רב שבדי' וכ"כ מכר"ם מרוסנבנ' מיין שם :

תרפג (א) נומרים את הסלל כו' · והסר"ח כתב אין לומר הסלל בנים הסלל ובא"ר כו' קל"ח כתב שאומרים וכ"כ בחמ"ב כאן דשאם שיאמרו בחמוכה בלל בנים הסלל והמנ"ח סימן קל"ח כתב בחמוכה מוב מיקרא כ"ח בניהו וכניהו בס"ם שם ע"ם :

תרפד (א) בש"ע קורים בקרבנות כו' מיין בדיוים אלו ובדין מעשה בקרבנות בסדרי מער אפרים מער מ' והמנה בכל מבאר הטב :

עטרת זקנים

תרפב (א) אין מחזירין אותו · ולענין ברכת המזון פי' רש"ל שיש מי שאומר שצריך לחזור משום שנקרא י"ם כראיתא במסכת תענית דחנוכה ופורים לא בטלו עיקרן וכו' ש"ם א"א בלא פת וכן פסק מהרי בב"ח בין רקי"ל רי"ש הוא וסקודת מצוה הוא ולא סבי בלא פת אם כן דינו לענין חזרה כמו יו"ם ושבת אבל בתפלה אין צריך לחזור כר"ת ורוב גאונ' ריטבא"א כר"ש בר ברוך :

תרפד (א) בשבת זו וכו' הגי' ת"ע דפרסומי ניסא עדיף ומקצת שוש אשיש · דיש אומרים בר"א בשיש החונה בשבת הראשונ' דחנוכה אבל אם היתה חנוכה בשבת שניה דחנוכה שוש אשיש הואיל וכבר השמירו בחנוכה בשבת א' :

יד אפרים

תרפב בכנ"ס י"ל כו' נ"ל דבר"ה יאמר זה אחר ברמתן סוף חמדה כו' פשוט דמדיר קודם כדלקמן סי' תרפ"ד ומיין בלשון דרכים לומר ברכי נפשי קודם סיר מטבח כביא חס דלא כמ"ש כאחרי כנס"ל ומיין בליקוטי פר"ח בל"ל מחמר סיר מטבח כ"ל דמר"ה :

שערי תשובה

תרפב (א) בש"ע אומר על הנסים כו' ומיין לעיל סי' תרפ"ו שנם גר יכול סיה בימי קדם לומר משעשית לאבותינו כו' ומ"ש שם מוכר בתוחם ברכה כו' ולם הוכיח שנם יסיים ברכה ולאין רשאי לחזור כל שהוא בתחלם תבלמו ולם יחזור הוי ברכה לבטלה כ"כ בס"ח בשם מעשה יהודה וב"ש בשם הרדב"ז סי' תקס"ח מיכול לומר על הנסים"ז לו יבלה ויבא בין ברכה לברכה שלין כאן ברכה לבטלה והסמך נמי לא סי' שהרי מעין שברכה שא"ה וכתב שכן רמוי לנסות ובכנס"ג הביא דברי הרדב"ז בכתם וכן דעת משבצי מנ"ך בגר"ו סי' קפ"ח בתנם בזה עיין שם וב"ש בשם מכתם לדוד מי שבבת אב"כ ויכיר שצריך לחזור ולהתחיל להתפלל ונזכר שעשה כדין שבתחתם ת"ל לחזור לחזור ולהתפלל צריך לעין לשם רבבה ונם צריך ביוסים מכיר בשלמו שיוכל לעין ורוצה להתחיר לחזור ולהתפלל צריך לעין לשם רבבה ונם צריך ביוסים מכיר בשלמו שיוכל לעין כיקב בתפלתו מרמם ועד סוף ולם יודע לחדם גם דבר ולא יעלה טוב לעשות כן פ"ם ובמנ"ם

באר הגולה

ה כתב כוונה וכב שבת בנת ב"ד כ' כרי"ף ורמ"ם מסת דמני רני פוטיה שם וכ"כ פסוס"ם שם וכשם מוספתם ובכרכות וכן ב' מחוד בשמם ג סוד ד מסקנת מגמ"ם שם ס סוד בשם י"ה ואכיו מרמ"ם דלא ישאל לרם לרכיו בג' לא בג' ראשונות ולא בג' אחרונות ו שם בשם י"ה דלעון לעון רכים סוא שוו וב"כ בת"ח בכי סוא בטמחת בחוב מתפלם וכן בחב בנוכת מרמב"ם בשמ' סיפרים ה מיומרת דר' יוחנן מחוה ר' שמעון ברכיו ו' ובשמם מפני שבנם בחמרם בכל יום ושוד שכל יום בנים בלו חוקם מבל מבינו וכל אחר צריך לגמוח מכל של קרבנותיו שבני מלקם ה מבנם מגילם ר"ה דאלי בפסיקתא שב"ם בשבליו בשלם בלאכת המשכן סוד כ שם בשם יש מקשות ג שם בעוד ד שם ס שם ו בריתא שם בשבליה ז שם ומש"נ דנרות ושלשה קדימה עטי מ"ם עדיפי לן דוכרים דנוחם פסוד מינהו ר"ן ה מומרת דרבי יוחנן נפחת מגילה ס"ם :

תרפב (א) אין מחזירין אותו · ולענין ברכת המזון פי' רש"ל שיש מי שאומר שצריך לחזור משום שנקרא י"ם כראיתא במסכת תענית דחנוכה ופורים לא בטלו עיקרן וכו' ש"ם א"א בלא פת וכן דיקי"ל רי"ש הוא וסקודת מצוה הוא ולא סבי בלא פת אם כן דינו לענין חזרה כמו יו"ם ושבת אבל בתפלה אין צריך לחזור כר"ת ורוב גאונ' ריטבא"א כר"ש בר ברוך :

תרפד (א) בשבת זו וכו' הגי' ת"ע דפרסומי ניסא עדיף ומקצת שוש אשיש · דיש אומרים בר"א בשיש החונה בשבת הראשונ' דחנוכה אבל אם היתה חנוכה בשבת שניה דחנוכה שוש אשיש הואיל וכבר השמירו בחנוכה בשבת א' :

בשל ר"ח · דתדיר קודם ומפטיר לי ושמתי דהא דתדיר קודם היינו לסקדים מכל לדמות פרסומי ניסא דדיף ובהום' סוכה דף כ"ד ע"כ מסמע דס"ל דלתי' לדמות תדיר קודם ע"פ ודיש קדים מלחמה · ויתמר קדים מחריב · ד לקרות יותר · דלין מסברים בתמוכה : ד לקרות חמישי · ויתמר קדים מחר הרביעי לא יתמרנו מחר החמישי (הסוכה מהרי"ל ס' רי"ב) ע' סי' רפ"ב ס"ו וסיסי' קפ"ז ותמיהו מזכרו בקריאת הרביעי אל יקרא כוה בתמוכה דלין מדלגין כמ"ש סי' קמ"ד (כ"י ס"ל) : ה צריך להפסיק · תע"ב דמין מעבירין על המלות הכא מעבכות דדמי לסקדים

תפילין של רחש לפ"י (סס) :

תרפה בשל"ה הצריך לגדל ספרים פרס

מיהו דאורייתא וכ"כ הכ"מ וכ"מ בתחוכת מהרי"ל סימן קפ"ב וקפ"ז אלא הזכיר אלא פרסה זכור · ובה"ה סימן ק"מ כתב דעשה דאורייתא ס"ו דכלכות כתב דעשה דאורייתא לקרות ס' זכור בעפרה · ובתוספות אל"ן כתבו דאין שום קריאה דאורייתא רק ס' זכור ובהום' הקלרות בברכות ס"ב מי' דפרשה זכור וס' פרה חייבים לקרותן מן התורה וכו' וכן בסמ"ק כתב מ"ע זכור את אשר עשה וה"ל צריך ליזהר יותר שיהיו קריאת ס' זכור בי' ממקרא מגילה בזמנה אלא שסשולם לא זכרי בכני אל"ל ולי"ל לייסב מנהג הטולה דאמר מי כתיב בתורה שיקראו דוקא בשבת זה אלא מחמיים תקנו בשבת זו כוחיל ובכיתי רבים בבית הכנסת וסמוך לשוריס כדי לסמוך מעשה עמלק למעשה המן כמ"ש הלבוש · וה"ל כשסומע בשוריס ס' ויבא עמלק ומי זכר מעשה עמלק ויולא י"מ וכ"כ הרא"ש סימן כ' · ומשם ס' פרס ס"ל דלא הוי מדאורייתא דבאמת אין שום בקריאתה מדאורייתא וגם לא ידענא סיבת למיזא וכ"כ מהגי' הלבוש המ"ש בחי' הרמב"ם ה"ל ומקבו אלא מלינו שתהא קריאת ס"ם מה"ת אמ"כ יאמר רש"י שתהא קריאת הסדרשות כגון ס' פרה וס' זכור

וכיולא

אייך מסול ותו לחייב ממ"ש שם בזבחים דתפלת המנחה קודם למוסף משום דמנחה תדיר ומדמי ליה לעתר תדיר ואין קיימת לן בסימן רפ"ו דאם עבר והקדים תפלת המוסף למנחה יצא כו' אלא לכתחלה צריך לקדים המנחה מכ"ל וא"ל ממ"ש בסימן ק"מ בשבת לכתחלה מנחה בשבת ותפלה דסני בדיעבד מה שקיים ותפלה מכל בתוחה שעה כיון שלריך לכתחלה של מוכה שתים וכוה כתחלה תפלה אלא בזמנה מה שאין כן במוסף ומנחה שמיסה זמנם אלא שיש למנחה מעלה תדיר דיש בפי מעלה לחוכה שתים מעלת התדיר על מיהו תדיר וכבר כתבתי מזה בסי' ק"מ ס"ב ס"ב מלה דלמ"ל לתו דסמכה הוא וכיון דתפה בדיעבד בכל מוכה אין מחזירין אותו לחזור ולקרות בכל ר"מ תפלה · ותו דאיכא אלוגתא אם צריך לחזור ולברך על מה שחזר לקרות ממזכר בסימן ק"מ והיאך נאמר שיסיק ויתחיל לקרות בכל ר"מ ויכוים עלמו לפטר ברכה אלא שיקר דבדיעבד קורא סכרן בכל מוכה ואח"כ יקרא לאחריה בכל ר"מ כנ"ל · וכ"כ לי הרב מהר"ל נפתלי כ"ץ ז"ל בתשובה רק מהא בא לפלא בפירוש הגמרא שמביא האבודרהם ואמרתי לו שאין זה כלל בגמרא כמש"ל ונתחרט על זה ואמר אני שמתי עליו וסברתי שהא בגמרא אבל באמת אינו כלל בגמרא · כתוב בתשובת מהרי"ל סימן ר"י פשט מ' שכח המן וקרא הרביעי על ובלאחר מדשיכה ואמר קדים וקרא הרביעי ג"כ פרשת מחיה · ובתוס' אל"ן כתבו דאין שום קדימה מדאורייתא רק ס' זכור ובתוס' קלרות מברכות פ"ב מיולם

(ב) לקרות · עכ"פ ושיין בתוספת המגילה דף כ"ב ובשאילת שלום אות ל"ו וס"ם בזם בספרי בית הספרים סימן י"ח לבעלון מוהר"ר ז"ל בתמ"ת ס"ם : (ד) להפסיק · עיין בכ"מ ושיין ביד הספרים פ"ם בזם בל בס"ו ובספרי מ"ם בית הספרים מי' י"ח בתנחי בפריבות יוחר בזם ס"ם :

תרפה (א) בש"ע ר"ח אדר הסמוך כו' ושיין בל דיני סדר קריאת פרשת פרשות ושבות הקריאה בספרי אבר תפרים שבר מ' שבאתרתי בדברים על בורדין בשובה"ר :

(ב) מדאורייתא מבה"ם ושיין בספרי אבר תפרים שבר מ' וס"ם בס"ם בעניין תענית שובנים כו' מנהג המתענים במדינות אלו בשבת מבוקש טובנים לבד ובשבת מעובדת מוסיפים ת"ת ושיין בת"ר בשם מלבושו יו"ם אלה אירע אר"ח אב ר"ו שבת אז פורים קטן אל בינתו ס' אם אלבתו ולפורשו (ס"ם בס"ר המסשק בבוחנתו אם ר"ל ממחיב להתענות בו ביום אז אמת ר"ל שיהיה לגמרי ס"ם אלף שלשונו נוסף לומר מיתענה אין נלבל"ר דהא מעיקרא לא קבלוהו אהבתא דהני וכן נוהגים אין מתענים בבה ובלומה שהגיעה להקל אף אם אירע לו פעולת אנוס אבתא שיהיה בם אז אבתא מבקלין בו ומ"ם נראה שיש להתענות בארבה שאחריה לחשלום ! כיון אבתא תענית אל תעונה וכתו בלום תענית אסתר ונ"ם) ובא"ר כ' אלל דאם אל ר"ח ור"ו בשבת ביום ס' יעשנו בתקומה ויקבל אקרוי ושיין בא"ם המסשק למנהגינו בשבת אבתא אירע בן אם יתענה ת"ת בתקומה אז ר"ל שיהיל ובלאחר ידאם ס"ם · ובראש הבשמ כ"ל בשבת מעובדת ויקבל אקרוי בתקומה אבתא אבתא אם ס"ם בבשבת אבתא אירע בן אם ת"ת אבתא בשבת מעובדת . ואפשר שעמנו כיון שיש עונין אלא להתענות בשבת אבתא כלל לכן יש לבקל בו בשבת ומ"ם ל"ל איקר בתי"ם בזם :

יד אפרים

תרפד (בבא"א ס"ק ב') דאפילו לדחות תדיר קודם כו' לא יזמה אלי קיבל דבסם ליבא אבתא אבתא בבא ישבל מי' ב"ב בבתיב על אמ"ל בזם ס"ם : (בבא"ר ס"ק ד') דוקבא ליה לתדיר ותדיר אקדיב ליה לשלוח מדיר כו' לפסקל בנהם בבבא מי' בל"ל : (שם) ולמרבי לו אלין אם בלב בבבא מי' עיין בספרי אבא"ר בית אלאתי אל אבי גדולי אולם בבבא"ב אבתמים לבו דבר אולת דאבתרבים אות אמבר אדון ! מבר אבתר אבי אמתר דבבא אבתר אבי אבתר בבבא אבתר אבי אבתר בבבא אבתר אבי אבתר ב

דסרסח זכור וסרסח סרס מייבים בקריאתם מן התורה עכ"ל · וכתב רש"ל דילמה מזה שאין הקפון עולה למסיר בס' זכור ואע"פ שהש"ך קורא בתורה מה בכך בני' בר מיובא לעולות והוא ג"כ קורא בתורה אלא שהש"ך קורא בקול רם אלא לביים ולף בסרסח סרס יש ליזהר מאחר שבאותן תוס' ילתה דסיא מדאורייתא וכדומה שכן מלאתי בסי' מרדכי עכ"ל · וכתב מו"ה ז"ל ואינו נכון דנקפון היודע למי מברכין ודאי מרי אע"פ שהקפון קורא בקול רם דהא קפון עולה למנין ז' וקריאה ס"ח בכל שבת היא דאורייתא מודבר משה את מועדי הי' כדאי' בירושלמי ומביאו מרי"ף פ' הקורא עומד אלא אלא סיה סדר מיומד לכל קריאה מלבד פ' זכור · ומזה תיקן הסדר לכל הקריאה ואע"ז בקפון אמינו יודע למי מברכין לא ידעתי למה לא יעלה בקריאת הש"ץ פ' זכור בקריאת ס"ח דמאי נפקא מינה בשולה לס"ח אם הוה קפון עיקר המיוב מישמעי לקריאת התורה ע"ל · ולפיזות דעתי נראה דנקפון אתן יודע למי מברכין אין יולאין ידי הברכה על ידו ואין יולאין ידי קריאה בלא ברכה · ע"כ אין לקרות למסיר לקפון אמינו יודע למי מברכין · אבל ביודע למי מברכין נראה דמסיר יולאין · וכפ' רש"ב דקפון יכול לקרות בסרסח המוסיפין אז בד' פרשיות שמוסיפין בחדר ונראה דביודע למי מברכין קאמר :

מגן דוד ט"ז **אורח חיים הלכות מגילה תרפו** מגן אברהם נ"י

תרפו (א) מותר להתענות לפניהם · דהוה אמינא דאסיר משום דבתוב במגילת תענית שאותן ימים אין מתענין בהם שבתות שאותם יו"ט גם לפניהם ולאחריהם אסור · ואף דבשאר מגילת תענית בשאר י"ט המזכירים שם מ"מ בתוכה ופוריים [לא] בעלה ואסור להתענות בהם קמ"ל דמ"מ מותר להתענות לפניהם ולאחריהם דלענין זה בעלה מגילת תענית אף בתוכה ופוריים : (ב) ולמחר ביום ו' יתענו כו' · נראה דאין לסמוך ע"ז לעשה שהרי הביא כ"י בשם ס"א הא דמתענים ביום ה' לפי שאין אז לאחר עד יום ז' שהוא פוריים וכן אין מתענין בע"ש מפני כבוד שבת · ואע"פ שנפסקה הלכה בע"ש מתענה ומצוה דוקא בשבת זמנו הקבוע לו בע"ש אבל בדשה מזמנו אין קיבעון לו בע"ש · וכ"מ בתשובת הגאונים עכ"ל הרי אף בימיה אין לבתענה בע"ש דהא הסיא דמתענה ומצוה מייני בימיד בע' בכל מערבין דקאתר הני בני בי רב דיתבי בתענית בע"ש מהו לאתלמי ואל זה אמרו שם מתענה ומצוה ואע"פ שנראה לאחר דדוקא שם שזמנו קבוע הו' ממילא אין שנדחה אין להתענות בע"ש · ואח"ל דה' המגיה קאי על מ"ש בפ"ב דתענית דבע"ב שאל בע"ש דמתענה ומצוה וסיימו בתענית לבור מ"מ כיון שבבר כתב רמ"ז בסימן רמ"ז בסימן רמ"ח דבתענית יחיד לא יעלה וכאן מבריך לבטלה לא יתענה בע"ש · ואו נראה דאם יתענה בתענית אחסר בע"ש ונמרך לבטלה עד לאח הבוכבים דבן דינו וא"כ היאך יעלה על הדעת שבזמנו הקבוע לו ע"ש הבמיה ביום ה' לא יתענה מפני שטודת מילה ובע"ש יתענה עד בלילה ובבר נבנס שבת ומה לי מתענה מלבת שבת אז הוא כולו הלבך בך הוראה לאו דבמבת היא אלא יאבל שטודת המילה בלילה כמו בי"ב וע"ב·וא"ל דבאן אבבר לקבוע תענית אחסר בע"ש מפני בבוד שבת · ולעיל ה' רמ"ש הבית הטור דרך אבבי מעשה לתענות בע"ש ל"ק דבתם מיירי אין מבטלין טונג שבת שבור זה · ודרבה לאבול בתאוה פפי בפסס מתעיס אין מבטלין טונג שבת שבור הס אלוטים אחר התענית וע"כ אין לקבוע תענית בע"ש בע"ל :

תרפז (א) ולשנותה ביום · פירש"י זבר לנס שהיו לוטבים בימי לרתם יום ולילה : (ב) חוץ ממת מצוה כו' · בדמב"ם כתוב בלשון דבסלוניות ובתחתים ביום ה' אמר יבולין לבתענות ביום ו' וכפ' ו' הקפם אל אמר יבולין לבתענות

מסמע דס"ל דאמר' ת"ח דרכים מבטלין ובגמרא מסמע דלא מבטלין דרכים (כ"ה) וע' רד"כ בי"ג ע' סס' תר"ל · וא"ם כתב ת"ח דרכים היינו של כל ישראל וכ"מ בתוס' בד"ה מ"מ עדיף וכו' ע"ם ומ"מ נ"ל דהא שב"ם לריכין לקרות המגילה ומיהו יסיד לריך לבטל מלימודו ולילך לקרות בלבור הכל רבים לא שייך כח דאמר' כל יחיד לומד בפני עלמו מקרי רבים הואיל ומבטל כל א' וכ"מ בתוספות: ד כדי צרכו · מסמע דס"ל דאמ"ם שיש לו קובלין כיון שאינם כדי לרבו מקרי מת מלוה וכ"מ בהג"ם ס"ם הרל"ו דס"ל דקבורת מתו קודם · ול"ע דהא אמרי' פטיטא לי מגילה ובבודה מגילה עדיף מת מלוה ובבודה מת מלוה עדיף מת מלוה ומגילה מאי וכו' ופשוט הא דאמרינ מת מלוה עדיפא מבבודה היינו דוקא במת שאין לו קובלין אבל קבורת קרובים לא דמי עבודה וכ"כ התוספות בבבוות דף ל' ע"ב וא"כ פשיטא דמגילה עדיפא מקבורת קרובים הא מגילה עדיפא אפילו מעבודה ומיהו זה יש לדמות אבל שאמת יורה דרבו כמ"ם הרמב"ן בס' תס"ה דבמת מלוה דוקא קאמר אלא דריסא דקאמר מ"מ עדיפא מת"ח לייני בכל מתים ס"ם וכ"כ התוס' ומ"ם סי' תקכ"ו בסס יס"ם וכ"כ הס"ג דוקא בשאות בעדם שאות מוטל בביזיון אבל בעיר מגילה קודם וכ"כ הב"ח וכ"מ בד"מ בסס ס"ז שבתב קבורת ת"מ קודם למגילה טכ"ל ושמעו מדאמרינ בבוד תורה דיסיד ממוד מסמע דלאחר כל אדם מגילה קודם וכן שיקר וכ"מ בברבות דף כ' דקבורת קרובים לא מקרי בבוד בבריות כיון שמוטל בעיר וא"כ לא דמי מגילה וכ"מ ברא"מ סס"ב: ה בדאיבא שהות · וכ"ם מילה ומגילה אבל בת"ם סי' רס"ו לילד לומר דאיבא דבסים שאות יקרים המילה וכאלין שאות יקרא המגילה. וע"ל דמשם דיבול לעולל בתשיעי (כ"ה) ע' סס' תרל"ג: ו בדאפשר לו לקראה. אבל אם הוא סמוך לתפילה יקרא המגילה דהא מ"מ אפשר לקבבו בלילה אבל אם הוא בעונ אח"ל לקובבו אח"כ מפני בודאי דאם מקרא מגילה דהא מ"מ דמי עבודה לגמרי ועבודה דמי מגילה לגמרי ומ"מ ל"ע דהא יסיקן בגמרא מ"מ עדיף דאמר מר גדול בבבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה וקי' לי' בלאו דלא תסור דמי' המלוה לגמרי משום בבוד הבריות אע"פ שאפשר לקובבו אח"כ מ"מ אמרי' שלא יבא מוטל בבזיון ק"ו למגילה דהא אין שום מלוה דאורייתא נדחית מפני מגילה וא"ם נדחים מאמי מ"מ ק"ו למגילה שתדחה בפיס והרא"ם בשלמו הביא כל הני מילי דאמרן (וכ"ה כתב על פי' הב"י ברא"ם דברי רביט המוסיס שהרבתי בהם בקונטרס ש"ל כוון למה שבתבתי) לכן נ"ל דהרא"ם לא בא אלא לסוכים דהרמב"ם לא מייני אלא מדין קדימה מדקאמר בובבו תמלה וא"כ בובבו דאמר' אמרינ אלא שאות אין ואי לא לא כלומר משמע דהרמב"ם מייני בדאיבא שאות ואי לא לא פי' דאי ליבא שאות לעשות שתיבה לא קמייני אלא מגילה נדחית מפני כל המלות דאורייתא וק"ו מפני מ"מ כ"ל:

תרפח א מיתות יהושע בן נון · תקנו כן כדי לאחוק בבוד לא"י: מסמתא

כל היום אבל אי מקרי דלא נעשית העבודה עד שעה קטנה קודם בלות שיעור שלם ויש לפנינו מקרא מגילה אח"ל דמגילה דומה העבודה לגמרי כיון שא"א לקיים מיהם פרשתי ניסא עדיף כלעל"ד: (ג) ובבל זה ראיה מיירי בו': הב"ח זו בולה מדברי הר"ן והמזרחי ובבר בתבתי מה שיש לתקשות ע"ז · וגם מו"ם ז"ל פי' דברי הטור ע"פ הדרך שזכרתי בסמוך וכ"ב שם הש"ל דבמקום שאמרו בזה עדיף טפי היינו לדמות לת הבדמה לגמרי אפילו ליבא שאות אחר כך:

תרפח (א) בבבים המוקפין חומה · הקשה הר"ן למה אלבא מלוס זו לימים מלוקים וקבנו יום מיוחד לפרסים מבא"ב בשאר המלות · ותי' אלא לדמות לשושן ובבא מאי קאמר בו' ולפש"ד אין כאן קושיא בל עיקר הבבר"י בבין דמאי דפריך שושן בשאמן שבבא היינו דלא בפורים ודלא בפרזים אלא דאילו בשאר המלות שבבא לגמרי אלא בא"ב לפרס דגם אם דקאמר מבבלים מעבבדים היינו ביביל לגמרי אלבר בשיר ילוף אלמור שובב בבל ואומר ואם בן היון דמיון בבבים: ומשר בריבא בוא דעבודה שאני דאמרינ דבאמר שבא בלבון אלו לגמרי אלא בא"ב לפרס דגם אם דקאמר מבבלים מעבבדים היינו ביביל לגמרי אלבר בשיר ילוף אלמור שובב בבל ואומר ואם בן היון דמיון דבבבים: מפרשים דביטול דעבודה דאמר שבא בלבון אלו לגמרי: מימות יהושע ושושן לא ידעי אי מוקפת מימות יהושע ושושן לא שבירא בא"ב דאלמור שובב שי דאמרינ לגמרי גם אלמור שובב לא מיקרי אלא דיבור לשבא בשאלה בשאלות אלבע אלמור שובב אינו בל שיום כולו דבאמרי אבי' קבא ק"ם ובו' קיים לא ישב בו' ואם"ל דבל זמן שבושן בשובב שובב אינו בשובב בל בא אבי ומ"מ מיבל אלבע אלבע לעשות אינו בל שיום כולו ודיו שאבו אל"ב בין שאינו ראיה מת"ת ודאי בובבי בר"ן בם בשובב אלין לבבל אלות שובב לגמרי אבשב אלמור שובב שאינם בל

תרפח (כש"ע בעיף א') ואפי' אינן מוקפים אבבינו בו' בשב בשובב' דף ג' ע"ב ובס"ם ובבבינ אבשאר אלמ"ר לא אבבינו בל"ל אבי' בבבים בבבינו בבל"ל בל בבבים בבל"ל בל בבבים בבל"ל בל בבבים

כשנודע שישב תחרה על דעת שלא להקיפו (ב) (אבל
ב (א) מסתמא סוקפים ונגסוף יסבה (ר"ן) :
ב ז וכן הכפרים הנראים עמהם אפילו אינם סמוכים כגון
שהם בהר או שסמוכים להם אפילו אינם נראים עמהם
כגון שהם בעמק ג (ג) (ב) ח ובלבד שלא יהיו רחוקים יותר
ממיל ובשושן אף על פי שאינה מוקפת חומה מימות יהושע
קורים בחמשה עשר ט הואיל ונעשה בו הנס :
ג י כפרים ועיירות גדולות וכרכים שאינם מוקפים חומה
מימות יהושע בן נון קורים בי"ד :
ד (ד) כ כרך ד שהוא (ג) ספק אם הוקף בימי יהושע אם
לאו ה קורין (א) בארבעה עשר ובחמשה עשר
ובליליהון ו ל ולא יברך כי אם בארבעה עשר שהוא זמן
קריאה (ר) לרוב העולם :
ה מ בן עיר שהלך לכרך או בן כרך שהלך לעיר (ה) אם
היה דעתו להזור למקומו (ה) בזמן קריאה (ו) ונתעכב
ולא חזר קורא במקומו ואם לא היה בדעתו לחזור אלא
לאחר ז זמן הקריאה קורא עם אנשי המקום שהוא שם :
הגה ואם הוא במדבר או בספינה קורא ביום י"ד כמו רוב העולם (כל בו) :

יום

ול"ג דלק"מ דדוקא על מלזה שתקנו חכמים לעשות מספק מברכין
אבל מלזה שלאו עושים מספק אין מברכין אפילו על ספק דאורייתא
כמ"ש בי"ד סימן כ"ח ע"ש : ז זמן הקריאה · ועיקר קריאה
תלוי

במשך המילוק דמוקפין לאין מוקפין · וז"ס הכ"י בשם הרמב"ם ולמה תלו
הדבר בימי יהושע כדי לחלוק כבוד לא"י כו' ויסיס לזכרון לא"י בגם זה
שכ"ל פי' דע"ל שילמו הדבר זה שחלאום במקדש ולא בחמשורות כמו שסיס
רלוי וישחלו ע"ז וישיבו ע"ז שעושין כן לכבוד א"י כגלגל"ד נכון ביאור דברי
הר"ן בלי ספק והרב"י מרא בחנם
לתרץ בע"ח ולומר שעשו לזכרון שבא
א"י בגם זה וכוח המוס דא"כ קשה גם
בגם דמנוסה ס"ל לתקן מיזו דבר לגם
בשביל א"י וכמ"ם הר"ן בחמלה מ"ם
מאלר המלות : (ב) אבל מסתמא
הוקפה · לגלוה קשה ממ"ם בסי'
ח"ח וסימן של"ח וסי' של"ם ושתם
עיירות מוקפות לדיה שבוגן בחיס
חמלה ולחר כך מקיפים לוחם ולק"מ
דהחם לא קפדי' אלא שיהיה הסיקף
לדיה הסיגו לאפוקי מבלר שאין
הסיקף אלו לדיה אלא לגוכך מלאמה
וגזה אמרי' דסחם עיירות בהחמלחם
בוגים לוזה בחיס דרך ברחי חמלה
וסכנה בשלמה ולח"כ מקיפין חומה
ולח"כ מייחסין לוחה בכגוגים הרבה
וסוה ספיר הוקפה ולבסוף ישבה כי
סגגיגים הרחשונים לא היו רק החמלה
בשלמה וה"ס גמי כלן לגו הולכים
לחר ההקפה שחיה קודם לגיגיחה ולין הולכים לחר החלה הבגיגים
כיון שעיקר הגיגיבה הוא לח"כ גמלה דמ"ם בסי' ח"ח שחמלה בוגן בחיס
הגיגו החמלה בשלמה אלא בא רק לסי' הגיגה כלן פיר · ומ"ם כלן שמן
הסחם הוקפה ולבסוף ישבה הגיגו מיקר הגיגה וקביעה מקום היא לח"כ
וכן מדוקדק לשון של הר"ן כלן בב"י שכתב שכן דרך רוב המדינות מקיפין לוחה עכ"ל מרי שזכר ל' ישוב ולא בכן בחיס
הגיגוב הוא מיקרי הבגיגים ורוכן כגלגל"ד ברור : (ג) ובלבד שלא יהיו רחוקים כו' · בגמרא מי' מיגוי זה ובר"י דלמשמן קלי המגרם עד היכן
נקרא שמוך מגמע בגגרלה ולין שמוך לא נתנו מיגוי אלא כל שגרלה לחגילו מרחוק דחל"כ אלא גם בגרלה בעיגן מיגוי לא ה"ל להזכיר גרלה אלא
שמוך לחוד דסא הכל אלוי בשמוך דהיינו הוך מיל אבל אלגגן בטוך ורמב"ם מגמע דקלי גם אגרלה וכבר המה ה' המגיד טל רמב"ם מכח קוגיא
שזכרנו והולרך להגיה בדבריו בעגין דלא קלי רק אשמוך לחוד כמו לרש"י · וסב"י הלריך בזה בדרכים אוגים והכלגש"ד מחוזלחא הבי היא דגתנו מיגוי
מיל לקרקע שוה שבין עיר לעיר אבל לא בהיגוש שיש בהר שבעיר ויוכבת עליו · וע"ז אמרו מיגוי אפילו בגרלה אחא"ם אחין אגו מוגבין בהיגוש מ"מ
לריך שבקרקע הבוה לא יהיה יותר ממיל והזו בהר שאין אגו מוגבין בהיגוש לבל ביוכבת בעמק אגו מוגבין גם בהיגוש דאין כאן לא בעיר כיון
שפ"י הבר גרלה בהרך לעיר הזו וע"כ אין מוגבין בהיגוש לבל ביוכבת בעמק אגו מוגבין גם בהיגוש דאין כאן רק מעגלה שמוך ע"כ יהא שמוך ממש
לבהרך לא יותר מבהיגוש ואוכיח לך מילוק זה מן הבוגיא הלי' בשלמא גרלה אע"פ אחין שמוך מבכחא לה בהחא בהר אלא שמוך אע"פ שאינו
גרלה היגי מבכחא לה אמר רבי יהודה שיוכבת בעמק · ואגוה לי מעוגה דקאמרי ליה מאי קאמרי ליה לגמה הבא לו ספר בהר וכי לא ידע שבך
מוכל לאגוגה בעמק כמו שגמלא בהר עד שבא רבי ואמר לו אתה זה ואמר לו אתה זה וגם ר"ל מתייבב זה בס"ד הבוגיא לבמקבן בשלמא בהר דבוה המעגלה אלר
שבוגה גרלה בעיר דאין אגו מוגבין בהיגוש של הר דבוגה הבוגיא הרחייב בא"ם לבל בהיגוש ואין גרלה בקשה הבי מבכחא לה אם יוכבת בעמק ויש
שם היגוש עד לעגבה ואלו אלרך אחר לחגיה גם בהיגוש לבעיגן מיל דבא אין מעגלה לאותו היגוש ואם כן לריך אחר לומר שבעיר עם הבוגיא
הוא אוך הבעיגן ועל זה בקשה הא ואלו גרלה בהרך לבעיר אם היא בחוגן זה הבוגיא אוך המיל ועל זה מחבן ר"י בגמל בירוש שיש בעמק
בלי היגוש אלא בעין אמילגה לגבגה ולגבגה יוכבת בעיר ואין בהרך גרלה לו כי הוא יוכב בעגלה אלר בהמילה ואוחר בהיבת בעיר
היא בל"ם בעמק אוך מיל ואלייה לזה בגמל אי' בך בפסוק ואת הבמלים אלגן בעיגרים" שם שהיו בעין אמילות אזה ואזה ובגמל אמוגן ביגיבה דהוא
בעין שזכרנו ובאמר לי בגמרא בבריאתא עד בהה ל"ב ירמיה בחמתתן לבבריאת מיל ולימת מיל הא קמ"ל דביגוי מיל בחה
הוי בחמתתן לבבריאת וקשה הוכא אמו לא ידענא ביגוי מיל אלגיס אמה ולל מבכחא בבבא אלא אמה ולא"ד יתיבב בעיר דבבריאת היתה יוכבת
בעמק בהו בעיגרים" בע"ל כ"כ יהא אלגי עם מבגיגי בבא בבבריאת לפי היוכבת בעמק ויש אוכך בגמ"ל דבגיגי מיל לבעגן מגילה הוא
עם הקרקע בביגוש בהו שיש מחמתן לבבריאת ובזה ניחא בבא בבבריאת דוחק מה אבלל ביגוי מיל בגלגלה ובבאוך בהדא אמתא
מ"מ הבדרים גלגיס לאלגן בבבבלה בבבוגה אלגלה בבשמתא בגל"ל בהן בבא"ד : (ד) כרך שהוא ספק · כתב הר"ל והיתמ ולמה אין
מברכין עליה בב' ימים בחלר בפיקא דיומא לעגין ברכה ודוחק לאלגן בין בי"ם דאוריתא לגגילה דבבן בשלמא בלא ספק פיקא לבבבוגיי דיבמא
אמאי לא בקלא הגגילה בי"ד ובי"ם מבוה בפיקא דיומא בבוגיל ולולב דבבר תי' המגדלי מבוה דבתיב ולא יעבור מאחר דאין בקיאין בקבוגי דיבמא
אבל בספק אמגה לא שייך לומר ולא יעבור דאמא היום עיקר זמנה ול"ל לגיגם בברבה לבבלה יותר מבפיקא דיומא לעגין י"ם ויש לאלגן
דבחם קדושת היום גורם לחיי בו אף בברבה מבח ספק דאם לא תגבוג בו קדושת היום אף לעגין ברבה א"כ אחה עושבו אול ועוד קדושת היום
תלוי בב"ד ובם בך בבבלו אליבם בע"ל · ובגי בחי' אין הקיגיגיא מחולבת בבם הבא בם גבי מגילה יש בו קדושת היום לעגין בל הדיגים הבלוים בבוגים
וגם על החי' הב' קשה על הב"ד נוגיס לגגה לא בבבלו אליבם בבוגה ולע"ד לחבן בגיגיהם דבאגי יש דיגם לב ה' לומר אלא יבגיגים מלות י"ם בלל לאם
היום הבגי בבבלה אמתגל בבבי בבבבוגה מבבי בתיב בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה
ילפי' לה מבבתיב ע"כ היבודים בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה
בן יומו קבוי בבבה · וממילא אמי מוקף בן יומו בבי בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה בבבבוגה
ממקומו ובמיבם שוים ממש דבן בבבב בבבבלה לעיר ודעתו לבבבבבב בב בבבבבב

תלוי ביום י"ד ולא בלילה כמ"ש סי' תרל"ב : ח יום מ"ו כו' · וביום
הסבת ח' לאחר הוא סרבה זכור ומפטירין קדקדי (כ"י) וכ"ה כתב בסם
ר"ל המיב דבמ"ו לאחר מפטירין ג"כ מקדמי פ"ם : ט אין קורין
המגילה בשבת · ומולין ודולכין בעיינו כל יום (טור גמרא) :

ו ואין עושין סעודת פורים כו' ·
וכ"ל המיב בחיוך בדלות שבסעודה
היא בשבת ומעם כן מעשה בילוסיס
וגם מעלות מנות בשבת כי המנות
הם מהסעודה עכ"ל ב"ח ודבר"ז
ח"ל קמ"ז פסק כש"ע וכ"ל דדלות
דלב"ח ליקן מוכרחות וגם אין בזו מ
לחלוק על הירושלמי וכיון בגמרא
דף ל' ע"ל נבי עשייה וחבירה ומכ"ש
מתנות לאביונים הוא ביום קריאת
המגילה בדלותא בגמ' : יא יקראנה
בי"ג · בקיבוץ עשרה דשלא בזמנה
בעי' י' ועיין סס' הר"ן ובהגה"ל
מסופק לי סני בקמנים (מ"ש) :
אם טעו וקרלו בפרסיות והמגילה
בראשון לריך להזור ולקרותן
בעמי (בד"ה ד"מ ב"מ) : יב קורא
אותה בט"ו · בלא ברכה (ב"י ס"ל) :
תרפט א ונשים · ולכן לריך
לקרותה בביתו לפני
הבחולות : ב ועבדים · (בב"י)
מעמע לפילו אין מסומלרים :
ג הרש · וכ"מ פסק דהסומע מן
הסרס יולא בדיעבד וכ"מ בגמרא :
ד קטן · הע"ב דגדול עמי לינו
מייב הלא מדבנן ול"ד למ"ש פסי'
קפ"ז דהתם יכול הקטן לאהול כדי
שבעו להביא עלמו לידי חיוב דבכגן
(הרא"ם) וכ"ע דהרב"י פסק בפסי'
תרע"ם כדעת ב"ם מבסיר בקטן
וחכלא סתם ופסק כדעת הלוסרים
ודומק לחלק בזה בין מגילה לנ"מ
וגם בר"ן שם מעמע דדמי לחדדי
בזה עמ"ם בסמוך : ה אינם
מוציאות · ולי"ל נ"מ דמלחי מגילה
דהוי כמו קריאת התורה (סמ"ג) סי' וסטולה מפני כבוד הלבור ולכן אפי'
ליחיד אין מוציאה הלא פלוג (רא"ם) עמ"ם סימן תכ"ח : ו אם האשה
קוראה · ובמדרש הגעלם רות כתב דלא תקרא לעלמה רק תשמע
מהאנשים : ז שאינה חייבת · דס"ל כמ"ד בלין מוציאות לנשים (כ"מ
במרדכי) : ח מינו אינו מוציא · לפילו למ"ד דנשים מוציאות לנשים
זה נגע פסי שם פס"י : ט עצמו אינו מוציא · היינו למ"ד דנשים אין
מוציאות לנשים (ב"י) : י קורא לעצמו · מעמע דס"ל דאין כיחיד
מוציא מבירו אלא בעשרה ול"ל דל"ד לעופר דקריאת המגילה הוי כמו
תפלה דבעי י' אבל בריי"ו ני"ב מעמע דאפי' יחיד מוציא מבירו במגילה
אע"פ שהוא בקי ע"פ מ"ב וכ"כ האבודרהם וכ"כ הב"ח פסי' תר"ל
בפשיטות בשם מהרי"ל וא"כ עדיף מיקרא אחד לכולן ומסוס ברוב
עם הדרה מלך כמ"ם סימן רל"ח סי"ד · ובתכ"ן כתב כל מ' קולת
לעלמו אם ילוו עכ"ל סימן רל"ב : יא להביא קטנים · ובלבד שלא
יביאו קטנים ביותר המבלבלים דעת הסומעים :

תרפט (א) אם היה הקורא חרש כו' · המתיחת תגת הכל בפרים לקרות המגילה מוך מחס"ו ר' יהודה מבסיר בקטן מאן תגת מרם
דיעבד נמי לא א"ר מתמה ר"י היא דתכן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו כו' עד בשתא דאתיא לכבי כו' ועיין מה שהקשה ב"י
ובלמה קושיתו קושיא גדולה היא דהא כל מחרלה לאחלק ולהלמיד בחרם במגילה תקשי לך למה מוקי מתני' כר' יוסי הא אפי' כר"י אתיא דמודה
לאן בחרם במגילה דאסור ולע"ד דבכל ניחא דוקלי חרם נגע בפי מלותו ביכול דלהשמיע לאזנו דזהו בר שמיעה עכ"פ מבא"כ בחרם
וע"ל שאחז"ל כל הרלוי לבילה כו' מ"ם לעיל בתחילת הסוגיא היינו מפרשים פלוגתא דר"י וכ' יוסי דר"י ס"ל אפילו לבתחילה בשר בק"ם דלא דרים
כלל שמע השמע לאזנו כדאיתא בפ' היה קורא דר"י דרים שמע בכל לשון שאתה שומע וא"כ אין לימוד על הסברון שמיעה כלל ממילא
בשר לבתחילה וא"כ חרם ועי"ב הרלבמ"ן לאוקמי מחניתין כר' יוסי דפוסל אפילו בלא השמיע ב"פ בחרם כאן וכסוף דאוקימנא מחניתין כר"י אליבא
דרלב"ע דאמר לריך שיסמיע לאזניו בלאחר שמע ובקה בדברו דמלבון לריך שמע ובקה לבתחילה בדפירש"י ואח"כ מביא פסוק דמשמע
אפילו דיעבד הא קרא לא שבר לבתחילה אלא ע"כ הבסוק ממעם דאפילו דיעבד היינו חרם אפילו דאמר
לשמוע

מגן דוד מ"ז

מוכח לגבי מקומו ופרוז בן יומו פירושו שמתעבב בעיר יום י"ד שהוא יום
קריאת מקום שפוך לבם ואל עליו מוכח קריאת יום זה שב"ל ולא הבמתי
ביאתו דמה חילוק יש ביניהם דבשניהם בעיר בשעת אליכתו ממקומו
יהיה דעתו להתעבב במקום שיבך בם בהתחלת יום י"ד וכן הוי בזה בכתוב
כל אחד ממנכו מקומו אלא שאין
הבעם פוה דבבן כרך הוי הבעם
שהל עליו ביי"ד מוכח בעיר כיון
שקולין לו ובכן פיר הוה שעמת ג"כ
כיון שהיה בדעתו להתעבב שם בשת
ההתחלה בכרך ממילא נשתלק ממנו
דין מקומו וגם דברי הרמב"ם שהוא
שעיף זה נראה לכוין ע"ד זה דאם לא
היה בדעתו לחזור אלא לאחר זמן
הקריאה פירוש אחר קריאה של י"ד
בעיר בן הכרך ובן עיר נשתלק ממנו
מוכח קריאה שלו ב"כ קורא כל ל' שם
אבל המקום שהוא שם דהיינו בן
כרך קורא ביי"ד כפי המקום אחר הוא
שם ובן עיר קורא בט"ו במקום אחר
הוא בשעת הקריאה של י"ד והיינו
אפי' חזר למקומו אחר הסילוק יקרא
בט"ו וכיון בלא זכר הרמב"ם דבר זה
בפירוש אפי' חזר למקומו נראה דס"ל
דחייב להתעבב בכרך עד ט"ו ויקרא
שמהם ולפי זה יתיישב שפיר טפי
לשון אבל המקום אחר הוא שם דהיינו
דתמיד קורא עם אבל המקום הן הבן
עיר בט"ו בכרך הן הב"כ ביי"ד בעיר
והא דתלו הפיוסד בהתחלה פירוש יי"ד
אחר זמן בקריאה פירוש לשון
הרמב"ם קבה לומר לא ניזל בתר
קריאת הלילה שאם היה בדעתו של
ב"ע להיות כל הלילה בכרך שם
בתחלת היום וכן עשה ממילא נשתלק
ממנו מוכח קריאת הלילה כמנהג
עירו ואפשר דהרמב"ם נתכוין בתמת
על קריאת הלילה דהוא כל הלילה
וכן קשה על הטור שכתב אבל אם
היה דעתו לעמוד שם מקלת ממנו קריאה כיון שלא היה דעתו לשוב למקומו בזמן
מוכח מקומו נשתלק ממנו קריאה בל מקומו וגם בגמרא לא הזכיר רבא
הלא דעתו לחזור בליל י"ד ולא זכר מקלת היום ונראה דהטור נמי נתכוין
לומר עדי בזה דאם נתכוין שהתעבב שם כל הלילה לאוד הלא דשיטול
קריאת הלילה אפשר שישורה בשעת הדחק כל הלילה עד הבן המחה
כמו בק"ם בסי' רל"ח ומקלת הטור שיהיו מבסיר אסור ול"ע :
(ז) יום מ"ו שחל בשבת · דאילו י"ד שבתא לחול בשבת דאם כן יהיה
י"כ בע"ם : (ח) עד יום א' בשבת · דאמרינן בירושלמי ויעשו אותה
בשבת אמר ליה יומי מסתה כתיב את שמחתה תעיה בב"ד יצא זה
שמחתה בידי שמים הוא ומביב בתשובה סימן רל"ב האריך
בראיות לעשות שבתה בשבת דמגילה תקשי לך למה מוקי מתני' כר' יוסי הא אפי' כר"י אתיא דמודה
לאן בחרם במגילה דאסור ולע"ד דבכל ניחא דוקלי חרם נגע בפי מלותו שיכול להשמיע רק בלא בחרם
וע"ל שאחז"ל כל הרלוי לבילה כו' מ"ם לעיל בתחילת הסוגיא פירשו מפרשים פלוגתא דר"י וכ' יוסי דר"י ס"ל אפילו לבתחילה בשר בק"ם דלא דרים
כלל שמע השמע לאזנו כדאיתא בפ' היה קורא דר"י דרים שמע בכל לשון שאתה שומע וא"כ אין לימוד על הסברון שמיעה כלל ממילא
בשר לבתחילה וא"כ חרם ועי"ב הרלבמ"ן לאוקמי מחניתין כר' יוסי דפוסל אפילו בלא השמיע ב"פ בחרם כאן וכסוף דאוקימנא מחניתין כר"י אליבא
דרלב"ע דאמר לריך שיסמיע לאזניו בלאחר שמע ובקה בדברו דמלבון לריך שמע ובקה לבתחילה בדפירש"י ואח"כ מביא פסוק דמשמע
אפילו דיעבד הא קרא לא שבר לבתחילה אלא ע"כ הבסוק ממעם דאפילו דיעבד היינו חרם אפילו דאמר
לשמוע

(ח) אם אפרים (בש"ע ס"ז) ויקראנה בג' אבל בסעודה אינו אלא בזמנה מדרבי וכנסת מיסודי וכנ"ל ובראש דס"ם מבלות מנות ומתנות לאביונים דל"ד (פ"ם מ"ל סק"ו וכן בזה בב"ם לענין בקדמת בפרים בסמה שיין
נוסר מפרנסים בל פרנים בשלום (מקרא מגילה דמנים ביומו) מבא"כ ביחיד בקורא בלא בזמנו מבלות מנות ומתנות לאביונים דל"ד (פ"ם מ"ל סק"ו) וכן בזה בב"ם לענין בקדמת בפרים בסמה שיין
בלא בנרכה אע"פ שלריך לאזור לאחר י' מ"ם אם בם ס"ם מרא"ן דבדיעבד יצא ביחיד אף בלא בזמנו אבל מל"ר לדעת מרי"ב אולין :

תרפט (בס"ז ס"ק א') ואפ"ג דרש"י כתב דלמסקנא מי מלל : (במב"א ס"ק ב') ובבנים בעיר מבמנו כו' בל"ל : בש"ע

באר היטב

(ז) בבבולה · בבבה"ם ועיין בג"ב ח"ם מי' מ"ב בסברים נ"ב בדברי הרי"ף וס"ע בסבבבו נסירובלמי
ובזס"ן שבבתבלין בם מחהרין בבמחה ליום ח' ע"ם ועיין בבבמחות מוד וקיבמה בסבבים נ"ב אף
בתב דמ"ם מבלות מנות יהיה בשבת דבר בשתו ביבה בתרומה ניבה ע"ם ול"ע :
תרפט (א) ובנים · בבבה"ם ועיין בחמה"ם בים בהבנים לומר לאמה שהבבר הברבה ואח"כ יקרא
לה לבהיחה ואין לבבות בן אלא בקורא ובבר ע"ם : (ב) לא יצא בבבה"ם ועיין בבבו"י
ח"ג מי' ל"ג בתבב שם בקבה לבקל בבב"ם בגד מבמנות הרלבמים וע"ם שבתב בא' בבבדו לזבין
מבמנו אאל"ב מבוהבים מאוד בקול רם לו שומע וקרא המגילה לפני הבינו בקול בינוני בגרלה
שהוא עלמו לא הבמיע לאזנו אבל אם הבינור בקריאה זו דהבה נמור לא הוי בבין שבמע אם
לוהבים בפ"ם הרא"ם בהבומה בלל ס"ם בי' י"ב ובבומים בם ובר"ח בלבות ניבין סי' בל"ח בתב
דאף שאינו שומע רק בבמדברים אמו בקול רם ב"י מן הבלבות וביולא בזה מ"מ לא מקרי הרם וגם
אין לחוש בבינל שלא הבמיע לאזנו מבוה דמוכח מבחיבת הבוהבים אם"ל לבגילה אמבאר בב"י
דים חילוק בין לא הבמיע לאזנו לחרם (וס"ב הב"י וחב"ח דחוק מאוד) ובראש דבוהבי הרם שאין
ראוי להבמיע לאזנו וכו' ן בבמבב ממי שהוא שאינו חייב בקריאה לא יצא אם"ל זה מיבול לבמוב ב"י
קול רם וחייב בקריאה בם הבומבים ממנו בקול בינוני יצאו ע"ם . ובראש דהוא עלמו ר"ל נ"ב
יצא אם"ל דלא הבמיע לאזנו דבא אם בר קריאה הוא וכיון שהוא עלמו הקורא יצא ר"ח בקריאה
אע"פ שלא הבמיע לאזנו כמו בק"ם דקרא אלא הבמיע יצא וקריאה בבמיבה לאחרים ממנו דמי דאע"ב דאחרים ממנו יצאו וכיון לעיל סימן ס"ב :
בב"ם

(ז) בין קולין · דאין בקולין בקריאה בבבמים אם בלתן בן בם"ם ודוק ובזס מחיבן קולים אמ"ם ועיין יד
אפרן · ובאמלין ודולבין בבמנו בל יום בבמה : (ז) בעיבה · וב"ל חביב סימן ל"ב אחריב בבלאות
אבבמים הוא בבבה ובבה בן אבבים בבבה בבבה בבבה

לשמוע אבל מי שלאוי לשמוע אין השמיעה מעכבת בו ע"כ אין שם רק אזהרה לכתחילה ת"ל מהגיתין גלגו דשיטל לת"ק בחרם אחיה אסי' לר"י וחרם אחרי והא דלא מחלק בגמרא תחילה בין חרם ללא השמיע דהיינו סובריס דר"י לא ס"ל דרשא דשמע השמיע להזהר ה"ל לנו לחלק בין לאוי לשמוע לו לא ואם גרלה לחלק ולומר מסברא דיש גרישותא דחסרון שמיעה אין לחלק בין חרם לאינו משמיע וע"כ כדפרכינן תחלה ודלמא ר"י הוא דלכתחילה אסור אז לא היינו מחלקים בין חרם לאינו משמיע אלא בתרוייהו לכתחילה דוקא אסור דאז לא ידענו טוס קרא אבל במקום דילפינן מקרא דמשמע גרישותא דחסרון שמיעה וקרא ודאי אסיל אפילו בדיעבד כי סתם לנו הכתוב הפסול אלא שהתנא אמר לשון לכתחילה אבל דיעבד לא וא"כ אליכון אנו לחלק דהכתוב מדבר בחרם דפסול בדיעבד כיון דאינו לאוי לשמיעה כלל והתנא דאמר לשון לכתחילה מדבר באינו משמיע דכל הרואי לביאה כו' וא"כ תנא דמתניתין בחרם אפילו דיעבד פוסל אפילו לר"י ואע"ג דדרשינן דבמקבלת דמתניתין נמי מיירי לכתחילה דווקא הפוסקים לא סבירא להו כן דאין מילוק לכתחילה אפילו בחינו משמיע אבל בחרם פסול אפילו דיעבד כר"ל הלי מלאת בגירה ונסירה ולית בה ספיקא ס"ד:

תרצ (א) בין יושב · בטול ז"ל הקורא המגילה עומד או יושב ולא משמע בדיעבד אבל לכתחילה לא יקרא יושב ובירושלמי אמר אפילו לכתחילה וברמב"ם כתב אבל לא יקרא לכתחילה יושב בגיבור מפני כבוד הציבור ובגמרא מלמינו לא כתוב ילא אלא הקורא את המגילה עומד או יושב ופירש"י דס"ק הקורא את המגילי רשות בידו לו לעמוד לו ליסב ממילא ס"ל לרש"י לכתחילה שרי יושב ועל גירסת הטור ופירוש קשה למה ליה לתנא למתני עומד כלל לא ליתני רק הקורא יושב ולא ממילא ידענא דעומד הוא לכתחילה וכן יש לתקשות בפיה דמתני' דאמר קראה מ' קראוהו מ' ותו קשה בפיה דאמריגן ילאו דמשמע דוקא דיעבד ובברייתא אמריגן בהלל ובמגילה קורין אפי' בעלה ב"מ אפילו לכתחילה וכמ"ש אח"כ סמוך ונראה לא דהוקשה להרמב"ם וטור קושיא אלגו במתני' למה לי עומד אלא ודאי שבא ללמדנו דיושב דומיא דעומד דהיינו אפי' לכתחילה וא"כ אמאי אמר הקורא בין יחיד לציבור וזה מתוכן דהתנא אמר ג"כ לשון לכתחילה ולשון דיעבד לאורחות שיש הילוק בזה מ"ש וא"כ גם בפיה ניחא דאפ"ג דלכתחילה שרי וקשה לשון ילא אילדי דריש שיש שם דוקא דיעבד דהיינו בלבור וא"כהכל ניחא כפ"ד: (ב) אפילו שנים כו' · ולא אמריגן חדי קלא לא משמעמי אפילו לשון ילא אילדי דריש שיש שם דוקא דיעבד דהיינו בלבור ומשמעמי אפי' בתרי קלא דעכ"ל אפשר הוא: (ג) שלא השמיט ענין שלם · זהו מדברי הרמב"ם בפ"ב דהקשה לו במאי דאמריגן בהשמיט מלייה ואח"ה אמרינן אמאי דאמרי' היה דוחה דאם כיון בגמרא אמר מאי קושיא ומכח זה מילק דהא דפסלינן בא"ן כתוכה כולה הייני בחסר ענין שלם אבל אם אסר בתמצא הענין כאר בתמצא דלכתחילה קאמר מאי קושיא דאין כאן קושיא כלל דאמרי' שאם היה דוחה דוחה כי אינו אלא אמרי' אמאי אמר אמר לפניו כל המגילה מוך מפסוק זה שכתב וזה ודאי פסול אבל אם אסר בתמצא הענין כאר בתמצא פסוק א' וקראו אמר אסר לפניו כל המגילה מוך מפסוק זה שכתב וזה ודאי פסול אבל אם אסר בתמצא הענין כאר בתמצא פסוק ב' (ד) אלא שומע ושותק · מעשה דאמרים ישמעו מזה שקורא במגילה פסולה ולא ישמעו מן הש"ן: (ה) וקראה הג' כו' · בטור נמלמה ממני בזה: (ד) אלא שומע ושותק · מעשה דאמרים ישמעו מזה שקורא במגילה פסולה ולא ישמעו מן הש"ן: (ה) וקראה הג' כו' · בטור כתב אם"ז הלכך אם דילג פסוק א' לא יקרא לפניו ויחזור ויקרא הפסוק הגדלה אלא יחזור מפסוק שדילג כו' וקשה מאי הלכך דאמר הא זהו דין שלמו מזכר קודם לזה דיש לומר דאי דיש לחוד דאיתי מפרש המעשה דפסול כיון שהחליף הפסוקי' ומכח זה מתמנה הענין הכתוב באותן פסוקים וממילא אם קרא אחר הדילוג כל המגילה אז ענין א' הכוונה וקרא אם"כ הפסוקים הגדלה אין מעשה זה קמ"ל דאם"ה פסול דס"ל למפרש: (ו) אע"פ שאינו יודע כו' · בגמרא דכיון אמרינן לקרוסה בפ"ש מבא"ר כזה בקורא כל הפסוקים מתוך הכתב לא יקרא בע"פ אבל אם דר"ת בדיעבד קאמר אמאי דהאמתחרים גם אמרו לא ידעינן מה הוא אלא בע' אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא ומ"כ יוצאין הנשים ומאי אתרן: (ז) יש למחות כו' · אמרי' דהאמתחרים גם אמרו לא ידעינן מה הוא אלא בע' אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא ומ"כ יוצאין הנשים ומאי אתרן: (ח) קראה מתנמנם · בפ"ק דתענית די"ח ס"ר מתנמנם ס"ל אלא דיש לכתחילה אם אינו אלא אם אינו אלא אם אינו אלא

ר מסנה סם י"ז) וכרשמרס בגמ' י"ח ס מדרכי ס"ם סיגו' ובגלו מוקם כסם רגיגו שמחה ח סם כמגנס ח סם בגמ' י"ח ב סרח"ם סם בכם סיגו' ג ניימתי לגיל סי' תקפ"ם כסעיף מ' ס' ד סוד בכם סיגו' ס סם וכ"כ ס"ח וסר"ן ו מיסרת דרב סרח מגילה ס"ג ז סוד בכם סיגו' בפ"ר דמגילה ח סם כסם רב סלי דסן מנגא לגרסת ותמנגו וסרד וכן כתב בכמו ס"ם ("כך סם דברי הרא"ם אבל מפור כתב מוסמס וקולת. וכפירם מסרי"ל מכל מנין אחר שכתב ס' ל"ו ומוסמס כתיגרת אחר' מס שעיר לקרות) ח מגילה ס' וכרב וכמי' סיגו' סם וכ"כ מפור בכם רב שמר' ותמיגו הרמ"ם ס ו' המכ"ם בפ"ב ממכנס מגיגו' ל"ו ב בסגר' מגן בקנקנתים מסולם וסרב בסגר' בכתב סם ודם שבקנקנתים מסולם ובמיגו בכרם וכו' ומיגן בגמ' סם י"ח ג סם בכתבנס ד מ מגת דרבי מגנתים ותמרי לם רב תבי סם עם ס מור בכם רמב"ם ו סם בכם ר"ם :

עטרת זקנים

(ב) קראה מתנמנם כו' • משמע מתוס' סוף פ"ק דתענית דלא יצא בקריאת מתנמנם אלא בדקריאת בתחלת שינה אבל בסוף שינה לא יצא ז (ג) בנשיסת אחת • והטעם כתב מהרי"ל בשם רוקח משום דעשרה בני המן היו שרי המשים על אותן חמש מאות איש (ד) ופושטה • דוקא הקורא בצבור לחדיא אבל היחידים שיש להם מגילה אין צריך לפשוט עיין בדרשותיו וכ"כ מרדכי הרמב"ם (מהרי"ל) :

יד אפרים

(בהג"ה סעיף י"ח) וכפסיקי קורא כו' ע' בכ"י מגילה הלא"ם כתב מרא"ן לא כדישבו אין ליחיד לקרות כל אחין בס עבדים וא"כ כתב"ם אבל מ"כ כשמיד קורא צריך לגרך ומשמע לא אחין בס ליטר ונם מדלא כתב לאוקן של בס"ע כתב מסכרים בסתא"ר לענין לבמתו' וא"ם מכ"ל הרא"ם מרא"ן כ"כ לדמות רלוים מסוס' וכ"ם מסה דאמר רבי יוחנן בלבר מנו ונם מסוכן כוס קוטיים מר"ן ומסוס' מסה דשיס מוכר מחרי כמ"כ ואם כן מנוכר דשאר טוסקים אלינו מרא"ן ולא מתלוי בסכר ואם כן לדידהו לכתמלה בעי י' לא לי ליכא לגור :

תרצא (בס"ו ס"ק א') כפרק ג' מס' מסילין כו' • ומשמי מל מגלת מגיגו דבריו מסגיד מסוס כנ"ל :

שערי תשובה

תרצא (א) בש"ע אין כותבין כו' עיין בבר"י מסביא בשם מהר"מ מרוכנבלא בתשובה כת"י כתב בשמשם מהרמ"ם מגילת אסתר של כתב וקריאה בגיגים דסקולה מכוס חק תוכות ודיגלת אחי למשמי לכבירים אבל בגייר לא אחי למשמי פ"ם ועיין מר"ח דאם דשוס לרוכם מסולם. אבל כתובה רוכם כמרה ולגא כסבר מזכרות כו' ועיין בספר קרבן נתנאל שמסיג עליו למלמי לחסים בסוסר כו' דו"ם דנכתב אלא כמוגן גרש בס"ם רם"י דף ס' . ומכר"י אלין בשד המר"ח דשמתו דסקוס אלינו אל רש"ל בשם פ"ם ולענין דשוס אם מוא חק תוכות דמת כמה תגיגות שסם מידון בכתיבה ועיין לעיל סי' רפ"ד וגיו"ד אל' ס"ח ועיין בתשב"ץ ח"א סימן ח' דמגילה בכתב מתגים (ומוא כמין מגיגים אלגו) מסולם ומכריחו בכתב"ג ומתה אל מסוסקים מסמיכו מסמיכו דמגי אל מחסת כתובה תגוגות פ"ם ומקרתי כאן : (א) מירשום • מגרש"ם ומ"ם בשם כת"ל עיין בר"י שבגב"ג כתב דמחרק אל דבר ס' ומוגר אחר מגורשת מגילה ומ"ם מגורשת מיגה דאשבר בדברם ומם

ואפילו מקוראים בשני הימים אסור לקרות בלא ברכה (רמב"ם ס"ב פ"ס) : **יד מתנמנם** • כגון דקרי ליה ומני ולא ידע לאסדורי סברא : **טז צריך שיכוין** • כתב הרמב"ם סי' תס"ז שאלת אם צריך הסומע לכוין בכל מיבה ומיבה כשמיעתו שמעתי שמבא אחד בשם הגאון ז"ל לא יצא מפי הקורא ועוד דנשים ועב"ם יוצאין בתפילות הצבור אחת כמו שכתבתי מלותו דלעיל מן הלוגות ועב"ם ועוד אמרו שעובר אחורי כ"ם ומעמ קול מגילה אם עמד מזקם כוון כו' אבל בשם מנסתפק לך אם שמעם בם קטולת מיבה אחת אם מוזר באחת אפילו מיבה אחת מוזר עד כאן לשונו • מבואר דהוא הדין אם הסומע לא שמע מיבה א' לא יצא דאמרו מי יפה כח הסומע מכח הקולא וכן כתב הטור סימן נ"ם וכ"י סימן תרל"ג אלא אם שמע ולא כוון בכל מיבה יצא • שהרבתי בזה לפי שבב"מ מי' תרל"ם לא משמע כן : **טז מעות אחר** • כגון מוזב יבב ומעבל נפל (כ"י מ"ם) : **יז הכל בנשימה א'** • לא יפסיק רק כדי נשימה אפילו בין פסוק לפסוק שלריך לקרותה כתגרת (מע"מ ד"מ טור) כשיאמר בלילה הסוא בדדה יגניס קולו כי שם שיקר הגם (מהרי"ל ד"מ) כשיאמר שתגרת הזאת יגעגע המגילה (מע"מ) : **יח ופושטה כאגרת** • אפילו מה שמתיר לקרות (מהרי"ל סימן נ"ו) כשקרא המזן ואיסה ביד מהרי"ל מגילה בשרים לעיין בה היה מניחה בלוכה (ב"מ) : **יט וכורכה כולה** • ומניחה על מקומה ואחר כך מגרך (מ"ל מע"מ מהרי"ל) ול"ד לע"מ סי' רפ"ד ס"ו דאין לשלך ההפטרה עד שיגרך דשאני הכא דהגרכה לא קאי על המגילה :

כתב במהרי"ל הכנתי לאחר מהרי"ל אלא היה מוסב להכות המן (ד"מ) ואל כל פנים כשמבין המן לריך המזן לשתוק כדי שישמעו כולם קריאתו • וכל יחיד יקרא אפילו לו ג' מתוך המומע בעוד שמבין המן כי אז לף אלא ישמע מהמזן יצא כמ"ם ס"ג :

כ ומברך • ואם רופא מגרך ואחר כך כורך (כ"ם סס"ו) : **כא ואין לבטל** • וכתב רמ"א בהסוכה סימן כ"ח בשם מהרי"ק שורש קמ"ד דאם נמלא המגבא בחיו אסור לבטלו אפילו בשעה הדחק אין לעשות מנגא כדאמרינן בגני ביגן ואפילו יש במנגא לד איסור אין לבטלו כמו שכתבתי מהרי"ק ס"ם ואפילו במנגא מקום אחר אחרינן שמבטל הלכה מיהו אם נשתנה הענין מאחר שיש בזמן הראשונים לשמוח המנגא לפי הזמן ולפי המקום פד כאן לשון ובהרא"ם בבאורי סמ"ג בתב הא דאמרינן מנגא שוקר הלכה סימן אפילו רוב דשות סכילא ליה לאסור והתלמוד מסיים לפו והמנגא בנוי על פי הפסיקתא או ספרים איזונים בימי קדם מנגא שוקר הלכה דודאי כך קבלו אבותינו ומשמע דאם אפי' אינם מרגיל לשון מנגא שמתיישב ע"ם ותיקון כמו שכתב המרדכי אבל מנגא שאין לו ראיה מן התורה אינו אלא כשיטה בסיקול הדעת (מ"ם ס"ד) : **ודבר** שנגזר במנין אפילו ידוע מראיה עשה ובטל לעשה לריך מנין אחר בהשאת אינו לריך מנין אחר כמו שכתבו בי"ד סימן ק"ו ובתוספות בילה ע"ם וביבמות דף פ"ש כתבו שבמתן סיה בימי קדם יכולים לבטל דברי בית דין אבינו ולכאורה לא משמע סכי בגיעין דף ל"ו גבי פרחבול עיין שם מיהו ים לומר דהשם הוי מלאת דאיסורא שעל ידי כן נמנעין מלגלות דדבר אלא עכשו איסורא ביבול יבטל סיו יכולין לבטל עיין שם ועיין מ"ם סוף סימן מ' ועיין בספר מגלת אסתר בימים הרבה מענין המנגא ובספר בכוך אחר : **כב צריך לחזור כו'** • אף אל נב שיש לו ק' אנשים אלוה לקרותה בלבוד מעשה ברוב עם וכו' (ר"ן כ"מ) עיין סימן תרס"ז ס"ב : **כד ויש להסתפק** • בחמת בהגא"ה מסתפק בקטנים ונשים ואלונתא היא בעור סימן תרס"ם : **כה לכתחלה ביחיד** • דמעוה בכוב עם לא מעכבין ליה למנוף עשרה • ואם דמבעליון כל המגלה מעני מקרא מגילה בלבוד שיהו למנוח מן המובחר :

תרצא א כתורה עצמה • מיהו די בשרשוט עשה לחשוה שהסוגרים בקיאים לייסר אח"כ (לבוש) עפי' ל"ב ס"ו אם תוכות אסול בה (זכרונות כ"ה

באר היטב

ואפי' קטנים בני שיפים אסור לקרותם בלבו רמב"ם ס"ב סימן ס"ם : (י) מתנמנם • כגון דקרי ליה ומני ולא ידע לאסדורי סברא : (יא) פושטה • מבואר בתשובת הרבב"ל דאם פשוטה לא שמע מיכה לא יצא אבל אם שמע מיכה יצא אפילו בלא כוון בכל מיכה יצא שם"ל : (יב) ובורכה • ומניחה על מקומה ואח"כ מגרך מ"ל מע"ם מהרי"ל • ואם רוצה מגרך ואח"כ כורכה כמ"ג ס"ו • כתב מהרי"ל בשאחר מגילה בשות בדרם יבגיס קולו כי שם שיקר פגם • כשיאמר אתגרת מזאת יגעגע המגילה שם"ם : (יד) המתנמנם • מהרי"ל לא שיש מוכם לשמוח המן • ואלונתא בתב בשם אחרונים שמן יאחר שם רשעים ירקב • ועב"ם בשמן המן לגרך אתן לשמוח כדי שישמעו כולם קריאתו • וכל יחיד יקרא אבל לא כ"שמוך אחרים בשוד אמרים כשוד אמרים

בו קיומם שקורין נומח בלע"ז נקרא דיו מכ"ל והמיבני שלא הביא דברי הכ"מ: (ב) גם נהגו שלא לעשות עמוד • נלמה הטעם דיש ממלוקת בין הגדולים הרא"שוים אם לעשות עמוד בראשו או בסופו ב"כ נלה לעשות עמוד • כתב הרשב"א בתשובה בסי' חס"ו הקורא המגילה לוחמיל הביבור לא הסמיע כה אלא תיבה אחת מחר כו' דמשמע בירושלמי בטעות דיהודיס אחם הוא הסלמון והטעון אחר הוא לחיו מוחר הא לאו הכי מוחר אבל הסומעין אין צריכין לכוין בכל תיבה ותיבה והביא ראיות לדבר: (ג) וי"ו דויזהא • סי' לאחות לאחם הכיפוף ותהיה כעין זקיפה שנאמר כולם בזקיפה אחת:

תרצב (א) נוהגין לברך הרב כו' • בטור כתב בשם רע"מ שאין לומר הלל כיון שנכבר אמר אלהינו ועיין מ"ם בסימן קפ"ט ראיה

ה ואין העור שלה צריך לעבד לשמה ב (ב) ו וי"א שצריך עבוד לשמה:

ב ז היתה כתובה על הנייר או על עור שאינו מעובד או ח שכתבה א"י או אפיקורוס פסולה ט ודינה כספר תורה **ג** לענין (ג) היקף גויל והשטורות חית "וקוללית החי" וקו "פין וכל גופות האותיות בצורתן ובחסרות ויתרות: סנה גם צריך לכתבה מן הכתב (ר"ן) **ד** ולהוציא (ד) כל תיבה מסיו קודם שיכתבנה כמו בספר תורה (מהרי"ק) ושומין כל פרטיותיה מחותות ואם שבחן **ה** פחותות (ה) מסולה (הגהות מיימוני פ"ב ומסקי מהרש"ל סימן נ"ג) **ו** ובדיעבד אין לפסול מגילה מטום חסירות ויתירות דלא נרע מהסמיע בם הסופר פחותות דהכרה (הגהות מיימוני פ"ב וש"ן) כמו שהכתיר סימן תר"ל סעיף ג': יוצריכה עמוד בסופה והלק בראשה כדי להקיפה בו כ וי"א שצריכה תגין ל וי"א שאינה צריכה: הגה ונהגו לתיינה (ב) גם נהגו שלא לעשות לה עמוד כלל בסופה (מהרי"ל):

ג מ עשרת בני המן צריך לכתבם כשירה ולא כשאר שירות שהלק על גבי כתב אלא מניח הלק בין כתב לכתב נ ואם לא עשה כן פסולה:

ד ז ס צריך (ו) להאריך (ג) בוי"ו דויזהא (כמחיכתה ויש לומרים נקריאתה) (ר"ן בשם הרא"ש ומהרי"ל וכ"י מגילה פ"ה) ע וצריך לכתוב איש בראש (ז) דפא ואת בסופה:

ה ס אם תפרה בחוטי פשתן פסולה:

ו ; אם הטיל בה ג' חוטי גידים כשרה ובלבד שיהיו משולשים ומפני שיש בו פירושים שונים ק צריך לצאת ידי כולם ויעשה שלשה תפירות בראשה ושלשה בסופה ושלשה באמצעיתה ותפירה אחת בהלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בהלק הרביעי שמצד האחר: הגה ואם אין לו גידין יותר מוטב לתפור הכשרה בחוטי פשתן מלסמיטו בלא תפירה (הגהות מיימוני פ"ב וכל בו) אבל אם יש לו גידין יתפור כולה בגידין והתפירה הסיס מכתון ולא מנסעים • (רבי ירוחם ל"י ח"ד וב"י בשם ה"ח):

ז ר צריך להניח שיור בראש היריעה ובסופה כשתופרם יחד ובמשהו סני:

ח ם אין קורין ח (ח) בצבור במגילה הכתובה בין הכתובים ואם קרא לא יצא ט אלא אם כן היתה ט יתירה על שאר היריעות או חסרה כדי שיהא לה היכר אבל *היחיד כ קורא בה ואפי' אינה חסרה או יתרה ויוצא בה ידי חובתו נ ודוקא כשהיא כתובה בגליון כספר תורה:

ט ד מגילה שהיא (ט) נקודה וכן אם כתב בה בדף הראשון **ט** (י) ברכות ופיוטים ס *אינה נפסלת בכך:

י אם אין מגילה כשרה ו קורים אותה **י** (יא) בחומש בלא ברכה:

יא ז אם קרא במגילה גזולה **יא יצא**: הגה ואם מנרכים עליה ע"ל סימן תרמ"ט לענין לולב הפסול וכ"ם כאן:

תרצב דיני ברכות המגילה • ובו ד סעיפים

א ם הקורא את המגילה מברך לפניה ג' ברכות על מקרא מגילה ושעשה ניסי' **א** (א) נ ושהחיינו ובימים אינו חוזר ומברך שהחיינו: הגה **ב** ויש אומרים לקף (ב) ניוס מברך שהחיינו (עור בשם ר"ח והרא"ש והמגיד) (וכן נוסנין בכל מדינות אלו ואחד יכול לברך ומני קורא) (הגהות מהר"י פ"ב) **ולאחריה** (א) **נוהגים לברך הרב**

תרצב **א** ושהחיינו • ויכון בברכה שהחיינו גם כן על מצלות מנות וסעודת פורים שהם גם כן מצות (מלי"ם) • וע"ל דיכון זה בברכה שהחיינו • ומלה לי דמי שאין לו מגילה לא יכרך שהחיינו על מצלות מנות • ובכל שנה וי"ם הא לא תקנו כלל ברכה עליהם: **ב** וי"א דאף כו' • דעיקר מצות קריאתה ביום: **אם** נתחתך הקורא במחצע המגילה הסני

מפרים ופ"ם הסג"ל כאן ומשי' הפ"ל דמיירי שאחר כו' ל"ל דס"ל ולמוליא כל מינם לא מקלי מל מ"ם מתחלה שצריך לכוונה מן הכתב: (ס"קה) נמצא' מהר"ם מינץ כו' ל"ל ומיין בשו"ת הרא"ם שהחר אם כתב בחחלה יש לסכיכיר בדיעבד ומיין בסדר סרוחה שבידו הכ"י סי' ל"ב שבחב וא"ל ובמיין זה צריך לכתוב ס"ת הפיקון ומוחת ומגילה בעאמר כולהו כתיבה ע"ם ולאיתי בפרי מגדים כאן שבחב הלכך מכיבר בדיעבד מאם דיש דיעות לו לכל מילי בוה נס"ם ונמצ"ל לפי הטעם הנאמר הא כתיבה יש לפסול כמו בס"ם ופ"ם דמיירי הלוים בגליון בספר תורה: ומיין בם בדין אחם שבבה בגילה אם יש בחבה בבחתי הם מהבר"י ומה"ב בהשתו הבחבה ובהבר הבחבה מחבבה בגיא בחתבון בעמודים מהבר"ב דוד אבודרהם ובהבר הבח

הטעי צריך להתחיל ברוחם כמ"ש סימן רפ"ד אבל אינו צריך לברך תחלה דיולא בברכת הרחמן דעשה הברכה בשביל כל הקהל כמ"ש סימן תקפ"ט ס"ג וכ"מ במרדכי סוף מגילה בשם ר"ת : ג לא ביום • שכבר אמרו פיוטים (לבוש) : ד אין לשוח • והקורא עצמו רשאי להפסיק כמו בקה"ס (ב"ג ס"ב דברכות) :

ה אע"פ שיצא וכו' • ואם מברך לנשים יברך לשמוע מגילה כמ"ש סי' תרס"ב ס"ב (ב"מ) וע' מ"ש סימן תקפ"ט ס"ב • וע"ל דיקראתה לנשים אחר יציאתה בה"כ דמלוה פילא בקריאת הלכור כמ"ש רסי' תרס"ז : ו מפלג המנחה • ע"ל דאפי' בשבת מותר לעשות כן כשיש לו איזה אונס כמ"ש סי' רל"ד אך יש לאסור דאין קורין המגילה בשבת : ז מפלג המנחה • אחר שיתפלל ערבית אבל אין ע"ל להתיר לעשות מעט וימתין עד שיבא הקורא בדאמרינן ברכות לא יאמר אדם אוכל קימעא וכו' ואח"כ אקרא ק"ש • ונראה דכל שכן לענין קריאת מגילה דמיירינן שמא תחשבנו שיעה ויבטל מקריאתה שהרי יש בה שעות עוכא ונם קריאתה מוכה עשי שהרי כל המלות נדחים מפניה (ת"ס) וע' מ"ש סימן הרפ"ז בשם הרא"ש דע"ל מיידי דאכיבא לא אתי למפשע • ומה"ש לא אסרו ללמוד כמו נבי בדיקת חמץ בע"ל • א"כ ס"ל דקיל מק"ש ומפני הנס כיון דבק"ש ומפני שרי עשיה כמ"ש סי' רל"ט ותל"ב ק"ו כאן • ועוד דעיקר קריאת המגילה ביום וע"ל דמ"ש רמ"א סימן תרפ"ט דאסור לאכול כו' משמע דעשיה שרי וא"מ אין לפקל מלא לגירה גדול • ובתוס' דס"ק דשבת כתב נבי המגילה דמי לגולב ויסור וק"ש משמע בתרי"ל דאפי' מולב לא יאכל קודם קריאתה אא"כ יש בו סכנה • ומכוב דאמנם לא יאכל בעודו לקרות קלת מבעוד יום כדי לסקל על האנשים והמשובלות אלא יתענו יותר מדאי :

תרצג כתוב כמנהגים שאומרים ק"ש אחר תפלה • ק"ש קודם קריאת המגילה וכ"כ מהרי"ל בתשובה סי' ל"ו בשם רוקח וכך כתבו אחו' דף ד' וכ"מ דלא כלבוש • ובאגודה כתוב בשם רוקח לומר אלי קדים ומסכת תענית כתב נבי ס"ב ואומרים קדים אלם קודם אכן סרוקח כתב לומר אלי קדים ע"ל ובאגודה כתב נ"כ אלי קדים • וע"ל דמדיומות אלו שנוהגין לומר קדים אלם אז אחר קריאת המגילה יאמרו קדים אלם בלא התקבל • ואפשר שכן דעת המנהגים וע' סי' תקפ"ט : א אבל לא בט"ב • מיהו אם אמרו אין מחזירין אותו כמ"ש סי' ק"מ דלא

וקשה לי על הנ"ה זו מ"ש במרדכי בשם לאחי"ם על זה אמ"נ דמזכיר הכא שהנכרת מעכה רשות בנ"ם כו' משמע דבירושל' היה כתיב תיבת ומעכה וכ"ש דקשה על הנ"ה לאשמועה שזכרתי שאמקו לגמרי תיבת מעכה ופורים בשוף וכראה לפי מניית דעתי הסדר דברים יש כאן במרדכי לענין מעכה וכ"ל הדת דהיינו ברי"ם ומעכה אבל לא בשבת וי"ט ופורים אלי אפשר לו בלא תפילה כו' • דפורים יש לו מיוב כמו בשבת וי"ם דכתיב ימי משתה ושמחה ואמר רבא שעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו ואי"כ הוא ודאי לא אמר ע"ז המשעור היה מוכה ואי"כ הוא דאמר רבא דשם הטור נ"ב הכי אב' בסי' תרל"ה מאחר דשנם פרש"ל לשנא וכ' אחר לאכול וכו' משמע דשעודה שרי אם ע"ם אין לפקל אלא לגורן גדול • ואמנם בשברי"ל דאפי' מילא לא יאכל קודם קריאתה אלא יש בו סכנה • וכ' אבי' שבאנו לקרות קלת מבע"י כדי לפקל מלאכתו ומשאבותיו אלא יתענו יותר מדאי :

תרצג (א) ואם אם לא • ואומרים קדים אלם בלא תקבל לאחר קריאת המגילה מנהג אחרים אין אם : (ב) ויהי נוסם • אחר קריאת המגילה מנהגים • וכ"כ מ"ם ואומרים ויהי נוסם לאפוקי מהמלגו דשבת נאלה כולו • ומ"ם ובקרון המגילה קלא מל אחריו ואמ"כ מנהגים ואין בשבתם ב"ש אות ד' ואין בתחו' דבר מאמלו סימן קכ"ח : (ג) לא כמ"ו • מיהו אם אמרו אמ"ל אין מחזירין אותו אם ע"ו אלא כ"ה

הרב את ריבנו וכו' ד אם לא בירך לא לפניה ולא לאחריה יצא : הנה ובכנו לומר בלילה אחר הנס אבל ג (ב) לא ביום (כל בו וכ"י בשם מ"ם) ואין לברך אחריהם אלא (ד) בלבור :

ב ד • אין (ה) לשוח (ב) בעוד שקורין אותה :

ג ה • אף על פי שיצא כבר מברך להוציא את אחר (ו) ידי חובתו :

ד ז מי שהוא אנוס קצת ואינו יכול לילך לב"הכ וצריך להמתין עד אחר שקראו הקהל וקשה עליו לישב בתענית כ"כ יכול לשמוע קריאתה מבעוד יום ו ז (ו) מפלג המנחה ולמעלה : הנה אבל (ג) אסור לאכול קודם שיגמר קריאת המגילה אפילו בתענית קבע עליו (תס"ד סימן ק"מ) :

תרצג סדר תפלות פורים • ובו ד' סעיפים

א (א) ה אחר קריאת המגילה בערבית אומר (א) ואתה קדוש ואם חל במוצאי שבת אומר (ב) ויהי נועם קודם ואתה קדוש : הנה ואומר (א) *ויתן לך *יקורים המגילה ואח"כ מבדילין (מרדכי) :

ב ג אומר על הניסים בלילה וביום : הנה (ב) ואם לא אמרו אין מחזירין אותו (מור) ואין אומרים על הניסים רק ביום י"ד (ג) אבל (ג) לא בט"ו (כ"י בשם ת"ה ומנהגים) ובליל י"ד לא אל מי אלא קריאת המגילה עדיין אומר על הניסים בתפלת ערבית (הגהות מיימוני פ"ב) :

אין

ואם היולך יאמר קדים אבל בש"ם ומ"ם כתב שיש"ם ול"ל אלי קדים קודם המגיל' ואח"כ קדים אלם כמו בכל מ"ם ונכון הוא ול"ל דגם כאן לריך לכניס כן ואומרים ויתן לך אלי קדים קודם קריאת המגילה ואחריה ויתן שיך אל הקודם בא"ם אומרים ויהי מושם אחר המגילה ואז"ר קאי ואומרים ויתן לך ע' נ"כ אחר המגילה ואחר זה מתחיל מנין אחר אלי קדים קודם קריאת המגילה וכה לאשוקי אמ"ם כמנהגים דאומרים קדים אלם קודם המגילה דוק אינו כמ"ם בלבוש : (ב) ואם לא אמרו כו' • במרדכי סי' ל"מ כתב וא"ל ימים אלין בשם כו' שויש אלים מוכה כו' אבל הכריו סותרין זה אח זה לענין מכיסה ושורים דאמר אמ"ל אין מחזירין ובסוף כתב מחזירין אבל מה שאות נגד אחלמוד בפ' אלין מחזירין והרבה גדולים מוסקין תיבת בהכיסה ישורים שבתב בסוף ורא"ל בתשובה סי' מ"מ כתב שבולו אחר בדורו מהר"י מסר"י אלגן מסק תיבת ומנוכ' בסוף ומדהניה כך אומת תיבות אמת דשורים ערבית ושחרית אין מחזירין אותו דוק אדיף מתפלה אבן שעודה שור ס שבעלו הנכיה ס ושחכמים אל כל ישראל לשיחה ימי משתה ושמחה יותר מבשבת כתב כו' ל"ל גרע מבשבת ו"ש כו' אלא לא אמרו אין מחזירין אותו בשבת אבל בע"ל ממנה אמרו דבשורים יש חילוק דאין מחזירין אלא בשבת שורים ולא ערבית שחרית ומנחה לא בתפלה ולא בכ"ה רק לגמן בשבת לחוד ובקשה לי אם בכ"ה רק לגמן בשבת לחוד ומנוכה לא בכ"ה רק לגמן בשבת לחוד ומנוכה וכ"ל ואמר רבא שעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו ואי"כ הוא ודאי לא אמר ע"ז המשעור היה מוכה ואי"כ הוא דאמר רבא דשם הטור נ"ב הכי אב' בסי' תרל"ה מאחר דשנם פרש"ל לשנא וכ' אחר לאכול וכו' משמע דשעודה שרי אם ע"מ אין לפקל אלא לגורן גדול • ואמנם בשברי"ל דאפי' אילו לא יאכל קודם קריאתה אלא יש בו סכנה • וכ' אבי' שבאנו לקרות קלת מבע"י כדי לפקל מלאכתו ומשאבותיו אלא יתענו יותר מדאי :

תרצג (א) ואם אם לא • ואומרים קדים אלם בלא תקבל לאחר קריאת המגילה מנהג אחרים אין אם : (ב) ויהי נוסם • אחר קריאת המגילה מנהגים • וכ"כ מ"ם ואומרים ויהי נוסם לאפוקי מהמלגו דשבת נאלה כולו • ומ"ם ובקרון המגילה קלא מל אחריו ואמ"כ מנהגים ואין בשבתם ב"ש אות ד' ואין בתחו' דבר מאמלו סימן קכ"ח : (ג) לא כמ"ו • מיהו אם אמרו אמ"ל אין מחזירין אותו אם ע"ו אלא כ"ה

שערי תשובה

דמגילה דומה לשופר דמגילה ולכן מתחיל מקום שסתם זה. ונראה אלא לא קרא רק קלת פסוקים אינו מקריב קרבנו אינו מלא לאם רוב הציבור מסכימים שיתחיל מראש ולגיל פורים במגילה מראש מנה לתחיל מראש אם יש נשים שנעשה בקריאה לאנשים . לר אם הוא בשר פיוטים שהשנעה קשה עליהם יש לסקל כמ"ם ופסקו"ר לתחיל מקום שבת הראשון ושיון בשברי אשרים אשר ו' שעיה ס' ובאחתי שערים אם בתחילתו : (ה) לשוח • אבל אם ושיון בנ"ב מ"ם הנכנס דברי הטור בשם בשם"ם מתחיל לתפסיק בתחלת הקריאה ובדברי הטור ובנ"י אם ובסיון דאיש דגא בנבא"ם מנרכות דף י"ד דמנהגי ליה בפ"ל ומגילה מהו שיפסיק בו' • ע"ל מוסק כו' מעמש דבר"ם אין לפקל המגילה יותר הכבר ם בין מיתר רק מעני הרמב"ם ובסכנה כו' • ונם בשב"ם נראה דמודה דשבת דשלוה עדיין מנין מותר לפסוק ובאחתי אדברים בשברי אשרים סי' נ' ובאחתי שערים אם ם"ם : (ז) מפלג • בשב"ם ושיון סי"ח שמולם מ"ו ובחב דקריאת לילה נשקה מגילה ולא מיקרי לילה עד אחר לאת בכוכבים ובנר"י הגיה בשם הפתחי נגי זמן בני הכפרי' אב' ומלאן מאנו גדולי המפרשים לתוצאת ויולדות אמין לריכים כל כך לשבריב ורשאין לאחר קריאתן מבע"י ולא מיכא מדיון בחתום ל"ב אב"ל :

תרצג (ב) ויהי נוסם . ושיון בשר הגולה . וע"ם בדבר שמואל אבתם ברוב שאולם מהנין לקרוים קריאת המגילה לבלבם אל אבנים בשב"ם לשיטו גם אחר קדושם יחדים אתקבל כמנהג בכל הנגם לך ביון אמרן הכרע מן בשם ורהמנים אין לשבריה לא"ל אמרן בשבר אמרו אמרו אמרו

לאותו היום ס"ל אלא מעין המאורע וסוי הסמ"ק בחמלה וקן כתב מו"מ ז"ל אלא בהסרת על הסמלה לומר שחשלו בדיעבד אם אמרו מוחר למשנה ומעמבע שבשבו חז"ל וזה אינו דהא אינתא ק"מ סי"ב הסוגה ומזכיר מאורע אחר ימים בחמלה אלא בומנה לא הוה הסמ"ק ואחילו לפי מה שחלקנו אם בין הבדלה לאחר דבריה מכל מקום כאן יש קצת שייכות בימים אלו ע"כ ודאי ח"ל להסוגר אם אמרו בכלל"ר ברור: (ד) ואין המנהג לכבוד • ואף על גב דקיימא לן אין מוחתין מן ", פסוקים היכא דסליק מצינא אחלי :

תרצד (א) חייב כל אדם • כתב מו"מ ז"ל אחילו מני שמתפרנס מהצדקה כמו בחרבא כוסות של שמח מצא"כ בחאר לדקה אחינו חייב רק פעם אחת בשנה כדי לקיים מצות לדקה כמ"ש ב"י סימן רמ"מ ורמ"ש :

תרצה (א) חייב אינש לבסומי כו' • רבים רוצים לחרך ולפרש מה הכוונה בזה ולא נתיישב ולמד"נ לפרש בדרך זה לריך הדם לחת שנה לו יתברך של טובה כפולה משמה ממנו האחד הוא פורעניות שהבית הוא יתברך של הנן ואילו לא נתבבך מרדכי הלא היה גילוי עם כל ישראל דיינו הלא שברכו למרדכי בגדולה מאד והשמה יתיכה ע"כ אמר לריך לבסומי עד שלא ידע מעלתינו מן הרוח הנן זה המעלה שלו לבריך מרדכי זה מעלתנו שייה • והכוונה מדאמר עד דלא ידע מכלל שקודם שיכרות שלו ידע ומתן שנה מל בה בזה נתכוונו שלא יפסיק מליחן שנה מל זה בשמחה עד שיבוא ליידי כך שלא יכמין עוד ולא פסוד מזה כנלע"ד : (ב) ויש אומרים שאין צריך להשתכר וכו' • ואם דאמר רבא בגמרא עד שלא ידע בין ארור המן וכו' מדה מימרא זו כיון שבגמרא מביא על זה דרכה שחייב לר' זירא אמר מסקנת הגמרא שאין לעשות כן כן כתב בית יוסף בשם הר"ן בשם רבי אפרים ומוסגים

תרצד א ב' מתנות • ולא מעל מעשה מעבר (אל"ה) ואם בא לחשיף מוסיף מעל מעבר (מהרי"ל בחשובה סי' ל"ו) • וכתב בחמאר דלא יתן לבם קודם פוריים דלמא מלבלי לבו קודם פוריים : **ב** בליל פורים • ובמדינתינו נוהגין בחמלת קודם קריאת המגילה : **ג** מבן כ' וכו' • זהו לדעת הר"ע ברבמורים אבל התי"ם כתב שבפוסקים מולקים וס"ל דבן י"ג חייב ובפוסקים ובכמג"ב כתב דבנים וילדים חייבים ולא ידעתי מנ"ל הא ואיתא בחמאר כל קבן שבחמ"ל מבין לקבל ע"י שוב אינו פוסק : **במקום** דנהגינו לחת המעות לחזן אין איסור בדבר דכל הנותן לרעהו המבא מתנה (מ"ב סי' ל"ד) אבל לא נפקי בזה ידי מחנות לאביונים אלא ב"ש מלקיים מבשם לעניים : **ד** אין משגיחין • כתב ב"י בשם הא"ר מעות שחבב בלבו לחלקם ביום פוריים אינו רשאי לבטלו אבל ע"ל ובב"ר סי' רכ"ב סי' ה ודוקא הגבאים אבל כו' • בשוב מבמע שלף בני סניר אין יכולין לבטל וכ"מ מלשון רמ"א בלן • אבל המרדכי כתב בסדיה דבני הביר יכולין לבטל וחם כן דינו בשאר לדקה כמו שכתב ב"ל סימן רלין סעיף ד' : **ו** ובמקום שנהגו • אבל לחחמלה אין לבטל ליתן :

תרצד א ובסעודה כו' יתאמוקי ממ"ר דחייב לאחול נס בלילה דומיא דמגיל' וב"ש כתב דמ"מ ים לאחול בלילה אפילו בשאל במ"ש בחמ"ל בהגי"ה : **ב** בלילה • אפילו בליל

דלא כב"מ : **ב** אין קורין בו הלל • דבשלמא ביציאת מלרים אמרי' אבלו עבדי ה' ולא עבדי פרעה אבל בכה אמרי' עבדי אחשורוש אם מעמיון לבה"כ ואין לאחול בחפילין עד אחר קריאת המגילה (מגן מגנים) : **ג** מלין קודם • דכתיב ושמן זו מילה :

תרצד א ב' מתנות • מעלו ולא מעל מעשה מעבר (אל"ה) ואם בא לחשיף מוסיף מעל מעבר (מהרי"ל בחשובה סי' ל"ו) • וכתב בחמאר דלא יתן לבם קודם פוריים דלמא מלבלי לבו קודם פוריים : **ב** בליל פורים • ובמדינתינו נוהגין בחמלת קודם קריאת המגילה : **ג** מבן כ' וכו' • זהו לדעת הר"ע ברבמורים אבל התי"ם כתב שבפוסקים מולקים וס"ל דבן י"ג חייב ובפוסקים ובכמג"ב כתב דבנים וילדים חייבים ולא ידעתי מנ"ל הא ואיתא בחמאר כל קבן שבחמ"ל מבין לקבל ע"י שוב אינו פוסק : **במקום** דנהגינו לחת המעות לחזן אין איסור בדבר דכל הנותן לרעהו המבא מתנה (מ"ב סי' ל"ד) אבל לא נפקי בזה ידי מחנות לאביונים אלא ב"ש מלקיים מבשם לעניים : **ד** אין משגיחין • כתב ב"י בשם הא"ר מעות שחבב בלבו לחלקם ביום פוריים אינו רשאי לבטלו אבל ע"ל ובב"ר סי' רכ"ב סי' ה ודוקא הגבאים אבל כו' • בשוב מבמע שלף בני סניר אין יכולין לבטל וכ"מ מלשון רמ"א בלן • אבל המרדכי כתב בסדיה דבני הביר יכולין לבטל וחם כן דינו בשאר לדקה כמו שכתב ב"ל סימן רלין סעיף ד' : **ו** ובמקום שנהגו • אבל לחחמלה אין לבטל ליתן :

תרצד א ובסעודה כו' יתאמוקי ממ"ר דחייב לאחול נס בלילה דומיא דמגיל' וב"ש כתב דמ"מ ים לאחול בלילה אפילו בשאל במ"ש בחמ"ל בהגי"ה : **ב** בלילה • אפילו בליל

ומוסגים

מבבין דמסקלים קלי וכ"כ בס"מ בבריאור יוסר פ"ם : (פ"ק ד') אינו רבאי לבטולו • ב"ל אותן מעות שלמן לריך לחלם : **תרצה** (בס"ו ס"ק א') חייב אדם לבסומי כו' כבים מלים לחרן ולשרם שם בטוחה בזה כו' ולי מלעיר בחברים בחזיון לילה שבבוחים טוח שעיקר המיב של בחמים טוח שיבים ברוי בבמחם לבדבריב ויין ישמח לבב לבם ומחמת שיבים ברוי בחמים ס' מעמוח ויחן חרחים ומלל (ס' מל שבם מחוך מרחבם מלב ות"ב שחמרו מבברו חברת מרדבקי כו' ולבן אין לו לבחבבר יוסר מדאי שיבבלבל דשה ולא יביר בחוקם בבם בלל ות"ב חייב אדם לבסומי עד שלא ידע כו' עד שה טוח לא עד בבלל וז"ל בבדר מיב בבבים בזה לבסומי עד בבוא בלא טוח ומלאם שבוחן בבבח

(י"ח"ם סברוך מרדכי ואורה אמן מוסכנים דדין בסוכנים דדין ובמוכר לשמות כ"כ עד מלא יודע לבוין מסכסר) (סוף סי' סמ"ם) ד בכם כ"ד כרב סוטה וכב בכת ● כנס"ם נפ"ר ומ' מגילה בכם סר"ם וה"ם בכם סר"י מקורגיל ו מו' בכם מבוי סרה"ם ו ביינטינו לעיל רים ס' מרנ"ר ח מנ"ם נפ"ר מס' מגילה פ מסת דמבוי כר מבין זו' מינגא בר מבין מם כמגילה י כפי' מר"ן מם :

עטרת זקנים

(ב) מקום בחורה י כן בת' מהר"י בר"ן מהא דרבינו' פ"ק רב אשי הוה יתיב קמיה דר"כ אמר אמאי לא אתו רבנן לבי מדרשא הכו א"ל קא עסקי בסעודת פורים ש"ם שסעודת פורים דוחה ת"ת פ"ם כיון דדרשינן אורח זו תורה בצוה לעסוק בתורה קודם הסעודה והיא מצוה עליו שלא יאריע לו קלקלה בסעודה עכ"ל : (ג) ראשונה • ועיין בש"ת רס"א סי' קל"ב ואם שכח לומר על הנסים בברכת המזון כשמגיע להרחמן אמר הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כשם שעשית לאבותינו וכו' ביומי מרדכי ואסתר וכו' כל בו) וכבר נתבאר בסימן קפ"ו ובסי' תרפ"ב ואם שכח על הנסים לגמרי אע"ג דבתפלה אין מחזירין בדלעיל סימן תרפ"ג ס"ב בסעודת פורים מחזירים אותו (רש"ל) מס"מ סימן תתריב ועי"ל סימן תרפ"ב ועיין בח"מ סימן ל"ח :

יד אפרים

(בחג"ת סעי' ב) כמהרי' מבוס בכוד בנת כו' כמ' בתשובת מהרי"ל סי' מ' דסיימו קוים סמם עשירים ועיין לעיל סי' רפ"ט ובמג"ם לקמן ס"ק ס' דפלי למיסבר בפני' בסבר מסעמים ובמהרי"ל לא מבסם כן : (במג"א ס"ק ד') ועיין רים סימן תקי"ם דלא קי"ל כן כ"ל ופ"ם שים לסמיר נדרו ולמבל"ם לבמל כלל :

בליל י"ד : ג אלא שישתה יותר כו' • וי"ל מלא ידע למבוד בתרוכ סמן בני' בכרוך מרדכי : ד תענית חלום • כ"ל כוונתו דיתענה עד לחר מנמה ותם"כ יאכל ועמ"ם סי' תר"ד וסי' תקנ"ב סי"ח ובסי' תניא כתוב הנמבב להתענות בסורי' יעמוד בסבומתו ויסעוד בלילה תפ"ם בסמוכה דמרמה פ"ם : (ה) מחליף עם חבירו • בנמ' לחמרי לחבי בר לחבין ומלבי סעודתייכו לסדדי וסיכם בר"ן לא היה לאחד מהם כדי לבטום ולהסתיר לבלמו ולסיבר כ"ל שולמים סעודתן זה לזה כדי לאכול סעודת פורים ולקיים מצות משלוח מנות ודבר זה כתב כאן • ורש"י פירש מחליפין סעודתייכו זה אוכל עם זה בפורים של שבת זו ובמיים סומד חבירו שמו • והקשה ר"י לפירוש רש"י דא"כ לא היו מקיימין מצלוח מנות לים לרשות ות"ל שהיו שולחין מנות לים לרשות אם כן מאי קמ"ל אכ"ל • ונ"ל"ד לרש"י הוה רבותא בזה שהיו אומרים בפי' מזה יאכל עם זה ואמר כך לכיסך וס"ל דהוה כמו שלוחה ואין כאן מצות דהוה מתנה דוקא קמ"ל דאפ"ם היו יוצאים הסייגו שבמנה זו יצא זה שמזמין לחבירו ומבירו היה שולח לאים אים ולבמה מיים היה לסיבר אלא שים לבקדק לומר לא פירש"י בתמת הכל על מנה אחת ומיכים יצאו ואפשר לומר דבזה הוה בתמת הלוחה נמורה כיון שבראה לכל מתנה מקבל המלומיוסים תנאי ביומי' מפא"כ אם היו בפני מיים במנה זו ולא בזו • ודומה לזה מצינו בסימן ק"ע סי"ג בהגה"ם לא יאמר אדם לחבירו בא ואכול עמי מה שהאכלתני דהוה כשורא לו מיכו ובלתה כחילו כלום לו ויש לומר מיאכילהו יותר ואים ביה מנוס רבים אכל מותר לומר לו בוא ואכול עמי ואלכול ממך פעם אחרת ומותר לאכול עמו אפילו שעורה יותר גדולה מד כאן לומו • הרי דבעמת אכילה הנמים אסור לסזכיר שהה המלומן ה"נ כן דאז הוה הוה הלוחה כגלגל"ד נכון :

תרצו דיני הספד ותענית ועשיית מלאכה בפורים • ובו ח סעיפים

א ה פורים מותר בעשיית מלאכה כ ובמקום שנהגו שלא לעשות

(ג) ונוהגים כבברא ראשונה • עמ' קפ"ם ס"י מ"ם מענין הל' כם בתר סחמלת הסעודה : (ד) מיני אוכלין • ולא בנדים לו מאר דברים ומחייב בכלל אכילה,כ"כ ת"ם סי' ק"ח•וכתו תלמוד מרוך במגילה דף ד' נבי גרבת דמרמה פ"ם : (ה) מחליף עם חבירו•בנמ' לחמרי לחבי בר לחבין ומלבי סעודתייכו לסדדי וסיכם בר"ן לא היה לאחד מהם כדי לבטום ולהסתיר לבלמו ולסיבר כ"ל שולמים סעודתן זה לזה כדי לאכול סעודת פורים ולקיים מצות משלוח מנות ודבר זה כתב כאן • ורש"י פירש מחליפין סעודתייכו זה אוכל עם זה בפורים של שבת זו ובמיים סומד חבירו שמו • והקשה ר"י לפירוש רש"י דא"כ לא מקיימין מצלוח מנות לים לרשות ות"ל שהיו שולחין מנות לים לרשות אם כן מאי קמ"ל אכ"ל • ונ"ל"ד לרש"י הוה רבותא בזה שהיו אומרים בפי' מזה יאכל עם זה ומאר כך לכיסך וס"ל דהוה כמו שלוחה ואין כאן מצות דהוה מתנה דוקא קמ"ל דאפ"ם היו יוצאים הסייגו שבמנה זו יצא זה שמזמין לחבירו ומבירו היה שולח לאים אים ולבמה מיים היה לסיבר אלא שים לבקדק לומר לא פירש"י בתמת הכל על מנה אחת ומיכים יצאו ואפשר לומר דבזה הוה בתמת הלוחה נמורה כיון שבראה לכל מתנה מקבל המלומיוסים תנאי ביומי' מפא"כ אם היו בפני מיים במנה זו ולא בזו • ודומה לזה מצינו בסימן ק"ע סי"ג בהגה"ם לא יאמר אדם לחבירו בא ואכול עמי מה שהאכלתני דהוה כשורא לו מיכו ובלתה כחילו כלום לו ויש לומר מיאכילהו יותר ואים ביה מנוס רבים אכל מותר לומר לו בוא ואכול עמי ואלכול ממך פעם אחרת ומותר לאכול עמו אפילו שעורה יותר גדולה מד כאן לומו • הרי דבעמת אכילה הנמים אסור לסזכיר שהה המלומן ה"נ כן דאז הוה הוה הלוחה כגלגל"ד נכון :

ד ז חייב לשלוח לחברו יא שתי מנות (ו) בשר או של (ד) מיני אוכלים שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו יב שתי מנות לאיש אחד ח וכל המרבה לשלוח לריעים משובח פ ואם אין לו (ה) מחליף עם חבירו זה • שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו : כגון ויש יג לשלוח מנות (ה) ביום ולא בלילה (מהרי"ם הרא"ם פ"ק דמגילה) ואם שולח מנות לרעהו ואות אינו רוצה לקבלם אז מותר לו יצא יד (ם) ואסור חייבת במתנות לאביונים ומשלוח מנות כאים • ואסור הבלה לאכול ואים לאים • אבל לא בהסיר אלא יצא אים לבלמנה ויבוטו לידי מו ספק קידושין אבל במתנות לאביונים אין לחוש :

יד אפרים

(בחג"ת סעי' ב) כמהרי' מבוס בכוד בנת כו' כמ' בתשובת מהרי"ל סי' מ' דסיימו קוים סמם עשירים ועיין לעיל סי' רפ"ט ובמג"ם לקמן ס"ק ס' דפלי למיסבר בפני' בסבר מסעמים ובמהרי"ל לא מבסם כן : (במג"א ס"ק ד') ועיין רים סימן תקי"ם דלא קי"ל כן כ"ל ופ"ם שים לסמיר נדרו ולמבל"ם לבמל כלל :

שערי תשובה

דמרנא בשוכרת מלי מהני ולמי לחיתי חסידים ולמבי מעבם בסבים יוסנין בסעודה לחבר מנחם היו מדליקין נרות לכמות בכם בכ"ל סבני חיים ועיין בליקוטי פר"ח מבחב בסם ח"ם ס"ם ק' בסנוסם סעודה ביום מלינים לנוקה דרך שמחה ו"ם ס"ם וכבת לא מלאתי בח"ם ועיין בחמ"ב מ"ם מל מסר' מנוס הלכות בוס וכתב בסור וקיימים נ"ל שא"ל לבזכר לעשות בסעודת פורים אבר לאבילות ירלמנים כיון לד"ה לבסומי עד דלא ידע כו' : (ב) ויבן . בבס"ם ובי' בסיזור בתודי חמים מ:חב מחבנו בנמ"ן ל"ל בים טבב בימי בחרותו לקיים המימרא בבסוכו . ומי מסות תלם נסבנו (לו מחבחמים עד מחסבר מיבם בי"ם לידי מעבם לו בבריס מלא בסוב) אין לו לחתות יותר מדלו ולחו' לדבר ריב"ם ובו"ק מכ"ל . ובומה בס"ם ריב"ם בוא ל"ם ר' יבודה ברבי מלינו ל"ל מר"י בר מלינו מבר בירבלמי דלא מחי מלא מבסחת לבסחת ומוברבי לדמי כו' מבחת דבסיבים לא מחב כיון בעבחיתו בוס מזיק לבריחת נוסו : (ו) ולמבוסב . בבס"ם ועיין בחר בכרמל סימן ז' מבחב דבס מבר"ל לא קלמר מלא בבחת מבל בבוסבים לא מי בחבי מבדבי מב מלינו לומר בס"ב בחבלה דבס מחיקב בוא ומיבו מבילה בדיבור ומבר לבריבה בס"ב בבחבלה

תרצו (א) בכל מקום שלא לעשות • נראה דסרקמטיא מותר כיון דגרת שלחן שלום ומזכר' מוכרח' ואע"נ דלמעין ס"כ הוי סרקמטיא אסורה כמ"ש סי' תקנ"ד הכא שאני דיש לו לעשות כל מה שהוא שמחה לו: (ב) וי"א שאין אבילות נוהג כו' • ולכאורה משמע סי"ל זה מולק על מ"ש תחילה דילך לבה"כ לשמוע המגילה הא בשעת התפלה לא ילך שם של זה מולק סי"ל וס"ל דיכול לילך לבה"כ לף בשעת התפלה וזה אינו דהא הי"ל הוא סר"ס מרומנגורג שבאין בשור וכתב שם שיתפלל בבית ואח"כ ילך לשמוע מקרא מגילה אלא נראה הני סי"ל אינו מולק אלא על מ"ש שמוכר אבילות בפורים דהיינו בפרסים' שעושה מעשה אבילות בזה ס"ל דלא יעשה כן והליכה לתפלה אסורה ולא מקרי זה פרסיא דלא ניכר שעושה כן מעשה אבילות • וג"ל כיון דאין אבילות בפורים בפרסיא אין לקרות בבית הכנסת בע"פ קודם ברכו לילך נגד אהבל דאין להזכיר שם אבל בפרסיא אלא ילך לבית הכנסת בלא קריאה: (ג) ובמ"ש ב"י • וכיון שכתב שם רמ"א דמנהגנו לקבל בשאלת שלום מותר לשלוח לו מנות נ"כ אבל אין נראה לשמוך ע"ז אם

ה • אם חל פורים במוצאי שבת והאבל יושב בבית הכנסת בשבת במנחה י לא יצא משם עד שיתפלל תפלת ערבי' וישמע קריאת מגילה ולמחרת לא יצא מפתח ביתו:

ו כ יש מי שאומר יא שהאבל חייב לשלוח (מ) מנות: הגה אבל אין שולחין לאבל כל י"ב חודש (מהרי"ל) (ג) וכמו שיתבאר יב בי"ד סי' שפ"ה ע"ם ואם אין בעיר אלא אבל עם אחר חייב לשלוח לאבל כדי לקיים לשלוח מנות אלא אם כן מחל אבל על מנתו (מהר"כ"מ):

ז ל יש מי שאומר שאונן מותר בבשר ויין דלא אתי יג עשה דיחיד דאבילות ודחי עשה דרבים דאורייתא דלשמוח בפורים דברי קבלה נינהו שהם כדברי תורה: הגה יד וכל שכן שחייב במקרא מגילה ותפלה וק"ש טו ועל דדוקא (ו) בלילה אם"ם שתהו מוטל לפניו אבל ביום דרוחה לקבלו (יא) קודם כמו שנתבאר לעיל סימן תרס"ז ס"כ ולכן קורא ומתפלל אח"כ יז דלא בדיף מיום טוב ובכה כמו שנתבאר לעיל סימן פ"א כ"ל:

מותר

ואיתא בשהרי"ל בשיטה אבל באמצע הסעה הלך בע"ם לבה"כ ושמד בתפה בה"כ עד שאתר ברכו ואח"כ חזר לביתו אל"ל ס"ת שמותר לילך לבה"כ כ"ם בפורים די"ל דאין אבילות מוסר. כתב הגהות מ"ה לידוק דדין אלא להכם בפנין שדוכרין עליו הומרים קדים: יא שאבל חייב לשלוח • כתוב בשהרי"ל כל דבר שמתה לא יבלה ולא יבלהו לו וכ"כ בס"ה • ומש"ם כתב שהמנהג שאין שולחין לאבל אבל לשמוח ובמ"ם מדברי רמ"א • וז"ל ס"ה מי שמת אביו בפורים לבנה בהלה יבלה מנות ובאותו שנה יבלה מנות אלו אם כן מחל אבל על מנתו (מהר"כ"מ): יב בי"ד סי' שפ"ה של שמתה לא יבלה ולא יבלהו לו עכ"ל סי' תש"ג • ופשוט דאם אבל הוא נרע מלדקה: יב בי"ד סי' שפ"ה ע"ש • ל"ל שמוחתו לחודות דבמקום שאין מוכנין אבילות בפורים כמ"ש ס"ז ס"ב דיום בשבת ומותר לשלוח בשבת בשלומו ע"ם: יג עשה דיחיד • וי"ל דאפילו עשה דרבים דבכמ"ם כמ"ש תקפ"ם ס"ב: יד וכ"ש שחייב • דברי רמ"א ל"ש גדול דבשלמא בבשר ויין מותר יג עשה דיחיד • וי"ל דאפילו עשה דרבים כמ"ש סי' תקפ"ם ס"ב: טו דדוקא בלילה • ל"ש לשם יום מותר כמו בי"ם שי וכמ"ש סי' תקנ"ח ס"ה מ"מ עשה אין לזכוכי מיומות המול ולף כי י"ל דס"ל דבלילה מייב בק"ם שדינו מעשה שמתה פורים אבל ק"ם ואפילו בשעה דבשעה שיהא שוי לזכוכי שמתה מ"כ מ"ם פורים מיומות המול ולף כי י"ל דס"ל דבלילה מייב בק"ם שדינו כמו בי"ם שי וכמ"ם סי' תקנ"ח ס"ה מ"מ עשה אין לזכוכי דבשר ויין דמה ענין זה במ"ם דבשר ויין זה לזה ע"ם: טו דדוקא בלילה • ל"ש לשם יום מותר בלילה כמ"ם רס' תרל"ה וח"כ כיולך כתב עשה דבריס כו' • וע"ק דבי"ד סי' ס"א"ח ספק דאפילו בשבת בלילה בבשר ויין הלא אין סיוב כלל לאכול בלילה כמ"ם רס' תרל"ה וח"כ כיולך כתב עשה דבריס כו' • ומ"ם אמרו בחול היינו משום שאם ימצאו אחר תענוגים אם ירצה אלא לאכול בשר בשבת בידו אבל אפילו ביום • ואסבר לומר דפריס שאני יחנגל מקבורת המת עכ"ל (ועפי' הקנ"ב ס"י דבשמעתא משום אבילות אסור) וח"כ ליכא עשה כלל אפילו ביום • ואסבר לומר דפריס שאני דכתיב ביום שמתה ואין שמתה אלא בשבר מכל מקום קשה דהא י"ם אמי שמתה כתיב ביום ואין מיוב לאכול בשר רק בזמן שבתה קיים דכתיב ביום שמתה ואין שמתה אלא בשבר דהא בלא"ה יש אמנעים כמ"ם סי' תרל"ה ס"ב בהג"ה • ומ"ם וכ"ל דוקא בלילה אלי אחר לה: עפי' תק"ם • לכן כ"ל דבלילה אב"ם לא יאכל בשר דהא בלא"ה יש אמנעים כמ"ם סי' תרס"ז דיש מולקין וכן מוכנין לקוברו אחר ליאתת בה"כ • וקשה לאוקי בקריאת מגילה כיון דפשוט מכל מז קבורת מתו קודם • עמ"ם סי' תרס"ז דיש מולקין וכן מוכנין לקוברו אחר ליאתת בה"כ • וקשה לאוקי בקריאת מגילה כיון דפשוט מכל מלות וי"ל דעשאת דפשוט משום שיהא עוסק בצרכי המת והכא דאסור לקוברו עד שיקרא תחלה אם כן מייב אפילו בתפלה וק"ם דומיא דעסק מצוה מייב אם"ם שהוא אונן וכמ"ם בהא"ם בשם הרא"ם והמרדכי דאפילו עבודה מבטלין לשמוע קריאת מגילה בשבת כ"ם אבילות אם כן מאונן ושוב בהא לין איסור באונן ליל לבה"כ כמ"ם בי"ד סי' שי"ח ומ"מ נ"ל דפשוט מתפלה וק"ם ונם נ"ל דאע"פ שעשה המגילה בלבוש יקראהם אינה אחר מקבר בהא אין איסור באונן ליל לבה"כ כמ"ם בי"ד סי' שי"ח ומ"מ נ"ל דפשוט מתפלה וק"ם ונם נ"ל דאע"פ שעשה המגילה בלבוש יקראהם אינה אחר מקבר כמה אם תלמוד ערוך הוא דאונן פטור מכל המצות • ותמ"ב דאמרי' מקרא מגילה קודם לכל אחר מכל מצות אבל אם אינו אבל אלא אם כן יולא בעה שמעא לביבור דהא מיקר דמ

ם מסוכה רכ"ח כ"ם דנעוניים לנו כולנים בכם לקבל ומדרנגן סם ת כ"ו ס"ם מסנכא כ מוד כסם כסמ"ב וסרפנ"ם כס"ב מס' מגילה וכן רמס ר"ן מסכנה דלין כין לדר ת' וכו' - מגילה ו' בשיבולת כתרת בגמר דשתנו' מסורי מתכרת וכו' וכן כתב כרי"ף בם ג סם בסם אנין כרת"ם ומנמו' פיומוני וכמרדכי בסם סר"ם - נכנס סיר לוחם חיים וסוכות מגילה - בנת ומודלם לנוחם שלנים - ושל יזכרי לעמוד לם כולם - ויגיונו מכל מכמול

וסקנם :

ברוך ה' לעולם אמן ואמן :

עטרת זקנים

(ב) מותר לישא אשה בפורים - הנה ע"ז וי"א דאין לישא בפורים לא בי"ד ולא בפ"ע כדי שלא לערב שמחתו בשמחת פורים (מרדכי) וגבית דינו בתשובת מהר"י ברו"ן בה"ת : (ג) וכן בלבושים כלאים דרבנן - הנה ע"ז אבל סוב להחמיר ולעבור ה' בשמחת ולחיות גילה ברעדה :

תרצ"ז (א) בי"ד שבאדר ראשון

אבל לא בפ"ו אע"ג דבאדר שני נוהגים לעשות משתה ושמחה בשתיהן (כ"י והנהות מיימון בשם הסמ"ק) ומיהו לענין איסור עבודה מלאכה אין איסור בראשון כי גם בב' אין בו איסור רק בסקום שנהגו (ב"י בשם הסמ"ק) וי"א שנוהגים שלא לעשות מלאכה בפורים קצת כשני ימים (אבודרהם) ואין נוהגין כן : ה' ישלח גואל ליהודה וישראל ר"מ הפורים לא יבטלו אף אחר שיבנה בגין אריאל - אמן ואמן :

יד אפרים **תרצ"ז** (בס"ו ס"ק ו') אלא בתשנו כו' כאן נרוך לגיין ס"ק כ' אל ס"ם בסנ"ם לגל מסנכ : (בסנ"א ס"ק ב') בסמחת מנוס ונוכס כים מלנינו לבעמיד כל"ל אמן כן יסי לנון :

שערי תשובה

(יב) ליטא - פנה"ם ובינן פר"ת מכתב נ"כ אלא ליטא בפורים ובבר"י כתב בשם מוסת סדור מוכרר ינמק סכסן ז"ל עם סיומו תלמיד ספר"ת מורה לסתיר ליטא בפורים כמורלות הם"ם וכן בסם המנכנ בפדינות אלו :

תרצ"ז (א) ותענית - פנה"ם ובינן מנ"א דלכ"ם אין אומרים מס"ם ובינן בנסרת וקנים אלין מכוסס וקראו המגילה וספרבינות נרשמנן ואח"כ נודע לסם מכים מעוכרת נריכים לחזור ולקרות הסרבינות וסמגילה בתדר הסני ובינן בב"י ס"ם תרס"ח ונס"ף ספר בדק הבית ס"ם ומי' מ"ם בשם מכר"ם אלו בתשובה נמי מנמשם לו נם בתדר כו' ומ"ם ס"ו נבר"י ובינן בתנ"א לשיל מי' תקס"ח ס"ק ך' סמרן בדינו תדר מני לענין יאל"ו וסם הבים מאס"ם מי' קכ"ו ומי"ד ס' ר"ך ומסם יש ללמוד כמס מילכתא נגורתא בענין זס : (ב) כי"ד - פנה"ם ובנמ"ו מסבינא בשם הבנהות תשב"ן מרבינו בנ' מדם בתמנמות לנין בתמנמ המיד כו' ס"ם וכ"ל מלפי מרלם לסיים בדבר מוב ודבר נמתו נקם ליסנא מסלית דקרא לנתותא וסוב לב כו' ר"ל כתילו אמר וסוב לב דסיינו שביב מינמם בנ' אתדרים מתתה ותסבר בזה מוונה סס"ו מ"ם ובסיר מסיים כרמ"א כו' וכוותה כמ"ם ונם ים רמז כי מתתה מוב בני' תדר רתמון ובוד אסבר ליומר לפי מס"ל כו' תפ"ר בהנ"ם ס"ב לענין מנוכם מי"א בים קנת מנוס נריבוי הסבודות כו' ונוכנין נומר ומירות והמבחו' בסבודות מסרבני בסם ומו כוי אבודה מנוס ס"ם ותוסס נומר לשיר בס"ת כו' מיום מבודה מבית בתמתה ובנו' לבב כוי אומר זס מירה וס"ם ברס"י דמייתי מיבפי' ס"ם כנס עבדי ירונו מבוס לב ופ"ם בחוס' דתמכתן נמי נני ד"ם מכתב רס"י ברות בים נמדרם וייבב לבו בד"ח וכן בנמנה דף ס"ג ויסינך לגוך כל תלמוד הורס אלא דלא כתיבא נבדיא ס"ם ולוס אמר וסוב לב מבתה הם ד כלום' מבנוב לב דהייבו מירות והמבחות וד"ח מבתה תמיד ולפי ס"ם בתקוס אחר בל ס"ם ויתן ישראל נגד בסר דסייבי מנתתלק בינ"ר מכם ולכן כו' רס"י ויתן כאים ס'נלב ס לפי מה לאמרי' נכל לנוך בנני יגריך ולכן מנמתלק בינ"ר לא בינ לבס רק לב ס' ובקרא דכתיב בנמתה ובנוס לבב וסמיך מוב לבב מבתנר מפי למדרבי' דקלו בל מירה בתין בינ"ר מבתלק בתירה לבד כ"ם ע"י ד"ם מבוא תבנין מלו ומו מדיין ים כאן לבנות מבס"כ בתם דכתיב ויייבב לבו בספיר דרים לי' בל תלמוד תורס דבמיבדא דמסיק בם מגיבס ומלנס וכן אמרו מלנס מבלנו בל מולתן מ' ומאמרו מלין דברי תורס כו' ובינן פ"ם בבקדמה בו"ת בית לפרים חלק ס"ת בס"ם וילכו לאבליהם שמחים וטובי לב כו' ומס שבנו לומרים וכתר מינינו בחוברתך י"ל מבכונוס ע"י תורתך בס"ם חז"ל בתמור לבוסב ומו ודבק לבנו בתמתך ויהב לבבנו כו' בתני בלבנות יתיחדו לבוות אחד לאבבס כו' ומס בבורס מידבק בלב בתנית בתרי בתין בס יולר בסוך ויוחר יס לזרו מלנו בר"ת בתקוס בים בס לוס בתנ"ם לא לס בוא בתנ"ם בל מנוס ובינן בסיף בוכס בענין בתנתה בית בבוחבה וכן מבוחר לבל סימן תקכ"ם בדס לוכל ובזוחה וכמח גרגל ולא תבוך בנבר ויין ובבחוק וקלות רמס לפי בתין בבתוק וקלות רמס בתנתה אלא בולנו ובכנו' אלא בל בתנתה בים בס בעובדת ביולר בכ"ל ובוא לבון רבינו הרמב"ם ז"ל ובמפרשים ז"ל מירבו לבח ק תפרתי מבוזל ר"ל מיבים בבתוק בוא בולנות בנבס"ו לפי"ל סי' לך לבתנתה בס ז בוכס ר"ל אלמנין בתנתה אין לבתלים בתיבס יסד בנאתת ים בתתה בל מנוס ולכן ים ליתן לב לדבת מס זז מיבס בל"ל מה מיבס אם בית בתנתה בל מנוס או לא לך הוא"ל ותסבר כי מתוך תרבילס ותתי' ובלנו' יתמבב לבחוק וקלות רמס לכן יקח הבלין לבנס בבתנ' בד"ת ותבזה ס' יבים מבוזו ויבב לבו בד"ת ו"ם ובוב לב בתנתה תמיד ויבר"ר מיבים לנו לב אחד לאבינו בבנתנים בנא לבנבו בל בבים בל בבותה יד בתבוכס יבין אתרינו לרגון לפני תדירי בל דלאות בהוזר ובמנוס ולייבר מבילה בבוזרת חיים - ותבר יבסוק בלינו בו מתוס בתסיקי מגינים בבשרי תבונה ויד אפרים יפיר מינים ויקרא בס בתקוס מתגים : וס' יביב בבתיבו ביבינת ניון וירוסלים וכיו לאחדים בן יבוסדס לת בן יוסף אתר אפרים :

באר היטב

שולקין וכן טמנין לקוכרו אמר יוחנן בס"כ ומ"ם ר"ל הלא יבית בפיליון הלקרי אחר מ"ש ס"ם : (יב) ליטא - ולפי ס"ם ר"ם מקס"ו ובקי"ל כמ"ד אין מערבין בתחה בבתחה גם בכה אסור לבשות לבן ישבם מחוסס ביום ר"ג מ"ש ס"ם - ובינן בבסר גוסר מלוכם ומס"ם בלה"מ סימן ס"ב ס"ק י' : (יב) לא מבוזל - ולא"ז מוסר לגרך על מס בחוסמין מ"ו ובתב בא"ם לאו מבנת בתבינים כוא ובוסר ובבו יבמיק מסבלבלים דבלאים ולהם ם מבבינו ובינן ס"ו וא"מ ר"ד סימן ס"ב בתוכ"ר לבתבינ בזס בתוכ ובן בבבא"ב בוס לאסור בסבלנים בסוים ביין בס ובינן בתבוכס זבר בחולל סימן רס"ו - ובבן סיבם לת בבינ מ' יבמיק לת בבינ מבל כי בלי ובבי ביסו מבל כי בלי לסיבולם ובבינוסם ז ובינן עוד בדבר בחולל סימן בק"ג סוכתת מבוזם על בלומדים בסר מבבת סיבורים בינן בס :

תרצ"ז (א) ותענית - ולבינלים נוכנ לב"ם : (ב) כי"ד - אבל לא בס"ו כ"ו : (ג) תמיד - בים בבבינו בבסרם יבמוד - ובינלם לוסו נבנוד : נבנן יבוס כר בבים נבלם בבים מדי בד :

(ד) מותר לישא אשה בפורים - דבמנ כתיב ובמתה בתנך ולא בתתך ולא בפורים : ושוד דבוי ליס חד יומא ומבוס חד יומא לא מבבי לינס נבסיב וכמ"ד מבוס ביבול בריב ורביים (כ"י בבס בבבב"ח) לבלוריה מבמע דה"ם דבבלמא ברבגל נגרי' בבמת חד ברבגל כדי להבתכר בילנו בבבת ימי המבתה בז' ימי בתנ אבל בפורים מבוס יום ח' לא יבבלו - ולריך עיון דבא לתרי' בגמ' דמוים לישא ברב ברבגל דמבוס חד יומא לא מבבי לינס נבסיב (ובירבים"י ור"ן ביין דלי מבבי לו לא מלי עביד במועד) ח"כ לא יבמיד הבגולין בערב ברבגל וזה לא בייב גבי פוריס - ולבבר דבבבב"ח בבבבת ד"ם לבון בגמרא - ומ"מ קבס מנ"ל הא ולבבר בבוכתו מדבותר ליבא ערב עלרת ולא מייבי' ביבבא הבגולין כי בס לינו מוסס לס ידמה עד לתר עלרת דלינו אלא יום ח' אלא ע"כ כין דלינו אלא יום ח' לא לינבא לו בזה לבבות דבא מ"מ ילבדך לבבות בבבת ימי המבתה - וכתב הלבוש לפי מה בכתבתי בי' תרס"ח ס"ו דלין לבבות פורים בבבת אם כן הבא נמי לבבר לבבות פורים בבבת אם כן הבא לבבות בבבולין בי"ד ע"כ - ונ"ל דלא דמי דהתם הבבב דא"כ לא הבא מה בכך אם לא הבא בבבולין ביכרת - ועיין מה בבבתי בבבב - אלא לי בבבא בא בבבבת בבבבת בבבבת

א כל דבר שלא פורש לא בגמרא בבלי ולא בגמרא ירושלמי ולא דברו בהם הפוסקים
אחר מפיהם אינו מיון ועליהם אנו אין מכין הב"ח אמ"ש שבעלי הקבלה דברו
בו אין לנו יכולים לברור בו למי שלגיגים מהגים בדברי הקבלה הרא"ש ז"ל מ"ר רמבן סי'
מ' והרדב"ז ז"ל בתשובה ח"ב סי' מ"מ וש"כ כל מקום שהמלא הקבלה תולקת עם הגמ'
הלך אחר הגמרא והפוסקים ולא אין מזכר בגמרא ובפוסקים הלך אחר הקבלה ש"כ
בספר יוחסין וכ"כ הר"י הלוי ז"ל בתשובה סי' מ"א בשם הר"ם הלוי ז"ל דכל שנאמר
תולק עם הגמ' נקטינן כותיה ולא פליגי על הרא"ש ז"ל הבך דבותא מדבר ם בהבנה
שיבנו האדם בעצמו והרא"ש ז"ל מדבר במי שלגיגים דולה לבנות בדברי הקבלה שאין מכריעין
אותו: ב אם הקבלה תולקת עם הגמ' אם תומרא הוא אמי ביטל אותו הרדב"ז ז"ל תלק
רשבון סי' ג: ג תוספתא וירושלמי דאינו דאינו דפליגי מיין במהרש"ך תלק בליטי סי'
כ"ז ובתוס' שיר בזה בכלל דהיכא דאיכא דפליגא המתורה על הגמרא שבקינן כתמורה - היכא
דפליגא גמ' דידן עם הירו' בגמ' דידן שבקינן שהוא בתרא הרי"ף ז"ל בליטי שיעורין הרש"ך
תלק בליטי כ"ז מבשא לדק תלק בליטי סי' ס"מ בריטין זאב סי' כ"ש ובי"ש ובקי"ם: ד שהגיגים
הפוסקים לפעמים לבשמים דעת הירו' אע"פ שאין בא הדבר פשוט בגמ' דיון היקר הירו'
הרשב"ם תלק י"ד סי' קל"ב: ה חילוק הוא שבאמר ליה בגמ' ולא בגמרא ובדברי שום
פוסק אע"פ שהסכמת הטור לא אין לסמוך עליו לאחרי שהיו אים בגמ' ולא בגמרא שום
ח"ם סי' ס"ד ובי"ם בסי' מ"ז: ו דין מחודש שלא בתנו הפוסקים ולא דלא ס"ל הכי
רשב"ם תלק ח"מ סי' ס"ם תלק ס"ם סי' קכד בשם הרא"ם ז"ל והרי"ן בן חביב ז"ל הרא"ש
ז"ל תלק ג' סי' ל' ושוב אחרון נזה לפניו: ז שאין לומר בדברי הרי"ף ז"ל מהגא הגיא
דברי בן ן אלינו ולא ולא ס"ל הכי ואין לומר כן אלא בשהסמיכ דברי הגמ' הרא"ש ז"ל
תלק רשבון סי' מ"ח: ח קושיא אמה שב' המרדכי בפ"ק דעיר בזיכרון דהיכא דהסמיכ הרי"ף
ז"ל אינו מלמא דהיכא אמן דאינו אליה אם ז"ל דלאו הלכתא היא ובפ' בדר כ' שיבא אפקיש
וכתבי' סי' רל"ט: ט נהגו לפסק בהרי"ף היכא דאין הגמ' מולקין אלינו אומה ישרים
סי' ע"ם בשם הר"ר שמואל שוחאל משבשא לדק תלק רשבון כי' ל"ח בשם מהר' קיטון ז"ל
מהר"מ מפדווה ז"ל סי' י"ג הרשד"ש תלק ח"מ סי' כ' ובי"ם מבשאי שמואל סי' קכ"ו שאריית
יהודה דף נה ע"ב ודף נז ע"ב משבשא לדק ח"ב סי' מב תרומת הדשן סי' קכח וקצ וסלא
וע' בסי' בת מהר"י קיטון ז"ל הרש"ם ס"ח ובב ולא ולא וקבש ועיין בשורש קלב אבל הרשד"ש
ז"ל בתלק ח"מ סי' נא וע"ר כ' מה שהבנו לפסוק בהרי"ף בשקום שאין הגמ' מולקין
אלינו לא נתבשא בשקומינו מדרבש מר גלא בשופטיהו דאינו לומר קיים לי: י בשקום
שהגמ' מולקין על הרי"ף ז"ל אין הלכה כמותו תומת ישרים סי' ע"ם בשם מהר"ם שיזאל:
הרש"ך תלק רשבון סי' קיז הר"ם מיגץ ז"ל בתשובה סי' לו מהר"ם מקפלו הלוי ז"ל ומהר"מ
בן יעיש ז"ל בתשובה בתיבת יד וכ' מהרי"ק בשורש נ"מ אין לדקדק שבשקום שמולקים
הגמ' על הרי"ף ז"ל דהלכה כמותו וכ"כ הר"ם מפדווה סי' כה ובש והרשד"ש תלק ס"ם
סי' סה ושב ולא וקד וח"ק ח"מ סי' בעז ולא אלינו מרבותם קמאי דהר"מ מן בן ז"ל ושיעמו
לא קאמרי אלא דאינו מוכרח שיהיה הלכה כמותו אלא בשבר הפוסקים דלפעמים הלכה
כמותו ולפעמים אין הלכה כמותו ומהר"י קולין ושיעמו אומרים דאינו מוכרח שיהיה הלכה
כמותו אלא לפעמים שהגיה הלכתא בוודאי ולפעמים לא הגיה הלכתא בוודאי והרשד"ש
תלק ס"ם סי' נג כ' דאין לומר לגמ' שמולקים על הרי"ף ז"ל: לקולא: יא היכא דבשום
מהרי אחדדי אין כולו זה אמור דלא בדא על איזה מהם לסמוך משבשא לדק תלק רשבון סי'
נח: יב אף שם מלאנו שהגמ' מולקים על הרי"ף ז"ל אם הבנבנו משבשי שמואל סי' קכו וזו נראית
מנו אין בכך כלום ודברי הגמ' על ר"י ור"ם הבנבנו משבשי שמואל סי' קכו וזו נראית
דעת הר"מ מפדווה ז"ל בסי' כה שכ' דבשום, לא דוקא ר"י אלא ס"ם ר"ת: יג לא
קפדינן אבתרלי בשקום הרי"ף ז"ל היכא דאין הגמ' מולקין אלינו הרש"ם תלק ח"מ סימן
שע"ו: יד אע"ב דנהגי העם אלא לפסוק בהרי"ף היכא דגמ' מולקין אלינו היכא דקיימי
רבים בשבתא הרי"ף ז"ל עבדינן כוותיה בר מין זאב סי' קל"ב וע' בסי' רמ"ט: מו היכא
שגמ' מולקים על הרי"ז ז"ל הלכה כמותו הר"ם מקפלו כלוי ז"ל בתשובה כ"י: מז מקובלני
מפי אבא מורי שאין לסמוך לעשות על דברי הגמ' שבשלגו בבדיא שדבריהם
הלכה לעשות ואל אפשי תוס' יש לסמוך הלכה לעשות ונתמנו אנשי מלאכה כ"מ
שימצו הגמ' היכא לעשות יליין בספר מבחון פסק הר"ש קאפסלי ז"ל בתשובה בתיבת
יד: יז יש מי שכ' ואומ מהר"ר אליה קאפסלי ז"ל דלפעמים הגמ' יתרלו ויעשו א קימחא
ע"ם הפלסול ואין כן בלמה ולריך המורה ובשום אלא יורה אמתה בה ביודע ולאי
דבכי ס"ל הלכה לעשות אבל הר"ם מקפלו הלוי ז"ל בתשובה בתיבת יד כ' דלא אבא בזאת
ביבר אל אמנם לפעמים הגמ' יתרלו לו יעבו בוש אומתמא לפי שיטת הגמ' ולפעמים
אומה שיטה מתחלפת במבלן מ לו שבשיגיא כולם מתחלפת במקום אחר ולריך המורה
לבוות נקי ולנדקדק נזה: יח אני מקובל בתירוץ רשבון שבשלה הגמ' אבא הוא שעיקר
מבשבי שמואל סי' קכ וכ"כ מהרי"ק בשורש ע"ב והר"י הלוי סי' ל ד יג יח: יט כ"מ
שאנו יכולים לבשבים הגמ' אבדדי דבוו אינו אמרי' מבשבא לדק תלק רשבון סי' ע"ח:
כ בכל מקדמונים בבב"מ שבבנו הגמ': תימא ואינו מחודן ואינו סותם בשם דבריו ו"ש
לפעמים הגירון בדוב עליות בים יהודה: כא ר"ת והבום: אני הגמ' ניבנו רשב"ם תלק
ס"ם סי' קכז ומהרי"ק בשורש לב ד דבש ל' ניבנו: כב אנו מוהגים לפסוק בהרי"ף היכא שאולק
מנגנ הבשבנזים מהר"י מיגץ ז"ל סי' ז: כג אנו מוהגים לפבוק בהרי"ף היכא שאולק
על הבמ"ק מהרי"ק שורש קס"ב: כד אין שבקינן בב"מ בדברי הבתר"י כיון דהוא בתרא
מהר"י ווי"ל ז"ל סי' קכו וקמב: כה אם"ם סי' הרב ב"י ז"ל בהקדמתו דברי"ו הרבמ"ם
והרא"ם ז"ל במקום שבאים מבב מבבימים לדעת ל' הבי נקטינן אם יש רבים בבבנת
ביחיד נקטינן בלותן הרבים הר"ם בלאמנו ז"ל סי' ז': כו לפעמים הרמב"ם ז"ל בפירוש
המשנה הוסם בגירסת אחת ובבפר היד בגירבא אחרת ולפעמים יש בגרות בקיולות ובפי'
המשנה נוסה לגבבת ל' ובספר היד לגבבת אחרת ולפעמים יש לוק מבא ובפי' המשנה
נוסה לגוקמתא ל' ובספר היד לגוקמתא אחרת ולפעמים בפי' המשנה נוסה לקולא
ובס"ם היד נוסה לחומרא ולבא לגקבוי מדידיה אדידיה אבל היכא דליבא ס אחות הלוקות
ולא אוקמתות מהחלפת היכא לגקבוי מדידיה אדידיה הרא"ם ז"ל אלק רשבון סי' כ' וע'
בס' מבשבי שמואל סי' ל' ובבר"י אדרבי ז"ל סי' עז פ"ח: כז דבן הרב ר' משה בר מ ימון
ז"ל לפסוק הבך שיטת הגמ' היכא בשבתא לו בפרי מוכיחים הבך שיטת הגמ' תומת ישרים
סי' ק"ט: כח מה שרחוי להקשות בדברי הרמב"ם ז"ל היא קושיא אדבריו אל דבריו
אבל בהיותו כוותו מבורשת אין ראוי שיקבה אותה אלא אם בבריהם אבל אם בבריהם אבל אם
ממקו מה אף כי יקבה עליהו אל דברי מחוך שיטת הגמ' המבורשת בלגלגו ראוי והגון לנו
לבלות שהברון בחיטוט הבנתיהו הבנאמונה הרלב"ם ז"ל סי' י"ב הרב"ך ז"ל אלק בני סי' קל"ו: כט ובע"ב
דרמב"ם ז"ל מבא בחיבורו כמה הבבאות אלא בלו בגמ' הייתו אלא רמזות בלל ולבאי דעת
לא מלינו למילף מגמרא דאין אבל בב רמזות בגמ' דאין למיגן אם ף מגמרא דאין לא מבגמי
בהוספתא בלל מבר"ר בלגלגל ז"ל סי' י"ח: ל דרך הרמב"ם ז"ל לסמ"ן על הירושלמי היכא
הבגמרא אלנו מעמיד מבגה אל בריתה ו שנוי דחיקי ובירושלמי מפרש לה בפשטן מהרי"ק
שורש קל"ח: לא אין דרך הרמב"ם ז"ל אלא יזכיר הבוקיבות והחלוקים בב מרי בגמ'
מהרי"ק שורש קכו: לב יש הבוש אל הרמב"ם ז"ל הבגרות הרמב"ם ז"ל הבגרות ליש ולא אמ"ל
בגמרא בגמ' מהרי"ק שורש קכו: לג יבוא לבגרות הרמב"ם ז"ל הבגרות ליש ולא אמ"ל
בבוספתא הבגרות הרמב"ל בלגלגל ז"ל סי' י"ח: ל דרך הרמב"ם ז"ל לסמ"ן על הירושלמי היכא
הבגמרא אלנו מעמיד מבגה אל בריתה ו שנוי דחיקי ובירושלמי מפרש לה בפשטן מהרי"ק
שורש קל"ח: לא אין דרך הרמב"ם ז"ל אלא יזכיר הבוקיבות והחלוקים בב מרי בגמ'
מהרי"ק שורש קכו: לב יש הבוש אל הרמב"ם ז"ל הבגרות הרמב"ם ז"ל הבגרות ליש ולא אמ"ל
בגמרא בגמ' מהרי"ק שורש קכו: לג יבוא לבגרות הרמב"ם ז"ל הבגרות ליש ולא אמ"ל

מדברי הרמב"ם ז"ל במלרים אמי' במקום שיש חולקים עליו הר"ם אלבקר ז"ל סי' מז:
לו במקום שנהגין לפסוק בהרמב"ם ז"ל הוא בבפירוש חולקים עליו אבל הם לשונו הוא
בשמם ופוסקים אחרים מבבמי' אינם חילוק לגמר הבשמים בלשון מן המפרש בספר פוסקים
הר"ם מבראבי ח"ב סי' קב: לו במקום שנהגים לפסוק בהרמב"ם ז"ל בפירוש דברי
הרמב"ם ז"ל אינם הרי פירוש דברי הגמ' ובפוסקים הלך אחר הרמב"ם ז"ל בפירוש דברי
אלי מילתא דאינה הוא מזלי בתר פירוש מתחיר ואי מילתא דמחוגה הוא בקפי' בפירוש
דהוי קולא לגמרא ומבפתי שבדברי"ם אע"פ שהגים ע"ם הרמב"ם ז"ל בפי' ב רוש שמנין ז"ל:
לח בהבנת הרמב"ד ז"ל על הרמב"ם ז"ל ולא הבינו הרמ"ך ז"ל אין דרים בסוגר הרמ"ך
הרמב"ם ז"ל דאפשר דאחר שבנין אינו הרמ"ד ז"ל לא הבינו הרמ"ך ז"ל אם הרמ"ך ז"ל לבשינו מבשם לדק
ח"ר סי' כג יש לנגוד מדברינו בשלא הבינו הרמ"ד ז"ל ולא הבינו הרמ"ך ז"ל ולאי דבברי
הוחיים וה"ם לשאר בבשנים על הרמב"ם בל אנא הבינו אינו אמרו: אנא הבינו הקדמי'
ס"ל בהרמב"ם ז"ל וכ"כ בעל מבשבי לדק תלק רשבון סי' יח בג ות"ב סי' עם בג"ם ועי'
ועי"ב והרי"ו הלוי ז"ל סי"ח ואפשר שזרוטות ר' ו"ם"ב וכן יש לדקדק מדברי הרבב"ם ז"ל בחבו'
הבינו הרב בב"מ ס"ו מבלכות רוצח וכן יש לדקדק מדברי הרב בב"מ ס"ם מבלכות שבוטות
וע' בשאר בבף מבנה הלכות בלי בבמקן ד' אם דף קסו ע"ב בעה לו ובמה שבחבתי
שם בהבנת הרמב"ם: לט אף בפוסקים אמרי' הלכה בבדרבי אמי' יחיד אינו בבנים
שקדמוהו הר"ם אלבקר ז"ל בסי' נג בשם מהרי"ק ז"ל ובלא כ' דאמי' יחיד בבנד יחיד
אין הולכין אלא אחר הגדול וכ"ם בשם ותו רשבון דקאמי עדיפי ומ"ש היכא דאשתמ
לאחרונים מהריטין בין הראשונים הלכין אחר הבראשון וכן מלאתי בתשובה בתיבת יד
ובמדומה לי שהיא ממהר"ם יפה ז"ל אבל הר"י שמוש ז"ל הוא אמר דברי בתשובה מהר"ר קאלרו
ז"ל סי' ב' מדיני מ"ח אלא ובמימין אחר סי' כו ומוני הרב ז"ל בתשובה אלק בני אלק י"ד
סי' כ"ש ובעל משבשא לדק תלק רשבון בשם מהרי"ק ז"ל שרש ס"ד וקפ"ב ואלק ב' סי' מ"ו
והרא"מ ז"ל בתשובה בתיבת יד בתבו בדברי מהרי"ק ז"ל דהלכה בבתראי אפי' יחיד אלא רבים
וסר"ם אלבקר ז"ל כ' בשם הרבב"ם ז"ל דהיכא דיש מחלוקת בין הפוסקים יש לילך
אחר רוב חכמה ורוב בנין וע' בתשובת הרבב"ם ז"ל סי' רסב הילך מיעטו הלכה לשבשה
בדברים שהם מחלוקת בין הפוסקים ואמתבנה לפניו בס"ד וע' בהרבב"ם אלק ח"ם סי'
מה וסי' רסד"ך ז"ל בית יג ובספר משבשא לדק תלק רשבון סי' כח וס"ב סי' כ' ד' קאת וסי'
נא וסי' ז': מ בדבר הפיסור יש לנו לאחז לחומרא אפי' שרבו אמתיים על אמתיים
הרדב"ך ז"ל בית י"ג: נא הלכתא בבתראי בפנין שמיטה קמאי עדיפי ולא"ה היכא דאשתמ
סי' קמב רשב"ם תלק יורה דעה סי' קל"ב: נב לא אמרי' הלכה בבתראי לגבי קמאי
אלא בשאין בין בתראי לקמאי אלא בהגדרת אמוראי קמאי לאמוראי בתראי אבל היכא
דאיכא ביניהם בהגדרת שבין אמוראים לתנאים לא אמרי' הר"ם אלבקר ז"ל סי' לט: נג אין
פסק אמתר"י קולין ז"ל שהוא מדוראיהו לא אמרי' אלא לגבי אתם' שהלכה כמותו לגבי
אתם' אמנם דס' בתרא הר"ם ז"ל סי' לט: סד בדברי הראשונים אלו בספר המפורסם
והאחרונים לא הזכירו שבתם שהיא הוכחה דברי הראשונים אלו דאמנם אינו ואם
האחרונים הזכירו שבתם הוא הוכחה שדברי אמנם דברי הראשונים אינו בספר
מפורסם יש לבשאתפק אמנם לא ראו אותם אלו אלא אותם ולא הזכירו בע ניהם אותה ישרים
סי' עז ומהר"י קולין ז"ל בשרש לד כתב כי אמרי' הלכה בבתראי דוקא בדברי הראשונים
כתובים על ספר יודע ומפורסם אמנם לא ראו אותם אלו אלא אותם ולא הזכירו בע ניהם אותה ישרים
ספר יודע אפי' אם יאמר אותם אחרון שיבשאן בספר בגלון הקודם (נא) היכא דאיתמר דאמר
לא אמיע ליה לפיסק בהאחרון דבריו ואי הוא אמיע ליה הוא הדר ביה ובל"ב הר"י מדרבי ז"ל
בסי' קנ: נב וכתב בעל משבשא לדק בחלק ב' סי' כ' דף קמת דלא קיי"ל כמו שכתב הרב
מהריב"ל בחלק רשבון ס' עו אע"ב דהוא בתרא מאי שיש מקום לומר שלא רשב רבי
הרמב"ם ז"ל והרשב"ם ז"ל אבבינ הרב בית יוסף ז"ל בעור ח"מ סי' קע אפשר שלא בשו
על ספר מפורסם בזמנו ואם היה רואה אותם הוא הדר ביה ובדרך שכתב מהרי"ק ז"ל
ואני אומר מנין ריפי אינו בעל משבשא לדק ניכר שלא רשב בעור אבן העזר בסי' קד בע"ה
שהבית הוא הרבב"ם בתשובות לרמב"ן ז"ל סי' נא וכ"ר אליו שיש רואה אותם בעה"
הרב ב"י ז"ל בעור ח"מ סי' קע הוא הרבב"ם ז"ל היא בתשובה שהבית בעור אבן העזר
סי' קד והוא בתשובות סי' נא לא היה בתב שאין הלכה כמהריב"ל ז"ל אע"פ שהוא
בתרא אפי' בשאר לומר שלא נתו דבריו על ספר יודע אינה אינה לאמר שלא רשב הרב ז"ל
הוא הרבב"ם ז"ל שאילו היה רואה אותם הוא הדר ביה ואינ יעלה על הדעת שהרב
המשלנו בקי בהדרי תורה לא רשב הוא הרבב"ם ז"ל המוזשבת בבם בדבר ום פרת
וכל בפרי הרב ז"ל מלא ס הם מתבונה הרבב"ם ז"ל אין המיוחסות לו כן המיוחסות
להרמב"ן ז"ל ואם כ"ב הרב מהרי"ו קולין ז"ל דאפשר לומר הבגלון שאחרון ז"ל לא רשב
דברי הגלון הראשון ז"ל בתבונה הייתי היא הבתבונה בלה על ספר יודע ומפורסם לא
דיבר מהר"י קולין ז"ל ומי לנו אפשר יודע ומפורסם הבתבונה הייתי: ועוד אני
אומר דלא"מ ודאין לתלות על מהריב"ל שלא רשב הבתבונה הרבב"ם ז"ל בתבונה אלא אפי'
על תבונות הרמב"ן ז"ל שהבית הרב בית יוסף ז"ל בעור ח"מ סי' קע מדברי הריטב"א
ז"ל אין לתלות שלא רשב אותם שהרי הרב בית יוסף ז"ל מדברי הריטב"א בבתבונות
מייתי לה ולמהריב"ל ז"ל בבמה מקומות אינו שהבית מחידושי הריטב"א ז"ל בבתבונות
וכיון שכן הוא אין לדח ת דבריו מקמי תבונת הרבב"ם ז"ל מכח הם ס ל המהרי"ם ז"ל והיה
רשב לומר המהריב"ל ז"ל כל רז"ן אם לים ליה רשב תבונת הרמב"ן והרבב"ם ז"ל אלא
אפי' הרשב הרבב"ם ז"ל סותר את עלמו במיוחסים מהמון לא לומן מד כמו שכתב
הרב בית יוסף ז"ל בסימן קד הבם בדברי הרבב"ם ז"ל בסימן מד לגלא אלין זה נכון
אמ"כ היה לו למהריב"ל ז"ל לבנות דברי הרבב"ם ז"ל ולומר שהן שתרין אלו נאלו
מדברי הרב בית יוסף ז"ל ולכן אלמא יורה דרכו שמהריב"ל רשב דברי הרמב"ן
כמו בשם הרב בית יוסף ז"ל ואיזה דינו אל בעל משבשא לדק נתן ובדרור כמו שכתב ז"ל ושיין בספר
והריטב"ם ז"ל ואיזה דינו אל בעל משבשא לדק נתן ובדרור כמו שכתב ז"ל ושיין בספר
הבתר סימן פט: כה הא דכתב מהרי"ק ז"ל הייתו בפוסק שבתבה הלכות אפשר אבל
מי שכתב אמו' נראות אם אינה דמיא ליה קר אמיע ליה לא הוא אמיע ממנו מלבאים
סנהדרין ואמרה אלא אמתמא לא אמיע ליה בלבי מוני הרב ז"ל בתבונה ח"ב אלק ח"ם
סימן כב ואני בתבתי בתבונה דהמבתת מהר"ם לבני הר"ם ז"ל בספר מפורסם דמי:
מו ליבמא בתרא עיקר אף בם סק ס מהר"ם ן' ח יט ז"ל בתבונה הרי"ם אלי סימן ד'
הרב"ז ח"מ סימן רכב והר"י הלוי ז"ל שם בתב בזה הוא אחלוקת דאפילו לאמן דבר
כי דוקא בשאמיה ממדינה אחת אם אי שבאיה שבת אלאם אי שבאיה אם הבשמ
אבל כל שהלגון הראשון הם דברי הפוסק ובגרא דנפשים ובסני הם דברי אלאם לא
אייל לומר דלגון בני עיקר ונשל בפוסק לדק בחלק ג' סי' עד בתב וכן בדברי הפוסקים
אינ ם דהרב הפיסקים לזכיר שבתם בלגון רבים אם ם שבאיה שבת יחדיים דרך אמנם
לא הוא דרכו אל הרי"ם ז"ל גם בעל הבתרוחות ז"ל אלמו בתקומות רבים אם בבדרו הרבו בכך
ולא בהגם"ך ח"מ סי' קעב: נ אין לומר בשלומרים הפוסקים ח"ם ביטיו רבים ולאמתת
ובע"ב

מנים הרי״ל הלוי ז״ל סי׳ נב וס״ו וכ״נ נכוח מדברי הרמ״ם ז״ל בתשובה וכן כ׳ סימ״ך ז״ל בח״מ סי׳ מה ומ״ל סם כמו׳ קד ובח״נ סי׳ קי״ב מנו בח״מ סי׳ קמד כ׳ דברים סותרים לזה וכבר שמדתי על דבריו בעזר ח״ם סי׳ קי״ו דף קכא ע״ב סימס כ״נ בהגהה הטור ז״ל: גב מ״ם מסיסק לומר ולדבריהם וכו׳ אין לסכון מסס רבים כך יש לנקדק מדברי הרמ״ך ז״ל ח״מ סי׳ קד ומלק מליטי סי׳ קי״ב: גג בגמ׳ הרמב״ם ז״ל ורבותי הורו לינו בהכרח מיסרו מנים הרי״ל הלוי סי׳ נב: נד בל׳ הפוסקים כשאומרים קלת מהמפרשים לפשר דבוו מנים ולפשר דבוו לחר הרי״ל ז״ל סי׳ סס: נה פיסק מנא נמלא שברתו משורשה אין לנו ליחס לו מנא מהגרת הרבים והגדולים הרמב״ן ז״ל ח״מ סי׳ קע: נו ים לנו לפסק כר׳ ירוחם לנבי תרומת הדשן רשו״ה מנק י״ד סי׳ קפ״ח: נז רמיי לם אוך על דברי ר׳ ירוחם יוחר מעל הריב״ם ז״ל הרמ״ם חנק מה״ם סי׳ לנ: נח הפסיסקים כותבים מנים לו נ׳ מעמים בין מ׳ יש מי מסומך על מעם מ׳ לבדו לעמות מעשה ומני לא מתמני על מעם הא׳ לבדו דמתא נעל התשובה לא כ׳ לוחו לעיקר מנא לפיף בעלמא הרדב״ז ח״מ סי׳ ע׳: נט אין לפסק הדין ולהחיר הסיסור מנא כריעות ברורות מלוכנות ומחוורות מחוך מסמי סיגיות ורכיעת דמעמתא ולא מת ך הדיקדוק כי הלי מהר״ל ווייל ז״ל סי׳ קס״ה פיסק מכותב על דין מ׳ מהוא מסיסק בו הלא ידע מלי ידון בו וע״ מן הפיסקים מנים ליה ים לסמוך על מי דמנים ליה דאין מסק מוכ מ׳ מידי ודלו הרל״ח ז״ל בתשובה ח״ב סי׳ כח: ס כל מפיסק כותב דבר מ׳ מנ״ם מנ אר הפיסקים כותבין מחמת ולא חלקי אין נידוני כח לחלוק של לוחו פוסק ממחלק מהרח״ם ז״ל בתשובה ח״ם סי׳ כ׳: סא אין מייחסין לפוסקים מנרת ם מקום מחרים נמקום מנא גילו דמחם הרמב״ח ח״ב סי׳ עד וירלח לי דסיינו דוקא מנרת פוסקים מחרים מלינה מנרת הפוסקים הרבים והגדולים דאם היא מנרת הרבים והגדולים כבר כ׳ בח״מ סי׳ קב הפוסק מנא מנלא מנרתו מפורסת אין לנו ליחס לו לנא מנרת הרבים והגדולים ולפשר דמה מכ׳ בח״ל סי׳ קב הוא כמהפיסק דיבר בלוחו הדין אלו אין מנרתו מפורסת כאלו מכירא לנו מה יש לנו ליחס מנא מנרת הרבים והגדולים אבל מה מכ׳ בח״ב סי׳ עד הוא כי הפיסק לא נלא דעתו גם מי דין כלל ועיקר לו אין מייחסין לו לפי׳ מנרת פוסק הרבים והגדולים: סב פיסק מבמיי מנרת אחת בסתם והמנרת אחרת נכ״ל ז״ל דעתו לפסוק לחומה מנרת מכתב בסתם מהרי״ם מינס ל״ח וכן מתבאר מדברי הרב״ם הלוי ז״ל בתשובותיו הביכות לח״מ סי׳ לו וכ״כ מורי הרב ז״ל בתשובה ח״מ חלק ח״מ סי׳ יא ותחמי מנא הזכיר לחרי״ל ז״ל ומדברי בעל הזכרונות נדף נב ע״ב נראה מסוכר דל״ר כשהוכר הבנרת הרמב״ם בסתם אנא אפי׳ כוכב יש מי מחומר ויש מי מחומר נקביכן כמנרת הרחם נה ולית״ל כמו מכתבתי בעזר ח״מ: ס״ח דף רים ע״ב מיסה נ׳ בהגהה הטור: סג מה״נ דאין לדון הלכה מני מעשה היכא הם מקום מוסן מעשה לחד ן הלכה מאיתו מעשה בנימין אחב סי׳ קלא וירלח דהיינו דוקא דאין מסק בחומו מעשה בנדון בנימין. אחב מעשה רבי יחיאל ז״ל מעשה כי דמידי הוא מעמא אחין לחדין הלכה מפי מעשה דמחת מעם ולא עיי׳ כי כיעב ומחת אחומו מעשה היה קלת מעוה כדכתבו רשב״ם והחוס׳ בפי׳ יבן מנבית בנימין אחב מבי׳ המכר כל בעיין בו היעב ואין לו ביטוי ח״ר וכמו אב׳ בנימין אחב אבל כל מיס לחום בים מיני בחומי מעשה מה מעשה מרלה בכל ודלי אין לחדין הלכה מפי מע אח וכמו מחחלר מדברי בנימין אחב מם וכן דלחיתי לחריב״ם ז״ל הבי׳ סי׳ ס״ל כתב ומה שלמרת מעשה מ׳ בלח מעשה לא לנבות כחונחה לפני הרי״ל ודן ליסוח לם בנדני מנא הלא נגדי חול לחן לחדין הלכה מפי מעשה ולולי היו מם הנלים לחרים והבריים בנו לו חולי נרוסה ביחה וכו׳: סד אין כח ביד הרבנים מכבוי לחלוק על החבורים שבחבשו ברוב ישרל! מם לא מנוס מקובנו מפי רבוחיו הגדולים מבבנו כן אבל מסכרת מלמו לא. פסקים וכתבו׳ סי׳ רע״ה: מה יכולין לנו לקבל קולי דמר וקולי דמר היכא דלא סחרו מדברי הרמ״ם ז״ל חלק רמבון סי׳ ו הרב״ך בית מ׳ חדר כ״ח: סו היכא דדעיון דעלינו הלמונה על המנון פסקינן כלמורת הרב״ך ח״נ סי׳ כ״ו בסם רב הלי נמון ז״ל כ׳ לדעת הרי״ף והרמב״ם ז״ל כ׳ דהי נו דוקא היכא הסכרייתה נלוים לכל ומחורסת ובוא ז״ל כ׳ לדעת הרי״ף והרמב״ם ז״ל מהבר תנוי בעיקול הדעת של הפוסקים כמי דלוי לפסק וס״ם נמי היכא מסחוסחת ובירוסל מלני שמלו בעיקולי הדעת של הפוסקים כמלן מפקינן כחוסחת בנו לו חולי נרוסה: סז אין לנו לנרף מומרי כל הסברות הרמב״ן ז״ל מ״ק מ׳ סי׳ מ׳: סח מם מיתא לכך מלוקת לא הי׳ מתני קמתי מנייהו הרמב״ן ז״ל מ״ם סי׳ מ׳ וע׳ בהרב״ם ז״ל חלק מ״ח מי׳ מ״ם מם״ם מכ״ב וכם׳ מנמני נרק מ״ם סי׳ לו וכ״ם וע״ב: סט אין לדון כדעת הרמ״ם ז״ל בחשובה רק כדעתו בפסקיו בסם מיקר בני מנאל בביאורו לח״מ סי׳ לם ומורי הרב ז״ל בחשובה מ״ם חלק מ״מ סי׳ ז׳ כל רב ופוסק מנוסה חיבור הולל בין מנאלו בחחלת ומיו בין מנאלו בסוף ומיו בחיבור הוא העיקר מדברי חשובה וע׳ מם בסי׳ י׳ אבל מהרי״ל ז״ל בחשובה סי׳ ע״ז כחב בים לסמוך על הבחובות יחר מן הפסקים אלא היו בעמת הולמה וע׳ בהרי״ף ז״ל פרק בנים לוחזין נבי מימרת הרב מה מכר לחנון לנאי כו׳: ע״ל אלינו הרב בעל הבורים ז״ל עם אביו היכא אלא מפרש ליה בהרמ״ם ר״ם מנון סי׳ קנ״ז ודלא לי נגם הי״ם ז״ל לא אלינו עם הרב רבינו משה בר מיימון על הפנים לא מחרים בהדיא אחולק עליו: עא דרך הטור להביא בחחרונה הדעת הנוח מנים בו בנימין זאב סי׳ קב וכן דרך הרב מהר״י קלרו ז״ל להחחתם בכולל זה בספר כ״ו: עב כי היכי דהיכא דאליני חרי מנלי לי חרי לחורלי בכל ם פרים הלך אחר המיקל דלחחר בע״ח ס״ב בפוסקי מהר״י ווייל ז״ל מ׳ נד בנימין זאב סי׳ מנ: עג כמה פעמים כותבין הבורים דבהגינן הכי ולחן לא נהגינן הכי בפקים וכתב ם סי׳ לח: עד מדברי הרב כ״ו ז״ל בספרו הקלר נמקומות רבים יש לנמוד דלא בפוסקים כשאומר ר׳ אלי׳ מ׳ מר הוא לחלוק ובשאומר ה״ר אליני לא בא לחלוק אלא לפרש לו לפוסף וכ״כ הרב״ם ז״ל בחבוחות הביבות לאון המגיד סי׳ לח: עה נכ״ל מסוכן נמרת דיון עם הירושלמי בשלו דלפשר מהר״י ווייל סי׳ סח: עו פיני סומך של בוס בגם בם לא אדם עם הרב רבינו משה בר מיימון על הפנים לם לא מחרים בהדיא אחולק עליו: עא דרך הטור להביא בחחרונה הדעת הנוח מנים בו בנימין זאב סי׳ קב וכן דרך הרב מהר״י קלרו ז״ל להחחתם בכולל זה בספר כ״ו: עב כי היכי דהיכא דאליני חרי מנלי לי חרי לחורלי בכל ם פרים הלך אחר המיקל דלחחר בע״ח ס״ב בפוסקי מהר״י ווייל ז״ל מ׳ נד בנימין זאב סי׳ מנ: עג כמה פעמים כותבין הבורים דבהגינן הכי ולחן לא נהגינן הכי בפקים וכתב ם סי׳ לח: עד מדברי הרב כ״ו ז״ל בספרו הקלר נמקומות רבים יש לנמוד דלא בפוסקים כשאומר ר׳ אלי׳ מ׳ מר הוא לחלוק ובשאומר ה״ר אליני לא בא לחלוק אלא לפרש לו לפוסף וכ״כ הרב״ם ז״ל בחבוחות הביבות לאון המגיד סי׳ לח: עה נכ״ל מסוכן נמרת דיון עם הירושלמי בשלו דלפשר מהר״י ווייל סי׳ סח: עו פיני סומך של בוס בגם בם לא אדם עם הרב רבינו משה בר מיימון על הפנים לם לא מחרים בהדיא אחולק עליו: עא דרך הטור להביא בחחרונה הדעת הנוח מנים בו בנימין זאב סי׳ קב וכן דרך הרב מהר״י קלרו ז״ל להחחתם בכולל זה בספר כ״ו: עב כי היכי דהיכא דאליני חרי מנלי לי חרי לחורלי בכל ם פרים הלך אחר המיקל דלחחר בע״ח ס״ב בפוסקי מהר״י ווייל ז״ל מ׳ נד בנימין זאב סי׳ מנ: עג כמה פעמים כותבין הבורים דבהגינן הכי ולחן לא נהגינן הכי בפקים וכתב ם סי׳ לח: עד מדברי הרב כ״ו ז״ל בספרו הקלר נמקומות רבים יש לנמוד דלא בפוסקים כשאומר ר׳ אלי׳ מ׳ מר הוא לחלוק ובשאומר ה״ר אליני לא בא לחלוק אלא לפרש לו לפוסף וכ״כ הרב״ם ז״ל בחבוחות הביבות לאון המגיד סי׳ לח: עה נכ״ל מסוכן נמרת דיון עם הירושלמי בשלו דלפשר מהר״י ווייל

כללים בדרכי הפוסקים מבעל כנסת הגדולה

לא כדיעבד מהרי״ק ז״ל סורם לא: פר אין לדקדק ביחיד לאין הפוסקים רק מלאון יסיב מטוון הסיב לענין הדין הרב״ך בית מ׳ חדר כ״ו ובחרוחת הדבון סי׳ רכב כ׳ מים לדקדק לאון הכ״ם כמו לאון הנחרת ע׳ שם: פח לם בחבחות מחרו אין סיר לחבחה כ״ם בפוסקים הי״ב מהר״י קלרו״ בחשובה דף מ״ם ע״ב: פו דוחק ואחר מיסים דברי הפוסק בלחידי וכל לאון הנוסק מינים מרבה מהרי״ק סורם קכ״ו עפי׳ עריף לאחרוני כחת מלבבת הפלבחת מלחרוחני כחת הבחרת הבי הלא הפלבחת הרב״ם חלק מ״ם סי׳ לא בשם מהר״י ווייל ז״ל אבל הוא ז״ל חולק על ז״ה ומוכר דבחת הבחרת ע״ש אבי׳ הלא הפלבחת: פו לאון לו לו בדברי הפוסקים אין לאחר אחרי בענין אלא לו לו הי״ל הלוי ז״ל סי׳ יד: פח לא לו לף זו אין הייב לאחר בפוסקים מהרי״ל ח״ם הלל י״ם סי׳ כו דף מו עמוד כ׳ ויש לפקפק אם הוא הדין זו ואין לדון לאחר זו: פט אמרי׳ ובבר בפוסקים מהרי״ל ז״ל ח״ב סי׳ מ״ב: צ אמי כדיעבד ובאי כדיעבד אין לאחרון כל הפוסקים ומסרבים הרבים ז״ל בחשובה חלק מני סי׳ יז: צא הלכה כדברי המיקל בלבד בחבלים אבל לא בחבלים הוא: הפחבות ע״ק וכ״ב הרב״ם ז״ל בחלק י״ם סי׳ ר״ם וכ״ם בפוסקים וכ״כ הר״ם בחן בחשובה סי׳ קפו ומני הקיקחי בחשובה מהרי״ם הרב כ״ו ז״ל בכמה מקומות דע״ל הבפוסקים אחרי הלכה כיבי המיקל בלבד: צב מיחתי אחרינן כדאי הוא ר׳ אליני לסמוך עליו בבחת הוקם הדין ר׳ אמרי׳ ומי אמרי׳ הוא ר׳ אליני לסמוך עליו בבחת הוקם בחקום הים נהול מחני בחבחה ובחנין ה״ל הוא בחת הוקם הים בו הבבר מרובה לו כיולא בזה וה״ל אין כל הפוסקים והחבחים הוים ולא כל הקחומות הוים מן הדין כילד הי הים פוסקים חלוקים זה לוחר וזה מ״ר לם מדע ה״ל נהול מחני בחבחה ובחנין ולא הוי בעלים הולכין אחריו בין לסקל בין לחבחיר הי הבחים הוים ולא נודע מי נהול מחבחים בבל הוחה הלך אחר הבחיר ומי הבחוק על הבוקל עליו בחבר ומקלו יעיד לו ובחיו דוקא בחים ם׳ כעבר ם׳ אבל ם׳ כעבר כ׳ הולכין אחר הרוב ובל׳ כעבר ם׳ אם יש חלמיד חכם ראוי לחוראה ולא הבדי הבוקל בזה אבבר הבעיה בקולו אחני מבחי בחוראה בו הבוקל ובחם הבחיר הרב״ם ז״ל בחבחה ר׳ הנו: הבחיר הבחים הולכין אחר הרבים הבחיר הבחים הבחיר הבחים הבחיר הבח

רי"ף סיגו מיכרח לפסוק כהום' אבל מהר"ר ישראל בן מהר"ר שבנא ז"ל הובאו דבריו
במהר"ם מיכר לם סי' כה כ' נמקים שבתום' חולקים על רי"ף הלכה כרום': י דקדקתי
בתקומות דנים מבתום' ומלאתי כלל בתום' דבכתום' תומרים ה"ם דה"מ לאיסור הכי
הוא דלפי' לפי האמת מלי לאיסור הכי אלא דאבא מיגייהו נקט לו שקילר ובשאומרים ה"מ
לאיסור הכי נלא ה"ה כיוונתם לאמר דה"ם דהוה מלי לאיסור הכי לברן קשיא זו אלא מבום
דאיכא קולא אחריתי שלינה מתולרת בזה לכן לא מירן בן ומירן מה שתי' אנגם' מנים
דבמירן הגמרא מבוולא ב"כ הקושיא באחרת: יא מ"ם בא"ל אות ל"ה כן ב' ב"כ מהר"ם
יוגה בסירוגו לחלוגות עדות סי' ד': יב על מ"ם בא"ל אות ל' מ' בהרדב"ז במודפסות
סי' ק"ח: יג בהב בא"ל אות ס"ל בשם מהרי"ק דלא בפוסקים לאחרי' הלכה כבתראי
תפי' יחיד אלא רגים וכ"ה (מהר"ר ישראל בן מהר"ר שבנא ז"ל מנים הכיו סיבלו דבריו
בהר"ם לאיסרלם סי' כה: יד מדברי הרב בב"י י"ד סי' בל"ו בוין קבן מגבול חוך
ל' לאיתם לביו לו לחנו מוחת בכירור דאחרי' הלכה כבתראי אפי' בפוסקים לא בחלמיד
בתקים הרב: טו מ"ם בא"ל אות י"ד בשם מהר"י קיולן ז"ל ברש ל"ד כן מהבאר מדברי
הרב"ז בתודפסות סי' רלא ויגלה דלא כ' מהרי"ק ז"ל דלא לחזי' בתר בתרא בשדברי
הרשבו"ם לא נלו בספר מפורסם בהברת לפסוק דלא בבתראי אלא הוא מחלוקת פוסקים:
טז על מ"ם בא"ל בשבא סק מנים שבבא לחת בשם ומ"ם מנים חולק עליה שדעתו לפסוק
בסברת אמנים בשם כן כ' ג"כ הרמ"ם מפלגו ז"ל סי' לו וע' נמ"ך י"ד סי' רמב ומין
נראה כן מדברי ב"ח י"ד סי' נא וכתבתי בתשובה אמ"ח סי' קמח דבשים הוכחה בפוקח
שדעתו לפסוק כי"ל אין כלל זה אמור: יז שוד כתבתי בספר כנה"ג אמ"ח סי' רמח מהרוא"ל
שנים דבשבא סק כולל בה דברים אחרים הרבים בע"ש מודו דאין כלל זה אמור: יח בתבתי עוד
בא"ל הנזכר ס' הש"ס על דין לא' בבחוב שם בא' הלבות דאין כלל זה אמור מפני שהמחלוקת
בזה הביאו בבני המקומות ובא' כ' סברת אחת בשתם ולחרת בלשון י"ל ובמקום אחר
הסך הסדר בהסברת אב' שם בשתם בתנה כאן בשם י"ל והבסברת אב' שם בשם י"ל בתנה
כאן בשתם: יט אע"ג דהרא"ש מפרש בפרש"ם כיון דרש"י מפורש הוא ולא אפקן ה"ל
הרמב"ם והרא"ש ז"ל חד לגבי חד א"ח סי' יוד דף יוד ע"ד אבל בספר לחם חמודות
הלבות ליליות אות ס"ה חולק שם: כ מדברי הרלב"ד בתשובה סי' קי"א יש לגמור דלף
בפוסקים לאחרי' שהם ומה"ב בהחלוקת אין הלכה כשהם ואין דעתי כן ובפרש בדברי הרב
בעל הפורים ז"ל וכמ"ם בספר כנה"ג חולק א"מ סי' קטו בהגהת הסור: כא לא אמרי'
הגא וסייר אלא בשבנה ובריתם אבל הפוסק לא מסייר מידי הרדב"ז בתודפסות סי' רפא:
כב אע"ג דבל' הגמרא לפעמים אנו אומרים לא דוקא אבל בלשון הפוסקים דבאמת אלא
דקו בזה לא אלה על שום דעת אדם בעולם אמת הוא אלפעמים בהר מ"ם לאחר ה"ה ז"ל
שהיא הוסם לשון הגמרא ופעני זה קרא בספרו מבנה תורה אבל בתר הפוסקים לשולם
הם ז"ל מפרשים מה שתבר בגמ' אחר"י בי רב בתשובה סי' מח: כג לא אמרי' לפוסקי
בתחלוקת לא בפשיון אלא בבאנו רולים לוהוסיף על הפלונתא לאמת מבחי סברות לו לאמלה
אבל במקום דאיכא סברות הפוכות אחת דתוקה לאחות מבחי אחת ואחת דלא מבחי אחר' עם
כסף וקנין כל אחד יכול לחברע האמת שבאמת הוא פשוטה הרב מהר"ם ן' שטון ז"ל
בתשובה כ"י ומכללות דבריו יראה שהרב מהרב"ם ז"ל חולק על זה וכבר בתבתי זה בקולר
בכללי הש"מיד אות ע"ג: כד מ"ב אלגי בלקוטים בב' הוה יש חילוק בהפוסק כותב יראה
לי לבאמור נראין לי הדברים שבשובה נראין לי הדברים הוא בתחפק בדבר אבל בשבותב
יראה לי פוטן עליהם לעשה הראל"ח בפסק הפשיבה והר"י בי רב ז"ל שם חולק. כך מ"ב
אלגי ובכביו בקבתיו ולא אלאתיו: כה כ' הרב ז"ל בב"י אא"ח סי' ק"ן דף קבא בסבית
דאומר אמרו אבל הר"ן ז"ל נם מחוך הר"ן שב' זה נראה לי אפשר נדון לאלבה אמרה
ולא לעשה ע"כ ובתשובה חלק א"מ סי' רח בתבתי בשם אחד מן בחבמים המובהקים
שלמד מדבריהם שבל מקום שהפוסק אומר ל"ל דלאלבה אמרה ולא לעשה ואני בתבתי
לו שם דה"ו לא אבא נאמת ביבראל והרביתי ראיות בב"מ שאומר הפוסק ל"ל כל עוד שלא
אמר לאלבה ולא לעשה אף לעשה אמרה ודברי הרב ז"ל בב"י אפשר שסמכון מלא
לראר"ן ז"ל לומר כן ואפשר ב"ב דלשון זה ע"ל הביאו לזה הלשון בה מוכח לאלבה ולא לעשה
ולף גם זה דוחק גדול ולא"ם: כו לפי' לא"ד דבאלומרים הפוסקים וא"מ יש לחבין שהוא
מפורש לאחר בוראמרים חילוקו יש לבאמתק הראל"ח בוטעלא ז"ל בתשובה כ"י ולאני אינו מולא
חילוק ביניהם: כז מדברי הרב בי"ד סי' פא בספר הקולר נבי מי אלב נראה שהיו ך הפוסקים
לומר יש מי שאומר אף אל בנים אלא בא"ם בא"ל בספר הכללים בכללים בדרכי הפוסקים
אות ז' בשם מהרם"ך ומהרא"ם ומהר"י אלגי ז"ל ובבאר בנה"ג הח"מ סי' בה בהגהת
ב"י בכללי הקים לי אות ב"ב וכ"ב מהר"ם די בוטון סי' נו ובלא בא"ם בכללי הקים לי
אות בנזכר דים מי שאומר שאינו אבא נראה חיבות אלא בפירוש לבא"ם שבנא ומיראלה
שיה: כח מדברי הרב ז"ל בעור י"ד סי' בע דף בב ע"ג בד"ה ומ"ם יש לומרים סי'
מוכח דבלאומרים הפוסקים ויש אבנים לאחות הם בנים: בט מ"ם בא"ל אות ל"ח
בשהפוסקים לומרים ואחרונו עליו אם בם בנים לו אחר נעלא"ם סי' קי"ו בהגהת הבו ר

כללים בדרכי הפוסקים מבעל כנסת הגדולה

הפוסקים אפילו לומר שהם בנים אלא שאומרים כן דרך ענוה וכן הפוסקים בשאומרים
ולדבריהם וכמ"ם בתות נ"ב שים לדקדק מדברי הרב"ך מ"ח סי' קד וח"נ סי' קיב ובתשובה
בתבתי דדון הפוסק לומר יש מרבותינו אפי' יחיד: ל מ"ם בא"ל אות כ"ם בשם הראל"ח
כ"ב הרדב"ז בסי' קי"ו: לא דרך הרב ז"ל בספר הקנר שבא"מ שמונה דין ל' בפוסק
ל' אלא נזכר בשאר פוסקים לכאוב יש מי שאומר לו וי"א אע"פ אלא אינו חולק עליו
לב מ"ם בא"ל אות ס"ח אם אינא לבך חולקה לא הי אחרי קמאי אינים כ"ב הרי"ף
הרבה פעמים ל' מהם בא"ל כלל ז' סי' מ"א ובתב מהר"ר יאנק אבבמי בתשובה כ"י
דלא נאמר כן אלא בהוא חיוב גדול: לג בהפוסק בחב אבל ע' כ' נראה שזו היא
הסברת שהוא הפן בה ברבת אברהם סי' סט הרדב"ז בסי' תנח: לד מה
שבתבתי בא"ל אות ע"ל בשם בגימין זאב ב"ב הרדב"ז בסי' הנזכר: לה אע"ג דלא כ'
הרב בעל הפורים ז"ל בהקדמתו שהוא תופס בשתם כדעת אבין כי אם בהקדמת מ"ח
ולא בהקדמת ב' מורים הראשונים הכל אולך אחר שתמו' ואינלו אלי ברבת אברהם מ"ד
סי' סג: לו מה שבתב בא"ל אות ע"ש בשם בשם רבנים דאם בתמורלים אמרי' אינני
ליה לאחרוני ב"ם בפוסקים כן בתב בספר ברבת אברהם חלק ג' סי' סח וחלק ד' סי'
פו ק"ל ק"ל וחלק ט' סי' רסא וכ"ם הטור שדרבו לפסוק בלשון מיוחר לאחרי דבריו שם
סי' קסא ולדעת הסמ"ג ז"ל בלאמרת לריך לאחרי דבריו אפי' בתקום דלא נפיק מינים
מורגא: לז הינא שלאמרים בהום' ואומר ר"י ואומר רבינו מם כו' הוא שאמנו בהם
מפיסם אבל בשלאמרים ז"ל הוא אפי' הסמוטא אחרי"ל בליקוטיו שלחר דרשוניו: לח לא
שייך לפוסק לומר ר"ל אלא בשלונתא דרבותא לא בשלונתא דחבלי ובשלונתא דתשובלי
כ"ב בפי' בה חלק מ"ה בתקונות שנים בהנסם בית יוסף סי' בב אות ו': לט בהרבה
תקומות בפוסקים בשדבריהם אומרים זה לא בא מזינן בחר בתקום שהוא עיקר לחיין
וגם פלינו בן בגמ' דסבירין מהר"ר אלגן בסן ז"ל הוכח דבריו בספר מבחת בגימין
סי' יב ובעל הספר סי' מ"ח: מ בחב בתקום יוסף בפ' אלו מגלחין בשם בה"ג דאמ"ב
דאמרי' הלכה בדברי המיקל בחבל אמרי' בן בבל הלכות אבל: מא מדברי הרב
ז"ל בב"י י"ד סי' אלו בני מחלוקת דקמן שבגדיל אוך מיחת אבין אל אחר מוכח בדיבור
דאמרי' הלכה בדברי המיקל בחבל אף בחלמיד לבני רבו אבל הב"ח חלק אלינו דלא
אמרי' הלכה בדברי המיקל בחבל בחלמיד נגד רבו: מב בתבתי בא"ל בשם מהר"י
מינץ ז"ל דראב"ם הוא אביאסף שהרב מהר"י קאנו מאקפק בראשיהו ושוב מלאתי בא"ל
אלל מ"ג אות י"ד בתב ובכ"ב ראב"ם ובתב בהביאסף אלו: מג רבו אמורבל אחם בפי
הרשב"א הוא הרשב"א מקור ברוך סי' ז' ולאחת אלא רבו אחם הוא הרא"ש ז"ל:
בר מדבתבו הבחת אמרי אלא הר"ן אבינרא לאם הלא בהרמב"ם מבאר בהרמב"ם שובר בהרמב"ם
מבאמי אמולא סי' סז ובתב מהר"ם יוגה בפי' מו אבבל מחודש הוא אלא אמנינהו אבדין
עמנו אלא אלינו לבנ"ל בשום מקום אחר דבר"ם אמלן אבינרא לאם ר' מ"ם בא"ל אות
מח דאין לדון בהרא"ם בתשובה רק בפסקיו בתב בראב"ח מ"ח סי' מב שבאמנו יודעים
אחר אפסקיו לתשובה בתשובה עיקר: מה אם בפסקיו לא בא אדבר פוסרם אלא
מדיוקא ובתשובותיו בא הדבר מפורש נקשין בתשובה מהרש"ך ח"ח סימן יב: מו אם
בפסקיו הפסקים אינדבים זה אלא זה ובתשובה תפס אחר אם הפסקים נקשין בא"ם
בתשובה ב"ח אלק י"ד סי' קסא סעיף כ"ד ועיין שם בב"י דלפסר דלדידיה אין לומר כן:
מו יש לאמוך על אפסקי הרא"ם יותר ממ"ם בתשובותיו מהר"ר יונה סימן כב ואני אומר
דאפילו על תשובת הרא"ם יש לאחוך יותר מתשובותיו: מח אבלם בינינו שבאל תרומת
הדשן תיקון הפעמים בשוף ומיו ר"ל סימן מה: מט ס' הפורים אינר אחר אחינר אפקי
הרא"ם מ"מ דף לב: נ שמעתי שהסרמ"ל אינר ס' ת"ח אחר אחינר ס' המפר י"ח פרק
גיד הנשה אות כ"ד וקי"ל ואין נראה לי כן מדברי הרש"ל בספר יש בל אלאה ובא"ם שבאה
פעמים מזכיר בספרים הללו ספר מ"ה ואינו מזכיר ספר הנשה בשום לר וכן מלאתי לבעל
נ"ח עלמנו בשא"ע אות רש"ע בתב בספר מ"ח אינר קולם ספר המשה וכן מוכח מדברי
מ"ח בלל ל"ה בסוף אות יש ומדברי הרב"ת בי"ד סוף סימן קבב: נא דשתי הקולרה
עשה שהרב אינר ספר ש"ע אחר אחינר בדק הבית דבמשה מקומות ראינו בספר הקולר
מתוקן בתשי"ן בספר בדק הבית: נב לא יפלא דין בעילם בעשה הפך מדבר הטור
כי גם שמלא שעשה אלא בדבריו אבל מקום אמלא הסברת הטוא בספרו אבל סברת
אלא אחב הוא ז"ל לחבית ומדרבה אפשר סברת אחרת יותר קרובה אל אחת זה לא יתקן
הרשב"ם חלק י"ד סימן מב: נג בכתב מקומות בחמרי מאכלות נקשין כתומרי דמר
וכתומרי דמר אפילו בדיעבד ל"ש י"ד אות ג': נד בתבו הסוסקות בפרק בפרה
שנתפתחה דף מו בר"ם ממיכא אמיטורא לא יאכלו דאים בים ממונא מלים רא
דאים בים ממונא לא יאכלו: ובתב הר"מלא בשיטותיו דאל אסורים אות בכו לר ממונא
אף הלר אפילו לומר בו ממון לא יאכלו אמיטורא:

תם ונשלם כל הכללים

לוח הסימנים מחלק שני

הלכות פסח

אפילו בשלים על פניסם כל ניסן
בבנם
בנת בלאמי בפסח קורין לאחו בנם
בנגדל
זמן בדיקת חמץ
דין בדקם בדיקת חמץ
דינו בדיקת חמץ
דינים הנוהגים תיקף אחר הבדיקה
מי אלא בדק בגיל י"ד
המשרים בים ומיוצא בשיירא
בשבבור בית לאגירו על מי אל
מוכם ביאור
בבבר אנגנם לאקום ובבר
נפיו
מי אבדק ולא אלא אבבר בבראים
אבנים
אמלו אל אי"ם בפסקיד אבל ישראל
דינו מי אבלוים אל חמץ
דין אמרוגות חמץ

דין חמץ בע"ם לאחר ז' שנות
דין ע"ם בחל לבית בבנם
דין ביעור חמץ
מי אבלא חמץ בע"ם
דינו אמרוגות חמץ בפוך בפסח
דין חמץ שבבר אינו בפסח
דין חמץ בחנות ישראל ובפועלים
לינם ישראלים אי בפסוך
דין ישראל ולא' שים לפס שופטות
דינו בגפלת כלים
זמן בבנות אבלים
דינו בחבים ומתינבם לאלות
נאחוס אלם אינו יוצא י"ח
דין מים אלגו
ביאור בחות ליבם בחלות
דין בנבנם אחלם בעיבם אלם
אלוס לגים בחלם בע"ם
אקום ובדר ליבם בחלות
דינו אלם אחלים
דינו אמרים אבלם
דינו מי אינים אם אחמילין אחב

אם מיחר לחרוך ב' אבנים
ודינו בחמל
אינל אחמבבר בחינו אחמר
דינו אחר בן בפסח
אם בחוק ומי ובגלים ובחומין אחמילין
דין הבים אבבל אינבר מים ובבינל
אבבלא לחינו הבם
אלא לבשות אלבבם בחבר אבבם
אחר אלים
אינבר בגים
בחר אבלא אחרים אל אבבם אחם
בחר אבלים בל ב' אל אבבם ובבינים
אחבם
אינבר אבבלים בחבלבי ים
אבבים בבבבים אל אבבם אחם
אינים אבבים בבבבים אל אבבם אחם
בחר אבלא אחב אבבבחות
אחבר

הלכות יום טוב

אינו אלאבים אבינים בים
דין ים ב' אל בגינים
דינו בבנים בים

בבבם בחנון אל בים ג'
בחר בים ד'
אלא לבבנם אחר אב' בינים אחבא
דין אי אחין לו אבא אחרים אחבא
דין אי אחין לו יין
אי אבלים לבבנים אבבים בחבים
אחר
דין אי אבבבנם אלא לאחנו אבא אחבא
אינבר בגים
בחר אבלא אבבים אל אבבם אחבא
בחר אבלא אחרים אל אבבם אחבא
בחר אבלא ליל ב' אל אבבם ובבינים
אחבם
אינבר
בחר אבלא ב' אל אבבם ובבינים
אחבא
בבבל אבבלים בחבלבי ים
אבבים בבבבים אל אבבם אחבא
אינים אבבים בבבבים אל אבבם אחבא
אינים אבבים בבבבים אל אבבם אחבא
בחר אבלא אחב אבבבחות
אחבא

אינו אבבבים אבבים בים
דין ים ב' אל בגינים
דינו בבנים בים

דינו אבבים בים
דינו אבבים ובבינים בים
בבבבל בבבר בינים בבבבים בים
אבבים בבבבים בים
אבבים בבבבים בים
אבב

הלכות חול המועד

חול המועד לאסור בקצת מלאכות
ומותר בקצתן תקל
דיני גילוח בח"ם תקל"א
גילוח לצרכיהם בח"ם תקל"ב
מלאכות המותרים בח"ם תקל"ג
דיני כיבוס בח"ם תקל"ד
שלא לעשות מלאכה לאחר בח"ם תקל"ה
כל דברי הפסד מותר לעשות בח"ם
תקל"ו
דין מלאכת דבר האבד תקל"ז
כמה שביעים מקרקעים דבר האבד
תקל"ח
דיני הפסדים בח"ם תקל"ט
דיני הנין והמיתים בח"ם תקם
דיני לוויה בח"ם תקמ"א
שלא לעשות מלאכה לאחרים בח"ם
תקמ"ב
דין מלאכה ע"י ח"י בח"ם תקמ"ג
דין לוקחי הנים בח"ם תקמ"ד
דין כתיבה בח"ם תקמ"ה
דיני תיקונין ובטולין בח"ם תקמ"ו
דין מי שחל לו מת בח"ם תקמ"ז
דיני אבלות בח"ם תקמ"ח

הלכות תשעה באב

לבטלות ד' בשמחה תקמ"ט
סמכל שיש בין ט"ב ליום מותה תקנ
דיני שנוי שחל ט"ב לשאת בשבת
תקנא
דיני שבת ט"ב תקנ"ב
דיני שבות שבשבת תקנ"ג
דברים המותרים בט"ב תקנ"ד
דיני שמלין וגילוח בט"ב תקנ"ה
ט"ב שחל ביום ו' תקנ"ו
ליסר נפש ובגדו בט"ב תקנ"ז
בשלמי ט"ב יש לאכלן בסר תקנ"ח
מנהגי ט"ב ודין מילה בט"ב תקנ"ט

לעצות ובכל לאוכלן תקס
דין שרופה ערי יהודה וירושלים
ויסודה ומקדש בחורבנם תקס"א

הלכות תענית

דין קבלת תענית תקס"ב
דין מי שסרחה בלוי לתענית תקס"ג
דין ליל שלאחר התענית תקס"ד
דין תפילת עננו תקס"ה
דין תענית לצור תקס"ו
עשיות ארם לא פסח בתוכה בתענית
תקס"ז
דיני נדרי תענית תקס"ח
דיני עודר בשדה לרוח תקס"ט
תוכים ופורים ראשים שלא"ם בסם
תענית שאינו בשבת ומי נדרי
תענית תקע
מי שם בתוכיחים ליבה בתענית
תקע"א
בלילות ימים אין נוהגין ע"ל תקע"ב
בתענית תענית תקע"ג
בתענית בשבת תוכיחי תוכיח שלא
ותפלל לבם תקע"ד
דיני תענית בתפילות בתרי"ל
על הגשמים תקע"ה
על שאר דברים הצטרכין ותפרעין
תקע"ו
אם נתרבו הגשמים עד שהתעבה
הקרקע אין תענית תקע"ז
שכל אחד ואחד ויתענה על לחמו
תקע"ח
סדר תפילת בלוי הגשמים תקע"ט
ימים שהתענים בהם תקפ

הלכות ראש השנה

דיני ימי הטנוים ושל"ם תקפ"א
סדר תפלת עטי"ם ור"ה תקפ"ב
דברים שהנהגו בתפילת ליל ר"ה
תקפ"ג

סדר קריאת הסדרים בר"ה תקפ"ד
ברכת הסוכר תקפ"ה
דיני הסוכר בל ר"ה תקפ"ו
דין הפוקד לחוך הסדר תקפ"ז
ומן הקיעה הסוכר תקפ"ח
מי שם הרהורי לתקיעה הסוכר תקפ"ט
סדר הרהורי לתקיעה הסוכר תקצ
סדר תפלת הקיעה בדיעבד תקצא
תפלה מ הקיעה בשל הסדר הקיעה
אם הברכות והתקיעות מעכבות זו
את זו תקצב
ימיד בלא הפסק לא מהני מלאכה
תקצ"ג
מי שאינו בקי לא בתקיעות ולא
בתפלה תקצד
לאחר תפלה הרהורים תקצ"ה
אם הוכר לתקיעות בר"ה תקצ"ו
ר"ה שחל לחול בשבת תקצ"ז
ליל ר"ה שחל לחול בשבת ר"ה תקצ"ח
בלילה הבא בר"ה ודינו הקיעה
תר
סדר יום ב' של ר"ה תרא
סדר עבודת יום הכפורים תרב
ליסור אכל אל"ר בעבו"ם תרג

הלכות יום כפור

סדר ערב יום כפור תרד
מנהג בחרות בערב יום כפור מנהג
יסר טוב תרה
בימים הלם אם תבירו בעי"ל תרו
סדר הודוי בתפלה בעי"ל תרז
סדר הפיוט הפסקה תרח
דין הפלות תפרן בעי"ל תרט
שלוח ל"ל דינו כיומו תרי
לאיסור מלאכה ל"ל ובשאר כשאם
תריב

איסור רחיצה ל"ל תריג
דין הרחיצה הסגולה תריד
ל"ל לאחר בתפילה בתפלה תרטו
הקפנה אחר הלבשה לתפילה תרטו
ומן הקיעה ומקיף ויזכרה בי"ל
תריז
דין תוקע ל"ל תריח
סדר ליל ל"ל תריט
מנהג יפה לקבל בתפלה בתרי תרכ
סדר קפ"ם ותפלה בי"ל תרכא
סדר תפלה מנחה בי"ל תרכב
סדר תפלה נעילה תרכג
סדר מ"ל ל"ל תרכד

הלכות סוכה

בסוכות תבשו ז' ימים תרכה
שנשב סוכה אחת לשון לו אחת
סגן תרכו
דין סיכון בסוכה תרכו
דין סוכה שחתה סוכה תרכה
אמה לרוח לשתות הסגן תרכה
דין דאגות בסוכה תרל
סוכה שחתה מרובה מלאכה ויש
דיני הסגן תרלא
דברים הפטולים בסגן תרלב
נוגע בסוכה תרלג
אלה הנשים שאינו חייבות בסוכה
אחרת לשון (לשון) בני תרלה
סוכה ביום טוב תרלו
סוכה ובנים לחברין ב"ב בת תרלו
סדר הפטה ל"ל ב"ב ויומו תרלח
סדר יום שחתה סוכה תרלט

הלכות חנוכה

דברים הפטולים והפטה ים בחנוכה
תרל
סדר הדלקה נר חנוכה ומקום הנחתו
תרלא

סדר הפטה ל"ל יפי סמא תרלב

הלכות לולב

דין לולב תרמ
דין הדס תרמו
דין ערבה תרמז
דברים הפטולים בלולב תרמח
דבר הפטולים בד' מינים תרמט
הגיעה הדס וערבה תרנ
דין הפלת לולב וברכתו תרנא
ומן הפלת לולב תרנב
הדס לאסור לזרים בו תרנג
הגיעה לאחוזי הלולב בפנים ביום טוב
תרנד
דין לולב בי"ם בלשון תרנה
סדר קריאת הפטה הפטות תרנו
סדר הקיף הפטה תרנז
כולל ל"ם כ' לאחר הקיף ומן מיר
תרנח
סדר הפלת יום ב' הפטות תרנט
בקניית הפטה ב"ם תרנ
דין הקן הגיעה לעבוד לולב תרנ"א
דין לולב בי"ם בלשון תרנב
סדר קריאת הפטה הפטות תרנג
סדר הקיף הפטה תרנד
דין הדס הפטה תרנה
הפטה הפטה לחברין ב"ב בת תרנו
סדר הפטה ל"ל ב"ב ויומו תרנז
סדר יום שחתה הפטה תרנח

הלכות פורים

דין קריאת המגלה תרנט
תיקון קריאת המגלה תרס
דין הברכות המגלה תרס"א
סדר הפלת יום ב' הפטות תרס"ב
יום הפלת ב"ם תרס"ג
בקניית הפטה ב"ם תרס"ד
דין הפלת הגיעה תרס"ה
דין הפלת הגיעה (לשון) בני תרס"ו
הגיעה ביום בני תרס"ז
הגיעה ובנים לחברין ב"ב בת תרס"ח
סדר הפלת ל"ל ב"ב ויומו תרס"ט
סדר יום שחתה הפטה תרס"י

הלכות פסח

דין הפלת המצה תרס"יא
דין הפלת הגיעה תרס"יב
דין הפלת הגיעה תרס"יג
הגיעה בבן בתו תרס"יד
הגיעה ובנים לחברין ב"ב בת תרס"טו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"טז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"יז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"יח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"יט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"כט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ל
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"לט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"מט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"נט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ס
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"סט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ע
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"עט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"פט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"צט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ק
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קי
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קל
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קס
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קע
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קק
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קקט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קל
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קס
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קע
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ק
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קי
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קל
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קס
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קע
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ק
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קי
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קיד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קטח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קכט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קל
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קלט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קמט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קנט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קס
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קסט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קע
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קעט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קפט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצ
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצג
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצד
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצה
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצו
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצז
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצח
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קצט
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"ק
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קא
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קב
הגיעה ל"ל ב"ב ויומו תרס"קג
הגיעה ל"ל ב"

חידושי שולחן ערוך אורח חיים

מהרב הגדול מוהר"ר שמואל שטראשון נ"י מווילנא

סי' ט מ"א סק"א רחל בת מז אמרה שסול לגיליה וא"כ אינו סותר אלא כמינו • סתחס"ם דטולמו בנדים חיבים מדאורי' ודרסינן סכנה מין כקף דגיליה של אחר מינין שוחרין במינן וא"כ נסי דגיליה אינו סותר אלא מינין שוחרות שלא כמינן מנה מעלת אמתר • מ"ה בסיסר אם נמר לא אזל מינים ואוחר אחי' בנגד אמר רחל בת מז דמתיב רחל בת מז (לפי מלי דס"ד) בראשית הנו סת (בנכורות י"ו) דלא סרוך על סת דל"מ מתיב רחל בת מז (שם ס ב) אלא דחלגין נחר מ"ודיון • אי דסתם נוסי"כ הוא דילמין מן אך אם זה לא תחלנו מחמלה סנרה כו' כדאיתה שם בגמ' • אולם מנינו (שם יב) בפרס אילדה מין מז דאין סודין בו אף דבנדמה סודין ואמר שם שמעת דזיל בתר אימים ומסיי אבגל הוא • ואנג אנכי מתה אל הרמב"ם וכן הס"ע אנכתה בדיעבד אחוי ובסמיכו לא דפרס אילדה מין מז דאינו אי"כ •

סי' י סעיף ד בפנים זאו דעת רבא (בנכורות מ ב) ורב אחא אם אינו ומזל בתר כוף ומיין בגי' בים מוסקים כר"ם • וגי' לאיס לדבריהם דסתמא דגמ' (בנכורות ד ב) סריך ומתא דבר"י עשמא אלי"ר לו"ם כו' ומסתיר כו' אל כנגי בנדיים כו' לאר ומסתיים אם ומ"ם מנינ ליס חכלת • ומרבא לא מקשה מידי דאלמא מיירי דסכנה מעור : שם סעיף ו בסי"ב וכולם מחבר ברמאוחות אסול בכל מנין בנסר מק"ח בסנסוחיו אחה מנמרא (דסנסדרין סוף דף סח) דא"כ אסכתה לא מנינה כל כמוסיף נו"ם בנסחי נוסחאותיהם מעמרא' אבבר קדמוהו בזה הסוסמת ברים ברק חכלת וזה לשונם ומאי דלא מוקי לה סתם בשיל לאוקמה מהוס דדילמא לא מיסכלא בכך אי לא מיסכלא • ומ"ל דאיס לדבריהם דסתמא דגמ' אינו לאקשות מוס אל ר"ם דדילמא ס"ל לר"ם דלא מיסכלא • אבל לדידן אינם לומר בהמתא מיסכלא • אבל אינמא אל ברמ"ם ואחרונים דלא זכרו כלל מדברי כתוס' • ולעל"ד ס"ב דזה חלי אמר לבלוחו זגין לי ליחכא ומזגין לי כוכא אי מיסיס ס"ד הוא אי מעבור ע"ד (בכתובות נח ב) • ומס"כ המק"מ שעמא לסבור דסאי לחולה קאי כו' בדאמרינן (בסנסדרין סס) • ל"ד כלל • דסתם אמרינן ק אם קבר הפנינן לאו דאורי' לכן אינו מנור אחד לאחד • אבל לדידן כיון דכל הגיליות קבורים בכנגד • ס"ב מחבנים גם המה בלחת ע"י אמצעות הנגד בסם קבורים בו : שם במ"א סקי"א דאסור לעשות אם ס"ם דרבנן לכחמלה נרחם סחיבה לזה מלכמן ס"ב סכ"ג ס"ם בגי' ובן מסי' ע"ו ס"ו והוא הם אסמרת • ובסימן ס"ב סס"ג בסק ס"ב בספיקא לכחמלה לאומרת והוא אם מב"ם ואסור כחב הם בשם י"מ דאפי' לכתר"ב מיחר ולא ומיין בחלא מי"ח מכו' מקשות ד"ו :

סי' יג במ"א סק"ח ולכאורה קשה כו' הא אמרי' (בנכורות כ) דבנוד הבריות דוחה כו' בשב ואל תעשה כו' • לכאורה לפי' נחוס' הם בד"ם שב אף בקום ובעשה דוחה אם אינו בוח בכל • וגיליה אינו בוח בכל דאינם מוכנה בנסים • וי"ל דאפילו לאו דשומאה דא"כ אלא בכבוים זבריס אסא"כ גיליה דומנה אף בזבים • וכן מחלוקן בהוספת (בנכורות ס) ד"ס ולכחי לפנין עשה דוחה ל"ח ובשה אחה"כ • ונר מן דין הסוסקים לא הפסו דעת כחוס' מיין ו"ו סי' אמ"ב ובסנר"א ז"ל אם סק"ב :

סי' יד במ"א סק"ב ל"ה כו' • ל"ל מחכן מנוס דלדבריהן ובאו לכם גיליה יאמו לכם מיכו ליאמר דוחה זכר ע"ם ובאלם מ"ו דבכל בנזרות והבנינים בחבריה ובחבריה בעבר מוין בלבון כמי אקרא שוחה לזה"ב : שם ס"ג בפנים אלא בכחיה מוחיה מבכן אלים מיד • אם"ו בעשה בנוס הרמ"ם לחלבתה דכלי בחבאים לי מי נרך אלים כו' • ובכיאן מיד בנמנו בחיבון מבנים מחחבפסין בגיחות בהבכאם בגיחה אחולה כדי לבחבר מבנרכה מבנים הם כו • ומחה"ר בדברין דאמאי קל"ל מוחים דאם אכא אברבם לבכי מולה כדי אלא יבנך כו' ע' אחלה אלו בם מע"ר בסנ"ר אות י"ד • אבל בחאת בם' בס"ב אב' הרמ"ם אם דאמ' ו' אם לא הבשה אחם • (ובאמ"ר ל"ד בבכיאה זה בחמו בם' בס"ב) רק בסל"קא אנם כ' דאם דבלאים אחולה אבורה הייבו בבאמלה אחיגם אחיגה מגיגה אבור מלבגיל בם לגיגים אם ס אנאמר נדגיגים חבאם כו' בבחר דוקא • אבל אבאל מגיגה נריך לנרך ולא בחב מבאם לאדאחת כו' דמבאם דאבאי' מי' לו דוקא בחולה אחלה מבנרך • וחילוק זה דומה לגם לחלוק ריב"ם בחוס' (ע"מ ס"ח) לוקח אבורה אחיל ובחחייב בבראם אוכר הו לא אקבא כו' ובב"ב

בכא אבבר בבל בא גיגים) לבן אם אבאר בחבאם אחן :

סי' כז ס"א בפנים ובכלל אקיים ובים כו' אל לנבר • ובוא אל' אבאב"ם ס"ד ס"ב • ותחוס דבמ' (לז ע"ב) מגיא אקרא דומאחה כו' אם ובנבם בבאיר בחיגן ובקראחם כו' ומם לבון אימם מוכים יוחר לדבאם זו מלבבה דוחיו • ובנרכות ר"ב לאבו אבאי מוחיו כו אל לבנר לבוחת אלב בב"ם ס"ם • ואריך ובא בם בפ' אימם בחיב ובחחם כו' אל לבנבם • ומחבי בחוא אב"ל כו' אחאם אימם בבנר אלב ס"ם :

סי' לד מ"א סק"ג מסכיא דבחמבין אל"ר דבאם בחבר כו' אחוס בבא בנו אינו אינים אחר' בם אבי אבנרא • ובם בראם לבחורה לאיבחחים לבולבו אירבם' אם ובבני בחוס' בם' לולב בבחל דבא לחבר' אם אבי לחולה אבי אלא לבנין בבנ"ם אם בבנרא בחוס' בם' אבל בחבאם אבנרא בם' אם אבי אבנרא בבנ"ם :

סי' נג סק"ב לג וכ"ג אמרו בכל מיבוניים אבבן בבנ' בבנ' • אולם מבינו (שם יב) בפרס אילדה מבחבאים בבנ"ם אם אבי אבנרא בבנ"ם בבנ"ם בבנ"ם

סי' שכג סק"א אבל אם כל כתלו סתום מב"ס ס"ל תיקון • נ"ל כוונתו מפשט דהוי מקום
שמור כמבואר לעיל אמ"ס ס"ס ובמ"ס אם סקס"ו • וזהו כוונתו נ"כ לגרמן
סקב"ס בפמ"ס אמ"ס בתוכו רחב הרבה • דאם תוכו היה סוב לפתחו אף אם היה רחבו יותר מג'
מד ד' סוס מק"ס דמבוי פתוח מרוח רבים נקרא כרמלית (בפמ"ס סי"ד) ופס ס"ס נדר כרמלים
בלא יהא סתום מדמ"ר • ולפ"ז נ"ל דרב אחאי (יב) מיירי דווקא בתוכו פתוח אבל בתוכו רחב
הרבה דאב"ר שהיה דהוי אמ"ס ומשמע לא הוה סוב אלא בוס • ובמס לא יתכן דהאחי יאמרו
בפ • ולכן אמ"כ הרב"א לקמן בסכ"ח אל דברי הס"ס בפמ הרבה"ם, ומסמך כו' אף בתוכו יותר מג'
ד' כו' ומשמע דמתחבר הוא כו', אמנם דלפי אמ"כ ע"כ לא מיירי אלא בבס"ג • (וכן לשון
הרבה"ם אלמו בפמ בתלה דין דאיבו רחב ד' ביש מבדולי בתורים קסה לבמ"כ אין מולק בוס)
ובמס בלא"ם בוסה בעמ' דר"ה מיירי בם ברחב הסגבי ד' • ובאמ אקסה אם אב בשמואל דמדרש דוב
דומן דאי מיירי ברחב ז' בג' ומסמו אבי מהא דל"ם: שם בפנים ס"ו בריך אבא כו' וזה מדברי
הרב"י הסכנים בב"י • וכן ביין בבאמ"ב • ולכאורה אבינו אם אך לאחר דברי לקמן ס"ו הבינו ד"ו
והוא מיומרת הרבה (יד ג) וכמו אביין בגר"ם ז"ל כאן: שם בפנים ס"ם בלוחים כלאיבו
בשעות לכן אלייבים אם לבטן בין בכרמלית כו' לפונדים בתוך בפנוי כו' אים ליוד בסמוכן [] בין
אבדמית לפונדים בתוך בגד אבל בתבי הוא ליוד [] ולאמתי ליוד [] דלא מבני ודלא בב"י:
שם ס"א אקסה"ד דבר אמת וכ' אבסוביין אבי כו' • וזה מדברי אס"ם בפס הרבה"ם אמנם
ד"ם לבוד בקורס יותר מבי אמנים ובל"ם: שם בהגר"א אקס"ח הרבה נקשות ובל"ו אל אם
הבאיף כ"ב: ס"א אקס"ב בלבד אבינו בפמ"ם בלבד קלת יותר מי' כו' • ר"ל אבל מחמתים
אקרוב אל לאחרן יש אבל ר"ש • דאל"כ לא אם הרב"ם אבאיר • ובמס הרבה"ם לא הוי אלא אמת
ובמבל אבוס אים בם איטור אחיים • דאם בביבן אבלה אבדה בה. מרי' (ג' ב) וחזו ל"כ בוחת
הבי' דלא בבל"ם ובל"ו • אבל ב"ם אי' בס"ם לא אחור דבלאי אחיר בבלאי אבל אבדה בה אבדה •
ובינהר קבס אל הרבה"ם דאמבחת דאמבחת דאיבו אבל אי' אבל אבל"ם לא בחרבל בחבילה חול
דאם בבל ז"י אינם אבל אמבחת בחרבה אינם בבדרי הרבי הרבי"ל סוף אינם אבל אבל אבל"ם
אבל אבל אבל"ם אין זמנו קבוע • ובבנו אחורר אב"ב אם אור בעם אב"ם זמן אל אבל אבל אבל
אבוס דאם לא אבר בלילה לא יאסור ביום כו' ע"ם • ובקבל אבל"ם דאמחת אבחבקת אחמם
ובי לא אבלוק אינו אבליק אבל אל אבחבלה רגל אן אבוק ובאי לבבאת דבאינורת אינם אבל
כל אבילה אינן לקבן כו' תרב"ב • ובבס ר"ל דאבל לבינהו בם ע"ם אב' דעבר אבחבת אינם אבל
ובאם דאם לבקרים אבלים • אל לבחבת"ם אדיבן יום בוא ע"ם • אבל אבר אבחבו אינו אבן
דאבלים לא בבלר אל אבוס אל לילה • ובלי בוחבו לבז דבבים בבם בב"ג בם ב אבחבים דאם
לא אבר לילה אחת אוב אינו אינר דבאינן אבחבים • ובחבם דבם אם אבבר בראבחבים אבל
אבחבת • לכן לא אבבלר אבל אבחבינו דאם אבחבים בבם ב' אבחבבה דבוב לבבבים •
ובבם הרב"ם (בבחבם כד) לבבן אבינו ובלבבר לבבים אבל אבר בבבים לבבבים •
דבאם אבחבים אבי לא יבבר • אבל בבבי אבחבים אבחבים אבבבים אבבבים אבבבים •
אבבבבים אבבבבים אבבבבים אבבבבים אבבבבים אבבבבים אבבבבים אבבבבים •

סי' תעב בהגר"א סק"ו ומביאין דאיה מירושלמי כו' (וכאן מהב"ד) ומשמתי מקבים

מאי דאיה בים דילמא דבי אבאי בבבחבים דב"ל דאף בב"ג בבין
דמחמת ידחה • ול"ל מבוס דבירושלמי ריש בבבות מקבה אל בה דאר"ל לבבין אם לא אבלה
אם"ם חייבים אחם לקרות • ור"ל אבינו אל רבבן ובבבר בובבה בוחבים ומיחבי אם בבבה אבאי
דל"ם בוחבים • ובה"ב בין דלא בוחבו לו לא בוחבבבר בבבחבים:

סי' תפט מ"א סק"א אקסה בב"ם בו' אל בוחבו • ולבאה בחיבי אב"ד אבבה דבבי הר"ן

בבין בוחבה • ואיך נבלה מבחי אבבלים אבבו:

סי' תצ בהגר"א סק"ד וכן אבבבה אם אינבו לבבר אל בולם בי בבבות אם"ם ובבחיבו

(לבבר אל בוחבה דלא בחיב בם אבחבים) ואבבי אבבה דבבבם בוחבים
ובבם ב"ם בחיבה ובבב"ם בר"ב לומר אם"ם • ובבחיבו לא בוחבר • ובקבן בי' ה' אחבה בבב"ם
אמרו אבריב לבוחבר בם אבן • אבבה אבבבבים לא בוחבים בבבבבים בבבבבים בבבבבים
ודב"ם בבבבם ודו"ם • ודא דאבב"ב אבבל ד' אם אבבבה בבבחבים ב"ל בב"ה בי' אבבבה בבבבבים
בבבב"ם • לבבבבים אבבבב בבבבב

לגייטו לסירו: וכן קשה על הסמ"ג וסמ"ק והטור שלא כתבו זה אלא למנהג: והמרדכי בעלמא: וכ"כ קשה לר"מ הכ"ר שהביאו הירושלמי הנ"ל לסלוק היין דלמ"ד לאחריו מותר ע"כ אינו עניים כנ"ל: ע"כ נ"ל דגירסתם היה בירור מהר לא בחל בע"ם (ומיין ר"ש בתחני ד"ה והמיקי: וכלומר שגרייתם דמיינה הגמרא מיהם לחתוכה לשמואל) דנ"כ אסור בכה"מ: ומבחת לא אלא על מיהרא בנ"ל ונכון בכו"ם: שם סקי"ח ומה מיהם כו' בנ"ל אל בב' כו' ומילף מק"ו כו': לכאורה קושית זו מיהם מרגרת דיל"ל דרוצה לתמיהין היהר דכל היום דמי מקו"ן ב"ם דין כו' דלא דוהר אלא מחמת: ועוד מהום דיבא דאם לא בנם בה מוהר בע"ם דהיינו בע"ב עמוד מיומרין דזה לא שייך בחל בה: סקב"ם בבוהפ: ועוד דבע"ר ובד"מ בהג לאסור: י"ל מקומם אים: ומהם בכ' יש מי מאוסר מין דאים בע"ם בהמ"ע בע"ר: סק"ח ומהו"ל יכון לעם"ב בב"ר ביו"ר בו' ר"ם בהם מהום: דעדר מן הגבר לומן אסור גרוסה:

סי' תקנו בב"א גרא"ה • אם בהם כו' יאמר אבל ועל הלם • והם"ו בהב אם בגמרדרסם ונ"ל בעבודים ע"ם • ואבני רמיהי גרמ"ו אם אבל אסלבי אסי' לשבר כגון נהם על בהורבן • אוים גרי"ו נתיב י"ח הלק ג' בהב נבדיל גרא"ה בנם הירושלמי בהמ"ו:

סי' תקנט סק"ח ואם הוא אחר ג"י לאבלו אסי' אוס ע"ב בהון ג"י כו' • ל"ל דנזה בא ליהן ד"ם מלבן הנ' ומ"ו הומכים בנאים בנבב"כ בע"ב כו' וכן בשסקי ההום' שם ק"ח מבוהר לחיות דדוקא אחר ג"י מוהר וכדאת ר"ו: ס"ו בהב"ה והמבהב כו' • מקומה קודם ומגרבים ס' מגדנרי בהמחבר: שם בבנים ואם פיהם בם כו' ויעשים לתיוקות • הן בשגרו ג"ו אסיק לבלבם כדאת הגאונים בחסור לבעשים לתיוקות ומגבר בלא כוס ובהבם עוד בדברי ג"י יו"ד סי' רס"ם וכ"ם בם בע"ם • לכן נ"ל שזהו הגהה רמ"א וכמ"ק בע"א וכב"נ אמלא לעיל מי' ר"ו בהגר"א ז"ל סקי"נ • לכן אם ב"ב ד"ל בם סקי"נ לא"ב: ס"א שקי"ם אבל דבה רמ"ם לעיל בע"ב אוה דרגון מ' • בחילוק בגין יוכ"ל לבאר הבעיות בזה בבר בהוב בוה במרבכי סוף יומא בשם רגיהו יעקב גר"ם ובכיאה בב"י בסי' הרכ"ל: שם סקי"נ מו' שעות מ' • ס"ם בוה וע"ל מו' בשות כו' ובדאיתה לעיל ר"ם רל"ג: ר"ם הקפ"ב ראיתי בהוב ע"ם אורה אחר נתון מעורבים דבגיל ר"ם אם בעם ואמר בסל בקדוש אינו מחר מעשה דאין מקדשין אב"ח בל"ה (פיו' ר"ם הכ"ב) ולעמתו אף אם בחסל"ן אבלה בל חול אינו חוזר • אמנם סגר הו זאת בבר בהוגה בחר"י בסרק הס"ם (כ"ש ב' ד"ו) בשם ואיתא דמרבני לעניין אם לא בזכיר בל יו"ם אבל אמם דמו בשמם ע"ם בבילם בב"י בשוף סמי' וכם"ח בא"ם בסבים לדברים הזחר • ובלאורים מדיין לא ה"ם בשוסקים • וע"ם דס"ם לחמלן בקדוש דחזר • ובלא בהמורם בכ"ל • אולם אם נחתוק אם אחר אבלך בקדוש אי לא בין"ם בל ר"ם אי בין"ב בראם דאינו חוזר דבינים בברבב אומר בקדם בגלקם סירבים לאחר אחריו אבלך בקדוש אם"ם אבל: בם"ו אבל"ב אמינו ב"ם רוגו בכוו • וסל"ר כ"ש לא אינו • ומבני מלאחי (נסוריות נ' ב) והא בבא בהגיב בגוי בולו ורוגו בבולו תיובתא בו' • אלא הריך אם"ב ואלא אמי בל עדת דקל"ר ב"ק אי אינא בולם בגים בורלם בו' ודברי המבהר"ם נזה אין בהם בבה כדי יהוג דלא"ר יבשם אמלי איתותב ריא"ג • ומהתים אם (ד' ג) ד"ם אי מבשם אל"ג לא וא"ם בגם"ם • אבל מ"מ בקשה דבם לעיל אינם אמר דבבל אסורם בולם קיי"ל רוגו בבולו • וב' אם בגם"ם ולגון דבבב"ל לאו בדוחק ובוגהו דבא בתגלתה גזיר ואמורם ולגים אם מייר ב"ם לעול"ב (מעגים פ"ד מ"ד) (ובמיר מ"ב) מדבני רבמבא בגיר בו' בבא בוה כל בד דאיבא בולו בא בעלמא רוגו בבולו • ובם מ"ב ג') אלגין בגמן בומן אבוה אלם ולא בו' אסר ובמ"ם אם"ר אם"ב דאפילו אסר ב"ם אל"מ לי • ובוה (אם ל"ח ב) מת אחבר אין לי רבא • (ובבנוגות י"ו ב) הבבבה לגיה בחמנגא ד"ם בו' חון מחומבו אבור ב' אל"ם בולו נמי בו' ומ"ם בהום • הרי חיגן דאפי' בל בו' בולו לאו בדוחק אל"ב אם' בבל בעולם בולו מדיין לא אינון אסטיקא • ואולי ר"ל דפי' בבבה"ם בוה בדוחק רק דלא מייני ב'וזן אביפבן בבתוב לא אבבב • אך (בבגאדרין קיב) אינה ואי אתה מוצים בל אביר בולם בו' ורוגב בבולה • ב ן (אם ס"ז) ואל"ה מוצים בל הבגב בולו • ובב"ו בחגיתין פי' רוגו אל אגב אל"ם בחבר"ם ובמ"ב אם:

וסי' תקפד מ"א סק"ב בתב הר"ג בבם בל בו בו' • בגין בב"ו ותבבה בי זה דברי אלמו וסוום דברי בב"ב בוה בבה בגמלא הבוגב וכן עיינתי בם' בב"ב אבבה לא בבר"ו בבלא בבה בבר בדנקו ודלא בלבה בהום' וב"מ: בב"א ס"ק יא ואמבר בו' בלו בהום

סי' תקפו בהגר"א סק"ב בהום' ס"ב אינרי אלא בגיו בבלא בגיו בו' • בגין ב"ו ותבבה בי בב"ר בבגיו לדידיה אף אם מבבה אם"ה בבר • אבל לשיטת הרמב"ם מהגיהין ר"ב ובגיו הוקא • אך מב"ב עוד וכן דבק בו' ג"ב אלא בגיו בו' • בבל בשיטת הרמב"ם מהגיהין ר"ב בגיו הוקא • אך הרמב"ם • והרמב"ן בגלמות גריס לה לבשת הרי"ף בסלך גם הרמב"ם אחריב ומפרש לבירו' כמין חומר וכוא זב • דאם מבבה אם"ה דמהגיהין אירוגו לאחר בבחיבה • אולם בהגרייתה בבלגתה ר"ג וח"ם בם בגי' אם היה מבבה בו' וזבו בבגיו ר"ח בגם ריו"ח בינו מהגיהה ר"ל בגרייתה אם היה מבבה בו' דפי' קודם בבחיבה וביינו דבגרייתה אבר ה"ק דאם היה מבבה מבבה אם"ה קודם בבחיבה ובבחיבה בין בגיו בבלא אם"ה מבבה אף דלאחר בבחיבה אינו מבבה ורב"ם בגיו בבר בגיו מבבה אחר בחיבה • ואתם דברי אירוגלמי מפירין • אומר בגסדק ודבק אבל לפי גלרבה לר"ב • בי' דלרבנן בבחיבה דבא לפי' נקב ובחבו בגיו וא"ם אם"ה בבוגב בגיקב ובחבו בגיו וא"ם אם"ם לבבחיבן דבגסדק אם ל אף אם א"ם אם"ה אחר בדבוק מבבה אם"ה (דבחם בבחיבה) ובבבה בבבה בבבה ב

סי' תרל סעי' • וכתב הרמ"א כו' אבל אין קי"ל דקנס כו' הוי מחוסר לסוכה כו' אבל מחוסר על ערב כו' לא • ול"נ מלבון הרמ"א מסתם שם ול"ל לשלמי כלל כין שהי לערב כו' • דדעתו דמשיקרא (דלמי בדיעה דר"ח בד"ם מ"ד) ס"ד דאתוה' לאלה כין שהי לערב בכדי אלא יחלוק ר"ח על אברייתא דלעיל (ז) אבל כיון דכר' אמי פ"ב ל"ל דאסמיכון אם דאמי לכ"ג אף לריב"י וסברייתא שוא אלינא דר"י דס' כיתיס שוא ר"ל גם בדר"ח כן • אבל לדידן אי' בערב מצוי בפחות שוות מי' אולם בפסקי תוס' ל"ה מוכח לסדיא כדעת הרא"ש בטוחה דיוס' ודלא הרמ"ה : סק"ד והרב"י סגין כו' וקיב דס"ב כו' • ולכ"ע דהרב"י סגין אלא כתו בתקום כגון וסוא ביאור על בכב"ג מוכר ור"ל בנוחא דסיכך ע"ג מבוי אחוס בגר הפחות כגון בתבנא סתר כו' • ולהסרמ"ה בתוס' הם פיסת אש דברי הר"ן סלו :

סי' תרלב סק"א כדהסות מנשות לסכך • ענ"ת דאסמת הם"ד דסיכך הסיכוך אינו מוסלג מהדסות אלא אחות מנ"ם אחרי לבוד ודל"ם • וסמ"ם הם דחק בוה לדחת הר"ן • ואינחמיה הם מכתב הר"ן לחדיא בפלוגתת ר"ה ורבינא (זס בדף י"ח) דל"ה ר"ש ולבוד בכדבי ס"ם • וכ"ם הם"כ נבי אינמנא ס"כ לא ס"ל כרבים כו' ס"ם ואי אחרי לבוד ודל"ם אפי' רבים דילמא מיירי בהפלגה בפחות מנ"ם לודא אסילא בוה גם לרבים • ואחר דלבוה זו הסמיס הם"ם ס"ר הכ"ת : שם אל"ג דכוחת רש"י כו' הוס אחריון ד"ה ואם אינו אינו ד"ה אמרינן ד"ה לגר חון ויהיס אחו אחת הכולם לחון כ אלו הוא חן הדוחן • ומה"כ דסא הסתת ס"ר דהסכן ס"ל כבר • בבהם"ת מחמת דאמלו לדידן כבר • דבעחת אחילוי רואין אותו כאלו הוא נקלן ע"י ד"ה כנ"ל ואפי' בסוכה קנסה כבר : בהגר"א סק"ב אלבר כ' • ס"ם ול"ל אלי אינא כו' : סק"ד מלויין בפשות ול"ל הנ"ל דנ' : בפנים ס"ד יש לחסתפק כ' • ונרי"ו נ"ה ת"ל כתב בפשיטות לאחרת ע"ב :

סי' תרלו מ"א סק"ו ול"ל דמאחר דבכוסות ליכא קבידא • אבל בנ"ח בפס אל"ה אינו אינוף הקפרות וכביסות : סק"ב אבל לאחם"כ דסתם"ת כו' • ואח"י תירץ דסס לא סולרך הרמ"ה לאנים דסא בפ"ם אינו אותר לף קודם הסמחה אלא מנס אחרים וכבר כתב הרמ"ה בסי' תמ"ד ואם"כ דא"כ כלל לאבול מ"ע • אך עדיין נ"מ לגלא כריבו בפירות וירקות ויין מעם :

סי' תרמו ס"ג בפנים כגון אנשם מלין כו' ובהגה"מ אבול כו' ופ"כ ניסנין כו' • וס' בהגר"א ובמה"כ בהגהותו לס"ר בהגהותו לס"ר בדאמרינן אם"ר אות ס' אם נכון לייסב מנהג אבותינו וקלסוהו רבים :

סי' תרמה מ"א בפנים ויבדוק מ"ל כו' • אם"ו וס"ה • ולענ"ד יוכל לבדוק בדרך אחרת בירושלמי אבינאותו הר"ם ואתו"ם בפ"ב דאבינעות מ"ו : סק"ג בס"א מלויין בפשות ול"ל מקולם על כדאם הרמאנים :

סי' תרסד סק"ד ובטק"ו כתב הל"ה לחלוק • ובסק"ת כתב אלא לאנן כלל :

סי' תרע"א ס"ו בהגה"ם דחלוק אוסם מנוח • אמ"ח ובתוס' ריש סוכה הר"ם דלאו"יתא • אן ד' ראיות כו' ל"ל לבריכו אם אחר ומלוק לד בת הר"ן נבי אחר כו' דלקמן ס"ת אבינאו הרמ"ה אם • ל"ל דלבוכה זו כתב הרב"ו ובהרמ"ה לבת דסלוק שם אמנם • בכבי דלעיל בבריכוס אף הרמ"ר סלוקה בפנים וסלוקם לאחר לא עבה כלום אבבת אלא יבא כלל ידי הסלים ולריך לבבר ולא כבה"ת ובקל יש לאלק כין זס לסא דהר"ן נבי אחר כו' : מ"א סק"ב ול"ה לאחר דעלמא ס' • שיין לעיל :

סי' תרע"ב סק"ו בדבריו :

סי' תרעג בהגר"א סק"א סוא לאבן הס"ה בעלמו • כ"ם נ"כ לאבן הר"ן בפס הרמב"ם בסא דאם לאחקה כו' לקמן :

סי' תרעח מ"א סק"ב ואפשר דבזה"ו כו' • נ"ם הל"כ אם בזאן הס"ם נמי ידלוק בפנים לבם מנוכ ד אלא נרע מבבת הסכנה המיחד ע"ם אלא ס"כ נ"ל דסחם הסמי דאית נים בר אחר :

סי' תרעם סק"א אלא תאבר לאחר לבלוק • אל"ד לבא הקרוסין (כב ב) מי אינא מידי דאבן לא מינן עבדי כ' דסכא סיא אינא באנת נ"ח אלא דאינא דאיסור סבת סוא דרבים אלם • ועיין תוס' (סוכה נ"ב א) הל"ם בתמרה ובהגה"ב לעיל סי' תקנ"ו ועיר אם אלא מני מדלקה אי אבבה ואדלקה קוראה הסמנים כבו אבר ואל בבבת אינוק אמני קודם הסבת דבריקרי הסם מנוס (בבת קנ"ו) ועוד יש לאלק בסא הלעיל הסי' הרמ"ו ס"ם בס"ת :

סי' תרפד ס"א בהגה"ה ו"ל הסכבן כו' (מנהגים) בד"ה הביא בסם מנהגים הסכבן קורא בל לבני הסבבן כו' • אבל הם ס"ם ול"ל הל"ם מנהגים • כי בהגהבר ביום הבינו מחתילין ביום הסמיני • וסכבן ובלו קורין בו • ובינרא"ל הן ביום הבינו : (ל"ה מנהגים) : שם הביין דאית ס' לבר"ת ול"ל הא בשות ול"ל בס"ג נ' :

סי' תרפו בהגר"א סק"א ודברי הרי"ף כו' ל"ם כו' דלא הר"ת • בהדוסי הרי"ף בפרחי דינרסהו הוסם בדרב אבי כל אלאה יו אבור בהסבר ובתבני ת מוחר כאני הוסבר אלפינו בהרי"ף ודלא בהבר"ם הבנים הם • וכ"מ לבדיל הבבל הפאור וגי' ו הבינאו ל"ב הוסם (נמבאות ס"ם) ותוכת בתבנית הנבילבר כו' הוא ס"ם וכן בהבתן בפס"מ ליתא • ובזה יבואו כ"ד אל נכון ובדקדוק : בפנים הבבבן כ"ל בלבר • תבנית זה הוסבר בתבנאת הבינאו הס"ה לבעל הבי' הי"ו :

סי' תרפח בהגר"א סקט"ו הרב לבאורה תבוה הרב הייבי כו"ד הבל בבבת • ודין זה הוא בבחם הבתי' עיין בבס"מ : שם הבי"ת אמ"ם בביאור דנרו בהקדבת הבר אלאות אלינו :

לוח משנת תרו עד סוף אלף הששי · מהקביעות · וזמני מועדים ור״ח ותעניות · ופשוטות ומעוברות · ופרשיות הנצמדים והנפרדות :

בלוח המשמן מלגנו סקביעות על כל שנה ושנה משנת תמשח אלפים תר״ו שיש תחלת מחזור רל״ז מד תשעים ו׳ אלפים וכל מחזור ומחזור מלגנו בשורה אחת שנה אם היא פשוטה ואם היא מעוברת וקביעותם כלומר · וזה שיבושם אות פ׳ מורה על פשוטה ואות מ׳ מורה על מעוברת ושיבוש שקביעות הוא כך כדרך מכל כ״ם אות כ׳ מורה על ר״ם שיהיה כיום כ׳ ואות ם׳ מורה על פשוטה ואות מ׳ מורה על מעוברת ושיבוש שקביעות הוא כך על מרחשון וכסלו שיהיו חסרים ה״כ אות ה׳ מורה על מרחשון וכסלו שיהיו שלימים ז״ח אות ז׳ ואות ח׳ מורה דרך זה · ואחר זה יעיין בלוח המני בלוח מקום ימלא לותו המינן · אם מתו פשוטה ישיין כזו שערי הפשוטות · ואם היא מעוברת · יעיין כזו שערי המעוברות ושורה שתחת המינן של מתו היא מהנה לותה המנה וכה ימלא כל ענין המנה לחני תלשים ומעלדים ולשמחים ופרשיותים וסדרים הנפרדים והנצמדים :

מחזור רצו		מחזור רצז		מחזור רצח		מחזור רצט		מחזור ש		מחזור שא		מחזור שב	
פ תרו	הכ	פ תרכה	זש	פ תרמד	גכ	פ תרסג	הש	פ תרפב	בש	פ תשא	הכ	פ תשמ	זש
פפ תרז	בש	פפ תרכו	הכ	פפ תרמה	זש	פפ תרסד	גכ	פפ תרפג	זח	פפ תשב	בש	פפ תשכא	הכ
מ תרח	זח	מ תרכז	בש	מ תרמו	הש	מ תרסה	זש	מ תרפד	גכ	מ תשג	זח	מ תשכב	בח
פפ תרט	הכ	פפ תרכח	בח	פפ תרמז	הכ	פפ תרסו	זש	פפ תרפה	בש	פ תשד	הכ	פ תשכג	זש
פ תרי	בש	פ תרכט	הכ	פפ תרמח	בח	פפ תרסז	הכ	פפ תרפו	זש	פפ תשה	בש	פפ תשכד	הכ
מ תריא	זש	מ תרל	בש	מ תרמט	הש	מ תרסח	בח	מ תרפז	הח	מ תשו	זח	מ תשכה	בש
פפ תריב	זח	פפ תרלא	בש	פ תרנ	הכ	פפ תרסט	זש	פפ תרפח	גכ	פ תשז	הכ	פ תשכו	בח
מ תריג	גכ	מ תרלב	זח	מ תרנא	בח	מ תער	הח	פפ תרפט	זש	מ תשח	בש	מ תשכז	הש
פפ תריד	בש	פפ תרלג	הכ	פפ תרנב	זש	פפ תרעא	גכ	פ תרצ	זח	פפ תשט	בש	פפ תשכח	הכ
מ תרטו	זש	פ תרלד	בש	פ תרנג	הכ	פפ תרעב	זש	פפ תרצא	גכ	פפ תשי	זח	פ תשכט	בש
מ תרטז	הח	מ תרלה	זח	מ תרנד	בש	מ תרעג	הש	מ תרצב	זש	מ תשיא	גכ	מ תשל	זח
פפ תריז	גכ	פ תרלו	הש	פפ תרנה	בח	פפ תרעד	הכ	פפ תרצג	זש	פפ תשיב	בש	פפ תשלא	הכ
פפ תריח	זש	פ תרלז	גכ	פפ תרנו	הש	פ תערה	בח	פפ תרצד	הכ	פפ תשיג	זש	פפ תשלב	בש
מ תריט	הש	מ תרלח	זש	מ תרנז	גכ	מ תרעו	הש	מ תרצה	בח	מ תשיד	הח	מ תשלג	זח
פ תרכ	הכ	פ תרלט	זש	פ תרנח	בש	פ תרעז	הכ	פ תרצו	זש	פ תשטו	גכ	פ תשלד	הש
פפ תרכא	בח	פ תרמ	הכ	מ תרנט	זח	מ תרעח	בש	פ תרצז	הכ	פפ תשטז	זש	פ תשלה	גכ
מ תרכב	הש	מ תרמא	בח	מ תרס	גכ	מ תרעט	זח	מ תרצח	בש	מ תשיו	הש	מ תשלו	זש
פפ תרכג	הכ	פ תרמב	זש	פ תרסא	בש	פ תרפ	הכ	פ תרצט	בח	פ תשיח	הכ	פ תשלז	זח
מ תרכד	בח	מ תרמג	הח	מ תרסב	זח	מ תרפא	בש	מ תש	הש	מ תשיט	בח	מ תשלח	גכ

מחזור שג		מחזור דש		מחזור שה		מחזור שו		מחזור שז		מחזור שח		מחזור שט	
פ תשלט	בש	פ תשנח	הכ	פ תשעז	בח	פ תשצו	הכ	פ תתטו	זש	פ תתלד	בש	פ תתגג	הכ
פפ תשמ	זש	פפ תשנט	בש	פפ תשעח	הכ	פפ תשצז	בח	פפ תתטז	הכ	פפ תתלה	זח	פפ תתגד	בש
מ תשמא	הח	מ תשס	זש	מ תשעט	בש	מ תשצח	הש	מ תתיז	בח	מ תתלו	גכ	מ תתגה	זח
פפ תשמב	גכ	פפ תשסא	זח	פ תשפ	בש	פפ תשצט	הכ	פפ תתיח	זש	פפ תתלז	בש	פפ תתגו	הכ
פפ תשמג	זש	פפ תשסב	גכ	פפ תשפא	זח	פפ תת	בש	פפ תתיט	הכ	פפ תתלח	זש	פפ תתגז	בש
מ תמשד	הש	מ תשסג	זש	מ תשפב	גכ	מ תתא	זח	מ תתך	בח	מ תתלט	הח	מ תתגח	זש
פפ תשמה	הכ	פפ תשסד	זש	פפ תשפג	בש	פפ תתב	הכ	פפ תתכא	זש	פפ תתמ	גכ	פפ תתגט	זח
מ תשמו	בח	מ תשסה	חח	מ תשפד	זח	מ תתג	בש	מ תתכב	הש	מ תתמא	זש	מ תתס	גכ
פפ תשמז	זש	פפ תשסו	גכ	פפ תשפה	הש	פפ תתד	בח	פפ תתכג	הכ	פפ תתמב	זש	פפ תתסא	בש
פפ תשמח	הכ	פפ תשסז	זש	פפ תשפו	גכ	פפ תתה	הש	פפ תתכד	בח	פפ תתמג	הכ	פפ תתסב	זש
מ תשמט	בח	מ תשסח	הח	מ תשפז	זש	מ תתו	גכ	מ תתכה	הש	מ תתמד	בח	מ תתסג	הח
פ תשן	זש	פ תשסט	גכ	פ תשפח	זש	פ תתז	בש	פ תתכו	הכ	פ תתמה	זש	פ תתסד	גכ
פפ תשנא	הכ	פפ תשע	זש	פפ תשפט	הכ	פפ תתח	זח	פפ תתכז	בש	פפ תתמו	הכ	פפ תתסה	זש
מ תשנב	בש	מ תשעא	הש	מ תשין	בח	מ תתט	גכ	מ תתכח	זח	מ תתמז	בח	מ תתסו	הש
פפ תשנג	בח	פפ תשעב	הכ	פפ תשצא	זש	פ תתי	בש	פ תתכט	הכ	פ תתמח	זש	פ תתסז	הכ
פפ תשנד	הש	פפ תשעג	בח	פפ תשצב	הכ	פפ תתיא	זש	פפ תתל	בש	פפ תתמט	הכ	פפ תתסח	בח
מ תשנה	גכ	מ תשעד	הש	מ תשצג	בח	מ תתיב	הח	מ תתלא	זח	מ תתנ	בש	מ תתסט	הש
פפ תשנו	בש	פפ תשעה	הכ	פפ תשצד	זש	פפ תתיג	גכ	פפ תתלב	הש	פפ תתנא	בח	פ תתע	הכ
מ תשנז	זח	מ תשעו	בש	מ תשצה	הש	מ תתיד	זש	מ תתלג	גכ	מ תתנב	הש	מ תתעא	הכ

מחזור שי		מחזור שיא		מחזור שיב		מחזור שיג		מחזור שיד		מחזור שטו		מחזור שטז	
פפ תתעב	זש	פ תתצא	גכ	פ תתקי	הש	פ תתקכט	בח	פ תתקמח	הכ	פ תתקסו	זש	פ תתקפו	בש
פפ תתעג	הכ	פפ תתצב	זש	פפ תתקיא	גכ	פפ תתקל	הש	פפ תתקמט	בש	פפ תתקסה	הכ	פפ תתקפז	זש
מ תתעד	בש	מ תתצג	הש	מ תתקיב	זש	מ תתקלא	גכ	מ תתקן	זח	מ תתקסט	בח	מ תתקפח	הח
פפ תתעה	בח	פפ תתצד	הכ	פפ תתקיג	זש	פפ תתקלב	בש	פפ תתקנא	הכ	פפ תתקע	זש	פפ תתקפט	גכ
פפ תתעו	הכ	פפ תתצה	בח	פפ תתקיד	הכ	פפ תתקלג	זח	פפ תתקנב	בש	פפ תתקעא	הכ	פפ תתקצ	זש
מ תתעז	בש	מ תתצו	הש	מ תתקטו	בח	מ תתקלד	גכ	מ תתקנג	זח	מ תתקעב	בש	מ תתקצא	הש
פפ תתעח	בש	פפ תתצז	הכ	פפ תתקטז	זש	פפ תתקלה	בש	פפ תתקנד	הכ	פפ תתקעג	בח	פפ תתקצב	הכ
מ תתעט	זח	מ תתצח	בח	מ תתקיז	תח	מ תתקלו	זש	מ תתקנה	בש	מ תתקעד	הש	מ תתקצג	בח
פפ תתפ	הכ	פפ תתצט	זש	פפ תתקיח	גכ	פפ תתקלז	זח	פפ תתקנו	בש	פפ תתקעה	הכ	פפ תתקצד	זש
פפ תתפא	בש	פ תתק	הכ	פפ תתקיט	זש	פפ תתקלח	גכ	פפ תתקנז	זח	פפ תתקעו	בש	פפ תתקצה	הכ
מ תתפב	זח	מ תתקא	בש	פ תתקך	הש	מ תתקלט	זש	מ תתקנח	גכ	מ תתקעז	זח	מ תתקצו	בח
פפ תתפג	הש	פפ תתקב	בח	פפ תתקכא	הכ	פפ תתקמ	זש	פפ תתקנט	בש	פפ תתקעח	הכ	פפ תתקצז	זש
פפ תתפד	גכ	פפ תתקג	הש	פפ תתקכב	בח	פפ תתקמא	הכ	פפ תתקס	זש	פפ תתקעט	בש	פפ תתקצח	הכ
מ תתפה	זש	מ תתקד	גכ	מ תתקכג	הש	מ תתקמב	בח	מ תתקסא	הח	מ תתקפ	זח	מ תתקצט	בש
פפ תתפו	זש	פפ תתקה	בש	פפ תתקכד	הכ	פפ תתקמג	זש	פפ תתקסב	גכ	פפ תתקפא	הש	פ תתר	בח
פפ תתפז	הכ	פפ תתקו	זח	פפ תתקכה	בש	פפ תתקמד	הכ	פפ תתקסג	זש	פפ תתקפב	גכ		
פפ תתפח	בח	מ תתקז	גכ	מ תתקכו	זח	מ תתקמה	בש	מ תתקסד	הש	מ תתקפג	זש	תמלי סמחסה ויגיע	
פפ תתפט	זש	פ תתקח	בש	פ תתקכז	הכ	פ תתקמו	בח	פ תתקסה	הכ	פ תתקפד	זח	כריך לסמומ דסיישן	
מ תתצ	הח	מ תתקט	זח	מ תתקכח	בש	מ תתקמז	הש	מ תתקסו	בח	מ תתקפה	גכ	עד כאן לכ״ל :	

לוח הזמנים

שער השנים הפשוטות								אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אותם במועדם	שער השנים המעוברות						
בח	בש	גכ	הכ	הש	זח	זש			בח	בש	גכ	הח	הש	זח	זש
ב	ב	ג	ה	ה	ז	ז		ר"ה וסוכות ושמיני עצרת	ב	ב	ג	ה	ה	ז	ז
ד	ד	ה	נדחה ליום א	נדחה ליום א	ב	ב		צום גדליה	ד	ד	ה	א	א	ב	ב
ד	ד	ה	ז	ז	ב	ב		צום כפור	ד	ד	ה	ז	ז	ב	ב
א	א	ב	ד	ד	ו	ו		הושענא רבה	א	א	ב	ד	ד	ו	ו
גד	גד	דה	וז	וז	אב	אב		מרחשון	גד	גד	דה	וז	וז	אב	אב
ה	הו	ו	א	אב	ג	גד		כסליו	ה	הו	ו	א	אב	ג	גד
א	ב	ב	ד	ה	ו	ז		הנוכה	א	ב	ב	ד	ה	ו	ז
ו	זא	זא	בג	גד	ד	הו		טבת כ"ט יום	ו	זא	זא	ב	גד	ד	הו
א	ג	ג	ה	ו	ו	א		צום העשירי	א	ג	ג	ד	ו	ו	א
ז	ב	ב	ד	ה	ה	ז		שבט ל' יום	ז	ב	ב	ג	ה	ה	ז
כט בשבט	כז בשבט	כז בשבט	כה בשבט	ר"ח אדר	ר"ח אדר	כט בשבט		פרשת שקלים	כז לאד"א	כח לאד"א	כח לאד"א	ר"ח אדר ב	כט לאד"א	כט לאד"א	כז לאד"א
אב	גד	גד	הו	וז	וז	אב		אדר ראשון	אב	גד	גד	דה	וז	וז	אב
בו	דד	דד	וביו	זטו	זטו	בו		הפסקות	דד	וביו	וביו	זטו	בו	בו	דד
יג לאדר	יא לאדר	יא לאדר	ט לאדר	ח לאדר	ח לאדר	יג לאדר		זכור	יא לאד"ב	ט לאד"ב	ט לאד"ב	ח לאד"ב	יג לאד"ב	יג לאד"ב	יא לאד"ב
מוקדם ליום ה	ב	ב	ד	ה	ה	מוקדם ליום ה		צום אסתר	ב	ד	ד	ה	מוקדם ליום ה	מוקדם ליום ה	ב
א	ג	ג	ה	ו	ו	א		פורים	ג	ה	ה	ו	א	א	ג
								אדר שני כ"ט יום	גד	הו	הו	וז	אב	אב	גד
כו לאדר	כה לאדר	כה לאדר	ר"ח ניסן	כט לאדר	כט לאדר	כז לאדר		פרשת החודש	כח לאד"ב	ר"ח ניסן	ר"ח ניסן	כט לאד"ב	כו לאד"ב	כז לאד"ב	כח לאד"ב
ג	ה	ה	ז	א	א	ג		ניסן ל' יום ופסח	ה	ז	ז	א	ג	ג	ה
דה	וז	וז	אב	בג	בג	דה		אייר כ"ט יום	וז	אב	אב	בג	דה	דה	וז
ו	א	א	ג	ד	ד	ו		סיון ל' יום	א	ג	ג	ד	ו	ו	א
ד	ו	ו	א	ב	ב	ד		שבועות	ו	א	א	ב	ד	ד	ו
זא	בג	בג	דה	הו	הו	זא		תמוז כ"ט יום	בג	דה	דה	הו	זא	זא	בג
ג	ה	ה	נדחה ליום א	א	א	ג		צום י"ז בתמוז וט"ב	ה	א	א	א	ג	ג	ה
ב	ד	ד	ו	ז	ז	ב		אב ל' יום	ד	ו	ו	ז	ב	ב	ד
גד	הו	הו	זא	אב	אב	גד		אלול כ"ט יום	הו	זא	זא	אב	גד	גד	הו
חוקת ובלק			חוקת ובלק נצבים וילך	ויקהל ופקודי חוקת ובלק נצבים וילך	חוקת ובלק נצבים וילך	חוקת ובלק		כל הסדרים המתחברים מחוברים זולתי אלו	כל הסדרים המתחברים נפרדים זולתי אלו	חוקת ובלק מטות ומסעי נצבים וילך	מטות ומסעי	מטות ומסעי	נצבים וילך	מטות ומסעי נצבים וילך	חוקת ובלק מטות ומסעי נצבים וילך

NEUE EPHRAIMSCHE BIBLIOTHEK
Rosenschlag
POSTERA MIDRASCH
VERLAG

153

F. Paetzel
Buchbinderei
Marburg, Str. 11.